Ч. 1 (11.255). Львів, неділя 1. січня 19 8. Poeztowa opłata zaplacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед ювилеєм.

Вже лише два тижні ділить нас від дня 14. січня (1. ст. ст.) 1928 р., від дати, що має особливо важне значіння для нашої преси взагалі, а для нашого щоденника зокрема. В дні 14. січня 1928 р. минає 40 літ від хвилі, як „Діло“ стало щоденником, як повстав перший український щоденний часопис на всій соборній Україні, на всьому світі.

За два роки обходитимемо 50-ліття істнування „Діла“. Засноване 1. ст. ст. (14. н. ст.) січня 1880 року, „Діло“ появлялося спершу два, опісля три рази тижнево, а від 14. січня 1888 р. перемінено його на щоденник. Від тієї хвилі на протязі повних 40 літ з примусовою перервою в літах 1919—22 (коли то „Діло“ не могло появлятися з причин від видавництва незалежних, або зовсім — як в р. 1919, або під іншими назвами — як в рр. 1920-22) наш орган гідно сповняв своє важке завдання, несучи високо прапор національної єдности.

Недалеке 50-ліття істнування нашого органу і 40-літній ювилей „Діла“ як щоденника — це велика праця в користь загальної справи, це величезний вклад у скарбницю світоглядової кристалізації нашого громадянства вклад в основи політичної культури, економічного й культурного розвитку.

Сорокалітній ювилей щоденника, першого українського щоденника на всій соборній Україні, на всій земській кулі — це перша справжня репрезентація нас як зрілої нації, з насущними політичними аспіраціями. Сорок літ! Цеж навіть у житті народу великий шмат часу, — до тогож народу молодого, здорового, що з низів соціяльного приниження, економічної примітивности, політичної невиробленности рветься до світла і сонця, на вершини повного життя.

Незвичайно великим є значіння преси в світі. Тим більшим було і є значіння нашого щоденника. Ставши на сторожі свого народу, його непередавнених прав, його вічно відновлюваних і кристалізованих змагань, наш орган ніколи не уступав з поля бою, бороня́чи прав й інтересів не якоїсь групи чи кляси, але прав й інтересів цілости. Кожний прояв народнього життя, кожне змагання находило в нашому органі свій відгомін, свою підтримку, добровільну співпрацю. Там, де йшло про будівництво, про творчість, про розсновування нових фундаментів і ставлення нових стін національної будівлі, — наш орган ніколи не відмовлявся від співучасти і співпраці.

„Діло“ — в своїх пожовклих річниках, на своїх дрібним друком засіяних сторінках, замикає півстолітню історію нашого народу. Не лише відгомони дня, не лише щоденні відзвуки подій, не лише їх освітлення під кутом наших національно-політичних інтересів, але безнастанне різьблення народньої душі, виковування типу всеукраїнця, витворювання спільного світогляду, розбудова народнього життя зі всіми атрибутами новітньої нації — ось в чому змістовлювалося історичне покликання нашого щоденника. Чи це було громадження народніх сил в ділянці політичній, чи творення культурних вартостей, чи будова й розсновування економічно-господарської сітки — всюди наш щоденник брав активну участь, був дороговказом, тією морською ліхтарнею, що в час негоди кермувала плавбою нашого національного корабля.

У всіх народніх рухах і здвигах наш орган вів перед. Не диво, що був він найбільше зненавиджений противниками і ворогами нашого національно-політичного відродження. Одні називали його „гайдамацьким“, другі „мазепинсько-сепаратистичним“; одні „польонофільським“, другі „прусофільським“, треті „русофільським“; одні „реакційним“, другі „масонським“, треті „радикальним“ і так у безконечність. А „Діло“ ніколи не було таким, як собі його уявляли наші противники і вороги, навпаки — все було загально-національною трибуною, щиро-демократичним органом, що спирався виключно на власних силах. Стоячи на сторожі загально-національних інтересів, даючи підтримку всім корисним і величнім починам, праці і творчости, наш орган ждав підтримки і допомоги виключно лише від своїх, від передплатників, читачів і прихильників. А якою була та підтримка,свідчить про це наглядно розмір, обєм і стан „Діла“ в ювилейному році.

Поруч урядової „Газет-и Львовск-ої“ наш орган є також найстаршим львівським щоденником. І коли значно молодші польські чи жидівські щоденники у Львові нині розпоряджають власними величавими будинками, просто палатами, коли їх співробітники є забезпечені, то ми навіть в ювилейному році задихаємося в комірнім та ведемо животіння голодної церковної миші.

Але ми горді, що ми ніколи не кривили душею, ніколи не входили в компроміс з неправдою і несправедливістю, ми вірно, як жовнір на варті біля дверей свого монарха, стояли на варті біля дверей того монарха, якому на імя: **Український Нарід!** І тому всі удари, що спадали на наш Нарід, в першу чергу досягали нас. Так було в 1914 р. після приходу російських військ, так було в р. 1918 після опанування Львова польськими військами, так було й пізніше. Конфіскати, труси, закриття — все те є нашою участю.

З нинішним днем вступаємо в 46-тий рік видавництва нашого органу під назвою „Діло“, в 49-тий рік його істнування від хвилі заснування і небавом кінчаємо 40-ліття істнування його як щоденника. Стоїмо під знаком ювилею. Звичайно в таких святочних хвилях всі прихильники ювилята єднаються біля нього, підносять йому дарунки, віддають пошану його праці. Тимбільше на пошану і дарунки заслуговує „Діло“, яке — обходячи ювилей своєї 40-літньої праці — не кінчає її, не відходить на спочинок, але хоче набрати нового віддиху, нових сил до дальшої праці, не менше важкої, як в минулому 40-літті.

Всього два тижні ділить нас від дня ювилею. Наш орган не сподіється ніяких гостинців, але всеж таки вважає слушним і справедливим, щоби його вшановано в дні ювилею. Нехайже кожний свідомий громадянин, кожний український інтелігент, кожна українська свідома хата вшанує ювилей „Діла“ щонайменше присилкою передплати, засвідчуючи тим чином свою участь у ювилейному святі, своє приступлення до 40-літньої праці і традиції „Діла“. Кількість присланої до дня 14. ц. м. передплати буде мірилом не лише пошани для ювилята, але й висловом культурного рівня семиміліонового українського народу під Польщею.

З XV. зїзду ВКП.

Фантазії московських і жалі українських комуністів.

Свого часу ми зреферували докладно тези Куйбишева до його доповіді на XV зїзд всесоюзної комуністичної партії про пятирічний плян господарського розвитку й виказали їх фантастичність. В половині грудня відбувся, як відомо, сам зїзд, на якому головний реферат про перспективи будови „соціялістичного“ господарства Радянського Союзу мав Риков, а співреферат Кржижановський. Куйбишев чомусь обмежився до звичайної загальної промови. Після цих провідних виступів делегатів московської комуністичної партії виступали „люди з місць“, виступили між іншим і делегати від України, а саме Чубар та Петровський. І цікава річ, що наскільки оцінка перспектив дальшого господарського розвитку Радянського Союзу у представників московської комуністичної партії була оптимістична, а тон їх просто чванькуватий, настільки виступи Чубаря й Петровського ці ілюзії безпощадно розбивали.

Кржижановський заявив, що тепер радянська влада зі своїм пляном господарського будівництва зробить „ставку на такий темп будівництва, якого не знає капіталістичний світ“ й почав виясняти успіхи радянської влади в справі плянування, стандаризації виробництва, капітальних вкладів в індустрію, а скінчив твердженням, що через пять літ

„промисловість наша повинна зрости на 108 проц. Це є той рівень, що робить її близькою до стану німецького промислового господарства. Друге питання — питання про нагромадження. За попередніми підрахунками сума нагромаджень з 1928 р. до 1931—32 р. повинна становити коло 22 і пів міліярдів карбованців“.

Нема що казати здобутки її перспективи справді блискучі! Можна навіть сказати, що занадто блискучі, щоби могли бути правдивими. А що правдивими вони не можуть бути, цьому доказ знаходимо у самогож таки Кржижановського. А саме, обговорюючи дуже побіжно справу про культурне будівництво він признався:

„ми тепер хотуємо по лінії технічної освіти в середньому менше одного техніка на кожного інженира, а від кінця пятирічки ми матимемо на кожного інженира не більше 2—3 технічного персоналу“.

Як при таких умовах радянська індустрія через пять літ може наблизитися до рівня німецької — це лишилося тайною доповідача.

Не менший оптимізм і чванькуватість виявив Кржижановський і в поглядах на розвиток сільського господарства. Він наводить кілька фактів з практики рад. господарського будівництва на Україні й доводить,

„що оце тепер ми шляхом тракторизації без американських шлягів і американських телефонів добилися в радгоспівській справі на Україні чимбільших успіхів. Радгоспи стають опірними пунктами в справі прищеплення революційних засад у сільському господарстві“.

Після рефератів Рикова, Кржижановського й промови Куйбишева, як представник України забрав голос Чубар. Його виводи були цілком інакші від виводів його попередників. Насамперед він зазначив, що не зважаючи на багато разів проголошену директиву що до розвитку металюргії, в цій галузі промисловости справа на загал стоїть дуже зле. Навіть там, де вже розпочато капітальне будівництво, нема жадного ладу і впорядкованої праці. Наслідком цього продукція взагалі спиняється. І тут ми знаходимо дуже важне сконстатування, що кидає яскраве світло на всю комуністичну господарку з її славетною пляновістю.

„Привезене для порядку устаткування в частині своїй не може бути установлене і лежить без руху“.

Причину цього лиха добачує Чубар в неакуратному фінансуванні біжучого будівництва. Тому, на його думку,

„не треба особливо потішати себе ділами на великі проєкти (зросту індустрії)“

а треба зосередити максимум зусилля на пляномірному виконанню практичних робіт та додержанню точних термінів, передбачених будівельними програмами. Друге, не менше важне завдання, полягає на думку Чубаря, в піднесенні якости виробленого металю, бо досі вона дуже відстає від закордонної.

Зовсім інакше дивиться Чубар також на стан і перспективи розвитку сільського господарства на Україні. Цей стан, на його думку, є ще досі дуже лихий і невпорядкований. Для доказу цього свого твердження він вказує, що через самі лише буряни Україна не добирає що року 100—125 міліонів пудів збіжа. Не ліпше стоїть також справа з угноєнням. А з приводу славетної тракторизації на Україні Чубар просто каже:

„коли ми йтимемо щодо цього таким темпом, яким ідемо тепер, то ніякої революції у сільському господарстві не зробимо“

А далі він просто висміює комуністичну чванькуватість і зарозумілість і каже:

„Коли в нас явився галас навколо автомобільного питання, бо всім треба їздити автомобілями, то в міліон разів важливіше для нас сіяти на тракторах“

Наприкінці своєї, як ми бачимо, дуже критичної щодо комуністичної дійсности промови, Чубар, як делікатно висловлюється у своєму справозданню „Комуніст“ (ч. 286), зачіпив питання про мінуси надмірної централізації плянування. На жаль газета не подає нічого про цю дражливу для московських централістів справу.

Але в чому тут справа, ми можемо бачити з виводів другого делегата України, Петровського. Петровський висловив погляд, що основною справою в пятирічному пляні господарського розвитку

483

СРСР є справа про економічне районування.

„Не так давно, — казав він, — ми чули від Вищої Ради Народнього Господарства СРСР заяву про те, що головну увагу в справі розвитку важкої індустрії має бути скеровано на північ і на Урал".

Петровський скромно звертає увагу на те, що в СРСР крім півночи й Уралу є що й інші райони, як наприклад Україна, що мають усі потрібні дані для дальшого розвитку важкої індустрії і насамперед металюргії. З гіркою, але безсилою іронією запитує він московських можновладців:

„Навіщож було братись за будівництво Дніпрельстану, коли енергію Дніпровської електростації не можна буде використати без розвитку важкої індустрії УСРР?"

І далі Петровський вияснює не знати котрий вже раз, що зі справою районування щільно звязуються пляни капітального будівництва і питання про зменшення собівартости, які стоять тепер в осередку уваги радянських господарських організацій і що власне важка індустрія УСРР забезпечує дальше зменшення собівартости в більшій мірі, ніж індустрія, що є на Уралі. Він робить зовсім слушний, але при умовах радянської дійсности наівний висновок, що промисловість повинна набрати дальшого розвитку по тих районах, де є всі потрібні дані для цього розвитку.

Ось так виглядають в економічних справах на XV Конґресі Всесоюзної Комуністичної Партії оптимістичні фантазії панів з Москви й гіркі нарікання представників із Харкова.

Паневропейський рух.

Паневропейська Унія й її програма.

А. Бріян, розглядаючи недавно положення в Европі, ствердив, що під поверхнею сучасного мира, працює вулькан скритої війни. Від найменшої іскри може наступити вибух і кипуча лява війни може залити наш континент. Цей заприсяжений оптиміст, видаючи оком перед себе, зазначив, що лише етапами можуть у свідомости людськости скристалізуватися мирні настрої, лише етапами можна довести до оправдивого мира.

Нинішня Европа є в безнастанному маятниковому руху: від війни до мира, і від мира до війни. А всеж таки Бріян вірить у можливість мирної полагоди всіх суперечностей і конфліктів. Про те свідчить не лише його дипльоматична діяльність, але й факт, що він є почесним президентом Паневропейської Унії. В кінцевому розвитку етаповости, в його льогічному висновку бачимо Паневропейську Унію, висунену Куденгове-Калерґі, як завершення змагань до великих політичних й економічних організмів.

Програма Паневропейської Унії, сформульована її основником Куденгове-Калерґі, який є одночасно президентом централі, уміщується в отсих точках:

1. Паневропейський рух є понадпартійним масовим рухом, що змагає до об'єднання Европи. Він поборює війну, що знищила Европу; змагає до знесення господарських перегород, що підважують життя і роблять неможливим розвиток европейської продукції; поборює національну ненависть і націоналістичний утиск.

2. Паневропейська Унія змагає до з'єднання всіх европейських держав в один Союз европейських держав. Має вона бути організацією всіх европейців, що без огляду на партії, національність і релігію бажають створити зединену, сильну, мирну і цвітучу Европу.

3. Ступневе знесення державних границь, що веде до здійснення Европейських Зединених Держав, іде в трьох напрямках:

в стратегічному шляхом уведення системи обовязуючих розємних судів,

в господарському через митну унію,

в національному через охорону національних меншостей.

4. Паневропейська Унія стримується від інґеренції в питаннях партійно-політичних, соціяльних і територіяльних.

5. Паневропейська Унія змагає до співпраці з Лігою Націй, якої принціп (арт. 21) є в згоді з цілями програми Паневропи.

Паневропейський рух у теперішній стадії свого розвитку є наскрізь рухом ідеалістичним, який мало рахується з дійсністю. Ясно, що перехід його з теоретичної площини на шлях реалізації є ділом далекої будучини.

Сазонов.

На днях помер у Ніцці Сергій Сазонов, останній, можна сказати, міністр Росії. Була це настільки визначна індивідуальність, що заслуговує на кілька слів згадки й у нас.

Карієра Сазонова відома: по скінченні Олександрівського Інституту в Петрограді був у 1904 р. секретарем амбасади в Льондоні, в 1907 р. став російським послом при Ватикані, в 1909 р. державним підсекретарем в централі міністерства закордонних справ у Петрограді. В рік пізніше обняв по смерти Ізвольського становище міністра закордонних справ, на якому перебув до 1916 р.

Політику Сазонова ціхував набутий у Льондоні лібералізм. Він був рішучим прихильником еволюційного розвитку Росії в напрямі поміркованого конституціоналізму. З початку вів політику прихильну Німеччині, наслідком чого мав проти себе французький уряд. Пізніше звернувся проти Німеччини, ставши рішучо по стороні Франції, якій додержав вірности в найтяжчих для неї хвилях.

Французька преса характеризує Сазонова як державного мужа, що видержав до кінця при франко-російськім союзі і за весь час великої війни ні разу не завагався в своїй антантофільській політиці. „Не було вагань в його воєнній політиці — пише „Le Temps" — навіть у найстрашніших хвилях. Він ніколи не піддавався суґестії, що мала на меті сепаратний мир і з відвагою, гідною найвищої похвали, боровся з впливами, що змагали до того, щоб Росія посварилася з аліянтами... По його відході в закордонній політиці Росії було вже тільки місце для резиґнації і поразки".

Широко закроєні мав Сазонов пляни у відношенні до російських інтересів на Балкані. Його дипльоматичний хист довів до того, що в 1912 р. Болгарія, Сербія, Греція і Чорногора заключили трактат перемиря, в якому була між ін. постанова, що на випадок виступу проти Туреччини арбітраж переймала в свої руки Росія. Цей трактат, що був з початку таємний, Пуанкаре назвав раз найліпшим інструментом війни.

Балканська війна, що причинилася до загострення антагонізму між Росією й Австро-Угорщиною, дала нагоду Сазонову виявити своє справжнє обличчя. А це обличча нічим не ріжнилося від облич усіх тих, що мають на своїй совісти вибух світової війни. Як вони, так і він є одним з тих, що були відповідальні за велику війну і її величезні жертви.

Перед кількома роками Сазонов видав цікаві спомини про час, в якому він вів активну закордонну політику великої російської імперії.

З жіночого руху.

Жіночий зізд у Львові.

При нагоді річних загальних зборів „Союзу Українок" у Львові відбувся 24. ц. м. зізд відпоручниць жіночих організацій у краю. Цей зізд скликано одночасно зі зборами „Союзу Українок" тому, що ця установа є тепер централею всіх жіночих організацій у краю, отже й ці організації, а не лише дійсні членкині повинні мати вплив і голос при виборі членів Головного Виділу „С. У.". Попри цю сторінку зізду в рамках звичайних загальних зборів „С. У." відбулися окремо наради жіночих делегаток у справі виборів до сойму й сенату.

Зі звітів секретарського та організаційної і промислової секції довідалися ми, що „Союз Українок" обєднує нині 32 філії, 9 самостійних кружків, 10 жіночих товариств (які по своїм статутам не можуть бути філіями „С. У") та 50 кружків по філіях. Організаційна секція вислала 6 обіжників та відбула 34 поїздки на провінцію.

Окремо слід згадати про переведення піврічного курсу для освітніх інструкторок, який покінчило 20 учасниць, що виїхали зараз на села, де вели літом дитячі садки. В пиньуж звітовому році уладжено в краю 9 курсів крою і шиття і 2 курси домашнього господарства. Промислова секція працювала над обєднанням жіночих промислових товариств з ініціативи спільно зі „Трудом".

У часі виборів до громадських рад „Союз Українок" звернув увагу на участь у них українського жіноцтва. Видано відповідну відозву й обіжник до філій, а по виборах переведено спробу статистики, яка виказала, що філії уладили 22 повітові наради в справі виборів і жінки мали своїх представниць майже в кожному повіт. виб. комітеті. До гром. рад вибрано понад 50 українок радними.

На довірочній нараді, яка відбулася як друга частина зізду і присвячена була виключно справі розписаних виборів до сойму і сенату, обговорено після основного реферату питання спільного українського національного бльоку, працю жіночих організацій у часі виборів та справу жіночих кандидатур.

Новий Головний Виділ „Союзу Українок" вибрано в такому складі: Іванна Витковицька — голова, Ір. Малух-Павликовська, Марія Донцова, Олена Залізнякова, Міляна Рудницька, д-р Софія Парфанович, Марія Мудрикова й Іванна Пеленська — члени. Марія Мрицівна, Теофіля Соколовська й Марія Іжицька — заступниці.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

„Old England" На Ялинку і Новий Рік поручає по значно знижених цінах обуву всілякого рода і світівці.
Львів, вул. Галицька 1
Спеціяльний склад мужеських мод. 2-2

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.

Як приходила осінь...

Ой знаєш ти, кучерявий хлопче —
Сім літ трава не поросте —
Куди ворі́г топче!...

Осінь приходила: як сумна мама.

Несла колосся голодним дітям — що лишалися самі й самі собі мали рости.

— Цитьте! — казала Осінь.

Сонце кліпнуло тай затьмилося. А діди дивилися на зміну червоними більмами тай віщували сім кровавих років і голод.

На перехрестя скапули сльози розлуки.

Загупав з гір вояцький крок, придушив жіночий крик у горячім пилі й пропав у світах. Стало тихо як у хаті, коли ґазду понесуть з порога. Тихо.

Лише часом котився від Писаного Каменя студений Буйногрив. Грав на воринню, висвистував у колибі на розколеній ґонті, розгрібав попіл погаслого ватрища. А відтак гнався поміж людські стоги, негороджені.

— Фі-і-і-у-у-в! — пробував, чи добре вершені. Бив у підпори, сіпав пізвинием. Крутився, закочував пахучі пласти й лягав спати на межі.

Ліси вкривала жура, бліда. Сонним колесом летіло блудне павутиння. Осіння пряжа розсивалася й гаснула над полями...

Так погасала в Ілюкової Мотрі весела думка, бо жила з Юрчиком усего лиш один тиждень — в груди горіли з люби!

— Таке екес кажу вам, шьо я ані жінка ані дівка, — а далі загризла зубом слово, щоби на людський язик не впало тай ліве око втерла.

Терлиця брехала на все село: гав-гав! а Катерина годувала її сухими коноплями, аж летіло жужмом терміття. Від ліса глумилася луна.

На межі збудився Буйногрив. Протер очі, зіхнув гнівно, закрутив білим терміттям і ще білішими рукавами молодиці молоденької... Молодиця вслухувалася в шум тай питалася гадками: куди несеш, мой, абавлену долю мою?...

— Тай, ади: на баби тепер усенька робота! — цокотала до Катерини свекруха Максимиха. Два зуби в її роті хиталися, наче підломлені кілки у граблях.

Сонце кликало вечір — а жінки обступали Максимишине тай Мотрине термітище і банували.

— Нима мого господаря — а слідочьок по нім усюди! Сіна запретав, шусток заробив і лишив. Ломаного грейцаря собі не взьив. Куди йду — на привиді мені стоїт, — казала Кібюкова Олена. Її басовий голос накликував сум на жінки, і вони гляділи за погасаючим сонцем тай кивали головами.

Оленин Петрунько гніздився в сухому термитті, а відтак прибіг до маминих колін.

— Ма', а тато куди пісов?

— На войну.

— На яку войну?

— На таку — цісарську.

— Та на сцо?

— Бо цісарь хоче!

— А насцо цісалеви насого тата?

— Людий бити...

— Ну, а він цому сам не бє, але сце тата хоце?

— Бо цісарь, ади, старий тай ни годен...

— А ти цого плацес?... Га?...

— Тихо, Петруньку, бо маму голова болит.

— Гей, жінки, вечір!... Схаплювалися й бігли.

— — — — — — — — — —

Осінь бродила садами, сідала під хрести на гробах, кивала на дзвіниці довгими шнурками — а в дзвонів здрігнулося серце й вони ворчали глухо на селом.

— Крю, крю!...

Журилися журавлі, що тяжка дорога понад чуже море. Їх крик падав на руді зарінки й збивав з вербів зморожений лист. За рікою догарали опалем берези й хилилися в мертвій покорі...

З берегів сунула волохата ніч.

— Діду, не світіт світла, най мині здаєси, шьо там у покутю за столом мій Юрчік...

З челюстів печі глипала язиком ватра, а по стінах танцювали тіні:

— Прийдуть такі, о!... такі, о! — кліпали.

— Із одним оком насеред чола — га?

— Ге-ге-ге! — реготалися.

На стінах розтягалися патли, моргали до когось і присідали по кутах.

Дідо Максим оббив під комином головню, кинув до люльки червоний вуглик. По хаті розійшовся дим бакуну, як лінива дрімка. В печі пирснуло поліно. На землю скочила дужкою іскра, капнула в темінь і згасла. Десь у сухій шкалубині сверщок:

— Тірр... Тір... Тірр... тір...

До вікон сперлися ліктями злидні.

— Шьо то буде?...

Катерина дивилася на здитиніле лице діда й думала думку: де він, де Юрчик... Пішов — гей вітер свічку загасив. Ще чує його голос. На

Свята О. Кобилянської.

ЗОЛОЧІВ.

Заходами філії „Союзу Українок" в Золочеві відбувся з початком грудня концерт для вшанування ювилею 40-літньої літературної праці Ольги Кобилянської. Зорганізований щотільки недавно золочівський філії „Союзу Українок" належиться повне признання, що серед несприятливих місцевих обставин устроїла цей концерт, який випав гарно і приніс чистий дохід на почетний дар Ювилятки.

Концерт виповнили: вступне слово голови філії п. Софії Олесницької, відчит про літературну діяльність Кобилянської п. Йосифи Закликської, продукції хорові і музикальні тут. української гімназії та власні декламації. „Клю" концерту, що й спровадив на нього численну публику, був сольовий спів знаної вже нашому громадянству оперової співачки п-и Софії Коренець з Тернополя. Не входячи в подрібну фахову оцінку її вокальних продукцій, слід зазначити загально, що як голос, так і незвичайно артистичне виконання виправдали вповні цю славу, якою вже загально тішиться наша співачка. Зокрема належиться їй подяка також і за те, що безінтересовно, не зважаючи на що-тільки перебуту перестуду, приїхала серед лихої погоди з Тернополя до Золочева, щоби причинитись і від себе до піднесення цього жіночого свята. **Н.**

Пон іхіяс (запалення кульшового нерву) до лежиттю рано напите склянки природної гіркої води *Franciszka Józefa*, спічують легкі обильні випорожнення, до котрого прилучується пізніше приємне почуття випорожнення. Лікарські письма спеціально потверджують, що вода **Franciszka Józefa** ділає певно і додатно проти перекровлення печінки і телес, як рівнож при гемороїдах і течіннях кровокового жеґелу. До набуття в усіх аптеках

Загальні Збори „Просвіти".

(Докінчення.)

В дальшому ході дискусії забрав слово дел. *Павлишин* (зі Золочева). Він між іншим сказав, що тут на салі є богато „куплених або шахрованих" голосів. Колиж його притиснули до муру і зажадали доказів, він замнявся і нічого не сказав. *Дел. Кровців* поставив внесок, щоби Павлишина викинути з Просвіти, якщо не докаже того, що сказав. Президія цього внеску не піддала під голосування. До слова прийшов д-р *Вамьо* зі Золочева і заявив, що Павлишин є професійним і налоговим розбивачем усяких зборів, особливо просвітних у Золочеві. Дел. о. *Прийма* підкреслює, що не всі ті, які тут горлають і кричать займаються освітньою працею на місцях. А так не повинно бути. Ті що працюють мало говорять, а ті, що не мають ніякого відношення до „Просвіти" горлають нині найбільше, подаючи себе за „робітничо-селянських" делегатів, хоч тут ніяких класових делегатів нема і не сміє бути, бо тут виключно освітні діячі, делегати „Просвіт". Він радить новому Гол. Виділові зменшити видатки та урухомити освітній інститут. Черговий промовець *О. Богдарович* підкреслює, що тут на салі національний табор репрезентує нарід, репрезентує селян і робітників, а не ті самозванці, що іменують себе „робітничо-селянськими" делегатами. Тут є на салі два табори, величезний, сконсолідований, національний та в знікаючій меншости інтернаціональний, що фактично нікого не репрезентує. Пропонує резолюцію такого змісту: „Загальний Збір ставить домагання до новоизбраного Виділу, щоби дальше вів освітню працю в напрямі виховання свідомих робітників національної справи, працьовників, метою праці яких має бути розбудова української нації в її питоменних цінностях".

ДЕКЛЯРАЦІЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ.

З черги прийшов до слова делегат *Костун* (з Комарна) і заявив, що від „робітничо-селянських" делегатів має уповноваження зложити програмову декларацію. Тут розгортає він папір і читає довгий елаборат, подібний до резолюції комінтерну своїм змістом і навіть стилем. Саля перериває йому, та він собі нічого не робить з шуму й відчитує далі. Нагло хтось вириває папір і вивязується бійка, яку зараз же льокалізують інші учасники Зборів. Поволи саля успокоюється. Ті оригінальні резолюції Костуна не мали очевидно нічого спільного з освітньою працею, а носили всі познаки політичного „віршу" тих незвичайних „робітничо-селянських освітників". Для зразку і для інформації зацитуємо з них „найосвітніші" місця. Ось вони: „В теперішніх суспільно-політичних умовинах на Західній Україні стоять проти себе два сконсолідовані табори — угодовий пансько-попівський табор української буржуазії і дрібно-міщанства і табор робітників та селян, позбавлених землі та праці. Ріжниця світоглядів, що розділює ці два світогляди є безпосереднім виявом розподілу в нинішнім капіталістичнім ладі та його класових суперечностей. Табор української буржуазії і дрібноміщанства, зорганізований під прапором УНДО, УХО та радикалів є на послугах польського фашизму. Тому ідейний напрямок „Просвіти", який є в ундівсько-радикальних руках є чужий і ворожий для робітників і селян. Своєю діяльністю ундівсько-радикальний провід „Просвіти" затемнює класову свідомість трудящих і відвертає їхню увагу від класової боротьби". І так далі, без кінця з тим, що під кінець є ще й таке: „Збори домагаються звільнення політичних вязнів" і т. п. Ось так виглядала та екзотична декларація знікаючої меншости на Зборах, що намагалися їх за всяку ціну саботувати як не зовсім розбити.

АБСОЛЮТОРІЯ.

Щойно в тому місці віддала президія внесок Освітньої Комісії за уділення абсолюторії уступаючому Виділові, який і принято.

Далі промовляють ще в порядку дискусії над звітом дел. *Деків Микола* і *Яворський Матвій*. Цей останній промовляв в обороні непрочитаної до кінця декларації „робітничо-селянських" делегатів і домагається видавання практичних книжочок, але в комуністичному дусі: як боротись за землю, як коло неї ходити і т. п.

Делегат *Кравців* і *Костинюк* полемізують з „робітничо-селянськими" делегатами. Цей останній *Василь Костинюк*, селянин з Мельниці горячо з великим патосом виступає проти комуністів і малює відносини за Збручем, про які знає він і все населення прикордонної смуги. Там — казав він — під комуністами селяни проклинають день і годину, коли вона в них осадовилася. Очевидно, що гурток інтернаціоналістів йому перериває. Делегат від Бережанської Філії д-р *Залізний* не вносить у дискусію нічого замітного ні цікавого. Він підкреслює тільки дивний хід нарад, в яких перше вибрали новий Виділ, а щойно пізніше уділили абсолюторію уступившому Виділові, хоч Ревізійна Комісія, на його думку, внеску на уділення абсолюторії не поставила. Його твердження простує голова Зборів.

Промовці *Заводяк* і *Чучман* (з Золочева) нічого нового не кажуть. Чучман гальбить інтернаціоналістів. Селянин з Бережанщини *Когут Микола* стає в обороні Головного Виділу, старається всіх помирити і пропонує попрацювати над придбанням грошей для „Просвіти". По читальнях повинні бути всі газети від „Місіонаря" почавши, а на „Світлі" скінчивши, щоби люди могли вибирати в читальні та щоби всі були заспокоєні і задоволені.

Дел д-р *Троян* твердить на підставі друкованого звіту та його даних, що на місцях робота не дописала. Там завела і робота і програма. І тому дивно, що тут намагаються накидати чи формувати якісь програми ті, що їх не видно ніколи при праці на місцях. Якби вони там працювали без труду здійснювалиб свою програму. А тому нехай не дивуються і не протестують проти тих, що працюють і здійснюють програму, але свою а не їх. Освітньої програми на місцях навіть не може накинути центр, коли він без засобів. Центр має робити не тільки організаційну роботу але має йти на стрічу масам з книжкою, наукою, знанням, а на защіплювання його на процес його засвоювання на місцях він не може мати впливу. Щобим Головний Виділ міг зреалізувати найважніше своє завдання треба йому допомогти на місцях працею і грошем. Промову що покрила саля грімкими оплесками.

Дел. *Люкевич* (з Богородчанщини) каже, що зїхались сюди не конче просвітники, бо роботи на місцях нема, але за те є за горі дефіцит. Каже, що колись виникули з

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, віджевляючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне Laboratorium chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.** 14-?

„Просвіти" Франка, а тепер боїться, щоби не виникнути його духа.

Д-р Загайкевич ставить внесення, щоби перервати дискусію та приступити до внесків, а по їх ухваленні знов її продовжувати. Внесення принято.

ЧЛЕНСЬКА ВКЛАДКА І ФІНАНСИ Т-ВА.

Справу вкладки реферує голова Т-ва *М. Галущинський*. Пропонує далі одноразову двозолотову вкладку від кожного члена на рік, а крім того річну оплату по 25 золотих, в чому буде оплачена вкладка і періодики Т-ва: „*Життя і Знання*", популярнонауковий місячник, „*Народня Освіта*", орган Т-ва і журнал теорії освітної праці, і „*Аматорський Театр*", орган театральної Комісії при Гол. Виділі.

Над тим внесенням розвивається ділова дискусія. Дел. *Возревич* з Бродів хоче, щоби члени читалень були вже рівночасно членами Т-ва, а їх вкладки ділено так: 50 проц. на читальню, 25 проц. на філію та 25 проц. на Головне Т-во. *М. Голуж.* каже, що це вже практиковано в Галичі та Заболотові, але спроба була невдатна. *Д-р Стефанович* (Залішики) є за відновленням дволітніх і двозолотових, значить двояких вкладок. Член Гол. Виділу *Д. Паліїв* каже, що Головний Виділ, допровадивши „Просвіту" до півміліона довгу, задумав ратувати фінанси коштом читалень і тому читальні малиб платити по 25 зол. вкладки. Це ж велика жертва для читалень, дарма, що за таку вкладку вона буде діставати журнали. Тому він ставить внесення, щоби завести поступово-доходове оподаткування в „Просвіті". Коли духовенство й інтелігенція хочуть ширити „пансько-попівську" освіту, то нехай платять на це гроші. Тут приходить до слова секретар Т-ва *В. Мудрий* для деяких пояснень щодо довгів Т-ва. Правда, що Т-во, мало минулого року 219.200 зол і 50 гр. довгу, а цього року має його аж 505.125 зол. 46 гр., як це видно з біляносу. Та вже на Загальних Зборах 1925 р. звернув він у звіті увагу на те, що Т-во стоїть фінансово непевно і що перед ним сумні перспективи. Одначе тоді на Зборах ні один делегат не присвятив цій справі ні слова. На зборах 1926 р. він підкреслював ще сумніший фінансовий стан Т-ва, заповідав, що коли так далі піде, то воно покотиться в пропасть, але знов ніхто на це не звернув уваги, ніхто на зборах тим не заінтересувався. Рішено лише поширити масове членство. Тоді навіть деякі члени Виділу говорили, що представлений звіт за песи-

---

жерді його киптарина... Оті поліцця, що горять у печі — кожне було в його руці... Під образами капелюх — а за зеркалом забута сопілка. Їй здавалося, що вже довгі роки кудись потекли — як цілувала його чорні вуса, як вянула в його обіймах.

— Ей, Юрчіку! — співала тоненько її душа.

— Ей, Катерино, жінко моя молода!

Вона нібн вчула його здоровий віддих і довкола шиї руку.

В стайні зарула корова.

— Йду, йду, красулько, йду! — Катерина прокинулась.

— Ні, то лиш думки мої, то ни Юрчік. Сама ек палец... сама — сама... Гадав би хто, шьо то лиш на хлопів война, на бабів також война!...

Зітхнула глибоко, начеб лицем до глибокої керниці схилялася.

Шось урвалося в житті молодої жінки, тріснула струна сподівань веселих, гаразду бажаного... Хтож ізбагнув би її ту бану нерозгадану, ту журу невколисану!

— Абож мині не так зазулн закувала в ту дньнику, коли я на світ прийшла, або позавидувало небо тих годин веселих из любим чьоловіком...

*

То ще сонце не подавалося. Ще розсипало червону запалоч на сухі трави, несло пилом на широкі поля коло Новоселиці і Раранча. Попід смагляві склепіння котилися московські ладунки тай сідали гайдука серед Юрчикового регіменту. Хлопці тліли від ллинвого гніву, що ріс як гора у грудах. Ішли лавами, як за старих часів їх діди під Мадженту. Ро́ва на кров не копали. А від півночі хтось летів і від сходу буря сіяла смау: як піску в морі, як трави тай листу.

Лави вставали одна на другу й розсипалися під сталевим свистом, як спінені морські гребені. За ними все нові, все нові... А Юрчик спирав їх грудьми й дивився, як червоніла сталь, цмоком висисала життя. Він кидався, лупив рушницею по черіпю, пускав червоні цівки, скреготав зубами. Але за що, кому це?... Десь уставала дурна, уперта думка — скора як свист кулі, як удар — і ще скорше никла.

Тріщали скорострілн. Гинула ляндштурма*). Штандові**) хлопці як мухи вмирали.

— Гей, хлопці! Кождий густий, як обух у барді. Жілавий — що грабове сучча! Ішли в землю. Не вернуть — і таких не буде більше!...

Від правого крила змігся вогонь. Злетів під небо крик, наче хмара. Вже й капітана*) не стало, упав і той, що станув на його місце. Упав один і другий. Горить!...

— Біда, камрате!

— А вражі лави, ади, йдут гей вода валами!

— Лугко Юрчіку! Камрате мій! — стогнав і кликав сусіда Кібюк.

— Ей, га, то так?...

Але Кібюкові вже не було спасення.

Ніздрі роздула лють, серце заливав гіркий полин. З грудей знімалася остання туга тай летіла туди — ід його хаті. Там вона впаде на порозі... Там вона буде сльозою на вікні скипати до морозу.

Кібюк затиснув у долонях жмутки споловілого бурину. З рота пустився кровавий батіг. Моргнули кутики під вусом.

* Landsturm — ополченці, австрійські ... старших річників, покликувані до служби в часі війни.

**) Stand — ... військо.

***) сотник.

Юрчик накрив мертве лице шапкою з цісарським ґудзиком тай полетів.

— Цісарська справа — та цісарський ґудзик!...

Недалеко гопнув баняк і підняв землю під небо.

— Ей, хлопці — здіт якої москаль співає, ану даймо їму бобу!

Тай місили траву підковами... аж просилася, а вони їй шептали — як падала їм на кріваві чола:

— Ни бануй, травичько!... Крівцю нашу, як вино віпеш — тай ожиеш від неї. Саме серце дамо тобі під корінь твій, душу саму розтопимо тобі, абис була як шовк... а наші діти ще тебе коситимут... лиш ни бануй на нас... лиш ни бануй...

Середина пішла до наступу, а Юрчик умлівав на лівому крилі.

— Гайдук-раз: Гоп!

— А ще раз: Гоп! — Три гранати впали разом. З гори посіяло мясом, кістками, черіпем. В ухах загремів некольний гук. Юрчик почув нагло, що ним підкинула глина і він полетів у повітря. Душна полумінь лизнула його по лиці, блеск осліпив вічі, а потім він позіхнув і затягнув у себе їдкий сірчаний дим. Він загубив світ — лише побачив червону віху, що запалала десь над селом... Потім глухий удар... і зчув, що душиться від крови.

Сивим рукавом утирався — а кров самоцвітами з грудей...

Скоро злягла тиша. Крізь неї пробивалися якісь далекі крики божевільних людей...

(Продовження буде.)

містечині. Нині була вже песимістичною і заява Ревізійної Комісії. Масове членство завело, завів і дар „Просвіти". Положення в Т-ві дуже сумне. Та всеж сам зріст довгу треба розшифрувати, пояснити, бож у порівнанні з минулим роком він більше чим подвоївся. Чому воно так? Минулого року не було в біляпсі зобовязань до видавництва Оренштайна, бо книжки з нього були в Т-ві в комісі. Того року Т-во було приневолене закупити видання Оренштайна на суму 264.927 зол. і 54 сот. Теперішні зобовязання за них виносять 247.753 зол. 96 гр. Але на них є далеко більше покриття у книжках, які до того добре розходяться. Але трагічне те, що не наплививають за них гроші готівкою, але книжки ідуть на склади. Збільшилася того року позичка „Просвіти" ще й тому, що минулорічні Загальні Збори мають бути алевалюовані та цілковито обезцінені стипендійні фондації при „Просвіті" коштом власного майна на суму 63.700 зол. і 46 сот. Взагалі без Оренштайна зобовязання „Просвіти" виносять п. р. 257.372 зол., то зн. що протягом року зросли по кінець червня п. р. на 35.174 зол. 9 сот. Але це ще не все, бо від червня п. р. по кінець грудня збільшилась вона ще на 20.000 зол. Таким чином довг Т-ва без Оренштайна виносить тепер 277.372 зол. Явище це сумне, бо в „Просвіті" не видно вкладу до поправи, але навпаки, склонність до чим раз більшого обдовжування. Самі відсотки коштували „Просвіту" в біляпсовому році 15.315 зол. Коли приглянутися процесові наростання довгів, то треба ствердити, що головною причиною того лиха є відсотки та короткотермінові, вексеві позички, які Т-во руйнують. Почала „Просвіта" лізти в довги ще в 1922 р. Тоді мусіла позичати на направу ушкодженого бомбою дому (поправа частини фундаментів), і що найважніше на відбудову зруйнованої цілковито господарки в Милованні. Милування обтяжене нині на суму 64.556 зол. або 7.143 ам. долярів. Там треба було будувати господарські будинки зовсім нові, основно направляти старі, а тепер треба докладати і до школи. Господарка ще не дає там прибутку, не зважаючи на ті вклади. Та ясно, що Т-во не може коштом іншого майна відлікувати Милування і тому воно мусить усі зобовязання покрити само, власними засобами і коштом. Але як і взагалі як вийти з того незвичайно важкого фінансового положення „Просвіти". Виділ робить заходи, щоби затягнути більшу довготермінову іпотечну позичку для сконвертування короткотермінових дуже дорогих і шкідливих для Т-ва зобовязань. Вправді на покриття зобовязань є в магазинах Т-ва власних видань „Просвіти" на суму 152.631 зол., але це мала потіха. Бо книжками, що розходяться поволи зобовязань не покриєш. До того ж треба робити заходи, щоби ці магазини, які є нині одним з підставових джерел доходу Т-ва не вичерпалися і не висохли цілком. А щоби це не сталось на те знов треба гроша на видавництва. А щодо Милування, то пільгова наворотами застановлявся Виділ над тим, чи не розпарцелювати б у Милуванні неужитків, в яких ні господарка, ні школа не мають ніякої користи, бо вони лежать облогом, вимагають меліорації, яка тепер Т-ву не під силу. Парцеляція тих неужитків т. зв. „Лазок" (коло 120 моргів) цілковито відтяжила б Милування. На це Виділ досі не рішився, але Заг. Збори мусять про те знати і мусять бути підготовані й на те. Бо краще стратити для ратування життя організмові часом один орган ніж йти на загибіль. Отже стан Т-ва дуже невідрадний можна сказати катастрофальний. Треба завести ощадности в видатках, треба розбудувати відповідно видавничий відділ, але й треба допомогти Т-ву грішми передовсім через масове членство. В Т-ві ніколи нема готівки, бо все йде на зобовязання. Д-р Ладика з Тернополя підтримує внесення О. Павлова в проти продажі землі в Милованні.

О. Навроцький каже, що він і його товариші у Виділі все противились продажі землі (неужитків „Лавки") в Милуванні, але вони мають меншість. Теперішній Виділ, на його думку, нездатний до того, щоби обійтися без продажі та щоби перевести санацію фінансів іншими засобами.

Потім принято при голосуванні внесення М. Галущинського.

О. Навроцький порушив справу зміни статуту, одначе її не вирішено. На внесення д-ра Ришона передано справу зміни статуту Головному Виділові для підготовки та оброблення.

Тепер приступлено до продовжування загальної дискусії над звітом. Промовдив ще один бесідник М. Мацюк з Володіїнини. По його промові замкнув голова М. Галущинський збори коротною промовою. У ній ще раз звернувся до зібраних делегатів і візвав їх до найживішої праці в філіях і читальнях. Хоч як різкі зазначилися противенства на зборі, голова має надію, що й їх впрівнаємо, коли в нашій роботі стане панучим те почування, котре одиноко важне в освітно-виховній роботі, се почуття любови. Освітній робітник мусить приготовитися на те, що на його шляху можуть посипатись на нього незаслужені докори й удари, але коли він буде мати терпеливість підійти до незадоволеного й його вислухати та зрозуміти, тоді напевно його позискає для себе й для своєї ідеї. Особливу звертає увагу на потребу почування любови у відношенні до молоді в читальних і освітніх установах.

Цю промову зрозуміли в такий спосіб „робітничо-селянські делегати", що час до часу висказували свої іронічні уваги, а заінтонований гимн „Ще не вмерла" намагалися безуспішно перебивати співом інтернаціоналу. Гуртком інтернаціоналістів „співаків" диригував редактор „Сель Робу" Пелехатий, що не знати звідки взявся на салі, бо не мав ні повновласти ні легітимації, що управнювала б його до вступу на салю.

Кожний може зістати послом! В. ШВАРЦ
Я що замовить собі дипльоматичний фрак у фірмі
Львів, Хорунщина 11 І. пов. тел. 19—80

Організаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд в Буську.

В дні 24. 12. м. р. відбувся в Буську Повіт. Нар. Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. На Зїзді явилися представники майже всіх сіл судового повіту Буськ. На Зїзд прибув як делегат Центрального Комітету зі Львова п. Корчинський Іван. Отворив Зїзд о. сов. Калинович. До президії вибрано о. дек. Зельського і Пристанського Мих., на секретаря Воронівського Василя. Потім о. дек. Зельський короткими словами вияснив присутнім ціль Зїзду і перейшов до справи виборів до сойму, виходячи з заложення, що вибори це боротьба. Делегат Корчинський Іван виголосив опісля довгий реферат. Рясні оплески, що дуже часто зривалися на салі в часі його промови, давали доказ, що присутні вповні погоджуються з виводами делегата та висловлюють довіря проводові УНДО. В дискусії забирали голос о. дек. Зельський, о. Васильківський, сел. Бойко Василь, о. Лиско, студ. Ваньо і богато інших. Всі бесідники взивали до одноцілого національного фронту в часі виборів під стягом Українського Нац.-Дем. Обєднання. Вокрема о. Васильківський напятнував гостро ганебну роботу панів зпід стягу т. зв. „Партії Праці". Вибрано наконець рівночасно комітети на повіт Буськ і місцевий на місто Буськ з о. дек. Зельським і студ. Ваньом на чолі. Члени вибраних комітетів дають запоруку, що поведуть працю в свойому повіті як слід.

Вічевий рух.

РАВЩИНА.

Виборче віче УНДО відбулося в Голім Равськім при участи яких 400 учасників зі сіл Голе Равське, Мале Голе, Синьковичі й інш. раворуського повіту. Віче отворив місцевий завідатель парохії о. О. Ницко і на його внесення вибрали присутні до президії Атаназія Дороша з Голого Равського, Михайла Гнідця з Синьковичі і Петра Пилипишина з Голого Равського; на секретаря покликано Олексу Чорного з Голого Равського. Після того голова Повіт. Нар. Комітету УНДО в Раві Руській д-р Любомир Данилович виголосив довшу промову, яку вічевики приняли з великим одушевленням та довготревалими оплесками. Потім забрав голос Теодор Кушта, буфетовець з Рави Руської, який агітує раз за сельробами, раз за Унсом; він став вихвалювати заслуги УНСА і Заворотюка з Угнова, але зараз по кількох словах присутні закричали його так, що по кількох мінутах пустої балачки Кушта мусів закінчити промову та по „геройськи"... втекти. Кушта приїхав на повище віче, щоби впровадити замішання і злобути підписи за кандидатурою Заворотюка (УНС), він трактував усіх дорогими папіросками і припрошував до „закуски". Одначе всі заходи його не тільки не принесли ніякої користи, але й виказали, що УНС не має чого у нас шукати, бо селяни кожне слово Кушти приймали з кпинами. Третій бесідник, селянин Гнідець з Голого Равська, виступив остро проти УНС-а і скритикував роботу Заворотюка з Угнова. Дальше забрав голос Микола Чорний, селянин з Голого Равського, що скритикував підпольну роботу сельробівщини. Бесіду нагородили вічевики гучними оплесками. Вкінці промовив предсідник віча Атаназій Дорош, господар з Голого Равського, взиваючи присутних до організації. Присутні вибрали місцевий виборчий комітет і на тому закінчено віче відспіванням нац. гимну.

Відгуки дня.

Єрихонські чудотворці

І знов...

Я зі Львова, а у Львові небудена сензація.

Зїзд рабінів з Галичини і полудневої Малопольщі.

Коби тільки рабінів!...

А то князі (нассі Шрайбер з Дрогобича), чудотворців (ребе з Чорткова і Отинії) та цадиків-фільософів (з Домброви „od Ceresu" і [illegible] „od cykorji Kolba").

Над ними як промінная зоря князь, чудотворець і фільософ в одній особі, рабін над рабінами — Роках з Белза.

Все те звалилося одного дня у Львів і зробило собі з кіна „Палас" жидівський парламент.

— Чому саме в кіні? — спитає неодин.

— В краю, де роблять з парламенту кіно, можна зробити і парламент з кіна.

Не знаю — бо не був, але як зачуваю рабінатський парламент був поважний і серіозний.

На вступі до кіна повитав гостей славний Бен.Гур, відспіванням кантати: „Бувай ми здорова". В переконанні, що це делегація вдячних українців — відповів Бен-Гурові один з рабінів дуже добре, бо коротко.

В середині повитала їх торжественно польська делегація.

Рабіни відповіли на це резолюцією:

„Зїзд чудотворців є проти бльоку національних меншостей, бо це є недопустиме і шкідливе".

Дальша діяльність рабінатського парламенту розвинулася в напрямі чудотворнім:

Одни з рабінів благословив гроші і золоті продавалися потім як правдиве золото. З цього користали приватні підприємці, які масами розпродували золоті (по долярові за штуку) наборзі принесені з хати чи виміняні в банку.

Чудотворець Роках поблагословив і подав руку комісареві поліції. Товпа мало не вирвала тієї руки з суставів комісаря, так хапалася за неї.

А ще інший рабін давав поради. Горнулися до до нього всі прибиті горем а убогі духом, яким, як відомо, є запевнене царство небесне. Жінки пхалися найбільше. Кожна з них передавала сто золотих і картку, з описом своєї біди. Адютант цадика передавав це все шефові, а той писав пораду.

Кажуть, що був такий випадок:

Одна жидівка питалася, що робити: чоловік покинув її і не хоче вернутись?!

Чудотворець відписав: „Не журися, твій чоловік верне!"

— Як верне — говорила вона крізь плач — коли я вже три роки жду, а він нічого.

Адютант рабіна і собі взявся потішати:

— Ребе каже що верне, але я кажу що не верне. Він бачив тільки твої гроші і письмо, а я бачив ще й тебе...

Богато ще дечого розказують про рабінатський зїзд, але що там когось може обходити [illegible]-літня дівчина, чи незаплачені рахунки.

Львів мав сензацію і аж захлипувався від неї.

По місті мали довгі халати, довші пейси і найдовші носи, а рейвах був такий, що від нього може позлетітися не тільки бльок національних меншостей, але й класична терпеливість галицького українського мужика.

Галактіон Чіпка.

В справі виконування еміграційного закону.

Важне для українських емігрантів.

В днем 15. грудня п. р. увійшов у Польщі в життя новий еміграційний закон, оголошений в Д. З. П. Р. з дня 15. жовтня 1927 р. ч. 89.

Між іншим новий закон регулює справу продажі корабельних карт. На підставі артикулу 6. і 38. цього закону Еміграційний Уряд видав розпорядок концесіонованим у Польщі корабельним товариствам, що їм не вільно продавати корабельних карт, зглядно побирати задатків на корабельні карти, перед тим, заки емігранти дістануть від Еміграційного Уряду посвідку для староств на видачу їм безплатних еміграційних пашпортів.

У практиці розпорядок цей означає:

Емігранти до Аргентини і Бразилії мусять передовсім вносити подання на дозвіл видачі їм безплатного пашпорту із львівського, станиславівського і тернопільського воєвідства до Експозитури Еміграційного Уряду у Львові, Кармеліцька 4, а з інших воєвідств до Еміграційного Уряду у Варшаві, вул. Крулевська 23. В поданні треба подати своє імя і назвище, вік, заняття, докладну адресу, край, до котрого емігрант виїзджає і староство, яке має видати безплатний пашпорт. До подання мають долучити мущини у віці 20—60 літ свідоцтво заняття, потверджене громадським урядом; мущини від 18—20 літ крім свідоцтва заняття ще свою метрику; мущини від 15—18 літ, які виїзджають самі, афідавіт або лист з оригінальною ковертою від свояків з Аргентини або Бразилії, що взивають їх до приїзду і посвідку опікуна, що позволяє на виїзд. Всі жінки мусять долучити до подання свідоцтво заняття і метрику; жінки нижче 25 літ, які їдуть самі, а не в товаристві родичів або повнолітних братів та старших сестер, мусять предложити ще афідавіт, потверджений польським консулатом — від родини з Аргентини або Бразилії. Не треба предкладати так, як досі, задаткового квиту.

Подання до Еміграційного Уряду можуть вносити емігранти до Аргентини або Бразилії самі, або за посередництвом цього корабельного товариства, через яке задумують виїхати.

Емігранти до Злучених Держав Америки мають долучити до подання карту вступу, одержану від американського конзуля. Подання можуть вносити емігранти до Північної Америки або самі, або як досі, за посередництвом корабельних товариств.

Щодо емігрантів до Канади, то в зимовій порі можуть виїхати до Канади тільки ці емігранти, для яких виєтаралися в Канаді свояки або роботодавці permit або nomination з афідавітом. Ці документи надсилають свояки або роботодавці звичайно до корабельних товариств, а документи ті або посвідки на них від канадійських комісарів у Варшаві, мусять бути долучені до подання а саме подання мусить бути так, як досі, потверджене громадським урядом. Тому в практиці так, як досі, подання для цих емігрантів до Канади будуть вносити до Еміграційного Уряду ті корабельні товариства, які одержали для емігранта перміт, або апплікейшен, або номінейшен афідавітом.

Закупно або задаткування корабельних карт в корабельних товариствах може наступити у всіх вище наведених випадках щойно тоді, коли Еміграційний Уряд видасть посвідку на безплатний пашпорт. Інакше не вільно корабельним товариствам ані продавати корабельних карт, ані брати задатків на корабельні карти.

Еміграційний Уряд повідомить кожного емігранта письмом про висилку посвідки до староства на безплатний пашпорт і цею посвідкою мусить виказатися емігрант при задаткуванні, зглядно закупні корабельної карти в корабельному товаристві.

В який спосіб треба вносити подання до Еміграційного Уряду для тих емігрантів — [illegible]

З днем 1. січня починається у всіх філіях

Дель-Ка

ВЕЛИКА ІНВЕНТАРНА ПРОДАЖ

Ціни значно знижені, поодинокі пари аж до 50 прц.

і рільничих родин, які мають виїхати на весну до Канади без афідавіту, це ще невідомо, бо про це не видав ще Еміграційний Уряд ніякого розпорядку, а то тому, що ще не покінчені переговори в цій справі між Еміграційним Урядом і канадійськими залізничими компаніями в справі вербунку цієї категорії емігрантів. Корабельним товариствам не вільно від цієї категорії емігрантів побирати завдатків на корабельні карти.

Одначе незалежно від того, хто буде мати право і в який спосіб вербувати емігрантів без афідавіту до Канади на весну 1928 р., Товариство Опіки над українськими емігрантами робить старання в Еміграційнім Уряді, щоби в першій мірі були зареєстровані на виїзд до Канади без афідавіту ці емігранти, які на весну мин. року зложили завдатки в ріжних корабельних товариствах, одержали позволення від Еміграційного Уряду на одержання пашпортів і які вибрали вже пашпорти зі староств. Пашпорти ті є або в руках емігрантів або лежать у переховуванні в Еміграційнім Уряді. Списки цих емігрантів з 1927 р., які в цьому році не могли виїхати з причини здержання еміграції до Канади, можуть комісарі залізничих канадійських компаній легко предложити Еміграційному Урядові. До цих емігрантів не повинні відноситися також вербункові приписи нового еміграційного закона, бо зобовязання супроти цих емігрантів затягнули канадійські залізничі компанії і Еміграційний Уряд ще в тому часі, як не було теперішнього еміграційного закону.

Для зрозуміння постанов самого нового еміграційного закону супроти корабельних товариств і найновішого розпорядку Еміграційного Уряду зазначити треба, що метою нового еміграційного закону є обмежити ролю корабельних товариств до чисто технічного інтересу продажі корабельних карт і переправи емігрантів, а найновіший розпорядок Еміграційного Уряду має за завдання створити переходові форми до наміченої законом цілі.

За поясненнями в справі подань на безплатні пашпорти належить зголошуватися або до Еміграційного Уряду або до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами (Львів, Городецька 95), яке може також вносити подання до Еміграційного Уряду по посвідки на безплатні пашпорти. Остерігається при цьому, щоби емігранти не удавалися по виготовлення цих подань до покутних писарів і агентів. „У. Е."

З судової салі.

Дня 30. грудня ц. р. закінчилася 3-днева розправа перед судом присяжних у Львові проти Мартина Вольфа, Петра Микилити і Янка Музики, всіх з Бутин, жовківського повіту. Першого з них обвинувачував прокуратор, що в червні ц. р. замордував свою молоду жінку, з якою одружився перед трьома тижнями, а двох других за це, що були дорадниками і помічниками в тій справі. Петро Микилита і Янко Музика пересиділи пів року в тюрмі і щойно по 3-дневній розправі присяжні судді видали вердикт, яким узнали винним Мартина Вольфа, а Петра Микилиту і Янка Музику уневиннили. Мартин Вольф, щоби себе ратувати, кинув клевету на двох чесних людей і це було мабуть причиною, що суд відчув ту кривду, яку він заподіяв тим двом невинним людям і заміряв йому кару 10-літньої тяжкої вязниці, а Микилиту і Музику увільнив. Проти цього засуду вніс відклик щодо високости кари оборонець Вольфа д-р Кібіц. Предсідником трибуналу був радник Антонович, вотували Ангельський і Згуральський, обвинувачував прокуратор Пенкіковський. Микилиту боронив д-р Лев Ганкевич, а Музику д-р Батицький.

АРЕШТУВАННЯ АЛЬЗАТСЬКИХ АВТОНОМІСТІВ.

Штрасбург, 30. грудня 1927.

У місті Трео заарештовано головних провідників автономістів: священика Фашавера, Шаля, нач. редактора й Томана адміністратора час. „Цукунфт", вязниці Райзехера, скарбника „Гайматбунду".

ВИКРИЛИ ТАЙНУ ОРҐАНІЗАЦІЮ В ХАРКОВІ.

Москва, 30. грудня 1927.

Аг. Вох. подає з Харкова, що тамошня ДПУ викрила тайну опоз. організацію що мала звязки з „троцькістами" в Москві. В звязи з викриттям опоз. організації харківська окружна комісія КП(б)У виключила з партії 30 опозиціоністів.

ВІДРІЗАНІ ВІД СВІТА.

Льондон, 30. грудня 1927.

Нині, в четвертім дні бурі над середньою і півд. Англією падав іще більший сніг. Ніодин пароплав не відійшов із Довру. Зал. шляхи відчищено, тож подекуди привернено зал. рух. Декуди сніг наслідком відлиги перемінився у лід. Дороги завалені снігом, деревами і тел. стовпами. Богато місточок відрізаних від світа. Сніг засипав теж богато місцевостей у графствах Кент і Гайленд. До загрожених місцевостей вислано ратункові відділи. Снігові вали мусіли розбивати танками, щоби привернути автобусову комунікацію між Селсбері і Тидуорт, які від Різдва відрізані від світа.

ДИМІСІЇ БІЛЬШОВИЦЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

Москва, 30. грудня 1927.

На основі ухвали Центр. Вик. Комітету СРСР, звільнено із заниманих становищ заст. нар. комісаря закорд. справ і предсідника для переговорів із Францією Раковського, члена тої делегації Преображенського та більшовицького посла в Італії Каменєва.

МАСОВІ ЕКЗЕКУЦІЇ КОМУНІСТІВ.

Льондон, 30. грудня 1927.

Із Кантону подають через Москву, що на приказ ґен. Сіна покарано смертю 30 російських і 2.500 китайських комуністів у Кантоні.

УРАГАН В ЯПОНІЇ.

Льондон, 30. грудня 1927.

Ураган, що лютував на сх. побережах японських островів збурив 500 домів у пристані біля Токіо, спричинив богато пожеж, наслідком яких згоріло 30 домів. Згоріло 66 людей.

НОВИНКИ.

— **З українського малярства.** На сьогорічній зимовій виставі польського Т-ва Прихильників Мистецтва у Львові виставлені образи і двох наших артистів. Івана Труша та Івана Іваниця. Польська мистецька критика спеціяльно прихильно ставиться до праць молодого Іваниця, які порівнює до деяких краєвидів Станіславського. Який жаль, що наші малярі які були згуртувалися в „Гуртку діячів українського мистецтва", на цей рік не спромоглися на українську виставку. Без цього молоді таланти не мають змоги війти в контакт із ширшими верствами суспільности, а старі мистці показати свої нові досягнення.

— **З Ревізійного Союзу Українських Кооператив.** XVII. звичайний загальний збір Т-ва „Ревізійний Союз Українських Кооператив" відбувся у Львові дня 28. м. м., у великій салі Лисенка, що була битком заповнена делегатами кооператив з цілого краю. Між присутніми були теж делегати українських кооператив з Волині, Полісся й Холмщини. Хід нарад зїзду стояв на високому рівні й виявив, що наша кооперація виробила вже великий гурт людей, які ставляться з повним зрозумінням до великої кооперативної ідеї і до всіх її вимог у нас під нинішню хвилю. Особливо річеві промови чули ми з уст делегатів-селян, які домагалися поглиблення кооперативної праці, відповідної літератури і т. д. На цих загальних зборах вибрано, як щороку, нову Раду Т-ва, а для ухвалення нового статуту Р. С. У. К. рішено скликати надзвичайний зїзд. До Гол. Ради Ревіз. Союзу Українських Кооператив вибрані пп.: Павликовський, Луцький, Герасимович, д-р Кіпула, Кузик, Палій, Пашкевич, Косар, д-р М. Волошин, Мартюк, Вітенко, Базилевич Матчак.

— **Спадщина румунського короля.** Король Фердинанд залишив 385.476.715 леїв спадщини. Ця сума буде поділена на пять частин, між усіх спадкоємців. Тільки княжна Ілеана одержить на 5 міл. більше за те, що давала дорогі дарунки членам родини з нагоди їх подружа.

— **Сніги в Англії.** Сніги, що впали в Англії 26-го грудня, нагадують англійцям страшну метелицю з 1886 р. Тепер було 4000 льондонських телефонічних ліній перерваних; недалеко Рідинґ снігова маса зсунула із шляху поїзд. Сотки авт, що не в силі пробитись через сніг, лежать на вулицях; богато осіб замерзло на смерть. Темза виступила з берегів і залляла чимало піль. Усі кораблі приходять із значним опізненням. До міста Вестергель, засипаного враз з околицею цілковито снігами, доводять поживу при помочі літаків, з яких скидають її в мішках.

— **Смерть дійсного володаря Монако.** У Ніцці, в сусідстві Монте-Карльо помер у 81 р. життя дійсний творець „касина гри" і той, що утримував цим касином це мініятурне князівство: Каміль Блян. Він „заарендував" Монте-Карльо і з доходів касина оплачував князя та покривав усі кошти т. зв. держави, якої громадяни не платять ніяких податків, а всі живуть із „нещастя" чужинців, які приїжджають шукати щастя в рулетці. Блян був необмеженим диктатором у цій справді щасливій закутині, де ніхто не знає нужди, ніхто не служить у війську та не лякається виборів, поліції ні війни і де навіть на вулицях ані в пресі майже ніколи не видно посмертних клепсидр, щоби не псувати доброго настрою тим, що приїхали туди на коротший або довший час... програти або (часами) виграти.

— **Трагедія артистки.** В Берліні померла від ран наслідком експльозії бензини в своїй ванні відома молода танцюристка Лісі Кізельгаузен. Вона хотіла почистити собі черевики бензиною і не розуміла, що небезпечно наближуватись із бензиною до горіючої печі. Вибух був такий сильний, що розірвав піч і стіну. Кізельгаузен була віденкою і вже як дитина виявила небуденний талант у танцях. Її перший виступ у 1914 р. в Берліні зробив відразу славною молоденьку дівчину. Вона їздила по столицях усіх країн і не переставала розвиватись у свойому мистецтві. Після успіхів у Парижі та Льондоні вона почала вчитися ще й співу і минулого року зробила незвичайно успішний дебют в оперетці. Їй ворожили карієру Дузе та Ісадори Дункан.

— **Летунка Грейсон пропала.** Америк. летунка Грейсон, сестрінка Вільсона, що відлетіла із Ню Йорку в напрямку Новофундлендії, пропала безслідно. Вона переслала останню вістку через радіо, що наслідком зіпсованого мотору мусить сідати на землю. Догадуються, що вістка йшла з місця у віддалі 150 км. від Сева Айленд. Після даремних розшуків лишилась тепер єдина надія, що летунка находиться ще десь на самотньому острові, відрізана від суходолу.

— **Щасливі письменники.** Мадярський мільйонер Баумгартен записав свою величанську спадщину мадярським письменникам. Його брати дістануть тільки 8 прц. з усього майна.

— **Проти жінок-адвокатів** звертається адвокатська палата в Будапешті, що підготовляє новий статут. Проєкт статуту каже, що жінки не матимуть права відчиняти адвокатської канцелярії ні боронити перед судом.

— **Різдвяна ідея злодія.** В америк. стейті Небраска, в місті Лінкольн, у день роздачі дарунків дітям св. Миколаєм до одного банку війшов передягнений св. Миколай і почав роздавати всім урядовцям ріжні дарунки. Всі були переконані, що це директори придумали таку чемну форму різдвяних нагород для працюючих. Нараз св. Миколай витягнув два револьвери і крикнув: „Руки вгору!" За ним повпадали його помічники й ограбивши солідно всі каси, втікли. Поліція одного бандита вбила.

— **Чудеса злодійської техніки.** Льондонська фірма юблірів Тіфф і Ско оголошує в пресі 4.000 фунт. шт. нагороди тому, хто віднайде касету із брилянтами, яка пропала в Парижі в найпростіший і найчудесніший спосіб: представник цієї фірми в Парижі, золотар Філіпсін, іде до відомої паризької крамниці і бере звідти касетку з 45 дорогоцінними каміннями. Він кладе її в шкіряний портфель, а портфель замикає у валізу. Валізу бере в руку, сідає в авто і приїжджає до свого готелю. Відчиняє валізу, портфель — касети нема! Коли вона щезла і як? — про це він не в силі нічого сказати. Сам він її не взяв, бо це людина вповні довірена та богата, і сам він заявив негайно фірмі, що почуває себе до обовязку звернути гроші за таємну крадіж.

— **Рукопис Анатоля Франса.** Нюйорська фірма Уельс купила за великі гроші рукопис повісти Анатоля Франса „Таїс". Є це перший праєкт повісти т. зв. брулион. Але він має незвичайну вартість в огляду на те, що дає деяку характеристику до письменської праці Франса. Франс писав на ріжних клаптиках паперу, ріжної величини та походження, які йому в даний мент попали під руку. Є це картони із запрошеннями на обіди, весілля, вистави, на другім боці чеєті, також ріжні рахунки та повідомлення, а навіть програми театрів і кін. Увесь рукопис писаний олівцем. Є це перший рукопис Анатоля Франса, що помандрував на чужину.

— **Чудесії.** Австралійський перегоновий клюб у Сіднею придумав новий спорт: перегони собак із перепонами. На собаках сидять малпи, зібрані як джокеї, в ріжних кольорах. Деякі собаки лякаються перескакувати через перепони, інші виявляють незвичайну сміливість. Малпи загально дуже сміливі і тримаються добре на сідлі. Не є виключене, що й европейці почнуть небавком малпувати цей спорт.

— **Світова всячина.** Аргентинський учений проф. Квессада дарував свою бібліотеку із 80.000 томів, одну із найбогатших приватних, яку знають, — пруському державному мін-ству. — В Білгороді засудили касієра мін-ства внутр. справ Степича за розтрату мільйона динарів на 23 роки вязниці. — Турецький корабель „Севіндія", вударившись із іншим, пішов під воду із 140 пасажирами. — В Тієнтсіні вибух головний склад нафтового підприємства „Стандард Ойль"; шкоди на 50 міл. дол.; скількість людських жертв ще невідома; ця катастрофа сильно підірве підприємство. — Італійська урядова статистика стверджує, що скількість уродин в Італії постійно меншає; уряд обіцює вжити заходів, щоби піднести цифру уродин. — Нім. письменник Штарнгейм заперечує вістку про своє намірене подружя із донькою Ведекінда. — Музичний критик у Фльоренції Богец відкрив невідому досі ораторію Моцарта на 5 мішаних голосів. — Згоріло одно еспанське село Кальдас Ренцін.

— **Найбільша фабрика килимів** Хамули має свій склад при пл. Трибунальській ч. 1.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією зв. Сталинка (вул. Шашкевича).

1-го січня (неділя), год. 3. попол. „Ой не ходи Грицю", — год. 7.30 веч. „Графиня Маріца".

Міський великий театр:

31-го грудня год. 7.30 веч. „Жидівка". Виступ Мавіна, год. 11. „Гей, дурійно".

1-го січня год. 3. попол. „Ріголетто" —

по зниж. цінах., год. 7·30 веч. „Донна Оретта“.
Початок 7·30 вечером.

Міський „Театр Новин“:
31-го, год. 7·30 веч. „Хай мене чорти“.. 1-го, год. 3. попол. „На краща з жінок“ по зниж. цінах., год. 7·30 веч. „Хай мене чорти“...
Початок 7·30 вечером.

Кіна.
„Палас“: „Перла гарему“.
„Лев“ „Моя жінка — твоя жінка“.
„Аполльо“: „Циганський барон“.
„Фатаморгана“: Любимка Відня.

Дописи.

ЗАМАРСТИНІВ. (*З діяльности Кружка „Рідної Школи“*). Дня 11/XII. ц. р. відбувся концерт, улаштований захоронкою в Замарстинові, а 11/XII. відбувся у нас діточий балетовий вечір. Як концерт, так і балет випали гарно. Слідна була солідна підготовка. Здисциплинованість з одної сторони і вільність та свобода рухів малої дітвори з другої сторони впадали в очі. Спів „Гей там на горі Січ іде“ під проводом маленького хлопчика, був принятий публикою бурею оплесків. Гарно випали вежі, а в балеті національні танці, передовсім коломийка. На цей балет захоронкові діти запросили своїх позашкільних товаришів (ок), яких самі угощували при буфеті, приготованім родичами. Вдоволення родичів, як і самих дітей, було велике. Дохід в сумі 60 зол. пішов на потребу місцевого кружка „Рідної Школи“. Підчеркнути тут треба, що наша захоронка не має майже ніяких допомог. Матеріяльна допомога від Головної Управи „Рідної Школи“ є мінімальна, а із того рішучо неможливо вдержати захоронки. Одначе, на жаль, не всі громадяни Замарстинова відчувають вагу і значіння захоронки: декоти бачимо, оскільки вже не зможе, то байдуже відношення до тої справи. При такому загальному відношенню громадян, навіть при найбільшій праці деяких одиниць, школа розвиватися як слід не може. Вистави, концерти й діточі балети — це одинокі джерела доходу захоронки. Тому громадяни, замісць тратити час на пустих балачках або в ресторанціях при шклянці пива, повинні ходити на діточі вистави, де дістануть повне душевне вдоволення, а рівночасно своїми добровільними датками причиняться до кращого розвитку нашої діточої школки. — *Громадянин.*

✝ Посмертні згадки.

о. Андрій Тимус, парох-ювилят, соітник М. К., помер в 7. р. життя і 51. році священства 24. листопада 1928 р. Покійник, ученик тернопільської гімназії з часів по Барвінських, а в часах перед Олесьницьким, мав між своїми товаришами пок. посла о. Миколу Січинського, згадував з пієтизмом про старшого його брата Андрія, виніс ще з гімназії патріотичні традиції. В духовнім семинарі як соліст бас був окрасою славного тоді хору питомців за пок. Віктора Матюка [і] кавий найте на сторінках „Правди“ а 1870 р. ентузіястичні описи його співацьких виступів. Тут мав товаришами покійних о. Миколу Галущинського, Олексу Заячківського і Василя Давидяка. Як священик був у Переволоці, Пробіжній, Теребовлі, а вкінці був 44 роки парохом в Гумниськах. Парохію свою вивів з занепаду до ряду свідомих, найліпше зорганізованих сіл теребовельського повіту і даремні були зусилля наших найсердечніших, щоб коли-небудь станути ногою в Гумниськах. В Теребовельщині належав до наших передових людей від р. 1885, коли Теребовельщина вперше вибирала свого посла не згадуючи, що ще передтим немало причинився до вибору пок. Мик. Січинського в Гусятинщині. Пок. Тимус завсіди стояв на чолі народних здвигів і давав свідоцтва своєї ре ности при виборі д-ра Яросевича, д-ра Колесси, при всіх виборах до повітової ради, в якій від 1890 року постійно був членом. Був аж до смерти директором „Каси Позичкової“, завсіди виступав як речник українського села і його богів-інтересів. У раді шкільній повітовій довгі роки заступав інтереси нашого обряду й учительства. Дав почин до заснування „Руської Бібліотеки“, каси „Поміч“, філії „Просвіти“ і кружка У. П. Т. Української Бурси і політичної організації повітової. Взагалі у громадянському житті брав діяльну участь і тут годиться віднести його точність аж до останніх днів не опустив ніколи ніяких зборів, в обовязки членства все сповняв найдокладніше. В початках своєї виборної діяльности мав у Теребовельщині тільки трьох товаришів: пок. о. Івана Волянського, о. Теодора Цегельського і суддю Ст. Стебельського. Одначе поволи все кращало народне життя Теребовельщини і він з насолодою міг глядіти на будову народніх твердинь-домів „Помочи“, читальні і філії „Просвіти“ (Бурси) й радіти зростом і успіхами всідомлюючої праці, серед українських мас. Величаві похорони з імпозантною участю громадянства були наглядним доказом великої пошани, якої зазнавав Покійний. Пером Йому Рідна Земля!

ОПОВІСТКИ.

З кооперативи „Єдність“ у Левандівці. Відкриття і посвячення торговельної кооперативи „Єдність“ у Левандівці відбудеться в неділю дня 1. січня 1928 р. в год. 12. в полудне. Слід надіятися, що наше громадянство своєю численною участю звеличає це свято-відкриття чергової нашої станиці на периферіях Львова.

Передсвяточний Ярмарок. Жіночий Кружок ім. Ганни Барвінок у Львові влаштовує 1. і 2. січня 1928 р. передсвяточний Ярмарок і фантову льотерію на дохід своїх львівських діточих шкіл. Відкриття ярмарку відбудеться в неділю 1. січня в год. 10. рано в домівці при вул. Мохнацького ч. 12.

Українському Громадянству до відома. Щоб не було ніякої заперечки в переведенні традиційної збірки як дару на „коляду“ „Рідної Школи“ подбала Головна Управа про дозвіл у всіх 3-ох східногалицьких Воєвідствах. Ось дотичні рескрипти: львівське Воєвідство з 26. XI. 1927 Ч.Б.П. 12819, станиславівське Воєвідство з 5. XII. 1927 Ч.Б.П. 7255/27, тернопільське з 16. XII. 1927 Ч.Б.П. 8452. Порадаємо зорганізувати у всіх громадах відповідні меткі гуртки. Почтові Кружки подбають про потверджения старостами потрібних уповажнень. — Всюди старатися, щоб дозвіл використати в часі Різдвяних Свят. Колиб на якому документі була умішена через помилку інша дата рескрипту, просимо справити її так як тут подано. — *Головна Управа „Рідної Школи“.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів. пл. Марійська ч. 5. 3 49–?

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 золоті в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 3-10

ПІЯНІНА Арнольда ФІБІГЕРА досконалі з гарантією, дешеві і на догідних умовах. Конрад Кам і Син, Львів Коперника 16. 115 4–8

ДИВАНИ, хідники, портієри, **фіранки**, меблеві матерії по фабричних цінах **ВАНК** площа Марійська 5. І. поверх. 911 20–20

ШУКАЮ учителя для учениці І. кл. гімн. від 15/1. 1928 з наукою латини. Першенство мають, хто потрафив би вести хор. Близші зголошення з условинами подати на адресу: о. Михайло Буда, Волиця пов. Сокаль. 1195 1-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
Д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.
1058 **Переcвітлення Рентґеном** 20–24

Д-р Стефан Федак
провадить поновно
адвокатську канцелярію
у Львові, вул. Сикстуська ч. 43.

СВІЧКИ ВАЗЕЛІНА ШМІР
1137 2-5
ІНЖ. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ І С-ка
Львів Іо, бічна Кульпарківська 9.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД
ЛІНОЛЕЮ І ЦЕРАТ
ЛЕОПОЛЬДА ГААСА
Львів, Леґіонів 3 Телефон 16-45.
поручає НА СВЯТА:

Церати на столи і креденси

ширина	50	65	80	100	115	135	цм.
Зол.	3·—	3·80	5·50	6·—	6·30	7·80	на метер

Церати віпасовані з гарними взорами

розмір	115/55	136/100	138/100	135/115	160/138
Зол.	6·45	8·50	9·20	11·50	15·50

Лінолей хідники у взорах

ширина		50	60	67	90	110	цм.
Як. „Lino“	Зол.	5·50	6·50	7·30	9·70	14·50	на метер
Як. коркові	„		11·—	11·80	15·70	—	„

Лінолей корковий під столи 200 цм. шир. зол. 31 за метер

Дивани і хідники „Lino“

розмір	100×70	115×85	200×150	250×160	300×160
Зол.	7·90	10·—	30·50	38·50	46·—

Хідники ютові двосторонні, дуже тревалі

шир.	45	55	70	цм.
Зол.	4·—	5·50	7·40	за метер

Хідники вовняні Як. Бріссель Зол. шир. 55 6·50, 70 8·70 цм. за метер

Дивани „Смирна“ з гарними східними взорами

розмір	100×50	120×60	180×90	200×140	250×175	300×200
Зол.	7·90	11·—	26·—	42·—	70·—	98·—

Дивани плюшові

розмір	180×90	200×130	240×165	300×200	350×250
Зол.	95·—	120·—	195·—	270·—	435·—

ФІРАНКИ МАДРАС гафтовані або мереживані 3 част. гарніт.	зол. 14·50
ФІРАНКИ БОЛГАРСЬКІ богато гафтовані 3 частинний гарнітур	„ 20·—
СТОРИ КОРОНКОВІ 3 м. довгі штука	„ 22·70
ФІРАНКИ КОРОНКОВІ 110 цм. шир. метер	„ 4·90
ПОРТІЄРИ ШАРІ полот. гарно гафт. гарнітур	„ 30·—

	Капи на ліжка	Обруси	Накидки на отомани
Ґобелінові ясні	17·50 зол.	12·50 зол.	25·80 зол.
„ темні	19·50 „	1?·— „	30·— „
Килимові	28·— „	25·— „	44·— „

Замовлення з провінції полагоджується ...

ЗАПРОШУЄМО ДО ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1928.
Ілюстрований популярно-науковий і літературний **ЖУРНАЛ** видається Товариством „Просвіта“
— під назвою —
„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“.
На рік вийде 12 чисел. — Кожне число по 32 сторінки. — Журнал подає знання з ріжних галузей науки й життя і весь матеріял ілюструє багатьома образками й фотографіями.
Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол. Поодиноке число коштує 1·80 зол.
Хто вишле передплату від січня 1928 р. і не був передплатником в 1927, отримає перші аркуші споминів з подорожі: „НА КАМЧАТКУ“ І. Мельника і перші аркуші роману „БУРСАК“ В. Нарізного за додатковою доплатою до передплати у висоті 1 зол. 50 сот. 1192 1–?
Адреса Редакції і Адміністрації: **Львів, Ринок ч. 10., ІІ. поверх, Тов. Просвіта“.**

ВСІЛЯКІ
музичні інструменти
ґрамофони і платни
по приступних цінах
поручає
„МЕЛЬОДІЯ“
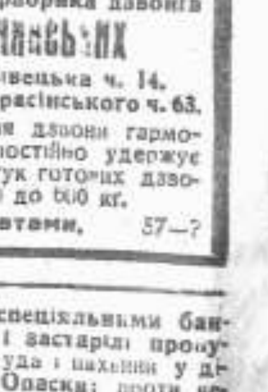
Найбільший склад **у Львові, Коперника 5.** Тел. 8-59

НАЙСТАРШИЙ в краю зв свій склад Годинників і біжутерії Ю. Домбровський насл. **Ю. Домбровський — Н. Розьожевський** поручає свій богатий вибір по конкуренційних цінах Львів, Академічна 2. Готель Жоржа. Догідні умови. Власні робітні. 110 20 ?

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 57–?

Купити гарний дарунок це досить важко!
Однак наша прегарна колекція:
золотої і срібної біжутерії
улекшить кожному відповідний вибір.
Золоті годинники вже від зл. 30
Перстенці золоті 14 кар. від зл. 5
Ґутерман Сикстуська 14.

Радикально усуває специяльними бандажами найбільші і застарілі пропуклини черева, пупка, уда і пахвини у дітей, жінок і мужчин. Опаски: проти черевної обвислости, проти обниження шлунка сист. д-ра Коссельніка, по переборі полозі і т. д. Гумові панчохи проти жиляків і для зреформування згрубілих ніг. Прямодержаки і Горсети проти роблення горбу і проти скривлення хребетного стовпа. Гумові мочники на день для ослаблених на міхур. Бандажі проти випадання матиці сист. д-ра Лявердана. Протези штучних ніг для ампутованих і т. д.
Бандажист Поличек в Самборі 5.
Тел. ч. 1. 1150 4–8 Цінники даром.

ПЕРЕГАЙНЮ прийму і хл[опця] понад 14 літ на науку і визволю по 3 роках на дентистичних техніків. Д-р Бабій дентист-лікар вул. Сапіги 41, Львів. 4-4

НА ЯЛИНКУ! Поручаємо торти, струцлі, бабки, перекладанці також марципани, овочі в цукрі і галяретки на прикраси тортів. — Десерові чеколядки і кухонна чеколяда. **Ціни низькі!**
ЦУКОРНЯ „І. ОЛКА“ Львів Сикстуська 3.

Передплачуйте передплату!

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів Ринок ч. 10.

Ч. 2 (11.256). Львів, вівторок 3. січня 1928. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-36. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

По Загальних Зборах „Просвіти“.

Львів, 1. січня 1928.

Другий раз мали ми нагоду на двох з черги по собі слідуючих Загальних Зборах „Просвіти“ останніх літ обсервувати несамовиті явища. Несовісна демаґоґія, вічева крикливa самореклама ґорстки самозванчих „оборонців“ нібито покривджених „Просвітою“ (sic!) „робітниче-селянських“ мас витискали своє деморалізаційне, руїнницьке пятно на тих зборах. Для тих невідповідальних чинників недоцільним і неважним було заняти ділове становище до звіту з діяльности Т-ва і до звіту Контрольної Комісії, а найважнішим їх завданням була демонстрація, роблення шуму і галасу, саботування ділової праці зборів. І це без сумніву заслуга тієї купки т. зв. „робітниче-селянських“ делеґатів, що цілий Збір замісць занятися діловою аналізою положення в Т-ві реаґував на її невідповідальні вигуки та „клясові“ гасла.

Ми навмисне подали аж в чотирьох останніх числах „Діла“ більше-менше докладний і вірний звіт з останніх зборів Т-ва, щоби познайомити широкий український загал з тими несамовитими явищами, які появляються, особливо останніми літами, в усіх ділянках нашого життя і які per fas et nefas торують собі шлях навіть до таких установ, як „Просвіта“. Подумайте: Загальні збори „Просвіти“ і звільнення політичних вязнів! Або: національно-культурна установа і клясове усвідомлювання мас! Чи це можливе й допустиме в „Просвіті“? Над такими явищами нашого життя треба глибоко призадуматися, їх треба поборювати, виполювати, з корінням виривати особливо в наших культурних установах. Але на те треба великої праці на місцях, треба защіплювання в масах правдивого знання, треба наближування їх до самих джерел культури. Демаґоґію та поверховність і пустомельство можна поборювати тільки додатньою працею, тільки великою ініціятивною енерґією і тільки щирістю та безпосередністю в освітно-організаційних починах.

Ці невідрадні явища нашої теперішньої дійсности тим траґічніші в даному випадку, що „Просвіта“ дійсно котиться по похилій площі, перед нею з дня на день збільшається й розростається марево незвичайно важких господарських труднощів. Минулого року в поданому на Загальних Зборах звіті переважав тон песимізму, а його диктували цифри обдовження Т-ва та перспективи їх зросту. Наслідком невідповідального заховання інтернаціоналістів, наслідком внесеної ними на збори вуличної атмосфери, Збори навіть не звернули уваги на господарську сторінку життя „Просвіти“. Цього року повторилося це саме. А зобовязання ростуть. І знов весь тягар праці, боротьби з матеріяльними злиднями й недомаганнями спав виключно на Головний Виділ. Нема сумніву, що він мусить взятися за санацію радикально, не зупиняючись перед ніякими жертвами, не улягаючи та не лякаючись і ніякого терору всяких невідповідальників, бо тут мова не про дурницю, не про якусь проблематичної вартости крамничку, чи фабричку свічок, а про шістьдесятьлітній матеріяльний і духовий дорібок народу. В „Просвіту“ вложена непомірно велика праця найкращих, найідейніших зпоміж наших батьків, праця поколінь. „Просвіта“ мусить вийти на „ясні зорі і тихі води“, вона мусить скоро стати так на ноги, щоби розігріти свій жар світла до сонячного блеску. По дорозі до здійснення тієї мети не може бути ніяких компромісів, ніяких „але“, ніяких ухилів, а Виділ не сміє притому брати в рахубу ніяких сентиментів. Боевими лавами треба йти до цілі.

На „Просвіту“ впала важка проба саме в ювилейному 60-тому році її істнування. І перед цьогорічними Загальними Зборами й по них переходить вона через вузли перехрестного обстрільного вогню, що паде на неї від усіх усюдів. 505 тисяч довгу горлають звідси, звідтам і ще звідкись. Але фактично є того довгу 277 тисяч по кінець 1927 р. А минулого року було його теж аж 219 тисяч. Чомуж тоді не горлали, чому не старалися вказати шляхів ратунку, чому чекали тільки на те: що буде далі? А цього року вже кричать, вже горлають, але поради не дають, але не працюють, але вкладок не платять, причин задовження не шукають. Перед війною „Просвіта“ користувалася поважними державними субвенціями, а довги мала і то довги дуже поважні. Тепер вона здана виключно на власні сили, на засоби, які дістає від тих, для котрих працювати має. А які ті засоби? Жаль казати! Зате шуму і галасу з приводу довгів багато-багато, але не на Заг. Зборах, не там, де можна і треба критикувати, а то й ґаньбити за лиху господарку, якщо вона була, але на вулиці, в шинках, у барах і т. п.

Положення „Просвіти“ важке, але не безвихідне, коли зважити, що має вона на складах своїх власних видань на суму 182.600 зол., а видань Оренштайна більше ніж на суму 247 тисяч золотих. Але замісць робити непомірний шум і галас — треба працювати. Бо тільки при дружній співпраці, при загальній підмозі, при масовому членстві бодай у ювилейному році а що найважніше при добрій волі не тільки Виділу але й цілого громадянства можна всі господарські недомагання направити навіть протягом року.

Але цього не зробить та галаслива меншість зі зборів, цього не доконають ті „робітниче-селянські“ трубадури і пропаґатори ідей комуністичного інтернаціоналу, бо для них провідним гаслом: „чим гірше, тим краще“. Чим гірше положення якоїсь національної установи, тим краще для них, бо вони дістають аґітаційний жир, осягають руїнницький атут. Санувати „Просвіту“ мусить ця великанська більшість зі зборів, цей сконсолідований національний табор, який дорожить її традицією, всім її минулим і який має перед собою один найвеличавіший і найцінніший ідеал нації. Йому підпорядковує вона все, йому підпорядковує і „Просвіту“. Воно й не може бути інакше. Бо вона з нього зродилася, вона ним жила, вона і піде пройнята ним, розсіваючи національну свідомість, витворюючи національні культурні цінности у спасенну для нас мандрівку слідуючих десятиліть.

Справлення похибок у звіті з Загальних Зборів „Просвіти“.

У Звіті з Загальних Зборів „Просвіти“ на сторінках останнього числа „Діла“ (з дати 1. січня 1928.) закралися дуже немилі друкарські похибки і коректорські недогляди, які на цему місці справляємо. У третьому стовпці 3-ої сторінки перше речення з гори має звучати: „Щойно в тому місці піддала президія внесок **Ревізійної** Комісії (а не „Освітньої“ як видруковано) на уділення абсолюторії“... У четвертому стовпці на тійже стороні в розділі звіту, що має назву „Членська вкладка і фінанси Т-ва“ має бути в четвертому рядку: „а крім того річну оплату від читалень (підкреслені слова пропущено) по 25 зол.... Дещо далі не має бути: „Член Головного Виділу Д. Паліїв“, бо він ніколи членом Виділу не був, а мусить бути: „Член Гол. Виділу О. Павлів“... У першому стовпці 4-ої сторінки речення, що починається у 18-ому рядку з гори має звучати: „Збільшилися цього року пассива „Просвіти“ ще й тому, що минулорічні Загальні Збори реактивували (видруковано замісць відкресленого невірно: має бути) здевальовані та цілковито обезцінені стипендійні фондації при „Просвіті“ коштом власного майна на суму 63.709 зол. 46 с.“.

На передвиборчому фронті.

„Кресовий“ фронт і сподівання львівського воєводи.

Львівський воєвода Борковський зовсім не журиться виступленням вшехполяків із створеного ним польського „кресового“ виборчого бльоку. Навпаки, він дивиться на справу під кутом: „баба з возу, коням лекше“. Вшехполяки виступили тези незгідні з тезами воєводи (про співпрацю з урядом), після чого предсідник ЗЛН. опустив конференцію. Тому „тимчасом бльок буде створений без участи народової демократії“. Львівський воєвода вірить в патріотизм польського населення, головно на полудневосхідніх окраїнах, і є певний, що поляки віддадуть свої голоси на лісту „Безпартійного бльоку співпраці з урядом“.

На запит представника „Іл. Кур. Цодз.“, чи може справа розділу мандатів була причиною вшехпольської сецесії, відповів воєвода, що розділ мандатів іще не став на денному порядку. Бльокові партії і групи разом зголосили претенсії до 40 мандатів. Та він рахує, що „кресовий“ бльок повинен здобути понад 20 мандатів. **Народова демократія повинна здобути на лінії від Сяну до Збруча найбільше один мандат.** Народова демократія, виступаючи з бльоку, не розуміє свого інтересу, а прецінь вона „повинна зрозуміти, що головно на окраїнах зі сильною домішкою національної меншости і то не зовсім льояльної у відношенні до польської держави, поляки мусять безоглядно підтримувати кожночасний польський уряд“.

На запит, чи сподіває є приступлення до бльоку „національних меншостей“, відповів львівський воєвода:

„Розуміється, я був би дуже радий, колиб до того прийшло, однак маю вражіння, що жиди з принціпових оглядів не схочуть приєднатися до польського бльоку“.

Львівський воєвода зовсім легковажить впливи вшехполяків, цедуючи в їх користь найбільше один мандат у Сх. Галичині, а за те перецінює впливи „кресового“ бльоку, сподіючись здобути для нього понад 20 мандатів. Видно, що львівський воєвода є занадто оптимістично настроєний. Всіх мандатів на Сх. Галичину припадає 53. Коли з того на поляків („кресовий“ бльок, вшехполяків і пепесівців) — по сподіванням воєводи — відрахувати лише 23, а жидівські надії задовольнити 7 мандатами, то для українців (всіх українських партій) осталоб лише 23. Нічого, гарні рахунки!

Цікаво, що львівський воєвода не сподіється притягнути до свого бльоку „національних меншостей“, бо „жиди з принціпових оглядів не схочуть приєднатися до польського бльоку“. Видно, що українці, які в розумінні воєв. Борковського зійшли в Сх. Галичині вже лише на „сильну домішку“ державної польської нації, навіть не входять у воєвідські рахунки. Це зовсім зрозуміло, і таке реальне оцінювання дійсности у відношенні до українців у значній мірі виправдує простолінійний оптимізм п. воєводи, виявлений в оцінці сили і впливів вшехполяків та сподівань щодо успіхів „кресового“ бльоку. Однак цікаво, що п. воєвода не рахує навіть на своїх власних, на урядових „українців“, на УНС-а, а це доказує що навіть польські партії стидаються виступати в одному бльоку з хлібоїдами. П. воєвода пригортає до свого лона поляків мойсеєвого віроісповідання і жидів-поляків, але уважає нижче своєї чести входити в яку спілку з типами, які можуть тільки з витягненою рукою стояти за воєвідським порогом. Кращої атестації не міг хиба ніхто дати хлібоїдам.

Бриль спекулює.

Та не лише вшехполяки сторонять від гостинного „кресового“ бльоку, створеного львівським воєводою. Виявляється, що відмахується від нього і Бриль іменем Хлопського Сторонництва. Він заявляє, що Хл. Сторонництво не брало участи у воєвідських конференціях і не приступило до „кресового“ бльоку. На воєвідській конференції самозванчо репрезентував Хл. Стор. б. пос. Слівінський (недавно виключений із партії). Хл. Стор. не може єднатися з усіми учасниками бльоку з оглядів ідейних і тактичних. „Одно є певне, — додає Бриль — що створення одноцілого бльоку всіх партій викличе в реакції створення одностайного українського бльоку, що може некорисно відбитися для держави“. Тому Бриль заявляється за створенням проурядового виборчого бльоку польських демократичних партій з ППС. Основою такого бльоку булоб Хл. Стор. і ППС.

Очевидно, б. пос. Бриль відмахується від „кресового“ бльоку не тому, що він йому не по душі, тільки боїться створення українського виборчого бльоку. А притому він спекулює на голоси українського селянства. В одному фронті з польськими дідичами, ксьондзами, купцями і бюрократією тяжко рахувати на українські голоси. Хл. Стор. головну вагу кладе на демаґоґію. Йдучи спільно з христ. народовцями, хадеками, аспіраторською жидівською буржуазією й іншими подібними „демократами“, воно малоб звязані руки. Спекуляція на українські голоси в зародку булаб припинена. Але виступаючи з пепесівцями, можнаб дати собі волю. Цю прислугу для польськости в сепаратному виступі належно оцінила й більшість воєвідської конференції, погоджуючись на вилучення з „кресового“ бльоку в користь брилівців львівського (сільського) і перемиського виб. округів. Тільки ненадійна сецесія вшехполяків виявила ці подвійні карти. Розуміється, брилівцям не лишається тепер нічого, як обєднуватися з пепесівцями та спекулювати

на українські голоси. Одначе сумнівне, чи сповняться їх надії.

„Великий католицько-народовий бльок".

Народова демократія, після сецесії з урядового „кресового" бльоку приступила до організації „Великого католицько-народового бльоку у Сх. Галичині". Минулого четверга відбулася вступна конференція в цій справі, в якій взяли участь ендеки та нееквспоновані у воєвідському бльоку члени христ.-народових і „Пяста".

Таким чином зарисовується вже три польські виборчі бльоки на терені Сх. Галичини.

Характеристична півофіціяльна агітація.

Півофіціяльна „Агенція Всходня" (АВ) розтелеграфувала по своїй польській пресі цікаву відомість про віче „українських селян" ковельського і любомльського повітів, скликане „Українським Народнім Обєднанням". Принято на тому вічу резолюцію проти дотеперішніх українських послів і сенаторів, закидуючи їм, що деякі з них поширили своє господарство, інші купили землю, а ще інші побудували собі доми. „Тимчасом волинські селяни, яких господарства знищено в часі війни, досі живуть над Стоходом в землянках й українські посли навіть пальцем не кивнули, щоби їм прийти з допомогою". В резолюції згадано послів Козубського, Назарука, Хомяка, братів Васильчуків та сенаторів Марковича, Карпінського й о. Герштанського. При цій нагоді годиться зазначити, що пос. Козубський, будучи заможним і зразковим господарем, коли поширив своє господарство, то виключно з доходів з нього.

Що такими „аргументами" побивається б. послів і сенаторів, нічого дивного, коли мати на увазі, що це робить „Укр. Нар. Обєднання", себ-то волинська хлібоїдщина з під знаку б. царського охранника Горемики і тов. Не маючи інших конкретних закидів проти б. послів і сенаторів, вони витикають їм купно землі і поширення господарства. Виходить, що кожний громадянин має право побільшувати своє майно, тільки український посол чи сенатор не має права, зі своїх діет, обмежуючи свої власні видатки до мінімум, думати про завтрішній день, чесними способами придбати собі дім чи кілька десятин землі. Є це огидна демагогія, але найцікавіше, що півофіціяльна пресова агенція у вину послам кладе жахливий стан українського населення над Стоходом. З цею апострофою повинні були волинські хлібоїди, в головно протегуюча їх „Аг. Вх." звернутися на адресу уряду. Обовязком уряду було відбудувати знищені будинки над Стоходом, а не послів. І на цей обовязок нераз посли безуспішно звертали увагу уряду.

Мешканева криза на Радянській Україні.

Як відомо, комуністи в перших роках свого панування націоналізували по містах і місточках усі доми й камениці. На практиці всі кращі камениці й мешкання були захоплені робітниками й ріжними комуністичними організаціями. Ніхто не платив за мешкання ніякого чиншу або дуже малий, ніхто не дбав за направу будинків або урядження і протягом дуже швидкого часу камениці почали руйнуватися. Канальізація й водотяги були попсовані, а підчас зими радянський пролетаріят палив у печах через брак палива дверима, вікнами, підлогами і взагалі деревляними частинами величезних панських камениць, що зробилися майном „народу", а фактично стали безплатним джерелом опалу. Так повстала вже з 1919 р. страшна мешканева криза по всіх містах теперішнього радянського союзу й на Україні, не зважаючи на те, що до 1922 р. наслідком більшовицької господарки в добі „воєнного комунізму" число мешканців по містах України зменшилося пересічно майже на половину.

З заведенням нової економічної політики частину камениць денаціоналізовано й віддано у приватну власність давнім власникам під умовою, що вони мають їх ремонтувати. Решту віддано почасти у власність міських комун, почасти у власність ріжних урядів, установ і мешканевих кооператив, урегульовано оплату з чиншом і видатками на репаратури і т. д. Одначе досі всі старання усунути раз витворену кризу не дали значних наслідків. Криза істнує далі, а навіть ще загострюється.

Теперішні причини цеї кризи виходять з сути комуністичної господарки. Вона занадто тяжка й повільна. А на Україні є ще спеціяльні причини, що випливають з її становища як кольонії визискуваної Москвою. Україна не має права розпоряджати сама своїми ресурсами, а мусить віддавати їх центрові. Ніхто інший, як харківські „Вісти" (ч. 221), офіціяльний орган Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету, у статті під заголовком „Потрібні рішучі заходи до ліквідації житлової кризи на Україні", авторитетно констатують:

> **„Кредитування комунального житлового будівництва за минулі роки не відповідають ні питомій вазі України в народньому господарстві СРСР, ні справжнім потребам".**

Крім того наслідком комуністичної політики сільський пролетаріят України, не маючи спромоги знайти для себе працю й удержання в сільському господарстві масово суне за роботою до міст, де більшовикам всеж до певної міри удається потроху ставити на ноги зруйновану ними самими в часах воєнного комунізму промисловість. Тому особливо некуцо відчувається мешканева криза тепер у промислових осередках України. Ця криза настільки велика, що вона гальмує навіть розвиток окремих галузей народнього господарства України. І хоч центральний уряд, як і харківський в 1927 р. видавав будівляні кредити здебільшого містам з розвиненою промисловістю, одначе житлове будівництво всеж далеко не задовольняє приріст населення житловою площею. Наприклад у Дніпропетровському можна буде задовольнити лише 31 прц. всього приросту населення, в Миколаєві — 24 прц., в Сталіні — 36 прц., в Артемівську — 48 прц. І це не зважаючи на те, що житлова площа, яку виміряно для кожного мешканця, є мінімальна — пересічно пара квадратових сяжнів на душу, — й дуже дорога. Крім того комунальне господарство України взагалі дуже занедбане. Досить сказати, що водопроводи є лише в одній четвертині міст та селищ міського типу і богато навіть окружних міст користуються колодязями ріжного типу. Електростанції та трамваї дуже обтяжені роботою й їх обрудування дуже зношене.

В Харкові, столиці України, мешканеві умови далеко гірші, ніж по інших містах Союзу. Не зважаючи на те, що на житлове будівництво тут щороку витрачаються значні кошти, всеж житлова площа не тільки не задовольняє приросту населення, а навпаки ще зменшується. Наприклад, у 1923 р. на душу населення припадало 7.2 кв. метра, а на 1-го січня 1927 р. лише 5,7 кв. метра.

Цей просто трагічний стан житлової справи по містах України змусив харківський уряд вже давно робити скарги на політику центру й домагатися збільшення кредитів на житлове будівництво. На одному зі зїздів Рад Чубар просто сказав, що як довго люди на Україні не матимуть даху над головою й житимуть як у циганському таборі, так довго не можна поважно думати про відбудову промисловости і про збільшення видатности праці. Та досі всі заходи харківського уряду для осягнення кредитів лишалися безплодними. Недавно Українська Економічна Нарада теж присвятила свою увагу житловій кризі. Нарада рішила мобілізувати всі засоби для потреб комунального житлового будівництва. Насамперед, очевидно, ухвалено звернутися до союзних органів з проханням асигнувати для України з союзних сум не менше, як 25 прц. з коштів, призначених на житлове будівництво й комунальне господарство. Разом з тим нарада виробила цілий плян про одержання кредитів на комунальне будівництво. Отже порушено справу про зосередження у Всеукраїнській Конторі Цекомбанку 10 прц. щорічного приросту щадничих вкладок з цілю використання їх на робітниче будівництво України. Ухвалено також прохати зарахувати до українського фонду житлового будівництва відрахування з фонду поліпшення побуту торговельних підприємств та акційних товариств українського республиканського значіння, зареєстрованих в комісаріяті торговлі СРСР.

Щоби добути більше коштів зі самого населення для житлового будівництва, нарада визнала за потрібне провадити в більшій мірі, ніж досі, житлове будівництво через житло-будівельну кооперацію, передаючи їй постепенно відповідні кредити промисловости, транспорту й виконкомів. Для задоволення житлових потреб радянських господарств нарада ухвалила утворити фонд на кредитування робітничого будівництва в радгоспах. В основу цього фонду мають бути положені відрахування від прибутків Укррадгосптресту та асигнування з коштів Цекомбанку. Для виконання будівельної програми з коштів Всеукраїнської Контори Цекомбанку мають бути виділені відповідні суми на кредитування будівельних організацій і на заготівлю будівельних матеріялів. Плян довготермінового комунального кредитування Економічна Нарада ухвалила в сумі 65 мільонів 523 тисячі карбованців, з того 12 міл. 875 тисяч з республиканських коштів (цебто коштів, якими розпоряджає радянський уряд у Харкові) і 52 міл. 648 тисяч карб. з асигнувань Цекомбанку. Окремо Економічна Нарада поставила питання про житлову кризу та комунальне господарство Харкова. Перед союзними органами має бути порушене

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.

2)

Як приходила осінь...

Його називали анцихристом, а сам він називався фон Кезек. Чи був він мадяр, чи яка віра, того ніхто не знав. То був собі австріяк, штандовий капітан. Говорив ломаною німеччиною, кляв по мадярськи, прозивав по італійськи, по сербськи вичисляв від майки аж до сонця усіх святих у ребро. Хто не чув тої австрійської мови військової, в якій були всі: руснаки... поляки... словінці й „інші" чехи... Не вгадати було якої віри фон Кезек — що тепер давав в уряді громадським приказ.

Тай давав він команду на село... так і так: усе село має зійтися коло трахтиру Остафія Лучки, Юрчикового брата... Всі москвофіли!!! Іван Ґудимнек — що ніби був війтом, та аж присів.

— Пане капітан, — які ми москвофіли, ми цісарські...

— Марш, муска — кутя — боґа!... майку!... Verstanden?! — кричав капітан і тягнув з футерялу бравнінґ.

Рудий капраль випихав війта за двері.

— Розумів хлопе! Пан капітан каже, аби зараз тут село було на ногах... Баби також!!

Перед коршмою стояло кілька підвод. Зашвендяли по дорозі вояки.

Забилося серце в людей на вид своїх, чи „наших", що бовтали якоюсь незрозумілою мовою і входили в село, як сини пекла...

Тай було то в неділю, зполудня. Народ виплив із церкви, як на воді косиці. Малиніли хустки, коцики — сміялися сині та жовті бинди. Але дівки ховали очі в рукави... за ними йшли молодиці, якби їм була скопана дорога.

На вербах дрижали останні листки — а сонце обливало їх мутним золотом. На Кливі застрягли старі смереки і вгнули коліна в бігу за сонцем... Над селом летів шум. В річці зваголіла вода, посиніла й витікала з села. мов сльоза з мертвого ока

Стало жіноцтво напротив трахтиру, а ґазди коло моста. Темніли, наче осінні скиби. Безсонна ніч випікала їм груди — а гнів палив їх, як руда' лист.

В городі старого Вовчура назліталося ворон хмарою. Сідали на хрест тай підносили в небо сталеві дзьоби, раді сонце роздзьобати... А щож, най селови вогонь засвітить... дим най сонце заступить!...

— Крра...а... Кра...а!... давилися...

Дідо Максим ішов останній з церкви. Розкидав по вулиці гугнявим голосом. Він жив своїм світом, що вже давно вмер, але догарав у ньому останніми вогниками.

— Це хло' буде біда! — озвався хтось із гурту.

— Та яка біда — шьо я кому винен! Сини пішли на войну, хліба пани набралиси доста. Шьо я кому винен? Давсми свою дитину їм, як великодну писанку!

— Кажуть, шьо екіс москвофілі тут... попа вчора закували з ланц тай повезли в ночі...

— Ей га, ба шьо це ?

— Га, шьо! Вчора був Янкіль у місті — їхав на капітанові бричці — тай хвалиси, шьо Лучку з его трахтирем у мішок зашпунтує.

— Шпунтував би він свою... каправий дітько!

— То, али, еке: Дав сина, дав коні з двома возами... забрали корови — я вжесми їду свою забув тай сон...

— Ба, та ви чули, шьо Ґудимнек говорив — шьо, али, ми москвофілі. Дітько го знає, шьо то може бути. Це комедія екас!!

— Ге, каправий Юда — али, видиш — єму заліз у очі Лучків трахтирь, тай хоче нашої крови... Це мусит бути его робота також. — Голови думали — але нічого не могли тут найти.

Лиш очі дивилися, наче зпід води каміння. Вухо ловило кожний шелест. Ніхто не вгадав би, що тут буде, як сонце другий раз обернеться.

— Відав хтос дригне ногами...

Чорно було на дні хлопської душі...

Приходив вечір задуманий, гіркий і ніс під бровами тривогу. Кожний глядів туди, де виднів дах його хати. Щось так тягло до неї, якби кликала на ратунок.

Попід рожеві полотна летіли останні спізнені ключі.

— Гей, гей, озміт нас за собов на крилах!...

...але хмари не пускали їх від чорної землі...

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

— Йой!... й-о-о-й-й!... Злетів крик понад голови. Жінки — як маки під градом. На них летіли лавою сиві кабати з наїженими штиками... Заганяли на подвіря, мов рибу в сак.

Мигнули рукави понад стерні. Тріснули плоти, зашуміла суха ліщина. Тікав, хто куди видів.

— Гей люди не дайте катувати жінок.

— Та чього ви вид нас хочете? — уговорював Остафій Лучка, Юрчиків брат.

— Марш, муска! — зрепетував капраль і пустив Остафієві попід груди приклад. Остафій лиш: кить... кить... — тай плечима на поріг. До хати занесли.

Відтак напав на Павлюкову Марічку — та до грудей. Роздер пазуху, ударив по пупінках рожевих.

— Ей, кольки би тебе сперли, зайдо! Ти нашьо мої коралі пирвав?

Срібні таляри покотилися з шиї, бризнули перли в порох.

— Нна, маєш! — мигнув Марійчин рукав як сокіл.

— Нна, маєш! — мигнув другий. Марічка їла разовий хліб і мала тверду руку.

— Крруцнффікс! Кр-р-ууціф-фікс! — капраль ухопився за лице. Хтось засміявся, наче іскру у порох кинув. Ззаду прибіг другий, ухопив Марічку за лікоть, викрутив руку і потиснув з усієї сили.

— Аа-а-х-х! — Марічка закричала дико, безпамятно. Упала на свої коралі і вже не чула, як грубі, ковані берґштайґери* відбивали її печінки й танцювали по голові. Білі рукави почервоніли, лице накрила смерть. Згасла, мов сон.

(Продовження буде.)

* Військові ковані черевики.

питання про те, щоби Харків і Москву виділено в окремі одиниці щодо одержання кредиту з союзних коштів.

Отак потреби самого життя на Україні штовхають комуністів України до боротьби проти системи надмірного визиску України з боку Москви.

Проти профанації і некультурности.

(Стаття надіслана.)

Святомиколаївські вечерниці поширились у нас не лиш по містах, але й по селах. Стали вони вже загальним національно-релігійним звичаєм. На них чекає нетерпеливо дітвора, не менше цікавляться ними й старші. Одначе під деяким оглядом ці вечерниці мають дещо небажане. А саме замісць святочного, милого настрою викликують вони перідко несмак, а часами навіть згіршення.

Маю тут на думці улаштування таких вечерниць для старших. Густо-часто вкладається в уста св. Миколи ріжні несмачні дотепи, грубу сатиру проти старших громадян. Буває нераз, що при тім втягається навіть приватні справи з життя інтересованих осіб. А відтак того присутні на салі не лиш старші, але й молодь...

Не треба богато доказувати, як такими несмачними дотепами підривається взагалі й авторітет старших, котрі ведуть громадську роботу або виховують молодь. А до того, на жаль, такі вечерниці влаштовують звичайно поважні люди або товариства, котрі мають на меті при тій нагоді зібрати дещо гроша й на культурно-гуманітарні цілі. Тимчасом таким поступованням викликують лиш несмак, невдоволення, зневохочування і буває нераз, що через те богато ідейних людей усувається від народньої праці, бажаючи охоронитись від безглуздного критиканства.

Правда. Є у нас чимало похибок, є немало й злого, алеж те все було і є і буде у всіх інших народів, а святомиколаївські вечерниці не місце на виволікання всяких дійсних або мнимих брудів. Не звичайно також, що в поневолених народів є все більше взаїмного посуджування, як у вільних. Таким способом, таким критиканством посунемо часто до безглуздої напасти, нікого не поправимо!

Зазначу ще, що у нас увійшло в хорошливу моду, що кожний уважає себе компетентним видавати категоричний осуд правовірности й патріотизму другого. Є це дуже нездоровий обяв, який кожна здорово думаюча людина мусить поборювати. Тимчасом при виголошуванні таких безглуздих „сатир“ регочеться звичайно ціла саля, а лиш поважніші, культурніші одиниці червоніються зі стиду та двигнувши раменами, виходять із салі. Не диво, що у нас дійшло вже до того, що на таких вечерницях чимраз менше приходить поважніших осіб. Видно, що не хотять бути виставлені на публичне позорище, або не мають охоти слухати глупеньких, малокультурних „дотепів“.

Найвищий час заперестати використовувати у нас такі поважні, гарні вечерниці на глупу сатиру і несмачні дотепи бо тим лиш збільшаємо національний розвал. Не роз'єднувати, але єднати — отсе наше головне завдання під нинішню хвилю! І зрозуміймо, що не можна профанувати гарного релігійно-народнього звичаю грубими, пустими, некультурними дотепами на адресу деяких деяких громадян.

Міщанин.

Орґанізаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд в Золочеві.

В суботу, дня 24-го грудня м. р. відбувся у нас Повітовий Народній Зїзд, на який прибули дельгати із 40 громад в числі 150 осіб. Численно була заступлена теж місцева інтелігенція й духовенство. Зїзд відкрив короткою промовою д-р Ваньо Теодор, а до президії вибрано п. Загульського Миколу з Розважа та Андрія Шевчука з Безбрудів. Секретарював д-р Ваньо. З черги делегат Центрального Комітету Обєднання вказав у своїм рефераті на те, що всі українці повинні піти до виборчої урни під національним стягом, зокрема звернув увагу присутніх на ті ворожі сили серед нашого народу, які змагають до розбиття українського національного фронту. Дуже приступно пояснив закон про виборчу ординацію д-р Ярослав Олесницький. Від жіноцтва промовляла п. Цегельська. В дискусії забирали голос Мацюк Олександер, котрий обговорив наші сили в 55-му виборчому окрузі, Чучман, о. Кузьма, Загульський, Кіт, Мороз і Видрівський. Зібрані н мітили кандидатів до сойму й ухвалили повести працю в тому напрямі, щоб цілий повіт віддав свої голоси на українську національну лісту. Зїзд покінчено відспіванням національного гимну.

Учасник.

Повітовий Народній Зїзд в Миколаєві.

Дня 27-го грудня м. р. відбувся в салях Народнього Дому в Миколаєві Повітовий Зїзд УНДО, на який прибули делєгати із 14-ти громад на запрошених 17 в числі 40 громадян. Збори відкрив короткою промовою голова Повіт. Нар. Організації п. Колодій Микола, що зложив звіт з дотеперішньої діяльности Організації. Присутні приняли звіт одноголосно до відома. З черги делегат Центрального Комітету Обєднання виголосив реферат про виборчу ординацію, в якім підчеркнув значіння масової участи та одноцілого національного фронту при виборах. По рефераті зібрані ухвалили доручити Повітовому Комітетові підготовку та переведення виборів у повіті. Рівночасно Зїзд затвердив особовий склад Комітету на біжучий рік з тим, що головою остав п. Колодій Микола, а секретарем вибрано п. Козинського Миколу. Зїзд покінчено відспіванням національного гимну.

ВІДЕНЬ ОСІДОК ЛІГИ НАЦІЙ?

Відень, 1. січня 1928.

Далі робляться заходи перенести осідок Ліги Націй до Відня. Мотивують це м. і. дорожнечею у Швайцарії.

ІНТЕРВЕНЦІЯ ЯПОНІЇ В МАНДЖУРІЇ?

Льондон, 1. січня 1928.

„Юнайтед Прес“ подає, що висилка японської військової маринарки до Тієнзіну викликала в пекінській прилюдній думці сензацію. Для уряд. пол висилка ця не була новістю. В м-стві закорд. справ сподіються навіть збройної інтервенції Японії в Манджурії і Шантунзі.

ВАЛЬДЕМАРАС ЇДЕ ДО БЕРЛІНА.

Берлін, 1. січня 1928.

„Фос. Цтг.“ подає, що Вальдемарас приїде в половині січня до Берліна для наладнання німецько-лит. торг. переговорів. При тій нагоді буде конференція Вальдемараса зі Штреземаном.

ДО ЧОГО ЗМІРЯЛИ АЛЬЗАТЦІ?

Дальші арештування в Альзації.

Париж, 1. січня 1928.

„Пті Пар.“ подає, що арештування переведено наслідком викриття документу, який плянує створення в Альзації автономної військової організації. „Матен“ подає, що автономісти зміряли до створення незалежної республики з президентом на чолі. Вже була устійнена ліста членів кабінету нової республики. Йдуть дальші арештування.

НОВІ ДИМІСІЇ ОПОЗИЦІОНІСТІВ.

Москва, 1. січня 1928.

Головного провідника опозиції Каменева усунено зі становища представника СРСР у Римі. На його місце іменовано дотеперішнього наркома освіти Луначарського.

ЗАГОСТРЕННЯ ПРЕС. ДЕКРЕТІВ.

Варшава, 1. січня 1928.

Вчорашній „Дз. У.“ містить два декрети з новелями до розпорядку з 10. травня 1927. у справі пресового закону і закону про кари за розповсюднювання фальшивих чуток і зневаг. Новелі містять дальші загострення дотеперішніх декретів.

ВИБОРЧІ РЕКЛЯМАЦІЇ ПОЧАЛИСЯ.

Дня 2. січня виложено списи виборців у всіх округах. Списи виборців виложені більше як у 80 рекламаційних льокалях, яких спис оголошено на афішах. Реклямувати можна щодня від 2. год. попол. до 8. год. вечер. Рекламації можна зголошувати устно або на письмі до протоколу і поперти документами (мельдункова картка, свідоцтво приналежности і т. д.). Передовсім треба зголошуватися до тих комісій, у яких окрузі даний виборець (у Львові) мешкав 1. червня 1926.

Театри.

„Коопер. Український Театр“ під дирекцією вп. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:

2-го „Аїда“. виступ Манна.
3-го „Дівина Оретта“.
4-го „Паяци“ і „Кавалєрія“. Гост. виступ Манна.
Початок 7·30 вечером.

Міський „Театр Новин“:

2-го „Незвичайний сеанс“.
3-го „Хай мене чорти...“.
4-го „Д-р Юлія Сабо“.
Початок 7·30 вечером.

Кіна.

„Аполло“: „Зять фірми Кон“.
„Лев“: „Пат, Паташон і Кит“.
„Палас“: „Перла гарему“.
„Фатаморгана“: „Сн ь естрова ні помсти“

НОВИНКИ.

— З українського Педагогічного Інституту в Празі. В місяцях жовтні та листопаді м. р. переведено в Українськім Педагогічнім Інституті вибори всіх адміністративних та педагогічних функціонарів Інституту на шк. р. 1927-28. Ректором вибрано проф. д-ра В. Сімовича, проректором проф. д-ра В. Гармаша, секретарем Професорської Ради проф. М. Тимченка. На відділах (факультетах) вибрано деканати в складі: а) на відділі історично-літературнім: деканом доц. І. Кабачкова, продеканом і секретарем доц. Ф. Слюсаренка; б) на відділі математично-природничім: деканом доц. д-ра Ф. Гулу, продеканом і секретарем доц. д-ра М. Дольницького; в) на відділі музично-педагогічнім: деканом в. о. доц. Ф. Стешка, продеканом і секретарем в. о. доц. П. Россиневич-Щуровську.

— Промоції. Дня 28. грудня 1927 відбулася в залі університету Карла Франца в Ґрацу промоція канд. мед. Павла Таращука і Ярослава Миличевського на докторів усіх лікарських наук.

— Проти українського пласту. В українській прив. ґімназії в Луцьку істнували, як і по всіх інших державних і приватних школах того міста, пластові гуртки. Одначе українські пластуни в Луцьку були сіллю в оці кураторії волинської шкільної округи і вона розпорядком з 5. грудня 1927 р. розвязала пластові гуртки в українській ґімназії. Те, що не тільки дозволене, але й підтримуване горячо в кожній державі, на Волині не сміє мати місця!

— Один з тих, що не сіють, не орють... У Львові арештовано відомого купця Гайнріха Іммерґліка, який продав недавно склеп і в своїм помешканні вів таємно дім розпусти. В його хаті сходилися ріжні богаті мущини: купці, промисловці, фабриканти й інші і жінки з найрізнородніших кругів: нові з патентом і без патенту, школярки, урядниці, жінки замужні, розведені і т. д. На днях посовгнулася Іммерґлікові нога і він попав у руки поліції. Найбільш обтяжуючі зізнання проти нього зложила якась Станислава Мілерова з Кракова, що виступала в ролі танцюристки в каварні „Бельмонт“. Поліція занята тепер переслухуванням численних свідків у цій справі. На основі недавно виданого декрету президента держави в справі пособлювання в розпусті Іммерґлікові грозить кара тяжкої тюрми від 1—10 літ.

— Нові ціни муки. Тимчасова управа міста Львова устійнила нові максимальні ціни на муку і печиво, що обовязують від 31. грудня 1927. За 1 кг. найліпшої пшеничної муки 40 прц. треба буде платити у млині і в гуртівника 82—83 сот., в детайлічній продажі 90 сот. За 1 кг. пшен. муки (50 прц.) в млині і в гуртівника 72 сот., в детайлічній продажі 79 сот. За 1 кг. житної муки (65 прц.) в млині або в гуртівника 59.5 сот. Щож до печива, то 1 кг. хліба з житної темної муки коштуватиме з доставою до склепу 40 сот., у склепі 42 сот.; 1 кг. хліба з житної муки (65 прц.) з доставою до склепу 58, у склепі 60 сот.; 1 булка ваги 4 дкг. з пшен. муки (50 прц.) з доставою до склепу 4.5 сот., у склепі 5 сот.; 4 булки (т. зв. жидівські чвірки) ваги 16 дкг. (50 прц.) з доставою до склепу 18 сот., у склепі 20 сот.; пів кг. хліба Ірагама з доставою до склепу 34 сот.; в склепі 35 сот. 1 кг. пшенично-житного хліба на дріжджах (40 прц. пшен. муки і 60 прц. житної) з доставою до склепу 65 сот., у склепі 70 сот.

— Концерт у Парижі на жертви повені в Галичині. Із паризької преси вичитуємо обяву, що 25-го м. м. український хор братів Чехівських давав концерт, з якого „дохід призначений на жертви повені у Східній Галичині“.

— Кіно на Україні. Сітка кін на Україні буйно зростає. На 1. квітня 1924 р. всіх кінотеатрів на Україні було 312 (з них комерційних — 171, а культурно-освітніх — 141). Тепер є їх 1750, крім 15 пересуваних залізничих. Самих культурно-освітніх кінотеатрів нараховують до 1.000. Отже за пів-четверта року сітка кінотеатрів на Україні зросла більш ніж у пятеро, а культурно-освітніх — в семеро. За минулий 1926-27 рік у самих кінотеатрах ВУФКУ перебувало понад 10 міл. глядачів. — Відомий франц. мистецький критик Мусінак підчас свого побуту в Києві, ближче познайомився з працею фільмових фабрик і висловився з повним признанням про нову фільму „Звенигора“, роботи режісера О. Довженка та оператора Заволева. Із захопленням висловився він про гру артиста І. Зомичковського в картині „Два дні“. „Звенигору“ висилають у Берлін і Париж. В одеській кіно-фабриці режісер Ф. Лопатинський почав розробляти з артистами сценарій „Захар Беркут“ на підставі повісти Франка. — Головна управа українських кін веде переговори із відомим приборкувачем звірів Анатолем Дуровим, щоб він постачив своїх звірів до фільм чисто-звіринних: „Лиса Микити“, „Чотиророгі автори“ та „Байок“ Глібова.

— Нові матеріяли про Гайдамаччину. Цими днями Етнографічна Комісія УАН одержала від свого члена С. Терещенкової надзвичайно цінні нові матеріяли про гайдамаччину та коліївщину. Ці матеріяли авторка зібрала по селах Звенигородщини: Залізнячка, Хлипівка, Попівка та Вільхівець. З ілюстративного матеріялу цікаво відзначити криницю в с. Залізничках, де, за переказами, гайдамаки святили ножі. Матеріяли Терещенкової це відгук на програму етноґр. комісії збирати матеріяли про гайдамаччину.

— Залізничий двірець у Києві. Пасажирський київський двірець, якого будова була вже проєктована від довших літ, має прибрати вигляд насправді європейський. Під його будівлею буде величанське підземелля, що подобатиме на малецьке містечко. На II-ім поверсі буде готель для пасажирів. Упродовж будинку йтиме тунель із трьома шляхами: два на вантажі, що автоматично відїзджатимуть на склад і третій на перевозку почти.

— Реформа календаря. Ліґа Націй має крім тисячних клопотів із миром і з націями, які до неї належать, ще й комісію що думає над зміною календаря. Відомо, що теперішній наш кальндар не є вже в згоді із землею та сонцем. Коли його вводили, брали на увагу виключно астрономічні та релігійні мотиви. Нині є ще інші, на всякий випадок важніші від астрономічних: економічні та комунікаційні. Найбільшою перепоною реформи календаря вважає голова згаданої комісії проф. унів. в Лейден, Йонтер ван Ейсінґа, опозицію Ватикану, який покищо не хоче пересунути постійного речинця Великодних свят. Комісія Ліги Націй звернулась у цьому питанні до урядів усіх держав, до всіх торговельних палат, міністерств, залізничих і шкільних управ, щоби не вирішати зміни календаря на власну руку, а у згоді із загальним інтересом культури, вигоди та торгівлі. Одна група тих, що є за реформою пропонує вирізнання кварталів із двома місяцями по 30 днів і з одним по 31, з тим, що до всього кварталу додавалось би ще один день „вирівнюючий“; друга група пропонує один день нерахований у звичайних роках і два дні в переступних. Рік міг би мати або 12 місяців в 30 і 31 днів або 13 міс. з 28 днями. Нелегко є погодити землю із сонцем!

— Смерть славного опришка. У 98-ім році життя помер в італійській провінції Катанцаро опришок Паскале Скальпо, який носив гордий титул „Метузалема бандитів“. Від 1860 до 1866 р. Скальпо як ватажок бандитів руйнував цілу країну грабунками та вбивствами. Його засудили на довічну вязницю, де він просидів 48 літ, помилуваний королевою Оленою. За той час він перейшов велику еволюцію, ставши аскетом і богоугодником. Вийшовши на волю, вернувся він до рідного села і присвятив решту своїх літ молитві та помочі ближнім.

— Рекорд реклями. Одна американська фірма від одного винаходу придумала такий спосіб реклями свого підприємства. У ночі спокійні люди прокидаються із сну в жаху. Перед ними замасковані бандити, з револьверами. Вони скидають маску і кажуть: „Прошу не лякатись. Ми не бандити, а представники фірми Габріель Сміт, яка прислала вам проспект із пропозицією забезпечити у вас свої вікна новим апаратом, який не впускає злодіїв. Бачите, як легко ограбити вас без цього апарату. Моє поважання. Поручаємось ласкавій памяти“... Та на нашу думку праздині вломники, що не лишають у хаті нічого є більше переконуючі.

— Казки життя. Хто з вас не знає балади Шіллєра „Перстень Полікрата“? Ми вчились її на память і не вірили не лише в щастя тирана з острову Самос, але і в те, що загублений перстень можна віднайти в животі риби, яку хочемо їсти. Та ось мадам Ререт, із франц. департаменту Фіністер, оповіла пресі таку історію: пропав їй заручиновий перстень із брилянтами та рубінами. Пропав як червак у живоді риби. Минув рік. Пані Ререт чистить на обід моркву. Ніж надибує у моркві щось твердого; розрізує моркву, а з неї паде на землю згублений перстень.

„ОЛЬКА“ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ТРИКОТАЖІ РИНОК 35. біля „Народної Торговлі“.

— **Примхи природи.** Европейські лісничіки аж тепер звернули увагу на одно дерево, яке дивні у південній Родезії шанують віддавна як зачароване. Називається воно тогаті і заступає туземцям барометр. Тагаті починає вкриватись сіцями вже на три-чотири дні перед дощем. Навіть підчас найбільшої спеки, коли має прийти буря, дерево стрепе. Дикарі вважають його правдиві як чудесний лік. Кажуть, що тагаті відкрите вперше Ливінгстоном. Воно має під корою комахи, які імовірно є такі вражливі на зміну погоди, що випускають із себе якусь рідину.

— **Світове величина.** Після повороту із Америки Шаляпін виступить у Берліні 30 разів. — Радянський консуль у Каптові, в розпуці, почав голодівку. — У Парижі застрілився в Люксембурзьким саді молодий малер Анатолій Дорсів, з чужин. — У Бельфорі (Франція) підчас перерібки одного дому, де є школа найшли тайний склад аброї із 50.000 патронами та вибуховими матеріялами.

— **Справлення помилок.** Пишуть нам зі Станиславова: У звіті зі станиславівського концерту в честь Кобилянської пропущено через помилку ось що: Фортепяновий супровід до всіх пісень вела з великим артизмом молоденька піяністка, учениця тутешньої філії Музичного Т-ва ім. Лисенка п. Г. Покровнишівна, а хором „Стан. Боян“ керував проф. І. Смолинський. — К.

З театру.

„Незвичайний сеанс“, сензаційна драма на три дії.

В міському „Театрі Новин“ зіграли сензаційну драму американського письменника Bayar la Veiller-a під зимовою назвою „Незвичайний сеанс“. Драма ця дійсно і незвичайно сензаційна. Від першого до останнього акту всі виділі слідкують за розвитком акції в найбільшому напруженні. А по другому акті через салю проноситься запит, що наче з уст чималенних видців рішучодо: Хто вбив?

В часі спіритистичного сеансу, до того в момент заповідженого „духами“ домолгування вбийника, що був у товаристві наче трупом одна учасник сеансу, саме тоді, якому найбільше залежало на викритті вбийника свого приятеля і якому єдино „духи“ виявили охоту це сказати. Діється це так нагло, що „сеанс“ перервається і „духи“ назви вбийника не вспіють подати. Результат експерименту трагічний. Труп у вімнаті. Хтож міг убити? Хтось присутній і заінтересований у незнаходженні назви вбийника, за яким полетував вбитий тепер — у часі сеансу, або „духи“. Діється все у замкненій вільно на всі замки кімнаті.

Починається поліційні доходження, що вміні компромітують „меткого“ і самодевного комісаря поліції, а вбийника викривають таки „духи“ при допомозі кімнати-медія, яка, до речі, у відкритті вбийника незвичайно заінтересована.

Драма має всі прикмети кримінальних романів Конан-Дойля. Вона дійсно американська і своєю концепцією і будовою і розвязкою. Відіграна дуже добре — буде мати довгий вік на сцені.

ОПОВІСТКИ.

VI. зїзд інвалідів Армії У. Н. Р. Повіщається до відома українських воєнних інвалідів Армії У. Н. Р., що 12. січня 1928 року в 10-ій годині рано відбудеться **VI.** черговий делегатський зїзд дійсних членів Спілки в м. Каліші, вул. Пекарська ч. 7. (сала християнських ремісників). Делегатів на зїзд вибирають зпоміж себе дійсні члени Спілки в пропорції: одного від кожних інвалідів. Кожний делегат мусить мати при собі відповідні уповноваження останніх двох, нижче підписані, а підписи їх засвідчені Правлінням Спілки або іншими організаціями чи представництвами польської влади. — Каліш, дня 27. грудня 1927 року. — **Правління Української Спілки Воєнних Інвалідів.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНЯ суконь „Люцина“ Миколая ч. 18/І п. приймає всілякі замовлення і перерібки. 1186 3-10

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ РИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цінах кваю звісна фірма **Іван Зельтанрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3а) 49-7

ПОШУКУЮ учителя для учениці І. кл. гімн. від 15/І. 1928 з наукою латини. Першенство мають, хто потрафив би вести хор. Близші зголошення з услівями подати на адресу: о. Михайло Була, Волиця поч. Сокаль. 1195 2-2

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на різні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганак, Пілсудського 21, І. п. 1201 1-10

ДОБРА НАГОДА підготовити собі місце агронома в великім, богатім, свідомім повіті. Інжінер-агроном, в віці 30 до 40 літ з заграничною (чеською) школою і солідною господарською практикою, з невеликою готівкою, лагідної вдачі, ідейний націоналіст, що схоче в власнім заряді вести господарку, дістане на 10—15 лет 120 моргів подільського поля без оплати чиншу (чинш вносить тепер до 10.000 зол.). Гарне мешкання, вигідні будинки, близько положене, переважно скомасоване поле (сад, огород около 20 моргів сіножати і ліса) в повітовім місті, півтора кільом. від залізничої стації. Можна завести взірцеву, рентовну господарку, набути майно, впливати на повіт. Грунт і клімат надається до плянтації цукрового бурака, тютюну, розведення насіки. Тії всі можливости осягне, як оженеться з пристійною, добре вихованою, лагідної вдачі панночкою з доброго дому. Річ трактується поважно. Листи слати до Адміністрації „Діла“ під „Нагода“.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 Пересвітлення Рентґеном 21—24

Рекламова продаж Янкова трикотажі, бюзони, спіднички, шляфрочки, білля, панчохи і т. п. у фірмі

ГОЛЬФ Львів, Кілінського 1

проти шкіл віденської кавярні

Ціни значно знижені! 3-4

Кухонне начиння

емальоване і алюмінієве

1179 — столове накриття — 3-3

поручає НА СВЯТА — 20% дешевше

МАРІЯН КОСТЮК

ЛЬВІВ, вул. Чарнецького 1.

Купити гарний дарунок не досить важко!

Однак наша прегарна колекція:

золотої і срібної біжутерії

влекшить кожному відповідний вибір.

Золоті годинники вже від зл. 30

перстенці золоті 14 кар. від зл. 8

Ґутерман Сикстуська 14.

ХТО знав би про місце побуту ин. проф. Броніслава Яєцького, що в 1911 р. був ґімназ. професором у Теребовлі, сентуально про його життя від 1911 року буде ласкавий негайно повідомити адвіл. „Діла“.

З ХІНСЬКОГО срібла

Цукорничка зол. 2·80

Ложка, ніж, вилки зол. 4·—

Ложечка до чаю зол. 0·75

у Мандля КОПЕРНИКА 14 проти к на Коперника.

ЛІКЕРИ зробити дома може кожний у 70 ріжних смаках „STELLA“ в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад В. Ґ. Мушинський в Перемишлі, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 567 31—?

Присилайте передплату!

Найбогатший вибір святочних дарунків, як Ялинкові прикраси, святочні і новорічні листівки, крім цего діточі забавки, галантерія і перфумерія — поручає магазин паперу

Я. КРУГ, Львів Гродецьких 4 (біля ринку) — Получення з провінції полагоджується відворотно. 1199 1-3

Надзірна Рада

Спілки акційної

ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОМИСЛУ

давнійше

Іван Левинський у Львові

подає до відома акціонарям, що VI. Звичайні Загальні Збори акціонарів відбудуться дня 21. січня ц. р. в год. 5. пополудні в салі конференційній Банку дисконтового варшавського Відділу у Львові вул 3. Мая 14 з слідуючим денним порядком:

1) Справоздання Надзірної Ради і предложення рахункового замкнення за 1927 рік.

2) Справоздання Ревізійної Комісії.

3) Затвердження справоздання Надзірної Ради, білянсу та рахунків зисків і втрат і уділення Надзірній Раді абсолюторії.

4) Повзяття ухвали що до розділу чистого зиску.

5) Вибір 3 членів Надзірної Ради § 25 статута.

6) Вибір членів Ревізійної Комісії та означення висоти їхньої винагороди.

7) Вільні внесення.

Посідання 25 акцій звальоризованих різних 62 і пів акціям маркової емісії надає право до одного голосу на Загальних Зборах. В ціллі виконання права голосування треба акції доказуючі право голосування зложити без купонових аркушів найпізніше на 8 днів перед Загальними Зборами в ліквідатурі Банку дисконтового варшавського Відділу у Львові вул. 3-го Мая 14. Всі ухвали, застережені Загальним Зборам, западають звичайною більшістю голосів. На случай рівності голосів внесення уважається за відкинене. До повзяття ухвали в предметах вичислених в § 21 уст. 7 і 9 треба конечно, щоби щонайменше сімдесять пять (75 проц.) відсотків емітованого капіталу акційного було репрезентованих на Загальних Зборах і щоби на внесення згодилося сімдесять пять (75 проц.) відсотків приявних. Ухвали повзяті на Загальних Зборах в справах вичислених в § 21. уст. 7 і 9 вимагають до своєї важности потвердження державної влади.

Львів, дня 1. січня 1928.

Предсідник Ради: *Людвік Желеньскі*

МУЖЕСЬКІ ОДЯГИ РАГЛЯНИ ПАЛЬТА

ЖІНОЧІ ПЛАЩІ

ФУТРА МІСЬКІ

КУРТКИ ШКІРЯНІ ЛЬОДЕНОВІ

БУНДИ

ЙОСИФ КЕРНЕР

Львів, вул. Трибунальська 6.

РІК ОСНОВ. 1888. ТЕЛ. ч. 32-02

ДУЖЕ дешево купиш на свята панчохи і рукавички у фірмі „Мак“ вул. Пілсудського 27. 1230

НА ЯЛИНКУ! Поручаємо торти, струклі, бабки, перекладанці також марципани, овочі в цукрі і ґаляретки на прикраси тортів. — Десерові чеколядки і кухонна чеколяда. Ціни низькі!

ЦУКОРНЯ „ІВОННА“ Львів Сикстуська 8.

всілякі музичні інструменти ґрамофони і плити по приступних цінах поручає

„МЕЛЬОДІЯ“

Найбільший склад у Львові, Коперника 5, Тел. 8-59.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів Ринок ч. 10

Ч. 3 (11.257). Львів, середа 4. січня 1928 Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

У виборчій добі.

Львів, 3. січня 1928.

З тримісячного періоду, конституційно призначеного на виборчу підготовку, минає вже перший місяць. Вже лише два місяці ділить нас від хвилі, коли виборці стануть перед виборчими урнами, щоби своїми голосами вибрати своїх представників, заступників своїх інтересів.

З днем 20. грудня скінчилася перша фаза виборчого періоду, яка обіймала встановлення виборчих комісій всіх ступнів, почнаючи від призначення генерального виборчого комісаря і встановлення вісьмох соймових членів Державної Виборчої Комісії і кінчаючи визначенням членів районових (обводових) комісій громадськими радами.

Вислідів цеї першої фази не можна вважати для нас корисними. Через розбиття Українського Клюбу (через виступлення з нього сель-робівських послів), його численність так змаліла, що до Держ. Виборч. Комісії не ввійшов представник Українського Клюбу. *Таким чином* у Держ. Виборч. Комісії нема заступника українського населення. Також в окружних виборчих комісіях українське населення є дуже слабо репрезентоване: його контрольна функція є зведена до крайного мінімум. Серед провідників окружних виборчих комісій на українській території нема ані одного українця, хоч визначних судовиків-українців є доволі. Всі провідні місця в окружних виборчих комісіях генер. виборчий комісар обсадив на Зах. Україні виключно поляками. Зовсім природно, що з огляду на створені відносини на українській території під Польщею не лише іменовані адміністраційною владою, але й делеговані самоврядними установами члени окружних виборчих комісій в 80 проц. є поляками. І це діється на території, де відсоток польського населення в пересічі не пересягає в дійсности 20 проц. Не зовсім корисно уложився також склад районових (обводових) виборчих комісій на території Зах. України. Треба признати, що й підготовка з нашого боку, особливо щодо складу районових комісій, не стояла на відповідній висоті.

З днем 25. грудня 1927 розпочалася друга фаза виборчої доби, яка триває до 30. січня 1928. Є це складання, виставлення і перевірка виборчих списків. На цю фазу годиться нам звернути якнайбільшу увагу. Виборчі комітети, як районові, так і окружні, мусять подбати, щоби в означених у виборчому календарику речинцях допильнувати з одного боку вписання всіх управнених українських виборців на виборчі списки, а з другого постаратися про викреслення з виборчих списків усіх неуправнених.

В другу фазу входить вже й третя. А саме дня 24. січня 1928 відбувається зголошування державних лїст кандидатів, а опісля остаточне зголошування окружних кандидатських лїст. Ця, так сказатиб, кандидатська фаза, переплітаючись з другою, списково-виборчою, триває до дня 21. лютого. Після того наступає четверта фаза, день виборів до сойму (4. березня) і до сенату (11. березня).

Виборчий *період не складається* корисно для українського населення. Про це подбали вже автори виборчої ординації й геометрії.

Перш усього українську територію так помежовано, щоби українське населення, навіть в найкращому випадку, могло вибрати якнайменшу чисельну репрезентацію. Окраїни української території пошматовано в найдивовижніші узори, відриваючи українські, або переважно українські повіти від суцільної української території і прицвяховуючи її до польської. Так сталося з Холмщиною і Підляшам, така сама доля стрінула Лемківщину.

На суцільно-українській території (Сх. Галичина, Волинь і частина Полісся) виборчі геометри потворили (головно в Сх. Галичині) **непропорціонально великі виборчі округи, в першу чергу у воєвідствах станиславівському і тернопільському, щоби дати спромогу польській меншости вибрати якнайчисленнішу репрезентацію.** Просто дивоглядами є такі виборчі округи, як 53 (станиславівсько-коломийський), 54 (тернопільсько-чортківський) і 55 (золочівсько-бережанський), разом з 28 мандатами.

На галицько-волинські виборчі округи (виключаючи Березів і Кросно з 48 перемиського виб. округа) припадає 71 мандатів. З того около 50 повинно припасти українському населенню. Крім того при сприятливих умовах українці повинні здобути около 10 мандатів з Холмщини, Підляша, Полісся і Лемківщини. Очевидно, виборчий успіх українців залежить від багатьох обставин і чинників. Перш усього від нас самих, а саме від нашої свідомости, солідарности, єдности, почуття громадянських обовязків. Коли ми допильнуємо виборчих списків, коли створимо — як не один, то в крайному випадку два могутні виборчі бльоки, коли кандидатами виставимо не лише популярних, але й кваліфікованих діячів та всі одним фронтом станемо при виборчій урні, то можемо бути певні як не повної побіди, то щонайменше матимемо свідомість, що ми зі свого боку все зробили, щоби осягнути побіду. Розуміється, такий чи інший вислід виборів у великій мірі залежить ще й від чинників зпоза нашого громадянства, від польської державної адміністрації і від польського громадянства. А саме залежить багато від того, в якій мірі і в якому напрямку проявиться виборча активність державної адміністрації та чи польське громадянство виступить у виборах одноцілим фронтом чи партійно-окремішним фронтом. Дотеперішня акція обох цих чинників доказує, що вони творять одно ціле, що адміністрація старається обєднати польське громадянство в одноцілий виборчий фронт. Одночасно йдуть намагання при допомозі підставних, хлібоїдсько-наємних і москвофільських груп розбити українське громадянство.

Ані виборча ординація, ані виборча геометрія, ані горожанська дискваліфікація „кресового" населення не вдоволяють наших противників. Ще дальші користи має їм дати розвал українського громадянства. Розпорошення українських сил є водою на млин наших противників. Тому єдиною відповідю на розвальну акцію повинно бути обєднання нашого громадянства.

На шляху до коаліції.

З проблем австрійської політики.

Молода австрійська республика, що перейшла вже стільки поважних потрясень, змагає постійно до внутрішньої консолідації, до вирівнання загострених партійно-політичних і клясових суперечностей. Це змагання зросло сильно передовсім по відомих революційних заворушеннях у Відні в літі минулого року, що з одного боку насторожили чуйно правлячу в Австрії християнсько-суспільну всенімецьку більшість, а з другого боку кинули переполох у сильні ряди соціяльних демократів, що займають до уряду опозиційне становище.

Ці кріваві події, що відбилися живим відгомоном у цілому світі, мали взагалі сильний вплив на формування партійно-політичного світогляду австрійського населення, на поставу австрійського уряду. Здавивши заворушення безвідповідальних елементів у Відні й діставши моральну підтримку в цьому ділі від усіх антантських представників, які обіцяли й фактичну поміч своїх урядів на випадок продовження чи повторення подібних подій, уряд д-ра Зайпеля почув у собі силу. Його постава й авторитет значно зросли. Таксамо почулися сильнішими й набрали більшої певности ті широкі круги австрійського населення, що є поза обсягом соц.-демократичних організацій.

Зате в здисципліновані досі ряди соц.-демократів закралася зневіра, вони стали тратити масово своїх членів і прихильників. Це дається пояснити тим, що соц.-демократична партія заняла була в часі крівавих подій у Відні спершу неясне становище (бо деякі її члени були заангажовані в тих подіях!), а потім помагала їх здавити разом з вірною урядові поліцією. Така поведінка в горячому часі проводу партії, заскоченого тими подіями, відбилася на партії так, що вона стратила всі впливи в поліції і війську (мужі довіря ріжних поліційних і військових формацій заявилися небавком по тих крівавих подіях величезною більшістю проти соц.-демократів). Також богато інших, навіть відомих партійних діячів покинуло соціялістичні ряди, відіславши своїм централям остентаційно партійні легітимації. Цей зворот у настроях мас використовує і підсичує протисоціялістична преса, публікуючи мало не щодня на своїх сторінках ріжні „історії" і зловживання соціялістичних провідників у віденському магістраті, що, як відомо, є доменою соц.-демократів.

Одначе, не зважаючи на все те, змагання до вирівнання загострених суперечностей, а навіть до притягнення соц. демократів до урядової більшости, себто до коаліції, живе по обох ворожих сторонах. Справа притягнення соц. демократів до уряду набрала саме актуальности по крівавім здавленню революційних заворушень і по відомих мирових ухвалах соц.-дем. конгресу.

Як дивляться на справу цієї коаліції" провідники політичних партій пізнаємо з їх голосів у анкеті, яку розписав на цю тему один віденський щоденник. Ось найповажніші голоси:

Голова христ.-суспільної партії д-р Куншак заявив, що спільна праця христ.-суспільників і соц. демократів без сумніву вийшла би на добро народові в багатьох ділянках його життя. Теоретично нова коаліція між обома партіями можлива, але цю теорію можна перевести в діло тільки тоді, коли її признають обі сторони і коли змагання до неї не буде одностороннє.

Цікавий голос у тій анкеті д-ра Карла Реннера, члена президії соц. дем. партії і відомого політика. Він зазначив, що соціял-демократія хоче у внутрішній політиці розброєння, а не домашньої війни. Якби, каже він, д-р Зайпель був державним мужем, за якого він себе видає, а не церковником і партійником, то він мусів би був повитати постанови соц. дем. партійного конгресу, як радісну подію. Одначе Зайпель поставився проти коаліції. Д-р Реннер кінчить надією, що австрійське племя великого німецького народу перебуде щасливо фарсу балканізації, в яку воно попало.

Вкінці занотуємо відпис у цій справі голови всенімецької партії д-ра Вотави, який думає, що заміна нинішньої чорно-синьо-зеленої коаліції на христ. суспільно-соц. демократичну може прийти тільки у випадку тяжких державних потрясень, хіба, що соц. демократи виречуться думки про те, що співучасть в уряді має їм допомогти до захоплення влади в державі.

З тих голосів видно, що поважні змагання до коаліції двох найбільших партій в Австрії існують по обох сторонах. Безперечно і якісь заходи ведуться в цій превалжній для австрійської політики справі. Можливо, що вже небавком прийде до створення такого коаліційного уряду в австрійській республиці, який існував там у перших роках її існування і себе вповні оправдав.

Після затягненої позички

Стаття „Нашого Пшеґльонду" і більшовицьке освітлення до неї

Варшавський щоденник „Наш Пшеґльонд" помістив недавно ревеляційну статтю про причини пониження курсу польських промислових акцій. Причиною цього явища є, на думку газети, те, що Польський Банк відмовляє під натиском американського дорадника (встановленого згідно з договором про позичку для контролі над її ужиткуванням) кредитів польським промисловим підприємствам. Наслідком цього польські промисловці змушені продавати свої акції закордонним капіталістам. „Наш Пшеґльонд" твердить, що всі ті акції скуповують переважно німецькі капіталісти і дає до цього такий коментар:

„Американці, що розмістили на німецькому грошевому ринкові 4 міліярди долярів, заінтересовані в переході польських підприємств до німецьких рук, бо лише в тому випадку Німеччина зможе вивозити свої товари та платити відсотки за американські позички".

Навязуючи до згаданої статті варшавського органу харківський „Комуніст" (ч. 294) пише про дуже тривожні для польського промислу перспективи, особливо у звязку з

тепер виявленим новим курсом політики Польського Банку. Під впливом американського дорадника спричинила вона вже пониження курсу польських промислових акцій та довела до примусової їх продажі чужим, переважно німецьким, капіталістам. Іншими словами — пише харківський орган — політика американського дорадника намагається скріпити вплив німецьких капіталістів на польський промисл.

„Це примушує серіозно призадуматися і сигналізує — пише дослівно „Комуніст" — досить певні наслідки для польського народнього господарства. Німецький промисл зацікавлений у тому, щоби польське народнє господарство йшло переважно в напрямі розвитку сільського господарства, особливо розвитку виробництва технічних культур, потрібних для німецького промислу, а також у напрямі поширення продукції деяких галузей промислової сировини. Ідучи тим шляхом, Польща неминуче повинна перетворитися в аграрне доповнення німецького промислу. Сюди й штовхає польське народнє господарство політика Польського Банку, диктована американським радником. „Наш Пшегльонд" досить переконуючо пояснює цю політику, кажучи, що американський капітал, розмістивши на німецькому грошовому ринкові, переважно через фінансування німецької промисловости чотири міліярди долярів, зацікавлений, щоб Німеччина поширювала свій експорт в Польщу і добувала з польського ринку кошти на сплату своїх американських позичок. Як відомо, переговори про німецько-польський торговельний договір зафарблені тією-ж тенденцією. Німеччина пішла на те, звичайно, дуже охоче, — бо зробила вона це упереджено, на чимало пільг, що полегшують доступ на німецький ринок продукції польського сільського господарства і деяких видів сировини. Від Польщі потрібні компенсаційні пільги, що полегшать розмістити на польському ринкові продукцію німецького промислу. Таке становище настирливо порушує перед польським народнім господарством, отже, й перед польським урядом проблему радянсько-польських економічних і торговельних взаємин (підкреслення наше — Ред.). Збереження і розвиток польської промисловости можливі лише при організації виходу для її продукції на східні ринки, а цього, без запровадження нормальних і урегульованих договором торговельних взаємин зі СРСР, Польща досягти не може. Американська позичка стабілізувала польську валюту. Але цього не досить для польського народнього господарства. Політика польського уряду найближчими роками визначить шляхи його розвитку: **девсизація з підпорядкуванням впливові німецької промисловости, перетворення, як ми говорили, в аграрний додаток Німеччини,** чи реальні добросусідські, а слідом за цим, нормальні економічні взаємини зі СРСР, що можуть дати можливість польському народньому господарству врятуватися від деградації. Третього виходу польській державі немає".

В цілому тому освітленні фінансового і господарського положення Польщі та його перспектив найзамітніше те, що вже навіть харківські комуністичні офіціози намагаються переконувати керманичів польської політики в неминучій потребі наладнання правильних економічних відносин між СРСР і Польщею (досі робили це виключно московські офіціози!) в інтересах тієї останньої. Без сумніву це дуже знаменне для відносин у СРСР signum temporis!, коли й Харків йде в тому напрямі в допомогу Москві.

На передвиборчому фронті.

Виборча „самостійність" східно-галицьких сіоністів.

Між варшавською сіоністичною централею і східно-галицькими сіоністами (райхівцями) прийшло до конфлікту на тлі виборів. Коли варшавська сіоністична централя обстоює спільний виборчий фронт з іншими непольськими народами, східно-галицькі сіоністи, запобігаючи ласки у поляків, виступають „самостійно" у виборчій акції. Очевидно, навіть цею „самостійністю" не вдоволяються польські чинники, про що свідчить недавній зїзд рабінів і цадиків, який був звернений своїм вістрям не лише проти українців, але й проти сіоністів.

У звязку з конфліктом у сіоністичній організації, звернувся до д-ра Райха представник Жид. Тел. Агенції з такими трьома питаннями: 1) Чи конфлікту між сіоністами з б. Конгресівки і Сх. Галичини неможливо залагодити? 2) Чи постанова варшавської сіоністичної централі про виставлення жидівських кандидатів на бльоковій лісті непольських народів не погрожує втратою жидівських мандатів і 3) Чи правдою є, що Центр. Комітет сіоністичної організації Сх. Галичини звернувся до всесвітньої сіоністичної екзекутиви в Льондоні з жалобою на поведінку варшавської сіоністичної централі?

На поставлені питання відповів д-р Райх ось так:

Істнуючий конфлікт може бути зліквідований, якщо варшавська централя не буде входити в дорогу сіоністичній організації Сх. Галичини, яка є самостійною організацією і яка не може змінити своєї постанови про „самостійну" виборчу акцію.

„Якщо жиди у „Східній Малопольщі" (цим анахронічно-провокаційним терміном постійно послугується д-р Райх й його співпартійники) втратять мандат, то того „успіху" требаб гратулювати сіоністам б. Конгресівки. Однак ми будемо накликувати жидів, щоб пішли до виборів під гаслом жидівської солідарности. Ми певні, що витвориться така ситуація, що жиди, які будуть кандидувати на лісті сіоністичної організації „Сх. Малопольщі", будуть жидівськими кандидатами, підчас коли **жиди з бльоку національних меншостей, будуть українськими кандидатами.** Чи варто в той спосіб загрожувати жидівським кандидатурам, лишаємо оцінці тих, які думають то зробити".

До льондонської всесвітньої сіон. організації звернулися східно-галицькі сіоністи з представленням, що варшавська централя своєю акцією розбиває сіоністичні ради.

Для нас важне тільки твердження д-ра Райха в тому напрямку, що він певний своєї сили. Його кандидати будуть жидівськими кандидатами. Кандидати бльоку непольських народів будуть українськими кандидатами. Іншими словами д-р Райх заповідає, що вони можуть бути вибрані лише українськими голосами. Але чого в такому разі лякатися утрати якого-небудь жидівського мандату?

Новоспродуковані „націоналісти" у санаційних кліщах.

Новоспродуковані „націоналісти" зпід стягу „Української Ниви" найшлися у вельми прикрому положенні. Виповзли зпід санаційного парасоля, взяли вони дуже високий тон, називаючи себе чистокровними „українськими націоналістами", репрезентантами „нефальшованої" національної думки, „самостійниками" і т. і. В своїй демагогічній розперезаности думали вони, що вдасться їм скрити шило в мішку, при відповідній візантійській скритости не лише сповнити волю пославшого їх, але й вийти побідно у виборчій акції, не лише капітал придбати, але й невинність зберігти.

Та не так складається, як думалося. Довідуємося, що польські чинники похвалили новоспродукуваних „націоналістів" за їх дотеперішню розвальну [illegible], але одночасно наказали їм покинути марковану „самостійність" (і зі всім своїм інвентарем) перейти до волинського урядового бльоку, зорганізованого воєводою Мехом. Цей приказ викликав небувалу констернацію в рядах „націоналістів", бож ясно, що тоді не лише шило, але й ціла пачка протиукраїнських шил вилізе з мішка „Української Ниви". Безжурний Петя Певний готовий на всяку комбінацію, але Ол. Ковалевський вагається. Словом: клопіт тай годі!

Орґанізаційний рух.

Довірочна нарада українського громадянства в Перемишлі. — Величавий Повітовий Народній Зїзд.

Перемишль став під знаком виборів. У четвер дня 28. грудня відбулася довірочна нарада місцевого громадянства, в якій взяло участь понад 50 осіб (мущин і жінок, інтелігентів і міщан). Проводив дир. Ярема. Реферат про політичне положення в звязку з виборами виголосив делегат Центрального Комітету Обєднання ред. М. Струтинський. Оживлена, місцями пристрасна дискусія протяглася поза північ. Ця нарада причинилася до прояснення душної атмосфери в Перемишлі, затроєної особистими амбіціями й особистими розходженнями місцевих діячів.

На другий день відбувся Повітовий Народній Зїзд. На вістку про Зїзд явилося кількасот осіб. Повітовий Народній Комітет вирішив пустити на салю нарад крім уповноважених відпоручників з сіл також гостей і дати всім приявним право брати участь у дискусії і голосуванні. Таким чи-

---

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК.

3)

Як приходила осінь...

— Гей, а виж чього стоїте, ґазди — крикнули діди.

Хруснуло кіля в плотах. Сіпнула до жили стара кров, блиснули очі.

— А не діждеш, дранко цісарська!

Старий Чопей ухопив кіл і розколов голову аж бризнуло мозком, але впав пробитий.

Задихані, люті сусіди кинулися до бійки. Счинився крик, стрілянина. Один безмежний гнів опанував громаду.

— Бий, бий брьи! Нам смерть — і їм смерть!

— Бий це наше войско паршиве!... Все одно!!

Наперли ще раз і падали від куль — стриму не було. Але раптом стала перед ними як мур друга гурма кабатників. Злетіли наче вихор і загнали всіх на подвіря і в хату.

Тріщали одвірки, кришилися столи дубові. Під ганком і вікнами мигали голі ножі й злітали проклони.

Тепер уже ждали страшного суду.

Кібюкова Олена лишила самого хлопця дома тай ставала крадьком лицем до футрини — хотьби клаптик неба зуздріти, ластівкою ід дитині злетіти.

Юрчикова Катерина сиділа в куті, кусала конець шалінової хустки, віби говорила думками:

— Коби ти Юрчіку вгадав, ек платитси цісарська служба гуцульським жінкам.

— Ше Катеринко будут зараз платити май ліпше, ек ми сподівалиси... Ой, будут — кати — будут!... — приповідала Олена.

Остафій сидів на лаві. Кашляв кровю, аж згинався вчетверо, як ліскова ужевка.

— Бевхаєш, нибоже, але то ни довго, бо, ади, вже несут шнурки! — заговорив хтось ближче вікна.

— Овва-а!

Всі голови шугнули до вікна, але разом розскочилися, куди котра. Лишень Бричукова голова затряслася, гей би в танку церковники гудала.

Крізь вікно влетіли дві оси. Одна сіла на голову, а друга в груди вкусила. Простягся Бричук і слухав, як тікало його життя крізь щілини в дошках.

Стіни гойдалися від болю, бо Бричукова жінка розповідала їм, яка вона тепер сирота на білому світі...

— Ей, світоньку мій, годино чорна! Та встань Иванку, встань бо — бери й мене з собов... Люди — відки нам правди?... За що кривда? Гей діти наші, цісарські діти, де ви? Кого бороните!... Свою землю пустков лишили, а за чужу вмирают!... ...Хлипала.

— Москвофіль, москвофіль! — летів у вікна крик з дороги.

— А диви, пйивка, ек очі пасе тай глузує.

Янкіль стояв з вояками і шварґотів по жидівськи з капралем. Гладив кукурузяну бороду, а його очі світили радістю. В тих очах відбивалися всі пристрасти далеких прадідів, що любили ждюхати попід ребра, каменувати й розпинати під посвист і шум глуму, збиткуватися немилосердно з усього, що їх везе й годує. Тепер він видів, як конали його вороги, тепер пропаде Лучка зі своїм трахтирем — Остафія був би давно знищив — але Остафій не давався. Нині бачив, що Остафій уже цілий у цісарському мішку, ще лиш один маленький ґудзок довязати і буде спокій...

На дорові заторохтіли вози — десяток людей із сусіднього села везли скатованих, побитих — під військовий наглий суд. Вози поставали перед хатою, а вояки зганяли на землю людей, оббиваючи їх прикладами, куди попало.

— Отто ми файно здибаємо си браччіку!

Пізнавали себе сусіди. Не сподівалися такої гостини.

— Ади, ек вішкиривси, бодайбис луснув як старий насінник!

Остафій дивився кудись бездушним поглядом і нагло побачив таке мале лице, що ціле можнаб закрити долонею. Під ним розплощений ніс, задертий на кінці в пліцку — під ним губи, як розкраяний буряк.

— Осина ти та пек! Шезни, шезни!...

Але хоча Остафій відвертав голову набік, то таки виповзала зпід лави огидна голова Янкеля і йшла на нього. Вона видовжилася в довгу бороду, потім розкроїлася впоперек. Клацали зпід набренілих губ жовті, плісняві сторчаки. Загнітилися два зелені сліпаки — з яких радість збирала сметану з крови, облизувала пальці, цмокала й обтирала їх у заялозений халат. Остафій згорбився й ховався за поли людей, що товпилися в душній тісноті.

— Остафію, браччіку! Єк то буде?

— Уу-ув! Певко, грім би тебе! — підніс два кулаки, наче дві довбні й замахнувся на мару.

— Держіт, держіт го, люде, аді розум му си помутив!... Оце мой покаяніє, шьо з нас тут робитси. Мойня, скажи де тот Бог?! Ци то до него йдеси лиш почерез мадярску шибеницу! Та шьо ми їм зробили, шьо кров нашу розливают?

Довгий Никорек бив кулаками в стіл, аж тріски з него летіли.

Остафій держався за лаву. Всунув шию межи лопатки і викашлював з кровю свою силу.

— А то ті файно, небоже, справила кольба!

Напинався, аж тріскали жили.

— Ануко, там проступітси, ґазди, хоть трішки, най би вин видхлипавси... аді, нима нічьо з чьоловіка!

— Хрестітси тепер люди, ідут кати, буде нам зараз усім капут!

На вулиці вчинився гамір. Надїхала військова дриндуля, з якої висів пан капітан фон Кезек. Червоний профіль гніву й пяної сили став перед трівожними лицями. Рудий бородач держав у руках звій телефонного дроту.

— Ге, ге! Krista pana! Шляг вас зараз усіх!

Підніс угору руку, потряс цілим жмутом і забелькотав купою вонючої лайки.

— Ано, alles руки до гори! — крикнув Кезек.

— Мамко моя! — злебедів жіночий зойк.

Кабатники підходили і вязали руки — вязали на віки, вогнем жили перетинали. Кували ганьбою безборонні жінки, обертали в порох сивий волос дідів — клали страшний монумент незабутнього бунту й поклик відплати грядущим поколінням...

— Пімсти! Пімсти! — стогнала українська душа в лабетах потомка Чінґісхана.

([illegible])

том Народній Зїзд перемінився у віче, в якому взяло участь около 800 осіб. Проводила нарадам президія, в якої склад входили: о. декан А. Борисевич (голова), В. Войтович, господар з Трійчичь і Ст. Ґула, господар з Медницьких Хвилунок (заступники голови), секретарював д-р Ст. Біни. Реферати (про сучасне положення, вагу виборчого акту та виборчу ординацію) виголосили: д-р В. Загайкевич і ред. М. Струтинський зі Львова. В дискусії забирали голос: д-р Мих. Хробак, Степан Ґула (70-літній селянин), Осип Макар з Бузьковичі, дир. Р. Гамчикевич, о. Маринович, Осип Сенечко, д-р Ст. Лиховський, Кузьмінський з Коровник, о. Михайлів, С. Миганъ з Буцова й ін. Всі бесідники, зокрема бесідники селяни, виступали проти всяких самочинних виступів окремих осіб. Слід зазначити, що галабурдницький вибрик двох початкуючих „політиків“ стрінувся з належною відправою цілого збору. Вкінці варто ще зазначити, що підчас промови д-ра Загайкевича завважено на салі бриліського агітатора (кольоніста Шпуваря). Зажадано від нього, щоби вийшов. Він почав плести, що, мовляв, він теж хлоп. Обурені селяни викинули його за двері.

Довірочні збори в Печеніжині.

Дня 22. грудня 1927 р. відбулися в Печеніжині збори за запрошеннями для поширення організації УНДО і вибору місцевого комітету Обєднання. Були і представники з сіл: Молодятина, Рунгур, Княждвора, Текучі й Акритор. На збори прийшли радикали і сельроби, щоб їх розбити. Те це їм не вдалося. Збори відкрив радник К. Шипайло. До президії вибрано: на голову п. К. Шипайла, на заступників п. В. Недільського і п. В. Жупника з Молодятина. На секретарів покликано пп. Д. Бойчука і І. Дувірака. Делегат Центрального Комітету Національного Обєднання зі Львова д-р М. Макарушка говорив про політичне положення українського народу під Польщею і про потребу політичної організації та одного національного фронту. Радник В. Себат, делегат з Коломиї, пояснив виборчу ординацію і заохочував усіх, що мають право, йти до виборів. У дискусії забирали між іншими голос: Гринь Дувірак, голова соц.-радикальної партії на печеніжинський повіт і кандидат на посла, Іван Самокишин, радикало-сельроб і Іван Віщук, заст. голови сельробів. Їм відповідали д-р Макарушка, п. Себат і Д. Кузик. При кінці дискусії забрав голос Д. Кузик і говорив про відношення селян хліборобів до робітників і про становище в цій справі Національного Обєднання і партії сель-роб. По вибранню місцевого Комітету УНДО з господарем Василем Недільським на чолі відспівано нац. гимн і на тому збори (чи радше віче) закінчено. Присутніх було около 500 осіб.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·86·00—8·86·50, канадійський долар 8·82·00—8·83·00, корони чеські 0·26·00—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. леї 0·05·25—0·05·75, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·30—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський ґульден 1·72·99, червінець 30·25—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·15—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·60—3·66, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжжя.

Пшениця дворська 47·25—48·25, пшениця селянська 45—46·50, жито 38·25—39·25, ячмінь броварн. 38·00—39·00, ячмінь на мливо 32·75—33·75, ячмінь пастівний 30·00—31·00, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 33·75—34·25, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох вікторія 63—69, горох польовий 40—50, бобик 33·50—34·50, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 35·00—37·00, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 61·50—62·50, мука пшенична 40-проц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—77·00, мука житня 65-проц. 59·00 трисік кукур. 53—54, мука кукур. 36·25—37·25, отруби житні 24·75 24·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 73·00—74·50, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 57—58·50, конюшина червона 235—265, мак синій 100—110, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·70—1·80, мішки уживані 1·50—1·60.

ВОЛИНСЬКІ ЖИДИ ПРОТИ БЛЬОКУ НАЦ. МЕНШОСТЕЙ.

Луцьк, 1. січня 1928.

Дня 29. грудня м. р. на конференції запрошених поіменно воєводою жидівських діячів: союзу деревних купців, союзу ремісників, рабінів і „поважніших“ горожан воєвода пояснив виборче положення з „точки державного погляду й інтересів Волині“. Присутні, 38 осіб, ухвалили, що з групами і бльоками 16-ки не підуть. Вибрано тимч. комітет із осідком у Луцьку для вдержування тісних взаємин із воєводою і оконечного вредагування відозв.

ҐЕН. ЖЕЛІҐОВСЬКИЙ КАНДИДУЄ З ВИЛЬНА.

Варшава, 2. січня 1928.

З Вильна подають, що на першому місці урядової листи буде поміщений ген. Желіґовський, на другім ред. „Віленського Слова“ Мацкевич.

ЩО БУДЕ З КОМУН. ЛІСТОЮ?

Варшава, 2. січня 1928.

Зачувати, що комуністична ліста при виборах до сойму не буде уневажнена.

ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 2. січня 1928.

„Матен“ і „Пет. Пар.“ подають, що вибори до палати депутованих визначено на 22. квітня. Друге голосування буде би 29. квітня.

ПРОРОЦТВА МУСОЛІНІЯ.

Рим, 2. січня 1928.

Мусоліні у відручнім новорічнім письмі до італ. народу заповідає великі політичні зміни в 1928 р., які спричинять далеко йдучі зміни в положенні не лише Італії, але й інших країв. Італія переведе остаточно санацію фінансів і зосередить енергію на госп. відбудову і розбудову італ. промислу.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В АНГЛІЇ.

Льондон, 2. січня 1928.

Після великих морозів в Англії настала відлига, тому загрожує повінь получена з комунікаційними труднощами, бо досі не привернено телефонічних получень.

ЧЕСЬКО-НІМЕЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Берлін, 2. січня 1928.

„Берл. Тґт.“ подає, що 6. січня зачнуться наново торг. переговори між Німеччиною, Мадярщиною й Австрією.

ПЕРЕД ПРОЦЕСОМ „ГРОМАДИ“.

Вильно, 2. січня 1928.

Жінки бувш. білор. послів членів „Громади“ що сидять у тюрмі у Вронках, дістали від виленських судових властей повідомлення, що в найближчих днях арештованим білоруським послам будуть доручені акти обвинувачення.

АВСТРІЙСЬКО-МАДЯРСЬКИЙ КОНЛІКТ.

Ґрац, 2. січня 1928.

На стації Сент Ґотард (на Мадярщині) викрито в 5 вагонах товарового поїзду із Верони замісць машин части скорострілів. Австрійські митні власти хотіли вдержати транспорт, але мадярські залізн. власти пересунули вагони на мад. територію. Тому митні австр. власти кинули Сент Ґотард і туди вже не відходять поїзди.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Театри.

„Кооп. Український Театр“ під дирекцією гг. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
3-го „Донна Оретта“.
4-го „Паяци“ і „Кавалерія“. Ґост. виступ Мания.
Початок 7·30 вечером.

Міський „Театр Новин“:
3-го „Хай мене чорти..“.
4-го „Д-р Юлій Сабо“.
Початок 7·30 вечером.

Кіна.
„Аполльо“: „Зять фірми Коп“.
„Лев“: „Пат, Паташон і Кит“.
„Палас“: „Перла гарему“.
„Фатаморґана“: „Ніч помсти“.

НОВИНКИ.

— **„Свято Ялинки“.** Дня 21. грудня в 4 год. пополудни Святоюрська Гора у Львові була заповнена українською публикою, що зійшлася туди на прилюдне свято Ялинки. На площі між катедрою і палатою стояла висока смерічка, прикрашена синьо-жовтими хоругвами і паперовими ґірляндами. За першими словами колядки „Бог предвічний“ відспіваної товариством „Сурма“, засвітила Ялинка синіми, жовтими і зеленими електричними лямпками, а на самому вершку були дві великі букви, зложені з електричних лямпок Р. Ш. (Рідна Школа). Так освітлена Ялинка робила, особливо з певного віддалення, дуже гарне враження. Молодь нижчих, середніх і вищих шкіл зібралася на те небувале у Львові свято дуже численно, тільки, на жаль, була вона не тільки одинокою, але й огірчена тим, що серед вибраної української громади бачила так мало старших громадян, батьків і матерей, що повинні би служити молоді прикладом. Адже загально відомим було, що свято Ялинки приготовлене у нас цього року вперше не для розривки дітей, але що воно під теперішню хвилину має бути мірою прозуміння нашим старшим громадянством потреб порятунку „Рідної Школи“ у її дуже скрутному положенні. Та ми віримо, що наше старше громадянство й установи направлять те своє занедбання щойно в часі Рідзвяних Свят. Ялинка буде стояти до 9. січня. — В суботу при Ялинці не тільки колядували, але й продавали прикраси та домашні ялинки й цукорки „Фортуни Нової“, яка жертвувала 50 прц. свого прибутку з проданих при Ялинці товарів на „Рідну Школу“. В часі свят 7., 8. і 9. січня щодня в 5 год. попол. концерт коляд при Ялинці.

— **На воєнний цвинтар у Щипюрні.** Досі вплинули такі жертви (в золотих) на викуп землі під український воєнний цвинтар у с. Щипюрно: 1. від екс. митрополита графа Шептицького 50, 2. від архимандрита Полікарпа 5, 3. від М. Черкавського 10, 4. від Гр. Гладкого 5, 5. від С. Вишнівського 1, 6. від Гораля Петра 5, 7. від інж. В. Дувала 5, 8. від Володимира Зарудного 5, 9. від о. Теод. Савойки 5, 10. 5 прц. з вистави, що відбулася в Станичному Театрі 26. грудня м. р. 13.59, 11. від учнів гімназії ім. Т. Шевченка 5 прц. з коляди у дні 25. грудня м. р. 5.20, 12. мешканці Станиці замісць Різдвяних та Новорічних візит зложили 117.79. Разом зібрано 227.58 зол. Правління Української Станиці в м. Каліші складає свою найсердечнішу подяку всім жертводавцям, що перші відгукнулися на наш поклик.

— **Самоубийство дівчини на Вис. Замку.** В понеділок на Високім Замку найдено вбиту 21-літню Кароліну Лотоцьку, дочку різника. Кажуть, що причиною розпучливого вчинку була нужда. Мати покинула дочку, а сама виїхала зі Львова з любовником.

— **Новорічні авантури.** Прихід Нового Року вводить людей зовсім природно у стан виїмкової веселости. Головно тих, що можуть його зустрічати у веселім товаристві в ресторанах, де альгоголь допомагає глядіти рожево на майбутнє. Тому, що така радість стає часто надмірною, новий рік починається авантурами і кінчиться ратунковим поготівлям. Члени львівського поготівля не могли супокійно бавитися напередодні нового року, бо мусіли відвозити кілька пар ранених, побитих і пяних. На оправдання нашого міста можна хіба сказати те, що і більші столиці не провели цієї новорічної ночі чемніше. У Берліні напр. побились у цю ніч з поліцією члени „комуністичної ґвардії“.

— **Смерть під лавиною.** В горах біля Когано (в Японії) присипала лавина 28 студентів-прогульковців. Чотири з них виратувалися, решта згинула під масами снігу.

— **Сензації.** Румунську родину повідомили, що лікар короля Фердинанда приспішив свідомо його смерть. — Варшавська архидієцезіяльна рада заборонила черницям, що опікуються дітьми ходити з ними до кіна. Бо кіно, що не є згіршуюче для дітей, є згіршуюче для черниць.

— **Леон Доде у рожевім настрою.** Паризький роялістичний редактор, посол і письменник Доде, що втікши із вязниці, залишився досі у Брюселі заявляє в однім інтерв'ю, що Франція йде повною парою до його ідеалу: до монархії. Щодо Ватикану, який поставив на індекс його орган „Аксіон Франсез“ і його редакторів, то цим зробив часописові ще більше рекляму, бо число його читачів зросло з цього часу на 10.000 більше.

— **Рекорди.** Перший титул „гофрата“ дістала з Німеччині панна Кете Розенгайм, що була в 1919 р. секретарем міністерства внутр. справ. — Із Сантіяго Де Чіле повідомляють, що одно індійське племя Демуно-Кавві сідши на пороми, все згинуло під водою; племя величало з 80 осіб, але для вчених велика втрата! — Світового рекорду доконав італійський фальшівник Паппільо що сидить у Будапешті. Він дістав дозвіл бачитись на пять хвилин із своєю нареченою, теж італійкою, танцюристкою але обвинуваченою у спілці при фальшуванні грошей. Ця зустріч була призначена на їх шлюб, що відбувся в вязничній келії. „Молода“ покищо свобідна, але Паппіліо ждуть роки вязниці в Італії, куди його відставлять із Будапешту. Таким робом його жінка буде досить довго ждати на нього, заки він вернеться до хати. — У Парижі хоче податись до демісії урядовий кат Дайблер, невдоволений із низької плати. Вже тепер міністерство справедливости дістало богато прохань кандидатів із університетською освітою, що хотять його заступити.

— **Часописи в школах.** В одній гімназії в Копенгагені завели як обовязковий шкільний предмет лектуру часописів і їх інтерпретацію. Ця спроба є в звязку з реформою навчання в данських гімназіях. Є ще щасливі редакції часописів на світі!

— **Спосіб на розводи.** Мадяри сподіються робити не кепські інтереси наслідком такого свіжого факту: один італійський підданий, купець із Неаполя, не маючи змоги дістати розводу в Італії, порозумівся з одним адвокатом у Будапешті і дістав розвід. Приїхав до Будапешту, де його адоптував один мадярський громадянин і він як мадярський підданий перевів свій процес без труднощів. З цього виходить, що те, чого не в силі доказати країна макаронів, може доказати країна гуляшу.

— **Театральний конфлікт.** Із Білгороду повідомляють про цікавий театральний конфлікт. Актор Мартинович, що грав у пєсі драматурга Нусіча „Горіючий дах“, зробив собі маску зовсім подібну до автора, так, що публика почала кричати „Нусіч!“ Нусіча не було в Білгороді і він дізнався про це від приятелів листовно. Добачуючи в цьому образу своєї особи, він відкликав виставу пєси. Дирекція театру виясняє, що ніякої образи не було і що публика прийняла авторську маску як дотепний жарт. Публика і преса поділилася на два табори: за автором і проти нього. Сходиться процесу на тему: чи актор має право прибирати на сцені постать автора без його дозволу?

— **Для філателістів.** Хто з вас має новіші норвезькі марки, нехай приглянеться, чи вони не різняться якоюсь маленькою рисочкою від інших. Бо норвеський уряд і поліція дуже занепокоєні тим, що один з урядовців зайнятий при друкуванню марок, коли одну партію їх вже трохи зле відбили і він мав її спалити, сховав цю серію і пустив потайки в продажу. Таким робом у світ пішли рідкі зразки нечотко відбитих марок, дуже цінених філателістами, на шкоду норвеського скарбу.

— **Остання з роду фільософа.** Московська преса повідомляє, що в Москві працює в німецькім посольстві останній нащадок із родини Канта: панна Л. Фрідлер, про яку в Німеччині майже ніхто не знає. Її брат недавно помер у Павлові. Цікаво те, що нащадки німецького фільософа, який за все довге життя не кидав одного клаптика землі, стали мандрівними птахами.

— **Лікар суспільного ладу.** Д-р Петкович, хорват із походження, жив довгі роки в Батавії як дентист і робив великі гроші. Він гадав провести решту своїх днів у нідерляндських Індіях, де гарні жнива, коли богато людей болять зуби, а нема богато дентистів. Вернувся туди свіжо з Европи, як зараз у пристані Танжюнґ Пріок почислили ревізію його куфрів. А куфрів було з пів сотки. У них найшли все, що треба дентистові до спокійного життя на старі літа: револьвери, рушниці, вибуховий матеріял і стільки цінностей, що можна було знищити всю Батавію. Його завернули в Европу і заборонили більше показуватись в Індії. „Краще вже нехай — сказала індійська влада — усіх болять зуби, щоби лише вас за нас не боліла голова“.

— **Аматор 900 наречених.** Берлінська поліція арештувала якогось Франца Ліфке, супроти якого блідніють усі ті добродії із широким серцем, що мали по кілька жінок одночасно в країнах, де полігамія недопущена. Ліфке, 40-літній молодець, відбирав саме в адміністрації одної газети пачку листів, коли його злапали. Пачка з 331 листами була відповіддю на таке його оголошення: „Державний урядовець, вдовець, має намір познайомитися із вдовою приблизно 30 літ з метою подружа. Діти не стоять на перепоні. Дуже віно бажане, але неконечне“. Поліція шукає за Ліфке уже два роки. Він живе із своїх оголошень, на рахунок удовиць і дівчат, що хотять вийти замуж, уже... 18 літ! Від 1912 до 1927 р. він ошукав у різних німецьких містах 900 „наречених“.

— **Світова всячина.** Головою делеґації Сенат. Держав на всеамериканський конґрес, що пішлеться 16-го у Гавані буде през. Кулідж. — Італійський буджет у фінансовім році закінчений мальнисом 435 міл. лір. — В Ґенуї думають про стабілізацію песети. — Фракціонійстичний парлєй просить наслідком останнього конґресу розпустити. — В Одесі вбили Італійського дип. консула Ковіо; трупа найдено стреляного поза містом. — Паризька поліція збільшиться на 1000 осіб. — Померла донька Дарвіна в 84 р. життя; вона була секретаркою і співробітницею свого великого батька. — Югославський уряд призначив 100.000 динарів нагороди, хто вловить славного бандита Бабеїча, дуже популярного серед простолюдя, що довго сдривається. — У нім. місті Рідесгайм згоріла старинний ратуш, що із середновіччя; врятували те, що найцінніше варт: канцелярські книги. — Нім. купець Еберлат, міліонер в Югославії, діставши від скарбової дирекції повідомлення про податок, умер схвилювавшись, від удару серця. — В англ. пирсу у Вельсбоєв дробет скочив із висоти так нещасливо, що вбив себе на місці: 25 міліо. міліо. — У німецькій ріці Марх великі маси риб любивались до створів льоду; зрозуміло, що вони втікали перед водою, затроєною лежнем хемікаліями.

— **Адміністрація „Життя і Знання"** (Т-во „Просвіта", Ринок ч. 10) подає до відома всіх передплатників, що стримала висилку журналу всім тим особам, що не відновили передплати принайменш на 1-ий квартал 1928 р. Усім новим передплатникам вишле перші аркуші Спомнів І. Мельника і перші аркуші роману В. Нарізного: „Бурсак" за оплатою 1 зол. 50 сот. до обовязкової передплати.

— **П-ні Корнелія Стернюк-Мандзинова** зложила на високій технічній школі в Празі на агрономічній інжинірії другий державний іспит з дуже добрим успіхом.

— **Львів—Букарешт—Константинопіль Триполіс** (Сирія) свою дорогою відійшов перший транспорт пасти **ЕЛЕҐАНТ** для Ф-ми Wassef & Nour Adre в Триполісі. — Хай не буде найкращим доказом що пасти ЕЛЕҐАНТ є славлена.

† Посмертні згадки.

Ксеня Лисяк, жінка бл. п. Івана, мати д-ра Павла Лисяка, померла у 81. р. життя в Угнові дня 22. грудня м. р. Похорон відбулися дня 24. грудня м. р. Вічна память тій жінці рідких чеснот, ідеальній матері і громадянинці!

ОПОВІСТКИ.

Заява. Дійшло до мойого відома, що появилася у видавництві Ольги Дякін в Берліні у формі листівки відбитка моєї картини, що разом з іншими подібними працями була свого часу приватчена і передана Фірмі Дякоєї для задуманого бл. п. Володимиром Гнатюком видання Української Міфології. Ця картина, затитулована „Злидні", була ілюстрацією народнього віруваня про злидні, поданого бл. п. Володимиром Гнатюком в Етнографічному Збірнику з 1912 року стор. XXXVIII уст. 35 під таким самим наголовком „Злидні". Тепер моя картина появилася без мойого відома і згоди окремою відбиткою під цілком іншим наголовком, який змінює зовсім її зміст і значіння. Не маючи змоги в інший спосіб на це зареаґувати, протестую як найрішучіше проти нечуваного нарушення авторських прав видавця і проти видання без мойого відома моєї праці у іншому виді з насуненням їй змістовного титулу, який зовсім відбігає від властивого, мною задуманого і заподаного змісту, за який не беру найменшої відповідальности. — *Олена Кульчицька.* — Перемишль 25. грудня 1927.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Вам буде найлучше виконаний в найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха.** Львів, пл. Марійська 5. — Провінції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні данські годинники перероблюємо на пучні. 3 6) 10—?

ПІЯНІНА Арнольда ФІБІҐЕРА досконалі з ґарантією, дешево і на догідних умовах. Конрад Кім і Син, Львів Коперника 16. 1150 5—8

ФОРТЕПІЯНИ, піяніно, фісгармонії на ліні ціни, ужиті, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Гачак. Підсудського 21, І. п. 1201 2-10

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 золоті в легкому укладі, до набутя в кожній книгарні. 1116 4-10

АДВОКАТ д-р Сафір в Тлустім глядає самостійного, способного кошпієнта. Рефлектуючих просить о прислання условин і референцій. 1204

ФАБРИКА паперу пошукує для свого бюра купецького кваліфікованого бюраїсту, проситься о докладне зложення житєпису і прохання вимаганої платні. Ласкаві зголошення від F.L. Nr. 3. 1205

ДЕРЖАВНИЙ урядник з Прикарп. України одружиться з інтелігентною, богатою панною до літ 23. Неиноімові зголошення зова з фотографією слати: Міласево, Fauvrie 64 Luca Borja. 1208 1-2

ПРИЙМАЄТЬСЯ до виправи і фарбовання скіри на футра з диких і домашніх звірят, як також шкіри з оленів і серн на іріку ск. замш. Рівнож купується. Научний Варстат гербарсько-білошкірничий Кр. Петронету пром. Львів, вул. Янівська 31. 1209 1-2

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ! Найстарший інститут спеціяльність фарбовання „Henna" на всі барви, стриження, трвала ондуляція і водка. Електричний масаж лиця. Личаківська 19. Попір на фірму. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Віденського і львівського університету

д-р Михайло Добромиль

лікар Загального Шпиталя у Львові

ординує

на Знесінні ч. 53.

щодня поволудни від 3—5 год. (на місці 1176 бл. п. д-ра Стефановича) 3—3

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕНЬКА 46.

1185 **Пересвітлення Рентґеном** 22—24

Купити гарний дарунок

це досить важко!

Одначе наша прегарна колекція:

золотої і срібної біжутерії

вдоволить кожному відповідний вибір.

Золоті годинники вже від зл. 39

Перстенці золоті 14 кар. від зл. 8

Ґутерман Сикстуська 14.

З ХІНСЬКОГО срібла **Цукорничка** зол. 2·80 **Ложка, ніж,** вилки зол. 4·— **Ложечка** до чаю зол. 0·75 у Мандля КОПЕРНИКА 14 проти кіна Коперника.

Найбільша в краю фабрика дзвонів **Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ** в Калуші, вул. Сівецька ч. 14. в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63. відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг. 225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 38—?

Уже вийшло число „ЖИТТЯ і ЗНАННЯ" за січень 1928 р.

На його зміст складаються: Ст. Сірополко: Самоосвіта. — В. Воробець: Ще про пересаджування збіжжа (4 обр.). — В Садовський: Розвиток економічної думки на Україні. — Софія Парфанович: Людська кров та її прикмети (з 4 обр.). — Образки з дикої Африки (одна карта і 9 обр.). — В. Миропільський: Співець національної боротьби (з портр.). — Ів. Кандяк: Скарби укриті в камяному вугілі (5 обр.). — В. Доценко: Акад. Дмитро Багалій (з портр.). — І. Мельник: На Камчатку. Спомини з подорожі (одна карта і 18 обр.). — В. Нарізний: Бурсак, Роман (один дереворит). — Розвязка літературної загадки.

Передплата на рік 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол. Нові передплатники дістануть початкові аркуші Спомнів „Бурсака" за додатковою доплатою до передплати у висоті 1·50 зол. 1207

Торговельно Промисловий Банк

КООПЕРАТИВА З ОБМ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

у Львові, вул. Мохнацького ч. 6 (Союз Українських Купців).

Уділює членам особистого кредиту (дисконт векслів, обеспечені особисті рахунки).

Приймає грошові вкладки із забезпеченням валюти під найкорисніщими условями.

Приймає вкладки на рахунок третих осіб.

Приймає вداпону вартісні папери та інші цінности.

Веде всякі чинности торговельні та промислові. 1206 1-3

КУПЦІ і ПРОМИСЛОВЦІ вписуйтеся в члени своєї установи.

Львівське Товариство Броварів

поручає на Свята

свої знамениті вироби:

Пиво ЕКСПОРТОВЕ ясне

„ БАВАРСЬКЕ темне

„ ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ

скрізь до набуття.

ВСІЛЯКІ

музичні інструменти ґрамофони і плити

по приступних цінах

поручає

„МЕЛЬОДІЯ"

Найбільший склад **у Львові, Коперника 5.** Тел. 8-59.

Найбогатший вибір святочних дарунків, як Ялинкові прикраси, святочні і новорічні листівки, крім цього діточі забавки, галянтерія і перфумерія — **поручає магазин паперу А. КРУГ, Львів** Ґродецьких 4 (біля ринку) — Поручення з провінції полагоджується відворотно. 1199 2-3

ВІДОЗВА

Найстарша, найдешевша і найбільша фірма в краю

ROK ZAŁ. 1890.

АДОЛЬФ БОДЕНШТАЙН

Львів, Леґіонів 37. Тел. 36-36.

Обнизила з приводу зближаючихся свят аж до кінця січня 1927 ціну всіляких музичних інструментів

а то: **Добрі скрипки зі смиком і футералом від зол. 18·—**

Мандоліни	14·—
Ґітари	26·—
Ґрамофони сальонові тільки	90·—
Ґрамофони валізкові	70·—
Ґрамофони малі	55·—

10.000 плит найновіших шляґерів і коляд до вибору.

Присилайте передплату! | Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 4 (11.258). Львів, четвер 5. січня 1928. Oplata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-36. В справі оголошень звертатися до адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Передвиборчий крутіж.

Львів, 4. січня 1928.

В 1922 р. під диктаторським натиском тзв. закордонного центру галицькі українці постановили не брати участи у виборах до польських законодатних установ. Ту постанову — без огляду на її доцільність — здійснило українське громадянство справді з подиву гідною однодушністю, переносячи на собі нечуваний тягар важких переслідувань. Виборчою акцією, себ-то виборчою абстиненцією, кермувала тоді трудова партія, попередничка Українського Нац.-Демокр. Обєднання. Злід загально-національної солідарности виломилися тоді лише свіжо упечені хлібоїди і не менше свіжі комуністи. Всі інші українські партії солідарно перевели виборчу абстиненцію.

В р. 1927 всі українські політичні партії постановили взяти участь у виборах до польських законодатних установ. Є це друга сторона політичної активности, сторона позитивна. Ясно, що переведення виборчої активности в позитивному дусі, по лінії виконування своїх горожанських прав, без порівнання лекше, як здійснювання виборчої абстиненції, себ-то у створених умовах негативної активности. Здавалосьби, що виборча активність буде ще улекшена такою самою солідарністю, такою самою однодушністю, яка панувала в р. 1922.

На жаль, рік 1927, а радше 1928, є льогічною вислідною, є консеквенцією року 1922. Тодішня абстинентна солідарність зродила теперішню активну розпорошеність. На протязі пяти літ ішла приспішена диференціяція українського громадянства. Висловом її були події на „верхах", в Українському Соймовому Клюбі, і в низах, серед громадянства. Під впливом посторонніх чинників, а часто й за їх активною спонукою, як не наказом, почали повставати й консолідуватися все нові партії. Українське громадянство найшлося під здвоєним тиском двох екстремістичних струй: з одного боку партії і групи зпід стягу соціяльної лівиці, що аккомодуються до світогляду і соціяльного устрою на Сході, з другого боку наємні гуртки політичних форналів, що є висловом тенденцій найближчого Заходу до нас. Перша група є репрезентована чистою і настроєво-спекулянтською соціяльною лівицею — від комуністів починаючи, через сель-робів і тзв. партією праці кінчаючи. Друга група є заступлена ріжношерстною збиранною теж в не менше широкому діяпазоні: від унсівщини (даниловичівської хлібоїдщини), через горемиківщину (оскілківська погребовщина), т. зв. „всестанову монархічну організацію" до „послідовних націоналістів" з „Української Ниви". На межі між цими двома екстремами зупинилася недавно зроджена „радикальна лівиця" або неотрильовщина.

Обі ці групи, незвичайно розтяжні, з розпростертими рамєнами на схід і на захід, все таки виявляють доосередні тенденції, напираючи всею силою на національно-самостійницький центр, репрезентований Українським Нац.-Демокр. Обєднанням, соціялістами-радикалами, останками колишнього „Сель-Союзу" й дрібними останками розпорошеної соціял-демократії. Змаганням відосередніх груп є в концентричному наступі розложити український національно-самостійницький центр. Це одно їх обєднує, хоч зрештою все інше розєднує. А опорою українського життя, носієм українських змагань, творцем національних вартостей, будівничим народньої економіки є саме цей центр.

На основі аналізи нашого національно-політичного життя і беручи на увагу впливи посторонніх чинників на деякі громадські відломи, можна було робити льогічні висновки, що виборча акція піде трьома зазначеними шляхами. З огляду на розклад і диференціяцію, яка проявилася в останніх пяти літах, про солідарний виборчий виступ не можна було вже думати — навіть в обємі 1922 р. Розходження і розбіжности між національним центром і частиною теперішньої соціяльної лівиці зайшли вже за далеко. Ясно, що коли не можна було порозумітися в такій неполітичній справі, як допомога жертвам повені, то тимбільше даремними булиб заходи в справі одноцілого виборчого фронту. Та були всі дані сподіватися, що дійде до спільного виборчого виступу щонайменше національного центру. В тому напрямі Українське Нац.-Демокр. Обєднання звернулося з відповідними пропозиціями до соц.-радикалів, „Сель-Союзу" і останків соц.-демократії. Тим способом Обєднання, як уже нераз, так і тепер дало доказ, що національна єдність не є у нього пустим звуком, що Обєднання готове навіть до далекойдучих партійних жертв, щоби втримати один національний фронт. Зовсім природно, що головна увага Обєднання була звернена на соц.-радикалів, як на найсильнішу і найповажнішу з дрібних партій національного центра.

На жаль, всі заходи Обєднання не дали ніяких реальних наслідків. Добрій волі Обєднання соц.-радикали протиставили премедитаційно злу волю, превенційно встряваючи у внутрішньо-партійні справи Обєднання, висуваючи на перший плян друго-і третьорядні питання, добачуючи скалку в оці ближнього, а не добачуючи поліна у своїм власнім оці.

Через негативне і незріле становище соц.-радикалів та льокально-семейні амбіції „Сель-Союзу" спільний виборчий виступ національного центру є погребаний. Виборча диференціяція відбувається далі, наводячи жах на кожну людину з почуттям відповідальности. Вже сьогодні можемо менш-більш сподіватися виставлення таких виборчих ліст: Українського Нац.-Демокр. Обєднання, безобличного бльоку соц.-радикалів, упепістів й останків соц.-демократії, Сель-Робу (б. більшости „Сель-Союзу"), Сель-Робу-Лівиці, КПЗУ, Сель-Союзу (братів Васинчуків), групи „Української Ниви" („самостійно" або у воєвідському волинському бльоку), „радикальної-лівиці" д-ра Трил., хлібоїдів всіх покроїв, москвофільського бльоку в Галичині і „Русск-ого Нар. Обединенія" (на Волині, Холмщині і Білоруси) і православно-митрополичого бльоку. Вже отсе принагідне вичислення зарисованих виборчих ліст перевисшує одну десятку. Колиб в дальшому розвитку виборчої акції прийшло навіть до частинної консолідації між „спорідненими" партіями і „ячейками", то без сумніву на їх місці повстануть нові, свіжі. Серед такої безпощадної боротьби всіх проти всіх можна уявити собі рівень виборчої агітації. Замісць підтягати на вищий щабель розуміння важких громадянських обовязків, ми будемо свідками небувалої мишодраківки, дальшого обнижування громадської моралі, вибуяння неперебірчивої демагогії. А треба мати на увазі, що крім підставних наємних груп поляки (як: Хл. Стор., пепесівці і санація) теж будуть всіми засобами компетувати о українські голоси.

Виборчий крутіж заповідається дуже сумно. Ясно, що така велика кількість найріжнородніших ліст витворить безліч прогалин і пропастей, в яких потахне кілька українських мандатів, не говорячи вже про вартість здобутих.

Але ми віримо в здоровий інстинкт народу. Віримо, що він однозгідною поставою у виборчій акції не лише протиставиться розкладовій хлібоїдщині і рабському москвофільству, але й розпорошености і недостачі почуття відповідальности на „верхах". Віримо, що в днях проби, в днях прояви своєї високої національної і громадянської свідомости наш народ обєднається біля Українського Нац.-Демокр. Обєднання, як носія і виразника всенаціональних змагань

1.60 ЛІТРА Рекламового меду до пиття.
Кребс — Патока
Баторія 7. Личаківська 3.
Поручає всілякі алькогольні напитки.

Чи Европа полівіє?

Французькі вибори і оптимізм дипльомата.

Новий рік позначиться в европейській політиці цілою низкою виборів, що можуть мати рішаючий вплив на міжнародні взаємини. Такої думки є бодай провідник французьких соціялістів, Поль Бонкур, один із найближчих співробітників Бріяна і автор першого міжнародного протоколу щодо роззброєння. Ось кілька його думок у звязку із новими перспективами політики:

Вибори до французького парляменту, призначені на май, пічнуть серію таких-же виборів: у Німеччині, Англії, Бельгії. Вони можуть заважити на тих, що прийдуть після них. Вони повинні принести перемогу лівим партіям, себто демократичним. Це змiцнить мировий настрій в Европі, бо демократи заступають кляси ворожі війні... Та це неможливе як довго і в інших країнах не переможе при виборах та сама течія.

Французькі вибори йтимуть під знаком: за мир і проти нього. Не за мир абстрактний, майбутній, а реальний, теперішній, як за нього бореться такий його речник, як Бріян. Май із 1924 р. є доказом, що можна зробити для миру, коли у Франції та Англії стоять одночасно при владі ліві партії: тоді перевели німецько-франц. порозуміння, плян Доза та перший протокол про роззброєння в Женеві.

Сама дипльоматія не в силі добитись миру. Вона мусить мати за собою мирно настроєні народи та бути їх висловом. Світовий мир можна осягнути тільки постепенно міжнародньою співпрацею, щоби змiцнити гарантії, встановлені принципами в Льокарно та міжнароднім законодавством.

Французи у загальній масі настроєні мирно та по республиканському. Вони не є чутливі на нюанси численних партій. Ніодна партія не може рахувати на більшість у парляменті. Тому вже нині всі вони повинні думати про ті пункти порозуміння, завдяки яким вони зможуть працювати.

Ліві партії, що йдуть у Франції до виборів, можуть порозумітись на грунті маніфесту професійних союзів, який зясовує найбільше основне домагання: ним є реформа дотеперішнього законодавства, що не відповідає більше духові модерної промислової держави. Суть цієї державної реформи в тому, щоби держава не була в своїй репрезентації слабша ніж великі промислові тресті та картелі, щоби влада могла мати справжній авторитет як вислів волі широких мас і щоби при помочі законодатних органів уся держава могла виявити якнайбільше живучих господарських і промислових сил.

Стільки впливовий французький дипльомат. Його оптимізм, як бачимо, великий. Якщо бодай половина із його надій здійсниться, то й тоді вже 1928 р. не стоятиме під знаком побрязкуючого Марса, якого всі буцім-то лякаються і якого неодна похвальна партійна програма викликає проти своєї волі.

Pr. 441/27. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 398 65 Dz. Ust. dokonane dnia 26. grudnia 1927 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 289 z dnia 27. grudnia 1927. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł p. t. „Admini- [illegible] mieści znamiona zbrodni zaburzenia spokojności publicznej z § 65 a) uk., b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów, dnia 31. grudnia 1927. [illegible]

Про новий лісовий закон.

З днем 1. липня 1927 ввійшов у життя новий польський лісовий закон. Він складається з 62 артикулів і двох розпоряджень міністра хліборобства. **Обовязує всі ліси** крім державних. Новий закон вносить богато австрійських і російських постанов, які досі обовязували на території польської держави.

Новий закон постановляє, що від тепер кожний власник ліса, що має: в Галичині більше як 5 га (8 моргів), а на Волині, Полісю та Холмщині більше як

10 га (9 десятин) мусить вести в своїм лісі правильну господарку після з гори уложеної **програми.** Під правильною господаркою належить розуміти виміле рубання, прочищування і залісювання. Закон означує, що **господарська програма** має складатися з **ситуаційного плану, опису ґрунту і деревостанів,** означення часу, простору і розміру **експлоатації** та речинця і способу **залісення.** Програму господарки мусить затвердити адміністраційна влада. При малих лісах затверджує староство, при більших як 50 га воєвідство. Якщо власник предложить до затвердження програму, а староство (вгл. воєвідство) до **двох місяців** не дасть ніякої відповіди, вільно власникови рубати ліс в такім розмірі, як зазначено в його програмі. Якщо староство (вгл. воєвідство) не дасть ніякої відповіди **до року,** належить програму уважати за затверджену.

Хто рубав би дерево, не маючи господарської програми, або не так як визначено в програмі або без дозволу староства, той буде караний. Кара є грошева, а має виносити два або чотири рази стільки, кільки варта зрубане дерево. За т. зв. ліс охоронний а так само за ліс косодеревинний установлено крім грошевої кари ще кару арешту.

Закон постановляє, що вся господарка в лісі мусить бути ведена на засаді **постійного уживання.** То значить, що ліс має бути так загосподарований, щоби ніколи не переставав давати доходів, але в лісі вільно вирубати на рік лише стільки дерева, скільки за рік приросте деревної маси. Площу, на якій вирубано дерево, треба до 3 літ залісити. Залісювати можна природно, то є через **запуст.** Де запуст не приймається, там **треба** новий ліс засаджувати. Хто в час **не** переведе залісення буде платити кару і то рік за роком доки не залісить **зрубу. Кара** починається від 114 зол. але **може бути** виступенована до 285 зол. від **морга.** Закон наказує залісити теж всі давні зруби. Хто однак зрубав ліс перед 1927 роком а зруб викорчував і завів там хліборобську культуру, той вже такого ґрунту залісювати не мусить. **Хто** заведе ліс на такім ґрунті, де ще досі ліса не було, не буде через 30 літ платити від того ґрунту податку. Закон встановляє окремі правила для господарки в лісах **обтяжених сервітутами,** а також в лісах т. зв. **охоронних.** Закон вичисляє, в яких випадках влада може уважати якийсь ліс за т. зв. охоронний. Врешті закон приписує, що від 1932 року треба буде для лісів, що мають більше як 50 га (в тернопільськім воєв. 80 га) завести **господарські плани.**

Господарський план є це точніша господарська програма. Хто хоче, може господарський план завести вже від тепер.

Кара за недодержання або переступлення лісового закону назначує староство. Хто староствинської кари не хоче приймити, тому вільно зажадати від староства, аби справу передав до вирішення судови.

Новий лісовий закон має на меті: положити край необмеженому вирубуванню приватних лісів, яке є дуже шкідне з богатьох оглядів для всього суспільного господарства; вдержати або й поширити поверхню, заняту лісами; завести в приватних лісах раціональну господарку. Є проте зі становища лісогосподарського корисний. Для власників лісів є він тяжкий, бо запроваджує господарські програми, які може зладити лише фахівець, а тому спричиняє значний видаток. Відтак обмежує свободу власника у його власнім лісі. Врешті потягає за собою той наслідок, що в богатьох лісах треба буде перестати косити траву, згортати листя і пасти худобу.

Вироблена фахово-господарська програма може в богатьох випадках усилити утяжливі приписи лісового закону, якщо той, хто буде програму укладати схоче і потрафить уложити її корисно для власника ліса. З другої сторони вміло заложена лісна господарка може значно піднести рентовність ліса і таким чином створити джерело більших доходів.

Інж. лісн. Богдан Лучаковський.

Величезний вибір Новостий на КАРНАВАЛ поручає блаватна фірма
АНТІН УБЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

За океаном.

Сиротинець Українського Народнього Союзу.

Найбільша наша допомогова організація в Злучених Державах: Український Народній Союз, що обєднує понад 32.000 членів і має близько 2 міліони долярів майна, веде від року збірку між своїми членами і прихильниками на будову українського приюту-сиротинця. Досі зібрано на згадану ціль понад 30.000 долярів. Збіркова акція ведеться інтенсивно дальше, як це видно із щомісячних виказів у „Свободі“. Дім-сиротинець мав би коштувати 100--150 тисяч долярів. Де він буде збудований, ще не знати.

Збірки на навіщених повінню.

Українська преса в Злучених Державах приносить дальше богато звісток про всякі віча, збори, концерти, аматорські вистави й інші імпрези на дохід потерпівших від повені в Галичині. З тих вісток бачимо, що українські комітети в ріжних місцях добилися від громадських управ дозволу на уладження прилюдної збірки на вулицях міст (т. зв. „теґ-дей“). Як видно з виказів у пресі, такі збірки приносять завсіди поважні суми на жертви повені в старому краю. Збирають ці жертви на вулицях і площах українські жінки і шкільні діти до пушок.

Канада — жертвам повені.

З канадійських українських ґазет, що наспіли до нас в перших днів грудня, довідуємося, що Український Червоний Хрест у Канаді зібрав на жертви повені в Східній Галичині 9.000 долярів.

Українська Стрілецька Громада на Дім Інвалідів у Львові.

Українська Стрілецька Громада, якої централя міститься у Філядельфії, запорядила нову збірку на Дім Українських Інвалідів у Львові між своїми членами, розкиненими по цілій Америці. З виказу (ліста ч. 3), поміщеного в „Америці“ з 6. грудня м. р., бачимо, що Стрілецький Гурток ч. 1 у Філядельфії зібрав 124.37 дол., Стріл. Гурток ч. 2 в Ню Йорку 35.50 дол., Стріл. **Гурток ч. 3** у Скрентоні 7.50 дол., **Стріл.** Гурток ч. 4 у Пітсбурґу 24.20 **дол.,** Стріл. Гурток ч. 21 в Едмонтові (Канада) 19.45 дол. Зі збірок поодиноких колекторів вплинуло (з 8 місцевостей) 98 дол. З каси Т-ва додано 0.98 дол. Разом зібрано і вислано до Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові суму 310 долярів.

Свята О. Кобилянської.

Пшібрам, Ч. С. Р.

Дня 11. грудня 1927. гурток українців студентів гірничої і гутничої інженірії в Пшібрамі (ЧСР), відсвяткував скромно ювилей нашої визначної Письменниці святочними сходинами. Зійшлася невеличка українська кольонія — осіб понад 30, рівнож декілька пань чешок, дружин наших студентів та трьох товаришів Ювилятки. З Праги прибули ректор Українського Педагогічного Інституту д-р Сімович з дружиною і проф. Артимович (колишні працівники на Буковині).

На стіні пишався портрет Ювилятки (праці одного з товаришів) серед ріжних лент. Свято відкриває хор „Вічним революціонером“. Ядром програми був багатий і живий 2 і пів годинний реферат проф. Сімовича, який згадав важніші історичні моменти Буковини, зясував стан українства также до появи Кобилянської, а відтак обширно схарактеризував її творчість. Продукції хору, декламація новелі „Сліпець“ та струнна орхестра (в якій грав також один югославянин) доповнили програму офіційної части свята.

Опісля проф. Сімович серед великого заінтересування поділився з присутніми враженнями з недавнього його побуту на Вел. Україні. Великі культурні досягнення України, ілюстровані численними влучно схопленими фактами з ріжних ділянок українського радянського побуту, мусіли в кожнього викликати радість та скріплення віри в скору повну перемогу.

Пшібрамський ювилейний комітет в свій час вислав Шан. Ювилятці іменем у-

Микола Матіїв-Мельник.

Як приходила осінь...

4)

(Докінчення.)

— Боже, ратуй, ратуй! — кричав хтось в сінях.

— Ага, ни видит Бог, сховавси в хмару!

— Гей, діти наші — де ви, прийдіт та ни дайте татів тай мамів!... Село гине!

— Хтось скочив... Ні, ні — він не втече.

— Ха-ха-ха! А видиш! Зашивси багнет у черево — тай тепер конає.

Повязали всім руки тай палицями, кольбами гнали на дорогу...

В хаті добули на стіл усе, що було. Їли, пили, покурювали смачно. Що кому було потрібне, забрав собі.

— Ано, хлопці, зараз у хати сіна, треба відси зачинати! — Капітан казав запалити ціле село.

Остафій поглянув на снопи вогню, що виросли на його хаті. Обернувся туди лицем і підняв звязані руки до вогненних язиків, що кивали до нього з вікон і з дверей тай закамянів на місці. Він чув, як бряшало скло, як шкруміла його праця.

— Ано, форверц, банда, муска!! Чого став звившся- Мар-рш!!

Остафій прокинувся, бо на його плечі впала важка залізяка. Йому потемніло в очах.

Рушили...

Іржава полумінь освітила простоволосі голови, збиті хустки, знівечені чола... До вогню — попід хмари завив пес і пращав свойого господаря. Понеслися відгуки з села.

— Ой, Оленко срібна, адіт, уже й наші хаточки вогнем...

— Гей, люди, там дитина моя — пустіт, пустіт мене — там Петрунько мій. І вона стала вириватися, через ряд вояків — але плечі її зачали подаватися під лопотом ґрубих костурів вояцьких. Ішла безтяму — без волі — як на заріз маржина. На силу держала її Катерина —

— Бам!... бамм!... бам!... — заридали дзвони, але втихли раптом, мов би обірвалися.

— Ба, хто це мой задзвонив... ба, хтож би!...

Стали по селу процвітати косиці... зразу такі дрібні, тоненькі...

— Диви!... Диви!.. Мой, шьо хата — то косиця, шьо друга хата — друга косиця... Еге... а далі: десіт... двадціт... сто... усі хати!... Дріжит, дріжит тай росте й пише на хмарах вістку. Шьо напише — то задихнеси, шьо хлипне — то хмара стидом...

Розпалилося на землі море... клекотить, сипле искру... тисячі искор... Искри тріскотіли й глумилися...:

— Аг-га! Г-г-гах-х!!...

— Ага, ни будете ночувати в хаті!

— А зима йде... а зима йде... біло... біло... грійтеси, мой... це з ваших жил вогонь!...

— Гу-гу-гу: падала стеля — а дим упрів і здіймав до лун червоні очі.

— Ни треба хати — бо вам панцкий суд...

— І хліба ни мети жерти — землю!... рінь!!!

— Гу-гу-гу! Над вогнем — смієси страшне лице опиря...

— По яблінках розполохані кури — у стайні дзвонит позапирана маржинка. — Не віпустив ніхто — смерть!!

Вітер від ліса. Вігнався в полумінь, кинув скажену піну на обороги, в саду.

— Шрррр...р! — присіло темно.

— Г-г-га-х-х! — скрутився білий рянтух.

— У-у-у! — застогнали пахучі трави...

Попід дими — арештанти.

Ішли понад річку, попри зарінки, що їх ще так недавно полотном укривали... Минали брід, куди маржину гнали.

То бувало — любо: з чічками, співанка...

Ішли останній кусень дороги — останні кроки до гробу.

Ішли — тай чого то у Катерини нагло ноги пристали... Коло того явора, де її Юрчик парубком обіймав, цілував...

— Та буде, хлопче! — тріпала його по руці знехочу — бо найби на завтра трохи лишилоси!

А він голубив... приговорював — а за кожним словом діяментовий цілуй...

— Гальт! Гальт!...

Ухопили Лучку за груди — під стару черешню. Шнур на шию.

— Бе ногами? По ногах! По ногах!!!

Захарчав, хруснули кістки...

Шнур урвався.

Остафій впав на землю... Підняв руки:

— Дайти суд, пани, я ни винен!...

— Ах, ти каналіо, noch einmal! То я тебе мушу ще раз вішати?! Аж два рази — великий пан! Стерво! — Завалив кілком по плечах... — Свиння!... Кутя!...*

Капраль кричав, сіпав — і сплітав у двоє дріт.

— Гайда, на гіммелькомандо, там жде твій руский бог!

І повиснув: перший Остафій. За ним підтягли ще: Петра Біленчука, Якова Клевця, Михайла Ониська, Ілька Болдиша, Кібюкову Олену — усіх вздовж дороги...

Старий Миронюк дивився з ліса тай умер з туску...

...Селом дуріла погоня. Ловила білі тіні й душила.

На Кащенкову хату скочило двох: звязали Ілька тай його жінку. То вони разом умирали: він на одній вербі, а жінка на другій...

— — — — — — — — — —

Поміж вогні й згарища блукали діти.

— Ма-а-мо! Ма-а-а-мм-о!

А відгомін з ліса собі: Ма-а-амо!

Біда чаенятам покиненим!...

Якась відданиця вхопила на плечі вузол зерна. Біла як чума. Боялася, щоби вішеник рук не простяг...

— Отік, отік — задушив би!

Але руки були повязані небіщик спокійно гойдався.

— Бах, бах!

— Так, так... то-то-то... то-то-то!..

Сальва: р-р-рах!

Над селом зашуміло.

Два сиві кабати затріпали руками. З Ротунди злітала на степових конях козацька розвідка. Фон Кезек щез. За ним здемиділи кабати.

Рудий бородач шмякнув дротами по голові Катерину, що з безвиразним, отетерілим зором блудила по червоних хмарах. Без памяти впала в придорожний рів і скотилася під черешню, на якій висів Остафій...

Тут то там падали стріли, зривалися нагло крики — а далі стало тихо. Провалилася туга — на темний ліс дихала димами згарь. На землю лягала ніч. Нагло здрігнулася і блиснула ще раз луною зпід чорних насуплених брів. То запалала Янкілева коршма. Понад верхами летів глухий далекий шум...

*) Кутя — нар. пес.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, віджевлюючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорського, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дроґеріях. Ціна за фл. 1·25 зол., по 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорського вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.** 15-?

...країнської кольонії побажання, а з святочних сходин вислано привіт з підписами всіх присутніх. На щадничу книжочку — дар Ювилятці — зложено 100 ч. к.

Яр. Б.

ЗА ЩО ОБВИНУВАЧЕНІ ЧЛЕНИ „ГРОМАДИ".

Вильно, 3. січня 1928.

Окружному судові доручено акт обвинувачення (840 стор. друку машинового письма) проти членів біл. „Громади". Обвинувачені: Б. Тарашкевич, С. Рак Михайлівський, П. Волошин, св. А. Ковш, дир. біл. ґімназії у Вильні Р. Островський і журналіст А. Лучкевич за ведення комуністичної діяльности з метою повалення істнуючого в державі устрою та за те, що агітували в тім дусі, що в Польщі мусить вибухнути повстання, утворили „Громаду" під протекторатом СРСР., підбурювали чужинний уряд до воєнних ділань проти Польщі, позбавляли горожан свободи, а навіть допускались вбивств задля зиску. Проводитиме розправі віцепрез. окр. суду у Вильні Овсянко, обвинувачуватимуть прокуратор апел. суду Пшилуський і Калинський, підпрокуратор окр. суду у Вильні. Обвинувачені є тепер у вязниці у Вронках.

СПРАВА ЛИТ.-ПОЛЬСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

Берлін, 3. січня 1928.

„Фос. Цтґ." подає з Ковна, що речинця польсько-литовських переговорів ще не визначено. Вольдемарас хоче перевести проєкт зміни конституції, так, щоби Вильно проголошено столицею Литви і щоби так задокументовати, що Литва не думає зрікатися Вильна і що будучина цього міста й далі є головною політичною справою. Ковенські політичні кола дивляться дуже песимістично на вигляди переговорів і далі закидають Польщі, що толерує на своїй території істнування ватаґ, а рівночасно нарушення кордонних умов. Лит. м-ство внутр. справ оголошує, що Польща далі піддержує рух лит. еміґрантів у Вильні. Лит. школи на Виленщині далі не отворені, з арештованих лит. священиків досі увільнено лише двох.

ВИБОРЧІ СПРАВИ.

Варшава, 3. січня 1928.

Нині радить центр. вик. комітет ППС. Предметом нарад є уложення державної лісти кандидатів до сойму тої партії. На першім місці лісти буде Дашинський, крім того ліста складатиметься в рівній части з членів партії і профсоюзів.

Завтра на засіданні головної управи Піяста порішать справу приступлення до бльоку ХД. і виб. тактику на окраїнах.

Ґрупа жид. „фолькістів" під проводом Прилуцького почала переговори для утворення широкого жид. бльоку.

В апартаментах кн. Януша Радзівіла радили провінц. делегати консерв. партії. Проводив кн. Евст. Сапіга. Ухвалено скликати на 5. п. м. зїзд консервативних виб. комісарів.

ЗЇЗД РАБІНІВ У ВИЛЬНІ.

Вильно, 3. січня 1928.

У Вильні радитиме зїзд рабінів і діячів клерикальної „Агуди" сх. земель. Головним предметом нарад будуть орг. справи і справа виборчої тактики ортодоксійних жид. елементів у сх. воєвідствах.

ПОВІНЬ В АНҐЛІЇ.

Льондон, 3. січня 1928.

Наслідком відлиги і безперестанних дощів вилило багато рік і знищили околичні терени. Передмістя Льондону залиті, головною східні над рікою Лі. Рух залізн. перервано, бо вода залила шляхи.

БОЇ В НІКАРАҐУЇ.

Льондон, 3. січня 1928.

Із Манаґуї подають, що літаки амер. маринарки обкидали бомбами резол. нікараґуанське військо, що є під командою Сандіно, який ввійшов у збройний конфлікт з амер. військом. При бомбардуванні було багато жертв у людях.

НОВИНКИ.

— **Вальдемарас — українцем?** Представник варшавського „Глосу Правди" мав на днях розмову з міністром закорд. справ Німеччини Штреземаном на тему Литви й марш. Пілсудського. М. ін. Штреземан зазначив, що на Литві панують дивні відносини і додав таке: „Оскільки знаю, Вальдемарас був українцем. Памятаю ще, що називався Вальдемар і брав участь у переговорах як „повновласник українців". Якщо ці слова Штреземана передані вірно, то щонайменше дивно, що ми ніколи не чували про українського дипльомата Вальдемара.

— **Пресова розправа.** В днях 16. і 23. грудня 1927 відбулася перед повітовим судом с. III. у Львові карна розправа проти відповідального редактора „Громадського Голосу" Степана Терлецького, обвинуваченого прив. обвинителем д-ром Романом Дашкевичем, якого заступав адвокат д-р Ол. Марітчак, за прост. з арт. 61. пресового декрету. Підставою обвинувачення було непоміщення спростування д-ра Романа Дашкевича на статтю „Гром. Голосу" з дня 12. листопада 1927 під наголовком „По нитці до клубка", в котрім подано невігідні в правдою уваги про діяльність д-ра Дашкевича в Луговій Організації. Після переведеної розправи запав проти обвинуваченого Степана Терлецького вирок, яким його засуджено за непоміщення згаданого вище спростування на кару 14-дневного арешту з заміною на гривну в квоті 80 зол. та на поношення коштів карного поступовання. Обвинувачений зголосив проти засуджуючого вироку відклик.

— **Смерть нашого земляка в Константинополі.** Віденська „Райхс-Пост" ч. 347 з 30 грудня 1927 повідомляє, що 2. грудня 1927 р. умер в Константинополі в св.-Юрськім шпиталі **Володимир Солонинка**, з роду українець, що згаданий часопис підносить у його честь. Служив він на низькій посаді при австр. посольстві, давніше при австр.-угор. амбасаді і знав дуже добре цілу австр. кольонію в Царгороді. Над гробом пок. Волод. Солонинки виголосив сердечну прощальну промову австр. посол Краль.

— **Не перекручуймо самі наших назв!** Місточко Товсте коло Грималова називається і в польській мові: Тоусте (стара польська ортографія) або: Товсте. Тимчасом деякі наші видавництва пишуть: Толсте або Тлусте. Звідки взяли цей концепт, не знати. Перед 40 роками захотілося було декому змінити назву поблизького села Глібів, коло Грималова на Хлебув, але це якось не вдалося і ця чудасія з Хлебовом не вдержалася. Хіба ще Кропивницьких переіменують на Покжививніцких, а Заульських на Кукульських!

— **Дід-Мороз.** Після кількаденної відлиги, що прийшла за першою хвилею морозів в Европі, мороз вернувся не менше суворий, як за першим разом. З усіх країв приходять вістки, що люди і вся їх техніка не в силі дати собі ради з настирливим гостем. Головно в тих краях, куди сніг і мороз заглядає рідко або виглядає дуже ніжно, несподівна студінь накоїла чимало лиха неприготованим. Австрія, що втратила, як деякі впевняють, богато тепла від смерти Франца Йосифа І., перша плаче від холоду. У Відні мороз вагається в околиці 10 степ. Цельсія. Берлін, Будапешт чи Трієст, міста розкинені в ріжних кінцях, мають дуже низьку температуру. Скрізь перепони в залізничій комунікації, випадки смерти від морозу та ледовалів.

— **Безсмертний „ревізор".** До управи американської фльоти зголосився якийсь панок Шонбо із заявою, що вміє добувати із дна моря потоплені підводні лодки. Адмірал узяв його на обід, відвіз на море з почестю і аж там переконався, що містер Шонбо попросту хотів заграти Гоголівського „ревізора", бо про це діло не мав найменшого поняття. На майбутнє американські адмірали готові морським інжинірам казати раніше добути лодку із дна моря, і аж тоді запросять їх на обід.

— **Сензаційний винахід.** У хвилині, коли ваш ковзкар думає з тугою про те, якби погрітись добре на сонці, щоби спекатись захриплого горла, на яке, як кажуть лікарі, найкращим є сонце, він вичитує таку вістку із Шікаґо: Фотохемікові Ралй удалось збудувати апарат, який уміє переробляти сонячну енергію в електрику. І далі: добута таким робом електрична течія вистачає на освітлення. Вже найшлись фінансісти, що основали акційну спілку для експльоатації далекосяжного винаходу. Ще одна вістка про одну із мрій людства: використати сонячну енергію для своїх потреб! Скільки вже було них спроб! Не так легко було досі найти машину, що вміла би продержати вятто короткі хвилі сонячного світла і змінити їх інтенсивність. Як це вдалось американському винахідникові досі невідомо. Та заки про це довідаємось, попробуймо помріяти на одну мить. Кожний із нас має в хаті апарат звязаний безпосередно із сонцем. Це є електрична централя. Міжнародній конґрес звеличників сонця рішав, що сонце є загальним добром людства, а не тільки призначене до поезії і тому з нього повинні всі користати з рівним правом. Другий конґрес учених обчисляє на скільки апаратів може вистарчити сонішне тепло і рішає, що цю енерґію треба щадити. Ні! Без посередництва електричної централі, податків і абонаментової черги таки не обійдеться! Не віримо, аж не будемо мати сонішного апарату поруч телефонічного! Власного, з окремим числом.

— **Розведений дипльомат.** Судді та поліція в Будапешті, що мали вже неодин цікавий випадок за останні роки, чіхаються в голову з приводу такого нового клопоту: бувш. болгарський консул у Відні Лічев сховався із своїми двома дітьми в будинку болгарського консуляту в Будапешті, а сховався... перед жінкою, з якою розвівся. Віденський суд рішив, що діти належать до батька. Сероштинський суд у Будапешті рішив, що діти належать до мами. Пані Лічева прірвала діти з Відня і повезла їх до Будапешту. Тоді Лічев вірвав діти і сховав їх у болгарськім консуляті, який є ектериторіяльним себто куди вступ усякій місцевій владі заборонений. Болгарський консуль у Будапешті піддержує Лічева і відкинув усі пропозиції мадярської влади, щоби видати дітей Лічева. Одначе консулят находиться на І-ім поверсі будинку, який на партері є приватним. Там жде штаб детективів і поліції на Лічева та його дітей. І жінка теж, що засіла в кімнаті сторожа. Адвокат пані Лічев апелює міністерство закорд. справ у Софії, щоби воно сказало слово зазятому консулеві, який мішає дипльоматію з чужими родинними справами. Як скінчаться ці післярозводові лови на пару дітей досі невідомо.

— **Поворот Горкого.** Горкий перейшов недавно довге запалення леґенів і виїжджає на кілька місяців на південь Італії, щоби зовсім видужати. Одночасно повідомляє він, що працює над другою частиною своєї трильоґії „За сорок літ", оглядом російських подій за останню добу, і має намір у літі вернутись у Москву та Ленінград, на постійне.

— **Злочин військового лікаря.** У Гаазі закінчився сензаційний процес проти військового лікаря, обвинуваченого в тім, що отруїв свого пацієнта, в якого жінці кохався. Лікар віддавна хотів женитись із цією дамою і прохав навіть як приятель мужа, щоби дав жінці розвід. Муж не хотів на це згодитись. Згаданий лікар лічив його від довшого часу. Лікар дав йому зажити пінккалі, наслідком чого пацієнт помер. Лікар сам признався у слідстві, що цим середником хотів тільки приголомшити приятеля і в такому стані гіпнози вимусити від нього дозвіл на розвід для жінки. Військовий суд засудив лікаря на 15 літ вязниці. Від рішення нема відклику.

— **Віденці будують Анґору.** Віденські інжиніри та мистці підписали умову з турецьким урядом на будову нового військового міністерства в Анґорі, на перебудову в модерному стилю міського театру і на будову цілої низки шкіл.

— **Світова всячина.** „Льондонська Газета" принесла на днях вістку, що офіцери-летуни, які роблять службу зі своїми літаками на підводних лодках, діставле подобалася сильно англійській адміралії, бо вона скривала досі скрупулятно перед своїми і чужими факт, що англ. воєнна фльота має і такі підводні лодки, що мають власні літаки. Отже в найближчій війні на морі будуть являтися літаки просто з води. — У Відні, в Пратері, будують велитанську концертову галю на 182 м. довжини, 110 м. ширини і 24 висоти, у звязку із приготуванням до свят ватимуть збільшену платню. Ця вістка Шуберта. — На Корсиці збунтувалось 45 вязнів у військовім карнім заведенні. — Американський боксер Тонней переможець Демпсея доступив рідкої чести: його прийняли до клюбу міліярдерів у Ню-Йорку. — У Ню-Йорку згоріла 8-поверхова грамниця вартости 1 міл. дол.— У Копенгаґені вдалося одній 17-літній дівчині ошукати кілька найбільших золотарів, від яких набрала ріжні дорогоцінности. — В італійськім місті Барра завалилось склепіння церкви: пятеро ранених, 1 особа вбита.

— **По фабричних цінах!** Глиняські килими з фабрики Хамули в складі при пл. Трибунальській ч. 1. 1193 1-1

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Театри.

„**Коопер. Український Театр**" під дирекцією кн. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:

4-го "Паяци" і „Кавалєрія". Гост. виступ Манна.

5-го „Весілля". Виступ М. Єдновського. Початок 7·30 вечером.

Міський „Театр Новин":

4-го „Д-р Юлія Сабо".

5-го „Хай мене чорти...". Початок 7·30 вечером.

Кіна.

„Апольо": „Зять фірми Кон".

„Лев": „Пат, Паташон і кит".

„Палас": „Дама в горностаях".

„Фатаморґана": „Ніч помсти".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·86·50—8·86·75, канадійський долар 8·82·50—8·83·00, корони чеські 0·26·00—0·26·30, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. леї 0·05·25—0·05·75, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·30—43·70, німецька марка 2.11·95, данціґський ґульден 1·72·99, червінець 30·25—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·15—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·60—3·66, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·75—47·75, пшениця селян. 44·75—45·75, жито 37·50—38·50, ячмінь броварн. 38·00—39·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 30·00—31·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 33·75—34·25, бараболі рафовані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 35·25—36·25, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 61·50—62·50, мука пшенична 40-прц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59·00, ґрисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75—25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак сивий 100—120, мак синій 85—100, мішки ютові, нові 1·70—1·80, мішки уживані 1·50—1·60.

Памятайте, що всякі збірки на надгробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. (**Виступ оперової співачки п-ни д-р Софії Коренець.**) Заходом Філії Т-ва „Просвіта" в Тернополі влаштовано 11. грудня 1927 свято „Просвіти", якого концертова частина стягнула велике число слухачів, що битком виповнили салю „Міщанського Брацтва". Тернопільська публика цікавиться все концертами, а на цей раз зацікавлення було незвичайне, бо крім знаних уже місцевих артистичних сил виступала відома вже в світі оперова співачка п-на д-р Софія Коренець, котра під цю пору приїхала до родичів на відпочинок. У виконанні програмових точок сольоспіву з фортепіновим доступом д-ра Ст. Терлецького, наша артистка розвинула свої голосові та артистичні цінности і полонила навіть найбільш вибагливих слухачів, яким імпонувало ще й совісне виступлювання музичних творів. Не диво, що загал невмовкаючими, френетичними оплесками примусовував артистку до надпрограмових точок. З природи гарний і богатий голос співачки, фахово вишколений, мягкий і рівний у цілому реєстрі, висока музична інтелігенція разом з природною граціозною поввою зливаються у неї в симпатичну гармонію, яка приносить просто забуття сірої буденщини. Зазначимо, що п-на д-р Софія Коренець, покінчивши музичну академію у Відні, звернула на себе своїми виступами увагу віденського музичного світа, про що свідчать рецензії з її світлинами, поміщені в „Дас інтересанте Блятт" і „Вінер Більдер" (із виступів в опереті „Ґрафиня Маріца" й інших під псевдонімом „Тетяна Славинська"). П-на Коренець була теж на студіях в Італії, де з цього часу стрічаються прихильні рецензії з її виступів під псевдонімом „Тетяни Карвініч" в італійській пресі, прим. „Il Piccolo", „Il Messaggero" й „Il Sereno". Заанґажована до опери в Познані, збирала вже давно під дійсним своїм назвищем заслужені лаври як „Малгося" і „Кармен". Тернопільська публика дуже вдячна артистці за милі хвилі, перебуті на цім концерті і має надію ще перед намiреним відїздом п-ни Коренець за кордон почути з естради її милозвучний голос.

Мельничи

„ОЛЬКА“ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ТРИКОТАЖІ РИНОК 35. біля „Народної Торговлі“.

В справі збірок на добродійні цілі.

Розпорядок Митрополичого Ординаріяту.

Митрополичий Ординаріят у Львові видав 24. грудня м. р. розпорядок, на основі якого з днем 1. січня 1928 мають обовязувати в цілій Львівській Архієпархії ось такі постанови дотично збірок на добродійні цілі:

Жертви в готівці. Всі дотеперішні готівкові збірки, уладжувані поодинокими товариствами й інституціями біля церков і в церквах, кінчаться з днем 31. грудня м. р. На їх місце входять в життя з днем 1. січня 1928 отсі постанови: а) для Львова і повітових міст: Кожної першої неділі по 1. н. ст. місяця зарядить душпастир у церкві збірку на добродійні цілі в часі співаної Служби Божої і в часі вечірні; б) для місточок і сіл: Кожної першої неділі по 1. н. ст. місяця зарядить душпастир в церкві збірку на добродійні цілі в часі співаної Служби Божої. Зібрану готівку має душпастир відсилати кожного місяця до Митрополичого Ординаріяту, який розділюватиме ці жертви між товариства й інституції. Т-ва, які хочуть користати з цих жертв, обовязані внести умотивовані прохання до Митр. Ординаріяту у Львові до дня 20. січня 1928. Інституції, які всупереч постановам розпорядку всетаки збирали би дальше жертви на церковній території, тратять право до участи в жертвах, зібраних в церкві. Священик має обовязок перестерегти парохіян перед такою самовільною квестою.

II. **Жертви в натурі.** Інституція, яка хоче користати між вірними по громадах зі збірок у натурі, обовязана наперед постаратися про письменний дозвіл Митр. Ординаріяту і виказатися ним перед місцевим душпастирем. Перед збірщиками, які збирали би жертви без такого дозволу, мають священики своїх парохіян перестерегти.

III. **Коляда.** Крім коляди, уряджуваної Братством на потреби церкви, душпастир має заохотити вірних до колядування виключно на дохід „Рідної Школи“. Зібрану колядою готівку на „Рідну Школу“ буде висилати також до Митр. Ординаріяту.

Помозім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і вилем свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвальне ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Володимир Целевич: **Виборчий Підручник** зі вступом, поясненнями, зразками реклямацій, спротивів і жалоб та податковими законами. Львів—Луцьк 1927. Накладом автора. Вийшло в серії видань Політичної бібліотеки Українського Національно-Демократичного Обєднання. Стор. 88, Форм. 8°.

Олекса Чернявський: **Чого хоче Українське Національно-Демократичне Обєднання?** Коротке пояснення програми Українського Нац.-Дем. Обєднання (УНДО) Накладом М. Ступницького. Перемишль 1927. Вийшло в серії Політичної бібліотеки Українського Нац.-Дем. Обєднання. Стор. 32. Форм. 16°.

Звідомлення із діяльности Краєвого Т-ва Господарського „Сільський Господар“ у Львові за час від 14. листопада 1924 до 31. листопада 1927 р. Львів 1927. Стор. 86 Форм. 8°.

Stanisław Thugutt: **W obronie parlamentaryzmu** Warszawa — Wilno 1928. Wydawnictwo „Demos“. Стор. 146. Форм. 8°.

Андрій Чайковський: **Три казки ді а Охріма.** З десятьма наліпками. Малюнки Святослава Гординського. Коломия 1927. Накладом автора. Стор. 155. Формат 16°.

о. Северин Сапрун: **Людвик Бетовен.** (Біографія). Дрогобич 1927. Стор. 32. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Життя і Знання“, ілюстрований популярно-науковий журнал. Видає Т-во „Просвіта“. Рік І. Ч. 4. за січень 1928. Зміст: Ст. Сірополко: Самоосвіта. В. Воробець: Ще про пересаджування збіжа. З. Садовський: Розвиток економічної думки на Україні. Соф. Парфанович: Людська кров та її прикмети. Образки з дикої Африки. В. Миропільський: Співець національної боротьби. І. Кандек: Скарби укриті в камяному вуглі. В. Дорошенко: Акад. Дмитро Багалій. І. Мельник: На Камчатку. Б. Наріжний: Бурсак.

„Наша Земля“, літературний і суспільно-політичний журнал. Ч. 11. за грудень 1927 р. Ужгород. Редактор: Гренджа-Донський. Зміст: Ще про нове правописання. Наслідки шевченківської шкільної політики в Бе.... Студентський куток. На студії! Література. Жовту книжкове питання. З українських земель (огляд політики). Культурна й літературна хроніка. Всячина.

„Книгољуб“, видання українського Т-ва прихильників книги. Кн. III. Прага 1927. Літографоване видання на 64 сторінки формату великої вісімки. Відповідальний редактор: Ст. Сірополко.

„Смолоскипи“, журнал націоналістичної молоді. Рік І. Ч. 3. за листопад 1927. Видає й за редакцію відповідає Вс. Бодиарович. Зміст: В. Боднарович: Спогад. О. Боднарович: Перед 9-ти роками. М. К.: Сторінка старі. Я. Берега: Чому? Хилозоїм: Батько й син. О. Дніпровський: Україна понад усе. М. Сокільський: Значіння традиції як націотворчого чинника. Лелет: На початку 1. листопада. Наші спогади з недавного минулого. М. Мирошник: У своїй школі. Вс. Аркадій: Мусимо піти повним ходом. Кочь політичну вправу. З нашого руху. Зі студентського життя. Зі студентських організацій. Хроніка. Бібліографія.

„Рідна Школа“, орган „Рідної Школи“, Українського Педагогічного Товариства. Виходить щомісяця. Рік І. Ч. 5—6.

„Поступ“, вістник літератури й життя Рік 7. Ч. 9—10 за листопад—грудень 1927 р. Видає Українська Християнська Організація. Зміст: Нагинян (Свят. Гесина. Гези (Герта Польх-Ідеольогія консерватизму і історична культура (М. Паска). На переломі двох епох (Д. Саварин). Побожний чоловік (Л. Нигрицький. Поль Кльодель (Л. Нигрицький). Пр Ех (А. М.). Україна в писаннях хорватського челця Ю. Крижанича (М. Андрусяк) Студентські діла (д-р В. Назарук). Зі світа. Бібліографія. Літературні замітки й анекдоти. Криве дзеркало.

„Богословія“, науковий тримісячник Видає Богословське Наукове Товариство. Львів 1927. Книжка 4. Зміст: Письма Апостольського Престола. О. д-р Й. Васильків: про друге .... св. Івана Золотоустого. О. д-р Василь Лаба: Згідна чи безглядна правда в св. Письмі? Огляди й оцінки. Вибрані питання. Всячина. Хроніка. Богословське Наукове Т-во. Книжки і часописи.

„В'єва“, Література — Знання — Мистецтво — Критика. — Редагує і видає Василь Бобинський. Ч. 2. Рік І. Львів, грудень 1927.

Літопис українського друку, орган державної бібліографії УСРР. Ч. 48—49 з 19. грудня 1927. Рік видання 4-тий.

„Учительське Слово“, орган „Взаїмної помочи українського учительства“. Виходить раз на місяць. Рік XVI. Ч. 2 (1) за січень 1928.

„Przegląd społeczny“, miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzieckiem. Organ Cent. komitetu opieki nad żydowsk. sierotami we Lwowie. Rok I. Numer II. za grudzień 1927. Lwów.

ОПОВІСТКИ.

Порядок Богослужень в часі Різдвяних Свят в першій міській Церкві Успення Пр. Д. Марії (Волоській). Дня 6. січня (пятниця) в год. 8. рано Царскі Часи в опісля співана Служба Божа. Дня 7. січня (субота) в год. 5. рано Велике Повечерє з Литією, Утреня. В год. 6., 7., 8., 9. і 12. читані Служби Божі. В год. 10. торжественна співана Служба Божа. В днях 8. і 9. січня неділя і понеділок) в год. 6. рано Утреня і в 6., 7., 8., 9. і 12. читані Служби Божі а в год. 10. співана Служба Божа.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВСІЛЯКІ РОБОТИ ГОДИННИКАРСЬКО-ЮВИЛЕРСЬКІ також переробки найдбайливіше виконує, найстарша в краю фірма **Ю. Домбровський** насл. **Ю. Домбровський Л. Розважевський** Львів, Академічна 4. (Готель Жоржа). Замовлення з провінції полагоджуємо негайно. 1016) 25-?

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 350—?

РОБІТНЯ сукон „Люпин“ Миколая ч. 18/1 п. приймає всякі замовлення і переробки. 1186 3-10

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ! Найстарший інститут спеціяльність фарбовання „Неп-ою“ на всі барви, стриження, тревала ондуляція і водна. Електричний масаж лиця. Личаківська 19. поз. на фірму. 2-4

НАРОДНА Організація м. Львова веде уряд'я, оголошення в канцелярії при вул. Костюшки 1а, II пов. від год. 12—2-ої. 1218 1-3

ГАРНІ Ялинки, тепер сгіко тві і зелені з ліса різної величини, проситься Вп. Українців купувати на площі св. Духа.

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна, фісгармонії на різні ціни, ужиткані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Генак. Пілсудського 21, I. п. 1201 3-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Переслідження Рентґеном** 23—24

Купити гарний дарунок не досить важко! Оглянь наша прегарна колекція: **золотої і срібної біжутерії** забезпечить кожному відповідний вибір. **Золоті годинники** вже від зл. 30 **перстенці золоті** 14 кар. від зл. 8 **Ґутерман Сикстуська 14.**

Рекламова продаж Ялинкова трикотажі, блюзки, сподинички, шляфрочки, білля, панчохи і т. п. у фірмі **ҐОЛЬФ Львів, Кілінського 1** проти вікон віденської каварні. Ціни значно знижені! 4-4

зол. 11·00 франко **БУПИЛЬЧИК** зол. 11·00 закорд. з ґарантією тільки у фірмі **Б. ҐРИНБЕРҐ, вул. Сикстуська 4.**

Радикально усуває спеціяльними бандажами найбільші і застарілі прорукляння черева, пупка, уза і пахвини у дітей, жінок і мужчин. **Опаски:** проти черевної обвислости, проти обниження шлунка сист. д-ра Кобельніка, по перебутім пологі і т. д. **Гумові панчохи** проти жилів і для зреформовання згрубілих ніг. **Прямодержаки і ґорсети** проти горблення горбу і проти скривлення хребетного стовпа. **Ґумові мочники** на день для ослаблених на міхур. **Бандажі** проти випадання матиці сист. д-ра Ляведана. **Протези** штучних ніг для ампутованих і т. д.
Бандажист Полячек в Самборі 5. Тел. ч. 1. 1136 5—8 Цінники даром.

Вина — Cognac
Горівки — Лікери
першорядних якостей
ЕДМУНД РІДЛЬ
Імпорт ЧАЮ, КАВИ І ВИНА
Львів, вул. Рутовського 3.
Цінники на бажання.
Порученя з провінції полагоджується відворотно. 1168 3-3

Подяка з признанням

Нижче підписані складають прилюдно вітання рівному різьбареві Іванові Терпилицеві у Станиславові за виготовлення оригінального взору іконостасу і виконання його після взорів українського — полтавського стилю так пильно і з таким смаком мистецьким, що наші люди любуються ним, як чимось невиданим, а своя і чужі з ... жиці подивляють з пошаною.

За Вашу совісну працю бажаємо Вам, Пов. Пане щиро, щоби Ви розсипали по наших церквах богато ще таких зразків нового напрямку штуки, збогатили всеукраїнську архітектуру а Своє скромне імя увіковічнили славою церковно-народного мистця в історії.

За Комітет церковний в Боршеві:
о. Григорій Мовен
висл. декан і парох, голова,
Юрко Оначишин *Гринь Шкурок*
члени.

Боршів 27. XII. 1927.

Передплачуйте передплату!

Позір! Купуйте мясо, товщ, вудженину як і мясні вироби, першої якости **шинки, ковбаси, — роляди** все зі здорового вепрового мяса —
в першій українській торгівлі
МЯСА І ВУДЖЕНИН
Теодор Пявка, Львів вул. Руська 16.
Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. — **Свій до свого!**

Найбогатший вибір святочних дарунків, як Ялинкові прикраси, святочні і новорічні листівки, крім цього дітячі забавки, ґалянтерія і перфумерія — поручає магазин паперу **А. КРУГ, Львів** Городецьких 4 (біля ринку) — Порученя з провінції полагоджується відворотно. 1199 3-3

Вже надійшло 10.000 ґрамофонових плит НАЙКРАЩІ КОЛЯДИ
Ґрамофон з 6-ма плитами тільки до свят **98.— зол.**
Найстарша і найдешевша фірма в краю Рік основ. 1899
АДОЛЬФ БОДЕНШТАЙН
ЛЬВІВ, Леґіонів ч. 37. — Телефон 38-38.
ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 5 (11.259). Львів, пятниця 6. січня 1928 Pocztowa opłata zapłacona gotówką. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·30 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чисельність і кваліфікація.

Львів, 5. січня 1928.

У виборчому крутіжі через розщіпленість і розпорошеність українського громадянства, а солідарність і суцільність поляків і жидів може потахнути кілька українських мандатів. Не велика біда,—може замітити хто-небуть. Не в кількости мандатів вся вага, але в їх якости, в їх внутрішній вартости. Бо хочби українське громадянство в біжучих виборах здобуло навіть надсподівано велике число мандатів і хочби всі українські посли були одного світогляду, однакових переконань, однозгідної думки, то всетаки вони становитимуть тільки поважну меншість сойму і не зможуть нічого переперти проти волі польської більшости навіть в союзі з представництвом усіх непольських народів. Менше чи більше українське представництво все буде тільки опозиційною меншістю. Тому то така чи інша кількість українських послів, такого чи іншого покрою й світогляду, не має суттьового значіння.

Чи слушним є такий погляд, чи вірним таке переконання, поширюване деякими колами в нашому громадянстві? Колиб ми признали слушність цьому поглядові, то мусілиб льогічно признати, що дрібно мале, тільки кількачленне українське представництво сповнилоб ту саму ролю в укладі сил польського сойму. В такому випадку ми не повинніб узагалі турбуватися виборами і лишити їх ходові подій, як не стати на становищі 1922 р. Але ми бачимо, що нпр. полки, які на всякий випадок, без зайвих намагань мають запевнену більшість двох третин усього сойму, роблять всі можливі заходи, просто зі шкіри вилазять, щоби польське представництво в будучому соймі було якнайбільше. Особливо сторожку увагу звернули вони на „кресы", щоби вибором якнайбільшої кількости польських послів засвідчити перед цілим світом, що українська й білоруська територія під Польщею є нічим іншим, тільки окраїнами польської території, а в найкращому випадку мішаною областю.

Кожні вибори, тимбільше загальні вибори є всенарод. плебісцитом. Вони не лише мають виявити політичне й соц. обличчя громадянства, але й засвідчити національний характер даної території. Отже менше чи більше українське представництво не лише рішає про його силу чи безсильність на парляментарній арені, про насилення його боєвої опозиційности і вигляди його оборони всенародніх інтересів, але в першу чергу рішає про рівень громадянської свідомости і національний характер української території під Польщею. Загальною участю у виборах і вибором якнайчисленнішого українського представництва ми маємо засвідчити, що польська статистика з 1921 р. є фальшивою, що польські твердження про „мішану окраїну" територію не відповідають дійсности, що то є українська територія, на якій господарем повинен бути український нарід. Ясно, що втрата хочби одного українського мандату, а тимбільше кількох, ясно, що побільшення польського чи жидівського представництва нашим коштом буде оправданням польських тверджень, а опрокиненням нашого. І тому один спільний виборчий фронт, як не політичних партій, то виборців є насущним імперативом теперішнього моменту.

На першому пляні нашої виборчої акції мусить бути поставлене змагання вибрати якнайчисленнішу українську парляментарну репрезентацію. В парі з тим мусить іти відповідний добір кандидатів. Зовсім зрозуміле, що особистий добір будучих послів, що їх якостева вартість, виробленість й інтелектуальна цінність в значній мірі може зрівноважити чисельну слабкість тієї репрезентації. Не можна сказати, щоби у нас на особистий добір, на політичну виробленість, на кваліфікацію посольських кандидатів кладено особливу увагу. Навпаки, більше звертається увагу на їх популярність в тій чи іншій окрузі. В нас усе ще ідентифікується вічевого промовця чи аґітатора з політиком, у нас усе ще кожний, хоч трохи рухливіший просвітянин чи кооператор є покликаний заняти місце політичного представника. Тимчасом політика є не лише такою самою наукою, як кожна інша, але далеко ширшою, більш обемистою. Добрим, корисним політиком може бути тільки справжній громадський діяч, що вміє орієнтуватися в складних питаннях політичного й соціяльного життя, що є здатний винести негайну дециізію, що не втікає перед відповідальністю. Аґітаційно-демаґогічні вигуки, що — мовляв — тільки селянин розуміє селянські болі і страждання, або робітник зуміє відчути недолю робітників, є абсурдом. То мало відчувати болі і страждання, то мало розуміти недолю, але треба мати ще й велике знання, рухливість, треба визначатися твердим характером, треба вміти працювати. Нинішня доба є добою спеціялізації і виквалїфікування. Нині навіть некваліфікований робітник, себ-то той, що розпоряджає двома руками і десятьма пальцями, не представляє ніякої вартости і масово заповнює біржі безробітних. А щож говорити про політика? Некваліфікований політик є нічим іншим, тільки голосуючою одиницею, тільки голосуючим автоматом, з часом іще й вічевим промовцем. Парляментарна діяльність не обмежується ні до промов, ні до голосування, є це тільки наслідок, завершення справжньої парляментарної діяльности. Головна ділянка діяльности парляментариста — це праця в комісіях, законодатна підготовка, звязок з пресою, впливи на публичну опінію краю й закордону, творення основ у громадянстві під успішну парляментарну діяльність. До тогож посол, якщо його діяльність має бути успішна, мусить виявити велику дозу самодіяльности, ініціятиви, розуміння найскладніших проблем. Крім того він мусить бути незалежний в своїх думках і осудах та здатний і готовий до посвяти. І ще одно: чим менша репрезентація якогось народу, тим більша повинна бути її інтелектуальна і моральна вартість, тим вищий рівень її політичної кваліфікації.

В австрійському парляменті загального голосування наша репрезентація мала велику повагу якраз з огляду на свою кваліфікацію. Маючи на увазі не лише польські, але й закордонні кола сподіються побачити в польському соймі високо кваліфіковану українську парляментарну репрезентацію. Деякі польські кола (як висловився недавно ред. Стронський) тремтять перед нашою репрезентацією в надії, що вона буде високо кваліфікованою.

Тимчасом при такому ставленні справи, як це діється у нас досі, можемо справити нашим противникам приємне розчарування, милу несподіванку. Як так дальше будуть розвиватися наші виборчі справи, як так дальше будемо висувати „популярних" кандидатів, то наша репрезентація в польських законодатних установах не дуже відріжнятиметься від примітивізму попереднього представництва з піанічних земель.

Яка причина такого легковаження вимоги кваліфікованости і то всіми партіями? Мабуть та, що все більше вкорінюється переконання, що будучий сойм буде дуже короткотрівалий, що після кількох місяців він перестане істнувати, уступаючи місце фашистівському синдикалізмові. Тому — мовляв — байдужною може бути якість нашої репрезентації.

Вважаємо такий погляд неоправданим. Колиб сойм був згори засуджений на вагаду, то не треба булоб розписувати виборів, тимбільше, що не було сили, яка в даному моменті моглаб змусити уряд до того. Одночасно треба мати на увазі, що Польща межує з СРСР. На фашистівські експерименти може дозволити собі Італія чи Еспанія на протилежних кінцях Европи, але не може дозволити собі Польща, безпосередня сусідка СРСР. Тут, на межі Европи й Радянщини Польща є покликана її західними протекторами, щоби в обличчі „диктатури пролетаріяту" доказати конечність і живучість парляментаризму. Тут знищення, ліквідація репрезентативної, парляментарної системи є працею в користь „диктатури пролетаріяту".

Ось що є вихідною точкою не лише розписання виборів, але й ґарантією вдержання будучого сойму. І ще одно: Колиб навіть уряд, взагалі виконуюча влада з президентом держави на чолі не була вдоволена соймом, то всетаки мусить довго надумуватися, заки приступить до передчасного його розвязання. Чому? Центральною проблемою сучасної Польщі є зміна конституції в напрямі суприматії виконавчої влади, в напрямі унезалежнення уряду від законодатної влади. Права конституанти має якраз будучий сойм. І ніякий інший. Будучий сойм може змінити конституцію більшістю 3/5 при половині присутніх послів і то без згоди сенату. Маючи на меті змінити конституцію, виконавча влада буде берегти будучий сойм, як око в голові. А уряд марш. Пілсудського дав уже нераз доказ, що він береже букву закону, поминаючи зміст законности. І тому теперішній уряд привязуючи велику вагу до складу і довговічности будучого сойму, так активно виступає у виборчій акції.

Все це мусимо й ми мати на увазі. Перед будучим соймом великі завдання. Ще більші перед нашою репрезентацією. І тому в основу нашої виборчої акції, нашої боротьби за національно-політичне представництво мусять бути поставлені два змагання: 1) якнайчисленніша українська парляментарна репрезентація і 2) якнайвища її інтелектуальна і морально-політична кваліфікація.

Закарпатські Українці в Америці.

Епископ Такач про життя закарпатських українців в Америці і про відносини в своїй епархії.

На цю тему поміщена довга розмова з еп. наших закарпатських земляків в Америці Такачем в ужгородськім „Русск-ім Вѣстн-ику", офіціяльнім органі т. зв. Автономного Земледільського Союза. Тому, що у нас майже нічого не відомо про життя-буття українських емігрантів зпоза Карпат у Злучених Державах, яких там не менше, як на рідній батьківщині, подаємо дещо з тої розмови до відома нашим читачам.

Еп. Такач, іменований на становище американського епископа для закарпатських емігрантів разом з еп. Богачевським, є першим гр.-кат. епископом із Закарпаття за океаном. Він народовець і стоїть за народнім напрямом в карпаторуськім письменстві, але за задержанням старого етимольогічного правопису, до якого закарпатські українці (по офіціяльній номенклятурі: русини) здавна привикли. Життя само і його практика виявлять, куди буде еволюціонувати літературна мова закарпатського населення: до російської, чи української. Сам еп. Такач є за тим, щоби в середніх школах Закарпаття вчили і російської й української літературної мови (очевидно — попри тотожний виклад у місцевій мові).

Щодо закарпатських емігрантів в Америці, то політично вони діляться на дві нерівні части: більша часть їх стоїть під впливом української орієнтації, а менша — хоче на ґрунті російської культури обєднати цілу закарпатську еміграцію. В культурному відношенні вони щасливіші, як їх земляки у старому краю, бо в Америці нема між ними язикових спорів. „Усі русини почуваються русинами і пишуть етимольогією, як давно писали дома, або — більшість їх! — словацькою латинкою". Тому вони з розпукою дивляться на тупу язикову і правописну боротьбу, яка ведеться в старому краю.

Закарпатські емігранти (числом якого пів міліона душ) мають у Зл. Державах 5—6 своїх газет. Із них „Американскій Русскій Вѣстникъ" (слово „русскій" пишуть вони з двома „с" для зазначення своєї твердости і привязання до свого рідного, а не в розумінні: русскій — російський) виходить що-тижня в 51.000 прим., а „Просвѣта" що-тижня в 16.000 прим. Інші газети появляються в меншій скількости примірників. „Соединеніе", найбільше карпаторуське асекураційне товариство, видає газетку для молоді „Соединеніе-Сокол" по руськи й

англійськи в 25.000 прим., а ґазетка для дітей „Свѣтъ Дѣтей" друкуеться в 16.000 прим. Позатим закарпатські емігранти мають свої власні шкільні підручники і ріжні церковні книги, друковані кирилицею або словацьким правописом. Усі їх ґазети й інші видання мають релігійно-національний характер.

Економічно стоять наші закарпатські брати в Америці дуже сильно. Само „Соединеніе" має в своїх 3 відділах приблизно 160.000 членів. Друга подібна організація „Собраніе" має (теж в 3 відділах) понад 26.000 членів. В орґанізації „Ліберті" є около 12.000 членів, в орґ. „Спôлка Русскихъ Братствъ" є ок. 14.000 членів, а „Пенсильванська Грецо- і Римокат. Єднота" має приблизно 60.000 членів. Крім вичислених є ще 5—6 слабших організацій. Члени тих орґанізацій обезпечуються на суму 1000—2000 долярів (у „Соединенію" є вже члени, обезпечені на 5.000 долярів). Усі ті орґанізації мають спеціяльні фонди, з яких підпомагають як бідніших емігрантів, так і ріжні установи в старому краю. Крім тих асекураційно-допомогових організацій є ще численні церковні спілки, що служать теж подібним цілям.

Варто ще зазначити, що „Соединеніе" удержує в Elmhurst, Pa. сиротинець, де під наглядом 26 Василіянок виховується 250 сиріт. „Соединеніе" має й одно велике господарство (325 уґрів землі), а тепер береться до будови приюту для старих, до роботи неспосібних членів.

Між емігрантами із Закарпаття є кількох богатих самостійних банкирів, богато ремісників, купців, промисловців, адвокатів, лікарів і ін., що всі беруть радо участь у всякій культурній і національній роботі. Загалом закарпатські емігранти, що врештою в більшости є горожанами Америки, мають між усіми чужинцями дуже добру репутацію.

Всіх греко-кат. закарпатських парохій є в Америці ок. 160, які удержують виключно власними засобами не тільки своїх священиків, але й епископа. Перед війною мадярське правительство дотувало гр.-кат. закарп. вікаріят (бо окремого епископства ще не було) сумою 8 тис. дол. Чеський уряд не дає на це епископство ні сотика.

Назвавши незвичайно сумним фактом створення на Закарпатті 80 чеських шкіл, еп. Такач закінчив свою розмову згадкою про недавню конференцію гр.-кат. епископів у Львові, з якої він виїхав дуже вдоволений. На цій конференції обговорено між ін. підготовку конґресу гр.-кат. епископів, який має відбутися за два роки знову у Львові.

НА ЕКОНОМІЧНІ ТЕМИ.

(Статтю надіслана.)

Економічна праця в 80-тих і 90-тих роках і тепер. — „Ревізійний Союз Українських Кооператив" і „Сільський Господар". — „Господарська Рада". — „Торговий Дім" і перспективи його здвигнення. — „Рідна Школа" і „Просвіта". — Канцелярія „Р. Ш." — Добування гроша.

У вісімдесятих роках минулого століття розпочалася у нас дійсна економічна робота. Перед у тій роботі віз у еміграх започаткуваннях та при великій енергії пок. інж. Василь Нагірний. Йому завдячують повстання великі та малі установи.

З девятьдесятих роках виявляється велика індивідуальність у всіх народніх змаганнях, а передусім в організації політичного та економічного життя пок. д-р Евг. Олесницький. Світова війна, яка принесла українському народові так страшну руїну на всіх ділянках його життя не пощадила життя і тих наших Мужів. По десяти літах після війни і в тім часі, коли інші народи з неменшими великими стратами в часі війни взялися до праці і у своїх господарських змаганнях вже відробили страчене в полекуди прийшли навіть до надбання у двоє або й трое більшого чим перед війною, то наша нація стоїть досі на підірваних війною позиціях, яких не може належно відбудувати.

Чи сама праця Ревізійного Союзу над поширенням, зміцненням та поглибленням кооперативної ідеї серед нації на західних українських землях є одинокою роботою над відбудовою і розбудовою народнього господарства, торговлі, промислу та ремесла? Чи сам „Сільського Господаря" по страті субвенцій не може бути перерваний мимо цего, що це є організація нації, яка має 95 проц. селян? Чи центральні установи будуть далі легковажити собі голос загалу, який постійно домагається через часописи покликання до життя „Господарської Ради", яка давала би ініціятиву до закладання нових централь чи то кооператив чи акційних спілок і таким чином йшли би в допомогу Ревіз. Союзови при розбудові народнього господарства? Від довшого часу лансується прилюдно думку, щоби в столиці українських західних земель під Польщею засновано „Акційну Спілку" з основним капіталом одного міліона долярів під назвою „Торговий Дім". Здвигнення такої будівлі, яка своїми розмірами і найновішими технічними вимогами відповідаб потребам народу не булоб мрією, а реальним і рентовним підприємством. Та будівля, містячи у собі все те, що становить джерело торговлі, промислу, ремесла, сільсько-господарського життя та вкінці і мистецтва була би видимим знаменем нашого народнього господарства, а перед чужинцями мірилом нашої кредитової спромомости. Головне питання, як до так великого діла взятися і чи це не є понад наші сили.

Махнувши рукою на наших песимістів, яких в нас є така сила, що найлекша до переведення справа дуже часто через них упадає, вкажу на спосіб до переведення цего пляну в життя.

Досі був і тепер ще є звичай, що много справ переводиться шляхом жертвенности. „Рідна Школа", „Просвіта", Інваліди, а навіть будови інтратних підприємств, як „Народні Доми", сокільські будови, будови середних шкіл — все те кличе грімко **давайте на будову**. Після мене все те, крім „Рідної Школи", „Просвіти" й інвалідів повинно устати, а розбудову інтратних підприємств слід вести шляхом акційних чи кооперативних спілок.

Осінна катастрофа повені дала нам наглядний доказ, що наш нарід, себто селянські маси є наскрізь патріотичні, добросердні і на голос народнього проводу після потреби негайно і чинно реагують. В дуже короткому часі і незвичайно обильно, бо в міліоновою підмогою поспішив селянин свому братови в поміч. Це є явище невидане у богатих і високо культурних народів Заходу. А гляньмо на ці маси, які вони є при роботі в кооперативах! Про неї нам можуть сказати ті, що з тим народом разом у кооперативах працюють. Чи заснування зглядно притягнення до закупна акцій сільських богатших господарів на велику ціль може бути такою тяжкою річю? Сумніваюся, і то тим більше, що вага „Торгового Дому" у Львові відібється додатньо на селі. Розпродаж акцій, скажім десять долярових, повинна відбутися не готівкою, а збіжем і земноплодами в осени. І будьмо певні, що в кожному селі знайдеться кількох господарів і кооператива, що куплять акції. Таким чином можна зібрати на селі до половини основного капіталу, а другу половину повинні вложити центральні установи, інтеліґенція та Америка, яка від участи в добрім інтересі ніколи не усувається.

Кожна економічна ідея зводжена в життя викликує потребу співділання інших установ. В даному випадку насувається потреба товариства для обороту плодами сільського господарства. В теперішних часах, при гарнім розвою нашого „Маслосоюза" аж проситься заснувати спілки для виробу всього приладдя, необхідного кооперативним молочарням. До цего повинен дати ініціятиву сам Союз, а кооперативи повинні бути спільниками при співучасти наших двох великих шлюсоврень у Львові.

На останку хочу звернути увагу на болючі місця „Рідної Школи" та „Просвіти".

Загальні Збори як одної так і другої установи вислухали нарікання на фінансові болі тих установ, переведи дискусію, але рішень або вказівок не дали в тій справі ніяких. Отже полишили по собі раду в роді засади: **„ратуйтеся самі, а Бог вам допоможе".**

Нові Управи тих установ, а передовсім „Рідної Школи" повинні взятися зараз до санації і почати від центральної Канцелярії. Найперше належить усунути з канцелярії непотрібний баляст. В канцелярії „Рідної Школи" є урядовець канц., має місячну пенсію 850 зол. найбільшу і за ті гроші провадить вхідний і виходячий протокол, реґістратуру, експедицію листів і то не всіх. За ту роботу в тих часах найбільше можна заплатити 150 зол. Дальше є там так званий орґанізаційний відділ. Урядовці того відділу замісць їздити стало і орґанізувати сидять у Львові і звідси орґанізують.

„Рідна Школа" повинна мати у кожному селі Кружок. Як велика робота жде такий кружок в селі не потреба богато казати. Вистарчить натякнути: опіка над дітворою в літі, ведення і розбудова домашнього промислу в селі, вистави, представлення, концерти та забави і вкінці охорона сільської дітвори від того холодного вітру, який на неї віє з теперішньої місцевої школи. Якщо кружок та читальня „Просвіти" будуть мати бодай по 50 членів в селі, то обі ці установи зберуть до 200 зол. (по 2 зол. річна вкладка) земноплодами. Дві чи три літри збіжа дати на кружок і стільки на читальню селянин не відмовиться. Приймім, що у Сх. Галичині виходає по 3000 сіл, то випаде по триста тисяч золотих на кожну установу. Приймаючи, що до того треба орґанізаторів у числі 150, рахуючи по двайцять сіл на одного, з платнею по 2.400 зол. річно, то на „Рідну Школу" і „Просвіту" випаде по 120.000 зол. з вкладок. До цего дохід з колядок та інших сільських забав, уряджуваних кружком та читальнею може довести до поважної суми.

Д. Н.

Національний Музей у 1927 р.

1. Рух в Національному Музею в цифрах.

Протягом 1927 р. відвідало музей 2.525 осіб, в тому числі 1860 учнів, з чого було 751.60 зол. впливу до каси. В науковій робітні видано 52 особам 273 предмети до праці.

Приріст збірок обняв чч. 25.365—26.218 із 3720 предметами. На це склалися закупна 984 предметів за 5.015 зол., а саме: ікон (52), стародруків (20), актів (8), карт України (10), пояс (1), свічник глиняний (1), бронз (1), книг до історії мистецтва і стародрукові (199), мистецьких творів новітніх (9 мал., 102 рис., 1 ґінс., 1 різьба), монет срібних (30), фотографій і репродукцій галицького церковного будівництва (499); шляхом обміни 225 книжок; з поїздки директора на Україну 138. Дарами прибуло 2373 предмети, на що склалися: судця Абрасовський (3), А. И. Анисимов з Москви (6), Кс. Бестржиковскі (1), покійний радник двора Ал. Барвінський (60), Д-р Б. Барвінський (3), Софія і Михайло Бойчуки (21), А. С. Винницький з Києва (6), П. Волчук, С. Гела, Д. Горняткевич з Кракова (3), И. Е. Грабарь з Москви (6), К. Громадченко з Рівного, М. Ґембарович (3), М. Дашкевичева з Перемишля (4), архидіякон Діонисій, о. М. Дорош (2), В. Дубровський з Харкова, о. д-р Д. Дорожинський, Ф. Ернст з Київа (5), І. Журовський з Познаня, д-р Б. Загайкевич з Перемишля (8), Б. Заклинський зі Золочева, А. Зарембський із Ленінграду, інж. Р. Земкевіч з Варшави (3 штихи), канонік А. Зубрицький з Перемишля (53), проф. І. Йоннас з Ковна (5), проф. Я. Константинович зі Львова (3 ікони, 3 перґам., 3 реп. і 962 акти), Д-р М. Коцюба (3), І. Кревецький (2), І. Крипякевич, -р К. Левицький (2), А. Я. Ляшенко з Ленінграду (3), о. А. Мельник (зуб мамута), д-р І. Мірчук з Берліна, Д. Миколаєвич із Кривенького (урну з рим. монетою), д-р І. Новодворський з Коломиї (3), проф. І. Огієнко з Варшави (7), о. Б. Охримович, ієромонах Пантелеймон (15 ст.-др.), д-р Я. Пастернак з Праги (38), д-р С. Понятовський з Варшави (8), о. І. Попель з Малнова, А. Середа з Київа, К. Столигво з Варшави (6), д-р К. Студинський (старинну комоду), С. Таранушенко з Харкова (5), радн. В. Устіянович із Стрия (137 реп. Корнила Устіяновича), проф. Е. Франковський з Варшави (3), о. І. Хавелка, О. Харків з Кракова (штих), д-р А. Чайковський з Коломиї, радн. Л. Чачковський із Станиславова (4), о. С. Чеховський, гр. С. Шептицький (козацьку арматку зпід Берестечка), Основник Музею о. Митрополит Андрей Шептицький (10 ікон).

В обміновій виміною був музей із цілим рядом музейно-бібліотечних і наукових установ Ленінграду, Москви, України, Латвії, Анґлії, що дало разом 363 книги приросту. Окремо ведено вписи деяких установ, через що книгозбірня музею була в деяких випадках поважно доповнена на основі взаїмности.

2. Консервація музейного майна й адміністративні справи.

Важніші роботи, виконані музейним персоналом були: чищення і дезінфекція відділу рукописів, архіву і кирилівських стародруків, приміщених у трьох кімнатах в числі около 6000 книг. Остало до оброблення приблизно стільки ж у відділі стародруків некирилівських, маґазині рукописів і в підручній книгозбірні по мистецтву й книгознавству. Виконати сю роботу протягом певного короткого часу неможливо зогляду на брак відповідного приміщення, наслідком чого відбувається вона на отвертій терасі в погідні теплі дні, що дуже розриває усі музейні заняття.

Подібну роботу виконано й у відділі людового мистецтва та побуту, рівнож протягом погідних днів на більше як 3000 предметах, та після основного ремонту музейного маґазину розміщено їх по відділам у скринях, на полицях і столах. Хоча відділ цей звільнено від грибa, то через брак відповідної обстанови годі його віддати до ужитку навіть вузьких кол дослідників. Осібно переведено систематизацію по місцевостям і чищення збірки писанок, що обіймає близько 4000 примірників за час від 1880—1926 р. При цій нагоді звернено особливу увагу на рослинні мотиви орнаменту, яких досі зареєстровано 160 взірків, дуже цінних для означення їх поширення. Осібну студію про це готовить Ірина Гургула в звязку із вивченням людового орнаменту взагалі. Дальші дари в музей писанок з ріжних місцевостей дуже побажані, без огляду на час походження.

Біжуча робота адміністраційно-технічна обняла — крім вище згаданого приросту — ще обслугу гостей і наукових робітників, видавництва та 768 справ діловодчих і 373 позиції касові на суму 30.720 зол. Із цего на платню персоналові, зложену з трьох служителів, двох помічників, 4-ох стипендистів, двох рисівників, консерватора ікон і директора, що дали музеєві загально 10.960 годин праці, себто 1370 робочих днів по 8 годин, уплачено 13.167 зол., отже за кожну годину пересічно по 1.21 зол. — На біжучий рік пляни робота обіймає складення реального каталогу по відділам і загальну контролю усього музейного добра, бо до надходячого 25-ліття діяльности Національного Музею потрібно виявити якнайточніший образ його розвитку і звязаної з ним технічної праці.

Протягом року Управа музею була у судовому процесі з невиплатним чиншівником, що, займаючи 5 кімнат двофронтового мешкання, вважає їх від половини 1926 р. за джерело виключно свого особистого доходу. Через те музей дійшов майже до пасивного стану фондаційного недвижимого маєтку. Дрібномешканевий дімок у дійсности тільки з трудом покриває адміністраційні видатки. Про це громадянство мусить знати, щоби зрозуміти іноді за слабу активність Управи музею у питанні одного-другого набутку для збірок. Маючи що місяця примусово по яких 200 зол. менше доходу, музей не може рішатися іноді і на видаток 50-ти золотих. Колиб громадянські почування деяких українців — як чиншівників музейних домів — були глибші, а совісність і чесність сильніші, то певно, що законна дохідність з фондаційних домів моглa би покрити річний бюджет закупна гідної для музею давнини. Але, на жаль, так не є. Те, що є для всіх громадян загально-національною святинею, недостойна захланність деяких осібняків хоче шляхом усяких викрутів обернути у джерело власної користи.

3. Видавнича праця музею і вистава.

Музейний приріст, як звичайно, найбільше йшов у напрямку збирання ікон і стародруків, бо на цих відділах була скупчена вся увага управи, що прямує до

обовязки певних наукових завдань, висунених самим життям музею. Протягом 1927 р. закінчено всі підготовчі праці над галицькою іконописю XV—XVI в. і віддано до друку книжку про неї. Видання це складається з двох частин: тексту з оперативним апаратом більше 100 ілюстрацій і ікон на осібних таблицях по місцям їх походження, які можна буде дослідникам по ріжним прикметам тем і стилю укладати для порівняного досліду. В альбомі цему будуть і таблиці в красках, виконані в Берліні і Ліеж. — Інші підготовлені праці про вишивки і писанки вийдуть в осібне видання, що вийде протягом 1928 р. Отся видавничо-наукова праця музею має на меті повну систематизацію поодиноких частин музейних збірок, які годі виставити через цілковитий брак місця і обстанови. Та тіснота в музею робить його чимраз більше складом з дуже непрозорою системою розміщення, що значно утруднює працю навіть самим музейним працівникам.

Одиноким виходом із цего положення є часові вистави тих частин музейних збірок, які вже оброблено научно, або якими можна в дану хвилину вдоволити хоч у части збірний інтерес суспільности. Такими виставками в 1927 р. були: виставка галицьких народніх вишивок (1102 чч.) і їх пристосування у щоденному житті (87 чч.) збірка Ольги і Ілярія Бачинських із Стрия, уладжена музейною помічницею Іриною Гургулівною і фахово описана нею в журналі „Нова Хата" (травень-липень); та виставка історії книги, влаштована з нагоди свята книги музейними стипендистами Б. Кравціним, С. Охримовичем і В. Волинським (вересень-грудень) із 508 предметів. З нагоди цеї виставки появилися інформативно-ідеольогічні статті Богдана Кравціва в „Ділі" і Василя Софронова-Левицького в „Новому Часі". Вистави притягнули чимало гостей, — вишивки — жіноцтва, а книги — молоді. **І. Свєнціцький.**

Радянська Україна

Академик Дмитро Багалій.

Ціла Україна святкувала в грудні м. р. ювилей академика Дм. Іван. Багалія. Недавно святкувало його і Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові. З нагоди ювилею були й у нас статті присвячені юбилятові. Київська Академія Наук видала з нагоди ювилею величезний науковий збірник, присвячений акад. Багалієві. У нас Д. Багалій мало відомий. Тому не від речі буде познайомити наших читачів з деякими датами з його життя й діяльности, які беремо з радянської преси.

Уродився він у Київі 1857 р. в родині шинкаря. Батько й мати його рано вмерли. Він оселився з своєю тіткою, що шила свити для крамниць і мала столівників бурсаків. Бурсаки ці розмовляли українською мовою, співали українських пісень. Від них і Дмитро Іванович вивчився цих пісень і потім співав у хорі. З українською мовою Дм. Ів. знайомився й від селян, що приходили до Київа на прощу або на базар, а пізніш також підчас екскурсій в околицях Київа.

1865 р. він вступив до приходської школи, яка підготовила його до повітової. Повітову школу реорганізовано в чотирьохклясову прогімназію і, закінчивши її р. 1872 Дм. Ів. вступив до пятої кляси другої київської гімназії. Тут він разом зі своїм товаришем Левом Дейчом читав революційну літературу, що поширювалася тоді серед гімназистів і студентів. У 18 році Дм. Ів. закінчив гімназію й р. 1876 вступив на історично-фільольогічний факультет Київського університету. Серед професорів, що читали лекції на цьому факультеті того часу, найвидатнішими були В. Б. Антонович і В. С. Іконніков. Антонович, видатний вчений збирав коло себе студентів-українців, давав розробляти теми з історії України, дозволяв користуватися своєю бібліотекою, тим, хто хотів працювати. Він виховав ціле покоління свідомих українців, а серед них його улюбленим учнем був Дмитро Багалій. Підчас перебування Дм. Ів. на першому курсі університету, відбулася студентська демонстрація проти професора латинської мови Цвєтаєва. За участь у цій демонстрації Дм. Ів. був звільнений на пів року з київського університету. Щоб не витрачати часу, він перевівся до харківського університету, пробув тут друге півріччя, склав іспит і знов перевівся до київського університету. В Харкові, між іншим Дм. Ів. слухав лекції у славнозвісного професора О. О. Потебні.

Перебуваючи в київському університеті, Дм. Ів. вступив до таємної студентської організації „Кіш". Вона була під впливом Драгоманова й його журналу „Громада", хоч члени її працювали в культурно-освітній а не в революційній галузі. Пізніш, ставши стипендіятом для підготування на професора, Дм. Ів. увійшов до „Старої Київської Громади" — теж культурно-освітньої української організації, до якої входили такі українські діячі, як В. Б. Антонович, П. Г. Житецький, П. П. Чубинський та інші. У травні 1880 р. Дм. Ів. закінчив історично-фільольогічний факультет і залишився при цьому готуватися на професора російської історії. На весні 1882 р. він склав магістерський іспит, а у вересні тогож року прилюдно захищав дисертацію на тему „История Северской земли до пол. XIV в." і дістав звання магістра російської історії. 1883 р. його вибрано на штатного доцента катедри російської історії в харківському університеті. В 1884 р. запроваджується новий університетський статут, що знищує університетську автономію. Працювати в таких обставинах було дуже тяжко тим більш, що до Дм. Ів. начальство ставилося підозріло за його „хохломанство". Року 1887 Багалій оборонив у московському університеті у проф. Ключевського дисертацію „Очерки по истории колонизации и быта степной окраины Московского государства" на звання доктора російської історії. За цю дисертацію він дістав Уваровську премію від Російської Академії Наук. В 1906 р. Баг. став ректором харківського університету, в 1910 р. його обрано від університетів і Російської Академії Наук до державної ради й він мусів виїхати з Харкова. На університеті Дм. Ів. викладав російську й українську історію, або, як її тоді називали, „Историю Юго-Западной Руси". Крім того доводилося йому викладати й спеціяльні курси-російську історіографію, історичну географію, методику історії. Коло нього скупчилися студенти-українці, що провадили під його керуванням колективну працю — складали бібліографічний покажчик літератури з української історії.

Багалій провадив педагогічну роботу 44 роки. Крім педагогічної й адміністративної роботи провадив і громадську. Року 1889 вибрано його на члена правління харківської громадської бібліотеки, а року 1898 на голову правління й що року протягом 12 років його переобрано на цю почесну посаду. За час його головування збудовано новий будинок громадської бібліотеки, утворено український і жидівський відділи й набагато збільшено книжковий фонд. Працював Дм. Ів. і в „Обществе грамотности", де був членом правління, брав участь як лектор в „Народньому Домі" тогож товариства, був 12 років головою видавничого комітету товариства що надрукувало понад мілїон дешевих книжок для народу. Був Дм. Ів. і головою музейної комісії при міській думі й вживав всіх заходів, щоб поповнювати місцевий музей речами, переважно українськими. Багато років Дм. Ів. був радним Думи, а 1914 р. його обрано на харківського городського голову, обовязки якого й виконував до 1917 року.

Але перше місце в діяльности Дм. Ів. забирає наукова праця. Ще в 1878 році він надрукував першу статтю з староданньої історії Руси. Багато працював і в галузі організації архіва (тепер — центральний історичний архів). Зібрані архівні матеріяли дали можливість йому і його учням написати багато розвідок. Значну увагу Дм. Ів. віддавав археольогії. В харківському археольогічному музеї є багато речей, що розкопав він їх. Він працював також над організацією археольогічних зїздів на Україні. Він дістав 5 премій і почесні відзнаки від Російської Академії Наук, 2 премії й почесний відзнак від харківського університету, 2 від Укрнауки. Російська Академія присудила йому 2 золоті медалі за рецензії на наукові праці. До революції Дм. Ів. писав свої праці **руською мовою.** Революція дала можливість перейти на українську мову. Багалій працював в Академії Теоретичного Знання, що організувалася з кол. університету, а пізніш реорганізувалася в Інститут Народньої освіти, **викладаючи українською мовою історію України.** З 1927 року Дм. Ів. залишив навчальну працю й перейшов виключно на наукову роботу. За останнє десятиріччя Багалій надрукував більш як 100 аркушів творів і **виключно українською мовою.** Редагував видання катедри історії української культури й наукові видання Укрцентрархіва. Віддав до друку **„Начерк історії України на соц. економ. грунті". Нині працює над історією польського повстання 1863 р.**

О. В.

ПОВІНЬ В АНГЛІЇ.

Льондон, 4. січня 1928.

Повінь, що загрожує цілій півд. Англії, здержалася дещо тим, що температура опала. Одначе повінь заподіяла вже значні шкоди: в долині Ноттгемширщини залляла вода два села.

ЗАГОСТРЕННЯ ПРЕС. ЗАКОНУ.

Варшава, 4. січня 1928.

В „Дз. У." появилося розпорядження президента річипосполитої в справі змін у пресових декретах. Зміни ці йдуть у цьому напрямку, що на кождім часописі мусить бути поміщене назвище відповідального редактора. Загострено теж поняття про неправдиві вісти, про вязаги, при яких поширюванні проступком уважатиметься не лише недбальство але й звичайну необглядність.

АНГЛ. І ФРАНЦУСЬКЕ ДЕМАРШ У КОВНІ.

Ковно, 4. січня 1928.

Вальдемараса відвідали англійський і французький посол і звернули йому увагу, що конечним є, аби Литва почала заповіджені в Женеві переговори з Польщею. Переговори повинні би почати ся цього місяця.

ПЯСТ ПРИСТУПАЄ ДО БЛЬОКУ ХД.

Варшава, 4. січня 1928.

Цілий день ішли наради гол. управи Пяста. Реферат виголосив марш. сойму Ратай. Головна управа постановила приступлення Пяста до бльоку ХД. Нарадам проводив Вітос.

ПРОТИ ВІЙНИ.

Льондон, 4. січня 1928.

Аг. Райтера довідується з Вашінгтону, що держ. департамент оголосив текст запросин, висланих Злуч. Державами до франц. уряду, щоби оба уряди виступили спільно з урядів гол. держав у справі заключення міжнародного трактату, який осуджував би війну як знаряддя міжнар. політики. Держ. секр. Келог заявляє у тім письмі, що коли вел. держави приймуть декларацію осуджуючу війну, то це зробить сильний вплив на всі інші народи і спричинить, що і вони приступлять до трактату. Тому уряд Злуч. Держав готов приступити до союзу держав у пересвідченні, що цей союз обійме всі вел. держави. Коли франц. уряд приступить до пропонованого трактату, уряд Злуч. Держав готов узяти участь у конференції, якої завданням буде опрацювати проект трактату.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. лей 0·05·70—0·05·75, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський ґульден 1·72·99, червінець 30·25—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·15—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·60—3·80, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·75—47·75, пшениця селян. 44·75—45·75, жито 37·50—38·50, ячмінь бровар. 38·00—39·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 30·00—31·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 33·75—34·25, барабол і рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох піввікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 35·75—36·25, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 61·50—62·50, мука пшенична 40-проц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59·00 трисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75 25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·70—1·80, мішки уживані 1·50—1·60.

За поглиблення культу поляглих.

Зїзд делегатів філій Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові.

В неділю 25. м. м. радив у Львові в салі „Української Бесіди" зїзд делегатів філій Т-ва Охорони Воєнних Могил і представників наших центральних установ, а також відпоручників духовенства, учительства, жіноцтва, студентства, пласту і т. д. Присутніх було понад 50 делегатів, у тому числі 21 заступників філій Т-ва. Зїзд скликано з метою якнайбільшої розбудови Т-ва Охорони Воєнних Могил і популяризації його завдань в усіх кругах нашої суспільности.

Проводив зїздові голова Т-ва дир. Бр. Янів, що отворив нараду короткою промовою і подав програму зїзду. Секретарював п. Скрентович.

Основний реферат про цілі й завдання Т-ва виголосив його секретар д-р Ів. Німчук, що намітив шляхи і способи для можливо скорого здійснення великих завдань Т-ва як у Львові, так і в цілому краю. У висліді свого реферату промовець поставив цілу низку резолюцій.

Другий з черги реферат, темою якого була справа українських воєнних памятників, виголосив ред. Лев Лепкий. Референт вказував на прикладах, як скоро ми забуваємо могили українських героїв і подав на основі власного досліду і практики чужинців багато цінних вказівок і рад, як повинні ми утревалювати память поляглих. В тому напрямі поставив теж відповідні резолюції.

В дискусії над цими рефератами забирав голос цілий ряд делегатів, що подали немало своїх намічень із праці на місцях, ділилися з присутніми своїм досвідом і своїми успіхами або ставили деякі побажання до Головної Ради Т-ва у Львові. Зокрема варто відмітити голос у дискусії о. сов. Стефановича, о. кан. Стека (делегата Станиславівського Ординаріяту), проф. Каменецького з Рогатина, ред. Паліїва, п. Сороківського з Комарна, о. Каштанюка, о. Шпитковського, о. д-ра Застирця, п-і Олеськової з Чорткова, редника Стеблецького й ін. Дискутантам відповідали на ріжні порушені ними справи оба референти і голова Бр. Янів.

Після того принято всі поставлені резолюції. З уваги на обмаль місця подаємо тільки те найважніше з них, що обовязково мусить бути відоме цілій українській суспільности. А саме зїзд станув на становищі, що кожний українець і кожна українка повинні стати членами Т-ва Охорони Воєнних Могил. Те саме дотичить кожного нашого товариства, тимбільше, що річна вкладка до Т-ва виносить тільки 1 зол. Дальше зїзд візвав цілу нашу суспільність до негайного введення в життя філій Т-ва принайменше по всіх повітових осередках. В окремій резолюції говориться про потребу точної реєстрації наших воєнних могил, а дальше про потребу плекання культу Незнаного Стрільця, що принявся вже у всіх культурних народів. У спеціяльній резолюції, яка викликала живий обмін думок, зїзд проголосив місяць Зелених Свят — місяцем публичних збірок і пропаганди за Т. О. В. М. Усі збірки в тому місяці, зокрема збірки при нагоді панахид, мають іти на потреби Т. О. В. М., яке може якусь частину їх (але не більше 50 проц.) відпустити на потреби Українського Краєвого Т-ва Опіки над Інвалідами. В дальших резолюціях зїзд доручив Головній Раді Т. О. В. М. приступити якнайскорше до систематичного видавництва такої літератури, що пособляла би розумінню і поглибленню змагань Т-ва в широких українських масах, візвав усіх тих громадян(ок), кого на це стати, обняти т. зв. опікунство над одною чи більше могилами, передовсім у Львові, а всі наші товариства й установи (читальні, кооперативи, громадські уряди, церковні брацтва, Соколи, Луги, кружки „Р. Ш.", Бесіди, пластові гуртки і т. д.) зложити на потреби Т-ва одноразовий податок. Накінець зїзд звернувся з окремим апелем до американських українців, щоб вони зложили й від себе відповідну лепту на охорону українських воєнних могил у старому краю.

З резолюцій у справі будови памятників відмітимо заклик зїзду до всіх наших громад, щоб вони в найкоротшому часі злевтигнули у себе на відповідному місці памятник у честь поляглих борців у виді дубового хреста, до якого повинна бути прикріплена таблиця з тревалого матеріялу з повним списом поляглих з даної місцевости. Де це можливо, там треба приступити до будови камяного памятника-постументу або до вмурування памяткової таблиці — знову-ж з повним списом поляглих. Зїзд радить теж сипати могили-кургани, особливо на побоєвищах або на таких місцях, що домінують над околицею, і на таких могилах ставити памятники, каплиці, плити або хрести. Окрему увагу присвятив зїзд справі упорядкування обох наших воєнних цвинтарів у Львові, що відмічено теж в окремій резолюції і справі памятників на найбільш відомих місцях боїв (гора Маківка, Ключ, Лисоня

...ія). Шодо мистецького вигляду памятників, то підчеркнено, що вони повинні відповідати всім вимогам естетики й гідности свого призначення. Вкінці принято й додаткову резолюцію проф. Каменецького (доповнену ред. Нінчуком) про потребу й повинність усіх наших установ, товариств, шкіл і т. д. вшанувати память своїх погибших членів відповідною памятковою таблицею або принайменше артистично виконаним образом, на яких повинні бути вписані імена всіх погибших членів дотичної установи.

Зїзд вирішив у своїх постановах справі багато преважних справ з метою поглиблення культу полеглих у нашім народі. Від можливого скорого переведення тих постанов у діло залежатиме, чи ми сплатимо як слід наш довг вдячности для памяти погибших українських борців і чи станемо в цьому ділі поруч усіх культурних народів.

НОВИНКИ.

— **„Вифлеємська Ніч" в Українськім Театрі.** Дирекція нашого Театру влаштовує першого дня Різдвяних Свят (7. січня) дві вистави „Вифлеємської Ночі", а саме в год. 3-тій пополудні і 7.30 вечером. Уся театральна дружина працює над тим, щоб ці вистави зробили якнайкраще враження. Декоратор п. Боровик ладить нову, оригінальну обстановку. „Вифлеємська Ніч" буде виставлена лише ці 2 рази, тому заздалегідь треба постаратися про білети, які продає від сьогодні „Союзний Базар". Решту білетів продаватиме в суботу від 10 год. вранці каса Театру.

— **Як будуть підвищені урядничі пенсії.** Справа підвишки пенсії для державних урядовців у Польщі має бути полагоджена на найближчому засіданні ради міністрів. Підвишка ця має йти в двох напрямах: передовсім урядовці дістануть підвишку своїх пенсій, а крім цього будуть устійнені спеціяльні службові додатки за всякі функції — на зразок подібних додатків, які вже давніше заведено у війську.

— **Кари за шпіонажу.** Міністерство справедливости у Варшаві розіслало до узгіднення окремим міністерствам проєкт розпорядку президента держави в справі кар за шпіонажу й інші споріднені проступки.

— **Убивство зі страху перед смертю?** Людвик Бялик, господар у Томашові, пов. Рава Руська, застрілив у полі Миколу Муху, теж господаря. Причиною убивства було нібито те, що Муха, підозріваючи Бялика в крадіжи, відгрожувався йому, що його убє. Бялик перебіг Муху і напавши на нього несподівано в полі, поклав його пільним вистрілом з револьвера трупом на місці.

— **З хроніки самоубийств.** У Львові застрілився у власнім помешканні при вул. Зіморовича ч. 16 директор „Аерольоту" (львівський відділ) Жигмонт Лигежинський. Самоубивник мав 37 літ, був удівцем і лишив по собі двоє неліних дітей. Причина самоубийства невідома. — Перед входом до Великого Театру впала передучора в 7. год. вечером Цецилія Шільдгавс, що після перенесення до шпиталю зараз померла. Показалося, що вона зажила якоїсь дуже сильної отруї.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ
Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Два вломником.** Недавно вломився хтось в селі Борусові, пов. Бібрка до тамошньої церкви, звідки вкрав кількасот золотих. Поліційна собака, спроваджена з постерунку в Бібрці, завела поліційних функціонарів спершу на місце, де була викинена розбита вже каса, а опісля до дяка в Борусові Івана Кузика, який остаточно признався до влому.

— **Охорона плянів і проєктів.** На останній торговельній сесії Ліги Націй торкнулись цікавого питання про охорону „наукової власности". Цей термін означає такі теорії, принципи або винаходи, які хоча не мають права на патент згідно з істнуючими законами, мають практичне значіння і можуть бути використані в торгівлі. Міжнародня комісія одержала досі велику скількість проєктів, плянів і теорій, яким треба забезпечити право першої ідеї, дарма, що досі їх не можна опатентувати.

— **Рекорди.** У Мадярщині дозволили жінкам вписуватись на правничий факультет у 1918 р. Нині після 9 літ мадярське жіноцтво має першого свого адвоката д-р Маргіт Унгар, яку прийняла в свій список адвокатська палата. — Рік 1927. був для Відня рекордовим щодо скількости чужинців, які його відвідали. За 11 міс. переїхало через місто 254.000 чужинців. Є це більша цифра, як у передвоєнній добі. — Ню Йорк має по останній своїй статистиці 5.970.000 мешканців; на 97.000 більше, як у 1925 р. — Англійські рибалки зловили цього року незвичайно богато оселедців: 700 міл. штук, вартости 1 міл. фунт., понищо. — У Байтен суд засудив на 8 міс. вязниці подружну пару, що знущалася над своїми малими дітьми.

— **Юдейський інститут в Єрусалимі.** У Майнц зїхались рабіни, надрабіни та жидівські вчені з усіх европейських країв. На зїзді рішили вони одноголосно основувати в єрусалимськім університеті інститут для студій над юдаїстикою: юдейським мистецтвом, наукою, літературою і над східними жидівськими жаргонами. Гроші на це дадуть американські жиди.

— **Уніформи в Америці.** Американське міністерство війни хоче піднести військового духа тим, що заводить історичні уніформи в армії. Команданти полків дістали наказ, щоби на такі становища як пр. барабанщиків і сурмачів вибирали теж відповідних жовнірів. До цього часу в америк. армії суворо придержувались одної скромної уніформи.

— **Є деякі розпорядки...** З Варшави вийшов розпорядок, щоби до школи не впускати дітей, які спізнюються. У Млаві прийшов до школи хлопець із села, віддаленого на 6 км.; він спізнився і перед ним зачинили ворота школи. 4 години пізніше його найшли замерзлого перед школою.

— **Донька славного професора.** У Парижі померла вдова по члені Академії Наук д-р Леребуле. Її слава досить рідка. Французька преса повторяє із поважною інформацію, що вона була донькою славного геленіста Еміля Егерса, який так сильно любив грецьку мову, що вчив й дома сам усі свої діти. І його діти розмовляли мовою Гомера із своїм батьком. Найбільшою нагородою, яку батько давав своїм дітям була — лектура Софокля в оригіналі. Таким робом пані Леребуле належала у Парижі до нечисленних осіб, що вміли по грецьки сказати: „що чувати?" Подайте мені каву" і інші буденні звороти, яких не в силі сказати і ніхто з нас, хто вчився шість літ грецької мови з поті чола власного і своїх професорів.

— **Дорогоцінний папір.** Штокгольмський інжинір Бренер найшов спосіб при помочі якого можна всі відпадки паперу на вулиці збирати та переробляти на новий папір. Він обчислив, що половина зужитого на рік паперу могла би йти на переробку нового і що дохід із цієї ощадности зростає до міліонових сум.

— **„Макбет" — оперою.** В Льондоні виставили нову оперу англійського композитора Льоренса Колінгвудса „Макбет". Композитор, що має 40 літ почав свою музичну карієру як органіст у Вестмінстерському соборі. Він студіював пізніше музику в Петрограді і прожив багато літ у Росії. Колінгвудс не дав себе знеохотити невдачею Верді, який теж скомпонував „Макбета"; англ. композитор був тої гадки, що саме жахливий настрій Шекспірівської трагедії підходить добре під музику. Він зберіг теж текст Шекспіра, а скоротив тільки песу до розміру опери на 3 дії. Перша дія починається не сценою відьм, а 5-ою сценою: лектурою листа леді Макбет. Музика цього твору не є дуже мельодійною; вона вся у похмурих, суворих ритмах. Англійська преса сподівається, що успіх цієї опери буде запевнений аж після великої вистави у головній опері „Ковент-Гарден".

— **Світова всячина.** В Цетинії помер Божо Петрович Нєгус, бувш. чорногорський премієр у 82 р. життя. — В Римі помер визначний соціялістичний діяч Лянцарі, бувш. посол і редактор „Аванті". — Італійський уряд відобрав право полювання всім, що мали досі ловецькі карти і заборонив стріляти птах. — На півострові Бісмарка біля Нової Гвінеї найшли брилу золота вагою 1377 унцій, в якій є 77 проц. щирого золота. На цю вістку зїхалось туди богато шукачів золота. — У Катовицях засудили три особи за контрабанду сахарини на 143.000 зол. і 6 міс. вязниці. — У Вінніпегу 11 осіб затроїлось від нечистого алькоголю підчас Різдвяного вечора. — В Уессані (Мароко) наслідком повені завалилось 30 арабських домів. — У Празі вибудують за прикладом Льондону, Парижа, Берліна та Відня велику скляну палату, рід оранжерії, для пальм підчас зими. — Із стейту Огайо висилають наукову археольогічну експедицію до Багдаду для досліду вавилонської та асирійської цивілізації.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
5-го „Весілля". Виступ М. Єдновського. Початок 7.30 вечером.

Міський „Театр Новин":
5-го „Хай мене чорти...". Початок 7.30 вечером.

Кіна.
„Аполло": „Зять фірми Кон".
„Лев": „Пат, Паташон і кит".
„Палас": „Дама в горностаях".
„Фатаморгана": „Ніч помсти".

Дописи.

Отиня. *(Причинок до замітки, поміщеної в „Ділі" ч. 285 з дня 2. XII. 1927 п. з заголовком „До наслідування іншим містам").* В місточку Отиня український клюб радних подав за ініціятивою свого голови радника д-ра Дрогомирецького дня 3. XII. 1927 на другому повному засіданні міської ради, котра складається з 16 українців, 15 поляків і 17 жидів, внесок, щоби всі публичні громадські оголошення, публичні написи, оповістки, таблиці були оголошувані крім польської мови і в українській мові, та щоби протоколи засідань були ведені теж в українській мові. Рада громадська польськими і жидівськими голосами ухвалила розділити той внесок на дві частині, першу частину внеску щодо публичних оповісток, таблиць та оголошень приняла одноголосно. Щож до другої частини внеску, то є в справі ведення протоколу засідань також і в українській мові, ухвалено на внесення жидівського радного д-ра Красуцького відложити його полагодження на слідуюче засідання. По тій ухвалі заложив український клюб під проводом голови д-ра Дрогомирецького протест і зажадав впису того протесту до протоколу, щоби він був на вічну память свідоцтвом на поступовання жидівського клюбу супроти справедливих домагань українських громадян. Крім того укр. клюб заявив, що не буде брати участи в засіданнях ради і вийшов зі салі. Справа та була предметом наради слідуючого засідання дня 17. XII. і тоді знову члени жидівського клюбу за почином д-ра Красуцького і д-ра Фляйнбавма, заявивши, що жиди не можуть наражувати собі поляків, поставили внесок на відложення справи і передання її окремій, до цеї справи вибраній комісії. По відкиненні того внеску, коли приступлено до полагодження внеску українського клюбу, жидівський клюб в цілости опустив салю, а за ним також польський. Таким чином не дійшло до оконечного полагодження так справедливого домагання українців в Отині і то лиш завдяки жидівському клюбові, а особливо його провідників в особах адвокатів д-ра Красуцького і д-ра Фляйнбавма, котрі живуть переважно з української клієнтелі. — Українці судового повіту Отиня, повинні запамятати собі поступовання тих жидівських адвокатів і витягнути з того висновок, щоби не підтримувати чужих адвокатів. *Обсерватор.*

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7810.

ОПОВІСТКИ.

Уважаючи удержання „Рідної Школи" за національну конечність зложив Центросоюз одноразовий даток 500 зол. на ту ціль, Т-во „Дністер" за 10 штук стінного календаря 50 зол., Торговельна Спілка „Титан" 103 зол. як процент від проданого вугля українським сторонам. — За щедрий дар складає щиру подяку — *Головна Управа „Рідної Школи".*

З Українського Спортового Союзу. Звичайні Загальні Збори Українського Спортового Союзу у Львові відбудуться в неділю дня 5-го лютого 1928 р. в год. 11-ій передпол. в салях „Української Бесіди" (Народний Дім) при вул. Р[illegible]товського ч. 22, І. пов. з таким порядком нарад: 1) Відкриття Заг. Зборів, 2) Відчитання протоколу з останних Заг. Зборів, (Надзв.), 3) Звіт уступаючої Спортової Ради, 4) Звіт Провірної Комісії, 5) Уділення абсолюторії уступаючій Раді, 6) Вибір нової Спортової Ради, 7) Внески і запити. — За Спортову Раду: *Д-р Юліян Совяк* голова, *Іван Пацьвак* секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3д) 50-?

БУДИЛЬНИКИ-ГОДИННИКИ „Зеніт" „Джез" (Jaz) прикрашені і звичайні найдешевше у найбільшім складі годинників **Домбровський-Розважевський,** Львів, Академічна 2 (Готель Жоржа). — Догідні умови. Власні робітні. 110 в 17-?

ДЕРЖАВНИЙ урядник з Прикарп. України одружиться з інтелігентною, богатою панною до літ 23. Неаноімові зголошення враз з фотографією слати: Mukacevo, Pawpna 64 Luca B.rja. 1298 2-?

ПІЯНІНА Арнольда ФІБІГЕРА досконалі з гарантією, дешево і на догідних умовах. Конрад Кизм і Син, Львів Коперника 16. (151) 6—8

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 золоті в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 5-10

НАРОДНА Організація м. Львова пошукує урядовця. Зголошення в канцелярії при вул. Косцюшки 1а, ІІ пов. від год. 12—2-ої. 1215 2-3

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна, фісгармонії на різні ціни, уживані, дешеве на складі. Продає, купує, виміняє готівкою: Галах, Пілсудського 21, І. п. 1201 4-10

АДВОКАТ д-р Сафір в Тлустім глядає самостійного, спосібного конціпієнта. Рефлектуючих просить о присланнє условин і референцій. 1204 2-7

ДОКТОР медицини 27-літ ожениться з панною або бездітною вдовою в відповідним віці і з вищою або середньою освітою. Більший посаг не конечно виманий. Неаноніми писані власною рукою і з фотографією проситься слати до Редакції „Діла" під „До 1. лютого 1928". Дискреція і евент. зворот фотографії запевнені. 1256

АБСОЛЬВ. фільософії 28 л.т. бажає познакомитись з панною до 25 літ в ціли пізнішого заключення супружа. Неаноніми з фотографією проситься слати до Редакції „Діла" під „Брунет". Дискреція і евент. зворот фотографії запевнені.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1038 Прсвічування Рентґеном 24—?

ДЕНТИСТ Д-р А. Пфау переніс ординацію на вул. Легіонів 23

Купити гарний дарунок це досить важко!
Однак наша прегарна колекція:
золотої і срібної біжутерії
улекшить кожному відповідний вибір.
Золоті годинники вже від зл. 30
перстенці золоті 14 кар. від зл. 8
Ґутерман Сикстуська 14.

Подяка.

Складаю щиру подяку Хвальному Союзові Українських Адвокатів у Львові за правну опіку і охорону в часі мойого побуту в тюрмі, зокрема п. д-ру Глушкевичеві за оборону в процесі Пасльвського і тов., а п. д-ру Марітчакові за оборону в процесі в звязку з масакрою політичних вязнів при вул. Баторія 10. вересня 1925. — Львів дня 1. 1. 1928. — *Бараніввський Роман* б. політ. вязень. 1221

Подяка.

Почуваюсь до обовязку дати на цьому місці вияв глибокого почуття вдячности Комітетові Допомоги Політичним Вязням у Львові і в Станиславові за його дбайливу опіку в час мойого побуту в тюрмі. — Львів 1. 1. 1928. — *Бараніввський Роман* б. політ. вязень. 1241 а)

З хінського срібла
Цукорничка зол. 4.20
Ложка, ніж, вилки зол. 4.—
Ложечка до чаю зол. 0.75
у Мандля
КОПЕРНИКА 14
против к на Коперника

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Січенська ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 Ціни приступні — сплата ратами. 59—7

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 6 (11.260). Львів, субота 7. січня 1928. Оплата поштова загально ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 40 сот.

КОСТРИГАЧ ВОЛОДИМИР.

Різдвяний дзвін.

Летить, мов срібний шум, снігом
Із зоряних країв.
Так тихо, легко... В долині
Немов говорить дзвін:

„Радій! Радій! В цей день колись
Месія в світ прийшов,
Що згоду сіяв у серцях
І братню любов;

„Що згоду сіяв у серцях,
Хотів, щоб царив мир,
„Щоб, посварившись, брат брат
Не дав воввам на жир;

„Щоб, посварившись, брату брат
Прощав обиду, гнів
Та щоб до спільної мети
Все згідно з ним стремів!..."

Так дзвонить десь далеко дзвін,
Несеться звук в простір
І в душу нишечком краде́сь,
Немов страшливий докір

І ставить твому серцеві
Питання раз-у-раз:
„Невже Месії добрих слів
Ніхто не слуха з вас?!"

Тернопіль, 1. І. 1928 р.

О. д-р Г. КОСТЕЛЬНИК.

Не однакові шляхи.

Не однакові шляхи, що ведуть до Бога. Не для всіх людей однакові. Так каже життя, так каже й Біблія.

Коли Преч. Діва породила Христа в Вифлеємі,

„були пастухи в тій стороні, що стерожили та тримали нічну сторожу коло свойого стада. І ось ангел Господній став перед ними і ясність Господня осіяла їх; і злякалися великим страхом. І сказав їм ангел: Не бійтеся, бо це звіщаю вам велику радість, котра буде всім людям: що народився вам сьогодня Спас, котрий є Христос Господь, у місті Давида. І це вам знак: знайдете дитя повите пеленками й лежаче в яслах. І зараз явилося з ангелом множество небесного воїнства, що хвалило Бога, кажучи: Слава на висоті Богу, а на землі мир людям доброї волі" (Лука 2, 8—14).

Так оповідає про це Біблія.

Який **короткий шлях** до Бога! Для пастухів, для людей простого, „вбогого" духа, що живуть інстинктом... **Сам Бог їм обявлюється** й відкриває їм тайну тайн. Чого око не бачило, чого ухо не чуло, що й через думку людині не перейшло — це їм обявлює.

Не такий шлях був трьох мудрців.

„Коли Ісус народився в Вифлеємі Юдейськім, за днів царя Ірода, то мудрці із Сходу прийшли в Єрусалим, кажучи: Де є цар жидівський, що народився, бо ми бачили його звізду на Сході й прийшли поклонитися йому" (Мат. 2, 1—2).

Біблія не знає про місто, відки мудрці прийшли, не знає й про край і тільки каже „із Сходу". Значить: здалека прийшли ці „богоіскателі" мудрці. Не явився їм ангел, не повчив їх: що, де? коли? як? Тільки звізду побачили на небі, й шукали толку для звізди. А потім шукали шляху до Христа.

Вже були в Єрусалимі, а ще шукали. Замісць радости, найшли страх, бо „стрівожився цар Ірод і весь Єрусалим з ним".

БАЛЕВІ СУКНІ та МАСКОВІ КОСТЮМИ виконую на протязі 24 годин.
аксамити та плюші **витоковую** у найновіші десені.
Марія Волянська, Собіського 12. Тел. 17-04.
12'3 1—1

Який далекий, який утяжливий шлях до Бога! Для мудрців, для „багатих духом", що їх розум роздроблений мов букви в книжці, й треба складати букву до букви, щоби приловити змисл.

Але — пастухи принесли Христові тільки своє серце (це тільки коляди кладуть їм до рук ягнята, Біблія про це нічого не знає). А мудрці **принесли** Христові: „**золото, ливан і смирну**".

*

Мудрці, вчені, багаті духом, затямте собі цю правду!

Чи думаєте, що на тому вже й кінець у Біблії? Як у житті так і в Біблії ця правда тягнеться скрізь.

Для рибаків і митарів був короткий і легкий шлях до Христа. Але для мудрців, багатих духом — довгий і утяжливий. Зате він був пізніщий...

Никодим і Йосиф з-Ариматеї, вчені пани, довго надумувалися: чи пристати їм до Христа? Наукою роздроблений розум підносив тисячі квестій, сумнівів, неясностей, і окружається ними мов мряковиною. Треба стягнути розум в одно, щоби імла розступилася, щоби осягнути нову перспективу. — Никодим і ариматейський Йосиф явно пристали до Христа саме тоді, коли рибаки й митарі від нього втікали. В Велику Пятницю. Це смерть Христа так потрясла їх умом. Тяжка була доля в Велику Пятницю приставати до Христа, але зате ці два чесні старці, батьки народу, принесли Христові в дарі діло, якого рибаки й митарі не могли би були доконати: **похорон.**

Не можу не згадати й Савла-Павла, молодого, вченого фарисея, пана з панів. Міряни мало що знають про Ап. Павла, й певне неабияк здивуються тай припишуть це клерикальному „нерозумові", коли виявлю, що властне цього Павла слід уважати за найбільшу людину в історії людства. Одначе я вмів би здати точний рахунок із цього мойого слова. Своєю мудрістю і вченістю Савло засліпився. Його патріотично-фарисейська система думок була суцільно розвинена і повна. Ісус з Назарету представлявся в її зеркалі як зрадник, котрого й імя треба викорінити з лиця землі. І ніколи Савло не був би визволився від тієї своєї мудрости й учености, якби Христос сам не явився йому, й не роздер мряковину, якою окружився розум Савла.

І попрацював Павло для Христа, як ніхто інший аж досі і приніс Христові в дарі — **здобутий світ словом і ділом.**

*

„Блаженні вбогі духом, бо їх є царство небесне". Оскільки природа мудріша від нашого „я", остільки лекший доступ до Бога для тих, котрі живуть повною природою — котрі ще живуть інстинктом — як діти. „Коли не будете як діти, не ввійдете в царство небесне".

Наслідки всякої праці подвійні — противні: праця збільшує рутину організму, але вичерпує організм. Тому при всякій праці конечний відпочинок. А щож це відпочинок? Праця нашого „я" устає, а працює в нас тільки сама **природа**, яка відсвіжує, направляє вичерпаний організм. Також умова праця не становить виїмку. І тут відпочинок конечний — тай то не тільки фізіольогічний, але й чисто психольогічний. Це й є загальним недомаганням нашої книжної епохи, що ми забагато думаємо, критикуємо, квестіонуємо; що ми є більше, як треба, мудрцями, а менше, як треба, дітьми. Своїми рефлексіями нищимо природні людські інтуїції; весь світ і життя роздроблюємо на атоми, витворюємо собі „атомістичну перспективу", окружаємося непроглядною мряковиною квестій і сумнівів. І уподібнюємося до тих, про котрих Ап. Павло так дотепно висловлюється, що „**безустанно вчаться, а до зрозуміння правди не можуть дійти**". Се прокляття, що переслідує мудрців.

Рутина розуму вичерпує природну працю розуму. А як штучна рука ніколи не заступить природної, так і штучний розум (себ-то той, що **складається з наших рефлексій**) ніколи не заступить **природного розуму.**

Воюючи проти скептицизму, сенсуалізму, субєктивізму, фільософи, як Паскаль, Реід, Якобі, від віків покликувалися на цей „природний розум". Поворот до „природи" в думанні до нашої епохи є найбільше потрібним (психольогічним) ліком. Природи нічим не заступити — навіть у думанні. **Чим інстинкт для звірят, тим природний розум для людей.**

Євангеліє оперує іншими — популярними — категоріями, і закликує нас, щоби ми були як „діти", щоб ми були „вбогі духом", бо саме для таких природа працює. Природа і надприрода — ціле буття. І дає нам Євангеліє незрівняний взір: сам Бог, і то саме Бог-Льогос (Слово, Мудрість), став дитиною...

Різдвяні свята найкраще надаються для того, щоб ми на довгому і утяжливому шляхові „життя мудрощів" духово відпочали, і стали дітьми, людьми вбогого духа — бодай на якийсь час. Щоби шлях до найвищих правд і тайн життя став для нас коротким і легким, як для вифлеємських пастирів.

ЗМІСТ:

Волод. Костригач: Різдвяний дзвін.
о. д-р Г. Костельник: Не однакові шляхи.
І. Кедрин: Польща і Україна.
Б. Лепкий: На свята (поезія).
В. Романко: Наше візантійство.
Д-р В. Лециньків: Дещо про коляди і щедрівки (фейл.).
І. Нівчук: Рідкий гоцвей.
М. Рудницька: Жінка і політика.
Д. Корсенець: Реформа шкільництва.
Р. Купчинський: Морфеєва фільма (фейл.).
М. Островерха: Із записок молодого українця на чужині.
Д-р Андрій Лосовецький: Розвій і найвищий етап анатомічної теорії.
М. Рудницький: Шпальти з редакційного столика.
І. Фединський: Національний Музей в 1927 році.
Свята Кобилянської.
Різдво у Вифлеємі.
Ріжні вісти.
Передвиборчий рух.
Організаційний рух.
Новинки.
Оголошення.

І. КЕДРИН.

Польща й Україна.

Кілька уваг про українську проблєму у практиці й теорії польської закордонної політики.

„...Взагалі: основною рисою дотеперішньої польської закордонної політики є робота від випадку до випадку. Факти, які у цій царині діються, примушують польську дипльомацію, аби ними займалася. І вона теж полагоджує їх, але не дуже видно, чи вона вміє ставити їх у площину ширшу й глибшу подуманого пляну діяння".

Таку характеристику доривочности й поверховности загальної польської закордонної політики дав проф. Ст. Кутшеба у 1923 році*). Однак відомо, що в травні 1926 року вибухла у Польщі військово-політична революція як протест саме проти вічної залежности закордонної політики (і армії) від партійних чвар. Значить: вище наведений погляд можна простягнути аж до половини 1926-го року. Наскільки ця ситуація змінилася за останнього півтора року — розгляд цього питання довів би нас задалеко; згадаємо про це лише кількома словами згодом, після вказання на звязок польської **внутрішньої** політики з закордонною, момент, що торкається спеціяльно **української** проблєми. Поки що обмежимося до ствердження, що 1) теза проф. Кутшеби є правдива, задокументована калейдоскопічними змінами на фотелі міністра закордонних справ відродженої Польщі, і що 2) на період цієї певної безпляновости й хаотичности польської закордонної політики припали всі факти зустрічі цієї політики з українською проблємою.

Цих фактів було три: 1) польсько-українська війна на терені Східної Галичини, 2) похід на Київ і 3) ризький мир. Здається, що всі польські історики й політики та публіцисти, які досіль у цій справі забрали голос (було їх так мало, що зовсім не трудно перевірити!) одноголосно згоджуються, що однаково у війні проти З. У. Н. Р., як у війні проти Совітської Росії в союзі з армією У. Н. Р. не просвічував Польщі ніякий ясний **політичний плян. В обох війнах** Польща мілітарно виграла. Однак відсутність ясної політичної програми у тих війнах мала і для цілої будуччини польської держави має наслідки, які ні-в-якому разі не відповідають військовому успіхові: затвердження східних кордонів у березні 1923 р. і ризький мир у березні 1921 р. є консеквенціями виграної галицької та совітської воєн, — ці акти є безумовно самі собою політичними успіхами, однак вони зроджені з гріхом попередньої політичної безпляновости, гріхом роботи на коротку мету, і тому **з погляду польської державницької політики на далеке майбутнє** — вони мають для Польщі характер радше **формальної** побіди, ніж справжньої сутньої.

При цих словах — покликуємося теж на польську політичну літературу.

Література про цілеву закордонну

*) St. Kutrzeba: „Nasza polityka zagraniczna". Kraków 1923.

11 лютого **БАЛЬ МЕДИКІВ** в салях Нар. Дому. 30% на будову українського шпиталя.

політику бідна, навіть дуже бідна. Очевидно, серед тієї загальної бідноти немає майже ніякої спеціалізації. Нема теж ні одного поважного твору, що обіймав би цілість української проблеми з погляду закордонної політики держави. Треба дошукуватись поодиноких уступів, чи поодиноких речень, із книжок (частіше: статтей), трактуючих м. і. про відношення Польщі до Росії, нерідко до Румунії та Чехословаччини. Це завдання тим важче, що більшість польської закордонно-політичної літератури це твори політиків ендецьких, які українську проблему або цілком легковажать, себто її промовчують, або хоч і визнають поважною — зупиняються над нею дуже коротко, трактуючи українські етнографічні землі лише як терен під поділ впливів між Польщею і Росією.

Утотожнюючи поняття „нації" і „держави", та не маючи мужности голосити гасла польської державности в її етнографічних межах, польська ендеція послідовно мусить „не признавати" жадних інших національностей унутрі Польщі, отже й назовні, у закордонній політиці, мусить уникати безпосередньої зустрічі з державницькими концепціями й змаганнями тих націй, яких відламки є у Польщі.*) Навіть цитований уже проф. Кутшеба, який як негативний політик та теоретик-історик мав би більшу свободу вислову, задовольняється таким примітивним реченням:

„Остаточно ризький договір устійнив проблему приналежности територій, положених на схід від етнографічної Польщі", а хоч і називає їх надалі „спірними", дорадкує лише політику недразнення і непаражування собі — Росії. Найширше, найосновніше й найцікавіше всіми українськими етнографічними землями й українцями займається книжка п. н. „Досвіди й помилки нашої закордонної політики супроти завдань менту",*) книжка, яка безумовно заслугує на докладне перестудіювання (українській справі присвячено там окремо кількадесять сторінок, не рахуючи натяків при обговорюванні інших проблем польської закорд. політики). Очевидно, що автор вважає вину вибуху польсько-української війни на українців, при чому покликується на тодішні настрої Варшави, в принципі прихильні західно-українській державности. Вважає „лише" Львів, Перемишль і бориславський байсен за *noli me tangere*. Одначе уважає теж непередуманою помилкою, зробленою в побідному запаморочінні, зайняття цілої Східної Галичини польськими військами. Безпощадна критика пізнішого польського режиму у Східній Галичині є базована теж на заложенні повної закордонно-політичної дезорієнтації Польщі, яка просто не здавала собі справи зі значіння відродженого державницького руху українців і займала супроти нього становище — найлекше але й найфатальніше.

Після докладної аналізи польської політики відносно українців за часів Австрії, можливостей прийняття одної із проєктованих підчас галицької війни демаркаційних ліній та всього пізнішого періоду внутрішньої національної політики, автор доходить до висновку, що

„українські землі Річипосполитої є втрачені. Можна лише говорити про час, коли, і про спосіб, в який той доконаний факт буде уформалізований".

Бідкаючи, що треба було зректися Волині, Тернопільщини й Станиславівщини, — радить гладіти на південно-східні провінції, як на „депозит будучої України", а до того часу завести на них землях штудерну систему освіченого абсолютизму, з політичною столицею у Луцьку і культурною у Кремянці (український університет), щоби вратувати для Польщі Львів та Перемишль...

Такі голоси чути нині у Польщі частіше. Ось у 4—5 ч. „Дроґ-і" (за травень 1927) читали ми статтю п. Й. Волошиновського п. н. „Моральні спонуки дій", в якій автор поставив рубом питання:

„...що буде, коли національний розвій українців і білорусинів у наших кордонах досягне того ступня, на якому національні маси відчувають уже не віддихальне прагнення правити самостійно на своїй землі, а яке-то прагнення український поет висловив ядерно словами: „у своїй хаті своя правда і сила і воля". „Що буде, коли оба Семени, по обох сторонах кордонних стовпів, які називають власну свою сорочку „сорочкою" і вперто відмовляються називати її „кошулею" або „рубашкою", коли вони схотять колись перекинути кордонний стовп, який їх ділить? Адже, буде це, що перекинуть. Річ тільки в тому, котрий із Семенів і з яким серцем та з чиєю помічю забереться до того радісного для обох акту. Чи той східний, чи західний? А це вже від нас залежить, від нашого приготування до тої неминучої хвилини..."

Так ось ми вказали вгорі, що істнують польські політичні теоретики, які гладять на українську проблему взагалі та на східно-галицьку зокрема і дуже поверховно і справді глибоко. Та з усіх тих голосів, яких можна би ще чимало навести, виходить, що в польському політичному світі помалу таки дозріває свідомість істнування кількох старих правд, досіль йому незнаних: 1) що українська проблема і в цілости і в частинах є проблемою Сходу Европи; 2) що устійнення свого відношення до проблеми Сходу Европи є кардинальним питанням буття польської державности; і 3) поміж устійненням пляну східної закордонної політики і пляну внутрішньої національної політики на східних окраїнах держави є нерозділимий звязок.*)

Це, очевидно, **теорія**, — теорія завжди говорить правду, а практика — бреше. Сумно є, коли практики не приноровлюється до розумної теорії. Як довго в національній політиці польської держави не настануть **радикальні** реформи, і як довго у передових статтях „близьких урядові" газет головні їх редактори будуть виписувати такі нісенітниці, що, мовляв,

„проблема національних меншостей у Польщі вже не істнує, вона вже розвязана"

(геніяльний винахід п. Стпічиньского), так довго не можна ризикувати твердження, що польська **закордонна** політика вийшла зі пляну безплянового шкутильгання від випадку до випадку.

•

„Кобі-то оселі українців обмежилися колишньою Галичиною!" сумно зітхає автор цитованої вгорі книжки про досвіди й промахи польської закордонної політики. Нинішні польські теоретики бачать уже, що перерізати мапу червоною рискою не значить перекреслити істнування кількох мільйонів народу по одному боці риски, дозволивши на істнування решті по другому боці. На практиці робилося саме так, а не інакше. Цією практикою був варшавський договір з квітня 1920 року і травневий похід на Київ. На превеликий жаль нема ще досіль ані одного твору, який сяк-так освітлив би нам війну Польщі з Сов. Росією у 1920 р. з політичного боку, і похід на Київ, як певну міждержавну концепцію, — так само, як нема вияснення політичного пляну Польщі в її війні з В. У. Н. Р.

Реклямаційні

ВИБОРЧІ ДРУКИ

можна замовляти

в Народній Канцелярії УНДО

Львів, вул. Косцюшки 1 а

по 1 сот. за штуку.

З огляду на короткий речинець, замовляти телеграфічно або експрес.

Нема мабуть тому, що взагалі ніяких тоді таких концепцій ані плянів не було! Т. зв. федеративна ідея марш. Пілсудського чи-то петлюрівська концепція розбиття Росії шляхом створення України — все це є радше легендарним переказом, постійно змінливим в устах оповідачів, — аніж історично істнуючим реальним політичним пляном. Текст варшавської умови не тільки не перечить цьому, але радше підтверджує. Автор „Досвідів і помилок..." звертає увагу на цілу низку суперечностей між нібито істнуючим пляном допомоги до створення самостійної демократичної Української Нар. Республіки та всіми важкими клявзулями варшавського договору, вкл. з уступом про Східну Галичину. Похід на Київ випливав — мовляв — виключно з стратегічних оглядів, а відома відозва до українського народу і т. п. були лише необхідним у таких випадках **орнаментом**, начіплюваним зверхом по прикладах з великої війни.

Особливо підтверджує це ризький мир, в якому не тільки нічого, але-то нічогісінько не зроблено для реалізації варшавського договору, але навіть не означено в ньому напрямку якихнебудь спроб. Істнує тут відоме порівнання між виграною Польщі й виграною Франції: після формальної побіди над ворогом фактично не зафіксовано цієї побіди у мировому договорі: таке, мовляв було виснаження побідників, що треба було брати який небудь мир, аби мир.

Критика ризького договору — це справа окрема. Займалося уже нею чимало польських політиків-публіцистів, — м. і. нинішній нач. Східного Виділу в МЗС п. Голуфко. Нас цікавить що інше: повалення при помочі самих польських джерел фальшивої теорії, покутуючої головно в умах багато наддніпрянських діячів, наче би т. зв. польська демократія, а окрема ППС, щиро бажали собі самостійної Української Держави і в цій справі мали конкретний плян у звязку з активною політикою Польщі. Ризький мир робили зарівно Ст. Грабскі, як Перль і Домбскі, а вся „акція" ППС обмежувалася щонайбільше до облудної декламації, до фраз, базованих на старих антиросійських революційних настроях, при найдальше йдучій неохоті до якоїнебудь активної реальної підтримки Польщею визвольницьких змагань України: тоді зразу приходить до голосу „папифіли" і „принцип невмішування у чужі

---

*) *Roman Dmowski*: „Nowe czasy i nowe zagadnienia", „Polityka polska i odbudowa państwa", „Zagadnienia główne", „Schyłek imperjalizmu". *Zygmunt Berezowski*: „Polityka zagraniczna" (Wskazania programowe Obozu Wielkiej Polski, 1927), статті *Козіцького* у „Przegl. Wszechpolsk." і і.

*) *Consulibus*: „Doświadczenia i błędy naszej polityki zagranicznej wobec zadań chwili", Warszawa 1926. Автором є високий урядовець м-стра закорд. справ.

*) Напр. великий поклонник марш. Пілсудського й одночасно теоретик т. зв. польського нео-монархізму, *С. Мацкевіч* (редактор виленського „Слова") видав недавно дуже цікаву книжечку „Kropki nad i", у якім аргументує потребу імперіялістичної політики Польщі, без якої ця остання взагалі не змогла втриматися. Віруючи, що ніхто інший, тільки саме марш. Пілсудскі здібний таку політику повести, ставить в передумову здійснення далекойдучих плянів устійнення трьох питань: 1) створення підвал і умов польської закордонної політики, 2) внутрішнього устрою відповідного великодержаві, 3) програми внутр. національної політики.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

На свята.

„Що? Знову вірші? Строфи, ритми, рими...
Ах ті старі поети!... Господь з ними!

Не бійся спомнинів, ти не дитина!...
Була така, як нині біла днина.
Як нині сніг, мов лебедині пухи
Лягав на ниви, дерева, мов духи,
Являлися в імлі, здовж сонної алеї
То, як ґіґанти, то знов, як піґмеї.

Як два вужі повзли снігами сани,
Мороз скрипів дивними голосами,
Дорога рівна, грубо снігом вкрита,
Глушила гомін кінського копита.
Сойки з стовпа на стовп перелітали
І телеграфічні дроти зтиха грали.

Нараз Михань звернув румяні лиця,
Нащіпані морозом: „Ось давіниця,
Ось наша хата... Вйо!"... І коні з гірки
Рванули так, що не потреба й „чвірки".
Мабуть і їм чогось то дуже спішно...
Згадаєш й сумно робиться і — смішно

Чогож так дуже ти спішивсь до хати?
Цеж попівство було, а не палати.
Ані то гори, ані то Поділля,
Шість днів робочих, семий день неділя.
Як заметіль, то хата на подвірі
Стоїть в снігах, немов десь на Сибірі.

А в заметіль таку роби що хоч ти!
Ані в сусідство їхать, ні до почти
Дібратися, щоб прочітати „Діло". —
Хіба селу віддаш себе всеціло,
Пізнаш його і втіхи і турботи
І разом з тим довідаєшся, хто ти.

Бо ти не той, що був ще вчера, в місті,
Тамтой пропав, згубився десь без вісті,
З „сецесією", з духом каварняним,
І з колотом міським турботно-пяним,
З годинником в руці, з тим: „треба", „мушу"
Що думку путає і сушить душу.

Ти нині іншим став. Був у стодолі
І на ріці насовгався доволі,
В лісок збігав там, де рубають стоси
І дивувався, що дівчата босі
По снігу бігають і снігом бються,
А з хат курних дими так гарно вються...

Так, так. Мабуть і рідний дим, мій друже,
Для тебе не чужий і не байдужий.
І сосни ті стрункі, що перед ганком
Під вечір чорні, а рожеві ранком,
І берести в ліску і церква і дзвіниця, —
Те все тобі і в гробі ще присниться.

А щож казати про людей? Ти з ними
В казках ходив шляхами кремяними,
На Купала в лісах шукав чар-зілля,
І почував таємне задовілля,
Коли дракона (бич'го Божа сила)
Іванова десниця побідила.

Ти з ними мандрував крізь нетря-звори
У Лади храм і в Довбуша комори,
Аж у Сокільської княгині царство,
Де довгим сном спить втомлене лицарство,
Чекаючи, пок Гуцул-цар їм скаже:
„Гей! Нуте, леґіні! Вставать пора вже!"

Що? Ти забув? Та ні! Жартуєш, друже.
Усе, що ми дітьми любили дуже
Понесемо, мов спомини найкращі
На другий світ, бо мрії непропащі
Як казкове, незриме дивоцвіття
Цвитуть в душі казки тисячеліття

Вони і віра, що колись здійсниться
Що предкам снилось і нащадкам сниться.
Про що нам пісня, птаха синьопера
Співає нині, як співала вчера, —
То є та сила, вічнеє коріння,
З якого соки тягнуть покоління

Якщо їх чуєш в своїх жилах, брате,
То не страшні для тебе ні гранати,
Ні бурі рев, ні туркіт пропелера.
Будемо завтра, бо були ми вчера,
Будемо вічно, бо кінця не має
Усе, що з віри в правду виростає.

— — — — — — — — — —

Так ти вертаєш з міста... В усі грає
Джезбенду шум і туркоти трамваїв, —
Ґазетні хлопці, векслі, мрака сіра...
Перехрестись! Доїхав до подвіря...
Ах, як ті вікна в хаті ясно сяють!
Злізай! Біжи, бо там тебе чекають!

Краків, 17. XII. 1927.

ВСЯ КОЛЯДА ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"!

Всі Кружки, Читальні, „Січи", „Соколи", Кооперативи, співацькі, музичні і аматорські гуртки, вся українська молодь і дітвора та поодинокі громадяне колядують і жертвують тільки на Рідну Школу" і гроші пересилають прямо до Централі на адресу:

„РІДНА ШКОЛА" У ЛЬВОВІ, РИНОК Ч. 10.

справи". (Недавно ще один із бол. польських міністрів із ППС клявся перед автором цих рядків: „як довго живе ППС., так довго не згине ідея самостійности України"! На таку фразеольогічну фанфаронаду нічого іншого не лишалося, як спитати: „А чи Україна справді так тужить за опікою ППС.?") Для польської демократії характеристичним є становище відомого демократа п. Ледніцкого. На сторінці 10. своєї брошури пише дослівно:

„Наші війська, в момент писання цього, здобувають Київ. Еманципація народів взагалі, та особливо замешкуючих давню Росію, жила в польській ідеольогії. Боротьба за загальну свободу була і є нашою національною ідеольогією. Длятого відозва Начального Вожда не може не викликати найживішого відгуку в польському серці. Треба повітати цей сміливий чин, що розрізав вузол вагань, каверз і непевности, чин, який може й розпічне нову історичну епоху..."

А на стор. 37. читаємо:

„...Ми не були ніколи прихильниками української політики нашого уряду, не вважали доцільними спроби будувати Україну при помочі Польщі..."*)

Одна стаття була писана 9. травня 1920 р., друга 21. жовтня 1921., — лише неповних півтора року, — яка коротка память!

Найцікавіше, що сам марш. Пілсудскі, якому — як каже Ст. Кутшеба — „приписується авторство великої історичної концепції" створити поміж російськими й польськими етнографічними землями „дві буферні держави", Литву й Україну, — поза відозвою з травня 1920 року не сказав у цій справі прилюдно ані слова. Ані словечком не згадує про тодішній політичний плян у творі п. н. „Рік 1920."*) У передмові натякає лише:

„Не хочу входити в міркування, чи бої, ведені в тому році, своїм значінням не обіймали багато ширших кол, ніж були вони викреслені кордонами двох держав, що були у воєнній переправі".

Але теж у цьому-же вступі каже ясно:

„...рішалася у воєнній боротьбі наша польська доля — і сусідньої з нами Сов. Росії"

— про Україну там мови нема..

Так отже однаково польська війна в Галичині проти українців, як польська війна на Наддніпрянській Україні проти Сов. Росії були позбавлені всякого політичного пляну. Так само польська мирова делегація у Ризі, складена з людей ріжних політичних світоглядів, поїхала туди без жадного пляну і зліпила **побідний мир**, який унаслідку ніодного **польського** політичного табору не задовольнив і не тільки не усунув найважнішої болячки державної Польщі: небезпеки зі Сходу, але її ще дужче розятрив, спутавши ще дужче елементи закордонної політики з внутрішніми: забагацько чужонаціональних земель прилучено, аби їх „сконсумувати", за мало, щоби від спокуси консумувати зразу відмовитися...

Отрічатися з українською проблемою свідомо, віч-у-віч, зі знанням власних цілей та розумінням суті проблеми української, — польська закордонна політика не хотіла, минала її, що найбільше „декоративно" її чіплялася. Але позбутися її годі. Стоїть вона перед польською державницькою дійсністю у цілій своїй таємній величі, у тривожній загадковості скритих **сил**. Українська проблема у теорії польської закордонної політики в **минулому** взагалі не істнувала, при практичному трактуванні — **вийшла** для Польщі пресумно. Що і як буде в **будучому** — трудно пророкувати. Теоретики поволі зявляються — але їх теорії перехрестять практики?!

Варшава, 1. січня 1928.

*) Aleksander Lednicki: **Nasza Polityka Wschodnia**, Warszawa 1922.

*) Józef Piłsudski: Rok 1920'. Z powodu pracy M. Tuchaczewskiego „Pochód na Wisłę", Warszawa 1924.

В. ПАНЕЙКО.

Наше візантійство*).

I.

Два факти, а властиво дві категорії фактів, лежать в основі нашої історії і дають ключ розуміння руської й української долі й недолі, минулої і сьогочасної — візантійщина і моголо-татарщина.

Моголо-татарщина зруйнувала нашу стару Русь і на доброї пів тисячи років перетворила велику частину нашого племени у непевних завтрішнього дня кочівників (козаччина), та великі простори нашої землі в дикі і полудикі поля з неозначеними границями.

Візантійщина в самім засновку нашої історії вприснула в душу нашого народу розкладові елементи: вивінувала нас на мандрівку віків фатальними прикметами світогляду і моралі: дала нам, як і найближчим нашим сусідам і спільникам, великорусам, духову формацію страшенно несозвучну з основними вимогами формації европейської людини, европейського горожанина — можна сказати навіть: несозвучними з самою суттю нової европейсько-американської цивілізації.

II.

„Велика" Україна осталася до нині візантійською у своїй духовій формації не тільки релігійно метафізичній, а й етичній і горожанській. Галичина мала щастя віднайти, хоча й пізно, через унію звязок з римською церквою і західно-европейським світом. На жаль, звязок цей не був нерозривно й невідклично кріпкий; візантійство ніколи оконечно не скапітулювало в наших душах; мимо формального й фактичного звязку з Римом, мимо неоціненого виховуючого впливу латинства й католицтва на галицьку церкву, візантійство заєдно, раз сміливіше, раз боязкіше, ворохобилося в галицькій свідомости й підсвідомости проти зненавидженого кожним візантійцем латинства; навіть значна частина галицького духовенства все хиталася — і хитається нині більше, ніж колинебудь понині — між отуманюючо-привабливими полудами візантійського Сходу і тверезою, ясною, абсолютною латинсько-римською дисципліною, дисципліною метафізичною, етичною, організаційною, горожанською. Галичина нині справді „на роздоріжу": з Римом чи з Візантією? Чи дивно, що в такі хвилі духових рішень серце стискається з остраху перед наслідками одного чи другого кроку для нас і дітей наших? Що кожний з нас, чаще перед порахунком совісти, розважає все, за і проти, силкується проникнути зором — через звянні, естетичні покрови обох великих світоглядів — до їх сущної суті, до їх глибшої „правди" — правди в значінні прагматичнім, себто виведеної з мірил оконечної корисности даної тези для збереження й розвитку даного людського зборища?

*) Не погоджуючись з усіма поглядами Шан. Автора, які він висловлює в цій статті, все ж таки містимо її з уваги на оригінальний і треба признати відважний підхід до незвичайно складної проблеми візантійства та його впливу на духову формацію українців. Надіємося, що ця стаття найде відповідний відгомін у нашому громадянстві. — **Ред.**

III.

Річ певна, що питання такі остаються нижче порога свідомости пересічного нашого „інтелігента", світогляд якого так знаменито відбивається у відомій частині нашої преси: для нього релігія ніщо інше, як хитра видумка „попів" і „панів" на баламучення бідного „народу", а вершок його політичної думки в церковнім і релігійнім питанні є домагання, щоби наш селянин, борони Боже, не молився і не слухав Богослуження в тім переданім вигляді, в якім уже тисячу літ зносилися з вічністю батьки наші, а щоб він релігійні тайни й догми олержував у буцім-то вповні йому „зрозумілій" народній формі. Так, начеб яка-небудь, хоч як дуже „народня" мова могла дати кому-небудь „розуміння" релігійної метафізики... Тай так, начеб досвід Реформації не показав був, що введення народніх мов у богослуження, не наближаючи нікого (і ще-би!) до „розуміння" релігійних тайн, тільки розкривало на ростіж браму перед кожним стрічним „мудрагелем" до „толкування" св. Письма на свій спосіб і до сектантської анархії... Досліди великих істориків і соціольогів — Макса Вебера і Трельча, над рішаючим впливом католицької і кальвінської віри й етики на повстання й організацію тут феодальної, а потім і там капіталістичної суспільної системи; досліди Зомбарта над ролею жидівської релігії в будові й світогляді новітнього банкирського капіталізму — показали, що ні одна інша матеріяльна ні моральна сила не може суперничити з релігією в процесі формування людської душі, людського характеру, людської моралі, у витворюванні типів збірного співжиття людей. Не можуть виломитися з-під нестертого клейма релігії своїх батьків і братів навіть ті, котрим здається, що вони визбулися всякої релігії: прим. західно-европейський соціяліст, син латинської цивілізації, таксамо і тим самим відріжняється від українсько-російського або жидівського соціяліста, як і чим ріжне католицтво від візантійства або жидівства. Тут нічого не вдієш.

IV.

Каже в своїй свіжій книзі визнач-

Д-Р ВОЛОД. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Дещо про походження коляд і щедрівок.

Наші первісні коляди — це витвір передхристіянської обрядовости і релігійности. В часі зимового пересилення в природі, коли темні сили, сили темряви (германські нібелюнги, себто die Kräfte des Nebels) осягнули свою найбільшу енергію, тоді саме зачалося також їх пораження: народився бог світла, **Сонце Ясненьке,** що мав воскресити світ до нового життя і переломити лукаву темряву. Темні, стрибожі сили, не могли стерти цього бога, подателя всього життя, не могли спинити його різдва, і тому сприсяглися його колись таки убити (скажім по новітньому — на хрест розпняти, або як в германськім переданні: спрятати Зігфріда). На честь різдва цього світлого бога, незнаного зрештою і не признаваного у семітських племен, обходилося у всіх арійських народів велике свято, в якому брали участь не лише живі, але й померші.

Як виглядав цей релігійний обряд — не знаємо; старі християнські місіонарі згадують про гудьбу, танець і бісовські пісні. По останків, перенятих християнством, належать: дідух, сніп, куття, та двайцять щедрих страв. Мабуть сюди треба врахувати і вертепні вистави та обходи з козою; сюди належать також коляди, злучені зі скоморохними представленнями і релігійним танком. **Грецький Бакхус,** котрого шутливе життя оспівували гуляки з цапом (козою), перебирані в цапові шуби — це був клясичний, на европейській культурі слідний відгук первісно-арійського загального обряду; він ще досі в народі відомий з назви: в нас кажуть **„справляти бакуса"**, на мазурщині — ходять перебирані **„бекуси"** по домах, це саме подибується й у західних т. зв. фашінгах, на яких головним героєм є кльовн, арлекін, гансвурст, наш Гриць Мазниця, а довкола котрого групуються всі шутки і насмішки. Відома в нас загально з такої основи парафраза коляди, або первооснова коляди: „Предвічний, з хмари обірвався, впав на лід тай і заломався і т. д.".

Побіч весело-шутливої части було торжественне славословіє жерців і священиків, якими в нас були беси, від них отже взялася християнська назва „бісів" і „бісовських співів". Останки таких бесівських співів маємо в наших щедрівках, якиу зміст релігійно-поганський дещо злагіднено і змінено так, щоби він не разив християнських почувань. Місце поганських божих осіб займив „панич Івасенько", „Маруся", „Василейко" — що пішов косити раненько та інш. В цій перерібці щедрівки сталися для церкви нешкідливі (подібно як весняні гаївки), з головного свята різдва пересунено їх на щедрий вечір і так вони переходили з уст до уст і зберeглися аж до наших часів.

Іншу ділянку репрезентують самі коляди. Назва їх досі ще не пояснена: одні хотять бачити в них пісні на честь лади, богині семейного огнища, матері Сонця ясного, отже „ко-ляди". Інші беруться в назві бачити латинські „calendae" не думаючи при тім, що латинська назва може так само бути перенята, як „sclavus" від славян, (котрі достарчали римлянам найбільше рабів, у неволю-ясир переведених). Пісні ці визначалися глибокою релігійністю і чистотою почувань, становили отже найбільший скарб народу.

Зрозуміло це християнство і старалося їх використати для своїх місійних цілей. А тому або лише дещо їх змінило і залишило (сюди належить наше „Согласно пійте"), або приймило лише напів і під цей старопоганський напів підложило нові християнські слова; нарід привязаний до напіву переймав мимоволі нові слова, а з ними й нову віру. Повторилося отже в пісні те саме явище, яке мало місце і в самих місцях молитов: давні поганські гаї перемінено на християнські площі, замісць поганських святинь поставлено там християнські каплиці, церкви, знаки. Нарід, що привик був ходити сюди молитися до своїх поганських ідолів, стихійно зачав християнізуватися.

Отже злялося старе первісне поганство непомітно з християнством і таким чином повстала нова, а прецінь стара віра, яка нераз ще виявляла свої передхристиянські черти і за що її нераз називали „двоєвірям". Коли маємо бути щирими й отвертими, то мусимо собі це усвідомити і ствердити, йдучи за виводами польського ученого Зелінського (Юдаїзм, геленізм і християнство), що сьогоднішне наше християнство є лише штучно і неприродно склеєне зі семітським світоглядом і жидівським старим завітом! На ділі воно не має з ними нічого спільного, є чисто-арійською появою і не дасться ані до світогляду ані до теольогії семітської ніяк натягнути.

ний американський соціольог Стоддард:*)

„Більша або менша міра кріпкости кожного народу залежить від сили його життевого інстинкту, від його більшої або меншої здатности приноровитися до вимог моменту і ними заволодіти. Коли життевий інстинкт народу здоровий, то він легко підшепне народові свому такі релігійні й моральні доктрини, які забезпечать йому його самоохорону й будучину... Коли народ здоровий і кріпкий, то він приймає за своє або винаходить собі те вірування, яке йому корисне..."

Невідрадні географічні й історичні обставини накинули Володимирові Великому (тай після його вагання!) візантійську духову формацію. Наслідки цього бачимо нині на Україні цілій і на кожній українській одиниці й родині зокрема. Ріжні познаки заставляють нас побоюватися, щоб і привязана (ще!) до Риму західна вітка українського народу, серед проб і нинішніх днів, не відорвалася остаточно від римського світа і не сталася легкою добичею Сходу. Деякі відзиви наших візантійців, надихані такою жорстокою ненавистю до Риму, що пари їм глядати хіба аж у стародавніх царгородських і афонських памфлетах проти „римського Антихриста". В нашій сучасній ідеольоґії малощо здібне нас ще зачудувати; та ці відзиви, признаємось, таки ще переходять своєю істинно-візантійською ненавистю звичайну, буденну міру нашої національної публіцистики**).

Як усі інші великі історичні й соціяльно-культурні явища, візантійство занадто складне, щоб його можна замкнути в рамках короткої й точної дефініції. Місце її, як усе в таких справах, мусять заступити більш або менш повно вичислені елементи аналізи генетичної й описової, — зведені тут з природи річей до свойого найкоротшого вислову. Діло тут, очевидно, не в клеймленню, а в чеснім зусиллю до розуміння і прагматичної оцінки. Часи, коли візантійську імперію з усіми ділами її „гуртом" осуджувано й понижувано, вже минулися. Досліди вчених візантиністів останніх кількох десятків літ показали, що імперія та доконала в ріжних часах великих діл; що видала великих законодавців, вождів, володарів; що оставила по собі великі твори мистецтва; що — це може головне — під покровом своєї полуазійської розвязлости, вона таки зберігла для людства значну часть спадку клясичного грецького письменства. Але інша річ — признати Візантії те, що в ній бувало велике і достойне подиву, а інша — прижмурити очі на те, що було в ній отруйне, розкладове, словом — забути про той могучий подих анархії, себ-то в оконечнім рахунку: моральної й державно-суспільної смерти, що від Візантії налинув на всіх, хто піддав під її вплив, на східне й південне славянство взагалі, на Русь-Україну зосібна*).

*) Lothrop Stoddard: Le flot montant des peuples de couleur contre la Suprématie mondiale des blancs. Paris, Pauch, 925.

**) Мимоходом: наші візантійці здібні на одній сторінці виливати свою ворожнечу до латинської церкви й організації, тай накликувати вірних і духовенство до візантійських, себто par excellence восточних засад церкви і культури, а на другій — божитися і чванитися, що ми, мовляв, люди західнього світа, яким не подорозі зі „Сходом".

*) Стаття ця була написана для числа одного львівського видавництва, яка „з незалежних причин" не побачила світа. Вона мала бути першою в серії розвідок, які мали бути присвячені основним питанням нашої духової формації і яких підготовлення вимагало від автора чимало років лектури і роздумування. — В. П.

ІВАН НІМЧУК.

Рідкий ювилей.

З приводу 60-ліття віденської „Січи".

Віденське студентське товариство „Січ" святкує в цьому році 60-ліття свого істнування. Саме 60 літ тому, 9. січня 1868 р. (в третій день Різдвяних Свят), зібрався був у Відні на ініціятивні збори гурток студентів і кількох старших громадян, які приняли назву товариства і його статут та вибрали першим головою „Січи" Анатоля Вахнянина, що був душею цілої акції. І хоча статут нового товариства політичні власти затвердили щойно 21. січня 1868 р., а установчі збори „Січи" відбулися аж 25. березня 1868 р., то день ініціятивних зборів (9. січня) є справжнім ювилейним днем і дійсним початком віденської „Січи".

Не треба думати, що передтим не було ніяких спроб до заснування українського товариства у Відні. Такі спроби були нераз давніше, але дрібна скількість українців у наддунайській столиці і відсутність більш маркантних індивідуальностей між ними не давали можности зреалізуватися думкам і починам рухливіших одиниць. Щойно невеличкий гурток ідейних людей під проводом Ан. Вахнянина перевів думку багатьох попередників у діло.

Слід зазначити, що віденська „Січ" була подумана спершу по свому статуту як т-во загально-національне, і то більше забавового характеру, а не виключно студентське. Щойно при пізніших змінах статуту перетворено її в чисто студентську організацію, хоч справжній характер „Січи" був завсіди студентський і студенти надавали навіть у самих її початках тон і напрям усій її роботі.

Переходити в отсій статті богату в ріжні світлі й деякі сумні моменти історію наддунайської „Січи" — неможливо вже хочби тому, що у нас нема під руками потрібних до того матеріялів. А втім ця історія (за перших 40 літ істнування) друкована вже в двох ювилейних альманахах „Січи": в 25-ліття і 40-ліття її істнування. Останні двацять літ діяльности й праці віденської „Січи" найдуть певно свого історика-хронікаря там у Відні, на місці, і можна думати, що ми побачимо повну її історію в новім ювилейнім збірнику „Січи", що має вийти в першій половині цього року.

На отсьому місці треба зазначити згідно з правдою тільки одно: віденська „Січ", найстарша українська студентська організація й одно з найстарших українських товариств (коли теж не найстарше з істнуючих) на цілій земській кулі взагалі, відіграла визначну ролю не тільки в нашому студентському, але — і то передовсім — в нашому загально-національному житті. Її члени — а було їх на протязі цілих 60 літ безперечно кілька тисяч — були тим живим звязком між культурою і творчістю нашого народу з одного й культурою і творчістю Відня, а тимсамим цілого Заходу, з другого боку. Вони пізнавали, вчилися і присвоювали собі не одно цінне в такому високо-культурному центрі, яким був і є здавна Відень і переносили це на наш рідний ґрунт, вони познакомлювали й віденців, а з ними і дальшу Европу, з українською піснею, з мистецькими виробами і взагалі з культурними надбаннями й історією нашого народу. Ця виміна культурних цінностей і вартостей, що йшла і йде сама собою, ця жива, щоденна, часами й невидима пропаґандистично-інформативна праця, мала і для нас і для нашої справи величезне значіння, яке може оцінити як слід тільки той, хто розуміє вагу звязків поневоленого народу з народом культурним, до того йому абсолютно не тільки не ворожим, але й прихильним.

Окремо слід би звернути увагу на стару, гарну традицію віденської „Січи": на її старих „січових дідів", на спеціяльні пісні, що повстали і плекалися між давніми її членами, на ту специфічну „віденську атмосферу", що панувала колись у її кімнатах, і на богато-богато дечого іншого, радісного, що нині вже належить до більше або менше забутої її історії. Бо нинішня „Січ" зі значно меншим, як перед війною числом членів, яке з року на рік буде ще дальше топніти, стоїть, саме в році свого ювилею як уже раз у своїй історії (на весну 1919 року, коли то у Відні залишилося було ледви кількох наших студентів), перед справді невеселими перспективами...

На одну сторінку в розвитку віденської „Січи" хочу ще звернути увагу, бо вона звязана з моєю особою. Маю тут на думці завішення т-ва в його діяльности зимою 1917-18 року, яке перевела була віденська поліція за антидержавні резолюції (автором яких був я), ухвалені на студентськім вічу в льокалі „Січи". В цих резолюціях ухвалено м. ін. постанову про злуку українських земель під Австрією з проголошеною тоді Українською Народньою Республикою і про підчинення всіх українців з австро-угорської займанщини приказам Української Центральної Ради в Києві. Слідство з приводу цих резолюцій в напрямі „державної зради", що грозило декому тяжкими наслідками, припинено з хвилею заключення берестейського мира з Українською Державою. (Про цю справу сподіюся дати окре-

Величезний вибір Новостий на КАРНАВАЛ поручає блаватна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

Морфеева фільма.

Я давно прийняв новий стиль календаря і ніхто мене вже не здурить що новий рік зачинається після Маланки. Симпатична це була дівчина, але за часів наших батьків. Тепер постарілась і вже на нікого не робить враження.

Маланку проміняв я на Севастіяна, що разом із римо-католиком Сильвестром мандрують крізь гущавину століть, заганяючи качки.

31. грудня кінчу старий, 1. січня починаю новий рік, а 13 — на Маланки тільки вдаю, що кінчу і починаю.

31. грудня кладуся спати дуже рано, а встаю дуже пізно, звичайно з болем голови і з прикрим почуттям порожні в кишенях.

Але цього року я відступив від засади і поклався спати як щодня щоби Новий Рік стрінути в обіймах істоти, найкращої на світі — в обіймах сну.

І приснився мені сон...

Іду віби Хрещатиком у Києві, а попри мене карита шестірнею запряжена.

— Якийсь великий комісар! — подумав я голосно.

— Більшовик, більшовик! — крикнув хтось біля мене і хвать мене за обшівку.

Не встиг я й слова промовити, а вже довкола мене народу стільки, як кандидатів на послів.

— В холодну його... (такого то й такого)! — репетує якийсь залізничник.

— На ліхтарню! Повісити!! — пропонує більше компромісово настроєна панночка.

— Колом по голові! — вирішує замотану справу мужик.

Побачивши, що з цього мало мені буде користи — я відзискав чимскоріш мову і почав проситися.

— Пустіть, бісові діти, якої біди вчіпилися. Адже я гетьманець, коли не з діда праділа, так від часів появи „Історії України" — Грушевського.

— А не брешеш? — спитав якийсь урядовець.

А потім додав з наддніпрянська: Позаяк ви заклялися, значить, віримо.

Товпа видно повірила, бо відплила від мене як відбита хвиля.

— Щож це в вас за чудасії? — спитався я якогось галичанина (пізнав по довгих вухах). Виглядає немов зміна влади?!...

— Ніякої зміни — відповів галичанин. — Так як було так і є: Ясновельможний Пан Гетьман панує нам милостиво далі.

Зняв шапку й перехрестився.

— А більшовики?

— Ах, це ви про цю давно відспівану пісню. Де ви були як вас не було?...

Я не знав, що й відповісти. Забув зовсім, що це просто сон.

Галичанин продовжував далі: — Після більшовиків була отаманщина, а після анархії гетьманат.

Мені радість заперла віддих.

— Як?.. невжеж?... Господи... Справді?!...

— Бідний ви чоловяга! — сказав зі сожалінням галичанин. — Так довго не знати про те все?

— А з поляками як?...

— Ні пяди польської землі не взяли... З усіми ми в згоді, тільки румуни на Лігу Націй нарікають, що дала нам Яси, а Турки трохи за Константинополем плачуть.

— А гетьманат як? Виборний?!...

— Не будьте ви смішні. Миж не нинішні.

— Скажіть же будь ласка, як стоїть справа з еміграцією У. Н. Р.?

— Деякі повертали, але головачі далі за кордоном... Вони залежні самостійники.

— А концепція Галицько-Волинської Держави?

— Живе ще, але тільки завдяки берлінській Уфа-фільмі.

— Цікаво! Їбо цікаво... А як церковні справи?

— Автокефалія.

— Унії тут нема?

— Автокефалісти зголошувались, але Юр не погодився через целібат і маєві богослуження.

Оттак балакаючи пройшли ми великий шмат дороги і опинились в парку.

— Купецький Сад! — пригадав собі я з часів як блукав туди з киянками.

— Тепер: Сад Земельного Банку! — поправив мій товариш.

— ??

— Завдяки щасливим спекуляціям своєї агенції на Ягайлонській вулиці у Львові, поширив свої бюра аж до Києва і літом урядує в Саду.

— З цього бачу, що богато тут є нашого брата зза Збруча.

— Ого! Де не поглянеш, куди не підеш — галичани, як мухомори по дощі.

— Деж найбільше?

— Звичайно: біля Їх Ясновельможности... (Тут мій товариш встав і відкрив голову).

— Хтож там зі знакомих і на яких посадах?

— Не знаю, про кого вам розказувати. Про старих чи про молодих?

— Розповідайте про молодших, бо про старших я — признаюся — готов не повірити.

Ми сіли на першу стрічну лавочку і галичанин почав:

— Отже питайте!

— Що робить, наприклад „Залізняк?

— Капеляном Їх Ясновельможности.

— А Глядишовський?

— Шеф дипльоматичного протоколу і інтендант надворної оперетки.

— А Федорців?

— Шеф департаменту для поборювання політичних жовчевих камінів.

— А Целевич?

— Ґенеральний стиліст чорнових гетьманських грамот і універсалів.

— А Паліїв?

— Адютант без приділення.

— А Льоньо Ленкий?

— Ґенеральний конюший і покровитель гетьманської „каштанки".

— Він все до того зітхав і таки добився вкінці. Богу дякувати... Щож робить Струтинський?

— О, цей найліпше вийшов: є ґувернером гетьманських нащадків.

— Пождіть, а Назарук тут?

— Є! Велика особа! Папським нунцієм при дворі...

му статтю до ювилейного збірника).

Як згадано вже вище, виділ „Січи" вибрав спеціяльний ювилейний комітет, що займається зібранням відповідного матеріялу і виданням скромного ювилейного альманаха. В альманах увійде повна історія т-ва з особливим узгляднениям останнього його 20-літнього періоду, цікавіші спомини членів і короткі некрольоги погибших у світовій і визвольній війні віденських січовиків, яких є дуже поважне число. Відділ літературно-науковий мусить, думаю, відпасти, бо й ті три части, оскільки будуть солідно і з любовю до справи оброблені, дадуть поважну книгу. Позатим ювилейний комітет і виділ т-ва влаштують з кінцем березня святочну академію (по можности 25. березня, в день установчих зборів, по статуту), хочуть розвинути в справі ювилею відповідну інформаційну акцію в австрійській пресі і т. д. Треба надіятися, що загал колишніх віденських січовиків відгукнеться на цей рідкий ювилей свого т-ва не тільки щирим словом у формі спомин[ів], привітів і т. п., а ле й відповідним до своєї спроможности грошевим датком на видання ювилейного збірника в 60-літти заслуженого, дорогого товариства.

М. РУДНИЦЬКА.

Жінка і політика.

В останніх часах — у звязку з громадськими виборами, які відбулися літом цього року та з огляду на близький речинець виборів до сойму і сенату, зросло серед нашого громадянства зацікавлення жіноцтвом, як політичним чинником. Через політичну рівноправність жінка-виборець звернула на себе відразу живу увагу політичних партій, які бачать тепер у жіноцтві засіб до поширення своїх впливів і тому бажають признати його для себе. Довголітня боротьба жіноцтва за політичні права не мала на нашу суспільність такої переконуючої сили, як сам факт признання жінкам виборчого права. Затихли закиди, немов-то жінка не доросла до ширшої політичної діяльности та що призвання жінкам політичних прав захитало би основами суспільного ладу, освяченого тисячлітньою традицією. Ще раз найшов своє потвердження відомий вислів Бісмарка: **„Wer keine Stimme hat, der ist politisch tot" (Хто не має права голосування, цей є політичним трупом), а з жіноцтвом nolens-volens рахуються тепер, як із реальною політичною силою.**

Одначе коли приглянемося близше відношенню політичних партій і їх діячів до справи участи жіноцтва в політичному житті, то переконаємося, що це відношення не є вдоволяюче. Політичне значіння жіноцтва мірять вони лише цифрою голосів, яку жіноцтво репрезентує і виключно під тим кутом вирішують питання його вартости як політичного чинника, питання незвичайної ваги і далекосяглости. Така поверховна і коротковора оцінка політичної ролі жіноцтва може важко пімститись на нас у майбутньому. Коли кажемо про завдання жіноцтва в політиці, треба нам брати під увагу не лиш скількість жіночих голосів при виборах, але цю велику *потенціяльну* силу, яку уявляє собою сьогодні жіноцтво, а яка завтра переміниться на дійсну, конкретну цінність, якщо жіноцтво стане справді свідомим, творчим громадянським чинником.

Завдання жінки в політиці вяжеться нерозривно з цілим її культурним покликанням, з її місією в житті нації і людства. А ця місія жінки є послідовним наслідком її біольогічної ролі, як матері і опікунки нового життя. Суть питання лежить ось де: чи віримо в духову силу жіночої природи, в якісь своєрідні жін. прикмети і питомі жінці і чи віримо, що жінка завдяки своїй ріжній від мущини психічній структурі зможе внести в людську культуру (отже і в політичне життя) нові цінности, яких не в силі створити мущина? Той, для кого жіночий рух є наслідком природного господарського й духового розвитку суспільности та хто бачить, що цей розвиток із залізною послідовністю вимагає щораз більшого притягнення жінки до політичного життя, цей на таке питання мусить дати притакуючу відповідь.

Коли глянемо на дотеперішню політичну діяльність жіноцтва Зах. Европи і Америки в міських радах, в парляментах і в Лізі Націй, мусимо признати, що ця діяльність обходила саме ті ділянки, які з природи річи належать до жінки, як матері. Що в давніх часах належало до обсягу хатньої жіночої діяльности, а що із зміною форм продукції перейшло в сферу усуспільненої праці, це стає предметом опіки та охорони модерної жінки в її політичній роботі. Що раніше розвивалося в рамах одної родини, сьогодні приняло соціяльні форми, перейшло в компетенцію громади та держави. Але щоби держава могла виповнити ті завдання, вона невідклично потребує до них помочі жіноцтва. Боротьба з алькоголізмом і проституцією, справи виховання та соціяльної опіки, організація опіки над дітьми і заборона діточої праці, гигієна мешкань і засобів поживи, охорона материнства — ось приклади з дотеперішньої політичної діяльности жінок. Те все є справи навіть у найбільш консервативному значінні: „жіночі" і вони залишились цариною жінки, хоча змінилися зовнішні форми суспільного життя. Цю діяльність можна коротко схарактеризувати, як діяльність матері, діяльність у напрямі збереження, скріплення та оздоровлення життя.

Зверні[м] ще увагу на деякі висновки, з тієї основної, материнської ролі жіноцтва в політиці, а які під нинішню пору мають для нас велику вагу та актуальність.

З материнської місії жіноцтва виходить, що вона в своїй громадянській діяльности є чинником перш усього *національним*. Дотеперішня практика показує, що в усіх державах величезна перевага жіночих голосів пале на листи націоналістичних партій, а лиш малий процент на ліві партії. Завдяки своєму здоровому інстинктові жіноцтво всіх [народів] є заборолом проти національної апостазії, проти інтернаціоналізму та соціяльного радикалізму. Нема сумніву, що й українське жіноцтво, яке в останніх роках дало стільки доказів свойого патріотизму і почуття громадянської відповідальности, не заведе надій при виборах і у величезній більшости віддасть голоси на українські національні листи!

Жінки вступають до політичного життя із здоровим оптимізмом і молодечим ідеалізмом. Вони стояли досі осторонь політики і тому їхнє око глядить критично на небезпеки політичної деправації. І тому треба надіятися, що вони причиняться до оздоровлення відносин. Побєрювання нечесних метод міжпартійної боротьби, злагіднення партійної заїлости і доктринерства — ось найблищі завдання українського жіноцтва в політичному житті. Нема сумніву, що українське жіноцтво увійшовши в політичне життя, колись зрізничкується партійно, — все таки лишиться чинником національним, для якого національний інтерес є вищий ніж партійний. Що ці наші сподівання базуються на фактах, найкращим цього доказом є становище „Краєвого Жіночого Зїзду", що відбувся 24. м. м. В окремій резолюції Зїзд зазначив своє відношення до українського національного бльоку у виборах. „В переконанні, що лише однозгідність усіх українських сил та безумовна національна солідарність може принести українцям побіду у виборах, „Краєвий Жіночий Зїзд" звертається до всіх українських партій з рішучим зазивом, творити один виборчий національний фронт. Зїзд взиває також ціле українське жіноцтво доложити всіх сил до злагоджения партійних роздорів серед українського громадянства — з огляду на велику моральну шкоду, яка грозить українському народові через міжпартійну боротьбу в передвиборчій акції, ведену неетичними, крайно демагогічними середниками". Цю резолюцію приняв Зїзд одноголосно, — а треба підкреслити, що між учасницями Зїзду були члени ріжних політичних партій. І хоча цей голос жіноцтва мабуть не найде послуху, бо наше жіноцтво, на жаль, — ще не має такого впливу на політичне життя, щоби з його голосом рахувалися, — все таки він має велике моральне значіння і він дозволяє поробити деякі висновки щодо напряму майбутньої жіночої політичної діяльности, щодо світогляду жінок і тих нових цінностей, які вони вносять у громадянське життя. Коли дозріє свідома, політична воля українського жіноцтва, тоді зможемо сказати за німецьким поетом:

Якби могли ви вршті о, народи,
Жіночих рук покликати на поміч!
О, краю мій! Якою ти красою
Засвітнув би багатий сам.
Якби добрячі руки мам
Зялися над тобою!

При запертю стільця, здуттю, болю в боці, браку в духу, биттю серця, мігрені, шумі в ухах, млостях, злім самопочуттю, природна гірка вода *Franciszka Józefa* спричинює видатне випорожнення і занік попередних хоробливих обявів. Богато лікарів приноровлює воду Franciszka Józefa при лікуванню проти солітера з якнайліпшим наслідком.

Л. КОРЕНЕЦЬ.

Реформа шкільництва.

Одною з найважніших проблем, над яких розвязкою працює повоєнна Европа, є реформа шкільництва. В Польщі праця над нею йде від десятьох літ, бо ще в 1917 р. розпочало її краківське „коло" найповажнішої організації учителів „Товариства учителів шкіл середних і вищих". Згодом занялося нею теж народне учительство, а у відбудованій Польщі взяло її у свої руки міністерство освіти у Варшаві.

Ми не можемо в тій справі стояти на боці, бо наша школа вимагає теж реформи, а зокрема польська реформа для нас, живучих в межах Польщі, не може бути обоятна. Тому бодай коротко тою справою тут займемося.

Учительські польські круги поділилися в справі реформи на два завзято поборюючі себе табори. Один табор, зложений головно з народнього учительства, стоїть на становищі одноцільної школи, зі спільною для всіх горожан семиклясовою всенародньою школою, як підбудівлею середної, загально образуючої і фахової школи. При тім середня школа має бути обкроена на пять вищих кляс, бо три нижчі середні мають заступити три вищі народні кляси. Другий табор, хоч теж признає потребу реформи, не годиться на скорочення, а радше є за продовженням гімназійної науки.

Перший табор вказує, що слід піднести рівень образування широких мас та здемократизувати школи, облекшуючи дальше образування сільській дітворі. Станеться це тоді, коли вона зможе коротше поза домом учитися, маючи не селі семиклясову школу, яка заступить її нижчу гімназію. Другий табор бачить в скороченні гімназійної науки загрозу обниження культури, бо не вважає народнього учительства за достаточно підготоване до ведення трьох вищих кляс всенародньої школи на уровені гімназії, а поза тим зогляду на фінанси Поль-

— А Німчук?

— Дозорець гетьманських воєнних могил.

— Прекрасно. Радію, що мої знакомі так високо залізли. Але... але... скажіть мені будь ласка: Я мав у Галичині товариша—Галактіон Чіпка називався. Чи він теж тут денебудь пристроївся, чи далі вислухує побажань, домагань і докорів від компетентних і некомпетентних людей?!...

— Ну, знаєте, з Чіпкою дуже цікава історія вийшла. Він є тут і займає посаду не дуже таку почесну, але зате легку і мало відповідальну.

— Що робить?

— Взявши під увагу його монархістичні почування і довгий язик, Їх Ясновельможність приділили його до Своєї Особи і до Своєї Канцелярії.

— Ну?

— Як Їх Ясновельможність пишуть якесь письмо, він має стояти з виставленим язиком, щоб було до чого змочити почтовий значок.

— Знаменитий чин! Не має ж він конкурентів?

— Чому ні? З самого Львова вже кільканацять жінок приїздало, показували язики — богато довші, але щож: Їх Ясновельможність не хочуть. Привичка!...

— Бачите: я все казав, що з того Чіпки будуть люди, а мені навіть родина не вірила... А що там робить Михайло Рудницький?

— Директор гетьманського балету і секретар „товариства по боротьбі з чарльстоном".

— А Мудрий?

— Голова „комісії по розкопкам з комуністичної доби".

— То „Діла" вже не редагує?

— Чому ні, але через телефон. Вони ще послугуються телефоном.

— А Мілена Рудницька?...

— Шефиця Департаменту для охорони непорушности супружих звязків...

— Дуже вам дякую за інформації. Справді, незвичайно радий, що почув стільки доброго про земляків. Так кажете всюди на важніших місцях галичани!?

— Еге ж!

— Знаменито. Не дурно нас усі вважають за одинокий державнотворчий елемент. Спасибіг вам, що поінформували мене. Тепер я себе почуваю інакше. Майже зовсім як у себе дома.

— Поживете, то забудете до решти про Галичину. Тут і життя краще і люди привітніші. А галичан незвичайно всі люблять. Правда, богато в цьому напрямку зробив Огієнко і Сальський.

При останніх словах мойого співбесідника, я радісно сплеснув руками.

— Ей господине! Чи не піддурюєте?!...

— Їбо ні!

— Зачдіть, я зараз переконаюся, чи не мені не спиться.

Щіпнув себе в околицю коліна і... збудився.

Довго спав я. На дворі сірів ранок зимового дня, першого дня Різдва в 1938 р.

щі не вірять у скоре здійснення ідеї семиклясової школи по селах.

Цей другий огляд є і для нас у тій справі дуже важний, важніший чим для поляків, бо ми ще менше чим вони можемо надіятися на засновування семиклясових шкіл по наших селах. Тому тота реформа хоч як бажана булаб для нашої в своїй масі сільської нації, бо дала би спромогу нашій сільській молоді вчитися довше дома і то в здоровій сільській атмосфері, моглаб також утруднити нашій дітворі науку ізза браку семиклясових шкіл на місцях.

Отже бачимо, розвязка питання **організації** шкільництва не представляється так легко. Одначе на тім не кінчаться усі труднощі реформи шкільництва.

Поза тим, **як довго** дитина має вчитися в одній і другій школі, не менше важним, а може й важнішим питанням є: **чого і як вона має вчитися**, себ-то питання програми і методи навчання та загального напрямку виховання.

Школа повинна дати певну суму знання, потрібну для зрозуміння нинішнього світа і його культури. Одначе нинішня наука так на усіх полях знання розрослася, що всею шкільною програмою її обняти не можна, бо інакше дамо молоді дуже поверховне знання і що гірше навчимо її поверховности, а навіть бляги. Тому мусить бути дуже вмілий нетільки **підбір предметів науки, але й матеріялу** з кожного предмету. Мусимо виречися неодного такого, що нам здавалося необхідним в науці, бо треба вчити нових річей, яких давніше не вчили, бо їх ще не знали.

От візьмім історію і літературу. Скільки то нових великих подій, скільки знаменитих письменників вже в XX. ст. прибуло! А здобутки фізики, техніки? Чи можливе є обняти нове, не обкроївши поважно давного?

Але й на тім не кінець. Нинішня молодь, то зовсім інший світ. Вона не подібна до давнішої. Світова війна і її наслідки, переворота державні, суспільні, в штуці, літературі, науці, загалом в цілім житті людства, сензаційна література, кіна і все інше витворили новий тип дитини, часто зматеріялізованої, нездисциплінованої, без вищих ідеалів, та неохочої до праці. Тому то великою штукою є підійти до неї вміло з так поважною справою як наука. До того кличі „століття дитини" теж зробили своє і не лише мами вимагають від школи, щоби вона забавляючи вчила! Та школа не забавка, тому є нарікання на неї, а часто пересадна її критика. Її радо підхоплює дитина і використовуючи привязання родичів, часто наслідки свого лінивства оправдує переслідуванням учителя. Тому вчити тепер — нелегке діло. Воно вимагає більше як давніше окремої підготовки і великого хисту та знання, особливо душі дитини.

Тимчасом кандидат учительського звання того на університеті не дістає. Педаґоґія на краєвих університетах була все посмітюхом. Тепер справа трохи краще поставлена, та ще далеко до того, що повинно бути. Все ще професори університету уважають за свій обовязок підготовляти університетську молодь радше до научної, чим педаґоґічної діяльности. Зрештою вони самі звичайно до того не підготовані. Тому реформа шкільництва не має багато виглядів на успіх, поки не зреформується також способу підготування кандидатів учительського звання вже в часі їх університетських студій.

Це є істотою труднощів реформи загальної натури. Ми маємо свої окремі болячки, бо нам треба подумати ще про те, про що у державних народів сама держава дбає, а саме **про національне виховання молоді**.

Нам треба виховати молодь характерну, повну почуття особистої і національної чести, що вміє солід-

ВЖЕ ВІДКРИТО! Торгівлю Вин, Реставрацію і комнати до снідань

під „Золотою Грушкою" (давніше Людвіг)
під новою управою і по цілковитій реконструкції льокалю

Львів, вул. Краківська ч. 7

та поручає П. Т. Публиці вибагливу кухню, як також першорядний буфет. — Ціни дуже приступні.

но працювати, бож ми мусимо другі народи доганяти на дорозі культури і поступу! Ми мусимо дати нашій молоді віру в себе і свій нарід, мусимо зробити її здатною успішно перебиватися через життя а також такою, щоби хотіла і вміла свойому народові викувати кращу будучність. Треба засвоїти їй засаду: „contra spem spero"!

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

Із записок молодого українця на чужині.

В школах Італії про нас.

По великій війні, по небувалих революційних потрясеннях в Европі, ще більше поширилось оте банальне — видно необхідне — питання: Якої народности? Навіть в Італії, де чужинець звичайне, буденна явища, де більше цікавляться його грошима, як його особою, а й тут тепер у роки фашизму стрінетесь із питанням:

— Ви є Russo?
— Ні, українець.
— О, це все одно!
— Тоді ви — еспанець.
— Та що ви? Яж італієць!
— О, це все одно!...

І нехай нас не дивують отсі міркування італійця про Україну та про її етнографічну відрубність від Москви чи від Польщі. Перші відомости про чужі краї одержуємо в школі. Італієць, читаючи в школі про наш край, який для нього завсігди є „un paese esotico", находить ось такі відомости:

„Початки dello Stato Russo виринають у IX в. по Хр. В тому часі нормани, які прийшли на сарматські низи, створили там державу зі столицею в Новгороді, а потім у Києві. Державу названо Russia. При кінці XV в. скинено владу татар і російська могутність будиться. Іванові III. Вел. (1462—1503) вдається з'учити всі малі славянські держави в одну-єдину державу, Велику Росію. Наслідники Івана III. розширяють російські здобутки і порядкують край політично й військово. Найбільше заслужений з усіх Іван IV. Грізний (1533—1584) (перший цар Росії.*)

По прочитанні и вивченні таких історичних відомостей, де татари, царі Івани, Новгород, Київ — ті всі дивно химерні люди й події — проходять у якомусь безладному поході-процесі, — він італієць мусить розуміти, що Russo чи l'Ucraino — „це все одно". Царі Івани, які ніколи не тільки не були царями України, а й не снилось їм годі про це, італійцеві в його шкільній історії подані як безперечні царі delli Grande Russie. Навіть нема коротенького пояснення, що таке Русь, а що Росія...

По кожному розділі, в якому говориться про важніші події в тому чи іншому краю, при кінці в замітці відсилається читача, в даному випадку ученика, до якоїсь історичної повісти, в якій головним предметом є історія народу, згаданого в розділі, його звичаї обичаї, його великі люди й герої. І так у цій історії, при згадці про роздори київського князівства, відсилається ученика до повісти „Огнем та мечем" Г. Сенкевича. Зовсім злишнім булоб розводитись більше про це, бо знаємо, що в цій повісти знайде італієць. А черпаючи в відомости про нас із названої повісти, чи зі своїх італійських підручників, де говориться тільки про Stato Russo, — він мусить губитися в неясности щодо нашого національного обличчя.

По докладному змалюванні постаті Петра І. Вел., в замітці по цьому розділі читаєте:

„Епізод північної війни богато разів став мотивом для поетів і письменників кількох народів, а саме мотив про Мазепу — гетьмана козаків, князя варвара, підданого Петра І., який, підюджений шведами, зважився підняти бунт проти свого володаря..."

Петро І. прийшов і загарбав наш високо культурний край саме на те, щоби свою варварську, дику Росію привернути хоч трохи на шлях культури, щоб через Україну зблизитись до Европи, до Заходу. Та про це не тільки ніякої згадки нема, але навпаки: прийшов знищити, зломити збунтованого варвара Мазепу. Навіть як узяти під увагу, що слово „barbaro" в італійській мові має два значіння — варвар і тиран, то ні одно ні друге зовсім тут непригоже й ужити цього слова в даному разі ніяк не можна.

Цими короткими замітками зовсім не маю ні на думці, ні на меті рятувати честь і славу Рідного Краю та народу. Це зрештою для одиниці й неможливе до переведення. Способи такої боротьби-пропаганди промнинули, майже не істнують тут нині для поневоленого народу. А подаю це тільки мимоходом, щоб наші люди знали, як учать про нас у школах Італії. Вірю, що наш нарід, розріст його творчих сил, його поступ — своєю еволюційною силою, своїми культурними надбаннями знівечить такі й інші, похожі їм „відомости" про нас, живцем перенесені на італійський грунт з історії „єдиної неділимої Росії".

Тільки таку історію мав на думці Бальзак, пишучи в одному з творів Людської Комедії, що історія писана — це брехня. З джерел такої історії брехні черпані дані про нас для шкіл Італії, а мабуть і для шкіл усіх інших держав світу

Мілано, 1927.

* Corrado Barbagallo: Manuale di storia antica, medioevale e moderna per gl'Istituti Tecnici, volume I, III. видання з 1919, 1920 і 1921 рр.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ.

Розвій і нинішній стан атомічної теорії.

Властиві перші натяки про вічні і незчислені атоми, з яких складається світ, маємо вже у стариннного індійського мудреця **Канади**, автора фільософічно-природничої системи з першої половини першого тисячеліття перед Христом, одначе дійсними основниками атомістичної теорії слід уважати греків **Левкіппа** (ур. коло 400-ого р. пер. Хр.) і **Демокрита** з Абдери (ур. к. 460 ого р. пер. Хр.) По їхній теорії атоми не незмінні, неподільні, якісно однакові, а лиш величиною і формою ріжні частинки матерії. Предмети, що їх спостерігаємо, повстають наслідком злуки або розлуки тих частинок, які є заосмотрені в гачики, якщо мають держатися других частинок.

Ревним прихильником цієї теорії був теж **Епікур** (341—271 пер. Хр.), який змодифікував науку Демокрита настільки, що був цього переконання, що атоми лучаться зглядно розлучуються цілком **випадково**, а не наслідком механічної **конечности**, як приймав Демокрит. Одушевлений визнавець епікурейської фільософії, відомий римський поет **Тит Люкрецій Кар** (98—54 пер. Хр.) звеличав атомістичну фізику в великій поемі **De rerum natura**

Ці погляди на атомістичну теорію утримались майже без змін через пізне середновіччя аж до часів великого англійського математика **Ісаака Ньютона** (1643—1727) мимо деяких незначних модифікацій француза Петра **Гассенді** (1592—1655) та англійського хеміка Роберта **Бойля** (1627—1691), котрий приймав, що всі атоми (він назвав їх **корпускулами**) є з тої самої матерії, але ріжняться від себе величиною, формою і рухом. По є в тої самої праматерії, але ріжняться від нали остаточно гачики атомів старини.

Англієць Джон **Дальтон** (1766—1844) підійшов до атомістичної теорії зі становища хеміка. На його думку кожний хемічний первень зложений з однакових, незмінних атомів, що мають постійний тягар. Через злуку атомів ріжних первнів повстають хемічні злуки. Атоми Дальтона є **поєдинчими** і тому **неподільними** творами.

Відколи Дж. Дж. **Томсон**, будучи ще професором експеріментальної фізики в Кембрідж, дослідив докладніше електричні розрядження в сильно розріджених газах, приймається, що атоми, які беруть участь в цих розрядженнях, мусять мати електричні наряди. Тим самим вони перестають бути поєдинчими, простими творами, як це твердив Дальтон, а стають **зложеними**. А саме вони мусять тепер складатись з чогось, що репрезентує їх масу та з чогось, що вможливлює їм посідання електричного наряду. Репрезентантом маси є отже **ядро атому**, другим складником атому є **електрони**, себто, по думці Германа ф. **Гельмгольца** (1881), елементарні складники електричности. Тому, що наряд електронів є відємний, ядро атому мусить мати додатний наряд, якщо атом має находитися в невтральнім, нормальнім стані (в нім стані атоми є майже завсіди, а виїмок заходить н. пр. при згаданім електричнім розрядженні в розріджених газах), і то має мати стільки саме додатних одиниць, скільки є в атомі електронів. Від Дж. Дж. Томсона походить також спеціяльний модель атому, який одначе не приймився.

Докладніше спинився над питанням, як виглядає атом, англійський фізик Е. **Ретерфорд**. Він подав слідуючий модель атому: довкола нарядженого додатною електричністю ядра, що репрезентує масу атому і грає велику ролю при радіоактивних переміщах, кружляють (електрично) відємно наряджені електрони, що беруть участь у фізикальних і хемічних процесах. Цей модель названо **планетним** моделем атому. Електрони кружляють тут немов планети довкола сонця, що в нашім випадку є ядром атому.

Данський фізик Нільс **Бор** доповнив (1913) цей модель Ретерфорда теорією квантів енергії Пляника.*) Одначе теорія Бора не вдоволює в двох місцях, а них і почалася відтак революція. А саме Бор приймає всупереч електромагнетній теорії, що кружляючий електрон не може висилати ніяких промінів. (Знаємо, що дрогаюча струна висилає в простір звукові хвилі; так само електрон, кружляючи довкола ядра, повинен відповідно законам електромагнетизму висилати енерґію в формі промінів). Лише підчас скоку електрону з одної еліпси на другу, положену близше ядра, відбувається проміювання, а саме електрон висилає світло. З другої сторони т. зв. **кореспонденційний** прінціп Бора вимагає, щоб еліпси, по котрих кружляють електрони, рішали про вислане світло, а саме чи воно має бути червоне чи синє. Іншими словами, цей прінціп вимагає, щоби ці еліпси впливали на події, яких вони цілком не спричинюють.

Нинішні теорії відкидують атомовий модель Бора як фікцію, що веде до правдивих результатів, але не відповідає фізикальній дійсности.

Перший удар Боровому моделеві завдав (1925) Вернер **Гайзенберґ**, нині професор теоретичної фізики в Ляйпцигу. Його співробітниками були німецькі вчені **Борн і Йордан**. Гайзенберґ зрезигнував цілковито з установлення атомового моделю, а сформулував при помочі рахунку т. зв. матрицями закони цілого механізму проміювання, виминаючи труднощі, на які натикнула теорія Бора.

Ще дальше від Гайзенберґа пішов (1925/26) професор теоретичної фізики на університеті в Ціріху, нині наслідник Пляика на катедрі теоретичної фізики в Берліні, творець т. зв. **хвилястої механіки**, Ервін **Шредінґер**. Крім законів

*) Теорія атому Бора була вже досить широко обговорювана в „Ділі", тому її тут обширніше не описую.

проміжуванки подає він новий модель атому. Електрон перестає бути в цім моделі малою електричною кулею, за яку його досі вважали. Зате відємний електричний наряд є розміщений не так, як досі, по електронам, але тягло в цілім просторі довкола додатно наряджeного ядра. Отже атом, на думку Шредінгера, не є планетною системою, а лиш **додатно наряджeним ядром, що його окружає дрогаюча „хмара" відємної електричности.** А саме відємний наряд відбуває дрогання, і то т. зв. стоячі дрогання (з узлами і межиузлами). Звичайно, що побіч основних дрогань відємного наряду можливі і горішні дрогання (основними дроганнями називаємо дрогання наряду як цілости, горішними, дрогання частинок наряду). І ці основні і горішні дрогання разом дають нам електричний стан даного простору. А тому, що тут мова про хвилі, то може наступити і явище інтерференції, себто наверствування хвиль. Отже такі хвилі, вдираючись одна в другу, можуть себе взаїмно скріплювати або і знищити. Там, де такі хвилі себе знищать, зникає електрична густота. Якщо в даній системі дуже багато горішних „хвиль", можна довести в наслідок інтерференції до знищення електричної густоти в цілім просторі з виїмком одного одинокого місця, де хвилі скріплюються і де знаходиться т. зв. „коробка енергії", яка одвак не спочиває, а кружляє по елипсі. І ця „коробка енергії" не є нічим іншим, як тільки електроном Нільса Бора.

Представивши цю найновішу теорію атому, бачимо, що теорія Бора є лиш одним спеціяльним випадком загальнішої теорії Шредінгера. Іншими словами: наука про атоми поступила знов кількома великими кроками вперед тому, що завданням науки є між іншим вияснення фактів і законів, що мають місце згл. панують в даній науковій области. А поєднання тих фактів і законів відбувається в цей спосіб, що спеціяльні факти і закони підтягається під загальніші. І це саме сталось в нашім випадку.

Львів, в грудні 1927.

Шпилька в газеті й його стиль.

Навіщо журналістові переживати те, що він пише, коли воно на другий день і так переживається?

—о—

Читач помагається від часопису вічно старої річи: чого нового.

—о—

Часопис це святиня, якої жреці служать тільки єдиному богові: правді. Та що робити, коли правда мусить служити всім богам, що мають вплив на часопис?!

—о—

Журналіст — єдиний член суспільности, якому не вільно промовчати чужої смерти, хоч би який він був невзрушений.

—о—

Найдорожчий часопис це той, який читач дістає за дурно. Тоді він платить за нього ціною пошани для друкованого слова і для себе.

—о—

Три рядки поширюють до трьох шпальт у деяких газетах, що хотять поширити світогляд читача. Три шпальти звужують до трьох рядків ті, що хотять поширити світогляд власний.

—о—

Часопис — це результат вагань між правдою й інтересом. Доказом цього його читачі, які вагаються тільки між двома сумнівами: „Чи це правда"? і „Який вони можуть мати у цьому інтерес?"

—о—

Існують два роди щасливих часописів: один, якого єдиним інтересом є правда і другий, якого єдиною правдою є інтерес

—о—

Найсміливіше воюють пером — неоперені.

—о—

Одною дурною статтею легше роздати собі сто розумних читачів, як стома розумними придбати одного, хочби й дурного передплатника.

—о—

Найстаршим місцем у часописі є те, яке намагається бути наймолодшим: оголошення жінки, що хоче вийти замуж.

—о—

Журналіст може для приємности своїх читачів робити з мухи вола, але не з тої, що сідає йому на ніс.

—о—

Весела стаття для читача має приємність доброї міни для чоловіка: каже все, просто і з усміхом, чого хоче.

Мих. Рудницький

І. СВЄНЦІЦЬКИЙ

Національний Музей у 1927 р.

4. Тіснота Музею та потреби його розбудови.

Досвід дуже успішний з морального боку, але гіркий з матеріяльного, бо **тіснота приміщення і переладовання стін і вітрин не дала змоги розгорнути цих виставів до належного розміру, та промовити ними прозоро і ще більше інтересно до розуміння видців.** Збірним відвідувачам давано пояснення, але невеликі виставові салі дозволяли тільки невеликій частині відвідувачів користати з них. На цих виставах виявився і великий **брак сталого музейного персоналу**, бо иноді доводилося трьом співробітникам обслугувати без перерви протягом 2—4 годин групи по 200—300 осіб, що при тісноті будинку було незвичайно важко.

Найбільше дошкульною є тіснота протягом зимового півріччя, коли якраз звичайно належалоб би найбільше технічної роботи виконати. І так у кімнаті на 200 метрів² доводилося працювати вісьмом особам по ріжним напрямкам музейного діловодства — адміністрації, приросту, опису, систематики, зарисовки, консервації та обслуги наукових працівників. З уваги на те, чим далі тим більше виринає **необхідність поширення площі**, адміністративно-технічної праці музейного персоналу, щоби вона була як найбільше інтенсивною і плідною.

Усему тому можна би зарадити тільки **будовою великої галі** на яких 1000 метрів² площини, чого можна би дійняти готівкою яких 4000 долярів. Музей, на жаль, не має такої готівки. Супроти цього доводиться лишній раз звернути на це увагу українського громадянства і піддати йому під увагу тяжкий стан тісноти приміщення його одинокої музейної установи, в якій є зібрані безмірні багатства культурно-національного життя України з давноминулих віків і з найновішого часу. Без змоги тривало й величаво засвідчити ними почесне місце України в ділянці досягнень усього культурного світу, зібрані багатства не виконають наложеного з них завдання.

Чужинці і свої, що посвячували оглядові збірок Музею більше уваги, як напр. зїзд словянських етнографів і географів, представник Ліги Націй, представники канадійської преси, Полпред СССР із Варшави, голова Державидату України, представник Головнауки з Харкова, гр. кат. Епископат і дехто з місцевих прихильників музеольогії стверджували особисто доконечність розбудови Музею і його научно-дослідньої праці. Для здійснення цего потрібна загальна увага, загальне розуміння справи і загальна поміч до висоти вище поставленої суми. Постійна опіка музеєм з боку громадянства обильними вкладами грошевими і в предметах, поможе певно побороти всі труднощі розбудови музею і перевести її для спільного добра.

5. Зріст музейного майна.

На доказ того, що Управа музею має право говорити про те, нехай буде кілька цифр з приросту. Музей набув 50 ікон XVI. в. великої ваги для наших дослідів; але вони можуть стати предметом любування широких кругів нації і світу тільки тоді, коли їх можна буде відчистити і примістити належно. — Архів збогатився більше як на 1000 актів міщанського життя XVII—XVIII вв., а їх треба колись, комусь і десь належно прочистити, впорядкувати, вивчити, описати і дати можність дослідникам їх використовувати. — Відділ новітнього мистецтва збільшився на кілька творів: Бойчуків, Застанового, Коверка, Костирка, Лісового, Мегіка, Харкова, що потребують 10 метрів² вільної стіни. — Бібліотека музейна збогатилася на 700 книжок і видань по історії мистецтва, книгознавства і звязаних з ними ділянок. На їх приміщення треба яких 25 метрів полиць, 40 метрів висоти. Усе те просить місця, догляду, обстанови — а про це треба комусь подумати і на щось рішитися.

Ось протягом півріччя розібрала і впорядкувала д-р Марія Фуртак-Деркачева переписку Павлика 1870—1914 рр. Є в цій переписці велика сила безцінного матеріялу по історії нашого суспільного життя і літературної творчости, є дорогоцінне листування Франка і Лесі Українки, є деякі нитки українського і російського революційного руху до 1907 р., та до того великий ще не розібраний архів. Усе те займе велику шафу. До того музей має перейняти бібліотеку й архів покійного Олександра Барвінського й Івана Пулюя. Для всіх отсих архівів доконечно потрібна й обстанова і невелика саля з портретами діячів і звязаних з ними осіб. І все те мусить бути, і певно буде заспокоєне, тільки дуже бажаним булоб, щоби якнайскорше.

6. Субсидії для музею.

Колиб ідея заснування і розбудови Національного Музею Галицької України була виявом тільки одного ентузіязму почувань і міркувань його Основника, то певно, що публична розмова про це булаб зовсім зайвою. Але заснування і вдосконалення музею було виявом як найглибшого і найщирішого розуміння потреб культурно-національного життя Західної України. Засвідчив це великий розвиток музею, що був природним вислідом загально-громадського піклування музеєм з боку всієї України, чому найкращим доказом є рік-річні допомоги йому як вкладом предметів так готівкою.

У 1927 р. грошеві допомоги дійшли до висоти 392 долярів і 2.543,30 зол. На це склали дари: Спілки „Діло" 100 дол., „Обєднання" і „Українського Народного Союзу" у Філядельфії по 50 дол., „Провидіння" у Філядельфії 46 дол., о. Льва Чапельського 12 дол., а по 10 дол. проф. К. Студинського, К. Лисюка в Ню-Йорку, Епископа Будки з Вінніпегу і д-ра Т. Жолнірчука з Бродів, п. Мих. Зазуляка 2 дол. В золотих вплинуло до каси — від Департаменту Штуки Мін. Освіти на закупно творів штуки і від Магістрату м. Львова по 1000 зол., від Воєвідського Консерваторського Уряду у Львові на обізди в справах консервації старинних церков 200, Пов. Т-ва Кредитового у Тернополі і Польського Т-ва Історичного у Львові (на видання) по 100, від президента В. Децикевича і Гр. Курдилика з Вінніпегу по 50 зол., решта дрібними вплатами. Такуж саму піддержку музеальним цілям виявили всі покупці музейних видань на суму 5280 зол., і комісанти на суму 1972 зол., що разом дало Управі музею змогу вложити у видання 7646 зол.

7. Наукові звязки музею з чужинними установами.

Успішний розвиток музею вкладає на його Управу обовязок живої участи в справах наукових України і Европи. І так Управа Музею взяла участь у зїзді словянських етнографів і географів зголошеною доповіддю підписаного про: „Людовий первісток в українській іконописі XV—XVIII. вв.", що входить складовою частиною до йогож праці про „Іконопись XV—XVI. вв. Галицької України". — Також у зїзді істориків східньої Европи у Варшаві директор музею взяв чинну участь у дискусії над проектом польської енциклопедії словянознавства, предкладаючи етнічний принціп розподілу і опрацювання поодиноких тем. — Як представник Наук. Тов. і Нац. Музею директор музею взяв участь у нараді Польської Комісії міжнародного звязку умової співпраці в справі всесвітнього конгресу людового мистецтва в Празі у жовтні 1928 р., предкладаючи етнічний принціп представництва у загальному конгресовому комітетові Польщі. Хоча це предложення було підтримане тільки меншиною комісії і було приводом до певного невідповідного виступу речника виключно польського організаційного характеру конгресового комітету в Варшаві, то всетаки через місцевий львівський комітет осягнено одно місце для представника українського народу в головному Комітеті у Варшаві і з уваги на те зголошено підписаним на конгрес доповідь про: „Головні напрямні поділу українського людового мистецтва", яка малаб бути відповідно ілюстрована рисунками і знимками.

На жаль через невидання на час паспорту в Сербію не довелося директорові музею бути на зїзді візантольоґів у Бєлграді з доповіддю про: „Західно-українську іконопись XV—XVI. вв. і її місце у візантійсько-словянській іконописі". Зате на замовлення І. Є. Грабаря вислано статтю про: „Давнє галицько-українське мистецтво" для ужитку „Большой Советской Энциклопедии".

Участь директора музею у „Правобережній Конференції" в Харкові дала йому змогу дати три доповіді про галицьку іконопись у Києві в історичній секції У. А. Н. і в Москві перед найкращими знавцями іконописної справи в „Государственных Реставрационых Мастерских".

8. Справа звороту вивезених з музею російською владою матеріялів і звязки з науковими установами України.

Сьогорічна поїздка в СССР причинилася значно не тільки до сильнішого звязку з книжним ринком, на якому удалося набути чимало цінних давніх і новіщих видань по історії і теорії мистецтва, але й до остаточного вияснення справи повороту до Нац. Музею частини його архіву, вивезеного російськими жандармами з музею і митрополичого дому 1914/15 рр. В цьому архіві є документи по історії галицького церковно-народнього життя за XV—XIX вв., важні і потрібні постійно в музейній дослідній праці. Полпред СССР у Польщі Войков поставився був зовсім прихильно до остаточного вирішення цеї справи, але через передчасну його смерть не можна було початої справи закінчити. З уваги на те з нагоди побуту Полпреда СССР у Польщі Д. В. Богомолова у Львові — директор музею представив йому обширно усю справу поновно на письмі у устно, на що одержав обітницю, що Полпредство доложить усіх старань полагодити справу повороту цего архіву до Нац. Музею в можливо найкоротшому часі.

Другою дуже важною справою було **навязання живіших зносин з книжним ринком СССР і України**, а саме через скору й легку доставу набутих для музею книжок, вивіз яких є доволі складний із СССР. Тут велику поміч дало „Всесоюзное Общество культурной связи с заграницей у Москві (ВОКС) і БЮК (бюро по пересылке книг) Рос. Академии Наук у Ленинграді. Видавництво УАН. у Києві пособляло рівнож Нац. Музею у сій справі.

Зате питання про вільне від мита постачання музейних наукових видань для потреб наукових установ і робітників України і СССР, було тільки обговорене як з представниками ГоловНауки і Державидату у Харкові й у Львові так і з самим Полпредом. Остаточно виснилася можливість офіціяльної пересилки через представника ВОКС-а у Варшаві деякої дрібки музейних видань, бо справа мита від позасоюзних книжок мусить бути вирішена самою владою СССР. Для належного наладнання животворної виміни думок наукових робітників України, для вирівнання методів і підходів у досліді поодиноких питань, для економії самої наукової праці і поглиблення загальної освіти потрібно встановити як найбільшу свободу обороту наукової книжки і як найбільше її поширення. Про це співробітники Нац. Музею висказалися і в привітах на ювилею — століття видання українських народніх пісень, і 50-ліття „Общества древней письменности и искусства" в Ленинграді, і 50-ліття наукової праці академика Д. Багалія. Прихильне вирішення цего питання буде підставою нового наукового життя не тільки України як такої, але й більшої плодючости цілого ряду наукових робітників Галицької Землі. Досі вони ледви животіли могли зі своєї наукової праці, на яку в самій Західній Україні відсоток попиту мусить бути тільки незначною частиною загально-українського видавничого запотребування і попиту на книжковому ринкові.

9. Організація місцевих музеїв.

Із розвитком Нац. Музею вяжеться ще питання організації місцевих музеїв. Думають про те представники Народного Дому в Коломиї, фундації покійного о. Кобринського з Мишина і Кружок „Рідної Школи" в Яворові, що організував свою показну книгозбірню. Положено теж деякі підстави під музеї церковної старовини і в духовному семинарі в Перемишлі. Управа Нац. Музею дуже радо витає всі отсі починання і бажає їм як найбільшого розвитку і розквіту. Але на основі досвіду вважає за одиноко правильний шлях до успіху в цій справі — стале, ясно означене і підготоване пі

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, віджавляючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малазі. До набуття у всіх аптиках і дрогеріях. Ціна за фл. 8·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.** 16 ?

збірки приміщення; ясно означений план збирання і заздалегідь добре обдуману обстанову для зберігання; а все те в руках і під доглядом доброго організатора музейної справи. Тулитися часово в комірному, переноситися з одного місця на друге, збирати все без ясно наміченої цілі, блукати в пітьмах музейницького хаосу і постійного хитання напрямку — все те може вбити і найбагатший музей, і найкращі заміри, і найбільшу енергію.

Директора Національного Музею заінтригували і в справі „Краєвого (регіонального) музею" Покуття. Представник ініціаторів із Варшави видвигав Коломию, підписаний був за Станиславів, як за сильніщий культурний осередок і краще звязаний зі Львовом і Стриєм. Сьогодні ця справа мабуть на дальшому пляні, але для української громади Станиславова і Стрия вона повинна бути на дальше дуже близько, щоби увінчатися висновком необхідного в нашому життю огнища і представництва культурно-національного життя півдня Західної України.

30—31 грудня 1927.

Свята О. Кобилянської.

Ольга Кобилянська в Коломиї і ювилейний обхід у її честь.

З довгої низки свят, які в останніх часах відбулися на Галицькій Землі в честь Ольги Кобилянської з нагоди 40-літних роковин її літературної творчости, перше місце займає без сумніву свято, влаштоване дня 2. ц. м. в Коломиї. Було це одиноке свято, на яке прибула особисто Достойна Ювилятка, переїхавши перший раз після війни румунський кордон. Устроєнням свята займався місцевий комітет, якого душею була редакторка О. Кисілевська. Вона витала велику письменницю вступним словом, після якого слідував довгий ряд привітів, що їх складали присутні на святі делегати ріжних центральних і місцевих установ. Іменем громадянства Коломийщини витав Ювилятку д-р А. Чайковський, іменем Союзу Українок у Львові М. Рудницька, іменем львівських культурних установ д-р І. Раковський. Вичислити всі устні привіти, а також привітні письма і телеграми, які надійшли до Коломиї від всяких організацій і поодиноких визначних громадян — переходить межі цеї короткої нотатки. Найгорячіше дустріла сала (виповнена по береги всіми шарами суспільности) делегації селянок, — їх щирі привіти і скромні дари (вишивані рушники та зелені вінки) були наймилішої серцю Ювилятки. В часі свята вручив Достойній Ювилятці д-р І. Раковський прегарний срібний вінець від львівських культурних установ. Крім того дістала Ювилятка кілька мистецьких адрес, а в тім і від Союзу українських письменників і журналістів. Незвичайно симпатичне враження робили також привіти наймолодшого жіночого покоління, а саме пластунок. Загалом ціле свято було не лиш висловом пошани і вдячности з боку галицького громадянства для Письменниці, але рівночасно було воно також святом галицького жіноцтва і переглядом його сил: більшість привітів устних і письменних була від жіночих організацій. Добірна і ріжнородна вокальна програма, якої виконання стояло на мистецькій висоті, доповнювало святочний вечір. Другою частиною обходу був комерс, на якому виголошено ряд тоастів і промов на актуальні теми (промовляли пп. Варановська, о. Русин, Блажкевичева, Кисілевська, Николишин, Гударева, Чайковський і Рудницька. **Учасниця.**

Хроніка святкувань ювилею Ольги Кобилянської українськими установами в Чехословаччині.

(З кол наших празьких читачів.)

Прага, 31. XII. 1927.

Щоби не пішло в непамять святкування ювилею письменниці українською еміграцією в Чехословаччині, дозволяю собі подати перегляд свят, улаштованих у честь О. Кобилянської тутешніми українськими установами.

Низку тих свят відкрила Академія, влаштована **Українським Педагогічним Інститутом** дня 26. листопада. На Академію зложилися: виклад проф. В. Сімовича про розвиток української національної думки на Буковині до Кобилянської, виклад проф. Л. Білецького про генезу творчости письменниці, відчит студ-ки Цимбалістівної: „Критики літературної творчости Кобилянської" та відчитання деяких творів письменниці студ-кою Музичного Інституту п. Нагірною.

Тогож дня увечері відбулося в честь ювилятки свято, устроєне українським **Радикально - Демократичним Клюбом.** Свято відкрив промовою проф. унів. О. Лотоцький; ректор Педаг. Інституту проф. Сімович подав характеристику літературної творчости К-ої, проф. унів. Ст. Смаль-Стоцький дав виклад на тему „Землі"; артистка давнього українського театру Садовського Іванова віддекламувала вірші О. Олеся і О. Стефановича, зложені в честь письменниці; студ. Української Господарської Академії Маланюк мав відчит на тему: „Жінка в творах К-ої"; студенти Педаг. Інституту Підгірний і Сазимовичівна відчитали вибрані твори письменниці.

Дня 27. листопада відбулася святочна Академія, влаштована в честь ювилятки **Ювилейним Комітетом в Подебрадах.** Академію відкрив доцент Української Господарської Академії І. Бочковський, після чого проф. В. Сімович дав виклад на тему „Життя й літературна діяльність О. Кобилянської".

Увечері тогож дня відбувся в **Подєбрадах концерт** в честь ювилятки, якого програму виповнили: виступ доцента празького Українського Педаг. Інституту Н. Нижанківського з грою на фортепяні, далі хор, який під управою доцента тогож Інституту пані Щуровської відспівав низку буковинсько-українських народніх пісень, врешті гра на бандурі.

Того самого дня влаштував у честь ювилятки святочну Академію празький **Український Соціольогічний Інститут.** У програму свята увійшли: виклад голови Інституту М. Шаповала про Кобилянську як співця майбутньої людини та виклад проф. Педаг. Інституту Л. Білецького про літературну діяльність Кобилянської. Слідували привіти, м. ін. від Українського Робітничого Університету.

Дня 11. грудня святкували ювилей письменниці студенти **Гірничої Академії в Пшібрамі** Академією, на якій проф. В. Сімович дав виклад про літературну діяльність Кобилянської, з поглядом на культурний розвиток українства на Буковині. Дальшу частину програми виповнили: деклямація студ. Телятинського і гра на мандоліні та гітарі, виконана студентами югославянами.

Дня 15. грудня вшанував ювилятку **Український Академічний Комітет** у Празі на засіданні, на якім голова Комітету проф. О. Колесса подав нарис літературної діяльности письменниці.

РОЗПРАВА ЗА ВБИВСТВО СОБІНСЬКОГО.

Львів, 6. січня 1928.

Дня 24. січня 1928 зачнеться у Львові розправа проти 17 українців, обвинувачених за держ. зраду і шпіонажу; два з них, Атаманчук і Вербицький, обвинувачені у вбивстві куратора Собінського. Розправа потреває з 4 тижні і буде явна. Родину Собінського заступатиме д-р мед. Ант. Новак-Пшигоцький. До розправи витьосовано вже присяжних суддів.

ВІДОЗВА БЛЬОКУ НАЦ. МЕНШОСТЕЙ.

Варшава, 5. січня 1928.

Відозва бльоку нац. меншостей до меншостевих виборців буде оголошена в неділю.

ДІЄТИ ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВИБ. КОМІСІЙ.

Варшава, 5. січня 1928.

Мін-ство внутр. справ приготовляє розпорядок про дієти і кошти переїзду для членів окр. виборчих комісій.

ПОЛЬЩА ЗАТЯГНЕ ПОЗИЧКУ.

Варшава, 5. січня 1928.

Мін. Чехович конферуватиме з Довсом у справі закордонної позички. Уряд хоче затягнути знаму позичку для самоврядних інвестиційних цілей.

БІЛЬШОВИКИ ВВІЙШЛИ НА РУМ. ТЕРИТОРІЮ.

Букарешт, 5. січня 1928.

Більшовицький відділ увійшов на румунську територію й обсадив пригорожені місцевости Гравіна і Путінео й ограбив мешканців. Після перестрілки з рум. жандармерією більшовики вернулися на більшовицьку територію.

КОНТРАБАНДА ЗБРОЇ ДО МАДЯРЩИНИ.

Льондон, 5. січня 1928.

Справоздавець „Дейлі Тел." подає, що держави малої антанти предложать Раді Ліги Націй, щоби почала слідство у справі перепачкування зброї в Ст. Готард. Коли Рада Л. Н. згодиться на те, то уконституується окрема комісія з англійським генералом як предсідником.

Театри.

„**Коопер. Український Театр** під дирекцією Ів. Стадника (вул. Шашкевича".

7-го год. 3. попол. і 7·30 веч. „Вефлеємська Ніч".

8-го год. 3. попол. „Маруся Богуславка".
год. 7·30 веч. „Клю-клю".

9-го, год. 7·30 веч. „Княжна Іврдина".

Міський великий театр:

6-го, год. 3·30 попол. „Весілля"
год. 7·30 веч. „Паганіні".
7-го, год. 3.30 попол. „Весілля".
год. 7·30 веч. „Голем" (премієра).

Міський „Театр Новин":

6-го, год. 3·30 попол. „Пор'на".
год. 7·30 веч. „Незвичайний сеанс"
7-го „Хай мене чорти..".

Кіна.

Аполльо": „Касанова".
„Лев": „Касанова".
„Павас": „Королева пісеітки".
„Фатаморгана": „Морська потвора".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·88·00, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·25—1·26·00, рум. лея 0·05·33—0·05·6, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·25, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·7·99, червінець 30·20—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70. 20 франків 34·15—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·60—3·80, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжа.

Пшениця двірська 46·75—47·75, пшениця селян. 44·75—45·75, жито 37·50—38·50, ячмінь бровар. 38·00—39·00, ячмінь на млинво 33·50—34·50, ячмінь пастівний 30·00—31·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 33·75—34·25, барабулі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 35·75—36·25, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59·00 грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75 25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—73·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·70—1·80, мішки ужвані 1·50—1·60.

Хвальним Дирекціям:
Народної Торговлі
Центро-Союза
Повітових Союзів
Кооперативам
і всім відборцям і консументам бажає цею дорогою „Веселих Свят" та всего найкращого з Новим Роком.
Фабрика хем. виробів
О. ЛЕВИЦЬКА і Ска — Львів.

Різдво у Вифлеємі.

Мало хто з нас уявляє собі нинішний Вифлеєм саме в ту ніч, коли святкує спомин цеї великої святої ночі. У Святій Землі. Святий вечір має зовсім іншиЙ вигляд як скрізь коло нас. Там це не є родинне свято з сяйвом ялинки, столом прибраним до вечері і з щедрими дарунками.

У церкві Народин Христа, місці, де родився Христос відправляють у Вифлеємі три ріжні богослуження три ріжні обряди: римо-католики, православні та вірмени. Кожний обряд в іншиЙ день, згідно із обчисленням свого калєндаря, що вказує день народин Христа. Римо-католики Різдво святкують 24-го грудня. Зараз пополудні патріярх із своєю дружиною їде із Єрусалиму у Вифлеєм. Нині їде туди — 10 км.! — не чим іншим як автом. В автах усі інші духовні. По боках сторожа поліції, з паради. У Вифлеємі зустрічають їх усі дзвони. Населення в шпалірах приглядається півдові.

Північне богослуження відправляють не в самій Церкві Народин Христа, а поруч у церкві Францішканців. Богослуження кінчиться 2 г. у ночі. Тоді обносять довкола церкви воскову подобу дитяти Христа і кладуть її в мармурових яслах, на тому місці, де колись мали стояти ясла вбогої хатини.

Церков Народин Христа є похмурою будівлею, яку окружають мури трьох манастирів: латинського, грецького та вірменського. Церков подобає на твердиню. Вона побудована в 330 р. Константином над т. зв. печерою, де родився Христос. Її перебудовували стільки разів, що ледви чи лишився який камінь із первісних цілань. Крім цього війни нищили її чимало разів. Нині весь комплекс будинків приналежних до неї поділений на три обряди. Таножкоути та якорити мають свій вівтар у середині. Вся церква поділена, мов географічна карта після Версаю, на території ріжних обрядів, які невтомно воюють за праще місце і більші права в ній.

Різдво по східному обряді 6-го січня є найвеличніше. У північній частині хору стоїть престол для патріярха, праворуч нього сидить губернатор Єрусалиму, в уніформах напроти нього консулі православних держав. Перемо входять священики, що беруть участь у богослуженню. Праворуч архимандрит, у чорному із срібним хрестом на грудях, ліворуч звичайні черці. Перед вівтарем кожна пара паде навколішки, потім ще раз перед архиєреєм, що стоїть праворуч престола. Вони цілують йому руку по черзі і просять дозволу взяти участь у богослуженні. Коли літургія доходить до місця „входу" через великі ворота виходить патріярх, поважно, увесь у білім та золоті. Він іде до престола. Тоді починається дійсне богослужіння. Його верхом є момент, коли духовенство та офіціяльні гості сходять до підземельної каплиці „Народин". Вони сходять вузенькими кольними східцями, держучи в руці свічки.

Свято кінчиться потрійним обходом довкола церкви в нутрі. Напереді хоругви та свічі, потім епископи і у двох рядах священики; на кінці патріярх, що благословить вірних. Освіті чудові гимни, уверх іде запах найкращого кадила, дуже чудовий хор. І свято кінчиться дуже дивним епізодом, який не повторюється ніде в іншій церкві у світі: до грецьких мельодійних звуків вдирається страшно дисгармонійний крикливий спів «ипетських коптів, а до них ще третій мотив: сирійський хор яковитів. Кожний із тих обрядів відправляє тоді богослуження при своїм вівтарі. У церкві хаос. Юрба плине в такім натовпі, що ціла сторожа не в силі вдержати ладу. Але всі пісні влиаються в один гимн, раз тужливий, раз повний екстази, що є молитвою до того самого Бога.

Передвиборчий рух.

ВІЧЕ УНДО В БОРЩЕВІ.

Невдалий виступ інтернаціоналістів.

Дня 2. І. 1928 відбулося у величавій і просторій салі Народнього Дому в Борщеві віче, скликане повітовим Комітетом УНДО. У битком набитій салі у лівому її кутку заняв місце біля естради гурток комуністів з осадженими вже в повіті Мартинами на чолі, що створили у Скалі над Збручем свою „ячейку". Звідтам вони хотять здеморалізувати повіт. Замість хорого голови пов. Комітету УНДО д-ра Лучева, відкрив збори о. Гуньовський, заступник голови, і на його пропозицію вибрано президію. Провідником зборів став п. Гарасимів з Тарнавки і один селянин, секретарював п. Ґрань. Перший реферат, якого темою було під якими кличами, з ким, без кого й проти кого УНДО йде до виборів до сойму і сенату виголосив о. прал. Леонтій Куницький зі Львова. Другий реферат на тему виборчої геометрії, наслідках поглядів українців взагалі, а УНДО-ия зокрема а також на тему відношення УНДО-ия до інших партій, особливо до партії соц. радикалів виголосив д-р Ст. Баран з Тернополя. Третий реферат про виборчу техніку виголосив д-р Бентьовський, недавно осілий адвокат в Борщеві. Як всього промовляли поважні представники УНДО-ия, віче мало статочний і поважний характер. При промовах представників „ячейки" почалася метушня. Вони спровадили на віче навіть борщівських жидів і

ВИБОРЦІ
одноголосно рішили, що найліпша січнева програма є під сю пору в Казині і Варієте
ВАРШАВА
16 першорядних, закордонних атракцій.
Початок точно в год. 22-ій.
В барі окрема програма.
Початок в год. 1-ій в ночі.
Вступ вільний.

волків, очевидно своїх політичних однодумців і намагалися розбити віче. Перший виступив „студент" Мартюк, який заатакував УНДО за „угодовство", бо воно вийшло у бльок зі жидами, воно нищить через ті кооперативи, забуло на двайцять кілька мільйонів українців за Збручем, ходить на ради, веде тайні конфшахти з поляками і т. п. За ті більших похвал удостоївся з того „бесідника" унепісти і соц.-радикали. На всі ці брехні та наклепи відповів гідно в 2-год. промові о. прал. Л. Куницький. По нім виступив другий Мартюк, рідний брат „студента" вже з провокаційною промовою, в якій заявив, що він ундист, але бачучи, що робиться в УНДО-ні виступив з нього. Серед страшного, протестуючого гамору салі почав цей тип промовляти проти кандидатів УНДО-ну, бо о. Куницький присягнув — мовляв — полякам, що в Варшаві буде то робити, що йому прикаже уряд а д-р Баран також, при чім ще й особисто образив д-ра Барана і т. д. Коли ж о. К. приступив до нього з увагою, „та вже так тяжко не брешіть" він не заперечив цього. В тім сталося щось несподіване. Цілий час промов цих інтернаціоналістів, наруг злідений правди заховувалася спокійно, хиба як „ячейка" біла спокійну промовцям браво й диким ревом давала йому апробату, тоді нарід голосно протестував проти такого поведення, відділюючися різко від цих сліпих наймитів чужих і ворожих народови сил. Та все на світі має свої границі. А під час промови другого Мартюка, один селянин, вже поза межі терпеливости обурений брехнями промовця, хопив його за ногу, й як соломинку скинув з естради, а нахіром викинути його на вулицю, очинилася метушня, так що треба було селян просити, щоби вони не розправляли тих пешамонітів. Тому що заходив вечір, а програма віча була вичерпана, предсідник дав під голосування дві резолюції. Одною віче підтверджує правильність політичної лінії УНДО-ну, а другою підтверджує права Ц. К. УНДО-ну на остаточне й невідкличне затвердження кандидатур УНДО-ну, за якими має солідарно голосувати увесь нарід. За резолюціями ліс рук, проти „ячейка". Видячи свою програну, почала ячейка під проводом Мартюків виявляти свою злість. „Студент" почав в шалених підскоках диригувати своїм хором, який дикими голосами почав ревіти третий інтернаціонал, а його брат завізвав одноцунців до опущення салі. Горсточка почала виходити, а селяни сміючись, бажали їм „щасливої дороги". Предсідник ствердивши, що резолюції приняті подавляючою більшістю голосів, замкнув збори. „Ячейка" видячи, що селянам й не снится виходити враз з „ячейкою", задержалася у вході до салі, а не впаючи що віче вже замкнене, хотіла внести бодай замішання на салю. Це все їй не вдалося. Що „ячейка" так а не інакше буде поступати супроти УНДО-на, це для нікого не було несподіванкою, платний наймит не може інакше поступати, тільки так як ?казують. Що „ячейка" дуже опікувала унепістів, які попри сельроб, є єдино розумною партією на галицькій Україні, це так нікого не дивувало. Щож? І „незалежникам" від „чистих рук", гарного ідеалу й чесної служби народу, належиться від співтоваришів бодай похвала і підтримка. На те вони й стали „незалежними". Але що соц.-радикали, такі до недавна „принціпіяльні" вороги комунізму і його прихвостнів дослужилися від „ячейки" похвали й поручення на рівні з унепістами, це упосліджения заболіло навіть одного члена соц-радикальної партії, який, як я чув, заявив одному з членів УНДО-на, що „бльок" соц-радикалів, зроблений його провідниками з унепістами, викликав таке велике обурення між радикалами на провінції, що вони є рішені в разі такої бльокової лісти, відтягнутися від агітації, за соц.-радикально-унепістівською лістою. Це вже знає від своїх провінціональних членів провід соц-радикальної партії, який тепер шкробається в потилицю та б'ється в чоло на вид крутих стежок, на які сам вступив, хотячи повести й своїх партійників.

Учасник.

Організаційний рух.

Довірочна нарада УНДО в Глинянах.

В четвер дня 29-го грудня 1927 о. відбулася довірочна нарада Національного Обєднання в Глинянах. На нараду прибули делегати всіх сіл глинянського судового округа. Нараду відкрив адвокат д-р Микола Рибак. У склад президії увійшли: о. Стефан Височанський з Перегноєва як предсідник, Стефан Кутинський і Стефан Собечко як заступники предсідника і Ярослав Куницький як секретар. Д-р Микола Рибак виголосив реферат про значіння виборів до сойму і сенату. Він зазначив присутнім значіння одного національного фронту, вказав на ріжниці між програмою УНДО й інших українських партій та взивав усіх присутніх, щоб до виборів ішли під прапором Національного Обєднання. Делегат Центрального Комітету УНДО, ген. секретар Володимир Целевич, виголосив реферат про політичне положення українського народу під Польщею та пояснив виборчу ординацію до сойму й сенату. В широкій дискусії забирали голос: о. Бачинський зі Словіти, д-р Рибак, дир. Сеник, д-р Стефан Галан, о. Роман Ганас з Глинян, о. Бойко з Підгайчик і сел. Уличник з Підгайчик. Присутні ухвалили такі резолюції: 1) Повітова нарада в Глинянах ухвалює повне довіря Центральному Комітетові Обєднання. 2) Зобовязуються виконувати всі зарядження Центрального Комітету в справі виборів. Потім вибрано Повітовий Виборчий Комітет, у склад якого увійшли: д-р Микола Рибак голова, Микола Куницький, Микола Галан, Стефан Галан, Павло Волошин, О. Я. Хахулівна, о. Роман Ганас, Микола Сеник, Сава Будзанюк, Стефан Кутинський і Стефан Собечко — члени. Після того вибору Сава Будзанюк звернувся до прибутніх гостей з візванням, щоб вони боролися з повною безоглядністю і посвятою за права українського народу. Нарада закінчилася відспіванням національного гимну.

НОВИНКИ.

— **УСІМ НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО! — РЕДАКЦІЯ „ДІЛА".**

— **З Українського Театру.** В суботу 7. ц. м. на перший день Свят виставить театр двічи (в год. 3-ій і 7.30) релігійну ораторію на 4 дії „Вифлеємська Ніч", в неділю, 8. ц. м. в год. 3-ій попол. в новій обстанові „Марусю Богуславку", вечером в год. 7.30 веселу оперетку Легара „Кльо-Кльо" (пригоди пана бурмістра), а на третій день Свят відновлення „Добродійної Сузанни". Білети при касі театру від 10-ої год. рано.

— **Маланчин Вечір** улаштовує кооператива „Український Театр" при співучасти дружини театру в пятницю 13. ц. м. у великій салі Лисенка. На програму вечера зложаться: весела комедія, монольоги, сольоспіви, екзотичні танці й інші несподіванки. Весела забава, що протягнеться певно до ясного дня, запевнена. Початок: 9. год. вечером.

— **Арештування Букшованого.** На домагання чортківського суду арештовано у Львові б. старшину УСС, Осипа Букшованого, що вернув перед півтора роком з Рад. України і після 8-місячної слідчої тюрми вийшов уміці на волю, бо львівський суд не найшов за ним ніякої вини. Тепер арештовано Букшованого під закидом організування шпіонажі в користь СРСР. Разом з ним арештовано теж студ. медицини Леслава Петшиковського, у батька якого, емеритованого урядовця, мешкав Букшований після випущення з тюрми, і Казимиру Ружніцьку, жінку б. поручника польської армії, які мали збирати для Букшованого інформації і з тією метою їздили по цілій Польщі. Дальше слідство в цій справі ведеться.

— **З судової салі.** Пишуть нам з Перемишля: Повітовий суд у Перемишлі засудив дня 30. грудня 1927 учителя Івана Кухту за образу чести радника Романа Лмоховського на 5 діб арешту. Обвинуватель вніс рекурс ізза низького виміру кари.

— **Вечір пісні в українській державній гімназії в Перемишлі.** Дня 31. грудня 1927 відсвяткувала перемиська гімназія 100-літній ювилей появи збірки пісень Максимовича святочним концертом. У програму концерту ввійшли хори гімназії (мішені і мужеські), які відспівали більшу скількість народніх пісень. Проф. Волянському належиться признання за цю велику працю, яку він вложив у вивчення пісень, виконання яких присутні нагороджували рясними оплесками. Про народню поезію і її значіння для нашої літератури розказав проф. д-р Іван Мандюк. На закінчення концерту сказав кілька слів управитель гімназії. На жаль, треба згадати, що з учительського збору около 15 професорів не явилося зовсім на концерті. А велика шкода, бо булиб почули і добре виконання гарних пісень і побачили, як їх учні попісувалися.

— **Народи Польщі.** Поляки, бажаючи представити Польщу як національно однородну державу, подають, що вони становлять аж 69.2 проц. усього населення польської республики, а тимсамим зменшують число інших народів, що живуть у Польщі. Приміром число українців урядова статистика подає на 14.3 проц., коли по обчисленням д-ра М. Кордуби (Календар „Просвіти" за 1926 р.) число українців у Польщі виносить найменше 6 мілїонів душ, отже понад 20 проц. загалу населення Польщі. Одначе і між поляками є „білий крук", що подає віджінну від урядової і більше до правди наближену статистику населення Польщі. Находимо її в календарику-енциклопедії „Іскри" на р. 1924/5, виданім відомим польським видавництвом „Ксьонжніца-Атляс", що є видавничою організацією польського учительства середніх і вищих шкіл. Там на стор. 298 подибуємо статистичну табельку, яка дослівно звучить: „Stosunki narodowościowe w Polsce: Polaków 53·5, Rusinów 15·9, Rosjan 5·8, Litwinów 0·9, Niemców 7·4, Żydów 1·3, innych 0·9. Дивним дивом урядова статистика тільки „інших" подає такесамо, як вище наведена (0.9 проц.); всі інші цифри ріжняться між собою нераз дуже значно. На це звертали ми увагу окремою статтею зараз по виході того „Календарика" (див. різдвяне число „Діла" за 1925 р.), та польські часописи, котрі так радо нас атакують, ані словечком не зареагували на наші точніші замітки. Видко, не мали чола перечити вірности даних, поданих своїм поважним видавництвом. Інша річ, що в слідуючих виданнях „Іскри" подали вже урядову статистику населення Польщі.

— **Кревняк королівської родини.** Молодий муж старої сестри кайзера Вільгельма, Зубков, не має більше щастя від своєї жінки, яка втратила через нього право німецького громадянства. Недавно після шлюбу він упав із мотоциклетки і сильно побився. Тепер преса подає до відома, що його рани наслідком цієї катастрофи такі, що він на все життя лишиться калікою. Моральний сенс із цієї короткої історії дуже довгий. Одні скажуть, що доля покарала справедливо молодого росіянина, ласого на майно. Інші, що в щастю треба знати міру і не підстрибуватися в тиждень після шлюбу на мотоциклетках. А ми скажем, що може аж тепер стара жінка Зубкова буде вдоволена своїм мужем, який не зможе бігати за молодшими ні нині, ні завтра.

— **Чоловік, що втратив память.** Вже рік уся Італія має таємну історію „чоловіка, що забув своє імя". Пригадаймо, що ще в лютім 1926 до санаторії для божевільних близько Торіна перевезли невідомого мущину середніх літ, якого арештували на цвинтарі, коли він хотів украсти надгробну урну. Він не міг подати свого прізвища ні якихнебудь інших подробиць про своє минуле. Видко було, що втратив память. Рік пізніше, коли в пресі появилась фотографія невідомого, родина та кревняки торінського професора Канеля, який пропав підчас війни на македонськім фронті, відвідали його і ствердили, що це він. Канеля вернувся до рідні і дома память почала йому вертатись. Та через якийсь час порівнання дактильоскопічних знимок ствердило, що цей невідомий є точнісінько тим самим, що інша особа — друкар Брунері з Міляно, який має на совісті кілька злочинів і ховається перед полїцією. Невідомого знов взяли до вязниці і почали розвязувати складну суперечку про те, хто він — Канеля чи Брунері. Бо жінка друкаря Брунерія та його рідня заявили також рішуче, як рідня Канеля, що він Брунері і вони пізнають його. Крім дактильоскопічних даних ще й інші факти потверджували тотожність цих двох осіб: їх зріст, почерк. Професор-психіятр, що досліджував невідомого дійвника на протязі місяців, прийшов до висновку, що він — симулянт. І докази на це виложив у своїй експертизі на 700 сторінках. Весь цей величанський матеріял перейшов у суд, який мав рішати питання, чи невідомий як Брунері має відповідати за свої злочини. Тепер преса дістає таку сенсаційну звістку: суд не найшов певних доказів, щоби признати, що професор із санаторії в Торіно той сам що друкар-злочинець із Міляно. Мотиви суду покищо невідомі. Але відомо те, що проф. Канеля вернеться нарешті з вязниці до своєї жінки не як таємний невідомий і не як Брунері і почне щераз нове життя. Та цим тайна його подвійного життя ще не розяснена. Що думати про осуди дактильоскопії, графольогів, родини Брунерія, обсервацію психіятра? І тому італ. преса з великим напруженням жде мотивів суду.

— **Історія рукопису.** В Парижі вкрали ще минулого року в книгарні „Насолода бібліофіла" цінний перський рукопис „Шахнаме", присвячений історії перського царства. Туди передав той рукопис якийсь перський князь, що хотів його продати за високу ціну. Вкрав рукопис служачий у книгарні Мілевський. Перед арештом він встиг передати рукопис своєму спільникові Боровкові та його братові Бендбері, що негайно втікли з Парижа. Боровко та Бендбері зрозуміли, що тепер продати рукопис майже неможливо. Ніякий колекціонер ні бібліотека не хотіли би його купити без попередніх інформацій. Тому вони рішили продати рукопис в Америці, але, підготовляючись до цієї мандрівки, зрадили себе. Рукопис після року відпочинку в кімнаті Боровка найшли в незміненім виді. Але злодіїв покищо не зловили.

— **200.000 зол. за палітурки.** Славна переплетня в Льондоні працює над цілою низкою палітурок, які будуть єдиними свого рода. Палітурки замовлені американцем Медігеном для 15 томів книжки „Життя та доба пап", що вийшла в Ню Йорку 1910 р. Видання само по собі не є нічим вартісним, але Медіген хоче додати до нього рідку збірку автографів і портретів пап. Для трийцяти оригінальних папських буль будуть окремі футерали. Усі палітурки будуть з червоної шкури, кольору кардинальської пурпури. У кутках золоті рожі з рубінами. На зверхній окладинці кожного тому буде мініятурний портрет на слоневій кости найславнішого папи, про якого даний том оповідає. Все це роблять ручно. За рік зробили всього чотири палітурки. Всі 15 коштуватимуть 200.000 зол. Є ще на світі люди, що витрачують гроші на книжки!

— **Розкопки в Геркулянум.** У Геркулянум відкопали дім богатого римського патриція. Фундамент не міцний і тому його підпержують. Вхідні ворота незвичайно цінні і тому в середині сподіються найти ще цінніші предмети. Дім має яких 1.800 літ. В історії археольогії вперше примінюють у Геркулянум механічне знаряддя, щоб добути землю та лаву. Цей новий спосіб дає змогу добути із під землі більше за кілька місяців, як раніше за десятки літ.

— **До смерти Бехтерьова.** Великий російський психольог і психіятр В. М. Бехтерьов, що помер у 73 р. життя, належав до найвизначніших европейських учених у своїй царині. Він почав свою професорську карієру в Казані, пізніше зайняв катедру невро-психопатольогії у військово-медичній академії в Петербурзі. Катедра ця, перша цієї спеціяльности в Росії, основана була Балінським. Ніхто із заслужених попередників Бехтерьова не поставив дослідів над нервовими недугами на такий певний ґрунт анатомо-фізіольогічний, як він. У звязку з цією працею маємо його класичний твір „Провідні шляхи головного та хребетного мізку", перекладений на всі мови. Бехтерьов працював увесь час над проблемою звязків клінічних симптом із чисто анатомічними змінами. Ці досліди зробили його славним в Европі. Головно цікаві його праці про ядра мізкового пня і про асоціяційні звязки мізку. При нервово-психіятричній клініці загальної академії Бехтерьов зустрівся в анатомо-фізіольогічній лябораторії із другим геніяльним дослідником, проф. Павловим, який як чистий фізіольог стежив за функцією мізку. Вони оба розійшлись у своїх поглядах і методах. Павлов стояв на ґрунті наукового матеріялізму, Бехтерьов заступав принціп волюнтаризму і діяльної волі. Правда, Бехтерьов не заперечував законів причиновости, а Павлов не порозрішав своєю методою проблеми про свободу волі. Бехтерьов із передчасно померлим своїм учнем проф. Лазурським, психольогом, займався теж питанням експериментальної психольогії і прикладанням психольогічної методи до психіятрії. Окрему увагу присвятив Бехтерьов клінічній рефлексольогії, яку виложив у „Загальних підставах людської рефлексольогії". Він причинився цією працею до розяснення складних питань про закони подразнення нервів і реакцій на них. Бехтерьов залишив довгу низку праць із гінекольогії, кримінальної антропольогії, клінічної психіятрії та невропатольогії. Нема ділянки в невро-психопатольогії, в якій би він не сказав свого важливого, часто рішаючого слова.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ
Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Лови за фільмою.** Льондонська поліція шукає за забороненою фільмою, яка змальовує життя, процес і смертну кару Сакка та Ванцетті. Відомо було, що ця фільма, приготовлена комуністичною та анархістичною організаціями в Америці, має бути вислана до Англії. У всіх пристанях збільшили чуйність контролі, щоб фільму перехопити, а проте вона попала в Англію почтою чи в багажі якогось скромного пасажира.

— **Світова вояччина.** Одним із кандидатів на президента Злучених Держав є секретар фінансів Меллон, від республиканської партії. — До Генуї приїхав нім. крузляк „Берлін", перший воєнний нім. корабель, що побачив італійську пристань від війни; команданта приймав Муссоліні. — Італ. влада виселила із Тиролю бувш. голову нім. селянського союзу Обергамера. — 60 осіб, яких арештовано в Буенос-Айрес у звязку з вибухом у банку, звільнено; справжніх винуватців досі не найшли. — Голова „Райхсвери" Геслер заборонив приймати до неї особи, що брали участь у монархістичних „пучах". — У Мадярщині з нагоди Нового Року зорганізували великі демонстрації за монархією. — Італійська преса стривожена сильною вишкою скількости уродин в цьому краю. — Паризьку полїцію збільшують на 1000 нових поліцаїв. До цього часу є їх у Парижі 9.530 у Льондоні 19.000, Ню-Йорку 20.000, Москві 22.000. Із 9.530 паризьких поліцаїв 3.500 є завсіди на відпустці, а 2.000 постійно занятих на таких становищах, як базари й театри. Отже 3 міл. населення є під охороною тільки 4.000 поліцаїв. — У Франції збільшилось за тиждень число безробітних на 1.100 осіб. Та всіх безробітних там нині тільки 11.207; а з того половина випадає на Париж.

— **Стилеві килими** тільки з фабрики **ХАМУЛИ**. Головний склад: Львів, **площа Трибунальська 1.**

— **Отсим** повідомляємо наших Читачів і Прихильників, що вже в місяци грудні наклад нашого календаря був вичерпаний, тому ми не могли виконати всіх замовлень. Всім нашим Читачам і Прихильникам пересилаємо побажання **„Веселих Свят" та „Щасливого Нового Року". — В-во „ЧЕРВОНА КАЛИНА".**

НЕ БУДЕ ЛИСИХ І СИВИХ.

Щоби доцільно запобігти випадуванню волосся, треба було розслідити причину, яка у кождого майже є інша, тому уживання загальних ріжних средств не провадило в більшости до ціли, а навіть в деяких случаях було шкідливе, додаючи волоссю поживи якої воно непотребує і є во части причиною випадуванню волосся. По кількалітних досвідах і переведених аналізах ріжного волосся, вдалося мені спрепарувати средство, яке по доконаних пробах дало як найліпші успіхи. Цілию тих проб було дати волоссю те чого йому бракує і усунути шкідливі складники, однак також є спрепарувати таке средство, щоби всі могли його ужити. Тому прошу з повним довірям звертатися особисто або письменно, надсилаючи кілька своїх волосків, але не безпосередно по миттю волосся, до лябораторії, звідки по розслідї висилається препарат Oxvdat ...... за ціні від 4—8 зол. залежно від доданих складників, або препарат Epidermis ...бовання волосся на кожду барву, і в природнім полиском. На случай не надісланя волосся до розсліду, прошу подати чи ваше волосся є товсте чи надто сухе, що рівнож може служити по части до висланя Вам доцільного средства.

Інж. хем. КІНДІЙ С. Львів, вул. Яківська 1232 *ч. 31. хем. лябораторія.* 1—1

До загального відома.

На настирливі домагання покупців з провінції ми рішилися виробляти по Різдвяних Святах ще другий рід цукорків— дешевший, а тим самим і гірший.

Вищий рід цукорків з нашої фабрики здобув собі заслужену марку, завдяки першорядним складникам і вмілому виробові. Ясна річ, що дешевші цукорки не можуть мати ні тої скількости чистого цукру, ні тих дорогих олійків.

Фабрика довго отягалася, заки приступила до виробу тих дешевих цукорків. Виходила з заложення, що українська селянська дитина, яка так мало консумує цукру, коли вже дістане цукорки, то нехай вони будуть пожиточні і першорядні.

Тому звертаємося до продавців, щоб вони при продажі пояснили вищість ліпшого сорту цукорків і намовляли покупців ради власного добра купувати їх.

Але коли вже життя приневолює наших селян до купования як найдешевших виробів, нехайже вони купують їх тепер виключно зі своєї рідної фабрики, де вони вироблені чисто і смачно. Зоем таки ці дешевші вироби будуть ліпші від виробів покутних фабрик. Ми доложимо усіх зусиль, щоби дати по можности найліпший і напевно нешкідливий товар.

„НОВА ФОРТУНА".

українська фабрика цукорків у Львові.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Зборів:

7. І. „Дні нашого життя".

Тернопіль:

8. І. „Гейша".
9. І. „Катерина".

В скорім часі театр виставить виставить відому оперу „Галька". Відповідні декорації і костюми на укінченню.

Порядок Богослужень в часі Різдвяних Свят в першій міській Церкві Успеня Пр. Д. Марії (Волоській). Дня 6. січня (пятниця) в год. 8. рано Царскі Часи в опісля співана Служба Божа. Дня 7. січня (субота) в год. 5. рано Велике Повечеріє з Литією, Утреня. В год. 6., 7., 8., 9. і 12. читані Служби Божі. В год. 10. торжественна співана Служба Божа. В днях 8. і 9. січня неділя і понеділок в год. 6. рано Утреня і в 6., 7., 8., 9. і 12. читані Служби Божі а в год. 10. співана Служба Божа.

На ратунок „Рідної Школи" зложила фабрика пасти „Елеґант" у Львові, вул. Корденького ч. 43 квоту 15 зол. з нагоди к лати оборотового податку і кличе всі українські торговельні підприємства на довільні суми. Кооператива „Єдність" в Тишківцях 50 зол. і кличе на довільну квоту Кооперативи в Чернятині, Герасимові і Олієві Королівці, Читальня „Просвіти" ч. II. в Тишківцях 20 зол. і кличе на довільну квоту чит. „Просвіти" в Чернятині і ...ки, Чит. „Просвіти" ч. І. в Тишківцях 10 зол. і кличе на довільну квоту читальню „Просвіти" в Олієві-Королівці, Читальня „Просвіти" ч. II. в Тишківцях 10 зол. і кличе чит. „Просвіти" в Чортівці, Т-во „Луг" в Тишківцях 20 зол. і кличе „Луг" в Серафинцях (Кут Вознесенський) і Читальню в Серафинцях (Кут наколинський), Жіноче Т-во ім. св. Ольги в Тишківцях 10 зол.

Замість алькоголічних напоїв на свята зложив Вп. Скрегота Іван 6 зол. на „Рідну Школу". Вп. Жертводавцям складає щиру подяку — Головна Управа.

Подяка. За щедру жертву на Св. Миколая у формі дарунків та суму 75 зол. для вбогих учениць-тернінаторів фаховодоповнюючої школи в Станиславові, управа заведення складає отсею дорогою П. Т. Жертводавцям щиру подяку. Рівночасно за невсипущий труд і час посвячений збиранню тих жертв, іменем молодежи цілого заведення складає щиру подяку місцевій „Жіночій Просвітній Секції" при Просвіті на руки Високоповажної Пані Стефанії Барановської. — Управа фахово-доповнюючої школи Кружка Р. Ш. в Станиславові. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНЯ сукень „Люцина" Миколая ч. 18/І п. приймає всілякі замовлення і переробки. 1186 4-10

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо направи присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні 36 51—?

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганах, Пілсудського 21, І. п. 1201 5-10

АДВОКАТ д-р Сафіян в Товстім глядає самостійного, спосібного конципієнта. Рефлектуючих просить о прислання условий і референцій. 1204 3-7

НАРОДНА Організація м. Львова пошукує урядовця. Зголошення в канцелярії при вул. Костюшки 1а, І пов. від год. 12—2-ої. 12.. 3-3

ПЯНІНА Арнольта ФІБІҐЕРА доскональні з гарантією, дешево і на догідних умовах. Конрад Кам і Син, Львів Коперника 16. 1151 7—8

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 1—24

Меблі на рати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір уживаних меблів найдешевше в **„Доротеум" Львів Сапіги 34, тел. 15 01.** 1249 1-4

Найкращі видання „Просвіти"

Д-р Брик І. Чужі про українську Народню пісню 1927. 8° 16 ст. 0.50 з.
Галущинський М.: Позашкільна освіта з 27 ілюстраціями 1927. 8° 48 ст. 2.70 зол.
Галущинський М. „Геть неписьменність" 1927 16° 26 ст. 0.30
Гребінка Е. Чайковський. Історична повість в кольор. малюнками. 1926 8° 143 ст. 5.00 зол.
В. Кудрик: Українська народня і всесвітня музика. 1927. Стор. 29. Ціна 075 зол.
ПРОСВІТНІ ЛИСТКИ. Серія II Наука письма. 1927. 8°, Ціна 0.40 зол.
Роковський І.: Наш всесвіт і його будова. З 11 образками. 1927. 8°, стор. 28. Ціна 0.90 зол.
Стагурський М.: Основа поборювання пошесних хороб у звірят. З 23 образками. 1927. 8°, стор. 34. Ціна 0.80 зол.
Про положний дотлад за ранами у домашніх звірят. З 9 образками 1927. 8°. Стор. 8. Ціна 0.20 зол.
Шимбонюк С.-Антонович В.: Про життя давніх Словян 1927. 8°, стор. 16. Ціна 1.20 зол.
Д-р В. Щурат: Початки сдави української народньої пісні в Галичині. 1927. 8°, стор. 16. Ціна 0.50 зол.
Чайковський А.: Не було виходу... Історія одної царицеланії. Оповідання з Галицького життя. 1927. 8°, стор. 82. Ціна 1.70 зол.

Т-ВО „ПРОСВІТА", ЛЬВІВ, РИНОК 10.

ПРИЙМАЄТЬСЯ до вправи і фарбовання шкіри на футра з диких і домашних звірят, як також шкіри з оленя і серн на юху ев. замш. Рівнож купується. Научний варстат гарбарсько-білошкірничий Кр. Патронату пром. Львів, вул. Янівська 31. 1209 2-2

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 зол в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 6-10

Юліян Ломаґа — Львів.

СКЛАД вул. Сенкевича 9.

Тел. 28-7.

Заведення Механічні вул. Ніпрого 2.

**МАШИНИ БЮРОВІ
МЕБЛІ БЮРОВІ
ПРИБОРИ БЮРОВІ**

Мультиплікатори. Машини до писання з письмом українським і латинським. Головний склад черенок, частей складових і додатків до машин бюрових. Механічні заведення для прецізійної реконструкції і направи машин бюрових.

Виконую лісові програми

і пляни прирісані новим лісовим законом і уділяю в тій справі інформації на письма з долученою маркою на відповідь.

Інж. ліcн. Богдан Лучаковський
ЛЬВІВ, вул. Театинська Ч: 10, 1. пов.

зол. 3 | ЦУКОРНИЦЯ | зол. 3

з хінського срібла тільки у

Б. ҐРИНБЕРҐА Сикстуська 4.

Хто хоче гарно і дешево вбратися

нехай спішить з замовленням

— до української кравецької робітні —

Івана Маріяша

Львів, вул. св. Петра ч. 3., І. пов. перестанок трамваю 1, 6. 7, 8.

Виконує всякі роботи, входячі в кравецький обсяг мужеського і священичого одягу скоро, — солідно та по поміркованих цінах. 1224 1—1

ЛІКЕРИ дробитя дома може кождий **ЛІКЕРИ**

у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Ґ. Машинський** в Перемишлі Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 567 32—?

Радикально усуває спеціяльними бандажами найбільші і застарілі прорукання черева, пупка, уда і пахвини у дітей, жінок і мужчин. Опаски: проти черевної обвислости, проти обниження шлунка сист. д-ра Кобельніка, по перебутім пологі і т. д. **Гумові панчохи** проти жилаків і для зреформовання згрубілих ніг. **Прямодержаки і горсети** проти горблення горбу і проти скривлення хребетного стовпа. **Гумові мочники** на день для ослаблених на міхур. **Бандажі** проти випадання матиці сист. д-ра Леведана. **Протези** штучних ніг для ампутованих і т. д.

Бандажист Полячек в Самборі 5.
Тел. ч. 1. 1136 6—8 Цінники даром.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВОЛІЧКОВИХ ВИРОБІВ

„РУКОТВОРЯ"

у Львові, Костюшки 3/І.

приймає почавши від 1. січня 1928. замовлення на вироби: светерів, камізельок, пульоверів, гарсонок, костюмів, дитячих комплетів шалів і інших річей, як також 1240 переробки і підробки. 1—2

Загальні Збори

ТОВАРИСТВА

„Міщанського Братства"

відбудуться

в пятницю, дня 20. січня 1928 р. о год. 11 перед пол. в салі Т-ва

з таким порядком дневним:

1. Отворення Зборів.
2. Відчитання протоколу з послідніх Загальних Зборів.
3. Звіт уступаючого Виділу
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір нового Виділу.
6. Проєкт адаптації (переісточене) салі. 1226 1—2
7. Внесення й інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ:

Андрій Фалендиш, голова. **А. Салевич,** секретар.

В кождій хаті, в кождій установі

повинні находитися видання „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ".

Дмитро Дорошенко: Мої спомини про недавнє минуле.
Ч. І. Галицька Руїна в 1914-1919 2.00
Ч. II. З початків відродження української державности (Доба Центральної Ради) 2.00
Ч. III Доба Гетьманщини 1918 2.20
Ч. IV. Під Директорією. На чужині. 1919—1920. 2.20
Між молотом а ковалом (Причинки до історії Української Армії): Мирон Дольницький: Над пропастю. Ярослав Кузьмів: Конець кривавої епопеї. Степан Біжик: **З останніх днів У. Г. А.** 1.50
За Золотоверхий Київ: Бої на вулицях Києва При Центр. Раді 0.60
Левко Лепкий: **Сон Івасика**, музика Гайворонського, сценічна картина на 4 відслони 0.30
Антін Вільшенко: **Життя й пригоди Цяцьки Скоропади.** Ілюстрації О. Сорохтея 4.50
Степан Левинський: **Від Везувія до пісків Сагари.** 3.25
Микола Голубець: **Історія Львова від найдавніших часів.** 3.00
Богдан Лепкий: **Слота,** поезії 0.90
От так собі, мініатури. 1.50
Сотниківна. 3.50
В. Софронів: **Грішник,** нарис. 1.10
Ф. Дудко: **Глум,** оповідання. 1.20
Халіда Едіб: **В огні,** повість з визвольної турецької війни. 4.50
Ген. штабу генерал-хорунжий Всеволод Петрів: Спомини з часів української революції. Часть І. До Берестейського миру 3.50
На складі: **Літопис української революції. Том II. книга 4.** 15.00
Том II. книга 5. 20.00
Друкуються: Роман Купчинський: **Заметіль,** повість зі стрілецького життя: том І. Курилася доріженька. Ціла повість обіймати-ме 5 томів.
Ген. штабу генерал-хорунжий Всеволод Петрів: Спомини, часть II. і III.
В 10 ті Роковини Берестейського миру. Збірник в 1-ка із споминів українських і чужинецьких державних мужів про мирові переговори у Берестю Литовському. Спомини австр. мін. Черніна, ген. Людендорфа.

Через „Червону Калину" можна замовляти всі книжки.

Вступайте в члени „Червоної Калини". Удія виносить 25 зол., вписове 5 золотих. Удій можна сплачувати місячними ратами. Кожний член „Червоної Калини" одержує кождого року даром великий календар-альманах а всі власні видання з 5% проц. знижкою.
1234 1-1

Адреса:

„ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів, Руська 18. І. ч. тел. 30—13.

Купити гарний дарунок не досить важко!

Однак наша преґарна колекція:

золотої і срібної біжутерії

улекшить кожному відповідний вибір.

Золоті годинники вже від зл. 30
перстенці золоті 14 кар. від зл. 8

Ґутерман Сикстуська 14.

Видавництво Самоосвіта

Антін Крушельницький

Критичний нарис повісти Івана Франка

Boa Constrictor

Головна продажа в Т-ві „Просвіта" у Львові Ринок 10/II.
1229 Ціна 80 с. 1—2

Набути можна у всіх книгарнях.

Батьки! Купуйте на ялинку своїм дітям гарні книжки, бо ті найбільше веселять і образують дітей. **ЗОЛОТА РИБКА** віршована казка та **ПРИГОДИ КАЧУРИКА** будуть найкращим дарунком. Набути їх можна в кождій українській книгарні. Ціна Зол. Рибки 1 зол. Пригоди Качурика 0.80. Гуртові замовлення полагоджує В-во М. Матвійчука, Львів, Бляхарська 8.

СВІЧКИ ВАЗЕЛІНА ШМІР

1157 3—8

ІНЖ. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 13., бічна Кульпарківська 9.

Пишикайте передплату!

Вже вийшла друком і находиться в продажи цілість історичного роману П. Старицького

„РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК"

том I. . . . . 4·50 зол. том III. . . . . 4·50 зол.
том II. . . . . 4·50 „ том IV. . . . . 4·50 „

Всі чотири томи 18·00 зол.

В полотняній оправі з золотими витисками на окладці і на хребті 24·00 зол. — На пересилку долучити 1·00 з.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД:

Українська Книгарня й Антикварня

у ЛЬВОВІ,

вулиця Рутовського ч. 22.

1238 1—1

НАЙСТАРШИЙ в краю зв сний склад Годинників і Біжутерії Ю. Домбровський насл. **Ю. Домбровський — П. Розважевський** поручає свій богатий вибір по конкуренційних цінах Львів, Академічна 2. (Готель Жоржа). Догідні умови. Власні робітні. 110 21 —?

ПРИЙМУ від лютого одного учня. Стараннє опіка. Відомість п. дир. Окнищ. Народна Торговля, Львів.

1235 1—1

ОРХЕСТРУ первоклаcну на балі і вечерниці, саальочоні чи також Jazz-Band, поручає Букшований Володимир. Ціни умірковані. Зголошення слати на адресу: Букшований Володимир. Львів, вул. Коцюба 2, портер. 1247 1-1

То не яйце Колюмба,

але сухоме листко, з чайника „Kompletta", який дає змогу знаменито приготовувати чай вибагливого смаку. Його аромат, сила і видайність виявляється через раціональне вилискування чайних листків.

Чайник „Kompletta" одержує даром той, хто напішле опакування з чаю марки „Czajnik" загальної ваги 3 кг., крім цього дістане цукорничку, збанок на сметанку або чарочку за опакування з чаю загальної ваги 1 кг. Опакування просимо надсилати до фірми „Teapot Compagny Ltd", Warszawa Okopowa 21/23.

CZAJNIK

З ХІНСЬКОГО срібла
Цукорничка зол. 2·80
Ложка, ніж, вилки зол. 4·—
Ложечка до чаю зол. 0·75
у Мандля
КОПЕРНИКА 14
проти кна Коперник.

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Січецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Кратінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 60—?

Просвітяне!

Найвищий час замовити вже ювилейне видання

Великого Ілюстрованого Календаря „ПРОСВІТИ" на 1928 рік.

В Календарі Просвітянин найде цікаві статті спомини з життя нашої „Просвіти" і „Просвіт" на Великій та Закарпатській Україні, оповідання, господарські поради.

Ціна Календаря 3·50 зол., для Членів 2·65 зол., на пересилку долучувати 1 золотий.

Товариство „Просвіта" Львів, Ринок 10.

З днем 5. січня 1928 р. виходить економічний журнал

„КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА"

— ВИДАЄ —

Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові.

Журнал виходить раз на місяць, в обсязі трьох аркушів великої вісімки.

„КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА" ставить своїм завданням теоретичне обслідування умов розбудови нашого економічного життя, в першу чергу життя кооперативного.

Передплата журналу „КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА" виносить:

На цілий рік:	На пів'к:	На три місяці (квартал):	Для Америки:
Зол. 18·—	Зол. 9·—	Зол. 4·50	Дол. 2·50 річно

Передплату проситься висилати на адресу:

„Ревізійний Союз Українських Кооператив" Львів, Словацького 14.

з допискою: на „КООПЕРАТИВНУ РЕСПУБЛИКУ".

Проблеми економічного будівництва вимагають від кождого українського громадянина серіозної уваги.

Тому Редакція „К. Р." є певна, що її почином зацікавляться усі, хто думає поважно про господарське піднесення нашого краю.

СЕЛЯНЕ! НАЙВИЩИЙ ЧАС!

Посилати свої сирівці

лену, конопель, клочча, вовни і готової пряжі

до продажі за готівку або на обмін за готову мануфактуру, як **полотна, сукна,** пайти, фланелі, обруси (настільники), рушники, всякого роду хустки, перкалі і проче лише до одинокої **української** Акційної Спілки

„ПОЛОТНО"

у Львові, вул. Городецька 95 і 97. Залізнича стація головний двірець.

Посилки оплачує Спілка сама. Обміну полагоджує в дні приходу сирівців до Львова. Проби мануфактури, поучення, цінники, фрахти до посилок і проче посилає кождому на бажання даром.

ПОЗІР! Нема інших того роду **українських** спілок, лише Акційна Спілка „ПОЛОТНО" у Львові, хай отже не буде Вам чужий клич **„Свій до Свого"**, бо лише у своїх корисно, скоро, добре і совісно! 1931 1-1

СПІЛКА АКЦІЙНА
Товариство Обезпечень „ПЕРШОСЛОСЦЬ"

(„БУДУЧНІСТЬ")

філія Львів, вул. Кілінського ч. 1,
Ч. телеф. 4-70.

Обезпечення — це організація примусової ощадности!

Ощадність робить одиницю сильною — будує добробут народу — двигає націю!

поручає

Обезпечення
життєві
посагові
народні

Українська переписка
Українські поліси!

на найдешевших умовинах — по наймодерніщим системам.

Пишіть до нас по інформації! — Жадайте, щоби Вас відвідав наш заступник!

Це Вас нічо не коштує й до нічого не зобовязує.

121 1-1

His Master's Voice

ці три слова означують на цілій земській куli вершок технічної досконалости і прецізійности грамофонів та плит. Світової слави артисти **Падеревскі, Крайслер, Гайфец, Карузо, Флета, Шляпін, Руффо, Батістіні** і інші виключно законтрактовані для повищої марки.

Останні танечні шлягери.

20.000 плит на складі.

Демонструється без примусу купна.

The Gramophone Ltd. London

Ген. Репрезент. на Польщу

ЮСИФ

Векслер

рік основ. 1901

ВАРШАВА, Маршалк. 132,
КРАКІВ Фльоріянська 25,
ЛЬВІВ Сикстуська 2.

Польсько-шведська годівля насінь

„SVALÖF"

С-ка з обмеженою порукою в ПОЗНАНЮ, має за мету повідомити П. Т. Рільників що повірила

ПРЕДСТАВНИЦТВО на Львівське воєвідство, тернопільське і станиславівське

почесно знаній фірмі

ТАДЕЙ ВАСУНІ і Ска,

у ЛЬВОВІ, вул. Хорущина 18, тел. 8-33.

Тому просимо П. Т. Рільників з наведених воєвідств, щоби запити і замовлення на Оригінальні „SVALÖF-ські" збіжа пересилали безпосередньо до фірми **Т. Васуні і Ска,** Львів Хорущина 18. 8243 Дочі

„ОЛЬКА“ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ТРИКОТАЖІ РИНОК 35.
біля „Народної Торговлі“.

Вже продається нова повість

ВИННИЧЕНКА

„Соняшна Машина“

ТОМ І.

зол. 8·10, з пересилкою зол. 9·—.

ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка

1227 Львів, Ринок 10. 1—1

Земельний Банк Гіпотечний
АКЦИЙНА СПІЛКА
ЛЬВІВ — ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.
Телефон ч. 3-89. Кто в П. К. О. 139.000.
(Власна каменица у Львові, вул. Словацького ч. 14.)
Одинокий Український Девізовий Банк
Полагоджує всі банкові чинности.
Приймає вклади на біжучий рахунок в доларах і золотих і виплачує їх в доларах, або золотих по курсі дня.
Переводить перекази заграницю до всіх країв — зосібна на Україну й до Америки.
Переводить інкасо у всіх міспевостих країв.
Уділює кредитів, позичок, гарантій, акредитив.
Купує і продає цінні папери.
Кожний Українець повинен мати акції Земельного Банку Гіпотечного.
1230 Як їх ще не маєте — пишіть до Банку. 1—

ЦЕНТРОСОЮЗ
у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича 20.
Телефон Ч. 94, 2116, доставляє через кооперативи або де таких нема, безпосередно рільникам:
штучні навози, рільничі машини і знаряддя, коси з власною охоронною маркою, насіння дорідних збіж, товарі споживчі і галантерійні. КУПУЄ і посередничить в продажі рільничих продуктів, як збіжжа, фасоля, яйця і клоче.
Власна фабрика мила з маркою „ЦЕНТРОСОЮЗ“.
1229 1—1

Торговельно Промисловий Банк
КООПЕРАТИВА З ОБМ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
у Львові, вул. Мохнацького ч. 6 (Союз Українських Купців).
Уділює членам особистово кредиту (дисконт векслів, обезпечені особисті рахунки).
Приймає грошеві вкладки із забезпеченням валюти під найкориснішими услівями.
Приймає вплати на рахунок третіх осіб.
Приймає в депозит вартісні папері та інші цінности.
Веде всякі чинности торговельні та промислові. 1206 2-2
КУПЦІ і ПРОМИСЛОВЦІ вписуйтеся в члени своєї установи.

Найліпша і своєрідна ПАСТА ДО ОБУВИ є
„ЕЛЕГАНТ“
фірми О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
У ЛЬВОВІ — КОРДЕЦЬКОГО Ч. 51.
Жадайте і уживайте все лише цю пасту.
1225 1—1

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1928.
Ілюстрований популярно-науковий і літературний ЖУРНАЛ видається Товариством „Просвіта“
— під назвою —
„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“.
На рік вийде 12 чисел. — Кожне число по 32 сторінки. — Журнал подає знання з ріжних галузей науки й життя і весь матеріял ілюструє багатьома образками й фотографіями.
Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол, Поодиноке число коштує 1·80 зол.
Хто вишле передплату від січня 1928 р. і не був передплатником в 1927, отримає перші аркуші спомнів з подорожі: „НА КАМЧАТКУ“ І. Мельника і перші аркуші роману „БУРСАК“ В. Нарізного як додатковою доплатою до передплати у висоті 1 зол. 50 сот. 1199 2—2
Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок ч. 10., II. поверх, Тов. Просвіта“.

Львівське Товариство Броварів
поручає на Свята
свої знамениті вироби:
Пиво ЕКСПОРТОВЕ ясне
„ БАВАРСЬКЕ темне
„ ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ
скрізь до набуття.

За редакцію відповідає Василь Мулюй. Видає Видавниче Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 7 (11.261). Львів, середа 11. січня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.922. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудня. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Західна Україна в р. 1927.

Минулий рік в житті Західної України.

Минулий рік в житті Зах. України не був особливо замітний. Життя нашої країни приходило в тому році без ширшої перспективи. Втиснута в сліпу вулицю польської політики, на межі між натискаючим Заходом і виступаючим зі своїх берегів Сходом, спавперизована і культурно знищена Західна Україна не переходила через фільтр дальшого процесу, який був виплідною тих двох, згорі зазначених, зударних сил. Вислідом їх була ферментація. В першу чергу польські чинники після девастації, довершеної попередніми урядами, соймами і польськими громадянськими організаціями в добі гіпертрофії виконавчої влади в Польщі, повели простолінійну лінію своїх попередників.

Герольди польського уряду проголосили тезу, що держава не входить в ніякий контакт зі своїми горожанами. Виходячи з цього заложення, польські чинники подвоїли натиск за добуття душі української маси при допомозі деяких дрібничок через розбудовувані ad hoc quasi-громадянські агентури. У наслідку цих намагань, які осягнули „добу розцвіту“ з моментом розвязання сойму, поширилася деморалізація і розклад. Аналогічні намагання, хоч під іншими кличами, проявилися і зі Сходу. Розверствування українського громадянства при допомозі комуністичних і комунізуючих елементів, а в парі з тим протилежна, але рівнобіжна хвиля деморалізації поширює своє русло. Цей процес є лише другою стороною медалі першого, хоч — без сумніву — в цьому є й ідейні перлини. Комбатантом цеї другої струї є, на жаль, і колишній наш т. зв. закордонний центр.

Ферментування і деморалізація, розсівана, поширювана і поглиблювана цими двома супротивно-однородними чинниками є головною признакою нашого життя в минулому році. Та поруч з цим процесом впливаючих на життєві прояви нашого громадянства зовнішніх чинників, відбувається й другий процес, процес кристалізації нашого громадянства, яке виходить зі стадії настроєвости і вступає на шлях глибокого усвідомлення своєї суті, змісту, змагань і шляхів до осягнення наконечних цілей. Коли виелімінуємо — так сказатиб — „західну“ струю, яка є наскрізь штучною і переходовою, неглибокою і поверховною, хоч не нешкідливою, то матимемо в громадянстві два табори, які все більше кристалізуються: загально-національний, понадклясовий, обєднуючий, синтетичний табор українського демократизму, якого представником і виразником є Українське Національно-Демократичне Обєднання — і табор інтернаціонально-соціяльний, клясовий, аналітично-розверствовуючий, якого представником формально є КПЗУ, а фактичним виразником Сель-Роб. Між цими двома ясно зарисованими таборами плутаються національно-соціяльні мішанці в ролі соц.-радикалів чи сель-союзників, які в тактиці — користуються фразеольоґією соціяльно-інтернаціонального табору, а в позитивній праці (оскільки вони несуть її на собі) йдуть у хвості національного табору. Однак ця безобличне [illegible] ґрунт під ногами, і вже недалекий той час, коли вона буде змушена рішитися в один або другий бік.

І ще одно явище характеризує минулий рік. Є це помітний здвиг на право, який все виразніше зазначується серед освіченої верстви українського громадянства і який намагається пробити собі шлях до мас. Ідеї, голошені знаменитим істориком В. Липинським з одного боку і впливи західної церковної ідеольоґії з другого — все більше промощують собі шлях серед нашого громадянства, захоплюючи й молодь. Є це природна реакція на ідеї й методи, накидувані і рощені Сходом. Цей напрямок в загальному поки-що остає в дорівочно-самочинному звязку з національним табором, однак все ясніше виявляє тенденції усамостійнитися.

Боротьба за впливи в громадянстві все різкіше проявляється між обома таборами: загально-національним й клясово-інтернаціональним. Бачили ми її прояви на загальних зборах „Рідної Школи“, „Просвіти“, навіть на зборах Ревізійного Союзу Українських Кооператив, а також підчас виборів до громадських рад. Досі та боротьба мала дуже примітивні, вічево-хастичні форми. Без сумніву, в тій боротьбі може навіть прийдеться національному таборові понести деякі втрати зі свого традиційного стану посідання, однак у заміну за те та боротьба скристалізує й оформить національний табір: будуючий націоналізм зі змаганням до влади і сили, опертий на твердому ґрунті свідомости пройме маси, які досі жили тільки під свідомістю традиційного сентименту і настроєвости.

Не вважаючи на безперспективність переживаного нами моменту, з розбіжностей і суперечностей, з хаосу, який все ще клубиться серед нашого громадянства, витворюється модерне громадянство з більш складними інтересами, як це було перед війною.

Внутрішньо-зовнішнє положення нашого народу, себто положення під польською владою, сутньо в нічому не змінилося. З повним правом можемо назвати той рік роком без змін. Правда, крім пресового закону, який торкається всієї преси в Польщі, але який всім своїм тягарем лягає на „меншостеву“ пресу, не появився ніякий специфічний декрет, з прикороченням до „національних меншостей“. Зате існуючий уряд невільничо тримаючись букви закону, здійснював попередню лінію „меншостевого“ законодавства. На чоло „привілеїв“, якими наділено український нарід, вибилася шкільна справа. Мін. Добруцький, допускаючи двомовні написи на будинках неспольонізованих чи зутраквізованих іще українських шкіл, одночасно з решуючої кількости тих шкіл у числі кругло 900, спольонізував або зутраквізував дальших двісті шкіл.

Послідовно здійснюючи закони з 31. липня 1924, уряд навіть пальцем не рушив, щоби здійснити закон з 26. вересня 1922 в справі оснування українського університету і покликання до життя самоврядування вищого ступня. Зате Рада міністрів постановила зліквідувати Тимч. Самоврядний Виділ як останок галицької автономії та тим чином перевести тісну уніфікацію сучасної Польщі. Самоврядуванню, опертому на самодіяльности громадянства, уряд протиставить „міжнаціональний“ реґіоналізм воєвідств і повітів під кермою державної адміністрації (воєводів і старостів) та супрематією польської національної меншости на українських і білоруських землях. Ось так проявляються змагання розбити єдність і перешкодити консолідацію національних територій.

Проявом „дбайливости“ польських чинників, „дбайливости“, виявленої у відношенні до українського громадянства, є не лише творення і розбудова таємних quasi-громадянських агентур, але й поведінка у справі „Народнього Дому“. Віддача всенародньої установи москвофільським ренеґатам і господарка майном тієї установи, викривлення її культурних цілей в напрямі політичної експериментації, доказує, якою виявляючо наївною є політика: **divide et impera**.

На економічному полі український нарід самочинно двигається зі страшного занепаду, дальше розбудовуючи сітку кооперативних установ. Державна влада не робить тут специфічних перепон, однак і не уділює ніякої допомоги. Навпаки, єдиний державний кредит, уділений українським кооперативам з Банку Рільного, в дрібній квоті 300 тисяч золотих, розпочато стягати в минулому році. Не вважаючи на те, українська кооперативна організація постійно зростає.

Економічну консолідацію нашого громадянства шляхом самочинности перервала в минулому році страшна катастрофа повені. Завдяки самочинній акції нашого селянства й інтелігенції та допомозі заморського українського громадянства вдалось в значній мірі ту катастрофу зльокалізувати, а опісля й частинно опанувати. Розуміється, наслідки повені виявляться з усею гостротою з весною. Тоді знову треба буде нам напружитись, щоби населення нашого Підкарпаття і гір не сточилось у пропасть голоду, нужди і зневіри.

Під кінець листопада і в перших днях грудня відбувся у Львові собор гр.-кат. єпископів. Була це важна подія, якої змістом вияснення напрямних гр.-кат. церкви. Як відомо, в гр.-кат. церкві відбувається досить глибокий процес, йде змагання двох чинників: східного і західного під ритуальним і організаційним оглядом. Наше громадянство не бере участи в тому процесі поза зацікавленням справою целібату. Відбувається він в тісному колі. А є він глибокий, бо має рішити про дальший розвиток або занепад гр.-кат. католицтва, про його усамостійнення або підчинення чужим впливам не лише щодо форми, але й щодо змісту. Собор єпископів був лише одним з етапів тих змагань.

Православна церква в Польщі виявляє тенденції запетрифікуватися на рівні казьонщини. Змагання українського громадянства надихати її живим духом і звязати з народом покищо не дали позитивних успіхів.

Відношення українців до пануючої нації в нічому не змінилося. Може дещо стерлися канти боротьби, але не тому, щоби щонебудь змінилося у нас по суті, тільки з огляду на придавлення в теперішньому моменті громадянського чинника взагалі. Зате погіршилися взаємини з другою меншістю на наших землях, а саме з жидівською. Кульмінаційною точкою неприхильного відношення жидів до українського народу була вакханалія підчас процесу Шварцбарта.

Ось так кинули ми оком на минулий рік, зазначуючи тільки деякі важніші події, які особливо характеризують однорічний протяг часу. Деяких справ, як напр. культурної сторони нашого життя, ми взагалі не порушували, бо в цій ділянці нічого характеристичного не заіснувало. Так само не пробували ми переводити глибшої аналізи подій, ані звязувати їх з процесом, що відбувається на Рад. Україні.

Минулий рік назвали ми роком без перспектив. Може найближчі вибори, може з хвилею появи української парляментарної репрезентації відкриються перед нами ширші перспективи — як під оглядом внутрішнім, так і зовнішнім.

Огляд світової політичної хроніки за 1927 р.

В хроніці світової політики за минулий рік заняла перше місце Союзна Радянська Держава. Одначе не в тім значінні, немов би її престіж і значіння зросли спеціяльно в цім році, було радше навпаки — стрінув її цілий ряд невдач. В осередку політичних подій минулого року стала вона тому, що дала найбільше причин до всяких конфліктів або радше спричинила деякі події, що могли дуже поважно заваготіти на світовій історії. Головним товчком цілої політики теперішнього Радянського Союзу та остаточним її завданням є безперечно рішаюча остаточна боротьба з капіталістичним устроєм цілого теперішнього світа — та викликання в тій ціли загальної світової революції. Головну підставу усього капіталістичного устрою бачить радянська влада у двох державах, а саме: Англії та Америці. Лишаючи на разі сильнішу Америку на боці — поза звичайною по цілім світі веденою комуністичною пропаґандою, — припустили большовики ґенеральний наступ на Англію і то з кількох сторін. Найважнішим був їх наступ в Азії, зосібна в Китаю, де з початком 1927 р. в цілій полудневій частині цеї найбільшої в світі держави радянський устрій здавався вже довершеним фактом. Та англійський уряд виявив тут ще раз свій політичний хист та показав залізну британську енерґію. В лютім вислав він сильну військову експедицію до Шанґаю, до якої приєднались інші держави, між ними й Америка, і завдяки як тій військовій силі так і політиці Англії супроти китайських партій, а зосібна китайських ґенералів, цілковито заломився новий комуністичний устрій в Китаю, а з ним і цілий дотеперішній вплив СРСР на китайські справи. Одначе Англія повела ще дальше свої репресії проти Рад. Союзу. В травні переведено наглу ревізію в радянській торговельній фірмі „Аркос“ в Льондоні, а в кілька днів потім зірвано офіціяльно дипльоматичні зносини з СРСР та видалено з Англії усіх її як дипльоматичних так і торговельних представників.

За прикладом Англії пішли дві інші держави, а саме: Італія і Франція. Звертаючись також проти

СРСР. Італія згодилася на паризький договір, признаючи Румунії Бесарабію, а Франція зажадала рішуче відкликання радянського посла Раковського за його комуністичні виступи та переперла це своє домагання. Неменше важною була для СРСР його внутрішня боротьба з опозицією, що започаткувала без сумніву Термідор, відомий з французької революції. Опозиція зломана покищо зовсім, але чи вийде це на користь революції, чи еволюції, чи навіть реакції, покаже будуччина.

Відповідно до постанов конференції у Вашингтоні з р. 1922 скликана в серпні 1926 р. до Женеви конференція в справі роззброєння на морю не довела до ніяких результатів поміж Америкою, Англією та Японією. Навпаки, навіть відсунула справу розоруження взад, чого доказом нова велетенська програма морських зброєнь Америки, внесена в грудні. Новим конфліктом грозили також відносини між Італією з одного, та Югославією а Францією з другого боку. Італія, бажаючи забезпечити собі повне володіння над Адрійським морем, заключила військовий договір з Альбанією, звернений виразно проти Югославії. Крім цього постаралася за зближення до Угорщини, Румунії, Болгарії та Еспанії. Це остане з огляду на африканські кольонії та панування над Середземним Морем було знов звернене головно проти Франції. У відповіди на це заключила знов Франція 11. листопада пакт приязни з Югославією.

Завдяки інтервенції англійського міністра Чемберлена злагіднено дещо цей гострий конфлікт між згаданими державами прикінці року.

В часі грудневої сесії Ліґи Народів нібито полагоджено теж — а на ділі зовсім паліятивно — відносини між Литвою і Польщею.

Підсумовуючи ці коротко зібрані головні політичні події минулого року, треба ствердити одно, а саме: Европа, чи радше всі світові держави вертають до давних передвоєнних політичних метод. Тайна дипльоматія, усякі дефензивні на позір, а в суті річи офензивні союзи, пакти та договори починають відгравати свою давню ролю. Вертає до значіння давний, понехаиий здавалосьби по заснуванні Ліґи Народів принцип, европейської рівноваги, підтримуваний саме тими пактами і союзами. А тим самим престіж та значіння Ліґи Націй не тільки не підноситься, але навпаки помітно паде. І це цілком слушно, бо справи між великими державами вирішується фактично поза Ліґою Націй. На всі наведені вище події не мала вона майже ніякого впливу, а що найважніше, не зуміла посунути ні трохи вперед найважнішої справи, яка є найістотнішим її завданням, а саме справи розоруження.

І тому, хоч як великі надії привязувала ціле, виснажене страшною війною людство до цієї установи, то всі вони завели. А всеж це була, як здавалось, одинока установа, що могла наладнати кращі міжнародні відносини, від тих, які тепер бачимо.

Д-р Ярослав Олесницький.

Польща і Рад. Україна.

Обсяг зацікавлення п. консуля Кіриченка. — Польські спеці мають вільні місця в СРСР. — Не цікавлячись спеціяльно українським населенням під Польщею, п. консуль спеціяльно цікавиться УНДО-м.

Представник „Слов-а Польск-ого“ відбув інтервю з львівським радянським консулем п. Кіриченком на тему його місії і завдань радянського консуляту у Львові.

П. консуль зазначив, що ніякої спеціяльної місії не має. Він сам педагог і почесним його завданням працювати над культурним зближенням між Польщею і СРСР, передаючи Польщі твори радянського духа, а засвоюючи СРСР твори великих польських творців. На черзі зацікавлення польськими культурними здобутками є видання по російськи збірних творів Жеромського, який разом з Пшибишевським займуть почесне місце в Росії поруч Сінклера, Келермана й Барбюса. Також польській літературі придбано в останніх літах твори знаменитих радянських письменників. Не розуміє він тільки захоплення розреклямованим поза СРСР Еренбурґом, який в своїй батьківщині вважається другорядним письменником, автором, якого твори є пригожі до подорожньо-залізничої лектури.

СРСР потребує спеціялістів: хеміків, металівців, електротехніків, гірників і цукроварників. СРСР готовий приняти польських інжинірів, повертаючи до передвоєнних традицій, коли то польські інжініри працювали на Уралі, на Україні і в полудневій Росії. Тепер їх місце заступають німці й американці, однак найдеться пристановище ще й для польських інжинірів. Умови життя і заробітку є добрі. Пересічна плата спеціяліста виносить 200 карбованців.

На запит про зацікавлення консуля українським населенням під Польщею відповів п. Кіриченко:

„Не є воно (українське населення) предметом мого спеціяльного зацікавлення, однак **я не міг не спостерегти намагань галицьких ундистів навязати живий контакт з нашою Радянською Україною.** УНДО має у відношенні до нас свою спеціяльну концепцію. Бажало би вязатися хоч би морально з радянськими українцями, але з вирахуванням на кінець совітського режіму і на якийсь новий твір, в якому границі не розділювали би Львова і Харкова. **Тенденції УНДО-я мають навіть у нас горстку прихильників: серед інтелігенції і найзаможнішого селянства, які разом становлять кілька відсотків населення України** (кілька відсотків населення України — це дуже велике число, а на всякий випадок більше, як кількість комуністів на Україні! — Ред.). Але найширші маси населення або нічого про УНДО не знають, або слухають про нього дуже нерадо“ (очевидно тоді, коли про нього подає відомости комуністична преса. — Ред.).

Як бачимо, то п. консуль спеціяльно не цікавиться українським населенням під Польщею, але спеціяльно цікавиться тільки одною політичною партією: Українським Нац.-Демокр. Обєднанням. Не знаємо, наскільки вірно розмовець зі „Сл. Польского“ передав слова і думки п. Кіриченка, однак годиться з признанням піднести, що спеціяльно інтересуючись УНДО-м, він не брався поширювати казок комуністичної преси ані про його мнимі інтервенційні намагання на боці західно-европейської буржуазії, ані про звязок з фашизмом, ані про угодовість у відношенні до Польщі, ані про інші „шлягери“ комуністичної агітації. З вдоволенням можна теж приняти до відома відгомін ідеольогії УНДО-я серед населення Рад. України.

Обєкт „дипльоматичних“ епітетів.

До найбільш зненавиджених у поляків індивідуальностей европейського політичного світа належить безперечно литовський премієр Вальдемарас. Від довшого часу став він предметом соковитих епітетів та некультурних напастей польської журналістики. З ніким так легковажно, просто по штубацьки не поводиться польська преса, як з литовським премієром. Такі епітети, як пр. „варіят“, належать ще до найбільш сальонових. А бувають і важчі.

Ця „мода“ на легковаження й ошельмування литовського премієра особливо поширилася від хвилі, як [illegible] марш. Пілсудський напередодні засідання Ради Ліґи Націй назвав Вальдемараса „варятом“, людиною, що повинна сидіти в домі божевільних, шпитальником і т. і. Крім того поставив він у сумнів литовську національну приналежність Вальдемараса, зазначуючи, немов то він був уже поляком, москалем, німцем, а тепер, як литвин, стоїть на чолі литовського уряду. Висновок з того хіба такий, що не знати, якої національности завтра буде проф. Вальдемарас.

І справді, на днях розширився — так сказатиб — національний діяпазон проф. Вальдемараса. Польська преса недавно принесла інтервю зі Штреземаном, який нібито зазначив, що Вальдемарас був у своїм часі українцем, бо виступав у переговорах по українській стороні.

Розуміємо обурення польської преси і взагалі польськ. чинників на лит. премієра з приводу його політичної консеквенції, однак це хіба ще не дає основи до таких нечуваних „дипльоматичних“ епітетів. Перш усього підчас більших і менших польських політичних демонстрацій у Вильні, після арештів литовських діячів і закриття литовських шкіл Вальдемарас був тим, що не дав вивести себе з рівноваги. Зручно перевів він теж кампанію на женевському терені. Саме тоді польська преса трубіла про величаві польські успіхи в Женеві. Вже тоді зазначили ми, що фактично, не зважаючи на знесення плятонічного воєнного стану між Польщею і Литвою, побідником вийшла Литва. Резолюція Ради Ліґи Націй дальше лишила відкритою, неполадженою справу Вильна. У своїх виступах і заявах підкреслює цю обставину литовський премієр, доводячи до скаженини польську пресу.

Тут причина „дипльоматичних“ епітетів на його адресу. Але вертаймо до питання про національність литовського премієра. Годиться зазначити, що Вальдемарас, який давніше називався Вольдемаром (аж після повстання литовської держави литовці почали литовщити свої прізвища), в передвоєнній і воєнній добі був відомим професором фільософії на університеті в Петербурзі. Постійно виступав він як литвин і грав визначну ролю в литовських колах. Але з великою симпатією відносився він також до всіх інших народів, гноблених царатом, а між ними й до українців. Під покришкою фільософічного семінара при своїй катедрі дав він спромогу організуватися українській студентській молоді. Вже перед війною під покришкою того семінара істнували за згодою проф. Вальдемараса два українські гуртки: ес-деський і ес-ерівський.

На зїзді російських недержавних народів, скликаного Українською Центр. Радою, що відбувся в Київі в днях 21—28. вересня 1917 р. під проводом проф. Грушевського, Вальдемарас з Бельським репрезентував литовців. Засовував він тоді змагання литовців, обстоюючи суверенну литовську державу (так само поляки устами Кноля обстоювали самостійність Польщі) в противенстві до інших народів, що тоді погоджувалися на федерацію. Отже, як бачимо, проф. Вальдемарас ніколи не був ні поляком, ні москалем, ні німцем, ні українцем, тільки литовцем. Казка про українство Вальдемараса пішла мабуть звідти, що в часі переговорів про берестейський мир проф. Вальдемарас, бажаючи якнайскорше дістатися до Литви, окупованої в 1918 р. німцями, тримався української делегації. Це могло в німців викликати враження, що він українець.

Так мається справа з національною приналежністю литовського премієра.

Радянська Україна

Залив ювилеїв.

На склоні минулого року відбулася в Радянському Союзі і на Радянській Україні ціла низка ювилеїв. Найбільшим і першим був ювилей десятиліття комуністичної революції, який обходили дуже торжественно в Москві та Ленінграді, по цілому СРСР, а в тому і на Україні. Відбулися в тому періоді і ювилейні сесії всесоюзного і українського центрального виконавчого комітетів. А крім того і ювилейні зїзди всесоюзної комуністичної партії (XV.) і комуністичної партії більшовиків України (X.). Ці два зїзди були, можна сказати, завершенням ювилейних торжеств. На першому робили комуністи дуже основні підсумки комуністичного будівництва в СРСР, а поруч те провели радикальну чистку партії від опозиції та ліквідацію цієї останньої, на другому було те саме але в мініятурі. Тут звертали у підсумках увагу передовсім на льокальні успіхи і невдачі комуністів.

Однако на тому ювилеї не закінчилися. Бо заразже по тім першім прийшов другий ювилей десятиліття радянської влади, а далі ювилей „чеки“ або ДПУ. Між іншим у половині грудня 1927 р. обходили його дуже торжественно офіціяльні комуністичні кола на Україні, особливо у Харкові. Цей оригінальний ювилей кривавої установи вязали харківські державні мужі з ювилеєм десятиліття комуністичної влади на Україні. Яким чином накинули вони її аж десятилітній вік, не можна ніяк збагнути. Але це факт, що такий ювилей обходили.

Накінець приходить ще один ювилей, а саме 30. грудня 1927 минуло пять літ від того часу, як фактично утворено Союз Радянських Соціялістичних Республик. Іншими словами, минуло пять літ від хвилі, коли з кількох формально, а подекуди і фактично, окремих більшовицьких держав на території бувшої російської імперії утворено одну радянську союзну державу на сесії ВЦК-ту РСФРР, в якій брали участь і делегати Центральних Виконавчих Комітетів УСРР, Кавказу і Білоруси. Отже і з тої нагоди підготовляються знов до ювилейних обходів, які відбудуться уже в 1928 р., мабуть у день остаточного оформлення і принятя договору про перетворення радянських республик у одну союзну державу.

Величезний вибір Новостий на КАРНАВАЛ поручає [illegible] фірма АНТІН УВЕРА Львів — вул. Галицька 10. Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Свята О. Кобилянської.

ЧОРТКІВ.

Дня 11. грудня ц. р. влаштувала Філія „Союзу Українок“ у Чорткові свято в честь О. Кобилянської при співучасти хорів Т-ва „Чортківський Боян“ і української гімназії „Р. Школи“. В програму входило 12 точок. Дві хорові точки: „Ой, ідуть, ідуть тумани“ й „Ой, пряду, пряду“ виконав хор „Чортківського Бояна“ під управою дир. Ворончака, а три: „Ой горе тій чайці“, „Зеленая та ліщинонько“ і „Женчичок-бренчичок“ хор учнів української гімназії під управою проф. д-ра Вовка. Інших 7 точок виконано виключно жіночими силами.

Річеву промову виголосила голова Філії „Союзу Українок“ п-ні Ірена Олеськова, яка, пояснивши літературне значіння Ювилятки, загрівала наше жіноцтво до освітньої праці над собою в тій цілі, щоб навчитися станути до спільної праці-боротьби разом з мужчиною за краще завтра нашого народу.

Свято викликало на загал гарне враження. Хорові точки випали зовсім добре, хоча слід згадати, що в деяких співаків „Чортківського Бояна“ замітна була подекуди непевність. Причиною цього є мабуть неправильне ходження на проби. З деклямацій, які випали бездоганно (прим. п. Ліди Носикової: Леся Українка: „Перше віче“), слід відмітити деклямацію 5-літньої селянської дитини з Білого. Свято в честь Кобилянської закінчено деклямацією Б. Лепкого: „Хоч кряче гайворон“ — саме згаданої маленької деклияматорки при живому образі, після чого учасники відспівали національний гимн.

Може найважнішою точкою свята були привіти від ріжних українських установ, головнож від організацій жіночих сільських гуртків. З установ Чорткова зложили привіти: Союз Українок, Філія „Просвіти“, Кружок „Р. Школи“, Повітовий Союз Кооператив, „Чортківський Боян“, Учительський Збір гімназії „Р. Школи“, молодь гімн. Р. Школи, українська молодь інших шкільних заведень, 21-ий пластовий курінь ім. Богуна, а крім того Філії „Союзу Українок“ з Копичинець і Борщева. Жіночі просвітні гуртки вислали своїх делегатів або прислали письменні привіти з отсих сіл: Біле, Звиняч (п. Ганкевичева і кілька селянок), Улашківці, Стара Ягольниця, Полівці (п. Чижева), Оріхівці, Косів.

Дуже приємно вражала присутність, і то досить численна, нашого духовенства

й селянства. Щодо чисельности, то свято випало преґарно. Саля „Народнього Дому" вже від ряду літ не містила в собі тільки учасників, згл. учасниць, що тепер. Це є доказом зростаючої свідомости серед наших селянських мас. Тим разом більше як коли чортківське громадянство відчуло болючу потребу великого Народнього Дому в Чорткові, на який ніяк досі не може спромогтися. Відчули передовсім ті, що постійно приходять пізно на всякі народні маніфестації, бо для них уже не стало місця на салі. А було таких доволі богато з чортківських громадян, що мусіли з нічим вернути домів.

Присутній.

Орґанізаційний рух.

Передвиборча акція в Отинійщині.

Заходами Повітового Комітету УНДО відбулися дня 28-го грудня м. р. передвиборчі збори делеґатів усіх сіл тутешнього повіту. На збори явилося 150 селян, між ними богато жінок; було також заступлене духовенство. Збори відкрив голова Повіт. Комітету д-р Дрогомирецький, що в своїй промові висував наше положення при перших виборах і тактику при переведенні виборчої акції при нинішних виборах. Заразом референт представив міжпартійні відносини на всіх українських землях під Польщею і пояснив програму УНДО та візвав усіх до солідарного виступу при теперішних виборах і віддання всіх голосів на лісту УНДО. Другий референт, д-р Теодор Шинітко, представив невідрадне положення українського народу в кожній ділянці життя, зокрема представив упадок українського шкільництва та сумні наслідки мазурської і військової кольонізації на наших землях. В дискусії забирало голос дуже богато бесідників, між ними о. Наконечний, Петро Цибій, Базь Гасюк, Юрко Семенюк і інші. Збори ухвалили доповнити Повітовий Комітет УНДО в Отинії, котрий перемінився в комітет виборчий; вибрано теж виборчі комітети в усіх селах тутешнього повіту. В кожнім селі постановлено відбути передвиборче віче. Збори одобрили тактику УНДО та одноголосно ухвалили виступити солідарно при виборах і віддати голоси на лісту Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Інтервю

представника „Слова Польск-ого" з Інзлером.

Представник „Слов-а Польск-ого" мав інтервю з д-ром Авр. Інзлером, провідником опозиціоністів в сіоністичнім таборі Сх. Галичини. Д-р Інзлер є прихильником пос. Ґрінбавма і тому поборює політику Райха. На запит, яке значіння має факт, що орґан опозиції „Морґен" перейшов у руки д-ра Райха, д-р Інзлер відповів, що „Морґен" змінив політ. напрямок на стільки, що редакцію віддано більшости екзекутиви сіон. організації Сх. Галичини. „Морґен" є органом вид. спілки „Схід", якої одним із удільовців і то найбільшим і основником є д-р Інзлер. Виарендування „Морґену" не є по думці д-ра Інзлера, але останніми часами витворилося таке внутр.-партійне положення, що він не міг цьому спротивитися. Виарендування „Морґену" не має впливу на становище д-ра Інзлера до одностайного сіон. фронту в державі і на відношення Інзлера до бльоку нац. меншостей. Щодо цього д-р Інзлер солідаризується з напрямними Нач. Ради Сіон. організації, на чолі якої стоїть бувш. пос. Ґрінбавм. Сіон. організація в Сх. Галичині ухвалила перевести уніфікацію організації цілого сіонізму в Польщі з центром у Варшаві, із задержанням автономії для поодиноких дільниць у деяких справах. Деякі провідники сіон. руху спротивилися такій злуці і виступили з Нач. Ради. Справа ця досі неполагоджена. Опозиція стоїть на становищі, що сіон. ідею і напрямну жид. політики годі роздроблювати на дільниці. Коли є один сойм, один уряд з осередком у Варшаві, то мусить бути й один орган і одна політ. напрямна для сіоністів у цілій державі. Сіоністи виходять із заложення, що є лише один жид. нарід. Меншостевий бльок заключено на цілу державу й принціпіяльно обіймає й Сх. Галичину. Виповнення рам бльоку в Сх. Галичині висуненням відповідних жид. кандидатів є питанням сфіналізування подробиць умови, яку заключив і переводить в імени жид. груп, що йдуть із бльоком — пос. Ґрінбавм. Від висліду тих переговорів залежить оконечне рішення. Можливо, що будуть поставлені дві лісти: одна бльокова, друга під патронатом сіон. екзекутиви згл. пос. Райха. Львів буде вилучений з бльоку. Жид. кандидат з лісти бльоку нац. меншостей не буде виставлений у Львові, зате буде жид. ліста екзекутиви сіон. організації, яка покищо не входить до бльоку. Зїзд рабінів у Львові є висловом тенденцій урядових кол для поборювання нац.-жидівського і сіон. руху. Щодо цього деякі сіоністи зробили помилку, думаючи, що уряд буде їх піддержувати з огляду на радикальніше становище Ґрінбавма. Д-р Інзлер гадає, що деякі рабіни кинуть у жид. маси клич піддержування уряду. Який це матиме наслідок годі сказати. Всетаки причиниться до деякого розбиття жид. фронту.

— Купецька трансакція з „Морґеном" не приносить чести власникам цього органу. Після цієї трансакції вони не зможуть вимагати віри у щирість своєї „опозиційної" позиції до політики п. Райха та прихильности до п. Ґрінбавма. Цікава це опозиція, яка каже винаймати на виборчий період свою ґазету свойому противникові! Очевидно, що п. Інзлер, позбавляючи себе прес. органу, позбавляє себе можливости вести якунебудь виб. боротьбу на сх.-галицькім терені.

ВЖЕ ЗГОЛОШЕНО 5 ВИБ. ЛІСТ.

Варшава, 9. січня 1928.

В головній виб. комісії зголошено перші держ. лісти кандидатів на послів до сойму. І так ліста ч. 2. припала соціялістам, ліста ч. 3. „Визволенню", ліста ч. 4. „Бундові", ліста ч. 5. Поалесіоністам. Лише ліста ч. 1. змінила власника, бо ч. 1. була в 1922 р. лістою „Пяста", тепер є лістою табору, що піддержує уряд марш. Пілсудського.

Оконечний речинець складання держ. виборч. літ минає дня 24. січня. Того дня лісти будуть урядово оголошені.

ВАЛЬДЕМАРАС ПРИЙМЕ ПОЛЬСЬКОГО ПОСЛА ЛИШЕ У ВИЛЬНІ.

Ковно, 9. січня 1928.

Представник Пат-а мав розмову з лит. премієром Вальдемарасом. Вальдемарас сказав, що жде предложень польського уряду, які заповіджено йому на Різдво. На запит, чи премієр передбачує навязання дипльоматичних взаємин із Польщею, Вальдемарас відповів, що Литва прийме польського посла, але лише у Вильні.

НАРАДА ЧІЧЕРІНА З ПОСЛОМ У КОВНІ.

Москва, 9. січня 1928.

Відбулася тут довірочна нарада Чічеріна з більшовицьким послом у Ковні Аросевом. Говорили про будучу польсько-литовську конференцію і в звязи з цим, торкнулися справи Вильна. Оба дипльомати заявилися за влученням справи Вильна у програму конференції.

ВЕНІЗЕЛЬОС КАНДИДУЄ НА ПРЕЗИДЕНТА?

Атени, 9. січня 1928.

Сензацію викликала заява Венізельоса, що кандидуватиме при виборах на президента Греції.

ПРОПАВ ТРОЦЬКИЙ?

Москва, 9. січня 1928.

Від двох днів кружляє по Москві чутка, що Троцький десь пропав. Кажуть, що і найближчі приятелі не бачили Троцького вже кілька днів. Можливо, що йому вдалося виїхати у Німеччину.

ПОВІНЬ У ЛЬОНДОНІ.

Льондон, 9. січня 1928.

По останнім обрахункам підчас виливу Темзи згинуло 45 людей. Повінь ця розмірами перевищає всі катастрофальні повені, нотовані від 1235 року.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією гл. Стадника (вул. Шашкевича): „Перевва."

Міський великий театр:
10-го, год. 7·30 веч. „Паганіні".
11-го, год. 7·30 веч. „Донна Оретта"

Міський „Театр Нови":
10-го, год. 7·30 веч. „Незвичайний сеанс".
11-го, год. 7·30 веч. „Хай мене чорти..."

Кіна.
„Апольо": „Касанова".
„Лев": „Касанова".
„Палас": „Королеви півсвітка".
„Фатаморгана": „Ніч пімсти".

НОВИНКИ.

— Ювилейне число „Діла" вийде дня 13. ц. м. (з датою 14. ц. м.) у значно збільшеному обємі. Буде в ньому богато нового, цінного матеріялу не тільки до історії „Діла" за час його 48-літнього існування, але й до історії нашого національно-культурного й політичного розвитку за останнє пятьдесятьліття. Між авторами статтей в ювилейному числі нашого щоденника найдуть читачі імена найзнаменитіших українських культурно-освітніх діячів і публіцистів.

— Українська преса, головно у звязку з недалекими виборами, не тільки множиться і збільшає обєм, але й (принайменше деякі органи) зачинає виходити частіше. Побіч „Громадських Вістей", нового лайборґану „батька" Кирила, що виходить у Станиславові, маємо й нові українські ґазетки на Волині. Зі старших органів жіноча „Нова Хата" збільшила свій обєм, а з політичних органів „Рада" виходить уже тричі в тижні, а „Громадський Голос" двічи. Орґан Української Християнської Організації „Нова Зоря" появляється вже тепер двічи в тижні (застерігається рішуче, що це у звязку з виборами) й обіцяє, що доложить усіх сил, щоби ще в цьому році, можливо вже по виборах, перемінитися на щоденник.

— Самовбивство ученика. В пятницю, при вул. Яківській ч. 15 відібрав собі життя револьверовим вистрілом 17-літній ученик пятої гімн. кляси Жигм. Охримович. Причина самовбивства незнана.

— Штайґер урядовцем львівського суду. Ст. Штайґер, знаний з процесу за атентат на бувш. президента Войцеховського, як адвокатський кандидат вістав приділений до цив. суду секція І. За 3—4 місяці піде до III. секції. Кажуть, що опісля буде приділений до судді Рутки, котрий вів слідство проти Штайґера, як підозрілого у виконанні атентату на през. Войцеховського. Після відбуття практики в III. секції перейде Штайґер до намітного для нього будинку карного суду.

—Гук помер. Дня 6. січня помер у львівськім шпиталі акад. Михайло Гук, на якого тому шість тижнів невислідженi люди виконали револьверовий замах. Польські ґазети пишуть, що поліційне слідство не викрило виконавців замаху, лише устійнило, що вони походять зі Станиславова.

— Пос. Кіріченко заперечує. В звязи з інтервю більшовицького консуля у Львові Кіріченка з представником „Слова Польск-ого" більшовицький консулят у Львові оголошує таке спростування: „Розмова з кореспондентом „Слова Польск-ого" видрукована в 6-ім числі того часопису мало відповідає дійсности і її подано в тенденційнім освітленні".

— Вибух ґазів біля Бучача. Дня 2. ц. м. на Княжій Горі біля Зубрця (пов. Бучач) вибухли ґази, витворені самочинним гашенням верств вапна і ґіпсу, що є в тій місцевости. Вибух вирвав землю у виді ями в промірі около 1 метра. Земля довкола змінилася в болото, хоч було 18 ст. морозу. Такі вибухи були вже в тій околиці перед війною.

— Завалилася 4-поверхова камениця. В Берліні завалилася чотироповерхова камениця. Зпід румовища видобули досі 17 трупів. Кажуть, що катастрофа наступила наслідком того, що вулицею переїздять тяжкі товарові авта і стрясають основами будинків.

— Редактор „Нашого Слова" перед судом". „Члени робітничо-селянського комітету помочі жертвам повені" Пант. Крайківський і П. Кучевський повідомили м. р. поліцію, що з комітету пропало 6 тис. дол. Поліція арештувала скарбника „Нашого Слова" Вол. Сороневича. Арештований заперечив начеб ужив ці гроші для себе, а твердив, що вони пішли на цілі, відомі членам комітету. Вчора станув Сороневич перед трибуналом карного суду. На внесення оборони трибунал відложив розправу для переслухання нових свідків.

— Самовбивство семінарійського учителя. У мешканні бувш. директора Малдичевського у сем. будинку в Сокалі повісився 30-літній професор педаґоґіки Ольохер. Ольохера перенесено з Пйотркова і він приїхав 2. січня до Сокаля, де заняв був тимчасово мешкання в будинку мужеської семінарії.

— Митні надужиття. В звязи з митними надужиттями на гол. залізн. двірці у Львові арештовано урядовця дирекції мит Кісельку і власника „Польспеду" Вірцеля. Перед арештуванням управилися ще ревідент митного уряду Ант. Хороший і Моравський. Поліція арештувала Хорошого у мешканні ст. сержанта Ант. Гася, керовника відділу машин у кадетській школі. Останній з трійки митних обманців Моравський ще скривається.

— Втопилося 65 циганських саней. В північних округах Сибіру живе чимало циганів. Недавно вертало з весілля 65 саней, з 400 циганами. Щоби скоротить собі дорогу їхали Червоним озером. Лід заломився під першими саньми і вони пропали під водою. Тому, що була темна ніч, а всі цигани були пяні потопилися всі 65 саней.

— Крадежі і вломи. До мешкання Іляї Лисого, урядовця „Сільського Господаря" при вул. Кохановського ч. 77 вломилися злодії і забрали більшу скількість ґардероби. — До захисту СС. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95 закралися злодії і забрали з офіцини ґардеробу вартости 1025 золотих.

— Справлення друкарських помилок. У 6му (різдвяному) числі „Діла" в заголовку статті д-ра Андрія Ластовецького зайшла помилка, має бути „Розвій і нинішній стан атомістичної теорії", а не як видруковано „анатомічної"; у статті В. Панейка „Наше візантійство" у кінцевій нотці має бути: „Стаття ця була написана для числа одного львівського видавництва, яке з незалежних причин не побачило світа", а не „яа не побачила".

— З львівської преси. Львівський жидівський щоденник „Дер Морґен", що виходив під редакцією бувшого редактора „Тугблату" посла Фростіґа, перейшов на власність краєвої сіоністичної екзекутиви Східної „Малопольщі", якої головою є, як відомо, пос. Райх. — У звязку з тим, що значну часть уділів „Слова Польск-ого" закупив від б. міністра Стан. Кухарського т. зв. „Зеспул сту", який виступає більше поміркований напрям у всепольському таборі, зайшла в ред. „Сл. Польского" зміна остільки, що начальним редактором цього органу на місце д-ра Кординса став Вацлав Мейбавм, що вже був колись редактором „Сл. Польского".

— Відзначення чекістів. Президія ВУЦВК-ту УСРР нагородила з нагоди десятиліття чеки двох бувших голов т. зв. всеукраїнської чрезвичайки (тепер ДПУ) Шварца і Лаціса орденами трудового червоного прапору, а Манцева, що вже відзначений тим ордером, почесною зброєю. Крім тих найвидатніших і найбільше „заслужених" у проливі крови тисячів невинних людей дістали відзнаки і помельші, менше „заслужені діячі" чрезвичайки.

— Донька Мекдональда кандидаткою до парляменту. Секція робітничої партії (лейбур парті) в Саус-Поплер вибрала панну Мекдональд, доньку бувшого соціялістичного премієра Англії, своєю офіціяльною кандидаткою на посла до парляменту при найближчих виборах.

— Муж 16-ти жінок. В англійському місті Бриджпорт арештувала поліція якогось Франка Уельса, якого посуджують за многоженство. Уельс без сумніву осягнув рекорд, бо протягом останніх пяти місяців оженився 16 разів. Коли до нього прийшла поліція стрінула там якраз 17-ту з черги наречену, з якою мав брати шлюб. У слідстві зізнав Уельс, що раз помістив оголошення в пресі, що шукає жінки. Зголосилося до нього 56 кандидаток. Він вибрав найкращу з них і оженився. Але скоро розчарувався, покинув жінку. Так розчаровувався він у кожній черговій жінці. Від кожної втікав. Оголошував кілька разів конкурси і на кожний з них діставав усе від 50—60 зголошених кандидаток. Отже мав з чого вибирати. Деяких зі своїх жінок Уельс уже позабув, бо жив з ними заледви по кількаднадцять годин. Тепер буде у тюрмі роздумувати над ліквідацією своїх супружих звязків. Цікаво, що в його помешканні найдено цілі склади листів, у яких усякі жінки пропонували йому свою руку.

— Перестoрога! Дістаємо таке письмо: „Є в нас птиці небесні, які ні орють, ні сіють, але люблять збирати і вміють вихісновувати кожну нагоду, навіть прим. поворот із Чехословаччини студентів-аґрономів! Дня 15. листопада м. р. зголосився у мене в канцелярії якийсь тип — мущина слушного росту, темного волосся, літ яких 30—35, одітий відповідно до „звання" й обставин, подаючи себе за Стефана Сендуляка, сина Миколи із Стецевої, снятинського повіту, вертаючого домів із Чехословаччини через Ворохту. Розуміється, мав „вавку" перепалку з поліцією, яка йому забрала „документи і гроші" так, що не має за що дістатися домів. Коли я цьому панкові дав 5 золотих, він із здивуванням, якщо не з обуренням, їх не прийняв, бо буцімто за такі гроші не зможе дістатися домів: „Я не хочу ніякої ласки ні милостині — казав з емфазою, — лишень прошу позички, яку я до 3 днів, як тільки дістанусь домів, негайно вішлю. Бо деж український студент-емігрант має з пригоди зарятуватися?!" І позичив у мене 15 золотих. Не маючи відтак від цього „аґронома" ні грошей ні вістки, я вже 16. грудня написав до цього ресовісно-

заде письмо, яке мені звернено з заміткою „Адресат в Стецьовей незнаний". Видно, що маться тут до діла з фаховим обманцем, який таким, вже й оклепаним способом видурює гроші; бо як опісля я переконався, цей тип натягнув своїм „агрономією" тутешнього пароха й інших наших людей. Можна отже згори сказати, що він своєї конлетної процедури видурювання грошей не покине, хоч може, як по обставинам, змінюватиме кондицію агронома на інші звання та виступати під ріжними назвисками і плести якісь інші видумані „пригоди". Тому, щоб наші люди не йшли на подібні принади звичайних обманців, які, як треба в „патріотичну" струну знають ударити та гнали дурисвітів з хати, — оповіщую цю пересторогу прилюдно. — Д-р Василь Маковський, нотар у Печеніжині.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Літературний куток.** На переломі нового року 1928 згадала німецька преса, що з 31-го на 1-го січня 1747 на 48-ий уродився один із найбільше нещасливих німецьких поетів. Ґотфрід Бірґер, автор славної „Ленори". Бірґер, що почав з теольоґії і скінчив правами, жив в околиці Ґеттінґену, де познайомився з Доротеєю Леонгарт. У 26-ім році він женився з нею. Та ця молода, гарна жінка має ще молодшу та гарнішу сестру, яка подобається поетові трохи за пізно: коли він уже жонатий. Його почування до сестри є таке нестримно-романтичне, що він піддержує його явно і його жінка із розпуки вмирає. Він женився з її сестрою. Але й ця вмирає по двох роках. Бірґер засідає в матеріяльній скруті, тепер у розпуці і починає вести циганське життя бездомного студента, живучи з лекцій. Він шукає полики в третьому подружжі, але й воно не є щасливіше, як попередні, — кінчається розводом. Бірґер умирає в 46 р. життя, знеможений у повнім розквиті своїх сил. Нині, у 180-ліття його уродин, бачимо силу його таланту. Його баляда „Ленора" є одним у своїм роді майстерним зразком цієї поетичної форми, який дорівняв Ґете тільки найкращими своїми балядами. Бірґер нагадує своїм життям і талантом другого великана, дивного своєю індивідуальністю: Кляйста. Баляди Бірґера „Пісня про чесного чоловіка", „Дочка пароха", „Баляда про дикого стрільця" не втратили й досі своєї свіжости.

Дописи.

З ЛЕМКІВЩИНИ. (З просвітнього руху. — Справа будови „Українського Народнього Дому" в Сяноці.) Окраїни українських земель розуміють своє завдання. Мають вони свою мережу всяких народніх установ, у яких не вгаває праця. На сторожі західних меж нашої національної території стоїть наше рідне слово, що здобуває щораз нові позиції. В доказ цього нехай послужить сіть українських кооператив, читалень Т-ва „Просвіта", іноді також кружків „Рідної Школи", якими вкрита наша Лемківщина. Українське громадянство сяніцької землі теж будує греблю... Від осени почався тут живий рух у товариствах. Почалося з кооперативного свята, якого особливістю був селянський хор з Новосілок біля Сянока, вміло вишколений на взір хору Котка, під батутою неструдженого о. Степана Менцінського, місцевого пароха. Завдяки його праці несеться милозвучна українська пісня широким відгомоном по лемківських горах. В „День Свободи", 1. листопада, виявили тутешні громадяни теж свою кипучу у вінок слави для борців за народню волю. Це національне свято відбулося у величавім Богослуженню, відтак у панахиді, які відслужили: о. кан. Константинович, о. рад. Кушкевич, о. декан Цегелик і інші. Після того відбулися загальні збори кружка „Рідної Школи", які самі собою говорили, що втрачене мусимо здобути стапами, в першу чергу рідним шкільництвом. Зі звіту показалося, що „Рідна Школа" вимагає поширення своєї організації по громадах повіту, що буде завданням нової старшини Кружка, якого провід спочиває тепер в руках фахового громадянина-педагога так, як це повинно бути. Кружок удержує бібліотеку для дітей, зложену з около 200 книжок. Діти з захопленням читають книжки, лиш бібліотека за мала. — Під досвідним головуванням о. каноніка Константиновича працює в сяніцькім повіті повітовий плебісцитовий комітет у справі народнього шкільництва, а правної поради у справі шкільництва уділяє канцелярія адвоката д-ра Володимира Константиновича в Сяноці. — Читальня „Просвіти" в Сяноці становить осередок товариства й культурного життя значної частини українського громадянства міста Сянока. Зате Т-во „Луг" поза установчими загальними зборами не проявило ніякої діяльности і гейби червона калина у лузі похилилося... до упадку. Також деякі товариства повітового характеру проявляють слабу діяльність, зпоміж них філія „Просвіти" вже пригадалася громадянству, відбуваючи свої загальні збори в дні 8. грудня, а вечером того ж дня відсвяткувавши день „Просвіти", якого короною була вистава молодого Аматорського Гуртка з Боська, що під умілою орудою о. Голованя вдатно відограв „Сватання на Гончарівці". В антрактах пописувався селянський хор з Новосілок. — Малі та великі діти втішилися приходом св. Миколая, що загостив між українську родину в Сяноці зі значним засобом дарунків для наших найменших. Цим разом відбулося привитання дорогого приятеля у приватнім домі гостинних пп. Царів, що не жаліли своєї жертвенности, присвячуючи весь свій дім на цей вечір для досить численно зібраної української громади. — З весною минулого року основано в Сяноці комітет для будови „Українського Народнього Дому", власної громадянської домівки, якої недостачу в Сяноці особливо відчувається. Наші товариства в Сяноці не мають власної домівки, тиняються по чужих кутах, через те їх розвій припиняється, а деякі, як приміром „Луг", виключно тому не розвивають своєї діяльности, що не мають місця для сходин. Власна хата є першою передумовою розвою нашого культурного руху і від придбання власної хати треба розпочати утвердження нашої рідної культури у столиці Лемківщини — Сяноці. Гаразд відчув це гурток діяльних одиниць у Сяноці, основуючи згаданий комітет. Ідею комітету популяризував підчас свойого побуту в Америці д-р Володимир Константинович, якого заходом і прихильности американського „Обєднання" треба завдячати, що лемківські уроженці, перебуваючі в Америці, зложили на цю ціль досі около 800 долярів, що враз із жертвами, зложеними тутешнім громадянством, становить суму около 1.400 долярів. Комітет виробив статут для інституту під назвою: Лемківське Товариство „Український Народній Дім" у Сяноці. Власть затвердила цей статут, а дня 11-го листопада 1927 р. відбулися основуючі загальні збори цього товариства. Провід його повірили збори о. Еміліянові Константиновичеві, греко-кат. парохові в Сяноці. Метою товариства є двигнення культурного рівня лемків, тому територіяльно поширює воно свою діяльність на повіти: Сянік, Лісько, Коросно, Березів і Стрижів. До своїх цілей змагає воно шляхом поширення ідеї просвітної та філянтропійної, відбування анкет, віч, будування „Народніх Домів", основування промислових і торговельних шкіл, бурс, бібліотек і т. п. Члени товариства вплачують річно по 5 дол. вкладки. Виділ товариства намітив широко закросну пропаганду в користь Товариства серед лемків, що перебувають деінде в Америці. До цеї цілі мусить виділ зібрати якнайбільше американських адрес наших лемків, між якими зорганізується збіркову акцію. Адреси мусять бути певні й точні. До всіх громадян лемків відноситься з запитом: Чи Ви є членами „Народнього Дому" в Сяноці? Чи Ви приєднали бодай 10 адрес своїх знакомих в Америці?

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Інж. **Евген Храплевий:** ОСНОВИ КООПЕРАТИВНОГО МОЛОЧАРСТВА. З 115 малюнками в тексті. Львів 1927. Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив ч. 5. Стор. 189. Форм. 8°.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАТИВИ. Збірник правил та інструкцій. Львів 1928. Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив, ч. 6. Стор. 20. Форм. 8°.

Антін Крушельницький: Повість Івана Франка „Boa constrictor". Критичний нарис. Видавництво „Самоосвіта" ч. 1. Львів 1928. Накладом д-ра Святослава Крушельницького. Стор. 32. Форм. 16°.

Д-р Андрій Чайковський: ПЕТРО КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ. Історичний нарис. Накладом В-ва „Ока", Коломия, 1927. Вийшло в серії бібліотеки для всіх „Рясг". Випуск 1. Редагує Іван Зубенко. Стор. 48. Форм. 16°.

Д-р Томашівський: РОСІЙСЬКА ЦАРИЦЯ КАТЕРИНА II. Накладом В-ва „Ока". Коломия, 1927. Вийшло в серії бібліотеки для всіх „Рясг" під редакцією Ів. Зубенка. Випуск 2. Стор. 64. 16°.

М. Дерлиця: ВОЄННИЙ ДІДИЧ. Образок зі світової війни. Накладом В-ва „Ока". Коломия 1927. Вийшло в серії бібліотеки для всіх „Рясг" під редакцією Ів. Зубенка. Стор. 64, 16°.

Андрій Чайковський: „ПОБРАТИМИ". Історична повість. Друге видання. Накладом В-ва „Ока" в Коломиї. 1927. Стор. 288. Форм. 16°.

ОГОЛОШЕННЯ до ювилейного числа „Діла"

що появиться в пятницю дня 13. січня ц. р. рано, приймає Адміністрація тільки до 12. години в полудне в четвер

ЖУРНАЛИ:

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК", Річник XXVII. Книжка 1 за січень 1928. Зміст: А. Карашевич: Різдвяне. — Новорічне. — Іронія. — Н. Лівицька: Під рідним небом; Галя Мазуренко: Галина Ярославна; Катря Гриневичева: Кінь у заграві; А. Карашевич: Спогад; Н. Королева: Гоцта; І. Гаврилюк: Четвертий універсал; Ол. Стефанович: * * *; Антін Крезуб: Облога Києва; К. Гриневичева: Ольга Кобилянська; О. Вертаковська: Дещо про О. Кобилянську; Д. Лукіянович: Моя знайомість з О. Кобилянською; Ів. Махар: Крізь віки; І. Гончаренко: Французький роман енергії; В. Т.: Під знаком термідору; М. Рильський: * * *; Жюль де Ґотє. Льоґіка героїзму; Р. М. Рильке: * * *; Дм. Донцов: За завтрішній день; Гр. Деппе: Долина Йосемитів; Бібліографія; Нові книжки.

„НОВА ХАТА", журнал для плекання домашньої культури. Рік IV. ч. 1. за січень 1928. Зміст: О. Ver Двананцять; Г. Павлуцький: Рання доба українського орнаменту; Свята Кобилянської; Перший Зїзд жіночих кооператив; В. Грицай: Різдво героя; В. Ш.: Переворот; Жінки, про які говорять; Нова жіноча організація на чужині: Товарицькі форми і звичаї: Моди: Ручні роботи; Катерина Менсфільд: Її перший баль; д-р Софія Парфанович: Нервова дитина; Приписи; Практичні поради; Катря Гриневичева: Шоломи в сонці; Ілюстрації; Вестибуль Полтавського Музею: „Труд у Дротобичі"; Лепотарна: Артистка ВФКУ, Мусієнко; Нервова дитина.

„ЦЕНТРАЛЬНАЯ ЕВРОПА", Год издания І. Прага, 22. декабря 1927. Відповідальний редактор: Я. Папоушек.

„РОБІТНИЦЯ", ілюстрований журнал, що виходить у Вінніпегу в Канаді. Рік IV. ч. 23. з грудня 1927.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС, орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Випуск з 28. грудня 1927.

„ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ДРУКУ", орган державної бібліографії УСРР. Рік видання 4-ий. ч. 50. з 17. грудня 1927.

„ВІСТИ З ЛУГУ", письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті та науці. Виходить щомісяця у Львові. Рік III. Ч. 1. за січень 1928.

„РІДНА ЦЕРКВА", незалежний місячник українського церковного відродження. Рік І. Ч. 2. з 30. листопада 1927 р. Виходить у Володимирі Волинськім.

„ЗИЗ", журнал сатири та гумору. Львів, 1. січня 1928. Рік V. ч. 1.

„УКРАЇНСЬКА ШКОЛА", організаційно-інформаційний листок Т-ва „Учительська Громада". Виходить 4 рази в рік. Рік XII. Ч. 1. за 1928 рік.

„СВІТ ДИТИНИ". Число 1. за січень 1928. Рік видання VX. Зміст: Святий вечір; Різдвяні свята; Різдвяна зірка; Семенко Громадський; До школи; Тайна Джакіна; Кіт Васько, бичок Мицо і п.; Селянин, яструб, воробець; Кіця йМіця; Дві сніжинки; Сирота; Два Морози; Кінь і осел; Ірка Кухарочка; Ялинка; У кожного своя оборона; Сапа; Огородник нарізан; Пожарничі собаки; Загадки.

ОПОВІСТКИ.

Т-во „Українська Бесіда" у Львові вул. Рутовського ч. 22 І. пов. вхід з Захоронкою, уладжують для своїх Членів, їх Родин і запрошених Гостей в день навечерія Нового Року, дня 13. січня 1928, пятниця, традиційний вечер „Маланки" з танцями. Початок в годині 9. вечером. О численну участь ВП. Членів враз з Родинами просить — Виділ. 1245

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНЯ суконь „Люцина" Миколая ч. 18/І п. приймає всякі замовлення і перерібки. 1186 5-10

ПЯНІНА Арнольда ФІБІГЕРА досконалі з гарантією, дешево і на догідних умовах. Конрад Кам і Син, Львів, Коперника 16. 1163 8—8

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на ратв від десяткіа літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 51—?

АДВОКАТ д-р Сафір в Тлустім глядає самостійного, способного конціпієнта. Рефлектуючих просить о присланнє услов і референцій. 1204 4-?

ГОДИННИКИ прецізійні направляє і дешево продає **Юліян Домбровський — Лев Розвадовський** Львів, Готель Жоржа, Академічна 2, Біжутерія, також срібло власного виробу. — Догідні умови. 110 а 17—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 1—2?

ПЕРША УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВОЛІЧКОВИХ ВИРОБІВ

„ТРИКОТАРНЯ"

у Львові, Косцюшки 3/І.

приймає почавши від 1. січня 1928. замовлення на виріб: светерів, камізельок, пульоверів, гарсонок, костюмів, дитячих комплетів, шалів і інших річей, як також перерібки і підрібки.
1240 2—2

Купити гарний дарунок
це досить важко!
Однак наша богата колекція:
золотої і срібної біжутерії
влекшить кожному відповідний вибір.
Золоті годинники вже від зл. 30
Перстенці золоті 14 кар. від зл. 8
Ґутерман Сикстуська 14.

ЛІКЕРИ зробити дома може кожний **ЛІКЕРИ**
у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках
до набуття в аптечних складах.
Головний склад **В. Г. Мушинський** в Невмишлях Галичина.
Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.
567 33—?

КОМПЛЕТ перша сорта **ЗОЛ. 28.**
6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 кавових ложочок з хінського срібла. ІІ-га сорта 25 зол. у **Б. Ґринберга**, Сикстуська 4

Загальні Збори

ТОВАРИСТВА

„Міщанського Братства" в Тернополі,

відбудуться

в пятницю, дня 20. січня 1928 р. о год. 11 перед пол. в салі Т-ва

з таким порядком дневним:

1. Отворення Зборів.
2. Відчитання протоколу з послідніх Загальних Зборів.
3. Звіт уступаючого Виділу.
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір нового Виділу.
6. Проект адаптації (перелісточення) салі. 1225 2—2
7. Внесення й Інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ:

Андрій Фаленднш, голова. **А. Салевич**, секретар.

Приєднуйте передплату!

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 61—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок 9 10.

Ч. 8 (11.262). Львів, четвер 12. січня 1928. Pocztowa opłata zapłacono gotówką. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В імя національного єднання.

Львів, 11. січня 1928.

Поміщені у нас („Діло" ч. 5) інформації епископа закарпатських українців в Америці Василя Такача про життя й відносини між нашими братами з тої сторони Карпат, що їх недоля вигнала в такому поважному числі до Злучених Держав, заслуговують на те, щоб над тими інформаціями застановитися глибше. Бож це чи не вперше наш широкий загал довідується з найбільш авторитетного джерела про життя-буття за океаном півміліонової маси українського закарпатського населення, що, не зважаючи на свою культурну відсталість, має дуже сильні організаційні центри і виявило таку дозу організаційного хисту й цінкости, що під тим оглядом перевищає значно навіть найбільш вироблений політично, найсвідоміший національно елемент з Галичини.

Треба взагалі з сумом ствердити, що ми всі замало цікавимося невідрадним життям закарпатської вітки великого українського народу, що не вдержуємо з синами Закарпаття майже ніяких звязків. А вже життя й відносини між нашими закарпатськими емігрантами в Америці — для нашого загалу просто terra incognita. Чиж дивно, що дати й цифри, подані еп. Такачем про свою епархію і своїх вірних, викликали в ріжних кругах наших читачів здивування, а то й подив для праці й меткости наших закарпатських земляків за океаном?

Пятьсот тисяч емігрантів із Закарпаття, отже майже половина цілого населення нещасної країни, говорять нам пророчисто про ті економічні злидні, які вони переживали під сумної памяти мадярським режімом. Ці злидні й були причиною масової еміграції за море вимолодженого, змореного, всіми опущеного населення. Тимбільше признання належиться тому населенню, що воно, вирвавшись зі страшної мадярської неволі, зуміло виздерти такі сильні економічно, власні національні організації — без ніякої майже помочи рідної інтелігенції, якої зрештою було завсіди дуже мало.

Про великі досягнення наших закарпатських братів на полі економічної організації-самодопомоги говорить нам найкраще імпонуюча цифра 160.000 членів в асекураційнім т-ві „Соединеніє гр.-катол. братств". Це т-во може бути справді гордістю закарпатських емігрантів, бо воно і під маєтковим оглядом, і під оглядом скількости членів займає між усіми подібними емігрантськими установами в Америці одно з передових місць. Інші їх організації такого самого покрою мають до 150.000 членів, так, що всіх закарпатських українців, обезпечених у своїх товариствах, є до 300 тисяч душ. Ця дійсно імпозантна цифра зорганізованих закарпатських земляків буде ще більшою, хоти усвідомимо собі, що найбільша українська асекураційна установа в Злуч. Державах, а саме „Український Народний Союз" має всього 32.000 членів, а всі українські асекураційні установи (Український Нар. Союз, Український Робітничий Союз, Провидіння, Власна Поміч, Згода Братств) мають разом ледви яких 70.000 членів!

Під оглядом політичного вироблення і національної свідомости закарпатські емігранти стоять безперечно значно нижче від галицьких. Таксамо слаба й нечисленна їх преса, їх видавництва взагалі. В цьому напрямі потрібна ще між ними велика праця. І саме в цьому ділі відкривається вдячне поле для діяльности національно свідомого українського елементу в Злуч. Державах.

Так як тепер стоять справи, то емігранти із Закарпаття живуть своїм окремим життям і не вдержують сливе ніяких звязків з нашими людьми з Галичини, Буковини й Великої України. Вони творять для себе свій замкнений світ, гуртуючись біля своїх церков, придержуючись таких питоменностей, як етимольоґічний правопис, своїми думками-плянами не вибігаючи поза Карпати. Зрушити їх з цієї мертвої точки, навязати з ними дружні звязки, притягнути до себе, заінтересувати цілістю нашої справи — ось почесне завдання для політично й національно виробленої української еміграції в Америці, а не пуста і безглузда т. зв. релігійна боротьба, що приносить українському народові тільки сором і загладу.

До цієї освідомляючої праці в імя братерського наближення, в імя національного єднання, закликаємо весь наш тямучий загал в Америці. Але до цієї великої праці треба приступати з вірою в її успіх і з повною й любовю до всіх питоменностей наших закарпатських братів, хочби вони нам видавалися вже чужинцями. А передовсім треба нашим людям закинути в цій праці пусту демаґоґію і зарозумілість, бо в порівнянні до досягнень закарпатських земляків не маємо найменшої причини до зарозумілости.

Закарпатські українці мають той самий національний прапор, що й весь український нарід. Нехай-жеж той блакитно-жовтий прапор зєдинить нас усіх міцно й незрушимо, як тут, так і за океаном, для добра цілого нашого народу, для здійснення його завітної мети.

В день ювилею.

Ювилейне число „Діла".

З нагоди 40-ліття істнування „Діла" як щоденника появиться в пятницю (13. ц. м.) велике

32-сторінкове число.

нашого органу з ілюстрованим додатком у збільшеному накладі. Візьмуть в ньому участь визначні сучасні політичні й громадські діячі, письменники й учені, провідні робітники на всіх ділянках українського життя, як: д-р С. Баран, д-р В. Бирчак, М. Возняк, о. Й. Гевкевич, М. Гехтер, д-р А. Горбачевський, д-р С. Дністрянський, В. Дорошенко, Д. Дорошенко, М. Зарицький, О. Кисілевська, д-р І. Крипякевич, д-р І. Куровець, д-р В. Левицький, д-р К. Левицький, В. Липинський, В. Лукич, ґен. Я. Окунєвський, д-р В. Охримович, д-р І. Панькевич, В. Пачовський, О. Попович, д-р І. Свєнціцький, Ст. Сірополко, д-р Смаль-Стоцький, о. А. Стефанович, ґр. М. Тишкевич, д-р А. Чайковський й інші.

Це число коштуватиме в подрібній розпродажі 1 зол.

Якнайбільше поширення цього числа буде виловом зацікавлення громадянства нашим одиноким щоденником та скромною відплатною складкою на ювилейний фонд.

Що в силі зробити Ліґа Націй?

Льойд Джордж про загрозу війни.

Льойд Джордж написав чергову статтю на тему післявоєнної болячки: „Чи Ліґа Націй може припинити нову війну?" До статті імовірно натхнув його останній польсько-литовський конфлікт. Ось головні вирвки з неї, повні гострої актуальности:

„Світова війна коштувала народи 10 міліонів людей у силі віку і 200.000 міліярдів долярів. Кожний в Европі питається: чи таке лихо навідає нас ще за наших часів? Всі народи зброяться у непризнанім пересвідченні, що конфлікт може вибухнути з дня на день. Англія хоче мати фльоту для охорони своїх торговельних шляхів у всіх частинах земної кулі. Проти кого? Імовірно вважає можливими ворогами всі народи, що мають воєнні кораблі. Америка не хоче рискувати і домагається маринарки, яка рівнялась би найсильнішій світовій фльоті, а то й перевищала її. Навіщо? Хто може сказати. Все можливе; кожний може стати ворогом. Франція пояснює, що мусить мати найбільшу армію в Европі. Чи не розброїла вона і не зробила безборонним свого найбільшого суперника та сусіда? Це правда, але хто може сказати, що будуччина може принести їй на Сході, південнім Сході або на Півдні? Італія стоїть із витягненим мечем і зміцнює свої зброєння. Чому? Чи вона не має своїх рахунків із Францією поза Альпами і з Югославією поза Адрією? Польща та Румунія мають досить підстав, щоби зброїтись, як довго їхній могутній східній сусід не дав їм раніше доброго прикладу і не розпустив своїх військ. Бо не дуже то приємно жити в сусідстві медведя, якому хтось відобрав його малі.

„Причини неспокою в Европі є етнольоґічні та історичні. Тому не можна мати надії, що вони щезнуть за один день. В Америці, де всі раси зливаються в одну суспільну громаду важко людям зрозуміти расову ненависть на европейськім суходолі. Але в Европі поодинокі народи не змішуються. Вони не є для себе сусідами, тільки „чужинцями". Кожний нарід живе в своїх межах і виховується на оповіданнях про смертельну, вікову боротьбу своїх земляків із ненависними чужинцями, що находяться поза його кордоном. Його найбільшими національними героями є люди, які вбивали ворогів своєї батьківщини. Книжки, на яких вони виховуються, це широкі малюнки славних боїв з жадобою, хитрощами та гнетом чужинця. А коли тільки діти скінчать школу, зачинають їх у касарнях, де вчать їх мистецтва як убивати шкідливих чужинців зпоза їхнього кордону. І це вбийче навчання виповнює один або два повні роки людського життя".

Коли скінчаться війни? — питає Льойд Джордж. Спершу, каже він, народи мусять покинути виховання основане на ненависти до сусідів. Далі Л. Нац. не повинна ускладнювати перемішування народів штучними кордонами. Зробити це нелегко, бо важко рішити, на чиїм боці справедливість. У 1914 р. союзні держави, що вислухували представників спірних сторін, діставали дві зовсім фальшиві інформації. Результат був такий, що вони вирішали справу в користь своїх приятелів. Із цього народилось чимало несправедливости. Наслідком Мирової Конференції центральна Европа є вічно кипучим джерелом ворожнечі.

Другий важкий пункт: національні меншости серед чужого народу. Ліґа Націй не є ще настільки сильна, щоби боронити їх прав. Польсько-литовський конфлікт є наглядним прикладом, що Ліґа Націй у силі нині лікувати тільки симптоми европейської недуги, а не саму недугу. Війна, що ось-ось могла вибухнути, припинена, але її зерна лишились надалі ті самі. Самого питання „насильства над Вильною" в Женеві не тикали. Ліґа Націй не має сміливости викорінювати глибокі причини ворожнечі, що істнує між народами. Коли це буде можливе? Коли Европа здобуде свій передвоєнний спокій і рівновагу. А заки цей час настане, Ліґа Націй може виступати лише як посередник у конфліктах, злагоджуючи їх, а не в силі викорінювати лиха засіяного війною.

Стільки англійський дипльомат, що спільно із Клемансом підготовив увесь версайський мир. Добре бодай, що нині признає він щиро свої помилки, кажучи, що творці нової карти Европи означували на ній нові кордони згідно із інформаціями тих, які були їх приятелями, а не згідно із власними інформаціями: на якій території в Европі живе який нарід.

О, ґеоґрафіє! скільки збитків зробила ти історії!

На передвиборчому фронті.

Ліквідація сель-робівського розламу?

Напередодні виборів боротьба, що розгорілася була у сель-робівському таборі, поволі починає потихати. Що більше! Всі познаки вказують на можливість привернення єдности між офіційним Сель-Робом і Сель-Роб-Лівицею. Правда, ще тут і там розриваються останні стрільна, але вони вже нешкідливі. Можна сказати, що це гук „сліпих патронів". Так напр. публіцисти КПЗУ, обороняючи офіційний Сель-Роб і дорікаючи лівиці пишуть у харківському „Комуністі", підводячи білянс житя КПЗУ:

Українські виборці!

Не забувайте, що вже тільки до 15. ц. м. можна провірювати в льокалях виборчих комісій списки виборців! Тому сповніть усі свій громадський і національний обовязок! провірте до того часу, чи кожна і кожний з управнених до голосування поміщені на списках, чи правильно вписані, чи не перекручені їх імена або прізвища. Колиж хто в списку пропущений або невірно записаний, нехай заразже вносить рекламацію.

„Ці жертви, цей вплив потрібно взяти під увагу і Волеиародівським Вальз-Зай-Пелехатим, розбивачам робітничо-селянської єдности із Сельробу, що галасують про свою революційність та претендують на ролю гегемона в революційному русі на Західній Україні".

Але, як сказано, пристрасти потихають і зявляються консолідаційні пропозиції. Недавно „Наше Слово", офіціоз офіціяльного Сель-Робу, виставив точки помирення з лівицею, а саме, що Сель-Роб-Лівиця відкличе розмахову заяву і осудить сам розлам, осудить свої націоналістичні помилки і припинить дальшу розламову діяльність, відкличе закиди проти преси правиці та сконцентрує весь удар по „ундо-петлюрівському фронті".

У відповідь на ці важкі пропозиції (розуміється крім останньої) ЦК Сель-Робу. Лівиці видав в надзвичайному виданні свого органу окрему декларацію під написом: „За єдність та негайну ліквідацію розламу". Випущена декларація є пронизана духом компромісу. Сель-Роб-Лівиця не жаліє компліментів своїм противникам. Програмово-світоглядові помилки офіціяльного Сель-Робу, які в очах керманичів лівиці виросли були до великих розмірів, тепер уже змаліли. Одночасно Сель-Роб-Лівиця теж бється в груди.

„Говорячи про помилки б. Сельсоюзників, ми далекі від того, щоби твердити що помилки є тільки по тамтій стороні. Помилкою з нашої сторони було промовчування в ріжних енунціяціях клича самоозначення (кого? — Ред.). Помилкове було твердження, що становище в національній справі не належить до засадничих правд соціялізму, бо правильна лінія в національній справі є одною з передумов побіди визвольного руху трудящих мас, а клич самоозначення є неменше важний від клича землі без викупу, робітничо-селянського уряду і т. д.".

Декларація признає, що розлам у Сель-Робі „послабив сили табору селян і робітників та його боротьбу з фашизмом і реакцією". Тому відбудова єдности Сель-Робу „на підставах переведення в життя його програму безоглядної боротьби з реакцією і націоналізмом, боротьби за робітниче-селянський уряд, за землю без відшкодування, за самоозначення українського народу" — є основною вимогою моменту.

„В виборах до сойму консолідується один фронт фашизму, буржуазії, ундо і петлюрівщини. Цьому фронтові необхідно протиставити єдність в рядах визвольного руху трудящих мас".

Декларація пропонує дня 9. січня відбути порозумівавчу конференцію центральних комітетів обох партій, щоби виробити спільну платформу і ліквідувати розлам. Першим кроком в консолідаційному напрямку буде однозгідна і спільна участь обох груп Сель-Робу у виборах, створення спільного виборчого комітету, зголошення спільної державної лісти та виставлення спільних окружних ліст.

Не знаємо, чи 9. ц. м. відбулася пропонована спільна конференція з метою ліквідувати розлам, однак усе вказує на те, що всі підготування в тому напрямку зроблено. Виступи обох груп мали тільки декоративний характер pro foro externo, за кулісами все підготовано для ліквідації розламу. Правда, б. пос. Маківка й інші провідники офіціяльного Сель-Робу заклинаються, що ніколи не підуть спільно з трійцею: Вальницький-Заяць-Пелехатий, але це тільки візантійська „диплломатія". Коли прийде до „очищення" сельробівських рядів, то скорше поза скобками обєднаного Сель-Робу найдуться деякі діячі б. сельсоюзників (нпр. Козицький і Братунь), як згадана трійця.

Обєднання Сель-Робу є питанням кількох днів. Зрештою, чиж інакше може бути?

Розвязання конференції безпартійних.

Поруч політичних партій приготовляються до виборів і волинські безпартійні діячі. На 4. ц. м. була скликана до Луцька конференція безпартійних, в якій взяли участь між іншими: б. пос. С. Підгірський, б. дир. гімназії Власовський, відомий церковний діяч д-р Річицький, голова луцької „Просвіти" Петриківський й інші в кількости до 20 осіб. Безпартійні оцінюють положення на Волині незвичайно корисно для себе. Були навіть надії, що до них приєднаються вже напів оформлені сецесіоністи зі Сель-Робу: Козицький і Братунь. Та підчас нарад в льокалі луцької „Просвіти" явилася поліція, розвязала конференцію, а в „Просвіті" перевела ревізію. Одночасно в польській пресі появилися інспіровані вістки про „тайний комуністичний зїзд в Луцьку".

Не вважаємо корисним для консолідації і кристалізації українського життя підсичування таких дивоглядів, як „волинська безпартійність", але на всякий випадок поведінка польської поліції і прибирання прононсованих націоналістів у пера комунізму є знаменним „signum temporis".

„Аграрная русская партія".

По наказу з гори москвофільський табор обєднався. „Русская Народная Организація" приняла у свій склад трьох представників групи „Голоса Народа" і таким чином настунив мир в „старорускім" таборі. Черкавщики і мальцівці погодилися щодо своїх впливів у „Нар. Домі" під кермою польського правит. комісаря і почали снувати золоті сни на тему виборів. Обєднана „староруська" могіканіяда, пригорнена до широкої груди сильних світа цього, почала ділити шкуру на медведеві. В Галичині думала вона перевести 7 своїх кандидатів, а на північних землях аж 9-ох.

Та в своїх рожевих снах „староруські" могікани одного не взяли на увагу, а саме, що їхнє обєднання переведено по наказу з гори на те, щоби вони здобували мандати, тільки на те, щоби вони своєю партійною роботою розбивали єдність і сили українських мас. Перевівши консолідацію москвофільства, покровителі наших могікан звернули їх фронтом проти Українського Нац.-Дем. Обєднання. Але щоби вони не занадто брикали, одночасно підставлено ногу й їм. Поминений при консолідації двох „старорускіх" груп Л. Черкавський, скликав на 14. ц. м. своїх нечисленних прихильників і заснував „Аграрную русскую партію" з наперових членів „Рольничого Союза" й урядовців цеї установи. На чоло нової партії висунено такого знаменитого політичного діяча, як львівський адвокат д-р Алекс. Лнсяк.

Заснування цеї партії є дальшою „санаційною диверсією", в даному випадку зверненою не лише проти українців, але навіть і проти „льояльних старорусинів".

Пепесівці і хлібоїди.

Протекторат над хлібоїдським „рухом" обнимали вже ріжні польські чинники. До хресту тримав хлібоїдщину п. Тильо з львівської дефензиви в р. 1920, опісля піклувався нею Вітос і Бриль підчас виборів 1922 р. згодом цей протекторат перейшов на впехполіцію й „організації народові", а в останньому часі на „санацію". Про вось-ідських політичних референтів не згадуємо. Але пепесівці все трималися здалека від хлібоїдських „ідейників". Аж в останньому часі наступила зміна. Львівський пепесівський „Дзєннік Людови" став офіціозом хлібоїдів.

В поендільковому числі з 9. ц. м. цього органу стрічаємо комунікат УНС-а, в якому читаємо, що ця чесна кумпанія ухвалила зголосити державну листу кандидатів до сойму і сенату з д-ром С. Даниловичем, як провідним кандидатом на чолі. Разом на державній листі УНС-а має бути аж 42 кандидатів, а в тому 25 селян.

Крім того в комунікаті зазначено, що б. пос. Ільків не належав до „партії" і тому його кандидатура в рамени УНС-а не є допустима. Видно, що навіть такий старий хлібоїд, як Ільків, є за „опозиційний" для даниловичівців. Хлібоїди пішли в гору не лише в „санаційних" колах, але й серед найширших польських мас, коли їх бере під свою опіку „малопольська" ППС.

Принципіяльність, спекуляція й інтерес.

З днем 4. ц. м. львівський жидівський (жаргоновий) „Дер Морґен" перейшов під команду Екзекутиви Сіон. Організації „Вех. Малопольскі", став органом д-ра Райха. Цей перехід відбувся дуже святочно з відповідними промовами і заявами. Одночасно появилася в самому „Морґені" заява видавців, які постановили на три місяці віддати редакцію того органу Сіон. Екзекутиві, щоби там проводити пропаґанду „духа галицького сіонізму". Видавці не лише винаймили Сіон. Екзекутиві свій орган, але й своїх редакторів, які стаючи на услуги д-ра Райха, дальше зберігають „вірність" своїм принципам.

Знову ж д-р Ісзлер звертається до своїх приятелів з повідомленням, що з огляду на тримісячне винаймлення органу Сіон. Екзекутиви, „Дер Морґен" не буде на протязі тримісячного періоду поміщувати статтей і відомостей з руху „радикальних сіоністів", які солідаризуються в політикою варшавської сіоністичної централі.

Одним з основників і головним власником (має 60 проц. паїв в „Морґені") є саме д-р Ісзлер. Він великий опозиціоніст, якраз опозиціоніст у відношенні до політики д-ра Райха, він заявляється за бльоком непольських народів, навіть готовий приняти бльоковий мандат, щоби в бльоку були репрезентовані і галицькі жиди, але свій власний орган винаймає за добрі гроші Райхові і то виключно на час виборів. О, д-р Ісзлер великий принципіяліст, він веде боротьбу на життя і смерть з райхівцями, але в практиці змагає до того, щоби Райх здобув щонайбільше мандатів при допомові його власного органу. А сам він готов вдоволитися мандатом, добутим при допомові українських голосів. Ось верх принципіяльности, спекуляції, інтересу і — безхарактерности.

Ново відновлена кавярня „BELMONT" в домі Народної Гостиниці, Львів Косцюшка 1. віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по помірних цінах в окремій салі. 1-15

Радянська Україна

Всеукраїнська Кооперативна Рада і місцеві кооперативні ради.

Харківські урядові „Вісти" з 31. грудня 1927 р. приносить постанову Всеукраїнського Центрального Комітету і Ради Народніх Комісарів УСРР про Всеукраїнську Кооперативну Раду і місцеві кооперативні ради. Ця постанова є доповненням постанови ЦК і Раднаркому СРСР з 12. липня 1926 р. про кооперативні ради. Нова постанова харківського уряду незвичайно цікава своїм змістом, передовсім там, де означує компетенцію Всеукр. Кооперат. Ради. З неї довідуємося, що статути Всеукраїнської Коопер. Ради затверджує Рада Народніх Комісарів УСРР. Реєструється його в Головному Кооперативному Комітеті при Раді Комісарів УСРР. Статути-ж місцевих кооперативних рад не потребують затверджування влади, а вистарчить їх реєструвати в Головному Кооперативному Комітеті. Типовий статут місцевих кооперативних рад вимагає затвердження Головного Кооперативного Комітету.

Всеукраїнська і місцеві кооперативні ради мають право безпосередніх зносин з усіми центральними та місцевими установами й організаціями. Всеукр. Кооперат. Рада має право законодатної ініціятиви в усіх органах влади УСРР. Голова Всеукраїнської Коопер. Ради має право участи в засіданнях Ради Народніх Комісарів УСРР і Економічної наради УСРР з дорадчим голосом. Голови місцевих кооперативних рад мають у свою чергу право участи в засіданнях відповідних місцевих виконавчих комітетів теж з дорадчим голосом. Всеукраїнську Кооперативну Раду як і місцеві ради ліквідують на підставі постанови пленарного засідання чи зїзду ради, одначе постанова про ліквідацію Всеукраїнської Кооперативної Ради може ввійти в життя тільки по тім, як її затвердить Рада Народніх Комісарів.

Підготовка до святкування ювилею Коцюбинського.

Минулого року у Винниці та Чернигові утворилися місцеві комісії, що поставили собі завданням вшанувати память видатного українського письменника М. Коцю-

---

В. Ю. Кисілевський.

Китайська дільниця.

Навіть ночі не відсвіжують. Над містом лежить ще подув цеї тропічної спеки, що дниною майже до впаду знесилює, що з людини робить якийсь автомат, який тільки силою обовязку рухається по розпечених камінних.

Ніч.

Вулиці ясно освітлені, людей не богато, тільки в ресторанах кипить життя.

Я втратив трамвай до Agricultural College, мушу майже годину ждати. Остає хіба перейтись по місті.

Звернув у першу бічну вулицю, перейшов другу і винився на „King-street", майже чисто китайській дільниці.

Трохи повище „Цитаделі Армії Спасення"*) починається це царство „Синів неба".

Вулиця менше освітлена, місцями темна, хоч око виколи. Деревляні домики з малими дверми, щільно заслоненими вікнами, мають якийсь дивний, загадочний вигляд.

На стінах поналіплювані білі, червоні папері, цілі записані китайськими кривульками. Це може якісь реклями, або що. Лямпа освічує цілу наліплену газету. Образець якогось генерала з орденами. Відбитка фотографії — цілий ряд побитих чи постріляних китайців.

На кривих дверях якоїсь підозрілої буди блистить англійський напис: „Китайське добродійне товариство".

Скрипнули двері і поври мене пересунулась тінь в довгому червоному халаті з маленькою шапочкою на голові; перебігла згорблена дорогу і зникла в домі напроти.

„Мен-Воу Чанг", купець. У склепі крик, наче які партійні зббори або мітінг.

Ось ясно-червоно освітлені вікна, над дверима чорна табличка, на ній золотою фарбою вписані дивні букви.

На одному вікні англійськими буквами: „Yuen Chond Tai".

Стоїть елегантне авто.

Хтось вийшов. Крізь відхилені двері впав на вулицю червоний сніп світла і згас в одну мить.

Музика?

Я підійшов під вікно. Щось в роді сопілки свище у високих тонах, голоси пищать „У-і-і-і..." нагло уриваються і слідує страшний лоскіт, начеб горшки з полиці валилися. Це ґонґи ріжної величини і сили мають слово... Знов запищала сопілочка, а може ціла система сопілок і полоси потягнули, трясучи „У-і-і-і..." Знов лоскіт.

Мене закортіло поглянути в середину. Обережно вступив у темні сіни і поки ще вспів узяти за клямку — блиснуло в-очі світло і перед самим носом вязилася викривлена пика з маленькими світячими очима.

„Ви бажаєте, добродію?" — відозвався голос поправною англійщиною й двері заступила чорна постать.

Мені зробилося ніяково, завернув назад на вулицю.

Одинаково час до трамваю.

На думку находять ці сензаційні відомости з „Free Press" про найновіші жертви китайських нор опіюм...

Цікавий нарід. Дві тисячки літ далі стоїть на місці, живе духом того часу і куди зайде, творить закриту від усіх частинку свого рідного Китаю...

---

*) The Salvation Army Citadel.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнююче, віджевляюче, побуджує апетит, несцінений середник для реконвалесцентів
М-ра Криштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Криштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr. M. Krzyżtoforski Tarnów. 11-2

бинського, який жив у цих містах. Раднарком-же України рішив вшанувати память М. Коцюбинського в широких розмірах і з цією метою ухвалив утворити спеціяльну всеукраїнську комісію. До комісії увійшли представники всяких радянських, громадських, культурно-освітніх, літературних і наукових організацій. На чолі комісії став завідуючий Головнауки Озерський.

Відбулося вже перше засідання цієї центральної комісії. На засіданні вислухано звіт Чернигівської комісії. Вона намітила низку заходів для вшанування памяти М. Коцюбинського в самому Чернигові. Так, намічено відремонтувати Чернигівський будинок Коцюбинського, влаштувати там Чернигівську центральну бібліотеку й назвати її, а також і місцевий інститут народньої освіти іменем Коцюбинського. Комісія визнала за потрібне також поставити в Чернигові, — у місті і на могилі Коцюбинського — монументи. Низку ухвал вже виконано. Так, при Чернигівському музеї засновано куток Коцюбинського, де зібрано речі, рукописи й фотографії письменника. Могилу М. Коцюбинського частинно вже впорядковано. На весні почнуть ремонтувати будинок. Здійснити всі намічені заходи перешкоджає брак коштів.

На цьому засіданні центральної комісії повідомлено, що у Винниці, в тому будинкові, де народився Коцюбинський, відкрито музей. Частину кімнат будинку зреставровано й вони тепер мають вигляд, який був за Коцюбинського.

Центральна комісія ухвалила оголосити по всій Україні збір добровільних жертв на памятник Коцюбинського, що його мають збудувати у Винниці. Збір коштів провадитиметься до 18. травня 1929 р. Перед Наркомосом, чернигівським і винницьким, окрвиконкомами порушено заходи асигнувати певну частину коштів на будову цього памятника. Комісія ухвалила звернутися до ВУРПС з проханням видати спеціяльного листа про збір коштів на памятник Коцюбинському серед членів профспілок. До всіх громадян України вийде відозва з проханням збирати добровільні пожертви на памятник Коцюбинському. Збір коштів буде проведено також і серед українського населення АМСРР, Криму та Росії. Комісія ухвалила звернутися до Львівського Наукового Товариства з проханням взяти на себе ініціятиву для популяризації справи вшанування памяти Коцюбинського й збирати кошти на памятник йому серед українського населення Західньої України.

Центральна комісія гадає випустити спеціяльні листівки з портретом Коцюбинського й відповідним написом. Прибутки від цих листівок також підуть на збудування памятника. Проектується також організувати спеціяльні вечірки, вистави й організувати всеукраїнський день Коцюбинського. Прибутки цього — також на фонд будови памятника.

Для популяризації справи вшанування памяти Коцюбинського, ухвалено виділити окрему комісію в складі Коряка, Пилипенка й проф. Плевако. Ця комісія опрацює також проект видання популярних книжок Коцюбинського.

Щоб до участи у вшануванні памяти Коцюбинського притягнути як найширші маси, ухвалено організувати окремі комісії, крім Винниці й Чернигова, ще й в Харкові, Київі, Дніпропетровському та Одесі. Обрано окрему комісію, що має опрацювати плян конкурсу на проект памятника Коцюбинському.

На цьому-ж засіданні ухвалено [illegible] на скарбника комісії проф. С. А. Тарануменка, а відповідального секретаря — В. В. Дубровського.

Центральна комісія погодилася з пропозицією чернигівської комісії про організацію святкування 15-річча з дня смерти М. Коцюбинського в квітні 1928 р.

(За харків. „Комуністом".)

Свята О. Кобилянської.

ТЕРНОПІЛЬ.

Дня 4. січня ц. р. відсвяткували обі українські гімназії в Тернополі ювилей нашої письменниці О. Кобилянської.

Свято, яке відбулося в гімнастичній салі муж. гімназії, започаткував промовою проф. д-р Н. Гірняк, який представив велику вагу і значіння подібних ювилеїв узагалі, а свята в честь Ювилятки зокрема.

На святі виголошено два реферати: перший учня VIII. кляси муж. гімн. Шиманського п. з. „Кобилянська як феміністка" випав надсподівано гарно. Прелегент крім схарактеризування ідеального типу жінки-українки (на основі творів Кобилянської) порушив рівнож відношення мущин до жіночого руху. Другий з черги реферат (Про літературну творчість Ювилятки) виголосила І. Брикович[illegible], уч. VIII. кл. жін. гімн.

Концертова часть свята, на яку зложилися: „Здвигнімо разом, браття" і „Жучок" Колесси, відспівані хором жін. гімн. під диріг. проф. Безкоровайного та „Ой зза гори камяної" Леонтовича й „Ой у полі річенька" Кошиця, відспівані муж. хором під диріг. уч. Барткова, випала бездоганно. Що правда, хор муж. гімназії, що має за собою славну традицію, вже не той, що в попередніх роках, бо не має як слід вишколеного дірігента. Теперішній дірігент, уч. 8. кл., не має стільки вільного часу, щоб попровадити солідну працю в хорі.

Слід згадати ще й про рецитацію вийм[illegible] з творів Ювилятки, виконану уч. М. Нестерчуківною з глибоким зрозумінням думок письменниці.

Відспіванням „Боже Великий Єдиний" і „Ще не вмерла Україна" закінчено це скромне, але піднесле свято, доказ пошани й пієтизму для Ювилятки і її праці.

Я. Бох.

СТАНИСЛАВІВ.

До вічно зеленого й невянучого Вінка Слави який сплела ціла Україна своїй найбільшій нині жінці-письменниці О. Кобилянській вплела один скромний листочок і молодь дівочої гімназії „Р. Шк." в Станиславові своїм концертом дня 2. січня ц. р. Концерт дали учениці виключно власними силами. На програму концерту зложилися хорові продукції, які виконав хор учениць під управою проф. Козака, сопранове сольо Р. Лемехівної, „Ruy Blas" Мендельсона на 4 руки (виконали Бойчуківна і Стрийська), декламації Пушкарівної і Макінної, рецитація О. Бачинської, реферат про Кобилянську М. Михалихи, уч. VIII. кл. і закінчення проф. Велигорського. Крім того учениці вислали своїм коштом делегацію з учительки і двох учениць на свято в честь Кобилянської до Коломиї.

Будуймо Народні Доми.

Кожного року — один солідний дім в повітовім центрі.

(Стаття надіслана.)

Присилали мені листу, щоби збирати жертви на будову чортківської гімназії. Зібрав я кільнадцять золотих, але думаю, що тою дорогою школи не збудуємо і чортківська гімназія дальше буде міститися як у двох будинках, з яких один партеровий і вогкий, а другий поверховий і так уладжений, що як ученик потребує вийти, то перешкоджає аж трьом професорам, бо переходить аж через три кляси.

Переглядаю чеські газети і бачу, що чехи і перед війною і тепер, коли мають свою державу, дуже пильно записують при кінці кожного року, кілько в тім році збудовано чеських шкільних будинків. Тому думаю, що й ми повинні попри збирання жертв на біжучі видатки: на Рідну Школу, „Просвіту", сироти, інвалідів — кожного року поставити один будинок для шкільної або просвітної установи.

Уявляю собі так: постановлюємо в 1928 році поставити будинок для чортківської гімназії, в 1929 р. докінчити Народній Дім у Львові на Богданівці, в 1930 році поставити Народню Школу в Рогатині і т. д. Кожний інтелігент обовязаний був до дати річно на ту ціль 10 золотих, кожна українська громада за кожного мешканця 1 сотик, однак разом не менше як 10 золотих, (н. пр. громада, яка має 633 душі, платить 10 золотих, а не 6 золотих і 35 золотих), кожна кооператива, кожний український уряд, кожна українська установа — також 10 золотих. Як хто дав би 1000 долярів, то будинок буде називатися його іменем, ті, що дадуть по 100 долярів, будуть виписані „золотими" буквами на таблиці у сінях шкільного будинку. В той спосіб можна би зібрати річно понад 20.000 долярів і поставити кожного року один солідний будинок. Чортківський будівельний комітет мав би постаратися про чекове конто в Почтовій Касі Ощадности і свої чеки розіслати по всіх Народніх Торговлях і Повітових Союзах Кооператив, де би їх кожний міг дістати. Кожний інтелігент і кожна установа мусіли би на жадання легітимуватися чеком, що післали 10 золотих на будову пануючої в тім році установи.

Є такі інтелігенти, які десять золотих дати не можуть. Тому треба би на кожний повіт настановити фінансового диктатора, котрий мав би право давати поіменні звільняючі карти від тих 10 золотих. Богато інтелігентів, хоч не в дуже рожевих матеріяльних обставинах, таки воліло би заплатити тих 10 золотих, як іти до фінансового диктатора за звільняючою карткою.

Не треба думати, що тим способом ослабиться жертвенність на біжучі потреби, треба тільки знати психольоґію наших людей. Не один дав би більшу квоту, але хотів би бачити зараз в тій хвилі овочі своєї жертвенности. Дати на біжучі потреби більшої квоти він не хоче; каже: піде на канцелярійно-бюрократичні видатки, а не на справжню ціль, — дати на будову не хоче, бо каже: заки призбирають на будову, то гроші здевалюються або в інший спосіб розтратиться. Як мав би ту певність, що будова стане таки того року і що разом з ним жертвують усі земляки західних українських земель, — то напевно далеко легше булоб йому виймити з кишені ті золоті.

Сподіватися, що іншим способом збудуємо солідні будинки для наших шкільних і просвітних установ, було би самообманом. Кредитові інституції, за яких гроші будовано шкільні будинки перед війною, тепер бідні і ледви мають чим оплатити своїх урядовців. Правда, тепер не ґрозить девальвація, але хто раз попікся, той і на зимне дмухає, бо така людська натура і на те нічого не порадимо. Ще богато літ мине, заки кредитові інституції зберуть тільки вкладок, скільки їх мали перед війною.

Моїм проєктом поділився я з провідними громадянами Рогатинської Землі і всі заохочували мене: опублікувати цей проєкт в газетах.

Тому пропоную, щоби 1928-ий рік проголосити роком чортківської ґімназії. Кожний кандидат на посла повинен підписати реверс, що якусь часть посольських діет буде давати на будову пануючої установи. Спільна будова зєднає нас усіх, а не буде роз'єднувати, як роз'єднують вибори. Всі часописи повинні поміщувати проспекти будинку чортківської ґімназії і цілий 1928-ий рік не вільно було би посилати інших карток з видом, як лише з чортківською ґімназією, де спільно має міститися і народня школа і велика саля для потреб міста й повіту.

Памятаймо, що земля і будинок тримають людей. Наші школи, яким перед війною збудували кредитові інституції шкільні будинки, далеко гарніше розвиваються від тих шкіл, які будинків не мають. Добровільними складками не збудували ми ще ні одного шкільного будинку, тож пробуймо збудувати способом на-пів примусовим.

Не можна стояти на становищі, що батьки, які утримують учителів замісць держави, ще малиб будувати і шкільний будинок. Це булоб понад їх сили, а зрештою будинок має бути власністю цілого українського народу.

Кожного року — один солідний шкільний будинок. Не відразу Краків збудували.

Ярослав Стефанович.

Рогатин, 7. I. 1928.

ПОЛЬСЬКИЙ КАТ. БЛЬОК.

Варшава, 10. січня 1928.

Повстав польський католицький бльок, зложений з Пяста і ХД. Пакт підписано. Декларацію оголосять за днях.

ЗЇЗД ВОЄВОДІВ.

Варшава, 10. січня 1928.

Нині почався у Варшаві зїзд воєводів. Бере у ньому участь 16 воєводів і урядн. комісар Варшави. Віцепрем. Бартель виголосив прогр. реферат, а подрібний реферат мін. Складковський та реферат про виб. положення дир. департаменту Світальський. Крім воєводів брали участь у нарадах: віцемін. внутр. справ Ярошинський, гол. комендант держ. поліції Малешевський, полк. Славек, шеф кабінету віцепрем. Юзефський і пор. Заплїховський. Предметом нарад були виборчі справи. В першім дні уґіднено справи, що торкаються поділу мандатів і почато дискусію на тему платформи виб. листи „Безпарт. комітету співпраці з урядом".

50 ДЕКРЕТОВИХ ПРОЄКТІВ.

Варшава, 10. січня 1928.

Поодинокі мін-ства працюють над укладанням проєктів декретів, які з хвилею уконституування нових законодатних палат будуть предложені соймові. Тепер працюють над уложенням більше як 50 декретових проєктів.

НД. ВСТУПИТЬ ДО ПОЛЬСЬКОГО БЛЬОКУ СХ. ГАЛИЧИНИ.

Варшава, 10. січня 1928.

Є чутки, що народова демократія робить наново заходи, щоби прилучитися до бльоку польських партій, що виступають солідарно на виб. фронті Сх. Галичини.

Д-Р РАЙХ ХОЧЕ ПОРОЗУМІТИСЯ З НАЦ. МЕНШОСТЯМИ?

Варшава, 10. січня 1928.

Жарґонова „Нас Фольксцайт." подає, що д-р Райх хоче порозумітися з бльоком нац. меншостей. Причина цього, нібито, така, що сіоністи виставили поза Львовом кандидатури асимілаторів. У тернопільськім повіті на другім місці урядової листи буде знаний асимілятор д-р Левенштайн.

ДОРАЗОВІ КАРИ ЗА НЕПОСИЛАННЯ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ.

Варшава, 10. січня 1928.

Приготовуваний в мін-стві освіти проєкт розпорядку президента держави про шкільний обовязок нормує обовязок навчання на 7-літні діти в усіх дільницях без ріжниці і передбачує менші доразові кари за непосилання дітей до шкіл.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
11-го, год. 7·30 веч. „Донна Оретта"
12-го год. 7·30 веч. „Голем".

Міський „Театр Новин":
11-го, год. 7·30 веч. „Хай живе чорти!"
12-го, год. 7·30 веч. „Незвичайний сеанс".

Кіна.

„Аполльо": „Касанова".
„Лев": „Касанова".
„Паляс": „Королева пісеньки".
„Фатаморгана": „Ніч пімсти".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·88·00, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шилінг 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·33—0·05·65, француський франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·11·95, данціґський ґульден 1·72·99, червінець 30·30—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·00, 20 франків 34·20—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·20, копійки за рубель 1·50—1·60.

Збіжжя.

Пшениця двірська 47·75—48·75, пшениця селян. 45·75—46·75, жито 38·50—39·50, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на живо 35·75—36·75, ячмінь пастівний 33·50—34·50, овес 32·25—33·25, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафовані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—43·00, горох вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 37·00—38·00, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—60, грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75—25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—170, мак синій 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

Орґанізаційний рух.

Довірочна нарада в Бережанах.

Повітовий Народній Комітет в Бережанах скликав на день 28-го грудня м. р. ширшу виборчу нараду, на якій було заступлених 32 громади бережанського й козівського судового повіту. По виборі президії, до якої увійшли о. Бачинський, п. Наконечний і п. Шавайда, здав докладний звіт з дотеперішніх нарад і поїздок д-р Володимир Бемко. Опісля д-р Бемко представив і пояснив політичний розвій нашого народу до і по війні, виказуючи, які інтереси заступала і заступає кожна з наших політичних партій, а зокрема Українське Національно-Демократичне Обєднання. Делегат Центрального Комітету і головний секретар УНДО п. Володимир Целевич передав зібраним привіт від Центрального Комітету й у своюму рефераті виказав, чому наш нарід уже від 9 літ мусить ще тяжче бідувати, як перед війною. Опісля пояснив у головних зарисах виборчу ординацію, яка так кривдить українське населення, яке має зложити іспит зрілости масовою участю в теперішніх виборах, вибираючи собі таких заступників, які чесно та гідно заступалиб не якінебудь кляси, а весь український нарід. До українського жіноцтва звернувся прелегент із зазивом, щоб воно пішло теж масово до виборів. У дискусії забирали голос: д-р Бемко, п. Наконечний, о. Танчак, гром. Федько Гепка й Іван Турин з Вербова, о. Свергун, п. Целевич, дир. Петрицький й і. Всі бесідники взивали до солідарности і єдности під прапором Національного Обєднання, вказуючи на те, що поляки злучилися на наших землях в один табор без ріжниці партій. Присутні вирішили голосувати при виборах на лісту Українського Національно-Демократичного Обєднання.

НОВИНКИ.

— **Письменна матура** у всіх середніх школах, що належать до Львівської Кураторії, відбудеться 24. січня п. р.

— **Повінь на румунсько-болгарськім кордоні.** Комендант ґарнізону в Рущук (Болгарія) мусів увійти в порозуміння з румунською владою в Ґюрґію щодо засобів як спинити небезпеку повені обох міст. Румунські військові відділи виїхали на болгарську територію розбивати ледяні криги на Дунаю. Богато сіл в околиці Ґюрґію залитих водою; згинуло багато отари.

— **Новорічні побажання.** Хто буде цього року ображений на своїх знайомих, що не прислали йому новорічних побажань, нехай потішить себе тим, що ця форма чемности починає вже щезати навіть у такій фабриці чемностевих форм, якою є Париж. Правда, парижани, що шанують традицію, не кажуть, що можна в день нового року забувати про своїх приятелів і симпатичних, але шукають нового способу, щоби дати доказ своєї памяти. Дарунки, що є в моді віддавна, є нелегкою справою; треба не тільки грошей, але і фантазії, щоби вибрати кожному те, що йому до вподоби або бодай потрібне. І тому прийшла мода на такий дарунок: при двох словах побажання висилаючий вкладає в коперту свою мініятурну фотографію. Фотографи навчили нас уже давно, що чим більше замовити в них фотографій, тим ціна їх буде дешевша. Не є виключене, що сам союз фотографів мачав пальці у такій поучній ідеї. На новий рік кожний дістає цілу серію фотографій і має вже готовий альбом. А хто в великім місті має сила знайомих може при цій нагоді пригадати собі деяких із них із лиця.

— **Нюйорський Сильвестер.** Столиця Америки приготовляється до прощання старого року і до привіту новому на довго перед 31-им грудня. Причина цього перш у комерційнім хисті громадян Нового Світа, що уміють думати вперед, а потім і в деякій конечности. Тісні рямці мешкання зведеного в Ню-Йорку до мінімальних розмірів не дозволяють зустрічати вигідно Новий Рік у хаті. Далі: зустріч Нового Року без альноголю є майже неможлива, а фабрикувати альноголь на власний ужиток не не так легко. Тому, хто тільки може, замовляє на тиждень і два раніше місце в якомусь ресторані чи барі, куди сходяться люди на забаву. Господарі таких льокалів дбають уже весь рік раніше, щоби прибирати такі припаси альноголю, які могли би задоволити спрагнених навіть на протязі року. Великі списки осіб, що гинуть жертвою затроєних альноголевих препаратів не стримують американських громадян від заспокоєння своєї спраги. Верхом новорічного свята є мент, коли на перехресті центральних вулиць: Бродвей, Севент Авеню і 42-ої вулиці годинник на хмародері показує годину 12. Тоді з усього, що має груди і машини, з яких можна добути звук, зноситься в небо невольний рев юрби у шаній радости. У ту-же ніч кожний уважає своїм обовязком придумувати загальні побажання на новий рік і є навіть часописи, які такі побажання славніших голов подають до прилюдного відома.

— **Клопоти Гінденбурґа.** Король Афґаністану затужив за Европою і вибирається у відвідини в Париж, Льондон і Берлін. Зробити це йому легко, бо представники держав у цих столицях мають обовязок гостити його задурно та гідно. Париж і Льондон, куди він прийде раніше, мають старі вироблені форми, як приймати володарів. Але Берлін! Гінденбурґ не був у більшім клопоті, коли приготовлявся до ліквідації війни як тепер. Старий цісарський церемоніял, який означував форми прийняття чужих володарів не істнує. Новий республиканський теж ні. Спеціяльних хоромів на цю ціль нема. Кошта „на репрезентацію“, які дістає Гінденбурґ річно — 175.000 марок смішна сума на таке свято як прийняття екзотичного короля, що звик до казок Шехерезади! Та найважніше ось-що: король Аманулла є першим володарем, що відвідає республиканську Німеччину. Форма, в якій його прийме уряд у Берліні, повинна бути прецеденсом на майбутнє як приймати представників інших держав. Скажім: на другий рік, коли Ліґа Націй докаже чудес, Берлін схоче офіціяльно відвідати англійський король і Поанкаре. Їх треба буде приймати так само як цього року короля Афґаністану. Тому всі знавці двірського церемоніялу що залишились ще біля Гінденбурґа на спомин по Вільгельмі II. кивають головами і кажуть: „воднякий це клопіт для держави, коли президентом републики є той, що був першим стовпом монархії! Сам він не в силі придумати републиканського церемоніялу для прийняття чужинних володарів“!

— **Райнгардт в Америці.** Невтомний німецький режісер Райнгардт, після довголітніх успіхів в Европі та ювилею, забажав зірвати кілька лаврів в Новім Світі, який як відомо мало є чуттєвий на нові форми сучасної европейської творчости. На премієру у нюйорськім театрі „Сенчері“ поставив він песу Георга Бюхнера „Дантон“, на цирковій арені. Постановка мала все, що може цікавити багаточисленну юрбу навіть незацікавлену театром: саму юрбу на арені, великі пристрасти і сцену з гільотиною. Артисти Райнгардта складені із усіх національностей; перші актори крім німців це мадяри, італієць, скандинавець і росіянин. Песу грали німецькою мовою. Нюйорська критика та публика захоплені. Але один із близьких Райнгардтові, театральний критик Арнольд Гельріґель, описує у прегарній рецензії, як уся трупа Райнгардта, разом із своїм режісером, мали безпосередно після вистави почування, немов би самі стояли під гільотиною. Після рясних оплесків, що супроводили гру артистів увесь вечір, коли прийшла остання сцена, яка мала всю песу скінчити мистецьким зірчаним акордом: увесь театр занімів у... глупим очікуванні на правдивий кінець, який має щойно прийти. Цього останнього акорду публика не зрозуміла і це незрозуміння було для режісера та всіх акторів, що тижнями працювали над песою великою несподіванкою. Але коли авдиторія зміркувала, що песа таки скінчилась, вона поправила хвилину своєї помилки ревом оплесків і окликів.

— **Льондонські сензації.** У льондонськім цирку показував свою смілівість німець Ляйнер, повторяючи штуку одного італійця, що дає стріляти собою із гармати. Ляйнер летить як граната на 40 м. у гору рухом параболі і паде точно в сітку. Акробат видержав цю пробу не раз, але сітка ні. Він зломав собі ногу. Цьогож вечора його рідний брат, теж акробат, упав із високого шнура і поважно зранився. — У Льондоні померла 70-літня міліонерка Шруебері, що записала все своє майно товариству охорони звірят. Секція її тіла дала привід лікарям до подиву над тим, що в силі видержати людський організм. Міліонерка мала оригінальний смак: вона любила над усе оцет і випивала від довгих літ чималу порцію оцту. Остаточно її бідне тіло, що важило всього 25 кільо похуділо на 17. Організм був увесь затроєний. Лікарі ствердили, що не могли би вірити, щоби людина, яка не стільки літ таку скількість оцту мала так довго прожити.

— **Ціна альноголю.** У Спол. Державах окрузі Нуєва Сеговія, недалеко кордону Гондурас, генерал Сандіно, попав у конфлікт із могутньою републикою і обрував свою власну, маленьку републику. Він став славним не своїми перемогами, а слікним наказом до армії та до підданих, де заявляє, що кожного, кого зловлять при продажі альноголю, розстріляють.

ОГОЛОШЕННЯ до ювилейного числа „Діла“

що появиться в пятницю дня 13. січня ц. р. рано, приймає Адміністрація тільки до 12. години в полудне в четвер

— **Смерть зорі танцю.** Після Айсадори Дункан померла Льоя Фулер, друга світова танцюрнотка, що своїм мистецтвом надала танцям новий чар. Померла в Парижі, де в його чарівній частині, поза містом, містечку Неї, мала свою затишну вілю та школу своєрідного танцю. Вона стала славною 35 літ тому у Парижі, в найкращім „балетовім“ театрі „Фолі-Бержер“. Приїхала вона туди з нюйорського „мюзік-голю“, як уроджена американка, з англьо-саксонською кровю і типовим виглядом англійки: стрункої, майже худощавої бльондинки. Франція стала її новою батьківщиною; вона сама взивала себе француженкою. Фулер створила новий тип танцю із серпанком, яким вповила себе довкола, при зміниній грі рефлектора. Її „Метелик“ або „Полумя“ робили враження на найбільше байдужих. Десять літ тому, коли вона відійшла із сцени, щоби залишити найкращий образ своєї молодости, вона видала свої спомини, до яких передмову написав Анатоль Франс. Її дім був від довгих літ центром сходин найвизначніших осіб: не бракувало там між артистами та письменниками ні князів, ні міліонерів, ні королів. Фулер було все життя вегетеріянкою і жила здебільша сирими овочами, навіть огірками.

— **Світова всячина.** Франц. рада міністрів склала комісію із істориків і дипльоматів (54 членів!), яка має видати акти та документи дотично вибуху останньої війни. — Дійшло до порозуміння між великими фабриками фарб Німеччини та Франції. — Університет у Гайдельберґі дістав від Рокфельра дарунок 280.000 дол. — Відомий кіновий актор Кльод Франс зачалив себе на смерть у самовбивчім намірі у Парижі. — Чеська преса повідомляє, що в Тирнав викопали в одній цегольні кости, зуби та череп мамута, який, кажуть знавці, має 20.000 літ. — Два американці: Сейтель і Кери вибрались літаком довкола Европи. — У Ню-Йорку згорів готель Вескора, що простояв 100 літ. — У Франції померла в 47 р. життя визначна різьбарка Селін Лепаж. — У минулім році було в Спол. Державах 228 осіб, що мали більше як міліон дол. річного особистого доходу; чотирнацять із них мали більш як 5 міл. — Якийсь інжинір у Вісбадені найшов спосіб як добувати електрику із землі.—

— **Рекорди.** У Відні арештували вломника, за яким шукали віддавна, не знаючи його особисто: він мав на совісти крадіж в університетській астрономічній обсерваторії, куди дістався дуже зручно і звідки забрав цінні скла. Виявилось, що добродій чи пак злодій Леопольд Крістян займається як аматор фільософічними студіями і пильно вивчає Канта „Критику чистого розуму“. Видко, не всім добре критикувати чистий розум! — Ще більшу сензацію мав Віден у Різдвяну ніч таку: швайцарський міліонер Генріх ходив по Пратері та суміжних вулицях і роздавав дітям і дівчатам гроші, витративши разом 30.000 шилінгів. Ту саму гарну ідею, за яку відповідав він на поліції, мав він уже в Відні минулого року. Його признали — нелегка річ! — нормальним. — У найближчих днях продадуть у Білгороді на ліцитації в мін-стві фінансів 10.000 кільо старих австрійських банкнотів. Може найдеться два броварня, що купить їх як валики на плашки! — Президент Кулідж мусів прийняти з нагоди Н. Року стільки тисяч осіб, яким мусів, по звичаю, стиснути руку, що тепер його рука опухла, висить перевязана.

— **Килими Хамули.** Величезний вибір. Найріжнородніші зіставлення красок. Найкращі народні і східні візерці. Головний склад: Львів, площа Трибунальська ч. 1. 1—1

ОПОВІСТКИ.

Варшавська Українська Студентська Громада з нагоди шлюбу бувшого голови Громади студ. політех. Віктора Осінського з членом Громади Студ. Унів. Наталкою Стефанівною (з Коломиї) складає 25 зол. на Рідну Школу. — УПРАВА.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВСІЛЯКІ РОБОТИ ГОДИННИКАРСЬКО-ЮВІЛЕРСЬКІ також перерібки найдбайливше виконує, найстарша в краю фірма **Ю. Домбровський** насл. **Ю. Домбровський — Л. Розважевський** Львів, Академічна 2., (Готель Жоржа). Замовлення з провінції полагоджуємо негайно. 101 б) 26-1

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зальтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3а) 51-?

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганих, Пілсудського 21, I. п. 1201 6-10

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 зол. в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 7-10

КІМНАТА фронтова для двох панів студентів. Львів Стрийська 26. партер. 1256 1—1

„МОНЮШКО“ вул. Зіморовича 10 позичає фортепяни-піяніна нові і уживані від 10.0 зол. на догідні сплати. 257 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 3—24

Адвокат і оборонець в карних справах

Д-р Іван Турянський

переніс з днем 1. січня 1928 р. свою адвокатську канцелярію з дотеперішнього місця при вул. Крашевського 4. та веде її спільно з адвокатом Д-ром Кирилом Трильовським в Коломиї в домі при вул. Кілінського ч. 10. на I. поверсі над Касою Хорих напроти Народного Дому. 1254 1-3

Позір Золочівщина.

Дня 23. січня п. р. відбудуться Надзвичайні Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта“ в Золочеві о год. 1-шій попол. в домі Т-ва ім. М. Шашкевича в справі: 1) Фонду бл. п. С. Наливайка і бл. п. Г. Кузьми. 2) Уложення програми відсвяткування 50-літнього ювилею Філії.

Вступ на Загальні Збори мають лише ті члени і делегати читалень, які заплатили членську вкладку за рік 1928.

За Виділ Т-ва „Просвіта“ в Золочеві:

Д-р Т. Ванько в. р. голова. М. Городиловський в. р. секретар. 1255 1-1

Інж. Н. ЛЕЦ

Вирібня радіових апаратів

„RADIONE“ у Відні

Сензаційна новість.

Найновіші, найліпші радіові апарати

Складові части.

Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)

„Gekaem“ С. з О. П.

Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі

Львів, пл. Марійська 8.

1153 1 6

Радикально усуває специяльними бандажами найбільші і застарілі пропуклини черева, пупка, уда і пахвини у дітей, жінок і мужчин. **Опаски:** проти черевної обвислости, проти обниження шлунка сист. д-ра Кобельніка, по перебутім полозі і т. д. **Гумові панчохи** проти жилаків і для зреформовання жрубіних ніг. **Прямодержаки і ґорсети** проти поблення горбу і проти скривлення хребетного стовпа. **Гумові мочники** на день для ослаблених на міхур. **Бандажі** проти випадання матиці сист. д-ра Лявдана. **Протези** штучних ніг для ампутованих і т. д. **Бандажист Полячек в Самборі 8.** Тел. ч. 1. 1130 7—8 Цінники даром.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 9 (11.263). Львів, пятниця 13. січня 1928. Ранкове видання заграничне гусакієм. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В справі оголошень звертатися до адміністрації. — Ціна одного примірника 20 сот.

Виборча горячка.

Львів, 12. січня 1928.

В польському таборі виборча горячка. Метушаться партії, горячково працюють їх провідники, ведуть переговори, пертрактують, ставлять вимоги, погоджуються в одних точках, розходяться в других, відступають від розмов, зривають переговори і знову говорять і найважніше — договорюються. Поляки — державна, пануюча нація, для яких виборче представництво й його якість не представляє особлившого значіння, бож вони розпоряджають іншими факторами свого всестороннього виву, репрезентації і кермування тією збірнотою, якій на імя: Нація. Вони мають в своїх руках повноту влади, мають уряд, — виконавця тієї влади, мають найріжнороднійших спеціялістів в державних установах, банках, підприємствах, не говорячи про приватні, на катедрах в університетах й інших високих школах. Чи поляки матимуть на 5 або 10 відсотків численніше парляментарне представництво чи в такій самій пропорції менше; чи воно буде стояти на високому рівні під оглядом кваліфікацій, чи на нижчому, — це не міняє суті справи. Польська парляментарна репрезентація є тільки одним з факторів польської думки, творчости і діла, тимчасом як у нас — в створених умовинах — є вона всім. А всетаки поляки заходяться, щоби вибрати якнайчисленнішу парляментарну репрезентацію і якнайбільш кваліфіковану. І з цією метою польські партії у своїй власній державі, де полякам ніщо не загрожує, постійно ведуть переговори, вирівнують суперечности, розходження, розбіжности, противенства і вкінці зговорюються.

Недавно А. Бріян, розглядаючи міжнароднє положення і зупиняючись над можливими конфліктами, вказав на велике значіння безпосередніх зустріч керманичів поодиноких держав. Ніякі ноти, заяви амбасадорів й інші посередні засоби вирівнування противенств не ведуть до цілі. Тільки безпосередні звязки, безпосередні розмови, тільки балачки і балачки основно відповідальних керманичів світової політики всетаки хоч частинно осягають свою мету, розганяють хмари, що збираються над европейським горизонтом і доводять до сякого-такого порозуміння. І поляки говорять, порозумінаються і вкінці зговорюються, хоч між ними часто виринають основні розходження в найістотніших питаннях.

Як-же інакше у нас? Які ми визнаючі примітиви під тим оглядом! Найбільше „принціпіяльними", послідовними, твердими, неподатними в нас ті, що з ніким не піддержують ніяких звязків, що засклеплюються в своїх партійних ґеттах, що не допускають до ніяких розмов зі своїми дійсними чи уявними противниками, що кожну справу ставлять зубом. В нас не помічається здатности що-небудь позитивного зробити, розвязати якесь питання, дійти до спільного знаменника, до синтези, а зате ми майстри в тому, щоби доказати, чому, з яких причин ми чогось не можемо зробити. А при тому всякі дрібниці, „льоґічні" закарлючки, програмові „аксіоми", тактичні правди, з яких — як то кажуть — кінь сміявся би, ми здатні підносити до вершин петрифікаційно-непорушних істин. Дивлячись на те все, важко робиться, вириває журливе питання: Куди ми прийшли і куди ми йдемо.

Наша виборча акція розвивається таксамо як розвивалася боротьба за державність. Ті самі прийоми, ті самі хоробливі погляди, та сама, по суті анархічна „принціпіяльність". Тоді говорили: „Як не має бути соціялістичною Україна, то краще нехай не буде жадної"! Тепер говорять: „Як не має бути таке представництво, яке ми уявили на образ і подобіє наше в наших партійних запічках, то нехай все йде в розстіч!" Тільки, що тоді можна було найти виправдання на подібне ставлення справи, але тепер немає оправдання. Таж ті гіркі, криваві роки, в яких утопилася наша державність, щонайменше повинні були дати нам досвід і вироблення. А тимчасом не слідно ні одного, ні другого. Навпаки, можна навіть твердити, що наступило якесь поплутання язиків, якась вавилонська вежа, де люди себе не розуміють, якесь одичіння, де одні вимицають других і лише в одному напрямку ми розвинулися, — так сказатиб — в астрономічному, бо вміємо шукати плям на сонці, подиву гідна розтіч, коли в нас не

Саме тоді, коли в нас панує такв то поодинокі партії, але навіть члени тих самих партій не можуть зійтися, коли вся суть міжпартійних і навіть індивідуальних відносин у-змістовлюється у відомому латинському вислові: „homo homini lupus", — саме тоді вся увага і то всіх польських чинників: урядових, адміністраційних, партійних, громадянських звернена на „креси", головно на українську національну територію. Один польський фронт на „кресах", ось клич, ось імператив польської політики.

Хіба нема більших противників, як польська народова демократія і теперішній уряд, як католицько-народовий табор і — скажім — Хлопське Сторонництво, яке ще перед півтора роком було уважане „більшовицьким", а прецінь вони обєдналися, щоби виступити одним фронтом проти українців. Були й деякі драматичні епізоди. Нпр. демократія виступила була з воєвідського польського бльоку, але тепер знову вернула. Чому? Конечність обєднання всіх польських сил на „кресах" ось як уосновує „Слово Польске":

„Теперішні вибори у Сх. Галичині тому матимуть велике значіння, що матимуть характер плебісциту. Той плебісцит буде відбуватися в імя основної альтернативи: за державою чи проти держави, за єдністю Сх. Галичини з державою чи проти тієї єдности. Втрата хочби одного з посіданих досі польських мандатів, то жир й атут для п. Петрушевича й його приятелів у Берліні, котрі якнайскорше постараються обтинати купони з того атуту... в Женеві. Вдержання польського стану посідання, зглядно його помноження, то одночасно дефінітивне злікідування українського сепаратизму у Сх. Галичині і ще сильніше звязання тієї обильно кровю героїв зрошеної землі з Матерю".

Ось які є польські тенденції. Всі польські партії єднаються, щоби не лише вдержати польський стан посідання, але й його помножити — і то стан з 1922 р., коли українське громадянство не брало участи у виборах. В тому напрямку не лише робиться все можливе, але й немож-ливе. Поруч єдности польських партій виступають ще й інші засоби для осягнення наміченої цілі. Виборчі списки виявляють, що в них пропущено десятки тисяч українських виборців. Так нпр. у Львові пропущено кілька тисяч наших слуг. Знову з провінції доходять все частіші відомости про важкі перепони виборчої аґітації. Особливо падають вони на Українське Нац.-Демокр. Обєднання. Навіть інші українські партії, саме тому, що вони не йдуть спільним українським фронтом, що вони розбивають українські сили, втішаються деякою поблажливістю компетентних чинників. Українське Нац.-Демокр. Обєднання від хвилі проголошення йому війни півофіційними органами найшлося на індексі.

Біжучі вибори — це плебісцит не тієї чи іншої партії, не показчик її сили, впливів і значіння, тільки плебісцит всього українського громадянства, української маси за характер української національної території. Та, на жаль, серед деяких засліплених партійників не слідно того зрозуміння, не помітно відповідального відношення до того плебісциту. Партійні, навіть особисті амбіції і примхи перекреслюють всі намагання в справі створення одноцілого українського виборчого фронту. Тоді, як польська виборча горячка звернена головно проти нас, тоді, як поляки бажають вдержати свій стан посідання з 1922 р., в нас та горячка проявляється хіба надміром... кандидатів і то здебільшого мало покликаних і не зовсім кваліфікованих до сповнювання важких посольських обовязків. Війну програли ми, бо її вели „фенріхи". Тепер теж непокликані намагаються взяти в свої руки політичний провід нації і повести боротьбу на парляментарній арені.

Тому, поки ще час, треба нам схаменутися. У біжучих виборах нам треба виграти плебісцит, себ-то вибрати якнайчисленніше і найдобірніше парляментарне представництво. А це можемо осягнути лише в спільному українському виборчому фронті і виставленням кваліфікованих кандидатів.

В день ювилею.

Ювилейне число „Діла".

З нагоди 40-ліття істнування „Діла" як щоденника появиться в пятницю (13. ц. м.) велике

32-сторінкове число.

нашого органу з ілюстрованим додатком у збільшеному накладі. Візьмуть в ньому участь визначні сучасні політичні й громадські діячі, письменники й учені, провідні робітники на всіх ділянках українського життя, як: д-р С. Баран, д-р В. Бирчак, М. Возняк, о. Й. Ганкевич, М. Гехтер, д-р А. Горбачевський, д-р С. Дністрянський, В. Дорошенко, Д. Дорошенко, д-р М. Залізняк, М. Зарицький, О. Кисілевська, д-р І. Крипякевич, О. Кузьма, д-р І. Куровець, д-р Волод. Левицький, д-р К. Левицький, В. Липинський, В. Лукич, адмір. Я.Окуневський, д-р В.Охримович, інж. Ю. Павликовський, д-р В. Панейко, д-р Ів. Панькевич, Василь Пачовський, О. Попович, д-р І. Свєнціцький, Ст. Сірополко, д-р Смаль-Стоцький, о. А. Стефанович, гр. М. Тишкевич, д-р А. Чайковський й інші.

Це число коштуватиме в подрібній розпродажі 1 зол.

Якнайбільше поширення цього числа буде висловом зацікавлення громадянства нашим одиноким щоденником та скромною відплатною складкою на ювилейний фонд.

Страхіття візантійства.

(Стаття надіслана.)

I.

Інтересну тему порушив п. В. Панейко в різдвяному числі „Діла", тему *візантійства*.

Про візантійство писало вже дуже богато людей, більше або менше до того покликаних. Погляди на візантійство є ріжні. Це залежить головно від того, як хто дивиться на історію. Рішаюче тут також упередження, почуття справедливости, світогляд і т. п.

Що таке візантійство?

На це годі відповісти одною дефініцією. Мусимо вперед поставити конкретніше само питання. Слово „візантійство" подібне в дечім до слова „лібералізм". Цих слів уживаємо часто в ріжному значінні, властиво, ріжні ріжно їх розуміють, ріжний надають їм зміст. При слові „візантійство" мусимо означити докладно область, до якої його відносимо. Бо може бути візантійство, скажім, „церковне" й „державне", „літературне" й „політичне" і т. д.

Дефініції „візантійства" не подав нам ясно п. П-ко. Але ми з його статті бачимо, що він під візантійством розуміє, чи пак, в якому значінні він його уживає.

II.

Добр. П-ко говорить про дві церкви, з одного боку про латинсько-римську церкву з її „твердою, ясною *абсолютною дисципліною*, дисципліною метафізичною, етичною, орґанізаційною й горожанською", а з другого боку про східну, православну церкву з її „розкладовими елементами, з фатальними прикметами світогляду, з її *анархізмом*..."

III.

Зовсім справедливо пише п. П-ко про великий виховний вплив християнської церкви на народні маси. Тільки несправедливо бачить цей вплив виключно на заході. А тимчасом він і на сході не менший. Має свій вплив на маси також орґанізаційний устрій кожної церкви, хоч далеко вже не такий, як догматично-етичні її принціпи.

А устрій суспільности — це річ взглядна, це річ уподоби. Одному подобається монархістичний устрій, другому републиканський, один є за абсолютною монархією, другий за конституційною, один за диктатурою капіталізму, другий за диктатурою пролетаріяту. Добр. П-ко є очевидно монархістом, тому йому до вподоби „абсолютна дисципліна". Католицька церква не завсіди була абсолютною монархією і тепер не все є за монархією. А в початках переважав у церкві безперечно принцип чисто демократичний.

Теперішня східна церква не є демократична. Соборовість — це не демократизм. Навіть автокефалія — це ще не повна незалежність. В кожному випадку для даної держави чи суспільности автокефалія — це не „анархія". Це такий самий „монархізм" унутрі, для одної держави чи суспільности, як католицизм назовні, для цілого світу. Епископи передвоєнної Росії стояли в таких самих залежних відносинах від свого осередку в Петрограді, як католицькі епископи від Риму. Таке саме було і є також в інших східних церквах.

Де тут отже „анархізм"? (Про фатальні прикмети світогляду й *моралі* (?!) „східної церкви я навіть не згадую, бо це очевидно „lapsus" або licentia poetica п. П-ка. Я трактую річ поважно і беру під розвагу тільки форму организації східної церкви.

Я скажу щось більше. Після східних канонів епископ залежний не тільки від осередка, але й від ухвал собору та від свого митрополита. А в західній церкві епископ залежить безпосередньо й виключно від далекого Риму. Ця безпосередня залежність тільки від Риму бувае саме часто причиною анархізму. Бачимо це саме тепер у нас. Інші порядки у Львові, інші в Перемишлі, інші в Станиславові, ще інші в Америці. Ось повний анархізм...

Те саме вчить нас і історія. Чи та ославлена п. П-ком „латинсько-римська абсолютна і т. д. дисципліна" охоронила західні народи Італії, Франції, Німеччини, Еспанії, Португалії й ін. від анархії? Чи дика анархія в Італії, під боком самого осередку католицтва, не тревала цілі століття? Деж був той „неоцінений виховуючий" вплив латинства й католицтва? Чи не було в католицькій Франції ґаліканізму, не було страшної революції, що тревала майже сто літ, ба ще й тепер не покінчилася, як свідчить робота „Аксіон Франсез", як свідчить те окруження, під впливом якого стоїть саме наш монархіст п. П-ко? Чи не відома кожному довговікова анархія в католицькій Німеччині, Польщі і т. д. і т. д.?

Деж той вплив?

З другого боку: Чи східна соборовість була на перепоні утворенню могучої російської, монархістичної імперії, або передше ще цвитучого й гарного грецького цісарства, або королівства болгарського чи сербського чи румунського?

Тут міг би хтось закинути: „А цезаропапізм-"

Цезаропапізм?

Чому ви той цезаропапізм бачите тільки на сході, а не бачите його також на заході? Цезаропапізм, і то не раз дуже поганий, був у кожній, буквально в *кожній* католицькій державі. Пригадаймо собі хочби недавні передвоєнні часи за б. Австрії. Чи там цезаропапізм не був доведений до крайности?

IV.

Не забуваймо одного. Історія людини рахується на роки, історія суспільних організмів на сотки літ. Була щаслива доба для східної церкви, була й для західної. Таксамо був і занепад. Тепер щаслива доба для західної церкви, а на сході хаос, такий самий, який був нераз у західній церкві (папський роздор) Лютер, французька революція).

Що принесе завтра — ще не знаємо.

V.

Сам п. П-ко згадує про часи монголо-татарські, а відтак, як про їх наслідок, про часи козацькі. Чомуж не йде дальше послідовно? Чому не переведе до кінця паралелі між русь-кою й українською нацією, між вдачею москаля й українця?

Чи москалі не мали здавен-давна свого абсолютного царя, чи не мають його й тепер, тільки що не білого, а червоного?

Чи зґанґренована передвоєнна російська література — це наслідок впливу „анархістичної" соборовости східної церкви? В такій самій мірі моглиб ми сказати, що неморальність французької літератури — це наслідок впливу „неоціненого латинства й католицтва".

Адже побіч християнської церкви впливають іще на кожну суспільність також інші могутні чинники, може нераз дуже сильні. А п. П-ко цього помов не бачить.

VI.

Монархізм.

Як сказано, що кому до вподоби. Але чи абсолютний монархізм не має також своїх кепських сторін? Чи схід завдяки своїй соборовости перейшов стільки болючих ампутацій, що захід завдяки свому абсолютному монархізмові?

Правда, захід „здисциплінований", але скільки в ньому тих здисциплінованих членів? Їх рахують прим. у Франції на близько 40 міліонів населення найбільше 5 міліонів. Може трохи більший буде процент в інших державах.

VII.

Підчеркую виразно, що не тикаю зовсім доґматичного боку питання. Що інше доґма, а що інше зовнішній устрій, орґанізація церкви.

Не є це ніяким спроневіренням католицьким принципам, коли деякі наші люди стоять за візантійством. Католицька доґма у візантійській одежі — це саме одинокий можливий місток, яким в силі перейти захід на схід і зєдинитися з ним в одно. Інші способи — це даремний труд.

VIII.

На мою думку причина відмінного характеру галицького населення й населення придніпрянського лежить рішучо не в приналежности до цеї або тої церкви, а залежить від зовсім інших впливів. Населення тої самої Галичини не всюди однакове. А населення прим. Волині було розмірно дуже коротко під впливом католицтва, а всеж таки воно щодо вдачі зближене до галицького.

IX.

Вкінці ще одно. Рішуче не розумію слів п. П-ка про „несозвучність" візантійства з новою европейсько-американською цивілізацією. Яке діло одному до другого? Що спільного може мати соборовість церковної орґанізації з якоюнебудь цивілізацією? Чиж протестантизм не є також соборовий, і чи пів Европи та майже ціла Америка не є протестантською? Чомуж східна соборовість „несозвучна" з модерною цивілізацією, а *ще більш соборовий протестантизм* має бути „созвучний"? Як це пояснить п. П-ко?

X.

В осуді якоїнебудь прояви, чи вона більшої чи меншої ваги, треба бути *справедливим*.

Правда звичайно все *по середині*. Западникам мила римська дисципліна, а нам таксамо візантійство. Як вони дорожать своїм, так вільно нам дорожити нашим. Вони не зречуться свого, а ми ніколи не зречемося нашого. Нехай кожний держиться свого, а всі нехай базують свої погляди на *любові*. Тоді прийде так пожадана нами всіми єдність.

Б. К.

Всі йдуть 13. січня ц. р. до салі Лисенка на МАЛАНЧИН ВЕЧІР ТЕАТРАЛЬНОЇ ДРУЖИНИ.

Дуже ріжнородна і дотепна програма!

Українці міста Львова!

До виборчих літ не повписувано у Львові велике число українців. Богато назвиск поперекручувано або позмінювано імена. Обовязком кожного українського громадянина негайно переглянути виложені листи і справдити, чи вписано його до виборчої листи.

Часу мало, бо речинець рекламацій кінчиться дня 15. січня ц. р. Сповніть свій обовязок!

В. Ю. КИСІЛЕВСЬКИЙ.

Winnipeg Beach.

Самий Вінніпеґ, хоч положений над двома ріками, над Red-River та Assineboines-River не має такого купелевого берега, де можна би трохи втекти від денних турбот. Практичний американець радить собі в цей спосіб, що „притягає" купелеве місце як мога найближче.

Пятьдесятьвісім миль від Вінніпеґу лежить чудове озеро Вінніпеґ-Лейк, якого береги вкриті лісом, а буйна зелень довкруги нього. Чому не притягнути такої гарної місцевости ближче? All right! Закладають готелі, купальні. Майже що-години пускають щось в роді европейського „експреса". Заплативши доляра, одержуєте білет там і назад. Валка несе нас тих 58 миль за несповна півтора години!

За 35 центів дістаєте купелеве вбрання, рушник та переділку, де можете зложити свої річи. Питання купелеве рішене.

•

Літній університет з Agrecultural College урядже „пікнік" до „Вінніпеґ-Біч".

Обід подали десять мінут скорше, як звичайно, перед „College" заїхав дво-вагоновий трамвай і прогульковці сипнули до середини, разом коло 250 осіб, з того більша часть студенток.

Канадійські трамваї ріжняться багато від европейських, спеціяльно від львівських. Широкий віз, по обох боках два ряди вигідних сиджень з оксамітними подушками. Коли віз в бігу, то входові двері замикає кондуктор осібною ручкою а навіть підносить ступінь, щоб ніхто не міг підчепитися. Це запобігає, можна сказати, навіть виключає всякі нещасливі випадки при неуважному всіданні й висіданні.

У вагонах гамір, накликування в одному то другому кінці виривається студентська пісня, весела, ритмічна.

Професори сміються разом зі студентами, приговорюють.

На залізниці зарезервовані три вагони.

В Канаді немає поділу на кляси. Істнує тільки „перша" кляса з вигідними сидженнями, тоалетою, водою до пиття, милом, рушниками, нею їде таксамо робітник, як і міліонер мирно поруч. Американський робітник старається зрівняти себе з „вищими" сферами „society", а не, як в Европі це водиться, знизити ці сфери до рівня нижчого може ще від того, в якому живе.

Коли робітник не занятий, він таксамо вбраний, як і перший-ліпший професор університету, міністр, або хто-небудь інший. Він теж — по більшій части — має свій автомобіль і одинока ріжниця між ними — це спосіб обходження, поступовання в „товаристві".

Американці дуже вважливі на форми, на етикету і хто входить в товариство, необхідно повинен перше знати тутешню етикету. Вона дуже відмінна від европейської.

У вагонах прогульковці поділилися на ріжні групи, пішла знов весела гутірка.

Валка несеться з незвичайною скорістю на північ.

Куди глянеш — прерії... Рівнина без найменшого горбика. На горизонті видкіють то сям то там групи дерев, білі або червоні деревляні забудування фармерів, череди худоби. Над тим усім синє небо і сонце, що палить з правдивою тропічною силою.

Ліси... Чимраз густіші, місцями малі стависка, порослі шуваром, водними квітами.

Врешті зпоза дерев перезирає синява озера.

Ще одна стація і прогульковці на місці.

Гамір. Усі біжать, спішаться. Убори ще яркіші, купелеві костюми, ріжноманітні шапочки, кокарди. Ціле море пестрих японських „парасольок" з непромокальної матерії. Це, бачите, в Америці не знають, або, ліпше сказати, не признають обпалювання сонцем. Шкура лиця, рук повинна бути все ясною, явною ознакою білої раси. Часом не встережеш таки — і плечі добре обгорять. На лице додадуть трохи обовязкового пудру і повстає... маленьке замішання. Але це нічого не шкодить! Воно „all right!"

Непотрібні до купання річи, всякі нагортки, капелюхи, торбинки скинули у великій галі близько стації, позначили чергових вартівників і все побігло купатися.

Береги, вкриті горячим пісочком, наче муравлями рояться від „купальників". Гамір лунає в синяву озера, наче море безкрає, тільки хвилі малі і вода не солона.

Далеко у воду сягає корабельний поміст. При ньому кілька великих моторових лодок тарахкотять, готові до відїзду. На помості гамірна юрба.

День на причуд гарний і нестерпимо горячий. З правдивим вдоволенням кидається все у воду, холодну, саме таку, що може знеутралізувати теплішу спеку.

Майже без виїмку всі прогульковці опинилися у воді.

Професор історії, старенький, сивий, знаменитий спортовець, пливає на взаводи зі своїми учениками. До них кличе з помосту декан літнього університету... Ґуп! Тільки вода за ним зашуміла! Худорлявий, високий „мистер Джексон", що вічно держить коротеньку файку в зубах, тепер без файки, старається перемогти кілька „студенток", вже трохи сивоволосих, що всіми силами тягнуть його під воду. Але... високий як тичка мистер Джексон тільки вишкірив свої зуби до усміху і все стирчить над водою.

Надійшов час свечері.

Студентерія і професори почали сходитися до галі. Порозкладали в мить столи, лавки, зі своїх скриньок витащили 250 паперових тарілок, серветок, чарок до пиття, з бляшаних пушок безліч „sandvich"-ів і почали покривати столи.

Мр. Джексон розносить тарілки — в губах сторчить файочка, директор Вудс коло „sandwich"-ів порається. Всю роботу сповняють мущини. Обслугують при столі, наливають лімонаду, складають начиння.

При одному столі почав хтось студентську пісоньку і вложив відразу віршик до директора курсів, що зачинався „Mister Woods, how do you do?*)

Всі в сміх! Директор теж сміється. Дякує. Ще не скінчив, а тут уже другий стіл мистерові Джексонові вліпив прищіпку. Мистер Джексон ніс саме кошик з помаранчами, тільки пересунув файочку з одного кута рота в другий. Капелюх скинув йому з голови проф. Вудс.

*) Пане Вудс, як вам ведеться?

Татарські вісти.

Газетні качки на тему Українського Нац.-Демокр. Обєднання.

Найбільше зацікавлення серед польських чинників і в польській пресі викликує Українське Нац.-Демокр. Обєднання, його виборча тактика і стан виборчої акції. Всі інші українські партії сходять на задній плян. А що важко польським репортерам здобути правдиві відомости в сфері їх зацікавлення, то вони вдоволяються власними фабрикатами. Вчора у львівській пресі зявилися татарські відомости на тему „ультимату" п. Ґрінбавма.

І так „санаційний" „Дзєннік Львовскі" інформує своїх читачів, що на Центр. Комітеті УНДО-я в понеділок (9. ц. м.) рішено не вступати до бльоку непольських народів на терені Сх. Галичини. Про це повідомлено Ґрінбавма. Телеграфічно прийшов „ультимат" за підписом Ґрінбавма, Гасбаха і Єреміча (які видно у Варшаві ждали на рішення УНДО-я) з погрозою, що коли УНДО не приступить до бльоку і не забезпечить бльоковим жидам пять мандатів, то в такому випадку українці будуть виключені з бльоку на території цілої Польщі.

Голова УНДО-я д-р Дм. Левицький, довідавшись (?!) про „ультимат", поставив квестію довіря і загрозив резиґнацією. У вівторок ЦК. стримав свою ухвалу, запрошуючи Ґрінбавма, Гасбаха і Єреміча до Львова на конференцію. Провідники бльоку обіцяли приїхати в середу або в четвер.

В інших польських органах ці газетні качки виглядають ще дивоглядніше. Після одержання „ультимату" д-р Дм. Левицький загрозив димісією, бо „поза меншостевим бльоком партія не має фондів на переведення виборів".

Всі ці качки не мають ніякої основи. Є вони від початку до кінця виссані з пальця. На території Сх. Галичини виборчий бльок непольських народів має значно вузчі рямки, як було пляновано. Спеціяльно з огляду на негативне становище великої більшости східно-галицьких жидів до бльоку непольських народів не розтягається він на галицьких жидів, агладно утворює таку ситуацію, що бльокові жидівські кандидати були би вибирані українськими голосами. На такий широкий жест ніхто не може собі дозволити, тимбільше українці не мають мандатів до роздаровування. Цю ситуацію оцінює п. Ґрінбавм вповні реально і ніяких вимог у тому напрямку не ставить. Тому й усякі качки на тему „ультимату", димісійних погроз голови д-ра Дм. Левицького і звязаних з тією качкою мотивів, стримуючого, чи анулюючого понеділкову ухвалу засідання Центр. Комітету (до речі, у вівторок не було ніякого засідання!) та приїзду до Львова Ґрінбавма, Гасбаха і Єреміча є буйними фантазіями виборчих сензаційників. Ваш інформатор, шан. панове, даремне їсть ваш хліб.

Зновуж львівська сіоністична „Хвіля" задними дверми здобула „автентичні" інформації про кандидатів УНДО-я до сойму. Інформатор її дещо чув, але не дочув. Можемо впевнити добре поінформовану „Хвілю", що їй прийдеться багато коректувати з того, що вона подала своїм читачам до вірування.

УКРАЇНЦІ!

Вибори зближаються, а ми стоїмо без матеріяльних засобів для їх переведення. Дотепер розіслано около 10.000 чеків із звзивом складати датки на Народній Виборчий Фонд. Цих чеків вернуло дуже мало.

Тільки при помочі цілого свідомого українського громадянства ми здобудемо потрібні засоби на виборчу акцію, тому не протягайте, а присилайте негайно датки на Народній Виборчий Фонд на адресу: Львів, Земельний Банк, Підвале 7, з дописною: на „Народній Виборчий Фонд".

Вічевий рух.

СКАЛАТЩИНА.

На день 21. м. м. скликав Повіт. Народній Комітет УНДО передвиборче віче до Грималова. Здавалося, що з причини великого (20 степ.) морозу віче не вдасться; та видно, що наше селянство сильно заінтересоване виборами, бо все таки явилося на віче понад 200 селян і селянок, а між ними й такі, що їхали двацятькілька кільометрів. Віче отворив голова Повіт. Комітету п. А. Шевцький. До президії запрошено о. Іванчука з Товстого, Андрія Пташника, госп. з Лежанівки й Івана Білоскірку, дяка й госп. з Грималова. Перший реферат про виборчу ординацію до сойму й сенату виголосив у дуже популярний і приступний спосіб наш діяч та організатор д-р Василь Бачинський з Тернополя. Про політичне положення українського народу взагалі й українського жіноцтва зокрема реферувала п. Елліка Гаврисевич-Баранова. Її високопатріотична, повна завзяття промова зробила на присутніх велике враження. В дискусії забирали голос пп. М. Копцьба, Андрій Зарічний, госп. в Зеленої, Микола Хрупович, міщанин-патріот з Грималова й ін. По ухваленню відповідних резолюцій підбадьорені вічевики розїхались домів.

ЖИДАЧІВ.

У неділю, дня 1-го січня 1928 р. відбулася в Жидачеві нарада делеґатів трьох судових округів, а саме: Жидачева, Журавна і Миколаєва над Дністром. Нарадам проводив д-р Роман Комаринський з Жидачева. Присутні рішили покликати до життя спільний виборчий комітет на всі три судові округи під проводом д-ра Романа Комаринського для ведення виборчих справ цілого жидачівського політичного повіту. Крім цього мають їснувати окремі обласні виборчі комітети по судових повітах.

Того самого дня в 5-ій год. вечером відбулося в Жидачеві передвиборче віче Національного Обєднання. Віче відкрив короткою промовою голова Повіт. Нар. Комітету д-р Роман Комаринський. До президії вибрано д-ра Романа Комаринського як голову, Петра Дубика як заст. голови і д-ра Миколу Матуру як секретаря. Делегат Центрального Комітету, головний секретар п. Володимир Целевич, у своїй одногодинній промові представив присутнім, яких було понад 500, справу тяжкого положення українського народу під Польщею, головні засади виборчої ординації до сойму й сенату і клич, з якими йде у виборчий бій Українське Національно-Демократичне Обєднання. В дискусії забирав голос о. Павло Чохут з Іваловець, п. Семчишин і Онофер Брухаль. Усі бесідники закликували до єдности й солідарности. Опісля вибрано місцевий виборчий комітет та ухвалено йти до виборів під прапором Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ОСТАННІ ВІСТИ.

На передвиборчому фронті.

Кандидати Українського Національно-Демократичного Обєднання на послів і сенаторів.

Довідуємося, що на засіданні Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання дня 9. січня 1928 р. затверджено вже значну частину кандидатів на послів і сенаторів. І так на 48 округ (Перемишль) затверджена поки що тільки чолова кандидатура д-ра **Волод. Загайкевича**; на 49 округ (Самбір) затверджені **Гринь Тершаковець, д-р Ст. Біляк і кооператор Байдала** (Мостиска); на 50 округ (Львів-місто) кандидатура не устійнена; на 51. округ (Львів-повіт): **д-р Дмитро Левицький, Іван Ліщинський, проф. Ферд. Ляйґ, Володимир Кохан** (селянин зі Сокальщини); на 52. округ (Стрий): **Остап Луцький, Дмитро Великанович, д-р Ів. Блажкевич і М. Максимович**; на 53 округ (Станиславів): **Михайло Галущинський**, учит. **Василишин** (з Городенщини), **о. Іван Ганушевський і Юра Чукор** (селянин із Печеніжинщини); на 54. округ (Тернопіль): **о. Л. Куницький, д-р Ст. Баран, Ів. Зваликут** з Гусятина, **д-р Андр. Лунів** (Борщів), **Василь Яворський** (Підгайці), **Василь Бараник** (Заліщики) і селянин **Шепелявий** (Бучаччина); на 55. округ (Золочів): **Волод. Целевич**, селянин **Ол. Вилоцький** (Брідщина), **д-р Корн. Троли** (Ходорів), **о. д-р Вол. Пелліх** (Радехів), **д-р О. Кузик** (Рогатин) і **д-р Р. Комаринський** (Журавно). До сенату затверджені на станиславівське воєвідство: **генер. М. Тарнавський, п-ні Ол. Кисілевська** (Коломия), **І. Рудницький**, канд. адв. зі Львова; на тернопільська воєвідство: **д-р Ант. Горбачевський, Мик. Кузьмин** (селянин з Озірної); на львівське воєвідство кандидатури ще не устійнені.

ЗАСЛАННЯ ОПОЗИЦІОНІСТІВ.

Льондон, 11. січня 1928.

„Юн. Прес" подає з Москви: Крім Троцького буде засланих не 20, а 51 противників Сталіна. Одначе між ними нема ні Каменєва ні Зінов'єва. Депортованих відставляться на 3 роки до місцевостей поперечно кількасот км. від більших міст. Вони діставатимуть від уряду по 9 руб. міс. Часть засланців уже в дорозі. Троцького вишлють в Астраханську губ. Він заявив, що лише силою дасться відставити. Раковського вислано над Біле Море.

АРЕШТУВАННЯ НАДКОМ. ПОЛІЦІЇ.

Сянік, 11. січня 1928.

У звязи з надужиттям на шкоду держави арештовано пов. команданта поліції Вл. Келяра і його співробітників секр. Самецького і ст. пост. Літвінського

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

Пятниця, 13-го, год. 9-а веч. Маланчин Вечір.

Субота, 14-го, год. 3. поп. Вефлеємська Ніч.
год. 7·30 веч. „Вій".
Неділя, 15-го, год. 3. поп. „Катерина".
год. 7·30 веч. „Княжна Чардаша".

Міський великий театр:
12-го год. 7·30 веч. „Голем".
13-го, год. 7·30 веч. „Паґаніні".
14-го, год. 3·30 попол. „Весілля".
14-го год. 7·30 веч. „Голем".

Міський „Театр Новин":
12-го, год. 7·30 веч. „Незвичайний сеанс".
13-го 7·30 год. веч. „Д-р Юлія Сабо".
14-го 7·30 год. веч. „Незвичайний сеанс".

Кіна.
„Аполло": „Касанова".
„Лев": „Касанова".
„Палас": „Королева півсвітка".
„Фатаморгана": „Море".

Українські Виборці!

З днем 15. січня кінчиться реклямаційний речинець для виборчих списків. Перегляньте негайно, чи ви вписані до виборчої лісти.

Як не переглянете тепер виборчої лісти і не справите всіх помилок, не будете мати права голосування. Провірити лісту є обовязком кожної української громадянки й кожного українського громадянина!

НОВИНКИ.

— **Українським виборцям у Львові до відома.** З ріжних сторін повідомляють нас, що у Львові не вписано до виборчих ліст богато українських громадян і громадянок, а імена й назвища деяких поперекручувано так, що осільки вони особисто не справлять того в своїй реклямаційній комісії, то не зможуть взагалі голосувати, бо їх не допустять до віддачі голосу. Зокрема пропущено масово у виборчих лістах наші служниці, і то навіть такі, що живуть у Львові від богатьох літ. Звертаємо на це увагу українським виборцям міста Львова, аби вони виконали свій громадянський обовязок і провірили, чи всі вони поміщені в списках і чи не перекручені їх імена й назвища. Зокрема слід припильнувати вписання до виборчих ліст наших служниць, бо інакше стратимо тисячі голосів. Свій національний і громадянський обовязок виконаймо зараз-же, бо ще тільки два дні можна провірювати списки виборців у льокальних виборчих комісіях! Реклямаційні комісії урядують щодня від год. 2. попол. до 8 вечером.

— **З Українського Театру.** Зацікавлення нашим театром безумовно збільшується, а найкращим доказом є це, що вистави на Різдвяні Свята пройшли з особливим успіхом. Дирекція театру буде дбати, щоб довіря до її вистав серед нашого громадянства ще дужчало. Найближчою премієрою буде конкурсова песа Я. Галана „Дон Кіхот з Еттенгайму". З народнього репертуару, на якого відновлення Дирекція звернула спеціяльну увагу буде виставлена народня оперета (збудована на мотивах народніх пісень) „Пісні в лицях", з чудово виведеним весільним ритуалом у 3. дії. — Репертуар на найближчі дні такий: В суботу 14. ц. м. (Новий Рік) год. 2. попол. по дуже малих цінах (2 зол. — 60 сот.) утрета „Вифлеємська Ніч", вечером 7.30 фантастична оперета „Вій", що здобула собі перше місце в репертуарі цього сезону і якої вистави звичайно переповнені. В неділю 15. ц. м. год. 3. попол. народня опера „Катерина" в новій постанові, а вечером 7.30 вдруге найкраща оперета Кальмана „Княжна Чардаша", якої перша вистава викликала щире захоплення. Білети в Союзнім Базарі, а в суботу й неділю при касі від год. 10—12 і 2—8 веч.

— **Маланчин Вечір у Львові.** Хто хоче побачити радісний усміх Маланки, хто хоче забути про всі щоденні турботи й зустріти весело Новий Рік, нехай спішить дня 13. ц. м. в год. 9-ій вечером до Українського Театру, вул. Шашкевича 5, де под веселий ріжнородний програ-

---

Рівночасно в другій половині галі відбувався пікнік „недільної школи St. Andrew". Діти й дорослі сивоволосі бабусі — всуміш. Якийсь добродій виліз на стіл і через тубу силнув коротеньку промову, на котру всі відповіли трикратним „Гу-р-р-р-ей!" на команду. Подали їжу й заспівали побожну пісню. При нашому столі на той час все втихло, хоч маком сій. Але тільки недільна школа скінчила співати молитву, знов загомоніло наче в улию.

Унісоно все цілий стіл, то один, то другий виявляє свої бажання: вже вийшли кейки! Подайте нових! або щось іншого. Закінчили диким кличем літнього університету, аж стіни задрожали. Всі вимахували такт, щоб не робити саламахи.

Тут кожний факультет має свій клич, звичайно зложений з дивовижних слів під ритм і рим до факультету або школи. Як зійдуться десь на забаві, вечерницях товариші з одного факультету або „College"-у, зараз викрикують свій клич. Їм відповідають другі факультети і повстане такий пекольний крик, що вуха тріскають.

Ще півтора години до відходу валки.

Тепер все на забаву! Ряди деревяних шоп, правда, без ніякого стилю, але чистенько прибраних між зеленю й обкуреаних сотнями автомобілів, манять кожного прогульковця. Тут льотерія, де можна виграти на сотні долярів, там автоматичний астрольоґ за вкиненням кількох центів усю вашу будучність, як на долоні, вложить... А далі всякі каруселі, коники, залізнички, зовсім як у Пратері у Відні або в Парижі на „Place de la Bastille" тільки з тою ріжницею, що в цілому Winnipeg-Beach не стрінете ніякого „Wehrmann'-a" або „Boilu", ніякого уніформу. На каруселях, кониках їздять вибагливо в шовки повбирані дочки Еви, або елеґантні, мускулисті представники „нового світа".

Над берегом в дво-поверховому готелі „Empress of England" зібралося найвище товариство. Готель цілий з дерева, як і всі будинки. Веранди заложені сітками від москітів.

Ага! Вечір. Уже є москіти. Сідають на шию, ноги, руки і тнуть, аж сльози в очах стають і на вкушеному місці набігає ґудзок.

Наша валка! Знов три вагони резервовані. Всі ще під враженням тільки-що перебутих хвиль.

Валка жене лискавкою. Минає в лісі сховані фарми. Дивно дим стелиться. Коло фарм горять окури від москітів, а дим іде яких 3—4 метри вгору і розстелюється вузенькою, синьою полосою на мряці. Дивитеся на ліс, а він наче втятий вузенькою синьою лінією...

Худоба йде з пасовиськ, женуть її пастухи на конях... і знов усе зникає.

Резервований трамвай. Сміхи, гутірка поволі втихає, бо вже північ зближається. Очі починають стулюватися, ще час до часу блисне скритий погляд з гарних очей і знов жмуряться повіки...

Трамвай летить наче експрес, стовпи миготять, по вікнах бє галуззя дерев.

Agrecultural College!

В деяких вікнах Residence Building горять світла.

Ми вже дома.

мі та дешевім добірнім буфеті проведе приємно ніч до білого світанку. На програму складаються найкращі „шлягери" наших артистів, котрі подбали щиро, щоб публика провела вечір щонайбільш весело й безжурно. Весь дохід в користь артистів Українського Театру. На програму цього Маланчиного Вечера складаються: 1) Розбите веркало (одно-актівка), 2) О. Кривіцька: Шумка (деклямація), 3) Рубчак—Бенцаль: дует, 4) Орлян-Ярема: Рубчак-Бенцаль: спів (український черлестон). 6) Боровик-Стадниківна: танок, 7) Кривіцька: Прилинь, прилинь (спів), 8) Орлян-Ярема: танок, 9) Бенцаль: Комерник, 10) Орлян: спів, 11) Бенцалева-Боровик: Танго, 12) Хлопчик мій (спів).

— **Редактор „Нашого Слова" перед судом.** Прошу ласкаво не відмовити в поміщенні пояснення нотатки, яка появилася в новинках „Діла" ч. 7 з 11. н. м., в якій сказано, що члени „робітничо-селянського комітету помочі жертвам повені п. Крайківський і п. Кучевський повідомили поліцію, що з комітету пропало 5 тисяч долярів, наслідком чого арештовано касієра Володимира Сороневича й обвинувачено його в спроневіренні. Ця інформація неправдива і вона кривдить як інших членів комітету, так і п. Сороневича. Як оборонець останнього почуваю себе морально зобовязаним вияснити, що п. Сороневича арештовано не наслідком чийогось донесення, а тільки тому, що після розвязання владою комітету не видано поліції грошей, які находилися в посіданні комітету. Розправу відрочено для ствердження оборони підсудного, що він, як касієр комітету, ніяких більше грошей у своїм переховані не мав, та що готівка, яку виказують книги, находиться дійсно, не в нього впрaді, але в розпорядженні комітету. Львів, дня 11. І. 1928. — **Д-р В. Старосольський.**

— **Обережно з польськими пятками!** Пишуть нам: Є богато фальшивих старих пяток, а ще більше фальшивих грошей є між новими пятками, хоч ледви пів року минуло, як їх видали на те, щоб заступили старі фальшиві пятки. Рогатинська почта конфіскує богато фальшивих пяток, тому тепер в Рогатині ніхто не несе на почту пяток, але як має надавати гроші на почту, то наперед в місті міняє пятки на інші гроші. Перестерігаю всіх читачів „Діла" перед фальшивими грішми!

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Телефонічні тайни.** Берлінська преса повідомляє, що на домагання м-ства закорд. справ, управа телефонів завела на деяких лініях спеціяльні апарати, при яких помочі можна чути розмови телефоном, а навіть їх записувати. Кажуть, що в роботі є вже таких 50 апаратів. Вони мають одну добру прикмету: хто має добрий слух може почути легкий шелест, коли його хтось підслухує підчас розмови і тоді... прикусити язика.

— **Жіночі рекорди.** У конкурсі на будову нового Шекспірівського театру в роднинім місті Шекспіра Стретфорді взяло участь 75 архітектів. Нагороду дістала 29-літня жінка Елисавета Скот із Льондону.

— **Верх газарду.** Варшавська поліція задержала цими днями якогось молодця, що йшов зовсім голим по вулиці в 10-степ. мороз. Його посадили в авто і відвезли в комісаріят. Поліційний комісар мусів спершу одягнути його в свій резервовий мундир, а потім почав допит. Молодець хлипаючись заявив: „Змилуйтесь, пустіть мене, бо я спішуся. Ми грали в карти; спершу я мав щастя, а потім програв усе... усе... не тільки штани, але й сорочку. Я мусів якнебудь пробувати відогратись. Мені не повірили, що віддам довг. Коли мене обдерли до голого, я побіг до хати, щоби одягнутись, взяти трохи гроша і вернутись. Будьте добрі й не задержуйте мене, бо вони можуть відійти і я не зможу відогратись. Тепер я почуваю, що напевно виграю. Але поліційний комісар не повірив у щастя молодця і казав йому відповідати за парушення прилюдної моралі та газардну гру. В усякому разі, коли цей молодець вийде на волю, він зможе з гордістю повторити фразу, що його раз справді, не в переносім значінні „обіграли до чиста".

— **Парляментські вислови.** Пруський посол Штрайхер виступив прилюдно проти Нюренберського бурмістра Ліппе і закінчив свою промову жестом у бік бурмістра, що сидів недалеко: „Бажаю вам здохнути як свиня". Суд засудив палкого посла за „необережний вислів" на місяць вязниці.

— **Аж від 1933 р.** Комісаріят Народньої Освіти в Москві рішив завести обовязкове навчання дітей від 1933 р.

— **Примхи карієри.** „Періс Таймс" оповідає як бувший народній комісар Смірнов прийшов найматись на металюргічну фабрику. „Я досвідчений металюргіст", заявив він дівчині, що завідувала відділом новоприйнятих на роботу. „Ви — член партії?" „Ні, я більше не в партії". „А деж ви раніше працювали?" „В почтовій управі". „Щож ви там робили, коли ви металіст?" „Займав становище народнього комісаря". Дівчина спочатку думала, що має справу із божевільним, але перевіривши, що це правда вписала його як робітника.

— **Рекорди.** У французькім місті Безієр був шлюб небуденної пари: приборкувача звірів Бульоне, з дамою такої-же страшної професії, що працювала разом із ним у цирку Буфальо-Біль. Новоженці вдались у магістрат для запису свого подружа в товаристві верхівнів-ковбоїв, з револьверами в руках. На площі перед магістратом стріляли у воздух і пускали ракети. Те саме перед церквою. Із церкви пплюбна дружина у товаристві двох священиків пішла в цирк. Новоженці ввійшли до клітки із львами і там казали себе благословити. Ясно, що священики благословили їх зпоза ґрат. — Велика паризька телеграфічна аґенція Фурніє вислала в день великого льосування свого малого урядовця до „Креді Насіональ", щоби він списав перші числа виграних льосів. Перша нагорода 500.000 фр. випала саме на льос, який цей урядовець купив минулого року для себе.

— **Ціна горілки.** Союзна рада комісарів — пишуть „Ізвестія" — затвердила офіціяльні ціни на продаж столової горілки із жита: ведро 20 рублів.

— **Світова всячина.** Китайське посольство в Москві шукає своїх 3-ох урядовців і 45 китайських студентів, які пропали безслідно, імовірно як жертви за те, що пекінський уряд зробив у Кантоні з більшовиками. — У Софії святкували офіціяльно 50-ліття визволення Болгарії зпід турецького ярма. — Занедужав бувший італ. премієр Джіолітті. — Помер директор бібліотеки в Упсалі, Аннерстед, який записав університетові 800.000 корон (в 2 міл. зол.). — Офіціяльна статистика з Пекіну каже, що за грудень найшли на вулицях міста з 500 осіб, що померли від студені та голоду. — Дефіцит еспанського бюджету за 1927 р. — 100 міл. пезет. — У Калькуті відкрили змову, велику скількість зброї та компромітуючих документів. — Британський леґіон запрохав маршала Фоша на свій річний зїзд у травні. — Шкоди спричинені повінню в Льондоні більш на міліон фунтів. — У Німеччині сильний зріст безробіття; за місяць на 25.926 осіб більше; разом 240.000 зареєстрованих. — Помер нім. фізик проф. Відеман.

З театру.

„Голем", опера в 3. актах Е. Д. Альберта.

По довгих приготуваннях виставив наpeшті Великий Міський Театр першу нову оперу в цьому сезоні, запосідану від кількох місяців. Цею оперою є „Голем", а музику до неї зладив відомий піяніст і композитор Е. Д. Альберт.

Я мав нагоду бути у Відні на двох інших операх цього композитора (Tiefland Die toten Augen) і мушу сказати, що вони зробили на мене далеко краще, глибше враження, як „Голем". Полишаючи на боці сам зміст пісі фантастичної опери, що є не надто переконуючий, її музика є якась така холодна й немельодійна, що ледви чи зможе промовити кому до душі. Нема в ній ані відповідного стопенування музичних ефектів, ані якоїсь провідної мельодії, ані взагалі не слідно більшого мистецького полету у її композитора. Одинока гебрайська мельодія „Коль відреї" (ІІІ. акт) робить глибше враження і полишає по собі якийсь слід у слухачів. Це найкраще й одиноке зворушливе місце в цій опері, яка в цілости тільки мучить і прибиває.

Виставлено „Голема" з такою солідністю, що він на це дійсно не заслуговував. Бачили ми дуже гарні, стильові декорації п. Бальки, були й оригінальні строї, особливо стрій Голема. Орхестра під батутою п. Ліцинського вивязалася теж як слід зі свого нелегкого завдання. З головних виконавців слід відмітити п. Цивінську, Цинаніка, Затея і Петера, що співали дуже добре. Сцени масові і хори випали теж добре. Взагалі режисерія цієї опери випала без закиду. **І. Н.**

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

В останньому числі „Діла" з 12. п. м. в замітці про перехід щоденника „Дер Морґен" в руки східно-галицької сіоністичної екзекутиви подано будьто би я був власником 60 прц. паїв згаданого часопису. На жаль, це не згідне з правдою. Всякі дальші замітки, звязані з тим фактом, в яких змістом і тоном я тепер полемізувати не хочу, представляються на мою думку, в зовсім іншому світлі. Тут стверджую лише, що я є власником не більше як 18 прц. всіх паїв „Морґен-у", отже тим самим до мене належить тільки значна меншість паїв у порівнянні з іншими пайщиками. Тим самим усяке вязання „трансакції" з „Морґен-ом" з моїми матеріяльними інтересами є так само безосновне, як висновування з мого примусового положення політичних висновків, що торкаються мого політичного становища у відношенні до актуальних справ і мосі... „безхарактерности"

Я буду вдячний Панові Редакторові за поміщення мого вияснення на сторінках пан. часопису.

Остаю

з глибокою пошаною
Д-р Аврам Інзлер.

Від Редакції: Поміщуючи вияснення п. д-ра А. Інзлера відносно його паєвої участи у власности „Морґен-у", ми всетаки не в силі зрозуміти „примусового положення" власників „Морґен-у" саме в розгарі виборчої акції. „Дер Морґен" був заснований як опозиційорган проти опортунізму й угодовости д-ра Райха. Засновували його люди, як не однакових, то щонайменше зближених поглядів. Колиж тепер вони винаймають на три місяці орґан тому, проти якого політики він був звернений, то як не розуміти? Трансакція з „Морґеном" взагалі представляється дуже таємничо і щонайменше двозначно.

✝ Посмертні згадки.

Михайло Капцій, професор польської державної гімназії в Рогатині, помер 27-го грудня 1927 наслідком недуги пирок в 49. році життя. В. И. П.!

Соф'я Рудницька, донька бл. п. Івана Рудницького, пароха Рунгур, померла в Яблуниці пов. Богородчанського. Похорони відбулись дня 24. грудня м. р. В. Їй П.!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Будильники-годинники „Зеніт" „Джез" (Jaz) прикрашені і звичайні найдешевше у найбільшім складі годинників **Домбровський-Розважевський**, Львів, Академічна 2 (Готель Жоржа). — Догідні умови. Власні робітні. 110 в 18-?

Робітня суконь „Люцини" Миколая ч. 18/1 п. приймає всілякі замовлення і перерібки. 1186 6-10

Адвокат д-р Сафір в Тлустім глядає самостійного, сгосібного конціпієнта. Рефлектуючих просить о присланя услови і референцій. 1204 5-7

Годинник Ваш буде найлiпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 52—?

Пошукую негайно доброго інструктора до 1. і 4. гімназійних клас. — о. Юліян Фацієвич, Стрілиська нові коло Бібрки. 1265 1-3

Оженюся з панною, що має 2—2500 долярів потрібних до обняття власної фарми в Канаді. Гарна будучність. Яо. Львович post restante — Львів. 1259

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 4—24

Дентист Д-р А. Пфау переніс ординацію на вул. **Леґіонів 23**

Адвокат і оборонець в карних справах
д-р Іван Турянський
переніс з днем 1. січня 1928 р. свою адвокатську канцелярію з дотеперішного місця при вул. Крашевського 4 та веде її спільно з адвокатом Д-ром Кирилом Трильовським в Коломиї в домі при вул. Кілінського ч. 10. на 1. поверсі над Касою Хорих напроти Народного Дому. 1254 2-3

зол. 6·80 **Годинники** зол. 6·80
anker швайцарські з гарантією тільки у
Б. Гринберґа Винстуська 4

КАВАРНЯ І РЕСТАВРАЦІЯ
„Бельмонт"
в домі „Народної Гостинниці"
вул. Косцюшка 1
влаштовує великий **Маланчин вечір**
Льокаль відкритий через цілу ніч. Кухня чинна до рана, знана вже є П. Т. Гостям наша спеціяльність: як росіл, борщ, курка, угорський ґуляш. 1272 1-2

Високоповажаному П[ан]у
Д-ру Володимиру ПОДОЛИНСЬКОМУ
пл. Більчевського ч. 10
котрий підчас тяжкої недуги (panaritium) нашої матери, не жаліючи ні часу, ні труду, щиро опікувався нею, цілком безкористно в протягу 6 неділь, а також помагав в часі операції в міськім шпиталю і завдяки Його старанням мати наша нині вже цілком здорова, проте почуваємося до обовязку цею дорогою зложити Йому щиру подяку. *Ольга Кохотайло*
Антон і Володимир Гелех.
Львів в січни 1928.

Загальні Збори
Філії
Руханково-пожарничого Т-ва „Сокіл"
в Тернополі

відбудуться дня 22. січня ц. р. в год. 16 в салі Т-ва „Міщанське Брацтво" з таким порядком: 1) Відчитання протоколу з попередних Заг. Зборів, 2) Звіт уступаючої Старшини, 3) Звіт Контрольної Комісії, 4) Дискусія, 5) Внесення Контр. Комісії на уділення абсолюторії Старшині, 6) Вибір нов і Старшини і Контрольної Комісії, 7) Зміна висоти членської вкладки, 8) Директиви для нової Старшини.

СТАРШИНА.

Пошукую мужа для кузинки, сталої учительки, не поганої і не бідної, дуже доброї особи, укінченого або на укінченню академіка, котрому вироблю кожду посаду. Адреса Адміністр. „Діла" для Т. О. 1260

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 62—?

РЕВМАТИЗМ
НЕРВОБОЛІ, ІСХІЯС, ГОСТЕЦЬ, БІЛЬ ГОЛОВИ
і тим подібні недомагання, швидко і певно усуває знане від 25 літ натирання під назвою
ІХТІОМЕНТОЛЬ
Численні, щоденно напливаючі признання і подяки.
ІХТІОМЕНТОЛЬ скрізь до набуття.
Виключний склад:
ХЕМІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ АПТИКИ
М-ра ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА
в САМБОРІ.

Ч. 10 (11.264). Львів, субота 14. січня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1 зол.

ЮВИЛЕЙНЕ ЧИСЛО.

Число має 32 сторінки й ілюстрований додаток на 4 сторінки.

ЗМІСТ:

Вступ.
Акад. д-р Ст. Дністрянський: Боротьба народу за право.
Вас. Пачовський: Жертва народів (поема).
Д-р К. Левицький: Видавництво „Діла".
Ф. Федорців: Два моменти.
І. Кедрин: Наша преса і наше громадянство.
В. Панейко: Lasciate ogni speranza.
Д-р Ів Куровець: До початків „Діла".
Василь Лукич: Перший редактор „Діла" Волод. Барвінський.
Д-р Андрій Чайковський: Як то було при народинах „Діла"?
Д-р Кость Левицький: Соціяльно-політичні змагання наших народовців з кінцем минулого століття.
Д-р Ант. Горбачевський: Ретроспективні рефлексії.
Ген. д-р Ярослав Окуневський: Стара Русь на Галицькій Землі.
Д-р Володимир Охримович: Моя виборча пригода вперед 20-ти літ.
Д-р І. Свєнціцький: Дещо про науку, літературу і мистецтво Галицької України за останніх 40 літ.
Гр. Мих. Тишкевич: Величне в історії України.
В. Липинський: З нагоди ювилею.
Дм. Дорошенко: „Ділу" в ювилейний альбом замість привіту.
Максим Гехтер: „Одинока щоденна".
Акад. д-р Ст. Смаль-Стоцький: З сороклітти!
В. Бирчак: „Ділові".
Омелян Попович: „Діло" на Буковині.
Д-р Іван Пашкевич: Українська літературна вимова.
Ст. Сірополко: Українська мова в звязку з українізацією та двомовністю в школі.
Мирон Зарицький: Проблема душі і тіла в колі віків.
Юліян Павликовський Перша кооперативна програма в Галичині.
Д-р Василь Щурат: У звязках з „Ділом".
Д-р Остап Макарушка: Чи справді нова школа?
Михайло Рудницький: З газетного млина.
Д-р Володимир Левицький: Великі числа.
О. Кисілевська: „Діло" в моїх споминах.
. Німчук: „Діло" і „Нове Слово".
. Криницкевич: Юліян Балицький.
Зенон Кузеля: Одеська Центральна Наукова Бібліотека.
о. Ол. Стефанович: З моїх споминів.
о. Йосиф Гапкевич: Початок „Діла" і час 1878—1880.
Д-р Ст. Баран: Політика чи „забава"?
Д-р Микола Залізняк: З історії одного українського видавництва за кордоном.
Волод. Дорошенко: „Життя і Знання".
Перед виборами.
Новинки.
Дописи.
Оголошення.

Львів, 14. січня 1928.

Сьогодні лишає „Діло" за собою довгий шлях сороклітньої, щоденної та незвичайно важкої, громадсько-політичної і національно-культурної праці. Кидати оком поза себе, входити в її аналізу та оцінку на цьому місці не доводиться. Про місію і працю „Діла" свідчать ті численні статті з іменами наших визначних громадян, що виповнюють ціле число.

Сьогодні щоденник „Діло" переступає поріг сорок першого року. Перспективи його майбутнього істнування сповиті в теперішніх обставинах серпанком невідомого. Одначе, коли приняти його дальше нормальне істнування, то приходиться святочно ствердити, що в такому випадку ідейне його обличчя виразне, ясне, відкрите і для будуччини. „Діло" все буде тим, чим було досі, а саме висловником і репрезентантом чистої, благородної, національної думки, виразником національно-політичного і національно-культурного самостійництва, борцем за долю всього Українського Народу, сторожем чистоти й непорочности найвищих національних ідеалів і оборонцем природних і набутих прав Українського Народу до своєї Землі-Батьківщини.

Добро Української Нації понад усе! Ось цей величавий заповіт, який переняло „Діло" в спадщині від попередньої історії Народу Українського, ось ця основна програма буденної і щоденної праці, якій вірно служило „Діло" від початку і якій остане вірним по всі часи.

Маючи перед собою виразні перспективи боротьби за найприродніше право народу до власного життя, до всебічного вияву свого „я", йде „Діло" далі своїм обраним, тернистим шляхом у мандрівку нових десятиліть з вірою в перемогу правди, добра, краси і справедливости.

Д-Р СТАНИСЛАВ ДНІСТРЯНСЬКИЙ.

Боротьба народу за право.

В сімдесятих роках минулого століття (1872) поставив Ірінг теорію боротьби за право. Вона обігла весь цивілізований світ та знана загально в широких кругах суспільности. Сам Ірінг зупинився одначе головно на боротьбі людини за своє індивідуальне право. Кожний чоловік, каже він, повинен домагатися свого права, та не сміє над порушеннями хоч як мінімальних прав приходити до порядку дня: справжній характер людини проясняється якраз у тому, що вона виступає рішучо проти всіх порушень правної сфери й бореться за своє право всякими можливими способами, не оглядаючися на те, чи боротьба принесе їй матеріяльні користи, чи ні. У Шекспірівській драмі („Купець з Венеції") мав Шайльок, на думку Іринга, повне право домагатися від Антонія фунта мяса із його тіла, та коли суд не признав йому цього права, було це тільки вислідом тієї середньовічної системи, яка ставляла жидів поза правом. Боротьбу людини за особисте право вважає Ірінг не тільки обовязком її супроти себе самої, але й обовязком супроти суспільства; вона випливає з етичного постуляту самовдержання та із суспільної співпраці до здійснення ідеї права.

Але боротьба за право не може обмежуватися на саму людину, та вже Ірінг знає й боротьбу народу за право. Щоправда він не призадумується ближче над цією проблемою, але вже ті гадки, які він принагідно висловлює про те, мають велике значіння для самої проблеми. Нарід, каже він, повинен вести боротьбу за право проти безправства. Право, — це діло, це невпинна праця цілого народу. Все правне життя доконується у безконечному змаганні, боротьбі та творчости. Сам нарід веде боротьбу за своє право, та нема вищої сили, яка звільнилаб його від цього обовязку. Сила народнього змагання мусить спиратися на почуванні — розум не може одначе заступити почування. Правдивий характер народу показується в боротьбі за народне право.

Ці загальні сентенції без сумніву правдиві, але не дають іще самостійної наук. конструкції боротьби народу за право. Навпаки, читаючи розвідку Іринга, мається враження, що й боротьбу народу він зводить до спільного знаменника з боротьбою людини за право, і що вважає народню боротьбу сумою змагань усіх членів народу до збереження їхніх індивідуальних прав. Не публичне, але приватне право, каже він, є справжньою школою політичного розвитку народу, та тільки з того, як члени народу берегтимуть свої права в приватному житті, можна вносити, наскільки весь нарід буде здатний боронити народніх прав. Але, як нарід не є простою сумою одиниць, тільки спільнотою вищого ступня, так і право народу не є сумою індивідуальних прав своїх членів. Боротьба за право народу — це не боротьба за індивідуальні права одиниць. Тому, чи годимося на погляди Іринга про ролю Шайльока в Шекспірівській драмі, чи ні, мусимо його ідею боротьби за право прикласти й до народу, при чому не можемо одначе виходити від індивідуального права одиниць, але від колективного права нації.

Історія культури виказує, що творення й здійснювання права доконувалося та й доконується сьогодні а метою мира й ладу, та що цього правного мира й ладу досягалося звичайно тільки шляхом довшої чи коротшої боротьби, довшого чи коротшого змагання проти себе стоячих сил або інтересів. На парляментарній арені модерної законотворчої власти бореться зі собою, вельми ріжнородні напрямки й інтереси, та тільки компроміси завершують правне діло. В змаганні поборюючих себе сторін кристалізується в процесі судейський правний присуд. Але хоч у всему тому внутрішня, творча сила народу грає визначну ролю, не можна ще сказати, що тут сам нарід бореться за своє право — він тільки творить право звичайно в боротьбі між сферою одиниці та сферою суспільних звязків, з подружя й родини починаючи та на державі кінчаючи. Аж тоді, коли нарід, як такий, стане свідомим своєї органічної спільноти, самостійним суспільним звязком, коли він — значить — не тільки обмежиться на свою стихійну силу, щоб захищати потреби та інтереси своїх членів, але навпаки заставить цих останніх до зберігання самостійних інтересів народньої спільноти, — аж тоді нарід стане до боротьби за своє право, до боротьби за свої суспільні інтереси, за своє істнування, за свій майбутній розвиток, за плекання та поглиблювання своїх народніх цінностей.

Такої боротьби не бачимо одначе у народів вже в початках культури, тільки аж у модерній добі. Боротьбу народу за своє право стрічаємо в історії культури досить пізно, а саме на передодні війни Північної Америки за свою незалежність, та в Европі на передодні французької революції. В Америці зводить нарід боротьбу за незалежність від держави (Англії), у Франції за самостійність у державі. Обі боротьби мають характер рівночасно політичний і культурний. Північна Америка основала культурну, економічну та політичну волю громадян та здобула в боротьбі не тільки признання тих прав державою, але й визволилася від старої держави, щоб основати свою власну, вольну, народню державу. Подібно й Франція вела в 18. столітті боротьбу за особисті та громадянські права людини, але й здобула народові політичну самостійність та суверенність у державі. Явно станув в обох боротьбах нарід як самостійний суспільний чинник не тільки обік держави, але й супроти держави, і якраз у тому відношенні народу до держави, що визначує народові не тільки самостійне правне становище в державі, але й самостійні права супроти держави, з якою він в дійсности вяже свою долю, лежить основний зміст того права, яке в модерній добі прислугує народові.

На протязі 19. й 20. століття ведеться дальше боротьба народу за своє право, та національна ідея здобуває собі щораз нові ділянки культурного, економічного і політичного життя. Боротьба обіймає змагання до національної школи, до національних економічних організацій, до національних курій у соймі чи парляменті, до територіяльної чи позатериторіяльної національної автономії і т. д. Але вона не обмежується тільки до здобуття щораз більшої самостійности в державі, вона посягає й на саму державу, домагається злуки розпорошених народніх елементів в одній державі (німці, італійці і т. д.), або безпосередньо самостійної державної організації для поневолених народів (балканські народи і т. д.) — та цим чином вона стає одним із найважливіших чинників міжнародньої політики модерної доби. Тому й не можна сумніватися, що всесвітна війна не була нічим іншим, як боротьбою народів за своє право.

В цій війні боровся й український нарід за своє право, та не тільки йому, але й іншим народам не повелося закінчити цю боротьбу, яка в історії культури не діждалася ще остаточного вирішення. Тому боротьба народу за право належить ще й сьогодні до найважніших проблемів сучасности.

Колиж на основі історії придивимося суті тієї боротьби, мусимо відріжнити дві головні її форми, а саме: боротьбу народу за свої права — та боротьбу народу за своє право. Обі ті форми боротьби вяжуться дуже тісно зі собою, але треба їх тому поставити біля себе, бо вони репрезентують два головні напрямки боротьби: щоби здобути in abstracto нові права, та, щоби здобувши їх перевести in concreto в дійсність.

Американська війна за незалежність і французька революція домагалися признання нових прав: прав людини й права народу на суверенність. З моментом побіди тих ідей здобув нарід уже нові права, та дальша боротьба над здійсненням уже признаних тез була вже боротьбою за право, так як те, що усталили північно-американські держави в боротьбі з Англією, і те, що проклямувала французька революція, стало набутим правом народу, як такого. Боротьба народу за своє право ведеться за справжнє здійснення того, що здобула французька революція для грядучих поколінь. Та все, що не відповідає тим „народнім правам", все, що розходиться з правдивою ідеєю національної самостійности по думці побідної боротьби американського й французького народу з кінця 18. віку, порушає й право народу в розумінні модерного суспільного життя. Але що в ході 19. віку не вдалося народам досягнути повного здійснення того народнього права, то мусіли вони вести боротьбу за своє право, а саме за повне переведення його в діло. Ця боротьба не скінчилася одначе в 19. ст. Вона ведеться ще й сьогодні. Але 19. в. не вдоволився тільки змаганням до здійснення вже признаного народ. права; історія 19. віку вказала ще новий шлях до нових народніх прав; вона поставила нові народні права на прапорі своєї боротьби. Повстала ідея права народу на свою самостійну державу. Всесвітна війна переняла цей клич та закінчилася побідою ідеї „самовизначення народів" по думці теорії Вільсона. Що перед всесвітною війною була боротьба за нові права народу, стало після війни боротьбою народів за загально признане та в боротьбі здобуте право народу.

Таким чином боротьба за право народу обіймає не тільки повне здійснення особистих і громадянських прав людини та права народу на суверенність у державі в розумінні французької революції, але й боротьбу за „народне самовизначення" в розумінні военної теорії Вільсона. Цього права не може нарід вречися: історія культури витворила боротьбу за це право, так вона й належить до найбільших культурних змагань сучасної доби. Кожний член народу обовязаний боротися за народне право всякими культурними способами: що Ієрінґ вимагає від боротьби осібняка за ідивідуальне право, це по суті торкається обовязку членів народу супроти народнього права.

Дуже важкий це обовязок, що тяжить на кожному члені українського народу; кожний повинен, що і як може, зложити на жертвеннику боротьби за народне право: культурні робітники повинні працювати над збереженням та піднесенням народньої культури, політичні над досягненням нових політичних прав українського народу. Культурно — це в нас боротьба за повні права нашої національної культури, зосібна боротьба за рідну школу; політично — це з одного боку боротьба за здійснення ідеї volonte générale українського народу в державному житті, з другого боку боротьба до самовизначення українського народу. При тому мусить боротьба за культуру вестися своїм окремим шляхом, та помилявся би той, хто думав би, що культуральні та економічні домагання можна осягнути тільки політичним шляхом (боротьби або навпаки. Культура мусить помагати політиці, політика культурі. Боротьбу за найвище право культурної нації, тобто право на вище шкільництво в рідній мові, не можна переносити на політику, але з другого боку не може політика переходити над цим питанням до порядку дня. Без українського високого шкільництва не може український нарід у культурному концерті цивілізованих народів заняти того становища, яке належиться кожній модерній нації. Тому пора відновити давну боротьбу українського народу за заложення університету та інших високих шкіл!

Так бачимо, що боротьба за головні ідеали українського народу — це боротьба за право. В цій боротьбі припадає нашому політичному органові „Ділу" дуже визначне становище. Святкуючи 40-літній ювилей його заложення, святкуємо довголітню боротьбу українського народу за своє право.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Видавництво „Діла".

(Важніші історичні дати.)

Приводом до заснування видавництва „Діла" було те, що народня партія галицьких українців відчула в році 1879. конечну потребу виступити самостійно на політичну арену та в тій цілі поставити свою політичну пресу і організацію.

Отся думка стала тоді актуальною з тої причини, що в тім році виділ „Общества „Русская Рада" во Львові" рішив був не приймити в члени цего політичного товариства кількадесяти народовців, що зголосились були в члени, супроти чого стало необхідним приступати до заснування своєї політичної організації. Професор Юліян Романчук зачав вже від 1. жовтня 1879 р. видавати політичний тижневик для народу п. назвою „Батьківщина". А Володимир Барвінський (адвокатський кандидат і редактор місячника „Правда") був батьком тої думки, що треба негайно поставити свій політичний орган, що виходив би бодай два рази в тиждень і який висказував би живі, щирі і позитивні думки українців і будив політично як інтеліґенцію так і масу народу та служив для обговорення наших справ, для виміни думок, для їх поглиблювання, розяснювання і кристалізування.

Заходами Володимира Барвінського і Дамяна Гладиловича, професора академічної гімназії у Львові, скликано в місяці грудні 1879 р. нараду передових українців зі Львова і з краю в справі заснування політичного часопису. Нарада відбулась в салі „Руської Бесіди" у Львові, в домі на розі вулиць Вірменської і Краківської (над реставрацією Вікселя), при участи 36 людей під проводом професора Юліяна Романчука.

Нарада була строго довірочна, так що кожний з присутних обовязався задержати тайну, поданням руки провідникови наради Юліянови Романчукови. В дискусії всі узнавали потребу ґазети, тільки частина учасників уважала її за передчасну і дораджувала ліпше

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ.

Жертва народів.

I.

О, рідна Земле, від керви багрова,
Мій ти Сіоне, мій Єрусалиме,
В річницю сороклітну твого слова
Шлю тобі слово духом одержиме:

Борці твої розвіялись по світу,
Твій Бог в зневазі, а жерці в нарузі;
Ріллля твоя спустошена без цвіту,
Храми в руїні, а народ в притузі,
Борці твої розвіялись по світу...

Розвіялись по світу наче піря,
Запродані в неволю Вавилоном,
Розкидані Ассуром поміж звіря,
Де суджено пропасти під затоном!

А я зажег вам „Сонце на руїні"
І в очи Сфінксом кинув вам загадку —
Та моє слово різане в кремінні
Ти злегковажив як безумну гадку,
А я зажег вам Сонце на руїні:

Що всі ми роднимось як прокажені,
Праведність в нас повіяна одежа;
Засієм вітер — гріхом навіджені
Огонь уродим — храм ажере пожежа!

На чини всіх нас пав тягар прокляття,
Чакутуєм усі за гріх розвалля —
Гартуємо в пониженню завзяття,
Не стрівши між народами спожалля!
На чини всіх нас пав тягар прокляття.

Гартуйтеся! — бо йде труба Господня:
Земля розсядеться за злочин горя,
Земля розступиться як преісподня,
Земля труситись буде до дна моря!

II.

Ой не для глуму ні гри слів та мова,
Мій ти, Сіоне, мій Єрусалиме,
Кохана Земле, від керви багрова
Шлю тобі знамя духом одержиме:

Як ти добудеш правду зо дна моря,
Народе мій, без цілі, без завіту,
Без віри в свого Бога в пеклі горя —
Що став тепер як папороть без цвіту.
Як ти добудеш правду зо дна моря?

Караєшся за гріх свій первородний,
Що свого Бога зрадив ти Ваалу —
І брат на брата вив як вовк голодний
І звав чужих на храм свій до розвалу.

І знов чужі на себе нас розжерли:
Для ідола ми різали брат брата —
І знов чужі між себе нас роздерли,
Аж кат стиснув над нами руку ката.
І знов чужі на себе нас розжерли...

Тимто чужим народ впав на поругу,
Аби в землі батьків став чуженця —
І скинув з духа свого осоругу
Та сцілився у націю як криця.
Відігнаний від власного порога,
Аби зложив завіт лицарських родів —
Найшов у ясних зорях свого Бога
І виріс в молот стоптаних народів
Відігнаний від власного порога!

Зєднайтеся! — бо йде труба Господня:
Земля розсядеться за злочин горя,
Земля розступиться як преісподня,
Земля труситись буде до дна моря!

III.

Та не для слави ні гри слів та мова
Мій ти Сіоне, мій Єрусалиме,
Кохана Земле від століть багрова,
Шлю тобі серце духом одержиме —
Від тих, що впали, лине моя мова:

Сновиджу шестокрильцями з засвіту
Їх душі тьмою зір з очима в крилах —
Крізь очі їх я бачу жертву світу:
Наш рідний край з хрестами на могилах...

Благословіть упавших за терпіння,
За труд, за жах, за жовч, за кров пролиту,
Я прославив їх в пісню покоління
На вічну память у кремені риту...
Благословіть упавших за терпіння,

Що відкупили кровю нам спасення;
Де впали жертви — виросте ідея;
Де є могили — прийде воскресення —
Мазепа встане з костей Кочубея!

Не нам судити надкосмічну Волю,
Чому роздерто нас на суді мира —

підготовити цю справу, щоби народовці не скомпромітувалися. Тоді Володимир Барвінський заявив, що він є готов редаґувати ґазету через рік безплатно, як цего буде потреба. По цім постановили зібрані видавати політичну ґазету „Діло“ від 1. ст. ст. січня 1880 р.

Від 1880 року виходило „Діло“ двічі в тижні до кінця 1882 року; від 1883 року до кінця 1887 року виходило тричі тижнево, а від 1888 року почало виходити щодня. Та нікуди правди діти, що тоді треба було зложити кавцію за ґазету „Діло“, а таких грошей не було між основателями. Тому з конечности продумано еретичний вчинок: ерушити на кавцію „Діла“ заміжний фонд „Просвіти“ та до цього треба було приєднати праведного голову „Просвіти“ проф. д-ра Океляна Огоновського, а все перевести так, щоби ніхто не знав, бо інакше була би справа дуже прикра, хоча фонду „Просвіти“ в дійсности не надужито, бо по знесенні кавційного примусу звернено „Просвіті“ всі визичені гроші з прибутком.

В половині 1881 року внедвало було „Діло“ дебіт до Росії. Дуже значного числа передплатників там не було, з причини етимольоґічного правопису і замазування або й вирізування цензурою уступів або й цілих статтей. Всеж таки богато українських патріотів передплачувало „Діло“. Дебіт до Росії віднято „Ділу“ в січні 1886 року наслідом доносів російських аґентів, котрим не на руку були ревеляції „Діла“ в справі скрахованого русофільського банку: Общого рольничо-кредитного Заведенія у Львові.

Від заснування „Діла“ аж до р. 1887 було воно власністю „основателів“, котрі своїми уділами (з разу по 50 зол. ав.) допомогли до його повстання, та опісля в разі потреби доплачували більше. Меценатом „Діла“ був о. посол Стефан Качала, котрий в перших роках давав на підтримку часопису значніші грошеві суми.

Першим редактором „Діла“ був його основатель Володимир Барвінський до своєї смерти (2. лютого 1883 р). Як видавець і редактор підписував „Діло“ в 1880 році Михайло Коссак, що був фірмантом, політично немаркованим. В 1881 р. якийсь час підписував „Діло“ Володимир Барвінський як „одвічальний редактор“, а від шестого числа 1882 р. підписувався „як властитель і редактор“.

З цеї причини при смерти Володимира Барвінського прийшло було до непорозуміння з родиною покійного Володимира Барвінського, яке вдалося залагодити голові основателів проф. Юліянові Романчукові.

Тоді основателі „Діла“ установили редактором Антона Горбачевського, адвокатського кандидата, котрий підписував „Діло“, а Іван Белей, перший співробітник вів редакцію та від 1884 р. почав підписувати „Діло“ як видавець і редактор.

Під редакцією Івана Белея оставало „Діло“ аж до 1902 р., коли наслідком тяжкої недуги уділено йому довшу відпустку. Він поклав незвичайні заслуги для утримання і розвитку видавництва „Діла“ в найтяжчих часах та з надмірної праці попав у тяжку недугу.

Зараз в другім році видання „Діла“ почала виходити „Бібліотека найзнаменитших повістей“ як додаток до „Діла“. Вона сповнила дуже важне завдання, бо дала українським домам повістеву лектуру в рідній мові і виперла лектуру польську.

Щоби устійнити правний характер власника видавництва „Діла“ уложиля в 1887 р. договір спілки „Діла“ („Контракт Спілки“), котрий починався: „Ми підписані спільники, набувши від основателів і попередних властителів видавництво політичної часописи „Діло“ разом з цілим інвентарем тогож видавництва і всіми правами в рівних частях на виключну і необмежену власність — заключаємо між собою контракт спілки“... За права свої до „Діла“ спільники зобовязалися до беззворотних вплат на видавництво „Діла“...

Як імена: Володимира Барвінського й Івана Белея, як редакторів, заслужено і славно вяжуться з історією „Діла“, так само годиться згадати імя Дамяна Гладиловича, довголітнього адміністратора „Діла“, що вложив багато щирої праці і був ініціятором переміни „Діла“ на щоденну ґазету в 1888 р. По нім вели адміністрацію „Діла“: Кость Паньківський і Олекса Ярема, а в 1893 р. став адміністратором Іван Зарицький, який довгі літа трудився з посвятою на цім становищі. Опісля по кількох провізоричних адміністраторах став постійним адміністратором „Діла“ діяльний і щиро відданий видавництву о. Дамян Лопатинський.

„Діло“ з „Бібліотекою найзнаменитших повістей“ друкувалося від 1880 року до кінця 1896 року в друкарні Товариства імени Шевченка та звідтам мусіло уступитися, щоби товариство не стратило друкування шкільних книжок. Товариству закидувала президія Ради Шкільної Краєвої, що доходу з друку шкільних книжок уживає на підтримку опозиційного політичного органу. Тому „Діло“ перейшло до друкарні Ставропігійського Інституту, а звідси, наслідком усяких недогід перенеслося в 1904 р. до друкарні Манецьких.

З цих причин роблено заходи, щоби вкеднати концесію на свою друкарню, але влада не хотіла на це згодитися. Тоді п. Вячеслав Будзиновський вказав на особу Івана Айхельберґера, незвичайно чесного чоловіка, який мав малу друкарню і шукав спільника на поширення інтересу. Отсю думку підняв директор Микола Заячківський і довів її до зреалізування, так, що наші установи: „Діло“, „Свобода“ і „Народний Комітет“ з п. Миколою Заячківським набули більшу половину уділів тої друкарні та дійшли таким чином до поширеної друкарні Айхельберґера і Спілки в 1908 році, котра пізніше (в останніх роках) перейшла в цілости на власність Видавничої Спілки „Діло“.

Коли „Діло“ перемінилося на щоденну ґазету в 1888 році, то недобори зачали зростати, з кожним роком більше, головно наслідком „посліплат“ передплатників, так, що залегла передплата виносила кількадесять тисяч золотих. Не вистарчали підвищені уділи спільників ані дворазові допомоги з України, — „Діло“ находилося в тяжкій фінансовій кризі. В тому часі був я головою Спілки „Діло“ та піддав думку, щоби скасувати „посліплатників“ і висилати „Діло“ тільки передплатникам — по чім від 1897 року почав стан фінансовий поправлятися з року на рік.

За минулий час видавництва „Діла“ грозила йому нераз політична небезпека.

Перша була в часі політичного процесу проти руссофілів Ольги Грабар і товаришів у 1882 р., — але Володимир Барвінський вийшов побідно і „Діло“ придбало політичний капітал — розумним поборюванням руссофільства. Друга небезпека була в 1885 році, коли митрополит Сильвестер Сембратович заснував при помочі польських політиків — ґазету „Мир“ з виразною тенденцією, щоби вбити „Діло“ і довести до розбиття народньої партії, — але „Діло“ стояло вже на твердих основах, так, що підпольна політика не була в силі його повалити.

Третя небезпека і найгрізніша зайшла по так званій „новій ері“ з 1890 року, коли прийшло два курси української політики: опозиційний Юліяна Романчука і угодовий Олександра Барвінського. Редакція „Діла“ поверталася більше на бік опозиційної політики, з чого не були вдоволені прихильники політики Ол. Барвінського, а там знова почали нас побивати руссофіли. Спілка „Діла“ хотіла наладнати ці конфлікти і вирішила була в 1894 році, щоби редакція „не вязалася з жадною хвилевою політичною тактикою“, але це було неможливе до переведення, бо політичний орган мусить мати ясну політичну думку в кожній справі, хочби „тактичній“. В наслідок того доходило до поважної кризи між спільниками, а на зборах спілки „Діла“ з лютого 1895 року вирішено більшістю голосів, що „Діло“ має заступати опозиційну політику. Тут заважила знова: характерна особа редактора Івана Белея, котрого ми всі високо поважали і йому помагали.

На загал „Діло“ заступало ідеольоґію: давньої народньої партії; опісля від 1886 року політичного товариства „Народна Рада“; та від 1899 року національно-демократичної партії. Та що інше було: відношення редакції „Діла“ до кожночасного проводу партії і його напрямних. Було воно тісніше або або свобідніше, про що в давніших роках вирішували щороку загальні збори Спілки „Діла“.

Співробітниками „Діла“ були від початку, чергою: Іляріон Грабович, Іван Франко, Володимир Маслюк, Кирило Кахникевич, Володим. Коцовський, Анатоль Вахнянин, Евген Олесницький, Михайло Струсевич, Корнило Устіянович, Юліян Романчук, Павло Кудрик, Павло Кирчів, Антін Березинський, Осип Маковей і д-р Василь Щурат, кількома наворотами, починаючи від 1895 р.

З бувших членів редакції особливші заслуги положили були для „Діла“: неоцінений робітник і товариш, редакційний директор Олександер Борковський, Вячеслав Будзиновський, Льонгин Цегельський і Олекса Кузьма, та опісля дуже спритний журналіст Ярослав Весоловський.

По Івані Белею обняв був редакцію „Діла“ в 1902 році д-р Володимир Охримович. Він то впровадив виключне уживання фонетичного правопису в „Ділі“. На його місце покликала Спілка в місяці вересні 1902 р. д-ра Евгена Левицького на редактора „Діла“. Д-р Евген Левицький, як фактичний редактор вів „Діло“ до 1906 р., по нім знова прийшов на редактора „Діла“ д-р Володимир Охримович, щоби наладнати відносини з нашим соймо-

---

Коли ростем в неволі серед болю
І носим знак святий Володимира!...
Не нам судити надкосмічну Волю...

Ростем апокаліпсою у світі:
Мир чи війна? Безпека чи трівога?!
Як небо вище від землі в зеніті,
Так вища людських є дорога Бога.

Ростем по днях, по ночах, по годинах.
Ворота Золоті на верхогірях
Показують дорогу нашим чинам —
Бо ціль життя нам суджена в сузірях...
Ростем по днях, по ночах, по годинах...

Без нас не стане новий космос мира
З лицем до Бога правди і любови —
Народ, що носить знак Володимира
Розкриє світови завіт обнови...

Лаштуйтеся! — бо йде труба Господня
Земля розсядеться за злочин горя,
Земля розступиться як преісподня,
Земля трусить буде до дна моря,
Аж правду видасть з хвосу безодни!

IV.

Ой не для шуму ні гри слів та зовні,
Мій ти Сіоне, мій Єрусалиме,
Кохана Земле від віків багрова
Шлю тобі зерна духом одержиме:

Для вас, борці розвіяні по світу,
Що винесли з огню подерті стяги,
Вульте жерни визвольного завіту,
Що родиться із нашої зневаги...
Звістіть усім розвіяні по світу:

Народ, що носить знак Володимира,
Розкриє світови завіт обнови —
Сотворить космос людів без ясира
З лицем до Бога правди і любови.

На те Господь по світу вас розвіяв,
Аби сповнили ціль Його завіту;
Аби народ зерно боже сіяв:
Любов і правду всім народам світу!
На те Господь по світу вас розвіяв.

Зненависть з серця вибіліть терпінням,
Очистіть зерно духа від полови;
Розсипані зєднайтеся стремлінням
У царство Бога правди і любови!

І будете як перші християни
Нести гельотам слово боже всюди —
І благовістю дум ломить кайдани...
А вдарять труби — встануть нові люди!
І будете як перші християни...

Метушіться! — бо йде труба Господня:
Земля розсядеться за злочин горя,
Земля розступиться як преісподня,
Земля трусить буде до дна моря!

V.

О мій Сіоне, мій Єрусалиме,
Багрова Земле рідна і єдина,
Шлю тобі гасло духом одержиме,
Як треба жертви —, вишлю тобі сина!

Явились зміж народів хижі звіри —
Христос питає: люди, чи шакалі?
Двигніть знак свого Бога повні вірн:
Любов і правда всім — Його скрижалі.
Явились з між народів хижі звіри...

Тож не знадійтесь ви Ассуром стерті
На чорноробів для його гордині —
На вавилонські стяги розпостерті
Щербити меч на нашій пожарині!

І не знадійтесь ви на меч Ассура,
Що мучитесь в неволі Вавилону —
Бо він розплавле вас в печі Тімура
На жужелицю для свойого трону.
Тож не знадійтесь і на меч Ассура...

Знадійтеся на себе і на Бога,
Гартуйте меч в горнилі ясних духів, —
Аби як вдарить голос Його рога,
Ви зважились на чин очайдухів!

Не буде мертвим сорому, а слава! —
Так хоче Бог! — хай буде ваше гасло;

А з віри чином виросте держава
І блисне світло, що над вами згасло...
Не буде мертвим сорому, а слава!

А Бог збере вас вічним заповітом
Всіх в рідну землю під свою державу —
Ґраль Київа засяє сонцевітом
Усім народам Господу на славу.

вим посольським клюбом, по чім прийшов на його місце д-р Льонгин Цегельський.

В 1907 році наладжено відносини в редакції „Діла" в той спосіб, що на редактора покликала Спілка Василя Панейка, котрого заступав в разі потреби Михайло Лозинський.

В тім часі приступлено до переміни Спілки видавництва „Діла" на реєстровану кооперативу, котрої статут уложив д-р Володимир Охримович. Судове зареєстровання Видавничої Спілки „Діло" переведено в 1910 році.

В часі наступу російських військ на Галичину в 1914 році вийшло останнє число „Діла" (ч. [illegible]) дня 5. вересня 1914 р. в окупованім Львові під редакцією д-ра Іларіона Свєнціцького. В дні 7. вересня 1914 року явилися в редакції „Діла" російські воєнні власти, оголосили заборону видавання дневника та опечатали льокаль редакції і друкарню.

В дні 10. вересня 1914 р. приїхали члени редакції „Діла": д-р Василь Панейко і д-р Михайло Лозинський до Відня і тут зорганізували видавництво „Діла", котрого перше число вийшло у Відни в дні 19. вересня 1914 року. Я підписував у Відні „Діло" як видавець а д-р Василь Панейко як начальний редактор.

По відперті російських військ в осені 1915 р. відновлено дальше видавання „Діла" у Львові, куди перенеслась редакція під проводом д-ра Василя Панейка.

Остання історія „Діла" у Львові відома нашому громадянству.

Ідея видавництва „Діла" була все одна і чиста: добувати основи самостійности українського народу та підносити його до рівня нації! Та отсій високій ідейности; матеріяльній безінтересовности членів Спілки „Діла" і щирій та повній пожертвовання праці редакторів і співробітників „Діла" завдячує воно свій авторитет і глибоке значіння в українськім громадянстві.

Ф. ФЕДОРЦІВ.

Два моменти.

1914 : 1918.

Від довгого ряду літ „Діло" вважається репрезентаційним органом українського громадянства — в краю і за кордоном. І зовсім слушно. Засновано його в часі, коли пануючим серед галицької інтелігенції напрямком був напрямок москвофільсько-рутенський, коли народницька інтелігенція була ще малочисельна і слабка. На протязі довгих літ „Діло" пропагувало кличі національно-культурної самостійности української нації, яка є лише одною стороною медалі політичних змагань народу.

В ході довгого національно-культурного і суспільно-політичного процесу „Діло" було одним з головних співчинників новітнього українства, кристалізаційним осередком, виразником змагань української нації. Не диво, що кожна переломова хвиля, яка важким тягарем лягала на українське громадянство, в рівній мірі досягала „Діло". Наш орган постійно ділив долю і недолю українського громадянства, того громадянства, якого він був виразником, представником, керманичем його змагань, носієм його ідеалів.

З нагоди 40-літнього ювилею хочу описати два епізоди з важкої доби істнування „Діла", з двох переломових хвиль, яких я був свідком, а то і в деякій мірі дієвою особою. Маю на думці два моменти: рік 1914 після входу російських військ до Львова і рік 1918 після опанування Львова поляками.

Велика війна зродила в нас великі надії. Це вперше від соток літ український нарід виходив на широку арену глибоких і важенних дій, серед гуку гармат і заграви пожарищ. Не буду пригадувати загально відомих подій: січово-сокільського здвигу, що викликав небувалий у нас підйом духа і захоплюючий розмах, виповідження війни, творення власного січового війська, рожевих мрій і впоюючих надій. Наша преса була настроєна на високий тон. Очевидно, перед вело „Діло". В статтях М. Лозинського шумливим потоком переливалися бурхливі фрази. Цеж війна з Росією, проти царату, проти тиранії і деспотизму, проти страшного велитня, що в міцні кайдани закував великий народ. Ідемо проти царату — писало „Діло" — йдемо з почуттям страшної кривди, яку завдано народові, йдемо з піснею пімсти на устах за зломання переяславського договору, за Батурин, за Полтаву, за міліони окайданених, за тисячі, що гинули в сибірських снігах, на каторзі, в тюрмах, за Кирило-Методіївських братчиків, за указ 1876 р., за поневіряне слово, за окрадену з надбання століть націю,

В таку менш-більш мережку укладалися гомінкі, бурхливо-пливкі, розмріяно-бунтарські статті „Діла". А вулицями Львова снувалися стрункі стрілецькі ряди, ще не всі в мундірах, але вже зі зброєю, пронизані дисципліною, напоєні вояцьким духом. І вже тоді знималася зі сотень юнацьких грудей журлива українська марсилеза:

„Ой, у лузі червона калина
похилилася,
Чогось наша славна Україна
зажурилася,
А ми тую червону калину піднімемо,
А ми нашу славну Україну
розвеселимо".

На велике кріваве свято готовився український нарід. Та небавом на осяйні дні веселкових сподівань, гордих мрій і кипучих настроїв рядном пригноблення і смутку поклалася чорна дійсність. Російська армія перейшла Збруч і нестримною хвилею котилася в напрямі Львова. Австрійські війська були в постійному відвороті. Розуміється, ці невдачі треба було чимсь виправдати. Але чим? Очевидно, „зрадою". „Зрада" — кричали нездарні старшини вавилонської австрійської армії, „зрада" — повторювали національно-ріжношерстні вояки, „зрада" — широким відгомоном відповідали услужні, гіпер-патріотичні сини Ізраїля, „зрада" — на радощах затирали руки місцеві адміністратори, „зрада" — писали асиміляторські Мервіни у всяких „поранних" і „вечорних". Не спочивали й наші політичні противники. Хтож є „зрадником"? Очевидно, „русіні". Сх. Галичина, яка все у наших противників була „мішаною" територією, ставши тереном війни, перетворилася у них під впливом „зради" раптом в чисто українську територію. Про її „мішаність" вже не згадувано. З почуттям невимовного безсилля і затисненими до болю устами мусіли ми приглядатися, як вулицями Львова вели десятки і сотні арештованих, скованих, в подертих одягах, почорнілих і окрівавлених. А жидівська товпа скаженіла, сатаніла. Ці австрійські надпатріоти били і знущалися над арештованими, плювали на них, обкидували камінням, супроводжали їх лайливо-насмішливими окликами. Я сам був свідком, як на вул. Городецькій під конвоєм вели партію арештованих „зрадників"; селян, священиків, інтелігентів. До смерти пригноблююче враження робив вигляд якогось старенького скатованого селянина. Він не міг іти. Тому його „вели". Але як? На ланцюг, яким були сковані два селяни, покладено старенького селянина так, що його шия спочивала на ланцюгу, а голова звисала поза ланцюг. Його одяг подертий на шматки, сиве волосся позлипалося з мішанки поту і крови, а босі ноги волочилися по гострому камінні, лишаючи за собою червоні сліди крови. І на цього старенького, сиволосого мученика серед ворожих окликів плювала жидівська товпа, показуючи на нього пальцями. Не рідкі були випадки, що жидівські „герої" (крамарі, різники то-що) прискакували до конвойованих арештованих і били їх, куди попало: по голові, по лиці. І тоді вперше я, студент, член Драгоман. Сєкції, зовсім природне — фільосеміт, зрозумів деякі моменти жидівської історії, події старого і нового завіта, хресний хід Христа на Голгофту і багато, багато дечого такого, чого я давніше не розумів.

Атмосфера ставала душною, нестерпно важкою, неперносною. Початкові настрої опадали все нижче. Нічого не помагали ніякі інтервенції, представлення, заяви у цивільних і військових властей. „Зрада" виростала до апокаліптичних розмірів. А до Львова доносилися все виразніше гарматні стріли. Почалася евакуація. Уряди, банки, всякі громадянські установи подавалися на захід. Залізничий дворець був битком набитий, переповнений втікачами. Психоза втечі опанувала чвертьміліонове місто. А воєнні комунікати були оптимістичні, погідні, навіть осяйні, як те серпневе сонце, що снопами проміння золотило місто. Преса постійно заспокоювала. Ситуація з дня на день „поправлялася", а гук гармат був усе ближчий і виразніший.

В останніх днях серпня наступила зловіща тишина. Опустіли шумливі каварні, по вулицях люди плуталися якісь безпомічні, зі збентеженими обличчями, здивовані і зрезигновані.

Дня 31. серпня 1914 в каварні „Sans Souci", яка була в тому часі українською політичною каварнею, не застав я нікого. Пусто і глухо. За хвилю зявився д-р Вол. Старосольський, всміхнувся сумно до мене і вийшов.

Я не збирався опускати Львова. Я хотів „бачити війну", російське військо, — тимбільше, що по всім запевненням вся та історія мала тревати найбільше шість тижнів.

I.

Останнє число „Діла" появилося в середу, 2. вересня 1914. Того дня останні австрійські відділи покинули Львів. Разом з ними опустила наше місто й редакція „Діла", себто головний редактор Василь Панейко і головний політичний співробітник Михайло Лозинський. Інші члени редакції розсіялися. У Львові лишився тільки Степан Чарнецький, що — кинувши в половині серпня театр в Борщеві — став в „Ділі" коректором, а також писав малі фейлетони під написом „З дня".

Цей факт дуже депримуючо вплинув на львівське громадянство, а особливо на мене. Я був того погляду, що редакція „Діла" не повинна була опускати свого становища, тільки лишитися на місці і понести всі консеквенції цього кроку. Таж Галичина була Українським Піємонтом, таж тут кувалася політична думка українського народу, таж ми мали створити традицію боротьби за самостійність, як не вибороти її. І тепер, коли вся могутність російського велитня йде на загладу того Піємонту, ми повинні бути на своїх місцях, щонайменше деякі з керманичів. А тимчасом наступила загальна втеча.

Може бути, що такий мій погляд був наївний, але факт, що він щирий. При цій нагоді мушу додати, що мої відносини до тодішньої редакції „Діла" були щонайменше холодні. На це склалося багато причин. Перш усього „Діло" ставилося неприхильно до видаваної мною на спілку з пок. [illegible] Боберським „Новітньої Бібліотеки", а також істнувала велика прірва між головним редактором п. В. Панейком і нашим гуртком, до якого належали: Мих. Яцків, В. Пачовський, В. Бирчак, П. Карманський, пок. М. Євшан й інші молодці з тодішньої студентської молоді. Між Панейком і тодішнім Яцковим, якого ми вважали передовим письменником, прийшло було навіть до дуже прикрого і некультурного інциденту, якого епільог найшовся в суді. Очевидно, ми не признавали слушности Яцкову, але його „розуміли". В справі самого інциденту скликали були навіть студентське віче за підписами: Евг. Коновальця, П. Дідушка, В. Бандрівського, О. Когута, пок. В. Котецького, пок. Юл. Охримовича і моїм, виносячи проти редактора Панейка і редакції „Діла" просто „розторощуючі" резолюції.

Своїм органом наш гурток уважав київську „Українську Хату", редаговану Павлом Богацьким при дуже активній співучасти М. Шаповала (М. Сріблянського). Оба вони були тоді послідовними націоналістами, що вели невблаганну боротьбу з епігонами українофілів.

Але „Діло" все було головним кермуючим органом, і ми — хоч і мали багато застережень проти нього (ми були послідовними самостійниками), всетаки в загальному орієнтувалися на нього. Не диво, що уступлення редакторів „Діла" з поля боротьби так пригнічуючо вплинуло на мене. І то тимбільше, що польська преса виходила дальше і ніяка польська редакція не опускала Львова, навіть „Век Нови", тоді орган польського стрілецького руху, в якому вів яскраву протиросійську пропаганду заприсяжений германофіл Владислав Студніцький.

Дня 3. і 4. вересня 1914 (в четвер і пятницю) „Діло" не появилося. В середу появилися в місті перші російські стежі, а в четвер від раннього рашку розпочався величавий перехід російських військ через Львів. Ішли дисципліновані, добре випосажені відділи піхоти і кінноти, по камінному помості Львова дудоніли гармати, їхали трени, лунали пісні, часто українські. Особливо прегарне враження робили кубанські козаки. На чолі кожного відділу їхала співоча шістнадцятка з диригентом і широко котилася українська пісня: „Засвистали козаченьки". По всьому Львові лунає українська мова. Навіть поляки, які по українськи „нічого не розуміють", бажаючи порозумітися з військом, як канарки співають по українськи. Видно, не такий чорт страшний, як його малюють. Присмиріли „патріотичні" сини Ізраїля, скінчилась мука останніх тижнів побуту австро-польської влади зі сумними хороводами арештованих.

Лунає українська мова у Львові, бо армія Брусілова в 90 проц. складалася з українців. Одягнені в російську військову форму українці, в добрячими очима, зі здоровими, опаленими обличчями, з вогниками вдоволення в очах, читають „малоросійські" вивіски, питають за українськими книжками, особливо за нецензурованим „Кобзарем", облягають книгарню Шевченка, а української газети, української трибуни нема. Під книгарнею Шевченка познайомився я з прапорщиком Симоновичем, студентом київської політехніки, який був передплатником „Українського Студента" в Петербурзі, редагованого Олександром Ковалевським. От тут то ми й зійшлися та багато перебалакали про всякі справи. Від нього довідався я, що українська інтелігентська молодь, йдучи в армію, має на меті її згодом розложити. А навіть на випадок побіди Росії, яка мусить піти на уступки, ми будемо разом, вся українська територія буде обеднана. Не можу сказати, щоби така перспектива тоді промовляла мені до серця. Та я радів, що хоч у великій хуртовині дві вітки одного національного пня зійшлися разом.

Загально відчувалася конечність

реституції „Діла“. Це завдання взяв на себе д-р Володимир Охримович, член Управи Видави. Спілки „Діло“. Стрінувши якого-небудь „письменного“ чоловіка просив його до співпраці в „Ділі“ з огляду на відсутність редакції. Між іншим звернувся він і до мене. Правда, я був уже тоді „редактором“, але в ніякій ґазеті як постійний робітник іще не працював. Не вважаючи на свої застереження і холодні відносини з редакцією, а навпаки признаючи потребу істнування українського органу в центрі Українського Піємонту, я згодився піти до „Діла“. В суботу (5. вересня) розпочалася наша робота в редакції „Діла“. Зі співробітників „Діла“ був лише Ст. Чарнецький (і то найновіший співробітник). В редакції застав я відомого маляра і літературного критика Івана Труша, д-ра Іляріона Свєнціцького і пок. Михайла Павлика. Шефом над нами настановив д-р Охримович пок. М. Павлика. Ми взялися до праці. Д-р Свєнціцький сидячи поруч мене, з розмахом писав передовицю „В переломовій хвилі“. Труш перекладав усякі відозви, що появилися зі зміною ситуації у Львові, Чарнецький підбирав новинки, а я описував вхід російського війська до Львова. Хоч не були ми практичними і кваліфокованими журналістами, робота йшла досить складно — тимбільше, що число видавалося лише на дві сторінки, „у форматі, відповідаючім нашим теперішнім потребам“. Пок. Павлик як шеф, нічого не робив. Він тільки ходив від бюрка до бюрка, схиляв над кожним своє добряче, апостольське обличчя і — виправдувався, просив прощення, що він не дає ніяких вказівок, бо він —мовляв — ніколи не працював систематично в щоденнику, тільки в тижневику, отже техніки щоденника не знає. Ми потакували старенькому публіцистові і хоч самі були новиками за редакційними столиками потішали його, як могли. Пополудні появилося „Діло“, але без передовиці „В переломовій хвилі“, бо виявився надмір матеріялу. На вступ пішов мій опис „Вступлене російських військ до Львова“ з відповідними підтитулами. Ось так тоді, коли довкола горіла земля, я перейшов свій принагідний огненний хрест у журналістиці навіть не допускаючи думки про те, що це початок моєї журналістичної праці та що колись в тому самому „Ділі“ доведеться працювати день в день роками цілими.

З почуттям сповненого обовязку опустили ми редакційні „хороми“ Львівська українська громада з радістю зустріла появу „Діла“, хоч і дуже скупого, після дводенної перерви.

В понеділок, (7. вересня) ми знову в комплеті явилися до праці. В редакції наступила деяка зміна. Місце шефа замісць пок. Павлика по наказу Спілки заняв д-р Свєнціцький. Але пок. Павлик дальше проходжувався по редакції і на ставлені питання давав свої вияснення. Його присутність , апостольський вигляд, погода духа і моральний капітал цього Драгоманівського евангелиста опромінювали нашу скромну працю в переломових хвилях життя нації. Д-р Свєнціцький ще раз , користуючись неділею, перебив свою передовицю „В переломовій хвилі“, і вона помандрувала на друкарський станок.

Я дальше описував побут російських військ у Львові, не забуваючи і про облогу книгарні Шевченка. В редакції повеселішало. Вона знову почала перетворюватися в первісний центр. Хоч ми були відрізані від цілого світа і стільки саме знали, що й інші львовяни, всетаки нас відвідували деякі громадяни, щоби довідатися „що чувати нового“.

Саме в розгарі праці, коли кінчалося заповнювання числа, в дверях редакційної салі зявилося двох російських старшин: один високий, стрункий, менш-більш 30-літній, у звичайній російській військовій формі, — другий старший, може 40-літній у черкезці. Оба незвичайно чепурно одягнені. Не знимаючи шапок, вони бистро водили очима по салі. Запанувала мовчанка. Ніхто не знав, що це за „гості“ і чого вони собі бажають. Але добра ми не сподівались. Глуха напружена мовчанка тревала може зо дві хвилини. Раптом перервав її пок. Павлик, що вийшов із сумежної кімнати.

— А ви, добродію, може хочете книжок? То не тут, то на долині в книгарні.

Пок. Павлик сказав „добродію“, бо не доглянув другого „добродія“, що в черкезці ховався за спиною першого.

Ми притаїли в собі віддих.

— Что? — заревів запитаний.

— Ви може книжок хочете? — повторив наш евангелист.

Запитаний сердито мотнув головою і в свою чергу почав питати твердо, шорстко, цідячи кожне слово крізь зуби:

— Здесь редакція „Дело“?

Ми всі мовчали.

— Здесь лі редакція „Дело“? — спрашіваю я вас.

Чарнецький потвердив.

Тоді старшина почав твердим, крикливим тоном:

— Вашей редакції больше нет, вашей ґазети больше нет і єйо вовсе не будет. Етакіе ізменнікі, мазепінци...

І в ту мережку пішло дальше. Після того відвернувся і вийшов зі своїм товаришем. На ходу кидав іще всякі погрозливі слова.

З „Діла“ подався він до „Просвіти“, де застав пок. Юл. Балицького. Наговоривши відповідну пайку епітетів на адресу „ізменніков і мазепінцев“, наказав негайно вивісити на „Просвіті“ „русскій флаг“, інакше він зявиться ще раз, але вже з гарматами і камінь на камені не лишиться з цього „гнізда мазепинства“.

Готова вже ґазета не вийшла, стаття д-ра Свєнціцького „В переломовій хвилі“, хоч була вже переломана в друкарні, таки не побачила денного світла. Сумні розійшлися ми, не сподіваючись вже стрінутися в редакції.

Минув один день чи два. Я заживав свободи. Були гарні, соняшні дні. Панувала тишина. Це йшли підготування до бою над Верешицею. Я забрив на вул. Піскову до помешкання знайомого (який, виїзджаючи зі Львова, віддав мені його в опіку, а сам я мешкав при вул. Сапіги) і там снував думки, вигідно лежачи на отомані. Раптом слухаю: хтось стукає. Відчиняю двері, а то д-р Охримович. Показує мені папір, адресований до редакції „Діла“. Президент міста д-р Рутовський (після виїзду Наймана) запрошує всі редакції щоденників на конференцію до віцеґубернатора Фатіянова.

Годиться зазначити, що крикливим російським старшиною, який видав смертний присуд на „Діло“ був саме военний віцеґубернатор Львова підполк. Фатіянов (ґубернатором був полк. ґр. Шереметев), а його товаришем у черекзці підполк. Яцевич. Цей останній був вже відомий у Львові. Мабуть підчас балканської війни аґенти австрійської влади схопили його як військового шпигуна на території Галичини. Він був суджений у Львові і засуджений після знаменитої оборони д-ра Старосольського лише на три роки вязниці. Та всієї кари він не відсидів. По якімсь часі його амнестіовано і вернув у свояси, а з вибухом війни зявився у Львові з першими російськими військами, як добре обзнайомлений з тереном.

Відчитавши мені зміст запрошенняня, просив мене д-р Охримович, щоби я пішов на ту конференцію від „Діла“. Великих надій на можливість відновити „Діло“ д-р Охр. не мав, але — на його думку — не треба поминати ніякої нагоди. Може будуть ставити якісь умови, вимоги або застереження. На всякий випадок добре знати, чого вони хочуть.

Я признав рацію поглядові д-ра Охримовича, бо все обстоював думку, що всюди треба бути, все знати, активно виступати. Але не можу сказати, щоби мені всміхалася ця місія. Признаючи в прінціпі слушність д-рові Охр., я почав доказувати, що я за молодий (я мав уже скінчених 23 роки, але виглядав дуже молодо), що я по суті ніякого відношення до „Діла“ не маю, що мене можуть щось питатись, на що я не зможу дати відповіди і т. і. Але д-р Охримович дальше переконував мене. Тоді я заявив, що слабко знаю російську мову і що далеко краще було би, колиб цю місію взяв на себе д-р Свєнціцький, який знаменито володіє російською мовою. На те відповів д-р Охр., що в тому напрямку роблено вже заходи і д-р Свєнціцький дуже радо сповнив би цю місію, але боїться, щоби це не пошкодило „Національному Музеєві“, якого він є директором. Тоді я дозволив собі на увагу, що найкраще було би, колиб на конференцію пішов таки сам д-р Охримович, який двома наворотами був уже гол. редактором „Діла“.

— Видите — говорив д-р Охримович — я пішов би, як би не мав обовязків, жінки, дітей. А то всяко може бути. можуть арештувати, вивезти, мені й здоровля не служить. Я кажу щиро й відкрито. А ви чоловік молодий, жінки, ні дітей не маєте, вам усе одно.

„Все одно“ мені це не було. Але я бачив, що не личило відмовлятися. Я рішився піти, стаючи „героєм з примусу“. Пополудні ступав я сходами будинку філії австро-угорського банку (тепер Банку Польського) до приватного помешкання (мабуть дир. Вайса), де урядував віцеґуб. Фатіянов. Краплистий піт обливав моє обличчя. Перед дверми помешкання якийсь грубий львівський „обиватель“ з рушницею стояв на сторожі. Коли я заявив, що приходжу на пресову конференцію, він здивовано поглянув на мене.

В кімнаті почали збиратися представники львівської преси: „Слова Польск.“, „Газети Поранної і Вечорної“, „Веку Нового“, „Дзенніка Львовского (не цього „санаційного“, а того „колтунського“), ну — і „Газети Цодзенної“. Рей водив між польськими редакторами Василевський, ред. „Слова Польского“, яке з приходом російських військ відкрило заслону фальшивого пророка і перейшло на російську позицію, витаючи із запалом відозву вел. кн. Миколи Миколаевича до поляків. Польські редактори були це люди старші, я зовсім до них не підходив. До тогож я був самітний. Ніяково почувався я серед того товариства — тимбільше, що мої принагідні товариші постійно кидали на мене допитливі погляди, —мовляв— чого я тут шукаю. Між собою питалися вони півголосом, що я за один. Минали довгі-предовгі хвилі томливого вижидання. Раптом десь в дальших кімнатах почувся дзеньків острог. Це знак, що до нас виходить Фатіянов. Ми уставилися в той спосіб, що по одному боці в ряді стали всі польські редактори, а по другому боці я сам, одинокий.

Вкінці вийшов підп. Фатіянов в товаристві ще якогось старшини з якимись записками в руці. Зпочатку він мене не помітив і почав від „ґаспада“ промову до польських редакторів в чемному, але рішучому тоні — так, як говорять побідники. Мовляв ситуація змінилася, російська армія йде нестримно вперед. Цю зміну мусять вони мати на увазі і відповідно до неї приноровитися. Викручуючись кокетливо на одній нозі і подзвонюючи острогами, він півоборотом повернувся в бік і побачив мене. Він теж здивовано глянув на мене, урвав на половині речення і спитав різко:

— Ви кто такой?

— Я представник редакції „Діла“ — відповів я.

— Что? — запитав він іще різкіше.

— Я являюсь здесь, как представітель редакції „Діло“ — повторив я по російськи.

— Вашей ґазети больше нет! — процідив він крізь зуби.

Я показав запрошення, адресоване до „Діла“. Як виявилось, була це помилка. Фатіянов звернувся до през. Рутовського, щоби він запросив на конференцію львівську пресу. Цей, не знаючи, що „Діло“ вже закрите в „явочнім порядку“ тимже Фатіяновим, казав вислати запрошення й „Ділові“.

— Я у вас бил — продовжував Фатіянов, — я вам ґаваріл, что вашей ґазєти больше нет і єйо вовсе не будєт. Знаете, все еті „Дела“, „Векі Нови“ і другіе „ґерманскіе“ ґазєти нам не нужни. Ми не нуждаемса в стакіх ґазетах. Нам нужни савсєм другіе ґазєти. Єслі хатіте знать, то настоящая, харошая ґазета ето „Слово Польске“.

В безконечність лилися пеани в честь „Слова Польского“, але я їх не слухав. Я продумував над тим, якби стратеґічно перевести плян мого відступу і покласти кінець мому „примусовому геройству“. На всякий випадок я непомітно поступав усе ближче дверей. Я чув іще, як ред. Василевський, принявши похвалу, несміливо брав в оборону „Век Нови“. Фатіянов, звертаючись до мене, повторив відгомін своїх слів:

— Да, да, вашей ґазети больше нет, вашей редакції больше нет...

В тому моменті вважав я за відповідне склонитися і чим боржій вийти. На сходах я відітхнув. Прожогом збіг я на долину. Там ждав мене д-р Охримович з громадкою українців.

— Ну, що, як? — посипалися питання. Я переповів усю історію з усіми нюансами. „Діло“ було запечатане. Кілька місяців пізніше ранною весною 1915 р. я чув, що якийсь член державної думи пропонував відновити „Діло“, розуміється, змінивши його напрям. Але наші громадяни відмовилися. Та ближче я цеї справи не знаю. Додам хіба ще те, що д-р Охримович, який з обережности не хотів іти на конференцію, всетаки мусів покинути обовязки, жінку і дітей і мандрувати в далеку Сибір. А я, що в списках, зладжених москвофілами, теж стояв на одному з перших місць з додатком „чиновнік банка і редактор“ і був призначений до тюрми, якось зберігся. Довго шукали за мною безвислідно. Одного разу прийшла була російська політична жандармерія до мене до хати, але на запит про мене, я в живі очі виперся, маючи інші папери. Я заявив, що на моїм помешканні жив такий тип, але він „удрал у Вену“.

II.

Від того часу я вже ввійшов у ближчий звязок з пресою. В р. 1915, в червні, на другий день після відступу російських військ я приступив до видавання „Нового Слова“, переміненого згодом на „Українське Слово“. З днем 15. вересня 1915 я уступив з „Українського Слова“, коли по нього витягнули руки колишні власники „Нового Слова“, а в листопаді при видатній допомозі Українських Січових Стрільців я приступив до видавання журналу „Шляхи“, що не дуже періодично (з матеріяльних причин) появлялися аж до перевороту 1918 р. З весною 1918 р. став я кореспондентом київського „Відродження“ (під псевдонімом Д. Долинський).

Після листопадового перевороту 1918 р. я знову з конечности ввійшов у ближчі відносини до „Діла“. В редакції „Діла“ поруч Панейка і Лозинського був тоді ще д-р Назарук і Осип Кліш. У Львові стало дуже горячо. Д-р Назарук вибирався до Києва прохати у гетьмана підмоги. Прохав мене, щоби я на кілька днів заступив його в „Ділі“. Редакція опустіла, бо Панейко і Лозинський постійно відбували політичні конференції. І тоді я не оравз-

ся до „Діла", бо я був дуже огірчений на наших офіціяльних політиків за їх австрійський автономізм, який тріюмфував не лише в дні 19. жовтня 1918 на Національному Конгресі у Львові, але ще й опісля. Та мене переконав д-р Назарук, що в такі хвилі всі мусять стати на своїх становищах. І я став там, де була потреба і де я надавався. Я пішов працювати до „Діла". Редакція „Діла" складалася тоді з проф. Михайла Возняка, з мене й Осипа Кліша. Від часу до часу зявлявся на короткий час у редакції також д-р М. Лозинський, написав коротенький вступ і біг на засідання Національної Ради. Не буду говорити, яке значіння було тоді „Діла" для всієї країни, що переходила крізь горнило нових подій. Фактично весь тягар „Діла" спочивав на проф. Возняку і на мені. Кліш помагав нам, але він крім того мав іще й „Свободу". Статті, звіти з провінції, всі відомости, що можна було схопити з радіостації в Науен оброблював і виправляв проф. Возняк, сидячи в редакції днями і ночами. Я теж писав деякі статті, але головним моїм рефератом були звіти з Нац. Ради, де я й спав на долівці. Д-р Панейко зовсім не показувався в редакції, особливо від хвилі, як обняв портфель державного секретаря закордонних справ. Ще перед відступом українських військ покинув він Львів.

Так працювали ми до дня відвороту українських військ, що розпочався в ночі 21. листопада 1918 р. Про відворот довідався я в 11. год. в ночі, але я був такий споневіряний і втомлений роботою та неможливістю виспатися, що я хотів тільки спати. І більш нічого. В год. 1-шій вночі вибрався я до хати, арештований на Сикстуській вулиці українською стежею. Понад годину тревала моя дорога серед стріляннини. На другий день мене ще докладно ограблено.

Кілька днів пізніше мене знову покликано до „Діла". Проф. Возняк не явився. Редакцію обняв д-р М. Лозинський. Крім того в редакції був ще О. Кліш і я. Будинок „Просвіти" представляв тоді собою дивний вид. В Краєвому Союзі Кредитовому (тепер: Центробанку) таборувала польська стежа чи варта. Коли ми сиділи в редакції при праці, до нас частенько заглядав п. сержант і походжав собі по кімнаті, покурюючи папіроску. Нікому він не представлявся і з ніким не вдавався в розмову. Від часу до часу нахилявся над столиком, придивлявся почеркові, часом пробував навіть читати, особливо коректи, але зрештою тримався індиферентно. Часами любив він пробути в редакції і кілька годин. Яка була його місія, ніхто не знав. Початково нам було ніяково, але згодом ми привикли до цеї „опіки". Так видали ми число 27. і 28. листопада 1918 (з датою 28 і 29). Дня 29. листопада 1918 наступила зміна і то радикальна. Найбільш актуальною справою були тоді жидівські погроми у Львові. „Діло" взяло, розуміється, в оборону жидів. Також зпоза редакції деякі діячі кидали світло на ці трагічні події. Так нпр. проф. К. Студинський приніс ліричну статтейку „Культура гуляла", яка була поміщена в ч. 271 з 29. листопада 1918. Але це було й останнє число того і наступного року.

Дня 29. листопада 1918 р. біля 11 години ранку двосторінкове число „Діла", приноровлене у створеній ситуації виключно до львівських льокальних умов (з огляду на відрізання Львова), було скінчене. Д-р Лозинський забирався читати коректу своєї статті, але що мав небавом засідання, прохав, щоби я його виручив. В редакції сидів я з О. Клішем, переглядаючи коректу, коли раптом в передсінку счинився великий рух. З лоскотом відчинилися двері і до кімнати звалився більший віддія польської військової жандармерії, тримаючи багнети до атаки. Було до 15 озброєних люда ріжного походження і вигляду. Тоді в редакції сидів і пок. Юл. Січниський, тодішній голова Управи Вид. Спілки „Діло".

— Ręce do góry! — закричали всі враз, видаючи якби воєнний оклик.

Ми послушно піднесли руки в гору. Почалися безладні запити, допити, особисті ревізії. Якийсь бородач, з вигляду чвертьінтелігент, якого можна було вважати провідником відділу, почав допитуватися за Панейком і Лозинським. Ми заявили, що їх нема. Особливо цікаві вони були на Лозинського, який належав до комісії, що з рамени Нац. Ради вела переговори з поляками і який досить різко поводився підчас переговорів. Деякі з наших нежданих „гостей" були поінформовані і про його німецькі брошури. Кількох жандармів метнулося за ним до дому, але там його вже не застали. Повідомлений про „несподіванку", він успів заховатися в жидівській дільниці.

Одночасно один з „гостей" почав нам тицяти під ніс наказ генер. Розвадовського, який змінив ген. Рою (що в комунікаті опрокинув нікчемні наклепи польської преси про те, немовто українці катують, розстрілюють і вішають поляків). В наказі стояло чорне на білому: „Діло" закрити, редакторів арештувати аж до дальшого його зарядження, друкарські машини розмонтувати, а черенки забрати „na rzecz Wojsk Polskich". Показуючи нам цей наказ, доказував нам один з жандармів, як то правно в них усе робиться. Опісля випущено з редакції всіх принагідних відвідувачів (між ними одну незнайому паню) й адміністраційний персонал, а мене й Кліша посаджено на канапу. З одного боку сидів один жандарм, з противного другий, а Кліш і я в середині. Окремо біля дверей став третій жандарм. Розуміється, всі вони зі зброєю. Особливо бравурно поводився жандарм біля дверей з інтелігнетним обличчям. Він постійно маніпулював коло свого кріса і ніби то ненароком спрямовував його своїм дулом проти нас.

—Бігме, що стрілять, побачите — каже мені на ухо Кліш.

— Не бійтеся, тільки не звертайте на нього уваги. Дивіться в інший бік — потішав я свого товариша недолі.

І справді, коли ми почали не звертати уваги, жандарм біля дверей припинив свої „настроєві" експерименти.

Тимчасом інші жандарми перлюстрували цілу редакцію, добувалися до бюрок. Один з них з бюрка гол. редактора виніс цілу пачку ріжнородних фотографій і допитувався, котрий з них Лозинський, бо „ja tego s... syna muszę znaleść".

Пополудні інші „гості" відійшли. Лишилися тільки наші три сторожі. Несміло почали ми з ними вступати в розмову. Вечером ми одержали дозвіл післати по якусь їду, бо ми цілий день нічого не їли. Після того режім полегчав. В год. 8 вечером остало при нас уже лише двох жандармів, а одним з них був той з інтелігентним обличчям, що з такою премедитацією націлювався своїм крісом. Поволі ми розбалакалися. Я почав говорити, що українці борються за свою волю, як і поляки, як всі поневолені народи та що в тому нема нічого злочинного. Він признав мені рацію і почав говорити про польські леґіони і Українських Січових Стрільців, кажучи, що це добрі вояки. Опісля ще більше спустив з тону. Говорив про мармарош-сиготський процес, про свою втечу, про те, як він ховався в Бориславі як робітник та як опісля мусів піти на поклик, бо він „леґун", бо „гонор" так наказував і т. і.

В ночі прийшла зміна. Ми одержали двох нових жандармів, з яких один був дійсним австрійським жандармським фельдфебелем. Коли другий заснув, він признався нам, що з українцем, що його захопили поляки і поставили альтернативу: або служити у них жандармом і берегти порядку, або йти до табору. Маючи жінку і діти, він згодився робити службу. Порадив нам написати письмо до польської команди і представити, що ми не є ніякими редакторами, тільки помічним технічним персоналом в редакції. Ми послухали його. Біля 5-ої години ранку я зладив таке письмо по українськи, додаючи до нього польський переклад. Наш дорадник негайно переслав його через другого жандарма до команди. Біля 9-ої год. ранку явився у нас польський авдітор (поручник), який казав нам іти зі собою. На дворі запитався, де ми живемо й інтернував нас в наших помешканнях, бо — мовляв — „te bandy znęcają się nad polakami musimy mieć zakładników".

Те інтернування, як епільоґ другого моменту воєнного істнування „Діла", протягнулося довший час. Зпочатку приходила польська контроля частіше, потім рідше, а опісля й припинилися ті відвідини. Команда польської військової жандармерії втретє змінила своє приміщення. Той час уважав я відповідним до самочинного звільнення себе з інтернування.

„Діло", закрите таким нагальним способом в дні 29. листопада 1918, довго не могло воскреснути. Всі заходи, роблені в 1919 р. в справі віднови „Діла" були безуспішні. Аж в 1920 р. дозволено на появу нашого орґану, але під іншою назвою. Сам титул „Діло" лякав польських керманичів влади, в ньому вони добачували щось опозиційне, бунтарське, просто революційне. Бо „Діло" все було репрезентативним, загально-національним орґаном, що все висловлював змагання всього народу, що їх підсичував, що побуджував до праці і творчости, до діла. І таким, маймо надію, воно буде й на далі.

І. КЕДРИН.

Наша преса і наше громадянство.

Тема, здається, стара й оклепана. Порушувано її вже чимало разів, — що найменше при нагоді кожної „фінансової кризи" кожної нашої ґазети, а явище таких неприємних „криз" чейже на денному порядку! Виходить, що требаб лякатися ще одної на цьому місці моралізуючої проповіди чи ще одного акту самобичування. Нічого лякатися! Напевне ніхто після прочитання кількадесяти понижчих рядків не буде „навернений" і ніхто собі теж голови попілом не посипле. І не це є завданням оцих рядків. Не пересуджуючи, наскільки вони гіркі, їх метою є: несмілива спроба громадської самоаналізи, во імя прастарого „пізнай себе", — без ніякого наприкінці „морального сенсу". І ще одна потіха: наші уваги будуть однаково обективно торкатись нашої *преси*, що й нашого *громадянства*.

Преса, кажуть, є віддзеркаленням життя. Мале застереження: преса, як така, є поняттям загальним і непривязаним ані до мови, в якій появляється, ані до місця появи: преса є інтернаціональна і в своїй *основі* має інтернаціональні завдання. Адже джерелом преси була потреба *інформації* про всі події, які лише могли би комунебудь бути цікавими. Тому в тому розумінні, у якому ми звикли вживати термін „преса" — на всьому світі говориться тільки про „ґазети" себто *щоденники*. Тижневик не є ґазетою — це є періодик, який ні в якому разі не в силі відповісти згаданому основному *інформаційному* завданню преси. І тому серед культурних народів світа тижневик, підшитий під характер ґазети-щоденника, є явищем дуже рідким. Колиж зважимо, що українська преса під Польщею це переважно тижневики, а єдиний щоденник виходить у такому мікроскопійному виді, що він не має фізичної можливости відповісти своїй першій, інформаційній місії, мусимо освідомити собі дві правди: 1) наша преса не є ані трохи віддзеркаленням життя, як поняття, що обіймає вселенну поняття ширшого від усяких ґеоґрафічних і етноґрафічних рямців; і 2) наша преса є зате справді чудовим віддзеркаленням *нашого*, західно-українського анемічного й бідолашного життя.

Однаково стан (вигляд) нашої преси як загальні погляди на пресу нашого громадянства, це найяскравіші найбільш характеристичні, прояви цілої західно-української громадянської *ментальности*. Ніщо так яскраво не характеризує галичан, як *провінціяліє* у повному того слова розумінні, і Галичини, як далекої *провінції*, як саме: відношення галицького громадянства до преси й сам отієї преси вигляд.

З розвитком денникарства (його ґенеальоґію виводять історики від двох римських „часописів" за часів Юлія Цезаря, 48—44 рр. пер. Хр.*) за першою місією інформаційною мусів послідувати постулят *актуальности* змісту. Життя мусить бути віддзеркалене у пресі: найточніше й негайно. Іншими словами, преса мусить бути якнайбільше всестороння (найбільше ріжнородний матеріял) і якнайбільше актуальна. Преса мусить іти з часом, — тоді йде з часом ціле громадянство, — себто той широкий круг читачів, для яких дана преса призначена. Тимчасом у нас діються дивні речі. Вічні грошеві турботи, політично-адміністраційні перешкоди та технічні трудноші (все воно тісно взаїмно звязане) дуже утруднюють, а то — буває — цілком унеможливлюють єдиному нашому щоденникові бути справді негайним віддзеркаленням дня. Громадянство реаґує на це ось як: або шукає за актуальністю новин у *польських* ґазетах або — зовсім її відсутности не відчуває. Щодо всесторонности змісту ґазети — то цієї потреби українські громадяни немовби цілком не почували: не то, що кожний має свій спеціяльний смак і любить якийсь *один* відділ у ґазеті, але просто нехтує інші та ремствує, коли їх бачить (стара історія зі спробами заводити у „Ділі" постійні відділи: літературний, економічний, спортовий). Наслідок того природний і простий: усе західно-українське громадянство йде *позаду* життя, тягнеться у хвості часу, а ціла т. зв. ґазетна освіта, яка є рішаючою для інтелектуального рівня широких верств кожного новочасного культурного громадянства, стоїть у нас на *найнижчому* ступні.

Наша преса і наше громадянство крутяться-вертяться вічно в тому самому завороженому колі: преса не стоїть на належній висоті, бо не має ані матеріяльної ані моральної підмоги з боку громадянства, а громадянство відвертається від преси тому, бо вона не має атракційної сили. Історія подібна до нашої „театральної проблеми". Кожна ґазета є підприємством, якого зрівноважений буджет є conditio sine qua non. Відомо, що істнують часописи характеру чисто *зарібкового* підприємства. Наша преса зарібковою не є, тому можна при ній говорити лише про фінансову самовистачальність (самовиплачування). І коли висувається проти нашої преси цілу масу закидів, то вони не сміють закрити одної прикмети нашої преси: підставою нашої преси є огляди *моральної* натури. Матеріяльний зиск не грає у нашій пресі *жадної* ролі, та *всі* цілі нашої преси є ціллями *ідейними*. Дорогоказом діяльности нашої преси є служба національним і соціяльним ідеям, ширення су-

*) *Jan Chełmiński*: *„Jej Królewska Mość Prasa"*, zwięzły zarys teorji prasy i dziennikarstwa 1920. — Там теж є відклики до досить уже численної чужомовної літератури про пресу.

спільницьких течій, пропаґанда політичних програм, словом: наша преса стоїть цілком на службі публичного, громадського життя. Наша преса — кажучи мовою пресових теоретиків — є par excellence *громадянською функцією.* І виходить, що наша преса є тілом-душею власністю громадянства, а громадянство *своєю власною* пресою зовсім не цікавиться.

Признаємо, що вічне оперування словом „громадянство" може часто довести до непорозуміння, — це термін справді з дефініцією дуже широкою і розпливчатою. Признаємо, що ввійшло вже у погану нашу звичку вічно покликуватися на громадянство й постійно мати до нього ріжні претенсії. Те саме може статися з претенсіями до громадянства у справі легковаження рідної преси. Гадаю, що є річю неправильною, коли обвинувачується у даному випадку наше громадянство у *непатріотизмі.* Не можна нікого примусити читати з патріотизму кепську ґазету (так само, як з патріотизму ходити до театру), тому лише, що ця ґазета писана (пєса грана) рідною мовою, хочби навіть на сторінках тої ґазети (на дошках сцени) писалося й казалося про високопатріотичні справи. Ґазета (театральна пєса) мусить *бути цікава* — обійти цього ніяк не можна. Цікава ґазета розцікавлює читача й спонукує його до зацікавлення усіма проявами того життя, яке вона віддзеркалює. І навпаки — ось маємо знову заворожене коло. Тому громадянство, посаджене на лавку обвинувачених, має легку оборону. Та не зовсім. Бо тут найбільше лихо не в тому, що наше громадянство ставиться неохоче до нашої (себто власної) преси, а в тому, що воно *взагалі не має зрозуміння ваги преси.* Тут можна вже термін „громадянство" заступити більш конкретною адресою. Коли ми ствердили, що кожна ґазета є підприємством, отже мусить спиратися на купецькій калькуляції, мусимо бути послідовні й завдання особливо цікавитися пресовими підприємствами приписати *капіталові.* Однак ми ствердили дальше, що наша преса всетаки є ідейною інституцією загальної громадської корисности. Значить, в істнуванні й розвитку нашої преси повинні бути заінтересовані в першій мірі наші загально-громадські *установи,* а дальше *заможні одиниці з амбіцією громадських діячів.* Ось-де торкнулись ми найсумнішої сторінки нашого життя. Наші установи ані *не вміють* користуватися розумно щоденною пресою для власних цілей, ані не мають належної свідомости спільноти *всіх* громадських інтересів, яких трибуною і спільним виразником є преса. Наші установи в своїй орґанізаційній роботі здебільша минають пресу, засклеплюються у собі, і — не диво — знаємо приклади, що деякі поважні установи стоять ґейби збоку життя. Ще гірше мається справа з одиницями. На цілому світі до виїмків належать люди богаті, які не мають жадних амбіцій, на жадному ширшому полі, а разом з тим — не є зовсім зацікавлені в якомусь ближчому звязку з пресою. У нас цілком навпаки. Саме *якнайбільш обдертим з усяких громадських амбіцій* елементом є верства людей багатших, нечисленний ще гурт людей, який проте істнує! Хто знає галицькі відносини, той може на пальцях порахувати людей, які мають справді зрозуміння ваги преси, хотіли би мати вплив на пресу, мріють про „свою ґазету". Загал — це ті „патріоти" в знаках [illegible]ія, вічні критики, люди здебільша дуже зарозумілі у відношенні до друкованого слова, які проте ніколи не виходять зі стадії *пасивности* до нього: що найвище виллються в гуртку знайомих, на „Бесіді", або — пришлють до ґазети допис! Ідея активного заанґажування себе в пресовому підприємстві ніколи нікому й не майне, а коли й заблисне, то в цю мить загасить її арґумент: це „нерентовне" підприємство! Люди, які розпоряджають у нас сяким-таким капіталом, або кон-

сім не мають громадських амбіцій, або й маючи їх — не хотять зрозуміти, що стати громадянським діячем є не тільки обовязок але й честь і тому — і з обовязку і задля добуття чести — треба жертвувати гроші. Нема зрозуміння навіть такої примітивної справди, як та, що передумовою персонального значіння і впливів є можність розпоряджати пресовою трибуною. Нема жадного зацікавлення найцікавішою працею, яка істнує у світі: мати *вплив на оформлювання публичної опінії.* Коли у всіх культурних народів світа йде вічна боротьба за володіння орґанами преси й кожна країна є просто переповнена часописами — у нас на цьому полі панує якесь дивовижне отупіння. З тієї ідилії користають лише... сусіди, східний і західний, і лише завдяки їм появляються ріжні „орґани", які — сповнивши свою місію — відходять на вічний спочинок. Залишається один щоденник — такий, яким був у 80. рр., чи пак — скромніший і бідніший.

Ремствуючи на той щоденник наш громадянин — як ми вже згадували — шукає кращого серед польської преси. І вибірає найгірші часописи, саме *зарібкового* характеру, і — очевидно — інтелект читача такої ґазети не тільки нічого не зискує, але згодом нагинається до рівня сензаційних побрехеньок і кримінальних брудів. Оті польські галицькі „кресові" ґазетки не можуть викликати ні зацікавлення зовнішнім світом ні причинитися до перетравлювання кинених ідей. Лектура таких ґазет виробляє взагалі нехіть до *поважної* ґазети. Один приклад: „Ділові" роблено нераз закиди, що занадто богато місця присвячує закордонній політиці. Статті на ці теми — мовляв — нудять пересічного нашого читача. Але мало є мабуть одиниць, які призадумалися над глибшими причинами наших „успіхів" на міжнародньому полі: підчас версайської конференції на паризькому ґрунті, чи потім із часів Диктатури. Коли наш загал „нудився" статтями на теми з міжнародньої політики, то не диво, що при зустрічі з кулісами міжнародньої політики наші аматори-дипльомати зраджують зворушливе незнання міжнародніх відносин, фактів, настроїв...

Ще кілька слів варто би згадати про відношення нашого громадянства до публіцистів. Коли до друкованого слова відношення є легковаже, то не дивниця, що на робітників пера пересічний наш громадянин глядить звисока, іронічно-протекційним прижмуренням очей. Шопенгауер і Ваґнер дневникарів ненавиділи. Наполеон їх переслідував, нижчі верстви звичайно їх лякаються. Весь культурний світ — шанує. Наші інтеліґенти їх — легковажать. Правда, причинилося до того знову таки лише надмірних тижневиків, конкуруючих з єдиним щоденником: затирається ріжниця поміж професіоналами й аматорами, а спеціяльно характер деяких наших тижневиків каже громадянству забувати про той інтелектуальний, моральний і фаховий штаж, який *мусить* мати кожний дневникар.

Проблема преси й громадянства така широка, що найдовша стаття могла би бути хіба вступом до книжки на цю тему. Книжка про нашу пресу й наше громадянство віяла би смутком. Справді, краще зайнятись чимось веселішим!...

В. ПАНЕЙКО.

Lasciate ogni speranza.

O czem tu dumać na paryskim bruku...
А. Міцкевич.

I.

Від років живете в Парижі і, буває, звертаються до вас земляки, зі Львова або з іншої галицької провінції, з листами: в кого є син, у кого дочка в шкільному віці, батькам хотілось би запевнити їм будучину, „кращу" будучину, вони готові „з останнього" стягнутися, і так далі — дайте їм пораду, чи і до котрої французької школи, середньої чи висшої, післати їх дитину? які кошти? які вигляди?

Буває теж, стрічаєте в цьому місті одного або другого молодого земляка. Він тут студіює, або вже покінчив студії і розпочинає думати, що саме йому з його студіями й дипльомами діяти в рідній країні. Буває й таке, що подибуєте тут молодих земляків, дипльомованих у німецьких або австрійських, чеських або бельгійських університетах і політехніках — перед поворотом у рідну Галичину вони ще сюди заглянули, щоб „трохи й Парижа пізнати", користуючись нагодою, бо потім — святі знають, чи потім ще зможуть вирватись за границі Річипосполитої: паспорти, бачите, фантастично дорогі, залізниці тесаме, тай врештою молодість кінчиться, батьківські фінанси знесилені, і треба запрягтися до праці на насущний.

Відповідаєте на листи, балакаєте з молодими студентами, докторами й інжинірами, силкуєтеся розгадати їх духову формацію, прощаєтеся з ними і, буває, що думаєте про них...

II.

Невеселі думки думаєте. Що саме, яка будучність жде в рідній країні ці сотні, ці тисячки молодих людей?

Жде їх у Галичині будучність безнадійно бідна, можна сказати — ніяка „будучність". Бо невже будучністю можна назвати животіння здеклясованого інтеліґентського пролетаріяту, на яке вони засуджені?

Свого часу перед війною один з англійських адміралів, натякаючи на німецько-англійське суперництво в прилюдній промові оці важкі змістом і досяглістю слова,

— У хвилі, коли німецька фльота буде на дні моря, не буде ні одного анґлійця, який не станеться богатшим від самого цього факту!

Брутальніше ніхто ні передтим ні потім не дав вислову твердій і невмолимій правді: про нерозривний звязок між щастям і гараздом людської одиниці й родини тай долею й недолею батьківщини.

Від Казимира Великого і Ягайлонців підлягає земля наша законови переможця. З факту цього виплили наглядні й діймаючі наслідки для щоденного життя-буття безчисленних міліонів наших дідів і батьків, котрі своїм потом, в пониженні і безнадійности зрошували цю нашу-несвою землю і котрі своїми трупами підняли її родючість. Звироднiла й окарлючіла, змаліла й змізерніла фізична раса наша. І далі вона біольоґічно знесилюється: бо який капітал життєвої енерґії можемо мати ми, яких батьки, діди й прадіди живилися пісною бульбою й капустою, бо молоко й тучну худобу пожирали податки й данини — в користь переможців! У жилах спокопвічних „[illegible]", британців, б'ється густа кров, носителька енерґії; картоплянка і пісна юшка сонливо пливе в наших жилах. Ми томимося швидко, ми до тривкої напруги, фізичної чи духової орґанічно нездатні. Ми анемічні, кожний з нас зокрема, а анемія ця жалісно забарвлює всю нашу духову продукцію, наші політичні концепції, нашу національну ідеольоґію.

III.

Хоч би син наш і уродився з завдатками на ґеніяльну людину, і хоч би ви дали йому найкращі заграничні студії, то що з того? Чим здібніший він з роду і чим тоншу, глибшу й вищу духову формацію він одержав, тим сумніша його жде доля в рідній країні. Може ваш син або брат бути ґеніяльним вояком — вище „сержанта" у війську не виросте. В нього ґеніяльний торговельний чи фінансовий хист? Він Богом благословлений інжинір? Нема для нього ні кольоній, ні капіталів, нема виходу на світ божий, і він, зґірклілий, буде заливати черв'яка горілкою в нашому львівському „гетті", а то й в якійсь забутій дірі. Він — уроджений і вишколений правник чи дипльомат? Ледви чи й на судову практику в яких Вовчих Долах його зволять прийняти, а до творчої діяльности в міністерствах, в амбасадах, консулятах — нема йому доступу!

І так у безконечність. Ласкавий читач сам собі легко вдесятеро помножить ці приклади — іншими, з інших ділянок життя. Lasciate ogni speranza.

Відносини ці й обставини не припадкові і не проминаючі, залежні від хвилевої кризи, господарської, соціяльної чи іншої, яка скорше чи пізніше може і мусить природно й певно розвязатися, наладитися? Ні, це стан — тривкий стан, основний і підставовий і при даному укладі европейської карти — незрушимий.

Болюче й пригноблююче враження — нетільки враження, а свідомість — страшенної нужди, сірої бідности, заялозеної „бриндзі" (вибачте вульґарне слово!) і, передовсім, чорної безнадійности вивозить з нашої Батьківщини всякий, хто після довшої відсутности знов туди був заїхав. Було таке, правда, у великій мірі вже й перед світовою війною, та вислід війни ще й припечатав наш засуд на нидіння в пауперизмі.

IV.

Ніколи не забуду своєї першої подорожі поза Збруч, у царську Росію, в російську Україну. Після боснійської кризи післав мене туди гурток наших ідеалістів-самостійників, щоби розвідатися, як „поставилася" „Україна" до „визвольних" плянів австрійсько-габсбурських. Наївно, пренаївно возив я ці запити по Києві і Харкові... Може колись спишу оповідання про цю подорож, про стрічі з українськими діячами, про відповіди, які вони давали на австрійські примани. Нині згадаю тільки одно враження: зверхнє, від людей і річей — з одного і другого боку граничної річки.

Брудна, засмарована стація Підволочиська; бідолашній буфет, „преціль", мухами засіяні; худорляві, дрібні, від поколінь заголоджувані, наші селяни, заголюкані перед п. к. комісарем-поляком, що зарозуміло походжав по пероні...

„Убогії села, заплакані ниви, убогий, обдрапаний люд..."

І босий, худий, обдертий хлопчик яких 6-літ, що бігає від одного вікна до другого і жебрає-торгує:

— **Zimna woda za centa! Zimna woda za centa!...**

Кілька хвиль пізніше — Волочиська. І широко розплющив очі наївненький співробітник „Діла" — таке відмінне побачив там від того, чого сподівався, начитавшись відповідної „літератури" про відносини в ненависному царстві.

Чиста, привітна, чепурна стація; ніколи в Галичині невидана обильність і дешевість харчів у буфеті. І передовсім: добре відживлені, рослі, гордо похожаючі українські селяни пузаті баби, веселі діти; з глечиками молока й масла, з шматами сала і ковбаси, з пухкими подушками, поперло все те до поїзду і свобідно розтаборилося по вагоні.

Що воно таке? Інша раса? Ні, це ті самі, кров з крови і кість з кости, ті самі подоляки, що по тому боці Збруча. Тільки там у великій аґрарній країні достаток і обильність усього дали їм інший вигляд. Там вони не знали такого економічного гнету як їх рідні брати по цей бік Збруча.

З сумом побачив я їх знов, вертаючись. У Підволочиськах знов привітали мене бліді і покірні обличча, тай — той невмирущий символ даного режиму політичного, соціяльного і економічного: голодний і босий дітвак зі своєю комерцією:

— **Zimna woda za centa!**

V

Пемо-ж ми цю „зімну воду“, пемо, аж захлицуємося. Ще, буває, і смак у ній знаходимо самі, нахиляючись над „свічало плеса“. Юшкою пливе вона в жилах наших і ми тратимо, буває, навіть здатність гнівного відруху, здатність копнути ногою одного або другого Каїнового нащадка, який сміє підшіптувати нам, наче ідеольоґію національну — то й „націоналістичну“! — ідеольоґію des-interessement і всього, що з вею йде! Sapienti sat?...

Корінно польська земля — одна з найбідніших в Европі. Вона бідна підземними добрами, малородюча своєю поверхнею глинка, пісок, нудьга. Натомість польське жіноцтво — плодовите, а польські сини голодні. Вони мусять іти на нас і взагалі на Схід — не ізза якоїсь особливої злоби чи виїмкового лакомства, а з органічної, біольоґічної, зоольоґічної потреби. Тільки на Сході вони можуть і найдатися до сита, і одягатися по панськи, і в нац. славі розростатися. А бодай — просто тільки жити. Польський імперіялізм — не плід злоби або не фантастичного самодурства, а природна, ґеоґрафічна, ґеополітична, харчева, зоольоґічна потреба й неминучість. Перед війною кожного року Королівство висилало 600.000 дітей своїх на Схід — на поселення, на заробітки у Росію, у Сибір. Куди нині і куди завтра тим масам людности дітися? Чим живитися?

Ось ключ до розуміння наших теперішних гараздів і наших виглядів на будучність. Ось і мірило для оцінки підшіптуваних Варшавою ідеольоґій desinteres-sement-у і „самостійности“ під біло-червоною протекцією.

VI.

Primum vivere, deinde philosophare. Обовязком,начальним і підставовим обовязком польських провідників є шукати такої політичної концепції, яка дала би польському племени змогу життя, себто дала би кришу над голови бездомних, хліб у рот голодних, всякі можливі зарібки безробітним синам. Одні (Дмовський) думали, що це буде можливе з Росією, другі числять на Україну. Одні і другі кріпко присcалися до Східної Галичини.

Це їх, поляків, річ. А наша річ, нас синів нашого галицького селянина мученика, наш собачий обовязок, шукати шляху і способу, як вести наших батьків, братів і синів до людського істнування. Primum vivere. Національні й політичні ідеольоґії — не романтичні зітхання до blaue Blume. І не ідолопоклонство перед словами, хоч би „найкращими“. Ідеольоґії — знаряд і програма кращого життя, більших достатків, заможнішого істнування.

Іншого мірила правдивости ідеольоґій нема — є тільки мірило праґматизму.

Національна політика — не література, а передовсім питання хліба й масла, землі і хати, харчів і зарібків, служби і посад, кольонізацій й еміґрацій — і боротьба за все те — в джунґлі племен і народів.

В усьому, що-б ми і не робили в політичній ділянці, в наших непримиримостях і завзяттях, у наших компромісах і опортунізмах, не вільно нам ні на мент забувати начального, біольоґічного вимогу нашої виснажуваної селянської маси і нашої анемічної інтеліґенції. Самоохоронний інстинкт нашої раси диктує нам приказ як сконцентрувати в одну формулу наші думки й змагання, як в одну формулу загрожений в своїму істнуванні Рим сконцентрував був свій життєвий заповіт даної епохи: Delenda est Carthago!

Це одна річ — річ начального заповіту й питання одної формули. А друга: тверезе розуміння потреби чергування політичних цілей і ідеалів. Як у економіці (пригадайте теорію вартости т. зв. австрійської школи), так у політиці є ступені вартостей й етапи цілей. І тільки божевільний видаватиме останні свої засоби на блескучу палату, коли брат його в голоді і холоді загибає і ждати не може. Primum vivere.

*

Шановна Спілка і Редакція „Діла“ пошанували мене запросинами дати статтю до ювилейного числа нашого старого, єдиного, одинокого „Діла“ — того „Діла“, яке іноді, буває, і сердить вас, та до якого ми все таки вірно привязані, наче до частини себе самого, до своєї молодости, до найкращих ваших років життя. Після розваги рішився я спробувати шукати формули основного змислу нашої ґазети — змислу її 50 років життя. Скромний результат — маєте вище. Судіть самі, а коли помиляюсь, то не затаюйте, а скажіть!

З усім добром — на другу половину століття!

Париж, у навечеря Різдва 1927/8.

Д-Р ІВАН КУРОВЕЦЬ.

До початків „Діла“.

80-ті роки минулого століття були знаменні в політичнім житті Західної України. В ці часи загостив професор київського університету, Михайло Драгоманів, до Львова. Він зійшовся з передовою академічною молодю, згуртованою в русофільськім академічнім кружку і з передовими людьми старшого українського громадянства. За його впливом почалося духове життя в мертвім досі „Академическім Кружку“, яке перейшло і на старше громадянство, згуртоване в „Руській Бесіді“. Серед мертвеччини повіяв подув европейської демократії, що ніс із собою поважну працю для народу.

Наслідком цього руху став з днем 1. жовтня 1874 р. виходити популярний, політично-освітний часопис для народу „Батьківщина“, якого видавцем і редактором від самого початку був ґімн. професор Юліян Романчук. Цей часопис був, як на ці часи, редаґований зразково та інтересно, — популярно і в народній мові. Він відразу промовив до душі народніх мас і став популярний, поширений серед селянства; він відограв у цій добі велику освітньо-політичну освідомлюючу місію.

„Батьківщина“ була предтечею „Діла“, яке як економічно-політичний орган для інтеліґенції почало виходити три місяці пізніше, в саме 13. січня 1880 р. Поява „Діла“ в ці часи була надзвичайною політичною юподією. „Діло“ було конкуренційним політичним часописом русофільського „Слова“, яке під умілою редакцією Богдана Дідицького, а при помочі „святоюрських“ верхів було тоді всевладним політичним органом і захопило за собою всю.інтеліґенцію. Після Дідицького обняв редакцію „Слова“ Венедикт Площанський, який ані інтеліґенцією, ані розумом, ані публіцистичним талантом не дорівнював Дідицькому. За його проводу „Слово“ стало чисто партійним, політичним русофільським орґаном під впливом заграниці. Русофільська партія, маючи свій політичний орґан за собою і такий визначний талант як Івана Л. Наумовича, суспільного діяча, першорядного популярного письменника, і високу духовну єрархію, була тоді всевладною політичною партією Західної України. Перші кроки поборювання цієї могутньої сили зробив між іншими Іван Франко, написавши свої вдатні сатиричні політичні поеми п. з. „Дума про Наума Безумовича“ і „Дума про Венедикта Плосколоба“, які висміваали обох русофільських діячів. Ці сатиричні поеми поширювали ґімназисти і студенти університету у Львові і в краю.

Потребу політичного народнього орґану для інтеліґенції відчувала вся тодішня українофільська інтеліґентна суспільність. Як перший редактор і видавець підписував „Діло“ цілий рік Михайло Коссак, якого крім втаємничених людей ніхто не знав у Львові. Був це редактор про людське око; дійсним редактором, душею видавництва „Діла“, за яким стояли визначні тоді народовецькі діячі як Романчук, д-р К. Сушкевич, Дамян Гладилович, Н. Вахнянин, д-р Целевич і інші, був Володимир Барвінський, який приєднав до видавництва такі визначні тоді сили як Степан Качала, Володимир Навроцький і інші.

У часі першої появи „Діла“ ще як часопису, що виходив двічі в тиждень, був я учеником 7-ої кляси ґімн. у Львові. Між ґімназійними учениками у Львові під той час було багато молодих ідейних хлопців, захоплених чаром Шевченка та української літератури, новим подувом, що йшов від Акад. Кружка. Уся молодь вичікувала з нетерпиливістю появи „Діла“. Те, що ми, ґімназисти, могли в той час робити, то робили: помагали по нашим силам у вільних годинах від шкільної науки в адміністрації „Діла“. Писали безплатно годинами адреси, ліпили марки, помагали в експедиції „Діла“ та причинялись аґітацією до його поширювання.

„Діло“, хоч зразу писане народньою мовою, було переповнене макаронізмами та церковщиною, словами як „сіменище“, „событіе“, „впечатлініе“ і це нас разило. В р. 1881 підписував уже „Діло“ як редактор і видавець Володимир Барвінський. „Діло“ ставало з кожним місяцем цікавіше щодо змісту, частих дописів з краю і з чужини і краще щодо чистоти мови.

Переломовим роком для „Діла“ був рік 1882. У цьому році від 12-го червня до кінця (28-го) червня відбувався у суді при вулиці Баторія славний процес Ольги Грабар і товаришів, переважно русофілів, обвинувачних за злочин державної зради. Цей процес був тенденційний, замовлений згори через адміністрацію краю — так само як процес проти Франка, Павлика, Сельського і товаришів, кілька років раніше — і в обох процесах тодішні політичні верховоди хотіли доказати перед головними державними чинниками у Відні, що в Галичині між українцями одні є зрадниками, а другі, себто молодь — бунтарями, революціонерами. Процес скінчився фіяском для аранжерів процесу. Головних обвинувачених звільнили присяжні судді, поляки, одноголосно від злочину державної зради, а засудили на драконські кари „за забурення публичного супокою“. І так нпр. засудили Івана Наумовича на 8 місяців вязниці з постом що два тижні.

Після процесу написав у „Ділі“ Володимир Барвінський низку статтей, де обговорював річево цілий процес, мотиви і причини русофільства в Галичині. Статті в пяти числах „Діла“ були написані гідно та чесно, не провокуючи в нічім русофілів, а критикуючи тодішні обставини й урядові кола польської адміністрації в краю. Сам процес, річеві звіти з нього і статті після нього зєднали часописові загальну симпатію в усьому краю, ба, навіть, приєднали самих русофілів для народовців і для видавництва „Діла“.

Великий вплив на поширення „Діла“ та його популярність мали саме ті обставини: вміле редаґування, річеві статті таких передових людей як Стефан Качала і Володимир Навроцький, а далі літературний додаток до „Діла“, бібліотека найзнаменитших повістей, які появились у другім річнику „Діла“ в році 1881. На сам початок появився переклад Раймунда „В обороні чести“. У часі голоду на українську книжку, ця бібліотека зробила свою службу, мала великий вплив на українську суспільність.

3-го лютого 1883 р. помер після короткої, тяжкої недуги Володимир Барвінський, перший справжній редактор „Діла“. Смерть В. Барвінського як редактора та молодого суспільного діяча, людини з характером, зробила велике враження в краю, серед своїх і чужих, політичних противників, у поляків і русофілів, чого доказом був його величавий похорон і численні заяви тодішніх суспільних діячів. Як приклад наведу телеграму, яку прислав з приводу смерти до редакції „Діла“ Ів. Наумович із Скалата: „Прийміть сердечний, глубокий жаль, котрим переняті серця наші по втраті великого іскренного неутомимого діятеля-патріота, память его от рода в род“. Подібні заяви прислали Богдан Дідицький і редакція „Нового Пролому“.

Я був тоді студентом III. року медицини у Відні, як прийшла до нас жалібна звістка про смерть Володимира Барвінського як редактора „Діла“. Духовим батьком тодішньої „Січи“, в якій гуртувалась уся українська академічна молодь у Відні, був Остап Терлецький, чоловік високо освічений, правдивий европейський інтеліґент, з переконання соціяліст. Хоч він у дечім і не погоджувався з ідеями покійного Вол. Барвінського, висказав свою гадку, що „Січ“ у Відні повинна вшанувати память померщого редактора „Діла“ і суспільного діяча і з того приводу тов. „Січ“ враз із О. Терлецьким явилось корпоративно на заупокійнім богослуженні в церкві св. Варвари, а відтак віддало пошану на студентських сходинах цьому народньому діячеві.

Після смерти В. Барвінського обняв редакцію „Діла“ д-р Антін Горбачевський, як третій із черги редактор, який повів видавництво „Діло“ в цьому самому дусі та багато причинився до його поширення. В три роки „Діло“ стало першим українським щоденником, і в історії нашого народнього, політичного, економічного життя без огляду на ріжні переслідування, нещастя світової війни, перешкоди і колоди від своїх і чужих, сповнювало чесно службу для свого народу і всупереч усім перепонам святкує сьогодні 40-літній ювилей як щоденник.

Люди товсті, через відповідне вживання природної гіркої води *Franciszka Józefa*, осягають без труду видатне і обильне випорожнення. Численні справоздання лікарів спеціялістів стверджують, що недужі на артретизм і цукрову недугу є дуже вдоволені з ділання води Franciszka Józefa. Скрізь до набуття.

Ново відновлена каварня „BELMONT“ в домі Народної Гостиниці, Львів Костюшка 1. віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження на них вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по помірних цінах в окремій салі. 2-15

ВАСИЛЬ ЛУКИЧ.

Перший редактор „Діла“

Володимир Барвінський.

Скінчивши ґімназію в Бережанах, прибув я в жовтні 1875 р. на львівський університет і записався на юридичний виділ; саме тоді насціли до Львова Іван Франко з дрогобицької і Іван Белей зі станиславівської ґімназії і вписалися — перший на фільософічний, а другий на правничий виділ. У Львові застали ми доволі численну українську академічну громаду, на якої чолі стояли Антін Горбачевський, Антін Дольницький і Леонід Заклинський.

В кілька місяців відтак в р. 1876 вступив я як член до касинового товариства „Руська Бесіда“ і до „Просвіти“, котрі то товариства і ремісниче товариство „Побратим“ містилися в старій камениці при вулиці Підвалля ч. 7., на місці якої тепер стоїть нововибудований триповерховий гарний дім товариства взаїмних обезпечень „Дністер“.

В „Руській Бесіді“ сходилася старша українська ґенерація а також її члени споміж академічної молоді і проводили там вільні від занять і праці хвилі на розмовах, читанні часописів а дехто із старших на грі в карти. Старші громадяни, між якими були університетські професори, ґімназійні вчителі, радники і взагалі урядники суду, скарбової дирекції і фіскуса, катехити і т. п. відносилися до нас молодиків незвичайно привітно і приязно та трактували нас немов собі рівних. До тих, що тішилися особливою симпатією старших наших громадян, належав і я, особливо від часу, коли „народовці“-студенти на весну 1876 р. перебрали в свої руки москвофільське „Общество Академическій Кружокъ“, причім до тих, що кермували цею акцією належали Антін Дольницький, Іван Франко, Михайло Павлик і я. Доказом цеї симпатії до моєї особи були між іншим мій вибір до виділу „Руської Бесіди“ і поручення мені обовязку секретаря, та й ся обставина, що старші громадяни, як Володимир Барвінський, Володимир Ганкевич, Андрій Січинський і інші удостоювали мене щоденно довшими розмовами тай вступали у приязні відносини зі мною. Особливо сердечно відносився до мене Володимир Барвінський, що вже тоді вибивався в нашій українській громаді своєю інтеліґенцією, серіозністю праці, вимовою і поведенням. Виходячи вечорами з „Руської Бесіди“ просив мене товаришити йому і часто запрошував мене до себе.

Він був тоді кандидатом адвокатури і як такий занятий у адвоката д-ра Теобальда Семільського, що мав велику канцелярію на розі площі Марійської і вулиці Коперника. Сам В. Б-ий мешкав при вулиці Галицькій (тепер зв. Баторого) ч. 44.

Запрошуваний В. Б-им, я, само собою, не відмовлявся і радо перебував в товаристві цеї вельми інтеліґентної людини, що користно впливала на поглублення мого світогляду й освіти, даючи поради на що в правничих студіях головно звертати увагу, які взагалі твори наукові чи з красного письменства читати і т. п. Згодом відносини поміж нами так уложилися, що ми стрічалися з собою майже що днини і я приходив до нього вечорами і або у нього пробував з годину чи дві, або ми виходили на прохід і вступали правильно до цукорні Ґроса і Штруса при Гетьманській вулиці на чайок та на перегляд ілюстрованих і гумористичних часописів і забавлялися розмовами. Часами він заглядав до мого помешкання при вулиці Стрийській ч. 23.

Вже в тих часах вибивався В. Б-ий на передового діяча. На музикально-деклиаматорських вечорах, уряджуваних в роковини смерти Т. Шевченка львівськими „народовцями“ в ратушевій салі, виголошував він (в рр. 1875, 1876 і 1878) вельми замітні щодо змісту і форми промови, які відтак появлялися окремими відбитками, долучуваними до „Правди“. Крім сего вийшли коштом „Просвіти“, котрої він був членом виділу, його популярні брошури, а саме „Вексель і лихва наша біда“ і „Трийцять літ тверезости“.

Визначався вельми веселою вдачею і дотепом. По цілоденній праці любив вечорами розважувати себе співом, акомпаніюючи собі притім на ґітарі. Улюбленими його піснями були:

„Чи ти, милий пилом орпала, чи метелицею,
Чом не ходиш ти до мене пізно вулицею?“

або

„Чи я в лузі не калиною була,
Чи я в батька не коханою була?
Взяли мене повінчали тай з нелюбом світ звязали,
Така доля моя, гірка доля моя!“

Голос у нього був теноровий, чистий.

В р. 1876-ім став він редактором тодішнього орґану українців „Правда“, що виходила у Львові спершу 2 рази на місяць, а відтак що місяця. Цей часопис редаґував він від ч. 13-го — до своєї смерти і заповняв її плодами свого талановитого пера. Він вляв у неї живого духа і зробив її інтересним часописом. Щоби притягнути до неї як найбільше читачів, написав для неї під прибраним іменем Василь Барвінок і помістив в ній дві повісти („Виїмки з галицького життя“), а саме „Скошений цвіт“ в р. 1877, що відтак вийшла окремим виданням з присвятою, як надруковано на всіх примірниках: Ользі*** (властиво Ользі Гузарівні), що було увидшено вповні тільки на пятьох (5) примірниках), — і „Сонні мари молодого питомця“ в р. 1879-ім. Ці твори малюючи вірно побут наших священичих родин (сам автор, як відомо, був поповичем) вельми подобалися нашій публиці і діждалися другого видання. Перша повість вийшла вже по смерти автора в р. 1884-ім в Кракові в польськім перекладі під заг. Skoszony kwiat, wyjątek z galicyjskich obrazków, napisał Wasyl Barwinok — powieść tłomaczona przez W. H. — п мишера в Przegląd-і Polsk-ім“ у випуску за падолист і грудень з переднім словом універс. професора Станіслава Тарнавського.

Пишучи ці повісти, відчитував мені автор деякі уступи з них.

Пригадую собі, як відчитував мені дуже пластично написаний уступ про гру фербля в гостині у священика (Початок ІІ-ого розділу повісти „Скошений цвіт“). Знаючи, що автор не вмів грати в карти (і взагалі не любив сеї гри) питаю його, як він міг сю сцену так живо і вірно описати.

— Та де я її сам писав, — відповідає. — Її на мою просьбу виготовив Омелян Партицький.

А відомо, що проф. Омелян Партицький, вельми заслужений редактор „Ґазети школьної“, „Зорі“ та видавець ріжних наукових і белетристичних творів, скінчив свого часу теольоґію, тож був у львівській семинарії в тім часі, коли такий спорт, як гра у ферблі, був там дуже в моді.

Повість „Скошений цвіт“, як мені відомо з оповідання автора, є взята з життя і має особистий підклад, бо героїня повісти Маланя не була байдужа серцю автора ще з часу, заки вийшла замуж. Автор виявив передімною дійсні імена героїв повісти, місце подій тощо.

В рр. 1877 і 1878 я помагав В. Б-ому при видаванні „Правди“: робив коректу і вів бібліоґрафії.

—.—

Майже до самого кінця 1870-их рр. галицькі „народовці“ вели виключно культурно-освітну роботу і до політичних справ практично не мішалися. Політикою займалися виключно так звані „тверді“ (з виїмкою двох людей українських переконань — Стефана Качали і Юліяна Лаврівського), котрі ділилися на два відломи: „Рутенців“ і — „Руских“, з яких останні стояли на основі Наумовичівської програми з р. 1866. Та вже в другій половині 1870-их рр. передові уми галицьких народовців, котрі зосереджувалися коло „Правди“, приходили до пересвідчення, що вже час вийти з резерви і не лишати політики виключно в руках „Рутено-русскихъ“. В 1879 р. відбувалися при участи д-ра Корнила Сушкевича, д-ра Олександра Огоновського, проф. Юліяна Романчука, Наталя Вахнянина і Дамяна Гладиловича та Володимира Барвінського наради в повищій справі, а як їх вислід почала 1. жовтня 1879 р. виходити два рази на місяць „Батьківщина“ під редакцією Юліяна Романчука.

Я, скінчивши правничий виділ в липні 1879 р., перебував на селі у моїх родичів і приготовлявся до третього правничого іспиту, коли в жовтні зовсім ненадійно одержав мій батько почтою „Батьківщину“. Поява цего політичного двотижневика, призначеного для сільського народу, редаґованого вміло, цікаво і приступно, зробила загалом в цілій околиці дуже добре враження, котре і при дальших числах, видаваних незвичайно точно і старанно, ще більшало. Це був справдішний перелім, якого дальшим вислóвом була оповістка при кінці грудня, що з новим 1880-им р. старого стилю почне появлятися два рази на тиждень український політичний часопис „Дѣло. Пригадую собі добре, як одержавши цю оповістку під заголовком „Запросины до предплаты на руску политичну часопись „Дѣло“— з підписом: Отъ выдавництва часописи „Дѣло“. Отвѣчаючій редакторъ: Михаилъ Коссакъ“ — ми обидва з покійним моїм батьком та наші околичні сусіди ждали нетерпеливо на появу Дѣла“. Вкінці діждалися.

Справа видавання нового, і то українського часопису, котрий мав конкурувати з москвофільським „Словом“ і виперти його в переважній части з рук дотеперішних його передплатників та придбати їх для себе, не була зовсім легка. Треба було братися до сего дуже вміло й обережно. Як довго і тяжко недужому чоловікови не може добрий лікар подавати відразу надто драстичні хоч і цілющі середники і у великих давках, а мусить призвичаювати до них орґанізм хорого лагіднішими середниками і малими їх давками, так і редакція часопису, що мав відтягнути [...]

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

Як то було при народинах „Діла“.

(Спомин зперед сорок восьми літ.)

Я був тоді урядовцем Т-ва „Просвіти“ з платою 15 злр. місячно за три години щоденної роботи.

Тоді Т-во „Просвіта“, „Руська Бесіда“, акад. Т-во „Дружний Лихвар“ містилися при вулиці Краківській ч. 14. на І. поверсі.

Працюючи в адміністрації „Просвіти“ я мав нагоду сходитися з старшою братією тодішних „українофілів“ або „народовців“, а як студент університету (тоді мене вибрали головою Дружного Лихваря) я був лучником поміж старшими народовцями і гуртком університетських студентів. Народовці стояли тоді на політичному полі дуже слабо. Український народ в Галичині репрезентували „старорусини“. В їхніх руках були засібні інституції „Народный Домъ“, „Ставропигія“, „Русская Матица“, і „Общое кредитовое заведеніе“, вульґо Крилошанскій банк (котрий вскорі скрахував) „Общество Мих. Качковского“ — „Русское Касино“ і добре підпомагане студентське Т-во „Академическій Кружокъ“. Орґаном старорусинів було „Слово“, що виходило двічи в тиждень під редакцією Венедикта Площанського, популярна „Наука“ редаґована о. Іваном Наумовичем, та „Русская Рада“, що виходила в Коломиї під редакцією Теодора Біловуса.

До старорусинів, котрі на політичнім полі гуртувалися в політичнім Т-ві „Русская Рада“ належали капітульні крилошани від св. Юра, і всі настоятелі українських церков у Львові.

Народовці гуртувалися в „Руській Бесіді“, „Просвіті“, Т-ві ім. Т. Шевченка, а молодь в Дружнім Лихварі. Ми мали політичний орґан „Правда“, що виходив двічи в місяць, писаний фонетикою і популярну газету, писану етимольоґією „Батьківщина“ вид. проф. Юліяном Романчуком.

До боротьби з могутним „кацапством“, яке грало першу скрипку, було у нас за мало сили.

Я чув нераз як старші народовці говорили між собою: „доки ми не спроможемося на наш орґан такого розміру як „Слово“, не вдіємо нічого“. Та багато людей наших вважало таку річ за музику будуччини, про що й думати годі. Але таких, що вважали це можливим, було більше, а до таких мрійників належали Володимир Барвінський, кандидат адвокатури, Олександер Барвінський професор учительської семінарії в Тернополі, Дамян Гладилович проф. ґімназії, о. Степан Качала, о. Олександер Стефанович, о. Заячківський. Інших назвиск я не памятаю, але було їх досить на провінції та у Львові.

Володимир Барвінський, тодішний редактор „Правди“, ще молодий чоловік, ентузіяст, чиста душа мов хрусталь, талановитий, гарний промовець, поет і письменник-публіцист, щирий, витрівалий, невтомимої заліаної енергії. Аж дивуватись приходить, що стільки енергії могло зміститися в його кволому, уломному тілі.

Між тодішними юристами українцями Володимир Барвінський попри д-рові Олександрові Огоновському мав вищі наукові аспірації.

Дамян Гладилович людина спокійна, витрівала, працьовита, енерґійна. Усею душею відданий народній справі, байдужий на розголос і славу і... на наживу. Працював в товариствах за дармо, приймав таку працю, за яку нікому не хотілося брати. Він був другом обидвох Барвінських.

Про Олександра Барвінського скажу тільки, що про нього тоді говорили: Барвінський зробить [illegible] чий Тернопіль руським Тернополем.

Мені здається, що думка заснувати свій політичний орган бодай такого розміру як „Слово“ зродилась з першу у головах тієї трійці.

На Різдво р. 1879 виїхав я за відпусткою з Просвіти на село. Сюда написав мені Дамян Гладилович, що гурток народовців вирішив видавати з новим роком 1880 політичний часопис двічі в тижні, який назвали в противенстві до „Слова“ — „Дѣломъ“. Писав мені про трудноші кого поставити начальним редактором. Фактичним редактором буде Володимир Барвінський, але номінальним він не може бути, бо того імення лякалися „плосколобі“ страх. Він же редагував апафтемську „куцохвосту“ (без йорів) „Правду“, а цього було досить, щоб його зненавидіти. А найважнішим було приєднання заблудшої братії, яка побачивши на орґані зненавиджене імення, певно не прочитає ні одного числа*). Гладилович закликав мене чим швидше вертатися до Львова, бо буде мене треба.

Перше число „Дѣла“ мало вийти на наш новий рік (14. січня н. ст.)

*) Я знав таких „старорусских“ хаснтів, котрі брали в руки фонетичне письмо через полу [illegible]

пути прихильників і передплатників від органу, до якого та до основ і кличів ним голошених вони літами привикли, так що ці основи і кличі ваїйшли, як то кажуть у їх кість і кров, не може поступати надто радикально, а тільки етапами.

Найважнішою і найпильнішою річю було найти талановитого і до вище згаданої мети відповідного редактора. Цього дійсно дуже тяжкого обовязку піднявся один з ініціяторів парад — Володимир Барвінський, котрий заявив, що перші місяці обовязується вести редакцію навіть безплатно, якщо адміністрація часопису не буде мати чим винагороджувати його праці. Це була справдішна жертва з боку молодого і вельми талановитого юриста, який завдяки свому талантові і вимові міг небавом стати першорядним адвокатом, міжтим як приймаючи на себе обовязки редактора, мусів резиґнувати зі своєї правничої карієри.

На тім одначе трудноші не вичерпувалися. Треба було ще найти якусь безбарвну людину, щоби підписувала новий політичний часопис як видавець і відповідальний редактор, бо підписування його фактичним редактором, що був загально відомий як горячий і безкомпромісовий українець, могло убити цілу справу в самім зароді. На це становище покликано Михайла Коссака, відомого тоді видавця доволі інтересного, як на ті давні часи, календаря „Львовянин".

Крім сего треба було новий часопис видавати не чисто українською літературною мовою і фонетичним правописом, але так званою галицькою мовою з домішкою „язичія", тоді загально вживаного в мові і письмі головно священиками, котрих в першому ряді треба було приєднати, — і етимольоґічним, як тоді називали „уґодовим" (навіть не шкільним) правописом.

Надто належало вистерігатися маркування українства і драстичних виступів проти „рутено-русских", яких тільки помало і обережно можна було відтягати від москвофільства та рутенства і звільна прихилювати до сего, що досі було для них як не осоружне, то принайменше дразливе.

Такого, дійсно дуже тяжкого, завдання піднявся Володимир Барвінський. Це було вже не так сповнення національного обовязку, як радше, як то вище зазначено, патріотична жертва з боку чоловіка, що досі стояв між провідниками української ідеї в Галичині. А зробив він сю жертву власне для поширення української ідеї в якнайширші круги. Наші люди, головно в краю, що не були втаємничені в цілий плян, не могли цього зрозуміти і висловлювалися з докорами супроти цього далекозорого патріота, підозріваючи його навіть, що він зрадив своїм дотеперішним ідеалам. Це оповідав мені сам В. Б-ий. Та такі підозріння не спинило його перед його постановою і поступованням, що мало дотеперішних культурників вивести на широкий політичний шлях. А для цеї мети не боявся він втратити на разі у деяких наших людей популярність.

Перше число „Дѣла" появилося на новий рік, се є вівторок дня 1. (13) січня 1880. За цілий рік вийшло 100 чисел. Своїм укладом не ріжнився новий часопис від інших тодішних політичних періодиків, а між ними і від „Слова", се значить: на першому місци була вступна стаття, далі другорядні статті, дописи, політичний перегляд, новинки, фейлетон і оповістки. Наслідуючи москвофільське „Слово", подавало „Дѣло" в окремій рубриці „Вісти епархіяльні". У фейлетоні першого і другого річника „Дѣла" поміщено між іншими також „Безталанне сватання", повість (в ориґіналі: „Образок з галицького життя") Василя Барвінка. Статті й дописи були без підпису авторів. За цілий рік стрічаємо під статтями підписи Стефана Качали, Іполита Дзеровича, Стефана Коцюби і Данила Лепкого, — псевдоніми: Полоянин (Олександер Барвінський) і Стефан Тихий (Володимир Гузар), — та початкові букви кореспондентів. Це свідчить з одного боку про обережність редакції, а з другого боку про те, що загал авторів, загально знаних патріотів українців, які писали в новім часописі, не мали відваги прилюдно виступати з отвертим лицем, щоби не шкодити „Дѣло-ві". В цім році піддав думку і перевів її в діло Володимир Барвінський, при помочі спільного комітету, зложеного з народовців і „твердих", обхід памяти цісаря Йосифа II. дня 29. падолиста і перше „Народне віче Русинів" — 30 падолиста. На обході мав Володимир Барвінський відчит: „О значеню Йосифа II для Русинів", а на вічу — велику бесіду при умотивуванні другої резолюції в економічних справах. Тими своїми виступами став ся В. Б-ий популярним між тою частиною нашого інтеліґентного громадянства, яке дотепер стояло вправді оподалік галицького народовства, але і з резервою поводилося супроти „русских".

Мова в статтях першого річника „Дѣла" не доконче чиста. Приходять там такі квітки, як: обстоятельства, ошацоване, дотичаща устава, духовне сіменище, мнініє, стосунки, впечатліне, — або такі вислови ,як: канонічну інституцію получили, пресенту получив, „Дѣло" виходить во Львові і т. п.

Другий річник „Дѣла" обіймає вправді також 100 чисел, одначе при часописі виходить 15-ого і останного дня кожного місяця літературний додаток „Бібліотека найзнаменитших повістей", котрий містить повість Г. Раймунда в 3 частях під заг. „В обороні чести". Мова в „Дѣл-і" в порівнанні з першим річником чистіша, зміст цікавіший, напрям український трохи виразніший. З дотичних статтей належить відмітити обширні звіти про загальні збори „Просвіти", „Народного Дому", „Общества Качковського", про вечер в память роковин смерти Шевченка (в новинках і в окремім фейлетоні), статті Стефана Качали: Чи примирене партій у нас можливе? Яка може бути згода межи Русинами? Хто має перевести згоду межи Русинами?, — та дві дописі з Київа, а між ними — другу з підписом Олександра Кониського. Крім сего фактичний редактор вже зважується признатися до сего і при кінці „Дѣла" бачимо надруковане: „За редакцію отповѣдає Володимиръ Барвѣньскій".

В р. 1882-гім виходить „Дѣло" (разом з „Бібліотекою найзнаменитших повістей") так само, як в двох попередних роках два рази на тиждень і обіймає 100 чисел. Від ч. 6. підписує часопис Володимир Барвінський вже яко: „Видавець і отвічальний редактор". Нова сензаційна подія, як процес Ольги Грабар і товаришів за злочин головної зради, що розпочався 12. червня і тривав до 28. липня 1882 р., з котрого „Дѣло" подавало незвичайно докладний і дійсно вичерпуючий зміст, приневолила його, як то кажуть, ще більше пустити українську фарбу, що виявилося особливо у довших статтях самого редактора під заг. „По процесі за головну зраду. I—V. Крім сего у фейлетоні містить редакція довші розвідки на нові закордонні українські видання, обширну розвідку (в 5-ти числах) під заг. Уманський сотник Іван Ґонта, ескиз Мирона*** Івана Франка Цигани, довгі звіти про святкування роковин Шевченкової смерти у Львові і Відні, звіт із зборів Общества Качковського та зі зборів віденської Січи, — далі допис з Харкова, промову Омеляна Оґоновського на загальних зборах „Просвіти", передну статтю: „Розрита могила" Т. Шевченка. Мова в переважній части поміщуваних статтей, як на той час — доволі чиста, хоч все таки попадаються такі слова, як: содержане, злочинство, мнініє, увіряємо, королевский і т. п. Що до правопису, то редакція не тільки не поступає вперед, але що більше при кінці річника, а саме в ч. 93 в справі „розголошування ложныхъ вѣстей, будьто бы „Дѣло" въ новым рокомъ мало выдавати ся фонетикою" — відповідає ось як:

„... Мы були перші, що усунули на бокъ всякій языковій и правописній споры, а звернули увагу на жизненній справы интересы народа. Въ нашой етимольоґічной правописи бачимо єдиный способъ сполучити всѣхъ щирыхъ Русиновъ австрійскои Руси для згодливои працѣ около добра народу, а понехати безплодній й шкодливій споры формальній. Се була, єсть и буде наша програма, и только консеквентнымъ переведенємъ сеи програмы подвигнулась на передъ наша справа народна якъ и на дальше буде подвигатись. Розсѣване высше згаданыхъ ложныхъ вѣстей показує, що у насъ еще не зовсѣмъ затихли люде злои волѣ, що якъ давнѣйше такъ и теперъ радй бы пхнути нашу Русь въ безвыходну пропасть безплодныхъ споровъ, партійныхъ страстей и сваровъ, що довго роздирали нашй силы на радость нашихъ вороговъ. Якъ доси такъ и на будуще зъумѣємо непохитно остоятись противъ тыхъ мерзкихъ интригъ и неустрашимо будемо служити нашой, всѣмъ дорогой справѣ руско-народной. Нинѣ згадуємо о тъхъ людяхъ злои волѣ не зо взгляду на нашу часопись, а зо взгляду на добро загалу нашои Руси..."

Четвертий річник має 146 чисел, бо „Дѣло враз з „Бібліотекою найзнам. повістей" в 1883 р. виходило тричі на тиждень, а саме що вівтірка, четверга і суботи. Підписував його В. Б-ий „яко видавець і одвічальний редактор" та не довго, бо тільки перших вісім чисел. Дня 3-ого лютого 1883 р. наступила катастрофа, а саме — смерть Володимира Барвінського. Не була вона так зовсім несподівана. Покійний почувався вже в половині 1882 р. не конче здоровим і за порадою лікарів удався для ратовання здоровля до Карлових варів, де пробував від 16. серпня до 18 вересня, так що в часі його неприсутности заступав його Антін Горбачевський. По повороті з Карлових варів стало йому трохи краще, він відзискав гумор і енерґію до праці. Та це не тривало довго. По Різдві 1883 р. стан його здоровля погіршився і мимо заходів славного в тім часі львівського лікаря д-ра Кжечуновича та старанного догляду з боку брата Олександра, не вдалося ратувати йому життя. Умер в 33-ім році життя.

Перед смертю зробив завіщання, котрим записав видавництво „Дѣла" Антонови Горбачевському на влас-

1880. Як я вернув до Львова застав тут важні приготовання. Треба було як так наладнати редакційний апарат, адміністрацію, ділові книжки, роздобути адреси, бо адреси, які мала „Правда" не вистарчали. Уся та праця спиралася на головах двох людей: Володимира Барвінського і Дамяна Гладиловича. Перший обняв редакцію, другий адміністрацію. Все інше ставало в ряди принагідних помічників. Відповідальним редактором поставлено старого Михайла Коссака, колишнього редактора „Правди" з перших років. Він був львівським міщанином і власником камяниці при вулиці Театинській недалеко Високого Замку.

Володимир Барвінський виступив з адвокатської канцелярії і посвятився редакторській праці. Йому, а опісля його помічникові Іванові Белеєві мусіли видавці забезпечити істнування у Львові. Гладилович піднявся вести адміністрацію даром. Адміністрація, як відомо, вимагає немалої праці й уваги. Треба було вести касову книжку, список передплатників, рахунок анонсів. До адміністрації належала і експедиція часопису, до якої два рази в тижні треба було приладити адресові картки, почтові опаски і т. п.

Після тодішного закону ґазету, що виходила двічи в тижні, треба було видати на оштемпльованому папері, а за ґазету зложити кавцію, щось чи не 3000 зр.

Ту кавцію зложив потай перед владою виділ „Просвіти" з грошей, подарованих їй Володиславом Федоровичем з Вікна.

Надходив день нового року, в якім мало вийти 1 ч. „Дѣла".

Дня 12. I. сказав мені Гладилович, що він заступить мене в канцелярії „Просвіти", а я маю від рана ходити з Барвінським по митарствам для полагоди видавничих формальностей. На другий день рано я прийшов в 8. годині до редакційного льокалю, котрий містився зараз через сіни від канцелярії „Просвіти". Наняли дві кімнати: в передній містилася адміністрація і експедиція, в другій мешкав Володимир Барвінський і тут була редакція.

Прийшовши сюди я помітив, що Барвінський дуже знесилений. Був блідий, очи йому світилися як людині в горячці і руки дрїжали.

—Ви щось нездужаєте, кажу я.

Він всміхнувся болізно.

— Я знемігся, бо не спав сливе цілу ніч, роботи було багато. В сьоґоднішне число я вилив багато труду, бо від того багато залежить, яке вийде перше оказове число.

Зараз підійшов Гладилович і каже до мене:

— Добре, що прийшли на час — виняв з кишені якісь цінні папери і передав Барвінському. Це була кавція. Придивився до Барвінського і теж помітив, що він нездужає.

Як ми виходили, Гладилович шепнув мені непомітно до вуха:

— Вважайте на нього, щоб де не зімлів на вулиці.

Гладилович пішов до школи, а ми оба за ділом.

— Поперед усього треба зложити в уряді депозитовім кавцію, каже, не хочеться мені з чужими грішми ходити по місті.

Першу формальність поладнали в депозитовім уряді і взяли квіт.

— Тепер треба нам йти до намісництва до бюра X. опісля на поліцію до пресового комісаря Заячківського...

Та лиш ми вийшли на вулицю Барвінський зблід ще дужче, чепився моєї руки і пристанув. Я помітив, що з ним не добре. Дрїжав усім тілом. Я піддержав його. Він сердешний похитав головою і каже:

— Зі мною щось не добре. Я мушу йти в хату, а ви йдіть самі. Тільки, жалься Боже, поладнайте все, що вам Заячківський скаже, бо вся наша праця пропала і вийде для нас великий скандал, поліція забере весь наклад — ну, поспішайте.

Передає мені кілька писем. Бачу, що йому дріжать руки.

— Не турбуйтесь, я все зроблю, але перш за все проведу вас у хату. Ми пішли пішки, бо фякра не було під рукою, хоч Барвінський напирав на мене, щоб його лишити і поспішати.

Провів я його аж під двері, а відтак пересьвкуючи по три східці в долину помчав я до намісництва. Мені здавалося, що за яких дві години буду з усім готовий. Та мені лиш так здавалося. В намісництві прийшлось піджидати на свою чергу, а коли прийшов перед лице його світлости, і поклав перед ним депозитового квіта, то він знайшов зараз якусь неформальність і післав мене справити її в депозитовім уряді.

Звідсіль знову до намісництва, відтак до поліційного бюра пресового, знову до намісництва, знову до поліції, а всюди треба було вижидати своєї черги. На прикінці сказав мені комісар Заячківський, що треба ще якоїсь заяви відповідального редактора.

Біжу до редакції, бо не знаю, де мешкав Михайло Коссак. Застаю Барвінського на ліжку, лежить мов

**) „Правда" мала в цілім своїм при[illegible] 300 передплатників.

ність. Не діялося, крім свідків заввішання, також в присутности кількох близших йому людий, між котрими був і автор них стрічок.

Похорони його відбулися 5. лютого під проводом епископа д-ра Сильвестра Сембратовича при великім здвиґі народа. На похоронах промовляли — при винесенню домовини проф. Наталь Вахнянин, а над гробом на личаківському кладовищі о. д-р Йосиф Левицький, катихит покійного, — бурмістр місточка Розділ Філер, унів. проф. д-р Олександер Огоновський, студент фільософії Іларіон Грабович і редактор „Strażnic-ка" і „Sztandar-у Polsk-ого" Ян з Олексова Гнєвош. В короткому часі збудовано на його могилі зі складок галицьких українців гарний памятник, скомпонований артистом Р. Левандовським.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Соціяльно-політичні змагання наших народовців з кінцем минулого століття.

Народовцями називалась перша група галицьких українців (русинів), що організувалася в окрему партію проти галицьких руссофілів. Коли галицькі руссофіли щораз більше наближувалися до единства „русского" (російського) народу, то наші народовці (українофіли) підіймали щораз виразніше ідеольоґію **самостійности українського** народу. Та отся національна ідеольоґія народовців мала також свій підклад соціяльний, — бо вони обстоювали засади **рівности усіх суспільних клас і вольности для всіх.** Тому народовців прозивано: хлопоманами.

А до того треба знати, яке було руссофільство галицьких старорусинів. Воно було не тільки політичне, але й національне. Чехи були руссофілами політичними, — добачуючи в Росії охорону всіх народів славянських, але кожний чех був проте чеським патріотом і ніколи не вирікався своєї чеської народности в користь російської. Натомісць галицькі руссофіли вирікалися української народности і її ненавиділи, а визнавали себе „русскими", значить приналежними до народу російського. Вони бачили в царській Росії свою будуччину і безглядно **осуджували всякі визвольні змагання.**

Діяметрально противне становище займали наші народовці, бо вони, визнаючи себе українцями, вважали Росію ворогом українського народу, та поборювали російський імперіялізм. Отсим пояснюється становище галицьких поляків до наших народовців в сімдесятих роках минулого століття. По програних повстаннях — поляки були найзавзятішими ворогами Росії, що не допускала до відновлення польської держави, і тому вони схилювались на бік наших народовців, щоби мати союзника проти Росії, — сподіючись, що українці поможуть їм відбудувати Польщу. З сеї причини і рації галицькі поляки були тоді завзятими ворогами руссофілів.

Підхоплюючи ті обставини галицькі руссофіли вели пропаганду проти наших народовців, пятнуючи їх **ляхоманами.**

У відношенні наших братів з Великої України до галицьких народовців знаменним е „Одкритий лист з України", висланий в р. 1873 до редакції „Правди" у Львові, в котрім між іншим сказано було: „Хто хоть би і признавав федералізм країв і рівноправність народностей, але при тому не держиться у питаннях політичних і соціяльних: основ свободи і народоправства, а у питаннях культурних — свободи розуму, той хай не поклинується на народ і народовців на Україні". Автором цього листа був професор Михайло Драгоманів, — **представник нового українофільства: радикального.**

До зясування соціяльно-політичного становища галицьких народовців прийшло аж в р. 1892. Тоді приймили вони в народній програмі політичного товариства „Народна Рада" у Львові такі постанови:

„Ми Русини галицькі, **часть народу русько-українського,** придержуючися державно-політичних заявлень програмових „Ради Народної Руської", з року 1848, перших загальних зборів „Народної Ради", з року 1888, руських народних послів соймових з року 1890 і руських послів ради державної з року 1891, хочемо всесторонного і свобідного розвою нашої руської народности як **самостійної народности словянської,** а свідомі **своєї індивідуальности національної** і культурної, бажаємо успішного розвою руської суспільности в напрямах: просвітнім, економічнім, культурнім і політичнім"... та „хочемо освідомляти наш руський нарід зі всіми здобутками здорового поступу і науки, — стоячи на основі поступово-демократичній".

Та вже в р. 1899. дійшло до поширення народної програми на **основі національно-демократичній.** В ній програмі сказано між іншим: „Змагаємо до того, щоби загал нашого народу в Австрії здобув собі як найбільший вплив на законодавство і адміністрацію в державі, краю, повіті і громаді, а се дорогою повного здемократизовання законодатних і репрезентаційних інституцій"... та в справах економічних „Змагаємо до того, щоби наш нарід дістав в свої руки средства продукції, передовсім землю та розвинув у себе свій власний промисл, торговлю і кредит і в продукції, кредиті та торгові визволився від зависимости і визиску із сторони інших народів і країв".

Вкінці, в політичну плятформу принято тоді: „щоби цілий українсько-руський нарід здобув собі культурну, економічну і політичну самостійність та зєднався з насом в одноцільний національний орґанізм, в якім би загал народу в свою загальну корнсть орудував всіми своїми справами: культурними, економічними і політичними".

Але тоді вже галицькі поляки не схилювалися на бік наших народовців, значить галицьких українців, бо бачили виразно їх самостійницькі змагання, а нова всепольська партія кинула клич до Росії і стала кокетувати з галицькими руссофілами.

Ось так група народовців, що зорганізувалась була в партію народну та опісля поширилась в партію національно-демократичну, поклала національні і соціяльно-політичні основи українства на галицькій землі.

В тих часах було наше „Діло" провідним, політичним органом галицьких українців та на цім становищі воно видержало до цього дня, і цьому видавництву завдячуємо в дуже великій мірі створення основ української нації — в нашому громадянстві.

Д-Р АНТІН ГОРБАЧЕВСЬКИЙ.

Ретроспективні рефлексії.

Русофільська пропаґанда серед українців Галичини, що почалася з того часу, як проф. Погодін в 50 роках м. ст. навязав зносини з деякими виднішими галичанами задля проведення в життя словянської взаїмности, йшла безперервно цілі десятки літ без якогось сильнішого відпору з боку людей, що представляли українську національну ідею. Після поражки австрійських військ під Садовою в липні 1866 р. москвофільська пропаґанда, якої кристалізаційною точкою стало львівське „Слово", прибрала різкіші форми та йшла під кличем етнічної єдности українського народу з московським. Один з редакторів „Слова" видав навіть брошуру, в якій силувався доказати, що „малорос" може вивчити великоруську мову протягом одної години. Велика частина галицької інтеліґенції, що була постійними читачами „Слова" та подібних йому публікацій, підпала під непереможний вплив редакторів цього часопису та дала в себе вмовити, що галицькі українці нічим не ріжняться від москалів. З впертістю фанатиків відкидали вони всяку критику їх становища, бо для них рішаючим і непохитним був авторитет часопису, якому вони безумовно вірили.

В 60 роках 19 віку згуртувалися елементи, що стояли на становищі самостійности українського народу, та відрубности його мови від мови польської і російської в партію народовців, які і виступали в своїх органах, як „Мета" — „Правда" проти москвофільської пропаґанди. Одначе дискусія в тих часописах не могла мати великого впливу на формування публичної думки. Часописи народовців не виказували передовсім значного тіражу, а відтак як друковані фонетичним правописом, були людьми з табору „Слова" просто бойкотовані. Поза тим пресові орґани народовців появлялися в довших відступах часу і не могли обняти всіх біжучих питань життя, та реаґувати на кожне явище, яке приносила хвиля. За причину до неґативного становища людей, піддавших під вплив москвофільської пропаґанди, служило й те, що в часописах та книжках, видаваних народовцями, введено переняті з українського літературного слівника менше вживані в Галичині слова. Словом всяке писання, яке появлялося друком фонетичним правописом, було для сфанатизованих галицьких москвофілів не тільки не до приняття, але й не до знесення.

Тому, хто хотів при допомозі друку впливати на загал галицької су-

---

мертвий, блідий з перевязаною головою, покріпляє себе чорною кавою. При ньому стоїть Гладилович.

— А що? — питають оба.

— Чорт знає що. Ще якоїсь декларації жадають на поліції.

—От, бачите, я забув її взяти — там на столі лежить, каже слабим голосом Барвінський.

Узяв я папір і помандрував на вулицю Театинську під вказане число. Йду вулицею під гору аж задихався. Мені було спішно, бо комісар Заячківський, котрого я знав з студентських зборів, заявив мені з дуже чемною усмішкою (знаєте, як поліційні комісарі чемненько вміють усміхатися), що як до шестої години не будуть всі формальности поладнані і не принесу йому дозволу з намісництва, то він з болем серця буде мусіти забрати нам увесь наклад.

Хоч вже було геть з полудня, то про обід я й думати не міг. А я був лише по студентськім сніданні: чайок з молоком за два крайцарі і кусок пісного хліба. Я почував голод здорової молодої людини, що від рана набігалася доволі. Я задурював голод папіросами.

Добіг я до Коссака і вийшов сходами на поверх. Була дуже гарна днина і сонце хоч світило косо, таки добре нагрівало.

Коссака побачив я перший раз. Чоловік вище пятьдесятки та „в тілі". Така сама його дружина. Я застав їх при обіді, перепросив, що діло пильне і сказав про що річ йде.

Попросив мене сідати, зняв серветку з під доволі значного підбородка і пішов у прибічну кімнату **за пишучим приладдям. Я мимо волі поглянув на стіл, звідкіля доходили до мойого носа умилительні пахощі вепрової печені і примащеної капусти. Уявіть собі, усі голодні люди, мої почування від цих пахощів, котрі не були якимсь міражом голодної людини.** бо на двох полумисках я бачив тілесними очима вепрову печеню і добре примащену капусту. Мені вмент прийшло на думку, що з того вийшлоб, якби я так присів до стола, заспівав: „де згода в семействі"... і взявся враз з ними споживати дари божі.

Я, розуміється, цього не зробив, але мене взяла люта досада на тих всіх, що можуть їсти вепрову печеню з капустою. Мені здається, що апостоли соціялізму перед написанням одної пролетарської статі попеpед усього добре зголодніли і дивились, як буржуї їдять такий обідець. Бо мені тоді здавалося, що Коссак страшно погана людина і він мені в тій хвилі не злюбився.

Але нагадав я мій обовязок, забрав підписаний папір і втік перед спокусою. Знову поступив до намісництва і по довгім вижиданні на референта, добув посвідку.

Пішов я з тим до пресового бюра і поклав перед всемогучим комісарем посвідку. Він її переглянув, знайшов усе в порядку, подав мені руку і сказав врочисто:

— Щасть Боже!

Вискочив я з поліції мов Давидовий камінець з праці. Вже вечоріло. Світилися та шипіли ґазові ліхтарні по вулицях. Я відотхнув повною грудю, але почув болючий голод і втомлення. Хоч як мені хотілося побігти до моїх посилателів з доброю новиною, то я перш за все поступив до найближчої молочарні і випив аж два горнятка теплого молока, та зїв аж дві булки. Як празник, то празник.

Я переконався, що в такім стані найкращим ліком є тепле молоко, Відразу кудись утома поділася і я повеселішав. Я сповнив як слід поручене мені діло та йшов до редакції вдоволений. Там застав я Барвінського, що вже встав з ліжка, і Гладиловича. Вони дожидали мене нетерпеливо. Коли я звістив, що все гаразд полагоджене обв дуже зраділи і стискали мені руку.

— Слава Богу, а ми боялися, що лиха доля вистроїть нам якого фігля.

— А чи ви їли сьогодня? питає Гладилович.

— Не було часу. Я бігав од Анни до Каяфи і так день зійшов. Тепер випив молока, тай буде з мене.

Дивлюся, а перед Гладиловичем на столі лежать посортовані купочки адрес. Післали зараз служачого до друкарні за накладом першого оказового числа „Дѣла" з датою 1 (14) січня 1880.

— Завтра будемо експедіювати, каже Гладилович. Я казав Теодорові розварити арабської ґуми, та не знаю, як до того братися...

Я був змалку аматором переплетником і знався на клею добре. Пішов зараз до міста, купив пів кіля крохмалю, кілька квачів і горняток. Розробив крохмаль водою і поніс до Теодора зварити. За той час приніс Теодор під одною пахою увесь наклад.

Я став складати в четверо і наліплювати картки з адресами так, як це я бачив на ґазетах, що приходили з почти. Гладилович посортував числа стемпльовані від нестемпльованих.

Тому, хто цього не знає, скажу, що „во время оно" треба було носити папір призначений на друк ґазети, яка виходила найменше

спільности, мав перед собою проблему як до цеї суспільности говорити. Така проблема стояла перед Володимиром Барвінським і гуртком його товаришів, які зважилися на видавання політичного часопису, що мав би впливати на загал галицької суспільности і зорганізувати її для суспільного вирішення політичних питань. Основник „Діла“ мав перед очима всі трудноші, звязані з виданням часопису, який відповідав би національному напрямкови, а появлявся в формі, яка після дотеперішнього досвіду давала притоку до бойкотування. Кермуючися цими зглядами В. Барвінський рішився видавати „Діло“ т. зв. етимольоґічним правописом. Появилося перше оказове число часопису принято на загал прихильно. Бо хоч дехто з осіб, яким його післано, звернув число редакції, то переважали ті, що часопис задержали і післали передплату. Богато споміж читачів „Слова“, що передплачували його тому, що не мали ніякого іншого часопису, стали постійними передплатниками і прихильниками „Діла“. Деякі з тих, що вважалися досі сторонниками москвофільського напрямку, погодилися з програмою „Діла“ і виявляли в листах писаних до редакції, своє зацікавлення справами трактованими на його сторінках, а навіть посилали дописи або намічували теми, які по їх думці належало обговорити в часописі. Зацікавлення до часопису виявив між іншими проживаючий на Мазурщині директор ґімназії Теодор Біловус, що присилав статті до поміщення в „Ділі“ та підносив ріжні актуальні питання. Таксамо цікавився „Ділом“ знаний тоді о. Лука Цибік, який проживав у Варшаві, а який зберігав повні комплєти річників видавництва і як що не дійшло його яке число ґазети, він домагався негайно його висилки, щоби мати в комплєті цілий річник ґазети.

Коли згодом навязалися нитки симпатії між видавництвом і його читачами, стала редакція вводити реформи, перемінюючи етимольоґічний правопис Мих. Осадци, яким писані були перші річники ґазети, на т. зв. шкільний правопис, а вкінці заступило цей останній фонетикою. Разом з тим поступало також виправлювання мови: усунено перестарілі і неправильні слова і звороти, так що „Діло“ вбралося в одежу, в якій воно тепер на зверх виступає. Читачі „Діла“ приймали і засвоювали собі його ідеольоґію і якщо галицька область виказує нині поважний гурт національно свідомих громадян українців, що леліють і бережуть найвищий ідеал нації та дорожать всяким обявом збірного національного життя, то велика в тому заслуга часопису „Діло“, яке почавши пропаґанду української національної ідеї на терені Галичини серед дуже невідрадних відносин, своєю працею створило громадян, які гордяться тим, що є українцями.

ЯРОСЛАВ ОКУНЕВСЬКИЙ.

Стара Русь на Галицькій Землі.

Західні народи Европи, принявши християнську віру підпали під вплив римської культури. Латинська мова стала мовою західньо-европейської культури і приноровлена до тогочасного життя мовою урядових актів і розговірною мовою у вищих образованих верствах.

В XVIII. віці спорили ще в Німеччині, чи німецькою мовою можна висловлювати фільософію й інші стислі науки. В Польщі вживали латинської мови в урядуванні та письмі між вищими верствами в 18 віці, а в Угорщині навіть до половини XIX. віку. І на Україну заходив вплив латинської мови та культури. Наприклад Гальшка Острожська писала свої листи з жалобами до німецького імператора латинською мовою.

Русь, принявши християнство з Візантії, підпала під культурний і політичний вплив Царгороду. Вся вища єрархія була із еллинів. Як радувалася Русь, коли вел. князь назначив епископа в Київі із Русі. Як тепер на всяких фінансових і політичних дорадників новоповсталі держави виписують собі знавців з Анґлії та Америки, напр. Кеммерер і Девей в Польщі, Паркер в Німеччині і т. д., бо раса анґлійсько-американська веде тепер в політиці і фінансових справах перед у світі, так це ділося тоді з Візантією і візантійцями у нас на Русі і навіть на дворі імператорів Карла Великого і Оттонів в Германії.

На Русь приходила візантійська культура в еллинських оригіналах і в старославянській мові, що Русі була близшою та більше зрозумілою.

Пригадаймо собі, що Львівська Ставропігія виписала собі еллина Ласкаріса, що в братській школі був там учителем і видав граматику і словарь еллино-славяно-руський. Старославянська мова стала на Русі книжною мовою. Мелетій Смотрицький із Галицької Землі уложив першу граматику старо-славянської мови, якої віками вживали як підручника у Московщині і тепер ще вживають у Сербії.

Під впливом життя держави Рюриковичів і литовсько-руської утворилася згодом із старославянської, української та білоруської мови актова мова або вищий „слог“, якого в письмі і бесіді уживали всі культурні верстви давної Русі.

Горді були в почутті своєї культурної вищости ті старі Русі оборонці благочестія. Кріпко стояв князь Острожський в своїм культурнім осередку в Острозі. Гордо несли свій благочестивий і національний стяг братчики Ставропігії у Львові, брацтво у Вильні і Могилянська Академія в Київі. Панове шляхта з Волинської Землі, почувши себе обидженими в своїм національнім почуванні, ухвалили на соймі і домагалися, щоби в канцелярії його величности короля в Кракові письма висилалися до них в руській мові і руським письмом. Славяно-руської мови уживали загально в актах, і в бесіді на всіх землях української території. Петро Великий писав в тій мові листи до Мазепи, уживали її на українських землях під Польщею і на Закарпатті під Угорщиною і навіть у Господарстві молдавськім була вона офіційною мовою.

Згодом пішли на Україну впливи західньо-европейської культури з латинською мовою, а в польській державі і польською мовою. В Могилянській Академії в Київі і в львівській Ставропігії заведено науку латинської мови. Оборонці благочестія писали проти закидів єзуїтів скарги і Гозіюса по латині і по польськи. Богдан Хмельницький писав свої універсали по польськи. Але вся Русь, всі ті оборонці благочестія, що в той час було єдиним висловом національного почування находили в славяно-руській мові опору своєї національности і вважали ту мову символом своєї руськости.

На історичну сцену вийшла нова верства з української нації козацтво. Козацтво перейняло в свої руки захист і оборону благочестія і нації. На українській народній мові складалися пісні про подвиги козацькі в думах. На козацькій території появилися й перші спроби введення народної мови в літературу. Котляревський, Гулак-Артемовський, Квітка-Основяненко, Шевченко уроженці Придніпрянщини. Придніпрянщина зробила перший крок і дала почин, а звідтіля поширився той напрямок на всі землі заселені українцями. Те, що Петрарка і Данте-Аліґієрі зробили в Італії у XIII. і XIV. віках, покинувши латинську мову і принявши народну мужицьку мову як признаку окремої нації, те почалося у нас на Україні з кінцем XVIII. століття. Перемога народнього напрямку не приходила легко.

На західних окраїнах в Галичині і на Закарпатті, там де українці вели і ведуть затяжну боротьбу за своє національне обличчя і за віру свою батьківську, там стара тверда Русь не піддавалася. Консервативна стара Русь, уважаючи символом своєї нації славяно-руську мову, не була здібна приняти в свою душу таких новаторства як пар. мужицький український язик. Тих, що стали на українській народній платформі, уважала стара Русь за відступників. Ляцькою інтригою уважалося все українство. Кулішівка, „дух святий при нас“, була видумкою сатани і проєктом на zniszczenie Rusi.

Кулішів переклад святого письма на українську мову вважали святотацтвом і богохульством. „Хай дуфає Сруль на пана“ (да уповает Ізраиль на Господа) підіймали представники старої твердої Русі на глум українську народню мову у святім письмі.

„Язиком пастухов і свинопасов“ називав Денис Зубрицький українську мову. Найконсервативніший елємент в кожній нації, який представляє всюди священство, у нас в Галичині званий від осідку найвищої єрархії Св. Юр не дав дозволу на друкування „Русалки Дністрової“ у Львові, та мусіла вона появитися аж у Будапешті. Св. Юр сконфіскував її, коли прибула до Львова і переслідував священиків Шашкевича і Устіяновича, авторів Русалки. Св. Юр уживав на Галицькій землі найдовше вищого „слога“ в своїх офіціяльних письмах аж до часів митрополита Сильвестра Сембратовича.

„Язиком свинопасів“ називали тверді оборонці латинської культури поезії Данта і Петрарки. „Язиком свинопасов“ називали старосерби „Песме српского народа“ Вука Караджича. І італійська мужича мова і сербська стали мовою культури і життя італійської і сербської нації. Українська мова свинопасів здобувала все ширші й ширші круги в українськім суспільстві. Боротьба між вищим „слогом“ і українською народньою мовою скінчилася в XIX. віці цілковитою побідою народнього українського напрямку. На Закарпатті ведеться та боротьба ще далі і в XX. віці.

У свойому хлопячому і молодечому віці переживав я ту завзяту боротьбу між Старою і Молодою Русю дуже болючо. З любовю і щирим поважанням горнувся я до старої Русі, якої твердими заступниками були мій дідо Іван Кобринський і його брат Йосафат Кобринський, що всю Гуцульщину і Покуття зїздив, збираючи жертви на „Народний Дім“ у Львові і в Коломиї. Стоять перед моїми душевними очима і в памяти моїй поважні постаті о. Бурачинського і Криворівні, де так часто гостював Яків Головацький, Острожинський з Ясенова, Зварич з Соколівки і о. декан Лісевич з Кутів.

Пригадую собі як раз на ферії до Яворова приїхали мої вуйки Никола і Теофіль Кобринські по матурі з черновецької гімназії. Оба прегарні молодці приїхали в козацькому убранні, в широчезних шараварах з червоними поясами і в смушевих шапках. Вони козакофіли, маленькі українці (!), а якими Стара-Русь вбачала польську інтригу і називала їх відступниками.

Якось вечером читав вуйко Теофіль Шевченка „Гайдамаки“. Нам хлопцям

чи на тиждень до уряду цлового і там вибивали машинкою на однім ріжку аркуша печатку „Цайтунґс-штемпель“ і за кождий аркуш платилося по одному крайцару. Був ще такий „Календерштемпель“ по 6 кр. від примірника календаря, котрий треба було прибити перед розпродажею.

Гладилович був ощадний чоловік і давав одну частину чисел друкувати без стемпля. Ті примірники клав окремо, відщипував кінчик газети, де прибивано стемпель і такі числа роздавав своїм пренумераторам, що брали собі число в редакції.

Того дня ще довго в ніч ми „фальцували“ „Дѣло“, і наліпляли адреси.

Про цей день я не міг би сказати за тим мудрим римлянином: Diem perdidi, amici!

II.

На другий день випадав наш Новий рік. Від саміського ранку я експедіював „Дѣло“ з Гладиловичем. Не то, що не міг піти до церкви, але навіть прочитати оказове число, хоч як мене кортіло. Барвінський вже підвівся і приходив до нас від часу до часу та придивлявся до нашої роботи.

Щойно по 12 годині пішов я на мій абонований обід за три шістки, вернувся зараз, і знову до роботи.

За часок вернувся і Гладилович з обіду. Дивлюся, а він витягає з кишені якийсь пакетик.

— Господи!—думаю собі.—Гадав, що вже всі картки ось-ось виліплю, а тут знову нова пачечка.

Але то не були адреси лиш два свіженькі пампушки, які мені приніс з дому.

Та колиб то лиш сама робота без перепон, то можна було раньше упоратись. А то що хвилі приходить хтось з приклонників „Дѣла“, приносить нові адреси, а дехто таки диктує назвиска. Треба не лиш нову картку виписати, але й сконтролювати, чи вже такої адреси не було.

Нарешті вже смеркалося, як ми виладили експедицію і післали на почту.

Та зараз за два дні став нам листонос приносити завернені примірники з ріжними дописками. Ось вони: Adressat unbekant", „Annahme verweigert“ — „не приймаетъся“ — „нехватаетъ денегъ“ — „соромъ, такую паскудь издавати“ — „до чего доходитъ на нашой св. Руси“! А були ще й такі дописки нецензурні, що годі їх тут повторяти. Були і французькі дописи „refusè“ зза кордону з Волочиськ, бо ми вислали кілька примірників на В. Україну. А далі стали приходити і письма від прихильників і ворогів, з гратуляціями, порадами, дописами, а то і з лайкою.

А попри те стали приходити і замовлення, а то і жовтаві перекази з грішми. Я залюбки дивився, як Гладилович з нетерплячкою дивився в руки листоноса, скільки приніс тих жовтавих папірчиків. Від цього залежав його гумор на цілий день.

Та зараз за два дні трапився нам великий клопіт. Приходить рано до канцелярії „Просвіти“ Гладилович сумний як хмара.

— Нещастя, каже, все возьме в лоб. Уявіть собі: вчора вже пізно в ніч приходить Влодко (Барвінський) схвильований аж дріжить усім тілом, і каже крізь плач, що дістав депешу про смерть матері, і мусить їхати на похорон. Мені так стало його жаль, що навіть не посмів спитати, що приладив до другого числа... Воно певно не вийде. От взялись ми з мотикою на сонце не обдумавши гаразд такої евентуальности.

Я знав Гладиловича, як великого пессиміста, котрий на все дивився крізь чорні окуляри, і все здавалося йому страшнішим як було справді.

—Якось воно буде, кажу, підемо до редакції, переглянемо, що вже приладжено, наможливо, щоб Барвінський нічого не приладив, решту хтось допише і число вийде.

— Може би ви, що написали?

Я лиш замахав руками...

— Я до того не берусь, кажу, досі я писав хіба шкільні завдання на подану тему — закиб я сам яку тему видумав, то й час минув би, куди мені до цього братися...

Гладилович пішов між „письменників“ і таки дещо роздобув, і друге число вийшло у свій час.

При тім інциденті завважав я у деяких наших людей, якусь злорадність із нашої невдачі, що на їхньому стало, що нема що братися за таке велике видавництво. Вже й потім дехто з них, коли зайшов до адміністрації, не здержав злобної усмішки і зауваги: Ов! вже вийшло четверте число!

Вернувся Барвінський з похорону матери, згодом зрівноважився і працював. Діловодство уладналося, приходили нові передплатники, знайшлися анонси. „Дѣло“ виходило.

III.

Ми з Гладиловичем переконалися згодом, що ми два не дамо адміністрації і експедиції ради. Миж були у тому ділі новками і мусіли робити експеріменти, практикувати, видумувати, змінювати, що здавалося нам добрим. А не хотілось нам йти шукати поради до поль-

серце билося, кулаки стискалися. Читали „Наймичку". Жіноцтво нишком сльози втирало, а дідови і його гостям щось защипало в горлі і слину тяжко якось проковтували. Західи про лідетунництво якось самі від себе перестали повторятися в балачках у нашій родині.

Стара Русь держалася твердо свого культурного надбання — вищого „слога". Держалася своїх символів руськости „ъ" „ѣ" і ы", але серце мала до свого народу, до Гриців — Іванів, що живуть разом з нами на українській землі. Ще у 80. роках, як я був студентом у Відні, пригадую собі о. Залинського, посла до парляменту, який часто заходив до мого вуйка о. Івана Озаркевича. То був правдивий джентельмен в духовній рясі, а він до нас членів студентського товариства „Січ" не говорив інакше як вищим „слогом" славяно-руським. Посол Озаркевич писав свої мемуари з політичного життя в початку вищим „слогом", а потім народньою мовою, але розуміється, етимольогією.

Стара Русь була по своїм політичним поглядам консервативна, бо головна її часть складалася з духовенства тодішньої одинокої інтелігентної верстви на Галицькій Русі. Памятаючи, що зробила Австрія, перебравши по розділі Польщі Галичину, та ревіндикуючи по тогочасним легітимістичним принципам її як Галицько-Володимирське Князівство, для освободження народу зі шляхетсько-польської неволі і для піднесення культурного рівня через заложення університету у Львові і Варвареум для молодих клериків у Відні, та стара Русь була австрійськими патріотами „шварцгельб" до шпику костей. Стара Русь була готова боронити габсбурґську династію і австрійську державу до останньої краплі крови.

Перехід російських армій Миколи І. через Галичину на Угорщину, кооперація з нею галицько-руської міліції, для якої мати Франц-Йосифа архикнягиня Софія принесла в дарі окремий прапор, віддесли самопочуття старої галицької Русі. Русофільства в тім не було. Стара Русь сталася „шварц-гельб", — „Treue Tiroler des Ostens" як їх звав Франц-Йосиф. Галицько-руське ополчення пішло з запалом боронити Львів, як там зробили поляки повстання. Згодом як центральна австрійська влада почала перехилятися на сторону шляхетсько-польську, а галицько-руський нарід попав цілковито під кураталю шляхетсько-польської бюрократії, то на старій Русі зачалося невдоволення, в очі її почали звертатися на північ. „Нас тиснуть і бють, але в нас есть той мощний дально, той великий руский народ під білим царем, що заступиться за нас". То було те саме русофільство, що появилося у чехів, словенців, сербів в Австро-Угорщині, як політичний протест проти гнету. На ту політичним гнетом спричинену і через загальне невдоволення психічно підготовлену почву звернула свою роботу дуже вміло ведена пропаганда царсько-російського уряду, засмотрена фондами на відповідні „пособія". Та коли у чехів, югославян як націй більше скристалізованих і свідомих та пропаганда доводила до повстання партій з русофільськими напрямами і ті нації оставалися чехами й югославянами далі, то таж пропаганда в Галичині досягала самої основи і коріння життя українців як нації. „Православіє, царославіє — один русский народ" — були кличі тої пропаганди. Молода Русь-Україна демократична, що спиралася на мужицький нарід і відчувала болюче те переслідування, якого зазнавало українство в царській Росії, відчахнулась від тої пропаганди і несла високо прапор українства як нації.

Стара Русь консервативна, якої предки воювали за „благочестіє" проти єзуїтської напасти, а опісля по унії з Римом заведеної в Польщі з політичних оглядів, сотворили з тої греко-унійської церкви забороло проти денаціоналізації і яка заховала в своїй душі традиції державности і свою національну окремішність супроти Польщі, була психічно податливіша на сиренські голоси російської пропаганди.

Між унійським священством пішла тоді „обрядовщина" те чищення грецького обряду від увійшовших з латинства всяких значок, як рожанці, шкаплири і т. п.

В опозиції проти польсько-єзуїтського гнету, якого вони зазнавали в рідній Галичині, а почасти з атавізму по предках своїх, оборонних „благочестія", пішли унійські священики на Підляше і Холмщину відполячувати і навертати до православія на поклик російського царя.

У війні кримській 1854 р. стояла стара Русь за християнами проти магометан, за славян проти турків. А коли Австрія стала по стороні турків, а Франц Йосиф обожаний всею Галицькою Руссю приказав своїм військам вмашерувати в Молдавське Господарство і в Галичині коло Заліщик побудувалися кріпости, то стара Русь в своїм примітивнім, політичнім думанні вважала по за акт „невдячности" за услуги, принесені Миколою I. Франц Йосифови в р. 1848.

Галицький намісник Голуховський у своїх вірнопідданчих рапортах до міністерства в Відні доносить про русофільство русинів. На доказ наводить між іншим, що один священик у Тернопільщині завзвав вірних до молитов за побіду російського оружія і за здоровля царя московського, що одна попадя сказала ц. к. екзекуторові австрійському, що вона молиться, аби землю галицьку забрав руський цар, а всіх австріяків виґнав, що ученик самбірської гімназії Михайло Товарницький написав вірш „Туга за вітчиною", де представляється козака, що в Криму тужить за своєю рідною Україною, що ученик гімназії в Тернополі Еміль Салич у своїй задачі описує як жилося на Русі під князями руськими, а тепер прийшли чужі і висисають богату землю.

І так доказує намісник при кожній нагоді, щоби підорвати довіри австрійської влади і австрійського цісаря до „treue Tiroler des Ostens" і повалити ту основу, на якій могла ще під Австрією жити і розвиватися Русь*).

На клич, „Адинъ народъ, од Карпатъ до Камчатки" стара Русь на галицькій землі піддавалася найважче. Хоч „Слово" після погрому Австрії під Садовою проголосило цей клич, а Площанський видав брошуру як „В адинъ часъ научиться русскому языку" — то ні той поклик русофільського „Слова" ні рецепта Площанського не довела до успіху. Від свого коріння відступати стара Галицька Русь не була згідна.

Велика часть старої Русі перейшла в народовецький український табор з русофільського „Слова" до „Діла" Барвінського, який однак з уваги на святі символи старої Русі „ъ", „ы", „ѣ", видавав газету етимольогією.

Друга часть старої Русі ужинала далі аж до кінця XIX. і навіть XX. віку в своїх изданиях „Матиці" і Качковського вищого „слога" славяно-руського, або так в Галичині „язичія", яке Драгоманів охрестив іменем „пелямарсько-дяківської тарабарщини".

Народньо-український напрямок завойовував собі все ширші простори в літературі і в житті українського народу. Те визволення мас народу і самопочуття своєї національної гідности нагнало пострах на плянтаторські душі воложних панів-можновладців. Вони тремтіли, бачучи кругом себе розбурхані филі пробуджаючогося до національного життя українського народу. Придушити, знищити, до послуху привести тих хамів і холопів — це був їх перший відрух. „Ґвалт! Поліція!"

Плянтатори, в яких міліах уложилася побіч себе трійчна льояльність до Росії, Австрії і Німеччини, звернулися в своїй тривозі, де кому близше. Писалися доноси до царя на український сепаратизм, на мазепинство, на австрофільство. З окликом „Przy Tobie Panie stoimy" писали Голуховський, Земляковський*) і їм подібні до австрійського цісаря про русофільство, старорусинів, русофільство, нігілізм молодої Русі і про Staatsgefährlichkeit одних і других. Ледоховський з Познані робив свою роботу в кардинальській колегії в Римі.

Намісник Коритовський, візваний у часі війни до Тешина, до головного командування, щоби здати справу про настрої українського населення в Галичині, сказав ту саму схему. А коли архикнязь Альбрехт поставив питання про молоду Русь-Україну, то Коритовський дав відповідь: „Zwischen Altruthenen u. Jungruthenen ist so ein Unterschied, wie zwischen Juden u. Israeliten". Плоди такого посіву вродили у великій війні дуже обильно.

На галузях верб, при дорогах, якими машерувала австрійсько-угорська армія вітер гойдав вішаних. При відвороті, перед російським наступом, вітрячи як всяке побите військо всюди шпіонажу і зраду, те вішання здесятирилось Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est vita. Węgier Polak dwa bratanki. Військовий судда Загурський спав з обильного свого рукава засуди на смерть, а мадяри виконували катівську роботу.

Гнали без розбору цілими юрбами тарлів і жінок і дітей, усіх, хто називав себе „русином", або „руснаком". Отож то був ворог а „русин" то зрадник і шпіон. В Перемишлі порубали мадяри в білий день шаблями гімназистів українських і дівчат, що їх вела поліція. В Синевідську повісили перед парохією священика і все братство церковне. В пекла в Талергофі (коло Грацу), яке описує проф. Правенін, люди щоденно сотнями гинули на тиф плямистий. Мені удалося видобути свідтам чудом Юру Шкрібляка, гуцульського земляка з Яворова, що був тільки Господу душу винен, а попав туда під закидом шпіонства і зради державної.

І стара Русь і молода Русь-Україна без розбору принесла свою кріваву жертву на гілляках вішальцями, в Талергофах на голод і тиф плямистий за русофільство.

Не було між ними тільки тих голосачів русофільства, що проповідували „единство русского народа", вони заздалегідь перед війною справилися від оборону білого царя і русской армії. Вернули вони в галицьку землю з тою армією. Почалася і тут „на ново-возвращенной" земли Червоної Русі оргія вішання за австрофільство*) і мазепинство. Дорадниками і спецами в українській справі у Бобринського і Калотіп стали наші доморідні істинно-руссі. Як правдиві неофіти і відступники, вони не то що викинули зі своєї душі корінь український, з якого вийшли, але запаскудили й те своє гніздо українське і зі злістю та погордою відносилися до него.

За їх порадою і вказівками повищила царська армія всі здобутки української культури, знесла музеї, вислала з митрополитом Шептицьким на чолі всіх визначних українців в Сибір і інші „достоль, одлальоніи страни". Запамятаймо собі і передаймо нащадкам імена Дудикевича і Діровського.

Записім у душі своїй і тих двох гімназистів, що називали себе українцями і опинилися в етапних арештах Московщини і того глухо-німого, що повісив собі на грудях табличку „я українець",

*) Гляди про ці доноси, які аж плинуть від вірнопідданчого австр. кодізму намісника Голуховського в книжці: Die ruthenische Sprachen u. Schriftfrage in Galizien. Lemberg 1861.

*) Гляди спомини Земляковського.

ських ґазет, а тим більше до „Слова", котре з усею львівською кацапнею дивилося на „Дѣло" вовком.

Аж прийшла нам зараз несподівана поміч.

Раз зайшов до нашої редакції редактор польської опозиційної ґазети „Strażnica i Sztandar" Ян Непомуцин з Облегорка Гневош, якого фелєтоніст „Dziennika polsk-ого" пяниця Лям називав: „Jan z Obelgowa Gembosz", а його ґазету „Stróżycha i Szkandał".

Він ходив в народнім польськім одягу з довгою сивою бородою і дуже щиро і сердечно відносився до народовців.

Отже він перепросивши Гладиловича за влізливість сказав, що прийшов нам помогти і роздивитись, як ми ведемо адміністрацію. Переглянувши наше діловодство подав нам цінні вказівки і поучення.

Та мимо того нас двох було за мало до того. Особливо не під силу нам була експедиція. Стільки карток нарізати, посортувати! Тоді я став мобілізувати до експедиції університетську молодь. Мені повезло, і трохи людей зголосилося до роботи безплатної в експедиції. Та ні, не безплатної, бо коли по роботі розходилися, то кожний діставав від Гладовича один примірник, розуміється з відщипаним ріжком. Дехто приходив постійно, дехто лиш принагідно. Одно лиш мушу підкреслити, що ніодному паничеві не хотілось калятя пальчиків клеєм і квачем. Приходила сама біднота. Я запамятав кількох, а інших імена „Господи, ти віси". Постійно приходив бл. п. архимандрит Тит. Тимінський, що тоді служив при артилерії у Львові і ходив на фільософію. Андрій Скородинський, тоді студент фільософії, опісля многозаслужений директор канцелярії „Просвіти". Приходило теж кількох учнів академічної гімназії, між ними памятаю добре Левка Левицького, пізніше начальника суду в Скольому і посла до парляменту.

Такий вечір експедиції, то справді були вечерниці.

Уявіть собі таку картину:

Вечір. Від сволока звисає нафтяна лямпа. Таких ламп ще кілька стоїть на столі. Довкруги довгого стола сидять молоді люди. Праця поділена по фабричному: одні фальцують „Дѣло", другі наклеюють адресові картки, інші сортують по почтам, перевязують пачки, наклеюють назви почтових урядів.

При бічнім столику сидить Гладилович і записує в ріжних книжках, обчислює анонси і приладжує ноті. Він в лихім або веселім настрою духа, залежно від того, скільки переказових відрізків записав в приходах. Це підносить або обнижує температуру його душевного настрою.

Хлопці працюють не лиш руками. Балакають, казки говорять, пісню затягнуть. Усе тут перемішується, поезія, пісня фолькльор, бо кожний знає що сказати за свою сторону.

— А-ну, зельона Буковино, скажи щось із зельоної Буковини, звертається дехто до нашого любого одинокого буковинця Титка Тимінського.

І добрий, сердечний Титко має все щось цікавого розказати.

Часом одізветься Гладилович, зайде з „редакційного льокалю" Влодко Барвінський розважитися. Йдуть жарти, дотепи, приказки, щирий сміх української молоді. Заведуть частенько розмови на поважніші теми. Перечаться, але без сварні. Нікому не прийде на думку хопити сусіда за чуба в обороні своїх переконань та принципів. А я серед того усього формайстер, наглядаю за роботою, бо можна дещо попутати. Нагадую такі вечерниці у нас в селі, де я стільки казок та ріжного страхіття наслухався, та опісля лякався вийти до сіней.

І тепер любо згадую ті наші „вечерниці" в однісінькій кімнаті адміністрація „Дѣла" зперед сорок вісім літ і на серцю стає відрадніще.

Часом трапився нам поганий інцидент, коли то згаданий вже Заячківський зайшов до нас з агентами забрати сконфісковане „Дѣло".

Та ми зараз мов на команду найменче половину накладу поховали по кишенях.

Наприкінці мушу згадати про нашого служачого Теодора (Косамина). Він служив при Бесіді і „Просвіті", його приняла адміністрації „Дѣла" теж.

Зразу носив він „Дѣло" на почту під пахою, перевязавши пачки мотузком. Був спокійний, терпеливий і слухняний. Не знаю чому, боявся найбільше з усіх „бесідників" проф. д-ра Ол. Огоновського. Що той йому прикавав, це було безапеляційне, святе.

Одного разу приходить до Гладиловича і жадає настирливо, щоб йому справити кіш до ношення „Дѣла", з двома гуртами і цератою до вкривання.

Гладилович відмовляється, вияснює, що нема до чого коша справляти. Ні, тай ні, або дістане кіш, або не буде носити.

Чому?

Бо з нього все сміється той вусатий дурень з експедиції „Слова", що газету приносить в такім коші.

— А я чейже не гірший від того боввана, свині, каже зі злістю.

І тим аргументом переконав адміністрацію, що справила кіш ще кращий, як мало „Слово".

Треба було бачити з якою гордістю і самопевністю ставив Теодор кіш на столі, затягав гурт на рамена і машерував на почту.

повідних агадує Дмитро Дорошенко у своїх спогадах.

Галицько-українська молодь мимо всяких труднощів, які ставила їм австрійська адміністрація, таки сформувалася в рядах Стрільців з ідеєю в душі через Київ до Львова. Одержавши боєвий хрест під Маківкою стали Січові Стрільці ядром Української Армії, яка розвинула й нестримно прапор державности української нації. У тій давній невідомій державности мала свій первісний корінь і стара Русь.

Данте і Петрарка, приявши мужицьку мову, дали почин до сотворення італійської нації. Гарібальді сотворив державу італійську. Мусоліні навязує тепер до традиції imperium romanum.

Городенка 24/XII 1927.

Д-р ВОЛОДИМИР ОХРИМОВИЧ.

Моя виборча пригода зперед 20 літ.

Хоч я політики не люблю і не маю до неї ані хисту ані охоти, всеж таки з обовязку совісти та почуття собачої повинности для моєї нації я від ранньої молодости займався політикою, а зокрема брав живу участь у всяких виборах до галицького сойму і до віденського парляменту. В роках 1895 і 1897, в часі славетних „Баденівських виборів" був я в Стрию два рази арештований. В 1907 році при перших виборах до австрійського парляменту на основі загального голосування вибрано мене послом в окрузі Борщів — Мельниця — Товсте — Заліщики — Городенка — Снятин, причім зібрав я найбільшу кількість голосів зі всіх послів австрійського парляменту. Опісля, будучи вже парляментарним послом, кандидував я в заліщицькім повіті на посла до галицького сойму при виборах, що відбулися в місяці лютім 1908 року за намісника Андрія гр. Потоцького. При тих соймових виборах я перепав, здобувши 74 голоси, з яких 4 уневажнено, — а послом вийшов блаж. п. Тадей Ценський, тодішній маршалок заліщицького повіту і „презес" польської Ради Народової, здобувши 84 голоси.

Як ті вибори відбулися, варто послухати. Я не буду оповідати про всякі виборчі штучки, надужиття і шахрайства, які ділялися тоді при правиборах в заліщицькім повіті, подібно як і в деяких інших повітах, під егідою гр. Потоцького і „презеса" Ценського. Те все було в своїм часі досить докладно описане в „Ділі" в числах з 28 II., 29 II. і 3. III. 1908 р. (чч. 45, 46 і 48), — а врештою галицькі виборчі практики намісників гр. Баденія і гр. Потоцького є загально відомі.

За те хочу розповісти про один дуже інтересний та досі ніде не опублікований епізод, який зайшов в місяці лютім 1908 року з приводу моєї кандидатури до сойму з заліщицького повіту, а власне в звязку з тою обставиною, що моїм контркандидатом був „презес" польської Ради Народової.

Я мешкав тоді у Львові, та виїздив часто як парляментарний посол до Відня і тому я не займався безпосередньо передвиборчою акцією на місці, що й не було конечне, бо я був перед тим кілька літ в Заліщиках адвокатом і повітовим організатором, уладив був в тім повіті в 1906 і 1907 рр. богато передвиборчих і посольських віч і зборів і був в цілім повіті загально знаний і популярний. За те передвиборчою акцією з української сторони займався дуже солідно й енергічно місцевий повітовий комітет виборчий, на якого чолі стояв покійний д-р Єронім Калитовський, тоді адвокат і повітовий організатор в Заліщиках, а йому помагали його концшпієнти д-р Роман Стефанович і Василь Бараник як також найсвідоміші і найдіяльніші священики й селяне з цілого заліщицького повіту. Вони влаштували цілу масу льокальних передвиборчих зборів по селах, вели агітацію за моєю кандидатурою й пильнували правиборів.

Два тижні перед терміном виборів дістав я від д-ра Є. Калитовського і п. Василя Бараника листи, в яких вони повідомляли мене, що помимо всіх надужить і шахрайств правибори в заліщицькім повіті випали для мене досить корисно і вигляди мойого вибору є добрі, одначе з уваги на урядовий терор і урядову агітацію з противної сторони треба конечно, щоби я явився на місці перед виборцями, бо це піднесе їх настрій і додасть їм духа та ослабить ворожі затії. З тією метою місцевий український виборчий комітет скликав до села Добрівлян під Заліщиками на неділю дня 16. лютого 1908 р. велике повітове віче під голим небом при участи вибранних уже виборців зі всіх громад заліщицького повіту і тому д-р Є. Калитовський і п. Бараник взивали мене в своїх листах, щоби я на це віче конечно приїхав, причім зазначували, що моя участь у тім вічу сильно скріпить мої виборчі шанси.

Повинуючись цему домаганню місцевого повітового комітету, виїхав я в суботу дня 15. лютого 1908 р. поспішним поїздом зі Львова до Черновець, з тим наміром, щоби переночувати у мого швагра Івана Стернюка (тоді купця в Чернівцях), а на другий день в неділю 16. лютого раненько поїхати залізницею з Черновець до Заліщик і тут взяти участь у великім повітовім передвиборчім вічу, скликанім повітовим комітетом на годину 12. в полудне на неділю 16. лютого до Добрівлян під Заліщиками.

Одначе не так склалося, як ждалося. Бо коли в суботу вечером я приїхав до Черновець і сидів у мойого швагра Стернюка за вечерою, принесено мені телеграфічну депешу з Заліщик, підписану д-ром Єронімом Калитовським, менше-більше такого змісту: „Вертайте зараз негайно з Черновець назад до Львова і не приїздить до Заліщик на завтрішне віче, бо д-р Ев. Олесницький телеграфував до мене, щоби Ви негайно приїхали до Львова в дуже важній народній справі і зараз зголосилися до нього до „Народної Гостинниці", а ми вже тут в Заліщиках самі без Вас відбудемо завтрішне віче і Вас перед виборцями оправдаємо". Підпис: д-р Калитовський.

Я був дуже здивований такою депешою і в першій хвилі підозрівав, чи не буде це якась містифікація, якась хитра штука з боку політичних противників. Одначе по довшій надумі і розвазі прийшов я до переконання, що ця депеша є автентична і тому повинуючись подвійному приказови (покійного д-ра Евгена Олесницького і пок. д-ра Єроніма Калитовського) виїхав я негайно ще таки в суботу 15. лютого в год. одинацятій вечером особовим поїздом з Черновець назад до Львова і в неділю 16. лютого в год. 8. рано був я назад у Львові. Просто з залізничого двірця поїхав я до „Народної Гостинниці" і тут дійсно застав д-ра Евгена Олесницького в готелю під нумером, в котрім він тоді мешкав.

По привитанні д-р Е. Олесницький сказав мені менше-більше таке: „Маю Вам сказати важну і пильну справу а притім строго довірочну. Вчера себто 15/2. в суботу рано намісник Потоцький завізвав мене до себе і заявив мені, що Ценський як презес польської Ради Народової мусить вийти послом із Заліщик і тому він (намісник) домагається, щоби Ви і Ваші сторонники занехали виборчу агітацію проти Ценського, занехали висилати телеграфічні й письменні зажалення до Відня за виборчі надужиття в заліщицькім повіті і занехали публікувати в часописах дописи про ті надужиття, — бо коли Ценський при виборах перепаде, тоді він (намісник Потоцький) у відплату за це повалить в інших слабших повітах чотирох українських кандидатів на послів".

Переповівши ці слова намісника, д-р Олесницький заапелював до мойого патріотизму й додав від себе, що я як людина з широким поглядом і з виробленим почуттям національного обовязку не повинен допустити до того, щоби через мій вибір українці стратили чотири інші мандати, бо хоч він мене високо цінить, то всеж таки чотири посли більше значать у соймі ніж один посол. На це відповів я д-ру Олесницькому, що вповні погоджуюся з його поглядом, що чотири посли більше значать ніж один, одначе не вільно мені зрадити моїх виборців і сторонників у заліщицькім повіті, а тимменше наклонювати їх до занехання або ослаблення виборчої акції, а також не можу брати слів намісника Потоцького за добру монету. — Д-р Олесницький признав мені слушність, одначе всеж таки просив мене, щоби я принайменше особисто не брав голосної і явної участи у виборчій акції. На це заявив я, що постараюся по змозі сповнити його бажання, а не буде мені це трудно, бо я вже й так утратив нинішне віче, а нове повітове віче вже трудно скликати з уваги на близький термін виборів. На цім ми розпрощалися. (Мушу додати, що я, як довголітний концшпієнт д-ра Е. Олесницького, був з ним в близьких і добрих відносинах і він був прихильний для мене, а я мав для нього велику пошану).

По тій розмові я полишився дома у Львові, одначе через кілька днів дістав я знов листи від д-ра Є. Калитовського і п. В. Бараника, з повідомленням, що заліщицьке староство „поправляє" правибори на мою некористь та поширює поголоску, немов би я зрікся кандидатури і тому не приїхав на велике повітове віче в неділю 16. лютого. З уваги на це д-р Калитовський і п Бараник візвали мене, щоби я приїхав на кілька днів перед виборами до заліщицького повіту і був в день виборів в Заліщиках, бо мої виборці хочуть мене бачити і це вплине корисно на деяких хитких або малодушних виборців.

Я послухав їх і зараз-же виїхав до заліщицького повіту, де обїхав кілька громад і довірочно бачився з моїми виборцями, а відтак був я в день виборів 25. лютого 1908 р. в Заліщиках. Коли проголошено вислід виборів, що пан Ценський вийшов послом, здобувши при помочи ріжних штучок, надужить і шахрайств шість голосів понад абсолютну більшість, мої виборці були дуже огірчені й прибиті.

По виборчім акті запросив я їх на перекуску і при тій нагоді один з найсвідоміших виборців-селян сказав до мене отсі щирі й отверті слова: „Яким способом Ви, Пане После, можете нам помогти там у Відні в парляменті, коли Ви навіть собі самому не можете помогти ось тут у нашім повіті"...

Нема сумніву, що депеша пок. д-ра Е. Олесницького і спричинена нею моя неприсутність на великім повітовім вічу в неділю 16. лютого 1908 р. під Заліщиками, улекшила п. Ценському його виборчу побіду...

Але причинилася до його побіди ще одна обставина.

При нагоді мойого побуту в Заліщиках в дні соймових виборів 25. лютого д-р Е. Олесницький, д-р Р. Стефанович і В. Бараник висказали переді мною своє здивування, що „Діло" й „Свобода" від довшого часу не друкують дописів із заліщицького повіту про надужиття й шахрайства при соймових правиборах, хоча повітовий комітет ще в першій половині лютого вислав багато таких дописів; ті всі дописи аж до дня виборів полишилися ненадруковані, хоча минуло вже около дві неділі від їх вислання і хоча повітовий комітет листами експрес урґував і просив редакцію якнайскорше їх опублікувати.

Коли я зараз на другий день по виборах повернув до Львова і зайшов до редакції „Діла", покійний директор Олександер Борковський, що тоді сповняв обовязки технічного редактора „Діла", — дуже довірочно і під великим секретом сказав мені, що всі дописи надсилані до „Діла" і „Свободи" з цілого краю в справі виборчих надужить перед їх надрукованням забирав до перегляду покійний д-р Володимир Бачинський, тодішній секретар „Народнього Комітету" і всі дописи зараз звертав для надруковання їх в „Ділі" і „Свободі", лише дописів з одного заліщицького повіту не хотів звернути, закриваючись тим, що ті дописи не можуть бути скорше надруковані аж по виборах — і дійсно звернув їх дир. Борковському аж у сам день виборів.

Пок. Борковський (щира й праведна душа) оповідаючи мені про це, трясся й плакав з пересердя, та в найблищих днях по виборах видрукував ті заліщицькі дописи в „Ділі" в двох статтях поміщених п. з. „Як підготовлено виборчу побіду п. Ценського в заліщицькім повіті (див. „Діло" з 28. і 29. лютого 1908 р. чч. 45 і 46). Була це — розуміється — муштарда по обіді...

Для мене не було ніякого сумніву, що пок. д-р Евген Олесницький і пок. д-р Володимир Бачинський сповняючи бажання намісника гр. Потоцького, причинилися до повалення моеї кандидатури в заліщицькім повіті та до вибору „презеса" Ради Народової" Т. Ценського соймовим послом з тогож повіту. Але нема ніякого сумніву, що оба вони зробили це виключно з ідейних, патріотичних мотивів, — виключно тому, щоби за ціну мойого мандату забезпечити перед поваленням чотири інші українські мандати до галицького сойму.

Всеж таки ця інтервенція пок. д-ра Е. Олесницького і пок. д-ра В. Бачинського на шкоду моеї кандидатури зглядно на користь кандидатури „презеса" Ради Народової була для мене дуже прикра, тим прикріша, що мене лучили з ними обома звязки приязни та що я був в тім часі членом Українського Парляментарного Клюбу, членом управи Видавничої Спілки „Діла" і заступником голови „Народнього Комітету", а найважніше, що моя кандидатура на соймового посла була затверджена Народнім Комітетом.

Описана тут інтервенція пок. д-ра Е. Олесницького і д-ра В. Бачинського була головною причиною резиґнації зі становища парляментарного посла, внесеної мною дня 5. квітня 1908 р. Правда, були також і інші важні причини тієї резиґнації, виявлені мною в моїм відкритім письмі до моїх виборців, надрукованім в „Ділі" з 20/4. 1908 р., ч. 88, одначе найважнішу причину замовчав я аж досі з уваги на обовязок дискреції і ще більше з уваги на добро народньої справи.

Тепер уже не маю причини дальше держати в тайні те, що я тут вище виявив. Одного лише не можу ще й нині виявити — з тої простої причини, що того сам не знаю — з саме, котрі то чотири посольські мандати пощадив пок. намісник граф Потоцький завдяки моїй поразці зглядно побіді Ценського при соймових виборах 1908 р. Мені здається, що не було ані одного такого мандату, але того напевно не знаю, бо це лишилося тайною покійного намісника гр. Потоцького, котрий рівно в тиждень по моїй резиґнації з парляменту згинув від кулі Мирослава Січинського і забрав цю тайну зі собою до гробу...

Д-Р І. СВЄНЦІЦЬКИЙ.

Дещо про науку, літературу і мистецтво Галицької України за останніх 40 літ.

Великий щоденник, якогоб напрямку він не був, є все виразником суспільної думки, особливо у народів незасібних у видання. Галицька Україна належить до незасібних в огниця суспільної думки, хоч вона дуже потребувала і потребує розяснення великої скількости питань свого культурно-національного життя. Перед 40-а літами варилося в ній національне питання: „старорусини" „молодорусини" — „тверді" й „мягкі"; „русофіли" і „українофіли"; „кацапи" і „народовці" — ось зміст цеї каші, що кипіла в галицькому казанові. Сьогодні для обективного знавця сих давноминулих днів є ясним, що тільки на сьому шляхові довголітнього спору за національне обличча могла скристалізуватися національна душа Галицької України, бож для всіх є очивидним, що відгомін цего спору в невирішеному ще сьогодні для декого питанні про єдність — тожсамість понять „українець" і „русский" є чисто академічний .Чейже не булоб спору, колиб були тільки одні українці, або тільки одні русскі! Таксамо, як не булоб спору про біле й чорне, про день і ніч, про світло й темряву, хоч льогічно все те зводиться до окреслення протилежних явищ, як вислідів ріжних фізичних причин, що складаються на: „не-біле", „не-день", „не-світло". Зміст поняття „Україна" в національному розумінні є спільний уже для всіх Галичан, навіть із табору непримиримих „общероссів", коли вони переходять і на українську мову і на звуковий правопис.

Життя дало відповідь на болюче питання і вказало шлях дальшому ходови історії Галицької Землі. А на зміст отсього самого життя склалися деякі інші питання, що заключалися в первісному спорові галицьких „твердих кацапів" і „наських мягких народовців". А саме — як визволитися зпід чужовласти на рідній землі. Колишні русофіли-обєдинителі вважали за найближче під покровом великого російського царства, що обєдинило всі три Русі, найти захист для необєднаних ще земель Прикарпаття від чужої займанщини, яка ніколи не може бути солодкою. Вониж тоді й вказували на деякі земельно-економічні пільги від такого обєднання для широких мас корінного хліборобського населення Галичини, що платило би менші податки.

Народовці - українофіли хотіли тогож самого визволення зпід чужовладства, але на всіх просторах української землі від Закарпаття по Кавказ і Дон, хоча може не відразу [illegible]ли про економічно-суспільні вигоди від сього для селянства. Аристократизм і суспільний консерватизм старорусинів — духовенства і урядництва був тоді ще спільною рисою і для широких кол горячих українських патріотів молодорусинів-українців.

Але це вже закон визвольної боротьби підяремних націй, що в них не може бути повноти розуміння завдань, потреб, тактики і мети боротьби, бо інакше вони скинулиб з одну мить ярмо неволі з себе. Тільки переможець, і то після завершеного факту — екс пост — знає все: що, як, коли, де, для чого робити. До перемоги він ходить у сутінках, коли не в тьмі.

І так ясне виділення суспільно-економічних питань дало змогу Галицькій Україні виявити більше життя у десятиліття щоденника „Діла" в часі виборів 1897. р., а там у 15-ліття заколихати всім економічно-суспільним устроєм Придністрівя в часі рільничого страйку. Була це робота не консервативно-аристократичної частини української громади, тільки лівих, більше поступових демократів, що здебільша гуртувалися доскруги „Діла" і наближалися до радикалів і соціялістів. Світогляд населення Галицької Землі пошнрився на широкий овид суспільно-економічної організації для боротьби за спільну мету — визволення економічного, а через нього й політичного.

Трицятиліття „Діла" пройшло під знаком будови української державности. І тут виявилася від разу велика прірва у дотеперішньому житті України. Вона була тоді — і з величезними просторами землі, і з безмежними багацтвами, і многолюдна, і дужа, і життерадісна, тільки без добре зорганізованого осередку культурно-творчих сил своїх духових робітників, що почували би свою силу в збірній силі українського народу. Тому 40-ліття сьогодні найстаршого українського щоденникаї доволиться згадувати серед незвичайно тяжких умовин, особливо для всіх частин Західної України.

Хоча за отсих 40 літ замирилися майже непримиримі колись національні противники на грунті спільних інтересів народу-нації, то сьогодні годі ще сказати це про основи нашого духового життя. Суспільні і економічні питання національного визволення вирішають на свій лад ріжні українські партії, що безберечно скорше чи пізніше створять нову фазу спільної тактики визвольної боротьби, але про єднання духотворчих сил західно-українських робітників науки-літератури-мистецтва немає ніяких вісток. А відомо, що без добре обєднаних гуртків умових працівників не може бути сильної духової культури, не може бути і повноти успіхів матеріяльної культури. Про плоди умової праці українських працівників науки, літератури і мистецтва богато разів писалося на сторінках „Діла", але це були звичайні ґазетні вістки-звідомлення, іноді осудні огляди без річевих доповнень, та на жаль не без їдкого деколи глузування — тоді, коли належало поглянути за причинами невідрадного в дану хвилину явища.

А між тим майже до кінця XIX. ст. наші галицькі працівники на полі науки і літератури творили за „біг-заплать" з почуття свого громадського обовязку, щоби причинитися хоч дрібкою праці до збогачення національної культури. „Скрізь є своя національна наука і література — не бутиж без неї нам" — думали вони.

Громадяни-патріоти, як галицькі письменники — творили по своїм силам і науку. і письменство, а мистці — своє рідне мистецтво. А що, може крім Франка. ніодин письменник не зїв ні куска хліба за свою письменницьку працю, то всі вони мусіли трудитися перш усього там і на те, що їх кормило — отже як урядовці по свойому фахови. Професіональним письменником рішився був стати один Франко, хоча як не легким був сей хліб для нього. Томуто вся галицька наука і галицьке письменство виявили вже давно, виявляють і сьогодні велику скількість всяких причинків, нарисів, матеріялів по ріжним питанням науки і літератури, але не мають добре продуманих і немов у криці вилитих творів наукових і літературних. Наукова і літературна творчість Франка — ось одиноке найкраще наше добро за останніх 40 літ. Всі інші працювали більше випадково — коли час позволив, без змоги вдуматись і вглубитися чи то в предмет свого досліду, чи в суть свого літературного твору.

Не винні галичани невеликому успіхови своєї праці бо серед умовин свого життя на більше не були в силі спромогтися. Наука, література, мистецтво нації — се вислід її великої духової сили, яку дає тільки економічна засібність і звязаний з нею культурний розвиток. Незасібні, навіть державні народи, не в силі спромогтися на вищу матеріяльну культуру. В них можуть бути великі можливости і засоби духового життя, але здійснювати сі можливости, виявити їх на зовні і передати через свого національного ґенія усему людству — можуть тільки дійсно багаті народи, себ-то народи ціпко спаяні спільною журою за своє сьогодні і завтра. Для великої продукції потрібні великі уми, що виходять від часу до часу тут або там з великих мас. Чим ширші овиди світогляду отсих мас чим ближчі вони до державного життя, тим певніше з них може вийти в якийсь час великий творчий ум, що обхопить своїми ідеями життя усього світу — людства і створить одиноке у свойому роді. Історія духового життя людства вчить нас про те на кожному кроці, кожним новим явищем своєї збірної праці.

Миж жили, змагалися, працювали, творили все для себе, для заспокоєння своїх галицьких, чи українських потреб, не думаючи за те, що найкращим твором буде все тільки загально-людський твір. Творимо для себе — отже маємо перед собою ринок, що в силі колись був спожити 300—500 примірників книжки, а сьогодні по 40 літах 500—1000. Такий ринок не може прокормити письменника-професіонала, та не може його зродити. Скрізь є один закон: витвірник (продуцент) родить споживника (консумента) і навпаки. Це замкнений круг, загадки буття, одвічних взаємин матерії і духа, тіла й душі.

Ринку для наукової книжки в нас немає — немає і наукової продукції. Найкраще може сказати про те Книгарня Наукового Товариства ім. Ш-ка у Львові і зміст нечисленних книгозбірень поодиноких любителів поважної науки, які вона обслуговує. Теж саме доводиться сказати й про літературний книжковий ринок Галицької України, що крім творів Франка і старших українських письменників не знає ані стереотипних видань ентої тисячки накладу, ані масового попиту на літературний твір. Правда, є в нас сьогодні три поважні книгарні, хоча перед сорока роками була тільки одна Ставропігійська, але се без сумніву так мало, що на сьому ринкови не прожити письменникови, як і не прожити постійному українському театрови у Львові. За слаба в нас сьогодні споживність духового добра в виді поважної книжки, літературного твору і художнього слова, щоби породити велику витвірність — наукову, літературну, драматичну.

Про мистецтво й не говорити. Перед 40-а літами було тільки мистецтва, що Корнила Устіяновича. до якого долучився і Теофіль Копистинський. Алеж і гірке було їх мистецьке життя. Одинокими їх клієнтами були церкви. Копистинський мав їх у свойому житті около 60; Устіянович значно менше, бо він був активний громадянин і письменник до того. А близько по 20-л літах праці „Діла" в суспільному житті перша українська мистецька виставка 1905 р. дала нам кілька праць Труша, Сосенка і Кульчицької Олени, щоби сьогодні в 40-ліття гурток діячів українського мистецтва не був в силі обєднати хоч найрухливіших суспільників-мистців Галицької України у творчий коллектив. Правда, споживачами мистецької творчости стали крім церков ще поодинокі столичні фінансові кооперативи і заможніші представники вільних професій, але їх так мало, що без милостині ріжних меценатів мистецтва не проіснував би ні один мистець. Поговоріть тільки з нашими галицькими мистцями сердечно, розсудно, то вас морозом пройме від їх одиноцтва та злиднів. А прецінь є у світі представники великого мистецтва, незалежні і заможні творці навіть деколи шабльонових творів, яких шанують свої й чужі. Це мистці могутніх і ціпких масових організацій — державних, національних, суспільних, що є висловом і джерелом збірного смаку і мистецького ринку.

Рівнож годі сказати, щоби в нас не було сьогодні естетичного смаку, щоби ми обходилися без образів. Ні, смак у нас є, але нема свого мистецького ринку, бо для нас покищо дешевше вдоволятися суррогатами мистецької продукції міжнародніх видавництв і лихими репродукціями власних накладень, як оригінальними творами власних мистціа. Тимто й маємо нині таких мистців, на яких нас стати. Вони — ані менші, ані більші за мистців наших сусідів, з якими звязала нас доля, хіба що без лишнього розголосу.

Очевидно, що огниця нашої наукової і мистецької праці — Наукове Т-во ім. Шевченка і Національний Музей мусять бути вірною відбиткою всього зображеного нами вище життя працівників науки, літератури й мистецтва. Немає в нас творців рідної науки й літератури, тому немає і буйного огнища їх професійної, наукової і письменницької праці в Науковому Т-ві. Але за те є могутній звязок Галицької України з науковим світом через видання сього товариства, численні колись за австрійських часів завдяки державним і краєвим допомогам, до недавна рідші наслідком недостачі видавничого капіталу. І як би скептично ми не гляділи на діяльність наших наукових працівників, ми мусимо признати, що вони порівняно дають дуже богато і не так мало інтересного матеріялу, як се може видавитися на перший погляд.

Не слід нам забувати, що всі отсі наукові працівники, як професіонали-вчителі день у день мають дати своїй професії около 8 годин праці, супроти чого на наукову працю для видань НТШ. остає не більше як 3—4 години денно. В наслідок такого стану одна підготовча праця до якоїсь теми може трівати літами, поки дослідник зможе більше-менше вдоволяючо відповісти на поставлене питання і розгорнути його на якому десяткови сторінок. Колиж перевести на гроші цей факт довголітньої праці, то вийде — що ціна одної години праці галицького наукового робітника рівняється приблизно ціні одної хвилини праці складача. Можливо, що це нормальне явище... але для науки воно прямо убийче.

Наукова праця сама собою є виявом великої індівідуальної посвяти і предметом дійсної роскоші. Наукою займатись може тільки та людина, що вміє спокійно вдумуватися і вдивлятися в глибину і ширину якогось явища, життя, світу. Для цего треба їй було пройти довгу школу підготовки, пильно читати і пізнавати чуже, та по свому схоплювати цілість явища і обгрунтовувати предмет свого інтересу. Науковий працівник мусить громадити і системізувати матеріял, засновувати терпеливо основу своєї майбутньої праці, щоби на кінець принести нею користь для своєї нації і через неї хочби посередно для людства.

Про сі необхідні економічні умовини духової творчої праці може думати тільки незалежна своїм багацтвом нація. Фінансувати науку може тільки та збірнота, яка вважає видаток на неї не витратою гроша, тільки капіталом, приміщенним на далекий вправді, але дуже певний і постійний дохід. Коли твором літератури і мистецтва можуть користуватися усі, то наукою тільки ті, що вміють глядіти в будуччину, що мають дар комбінації і сміливість передбачування будучих явищ. Сміються деколи з фільольогів, що збирають букви і перепинки, але без них не булоб ясного вирішення цілої низки питань, що складаються між іншим на національну проблему, не булоб і ідеї вселюдського єднання у скарбниці думки-слова.

Галичани від найнезамітнішого до найвидатнішого думають про науку як про ремесло, численні з них пересвідчені, що можна на замовлення написати все, що кому сподобається. Вони ніколи не уявляють собі нераз великої муки творчости того, що рад би скинути зі себе ярмо ремесла і всім своїм єством вглибитися у творчу працю наукового досліду по власному виборові і замислові. І на науковий дослід у нас досі ніхто не зложив ані гроша, хоча без вкладу готівки на довголітні досліди старих рукописів в архівах не можна дати наприклад ані одної стрічки наукового досліду про стару літературу. Були в нас стипендії для студентів університету, мистецтва, для докторантів, навіть для кандидатів на університетські катедри, але не було в нас ні одної стипендії на дослід якоїнебудь доби культури національного життя, хочби тільки Галицької Землі, не то що всієї України, або людства. Про природничі досліди вже й не говорити. Ось Гуцульщину точить суспільна хороба, чимало нашої дітвори гине від дифтерії і скарлятини, а скільки сухітників є в нас! І чи була хоч одна якась поважна сума дана на дослід цих хоріб? А прецінь — купці і промисловці, звичайні собі доробкевичі, покрили були всі закутини колишньої Росії ріжнородними шпиталями і дослідними установами; є цих установ така сила по всему світу — немає їх тільки в нас, що може їх найбільше потребуємо.

Зате ми вміємо видавати величезні гроші на заспокоєння наших примх, на заховання певного тону і положення (*декорум*) в суспільности, на зовнішній блеск — забуваючи, що найтриваліше блестітиме сьогодні, завтра і повсякчасно криця нашого розуму і порфір нашої праці. Тому не можна жалувати протягом найблищих десяти літ слідуючого півстоліття „Діла" на приємність наукового досліду, тоді певно найстарше українське Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові заблестить основними працями у всіх ділянках науки, що своєю синтезою двигнуть на нові шляхи і науку на Великій Україні і серед праць всесвітніх академій заблестять довготревалою вартістю. Це — не фраза, це — законноприродна можливість творчої сили молодого національного організму.

Вже 23 роки йде особлившa праця в Національному Музеєви. Вже вісім літ розвивається його науково-видавнича діяльність, присвячена систематичному обслідови проявів творчого духа нації у давно-минулі часи. Але сьогодні, коли зібране богатство матеріяльної культури Західної України замінило музей у антикварський склад; коли до належного зереховання зібраного потрібно булоб хоч три таких доми, як він має, а до ведення належалоб мати хоч пять фаховців, (археольогії, етноґрафії, давнього мистецтва, новітнього мистецтва, книги) і стількиж їх помічників, музей не має ні цеголки на нову будову, ані гроша на справжнього фахівця. Про видання і не говорити. Ті, що не розуміють виданничого діла, думають що треба тільки захотіти — і книжка появиться. Але ті, що ведуть і вестимуть музейні видання — тільки в добре зрозумілому почуванні національної гідности мусять прятати всю гіркість своєї виданничої нужди. І так буде до часу, поки сама нація силою свойого життя і у власному інтересі не дасть працівникам музею змоги основно підготовити належне завершення начатої загальнонаціональної ваги наукової праці. Тоді нація пережиє сама творчі муки і створить по власній потребі свій український національний музей, що вже буде видимим обличчям одвічно-творчого духа Землі — Нації, й джерелом грядучих потенцій.

У ті радісні, осяяні сонцем волі і могутньої праці хвилі щезнуть кордони творчої думки і братнього єднання між працівниками культури не тільки України, але й багатьох країн. Не буде тоді ані цензури державної, ані партійної, ані ідейної, тільки одна цензура здорового розуму і щирого почування. Тоді то українська книжка буде мати сотні ротаційних машин; наукові книжки підуть сотнями і тисячами, літературні стотисячами, а мистецькі музейні тисячами. Буде в нас тоді своя українська енциклопедія, свій добрий театр, велика концертова саля десь ближче середмістя, Львівська і Київська Академії Наук, Український Національний Музей... та стрічкове, бодай по золотому і всякі інші блага, яких ми собі так дуже бажаємо, та їх зараз не маємо...

У Львові, дня 18. XII 1927.

ГР. МИХАЙЛО ТИШКЕВИЧ.

Величнє в історії України.

Характерною рисою України є величнє.

Це враження я відчував перед маєстатичною лінією її горизонту, коли переїздив залізницею, особливо в ночі, безмежні і пусті її простори. В характері нашого пейсажу не одна ніжність і туга. Передовсім бє в очі — величнє, щось, що на степах і чорних полях, усіяних могилами, пригадує римську кампанію або симфонію „Eroica". Цей характер України розумів ґеній Бетговена, що стільки разів уживав наших мотивів, а особливо в могутнім, чудовім „Finale" своєї „Apassionat-" де звуки козацької пісні мішаються з гуком розгніваного моря.

Це саме траґічне величнє я бачу в нашій минувшині.

Геродот посвячував кожну книгу своєї історії одній з муз. Якби передчуваючи долю земель, про які писав, книги про Скифію-Україну посвятив музі траґедії.

Розкопана саме перед війною могила скифських царів, вісім укоронованих кістяків яких у зброї із золотими булавами в руках поховані були разом із золотом прибраними кіньми, свідчила про величнє тих забутих володарів, як і про їх культуру. Різьблені прикраси були всі з найкращої епохи грецького мистецтва.

Про характер тих забутих предків наших свідчить цей-же сам Геродот, коли каже, як перський цар Дарій побажав, щоби скифський цар Ідатит склав йому чолобитню, то той казав йому відповісти, що знає тільки одного пана — Зевеса, від якого і від богині Вести королі скифів походять*).

Сармати (Роксоляни), якими називали пізніше скифів, ставлять 50.000 вояків проти Мітрідата, бють Римлян в Дакії, держава їх тягнеться від Вісли до Азії**) Птолемей зараховує їх до великих націй.

Держава Володимира і Ярослава велика, найбільша в Европі, а самі вони займають найперше місце між славянськими володарями. Володимир, як знаємо, одружився з сестрою візантійських цісарів, Ярослав зі шведською королівною. Доньки його панують у Франції, Угорщині, Польщі і Данії. Столиця його — золотоверхий Київ, Aeonula Constantinopolitana, з 400 церквами, позолоченими воротами, 8 торговицями і т. д.; богатсвами його одушевляються посли німецького цісаря (вже пізніше після знищення війною) — Генрика IV., одруженого з донькою в. кн. Володимира. Тут гостили у Ярослава біженці, англійські королевичі Едвард і Едвін, король Норвеґії св. Олаф зі сином, угорський король Андрій, — як як пізніше у галицьких королів Андріоник і Ляскаріс, візантійські цісарі. Королівський титул, якого папи відмовляли їх сусідам, з охотою давали, як знаємо, галицьким князям, а ще давніше київському Ізяславу.

Знаємо, що Хоробрий, ідучи в поміч зятеві Святополкові, заволодів Київом, одначе мало хто знає, що Ярослав з таким-же наміром, але з більше позитивним результатом, завоював для свого зятя Казимира Польського — Мазовше і частину Поморя і допоміг йому „відбудувати" Польщу.***) З занепадом польської держави після Хороброго старається вона опертися то на Чехію, то на Угорщину, то на Україну. Останній Пяст Казимир Вел. з цим-же наміром обіцює подільському князеві Константинові Коріятовичеві польську корону, якої той не приймає.**) Зате унія з Литвою, а на ділі з Литвою-Україною, ратує Польщу від німецької небезпеки і ставляє її на першім місці між славянськими державами.

Наступає новий занепад української державности. Її прапор держить не довго — Свидригайло та руські і литовські вельможі до люблинської унії.

Ця роля нашої аристократії не досить опрацьована і відома. Одначе ми бачимо, що та аристократія наша обороняла права свого народу, віри і політично-суспільні і свої власні права з енергією на протязі півтора століття. Між ними бачимо такі величаві типи, як Дмитро Вишневецький (козак Байда), Константин (Іванович) Острожський та інші.

Не можемо промовчати про ролю, може шкідливу, а в кожному випадку велику, могутнього боярства нашого в Галичині, що своїх князів суворо карала, а нових зпоміж себе вибирала. Тих Кормилягів, Детьків, що сами панували, Кердеїв, Бучацьких, Язловецьких, Тептуховичів і інших. В Київщині і на Волині виростають „княжата і панята" дуже високо.

Ледви чи знайшовся в цілій Европі такий великий пан, як князь Острожський. Останній лишив після своєї смерти 52 міста і 2700 сіл на території такій, як Баварія. Цим великим майном мав завідувати мальтійський орден для оборони краю від бісурменів.

Узагалі польська аристократія не могла рівнятися з українською, а це наступило почасти тільки тоді, як вона перенеслася на богаті наші простори.

Европа мала великих монархів і великі аристократії, але другої такої демократії, як козаччина не мала ніколи.

Козаччина — єдине явище в історії.

Тягне вона свою традицію від предків варягів, що Царгороду добували, має подібні орґанізації на Балкані, але ніяка військова орґанізація не може з нею рівнятися. Від Москви, Криму і Малої Азії до Франції під Верденом — всі знають їх і бояться; Підкова і Хмельницький панують у Румунії, турецькі провінції хозарів козакам піддались, але, на жаль, гетьмани (який малий титул для такої влади!), хоч і орґанізують Білорусь на козацький взірець, не мають змоги не тільки утворити кольосальну державу східно-европейську чи чорноморську, але й свою утримати. Зате козаччина наповняє світ славою свого імени. Польський історик (Шайноха) пише: „Це були люди, перед якими цілий Схід дрожав, як перед найстрашнішим ворогом зпоміж христіян, і котрим цілий христіянський захід дивувався, як найсміливішим лицарям, яким всяка честь і поміч належалась".

Німецькі цісарі посилали їм прапори і булави, папа золоті медалі, Рішеліє просив їх помочи, шведський король не знав як їх величати, а польські королі надіялись за їх допомогою вчинити переворот, заохочували до бунту, входили з ними у тайні переговори. На це маємо не тільки свідоцтва істориків про Володислава IV. і Яна Казимира, але теж Собіського (ще приватної особи тоді), що радне перевести елекцію французького кандидата Дюка d Anjou і розігнати сойм при допомозі 12.000 козаків. Не забуваймо, що елекцію Яна Казимира перевели козаки.*) Ратували вони Польщу і за Сагайдачного**) під Смоленськом, Москвою і Хотином, де на 20.000 поляків і литовців було 40.000 козаків, і пізніше під Конотопом за Виговського, і під Віднем, де на 20.000 війська взагалі було 10.000 козаків,***) як і колись предки їх під Ґрунвальдом...

Міщани і селяни, як з початку „княжата і панята", творили козаччину і тому вона має такий загально національний характер. Міщани виявляють свій героїзм в обороні нищених і руйнованих богатих міст своїх підчас татарських і московських нападів і підчас „великої Руїни", виявляють свою тверду орґанізацію в релігійній боротьбі, що ми бачимо і в наших краях. Але загалом не бачимо ніде такого люду, як наш, що не стерпів неволі і безперестанно боронився. В ній його ґраніт постави, в тих геройських боях, що тягнулися цілими століттями за свою волю і за свою правду, боїв, яких ми не знаєм в історії не тільки славянських, але й інших народів Европи, — лежить незрівняне величнє.

Але демократія, хоч яка величава і геройська, не могла істнувати в добі „освіченого" абсолютизму. Наступає історичний момент, в якому гинуть Запорожська і шляхотська республики — момент, в якому ми не бачимо, на жаль, нічого великого.

Але в поневоленому народі живе ще дух великих предків, тліє вогонь, — і нарід цей видає з себе — саме з люду — такого поета як Шевченко, поета, якого ніякий люд, ніяка демократія на світі не видала і який йому пророкує в безмежній його недолі „вільну і велику Україну" — на початку нової епохи, в якій демократичні ідеали мають перемогу. Відродження України найшло перед собою більші трудноці, як це було в інших поневолених народів. Але болюча боротьба виробила борців. До них, до всіх тих великих працьовників, що стали під національним і демократичним прапором Шевченка, належить наше величнє будуче!

*) Геродот IV.
**) Bandkie. Dzieje 10. 12.
***) Dr. Krotowski: O Bolesławie Chrobrym. Przegląd Powsz. 1926, str. 113.
**) Naruszewicz: Dzieje X, 59.

* Kubala, Szkice III. 323.
** Dzieje pan. Zygm. III, 7. III str. 176
***) Jablonowski: Hist. Rusi 291

В. ЛИПИНСЬКИЙ.

З нагоди ювилею.

(Лист Вячеслава Липинського.)

До Видавничої Спілки і Редакції „Діла" у Львові.

Високоповажані Панове! Дуже дякую Вам за честь, яку робите мені своїми ласкавими запросинами до участи в 40-літнім ювилеї першого й одинокого українського щоденника.

Будучи читачем „Діла" від року 1900-го і не зважаючи на мої з ним розходження, признаю повну слушність Вашим словам, що ювилей Ваш „виходить далеко поза рамки Редакції і Видавничої Спілки", що він — додам від себе — зворушує думку і почуття всіх, кому дороге минуле і будуче українства.

Тому дуже хотів би я скористати з Ваших ласкавих запросин і сказати в найбільшому орґані української публичної опінії в день його ювилею те, що вважаю найбільше важним для сучасного стану українства. А саме:

Що націоналізмом українським не можна збудувати ніякої української держави — навіть такої, як „людово-народова" республика націоналістів польських. Бо націоналізм український, при повнім браку у нас спільної державної традиції, є чимсь, чого не можна ані означити ані окреслити. Тому то він так легко вироджується в жеровисько для всяких літературних і політичних гохштаплерів, і тому то можна в імя одного і того самого „українського націоналізму" бути як знаряддям Варшави так і зна-

рядам Москви в поборюванні України. Всякі „Українські Ниви" і більшість уперівщини з її — авансованими варшавською пресою на українських національних героїв — московжерними літераторами та отаманами, і всякі „Українські прапори" із всею більшовицькою полякожерною націоналізацією України в цілі скріплення московської держави служать цієї істини пророчистим доказом.

Що доки українство не візьме на себе ролі оборонця Землі, замість дотеперішньої своєї ролі оборонця Нації, то іншої долі в Польщі, як доля колишньої православної — вкінці навернутої на католицизм — екстериторіяльної секти, а в Росії долі іншої, як доля Пушкарів і Феофанів Прокоповичів, збудувавших своїм екстериторіяльним українським націоналізмом Російську Імперію — нехай воно не жде.

Що коли „Діло" своєю ворожнечею до української гетьмансько-монархічної, (патріотичної — від слова **patria** — Земля-Батьківщини — а не націоналістичної — від слова natio — рід, племя) ідеї, буде несвідомо допомагати Варшаві і Москві та їхнім агентам цю ідею нищити, то хай воно твердо знае, що тим самим воно нищить українськими руками слабенькі, але єдині між всею Україною, зародки державности української, які є тільки в патріотичнім і монархічнім Гетьманстві.

Що врешті українство має перед собою ще лише одну одиніськую і вже останню змогу себе показати і себе оправдати, а саме в грядучий неминуче день упадку більшовизму. Коли в цей день українці, замість стати всі разом біля одного символу Української Держави — Гетьмана — в оборону своєї Землі від наїзду чужоземців, кинуться під проводом множества отаманів во імя ріжних українських націоналізмів на нову різню поміж собою, то українство буде знищене на віки, як найгірша і найдурніша форма громадського співжиття людей на Україні. І вина за цю катастрофу спаде на теперішніх керовників публичної опінії української, що завчасу своє громадянство перед нею не остерегли.

Про все це я вже говорив і писав в іншому місці. Повторити сьогодня це все на гостинних сторінках „Діла" на жаль не маю фізичних сил. Тяжка недуга дає мені ледви змогу написати оці короткі рядки. Тому в день ювилею „Діла" можу Вам, Високоповажані Панове, переслати тільки йдуче від всього мого серця побажання, щоб Бог, бачучи Вашу привязаність до свого нещасного народу-племені, освітив Вас, вказав Вам шлях до Української Держави і врятував українство від такої, як колишнього козацтва — сумної загибелі.

14. XII. 1927.

Від Редакції: Згідно з побажанням Шановного Автора містимо цей лист без ніяких пропусків і поправок. Ідеольогія Ш. Автора загально відома і тому зрозумілий для нас зміст листа. Та всеж при відповідній нагоді постараємося присвятити йому деяку увагу на сторінках нашого органу.

ДМИТРО ДОРОШЕНКО.

„Ділу" в ювилейний альбом замість привіту.

Сьогоднішній ювилей „Діла" є безперечно видатною подією в нашім громадськім житті: 40 років істнування (лиш з вимушеними через війну перервами) української щоденної газети, — для того, хто знае наші обставини, — є безперечним доказом зросту і скріплення українського національного життя на тій частині нашої землі, якій судилося довший час відгравати ролю українського Піємонту і якій — кто зна — чи не доведеться виступити й дещо подібній ролі також і в будуччині. Та значіння і вагу сеї першої й довгий час одинокої української щоденної газети спеціяльно для Галичини я думаю, буде досить докладно зясовано з нагоди ювилею далеко компетентнішими від мене місцевими людьми. Та не про се хотілосяб мені поговорити в сьогоднішний день: хотів би я сказати кілька слів про ті думки й рефлексії, які мимоволі насуваються мені з нагоди ювилею „Діла" з погляду галицько-наддніпрянських, чи краще сказати загально українських відносин.

Тут доведеться мені прикладати дещо іншу мірку, ніж до відносин галицьких. Бо коли брати справу з формального боку, то факт, що лиш в 1888 році зачав виходити у Львові перший щоденний український орган, (засноване „Діло" 1880 р.), означав, що в той час національний український принціп зачав уже перемогати москвофільську ідеологію. Лише з великими труднощами, шляхом великих зусиль і невпинної праці напрям „народовецький" здобув собі тверді позиції і вкінці переміг. Знов же, коли пригадати, що перша українська газета у Києві („Громадська Думка" 1906 р., пізніше „Рада") появилася 26 років пізніше від „Діла" і аж до самої революції 1917 р. була одинокою, то чи значить се, що українська національна думка не мала перед тим свого власного органу на Великій Україні? Розуміється, ні: український національний рух на Наддніпрянщині, там де він, властиво, і зародився в новочаснім розумінні, вже далеко раніше, вж кількома наворотами робив спроби видавати власний орган („Основи" 1861—62, „Кіевскій Телеграфъ" 1875—76, київський „Трудъ" 1881—82); що ці органи виходили в російській мові, а не в українській, то виною були не так урядові заборони, як факт, що російською мовою писати для українців було тоді лекше і орган в російській мові знаходив для себе безконечно більшу авдиторію. Та й з принціпіяльного боку вживання російської мови в органі українських інтересів було зовсім не те, що в Галичині вживання, скажем, польської: тут мова (поруч обриду) була синонімом народности; тут питання ставилось: або-або, і третього виходу не було.

І коли „Основа" впала на 10-ій книзі другого року видання, коли протягом трохи не-пів століття українці не спромоглись на власну щоденну газету*), то в цьому вина не тільки урядових заборон: виною було те, що українство вже в „Основі" зійшло з політичного грунту і замість обстоювати хоч чисто краєві інтереси українського життя — громадські й соціяльно-економічні, обмежилось виключно культурними і то в значно звуженім розумінні. Виставивши своєю одинокою програмою „просвіту в народному дусі"", діячі „Основи" тим самим написали присуд для свого напрямку: життя пішло своїм шляхом, абсорбувавши всі енергійніші й активніші елементи українського суспільства, а українство лишилось вузькою літературною сектою. Пізніші зусилля Драгоманова та його однодумців зворохнути українство з його мертвої точки й надати йому життєвий характер за допомогою радикальних і соціялістичних ідей, повели лише до утворення нової соціялістичної секти в загально-російськім радикально-соціялістичнім таборі — української; але й це не забезпечувало вповні від безпосереднього переходу в російський табор активних елементів українського соціялізму. Думка основян, ніби ціле завдання українських патріотів лежить в тім, щоб „допомогти народові в освіті, в досягненні самосвідомости, а вже сам народ придумає собі мету" (слова В. Антоновича в його „Сповіді") жорстоко помстилася над українським рухом...

*) Зі спроб організувати українське періодичне видання російською мовою треба ще пригадати одеські „По морю и по суше", „Южныя Записки" (1904—1905) та, певна річ, „Кіевскую Старину", що з початком 1900-х років стала на-пів політичним органом [illegible].

Великою заслугою Драгоманова, цього безперечно найбільшого українського розуму XIX. ст., мусимо нині признати те, що він весь час старався привернути українству політичний характер, з якого зрезиґнували діячі „Основи". І коли нашій молоді на порозі двох століть приснився чарівний сон про самостійну Україну, то се його—Драгоманова заслуга, хоч сам він не склоні віку з сумом і з болем в душі й не бачив „сили і ґрунту для політики державного сепаратизму України від Росії" („Чудацькі думки"). Але велике слово було промовлене. Промовила його не тільки львівська молодь на своїм вічу, а харківська в декларативній брошурі Української Революційної Партії („Самостійна Україна" небіжчика М. Міхновського), промовило його й тодішне „Діло" в ч. 288 з 1899 року, заявивши, що „нашим ідеалом повинна бути самостійна Русь-Україна, в якій усі частини нашої нації злучились би в одну сучасну культурну державу".

Та скоро проминув хвилевий порив души, обхопленої чарами золотого сну; тверезі уми постарались виляти цебри холодної води на голови мрійників, і тільки один геніяльний Франко мав відвагу заявити, що ідеал самостійної України лежить „поза межами можливого" лише для тих, хто сам не хоче йти до нього тими тисячними стежками, які лежать „ось тут під нашими ногами". Всі повернулись до буденного життя з його „реальними" інтересами.

Та не пройшло і двох десятків літ, як чарівний сон став дійсністю. Війна і революція, провівши нас усіх через безодню розгрому надій і часового розпорошення всіх тогочасних здобутків, поставили нас перед порогом будування власної держави, для якої ще чверть віку перед тим найбільший розум України не бачив сил ані ґрунту. Тепер можемо цілком певно сказати, що психольоґічно й фізично підготовленою до будування своєї власної держави виявила себе з усіх українських земель лиш Галичина. Коли брати пресу мірою політичної дозрілости громадянства, то ось мова фактів: Протягом 1917—1918 років повстали на Україні отсі щоденні ґазети українською мовою: „Нова Рада", „Народня Воля", „Робітнича Ґазета", „Відродження" — і кілька ефемерид. Про створення щоденної ґазети державного українського напряму російською мовою почали думати лише в осени 1918 року, в той час як уся Україна, з такими центрами як Київ, Харків, Одеса й Катеринослав обслуговувались десятками російських ґазет — недержавного напрямку. Не буду пригадувати, який могучий зріст преси викликали в житті европейських народів події анальоґічні до тих, що ми переживали в 1917—1918 роках, скажу лиш, що навіть недержавна Ґаличина, найбільш зруйнована з усіх країн, діткнених світовою війною, мала в 1918 році стільки-ж числом щоденних українських ґазет, як і державна тоді Велика Україна. Це все обєктивні факти, які свідчать лиш про одне: часи, коли можна було думати, що Україну можна відродити як націю, не утворивши попереду або одночасно власної незалежної держави, були пропущені для нас вже дуже давно. Як думав ґеніяльний український учений Потебня, ці часи треба віднести аж на першу половину XIX. століття. Тепер же залишається одне: всі сили покласти на те, щоб на українській землі збудувати незалежну, самостійну державу на принціпі цілковитім територіяльнім. Ця держава щойно зорганізує всіх її мешканців і перетворить їх в одну українську націю; перетворить усіх, і тих, що нині говорять і пишуть по російськи, і тих, що послуговуються польською мовою, і тих, що вишаються тим, що вони вже здавна „свідомі українці" — в одну вільну кількадесять міліонову націю, яка перетопить і перетравить в собі всі зросійщені й спольщені елементи, звязавши їх цементом привязання й любови до своєї спільної батьківщини й держави. Таку науку подали нам події недавнього-минулого, ілюстровані хочаб отсим наведеним мною прикладом преси.

Сьогодні знову, як і перед 25. літами, „Діло" є одиноким щоденним органом української національної думки на цілім просторі українських земель*). Ми віримо, що такий невеселий стан річей не буде тревати довго. Але поки що таке „монопольне" становище „Діла" накладає на його й певні обовязки. Noblesse oblige! Тепер, може ще більше як колись з перед чверть століття, обслуговуючи біжучі інтереси західно-українських земель, в їх сьогоднішньому становищі, найстарший і заслужений український щоденник не повинен забувати й нехтувати вищих інтересів цілого українського суспільства на всім просторі наших земель. Він повинен одгукнутись на події й освітлювати життя всіх цих земель, під чиєю владою вониб сьогодні не перебували й яким експериментам не підлягали. Це освітлювання повинен він подавати в дусі того ідеалу, який так гарно було оформуловано на його сторінках в 1899 р. і од якого ми не можемо, не сміємо відступити особливо тепер, після того, як сей ідеал хоч на короткий час, але був здійсненим у житті. Ми мусимо створити традицію й зберегти її до нового слушного часу. Ніхто тепер уже не скаже, що сей наш ідеал лежить „по-за межами можливого", як здавалось не одному з нас у свій час. Тепер уже ми ясно бачимо, що треба лиш хотіти прямувати до сього ідеалу і, додам іще, треба вчитися, як зуміти до його здійснення прийти. Найкращу науку подало нам саме життя, все нами пережите, всі наші помилки, всі наші вільні й невільні гріхи.

І коли „Діло", сповняючи свої місцеві завдання, служитиме також і згаданим загально-національним інтересам, аж доки поруч з ним повстануть нові органи й розділять з ним його тягар, то в день його півстолітнього ювилею його молодші товариші (надіємось, що вони повстануть вже до того часу) сконстатують се, як його історичну заслугу перед усією Україною.

*) Не можна, розуміється, вважати за такі органи ті великі газети українською мовою, які виходять тепер у Києві та в Харкові: це є не більше як офіціози пануючої й правлячої на Україні не-української партії; формально, самою лишень мовою українські, вони в дійсности служать інтересам лиш своєї партії й пропагують її ідеольогію. Але самий факт видавання таких офіціозів українською мовою як не можна краще ілюструє вище висловлену думку, що самостійна (хочаб навіть тільки формально, як тепер Радянська Україна) держава на українській землі не може не брати собі на послугу українську мову і взагалі те, що ми називаємо українською культурою. Розуміється, так само не можна вважати за органи української громадської думки й ті видання, які виходять на західно-українських землях за допомогою сторонніх українству чинників, однаково, чи зовнішніх, чи внутрішніх: вони виконують свої спеціяльні завдання, чужі інтересам українства. Але так само й факт їхнього істнування є обєктивним доказом того, що ворожі українству чинники мусять з ним рахуватися й побивати його українським же словом і українськими руками.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

МАКСИМ ГЕХТЕР.

„Одинока щоденна“.

Як читач і до певної міри як співробітник маю підставу прилучити свій голос до ювилейного хору, що лунає сьогодня з честь 40-літнього істнування першого й досі єдиного українського щоденника. Співробітник з мене був не дуже пильний, тому на цю точку й не наполягаю. Здається, в роках 1909 і 1910 я якийсь час регулярно дописував до „Діла“ з Київа, потім я в роках 1921 і 1922 послав до „Діла“ кілька дописів із Берліна. Але це привагідне співробітництво має дуже малу вартість у порівнанні з величезною працею постійних співробітників „Діла“, які з дня на день і з року на рік, за добрих і за лихих часів, тримали й тримають „одиноку щоденну“ в безнастаннім русі. Низький поклін і щире „Помагай Біг“ цим героям витревалости — а я з своїм співробітництвом вже краще відійду в куточок.

Зате як читач я голошуся до дальшого слова.

Звичайно з письменної братії читачі бувають дуже кепські: газетяр, як відомо, тільки „переглядає“ часописі, але не читає їх. Але рівночасно кожний письменний чоловік, зокремаж газетяр, має якийнебудь один улюблений орган, що він його читає від дошки до дошки, від наголовку до оголошень. Для мене й ще для дуже багатьох товаришів по фаху як і по положенні таким органом віддавна є „Діло“.

За київських часів це було інакше. Тоді ми мали „Раду“, нашу „одиноку щоденну“, й до „Діла“ заглядали тільки вряди-годи. Ідея соборности ще тоді була в зародку, й ми навіть не відчували тої кривди, яку робимо „Ділу“, називаючи „Раду“ „одинокою щоденною“ й тим немов ігноруючи істнування львівського щоденника. Та від року 1919 становище змінилось грунтовно. З одного боку не стало ані „Ради“, ані „Нової Ради“, а разом із цим для мене — й для багатьох інших — перервався й фізичний звязок із „тіснішою батьківщиною“. З другого боку розширився й національний обрій сучасного українця. На місце повітового патріотизму прийшов патріотизм універсальний, який охоплює всі українські землі й цілу українську націю. Згадати треба ще й той процес язикової нівеляції, що відбувся протягом останніх десяти років і дуже сильно зрівняв часописну мову Східної й Західної України. На цих передумовах утворився тісніший внутрішній звязок між сучасним українцем, звідкиб він не походив, і „Ділом“. І як свого часу до „Ради“ привязували титул „одинокої щоденної“, так нині привязують цей титул до „Діла“, тільки з далеко більшим правом.

Фактично українською мовою нині виходить більша кількість щоденників: „Свобода“ в Америці, „Вісти“, „Комуніст“, „Пролетарська Правда“ та інші на Радянській Україні. Та з ріжних причин незалежний читач до тих щоденників не квапиться, а береться жвавіше до „Діла“, як тільки до того є спроможність. І коли бува „Діло“ якого дня не прийде, то чогось конче потрібного бракує, й той день начебто був неповний. І коли виникає яка садка, якою хотілосяб поділитися з ширшим загалом, то передовсім думається: „треба про це написати до „Діла“. І я певен, що навіть у Київі чи в Харкові нині дивляться на „Діло“ трохи іншими очима, ніж десять літ тому.

За ту велику й неоцінимy службу, яку виконує „Діло“, високо тримаючи в нинішніх тяжких і відповідальних часах прапор „одинокої щоденної“, я складаю йому свою глибоку й щиру подяку. Не за те, як воно ту службу виконує, а за те, що воно й взагалі виконує, я повний до нього сердечної вдячности й щирого признання. День без „Діла“ — це вже не день. А яке будоб життя без „Діла“?

Звичай вимагає, щоби ювилятови не тільки дякувати, але й щось доброго бажати. Отож бажаю від щирого серця, щоби „Діло“ в найкоротшім часі спромоглося на 12 сторін друку, на тижневий образковий додаток і на ротаційну машину найновішого взірця.

Прага чеська.

Д-Р СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ.

З сороклiттям!

І я колись довгі літа редаґував ґазети (Буковину і Руську Раду в Чернівцях), тому добре знаю, яка то тяжка праця, а з другого боку переконався, що ґазета це велика сила. Не перед силою клонюся, коли з приводу сороклiття Вашого щоденника із чужини шлю Вам щирий привіт. „Добра хощу братіи и роусьстѣи земли“ і кожним успіхом братії щиро тішуся. А вже це саме неабиякий успіх — сорок літ серед нашої суспільности щоденникові..

Кортілося би дуже згадати і про інші успіхи, оглянути всю діяльність і розкрити по правді геть усі добрі і лихі її сторони, помилки, без яких також не буває. Хто працює, той і помиляється. Але працю, а тим більше щиру працю треба шанувати. Такий прагматичний огляд сороклітньої праці був би дуже потрібний і корисний.

Та у мене, викиненого поза межі рідного краю, рояться ще інші думки в звязку з тим, що не наше, а чуже життя журналістичне може тут безпосередно спостерігати.

І ось бачу у чехів, народу не більшого, як та частина українського народу, що найшлася під Польщею, в самій Празі щоденників таку силу, що їх усіх чоловік і переглянути щодня не в силі. У кожної партії свій ранішній і свій вечірній щоденник, а крім того є ще і безпартійні щоденники і то такі як „Narodni Politika“ що розходиться щодня в двісті до тристатисяч примірників. Додаймо до того, що і в кожному більшому місті, як от в Берні, Пільзні, Прерові, Оломунці, Моравській Остраві і т. д., є знов так само по кілька щоденників партійних. І у словаків, що їх нема і три міліони, є кілька своїх щоденників. Міліони чехів і словаків мусять щодня рано і ввечір прочитати що найменше свій щоденник. Без того не моглиб вони жити, без того життя їм не життя. Вони мусять кожної хвилі автентично знати, що в світі діється, як мають свої державні і партійні, але й світові справи і події розуміти, як мають про все думати, як поступати. Це їм до життя так потрібне як хліб насущний і у кожного чеха — і у малого ремісника і робітника, а вжеж у кожного промисловця, господаря і інтелігента мусить бути щодня ґазета, на це мусять у нього бути і гроші. Чех і уявити собі не в силі, як можна обходитися без ґазети, як можна хочби тільки короткий час не знати, що в світі діється. Чех усім цікавиться, він усе сам хоче знати, хоче про все безпосередно і правильно бути поінформований. Чехи — це народ читачів. І не диво, що вони, хоч так ще недавно так само народ мужиків, як і ми, дочиталися і економічного добробуту, величавої розбудови фабричного промислу і капіталу, дочиталися і політичної самостійности в своїй власній державі...

Алеж бо й усі щоденники чеські дуже меткі і вигадливі у всім, що може удержати в безпосереднім тремтінні почуття спільности і єдности партійної, спільности і єдности народної. Вони підсичують безнастанно партійну і народну чуйність і відпорність, так що народ зараз таки на даний знак увесь реагує на все з найбільшою силою, вони його вчать, як це зробити: вони не дають народові ні на хвилю забутися, зледащіти, знидіти, заснути; вони удержують народну організацію в живім безнастаннім руху, так що нема неорґанізованого чеха і кожний чех кожної хвилі знає в народі своє місце, свою роботу, своє завдання... І це зробили з того так ще недавно мужицького народу чеські ґазети, чеські щоденники. Така величезна їх сила.

Приглянься першому ліпшому чеському щоденникові. Обемом він в двоє, троє більший як наш щоденник „Діло“. Зміст його багатий, ріжнородний, для кожного чеха дуже актуальний і цікавий. Там передусім нема нічого такого, про що можнаб сказати, що воно лиш на те, щоб заповнити порожнє місце. Ясна свідомість пили бе з кожного рядка, трохи не з кожного слова. Зайвих, даремних слів, фраз нема. І т. зв. вступні, програмові статті короткі. Нема ні одного такого випадку, щоб стаття тягнулася через кілька чисел. На такі статті є фахові часописи, а щоденники реферують тільки коротко про цікаві для своїх читачів явища на кожному полі знання, техніки, мистецтва, науки, народнього господарства, щоб звернути на них увагу; реферують і реагують також коротко і рішучо на голоси противної партійної преси і тим витворюють і удержують у своїх читачів одностайність світогляду, спиняють розтіч думок. Головна річ — інформація, як найбільше інформацій про все. Бо чех хоче про все сам прочитати із свого певного джерела, з своєї ґазети, а не почути від когось, що може його одурити. Супроти інших він недовірчивий, він вірить тільки свому щоденникові.

Спостерігаю це вже кілька літ і роїться у мене багато думок про те, чого то у нашого громадянства і в нашім щоденнику нема, а що повинно, бо мусить найскорше бути, щоби вийти нам із примітивного стану, в якім ще находиться і наше громадянство і наша журналістика. Журналістика це знання, уміння мистецтво, що має свої закони, методи, свою форму, свою організацію праці, щоб заспокоювати цікавість читачів, безперестанно удержувати їх душу в захопленні, а в кінці таки досягнути своєї вищої мети солідного національно-політичного і культурного виховання народу. Журналістика вимагає від своїх працівників крім спец. здібностей ще і великого тай все нового напруження духових сил, відданости аж до посвяти. Хоч продукт її коллективний, то все таки ідейно мусить бути як найбільше одностайний. Журналістична праця тяжка. Тим більше треба ще також дбати про те, щоб вона не йшла на марно, а приносила усім, не виймаючи і безіменних здебільшого працівників, успіхи і користь.

Отже з сороклiттям як найкращого розвитку, як найбільше успіхів і користи Вашому щоденникові, українському народові і усім його працівникам!

Прага в грудні 1927.

В. БИРЧАК.

„Ділові“.

В день, коли Ваша редакція святкує сороклiття, не можу стриматися, щоб не зложити Вам сердечних побажань, тим більше, що мої дрібні спомини вяжуться з Вашою редакцією.

Будучи учнем VII. кл. ґімназійної, видрукував я своє перше оповідання в „Руслані“. Але моя утіха з того, що я вже „друкований“ не тревала довго; моїм ідеалом, ідеалом учня VII. кл. ґімназійної було — бути „друкованим“ у „Ділі“. Новелю, яку я передав в осени 1899 р. до редакції „Діла“ видрукували по кількох днях. „Перестаньмо курити“! — називалася вона. Мій ідеал був осягнений і я став друкувати в „Ділі“.

Годі не згадати одного короткого епізоду. Мої товариші, ґімназисти, хотіли відсвяткувати моє свято і відсвяткували його так, як ґімназисти. Понатягали мене за вуха, а потім простягнули й вибили. Це було добре, бо коли пізніше мене критика била, я все собі думав: це пусте в порівнанні з тим, як мене вибили товариші!

Будучи учнем VIII. кл. ґімназійної надрукував я кілька оповідань у „Ділі“. Я ходив часто до редакції. Вона була ще при вулиці Баторія ч. 24., а начальним редактором був тоді Іван Белей. Я зайшов якось раз у свято і застав Івана Белея при бюрку. Клуби диму налягли на редакцію, начальний редактор мав перед собою отворену якусь книжку. Я поладнав своє діло, але редактор не пустив мене.

— Сідайте! Читаю саме Сенкевича описи подорожей — промовив. — Щасливий чоловік! На старости літ може пригадувати собі: це було тоді, коли я полював на льви, а це було, як я був в Парижі, а це, як я їхав морем... Усе життя його поділене світлими хвилями переживаннями. Читаю це і так собі думаю, яке моє життя?! Якби я писав спомини, то сказав би: це було, коли я сидів при столику при вулиці Баторія 24. І десять літ пізніше: це було, коли я сидів при столику в редакції „Діла“ і нині. І все! І ціле моє життя — при столику в редакції „Діла“.

Боганько літ минуло з того часу, та я все згадую ту хвилину. Вона навчила мене цінити труд і жертву, яку принесли для нації нині вже й забуті люди, що десятками літ сиділи при одному бюрку, кладучи основи нашій публіцистиці. Вона навчила мене, яка несправедлива „П. Т.“ суспільність, що не дає часописови станути на кріпкі ноги, не дає начальному редакторови спроможности встати від часу до часу від редакційного столика, випростувати хребет, звидіти чужі краї, розширити знання — але домагання ставить все високі!

У день Вашого ювилею згадую з почестю давних робітників, яких праця остала безіменна. І Вам всім, нинішним робітникам, яких життя минає тоже при бюрках, яких працю й нині не в силі суспільність як слід оплатити, яким на старости літ також лишиться може один спомин: при редакційному столику — пересилаю вирази глибокої пошани.

Ужгород 3/I. 1928.

ОМЕЛЯН ПОПОВИЧ.

„Діло“ на Буковині.

„В начали бі слово“, і те „Слово“ було кацапське, що морочило довгий час самовладно голови українців навіть на Буковині, хоч крім у кількох ранних кацапів стрічалося воно хіба ще в Черновецькій „Бесіді“, де молодь 70-тих років, до якої належав і я, вичитувала зі „Слова“ лише новинки, бо „язичіе“ утруднювало на шастя розуміння москвофільських статтей. Це й було причиною, що „Слово“ не мало впливу на тоді українську молодь, чого доказом і наша письменниця-ювилятка Кобилянська, якої батько був дуже „твердим русским“. За те поява „Діла“ з початком 80-их років, його народня мова і ясна національна думка впливали корисно на національне відродження-освідомлення молодшого, ба й старшого покоління на Буковині, де саме в ту пору боровся народній напрям із кацапством, що й закінчилося побідою народньої ідеї, чого доказом було заснування ґазети „Буковина“ 1886 р. У цій переломовій хвилі „Діло“ поміщувало дописи з Буковини й помагало малому тоді ще гурткові народовців у боротьбі з кацапством, що й започаткувало на Буковині відродження нації, яке розвивалося так гарно аж до кінця злощасної світової війни. Заслуги „Діла“ в розбудженні і скріпленні національної свідо-

кости буковинських українців значні, тому слід і буковинцям прилучитися до братів усіх українських земель, розлучених кордонами, але єдиних спільною думкою-метою, щоби вложити в ювілейнім році „Діла", цьому сміливому й невсипущому речникові нашої національної ідеї сердешну подяку за його довголітню успішну працю-боротьбу з гарячим побажанням добитися-діждатися здійснення нашої найвищої мети.

Д-Р ІВАН ПАНЬКЕВИЧ.

Українська літературна вимова.

Питання української літературної вимови може здаватися в нинішнім часі широким кругам української інтелігенції якщо не чимсь дивним, то принайменше передчасним. Кожний певно запитає себе: Невже я не присвоїв собі належно української мови в гімназії або в іншій середній школі, невже не знаю її форм або й правопису? Гай вимовляти звуки своєї мови знаю також, якщо не від дитинства, то бодай зі школи. Тимчасом справа з літературною вимовою нашої мови мається дещо інакше.

Кожному інтелігентові відомо, що ні одна мова, принайменше европейська, не є однакова на цілім просторі свого поширення. Тому й говориться, що мова даного народу ділиться на діялекти, говори, підговори і т. д. Те саме є і з нашою мовою, якою говорять на досить значнім европейськім просторі, починаючи від Татр аж по Кавказ. Завдяки географічним, етнографічним та історичним умовам на цілім нашім язиковім просторі — за виїмком гірських околиць по обох сторонах Карпат, а також околиць басейну горішнього Дніпра та Припяти — в порівнанні з іншими мовами — панує доволі значна одностайність. Галицьке діялектичне явище, а саме заміна я (з колишнього носового є) на е також по шипячих шелестівках (ч, ж, ш, щ), котрі колись були мягкими, як прим.: **чес, жеба, шепка, щесте, петь, месо** і т. д., ударяє своїм провінціоналізмом кожного, котрий хоч кілька літ ходив до школи. Цеї діялектичної вимови вистерігаються вже нині й інтелігентні селяни, а не то ширша верства інтелігенції, що покінчила хочби середні школи чи кілька їх кляс.

Здавалося би, що поза тим провінціоналізмом нема вже різниці у виговорі між інтелігенцією придністрянською і придніпрянською. Різниця все таки є — для Галичан мало замітна, а наддніпрянських українців немило вражаюча. На цю різницю хотів би я звернути увагу передовсім тих, кому доводиться вчити нашу молодь української мови, починаючи вже від першої кляси народньої школи.

Це відноситься до виговору шелестівок **с, з, ц** перед слідуючими мягкими голосівками: **і** (недавно ще писалося ї), **ю, я** (**сіно, зілля, цідити, сюда, сядьте, ззябнути** і т. д.), а також тих самих шелестівок у групах: **св, см, сн, сп, зв, цв** (перед слідуючим **і, я** (або недавним іще **ї** (**свічка, свято, сміх, сніг, звізда, цвях** і т. д.).

Шелестівки: **с, з, ц** в положенні вище вказанім галичани вимовляють зовсім одмінно від придніпрянців, а саме з далеко більшою мягкістю, питомою лиш польській мові. Придніпрянці виговорюють ці шелестівки у згаданих положеннях лиш із незначною мягкістю, деколи навіть ледви замітною. Приписувати цю вимову великоруському впливові не можна, бо на Закарпатті находимо таку саму вимову шелестівок: **с, з, ц** в означених вгорі положеннях, як і на Придніпрянщині.

І коли ми нині приймаємо за літературну мову мову українців придніпрянських не лиш у формах деклінаційних та коньюґаційних але й у складні, то ми повинні також зрівняти й літературну вимову бодай у цих точках, на які я вгорі вказав. Наш виговір згаданих шелестівок повстав мабуть на основі довголітнього сусідства з поляками, а чужинець не зорієнтується гаразд в українській літературній вимові, почутій із уст галичан та наше галицьке **сіно, зілля, свічка** буде приймати як: шьіно, жьілля, шьвічка.

Цю галицьку вимову треба би справляти вже в школі. Правильної вимови наша інтелігенція повинна придержуватися і в щоденнім житті.

СТ. СІРОПОЛКО.

Українська мова в звязку з українізацією та двомовністю в школі

(З нагоди ювилею „Діла").

Підводячи підсумки своєї діяльности в галузі освіти з часів жовтневої революції, радянська влада України пишається здобутками в справі українізації школи.

Розуміється, все залежить від того, з якою мірою підходити до оцінки цих здобутків.

З формального боку українізація школи досягла ніби-то великих успіхів: значна частина шкіл — середніх і вищих — перейшла вже до української викладової мови або в крайньому разі до категорії двомовних шкіл. Колиж підійти до оцінки здобутків українізації школи по суті, з точки погляду опанування учнями та самими учителями — української мови, то безстороннього дослідника охоплює невимовний жах за долю українського слова.

Тут мимоволі пригадуються незабутні слова нашого Кобзаря, що поставив слово на сторожі коло малих рабів німих: „в школі нас усього, рішучо всього навчать, крім розуміння свого милого, рідного слова".

В Державному науково-методичному Комітеті та на сторінках офіційного органу Наркомосу „Шлях Освіти" багато уваги присвячується питанню, який саме засіб краще веде до засвоєння української мови, — чи теоретичне студіювання граматичних правил, чи безпосереднє наслідування зразків устного й друкованого українського слова.

Спірне питання вирішено — і, на мій погляд, цілком доладно — на користь другого засобу, але цим самим український учитель приймає на себе обовязок працювати над культурою свого словного багацтва, памятаючи, що його слова та його мова „ідуть між людей".

Отже набирає великого значіння питання, щож саме уявляє з себе учительська мова — устна й писемна, — яка стає зразком для засвоєння її учнями в школі.

В цьому відношенні дуже показовим є матеріял, зібраний дослідниками живої учительської мови на Рад. Україні.

Так, дослідник учительської мови на Камянеччині (В. Зборовець. „Мова вчительства на Камянеччині", „Шк. Осв.", ч. 10, 1926 р.) констатує, що учительська мова — пересипана покаліченими або недоречними словами, які засмічують українську мову й затемнюють саму думку. Наведу тут де-які приклади: „Такі оповідання витягають **питаннями** дітей до таких думок", „діти проявляли свою працю під **час функцій млина чи кузні**", „згуки **піднебесні (!)**" і т. д., і т. д.

Але найбільше дістається учительській мові від москалізмів, що ними пересипана вся учительська мова: „на **предидущих** засіданнях", „в косності батьків пробита **продуха**", „**я нахожусь в області** шукань", „що-ж торкається **наближающагося** ремонту", „собственно", „конешно", „**я сам наблюдав**", і т. д. і т. д.

Писемна мова учителів, як свідчить інший дослідник учительської мови (П. Сапухин „Про мову українського вчителя", тамже), так і плутається в жахливих „позаяках".

Колись наші драматурги — М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий та ін. в побутових песах виводили на сміх покалічену українську мову в устах волосних писарів та сільських дячків.

Тепер з неменшим успіхом драматурги можуть використовувати „інтелігентсько-український" жаргон учителів з Рад. України.

Та й де можуть придбати учителі зразки правдивої української мови, коли офіційний учительський орган — „Шлях Освіти — Путь Просвещения" теж плутається в „позаяках" („на чолі майданів завжди стояли дошкільниці-фребелічки, позаяк ці майдани офіційно звались „народными детскими садами", див. „Шл. Осв.", ч. 6—7, 1926 р. стор. 85. — таких прикладів — безліч.) Требаб списати декілька аркушів, щоб привести всі недоречности й покалічені слова, що здибуємо на сторінках „Шкіл. Осв.".

Дивуватися тут нема чому, коли приймемо на увагу, що значну частину статей в „Шл. Осв." перекладають або автори з російської мови за допомогою словничків Ізюмова чи Терпили, або перекладачі самої редакції, які видно, зрослися з просто-народньою московською мовою („Напрямок роботі дадено, здається, цілком вірний", — Див. „Шл. Осв.", ibid. стор. 203).

Двомовність школи потягає за собою засмічення учнями рідної мови московськими словами.

І тут спостерігається теж явище: запожичення слів не з літературної московської мови, а з червоно-армейського лексикону.

Ось, напр., надпис одного з учнів на книжці В. Винниченка „Федька Халамидник" після її прочитання: „От так антіресная книжочка! Савєтую усім товаришам обізательно і прочитати. А. Федько настоящий маладець"! (Див. „Шл. Осв.", ч. 12, 1926 р., стор. 53).

Нема сумніву, що, як українська мова в укр.-російських школах засмічується москалізмами, так в укр.-польських школах вона засмічується польонізмами. Добре булоб колиб учителі таких шкіл, зі свого боку, перевели дослідження мови своїх учнів.

Деж вихід з цього жахливого стану?

Вихід один — це студіювання мови наших найкращих письменників, це — культура мови як в школі, так і в житті.

Періодична преса також є великим чинником у культурі рідної мови.

З цього погляду ювилят має безперечну заслугу, бо він усунув за останні роки ті мовні відрубности, що поділили єдину українську мову на наддніпрянський і галицький діялекти.

Щоб оцінити той величезний поступ, який досяг ювилят в цьому напрямі, варто порівняти теперішню мову „Діла" з тою, що панувала на його сторінках, припустимо десять років тому.

Тільки як згадку про давно минуле, знаходимо незвиклі для нас тепер слова й вислови в тому розділі „Діла", за який редакція не несе відповідальности, себ-то в оголошеннях (напр. „вправного диріґента мішаного хору і евентуально дутої орхестри шукає"... „хто піднявся би приготовити народну учительку до кваліфіки")...

Цю заслугу ювилята я й хотів підкреслити в своїй статті, яка, може, теж не вільна від тих гріхів, про які в ній згадую.

МИРОН ЗАРИЦЬКИЙ

Проблема душі і тіла в ході віків.

Проблема душі і тіла — це проблема, так давна, як давна є історія людської думки. Коли лиш людина у своїм постепеннім розвитку дійшла до такого ступня досконалости, що розвинулася у ній свідомість свого власного істнування, коли вона зуміла протиставити своє власне „я" істнуванню цілого світа, що її окружає, вже тоді відріжнила вона у собі дві ріжні істоти — душу і тіло. Вже первісна людина відчула те, що коли говорить про себе саму, то може при тім мати на думці дві ріжні річи, або душу або тіло. Що іншого означає слово „я", коли кажемо: я маю руки, я порушаюся, а що іншого тоді, коли кажемо: я думаю, я терплю або я чогось бажаю. Наша власна істота складається з двох ріжних субстанцій, з яких кожна виконує зовсім інші чинности.

Давно вже старалася людина вияснити собі таємний звязок між духом і тілом і в своїй наївній уяві творила всілякі мітольоґії, що давали зрештою нічим неумотивовані відповіди на питання, як питання про початок і кінець світа, про ролю ріжних вищих істот в його розвитку, та про долю душі по смерти. При тім уважали первісні люди душу за якусь легку воздушну матерію, яка при смерти з останним віддихом людини опускає її тіло, щоби перенестися в інші незнані простори, або поселитися в тілі іншої істоти і наділити її життям. Всі твори людського духа випливають все очевидно з якоїсь внутрішньої потреби, з охоти заспокоєння вродженої нам цікавости, з бажання пізнати те, чого не знаємо. Таксамо і сі численні байки про те, що було і буде, які творили наші давні предки, є найліпшим доказом на те, якто давно вже хотіла людина збагнути свою позицію в часі і в просторі, хотіла пізнати взаємини між духом і тілом, хотіла вглянути в незнану вічність — бо сама бажала вічности. Охота бути вічним — се перше і найпримітнійше бажання людини і страх нас огортає на саму згадку, що колись можемо перестати істнувати, що наша свідомість розвіється у темній нірвані. І коли людина бачила з досвіду, що її тіло по смерти повертається в порох, то хотіла бодай душу вирятувати від вічної заглади і вірила в її незнищимість, та уявляла собі, що вона як прийшла до нашого тіла, з незнаної країни, так і відійде там по земській мандрівці, до вічної щасливости. Так вірила первісна людина, бо так мусіла вірити, бо лише в такій вірі мала надію на збереження своєї свідомости по смерти; а се є загально відомим фактом, що віримо у те, чого бажаємо, та від чого надіємося якнайбільше щасливости. І ся первісна віра в безсмертність душі лишилася людині і по цілих тисячеліттях її культурного розвитку, лишилася вона як одинокий лік на страх перед вічною загладою того, що нам найдорожче, а іменно перед загладою нашого власного істнування.

Ніяка наука не дає і не може дати відповіди на питання про суть душі і її долю по смерти, бо це цікаве явище, що дух людський, який здається так легко пізнає всі прояви зовнішнього світа, який пізнає і недоступну для ока будову атому і відкриває вічні закони рухів тіл небесних, той сам дух людський не може збагнути себе само-

го, не має сили пізнати своєї власної істоти і предвидіти своєї будучини. Тому у вірі шукаємо останньої розради і в символах віри стараємося найти відповідь на питання, яких не може розвязати наш обмежений розум.

Але се не є нашим завданням наводити погляди ріжних віроісповідань на проблему душі й тіла; хочемо лише звернути увагу на те, як в ріжних часах відносилася до сего проблему наука. Колиж хочемо говорити про душу і тіло, то мусимо собі передовсім здати ясно справу з того, якими прикметами відріжняється дух від матерії, мусимо ясно зрозуміти, що маємо на душі, коли говоримо про сі два роди субстанції.

Проблема матерії повстала тоді, як повстала грецька наука. Вже старинний Талес з Мілету бачив, що в окружаючій його природі все безнастанно зміняється, що одні тіла переходять у другі. І по досвіді 2-х тисячів літ нинішня наука лише потвердила се спостереження першого грецького ученого. Справді, все, що нас окружає, зміняє безнастанно своє положення, свою температуру і свій хемічний склад, а кожну таку зміну називаємо фізичним явищем. І наше тіло безнастанно зміняється, отже і в нім відбуваються ріжні явища, як віднихання, обіг крови, травлення і т. д. А тепер так роздумував старинний Талес: коли є зміна, то мусить бути щось, що зміняється, мусить істнувати щось, на чім ті зміни відбуваються і сю субстанцію, що переходить сі зміни, назвав він матерією. І се поняття матерії, се перше наукове поняття в історії людської культури, се перший раз дух людський забажав означити ясно значіння слова, якого уживає. Від тоді проблема матерії не зійшла вже з горизонту людської думки і нині ще учені природники працюють безнастанно над пізнанням законів переміни матерії. А наше тіло, як частина всесвітньої матерії є предметом досліду природописної науки, наука-ж про наше тіло є складовою частиною науки про природу.

Але вже недовго по Талесі спостерегли грецькі фільософи, що поза змінами у внішнім світі ще щось у світі зміняється. Коли людина думає про одну річ, а потім про другу, або коли є сумна а потім весела, то тут чейже також щось зміняється. Але се вже інші зміни, яких не пізнаємо ні ухом ні оком, бо вони відбуваються не у фізичнім світі лише у нашій свідомости, се є психічні, а не фізичні явища. І так само, як ми перше питалися, що є підкладом матеріяльних явищ, так і тепер можемо спитати, що се за істота, що думає, відчуває і бажає, що се за субстанція, що витворює нашу свідомість і творить другу складову частину нашої істоти.

Вже Анаксагор назвав сей підклад психічних явищ душею, але у него душа ще не була чимсь зовсім іншим від тіла, се була лише неначе якась думаюча матерія. Аж ученик Сократа Плятон відріжнив ясно душу від тіла і учив, що се дві ріжні субстанції, ріжні своїм походженням і своїм призначенням. Душа істнує від віків і буде вічно істнувати. Прийшла вона до нашого тіла з країни духів, із світа ідей, де жила чисто духовим життям і мала найвище знання всего, чого лише бажала. Через злуку з тілом вона тратить свій блеск, затемнює свою свідомість і аж відлучившись по смерти від тіла вертає знова до матеріяльного світа, де вічна правда, найбільше добро і найвища краса є для неї доступні. Бачимо, що Плятон не лише уважав душу і тіло за якісь діяметрально противні роди субстанції, але також нерівнаково оцінював їх вартість. Для духа жиємо, а не для тіла і лише відвертаючи наш зір від матеріяльного світа до духового, можемо найти щастя трівке і правдиве.

Від часів Плятона проблема відношення душі до тіла стала найважнішою точкою всякої метафізичної контемпляції і за далеко се нас завело би, коли ми схотіли би хочби коротко наводити всі проби розвязок сеї проблеми. Обмежимося лише до кількох типових фільософічних теорій на сю тему.

Коли в творчім умі св. Августина і в систематичній голові св. Томи з Аквіну повстала система християнської фільософії, то очевидно проблема душі і тіла мусіла у сій системі займати центральне місце. Але погляди християнської науки на душу і тіло є загально знані і не будемо на них зупинятися. Перейдемо до новочасної фільософії.

Перший метафізик нових часів Декарт звернув увагу на те, що явища фізичні і психічні ділають на себе взаїмно. Наприклад попечення руки, отже фізичне явище, викликує біль, який є явищем психічним і навпаки гризка, що є явищем психічним спричинює нераз недуги нашого тіла. Декарт думав, що між духом і тілом є якась таємна безпосередна звязь, коли явища в одному спричинюють явища в другому і навпаки. Але не повірили йому його власні ученики, яких називаємо оказіоналістами. Чейже тіло, казали вони, се матерія, що займає якийсь простір, має якусь краску і твердоту, які пізнаємо змислами. А душа не займає ніякого простору, її не бачимо і не чуємо — взагалі душа і тіло ріжняться від себе цілою своєю істотою і тяжко припускати, щоби вони могли на себе впливати. Але чейже і оказіоналісти бачили, що коли в нашій свідомости повстає постанова рушити рукою, то по сій постанові наступає фактично рух руки, а коли якесь тіло порушається, то повстає у нас свідомість сего руху, отже й вони мусіли признати, що є якась звязь і гармонія між проявами духа і тіла, лише не вірили в їх безпосередну причинову звязь. Казали, що се Бог, який сотворює кожне явище фізичне і психічне й так сі явища добирає, щоби була між ними гармонія. Отже коли постановляємо рушити рукою, тоді всемогучий Бог сотворює фізичне явище руху руки, а коли хмара порушається, тоді Бог сотворює в нашій душі зображення сего руху. Але сама наша душа не може порушати матерії, а матерія не може безпосередньо впливати на нашу душу.

Великий і всесторонний фільософ Ляйбніц не вірив ані в безпосередну звязь між душею і тілом, ані у безнастанну інтеренцію Бога в процесі світових явищ. Він учив, що всемогучий творець сотворив раз духа й матерію та вже при сотворенні надав їм закони, після яких вони розвиваються і то духови дав окремі закони, що управляють наступством психічних явищ, а для матерії установив теж окремі закони фізичні, згідно з якими одно фізичне явище викликує інше. Фізичний і духовий світ розвиваються кожний для себе, кожний з них підлягає своїм питомим законам і нема між ними ніякої причинової звязи. Але Бог, вже споконвіку сотворюючи матерію і духа, надав кожному з них зокрема такі закони, при яких фізичні і психічні явища все годяться зі собою. Бог вже споконвіку установив гармонію між паралельними проявами духа і тіла так, що кожне з них розвивається незалежно від другого, але все в згоді з собою.

Щоби вияснити ріжницю між поглядами своїх попередників і своєю теорією придумав Ляйбніц знамените порівнання. Уявім собі, каже він, що годинникар хоче мати такі два годинники, щоби все однаково ходили, щоби між їх рухами була ідеальна гармонія. Він може це зробити в троякий спосіб. Може злучити колісце одного годинника з колісцем другого при допомозі ланцуха і тоді оба годинники очевидно будуть мусіти однаково ходити. У сім випадку є безпосередня звязь між обома годинниками, так як між душею і тілом в теорії Декарта. Годинникар може також стати кодо годинників, що хвилі пересувати їх показівки і в сей спосіб їх безнастанно регулювати, се був би неначе сей Бог оказіоналістів, що безнастанно слідить прояви світа і годить їх між собою. Але найліпший годинникар був би той, що зумів би так точно відміряти всі складові части годинників і вже при будові так зовсім однаково їх сконструувати, що вони обхідили би потім незалежно від себе і без ніякої коректури показували би все точно ту саму годину. Таким досконалим годинникарем уявляв собі Ляйбніц творця світа, який заздалегідь установив вже вічну гармонію між тим, що діється у внішнім світі а між поодинокими станами нашої свідомости.

Всі досі наведені фільософи вірили в істнування двох родів субстанції: духа і тіла, тому називаємо їх дуалістами. Моністи вірять в істнування лише одної субстанції. Матеріялісти думають, що є лише матерія і явища, що на ній відбуваються, а думка, се витвір матерії, так само, як якенебудь фізичне явище. Те саме тіло, що віддихає, віджиляється і порушається, те саме тіло також думає, відчуває і бажає і нема потреби вірити в істнування якоїсь осібної субстанції, яка витворювала би виключно психічні явища.

Спірітуалісти вірять противно лише в істнування духа, кажуть, що нема ніякого доказу на те, що поза ним щонебудь у світі істнує. Така теорія видається нам на перший погляд чимсь дивним і непонятним. Скаже хтось: якже можна не вірити в істнування стола, який перед собою бачимо і до якого дотикаємося? Але застановімся глибше над тим, що ми властиво маємо на думці, коли кажемо, що стіл істнує. Кажемо, що перед нами є стіл, бо бачимо його жовту краску, його прямокутну форму і пізнаємо дотиком його твердоту. Але чейже враження краски, чи враження дотикове, се лише психічні явища і вони можуть бути витвором нашої власної свідомости, а не походити від чогось істнуючого поза нами. Ми тільки можемо бути певні того, що є в нас враження якоїсь краски і твердоти, але від сеї певности ще далеко до твердження, що се якась матерія викликує сі враження. Таж ми не раз у сні бачимо неістнуючі предмети і чуємо ніким неспівані мельодії і хтож нам і як докаже, що се не сама душа витворює сама з себе всі взагалі душевні образи, а ми потім безкритично приписуємо їх повстання діланню якихсь зовнішних чинників. Кожне психічне явище є безпосередньо нам даним фактом; навіть коли у сні бачимо зеленого коня, то сей кінь не істнує, але є фактом, що у нашій свідомости є тоді представлення зеленого коня. Нема на се доказу, кажуть спірітуалісти, що ціле наше життя не є одним великим сном, в якім дух сам з себе витворює ріжні стани свідомости, яких повстання приписуємо хибно якимсь незалежним від нашого духа причинам.

Годі нам тут входити в причину сих ріжнородних теорій, бо треба би списати грубі книги, щоби сі проблеми точно прослідити. Зрештою у таких питаннях годі когонебудь переконати, бо у виробленні фільософічних поглядів рішаючими моментами є вроджений нахил і вплив посторонніх чинників. Тяжко є нині говорити про правду в метафізиці, так як не можна ставити питання, чи правдивий є стиль готицький чи романський. Кожний приймає таку фільософічну систему, яка йому дає найбільше інтелектуального, етичного а передовсім естетичного вдоволення.

Перейдемо ще на хвилю до зовсім іншої ділянки науки, яка зовсім іншими методами прослідкує взаємини між духом і тілом. Є се фізіольогічна психольогія, яка прослідкує звязок між психічними і тілесними явищами, а зокрема між психічними і тими, що відбуваються у нашій нервовій системі. Висліди сеї науки основуються на досвіді і експерименті, а не на теоретичній спекуляції.

Наша нервова система складається з клітин, що є розміщені в мізку і в хребетнім стрижі, а від сих клітин розходяться по цілім тілі нерви. Нерви змислові дають нам до мозку знати, що діється в нашім тілі, а нерви рухові переносять від мізку прикази до мязів, щоб вони виконували відповідний рух. Нерви складаються з такої матерії, що під впливом найменшого подразнення зміняє свій хемічний склад. Отже коли напр. діткнемо до чогось пальцем, то кінець дотикового нерва в пальці зміняє свій хемічний склад і ся хемічна переміна переноситься по нерві аж до клітини в мізку, так як шнурок запалений на однім кінці горить дальше аж доки не перегорить до другого кінця. І коли така струя хемічної переміни дійде аж до центральної клітини мізку, тоді у нас повстає свідомість подразнення, відчуваємо враження дотику. Колиж від мізкової клітини перейде струя хемічної переміни до мяза, тоді він корчиться і викликує якийсь рух. Нервову систему можна порівнати з телефонічними урядженнями на війні. Вістуни розміщені на фронті дають телефонічно знати, що діється на фронті, а від команди ідуть телефонічні прикази до поодиноких відділів війська, щоби виконували відповідні рухи.

Фізіольогічна психольогія, ся може найінтересніша частина природописної науки, ствердила в цілою рішучістю звязь між нервовою системою і психічним життям людини. Але колись думали люди, що осідком психічних явищ є серце або навіть печінка, а деякі грецькі лікарі казали, що завданням мізку є збирати слизь з цілого тіла і виділяти її носом. Відкриття значіння нервової системи для духового життя людини се здобуток науки останнього століття.

Але фізіольогія вглянула ще глибше в залежність між мізком і психічними явищами. Згадаємо лише про так звану льокалізацію психічних функцій, на основі якої ріжні психічні здатности (здібности) людини залежать від спеціяльних частин мізку. Є напр. така недуга, що зветься моторичною афазією, яка полягає на тім, що хорий чує і розуміє людську мову, але сам не може говорити. Коли по смерти прослідкуємо мозок такої людини, то бачимо що у нім є ушкоджений т. зв. район Брока, отже видно, що у сім районі є осідок спроможности говорення.

При помочі подібних досвідів робить сучасна наука великі поступи і є оправдана надія, що колись пізнає вона докладно будову і чинности нервової системи і скаже нам докладно, що діється в ній тоді, коли ми про щось думаємо, а що тоді коли переживаємо якесь вдоволення або невдоволення. Але милився би той, хто думав би, що ся наука зможе нам колись дати цілковите вияснення звязи між духом і тілом людини.. Уявім собі, що наука найшла вже такі методи і прилади, що при їх помочі можна зовсім докладно вглянути в будову мізку, що можна вже бачити рухи поодиноких атомів нервової системи, та що ми вже знаємо, які атоми і як порушаються тоді, коли ми сумні, а як тоді, коли ми веселі. Уявім собі, що знаємо вже якнайдокладніше, що мусить діятися в нервній системі, коли переживаємо якенебудь спеціяльне психічне явище. Уявім собі навіть, що уміємо на взір нервової клітини збудувати з атомів, електронів чи протонів такий прилад, в якім можемо викликувати штучно усякі рухи і відповідаючі їм психічні явища. Така фікція не є льогічно неможлива! Але хібаж тоді не остане се для нас і на дальше дивним і непонятним, чому се так діється, що коли

порушиться один атом мізку, то в нас повстає якась думка, а коли порушиться інший, тоді повстає якесь бажання, або се, що коли якийсь атом піде на право, тоді будемо веселі, а як він перейде на ліво, то нас огорне смуток? Ніяка наука не дасть нам ніколи відповіди на такі проблеми, ніколи не зрозуміємо сеї таємної звязи між духом і тілом, між ними все остане безмежна пропасть, якої не переможе наш розум. Все будемо безсильні супроти таких загадок, наша власна істота все для нас буде найбільшою і невиясненою тайною.

Однак мимо всего людина не може перестати мріяти про висвітлення і розяснення сеї непроходимої темряви, бо жадоба заспокоєння вродженої нам цікавости є така сильна як гін самозбереження і чим вище розвинеться людська культура, тим більше буде людина застановлятися над невиясненими тайнами, бо вдоволення дає нам тут вже само стремління навіть без віри в наслідки, боротьби без надії на побіду.

ЮЛІЯН ПАВЛИКОВСЬКИЙ.

Перша кооператистична програма в Галичині

(Сторінка з історії кооперативної думки.)

Виразні зариси господарської кризи галицького селянства подибуємо вже в перших десятках XIX. століття. Дані провізоричного катастру з 1819 року кажуть про грізну розпиль землі. Поверх 60 відсотків панщинних господарств, це господарства неповні, позбавлені достаточного земельного варстату. Серед них около 20 проц. становили господарства карловаті і халупничі нижче двох моргів. Поступи кризи наглядні з даних оконечного катастру з років 1847—1859. Неповні господарства займають вже 71 відсотків загалу господарств, а серед них карловаті і халупничі господарства становлять уже поверх 27 відс. всіх рустикальних посілостей. Під памятні дні „весни народів" сім десятих сільського люду немало змоги прожитку зі жнива своєї землі.

Прийшов рік 1848! З ним прийшла „земля і воля". Галицьке суспільство приняло знесення панщини і увласнення селян з психічно оправданим одушевленням. Настроєвість суспільства замрячила однак тверезий погляд на положення сільського люду.

Земля, яку одержало селянство, була вже в половині XIX. ст. завузьким рільничим варстатом для подавляючої більшости господарств. Увласнення переведено без попередньої комасації ґрунтів. Природне розширення земельних ужитків селянства — селянські сервітути на домінікальних лісах і пасовиськах — касовано безвідплатно або за відшкодуванням, яке було прямо глумом, коли порівняти його до дійсної вартости сервітутового ужитку. Увласнення селянства не дало сільському людові матеріяльних основ для розвитку.

Воля, необмежена особиста свобода, свобода вибору звання, свобода самопорядкування своїми справами, а зокрема своїми господарськими справами не принесла ізза недостачі суспільного освідомлення мас сподіваних наслідків — господарського відродження свобідного галицького селянства.

Під напором господарського лібералізму у другій половині XIX. століття суспільно неосвідомлена маса селянства, мимо особистої свободи, скоро котилася у безвісти господарської руїни.

Господарська кріза галицького селянства під 80-ті роки минулого століття крім причин, про які в горі мова, була й вислідною тяжких занедбань а то й прогріхів тодішніх провідників. І вони улягли чарові „землі і волі", не видвигнули в час передуманої і послідовно реалізованої господарської програми, хоч галицьке село вже від 60-тих років намагалося класти оборонні вали проти всеруйнуючої лихви. Льокальні організації кредиту творять дійсну мозаїку типів ощадно-позичкових кас. Повстають братські і громадські, церковні і самостійні (оперті на закон про товариства з 15. XI. 1867 р.) „позичкові каси" напів філянтропійного характеру, а напів економічного. Більшість з них падає наслідком недостачі елементарних основ для ведення фінансових операцій.

Фінансові установи краєвого значіння, створені при участи галицьких діячів або й ними самими, крахують.

В трицять літ по знесенні панщини мимо істнування деякої сітки економічних установ або — що гірше — у наслідку їх неправильної, а то й каригідної діяльности галицьке селянство опиноеться на березі пропасти. Ліцитації селянських господарств стають масовим явищем. Замісць сподіваного відродження галицького села йде дальший його занепад. На рідній українській землі держиться українське селянство тільки коштом низької життєвої стопи, коштом хронічного недоживлювання, коштом фізичного і духового нидіння.

В суспільности родиться віддих проти лихоліття. Завдяки Володимирові Барвінському кріза галицького селянства йде під прилюдну дискусію на першім народнім вічу у Львові 30. XI. 1880. Держава й край — йдучи шляхом ухвалених тоді резолюцій — мали би подати засоби на здержання ліцитацій селянських господарств, суспільність мала би зорґанізувати по всіх громадах позичкові каси і громадські шпихлірі, край мав би подати грошеві засоби позичковим касам на акредитування і віддовження з лихварських позичок селян і міщан. Ідея збірної самопомочі суспільности, ідея організації кооператив, як засобу оборони економічно слабших, по досвідах останніх літ уважалася утопією, нездійснимою мрією і була на першім народнім вічу промовчана.

Не значить це, щоби Володимир Барвінський був ворогом кооперації. Він-жеж, а не хто інший, отворив сторінки редаґов. собою „Діла" для пропаганди ідеї кооперації серед галицького суспільства. На сторінках „Діла" проголошена була перша кооператистична програма Галицької Волости. Увійшовши у близькі взаємини з архитектом Василем Нагірним, який по 11-літнім побуті у Швайцарії повернув до краю, приносячи зі собою любов до ідеї коопер. і знання кооперативних методів праці, містить Володимир Барвінський статті Василя Нагірного*). З них довідується галицька суспільність про розвій рочдельських ідей на швайцарському ґрунті, про стан кооперативної організації споживача на тлі історії розвою споживчих союзів в Базилеї (рік основ. 1874) і Цюриху (рік основ. 1851.)

В них знакомиться галицька суспільність з ідеольоґією кооперативного руху споживачів та з методами організації та праці споживчого кооператизму.

Кооператистична програма організації споживача проголошена на сторінках „Діла" в році 1882 до сьогодні не втратила своєї актуальности.

Все живою останеться засада будови і розбудови національного осередкового Союзу споживчих кооператив, остаючого в нерозривних ділових звязках зі своєю підбудовою „Сільських Крамниць" (вислів В. Н. належить розуміти „сільських споживчих кооператив!") Тільки союзний устрій дає змогу успішної оборони проти визиску чужонаціонального посередника.

Національний Союз і його підбудова повинні опиратися на власній помочи тих, які їх утворюють, то є членів. В. Нагірний відкидає всяку „протекцію" — це є допомогу зовні, яка не приносить добра кооперативній організації. Засада економічної самовистарчальности, кооператив, громадження достаточних власних оборотових фондів, у висоті подиктованій якістю і розмірами кооперативного підприємства ніколи в добре організованих кооперативах не переведеться, не стратить свого значіння. Виступ В. Нагірного проти „протекції" вістрям своїм звертається головно проти тих, які звикли йти усюди дорогою найменшого опору і вимагали при творенні економічних установ допомоги краю чи держави.

Виступаючи проти допомоги зовні В. Нагірний посередно боронить независимости кооперативної організації від посторонніх чинників. Економічна залежність може зро-

*) Диви „Діло" річник 1882 ч. 77/78, 81, „Як люди собі в нужді дають раду".

Д-Р ВАСИЛЬ ЩУРАТ.

У звязках з „Ділом".

Ювилей дневника, в якому постійним членом редакції довелось мені бути чотирма наворотами (в роках 1894/5, 1896/7, 1911 і 1915/16), який вже в 1891. р. дав мені спромогу дебютувати в ролі дослідника українського письменства і з яким нерозривно вяже мене память кількох соток власних „безвомездно" написаних для нього статей і фелетонів, ювилей такого дневника не може бути для мене байдужий. Байдужий не може бути для мене тим більше, що вяжуть мене з тим дневником спомини замітних подій громадянського й літературного характеру, в яких прийшлось мені брати участь, а ще більше згадки про найсимпатичніші для мене особи, з котрими колись дружно жилося, спільно працювалося і за спільну ідею постоялось.

Коли я случайно зустрівся в каварні „Народньої Гостинниці" з незабутнім редактором „Діла" Іваном Белеєм яких два-три роки перед його кінчиною, він серед звичайної розмови звернувся до мене з несподіваним запитом: „А правда, що редактор Белей був порядний чоловік?" Хоч і як дивний міг мені видатися такий запит, поставлений незалежно від теми нашої розмови, я в мить відповів на нього „так" і ми розцілувались. Бо й справді тих перших десять років моїх звязків з „Ділом", в котрих редактором був пок. Белей, записалося в моїй памяті як найкраще. То був чоловік високої культури й неоціненого серця. В тісній його кімнатці з бідненькою обстановою, куди з редакційного льокалю при вул. Баторія ч. 24. сходилося по крутих офіцинових східцях, пересиділось не один вечір на любій розмові, після якої все виходилося з якоюсь новою гадкою з якимсь пляном нової роботи й виконувалось її швидко, бо кожною він тішився як власною. Тішився не тому, що міг нею заповнити шпальту; нераз-же чужі відкладав на бюрку „під камінь", щоб лиш тій, про яку з ним учора чи передучора говорилося, зробити місце в дневнику. І можна було мати певність не лиш вдячности з його боку, але й готовости його взяти в оборону надруковане денебудь і перед кимнебудь. Він нераз показував мені надісланий в редакцію скрипт: „Дивіться, — каже було — це против Вас той пише. Гадає, що я надрукую все, що йому з носа спаде". І не друкував статті з придирчивим тоном з льояльности для мене чи іншим разом для кого іншого, хто давав йому поміч постійно. Найбільш радів він літературним набутком для фейлетонів; перекладом з чужих літератур більше ніж оригінальним писанням, поетичним більше ніж прозовим. „Нехай-же раз прецінь наша мова вишліфується!" — повторяв часто. Тим і пояснюється поява цілого ряду моїх поетичних перекладів у фелетонах „Діла" з того часу, перекладів, з яких не один вивчувався Белей на память. Колиж я раз (в 1900. р.) дав йому три „Виборчі картини" Оттона Ернста, перекладені з німецького, а прокуратория сконфіскувала їх, добачивши там натяки на галицькі виборчі надужиття, він завзявся оборонити їх судово і оборонивши, надрукував у друге. Інтересуючись літературним рухом у нас, Белей разом зі мною критично поставився до перших річників „Літературно-Наукового Вістника" в р. 1901. Не забуду того літературного вечера в салі „Руської Бесіди", що його устроїла редакція „Л.-Н. Вістника" для відчитання придбаних писань. Коли ніхто з аранжерів вечера не сподівався критики, виступили з нею по черзі д-р Вяч. Морачевський, Іван Петрушевич, я і — Белей. Острі замітки Белея зробили тим сильніше враження, що ніхто не міг підозрівати його так, як мене чи Петрушевича, у приналежності до літературної опозиції. Дехто з редакції „Л.-Н. Вістника", правда, приписував тодішній виступ Белея давнішому подразненню, викликаному усуненням „Діла" з друкарні „Наук. Товариства ім. Шевченка". Я одначе й сьогодня можу засвідчити, що Белей тим фактом ані в десятій части не був так подразнений, як поведенням голови „Наук. Товариства ім. Шевченка" підчас кампанії против „Діла", котру я й описав у львівськім „Монітор-і" в статті з повним підписом. Як редактор у відношенні до членів редакції Белей був потроха педантом. Боявся, щоб „Видавнича Спілка" не закинула йому, що члени редакції замало працюють. Тому видержував їх щонайменше до 1-ої години в полудне, хоч часом номер був уже о годині 11-ій повний, бо працювали в редакції такі, наприклад, борзописці, як Мих. Струсевич. А. Березинський, Павло Кудрик. За те, коли Белеєві випало на часок вийти з редакції, ми зараз пускалися на ревізію редакторського бюрка, добували „з під каменя" вчорашні статті, слали їх в друкарню й запевнившися, що номер повний, ішли на пиво до Боднара при вул. Академічній, куди небавом і Белей приходив за нами й нерідко платив рахунок. В часі відпустки Белея ми справлялися з редаґуванням „Діла" дуже часто вже в годині 11-й рано, бо кождий з нас приносив щось готове вже з хати, або зараз, уставши з ліжка, передавав до друкарні через „невсипущого" возного редакції Івана Стецика.

Відбувши в „Ділі" першу редакційну практику, я в грудні 1895. р. на просьбу редактора згодився поїхати в характері кореспондента з масовою депутацією до Відня. Всім відомо, що та депутація сподіваного успіху не мала. Мала одначе один успіх, якого ніхто не сподівався. По дорозі до Відня, а ще більше з Відня наговорились учасники депутації в вагонах на політичні теми так багато і так свобідно, як на ніякому вічу не вдалось би. А що між слухачами було багато селян з ріжних кінців Галичини, то кинені тоді гадки поширилися миттю краще ніж при помочі цензурованих газет.

З часу, коли я був другим наворотом між членами редакції „Діла", замітний факт зреагування його на статтю Ів. Франка, поміщену на вступі до Франкових новель у польськім перекладі „Biblioteki Mrówki" п.н. „Nieco o sobie samym" Про ґенезу тої статті сказав я дещо в

дити політичну, а В. Нагірний є ярким прихильником політичної незалежности кооперативного руху вимагаючи від кооператив, щоби вони держалися осторонь всіх „партійних спорів".

Познайомивши галицьку суспільність з головними засадами ідеольогії споживчого кооператизму і рахуючися з її економічною невиробленістю подає В. Нагірний вказівки, як приступати до організації кооператив на місцях. „Студії терену", це економічне обслідування місцевости, дослід за суспільним освідомленням маси, які дають обективні умови для організування кооперативи та розгляд субективного чинника — людей, що розпоряджаючи відповідним знанням і прикметами характеру, давали запоруку поведення кооперативного підприємства з користю для його членів.

Організація кооперативної установи вимагає фахових теоретично і практично вишколених людей, технічного поділу праці, востепенної виміни членів управляючих органів (після швайцарського законодавства безпосереднім керманичем кооперативи була многочисленна управляюча рада, нагла зміна якої могла би пошкодити кооперативі і захитати засаду культури праці!) та постійної безсторонної точної контролі. Подаючи отсі засади організації виступив В. Нагірний проти галицького ділетантизму і проти безконтрольности, яка кредитову кооперацію вела до руїни, або перемінювала в лихварські гнізда зі шкодою для економічного визволення мас.

На кінці пропагуючи вперше організацію торговельних кооператив В. Нагірний перестерігав перед нагальним поширюванням асортименту товарів. Торговельна кооператива — а нею є кооператива споживча — повинна розпочинати свою діяльність від товарів, на які є постійно масовий попит (товарі першої необхідности!) і в міру свойого скріплювання розбудовувати асортимент на інші товарі. Є це засада скорих оборотів капіталу в кооперативі, засада економічна кооперації, яка після В. Нагірного має допровадити до повного усамостійнення кооперативи, завершенням якого є добуття власної хати, видимого знаку господарської незалежности.

Проголошення кооператистичної програми на сторінках „Діла" не було „голосом у пустині". З того часу починається справдішна суспільно-економічна праця в краю, хоч як відстає тоді було галицьке суспільство у своїй масі.

Господарська кріза селянства найшла оборонний щит в кооператизації села. Український кооператизм принесе й повне визволення українського села.

Львів, 10. січня 1928.

Д-р ОСТАП МАКАРУШКА.

Чи справді нова школа?

Є в Києві при Львівській вулиці перша трудова школа — семирічка ім. Т. Шевченка, в якій ще в 31. березня 1917 року мовою навчання є українська мова. Є це взагалі перша й найстарша українська народня школа в цілій республиці. Поміщена вигідно, в глибині просторого городу, далеко від вуличного гамору й шуму, в обителі давнішого дівочого, святопокровського монастиря. Де ще 16 літ тому тихенько молились і безшелесно коридорами, мов тіни, проходили черниці, там сьогодні кипить молоде життя: поверх 450 хлопців і дівчат граються гамірно в часі перерв по просторому саду, а після того з шумом влітають до клас і працюють там з своїми учителями й учительками по „новій методі". І саме в тій то новій методі ціла ріжниця між тутешньою початковою школою і тамошньою. Є це так звана комплексна метода. Коли у нас подаються дітворі відомости по наукових предметах, як рахунки, українська мова, релігія, спів, руханка, історія, географія, ручні роботи тощо, то там поучується молодь про предмети найближчого окруження і при тому неутувавші незамітно, без напруги для дітей, майже іграшкою засвоюються дітям відомости з ріжноманітних ділянок знання. Такою методою можна вже маленьким дітям перве засвоїти легко такі відомости, які предметною методою засвоюються навіть старшими дітьми не без труду. Так нпр. учитель, пояснюючи малим дітям, що це таке криниця, має вести поучення генетичним ладом: як копаємо криницю, які верстви землі можемо найти по дорозі в глибину, що це є джерело води і т. д. До цієї чинности, копання криниці, можна й треба долучити багато поучень, які вяжуться зі знаряддям робітників (рискалі, джагани, мотика), видом криниці (квадрат, прямокутник, коло), наверствуванням землі (чорнозем, пісок, глина, ріць, тощо), родами джерельної води і т. і. І на цьому поляга комплексна метода. Очевидно, що успіх в веденню науки такою методою є цілком залежний від дидактичної справности й уміности учителя, так від степеня його енциклопедичної освіти. Бідні діти, якщо учитель не підготовившися гаразд до лекції, пуститься „на плавання"! Бо підготовка до кожної лекції, веденої комплексною методою, вимагає дуже совісної й старанної підготовки, от хочби вказати на вище згаданий приклад: копання криниці. Учитель мусить мати „в малім пальці" точні відомости з планіметрії, геольогії, мінеральогії, хемії і вміти їх подати якнайприступніше і найлекше. А це може виконувати тільки людина, знаменито підготована науково, бо тільки добрий знавець зуміє своє знання популяризувати. Покищо таких народніх учителів є дуже мало. Тай без того комплексна метода навчання має ще небагато прихильників. Найважніший замік це той, що їй недостає систематичности, а другий, що при тій методі витрачується надармо дуже багато часу. Наслідком несистематичности в навчанні не складається в дитячих мізках однородний і одноцільний світогляд, а заводиться хаос понять, з якого освободитися може молода людина щойно тоді, як почне згодом діставати шкільну науку на середній чи вищій степени систематичним ладом. Тому проти комплексної методи заявляється сьогодні й на Україні багато педагогів і ледви чи вона зможе вдержатись у такому виді, як тепер.

Другою прикметою початкової школи на Україні — це дух колективізму, який апостоли комунізму намагаються ввести і в школу. Явище цілком зрозуміле; адже саме в школі має виковуватися від основ нове життя. А що колективізм ляг там в основу цілого устрою суспільного й державного життя, тому і школа мусить бути построєна на такій же засаді. І от твориться там у вихованні людини дивогляд! Бо від XVIII. століття, починаючи від Русса і Песталоцція, працює педагогія саме над тим, щоби витворити якнайбільшу скількість спосібних до життя індивідуальностей, а шведка Еллен Кей у своєму відомому творі „Століття дитини" промовляє горячо навіть за одиничною освітою та заявляється проти гуртового навчання якраз тому, щоби дорогою одиничного навчання виплекати якнайкраще індивідуальні сили кожної молодої людини. Індивідуалізування в вихованні й освіті причиняється до розвою, плекання і скріплювання волі одиниці, робить її самостійною. Тимчасом колективізм у вихованні змагає до вбивання одиничної волі, до затрати самостійности. „Сам ти, як одиниця, є ніщо, у нас тільки колектив — це рациональна сила, це велика збірна одиниця, у якій має затратитись для добра тогож колективу твоя одинична воля й сила". Вказують комуністи на те, що й в Америці в новіших часах є прояви такогож колективного виховання й освіти, як конечний наслідок поступу фабричної індустрії, супроти якого й серед якого суспільність тільки гуртовою, масовою силою може встоятись і успівати. На це скажемо, що ніде так знамените не виховують і не освічують індивідуальностей, як саме в американських школах!

Щоби молодь заздалегідь втягати до колективної праці (труду), заводиться в початкових школах Радянської України так звану ланкову працю. Діти одної групи (класи) ділиться на кілька гуртків, по 7—8 у кожному гуртку і кожний гурток під проводом учителя має виконувати завдані роботи, устні чи письменні. Ланкова система ще не перейшла стадії експерименту*. Краще вдається вона в нижчих класах, слабше в вищих. У старших дітей проявляється мимоволі змагання до самостійної індивідуальної праці. І це цілком природна поява!

Но на глум нехай буде тут згадано, що комуністи роблять спроби колективної поетичної творчости. Адже відомі є факти таких спроб. Очевидно те змагання пробирається й в школу, але тут завдяки нагдядові педагогів не вироджується воно в карикатуру. Я заховав собі на спомин одну спробу колективної поетичної продукції учениць II. класи, отже дітей осьмилітов, пісню про шпака, зложену з нагоди побудовання для шпака на весні скриночки на гніздо:

Ой, шпаче, шпаче,
Славний ти козаче,
Прилинь у садочок,
Звесели діточок.

Ой шпак, шпак,
Славний ти чумак!
За моря прибув,
Він нас не забув.

Черву поїдає,
Садок захищає.
У нас будуть вишні
Та ще й такі пишні.

1926-7 шк. рік, I. труд. школа в Києві, II. група.

Добра сторінка трудової школи — це екскурсії, короткі й недалекі для меншої дітвори, довші й дальші для старших. Ті прогульки мають все навчальну ціль і молодь повинна з них здавати письменні звіти. Покищо витрачується на них за багато часу, тому справа прогульок чекає ще унормування. Розуміється, що найхосеннішими бувають прогульки до варстатів і заводів, де молодь вислухує пояснень ділових знавців. Трапляється нераз, що після перегляду письменних звітів учитель веде своїх учеників ще раз у то саме місце, щоби вони також наглядно переконалися, до чого за першим разом неточно придивлялися або що не гаразд зрозуміли.

При першій трудовій школі в Києві є чималий музей шкільних робіт, якому вже стає за тісно. У музею зберігаються не тільки всілякі ручні вироби хлопців і дівчат, але й їхже шкільні часописи, звичайно ілюстровані ручними рисунками й малюнками, з поезіями, оповіданнями та статейками. Все очевидно писане рукою. Між рисунками, розвішаними по стінах, трапляються деякі доволі вдатні. Є там і діяграми та звіти домашньої лектури, пороблені дуже старанно й в таким зрозумілим річа, що я висказав не тільки своє здивування, але й деякі сумніви, щоби такі діяграми та звіти могли самостійно виконувати 13-літні дітвани. Адже зробити самостійно діяграми з лектури творів Франка, Коцюбинського, Лесі Українки чи Кобилянської — це не під силу дитині!

Казали мені вправді деякі учителі-галичани, які на Україні вели початкові школи до революції, що тамошня молодь далеко спосібніша за нашу, але всетаки навіть не дозволено є педагогові засвоювати 13-літнім дітям поняття зрозумілі щойно для старшої молоді.

В школі є кооператива, що веде крамницю, а на чолі кооперативи стоїть ученик семої класи. Члени кооперативи дістають дивіденду.

Заведено й самоврядування вже від III групи. Бувають і засідання голов поодиноких груп, але дослідний, старший вже віком, управитель цієї школи, Волод. Дурдуківський, веде справу самоврядування так розумно, що ученики у ділому чинять його волю, а тільки думають, що вони правлять самі собою. Музеєм завідує Юрій Костевич Трохимський, бувший ученик управителя Дурдуківського.

Кількагодинний побут у цій школі остане для мене милим споминим на ціле життя. Адже всетаки я відвідав державну українську школу в нашому найстаршому городі Києві, оглядав змарнілі личка дійсних українських пролетарів, — до українських шкіл у Києві ходить сама найбідніша молодь — і з правдивим зворушенням обіцяв тим діточкам передати їх привіти нашій шкільній молоді та їх запросини, щоби їх галицькі посестри та братчики приїхали до них у Київ в гостину. Щира дітвора! На память вручили мені діти світлину одного свого засідання в кооперативі.

На весну 1927 р. святкувала ця школа десятиліття свого істнування, як українська школа. У музею школи зберігається з того свята гарний памятковий альбом, а з канцелярії школи [illegible]

* Точніше про це в збірничку розвідок під заголовком: „Практика ланкової праці в трудовій школі" під ред. проф. О. Залужного. Держ. Вид. України 1927.

своїй студії про Франкового „Івана Вишенського" (Львів, 1925). Там же згадав, що відповідь „Діла" на ту статтю вийшла з під пера проф. Юл. Романчука, одначе перед відданням до друку уляглa змінам на моє жадання підперте редакційними товаришами Струсевичем і Березинським, з чим і редактор Белей погоджувався в дусі, не радо прикладаючи руки до анатемізування давнього товариша молодих літ.

Трібуючи здійснити давню мрію Ос. Маковея, щоби при „Ділі" створити приют для молодших літературних сил, я в 1911 р. взяв на себе редагування тижневого додатку п. н. „Неділя". Як той додаток був редагований мною, не до мене належить оцінювати. Фактом одначе є, що надану йому фізіономію старався задержати й пізніший редактор Яр. Весоловський, котрому помагати було мені приємно.

З 1912 р. задержався в моїй памяти такий цікавий факт. Користаючи з голосних польських роковин смерти Г. Колонтая, я пригадав у „Ділі" його справедливий голос у справі українського університету, який в тім часі нової університетської акції у Львові показався на стільки актуальним, що в уривках мою статтю з „Діла" передруковано на афішах з оповісткою про віче українців міста Львова в університетській справі. Колиж афіші поліція сконфіскувала, звернулися пп. д-р К. Левицький і д-р Ол. Колесса з протестом до намісника Бобжинського, котрий відкликав конфіскату. Це був рідкий случай спопуляризування газетної статті.

На закінчення з ряду інших фактів, які мали в краю відгомін більший, ніж може ждалося, згадаю поміщення в „Ділі" з 1913 р. передовиці п. н. „Потієва унія", в якій зясована ріжниця між українською церковною унією, принятою в Бересті, і польською унією, плеканою в давній польській державі в признанням для першої і з застереженням против другої. Був то мій виклад виголошений на академії в роковини смерти Потія в гр.-кат. Духовній Семинарії у Львові. Після давних непорозумінь між українською національно-демократичною партією і представниками гр.-кат. церкви в Галичині, загострених в 1908 р. виступом „Діла" против митрополита, поява в „Ділі" статті про безперечну вартість української Потієвої церковної унії для національного розвитку галицької України мала той наслідок, що гр.-кат. духовенство почало відноситися до всіх зусиль національно-демократичної партії прихильніше, ніж передше, а й сам митрополит гр. Андрей Шептицький невдовзі після того факту зблизився до „Діла", зазначуючи це поміщенням у ньому ряду фелетонів про українське церковне мистецтво.

Маючи за собою стільки особисто пережитого у звязках з „Ділом", я в день його ювилею можу йому лише побажати, щоб якнайскоріше дочекалось воно, коли вже не свойого історика, то бодай бібліографа, без котрого помочі не зорієнтуватися в тім, у чім лежать його великі заслуги й не сила оцінити їх.

У Львові, 10. січня 1928.

Дурдуківського по батькі...ки усміхненого, з хлопчиком і дівчинкою по боках, симпатична картина артиста-маляря Ковака.

Серед милого зворушення забудеш і на те, що один з учителів, не засвоївши собі ще гаразд української мови, не може увільнитись від звички, повторяти що хвилька речень: „да, да, верно!"

Але діти говорять цілком поправно по українськи.

Наприкінці скажу, що хоча І. трудова школа в Києві не зробила на мене враження якоїсь цілком нової, ліпшої школи, і хоча вона мусить у своєму розвоєві до досконалости перейти ще довгу дорогу експериментів, всетаки побажати треба Києву, щоби він вже небавом діждався тої щасливої хвилини, коли в ньому бодай дві третини початкових шкіл будуть **українськими** школами.

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

З ґазетного млина.

Від 40 літ Галичина має тільки єдине місце, де люди, що хотіли би вчитись стати журналістами мусять уже ними бути, входячи туди. Бо знайте всі товариші від пера, що не працюєте в деннику: до часу, коли ви не мусите і не вмієте писати статті щодня, в означеній годині, на кожний поклик, під впливом якоїнебудь події на означений речинець, негайно—до цього часу ви є всім, чим хочете:—письменником публіцистом, редактором, але не журналістом.

Хочете почути кілька дефініцій: що таке журналіст? Редактор „Матена". Стефан Льозан, що перший замериканізував париську пресу і інтервював усіх володарів, каже в своїй книжці „Її Королівська Величність Преса": „Хто є журналістом, мусить уміти бачити і вміти це описати. Але навіть як би ви мали найбільш. наук. талант, ясновидючість та сміливість, як би ви знали найбільші тайни світа, а не вміли передати свому читачеві в двісті рядках свого видіння чи тайни, чи тайни, нінащо здалось вам бачити або знати".

В англійськім журналі „Nation and Atheneum" була недавно така дефініція: „Добрим журналістом є той, хто матеріял трьохрядкової новинки вміє розробити до статті, але, наскільки мога, оминає робити вжиток із цього свого хисту, це той, що має дуже широкі відомости, але шанує їх межі; той, хто висловлює свої погляди із темпераментом, але витворює своє пересвідчення з надумою; це врешті той, хто без сумніву силкується придбати симпатії своїх читачів, але остаточно таки воліє їх подраґувати ніж їх знудити".

Та це все є дефініції для країн і культур, де людина встаючи вранці каже раніше подати собі часопис, а потім уже каву. Веселий редактор цей потентат пера Льозан, який каже таке: „Найкращий часопис у світі не варт нічого, коли він не виходить на час. І найкраща в світі стаття могла би бути не написана, коли вона не появляється в пору".

У нас ґазета — мов добре вихована панночка: виходить у світ аж тоді, коли її опікуни дозволять, рішивши, що вже можна її видати.

*

Щасливий ти читачу! Ти можеш моєї статі не читати. Та коли ти пришлеш свій рукопис, я читати його мушу, а коли ним невдоволений, за кару мушу написати статтю на місце твоєї. Ти можесь обійтись без часопису, а часопис без тебе ні. І я розумію часто твоє обурення на нас: — часопис повинен в якімсь міліоновім приближенні відбивати дійсний світ, його пропорціональні відношення людей, подій, ідей, розмежовувати преважне від маловажного. Але часопис мусить бути одночасно машиною, яка перемелює січку буденщини. Нелегко в ній найти зерно. Ще важше мовчати та обурюватись на полови.

*

Праця в деннику це отрута, мов усі наркотики. І як усі наркотики вона в силі р збуджувати талант або його підривати. Талант: — перерібка своєї вражливости на якісь зовнішні форми, вічно нові. Вічно новий матеріял, який приносить щодня часопис загострює вражливість або її притуплює.

*

Журналіст має часто одну спільну рису із чистим ліриком, він творить під враженням одної хвилини; із найбуденнішого факту, перелетної думки чи настрою вимотує свою душу. Та поет має право до настрою: може над своїм папером думати, мріяти, вкрити його тисячними закарлючками виправки, відкласти і — яке щастя! — подерти. Чому із настрою журналіста не родиться поема прозою? Тому, що він мусить думати про того, хто своєю присутністю вбиває поезію — про читача.

*

Найбільша видавнича пявка, що висмоктує всю кров із письменника, який пише для прожитку, не приходить до нього за рукописом з такою точністю і з таким невблаганним домаганням як симпатичний винувато-всміхнений висланець друкарських машин. Над журналістом стоїть найсуворіший секвестратор світа, якому не можна сказати: „Не маю нічого! фантуйте мене!" — „У друкарні ждуть на скрипт!" Чим є супроти такої заяви, наказ усіх професорів при іспитах: „віддавайте свою вправу!" Журналіст віддає щодня свою вправу на осуд тисячів професорів.

Результат? Те про що можна було довідатись пів-години пізніше—пропало. Те, що можна було виправити, видрукували в тисячах примірників і розіслали по світі. Те, що найкраще було промовчати, треба було обійти фразами витертими як рукави редакційної блюзи.

*

Часописи европейських столиць мають тисячних ворогів, сильних як їхні уряди та фінансові союзи, як спокуси слави та гроша. Та всі ці вороги є нічим супроти двох, з якими мусить боротись український журналіст: недостача місця та часу.

40 літ треба було, щоби часопис мав раз 32 сторінки! Щоби в ньому було місце для всіх, на це треба мати восьмикратно більше часу денно як звичайно. Ось гляньте: це могла би може бути стаття з головою та хвостом, а може низка звязлих думок. На статтю про примхи журналістики нема місця; на 10 афоризмів треба вдесятеро більше часу як на 10 статтей. Пропало!

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ.

Великі числа.

Коли в ясний погідний вечір засвітять на небі безчисленні „Божі очи" — зірки, та коли змучена людська думка улетить до тих далеких просторів і найде там хвилевий супокій, то певно мало кому прийде на гадку, що се успокоєння є наслідком величезного контрасту між нашою ничтожністю і безконечністю. Сей контраст висказуємо при помочи великих чисел, так великих, що стають для нашої уяви чимсь містичним, непонятним. Тому думаю, що серед злоби сучасної доби не буде без користи присвятити на яку хвилю увагу великим числам.

Числа, сей символ усього порядку в світі, висказуємо при помочи т. зв. позиційної системи, значить при помочи окремої азбуки цифер творимо десятки, сотки, тисячки і т. д. що раз висші одиниці, а вартість їх у письмі залежить від того, чи цифри більше чи менше пересунені на право або ліво. В теорії можемо йти щораз дальше і дальше, творимо міліони, біліони, триліони і т. д. без кінця; пр. міліон — се одиниця і шість зер (в скороченні пишемо се 10^6), біліон — одиниця і дванайцять зер (10^{12}), триліон се 10^{18} і т. д. Але в практиці ми не розуміємо цих великих чисел; в часі інфляції навчилися ми що правда рахувати на міліони і міліярди (тисячі міліонів), але і сі назви остали для нас лиш назвами без змісту. І нічо дивного — бо щоби напр. нарахувати від 1 до міліона, треба числити без перерви 11 днів і ночей; міліон се таке велике число, що ми не в силі його поняти. Ось напр. зі Львова до Відня дорога не має навіть міліона метрів (750 км)! Найменша одиниця часу є секунда; і хоч як вона невелика, то доба має їх всего 86.400, а щойно рік має несповна 32 міліони секунд. А прецінь міліон — це число відоме бодай з імени навіть простолюдинови.

Щож у такому випадку казати про безпосередно вищу одиницю, біліон = міліон міліонів? Коли при добрій волі людина могла би нарахувати від 1 до міліона протягом 11 днів і ночей, то на перечислення біліона треба би вже посвятити понад 300.000 літ. Чи ви знаєте, що наш історичний світ істнує несповна 300 міліярдів секунд (10.000 літ), а щойно три біліони секунд минуло від тої хвилі, коли ще мамути були панами світа (100.000 літ)?

А біліон — та лише друга одиниця! Коли індійський цар спитав винахідника шахів, що хоче за свій винахід, сей зажадав, щоби цар дав йому тільки зерен пшениці, кілько зміститься на шахівниці, а саме на першім поли 1, на другім 2, на третім 4, на четвертім 8 і т. д. І щож вийшло? Показалося, що тільки зернят пшениці нема на цілому світі — а треба би їх ледви 18 триліонів (10^{19}).

І так можемо творити дальшу одиницю — квадриліон (10^{24}); на пр. у звичайнім вісті є можливі 54.000 квадриліонів комбінацій т. зн., що коли би цілу землю покрити столиками що 1 $м^2$ і коли би при кождім столику без перерви ішла що пять мінут нова гра, то треба би міліярда літ, щоби виграти усі ті комбінації. А квадриліон має ледви 25 цифер!

А що казати про квінтіліони, секстіліони і такі дальші одиниці, що мають по 31, 37 і т. д. цифр? Та рекорд певно візьме невелике число 9^{9^9}; з що 9^9 є около 340 міліонів, то 9^{9^9} буде таке велике число, що життя людського не стане на його вичислення. Се число буде мати яких 370 міліонів цифер, а щоби його написати, числячи по 20 цифер на один дециметер, треба би найменше 18485 кільометрів довжини!

Однак ті великанські числа істнують не лише в уяві математика — вони мають реальний змисл в двох граничних світах: безконечно малім та безконечно великім. В безконечно малім світі електричних та світляних филь, де увесь ефект, чи то тепла, чи світла, чи електричної енергії є лиш наслідком филястого руху (етеру чи чого іншого), повстання світла є звязане з 400 до 800 біліонів дрогань на одну секунду, а лучі позафіолетні, Рентґена та т. зв. „γ" лучі радіоактивних тіл є наслідком яких 1000 біліонів дрогань на секунду.

А в світі безконечно великім? Коли найближча до нас звізда — наше Сонце віддалене від нас на 20 міліонів миль, а при тому є так велике, що у його нутрі сховалася би наша земля разом із місяцем, віддаленим від нас 50.000 миль, то з сего слідує, що до мірення віддалення інших небесних тіл треба окремих одиниць. Одною з тих одиниць є т. зв. рік світла, тобто дорога, яку перелетить світло протягом одного року; а не забуваймо, що світло йде зі скорістю 300.000 кільометрів на одну секунду.

І з помірів вийшло таке, що до найближчої звізди маємо 4 і пів року світла, до найкращої звізди на небі Сирія 14 літ світла; замінивши літа на кільометри, дістанемо вже біліони. А всеж це найближчі до нас звізди! Щож говорити про інші, далекі звізди, які бачимо лише при помочі найсильніших люнет, що говорити про віддалення небесних мраковин та про розміри молочної дороги, до якої і ми належимо? Від найближчих мраковин ділить нас 20.000 літ світла, але є і такі, що світло їх приходить до нас щойно по 200.000 роках; колиб отже яке розумне єство найшлося на одній звізді, що належить до такої далекої мраковини, то воно бачилоб нашу землю щойно в тих часах, коли на землі царювали усякі діносаври. А наша молочна (чумацька дорога)? Коли вірні є поміри американського астронома Шеплія (Shapley), то наша молочна система, в якій ми находимося недалеко від середини, має розміри, які світло може перейти щойно протягом 325.000 літ. А однак ми є лише частиною вселенної! Коли навіть приймемо за Айнштайном, що наш світ є безмежний, але скінчений, то всеж таки його розміри є для нас непонятні і безконечно великі. Але ми силою духа при помочі знаменитих нині знарядів і при помочі фотографії потрафили вийти і поза наш світ (нашу молочну систему). Ми вже нині знаємо, що т. зв. Маґелянові хмари, які находяться на південній півкулі та яких значіння до недавна ніхто не знав, це окремі світи, що єствують яких 112.000 літ світла поза нашим світом; ми знаємо, що прегарна мраковина Андромеди, якої вигляд нагадує нам теорію Канта—Ляпляса, се окремий, безконечний світ, далеко, далеко від нас, бо 950.000 літ світла.

А щож казати про відкриту німецьким астрономом Вольфом в констеляції Лебедя мраковину, що наслідком своєї схожости з Північною Америкою носить її імя? Сю мраковину відкрила фотографічна камера, на яку вона дуже сильно ділає, однак ніяким, навіть найсильнішим телескопом світа не можна її до нинішнього дня побачити; значить лучі сеї мраковини є виключно позафіолетні, бо вони на людське око не ділають, а вхопити їх може лише фотоґрафічна кліша. І виходить таке: тому що годі припускати, щоби нинішні телескопи-великани не вхопили навіть якихнебудь слідів світла, то треба приняти, що ся мраковина є построєна з якогось матеріялу, якого ми бачити не можемо; і колиб ми навіть на кілька метрів підійшли до неї і діткнули її руками, то наше око не бачилоб нічого. Та ся справа виходить вже поза рамці моєї статті.

І так не знати, що більше подивляти, чи великанські числа, що придавляють нас своєю містичною непонятністю, чи силу інтелекту того безконечно ничтожного єства в природі—чоловіка, що піднісся так високо, що не лякають його ні великанські числа, ні безмежні простори. І тому то добре є в хвилі зневіри звернути наш зір до тих безчисленних небесних зір, що шлють нам привіт з далеких просторів з границь — безконечности.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змішнюючо, відживляючо, побуджує апетит неоцінений середник для реконвалесцентів
М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дроґеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.** 17-?

О. КИСІЛЕВСЬКА.

„Діло“ в моїх споминах.

Тяжко, я була ще маленькою дівчинкою, коли одного дня на столі біля давно акліматизованого у нас „Слова“ появилося нове, скромненьке з вигляду, але важне новітнім подихом, яке вносило в задушливу атмосферу тодішньої рутенщини — „Діло“. Привіз його покійний брат, тоді ще студент і навмисне предложив у тій формі батькові, якого ми надзвичайно любили та шанували й не хотіли мати ніяких тайн.

Старша сестра, братя, навіть я мала, з неспокоєм очікували, що батько на цю новину скаже.

Оглядав спершу зверху, потім перейшов очима статтю за статтею й довгу хвилину не говорив ні слова.

— Щож? — каже по довгому мовчанню, це вже нам старим в науку дістається від вас молодих — ви, мовляв, знаєте лише слово та слово — а от ми приступимо й до діла. Ну робіть, робіть, побачимо, які то будуть ваші „діла“!

І так „Діло“ дістало горожанство у нашій хаті, хоча батько до смерти держався свойого „Слова“. Одначе молоді наші змагання ніколи не зазнавали з його сторони ні перепон, ні тим більше заказу.

Спершу появлялося воно тільки тоді коли на вакації приїздили брати, потім молодший брат, що тепер в Шікаго, зачав мені присилати його правильно й так від наймолодших літ зацікавив мене молодим народовецьким рухом.

І так само було хіба із цілою тодішною молодою ґенерацією, якої вчителем було „Діло“. Воно вказувало нам шляхи роботи, давало заохоту й провід й не диво, що так зрослось з душею старшого покоління, що й досі слово його, і при частих ріжницях у поглядах та неоднаковім становищі, яке приходилось іноді займати у деяких питаннях, „Діло“ є все тою повагою, у якої шукається відповіди на ріжні, складні проблеми і з його думками рахується. А колиж чується іноді закиди з ріжних сторін, менше чи більше стійні, чується мимоволі жаль до тих, що ведуть його під цану пору. Так і хочеться сказати: „Як то? маєте такий поважний, такий заслужений журнал і не стоїте на його сторожі так, щоб ніякі бризки болота не в силі його були досягнути?“

Докіль я жила здалека від Львова, ближчих звязків не доводилося мати з цим часописом. Час від часу мала новинка, менш-більш цікавий анонімний допис. З отвертим обличчам, хоча і під псевдонімом довелося виступати дотерва при нагоді моїх поїздок на чужину, коли поміщувала у фейлетонах „Діла“ спомини із них.

З того часу тодішна редакція почала вважати мене за співробітницю, надсилати правильно свій часопис. Зміцнилися ці звязки з моїм переїздом на постійний побут до Львова. Тоді-то доводилося заходити час від часу до редакції, наступила зміна думок, порозуміння щодо співробітництва.

На публіцистичному полі поважніше виступила я теж на шпальтах „Діла“ ось при якій нагоді: Наслідком непорозумінь й сикатури учителя поляка в школі, скінчив самогубством талановитий, свідомий ученик Чорній. Не була це перша жертва невідрадних відносин, а попередні самогубства в колах нашої свідомої, але мало відпорної на життєві перепони молоді могли наповнити суспільність й батьків страхом, щоби це не набрало характеру небезпечної епідемії.

Наші часописи замісць освітлити такі факти життєвої деверції в правдивому світлі, необачно зачали апотеозувати їх, робити з нещасних ідеєворованих дітей національних героїв. По самогубстві Чорнія, появився теж у „Ділі“ подібного погляду фейлетон. Я посилала звичайно „Діло“ синови ученикови в Чернівцях — і ось тоді перший раз не зважилась я подібної лектури дати до рук дитині.

Мене як матір охопив ляк і за інших дітей в яких руки попадуть подібного рода статті й от я пішла до редактора й рішуче запротестувала щодо такого освітлення даної трагічної події. Редактор вислухав мене подумав й признав рацію.

— Напишіть статтю в тім роді — радо помістимо.

— Добре, напишу, якщо знайду час.

Я не думала так негайно братися до тієї справи, але вечером того-ж дня прийшов післанець з листом від редактора. „На завтра рано прошу конечно статтю на цю тему, що ми говорили“.

Я написала. Стаття була поміщена як передовиця й звернула на себе загальну увагу. Покійний Евген Олесницький з Відня написав мені таке: „Я читав вашу знамениту статтю сам із товаришами в парляменті й скажу вам одно: не кидайте пера, публіцистика властиве, дуже важне для вас поле. Давайте нам побільше таких поважних думок“.

З того часу я частіше заходила в редакцію „Діла“, містила принагідно це й те, мала навіть свій постійний рахунок як співробітниця. В кінці запропонували мені спробу редаґування квартального додатку до „Діла“, призначеного для жіноцтва.

Одначе спроба довго не вдержалася. Львів, а по части й тодішна редакція „Діла“ не сприяла їй. Мені буцім-то дали свободу писання, одначе в тім мали бути й огляди мод, справоздання з чужинного жіночого руху, а не дали найважнішого: змоги зіткнутися безпосередно з масами нашого жіноцтва вслухатися в живчик його життя. При тім псували справу не однакові наші погляди на деякі справи й траплялось таке, що коли я в жіночому додаткові трактувала якусь справу серіозно, редакція на останніх сторінках „Діла“ в тім-же числі брала її з гумористичного боку. Якби там не було ведення жіночої преси на сторінках чужого денника показалося невідповідним і ми по коротких спробах це діло залишили.

А проте, коли мені доводиться тепер вести самостійно редакцію жіночого часопису, уважаю, що першою школою тоїж, не легкої штуки, була для мене редакція „Діла“. І тому вітаючи її отсе з великим ювилеєм 40-літньої праці як щоденника бажаю якнайкращих дальших успіхів та відновлення давних світлих її часів, коли-то „Діло“ було виразником усього поступового, усього нового, гарного у нашому культурному житті.

ІВ. НІМЧУК.

„Діло“ і „Нове „Слово“.

Спільний щоденник: 29. грудня 1913 — 4. лютого 1914.

В рр. 1913—14 аж до вибуху світової війни був я тоді студент фільософії, одночасно постійним співробітником популярного ілюстрованого українського щоденника у Львові „Нове Слово“, що з успіхом конкурував з бруковою пресою в польській мові, передовсім із сильно поширеним тоді „Век-ом Нови-м“, і здобував з дня на день нові терени, нових читачів і прихильників у всіх кругах нашого народу. Мірилом поширення і популярности „Нового Слова“ може служити обставина, що в часі балканської завірюхи, яка попередила світову війну, коли то зацікавлення війною дійшло до найглухіших закутин нашого краю, — щоденний наклад нашого популярного дневника переходив 12.000 примірників, отже цифру, якої не осягнув тут ніколи ні один щоденник в українській мові.

На час мого співробітн. в „Новому Слові“ припадає м. ін. загальний страйк друкарських складачів, що тягнувся майже шість тижнів (кінець грудня 1913 — початок лютого 1914). В тому часі „Нове Слово“ виходило до спілки з „Ділом“ як спільна ґазета, спершу по 4, дещо пізніше по 8 сторінок, п. н. „Діло“ і „Нове Слово“ (спільний дневник), щоб не лишити українського читача зовсім без інформацій. Про цей короткий період у житті української преси хочу сказати кілька слів.

Щоденна преса у Львові була заступлена в тому часі такими органами: Діло, Нове Слово, Руслан, Народна Часопись — українські, Прикарпатская Русь — москвофільський орган (Галичанинъ тоді вже мабуть не виходив), Ґазета Львовска, Дзеннік Польскі, Ґазета Народова, Курер Львовскі, Пшеґльонд, Слово Польске, Ґазета Поранна (і Вечорна) та Век Нови — в польській мові і Тугблят — у жидівській мові. З тих ґазет Слово Польске, Ґазета Поранна (або: Вечорна) та Курер Львовскі виходили двічи денно Як бачимо, за неціли 15 літ відносини на цьому полі у Львові сильно змінилися, особливо на полі української щоденної преси, з якої вдержалося по нинішний день одиноке „Діло“, і то в зменшеному обемі й накладі.

Як вибухнув загальний страйк друкарських складачів, поодинокі щоденники у Львові вязалися разом, щоби зорґанізувати хочби невеличкий спільний органчик, який у часі страйку подавав би передплатникам найважніші інформації про біжучі події дня. Такий спільний орган п. н. „Кроніка“ в обемі 4 сторінок видавало разом 6 польських щоденників: Дзеннік Польскі, Ґазета Львовска, Ґазета Народова, Курер Львовскі, Пшеґльонд і Слово Польске. Замість Ґазети Вечорної і Поранної виходила тільки Вечорна на 4 сторінках, а Век Нови появлявся в дивно худощавім виді.

З української преси, як сказано, виходило „Діло“ і „Нове Слово“ (спільно) та „Руслан“ (в обемі одного листка). „Народну Часопись“, що була українським додатком до „Ґазети Львовскої“, краєве правительство припинило зовсім, хоч видавало окремо урядовий вістник в польській мові в обемі 2 сторінок, а зам. „Ґаз. Львовскої“ розсилало згадану „Кроніку“. В незміненому обемі виходила тільки „Прикарпатская Русь“, а це тому, що друкувалася в друкарні, яка була власністю друкарських складачів і в якій з тої причини не було страйку. Загалом працювали тоді у Львові тільки три друкарні, всі три — власність друкарських складачів.

До редакції спільного органу „Діло“ і „Нове Слово“, що містилася в нинішній редакції „Діла“, увійшов з персоналу „Нового Слова“ тільки я один. Часами приходив іще член ред. „Н. Сл.“ М. Низкоклон (помер у часі української визвольної війни), що був одночасно метким адміністратором популярного щоденника і вмів зорґанізувати зразково його кольпортажу, в якій розходилося тричі більше „Н. Сл.“, як між передплатниками. Інші члени редакції „Н. Сл.“ (гол. ред. М. Курцеба і співробітник С. Біляк) павзували.

Редакцію спільного органу „Діло“ і „Нове Слово“ вів Ярослав Весоловський. Всеж таки гол. редактор „Діла“ В. Панейко приходив щодня до редакції й обговорював з М. Лозинським сливе кожну передову статтю, яку писав звичайно останній. Крім того постійними співробітниками спільного органу були оба Лотоцькі (з „Діла“), а при окремім бюрку працював редактор „Свободи“ Ол. Кузьма. Памятаю, що до ред. льокалю приходив щодня Андрій Жук, з яким веселий, дотепний, вічно живий Весоловський виправляв ріжні „штуки“, що викликали сальви сміху. На це Весоловський міг собі тоді легко позволяти, бо ґазетка була маленька і редакторам багато клопоту не приспособляла.

Спільний орган друкувався в друкарні „Діла“, а складав його сам неб. Айхельбергер при помочі кількох хлопців. Ясно, що ґазета, складана і друкована в більшости нефаховими, початкуючими хлопцями-практикантами, мала на собі всі познаки нефаховости, доривочности... Але наша публика була вдоволена й тим, бо без того була би здана виключно на інформації польської „Кроніки“.

Оригінально улаштовалася редакція „Руслана“, який друкувався в друкарні Шийковського. Там складали ґазету в друкарні самі редактори (С. Горук, І. Проць, М. Алиськевич при помочі кількох знайомих) і тому не потребували майже нічого писати, складаючи весь матеріял 2-сторінкового числа відразу „а голови“. За короткий час набрали такої вправи, що безперечно могли з успіхом звести конкуренцію з вишколеними складачами. Після скінчення друкарського страйку появився в „Руслані“ дуже добрий фейлетон ред Ів. Проця про те, як він став складачем. Автор, хоч був гордий на свої успіхи в ролі складача, при кінці всеж таки заявив, що з вдоволенням покидає друкарську „кашту“, передаючи „suum cuique“.

Випадало би ще кількома словами пригадати, які важніші справи порушувалися тоді в спільному органі „Діло“ і „Нове Слово“ і які цікавіші події зайшли в тому часі. Отже поза переговорами в справі виборчої реформи до галицького сойму і засіданнями центрального парляменту й ріжних його комісій у Відні загальну увагу всіх тих, що інтересувалися „політикою“, зосередив був тоді на себе великий процес у Мараморошському Сиготі проти селян-русофілів, в якій то справі відбулися навіть великі збори українців у Відні. Дальше слід згадати про великі, бурливі українські демонстрації у Львові проти наших москвофілів, що відбували свій краєвий зїзд, на який запросили пос. Кльофача й інших чеських русофілів із нац. соціялістичної й аграрної партії. Багато шуму наробили тоді й відомі „ревеляції“ польського журналіста Крисяка про звязки українських провідників з пруським „Ostmarkverein-ом“ (т. зв. „пруські марки“). Наслідком тих „ревеляцій“ проф. Роман Залозецький, що викладав у львівській політехніці, кинув це становище, примушений до того поставою польського студентства і професури, й виїхав на постійне життя до Відня. З інших політичних подій треба ще відмітити чимраз яркіший, нагальніший похід проти українства в Росії, що знайшло свій вислів у спільному органі в численних статтях і замітках. Відповідну увагу звернено теж на польський мілітарний рух, що в тому часі поширювався і спріплявся в ріжних кругах польської суспільности.

З багатьох актуальних справ, порушуваних на сторінках „Діла“ і „Нового Слова“, згадаю про постійне поміщування богатої програми праці Т-ва наук. викладів ім. Петра Могили, що як у центрі у Львові, так і по своїх відділах на провінції розвивало доволі живу діяльність (як за той час змінилися відносини!), про іменування нового українського доцента у Львові д-ра Іл. Свенціцького, про назначення парохом церкви св. Варвари у Відні о. д-ра Жука, про установчі збори Пенсійного Інституту українських приватних урядовців у Львові, про постріляння загально любленого члена „Бандуриста“ Степа-

ча Калиновича в каварні „Нар. Гостинниці" суд. аскультантом Юрієм Жмуром, що було тоді сензацією дня і б. ін.

Страйк складачів, як зазначено вже на початку, протягнувся майже на шість тижнів. Усіх чисел спільного органу „Діло" і „Нове Слово" вийшло 27. Наклад цього органу не виносив більше, як 15 тисяч денно („Нове Слово" після успокоєння на Балкані зменшило свій наклад чи не до половини, „Діло" стояло все майже на місці), хоч на першій стороні спільного щоденника видніє напис грубими буквами: Наклад 25.000. Дня 4. лютого 1914 р. приступили до праці після 6-тижневого відпочинку всі: складачі, редактори і — пресовий цензор, що мав у часі страйку найвигідніше, можна сказати: золоте життя, бо не потребував псувати своїх очей і не мав узагалі що конфіскувати...

Величезний вибір Новостин на Карнавал поручає славна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

І. КРИПЯКЕВИЧ.

Юліян Балицький.

(Спомин.)

Забутий він тепер усіма — і за життя мало хто його знав і мало хто відчував, яке значіння мав він у розвитку нашого культурного життя в останні роки перед великою війною. Юліян Балицький був редактором видавництва „Просвіти" десь від 1906 до памятного 1914 р. Становище непамітне, щоденна чорна робота, справлювання рукописів, коректа... Але скромна редакційна кімната Балицького (там, де тепер друкарня „Діла", перша кімната складачів) була місцем, з якого виходили всі змагання до реформи „Просвіти", що знаходили відгомін далеко поза „Просвітою".

Головним завданням редактора видавництва „Просвіти" було тоді видання календаря. Балицький присвячував на це пів року, від березня до серпня, і не була праця нелегка. Він бажав дати справді репрезентаційне видання „Просвіти", не вдоволявся якимнебудь матеріялом, а старався створити і доцільний підручник, немов енциклопедію, в якій кождий читач міг би знайти це, що його цікавить. Він переглядав масу чужих календарів, студіював їх уклад, обговорював по кілька разів зі співробітниками замовлені статті, особливу увагу звертав на інформаційний відділ, що торкається дрібних справ щоденного життя — і в сумі давав календар, що був свого роду сензацією у нашій довоєнній освітній літературі.

Друге видавництво, над яким Балицький працював постійно, було „Письмо з Просвіти". Цей блідий зразу популярний белетристично-науковий органчик він перетворив на фаховий орган, присвячений теорії освітної праці. Ця реформа коштувала його богато заходів і здоровля, бо навіть серед членів головного виділу „Просвіти" були одиниці, що уперто осуджували такий часопис, як „непотрібний". І тут при редакції згуртував Балицький гурт фахових співробітників, а радше творив такий гурт, розбуджував інтерес до ріжних освітних питань, створив при редакції підручну бібліотеку з освітних часописів і видань, старався за справоздання про працю інших освітних товариств (українських і чужих), уважав своїм обовязком дати рецензію на кожну нову популярну книжку.

Редакція „Письма з Просвіти" була животворним огнищем, в якому родилися всі спроби реформи дуже ще тоді слабкої „Просвіти". Балицький був першим, що дійшов до переконання, що сільські „Просвіти" ідуть схибленим шляхом, — це товариські клюби, а не освітні товариства. Дорогу реформи він вказував таку, щоби душею читальні зробити бібліотеку; він доразжував навіть, щоби змінити просвітну систему в той спосіб, щоби закладати зразу самі бібліотеки, а потім щойно, як при бібліотеці знайдеться гурт свідомих читачів, скласти з них читальню.

Поглиблення освітньої праці — це був головний клич Балицького. Він безліч разів виступав з ініціятивою в ріжних питаннях, що змагали до сеї основної мети, — було б дуже інтересно в протоколах головного виділу прослідити, в яких справах він вказав „Просвіті" нову дорогу. Протягом кількох років він був головним spiritus movens внутрішнього обновлення „Просвіти". Був він постійним дорадником Петра Огоновського, сей неоцінений голова „Просвіти" ні одної справи не рішив без поради Балицького. Ще більший вплив мав він за головства Евгена Озаркевича — імпульсивний темперамент голови знаходив все зрівноваження в серіозній, поміркованій раді спокійного редактора.

Близькі і дружні відносини лучили Юліяна Балицького з редакцією „Діла". Балицький щодня відвідував редакцію „Діла" і тут мав теж свій голос і немалий вплив. Він старався розбудити в гурті редакторів зрозуміння для освітних справ, які ще тоді легковажилися (се був період чистої „політики") — за його почином почали являтися в „Ділі" навіть вступні статті, присвячені освітній праці. Особливо Ярослав Весоловський, незвичайно чутливий на всякі нові прояви культурного життя, користувався порадами Балицького і форсував в „Ділі" освітний відділ. Між обома редакторами була щира дружба — незвичайно любив Балицький веселу вдачу Весоловського і при всій своїй серіозности дозволював йому до схочу шуткувати з себе і з своєї флегматичної вдачі, яка ніби Весоловського доводила до скаженості. Нераз суворі редакційні кімнати „Діла" аж ходором ходили від сміху і гомеричних боїв між редакторами...

Зломала Балицького російська інвазія 1914—1915 р. Він залишився у Львові. Відірваний від своєї праці, жив він у злиднях (як всі майже львовяне), але все таки серед нашої розбитої громади належав до найбільше зрівноважених. Дальше він являвся в будинку „Просвіти", тільки не в самому товаристві, що було тоді опечатане, а в кімнатці „Повітового позичкового товариства" і тут дальше, як говорили шуткуючи, „урядував". Пригадую собі, що тут дістав я від нього на показ одно-одиноке число віденського „Діла", яке перепачкував до Львова якийсь наш вояк, захоплений в російський полон. Се пожовкле у вояцькій кешені, напів подерте число „Діла" розглядали ми зі зворушенням, немов цінний скарб. В сі часи строгого поліційного режіму російської окупації, де все українське в Галичині було розгромлене, це одиноке число „Діла" давало надію ліпшого майбутнього...

Але російська поліція звернула увагу на Балицького, — як починався відворот російських військ, його арештовано і вивезено як закладника на далеку Сибір. Там помер він трагічною смертю...

ЗЕНОН КУЗЕЛЯ.

Одеська Центральна Наукова Бібліотека.

Цього року минає 110 літ від часу, коли покладено основини під будучу бібліотеку Новоросійського Університету й теперішню Одеську Центральну Наукову Бібліотеку й тому не зашкодить подати кілька слів про її дотеперішній розвиток і сучасний стан.

Одеська Центральна Наукова Бібліотека належить сьогодні до найбільших бібліотек на Україні й може рівнятися з більшими бібліотеками світа. Вона числить понад міліон (1,026.000) бібліографічних одиниць, що приміщені у величому пятиповерховому будинкові й займають більше як 17 кільометрів книжкових полиць. Особлива її вага не тая у великому числі томів і доброму устаткуванні, як у самому дуже цінному й старанному підборові книжок, що є нераз не тільки рідкістю для України, але й навіть для заграниці.

Одеська бібліотека, що повстала 1817-ого року із бібліотеки Рішелєвського Ліцею й була в 1865-ому році переорганізована в бібліотеку Новоросійського Університету, розвивалася шляхом систематичного й планового поповнювання за заявами всіх місцевих університетських катедр і під контролею фахівців і обєднала цілу низку дуже цінних бібліотек наукових робітників і професорів. У склад Одеської бібліотеки увійшла перш усього в 1858-ому році бібліотека Пірогова, а далі цінні збірки книжок відомих славістів Григоровича і Кухарського, бібліотека Шільдера (із цінними вирізками й матеріялами до історії Росії), Маркевича, Линниченка й Щепкина, з обсягу історії, колекції Пахмана, проф. Смірнова й Ромуальда Губе з юридичного обсягу й медичні бібліотека Вдовиковського та Пурица. Особливу вагу має колекція Губе, в якій мається між іншим цінна збірка інкунабулів, описаних І. Фаасом в „Бібліольогічних Вістях" (Інкунабули Одеської Центр. Наук. Бібліотеки", Київ 1927), кілька тисяч палеотипів і богато важного, в части ще й не використаного рукописного матеріялу з XVI і XVII-ого століття.

Одеська бібліотека дістала дальше незвичайно цінні збірки Воронцова й Строганова, в яких богато рідкого й невикористаного матеріялу. Воронцовська збірка, заложена Семеном Воронцовим і поповнена його сином Михайлом, кол. новоросійським і бесарабським генерал-губернатором, складається із кругло 34.000 томів, здебільшого з XVI, XVII й XVIII століття, й важна для нас особливо колекцією подорожів чужоземців по Україні й Росії (нпр. Боплана) в перших виданнях, мемуарної літератури й праці з обсягу географії, історії, літератури та мистецтва Сходу. Строгановська бібліотека, придбана теж новоросійським і бесарабським генерал-губернатором, графом О. Строгановим, дісталася Одеській бібліотеці в 1896-ому році в складі 19.000 томів. Збірка Строганова, на яку досі не звернули уваги, важна для нас матеріялами з історії України, між якими знаходимо статистичні та економічні описи ріжних губерній та цілу низку до останнього часу невідомих напів офіціяльних, напів приватних матеріялів щодо економічної історії України.

Після революції до бібліотеки долучено бібліотеки ріжних місцевих вищих шкіл (нпр. Вищих Жіночих Курсів і Міжнародного Інституту) і докомплетовано та добирано яких 200.000 томів, що разом дало Одеській Бібліотеці змогу вийти поза рямці пересічної бібліотеки й перетворитися в поважну модерну книжкову інституцію з цілою низкою спеціяльних кабінетів для наукової праці та окремих установ для ширення науки між ширшими колами громадянства. І так Бібліотека має окремий відділ рідких книжок і рукописів, кабінет досвідних і бібліографічних видань, бібліографічний кабінет чужомовної літератури, мапографічний кабінет, в якому переховується біля 17.000 аркушів мап, зокрема комплекти спеціяльних топографічних мап Українських Земель і богато рукописного матеріялу, й дуже цінний музей книги, оснований ще в 1902-ому, але розроблений щойно в останніх 5 роках. Цей останній відділ, обговорений докладніше в праці О. Вайнштейна, поміщеній в першому томі „Праць Одеської Центральної Наукової Бібліотеки" (Одеса 1927, стр. 17—55), складається із трьох цінних відділів: 1) рукописів (тут між іншим переховуються відомі Хіляндарські листки, видані вперше Григоровичем, а потім пок. акад. Ягічем), 2) друків (з інкунабулами, виданнями Мануцій, Джунтів, Плянтенів, Етієнів, Швайпарувів, Ельзевірів і т. д. та прегарними збірками українських друків XVI—XVIII вв.) 3) графіки.

Одеська Бібліотека удержує більшу читальню, яку відвідувало щоденно понад 300 осіб, і виказує чим раз більший книгооборот, що виносив у 1926-ому році 189.000 книжок.

Одначе Бібліотека не обмежується тільки на саме переховування й видавання чи випозичування книжок. Вона старається наблизити читача до книжки при помочі окремих поучень, екскурсій і виставок, поміж яких слід згадати вдатну виставку „Історія українського друку та книги", й окремих викладів.

Крім цього Бібліографія звернула увагу і на науково-дослідну роботу, заснувавши в 1913-ому році „Бібліотечний Семінар" що під проводом директора Рубінштайна провадив широку науково-дослідчу роботу на полі бібліольогії. На засіданнях „Бібл. Семінаря" відчитано богато цікавих фахових праць, між іншим з обсягу українознавства (нпр. „Конференція наукових бібліотек України" — Рубінштайна, „Бібліографія України французькою мовою", Ф. Савченка, „Літературознавство на Україні в 1926-ому році" — Копержинського, Два українські рукописи XVI—XVII ст." — Бузука" і т. д.). Семінар ладить крім цього спільними силами бібліографію історії українського письменства та театру XIX—XX вв., бібліографію етнографії й дві бібліографії деяких українських учених, між іншими Грушевського, Єфремова й Гнатюка.

Одеська Бібліотека веде ще бібліотекарську школу для виховання бібліотечних робітників, другу на Україні після Київської Всенародньої Бібліотеки Академії Наук.

Як наукова установа, Бібліотека підтримувала живі звязки з іншими великими бібліотеками й науковими установами, особливо закордонними й обмінювалася виданнями з більше як трьома сотнями наукових установ.

Для облекшення обміну й для того, щоби мати змогу містити власні праці й неопубліковані матеріяли, Бібліотека розпочала від минулого року видавати власні „Праці", яких появився недавно перший, незвичайно інтересний том (стор. 200 з ілюстр.), а другий готовиться до друку. У „Працях" попри розвідки, дотикаючі чисто фахових бібліотечних справ, поміщено ряд нового матеріялу з недрукованих рукописних збірок, між іншим лінгвістично-історичні матеріяли Бузука, топографічні описи Полтавщини й Харківщини Слабченка й матеріяли до історії жовтневих днів в Одесі Петринського та інтересні замітки про рукописну збірку Григоровича (Петруня), бібліографічні уваги до історії української книги 80—90-их рр. XIX. ст. в Одесі (Копержинського) й зіставлення Борового й Романовського про книжки, періодика й летючки в Одесі за рр. 1917—1921.

Одеська Центральна Наукова Бібліотека стає поважним культурним чинником на Україні й повинна ще відограти важну ролю в культурному розвиткові південної України.

О. ОЛ. СТЕФАНОВИЧ.

З моїх споминів.

До історії початків видавництва „Діла".

З проголошенням австрійської конституції 1861 р. розбудилось у нас сильно народне й політичне життя, що зазначилось особливо в сміливих виступах наших послів у львівськім соймі й віденськім парляменті з домаганням рівних прав з іншими народами держави. Одначе слабою стороною того часу було те, що наше громадянство, хоч почувалося самостійним народом, не мало ще ясно означеного шляху для свого дальшого розвитку. Тим то сталося, що наші тодішні письменники, вийшовши з чужої німецької школи, бралися творити якусь вищу літературну мову, займаючи її з церковщини і давної літератури, чим затуманювали публику і молодь (що останню дивовижним язичієм в підручниках релігії). Цим не тільки не принесли вони ніякого хісна, але завдали відтак нашій справі ще багато шкоди.

В році 1866 упав на наш нарід важкий удар, бо австрійський уряд віддав по садовській погромі всю владу з краю в руки поляків, заводячи у всіх школах і урядах польську урядову мову. Богато наших провідників, що посягали вже за найбільші права для свого народу, попали в зневіру щодо можливости його самостійного розвитку. І тут піддано їм ізза кордону розпучливий клич національного обєднання з Великоросією: „одинъ русскій народъ". Сторонники цього клича, що звалися зразу старорусинами, а відтак перейшли вже в явних русофілів, найшли сильну опору в давнім св. Юрі,

Народнім Домі і Ставропигії, а позискавши для себе одинокий тоді політичний часопись „Слово", поширили свою думку на значну часть громадянства. Цей напрям явився для нас з ріжних оглядів шкідливим: він спинив сильно наш питомий розвиток, викликав у нашій суспільности завзяту внутрішню боротьбу, що ослаблювала наші сили, а вкінці давала польським противникам добрий атут представляти нас в австрійськім уряді як ворогів держави, і так загарбувати для себе всі права в краю. А вже найбільшим лихом була тут страшна ненависть, з якою русофільство („Слово", а відтак „Пролом", „Галичанин" і ін.), піддержуване із заграниці і в її інтересі, накидувалось на нашу національну роботу, насміваючись з народньої простої мови, а особливо ударяючи на новий фонетичний правопис (кулішівку) й називаючи усунення кількох зайвих букв (ъ, ѣ) нарушенням давніх святощів, просто народньою зрадою і почином до нашого спольщення. І ділося таке, що велика часть публики, читаючи безнастанно в одинокій газеті подібні наклепи і не находячи ніде спростовання чи хочби вияснення того, приймала їх безкритично і хоч не належала навіть до русофільського табору, набирала таки упередження до народовців.

В таких отже відносинах — при гнеті й переслідуваннях польської влади і при ворожнечі русофільського табору — стояла тоді громадка народовців-українофілів у Львові, зложена переважно з молодших ідейних людей, при своїм рідним прапорі, віруючи кріпко в жизненну силу свого народу. Вони розвели свою працю від перших основ: загріваючи молодь в гімназіях і університетах до пізнання свого народу, його життя, історії і літератури. В р. 1868 ці люди заснували у Львові Товариство „Просвіта", стали опісля через своїх прихильників закладати по всіх сторонах краю читальні і ширити через них науку й освідомлення в народі. А коли узискали державну гімназію, утворили при виділі „Просвіти" окрему секцію з гімназіяльних професорів для укладу і видання шкільних книжок, щоби подавати молоді науку в чистій матірній мові.

При такій щирій муравлиній праці вражало цих працьовників прикро, що чесну їх працю русофіли і їх преса безнастанно опоганювали перед лицем суспільности. Через те відчувалась конечна потреба поставлення органу, що представляв би всі справи в правдивім світлі. Початок зробив проф. Юліян Романчук, піднявши в р. 1879 для горожанського освідомлення селянства видавництво „Батьківщини". Тяжче йшла справа з політичним органом для інтелігенції; бож не легко було найти відповідного редактора і роздобути більші фонди на кавцію і печатню. Але й тут найшлася скоро ідейна молода людина, Володимир Барвінський, що рішився кинути намірену адвокатуру і посвятитися для народньої справи. Порозумівшися з львівською громадою і видніщими патріотами в краю, став він з початком 1880 р. видавати політичний часопис „Дѣло".

І своєрідне було те видавництво. Воно називалось „Діло" в протиставленні до русофільського „Слова", наче би вказувало, що не порожними словами і пустими фантазіями про „единство", але веденням реальної праці хоче служити свому народові. Газета виходила зразу лиш двічи на тиждень (в середу і в суботу), опісля тричі, а від 1888 р. стала вона щоденником. Для помочі редакторові звязалися львівські громадяни (д-р Юл. Целевич, д-р Олександер Огоновський, Наталь Вахнянин, д-р Корнило Сушкевич, Юл. Романчук і ін.). Адміністрацію провадив проф. Дамян Гладилович, запрягаючи до експедіювання газети гурток патріотичних студентів-академиків*). Уся робота велася безплатно — задля ідеї. Правопис задержано напів етимольогічний і занехано всякої полеміки з русофілами, щоб не відпертати упереджену публику, а приєднувати її. Велике значіння мала для органу особа о. Ст. Качали, котрий, починаючи від першого числа, містив у нім численні і замітні політичні розвідки й надавав газеті поваги, а крім того піддержував її своїм грошем. Редакція й адміністрація находилися в камениці при вул. Галицькій ч. 44., нині вул. Баторія ч. 24., на II. поверсі. В цім памятнім місці сходилась також тодішня наша громада на всякі свої наради.

Поява „Діла" і поважне ведення його влила в наші ряди у Львові і в краю нове життя, загріваючи всіх до дальшої інтенсивної праці, а заразом приєднуючи богатьох, що були досі нерішені. Рівночасно почалася кріза в русофільськім таборі: невдача останньої парляментарної репрезентації у Відні, процес Ольги Грабар і тов., зміна у св. Юрі, упадок „Рольничо-Кредитового Заведення". Все те звертало увагу загалу на працю народовців і зєднувало для них й їх органу вся більше й більше прихильників. Зараз у першім році осягнено вже такий успіх, що за почином Волод. Барвінського обходжено у Львові в листопаді 1880 р. (спільно з русофілами) столітні роковини смерти цісаря Йосифа II., що багато причинився до нашого культурного піднесения в Галичині. На цім торжестві виголосили реферати з народовців: Володимир Барвінський і д-р Корнило Сушкевич, а з русофілів: д-р Іван Добрянський. Значить — русофіли бачилися вже примушеними піти спільно з українцями.

В цій оживленій праці впав на нас небавом тяжкий удар: дня 3. лютого 1883 р. помер по короткій слабости Володимир Барвінський, що був душею нашої політичної роботи. В першій хвилі були ми цим поражені і прибиті, але зараз зібралася наша громада і поставила на чолі видавництва д-ра Антона Горбачевського, придаючи йому як властивого редактора другого великого ідеаліста, Івана Белея, котрий також кинув намірену правничу карієру і посвятився для народньої справи. Тепер унормовано вже формально власність „Діла". Хоч орган уважався від початку добром всеї громади, одначе тоді створено вже виразну спілку громадян з уділами по 10 зол.

Тут згадаю принагідно, що небавом по смерти Вол. Барвінського підняла його родина претенсію на власність органу, одначе більшість громадян була цьому противна і бажала задержати газету як власність громади. Щоби у всім убезпечитись, поручено мені приєднати більше число незалежних духом уділівців. Це сталося і „Діло" полишилося власністю громадської спілки. Так сталося, що коли згодом завелися ріжні політичні зміни й „ери", „Діло" удержалось незалежним органом і боронило прав українського народу по завіту своїх основателів.

Наконець скажу дещо про мою участь в давнім видавництві „Діла". Я помістив уже в другім числі газети допис у справі для духовенства дуже актуальній: „Бурси для священичих синів". Опісля поміщував, особливо в дальших роках, безліч статтей в справах шкільних, церковних і суспільних. Нині не годен би їх всіх навіть вказати, хочби як по всіх річниках газети шукав. Д-р Франко, розглядаючи в своїм виданню „Нарис історії українсько-руської літератури до р. 1890" (Львів, 1910) розвиток тодішнього нашого життя, згадав і про мою діяльність словами: „Досить незвичайну ролю серед громади львівських українофілів грав у 70-их роках і пізніше о. Александер Стефанович". А навівши деякі мої праці в письменстві і громадянстві, додав ще: „Він виступав іноді, особливо за митрополітування обох Сембратовичів, як посередник, ніби конфідент, між народовцями і св. Юром, перестерігаючи перед вибриками всяких ізмів, коли вони починали проявлятися в партії". Та д-р Франко помилився в своїм додатковім поясненню. Я був завсе **священиком-громадянином**, котрий дорожив св. церквою, а заразом цінив і добро народу та бажав, щоб вони згідно йшли й обопільно себе піддержували. Так служив я цій справі не по яким вищим указам, а з власного почину й переконання. Що більше, обставини складалися так, що я зі св. Юром в поглядах часто розходився. За влади крил. Малиновського був я там як священик-українець просто ненависний. З д-ром Сильвестром Сембратовичем стояв я в часі його професури і суфраганії в добрій приязни і видав з ним спільно перший перевід молитвенника. Але коли він став митрополитом і почав видавати рептильний орган „Миръ", а відтак входити в ріжні політичні й церковні компроміси, я розійшовся з ним зовсім. Так сталося, що коли в р. 1885 він поставив при парляментарних виборах своїх митрополичих кандидатів, я підписував, як член Народнього Комітету, відозви за народніми кандидатами. А на епархіяльнім львівськім синоді в 1897 р. був я одним з ініціяторів представлення, внесеного до Апостольського Престола, за привернення первісних ухвал синоду з р. 1891, змінених при участи митрополита Сильвестра. Про інші подібні факти не згадую, але вже з наведених стане ясно, що я не поводився в моїх ділах вищими указами, але йшов за власним почуттям і стояв завсіди на традиційному становищі нашого духовенства.

*) Між тими студентами був також — як оповідав мені опісля — буковинець Тит Гимнський, що відбував тоді у Львові військову службу — відтак православний парох у Довгопілі, а пізніше єпископ, архимандрит і наміченний суфраган Черновецької Митрополії.

о. ЙОСИФ ГАНКЕВИЧ.

Початок »Діла« і час 1878—1880.

(Спомин.)

Вже на загальних зборах „Просвіти" 1878 р. висунули наші народовці думку, щоби заснувати політичну газету хочби таку, що буде виходити 2—3 рази тижнево, бо „Правда" виходила лише 2 рази на місяць як літер. і політ. газета т. зв. „молодої" тоді партії. „Стара" партія мала свій орган „Слово", що виходив 3 рази на тиждень — численні „народовці" на провінції виписували „Слово", бо іншої газети не було. Але були й такі — з „молодої" і „старої" партії, особливо священики, що держали і „Слово" і „Gaz. Lwowsk-y" урядовий орган, знаменито редагований тоді поль. письменником Владисл. Лозинським, а декотрі вдоволялися самою „Gaz. Lwow." (званою тоді „Лємберґеркою").

При виборах до „райхсрату" 1879 вже „Русска Рада" згодилися на кандидатуру кількох народовців (суддя Тит Заячківський, адв. Волод. Ганкевич) однак вибори 1879 випали для нас тоді дуже зле, що мало для всіх українців у Галичині той добрий наслідок, що перестали оглядатися на підпору правительства („Die Regierung wird alles für uns machen"). В р. 1873 при перших безпосередніх виборах до „райхсрату" при дуже сильній підтримці правительства „централістичного" („Ministerium Lesser genannt Auersperg") вийшло около 15 послів „Рускої Ради", що ввійшла була в контакт з групою „Шомер Ізраїль". Були то: Вас. Ковальський, Амвр. Яновський, о. Павликів, о. Галька, о. Озаркевич, о. Заклинський, о. Наумович, сел. Гайдамаха, о. Юзичинський, Луціліян Криницький (від 1879 був послом як член „Koła Polsk."), о. Крижанівський, о. Красіцький і Юл. Геровський. Окремо був послом о. Качала, вибраний 1873 р. послом на Мазурах. В р. 1879 вибрано тільки трьох наших послів: Ковальського Вас., о. Озаркевича і Ден. Кулачковського. Окремо ще був послом 1879 Володисл. Федорович, вибраний в сильнім українськім окрузі (Жовква-Рава-Сокаль), але він скоро зложив мандат. Жиди 1879 р. ввійшли в контакт з „Kołom Polsk." і правительством. Правда — 1873 і 1879 і потім був послом з міст Тернопіль Бережани Евзевій Черкавський нібито русин. В р. 1879 вже було міністерство гр. Taaffe-а, централісти не були „regierungsfähig", бо опонували проти окупації Босни, „Koło Polsk." мало тоді великий вплив і піддержку центрального уряду, якого членом був від 1873 Земялковський (був міністром до 1888) як міністр без теки, зглядно міністр для Галичини.

Безперечно нефортунний результат виборів в червні 1879 приспішив те, що народовці вже довше не отягалися з основанням свого політичного органу. Наради велися від весни 1879 р. Найбільше клопоту було з кавцією (3000 гульд.) і фондами на початок видавництва. Хто дав кавцію, цего нині не памятаю, мабуть о. Качала або випозичено на неї гроші з фондів „Просвіти" (дар Федоровича 1875 р. для „Просвіти" 12.000 гульденів). Злобні люди пускали дуже розповсюднену пізніше сплетню, що кавцію дав краєвий виділ (!), в котрім ніхто з українців тоді не засідав. О. Чачковський Мих. з Товстого старався за кавцію у Влад. Федоровича, свого шкільного товариша.

Коли на „Бесіді" і на „Просвіті" — (оба товариства були при вул. Краківській ч. 14) — обговорювано чи то явно чи то дискретно справу того видавництва, то проф. акад. гімн. Дамян Гладилович всіх, особливо недовірків, з олівцем у руках переконував, що видавництво удержиться. Розписано тоді в справі „Діла" листи до всіх, хоч троха замітних народовців в Галичині і Буковині; мабуть в тій справі їздив Володимир Барвінський на Україну. Зі студентів, о скільки памятаю, ходили на наради в справі заснування газети: Андр. Чайковський, Кость Левицький і Евген Олесницький.

Дня 1. ст. стилю січня 1880 появилося перше число „Діла", як програмове. Впливова тоді „Gazeta Narodowa" (ред. Ян Добжанський відомий публіцист) написала, що „Діло" ogólnikowo zapowiada program przeciwny „Słowu". Як редактор був підписаний Михайло Коссак, б. урядник держ. скарбу і власник реальности у Львові, що коло 1867 р. видав обширну книжку про василіянські монастирі в Галичині. Тепер ця книжка є великою рідкістю. Правопис — на це тоді дуже вважали! — був з опортуністичних оглядів досить строго „етимольогічний" — навіть не шкільний. Але редактором фактичним був Володимир Барвінський († 1883) старший концiпієнт адвок. і о. редактор „Правди". В редакції працювали Ів. Белей, Ант. Горбачевський, що потім були редакторами „Діла", поет Іл. Грабович і Евг. Олесницький. Евг. Олесницький спонукав з Ів. Белеєм і мене до того, що я написав кілька більших історичних розвідок і політичних статей до „Діла" (Відень і парлямент, Історія львів. дух. семинарії, Старинности над Збручем).

Редакція і адміністрація містилася в другім крилі камяниці при вул. Краківській ч. 14, в котрій була „Просвіта" і „Бесіда". Адміністрацію „Діла" провадив дуже солідно й енергічно проф. Гладилович. Він запрошував нас кількох студентів університету до помочи в експедиції, котра відбувалася в пополудневих годинах (3·30 до 6·30), бо найдалі в 7 год. вечером мусів бути цілий транспорт „Діла" на головній почті, куди його відставляв служачий „Бесіди" знаний тоді Теодор. Нераз ми „експедитори" висилали „Діло" комусь, що його не абонував. Були адресати, що повертали „Діло" а нераз дописували, що газети „видаваної за польські гроші" не хочуть навіть бачити! Численні польські касина заабонували були „Діло", а також кількох польських політиків і аристократів (Сапєга, Тишкевич, Бніньский і ще пару). В тих часах польські газети агітували, щоби з касин викинути „Neue freie Presse". Коли це де сталося, тоді військові виступали з касин і закладали свої.

При тій нагоді слід згадати тут про одного великого нашого мецената, що і „Діло" (— знаю це від пок. проф. Гладиловича) щедро підпомагав і всякі видавництва „народовців". Був це один зі старших тоді членів львівської громади, а саме: д-р Корнило Сушкевич († 1885) секретар прокур. скарбу, а потім адвокат. Молодше покоління не знає добре цего благородного і дуже скромного та тихого патріота — може хтось зі старших жиючих нині народовців (нпр. дир. Сидір Громницький) при-

святив би йому належну і заслужену згадку.

В р. 1880 виходило у Львові польських газет — крім „Лемберґерки" — 2, а то: „Gaz. Narod." (редактор і власник Ян Добжанськи) і „Dzienn. Polski" (ред. Генр. Реваковин, властителі мабуть Савіцький, нотар і кн. Сапєга); 1883 засновано „Kurjer Lw.", 1885 „Przegląd", а коло 1898 „Słowo Polsk." „Діло" виходило з початку 2 рази тижнево, потім 3 р., а від 1./I. 1888 щоденно.

В осени 1887 р. дістав я лист від проф. Дам. Гладиловича з проханням, розвідати між священством на Поділлі, чи підтримають і допоможуть щоденному видавництву „Діла" майже всі, памятаю, прихобцяли підтримку, а противних не було, тільки деякі сумнівалися, чи „Діло" зможе устоятися. Дебіт до Росії дістало „Діло" в р. 1881 — мабуть тому, що по убийстві царя Олександра II. полекшає дещо режім уряду ґен. Льоріс-Мелікова (з роду вірменина).

В часі світової війни останній раз читали ми „Діло" мабуть з 16-ого серпня 1914. Дня 20. серпня 1914 прийшли нам російські військa і виступили звідси 27. січня 1918, потім в часі від 27. січня 1918 до 14. лютого 1918 була у нас над Збручем якась ніби самостійна „републіка" в полосі між Австрією і Росією, аж 14. лютого 1918 „нарокували" австрійські війська. В часі російської окупації читали ми — а навіть нераз абонували — „Кіевскую Мысль" і „Dziennik Kijowski", нераз купували ми ще якісь інші газети або діставали їх від російських офіцирів і салдатів.

Красне на Поділлі.

Д-Р СТЕПАН БАРАН.

Політика чи „забава"?

Ювилей „Діла" ставить мені перед очи слова подані у заголовку. Повищих слів не відношу зовсім до праці, яку „Діло" від часу своеї появи в 1880 р. клало у політичну думку і громадянську організацію як перший український щоденник, бо кождочасна редакція клала своє знання і душу, а то і физичне здоровля, у творчу політичну царину і своеї місії не вважала за забаву, ніколи не „бавилася в політику", але політику творила. Особисто звязаний близько з редакцією „Діла" від повного чвертьстоліття, коли на сторінках „Діла" пораз перший появилися мої статті, безперервно по нинішній день, будучи якийсь час в складі редакції, а навіть в заступстві переходово її шефом, знаю, який тяжкий, відповідальний, а для себе дуже невдячний обовязок сповняли і сповняють робітники „Діла" серед нашого громадянства. І свою велику національну місію робили вони і роблять, знаючи, що від сучасників не одержать ніякого признання або дуже мало, за це богато докорів, підозрінь і наклепів — і скоре забуття всього, що творили для організації і поступу нації.

Така вже доля українських журналістів. Творили вони для дня і самі стали одноднівками, про яких може тільки мимоходом згадає майбутній історик нашого національно-політичного відродження на прастарій Галицькій Землі. Політичних заслуг покійних редакторів „Діла" — Вол. Барвінського, Івана Белея, Евгена Левицького, Олександра Борковського, Ярослава Весоловського і живучих Вол. Охримовича, Вяч. Будзиновського, Льонґіна Цегельського, Василя Панейка, Михайла Лозинського, наше наймолодше покоління не знає зовсім, а старше — як і дещо знало — то призабуло. І мимо гіркого полину, що наше громадянство давало нераз пити журналістові „Діла", наслідники попередніх продовжують їхню працю дальше по своїм силам і совісті. Розуміють своє політичне завдання як українські журналісти колись взагалі одинокого і нині знова одинокого українського політичного незалежного щоденника на західно-українських землях і як Франкові каменярі день в день лупають скалу нашої політичної темряви. В політику вони „не бавилися і не бавляться".

В нашому громадянському житті царює ще досі великий примітивізм, а в політичному зокрема. Наш загал — в Галичині — на думці маю передовсім інтелігенцію — не має ширшої, трівкої політичної освіти, якої і найліпша щоденна преса не може дати — не має довшої політичної традиції, не має основнішої політичної практики, не вимагає від політика великого знання теоретичного, практики життя, совісти і почуття відповідальности і політику трактує під кутом погляду віча запалої закутини, а політика утотожнює з вічевим, в правила політично неосвіченим, крикуном — аґітатором та вже за великого політика вважає звичайного повітового організатора, кандидата на посла, а тим більше самого посла. Посол і політик в очах нашого загалу синоніми, хоч зі сотні послів заледви кілька займається в дійсности політикою і її робить та сяк так теоретично і практично на ній визнається. Девятьдесятькілька відсотків з поміж офіційних представників в законодатних тілах тільки по правді бавиться в політику і до них без застережень відноситься наш технічний вираз „бавитися в політику".

І цей останній технічний термін, витворений несвідомо самим нашим громадянством як найкраще характеризує нашу велику мізерію на політичному полі. Від того, хто бавиться, не вимагається великого, основного знання, а тим більше вже не треба йому ніякої совісти ні почуття відповідальности перед сучасним і майбутнім. І ми бачили й бачимо, як на народніх законних трибунів виходили і виходять люди зі спритом, твердим чолом, з крикливим вічевим голосом, або добрими ліктями, за це без знання і совісти — а люди зі знанням, політичним досвідом і характерністю усуваються і відходять в тінь. Доба Петрицького і Трильовського далеко ще у нас непережита!

Демаґоґія і свідоме обріхування народу ще й нині царюють. Причина? Думаю, що є нею хибне у нас поняття, що політику роблять тільки парляменти — у нашому примітивному понятті ще й віча — а роля політичної преси тут відносно підрядна і що до звання політика не треба ніякого політичного знання, бо його вповні заступить гомінке слово „посол". А найважніше — відсутність трівких, політичних звязків між редакцією „Діла" — органу в конечности у значній мірі непартійного — а загалом тих, що „бавляться в політику".

Наш загал вважає за річ природну, що писати в політичному щоденнику на політичні теми, це тільки обовязок виключно членів редакції. Інакше деінде — хоч би у поляків. В політичних справах забирають там голос видні політичні і громадянські діячі зі своїм повним підписом, знаючи, що пресова трибуна у богатьох випадках важніша і доцільніша від трибуни парляментарної. В додатку є тут безпосередній звязок між провідниками і масами, що й має додатній моральний вплив на ці маси, які мають право знати погляд своїх провідників на якусь пекучу справу. Не без значіння воно і для тих, що вступають в політичне життя, бо кожна така стаття дає до деякої міри практичну лекцію політики, духово вяже старших з молодшими, творить політичну традицію і, що головне, скріплює авторитет і пошановання для громадянської праці.

У нас — на жаль — цього майже зовсім нема, особливо тепер в часах лихоліття і політичного розвалу. Давніше було і на сторінках „Діла" трохи краще. В довоєнній добі стрічалося часом — хоч також рідко — політичні статті тодішніх керманичів нашої політики Юліяна Романчука, Евгена Олесницького, Костя Левицького, що від себе освітлювали певні справи. Нині політична стаття в „Ділі" за підписом особи з поза редакції — дуже рідке явище.

Конечним вислідом цього несеріозність в пониманні обовязків і завдань політичного діяча та дальше царювання терміну „бавитися в політику" з повною відсутністю реального розуміння політичного життя, його явищ, причин і наслідків. Молоді, не маючи перед очима приміру старших, за найлекше звання вважають звання політика, хоч воно є найтрудніше з усіх у світі, вимагаюче великої підготовки теоретичної і практичного досвіду — очевидно не на вічу. І розростається у нас політичний бурян, що його з трудом треба буде полоти.

Причиною врешті непідрадного сучасного стану є брак теоретичного органу політичного — політичного журналу для уґрунтовання і критичного освітлення нашої ідеольоґії і, де можна би точніше досліджувати і освітлювати явища політичного і загально соціяльного життя. І тут нинішний ювилей повинен дати почин до усунення цього браку, щоби на будуче можна створити пресовий семінар для дослідів над теорією політики і її практичним приноровленням. Вірю, що це дасть почин до серіозної підготовки кандидатів до політичного звання.

Очевидно, що і тепер маємо право домагатися від наших відповідальних в політиці людей, щоби не крили своїх поглядів перед загалом, щоби час від часу забирали публично голос в пресі зі своїм підписом, а тоді термін „бавитися в політику" може у нас перейде накінець до історії і ми направду зачнемо вести політику.

Д-р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК.

З історії одного українського видавництва за кордоном.

(Уривок зі спомина старого емґранта.)

На самому початку війни вийшов я, яко голова Закордонної Управи Українських Соціялістів Революціонерів, у тісний контакт як з д-ром Костем Левицьким, тодішнім головою Українського Клюбу з Галичини у віденському парляменті й головою Української Парляментарної Репрезентації, так і з головою українського буковинського Клюбу, Миколою Васильком. В тодішньому часі особливо тіслі помітні й особисті звязки лучили мене з Васильком. За його до- [illegible] розпочав я й перевів певну революційну й дипльоматичну акцію в українській справі і при цій нагоді міг на досвіді переконатися о широкости й характерности цього великого українського патріота, про якого істнує між нашою некритичною суспільністю стільки злосливих леґенд. Особливож переконався я, що в справах грошевих до нього можу мати цілковите довіря. В жовтні 1914 р., коли він потрібував моментально фінансової допомоги, а я був при грошах, звернувся він до мене з просьбою позичити йому на пару тижнів 50.000 австр. корон (це тоді виносило 10.000 долярів), я дав йому бажану суму без росписки, на слово й своєчасно одержав її назад.

Весною 1915 року звернувся я до Василька з просьбою дати мені допомогу в здійсненню задуманого ще на початку війни пляну, якого я одначе до того часу не міг перевести в життя, занятий акціями зовсім іншого характеру, про які тут не місце оповідати. А саме я хотів розпочати у Відні видавання української соціял-революційної літератури, а крім того ще видання серії книжок, присвячених загальному розглядові важнійших проблем і справ українського національного життя. Ця серія мала називатися „Політична Бібліотека" й до участи в ній хотів я притягнути найвизначніші українські публіцистичні й наукові сили, без огляду на їх політичний напрям.

В тому часі московські війська заняли вже всю Східну Галичину, перейшли Карпати й доходили до Кракова. На російській Україні всі прояви українського життя були знищені, й до нас до Відня доходили чутки про нищення української культури в Галичині. Могло би здаватися, що момент для заініціювання двох більших українських видавництв був мало відповідний, могло би здаватися, що Росія справді перемагає і що шкода тратити гроші на безнадійну справу. Одначе для мене не було ніколи сумніву, що справа вибуху нової революції в Росії є зовсім певна, все одно, чи Росія буде розбита, чи вона побідить у світовій війні. В усій своїй революційній і політично-дипльоматичній акції, веденій в Австро-Угорщині, Туреччині, Болгарії, Швайцарії й Німеччині я виходив з орієнтації на будучу російську революцію і хоч як мої політичні вороги з українських кол ні старалися цю мою концепцію побороти й оплюгавити, представляючи, що я „зобовязався австрійському урядові зробити революцію на Україні за пять міліонів корон" (так писав видаваний в Женеві за австрійські гроші орган українського соціял-демократа Льва Юркевича „Боротьба"), то пізніші події українського життя й моя роля в нім показали, що моя орієнтація була правильна.

Микола Василько завсіди пильно прислухався до моїх політичних міркувань і виводів, особливо про російську Україну, нераз просив давати йому цілі виклади про тамошні відносини, людей і партії, учився від мене, як сам він нераз говорив, бути не тільки буковинським або австрійським політиком, але великоукраїнцем. А мав він ту дуже цінну прикмету, що у нього віра в якусь справу або переконання в її слушности завсіди йшла в парі з відповідною акцією й готовістю дати самому або здобути для неї відповідні матеріяльні засоби. Так було в даному випадку і з моїм пляном видання двох більших серій українських книжок. Василько твердо вірив тоді, що перемога Росії це лише епізод, який незабаром буде зліквідований. Тому, вислухавши мій плян і просьбу позичити на його виконання відповідні гроші, він сказав мені:

— Якщо Ви справді вірите, що це Ваше видавництво конче потрібне для здійснення ваших політичних плянів і якщо Ви певні, що по повстанню української держави ці книжки дадуть Вам гроші, я готовий дати позичку на цю ціль. Гроші ви мені маєте звернути тоді, коли буде українська держава, бо я теж вірю, що вона буде і що тоді Ваші теперішні видання справді принесуть Вам дохід, так, що Ви зможете сплатити свій борг мені. Ну, а як української держави не буде, нам усім буде тоді біда, і Ви матимете тоді більшу журбу, як думати про зворот позичених у мене грошей. На цей випадок Ви щодо мене можете бути спокійні — хай гроші уважаються пропащими. Але я вірю, що ми з Вами справу виграємо".

Так одержав я від Василька весною 1915 р. на слово 50.000 австр. корон на свої видавництва з зобовязанням звернути їх, як буде українська держава, а я зможу продавати свої видання. І так розпочав я свої видавництва у Відні, мав змогу в 1917 р. переслати їх на Україну зі Стокгольма до Київа, одержав за них відповідні гроші, заложив у Київі велике видавництво й книгарню, бо українська держава справді стала фактом і в осени 1918 р. нарешті звернув Васильковi затягнену в 1915 році позичку.

Тут я хочу розповісти дещо про долю одного з цих моїх видавництв, а саме „Політичної Бібліотеки". В роках 1915-16 видав я у Відні в цій серії кілька книжок на актуальні в тому часі українські

справі. З них згадаю насамперед книжки про Галичину, її ролю в світовій війні й її тодішні політичні змагання: С. Томашівський — „Галичина"; М. Лозинський — „Утворення українського коронного краю в Австрії" і бороже брошурка для масового поширення — „Українська Галичина — окремий коронний край"; І. Петрович (Крипякевич) — „Галичина під час російської окупації". Про російську Україну видав я велику книжку Зенона Когута — „Україна і московський імперіялізм". На жаль міг я видати тільки перший том, а властиво лише вступ цеї праці, бо том другий про визиск Московщиною українського селянства автор підчас московської окупації Чернівець закопав у землю і він загинув. Пощастило мені замовити й видати в цій серії таксамо таку цінну й досі ще не перестарілу працю про національний розвиток ріжних народів Росії, як І. Бочковського — „Поневолені народи царської імперії". Закінчив я віденські видання серії книжкою Левенка (проф. С. Рудницького) — „Чому ми хочемо самостійної України", де вперше угрунтовано було в базу географічного, культурно-історичного й економічного українську державно-самостійницьку ідеольогію. Багато приємних пополуднів і вечорів провів я у Відні в мешканні Institut für Kulturforschung з проф. Рудницьким, обговорюючи плян і деталі цеї книжки, якій судилося мати дуже цікаву історію.

Спочатку почав я видавати свої книжки у Відні на загальних підставах. Але австрійська військова цензура всі мої книжки або конфіскувала цілком або так счеркувала, що не було жадної змоги пускати книжок у такому вигляді в світ. Так сконфісковано мені українське видання книжки Лібкнехта — „Чи має Европа скозачіти" на тій підставі, що в 6-ох роках після австро-пруської війни ця книжка була сконфіскована австрійською цензурою й конфіската ця ніколи не була скасована, хоч в р. 1915 німецьке видання цеї книжки особливо продавалося у Відні по соц. демократичних книгарнях, так почеркано мені книжку М. Михайленка (М. Лозинського) — „Визвольні маніфести" російського уряду і війна". А про перепущення цензурою плянованих мною книжок Лозинського про Галичину й мови не могло бути. Тоді взявся я на спосіб видавати свої книжки без жадної цензури. Обговорив справу докладно з Васильком, а також з друкарнями.

— Австрійська глупота, — сказав Василько, вислухавши мої жалі на австрійську цензуру. — В Ваших виданнях нема ворожої пропаганди проти Австро-Угорської держави? — Я відповів, що нема. — Тоді я беру справу на себе й даю друкарні лист за своїм підписом, що переймаю всяку відповідальність перед владою за друк ваших книжок, а друкарня не має посилати їх до жадної цензури. Так я і зробив. Давши друкарням листи Василька й по 5.000 кор. заставу на покриття евентуальних неприємностей, друкував я всі свої видання без жадної цензури. Всі мої видання у Відні, це одинокі українські видання, де не було жадної пропаганди на користь Австрії, а розвивалася в усій її широті й чистоті ідея здобуття самостійної української держави. І я уважаю дуже великою заслугу Василька, що він своєю рішучістю допоміг мені обминути австрійську цензуру.

Кождої книжки друкував я від 3 до 5 тисяч. З того около тисячі ширив, хоч і з дуже великими перешкодами, по таборах полонених українців з Росії. Перешкоди походили тут від своїх, українських кругів, але тут не місце про це докладно оповідати.

Згадаю лише про історію поширення книжки Левенка — „Чому ми хочемо самостійної України" 1000 примірників цеї книжки вдалося мені поширити між полоненими по таборах і між українськими січовими стрільцями, а 500 пр. переслати в 1916 р. до Львова на продаж до Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Через полонених січових стрільців книжка вже в 1916 році дісталася через фронт до Києва, і від деяких членів Центральної Ради, Українських Соціялістів-Революціонерів знаю, що її літографовано й гектографовано ще в 1916 р. у Києві, читано й дискутовано по ріжних гуртках українських соціялістів-революціонерів і так вона почала робити свою освідомлюючу роботу. Вкінці 1916 р. або на початку 1917 р. я через посередництво Василька продав 3.000 прим. цеї книжки Буковинському Українському Комітетові, й вони пішли робити свою роботу серед українських вояків на італійський фронт.

Коли в 1917 році нарешті вибухла довгождана російська революція, зібрався я з Відня до Штокгольму. Перед виїздом туди за посередництвом Василька одержав я за згодою тодішнього міністра закорд. справ Австро-Угорщини графа Черніна кредити в державній друкарні на видання ріжних моїх книжок. В першу чергу плянував я видати 25.000 нового, переробленого й доповненого автором видання книжки „Чому ми хочемо самостійної України". Далі мало йти 100.000 пр. повного „Кобзаря" Шевченка. Одначе ворожі мені українські впливи, за активною допомогою дуже впливового тоді радника австро-угорського міністерства закордонних справ бар. Опенгаймера (як я знаю з актів міністерства, що прийшли в моє розпорядження по розпаді Австро-Угорщини, завзятого ворога українців і польонофіла) зуміли перешкодити здійсненню цих моїх плянів. Встиг я видати окремою брошурою лише 5.000 пр. останнього розділу книжки Левенка під заголовком „Якої нам треба самостійної України", а що мені спішилося до Стокгольму й не хотів я знову розпочинати боротьбу з українськими інтригами, то виїхав до Стокгольму, щоби звідти зв'язатися зі своєю партією й розпочати на широку скалю українську пропагандистичну й дипломатичну діяльність.

Весь запас моєї друкованої у Відні літератури, як партійної, так і „Політичної Бібліотеки" переслано мені до Стокгольму, а звідти пішов він до українських книгарень Києва, Харкова й Петербурга. Деяку частину цеї літератури посилав я між іншим до українських військових комітетів, як на фронт, так і до Гельсінгфорсу. Протягом місяця весь мій запас української політичної літератури вичерпався. Коло 130.000 прим. української державно-політичної літератури нарешті знайшли свого читача на російській Україні. Військові українські комітети, особливо в Гельсінгфорсі, настирливо домагалися присилки нових транспортів літератури. Дещо вони почали передруковувати самі — так я мав змогу вже в 1918 р. в Києві провірити, що в прифронтових друкарнях було передруковано пять разів брошуру Левенка (один аркуш) — „Якої ми хочемо самостійної України?" Лише Київ завзято мовчав, як мовчала й Українська Партія Соц.-Революціонерів чому, про це буде мова трохи згодом. Отже треба було мені подумати про продовження „Політичної Бібліотеки" у Стокгольмі. Та саме тоді всі мої матеріяльні ресурси вичерпалися, й я сидів без обіду й жив на кредит в готелю в столиці чужої держави, серед ворожо успособленої московської та жидівської еміграції. Сидів, здавалося, сам, бо мій приятель Василько мусів поборювати у Відні ріжні українські інтриги й на разі не міг дати мені належної допомоги. Та тут стали у пригоді мої приятелі з Індуського Революційного Комітету, що приїхали на Стокгольмську соціялістичну конференцію і з якими я дуже близько зійшовся. Бачучи мій пригноблений настрій, бо моє безсилля допомогти нашим людям висилкою літератури, страшно дратувало мене, вони самі запропонували мені позичку — 5.000 шв. корон (1200 долярів) і за ці гроші видав я негайно й вислав на Україну 95.000 пр. нових накладів брошурки Левенка — „Якої нам треба самостійної України", а також приступив до видання другого накладу його великої брошури — „Чому ми хочемо самостійної України", якої друкував я 25.000.

Трохи згодом удалося мені поставити на ноги й міцно угрунтувати матеріяльно в Стокгольмі велике українське інформаційне бюро, одержати кредит в 2.000 долярів місячно від Василька, а крім того одержати через посередництво д-ра Зідекума підтримку від німецької соціял-демократичної партії. Тепер міг би я розгорнути широко видання своєї „Політичної Бібліотеки".

5.000 пр. ново-надрукованої у Стокгольмі брошури Левенка „Чому ми хочемо самостійної України" вислав я на адресу Центральної Ради до Києва, 5.000 пр. на адресу Ц. К. УПСР, а решту до книгарень. По книгарнях книжка була моментально розхоплена. А в лютому 1918 р. довідався я від О. Севрюка в Берестю, що сталося з книжками, які я вислав на адресу Ц. К. Партії й Центральної Ради. Там вони викликали переляк своїм самостійництвом і Центральний Комітет Укр. Соц. Революціонерів заборонив їх ширити й сховав у шафах. Те саме зробила Центральна Рада. Та на щастя тоді відбувався у Києві всеукраїнський військовий з'їзд. Української політичної літератури майже не було. Делегати розбили шафи з моїми виданнями, що стояли в будинку Педагогічного Музея, де була Центральна Рада і Ц. К. Партії і вся моя заборонена українським парляментом і Центр. Комітетом Партії УСР самостійницька література революційним шляхом стала власністю революційних українських вояків.

В Стокгольмі видав я в „Політичній Бібліотеці" ще дві прекрасні брошури Богдана Магміта: 1) На верхах політичного проводу (Політична характеристика д-ра К. Левицького) і 2) Пісенний маєстат (політ. характеристика Ю. Романчука). Через німецького торговельного аташе в Стокгольмі почав я друк книжок „Політичної Бібліотеки" в Берліні. Було вже надруковано в друкарні Станкевича в Берліні: Левенка — „Чому ми хочемо самостійної України", — 200 тисяч. пр., Левенка — „Якої нам треба самостійної України" — 500.000 пр.; Л. Когута — „Україна і московський імперіялізм" — 100.000 пр.; Бочковського — „Поневолені народи царської імперії" — 100.000 пр. Інші книжки вже були складені й скореговані. Та я вже не мав часу далі займатися цею справою. Вже вибухла війна між більшовицьким урядом і Центральною Радою й я не міг пересилати своїх видань до Києва. Почалися мирові переговори в Берестю і в кінці січня 1918 р. я виїхав туди, а потому в березні до Києва. Надруковані наклади „Політичної Бібліотеки" лишилися в Берліні на складі в друкарні. Останні 15.000 прим. книжки Левенка — „Чому ми хочемо самостійної України", які я ще встиг вислати зі Стокгольму я вже сам відібрав на київській пошті, і в другому році існування української держави мусів заплатити за них величезне мито, як за книжки друковані ніби то московською мовою за кордоном, бо цей ганебний циркуляр російського уряду, скасування якого домагалося свого часу Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові і українська парляментарна репрезентація у Відні, ні Центральна Рада, ні її голова, бувший ініціятор цих проектів проф. М. Грушевський не знайшли часу, а може й охоти скасувати. Не помогла і моя особиста інтервенція у п. Грушевського. Добре ще, що українська цензура тоді цеї книжки не сконфіскувала.

Незабаром настав гетьманат. Я пішов у відставку, бо гетьманська військова команда хотіла арештувати мене. Часи й настрої змінилися. Я мусів тікати з України знову за кордон. Незабаром настала революція в Німеччині, розпад Австро-Угорщини, повстання проти гетьмана на Україні. Вже в р. 1919 довідався я через посольство УНР в Берліні, що з наказу німецької влади понад 2 міліони примірників моєї „Політичної Бібліотеки" за часів гетьмана були сконфісковані й знову перероблені на папір. Це теж зробили мої політичні українські вороги. Та тепер це мене вже не боліло. Ідея самостійної Української Держави в міжчасі самим життям вже була так поширена, що підписуватися під неї мусіли, хоч і зі скреготом зубів, самі мої вороги.

Підчас окупації Києва більшовиками в 1919 році, вони поставили видання моєї „Політичної Бібліотеки" на індекс книг, які заборонено продавати, а підчас панування в Києві Денікіна два тягарові авта моїх видань вивезено з моєї книгарні і спалено.

Отак українські реакційні круги, німецька цісарська влада, більшовики і денікінці, всі зійшлися в тому, щоби нищити українську державно-самостійницьку літературу. Та все це їм мало помогло.

ВОЛ. ДОРОШЕНКО.

„Життя і знання".

Нехай хоч ювилей „Діла", коли виходить надзвичайне число газети, дасть мені змогу звернути увагу ширшого громадянства на одно світле, але чомусь досі вперто замовчуване в нашій журналістиці явище на полі української преси. Маю на увазі журнал „Життя і Знання", популярно-науковий місячник, що його розпочало видавати Т-во „Просвіта" у Львові з днем 1-го жовтня м. р. Досі вийшло чотирі числа, і в інших народів, далеко багатших на такого роду видавництва, давноб уже звернули увагу на журнал.

Адже видає його одно з найстарших найповажніших наших товариств — можна сказати — „мати" всіх українських товариств у краю, в тимчасом ніде ані телень, коли не рахувати „голосу" „Праці". Ця газета вважала за вказане замісць привіту вилаятися, причепившися до одної статті у першім зошиті, яка їй видалася малозрозумілою. Появу дальших зошитів стрінула теж загальна мовчанка. Ніхто не вважав за потрібне спинитися бодай коротко на новім журналі.

Правда, так було у пресі, але по куточках, на бруку можна було почути по появі першого зошита численні відзиви, очевидно „критичні".

Передовсім купка непокликаних „редакторів" рішучо висміювала журнал, почавши від назви й окладинки, а скінчивши на змісті. Але це було зрозуміле, як і бажання більшевизантів, щоб „Життя і Знання" ширило коштом „Просвіти" якусь, саму їм ближче невідому й неясну екстра-науку. Але в друку не озвався ніхто, ні вдоволені, ні невдоволені. Також було в цих відносинах редакції провадити своє діло, але вона не зразилася. І ось перед нами вислід її енергії: чотири великі (в 4° зошити по 32 сторінки в кожнім, по дві шпальти на сторінці, себто властиво разом 356 сторін. Отже є вже про що говорити. Але поки перейдемо до обговорення виданих зошитів, кілька слів з історії самого видання. „Життя і Знання" це не перший часопис „Просвіти". Від самих початків своїх кількома наворотами видавала вона свій орган, що мав ріжну фізіономію, залежно від часу, розуміння завдань просвітньої роботи й уміння її провадити. Вже з кінцем 1877 р. виходить „Письмо з Просвіти" до [illegible] до кінця 1879 р.

Майже [illegible] літ пізніше знову пробує справу [illegible] таке письмо, що називалося „Читальня" (1894—96 рр.). Потім перерва на десять літ, а від 1907 р. начинає виходити знову „Письмо з Просвіти", яке спинила тільки світова війна. По невдатній спробі відновити журнал у 1916 р., наступає регулярне видавання його тільки з кінцем 1921 р. Від 1923 р. журнал зміняє свою назву на „Народня Просвіта". До цеї низки видаваних часописів приходить тепер ще „Життя і Знання". В початках свого існування (в 70-их рр. м. в.) Просвітянський орган мав у своїй програмі чисто практичні цілі: поради й вказівки правничі, медичні, педагогічні, господарські, відповідно до розуміння тої доби (ощадність і тверезість!). В 90-их роках програма міняється. Перший річник „Читальні" — це є свого роду газетка для читалень, ріжного змісту, з релігійною проповідю на початку кождого числа, але вже від другого річника перетворив покійний Кость Паньківський цей журнал на часопис sui generis господарський з практичними радами для дрібного сільського господаря. В 1907-8 і 1921-22 рр. „Письмо з Просвіти" мало характер популярного літературного журналу (оповідання, вірші, та популярні статті, головно історичні й історично-літературні). Від 1909 р. аж до 1914 р. стає щораз більше органом самого Товариства й подає просвітнім робітникам практичні й теоретичні вказівки для ведення просвітянської роботи. Такий самий просвітньо-організаційний характер має й „Народня Просвіта" в 1923/7 рр. „Життя й Знання" має цілком інакший характер від згаданих вище своїх попередників. Це суто популярно-науковий журнал, має на цілі популяризацію знання. Розуміється він не виключає потреби інших просвітянських органів, в роді „Народньої Просвіти" останніх років. А що вже давно з усіх сторін до Товариства ставлено домагання популяризації знання й видавання задля цього спеціяльного часопису на взір подібних часописів у інших народів („Wiedza i Życie", „Wissen und Fortschritt", „La Science et la Vie" і т. п.), домагання ці повторено й на передостанніх Загальних Зборах 1926 р., то Головний Виділ нарешті по довгих ваганнях і заложив „Життя і Знання". Вагання були двоякої натури. З одного боку лякали кошти видавництва, а з другого — став сумнів, чи ми маємо досить власних популяризаторів, чи знайдемо відповідного редактора, тощо. Але вкінці всі ці сумніви переборено. Ре-

давнію журналу обняв сам голова Товариства, проф. Михайло Галущинський, що при ближчій участи д-ра Ів. Раковського, д-ра Ів. Крипякевича та ін. щасливо вивязується з свого тяжкого завдання. З кождим зошитом стає „Життя й Знання" щораз цікавішим. Крім добірного змісту може журнал похвалитися рясними ілюстраціями, що значно оживляють викладані в нім речі. Щодо обгортків, то „Ж. і Зн." стоїть у нас мабуть поза конкуренцією. Але пригляньмося змістові виданих чисел. Варто піднести що на чоло його висувається ділянка всесвіту, отже науки передовсім природничі й тісно звязані з ними технічні. Астрономія, фізика, хемія і т. ін. горують. Далі йдуть економічні науки, господарство, історія — своя й чужа, освітні справи. Белєтристика — оповідання й вірші, яка в попередніх журналах „Просвіти" висувалася нераз наперед, у „Життю і Знанню" не грає ніякої ролі, коли не рахувати старого роману Наріжного „Бурсак", про який буде мова нижче.

З важніших статтей на природничі теми у виданих досі числах треба відмітити цікаві статті д-ра І. Раковського „Сонячні машини" (ч. 1), Штучна нафта, Причини повіней (ч. 2), д-ра М. Чайківського, До чого вживають електричної сили (ч. 3), д-ра С. Парфановича „Людська кров" (ч. 4), інж. Ів. Кандюка, Скарби укриті у камінному вуглі (ч. 4). З статтей на господарські теми дві статті д-р В. Воробця про „Пересаджування обіжжя" (чч. 2 і 4) та М. Творидла „Шовківництво" (ч. 3). Суспільно-економічну науку популяризує Вал. Садовський у статтях „Шляхи розвитку народнього господарства" (ч. 3) і „Розвиток економічної думки на Україні" (ч. 4).

На історичні теми дав ряд статтей д-р Ів. Крипякевич з минулого України (Початки культури на Україні, Княжі часи — чч. 1, 2 і 3), а також М. Голубець з історії української і світової літератури. Мушу згадати свою статтю про Василя Наріжного (ч. 1) й статтю В. Миропільського про Гайнріха Кляйста (ч. 4). На біжучі літературні теми крім підписаного давав статті д-р Ів. Брик (Про Максимовича, ч. 1, про Л. Глібова, ч. 2).

Це булоб, на мій погляд, важніші річи, але очевидно я не маю наміру вичисляти все, що надруковане в журналі. І вичисленого вистане читачеві, щоб мати поняття про журнал і його зміст. Додам тільки, що більшість статтей сполучує науковий рівень з популярністю викладу. Це нелегка річ і хитання в той і інший бік цілком натуральні. Але не треба забувати, що „Життя і Знання" призначене не для анальфабетів, а для читачів з певним підготовленням, що вже щось знають і хотять це знання поширити. Це досить широкий круг із освіченішого селянства, робітників і школярів. Але „Життя і Знання" таке цікаве, що його залюбки прочитає й „вивчений" інтелігент. У кождому зошиті журналу друкуються прецікаві спомини І. Мельника з подорожі на Камчатку, які читаються як роман, а рівночасно подають читачеві цікаві відомости про життя на далекій Півночі, та мій переклад роману Наріжного. З огляду на те, що дехто міг би закинути редакції поміщення саме цього перекладу, як задто старомодного й старосвітського, я, яко ініціятор і автор перекладу, мушу тут рішучо виступити в обороні „Бурсака", як твору вельми цікавого, талановитого й хоч взорованого на західно-европейському романі пригод, але українського в найменшій своїй подробиці. Покійний поет Вол. Самійленко, добрий знавець всесвітньої літератури, дуже високо ставив „Бурсака" й вважав його за перший і єдиний досі, не перейдений український роман. Досі історики української літератури й школа цілком поминали Наріжного зі шкодою для себе. В своїй статті про Наріжного я старався вияснити усе значіння для нас Наріжного та його роману „Бурсак". Але, розуміється, вага журналу лежить передовсім у згаданих вище популяризаціях.

Він у нас щодо цього наскрізь оригінальний, дуже щасливо відріжнюючись від попередніх наших спроб, популярно-наукових журналів. Ще перед війною на Україні виходило кілька подібних журналів, київські „Село", „Засів", „Маяк", а навіть полтавське „Життя й Знання", але всі вони ухилялися в бік більше літературний або громадянський, тимчасом як наше „Життя й Знання" на перший план ставляє саме самоосвітні цілі. І хоч ми гарно устатковане забручанське „Знання", але коли ми порівнюємо засоби, апарат, техніку, видавництво коштом ні-ні-як держави, з убогими засобами „Життя і Знання", то порівнання із обох не вийде на шкоду нашого журналу. Очевидно за це мусимо зложити подяку редакторові, проф. М. Галущинському, що докладає всіх зусиль, щоб поставити „Життя й Знання" на належній висоті. Побажаймо новому журналові як найширшого кругу читачів, щоб „Просвіта" могла його видавати не тільки з пожитком для читачів, але й з користю для себе. „Життя і Знання" вповні заслугує на всебічну піддержку українського громадянства.

Перед виборами.

Голова УНДО-ня в справі татарських вістей польської преси.

Львівське „Слово Польске" (з дати 13. січня н. р. ч. 12) принесло розмову свого політичного репортера (з дня 11. січня) з головою Українського Національно-Демократичного Обєднання в справі поширюваних всею польською пресою вісток про крізу в УНДО-ні, про ультимат пп. Ґрінбавма, Гасбаха і Єреміча, що виключать УНДО-ня з бльоку національних меншостей, якщо воно не забезпечить жидам 5 мандатів і т. п. Про всі ті сплетні є вичерпуючі вісти в попередньому числі „Діла".

На запит представника „Сл. Поль." про постанови ЦК. УНДО-ня з 9. н. м. в справі виборчого бльоку непольських народів і в справі поширених у звязку з тим польською пресою двоглядних і фальшивих вісток, дав голова УНДО-ня таку відповідь: „Минулої ночі відбулося дійсно засідання Центрального Комітету УНДО-ня, але про відношення до виборчого бльоку непольських народів не було на ньому навіть мови. Устійнювано лише кандидатури".

На запит, чи п. Ґрінбавм телефонував останніми днями до голови Обєднання, слідувала відповідь: „Ні. З п. Ґрінбавмом я бачився останній раз дня 3. січня на зїзді представників непольських народів у Варшаві. З ним я ні не кореспондував ні телефонічно не розмовляв".

— Чи п. Ґрінбавм приїде завтра до Львова на конференцію з Вами?

— Нічого про те не знаю. П. Ґрінбавм правдоподібно має приїхати до Львова, але щойно за кілька днів а чи до мене того не знаю.

— А чи мимо того і тнують якісь розходження або ріжниці в У. Н. Д. О-ні в справі відношення до бльоку меншостей?

— Довідуюся про поголоски в цій справі з польської преси, але офіціяльно нічого про те не знаю.

— Чи склад державної лісти У. Н. Д. О-ня оголошений теж нині рано в пресі правдивий?

— Я його ще не читав, але мушу ствердити, що ми державної лісти ще не уложили, а тому її нема.

— Чи пан голова має стояти на чолі державної лісти?

— Перше місце на державній лісті бльоку меншостей є дійсно застережене для українця. Але чи я буду тим першим кандидатом — покищо не знаю.

— Які, на Вашу думку, вигляди має ліста У. Н. Д. О-ня у Львові?

— Офіціяльне відношення нашого населення до решти не запевнює нам мандату у Львові. Але можливости вибору українського кандидата у Львові не виключаємо і беремо це дуже поважно під увагу.

— А які вигляди робите лісті У. Н. Д. О-ня у Сх. Галичині?

— Як довго не знаємо, в якій мірі буде ділати пресія з боку офіціяльних чинників, то важко в тій справі щонебудь сказати.

— Ще одно питання, що п. голова думає про уділену вашому органові п. консулем Кириченком розмову, зокрема ж у справі виступів (?) У. Н. Д. О-ня на Радянській Україні?

— Якщо зважити, що тамошні комуністи мають згідно з офіціяльною і публичною статистикою більшовицького уряду 0'9 відс. членів комуністичної партії, то якщо У. Н. Д. О-ня має навіть, згідно зі словами пана консуля, кілька відсотків населення на Україні, то симпатії до У. Н. Д. О-ня на всякий випадок перевищають кількакратно симпатії до комуністів.

На цьому й закінчилася розмова.

Центральний Комітет УНДО до американських українців.

В філядельфійській „Америці" з 10-ого грудня 1927 і в джерзі-ситській „Свободі" з 1?. грудня 1927 поміщений поклик Центрального Комітету УНДО до американських українців у справі виборів до варшавського сойму й сенату. Центральний Комітет УНДО звертається в ньому до американських українців, аби вони, памятаючи на вагу цих виборів, поспішили зі своїми лептами на український національний виборчий фонд. Гроші з Америки слід слати на адресу Земельного Банку у Львові, Підвале ч. 7, книжочка ч. 50.000.

З українського виборчого руху у Львові.

Зібрані в першій половині грудня м. р. в салі „Бесіди" представники усіх дільничевих організацій м. Львова по рефераті о. прал. Куницького вибрали зпоміж себе Український Народній Виборчий Комітет, зложений зі 150 осіб та його Екзекутиву з 28 членів.

Щоби розділити поміж себе працю, поділився екзекутивний комітет на 4 секції: а) організаційну під проводом п. Е. Ігната; б) фінансову під проводом п. В. Чуми; в) пропаганди під проводом п. д-ра Марітчака і г) жіночу під проводом п. Макарушкової.

Секція пропаганди видала: а) 1000 прим. відозви до українського населення міста Львова, розділеного по цілім Львові, б) 10.000 прим. летючок того самого змісту відозви, яку роздається під церквами і в) 10.000 прим. відозви до громадян, щоби в рекламаційних комісіях по день 15. січня н. р. припильнували своє виборче право; г) приготовляє в друку азбучний спис вулиць з орієнтаційним числом обводових 100 комісій, щоби кожний виборець міг скоро зорієнтуватися, де в котрій комісії і при якій вулиці має голосувати.

Організаційна Секція заснувала на разі 4 дільничеві комітети, а то: 1) на Личакові під проводом о. радн. Дуткевича; 2) на жовківській дільниці під проводом о. рад. Туркевича; 3) на стрийській дільниці під проводом п. М. Степи і 4) на городецькій під проводом п. М. Стефанівського. Всі дільничеві комітети поділили свої округи між мужів довіря, що мають нагляд над приділеними їм районами.

В усіх тих передмістях відбулися при великій скількости і сильнім заінтересуванні громадян(ок) збори, на яких реферували: о. пр. Куницький, п. Е. Ігнат, о. Каштанюк, п. Березовський. На всіх зборах ухвалено слідуючі резолюції:

1) в розписаних на день 4. і 11. березня н. р. виборах як до Сойму так і до Сенату взяти громадну участь;

2) подбати, щоби усі громадяни (ки) провірили в рекламаційних комісіях, чи уміщені в виборчих списках і чи їх імена та прізвища не вписані мильно;

3) візвати українське населення м. Львова до сотворення одноцільного виборчого фронту згідно з відозвою Українського Народнього Виборчого Комітету;

4) в виборчім окрузі Львів-місто поставити національного кандидата і доложити усіх зусиль до заповнення йому вибору.

Фінансова Секція під проводом п. Чуми працює над придбанням фонду, необхідного для виборчої акції і рішила, що кожний виборець має зложити 1 зол. на „виборчий фонд" на покриття тих численних видатків, що звязані з виборчою акцією.

Йдучи до виборів виключно власними силами мусимо роздобути і власний виборчий фонд. Генеральним касієром комітету є п. Пашак, директор Н. Гостиниці.

Як бачимо зі звіту — праця Народнього Комітету є в повнім розгарі. Булоб дуже побажаним, щоби усе громадянство більше заінтересувалося виборчою акцією і не давало послуху кільком невідповідальним одиницям, що задумують кринити між українським населенням міста Львова.

E. I.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **На „Рідну Школу".** Замість уладження Комерсу з приводу 40 літнього ювилею щоденника „Діло" зложило видавництво 500 золотих на „Рідну Школу".

— **„Іван Белей у споминах із Олександром Кониським".** З найближчим числом „Діла" почнемо друкувати на повищу тему працю нашого вченого М. Возняка. Вона була призначена для ювилейного числа, але не могла до нього ввійти з технічних причин і з уваги на більший її розмір. — Статті інших авторів, призначені теж до ювилейного числа але з технічних причин у ньому не опубліковані використаємо також у найближчих числах „Діла".

Українські Виборці!

З днем 15. січня кінчиться рекламаційний речинець для виборчих списків. Перегляньте негайно, чи ви вписані до виборчої лісти.

Як не перегляните тепер виборчої лісти і не справите всіх помилок, не будете мати права голосування. Провірити лісту є обовязком кожної української громадянки й кожного українського громадянина!

— **Кандидатури УНДО-ня.** У вчорашній замітці про устійнених уже кандидатів (УНДО-ня) на послів до варшавськ. сойму закралася помилка в устійненій частинно лісті на 53 виборчий округ (Станиславів). Вона має звучати так: 1) проф. Мих. Галущинський; 2) Ред. Дмитро Паліїв; 3) о. Мих. Гавушевський (парох Угорник коло Станиславова); 4) Ів. Василишин (уч. в Купчинцях пов. Городенка); 5) Юра Чукор (селянин з Печеніжинщини).

— **Ucrainica.** Празьке „Pravo Lidu" ч. 7. з дня 8. січня 1928 містить „Плуг" Павла Тичини в перекладі Яна Їжі-го.

— **Льондонська повінь.** Темза у Льондоні перервала велетенську гать під мостом Патні. На одній великій площі повстало ціле озеро. Всі вулиці в цій частині міста залиті і є загроза, що повінь піде далі. Населення повідомлено афішами, щоби було приготоване до втечі. Преса каже, що такої повені місто ще не бачило. Підчас великої повені з 1874 року Темза була на чотири цалі нижча. Одною із невіджалуваних шкід, які зазнало місто є нарушення славної галерії модерного малярства „Тейт-Галері", де вода знищувала велику скількість дорогоцінних образів геніяльного Тернера, якого кожний образ оцінюється на вагу золота. Приплив води був такий нежданий і такий швидкий, що завсіди передбачливі англійці не мали часу охоронити будівлі музею, що стоїть над самим берегом.

— **Офіціяльні свята в С. Р. С. Р.** Окремий розпорядок президії ВЦИК зміняє деякі статті трудового кодексу і каже: „Не вільно працювати в такі дні: 1. січня — новий рік, 22. січня — память 9. січня 1905 р., 12. марта — день скинення самодержавія, 18. марта — день паризької комуни, 1. мая — день Інтернаціоналу, 7. і 8. листопада — роковини жовтневої революції. Крім цього „віддів труда" у порозумінні із губернськими совітами професійних союзів може означати на рік ще окремих сім днів відпочинку крім обовязкових; ці дні мусять відповідати місцевим національно-побутовим обставинам.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Чудасії.** В московській газеті „Беднота" з 1. січня читаємо таке (дословно): „Громадянка села Перемоги, Тульської волости, Іваново-Вознесенської губ., 22-літня Евдокія „відчула в собі мужеські прикмети". В 1920 р. вона переодягнулась у мужеське вбрання, пішла працювати на фабрику і там звала себе вже не Евдокією, а Евдокимом. Тут найшла собі жінку, з якою почала жити як муж. Три роки пізніше Евдоким вернувся в рідне село; жениться вдруге. Місцеве бюро реєстрації подруж не хоче записати шлюбу. Тоді Евдоким починає вживати заходів, щоби громада дала землю як не йому то його „жінці". Громада відмовилась. Тоді Евдоким звернувся з проханням до міста, щоби воно розсудило справу..." Нелегкі є справи на цьому світі!

— **Гість, що все европеїзує.** Афганістанський емір, Амануля, про якого ми згадували з нагоди його подорожі по Европі, приїжає сюди з неабияким наміром. Він хоче стати реформатором і перетворити свою державу на новий лад, европейський. Вже й тепер зевропеїзована там армія, деякі школи, дороги. Кореспондент „Дейлі Мейль", що їде з Амануллєм порівнює еміра із Гарун-Аль-Рашидом. Він хоче, так само як Каліф із „1001 ночі" сам усе бачити та перевірити. Емір бореться енергійно з урядовцями, ходячи скрізь інкогніто для контролі. Він дуже добрий математик, упростив недавно буджет: він є теж... редактором єдиної газети, що виходить у Кабулі. (Не потрібує, щасливий, боятись конфіскати!) Сам він приймає прохання своїх громадян і їх вислухує. Шкода, що він не приїде сюди: міг би багато дечого побачити, що міг би завести в Афганістані.

— **Золото з неба.** Америк. астроном Баумгарт, разом із спеціяльною комісією, вернувся після довшого побуту із Вінслав, стейту Орізона, де досліджував велитанський аеролит. Цей аеролит упав там багато літ тому; має він 131 м. у пересічі і важить... 10 міл. тон! Він має в собі багато заліза, нікелю, платини, радія і бриліянтів. Для експльоатації впавших із неба таких багацтв американці оснували окрему фінансову спілку. Щасливий край, де такі дорогоцінности падуть із неба!

— **Шов і Америка.** Славний англійський письменник Бернард Шов, найбільший сучасний драматург, дістав запрошення приїхати з відчитами до Америки, де йому обіцяють золоті гори. Він відповів ваше: „Я боюся їхати в Америку. Мене, пізнаючи, задержать на Елліс Айленд („Острів сліз“), де переводять перевірку пасажирів і арештують, коли я дозволю собі висловити сумнів у правдивість біблійної легенди до Елисея та медведів. Правда, що я спеціаліст від іронії, але навряд чи видержу видовище... статуї Свободи“.

— **Суперник Ікара.** Англійська преса подає цікаві інформації про винахід російського летуна Б. Дибовського: „Орнітоптер“, апарат до літання. Цей апарат здійснює мрію Ікара: людина може літати у воздусі силою власних мускулів. Правда, покищо апарат [illegible], тільки його нарис, але винахідник [illegible] успіху. Апарат збудований по зразку лету альбатроса. Матиме 3,65 м. довжини і 63 кгр. ваги із алюмінія та сталі. Людина літатиме в горизонтальнім положенню, управляючи апаратом руками та ногами. Швидкість лету залежно від вітру від де від 25 до 40 км. на годину. Головна часть апарату це „площина опірности“, яку винахідник відкрив при леті альбатросів. Англ. преса пояснює, що Дибовський відомий теоретик і практик; у 1908 р. він дістав золоту медалю за лет із Севастополя в Петербург. Від 1916 р. він працює в Англії і продав англ. армії свій винахід як регулювати стабільність з літаків. Не є виключене, що талановитому інженірові вдалось відкрити тайну як літають птахи і тайну як їх наслідувати.

— *Музично театральні* **новини.** Міжнародня радіо-конференция у Вашингтоні прийняла предложений італійським учителем музики араьо Спатарі міжнародний код для передачі радіо. Цей код оснований на нотах музичної гамми і в силі зробити простішими звязки радіо, виключаючи вживання есперанта. — У Ню-Йорку на протязі театрального сезону дають 250 премієр, та тільки 25 проц. із них мають успіх, а решта пропадає. Автори, що мають успіх своєю пєсою дістають приблизно 2000 дол. тижнево. — У репертуарі опери в Монте Карльо заповідають нову оперу „Хірургія“, музика Феррі, — чий текст? не вгадаєте! Антона Чехова!

— **Світова всячина.** В Оксфорді радить збір археологістів; російські вчені дістали запрошення особисто, а не як представники уряду чи держави. — Студенти католицького університету в Ліль (Франція) проголосили страйк; вони протестують проти надто суворих кар, які дістали деякі товариші. — Радянський уряд купив у Німеччині 50.000 тонн рур для будови нових нафтових проводів на Кавказі. Рури поїдуть через Гамбург і Ротердам. — В Англії істнує поважна загроза страйку у бавовняним промислі, у звязку із збільшенням годин праці. — Пекінський премєр міністрів заявив представникам преси, що має надію на мир між північною і південною частиною Китаю. — У Баварщині, м. Миндельгайм, лєдозвал убив кілька осіб, що вибрались у гори на вищетах.

— **Прикрасою кожної хати** — артистичні килими, котари, наміт-и на отомани, настільники, лижники з фабрики Хамули в **Глинянах.** Склад: Львів пл. Трибунальська ч. 1. 1193

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчим ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Дописи.

ЧОРТКІВЩИНА. (Примірна праця жіноцтва в Звиничі. — Наслідуйте всюди приклад того села!) Дня 22. XII. м. р. відбулися в селі Звиничі сходини жіночого гуртка, що істнує там при читальні „Просвіти“, на якому вибрано нову управу на будучий рік. Будучи там з рефератом на тему жіночої організації й освіти, хочу поділитися з нашою суспільністю вражіннями, які я звідти виніс, бо гадаю, що вони спонукають неодно село чи місто піти в слід культурної праці Звинича. Звинач лежить около 25 км. від культурного центра Чорткова. Гадав би хто, що чим село дальше віддалене від міста, тим воно менше культурне і вдоволяється ідилічним спокоєм, тишиною, безділлям. Одначе так воно не є. Звинач є одним з найбільше діяльних сіл в повіті. Головно жіноцтво, освідомлене працею п. Анни Ганкевичевої, жінки тамошнього пароха, бере дуже активну участь у всякому громадянському житті. Село, що має ок. 500 родин, має власну домівку чит. „Просвіти“, велику кооперативу з двома філіями й крам, народню школу Т-ва „Рідна Школа“. Жіночий гурток, який зачав від року формально істнувати (вже й передше істнував такий гурток, але не мав ще своєї формальної управи, лише провідницю п. Ганкевичеву), займився не лише освітою поміж дорослим жіноцтвом, але й вихованням молодої генерації в дошкільному і шкільному віці. За час свойого істнування гурток він діточий садок в часі вільних робіт, устроїв свято Миколая для дітей і Маланку для старших. На Маланку відбулося спільне прийняття без напитків, яке всім дуже подобалося, бо люди провели час на гутірці без напитків і були з того вдоволені. Зорганізований п. Ганкевичевою діточий аматорський гурток дав у Звиничі 3 драматичні вистави, а крім того 2 вистави в Чорткові: „В чужім пірю“ і „Колобок“. Заходами жіночого гуртка устроєно 3 фестини і 2 драм. вистави для старших. Крім того гурток зібрав на будову плянованої великої домівки читальні 14 доларів, а на писанку „Р. Школі“ 240 зол. від самого жіноцтва. Цікаво, що на писанку „Р. Школі“ жінки принесли під церкву самі по яйцеві. Крім жіночої збірки принесла довжину квоту і збірка мущин, так, що збірка „Р. Школі“ зі Звинича була найбільшою в повіті. Дуже славним ділом гуртка є бібліотека для жінок, яка, хоч нараз має лише ок. 100 книжок має дуже багато читачів, бо з 120 членів гуртка є 80, що читають книжки. Найкраще представляється стан діточої бібліотеки, що має 188 книжок, куплених за 147,41 зол. теж старанням жін. гуртка, який і нею опікується. По переведеній статистиці заінтересування до книжки у дітвори представляється ось так: записаних дітей до бібліотеки 253, позичало книжки 233, не користало з бібліотеки 20. В році 1927 прочитано книжок 2.365. Отсі числа говорять самі за себе. Від себе скажу лиш таке: В кожному селі найдеться інтелігентна жінка. Нехай-же вона старається наслідувати п. Ганкевичеву, а успіхи праці дадуть їй певно вдоволення і вдячність народу за працю, поминувши вже те, що таким чином вратує вона наше молоде покоління від національного мидіння або й смерти. **В. В.**

ОПОВІСТКИ.

Зі Спорт. Т-ва „Україна“. Надзвичайні Загальні Збори Спорт. Т-ва „Україна“ відбудуться в неділю дня 22. січня 1928 в год. 10-ій передпол. в залі „Акад. Дому“ при вул. Супінського ч. 21 з таким порядком нарад: 1) Отворення Заг. Зборів, 2) Відчитання протоколу з останніх Заг. Зборів, 3) Уступлення Виділу і вибір нового, 4) Внески запити. — Евген Чучман містоголова, Іван Паньчак секретар.

На „Рідну Школу“ зложили: Т-во „Центросоюз“ 500 зол. на ос. в ухвали Загальних Зборів, дир. Заль Иосиф Перегінсько 100 зол., Т-во „Титан“ Львів 103 зол. як відсотки від проданого вугля, д-р Марян і Ольга Панчишини 100 зол. замість святочних і новорічних побажань, Марія і Михайло Терлецькі Львів 10 зол. замість датків до буфету і вступів на всякі вечерниці. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНЯ суконь „Люцина“ Миколая ч. 18/1 п. приймає всілякі замовлення і переробки. 1186 7-10

АДВОКАТ д-р Сафір в Тлустім глядає самостійного, способного конципієнта. Рефлектуючих просить о присланя условин і референцій. 1204 6-7

ПОШУКУЮ негайно доброго інструктора до 1. і 4. гімназійних клас. — о. Юліян Фаціевич, Стрийська нові коло Бібрки. 1205 2-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 52-?

СТЕНОГРАФА (істки) вправного негайно пошукується. Ласкаві письменні зголошення до Адмиістрації „Діла“. 1-2

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И.ГРІШПРУНГА Личаківська 34 приймає вписи на новий 6-ти місячний торговельний курс. Стенографія. Писання. 1281 1—1

МОЛОДИЙ мужчина, інтелігентний Українець, бувший підофіцер УГА, пошукує якого небудь заняття при Українській інституції також і на виїзд. Ласкаві зголошення прошу звертати до Админістрації „Діла“ Ринок ч. 10, під „Чесний 30“. 1282 1—1

АДВОКАТ Д-р Левицький в Делятині, глядає самостійного конципієнта. 1273 1—2

ОКАЗИЙНА ПРОДАЖ 38 моргів в одним кавалку подільського чорнозему, 10 км. від міста, 3 км. від залізничої стації враз з новими мурованими будинками критими бляхою, дахівкою і гонтами, інвентарем живим і комплетним знарядєм рільничим (сіялка, тріср, млинок, молотильня, плуги культиватор, плянети і т. п.) — Молодий родючий садок, пасіка, взірцеве стаішництво, крім того до господарки прилягає 11 моргів співвласного лісовиська та співвласний каменелом білого і червоного каменя на віддаль 500 м. від обори з причини недуги господаря до продажі. Контракт зараз. Здоровому і запопадливому господареви приносить ся господарка від гарантію 1.500 долярів чистого доходу річно. Можу віддалити 20 моргів і окремо продати. Зголошення до Адмиістрації „Діла“ під Оказійна продаж.

Жадайте і купуйте

найліпше десерове масло та пчничі меди

тільки в склепах

„МАСЛОСОЮЗУ“

Львів

Ринок ч. 10. Костюшки 1. а. Сапіги ч. 21.
Зіблікевича ч. 49. Жовківська ч. 11.

Стрий	**Станиславів**	**Коломия**
Шевченка ч. 5.	Собіського ч. 28.	Шевченка ч. 25.
Тернопіль	**Перемишль**	**Самбір**
Міцкевича ч. 41.	Ринок ч. 23.	Костюшки ч. 11 а.
Дрогобич	**Залещики**	**Яремче**
Стрийська ч. 14.	(сезоново)	(сезоново)

ОСОБА середніх літ, інтелігентна, енергійна, працьовита, першорядна кухарка, умілоча взірцево вести сільське господарство — шукає заняття. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла“ під Незалежна. 1275 1—2

„МОНЮШКО“ вул. Зіморовича 10 поручає фортепяни-піяніна нові і уживані від 1000 зол. на догідні сплати. 257 2-3

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на різні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганак, Пілсудського 21, I. п. 1201 7-10

КОЛЯДИ на мішаний хор **Ярославенка** за 3 зол. в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 8-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРИСЯЖНИЙ ЗЕМЛЕМІР

Інж. Витовт Монастирський

заприсяжений судовий знаток для землемірних справ.

Львів, вул. Павлика ч. 17.

Спеціяліст недуг легких, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Прeсвітлення Рентґеном** 5—24

Адвокат і оборонець в карних справах

д-р Іван Турянський

переніс з днем 1. січня 1928 р. свою адвокатську канцелярію з дотеперішного місця при вул. Крашевського 4. та веде її спільно з адвокатом Д-ром Кирилом Трильовським в Коломиї в домі при вул. Кілінського ч. 10. на I. поверсі над Касою Хорих напроти Народного Дому. 1254 3-3

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собіського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 1—?

АРТИСТ-МАЛЯР

Павло Ковжун

Львів, вул. Вроновська ч. 20. пом. 1.

приймає виконання поліхромії (стінописи) Церков і робіт, входячих в обсяг монументального малярства Темпера, Казеїна, Олія, Фреск, Мозаїка, Карбінка. — Реставрація старих малярських памятників. — Поради, оцінка, прес. рецензії. — Повна запорука чистоти стилів і тривкости матеріялів. — Для кожної роботи тільки оригінальні, спеціяльно для неї виковані композиції. — Конкуренційні ціни. — 1283 Найповажніші поручення. 1—1

Найновіші типи

Самоходів „Praga“

особових, тягарових, автобусових, вже надійшли!!

Репрезентація **Ягайлонська 7. Тел. 305**

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**

у 70 ріжних смаках **„STELLA“** в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. Мушинський** в Перемишлі, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 567 34—?

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

5000	м. фляневі гладкої і десеневої	за 1	м.	зол.	1·50
5000	„ бархану	„ 1	„	„	1·40
500	„ радію бархану	„ 1	„	„	1·25
2000	„ ручників	„ 1	„	„	1·20
1000	шт. ручників віддасованих	1	шт.		1·25
3000	„ зефіру жирард. і закорд.	1	м.	від	1·80
1500	„ простирал віддас	1	шт.		5·25
2000	м. кретону на фіранки	1	м.	зол.	1·25
500	„ фіранок	1	„	„	1·10
1500	„ обрусів	1	„	„	5·50
500	„ білого полотна	1	„	„	1·40
500	туз. серветок	3	шт.	„	1·—
500	стирок віддас	1	шт.	„	1·50
500	туз. хусточок до носа	6	шт.	„	3·—
500	зим. пледів	1	шт.	„	6·50

Галицький Магазин Новостей

1257 Львів, вул Галицька 15. 1-2

Замовлення полаг. відворотною почтою.

Ширіть наш часопис!

ГРОМОВОДИ, ХРЕСТИ, вікна до церков, МАШИНИ до виробу цементових дахівок, форми на керничні бетони і всякі шлюсарські роботи виготовляє **Михайло Стефанівський**
12278 ЛЬВІВ, Варстатова 10. 1—1
(між вулицями Рицерською і Кордецького.

КАВАРНЯ І РЕСТАВРАЦІЯ
„Бельмонт“
в домі „Народної Гостинниці“
вул. Косцюшка 1
влаштовує великий **Маланчин вечір**
Льокаль відкритий через цілу ніч. Кухня чинна до рана, знана вже є П. Т. Гостям наша спеціяльність: як росія, борщ, курка, угорський ґуляш.
1272 2-2

---

8 зол. | **БЕРСТЕНЕЦЬ** | **8 зол.**
з 14-карат. золота з рубіном, тільки у
Б. ҐРИНБЕРҐА Сикстуська 4.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВОЛІЧКОВИХ ВИРОБІВ
„ТРИКОТАРНЯ“
у Львові, Косцюшки 3/1.
приймає почавши від 1. січня 1928. замовлення на виріб: светерів, камізельок, пуловерів, гарсонок, костюмів, дитячих комплетів шалів і інчих річей, як також перерібки і підрібки.
1240 2—2

Меблі на рати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір тапицерованих меблів найдешевше в **„Дорогеум“ Львів Сапіги 34, тел. 15-01.** 1249 1-4

Конкурс

Виділ Товариства „Український Інститут для дівчат“ в Перемишлі розписує конкурс на посаду управителя приватної жіночої ґімназії. Рефлектується на іспитованих кандидатів, незанятих в девжавних школах, до 50. року життя. Подання з відповідними алеґатами вносити до 25. січня 1928 р.
1285 ВИДІЛ.

Загальні Збори
ТОВАРИСТВА
„УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА“
в Бориславі
відбудуться
на Новий Рік по с дня 14. січня ц. р. в год. 4. попол. в новім будинку Захоронки. Все Громадянство проситься о численну участь.

ЗА ВИДІЛ:
о. Іван Ліщинський предсідник. **Павло Лопата** секретар.

Загальні Збори
ТОВАРИСТВА
„Міщанського Брацтва“ в Тернополі,
відбудуться
о пятницю, дня 20. січня 1928 р. в год. 11 перед пол. в салі Т-ва
з таким порядком дневним:
1. Отворення Зборів.
2. Відчита ня протоколу з послідніх Загальних Зборів.
3. Звіт уступаючого Виділу.
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір нового Виділу.
6. Проєкт адаптації (переісточенє) салі.
1226 3—3
7. Внесення й інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ:
Андрій Фалендиш, голова. **А. Салєвич,** секретар.

Видавництво Самоосвіта
Антін Крушельницький
Критичний нарис повісти Івана Франка
Boa Constrictor
Головна продажа в
Т-ві „Просвіта“ у Львові Ринок 10/11.
1229 Ціна 80 с. 2—2
Набути можна у всіх книгарнях.

СВІЧКИ 1157 4—8
ВАЗЕЛІНА
ШМІР
Інж. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ і С-на
Львів 15, бічна Кульпарківська 9.

Радикально усуває спеціяльними бандажами найбільші і застарілі пропуклини черева, пупка, уда і пахвини у дітей, жінок і мужчин. **Опаски:** проти черевної обвислости, проти обвисання шлунка сист. д-ра Кобельніка, по перебутій голозі і т. д. **Гумові панчохи** проти жиляків і для зреформовання згрубілих ніг. **Прямодержаки і горсети** проти роблення горбу і проти скривлення хребетного стовпа. **Гумові мочники** на день для ослаблених на міхур. **Бандажі** проти випадання матиці сист. д-ра Ляведана. **Протези** штучних ніг для ампутованих і т. д.
Бандажист Полячек в Самборі 5.
Тел. ч. 1. 1136 8—8 Цінники даром.

УВАГА!!! УВАГА!!!
Тисячі господарів переконалися, що найліпше можна заміняти своє прядиво на
ПОЛОТНА
ЦАКҐИ
ОБРУСИ
СУКНА
БАРХАНИ
ХУСТКИ і пр.
в одинокій селянській ткальні
„ВОЛОКНО“
у Львові, Замарстинівська 86.
(коло моста.)
Прібки на жадання висилаємо задурно,
Агентів приймаємо і добре винагороджуємо.
1268 1—1

Найновіші видання „Просвіти“.

Д-р Брик І. Чуді про українську Народню пісню 1927. 8° 16 ст. 0.50 з.
Галущинський М.: Позашкільна освіта з 27 ілюстраціями 1927 8° 45 ст. 2.70 зол.
Галущинський М. „Геть неписьменність“ 1927 16° 25 ст. 0.30
Гребінка Є. Чайковський. історична повість з кольор. малюнками. 1926 8° 143 ст. 5.00 зол.
Е. Кудрик: Українська народня і всесвітна музика. 1927. Стор. 20. Ціна 075 зол.
ПРОСВІТНІ ЛИСТКИ. Серія II. Наука письма. 1927. 8°, Ціна 0.40 зол.
Раковський І.: Наш всесвіт і його будова. З 11 образками. 1927. 8°, стор. 38. Ціна 0.90 зол.
Стахурський М.: Основа поборювання поганих хоріб у звірят. З 23 образками. 1927. 8°, стор. 34. Ціна 0.80 зол.
Про належний догляд за ранами у домашніх звірят. З 9 образками. 1927. 8°. Стор. 8. Ціна 0.20 зол.
Шамбинаго С.-Антонович В.: Про життя давніх Словян. 1927. 8°, стор. 16. Ціна 1.30 зол.
Д-р В. Щурат: Початки слави української народньої пісні в Галичині. 1927. 8°, стор. 16. Ціна 0.50 зол.
Чайковський А.: Не було виходу... історія одної парцеляції. Оповідання з Галицького життя. 1927. 8°, стор. 62. Ціна 1.70 зол.
Т-ВО „ПРОСВІТА“, ЛЬВІВ, РИНОК 10.

В Адміністрації „Діла“
Львів, Ринок 10, II. пов. можна одержати слідуючі книжки:
Е. Чикаленко: **Спогади I—III.** (вичерпується) зол. 8·00
М. Возняк: **Шевченко і княжна Репніна** 1·50
Г. Брасюк: **Безпутні** (сучасна фільма) 0·60
Служба Божа св. Иоана Золотоустого зі службами ріжних намірень *українською мовою* у перекладі о. д-ра Я. Левицького 2·50
Вистане вислати листівку, а вишлемо відворотною почтою за посиланою.

„Народна Торговля“
Краєвий Союз Споживчий
поручає
споживчі і кольоніяльні товарі
- в продажі гуртовій і подрібній. -
1270 1—1

Земельний Банк Гіпотечний
АКЦІЙНА СПІЛКА
ЛЬВІВ — ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.
Телефон ч. 3-62. Кто в П. К. О. 109.000.
(Власна камениця у Львові, вул. Словацького ч. 14.)
Одинокий Український Девізовий Банк
Полагоджує всі банкові чинности.
Приймає вклади на біжучий рахунок в доларах і золотих і виплачує їх в доларах, або золотих по курсі дня.
Переводить переказн заграницю до всіх країв — зосібна на Україну й до Америки.
Переводить інкасо у всіх місцевостях краю.
Уділює кредитів, позичок, ґарантій, акредитив.
Купує і продає цінні папери.
Кожний Українець повинен мати акції Земельного Банку Гіпотечного
1230 **Як їх ще не маєте — пишіть до Банку.** 1—

Подаємо до ласкавого відома один похвальний лист, яких маємо багато від наших численних ПТ. Замовців
М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ
Мих. БРИЛИНСЬКОГО
Львів-Замарстинів,
вул. св. Михайла 14.

Похвальний лист.

Ми підписані з приємністю свідчимо, та рівночасно приносимо щиру подяку фірмі М. Брилинського за доброякісний мельодійний і звучний дзвін, відлятий для нашої церкви. Охоче рекомендуємо всім, хто хоче мати добрі дзвони, купувати у вищеозначеній відливарні.

с. Гродиславичі, Томашівського повіту на Холмщині.

1-ого листопада 1927 року.

Настоятель, Протоєрей Іннокентій Косоноцький.
Псаломщик, І. Боровик.
Староста церковний, Ваврищук Іван.
Представники від Брацтва і парохіян: Степан Редько, Яків Кобецький, Петро Канцер, Степан Карпович, Василь Триндус.
1269 1—1

Центральний Кооперативний Банк

„Краєвий Союз Кредитовий"

у Львові, Ринок ч. 10.

(Ч. Тел. 433. Конто Почтової Щадниці ч. 148.457)

приймає вкладки ощадности **в золотовій і чужій валюті,** та опроцентовує їх на 7 зол. 8 проц. Резервові фонди має ульоковані в каменици при вул. 3-го Мая ч. 15 і реальности при вул. Кордецького у Львові та в маєтности Черниця коло Бродів.

КООПЕРАТИВА

Народний Базар і Українська Книгарня

Станиславів, вул. Собіського 20.

поручує богато засортовані відділи, а це:

I. Книгарський Відділ
в шкільні, господарські книжки, в твори белетристичної і наукової літератури в українській і инших мовах

II. Паперовий Відділ
в паперо, паперові вироби і гуцульщину.

В II. Відділі для Кооператив спеціяльні ціни.

Представництво видань:
„Червона Калина" Львів, „Новий Час" Львів; книжки низаних видавництв експедиює Українська Книгарня з оригінальним рабатом.

Великий вибір календарів на 1928. рік.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ
„Учительської Громади"
скликає отсе
Надзвичайні Загальні Збори Т-ва
на 31. січня 1928 в салі „Української Бесіди" в „Народнім Домі" від 10. годині з отсим дневним порядком:
1) Відкриття Зборів; 2) Відчитання протоколу з попередних Заг. зборів; 3) Звідомлення з діяльности Головного Виділу й філій; 4) Звідомлення контрольної комісиї; 5) Вибір голови, 6 членів Виділу й 3 заступників, 3 членів ревізійної комісиї й одного заступника; 6) Справа власного дому; 7) Внесення.
В загальних зборах беруть участь усі члени Т-ва. — По зборах відбудеться нарада уділовців фонду власного дому й вибір окремого комітету цього фонду.
За Головний Виділ:
Олена Терлецька голова. *Микола Понетук* секретар.

Присилайте передплату!

Інж. Н. ЛЕЦ
Вирібня радіових апаратів
„RADIONE" у Відні
Сензаційна новість.
Найновіші, найлїпші радіові апарати
Складові части.
Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виїм. шлеського воєв.)
„Gekaom" е. з о. п.
Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі
Львів, пл. Марійська 8.
1.53 2 6

Просвітяне!

Найвисший час замовити вже ювилейне видання

Великого Ілюстрованого Календаря „ПРОСВІТИ" на 1928 рік.

В Календарі Просвітянин найде цікаві статті спомини з життя нашої „Просвіти" і „Просвіт" на Великій та Закарпатській Україні, оповідання, господарські поради.

Ціна Календаря 3·50 зол., для Членів 2·65 зол., на пересилку долучувати 1 золотий.

Товариство „Просвіта" Львів, Ринок 10.

НАЙСТАРШИЙ в краю за свій склад Годинників і біжутерії Ю. Домбровський насл. **Ю. Домбровський — Ю. Розважевський** поручає свій богатий вибір по конкуренційних цінах. Львів, Академічна 2 (Готель Жоржа). Дорідні умови. Власні робітні. 110 22 - ?

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Січенська ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 65.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у разі від 10 до 600 кг.
Ціни приступні — сплата ратами. 63—?

Найлучші ДЗВОНИ
і всі церковні предмети
в найбільшім виборі і найдешевше продає одинока українська кооператива

„ДОСТАВА"

у своїх складах: **ЛЬВІВ, вул. Руська ч. 20., ПЕРЕМИШЛЬ, Ринок ч. 23, ТЕРНОПІЛЬ, вул. Перля ч. 16.**
Направляє старі ризи, позолочує чаші і пр., бере на себе **МАЛЬОВАННЯ ЦЕРКОВ,** виготовлення **ІКОНОСТАСІВ** і ручить за солідне та стильове виконання по приписам нашого обряду. 1262
Письменно за цінами звертатися до Дирекції: Львів, Домініканська 11|I.

В січні помічні погної найдешевші. Кредит до 15. листопада. Замовляйте вагонові.
На зиму вугіль, найлїпший, горішно-шлеський в ціні за 1 тону кістки вагоново 32·60 зол. льоко копальня, на 3-місячний вексельний кредит.
Вапно вапно фосфорове для худоби, птиці, скинеї 5 кг. (вистарчає на цілу зиму) в ціні 5·50 зол.
Насіння городовини, трав, дорідні збіжжа, щепи, найлучшої якости — гарантовані, замовте собі вчасно

в Спілці Українських Аґрономів

ЛЬВІВ, вул. Собіського ч. 28.,

яка доставляє також на дуже — догідний кредит всякі — **господарські Машини** парники, сівалки, культіватори, плужки, плянети, моторові молотілки, заграничні млинки,

СОНДИ до ратування худоби при здуттю в ціні 45·— зол.

Хочете мати 1.000–1.500 зол. доходу з морга — жадайте безплатно часопису **„Цукровник" від спілки Українських Аґрономів, Львів, вул. Собіського 28.** — Залучіть почтовий значок на пересилку.

Жадайте цінників і оферт! Господарські поради безплатно!

Читайте! Передплачуйте! Читайте!

Нехай не буде ні одної читальні, кооперативи, жіночого гуртка, ні одної свідомої української родини, котра не передплачувала- би і не читала:

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ"

ІЛЮСТРОВАНОГО ДВОТИЖНЕВИКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА, ЩО ВИХОДИТЬ 4-тий РІК в КОЛОМИЇ.

Незвичайно цікавий та ріжнородний зміст цього часопису задвав собі велику прихильність нашого громадянства в краю та заграницею.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ" містить: вірші, оповідання, статті на ріжні теми, дописи про жіночий рух у чужинців і в нас, та на всіх землях, замешкалих українцями.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ" має цікавий американсько-канадійський відділ, багату господарську частину і що варити.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ" не забуває і про дітох і молодь і має для них цікаву сторінку.

Крім того „ЖІНОЧА ДОЛЯ" є найдешевшим двотижневиком, бо коштує лише: **10 зол. річно, 5 зол. піврічно, 2·50 зол. чвертьрічно. Для заграниці 2 дол. річно**

Адреса Редакції і Адміністрації: **Коломия, вул. Нова ч. 1.**

Купуйте Альманах „Жіночої Долі"

„НАШ СВІТ"

з додатком календаря на 1928. р'к.

За редакцію відповідає Василь Мудрий, Видає Видавнича Спілка „Діло", З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10

Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові

ІЛЮСТРОВАНИЙ ДОДАТОК „ДІЛА".

В 40-ЛІТНІ РОКОВИНИ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ЩОДЕННИКА.

Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові

Ч. 1. Львів, Субота 2 (14) січня 1888. Рочникъ IX.

ДѢЛО

Запросины до предплаты на рокъ 1888.

Зъ Новымъ Роками.

Ціна новымъ годамъ.

Перша сторона „Діла" як щоденника

з 2 (14) січня 1888.

Перший редактор „Діла“ Володимир Барвінський.

Другий редактор „Діла“ д-р Антін Горбачевський.

Третій редактор „Діла“ Іван Белей.

Ч. 59. Львôвъ, Середа 30. Липця (11. Серпня) 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

„Діло“ з дня 11. серпня 1880 р., ч. 59.

Редактор „Діла“ і довголітній член редакції Олександер Борковський.

„Діло" з дня 5. вересня 1914, ч. 8743.

„Діло" з дня 28. листопада 1918, ч. 270.

Редактор „Діла" д-р Володимир Охримович.

Редактор „Діла" д-р Евген Левицький.

Редактор „Діла" Ярослав Весоловський.

Редактор „Діла" д-р Василь Панейко.

Заслужений адміністратор „Діла"
проф. Дамян Гладилович.

Редактор „Діла"
д-р Льонгин Цегельський.

Редакція „Діла" з 1924 р. (Сидить з ліва на право: Василь Мудрий, Роман Купчинський, Ів. Кедрин-Рудницький; стоять з ліва на право: Федь Федорців, д-р Михайло Рудницький.

З друкарні Видавничої Спілки „ДІЛО", під управою Порфіра Бунина, у Львові, Ринок ч. 10.

Ч. 11 (11.265). Львів, вівторок 17. січня 1928. Opłata pocztowa zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. Друкарні: 29-75.
В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ліквідація Т. С. В.

Львів, 16. січня 1928.

Уряд марш. Пілсудського, йдучи по лінії, наміченій попередніми урядами, завершив ліквідацію галицького самоврядування ліквідацією тіни колишнього Краєвого Виділу — Тимчасового Самоврядного Виділу. Рада міністрів уже ту справу позитивно вирішила в ліквідаційному напрямі. Тепер тільки формальний розпорядок президента держави поставить крапку над і.

Польська преса принесла вже й поодинокі точки (артикули) міністерського розпорядку. Зовсім природно, що всі агенди Т. С. В. перебирає державна адміністрація. І так: нагляд над повітовими комунальними союзами (повітовими радами), в яких уже від довшого часу розпоряджаються старости, та над сільськими і міськими громадами переходить на воєводів: краківського, львівського, станиславівського і тернопільського, — розуміється, до часу уконституування воєвідських органів самоврядування. Інші агенди Т. С. В., відповідно до їх характеру, шляхом розпорядку Ради міністрів будуть передані відповідним державним або комунальним органам (міським радам). Ще інші агенди Т. С. В., які не будуть передані державним чи комунальним органам, шляхом розпорядку Ради міністрів будуть зліквідовані або передані відповідним суспільним організаціям.

До часу, заки наступить та потрійна парцеляція агенд Т. С. В. між органи державні, комунальні і суспільні, буде їх виконувати львівський воєвода, як ліквідатор Т. С. В. Особливо до компетенції львівського воєводи належатимуть справи фондаційні.

Урядовці і функціонарі Т. С. В. та його установ і заведень — в ході ліквідації — будуть переношувані на відповідні становища до державної служби.

Доходи, які досі побирано на покриття видатків і сповнювання агенд Т. С. В., побиратиме державний скарб.

Ось головні постанови президентського розпорядку, який входить в життя в 14 днів після його проголошення і тратить обовязуючу силу з днем зорганізування воєвідського територіяльного самоврядування.

Ця остання частина останнього уступу президентського розпорядку є найкапітальніша. Отже уряд ліквідує Т. С. В., усуваючи примару якоїсь галицької, головно східногалицької краєвої автономії і парцелює агенди і майно Т. С. В. між три чинники: державу, комунальні установи і суспільні організації. Таким чином суцільний організм б. Краєвого Виділу розривається на три частини. В якій мірі наступить розділ дотеперішніх агенд Т. С. В. між згадані три суспільно адміністраційні чинники, ще невідомо. Про це в ході ліквідації рішатиме Рада міністрів. Очевидно, головна пайка тих агенд припаде державній адміністрації (воєвідствам). Таким чином репрезентантами галицького самоврядування, побудованого на принципі виборности й обіймаючого самодіяльність населення, стануть державні урядовці. Але ліквідуючи Т. С. В., президентський розпорядок не ліквідує додатків до податків призначених на ведення агенд зліквідованого сурогату колишнього Краєвого Виділу. Ні, самодіяльність населення, хочби фіктивну, як це було у Т. С. В., вповні ліквідується, але податків ні. Населення має їх дальше платити, щоби воєводам і старостам дати змогу виявити їх самодіяльність в „регіональному" напрямку по лінії недавнього обіжника міністра внутрішніх справ. Так мають кваситися всі агенди Т. С. В. в ріжних державних, комунальних і суспільних установах, аж поки не буде зорганізоване територіяльне воєвідське самоврядування. Розуміється, станеться це не зараз, а взагалі сумнівним є, чи коли-небудь станеться. Перш усього дуже довго відбуватиметься ліквідація Т. С. В., опісля його агенди будуть розщіплені, його майно розпарцельоване між потрійні адміністраційні установи. З ходом часу наступить таке помішання агенд і майна, що важко буде зорієнтуватися, що до кого належить. І колиб навіть колись повстало якесь територіяльне самоврядування, воєвідське чи яке-небудь інше, то можливо, що воно матиме свої агенди, але безсумніву в меншому, як їх мав колишній Краєвий Виділ. Агенди може й будуть, але майна Т. С. В. вже не буде. А це найважніше. Будуче самоврядування мусітиме починати з нічого, від початку, обтяжуючи населення новими податками, а тим самим стаючи непопулярним серед нього. А це саме треба наглядно доказати і до такого стану довести.

Чому ліквідується Т. С. В., установу — щонайменше нікому нешкідливу, як не корисну? Важко відповісти на це питання в добі таємничости і ненадійних скоків варшавських можновладців. Однак годиться зазначити, що навіть формальне істнування Т. С. В., що репрезентує Галичину, що має свій осідок у Львові, стоїть в разячому противенстві до штучного, надприродного і просто дивоглядного адміністраційного поділу Галичини, довершеного Заморським і Ґломбінським. Істнування Т. С. В. негує воєвідства і в сприятливих умовинах, будучи завязком ширшого територіяльного самоврядування, може перекреслити плини розриву одноцілої галицько-української території і в дальшій консеквенції довести до ще ширшої розбудови. Щоби цей можливий процес перепинити і запетрифікувати істнуючий воєвідський поділ, ліквідується Т. С. В., а одночасно справу організації самоврядування вищого ступня відтягається ad calendas graecas а радше робиться цю справу зовсім безвиглядною.

Годиться ще згадати, що законом з 26. вересня 1922 Польща затягнула зобовязання супроти антантських держав. На основі зобовязання щодо створення широкого територіяльного самоврядування вона одержала дозвіл на переведення виборів в 1922 р. Досі той закон має тільки паперово-історичне значіння. Ліквідація Т. С. В., на якого місці наступає повна порожнеча, не лише основно порушує інтереси галицького населення, особливо українського, але й топче приняте святочне зобовязання.

З такого стану справи ми мусимо витягнути відповідні консеквенції, як внутрішні, так і зовнішні. Буде це обовязком нашої будучої виборної репрезентації.

Америка і вічний мир.

Дві ноти. — „Білий Дім" має час. — Святочна декларація. — Конкуренція Ліґи Націй. — Два ріжні погляди.

Безпосередно перед новим роком американський уряд вислав у Париж дві дипльоматичні ноти про дві ріжні справи, які зводяться до одної: як забезпечити мир. Одна з них це переглянений і доповнений проєкт нової арбітражної конвенції, друга — відповідь на проєкт Бріяна, щоби Америка підписала із Францією договір вічного миру.

Перша справа актуальніша для обох держав, бо в лютім минає речинець французько-американського порозуміння з 1908 р. Але вона звязана невідільно із другою ширшою справою, актуальною для всієї Европи з дня на день: які ґарантії дають собі взаємно держави (і які держави!) проти небезпеки війни, що висить вічно в повітрі, чим більше всі вони балакають про мир. Франц. міністр закорд. справ Бріян, який недурно дістав частину мирної нагороди Нобля, звернувся ще літом минулого року з пропозицією підписати із Спол. Державами договір вічного миру. Офіціяльні вашинґтонські кола довго думали над цим проєктом. „Білий Дім" не квапився з відповідю, бо відповідь на нього означала би: ще раз висловити своє недовіря до Ліґи Націй, свою неохоту переглянути рахунки воєнних довгів, тощо.

Аж парляментські американські сфери забалакали живіше про цей проєкт. Львина заслуга аґітації належиться відомому сенаторові Борагові, про якого всі знали, що він не належить до приятелів Франції ні Бріяна, зате до великих приятелів миру за всяку ціну. І американський державний секретар нарешті відповів на пропозицію Франції. Він висловлює всю свою симпатію до цієї ідеї, одначе вважає, що такий окремий договір Америки з Францією не буде доцільним. Доцільніше було би підписати одночасно святочну декларацію, яка „осуджувала би" війну... всіма державами світа. А якби всі держави згодились підписати такий договір, тоді й Америка радо дасть і свій підпис.

Ясно, що те, що пропонує Кельоґ, не покривається з ідеєю Бріяна. Його ідея ширша, але практична її сила вища. Бріян думає реальніше: Краще мати реальний договір з одною великою державою, ніж 100 заяв від симпатизуючих. Крім цього американський уряд зачіпає своєю пропозицією дуже поважну установу, яку Франція досі шанує як свою опікунку: Ліґу Націй. Чи не те саме робить Ліґа, що тепер хоче зробити замісць неї Америка, в іншій формі? Цеж поворот до „женевського протоколу", і то не при співучасти Женеви, а без неї!

Офіціяльний французький „Тан" висловлює явно сумніви, чи такі вашинґтонські справи можуть зробити конкуренцію женевській доброчинній праці. Крім цього є ще й інший конфлікт: якби европейські держави підписали проєкт американської заяви, яка осуджує війну принціпіяльно та безоглядно, тоді вся ця заява може попасти в суперечність із зобовязаннями, які вони мають у звязку із своїм підписом на женевськім протоколі. Там сказано виразно, що держави, які належать у склад Ліґи, на підставі статті 16. беруть на себе обовязок виступити на поміч державі, на яку напала збройно інша, без ніякої поважної причини з її боку. Отже: Ліґа погрожує таки війною, як одиноким остаточним засобом оборони. Вона користується ще свіжим, повчаючим прикладом, останньої европейської розправи, коли виступлення Німеччини можна було припинити тільки великою збірною організацією держав, що приєднувалися до війни проти неї.

Америка уявляє собі це трохи інакше. Вона гадає пишком, що її могутня фльота зростаюча з дня на день, зможе спаралізувати всяку війну, коли постарається до неї пасивно — поперерізуючи зв'язки із шляхіром Америки. Та яка ріжниця, якою методою держава веде війну, коли вона не в силі захистити собі вух від вистрілів найдальших сусідів навіть із другого берегу океану?

Ці й інші арґументи повторить певно Бріян Кельоґові у відповіді на одержану ноту. Діяльоґ Франції з Америкою на тему вічного миру піде прискішеним темпом у звязку із документом, який треба буде також відносити на другий місяць: арбітражною конвенцією обох держав. У ньому не можна буде оминути питань загального характеру: — як обі держави уявляють собі взаїмну поміч на випадок війни, власної чи посторонніх держав.

Думати про вічний мир у нинішніх европейських обставинах видається Франції переборщеним ідеалізмом. Підписувати зобовязання не вести війни годиться. Америці не меншим ідеалізмом як довго на цьому зобовязанню нема підписів усіх, що можуть почати війни. І тому Кельоґ у легкій формі нагадує ідеї свого попередника Вільсона: про самовизначення народів. Аж тоді, коли народи із чистою совістю зможуть зректись війни як можливости вирівняти свою несправедливість з останньої війни, тоді ідея вічного миру прийме менш-більше тривку форму на якийсь довший час.

Радянська Україна

Заява льояльности римо-католицьких польських священиків для радянської влади.

Не так давно появилася була в радянській пресі обширна заява льояльности до радянської влади православної московської духовної єрархії т. зв. тихонівської церкви. Цю заяву привитали офіціяльні кола більшовицької влади доволі прихильно. Не було сумніву, що цією такої заяви осягнула православна тихонівська церква якісь уступки для себе. Та про них з ніякого органу офіціяльної влади нікоди нічого не довідався ніхто. За те загально відомим був факт завзятого переслідування більшовиками духовенства тієї церкви аж до появи тієї декларації. Більшовики гнали протязі матірщиною церкву, точніше її духовенство забороною контрреволюції і тому

її безпощадно переслідували. Проти неї віддержували вони т. зв. живу церкву.

На Україні найзавзятіше переслідували духовенство автокефальної церкви, доки її від нього не діждалися відповідної при[illegible] декларації про льояльність до влади. Автокефальна церква була, на думку комуністів, осередком і твердинею українського націоналізму, або, як це звали органи радянської преси, заборолом „петлюрівщини".

Цілковито на боці та відокремлено й далеко від переслідувань стояло дуже довго польське, римо-католицьке духовенство. Воно почувалося довший час під комуністичною владою ще найбезпечніше. На Україні не звертали спершу на нього пильної уваги задля його малочисельности. Протягом останніх двох літ заінтересувалася радянська влада і ним у звязку з деякими процесами про шпіонаж на користь суміжної Польщі. Від тоді змінилася доля того духовенства.

В наслідку того дійшло це духовенство до переконання, що воно мусить задеклярувати [illegible] льояльним до тих, в руках яких нині влада. Харківські „Вісти" з 4. грудня м. р. публікують заяву польських священиків з Поділля, в якій кидають каменем на всю минулу діяльність, відпекуються від польського націоналізму та виявляють повну льояльність до радянської влади та її діяльности. Заяву підписали управитель камянецько-подільської дієцезії ксьондз Свідерський, а далі ксьондзи Квасновський, [illegible], С. Гансьний, [illegible] і Кобил Альберт.

Наведемо її у важніших уривках.

„Ми були зваблені — читаємо у заяві — [illegible] на надто політичному шовінізмі. Ми піддалися чарам політичної гри й часто свідомо вплутувалися в звязки з агентами польської буржуазії й представниками польської буржуазної держави. Частина польського духовенства допомагала шпіонажеві, перевозила людей через кордон до Польщі, провадила антирадянську агітацію і т. д. За наявности легального звязку з Польщею та Ватиканом частина духовенства нераз користувалась нелегальними звязками за допомогою польських дипльоматичних представників. Імперіялістичні тенденції й прагнення капіталістичного Заходу та Польщі, що дозрівають в отвертий виступ проти СРСР і що можуть кінець-кінцем перетворитися в збройний наступ на мирну республіку робітників та селян, чомусь покладають надію на моральну підтримку католицького духовенства".

„Ми рішуче протестуємо проти того — читаємо далі в заяві — щоби польський уряд та польська буржуазія вважали нас — ксьондзів-поляків у СРСР — за своїх агентів і використовували нас для всілякої антирадянської роботи".

Кінчиться ця заява ось якими висновками льоялізму до радянської влади:

1) Ми, католицьке духовенство Каменецької епархії, стаємо на чесно-льояльний шлях що-до радвлади і зобовязуємося надалі повнотою виконувати законоположення, що істнують для католицької церкви і виходять з конституції СРСР як цілком для нас прийнятливі і зобовязуємося не порушувати декретів про відокремлення церкви від держави.

2) Відмовляємося надалі від усякої політики, вважаючи за неприпустимі всякі обмовні й провокаційні вихватки та зловмисні інсинуації проти радянської влади з боку духовенства.

3) Як поляки, ми, католицьке духовенство, маємо знайомих і родичів у Польщі. Маючи право на легальне листування з ними, ми в принципі осуджуємо всяку підпільну кореспонденцію і звязки з ким би то не було в Польщі.

4) Як оповісники християнської релігії й моралі і маючи повне право, згідно з конституцією СРСР, на вільну релігійну діяльність і проповідування релігії, ми відмовляємося від використання релігії і амвону для антирадянських проповідей для польсько-патріотичної пропаганди й нездорової критики законів та декретів радянської влади з метою підриву її авторитету.

5) Зважаючи на факт відсутности в СРСР католицьких шкіл, визнаємо принціп єдиної трудової школи для всіх без винятку дітей і не будемо заваджати дітям здобувати освіту в радянських школах та освітніх організаціях.

6) Категорично засуджуємо імперіялістичні тенденції Заходу і деяких груп Польщі до єдиної в світі держави робітників і селян і рішуче протестуємо проти тенденції імперіялістів спертися на нас у боротьбі з СРСР.

7) Вважаємо за можливі й потрібні зносини з центром католицької церкви — Ватиканом лише легальним шляхом, через Народній Комісаріят Закордонних Справ, що в межах законів СРСР нам гарантується.

8) Вважаємо за потрібне найшвидше складення конкордату з урядом СРСР, на основі взаїмної договорености.

9) В усіх питаннях політичного й радянського життя будемо льояльними громадянами що-до СРСР і закликаємо польське населення виконувати так само чесно й неухильно свої громадянські обовязки перед республікою трудящих СРСР.

Минуле наше щодо радянської влади не зовсім чисте й непорочне. Але, що минуло — загинуло. Минуле — незмінне, його змінити не можна: воно відійшло у вічність. Але перед нами велике майбутне з гарячим устремлінням до нього — в сучасному. Хай це сучасне, як поріг до майбутнього взєсе найкращі стосунки польського духовенства до радянської влади. Ставлячи хреста над минулим, ми з вірою дивимося в майбутнє.

При цьому висловлюємо наше гаряче побажання, щоб у будівництві нового кращого життя робітничо-селянська влада подолала всі трудноші на шляху до великих своїх досягнень і ввела народи свого Союзу в царство миру, добробуту й культури".

На маргінесі тієї декларації появилися обширні замітки у всіх харківських органах. В „Комуністі" з 6. січня читаємо в цій справі ось що: „Хіба в заяві відмовилися вони від своєї претенсії говорити в імя не лише Бога, але й в імя, бачите поляків, польської культури, що вони її віками тримали в лабетах чорної реакції, нечуваного шовіністичного туману? — Ні! Вони й сьогодні в своїй заяві натискають на те, що, мовляв, католицтво й національна, польська культура — нібн одне й те саме. Хіба вони відмовляться, нарешті, використовувати амвони по костьолах проти радянської влади? — Ні! Вони і в цій своїй заяві відмовляються, бачите, лише від „нездорової критики радянських законів". Ця декларація є лише маневром польських ксьондзів, щоби зберегти за собою вплив на маси польського населення".

Ті маси, на думку радянського публіцистя, вже цілковито відпали від костьола і духовенства та цілковито стали на сторону комуністичної влади, що веде справедливу і правильну національну політику. Висновки автора такі:

„Отже посилюючи культурно-національне будівництво, ведучи його на основі ленінської науки, поширюючи цю науку серед найширших мас трудівників-поляків, ми остаточно закріпимо, щиро-радянські настрої серед цього населення і з корінням вирвемо всі ті отруйні гнізда контрреволюції, що вони концентрувалися навколо костьолів, навколо тих, хто по цих костьолах кадить фіміям в [illegible] бога та на користь буржуазії й на поневолення трудящих мас. Цю ж політику [illegible] треба рішуче [illegible] на [illegible], щоб [illegible] цього [illegible] і [illegible] трудящі маси поляків".

Величезний вибір Костюмів
НА КАРНАВАЛ поручає бувають фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в [illegible], [illegible], Стрию.

Повітовий Народній Зїзд у Рожнітові.

Дня 30. 12. 1927 р. відбувся в Рожнітові Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. На зборах явилися представники майже всіх сіл судового повіту Рожнітів (около 65 осіб). Збори отворив д-р Роман Курбас, до проводу покликано о. Йосифа Логинського, на секретаря п. Василя Білана, урядовця Повіт. Союзу Кооператив у Рожнітові. Потім о. Логинський [illegible] словами [illegible] присутніх [illegible] зборів і уділив голосу д-ру Романові Курбасові, котрий в одногодиннім рефераті обсвітив всесторонньо наше політичне положення й подбав про організацію і перестерігав перед розбиванням однопільного фронту, з чого можуть скористати наші противники. В дискусії забирали голос: о. Йосиф Логинський, котрий вияснив різницю між Національним Обєднанням й сельробом, дальше о. Патрило, Калінчук з Дуби, Струнич з Перегінська, Дмитрів з Цінева, який вказував на конечність віч для освідомлення широких селянських мас, п. Волошинович з Рожнітова та о. Соневін, котрі напятнували гострими словами кирницю роботу УНС-а. Всі бесідники взивали до однопільного фронту під прапором УНДО. Вибрано Повітовий Народній Комітет, до котрого увійшли: д-р Роман Курбас як голова, о. Йосиф Логинський, о. Петро Патрило, п. Федір Голубовський, Андрій Вачкур, Михайло Ліщишевний, Михайло Ткач, Петро Волошинович як члени. о. Йосиф Логинський закінчив Повітовий Народній Зїзд горячою промовою, взиваючи всіх присутніх до сильної організації, щоби наша побіда була певна.

М. ВОЗНЯК.

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Головним помічником першого фактичного редактора „Діла" Володимира Барвінського й опісля довголітнім його фактичним редактором був Іван Белей. В рр. 1881—1882 він редагував місячник „Світ". Одною з заслуг згаданого місячника було те, що тут перший раз зійшлися на ґрунті поступових ідей наддністрянці й наддніпрянці. З останніх співробітничали тут Михайло Драгоманов, Хведір Вовк, Олександер Кониський, Іван Нечуй-Левицький, Василь Мова, Борис Грінченко й інші. В звязках редактора „Світу" з своїми співробітниками й треба шукати початку зносин Івана Белея з Олександром Кониським.

Кониський був дуже пильним співробітником „Світу". Під різними псевдонімами, криптонімами й ініціялами він містив тут і поезії й оповідання (Антін Калина, Із життя хуторян в Полтавщині, І ми — люди) й листи (Листи з дороги, Листи про Ірляндію) й „Відчити в історії русько-українського письменства XIX. віку" й свою автобіографію, очевидно подану тут як життепис письменника від редакції. Белей удавався до Кониського за всякими потрібними йому літературними матеріялами, фотографіями, книгами то-що, а Кониський і відогравав ролю посередника між редакцією „Світу" й наддніпрянцями й передовсім пильнував, щоб як найбільше його писань знайшло місце в „Світі". От в одному листі він заявив охоту виготовити деякі розвідки з гігієни й психіятрії, якщо вони булиб бажані для редакції. Пересилаючи по виході 9 ч. „Світу" замісць белетристики перший лист про Ірляндію, він підкреслював у листі до Белея, що в листі про Ірляндію цікавіше для читачів „Світу" „від всякої беллетристики довідатись дотепно про найбесталанний куток землі, де вже почалась литься кров за право чоловіка не вмірати з голоду".

В листі з 20. грудня 1881 р. до Белея радив Кониський „попробовати обернутись до графа Ігнатьева просячи, чи не дозволив би він виписувати Вашу часопись в Россію? Мені здається, — писав Кониський, — що тепер він певне згодився-б на се. А нуте попитайте талану тим шляхом, яким і Барвінський добув дозволене на своє Діло". Найближчого дня дякував Кониський Белееві „за список галицьких часописей", яким він покористувався, далі висловляв жаль із приводу поганого стану фінансового боку „Світу", повідомляв, що попереднього дня вислав альманах „Луна". Рад був приїхати до Львова на Шевченкові роковини, „щоб хоч раз в житті почути рідне слово на вольному полі громадського публичного життя. Знаю, — писав він, — що і у вас воля злиденна, та все-ж не те, що в нас. Тут і порівнане не можливе! У вас все таки єсть политичне житє, є боротьба, а в нас окрім широкої тюрми нічогісінько". Тут і зазначував, що потомки дивуватимуться, як їх предки, живучи в такому багні, не зійшли з розуму й не подушилися.

Критична замітка в „Ділі" про альманах Кониського „Луна" заболіла його. В листі з 22. (10.) березня 1882 р. нарікав він, що його „з одного боку вкусила скажена собака Пихно", „а з другого пан Барвінський своїм Ділом — додав гарту. Критику його про Луну — писав Кониський — я прочитав тілько 18. лютого: вона мене дуже образила раз своєю брехнею, а вдруге тим, що якрав зробила послугу „Кіевлянину" і наробила мені чимало бешкету. У нас знімане чужих псевдонімів без волі самих авторів вважається усіми честніми людьми яко діло дуже-дуже погане; і хіба таки Барвінський сього не знав? Хіба літературні звичаї не скрізь однакові? Добре знаю, що в Франції і в Росії однакові". Кониський цікавився, хто був автором згаданої „поліцейської критики".

З початком квітня (22. III. ст. ст.) пересилав Кониський для „Світу" очевидно нарис „Із життя хуторян в Полтавщині", бо до нього могли відноситися такі слова в листі: „От і тепер тільки й спромігся на коротенький листик, в котрому в формі оповідання переказую факти з соціяльного життя полтавських хуторян". А пять днів пізніше, пересилаючи початок статті „Війна кн. Бісмарка з соціялістами", питав ради Белея, чи писати далі, чи ні. Не одержавши відповіди, писав у тій самій справі вдруге при кінці квітня.

Не дотягнувши до кінця другого річника, „Світ" закінчив життя. Тимчасом у Белея залишилися ще деякі писання Кониського. Саме про них згадав Кониський у листі з 22. (10.) лютого 1883 р. до когось з керманичів „Діла", правдоподібно до Дамяна Гладиловича, ось як: „У доб. Белея есть дещо з моеї белетристичної праці. Гадаю собі, що його часопись мабудь скінчилась, дак певно й ті праці не потрібні. Дак коли забажаете, візьміть їх і поверніть у Діло, конечно тоді, як не треба їх Белееві". Кониський радів, що „Діло" не впало по смерти Володимира Барвінського, й писав із цього приводу таке: „Якою-б тяжкою утратою не була задля нас смерть Барвінського, але мусимо гуртом дбати про те, щоб вона не стала шкодливою задля „Діла". Прочитавши вісім чисел „Діла" за рік 83, я втішивсь, бачачи, що Діло не впаде і що воно подає з себе надію на те, що певно воно трохи-потроху підніматиметься до висших соціяльних і економичних поглядів". Він ставив і собі обовязком запомагати „Ділу", чим зможе та здужає, посилав на перший раз два кусники з „Етнографії Славянщини" й питав інформації, чи писати далі та чого найбільше „Ділу" треба. Не брався писати про економічні й політичні російські речі, бо вони „написані правдиво пошкодили-б Ділу в Росії", а його рада була така, щоб „Діло" вести так, „щоб в Росію не заборонювали його". Піддавав також гадку попробувати „потрошку, примiром один фелетон на тиждень — друковати фонетикою. Може-б потроху люде привикали до неї; а то ота етимологія — якось з души верне".

(Продовження буде.)

Хто винен?

ЧОМУ НЕМА УКРАЇНСЬКОГО БЛЬОКУ.

На кожній нараді, на кожному вічу українського громадянства чути один заклик, одну вимогу до тих, що стоять на чолі політики українського народу: утворіть спільний фронт при виборах! Йдіть одною збитою лавою, бо інакше при виборах програємо на втіху ворогам нашим! Забудьте на хвилю на партійні ворожнечі, забудьте, що ви члени ріжних партій а пригадайте собі, що ви в першу чергу українці, діти народу, проти якого спрягаються всі вороги, щоби тільки його ослабити. Тільки єдність може нас вратувати перед програною.

Такі думки висказують всі ті, що їх не запоморочила ще клясова чи інтернаціональна дурійка. Всі чесні українці були і є за спільним українським фронтом, за повною єдністю.

Провід Українського Національно-Демократичного Обєднання стояв і стоїть на тому самому становищі. Вибори це боротьба. Отсе перший раз по війні український нарід, що опинився під Польщею, стає до боротьби з виборчою карткою в руці. Вибори мають доказати, яка сила в українського народу та яка в нього думка. Вибори це свого рода плебісцит. Але не міжпартійний а міжнаціональний. Вибори докажуть, хто господар на наших землях.

Тому ще перед розписанням виборів провід Українського Національно-Демократичного Обєднання звернувся до всіх українських національних партій з закликом створення одного українського бльоку, зєдинення всіх українських національних партій в один міцний кулак. Вже 12-го листопада Центральний Комітет УНД Обєднання ухвалив резолюцію такого змісту:

„Центральний Комітет УНДО постановляє йти до виборів під гаслом спільного виборчого бльоку українських національних угруповань і дати від себе ініціятиву до створення такого внутрішнього національного бльоку. Виконання цеї постанови у приспішеному ході доручає Центральний Комітет Президії Партії".

Вслід за тим Президія УНДО звернулася письменно до Соціялістично-Радикальної партії, до Селянського Союза та до видних діячів бувшої Соціяльно-Демократичної Партії з пропозицією створення виборчого бльоку. Що зазив Проводу УНДО не був лукавством, але виходив з найглибшого почування історичної відповідальности, про це свідчать численні статті, поміщені у нашій пресі (гляди „Діло", „Новий Час", „Свобода", „Український Голос", „Українська Громада", „Нарід"), присвячені створенню одноцілого українського фронту. В світлі резолюції Центрального Комітету і статтей у нашій пресі становище УНДО ясне: **одноцілий український фронт за всяку ціну!**

А однак одноцілого українського національного фронту при виборах **не буде.** У верхах не дійшло до обєднання. Коли польські партії — партії державної нації від найлівійших до найправійших шукають спільної мови і намагаються створити один польський бльок, щоби спільно протиставитися українцям, в тому самому часі українські партії підуть окремо, будуть жертися між собою на втіху нашим ворогам.

Але цей злочин не паде на Обєднання. Відповідальність за розбиття українського народу нехай візьмуть на себе в першу чергу Соціялісти-Радикали. Вони інтерес партії поставили вище інтересу народу, **вони стали руїнниками і як таких народ їх осудить.**

Радикальні провідники намагаються скинути з себе відповідальність за руїну. Вони хочуть її перекинути на нас, мовляв УНДО винне в тому, що не має українського бльоку, бо УНДО... запродалося жидам. Тому нехай вся правда виплине на верх. Нехай з документів загал українського народу переконається, хто руїник. Нехай довідається, з яким самовідреченням вело переговори УНДО, не перериваючи їх, хоча становище Радикальної Партії часто виходило поза межі найзвичайнішої приличности і серіозности. Нехай і низи Радикальної Партії довідаються, що їхні провідники їх ошукали. Бо примушені низами вони справді вели переговори, але зразу вели їх так, щоби з них нічого не вийшло.

ДОКУМЕНТИ ПЕРЕГОВОРІВ З СОЦІЯЛІСТАМИ-РАДИКАЛАМИ.

Дня 13-го листопада м. р. у відповідь на нашого листа, Секретаріят Соціялістично-Радикальної Партії визначив час і місце першої розмови. Вона відбулася того самого дня. З рамени УНДО взяв у ній участь голова УНДО Др Дмитро Левицький, з рамени Радикалів п. Михайло Матчак і Остап Кобезський. Др Д. Левицький вказав на конечність поспіху з огляду на переговори в справі бльоку з иншими непольськими народами. Представники Радикальної Партії заявили, що зреферують це на своїй партійній Управі. На цьому 1-ша конференція й покінчилася. Замітне при цьому, що голова Радик. Партії Др Лев Бачинський не прийшов на конференцію хоча був тоді у Львові. Делегати Радикальної Партії заявили, що їх голова перешкоджений, бо пішов відвідати доньку...

Довго не приходила відповідь від Радикальної Партії на пропозиції нашого голови. Прийшла вона щойно 24-го листопада, себто в одинайцять днів після першої конференції. В межичасі Провід Українського Національно-Демократичного Обєднання і Провід Соціяльно-Радикальної Партії вели у Варшаві переговори в справі бльоку з непольськими народами. Національне Обєднання намагалося створити бльок всіх непольських народів включно з соціялістичними партіями, за виключенням тих жидів, що ведуть антиукраїнську політику (сіоністи Райха в Східній Галичині). Знов Соціялісти - Радикали намагалися створити бльок непольських народів тільки з соціялістичних партій. Отже змагання обох партій перехрещувалися. Скінчилося тим, що УНДОбєднанню вдалося створити бльок непольських народів, а Радикалам ні. Бо соціялістичні угруповання инших народів (Білорусинів і Литовців) вступили до бльоку створеного [illegible] Обєднанням, німецькі соціялісти спершу рівнож приступили до бльоку, щоби згодом перейти в обійми польської партії соціялістичної, а жидівські соціялісти (Бунд) зробили тихий пакт з ППС.

Як бачимо, обі українські партії і Українське Національно-Демократичне Обєднання і Соціялісти-Радикали уважали за вказане і конечне створити бльок непольських народів з тою тільки ріжницею, що УНДО творило його з становища національного, а Соціялісти-Радикали з клясового.

Дня 24-го листопада ми одержали від Секретаріяту Соц. Рад. Партії письмо слідуючого змісту:

Дня 24. XI. 27.
Ч. 1274/27

До
Центрального Комітету
Українського Національно-Демократичного Обєднання
у Львові.

Навязуючи до пропозиції Вп. п. голови Ц. К. УНДО в справі виборчого бльоку з УСРП., Головний Секретаріят має за шану просити Президію Ц. К. УНДО о відповідь на нище наведені питання, аби справа виборчого бльоку, пропонованого УНДО, могла мати на найблищій Головній Управі вичерпуюче освітлення:

Чи Ц. К. УНДО є рішений перевести такі кроки, які свідчилиби, що УНДО стає на виразну позицію (нецензурна, тому пропускаємо — прим. Ред.)? Якщо так, то чи Ц. К. УНДО є готове перед усякими переговорами про плятформу евентуального виборчого бльоку:

а) усунути від усякого впливу в політичному житті і від кандидування всі ті особи, які чимнебудь виявили нахил до угодовства з сучасним (...) станом (...) та до „співжиття" з пануючими клясами й пануючою нацією в теперішню пору поневолення українського народу?

б) виключити від кандидування особи, які оказують свої симпатії соціяльній і культурній реакції та монархізмові?

в) перед приступленням до близших переговорів предложити У. С. Р. Партії список своїх кандидатів, з метою провірення складу осіб в змислі т. 1) і 2).

г) зірвати задля українського бльоку виборчий бльок з жидівською й німецькою буржуазією.

ґ) зобовязати своїх кандидатів в разі їх обрання, аби зложили відповідну .....(нецензурна —пр. Ред.).

З належною пошаною

За
Головний Секретаріят
Української Соціялістично-Радикальної Партії
у Львові.

Остап Коберський влр.
Член Головного Секретаріяту.

Осип Навроцький влр.
головний секретар.

Вже з того першого письма для нас стало ясним, що львівські радикальні політики не хочуть бльоку. Бо писати в такому стилі і ставити такі вимоги до другої зовсім незалежної партії може мати тільки одну мету: спровокувати другу партію, щоби вона переговори перервала. І серед нас справді були голоси, щоби переговори уважати покінченими. Але побідив погляд, що без огляду на форму і інтенції Радикального Секретаріяту ми мусимо вичерпати всі можливости, що довели би до консолідації українського національного табору. Проте вислано відповідь слідуючого змісту:

25. листопада 1927. р.

До Головного Секретаріяту
Української Соціялістично - Радикальної Партії
у Львові.

Потверджуючи цим відбір листа Хв. Секретаріяту з дня 24.XI. ц. р. ч. 1274/27 маємо честь заявити, що слідує:

З здивуванням стверджуємо, що Ви або не знаєте, або й призабули програму Українського Національно-Демократичного Обєднання та ухвали Народнього Зїзду з 19-го і 20-го листопада 1926. р. Наша програма і ухвали Народнього Зїзду були друковані. Вони напевно Вам відомі. На всякий випадок залучаємо Вам один примірник наших видань, в якому подана програма та пояснення програми і тактики Нац. Обєднання. Заспокоюємо Вас: державницький і соборницький моменти в нашій програмі підкреслені, думаємо не слабше чим у Вашій. При цьому сміємо зазначити, що в політичній діяльності придержуємося строго основ нашої програми.

Відносно точок Вашого письма під а, б, в, зазначуємо: якщо ми станемо обопільно мішатися у внутрішні справи партії, в наших розмовах далеко не зайдемо. Бо й ми могло би говорити так само про „угодові ухили" у Вашій партії. Думаємо, що такі дискусії не принесли би ніякої користи. На сторожі зберігання чистоти програми партій як у Вас так і у нас стоять покликані до того партійні проводи.

Відносно кандидатур, то у нас взагалі про те не було ще мови. Думаємо, що за висунені кандидатури повинні нести відповідальність партійні управи. При тім зазначуємо, що ніяка шануюча себе партія не стане висувати на відповідальні позиції в житті народу людей з надшарпаним іменем, або таких, що легковажили би програму партії та не давали би запоруки, що її в своїй відповідальній діяльности вповні додержуть. Тому нам і на думку не прийшло ставити до Вас якінебудь вимоги відносно кандидатур, які Ви будете висувати, бо вважаємо це Вашою внутрішньою справою. Ви за них будете відповідати перед громадянством. Що до спільного обговорення лісти Ваших і наших кандидатів, то в засаді на це погоджуємося, але щойно по утворенні бльоку.

Відносно точки г) Вашого письма заявляємо: скоріше чим наша партія почали Ви переговорювати з непольськими народами в справі утворення виборчого бльоку, але ми не робимо Вам з того приводу ніяких закидів й не ставимо ніяких вимог, бо уважаємо це Вашою справою. Далі підкреслюємо, що зривати нині бльок непольських народів було би рівнозначним з роботою для Польщі. Бо польські державні круги такий бльок вже проголосили протидержавною змовою. Зазначуємо, що німецькі соціялістичні партії увійшли до того бльоку, дарма, що Ви домагаєтеся від нас його розбиття саме тому, щоби не йти до виборів з жидівською та німецькою буржуазією.

Відносно точки ґ): годимося, щоби наші партії цю справу обопільно поладнали згідно з вимогами партійних програм. Таким чином зговорення в тім напрямі було би плятформою майбутньої діяльности представництва обох партій на парляментарній арені.

Вкінці зазначуємо: на нашу думку внутрішний український бльок і бльок непольських народів в першу чергу слід трактувати як засіб боротьби з постановами польської виборчої ординації, спрямованими своїм вістрям проти непольських народів.

З належною пошаною

За Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання:

Мих. Струтинський, член Секретаріяту. **Вол. Целевич,** Секретар.

Наша відповідь ставить справу ясно. Ніяким чином недопустимо до вмішування в наші внутрішні справи як рівнож не хочемо ліяти в душу наших контрагентів.

На наше письмо ми знов не дістали відповіді, хоча приватно ми звертали увагу на конечність поспіху. Тому дня 1-го грудня вислали ми до радикалів повторне письмо такого змісту:

1. грудня 1927. р.

До Головного Секретаріяту Української Соціялістично-Радикальної Партії

у Львові.

На день 3-го грудня ц. р. скликана нарада Центрального Комітету, а на день 8-го грудня Народній Комітет, на яких має бути остаточно обговорена справа внутрішнього виборчого бльоку.

Просимо проте подати нам найпізніще до пятниці дня 2. грудня ц. р. в полудне Ваше рішення в цій справі і евентуальні умовини приступлення до бльоку.

З правдивою пошаною

За Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання:

В. Целевич

головний секретар.

На слідуючий день надійшла відповідь від Соціялістично-Радикальної Партії того рода:

До Секретаріяту Українського Національно-Демократичного Обєднання

у Львові.

У відповідь на Ваше письмо з дня 1. грудня ц. р. маємо за шану відповісти, що Головна Управа УСРП на своюму засіданні дня 26. листопада ц. р. рішила почати переговори в справі утворення виборчого бльоку з українськими соціялістичними і демократичними політичними групами.

З часописів довідуємося, що Ваша партія приступила вже до бльоку т. зв. національних меншостей. Перед приступленням до переговорів в справі українського виборчого бльоку просимо подати нам до відома, на яких умовах заключений той бльок та яке його відношення до евентуального українського бльоку.

Просимо о можливо скору відповідь і остаємо

з належною пошаною

За Головний Секретаріят Української Соціялістично-Радикальної Партії у Львові

О. Навроцький вл. р.

головний секретар.

Тому що на 8-го грудня назначено зїзд Народнього Комітету УНДО, для нас було важне до того часу вияснити ситуацію. Супроти того Центральний Комітет вибрав Комісію для переговорів про що повідомив Радикальну Партію та просив визначити час і місце особистої зустрічі. На підставі взаїмної умови обі Комісії (з рамени УНДО д-р Володимир Охримович, ред. Д. Палїїв і ред. М. Струтинський, від Соц. Рад. Партії д-р М. Стахів і О. Коберський) зійшлися дня 7. грудня на першу конференцію, яка рівночасно стала і останньою. Перебіг цеї конференції освітлять найкраще листи, якими обмінялися партії після конференції. Слід при тому зазначити, що ставлення справи Радикальною Партією і стилізація листа мають на меті одно: доказати будьто би УНДО було винне у тому, що до бльоку не дійшло.

До Головного Секретаріяту Українського Національно-Демократичного Обєднання у Львові.

На інформаційній конференції, що відбулася на Ваше запрошення дня 7. ц. м. подали наші представники Вашим делегатам засадничу платформу й передумову Головної Управи УСРП, від сповнення котрих робить Головна Управа залежними всякі переговори з Вами в справі утворення українського виборчого бльоку, зложеного з українських соціялістичних і демократичних груп.

Ця платформа й передумови, подані нашими делегатами є слідуючі:

1) (Платформа неценсурна, тому пропускаємо. — Пр. Ред.)

2) УНДО зобовязується з гори виключити від кандидування всі ці особи, які своєю громадською діяльністю суперечать цій основній платформі, а зокрема тих людей, котрі своїми публичними виступами разом з представниками польського правительства чи його адміністрації, виявили льояльність супроти польського правительства, зглядно своє погодження з сучасним правно-державним станом, як на примір: через участь у воєвідських равтах, „кавах" і чаях, через гостеприємні привіти польських міністрів на українських землях, через участь у спілечних допомогових комітетах, через привіти президентової Польщі і т. п.

3) УНДО виключить з гори від кандидування ті особи, які маркантно занедбували взяті на себе громадські обовязки.

4) Зі свойого боку УСРП не признає заключеного УНДО-м з декотрими партіями т. зв. національних меншин бльоку та не приймає до відома якихнебудь зобовязань УНДО супроти тих партій, а всякі розмови про евентуальний бльок і заключення його з національними меншинами можуть бути ведені лише за спільним порозумінням всіх партій, що увійдуть в український бльок.

5) Виборча аґітація кожної партії, що увійде до бльоку, ведеться самостійно.

На представлені повищі передумови відповіли Ваші делеґати, що УНДО не згодиться на зобовязання виключити з гори від кандидування всякого рода осіб, зазначених в т. 2., а дальше, що не погодиться для творення українського бльоку зривати свойого бльоку з декотрими партіями т. зв. національних меншин (т. 4.)

Супроти цього Головний Секретаріят УСРП заявляє, що через становище УНДО відпадає всяка дальша підстава для ведення будьяких балачок в справі бльоку з УНДО-м.

Головний Секретаріят Української Соціялістично-Радикальної Партії

у Львові.

Осип Навроцький влр.

член Головного Секретаріяту

Д-р М. Стахів влр.

головний секретар.

Щоби баламутство не ширилося та щоби в корінні опрокинути неправду, ми вислали до Радикальної Партії листа слідуючого змісту:

До Головного Секретаріяту Української Соціялістично-Радикальної Партії у Львові.

У відповіді на письмо Головного Секретаріяту У. С. Р. П. ч. 1394/27 з дня 8-го грудня 1927. р. маємо за шану відповісти що слідує:

Умови, які поставили Ваші делеґати на інформаційній конференції є згідні з текстом, поданим у Вашому письмі. Неправильно є одначе подана наша відповідь у Вашому листі на точки, що до яких не дійшло до порозуміння. Щоби баламутство не ширилося, дозволяємо собі представити на письмі нашу автентичну відповідь.

Щодо точки другої.

Наша відповідь не звучала, будьтоби У. Н. Д. О. не годилося виключити від кандидування всякого рода особи зазначені в точці 2, але, що: У. Н. Д. О. стоїть на становищі і ніколи від нього не відступить, що ствердження, хто може бути кандидатом, належить виключно до даної партії. Недопускаємим є, щоби одна партія вмішувалася в справи другої.

Відповідь дана на точку першу, а саме, що платформа сформульована в тій точці є і нашою платформою — для контраґента мусить вистарчати, якщо він справу платформи взагалі трактує поважно.

Відносно-ж того, хто в партії дає ґарантію додержання платформи, а хто її не дає, про це невідкличнo рішає і за це перебирає повну відповідальність Управа Партії, а ніхто другий. Зазначуємо мимоходом, що вичислені в точці 2-ій категорії осіб далеко не вичерпують всіх вимків. Бо можливі є й такі особи, що впраді не були на равтах, що не виголошували привітів і т. д., але тільки тому, що до цього не мали нагоди. Це зайвий доказ на те, що про виключення від кандидування може рішати тільки Управа Партії і ніхто инший.

Що до слідуючої точки, в якій не дійшло до порозуміння, а це в справі зірвання бльоку з деякими партіями національних меншостей заявляємо:

У. Н. Д. О. заключило виборчий бльок з прочими непольськими народами, які заселюють Польщу, а саме: Білорусинами, Німцями, Жидами з півн.-західних земель і конґресівки і Литовцями в свойому власному імені і ніяких зобовязань, кромі технічних на себе не перебирало. Що створення такого бльоку було з національного становища правильним, на це вказує становище польського уряду, преси і публичної опінії та погрози терору супроти творців бльоку. Зривати бльок з деякими партіями, рівналобися зірванню цілого бльоку. А супроти становища польського уряду представленого повище, зірвання бльоку уважалобся втечею перед польськими погрозами.

Супроти того уважаємо, що немає ніяких дійсних перепон для створення бльоку між У.Н.Д.О. і У.С.Р.П.

Якщо до такого бльоку не дійде і підчас виборів замість консолідації національних сил, розгориться боротьба і між тими двома партіями, відповідальність за це впаде виключно на У. С. Р. П., а ніколи на У. Н. Д. О.

З належною пошаною

За Головний Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Дмитро Паліїв,

член Головного Секретаріяту.

В. Целевич,

головний секретар.

Письма ці говорять самі за себе і до них хиба не треба нічого додавати. Вимог поставлених Радикальною Партією не могла би приняти ніяка шануюча себе партія. Бо приняття вимог, що Радикальна Партія має рішати хто з УНДО може бути послом а хто ні, рівналосяби повній капітуляції УНДО перед Радикальною Партією.

Щоби однак вичерпати всі засоби і таки довести до національного бльоку, голова Української Національно-Демократичного Обєднання Д-р Дмитро Левицький звернувся до голови Соціялістично-Радикальної Партії, (що перебуває в Станиславові) **д-ра Льва Бачинського** з приватним листом такого змісту:

Львів, дня 14-го грудня 1927. р.

Високоповажаний Пане Голово!

Як Вам певно відомо, Секретаріят Української Соціялістично-Радикальної Партії в переговорах о заключення бльоку з Українським Національно-Демократичним Обєднанням поставив домагання, яких наші делегати не могли приняти. Приняття тих домагань було би рівнозначним з цілковитою утратою нашої партійної самостійности і віддання себе під диктат Української Соціялістично-Радикальної Партії. Ваш Секретаріят доніс нам, що він уважає переговори негативно покінченими.

Мушу ствердити, що зірвання переговорів зі сторони Вашого Секретаріяту уважаю для нашої загально-національної справи надзвичайно шкідливим.

Весь нарід мав надію, що ми підемо до виборів одноцілим національним фронтом, що ми не будемо між собою боротися на користь і втіху наших ворогів, а станемо одною лавою до боротьби за український характер наших земель. Я позволю собі тому ще раз звернути Вашу увагу на **необхідність національного бльоку і я особисто кожної хвилини готов причинитися всім, що лежить у моїй спроможности до облегчення переговорів.**

З огляду на це, що час наглить і ми в якнайскоршому часі мусимо приступити до виборчої акції, прохаємо це письмо уважати за нагляче.

З глибокою пошаною

Д-р Дмитро Левицький.

На цього листа відповідь не прийшла. А як зачуваємо, ширша нарада Соціялістично-Радикальної Партії порішила створити бльок з... партією „Праці". Про моральну вартість так зв. „Партії Праці" хиба непотрібно говорити. Українське Національно-Демократичне Обєднання з самого початку стало на становищі, що переговорювати з цією партією чужих наемників булоби для УНДО нище чести. А як що Соціялісти-Радикали все таки уважають бльок з цією партією для себе можливим, то тим-самим вони дискредитують себе і мимоволі ставлять себе поза скобки українського незалежницького табору.

ЧОМУ НЕМА БЛЬОКУ З СОЦІЯЛІСТАМИ-ДЕМОКРАТАМИ І СЕЛЯНСЬКИМ СОЮЗОМ?

Про те, чому не прийшло до бльоку з діячами бувшої **Соціял-Демократичної Партії** відповімо коротко: бо ті люди не створили партії а й далі ходять самопас репрезентуючи хиба себе самих.

Що до Холмського **Селянського Союза**, на чолі якого стоїть б. посол Павло Васильчук то й з ним ми не могли зговоритися. Бо як передумову вступлення до бльоку п. Васильчук Павло видвигнув кандидатуру свойого брата, політика сумної памяти б. посла Антона Васильчука.

З тої самої причини з якої нам немислимо булоби йти в бльоку напр. з Даниловичем, так само немислимо нам на приняття до бльоку п. Антона Васильчука. А що Селянський Союз здається стоїть більше під впливом посторонього п. Антона Васильчука чим своєї програми, тому і з тою партією нам не може бути в дорозі.

Ось уся правда про дотеперішні наші заходи в справі створення українського національного бльоку. Не тому не дійшло до порозуміння у верхах, що УНДО ставило до контраґентів надмірні вимоги, а тому тільки, що як виказалося при переговорах немає **других сил, які стали би на понадпартійному національному становищі.**

У верхах до обєднання не дійшло. Але це не означає, що обєднання не буде в низах серед українських виборчих мас. Ми є глибоко переконані і **певні того, що всі українські виборці обєднаються при виборах в одну свідому цілість під** блакитно-жовтим прапором **Українського Національно-Демократичного Обєднання. Без огляду на те, до якої партії вони до цього часу належали.**

СЕКЦІЯ ПРОПАҐАНДИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ.

Виборчий рух.

Передвиборчі віча Обєднання в Поморянах і Залізцях. — Мандрівки д-ра Західного по весні ягоди.

Дня 25-го грудня 1927 р. відбулося передвиборче віче в Поморянах, устроене для Поморянщини заходами Повітового Комітету УНДО в Зборові. На віче прибули голова Повітового Комітету д-р В. Левицький і п. Микола Кузьмин. О год. 3-ій попол. заповнили вічевики щільно салю в домі Захоронки. До президії зборів вибрано місцевого пароха о. Склепковича. Реферували д-р Володимир Левицький про політичне положення українського народу і становище Національного Обєднання до виборів, п. Микола Кузьмин про завдання будучого соймового представництва. В дискусії забирали голос: о. Гайовський з Богутина, п. Іван Балицький з Зборова, д-р Ілько Мачух, д-р Микола Стефанишин і ін., які однодушно одобрили політику Національного Обєднання. Зібрані ухвалили резолюції за масовою участю у виборах і голосуванням на лісту, яку поставить Національне Обєднання.

Т. зв. „Партія Праці" в Зборові намагалася скликати на день 1-го січня 1928 р. передвиборче віче до Поморян. На віче прибув д-р Західний з цілим своїм штабом з Бережан і д-р Малицький зі Зборова, який ще так недавно був правою рукою осавленого Даниловича. Віче не відбулося, бо українські товариства не хотіли відступити салі розбивачів національної єдности салі на збори, а крім цього місцеві громадяни заявили, що накип від панів з „Партії Праці" не потребують і самі знають, на кого голосувати. Покрутившися по Поморянах і понюхавши пісьмо носом, д-р Західний зі своїм штабом вынісся як непрошений.

На польський новий рік відбулося віче Національного Обєднання в Залізцях. Обширну салю Народнього Дому заповнили битком місцеві селяни і міщани, жіноцтво й інтелігенція. Від Повіт. Комітету в Зборові прибули д-р Володимир Левицький зі Зборова і п. Микола Кузьмин з Озірної. До президії віча вибрано місцевих міщан: п. Гр. Каліновського і п. Миколу Питляра. Про політичне положення і справу виборів реферував д-р В. Левицький, про становище українських партій в часі виборів і справу виборчих бльоків реферував п. Микола Кузьмин. В дискусії забирали голос: о. д-р Ішак з Мільна, о. Склепкович з Заложець Старих, о. Бутринський, п. Макар і ін. Всі бесідники одобрювали політичну лінію УНДО. Піднеслий настрій віча намагався обнизити виступ тутешньої групи партії Сельробу, яка вислала до дискусії свого пляного члена п. Ментуса, що хотів ударемнити відбуття віча. Це їм одначе не вдалося. Віче закінчено відспіванням національного гимну.

Орґанізаційний рух.

Передвиборчі збори у Дрогобичі.

Дня 27. грудня 1927 р. відбувся Повітовий Народній Зїзд у Дрогобичі. Наради почали ся звітом голови Повітового Народнього Комітету д-ра Степана Витвицького про діяльність тогож Комітету за останні два роки: головну увагу присвятив Повітовий Народній Комітет реорганізації і відновї українських культурних та економічних установ у повіті, в першій мірі „Просвіти" і Союзу Кооператив. Завдяки тій праці весь повіт покрився сіткою наших освітніх та економічних організацій (число кооператив зросло за той час з 13 до 52-ох), які стали основою нашої національної сили в повіті. Тою працею підготовлено ґрунт для політичної організації повіту. Переведено з успіхом вибори до громадських рад при помочі зорганізованих в кожній громаді виборчих комітетів. На 72 громади в повіті (з того 3 німецькі, одна польська) в 61 громадах переведено наші національні лісти. В Дрогобичі самім засновано Українську Міщанську Організацію, яка також перевела своїх кандидатів до міської ради. В часі тої виборчої кампанії відбуто 31 передвиборчих нарад і віч при участи делегатів Повітового Народнього Комітету. Той звіт збори приняли до відома й ухваливши довіря Повітовому Народньому Комітетові, приступили до вибору нового. Головою вибрано д-ра Степана Витвицького, а в склад Повітового Народнього Комітету увійшли пп.: д-р Іван Блажкевич, Теодор Ваврик, Іван Зарицький, о. ігумен Заячківський, д-р Володимир Ільницький, Олекса Кобільник, Павло Кушнір, о. Гринь, Антін Максимович, о. Іван Ліщинський, о. Петро Маселита, д-р Віктор Павлавський, Стефан Сасик, Олекса Сусюк, д-р Володимир Чапельський, Антонія Чубатова й один представник Центрального Комітету УНДО. Після того виголосив д-р Іван Блажкевич основний реферат про польську виборчу ординацію, на основі якого вивязалася коротка дискусія. З черги д-р Витвицький вияснив значіння польських парляментарних виборів для наших земель, підчеркуючи, що українське населення, йдучи до польських виборів, виконує український політичний акт в інтересі і для українського народу. Свою промову д-р С. Витвицький закінчив закликом до створення одностайного національного фронту при виборах. Справу кандидатури до польського сойму реферував іменем Повітового Народнього Комітету д-р Павлавський, який повідомив учасників зборів про рішення Комітету: Повітовий Народній Комітет ухвалив був одноголосно виставити кандидатуру д-ра Степана Витвицького, а коли він відмовився, ухвалив рівнож одноголосно кандидатуру д-ра Івана Блажкевича, адвоката в Дрогобичі. Після вибору Повітового Виборчого Комітету покінчено збори.

Повітовий Народній Зїзд у Перемишлянах.

В понеділок дня 2. січня п. р. відбувся в Перемишлянах Повітовий Народній Зїзд. Прибули делегати всіх громад перемишлянського судового округа. Найчисленніше явилися делегати селяни; священиків на зїзді було 4-ох. Зїзд відкрив голова Повітового Комітету Мирон Луцький. До президії вибрано п. Мирона Луцького як предсідника і п. Михайла Рачкевича, урядовця філії „Просвіти", як секретаря. В рефераті вказав голова Мирон Луцький на політичну ситуацію перед виборами. Підчеркнув, що Центральний Комітет Національного Обєднання старався обєднати під національний стяг усі національні українські партії. Однак зусилля Центрального Комітету не увінчались успіхом, бо як радикали, так і соціяльні демократи відказалися від злуки в однецілий бльок при виборах. Опісля обговорював організаційні справи і справу зорганізування збірок на народній виб. фонд. Д-р Ф. Свістель пояснив найважніші постанови виборчої ординації, вказав на виборчі речинці і виказав, що лише ліста Національного Обєднання є одинокою національною лістою. Опісля розвинулася довша дискусія в справі кандидатур. Перевибрано також Повітовий Народній Комітет. Рішено, щоби всі учасники зїзду в своїх громадах допильнували того, щоби в кожній громаді повстав виборчий комітет, який має підготовити виборчу акцію. На тім наради зїзду покінчено.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чому?!...

Чому я не брав участи в ювилейному числі-!...

Такі питання ставлять мені товариші і знакомі — від часу як появилося найбільше число „Діла", яке колинебудь побачило галицький світ.

Супроти цього я рішився проголосити публично ці причини, які не дали мені змоги взяти участи в ювилейному числі.

Першою причиною було те, що я, правду кажучи, не знав, чи годиться до такого серіозного змісту додавати щось веселого. Малий фейлєтон то перець (часом ліпше, часом гірше змелений), який не до кожної справи надається. Бачу, наприклад, що в „меню", яке редакція піднесла своїм читачам, є торти, перекладанці, завиванці, люкреція і інші марципани, а до цього перець — як дехто з кандидатів до політики.

Друге: Всі, яких статті вложилися на зміст ювилейного числа, все це люди старші, досвідчені. Кождий з них має в своїх споминах окрему сторінку „Діла" і може з неї до схочу черпати. Мої спомини щодо „Діла" дуже свіжі і дуже нецікаві. Хотівши про них писати мусів би зачіпити як не дирекцію то редакторів і як не пенсію, то святочні додатки.

Трете: Не маю великих аспірацій до життя і суспільности. Якийсь там мандатик, якісь там дві-три синекури і якийсь там маленький памятничок у Львові. Всеж таки не можу погодитись на те, щоби в ювилейнім числі мій фейлєтон був так але уміщений, як це буває в звичайних числах. Дві-три останні стрічки перенеслоб кавецко до другої половини і читач шукав би надармо за кінцем фейлєтону.

Ці три причини видерли мені перо з руки і не дали писати, хоч як хотілося.

Трийцять дві сторінки „Діла"! Це ж не дрібниця...

Сорок літ чекала Галицька Русь-Україна, в вкінці Україна на те, щоб бачити „Діло" в такім обємі.

Сорок літ...

Тільки само блукав Мойсей по пустині, але в гадці не мавчи, що колись у Галичині тільки само зможе виходити щоденник, і що після тієї неймовірної скількости літ вийде на 32 сторінки...

Уявляю собі страх деяких читачів, коли вони дістануть таку гору паперу. Ануж „Діло" схоче виходити щодня в такому виді?! Адже погрожувало що збільшить обєм!... Що тоді робити?!... Де взяти часу на прочитання?...

Нема страху!...

Це тільки показчик, або краще приклад, як моглоб виглядати „Діло" колиб...

Колиб мало тільки передплатників, скільки не має.

Колиб передплатники так платили, як не платять.

Колиб апоноси займали половину тих сторін, яких не займають.

Колиб часопис був для кожного тим, чим не є.

Тоді певно знайшовсяб і потрібний матеріял на число і потрібне число співробітників. Тоді певно і „Відгуки дня" булиб відгуками дня, а не тижня чи вищелі фейлєтоніста.

Покищо нема страху.

Сконсумувавши трийцять дві сторінки одинокого щоденника, можна буде його травити ще довгі літа, заки прийде новий наклад.

Може знову аж за сорок літ...

Галактіон Чіпка.

ПОШИРЕННЯ ВЛАДИ ВОЄВОДІВ.

Варшава, 15. січня 1928.

На днях появиться декрет президента держави про організацію і ділянку праці властей заг. адміністрації. Декрет управильнюватиме адм. приписи в цілій державі, за виїмкою шлеського воєвідства. Передовсім декрет поширює владу воєводів. Воєвода виконує функції шефа держ. адміністрації, репрезентує уряд і має право жадати виясненьь від усіх властей, урядів і держ. заведень за виїмкою військових, наукових і урядових у своєму воєвідстві. Воєводі признані будуть управнення в персональних справах державних функціонарів і в разі частинної або заг. мобілізації; тоді воєвода обіймає нач. переводництво цілої держ. адміністрації. Членів воєвідської ради вибиратимуть пов. сеймики і міські ради. Воєвідська рада вибирає трьох членів воєвідського виділу, до якого входять крім того два держ. урядовці, делеговані міністром вн. справ і воєвода, як предсідник воєвідського виділу. Старости ділитимуться на повітових і городських, що урядуватимуть у містах понад 75.000 мешканців. У звязи з цим теперішні старости дістануть титул повітових старостів, а директори поліції в Кракові і Львові титул городських старостів. Декрет передбачує можливість створювання експозитур старостів, що ділають поза осідком старости.

ДАЛЬШІ ВИБ. ЛІСТИ.

Варшава, 15. січня 1928.

До бюра ген. виб. комісаря вплинули: ліста українського нар. союзу. Ліста ця дістала ч. 6. На чолі лісти стоять: д-р С. Данилович із Долини і Стовпюк. Ліста ч. 7. припала НПР із Маньковським на чолі. Лісту ч. 8. одержав Сельроб із бувш. пос. Маківкою на чолі. Лісти ч. 9. нема, бо виб. ординація не позваляє вжити цього числа з огляду на можливі непорозуміння з лістою ч. 6. Ч. 10. дістала ліста Хлопського Стронництва (з през. Домбським на чолі). Зачувати, що лісту ч. 11. старається одержати „Пяст".

ЛІСТА МОНАРХІСТІВ.

Варшава, 15. січня 1928.

Монархістична всестанова організація зголосить власну лісту до сойму і сенату. На чолі лісти стоятимуть бувш. пос. Цєнковський, ген. Рашевський і кн. Ронь.

СВЯЩЕНИКАМ НЕ ВІЛЬНО КАНДИДУВАТИ?

Варшава, 15. січня 1928.

Із Познани подають, що до ген. вікаріяту прислав із Риму примас кардинал Гльонд телеграму, яка забороняє всім священикам в Польщі кандидувати до сойму і сенату.

„Епока" стверджує, що кард. Гльонд міг видати заборону кандидувати священикам лише в гнєзненсько-познанській дієцезії, якої він є ординарієм, а евент. у відношенні до зах. провінц. Польщі. Зарядження, що обовязувало би всі дієцезії в Польщі, мусіло би походити від ген. папського секретаріяту. Досі такого зарядження не видано, але робляться заходи в тім напрямі. Годиться згадати, що заборона торкається рим.-катол. духовенства.

ПЕРЕД ЛИТ.-ПОЛЬСЬКИМИ ПЕРЕГОВОРАМИ.

Варшава, 15. січня 1928.

Начальник виділу міжнародніх устроїв м-ства закорд. справ Ал. Тарновський виїхав до Ковна, щоби доручити прем. Вальдемарасові ноту польського уряду. Вачувати, що на першу точку польських предложень, яка торкається справи кордонів, лит. уряд відповів, що в цій справі не можна переговорювати, бо між Польщею і Литвою нема кордонів, лише демаркаційна лінія. В інших справах (комунікації, почти, телеграфів) лит. уряд годиться на переговори і годиться на Ригу, як місце тих переговорів.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ БЕЗ УСПІХУ.

Варшава, 15. січня 1928.

В звязи з переговорами в справі польсько-німецького торг. трактату, які почалися передучора, АВС стверджує, що переговори станули на мертвій точці.

ШЕФ РАЙХСВЕРИ ПОДАВСЯ ДО ДИМІСІЇ.

Берлін, 15. січня 1928.

„8-Ур Абендблят" подає, що мін. райхсвери Геслер вручив канцлерові Марксові просьбу в справі димісії.

НЕ КАНДИДУЮТЬ.

Варшава, 15. січня 1928.

Ген. Вл. Сікорський не приняв предкладаної йому кандидатури центрових партій (котрі пізніше утворили катол.-люд. бльок) у виб. округах познанськім й у Львові. Він бажає працювати лиш у військовости. Презес клюбу ЗЛН у давнім соймі проф. Ст. Гломбінський не буде кандидувати ані до сойму ні до сенату й усунеться є політ. життя. Не буде в новім соймі теж Ст. Тугута, який також усувається з парл. життя.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА У ЛЬВОВІ.

Львів, 16. січня 1928.

Дня 15. січня на гол. двірці у Львові заїхав поїзд замість на свобідний шлях на шлях із 7 вагонами, зломив заставу й ушкодив барак. Із робітників, що тоді були у бараці, помер залізничник Іван Кічма наслідком контузій. Двох відвезено до шпиталю.

СМЕРТЬ ЛЮДИНИ МУХИ.

Львів, 16. січня 1928.

У Львові попису вався акробат Стефан Полінський: лазив по мурі камяниць, з долини на дах, скакав із даху на дах і т. д. В неділю 15. січня визначено попис Полінського на вул. Академічній. Зібралося багато тисяч глядачів. Полінський звязаний ланцюгами мав у повітрі звільнитися з кайданів. По линві вилів на дах 2-поверхової камяниці, та тут посоггнувся на дахівці і впав головою на землю. Залитий кровю, лежав непритомний. Полінському тріс череп, стрисся мозок, зломилася нога і взагалі потовкся тяжко. Помер вечером у шпиталі.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією н. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
16-го „Донна Єретта"
Початок 7:30 вечером.

Міський „Театр Новин":
16-го „Хай мене чорти...".
Початок 7:30 вечером.

Кіна.
„Аполльо": „Касанова".
„Лев": „Касанова".
„Палас": „Очі опира".
„Фатаморгана": „Море".

НОВИНКИ.

Свято Кобилянської в Празі.

Високоповажаний Пане Редакторе! У ... шановного ч. 6. з дня 7. січня 1928 року ... звідомлення із Праги під заголовком: „Хроніка святкувань ювилею Ольги Кобилянської українськими установами в Чехословаччині", в якому ... не згадано про святкування ювилею О. Кобилянської в українській державній реальній гімназії в Ржевницях біля Праги, хоч гімназія цей ювилей святкувала. Свято це відбулося 28. листопада в Ржевницях у помешканні гімназії в присутности всіх учителів та учнів гімназії. Програма свята складалася з таких точок: 1. Вступна доповідь директора гімназії Ів. Кобизького про життя й літературну творчість О. Кобилянської. 2. Декламація вірша О. Олеся „Кобилянській" — учениці IV. кл. В. Хлопінської. 3. Читання окремих уривків з творів О. Кобилянської. 4. Виконання хором гімназії низки буковинських народніх пісень. — **Іван Кобизький**, заст. директора.

— **До історії одної карієри.** Пишуть нам: В ч. 2 „Правди" з р. 1878 на стороні 26, видруковано „отвертий лист руских академиків до отця Наумовича, видателя „Науки" — у відповідь на його статтю, вміщену в „Науці" під заголовком „Народний Дім", в якій він дуже різко скритикував тодішню академічну молодь. У згаданім листі сказано м. ін.: „...Лишіть проте погане діло, котрого нікол до кінця не доведете, бо все воно розбиватиметься о **стальну збрую нашого патріотизму і ті нерозірвані огнива, якими сполучилась молодіж руска...** Ми жиємо і зростаємо **для оборони народу нашого...** ми свідомі обовязків, які нас чекають, ми чуємось бути гідні тої чести і в силі побороти всі перешкоди"... Лист цей підписав м. ін. і **Адольф Червінський**, визначний сьогодні і ревний польський патріот, відзначений орденом „Полонія Ресгітута", президент апеляційного суду, якого політиці маємо до завдячення, що небавком в апеляційнім суді не буде ні одного українця...

— **Папа про обєднання народів.** Папа Пій XI. видав енцикліку на тему спроб погодити політичні суперечности інтересів між народами на грунті релігійнім. Він виступає проти цих спроб, уважаючи, що всі ті, які називають себе „всехристіянами" хотять подати руку єретикам під покришкою релігійної віри. Таке обєднання вийшло би із шкодою для католицької церкви, яка на протязі століть лишилась незмінною і передала нам від Христа як справжня релігія. Люди, що шукають поєднання на злиїсь іншій основі, хотять обнижити та підорвати основи апостольської церкви компромісами. Єдиним способом як поєднати всіх є — нехай ті, що відступили від католицької церкви знову з нею поєднаються. Енцикліка кінчаться вірою, що такий день ще настане.

— **Надзвичайний додатковий буджет Львова** на 1927-28 рік виложений до прилюдного перегляду в канцелярії II. відділу магістрату (II. поверх, 62 двері на право) протягом 7 днів, а саме від 14. січня до 20. січня ц. р. в годинах урядування. Інтересовані платники мають право переглядати буджет та вносити до него спротиви і зажалення протягом слідуючих 7-ми днів, тобто до 27. січня 1928.

— **Судовий рекорд.** Перед карним судом у Берліні різно рік тягнеться процес проти славних ошуканців Барматів, російських емігрантів, що своїми грішми та хитрощами зуміли здобути вплив серед членів уряду і накрасти міліони. Не було ще процесу, який забрав би судові стільки часу. 3 роки минуло від його почину. Від першої розправи було до нині 157 розправ — разом 785 годин. Через суд пересунулось 800 свідків і 50 знавців. Ведуть справу: два головні судді з двома помічниками і шістьома додатковими силами. 15 обвинувачених має 17 адвокатів. Акти до справи мають досі... 1070 томів! Гарна бібліотека! Акт обвинувачення має всього 648 сторінок друку, протоколи із розправ 2800! Кошти процесу досі чверть міліона зол. мар. Кажуть, що процес протягнеться ще два-три місяці.

— **Чудасії.** Голова нім. морацької стадії в Остсе видав наказ офіцирам марінарки, що їх жінкам не вільно носити під стрижки. Кому як кому, але „морським жінкам" коротке волосся повинно бути дуже вигідне! — Майже одночасно дійсова до такого самого погляду про шкідливість модної жіночої підстрижки у Льондоні один... фризієр. Льондонська преса передруковує таке його оголошення на дверях своєї робітні: „Мотиви мого переселідчення наказати мені зачинити мій фризієрський сальон для дам, тому, що не ме згоджується в наукою св. Письма і я не можу брати на свою совість дальше виконування моєї професії. Прошу моїх клієнтів дуже мені вибачити, коли я цим рішенням зробив їм неприємність". Ці „мотиви переселідчення" такі: фризієр належав до релігійної секти, яка вважає безбожним, коли жінка хоче стати подібною до мущини і тому склав присягу, що більше не приложить своєї руки до такого злочину як стриження жіночої голови „на коротко".

— **Астрономічна сензація.** Остання наукова сензація, що приходить із Льондону може поважно зажурити всіх, яким лежить на серці життя нашої планети. Два англ. астрономи обчислили із найбільшою точністю, що земля починається крутити щораз поволіше і що прийде день, коли вона зовсім зупиниться. Від 1870 р. вона стала поволішою на пів хвилини на добу. Що це значить- Те, що наша доба, 24 години, є довші за 24 години наших батьків. 30 секунд невеличкий час для одиниці, але для людства величезний розмір! За 150.000 літ цих 30 секунд віпсть зовсім 24 години і земля стане непорушною. Таким робом мрії про вічний вік землі щезають! Ми вже знаємо як довго існуватиме наша земля кулм і за який час мусить вона довершити все те, що задумали люди. Чим хутше будуть крутитися люди і чим довшим буде їх день, тим коротшим буде хід тої, що своїм рухом усе оживляє і дає почин усьому життю! Розвиток усього звязаний із рухом довкола себе планети. Її непорушність — смерть усьому. 150.000 літ має всього перед собою людина, щоби придумати спосіб, чи нема змоги вводити в рух землю власною силою!

— **Архитвори і доляри.** В одній приватній хаті в Льондоні відкрили невідомий портрет Рубенса та образ Ван Дайка, а в іншім Кореджія. Два образи продані американцям. Якщо померші великі мистці не залишили по собі в Европі ще 100.000 невідомих образів то дотеперішні їх твори хутко щезнуть у країні доляра!

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Злочин і поліса обезпечення.** Нью-Йорк цікавиться живо долею пари засудженої на смерть: пані Снидер і її любка Грея, що спільно задушили мужа Альберта Снидера, видавця газети. Вони повинні були вмерти вже вчора. Тимчасом одно товариство обезпечень внесло в суд скаргу, з доказами, що поліса покійного Снидер-, який асекурував свою жінку на випадок своєї смерти на 50.000 дол. — фальшива. Для такого процесу необхідна як свідок пані Снидер. Тому сподіються, що її кара смерти буде відкладена. Одночасно її адвокат обіцює розяснити на суді деякі невідомі подробиці, які мають, каже він, кинути на процес нове світло. Не є виключене, що все це хитра гра товариства обезпечень.

— **Літературний кутон.** Берлінська „академія поетів" (письменників) матиме 30 членів. Дотеперішніх доповнять ще такі письменники: Теодор Дайблер, Альфред Деблін, Леонгард Франк, Альфред Момберт, Фріц Унру. Останніми тижнями почала французько-англійська преса війну на тему англійської театральної цензури, яка на протязі недовгого часу заборонила виставу трох французьких пєс у Льондоні. При перших двох, франц. преса обмежилась злобними замітками; при третьому вибухла буря. Жертвою цензури впав передовий драматург нової школи Ленорман. Його пєса „Самум" (заборонена) йшла кілька літ у державнім паризькім театрі „Одеоні", де головну ролю створив геніяльний актор і режісер Жеміє. З нагоди такої заборони почула англійська суспільність багато неприємних слів: що вона не більш моральна від французької, що французька ніколи не дозволила би на таку грубу сензацію як недавні виступи в однім льондонськім театрі еменсіонованого державного пата як актора-ката і що англійська суспільність у театрі лишається далеко позаду тої літератури, яку читає в хаті. Відомо, що пєси Шова дуже пиняво пробивали собі шлях на льондонські сцени. Вся ця дискусія закінчилася таким вислідком: найшлась у Льондоні трупа акторів, які для протесту проти цензури дали виставу пєси Ленормана за запрошенями для вибраних гостей. Театр виповнили представники літератури, мистецтва і найкращі їх оборонці. Париж тріюмфує!

— **Світова величина.** Англія будує великанський воздушний корабель, що буде найбільшим з усіх дотеперішніх; коштa 450.000 фунт.; мета — комунікація з Канадою і Америкою в 48 годинах. — Мадярський парлямент затвердив нову статтю кодексу: комуністичні виступи шкідливі для держави не підпадатимуть під категорію політичних злочинів. — През. Масарик жертвував 100.000 кор. на союз нім. письменників у Празі. — Із Сан Дієго (Каліфорнія) вибереться в квітні американка Евеліна Розенкранц літаком через Нью-Йорк до Риму на новім апараті. — У стейті Ілінойс, копальні Уестфранкфорт, земля засипала 95 робітників. — Америк. посол Блинтен вніс у парлямент проєкт, щоби до Спол. Держав заборонити вїзду чужинним робітникам на 6 літ. — Два бувш. англ. офіцири Неваль і Вінсент почали літаком подорож довкола світа: через Францію, Італію, Грецію, Індію, Сінгапур, Китай і Росію. — У Мароко потайна фабрика фальшивого алькоголю затроїла смертельно кільканадцять тубемців. — Геральдична римська палата затвердила новий герб Риму: крім грецького хреста і традиційних букв "SPQR" додали вязку ліпторських різок. — Помер бувш. британський посол у Відні Ферфакс Картрайт. — У Нью-Йорку переїхав на вулиці дівчину 11-літній шофер, син англійського амбасадора; випадок дав привід до інтерпеляції в парляменті, бо провадити автом можуть аж 16-літні.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

✝ Посмертні згадки.

Іван Дольницький, вислужений австрійський військовий старший завідатель, помер у Відні 4. січня 1928 в 71 році життя. Похорони відбулися 6. січня ц. р. Покійний укінчив фільософічні студії у Відні, де брав чинну участь у нашім студентськім житті і був якийсь час головою віденської „Січи". Вступивши як військовий урядовець до австрійської армії, перебував 12 літ в Боснії, де між кольонією українців полишив по собі якнайкращі спомини. Світова війна захопила його на становищі завідателя військових магазинів у Перемишлі, звідки з тисячами полонених військових дістався в полон до Перовська. Вернувши в р. 1920 до Відня, не довго тішився домашнім щастям. Небавком померла його подруга Емілія з Чайковських і він остався сам, займаючись вихованням свого єдиного сина, Богдана, слухача техніки, котрого тепер осиротив. — Пером нехай Йому буде земля на чужині!

ОПОВІСТКИ.

Порядок богослужень на праздник Богоявлення в храмі св. Спаса у Львові 1928. В середу 5. (18.) січня Навечеріє Богоявлення піст) в 8. год. рано Царські часи; в 9.30 год. Літургія св. Василия з вечернею, по Літургії Водосвяття (коло 10.30). В четвер 6. (19). січня: Богоявлення: в 5.15 рано Повечеріє з Ісемочним: в 6.15 рано Утреня; в 6., 7. і 7.30 рано читані Сл. Божі — в 8.30 рано: Архієрейська св. Літургія (без проповіди), по заамвонній молитві (по 9.10) торжественний похід на Ринок для Водосвячення; по повороті з Водосвячення послідня читана Сл. Божа. — В 4. год. попол. Вечерня. — Службу Божу відслужить і Йорданське освячення води доверишить сам Високопреосвященний Митрополит. — На це церковно-народне свято запрошується отсим всіх вірних города Львова а наші ІіТ. Товариства і Інституції проситься отсим уклінно, щоби корпоративно явилися вже на богослужения у св. Спаса (в 8.30 год. рано). — Урядa храму Преображення св. Спаса у Львові. — *о. В. Д. Садовський* наст. храма.

Загальні Збори філії Товариства „Охорони дітей і опіки над молодю" в Дрогобичі відбудуться в неділю 22. січня в год. 11. передполуднем в „Народнім Домі". — Виділ. 1259 1-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТЕПІЯН Штінгля, знаменитий тон і стрій, до продання за 3100 зол. вул. Шимоновича ч. 5, властителька. 1290

ФОРТЕПІЯН добрий до науки продам за 1200 золотих. Глибока 14, Благодір. Лише від 1—3 в полудне. 1284 1-2

МОЛОДА гарна (до 30 років) жінка, зі значними грішми бажана спільником — гарної вдачі молодого освіченого фахівця в цікавому доходному (єдиному українському) інтересі. Зголошення під „Спілка" до адміністрації. 1281 1-3

ПОШУКУЮ негайно доброго інструктора до 1. і 4. гімназійних клас. — о. Юліян Фединевич, Стрілиська нові коло Бібрки. 1265 2-3

СТЕНОГРАФА (істки) вправного негайно пошукується. Ласкаві письменні зголошення до Адміністрації „Діла". 1-2

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3а) 52-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 6—24

зол. 11·00 БУДИЛЬНИК зол. 11·00
франц. — закорд.
з ґарантією тільки у фірмі
Б. ҐРИНБЕРҐ, вул. Сикстуська 4.

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий ЛІКЕРИ
у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках
до набуття в аптечних складах.
Головний склад **В. Г. МУШИНСЬКИЙ** в Ясеницях, Галичина.
Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.
567 35—?

ПРАВДИВІ ЧУДА

яких доказували українські козаки з Січи на цілий світ славними кіньми можна побачити ще тепер, але лише на

Козацькому Образі

який видало тепер В-тво „Запорожець" в Коломиї, вул. Міцкевича ч. 51. величина 50 на 30 цм.

З огляду на те, що цей образ зроджує серед своїх велику любов і бадьорість, а серед чужих пошану до всего, що є українське, повинен він знайтися конче в кождій українській хаті, читальні, школі, канцелярії, кооперативі і т. п.

Ціна дуже низька, бо враз з опакуванням і звичайною почтовою оплатою виносить за штуку 1 зол. 80 сот. а з рекомандованою 2 зол. 20 сот. Для загранниці пів доляра. Спішіть, бо засіб не великий! За післяплатою не висилається.

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

5000 м.	фланелі гладкої і десеневої	за 1 м.	зол. 1·50
5000 „	бархану	„ 1 „	„ 1·40
500 „	радю барханy	„ 1 „	„ 1·25
2000 „	ручників	„ 1 „	„ 1·20
1000 шт.	ручників відпасованих	1 шт.	125
3000 „	зефіру жирард. і закорд.	1 м. від	1·80
1500 „	простирал відпас	1 шт.	5·25
2000 м.	кретону на фіранки	1 м.	зол. 1·25
500 „	фіранок	1 „	„ 1·10
1500 „	обрусів	1 „	„ 5·50
1500 „	білого полотна	1 „	„ 1·40
500 туз.	серветок	3 шт.	„ 1·—
500	стирок відпас	1 шт.	„ 1·50
500 туз.	хустинок до носа	6 шт.	„ 3·—
500	зим. пледів	1 шт.	„ 6·50

Галицький Магазин Новостей
1257 Львів, вул. Галицька 15. 2-2
Замовлення полаг. відворотною почтою.

Ширіть наш часопис!

ПРОДАМ двоповерхову каменицю без посередника, вільне мешкання 3 кімнаті і кухня — відомість у сторожихи, Богуславського 11, 1-3

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

Головний склад у Львові пл. св. Духа
біля віденської кавярні,
не змінив свого льокалю і поручається дальше ласкавій клієнтелі.
1201 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 12 (11.266). Львів, середа 18. січня 1928. Poosłowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. шадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — за границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В критичній хвилі.

Львів, 17. січня 1928.

Входимо в найактуальніший і, можна сказати, найкритичніший час передвиборчих підготувань. Речинець провірювання списків виборців, а тим самим і речинець реклямування виборчих прав уже минув. З днем 24. січня минає речинець зголошування державних, кандидатських ліст, а дня 3. лютого таких-же окружних. Вся увага політичних організацій звернена тепер силою факту на підбір і устійнювання кандидатур. Без сумніву це одна з найважчих і найвідповідальніших функцій кожної політичної партії, бо від того, хто буде репрезентувати виборців у законодатних установах, залежати буде не тільки престіж партії, але й у далеко більшій мірі престіж нації.

Коли на нашому терені не дійшло досі до створення одноцілого виборчого бльоку національних українських партій, коли деякі з них, як соціялістично-радикальна партія, поставили справу загально-національних імперативів позаду своїх партійних примх, — як це видно з опублікованих документів — коли пуста демагогія взяла верх над політичним розсудком і довела покищо бодай теоретично до розбиття єдиного українського національного виборчого фронту, то мусимо мобілізувати всі здорові національні сили виключно під прапором Українського Національно-Демократичного Обєднання, як одинокого репрезентанта чистої національної ідеольогії, як одинокої загально-національної політичної установи, що вже з моментом свого повстання поставила собі за ціль гуртувати в своїх рядах усі стани й усі кляси українського народу. Найвище добро нації понад усе, а потім уже добро того чи іншого стану або тої чи тамтої суспільної кляси. В обличчу загально-національних інтересів мусять відійти на дальший плян усі клясові чи станові справи. Тільки при такому ставленні справи можна надіятися на успіх та перемогу українців при всякій національній акції, а в даному випадку і при виборах до польських законодатних установ. В імя тієї засади готове було УНДО-ня йти навіть на далекойдучі уступки для тих своїх політичних контрагентів, що могли ввійти до спільного національного виборчого бльоку.

Ідучи-ж нині до виборчої боротьби самостійно й маючи проти себе дослівно не тільки всі польські і жидівсько-райхівські партії, але й українські і т. зв. українські політичні партії й угрупування Українське Національно-Демократичне Обєднання мусить звернути якнайбільше уваги на свою внутрішню консолідацію та безоглядну карність, щоби стати тим відпорнішим і тим неподатнішим на всі посторонні атаки та обстріли. Бо треба признати, що всі українські і т. зв. українські противники Обєднання опинилися в теперішньому моменті боротьби з ним уже поза межами всякої етики й моралі. Для них уже не чужі ніякі не то найгіршого і найнижчого роду демагогічні засоби боротьби, але й найподліші клевети та навіть кримінальні проступки проти людської чести. „Хами", „руїнники" і мало що не „злодії" — ось ці „моральні" засоби боротьби, ось ці епітети вуличного репертуару, якими не гидують користуватися противники У. Н. Д. О-ня в передвиборчій агітації, і якими „декорують" без розбору всіх його членів.

Очевидно, що до таких проявів агітаційних „здатностей" численних противників Обєднання великої ваги прикладати не доводиться, та всеж не можна на них ..е звертати ніякої уваги, бож вони є без сумніву ознакою політичного здичавіння, анормальности та етичної розперезаности деяких, — що правда і на щастя! — невеличких і безвпливових гуртів у нашому громадянстві. З ними треба боротися, треба їх нищити, але не такими вулично-нікчемними засобами, а органічною, пляновою, освідомлюючою і до того перманентною працею.

Щоби-ж та праця могла піти справно та дружно треба без сумніву виполоти негайно і в себе, в своїх рядах, нечисленні правда, але за те шкідливі, дикі буряни анархії та нездисциплінованости. Маємо на думці деяких льокальних політичних егоцентриків, які рвуться в кандидати з власної пильности, які ставлять справу так, що якщо вони не стануть послами, то нарід потерпить великі втрати, а партія „стратить — мовляв — довіря в їх окрузі" і т. п. Таких самозванців, таких безвідповідальників треба з місця „успокоювати", але так, щоби вони не мали більше відваги вести льокальної політики на власну руку, а коли без цього жити не можуть, то ставити їх поза скобку партії. Авторитет кермуючих органів партії мусить в тих переломових хвилях заваготіти болючо над головами таких одиниць. Бо тільки по осуненні та по ліквідації всяких льокальних самозванчих політиканів можна говорити про справну та успішну працю всього організаційного виборчого апарату Обєднання. Без того не виключені декуди перспективи льокальної деморалізації та розпорошености замісць морального підйому та консолідації. Тому енергійно до праці без сентиментів і спочувань, а вийде це на добро не тільки для партії але й для всього українського народу. Переживаємо часи, в яких вся акція мусить бути сконцентрована в одних відповідальних і покликаних руках, бо від її централізації залежить вислід наших змагань.

Панамерика.

На шляху до реалізації великої ідеї.

В понеділок 16. ц. м. зачалася в Гаванні на Кубі VI. панамериканська конференція, в якій беруть участь делегати зі всіх держав американського континенту. До постанов цієї конференції привязують велику вагу, бо делегати її дістали від своїх держав повновласти піддати основній ревізії всі ті міжнародні закони, які обовязують досі в Америці. Про велике значіння конференції в Гаванні говорить також обставина, що бере в ній участь особисто сам президент Злучених Держав зі своїми секретарями і численними фахівцями.

На порядку нарад конференції є богато тем, що можуть легко довести до конфлікту між її учасниками. Але головних справ, що виставлять американських дипльоматів з півночі й полудня на важку пробу, є три. Від їх такого чи іншого вирішення буде залежати, як уложаться дальші взаємини між американськими державами і як далеко поступить панамериканська ідея взагалі.

Перша справа — це старий конфлікт між Злученими Державами й Аргентиною дотично того, чи при спорах і непорозуміннях між американськими державами має бути принорoвлений загально принціп розємного суду, чи — як того хочуть Злуч. Держави — цей принціп має бути принороблюваний тільки в таких випадках, яких інтернаціональний характер є ясний і предмет яких дасться вирішити без більших труднощів .

Друга справа — це непорозуміння між Злуч. Державами і Панамою. На весну мин. року ухвалено у Вашингтоні, що Злуч. Держави мають право вести торговлю в панамському каналі, проти чого запротестувала Панама. На гаванській конференції Панама без сумніву буде домагатися анулювання тієї постанови й очищення панамського каналу від американських кораблів. При цьому інші держави будуть домагатися разом з Панамою зміни консулярних постанов у внутрішньо-американських взаєминах, на що Зл. Держави погодяться ще найлекше.

Найтяжча до розвязання справа, яка дасть учасникам панамериканського конгресу найбільше роботи, це право інтервенції, яке у відношенні до інших держав північної, середущої і полудневої Америки узурпували для себе Злуч. Держави. Найбільше обурення викликала така інтервенція Злуч. Держав у Нікарагуї, де амер. моряки помогли здавити ліберали з їх президентом Заказою. Взагалі треба сказати, що політика Злуч. Держав у відношенні до латино-американських держав викликала майже без виїмку самі спротиви. Справу інтервенції Злуч. Держав, зокрема правний її бік, обробила інтернаціональна правнича комісія і цей її елябoрат буде основою до переговорів на цю тему. Ця комісія, що радила в квітні м. р. в Ріо де Жанейро, виробила між іншим також кодифікацію всіх тих прав, що є тепер у загальнім уживанні між американськими державами.

Як бачимо, панамериканська конференція має вирішити дуже важні справи, що доторкають в однаковій мірі всі американські держави. Що до вирішення тих справ, зокрема до признання Злуч. Державам права інтервенції в ріжних означених випадках, не прийде так легко, видно найкраще з того, що поодинокі держави предложили в цій справі свої проекти, які діяметрально ріжняться між собою. Всеж таки VI. панамериканський конгрес повинен у своїм вислідi зблизити до себе всі американські держави з півночи й полудня — на шляху до реалізації великої ідеї, якій на імя: Панамерика.

Повалений лев.

Войцех Корфанти і його доля як причинок до психольогічних ріжниць сходу і заходу Польщі.

„Санація", яка буйним помахом всевладного скиптра скинула недавніх „власть імущих", промощуючи скрізь шлях визнавцям своєї ідеольогії, майстерно групує світла і тіни, щоб те, що їй хочеться, вийшло ясним, чистим, а те друге — марним, бездійним, плюгавим. Не беремось тут судити, котрий бігув польської політ. думки є зі становища „raison d' etat" Польщі більше правильний і більше чесний. Бо не тим критерієм міряти нам їхню вартість.

Підложе сучасної боротьби за владу двох польських таборів, розуміється, не дасться звести до боротьби осіб. Це між іншим боротьба ідеольогій, вирощених на землях, приналежних колись до двох світів: Німеччини як заходу і сходу — Росії.

Перейдіться по західних польських землях: Шлеську, Познанщині і Поморю, а відчуєте цю психольогічну ненависть тубильців до тих „зі сходу" (дарма, що вони теж поляки) і їх політичних експериментів. Та щедра влада, як той місяць богатий в проміннях-ласку, все находить своїх сателітів. Находить їх і Пілсудський. Одначе від одиниць до маси далеко, а здобути масу для себе — це питання легального іствування серед декорацій демократизму.

В грандіозному просто поході проти нещодавніх „кумирів" маса впав також і шлеський потентат Войцех Корфанти.

Як не хочете, але це постать небуденна і цікава, в своїй невсипущою енергією подивугідна.

Вже гімназистом рветься до народньої праці, закладає тайні гуртки серед молоді, терпить переслідування чуткої пруської поліції. Як студент університету в Берліні виявляє велику меткість, так, що згодом дістається на найвищі місця „Ліги Народової", відсиджує 5 місяців тюрми у Вронках і раз-у-раз платить трибут за свою політичну діяльність. Та це його не страшить. Віча, збори, засідання і газети — це його елемент, а Шлеськ його терен. І в 1903 році, як перший польський посол зі Шлеська, входить у забудування нім. парляменту. Його діяльність стає ще живіша і з парляментарної трибуни голосить польські права до Шлеська й інших теж східних німецьких кресів. І так цілих 15 літ, аж до провалу німців у всесвітньому конфлікті. Тоді їде до Познаня, де разом з іншими організує сойм „дзєльніцови", потім крутиться якийсь час у Варшаві і знов вертає до Познаня, де стає комісарем військових справ і працює біля утворення армії та переговорює з німцями й аліянтами. Коли з доручення останніх стає плебісцитовим комісарем на Шлеську, інспірує повстання, лявірує між небезпеками життя і згодом, коли східний Шлеськ стає польським, засідає на лаврах, а дальше політикує і... „робить карієру і фортуну".

Це останнє — один з важніших закидів „санації" й один з дрючків, що вдарили по ногах цього „льва". Але були ще важніші. Через нього, мовляв, Польща не дійшла до Одри, через нього Шлеськ обстоює свою автономію, а з цим відчуженьом

СТАНИСЛАВІВ 4. лютого 1928 | **Маскові Вечерниці** | уладжують і гарну забаву заповідають Товариства: *ім. Тобилевича — і „Сокіл“ —*

він „маперки“ і т. д. А найгрубший дрючок, який його і повалив до решти, це те, що він кокетує з німцями, користуючись субвенціями „Berg- u. Hüttenverein-у“ для своєї преси. Маршалківський суд, якому Корфанти віддав справу після страшної нагінки органу санації „Polska Zachodnia“, назвав його діяльність „негідною посла і польського публіциста“.

Та Корфанти, хоча в очах опінії морально пошматований — як велика індивідуальність має ще своє значіння. І має ще приятелів, які стараються вдержати його на плесі схвильованого хадецького моря. Має „Польонію“, найбільш поширений польський дневник у Катовицях, має ...гроші.

Перед нами його простора „Odezwa do uduślązkiego“, його сповідь, його єреміяда над фактом невдячности Польщі і своїх розчарувань. І тут червоною ниткою вються закиди проти „людей сходу“, які не в силі зрозуміти психіки західного поляка і які, насилаючи легіон „директорів“ і інших ігнорантів „з Польщі, Росії, Австрії і Бог знає відкіля“, бажають експльоатувати Шлеськ як кольонію. Він збиває всі „лихчемні клевети“ противника, який пішов навіть з динамітом проти нього (замах на „Польонію“ і його дім), еписав, що „про іншу Польщу вільну і самостійну мріяв“, а на 24 сторінці заявляє, що до сойму кандидувати не буде.

Треба ствердити, що заплахування „Корфантівською афером“ хадеків було зручним маневром санації на передвиборчій шлеській шахівниці.

Інтересно також, що Корфанти, вичисляючи всі свої заслуги, не забув похвалитися і тим, що армія познанців, якої він був співтворцем, „урятувала Львів і Сх. Малопольщу від русінської опресії“. Ми можемо тільки пожаліти, що вона не пішла йому на поміч добувати Шлеськ, якого — як він каже — кожна пядь землі варта більш, ніж цілі повіти „на Русі“ — міркуючи дві сторінки дальше про недоцільність київської виправи. Та в нього, як і в санаторів, Русь є під Київом, а Львів — це „Малопольска“. А шкода, що в момент „ісповідної контемпляції“ не спинився Корфанти — цей герой в боротьбі за національну справедливість на Шлеську — над проблемами аналогії „слушної справи“. *Н-вич.*

Перед виборами.

Виборча ситуація в „санаційному“ освітленні.

Вчорашнє „Слово Польске“ поміщує розмову з проф. Козловським, учора ще безіменним „політиком“, а сьогодні одним з найвизначніших „санаторів“ на „пресовому“ терені. Головною темою розмови є очевидно польські виборчі вигляди на українській національній території. Різнонборетні „санатори“ й їх прихильники обєдналися під крилами львівського воєводи в „Безпартійний бльок співпраці з урядом“, реакційно-опозиційні елементи виступають спільно в „Католицько-народовому Бльоку“. Окремо йде до виборів ППС. Між двома попередніми бльоками ведуться переговори щодо спільного виборчого виступу з огляду на „небезпеку протидержавних елементів“. Яке завдання має „Безп. бльок співпраці з урядом“?

На те питання ось що відповідає проф. Козловський:

„Завданням „Безп. бльоку співпраці з урядом“ є згрупування біля спільної листи не лише всіх поляків, але також усіх горожан держави без огляду на народність чи віроісповідання. Тому з тією справою тісно лучиться ситуація як у польському таборі, так також серед національних меншостей“.

Після такого вступу проф. Козловський спершу займається жидами. Галицькі жиди діляться на два відломи: на ортодоксів і сіоністів-націоналістів. Перші є льояльні до Польщі і прихильні польській державности. Другі теж, зірвавши з бльоком нац. меншостей, зазначили „своє льояльне відношення до держави“. Ось в чому проявляється жидівське „льояльне відношення до держави“.

„Серед українців — продовжує проф. Козловський — маємо чотири групи: УНДО, партія українських націоналістів, і Сельроб, партія радикалів, обі ворожі державі і польській державности; УНС і партія староруська, більш практичні, що за підставу беруть реальний стан річей. Ці останні займають льояльне відношення до держави. Одначе мушу ствердити, що кожна з тих чотирьох груп, ділиться ще на дві групи, назвім їх правою і лівою, поміркованою і непоміркованою. Український селянин (найшовся знавець душі українського селянства! — Ред.), як і польський має досить політичних партій, бачить реальні наслідки правління маршалка і уладжується льояльно до уряду, відчуваючи головно господарську справу, що в його розумінні висловлюється тим, що відчас коли передтим за пару чобіт мусів він дати два метри жита, то сьогодні має він дві пари за метер. Тому нам іде про те, щоби на листах виставити таких кандидатів, які можуть рахувати не лише на підтримку польського населення“.

Як бачимо, то проф. Козловський незвичайно упрощує собі партійні відносини серед галицько-українського громадянства, а рівень національно-політичної свідомости українського селянства він міряє чоботами і метром жита. О, професорська наївносте й обмеженосте!

Щож торкається змагань „санаторів“ та їх помічників, то їх змаганням є, щоби всі польські угрупування відложили на бік свої спори і прихильно віднеслися до теперішнього режиму. „Безп. бльок співпраці з урядом“ бажає дійти до порозуміння і згоди з „Катол.-народовим бльоком“. Одначе колиб до згоди і співпраці не прийшло, то тоді прийде до боротьби, яку „з огляду на національні інтереси тут, на окраїнах, уважаємо шкідливою“. В такому випадку поляки стратилиб 3—8 мандатів. Свою розмову закінчив проф. Козловський тим, що його табор не має мандатових амбіцій, він — мовляв — кладе натиск на моральну вартість кандидатів, а не на їх кількість. Це — розуміється не перешкаджає йому рахувати на українські голоси.

Між обома бльоками, як зазначує „Слово Польске“, ведуться переговори і є всякі вигляди, що до порозуміння прийде. Єдиною точкою, що ріжнить оба бльоки є лише справи польської державної листи з „кресів“. „Санатори“ хочуть довести до прилучення цеї листи до загальнопольської листи „Безп. бльоку співпраці з урядом“, а „Кат. народовий бльок“ бажає виставлення окремої „кресової“ державної листи, яка опісля булаб розпарцельована між „санаторів“ і вшехполяків. Та всі познаки вказують, що до порозуміння прийде. Сяк чи так, на нас суне страшна польська хмара з постановою при допомозі українських голосів утвердити своє панування над нами.

Католицько-народовий бльок.

Саме тоді, коли проф. Козловський робить рекляму свому бльокові, не засипляють справи і керманичі „Католицько-народового бльоку“. В тому самому „Слові Польск.“ кн. К. Чарторийський оповідає ґенезу „Кат.-нар. бльоку“ і виясняє розходження з воєвідською акцією. Він сподіється притягнути ще до свого бльоку християнську демократію і „Пяста“.

„Спільний бльок — зазначує він — мусить бути так сконструований, щоби кожний поляк нашої дільниці зрозумів, що він є справді загально-польським“ та щоби люди йшли до голосування з пересвідченням, що йдуть не для партії чи напрямку, але для **розвитку польськости на окраїнах**. Тому не може він бути через державну листу звязаний з жадною партійною листою інших дільниць Польщі. Дальше „Кат.-нар. бльок“ не міг би поручати голосувати на жадну особу, якої діяльність колинебудь булаб спрямована проти суспільного порядку, релігії чи моральности“.

Кн. Чарторийський теж не кладе натиску на кількість мандатів. Сподіється виборчих успіхів, бо за ним стоїть польська шляхта і молоді шовіністи.

Ні один бльок, ні другий не розбивається за кількістю мандатів, але оба вони обєднують всі споріднені сили та ведуть переговори в справі дальшого обєднання щоби спільними силами з нашої території вибрати найчисленнішу польську репрезентацію.

Заломання воєвідської акції на Волині.

Підчас коли акція львівського воєводи укладається корисно для поширення польського „стану посідання“, на „дівочій Волині“ в останніх днях прийшло до заломання плянів воєводи Меха. Дня 12. п. м. відбулася в Луцьку конференція представників польських „санаційних“ і радикальних партій, а саме: Партії Праці, „Зедвотаня Люду“, ППС, „Визволення“,

М. ВОЗНЯК. 2)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Головний зміст листів Кониського до Белея з 1883 р. це справа видання його роману-хроніки, названого зразу „Не під пару“ й опісля перехрещеного на „Юрій Горовенко“. Про це він писав у листі з 15. (3.) листопада ось що: „Гадаю собі, що сю хроніку і в Галичині і в Україні прочитали-б з увагою: головною річчю вона обгортує час — з року 1879—81, хоча чепляється і років 59—62 росказуючи, як ріс і виріс українофил. Дак от, прошу, не одмовте і звістіть мене кількома словами, чи не можна у Львові надруковати сю хроніку у якій часописі, хочби і в **Ділі**? По ідеї вона не зашкодить **Ділу**: ні релігійного, ні соціалистичного питання вона не доторкується, головна річ її — політичне виховане, а ідея — рівність виховання і розвою мужа і жінки задля того, щоб браки були більш щастливі ніж тепер поміж інтеллігентніми людьми. В **Ділі** друкуючи в фельєтоні хоч раз на тиждень, хроніка-б заняла місяців зо два, не більш. Але я не настоюю, щоб неприміннно в **Ділі**, я де там самі знайдете за лучче. По мойому-ж лучче всего в тій часописі, котру більш читають освічені люде“. Вісім днів пізніше Кониський переслав перші аркуші своєї повісти й мотивував у листі, що посилав частинами тому, щоб не запропаститися, як кінець „Жука“. Радив друкувати її там, „де більш прочитають“, скорювався перед етимольогією, „поки не маємо свого власного органа“, й підкреслював, що „напечатати в **Ділі** може-б було ще й тим краще, що воно йде в Россію“.

Як повідомляв Кониський Белея 7. грудня (25. XI.), друга частина „Горовенка“ була у нього зовсім готова. Сам не мав стільки гроша, щоб видати її своїм коштом. Міг переслати 50 карбованців на друк. Видко, Белей дораджував Кониському закінчити „Жука“, коли в листі Кониського приходять такі слова: „Що до „Жука“, дак на вірно обіцяти не стану, а попробую на Різдво взятись за його; може і напишу вдруге ту третю часть, що д. Галицкий кинув у Волочиську в колодязь“. Хотів надрукувати в „Ділі“ „Стнографію Славянщини“. Писав, що не мав нічого з народнього життя для фейлетону „Діла“, але готов був переслати для нього свою повість „Недуг волі“, „в котрій ні економичних, ні політичних питань ніяких нема, а йде річ про недуг дівочого серця, про недостачу волі, характеру, котрі й провадять до крівавої драми“. Питав, скільки коштувало-б річно видання такого журнала як „Світ“, інформував, що між столичними газетами не було ніодної такої, де було-б найбільше звісток про Україну, й дораджував „Русскія Вѣдомости“ з Москви. Вкінці листу підносив ще одну справу. „Поміркуйте гуртом — писав він — ще ось над яким ділом. Завжді мині здавалось і здається, що наша публика дуже мало знайома з історією України, а ще менш з історією нашого письменства. Зімою я зложив „Щоденний Показчик“, в котрому на всякий день стояли не менш як три дати, одна з історії, друга з письменства, трейтя з освіти“. Кониський подав свій показчик до цензури за один січень, але вона заборонила його. „А на мій погляд — писав він далі — се діло потрібне. Як що дня дивляться у нас у святці, так най би дивились в свою минувшину. Конечно, під кожною датою стоїть коротеньке пояснення, а коли дата з життя нашого письменника, дак коротенька його життепись“. Питав, чи „не можно-б се діло спорудити у Львові, додавши ще дії з історії Галичини і видаючи випусками на кожний місяць осібно. Випуск в 2—3 аркуші, або на перший раз хоч і менш“. А коли не можна, „дак хоч би у кожному числі **Діла** друковати такі дописі на ті дні, на які виходить **Діло**“. В тих самих справах звертався також у листі з 20. (8.) грудня. Тоді-ж вислав до „Діла“ „Лист про Гнідича“, що й надрукований в 141 ч. „Діла“ за 1883 р. (П—Я. Микола Гнѣдич).

Швидче під впливом одержаного листу, ніж сам від себе, Кониський вже в січні 1884 р. роздумався друкувати „Недуг серця волі“ в „Ділі“. В листі з 14. (2.) січня він писав до Белея: „Передививщись „Недуг серця“, я запевнився, що задля **Діла** треба чимало в йому дечого переробити, а через се — нехай воно так лежить до кращого часу“. Повідомляв, що з початку грудня відослав до цензури одну свою комедію, а як цензура не пустить її, то перешле її Белеєві, бо „вона згодиться і для Діла, і для сцени галицького театру“. Обіцяв найдалі до Великодня вислати докінчення „Жука“ й піддавав гадку завести літературний фонд, „щоб видавати літературні твори, примірóм — спершу одно що надрукувати, а вибравши за се гроші, зараз брати за друге“. На чолі такого фонду повинноб стояти „Товариство ім. Шевченка“. Заразом повисилав „кілько листів про Полтавщину“, в яких бажав на основі офіційних дат „намалювати економичний побит цілого краю, а особливо народньої маси“. Листи Кониського п. н. „Листи з Полтавщини“ надруковані в чч. 2, 8, 9, 15, 24, 25, 48, 49, 85 і 99 „Діла“ за 1884 р. (псевдонім — Семен Жук).

Видко, Белей хотів передрукувати якісь ескізи Кониського з „Правди“, бо Кониський в листі з 26. (14.) січня 1884 р. відраджував це робити, „щоб з сего не подумали читателі „Діла“, що редакція така убога на матеряли, що не має у себе нічого нового, а друкує давні. Хіба вмісті ескізи передруковати в „Ділі“ тільки для того, щоб разом одпечатати їх осібною брошурою; таке видане, як мині здається, судячи по тутешнім звичаям, коштовало-б вельми мало, а дало-б користь на закладини литературного фонду“. При цьому пересилав для „Діла“ один нарис, але в „Ділі“ з 1884 р. не надруковано ніодного нарису Кониського. З того самого листу виходить, що Белей прохав Кониського о статтю на Шевченкові роковини, бо Кониський писав у своєму листі, що що до статті на роковини про Шевченка, на його погляд, навіть у Галичині „не час тепер говорити про ті сторони Шевченкової музи“, які найбільш по серцю і Белеєві й Кониському. Тому Кониський задумав „взять да роздивиться, чи був Шевченко вірующий і релігійний чоловік, чи був атеїстою. Вкінці зведеться се питане на одповідь, що Тарас був глибоко-релігійний чоловік. Певно, що між молодими і горячими головами така одповідь викличе лемент, гук, може й лайку. Але що-ж діяти! Від правди не втечеш і не сховаєш її!“ Нарікав, що в „Ділі“ приходить багато російських слів.

(Продовження буде.)

Волинського Союзу радикалів сіл і міст і групи „Весь Волиньска", на якій обговорене справу виборів і у висліді випущено такий комунікат:

„З огляду на те, що виборча акція, ведена наймом воєводою Мехом, є його особистою акцією, що спирається на чинниках частинно ворожих, а щонайменше неприхильно настроєних до особи, а навіть уряду марш. Пілсудського, а яка в консеквенції перекреслює державну думку на Волині й унеможливлює вдержання приязних відносин і співпраці з українським населенням на Волині, уповноважені представники ПЛС „Визволєнє", П ЛС. „Вєдночєня Люду", Волинського Союзу міст і сіл та групи „Весь Волиньска" постановили покликати до життя комітет з метою перевести виборчу акцію на Волині".

Волинські поляки побачили, що акція воєводи Меха не може сподіватися на більші успіхи серед українського населення. Тому постановили про людське око позбутися воєвідської опіки, щоби при допомозі свого радикалізму і „прихильности" до українського населення все-таки вирвати зо два мандати українському населенню. Очевидно, при страшному розбитті і дезорієнтації, яка панує на Волині — більше як деінебудь інде на українських землях — успіх поляків запевнений. Невиключене також, що це позірне заложення одноцілого польського фронту на Волині має на меті уможливити групі „Української Ниви" приступлення до спільного бльоку. Після одержання ультимату приєднатися до воєвідської акції, група „Української Ниви" найшлася в глупому становищі. Тепер-же її становище буде значно облекшене, бож вона виступатиме в одному фронті з польськими радикалами, які зрепіть думають про „приязні відносини і співпрацю з українським населенням".

Виборчі горосколи.

У варшавських політичних колах уже тепер говориться про виборчі успіхи і вислідн. На високий тон настроєні є „санатори". Вони переконані, очевидно на основі адміністраційних реляцій, що їхній „Безпартійний бльок співпраці з урядом" осягне у виборах 100 мандатів, ППС буде змушена вдоволитися 45 мандатами (збереже стан посідання), „Визволєнє" 30, Хлопське Сторонництво 20, непольські народи 80, бльок християнської демократії і „Пяста" 70, „Католицько-народовий бльок" (вшехполяки і їх прихвостні) 40, монархісти 10.

Інакше оцінюють виборчі гороскопи песімісти. На їх думку ППС здобуде 80 мандатів, „санація" 30, „Визволєнє" 70, Хлопське Сторонництво 35, непольські народи 100, бльок христ. демократії і „Пяста" 45, „Кат.-народовий бльок" 60.

Поживем — побачим!

Хлібоїди і сельроби.

Державні листи зголосили вже хлібоїди і сельроби (офіціяльні). На хлібоїдській листі фігурує на першому місці д-р Сев. Данилович, на другому — Стовпюк. Їхня листа одержала ч. 6. В округах сподіються хлібоїди при прихильности адміністрації перевести найменше 8 кандидатів. „Санація" оцінює своїх союзників на 5 мандатів. Ількова, який так заслужився для польської держави, виступаючи в 1923 р. з відомою деклярацією в справі Сх. Галичини, невдячні „опікуни" копнули. Надії хлібоїдів є дуже рожеві. Думає, що дійсність зліквідує їх до зера. На один виборчий мандат треба пересічно 30—40 тисяч голосів. Сумніваємося, щоби навіть в станиславівському окрузі могли хлібоїди при допомозі всіх земних сил зібрати таку скількість голосів. Зовсім природно, що державна листа, в якій може партиципувати тільки партія, яка перевела своїх кандидатів у 6-ох виб. округах, матиме хіба актово-музеальне значіння.

На державній листі Сель-Роба, яка одержала ч. 8, на першому місці фігурує б. посол Маківка. Сумнівно чи вона матиме реальне значіння.

Сель-Роб-Лівиця і соціялісти-радикали збирають поки-що підписи для зголошення державної лісти. Як відомо, по постановам виборчої ординації державну лісту може внести партія за підписами листу може внести партія за підписами щонайменше тисячі виборців з двох виборчих округ. З огляду на те, що обі ті партії не мали послів і сенаторів у попередньому соймі і сенаті, змушені вони збирати підписи виборців.

Між східно-галицькими сіоністами.

В неділю (15. ц. м.) відбувалася у Львові нарада Партійної Ради східно-галицької сіоністичної організації. На нараді явилося біля 80 делегатів. Реферат про виборчу ситуацію виголосив д-р Райх. Після того розвинулася дуже жива і широка дискусія. Деякі делегати вказували на те, що не вважаючи на райхівську ультралояльність і поборювання виборчого бльоку непольських народів, уряд підставляє ноги сіоністам. В консеквенції деякі делегати домагалися, щоби скінчити з виборчим опортунізмом і приступити до бльоку непольських народів. Це домагання викликало оживлені репліки, що при східному темпераменті делегатів робило враження прямо бунту. На нараді прийшло до явного бунту. Двацять опозиційних делегатів покинуло салю нарад і перенеслося в інше місце, продовжуючи свої окремі наради. Висліду їх ще не знаємо.

Виборчий рух.

УГНІВЩИНА.

Дня 5. січня ц. р. відбулася в Угнові довірочна нарада членів партії УНДО і його прихильників при співучасти около 500 представників громад угнівського судового повіту. На порядку нарад була справа організації по селах комітетів для провірення виборчих ліст і пояснення виборчої ординації. Нараду відкрив інж. Корнило Целевич і на його внесок вибрано предсідателем п. Бродюка, господаря з Корчмина, а секретарем п. Воронку з Карова, студ. університету. По довшім рефераті, який виголосив інж. Корнило Целевич, вивязалася дискусія в якій забирали голос п. Рещетило Теодор, студ. мед., п. Теодор Мусій, управитель школи в Карові, п. Тимчина-Мирський, господар з Вербиці, п. Микола Дужий, студ. університету й ін. По ухваленню резолюцій, що всі солідарно підуть до голосування на лісту кандидатів Національного Обєднання, предсідник по короткій промові замкнув нараду.

Учасник.

РОГАТИНЩИНА.

В середу дня 11. січня ц. р. відбулася в Рогатині велика передвиборча довірочна нарада. На нараду прибули делегати 47 громад рогатинського повіту. Нараду відкрив д-р Семен Гладкий, адвокат в Рогатині і покликав до президії о. Сайкевича Василя з Васючина, Романа Дмитра, селянина з Лучинець і Ліщака Михайла, селянина з Залипя. Секретарював проф. д-р Дрогомирецький. Політичний реферат про положення українського народу в Польщі під теперішню хвилю, про значіння виборів до варшавського сойму і сенату, про найголовніші засади виборчої ординації, про бльок непольських народів і про кличі, під якими йде у виборчий бій Національне Обєднання виголосив головний секретар Обєднання Володимир Целевич. В дискусії забирали голос численні промовці, між іншим Михайло Ліщак, який говорив про поневолення українського народу і про кирницю роботу інтернаціональних українських партій, д-р С. Гладкий і о. Скасків, що порушили справу „Рільничого Товариства", при помочі якого польські дідичі хотять втягнути українське селянство в свої сіти й ін. Всі бесідники птятнували кирницю роботу радикалів, які розбивають одноцілий український національний фронт. Принято резолюцію в справі одноцілого національного фронту і наплятновано становище головної управи радикальної партії в тій справі. Зібрані одноголосно одобрили кандидатуру Стефана Кузика, директора Повітового Союзу Кооператив у Рогатині. С. Кузик подякував за довіря повіту і представив присутнім свій погляд на завдання української парляментарної репрезентації. Наради покінчив предсідник зазивом до праці, після чого присутні відспівали національний гимн.

ЛЬВІВЩИНА.

Ціле українське населення Підборець, пов. Львів, стоїть на політичній платформі УНДО і тому зараз по оголошенні виборів до сойму відбулася в Підбірцях виборча нарада, на котрій порішено притримувати реклямації та при виборах іти одним фронтом. Вибрано місцевий виборчий комітет, до котрого увійшли: о. Пилипець Петро, Бреадень Григорій, Бойко Теодор, Бойко Степан, Бачинський Теодор, Бойко Іван, Кузьма Петро. Ніяка хлібоїдсько-сельробівська партія не мала до Підборець доступу. Та від чогож продажні одиниці? Є у нас Іван Паробчак, Михайло Мельник і Петро Бреадень і ця славна трійця знюхалася зі сель-робом зі Львова. Цілих три дні сиділи вони у Львові, де їх годовано та приучувано до сельробівського кунштү. Одного з них, а то Івана Паробчака, призначили навіть на посла з львівського округа. Ця трійця разом зі сельробами зі Львова скликала на день 15. січня ц. р. передвиборчі повітові збори до Підборець. Як великою є нахабність сельробів, свідчить це, що збори скликано до салі читальні „Просвіти" в Підбірцях, хоча виділ ніхто про відступлення салі не просив. Шумно розплякатували сельроби свої повітові збори в Підбірцях по доокольчних селах, як Лисиничі, Мильшів, Пикуловичі і т. д., хоч все надармо, бо ніхто з доокольчних сіл не прибув на ті збори. На збори приїхало потягом в 15. год. зі Львова 2 делегатів сельроба: Пелехатий і Заяць (чи Пелехатий і Хам). Ще до приїзду сельробівських делегатів громадяни Підборець у числі около 400 людей заповнили гурмою читальняну салю і площу коло читальні. Коли явилися згадані делегати сель-роба зі славною трійцею з Підборець, хотіли силою вдертися до домівки читальні, але вже на площі перед читальнею підборецька молодь привитала їх кпинами, а відтак виперла їх всіх на вулицю, при чім делегати дещо навіть обірвали, а „пан посол" Іван Паробчак опинився аж в рові. Місцеві поляки зофірували відтак сельробам на збори салю своєї „Чительні", та тих зборів не було з ким відбувати, бо ніхто з підборецьких громадян на них не віщов. Одпак ця приязнь поляків до сельробів свідчить наглядно, в чию користь іде сельробівська „робота". Подивляти належить, як місцеве жіноцтво одною лавою атакувало сельробівських кирничників сніговими „гандгранатами", а дітвора одним сильним „гурра" провадила сельробівських делегатів через ціле село. До підборецьких громадян не мають доступу народні кирничники.

Місцевий.

Ново відновлена каварня „BELMONT" в домі Народної Гостинниці, Львів Косцюшка 1. віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по помірних цінах в окремій салі. 1252 3-15

ОДИНКА БУДЕ ВІДКЛИКАНА?

Варшава, 16. січня 1928.

Є чутки, що повстали непорозуміння і невдоволення в справі зголошеної санаційної лісти ч. 1. і тому говорять, що треба буде конче відкликати цю лісту, а зголосити нову. На новій лісті помістять ряд назвищ, які популярністю своєю притягнули би виборців.

МІН. СКЛАДКОВСЬКИЙ КАНДИДУЄ З ДВОХ ОКРУГІВ.

Варшава, 16. січня 1928.

Мін. вн. справ Складковський, який є на чоловому місці держ. лісти, буде, як зачувати, кандидувати з каліського й з одного сх. галицького округа.

ЛІСТА МОНАРХІСТІВ Ч. 11.

Варшава, 16. січня 1928.

В гол. виб. комісії зголошено держ. лісту кандидатів монарх. зорганізованої організації. Вона одержала ч. 11, а поміщено на ній сто кандидатів. Перші місця займають: проф. Парчевський, кс. Чаршевський, д-р Цихховський і д-р Ян Божимський.

ЛИТОВСЬКА ВІДПОВІДЬ.

Ковно, 16. січня 1928.

Прем. Вальдемарас вручив польському послові Тарновському відповідь на польську ноту. Тарновський виїздить завтра у вівторок до Варшави.

ТРОЦЬКИЙ ПРОСИТЬ ЗАСЛАТИ ЙОГО НАД ЧОРНЕ МОРЕ.

Варшава, 16. січня 1928.

З Москви подають: Троцький, якого заслано до Астрахану над Каспійським морем, вислав до центр. комітету просьбу, щоби його заслали до Сухуму над Чорним Морем, бо таповище підсоння шкідливе для нього і його семьї. Центр. Комітет поставиться мабуть на просьбу Т-го, прихильно, що деякі члени комітету осуджують Сталіна за надто строге становище супроти опозиції.

ППС. НА ВОЛИНІ.

Рівне, 16. січня 1928.

ППС. на зборах своїх делегатів у Рівному постановила не ставити на Волині власної виб. лісти й оставити своїм волинським членам вільну руку при голосуванні.

КАНДИДАТУРИ СВЯЩЕНИКІВ.

Львів, 17. січня 1928.

З митр. курії лат. обряду повідомляють, що арх. Твардовський не заявився ще досі в справі кандидування священиків до законодатних палат. Евент. заборона (як і в інших дієцезіях) торкалася би священиків, які вперше кандидують, і не відносилася до старих і досвідних парляментаристів.

ПАНАМЕРИКАНСЬКИЙ КОНГРЕС.

Льондон, 16. січня 1928.

З Гавани подають, що нині отворено там панамериканську конференцію. На її інавгураційному засіданні виголосив промову през. Куби Мачадо. Він сказав, що під панамериканізмом розуміється ділову співпрацю амер. держав. През. Кулідж підкреслив поступи амер. республик і зазначив, що Америка дала світові примір упорядкування спорів без ужиття зброї та що шанується суверенність малих держав. Перше засід. засідання конференції в середу.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією п. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
17-го, „Паганіні".
18-го „Токуюча Богиня" — премієра.
Початок 7·30 вечером.

Міський „Театр Новин":
17-го, „Незвичайний сеанс".
Початок 7·30 вечером.

Кіна.

„Аполльо": „Паризькі нетрі".
„Палас": „Веселі ночі над Секваною".
„Лев": „Казанова".
„Фатаморгана": „Море".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·30—8·88·00, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корона чеські 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, рум. лев 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·56—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·72·99, червінець 30·35—31·10.

Збіжжя.

Пшениця двірська 48·00—49·00, пшениця селян. 45·00—47·00, жито 38·50—39·50, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 32·25—33·25, кукурудза румунська 34·50—35·50, барaболі рафовані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох вікторія 55—60, горох польовий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 37·00—38·00, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—60, грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75—25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 88—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки ужиткові 1·50—1·60.

НОВИНКИ.

— **З нагоди 40-літніх роковин нашого щоденника** дістала редакція сотні привітних письм від численних українських установ і визначних громадських діячів з Галичини, Волині, Холмщини, Закарпаття, Буковини та з усіх осередків української політичної еміграції. Скромні розміри „Діла" не позволяють нам публікувати всіх привітів, а технічні причини не дають змоги на кожний з них зокрема відповідати. З уваги на те, просимо всіх наших прихильників, що прислали побажання та поздоровлення з нагоди ювилею „Діла", приняти нам шляхом найсердечнішу подяку з проханням, підтримувати наш орган, як і досі, морально і матеріально при допомозі передплати. Запевняємо, що „Діло" все буде чесно й гідно репрезентувати та боронити з усіх сил всеукраїнські національні ідеали.

— **Зміна в управі Т-ва „Дністер".** Надзірна Рада Товариства Взаїмних Обезпечень і Кооперативного Банку „Дністер" іменувала завідуючим директором Товариства п. **Ярослава Колтуняка** на місце д-ра Стефана Федака, який задля підірваного здоровля на власне бажання перейшов на емеритуру, оставши надальше радником Товариства.

— **Обурені й переляканi.** В неділю 15. ц. м. відбулося у Львові віче молодих вшехполяків у справі виборів. На це віче скликували великі афіши, розліплені по цілому місті, в яких м. і. зазначено з обуренням, що українці сягають по одна

мандат зі Львова, а це, мовляв, гронить польськости столиці краю. На свому віçу, яке вийшлося до католицько-народовим блоком, поширюючись при цьому на відомий лист польського епископату, був виголошений і спеціальний реферат про українську небезпеку у Львові у звязку з виставленням українські кандидатури з нашого міста. Референт з огорченням і зі страхом говорив про зріст українського елементу у Львові й накликував до послідовної боротьби з українцями. — Наше громадянство повинно тим сильніше й щукліше обєднатися біля Народньої Організації українців м. Львова й допомогти їй у її великій праці для здобуття українського мандату у Львові.

— **Злодії в оо. Василіян.** До поліційних арештів у Львові відставлено Володимира Метельського, Володислава Камгона, Теодора Бойду, Казимира Данилюка і Михайла Сидзейчевського за крадіж вин з пивниці оо. Василіян при вул. Жовківській ч. 38.

— **Бандитизм на провінції.** Пишуть нам: В ночі з 10. I. на 11. I. в годині 1-ій два якісь замасковані бандити пробували вибити діру в мурованім будинку нової школи в Ключеві Великім, пов. Печеніжин, але остаточно цю роботу залишили, а самі виймили шибу одну і другу у вікні і так дістались до помешкання учителя п. Івана Одішинського, де кинулись один на учителя, а другий на його жінку. На їх крик сполошились і втікли, не зробивши жадної шкоди господарям.

— **Смертні засуди.** Майже одночасно виконали в Німеччині та Америці смертні засуди, на які загал був приготований від довшого часу. У державній пруській вязниці Плецензее положив голову під гільотину Бетхер, убивник графині Ламбсдорф і 9-літньої дівчинки. Ошие як злочинця схопили помічники ката, кинули його на лавку і як його голова хутко відлетіла від удару сокири — такий осоружний, що важко його повторяти. Ще страшнішою була сцена виконання засуду на пані Снидер у Ню-Йорку і її любку Грееві, що до спілки вбили чоловіка Снидерової. Снидерова попрохала, щоби могла умерти у своїй шлюбній сукні, але їй відмовили. Цікаве, що шість жінок зголосилось добровольцями, виявивши охоту вмерти за неї! Снидерова посаджена на електричне крісло малощо не збожеволіла від жаху і почала нелюдським голосом молитву. Навіть урядовці, що звичайно є присутні при таких засудах не могли видержати виду цієї сцени. — У Вінніпегу цьогож дня повісили за 24 злочинів т. зв. чоловіка-горилля Карла Нельсона.

— **Царський герой.** Князь Юсупов, убийник Распутіна, не відійшов далеко від того, якого вважав своїм обовязком убити із „патріотизму". Він утік цими днями із Парижа в Базель, перед поліцією, яка дістала проти нього багатий матеріял. Князь має на своїй совісти дві молоді жертви: давніше звів якусь малолітну дівчину, тепер сина визначного французького політика. Подробиці справи не [illegible] ще до паризької преси тому, що батько не хоче підривати свого доброго імени та руйнувати майбутности синові. Юсупов приїхав у Францію кілька літ як дуже багата людина, бо встиг вивезти свої дорогоцінности. Він жонатий із великою княжною Іриною, донькою вел. кн. Олександра Михайловича. Кілька літ тому він відчинив у Парижі великий кравецький сальон, в якому працювало кільканадцят осіб. Він зробив це не з конечности прожитку, а для „золотого" інтересу. Ще один причинок до атмосфери російського царського двора!

— **Рекорди.** Виборчий рекорд хоче здобути Мекленбург. На 110.000 мешканців він має 14 політичних груп, що йдуть до виборів із власними списками. — В Азербейджані продають на базарах оселедці, які лежали в бочках ще від 1918 р.: „біднота" каже, що вони зовсім добрі для ужитку. — Із Єрусалиму прийшли вістки, що там появився якийсь молодець, який називає себе „месією" і виступає як такий. — У Ню-Йорку почалась лицитація одної із найбагатших мистецьких збірок пані Уілям-Сольомон; за один день продали там предметів на 2 міл. дол. — За 1927 р. у Ню-Йорку померло від нечистого алькоголю 1770 осіб. — Член гахисту в Константинополі Варо Ага, що має 155 літ має намір розвестись із своєю 66-літньою жінкою, щоби оженитись із молодшою. Виходило би, що мужчина маючи 90 літ більше від жінки таки замолодий для неї... в Туреччині.

— **Архів живих голосів.** „Красная Газета" повідомляє, що інститут історії мистецтв почав творити архів „живих голосів" найвизначніших поетів і декляматорів. До цього часу цей інститут зібрав уже єдину в своїм роді колекцію 200 записаних голосів. Є між ними такі російські поети як Блок, Брюсов, Белий, Ахматова, Єсенін і чимало російських і чужинних акторів.

— **Боротьба з пережитками звичаїв.** У кодекс СРСР увійдуть нові статті, що торкаються „боротьби з пережитками родового побуту" на території таких автономічних республик: Дагестанської, Кримської, Башкирської, Бурято-монгольської, Казакської, Чуваської, Кіргізької і деяких племен Сибіру. Касується тими статтями: „плата за голову" себто відшкодовання, яке платить убивець або його кревняки родині вбитого, щоби вони зріклись помсти; викуп за наречену („калима") себто примус, що куплена жінка мусить вийти заміж, а коли не хоче, тоді родина дозволяє її пірвати.

— **Проказа в Парижі.** Франц. професор Жансельм, що завідує шпиталем у Сен-Люї подає до відома, що у Франції істнує ще приблизно 600 прокажених. Із них 150 ще лікується в Парижі. Та не всі вони на кліниках і в шпиталях. Деякі з них ходять свобідно по світі. Щастя, що імовірність зарази від них невелика. Проказа від середновіччя виродилась і так ослабла, що в деяких випадках рівняється щодо своєї небезпеки екземі. Та ті, в яких проказу ствердили, мусять іти до спеціяльних бараків шпиталя Сен-Люї, який коштує Париж мілїон фр. Прокажені настільки ізольовані від світа, що за 30 літ був тільки один випадок перекосної зарази. Там вони замкнені на все життя; їх надуга невилічна. Єдині живі істоти, яких прокажені бачуть — сторож, що передає їм їжу і лікар, що відвідує їх раз на два тижні.

— **Жебраки-капіталісти.** Відень дивує чужинців скількістю жебраків на вулицях. Прохачі милостині значно зросли у важкі хвилини економічної кризи після розпаду Австрії. Віденська поліція бореться віддавна із жебраками, які стали ними не з нужди, або заробивши поважну суму гроша не хотіли покинути своєї професії. Цими днями арештували якусь старушку в лахміттях. Штадт, що прохала хліба переходячи з крамниці в крамницю. Обшукавши її, найшли при ній 2.000 зол. і книжку щадничої каси на 8000 зол. Ця старушка приїхала кілька літ тому... з Галичини, де має свій дім.

— **Р...ний процес.** У Льондоні почнеться процес на такім тлі, що може цікавити не тільки юристів, але й дентистів і всіх, що хотять женитись: садівник Д., старий парубок захотів на старість подружого щастя. Але заки вженився вже вустріло його мале нещастя. Ідучи автом вударився в вантажним возом і повибивав собі останні дорогоцінні зуби. Дентист порадив йому зробити штучну челюсть. Та що шлюб мав бути ось-ось, дентист зробив покищо тимчасову вставку, кажучи, що вона буде держатись як правдива. За два дні „молодий" мав блискучі, нові зуби. Перед шлюбом був великий обід. Між гістьми був гуморист, який сипав знаменитими анекдотами. „Молодий"-старий так щиро почав реготатись, що йому вилетіли з губи штучні зуби просто на стіл. Наречена зомліла; шлюб пропав. Епільог подружа закінчиться в суді: кандидат на мужа домагається від дентиста 10.000 фунт. відшкодування за моральні та матеріяльні втрати спричинені його поганою роботою. Будь ласка: рішайте, хто винен?

— **Світова всячина.** Поважно занедужав болгарський цар Борис. — Нім. посол в Америці Шурман зорганізував збірку грошей на університет у Гайдельберзі і зібрав досі гарну суму: 280.000 дол.! — Над Будапештом і околицею пройшовураган, який позривав із домів дахи та рини і ранив відломками шиб багато осіб. — Карний суд у Штутгарті засудив на 100 днів вязниці і 2000 мар. кари соціял-демокр. журналіста за образу Райхсвери. — Нім. націоналістичні студенти в Кіль обкидали яйцями в театрі франц. балерину. — У шахових міжнародніх змаганнях у Гестінгс (Англія) перше місце здобув віденець Тартаковер, друге мадяр Штайнер. — Поважно занедужав сеніор англійських письменників Томас Гарді. — Москва повідомляє офіціяльно, що в Одесі відкрили убийників італ. консуля Коціо. — У Штутгарті повісився вязень засуджений на досмертну вязницю, залишаючи письмо, де каже, що воліє смерть. Від 15-го січня Москва заводить на ткацьких фабриках 7 і пів години робочого дня: ця реформа дасть змогу прийняти нових 17.000 робітників. — На азійськім кордоні сніговиця похоронила біля містечка Альмаата (Верное) 70 осіб. — Застрілився чеський журналіст і письменник Тесноглідек, що одержав державну нагороду за свої повісти.

Найбільша фабрика килимів Хамули має свій склад при площі Трибунальській 1.

За українську школу.

Підсумки шкільного плебісциту.

(Заклик „Рідної Школи".)

Взиваються Кружки „Рідної Школи", Плебісцитові Комітети і поодиноких громадян що займалися шкільним плебісцитом, щоби найдалі до кінця січня 1928 р. надіслали до Правної Оборони при „Рідній Школі" у Львові, Ринок ч. 10, II. пов. ось такі дані зі своїх громад своєї области: 1. Повіт . . . . . . 2. В котрих громадах переведено плебісцит? 3. Кілько деклярацій внесено за українською школою та за скільки дітей? 4. Якщо не внесено деклярацій, то з якої причини? 5. Чи були переполни, які саме і чи та як їх усунено? 6. Замітки.

Тих даних безумовно з кожної громади всіх повітів потрібно доконче до кінця січня 1928 р. до дальшого ведення оборонної акції в справі українського шкільництва на українських землях під Польщею. Спізнені і неточні відповіди спинюють цілу акцію. Тому прохаємо своєчасно надіслати точні зіставлення.

Правна Оборона при „Рідній Школі" Львів, Ринок ч. 10. II. п.

Листи до Редакції.

ЗАЯВА.

Тому, що дня 12. ц. м. на передвиборчих зборах у Стрию, **на яких мене не було,** поставлено через непорозуміння мою кандидатуру до сойму, щоб не ширилось баламутство, яке шкодить загальній справі, отсею дорогою подаю до відома громадянам Стрийщини, що **я не кандидую.**
Михайло Білик, учитель гімназії в Стрию.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу Вас не відмовитись в уміщенні у Вашій газеті отсього мого повідомлення:

Щоб покласти кінець ріжним безпідставним поголоскам про мою участь у політичному та громадському житті на Волині, отсим стверджую, що я ні в якій організації, чи то партійній, чи то громадській в останніх кількох місяцях — себто з часу, як почалась виборча гарячка — ніякої участи не беру. Взагалі до ніякої політичної партії не належу і кандидатури своєї на посла не виставляв і не виставлю.

Микола Устимович Багриновський,
адвокат.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Філії „Просвіти" в Тернополі відбудуться **дня 2. лютого в год. 11.** передпол. в салі Міщанського Брацтва вулиця Острожського. Порядок нарад звичайний. — За Виділ Філії „Просвіти": Іл. Брикович голова, Д-р Постритач Остап секретар. 1293

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ прецезійні направляє і дешево продає **Юліян Домбровський — Лев Розважевський** Львів, Готель Жоржа, Академічна 2. Біжутерія, також срібло власного виробу. — Догідні умови. 110 з 18—?

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 53—?

РОБІТНЯ суконь „Люцини" Миколая ч. 18/I п. приймає всякі замовлення перерібки. 1186 6-10

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 зол. в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 9-10

БУРСА „Рідної Школи" Львів, Хшановської 9 пошукує негайно доброї газдині-кухарки. Зголошення: Управа Бурси 1248

ФОРТЕПЯН добрий до науки продам за 1200 золотих. Глибока 14, Благодір. Лише від 1—3 в полудне. 1285

АДВОКАТ д-р Сафір в Тлустім глядає самостійного, спосібного конціпієнта. Рефлектуючих просить о прислання условин і референцій. 1204 7-7

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганак. Пілсудського 21, I. п. 1201 8-10

МОЛОДА гарна (до 30 років) жінка, зі значними грішми бажана спільником — гарної вдачі молодого освіченого фахівця в цікавому дохідному (єдиному українському інтересі). Зголошення під „Спілка" до адміністрації. 1281 2-3

УЧИТЕЛЬКУ до дітей з I. народньої кляси, негайно прийме Парохіяльний уряд в Лютовисках коло Устрик. 1-?

ЗДІБНИХ подорожних до продажі рільничих знарядів за доброю провізією пошукує поважна фірма. Листи під „Глоб" до бюра денників Бухштаба Львів Ягайлонська. 1200

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Переєвітлення Рентґеном** 7—24

Подяка.

Церковна Рада парохіяльна в Калуші складає сердечну подяку **п. Іванови Чмілеви різбареві в Болехові** за артистично виконану роботу „Іконостасу" в нашій церкві і поручає його священству в Архиєпархії. — За церк. Раду парох. о. Волод. Тисовський парох, Василь Дідошак, Петро Добрянський члени парохіяльної ради. 1296 1-3

ПОДЯКА.

По важкій недузі, неумолима смерть забрала дня 9. грудня 1927 Найдорожшого мені Мужа, а дрібним дітям Тата, бл. п. Михайла Колодницького, управителя школи в Крогульці, повіт Копичинці. У тім страшнім горю спішили нам з порадою і потіхою найближші сусіди Вп. Панство Кисілевські і Кіндзелеські та Вп. Учительство недалекого села Васильковець. Вони усі і в часі найтяжшого скопу, як і по смерти нам Найдорожшого не відказали свого труду-помочи, а ще більше правдиво приятельської розради. За отсе і почуваємося до обовязку зложити їм хоч цею дорогою щиру і горячу подяку. Крім цего щиро дякуємо Вп. Учительству, що дуже численно поспішило з відданем послідної прислуги Покійному. Глубока наша дяка і Всч. Духовенству, котре мимо недільної праці станули рівнож чисельно до відправлення похоронів, а саме: о. совітнику С. Шанковському з Нижбірка нового, оо. парохам: І. Дриковечеви з Кривенького, Т. Раченкови з Гусятина, А. Малиновському з Чабарівки, Томашівському з Коцюбинець, Н. Кисілевському з місця і о. катехитові Чорнякові з Копичинець. Особлівша наша подяка за надгробні прощальні промови, Всч. о. Кисілевському як пароховій, Вп. директорови Сеньському від українського учительства з повіту і Товариства „Взаїмна поміч українського учительства" зі Львова, Вп. директорці Піськевичівні як відпоручниці польського учительства, Всч. о. А. Малиновському, як делегатови Народного Дому „Воскресення" в Копичинцях, Вп. д-рові І. Завалякутови з Гусятина, як відпоручникови Повітового Союза Кооператив в Копичинцях яких то інституцій був Покійний від ряду літ членом Надзірних Рад, а вкінці Вп. п. В. Шматови з Кривенького, котрий прощав Покійного іменем бувших старшин УГА. Неменша наша дяка і хорови з Гусятина, якого учасники, мимо сильного морозу, далекої дороги, прибули, щоби своїм сумним співом звеличати сумний похоронний обряд. Щиро дякуємо Управам Народного Дому і Повітового Союза Кооператив в Копичинцях за виготовлення посмертних оповісток і сповіщення о смерти Покійного копичинецького громадянства, котре дуже чисельно прибуло на похорони. За громадну участь в похоронах дякуємо і місцевому громадянству, відпоручникам читальні, кооперативи, церковним братствам і шкільній молоді, яка рівнож мимо пекучого зимна, поспішала сказати своєму учителеви послідне „прощай"!

Софія, жена, Ромцік і Галя, діти.
В Крогульци 30. XII. 1927.

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

125 **Ціни приступні — сплата ратами.** 64—?

Ч. 13 (11.267). Львів, четвер 19. січня 1928. Opłata pocztowa zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·30 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перевибори рад відложені.

Львів, 18. січня 1928.

Рік-річно відбувалися на Радянській Україні перевибори рад зимою. Звичайно протягалися вони до кінця лютого або до половини березня. І цього року теж відбувалася інтензивна підготовка до перевиборів. Аж нагло дня 5. січня ц. р. постановила президія всесоюзного центрального виконавчого комітету рад в Москві відложити перевибори рад аж на слідуючу осінь. Іншими словами названа президія рішила продовжити мандати теперішніх рад малощо не на цілий рік. Досі цього в Радянському Союзі не бувало, бо ради перевибирали там щороку, не зважаючи на те, що входили до них з „вибору" все ті самі люди.

Якаж причина цього розпорядку, який будьщобудь стоїть у яркій суперечности до всеї дотеперішньої конституційної практики більшовицьких державників? З офіціяльного органу харківського уряду довідуємося, що тих причин богато. Одначе всі вони натягнені та занадто штучні. Першою з них малаб бути та, що X-тий всеукраїнський і XV-тий всесоюзний зїзди рад значно поширили компетенції сільських і міських рад, а 2-а сесія ВУЦВК-ту з листопада 1927 р. наложила на них богато нових обовязків, яких вони досі не тільки не вспіли виконати, але не були в силі з ними навіть як слід познайомитись. Отже ця обставина повиннаб хіба промовляти якраз за перевиборами, бо нововибрані ради также як і теперішні мусітимуть з тими новими обовязками і поширеними компетенціями щойно знайомитись. Другою причиною відсунення перевиборів має бути та обставина, що в теперішньому часі відбувається багато „кампаній", які утруднювалиб перевибори рад. До таких „кампаній" належать: перевибори комітетів незаможних селян, селянських товариств взаїмодопомоги, селянських будинків (сельбудів), тобто сільських комуністичних читалень, а далі перевибори управ у кооперативних установах і накінець закінчування „важкої роботи" при зборі єдиного сільськогосподарського податку.

Та є між причинами й такі, що мають наскрізь неполітичний а радше географічний характер, а саме кліматичні умови. Вже перед постановою з 5. січня відложив був Центральний Комітет СРСР перевибори на Сибірі до осені з кліматичних причин. Цього року поставили — як бачимо — кермуючі московські комуністичні кола успіхи перевиборів у залежність від кліматичних умовин. Досі цього вони ніколи не робили. Хоч усі вичислені згорі „кампанії" відбувалися рівночасно з перевиборами до рад. Офіціяльний орган харківського уряду „Вісти" наводить ще один мотив пересунення перевиборів, а саме:

„ради щойно склали свій бюджет і вступають у найбільше відповідальний бюджетовий період практичного оформлення й забезпечення успіху видаткової й прибуткової частини бюджету. Відривати їх тепер на тревалий час на вибори — це значить поставити під певний удар головні фінансові заходи на місцях".

Це міркування булоб може й зрозуміле, якби такої практики переривання реалізації бюджету в зимові місяці на час перевиборів не було минулими літами. Тому цього року такий мотив не зрозумілий.

До всіх наведених у горі причин наводить ще одну, але зовсім до попередніх неподібну офіціяльний орган ЦК КП(б)У харківський „Комуніст":

„Пересунення речинця виборів — пише він — є вислідом потреби встановити єдиний речинець перевиборів рад у цілому Союзі. Це виразно зазначує в постанові ЦВК СРСР і має цілковиту рацію. Союз Радянських Соціялістичних Республик так збудований, що **всі союзні республіки є складовою частиною** (єдиної неділимої! — хотілось вирвати! — Ред.) **єдиного радянського, соціялістичного державного організму...** Єдиний речинець виборів активізує увагу радянської суспільности цілого союзу до виборів, дозволяє обмінятися досвідом та дає змогу єдиним робітничо-селянським фронтом виконати одне з найважливіших завдань у нашому радянському союзі".

Отже уніфікація всеї виборчої акції на терені цілого Рад. Союзу є головною причиною пересунення перевиборів. Очевидно, що уніфікація перевиборів має без сумніву за завдання підготовити тим більшу політичну та правнодержавну уніфікацію „союзних" республик, як членів „єдиного державного організму". Коли пригадаємо собі минулорічні заміти московського центра проти виборчих результатів з нагоди перевиборів рад на Украні, тоді зрозуміємо весь укритий зміст прав дивних мотивів уніфікації виборчої акції в одному часі та в одних московських руках. Між замітами, які висували минулого року передовсім опозиціонери (тоді ще не викинені з партії!), найважнішими були ті, що в наслідку перевиборів осадовилися в сільських радах на Україні переважно кулаки і націоналістичні українські „контрреволюціонери". Цього року Москва не бажала до того допустити, а тому відложила перевибори на осінь, щоби цей промежуток часу використати для чистки теперішніх рад від небажаних елементів, а потім уже провести все, що потрібно для влади. Чистка відбудеться на основі відповідних постанов радянської конституції, що надають виборцям право відкликувати „негідних" представників з рад.

Але всеж і те не вичерпує ще всіх причин ломання власної конституції. Бо найважнішою треба вважати ту, що теперішня всевладна більшість компартії є в розгарі боротьби з опозицією. Опозиціоністів масово висилають у найдальші закутини Сибірі, не оглядаючись ні на клімат, ні на бюджетові чи інші огляди. Доки цей процес чистки европейських республик Рад. Союзу від опозиціоністів не покінчений, доти недоцільно робити перевиборів. Не даром-же першим був т. зв. ленінградський край, в якому пересунули речинець перевиборів на осінь ще перед приняттям загальної постанови про те. Ленінград є здавна гніздом опозиції також як Москва у своїх робітничих дільницях. Перевибори, якщо вони відбувалисьби тепер, далиб змогу не одному опозиціоністові висунутися зпід бистрого ока вірних чекістів Сталіна, а неодному допомоглиб попасти і в раду а звідси далі до окружного виконкому і т. д. Це не відповідалоб інтересам теперішнього правління, а тому із тих мотивів зрозуміле пересунення всеї виборчої акції на терені цілого Союзу аж в осени 1928 р.

Харківські урядові „Вісти" висувають з уваги на всі актуальні тепер „кампанії" в партії істнуючим радам дуже конкретну програму діяльности, з якою під кінець не від речі буде познайомитись. Вони мають: допильнувати усіх господарських кампаній, як і громадських, що повинні стати одною з форм підготовки до перевиборів; перевести в цілости збір єдиного сільськогосподарського податку та скріпити т. зв. хлібозаготовчу кампанію і на кінець: звернути якнайбільше уваги на виконання декрету уряду про самообкладання людности, як одного із засобів поширення фінансової бази сільських рад, щоби задовольнити безпосередні потреби селянства. Ось і всі ті скромні завдання самодопомоги і самоспасення населення і комуністів.

З українського Закарпаття.

З діяльности Т-ва „Просвіта" в Ужгороді.

Ужгородська „Просвіта", що є центральним освітнім товариством на ціле Закарпаття, скликала на день 22. січня ц. р. свої річні загальні збори до міста Мукачева. Статути „Просвіти" приписують, що кожні загальні збори Т-ва мають відбуватися в іншім місті Закарпаття, тому на цьогорічні збори головний виділ вибрав Мукачів. Ще донедавна Мукачів уважали централею протинародного руху, але в останніх часах, завдяки праці кількох свідомих одиниць, заложено там читальню „Просвіти", а також філію, яка вже веде успішну діяльність в околицях Мукачева, закладаючи все нові читальні. Вибір Мукачева на місце зборів „Просвіти", де зїдуться делегати з цілого краю, є щасливою ідеєю, бо таким чином мукачівська філія дістане моральну підтримку у своїй тяжкій праці.

Не зважаючи на всякі труднощі морального й матеріяльного характеру, „Просвіта" на Закарпатті працювала в рр. 1926 і 1927 по своїм силам у всіх ділянках приписаної статутом діяльности. Найбільше труднощів було з видавництвами (повна відсутність матеріяльних засобів) і тому вийшло таке, що коли в 1926 р. видано 24 книжки у 81 аркушах, то в 1927 р. видано тільки 2 книжечки і „Науковий Збірник" — разом на 18 аркушів друку. Музей Т-ва виказує постійний зріст і збогачується з року на рік, таксамо й бібліотека, що має вже понад 6.000 томів і з успіхом обслуговує головно шкільну молодь. Театр, не зважаючи на перепони і важкий матеріяльний стан, дає дальше вистави для широких кругів і для шкіл головно на провінції.

Щодо читалень „Просвіти", то їх є тепер на Закарпатті 150. В минулому році основано нову філію Т-ва в Мукачеві і понад 10 нових читалень та підготовано до основання поважну скількість нових читалень. При читальнях є 44 аматорні драматичні кружки і 21 хорів. Крім того ужгородський „Руський Національний Хор", якого концерти тішаться все великим успіхом, має по селах 15 своїх хорів.

Щоби дати Т-ву сильну матеріяльну основу, головний виділ роздобув дозвіл на кіно і вплатив позичку на будову кіна, в заразом на будову „Народнього Дому" в Ужгороді. Прихід з кінових вистав піде на сплату затягненої позички і таким чином Закарпаття дістане поважне майно в формі великого дому в своїй столиці, в якому буде велика саля на вистави і сходини, бібліотека, музей і т. д. Розуміється, що часть доходу піде також на поширення освітньої праці, вокрема на видавництво відповідної літератури для народа. Слід зазначити, що на будову „Народнього Дому" в Ужгороді ведеться також грошева збірка між закарпатськими українцями як у краю, так і в Америці. Головний виділ Т-ва „Просвіта" в Ужгороді задумує довершити будову „Народнього Дому", що має бути памятником воскресення Закарпаття, в можливо найкоротшому часі.

Річна членська вкладка до ужгородської „Просвіти" виносить тільки 10 ч. к., а й вона в потребі може бути знижена.

Перед виборами.

Усталення національних кандидатів на Львів.

В понеділок 16. січня ц. р. відбулася в салі „Бесіди" в присутности повної старої зоні довірочна нарада Українського Народнього Виборчого Комітету на місто Львів, скликана екзекутивою в ціли остаточного усталення кандидатури від українського населення Львова. Проводив обрав голова Українського Народнього Виборчого Комітету о. **Леонтій Кунинський,** секретарював п. Роман Зубик. По відкриттю наради дав проводник слово п. **Евстахієви Ігнатови** для зложення звіту з діяльности екзекутиви. Короткий, рівний звіт представляв вибрання проще екзекутиви на перший місяць її діяльности. Потворення дільничних і станових виборчих комітетів та допильнування справи реєстрації не два головні завдання, які довершила екзекутива. Звіт принято до відома без дискусії.

Приступаючи в черги до другої точки наради: **усталення** українських кандидатур на місто Львів, проводник наради ствердив, що збори, як з формального так і річевого боку є компетентні вирішити ту справу. Число, а передовсім склад наради, в якій беруть участь поруч представників міщанства та інтелігенції також представники робітництва, поруч членів головного Народнього Виборчого Комітету, представники усіх львівських дільниць, — дають запоруку, що висунений на нараді кандидат найде підтримку в усіх шарах виборців

[illegible]

Pr. 11/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 398 45 Dz. u. p. dokonane dnia 0. stycznia 1928 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 7. z dnia . . stycznia 19.8. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł wstępny do słów: „swoich ponarodow" . . . w treści swej zawiera w sobie znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechnienia tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów dnia 14. stycznia 1928 r. Mayer

і на цілому просторі Львова і тому вони вже учасників до висування кандидатів якіб були дійсно гідними представниками столиці наших західних земель.

Голова Народньої Організації Українців м. Львова Березовський Амброз подає до відома, що екзекутива Українського Народнього Виборчого Комітету маючи на увазі, що вибір українського посла зі Львова вимагає якнайбільшої солідарности українців у Львові, рішила в першій мірі зробити старання для створення одного виборчого фронту у Львові і тому висувала компромісові кандидатури, як п-ні Малицької Конст., д-ра Старосольського Вол. і д-ра Евина Фишина. Коли ж мимо усіх старань, до порозуміння не дійшло, а вище названі особи відмовилися від кандидатур, вирішено на останнім засіданні екзекутиви дня 11. січня ц. р. скликати ширшу нараду для остаточного вирішення справи. Зі свої сторони ставить екзекутива під розвагу зібраним на кандидатів особи: о. **Леонтія Куницького і д-ра Марітчака Олександра**, як чолових кандидатів українського населення Львова.

Дальша дискусія відбулася в неприсутности обох намічених кандидатів під проводом голови Народньої Організації Українців м. Львова А. Березовського. Ряд бесідників обговорював ще раз справу одного виборчого фронту, коли ж однак виявилося, що інші партії без порозуміння з Українським Народним Виборчим Комітетом справу кандидатур уже перерішили, внескодавець (радн. Рак) відкликує своє внесення щодо робления дальших заходів в цілі висунення компромісових кандидатур, а збори однодушно ухвалюють кандидатуру о. прал. **Леонтія Куницького**, котрого запрошують зібрані з поворотом на салю нарад, витаючи гучними оплесками. Дякуючи за довіря зазначує о. пр. Куницький, що завданням його праці буде скріплювання нації в усіх проявах її буття і в усіх ділянках істнування. Особливож буде він працювати над обєднанням під одним національним прапором усіх верств громадянства, зокрема ж міського робітництва.

В дальшій нараді обговорено дальші три місця виборчої листи. З ряду пропонованих осіб вибиваються кандидатури робітника пп. Олексина Івана, Березовського Амброза і п-ні Макарушкової Евгенії, які в тімже порядку рішено одноголосно помістити на виборчій листі. Справу назначення чотирох заступників передано екзекутиві з бажанням, щоби добір осіб перевела в повною розвагою. Нарада що тривала поверх 3 годині закінчилася о год. 10 вечір.

Тінь Вельопольського і Баденія.

У звязку з виборчою добою варшавський „Роботнік" пише:

„Недавно писали ми, що над польським життям зависла „тінь Вельопольського", що політика польської держави від часу травневого перевороту пішла по лінії вказівок, які голосив „залізний марграф": „для поляків" можна ще щось зробити, з поляками — ніколи!" „Тінь Вельопольського" — це небезпека для збірної самодіяльности краю. Але ще небезпечнішою є „тінь Баденія", того керманича долею Австрії, що створив школу, як „робити вибори" при допомозі адміністраційної машини. Бадені здеморалізував державне життя Австрії на довгі літа. А новітна держава не може істнувати без свідомої, творчої, активної горожанської волі, щоби її підтримати. Вибори „роблені" старостами і воєводами — то смерть демократії, то глибоке, до основ сягаюче захитання віри робітничої класи, що на демократичному шляху можна осягнути побіду. Тому вдаряємо на тривогу!"

Коли „Роботнік" вказує на „роблення" виборів старостами і воєводами, то що моглиб сказати ми на цю тему. Божжи адміністраційна активність проявляється головним чином на „кресах". Тут, до гігантних розмірів виростає „тінь Баденія".

Кандидатури священиків.

Польську пресу сколихнула в останніх днях вістка з Риму, переслана телеграфічно кард. Глєондом до Познаня, немов-то в Польщі буде проголошена заборона виставляти священичі кандидатури. Преса, що підтримує уряд, із вдоволенням повитала цей розпорядок як незвичайно розумний, бо — мовляв — священики потрібні є в душпастирстві.

Та така заборона, видана спеціяльно у відношенні до території сучасної Польщі, не малаб свого оправдання. Бо коли Рим дозволяє кандидувати священикам німецьким, мадярським чи іншим, то чому мав би обмежувати громадянські права католицьких священиків на території сучасної Польщі? Коли в Австрії священик кермує політикою на становищі державного канцлера, то чому на території Польщі не мав би він бути звичайним послом? Тому й загальна радість про стримання священиків від кандидування і повернення їх енергії й праці на основну їх ділянку є щонайменше передчасна. Досі так справа стоїть, що кандидатура священика залежна є від дозволу його ординарія, епископа, що виконує повну юрисдикцію в даній дієцезії. З польсько-латинських епископів досі заборонив священикам кандидувати до сойму і сенату віленський архієпископ Ялбжиковський, познансько-гнезненський архієпископ кард. Глєонд і „кресовий" епископ Пшездзецький. Інші польсько-латинські ординаріяти ще не видали відповідних заборон. Зновуж львівський польсько-латинський арх. Твардовський на поставлений йому в тій справі запит заявив, що він не займався ще тим питанням просто тому, що досі **ні один польський священик не зголосив своєї кандидатури в його ординаріяті**. З дотеперішньої поведінки польсько-латинського епископату, який в дні 5. грудня 1927 видав був відомий лист в справі виборів, взиваючи своїх вірних голосувати на католицько-народову листу, можемо заключити, що в центральній Польщі будуть дозволені священичі кандидатури, а на західних і східних окраїнах вони будуть заборонені. І зовсім слушно, бо в центральній Польщі ніщо не погрожує католицькій церкві, а на „мішаній" території вона мусить вести боротьбу з протестантизмом, православям, ну — і греко-католицизмом. В центральній Польщі відсутність кількох чи кільканацятьох досвідних священиків (бо хіба тільки таких висилається до пірляменту) не буде помітною, зате не можна допустити відсутности хочби кількох випробованих священиків на „загрожених" областях.

Поведінка латино-польського епископату повинна зродити багато думок і в наших владик. Чи ми такі багаті на досвідчених священиків, щоби їх відривати від почесної душпастирської праці і притьмом пхати в соймовий казан?

Розбиття серед білорусів.

В польському таборі, особливо на „мішаній" території, розвиваються і поширюються консолідаційні змагання. Найрізнородніші польські чинники, уряд, церква, громадянські установи, визначні представники науки й літератури, суспільні діячі співпрацюють в тому напрямку. Зате ті самі чинники в рівній мірі впливають на розвал серед непольських народів. І ми бачимо нечуване розбиття серед жидів, серед українців, серед білорусів і навіть серед 150-тисячного литовства. Одні німці сяк-так оберігли себе перед розвалом, поділившись на два табори, з яких національний йде з блоком непольських народів, а соціялістичний з ППС.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, відживляючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській маляґі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кжиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr. M. Krzysztoforski Tarnów. 18-7

Найбільше розбиття поруч українців і жидів проявляється серед білоруського громадянства. Його можнаб порівняти хіба з тим нечуваним хаосом, що панує на нашій Волині. Найсильніша партія „Білоруська Громада" нині в румовищах. Останки її ведуть животіння нелегальної групи, гармонізуючи свою діяльність з Комун. Партією Зах.Білоруси Органом „Білоруської Громади" є тижневик „Право Праці". Більш правою є „Селянська Білоруська Партія" під проводом Яна Станкевича з органом „Народ". Є вона мало чисельна, а головну ролю грають в ній б. студенти празького університету. Ще більш на право маємо групу б. сен. Власова, яка вдержується підтримкою американських земляків. Є це група наскрізь самостійницька.

„Білоруська Громада" і „Селянська Білоруська Партія" йдуть до виборів спільно під фірмою „Білоруського Роб. Сел. Обєднання" (білоруський Сель-Роб!) Група б. сен. Власова виступає у виборах самостійно.

Національний білоруський табор складається з трьох партій: Білоруського Селянського Союзу під проводом б. послів Єреміча і Рогулі, Білоруської Християнської Демократії під проводом о. Станкевича і Білоруської православної демократії під проводом б. сенатора Богдановича. Всі ці три партії творять „Білоруський центральний зединений виб. Комітет", в якого склад увійшов зі своїми прихильниками також б. „громадівець" пос. Соболевський. Цей комітет входить в склад виборчого блоку непольських народів.

Дальше йдуть білоруські хлібоїди, а саме згуртовані в б. „Національній Раді" під проводом д-ра Павлюкевича (з органом „Білоруське Слово"), які тепер виступають під фірмою „Центрального загально-білоруського національного виборчого Комітету" і окремо Радикальна білоруська народня партія під проводом Умистовського, що входить в склад віленської „красної партії" (реґіональної).

М. ВОЗНЯК. 2)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Найближчий лист з 27. (15.) лютого приносив звістку, що цензура заборонила комедію Кониського „По вусам текло, да в рот не попало". Може „Зоря" надрукує її в своїй „Бібліотеці". Рівночасно посилав три глави третьої частини „Жука" й писав із приводу цього таке: „Почав я кінчити його, тай став; треба спершу роспитатися з Вами. Прочитайте, Добродію, оці глави тай напишіть, чи кінчать, чи ні? Я розумію, — коли кінчать, дак на те, щоб друковати". Тут і журився, де надрукувати докінчення „Жука", коли „Діло певно не прийме", а „Зоря" не матиме місця. Повідомляючи, що виготовив матеріяли про всі релігійні секти на Україні, признавався, що гадав писати про цю річ по великоруськи, але це даремна річ. Готов був написати для „Діла", коли це годитиметься йому.

В листі з 21. (9.) травня повідомляв Кониський, що київська громада забажала, щоб швидче надрукувати комедію „По вусам текло" й то у Львові. Друкувати треба зараз, скільки примірників Белей сам гадає, але не більш тисячки. На книжці поставити ініціяли О. Я. К. Правопис має бути „Діла". Пять примірників надрукувати на легшому папері, „щоб здатний був переслати в пакеті". Спродаж може візьме на себе адміністрація „Діла". Питав, коли у Львові є найбільше людей між 27. червня й 12. жовтня й що таке було в 50 ч. „Діла", бо з нього прийшов до рук Кониського „тільки перший лист, а другий цілком одірвано". Також бажав інформації, що це за Микола Галузенко, що подав у чч. 48—49 звістки про писання Кониського. В додатковому листі до цього прохав, щоб у кінці комедії чи де надрукувати: „Коштомъ Белея", а з початку книжки вклеїти невеличку картку „До читателів на Україні" з повідомленням, що ѣ = і, ô = ві, а саме щоб ѣ не читати по великоруськи.

На те відписав Белей 28. травня. Це перший з тих листів Белея до Кониського, які задержалися в одному зшитку з листами галичан до Кониського, що передав згаданий зшиток до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, де переховуються й листи Кониського до Белея й декого иншого з керманичів „Діла", збережені в архиві Белея, переданому так само до згаданої Бібліотеки. Ось лист Белея:

У Львові 28. л. мая 1884.

Високоповажаний Добродію!

Письмо Ваше я оногди получив і зараз не відписував тільки задля того, що не мав часу. „По вусам текло" зачнемо друкувати в друкарні Шевченка в понеділок слідуючого тижня, зробивши впередугоду дотично формату, паперу і складу. Манускрипт треба вперед переписати і я вже частину роздав між охочих. Через се не можна зараз начати.

Я також думаю, що цензура россійська пропустить Вашу комедію в Россію — і там для неї буде головний покуп, бо щоб Галичина богато еї закупила, — на те трудно числити. Історична штука драматична могла-б у нас більш числити на розкуп, як комедія. Але, як міркую з „Переписки Редакції" в „Зорі", „Ольга Носачівна" дісталась до „Бібліотеки Зорі" — ну і добре. Розійдесь певно, бо „Бібліотека" есть додатком для абонентів „Зорі". Спродаж комедії прийме на себе охочо редакція „Діла", гевр я.

Що комедію „По вусам текло" буде грати наш театр, — я не сумніваюся. Варто-б тільки з фонду премійного дістати яку нагороду, а она дуже-б прислужилась на спомогу видання „Юрія Горовенка". Бо правду скажу Вам, Добродію, я вагаюся друкувати Горовенка на свое різіко — без запомоги більшої. Друкарня чіпала-б мене, а я з своеї скупої платні не був-би в силі виплатитись. „Горовенка" купували-б тільки більше освічені і культурні люде, то-ж не розходивсь-би в дуже великій скількости і не зараз, а друкарни заплатити треба. Для того я надіюсь на фонд премійний, що уділить щось за позволене грати комедію „По вусам текло".

Повість „Жук і його родичі" як готові передрукувати з третьою частиною в „Бібліотеці найзнам. повістей", що виходить при „Ділі", коли тільки в третій части не буде нічо такого, що не злюбилось-би нашій публиці читаючій (попівству). За перші дві частині я певний, що дуже сподобаються. Я знаю, як я в 1876 році читав сю повість на селі своїй вуйні (попаді), то она не могла відорватись від неї і налюбуватись нею. А „Бібл. найзнам. повістей" служить іменно для наших женщин, щоб відорвати їх від читання польських повістей. Тепер зачалась в „Бібл. найзн. пов." друкувати повість Діккенса „Два міста". Опісля могла-б піти або Ваша повість „Жук", або коли-б Ви ще не виладили, повість Нечуя „Старосвітскії батюшки", а опісля Ваша. Тільки-ж мині здається, що Ви з третьою частиною „Жука" скорійш будете готові, ніж „Кіевская Старина" скінчить печатане повісти Нечуя, а Нечуй поручив редакції „К. Старини" присилати нам українську рукопись в міру того, як буде в переводі напечатана в Київі.

Поміркуйте отже, Добродію, чи добре для Вас буде дати „Жука" до нашої „Бібліотеки" і, скінчивши його, привезіть найлучше з собою, коли будете їхати до Львова. А коли ні, то й пришліть почтою. До мене все рекомендоване доходить.

Що до їзди Вашої до Львова, то я Вам тільки те скажу, що не знаю, чи хто так сердечно Вас рад повитати, як я. Але будьте уірені, що і всі рівно щиро утішуться Вашою гостиною. Около 10. л. липня (юль) виїздить львівська Русь на села, а з'їздиться около 10. л. октабря майже вся. Приїзжайте отже або в перших днях юлья або около 10. октабря, — як Вам догіднійше.

З „Ділом" поступає собі росс. цензура дуже самовільно. З деяких сторін доносять нам, що відрізують деякі фейлетони „З Київщини" в знов за що відорвали в Київі половину 50 ч., сего не розумію, бо там нічого такого не було! Біда з цензурою, тож не вдивуйте, що ми в справах українських не можемо говорити так виразно як-би треба було. Рецензію К. Одівця ми також декуда обкроїли, а то раз зі взгляду на цензуру, а в-друге для того, що велика частина читателів „Діла" о предметі нічо не знає, а фейлетон написав для нас Одовець в формі сильно полемічній. Колізія: два перечуться у важнім ділі, а третій слухає і не розбере, о що річ іде.

Хто такий Галузенко, що написав нам вістку літературну з Київа про драматичні твори, не знаю. Я думав, що він оповістив автора о своїм письмі!

Може-б „По вусам текло" друкувати фонетікою-кулішівкою? Українцям буде далеко красше читати фонетікою, ніж нашою етімологією. А в Галичині на покуп комедії, — як я вже сказав, — не можна числити. Прошу о відповідь тим-скоршу в тім ділі.

У нас готовиться до друку дуже сенсаційна брошура Корнила Устіяновича п. написом „М. Ѳ. Раевскій и мій молодий вік". (Раевскій — це померший у Відні піп московський при россійській амбасаді у Відні. Він був агентом політичним чистої крові між славянською молодіжею австрійською і переводив еї на службу в Россію).

Ожидаючи швиденької відповіді остаю щиро-прихильним

Ів. Белей.

(Продовження буде.)

Поза цими вісьмома партіями і пятьма бльоками істнує ще партія білоруських соц.-революціонерів з органом „Поклич", і кілька інших гуртків, що обєднуються біля поодиноких політичних величин, як Міткевич, Ковш й інші.

Не можна заперечити, що білоруське селянство не матиме можности вибирати не лише послів, але й партій. Розвал, зибуяла партійність, особисті амбіції, прикриті псевдопрограмами, недостача суспільно-політичного вироблення — ось що кидається у вічі серед білоруського громадянства. На жаль, ми не далеко відбігли від нього.

Кілька запитів до д-ра К. Трильовського.

Різдвяний „Громадський Голос" звернувся в статейці „Вперед відповісти" до д-ра К. Трильовського, „творця" радикальної лінії з такими актуальними питаннями, з яких деякі подаємо:

„Чому він не постарався о внесення оборони тов. Юри Соломійчука, але віддав її жидівському адвокатові, котрий оборони не вміє і Юра мусів сидіти в тюрмі підчас виборів?

Як то він він справу сплавачки на Черемоші? Чому він тоді нагло „заслаб" у Львові?

Чому так само нагло „заслаб" Трильовський, коли треба було вести Українських Січових Стрільців до бою?

Чому він сам ніколи не показався на фронті серед стрілецтва, а свойого сина до того українського війська не хотів дати?

Як мав чоло Трильовський вносити славославія австрійському цісареві й генералам, коли вони десятками тисяч вішали українських селян, його виборців?

Де був його стид, коли він, парляментарний посол тих вішаних і розстрілюваних українських селян, возив гуцульські делегації до цісаревої, але не з протестом проти тих вішань, а з поклоном?

Чому він професіонально занимався підчас війни звільнюванням жидів з австрійського війська, а про українських селян не тямив і вони гинули по італійських фронтах?

Чи то якраз не через те вся їдь і лють Трильовського звертається проти д-ра Льва Бачинського, який пятнував таку „політику" Трильовського?

Чи не для покриття своєї воєнної „політики" і інтересів він брався в 1919 р. закладати свою кирпину „селянсько-радикальну" партію?

Чому він мав час виписувати в своїх віденських рентгільках наклепи на УСРП, а ні разу не сказав лихого слова про бувших своїх адютантів, а теперішніх хлібоїдів?

Звідки валися в його гроші на газету, котру він даремно розсилає? Де ті селяни — нехай їх назве, що на ту газету не то гроші дають, але хоч добре слово скажуть?"

Справді, цікаві питання і варто почути на них відповідь.

На приказ і під патронатом волинського воєводи.

Волинський воєвода Мех приспішено творить єдиний виборчий комітет на Волині, зложений з польських партій, чи якого кандидатів могли би голосувати всі виборці без ріжниці національности і віроісповідання. Вже під давна такий комітет майже готовий, бракувало тільки „українських" статистів, щоби доказати, що він обіймає „всі національности Волині". Але й тут порадив собі спритний воєвода. На день 15. п. м. зігнано до Луцька кількадесять темних селян, назвавши це збіговище „зїздом комірковавих українських селян". Нарадами проводив якийсь Домбровський з Володимира. „Зїзд" витав воєводи Мех і голова воєвідського виборчого комітету Гусковський. По наказу „делегати" відкинули (а якже!) дотеперішню політичну лінію українських партій і заявилися за „братерською співпрацею, всіх національностей, що заселюють Волинь". Розуміється, вони кинули анатему на дотеперішніх українських послів і сенаторів та заявилися за підтримкою уряду. А щоби ту підтримку наглядно виявити, заснували — нову партію: Українське Господарське Обєднання. Зараз таки й вибрано управу тієї партії з 15 осіб, а вона не богато думаючи, постановила не виставляти своєї виборчої листи але обєднатися з державною листою.

Цікаво, що уряд, який так дуже побоює партійництво, творить для себе все нові партії, фактично розбудовуючи його в безконечність через своїх воєводів. Правда, доброю стороною цієї гумзоротворчої акції є хіба те, що новостворені „партіям" не дасться змоги самостійно виявити свою силу, тільки негайно після офіціяльних хрестин немотує їх „Безпартійний бльок співпраці з уряд". А то найважніше, принаймнішe під теперішню пору.

Царські епігони на овиді.

В Берестї відбулося недавно засідання управи „Русск. Народн. Обєднення" під проводом д-ра Короля при участи 32 членів. Постановлено виступити у виборах „самостійно", зголошуючи „русскую" листу, яка мала би бути підтримана всіми русофілами українського і білоруського походження, а також обхопила би всіх православних і старообрядовців. Отже царські епігони спекулюють на віроісповідному принципі.

Дель-На

на карнавал

Подаємо ПТТ Гостям.
зараз закупити
взуття на карнавал
з поводу подороження
сировців звижка цін не
є виключена

20·50
Атласові
чорні deige попл.

24·50
і 28·50
Брокатове

26·50
і 28·50
Лякерове

32·50
Пантофельки скіряні
в ріжних красках

Мужеські лякери 45·50
пасово-шиті.

Відповідні до черевики
наймоднійше панчохи
4·30 5·30 їдвабні 10·50

До набуття у філіях
Дель-На

Exposition sur la Russie des soviets.

(Виставка Совітів Росії.)

Під таким заголовком відчинилася в Брюселі виставка більшовицьких документів з 10-літнього житя під владою Рад. На виставці майже у всіх діяграмах України як окрема автономна частина майже не істнує. Так наприклад схема телефонів і телеграфів — центр Москва, а від неї йдуть лінії в ріжні сторони, також на Київ, Харків і Одесу.

Досить цікава діяграма тодо відбудови країн по 1917 році. Міста відбудовані, позначені червоними кругами, приступлення до відбудов — синіми, проекти — жовтими. На території України не припадає ні одної відбудови, дуже мало приступлення до відбудови і багато проектів. У той час, як на Москву і Ленінград припадає аж забагато відбудов!

У відділі російської літератури поміж книжками можемо запримітити кілька книжок українських: „Голос Друку" (вид. „Червоний Шлях"), „Бібліольогічні Вісти", кілька книжок у калмуцькій та азейбарджанській мові. Взагалі все українське й Українська „Автономна" Республіка змішана настільки з республіками молдавською і калмуцькими, що пересічному українцеві не розібратись.

Не забули більшовики виставити й портрет С. Петлюри з підписом: „С. Петлюра, голова Українських „Самостійників", організатор погромів"...

Загальний вигляд виставки „Російських Совітів" робить враження рухомої комуністичної пропаганди. Московську девізу: „Єдіная Неделімая" на брюсельській виставці моск. більшовики виконали цілком. Це ще раз приглядує нам, що справа репрезентації України назовні падає лише на свідоме, національно зорганізоване українське громадянство.

Брюссель, 11. січня 1928. І. О

ВАЛЬДЕМАРАС ІДЕ ДО БЕРЛІНА.

Берлін, 17. січня 1928

„Тегл. Рундшау" подає, що Вальдемарас приїде до Берліна і зазначує, що літ.-нім. переговори в справі опантів їтимуть далі в Ковні.

ВІДМОВНА ЛИТ. ВІДПОВІДЬ.

Варшава, 17. січня 1928

Адам Тарновський, делегований як спец. курєр до лит. уряду виїхав нині з Ковна до Варшави. Він одержав учора від лит. уряду після засідання ради міністрів відповідь уряду на ноту польського уряду в справі нав'язання переговорів. Варшавська преса інформує, що лит. нота відмовляється управильнити прикордонний рух, зате годиться на переговори в справі почтової, телеграфічної і авіяц. комунікації.

СРСР. І ПОЛЬСЬКО-ЛИТ. ПЕРЕГОВОРИ.

Берлін, 17. січня 1928.

„Дайтше Альг. Цит." подає, що більшовицький посол у Ризі після короткого побуту в Москві приїхав до Риги вказівки в справі становища СРСР. до польсько-лит. переговорів. Вказівки більшовицького посла, як кажуть, у звязи з побутом у Ковні польського курєра Тарновського і з предложеннями, які він привіз там від польського мін-отва закорд. справ.

ДВОБІЙ МУСОЛІНІЯ ІЗ ЗЯТЕМ ІТАЛ. КОРОЛЯ?

Загреб, 17. січня 1928.

Тутешній „Гриатскі Нар. Глас" подає вістку, нібито Мусоліні мав двобій із зятем італ. короля Кальві Бергольо. Причиною двобою було нібито це, що Мусоліні хотів вибити на нових 2-лір. монетах лікторські різки, а з другого боку свій портрет із написом „Мусоліні дуче". Король спротивився цьому та просив, щоби Мусоліні порозумівся в тій справі з наслідником престолу. На тім тлі прийшло до непорозуміння і це довело до двобою між Бергольо з Мусоліні.м. „Джорнале д' Італія" заперечує цю вістку.

СРСР. ЗАПЕРЕЧУЄ.

Варшава, 17. січня 1928.

Більшовицьке тел. агенція „Тас" подає, що вістка деяких закорд. агенцій і газет, будьто би Ватикан дістав присуд смерти на папу, виданий більшовицьким урядом, є неправдива й чиїмсь злобним жартом.

Біржа.

Львів, 17. січня 1928.

Гроші.

Амер. долар у готівці 8.88. Банк Польський платив за долара в готівці 8.85, за Ню Йорк 8.888, Льондон 43.38 Ціріх 171.35, Париж 35, Брукселя 34.80, Медіолян 47.065, Прага 26.35, Данціг 173.10, Відень 125.34, Берлін 211.54. — Грам золота 5.9244.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Виборчий порадник.

В цілій Галичині кипить як у горшку. Лунає клич, луна грімкий: „Вибори!" Міста і містечка, села і присілки тільки одну мороку мають: кого б то вибирати, кого поборювати. В найдальші закутини мандрує надрукований папір у формі брошур, газет, закликів, покликів і т. п. маніфестів !... пишуть людей, що книжка чи газета має приходити даром. Міський виборець не чує вишла в хаті, сільський голоду в животі — одному і другому помогла виборча горячка. Огріла вона першого, а забила апетит другому.

Ніхто про ніщо більше не думає, не говорить, не сваритьcя і не б'ється.

Вибори!!...

Сітчатими буквами видніє те слово на горизонті галицької України, притягаючи до себе однаково зір українця, сельроба, радикала чи іншого кирила.

Не від речі буде, коли в цей переломово-епохальний час подам пару своїх порад, які можуть декому придатися, а може вже й придалися.

Кого вибирати на посла?!...

На це відповідь тяжка і складна. Не з загального погляду, але з погляду наших льокальних відносин, обставин і тим подібних інтриг.

На мою думку на посла треба вибирати чоловіка, який у даному повіті новуся заважкає.

Наприклад:

Є в містечку адвокат, якому дуже добре йде канцелярія. Другі адвокати не можуть собі з тим порадити. Отже скликають нараду, просять когось впливового, щоби доставив людей з торговиці і впрішують: адвоката Іксa поставити на посла.

Або:

В якійсь інституції ведеся „своя" господарка. Всі були вдоволені, ніхто з виділових не нарікав і навіть не думав нарікати. Нараз прийшов у місто Ипсильон і заглянувши крізь діpку від ключа до каси інституції, загрозив скандалом. Тоді треба зараз скликати виділ і недвозначно вирішити: „З огляду на заслуги знаначного діяча пана Ипсильона — ставимо його кандидатуру на посла!"

Коли не можна примусити зараду вертоїсь із партій до апробати цього рішення, ставити кандидата на дикого. Це тільки змінить ваш стан посідання.

Колим партія під натиском повіту вегодиться на кандидата, поставити на четверте або й десяте місце в окрузі чоловіка, який має за собою виборців. Боятися нема чого — він не вийде, але за те буде провадити агітацію і зробить що буде треба. Відмовитись не відмовиться, бо раз справа цього вимагає, друге, буде боятися закиду хрунівства.

Як вибирати посла?!

Очевидно при помочі агітації, але агітації не такої як досі бувало.

Українські національні партії так мало ріжняться між собою, що дуже тяжко зрозуміти вищість чи нижчість одної або другої.

Тепер треба відносно контркандидата послугуватись особистими інвективами, наклепами і тим подібними засобами.

В тій цілі кожний агітатор, чи кандидат на посла повинен знати про свого противника все, що потрібне до агітації.

Отже:

Коли жонатий, чи не оженився він задля грошей і чи не помер хто в жінчиній родині наглою смертю.

Коли жонатий, то довідатися, чи не заходило ...[illegible] стрясіння жінки.

Коли кавалер, чи не платить де аліментів і чи не обіцював з данною панночкою женитися.

Крім того не вадить зібрати точні інформації про родину контркандидата менш-більш до четвертого покоління включно.

На випадок, коли б не було за що зачіпити, можна дещо видумати, бо ціль оправдує засоби, а ціль тут свята і непорочна: посольська посада. Коли матися переконання, що ніхто інший не спасе України, ніхто не оборонить загроженої справи — тоді на бік усі скрупули, етика і етикета. Страшного судища наші не треба боятися, бо одно, що він бог-зна коли прийде, а друге, не знати, які судді засядуть до розправи.

Тому: сміло в бій, а виграна певна!...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Велика маскарада у Львові** відбудеться дня 18. лютого ц. р. у всіх салях Народного Дому. Маскараду влаштовує, як щороку, Т-во журналістів і письменників ім. Франка і кооператива „Український Театр" у Львові. Зачуваємо, що окремий комітет працює вже тепер, щоби приготовити на маскараду, що має вже у нас вироблену традицією славу і стягає рік-річно найдобірнішу публику зі Львова і з провінції до Народного Дому, ріжні несподіванки і прибрати по мистецьки всі салі. Не сумніваємося, що й цьогорічна маскарада стягне масу української публики, тимбільше, що ця забава відбудеться на закінчення цілого карнавалу.

— **Про студії в техніці у Гайніхен** (Саксонія) дістаємо таке письмо: Хвальна Редакціє! Дякую за подання до відома в своїй газеті мого листа і звертаюся з просьбою подати ще такі інформації: Техникум Гайніхен має тепер кількасот студентів, а між ними є 30 студентів з чужини, а саме: з Румунії, Чехословаччини й Польщі. Зі Сх. Галичини є я один і вже перебуваю тут довший час. Професори дуже прихильно ставляться до нас. Техникум Гайніхен має відділи на інжинірів, техників і веркмайстрів; факультети: машиновий, електричний і залізничий. Відділ інжинірії: На отсей відділ може вступити кожний, що має 4 або 6 кл. гімн.; вступає на семестр приготовляючий, а після покінчення цього семестру вступає на відділ інжинірський. Наука на інжинірськім відділі триває пять семестрів. Потрібну практику можна відбути підчас вакацій. Ті, що мають матуру можуть вступити відразу на І. семестр інжинірського відділу. Відділ техники: На отсей відділ може вступити кожний, що має 7 кл. школи народньої і однорічну практику. Наука триває 4 семестри. Відділ веркмайстрів: Приймають тих, що мають 7 кл. школи нар. і найменше однорічну практику; наука триває 2 семестри. Удержання одної особи коштує тут ріжно. Є такі, що живуть за 15 дол., інші за 20 дол. і ще більше (місячно). Оплата шкільна за семестр: 220 нім. марок. Найближчий семестр зачинається 11. квітня 1928. Студенти, котрі мають охоту вчитися в Гайніхен, можуть звернутися до мене і я, як представник Сх. Галичини, зажадаю від школи вислання їм „Доказу впису". По виповненню його і по висланню 25 нім. марок отримає кожний „Доказ приняття" і дозвіл на віз, з щойно тоді зможе отримати пільговий пашпорт. А що тут помешкання дорогі і тяжко їх найти, з дешевші треба наперед замовляти, то прошу всіх інтересантів повідомляти мене заздалегідь, аби я міг винайти і замовити для них відповідне помешкання, щоб не мусіли мешкати в готелях по кілька днів, де кімната коштує денно три марки. Про приїзд прошу мене також повідомити, аби я міг вийти в час на стацію і був в помічю і радою зараз на місці. Моя адреса: **David Mohr, Technikum Hainichen, Sachsen, Deutschland.**

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Нещаслива любов — причиною самогубства.** У Львові отруїлася сільним квасом 20-літня Марія Коралівна, зам. при вул. Мартина 23. Ратункове поготівля забрало її до загального шпиталю. Причина самогубства Коралівної — нещаслива любов.

— **За знасилування.** У львівських поліційних арештах замкнено Михайла Боднара, зам. при вул. Св. Софії 54, за знасилування Катерини Б. при вул. Бальоновій 3.

— **Князь карнавалу** загостив вже до нас і запрошує Пані і Панів на карнавалові свята. Молоді і старі тягнуть до танцю. Для пань є танок тільки тоді правдивою приємністю, як що мають гарний і вигідний черевик. Найбільше ефектовним на балі і дансінгу є срібний або золотий пантофельок брокатовий, тканий немов би з блесків місяця, або лучів сонця. Брокатові пантофельки **ДЕЛЬ-КА** безперечно царюють серед карнавалового взуття, бо єднають в собі умістне виконання, гарну лінію, крій і форму.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Маріян Стахурський: **Основи поборювання пошестних хоріб у звірят.** 23 ілюстрації. Львів 1927. Накладом Т-ва „Просвіти". Стор. 34. Форм. 8°

М. Стахурський: **Про належний догляд за ранами у домашніх звірят.** 9 ілюстрацій. Львів, 1927. Накладом Т-ва „Просвіти".

Marja Vonban i Mich. Kurcewicz: **Zasady i nakazy dobrego wychowania.** Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie. 1928. Стор. 44. Форм. 8°.

Frank A. Eiman: **Piłka, koszykowa — siatkowa — ręczna — pala** t. Księgarnia M. Arcta w Warszawie. 1927. Стор. 96. Формат 16°.

ЖУРНАЛИ.

Національна Думка ч. XI—XII, за листопад грудень. Рік вид. IV. Прага 1927. Зміст: До наших читачів. Ю. Вассиян: Ціннання в життя. Д-р В. Ґадан: Замериканізуймо нашу молодь. Сотн. Р. Ярий: Військове виховання молоді. Відвини. Ген. А. Кравс: Вступ Л. Горбач. Павло Шиман: Нарід—громада й держава—громада. Н. Н. Філіпс: Англія, політика та школа. Рецензії.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори філії Товариства „Охорони дітей і опіки над молоддю" в Дрогобичі відбудуться в неділю 22. січня в год. 11. передполудне в „Народнім Домі". — Виділ. 1289 2-3

Під увагу українським авторам. Правління Українського Громадського Видавничого Фонду в Празі просить усіх авторів, які мають закінчені наукові або популярно-наукові праці, а також белетристичні твори оригінальні чи перекладні, спогади (мемуари) з визвольної доби, злагоджені підручники та словники чужих мов, а також підручники для середніх та нижчих шкіл з усіх галузей знання, подати такі відомости: повна назва твору, його характер, розмір; також призвище та адресу автора. Український Громадський Видавничий Фонд шукатиме всякої можливости шнрше поставити видання цих праць українською мовою. Адреса: Ukr. Hrom. Vyd. Fond, Praha-Vrsovice, Samova ul. 5, Ceskoslovensko.

З Т-ва „Львівський Боян". Послаточні проби Т-ва „Львівський Боян" на концерт Т. Шевченка почнуться 20. січня в год. 7.30 вечером. Виділ рішив допустити до участи в згаданім концерті лише тих членів, котрі відтепер без дуже важних причин не пропустять ні одної проби. — Виділ.

Помічника готелевого портієра приймe „Народна Гостинниця", стало замешкалого у Львові, з укінченою 3. кл. гімн. в віці 20—25 літ. Зголошуватись в Дирекції між год. 5—6 вечером. 1306 1-2

Подяка. Отсею дорогою складаю щиру подяку пп. лікарем зубарям д-ру Сикову Раппапорту і Якову Нассови, Львів, Сикстуська 17/II. за дбайливе вставлення і пльомбовання зубів. — Лещишин Кіндрат.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВСЯКІ РОБОТИ ГОДИННИКАР-СЬКО-ЮВІЛЕРСЬКІ також перерібки найдбайливіше виконує, найстарша в краю фірма **Ю. Домбровський** насл. **Ю. Домбровський Л. Роззажевський** Львів, Академічна 7. (Готель Жоржа). Замовлення з провінції полагоджуємо негайно. 101 6) 27-?

МОЛОДА гарна (до 30 років) жінка, зі значними грішми бажана спільником — гарної вдачі молодого освіченого фахівця в цікавому доходному (єдиному українському інтересі). Зголошення під „Спілка" до адміністрації. 1281 3-3

УЧИТЕЛЬКУ до дітей з І. народньої класи, негайно приймe Парохіяльний уряд в Лютовисках коло Устрик. 2-2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів пл. Марійська ч. 5. 3 53—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 45.

1058 **Переселвіення Рентґеном** 8—24

Специяліст нед. і скірн. недуг **Д-р І. МУНР** б. сек. від. і львів. шпиталю ... від 9—11, 2—6 ... 9—1. Львів Асника 1, ріг Січеудського (Панської) тел. 48-01

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собеського 14

Специяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин. 1274 2—?

Інж. Н. ЕЛЬЦ

Виріб радіових апаратів

„RADIONE" у Відні

Сензаційна новість.

Найновіші, найліпші радіові апарати

Складові части.

Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)

„Gekaem" с. з о. п.

Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі

Львів, пл. Марійська 8.

1253 3 6

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА

є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями. 1315 **Скрізь до набуття.** 1—?

ПЕРША КРАЄВА ВИРІБНЯ

ПРОТЕЗ, АПАРАТІВ І ГОРСЕТІВ

ортопедичних і бандажів всякого рода

Иосиф Міттленер

1307 Львів, Пекарська 1 п. 1—1

ВЖЕ ВИЙШОВ

ПОРТРЕТ

ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Чудово виконаний в трьох красках.

Ціна 1 80 зол.

Замовляти: **Ukr. Buchhandlung Th. Sawula Wien I. Riemergasse 2.**

Гроші слати до: Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвалля 7.

ФАБРИКА виправи і фарбовання футер „Хром" Городецька 95 — приймe кількох хлопців на науку.

СПИТОВАНИЙ дяк безженний, може вести хор і аматорський кружок пошукує негайно посади. Зголошення Ал. Білинський Довге п. Могш н.

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 65—?

ПРОДАМ двоповерхову каменицю без посередника, вільне мешкання 3 комнаті і кухня — відомість у сторожихи, Богуславського 14. 2-3

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

Головний склад у Львові пл. св. Духа

біля віденської каварні,

не змінив свого льокалю і поручається дальше ласкавій клієнтелі.

1201 2—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 14 (11.268). Львів, субота 21. січня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні 29-26. В справі оголошень звертатися до адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

У виборчих хащах.

I.

Львів, 20. січня 1928.

Виборчий період у Польщі дуже довгий, триваючий повні три місяці. Його розтяжність незвичайно пригожа для витворювання хаосу, для розбуджування апетитів, для розпорошування сил.

Нині находимося саме в половині виборчого періоду. Дотеперішній розвиток виборчої акції дає нам повне право назвати її стан: у виборчих хащах. Цікаво, що в добі офіціяльної боротьби з партійністю вибуяла вона до нечуваних розмірів. В порівнянні з 1922 р. наступило значне погіршення під тим оглядом. В р. 1992 тільки „ліві“ партії йшли до виборів самостійно (годиться зазначити, що тоді „лівиця“ починалася вже від пястівців), польські партії праві і центрові та непольські народи йшли до виборів у цілко зєднаних бльоках. І сьогодні маємо бльоки, але ще більш розтяжним є позабльоковий, партійно-самостійний фронт.

Бажаючи уявити собі хоч в загальному виборчі хащі, розгляньмо поодинокі обєднані і менше або більше самостійні сили, що готовляться до виборчого бою. Почнім від поляків, як найчисленнішої нації сучасної Польщі.

На чоло польських виборчих обєднань вибивається створений урядовими чинниками й їх громадянськими прихильниками „Безпартійний Бльок співпраці з урядом“. Є це бльок незвичайно складний і ріжношерстний, якого не обєднує ніяка програма, тільки сліпе довіря до теперішнього уряду і сентимент до марш. Пілсудського. В його склад, наскільки можна зорієнтуватися, входять такі групи: 1) Партія Праці „Звйонзек Направи Ржечипосполітей“, себ-то партії, що зродилися і виросли після травневого перевороту, 2) господарські сфери й організації, себ-то польська аполітична, а радше непартійна буржуазія, 3) консерватисти всяких льокальних і загальних відтінків (за винятком групи Стронського, яка починає все більше підносити бунт проти цеї неприродної звязи з урядом серед христ.-народових), 4) настроєві пілсудчики, обєднані в таких організаціях, як: військова підготовка (przysposobienie wojskowe), союз резервових офіцерів, союз б. повстанців, союз б. легіоністів, союз б. сибіряків то-що, 5) Зєдинення Народа (Зєдночене Люду) б. сен. Бойка, творене з. сецесіоністів із „Пяста“ і Хлопського Сторонництва, 6) міщанські організації, як „Ни . Господарська Унія“. „Зєдинення середнього стану“ то-що і 7) всякі загально-польські бльоки на національно-непольських областях, творених воєводами на регіональній основі: в Сх. Галичині, на Волині, Поліссі, Виленщині і Шлеську. Крім польських партій стараються воєводи втягнути до тих бльоків — безпосередньо або посередньо — при допомозі ad hoc створених „меншостевих“ партій також непольських виборців. Такими підставними партіями, які є в посередньому звязку з воєвідськими бльоками або йдуть йому на руку є напрям. галицький УНС д-ра Даниловича, галицькі москвофіли, „радикальна лівиця“ д-ра Трильовського, білоруська група д-ра Павлюкевича, волинська група „Української Ниви“, східно-галицькі сіоністи д-ра Райха, „конгресові“ ортодокси Кіршбравна і фолькісти Прилуцького та деякі дрібніші групи. Безпосередніми членами воєвідських бльоків є білоруські „радикали“ Умястовського, волинське Українське Господ. Обєднання, „кресові“ ортодокси, „русская аграрная партія“ д-ра А. Лисяка (себ-то Л. Черкавського) то-що.

Комбатантами „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом“ є з польських партій Хлопське Сторонництво і НПР-Лівиця. Вони не входять в бльок тільки з тактичних причин та з огляду на спротив консерватистів. Однак є це партії проурядові, підтримувані „санацією“. Бажаючи причинитися до їх виборчої побіди, проурядовий бльок лишить їм до диспозиції деякі виборчі округи. До посередніх, хоч може й несвідомих помічників цього бльоку можна зарахувати й такі „ліво-націоналістичні партії“, як напр. Українська Партія Праці“.

Як бачимо, то проурядовий бльок є дуже ріжношерстний і дуже ріжнородний. Всі земні сили організує він, щоби ослабити своїх противників та здобути якнайбільшу кількість мандатів.

Другим польським бльоком, що протиставиться урядові є „Католицько-Народовий Бльок“, якого стрижнем є народова демократія, основа колишньої „вісімки“. Крім вшехполяків входить до нього НПР правиця та ріжні quasi-безпартійні і господарські „народові“ організації. В останньому часі все більше схиляються до нього християнсько-народові під проводом проф. Стронського.

По середині між цими двома різко зазначеними бльоками находиться — так сказатиб — безпольовий „Католицько-Людовий Бльок“, на який складається „Пяст“ і християнська демократія. В цьому бльоку є тихі прихильники і ще тихіші противники марш. Пілсудського, але є такі самі прихильники і противники вшехполяків. Pro foro externo бльок виступає як байдужий, наставлений на явне неупередження до істнуючого режіму.

Окремо виступає у виборчій акції польська демократична лівиця: ППС і „Визволене“. Переговори щодо виборчого бльоку цих двох партій не дали позитивних наслідків, тому обмеженося до взаїмної прихильности підчас виборів.

На крайній лівиці виступають до виборів: комуністи, Незалежна Соц. Партія Праці Дробнера, ППС-Лівиця Чуми, НПХ Воєвудзкого, які зовсім мають відповідну рівнорядність в „меншостевому“ таборі. Є це українська Сель-Роб-Лівиця, Поале-Сіон-Лівиця то-що. Чи кожна з цих партій і груп ітиме до виборів самостійно, чи у відповідних бльоках або льокальних порозуміннях, ще важко зорієнтуватися. Заслона таємности буде здерта аж з хвилею закінчення складання державних лист (25. січня), а може аж з хвилею виставлення окружних лист.

По середині між демократичною і крайньою лівицею находиться Радикальне Хлопське Сторонництво кс. Оконя.

Коли глянемо на ці виборчі хащі серед польської державної нації, то важко говорити про політичну виробленість поляків.

Рідка димісія.

Німеччина шукає міністра війни.

Після довгих вагань і безлічі попереджуючих звісток зголосив остаточно свою димісію німецький воєнний міністр д-р Геслер. Не є це звичайна димісія звичайного міністра в якійнебудь державі при нормальних обставинах. Міністр „райхсвери“ — останків недавньої найбільшої світової армії, останків дозволених ворожими державами для єдиної мети — внутрішнього спокою Німеччини, — республиканської армії, яка має президентом своєї держави бувшого верховного команданта цісарської доби!

Щоби вдержатись на становищі військового міністра (не „міністра війни“, як казали перед війною!) в таких обставинах, можна не розумітись багато на війні, але без сумніву треба бути першорядним дипльоматом. Д-р Геслер є нині по літах служби найстаршим міністром молодої республики. Він став військовим міністром у березні 1920 р. після Ноского, що мусів податись до димісії наслідком монархічної змови Каппа. Колишній бурмістр Нюрнберґи і з 1919 р. міністр „відбудови“, він був після вбивства Еберта кандидатом на президента.

Як на члена демократичної партії, лівиця покладала на нього великі надії, що він переведе демократизацію армії. У цьому вона вповні розчарувалась. Геслер замісць полівіти — щораз більше правів. Він виконував із великою зручністю ролю посередника між парляментом і „райхсверою“ і боронився перед атаками лівих партій. Але важко було оминути конфлікту з парляментом, який відкинув внесок військового міністерства призначити гроші на будову нового панцирного кружляка, що мав коштувати 80 міл. зол. марок. Коли більшість парляменту заявила, що не бачить доцільности такої будови, військовий міністр, що мусить увесь час думати про війну, мусів сильно задуматись над тим, що він взагалі має робити. Преса пригадала міністрові його мягку поведінку в кількох випадках, де високі офіцири явно вели монархістичну пропаганду і не стримували своїх зітхань щодо повороту Вільгельма або бодай служби Гогенцолерців в армії.

Німецький уряд користає з того, що Геслер перейшов в останніх часах велике особисте нещастя, втративши двох синів і наслідком цього підорвавши своє здоровля — може казати, що причини його димісії чисто-особистого, не загально-політичного характеру. А проте всім відомо, що роля військового міністра Німеччини в теперішній мент звязана дуже тісно із усією внутрішньою ситуацією, напруженою щораз більше в ожиданні виборів. Усі знають, що німецький парлямент дожидає свого кінця і з весною, мов комашня, розлетиться на всі боки шукати підтримки у суспільности, давно невдоволеної його сваркою. І саме в цій сварці питання про армію, яке буде повторюване всіма ниииком, щоби Европа не чула, буде одним із першорядних. Воно звязане безпосередно із іншим ширшим: чи Німеччина має вибрати рішучий шлях наскрізь мирної політики, залежної від союзних держав, чи вона не повинна надалі думати про всякі способи, якими могла би силою відвоювати те, що силою втратила.

Наскільки на те питання відповісти важко, бачимо з того, що військовий міністр не має поважних кандидатів на своє місце. Всі прохають, щоби він продовжив свій уряд бодай до виборів; коли ж не буде урядувати, нехай його заступить хтонебудь лише формально, щоби не мусів змінити дотеперішньої лінії його діяльности, а не міг виправлятись, що минуле, за часів Геслера, його не торкається.

Державні партії просто перелякані такою димісією і заздалегідь пропонують Геслерові тільки відпустку. Німецька преса не в силі сказати повної правди. Повна правда мусіла би поставити руба питання: чи німецький військовий міністр має як перше завдання роззброювати німецьку армію чи її зброїти? Коли роззброювати то це краще зробив би французький ґенерал, коли ж зброїти, то чому такого міністра критикують, коли він правіє замісць лівіти?

За океаном.

25-літній ювилей праці.

Дня 10. грудня м. р. минуло 25 літ з того часу, як п. **Семен Ядловський** став головним секретарем Українського Народнього Союзу. Цій організації п. Ядловський присвятив усе своє знання й віддав усі свої сили і його найбільша заслуга в тому, що У. Н. С. є нині найбільшою асекураційно-допомоговою установою між нашими переселенцями в Злучених Державах. У честь Ювилята влаштовано 10. м. м. комерс, в часі якого численні бесідники підносили його заслуги на організаційному полі повіреної собі організації. В часі, коли п. Ядловський обняв свій уряд в У. Н. С. (10. грудня 1902), фонди організації виносили всього 16.729.81 долярів, а всіх членів було 3.500. Місячна платня одинокого робітника в У. Н. С. виносила 50 дол. а ціле діловодство його містилося в малій деревляній скринці. А нині та сама організація має 82.225 членів і 1.800.562.20 долярів майна. Діловодство У. Н. С. зросло до тої міри, що він мусить тепер приступити до будови нового будинку, який коштуватиме до 150 тисяч долярів. — Семен Ядловський є ще в силі віку (має тепер 48 літ) і відзначається небуденною енергією і витривалістю. Родом він з Лемківщини. Тепер є він менаджером „Свободи“. В часі комерсу зібрано на потерпівших від повени в старому краю 65 долярів.

Новий український адвокат.

В місті Перт Амбой, Н. Дж., здав адвокатський іспит і приняли його до адвокатури п. **Володимир Ваверчак**, син пок. Михайла Ваверчака. Весь український загал у Перт Амбой радіє, що буде мати свого адвоката, свідомого й активного українця.

Сальомея Крушельницька в Америці.

Славна українська співачка **Сальомея Крушельницька** приїхала 10. січня ц. р. на концертове турне до Злуч. Держав. Разом з нею приїхав з Італії її імпресаріо композитор Інціо Садуно. Перший концерт С. Крушельницької відбудеться в Ню Йорку дня 4. лютого ц. р. у великій залі Мекка на 130 Вест 56-а Стр.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Секретні фонди ВКП.

Ревеляції Троцького.

Останніми днями вислано Троцького з Москви та приділено йому на побут місцевість на далекому Сході. Троцький вніс протест до Центр. Комітету партії, щоби його вислали над Чорне Море, з уваги на лихий стан здоровля його і його дітей (два сини). Нагла висилка Троцького була несподіванкою навіть для багатьох членів ВКП. Серед московського і ленінградського робітництва почали робити збірки на користь висланого та його родини. Збірки роблять явно та довели їх уже до поважної суми. Чомуж навіть впливові комуністи не наділяться такої наглої висилки Троцького? Тому, що для розсліду його справи була окрема комісія і щойно по закінченні її роботи та на її вислід мала послідувати кара. Комісія роботи не закінчила, ніякої опінії про вимір кари не дала, а Троцького всеж таки вислали.

Причиною цього мала бути ревеляційна промова Троцького на одних зборах у Москві. В ній злемаскував Троцький Сталіна в розтраті секретного фонду Всесоюзної Компартії. За те, очевидно, помстився Сталін висилкою свого ворога на Сибір. В промові назвав Троцький сталінським безконтрольну господарку величезним секретним фондом партії, який створив Ленін ще в часі громадянської війни, коли сланетенція комуністів висіла на волоску, коли Москва стояла під загрозою захоплення білими арміями. Фонд був призначений на те, щоби дати можливість видатним комуністичним діячам утікти за кордон і там вести працю. Фонд досягав суми 200 мілїонів карбованців золотом. Про істнування фонду знали крім Леніна тільки найближчі його співробітники, а саме: Троцький, Зіновєв, Каменєв, Сталін і ще декто.

Коли більшовики побідили, Ленін все таки рішив не рухати секретних фондів. По його смерти Сталін пустив ці фонди в рух для закріплення своєї індивідуальної диктатури. Він створив цілий ряд синекур у партійних організаціях для своїх людей, позасновував багато торговельних і напів-торговельних установ, куди посилав на службу „вірновідданих". Свою промову мав Троцький закінчити закликом до робітників, щоби вони зажадали від Сталіна звіту з розтрачених грошей секретного фонду.

Безпартійна ґазета в Москві?

Всю європейську пресу та весь політичний світ заскочила сенсаційною несподіванкою вістка з Москви про те, що в найближчому часі вийде там виходити безпартійна газета, але... в німецькій мові. Буде це одинокий в цілому СРСР орган преси, в якому не буде офіціяльного комуністичного матеріялу та примусової доправо комуністичної тенденції. Нова газета мала б обслугувати передовсім потреби німецьких кольоністів. Прізвище редактора тієї газети оберігають поки що в секреті. Та вже у пресі появилися вже коментарі, які кажуть, що редактором буде популярний в Европі публіцист, який відноситься дуже льояльно до радянського уряду.

Якщо ця вістка правдива, то слід ствердити, що в СРСР підготовка до термідору відбувається в приспішеному темпі. В країні, де вся преса націоналізована, де цензура не пропускає нічого „некошерного" навіть у творах літератури, поява безпартійної газети навіть у німецькій мові є чимсь незвичайним. Є це відступлення від найелементарніших засад комуністичної диктатури.

Національна молодь і вибори.

(Закл. ж.)

Українська Молоде!

Стоїмо перед виборами до польського сойму і сенату.

Для нас українців, що опинилися під Польщею, **не може бути байдужою справа, хто, які люде будуть нас, як наші вибранці репрезентувати** не тільки в польських законодатних тілах, але й перед **цілим світом.** Для нас не може бути рівнодушним те, на кого глядітимуть всі держави й народи світу як на наших провідників.

Вимогою нашої національної чести є, щоби в нашій майбутній парляментарній репрезентації знайшлися люди, **для яких національний прапор є єдиним,** під яким вони можуть йти, які нашу національну справу ставлять понад усі інші. Тому кандидати на членів тої репрезентації мусять вийти тільки з рядів партії, що стоїть на націоналістичній плятформі.

Такою партією є під теперішню хвилю Українське Національно-Демократичне Обєднання, і йому тільки належиться всестороння підтримка нашого народу в межах Польщі в часі цьогорічних виборів.

Ціле українське громадянство мусить йому цю підтримку дати.

Тому Українська Націоналістична Молодь, хоч організаційно стоїть осторонь від Національного Обєднання, маючи виня свойй безпастерешній карности рішила йти до виборів з національним бльоком, в якому йде Українське Національно-Демократичне Обєднання.

Цього вимагає вага моменту, що не дозволяє нам на роздріблення національних сил.

Українська Молоде!

Перед тобою стоїть також обовязок, який ти мусиш виконати. Той виконай його, як слід молоді, в молодечим запалом і повною відданістю справі, маючи на увазі ніщо інше, тільки загальний інтерес. Ти, що маєш таку світлу традицію за собою, докажи, що ти є дійсно силою вийти ти, що вийшла зпід селянських стріх та з робітничих сутерин, заманіфестуй, що **для нас всіх важна тільки одна справа: національна.** Тому йди до виборів тільки з партією, що той національної справи боронить.

У Львові, дня 16-го січня 1928.

За Українську Націоналістичну Молодь:

Осип Бодмаревич, Богдан Кравців, Михайло Демкович Добрянський.

Виборчий рух.

ДОЛИНЩИНА

Заходом свідомих селян відбулося дня 10. грудня м. р. перше передвиборче віче в селі **Велдіж**, пов. Долина. Явилося до 500 селян з Велдіжа і Новошина. Про положення українського народу під Польщею реферував д-р Волод. Іванцевич з Долини. В дискусії забирало голос багато селян, між ін. предсідник віча Антін Пронек, Петро Гладич і Іван Балабак. При кінці порушено справу повітового виділу в Долині, в якому з українців засідає тільки один 70-літній старець. Рішено домагатися відповідного представництва в ньому для українського населення.

Того самого дня вечером відбулися інформаційні сходини в справі соймових виборів у селі **Мізунь Старий**. Про потребу місцевої організації і про виборчу ординацію до сойму говорив д-р В. Іванкевич. У дискусії забрали слово Теодор Тюшка, Клим та інші.

ДОБРОМИЛЬ.

Повітовий Комітет Українського Нац. Дем. Обєднання в Добромилі скликав на день 27. грудня м. р. повітове віче. На віче явилися численно селяни з доокличних сіл. Простора саля Нар. Дому була набита битком. Віче відкрив о год. 1-ій короткою промовою голова Повіт. Нар. Комітету о. дек. Маринович. До президії обрано: о. сов. Балка Олексу як предсідника та селян Бруса Мих. і Якимця Андрія. Секретарював студ. прав Хапин Михайло. Реферат на політичні теми виголосив делегат Центрального Комітету УНДО зі Львова п. Корчинський Іван. На віче прийшли також жиди, пепесівці і сельроби під проводом „дуба" з УПП, якого собі замовили зі Львова. Явився також цілий штаб т. зв. „Партії Праці": зі Львова приїхали були пп. Топольницький, Петрушевич, а в Перемишлі долучилися до них інші партійники і в повному числі прибули до Добромиля, де мали влаштувати враз із сельробівцями своє віче. Одначе на їх віче явилося всього 20 людей. Тоді вони рішили йти на віче Обєднання і його розбити. Оті панки на чолі з Топольницьким часто перебивали референтові. В хвилі, як делегат почав пятнувати кримінальну роботу сельроба і Партії Праці, на даний „дубом" УПП. знак, уся пачкова братія счинила на салі крик. Було їх всього 17, з жидами й польськими пепесиками 27, тому грізна постава селянства відібрала їм відвагу. Дуже рясні оплески селян давали доказ, що присутні вповні погоджуються зі словами делегата. Майже одноголосно ухвалено резолюцію, в якій висловлюється повне довіря проводові УНДО та взивається всіх українців до віддачі голосів на лісту Українського Нац.-Дем. Обєднання. В часі дискусії вилів на сцену жид Фельзен, що іменем сельробу й т. зв. опозиції хотів атакувати УНДО по польськи. Та присутні селяни закричали його і відібрали йому голос. Пізніше промовляли деякі панки з т. зв. Партії Праці та сельробу, але і їх стрінула та сама доля. Селяни, обурені на грубі лайки, з якими виступили вожаки з Партії Праці, не допускали їх до голосу. На всі їх наклепи відповідав делегат. У тому часі прийшло знову до сварки на салі, бо кілька типів зпід стягу сельроба кинулося на двох свідомих селян. На салі счинився крик. Селяни домагалися

М. ВОЗНЯК.

3)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

До цього листу треба додати, що згадана обкроєна рецензія Одівця — Кониського це рецензія на „Очерки" Петрова, надрукована в фейлетонах „Діла" за 1884 р. в чч. 43—46, 54, 55, 61 і 62. В тому-ж річникові „Діла" надрукував Кониський некролог Павла Чубинського в ч. 10. й рецензію на третій том „Рускої Бібліотеки" Огоновського, присвячений галицькій „трійці", в ч. 86. Що до згаданої „Етнографії Славянщини", Белей добре зробив, що не надрукував її в „Ділі" й вона вийшла 1887 р. відбиткою із „Шкільної Часописи".

Як писав Кониський в своєму листі з 1-го червня (20. V.), він годився на всі Белеєві поради пишучи: „Коли Ви кажете, що „По вусам текло" не піде в Галичині, дак нема на що багацько й друковати". Досить буде 300, найбільше 500 примірників, „бо хто знає, яким вітром повіє і на нашу цензуру". Формат має бути книжок „Просвіти", а що до премії — хай Белей робить, як хоче, хоч і обидві пєси (друга: Ольга Косачівна) хай подає на конкурс, а евентуальну премію ужиє по своїй волі. Старіючися про паспорт, думає бути у Львові не пізніше 30. (18) червня. Повідомляв, що число „Діла" з листом із Київщини прийшло на Україну пілісеньке, бо „цензура на Діло скрізь очима — в Варшаві, а часом в Петербурзі і хвала Богові, що не в Київі, бо тутешній цензор певно-б шарпав Діло на всі боки, як і шарпає усе українське, що попаде до його в руки. „Горовенко" нехай спочиває, а колись порозуміємося. Коли за друк комедії треба грошей зараз, він пришле. Брошура Устияновича цікава, але цензура її не пустить. А що до правопису, то краще було-б друковати комедію фонетикою, але російська цензура чіпляється також до правопису, тому хай буде правопис „Діла".

Про свій приїзд до Львова повідомив Кониський Белея 10. (?) червня. Мав надію вибратися коли не 27., то 28. червня, тиждень, два задержатися у Львові, а там вельми бажав подивитися на галицькі села і подивитися „на жите селян, особливо на жите сельскої інтелігенції". Рівночасно з першим листом із 19. (7.) серпня після повороту з Галичини до Київа, переслав низку своїх і доччиних фотографій і прохав роздати їх із тим, що відбирачі мали прислати Кониському свої фотографії. Дякував, що в фейлетоні викинув Белей форму „кто" й писав „хто" та прохав викинути: онъ, она, оно, они, еще (іще, ще), сь (зъ). Треба запримітити, що листи Белея писані фонетикою й друкуються з дуже маленькою модернізацією правопису (в першому листі ужив Белей двічи: кто).

У відповідь Кониському написав Белей такий лист:

У Львові 30. л. Вересня 1884.

Високо Поважаний Добродію!

Отворивши найнижчий лист, безпечно скажете першим словом: „Ну, прецінь вже раз!" — і може вже не будете гнівні на раба божого Івана, що так довго заходився коло печатання Вашої комедії, поки наконець не показав Вам на очі, що вже бодай почин зроблений. Сей перший аркуш складався і печатався два тижні. Сього тижня — завіряє Бедкарський — буде два аркуші. Ну, я сьому не йму віри; кобй аркуш. На всякий спосіб до кінця слідуючого місяця по латинському численю буде друк скінчений і Вам рахунок з друкарні і від переплетчика присланий. Я буду старатись, щоб якнайменше Вас коштувало, а все таки, здаєсь, до 100 гульденів треба буде дати, а може щось і по-за сто. Розумієсь, я враховую вже і тих 50 гульденів, що Ви лишили, — але за переписуване Вашого манускрипту мусите віджалувати 10 гульденів. У мене на переписуване всего — ей Богу, нема часу. Одначе, щоб Ви не мали втрати, — то вже тих 10 гульденів не присилайте, а я їх покрию з першої продажи примірників у Галичині. Так отже коли Вам буде надісланий оконечний рахунок, — Ви вишлете тільки решту по-за 50 гульденів, котрі є у мене й свою. Не знаю, чи Вам подобається друк і формат і заголовок Вашої комедії, — але дижите ось що: 1) Черенки я вибрав що найкращі, які друкарня тов. ім. Шевченка має; імена лиш мусілись друкувати ініціялками, бо друкарня не має так богато ... Schriftschrift-у, щоб вистало на цілий аркуш друку. 2) Папір сатинований такого формата тілько такий одинокий і був у друкарні: був трохи лучший, але значно більший, так що богато білого місця лишалось-би по краях, а то: раз, не гарно, а в-друге, більше коштувало-б — без потреби. 3) Титул я дав тілько один, я перший справив на пораду других моїх товаришів: два титули, ... не конче потрібні, і тепер не в моді, а для афішовки утяжливі. Я лишив другий титул для того, що ціла штука і кінчиться викликом „Порвалась нитка!". 4) Виданєм всім я займаюся сам, веду корректуру сам — і сподіваюсь, що віде не змінено змислу, які слів. Я дуже на те уважаю, щоб задержати цілу Вашої бесіди і конструкції, оскілько се дасться зробити при етимологічній правописи... На тім кінцу свої замітки дотично комедії, — а Ви, Добродію, коли маєте за що поганьбити, то сміло ганьбіть. Ще додам, що комедії друкується 500 примірників. Як тільки вийде, — зараз пішлю до Главнаго Управленія по дѣламъ печати, щоб дозволили впустити її в Росію. Надіюсь, що дозвіл буде.

Тепер з черги дякую Вам, Добродію, і панні Евгенії за фотографії. Они як всіх Львовян так певно не в меншій мірі і мене зрадували. Всі прислані на мої руки фотографії для других лиць — я вже роздав. Однакож мушу сказати, що один чоловік дуже змарокотнів, коли, прочувши про розділюване фотографій, також зголосився по фотографію — панни Евгенії і Вашу, Добродію, а довідався, що — нема. Посоловів, біднята, понурив голову, а потому з резиґнацією виполів тії повні важкости слова: „Не прислала панна Евгенія мені свою фотографію, — я її не пішлю своєї..." Ви, Добродію, певно вже догадуєтесь, хто був тим нещасливим чоловіком.. Був то — п. Маслик. Отже я йому обіцяв вставитися за ним — не у панни Евгенії, бо я ще доси не придумав способу, як би то панні Евгенії переконуючо представити цілу вагу погрози п. Маслика: „я її не пішлю своєї!" — але у Вас, Добродію. П. Маслик, — хоч має свої хиби, виплаваючі більше з його темпераменту, — але щира душа і роботяща людина. Наділеням его своєю фотографією Ви заохотите, підламите його. Він починає що-раз більше вдумуватися в зміст того, що пише, ну, і виходить, що з під пера його плавуть вже і добрі речи. Талант має, а як перебуде свою „Sturm- und Drang-Periode" — то може вийти з него і добрий писатель. Свою фотографію я вишлю пізнійше коли дам зиятися, а тим часом прошу не думати, що я не знаю вдячности.

За кілька днів рішиться одно цікаве діло: коли одного чоловічка молодого не возьмуть до війська, — то він почине друкувати Юрія Горовенка окремою книжкою, правописею фонетичною. Об тім я небавом донесу.

Шлю частину Жука я вже дальнійше перечитав. Гарна, тілько кінець, самоубійство Шпака, здаєсь мінї невмотивоване. Виглядає, як коли-б автор спішився, щоб тілько чим швидше довести до кінця. В Горовенку самоубійство героя повісті умотивоване, а в „Жуку" самоубійство Шпака, як кажу, ні. Може-б Ви як придумали інакше закінчити з Шпаком, а коли-б Вам потрібний був кінець рукописі, то я-б Вам прислав. „Жук" буде печататись по одній короткій повісті, котра має пійти по „Двох містах" Діккенса. Ідe о те, щоб „Жук" не скінчився сього року, а пішов в більшій половині на другий рік. „Старосвітської батюшки і матушки" якось не друкуються в „Кіев. Старині". Шкода! От коли зійшла бесіда, то напишіть мені, Добродію, де перебуває Іван Семенович.

(Продовження буде.)

усунення цих типів, а в це змішалася поліція, яка розвязала віче. Після того всі селяни удалися до сусідньої кімнати де наради продовжувалися до год. 5-ої вечером. Під кінець присутні дружно заявилися за одним національним фронтом під проводом УНДО і з піднесеними пальцями в гору присягли, що піддержувати будуть одиноку національну партію УНДО та з нею підуть до виборів. Цікава була в Добромилі поведінка представника поліції. Віче УНДО він розвязав, одначе зараз таки позволив на збіговисько сельроба та „Партії Праці". А тепер УПП хвалиться успіхами. Цілком не завидую їх п. Топольницькому. Бо на їх вічу, де були до того жиди й поляки, було всього 27 людей. Присутні в Добромилі селяни ще раз доказали, що вони вже врозуміли, хто піддержує їхні інтереси, а хто ширить тільки кривню. Т. зв. „Партія Праці" найкращий раз показала в Добромилі, що вона получиться з усяким шумовинням, із явними ворогами народу (віче у Львові 12. XII.), щоб тільки доказати тим, кому слід, що вона „працює". До Добромиля упівісти не мають чого вже показуватися. При кінці ще один факт, що ілюструє вартість тієї „опозиції" в Добромилі. А саме по укінченні віча приступає до студ. Ханика один тип з опозиції і говорить: „Чому цей пан зі Львова не дав нам по кілька золотих, — тоді ми булиб сиділи тихо і голосували за УНДО-ом! Ось ким послугуються упівісти для розбивання одноцілого національного фронту. Ось куди докотилися панки з УПП.

Ново відновлена каварня „BELMONT" в домі **Народної Гостинниці**, Льва Косцюшка 1. віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по помір-
1252 кованих цінах в окремій салі. 4-15

НА ЗАСЛАННЯ.

Рига, 19. січня 1928.

Останню групу опозиціоністів заслано з Москви в понеділок веч. Радека і Раковського заслано на Мурманськ, Троцького до Верного на півн. схід від Ташкенту. Провідників опозиції заслано на 3 роки як елемент загрожуючий сусп. порядкові. Лише Зіновєв і Каменев, які віддалися Сталінові, дістали підрядні становища в глибині СРСР.

Берлін, 19. січня 1928.

Московський кореспондент Берл. Тгб. подає подробиці про виїзд Троцького на заслання. Троцький виїхав у понеділок веч. ташкентським поїздом. На дворець супроводжало Троцького кільканадцятьох поліцаїв. Перед дворцем зібралося около 1500 людей, що привитали Троцького окликами і відспіванням Інтернаціоналу. Троцький не промовляв, хоч поліція не боронила йому. Товпа кричала: „Хай живе Троцький! Хай жиє зєдинена компартія! Хай жиє зєдинений комінтерн!" При виїзді Радека, що з кільканадцятьма опозиціоністами виїхав попереднього дня було лише яких 200 людей.

Сталін здержує депортацію?

Варшава, 19. січня 1928.

З Москви подають, що ГПУ, дістала приказ здержати висилку з Москви тих опозиціоністів, яких досі не заслано, хоч видано вже такий приказ. Пояснюють це тим, що гострий виступ Сталіна викликав невдоволення навіть серед його приятелів.

ГОСТРА ЛИТОВСЬКА ВІДПОВІДЬ.

Рига, 19. січня 1928.

Латвійська телегр. агенція подає закомуніковану лит. тел. агенцією відповідь литовського уряду на ноту мін. Залеського. Передовсім зазначує, що Польща не додержала зобовязань: виселеним із Виленщини не позволено вернутися, не здержано організування армії емігрантів під командою Плечкайтіса. Членів тої армії Польща зодягнула в лит. однострої і вони й далі є в касарнях у Ліді, що торкається предложеної програми переговорів, то Польща не подала конкретних проєктів і вказівок щодо діляння поза тих переговорів. Литва предкладає додати до програми переговорів справу ліквідації наслідків війни, відшкодування за шкоди, заподіяні Литві акцією ген. Желіговського. Щодо предложень мін. Залеського, щоби переговори почати в Ризі 30. січня, лит. уряд питається, як Польща уявляє собі ці переговори, з участю чи без участи Ліги Націй. В першому випадку місце і речинець переговорів мусить бути узгіднений з Лігою. Відпис відповіди Литва перешле Литва ген. секретарові Ліги Націй.

ПОЛЬСЬКОГО КУРЄРА НЕ ПЕРЕПУЩЕНО ЧЕРЕЗ ЛИТ. КОРДОН.

Берлін, 19. січня 1928.

„Форвертс" подає, що польського курєра Тарновського литовські власти не перепустили з Ковна через лит. кордон, на доказ що між Литвою і Польщею є воєнний стан. Тарновський мусів вертати через Ригу.

ГЕН. ГРЕНЕР МІН. РАЙХСВЕРИ.

Берлін, 19. січня 1928.

През. Гінденбург звільнив на власну просьбу мін. райхсвери Геслера, а його наслідником іменував ген. Гренера.

АРЕШТУВАННЯ ЧЕСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

Луцьк, 19. січня 1928.

Польська поліція арештувала тут 2-ох чеських офіцирів-летунів, які втікали літаком із Праги до СРСР., а осіли з браку бензини біля Грубешова.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·85, Ню Йорк 8·88, Льондон 43·35, Цюріх 171·30, Париж 34·98, Брукселя 24·[illegible], Медіолян 47·00, Амстердам 358·70, Прага 26·35, Штокгольм 239·16, Копенгага 238·15, Осльо 236·40, Данціг 173·20, Відень 125·24, Берлін 211·75, Канада 8·87.

Збіже.

Пшениця дворська 48·00—49·00, пшениця селян. 45·00—47·00, жито 38·50—39·50, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·[illegible]0—34·50, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 32·25—33·25, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох Вікторія 55—60, горох польний 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 37·00—38·00, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—6[illegible], гресік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75 25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки зотові нові 1·65—1·70, мішки ужиані 1·50—1·60.

НОВИНКИ.

— **Свято Йордану** відбулося у цьому році у Львові незвичайно величаво. Львівське українське населення взяло в ньому таку масову участь, якої ми при подібних торжествах давно вже не бачили. Маси народу, що залили собою цілий ранок, прийшли з усіх передмість Львова, вийшли теж усі процесії львівських церков зі своїми братствами й сестрицтвами під проводом своїх парохів. Знавці обчислили скількість учасників цьогорічного Йордану на 20-25 тисяч. Порядку у церкві Преображення, де відбулася Архієрейська Служба Божа, а також підчас походу і в часі самого водосвяття, берегли карні відділи молодих пластунів і пластунок. Чину посвячення води при прибраній зеленю йорданці біля Домініканської вулиці довершив свящ. митр. Шептицький в асисті численного вищого й нижчого духовенства. Співав з бравурою хор питомців Духовної Семинарії. Між присутніми бачили ми теж найвизначніших представників українського громадянства у Львові. Після водосвяття вернули процесії під проводом духовенства до своїх церков, а при йордані ще добру годину товпилися серед небувалого стиску маси народу, щоб набрати собі свяченої води. Взагалі треба сказати, що цьогорічне свято Йордану у Львові, яке відбулося при дуже сприяючій погоді, своєю масовістю, блеском та урочистістю робило справді гарне вражіння. — Одночасно відбулися ще два торжества Йордану у Львові, оба для війська: для греко-кат. вояків у кошарах при вул. Яблоновських, для православних вояків у православній церкві при вул. Францішканській. На обох цих святах явилися представники військовости й інших властей та вояки дотичного віровісповідання з цілого львівського гарнізону. На обох грала військова орхестра й були окремі військові відділи в параді.

— **Номінація.** Апостольська Столиця іменувала архидияконом і прелатом о. Тита Войнаровського у Львові протонотарієм із правом ношення мітри і жезла.

— **Medice, cura te ipsum:** Пишуть нам: Секретарем т. зв. „Союзу Українців міста Львова", сотвореного спілкою Лева Петрушевич-Сопюта для розбиття Народньої Організації Українців міста Львова, є студент Ом. Терлецький, замешкалий в Богданівці. Який це українець, доказом така подія: Коли п. Антін Голдан вніс до суду е. I. у Львові до ч. C XV 1925/27 позов проти Олени Терлецької за 185 зол., то мама пана „секретаря" Союзу зажадала від суду переведення українського позву на польську мову, бо „она по руску не умі". Не знаємо, чи сталося це за відомом і згодою сина, „пана секретаря", одначе радимо йому, замісць тратити час на розбивання організації і народніх віч — навчити свою маму письма в рідній мові.

— **Вломи і крадіжи.** Не минає дня в нашій славній столиці, в якому не доконано би кількох вломів і крадіжей. Ось передучера погуляли собі львівські злодії таки здорово, бо не менше, як у вісьмох місцях. Між ін. обібрали вони крамницю з футрами при вул. Третього Травня 2 і „Банк Вірмен" при вул. Скарбківській 12. Понатим поліційна хроніка занотувала ще пробиття ножем Карла Висляньського, якого допустилися на ньому незнані бандити на Янівській вул.

— **Здобутки медицини.** Два бельгійські дослідники приносять людству нову поміч: новий наркотичний середник. Хльороформ і етер, ужиті досі хірургією, нарушують в оперованих пацієнтах організм, схвилюючи його дуже сильно. Гайманс і Букаерт покористувалися при операціях ацетиленом тою самою, яку вживаємо до освітлення і ствердили, що про затроєння організму не може бути й балачки: віддих правильний, вигляд обличчя спокійний, живчик нормальний. Нова метода наркози має лише одну недостачу: ацетилена це газ що легко запалюється та експльодує; з ним треба поводитися дуже обережно і мати при вживанню його обширний технічний апарат.

— **Злочинець із надміру чесноти.** Париж має перед собою звичайний процес, який попередила довга праця детективів і який лишився би до нині таємною історією, якби на поміч справедливости не прийшов припадок. Кілька місяців тому за Парижем найшли ограбленого вбитого шофера в його авті. Всі розшуки за злочинцем скінчились нічим. 6 тижнів пізніше найшли в поїзді Шербур-Париж, у I-ій класі, застріленого шести стрілами полковника Совель, якого злочинець не встиг ограбити. Недалеко Шербур селяни натикнулися на пів приголомшеного молодця, що лежав при залізничім шляху. Він був легко ранений від скоку із поїзду. Так виявилось що він убив полковника і вискочив із поїзду. Зветься він Вілієм Фолен, є молодим паризьким архітектом, з доброї родини, відомий із найбільше зразкового життя. У слідстві він признався, що вбив і шофера. Мета: потрібував негайно 700 фр., щоби звернути їх до каси одного приватного товариства, де був скарбником, а гроші розтратив. При вбитім шофері найшов тільки 600 фр.; бракувало йому ще 100 фр.; для них мусів убити згаданого полковника; але дав до нього аж 6 стрілів, замісць одного, злякався шуму і мусів утікати, не перетрусивши кишень убитого. Фолена віддали психіятрам на осуд, чи він нормальний. Так. Навіть занадто: виявилось, що він не курив, не пив і був ідеальним молодцем. Із несмілости попрохати позички 700 фр. він убив двох людей. Теміда не вірить і чіхається в голову: чи не можна би такого злочинця таки признати вродженим ідіотом?

— **Бельгійські студенти бють.** У Брюсселі влаштував радянський уряд мистецьку виставку, на якій зібрав багато фотографій, афіш, книжок, образів і інших творів мистецтва. Сотня бельгійських студентів при співучасти російських студентів-емігрантів зорганізувала напад на цю виставку і знищила її до тла. Два учасники цього нападу заявили в бельгійській пресі, що вони хотіли таким робом запротестувати проти брехливих цифр і інформацій, які на цій виставці були призначені для пропаганди. Шкоди знищення 30.000 фр.

— **Мандрівний нежит.** Крім тисячних політичних і економічних кріз на Европу найшла цими місяцями [illegible] кріза нежиту. Тому, що в добі радія все легко пояснити собі тремтінням воздушних хвиль, ніхто не дивується, що по цих хвилях мандрують міліярди бацилів, які вілізають у людські носи. Разом із нежитом заявився теж епідемічний кашель, що є новою своєрідною формою цьогорічної еспанки. Бацилі насілись головно на горло в році, коли в усіх державах десятки тисяч кандидатів на послів мусять промовляти та їздити. Кажуть, що нежит є середньовічною спадщиною недуги, що колись була смертельна. Люди так звикли до неї, що навіть медицина, яка думає над боротьбою з раком, чахоткою і старістю, досі не найшла на нежит вірного радикального середника, просто тому, що ним нехтує. Можливе, що для людей, які не є приневолені працювати інтенсивно головою і держати весь час у руках носовик нежит не є великою недугою. А проте не важко запримітити, що вся европейська преса сильно захатарена: скрізь почувається характеристичну мряку, яку французи при гострій формі нежиту називають технічно „нежитом мізку".

— **Міліонер по бажанню.** Містечко Попот захвилювалося кілька днів тому від такої події: його мешканець Рудковський дістав з Америки повідомлення про спадщину 5 міл. дол. Так казала телеграма із банку в Дрездені. Рудковський став меценатом свого міста. Всі громадяни спішились наперед позичити йому гроші, хай прийдуть ті міліони ізза моря. Він почав роздавати гроші на всі боки і робити дарунки багатим і бідним. Місто дістало від нього обіцянку, що він побудує безплатну санаторію і почало вже її будувати. Минуло кілька тижнів, а чек з міліонами не приходив. Тоді один із вірителів Рудковського втратив терпець і післав до нього судову особу. Міліонер заявив ясно та щиро, що всю історію він видумав, щоби лиш час прожити безжурно, а тепер може вже йти до вязниці.

— **„Пролетарка" проти Маркса.** На текстильній фабриці у Твері, що називається „Пролетарка" була велика бібліотека. Управителі цієї бібліотеки рішили її „прочистити" себто зайву її частину спалити. І спалили: Шекспіра, Гліба Успенського, Щедріна, Чернишевського і... Маркса з Енгельсом, навіть „Комуністичний маніфест" з „Азбукою комунізму". Один із учеників цього автодафе, заявив щиро співробітникові „Робочої Газети" таке: Ми хотіли спалити „Енциклопедію", але потім роздумались. Ще Леніна залишили. Та вже Маркса та Енгельса не пощадили. Навіть „Комуністичний маніфест" і „Капітал" спалили. Щож робити: ніхто за ними книжками не питає".

— **Скільки є апаратів радіо?** Міжнародне бюро радіо обчислює, що на всьому світі є нині яких 50 міліонів людей, що має власні апарати радіо. З цього 20 міл. припадає на Европу; у Німеччині є 1,760.000 абонентів радіо, в Англії 2,350.000, Франція 900.000, Австрія 280.000.

— **Світова всячина.** Консулі СРСР на чужині мають обовязок вести реєстр шлюбів, розводів, уродин і смерти підданих СРСР, що живуть у даній державі. — Америк. посол із Пенсильванії поставив у Вашингтоні внесок, щоби асигнувати 50.000 дол. на будову памятника для Ліндберга у Франції. — Італійський уряд дав афганістанському королеві, що гостить у Римі, символічний дарунок: панцирне авто. — За останній тиждень скількість безробітних в Англії зросла на 280.000 осіб більше. — Помер основник і голова соціяліст. аргентинської партії Хусто. — У Ляйпцігу судять трох німців за державну зраду: продажу тайних документів Польщі. — Нім. союз офіцирів почав збирати підписи на привітну адресу для екс-кайзера в день його уродин 27-го ц. м. — У Бесарабії почались малі жидівські погроми. — У Челябінську вже більш тижня горять деякі вуглеві копальні. — Скінчив самовбивством франц. композитор Гастон Лємер. — Чехословацький парламент радить, що зробити із мандатом комуніста Шмерали, який більшу часть проводить у Москві на засіданнях комінтерну.

— **Промоції.** На Карловім університеті в Празі відбулась дня 19. грудня м. р. промоція Клима Ізидора з Комарна на доктора всіх лікарських наук, на Масарик. Університеті в Берні відбулася дня 19. січня ц. р. промоція на доктора медицини Слюсара Миколи з Жапалова п. Любачів.

Заслужене видавництво на еміґрації.

З діяльности Громадського Видавничого Фонду в Празі.

Дня 28-го вересня 1927 р. відбулися Надзвичайні Загальні Збори Українського Громадського Видавничого Фонду, які обрали нові керуючі його органи. До Правління Фонду головою увійшов П. Богацький, членами — інж. С. Рищик, І. Паливода, Г. Клименко, д-р Е. Приходько. Головою Надзірної Ради обрано проф. Ф. Швеця, головою Ревізійної Комісії — М. Сандана.

До 1-го січня 1928 р. УГВФ випустив у світ 31 книжок. Загальна кількість

примірників 67.000, сторінок 6.740. Загальна вартість усіх цих видань доситає 2.700.000 кч. (коло 80.000 долярів). Видані книжки належать до таких галузей знання: техніка, математика, політична економія, сільське господарство, історія, соціольогія, фільософія, фільольогія, музика, рідне красмавство, український театр, мистецтво.

Бажаючи поширити видавничу діяльність Фонду з одного боку і задовольнити потребу в українській книжці масового читача з другого боку, Загальні Збори УГВФ 17-го грудня 1927 р. включили до видавничого пляну також твори красного письменства (оригінальні та переклади), мемуарну літературу, підручники і словники чужих мов, а також підручники для середніх та нижчих шкіл.

Для піднесення видавничої діяльности Фонду ухвалило Правління звернутися до всіх українських організацій, підприємств, установ, шкіл, „Просвіт" і т. д. з закликом дати і свою позичку-вкладку (1000 кч. — 30 долярів) в УГВФ купувати видання Фонду і взагалі широко підтримувати цю справу, як національно-культурну установу для боротьби з книжним голодом.

Вийшли з друку дві нові книжки: 1) Проф. М. Туган-Барановський — Політична економія (наука про народне господарство), популярний курс, видано коштом фундації Української Селянської Спілки в ЧСР, ціна 1 долар; 2) Проф. Хв. Вовк — Студії з української етнографії та антропольогії (з мапами та кольоровими малюнками, ц. 5 долярі).

Закінчуються друком: 1) Проф. Л. Грабане — Геодезія вижча та 2) Інж. Катмакович — Збірник задач до міцности матеріялів.

Готуються до друку: 1) О. Саліковський — Що треба знати кожному (енциклопедія для дітей і самоосвіти); 2) Проф. І. Шовгенів — Гідравліка підземних вод; 3) Доц. Ю. Русов — Зоольогія.

Ухвалено взяти на перегляд: проф. О. Мицюк — Аграрна політика Европи після світової війни; доц. С. Романовський — Елементи вищої математики, підручник для технічних та спеціяльних шкіл; дипл. К. Михайлюк — Молочарство ч. II. Виріб масла. Підручник для сільськогосп. та спеціяльних шкіл.

Зголошені нові праці: Е. Чикаленко — Щоденник за 1907—1917 рр. (спогади); проф. І. Шовгенів — Гідравліка ч. I (гідростатика); теж його — Гідравліка ч. II; проф. М. Чайківський — Льогаритми; інж. Л. Биковський — Замітки про чеську бібліографію; ген. В. Петрів — Теорія оборони нації; теж його — Військова географія України.

Зголошені переклади: Т. Г. Масарик — Чеське питання; теж його — Про нашу сучасну крізу; теж його — Іван Гус; проф. д-р Л. фон Візе — Загальна соціольогія; проф. д-р Крейчі — Позитивна етика; д-р Ворж — Курс соціольогії; проф. Чешп — Держава; проф. А. Дамашке — Земельна реформа; Ю. Делевський — Суспільні антагонізми; Буржек — Соціялістичні системи.

Запрошуємо всіх громадян і всі українські організації, установи, школи, „Просвіти", кооперативи, часописи, книгарні, всі українські заклади і підприємства вплатити і свою позичку-вкладку на Український Громадський Видавничий Фонд.

Всі відомости і каталоги видань Фонду висилає Правління кожному безплатно.

Адреса: Ukr. Hrom. Vyd. Fond Praha-Vršovice, Šámová 665, Ceskoslovensko.

Правління УГВФ.

Дописи.

ГРИМАЛІВЩИНА. *(Як попадають вибори до громадської ради в Куті коло Товстого?).* В літі 1927 р. відбулися в Куті вибори до громадської ради, які випали для збаламучених латинників некорисно тому, що до ради ввійшли самі лише свідомі українці. За намовою позамісцевих ворогів, бо в селі їх нема, внесли латинники протест проти тих виборів і мимо того, що вибори були переведені найлегальніше воєвідський уряд в Тернополі їх скасував не подавши навіть причини. Мабуть очевидно наслідком протесту переведення повторних виборів. Тепер повели передвиборчі підготування вже самі латинники так, що побіда була запевнена виключно їм, тим більше, що цілий виборчий апарат як листа, комісія, урна і т. д. були в їх руках. По таких підготовах прийшли дня 12. жовтня 1927 р. і самі вибори, що випали вже виключно на корість збаламучених латинників, які звуть себе по своїй несвідомости поляками і вислугуються полякам, на шкоду своїх односельчан. Проти тих необгрунтованих правно виборів внесли українці протест. Одначе воєвідський уряд рескриптом з дня 8. XII. 1927 Ч. S.V.P/S 6026 ex 1927 цей протест відкинув, бо, мовляв закиди, що 1) по оголошенні нових виборів комісар сховав листи виборці, щоби українські виборці не могли до них вглядати, що хоч 2) не відчитувано при голосуванні богато виборців українців, які при перших виборах голосували, і мимо домагання їх до голосовання не допущено, бо з листи кудись поділися, 3) що Йосифа Смичшина не допущено до голосовання в IV. колі, бо мовляв, він перенесений до II. кола, а в II. колі його не допущено до голосовання, бо не був там вписаний, що 4) Антона Перешлюгу безправно викреслено з листи, хоч при перших виборах голосував, і що 5) в III. колі голосували поляки на підроблені повновласти, а українців з автентичними повновластями до голосування не допущено — є так малозначучі і поверховні, що хоч булиб правдиві, то для висліду виборів були без ніяких наслідків. В дійсности це були закиди великого формального і матеріяльного значіння, бо лише завдяки тим надужиттям українців при цих виборах повалено. Наші селяни ще раз наглядно переконалися, що вони завдяки своїй українській національности є горожанами гіршої категорії, яких не все бере в оборону закон і не все конституція та що їм за свою рівноправність треба буде зводити довгу і тяжку боротьбу.

Поінформований.

Листи до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво не відмовити помістити на сторінках „Діла" отсего мого листа.

У літніх місяцях цего 1927 р. в українській та чужинецькій пресі явилося повідомлення Закордонного Бюра УПСР. про те, що проф. Варшавського Університету Вячеслав Заїкин був співробітником харківської охранки. У числі 145 „Діла" поміщено листа в цій справі п. Заїкина, який, стаючи в обороні своєї покривдженої невинности, заперечував подані УПСР. відомости.

Незалежно від комунікату Зак. Бюра УПСР., яко відклик на „сміливого" листа п. Заїкина післав я до Шановної Редакції „Діла" листа, в якому для остереження українського громадянства подавав до загального відома знані мені факти, потверджуючі співробітництво п. Заїкина у харківській охранці.

Лист мій не був видрукований у „Ділі", бо, як повідомила мене Шановна Редакція своїм листом від 19/IX. 1927 р., вона вважала недоцільним присвячувати особі п. Заїкина місце на сторінках „Діла", тим більше, що п. Заїкин начеб мав передати справу регабілітації себе від обвинувачень Зак. Бюра УПСР. — до суду.

Однак, з часу оголошення комунікату УПСР. пройшло вже пів року а я досі, оскільки мені відомо, п. Заїкин не поставив своєї з УПСР. справи перед який будь чи то громадський чи державний суд. Користаючи із специфічних обставин свого життя у Варшаві, п. Заїкин і надалі продовжує вводити в блуд громадянство та по мірі сил своїх і можностей шкодить українській справі. Це змушує мене повторно звернутися до Шановної Редакції „Діла" з просьбою помістити цей мій лист, як остереження перед особою п. Заїкина.

Я пана Заїкина знаю зперед революції 1917 р., а підчас революції серед документів харківської охранки на власні очі бачив і читав донесення про українське життя позначені іменем Вячеслава Заїкина. Рівнож це імя бачив я серед загального індексу співробітників охранки. Пан Заїкин із заводу співробітництва в охранці, в році 1917 не оправдався і це було причиною того, що п. Заїкина на початку літа 1917 року виключено з українських організацій — Студенської Громади у м. Харкові, та УСДРП., тай взагалі виключено поза рамки українського громадянства. Лише користаючи з непоінформованости української еміграції у Варшаві, п. Заїкинові вдалося на якийсь час знову втертися поміж українське суспільство.

Окрім мене на еміграції знає про справу Заїкина і читав його донесення п. д-р Антін Іващенко, який свої формальні повідомлення зложив на руки п. Голови Центрального Українського Емігрантського Комітету в Польщі. На тіж зложені й мої детальні в справі п. Заїкина повідомлення.

Прийміть, Високоповажаний Пане Редакторе, запевнення у щирому до Вас поважанні

Тиміш Олесіюк.

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

Студентський Вісник орган Центрального Союза Українського Студентства. Рік V. ч. 10—12 за жовтень—грудень 1927. Зміст: О. Стефанович: О. Кобилянській (вірш). д-р О. Грицай: Білі рожі в садах творчости Кобилянської. А. Яковлів: Вбивство С. В. Петлюри перед судом присяжних у Парижі. О. О' Коннор Вілінська: Спостереження в судовій салі. О. Бабій: В альбом (вірш). Проф. Шовгенів: Катастрофальна повінь у Сх. Галичині. В. Орелецький: З новим шкільним роком. Ф. Мороз: Совіт-громадянин. V. звичайний зїзд Центрального Союзу Українського Студентства. Резолюції зїзду. Донесення. Звіти з діяльности. З життя чужинного студентства. З чужинних книг і журналів.

„Сільський Господар" орган Краевого Товариства господарського „Сільський Господар" ч. 1. з дня 1. січня 1928. Зміст: 1) З Новим Роком; 2) Праця над будучністю нашого села; 3) Забезпечення родючости землі; 4) Коляда „Рідній Школі"; 5) Нищення бурьяну; 5) Американська а наша годівля безрог; 7) Приладження компосту до городів; 8) Золзи та спосіб їх лічення; 9) Пасічничі заповіді; 10) Вісти з Сільського Господаря: Філія Калуш; Філія Жидачів; Філія Яворів; Філія Броди; Загальні Збори Кр. Тов. госп. „Сільський Господар" у Львові. 11) Добрі ради: Господарський часопис даром; Сміття на гній; Спліснілє та запорошене сіно; Сніг на озимині; Виростання перековуваної цибулі; Змерзла цибуля; Овочеві дерева покриті снігом. — 14) Господарський порадник: Гноєння під цукровий бурак; Вивоження стаєнного гною в зимі; Проби з вівсом; Брак деяких чисел часопису; Використання знищеного повінню ліса; Приналежність дерева нанесеного повінню; Гнилець у пчіл; Ветеринарні курси; Нищення борозннків на житниську; Кашель у ялівки; Розкидання гною по конюшині; Обемова вага бараболь; Обтинання галузок на овочевих деревах.

„Вікна". Література. Знання. Мистецтво. Критика. За редакцією В. Бобинського. Львів, Набєлака 7. Ціна 90 сот. Зміст 1. ч. за листопад 1927: Вікна... Е. Е. Кіш: Там де жив баніт... В. Бобинський: Баляда про дві гіпсові маски. — Г. Шкурупій: Провокатор. Детективне оповідання. — С. Тудор: Жовтень. — А. Габарю: Ш. де Костер. — Ш. де Костер: Тіль Уйленшпігель. Фрагменти. — Я. Савченко: „За всіх скажу" (Про поезію О. Влизька). — О. Влизько: Земля. Баляда про летючого Голяндця. Матроси. Туман (Поезії). А. Голічер: Франс Мазереель. — Ф. Мазереель: „Кохання". Образкове оповідання. — Е. Е. Кіш: Університет фабричної праці. І. Горішній: „Життя і Знання". — К. Кер: Пантеон мавпів. — І. Г-й: Свідки давної минувшини. — П. Панч: Повість наших днів. Оповідання. — В. Бобинський: Творець нової 1001-ої ночі. (Про Панаїта Істраті). — П. Істраті: Нерантсуля. Оповідання. — Хроніка.

Зміст 2. ч. за грудень 1927: В. Бобинський: Наші автори: Степан Тудор і Ярослав Галан. — С. Тудор: Червоний усміх. Теж про те, як у судьбі Лідии Танської стрінулись дві троянди. (Оповідання). — І. Голль: Гомер 20-го століття. (Про Джемса Джойса). М. Дунаїнська: Джон Гользуерті. — Дж. Гользуерті: Відвага (оповідання). — П. Панч: Повість наших днів. Оповідання (докінчення). — Я. Галан: Дон Кіхот із Еттенгайму. Песа (1-ша дія). — Хроніка.

„Наш Край", неперіодичний журнал під редакцією Л. Бича, П. Макаренка, К. Плохого і М. Хатгогу. Прага 1927. За грудень. Ч. 1. Рік видання I. Зміст: Від редакції; Десятиріччя Кубанської Ради; Проф. Ф. Щербина: Вступне слово; Л. Бич: Кубанська Рада і внутрішня політика; П. Макаренко: Кубанська Рада й зовнішні зносини Кубані. М. Хатгогу: Рада и горцы. Привітання: Кубанського Союзу, Кубанської станиці, Гайдар Баммата. Арменського Союзу, В. Я. Гуревич. В. Загарко, М. М. Галаган, Г. Г. Аполло, М. А. Славінський; К. Плохий: Коли почалася українізація на Кубані; Хроніка. Національна справа, Культурне життя, Економічний стан, Історія ш документи.

„Табор" воєнно-літературний журнал. Ч. 5: за листопад 1927.

„Жіноча Доля" двотижневик для українського жіноцтва. Редагує В. Кисілевська. Ч. 1—2 з 15. січня 1928.

„Господарсько кооперативний часопис" орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Ч. 1—2 з дня 4. січня 1928. Львів.

„Наш Приятель". Видає Марійське Т-во у Львові. Рік VII. Ч. 5, за січень 1928.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7919.

Посмертні згадки.

Евгенія Струкова з Михалескулів, жінка директора Василя Струка, померла в Ужгороді дня 12. січня ц. р. по тяжкій недузі в 37 році життя. Похорони відбулися в неділю 15. ц. м. з міської лічниці на цвинтар Кальварії. В. її п.!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Копичинці:

21. I. „Катерина".
22. I. „Шумі Маріца".

До театру заанґажовані відомі артисти театру М. К. Садовського і Державного театру в Ужгороді Вп. Чутай і О. Левітський. Декорації і костюми до постановки відомої опери „Галька" викінчені і театр з днем 10. I. відновляє її на українській сцені. 1—2

Загальні Збори філії Товариства „Охорони дітей і опіки над молоддю" в Дрогобичі відбудуться в неділю 22. січня в год. 11. передполудням в „Народнім Домі". — Виділ. 1289 3-3

Помічника готелевого портієра приймє „Народна Гостинниця", стало замешкалого у Львові, з укінченою 3. кл. гімн. в віці 20—25 літ. Зголошуватись в Дирекції між год. 5—6 вечером. 1306 2-2

Учит. збір української гімназії в Яворові зложив, замісць вінка на домовину бл. п. проф. Вол. Напурка 40 зол. на місц. Кружок „Рідної Школи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

МОНЮШКО" вул. Зіморовича 10 поручає фортепяни-піяніна нові і ужинані від 1000 зол. на догідні сплати. 257 3-3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3а) 53-?

РОБІТНЯ суконь „Люцина" Миколая ч. 18/1 п. приймає всілякі замовлення перерібки. 1186 9-10

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 зол. в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 10-10

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганак, Пілсудського 21, I. п. 1201 9-10

АДВОКАТ Д-р Левицький в Делятині, глядає самостійного конціпієнта. 1273 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 9—24

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**

у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. Мушинський** в Перемишлі, Галичина.

для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 267 36—?

КОМПЛЕТ з ХІНСЬКОГО СРІБЛА

24 штук

(6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 ложочок)

1312 **за зол. 24 50** 1-6

тільки у виробника

С. А. Ропшіц ЛЬВІВ СИКСТУСЬКА 16

Подяка.

Церковна Рада парохіяльна в Кадуші складає сердечну подяку п. Іванови Чмілеви рідбареві в Болехові за артистично виконану роботу „Іконостасу" в нашій церкві і поручає його священству в Архіепархії. — За церк. Раду парох. о. Волод. Тисовський парох, Василь Дідошак, Петро Добрянський члени парохіяльної ради. 1295 2-3

Громадська Зверхність в Рожнітові

пов. Долина, воє. Станиславів.

Задумує приступити до відбудови знищеного шкільного будинку 7-клясової народньої школи в Рожнятові.

Тому розписує

Конкурс.

Вношення письменних оферт на переведення відбудови. Пляни враз з коштописами і поданням услівй треба вносити на дальше до 28. лютого 1928 р. до Громадської Зверхности.

Рада Громадська застерігає собі право вибору приняття і відкинення оферт без згляду на услвя, після свого вільного признання.

В цілі оглянення, до виконання призначеної відбудови, оференти можуть зголошуватися до громадської канцелярії в урядових годинах.

Рожнятів дня 16. січня 1928.

1—3 За Зверхність:

Еміль Валіш.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" — Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 15 (11.269). Львів, неділя 22. січня 1928 Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 18 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 39-26.
В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

22. січня.

Цілих довгих століть, малощо не тисячеліття треба було на те, щоби метір городів українських, столиця Володимира і Ярослава, Київ, що витала і побідоносного Богдана, стала 22. січня 1918 р. знов столицею, тим разом новою столицею Державної Нації Української.

Які важкі, які криваві, які пекольні муки довелося за той час пережити Землі Українській і синам її! Які полчища не доптали її, які хижі сусіди не ловили, не знущалися, не саджали на палі, не вішали юних синів і доньок, того найніжнішого квіту, золотою пшеницею порослої і небесною блакитю сповитої Батьківщини нашої. Не раз згаряло, не два завмірало її серце, столиця держави великої — Київ. Золотоверхий, старезний, вагітний споминами про подвиги, болі, руїну, стомлений неволею Київ.

Ожив він і відродився в цілій величі, розкрив і видихнув із досвітків історії нашої емблему самостійности, великодержавний символ України, Володимирів тризуб, що повис в просторах фірманенту українського, що засяв золотокривавою заґравою над усею землею українською, що запліднив душі міліонів посівом діла, великого, найкращого, найвідповідальнішого і найлючеснішого діла — діла переродження раба в свідомого господаря Землі, оборонця Батьківщини, борця за волю, власну волю, і в творця Державної Нації Української.

Гей, вістрілювали добрі приятелі й сусіди цей символ великодержавний з фімаменту нашого! Розпікався він, кривавився, гартувався доки не став якором державного корабля українського, що застряг глибоко в Дніпрових водах, що прикріпився одним зубом старезних підвалин св. Софії в Київі, а другим вглибився під підвалини королівських хоромів Данила і фундаментів фортеці Льва Галицького.

За рік, знов 22. січня 1919 р. дрожала вся Земля Українська від радости непомірної! Це в Київі лучилися з матірнім пнем всі прастарі волости українські. Повіки лучились, відновляли, витягали з старини глибокої клейнод прецінний, клейнод соборности української, унаглядлювали невмирущість нації, безперервність традиції, суцільність духа, завершували діло визволення.

Ці великі, переломові хвилі поза нами. — Минули! Десять літ ділить нас від одної, а девять від другої. Та вони тільки в часі минули, щоби стати світляними датами на скрижалях історії української.

Але в нас живуть вони перманентно. Вони нас пройняли наскрізь, бренять безупину в нашому організмі, як складова частина нашої крови і наших мязів, діють і запліднюють усім найкращим наш мозок і різьблять наші душі. Йдемо вперід наповнені чаром тих історичних актів з їх категоричними імперативами, що вселилися в нас органічно. Йдемо без упину.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

БАЛЬ ТЕХНІКІВ
ДНЯ 14 ЛЮТОГО 1928 р. В САЛЯХ „НАРОДНЬОГО ДОМУ",
ВЕСЬ ДОХІД НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ТЕХНІКІВ.

У виборчих хащах.

II.

Львів, 20. січня 1928.

В польському таборі у звязку з виборами повний хаос. В боротьбі з „партійництвом" урядові чинники намножили безліч нових партій або відновили „старі", вже давніше покликані до життя дефензивою або польськими партійними організаціями, як нпр. українська, білоруська і жидівська хлібоїдщина.

Та не краще представляється виборча ситуація і серед непольських народів, як територіяльних, так і атериторіяльно-діяспорних. Здавалося, що українські партії виступлять до виборів у двох суцільних бльоках, завершуючи суцільно-політичний процес поділу на два табори: національно-демократичний й інтернаціонально-олігархічний, процес, що під впливом внутрішніх і зовнішніх впливів уже віддавна відбувається в нашому громадянстві. Представником першого табору є Українське Національно-Демократичне Обєднання, репрезентантом другого — Сель-Роб. На ділі вийшло зовсім інакше. Через впертість доктринерство і мабуть мандатово переорщені надії соціялістів-радикалів не вдалося створити одноцілого національного фронту. Так само розсвареними стають до виборів наші інтернаціоналісти.

Український національний виборчий бльок обмежується до Українського Нац.-Демократичного Обєднання і Сел. Союзу та волинських безпартійців і то коштом Обєднання, яке пішло на далекойдучі уступки своїм контрагентам на Волині. Цей бльок з технічних причин входить у склад загального виборчого бльоку непольських народів. Інтернаціональні партії: офіціяльний Сель-Роб, Сель-Роб-Лівиця і Комун. Партія Зах. України йдуть до виборів окремо. Чи істнує між ними тихе порозуміння і як далеко воно розтягається, — важко сказати. Невідомо також, з якими польськими й жидівськими спорідненими партіями і групами (як ППС-Лівиця, НПХ, Поалей-Сіон-Лівиця і Бунд) на українській національній території вони будуть кооперувати.

По середині між цими двома таборами бачимо соціялістів-радикалів, українську соц. групу „Вперід", українську партію праці та групу безпартійних б. посла С. Підгірського. Всі ці партії й групи йдуть до виборів самостійно, допомагаючи собі взаїмно порозуміннями місцевого характеру. Ця „середня кляса" партій і груп є найбільш ріжнородна і найменше природна — як соціяльно, так і орієнтаційно-політично. Деякі з них приступаючи до виборів, а фактично маючи тільки мінімальні або й не маючи жадних виглядів, розбиванням українських голосів приносить тільки користь нашому національно-політичному противникові.

Поза цими трьома таборами маємо ще два: підставний польський і підставний російський. До першого належить галицький УНС й волинське Українське Господарське Обєднання; до другого „Русская аграрная партія" Л. Черкавського. Посереднього польського, згл. російського типу партіями є радикальна лівиця д-ра Трильовського, група „Української Ниви" і „Русское Нар. Обединение", що в Галичині виступає під фірмою „Русской Нар. Організації". Коли до того додати ще всякі „православні" і дикі кандидатури, то будемо мати справжні хащі, через які важко буде передертися українському виборцеві, особливо в околицях менше освідомлених. Дивлючись на це страшне поле бою, а радше побоєвище, зі смутком доводиться сказати: „Доборолась Україна до самого краю".

Відносини серед білорусинів схарактеризували ми перед кількома днями. Тут для повноти картини пригадаємо тільки, що білоруський національний бльок, який складається зі Сел. Союзу Єреміча, христ. демократії о. Станкевича і православної демократії Богдановича (яка не признає польської автокефалії прав. церкви), входить у склад бльоку непольських народів.

Інтернаціональний табор серед білорусів заступлений бльоком під фірмою „Білоруського Роб.-Сел. Обєднання", в якого склад входять всякі відміни б. „Білоруської Громади". Тільки правиця б. „Білоруської Громади" з б. сен. Власовим на чолі і білоруські ес-ери йдуть до виборів самостійно.

Білоруські хлібоїди виступають у двох групах: „самостійно" аналогічно до галицького УНС-а йде група д-ра Павлюкевича, а спільно з польськими партіями „Радик. білоруська народня партія" Умястовського. Поза цими бльоками і партіями є ще всякі групи, якМіткевича або Ковша.

Жиди йдуть до виборів щонайменше чотирма групами. До першої належать сіоністи б. Конгресівки і північно-східних „кресів" (Волині, Холмщини і Зах. Білоруси), мізрахісти і гітахдутівці. Ця група входить в склад бльоку непольських народів. Самостійно, але наставлені прихильно до істнуючого уряду й його режиму, йдуть до виборів сіоністи Сх. Галичини і окремо сіоністи Зах. Галичини. Своєю проурядовою поставою вони схиляються до „жидівського національного бльоку", який творять ортодокси Кіршбравна, фолькісти Прилуцького і найріжнородніші господарсько-купецькі сфери. Соціяльну лівицю у жидів репрезентує „Бунд", який на „кресовому" терені входитиме правдоподібно в льокальні порозуміння з україн. і білор. інтернаціональними партіями. Крім того до виборів стає ще Поалей-Сіон (правиця й лівиця). Хлібоїдський табор серед жидів заступлений „кресовими", головно галицькими ортодоксами та асимілʼяторами всяких відтінків (як: жиди-поляки, поляки мойсеевого віроісповідання то-що).

Ще найбільш суцільно виступають у виборах німці. Німецькі міщанські партії, німці католики й протестанти — входять в бльок непольських народів. Німецькі соціялісти йдуть спільним бльоком з ППС.

Не менше партій і груп від українців і білорусів проявити була в себе і литовці (на загальне число 100—150 тисяч населення), та в останній хвилі вони постановили проголосити виборчу абстиненцію, повторюючи тактику з 1922 р. Ця постанова зберігла їх перед виборчим видовищем, гідним богів.

Так представляється виборча ситуація у непольських народів. Не краща вона і не гірша, як у поляків щодо чисельности партій, груп і гуртків. Але всетаки гірша остільки, що поляки є державною нацією, що вони такий „спорт" і таке видовище ініціюють у себе в дома. До того ж вони більше зріжничковані, а тимсамим їхне розбиття має хоч сякий-такий підклад і деяке оправдання. Польське розбиття яскраво виступає лише на польській корінній території, а зате на „кресах" (східних і західних) йдуть досить жваві консолідаційні змагання з одночасним підсичуванням розвалу серед „національних меншостей". Вкінці конструкція воєвідських бльоків на „кресах" і поведінка адміністрації є того роду, щоби здобути якнайбільше „меншостевих" голосів чи то при допомозі підставних „самостійних" партій, чи втягнених до „бльоку співпраці з урядом", чи польських клясових і демагогічних партій чи вкінці рахуючи на розбиття українців і білорусів усякими партійними новотворами.

Гірше представляється справа серед атериторіяльних народів: жидів і німців, головно перших, а найгірше серед територіяльних: українців і білорусів. Тут маємо справжню вавилонську партійну вежу, тут люди говорять ріжними мовами, занапащуючи вибір справжнього народнього представництва. А вже крайно хаотично представляється ситуація у нас, може ще гірше, як у білорусів. Бож ми маємо претенсії до політичного досвіду, виробленості, тоді як білоруси є політично дуже молодим народом. Важко, щоби якесь просвітління могло осяяти наших заприсяжених партійників і „принципіялістів". Єдина ще надія на виборця, на його здоровий інстинкт, на його ясність думки. Може він зуміє передертися через партійні хащі і постояти за національною єдністю, за суцільне і відповідальне національне представництво.

Перед виборами.

Виборчий бльок непольських народів

Виборчий бльок непольських народів є фактом довершеним. В днях 16—18. січня на кількох нарадах представників непольських народів вирішено всі спірні питання та устійнено склад державної листи. На терені Сх. Галичини бльок обмежується до Українського Нац.-Демократичного Обєднання, яке підкреслює свій зв'язок з іншими непольськими народами тільки спільною державною листою. Коаліція [illegible] з опозиційними до [illegible] політики жидами відпала тому, що вони не виявили ані відповідної волі, ані твердости, фактично віддаючи виборчий монополь [illegible]

візації. Фактичний бльок з жидами обмежується тільки до північних українських земель (Волині, Холмщини, Підляша і Полісся), як це було в р. 1922. В тій справі наступило там порозуміння між місцевими організаціями Українського Нац.-Демокр. Обєднання, Сел. Союзом і безпартійними. На бльоковій листі фігуруватимуть жидівські кандидати на Волині на третьому місці, а на Холмщині й Підляшу на другому, вгл. першому. Виборчий бльок непольських народів не має програмового значіння, тільки технічне.

Поза бльоком лишилися русскі (москалі і москвофіли), які виступають у виборах самостійно та литовці, що в останній хвилі, невдоволені поставою білорусів (які не хотіли їм забезпечити своїм коштом трьох мандатів з округ), постановили повернути до виборчої абстиненції з 1922 р.

Бльок непольських народів сподіється здобути понад 60 мандатів, з чого половина припала би українцям, а друга половина (по 17 прц.) білорусам, жидам і німцям.

Державна листа бльоку непольських народів представляється ось так: 1) Д-р Дм. Левицький (українець), 2) І. Ґрінбавм (жид), 3) Ф. Єреміч (білорус), 4) Навман (німець), 5) С. Хруцький (українець), 6) Н. Васильчук (українець), 7) Райнер (жид), 8) Ґребе (німець), 9) М. Рудницька-Лісняк (українка), 10) М. Струтинський (українець), 11) Д-р Іцхак (жид), 12. Косоноцький (українець). Отже на сподіваних 12 мандатів державної листи українцям призначено 6, жидам 3, німцям 2 і білорусам 1.

На сенатській державній листі перше місце займає німець Гасбах, а друге українець В. Децикевич.

У звязку із завершенням бльоку непольських народів голова УНДО-а в розмові з представником „Ворш. Пресової Інформації" заявив, що на терені Сх. Галичини буде висунена одностайна українська листа як частина бльоку непольських народів. Порозуміння з жидами нема, бо д-р Райх іде окремо, а в. Ґрінбавм ані не довів до компромісу щодо поділу сфери впливів, ані не розпочав власної акції. Аквес до бльоку деяких жидівських елементів, настроєних опозиційно до д-ра Райха, не має для українців реального значіння. Характер бльоку є технічний. Метою його оборонитися перед консеквенціями виборчої ординації. На терені Зах. Галичини тож не прийшло до порозуміння з жидами. А шкода, бо таке порозуміння булоб вийшло на користь і жидам і українцям, які в Зах. Галичині розпоряджають понад 30 тисячами голосів. Виборчі вигляди для українців є такі, що на всій українській території всі українські партії повинні здобути 58 мандати.

Наше самозаперечування.

I.

На статтю д. Панейка в різдвяному числі „Діла" під заг. „Наше візантійство" годі краще відповісти, як статтею про „наше самозаперечування". Не наше „візантійство", тільки те нещасне, просто траґічне недоцінювання, відкидання, заперечування і навіть опльовування всього „свойого": **своєї історії, своєї влади, свойого імени, своєї мови, своєї релігії...** в імени „чужих богів" — оце скритий психічний рак, що точить долю українського народу, зачинаючи від його літописного: „прийдіть і володійте нами" (якщо воно історично й не є правдиве, то психольоґічно воно добре придумане). І ось над причинами цеї болячки української психи вартоб призадуматись, щоби винайти лік для неї. З певністю ці причини ріжнородні, одначе Візантія тут ніпричому. А вжеж не відзначаються самозаперечуванням серби (і ще би!), болгари, москалі — словянські народи, що так само приймили христ. віру з Візантії, як і ми, і стояли під її культурним впливом.

Возьмім гротесковий примір: Не знайдете ніодного народу, крім нашого, де була би ціла партія, що кпить собі з своєї національної назви, хочби вона й була другорядна. Не знайдете ніодного поляка, котрий глузував би собі з назви „поляк", мовляв, що поляків нема в містах, тільки в полі... (поляк-той, що мешкає в полі). А з назви „українець" ще й досі наші люди анальоґічно глузують — і то поважно, не для жартів! Правда, для тих людців нині „свята" назва „русин чи русский"... Алеж годі забувати, що за давньої Польщі були цілі плеяди в нашому народі, котрі кпили собі з назви „русин", як з чогось „хлопського", і називали себе поляками. Горе народови, що знелюбив своє рідне! Він роздертий у своєму нутрі, він — „не — він", а незнатищо".

З тої то причини ми стратили нашу шляхту, тай досі, як нація, не можемо стверднути, прибрати поставу замкненої в собі будови, але пробуваємо в стані розкиненого будівляного матеріялу, з котрого сусіди „тягнуть", що можуть... Чужим самі даємо оружжя проти себе, бо хто себе не шанує, того чужі тим менче будуть шанувати.

Не думаю тут розбирати причин того нашого „самозаперечування", бо це вимагало би більшої розвідки. Але бодай дещо треба навести — для льоґічного звязку.

Безперечно найбільшим нашим нещастям є, що **ми не маємо своєї державної традиції — і властиво ніколи її не мали.** (Маю тут на думці **маси народу, а не книжників**) Держава петрифікує психічну сторону народу: його назву, його „висшість", його право до держави... А державна традиція переказує це своїм і чужим з покоління на покоління. І ось саме цього в нас нема! Стара Русь, як держава, спершу була звязана з чужими наїздниками (варягами-росами), а потім то з родами, то навіть з особами (князями), що панували. Ані наша національність, ані назва, ані релігія — отже ніодно з суспільних, постійних явищ — не були „державотворчими" чинниками (в поляків було зовсім інакше!)

Отже навіть в тім славнім періоді нашого народу не витворилася сильна традиція в масах нашого народу.

А опісля, по упадку старої Руси, наш нарід найшовся ще в куди несприятливіших обставинах, в яких судилось йому цілі довжезні віки коротати аж до наших часів. Все, що чуже, — панське, пануюче; а що своє — „хлопське", нижче... В такій життевій „школі" трудно народові навчитись „обожувати" те, що своє.

До того ще доходить: наша природна лагідність, добродушність, наш „мінімалізм" у життевих аспіраціях, наша „молодечість"...

Ми не мали ані релігійного, ані культурного свойого середньовічча, тому ми й молодші від Західньої Европи о ціле середньовіччя, яке для Західньої Европи було тим, чим буйні „кавалерські часи" для одиниці. Те, що д. Панейко називає „візантійською мораллю" на Великій Україні, це в дійсности буйна „студентська мораль", яка ще не „попеклася й не дмухає" навіть на горяче; яка ще не має досвіду, що „не так горячо їдять, як варять". Досвід — немала річ у життї. І студент і старший, зрілий чоловік можуть знати ті самі життеві правди, як пр. „не лакомись, Грицю, на дурницю", а одначе інакше реаґуватимуть на ці правди, бо досвід піддає таким правдам сильніщу психольоґічну підбудову. На Заході видумали соціялізм, але в Росії й на Україні „студентська натура" інакше зареаґувала на цю червоно-рожеву „теорію", аніж натура західнього европейця — натура досвідченого, зрівноваженого пана „радника".

Якщо українці й москалі не „европейці", то хіба тут шукати причини. Стара, бл. п. Візантія тут ніпричому.

II.

І чому д. Панейко занявся саме Візантією? Факт такий, що ми про Візантію найменше знаємо — не більше, як пр. про Персію, бо нас ані в школах про неї не вчать, ані в наших літературних творах Візантія не виступає частіше, як нпр. Вавилон...

Засада „historia est magistra vitae" (історія є учителькою життя) тільки тоді має реальне значіння, коли її віднести до **своєї власної**, ще живої, історії, яка ділає

Величезний вибір **Новостий на КАРНАВАЛ** поручає близвітна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філі в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

М. ВОЗНЯК.

4)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Послідну посилку (продовж. л. Жука) ми одержали, спаси-біг!

Що до журналу, то хто знає, чи не постане він від нового року. Щось люде показують дуже велику охоту. Переважує думка, щоб спонукати Парт(ицьк)-ого перестати видавати „Зорю", а натомість поставити журнал в формі книжковій à 8 аркушів місячно espective à 4 півмісячно, коли-б оплачувати лиш одного чоловіка-відвідчика (50 гульденів місячно), нікому за праці не платити, — то таке видавництво коштувало-б в рік 3000 зр. Сума немала! Але як-би тільки добра воля, — то якось пішло-би.

Але от ще новина. Вже постановлено видавати в Тернополі газету поучаючо-белетристичну, для народу, в формі книжковій по 2 аркуші що 2 неділі. Редактором буде, здаєсь, проф. Олександер Барвінський. Ще зовсім на певно не рішився, — але всі на него налягають, і, здаєсь, піддасться волі громади. Як „Батьківщина" провадить народ простим, сільським і міщанським в політиці, — так нова часопись „Читальня" має доповняти „Батьківщину", виховуючи народ морально і науково через поучення з письма святого, з історії, наук природних, промислу, торговлі і т. д. Буде також одна картка посвячена гумористиці, зрозумілій і доступній народови.

Журнала, журнала лиш нам ще потрібно!

На сім вже кінчу мій нинішний лист до Вас, Високоповажаний Добродію, — а як вийде другий аркуш Вашої комедії і я його Вам буду пересилати, — знову напишу дещо нового. Тепер ще здоровлю Вас всім добром, кланяюсь пані Евгенії і цілій Вашій Вп. Сем'ї і остаю щиро Вам прихильним

Ів. Белей.

За лист подякував Кониський Белеєві 2-го жовтня (20. IX.) зазначуючи, що Белей непотрібно гратив час на докладний рахунок. Хай швидче кінчить друкувати комедію й подає її на конкурс, коли ще не пізно. „Конкурс — писав він — для мене має дуже важне значіння. Я казав Вам вже, що для мене не важна сама премія, я її й не візьму, а повернете, куди самі знайдете; для мене дуже важна моральна сторона конкурсова і її здобутки її, котрими я скористаю для нашого діла тут. Далі от скажіть на сей рік, яко на громадську справу". Коли-б удалося перевести „Зорю" на журнал, на гадку Белея, не треба переміняти її назви з огляду на передплату. Висловлив сподівання, що число передплатників на „Діло" й „Зорю" зросте в Росії найближчого року, бо „Одесскій Вѣстникъ" уже тричі дав анонс на „Діло" й „Зорю" й ще дасть 13 разів, а київська „Заря" не згодилася дати ні разу. Радів усім серцем звістці, що в Тернополі виходитиме часопис і висловляв бажання: „От коли-б ще буковинці зібрались у себе в Чернівцях на свою Батьківщину". Обіцяв дослати потрібні портрети і повідомляв, що в Росії наробили шелесту Площанський і Наумович. Крім журналу дораджував узятись у Галичині за видавання книжок для інтелігентних дітей, до чого зобовязане Товариство педагогічне, але в таких книжках треба-б дбати про чистоту мови.

Найближчий лист Белея до Кониського походить із 26. листопада. Ось він:

У Львові 26. XI. 1884.

Високоповажаний Добродію!

„Нитка" Ваша вже готова. Завтра рано бере переплетник до переплету, а вже на неділю будуть у Львові готові примірники. Рахунок вже разом з переплетом надішле Вам Беднарський. „Нитка" вийшла на 4 і пів арк. друку (73 сторони). Єсть показка для читателів на Україні, є й ті похибки, що Ви вказали на листі. Я підписався яко накладчик. Ціну поставив я 30 к. (в Австрії к буде значити крейцарі, а в Росії копійки). Небавом вишлю 2 примірники в „Управленіе по дѣламъ печати".

Всі посилки Ваші одержав. Велике Вам, Добродію, спасибіг! На всю Україну Ви найбільш нас запомагаєте! Не беріть нам за зле, коли часами дещо залежує, — се вже діється з крайної конечности. Часопись наша мала обємом, не що дня виходить, а як ще лучить ся часом одна сторона інсератів, — то вже й нема де з фейлетоном подітися. А звичайні рубрики мусять мати своє місце. Помалу, на скілько змога, містимо.

„Нитку" візьме наш театр до грання і до конкурсу. Другу Вашу драматичну штуку Партицький — казав міні вчора — буде друкувати.

Гороненко — як Ви вже запевне довідалися з „Діла" — вже друкуватися в „Руско-українській Бібліотеці", котру почав видавати молодий наш кандидат адвокатський Евгеній Олесницький.

Матеріяли до „Зорі" я одержав. Ф(ранк)а нема у Львові. Сими днями з Відня приїде, де у Федоровича пробував 1 і пів місяця, працюючи над монографією его батька. Повернувши до Львова, знову почне робити при „Ділі".

Малюнки з натури „Поміж народом" дуже гарні — ті, що досі їх в руках маємо. Кінчайте, Добродію, при вільній хвилі і присилайте, — ми вже десь надрукуємо. Щиро-б для нас було також продовжене заміток Українця з подорожі по Галичині.

З присланих на мої руки фотографій Ваших я всі доручив адресатам — окрім Лукичеви. Перешлю йому найблизшою оказією до Болехова.

Оногдашна „Nowa Reforma (краківська) напечатала допись з Київа, в котрій дуже негарно відзиваєся про Володимира Антоновича. Між іншим закидає йому, що він то дав почин до збирання підписів на адрессу для ректора київського університету. Чи се Ляхи тілько мстяться на Антоновичу за „renegatstwo" — як они кажуть?

Наші „святоюрці" тепер піднесли лоб до гори, бо з Россії дістали „деньги" на ратоване банку. А було вже дуже круто коло них. Починає на ново йти деморалізація... Чи не можна-б з відси до „Зарѣ" київської написати корреспонденцію про злодійства наших „общерусів" в банку, — щоб Россіяне знали, кому вони дали гроші. Банк з'їсть богато, але хоч би з'їв і найбільше, — то все таки, коли остане таким, як досі, — дістане в лоб, бо не має вже у людей довірія ані за шеляг. В загалі „Зарѣ" здались-би дуже корреспонденції зі Львова, — матеріялу есть богато дуже цікавого, який у нас не можна оголошувати, — і я піднявсь-би в загальнім інтересі посилати їй такі корреспонденції, — так що-ж, коли „Заря" не солідна, хотіла-б, щоби корреспондент навіть почтові видатки платив з своєї кишені, а гроші сама горне, як лопатою. Ще коби то була газета українська, — то чоловік послідне віддав-би, а для московської — за богато було-б пожертвовання... В київській „Зарѣ" есть моє конто на кількадесять (ну нехай і на двайцять кілька) рублів за корреспонденції. Міні з Редакції писали, що пришлють, ба, вже й рік минув, а не присилають, значить пиши пропало! Але-ж коли ще був при „Зарѣ" д. Борисов, прислали міні по рощі за дописі з процесу Ольги Грабар кількадесять рублів — і я ними заплатив один нумер „Сьвіта". О(то)ж я собі так думаю: для мене, яко для особи, нехай-би і пропадало, але коли я призначу ті гроші на видане одного томика „Руско-української Бібліотеки", — то не повинно пропасти, треба зажадати. Але міні дуже маркотно писати до „Зарѣ" в тім ділі, — я й так більше як рік не згадував їм про те, махнув рукою (хоч мав право упоминатись, бо, як кажу, Борисов а потім якийсь другий добродій з редакції „Зарѣ" писали в імени редакції до мене, щоб я слав корреспонденції. Коли-б Ви, Добродію, могли, зійшовшись коли з редактором, нагадати йому про мою претенсію в якій делікатній формі, — то може бути, що прислав-би міні гроші, а тогди, кажу, благо — один томик „Русько-української Бібліотеки". Коли-ж Вам неяково про те згадувати, — то лишіть, — нехай пропадає!

При случаю напишіть, Добродію, як цензура россійська обходиться за послідні місяці з „Ділом": чи богато маже і що?

Здоровлю Вас, Добродію, і Вашу Достойну Сім'ю всім добром і остаю щиро-прихильним

Ів. Белей.

(Продовження буде.)

на нарід як життєвий досвід. А історія списана і замкнена в книжках — мертва. Тим більше історія чужого народу, чи держави. Щож з історії старої Візантії нині живе в нашім народі, щоби могло нас так заражувати, як це д. Панейкові здається? З суспільних і державних порядків — ніщо. А за часів старої Руси, доки жива історія Візантії всякала в наш народ, цей вплив був просто спасенний. А вжеж Візантії стара Русь завдячувала, що в короткому часі стала одною з найкультурніших держав в Европі. Чи за те каменем кидати нам на Візантію? Зате, що нам дала християнство й найвищу культуру, яка тоді в Европі була?!

І не тільки Русь, але й Болгарія тай Сербія проживали найславнішу свою епоху під боком Візантії — чи в згоді з нею, чи в незгоді, але таки під її культурним впливом. А упадок Візантії був і їх упадком. Рим уляг вандрівці народів. Візантія, „новий Рим", остоялася підчас вандрівки народів, але зате Провидіння казало їй впасти жертвою пізнішого світового катаклізму — магометанського походу на Европу. Така сама доля була призначена всім культурним клієнткам Візантії: Сербії, Болгарії, Україні, Росії...

І ось тут ключ для розвязки проблемів, які порушив д. Панейко. Захід уляг такому катаклізмові 500, або й 1000 літ (як де) скорше, й мав більше часу, щоби „прийти до себе" — витворити, здобути собі культуру. А серби, болгари, українці москалі спізнилися... Не їх „візантійська Церква" винувата тому, що ще не мають такої довговічної, зріжничкованої культури, як Захід, тільки їхня історична недоля. Адже візантійська Церква (власно Церква) в найтрагічніших часах Европи була найбільшим світлом в Европі.

Пізніші княжі крамоли на Руси не прийшли з Візантії, але виросли на домашньому грунті. Зрештою в тих часах подібно діялося всюди.

Правда, ще й нині в нашому народі — так, як через всі віки його історії — жива одна спадщина по Візантії: **це наші церковні книжки й обряд взагалі.** Саме про це й розходиться! Але... призадумаймося трохи!

1) Це наш обряд від самих початків християнства в нашім народі. І годі мудро припускати, щоби наш нарід відрікся його.

2) Бо й чому? Якщо сам Бог вибрав собі, щоби новозавітні св. книги були написані геленістичною мовою, то чому ми малиб бути невдоволені **геленістичним** обрядом, який нам Візантія переказала?

Якщо запитати професора клясичної фільольогії: чи замінив би грецьких клясиків за римських? — то він, як „знаючий", усміхнеться... А таксамо усміхнеться кожний „знаючий" на запитання: чи заміняв би геленістичний обряд за якийсь інший?

3) Чи отже цей наш обряд не має виховуючого впливу? Ціллю Церкви є творити моральний суспільний, а не державний, лад (бо держави змінюються, а суспільність остає та сама). Чи по наших селах моральний лад гірший, як по селах у західній Европі — очевидно при анальогічних загальнокультурних обставинах?

Якщо не ліпший, то певно не гірший. Або може нпр. в мазурських селах цей лад кращий?

Ба, але не про це йде д. Панейкові. Він хвалить „тверезу, ясну, абсолютну латинсько-римсько дисципліну, дисципліну метафізичну, етичну, організаційну". Розумію, що він має на думці в цілій ширині. Але... і знов призадумаймося трохи! 1) А деж була та залізна дисципліна в західній Церкві в часах, коли бували папські роздори, або в часах вибуху протестантизму? Нині латинська Церква вже все те перебула, має свій власний досвід — а ми не мали свойого середновіччя! Вже-таки в нас нині не є так „бурно", як бувало на Западі в згаданих часах. Ось не слушна анальогія 2) Якби ми були народом, що не має своєї церковної культури й традиції, як Зулу-Кафри, то можнаб нам нинішню латинську дисципліну в цілім її обсягові перещіпити — разом з латинським обрядом.

Але так, як є, то прийшлось би нам при тім **заломати цілу нашу 1000-літню „візантийщину":** наш обряд, нашу традицію. Саме про це й ходить нашим церковним „западникам" — щоб ми церковно стали „не-ми", щоб зірвали з нашою церк. **живою** традицією. Але ми „візантійці", бачимо, до чого це веде (маємож на тій лінії вже 300-літній досвід), і — не хочемо бути ще через яких 300—400 літ „неутрум", вічно тільки „родитися", ділитися на „ліпших" і „гірших католиків" (розумій: латинників), щоб наприкінці осягнути „ідеал" галицьких вірменів...

Знаємо, наші „западники" скажуть нам: „Борони Боже! Не про це йде! Тільки... про... про... про **целібат!** Ніщо нас з латинською Церквою не ріжнить (бож наша віра — догми віри — та сама, обряд наш чудовий, а в дійсности не робить ріжниці), тільки целібат! Уся сила, дисципліна латинської Церкви має джерело — в целібаті! Якщо в нас так буде, то буде так само!"

— Це вже конкретна мова! Але 1) ми, „візантійці", про це властиво вже не маємо чого говорити, бо целібат нас переріс (у двох наших епархіях він вже введений). 2) А якби в останнє мали щось сказати, то тільки **осторогу, щоб не утотожнювати нашого целібату з латинським „Si duo faciunt idem, non estidem"** (якщо двох робить те саме, то це не те саме).

Пришийте війтові на селі три „штерни", а він через те ще не стане сотником... Багато, дуже багато треба би перевести змін на війтові, щоби з нього зробити сотника! В Римі через довгі віки переробляли свій первісний геленістичний обряд на свій римський. І переробили його суцільно, як їм диктувала натура. Целібат є вицвітом того обряду — не лиш дисципліни, але й **самого обряду.** Щоб тільки одну „дрібницю" навести. В римській Літургії нарід бере лиш мінімальну участь. Священик **ізольований** від народу: що він молиться, це для народу тайна (бо тихо читає і мова незрозуміла). Тим він виростає **понад увесь нарід, наче монарх.** Послідовно він і в житті **ізольований** (целібат). А в нас? Навіть у Літургії священик займає **„співгорожанське"** становище, бо „веде (правда, святі, але таки) співрозговори" з Грицьом, Іваном Миколою...

Як у такому устрої може бути мова про „абсолютну дисципліну"?! Целебс у нашому народі не має більшого значіння, як жонатий священик. І ніколи не буде його мати, доки наш обряд буде геленістичний. Отже або наш целібат буде тільки плягіятом римського, або треба буде переробляти обряд, як його вже римляни переробили, або як галицькі вірмени...

І от!

III.

Не шукаймо „чужих богів"! Не заперечуймо себе, своєї історії, традиції, Церкви... в імени „чужих богів"! Не воюймо віри в себе, не даваймо чужим оружжя проти себе!

„Bizantynizm w samym zaczątku historji ruskiego narodu wszczepił w duszę tego narodu elementy rozkładowe, obdarzył go fatalnym światopoglądem i fatalną moralnością, ukształtował formację duchową niewpółmierną z formacją europejczyka".

Знаєте, що це? Оце вже польські часописи (Газета Косьцельна ч. 3) підхопили сенс статті д. Панейка — і от, як це чудово вийшло для нас: повторюється стара польська „пісонька" про візантинізм, що він — мовляв — зробив нас другорядною нацією, чито загалом здеморалізованою нацією, нездібною самостійно жити й правити собою...

До останніх літ тільки „духовний" Станиславів достарчав текст для цієї відвічної польської „арії"; тепер уже й наші деякі міряни попались у цю кузню нашого самозаперечування — в імени „спасіння нації".

Інші народи просто „обожують" усе своє і навіть самих себе. Поляки, німці, французи, англійці...

І черпають з цього джерела віру в себе, вдоволення з себе, суцільний розвій життя, тисячлітнє багацтво традиції, славу...

Якщо й ми не осягнемо такої психічної формації, то й надалі останемо невдоволені з себе, роздерті в собі, з порожніми руками — зате з цілою хмарою нових експериментів у голові, щоби себе „рятувати".

о. д-р **Г. Костельник.**

По повороті з Відня починає Т. Витвицький

НОВІ КУРСИ ТАНЦІВ

Зголошення та вписи щоденно від 5—9 в малій салі муз. Т-ва ім. Лисенка.

Назначена на 22.1. 1928 додаткова лекція пересувається на пізніше. Речинець буде оголошений в „Ділі". 1321 1—1

До десятої річниці проголошення самостійности України.

(ПРИЧИНОК.)

В „Главном Управленіи по дѣлам милиціи" в Петрограді за час лютневої революції (березень—вересень 1917 р.) зареєстровано серед „выдающихся происшествій и правонарушеній" в селянськім революційнім рухові між іншим слідуючі три факти політичного самоозначення нашого селянства, хоч щоправда ріжних по своєму характеру.

1. Селяни села Катеринівки, Новомосковського пов., на Катеринославщині, І. Гречаний „в імени односельчан селян і багатьох інших жителів губернії" 20 червня 1917 р. звернувся до начальства з проханням про прийняття самих суворих заходів для припинення спокуси серед темного населення і можливих хвилювань „от подстрекателей" — агітаторів, котрі ходять по селах і намовляють нарід укладати приговори про відокремлення України від Росії. (Одержано в Петербурзі 11 липня).

2. По повідомленню Хорольського (на Полтавщині) повітового комісара всі захвати (на аграрнім грунті. О. М.), що мали місце в повіті, відбувалися на основі постанови Хорольського „Совіта Солдатських Депутатів" і Земельних Комітетів; останні не рахуються з циркулярами міністрів (петербурзьких. О. М.) і стоять на тім, що для них обовязкові лише розпорядження Центральної Української Ради (Телефонограма пов. комісара, передана губ. к-ром 12. серпня, зареєстрована в Петербурзі 25 серпня 1917 р.).

3. Виконавчий комітет с. Демидівки, Винницького пов., на Поділлі, заявив повітовому комісареві, що він не визнає Тимчасового (російського О. М.) Уряду і його агентів на місцях і уважає „вернейшим вождем русского народа — государя Николая Александровича"; далі і в заяві говориться, що коли Тимчасовий Уряд не уступить, „мы примкнем к немцу". (Повідомлення голови комуніста Чупиря, одіслане губ. комісарем 7. вересня і зареєстроване в Петрограді 16. IX. 1917 р.)*)

В обстановці такої політичної розбіжности прокладала собі шлях ідея суверенности України, якої втіленням ставала Центральна Рада.

Подав проф. *О. Мицюк.*

*) „Крестьянское движеніе в 1917 г.", підготовлено до друку Костельниковим и Меллером, Центрархив. Госиздат. 1927. Москва, стор. 107, 235 і 250.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 1., Земельний Банк і Іпотечний, книжечка ч. 1141.

Національно-культурні справи.

В справі будови домів для культурно-освітних установ.

Справа будови домів для культурно-освітних установ в повітових містах — це пекуча справа, це іноді бути чи не бути для самої установи. Щасливі ці міста, де завдяки енергії та меткости наших провінціональних діячів, завдяки сприяючим умовинам придбано перед війною власні доми для наших установ, товариств, організацій і т. п. Але як можуть розвиватися наші установи по містах, в яких так склалося, що будову Народнього Дому, чи гімназії призначено на рік, в якім почалась світова війна?... Наші повоєнні злидні, недостача капіталу і кредиту спиняють або просто унеможливлюють всяку більшу будову. А перед нами розбудова нашого національно-культурного життя після війни, нові ділянки праці, нові школи, нові економічні інституції домагаються приміщення і то відповідного, вмисне на цю ціль збудованого, інакше грозить їм сухітничe животіння або й занепад. Як може розвиватись приватна середня або народня школа в чужім і мало для школи пригожім будинку?... Право прилюдности для таких шкіл все є непевне, хитке, бо вислід візитації в великій мірі залежить від першого враження, яке робить шкільний будинок, шкільні салі, кабінети.

Не диво, що серед таких умов люди заінтересовані в цих установах шукають виходу, укладають проєкти, пишуть відозви, шукають анальогії в чужих народів, організують збіркову акцію і т. п. Громадяни нарікають знов на безвинні датки, радять всі збірки сконцентрувати, недовірчиво ставляться до кожної акції і т. п. Возьмім для прикладу Чортків. Повітове місто має всі потрібні організації і установи, але всі в комірнім, що відбувають свої наради і засідання в тій самій невеличкій, понурій салі, а дійсно кімнаті; має шестикласову гімназію, що міститься в чужій каменниці і не може через те розвинутись в повну гімназію; має деревляну церковцю, що зовсім нагадує маленькі церкви в глухих закутинах краю. Крім будови парохіяльної церкви, гідної міста, проєктується будову гімназії та Народнього Дому. Тому, що справу будови гімназії порушено щойно на сторінках „Діла" (ч. 8. з 12. І.) у звязку з потрібними будовами по інших містах, я поясню її докладніше.

В черані 1925 р. заснувався при кружку Р. Шк. Комітет будови гімназії і розпочав систематичні збірки в місті і по селах, що за півтретя року принесли кругло 2.000 долярів. За це куплено гарну, в здоровім місці площу (3.112 м. кв. за 1.522 долярів) і кількасот долярів є в касі. Будова буде коштувати 13—15 тисяч долярів; на її покриття кружок має на продаж площу вартости 3.000 долярів — решту повинно зложити громадянство. Щоби будову підвести під дах, (без виправи), на це потрібно 60 проц. коштів всеї будови т. є 8—9.000 долярів. Комітет будови поширив свою збіркову акцію, розіслав листи всім б. професорам і ученикам гімназії, батькам учеників і т. п. У відповідь на це один з б. професорів гімназії п. Стефанович в згаданім числі „Діла" подав проєкт будови домів для наших установ, що має ширше значіння. Своїм проєктом хоче він розвязати не лише пекучу потребу гімназії в Чорткові, але й будову освітних центрів по інших повітових містах. Проєкт домагається, щоби кожний інтелігент, кожне село, кожна економічна установа зложили річно 10 зол., з чого повинно зібратись 20.000 долярів. (Автор проєкту мабуть так рахував: 3.000 сіл зложить 30.000 зол., 3.000 установ — 30.000 зол., 12.000 інтелігентів — 120.000 зол.).

Сам проєкт ідеальний — не знати одначе, як його здійснити серед реальних умов нашого життя в практиці. Він вимагає великої організаційної сіти по селах, сильної екзекутиви по містах. Його мусять взяти під розвагу і спробувати всі наші культурні чинники, центральні установи. Він вимагає й прилюдної дискусії і доповнень самого автора проєкту. Хто має збирати по селах і як зібрати по 10 зол. від 12.000 інтелігентів? Сума датків (інтелігенції є за

висока, частина призначена для сіл є за мала.

Але приймім, що проєкт проф. Стефановича викональний. Приймім, що галицька суспільність буде складати річно 20.000 долярів або й більше на будову гімназії Р. Шк., Народніх Домів, захоронок, сокілень і т. д. Але дещо часу ще мине, поки наші установи проєкт передискутують і спопуляризують, поки по містах і селах знайдуться збирачі, поки слово стане ділом. Проєкт в першу чергу відноситься до будови української гімназії в Чорткові, але годі на самий проєкт розсилати чеки всім селам, кооперативам, Н. Торговлям і т. п. Члени Комітету будови могли би дещо сказати про те, як наше громадянство, що навіть користало з гімназії, посилаючи до неї свої діти, палко займалося збірками на лісти, як наші свідомі і не бідні громадяни присилали датки на будову*. Зрештою, це можна побачити, переглянувши книги збірок. Але не в докорах справа! Мова йде про те, щоби діло повести на добрий шлях і збудувати гімназію. Поки проєкт проф. Стефановича передискутується і пічне здійснюватись, я подаю від Комітету будови проєкт збірок, який можна негайно переводити в діло. Мій плян остільки лекший, що опирається головно на б. професорах і б. учениках гімназії та їх батьках т. є рахує на моральну поміч людей, що працювали, або побирали освіту в нашій гімназії.

* До речі слід додати, хто складав датки на суму зібраних 2.000 долярів. Громадяни Чорткова (урядники, учителі, підурядники, міщани) вложили 12—15 прц., Союз Українок 10 прц., священики 2,3 прц., решту зібрано — по селах.

1. В чортківській гімназії (основаній 1911 р.) працювало 50 професорів, які тепер працюють в гімназіях Р. Шк. або в державних по всіх більших містах Галичини; деякі працюють в корінній Польщі. Кожний з них памятає неприхильні умови праці через брак будинку і кожний з них повинен не лише причинитись датком до будови, але заснувати в місті маленький комітет для збірки датків між громадянством. Приймім, що кожний комітет збере 100 зол. — це дасть 5.000 зол. Як в якім місті є більше б. професорів з Чорткова, то повинні свої лісти передати знакомим професорам і в іншім місті і попросити їх оснувати комітет і збирати датки.

2. Гімназія в Чорткові дала освіту соткам молоді обох полів. Цеж покищо одинока гімназія на пять повітів; найближчі українські гімназії в Станиславові і Тернополі. Б. ученики гімназії походять майже з усіх сіл, чортківського, копичинецького, заліщицького, борщівського, а в части й з бучацького повіту. Хай кожний б. ученик дасть сам якийсь даток і переведе збірку на лісту в селі чи місточку. Союзи Українок по селах повинні памятати, що 25—30 прц. молоді — це учениці і повинні занятися організацією збірок між жіноцтвом і збирати місячно від усіх жінок села по 10—20 сот. Священики, учителі, свідомі селяни, що посилали або посилають свої діти до гімназії, повинні заснувати по всіх селах комітети збірок і переводити місячні збірки по 10—20 сот. від особи.

Епис. Ординаріят у Станиславові може богато помогти в організації збірок. Якби Епис. Ординаріят поручив всім парохам раз в місяць перевести збірку на будову гімназії і зібрати від особи 10—20 сот., то збірка в селах пятьох повітів, в яких є найменше 300 сіл, по 20 золотих з села дала би 6.000 зол., місячно, річно 72.000 зол. І так невдовзі мають будувати церкву в Чорткові, а без помочі широких кругів громадянства ледви, чи будова вдасться.

3. В Галичині є 10 гімназій і 5 семінарів Р. Шк.: сума молоді кругло 2.800. Головна Управа повинна поручити обіжником, щоби по всіх середніх школах молодь складала по 20 сот. місячно на будову одної гімназії. Точно переведена збірка при помочі господарів кляс дала місячно 560 зол., річно 5.600. Так само можна збирати в державних гімназіях та школах СС. Василіянок.

4. Кооперативи повітів, з яких рекрутується молодь гімназії, повинні при поділі надвижок ухвалювати від 20—100 зол. на будову гімназії. Ревізійний Союз повинен доглянути цеї ухвали, бо в минулому ш. році Комітет будови від всіх кооператив чортк. повіту дістав 4.23 дол..

Отсе є мій плян, як збудувати гімназію Р. Шк. Він обдуманий покищо для будови гімназії в Чорткові, але його можна використати до будови гімназій в інших містах. Плян опирається на масах, в першій мірі тих, що користають і користатимуть з гімназії. Ледви чи 12.000 інтелігентів зложить на чеки по 10 зол., але по селах під проводом і заохотою священиків чи свідомих селян можна збирати по 20 сот. на лісти. Комітет видав лісти і радо їх висилає на бажання (адреса: Українська гімн.). Та річ у тому, щоби вони всюди були і всюди на них відбувалися збірки.

Вкінці спростую ще замітки проф. Ст. про стан будинку. В гімназії після перебудови є лише по дві кляси перехідні т. є такі, що мають спільний вихід. Філія гімназії міститься в будинку давної москв. бурси і має відповідне приміщення.

Чортків, 18. січня 1928 р.

В. Петринович.

Олександер Носалевич.

Великі успіхи українського артиста у Вісбадені.

Наш славний оперовий співак Олександер Носалевич, що був довгі роки окрасою і гордістю народньої опери у Відні, в якій збирав заслужені лаври по кожнім своїм виступі і де строга музична критика не находила слів похвали й захоплення для його губального басового голосу, — співає тепер у вісбаденській опері, в якій є справжньою звіздою і дійсно першим мистцем. Поза оперою Ол. Носалевич виступає часто і в концертовій салі. З одного такого його недавнього виступу попали в наші руки витинки з вісбаденських газет, з яких позволимо собі дещо навести до відома наших читачів.

Так „Rhenische Volkszeitung" з. 6.XII. 1927 пише про виступ Носалевича на концерті з попереднього дня (5. XII.): „Носалевич співав на концерті арій і пісень разом з Ґабрієлею Енґлерт. Акомпаніював їм ніжно й чутливо Йосиф Розеншток. Обоє співаки були за могутні на салю „Курґавз-у", в якій відбувався їх концерт. Обоє вони — члени нашого державного театру, є надто знані, щоби про них близче розписуватися. Вистане зазначити, що вони викликали своїми аріями й піснями якнайкращий настрій, що, на жаль, був перериваний надто часто непогамованим виливом. Жажда й ентузіязм публики перемінилися в таке захоплення, що воно аж перешкоджало, не даючи вилитися вповні співаним творам в душах присутніх. Але ця непогамованість слухачів говорить найкраще про те велике признання, яке здобули собі вчорашнього вечера обоє виконавці. Взагалі треба сказати, що вечір цей був одним великим тріюмфом О. Носалевича й Ґабрієлі Енґлерт, які силою і барвою своїх голосів просто полонили цілу салю. Не диво, що сильно обсаджена саля не знала кінця й міри в оваціях для своїх любимців. Обоїх їх обкидано цвітами й засипано оплесками, в подяку за прегарний вечір".

У другім вісбаденськім органі „Wiesb. Badeblatt" з 6. грудня м. р. читаємо між ін.: „В салі „Курґавз-у" відбувся в понеділок вечір пісень та арій, що у всіх своїх точках випав знаменито. Це очевидно зрозуміле, коли зважити, що з великим смаком зложену програму виповнили такі наші улюблені місцеві артисти, як Олександер Носалевич (бас) і Ґабрієля Енґлерт (сопран)". Опісля рецензент розбирає подрібно цілу програму і стверджує, що богацтво чуття, тон фразування і взагалі ціла музична культура Носалевича виявилися того вечера в найкращому світлі. Концерт закінчили обоє артисти відспіванням кількох відомих дуетів Брамса, викликавши незвичайно глибоке враження у всіх присутніх. Вдячні слухачі не щадили їм ураґанних оплесків і коштовних дарунків з цвітів.

Вкінці наведемо ще голос „Wiesb. Fremdenblatt-у" з 16. грудня про той самий концерт. Читаємо в цьому органі в рецензії Ганельона: „Хто не був на цьому концерті, того треба жалувати: він дарував нам кілька тих рідких годин найглибшого щастя, які вбивають усю горяч життя. Трьох наших найліпших вісбаденських артистів злучилося, аби послужити великим майстрам німецької пісні: Шубертові, Вольфові, Брамсові і Малєрові, а вчасти також Ріхардові Штравсові, який як композитор пісень очевидно сюди не належить. Олександер Носалевич і Ґабріеля Енґлерт осягнули найвищі вижини і дали досконалий вираз і втілення тій музичній і поетичній матерії, яку вони взяли до своєї програми. Йосиф Розеншток акомпаніював знаменито на фортепяні. Вдячність публики стрясла салею і вилилася в численні китиці й вінки, якими артистів засипано. Після повторення одного з найцінніших дуетів Брамса „Da unten im Tale") душевна емоція заблестіла сльозою в кожному оці — і це було для артистів певно найкращою сатисфакцією".

З оцих коротких витягів український читач бачить найкраще, як високо цінять голос і взагалі музичну культуру нашого Носалевича німецькі рецензенти. При цьому варто ще підчеркнути, що наш славний земляк ніколи не відмовлявся від виступів на українських концертах (прим. у Відні), куди приїздив спеціяльно нераз аж з Німеччини. Що більше — уважав для себе за найбільшу приємність і за велике щастя співати на українських концертах і для української публики, як сам нераз про це згадував. Який жаль, що такий великий співак і артист примушений ціле життя співати на чужині! Чи дочекаємося ще того, щоб Носалевич співав в українській опері і по українськи? Чи наші українські опери в Києві, Харкові чи Одесі не моглиб заанґажувати Ол. Носалевича до себе хочби на гостинні виступи? **І. Н.**

Новий військовий закон.

„Дневник Законів" з 13. січня п. р. містить розпорядок президента держави з дня 11. січня п. р. у справі змін і доповнень деяких постанов закону з 23. травня 1924. р. про загальний обовязок військової служби. Дотеперішний заголовок закону: „Про заг. обовязок військової служби" змінено і він звучить: „Закон про заг. військовий обовязок".

Час військової служби продовжено у военній маринарці з двох літ до двох літ і трьох місяців. Обовязкові військової служби підлягають у резерві рядовики до кінця 40. року життя, офіцери до 50. року життя, рядовики в заг. ополченні до 50 року життя, офіцери до 60 р. життя.

До осіб, обовязаних до військової служби, які викажуться чинною участю в праці військового приспособлення, приноровлюватимуться пільги у виконанні обовязку військової служби. Згідно з уст. 7. ті особи, які не могли доказати чужого горожанства і сповнили заг. військовий обовязок, служачи чинно бодай 5 місяців, повинні на свою просьбу дістати польське горожанство, навіть колиб не сповнили умовин, передбачених в уст. 8. пос. 2. закону з. і 4. з дня 20. січня 1920. р. про горожанство польської держави.

У розділі про власти, які покликують до військової служби, зайшли зміни в звязи з новим законом про адм. поділ краю, а саме, що адміністраційну владу І. інстанції заступлено висловом: „повітова влада заг. адміністрації". Слова „адм. влада II. інстанції" заступлено висловом: „воєвідська влада заг. адміністрації" „адм. влада" — висловом „влада заг. адміністрації".

Уст. 15. настановляє консулярні поборові комісії і розпізнавчі комісії для польських горожан, що живуть за кордоном.

Дотеперішню постанову про покриття видатків, звязаних з бранкою, з бюджету мін-ства внутр. справ, змінено, а саме видатки ці зобовязані покривати тепер відповідні комунальні і самоврядні союзи.

Найважніші зміни зайшли в розділі про скорочення і відложення військової служби. Дотеперішний скорочений півторарічний час військової служби треватиме тепер не довше, як 15 місяців і відбуватиметься принціпіально в одній речинці безперервно. Одначе в разі потреби міністр військ. справ може устійнити інший спосіб виконування цієї служби. Відложення речинця чинної військової служби прислугує ученикам останньої кляси середніх загальнообразуючих шкіл, учительських семинарів, фахових шкіл, академічних краєвих і закордонних шкіл, признаних державою. Одначе це відложення прислугує ученикам тільки до 22. року життя, а не, як передше, до 23, академічним студентам до 23 року життя (передше до 26), студентам теольогії віроісповідань, признаних державою, до 25. р. життя (передше теж до 26-го). Продовження того відложення для студентів акад. шкіл може послідувати лише в залежности від потреб війська на основах виконуючого розпорядку, але найдальше до 25 р. життя.

Розпорядок увійшов у життя з днем оголошення із обовязуючою силою від 1. травня 1926 р. Від цього речинця тратять обовязуючу силу всі приписи, суперечні з цим розпорядком.

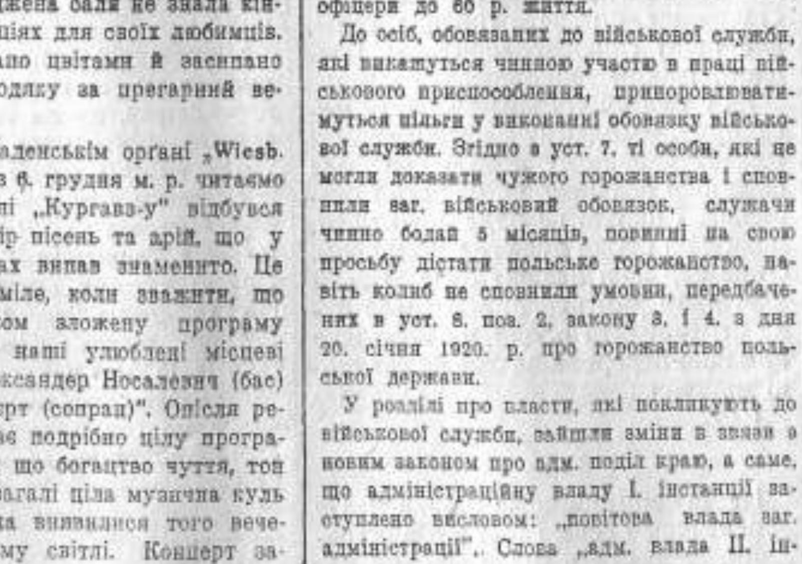

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінююче, відживлюючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4'25 зол., пів 2'40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr .M. Krzysztoforski Tarnów. 19-?

Виборчий рух.

ВИННИКИ.

Дня 22. грудня м. р. відбулася в салі „Просвіти" у Винниках нарада мужів довіря УНДО-ня громад винн..цького судового округа. З причини засипаних доріг явилися делеґати тільки з поблизьких громад. Отворив нараду місцевий адвокат д-р Е. Щуровський, а проводив зборам о. Петро Пилипець, парох з Підборець. Політичний реферат виголосив голова Повіт. Нар. Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова. Покликано до життя Виборчий Комітет, зложений з вісьмох осіб з д-ром Щуровським на чолі. Цей Комітет скличе ще раз зїзд членів громадських партійних комітетів судового винницького округа для належної підготовки соймових виборів.

ЛЮБАЧІВ.

Дня 29. грудня м. р. відбувся в салі філії Т-ва „Просвіта" в Любачеві зїзд мужів довіря УНДО-ня любачівського повіту. Такого величавого українського зїзду Любачів ще не бачив. Явилося 275 делеґатів, які заступали собою 52 громад повіту (на всіх 66). Наради отворив голова Повіт. Нар. Комітету д-р Степан Ардан, адвокат в Любачеві. До президії зїзду вибрано: о. А. Козенку, пароха з Подемщини, п. Ст. Мадича, міщанина з Олешиць і студ. Б. Кульчицького з Молодева. Д-р Ст. Ардан подав звіт з діяльности Повіт. Нар. Комітету в Любачеві в часі переведення виборів до громадських рад. Делеґат Центрального Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова виголосив реферат про політичне положення українського народу і про соймові вибори. Д-р Ардан подав важніші пояснення соймової виборчої ординації. В оживленій дискусії забирали голос громадяни: Гриць Кузій, студ. Нен, о. Шерстило, Сухий, Іван Гуль, Мих. Лятошинський, Вахнянин і Комар. Порушували вони між ін. шкідливу для нас діяльність ворожих партій в повіті, неробство частини нашої міської і сільської інтелігенції, фарисейську поведінку польської інтелігенції, що то проти Національного Обєднання піддержує не лише хліборобів і т. зв. „українських монархістів".

ле також т. зв. „ліві" українські партії. Вибрано Повітовий Виборчий Комітет, зложений із 17 осіб з Любачівщини і 13 осіб з Чесанівщини. По ріжних внесках і запитах закінчено зїзд відспіванням національного гимну. Вечером попереднього дня відбувся в кімнатах читальні „Просвіти" дискусійний вечер, на якому явилося поважне число української інтелігенції і міщанства. Дискусія тревала около три години і причинилася дещо до вирівнання ріжниці в думках і поглядах поодиноких громадян на справу нашої національної зовнішної і внутрішної політики в минулому році.

При гемороїдальних терпіннях, обструкції, попуканнях грубої кишки, обструпленнях, кровавленню в кишках, пертю на моч, болю в хребті, угніті в грудях, непокою серця, заворотах голови, вживання природної гіркої води *Franciszka Józefa*, робить завше приємну полекшу, а деколи і цілковите виличення. Спеціалісти внутрішних недуг поручають таким хорим щоденне пиття рано і вечір по пів шклянки води Franciszka Józefa.

ДРУГА ПОЛЬСЬКА НОТА ДО ЛИТВИ.

Варшава, 20. січня 1928.

Нині мін. Залєський мав нараду з маршалком Пілсудським у звязи з лит. відповідю. Зачувати, що на другий тиждень Польща вишле ще одну ноту до литовського уряду з предложеннями в справі місця і речинця переговорів. Польський уряд бажає, щоби переговори почалися перед березневою сесією Ліги Націй.

ФЕРАЛЬНА 13.

Варшава, 20. січня 1928.

Нині не заголошено в держ. виб. комісії ніякої виб. листи, бо чергове число, яке найблизша листа має дістати є феральна 13, а ніяка політ. партія не хоче її. Можливо, що число це нададуть якійсь фіктивній листі, яку опісля уневажнять. Дня 24. січня минає речинець складання держ. лист. Сподіються, що до того часу число заголошених лист подвоїться.

ЧИ УМОВО ХОРИЙ МАЄ ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ?

Варшава, 20. січня 1928.

Виборча ординація має деякі хиби, які можуть спричинити труднощі при інтерпретації закону. Так прим. виб. закон промовчує, чи умово хорий має право голосування. До одної з виб. комісій вплинула скарга якогось виборця, щоби когось скреслити з листи, як умово хорого. Виб. ком. повідомила про це заінтересованого. Цей зазначив, що колись лічився як умово хорий, але нині він здоров і не дасть собі відібрати виборчого права. Це не переконало комісії; його скреслено з листи виборців. Скреслений відкликався від рішення повітової комісії до окружної. Справа найдеться перед найвищим судом і він видасть оречення.

АРЕШТУВАННЯ КАНДИДАТА.

Краків, 20. січня 1928.

Арештовано тут кандидата на посла до нового сойму бувш. посла до австрійського парляменту Томаха. Він кандидує з ряшівського округу. Томаку арештовано під закидом очорнення Пілсудського на прилюдних зборах.

БУДЖЕТ НА 1928/9.

Варшава, 20. січня 1928.

На засіданні ради мін. під проводом Пілсудського устійнено бюджет на 1928-29 рік. Розходи виносять 2,476.000.000, доходи 2,525.000.000.

МАГАЗИН ЗБРОЇ У ФІЛІЇ „ЖЕЧИПОСПОЛІТОЇ".

Краків, 20. січня 1928.

Нині викрила поліція у краківській філії „Жечипосполітої" великий магазин вальної зброї і муніції. ДОК вислала спец. комісію, яка сконфіскувала зброю. Дальше слідство ведуть військові власти.

СТРІЧА МУСОЛІНІЯ З РУМУНСЬКИМ МІНІСТРОМ.

Рим, 20. січня 1928.

Стріча Мусолінія з румунським міністром закорд. справ відбудеться 24. січня. Тітулєску побуде кілька днів у Римі, де буде гостем італійського уряду.

ТАЙНА КОМУНІСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ НА МАДЯРЩИНІ.

Будапешт, 20. січня 1928.

Тутешня поліція викрила нову комуністичну організацію. Арештовано 22 комун. організаторів. На основі їх зізнань мають послідувати дальші арештування в 17 містах. Централя організації була в Будапешті, а її провідник Штерн агл. Вайс є у Відні. „Уй Немзетек" подає, що під тим назвищем укривається один із бувш. нар. комісарів давньої диктатури пролєтаріяту на Мадярщині. Можливо, що сам Беля Кун, який провадив останніми часами у Відні школу агітаторів.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією лл. Стадника (вул. Шашкевича).

Неділя 22-го, год. 3. попол. „Запорожець за Дунаєм".

Відновлення! год. 7·30 веч. „Добродійна Зузанна".

Вівторок 24-го, год. 3·30 попол. Для молоді! — Ціни знижені! — „Вій".

Міський великий театр:

21-го, год. 3·30 попол. „Весілля".

21-го год. 7·30 веч. „Голем".

22-го 3·30 год. попол. „Д-р Юлія Сабо", ціни знижені.

22-го 7·30 год. веч. „Токуюча Богиня".

23-го 7·30 год. веч. „Паганіні", ціни найнизші.

Міський „Театр Нови":

21-го 7·30 год. веч. „Незвичайний сеанс".

22-го 3. попол. „Адіє Мімі" ціни знижені".

24-го 7·30 год. веч. „Хай мене чорти...".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·88·00—8·88·25, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·31—0·26·5, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·25—0·05·5, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·8, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·7·99, червінець 3·00 32·50.

Золото: 20 кор. 36·40—36·80, 20 франків 34·20—34·70, 20 марок нім. 42·50—42·80, 1 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·00—3·65, флорен австр. 1·80—1·86, рублі рос. 3·16—3·55, копійки за рубель 1·35—1·28.

Збіжжя.

Пшениця двірська 48·00—49·00, пшениця селян. 45·00—47·00, жито 38·50—39·50, ячмінь броевр. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·00—34·20, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 32·25—33·25, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох Вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 37·00—38·00, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59—61, грисік кукурудз. 40—50, мука кукур. 34·00—3·00, отруби житні 24·75 25·25, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—75·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—110, мак сивий 95—100, мішки ютові нові 165—1·70, мішки ужевані 1·00—1·00.

НОВИНКИ.

— **Українським виборцям у Львові до відома.** Голова Окружної Виборчої Комісії на місто Львів подає до відома, що районові (обводові) комісії аж до дня виборів (4. III.) урядують щодня від год. 8 до 7 вечером в льокалях реклямаційних. В часі виложення затверджених списів до прилюдного перегляду, себто від 9. до 13. лютого, ці комісії будуть урядувати від год. 2 до 8 вечером.

— **З Українського Театру.** В неділю 22. п. м. виставляє наш театр в год. 3. попол. знану народню оперетку Артемовського **„Запорожець за Дунаєм".** В третій дії балєт-козачок. Вечером в год. 7.30 відновлення веселої оперетки **„Добродійна Зузанна".** — В найближчих днях побачимо на нашій сцені в новій постанові **„Пісні в лицях"** — народню оперету в 3 діях з чудово виведеним весільним ритуалом.

— **З української опери в Харкові.** У вівторок 10. січня п. р. відбулася в Харкові вистава опери „Євген Онєгін". Партію Ленського співав Дм. Смірнов, якого чули ми недавно у львівській польській опері. Рецензент „Вістей" Ю. Т. дорікає Смірнову, що він „хап-лап" між виступами в інших містах вивчив український текст і тому „співав українсько-руською мовою з домішкою невідомо якої вимови". Грати при такому знанні партії Смірнов очевидно не міг і тому дбав лише за те, щоб бути ближче до суфлера. — Мих. Голинський, який, як відомо співає тепер у харківській Державній Опері, одержав запрошення на гостинні виступи до опери в Ленінграді. Голинський виступить там в опері „Аїда", яку співатиме раз італійською, а потім українською мовою.

— **Свята О. Кобилянської в ЧСР.** Дістаємо таке письмо: В святочнім числі „Діла" з 7. І. ц. р., в якім видруковано звіт про свята Ольги Кобилянської в Чехословаччині, ми не найшли згадки про свято О. Кобилянської, влаштоване нашою Громадою. Громада Студенток Українок у Празі влаштувала дня 15. XII. 1927 святочну академію в честь О. Кобилянської, для своїх членів. Програма була така: 1) Проф. С. Русова: Положення жінки в 70-их і 80-их роках на українських землях. 2) С. Цимбалістівна: О. Кобилянська і критика. 3) Л. Бурачинська: Жінка в творах О. Кобилянської. 4) Г. Равич: Відчитання творів Ювилятки. Просимо Вас доповнити вище згаданий звіт згадкою про нашу академію. — **Громада Студенток Українок у Празі.**

— **Під увагу нашим лікарям.** Пишуть нам з Белза: Перед кількома днями (13. І. ц. р.) помер в Белзі лікар д-р Фростіг, що майже 40 літ лічив населення Белзчини з додатним успіхом. І знов одна позиція вільна для наших лікарів. Від часу виїзду з Белза лікаря українця д-ра Лаврівського минає 25 літ. Чи не найвища пора, щоб Белзщина знов діждалася свойого лікаря хочби по чвертьстолітнім ожиданні? Громадянство Белзщини прийме доброго лікаря-українця з отвертими раменами. Не виключене теж місце при Касі Хорих. Тож свій — між своїх! Близчих інформацій уділить інтересованим кооператива „Нар. Дім" в Белзі.

— **Трагедія при вул. Шевченка.** Після суперечки з жінкою вистрілився з револьвера 30-літній огородник Маріян Пшибильський, зам. у Львові при вул. Шевченка ч. 7. Тіло небіщика перевезено до інституту судової медицини, а Пшибильську віддано під лікарську опіку, бо вона дістала нервове потрясення.

— **Труп дитини в смітті.** Марія Томкевич з Клепарова знайшла на смітті в Персенківці трупа дитини, що могла мати яких 7 місяців. За мамою дитини шукає енергійно поліція.

— **За куліс слідчого уряду у Варшаві.** В окр. суді у Варшаві відбувається процес бувш. заст. начальника слідчого уряду Курнатовського, віцком. Добецького і тов. за вимушування хабарів від окрадених людей і від злочинців. Надужиття ці тягнулися віддавна, але щойно в літі 1926 р. вийшли на яву. Акт обвинувачення подає цілу низку злочинів Курнатовського і Добецького, що знались зі злодіями. М. ін. Курнатовський жадав окупу від окраденого ювілера Кендзерського. Кендзерський дав гроші, але украдених річей не найдено. Колиж Кендзерський дістав анонімний спис посередників злодіїв і пішов з агентом до посередниці, агент поцілував її в руку і витався, як з доброю знакомою. Добецький знов зажадав від карного за крадіжи в Росії Махніцького 50 тис. окупу, в противному разі загрозив, що сфотографує його до альбому злочинців. Швеця Шрайбера арештовано невинно. Добецький жадав викупу 1000 зол. Шрайбер не дав, тому пересидів 6 тижнів у вязниці. Арештований Щецінський зізнав, що Добецький прийшов із Росії голий-босий, а тепер купив собі посілість в Аніні за хабарі. Свідка Вайсбавма арештовано 60 разів; він окуплювався за 30—50 зол., а коли не заплатив, сидів нераз і по 60 годин. Як була зорганізована співпраця слідчого уряду зі злодіями, доказує це, що злодій, коли вкрав що на місті, телефонував зараз до уряду, щоб вийняли його фотографію з альбому злочинців, аби пошкодований не міг його пізнати. На розправі зайшов також такий інцидент: Обвинувачений бувш. поліц. аспірант Бахрах назвав головного свідка Войніча „провокатором-лобузом", за це Войніч ударив Бахраха тричі в лице. Ця сенсаційна розправа держить тепер у напруженні не тільки Варшаву, але цілу Польщу.

— **Оригінальний лікар.** Перед париським судом відповідатиме голова своєрідної клініки „Інституту Нікольо" д-р Ліо, який лікує своїх пацієнтів наркотиками. Ліо довгі роки займався виключно фінансовими справами і видавав промисловий журнал для... лікарів. Зробивши на цьому промислі гроші він побудував власну клініку, до спілки з д-ром Нікольо і приноровлював там своєрідну методу. У одній частині клініки він лікував пацієнтів наркотиками і доходив до нежданих результатів, дуже кориснних у деяких недугах, а в другій частині клініки лікував їх від налогу до наркотиків, який їм лишився після недуги. Обох лікарів обвинувачують у торгівлі наркотиками.

— **Торгівля живим товаром.** Спеціяльна міжнародня комісія при Лізі Націй видала справоздання про світову торгівлю дівчатами. Це справоздання оперте на матеріялі із 28 країн, 112 міст, 600 урядових осіб, що постачало статистику та інформації і на інформаціях 5000 торговців живим товаром, їх спільників, посередників і власників підозріливих домів. Із цього справоздання виходить, що з Європи щороку величезне безліч дівчат у світ, у надії найти посаду в тисячних підприємствах і що тисячі із них систематично попадають у руки торговців живим товаром, які виступають під фірмою всіх можливих підприємств. Найбільшим базаром збуту живого товару є Ріо Де Жанейро, де хвиля жінок із усього світа не зупиняється ніколи у приплаві та відплаві. 80 проц. із них це чужинки. У Бразилії та Аргентині найбільше розвинений цей промисел. Ліга Націй перестерігає молоді жінки та їх рідню, щоби не вірили обіцянкам ріжних сумнівних підприємств, які спочатку дають добре занятгя дівчатам, щоби опісля звести їх із шляху та використати.

— **Ще один „месія".** Зветься він Вонісабуро, є японцем, уроженим у 1871 р. в околиці Кіото. Вже як дитина здобув він славу в околиці, що з силі робити „чуда". Доказом його божеського походження має бути знак зорі Оріона на його плечах. Коли він мав 28 літ, вибрався на самотну гору Такугама, де на протязі тижня склав докази великої сили волі як аскет і як каже: дістав дар передбачування подій крізь час і простір. Чимало його земляків вірить, що він вилічив їх чудесним способом. Вонісабуро створив секту, але на приказ уряду мусів просидіти пів року у вязниці. Його „віруючі" зростають постійно. Вонісабуро вибирається в подорож довкола світа, щоби обєднати всі релігії в одну.

— **Ідея еспанського короля.** Еспанський король Альфонс, відомий із свого веселого життя і із збірки всіх смертоносних струментів, якими його вороги пробують відібрати йому це життя, спромігся на одну похвальну ідею. Він запропонував на раді міністрів, щоби уряд на власний кошт закуповував із заставних підприємств біля та одіж усіх бідаків і ці предмети їм звертав назад. При цьому вияснить засобів, щоби люди, які мусять тягнути із себе останню сорочку для прожитку не робили цього вдруге. На жаль, еспанський король не хоче виявити тайни: які це можуть бути способи, коли у бідаків недостача грошей на хліб є хронічна.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовква 1. — Сензаційні ціни!

— **Рекорди.** У Парижі на дворці „Північної залізниці" арештували пару 70-літніх старців, які жили там від якогось часу в готелі і користувались загальною пошаною урядовців і пасажирів. Виявилося, що ця бідна подружа пара мусіла на старі літа жити „легкого хліба" і систематично обкрадала пасажирів, що зупинялись у залізничому готелі. Життя є таки немилосерне! — У Сен-Бріє (Франція) інша подружа пара сеніорів відсвяткувала гарно своє срібне весілля, але не покинула старої звички: суперечок і бійок. Кілька днів після цього родинного свята, коли муж викинув жінку на вулицю, вона з помсти зачинила його в хаті і підложила в мешканні вогонь. Коли сусіди вогонь задушили, вона заявила, що на другий раз зробить це зручніше.

— **Кошти американської дитини.** Всі, що мають діти і нарікають на кошти їх утримання, прочитають із цікавістю останню статистику американських товариств обезпечень, що зібрали великий матеріял із цієї ділянки. Син середно заможних американських родичів коштує річно 6080 дол., донька 6115 дол. Убрання молодця 915 дол., дівчини 1000 дол. Хата річно 1620 д.: освітлення та паливо 300 дол., до цього 50 дрібниці до хати. Харч 2500 дол., а решта: лікарі, приємности, непередбачені видатки, „кишенкове" для дітей. До цієї суми не є враховані високі кошти шкільного навчання. Із цього виходить, що пересічний американець, який має діти мусить багато заробляти.

— **Боротьба за Вифлеєм.** Італійська преса приносить подробиці про бійки, яких була видовищем Вифлеємська печера в день т. зв. Трох царів. Грецькі схизматики вдерлись туди підчас католицького богослуження і домагались опорожнити церкву. На другий день вони побили двох італійських черців та одного португальського. Англійська влада примусила грецьке посольство просити вибачення за цей інцидент. Католицькі віроісповідання домагаються, щоби святі місця в Палестині признати їм виключно. На труднощі справі в цій питанням ми звертали увагу в статейці про „Різдво у Вифлеємі" у ріжних числі.

— **Світова всячина.** В Бельгії та Аахен відчули вороне підземельне тремтіння. — Чемберлін у своїм леті довкола світа побив свій попередній рекорд довжини лету, але не досяг останнього німецького: 52 години і 40 хв. — Капабланка небавом буде брати участь у найближчих шахових змаганнях проти свого переможця Альохіна. — Америк. консул в Антверпені повідомив свій уряд, що до Америки ввозять шорічно контрабандою діямантів на 50 міл. дол. і що боротись із цею уряповими способами неможливе.

З театру.

ЗДОБУВАЮЧА БОГИНЯ

комедія в 3-х діях Н. Бахвіца.

В міському великому театрі виставили в середу комедію німецького письменника Бахвіца, яка не визначається надто великими літературними вальорами, але за те може позволити публіці самим своїм сюжетом.

Досі бачили ми на сцені звичайно здобуваючих мужчин. В даному випадку справа мається навпаки. Тут жінка, світової слави акторка Гарція Мафальда, деморалізована своїми головокружними сценічними успіхами, а ще більше адораторами, займається здобуванням мужчин.

Один такий епізод „здобування" переходом через маленьку станцію гарного, але незамітного, провінціального мужчини, що має літературні аспірації, та мрія про те, як стати великим драматургом, бачимо саме в цій комедії. Цілий другий акт — це вирафіновані засоби „богині" здобути романтичного Тубельзьда протягом кількох годин побуту на станції. Одначе всі ті її заходи, від роздягання починаючи а на віні кінчаючи, не вдаються, бо романтичний „драматург" замісць нагого тіла, Мафальди, бачить у ній богиню сцени, що поможе його кар'єрі драматурга. Обоє розчаровуються. Мафальда не здобуває Тубельзьда, а він не досягає своєї мети, щоби при допомозі „богині" ввести на сцену свою драму „Блакитну лінію". В третьому акті це розчарування має всі дані скінчитися навіть трагічно, але тут рафінована „богиня" дає собі раду в розбитим романтиком і доводить ситуацію до комізму.

Гра артистів бездоганна.

Зі спорту.

Перед Надзвичайними Загальними Зборами Спорт. Т-ва „Україна".

В неділю 22. ц. м. в год. 10. рано відбудуться в залі Академічного Дому Надзвичайні Загальні Збори Спорт. Товариства „Україна". Тому, що поза вибором нового виділу на цих зборах повинна дефінітивно рішитися справа, чи „Україна" приступити д-о ПЗЛН, чи ні, запрошується всіх, кому розвиток українського спорту лежить на серці, а передовсім наше старше громадянство, явитися численно на ці збори і сказати своє авторитетне слово. Треба надіятися, що й наша найвища спортова ... стратура, „Український Спортовий Союз" вишле свого представника, котрий вкаже нам напрямні, по яких повинно в будучині піти наше спортове життя. На збори повинні прийти також всі ті, які, ухиляючись від всякої праці, своїми демагогічними виступами тільки знеохочують інших і тим самим нівечать усі наші здобутки й досягнення в спортовій ділянці.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Дмитро Николишин: „САМСОН". Передмова І. Гавриглюка. Коломия 1928. Видання спілки „Дружність".

ЖУРНАЛИ:

„РОЗБУДОВА НАЦІЇ", орган проводу українських націоналістів. Рік І. Ч. 1. за січень 1928. Виходить у Празі. Зміст: Новим шляхом; П. Липовець: 22 січня; В. М.: До конференції; Дм. Андрієвський: Наша позиція; М. Сціборський: Соборність психольогії та політики — основа націоналізму; П. Кожевників: Корейці; Е. Коновалець: Причинки до історії ролі Січових Стрільців в українській революції; Офіціяльна часть: З діяльности організацій; Хроніка.

„НИВА", часопис присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXII. Ч. 12. за грудень 1927 р. Львів. Зміст: Зїзд наших архієреїв; о. д-р І. Костельник: Спір про епіклезу; о. Осип Кучкуда: Про священичу емеритуру; о. Д. Д. Садовський: Церковний календар; о. А. Ковальський: Митрополит Андрей між навіщеними повінню; Учасник: Ювилей о. Мітрата Баранецького Ал.; Марія Бедрило: Народня гра і наше духовенство; Нові книжки; Всячина; Проповідь.

„ДУХОВНИЙ СІЯЧ", церковно-народній ілюстрований часопис, присвячений справам православної церкви. Ч. 1, 2, 3 за січень 1928 р. Рік вид. 2. Виходить у Варшаві.

„ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ДРУКУ" орган державної бібліографії УСРР. Рік видання 4-ий. Ч. 24. з дня 21. грудня 1927.

„УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД", неперіодичний орган українських інвалідів на еміграції. Рік вид. IV. Ч. 5. з 5. січня 1928. Виходить у Каліші.

„СОКІЛЬСЬКІ ВІСТИ", орган українського сокільства. Річник І., число 1. Львів, січень 1928. Видає Руханкове Товариство „Сокіл-Батько" у Львові.

„ВОЛЬНОЕ КАЗАЧЕСТВО" **(Вільне Козацтво)**, двухнедельный журнал литературный и политический. Виходит 10-ого и 25-ого числа каждого месяца під редакцией І. А. Билого и М. Ф. Фролова. Год издания второй. Прага. Ч. 3.

„Przegląd Polityczny", czasopismo poświęcone zag dnieniom polityki zagranicznej Warszawa Listopad 1927. Treść: T. Marwicki: Indje na drodze zmian konstytucyjnych; J. Potocki: Afganistan na przełomie; Marjan Uzdows i: Traktat sowiecko-perski na tle polityki Sowietów i państw mahometańskich; W. Filipo: Zagadnienie Pacyfiku; Saint-Brice: Co myślą we Francji przeszłości planu Dawesa.

Revue Inrernationale des Institutions Economiques et Sociales. Publication mensuelle Rome 1927. XVIII. Année Octobre. N-ro 9.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР", орган Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар" ч. 2. з дня 15. січня 1928. Зміст: Раціональний збут — зужиття бараболь; Менше сіяти — більше збирати; Рільнича виставa в Чікаго; Пшеничне питання; Дещо про вапно; Живлення дійних коров зимою; Кілька уваг о годівлі свиней; Неплідність овочевих дерев; Головні правила плекання садовини; Устаткування кирату та догляд вілчає праці; Висліди проби з потасовою сіллю; Вісти з „Сільського Господаря": Філія Стрий; Філія Косів; Добрі ради: Годовання телят; Чи сіль потрібна худобі; Кров як пожива для рослин; Пізнавання свіжих яєць; Забезпечення вікон на зиму; Практичний стіл; Господарський порадник: Забезпечення деревець від заяців; Зворот законтрактованої кружлівки; Насадові яйця расової птиці; Заліщення конюшни; Насіння капусти; Управа чеснику і цибулі; Притинання корони в яблінки; Штучні гної на сіножать; Вапнєм поля під цукрові бураки.

✝ Посмертні згадки.

Володимир Дриганич довголітній співпрацівник фірми І. А. Бачевський, помер по відбутій операції і важких терпіннях сьогодня в ночі. Померший ізза своїх великих прикмет як душевних так і свого характеру, тішився великою повагою у купецьких кругах а був любленний і ціненний своїми настоятелями і товаришами ізза високих своїх товариських прикмет. Передчасна його смерть викликала в кругах найстарших його співробітників та знайомих почуття глибокого смутку та жалю тому, що відійшов у вічність кришталевий характер і невтомний працьовник як торговець. Честь памяти помершого чоловіка і горожанина м. Львова.

Вічна Йому память!

Оповістки.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Коломия:

22. І. „Шумі Маріца".

До театру заанґажовані відомі артисти театру ім. К. Садовського і Державного театру в Ужгороді Вп. Чугай і О. Левицкий. Декорації і костюми до постановки відомої опери „Галька" викінчені і театр з днем 10. І. відновляє її на українській сцені. 4—2

Товариство „Українська Захоронка" у Львові улашт вує для „малих дітей" до 10 літ дня 4. лютого 1928 в год. 4-тій пополудни в салі Української Бесіди вул. Рутовського 12 костюмову забаву з ріжними несподіванками. Приходіть дітоньки — забавите ся гарно. — Виділ. 1-2

Кооператива Український Театр та її театральна Дружина повідомляють отсим, що чистий дохід з Маланчин-Вечора в сумі 74.44 зол. передано до розділу артистам театру. Всім, що помогли в улаштуванню цього вечора а з окрема в улаштуванню буфету та „Ділові" за безкористне поміщування всяких оповісток і анонсів — Кооператива „Український Театр" і її театральна Дружина складають отсим свою щиру і глибоку подяку. 1323

З гальні Збори філії „Союза Українок" в Тернополі відбудуться дня 5-го лютого в год. 4.30 попол. в льокалі Повітового Союза Кооператив вулиця Міцкевича. Порядок нарад звичайний. — За Виділ філії С. У. А. Конрадова. 1329

Зі Спорт. Т-ва „Україна". Надзвичайні З гальні Збори Спорт. Т-ва „Україна" відбудуться в неділю дня 22. січня 1928 в год. 10-ій передпол. в залі Акад. Дому при вул. Супінського ч. 21 з таким порядком нарад: 1) Отворення Зборів, 2) Відчитання протоколу з останних Загальних Зборів, 3) Уступлення виділу і вибір нового, 4) Внески і запити. — Евген Чучман, заст. голови; Іван Павлюк, секретар.

ДОКТОР медицини 27 літ матеріяльно забезпечений, оженитьcя з панною або бездітною вдовою в відповіднім віці і з вищою або середною освітою. Більший посаг не конче вимаганий. Справу трактує поважно. Неанонімні проситься слати до Редакції „Діла" під „До 1. березня 1928".

КОМНАТИ по можности немебльовані, пошукує бездітне подружжя. Зголошення з поданням умовин до Адм. „Діла" під „Інж. Г." 1328

Одиноким середником проти катару, хрипки, недуг віддихових доріг є

„GLAZIAL"

Хто раз спробує, стане сталим відборцем.

Сотки признань.

ОДИНОКИЙ ВИРІБНИК:

Й. ПАСТЕРНАК

БЕЛЬСКО — ШЛЕСЬК.

З огляду на наслідування, прошу уважати на 1321 Прав. Стереж. назву „GLAZIAL". 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 54—?

ОРХЕСТРУ першорядну, знану з українських балів і вечерниць сальонову також Jazz-Band під управою Букшованого. Ціни умірковані. Адрес: Володимир Букшований, Львів вул. Копцова ч. 2. 1327

ТОРГОВЕЛЬНІ курси Й. Гіршпрунга, Личаківська 34 приймає вписи на новий 5-ти місячний курс торговельний. Писання на машинах. Стенографія. Початок науки 1. лютого. 1-3

ПЕДАГОГ б. професор гімназії, досвідний, енергійний шукає лекції. Н. Гута Ослави біля п. Делятин. 1-3

ШКІРИ на футра з диких і домашніх звірят приймає до виправи і фарбовання, рівнож з оленів і серн на іриху або замш, як також купує. Взірцевий варстат білошкірничий Львів, Яківська 31. 1319

ВИПАДАЄ Вам волосся, маєте лисину спішіть з висилкою до аналізи кількох своїх волосків, звідки по безінтересовнім розслідi висилається на бажання дошільний препарат **Epidermis** на порост або **Oxydat** до фарбовання волосся на кожду товажу барву о природним полиску за послплатою. Інж. хем. Кіндій С. Львів Янівська 31. 1318

СВІЧКИ ВАЗЕЛІНА ШМР 1157 5—8

інж. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ і С-ка Львів 16, бічна Кульпарківська 9.

Мебілі на рати і за готівку без підвишки ціни, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в **„Доротеум"** Льва Сапіги 34, тел. 15 01. 1240 3-4

КОМПЛЕТ з ХІНСЬКОГО СРІБЛА 24 штук

(6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 ложочок)

1312 **за зол. 24 50** 2-6

тільки у виробника

С. А. Ропшіц ЛЬВІВ СИКСТУСЬКА 16

Подяка.

Церковна Рада парохіяльна в Калуші складає сердечну подяку п. **Іванови Чмілеви різбареві в Болехові** за артистично виконану роботу „Іконостасу" в нашій церкві і поручає Його священству в Архиєпархії. — За церк. Раду парох. о. Волод. Тисовський парох, Василь Дідошак, Петро Добрянський члени парохіяльної ради. 1295 3-2

ПОДЯКА.

Не маючи іншого способу подякувати Високоповажаній Пані

АННІ ЛОПАТИНСЬКІЙ

з Косова

за безкористне виліченя мене зі скоротечної чахотки, отсим прилюдно висловлюю найщирішу подяку.

Олена Галіцка

Косів коло Коломиї.

Подяка.

Високопреподобному Духовенству, ВП. Учительству і всім, що взяли участь в похорон бл. п. Незабутнього Мужа і Батька Володимира Напурка, і Вп. проф. Савариновн та і п. проф Буркови за щирі слова потіхи — складають найщирішу подяку

жена і діти.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легких, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 45.

1058 **Прoсвітлення Рентґеном** 10—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собієського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 3—?

Громада РИБНИК повіт Дрогобич

постановила віддати під державу половину громадського пасовиська на експльоатацію ропи.

Найвищі лицитаційні услівя:

Вичалтово зол. 6000.—, 6% брутто, 40 сот. сижневе. 1 річний термін верчення з проль втатою за річною доплатою зол. 1.200.—.

Оферти треба вносити до 31.1. 1928. а лицитаційний час визначується на день 1. лютого ц. р. год. 14. в полудне в громаді Рибнику.

1313 1—1

ХЛОПЦІ до науки приймає взірковий варстат гарбарсько-білошкірний, Львів ул. Янівська 31. 1317

КУПЛЮ середне господарство евентуально поле і ліс в парцеляційний спосіб. Оголошення слати: Михайло Слюсар, Бунів п. Яворів. 1310

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сtrейська ч. 14.

в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

1125 **Ціни приступні — сплата ратами.** 66—?

ПРОДАМ двоповерхову камяницю без посередника, вільне мешкання 3 комнати і кухня — відомість у сторожихи, Богуславського 14. 3-3

ДІМ ГАЛИЦЬКИХ КИЛИМІВ

Головний склад у Львові пл. св. Духа

біля ...енської кавярні,

не змінив свого льокалю і поручається дальше ласкавій клієнтелі.

1201 3—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 16 (11.270). Львів, вівторок 24. січня 1928 Pocztowa opłata zapłacono gotówką. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На переломі

Львів, 23 січня 1928.

Находимося на переломі виборчої акції. Перша її фаза закінчилася з днем 15. січня, з днем замкнення перевірки виборчих списків. Не можна сказати, щоби вона виявила підвисшене зацікавлення або напруження виборців. Навпаки, якась сонність й оснялість супровожала всю добу перевірки виборчих списків. Цікаво, що цеї справи ані словом не порушувано в газетних дописах. Видно, що майже ніхто не звертав на неї уваги. Так діялося не лише на провінції, але і в центрі. Кепсько функціонували під тим оглядом і партійні організації. Поза сіоністичною організацією ні одна з партій чи організацій не створила у Львові рекламаційних комісій. Такий самий стан виборчої акції можна було обсервувати не лише на нашому терені, але і в сучасній Польщі взагалі. Широкі маси не пристрашаються до виборів, бо видно, що вони втратили віру в законодатні установи сучасної польської держави.

Оборонці парляментарної системи, особливо пепесівці, роблять з того приводу закиди урядові, який від травневого перевороту напосівся знищити віру в парлямент. І навіть тепер, незвичайно активно виступаючи у виборчій кампанії, потравневий табор не проминає ніякої нагоди, щоби дати штовхаця соймові. Доказом цього між іншим виборчий „маніфест" проурядового „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом". Є це специфічне contradictio in adiecto. Бажаючи здобути в будучому соймі якнайбільше представництво, як не проурядову більшість, потравневий табор нищить саму ідею парляментаризму, обстрілюючи камінням закидів оба попередні сойми. Не наша річ ближче входити в цю справу і не нашим обовязком обороновати парляментарну систему в сучасній Польщі. З дотеперішньої поведінки потравневого уряду видно, що він уважає парляментарну систему остільки підходячою для Польщі, оскільки він сам матиме більшість в будучому парляменті, оскільки той парлямент буде сліпим орудлям уряду. Теперішні оборонці парляментаризму забувають, що вони самі зробили все можливе, щоби в сутінок життя усунути парлямент. Хібаж не вони виявляли неміч парляменту, резиґнуючи зі своїх законодатних прав у користь уряду, хібаж не вони наділювали його повновластями? Тим самим улекшили вони тепер противникам парляментаризму його поборювання, доказуючи, що парлямент є зайвий що його місце може заступити уряд. Зновуж непольські народи польський сойм обдаровував усе новими винятковими законами. Не диво, що зацікавлення виборами серед населення є назагал слабке.

Друга фаза виборчої акції, яка вже має всі признаки кампанії, кінчається з днем 25. січня згл. з днем 3. лютого, з моментом замкнення державних лист. Є це фаза мішана, фаза програм і кличів та моменту особистого. Тут зацікавлення маси, навіть колиб воно істнувало, не має більшого значіння. Рішаючим чинником є тут партії і організації. На платформі партійних програм відбувається намічування й висування кандидатів, йде жива порозумівача акція між організаційними централями та їх провінціональними й місцевими відділами, розвивається пошукання з виборчими союзами, відбувається творення бльоків, устійнювання державних й окружних лист та намічування черги кандидатів. Ця мішана фаза визначається вже підвисшеними настроями, ініціюючи виборчу агітацію. В цьому періоді не лише мусять стати наглядними всі союзи, бльоки, порозуміння, не лише мусять виступити всі живі партії й організації, але й мусить зазначитися найактивніший товчок, імпульс особистий. Всі ці чинники шляхом преси, віч, зібрань, нарад, порозумінь, полеміки — вводять у виборчий рух, у виборчий крутіж усе ширші громадські кола, все більші маси. Виборча акція зі стану повільного, майже статичного, переходить у рух рівномірно прискорений.

Та дійсна виборча агітація, жива виборча кампанія, боротьба за душу, а головно за голос виборця наступає аж в третій фазі, де чинник особовий грає виключну, передову ролю. Це діється з моментом зафіксування державних й окружних виборчих лист, після 25. січня, згл. після 3. лютого. Зголошені виборчі листи кладуть край всяким торгам, порозумінням, бльокам, змінам особовим і черговим. Тут уже нічого не можна зробити, хіба відкликати листу або поручити виборцям не голосувати на неї. Більш нічого! Тут муситься обстоювати вже зафіксоване — без огляду на те, чи воно добре сталось, чи кепсько, чи є які недостачі у виставлених листах, чи ні, чи більше або менше гідними є виставлені кандидати.

Кандидати, які до часу зафіксування виборчих лист є здебільшого скритими, — можна сказати — паперовими, аж тепер виступають на ширшу арену, йдуть в маси, щоби запрезентувати себе особисто, щоби показатися виборцям, щоби в народню гущу понести програми, кличі й ідеї, щоби виявити обличчя своє власне й обличчя тієї програми, на якої основі вони посягають по представництво народа.

Аж тоді розхитається народне море, аж тоді момент особовий введе маси в прискорений рух думок і почувань, аж тоді почнеться справжня виборча кампанія, аж тоді зросте зацікавлення, щоби в дні виборів перейти в хвилююче напруження. Тепер ми саме находимося на переломі.

Перед виборами.

Українська „робітнича" кандидатура у у Львові. — Сельробівські гльосси до неї. — Кандидати соц. групи „Вперід".

Появилися на мурах столичного Львова величезні афіші, заадресовані до всіх „людей праці", в яких проголошується „волею українського населення м. Львова" кандидатом на посла до варшавського сойму „друкарського робітника" **Порфіра Буняка**, який — до речі — є тепер не друкарським робітником, але директором друкарні Видавничої Спілки „Діло" (про те в плякаті не сказано нічого!). Він же був не так давно редактором соціял-демократичного „Вперед". Цю кандидатуру висунули на Львів, як довідуємося з тогож афіша та з відповідних органів преси, такі політичні групи: Українська Партія Праці (від неї підписали відозву: Вяч. Будзиновський і К. Личківський), Українська Соціялістична Група „Вперід" (підписали відозву: Лев Ганкевич, Ів. Квасниця) і Соціялістично-Радикальна Партія (від неї відозву підписали: Осип Навроцький і Микола Репен).

Як бачимо, то кандидатуру дир. П. Буняка форсують і підтримують самі „сильні" у Львові та в краю політичні організації. Зокремаж щодо Української Соціялістичної Групи „Вперід" (вона себе сама не має відваги назвати партією!), то вона „сконсолідувалася" аж по розписанні виборів. До того часу якось не видно було ніякої політичної акції ані ініціятиви тих людей, що створили тепер ту, скажім, принагідну групу. А нема сумніву, що й перед виборами варто було проявити дещо ініціятиви та вложити троха праці в організацію національно українського робітництва не тільки у Львові, але й у краю.

Таким чином у Львові маємо вже дві українські кандидатські листи: Українського Національно-Демократичного Обєднання з о. прал. **Л. Кунишьким** на чолі і „соціялістично-радикально-партіопрацівську" кандидатуру з **дир. Порфіром Буняком** на чолі. „Консолідація" українських національних сил Львова, як бачимо, посувається сильно „вперід". Але на тому не кінець, бо ось в перспективі ще й третя „українська" листа. Задумують її проголосити сельробівці і інші комунізуючі гуртки та „ячейки". Через те важко передбачити, чи буде вона чимнебудь українською, так же як важко зорієнтуватися, який інтернаціоналіст стане на її чолі. Може ним бути українець з походження, може бути жид, а може бути й поляк. Коли на чолі листи стане жид, тоді українець прийшов би на друге або на трете місце. Та скоро довідаємось уже напевно, як воно буде, бо речинець зголошування лист не за горами.

Про те, що сельробівські та комунізуючі й комуністичні кола Львова висунуть спільного кандидата можна вносити на основі голосів поодиноких органів преси тих груп. В них почалася вже завзята боротьба з кандидатурою дир. Буняка. Центральний орган Сель-Роба „Наше Слово" розправляється в останньому числі не тільки з самим чоловим „робітничим" кандидатом, але й з усіми тими групами, що висунули кандидатуру дир. Буняка.

„На мурах Львова — читаємо там — появилися афіші під заголовком „Люде праці", у яких дир. друкарні „Діла" пан Порф. Буняк, який ховається за скромний титул друкарського робітника, реклямується одиноким кандидатом українських працюючих мас у Львові на їх посла". Навівши підписи під цією відозвою „Н. Сл." пише: „Отся міщансько-націоналістична братія реклямує Порф. Буняка кандидатом у посли. На рівні з прелатом Куницьким, являється колишній соціяліст П. Буняк розбивачем пролетарського фронту йдучи проти нього разом з націоналістами й міщанами. Добре, що П. Буняк відкрив своє обличчя правдивого фашиста, шкода тільки, що фашисти не переведуть його у варшавський сойм, щоби там гідно сповнив їхню службу". Отже безпощадна боротьба з „розбивачем пролетарського фронту".

Одначе далеко більше уваги присвячує „Наше Слово" одному з тих політичних контрагентів, які висунули кандидатуру дир. Буняка, а саме Партії Праці. „Що таке Українська Партія Праці?" — це заголовок передової статті, назначеної римською одинкою (видно, що їх буде цілий цикль!), в якій починають сельробівські публіцисти ту партію „аналізувати" від характеристики осіб і людей, що її творять. Це їм не важко, бо тих людей не богато. Цій статті присвятимо окрему увагу, коли вона буде видрукована в цілости.

З першого числа органу українського соціялістичного пролетаріяту „Вперід" (з дати 22. січня) довідуємося, що Центр Комітет соціялістичної групи „Вперід" заключив виборчий бльок з українською соціялістично-радикальною партією і поставив від своєї групи таких кандидатів: у 50 виб. окрузі (Львів) дир. Порф. Буняка; у 52 окр. (Стрий-Дрогобич) учителя **Генриха Коваля**; у 53 окр. (Станиславів) урядника Каси Хорих у Львові **Володимира Темницького** і головним кандидатом до сенату з львівського воєвідства **Івана Жовніра** з Перемишля.

Думки і мрії „кресових" Шелів.

„Слово Польске" від хвилі переходу на більш „консервативну" плятформу попало в манію інтервюів. Висланці цього органу інтервюють тепер не тільки кожного стрічного політичного діяча або такого „сензаційного мужа", як Штайгер, але не нехтують також розмовами і з анонімними величинами. Недавно на сторінках цього пресового бастіону польської шовіністично-імперіялістичної думки появилося інтерв'ю з неназваним ватажком Хлопського Сторонництва у звязку з виборами і то на терені Сх. Галичини. Варто познайомитися з думками і мріями цих „кресових" Шелів, цих нащадків мазурських різунів — тимбільше, що вони майже в цілости торкаються українського селянства, що вони відкривають польські зазіхання у відношенні до нашої маси. Отже:

Хлопське Сторонництво вважало, що обовязком польського громадянства й уряду є перевести зі Сх. Галичини до сойму якнайбільшу кількість таких послів, які без огляду на національність станують до згідної співпраці в соймі і, не нехтуючи польської державности, будуть лояльними горожанами держави. Для поляків байдужним, кілько непримиренних ворогів польської державности війде до сойму зі сторони українців. Велика кількість послів, що не признають польських границь вплине відємно не лише на працю сойму, але також викличе небажаний відгомін за кордоном. Тому зпоміж українського населення треба вибрати ті елементи, які не бажають війни з польською державою, які погодилися би з істнуючим станом річей. А такі елементи серед українців істнують. Тим елементом є в першу чергу український селянин (ось куди мітить! — Ред.) який бажає згоди і з недовірям відноситься до своєї інтелігенції — адвокатів і попів. Ці останні ще не погодилися з істнуючими відносинами в польській державі. Але колись до того прийде, й українці так само, як були лояльними горожанами Австрії, станують теж приятелями Польщі і кожночасного польського уряду. Про них можна буде сміло сказати: „Die Ukrainer sind für jede polnische Regierung zu habe". Той процес вимагає довшого часу. Треба його приспішити. А це станеться тоді, коли польське громадянство понад голови української інтелігенції порозуміється з українським селянином.

„Тому в часі тих виборів я виступив з пропозицією до уряду, щоби на листах Хлопського Сторонництва найшлися польські й українські кандидати. Клясові хлопські гасла певно пірвали би за собою українських селян. Посли — українські селяни певно були би дуже спокійним елементом у соймі. Польська шляхта колись спольщила українську шляхту, — польський хлоп удержавить, що так скажу, українського хлопа".

Український селянин з недовірям відноситься до української інтелігенції, бо вона його обманула. Польсько-українська війна 1918—1919 р., знищення селянства

українськими військами (sic!), утеча провідників за кордон, наказ стриматися від виборів в 1922 р., а вкінці принципове недовіря селянства до інтелігенції, — ось на чому можна будувати. Та уряд не пішов на ту пропозицію і висунув гасло бльоку всіх польських партій. Наслідок того може бути такий, що як реакція може повстати бльок український. У висліді такого кроку може вийти з виборів кільканадцять польських послів і кількадесять українських „борителів“.

Неназваний ватажок польського хлопства всетаки сподіється, що на урядових листах найдуться й українські кандидати та що ці листи беруть 15—25 проц. українських голосів. Колиб існували проповані Хл. Стор. мішані листи, то вони вібралиб певно 50 проц. українських голосів. Деякі польські партії не мають зрозуміння для такої концепції, але при слідуючих виборах такий мішаний, польсько-українсько-жидівський бльок певно повстане під омофором уряду.

Не будемо вдаватися в дискусію з неназваним „хлопсько-кресовим“ ватажком. Зазначимо лише, що погляди його є далекі від дійсности, що є це виключно думки і мрії нащадка кровожадного Шелі. А та мрія узмістовлюється в тому, щоби дібратися до душі і серця українського селянства. Українці ніколи не були „für jede Regierung zu haben“. То поляки були такими.

На всякий випадок „хлопсько-кресовий“ ватажок хотів би вернути до 1848 р. і відіграти ролю польського Стадіона. Та ті часи минули вже і то безповоротно.

Дерулєд і Кіриченко.

Париж, 15. I. 1928.

I.

Від кількох тижнів має Париж ще один памятник: Поля Дерулєда. Зупинимось перед ним не задля його мистецької вартости. З естетичного погляду він не кращий від сотень інших памятників, якими XIX і XX віки залюднили площі великих міст. Добре ще, що він не поганіший! Мужеська ноша нашого часу надто практичніша й доцільніша від ноші давних часів, напр. від ноші греків і римлян геленської епохи або французів XVIII століття, але й „ніде правди діти“ — наші погавиці, камізольки, ковпірики, тощо, вирізьблені в камені або вилиті в спіжи, особливо гарного враження не викликають. Іноді ці наші новітні памятники просто разять своєю незугарністю, або й викликають усмішку. На всякий спосіб і памятник Дерулєда не заслугував би особливої уваги, якби підступати до нього з самими тільки естетичними мірами.

Він цікавий політичними міркуваннями, які він просто накидає у свідомість нашому братови галичанинови, коли припадок заведе когось з нас у ту закутину Парижа, на якій він пишається.

II.

Поль Дерулєд, у молодости літ своїх пережив, як простий жовнір, 1870—71 рр. увесь жах і все безголовя військового погрому, а як французький горожанин і патріот випив він у той час свою гірку пайку з чаші національного сорому й приниження. Добра третина національної території заплямлена тріомфуючим ворожим наїздом, революція в Парижі, в обличчю ворога, Батьківщина окалічена ворожою анексією двох провінцій, — все те розжареним залізом впялилося в душу 20-літнього Дерулєда, і на решту його днів, на весь дальший хід його довгого існування сотворило йому новий життєвий змисл. Колишній пацифіст і антимілітарист переродився в горячого, в найгорячішого пророка відплати, реваншу, і в проповідника війни за визволення Альзасії й Льотарингії.

Ідеї реваншу і визволення Альзасії віддано було сорок років дальшого життя Дерулєда, життя невтомного й палкого агітатора, промовця, публіциста, поета. Дерулєд від 1871 р. був Тиртеєм нової війни проти Німеччини, був можна сказати — Дон-Кіхотом реваншу. Думаючи, що републиканський лад нездатний підготовити війну, Дерулєд перейшов у ряди ворогів републики; за ворожнечу до істнуючого режіму платив він вязницею і вигнанням, навіть кровю — в поєдинках з републиканськими ватажками (Клемансо!), але ні на одну хвилину він не перестав свойому народови кликати: „Реванш! Альзасія!“

III.

Диспропорція сил між несповна 40-міліоновою Францією і звиш 70-міліоновою Німеччиною була така наглядна, що ідея реваншу виглядала декому божевільною ідеєю — Дерулєд все таки високо ніс її прапор. Готуйтеся, працюйте над зоруженням армії і над організацією заграничних союзів, — а прийде час і година! — не вгавав він кричати, писати, співати.

Делькассе, що на спілку з Едвардом VII сотворив „антанту“; Баррес, що силою свого літературного ґенія дав новому поколінню Франції й Альзасії справжній світогляд відплати і фільософію визволення; Пуанкаре і Клемансо, що реалізували реванш і дезанексію — всі вони, і богато ще інших діячів французької перемоги 1914—18 років, ученики й духові нащадки Дерулєда. Перемога застала його, правда, вже в сирій могилі, але ідеал його — явище таке рідке й виїмкове у вічній трагікомедії людства! — здійснився. Горда німецька армія скапітулювала перед маршалом Франції, Альзасія й Льотарингія повернулися в сімю французьких провінцій.

А противникови свому Дерулєдови, французька република виставила памятник у столиці Франції.

IV.

Ні! Без внутрішнього тремтіння всього свого єства не може наш брат, галицький українець, глядіти на спіжеву постать Дерулєда і воскрешувати в памяти етапи його життя, з його підйомами й невдачами, тріюмфами і поразками. Ціла трагедія нашої пораненої Батьківщини, болюча й жалісна історія останнього галицького десятиліття, ще раз виринає перед вашою душею, коли стоїте перед цим памятником.

Правду сказати, то порівнування галицької справи з альзаською, будім-то таке самозрозуміле, — в дійсности дуже рисковне, і кульгає коли не на обі, то бодай на одну ногу. Подумайте тільки!

Німеччина, захопивши Альзасію, поклала собі точкою амбіції дати Альзасії і альзасцям максімум матеріяльного добробуту, гараздів, багацтв і цим їх собі прихилити. Під німецькою анексією альзаська людність усіх кляс і верств так розбогатіла, як ніколи раніше. Життєва стопа альзаського пролетаріяту піднялась під Німеччиною висше життєвої стопи пролетаріяту французького. Те саме — життєва стопа селянства й міщанства тай можливости заробітків інтеліґентськ. верств Альзасія і альзасці матеріяльно розквітали за Вільгельма II.

Як розквітає під Річипосполитою Галичина і галицька людність, які її гаразди і які вигляди й можливости на будуче під Річипосполитою — самі знаєте.

Кульгає наше порівнання не-менше діймаючо й на іншій точці. Пригадайте собі тільки!

V.

Франції силою відобрано Альзасію; протестуючи проти анексії, французькі представники мусіли підписати франкфуртський мир: на фізичну перевагу не було в даний мент засобу — важне було, щоб не прийшло до *моральної* капітуляції. Отже на моральну капітуляцію, на предложену Бісмарком заяву desinteressement в справі Альзасії, навіть розбита і погромлена Франція не згодилася, і Бісмарк домагання це мусів узяти назад. Навпаки! Безпосередно після мира всі французькі уряди, праві чи ліві, монархічні чи радикально-соціялістичні, і всі французькі партії і національні організації стали активно піддержувати Альзасію і альзасців, незалежно від віри, партії, кляси. Альзасько-французькі школи і культурно-просвітні організації жили й розвивалися на підмогах з Франції, даваних без ніяких умов, без огляду на партію, клясу, віру. Альзаська кооперація, банковість і промисловість мала все необмежені кредити у Франції, без ріжниці на фракції і партії. Французи розуміли, що нарід і нація — старші від минущих партійних формацій, тай що передовсім треба зберігти французькість в Альзасії — бо інакше вона пропаде. Так Франція для Альзасії.

А що теперішня Велика Україна для Галичини?

VI.

Коли галицькі війська клали свої кости в офензивах на Київ і Одесу, отаманщина посилала потайки одного прошака за другим у Варшаву. Всі ті прошаки від квітня 1919 р. поза плечима Петрушевича линули у Варшаву, щоби зрікатися і „дезінтересуватися“ від Галичини іменем Української Народньої Республики. А коли потім нарешті появився у 1927 р. у Львові конзул „український“, то й цей швидко віншовся з україножерним „Слов-ом Польск-им“ і зложив йому заяву, яку знаєте, і яка — нехай би в неї тільки десята частина була вірна — останеться на віки вічні памятником українського „національного достоїнства“ і української „державної мудрости“. Уявіть собі французького конзуля в Страсбурзі 1871—1914 року, який сповідавсяб так, як пан Кіриченко, редакторови франкофобської пруської ґазети, і який робив би на сторінках пруської ґазети на яку-небудь альзаську партію донос, що партія ця, мовляв, хоче, щоби не було границь державних між Парижем і Страсбурґом... Уявіть собі, коли можете!

Не можете уявити собі таке — кажете? Правда ваша. Французький комуністичний провідник і посол Марсель Кашен в падолисті 1918 року поспішив разом з Клемансом і Пуанкарим у визволений Страсбурґ і горячими слізми плакав з радости, на публичній площі, коли бачив, як під грім побідних сурм і барабанів входили французькі полки в альзаську столицю. Він, бачите, знав і розумів, що Франція і Альзасія старші від партій і фракцій, і з цілою своєю нацією він радів перемогою над ворогом і визволенням Альзасії. А наші Кіриченки..., але доволі цього! Цур і пек таким панам!

В. Панейко.

ВІДГУКИ ДНЯ.

До живих, мертвих і ненароджених посольських кандидатів у Галилеї сущих — моє дружнє посланіє.

Аще кто речеть, яко люблю Україну, а кандидувати не хощу — лож єсть.

І світає, і смеркає,
День божий минає,
І знову люд потомлений
Послів вибирає.
Вибирає, та не знає —
Кого вибирати:
Куди каменем не кинеш, —
Вцілиш кандидата.
У Варшаву, бачиш, преться
Ціла Галилея,
В серці білет і дієти,
На устах ідея.
Вчив учитель рік абетки:
Вибирайте люди!
Був адвокат раз в читальні:
Хай нам послом буде!
Написав „письменик“ донос:
Годиться на посла!
Кандидує і невіста, —
Бо... давно доросла.
Продавав хтось шварц і перець:
Далі в кандидати!
Чи хто хоче чи не хоче, —
Мусить вибирати!
Хто не вирветься, — горлає:
„Весь повіт за мною!“
І трясуться комітети
Перед сараною.
Що робити? — Край за нами!
Ось петиції скриня,
Не поставиш їх на лісту,
Буде вмить кирия!
А подібність тих петицій
Всім уже обридла,
Підписи: крамар, секретар
І... „Oglądacz bydla“.
Кандидують всі, хто хоче,
Може і бажає,
Кандидує Галилея
Від краю до краю...
Тільки я, мов окаянний,
І день і ніч плачу,
Що себе на жадній листі
Друком не побачу...

—o—

Политий кровю, краю рідний,
І заволочений кістьми,
Що ти вродив нам? — Кандидатів
Серед египетської тьми!?...
У кожнім місті десять, двацять,
Два, три у кожному селі,
І кожний з них — це одинокий
Спаситель Рідної Землі.
І кожний, схований за плотом,
Поставу бойову прибрав,
І кожний кидає болотом,
Яке... зі себе позбирав.
Як би ви вчились так, як треба,
То й мудрість була би своя,
А то залізете на небо:
„Хто дурень? — „Ти!“ — Хто мудрий?“ — „Я!“
„Я все вже бачив, все вже знаю,
В політиці вже досвід маю,
Слово даю, що тільки я —
І може Ґрінбавм, Гассбах трохи!“
Ех! Рідна братіє моя,
Вам — льви приснились, мені блохи...

—o—

Доборолась Галилея
До самого краю,
Гірше врага свої діти
Її розпинають.
Розпинають, а за-віщо? —
За дурні дієти,
За гонори в польськім соймі,
За вільні білети...
А до праці? — „Я вже досить
Працював — хай другі!“ —
Похилилися до долу
Дерева від туги.
А тимчасом сонце ясне
Лізе в чорну хмару...
І нападе вовча зграя
На сліпу отару...
Порозгонить по вертепах,
Розібє на части,
І заплачуть кандидати
Всілякої масти.
Войкне білий, і червоний,
І мішанець з ними:
„Ото брате; ми варяги...
Вмремо вже такими“...

—o—

Оттака то наша слава,
Слава Галилеї!
Оттак і ви прочитайте,
І смійтеся з неї...
Бо не нею край радіє
Набирає сили...
А спитаєте: якою —
Гляньте на могили!
Спитайте їх: Кого, коли
Й защо розпинали? —
А вони в житті ні разу
Не кандидували...
Хто добра для краю хоче,
Хоч остане й в хаті,
Може більше доконати,
Як в самім сенаті.
А хто любить Рідну Землю
І меншого брата,
Не цькуватиме народу
На контркандидата.
Обніміться-ж, кандидати,
Молю вас, благаю,
А добром це певно буде
Для вас і для краю.
Обніміться кандидати,
Племя невторопне,
А не схочете обнятись —
Хай вас качка копне!

Галактіон Чіпка.

українськими мовами (sic!), уступа про-відників за кордон, наказ стриматися від виборів в 1922 р., а вкінці принципове недовіря селянства до інтелігенції, — ось на чому можна будувати. Та вже не пішов він ... прошлише і вступив гасло бльоку всіх польських партій. Наслідок того може бути такий, що як реакція може повстати бльок український. У висліді ... після з виборів кількадесять ... і кількадесять українських „Порячків".

Незамінний ватажок польського хлопства весело спокійться, що на урядових листах дістануться й українські кандидати та що ці листи здобудуть 15—25 проц. українських голосів. Колиб істнували пропорційні Хл. Стор. мішані листи, то вони зібрали б певно 50 проц. українських голосів. Деякі польські партії не мають зрозуміння для такої концепції, але при слідуючих виборах такий мішаний, польсько-українсько-жидівський бльок певно повстане під омофором уряду.

Не будемо вдаватися в дискусію з неназваним „хлопсько-кресовим" ватажком. Зазначимо лише, що погляд його є далекі від дійсности, що є не виключно думки і мрії нащадка кровожадного Шелі. А та мрія уміщується в тому, щоби добратися до душі і серця українського селянства. Українці ніколи не були „für jede Regierung zu haben". То поляки були такими.

На всякий випадок „хлопсько-кресовий" ватажок хотів би вернути до 1848 р. і відіграти ролю польського Стадіона. Та ті часи минули вже і то безповоротно.

Дерулєд і Кіриченко.

Париж, 15. I. 1928.

I.

Від віддалих ... має Париж не один памятник: Поля Дерулєда. Зупинимось перед ним не задля його мистецької вартости. З естетичного погляду він не кращий від сотень інших памятників, якими XIX і XX віки залюднили площі великих міст. Добре ще, що він не поганіший! Мистецька мода нашого часу далеко практичніша й доцільніша від моди давних часів, напр. від моди греків і римлян гелєнської епохи або французів XVIII століття, але й „міле правди ради" — наші посвідці, кемізольки, ковнірички, тощо, вирізьблені в камені або вилиті в спижі, особливо гарного вражіння не викликають. Іноді ці наші новітні памятники просто ранять своєю вульгарністю, або й викликають усмішку. На всякий спосіб і памятник Дерулєда не заслугував би особливої уваги, якби підступати до нього з самими тільки естетичними мірами.

Він цікавий політичними міркуваннями, які він просто накидає у свідомість нашому братови галичанинови, коли припадок заведе когось з нас у ту закутину Парижа, на якій він знаходиться.

II.

Поль Дерулєд у молодости літ своїх пережив, як простий жовнір, 1870—71 рр. увесь жах і все безголовя військового погрому, а як французький горожанин і патріот чипив він у той час свою гірку пайку в чаші національного сорому й приниження. Добра третина національної території заплямлена тріомфуючим ворожим наїздом, революція в Парижі, в обличчю ворога, і Батьківщина окалічена ворожою анексією двох провінцій, — все те розжареним залізом впялилося в душу 26-літнього Дерулєда, і на решту його днів, на весь дальший хід його довгого істнування сотворило йому новий життєвий зміст. Колишній пацифіст і антимілітарист переродився в горячого, в найгорячішого пророка відплати, реваншу, і в проповідника війни за визволення Альзації й Льотарингії.

Цьому реваншу і визволенню Альзації віддано було сорок років дальшого життя Дерулєда, життя невтомного й палкого агітатора, промовця, публіциста, поета. Дерулєд від 1871 р. був Тиртеєм нової війни проти Німеччини, був можна сказати — Дон-Кіхотом реваншу. Думаючи, що републиканський лад нездатний підготовити війну, Дерулєд перейшов у ряди ворогів републики; за ворожнечу до істнуючого режіму платив він вязницею і вигнанням, навіть кровю — в поєдинках з републиканськими ватажками (Клємансо!), але ні на одну хвилину він не перестав своєму народови кликати: „Реванш! Альзація!"

III.

Диспропорція сил між неповна 40-міліоновою Францією і звиш 70-міліоновою Німеччиною була така наглядна, що ідея реваншу виглядала декому божевільною ідеєю — Дерулєд все таки високо ніс її прапор. Готуйтеся, працюйте над зорудженням армії і над організацією заграничних союзів, — а прийде час і година! — не вгавав він кричати, писати, співати.

Делькассе, що на спілку з Едвардом VII сотворив „антанту"; Баррес, що силою свого літературного ґенія дав новому поколінню Франції й Альзації справжній світогляд відплати і фільософію визволення; Пуанкаре і Клємансо, що реалізували реванш і дезанексію — всі вони, і богато ще інших діячів французької перемоги 1914—18 років, ученики й духові нащадки Дерулєда. Перемога застала його, правда, вже в сирій могилі, але ідеал його — явище таке рідке й виїмкове у вічній трагікомедії людства! — здійснився. Горда німецька армія скапітулювала перед маршалом Франції, Альзація й Льотарингія повернулися в сімю французьких провінцій.

А противникови свому Дерулєдови, французька република виставила памятник у столиці Франції.

IV.

Ні! Без внутрішнього тремтіння всього свого єства не може наш брат, галицький українець, глядіти на спижеву постать Дерулєда і воскрешувати в памяти етапи його життя, з його підйомами й невдачами, тріюмфами і поразками. Ціла траґедія нашої пораненої Батьківщини, болюча й жалісна історія останнього галицького десятиліття, ще раз виринає перед вашою душею, коли стоїте перед цим памятником.

Правду сказати, то порівнування галицької справи з альзаською, буцім-то таке самозрозуміле, — в дійсности дуже рисковне, і кульгає коли не на обі, то бодай на одну ногу. Подумайте тільки!

Німеччина, захопивши Альзацію, поклала собі точкою амбіції дати Альзації і альзасцям максімум матеріяльного добробуту, гараздів, багацтв і цим їх собі прихилити. Під німецькою анексією альзаська людність усіх кляс і верств так розбогатіла, як ніколи раніше. Життєва стопа альзаського пролетаріяту піднялась під Німеччиною висше життєвої стопи пролетаріяту французького. Те саме — життєва стопа селянства й міщанства тай можливости заробітків інтеліґентськ. верств. Альзація і альзасці матеріяльно розквітали за Вільгельма II.

Як розквітає під Річипосполитою Галичина і галицька людність, які її гаразди і які вигляди й можливости на будуче під Річипосполитою — самі знаєте.

Кульгає наше порівнання не-менше доймаючо й на іншій точці. Пригадайте собі тільки!

V.

Франції силою відібрано Альзацію; протестуючи проти анексії, французькі представники мусіли підписати франкфуртський мир: на фізичну перевагу не було в данний мент засобу — важне було, щоб не прийшло до *моральної* капітуляції. Отже на моральну капітуляцію, на предложену Бісмарком заяву **desinteressement** в справі Альзації, навіть розбита і погромлена Франція не згодилася, і Бісмарк домагання це мусів узяти назад. Навпаки! Безпосередно після мира всі французькі уряди, праві чи ліві, монархічні чи радикально-соціялістичні, і всі французькі партії і національні орґанізації стали активно піддержувати Альзацію і альзасців, незалежно від віри, партії, кляси. Альзасько-французькі школи і культурно-просвітні орґанізації жили й розвивалися на підмогах з Франції, даваних без ніяких умов, без огляду на партію, клясу, віру. Альзаська кооперація, банковість і промисловість мала все необмежені кредити у Франції, без ріжниці на фракції і партії. Французи розуміли, що нарід і нація — старші від минущих партійних формацій, тай що передовсім треба зберігти французькість в Альзації — бо інакше вона пропале. Так Франція для Альзації.

А що теперішня Велика Україна для Галичини?

VI.

Коли галицькі війська клали свої кости в офензивах на Київ і Одесу, отаманщина посилала потайки одного прошака за другим у Варшаву. Всі ті прошаки від квітня 1919 р. поза плечима Петрушевича линули у Варшаву, щоби зрікатися і „дезінтересуватися" від Галичини іменем Української Народньої Републики. А коли потім нарешті появився у 1927 р. у Львові консул „український", то й цей швидко зійшовся з україножерним „Слов-ом Польск-им" і зложив йому заяву, яку знаєте, і яка — нехай би з неї тільки десята частина була вірна — останеться на віки вічні памятником українського „національного достоїнства" і української „державної мудрости". Уявіть собі французького консуля в Страсбурзі 1871—1914 року, який сповідався б так, як пан Кіриченко, редакторови франкофобської пруської ґазети, і який робив би на сторінках пруської ґазети на яку-небудь альзаську партію донос, що партія ця, мовляв, хоче, щоби не було границь державних між Парижем і Страсбургом... Уявіть собі, коли можете!

Не можете уявити собі таке — кажете? Правда ваша. Французький комуністичний провідник і посол Марсель Кашен в падолисті 1918 року поспішив разом з Клємансом і Пуанкарем у визволений Страсбург й горячими сльозами плакав з радости, на публичній площі, коли бачив, як під грім побідних сурм і барабанів входили французькі полки в альзаську столицю. Він, бачите, знав і розумів, що Франція і Альзація старші від партій і фракцій, і з цілою своєю нацією він радів перемогою над ворогом і визволенням Альзації. А наші Кіриченки..., але доволі цього! Цур і пек таким панам!

В. Панейко.

ВІДГУКИ ДНЯ.

До живих, мертвих і ненароджених посольських кандидатів у Галилеї сущих — моє дружнєє посланіє.

Аще кто речеть, яко люблю Україну, а кандидувати не хощу — лож єсть.

І світає, і смеркає,
День божий минає,
І знову люд потомлений
Послів вибирає.
Вибирає, та не знає —
Кого вибирати:
Куди кинеш не минеш, —
Всюди кандидата.
У Варшаву, бачиш, преться
Ціла Галилея.
В серці білет і дієта,
На устах ідея.
Вчив учитель різ абетки:
Вибирайте люди!
Був адвокат раз в четвальні:
Хай нам послом буде!
Чинитє „письменник" доннє:
Годиться не посла!
Кандидує і пеліста. —
Бо... давно дорослa.
Продавав знать шкури і перець:
Дасі в кандидати!
Чи хто хоче чи не хоче, —
Мусить вибирати!
Хто не впреться, — горлає:
„Весь повіт за мною!"
І трясуться комітети
Перед сараною.
Що робити? — Край за ними!
Ось петиція скриня,
Не поставиш їх на лісту,
Буде вміть кирпия!
А подібність тих петицій
Всім уже обридла,
Підписи: крамар, секретар
І... „Oglądacz bydła",
Кандидують всі, хто хоче,
Може і бажає,
Кандидує Галилея
Від краю до краю...
Тільки я, моя оканний,
І день і ніч плачу,
Що себе на жадній листі
Друком не побачу...

—о—

Политий кровю, краю рідний,
І заволочений мітьми,
Що ти вродив нам? — Кандидатів
Серед сліпетської тьми!?...
У ... кнім місті десять, двадцять,
Два, три у кожному селі,
І кожний з них — це одинокий
Спаситель Рідної Землі.
І кожний, схований за плотом,
Поставу бойку прибрав,
І кожний кидає болотом,
Яке... зі себе позадирав.
Як би ви вчились так, як треба,
То й мудрість була би своя,
А то залізете на небо:
„Хто дурень? — „Ти!" — Хто мудрий?" — „Я!"
„Я все вже бачив, все вже знаю,
В політиці вже досвід маю,
Слово даю, що тільки я —
І може Грінбаум, Гасбах трохи!"
Ех! Рідна братіє моя,
Вам — льви приснились, мені блохи...

—о—

Доборолась Галилея
До самого краю,
Гірше врага свої діти
Її розпинають.
Розпинають, а за-віщо? —
За дурні дієти,
За гонори в польськім соймі,
За вільні білети...
А до праці? — „Я вже досить
Працював — хай другі!" —
Похилилися до долу
Дерева від туги.
А тимчасом сонце ясне
Лізе в чорну хмару...
І нападе вовча зграя
На сліпу отару...
Порозгонить по вертепах,
Розібє на части,
І заплачуть кандидати
Всілякої масти.
Зойкне білий, і червоний,
І міщанець з ними:
„Ото брате, ми варяти...
Вмремо вже такими"...

—о—

Оттака то наша слава,
Слава Галилеї!
Оттак і ви прочитайте,
І смійтеся з неї...
Бо не наш край радіє
Набирає сили...
А спитаєте: якою —
Гляньте на могили!
Спитайте їх: Кого, коли
Й защо розпинали? —
А вони в житті ні разу
Не кандидували...
Хто добра для краю хоче,
Хоч остане й в хаті,
Може більше доконати,
Як в самім сенаті.
А хто любить Рідну Землю
І меншого брата,
Не цькуватиме народу
На контркандидата.
Обнім[і]ться-ж, кандидати,
Молю вас, благаю,
А добром це певно буде
Для вас і для краю.
Обнімітьcя кандидати,
Племя нечтороне,
А не схочете обнятись —
Хай вас качка копне!

Галактіон Чіпка.

Звіт Українського Центрального Комітету допомоги жертвам повені

з днем 31. грудня 1927 р.

Український Центральний Комітет допомоги жертвам повені.

Голова: ВОЛОДИМИР ДЕШИКЕВИЧ. Секретар: МИКОЛА ТВОРИДЛО.

Українські Повітові Комітети допомоги жертвам повені.

Повіт:	Голова:	Секретар:
1. Бережани	Володимир Кордуба	Богдан Бородайко
2. Белз	Михайло Галань	
3. Бібрка	д-р Володимир Дудикевич	Роман Кулинич
4. Богородчани	о. Пант. Городецький	Осип Комарницький
5. Болехів	о. Володимир Сухий	
6. Борщів	о. Володимир Навроцький	Семен Харамбура
7. Броди	о. Микола Демчинський	д-р Волод. Чаровський
8. Бучач	Повітовий Союз Кооперативний	
9. Войнилів	о. Людомир Заріцький	Н. Поповичева
10. Добромиль	о. Осип Матенович	
11. Долина	д-р Олекса Дезеш	Осип Майхрович
12. Дрогобич	д-р Степан Сапжицький	д-р Рудольф Скибінський
13. Галич	д-р Осип Меркун	о. Григорій Марет
14. Глинян	о. Микола Садовський	о. Зенон Тус
15. Городок Яг.	д-р Степан Бляк	о. М. Кушкевич
16. Городенка	д-р Теофіль Олучевський	Т. Матейків
17. Грималів	д-р Осип Олійник	
18. Збараж	о. Олександер Голінатий	інж. Т. Домбрівський
19. Збориів	д-р Василь Душеньчук	
20. Золочів	о. д-р Степан Юрик	Яків Прохитко
21. Жидачів	Теофіль Головацький	д-р Ст. Матура
22. Жаравно	о. Юрій Бодиар	Йосиф Лукович
23. Калуш	о. Волод. Тисовський	д-р Іван Сухацький
24. Камінка Стр.	о. Михайло Цегельський	о. Іван Королюк
25. Комарно	д-р Степан Бабюк	Іван Радович
26. Копичинці	д-р Микола Бих	Іван Мартюк
27. Коломия	Михайло Образів	М. Дідух
28. Косів-Кути	о. Володимир Стефанович	Цецилія Гандечька
29. Лежайськ	о. Михайло Хомань	Михайло Зубрей
30. Лісько	д-р Роман Вітошинський	Юрко Мартинюк
31. Львів	Іван Лащівський	Ілько Ласій
32. Любачів	д-р Іван Полохайло	д-р Н. Станько
33. Містиська	д-р Лев Кульчицький	Степан Бейзатий
34. Надвірна	д-р Микола Николайчук	Микола Грицишак
35. Перемишль	д-р Волод. Загайкевич	інж. Іван Лапчук.
36. Перемишляни	о. Климентій Шептицький	Евстахій Безпятко
37. Печеніжин	Карло Шипайло	Дмитро Кузик
38. Підгайці	д-р Микола Стецик	П. С. К.
39. Рава руська	о. Антін Твердохліб	інж. Н. Терпилюк
40. Радехів	Іван Іванович	П. С. К.
41. Рогатин	о. Степан Городецький	П. С. К.
42. Рудки	о. Семен Кульчицький	Юрко Телятник
43. Самбір	о. Юліян Татомир	
44. Скалат	Кооператива „Народний Дім"	Іван Лозинський
45. Сколе	о. Михайло Моссора	Н. Александрук
46. Снятин	Олекса Бордун	Василь Чарнецький
47. Сокаль	д-р Богдан Чайківський	інж. Сел. Дикий
48. Станиславів	д-р Юліян Олесницький	д-р Іван Дідук
49. Старий Самбір	о. Станислав Дашо	Н. Охримович
50. Стрий	д-р Володимир Лужецький	Осип Рибачевський
51. Судова Вишня	о. Василь Полянський	Василь Позубинський
52. Сянік	д-р Василь Блажицький	Михайло Кобальчик
53. Теребовля	о. Степан Мохницький	Осип Гусаковський
54. Тернопіль	Яків Миколаєвич	Володимир Лоєвський
55. Товмач	д-р Іван Макух	Островський Н.
56. Тисьмениця	д-р Ярослав Шипайло	„Сільський Господар"
57. Турка н./ Стр.	д-р Марон Кондрат	д-р Петро Вересюк
58. Чортків	д-р Антін Горбачевський	Іван Василик
59. Ходорів	д-р Корн. Троян	д-р Богдан Савчак
60. Щирець	о. Володимир Стернюк	д-р Галушак Осип
61. Яворів	о. Лев Левицький	Сев. Тумик
62. Янів	о. Лев Дорош	

Українські Повітові Комітети на Волині і Полісі.

Повіт:	Голова:	Секретар:
63. Берестє	Читальня „Просвіти"	
64. Луцьк	інж. Левчанівський	Сергій Вишнівський
65. Рівне	адв. Микола Устимович	Багриновський

Українські допомогові комітети за границями краю.

	Голова	Секретар:
66. Берлін	о. Михайло Кандій	інж. М. Селешко
67. Відень	о. д-р М. Горникевич	д-р К. Близнюк
68. Подебради	Леонід Романюк	П. Вишанський
69. Ужгород	д-р В. Барчак	Ю. Колцуняк.

В Заучених Державах Півн. Америки допомогову акцію переводило „Обєднання Українських Організацій" у Філядельфії, а в Канаді „Український Червоний Хрест" у Вінніпеґу. Крім цих двох установ, яких заходи увінчалися великими успіхами, переводили збірки грошеві і пересилали на адресу „Центробанку" у Львові поодинокі Т-ва, гуртки і особи по ріжних містах Америки, Куби, Бразилії, Франції і Єгипту. Подрібний виказ подаємо понище.

З цими всіми Комітетами Український Центральний Комітет допомоги жертвам повені вів оживлену кореспонденцію від дня заснування (3 вересня 1927) до 31. грудня 1927 вийшло 710 листів ріжного змісту а вислано 617.

Звіт розділу продуктів жертвовані за посередництвом Українських Повітових Комітетів.

Повіт:	збіжжа кг.	муки кг.	бараболі кг.	одяги балів
1. Бережани	30100		275905	
2. Белз	2250		10000	2
3. Бібрка	34160		184 72	
4. Богородчани	80		700	
5. Борщів	49434		416-0	4
6. Броди	13775		9[illegible]5	4
7. Бучач	12474		6[illegible]835	
8. Глинян			31270	
9. Городок Яг.			38710	
10. Збараж	16980		11455	2
11. Збориів			181735	
12. Золочів	10580	3917	99739	
13. Калуш	650			
14. Камінка Стр.	6077		36865	2
15. Копичинці	4.700		967.0	
16. Львів	16177		14.147	23
17. Містиська	7520			4
18. Надвірна	630			
19. Перемишль	1724		1963	
20. Перемишляни	10930		18750	
21. Печеніжин	1.03			
22. Підгайці	3.110	200	34050	
23. Рава Руська	17530		3[illegible]380	1
24. Радехів	27734		229.00	8
25. Рогатин	30390		10270	
26. Рудки			111.0	
27. Скалат	3350		16 390	
28. Самбір	1650		64,0	3
29. Сокаль		9600	57743	
30. Станиславів	7519		16000	
31. Старий Самбір			3891	
32. Судова Вишня	2 40		7000	
33. Теребовля	3.672		125980	2
34. Тернопіль	28803		316263	5
35. Товмач	4545			
36. Чортків	18170		43310	
37. Щирець	12-39		10271	
38. Яворів			17225	
39. Янів			57640	
40. Жовква	7450		41.0	2
Надвижка	389			3
	52.371	1.717	2430936	64

Приділено через Українські Повітові Комітети.

Повіт:	збіжжа кг.	муки кг.	бараболі кг.	одяги балів
1. Богородчани	17591		141.35	
2. Добромиль	43091		38 13	1
3. Долина	16780	200	106.10	2
4. Дрогобич	4576		83 85	7
5. Калуш	3[illegible] 47	2000	27.805	4
6. Косів-Кути	148-08	9600	4.3618	22
7. Комарно	1.00		10330	
8. Лісько	14 33		8.475	1
9. Надвірна	13713		15.824	3
10. Перемишль	1724		1963	
11. Рогатин	1.000			
12. Самбір	14.76		117340	
13. Сколе	4.54		13446	2
14. Снятин	3 00		1250	
15. Станиславів	235.5	1917	226465	3
16. Стрий	4 320		1.1151	
17. Старий Самбір	2.39		5681	
18. Сянік	21635		13.085	4
19. Товмач	1 0.7		85625	4
20. Турка	18650		10.812	9
21. Жидачів	24800		115247	2
22. Львів Захорольна			1700	
Разом	52.371	1.717	2430936	64

Звіт касовий.

Рахунок золотовий.

В ПРИХОДАХ:

3.IX. Зібрано на 1-му засіданні	золотих	224'50
8.X. Збірка переведена в Белзі	„	100'—
18.XI. За продані мішки	„	10'—
31.XII. Зібрано і переслано на ч. кн. 8165 „Центробанку"	„	4'801 42
	золотих	47135'92

В РОЗХОДАХ:

31.XII. Уділено допомогу через Укр. пов. комит. Галич	зол. 500'—	
„ „ „ „ „ „ Долина	„ 50'—	
„ „ „ „ „ „ Дрогобич	„ 500'—	
„ „ „ „ „ „ Жидачів	„ 1.010'90	
„ „ „ „ „ „ Калуш	„ 2100'—	
„ „ „ „ „ „ Косів	„ 90.390	
„ „ „ „ „ „ Львів	„ 37'50	
„ „ „ „ „ „ Медиці	„ 100'—	
„ „ „ „ „ „ Надвірна	„ 500'—	
„ „ „ „ „ „ Стрий	„ 3000'—	
„ „ „ „ „ „ Станиславів	„ 1.068'—	
„ „ „ „ „ „ Турка	„ 1000'—	
„ „ „ „ „ „ Товмач	„ 500'—	зол. 18821'30
31.X.I. Уділено Укр. Пов. Комит. на покриття коштів транспорту:		
в Бібрці	зол. 330'85	
в Долині	„ 311'—	
в Калуші	„ 121'35	
в Станиславові	„ 300'—	
в Щирці	„ 63'—	зол. 1400'70
31.XII. Закуплено мішків		164'70
„ Кошти подорожі делеґатів		367'01
„ Доплата до посилки доларових для Буковини		2'22
„ Видатки адміністрації		366'75
„ Готівка в касі підручній		2807'69
„ Готівка в „Центробанку"		
	золотих	47135'92

Рахунок доляровий.

В ПРИХОДАХ:

31.XII. Зложено до „Центробанку" на ч. кн. 8166	долярів	16865·—
	долярів	16865·—

В РОЗХОДАХ:

31.XII. Відіслано до Допомогового Комітету в Чернівцях	дол.	544·—
„ Уділено допомогу в п. Надвірна	„	163·—
„ Уділено допомогу „Українському Нар. Мистецтву" на організацію варстатів праці	„	363·38
„ Зледоновано в коопер. „Гараж" з призначенням на допомогу в пов. Старий Самбір	„	901·40
„ Уділено позичку „Рідній Школі" на 1 місяць	„	1125·—
„ Готівка в „Центробанку"	„	13.63·22
	долярів	16865·—

Крім цього на рахунку переходовім находиться 4380·32 долярів, яких жертводавці не є ще відомі.

Зібрано і передано прямо до

Українського Повітового Комітету д. ж. п.	в Богородчанах	21·50	золотих
„ „ „	в Косові	6.85·40	„
„ „ „	в Станиславові	434·52	„
„ „ „	в Стрию	101·—	„
„ „ „	в Товмачі	197·85	„
„ „ „	в Перемишлі	1.1·7·96	„
„ „ „	в Самборі	368·—	„
„ „ „	в Сяноці	777·44	„
	Разом	9.456·77	золот.

Жертви грошеві наших емігрантів.

I. Злучені Держави Америки (в дол.)

1. „Обєднання Українських Організацій" 6030, крім цього зложено дальших 1000, 2) Комітет несення помочі через Вп. Гришка в Філадельфії 300, 3) Т-во ім. Котляревського Чікаго 200, 4) Іван Малицький збірка Бетлегем 250, 5) Церква св. Петра і Павла Монт Кармель 110, 6) Братство св. Володимира Новий Йорк 110, 7) Т-во „Зоря" Новий Йорк 115, 8) Андрій Цебак збірка Гари Інд 100, 9) Українська Православна Церков Бостон 70, 10) Степан Чорний збірка Маттапан Мас 50, 11) о. Іван Велигорський зб. Бердінг Па 32.50, 12) Володимир Телесницький збірка Куба 21, 13) В. Мандзюк збірка Новий Йорк 10, 14) Симеон Киналь Льовель Мас 10, 15) Іван Нагірний Беун Па 5, 16) о. Мирон Залітач зб. Скрентон 250, 17) Українська Православна Церков в Бостон 100, о. В. Довгович збірка в церкві св. Михайла в Террвілле 100, Уряд української гр.-кат. Церкви св. Івана Хр. в Сиракюс, Н. Й. через Веч. о. Євст. Сидорака: вислід збірки такий: Загальна сума збірки в церкві 323, Сестрицтво Н. Серця Хр. 30, Брацтво св. Івана Хрестителя від Соєдинення 25, Брацтво св. Михайла від О. Р. Б. 25, Брацтво св. Петра й Павла, від У. Н. С. 15, Русько-Український Клюб 12, Брацтво св. Ольги, від Провидіння 10, Збірка Єврохи Кіт 15. Загальна сума жертв 475. Harrey Ill За старанням п. А. Миленького, І. Миленького, Н. Гуцула зібрано 35 дол. На це зложили в долярах: А. Миленький 5, І. Миленький 5, Н. Гуцул 5, М. Бойко 5, П. Пакош 2, І. Устяновський 2, Н. Степанчук 2, А. Кухарський 2, А. Григорів 2, Дм. Гуменік 1, В. Макарчик 1, Д. Чиклєвський 1, М. Моричин 0.50, В. Гнатко 0.50, о. Черепиня—Місурі — збірка дол. 11.20. Брацтво 18 Від. Провидіння через Вп. Теодора Залітацького Норгамптон, Па 100 дол. Українська Парохія в Бостон (через Вп. о. Бер"еликого) 37 дол.

Слівіль: Гр.-кат. парохія 20, — по 5 дол.: о. В. Заперковний, Мицак Мих., Шелегіда Вас., Шелега Теод., Ясновський П., Кривоцюк Анд., Ткач Мих.; по 3 дол.: Буртик Вас., Дидів Гр.; по 2 дол.: Гаврилишин Ів., Яким Т., Фіялка Мир., Кіч Мих., Пішко Мих., Пішко Мих., Пішко Ан. д. Мих.: по 1.50 дол.: Матуджак П.: по 1 дол.: Намоцинець Ос., Павлик Ів., Ольшевський А., Пастир І., Когут М., Вус М., Цепляшак І., Дзевар Ф., Добуш А., Вашко Ст., Войтко О., Скочиленць К., Шуневський В., Дериш А., Бобак М., Логушевський Л., Юрчак І., Гринович К., Ципик Гр., Луців М., Мачерняк І., Грисак Т., Шелегіда Г., Сермюк І.: по 0.50 дол.: Андрейко М., Драган М., Войтко Ю., Бельов І., Петрюк М., Босайчук Т., Павлечко М., Мачерзак М., Лорент П., Мисько М., Іваник М., Кондрач М., Спольський Ю., Война С., Томашевський І., Верхола М., Череп І.: по 0.25 дол.: Гасичак Дм., Гоч В., Бурлак Н., Копилевський В. **Разом 107.55 дол.**

Січова Організація Українців Округ в Дітройт 1000 дол. Збірка по вулицях міста 682.91. Український Амер. Пол. Клюб 67, Тов. ім. М. Шашкевича Від. 91, У. Н. С. 91.50, Сотні 4-го округа Гетьманської Сотні 1-ої округ 25, сотня I. 32.13, сотня II. 25, жіноча сотня III. 25, жіноча сотня 13 30, Укр. Кат. церква в Нештанек 40 Братство Покрови св. Михайла 25, Володимир Гузар, купець 25, Петро Политишин на листу 20. Сестрицтво Неп. Зачаття в Нештанек 50, Укр. Жіноч. Амер. Клюб 50, Т-во ім. Ів. Франка Від. 45 У. Н. С. 25. **Разом 1216,56 дол.**, з чого надіслано до Центробанку 1000 дол. Кошти пересилки 45,90. Комітет: Ів. Явний, Пилип Демян, Ів. Чайківський, Т. Кошіль, Ів. Шеремета, О. Крупка, Я. Прихідько, Т. Михальчук.

II. Канада (в дол.)

1) Український Червоний Хрест Вінніпег 4000, 2) Комітет несення помочі в Торонто 212, 3) Канадійин Український Інститут 200, 4) Комітет допомоги Оскава 150, 5) Юрій Кузьма збірка Брандфорд Онт 130, 6) Теодор Гуменюк збірка Торонто 100, 7) Українська гр.-кат. Церков Сидней 60, 8) Іван Іванюк Брандон 4.

Монтреаль. Комітет несення помочі потерпівшим від повіни, голова п. П. Порембський, 300 дол. Комітет обіймає два Т-ва: 1) Т-во ім. Т. Шевченка, 2) Т-во „Самопоміч" і крім цього Укр. гр.-кат. парохію.

Віндзор. Комітет допомоги українським жертвам повіни в Галичині й Буковині, гол. п. Д. Сапливий 45 дол., з чого 25 проц. призначено для Буковини. На це зложили в долярах: Осип Лисий 5, Остап Лисий 1, Семен Пухняк 0.50, Д. Гусак 1, о. Тихолів 2, Ю. Русняк 0.50, С. Шторм 0.25, М. Волох 0.25, Е. Завадяк 0,50, Ю. Берун 0.25, Л. Прокопчук 1, А. Мамайчук 1, Н. Петрів 1, П. Цюбій 1, І. Ваврів 0,50, Яким Гайда 0,50, О. Шарлай 0,50, Т. Теренчук 1, Д. Пухальський 2, П. Семків 1, А. Жулиняк 1, В. Калин 0,50, І. Кукович 1, Ю. Лоблун 1, П. Чубей 0,50, О. Чесньовський 0,50, В. Кузик 1, І. Червінський 0,50, Спуда П. 0,50, М. Чеський 0,50, Я. Олійник 0,50, М. Нишо 0,50, О. Войко 0,50, А. Гроц 1, М. Живіна 0,25, М. Танасів 0,25, С. Нісиловський 0,50, Каповакович 0,25, В. Вишенський 2, Іван Лях 0,25, М. Корчинський 1, Д. Свепович 0,50, Ф. Плюст 0,50, М. Лабанович 0,50, М. Трусь 1, Ю. Квасницький 1, В. Козлинський 1, Г. Турко 1, М. Шварц 0,50, В. Бугера 1, В. Барановський 0,50, В. Вишенський 0,50, М. Шеремета 2, Дм. Сапливий 1, О. Рекрут 1, І. Пенцак 0,25.

Гамільтон. Комітет допомоги жертвам повіни Галичини й Буковини в Гамільтон. Голова Михайло Олійник, касієр Теодор Стасишин, писар Дмитро Банун переслав 140 дол. Комітет оснувався при Т-ві „Просвіта", ім. М. Шашкевича й при гр.-кат. парохії.

Вінніпег. Інститут „Просвіта", голова п. Балешта В., секретар п. Шевчук Е. пересилає 200 дол.

ЕНОРИ, НОРМАН, КІВЕЙТІН — 300.

По 11 дол. Гончарик Семен; по 6 дол.: Ситник Ю., по 5.25, Грушевський Д., по 5, Мазурик Г., Соханський М., Катранюк П., Кокор П., Стефанюк В., Сердечний Ф., Потепа А., Самусь Д., Коваль М., Томчак Ст., Козицький Л., Велобіцький М., Гриб І., Марцалюк В.; по 4 дол.: Ратуський П., Мостовчук М., Атаманюк Ф.: по 3 дол.: Мартинюк С., Цуркан А., Величенко І., Петрушевич З., Зробок І., Корнило Г.: по 2.50, Стручинський П., Здріль І.: по 2.25: Стодольський, Бочкур Ф.: по 2 дол.: Семюк А., Літерович П., Степанюк Д., Дригвеюк, Атаманюк М., Довгай К., Перський К., Оглоблевський І., Мостовчук І., Кошовів С., Романюк Т., Копоть П., Білоус П., Василюк Н., Кінасевич Л., Дмитришин М., Мальона І., Франчук І., Корнило М., Ферун І., Бочковський С., Войтович М., Костик В., Мазепа І., Романюк Е., Конобій В., Лукіянчук, Кіт М., Карголь С., Тимофій М., Шкайковський П., Дерій Я. по 1.50 дол.: Кіт П., Цуркан Н., Мальона Л., Коберник А.; по 1.25 дол.: Пендрик І., Раліида С., Зробок Ф., Колісник Д.; по 1 дол.: Квасниця С., Антонюк А., Уаів П., Мельник Д., Клапушак, Беднарчук В., Бабій Л., Табачнюк, Кукурузяк М., Колісник М., Собецький Г., Франчук М., Шемляк М., Шишка Н., Лозинський Й., Хомляк Д., Волошин І., Войціх С., Михалюк І., Кохайда М., Багнюк П., Грабчак В., Степій П., Зробок І., Пекарчук В., Кучма П., Шевчук Г., Шишка І., Собецький Й., Здріль С., Камат Р., Чорній І., Войціх П., Літекович П., Козьмінський В., Карочко О., Баюрний Р., Заблоцький С., Лесій А., Свиргун С., Романюк С., Сенюта Д., Стефанюк О., Корч П., Білоус, Собецький І., Кирковський С., Ковалюк Й., Білоус І., Вінтонюк М., Момотюк М., Гринків М., Зазулецько А., Явіцький Ф., Яків І., Ділух І., Кукурузяк І., Савич М., Коноскі К., Демчук Г., ...врський, Хмелюк І., Тутналюк П., Міколаш А., Баголі І., Матвісшин, Голомей І., Гришайшин С., Оспва І., Габрилюк І., Гуцуляк О., Зеленський А., Котикович С., Островський А., Туткалюк В., Марушак М., Шкрибайло А., Полівчак Д.; по 0.75 дол.: Смалько К.; по 0.50 дол.: Даруснк В., Цурван М., Ралко І., Беднарчук В., Гавриш М., Мороз І., Тахнюк В., Тахнюк А., Кинш В., Лихий Д., Кинш К., Андрухів А., Клапоухий Н., Гриневшин, Вінніцка М., Горбата К., Фльорентин Ю., Ольховий П., Ошва Д., Парашук І., Греськів М., Шатковський А., Мікі С., Зюлковський К.; по 0,25 дол.: Шмата А., Сабадаш О., Пекарчук М., Пацарапюк, Коноскі І.; по 0.15 дол.: Мрс. Авбі Г.; по 0,10 дол.: Гембіль А.

Збірка в Форт Вілиямі, в домах, 51.; вулична 83,05, в Вест. Форті 31.50, В. Левицький Форт Вілиям збірка 10, у Вест Форті: гром. Сліпак Марія й Юрик Анна зб. 16.25, гром. Григорик Стефанія й Бозоніс Анна зб. 5, Лукавий Микола зб. 48,70, вулична збірка 76, збірка в часі концерту в Форт Вілиямі 24,24, у Вест Форті 21,75 дол. — Разом зібрано в Вест Форті дол. 209,20, а в Форт Вілиямі дол. 168,30, що робить суму **дол. 377,50.** Видатки 16.08. До Центро-Банку вислано дня 10-го жовтня 1927. дол. 360. Остало до розпорядимости дол. 1,42.

III. Бразилія (в дол.)

Монаст. оо. Василіян Прудентополіс 442.

IV. Китай (в дол.)

Т-во „Січ" Харбін, Азія 36.

V. Німеччина (в нім. марк.)

Робітники в Ґріммен 33.50, Танас Турчик 5, Кермощук Дмитро 2, Шипанський Михайло 1.50, Притула 4, Пльонка Микола 2, Вільгуш Михайло 3, Палюга Іван 2, Лапінський Степан 1, Одосій Теодор 1, Бицько Іван 2, Кушнір Василь 2, Блоха Кость 2, Павлович Василь 5, Вахнянин Василь 1.

Комітет в Берліні: 1) Союз Українських Старшин у Німеччині в Берліні 100.—, 2) Гетьман Павло Скоропадський, Берлін 50.—, 3) Василь Косаренко, Берлін 50.—, 4) Українські робітники в Ґріммен 33.50, 5) о. Михайло Кіндій, Берлін 25.—, 6) Ост-еуропеіше Корреспонденц, Берлін 25.—, 7) В. Семенів, Зальцведель 20.—, 8) Полковник Е. Коноваленць 15.—, 9) Михайло Доскоч, Берлін 15.—, 10) С. Горалевич, Берлін 15.—, 11) Р. Ярий, Берлін 15.—, 12) Д. Скоропадський, Берлін 10.—, 13) Д-р Зенон Кузеля, Берлін 10.—, 14) Конзуль Р. Отто Гей 10.—, 15) Лебенсферсіхерунгсгезельшафт „Фенікс", Мінхен 10.—, 16) Конзуль Шори, Мінхен 10.—, 17) Орлянскі унд Зори, Мінхен 10.—, 18) Віра Пренчук, Мінхен 10.—, 19) Грибівський, Берлін 10.—, 20) Українські робітники в Люсков 9.90, 21) Чучман, Берлін 7.—, 22) Оренчук, Квінцев 7.—, 23) Князь Кочубей В. М., 24) О. Скоропис, Берлін 5, 25) М. Ципріянович, Берлін 5, 26) В. Коростовець, Берлін 5, 27) Проф. д-р Іван Мірчук, Берлін 5, 28) Проф. Дмитро Дорошенко, Берлін 5, 30) Канд. інж. Степан Федак 5, 31) Н. Іванина 5, 32) Шруль М. Берлін 3, 33) Шемет, Берлін 3, 34) Д-р Р... 3, 35) П-на Р..., 3, 36) Д-р Константин Чехович 3, 37) Д-р Д. Олянчин 3, 38) Богдан Гнатевич, Берлін 3, 39) Василь Онишук, Убліз 3, 40) В. Кучабський, Берлін 2, 41) Інж. Варчевський, Берлін 2. 42) С. Кузьменко, Берлін 2, 43) Проф. д-р Володимир Залозецький 2, 44) Інж. Драбатий І. 2, 45) Інж. Селешко 2, 46) Павло Штокало 2, 47) І. Хомин, Берлін 1, 48) М. Самарський, Берлін 1, 49) Ковальчук 1, 50) Вахнянин 1, 51) В. Карвінський 1, 52) Вакшинський 1, 53) Д. Корнага 1, 54) З. Стисло 1, 55) Гоцій 1, 56) Гумовський 0,50, 57) К. Денека 0,50, 58) К. Лещів 0,50, 59) М. Стисло 0,50, 60) М. Смолинець 0,40, 61) К. Смолинець 0,40, 62) Е. Смолинець 0,40, 63) Р. Дула 0,30. — **Комітет в Берліні разом 562.90 мк.**

Комітет в Кенігсбергу.

1) Шіллінг Ів. і гурток 15, 2) Гафтар Петро 14, 3) Чайка Василь 10, 4) Калиняк Василь 10, 5) Турлай Андрій 10, 6) Чирик 10, 7) Фортельський 10, 8) Тодощук Василь 10) 9) Павловський 10, 10) Мороз Іван 10, 11) Кисіль Михайло 10, 12) Фортельський Кость 10, 13) Шміґельський Мартин 10, 14) Магаль і гурток 10, 15) Мудрий Павло 10, 16) Група Поляків робітників 8, 17) Бойчук Микола 8, 18) Іщишин Роман 8, 19) Заверуха Гіларій 7, 20) Місіор Юрій 6, 21) Залужний 6, 22) Постолюк Теодор 5, 23) Динас Марія 5, 24) Лупащук 5, 25) Федорук 5, 26) Будзила Тонасій, 27) Слюсар Гриць, 28) Данилюк Омелян 5, 29) Бербека Максим 5, 30) Лапінський Степан 5, 31) Зибайло Петро 5, 32) Мадевич Іван 5, 33) Миськів Іван II. 5, 34) Ганій Степан 5, 35) Меклінг 5, 36) Кресько 5, 37) Шостак 5, 38) Шевчик Степан 5, 39) Напора Михайло 5, 40) Шевчик Степан 5) 41) Головай 5, 42) Довгошия Михайло 5, 43) Коломийчук Василь 5, 44) Наконечний Василь 5, 45) Дуда Дмитро 5, 46) Сепаранюк Микола 5, 47) Пурхо Лазаро 5, 48) Коплінов 5, 49) Мінько Гриць, 50) Зеленецький 5, 51) Тарко 5, 52) Лисак 5, 53) Фельків 5, 54) Яремус Гриць 5, 55) Якимюк Іван 5, 56) Коцовський 5, 57) Горбай Павло 5, 58) Кохан Андрій 5, 59) Строць Іван 5, 60) Волинець Михайло 5, 61) Мацьків Дмитро 5, 62) Бобрінець Антін 5, 63) Коник Хведько 5, 64) Дрозд Степан 5, 65) Петровський 5, 66) Паньків Андрій 5, 67) Стефанишин Михайло 5, 68) Пукаляк Степан 5, 69) Тенюх Семен 5, 70) Маковійчук 5, 71) Немилович 5, 72) Мушінскі Кость 5.50, 73) Ленчук Кіндрат 5,50, 74) Ребрина 4, 75) Білецький 4, 76) Максимович Василь 4, 77) Лесюта 4, 78) Федчишин Володимир 4, 79) Онишук Василь 4, 80) Брень 4, 81) Сагайдак 3, 82) Ящук Іван 3, 83) Ч. посвідки 54/27. А. 3, 84) Бойко Осип 3, 85) Трач Іван 3, 86) Слюсар Катерина 3, Ч. посв. 237/27. А. 3, 88) Колибаба Михайло 3, 89) Підцерковний 3, 90) Ферботняк 3, 91) Клек Теодор 3, 92) Йорчик Михайло 3, 93) Шерщин 3, 94) Стецько 3.50, 95) Вовк Іван 2.50, 96) Коцький Каленик 2.50, 97) Магаль Степан 2.50, 98) Кравчишин 2, 99) Сигут Анна 2, 100) Андрюк Сергій 2, 101) Магуля Марія 2, 102) Стельмах Софія 2, 103) Ленартович Іван 2, 104) Чечель Микола 2, 105) Надбережний Михайло 2, 106) Ткачук Адам 2, 107) Советко Семен 2, 108) Свідрик Петро 2, 109) Саницький Андрій 2, 110) Чиж Дмитро 2, 111) Вашкевич 2, 112) Піцань Теодор 2, 113) Боднарчук 2, 114) Харишин Гринь 2, 115) Мушінскі Кость 5.50, 116) Ячишин 5, 117) Качмар Михайлоо 5, 118) Олексин Микола 5, 119) Блищак Дмитро 5, 120) Микитин 5, 121) Лев Стефанович 20. — **Комітет в Кенігсбергу, разом 629.40 м. н.**

VI. Чехословаччина (в чеських кор.).

Професори Українського Університету в Празі в чеських коронах:

1) Д-р Андрієвський Петро 20, 2) Антонович Дмитро 20, 3) Д-р Артимович Агенор 20, 4) Біднов Василь 20, 5) Д-р Дністрянський Станислав 20, 6) Д-р Горбачевський Іван 40, 7) Д-р Колесса Олександер 40, 8) Лащенко Ростислав 20, 9) Лоський Кость 20, 10) Лотоцький Олександер 20, 11) Одарченко Олексій 20, 12) Д-р Смаль-Стоцький Степан 50, 13) Щербаківський Вадим 20, 14) Щербина Федір 20, 15) Шелухин Сергій 30, 16) Швець Федір 20, 17) Яковлів Андрій 10, 18) Д-р Матюшенко Борис 20, 19) Д-р Мірчук Іван 15, 20) Мицюк Олександер 10, 21) Шульгин Олександер 15, 22) Слюсаренко Федір 5, Стешко Федір 5 **Разом кор. ч. 450.**

Комітет допомоги українським збігцям в Ужгороді 1000 к. ч.

П. Омелян Вілинський з Р. 100 к. ч.

Вп. Іван Ігнатишин, Єгипет, Ум-Еле Гемет (2 фунтів) 56.60 дол

Матеріяльне положення „Просвіти“.

(Статтє надіслана.)

Звіт з діяльности Т-ва „Просвіта“ за рік 1926-27 виказує, що його матеріяльне положення є дуже важке. „Принціпіяльні“ дискусії на Заг. Зб. не допустили звернути увагу членів на ту справу, що в нормальних обставинах повинна бути матеріяльною базою моральних успіхів праці Т-ва. Щоби найти вихід з того скрутного положення, треба передовсім пізнати його причини.

Розглядаючись в маєтковім білянсі Т-ва бачимо три групи позицій, що своєю вагою налягають на економічну справність Т-ва. Перше, це адміністрація маєтностей, друге, це купно книжок Оренштайна, а третє, це видатки адміністраційні.

Маєтности Т-ва, головно Милування і Угерці вийшли з війни знищені і запущені. Без значних грошевих вкладів господарка у них була неможлива. Перед Т-вом стояли такі можливости: Продаж тих маєтностей і вложення капіталу в якесь рентовне підприємство, виарендування за бецін, на яких 15—20 літ; (бо ледви чи хто хотів би на короткий час виарендувати), — полишення їх в тім стані на необмежений час, або вкладання у них свобідного капіталу, переводження інвестицій і приведення їх до передвоєнної рентовности.

Найвигіднішими але негромадянськими є три перші можливости. Найбільше громадянською але рівночасно найважною і найбільше зобовязуючою було послідна можливість. І лише фаховий агроном і фінансіст може зрозуміти трудноші і небезпеки таких інвестицій. Передовсім треба бути приготованим на те, що рільничі інвестиції навіть найпростіші рентуються в найкращому випадку аж по яких 5—10 літах. Рентовність навіть інтензивно провадженої сільської господарки і то в формі приватної власности осягає максимум 8—10 проц. вложеного капіталу. З уваги на те, на переведення інвестицій потреба дешевого капіталу, себто власного або довготерминового і низько-процентового кредиту. Тимчасом „Просвіта“ замість вложити здобутий хвилево вільний капітал власний в інвестиції, закупила ще більше землі „Лазки“, себто розширила варстат замість урухомити його, а на його урухомлення — інвестиції затягнула векслевий себто найдорожчий і найгірший кредит. Коли до того візьмемо на увагу, що ті маєтности є власністю правної особи, що ціль їхньої господарки наука — (школа в Милованні та Угерцях) — а не здобуття максімум доходу, то зрозуміло, що вони ще довгий час будуть налягати вагою на рухливість Т-ва. Но не можна забувати, що такі школи, навіть сильніше маєтково угрунтовані є переважно державою субвенціоновані. Теперішнього положення Т-ва не можна отже ніяк рівняти з його передвоєнним станом, коли всі його маєтности були загосподаровані а надто Т-во одержувало ще грошеву субвенцію. Звичайно не доцінюється вартости грошевої субвенції, зводячи її до висоти виплаченої квоти, а тим часом вже субвенція в висоті напр. 10.000 зол. представляє вартість що найменше 50 тисяч готівкового капіталу, якого адміністрація не вимагає жадних коштів. Отже скорше чи пізніше мусів прийти час, коли Т-во в наслідок спадку ренти міських обєктів (камениця), знищення війною її земельних маєтностей і внаслідок відібрання субвенцій мусіло попасти в критичне матеріяльне положення, як попадали і всі наші економічно-фінансові установи потративши сотні тисяч вкладового капіталу, потративши міліонові вклади членів, мимо того, що на чолі їх управ стояли самі фахівці.

Для видобуття „Просвіти“ з того положення нема іншого способу над той, яким ратувалися фінансові установи. Проєкт продажі „Лазок“ є цілком раціональний. Одержаний через те грошевий капітал, лише безужиточний на сплачення довгів, затягнених на інвестиції маєтностей — чейже не пропаде, лише перетрансформується і сповнить своє завдання. Понадто фінансові установи „вальоризуючи“ уділи, акції, вклади до вартости більшого або меншого „зера“ і кажучи доплачувати на рахунок уділів і акцій нові квоти, одною ухвалою звільнилися від всяких матеріяльних зобовязань супроти своїх членів і третіх осіб — в подібний спосіб мусить перевестися і санація „Просвіти“. Вложили громадяни „воєнну данину“, щоби санувати фінансові установи, мусять зложити „воєнну данину“ і „Просвіті“, щоби матеріяльну її основу підірвану війною, привернути до первісного стану.

Іншого характеру є друге зобовязання Т-ва — себто, купно книжок Оренштайна. Це звичайний купецький інтерес і Виділ повинен був знати, що в кожному купецькому інтересі є ризико. Вислід кожного інтересу залежить від хвилевої коньюнктури і нема купця, навіть найпроворнішого, який все лише заробляв би а ніколи не тратив. А ну нехай би так спитав наших купців з П. С. К. або Ц-С. чи кожний інтерес удається? Такі інтереси це річ купецька а не просвітянська. Але все ж таки треба подивляти оптимізм просвітянських купців, що рахували на покупність книжки серед української суспільности. (На основі інформацій у книжньому відділі „Просвіти“ стверджуємо, що ці книжки мають поважний збут. — Ред.). Але сталося і треба шукати способу, щоби якнайскорше вимотатися з нього. Можеб удалося цей інтерес відпродати якійсь купецько-книгарській установі, а як це не поведеться, то не остає нічого іншого, як збувати ті книжки у дуже повільному темпі — можливо, що прийде час, коли українці таки запрагнуть книжки та будуть за неї платити.

Третя важка позиція, що налягає на „Просвіту“ — це кошти адміністрації. Але, коли попередні справи мають хронічний характер, то справа зменшення тягару коштів адміністрації дуже проста: обмежити видатки. Праця, до якої взявся свого часу Виділ Т-ва, як окремі спеціяльні наукові видавництва (історія літератури) загально-просвітні, аматорсько-театральні, бібліотекознавчі, популярно-наукові ілюстровані, відтак організування мандрівних бібліотек, курси просвітянських робітників і т. д. вимагає і богато матеріялу, за який треба готівкою платити, і богато спеціялістів-людей, яким також треба готівкою платити. Далеко дешевше, лекше і вигідніше вести роботу, яка є лише констатуванням і реєструванням принагідних обявів просвітянського життя краю, ніж давати ініціятиву, кермувати а то й індивідуально своєю моральною силою наказувати, а навіть змушувати інертний загал до неефектовних але планових праць на освітньому полі. Але коли на таку працю нема готових матеріяльних засобів, то небезпечно до неї забиратися бо невдача, спричинена матеріяльними недомаганнями, навіть в більш здисциплінованій і культурній суспільности, ніж наша, осмішує, а навіть кидає тінь на саму ідею, її методи і особи. З того не виходить, що треба цілковито занехати цей напрям роботи, який в краю найшов повне признання і починає приносити реальні успіхи, лише треба його обмежити до можливої матеріяльної видержимости Т-ва. Це далось би осягнути через впровадження в господарку Т-ва системи буджетування. В заряд Т-ва повинна увійти господарська рада — зложена з агронома, фінансіста і промисловця — якої завданням булоб укладати річний буджет для Виділу Т-ва і той буджет предкладати Заг. Зб. до затвердження. З тою хвилею вся відповідальність за матеріяльну господарку відпалаб від Виділу, який відповідав би лише за просвітно-організаційну роботу. В тім випадку Заг. Зб. малиб полагоджувати справи формальні, вибору Виділу і затверджування буджету, а всякі принціпіяльно-методичні проблеми перерішувати зїздам чи анкетам фактичних просвітних робітників.

От-тих кілька загальних уваг даю під розвагу Виділови і тим особам, котрим добро і запевнення будучности Т-ва лежить на серці.

І. Й-е

---

†

РОМАН ЗУБИК

Член Надзірної Ради Земельного Банку Гіпотечного, Акц. Спілки у Львові,
купець і промисловець, власник реальностей у Львові Голова Союзу Українських Купців, Член Надзірної Ради торг.-пром. Банку, член і основатель богатьох українських економічних і культурних установ,
помер у Львові по короткій а важкій недузі дня 21. січня 1928 в 68 році життя.

На похорони, які відбудуться дня 23. січня ц. р. в год. 2. пополудни з крипти ОО. Бернардинів запрошує Українське Громадянство

Львів, дня 21. січня 1928.

Надзірна Рада і Дирекція
Земельного Банку Гіпот., Акц. Спілки у Львові.

ДАЛЬШІ ЛІСТИ.

Варшава, 22. січня 1928.

В держ. виборчій комісії зголошено чотири дальші держ. лісти кандидатів до сойму і сенату. Ч. 13. дістала комуністична ліста „Робітничо-селянська єдність“. На першім місці тої лісти є бувш. пос. Ал. Варшавський. Ч. 14. має ліста Селянського Союзу з Іпол. Сліпінським на чолі. Це урядова група Стапінського і Сліпінського. Рівночасно ця група зголосила держ. лісту кандидатів до сенату. Ч. 15. дістала держ. ліста католицько-людової партії. На першім місці тої лісти є кс. д-р Чуй. Зголошення окремої лісти кат.-людових викликало заціказлення в політ. колах, тому, що санація рахувала, що вони приступлять до бльоку співпраці з урядом. Христ.-людовці переговорювали теж з кадецько-пястовим бльоком. Ч. 16. одержала ліста гол. виб. комітету ППС-лівиці з пос. Чумою на чолі.

ПЯСТ ВИСТУПАЄ З БЛЬОКУ СПІВПРАЦІ З УРЯДОМ.

Львів, 22. січня 1928.

Окр. управа „Пяста“ на Сх. Галичину на зборах у Львові ухвалила, що партія не може надалі оставати в безпарт. бльоку співпраці з урядом з причини злої волі деяких політ. груп, що належать до бльоку і з причини приноровлювання метод, досі у політ. життю не практикованих.

АРЕШТУВАННЯ БУВШ. ПОС. ЄРЕМИЧА.

Вильно, 22. січня 1928.

Тутешні судові власти арештували б. соймового посла і провідника білорусів Єремича під закидом підбурювання проти судових властей. Арештування це є у звязи зі справою голосного процесу, який свого часу відбувся у Вильні проти білоруського діяча о. Годлевського.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В РИЗІ.

Рига, 22. січня 1928.

Латвійський уряд згодився, щоби в Ризі відбулися польсько-литовські переговори. Латвійський уряд висловив свою згоду в звязи із запитом одної держави заінтересованої в переговорах.

ДРУГА ПОЛЬСЬКА НОТА ДО ЛИТВИ.

Варшава, 22. січня 1928.

АВС повідомляє, що польський уряд вишле на тижні другу ноту до Литви з предложеннями в справі часу і місця переговорів.

СТАЛІН УСТУПИТЬ?

Варшава, 22. січня 1928.

З Москви повідомляють, що в тамошніх дипл. колах говорять про можливість уступлення Сталіна зі становища диктатора СРСР. Навіть приятелі не похваляють Сталінової політики. Останні події надірвали нерви Сталіна і він хоче виїхати на Кавказ, але рівночасно боїться, чи верне до Москви в ролі тій самій, у якій виїхав би.

ВИКРИТТЯ ЗМОВИ У КОВНІ?

Вильно, 22. січня 1928.

З Ковна подають, що там розійшлася чутка про викриття змови проти уряду. Змову нібито приготовляла христ. демократія. Викриття це лучать із уступленням ген. Жукаускаса, нач. команданта литовської армії, який належав до змовників. Одного з вищих урядовців мін-ства скарбу усунено за це, що старався вплинути на уряд, аби задержав ген. Жукаускаса на становищі. Переведено богато арештувань.

РОЗВЯЗАННЯ ЯПОНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

Льондон, 22. січня 1928.

З Токіо повідомляють: Премієр міністрів Танака розвязав парлямент на основі цісарського розпорядку, щоби не допустити до упадку уряду і вможливити йому перетревати аж до нових виборів. Вибори, на основі нової конституції, повинні би відбутися [illegible] розвязання парляменту.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·89·00, канадійський долар 8·83·00—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·5, австрійський шилінг 1·25·00—1·26·50, рум. лей 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·8, німецька марка 2·11·95, данцігський гульден 17·99, червінець 3·[illegible] 32·50.

Золото: 20 кор. 35·40—35·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·75, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·00—3·10, гульден австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·10—3·10, копійки за рубель 1·15—1·20.

Театри.

„Кооп. Український Театр“ під дирекцією ім. Стадника (вул. Шашкевича).

Вівторок 24-го, год. 3·30 попол. Для молоді! — Ціни знижені! — „Вій“.

Міський великий театр:

23-го 7·30 год. веч. „Паяци“, ціни найнижчі.

24-го 7·30 „Кавалерія Рустікана“ і „Паяци“ гостин. виступ Рейхана.

Міський „Театр Новин“:

23-го 7·30 год. веч. „Незвичайний сеанс“.

24-го 7·30 год. веч. „[illegible] Богиня“

Кіна.

„Аполльо“: „Паризькі нетрі“.
„Палас“: „Коханка торреадора“.
„Лев“: „Могила Незнаного Жовніра“.
„Фатаморгана“: „Аве Марія“.

Ново відновлена кавярня „BELMO T“ в домі Народної Гостинниці, Льв. Косцюшка 1. віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження на них вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по [illegible] 1252 [illegible] в окремій салі. 2-15

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо ВП. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць лютий 1928 р. виносить 4·50 зол.**

— **Великий політичний процес** проти 17 молодих українців, обвинувачених за державну зраду і шпіонаж, зачнеться завтра 24. ц. м. в окружному суді у Львові. Між обвинуваченими є й двох (Атаманчук і Вербицький), яких обвинувачують у вбивстві куратора Собінського. З розправи, яка потреває найменше 4 тижні і буде явна, подаватимемо докладні справоздання.

— **Смерть під колесами поїзду.** Дня 20. січня в Перемишлянах перед залізничною стацією впав під колеса надїжджаючого поїзду з Бережан до Львова 44-літній Василь Марків. Осиротив питеро дітей.

— **Вбийник бурмістра Лодзі засуджений на смерть.** Дня 21. січня у Лодзі скінчився процес проти Ридзевського, обвинуваченого за співучасть в убивстві бурмістра м. Лодзі Цинарського. Ридзевського засуджено на кару смерти на шибениці. Оборона внесла відклик.

— **Хто брав хабарі, не може бути послом.** Посол до шлеського сойму Гвоздзь із рибницького повіту втратив автоматично мандат, бо апеляційний суд затвердив присуд І. інстанції, який засуджував його на 14 днів арешту за принимання хабарів.

— **Телевізія — доконаним фактом!** Фаховцеві у ділянці телевізії Бейрдові вдалися успішні досліди на шляху Льондон Ню Йорк. Телевізія між Льондоном і Ню Йорком сталася фактом. Досліди, переведжені останніми днями, дали такий вислід, що лице і руки людей бачено на другому боці океану. Лиця були ще трохи затерті, але фаховці сподіються, що винахід небавом буде удосконалений й образи можна буде переносити зовсім чисті і виразні.

— **Примірна кооператива.** Кооператива „Воскресіння“ в Станьковій калуського повіту зложила зі свого білянсу за минулий рік квоту 100 зол. на „Рідну Школу“. Цим дала вона доказ, що наше зорганізоване селянство розуміє першорядне значіння й вагу „Рідної Школи“ в часі теперішнього лихоліття для доцільного виховання нашої молоді на свідомих, практичних, повних посвяти й завзяття українців. — Коопера-

…ства й економічні інституції та установи! Ідіть за гарним прикладом і приєднуйте в рідних біляшків на „Рідну Школу" квоти, відповідні до маєткового стану! Сповніть свій обовязок супроти „Рідної Школи"!

— **Цікаві цифри.** Львівська офіціяльна статистика подає: В місяці жовтні зродилося у Львові 339 дітей. З того було 170 дітей римо-кат., 47 греко-кат. і 122 жидівських. Шлюбів було в тому місяці 306, з того 137 римо-кат., 41 греко-кат. і 125 жидівських. Щодо смертности, то за під померших було в тому часі 147 римо-кат., 60 греко-кат. і 89 жидів (решта припадає на протестантів, православних, інших і безконфесійних). З тих цифр бачимо, що українці під оглядом смертности випередили всі інші народности Львова. До цієї прецікавої справи в найближчих днях повернемо.

— **В обороні жіночости.** Цими днями засновано в Парижі цікаве товариство, яке має всі дані на те, щоби поширитись у цілій Европі. Є це „товариство боротьби із омужичненням жінки". Почин до нього дав один із найвизначніших письменників Поль Валері, недавно вибраний член Французької Академії. Ціла низка письменників, учених і мистців належить до організаційного комітету: Пенлеве, Еріо, драматурги Бернар і Бернштайн, маляр Ван Донген. Валері так описав перед одним англійським журналістом потребу такого товариства: „Це характеристична ознака нашої доби, що нам треба аж запоповувати союз з метою переконувати жінки, що вони повинні лишитись жінками. Весь напрям сучасного дівочого виховання — хибчений: він доводить жіноцтво до наслідування мущин. Ми зайшли вже так далеко, що побажання бути „жінкою" стало пустим звуком, якого пояснення треба би шукати в лексиконі. Само собою, що великою помилкою було би уявляти собі, що гасло „проти омужичнення жінки" звертається чимнебудь проти прав жіноцтва, яке воно виборол собі в царині політики, науки чи громадянського життя. Ці здобутки треба лишити нетиканими. Жінки можуть брати участь у всіх професіях і проявляти себе в усіх напрямках життя, але не повинні при цьому тратити своєї жіночости і віддалюватись від ритму своєї природи".

— **Світова всячина.** Міжнародній союз бувших учасників в останній війні рішив прийняти один спільний день свята: у вересні, останню неділю перед початком засідань Ліги Націй; до цього союзу належить 10 держав. — Трамваєва спілка в Бірмінгемі закупила в СРСР 2 міл. гальонів нафти. — Радянський Центр. Комітет, що у свій час післав англійським вуглекопам великі гроші на віддержання страйку, домагається тепер звороту цих грошей, невдоволений зміною настроїв англ. робітників. — Аргентинський уряд доручив своїм делегатам на панамериканській конференції запротестувати проти інтервенції Злуч. Держав у Нікарагуї. — Жінка одного індуса, якого засудили в Мадрасі (Індія) на смерть, утопила троє своїх дітей і вбила себе, збожеволівши. — У Тоніно арештували невідомо чому письменника Діно Сегре. — У Чіле відчули в двох провінціях сильні підземельні тремтіння. — Вибори до німецьк. парламенту будуть імовірно в маю. — За останній рік до Парижа приїхало 64.000 чужинців; 2212 виселили; 15.000 прохало надати їм права франц. громадянства. — Князь Монако виїхав до Америки, це жениться з доньою мілюнера.

В СПРАВІ ВІЧ і довірочних нарад.

Комунікат.

В краю відбуваються сотки віч і довірочних нарад. Народня Канцелярія буде оголошувати про всі виборчі віча, збори та наради в національній пресі. Слід отже кожне заповіджене віче чи нараду зголошувати принайменше тиждень наперед до Краєвої Народньої Канцелярії, Львів, вул. Костюшка ч. 1.а. II. пов. Про кожне відбуте віче чи довірочну нараду слід подати коротке звідомлення з поданням скількости присутніх, прізвищ бесідників, змісту їх промов, як рівнож змісту ухвалених резолюцій. Одержані звідомлення подасть Народня Канцелярія до преси.

В інтересі цілої виборчої боротьби Народня Канцелярія мусить мати точні задомлення про це, що діється в краю.

Львів, дня 21. січня 1928 р.

Головний Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Велика українська самодопомога.

З приводу виказу жертв на навіщених повінню.

З нинішнім числом „Діла" наші читачі дістають у руки виказ жертв на навіщених повінню в нашому краю, присланих на руки Українського Центрального Комітету жертвам повені у Львові. У виказі подані подрібно жертви з Америки й еміграції і сумаричний їх перегляд з краю (по повітам).

Хто перегляне цей спис, тому радісно забється серце на вид тої любови до нещасного брата, яку виявили всі круги українського народу, що поспішили знищеним повенням на поміч. Зокрема велике зрозуміння для трагічного положення нещасних виявило українське селянство в краю й українське робітництво в Америці, що зложило львину часть жертв у засобах поживи і грошах. Справді, ми можемо бути горді на те, що широкі круги нашого народу відгукнулися так масово, скоро і такими обильними жертвами на навіщених елементарною катастрофою рідних братів!

У виказі, що його мають читачі перед собою, подано суму **16.865 долярів**, що прийшли до 1. січня 1928 р. на адресу Українського Центрального Комітету головно зі Злучених Держав і з Канади, хоч є в цих грошах і збірки з Куби, Африки, Зеленого Клину, взагалі з усіх кінців світу, де тільки живе найменший гурток синів Української Землі. **(До нинішнього дня, як нас інформують, ця сума дійшла вже до 23.000 долярів). Ця сума говорить найкраще про велику любов до Рідної Землі і про патріотичну підтримку не словом, а ділом своїх потерпівших братів усіми тими українцями, що їх доля вигнала на чужину.**

Не менше признання належиться всім повітовим комітетам у краю в числі 62, що повели широку збіркову акцію і можуть почванитися справді імпонуючим вислідом. Бо чиж не імпонуюча це цифра: 52 вагони збіжа, $1^1/_2$ вагона муки і 243 вагони бараболь, що їх зложила винищена й виснажена до краю українська Галичина? Колиж до того додати ще 47.000 п. зол., зібрання теж майже виключно в Галичині, то з повним правом можна сказати, що нашою поставою в хвилі страшного народнього нещастя, яке впало на велику полосу нашого краю, український загал виявив подивугідну зрілість, великий патріотизм і справді добре, щире серце у відношенні до нещасних жертв повені.

Ця велика українська самодопомога, ця рідка солідарність, з якою поспішили всі на поміч пострадавшим братам, повинна нам присвічувати все і всюди гарним, високим прикладом — особливо в нинішню грізну хвилю! Честь і слава всім, що зрозуміли й відчули горе рідного брата і на нього негайно відгукнулися!

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. I. пов на щадничу книжечку ч. 7918.

Літературний куток.

ТОМАС ГАРДІ.

Помер Томас Гарді. Здавує вас це прізвище? Не соромтесь: і в інших европейських країнах воно небагато більше відоме. Гарді — знають там лише стільки! — один із найбільших сучасних англійських письменників. Сучасних? Майже ні. Від часу, як істнує інституція Нобля він був завсіди одним із перших кандидатів на нагороду. Факт, що не дістав її, не дивніший, як та іронія, що його випередила така друґорядна солодкава сентиментальність, як Грація Деледда.

Гарді належить в англійській літературі до попереднього століття. На Різдво скінчив він 87 літ, а його остання повість видана ще в 1897 р.! Це сучасник Джорджа Мередіта і перший після нього повістяр. Невідомий багато поза межами Англії тому, що занадто звязаний із її землею; а земля значить село, не місто, в якому легко стати схожим із мешканцями чужинних міст. Повісти Гардія мають запах професій звязаних із ґрунтом: хліборобів, чабанів, садівників, — запах ізьмої нори та природи. Вони мають мало сонця. Коли він почав писати, сентиментальности Вікторіянської доби, накинулась на нього мокрим рядном, що на кінці його теорія чеснота не приходить із кошиком і не нагороджує праведників і невинних. Може це й одна з причин, що европейський читач не хотів знайомитись із таким песимістом.

Гарді почав тим, чим скінчив — поезіями. Та усіх зєднав собі повістями: „Під деревом Ґрінвуд" (1872), „Пара блакитних очей" (1873), „У далі від гомону світа" (1874). Дальші: „Поворот туземця" (1878), „Бурмістр із Кастербріджа" (1886), „Мешканці ліса" (1887), „Тесса з Урберфілів" (1891) це низка сільських повістей. У них він є справжнім майстром, стає голосом, яким промовляє через нього рідна природа, невблагана та цілюща одночасно. Коли він покидає цей світ („Юда Темний", „Людічанка", „Улюблена") — щось рветься в його таланті.

Від 30 літ Гарді кинув повість. Критика, що признавала в ньому великого майстра стилю та композиції, не могла йому вибачити того, чого ніхто в нас не в силі вибачити життю: що воно впадає на людей сліпий, безглуздий припадок. Гарді перейшов у чисту лірику. Вона теж мало доступна не-англійцям, як кожна лірика занадто вязана рідним візком, дарма, що ясність і простота Гардія класичні. Гарді має теж за собою і величавську епічну драму „Династи". Ворушкий, бадьорий новий вік, якого героєм є Шов заглушив її також, як його повісти притьмарив модерніший Уельс, прасмиліший Ґельсуорті та більше стихійний, ширший Конрад. Навіть поезію Гардія заглушив голосний сурмач Кіплінґ. Та ті, що покають справжню лірику справжньої врівноваженої зрілости, а мають щастя читати її в оригіналі, не заздритимуть вал Гардієм читачам головокружних сучасних повістей і футуропоем. *М. Р-ий.*

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

✠ Посмертні згадки.

Роман Зубик.

Українське купецтво Львова потерпіло велику втрату: в суботу дня 21. ц. м. помер голова „Союзу Українських Купців" купець і промисловець Роман Зубик у 58. році свого трудящого життя.

З покійним зійшов у могилу не тільки найвизначніший член і провідник українських купців у Львові, але й заслужений, все діяльний член української громади взагалі. Походив пок. Зубик з убогої родини і тільки власною тяжкою працею й самоосвітою вибився на одно з передових місць не тільки в нашому громадянстві, але й між купецтвом польським. Був він членом надзірної ради Народньої Торговлі, Земельного Банку Гіпотечного, Торговельно-Промислового Банку й ін. установ і звичайним або спомагаючим членом багатьох українських економічних і культурних товариств. У тих установах, в яких він працював, давав усе своє знання й досвід на службу загальної справи.

На одну прикмету Покійного слід звернути окрему увагу. Пок. Роман Зубик, визначна фахова сила і купець у повнім значінні того слова, що дійшов до значного маєтку, поза своїми фаховими заняттями находив усе час на те, щоб живо інтересуватися всіми нашими справами, не виключаючи й політичних. А це його заінтересування виявлялося все якимсь ділом, якоюсь конкретною допомогою ріжним нашим економічним, культурним і політичним почвнам. Зокрема був він одним з тих, що підпомагали українську політичну еміграцію.

Помер дійсно щирий патріот, людина розумна, солідна, як рідко учинна, що мав велике поважання як між своїми, так і між чужими. Осиротив жінку і двоє дітей.

Земля пером заслуженому купцеві-Громадянинові!

ОПОВІСТКИ.

Комунікат Комітету для вшанування 10 літя смерти Івана Франка. З огляду на малу скількість проектів, які наспіли на конкурс, рішив конкурсовий суд на засіданню дня 15. грудня ц. р. продовжити речинець конкурсу на проект нагробника на могилу Ів. Франка до дня 1. березня 1928 до год. 12-ої в полудне. Близчі інформації можна одержати в канцелярії т-ва „Просвіта" Львів, Ринок 10/1. — За Комітет *М. Галущинський голова.* 1155 2-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 54 — ?

РОБІТНЯ суконь „Лещини" Миколая ч. 18/I п. приймає всілякі замовлення і переробки. 1186 10-10

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, завше на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганик, Пілсудського 21, І. п. 1201 10-10

ПЕДАГОГ б. професор гімназії, досвідний, енергійний шукає лекції. Н. Гута Оссолінських 6 лі п. Делятин. 2-3

УНЕВАЖНЮЮ вкрадену військову книжку видану через П.К.У. Львів. Теодор Подлуський. 1335 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Прошвітлення Рентґеном** 11—24

ЗУБИ роблю після **ЦІННИКА**

1 зол. корона	18 зол.
1 зол зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7

Полекшні не уділяю. (де кав. de la Paix).

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ** у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. Мушинський** в Веремнянах, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 67 37—?

КОМПЛЕТ з ХІНСЬКОГО СРІБЛА 24 ШТУК

(6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 ложочок)

1312 **за зол. 24·50** 3-6

тільки у виробника

С. А. Ропшіц ЛЬВІВ СИКСТУСЬКА 1

Ширіть наш часопис!

Інж. Н. ЕЛЬЦ

Виробня радіових апаратів

„RADIONE" у Відні

Сенсаційна новість.

Найновіші, найліпші радіові апарати

Складові части.

Генеральне заступництво на цілу Польщу (з вимк. шлеського воєв.)

„Gekaem" с. з о. п.

Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі

Львів, пл. Марійська 8.

1 53 4 6

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

5000 м.	фланелі гладкої і десеневої	за 1 м. зол.	1·50
5000 „	бархану	„ 1 „ „	1·40
500 „	радію бархану	„ 1 „ „	1·25
2000 „	ручників	„ 1 „ „	1·?0
1000 шт.	ручників відпасованих	1 шт.	125
3000 „	зефіру жирард. і закорд.	1 м. від	1·80
15?0 „	простирал відпас	1 шт.	5·25
?00 м.	кретону на фіранки	1 м. зол.	1·25
500 „	фіранок	1 „ „	1·10
1500 „	обрусів	1 „ „	5·50
1500 „	білого полотна	1 „ „	1·40
500	туз. серветок	3 шт. „	1·—
500	стирок відпас	1 шт. „	1·50
500	туз. хустинок до носа	6 шт. „	3·—
500	зим. пледів	1 шт. „	6·50

Галицький Магазин Новостей

1352 Львів, вул Галицька 15. 1-1

Замовлення полаг. відворотною почтою.

Приєднуйте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 17 (11.271). Львів, середа 25. січня 1928 Pocztowa opłata zapłacone ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Застрашаючі цифри.

Львів, 24. січня 1928.

(ін.) Хто переглядає щомісячні статистичні цифри, що реєструють число уродин, шлюбів і смертних випадків у Львові, той не міг не запримітити, що українське населення нашої столиці виказує застрашаючо високий відсоток смертности, непомірно вищий, як обі інші народности Львова. Яка причина цього сумного явища, де корінь того національно-суспільного лиха?

Коли кинути оком на виказя міського статистичного бюра у Львові й порівняти з собою щомісячні цифри нових уродин, заключених шлюбів і випадків смерти, то майже кожного місяця повторюється такий образ: Греко-кат. дітей (статистика подає тільки віроісповідні цифри) родиться в середньому одна шеста, греко-кат. шлюбів є в середньому одна сема, а на греко-кат. померших припадає майже одна пята мешканців міста. В середньому цифра греко-кат. уродин виносить 17 до 18 проц., шлюбів 14—15 проц., похоронів ок. 20 проц.; разом даємо ми 16—20 проц. всіх уродин, шлюбів і похоронів у Львові. При тому ідентичні цифри у римо-католиків переходять звичайно 50 проц., у жидів 30 або й більше відсотків.

З отсих цифр видно як на долоні, що наше населення у Львові під одним оглядом випередило поляків і жидів, а саме під оглядом смертельности. Бо на 17—18 проц. уродин і 14—15 проц. шлюбів українське населення виказує аж 20 проц. смертности в порівнянні з іншими народностями міста. Значить: греко-кат. шлюбів у Львові маємо в найліпшім разі 15 проц., уродин 18 проц., а похоронів 20 проц. Це цифри незвичайно сумні і вони дають багато до думання. Щож вони нам кажуть?

Застрашаючо високий відсоток смертности між нашими людьми у Львові з одного боку і незвичайно, просто непропорціонально низький відсоток тих пар, що вступають у сопружий стан, вказує передовсім на важкі економічні умови, в яких коротає своє злиденне життя велика більшість українського населення в столиці краю. Бо хтож творить ту переважну більшість серед українського елементу у Львові, як не тисячі слуг, сторожів, денних заробітників і їм подібних бідаків? А в яких нужденних економічних умовах, в яких злиднях живуть ці люди, про це не треба, здається, ширше розводитися. Переважаюча, львина часть нашого населення у Львові не живе, а животіє по ріжних норах і казаматах, куди не має доступу ні свіже повітря, ні промінь сонця. Скандальні відносини у Львові з гігієнічного боку не мають взагалі ... то собі рівних у світі, а ця обставина впливає очевидно теж немало на зріст смертности в нашому місті взагалі, а серед нашого населення зокрема.

Важка, гнітуча матеріяльна скрута, яку терпить і загал нашого інтелігентного пролетаріяту, доповнює тільки загальний образ нужди у Львові. Ця матеріяльна скрута, недостача помешкань і взагалі сумно-злиденне животіння великої більшости української інтелігенції у Львові причиняється головно до того, що у нас щораз менше і щораз рідше входять люди в сопружий звязок, що у нас родиться чимраз менше дітей, а зате відсотком своїх померших ми можемо (о, іроніє!) навіть „імпонувати"...

Справа, якої ми торкнулися сьогодні, незвичайно важна і складна. Аби її висвітлити як слід, аби найти хочби паліятивний лік на систематичне вимирання (так, вимирання!) нашого елементу у Львові, треба би поробити основні студії про життя-буття українців у Львові, треба би перевести точну евіденцію, щоб мати певні статистичні дані про зріст львівського населення по віроісповіданням принаймение за останніх сто літ. Доки того нема, доки не маємо перегляду потрібних цифр, доти тяжко сказати взагалі щось певного й подати лік на це грізне національне й суспільне лихо.

На всякий випадок треба нам зацікавитися більше застрашаючими цифрами нашої смертности у Львові, бо це перша передумова до того, щоб ми зачали успішну боротьбу з лихом. Нам треба заінтересуватися також тим, де подіваються діти наших служниць, хто і як їх виховує і що з них потім виростає. Мусимо зацікавитися й тим, чому у Львові так сильно зменшився відсоток охочих до женячки українців(ок), чому у нас так богато тепер мішаних сопруж? Словом — нам треба звернути бачнішу увагу на життя-буття українського елементу, найпачеж українського пролетаріяту, в столиці краю.

Це велика і вдячна праця, до якої повинні забратися передовсім наші церковні і політичні круги.

За український Львів.

Чи можливо здобути український мандат у Львові?

Львів є центром життя західньої вітки українського народу, життя політичного, культурного й економічного. Львів має величаву українську традицію з часів державних (галицько-володимирських), польських (братська організація) і новіших, традицію, завершену боротьбою за реституцію колишньої української величі. Львів є серцем і мозком західно-українських земель. Для нас має він далеко більше значіння, як напр. для поляків. Бо коли поляки бачать в ньому одно зі своїх воєвідських міст, навіть один з головних „кресових" бастіонів, то всетаки „польський Львів" меркне, розпливається, затрачує своє значіння.

Перед війною в „коронній" Галичині Львів мав для поляків особливше значіння. Він був центром і завязком польської адміністрації, закутком польської державно-імперіялістичної думки, збірищем й азилем для польської політичної еміграції, великим культурним центром, в якому працювали такі передові діячі і творці, як: Дашинський, Бжозовський, Каспрович, Пшибишевський, Стаф й інші. Львівська польська преса, львівський польський театр, львівські польські видавництва, — все те мало розміщно високий, репрезентаційний характер. „Польський Львів" променів на всю Польщу. Сьогодні він є тільки заборолом скарловатілої, знидлої вшехпольської думки, а зрештою став безобличним, анемічним загумінком польського життя. Все, що „польський Львів" мав живого і животворного, творчого і будуючого — без огляду на тенденції — загарбала Варшава. І даремні нарікання і єреміяди всяких „словопольських" Броньчиків. Природного ходу життя важко повернути. „Польський Львів" занепадає.

Не можна сказати, щоби поляки не здавали собі справи з цеї дегенеративної метаморфози „польського Львова". Але здаючи собі з неї справу, вони постановили ритувати „польський Львів", переміняючи його на економічно-торговельну емпорію. Це завдання мали сповнити „східні торги". І щож? Не вважаючи на великі субсидії, з кожним роком „східні торги" відходять в сутінок, стають наскрізь штучними, нежиттєвими. Ніякі ампутації не вемагають. Природного ходу і розвитку життя не повернути ніякими зусиллями, ніякими засобами.

Зовсім інше значіння має Львів для нас. З центра Сх. Галичини він з кожним роком усе більше перетворюється в осередок західно-українських земель. До нього тяготіє вже й Волинь і Холмщина і навіть Полісся. У Львові находяться всі наші централі, у Львові скупчене українське життя політичне, культурне й економічне. Не зважаючи на наше важке положення під кожним оглядом, ми у Львові ростемо з року на рік, поширюємо свій стан посідання, ідемо в гору, розбудовуємося. Ми не роздрібнилися по воєвідських „центрах". Станиславів, Тернопіль, Луцьк — є тільки осередками польської державної адміністрації і більш нічим. Нашим центром є Львів.

Чисельно у Львові переважають нас не лише поляки, але й жиди. Завдяки своїм привілеям, свому політичному і соціяльному становищу, своїм попереднім і воєнним „надбанням" поляки і жиди є у Львові від нас значно сильніші не лише чисельно, але й соціяльно, культурно, економічно і політично. Одначе темпо нашого розвитку, хоч у значно вузчих рямках, є пропорціонально сильніше, як у поляків, хоч слабше як у жидів. Підсилення того темпа, розбудова нашого життя у Львові мусить — скорше чи пізніше — дати нам і відповідне становище у центрі нашої західної національної території.

Наш національний престіж віднісся би незвичайно високо, колиб ми могли у Львові вибрати свого посла, колиб ми могли наглядно засвідчити наш розвиток та запетрифікувати нашу зростаючу силу. Чи це можливе? Киньмо оком на деякі числа попередніх виборів.

В р. 1922 було у Львові управнених до голосування 137.414 виборців. Голосувало всього 56.95 проц. (кругло 57 проц.) виборців, не вважаючи на „патріотичність" „польського Львова" і на великий підйом духа серед жидів, які вперше у Львові вибирали свого національного кандидата. Вислід виборів у 1922 р. відомий. Одноціла і могутня тоді „вісімка" здобула 2 мандати (33.485 голосів), ППС — 1 мандат (38.288 голосів) і жиди — 1 мандат (24.069 голосів). Українці в 1922 р. не брали участи у виборах, але всетаки якась, хоч може й невеличка, кількість українських робітничих голосів упала на пепесівську листу.

А не слід забувати, що в 1922 р. інші були настрої серед польського громадянства, яке тоді вірило у „всесильний" сойм і богато від нього сподівалося. Для поляків у 1922 р. вибори мали характер плєбісциту. Сх. Галичина не була ще тоді признана Польщі, отже полякам ішло про те, щоби масовою участю у виборах засвідчити її характер, а особливо характер Львова, тієї „перли в короні Польщі", того міста, за яке йшла боротьба в 1918 і 1919 рр., тієї кости, ізза якої в 1919 р. розбилася пропозиція про демаркаційну лінію ген. Бертлемі. І в тому місті виборча абстиненція українського населення в 1922 р. дуже відбилася на відсотку голосуючих.

Якже мається справа тепер? Надії на сойм у польському громадянстві значно впали, як не розвіялися. За пять літ „польський Львів" теж перейшов глибший процес і то процес ріжничкування. В таких умовах важко сподіватися, щоби серед польського громадянства серед загального незаінтересування піднісся відсоток голосуючих. Зате у виборах 1928 р. являється новий чинник: українське населення.

По спискам Львів має кругло 160 тисяч управнених до голосування. З уваги на участь українського населення у виборах відсоток голосуючих буде вищий, однак без сумніву не перевисшить 70 проц., себ-то 112 тисяч голосуючих. З чотирьох львівських мандатів два є певні, а саме мандат „Катол.-народового Бльоку" і мандат жидівський. Над двома другими мандатами висить великий знак запиту. Хто прийде в їх посідання? У Львові — крім згаданих — будуть певно виставлені ще такі польські листи: „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом" і ППС. Невиключена є теж листа „Катол.-Людового Бльоку" (христ. демократії і „Пяста") та деяких дрібніших, лівіших партій. Та певними є листи: „санаційна" і пепесівська. З їх появою витворюється складна ситуація. „Санація", борючись за мандат, мусить з одного боку наступати на „католицько-народових" а з другого підривати, поминаючи дружбу, пепесівців. Зновуж ці останні в боротьбі з „католицько-народовими" не мають ніяких виглядів. Тому, бажаючи зберігти мандат, який в 1922 р. висловлювався кількістю 13.939 голосів (найнижчою), мусить атакувати „санацію". Годиться зазначити, що кандидат пепесівців, яскравий соціял-патріот інж. Гавзнер не має популярности серед робітництва. В такій ситуації або мандат „санації" буде безвиглядний, або пепесівці втратять свій стан посідання у Львові. В такій ситуації **здобуття українського мандату у Львові не належить до річей неможливих або утопійних.** Навпаки, все промовляє за можливістю здобуття українського мандату, за здобуття репрезентації українського Львова, за піднесення українського престіжу. Але це залежить від двох річей: від обєднання всього українського населення Львова біля **одної української листи і від висунення такого компромісового кандидата, який був би для всіх приємливий.**

Колиб ми розвязали цей гордійський вузол, то ми найшли би ключ до тієї скритки, в якій захований український львівський мандат. На жаль, дійсність — інша, як це теоретично можна собі уявити. Вже тепер маємо у Львові дві українські кандидатури: о. Л. Куницького і дир. І. Бунича, кандидатуру національного табору й кандидатуру, що виступає під стягом „праці", хоч ріжких сутніх ріжниць важко, щонайменше мені, тут доглянути. Ясно, що на цьому не скінчиться. Наша соціяльна лівиця є — зовсім природно — не лише невдоволена кандидатурою о. Куницького, але й обурена на кандидатуру дир. Бунича. Можна бути певним, що вона висуне свою власну кандидатуру. І чому не малаб цього зробити, коли висунені два кандидати по суті стали вже лише „Zählkandidat - ами" Чому цеї приємности має відмовити собі соціяльна лівиця?

Ситуація може бути врятована тільки тоді, коли замісць вже висунених і намічених кандидатів буде поставлений один український кандидат, кандидат компромісовий, безпартійний.

На мою думку у Львові повинен кандидувати або популярний діяч з дуже високим громадянським цензом, або справжній інтелектуаліст. Тільки такий кандидат може бути еманацією українського Львова, центра західно-українських земель, осередку української культури на заході. Колиб у живих був пок. д-р Евг. Олесницький або пок. д-р Іван Франко, то один з них повинен бути кандидатом українського Львова. Тільки індивідуальність такої міри і такого покрою. Та в створених умовах такий кандидат мусів би мати ще одну „прикмету", мусів би бути безпартійним, незаанґажованим у партійні непорозуміння, у партійну ворожнечу. Бо тільки тоді можна булоб сподіватись уступки з боку одної чи другої партії.

Чи у Львові можна найти такого кандидата? Без сумніву, що так. Не буду його називати, бо я певний, що він далекий від якої-небудь думки про кандидатуру. Невиключене, що така думка булаб йому навіть осоружною. Та це загально відомий суспільний діяч, високо гуманна людина, відома в цілому краю і поза його кордонами, людина науки і практики, що довгі літа стояла в центрі нашої позитивної боротьби і спроби втримати українську святиню науки. Будучи далеким від політики, цей діяч руками й ногами відмахувавсяби від кандидатури, одначе є він громадянсько незвичайно чуткий. Колиб йому представлено вагу моменту і значіння українського мандату у Львові, то леви чи він опирався би до кінця. Я певний також, що його кандидатура булаб з одушевленням повитана не лише українським населенням Львова, але й жидівською біднотою. Але ця кандидатура мусілаб бути видвигнена безпартійними громадянами, бо тільки тоді булаб надія її реальности, тільки тоді зникла би вибуяла партійність, тільки тоді піднеслися би настрої, тільки тоді булиб дані на вибір українського посла зі Львова.

А колиб ми раз здобули український мандат у Львові, то вже певно не втратилиб у майбутности свого стану посідання.

Ф. Федорців.

Величезний вибір **Новостий на КАРНАВАЛ** поручає бдавотна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Американська і римська імперія.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 18. січня 1928.

I.

Не можна опертися враженню самопевности, якою надихана промова президента Куліджа, виголошена при відкриттю всеамериканського зізду в Гавані. Таку супокійну самопевність дають державним мужам свідомість сили й багацтва. Здалека і на підставі поверхового знання відносин можна було думати, що Зединені Держави станутъ у Гавані перед судом південно-американських республик, або що вони мусітимуть там бодай виправдуватися ізза своєї політики вмішування в справи Нікараґуї, Гаїті і інших південних держав. Нічого подібного гаванський зізд не бачив. Вашинґтонська дипльоматія, передбачуючи ці можливости, заздалегідь підрізала їм ноги: президент Куліджа зволив появитися в Гавані під умовою, що зізд не має займатися оцінкою ні судом американської політики. „Американської" — цей термін щораз частіше вживається в значінні синоніму для упрощеного й скороченого терміну: Зединених Держав Північної Америки.

А в південній Америці (що як не як, в досі так само, як північна, має право називатися „Америкою"), вже поважно розглядаються предложення, щоби перехрестити цю часть нового континенту, дати їй назву Колюмбії, яку носить покищо тільки одна її країна, а титул „Америки" залишити „північі".

II.

Велика республика Зединених Держав щораз ясніше розквітає у величности, маєстаті Римської Республики. През. Кулідж подався в Гавану серед таких манифестацій потуги і в супроводі такого апарату пишности, що нагадують подорож якогось проконзуля з епохи найбільшої римської потуги. Стоїть за Куліджем сенат вашинґтонський, що нагадує римський сенат. І говорить він так само про мир, як свого часу говорили представники й володарі Риму, який справді дав був середньоморському світові кілька століть мира й безпеченства, силою зброї виступаючи скрізь там, і проти всякого, хто і де цю рах Romana загрожував або каламутив.

Верґілій дав був своїй нації формулу Монройської (Monroe) доктрини, коли радив і нагадував римлянам памятати, що вони покликані володіти над народами:

Tu regere imperio populos, Romane, memento! Але нетільки володіти, а й навчати народи жити мировим життям (pacis imponere mores). Ця супокійна гордість була і є товаришкою великости. Нема вже сумніву, що Зединені Держави нині перша потуга в світі, найбагатша й найбільш впливова, та що могучість їх з кожним днем ще росте.

III.

Правда, Зединене Королівство Великої Британії і Домінії і розмірами своїх областей, і скількістю своїх людностей далеко перевисшають Зединені Держави, а своїми фінансовими й земельними багацтвами Зединене Королівство теж певно не стоїть позаду Америки. Одначе що з того? Ці британські багацтва розсіяні по всіх частях світа, розділяють їх взаїмно від себе і від метрополії безміри океанів, а єдиним спійлом їх є британська фльота. Фльота ця недавно ще була перша в світі — нині вона має в американській фльоті вже майже рівного собі силою соперника, а завтра вона вже буде слабша від американської. А нехай післязавтра у великій морській битві британська фльота буде розбита, то механічно буде розбита і стара британська імперія. Канада, наче зрілий овоч, впаде в руки Зединених Держав; Австралія зависне сама від себе в просторах Тихого Океану; Індійське муравлище скине з себе британські гарнізони, позбавлені лучби з Анґлією.

Натомісць нема сили, немає навіть можливої комбінації сил, що могла би надійно загрожувати єдности й істнуванні Зединених Держав. Бо Зединені Держави — не збірка, не конґльомерат країв і народів, розложених по всіх частях світа, а — один пень, один географічний бльок, здібний побільшитися (Канадою!), та незрушимий для вовнішнього удару.

(Докінчення буде.)

В. Панейко.

Перед виборами.

Вибори в харківському, комуністичному дзеркалі.

Криве, все криве комуністичне дзеркало, в якому відбивають комуністичні оператори наше життя під Польщею. Та в тому не можнаб добачувати нічого дивного, колиб це викривлювання вашого життя на екрані харківської комуністичної преси мало бодай якісь межі приличности, колиб комуністичні, публіцистичні оператори не грішили одною кардинальною хибою, а саме повною іґноранцією тутешніх громадських і політичних відносин. Можнаб їм дарувати те, що всі „малюнки" з нашого життя перецуєдають крізь свою комуністичну призму, що тенденційно все насвітлюють — якби не та обставина, що вадають вони на справи своєї монопольної преси самі недійсні, не реальні а на-

---

М. ВОЗНЯК.

5)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Дальший лист Кониського з 9. грудня (27. XI.) написаний під враженням того, що „Зоря" не перейшла в руки Франка, й викликав таку відповідь Белея:

У Львові 25. л. грудня 1884.

Оногди дістав я лист, а сьогодня і гроші, 100 руб. Я вже сьогодня дещо залагодив, а решту залагоджу до кількох днів і здам Вам як найточнійший рахунок.

З видавництвом „Зорі" сталося погано. Я не писав Вам зараз, бо Ф(ранк)о казав мені, що опише Вам все по правді, обширно, ну, а він ті всі речі найлучше знає. Я тільки скажу, що, по моєму, „старші" народовці зробили Ф(ранк)ови дуже велику кривду, котрої він їм не так швидко забуде. У нас нема здібнійшого, живійшого і розумнійшого робітника, як Ф(ранк)о. Він один міг був повести „Зорю", як слід. Ну, сталось інакше, годі. Ви рішились попирати теперішню „Зорю". Ну, діло поладжене. Ваше становище я понимаю і оправдую. Дай, Боже, Вам і нам бачити „Зорю" як найкрасшою. Але она буде виходити тілько в 1½ аркуша ир., с. є. в 3 арк. місячно. Ф(ранк)о хотів видавати 6 арк. Впрзаді Парт-ия буде редагувати собі „Бібліотеку Зорі" (3 арк. місячно), але по моєму, се не все одно.

Ф(ранк)о не може брати уділу в „Зорі". Ви, Добродію, стоячи з-далека, того не порозумієте, але інакше не може бути. Длятого Ви до нього в тім ділі й не пишіть, бо надарно.

Згадував мені Ф(ранк)о, що в своєму листі до Вас діткнув і справи видавництва „Діла". Не знаю, що він там писав, але я просив-би Вас глядіти на се діло тілько як на песимістичний погляд. В подібних недокладних річах дуже легко попередити чоловіка.

„Русько-українська Бібліотека" має дуже великий тираж, особливо між молодіжю. Вишлю Вам один екз. в куверті.

Щиро дякую Вам за поміч з редактором „Зорі". До нині він нічого не прислав.

Сердечно дякую Вам, Добродію, за довіріє, яке положили в мені. Будьте переконані в моїй безмежній вдячности для Вас і щирости, з якою остаю

Ів. Белей.

Поминаючи справу Франка з цього листу, яка вияснена в попереднім місці, треба пригадати, що 22. січня 1885 р. львівська українська громада сяткувала 25-літні роковини літературної діяльности Кониського. Дамян Гладилович писав про цю справу до Кониського ось що: „Сей ювилейний день був для нас правдивим святом і весело святковали ми його у нашій Бесіді. Белей змалював нам із Ваших творів Вашу жизнь і діяльність у дуже хорошім відчиті, а опісля по продукціях виконаних гуляли наші до 3 години". Про цей ювилей згадує й цей лист Белея з 25. січня 1885 року:

У Львові 25. л. січня 1885.

Високоповажаний Добродію!

Певно чудуєтесь, що я так довго мовчав. Се сталось, скажу коротко, задля недугу в часі свят, а за-для недостачі вольної хвилі в послідних часах.

Сто р. від Вас я одержав. Промінявши на австрійську монету, дістав я 126 гульденів (не 125, як Ви надіялись). З того передав:

Железнівському	7.56	гульд.
Рус. Женщинам	5.00	„
„Ділу"	5.04	„
Друкарни	30.04	„
„Зорі" в 5 руб.	65.52	„
Собі на посилки	1.26	„
Разом	114.42	гульд.

Остає отже ще у мене до Вашої дальшої розпорядимости 11 гульд. 58 кр.

Друк і переплет „Поривної нитки" вже сплатовані човсім.

Дня 11. л. січня одержав я почтою 232 руб. від п. С-ого. З того на часописі наші, включаючи і „Зорю", 32 руб., а 200 руб. на „Зорю" з дописскою: „В Січні або Лютім маю надію, ще вишлеться". В листі п. С-ого нема ніяких условій, не сказано також, кому і кілько примірників висилати, — видко, що предплата своєю дорогою, а 200 р. то запомога, даровий гріш.

Ви казали мені оставити гроші у себе, я й лишив усі 200 руб. Тілько-ж боюсь, щоб з того не вийшло яке непорозуміне. Зволіть же о тім своїм запорядку завідомити п. С-ого. Чи теперішна „Зоря", котрої Ви 1 ч. маєте в руках, гідна запомоги, Ви вже рішайте.

У нас діються сумні речи. Ф(ранк)о сими днями зробив непростиму дурницю. Виступивши з редакції „Діла" (в добрій згоді), на другий день напечатав в „Kurjer-i Lwowsk-im" таку статтю против народовців, що ціла обурилася під народну партію на него. Ф(ранк)о втягнув в тую статю непотрібно, без моєї відомости і мандату, мою особу яко редактора „Діла" — і я мусів єму в „Ділі" відповісти, застерігаючись против того, щоб він в польських газетах промовляв в моїм імени. До того був я змушений: треба було оборонитись: або застеречись або уступити з редакторства. Мині дуже жаль Ф(ранк)а, що так загородив собі дорогу, не потрібно. Мав уже довіріє і повагу, — виступав уже яко референт на вічу в Долині, — а тепер не швидко зможе собі те довіріє і ту повагу назад здобути. Біда в тім, що наші люде мають талант, а не мають такту і змислу, щоб на перше-ліпше заганкане не стратити рівноваги і удержатись на висоті своєї поваги. Не опираючись на ґрох партії або бодай не маючи з нею контакту, — трудно що зробити. Партія-ж, яко ціліст, не може анґажуватись у всякі експеріменти, бо єї задача — добитися політичного верховодства в краю, а тут доносять на ню, підозрівають її і Поляки, і москалефіли і власти політичні. Зробив Павлик дурницю: безпопівський похорон Наровльському, — москалефіли вже чверть року тим агітують. А як „Слово" та „Новый Пролом" так і „Діло" і „Зоря" опираються на попівстві, бо світської інтелігенції дуже мало. Русь Галицька — одинока мабуть сторона в цілім світі, де без попівської піддержки ані література, ані політика неможлива. З тим і наші радикали, і Українці мусять бодай до якогось часу числитися...

Сердечна дяка, Вам, Добродію, за святочні желання, якими Ви удостоїли мою скромність. Я глубоко пересвідчений, що на цілій Україні не маю другого такого щирого прихильника, як Ви, Добродію. Будьтеж пересвідчені, що моя повага для Вас за Ваше щире серце, за Ваше посвячення для народнього діла, за Ваші довголітні всесторонні труди для української письменности — рівняєся Вашій прихильности до мене. Свято ювілею 25-літньої Вашої діяльности літературної випало дуже гарно. В „Ділі" вичитаєте лиш тінь того, що дійсно було, бо я боявся за Вас, щоб Вам вороги, такі Піхни тутешні і київські, не пошкодили. Я мав обширний відчит о Вашій літер. діяльности. Відчит мій приняли всі, старі й молоді, мужчини і женщини, дуже симпатично, з чого я дуже радувався і радуюсь. Відчит я скінчив бажанєм, щоб ми в красшій, світлійшій доли Руси-України діждали святкувати Ваш 50-літний ювілей. Ентузіястичні оплески покрили те моє бажане, за котре Ви чей на мене грішного не прогніваєтесь! То Вам скажу, що бажане моє було щире, сердечне, — а такі самі були і оплески всіх Ваших галицьких поклонників. Будьте ласкаві, Добродію, не забувайте на мене, пишіть до мене, а тепер буду мати більше часу, — буду відписувати і у всякім ділі зможу щось зробити. А тимчасом здоровлю Вас щиро і поручаюсь Вашій ласці

Ів. Белей.

P. S. „Юрій Горовенко" буде подавом уже печататись в „Русько-укр. Бібліотеці". Я давно вже передав его Олесницькому, вже й переписаний на етімольогію.

(Продовження буде.)

KALODONT Sarga

ПАСТА ДО ЗУБІВ

Продається тепер
у новім гиґієнічнім
опакуванні!
Лякеровані туби
з чистої цини!

скрізь фантастичні або утопійні партиии.

До таких типових операторів фантастичних картин можна зарахувати не тільки всяких „Неавтономістів", „Сірків" „Володимирволинських" та інших кореспондентів" харківських „Вістей" і „Комуніста", але й таких будь-щобудь відповідальних комуністичних публіцистів (відповідальних перед КП(б)У і перед радянською суспільністю України, коли мати на увазі монополізацію преси) як А. Хвиля, що є керманичем пресового відділу при КП(б)У. В „Комуністі" з 13. січня ц. р. помістив він обширну статтю про вибори до польських законодатних установ та про участь українців у виборчій акції Першорядну ролю у виборчій кампанії приписує Хвиля „комуністичній партії Західньої України" (КПЗУ). Не булоб у тому нічо дивного, якби комуністичний публіцист писав про домінуючу ролю КПЗУ у перспективі ближчої чи дальшої будучини. Це випливалоб з його віри в нормальну еволюцію тієї партії та її впливів. Але дуже дивно, що п. Хвиля твердить про домінуючий її вплив на хід виборчої акції на наших землях вже тепер та про беззастережне опанування нею симпатій і настроїв українських виборців. Хто бодай трішечки орієнтується в наших обставинах, той бачить, що в тому самопевному твердженні Хвилі нема тіни правди. КПЗУ ледви животіє і не розпоряджає майже ніякими впливами серед українських виборців.

Одначе в статті не найважніше те твердження. Далеко важнішою і цікавішою для нас є характеристика українського національного табору, яку подає громадянам УСРР до вірування п. Хвиля. „Українська буржуазія — пише він — кличе до реальної політики, українські буржуазні партії ніколи не спробують повторити своєї помилки 1922 р.— бойкоту виборів до польського парляменту. Цього не буде, бо сьогодні інтереси польської буржуазії та інтереси української буржуазії з різних мотивів йдуть одною дорогою... Забувши про давне минуле на всіх перехрестях українська буржуазія кричить: „хай живе єднання українського народу з інтересами польської державности". Але просто отверто селянам і робітникам цього не можна сказати і тому доводиться виступати з ідеєю всеукраїнства, з ідеєю орієнтації на „власні сили". Але це тільки ширма, бо по суті розмови про орієнтацію на власні сили, зовнішня формальна опозиція до польського уряду, це робиться виключно для того, щоби знову дурити українські трудящі маси. Бо фактично українська буржуазія, куркульство, певна частина української інтелігенції, адвокати, попи — щільно останніми часами зв'язалися з апаратом польської державности... Українська буржуазія та її політичні партії остаточно перейшли на бік польського фашизму. Всі оці УНДО, радикали, УНС (український народній союз, як їх звуть — „хайбойди"), група Павла Васильчука, що плентається за УНДО, група Трильовського, — так звані ліві радикали, що фактично спекулюють на своїй лівизні і шпутульгають за УНДО, УСДП, що фактично підставляють плечі для підтримки УНДО", Понадстанова організація монархістів, що її спеціяльно організувала польська дефензива, все це кодло українського націоналізму ревтається в дожидальнях польської дефензиви, торгується за кількість мандатів і в той же час дурить трудящих про якісь то свої розходження тощо. Ця націоналістична навала безумовно сьогодні вступає в новий період ще більшої консолідації з польською буржуазією".

Щож? Хіба не горох з капустою, хіба не фантазія, хіба не... атрофії політичного інстинкту? Очевидно, що з такими „правдами" комуністичного публіциста входити в дискусію не доводиться. Це булоб можливе тільки тоді, якби він всетаки мав бодай крихітку почуття сумлінности та публіцистичної гідности. В нього це зовсім не істнує, а тому шкода часу й місця. Зацитовані досі вийимки статті оставуть на все пpоречистим доказом інформаційної „безсторонности" та „солідности" навіть „найвідповідальніших" комун. публіцистів. Дійсно треба співчувати тим читачам радянської преси на Україні, що хотілиб діпнатись з монопольної преси щонебудь правдивого про наше життя під Польщею, коли — по запевненням Хвилі — тут крім КПЗУ і Сель-Робу все належить до „кодла" польських пахолків. Та саме таке наївно-примітивна класифікування й характеристика нашого політичного життя напевно не причиниться до того, щоби радянський читач вірив усім випарам перевертого комуністичною недугою мізку п. Хвилі.

Очевидно, що змалювавши такий невідрадно злощасний стан української „буржуазії" під Польщею п. Хвиля не забув видвигнути боєвих виборчих гасел для КПЗУ і для Сель-Робу.

В цій ситуації — читаємо в статті — історична відповідальність полягає на КПЗУ. Вона повинна підняти маси, підняти мільони українських трудящих на боротьбу з планами польського фашизму. Вона повинна повести маси Західньої України на штурм фашистських планів пана Пілсуд. і в селах і містах Західньої України, в курдні виборчої кампанії мільони трудящих мас повинні перемогти і завести першу поразку тим планам, що їх хоче провести в життя великодержавна польська буржуазія. А тому вся сила, вся енергія КПЗУ повинна бути звернена на це".

Щож резюмує Хвиля під тими планами польської буржуазії? А ось що: „провести перевибори і провести депутатів до сойму з таким розрахунком, щоби у ньому була консолідація не тільки польської державности, але щоб цю державність підпирали своїми плечима представники всіх національних меншостей, а серед них особливо українська. Це потрібно для того, щоби найближчим часом польський фашизм знов спробував рушити на Київ". Понище видно, що для Хвилі роля „української буржуазії" в тій справі перерішена. Вона вже сговорилася з польськими фашистами.

З уваги на те „історичну" ролю спасения українських „трудящих мас" перед тим нещастям вкладає Хвиля не тільки на саму КПЗУ, але й на її союзника і рідного брата Сель-Роб. „Бо є там — пише він — ще одна організація, через яку українські трудящі маси можуть підійти до виконання своєї ролі. Це — Сельроб. У той же час ми бачимо, що в колах сельробівської партії й надалі точиться ганебна, неприпустима дискусія, яка руйнує можливість виступити Сельробу як суцільній силі в новій перевиборній кампанії".

Набідкавшися і наплакавшися довволі над непорозуміннями між Сельробом правицею і Лівицею Хвиля заключає: „В такий історичний мент трудящі маси Західньої України, що обєднані під прапором Сельробу не можуть дозволити своїм ватажкам гратися й розбивати їхні сили. Всякі особисті образи, всі помилки, що наробленi, повинні бути перекреслені для того, щоб консолідувати сили в майбутній боротьбі трудящих Західньої України проти польського фашизму".

Керму над усім передає Хвиля в той історичний мент, очевидно лідерам з КПЗУ. Він каже, що вірить у перемогу їх над українською „буржуазією", що „віддалася" польському фашизмові.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

ДАЛЬШІ ВИБОРЧІ ЛІСТИ.

Варшава, 23. січня 1928.

Нині оголошено держ. лісту сх. галицьких сіоністів „Жид. нар. виділення" до сойму і сенату, на чолі якої стоїть д-р Осій Тон, а на другім місці д-р Райх. Ліста ця одержала ч. 17, себто число, яке мала теж при виборах у 1922 р. Ч. 18 дісталося лісті блоку нац. меншостей у Польщі. На чолі лісти стоїть д-р Дм. Левицький, далі йдуть Грінбавм Еремі́ч і Нейман. Ч. 19 дістав „Сельроб" (лівиця) з учителем Дурделою на чолі. (Волинський „Сельроб" дістав уже давніше лісту ч. 8). Ч. 20 одержала ліста православних русских із Павлом Королем (з Берестя над Бугом). Ч. 21 дістала ліста „Нар. держ. блоку праці", призначена виключно на познанське воєвідство. Ч. 22 припало виб. блокові Соц.-сел. партії з д-ром Бачинським (зі Станиславова) на чолі. Ч. 23 це ліста „Союзу селянської сили" комуністичного характеру. Ч. 24 ліста нат.-нар. блоку, ч. 25 ліста нат.-людового блоку. На цій лісті на першому місці поміщено марш. Тромпчинського.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

(Розправа за вбивство кур. Собінського.)

Львів, 24. січня 1928.

Нині стає перед окр. карним трибуналом 17 українців, обвинувачених за держ. зраду, шпіонажу, публ. насилля, очорнення, а два з них (Вербицькі) за вбивство куратора Собінського. Акт обвинувачення зредагований в польській і українській мові на 182 сторінках битого машинового письма. До розправи покликано около сто свідків. Процес потреває яких 4—5 тижнів і почасти йтиме при зачинених дверях, головно в тих хвилях, у яких розглядатимуть уступи що торкатимуться шпіонажі. Розправу веде надрадник Ангельський при співучасти суддів Двожака, Маєра і Зуральського. Обвинувачення піддержує автор акту обвинувачення прок. д-р Ливківський. Боронять члени „Союзу Українських Адвокатів" д-р Давидяк, д-р Ганкевич, д-р Марітчак, д-р Шухевич, д-р Старосольський, д-р Волошин і ін. Вотум на селю за строго контрольованими білетами вступу, які щойно нині видає директор судової канцелярії Бачинський. Для вдержання порядку виделеговано спец. відділ поліції.

РЕД. СТПІЧИНСЬКИЙ ПЕРЕД СУДОМ.

Варшава, 23. січня 1928.

Завтра в окр. суді зачинається процес бувш. підкомісаря слідч. уряду Добинського за очорнення друком проти відповідального ред. „Голосу Правди" Стпічинського й автора статтей Войніча, в яких цей виразив надуживати практиковані у варшавськім слідчім уряді.

МЕКСИК ПРОТИ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

Льондон, 23. січня 1928.

На панамериканськім конгресі мексиканський делегат заголосив в організаційній комісії резолюцію, яка домагається, щоби становище предсідника адм. комісії і становище ген. директора Панамериканської унії не було, як досі, застережене для Злуч. Держав, але щоби його черічно обсаджували в азбучному порядку американські республики.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·75—8·88·25, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·50, рум. лея 0·05·33—0·05·60, француський франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·30—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·72·99, червінець 32·00—32·30.

Золото: 20 кор. 35·40—35·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·75, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·50—3·70, фльорен австр. 1·65—1·85, рублі рос. 3·10—3·16, копійки за рубель 1·55—1·60.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

Вівторок 24-го, год. 3·30 попол. Для молоді! — Ціни знижені! — „Вій".

Міський великий театр:

24-го 7·30 „Кавалерія Рустікана" і „Паяци" гостин. виступ Рейхаш.

25-го год. 7·30 веч. „Д-р Юлій Сабо", ціни знижені.

26-го г. 7·30 „Страшний Двір" премієра.

Міський „Театр Новин":

24-го 7·30 год. веч. „Тонуюча Богиня".
25-го 7·30 год. веч. „Хай мене чорти..".
26-го год. 7·30 веч. „Адіє Мімі" ціни знижені".

Кіна.

„Аполло": „Любощі".
„Палас": „Коханка торреадора".
„Ліс": „Могила Незнаного Жовніра".
„Фатаморгана": „Хрестні дороги білих невільниць".

НОВИНКИ.

— **Початок виборчих репресій?** З Бродів повідомляють нас, що у п. Олександра Нееленського, голови Повітового Комітету УНДО й кандидата на посла, переведено в часі його неприсутности (був саме на нарадах у Львові) основну ревізію, в часі якої забрано всю його переписку, летючки, відозви і взагалі всі його папери. Чи не початок виборчих репресій?

— **Видання Збірника Г. І. Нарбута.** Державне Видавництво України приступило до видання великого збірника, присвяченого творчости Г. І. Нарбута. Бажаючи якнайповніше освітити весь творчий шлях Нарбута та зібрати по можливости відомости про всі Нарбутові твори, редакція збірника звертається з проханням до всіх установ та приватних осіб, що мають оригінали робіт Нарбута, подати відомости про них на адресу: Київ, Пушкінська 8, пом. 8, Український Науково-Дослідчий Інститут Книгознавства. Я. І. Стешенкові. Інші часописи просимо передрукувати цю замітку.

Ч. 18 (11.272). Львів, четвер 26. січня 1928 Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Бльок непольських народів.

Львів, 25. січня 1928.

Виборчий бльок непольських народів у Польщі став доконаним фактом. Появилася вже й передвиборча відозва бльоку, підписана репрезентантами національних партій українців, білорусинів, німців і жидів (група б. пос. Ґрінбавма). Зголошена до головної виборчої комісії державна листа бльоку дістала число **18**.

На іншому місці друкуємо цілий текст відозви разом з підписами. Вже з неї довідуємося, що бльок має передовсім характер технічного виборчого союзу усіх тих непольських народів, яких кривдить польська виборча ординація через спеціяльно в тій ціли придуману виборчу ґеометрію. Всі додатні сторінки виборчого бльоку непольських народів виявилися наглядно в 1922 р., коли то зблоковані народи віднесли при виборах повний успіх. Цей успіх зазначився передовсім на наших північно-західних окраїнах, де без бльоку навряд чи вдалосьби було здобути таку поважну скількість посольських місць, яку тоді осягнули українці у бльоку.

Польські виборчі ґеометри поділили територію Холмщини, Підляша і Лемківщини так штудерно між поодинокі суміжні з ними етнографічно польські виборчі округи, щоби там само наше населення не було змоги здобути ні одного мандату. На Холмщині, розпарцельованій між чотири польські виборчі округи, 250 тисяч українців не мають змоги добути ні одного мандату. Тільки при допомозі бльоку з жидами, які теж не можуть самі здобути на тих територіях ні одного мандату, можуть і українці і жиди здобути бодай мінімальне число мандатів. Отже в тих найдалі висунених на захід окраїнах нашої етнографічної території, де українське умандатоване представництво мусить бути справою престіжу нації, бльок з іншими непольськими народами неминучий, бо без нього требаб зрезиґнувати зовсім з мандатів на тих територіях та віддати їх цілковито... для польського представництва. Очевидно, що всі свідомі великої ваги зберігання національного, українського характеру тих земель українські елементи до цього допустити не можуть.

Вся українська етнографічна територія поділена попри те на дуже великі виборчі округи, в яких число мандатів пропорціонально до числа населення далеко менше ніж у виборчих округах на польській етнографічній території. Тим самим і скількість голосів для добуття мандату в наших округах далеко більша від тієї скількости, яка потрібна при добутті мандату в польських округах. Тільки великі виборчі обєднання, що скупчують якнайбільші маси голосів на одній листі можуть в деякій мірі направити чи радше ступити спрямоване проти нас вістря польських виборчих ґеометрів. Листи таких обєднань майоризують масою своїх голосів до тої міри всякі малі виборчі групи, що при виборчих підсумках ці останні щезають. Нагаядний доказ того маємо ми в виборах 1922 р. на Волині до поляки що йшли то виборів розбиті, не здобули ні одного мандату. Всі мандати здобув тодішний бльок непольських народів, що голосував на листу ч. 16.

З повищого бачимо, що бльок непольських народів є в першій мірі коррективою до польської виборчої ґеометрії і ординації, коррективою, яка використана в цілій ширині моглаб дати всім непольським народам у Польщі, а зокрема українцям, перспективи повної виборчої перемоги, так, як це було в 1922 р. на наших північно-західних землях.

Зпоміж українців увійшли до виборчого бльоку непольських народів, як відомо, Українське Національно-Демократичне Обєднання, волинське політичне Обєднання Селянський Союз і волинська безпартійна національна група. Для нас виборчий бльок непольських народів буде мати при теперішніх виборах практичне значіння і вагу передовсім на наших північно-західних землях, бо галицької території він безпосередно майже не зачіпає, але всі окружні листи Українського Національно-Демократичного Обєднання, также як державна, будуть бльоковими.

Крім вище наведених чисто практичних мотивів повстання виборчого бльоку непольських народів у Польщі є ще й інші чисто морального характеру. Вже самі народини того бльоку, сама підготовка до нього спричинили в польській суспільности та пресі не лише ярке протиставлення йому, не лише безпощадне його осудження, не лише цілу масу погроз на його адресу, але й поставлення бльоку в стан обвинувачення перед польською державною рацією за протидержавний сепаратистичний його характер. Очевидно, що керманичі польської прилюдної опінії загналися були в своїх цькуваннях проти бльоку за далеко. Бож коли можна бльокуватися польським партіям між собою, коли можна бльокуватися полякам з жидами, німцями, білорусинами та деякими т. зв. українцями, то чому не можна того самого робити всім непольським народам між собою в інтересах свого добра, та в інтересах тих самих виборчих мотивів, якими керуються бльокуючі польські партії, а саме, щоби здобути для себе якнайбільше. На українській території проголосила польська преса боєве передвиборче гасло: „поляки проти неполяків". Коли ж повстав бльок, коли проявилася активність українського населення, тоді це гасло перемінено на: „громадяни, віддані державі, проти сепаратистів".

Таким чином всяка орґанізована боротьба за своє право навіть на основі польських законів, і навіть усяке змагання леґально усунути кривду використовуючи до того польський виборчий закон, кваліфікується керманичами польської прилюдної опінії як нельояльність, як сепаратизм, словом як протидержавний злочин. Отже і бльок непольських народів теж злочин такої самої категорії. Польща не хоче і не бажає собі ніякої орґанізованої та спільної праці непольських народів, ані спільного їх виступу тому, що це дає світові причину до думання та міркування над проблємою, чи Польща є національною польською державою, чи державою національностей, що борються спільно за свої права, що намагаються добувати їх від пануючої нації. А це для польських державних мужів і для всіх польських патріотів дуже немиле. Та дарма, на те ради нема.

Бувай ми здорова

Одинайцятого лютого у Львові буде „Баль Медиків" Гей! Пані Панове!

На виборчому фронті.

Хрестоносний похід проти „сепаратистів".

Від першої хвилі розпочаття виборчої акції агітаційне вістря всіх польських чинників, всіх партій найріжнороднішої масти, звернулося проти непольських народів взагалі, а проти українського національного табору зокрема. Від перших загальних погроз наступив перехід до гострої кампанії під прапором „протидержавности", „сепаратизму" й інших головних гріхів. Це тому, щоби стероризувати українську масу, налякати її, поставити на лаву обвинувачених. Хто за українськими національними кандидатами, той „протидержавник", „сепаратист", що чигає на єдність польської держави. А який з цього висновок? Хіба ясний.

І пісоньку про „протидержавність" і „сепаратизм" від двох місяців співається на всі лади, у всіх тонаціях. До того сорокатого хору приєднався тепер й один із керманичів християнської демократії — проф. Д-р Юл. Макаревич.

В інтерв'ю з представником „Слова Польск-ого" він розглядає виборчу ситуацію і виборчі вислідн, які залежать: 1) від участи в акті голосування горожан непольського походження, які в 1922 р. не брали участи у виборах, 2) від кількости лист, на які розпадуться голоси тих горожан, 3) від кількости українських голосів, що впадуть на „бльок співпраці з урядом" і 4) від становища тих виборців, що в р. 1922 голосували на польські листи. Але найважніше є становище українських виборців.

„З огляду на значний контінґент повних виборців (давних абстинентів з р. 1922) теперішні вибори матимуть значіння немов свідоцтва, в якій мірі українське населення почувається частиною держави, в якій мірі дрімають в ньому сепаратистичні інстинкти, агл. оскільки такі інстинкти в ній розвинуто або сепаратистичні ідеали йому просто накинено. Сам факт, що істнуватимуть окремі українські списки, що з тих списків, що з тих лист вийде деяка частинна кількість послів і сенаторів є дуже вимовний. Ніякій державі не вийшло на здоровля, якщо при виборах значна частина горожан голосувала на списки сепаратистів і якщо в парляменті знайшлася численна репрезентація таких „відрубних" горожан. Заходи, щоби таких горожан і таких послів не було надто багато, є зрозумілим відрухом держави і і громадянства, що не є позбавлене самозберігаючого інстинкту. Теперішні вибори на окраїнах не повинні відбуватися під личем: „поляки проти неполяків!", ані „опозиційні партії проти уряду!", лише під гаслом „Горожани, віддані державі — проти сепаратистів!"

Тому біжучі вибори — це хрестоносний похід проти „сепаратистів". Тому всі польські партії на „кресах" повинні обєднатися під стягом „бльоку співпраці з урядом". Але не лише від того залежить польська побіда над „сепаратистичними" елементами. Важне теж, щоби „сепаратистичні" елементи, себто українські самостійницькі партії були якнайбільше розбиті, щоби вони себе взаїмно поборювали, щоби взаїмною боротьбою викликали знеохочення серед української маси, щоби в боротьбі всіх проти всіх викликати такий психічно-настроєвий стан, аби з одного боку стримати українських виборців від виборчої урни, а з другого якнайбільше голосів нагнати „державному" бльокові. І в тому напрямку розвивається натиск польських чинників. З цього ясно, що всі розбивачі українського національного виборчого фронту, всі ті, які не допустили до порозуміння між українськими національними партіями, що всі партії, які відмовилися від виборчої єдности, працюють в користь поляків взагалі, а „бльоку співпраці з урядом" зокрема.

Кацапські хулігани і польські прихвостні.

Виборчий час — це момент появи всяких одноднівок, хвиля народжування всяких „партій", особливо „лівих", це доба, в якій із нор вилазять на світ усякі підозрілі типи, лицарі темної ночі.

Перед нами нова газета під шумною назвою **„Земля і Воля"** (титул газети вкрадений від колишньої УСДП). Дальша її пояснююча назва: „Незалежна радикальна хлопска газета. Орган лівиці Р. Н. О." Отже є це орган „Русск-ого Народного Обєдінєнія". Підписує його якийсь Мацех чи Мацон. Друкується цей „лівий" і „радикальний" орган фонетикою, надуживаючи плечів великого Франка. Зверненний він проти всіх і вся. Щадить тільки поляків і хлібоїдів Даниловича. Особливою, просто скаженою ненавистю дише проти українського національного табору, проти Українського Нац.-Демокр. Обєднання. Завданням цього московського свистка, видаваного по українськи, здезорієнтувати українську масу, розбити її в каламутній воді зловити рибку для московських поміщиків та їх прихвостнів. По змісту і тону нічого ще такого хамського, хуліганського і нікчемного на нашій землі не було. Навіть рівень колишнього „Руського Селянина" Демпчука чи теперішнього „Селянського Прапора" Стовпюка є без сумніву вищий. Все, що українське, народне, що народ здобув у важкій боротьбі, серед труду, власними силами, обкидує огидним калом. Кооперація, рідна школа — це тільки на те, щоби — мовляв — шкуру з хлопа дерти. Справді, по нікчемности, хамству і хуліганству ще нічого подібного в нас не було. Не виключене теж, що це є допомоговий орган хлібоїдів. Тому обовязком кожного свідомого громадянина остерегти несвідомих перед подібним „духовим кормом" анонімних типів звіторної звізди.

За московськими хуліганами в один тон підспівує б. пос. Антін Васильчук. Цей „федераліст", цей польський прихвостень, невдоволений, що ніхто не хотів йому зазсекурувати мандату, видав відозву-летючку до „Українського Народу Холмщини, Підляша, Полісся і Волині", в якій старається здискредитувати Українське Нац.-Демокр. Обєднання і Сел. Союз за створення виборчого бльоку непольських народів. Очевидно, він, що в р. 1922 йшов з жидами, тепер проти жидів. Він прикривається тіню пок. С. Петлюри і вдарає в антисемітський бубен. Найбільше озлоблений він на УН

ДО. Бо деж таки? Всіми посередніми дорогами старався він дійти до УНДО-я, благав мандату, а УНДО й оком не кинуло в бік цього великого „федералістичного" політика. Тому то УНДО виросло тепер на найбільше страхіття. Цікаво у веселенія ради подати, як цей холмський каменичник малює УНДО.

„Партія УНДО — пише він — складається з панів і обшарників (чуєте? — Ред.), вони то власне шукали спільників в багатах-сіоністах і німцях-фабрикантах. Соціялістичні і демократичні партії жидів і німців і українців не пішли до бльоку. Продався їм тільки Сель-Союз на чолі з редактором Гулем і моїм братом Павлом". Хотів, зі шкури вискакуючи „продатися" їм і Антін Васильчук. Та що зробити, коли не купили, не взважаючи на низьку ціну. А всетаки хочеться бути послом, хочеться походжати по кульоарах і виступати, в буфеті (бо тільки це робив у соймі А. Васильчук), хочеться вести пусті балачки з „мостивими панами", і тому тепер „некуплений" А. Васильчук горлає за „єдиним національним виборчим фронтом без УНДО і жидів". А щоби вийти між люди, щоби себе показати, він — як старий, шинкуючий салдат-інвалід — обвішав себе для більшого „спляндору" бляшаними медалями, підписуючись „Перший голова Української Парляментарної Репрезентації, голова Народнього Комітету Холмщини і Підляша і голова Надзірної Ради Українського Господарчого Обєднання". Перший виступ зроблений: А тепер потрібний ще органчик. На днях почне він видавати тижневик „Народня Справа" на розбиття українських виборців найбільш загроженої Холмщини, ad maiorem gloriam наших противників. Справді, до чого скотився „перший голова Української Парл. Репрезентації". Та — ледви, — чи ці Антони і їм подібні осягнуть намічену мету. Наш народ навчився вже відріжнювати зерно від полови.

Відозва бльоку непольських народів.

В 1922 р. утворили ми перший раз в Польщі, взагалі перший раз в многонаціональних державах Европи виборчий бльок всіх т. зв. національних меншин. За нашим зазивом народні маси запряжених національностей солідарно віддали свої голоси на поставлених нами кандидатів. Покінчилися невдачею зусилля противників бльоку, не помогла агітація партій, які уживали всіх способів, щоби нас поріжнити між собою, щоби заострити національні антагонізми. Бльок побідив всюди, де була народня свідомість, де свідомість конечности спільної боротьби за належне кожній народности парляментарне заступництво протиставились всяким підюджуванням обманові та нагінкам. За нашим прикладом пішли національні меншини в інших державах, не виключаючи також меншин польських. Думка про спільну боротьбу за право свобідного розвитку всіх поневолених народностей, знайшла відгомін в цілій Европі і довела до зорганізування конгресів, які вже три рази радили в Женеві.

Під цю пору, коли знову стаємо до виборів, відновлюємо технічний виборчий союз і взиваємо наші народні маси до голосування на листу всіх непольських народностей, які борються за свої народні та горожанські права. Ординація виборча з року 1922, яка кривдить нас всіх, бо відбирає нам можність вибрання відповідного до нашої чисельности парляментарного заступництва, остала незмінена. Взагалі положення наших народностей не богато змінилося від хвилі заключення по раз перший виборчого союзу. Основні наші домагання неузглядені. Боротьба за належні нам права супроти цього не може бути перервана. А в тій боротьбі наш союз в однім сильнім виборчім бльоку рішає про силу наших заступників, які ту борню будуть провадити.

На вістку про відновлення нашого виборчого союзу зірвалася в польській суспільности буря. В пресі і поза нею не щаджено пересторог, ані погроз. Ідуть зусилля в цьому напрямі, щоби одних застрашити, других здобути обіцянками. Бльок має бути розбитий ще перед приступленням до самого діла. Відмовляється нам права злуки для спільної боротьби за здобуття належних нам відповідних парляментарних заступників. В самому нашому колі добачується акцію протидержавну. Бо на нашім ослабленні, котре поставить нас в залежности від ласки і неласки пануючої більшости, має бути збудована дальша політика супроти нас. Всім горожанам вільно лучитися у виборчі бльоки лише не нам. І це саме ще один доказ, що нас трактується як горожан другої категорії, які не сміють користати з прав, належних горожанам народу пануючого. Є це познака того нещасливого погляду, який ділить горожан на правлячих і правлених, на утискаючих і утисканих, а котра була і є джерелом спорів і нещасть.

Ми боремося за безоглядну рівність всіх горожан в державі.

Ми прямуємо до усунення всякого національного гніту. Майбутній сойм має піддати ревізії обовязуючу конституцію. Тому кожний нарід мусить післати до сойму і сенату можливо найсильніше заступництво, яке стануло би в обороні ідеалів а також інтересів кожної народности.

В імя цих самих кличів поновлюємо бльок національних меншин. Ми певні, що за нами підуть в більшій ніж в 1922 році мірі наші народні маси. Кличемо до боротьби проти кривди, проти недолі.

Нехай не бракне нікого в рядах. Нехай ніхто не дасться відстрашити, ані обманути порожним обіцянкам. Хай кожний знає, що ходить тут про долю його народу, про змогу ведення успішної боротьби за його права до життя, до щастя, до свобідного розвитку.

Геть з національним гнітом, з кривдою народу!

До боротьби за належне парляментарне заступництво!

Варшава, дня 6. січня 1928.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ БЛЬОКУ НЕПОЛЬСЬКИХ НАРОДІВ У ПОЛЬЩІ.

Від українців:

1. Д-р Дмитро Левицький — голова УНДО, 2. б. сен. Михайло Черкавський, 3. б. пос. Павло Васинчук

Від жидів:

1. б. пос. Ізак Ґрінбаум, 2. б. пос. Максиміліян Апол. Гартглас, 3. д-р Цембах Шабад — през. пар. Люд.-Дем.

Від білорусинів:

1. б. сен. Вячеслав Богдановіч, 2. б. пос. Фабіян Еремич, 3. Ян Позняк.

Від німців:

1. б. сен. Ервін Газбах, 2. б. пос. Родерт Піш, 3. б. пос. Йосиф Пікерман.

—o—

Від Редакції: Ця відозва опублікована вже в усіх органах тих національних груп, що ввійшли до виборчого бльоку непольських народів.

Ново відновлена каварня „BELMONT" в домі Народної Гостинниці, Льва **Косцюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по поміркованих цінах в окремій салі.
1252 6-15

Американська і римська імперія.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 18. січня 1928.

IV.

Таких бльоків-імперій знає історія людства всього тільки двоє: Зєдинені Держави Америки і колишню Росію — сьогоднішній Союз Радянських Республик. Там безмірна одностайна маса суші між Атлянтиком і Тихим Океаном, тут ще більша земельна маса одностайного континенту від Балтику й Чорного Моря до Пацифіку. Це порівнання американського зєдинення держав з радянським — не наше: де нашому братові, призвичаєному й привченому змалку оперувати тільки літературними фактами й категоріями в розумінні будівництва народів і держав — добитися до думання геополітичними фактами й категоріями в наших політичних замислах і починах? Отже чи не найзамітніше і не найбільш симптоматичне явище в британській політичній літературі останнього року, в британських геополітичних монографіях і в розвідках фахових журналів — напружена і ненаситна увага до потенціяльної й кінетичної ваги двох бльоків — радянського й американського. Розгляди цих бльоків і порівнування одного з одним просто не сходять із сторінок англійського політичного письменства — найдосвіднішого й найвище з усіх світових політичних літератур розвиненого.

V.

Так вирахували англійці, що бльоки ці відповідають собі взаїмно нетільки яскравою схожістю своїх геополітичних принціпів і анальоґіями своїх можливостей на будуччину, а що вони похожі один на одного навіть у таких деталях, як скількість білої людности, багацтво нафти, заліза, вугля, своєю господарською автаркією. Лойд Джордж, котрого ідейна залежність від натхнень льондонської Сіти відома не від нині, дав вислів британським висновкам на цікаву нам оце тему в голосній промові, де він остерігав консервативний уряд встрявати в систематичну сварку з евразійським бльоком: може недалекий той час, казав він, коли союз евразійських держав, буде найстрашнішою (formidable) потугою світа, потугою, якій хіба Зєдинені Держави могли би стати до пари...

„Недалекий той час"? Кінець кінців воно можливо, та не дуже то хочеться нам вірити в справжню близькість цього нашого евразійського раю.

Бо коли порівняння між Америкою і Радянщиною і вірне з якістного, квантитативного погляду, то воно кульгає на обі ноги, коли приступати до нього з мірами якости, квалітативности.

Мало цього, що в одного і в другого Союзу є більш-менш однакова скількість мінералів і взагалі земельних богацтв. Мало й цього, що один й другий союз майже однаково переступив сотню міліонів у числі своїх людностей.

Бо якість, qualitas людности тут і там, якість, себто її вартість, — не однакова, і то дуже діймаюче неоднакова.

VI.

Тут навіть не в природній інтелігенції річ: природні умовні здатности племен українського й великоруського, які є творцями й держителями евразійського бльоку, в кожному разі не низчі від природної інтелігенції американців; останнім далеко ще до українця Гоголя й до великороса Достоєвського, а американська духова еліта й до колін не доросла мистецькій і науковій еліті пок. Росії, вирощуваній з двох національно-племінних пнів, українського й московського.

Але в будівництві держави, в уладжуванні порядку й гараздів істнування, в творенні й в суспільному розповсюднюванні багацтв рішаючим фактором усе була, є і буде не сама тільки природна інтелігенція, і не сама тільки вирощена з неї мистецька й наукова творчість, а є цим фактором щось інше: така або інша формація характеру, себ-то волі й моралі, така чи інша моральна дисципліна, себ-то дисципліна моральної, волевої самоконтролі. Не в самому розумі тут річ, а у волі, в умілости накинути волі тривку напругу і в умілости класти доцільний стрим чуттєвим розливам людської одиниці.

VII.

Американська духова формація найглибшими своїми коріннями вросла в римсько-латинську традицію, в традицію римського права, римського почуття міри, ясного й недвозначного оцінювання римського між добром і злом, римської лицарськости й льояльности, римського раціоналізму. Цей культ римсько-латинської традиції й формації в Америці нетільки не меншає а свідомо й доцільно скріплюється: уявіть собі, як широко розплющилиб очі наші псевдо-реалісти, якби дізналися, що в реалістичній Америці розширено (а не затіснено!) науку латинської мови й літератури навіть на дівочі школи!

Натомісць якою формацією духа й вдачі навіщена Україна й Росія, подібно врештою, як Сербія (у відріжненні від Хорватії й Словінщини) тай погорди достойна Волощина?

Не будемо нині відповідати на це питання. Проблема вже поставлена і будемо мати нагоду нераз вертатися до неї — тай принагідно й подрібно її розглядати.

В. Панейко.

Виборчий рух.

СУДОВА ВИШНЯ.

В дні 4. січня н. р. відбулися у великій салі Народнього Дому в Судовій Вишні Повітові Збори УНДО, які мали за завдання відновити Повітовий Народній Комітет, зорганізувати виборчу акцію в судово-вишенськім повіті та створити український народній виборчий комітет у самім місті. Збори отворив місцевий парох о. кан. Василь Полянський, який вказав на потребу віднови повітової організації в судово-вишенськім повіті й обєднання всіх українських сил в один національний фронт. На секретаря зборів назначено гром. Омеляна Купніра з Судової Вишні. Опісля виголосив д-р Ол. Марітчак, делегат Президії УНДО, основний реферат про теперішне політичне положення українського народу й пояснив головні постанови виборчої ординації до сойму і сенату. Після реферату розвинулась оживлена дискусія, в якій забирали голос: гром. Степан Байдала з Мостиськ, Гриць Шот із Судової Вишні, Петро Лозинський з Годинь і інші. По закінченій дискусії приступили збори до вибору Повітового Комітету УНДО, зложеного з 11 членів, якого головою вибрано місцевого пароха о. кан. Василя Полянського. Одночасно вибрано Виборчий Комітет до ведення виборчої акції в самім місті. Після вибору о. кан. Полянський замкнув Повітові Збори і візвав присутніх до скріпленої акції в часі виборів.

МОСТИСЬКА.

У вівторок дня 10. січня н. р. відбулися в Мостиськах Повітові Збори делеґатів громад Мостищини, на які прибув делегат Президії УНДО адв. д-р Олександер Марітчак зі Львова. В салі місцевого Народнього Дому зібралося около 300 делегатів, переважно селян, які заступали 45 громад мостиського повіту. Збори отворив голова Повітового Народнього Комітету УНДО, місцевий адвокат д-р Лев Кульчицький, який в ядерних словах зясував вагу теперішньої хвилі для нашого народу і загрів учасників до сильної агітаційної акції в часі виборів. Опісля д-р Кульчицький уділив голосу делеґатові Президії УНДО зі Львова д-ру Ол. Марітчакові, який в довшім рефераті представив зібраним теперішне політичне положення українського народу та пояснив головні постанови виборчої ординації. Другий з черги реферат про подрібні постанови виборчої ординації до сойму і сенату виголосив д-р Лев Кульчицький, а доповнив цей реферат о. Пшенюрський, парох Старяви. Після рефератів розпочалась оживлена дискусія над переведенням виборів до сойму і сенату, в якій забирали голос дир. Байдала, о. Козак і інші. Після дискусії збори делегатів заявилися одноголосно за програмою Українського Нац.-Дем. Обєднання й рішили зєднити всі національні сили мостиського повіту до акції проти інших угрупувань. Одночасно Повітові Збори Мостищини заявилися щодо кандидатів до сойму і сенату самбірського округа, ставляючи в тім напрямі пропоції до Центрального Комітету УНДО. Зазначити слід, що ці Збори представлялися дуже гарно та виявили надзвичайно добру організацію нашого селянства мостиського повіту. Збори замкнув предсідник серед піднесеного настрою всіх зібраних делегатів.

ДУБНО.

Дня 15-го січня н. р. відбувся в нас Народній Візд, в якому на 12 запрошених ґмін взяло участь 8 ґмін через своїх делегатів. Збори відкрив п. Назарчук Теодор з Дубна, член Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання. Він уділив голосу делегатові Ц. К. Обєднання п. Еретенюкові Дмитрові зі Львова, який привитав зібраних від партії і в довшім рефераті пояснив програму партії та її відношення до інших партій. Зокрема по-

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, відживлюючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малаґі. До набуття у всіх аптиках і дроґеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr .M. Krzysztoforski Tarnów. 20

ясння бесідник закон про виборчу ординацію, вказуючи на те, що лише під стягом Обєднання український нарід здобуде собі краще завтра. В дискусії забирали голос п. Назарчук Теодор, Березний Олекса та Бугаїв Василь. Два останні підчеркували, що коли сель-роби баламутять нарід на Волині, то у великій мірі носять тут вину українці з Галичини, котрі мають богато інтелігенції і до цієї пори не заопікувалися як слід Волинню. Вони прохали делегата прибути на віча, які зібрані намітили влаштувати в повіті дубенськім. Вкінці вибрано Повітовий Народній Комітет, а його головою Назарчука Федора. Склад Комітету дає запоруку, що робота УНДО на місцях піде повним розгоном. Слід підчеркнути, що вибраний Народній Комітет у Дубні є рівночасно виборчим комітетом на Дубенщину.

Учасник.

Свята О. Кобилянської.

Тернопіль.

Ювилей нашої письменниці Ольги Кобилянської відсвяткував Тернопіль концертом, який відбувся дня 2. січня 1928 р. заходом комітету всіх просвітних товариств, при співучасти п. Гниплевичевої зі Львова, що не відмовилася звеличати це свято своїм виступом. З яким вдоволенням публика привитала співачку, можна було пізнати по тім, що по відспіванню першої пісні „Сон" Кудрика (до слів Маковея) по немовкаючих оплесках годі було почати чергову пісню. З повною силою було відспіване „Горить моє серце" Лопатинського (до слів Лесі Українки). Та щойно в пісні „Піду від Вас" Людкевича (до слів Карманського) співачка справді пописалася. Трагічна мельодія підійшла знаменито під властиву ціху голосу п. Гниплевичевої. В другій части концерту співачка відспівала „Арію Лізи" з опери „Пікова дама" Чайківського і „La Wally" Каталяні, в яких звернула на себе увагу і технічним виконанням і мистецькою інтерпретацією. Своєю появою і повним краси голосом п-і Г. так очарувала слухачів, що викликана кілька разів, була примушена співати надпрограмово.

Муситься признати, що одною з найкращих точок були рецитації з творів Кобилянської, виголошені д-ром Губчаком. Удатно вібрані уривки давали повний образ краси і високого аристократизму духа, який так дуже перебивається в творчости Ювилятки. А віддав їх рецитатор так гарно і ніжно, що ці уривки мусіли зворушити й людину найбільш вибагливу.

В програму входили ще: вступне слово д-ра Гірняка, фортепянове сольо проф Безкоровайного та хор „Терн. Бояна", який відспівав дві пісні під диригентурою профь Безкоровайного.

Концерт закінчився виставленням 2-х живих образів. У першім було представлена Україна в неволі, в другім її визволення.

Одушевлена публика закінчила свято відспіванням національного гимну.

До-че-ті.

ДЕРЖ. ЛІСТА БЛЬОКУ МЕНШОСТЕЙ.

Варшава, 24. січня 1928.

Як ми уже повідомляли, держ. лісти бльоку нац. меншостей мають на 1. місцях представників 4 національностей, що входять у склад бльоку. Потім ідуть назвища в такій пропорції, що 50 проц. припадає українцям, 50 проц. іншим національностям. Ліста до сойму представляється так: д-р Дм. Левицький, адв. І. Ґрінбавм (жид), Єремич (біл.), Навман (нім.), С. Хруцький, П. Васинчук, Х. Раппер (жид), Гребе (нім.), М. Рудницька-Лисяк, М. Струтинський, д-р Інзлер (ж.), В. Косоноцький, Утта (нім.), Уліч (нім.), О. Пелеоський, Василевський (біл.), А. Дроздовський, Брот (жид), А. Яцина (біл.), Моріц (нім.). Ліста до сенату: Гасбах (нім.), В. Децикевич, М. Галущинський, д-р Давідзон (жид). Беганський (біл.). Дачиля, М. Твердило, Рубінштайн (жид), Ягів.

ДАЛЬШІ ВИБ. ЛІСТИ.

Варшава, 24. січня 1928.

До нині 24. січня, в котрім то дні минув остаточний речинець зголошування держ. ліст до сойму і сенату, зголошено ще такі лісти: ч. 26. Українська Партія Праці, ч. 27. Поалє Ціон (зєдинення Ц. С. П.), 28. Український Виборчий бльок селян, робітників і працюючої інтелігенції „За землю і волю", ч. 29. Виб. комітет інвалідів і здемобілізованих вояків, ч. 30. Катол. Унія Західних Земель, ч. 31. Соц.-дем. бльок праці, ч. 32. Зєдинення польської лівиці Самопоміч, ч. 33. Загжидівський народній бльок до сойму і сенату, ч. 34. Незалежна соціялістична партія праці.

До сенату зголошено такі лісти, яких назви відповідають числам соймових ліст: ч. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 29 і 33.

ЛІСТА Ч. 1.

Варшава, 24. січня 1928.

Нині оголошено держ. лісту кандидатів до сойму т. зв. „одинку". На ній поміщено 64 кандидатів, м. і. віцепрем. Бартель, плк. Славек, бувш. сен. Бойко, мін. Ожеховіч, кн. Януш Радзівіл, Пілсудський, мін. Квятковський, мін. Мязинський, бувш. пос. Косцялковський, віцемін. Ярошинський, адв. д-р Левенгерц, гр. Бойт, Голуховський, бувш. пос. Вісліцький. На 28-ім місці є бувш. пос. Мяновський, на 37 бувш. пос. Кірбаєв.

На держ. лісті ч. 1. до сенату поміщено 15 назвищ, м. і. мін. закорд. справ Залєський, Пілсудський. Здз. Тарновський, бувш. сен. Ст. Новак.

ПРИСУД РЕД. „ГЛОСУ ПРАВДИ".

Варшава, 24. січня 1928.

Нині почався процес, що є епільоґом ревеляцій про варш. слідчий уряд, оголошуваних у „Глосі Правди". Давний комісар того уряду Добецький заскаржив автора статтей Войніча і ред. Стпічинського за очорнення друком. До розправи покликано 39 свідків. Вечером запав присуд: ред. Стпічинського засуджено на 500 зол. кари, а ред. Войніча на 4 тижні арешту. Оба засуджені відкликалися до вищої інстанції.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).
Перерва.

Міський великий театр:
25-го год. 7·30 веч. „Д-р Юліє Сабо", ціни знижені.
26-го г. 7·30 „Страшний Двір" премієра.
27-го „Донна Оретта"

Міський „Театр Новин":
25-го 7·30 год. веч. „Хай мене чорти...".
26 го год. 7·30 веч. „Адіє Мімі" ціни знижені".
27-го „Хай мене чорти..."

Кіна.

Апольо": „Любові".
„Паляс": „Коханка торреадора".
„Лев": „Могила Незнаного Жовніра".
„Фатаморгана": „Хресні дороги білих невільниць".

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·50—8·88·00, канадійський долар 8·83·75—8·84·00, корони чеські 0·26·20—0·26·40, австрійський шілінґ 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·33—0·05·65, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данціґський гульден 1·72·99, червінець 3..00—32·50.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·7., 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·10—3·20, копійки за рубель 1·55—1·60.

Збіжжя.

Пшениця двірська 48·00—49·00, пшениця селян. 46·00—47·00, жито 38·00—39·00, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох півікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—6., тризк кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25—24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки ужвані 1·50—1·60.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

НОВИНКИ.

— **Український Національний Хор Д. Котка у Львові.** Український Національний Хор Дмитра Котка, обїхавши з концертами міста Волині, Полісся, Підляша й Холмщини, в пятницю дня 3-го лютого н. р. виступить один раз у Львові в салі Т-ва Лисенка (вул. Шашкевича 5) з новим репертуаром і в збільшеному складі мужеського й мішаного хорів (85 осіб). На програму львівського концерту готовляться нові псальми Бортнянського: „Благословен Господь" і „Вознесу та Боже мій". „Були ми собі в Божому Дому" Барвінського. „Пою коні при Дунаю" Людкевича, „Баршиполь" Копиця, серія народніх пісень Леонтовича й інші. Два 9-го лютого, в четвер, програма львівського концерту буде повторена в салі „Народнього Дому" в Перемишлі, після чого Хор виїде на захід.

— **Гідний наслідування вчинок громадянина.** Гром. А. Пісецький із Зеленої коло Гримайлова переслав до Товариства „Просвіта" 5 зол. разом з листом такого змісту: „По перечитанні в „Ділі" з дня 1-го січня 1928 р. звіту секретаря „Просвіти" п. Мудрого перейшов по мені мороз, що наша найстарша і найповажніша установа найшлася в такому незавидному матеріяльному положенні. Сам я богато дати не можу. Тому пересилаю на потреби „Просвіти" 5 (пять) зол. і кличу всіх українців, котрим лежить на серці добро „Просвіти", щоб вони зложили від себе по спроможности матеріяльних сил якнайскорше відповідну квоту. Бо тільки в той спосіб спільними зусиллями виратуємо Товариство „Просвіта" з його матеріяльних клопотів, а далі не дамо ворогам притоки радіти нашою некультурністю, бо тільки некультурний нарід може допустити до положення, серед якого найшлася „Просвіта".

— **Нові праці проф. Дністрянського.** Наш учений правник, професор Українського Університету в Празі і член Української Академії Наук у Київі д-р Станислав Дністрянський, помістив в останніх часах знову кілька своїх наукових праць у чужинецьких фахових журналах. Сьогодні можемо занотувати такі нові праці проф. Дністрянського в німецьких журналах: 1) В „Iherings Jahrbücher für Dogmatik des bürgerlichen Rechts" (Єна, в 78. тому, кн. 1—3 за 1927 рік п. з. „Dingliche und persönliche Rechte (ст. 87—...). Редакція подає від себе, що це є тільки один розділ із великої рукописної праці автора п. з. „Grundlegung des modernen Privatrechtes". 2) В „Archiv für Rechts-und Wirtschaftsphilosophie" (Берлін, том XXI., кн. 1. за жовтень 1927, поміщена на передовому місці основна термінольоґічна розвідка проф. Дністрянського п. з. „Kultur, Zivilisation und Recht".

— **Ucra n. ca.** В грудневім зшитку (4) німецького журналу, присвяченого положенню національних меншостей в Европі, п. з. „Nation und Staat" поміщена більша стаття голови УНДО д-ра Дмитра Левицького п. з. „Die ukrainische Frage" (стор. 264—270).

— **Нові ціни мяса.** Маґістрат м. Львова устійнив нові максимальні ціни на волове мясо, що обовязують від 24. січня 1928. А саме: За 1 кг. волового мяса І. катеґорії з докладкою найвище 20 проц. — 2.20 зол., за 1 кг. без докладки або полядвиці — 2.60 зол., за 1 кг. волового мяса II. катеґорії з докладкою найвище 20 проц. — 1.80 зол., за 1 кг. без докладки або полядвиці — 2.20 зол. Ціни мяса телячого, вепрового, товщів і вудженини, що обовязують від дня 10. січня н. р., лишаються незмінені.

— **По смерти Романа Зубика.** Довідуємося, що пок. купець Роман Зубик, похорон якого відбувся в понеділок 23. н. м. при великім здвизі народу, не лишив своїм двом донькам жадного майна, записавши свої доми, дорогоцінне урядження свого помешкання і взагалі весь свій великий маєток, що його оцінюють на 40.000 долярів, своїй жінці-польці, з якою взяв шлюб уже на смертній постелі.

— **Нові вломи у Львові.** Анна Долгап (Листопада 15) повідомила поліцію, що незнані вломники дісталися до її помешкання, з якого забрали майже весь гардеробу, 2 золоті ланцюжки, золоту обручку й інші дорогоцінности загальної вартости понад 3.000 зол. — Подібні вломники дісталися теж до мешкання д-ра Кагане (Красіцьких 17 а), звідки забрали 511 зол. готівкою, а також брошку з брилянтами і тульський дамський годинник загальної вартости 800 зол. В обох випадках злодії втікли.

— **Пошана після смерти.** „Красная Газета" нарікає, що із російських цвинтарів щезають систематично всі цінніші памятники і що цвинтарні сторожі не можуть дати собі ради із злодіями. На одному із цвинтарів украли в останнім часі всі бюсти визначних російських письменників, з виїмком одного Глеба Успенського. Член Академії Наук Гінсбург радить на майбутнє робити нагробники з цементу.

— **Казки життя.** Париська преса подає до відома, що до її столиці приїхав американський студент Уілям Сміт із Кубеку (Канада), який дійшов до майна, мов у казці. Він є сином бідного вчителя і віддавна, ще дітваком, мріяв про гроші. За його містом стоїть великий памятник, що є символом фортуни, а на ньому надпис: „Мандрівнику! Стрівай, не переходи мимо твого щастя!... Коли дні хутко втікають, а ночі тягнуться довго, тоді всміхнеться тобі фортуна!" Довго стояла ця велика, погана статуя ненарушена і всі, що минали її мимо не придавали глибшого значіння її словам. Одного дня таки хтось догадався, що в ній можуть бути гроші чи який інший скарб і почали в ній шукати. Та не найшли нічого, хоча розібрали її та розкопали із американською солідністю. Лише молодий Сміт думав далі над змістом слів квібекського Сфінкса. Він прийшов до висновку, що значіння надпису не переносне, а дослівне. Між 18 і 21. грудня, коли дні є найкоротші а ночі найдовші, він простоював увесь день перед статуєю. Тоді-то завважив, що коли тінь статуї стає найдовшою, тоді тінь голови Фортуни кладеться за одне з місць віддалений від статуї на кілька метрів і тінь не має голови. Молодець вийшов до хати, приніс лопату і в місці, де впала тінь викопав касету із 800 золотими монетами. Вимінявши їх дістав 28.000 дол. і за них студіює тепер медицину у Парижі. Таким робом його канадійські практичні земляки, що проходили довгі роки бездумчиво поруч статуї прийшли до пересвідчення, що з мрійливої голови теж іноді вискакують доляри.

— **Чудеса нашого віку.** На німецьких копальняних теренах Опелі у Рідельсгайм, що віддавна платили свою вартість задля недостачі води, відкрили неждано гелій таким способом: управителі звернулись до винахідника „чародійної палочки", яка відкриває під землею різні дорогоцінности. Гросе-Герльоде має вже від довшого часу славу Wünschelrutengänger-а (може хто стрібує найти не наш термін, тільки не такий закоключений!); запрошений він приїхав на згадане місце із своїм апаратом і ствердив, що по всій імовірности у глибині землі є великі поклади гелія. Була би це перша знахідка гелія в Европі. Його відкриття завдячуємо з 1868 р. хемікові Льокієрові.

— **Літературний куток.** Один американський бібліофіл заплатив за перше збірне видання творів Шекспіра із 1623 р. (in фоліо) 50.000 дол. Коли Шекспір встав би із гробу від радощів почувши цю звістку, то певно положився би в нього наново, почувши одночасно цю другу: 6-го лютого виставлять у Льондоні „Макбета" по модерному: леді Макбет ходитиме у відомій сонній сцені у... піжамі. Якщо режісер хоче цим способом збільшити настрій жаху то хто зна, може це йому вдасться: деякі глядачі повтікають! — Шведський посол у Льондоні вважав своїм обовязком запротестувати, що виставлена там пєса Стріндберга „Танок смерти" була препогано перекладена і так пообрізувана, що викривляла ідею твору великого шведського письменника. Цей інцидент є небуденним явищем тому, що досі дипльоматичні представники даної держави в чужій країні ніколи не звертали уваги на пошану рідних творів у даній державі. Далі: Бернард Шов призначив усю свою Нобелівську премію на краще познайомлення двох літератур: англійської та шведської, а тимчасом столиця Анґлії робить із найбільшим шведським письменником, що їй до вподоби, журячись більше публикою як літературою. Врешті: цікавий це збіг обставин, що офіціяльний представник Швеції бере в оборону саме творчість Стріндберга, того самого Стріндберга, якого шведський уряд 20-кілька літ тому переслідував за його твори і примусив утікати на чужину!

— **Життя і мистецтво.** Французька та американська преса передають одночасно дві дуже подібні події з тої самої професії, які є цікавим причинком до психольоґії актора і його небуденно-важної праці. У театрі франц. міста Сен-Етієн давав свій бенефіс улюблений відомий комік Сімон. Після першої дії, коли театр ревів від закликань, заявля-

ши до гардороби він застав там свою мертву жінку, яка дістала підчас вистави апоплектичної атаки. Сімон докінчив свою ролю ще в двох діях, не втративши на сцені нічого із свого гумору, а після вистави дістав такої нервової атаки, що його відвезли до санаторії. Американський комік Кук у Вірджінії граючи 25-ий раз фарсу „Чоловік у зеленому циліндрі" дістав підчас вистави телеграму, що його 2-літній син упав із літака і вбитий. Кук докінчив свою ролю і рецензенти на другий день писали, що „Кук грав із темпераментом повним природного гумору, перейнятий щиро своєю комічною ролею". Що це таке: сила волі акторів чи рутина?

— **Роковини великого природника.** Цими днями чужинна преса пригадала 150-літні роковини від смерти одного із найбільших учених Карла Лінне, природника, про якого і ми чули колись принагідно в гімназії. Відомо, що з його прізвищем зв'язана до нині біольоґічна номенклятура, якої не заступили нічим кращим і новіші, пізніші дослідники. Відомо теж, що одна велика частина його праці вважається перестарілою, ненауковою: є це збудована ним ботанічна сексуальна система для наукового вжитку. Зате менше відоме є те, що Лінне сам здавав собі справу із штучности своєї системи, якій не ворожив довгого віку, в пересвідченні, що нові ботаніки зроблять потрібну доповнюючу працю. Зв'язане ним посвоячення організмів поділених на 62 групи на підставі т. зв. природного посвоячення є могутньою картиною. Ця його картина дала йому почин до теоретичних міркувань про походження родів і громад і народження ріжних посередних типів (мішанців). Чимало його фахових праць (нпр. медичних) має ідеї, що аж нині діждались свого здійснення.

— **Рекорди.** Рекорд доброго господаря у власній хаті побив теперішній президент Франції Думерґ, який Сильвестрову ніч провів у своїй палаті самотно, не маючи змоги ні піти між знайомих, ні їх приймати в себе. Цю вістку подав до преси один із його приятелів, який запрохавши його на спільного Сильвестра дістав відповідь від Думерґа, що він сидить у хаті і в 10-ій год. іде спати, бо весь його персонал аж до останнього служачого включно їде до міста зустрічати Новий Рік, а він не може лишити хати самої. Злодії, які довідались про це із преси, мусіли скреготати зубами, що пропустили таку рідку нагоду відвідати самотного президента в його палаті. — Муссоліні, який минулого року ще не вмів вести розмови англійською мовою і мусів уживати перекладчиків, за рік вивчив її настільки, що розмовляв сам на політичні теми з одним англ. дипльоматом, який повідомляє про це. — У Римі істнує нова крамниця з такою вивіскою: „Письменники для прилюдного та приватного вжитку. Полагоджуємо тут листи в усіх італійських діялектах. Спеціяліст для служниць, що хотять писати багато ніжних листів. Пишемо щирі або меляхолійні освідчини в коханні і листи з докорами до невірних мужів. Любовні листи (палкі та спокійніші) для інфантеристів і кавалеристів. Анонімні листи коштують половину". — Рекорд материнства здобула росіянка Войнович у Самайлі на Сибірі. За сім літ подружа вона мала тричі близнюків і раз трійняків. — Виходить із останніх звісток, що сестра Вільгельма II. бувш. княгиня Вікторія Шавмбурґ-Ліппе зробила рекордово щасливе подружа: її молодий муж небесна російська птаха Зубков, що поважно розбився недавно на мотоциклетці, перевезений до санаторії, де лічиться від нахилу до алькоголю та кокаїни.

— **Світова всячина.** Помер у 70 р. життя будівничий панамського каналу америк. генерал-майор Джордж Ґетгальс; у 1918 р. був він головою америк. воєнного транспорту. — Три радянські поети Безименський, Царов та Уткін запрохані одним празьким товариством на вечір для прочитання своїх творів мусіли покинути Прагу перед відчитом на наказ поліції. — Світова продукція нафти зросла за останній рік на 156 міл. цистерн більше. — Поїзд-експрес, що їхав із Буенос Айрес вилетів із шин; ресторанійний вагон із службою впав у безодню. — В Іраку повстали заворушення, в яких убито 15 осіб; населення бунтується проти високих податків. — У Женеві пожежа знищила відому книгарню Пайо з 20.000 томами. — Франція пропонує на цей рік як кандидата на нагороду Нобля фільософа Берґсона. — На міжнародній Олімпіяді театру в Парижі поставлять між іншим цикль Моцарта за спільною режісурою двох великих мистців: Жеміє та Райнгардта.— У долині Йордану знову відчули легке тремтіння землі.

— Виділ Українського Лікарського Товариства у Львові пригадує, що Звичайні Загальні Збори Товариства відбудуться дня 28-го січня 1928 р. о год. 6 вечером в домівці Товариства при вул. Руській ч. 3. II. п. зі звичайним денним порядком. — **Виділ.** 1—1

КРАСУ ХАТИ — підносить на 100%,
КИЛИМ ХАМУЛИ
фабр. склад: **Пл. ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.**

З театру.

„Добродійна Зузанна" оперетка в 3 діях.

Кооператива „Український Театр" під дир. Й. Стадника, що дає вистави у Львові від двох місяців, дала в неділю 22. н. м. поновлену „Добродійну Зузанну". Вистава пройшла з повним успіхом, дописала також публика, що заповнила салю Лисенка по береги.

З поодиноких виконавців вбилася на перше місце п-і Орлян в титуловій ролі. Вона як Зузанна була дуже мила й потягаюча, грала з темпераментом, співала знаменито. Гідним її партнером був п. Бенцаль (барон) і Стадник мол. (його син), що викликували увесь час сальви сміху, хоч, на жаль, оба вони голосово лишають богато до бажання, а п. Стадник (Ярема) часами без потреби ще й шаржує. Добру фіґуру (иноли, правда, за дерев'яну) створив п. Неделко в ролі офіцера, що й голосово відповів уповні вимогам своєї ролі. Віродостойним типом наївної баронової була п-і Якимова, що віддала свою ролю теж дуже поправно.

З інших виконавців, що виступали в менших, епізодичних ролях, слід відмітити п-ю Кривішку і п-у Стадниківну, а з мущин п. Рубчака, Шеремету і Кривіцького. Всі вони достроїлися до доброго темпа гри й загально зовсім щиро підпомогали головних виконавців. Тому й вони заслужено партиципують в успішнім виведенні цієї оперетки.

Щодо вистави „Добродійної Зузанни" як цілости, то найкраще випав безперечно перший акт, що пройшов найсправніше. Тут видно було не тільки добру руку режісера, але й добру, солідну підготовку цілої дружини. Другий акт, якого акція відбувається в барі, своєю обстановкою (на сцені в салі Лисенка!) не міг нас зовсім вдоволити, але це вже не вина артистів. У третьому акті були дрібні манкаменти, але й вони остаточно нікого не разили.

Можна надіятися, що „Добродійна Зузанна" після своєї відкови чи обнови не скоро зійде з дошок нашого театру і ще довго буде бавити невибагливу публику й робити... касу. *І. Н.*

Великий політичний процес.

17 обвинувачених перед львівським судом.

Сьогодні починається у великій салі львівського окружного карного суду при вул. Баторія процес проти 17 молодих інтелігентних українців, обвинувачених за державну зраду, шпіонажу, публичне насильство і т. п. Заінтересування процесом незвичайне. Процес відбувається перед лавою присяглих.

На лаві обвинувачених сидять: 1) Василь **Атаманчук**, літ 27, гімн. абітурієнт; 2) Іван **Вербицький**, літ 26, гімн. абітурієнт — оба обвинувачені за злочин гол. зради з § 58, злочин шпіонажі з § 67 і злочин скритовбивчого морду з § 134 і 135; 3) Михайло **Вербицький**, літ 29, студент університету в Празі, 4) Ольга **Вербицька**, учениця учит. семинарії; 5) Петро **Головинський**, літ 34, абсольвент ветеринарії; 6) Антін **Стефанишин**, літ 30, абсольвент учит. семинарії; 7) Олександра **Яницька**, літ 23, учителька прив. школи (наречена Івана Вербицького), 8) Володимир **Дзісь**, літ 25, абсольвент гімназії, 9) Станислава **Дзобівна**, літ 25, абсольвентка учит. семинарії, 10) Остап **Дерлиця**, літ 23, абсольвент гімназії; 11) Прокіп **Матийців**, літ 28, абсольвент гімн., 12) Олена **Королюкова**, літ 27, вдова, учителька, 13) Микола **Ковалисько**, літ 28, абсольвент гімн. — всі обвинувачені за злочин головної зради і злочин шпіонажі; 14) Ярослав **Гретчук**, літ 28, учитель, 15) Ольга **Гретчук**, літ 25, учителька, 16) Михайло **Вістюк**, літ 28, абсольвент семинарії — обвинувачені за злочин гол. зради і злочин з § 214 (укривання злочинців); 17) Володимир Дармохвал, літ 25, абсольвент гімн. — за злочин шпіонажі.

З цього сенсаційного процесу будемо приносити щодня точні справоздання.

На шляху до централізації збіркової акції.

Добродійний Комітет Львівських Економічних Установ.

Комунікат.

Маючи на увазі зорганізування постійної збірки грошевих датків на добродійні цілі, як також доцільне призначування цих датків, львівські економічні установи: Центральний Кооперативний Банк, Дністер, Народня Торговля, Земельний Банк Гіпотечний, Центросоюз, Достава, Народня Гостинниця і Ревізійний Союз Українських Кооператив постановили:

1) Від початку 1928 року разом складати призначені ними квоти на добродійні цілі в Добродійнім Комітеті Львівських Економічних Установ;

2) Зложені разом квоти розділювати буде цей Комітет, зложений з відпоручників тих установ, що будуть разом складати ці квоти;

3) З уваги на те львівські економічні установи не будуть уже окремо, кожна від себе розділювати грошевих датків на добродійні цілі:

4) Петенти мають зголошуватись писемно про признання їм датків на добродійні цілі до Добродійного Комітету Львівських Економічних Установ (Львів, Ринок ч. 10, I. пов., при Центральнім Кооперативнім Банку);

5) Установи, що приступили до цеї центральної збірки датків на добродійні цілі, є увільнені від уділювання окремих датків на добродійні цілі й одержують від „Добродійного Комітету Львівських Економічних Установ" легітимацію про звільнення їх від складання окремих датків на добродійні цілі.

ОПОВІСТКИ.

Комунікат Комітету для вшанування 10 ліття смерти Івана Франка. З огляду на малу скількість проєктів які наспіли на конкурс, рішив конкурсовий суд на засіданню дня 15. грудня п. р. продовжити речинець конкурсу на проєкт нагробника на могилу Ів. Франка до дня 1. березня 1928 до год. 12-ої в полудне. Близчі інформації можна одержати в канцелярії Т-ва „Просвіта" Львів, Ринок 10/II. — За Комітет: *М. Галущинський* голова. 1135 3-3

Т-во „Українська Бесіда" при співучасти Секції Студенток, при Т-ві „Студентська Громада" у Львові уладжує дня 2. лютого 1928 **вечерниці з танцями** в салях Бесіди. Вступ тільки за поіменними запрошеннями, які можна буде дістати в книгарні УПТ. (Руська 3) 1. і 2-го лютого від 12—2-ої в полудне. — *Комітет.*

Український Національний Хор Дмитра Котка в складі 35 осіб **виступить:** 2-го лютого — Стрий; 3-го лютого — Львів. 1346 1-?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 55—?

ПО повороті з Відня починає Т. Витвицький **нові курси танців.** Зголошення та вписи щоденно від год. 6—9 в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. 132(а) 1-3

СЕМИНАРИСТКА з укінченим IV. роком шукає лекції з круга народних шкіл. Зголошення до: Кооператива „Єдність" в Башні долішній п. loco ad Любачів. 1344

ІНТЕЛІГЕНТНА особа в середнім віці, господиня, смачно варить, визнається на господарстві глядає місця у священика вдівця або у старшого пана. Зголошення: вул. Косинерська 1, I. п. у п. Пінькевича. 1-2

ХТО знав би що про Федя Грабар родж. 1883 року, господаря в Гаях нижніх повіт Дрогобич, який в маю 1919 року пішов з УГА. за Збруч, буде ласкавий повідомити за винагородою його жінку і драшку Грабар в Гаях нижних п. Дрогобич. 1343 1-2

ПРОСИТЬСЯ подати місто, місточко в сильній збожевій околиці, де нема водних млинів і не можуть бути, а дуже є пожадані млин моторово-вальцевий, господарський (господарчий), щоби вибудувати. Рефлектується на залізницю в місци. Млин Колбаєвичі почта Рудки. 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 13—24

Дентист Б. Льокер
у Станиславові вул. Собєського 14
Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин. 1274 4—?

ЗУБИ роблю після **Цінника**
1 зол. корона 18 зол.
1 зол. зуб 15 „
1 зуб на каучуку 2 „
1 направа 3 „
всьо з найліпшого матеріялу
РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix).
3-12 Полекший не уділяю.

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 1.?

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіоляні і Парижі золотими медалями.
1335 **Скрізь до набуття.** 2—?

РЕВІЗІЙНИЙ СОЮЗ
Українських Кооператив
Львів, Словацького 14/III. розписує
Конкурс
на 6 кандидатів на ревізорів. Вимоги: укінчення середньої школи, кооперативно-торговельних студій, довша практика в Повітових Союзах кооператив як інструктор-організатор, бездоганна дотеперішня праця, практичне фахове вишколення.
Платня після умови, залежно від кваліфікацій, головно довшої практики.
Подання з описом життя, усіми свідоцтвами в первописах і письменною згодою та порученням установи, в якій тепер працює, вносити на адресу Ревізійного Союза до 15. лютого 1928 року. 2-3

РЕВМАТИЗМ
НЕРВОБОЛІ, ІСХІЯС, ГОСТЕЦЬ, БІЛЬ ГОЛОВИ
і тим подібні недомагання, швидко і певно усуває знане від 25 літ натирання під назвою
ІХТІОМЕНТОЛЬ
Численні, щоденно напливаючі признання і подяки.
ІХТІОМЕНТОЛЬ скрізь до набуття.
Виключний склад:
ХЕМІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ АПТИКИ
М-ра ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА
в Самборі.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 19 (11.273). Львів, пятниця 27. січня 1928 Ревізновх оплата заплачено гуртом. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Рекорд.

Львів, 26. січня 1928.

Травневий переворот у Варшаві заініціював завзяту боротьбу з партіями і партійництвом. А що представником цеї „суспільної недуги" був сойм, то та боротьба перш усього проявилася в поборюванні сойму, в підриванні його поваги і значіння, в зведенні його функцій до ухвалення для уряду повновластей. Колиж це сталося, офіціяльні і зближені до них чинники вийшли з резерви. Обмеживши „діяльність" законодатних установ до відкривання і негайного закривання сесій, уряд замкнувся в чотирьох стінах президентських декретів й адміністраційних розпорядків — так, немов би паперовими декретами і розпорядками можна булоб обхопити всю всебічність і ріжнородність життя, його потреб і вимог, світ ідей і змагань. Зате офіціяльні і півофіціяльні чинники повели рішучу боротьбу з партіями і партійництвом, думаючи в той спосіб угрунтувати свою владу на довшу мету, позбуваючись конкуренції.

Більшовики, змагаючи до „соціялістичного ладу" шляхом соціялістичної нівеляції, поборюють суспільні кляси, розкладають, розслоюють поодинокі суспільні верстви. Так діється в добі закріплювання влади, утверджування диктатури. Анальогічний процес, хоч на іншому підкладі, на іншій основі, переводять і небільшовицькі диктатори. Вони нищать, розкладають партії, як виразників неприйнятливого для диктаторських адептів світогляду, як означену величину суспільних вартостей. Але з моментом, коли приходиться будувати, творити, рахуватися з вимогами життя, наступають поворотні хвилі. Більшовики в практиці зцілюють суспільні верстви, самі творять кляси (Неп, опертя на середняках і залицяння до заможного селянства), а міщанські диктатори творять „свої" партії.

Цей процес припливу і відпливу в суспільно-політичному морі відбувся теж і в Польщі. Тільки з тою ріжницею, що старі партії не згинули, не пропали; лише деякі з них прислабли, роздвоїлися, підірвані процесом безпартійного партійництва. Висловом цього своєрідного процесу, посереднього між диктатурою лівою (комуністичною) і правою (фашистівською), є широкий, розтяжний фронт партійництва в сучасній Польщі. І це сталося в добі боротьби з партіями і партійництвом. Доказом цього є зголошення 33 державних лист до сойму (з пропущенням 9-ки) і 21 лист до сенату. Є це без сумніву рекорд у розвитку партійництва, є це карикатури розвитку громадянства, є це вислів противлежний до намірів „реформаторів".

Серед тих 33 лист маємо 19 польських, 6 українських, 6 жидівських, 1 бльоку непольських народів і 1 руську (російску). Однак кількість лист ще не вичерпує кількости партій. Навпаки, в поодинокі бльоки входить по кілька або й кільканадцять партій, часто соціяльно і національно ріжних, як напр. в „Бльок співпраці з урядом" або у бльок непольських народів. Таких бльоків маємо вісім, а саме: Безпартійний бльок співпраці з урядом (число листи 1), Бльок непольських народів (18), Нац.-державний бльок праці (21), Виборчий Бльок українських соціялістичних селянських робітничих партій (22), Бльок католицько-народовий (24), Польський католицький бльок польського людового сторонництва Пяст і христ. демократії (25), Український виборчий бльок селянських робітників і працюючої інтелігенції „За Землю і Волю" (28) і Загально-жидівський національний виборчий бльок до сойму і сенату (33). Коли приняти, що в кожний бльок у пересічі входить по три партії, то доведеться підвисшити число партій 16 схованими в бльоках партіями, отже до числа 49. Крім того деякі листи, хоч і виступають під суцільною назвою (як напр. ППС), по суті є виборчими бльоками. Правда, серед виставлених лист деякі з них є фіктивні. Особливо торкається це лист комуністичної партії, яка з огляду на загадкове становище уряду хоче в той спосіб утриматися на поверхні виборів. Ці фіктивні партії невтралізують інші партійні угрупування, обняті бльоками або й суцільними листами. Таким чином не переборщимо, коли скажемо, що у виборах до польського сойму бере участь кругло 50 політичних партій. Але на цьому не кінчається цей предовгий ланцюг. Реєстр державних лист уже замкнений, але список окружних лист іще відкритий. Не виключене, що деякі партії, які не вспіли „зорганізуватися" до 25. січня, „зорганізуються" до 3. лютого і зголосяться до поділу виборчої добичі.

У виборах 1922 р. було зголошених 21 державних лист до сойму, а до кінця виборчої акції витримало на становищі — тільки 19. Тепер же маємо 33 державних лист з 50 партіями, а реєстр їх ще незамкнений. За пять літ, а особливо за останніх півтора року (від травневого перевороту) великий „поступ". В добі боротьби з партіями і партійництвом справді нечуваний рекорд.

Артистична кнайпа у Львові.

Всі ми відчували її недостачу. Від часів, коли зникло старе „Пекельно", а відтак каварня „Штука" і „Шнайдера" бр..тво Аполліна, розпорошене у Львові не мало такої пристані, відим можна би „плисти по океані альногольно у захистний острів". І нарешті є, стоїть твердо і кожний без вступу може її оглядати. Стара фірма М. АТЛЯСА в Ринку, що має такі самі добрі традиції як і горілки, власного виробу, при своїй кімнатці до снідань, що памятає ще добрі традиції короля Цяшка, вимайструвала три нові кімнатки з виразною тенденцією створити з неї артистичну кнайпу в якнайкращому стилю. Подбав за те арт.-маляр проф. Антін Процайлович, якому передали зайнятись малюнком стін і обстановкою. Старий лев декоративного мистецтва, відомий із своїх славних праць у всій Польщі створив колірову казку, повну гармонії та інтимного настрою. А що люди люблять страшенно казки, тому певно тиснутисьмуть „дверима та вікнами", щоби побачити щось, чого Львів досі не мав. У неділю відсвяткували відкриття нашої алькогольно-мистецької станиці. Гостинні господарі приймали величньо гурт осіб із урядових кол, інтелектуальних і артистичних. Зайве додавати, що чимало гостей мусіло на другий день звернутись за поміччю до „Комітету для залитих".

Перед виборами.

На фронті передвиборчої кирині.

Українці Східньої Галичини беруть участь у виборах до польських законодатних установ перший раз. Здавалось би, що цей перший виборчий акт до польських законодатних установ повинні вони перевести згідно, солідарно та гідно. Здавалось би, що така мета як здобуття умандатованого і до того на основі польського обовязуючого виборчого закону умандатованого національного представництва наших західних земель повинна скупчити усіх в одну нерозривну, сильно внутрі національним цементом спосну фалангу. Здавалось би, що всім синам нашої безталанної Батьківщини мусить присвічувати при тих виборах великий ще в старовину девіз lex patriae suprema lex. Здавалось, думалось і припускалось, що так воно буде. Здавалось, що погодяться між собою всі національні українські партії, здавалось, що підпорядкують всі свої партійні амбіції найвищому імперативові нації, здавалось, що зліквідують в імя національної перемоги всі взаїмні упередження, хвилево бодай забудуть за ненависть і гризню та дадуть послух голосові одної української крови, що вимагає від усіх в імя біольогічних законів єдности в боротьбі. На жаль, сподівання і рахунки не здійснились. Партії пішли до виборів окремо. І будуть себе взаїмно поборювати, взаїмно відати серед виборчої куряви замісць одною лавою йти проти зовнішнього противника, який цими виборчими герцями українських партій тільки радіє. Важко погодитися з таким станом, коли мова про партії. Та далеко важче, далеко болючіше бачити ...навіть не партії (що все ж мають точно спрецизовані політичні програми та випливаючі з них виборчі гасла), а й поодинокі гуртки та котерійки і навіть — це найстрашніше! — деякі невідповідальні одиниці роблять виборчу політику на власну руку, не дають стриму своїм анархічним інстинктам та добиваються за всяку ціну мандатів.

Вони то підшиваються під усякі істнуючі й неістнуючі партії, то видають себе за безпартійних (партії, мовляв, за тісні для таких отаманчиків!) та йдуть між нарід, щоби ширити розбрат, розпорошувати сили, сіяти зневіру, словом руйнувати та валити все, що моглоб забезпечити нашу перемогу при тих виборах. Для них взорів, що будиним ви... таж розв... в іх... ...і, застуває їм уповні потребу консолідації національних сил. Ясну, точно спрецизовану політичну ідеольогію, що накладалаб на них обовязки, заступає їм власне „я". Воно в них протиставиться колективам, писаним програмам, громаді та цілому народові. Вони понад усе! Вони „індивідуальности", що не вміщуються уже ні в рямцях національних консолідаційних змагань, ні в рямцях національної традиції, ні в рямцях звичайної простої льоґіки. Це донкіхоти „наполеончиківства" не „націоналізму", це словом національні руїнники, отаманчики.

Таких понадпартійних чи безпартійних „величин" по деяких виборчих округах немало. Там виступають вони перед виборцями навіть як національні мученики, як жертви, яким належиться за „муки" рекомпенсата у виді посольського мандату до... польського сойму. Звати їх по імени? Хіба не треба! Якщо вони будуть це читати, або як схочуть читати, то зрозуміють, що до них це відноситься. А як схочуть, то поробдять з того відповідні висновки. Якщо ні, то назвемо їх тоді для увіковічнення, для передачі поколінням їх імен та прізвищ. Чуємо про них вже давно, що входить навіть у переговори з поодинокими партіями на місцях, що висувають ультімати в роді таких, щоби своїх особистих (не політичних) противників, але при тому вдекларованих партайманів умертвлювати в громадянському житті, не кажучи вже про політичне. Приймають оферти від „лівих" партій, щоби потім від них прилюдно відрікатися знов же на те, щоби повернути до „безпартійности". Нарешті торжественно зрікаються кандидатури, але знов на те, щоби себе дати висунути на кандидатську листу від тих, яких вони вчора зрікалися і відпекувалися.

Вони, мовляв, не хочуть, але нарід хоче! Аранжують у тій цілі віча, підготовляють їх так штучно, щоби без їх присутности мовляв, нарід таки їх примусив кандидувати. Словом „мученики", „Страдальці" досі за народню справу, а від тепер „страдають" від народу, що не дає їм спокою. Але це знов тільки тому, щоби опісля, перебувши з болем чергове насильство на них (але насильство вдячне бо принято від народу!), з тим більшою насолодою „віддати всі свої сили" для добра тогож таки „нетолерантного" народу, але вже при посіданні мандату. Ось до чого докочуються деякі „націоналісти" на місцях і то навіть у найбільше загрожених для нас виборчих округах. Самозрозуміле, що з проявами такого анархізму треба вести в нас безпощадну боротьбу. Від неї не відпажемось ніколи і ми.

Ще про наше візантійство.

I.

Порушена п. В. Панейком справа нашого візантійства на сторінках „Діла" в статті з дня 7. січня 1928 р. гідна дійсно більшої уваги і тому не від річи буде виміна гадок на тему, яка, як слушно завважує автор, вяжеться тісно з формуванням духово-культурних проявів нашої Батьківщини.

Підходячи з іншої точки погляду, а саме з історично-органічного, до нашої теми, я дозволяю собі висловити дещо відмінні погляди на питання повстання й ділання візантійської культури на українських землях. При тому зазначую рівночасно, що вичерпання цеї теми в короткій статті є неможливе й неп...

II.

Вплив візантійської духової культури мав безперечно свої позитивні й негативні сторони. Одначе ніяк не можна зачислити до негативних сторін візантійської культури ширення духа анархії і розкладу.

Як відомо візантійська культура сформулувалася в добі Юстиніяна на основах чисто римських і від заходу переняла цілу свою теократично-абсолютистичну державно-полі-

*) Питання ці я вже частинно порушував, а саме в розвідках: „Byzantinische Denkmäler auf dem Gebiet der Ukraine". Jahrbücher f. Kulturgeschichte der Slaven. N. F. Band I I. Heft II. 1927 і „Provenienz der Sophienkirche in Kiew und der Erlöserkathedrale in Cernyhiw". Belvedere 1920 і в „Старій Україні" 1925. VII—X.

тичну систему. Отже вже в самих початках візантійської імперії, яка була тільки перенесенням римської імперії на схід — про дух анархії та розкладовости говорити не можна. Те саме відноситься до віків X. до XIII., себто до часів, на які припадає експанзія візантійської культури та цивілізації на наших землях. Навпаки — думаю, що це річ історично неоспорима, що дух державного автократизму з домішкою теократизму, дисциплінуючий вплив східної церкви, перемінні цих-же самих прикмет західної церкви, відбився дуже позитивно на сформуванню нашої Княжої Держави. Без цього впливу тяжко взагалі собі подумати сотворення першої русько-київської Держави.

Коли натомісць говорити про анархію, то вона була радше племінним проявом тих полукочових племен, які тоді нашу землю замешкували, а яких до організаційних вищих державних форм примусили з одного боку своїм збройним завоюванням північні варяги, з другого боку ними перенята стара візантійська культура. Отже з норманськоваряжського завоювання і з візантійської культури випливає у нас не анархія, не розклад, а навпаки — **дисциплінуване організування й уняття в залізні кліщі держави й церкви** полукочових мешканців нашої Землі, які самі не зуміли витворити у себе зорганізованих державних форм.

Але до здисциплінування релігійно-духового життя наших предків причинилася без сумніву найбільше своїм впливом візантійська духова культура. Усунення поганського „язичества" і многовірства на нашій території — це саме заслуга нової візантійської духової культури.

III.

Були й негативні сторони впливу візантійської культури. Пробиваються вони в певнім нахилі до теократизму, який звязував та узалежнював церкву від держави.

„Коли релігія накидається завойованим силою завойовників, то тоді не релігія служить опорою державі, а навпаки: держава служить опорою релігії. Іншими словами: держава не простає тоді органічно в місцеву національну культуру, в місцеве обєднане церквою громадянство, а прищеплює місцевим масам механічно свою культуру і слабу організацію громадянства винищує сильнішою організацією держави. Повну залежність влади духовної від влади світської бачимо в таких випадках взагалі, а в нашій Київській Державі зокрема. Тому проти татарського напору наші київські князі не потрафили зорганізувати свого рода хрестоносного походу; вони не змогли використати для боротьби за державу всіх культурних, духових і моральних сил цілого громадянства, цілої нації, бо це християнство було механічно вкинуте цим масам державою".

Так характеризує незвичайно повчаюча студія Вячеслава Липинського п. з. „Релігія й Церква в історії України" негативну сторону впливу візантійського теократизму, появи, яка привела рівнож до упадку саму візантійську імперію.

Причина витворення того теократичного устрою у Візантії лежить між іншим і в тому, що ядра погансько-римської держави християнська релігія не зуміла зовсім засимілювати. Не витворилася тут рівновага між владою церковною і світською, а навпаки — церковна влада підпала під вплив влади візантійських імператорів. Процес противний, як у західній Европі, де духовна влада в наслідок упадку світської влади мала перевагу.

Але ця негативна сторона візантійства всеж таки не переважає над тою **позитивною ролею**, яку в кінцевім результаті сповнила експанзія візантійської духової культури на наших землях.

„По упадку Держави Київської місцева православна церква хоч трохи унезалежнилася від влади світської і в той спосіб наблизилась до мас та збільшила свій авторитет моральний, духовний — свою здатність творити органічну культуру, здатність організувати громадянство" — зауважує далі В. Липинський.

І дійсно з тої вже не механічно прищепленої, а місцево засимільованої візантійсько-східної духової культури виростають органічні основи наших уже місцево-національних державних формацій: Галицько-Волинської та Литовсько-Руської Держави.

Не можна рівнож відмовити східній церкві її позитивних сторін у нас в новітніх часах, коли то в XVII. стол. нововідроджуюча українська православна церква поволи еманципувалася з-під впливів всеросійського візантійського теократизму, правда, під сильним впливом за[хідн]ої церкви, від якої вона перебрала ціпкішу організацію, дисципліну й дух активности.

Отже на всякий випадок, не закриваючи очей на слабі сторони східної церкви (а деж їх нема в творах людського духа?), що випливають з її історично-детермінованого, від західно-европейського культурного розвитку відмінного положення — ми мусимо признати їй дуже [позитивні], будуючі вартости.

IV.

Не апотеозою візантійської культури та її експанзії на наших землях є перенятi ці мої замітки, а мірилом її історичної ролі, яку їй судилось у нас відіграти. Не можна отже відкидати того всього творчого та будуючого, що у нас в історії вже було, а що рівнож, коли ми хочемо жити державно-історичним життям, мусить бути вихідною точкою будучого життя. Історичний досвід каже нам обережно й поволи відкидати те, що не оправдалося в нашій історії, натомісць зберігати і розвивати те, що було творче та будуюче*).

Теократична система візантійської церкви, перенята нашою Княжою Руссю, а опісля в іще яркіших формах державою російською (синодальна церква), показалася в части шкідливою для нашого державного розвитку. Еменципація від цього впливу в часах Литовсько-Руської Держави й опісля в добі Гетьманщини була позитивним здобутком. Ясна отже річ, що від позитивного виходячи, треба будувати будучність. Але рівночасно зрозуміла річ, що того, що було позитивне в східно-візантійській церкві, як її дисциплінованість, її моральна та етична вартість, її авторитативність, не можна тому враз із тими слабшими сторонами відкидати.

*) *В. Липинський*: Листи до Братів Хліборобів про ідею та організацію українського монархізму.

V.

Отсі мої замітки відносилися до східної православної України. Ніяк їх не можна прикласти до Західної України, а передовсім до Східної Галичини.

Греко-католицька церква в Галичині є витвором того культурно-духового дуалізму, який в наслідок відмінних історичних обставин заістнував на наших західних землях. Емуляція двох культур: західно-римської та східно-візантійської, яка тут уже має свою стару традицію, є явищем історично-органічним, яке нищити без шкоди для цього організму не можна і не слід!

І тут я з шан. автором погоджуюся, коли він уважає роботу наших т. зв. неоправославних „поступовців" у Східній Галичині чи в Америці наскрізь шкідливою. Бо без сумніву кожне насильне, отже неприродне, анорганічне уніфікаційне змагання, чи то політичне чи культурно-духове на наших територіях супроти тут витворених ріжниць культур — в часі нашої теперішньої бездержавности — є наскрізь шкідливе.

Релігійний хаос, боротьба всіх проти всіх, сектанство, розбиття і руїна — ось неминучі наслідки ширення православя в Східній Галичині.

VI.

А висновки з тих коротких заміток? Схід та Захід наче в перехреснім огні стикаються на нашій території. З тим мусить рахуватися кожний, хто бажає найти шлях ліпшої будучности як у політично-громадянському, так і в культурно-духовому житті нашої Батьківщини. Ані поборюванням Заходу Сходом, ані Сходу Заходом, не вийдемо з зачарованого кола нашої руїни. Тіни наших руїн в минулім цього найяскравішим доказом. Ані радикальним звізантійщенням, ані радикальним златинщенням не поборемо руїни — а навпаки — причинимося, як це вже в нашій історії нераз бувало, до поділу Батьківщини на впливи

М. ВОЗНЯК.

6)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

„За Ваш відчит обнімаю і цілую Вас", дякуючи писав Кониський до Белея в листі без дати, користаючи з нагоди, що була можність пересдати до рук Белея дещо таке, що здавна лежало у нього для Галичини. Були це Любрадські Свидницького. Як що „Зоря" або „Бібліотека" Партицького не візьмуть їх для себе, хай лишаться у Белея й хай він оберне цю повість туди, куди сам уважає за краще, щоб тільки не пропала. В другому пакеті пересилав працю Маячения — Ореста Левицького про побут жіноцтва на Україні в XVII. й XVIII. в. Ширше торкнувся свого ювилею Кониський в листі з 26. (14.) січня. Писав, що в Києві відложено його ювилей раз через недуг Кистяковського, а вдруге, що чимало людей не повернуло ще зо свиток до Києва. Тому „Галичина так порадувала" його, як не сподівався. „З радощів старі очи не втерпіли і розрумсались". Особливо втішили його привіти від львівської молоди, від „Січи" й від селян. Не сподівався дожити „до такої великої нагороди". Придумав подякувати всім через „Діло" (пор. лист до редактора „Діла", 1885, ч. 7). „Зоря" не порадувала його. Люди просто глузували з „Подорожей" Михайла Подолинського. „Таки справді вона і незвичайна і нікчемна". За те втішило його 1. ч. „Буковини". Позавчора бачив редактора „Зари", питав його, чи одіслав гроші Белеєві, й одержав обіцянку, що відошле в день написання листу.

В листі з 15. (3.) лютого розпорядив Кониський, щоб решту грошей, які лишились у Белея, він дав на „Русько-українську Бібліотеку" Олесницького. Тому, що „Порваної Нитки" цензура не пустить, треба продавати її в Галичині, а дохід обернути на такі видання, як „Горовенко". „Заря" вже вислала Белеєві 23 руб. Пересланих 200 руб. на „Зорю" хай Белей задержить поки що в своїх руках (пізніше прийшла ще до цього вказівка від Кониського, щоб 50 руб. виплатити Олесницькому на „Русько-українську Бібліотеку", а 150 руб. віддати Франкові тоді, як вийде перше число його планованого журналу). Повідомляв, що написав першу частину повісти з життя робітників, але навряд чи „Зоря" надрукує її. А в тім повість і велика задля „Зорі". Але що до „Бібліотеки Діла" — писав він — то я й досі не можу зрозуміти, якого вибору вона держиться". З тих романів, на які він указував Гладиловичеві, ніодин не вподобався. Думав, що й „Жук" не увійде туди через Підбуського, хоча він узятий із життя. Видати своїм коштом не спроможеться, бо на 20 аркушів треба багато грошей. Питав, чи є яка надія надрукувати його повість у Галичині.

Новий лист з 3. березня (19. II.) приніс звістку про приїзд Франка до Києва й постанову видавати новий журнал. Але тут же зазначував Кониський: „Додам ще, що у мене й на гадці нема, щоб нова часопись чим конкурировала або шкодила Зорі і Ділу, до котрих я лишусь і далі тим, чим був і досі". Ще пізніше писав Кониський до Белея й щойно діждався від нього такого листу з 4. травня:

У Львові 4./5. 1885.

ВПоважаний Добродію!

Не лайте і не бийте мене, Добродію, що я так давно не писав до Вас. Праця в день і в ночі, писане до „Діла", робота передвиборча — ... — їй Богу, хвильки відпочинку нема! То-ж не лайте і не бийте сердечно щиру Вам душу!

Я просив Олесницького написати до мене, щоб Ви вибачили мені мою мовчанку, — та от не знаю, чи він послухав.

Після Вашого розпорядку я дав Олесницькому 50 руб., о чім він певно Вам вже і писав; 150 руб. держу для Ф(ранка) на визначений Вами речинець.

[illegible] ему до Календаря „Просвіти" якісь Ваші манускрипти. ему до календаря „Просвіти" якісь Ваші манускрипти. Ви, Добродію, буцім-то писали ему, що у мене ще есть якісь Ваші рукописі. Я відписав ему, що у мене вже нічого Вашого нема, бо „Недужий чи злочинець" я з Вашої припоруки передав „Зорі" (і она напечатала), а етюди з життя и, також з Вашої припоруки, передав Ф(ранк)ові. Коли Ви, Добродію, маете зайву хвилину, то напишіть ему що до „Календаря", бо у нас тепер нема часу: всі горячково заняті виборами і віддають їм всю свою працю. Та добре з того хоч що-небудь вийшло! А то правительство і Поляки знюхались з нашим метрополітом і вкупі перебивають Русинам роботу. Супротив наших кандидатів кладуть віби-Русинів, політичні нулі! — лиш на те, щоб сліпо шли в раді державній за правительством, мужного слова ніколи не промовили!

Ситуація наша тепер дуже а дуже прикра!

Смерть М. Костомарова дуже нас вразила. В завтрішнім Н-рі „Діла" містимо в фейлетоні его біографію; скінчиться в 2 НН-рах (написав М. Комаров). В четвер вечером я вишлю Вам її в куверті — і Ви будете ласкаві доповнити її пропущенними фактами і своїми споминками. Богато про К-ова надруковано в „Зорі" і „Одеськім Вістнику". Ми могли-би й самі весь той матеріял використати, — та все таки Ви сто-раз се красше зробите.

Може-б Ви, Добродію, змогли і надіслати дещо для доповнення статті об цензурі?! Та ще може-б коли при вольній хвилі написали для нас до фейлетону дещо в роді очерку „Пожежа в млині"? Щоб тільки попів нігде не зачіпати... бо наші попи на такі річи дуже дразливі.

Остаю з глубоким поважанем

Ів. Белей.

Що торкається смерти Миколи Костомарова, про неї повідомив „Діло" карткою Кониський і питав, чи воно надрукує споминки про нього та його листи до Кониського. В тій самій справі писав іще раз і просив надрукувати його споминки так, щоб перший фейлетон з ними припав на день народин Костомарова, а останній в сороковий день його смерти („Микола Костомаров. Мої згадки про него і его листи" Кониського надруковані в „Ділі" за 1885 р., чч. 49—52).

Низка дальших листів Кониського до Белея дотикає побуту його в Галичині в літку 1885 р., його трусу у Волочиськах при повороті, арештування й пізнішого слідства. Кониський приписував свою пригоду доносові Площанського. Просячи не друкувати нічого в „Ділі" про свою пригоду в листі з 21. (9.) липня, Кониський радив устно розповсюджувати цю вістку, „най знають, яке стерво Площанський. Він написав донос до рук жандарма і все, бачите, набрехав. Слова правди нема". Одначе три дні пізніше писав Кониський вже трохи милкше. Він прохав таки подати в „Ділі" звістку про його пригоду „тільки ради того, щоб Галичане знали, яка цяця Площанський". Повідомляв, що погодився з думкою Белея, що „Шпакові не слід вбивати себе, а треба перемогти, пережити тяжку втрату серця і взятися за діло". Тут і додав: „Передмову напишіть, яку сами знаєте, і друкуючи „Жука" пересилайте і мині аркуші разом з Ділом". Жалкував, що не було Белея у Львові, коли Кониський вертався, бо були-б обговорили краще ту справу.

(Продовження буде.)

тих сусідів, в яких одна з тих культур панує неподільно, себто Польщі або Москви.

Лишається нам тільки третій, один і одинокий шлях, що його вказала нам історія, шлях, на якім Україна може сповнити дану їй Богом велику історичну місію: це шлях синтези, шлях ресиміляції Сходу і Заходу, візантійської та римської культури.

Тільки на тім шляху може витворитися своєрідна, органічно з минулим звязана українська державна й культурно-духова єдність і цілість.

Без сотворення такої єдности і духової синтези процес сотворення Української Нації неможливий і немислимий.

Тому, стоячи на основах своїх старих культурно-духових традицій, з передівсім своїх церков: одні на основах східно-православних, другі греко-католицьких західних, — ми мусимо наближуватись, а не віддалюватись від себе, маючи тільки одну ціль на оці: Єдність і Суцільність Нації-Батьківщини.

Тільки через обопільне пізнавання себе, з вирозумінням обопільних хиб, в пошані й любові до себе, в покорі перед авторитетом церков, до яких належимо, можемо доходити до кращої будучности нашої великої спільної Батьківщини.

VII.

Погляди, висловлені мною, відмінні від поглядів шан. автора, хоча в дечому з ним згідні. Але ця розбіжність не випливає з індивідуалістичної охоти за всяку ціну „мати рацію", а просто з бажання уодностайнити її в одно русло, в один напрям, в один шлях.

Бо чи не розбіжність гадок, поглядів і неодностайність ідеольогії була одною з основних причин нашої недавньо минулої катастрофи?

Тому хай шан. автор вибачить мені, що я дозволив собі висловити погляди відмінні від його думок. Роблю це не ради полєміки, а ради витворення цеї духової спільности, без якої немислиме є повстання здорових і могучих держав та націй.

Володимир Залозецький,
д. член Українського Наукового Інституту в Берліні.

Берлін, 19. I. 1928.

Відгуки дня.

Я так люблю Тебе...

Присвячую Моїй — Немоїй К...

Я так люблю Тебе, єдина,
Що все за тебе дав би:
Майно і кров — і що лиш мак
До ніг Твоїх поклав би.

В безсонні ночі мрії мрія,
В безлюдні дні молився,
Щоби немов фатаморгана —
Хоч образ Твій явився.

Ти не прийшла... Щеміло серце,
І біль давив як скеля.
Гей! Невловима ти для мене,
Як ангел Ботічеля...

Гей! Невловима ти для мене,
І нечутка на стони...
Ти гордо йдеш, а вколо люди
Все бють і бють поклони.

Твоя краса всіх полонила,
А неприступність тягне,
І кожний усмішки твоєї,
Немов спасення прагне.

Мистці, політики, атлети
Довкола тебе роєм,
Всі думають тебе здобути
Пробоєм — чи... розбоєм.

А я?!.. Здалека тільки блудку,
Здалека сміх твій чую,
І тільки в снах безповоротних
Уста твої цілую.

Без тебе в серці — вічна тіні,
А на душі понуро,
Без тебе світ мені тюрмою,
Моя — Кандидатуро!

Галактіон Чіпка.

Виборчий рух.

КОЛОМИЯ.

В дні 3-го грудня 1927 р. відбувся в Коломиї Повіт. Нар. Зїзд Українського Нац.-Дем. Обєднання. Простору салю Нар. Дому виповнили селяни й інтелігенція. Присутніх понад 300 осіб, делєгатів із сіл. В год. 12-ій отворив Зїзд коротною промовою голова Пов. Нар. Комітету о. дек. Русин. До президії обрано: о. дек. Русина, сел. Вишиванюка Петра і студ. Григоровича Мирона (як секретаря). Делєгат Центрального Комітету УНДО п. Корчинський Іван виголосив довший реферат. Про виборчу ординацію говорив судия п. Сабат. По рефератах вивязалася двогодинна дискусія, в якій забрали голос о. дек. Русин, селяни: Вегранюк Гриць з Цепева, Бойчук з Княждвора, Ткач Михайло з Турки, Букур, студ. Григорович, студ. Левкий і богато інших. Під кінець Зїзду прибув голова УНДО д-р Дмитро Левицький, якого присутні повитали рясними оплесками. Він звсував присутнім вагу виборів і вагу сучасної хвилі. Всі присутні заявилися за одноцілим національним фронтом під проводом УНДО. В год. 5-ій вечером о. дек. Русин замкнув Зїзд. Потім до години 9-ої вечером провадилися під проводом голови УНДО наради округа Станиславів в ціли намічення кандидатів на послів.

БЕЛЗ.

Дня 18-го грудня 1927 р. відбувся Повітовий Народній Зїзд Українського Національн.-Дем. Обєднання в Белзі. Підготовчі праці повів о. катехит Салук. В год. 1-ій отворив Зїзд п.Ліскевич Теодор. До президії ввійшли о. декан Гела, як предс., сел. Григ. Лупик з Жужеля і сел. Григ. Наконечний з Цеблова як заступники і сел. Кость Мигаль з Себечова як секр. Делєгат Центрального Комітету УНДО зі Львова п. Лішинський Іван виголосив реферат про політичне положення українського народу під Польщею. Другий делєгат п. Корчинський Іван говорив про організаційні справи. В дискусії забирали голос м. ін: Ліскевич Теодор і Мигаль Кость (найсвідоміша одиниця в повіті), що висловлювалися за єдиним фронтом в рядах УНДО. Короткою промовою замкнув о. Гела в год. 4-ій попол. наради Зїзду. Вибрано також Повіт. Нар. Комітет.

АРЕШТУВАННЯ У ВАРШАВІ.

Варшава, 25. січня 1928.

Арештовано тут бувш. дир. департаменту мін-ства скарбу і бувш. дир. будівельного банку д-ра Вишатицького й інж. Ренховича на припоручення комісії боротьби з надуживаннями. Передбачується дальші арештування. Арештування наступило в звязи з аферою будови готелю „Гельветія" у Варшаві.

ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖ. ВИБОРЧИХ ЛІСТ.

Справа комун. лісти ще неполагоджена.

Варшава, 25. січня 1928.

В ночі скінчила наради Год. Виб. Комісія, яка мала затвердити внесені виб. лісти. Виб. комісар Цар заквестіонував правдивість підписів лісти 13 і 16, себто комуністичної і ППС лівиці. Крім того представник „Гітахдуту" заквестіонував назву лісти ч. 33 з причини слів „заг. нар. жидівський". Справу цю полагодять між собою представник „Гітахдуту" і вповновласник лісти 33. ППС квестіонувала справу назви виб. комітету ППС лівиці, але внесення соц. делєгата комісія не ухвалила. **Загалом Комісія затвердила на засіданні всі лісти від 1—18 включно (за виїмкою 13 і 16) і лісту ч. 25.**

ВАЛЬДЕМАРАС У БЕРЛІНІ.

Берлін, 25. січня 1928.

Нині рано приїхав тут литовський прем. Вальдемарас із жінкою. У мін-стві закорд. справ відвідав Вальдемарас мін. Штреземана і держ. підсекретаря Шуберта а опісля канцл. Маркса. Пополудні держ. підсекретар Шуберт ревізитував Вальдемараса в своїм імени і Штреземановім. Політ. наради зачнуться нині в 5 год. попол. в уряді мін-ства закорд. справ. В пятницю Вальдемараса прийме през. Гінденбург.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·75—8·88·25, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·20—0·26·40, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·33—0·05·65, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данціґський ґульден 1·7.·99, червінець 3·.00—32·50.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·10—3·20, копійки за рубель 1·55—1·60.

Збіжжя.

Пшениця двірська 48·50—49·00, пшениця селян. 45·00—47·00, жито 38·50—39·00, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох пікківторія 55—60, горох польовий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 82·00—83·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—6., грис кукуруда. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25 24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конопшина червона 230—250, мак синій 100—110, мак сивий 85—100, мішки ютові нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

Театри.

„Кооп. Український Театр" під дирекцією Ів. Стадника (вул. Шашкевича).

Перерва.

Міський великий театр:

26-го г. 7·30 „Страшний Двір" премієра.
27-го „Донна Уретта"
28-го, год. 3·30 попол. „Весілля"
28-го год. 7·30 веч. „Паганіні".

Міський „Театр Нови":

26-го год. 7·30 веч. „Адіє Мімі" ціни знижені".
27-го „Хай мене чорти..."
28-го год. 7·30 веч. „Токуюча богиня".

Кіна.

Аполльо": „Любоші".
„Палас": „Коханка торреадора".
„Лев": „Могила Незнаного Жовніра".
„Фатаморгана": „Торговиця життя".

НОВИНКИ.

— **Одинокий концерт п. д-р Софії Коренець,** співачки віденської оперетки, при ласкавій співучасти піаністки п. Володимири Божейко, відбудеться дня 6. березня у великій салі „Народнього Дому" на дохід вдів і сиріт по священиках. В концерті візьме участь також жіночий хор Марійського Товариства і мужеський хор співацького Товариства „Сурма".

— **З життя клюбу „Україна" в Гамбурзі.** Пишуть нам: При кінці 1927 року відбулися річні Загальні Збори клюбу „Україна" в Гамбурзі, на які прибули перебуваючі в Гамбурзі земляки і більшість розкиданих на роботах в околицях міста. Збори вислухали звіт Управи за минулий рік. Висловлено подяку Голові клюбу п. О. Бучинському, секретарю п. Р. Тобіяшеві та скарбнику п. Г. Пилипюку, за їх невтомну працю на користь клюбу та української справи і просили їх прийняти на себе тіж самі обовязки і на будучий рік. Після цього збори вибрали нових членів Ревізійної Комісії пп. А. Білопольського і І. Пилипфорука. Українська громада в Гамбурзі невеличка, всього кількадесять душ, але тримається міцно. Товариські сходини членів клюбу відбуваються регулярно що суботи, в льокалі Müllerposten Гамбург, куди приходять газети і вся кореспонденція. На Рідзвяних Святах клюб улаштував вечірку з музикою і танцями, яка випала дуже добре. З огляду на те, що більшість членів і члениць клюбу подружилися з німками та німцями, забава носила українсько-німецький характер.

— **Також „причина".** Пишуть нам: Петро Мартюк, що підписався донедавна під партію УНДО, заявив дня 19. січня н. р. на довірочній нараді УНДО в Скалі над Збручем, що він, мовляв, виступає з УНДО, бо воно має намір помістити на кандидатській листі до сойму також послів-священиків, а він „з попами разом не піде". Щож, баба з воза — коням легше. Але всіх наших тимчух людей, зокрема наше духовенство, слід перед такими демагогічними, нестійними типами, як Петро Мартюк, перестерегти.

— **„Проба народньої волі".** Довідуємося, що в Перемишлі заповіли всі ворожі проти Українського Національно-Демократичного Обєднання „сили" на день 27. січня н. р. велике віче, на якому вони хочуть пересвідчитися при помочі „плєбісциту", кого „нарід хоче мати" своїм кандидатом на посла від землі перемиської. Кирпата робота, як бачимо не переводиться піде навіть у найбільш загрожених для нас округах.

— **Поєдинок Муссолінія?** Загребський „Народній Голос" передає таку сенсацію: Муссоліні поєдинкувався цими днями із зятем короля кап. Кальвіні Берґольо і є ранений. Поєдинок мав такий підклад: недавно рада міністрів рішила дати на монетах 2 лір, постать Муссолінія. Одначе король цього рішення не затвердив. Муссоліні настоював і Віктор Емануель порадив йому порозумітись у цій справі із наслідником престола і кап. Берґольо. Коли Берґольо критикував рішення ради міністрів, Муссоліні обрався його, а Берґольо визвав його на поєдинок, який відбувся на другий день у зоольоґічнім саді. Муссоліні ранений у голову.

— **Доля російських учених.** Читаємо в „Комсомольській Правді" з дня 14-го н. м. таку статтю одного із співробітників: „Казав мені один із найвизначніших членів Академії, якого імя знає весь світ „Я старий, за два-три роки вмру. Я маю пребагату колекцію, дуже рідкі матеріали, спостереження, записки. Коли я їх не видам тепер, за життя, вони можуть тепер пропасти для людства". Вчені, що втратили надію на видання своїх праць, у розпуці почали писати для чужини. Праці акад. Сушкова, пролежавши у нас 4 роки видають тепер в Америці. Перше видання „Геохемії" Вернадського вийшло у Франції. Проф. Алексєїв (визначний китаїст) і Владимирцев (монголіст) хотять видати свої студії на чужині, а в „Льондонськім Азійськім Т-ві" вже вийшла ціла низка праць наших природознавців. Акад. Ольденбургові вже пропонували видати там матеріали його експедиції, а акад. Марр видав свою працю про Грузію в Парижі. Наукова думка, найбільші культурні вартости та доверщення відпливають із нашого Союзу".

— **Тайна передісторичних розкопок.** Зразки передісторичної старовини у Франції у селі Ґльозель, що від пів року схвилювали всіх археольоґів світа, посварили між собою найбільших фахівців і вічно є ще предметом дискусій, чи вони автентичні чи фальшовані, дістають такий останній коментар. Англійський суд засудив на 12 міс. вязниці антикваря Гупнера Роджерса за цілу низку фальшувань. Зеки Роджерс сів у чотирох стінах, він заявив представникові „Дейлі Ньюс", що він є автором усіх передісторичних розкопок, найдених у Ґльозелі. Він пересиджував місяцями в льондонськім музею і там робив копії рисунків і написів із старих памяток. Потім він сфабрикував старі предмети і вкрив їх написами, а ввійшовши у порозуміння з одним селянином у Ґльозель казав їх закопати на кілька літ у землю, щоби на них зеробити. Він рішив перенести свою „діяльність" до Франції від тої хвилини, коли йому вдалось там продати за 1500 фунт. підроблений ним лист Шекспіра одному великому знавцеві. Роджерс називає себе „першорядним містифікатором". Можна уявити собі скільки він продав старовини звичайним лаїкам у своїй крамниці, коли він має такий талант! Французьким археольоґам, які заявили, що розкопки в Ґльозелі автентичні не лишається нічого іншого як домагатись, щоби Роджерсові дозволили показати як він їх фабрикує.

— **Королівська освіта.** Мадярський публіцист Весі може бути гордий на те, що перший подав світові до відома один чудовий фрагмент розмови афганістанського короля з папою. Послухайте: король: „Скільки жінок має Ваша Святість?" Папа зовсім поважно: „Я не маю жінок". Король з недовірям морщить брови: „Ані одної?" „Ні, ніодної". Король зітхає глибоко і з тоном співчуванням: „Це мусить бути страшенне важко жити без жінки". Папа поправляє окуляри і стає трохи нервовий. Король Афганістану поринає в задуму, а потім живо питається: „А якже-ж є із справою наслідника престолу?" Йому роз'яснюють, але він з недовірям киває головою і так покидає Ватикан. Є ще щасливі королі на світі, які можуть вибиратись у відвідини до інших володарів, не знаючи нічогісінько про їх царство та особу! Можна уявити собі, які запити ставитиме афганістанський король у Берліні!

— **Бирд іде до бігуна.** Америк. летун капітан Бирд, що перелетів минулого року Атлянтик, закінчив підготовку до експедиції на південний бігун і виїхав із Ню-Йорку на спеціяльній бригорії „Самсон". Експедиція тріватиме рік, якщо мандрівників не зачинять криги. Бирд бере із собою сотню гренляндських собак; при їх помочі він піддержу-

ШВАЙЦАРСЬКА ФАБРИКА ЛЬОКОМОТИВ і МАШИН у WINTERTHUR

Подає отсим до відома, що розвязала своє представницьке відношення з фірмою „IHIG" і віддала своє представництво на Галичину і части окраїн виключно фірмі

ЗАВЕДЕННЯ БУДОВИ МЛИНІВ RIESEL, SCHIEBER і FRIEDLÄNDER

у Львові, вулиця Гетьманська ч. 24 — — — — — — — — — — з важністю від дня 1. січня 1928.

Проситься Інтересентів відноситися в справі моторів Winterthur до згаданої фірми.

ватние звязок між кораблем і поодинокими „базами" на просторі 1600 км. від бігуна. „Самсон" підіде ще мога далеко на південь, до смуги вічного леду. Звідти Бирд полетить на літаку, щоби дослідити підбігунові простори на 8000 км. З ним іде більш 50 осіб.

— **Рекорди.** Англійська королівська пара перший раз давала в своїй палаті баль для своєї служби. Деякі із служачих прийшли у фраках. Королева почала баль кадрилем. Князь уельський і йорський танцювали із служницями. Ось що значить демократизація XX. віку. Правда, що і служниці англійського двору незвичні! — Найстаршою фільмовою дебютанткою є америк. артистка Маргарет Мая, яка як заповідають аж тепер, у 60 р. життя виступить уперше в якійсь фільмі Фокса. Не є це аматорка, запрошена до гри припадково, а особа, яка від 12 літ не покинула Голівуд і добивалась усіх режісерів, щоби її прийняли на якусь ролю самостійної артистки. 12 літ була вона статисткою і аж тепер відкрили в ній талант. Терпеливість це пів таланту! — сказав якийсь старий фільософ, що ще нічого не знав про трудноші дістатись до фільми в Голівуд.

— **Світова всячина.** Конференція 18 німецьких премієрів від ріжних частин держави скінчилась у Берліні фіяском: справа централізації або децентралізації невирішена. — Представник Японії маркіз Гото, що їздив у Москву в справі концесій на Сибірі не добалакався і вернувся. — Вільгельм II. вживає заходів, щоби йому дозволили переїхати з Голяндії кудись інде. — Запас золота в Спол. Державах зменшився за рік 1927 на 151 міл. дол. — В Ангорі утворена державна комісія для реформи турецької абетки. — Донька Моргана простує в нюйорській пресі, що заручена із князем Монако. — Андорський магараджа мав женитись з американкою Мілер, але занедужав на серце і лікарі заборонили йому женитись. — Великанський америк. борвій знищив околицю Люісвіль і деякі округи стейту Огайо; 15 убитих 35 ранених. — У Вашингтоні за одну ніч було 7 пожеж; підозрівають підпал. — Шахового лавреата Альохіна приймало в переїзді у Барсельоні 80 шахових товариств з участю 500 осіб. — Відчинили бездротний телефон між Брюсселем і Нюйорком. — На америк. морях переловили два англ. пароплави із алькоголем вартости 300 міл. дол. — Норвеський кабінет зголосив свою димісію.

Обіди з трех накрить по 1 зол. 50 сот. поручає Реставрація па золотою грушкою ІВАН ГАЙДІНГЕР і С-ка **Краківська 7 Львів.** 1-2

З судової салі.

В безконечній черзі...

Політичний процес „17".

Дня 26. січня 1928 почався великий політичний процес „Сімнадцяти".

Велика саля розправ при вулиці Баторія знову заповнилась...

На лаві обвинувачених сімнадцять українців — з нього чотири жінки.

Після вильосування і заприсяження лави прис. суддів і стягнення генералій від обвинувачених, почалося відчитування акту обвинувачення.

Василь Атаманчук, Іван Вербицький, Михайло Вербицький, Ольга Вербицька, Юліян Головінський, Антін Стефанишин, Олександра Яницька, Володимир Дзісь, Станислава Дзьоба, Остап Дерлиця, Прокін Матійців, Олена Королюкова, Микола Коваличко — обвинувачені за приналежність до Української Військової Організації і за шпіонажу в користь одної з сусідних держав.

Ярослав Гречак, Ольга Гречак, Михайло Вістюк — за те, що належали до Української Військової Організації і що в березні 1927 р. ховали Василя Атаманчука, переслідуваного владою під замітом душегубства (морду) і шпіонажі, і що давали владі зізнання відносно його особи та місця побуту.

Володимир Дармохвал — за те, що розвідувався про військові тайни в тій цілі, щоби подати це до відома другій державі.

Крім того — Василь Атаманчук і Іван Вербицький обвинувачені під замітом убийства куратора Станислава Собінського, дня 19. жовтня 1926 р.

Волод. Дзісь, Іван Вербицький за те, що дня 23. лютого 1927, переслухувані в окружнім карнім суді як свідки, мали зізнавати незгідно з правдою.

Прокуратура покликала від себе до розправи як свідків 40 осіб. Окрім них: двох старшин генер. штабу, двох знавців письма і рушникаря Сарторія.

Цілий акт обвинувачення має 132 сторінки архушевого формату, заповненого машиновим письмом.

Відчитання акту займе певно цілий перший день розправи і щойно другого дня почнеться переслухування свідків.

Акт обвинувачення опирається в першій мірі на поліційних розвідках, але й немалу ролю відіграє тут кореспонденція між обвинуваченими і знахідки при ревізіях по їхніх домах і домах знайомих.

Про дальший хід розправи в черговому числі.

Зі спорту.

Надзвичайні загальні збори Спорт. Т-ва „Україна".

В неділю, 22. ц. м. відбулися під проводом п. Стоцького Володимира надзвичайні збори Спорт. Т-ва „Україна" у Львові, що пройшли серед великого оживлення. Притокою до скликання цих зборів була резигнація з головства „України" д-ра Савчака, який не міг дальше виконувати цього обовязку, й наміченнє шляхів дальшої діяльности „України" з уваги на те, що розлам у польському спорті зліквідований і наша дружина не мала би більше з ким грати.

По живій дискусії, в якій чули ми добре умотивовані голоси за і проти вступлення до П. З. П. Н., принято резолюцію, в якій на новий Виділ Т-ва накладається обовязок навязати переговори з львівським З. П. Н. в справі приступлення „України" до нього. Ця резолюція пройшла великою більшістю голосів при кількох, що стримались від голосування і двох, що голосували проти.

Опісля вибрано такий виділ „України": дир. Лазорко Михайло — голова, Чучман Евген — заст. голови, Кудрик Василь — секр., Ковалисько Антін — касієр, Верхола Омелян — госп. Заступники: Володимир Стоцький, Гриць Терлецький і Евген Бирчак.

Замкнув збори новозбраний голова, візвавши всіх прихильників „України" до інтенсивної праці для добра і слави українського спорту.

З президії УНДО.

КОМУНІКАТ.

1. Центральний Комітет УНДО на своєму засіданні в дні 21. січня ц. р. установив дефінітивно передові кандидатури окружних посольських і сенаторських виборчих лист. По установленню повних окружних лист проголоситься їх в пресі. Це проголошення наступить в найближчих днях. При цьому зазначуємо, що оголошені вже в пресі кандидатури не були офіціяльним звідомленням Секретаріяту Українського Національно-Демократичного Обєднання.

2. Подається до відома, що державна листа блоку непольських народів одержала ч. 18 (вісімнадцять).

3. З огляду на те, що головний секретар УНДО на весь виборчий час мусить виїхати у свій округ, Центральний Комітет вибрав на своєму засіданні в дні 21-го січня ц. р. урядуючим заступником головного секретаря д-ра Любомира Макарушку.

За Президію Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання:

Д-р Дмитро Левицький, голова. **Вол. Целевич,** ген. секретар.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котка в складі 35 осіб виступить: ...го лютого — Стрий: 3-го лютого — Львів. 1356 2-?

Збори „Учительської Громади". Головний Виділ „Учительської Громади" пригадує всім членам, що 31. січня 1928 відбудуться в салі „Бесіди" в Народнім Домі Надзвичайні Загальні Збори Т-ва, як було оголошено в „Ділі" з 14-го січня ц. р. Початок в 10. годині. В зборах приймають участь усі члени Т-ва.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Ізаак Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 55—?

ІНТЕЛІГЕНТНА особа в середнім віці, господиня, смачно варить, визнається на господарстві глядає місця у священика вдівця або у старшого пана. Зголошення: вул. Косинєрська 1, І. п. у п. Пиькевича. 2-2

ХТО знав би що про **Федя Грабад** родж. 1883 року, господаря в Гаях нижних повіт Дрогобич, який в маю 1919 року пішов з УГА. за Збруч, буде ласкавий повідомити за винагородою його жінку і драшку Грабар в Гаях нижних п. Дрогобич. 1343 2-2

ПРОСИТЬСЯ подати місто, містечко в сильній збіжевій околиці, де нема водних млинів і не можуть бути, а дуже є пожаданий млин мотороново-вальцевий, господарський (господарчий), щоби вибудувати. Рефлектується на залізницю в місци. Млин Колбасевич почта Рудки. 2-3

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ згублену військову книжочку видану через П.К.У. Рава Руська на імя Іван Шустикевич ур. 1895 р. в Угнові. 1350

ПОШУКУЮ домівки на школу вправ о 4—7 комнатах в шестій дільниці (Новий Світ) під догідними услівями. Директор III-тої жіночої Семинарії, вулиця Супіла ч. 3. 1356 1-3

КУПЛЮ 7. том Грушівського Історії України евент. і інші томи. Зголошення: Чаревко, Львів, Підвале 7, Земельний Банк. 1354

ПОВАЖНЕ Т-во Убезпечень пошукує панів зі широкими звязками до аквізиції. Письменні зголошення під 404 Малопольська Агенція Рекламова, Львів Хорущина 7. 1357 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Інж. Н. ЕЛЬЦ

Вирібня радіових апаратів

„RADIONE" у Відні

Сензаційна новість.

Найновіші, найліпші радіові апарати

Складові части.

Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виімк. шлеського воєв.)

„Gekaem" с. з о. п.

Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі

Львів, пл. Марійська 8.

1 53 5 6

РЕВІЗІЙНИЙ СОЮЗ Українських Кооператив

Львів, Словацького 14/III. розписує

Конкурс

на 6 кандидатів на ревізорів. Вимоги: укінчення середньої школи, кооперативно-торговельних студій, довша практика в Повітових Союзах кооператив як інструктор-організатор, бездоганна дотеперішня праця, практичне фахове вишколення.

Платня після умови, залежно від кваліфікацій, головно довшої практики.

Подання з описом життя, усіми свідоцтвами в первописах і письменною згодою та порученням установи, в якій тепер працює, вносити на адресу Ревізійного Союза до 15. лютого 1928 року. 3-3

Спеціаліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Переcвітлення Рентґеном** 14—24

Зуби роблю після Цінника

1 зол. корона	18 зол.
1 зол. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix) 4-14 Полекшей не уділяю.

Посір Бережанщина!

1-го лютого 1928:

ПЕРШІ КАРНАВАЛОВІ ВЕЧЕРНИЦІ „УКРАЇНСЬКОЇ БУРСИ" в Бережанах.

14-го лютого 1928:

— — — ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ — — —

„РІДНОЇ ШКОЛИ" в Бережанах.

18-го лютого 1928:

ПОСЛІДНІ КОСТЮМОВІ ВЕЧЕРНИЦІ „СОЮЗА УКРАЇНОК" в Бережанах.

Хто не одержав досі запрошення зволить ласкаво зголоситися до п. Ольги Бородайківної в Бережанах.

Звичайні Загальні Збори „Покутського Союза"

кредит.-господ.

в Коломиї

відбудуться дня 15-го лютого 1928 (середа — Стрітення)

в год. 11·30 передпол. в салі „Нар. Дому".

Порядок дня:

1) Відкриття зборів і прочитання протоколу з послідних загальних зборів.
2) Відчитання звіту з ревізії **РСУЯ** у Львові.
3) Звіт Дирекції за рік 1927.
4) Звіт контрольної комісії, принятте білянсу і уділення Управі абсолюторії.
5) Розділ зиску.
6) Вибір статутом приписаних членів Надзірної Ради і її заступників.
7) Ухвала найвищої суми зобовязань Союза і найвищого кредиту членам.
8) Внески і запити.

Білянс і замкнення рахунків виложек до перегляду членам в льокали Союза.

НАДЗІРНА РАДА.

Передплачуйте передплату!

ПО повороті з Відня почине Т. Витвицький **нові курси танців.** Зголошення та вписи щоденно від год. 6—9 в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. 132(а) 3-3

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів Фельчинських

в Калуші, вул. Сінецька ч. 14, в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63, відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 67—7

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 20 (11.274). Львів, субота 28. січня 1928 Poczstowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сумерки комуністичних божків?

Львів, 27. січня 1928.

По виключенні опозиції з Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії, а потім узагалі з партії прийшов момент цілковитого завершення її розгрому в формі заслання в „не столь отдальонние места". Появився у тій справі вже й офіціяльний комунікат теперішніх кремлівських перможців. В ньому подані мотиви висилки опозиціонерів.

„В урядових колах — читаємо там — стало відомим, що ряд осіб, приналежних до опозиції під проводом Троцького і Сапронова та інших виключених з партії на основі постанови XV-го зізду ВКП, скріпив по зїзді нелегальну діяльність. Виявилась вона в спробах творити тайну організацію, підготовити протирадянські виступи і встановити тісний звязок із находячимися в Москві представниками закордонної буржуазії. За посередництвом останніх троцькісти відправляли за границю свої клеветницькі звідомлення і підтримували звязки зі своїми однодумцями в інших краях. З уваги на встановлені факти нелегальної і злочинної роботи троцькістів і сапроністів визнано за необхідне покористуватися в цілях оборони інтересів пролетарської держави мінімальним засобом, а саме — висилкою із Москви 30 активних учасників тих груп, в тому числі: Троцького, Смирнова, Харченка, Серебрякова, Радека, Муралова, Белобородова, Сапронова, Волод. Смирнова, Смілгу, Вардина, Сафарова, Сосновського та інших. — Раковському, Богуславському і Дробінсові запропоновано покинути Москву. — Щож до Зіновєва, Каменева та їх товаришів, що порвали з опозиційним бльоком, то їх відправили партійні органи на провінцію для партійної праці".

Отже всі покарані поділені на три групи відповідно до їх гріхів. Найважче покарані троцькісти і сапронівці, яких примусово виселено з Москви і під конвоями доставлено в місце висилки. Сам Троцький опинився в місцевости Верное на далекій східній границі Туркестану, де має покутувати три роки. Всі інші „контрреволюціонери" тієїж категорії заслані теж далеко поза Урал на схід. Раковському і тов. тільки запропонували виїзд з Москви. Отже вони виїдуть самі без конвоїв, але будуть під дозором. Зіновєв, Каменев і компанія, що підписали покаянну заяву вже по виключенні їх з партії, дістають теж з гори призначені місця на побут, але в европейській частині СРСР і то... для праці в партії.

Ще заки появився наведений урядовий комунікат (уже по висилці), політичний світ дізнався про таку розправу з опозицією від московського кореспондента „Берлінер Тагебляту" Шеффера, який — до речі — дотичну свою кореспонденцію „перепачкував" до Берліна з великим трудом. Він вважає висилку вчорашніх лідерів партії, творців більшовицької держави, творців червоної армії та її побід, в нинішніх провідників опозиції найважнішим і найзамітнішим явищем російської революції. Більша частина засланих — робітники, що провели довгі літа в царському засланні або по царських тюрмах. Одинокою розрадою тих людей — каже п. Шеффер — це те, що вони знають, за що їх висилають — за „контрреволюцію". За останніх десять літ вони сами відправили на заслання немало людей за такий-же злочин. Парадоксом треба вважати факт, що в пролетарській державі попали між обвинувачених за „контрреволюцію" люди, що виставили програму опозиції. Шеффер твердить далі, що не вважаючи на всі переслідування вплив опозиції у партії великий. Мусів-же Сталін зреалізувати деякі точки програми опозиції.

Яка безпосередня причина висилки? Чи направду та, яку вичитуємо в офіціяльному комунікаті? Тойже Шеффер твердить, що причиною був страх переможців, страх, який обняв тих останніх у звязку з важким положенням радянської влади взагалі. Цифри експорту замість зрости сильно впали, селянство настроєне ворожо до влади і до міста, суперечність між промислом, тоб-то між інтересами держави, яка його знаціоналізувала і інтересами робітництва зросла до небувалих розмірів. Грошей нема, виконати затягнених зобовязань неможливо не тільки у себе в нутрі, але й за кордоном. — Ось ще 7. січня ц. р. французька прокуратура наложила арешт на всі фонди і вклади радянського торговельного представництва в Парижі, що були розміщені по французьких банках, на домагання еспанського банку „Арнус" у Барсельоні та банку „Бауер і Маршаль" у Парижі. Це ілюстрація до того, що твердить Шеффер про економічну скруту СРСР. Словом — кепсько у комуністичному царстві.

Це невідрадне положення відчувають болючо теперішні кремлівські переможці і тому поступили з опозицією радикально, щоби вона не мутила їх спокою під боком у Москві. За те опозиція, хоч і прибита, то всеж певна своєї перемоги. Троцький мав заявити в розмові з Шеффером на передодні висилки, що скоро верне у Москву. Отже чи направду сумерк вчорашніх божків комунізму, теперішніх ватажків опозиції, чи тільки „передишка", затримка в їхній „карієрі"?

Навряд чи сумерки? — коли зважити, що опозиція мала вже сильну організацію в партії, у червоній армії, серед робітництва по фабриках, власний підпольний апарат пропаганди, а навіть власний Червоний Хрест. Статути окремого Червоного Хреста опозиції найшли органи ДПУ (чеки) між документами Йоффе, що поповнив самогубство, а який був між іншим одним з організаторії опозиції. Тому має повну рацію Шеффер, коли твердить, що заслання опозиції становить найістотніший і найдалекосягліший момент, скажемо, переломовий момент в історії більшовицької революції. В комуністичній державі у звязку з ліквідацією опозиції йдуть якісь „броженія", як кажуть москалі, щось твориться, щось підготовляється, але що? Того не знають і потентати з Кремля.

Та всеж на одну обставину не звернув німецький кореспондент ніякої уваги, а саме на національний момент у цілій російській, а так само у більшовицькій революції. А він відіграє там чи не першорядну ролю. — Що скористали москалі з революції? — питав один російський патріот. Нічого не скористали, а дуже дуже багато втратили! — відповів йому інший. — А за те скористали дуже багато „інородці". — Воно дійсно недалеке від правди. Московський Кремль має нині в своїх теремах диктатора СРСР Сталіна, що є грузином. Цей грузин веде дуже гнучку національну політику. Його всіма силами підтримують усі „інородці" проти таких реакціонерів у національному питанні як Зіновєв, Троцький та інші. І це зовсім природне. Колись у перші горячі дні революції верховний командант російської армії Духонін шукав рятунку в Центральній Раді та вірив у її силу протиставитися комуністам. Одначе йому не пощастило. Нині Сталін теж може рахувати на підтримку українських, білоруських, грузинських та інших краєвих комуністичних організацій проти Троцького і тов., що не хочуть визнавати національного питання при теперішній „диктатурі" пролетаріяту. Ось у тому й заключається нині сила Сталіна. Цей гнучкий і хитрий грузин вибрав не злу тактику. А через те при теперішніх обставинах, при теперішній стадії вирішування національних справ під комуністичною диктатурою радше і певніше можна твердити про сумерк верхів опозиції, вчерашніх божків комуністичної революції чим Сталіна. Так бодай переходово!

Переходово? — Так! Бо між комуністами, особливо в територіяльних їх партійних установах, як наприклад на Україні в КП(б)У йде завзята боротьба між т. зв. русотяпами, оборонцями „русскости" на Україні й українцями. Там відбувається мобілізація сил по одній і по другій стороні. Комуністичні „русотяпи", хоч нібито в інших справах не погоджуються з Троцьким і Зіновєвом, але в національних питаннях стоять на їх позиціях. Українізація, українська культура — це для них не прогрес а відступ на полі культурних завоювань пролетаріяту. Це перешкода, колоди на шляху творення нової пролетарської культури. Їх на Україні дуже дуже багато. Більше їх у партії, чим українців. Доки вони не стануть зникаючою меншістю — за що йде безвпинна боротьба! — доти сумерки Троцького та Зіновєва переходові.

Чи Европа має вигляди на демократію?

Познаки та сумніви англійського дипльомата.

Біжучий рік стоїть під знаком европейських виборів. Політики, що хотіли би передбачити їх висліди інколи ворожать Европі, так само як окультисти та астрольоги, ріжні перевороти. Один із найбільше тверезих політиків, Льойд Джордж, присвятив свіжо цим гороскопам статтю, обмеживши всю проблему до одного дуже реального питання: чи нові вибори до парляменту принесуть перемогу демократичним ідеям, чи навпаки: захитають ними.

Ось хід гадок англійського ліберала:

Нині Европа воює за демократію з такою-ж завзятістю, як за доби Кошута, Маццінія та В. Гюго. Демократичні інституції цупко закорінені в Англії, Франції, Бельгії та Голяндії. Англія є надалі піонірем парляментської системи. Теперішній уряд зобовязався дати в 1929 р. жіноцтву такі-же всі виборчі права, що й мущинам.

Демократія захмарена в Італії та Еспанії; там панує гостра диктатура. В Італії, кажуть знавці, вона тріватиме так довго як рівновага фінансів.

Росія ніколи не була демократичною. Єдиною підставою демократичної форми правління є народня освіта, а там вона ледви почалась. Імовірно, що після теперішньої диктатури СРСР переживе низку олігархій.

Найцікавішою країною боротьби за демократію є Німеччина. Покищо нема виглядів, щоби там інша династія займила місце Гогенцолернів. Республика зростає в німців постійно на популярности та пошані. Німеччина може стати найбільшою надією европейської демократії. Промислові кола, всупереч юнкерам, схиляються за вільною народньою владою.

Польща є непевним чинником у змаганнях демократії. Формально держава спирається на демократичних законах, але ця демократія не є далека від диктатури. Якщо вийшов би конфлікт між парляментом і марш. Пілсудським, панує погляд, що верх взяла би воля маршалка.

У чисто-демократичних країнах Европи та Америки вибори не будуть насилувані. В Італії, якщо будуть вибори, новий виборчий закон заздалегідь запевнить собі фашистівську більшість; при диктатурі є це неминуче. Та у Франції, Німеччині, Америці не буде різких переходів. Народи і в інших країнах не є настроєні на перевороти. Все питання тільки в тім, чи вони перехиляються при виборах більше на ліво чи на право. Соціялізм в усіх цих країнах став блідою лімонадою і є далекий від 1919 р. з ідеями націоналізації та конфіскації. Здається, що СРСР відобрав світові охоту до цих експериментів. Комуністи ніде не мають більшости. Соціялісти готові йти рука в руку із лібералами та поступовцями для поправлення капіталістичної системи, якій вони кілька літ раніше ворожили повну загибіль.

При найближчих виборах партійні програми гратимуть меншу ролю як особа поодиноких кандидатів.

Хто хоче передбачувати висліди виборів, нехай пригадає собі французькі вибори з 1924 р. Їх історія є дуже повчаюча. При виборах вийшли з повною перемогою радикальні соціялісти та соціялісти проти націоналізму Поанкаре і його імперіялістичної політики. Та що трапилось? Радикально-соціялістичні керманичі виказали повну неспроможність дати собі раду з урядом і із собою. І той самий розторощений Поанкаре вернувся до керми, здобуваючи більшість голосів у парляменті, складенім із рішучої лівої більшости. Незручність використати ситуацію, яку виявив Ерріо та Блюм, нагадує хіба ту непорадність — признається Льойд Джордж — яку виявили в 1924 р. в Англії соціялісти та лібералн.

Все таки можна надіятись, що при виборах у Франції, Німеччині та Англії більшість буде протиконсервативна. Та чи ця зміна буде теж мати вплив на зміну політики в цих

державах, це залежатиме від хисту лівих партій: чи вони зможуть перевести обєдинану програму миру та реформ. У Німеччині сподіються утворення союзу проти консервативістів, що домагатисьме поступовішого законодавства. В Анлії та Франції панують ще між соціялістами та лібералами, і в лоні їхніх партій, ворожнеча та суперництво. Крім цього є там особисті заздрощі. Майбутня влада в тих країнах залежатиме виключно від того, чи ці партії хотять жертвувати своїми слабощами в користь загального поступу.

Перед виборами.

Похвала для розбивачів українського виборчого фронту.

Обєдинання непольських народів в одному виборчому фронті затрівожило польські чинники. Поруч польської шовіністичної реакції виступила проти непольських народів рішноперстна „санація" з зрматами „протидержавности". Ці протоієння, підстроюючись під оперетгових диктаторів, не могли з дива вийти з приводу творення цього бльоку. І то тимбільше, що прецінь „уряд маршалка" хотів запевнити „непольським народностям" права, застережені конституцією. Те „хотіння", хоч і нездійснене, похвалила закордонна преса (читай: польська пропаганда!) і представники чужих держав. Лише репрезентанти непольських народів, лише безпосередньо заінтересовані не взяли того „хотіння" за добру монету. Що за „невдячність"?

Творячи виборчий бльок, єднаючись з метою осягнення відповідного представництва, непольські народи тим самим засвідчують перед світом, що признання закордонної преси і закордонних представництв за „меншостеву політику" є неуоснованими наслідками польської пропаганди, як не звичайними актами чемности, які з дійсністю не мають нічого спільного. „Санація" ще й тому вийшла з рівноваги з приводу бльоку непольських народів, що вона рахувала мабуть на підтримку тих народів, а щонайменше на їх розбиття і розсварення, що є рівнозначне з посередньою підтримкою.

Тому від першої хвилі балачок про бльок розпочався хрестоносний похід проти нього. Проти непольських народів сконструовано цілий прокураторський акт обвинувачення під кутом „протидержавности". Всякими заходами, парадами (в роді зїзду хасидських рабінів), обіцянками, натиском то-що вдалося „санаторам" обкроїти бльок непольських народів, зменшити його силу, але одночасно й зменшити виборчі можливости „меншостевих" опортуністів, а собі запевнити деякі вигляди на „кресах". Розбиваючи непольські народи, „санатори" приспішено монтують польський виборчий бльок на „кресах".

Та все таки навіть зменшений виборчий бльок непольських народів є поважною силою — тому, що в його склад входять головні, рішаючі партії українців, білорусів, жидів і німців. Після довершення бльоку „санація" вхопилася іншої тактики. Вона намагається його обезцінити і білкається над його безсильністю.

В статті „Бльок меншостевих шовіністів" пише „Дзєннік Львовскі":

„Від жидівських шовіністів відлучилися ортодокси, обєднання жидівських купців та ціла низка суспільних і політичних організацій, на українському фронті при бльоку остала лише нечисленна горстка руських (?!) ендеків, що зрештою не мають впливу на широкі сільські маси, німецький фронт скорчився до нечисленної горстки інтелігентів, відчас коли робітнича маса пішла своїми шляхами. Не краще повелося й білорусам, які теж не знайшли послуху в масах виборців".

Ось воно як! Який нужденний в очах „санаторів" бльок непольських народів? Всюди тільки „горстка" і „горстка" без впливу і значіння. Але чи не за скоро говорити про „послух у масах виборців"?

„Т. зв. „Бльок меншостей" як такий не істнує, бо що остало, то не можна уважати того за вислів національних тенденцій кожної національности зокрема. Є це радше шкелет, позбавлений мязів і живої крови. Радше можна його назвати бльоком меншостевих шовіністів, які — як напр. українці, понесли такі великі жертви в користь бльоку (?!), а зі шкодою для власних інтересів, що в містах (?!) мусітимуть голосувати на людей, з якими лучить їх лише негація".

Читаючи ці місеніїзми, не знати: чому більше дивуватися" чи глупоті й обмежености, чи ігноранції й наївности, чи просто нікчемности. Бо коли „руські ендеки" є лише горсткою, що не має впливу на маси, то які втрати тут можуть бути. Це раз. А опісля годиться зазначити, що „санатори" чули, що десь дзвонить, тільки не знають де. Українське Нац.-Дем. Обєднання справді понесло жертви, але не **в користь бльоку, тільки в користь приєднання до нього волинсько-холмського Сел. Союзу**, себ-то в користь збільшення українського національного фронту. Ані одного мандату не подарувало УНДО ні бльокові. Щож торкається міст і того, що в містах українці мусітимуть голосувати на людей, з якими лучить їх лише негація, то годиться пригадати „санаційному" ігнорантові, що в Польщі є лише кілька міських виборчих округ (Варшава, Львів, Краків, Познань і частинно Вильно), а на українській національній території такою міською округою є лише Львів, на якого терен не розтягається бльокова умова.

Поборюючи всіми силами і засобами бльок непольських народів, „санація" співає похвальні гимни в честь тих „меншостевих" партій, що йдуть до виборів окремо, у розсипці:

„Широкі маси працюючого народа зрозуміли й оцінили почини уряду маршалка у відношенні до національних меншостей. Вони здають собі докладно справу з того, що голосуючи на калейдоскопічну листу „бльоку", причинилися би лише до розбудження пригаслих уже ненавистей і утруднилиби собі співжиття, яке в тій хвилі є їм так потрібне до економічного і культурного розвитку. Бльок меншостевих шовіністів, не маючи виглядів побіди, вводить лише в блуд несвідомлених; бо гасла, які думає висунути, ніколи не будуть здійснені. Єдина дорога — то дорога політичного розуму і тверезого погляду на державну польську дійсність".

Кращої похвали „представникам" і партіям „широких мас працюючого народа" — хіба ніхто не міг би дати. Хвалить їх за розбиття українського виборчого фронту, за розпорошення українських сил, за введення замішання в широкі маси. І зовсім слушно, бо тим способом вони працюють в користь наших національних і соціяльних ворогів. А ця похвала повинна найти широкий відгомін у наших масах і вивести із стану замішання всіх тих, які ще вірять несовісній демагогії.

Генерал Гренер і інші.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 20. січня 1928.

I.

Нинішні газети приносять телеграму про назначення генерала Гренера на становище німецького військового міністра, з якого уступив Геслер, що на спілку з генералом Зектом відбудував був на нових основах кадри для німецької армії, розбитої капітуляцією, революцією і версальським миром.

Доносячи про назначення Гренера і подаючи дати його життєпису і його військової карієри, французькі часописи не знають на котру ногу стати. Бо і як? Гренер — і демократ, і републиканець (він-же грав головну ролю в присилуванні Вільгельма II. абдикувати), і наслідком цього не можна так собі, ні сіло ні пало, обвинувачувати його в мілітаризмі й реваншизмі. Та одночасно цей Гренер — генерал, тай то не який-небудь генерал, а один з перших у світі фаховець в організації військової справи, значить — і мало надії, щоб він попсував діло Геслера і обнизив боєву здатність „райхсвери".

Супроти такої комбінації легко й зрозуміти сьогоднішню, закопотаність націоналістичної частини французької преси, — тієї частини, яка громить Бріяна задля його льокарнської політики, громить бідолашню Литву, що не хоче зректись Вильна і здатись Польщі, — преси, яка натомісць під небеса підіймає славу Річипосполитої, що, мовляв, держить своєю армією одночасно за шию і Німеччину і Радянський Союз.

II.

Навпаки, хто думає, що карта середньої й східньої Европи що не на віки вічні петрифікована, а вимагає поправок, і то не-абияких, той не може й не розуміти, що в „поправках" цих суджена першорядна роля й німецькій „райхсвері" — будь вона активно втягнена на поля боїв, будь вона обставинами змушена в даній хвилі стати з рушницею при ногах на східних границях Німеччини і в обороні невтральности глядіти на розвиток подій.

Кому Франція і її незрівнана духова культура дорога і кому земля ця сталася наче другою вітчиною, коли над першою й рідньою справжньою Батьківщиною заготить закон переможця, — той з цілого серця бажатиме розвитку французької загранічної політики на інакші від теперішніх, польсько-румунських, шляхи. А що бажане всіми народами, пригнобленими союзниками Франції, нове renversement des aliantes ще не близьке, то й ця цікавість зрозуміла, з якою наш брат стежить за голосами про назначення Гренера тай про розвиток французько-німецьких відносин.

Цей генерал Гренер — „Діло" певно вже це пригадало — належить до незначного числа людей в Німеччині і взагалі в Західній Европі, які українські питання знають гаразд, і то не тільки з книжок і статтей. Він був шефом штабу німецької окупаційної армії на Україні 1918 р., себто фактичним диктатором України за Центральної Ради і перших часів гетьманства. Тай, о скільки знаємо, він до останніх часів не зірвав звязків з українством — його роля в Українськім Інституті в Берліні красномовно про це свідчить.

Нехай буде вільно вашому кореспондентови, з нагоди нового назначення ген. Гренера, оповісти про свою стрічу з ним: не бійтеся, згадка ця буде недовга, подібно як недовга була стріча. Тай знайте відразу: стріча та була припадкова, найменшого політичного значіння не мала, і певне не полишила ніякого сліду в памяти генерала. За те в памяти вашого кореспондента вона живо зберіглася не тільки тому, що припала вона була в одну з найбільш драматичних епох кучерявої української історії останнього десятка років, а й тому, що характером своїм, хотілось би сказати: своїм смаком, та дрібна сама в собі подія звязана в моїй памяти з чергою інших епізодів — подібного смаку. Хвилину терпеливости!

III.

Не памятаю вже на котру годину ранку і котрого дня в місяці березні 1918 року назначена була в Київі велика нарада: німецька військова управа мала святочно передати українському урядови Голубовича сформовані в українських полонених дві „дивізії" нового українського війська, „синьо-жупанців". Важна в історії України подія. В означений час явився ваш кореспондент на Софійській площі, в товаристві полк. Коновальця і одного з Чикаленків (здається), щоби бути свідком „історичної події". Було чимало народу, був кордон У. С. С., був німецький штаб з ген. Гренером на чолі, австро-угорський з якимсь старшим генералом — усе те вичищене, чепурне, точне, як на таку параду пристало. Всі були, тільки представників українського уряду не було. Збентеженість повна. Коновальця, телефонування, післанці. А ген. Гренер зі своїми парадними офіцирами на морозі жде собі. Нарешті появився український військовий міністер, у недбало вичищених чоботах і з завязеним ремінням через плечі; ще минає час, і внутрішній міністер відкись вискочив, аж нарешті, з якою годиною опізнення, з якогось „ізвощика" вискочив й премієр Голубович — бідолашна фігура, з небритим обличчям, помнятим й збентеженим видом, з незапнятими гузиками*). Привели всю ту міністерію перед Гренера! — повний клопіт: як тут порозуміться, бо українські володарі по німецьки ні по французьки — ні в зуб.

IV.

Молодому Чикаленкові впадає в голову ратунковий помисл:

— Ви вмієте по німецьки? — каже мені. Так? То й ходіть перекладати.

Поперли мене перед Гренера. Я йому представився і — розпочалася церемонія.

Перед Гренером стояла українська міністерія — Голубович і за ним кілька інших міністрів, і до них німецький генерал виголосив, іменем німецького уряду відповідну до обставин промову. Синьожупанці маширували, музика грала „Гей, не дивуйте, добрії люде, що на Вкраїні повстало...", а я промову Гренера, як умів, так переклав українському урядови.

Треба було відповідати, дякувати за озброєння двох дивізій, тощо...

Тишина. Збентеженість. Звертаюся до Голубовича і півголосом:

— Скажіть-же подяку!

Аж бачу й чую, як здоровий парубок з високою светою шапкою, що стояв за Голубовичем і був членом його міністерства (nomen odiosum), дає йому штовханця в бік і напружено-сердитим голосом йому каже:

— Та скажи йому щось, чорт його м...!

„Йому" — себто Гренерові.

Голубович нарешті вигикав якусь промову, і я вже збирався перекладати (властиво імпровізувати) її по німецьки, коли раптом ззаду Гренера висувається юнийсь офіцирик в уніформі Totenkopf husar-a і ввічливо: іронічно до мене:

— Не трудітся, дякуємо дуже. Ich habe alles verstanden, was die Herren sagen, und werde selbst übersetzen.

Мені блиснуло в голові: значить, він зрозумів також українське урядове „чорт його м..." — і я швиденько ізчез у юрбі. На цьому й покінчилося моє „знайомство" з ген. Гренером.

Бог мені простить, коли помиляюся — але все таки мені здається, що ця сцена на Софійській площі не осталася без наслідків у дальших відносинах німецької команди до українського уряду, зокрема на спосіб, як німці зліквідували Центральну Раду з її міністерством і як потім потаскали бідолашного Голубовича перед свій військовий суд...

V.

Таким проявам недостачі виховання, чемности й ввічливого тону не треба очевидно придавати більшого значіння ніж вони дійсно мають. Особливо-ж, наче вода по гусці, спливають такі грубости по противнику, коли за тим, хто ними послугується, стоїть переможна армія, а той, до кого вони адресовані, — побитий. Тоді воно, правда, не по лицарськи говорити грубости, але безборонний мусить їх ковтнути. Натомісць сущно інакше виглядають такі грубости, коли ними частує рівний рівного, а то безсилий — сильного.

Видав я і чував таке, в пору нашої „державної" і „дипльоматичної" маскаради 1918—19 років, частіше ніж хотілося, і ніж годилося. Видав таке в Київі, у Львові, в Парижі.

Знаєте напр., яким ввічливим побаченням приняли ми, західно-українські секретарі, в нашій столиці, в листопаді 1918 р., першого представника тріюмфуючої тоді Франції — офіцира французької армії, присланого до нас командантом румунсько-українського фронту антантських військ, генералом Бертельотом? Ось який „урядовий" діяльог розвинувся між ним, чужим післанцем, і одним з нас, представників нової й молодої держави.

— Що там Ваш Клемансо? Він убитий вже, чи ще ні? І революція вже перемогла в Парижі?

— Наш премієр п. Клемансо здоровий, а революції вибухають тільки в переможених, а не в переможців...

— Клемансо не вбитий? То буде! Нема у вас революції? То буде! — відрубав французови наш запорожець.

Як і слід, французький післанець переказав цю розмову в звідомленні свому генералови і свому урядови, який бачив у такому привіті ясний доказ українського франкофобства і германо-

*) Сумні це часи — нема сумніву. Та були це часи революції. — Ред.

фільства, в якому нас поляки в столицях антанти обвинувачували по вуха. Відпис того рапорту досі лежить в архиві Орсейського Побережа і міністерства війни. Підсували нам його під ніс, у пору мирової конференції, нераз; мені спробував був раз втерти ним носа друг і помічник Клемансо, мін. Тардіє...

VI.

Або: знаєте в якому тоні були державні політично-дипльоматичні експозе голови нашої делегації в Парижі часу мирової конференції. Ось вам зразок:

— Підлабузувався до нас Чорчіль. Але ми, делегація Української Народньої Республики, не з тих, щоб датися підвести англічанам. Ми прямо по морді Чорчілю. Тай Бальфуру по морді...

— Как ето: па морде? — здивовано перебиває грузинський міністер Церетелі, коли лучилося йому слухати такого викладу нашого голови на одних зі сходин представників „інородців".

— А вотой! — самопевно пояснює з місця представник найбільшої інородської держави, України.

Ця історія, як Чорчіль і Бальфур брали по м... від українського президента, була притчею во язиціх по всіх „інородських" делегаціях; ще сьогодні, коли стрінетеся з котримсь литовцем, естонцем, чи грузином, знайомим з блаженних часів мирової конференції, то засміються йому очі і він пригадує вам нашого мальовничого голову. Чи дійшла відомість про ці „побої" до ушей „пошкодованих", Черчіля і Бальфура, не знаю, та певне те, що поваги до нашої делегації ця „суворість" нашого голови не збільшила.

„Нотами" громили ми противників. Було й чим! Бо ноти наші однаково були суворі, строгі й кріпкі, як довжезні й численні. Томи цілі нот — нечитаних і без наслідків, бо чого варті писані ноти, коли не попереджує їх і не супроводжає устна й особиста дипльоматична робота!

Продукував переважну часть цих наших нот найповажніший і найстарший радник делегації, відомий в наших колах достойник і ходяча енциклопедія (бодай на його власну думку) всіх можливих наук: археольогії й фільольогії, історії й права, і чого хочете. „По" усьому тому він себе величав „специялістом" — і був він ним в дійсности, але в значінні такому, як пок. святоюрець о. Антоній Петрушевич.

По французьки наш радник (подібно як 4/5 нашої делегації) нічого не тямив, хоти писав по українськи — гостро, Боже мій! А перекладали два секретарі, галичане, з французьким письменником Мазадом до помочи. Очевидно секретарям і французови соковиті й кріпкі лайки оригіналу не видавалися занадто вже доцільними в дипльоматичному обороті, і вони їх по силам стончували, пропускали. Зрештою, як перекласти на французьку мову напр. такі епітети як „хуліганський" або „чорносотенний", якими щедро клеймив наш канцлер політичних противників? Одначе нашого достойника не так легко було підвести. Коли нота була перекладена і машинкою переписана, він брав її „колляціонувати": порівнював слово за словом текст свого оригіналу з перекладом і — страшенні, гомерівські сцени гралися в делегації, коли автор знайшов якісь пропуски чи стончення лайок. Він червонів, зривався, вимахував руками, ревів і скавулів:

— Нова галичанська зрада! Нова інтрига Панейка!..

Михайло Рудницький міг би дещо веселе про ці сцени оповісти. Попадалося йому певно, коли він силкувався трохи стесати нашу дипльоматичну фразеольогію, достойну відомого, хоча апокрифічного листа запорожців до султана Ахмета...

VII.

Не тайна нам, що дехто — чи у нас, як і в чужих — не любить, коли здирати запаску з портретів національних „світочів", показувати їх такими, які вони є, називати річи по імени. Їм хотілось би, щоби показувати загалови і нащадкам самі тільки ікони візантійські. Не думаємо, щоб така „іконографія", шаблонова і ідеалізована, відповідала національному достоїнству і інтересови. **Ridendo castigare mores** — все було й буде патріотичним обовязком нетільки обичаєвої сатири, а й політичної преси. Інакше — все наново, кожде наступаюче покоління матиме діло з тими самими помилками, калітвами, смішностями. Не виметемо їх ми, то наші сини і внуки матимуть нове їх видання і — нові від них шкоди.

Кожному вільно бути дурним, трусливим, чи недоуком — у свойому приватному житті, і нікому не вільно в це вмішуватись. Але коли фізичний і духовий недоросток стає нашим першим міністром заграничних справ; коли **homo rudis et incultus** іде нас компромітувати до Парижа; коли ділєтант пнеться на команданта війська, коли недоук удає у нас „европейського ученого", то що, — то це вже не його приватна справа, а справа громадська, національна. І за калітства його — ціла нація платить.

В. Панейко.

Ново відновлена кавярня „BELMONT" в домі **Народної Гостиниці**, Львів **Косцюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — бенкети по помірних цінах в окремій салі. 7-15
1252

ЗАСІДАННЯ ДЕРЖ. ВИБ. КОМІСІЇ.

Варшава, 26. січня 1928.

Засідання гол. держ. виб. комісії відбудеться в пятницю. Комісія затверджує ці держ. лісти, які до завтра ген. виб. комісія розгляне і справдить. Як відомо, зголошено загалом 35 держ. виб. ліст. Справу комуністичної лісти (ч. 13) і ППС лівиці (16) розглядатиме комісія пізніше.

ЛИТ.-НІМЕЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Берлін, 26. січня 1928.

Вальдемарас, що приїхав тут з мін. закорд. справ Зауніусом буде вести офіціяльні переговори з нім. урядом у справі торг. і арбітражного договору. Переговори почались учора пополудни. Вальдемарас остане в Берліні до неділі. Вальдемарас висував у „Берл. Цтг. ам Міттаг" політ. домагання Литви у переговорах із Німеччиною. На думку Вальдемараса взаємини Литви з Німеччиною є для Литви після виленської справи найважнішим питанням. Вальдемарас особисто гарантує, що всі приречення для нім. меншости будуть виконані і він вплине в цьому змислі на губернатора Мемеля (Клайпеди). У Ковні буде отворена нім. гімназія. Вальдемарас гарантує німцям свободу на лит. території. Щодо балтійських держав одинокою розвязкою був би союз тих держав. До союзу треба втягнути і Латвію, яка є занадто під впливом чужої держави. Фінляндія тягоіє до Скандинавії, тому не може належати до союзу.

ІТАЛ.-ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ДОГОВІР.

Білгород, 26. січня 1928.

Мін. закорд. справ СХС. Марінкович і італійський посол у Білгороді підписали протокол, у якім в імени своїх урядів продовжують пакт приязни і співпраці обох держав до 28. липня 1928.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвальне ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

Субота 28. січня год. 7·30 веч. Перший раз „Пісні в лицях".

Неділя 29. січня год. 3-та попол. „Добродійна Сузанна". Год. 7·30 веч. „Пісні в лицях".

Міський великий театр:

28-го, год. 3·30 попол. „Весілля".
28-го год. 7·30 веч. „Паганіні".
29-го 3·30 год. попол. „Незвичайний сеанс".
29-го г. 7·30 „Страшний Двір".

Міський „Театр Новин":

28-го год. 7·30 веч. „Токуюча богиня".
29-го 3·30 попол. „Ад є Мімі".
29-го год. 7·30 веч. „Хай жене чорти..."

Кіна.

„Аполло": „Любощі".
„Палас": „Князь і апаш...".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморгана": „Торговля [illegible]

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87 75—8·88·25, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·20—0·26·40, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·33—0·05·65, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·7[illegible]·99, червінець 3[illegible]·00—32·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·10—3·20, копійки за рубель 1·55—1·60.

Збіжжа.

Пшениця двірська 48·00—49·00, пшениця селян. 45·00—47·00, жито 38·00—39·00, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболі рафовані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 82·00—83·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59—60, грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25—24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—73·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

НОВИНКИ.

— **Звідки взявся наш тризуб?** З Українського Наукового Інституту в Берліні пишуть нам: 20-го п. січня відбувся в салі Інституту відчит проф. д-ра М. Таубе на тему: „Загадковий родовий знак кн. Володимира Святого". Автор відчиту, оперуючи дуже численним матеріялом, зібраним з музеїв України, Росії, Швеції та ін. земель, доводив, що таємний знак, т. зв. Тризуб, уживався як родовий знак власности родини Володимира Св.; в такім значінні ми подибуємо його, наприклад, на монетах X—XI вв., на київських поливаних цеглинах та ін. предметах. З усіми іншими спробами вясувати значіння Тризуба (монетна печать, символ влади, геральдичний знак і т. ін.) проф. Таубе не погоджується, не вважаючи їх за переконуючі. Відчит був ілюстрований багатою колекцією знимок з ріжних предметів, які носять на собі або знак Тризуба в цілости, абож окремі його елементи. На підставі аналізи цих знимок прийшов проф. Таубе до висновку про безперечне походження нашого знаку зі Скандинавії.

— **З Українського Театру.** Пишуть нам: Народня оперета „ПІСНІ В ЛИЦЯХ" появиться на сцені нашого театру в відновленій формі вперше в суботу 28. ц. м. — Участь бере весь персонал. В ІІІ-ій дії весільний обряд, а в 1-ій і 3-ій танці. — Білети на цю виставу від тепер у „Союзнім Базарі".

— **Спосіб на успіх театру.** Кажуть, що театри вигибають і не можуть удержатись перед суперництвом кіна. Головно львівські, які мусять аж піддержувати місто субвенціями. Тимчасом що-місяця читаємо про нове театральне підприємство, приватне, яке робить золоті інтереси. Послухайте: добродій Голлік Франц заснував „Зайонзек мілосьнікуф сцен польскіх". Основи цього театру прості: оголошення в часописах: Треба нам акторів, режісерів, касієрів, адміністраторів; хто хоче служити в нас мусить як поруку, скласти кавцію від 100 до 400 зол. Зате діставатиме по 6 зол. денно, коли театр піде в рух. Люди зголошуються, складають кавцію, театр іде в рух аж гей, але має дефіцит. Ні! вибачте, має доходи; головні члени цієї кооперативи (шість осіб: родина „директора", кревняки, приятелі) ділиться кавціями, з тим, що зголошуються за посадою, заплатють, що театр має дефіцит. Таким робом „директор" Голлік заробив на своїм театрі чисті гроші. Але суд дивиться на цей театр інакше і напише про нього рецензію у формі присуду.

— **Жертви науки.** У Парижі помер один із найвизначніших бактеріольогів Жан Даніс, відомий із деяких своїх творів перекладених на всі культурні мови і з численних мандрівок по країнах, де йшла енергійна боротьба з невідомою епідемією. Він упав жертвою своєї любови до науки. Рік тому він виїхав до півд. Африки, щоби студіювати там нову тропічну недугу, що нищила населення. Він пробував у Парижі ізолювати мікроби, щоби найти середник проти них. Підчас нещасливого експерименту сам заразився цею недугою і всі найбільші французькі лікарі стояли над його ложем безсилі. Даніс всилувався головно боротьбою з мікробами, що нищать засіви: їздив багато разів до Росії, Португалії та Австралії. Підчас війни найшов він спеціяльний спосіб лікування ран від пострілу. Одночасно із вісткою про його смерть приходить і друга про смерть норвеського хеміка Ельстедта, що теж гарався підчас хемічних експериментів. Ельстедт був точніше кажучи: альхемістом і половину свого життя, яке провів в Америці, присвятив переміні олова в срібло, дійшовши до великого майна. В останнім часі він робив спроби добути золото із живого срібла, але цю тайну забрав із собою до могили.

— **Рекорди.** У Берліні заснували першу музичну консерваторію, де вчать спеціяльно музики „джезбенду". 30 учнів записаних там може вибирати між такими „струментами": саксофон, сурми, тулумбас банджо і ще кілька екзотичних приладдям, для яких наша мова не має назви. — За один лист еспанського маляра Гоі заплатили на ліцитації в Берліні 2200 марок; листи із листів великих письменників (Шілера, Лесінга, Русо, Гайнего) не дійшов до такої ціни. Що значить писати за багато! — „Рабочая Газета" пише: всі склади, шахліри, буфети та інші льокалі „Октябрськой железной дороги" відвідали цілі маси щурів. Щурі гаїздили на телефон, станцію і перегризали весь кабель: треба було великих зусиль, щоби звідтам розігнати полчища щурів". — Майже „перпетуум мобіле", над яким сотні літ ломлять собі люди голову винайшов молодий нім. інженір із Насбургу Й. Райтер. Він злядив годинник, який вводить у рух енергія добута із зміни температури і атмосферичного давлення. Винахідник каже, що такий годинник може ходити ненакручуваний більш як 10 тисяч літ.

— **Для боротьби з літаками** придумав спосіб данський інженір Арнольд Хрістенсен. Покищо відомо, що його машина має пускати на літаки задушливі гази. Цю машину взяло в свою опіку воєнне міністерство.

— **Охорона Ніягари.** Канада та Спол. Держави виробили спільний плян для охорони природної краси ніягарського водопаду. Скелі, що оточують Ніягару сильно ослаблені вітрами і вода паде щораз із меншої висоти. Щоби зберігти висоту водопаду треба буде витратити суму кількох міл. дол.

— **Двохденна промова.** На новій сесії франц. парляменту, підчас дискусії над фінансами першу промову скаже Пуанкаре. Прем'єр змалює всю картину розвитку фінансової політики у Франції за час свого уряду. Ця промова тріватиме два дні; після неї промовлятиме 40 послів.

— **Водограй, що дістає дарунки.** Цими днями японський амбасадор у Брюселі вручив бурмістрові офіціяльно цікавий дарунок: є це прегарне кімоно (халат), передане японським денником „Асагі" для спеціяльної цілі. Це кімоно має прибрати славний водограй у Брюсселі, на якому стоїть статуя маленького хлопчика в непристойній позі; кімоно має заступити фігового листок. Цікаве, що цей хлопчик має вже відданий велику гардеробу, складену із ріжних історичних костюмів, нпр. повний одяг маркіза, жертвований колись франц. королем, мундур франц. стрільців і інші вбрання. Але хлопець таки надалі виконує свою непристойну ролю бо завряднш перестав би бути водограєм.

— **Світова всячина.** Віденський робітник Веселі записав музеєві величавську збірку чудових метеликів. — Керенський, бувш. „диктатор" Росії хотів зробити відчит у Ревелі; Естонія відмовила йому візи. — У Парижі помер у 79 р. життя Гюстав Сімон, син відомого політ. діяча і головний виконавець заповіту В. Гюго. — Японський парлямент розпущений, тому, що уряд має тільки 182 голосів за собою, а 222 проти; вибори будуть 18. лютого. — В Атенах відкрили ще одну шайку фальшівників монет. — З Чіле пишуть, що в Сан-Яго пожежа знищила там чимало будинків; втрата 1 міл. дол. — Муссоліні приготовляє реорганізацію націон. фашистівської міліції. — У Берліні на ліцитації продали один портрет Гетого за 10.000 шілінгів. — На головній вулиці Мадриду два бики, що мали йти на арену вирвались і покалічили кілька осіб. — Радянський уряд має намір оснувати в Ленінграді „Дім Сходу", де будуть: театр, читальня і клюби: китайський, індійський, корейський... — Трупа франц. театру „Жімназ" давала виставу п'єси Бернштайна в Берліні; критика та публика вдоволені.

— **Радіо-концерт** із Харкова диригента тамошньої опери Антона Рудницького (фортепіяновий) можуть почути всі, що мають радіо дня 31-го н. м. між 5.15 і 6-ою г. веч. У програмі: Бах-Бузоні, Брамс, В. Барвінський і Ліст.

— **Традиційна Маскарада** „Т-ва Укра-

ївських Журналістів і Письменників" та „Театр Експериментів", що відбулися 18. лютого в салі Нар. Дому у Львові, заповнилися дуже пізно. Комітет подбав заздалегідь про інтересну й ріжноманітну програму. Найкращі сили дружини Українського Театру виконають зразкові точки балетних та вокальних продукцій з оригінальних маскарадових костюмах. Наші артисти, мистці та декоратори придумали нову обстановку загальних місць та рухомого бару з цигарки музикою для тих гостей, що не танцюють, а хотять весело і пістрово провести цю ніч на **Передзиборчій Маскараді**. В хороводі масок виступить ряд карикатурних та виборчих аналогій із промовами та хорем весельчаків агітаторів. На запрошення небувалий попит. Зауважимо, що при касі в останній день перед Маскарадом не буде видаватися вступів. Тому всякий, хто хоче вибратися на Маскараду, нехай подбає заздалегідь про запрошення, щоб опісля не було розчарування.

З судової салі.

В безконечній черзі...

Політичний процес 17-ьох.

Серед великого заінтересування публики ведеться у Львові в салі розправ при вул. Баторія розправа проти 17 молодих українців і українок, обвинувачених у приналежності до таємної Української Військової Організації, отже у злочині державної зради, також у злочині шпигунства в користь чужих держав. Двом з обвинувачених, а саме Вас. Атаманчукові й Ів. Вербицькому акт обвинувачення закидає ще й співучасть в убивстві куратора Львівської Шкільної Округи Станислава Собінського дня 19. жовтня 1926 р.

На лаві обвинувачених сидить у трьох рядах 12 мужчин: Василь Атаманчук, Іван Вербицький, Михайло Вербицький, Юліян Головінський, Антін Стефанишин, Володимир Дзісь, Остап Дерлиця, Прочко Матійків, Микола Ковальський, Ярослав Гретчак, Михайло Вістюк і Володимир Дармохвал та 5 жінок: Ольга Вербицька, Олександра Яницька, Станислава Дзьоба, Олена Королюкова й Ольга Гретчак. Усі обвинувачені убрані опрятно і представляються на загал дуже інтелігентно. Вік їх хитається між 19—30 літ. Старші віком між ними тільки Головінський (34 роки) і Стефанишин (31 літ).

Розправу веде ст. судія Ангельський. У трибуналі сидять крім нього як вотанти ст. судді Згуральський, Антоневич (замісць визначеного ст. с. Маєра) і Дзоляк мол. Місце прокуратора в сусідстві бере оборонця вояка прок. Ланевський. Протокол веде протоколант д-р Пеннович. Акт обвинувачення в польській мові відчитав д-р Пресман, по українськи д-р Гумецький.

Оборонці підсудних заповнили дві лави. В першій лаві зайняли місце: д-р Шухевич Стефан, д-р Старосольський Володимир і — заступник пошкодованої сторони по кур. Собінськім д-р Новак-Плигедський, голова „Союзу оборонців Львова"... В другій лаві сидять: д-р Дашкевич, д-р Михайло Волошин, д-р Пасенський і д-р Лев Ганкевич.

В окремій лаві за трибуналом і лавою приналгих сидять військові експерти, делеговані домом О. К. VI. ген. Сікорським: кап. Евген Бельський, кап. Роман Пієнко і пор. Ів. Бежеля. Обличчя їх поважно-похмурі.

Лава суддів-приналгих складається з таких осіб: 1) інж. Тад. Рогойський, 2) купець Гжегож Керський, 3) банк. урад. Бен. Гольштайн-Бен, 4) промисловець Й. Новацький, 5) пром. Торг. Палати Й. Зльом, 6) інж. Ант. Мокшицький, 7) урад. товариства Стан. Гордиянен, 8) купець Ант. Німьмієвич, 9) урад. Т-ва „Премієр" Роман Бітмар, 10) власник зібр Вільг Ячновець 11) мачтвів Ад. Шмідт, 12) власник фабрики Й. Гурський. Їх заступники: цук. майстер Ночол. Урбанік і урад. банку Рудольф Штарк. Як бачимо, то між суддями-приналгими нема ні одного українця.

В лавах, призначених для журналістів, зайняли свої місця представники: „Слова Польського", „Хвилі", „Газети Львівскої", „Газети Поранної", варшавського „Нашого Пшегльонду" й ін. З української преси заступники тільки „Діло" і „Новий Час".

Численно зібрана публика з найріжнородніших кругів львівського населення (між якою бачили ми й б. кур. Рімера й б. візит. Вонсовича) прислухується уважно, як д-р Пресман читає голосом хантера довжезний акт обвинувачення. Це повільне, голосне читання з іще виразнішим підчеркуванням деяких (якраз зовсім маловажних) місць заповнило цілий перший день розправи і половину (до 12. год. в полудне) другого. Після перерви відчитано акт обвинувачення в українській мові і на тому закінчено другий день розправи (четвер 26. січня).

Для повноти образу слід зазначити, що цілий судовий будинок внутрі і зовнішору обставлений щільно поліцією. Цілий II відділ сидить на окремій лавці зараз за плечима обвинувачених, таксамо повно поліції між публикою, на коридорах і при вході до судового будинку. Хто хоче війти на салю розправ, мусить виказатися відповідним дозволом двічи: при головній входовій брамі і при вході на салю. Отже контроля дійсно строга.

Завтра в пятницю 27. ц. м. на розправі зізнавати мають уже перші обвинувачені.

—o—

Акт обвинувачення, що займає аж 132 сторони битого друку великого аркушевого формату й уявляє собою цілу розправу про Українську Військову Організацію і її зачіпи, побудований, як у нас згадано вже вчора, головно на поліційних розвідках і конфіденціональних донесеннях. Про вину підсудних мають свідчити також зізнання деяких з них (які вони опісля відкликали), а також знайдена у них і в їх знайомих переписка та інші документи. Посередньо про вину обвинувачених, зокрема Атаманчука й Ів. Вербицького, мала би свідчити й передовиця „Нової Стрілі" в нелегальнім органі У. В. О. п. з. „Сурма"е де сказано: „Один удатний стріл, випілений певною і недрожачою рукою члена Військової організації — і на твердий камінь львівської землі звалилось безслушно тіло того, який ще перед кількома годинами видавав дальші засуди смерти на українське шкільництво і в своїй буті гримав кулаками в стіл на українських громадян, які прийшли до нього домагатись належного їм права".

В акті обвинувачення зібрано подрібно все можливе про кожного(у) обвинуваченого(у) зокрема. Подрібно подано теж, що робили обв. Атаманчук та Ів. Вербицький у днях перед і по убивстві кур. Собінського і змальовано ролю всіх обвинувачених як підозрілих у приналежности до У. В. О. Характеристична річ, що в акті обвинувачення повторюється кілька разів назвище Коновальця як провідника У. В. О. й головного організатора шпіонських курсів у Берліні та взагалі керманича цілої шпіонської акції.

Дописи.

ЗБАРАЖ. (Громадська рада.) Від 1-го травня 1927 р. до нинішнього дня переживає місто Збараж часи великого напруження у звязку з громадськими виборами. При виборах у липні м. р. вибрано 14 українців, 22 поляків і 12 жидів (їх II. коло). На протест жидів вибори уневажнено. Другі вибори відбулися в жовтні м. р. Тоді вибрано 13 українців, 16 жидів і 19 поляків. Дня 10. січня 1928 р. відбулося перше засідання новозаобраної громадської ради в цілі уконституовання і вибору громадської управи. Однак жиди (16) здекомплетували засідання і управи не вибрано. Другий раз дня 17. I. так само жиди здекомплетували засідання і воно знова не відбулося. Найстарший віком радний Скрипій скликав ще третій раз засідання в цілі вибору управи на день 21. січня ц. р. І сталося щось несподіваного: жиди вимагали заосіти свого віцебурмістра і одного асесора, а крім того бурмістром хотіли мати поляка, за виключенням п. Грабовського. Нараз при переговорах делегацій дня 21. I. перед засіданням гром. ради жиди з легким серцем згодилися на те, щоби поляки мали бурмістра і віцебурмістра та одного асесора (п. Грабовського, як кандидата на бурмістра, виключали й на далі). За те ніяких своїх домагань жиди не висували. Тепер ходять непровірені вістки, немовби вони мали плян вимагати для себе трьох асесорів. На основі порозуміння жидів з поляками остав для українців тільки один асесор, а за вимагали і були згодні на здійснення цього домагання — віцебурмістра і одного асесора. Таким чином і третє засідання громадської ради не увінчалося ніяким успіхом. В наслідках громадську раду розпишуть. Тепер хочуть поляки і жиди зложити всю відповідальність за розвязання на українців. Однак розберімо докладно справу. Хто завинив, що в часах демократизму, по довгих літах нинішньої, інспірованої з гори, комісарщини, таки не вдалося війти до вибору громадської управи і зберегти з таким трудом (від 1. травня 1927 до нинішнього дня) добуту, новообрану громадську раду? Перше і друге конституюче засідання громадської ради здекомплетували жиди. За третим разом вони нібито завагалися взяти на себе відповідальність за розвязання виборної гром. ради і, замісць щиро порозумітися з українцями, вони пішли на найдальше йдучі уступки для поляків і тим причинилися до уварення третього засідання громадської ради, бо, річ ясна, з увати на витворену жидами і поляками ситуацію, українці були змушені тим разом здекомплетувати засідання (хоч і 13 жидів також не прийшло на засідання, а прийшло їх лише три). Кінець-кінцем: комісарщина буде далі важкою аморою налягати на цілому населенні міста Збаража. Воля загалу — як українського, так і жидівського, а навіть польського буде нехтувана і на далі. **Д-р Андрій Гаврилюк.**

УГНІВ. (Данилевичівсько-хрунівська язва в Угнівщині.) Угнівщина донедавна не знала, що таке данилевичівсько-хрунівська язва, що таке УНС. Появилася ця язва у нас щойно з розписанням виборів до сойму, а зацілала її Мирослав Заворотюк, недокінчений гімназист, який, не маючи охоти кінчити студії, задумав і без того стати паном, а навіть послом з ласки власть імущих. Говорять про того пана ще й таке, що в осени 1920 р., коли всі його знайомі і взагалі учасники визвольної війни були арештовані, то Заворотюк перехвалювався в польських кругах засвідчуючи усіх чемерудних поляків, злеників бельвардів, що він, будучи в українськім війську, більше зробив добра для Польщі ніж для України. Сьогодні він позавидував панської ласки Лькову і Северинові Данилевичеві і кандидує до сойму з партії УНС. Місцеве громадянство зареагувало на це вже гідно, ставлячи Заворотюка поза свої спобки. Як свою політичну злощасну карієру він покінчить, час покаже.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котьа в складі 3-ох осіб виступить: 1-го лютого — Стрий; 3-го лютого — Львів. 13-6 3-?

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Гусятин:
27. I. В я.
28. I. Пугест.
29. I. Іспанська муха.
30. I. Катерина.
31. I. Маруся Богуславка.

Копичинці:
1. II. Шумі Маріця.

Театр по 1. II. загостить по всіх більших містах Галичини і Волині з репертуаром: Гейша, Катерина і Галька. 1-?

До всіх членів Союзу Українських Адвокатів. Видія СУА. повідомляє, що Загальні Збори з технічних причин відкладається, а новий речинець буде поданий пізніше. — За Видія Союзу Українських Адвокатів: Д-р Лев Ганкевич, д-р Михайло Волошин, д-р Лев Бачинський, д-р Евген Щурсвський.

Проф. Олексу Грицишина з Долини просять негайно зголоситися або подати теперішну адресу до Дирекції української гімназії в Дрогобичі. 1-2

Передвиборчі віча і збори. Виборчий округ сімей Золочів. Передвиборчі віча Українського Національно-Демократичного Обєднання відбудуться: Понеділок 30. I. ц. р. Колова год. 12. Вівторок 31. I. ц. р. Цена год. 12. Вівторок 31. ц. р. Вибудів год. 4. Середа 1. II. ц. р. Бишки год. 12. Середа 1. II. ц. р. Потік год. 4. Четвер 2. II. ц. р. Нараїв год. 12. коло церкви. Пятниця 3. II. ц. р. Рогачин Село год. 10. Пятниця 3. II. ц. р. Кулька год. . Пятниця 3. II. ц. р. Курини год. 6. Субота 4. 2. ц. р. Сапанчуки год. 11. Субота 4. II. ц. р. Рибинки год. 2. Неділя 5. II. ц. р. Конюхи год. 12. Реферує на всіх головний секретар Українського Національно-демократичного Обєднання і кандидат на посла 45-го округа Володимир Целевич.— Бобреччина. 2-го січня ц. р. в год. 2-ій відбудеться віче в Підгородищі, для сіл Гнила, Ковурів, Романів і Підгородище. — Журавенщина. Передвиборчі віча відбудуться в слідуючих селах: Дня 2-го лютого ц. р. в Котюрнях і Бурнові. Дня 3-го лютого ц. р. в Мельничі і Чертежі. Дня 4-го лютого ц. р. в Лохвичах Зар. і Сулятичах. Дня 5-го лютого ц. р. в Яжівцях. Дня 12-го лютого ц. р. довторочна нарада в Журавні. Реферує д-р Гроян.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПРОСИТЬСЯ подати місто, місточко в сильній збожевій околиці, де нема водних млинів і не можуть бути, а дуже є пожадання мати моторово-зальцеві, господарський (господарчий), щоби вибудувати. Рефлектується на заладницю в місця. Мати Колбаєвич почта Рудки. 2-3

БІЖУТЕРІЯ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ РИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків лат в цілім краю знісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3al 55-?

ТОРГОВЕЛЬНІ курси Й. Гіршпрунга, Личаківська 34 приймає вписи на новий 5-ти місячний курс торговельний. Письмо по 8 шягах. Стенографія. Початок науки 1. лютого. 2-?

ПОШУКУЮ домівки на школу вправ о 4—7 комнатах в шестій дільниці (Новий Світ) під догідними услівями. Директор III-тої жіночої Семинарії, вулиця Сушка ч. 8. 1356 2-6

УЧИТЕЛЬ в Конгресівці, бувший ставшина УА, навіже переписку з інтелігентною українкою в матримоніяльній цілі до лат 24. Зголошення зі знимкою (аборот на бажання) до Адміністрації „Діла" для „Учителя". 1 61

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пореса тевия Рентгеном** 15—24

ЗУБИ роблю після Цінника

1 зол. корона	18 зол.
1 зол. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix).

4-12 Полекший не узаконю.

ДАРУНКИ ВЕСІЛЬНІ І ПРИНАГІДНІ

найдешевша купиця у фірмі

С. А. РОПШІЦ

Сикстуська 16.

НАСІННЯ

огородове, квітове і господарське з першорядних красвих і закордонних плянтацій о найвищій силі кількування поручає

Едмунд РІДЛЬ

склад насінь

ЛЬВІВ, Рутовського 3.

Подрібні цінники висилаю на бажання. 1-6

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий ЛІКЕРИ

у 70 різних смаках „STELLA" в 10 різних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад В. Г. Мушинський в Перемишлі, Галичина.

для II. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 38—?

8 зол. | ПЕРСТЕНЕЦЬ | 8 зол.

з 14-карат. золота з рубіном, тільки у

Б. ГРИНБЕРГА Сикстуська 4.

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

2000	м.	батисту шовк.	по зол.	2·20
800	„	дамаск	„ „	1·70
1500	„	полотна англ.	„ „	1·30
1000	шт.	ручників купел.	„ „	3·[illegible]
400	м.	оксфорду на фартушки	„	1·30
3000	„	фланелі гладк. і десен.	„ „	1·50
500	„	бархану	„ „	1·40
500	„	радо бархану	„ „	1·25
200	„	ручників	„ „	1·20
1000	шт.	ручників відпасованих	„ „	1·25
300	м.	зефиру жаквард. і закорд.	„ „	1·80
1500	шт.	простирал відпас.	„ „	5·25
2000	м.	кретону на фіранки	„ „	1·25
500	„	фіранок	„ „	1·10
1500	„	обрусів	„ „	5·50
1200	„	білого полотна	„ „	1·40
500	т. з.	серветок — 3 штуки	„ „	1·00
500		стирок відпас.	„ „	1·30
800	туз.	хустинок до носа 6 шт.	„ „	3·00
600		зимових пледів	„ „	6·50

Галицький Магазин Новостей

1365 Львів, вул Галицька 18. 1-2

Замовлення полег. відворотною почтою.

Дописайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 21 (11.275). Львів, неділя 29. січня 1928 Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Поспіх і резерва.

Львів, 28. січня 1928.

Між Варшавою і Ковном курсують ноти все частіше, все живіше і то окружною дорогою. Мається враження, немов би представники обох держав, а щонайменше Варшава за всяку ціну хотіла надробити тепер довгий час мовчанки.

Неперехідною пропастю між Польщею і Литвою лягла Виленщина. Захопити Вильно й околицю було розмірно легко, але здобути правну санкцію на новий злобуток досі не повелося. Нічого не поміг вибраний під польською кермою сойм „Середньої Литви", ані відповідна постанова міжнародньої установи. Литва не признала довершеного факту. І на тому заломилася польська акція. Односторонне посідання не є достаточне, не вичерпує ще справи. Щоби твердо почуватися на захопленому ґрунті, треба не лише опанувати дану територію, не лише здобути санкцію на її посідання від третіх, в даному випадку міжнародніх чинників, але головно від чинника безпосередньо заінтересованого.

Бачимо це найкраще на Ельзасі. Мало того, що Франція вийшла побідником у світовій війні, мало того, що більшість ельзаського населення заявлялася за Францією, навіть мало того, що Німеччина **під примусом** підписала версайський трактат. Франція не почувалася певною в посіданні Ельзасу, бо сили німецького народу після катастрофи почали знову наростати і Франція бачила себе на дальшу мету загроженою в свойому володінні. Аж **добровільне** уступлення Франції Ельзасу (льокарнським договором) заспокоїло Францію і розвіяло її трівогу.

Анальоґічний випадок маємо і з Виленщиною. Тільки тактика польська є інша від французької, а литовський опір має глибші коріння від німецького. Польща намагалася всіми силами примусити Литву до резиґнації з Виленщини. Минула осінь була переповнена шумом виленської проблеми. Вкінці справа опинилася на порядку нарад Ліґи Націй. З Женеви вийшла одноголосна постанова, принята спірними сторонами: „Рада... доручає обом урядам можливо **якнайскорше** розпочати безпосередні переговори з метою дійти до устійнення відносин, що можуть запевнити між обома сусідуючими державами щире порозуміння, від якого залежить мир" — з додатком, що „отся резолюція в нічому не пересуджує справ, щодо яких між обома урядами істнують ріжниці поглядів".

Після цього Польща змінила тактику. Від погроз, просто военного характеру, польська сторона змагає перейти до переговорів. З міністерства військових справ цілість польсько-литовської проблеми переходить до міністерства закордонних справ, якого основною зброєю є дипльоматичні ноти і переговори. З резолюції Ліґи Націй польським дипльоматам найбільше припало до вподоби слово „якнайскорше". Базуючись на ньому польська дипльоматія виявляє незвичайний поспіх до безпосередніх переговорів з Литвою, щоби тим чином перед Лігою Націй виявити послух її постановам. В тому змаганні польська дипльоматія дивує за собою тільки один привілей: своєрідної інтерпретації резолюції Ліґи Націй.

Дня 8. січня польський міністр закорд. справ Залеський окружною дорогою і окремим курієром переслав през. Вальдемарасові ноту, в якій пропонує розпочати безпосередні переговори між обома державами вже 31. січня у Варшаві або Ковні, в крайному випадку погоджуючись на Ригу. Предметом конференції — згідно з польською пропозицією — були би такі справи: 1) Граничний рух, 2) Почтова і телеґрафічна комунікація, 3) Залізнича комунікація і 4) Справи, звязані з транзитом.

У відповідь на польську пропозицію, якої імперативом є поспіх, відповів през. Вальдемарас довшою нотою, в якої основу лягла резерва.

През. Вальдемарас пригадує, що підчас обопільних візит у Женеві, він звернув увагу на конечність доброї підготовки будучих переговорів. Щодо місця конференції, то воно залежить від предмету нарад. Найбільш пригожим місцем конференції був би Кеніґсберґ. Першим підготовчим кроком до будучих переговорів мало бути улекшення взаємин через треті держави шляхом приняття ними репрезентації польських інтересів у Литві і литовських інтересів у Польщі. По словам мін. Залеського заступництво польських інтересів на Литві мала обняти Франція. Литовський уряд повірив свої інтереси в Польщі італійському урядові. Та виявляється, що досі французький представник у Ковні не взяв на себе обовязку репрезентації польських інтересів.

Другим підготовчим кроком до будучої конференції мало бути здійснення зобовязання польського уряду щодо повороту осіб литовської народности, видалених польським урядом в дні 14. грудня з околиць Вильна і Гродна. Досі те зобовязання не є здійснене і відпруження відносин, як конечна передумова переговорів, не наступило. Польський уряд приняв на себе обовязок не вмішуватися у внутрішні справи Литви. Тимчасом дальше відбувається орґанізація литовських еміґрантів з Плечкайтісом на чолі на мілітарній основі.

В своїй ноті польський мін. закордонних справ говорить про безпосередні переговори, „які зміряють до устійнення **нормальних** політичних й економічних відносин між Польщею і Литвою". Тимчасом резолюція Ліґи Націй нічого не говорить про „нормальні відносини", а навпаки натякає на справи, „щодо яких істнують ріжниці поглядів між обома урядами". В основу тих ріжниць лягла справа Вильна і злучені з нею справи, які тим самим виключено від переговорів. Тому й не може бути мови про нормальні відносини між Польщею і Литвою. З огляду на ті обмеження слід би було старанно опрацювати текст переговорів та проекти умов, якщо думається про успіх. Польща висуває лише справи граничні і комунікаційні, а польський міністр не долучує до тієї пропозиції ніякого проекту умови, ані не подає навіть її напрямних ліній. З огляду на те важко висловитися, чи польська пропозиція є згідна з резолюцією Ліґи Націй. До тогож польська пропозиція на перше місце ставить граничні справи, а тимчасом резолюцією Ліґи Націй є вони виключені від переговорів. Бо між Литвою і Польщею істнує лише демаркаційна лінія, а не границі. Тому польський уряд, бажаючи осягнути додатні висліди з наміченої конференції, мусить предложити конкретні проекти.

Ліґа Націй в своїй резолюції обіцяла обом сторонам свою поміч. В деяких квестіях така поміч була би дуже бажана, але в нинішній стадії важко сказати, наскільки, а до тогож це мусить наступити на основі порозуміння обох сторін.

Литовський уряд буде домагатися, щоби на порядок конференції поставлено справу наслідків війни, веденої Польщею проти Литви (замах ген. Желіґовського) з домаганнями відшкодувань.

На запит мін. Залеського, чи не схотів би пре. Вальдемарас особисто прибути на відчинення конференції для надання їй більшої ваги, заявляє останній, що в майбутній конференції він буде провідником литовської делеґації з метою її успішно і скоро закінчити.

Після одержання вияснень на порушені теми і після сповнення принятих Польщею передумов, литовський уряд подасть Варшаві свої пропозиції щодо речинця і місця переговорів. А тимчасом — литовський премієр виїхав до Берліна, щоби перевести переговори в справі торговельного трактату між Литвою і Німеччиною.

Анґлійські застереження.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 23. січня 1928.

I.

Меморандум, яке британський уряд тільки-що передав „Комітетові Безпеки", зложене доволі обережно — щоб не зірвати явно з засадами Союза Народів і з основами конституції цього Союза. А все таки він і доволі ясний — щоб розкрити справжню думку льондонського кабінету.

Не виступаючи проти женевських ідей, документ цей проте твердо стоїть на старій англійській тезі, підтримуваній однаково урядом консерватистів як партії праці: не прийняти необмежених зобовязань на Англію. Один з аргументів меморандуму каже, що „угоди про мирові суди не мають за собою ніяких інших санкцій, як тільки публичну думку": з чого висновок, що Англія схильна гарантувати тільки такі угоди про мирові суди, які матимуть щастя стрінутися з одобренням публичної думки, очевидно не китайської або напр. польської, а своєї, анґлійської; всі інші угоди не можуть числити на обезпеку з анґлійської сторони.

З чого дальший висновок, що Велика Британія так само виключає многосторонні угоди, як і всякі Льокарна узагальнені на весь світ, а бодай на всю Европу.

II.

Мало цього. Зпоза меморандуму пробивається й питома, особлива, британська теорія Льокарнізму. Коли Анґлія — читаємо там — дала обезпеку Льокарнській угоді, то зробила вона це тому, що вона числить на те, що вчорашніх ворогів не кортить знов розпочинати бійку. Льокарно — проява експериментальної методи в політиці. Німеччина пересвідчилася, чого їй коштував наїзд на Бельгію й північно-східну Францію, і анґлійці припускають, що вона зважається ще раз розпочинати подібну гру тай ще раз провокувати до інтервенції Анґлію, яка не може стерпіти і не стерпить, аби велика морська потуга захопила устя Реку і сотворила з Антверпену й Ротердаму фльотові бази — для володіння Північним Морем і для загрози східного побережа Анґлії. Британці припускають, що Німеччина не захоче знов у таке вдаватися, і тому згодилися ґарантувати Французько-німецьку і німецько-бельгійську границю: Анґлія і без цього все, в ході історії, не допускала, щоби першорядна потуга, будь вона німецька, французька чи еспанська, твердою ногою стала в Бельгії, а своєю ґарантією для цього Льокарна вона тільки ще раз ствердила одну з засад своєї континентальної політики.

Але інша, зовсім інакша справа напр. зі східними границями Німеччини, що є — всякий знає — одночасно й західними границями Річипосполитої. В цій стороні Европи британський уряд волить оставатися здержливим. Без обиняків він заявляє, що він обезпечує угоди поміж народами, які вже воювали між собою, в останній війні, але відмовляє свою обезпечу угодам поміж народами, які мають нові причини военних порахунків.

III.

Версайський (і сумежні йому) мир бачив, правда, невидану в історії людства маскараду, що наче воююча проти Німеччини сторона і наче переможці Німеччини пишалися там представники польського уряду — анґлійці проти такої комедії в чотирох стінах великої ґалерії версайського замку нічого не мали; але їх ні трохи не кортить пхати пальці між двері, колиб з версайської церемонії вийшло щось „не тее" — над Одрою і Вислою, або над Німаном, Стирем, Збручем...

Що анґлійський уряд признав відповідним і потрібним цей факт ще раз пригадати, і що зробив це саме уряд консерватистів Болдвина-Чемберлена, тай що заявив він це якраз тепер, — всі ці обставини мають першорядне для теперішньої европейської „ситуації" значіння. Особливе-ж значіння вони мають для нашої властительки — Річипосполитої.

Може ця Річипосполита виявляти деякі познаки господарської консолідації: льондонська Сіти не ворог можливому підемові торговельних оборотів. Може вона виявляти й симптоми, справжні або уявлені, консолідації внутрішньої: і цьому британський уряд не противник, навпаки. Може вона й величатися деякими почасти фактичними, почасти ілюзоричними успіхами в ліквідації міжнародньої політики: благословенство Чемберлена не буде їй відмовлене. Може навіть здійснитися задушевне бажання Варшави: Чемберлен зробить їй честь візитою на весну: в засаді все те нічого не змінить у становищі Анґлії у випадку, колиб одному або другому мо-

гучому сусідові Річипосполитої, або й обом нараз, видавалосяб вказаним і бажаним поробити відповідними засобами відповідні заходи, щоб дати Польщі нові границі, тим разом етнографічні, які їй належаться.

В. Панейко.

Нове обтяження селян на Україні.

Досі стягали на Україні податки зі села вже двома способами. В часи воєнного комунізму податки вплачувано натурою, тобто збіжем. Селянство не платило їх, і тому екзекуція податків була получена з карними експедиціями, рабунками, убийствами та масакрами не тільки поодиноких селян, але й цілих сіл. Годі зводили відділи чеки формальні бої зі селами за податок.

Одначе ті часи вже давно минули. Останніми літами сплачувало селянство свої податки грошем. І платило воно т. зв. єдиний сільсько-господарський податок. Це значить, що кожний податник вплачував у одній сумі всі податки разом, отже і державний і районовий і окружний і громадський. Податки ці були й є дуже великі. До того вони є на селі прогресивно-доходовими. На зрозумілій мові це значить, що чим богатший селянин тим вищий його податок. Біднота і незаможні селяни або платять дуже низькі податки, або від них в цілости звільнені. Коли зважити, що не тільки на Україні, але й у цілому СРСР основним і найважнішим, коли не одиноким, податником є селянин, то легко зрозуміти, до якої міри він ним обтяжений при величезних витратах державних фінансів на зброєння, комуністичну пропаганду, та усякі експерименти в краю. Поза селянином до податників можна зараховати хіба радян. т. зв. непманських дуже дрібних торговців і ще дрібніших підприємців. Державні фінанси при цілковитій невиплатности знаціоналізованого пролетарською й соціялістичною державою промислу держаться виключно податками зі села.

Тому нічого дивного, що державний скарб за слабий, не зважаючи на непомірно високі податкові ставки, щоби задовольнити всі потреби краю і громадянства та виповнити в додатку всякі зобовязання фінансової натури не тільки перед власною суспільністю, але й перед чужинними державами чи закордонними фабричними підприємствами.

Щоби цему запобігти придумали комуністи дуже легкий вихід з безвихідної ситуації. А саме: вони рішили, — і це своє рішення задекретували, тоб-то узаконили — щоби населення „самооподатковувалося" на пекучі потреби всякого льокального характеру. Це значить, щоби те населення по сплаченні єдиного сільсько-господарського податку, обкладало себе „добровільно" (на основі декрету там теж зветься „добровільно) новим податком на місцеві потреби.

Декрет про таке „добровільне" самооподатковування населення вже ввійшов у силу і поодинокі сільські ради почали себе „самооподатковувати"". В комуністичній пресі повно звідомлень про те „добровільне самооподатковування". З нього довідуємося, що сільські ради, зложені в більшости з незаможників і бідняків „з захопленням" оподатковують свої села від 35 відс. до 75 відс. тієї суми, яка на них припадає титулом єдиного сільсько-господарського податку. Як бачимо то оподатковування це неабияке, дарма, що „добровільне".

На щож конкретно призначені суми з нього? На те находимо відповідь у постановах харківського окружного комітету в справі розділу впливів із самооподатковування. У звязку з тим, — читаємо в постановах, — що окрвиконком не має змоги асигнувати достатні кошти на закінчення будівництва шкіл та інших установ на селі, яке було почате попередніми роками, всім районним виконкомам запропоновано закінчити будову цих установ на рахунок коштів від самооподатковування населення". З тих самих „коштів" мають будуватися по селах також нові школи, колодязі, медичні пункти, амбуляторії, дезинфекційні камери. лазні, агроном. і ветеринарійні пункти, машиновипозичальні і т. п. Декуди з тих самих коштів мають будувати й селянські будинки (сельбуди) і хати-читальні та інше. Тойже окрвиконком ухвалив „зуживати тих коштів" і на направу та будову шляхів, що вимагають витрат на матеріяли і кваліфікованої робочої сили. Всі-ж інші шляхові роботи — читаємо в постанові — як направа гребель, мостових причілків, достава матеріялів тощо проводитимуться в порядкові притягання населення до трудової повинности. Отже до „добровільного" оподаткування спливає на українських селян ще і таке благословення як примусове виконування шарварку, званого скромно трудовою повинністю.

З повищого наглядно бачимо, що державний скарб дуже бідний, коли всі майже витрати на місцеві справді потреби, але навіть на потреби загального державного значіння перекладає з легким серцем на „самооподаткування". Чи видержить сільське населення довго під тягарем того примусового единого сільсько-господарського податку і „добровільного самооподаткування" не знати. Не даром-же ходять поголоски про те, що на Україні ситуація непевна. Не даром вперто кружать вістки про те, що в Київі, Одесі, Харкові, Дніпропетровську, Виниці та в інших містах „невідомі" люди масово розповсюднюють проклямації зі закликом до боротьби за визволення України під проводом якогось незнаного ближче „Союза Визволення України". Не даром!

СТАНИСЛАВІВ 4. лютого 1928

Маскові Вечерниці

уладжують і гаеиу забаву заповідають Товариства: ім. Тобилевича — і „Сокіл" —

Перед виборами.

Лист польського епископату в приноровленні до Сх. Галичини.

Серед справашньої повені розмов, на які захворіло „Слово Польске" зустрічаємо в дальшій черзі і розмову з провідником львівської капеції кс. Шидельським.

Про політику і відносини серед польських партій він не хоче говорити, але про лист польського епископату дуже радо. Особливо позвано старається він інтерпретувати той лист, надаючи йому специфічне значіння у відношенні до Сх. Галичини.

„На терені Сх. Галичини — каже кс. Шидельський — внаслідок спеціяльних умов також відносини мусіли уложитися в спеціяльний спосіб. Каноном нашої національної політики при виборах було творення одноцілого польського фронту. Той принцип не має на меті боротися з іншими національностями, але боронити слушних прав власної національности. Тому на цьому терені ми мусіли розуміти лист ос. епископів в тому напрямку, в якому видав свій спеціяльний лист для волинських католиків о. епископ Луцький. Той лист може бути коментарем до загального пастирського листу, коментарем, приноровленим до таких національних відносин, як на Волині, як також у Сх. Галичині. Отже окремі відносини на окраїнах наказували нам від початку змагати до створення одного виборчого бльоку зі спільною листою кандидатів, себто до співділання у виборчій акції з урядом, а протиставлятись творенню окремих польських бльоків. До того йшли ми простим шляхом. Внаслідом такої акції повинні бути компроміс і компромісові листи. Така тактика може комусь не подобатися, та ми вважали її нашим національним і державним обовязком, згідним також з нашою католицькою совістю".

Отже: компроміс і компромісові листи — ось що вкладають поляки, державна напія, в основу своєї виборчої акції на українській національній території. А ми, загрожені з усіх боків? Ми розбива-

Величезний вибір Новостий на КАРНАВАЛ поручає бланатна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

М. ВОЗНЯК.

7)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Про саму свою пригоду оповів Кониський в згаданому листі з 24. липня ось що Белеєві: „В 10-й годині вечера 8. липня прибув я до Волочиська, роскрив свій пак, на самому версі лежали книжки (Зоря з 1883 р., поезії Франка, Федьковича, Устяновича, Згарського, Шнайдер, Географія Вахнянина, Жіноча неволя в піснях, Порвалась нитка і Горовенко; останні дві в п'яти примірниках, і більш нічого). Урядник з комори глянув на їх і махнув рукою. Я замкнув пак і сів собі чекати, доки (не) вернуть пашпорту. Аж ось підходить до мене з Підволочиська лікар — русин; торік ми спізнались. Балакаємо собі, як ляхи знівечили ні за що Кадайського й ин., як вони одно говорять, а друге роблять і т. д. Тим часом усім роздали пашпорти, а мині не виносять; за 15 минут до відходу поїзду — підходить до мене двох жандармів, беруть за руки і ведуть в особу кімнату, таку невеличку, що й чотиром тісно, а тут обступило мене чоловік 10 урядників і жандармів і давай трусить!! За що? питаю. Кажуть: „маємо донос зі Львова, що везете заборонені книжки і польські проклямації"... Перетрусили увесь пакунок до нитки, поламали мині в шматки з десяток цигар (чи нема-б то в цигарах проклямацій!!), тоді давай роздягать мене і брудними руками лазить по тілу; один так прямо в саме гузно зазирнув, чи нема там проклямацій!! Піймавши облизня, взяли усі книжки; взяли оту частину мого романа „Шавчка", що ми з вами читали, взяли початки повістей „Інтеллигентний хлібороб" і „Юбилейна помилка", мої замітки по дорозі в гори, взяли все, що носило слід паперу, навіт фотографії дітей, чистий папір, конверти, визитові картки і все те запечатали, а мене самого оддали під варту жандармів. Була вже 1-а година ночи, як скінчилась ревизія. Прошу, щоб дали паперу листок (бо не до сну було, або яку газету, книжку, — ні, не можна!... Прошу — молю, щоб дали послати до дому до сем'ї телеграм в два слова „завтра не приїду" і сего не можна!... Треба сказати, що дома у мене знали і були певні, що я прибуду до Київа о півдні вівторок!... Помисліть, Добродію! який був стан моєї душі, коли я, сидячи під замком, гадав собі: що передумає моя сем'я, коли я не прибуду в призначений час!... Сего стану ні сказати ні списати не можна! Так ніколи не боліла в мене душа, ніколи не щиміло так серце, як у ту тяжку ніч!... Цілу ніч била мене пропасниця; не довелось і на годиночку задремать! згага пече, а води нема і достать нігде, бо я замкнутий!... стукаю в двері, зову, ніхто не чує. Насилу світом пришов жандарм, одімкнув і дав води. Коли я підвівсь, я почув, що нерви мої упали, сила наче вилетіла з мене, я не здужав стоять, хитався, немов п'яний!! Отак почастовав мене Площанський!... Добре!... О 9-й годині позволено лікарю прийти до мене: добра порці(я) хини і брому — підкрепили сили; о 10-й годині зібралась знов учорашня компанія, стали переглядувать мої книжки і папери! чого, чого я тут не наслухавсь!! За чоловіка соромно і тяжко було!... як таки так: простий писар-жандарм — кепкує, глузує, гнобить! а ти мовчи да диш!... Післі півдні пустили їхать... 9/21 вранці о 10-й г. я був в Київі, зустрів свою любу сем'ю на дворці; ні діти, ні жінка не відали про мою пригоду. Але за дві години мусів бути в головного жандарма, у котрого були вже забрані у мене книжки і ман(у)скрипти. Ми розмовляли майже три години і правду скажу — ся розмова зробила на мене добрий вплив; я розмовляв хоч із жандармом, але не з катом, не з дурнем, а з чоловіком, котрий честно виконує свій обовязок; чи злий, чи добрий, то инча річ!... але виконуючи, він пам'ятає, що перед ним чоловік, що він не має права ображати його..."

Був час у жовтні, що Кониський думав, що „наступав кінець" його справі, як писав у листі з 21. (9.) жовтня до Белея. Тут повідомляв, що „Лиманський (В. Мова) написав прегарний роман, котрий-б добре було надруковати в Бібліотеці Діла". Тішився також, що „Бервінський задумав добре діло видавати історичні монографії Костомарова". Що-ж до справи Кониського, вона не швидко скінчилася, але протягнулась і на найближчий рік.

Тимчасом у січні 1886 р. російська цензура заборонила вхід „Ділу" до Росії. В листі з 28. (16.) січня писав Кониський: „Сумною звісткою доводиться ділитися з Вами, Любий Добродію! Позавчора до тутешнього ценз.ра пришов наказ, щоб Діла не впускати в Россію, і вже вчора не дійшло 2 число його. Разом з тим заборонено „Історичну Бібліотеку" Барвінського і „Молитву" Лисенка. За все отсе дякуйте Площанському, Коснірському, Маркову і Наумовичу, да тутешньому цензору, до котрого вони присилають свої доноси. На Історичну Бібліотеку Марков ще давнійше прислав донос, а про Діло хоч і давно писали, та все не няли їм віри. Мині розповідали так: перед Різдвом цензор одержав „прiятельское мисьмо", що поляки підкупили Пелеша і дали гроші Ділу, щоб нападало на обединителів. Доказом сего „письмо" наводить промову Пелеша на соймі. Цензор яко завзятий „славянофил" написав від себе до „Головного Управленія по дѣламъ печати", що от-от Діло переверне усю Россію і що вже от, мов, що діється на соймі: Поляки братаються з Русинами. Треба стерегтися і т. ин. і т. н. В Петербурзі — де-ж там роздивлятися, де брехня, а де правда! Згодилися і підписали"

„Моя справа, що піднялася торік, ще й досі не скінчилася" — писав Кониський 8. серпня (27. VII.) й нарікав, що через неї сидів „уже літо на грипоні у Київі" Нема сумніву, що в найтіснішому звязку з згаданою справою був такий листок Кониського з 30. (18.) серпня 1886: „Будьте ласкаві, зараз, як одержите сей лист, залишіть пересилати Вашу часопись. Я давно вже прохав, аби до Вас про се написали, та мабуть сего ще не зроблено, бо часопись приходить. Отже на сей раз пишу сам, просячи не висилати ні на яку адресу, бо не доходитиме, пропадатиме і тілько шкодитиме тому, кому буде заадресована. Перебендя". (В 1886 р. надрукував Кониський в фейлетонах „Діла" чч. 56—57 „біографічну замітку" про Михайла Максимовича).

(Продовження буде.)

KALODONT Sarga
ПАСТА ДО ЗУБІВ

Продається тепер
у новім ґиґєнічнім
опакуванні!
Лякеровані туби
з чистої цини!

...ємося, розпорошуємось на дрібні гуртки, на атоми.

Але не це маємо на увазі. Халецький ватажок у реверенді ідентифікує відносини на Волині з відносинами у Сх. Галичині. Там луцький, католицько-польський епископ видав пастирський лист з приводу виборів, взиваючи вірних єднатися в одному фронті проти „схизматиків". Є це „коментар" до загального пастирського листу польського епископату. Той „коментар" має своє значіння і приноровлення і в Сх. Галичині, де велика більшість населення є греко-католицькою. Тому слід творити один католицько-народовий польський фронт. Нічого собі, гарний „коментар"!

Відповідь д-ра Трильовського.

Самозванчий ватажок „радикальної лівиці" д-р К. Трильовський присвятив цілу першу сторону своїх „Громадських Вістей" відповіди на запити „Громадського Голосу". Не зупинялись би ми над цими викрутами, що обмежуються рівнем арґументації покутного провінціонального адвоката, якби не те, що він відкликується також до нашої журналістичної чести — з огляду на те, що ми ті запити передрукували. Д-р Трильовський вимагає, щоби ми передрукували й його сяжнисту відповідь. Дуже жаліємо, що не можемо в цілій основі сповнити його бажання, але нам матеріялу на заповнення ґазети (як деяким американським органам) зовсім не бракує. Тому д-р Трил. мусить вдоволитися лише поданням на сторінках нашого органу короткого змісту його статті. Отже:

Д-р Трил. твердить, що поворотний пашпорт у польському консуляті одержав він так само, як сотки українських еміґрантів. Поляки не могли йому нічого закинути (ну, певно!), лише не знали, чи він взагалі є польським горожанином. І зовсім справедливо, бо коли хтось без причини вісім чи девять літ сидить біля цісарського Бурґу, то можуть справді повстати такі сумніви. Але на інтервенцію одного (неназваного) посла в польському консуляті далися переконати щодо його польського горожанства і пашпорт видали.

В першому процесі проти Юри Соломійчука він не виступав оборонцем, бо це завдання взяв на себе знаменитий оборонець пок. д-р Евг. Олесницький. В другому процесі проти Ю. Соломійчука оборонцем виступав адвокат-жид, бо оборона д-р Трильовського була би йому пошкодила.

Дика сплавачка на Черемоші — це окрема справа. Д-р Трил. боровся проти неї всіми силами, але кн. Любомірський був сильніший.

Щодо січових Стрільців, то він тому не віз їх до бою, бо не був ані австрійським офіцером, ані не мав боєво-офіцерських студій. Але він працював з посвятою в „Боєвій Управі", що мала свій осідок у Відні. Пробував теж їхати на фронт до стрільців, щоби їх підбадьорити, але його не пустив д-р Лямезан.

Його син не служив ані в Січових Стрільцях, ані у війську взагалі, бо його „три рази австрійська комісія асентерункова, а потім і українська признала за нездібного до військової служби через блуд серця".

Дивним виглядає це скромне твердження чи оправдання д-ра Трил. Таж в австрійському війську служили не лише такі, що мали „блуд серця", служили не лише люди наскрізь хворі, але тіни людей. Ми певні, що хоч австрійська комісія три рази признала його сина нездатним до служби, то д-р Трил. повинен був просто для прикладу вислати його хоч до стрілецької кадри, а там може й „блуд серця" був би минувся.

Льояльним до австрійського уряду підчас війни був д-р Трил., бо тоді льояльними були всі українські партії. В справі візвань українських селян рішучі кроки поробила Заг. Українська Рада. Депутацію до цісаря він водив на її домагання. Що торкається викручування жидів з війська, то він „помагав многим жовнірам без ріжниці національности". Що брав гонорарі за те, то робив це не як посол, лише як адвокат, бо не мав тоді ніяких інших доходів „крім малої невистарчаючої запомоги" (від кого?). Своїми заходами держав він „довгі часи Петра Шекерика-Доникова з Жаби при військовій пральни в Меріш Вайскірхен". А тепер той Шекерик, будучи „богатим ґаздою і побираючи яко війт 300 золотих місячно, хоче бути ще і послом, брати дальших 900 золотих місячних дієт, а громаду полишити на ласку Божу". Ну, й скажіть люди добрі, чи не чорна невдячність? Чи не міг би він тих 900 зол. відступити „батькові" за держання його у військовій пральні?

„Селянсько-радикальну партію" він заснував з Сандуляком, Радуляком й іншими (котрі-то інші?), бо він „правдивий радикал", а Левко Бачинський (видно, що „батько" має його в печінках) був проти злуки з Вел. Україною, бо інакше „уніятські попи мусіли би бороди носити".

Це вже хіба вершок знаменитої „арґументації" д-ра Трил. Варто її опатентувати.

Щодо хлібоїдів, то „є між ними колишні члени всіляких партій". Правда, але —додам— колишня „селянсько-радикальна партія" там примістилася в цілости.

„Питання, за які гроші виходять „Громадські Вісти" — скромно відповідає д-р Трил. — є просто непристойне. Таке саме питання можна би поставити і до „Свободи", „Правди", „Праці" і других часописей".

Ей правді! Чи кепкуєте, „батьку", чи дороги питаєте? Така мудра відповідь навіть не сягає рівеня покутного адвоката. Таж „Свобода" виходить 30 літ, має вироблених читачів і передплатників, таж „Свобода" в своїм часі мала найбільший тираж з усіх тижневиків, а й нині вона друкується в поважному накладі, маючи своїх постійних передплатників. На „Правду" складаються священики, особливо станиславівської дієцезії. Але за які гроші виходять „Громадські Вісти", хто субвенціонує цю ґазету, котрі селяни складають на пресовий фонд, які капіталісти льокують там свої капітали? Таж д-р Трил., що ще в часі війни жив на „невистарчаючі запомоги" і помагав собі жидівськими гонорарами за викручування їх від військової служби, що в останніх літах писав розпучливі листи — мовляв — вмираю з голоду, — хіба не видає своєї ґазети власним коштом. А сьогодні ґазета коштує втроє стільки, що перед війною. Сьогодні на кредит ніхто не друкує.

Всі відповіди д-ра Трил. були би сяктак пристойні, але ця остання, ей Богу, непристойна, бо є обрахована на людську дурноту. Годимося тільки з другою частиною ремена-питання д-ра Трил.: „Таке саме питання можна би поставити до „Праці" і других часописей".

НАЙДЕШЕВШИМ СЕРЕДНИКОМ
на кашель — є
Kaisera кармельки грудні з 3 ялицями
Крім цего певно доводять доказом чого є 7700 посвідок лікарів і приватних осіб. Уважайте на охоронну марку. До набуття у всіх аптиках і дрогеріях. 1-0

По той бік добра і зла.

Консолідаційні змагання в сель-робівському таборі.

Роздвоєний Сель-Роб ніяк не може обєднатись, обі його половини й далі машерують окремими рядами, ворожо зпідлоба поглядаючи на себе. У виборчій акції оба крила виступають з окремими листами, на виборчому терені йде тиха, але важка боротьба між обома Сель-Робами. Сель-робівська більшість (чи справді більшість, то ще виявиться!) зголосила державну листу під своїм старим іменем: Українське Селянсько-Робітниче Обєднання Сель-Роб, а лівиця виступила демонстративно під приманчивою назвою: Єдність Сель-Робу. Всі прикметники включно з додатком „український" — відпали. Перша листа одержала число 8, друга 19. Безпосередньо за нею йдуть „русскі" зі своєю 20-кою.

„Єдність Сель-Робу" пишеться на державній листі. „Хай живе Єдність Сель-Робу" — таким вигуком кінчається спільний комунікат ППС. Лівиці і Сель-Роб-Лівиці. Ніщо інше, тільки єдність голосять сель-робівські „сепаратисти". Звідкіля така зміна? Ще вчора вони розбивали Сель-Роб, перевели його розкол, а нині роблять всі можливі зусилля, щоби поєднатися й обєднатися з правицею.

Офіціоз лівиці „Сель-Роб" в передовиці „До відома трудящих мас" подає перипетії переговорів з правицею у справі ліквідації розламу.

Як ми вже в своїм часі подавали, Сель-Роб (правиця) поставив деякі превенційні передумови лівиці. У відповідь на них лівиця в надзвичайному виданні свого офіціозу (з 9. січня) призналася до деяких помилок і запропонувала вступне обєднання на основі створення спільного виборчого комітету і зголошення спільних виборчих лист. Правиця на конференції 12. січня відкинула це предложення, обстоюючи свою декларацію і висунені передумови. На найближчій конференції представники правиці не явилися, а на третій з черги в участю ППС-лівиці, як медіятора, знову відкинули порозуміння. На добавок правиця усунула з редакції свого офіціоза „Наше Слово" Дурдела, що був прихильником порозуміння і в тому напрямку вів аґітацію. В нагороду за те лівиця виставила його чоловим кандидатом на державній листі.

Опірне становище правиці видобуває з грудей лівиці поклик до „селянських і робітничих мас", щоби вони обєдналися понад голови провідників правиці та виступили у виборчу боротьбу під кличем єдности Сель-Робу.

Не можна провідникам лівиці відмовити зручности. Вони розбили Сель-Роб, вони його тепер відбудовують. Забулося вже те, що вони були спричинниками розламу. Сель-робівська публика, що не визнається в тонкостях народовольської дипльоматії, бачить б. народовольців не лише в ролі миротворців, але й будівничих єдности Сель-Робу. Ролі змінилися. Лівиця потягає за собою сель-робівську публику, вона находиться в „єдностевій" офензиві, а правиця перейшла на становище дефензиве. Вистане слідкувати за звітами з виборчої акції, вистане кинути оком на органи обох крил. Тоді, як офіціоз правиці „Наше Слово" в останньому часі змісерніз до 4-ох сторінок, орган лівиці „Сель-Роб" розтовстів до 8-ох сторінок. Він уже й змінив трактування „національного питання" мабуть в той спосіб, що подає в останніх числах такі знимки, як нпр. „Харків — столиця Рад. України" або „Електрифікація Рад. України". Нічого не помагає правиці прихильне відношення до неї КПЗУ і легко прихильне відношення харківської преси. Є ще й інші чинники, сильніші від КПЗУ і харківської преси, а вони всю свою силу, весь тягар своїх монопольних впливів кидають на терези лівиці. Інтернаціоналізм, повну національну індиферентність — ось що підтримується серед „селянських і робітничих мас". Протектором лівиці в її змаганнях до опанування сель-робівської публики й інтернаціоналізації українського національного терену є ППС-Лівиця.

Чи вдасться б. народовольцям, б. пропаґаторам єдности „русскаго народа" захопити частину наших мас під прапором інтернаціоналізму московської марки, чи ні — виявить найближча будучність.

Великий учений і громадянин.

В ДЕСЯТИЛІТТЯ СМЕРТИ ІВАНА ПУЛЮЯ.

Дня 31. січня 1918. р. помер у Празі наш визначний земляк Іван Пулюй. В особі його зійшов у могилу не лише учений, якого імя було голосне в кругах фізиків і техніків через яких 30 літ — головно у вісімдесятих та девядесятих роках 19-го і в початком 20-го століття — але також активний громадянин, що, живучи на чужині поверх 50 літ, ніколи не забував, що є сином українського народу і по силам боровся за його права в Австрії і в Росії та заступався за них перед европейською опінією в часах всесвітньої війни.

На життю його справджується латинська приповідка „Per aspera ad astra". Бо дійшов він з дрібноміщанської сімї в Грималові, де прийшов на світ 1845. р., а по скінченні ґімназії в Тернополі дістався до гр.-катол. семинара т. зв. Барбареум у Відні і студіював поруч теольоґії також математику, фізику і астрономію. Опісля не висвячувався, але продовжав студії математики і фізики дальше, не зважаючи на недостаток і перебиваючися крізь життя лекціями, а пізніше стипендіями. В 1872. р. працює він у фізикальнім інституті проф. Ланґа у Відні, у 1874. р. є асистентом для фізики і механіки у морській академії у Фі-

БЛІСНИВЦЮ недоконаність усуває, ділає змінюючо, **віджвлюючо, побуджує апетит, неоціненний середник для реконвалесцентів**
М-ра Кшиштофорского, вино хиново-залізне из еспанськй малазі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кжиштофорского вино хиново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr .M. Krzyształorski Tarnow.** 2-?

ме, у 1875. р. студіює знов у Штрасбургу у славного тоді проф. Кундта та осягає там степень доктора фільософії, а вже у 1877. р. габілітується на доцента для досвідчої фізики на віденськім університеті. Від 1876. р. до 1882. р. займає становище асистента у проф. Ланга. Почавши від 1874. р., стрічаємо цілий ряд його праць у Записках віденської Академії Наук, а предметом їх є новозі тямні з експерементального боку досліди над газами і парами. Заразом появляються прилади його власного помислу, за які одержує премії на всесвітніх виставах в Парижі 1878. і 1881. рр. і патент не лише в Австрії, але також за кордоном.

Не зважаючи на ті наукові успіхи, сниюється у 1882. р., в котрім мусів уступити з асистентури, без вілного утримання і без надії, що осягне колинебудь університетську катедру. До того ще приходить у нього до ревізії в звязку з процесом Наумовича, яка кидає світло на інвіграцію віденської поліції або на лиху волю галицьких краєвих властей, а заразом до решти гасить надії Пулюя на наукову каріеру. Із-за того кидається він на поле нової ділянки електричности, що саме тоді зачеміла, — електротехніки. Небаром потім стрічаємо його на становищі директора електротехнічного бюра у Відні, а опісля на становищі консулента електротехнічного відділу фабрики оружа в Штайр. В останній місцевости помагає уладити виставу і закладає власну фабрику жарових лямпок. Ця фабрика збуджує так великий подив серед наукових та урядових кругів, що міністерство покликує його в 1884. р. на професора фізики та електротехніки у німецькій техніці в Празі. Цю катедру задержує до розділу її на дві т. є до 1902. р., від котрого стає професором самої лише електротехніки згідно зі своїм бажанням.

1889/90. р. вибирають його ректором німецької техніки в Празі, в 1906. р. дістає за наукові заслуги орден залізної корони, в 1910. р. титул і характер радника двора, а в 1916. р. переходить на емеретуру.

Життя його повне невсипущої праці. Після дослідів над прикметами газів звертається до електричного розряджения в рурах з розрідженими газами, винаходить фосфоризуючу лямпу, якою після відкриття Рентгена виконує прекрасні рентгенівські знимки, кращі, як сам Рентген, а опісля публікує цілий ряд праць з поля електротехніки. Заразом є душею електротехнічного товариства в Празі, котрому проводить через богато літ.

Завдяки своїм здібностям і незвичайній працьовитости став науковою повагою, з якою числяться наукові та технічні круги. Великі електротехнічні фірми запрошують його на свойого дорадника, а електричні централі цілого ряду міст будуються або реконструуються після його рад напр. у Празі, Марієнбаді.

Наукові праці містив здебільша у Записках Академії Наук у Відні та в „Elektrotechnische Zeitschrift" в Берліні. Їх є пятьдесять чотири; помімо них вийшли також в українській мові у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка. Крім того написав дві популярно-наукові розвідки, а саме „Непропаща сила" і „Нові і перемінні звізди" (I. вид. Просвіта, II. вид. Видавн. Сніпка).

Одначе те все є лише одною стороною його діяльности. Друга сторона належить виключно українському громадянству. І так в 1863. р. ще як ученик гімназії заложив серед тернопільської молоди громаду, що мала на цілі знайомити своїх членів з українською історією та літературою, розширювати та піддтримувати національну свідомість і літературну часопись „Мету", що виходила тоді під редакцією Кс. Климковича. В часі університетських студій у Відні 1865. р. дав почин до заснування студентської організації, з якої згодом повстало 1868. р. товариство українських студентів „Січ". В 1869. р. познайомився з Кулішем, що саме був тоді до Відня, та опісля жив з ним в приязни через кільканайцять літ, доки Куліш не [illegible] кретином. „Доктори їх [illegible]

[illegible] в переклад св. Письма на українську мову, який вони оба спільно ладили. Але докінчити довелося його Пулюєви доперва по смерти Куліша при співучасти Івана Нечуя Левицького. Друком вийшло в цілости 1904. р. накладом брітійського біблійного товариства. До цього перекладу прикладав Пулюй велику вагу. Він займався ним через яких 35 літ свойого найкращого віку, незважаючи на те, що був обтяжений науковою та іншою працею. Він порівнує у своїй автобіографії значіння появи українського св. Письма зі значінням перекладу Біблії Лютра для німецького народу.

До Куліша відносився все з великою пошаною, двічи відвідував його на Великій Україні (в 1878. і 1880. рр), одушевлявся широким світоглядом і значінням Куліша та присвятив йому свою працю „Нові і перемінні звізди". Він боронив Куліша перед земляками, що відсахнулися були від Куліша за його „Історію Возсоединенія Руси" і за критику Шевченка, а у „Кількох споминах про Куліша і його дружину Ганну Барвінок", що вийшли 1905. р. у Відні разом з „Новими і перемінними звіздами", вдається в полеміку з Франком за його остру критику перекладу св. Письма і Кулішевих перекладів Шекспіра.

У звязку з виданням св. Письма в українській мові робив Пулюй заходи в „Головнім Управленію по ділам печати" в Петербурзі та в Російській Академії Наук, щоби виєднати дозвіл на висилку св. Письма в границі Росії. Але йому відмовлено. Також само університети в Петербурзі, Києві і Харкові не прийняли українського св. Письма до своїх бібліотек. Не зражений тим, вислав Пулюй меморіял в обороні українського слова до президента російської комісії для цензурних законів Кобеко і лист з проханням дозволу поширити українські Псалтирі між раненими і недужими жовнірами-українцями, учасниками російсько-японської війни. Одначе ці заходи були даремні тоді, як японський генерал Ногі на прохання Пулюя позволив поширювати св. Письмо в українській мові між жовнірами-українцями, що попали були в японський полон. На цім місці необхідно підчеркнути, що у своїх письмах до російських властей Пулюй домагався також скасування відомого указу з 1876. р., яким заборонено друкування українських книжок і часописей в Росії, а рівночасно боровся проти нього на сторінках „Діла" і „Ruthenische Revue".

Інтересна була історія першого молитовника в українській мові, зладженого Пулюєм. Коли він предложив рукопис молитовника новоіменованому митрополитові Йосифові Сембратовичеві (1869 чи 1870 р.), цей під впливом тодішнього голови „святоюрців" виплошанина Малиновського відмовив апробати і позволив на спалення рукопису, „по праву каноническому". З приводу цеї події видрукував Пулюй у Відні 1871. р. брошуру п. з. „Лист без коверти", написав новий молитовник і видав його 1871. р. у Відні за позичені гроші.

На всякі події в житті українського народу відкликувався все дуже живо. Боротьба за український університет у Львові захопила була його сильно. В тій справі брав участь в депутації Наукового Товариства ім. Шевченка, висланій 1902. р. до міністра освіти Гартля і до міністра-президента Кербера у Відні, разом з проф. унів. д-ром Ів. Горбачевським, з проф. унів. Стефаном Смаль-Стоцьким і послами Романчуком і Ол. Барвінським та в дискусії з міністрами горячо заступався за заснуванням українського університету у Львові. В звязку з університетськими питаннями опублікував кілька статтей в „Ділі" і в „Ruthenische Revue" з 1904. р.

Також відгукнувся він з нагоди рільничого страйку в Галичині (Гл. тижневик „Ді Цайт" у Відні з 1902. р.) і вибуху революції в Росії в 1905. р. (Гл. „Діло" з 1905. і 1906. р. і „Гайдамаки" з 1906. р.) А коли вибухла всесвітна війна, виступив горячо за утворенням самостійної Української Держави в брошурі, писаній по німецьки і виданій в Празі 1915. р. п. з. „Ukraina u. ihre internationale politische Bedeutung", станув на чолі комітету опіки над українськими воєнними вязненими в Празі та заснував з громадянських збірок стипендійний фонд для української молоді середніх шкіл та університетів. Спосіб збирання того фонду був дуже оригінальний. Оголошував в часописах до громадянства поклик з проханням слати датки, а молодь мала вносити подання. Як лише назбиралося 150 корон, зараз уділював стипендію одному з петентів, а висліди надання стипендій оголошував в часописах. Ця акція увінчалася гарними успіхами і помогла неоднїй молодій людині студіювати серед тяжких воєнних часів. Пулюй прикладав до неї велику вагу, виходячи з заложення, що молодь це будучність народа, і ще три тижні перед смертю помістив в 5. ч. „Діла" з 1918. р. звідомлення зі своєї акції та поклик до дальших збірок. А вже 31. січня не стало між живими цього великого громадянина-українця і вченого небуденної міри.

Д-р Роман Цегельський

СПРАВЖНІХ ПРИЯТЕЛІВ
пізнається в потребі.
Такими певними приятелями в недомаганнях є таблетки
Aspirin.
Тих певних і успішних таблеток **„Aspirin"** повинно жадатися тільки в оригінальнім опакованню „Bayer" (чотирокутна пласка коробочка з ктурова з червоною перепаскою) вистерігаючися маловартісних наслідовництв. До набуття у всіх аптиках в опакованню по 6 і 20 штук.

УНЕВАЖНЕННЯ ЛІСТ.

Варшава, 27. січня 1928.

Уневажнено 22. лісту — правиці Повале-Сіон і 28. **Укр. виб. бльок** сел. роб. і працюючої інтелігенції та лісту 85 санац. кресово-західну.

ВАЛЬДЕМАРАС У ГІНДЕНБУРГА.

Берлін, 27. січня 1928.

Литовський премієр Вальдемарас був нині на авдієнції у президента Німеччини Гінденбурга. На авдієнції був теж лит. посол Сідзікавскас. Після авдієнції було співлання в лит. посольстві, а пополудні почались знову переговори між лит. делегатами і нім. закорд. урядом. „Берл. Тгб." пише, що є надія, що прийде до порозуміння, головно щодо розємного пакту.

АНГЛІЯ НАВЯЗУЄ ВЗАЄМИНИ З СРСР.

Льондон, 27. січня 1927.

Є чутки про недалекі довірочні переговори представників СРСР з англ. урядом. Англ. уряд рішається на це, тому, що бажає вирвати опозиційним партіям виб. клич, який каже, що теперішній консервативний уряд є причиною зірвання взаємин із СРСР, а також тому, що англ. нафтові концерни роблять заходи з американськими компаніями в справі співучасти в большевицьких нафтових концесіях.

ПІДВИШКА ЗАЛІЗН. ОПЛАТ.

Варшава, 27. січня 1928.

Зачувати, що підвишка пасажирських і товарових залізничих оплат, яку проєктовано від 1. січня п. р., а опісля відложено — сталася знову актуальною. Нова підвишка ввійде в життя з початком нового бюджетового року, себто від дня 1. квітня п. р. Рівночасно з підвишкою особової тарифи, згл. якийсь час після її введення, подорожіє також залізнича товарова тарифа.

ГОЛУВКО У МОСКВІ.

Москва, 27. січня 1928.

Приїхав тут. нач. сх. виділу польського мін-ства закорд. справ Голувко і дир. департаменту мін-ства промислу і торговлі Сокольовський.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією *кс.* **Стадника** (вул. Шашкевича).

Субота 28. січня год. 7·30 веч. Перший раз „Пісні в лицях".

Неділя 29. січня год. 3-та попол. „Добродійна Сузанна". Год. 7·30 веч. „Пісні в лицях".

Міський великий театр:

28-го, год. 3·30 попол. „Весілля"
28-го год. 7·30 веч. „Паганіні".
29-го 3·30 год. попол. „Незвичайний сеанс".
29-го г. 7·30 „Страшний Двір".

Вагітні жінки, мусять старатися усувати кожде запертя стільця через вживання природної гіркої води *Franciszka Józefa.* Управителі університетських клінік жіночих недуг одноголосно хвалять природну воду **Franciszka Józefa,** бо легко її заживається і лагідно її ділання без побічних наслідків слідує в короткім часі. 1—1

НОВИНКИ.

— **Впертий і завзятий кандидат.** Пишуть нам: Начальник громади Хоросно Старе, львівського повіту Дмитро Федишин бере живу участь у передвиборчій агітації. В свойому селі і сусідних він агітує між громадянами, щоб вони голосували на нього, бо він хоче бути послом. А що дуже хоче, то видно з того, що пожертвував би — як каже — навіть 17.000 зол., щоб тільки стати послом. Він хвалиться, що має піддержку староства, в що можна вірити, тому, що він ходить увесь час у товаристві поліціаїв.

— **Львівська хроніка.** Селянин Паранський приїхав до Львова на те, щоби на Галицькій площі пробувати зарізати себе ножем із розпуки, що погано продав два морги грунту. — Замарстинівський громадянин Стефан Яцкуф, член „Звйонзку стшелецкого" пробував штиком ще в осени колоти прохожих; а що мав на совісти 4 крадіжі дістав півтретя місяця. — Півчверта дістав інший відомий поліції темпераментний пан Завер, який на Сильвестра очнив таку авантуру, що його наречена омліла, а поліції мусіли з ним боротись.

— **Україніка.** У чеськім тижневику „Обрана Земеделцу" в чч. 47 і 49 находимо два переклади оповідань Катрі Гриневичевої: „На ярні пістальце" і „Нові жівот". — У ч. 21 „Мюнхенер Науесте Нахріхтен" з 22-го п. м. находимо статтю В. Оренчука „Національний день українців". — У ч. 1. журналу „Словански Преглед" находимо статтю д-ра Франтішека Тіхи п. з. „Вігослованості Русіні" оперту на великій скількости укр. матеріялів.

— **Найстрашніший вулькан оживає.** Хто з вас знає, що найнебезпечнішим вульканом у світі є Кракатау, на острові між Суматрою і Явою. Той дрімучий велитень пригадався знову світові голосним бурмотінням, якому супроводять клуби вогневого диму. Населення сусідніх островів утікає перелякане, тому, що між ним живе ще спомин вибуху сперед 44 років, коли Кракатау залляв 40.000 людей. 26. серпня 1883 р. з вулькану бухнув такий стовп вогню, що дим із нього можна було відчути у віддалі 700 км.; цей стовп ішов уверх на 40 км. 12 годин усе небо було „кромішньою тьмою". Землетрус захвилював Суматрою та Явою і його тремтіння дійшло аж до Европи. Атмосферична зміна була така сильна, що століття не памятали такої. Схвильоване море вдерлось на острів і залило його, а вулькан наполовину впірнув у море. Тепер він знову починає показувати свою голову дракона та плювати.

Маю за шану подати до відома П.Т. Моїй Клієнтелі, що торговлю блаватних товарів і полотен при вул. Галицькій ч. 16 під фірмою:
Роман Зубик
набув я на виключну власність.
Як довголітній бувший спільник бл. п. Романа Зубика дякую уклінно за дотеперішне довіря котре буду старатись і на дальше добірним товаром та низькою ціною піддержувати. З глубоким поважанням
1—5 *Осип Стефанович*

— **Рекорди.** На протязі тижня арештували в Ленінграді та Москві приблизно 300 збіжевих купців за незаконну торгівлю. — У варшавськім магістраті, відділі каналізації відкрили канальну історію: урядовці у порозумінні з власниками домів поділились 254 тис. державного гроша. — У Бульон (Франція) арештували 17-літню служницю Жару, яка мала в собі стільки жару, що встигла за короткий час придбати собі 104 наречених, з яких кожний робив їй дарунки. — У нім. містечку Мецінг (Баварія), живе селянська родина, що має 25 дітей, всі здорові, з одного подружа: 15 хлопців і 10 дівчат, з того 5 пар близнят. — В Італії померли одного дня три столітні особи: один старець у Генуї, один у Торіно і одна жінка в Пармі. — У Сараґоссі арештували рекордового вломника 14-літню гімназійну дівчину, що ограбила вночі касу місцевого адвоката, щоби за ці гроші накупити собі ласощів і находитись до кіна.

— **З жіночих рекордів.** Цими днями паризька преса повідомила про шлюб визначного лікаря Люї Пелетіє, головного директора шпиталя для нервово недужих. Він оженився із д-рою медицини Анною Шарболє, яка була давніше в цьому шпиталі звичайною сестрою милосердя. Преса в день шлюбу лікаря, щоби пригадати йому, що джентельмен повинен додержати слова розяснює це подружа такими подробицями: Пелетіє мав із п-ною Шарболє віддавна роман. Він обіцяв їй що ожениться, коли вона стане студенткою медицини. Вона зробила це. Пізніше: коли стане д-ром медицини. Вона здала докторат. Пізніше коли він дістане велику спадщину ві-

Надзвичайний тиждень дешевого взуття!

Високе жіноче взуття за безцін.

З приводу випродажі кількох артикулів **ЖІНОЧОГО ВЗУТТЯ** можна закупити від 29. січня до 11. лютого
високі жіночі черевики:

Серія I	давна ціна 32·50	теперішна ціна	**16·90**	Серія IV	давна ціна 42·50	теперішна ціна	**23·90**
Серія II	„ „ 34·50	„ „	**18·90**	Серія V	„ „ 45·50	„ „	**25·90**
Серія III	„ „ 38·50	„ „	**21·90**	Серія VI	„ „ 57·50	„ „	**28·90**

Небувала нагода заощадження грошей. Негайне відвідання нашого склепу є якраз у власнім інтересі, бо поодинокі числа забракнуть вже по кількох днях. **Найліпша нагода** до закупу перед загальною звижкою цін на взуття з приводу подорожіння сирівців. **Ціна є так дешева і оказійна, що оплатиться зараз закупити а відтак уживати.**

Дель-Ка

Львів
Легіонів — Гетьманська 6

Дрогобич Ринок 7 — **Коломия** Ринок 41 — **Перемишль** Пл. на Брамі — **Борислав** Панська 335 — **Станиславів** Пасаж Гартенберґів

дидька, який покищо не годиться на це подружа. Панні Шарболіє було цього за багато. Вона покинула шпиталь. Одної ночі в 10 г. веч. у шпиталі зявився енергійний молоденць, що домагався із ним стрічі. Війшов до кімнати Пелетіє, добув револьвер і дав себе пізнати. Це була переодягнена панна Шарболіє, яка домагалась негайно письменної заяви від нього, що він ожениться з нею і що пише це... не під насильством. Пелетіє підписав. За той час покликали поліцію і панну Шарболіє взяли в комісаріят. Там ствердили, що її револьвер не мав навіть набоїв. Кілька днів пізніше лікар Пелетіє оженився з нею. Невідомо тільки, чи наслідком своєї письменної заяви, чи захоплений рішучістю дівчини.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ

Жовківська 1. — Сензаційні ціни!

— **Світова всячина.** У Відні відчули легке тремтіння. — У Німеччині вийде закон, що від 1-го червня 1928 медичні студії тріватимуть 5 літ. — На свята Толстого їде до СРСР відомий письменник Ромен Ролян, щоби... переконатись про технічний поступ радян. промислу. — У центральній Німеччині страйкує 50.000 металевих робітників. — Сербський король Олександр підписав декрет про амнестію тисячі засуджених з нагоди народин сина. — У Ґлессенем, біля Франкфурта, арештували цілий відділ іскрових телеграфістів як шпигунів. — Найбільше даних на президента Сп. Держав має Гувер; так каже бурмистр Філядельфії; побачимо, що скажуть вибори. — Летуни Кост і Ле Бріке приїхавши в Ню-Йорк поплинуть кораблем до Японії, а звідти літаком полинуть у Париж. — У Міскольч (Мадярщина) перевернувся військовий автобус; 22 жовнірів небезпечно ранених. — Литва мала 1-го січня 9,225.520 осіб населення. — Англійські промисловці заповідають знижку цін на діяманти. — В університеті в Інсбруку завели наново промоцію на д-ра sub auspiciis; тільки без додатку: imperatoris. — У Мадриді померла відома драмат. артистка Ґверреро.

— **Осторога.** Українське Товариство допомоги емігрантам з В. України подає до загальної відомости, що п. Клим Помогайленко, емігрант з В. України, не є членом Товариства і за його особисті вчинки Товариство не бере на себе відповідальности. При цій нагоді Товариство ще раз пригадує громадянству щоби усякі допомоги й жертви для емігрантів спрямовувало до Управи Товариства (Львів, Руська 3, III. п.), а не видавало на руки окремим прохачам. — За голову Т-ва Вол. Дорошенко.

Обіди з трех накрить по **1 зол. 80 сот,** поручає Ресторація під золотою грушкою ІВАН ГАЙДИНГЕР і С-ка **Краківська 7 Львів.** 2-2

З судової салі.

В безконечній черзі...

Політичний процес 17-ох.

В третьому дні розправи (пятниця 27. п. м.) докінчено відчитування акту обвинувачення в українській мові, що забрало ще повних дві години часу (до год. 11.15 передпол.) Д-р Гумецький читав увесь час тихим, монотонним голосом, так, що його ледви було чути. Після відчитання акту обвинувачення в українській мові предсідник зарядив півгодинну павзу, з тим, що по павзі зізнаватиме перший з обвинувачених Василь Атаманчук.

ЗІЗНАННЯ АТАМАНЧУКА.

Серед великого зацікавлення зачалася в год. 12. в полудне дальша часть розправи. Салю заповнила публика до останнього місця. Зізнає обв. *Василь Атаманчук*, що сидить на середині салі сам, бо всіх інших обвинувачених виведено до їх келій і вони будуть покликувані на розправу в міру потреби поодиноко. Обвинувачений, високий пристойний шатин з ясними очима, зізнає в той спосіб, що відповідає на питання предсідника.

На вступі предсідник зазначує, що на основі акту обвинувачення Василь Атаманчук обвинувачується в державній зраді, шпіонажі і зокрема у співучасти в убивстві кур. Собінського.

На запит, які студії і яку військову службу відбув підсудний Атаманчук, відповідає: Я скінчив два роки учит. семинарія, коли захопила мене українська визвольна війна. Тоді я вступив до Української Армії і боровся під Львовом. Там попав я в польську неволю, з якої мене звільнено, але потім лежав дома (в Сіхові, пов. Стрий) цілий рік хорий на еспанку. В 1922. р. став я знов учитися, але прийшли вибори до польського сойму і мене арештовано й вивезено до Львова, де я сидів довший час у тюрмі. Після звільнення мене небавком асентеровано до польського війська, в якому я відслужив повних 18 місяців.

На запити про те, що робив дальше, обвинувачений оповідає, що по війську записався на торговельний курс у Стрию (1924—25), куди ходив спершу пішки зі свого села, а потім замешкав в Стрию. Зі Стрия перенісся при кінці вересня 1926 р. до Львова, де ходив на гімн. курс, бо задумав здати гімн. матуру. В цьому місці обвинувачений відкликує все те, що він сказав у слідстві про свій побут у тому часі в Київі і про своє знайомство з Чернявським, з яким нібито вернув потім до Галичини. Цю історію видумав він на те, щоб увільнити від прикростей і тягання на поліцію ті особи, в яких він мешкав у Стрию. З Польщі обвинувачений взагалі нікуди не виїздив.

Коли предсідник відчитує просторі зізнання Атаманчука про його побут у Київі і про поворот його з Чернявським до Галичини, він далі обстоює, що все те видумка для криття людей, яких він бажав зберегти від неприємностей. Потім оповідає, як поліція постійно його переслідувала, як мучила вічними ревізіями і т. д.

На запит предсідника, з чого він жив, Атаманчук заявляє, що діставав гроші з одного джерела, одначе його виявити не може. Жив на фальшивий пашпорт під іменем Олександра Біласа. Цей пашпорт він купив собі у Стрию від якогось незнаного жида за 50 зол., а не дістав його від Чернявського, як це зізнав він у слідстві. Жив під чужим іменем тому, що хотів мати спокій від поліції. Пашпорт купив у травні або червні 1926. р., а у вересні приїхав до Львова, де замешкав разом з Василем Джулем (до 20. січня 1927.).

На запит предсідника, коли пізнався з обв. Іваном Вербицьким, відповідає, що з ним пізнався ще в часі служби в Українській Армії, бо оба були 1919. р. під Львовом. Пізніше з ним бачився рідко, а в листопаді 1926. р. оба побачилися у Львові. На питання, що означає їх спільна знимка, каже, що він мав свій власний фотографічний апарат і тим апаратом вони знялися. Хто тиснув тоді за ґузик, сьогодні собі не пригадує. Апарат привіз собі Атаманчук з польської неволі, де собі його купив, а не дістав від Чернявського, як зізнавав у слідстві.

На дальші запити каже, що мав і прізвище „Довгий", бо його так здавна називали тому, що він високий ростом. При переході границі коло Осмолоди, де його арештовано, подався за Дзюбінського Станислава.

Після заперечення обвинуваченим висилки книжки Опольської з вклеєними в неї фотографіями мостів оповідає про своє відношення до нареченої п. Олександри Яницької і до п-ні Олени Королюкової. Признається до авторства 4 листів, що передше заперечував.

З черги оповідає про свої знайомства з іншими обвинуваченими. Остапа Дерницю знав, таксамо Матійціва (який приходив до Джуля). Ковалиська Миколи не знав ніколи. Признає, що просив Дерницю, аби йому вистарав мобілізаційну карту (для людини низької ростом, бльондина), але револьверу в нього ніколи не просив. Ольгу Гретчак знав з того часу, коли сидів у тюрмі у Львові, бо вона приїздила тоді до арештованих. Вербицький бував у нього рідко, яких 3—4 рази.

На запит, чи знав Грещака і Пінчинську, керманичів шпіонської централі в Кракові, заявляє, що не знав їх цілком (його фотографію найдено між паперами Пінчинської). Що Пінчинська була секретаркою керманича шпіонської централі в Кракові, сказав йому щойно сл. суддя Янушевський; що це Атаманчук ніколи передше нічого не чував.

На запит, хто такий „Влодко", каже, що це Володимир Гук.

Свою приналежність до Української Військової Організації Атаманчук рішуче заперечує.

Головінського і Дзіся не знав ніколи, пізнав їх щойно тут.

ЧОМУ ВИЇХАВ ЗІ ЛЬВОВА?

Запитаний предсідником, чому так негайно виїхав зі Львова, каже, що зі Львова він не втікав, а виїхав з поспіхом тому, що йому обіцяно посаду на Закарпатті в Ужгороді і саме тоді його туди покликувано. Спішився ще й тому, що мав бути переслухуваний на поліції, чого він боявся, бо жив під чужим іменем, а врешті йому вже раз (20. січня) казали на поліції, де його перетримали тоді цілий день, що його підозрівають у вбивстві кур. Собінського. Чому, йдучи на поліцію, змінив з Джулем накриття голови, тепер собі не пригадує.

Зі Львова виїхав до Стрия, де жив до 27. березня. Там не укривався, а вчився, тому з нікм майже не стрічався. Того дня рішив вибратися до Ужгороду, бо дістав звідти завізвання приїздити негайно на посаду. Виїхав отже туди через Долину, де заїхав до своїх знайомих Гретчаків. З Долини мав дістатися на Чехословаччину при помочі провідника. Про свій приїзд до Долини Атаманчук написав заздалегідь до Гретчаків, але не писав їм, що хоче перейти границю. Цю справу він обговорив з ними на місці. До них приніс Вістюк в часі його присутности в Долині те число „Ді-

Кур. Цодз.", в якому була репродукція вичової сторінки „Сурми", де писалося, що тимах на кур. Собінського виконав член У. В. О. Змісту тої статті в „Сурми", яку обвинувачений бачив у таліянській репродукції, він собі добре не пригадує. Опісля оповів, що револьвер на дорогу купив собі у Шігдоха, одначе йому не заплатив, бо належитість мав уже приcлати з Ужгороду.

З Долини вибрався Атаманчук в дорогу разом з провідником Тисяком дня 28. березня коло 7. год. вечером. При собі мав він папери на імя Олександра Біласа. По дорозі бачили здалека одного постерункового, але Тисяк зізнав неправду, що Атаманчук на його вид сказав: „Його щастя, що нас не бачив, бо інакше я був би мусів понести його трупом!" Також не казав, що ліпше було би йому (Атаманчукові) покінчити на польському стрічку, як так довго мучитися...

Коли були вже недалеко границі, Атаманчук спалив свої папери на імя О. Біласа, бо хотів перейти на другу сторону без ніяких паперів.

З черги оповідає, як його арештовано. Сперше арештовано провідника, а потім (за яної пів години) і його, що сховався був між деревами.

Після арештування відставлено його до Осмолоди, де йому звязали руки й ноги і так уперше переслухували. Там він і подав, що називається Двобінський.

З Осмолоди відставлено Атаманчука до Долини. Там сказав йому комісар поліції між ін., що в Станиславові арештували якогось Атаманчука, про що він вже читав передтим у газетах.

На дальші запити предсідника каже, що на курси у Львові (Асника 6) ходив на літературу й математику щодня, бо хотів мати гімн. матуру. Курси відбувалися від 5—8 год. веч. У дні убивства кур. Собінського він не був на курсах, бо був у кіні „Палас", звідки, вийшов між год. 7—½8. (Убивство доверщено, як відомо, в год. ½8 веч.). Щодо минмого пізнання його шофером, що нібито відвозив Атаманчука на вул. Королівську, заявляє, що це ще й тому неможливе, бо в часі конфронтації з чим він був оброслий і немитий (був 5 днів жованний), тому взагалі не був можливий до пізнання. Автом Атаманчук узагалі ще не їздив (хіба, що перевозила його поліція).

Дальші питання.

З черги питав обвинуваченого про особу Черниського радн. Антоневич. Обвинувачений каже, що поліція закидала йому, що він є на чиїмсь удержанні, тому він висунув фіктивну особу Черниського. Такою самою фантазією є й зміст двох найдених при ньому карток, бо той зміст нічого не говорить (поліція підозріває тут шпіонські знаки і вказівки).

Радн. Згуральський питав обвинуваченого, який він мав фотографічний апарат. Обвинувачений каже, що він був однаково добрий для людських типів і для краєвидів, одначе краєвидів він не здіймав. З черги питав його, на що він потребував мобілізаційної карти, на що обвинувачений не дає ясної відповіди.

Потім ставили обв. Атаманчукові питання присяжні судді. Один питав його, як він так без оправдання опустив свої курси, на що дістав відповідь, що курси мали приватний характер і опускаючи їх, не треба було оправдуватися. Інший питав, защо Атаманчук був арештований в 1922 році, на що обвинувачений відповів, що підозрівали його в шпіонажі.

— А не в саботажах? — питав суддя.

— Ні! В шпіонажі.

З черги став ставити свої питання прок. Ланкавський.

— З ким обвинувачений стрічався в Стрию перед утечею на Чехословаччину? На кого може покликатися?

Обв.: Я не ховався, але й не стрічався мабуть з ніким, тому також мені тепер на когось покликатися.

На тому перервано переслухування обв. Атаманчука до завтрішнього дня. Завтра (в суботу) питатиме дальше прокуратор, а потім оборонці.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котка в складі 3 осіб виступить: 2-го лютого — Стрий: 3-го лютого — **Львів.** 13,6 2-?

Репертуар Нового Українського Театру п. д. дир. П. Карабіневича:

Гуситин:

28. І. Ривкет.
29. І. Іспанська муха.
30. І. Катерина.
31. І. Маруся Богуславка.

Копичинці:

1. II. Шумі Марина.

Театр по 1. II. загостить по всіх більших містах Галичини і Волині з репертуаром: Гейша, Катерина і Гальна. ?-?

Товариство Українська Захоронка у Львові уладжує для малих дітей по 10 літ дня 5 (неділя) лютого 1928 о год. 4-тій пополудни в салі „Української Бесіди" вул. Рутовского 72 „Костюмову забаву" з гожими несподіванками. Костюмки з 6 булок, а як котра дитина не може мати то в звичайних одежах. Приходіть діточки всі, а забавитеся гарно і весело. 135 2—3

Союз Українських Адвокатів уладжує в суботу 4. лютого 1928 в салях „Бесіди" товариські сходини українських правників з танцями. Весь дохід на фонд для вдів і сиріт по українських адвокатах. Стрій звичайний. Буфет у власному заряді Вп. Меценасових. Хто через ошибку не дістав би запрошення, зволить його одержати почавши від середи 1. лютого між 5–6 пополудни в канцелярії адв. д-ра Ол. Надраги Домініканська 11. 1364 1—3

Тонкісничний Курс кроєю біля і суконь розпічнеться з початком лютого в жіночій промисловій кооперативі „Труд" Львів, Ринок ч. 39. Зголошення устні і письменні в канцелярії „Труду". 1374 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ХТО ЗНАЄ дега Коровка, бувшого голову надзвичайного військового суду при 2-й Херсонській дивізії Армії У. Н. Р., прошу подати його адресу до адміністрації „Діло". В тратечі гроші на кореспонденцію будуть з вдячністю повернуті.

ПРОДАЖ ЗОВЕРХОВА КАМЕНИЦЯ, комфорт, Бачевих. Дохід 1400 зол. Ціна 7500 долярів. ДВО ОВЕРХОВА, комфорт, початок Личаківської, вільне мешкання чотирокомнатне. Ціна 13 000 долярів. ДВОПОВЕРХОВА, комфорт, Сенти. Дохід 1.700 зол. Ціна 18.000 долярів. ОДНОПОВЕРХОВА, вільне мешкання пятикомнатне. Бема. Ціна 5.500 долярів. Виплата 3.500 долярів. ВІЛЛЯ одноповерхова вісімкомнатна, комфорт, овочевий город, ціла вільна. Листопада. Ціна 11.500 долярів. Камениці, вілі, парцелі у всіх дільницях, млини, земські маєтки продасть ЦЕНТРАЛЬНА АГЕНЦІЯ Коперника 14. 1367 1-1

ПОШУКУЄТЬСЯ до священичого дому женщини до 40 літ, найохотніше вдови або сироти по священику до проваджения сільського господарства. Зголошення до о. Бачинського в Мишковичах п. Микулинці. 1378 1—2

ГІМНАЗІЙНИЙ учитель на посаді, 31 літ, неоганий, ожениться з панною або бездітною вдовою лагідної вдачі, котра забезпечить йому матеріяльно одноріче удержання в місті з осідком університету в ціли зложення іспиту. Серйозні, неанонімові зголошення до Адміністрації під учитель 1248. 1369 1-3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ ГІРШШПРУНГА, Личаківська 31 приймає вписи на новий 5-ти місячний торговельний курс. Писання на машинах. Стенографія. Початок науки 1 лютого 1928. 1341 1—2

ПОШУКУЮ домівки на школу вправ о 4—7 комнатах в шестій дільниці (Новий Світ) під догідними условями. Директор III-тої жіночої Семинарії, вулиця Стшала ч. 3. 1356 3-3

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б. 56—?

ПРОДАМ новий дім 4 убікації мешкальні 2 склепові) з огородом 1110 сяжнів положений в найкращім місци ринку місточка Маріямпіль коло Галича. Реальність дуже відповідна на заложення склепу і склад вудження. Ціна 1 600 долярів. Зголошення до Адміністрації „Діло" під „Реальність". 1338 2—3

ОКАЗІЙНА ПРОДАЖ 38 моргів в одним катастру подільського чорнозему, 10 км. від міста, 3 км. від залізничої стації воза з новими мурованими будинками критими бляхою, дахівкою і гонтами, інвентарем живим і комплетним знарядем рільничим (сівалка, трієр, млинок, молотільня, плуги, культиватор, планети і т. п. . — Молоди родючий садок, пасіка, взірцеве пташництво, крім того до господарки поміщає 11 моргів співвласного пасовиська та співвласний каменелом білого і червоного каменя на віддаль 500 м. від обори з причини недуги господаря до продажі. Контракт зараз. Здоровому й запопадливому господареви приносить си господарка від трарницією 1.500 долярів чистого доходу річно. Може віддати 20 моргів і окремо продати. Зголошення до Адміністрації „Діла" під Оказійна продаж.

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка потрібна негайно до заряду домом у священика, вдівця. Зголошення враз з поручениям скати: о. Лебедович І Бірча к. Перемишля. 1378 1-1

ПОРАЖНЕ Т—во Убезпечень пошукує панів зі широкими звязками до аквізиції. Письменні зголошення під 404 Малопольська Агенція Рекламова, Львів Хорущина 7. 1357 1-2

Одиноким сорецником проти катару, хрипки, недуг віддихових доріг є

„GLAZIAL"

Хто раз спрвбує, стане сталим відборцем.
Сотки признань.
ОДИНОКИЙ ВИРІБНИК:

Й. ПАСТЕРНАК
БЕЛЬСКО — ШЛЕСЬК.

З огляду на наслідування, прошу уважати на 1321 Ірав. Стереж. назву „GLAZIAL". 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1358 **Переcвітлення Рентґеном** 16—24

Специяліст вен. і скірн. недуг **Д-р І. МУНД** б. сек. від. і львів. шпиталю приймає від 9—11, 2—6 ... 9—1. Львів, Асника 1, ріг Міцкевича (Панської) тел. 48-31.

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собеського 14
Специяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин. 1271 5—?

ЗУБИ роблю після **Цінника**

1 зол. корона	18 зол.
1 зол. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу
РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix).
6-12 Поземний не учення.

Д-р Ґентам до відома! Вже появився новий, музичний каталог на 1928 рік. Висилаємо на бажання. Книгарня Наук. Т-ва ім Шевченка Львів Ринок 10. 1-10

УЧЕНИЦЯ найде стацію з удержанием (евент. наукою фортепяну — Зарицька, Стшалка 8. І. поверх. 1377 1-3

ЖУРНАЛІ ВЗОРИ КРОЇ МАКЕКІНИ
1—3
Р. ЛЯНДАУ ЛЬВІВ Чарнецького 3.

ОРХЕСТРУ першорядну, знану з українських балів і вечерниць сальонову як також Jazz-Band під управою бувшого ... го поручається. Адр. Володимир Букшований, Львів вул. Копцова ч. 2. 1375 1-1

СВІЧКИ ВАЗЕЛІНА ШМ.Р 1157 6—8
НЖ. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ І С-ка
Львів 15, вірна Кульпарківська 8.

Мебалі на рати і за готівку без підвишки ц. п., також великий вибір тапицерованих меблів найдешевше в **„Доротеум"** Льва Сапіги 34, тел. 15 01. 1249 4-4

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових условах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, поташові соли, каініт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спецїальні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 2-?

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
виріб кавчукових печаток і металевих таблиць
РОМАН МІНКІН
Львів Леґіонів 29.
Для кооператив і товариств значний опуст. 1-3

Подяка.

Не маючи іншого способу винагороди ВП. Пані Анні Лопатинській за безкорисне вилічення мене зі скоротечної чахотки, отсим прилюдно висловлюю найширійшу подяку.

Олена Галицька
Косів к. Коломиї.

Передплачуйте передплату!

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сіґецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 68—?

ВЖЕ ВИЙШОВ
ПОРТРЕТ
ГОЛОВНОГО ОТАМАНА
СИМОНА ПЕТЛЮРИ
Чудово виконаний в трьох красках.
Ціна 1 80 зол.
Замовляти: **Ukr. Buchhandlung Th. Sawula Wien I. Riemergasse 2.**
Гроші слати до: Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвалля 7.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 22 (11.276). Львів, вівторок 31. січня 1928 Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Отаманщина.

Львів, 29. січня 1928.

Маркантним, характеристичним зявищем нашого післявоєнного життя є отаманщина, себ-то своєрідна, на українскому грунті вирощена анархія. Особова дисципліна, чинник ладу і порядку, почуття громадської відповідальности, єрархічна законність, — все те, на чому спирається і чим тримається громадянство, пропадає й занапащується. На перший плян виступає нестримний, хвальковато задирчастий індивідуалізм, розгойдана кучерява воля, суґестивна мегальоманія. Певність себе, широкий рот, сороката фраза, кантоваті лікті, брехня і демаґоґія, підозрливість, кидана на адресу дійсних чи уявних противників, проти заслужених людей, проти цілих орґанізацій — ось засоби, якими користується отаманщина. Девізою її: погулятн! Загальна справа, добро громадянства, вищі цілі є чужі для отаманів й отаманчиків. Головне, щоби особиста матеріяльна і „духова" ненажерливість його була насичена, щоби його честолюбивість була заспокоєна, а все інше дурниця, нісенітниця.

Отаманщина вродилася, чи радше відродилася в породових болях великої революції на Европейському Сході. В каламутній баюрі революційних відпадків, в анархічній розперезаности гнилим болотяним хвітом розцвіла буйна отаманщина. І на протязі кількох літ вона шугала від краю до краю, виводячи свій дикий, крівавий танець, розбуджуючи найнижчі інстинкти, поки не дала в руки противників арґументу проти „української анархії", поки не довела країни до руїни, поки в куряві своєї гульні не втопила молодої волі.

Здавалосьби, що помилки, що екстраваґанції отаманщини будуть наукою для нас, що тільки послух і дисципліна, підпорядкування особистих справ й інтересів інтересам вищої індивідуальности громадянства, загалу, народу будуть у булуччині кермувати думками і вчинками українських діячів і робітників.

Та даремні надії. Отаманщина, ця суспільна пошесть, є інфекційна, заразлива, як кожна більша недуга. Це вже не суспільне каліцтво, не рана, але пошесть, яка поширюється, скаженіє, і то тим більше, чим податливіший для неї грунт.

Російські комуністи, в крови здавивши українську державність під покришкою, що вони не давлять свободолюбних аспірацій українського народу, але що вони розправляються з українською анархією, з українською отаманщиною, з бандитизмом, дуже добре розуміють, яке значіння має та отаманщина для ослаблення їх противників і ворогів. На Вел. Україні отаманщині воєнній вони протиставили отаманщину голоти, щоби розложити українське село, підточити і підірвати українське селянство, як основний пень, як стрижень українського самостійництва. Не менше широко почали вони защіплювати отаманщину на українському грунті поза межами своєї території, щоби розсадити українську єдність, розторощити суспільне українське громадянство. Як гриби по дощі почали заявлятися початково окремі „пролетарські" отаманчики, з згодом зявилися вже й цілі партії, які кожну нагоду використовують для поширення розкладу, для поглиблення розвалу. А за „пролетарськими" рядами показалися і служиві людці „націоналістичного" походження, всякі „партії праці" й інші годованці, які завели отамансько-демаґоґічний танець.

В парі з процесом, що йшов від Сходу, відбувався анальоґічний процес від Заходу. І тут повстали хрунівські отамани, „пасовані" на лицарів розкладу в закамарках дефензиви. У відданій службі в користь пославших їх, вони підгризають моральні коріння українського громадянства.

Ця отамано-анархія двох супротивних, але в основі споріднених струй, ця морально-суспільна прірва захопила в свій нестримний крутіж і поодиноких діячів національного табору. Особливо яскраво бачимо ту моральну слабкість, ту громадянську хиткість, ту честолюбиву розперезаність підчас теперішніх виборів. То тут, то там виринають самозванчі кандидати, то тут, то там зриваеться отаманщина, підриваючи всяку орґанізацію, всяку дисципліну, розриваючи вже й так підточену єдність національного фронту. А мотивом тієї отаманщини: особиста амбіція. Нехай гине все, нехай пропадає безслідно, щоби тільки х або у міг носити титул посла до польського сойму.

Виходячи з чисто особистих мотивів, часто з особистої ненависти до виставленого кандидата, з охоти зашкодити йому, отаманчики прикриваються ширмою „волі народа", „натиску низів", „неможливістю знехтувати покладаним у них довірям" і т. і. Одні, як мандруючі горшкодраї, їздять і випрошують принагідні підписи, з печатками яких-небудь сільських установ, другі скликують своїх (довжних) клієнтів і жаліються перед ними, що їх „заслуги знехтовано", що їх „громадянського стану не оцінено", а треті виступають на вічах, розїзджають по читальнях і „благають народ", щоби їх „не обтяжував Голгофтою мандату". А все те робиться на те, щоби за всяку ціну, per fas et nefas, „prawem чи lewem" дійти до мандату.

Ця мандатоманія, ця виборча розхрістаність, ця отамансько-анархістична невгомонність може нам принести величезні шкоди. Розбиті на безліч партій, груп, гуртків, підірвані „безпартійними" кандидатурами вирощених повітових чи інших отаманчиків в добі виборчого плебісциту дамо хіба доказ громадянської деґенерації, виставимо перед світом свідоцтво політичної вбогости, скарловатіння громадянської думки, розпорошення на атоми. Потураючи безвідповідальній отаманщині само громадянство буде пропаґатором зневіри в масах, а тим самим замісць розвитку і тужавіння збірної думки і волі, ми ще доживемо страшної хвилі повного розкладу і затрати всього того, що є прикметне для зрілого громадянства. Байдужно ставлячись до отаманства, ми даємо йому змогу проводити процес розкладу і занепаду, а наслідок того буде хіба такий, що здезорієнтована, розбита і розпорошена суспільність як червивий овоч впаде на землю, щоби її розтоптав чобіт противника.

Тому до боротьби з анархією, з отаманією, з особистими амбіціями, з громадянським бандитизмом за єдність громадянства, за його суцільність, за моральне здоровля, за політичну зрілість!

Що твориться в Еспанії.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 24. січня 1928.

I.

Політичні й соціяльні програми й принципи — не абсолюти, незрушимі й вічні, проголошені політичним божеством з хмар синайської гори. Це проминаючі й минущі знаряди боротьби за ліпше й повніше, засібніше й краще життя й істнування даної ґрупи людей і кляси, народу, нації — змінимі й змінювані відповідно до обставин і кожночасної потреби. Тверда й незворушена в їх творенні й перетворюванні одна тільки їх вихідна точка: розуміння інтересу, матеріяльного передовсім, морального зараз-же потім, своєї ґрупи. Ця вихідна точка тай одночасно, коли хочете, ця оконечна мета — єдине тривке в калейдоскопі політичних програм і суспільних принципів. Усе інше — предмет змін і перемін.

— Вірність святим переконанням молодечих літ? Ви глузуєте? — казав Залізний Канцлер — я готовий двацятьчотири рази на добу корінно зміняти свої найсвятіші переконання, як тільки обставини будуть змінятися стільки разів...

Натомісць незміненою і на ціле життя твердою й тривкою осталася Бісмарковм його вихідна точка, що була одночасно й цілевою точкою його зусиль: інтерес німецького народу зєднатися в Соборну Німеччину тай могучість тієї Німеччини, як знаряд достатнішої, обильнішої, повнішої участи кожного сина німецької землі в розділі дібр земських.

Ще один доказ того, як можна користуватися соціяльно-політичними принципами й ідеалами в боротьбі народу до визволення від чужинецького визиску, дав оце, на днях, зачудованому світові еспанський диктатор, ґенерал Прімо де Рівера.

II.

Диктатор цей, з іменем якого звязана per nefas, бачимо, назва „фашизму" еспанського, видав уже постанови і заповідає ще нові, проти яких піднімаються живі, завзяті протести з чужини, особливо з Англії, і за нею з Америки. Завівши в Еспанії монополь нафти, ґенерал приготовляється змонополізувати всі промисли, змонополізувати — себто знаціоналізувати, ні менше, ні більше.

Історія ця заслугує уваги.

Від давен Еспанія, виснажена кольоніяльними виправами й війнами, не використувала сама своїх питомих джерел багацтва й добробуту. Ціле останнє століття, в пору великих промислових розвитків, Еспанія оставалась бідною матеріяльно, пониженою морально.

Не такою бідною, безнадійно бідною, правда, як наша тісніша Батьківщина, і далеко-далеко не такою притоптаною й приниженою, та все таки безмірно біднішою й нещасливішою від Англії, Франції, Німеччини, то-що.

Чужинецький капітал використував природні богацтва Еспанії. Копальні, залізниці, трамваї, то-що — все те перейшло в руки чужинців, французів, англійців, німців, американців. Наприклад на казочно богате Ріо-Тінто, на одно з джерел богацтв всесвітнього капіталу, одержала концесію Англія.

Парляментарний режім, який в Еспанії осягнув був ще вищий щебель запроднілости й зіпсованости ніж де-інде в Европі, був одною з найбільш надійних підвалин еспанської нужди і чужинецького визиску країни. Поклав цьому режімові конець ґенерал Прімо де Рівера. Він вивів Батьківщину з політичного приниження, а тільки вона під його рукою трохи очуняла, як уже вона напружилася, щоби й економічно стати паном у своїй хаті. Коли такий Китай підіймається проти чужого визиску, то чому не підняласьби Еспанія?

III.

Підем цей нікому не неожиданий. Нічого природнішого. Колесо повертається. Італія діждалася своєї черги, Еспанія ладиться до своєї і вже бачить її прихід.

Це просоння Еспанців вразило чужинців як годі неприємніше — чужинців, тоб-то передовсім безпосередно заінтересованих у визиску країни, а далі — також міжнародніх фінансових капіталістів взагалі.

Влучені перші монополізацією нафти великі англьо-саксонські нафтові посередники спинили були довіз і продажу нафти в Еспанії; цим бойкотом вони думали покласти наколішки невигідного ґенерала. Прімо де Рівера відповів їм, заключаючи угоду зі СРСР і замовляючи в Баку потрібні Еспанії нафтові продукти. За монополем нафти підуть інші монополі.

Уряди інтересованих держав імовірно будуть протестувати проти постановлених Директорією фінансово-господарських мір, які одночасно є й мірами величезної соціяльної й міжнародньої ваги. Можливо також, навіть імовірно, що Директорія все таки не посунеться аж до експропріяцій на зразок більшовиків. Але що Еспанія, відповідно до поступів у свойому національному підемі, хоче бути господинею у себе дома, — хто може їй це заперечити? Хто — їй у цьому перешкодити? Вона видвигнулася вже зі своєї політичної кволости й економічної нужди. А в міру того, як вона вибивається зі своєї біди й бідноти, вона щораз менше схильна працювати на чужинецьких акціонарів і визискувачів.

IV.

Дивно, справді дивно й неждано сплівся в далекій від нас Еспанії інтерес соціяльно-економічний народу з інтересами політичного визволення нації від чужинців. Ще дивніше сплелися там соціялістичні по своїй сутті засади державного монополю й промислової націоналізації з діяльністю диктатури людини, родом своїм і світоглядом абсолютно чужої соціялістичним чи комуністичн. партіям і заходам. Прімо де

Рівера — аристократ, мало того, він — те, що в нас, за старими польськими романами називають „львом сальоновим". Він барашкував по сальонах ціле своє життя, аж до хвилі, коли господарське й політичне приниження Батьківщини вивело його з просоння і заставило взяти владу в руки. І крок за кроком, від випадку до випадку, від міри до міри він у свойому розвиткові дійшов до тих самих по суті засад, з яких інші голови і інші діячі виходили, коли організували соціялістичний рух. Дивні діла рук Господніх, недостежні стежки!

Чи конець кінців націоналізація індустрій дасть Еспанії (як і іншим країнам) справжній добробут, і чи таким шляхом вона збережеться в ході будучности людства — це інше питання. Але це вже нині певне, що одиницям і родинам, народам і націям, доведеним чужинцями до жебрацької торби і зведеним до рівня паріїв на рідній землі, — націоналізаційні міри з усім, що з ними звязане (експропріяція, то-що) — далеко-далеко не такі страшенні, як народам і класам визискувачів.

Ми знаємо краї — поза Еспанією! — де нема буквально ніодної богатої людини, де немає навіть людей середно засібних, де нема не тільки великих земельних власників, а навіть середніх, де директори банків (sic!) позначають нині 10 злотих, аби дати жінці на завтрішній обід, і. т. і., бо всі, буквально всі, добра богатої природою країни зїдають чужинецькі володарі. Невже справді думаєте, що краям таким націоналізаційні міри такі страшні, як прим. вони страшні англійським, французьким, а навіть польським і російським капіталістам, бюрократам і визискувачам?

В. Панейко.

Величезний вибір **Новостей** на **КАРНАВАЛ** поручає блаватна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Процес за шпіонажу в Москві.

Апостольський адміністратор житомірської римо-католицької дієцезії на лаві обвинувачених.

Дня 24. січня п. р. почався у Москві в Військовій Колегії Найвищого Суду СРСР великий і сенсаційний процес проти пралата Скальського, що був апостольським адміністратором житомірської епархії, займаючи рівночасно становище настоятеля Олександрівського костела в Києві. Пралатови Скальському закидує акт обвинувачення контрреволюційну діяльність і шпіонажу (§ 64. карного кодексу СРСР).

В радянській пресі находимо обширне обговорення акту обвинувачення, а також коментарі до нього. Коментарі для нас менче цікаві. Натомісць цікавішим є сам акт обвинувачення. Ним ми покористуємося для інформації наших читачів. Мотиви обвинувачення пралата Скальського такі: По жовтневій революції все польське духовенство на території СРСР спрямовувало свою працю й енергію на підтримку ворожих СРСР імперіялістичних держав, зокрема ж керуючих клас сучасної Польщі. Що в часі мінського і ленінградського процесів проти польських священиків з епископом Цепляком на чолі виявилася контрреволюційна та шпіонська діяльність польського католицького духовенства на території СРСР. Ще яскравіше виявилася антирадянська робота того духовенства в тій шпіонській діяльності, яку розвивали на території СРСР розвідчі органи польської республіки. Участь духовенства в тій роботі потверджує також письмо ксьондза Федуковича, вислане ним свого часу до Ватикану.

Навівши такі вступні твердження акт обвинувачення переходить до формулювання закидів проти пралата Скальського. Отже діяльність Скальського почалася по підписанні рижського договору, коли до Києва прибула польська місія. Обвинувачений увійшов з нею в тісні звязки і цілими літами вів контрреволюційну роботу, приймаючи й виконуючи доручення польської місії. Радянська влада впала на слід шпіонської діяльности прал. Скальського, коли в ночи перед 11. лютого 1926 р. прикордонний відділ ДПУ затримав в часі переходу кордону УСРР з Польщею ксьондза Петра Ловейка. Цього останнього вислав на територію УСРР нелегально в 1922 р. другий відділ генерального польського штабу. Ловейка знав добре Скальський як адміністратор житомірської дієцезії і давав йому як і іншим ксьондзам, що переходили таким-же способом кордони всякі доручення та посади. Маючи тісний звязок з польською місією в Києві прал. Скальський намагався на основі припоручення місії утворити організацію, що малаб за завдання „турбуватись про оберігання та єдність поляків" і завербував до контрреволюційної роботи старших польських учителів. При допомозі учителів, яких мала фінансувати польська місія, повинен був обвинувачений зорганізувати зпоміж реакційної польської інтелігенції силу для будучих виступів проти радянської влади. Ця організація мала кілька відділів, а саме: інструкторсько-резервний, внутрішний і політичної розвідки, мала карну і судову секції та гурток у справі приучування дітей і молодь виконувати релігійні обовязки й обряди. Для внутрішніх зносин мала організація свій власний шифр. Формально стояв на її чолі житомірський епископ Дубовський, що живе тепер у Луцьку (Польща), а фактично проводив нею прал. Скальський.

Скальський видавав численним особам з тієї організації посвідки, на основі яких вони діставали в польських консулятах документи для виїзду до Польщі. За посередництвом місії комунікувався Скальський з численними польськими офіціяльними діячами у Польщі. Стільки з акту обвинувачення. Тепер дещо з опублікованих зізнань прал. Скальського. Отже радянська преса подає ще перед розпочаттям процесу, що прал. Скальський признався в слідстві до протирадянської діяльности (глянь „Вісти" з 19. січня п. р.).

„Коли встановлено державні кордони, — зізнав о. Скальський — луцько-житомірська епархія опинилась на двох територіях — українській і польській. Епископи, що виїхали з польською армією, яка відступила, лишились на території Польщі, звідки керували громадами України. Це в свою чергу привело до переходів через кордон та до переводження національно-патріотичного впливу, як наслідку тяжіння наших діцезій до епископів, що перебувають за кордоном і підтримують польську державність. Ось чому — стоїть далі у зізнаннях о. Скальського — наперекір навіть постановам енцикліки Льва VIII. з 1890 р., в якій говориться про те, що „церква має бути абсолютно лояльна до державного ладу і форми влади та що священик обовязаний служити державі в розумінні оборони її прав і ладу, маючи на оці обовязок попереджувати державну і громадську безпеку" — ні я, ні мої товариші цього відносно радянської влади не виконували. З тим, що польський уряд мав і має потяг на Правобережну Україну, сперечатись не доводиться і цілком природно, що поляки пробували здійснити тут свій вплив".

Розправа, як сказано, почалася в Військовій Колегії Найвищого Суду СРСР у Москві дня 24. січня п. р. Ведеться вона при замкнених дверях. Проводить розправою Ульріх. Обвинувачує старший помічник прокуратора при Найвищому Суді СРСР Катаніян, боронить обвинуваченого пралата Скальського член московської колегії оборонців Карякин.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

СОЛОТВИНА.

В дні 1-го січня п. р. відбувся Пов. Нар. Зїзд Українського Нац.-Дем. Обєднання в Солотвині. Доокличні села виявилися громадно на Зїзді. З 17 сіл прибуло понад 150 учасників. Зїзд отворив в год. 1-ій попол. голова Пов. Нар. Комітету д-р Чорненко. До президії обрано: Богославця Мик., Купчака Вас., Галика Мих. і д-ра Комаринського (як секретаря). Делегат Центрального Комітету п. Корчинський Іван виголосив реферат на політичні й організаційні теми. В дискусії забирали голос: д-р Чорненко, Сибунчик Дмитро, Купчак Дмитро й ін. Всі заявилися за одноцілим народнім фронтом в рядах Національного Обєднання. Д-р Чорненко повідомив присутніх, що обїздитиме села з вічами і розділив працю. В год. 6-ій замкнув він короткою промовою цей Зїзд.

ЖОВКВА.

Дня 3-го січня п. р. відбувся Пов. Нар. Зїзд УНДО в Жовкві. З доокличних сіл явилося понад 200 селян. На Зїзд прибули як делегати з Центрального Комітету зі Львова пп. Ліщинський Іван і Корчинський Іван. Отворив Зїзд в само полудне голова Пов. Нар. Комітету д-р Михайлівський. До президії увійшли: о. Гумецький, сел. Матвійсів Яків, Рудник Андрій і Гроцик Володимир (як секретар). Реферат про політичне положення українського народу виголосив п. Ліщинський Іван. Делегат Корчинський Іван говорив на організаційні і виборчі теми. Від селян львівського повіту і львівського Повіт. Комітету говорив Карпинець Михайло. В дискусії висловилися всі за Українським Нац.-Дем. Обєднанням та заявили, що підтримуватимуть лише одинову народню партію УНДО. Збори висловилися проти виринників з УНС-а і сель-роба, що жирують у жовківському повіті. Вибрано новий Повіт. Комітет на чолі з д-ром Михайлівським. В год. 4-ій покінчено наради.

ЯРИЧІВ.

Дня 4-го січня п. р. відбувся Народній Зїзд УНДО в Яричеві. Присутніх на салі було понад 100 осіб. Як делегати зі Львова приїхали пп. Ліщинський Іван і Корчинський Іван. В год. 12-ій отворив Зїзд голова Комітету о. Содомора Олександер. До президії ввійшли: о. Демчук, Григорій Тара і студ. Паславський (як секретар). По рефератах вибрано Пов. Комітет на чолі з о. Содоморов. Зїзд закінчився в год. 4-ій попол.

ЩИРЕЦЬ.

Дня 5-го січня п. р. скликано Повіт. Нар. Зїзд УНДО в Щирці. З 27 громад повіту явилося понад 150 учасників. До президії увійшли: о. дек. Стернюк, Кордюк Тимко і Хомин Михайло. Про політичне положення українського народу говорив делегат зі Львова п. Ліщинський Іван. Про організацію і програму УНДО говорив делегат п. Корчинський Іван. В дискусії забирали голос численні селяни і всі висловлювалися за одним національним фронтом в рядах УНДО.

ТЕРЕБОВЛЯ

Дня 10. січня п. р. відбулося передвиборче жіноче віче з рамени УНДО в Теребовлі. На віче явилося понад 600 людей (жінок і мужчин) з теребовельського повіту а то з сіл: Могильниці, Острівця, Янова, Застіноча, Гумниска, Ласковець і ін. Віче почала гарною промовою п. Мохнацька, голова Союзу Українок і член Пов. Ком. УНДО в Теребовлі. Реферат про виборчу реформу до сойму і сенату і про становище УНДО до виборів виголосила п. Бланка Баранова. Другий реферат про політичне становище жіноцтва у виборах — виголосила п. Ольга Богачевська. Оба реферати зробили на присутних велике вражіння. Віче привитав від Повітового Комітету Обєднання його голова д-р Заплітний, напятновуючи розбивання одноцільного фронту зі сторони лівих. В дискусії забирали голос пп. Карпінська з Острівця, якої короткі а переконуючі слова стрінули присутні горячими оплесками. Опісля промовив селянин Крушельницький, який коротко і ядерно схарактеризував і напятнував кирпину роботу з рамени лівих груп. По ухваленню цілого ряду резолюцій — віче одноголосно заявилося за кандидатурою п. Бланки Гаврисевич Баранової до сойму і вислало письмо з відповідним домаганням у тій справі до Центр. Ком. УНДО у Львові.

ОКРУГ 47 (ЯРОСЛАВ).

Невдача москвофілів.

Дня 27. І. п. р. скликала була „Гал. Руска Нар. Орг." передвиборче віче до Ярослава, на котре кілька днів перед тим стягали намовами селян. Делегатів прибуло 80 душ. В останній хвилі довідалися про віче українські селяни й міщани і прийшли громадно до салі „Яд Харувім", щоби почути також програму „руссих". Віче отворив о. Юрчакевич і запропонував до президії господ. Кульчицького і Гросяка. З нашої сторони поставлено на предсідника п. Тучака Василя, на заст. пр. п. Йоахима Ліськевича, а на секретаря п. Гасика. При голосуванні на президію внесення о. Юрчакевича не одержало ніодного голосу. Серед одушевлення всіх зібраних вибрано українську президію. По рефератах рішено всіми присутними голосувати на українську листу й поборювати якубудь іншу листу, що розбивала би наш одноцілий фронт тут на окраїнах. О. Юрчакевич з цілим „інтелігентним" штабом „бежал".

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 48. (ПЕРЕМИШЛЬ).

Сяніччина.

Дня 19. п. м. відбулося в день Йордану велике передвиборче віче під голим небом у с. Семушові. Віче влаштувало УНДО. Промовляли кандидат на посла **В. Подубинський**, селянин з Дубрівки Руської та інші селяни. Проводили вічем селянин Черепинка Михайло, селянин Старус Михайло а секретарював Ядчишин. Вічевики рішили йти до виборів під прапором УНДО-ая та віддати всі голоси на листу його кандидатів. Роботу інших шкідливих політичних груп присутні напятнували. — На день 25. п. м. скликали москвофіли передвиборче віче до Сянока. Відкрив його адвокат д-р Шатинський. Головний реферат виголошував редактор „Голосу Народа" Яблонський зі Львова. По нім прийшов до слова сел. Подубинський та вказав присутним селянам на всю облудну й кирпину роботу москвофілів та взагалі відкрив селянам очі на те, що це за пани ті Шатинські та Яблонські. Наслідок промови був такий, що москвофіли розвязали віче та заповіли довірочну нараду на пополудне.

СПРАВЖНІХ ПРИЯТЕЛІВ
пізнається в потребі.
Такими певними приятелями в недомаганнях є таблетки
Aspirin.
Тих правдивих і успішних таблеток „Asp.r.n" повинно жадатися тільки в оригінальнім опакованню „Bayer" (чотирокутна плоска коробочка тектурова з червоною перепаскою) вистерігаючися маловартісних наслідовництв. До набуття у всіх аптиках в опакованню по 6 і 20 штук.

ОКРУГ 49. (САМБІР).

Самбірщина.

аВ останіх днях відбувся по селах Самбірщини ряд передвиборчих віч: 19. І. п. р. відбулося передвиборче віче в **Сільці**. Проводив о. Дмит. Качмар і Ол. Кишакевич. Реферат про політичне положення та конечність одноцілого фронту виголосив о. Юліян Татомир з Луки. По оживленій дискусії віче подавляючою більшістю голосів заявилося за програмою Українського Нац.-Дем. Обєднання і одноголосно висловило бажання, щоби УСРП злучилася також в одноцілий національний виборчий фронт. — Дня 19. І. п. р. відбулося віче в **Черхаві**. Реферат про політичне положення та вагу наближаючихся виборів виголосив інж. Ом. Вец зі Самбора. Присутні по оживленій дискусії заявилися за одноцілим національним фронтом репрезентованим Українським Національним Обєднанням. — В селі **Сприні** відбулося віче дня 20. І. п. р. проводив зборами місцевий парох о. Крайчик В. Про політичне положення реферував інж. Вец зі Самбора. Всі присутні заявилися рішучо за програмою УНДО. — Дня 22. І. п. р. відбулося віче в **Блажеві**. Про політичне положення та вагу соймових виборів реферував інж. Вец зі Самбора. Підчас дискусії завізвав інж. Вец до одноцілого національного фронту, проти чого заявився соц.-рад. агітатор довголітний студ. Головей, однак дістав добру відправу від свідомого місцевого селянина Гурана. Загал заявився за одноцілим національним фронтом. — Дня 20. І. п. р. пополудні відбулося віче в **Городищі**. Проводив зборами гром. Рудницький і студ. Бандрівський. Про конечну потребу солідарности при виборах і потребу одноцілого фронту реферував о. Юліян Татомир з Луки. По переведенім дискусії всі присутні заявилися за одноцілим національним фронтом репрезентованим Українським Нац.-Дем. Обєднанням. Майже на всіх передвиборчих вічах в Самбірщині селяни висловлюють свій жаль

що всі українські партії не утворили спільного бльоку і взивають УСРП до спільної виборчої акції в УНДО-ним.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 51. (Львів).

Любачівщина.

Дня 29-го грудня м. р. відбулася в Любачеві довірочна нарада, скликана Повітовим Комітетом УНДО. В нараді взяло участь 275 делегатів з 52-ох сіл. представником **Центрального** Комітету був п. Іван Ліщинський. Нараду відкрив короткою промовою д-р Ст. Ардан, адв. в Любачеві, після чого вибрано Президію, в склад якої увійшли: о. Козенко як голова, п. Мадич Степан і п. Кульчицький Богдан як секретар. Делегат Центрального Комітету п. Ліщинський привитав присутніх від проводу партії і виголосив реферат про політичне положення українського народу по обох боках Збруча. При кінці свого реферату делегат основно обговорив справу виборів до сойму і сенату і представив велику вагу масової участи нашого народу в тих виборах по стороні Українського Нац.-Дем. Обєднання. Після реферату вивязалася жива дискусія. По дискусії виголосив реферат д-р Ардан і пояснив присутнім виборчу ординацію. По внесках і запитах на котрі відповідав п. Ліщинський, відспівано національний гимн, на чому нарада покінчилася. На нараді вибрано Повітовий Виборчий Комітет.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Долинщина.

Перед тижнем завязали польські партії в Долині повітовий безпартійний комітет співпраці з урядом, на чолі якого став судця Петро Ричак. Комітет цей має за ціль обєднати всі польські партії в одноцілий фронт і розпочав у повіті сильну агітацію, творячи свої гуртки по селах і місточках. Він підтримує роботу хрунівського УНС-а, а тепер розпочав акцію також в тім напрямку, щоби створити ще одну партію, а саме партію інвалідів, яких відпоручник їздив дня 23. І. ц. р. до воєводи Борковського. Кандидат інвалідів буде правдоподібно поставлений на листі санаційній, хоча з другої сторони є змагання виставити окрему листу інвалідів, щоби розбити українські голоси. До союза інвалідів належить досить поважне число членів. Приймаючи, що під відповідною пресією будуть голосувати з ними також всі ті, що побирають ренти по поляглих мужах, сподіються польські патріоти відібрати нам в той спосіб около 10.000 голосів. Виборчу агітацію за УНС-ом веде в Долинщині, як і всюди, поліція і це найгірша для цеї партії реклямa. На листі УНС-а з долинського повіту мають бути умішені: Микола Тисяк, бувший громадський комісар в Долині, Н. Лешко громад. секр. в Лолині, К. Захарієсевич, упр. школи в Турі Великій та громад. комісар з Дуби коло Рожнітова. Щоби звязати руки учительству і заздалегідь унеможливити йому якунебудь виборчу акцію, пороблено на всіх учителів українців доноси до Інспекторату, що вони ведуть протидержавну виборчу акцію, агітуючи в користь опозиційної партії УНДО.

В Долинщині відбувся з рамени Українського Нац.-Дем. Обєднання цілий ряд віч, як в Вербіжі, Турі Великім, Белеєві, Максимівці, Мізуні і Рахині, які, не зважаючи на польські і унсівські затії, всі закінчилися однодушною поставою селянства по стороні Українського Нац.-Дем. Обєднання.

Дня 2-го січня ц. р. відбулося в **Турі Великій** передвиборче віче з рамені УНДО-ня. На вічу був присутний делегат Повіт. Комітету д-р Горбовий. Число учасників около 200 селян. Слід зазначити, що в Турі Великій помірно найбільше запустила своє коріння хлібоїдщина, репрезентована упр. школи Захарієсевичем, правдоподібним кандидатом УНС-а, його зятем Коцком і гром. секр. Каліцуком. Всі три згадані особи прийшли на віче в товаристві якогось зовсім чужого молодого поляка в підпитому стані, так що згори можна було сподіватися авантури. Початкові викрики чесної трійці підчас реферату д-ра Горбового успокоїла зразу рішка постава промовця і всього селянства. Після того говорив прелегент більше як пів години при повнім спокою і захопленню авдиторії. Аж по цілковитому здемаскованню хлібоїдщини та сельробів і по заклику до однопілого фронту під прапором УНДО урвався терпець трьом хлібоїдам і згаданому поляковi, який почав вимахувати перед обличам п. Коцка руками, фіґуючи бійку, що було даним знаком для коменданта постерунку, який сейчас розвязав віче. Ця самоволя поліцайщини мала несподіваний для хлібоїдів ефект, бо нарід розійшовся з віча в повнім душевнім підйомі і з обуренням на хрунівську трійцю. Моральна побіда УНДО-ня в Турі Великій була повна.

ВІЦЕПРЕМ. БАРТЕЛЬ НЕ КАНДИДУЄ.

Львів, 30. січня 1928.

Вчора приїхав до Львова віцепрем. Бартель. На політехніці на зборах професорів виголосив віцепрем. реферат на тему політ. і господарського положення краю. Опісля у воєвідстві приймав делеґації. Делеґація львівського безпарт. бльоку співпраці з урядом просила віцепрем. Бартеля, щоби позволив зголосити свою кандидатуру до сойму у львівськім окрузі. Віцепрем. Бартель відповів, що взагалі не кандидуватиме з ніякого округа. Вечером віцепрем. Бартель виїхав до Варшави.

ВОЄВОДА БОРКОВСЬКИЙ НЕ КАНДИДУЄ.

Львів, 30. січня 1928.

Зачувати, що предложення висунення кандидатури воєв. Борковського з тернопільського округа упало. Воєвода Борковський взагалі не буде кандидувати до сойму.

АРЕШТУВАННЯ ДОЦЕНТА ЯГАЙЛОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Кравів, 29. січня 1928.

У звязи з арештуваннями, які переведено в Кракові на припорученя надзвичайної комісії для боротьби з надужиттями, арештовано теж доцента ягайлонського університету Вол. Козубського. Говорять, що мають послідувати нові арештування.

ПРИСУД НА КС. СКАЛЬСЬКОГО.

Варшава, 29. січня 1928.

Пат подає з Москви, що в закінченні процесу проти ксьондза Скальського прокуратор піддержував обвинувачення за контрреволюційну діяльність і шпіонажу в користь Польщі. Тому, що обвинувачений допустився тих злочинів ще перед амнестією, оголошеною з нагоди 10-ліття жовтневої революції, прокуратор поставив внесення, щоби замісць кари смерти прирповнити 10-літню вязницю і позбавити горожанських прав на 5 літ.

Найвищий трибунал признав усі піднесені закиди доказанними і засудив кс. Скальського на 10 літ вязниці й утрату горожанських прав на 5 літ.

Польські газети подають, будьто би кс. Скальського звільнено від закиду шпіонажі.

ПІДПИСАННЯ ЛИТ.-НІМ. ПАКТУ.

Берлін, 29. січня 1928.

Нині закінчилися литовсько-німецькі переговори підписанням розємного пакту.

КОМУНІСТ — МІНІСТРОМ ЗАКОРД. СПРАВ.

Осльо, 29. січня 1928.

У Норвегії уступив уряд, повалений лівицею парламенту. Тепер прийшло до порозуміння між опоз. партіями. Президентом кабінету є лідер правого крила соц. демократів землевласник Горнеруд. Ніби для зрівноваження його впливів віддано портфель міністра закорд. справ професорові історії на університеті в Осльо Е. Булеві, визнаному провідникові норвежських комуністів. У Норвегії соціялісти і комуністи видають спільний парт. орган. Крім того склад кабінету цікавий ще тим, що міністром хліборобства є доковий робітник, ресорт господарства припав золотникові і ювілерові, пекар є міністром торговлі, а вчитель міністром краєвої оборони.

ФРАНЦІЯ ПЕРЕГОВОРЮЄ З СРСР.

Париж, 29. січня 1928.

„Журналь" подає, що Поанкаре в розмові з амб. Довгалевським заявив, що взаємини з СРСР. можуть бути приверненні, коли СРСР пошанує міжнар. конвенції і понехає рев. пропаґанду та управильнить відшкодування не лише для власників позичок, але й для всіх французів.

БЛАЗКО ІБАНЕЗ ПОМЕР.

Париж, 29. січня 1928.

У Ментоні у віллі Монтана Роза помер знаний еспанський письменник Блазко Ібанез. При смерти був син Зигфрид, що приїхав з Еспанії з трьома лікарями. Блазко Ібанез родився 1869 р. Літературну діяльність зачав як журналіст, був парл. послом з республ. партії.

Ново відновлена каварня „BELMO - T" в домі **Народної Гостинниці,** Львів **Косцюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — бенкети по помірних цінах в окремій салі. 1252 8-15

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

Дальші зізнання Атаманчука.

Четвертий день розправи (субота, 28. ц. м.) зачався з майже одногодинним опізненням. Зацікавлення публики не менше, як попереднього дня. Саля заповнена в цілости. На лаві обвинувачених сам Атаманчук, що відповідає на питання предсідника.

Предс.: Коли ви вибралися до кіна „Палас" у дні 19. жовтня?

Обв.: Коло 4-ої год., а вернув домів коло 9-ої.

Предс.: Чи ви вийшли тоді з дому з книжками, потрібними на курсах?

Обв.: Ні, без книжок.

Прок.: Чому на обставину вашого довгого побуту у Стрию (безпосередньо перед утечею на Чехословаччину) ви не можете подати ніяких свідків?

Обвинувачений мовчить, а потім простує, що з Ів. Вербицьким зійшовся у Львові в жовтні 1926 (а не в листопаді, як зізнав попереднього дня) і тоді вони фотографувалися.

Прок.: З якого джерела походили ваші субсидії?

Обв.: Гроші діставав я від приватної особи, одначе виявити її не можу.

По кількох дрібних запитах питає прокуратор, чому Атаманчук не скінчив учит. семинарії, а записався на гімн. курси, на що дістає відповідь, що обв. хотів дальше студіювати, бо хотів конче мати гімн. матуру. Опісля пояснює щераз видуману історію з побутом у Києві і свої минші взаємини з Чернявським, при чому признає, що знає Київ, бо був там за українських часів. Поліція старалася йому неодно суґерувати, але історія з Чернявським — це його видумка.

Прок.: А в такому разі чому ви самі себе обтяжували?

Обв.: Я робив це для тої особи, яка мене удержувала, аби фіктивним Чернявським заслонити її. Поліція робила на мене натиск і конче хотіла знати, з чого я жив, тому я видумав Чернявського як того, що нібито давав мені удержання.

Після того Атаманчук відповідає дальше на цілу низку запитів прокуратора. Каже, що ще в 1923 р. хотів дістатися на Чехословаччину, що фотографувався звичайно двічи в році і ці фотографії роздавав знайомим і близьким, але дотично своєї фотографії між паперами Піпчинської не може сказати нічого, бо не розуміє, якии робом вона там попала.

Прок.: Коли ви зійшлися ближче з Вербицьким?

Обв.: В жовтні 1926 р. у Львові.

Прок.: Чи між вами була близька приязнь?

Обв.: Приязню того не можу назвати, але це було гарне відношення, наче за військових часів. Це було добре знайомство. Тому ми, як товариші з війська, спільно й фотографувалися.

З черги обвинувачений вияснює, що він не писав до Дерлиці по мобілізаційну карту, тільки просив його про те устно, а писав до нього за медом; тимчасом зі слова „медом" зроблено в актах „мобіл.".

На питання, чому обв. занедбувався на курсах, чому ходив по вулицях, відповідає, що ходив на курси тільки на математику й літературу, а позатим мав час. Щодо грошей, то діставав їх в золотих або в долярах від одної особи.

По кількох маловажних запитах прокуратора обв. оповідає ще, що був у кіні „Палас" з Дерлицею, а про вбивство кур. Собінського вичитали другого дня в газетах. Очевидно, що тоді про це й говорили.

Запити д-ра Новака-Пшегодзького.

Д-р Пшег.: Як з вашими студіями? Чому ви подали, що скінчили гімназію в Києві? Де ви служили і які функції мали в Українській Армії?

Обвинувачений оповідає щераз про свою науку, а щодо війська, то каже, що служив у самбірських частинах при артилерії.

На запит, чи обв. віруючий і чи ходив до церкви, відповідає: Так.

Д-р Пшег.: А чому вас в Стрию ніхто не бачив у церкві?

Обв.: Може й бачив, я не знаю.

Д-р Пшег.: Яку суму ви діставали з відомого вам джерела?

Обв.: Діставав по 50 і більше золотих місячно в золотих або в долярах. Гроші я діставав від травня 1925 до січня 1927.

Д-р Пшег.: Хто дав вам гроші на дорогу як ви виїхали зі Львова.

Обв.: Та особа, що мене утримувала.

На дальший запит, чи трактував науку поважно, обв. притакує, а щодо науки в дні 19. жовтня, то опустив її, бо Дерлиця платив за нього білет до кіна, а він не хотів йому відмовити.

Д-р Пшег.: Коли і де читали ви про арештування Атаманчука в Станиславові?

Обв.: Про це читав я ще в Стрию.

Запити оборонців.

Д-р М. Волошин: Чи і коли ви рішилися виїхати з вашою нареченою на Чехословаччину?

Обв.: Ще в 1926 р.

Д-р Вол.: Чи про це знали Гретчаки?

Обв.: Так, знали.

Д-р Волошин: Чи приїхавши до Гретчаків, казали ви про те, що вас поліція переслухувала і підозріває в убивстві кур. Соб.?

Обв.: Ні, ні одним словом.

Зачинає ставити питання д-р **Шухевич**, аж тут з лави присяглих підноситься голос, що вони не розуміють. На це звертається д-р Волошин до предсідника, аби він звернувся до лави присяглих... Предсідник перериває і каже, що він знає свою задачу і що лава присяглих його (д-ра Вол.) добре зрозуміла. Це відноситься до найбл. оборонця, тому він просить його говорити голосніше.

Д-р Шухевич: Скажіть нам, як то було з тою видуманою особою Чернявського? Чому ви, замісць щось таке видумувати, не відмовили взагалі своїх зізнань?

Обв.: Бо я боявся репресій поліції і тому сфінґував цілу історію.

Д-р Шух.: Як то було з тим револьвером, що ви його купили у Вірстюка?

Обв.: В Долині представила мені Ольга Гретчак Вірстюка. Я увійшов з ним у розмову і потім просив його добути для мене револьвер з уваги на те, що в дорозі я боявся в лісах вовків і іншої дичини. Він приніс мені револьвер і продав за 35 зол.

Д-р Шух.: Як ви мешкали у Львові?

Обв.: Я спав разом з Джулем в кімнаті що була одночасно спальнею, їдальнею, кухнею і т. д. на одній канапі. Кімната була в сутеринах.

Д-р Шух.: Чи не питали вас на поліції що платив вам мнимий Чернявський по 150 зол. місячно?

Обв.: Нині собі не пригадую.

Зізнання Івана Вербицького.

По короткій павзі зачалося переслухання другого обвинуваченого, **Івана Вербицького.** Підчас його переслухання обв. Атаманчук сидить на своїм місці на салі.

Ів. Вербицький, пристойний шатин, нижчий від Атаманчука, убраний дуже оглядно, на запит предсідника каже:

— До співучасти в убистві кур. **Собінського** не признаюся. До Української Військової Організації я не належав. До шпіонажі — **признаюся.**

Опісля оповідає на запити предсідника таке: Від листопада 1918 служив в Українській Армії, до якої вступив, маючи 16 літ. Дослужився ранги хорунжого. До кінця березня 1926 р. був у Чехословаччині, де здав матуру. В березні приїхав до краю думаючи, тут доповнити матуру, бо чеська була неважна. З нареченою стрінувся в томуж році, але до Долини виїздив, аж як освідчився її родичам.

Про свою шпіонську діяльність каже отсе: Після приїзду до Львова зайшов до Акад. Дому, де пізнав „Мілька", який намовляв його до шпіонажі. Хто такий „Мілько" в дійсности — не знає. По довгих намовах обвинувачений згодився і став переховувати листи, револьвери то-що. Сходився також в певних місцях з людьми.

Предс.: Чи це шпіонажа? Це радше подобає на У. В. О.

На питання предсідника каже, що „Мілько" дав йому до переховання в течці газову маску, фільми і картки. Дав йому 12. січня, а 17. січня його вже арештовано.

Предс.: А знайдений у вас виказ військових формацій?

Обв.: Про це не знаю нічого.

Роля Мих. Гука.

З черги обвинувачений оповідає, як то „Влодко" (Михайло Гук, що недавно помер наслідком револьверового атентату) вислав його до Льодзі. Не казав йому, що там має робити, тільки казав узяти собі помешкання, а він уже прийде сам до Льодзі і з ним усе обговорить. Обвинувачений думав там записатися на матур. курси. Гроші на дорогу дістав від Гука („Влодка"), який сам небавом заявився в Льодзі.

Потім предсідник питав обв., чому він просив Дідея, аби йому дав мобіл. карту, коли він фотографувався з Атаманчуком, хто такий „Сорока" і чи обв. уживав псевдоніму: „Березовський". Обв. відповідає на всі ті питання. Псевдоніму „Березовський" не уживав ніколи. Пітчинської Володимири в Кракові не знав і не мав з нею нічого спільного.

З черги предсідник відчитує два листи „Березовського", найдені у Пітчинської. Оба писані симпатичним чорнилом, оба мають розвідочний характер. Обв. заперечує своє авторство. Чому знайдено його адресу у Пітчинської, не знає.

Предс.: Стан. Мончинський, що сидів з Колодієм у краківській справі, пізнав, що „Березовський" — це вн.

Обв.: Про це не знаю нічого.

Зарядженно півгодинну перерву.

По перерві.

По павзі розпочалися дальші допити обв. Вербицького.

Предс.: На що вам були потрібні мобіл. карти?

Обв.: Гук просив добути йому кілька таких карт. Тому я звернувся до знайомих, що мали такі карти.

Предс.: Коли ви пізнали Атаманчука?

Обв.: Ще в Галицькій Армії. Потім стрінувся з ним в 1925 р. у Львові, а фотографувався з ним у жовтні 1926 р.

В дальшому ході розправи предсідник відчитує ріжні місця з листів обвинуваченого до своєї нареченої і питає, що вони мали означати. Обвинувачений пояснює ті місця.

Предс.: Що ви робили 19. жовтня 1926 р.?

Обв.: Того дня був я попол. в Єзуїтськім городі, а потім був з ріжними товаришами. Моя сестра робила тоді з Балієвським математичні задачі. Памятаю, що я робив того дня тому так добре, бо коли другого дня повиходили надзвичайні видання газет з описом убивства кур. Собінського і в місті був великий рух, то він говорив з товаришами, що за убийником будуть шукати між українцями. Тому і вбилося йому все те в память, що робив того і попереднього дня.

Предсідник відчитує знов ріжні місця з листів обвинуваченого до нареченої, питаючи за ближчими поясненнями. Це забирає дуже богато часу, бо листи помішані між паперами й горами актів, що лежать на столі перед трибуналом. Обвинувачений пояснює чергою ріжні місця зі своїх листів.

Потім предсідник переходить до змісту двох карток, висланих обвинуваченим до нареченої дня 19. жовтня 1926. В першій з них обв. писав, що „Іде через Долину на Перемишль", а в другій є таке місце: „Не можу відважитися"... Обв. пояснює це так, що мав виїхати до Льодзі, але хотів ще скочити до нареченої в Долині, а потім виїхати через Перемишль до Льодзі. Дотично слів „Не можу відважитися" обвинувачений каже, що тоді він був з нареченою трохи погнівався і не знав, чи може титулувати її, як передше.

В дальшому предсідник відчитує ріжні місця з пізніших листів обвинуваченого до нареченої (з листопада 1926), на які обв. дає пояснення.

На тому переслухування Вербицького перервано до понеділка.

*

Ролі між поодинокими оборонцями розділені так:

Д-р **Шухевич** боронить Атаманюка, Королюкову і Дерлицю;

Д-р **Старосольський**: Вербицького Івана, Михайла й Ольгу.

Д-р **Волошин**: Головінського, Яр. Гретчака й Ольгу Гретчак.

Д-р **Давидяк**: Яницьку, Ковалиська і Віретюка.

Д-р **Ганкевич**: Матейшин, Дидея і Давобу

Д-р **Павенцький**: Стефанишина і Давмохвала.

*

В справозданні з розправи в 21. ч. „Діла" зайшла помилка остільки, що керманичем шпіонської централі в Кракові, як зазначено в актах, був не Грешак, а Волошак.

НОВИНКИ.

— **Сорокліття лікарської праці.** Дня 28. січня ц. р. минуло 40 літ лікарської праці відомого в нашому громадянстві і вельми заслуженого на громадсько-політичному полі діяча д-ра **Івана Куріаца**, теперішнього голови Надзірної Ради Видавничої Спілки „Діло" і члена Ц. К. Українського Нац.-Дем. Обєднання. Українське Лікарське Товариство у Львові обійшло цей ювилей свого найстаршого і найбільше заслуженого професійного товариша дуже святочно, підносячи йому прегарно виконану артистом Ковжуном адресу. З нагоди ювилею передаємо Достойному Ювилятови свій щирий привіт і ми та бажаємо, щоби його зразкова і важка громадянська праця, гармонійно звязана з професійною лікарською, стала взором для молодого покоління наших лікарів.

— **Заява.** Заявляю оцим, що вибору на чоловому місці в окрузі виб. ч. 47 зрікаюсь і кандидувати не буду. Підтримую кандидатуру о. Ліщелевського. **Михайло Зубрей.**

— **Небесні птахи...** Арештували бувш. рахункового поручника Бурчинського, що почав свою карієру в Вильні ще 1922 р., де просидів 12 місяців за любов для мистецтва: хотів украсти образ Тиціяна (?) із тамошнього собору. За той час він став скромніший і переїхавши у Львів пробував дістати посаду в промисловім банку; вніс туди прохання з усіма документами, які на жаль, були ним пофальшовані. — Арештували баварського танцюриста Фріда, який пробував заробити на платі своєї берлінської товаришки, спровадженої ним до Львова до кавярні „Де ля Пе". Фрід задержав Бауманівній плату за 10 днів і пашпорт, а викручувався в слідстві, що робив це для її добра. — Львівський бляхар Стрихач, 19-літній молодець, почав свою професію не високо, від дахів, а від пивниць, де крав сусідам ріжні предмети.

Маю за шану подати до відома П.Т. Моїй Клієнтелі, що торговлю блаватних товарів і полотен при вул. Галицькій ч. 16 під фірмою:

Роман Зубик

набув я на виключну власність.

Як довголітній бувший спільник бл. п. Романа Зубика дякую уклінно за дотеперішне довіря котре буду старатись і на дальше добірним товаром та низькою ціною піддержувати. З глубоким поважанием

2—5 *Осип Стефанович.*

— **Любовні трагедії.** У будинку м-ства військ. справ у Варшаві 28-літній „плютоновий" Глембоцький застрілив 25-літню біврову машиністку Софію Кравчукову і себе. Кравчукова була замужна і кохала свого мужа, а Глембоцький у ній закохався. — У Романівці (Теребовельщина) підчас заручин парубка Гнатова із дівчиною Мишківною, стріляв до Гнатова із заздрости його суперник Фарботняк, але не влучив його.

— **Світова всячина.** Рурські шахтарі заявили, що почнуть 1-го мая страйк, коли до цього часу не дістануть підвишки. — За 2 роки за кордон переселилось 12.000 чол.; земельний фонд увесь вичерпаний. — Міжнародній мирній конгрес ... есперанто. — Злуч. Держави устами Юза заявляють, що відтягнуть військо з Нікарагуї, коли тільки там настане спокій. — У Ню-Йорку запанувала неждано велика студінь: 18 степенів; є багато жертв. — Новим латиським мін-ом закорд. справ є Бальотіс. — Популярний в Америці публіцист Шют пропонує поставити при виборах на президента жінку Куліджа. — Президент Мексику буде відтепер сидіти на своєму становищі не 4 роки, а 6; так рішив сам теперішній президент Каллес. — Еспанія віддає офіціяльно Кубі трофеї здобуті підчас еспансько-кубанської війни. — У Будапешті помер директор опери Кери; пів години пізніше його жінка скінчила самовбийством.

Обіди з трех накрить по **1 зол. 50 сот.** поручає Реставрація під золотою грушкою ІВАН ГАЙДІНГЕР і С-ка **Краківська 7 Львів.** 1-3

МАСКОВИЙ БАЛЬ в ПЕРЕМИШЛІ

уладжує Кружок „Рідної Школи" в Перемишлі

дня 4. лютого ц. р. у великій салі „Народнього Дому".

Початок год. 9. веч. — По запрошення зголошуватися в канцелярії „Рідної Школи" в Перемишлі вул. Костюшка 3, рано між 9—1 год.

СТАРШИНА.

1335 2—2

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52. (СТРИЯ).

Дня 1. II. ц. р. велике повітове віче в Сколім.

Дрогобиччина.

Передвиборче віче 1. II. ц. р. Східниці.

Калущина.

Передвиборче віче 1. II. ц. р.: Рожнітів.

Турчанщина.

Передвиборчі віча: Дня 1. ц. р. Комарники; Дня 2. II. ц. р. Боршів; дня 6. II. ц. р. відбудеться довірочна нарада в Болехові.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Бережанщина.

Зміна порядку віч: В четвер, 2. II. ц. р. год. 10 рано Рогачин; год. 2-га Вулька; год. 6-та Курени; Пятниця 3. II. ц. р. год. 12-та в пол. Нараїв під церквою.

Влом у „Дністрі".

Вчорашньої ночі 28. п. м. невідомо якимсь способом вломились до „Дністра" спеціялісти від залізних кас. Перерізали залізну штору, яка паде на двері і дістались без труднощів до двох підручних кас, де сподівались найти більшу готівку. У касах було тільки 800 зол. Цю суму вломники взяли собі як гонорар за свою нелегку працю. Обі каси виглядають як два великанські бики розрізані списами еспанських досвідчених тореадорів, або професійних різників. Залізні стіни, між якими находиться пісок, вигнуті як звичайна бляха від наших дахів. Стоїш і думаєш: чи не ті самі, що придумують таку залізну твердиню для гроша перед злодіями придумують також майстерне приладдя, щоби її можна здобути? Вогнетривкі каси, які не лякаються вогню, ждуть на вогонь роками, а вломники ждуть на них щоденно. Дуже характеристичний факт, що день перед вломом поліція попереджувала дирекцію „Дністра", що приготовляється влом; згодом цю осторогу відкликала. Видно, що поліція і дирекція „Дністра" не дуже вірили в такий „передбачений" влом і тому з кас не забрали навіть тих 800 зол., а в банку ніхто не зробив засідки на нічних щурів, яких можна було переловити.

Каси були обезпечені.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котька в складі 3. осіб виступить: 2-го лютого — Стрий: 3-го лютого — Львів. 1346 4-?

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Гусятин:

30. І. Катерина.

31. І. Маруся Богуславка.

Копичинці:

1. II. Шумі Маріца.

Театр по 1. II. загостить по всіх більших містах Галичини і Волині з репертуаром: Гейша, Катерина і Галька. 3-?

Проф. Олексу Грицишина з Долини просять негайно зголоситися або подати теперішню адресу до Дирекції української гімназії в Дрогобичі. 2-2

Закінчення обох курсів танців, яке мало відбутися 2. січня ц. р. відбудеться в середу дня 1. лютого ц. р. в годині 7-3. вечір. — Дня 2. лютого від год. 6. вечером починаються нові курси, від год. 9-ої продовжений к-с. Senior-ів, в програмі науки: Slow-Fox, Flat-Charlestone, Vale, Англійський вальць та інші новости.

В першу річницю смерти бл. п. **Петра Гриньовського** відбудеться в четвер, дня 2. лютого ц. р. Поминальне Богослуження за спокій душі, на яке рідних і знайомих запрошує — Жінка. 1383

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГИМНАЗІЯЛЬНИЙ учитель на посаді, 35 літ, невоганин, оженится з панною або бездітною вдовою лагідної вдачі, котра за евнить йому матеріяльно однорічне удержання в місті з осідком університету в цілі зложення іспиту. Серіозні, неанонімові зголошення до Адміністрації під учитель 1248. 1369 2-3

УЧЕНИЦЯ найде станцію з удержанням (евент. наукою фортепяну). — Зарвицька, Сташица 8, I. поверх. 2-3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ ГІРШШПРУНГА. Личаківська 34 приймає вписи на новий 5-ти місячний торговельний курс. Писання на машинах. Стенографія. Початок науки 1 лютого 1928. 1391 2—2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 50—?

СОЛІЦИТАТОР адвокатський з кількалітною практикою пошукує посади. — Ласкаві зголошення просить слати „Соліцитатор" Адміністрація. 1385

ТРИКОТАРСЬКА РОБІТНЯ Легіонів 3. Виконує наймодніші фасони, гарсонок, светерів, пуловерів, жакетів по низьких цінах і на сплати. 1-2

АДВОКАТ д-р Кульчицький в Мостиськах прийме спосібного з практикою повищонільною обізнаного конципієнта. Зголошення неувзгляднені остануть без відповіди. 1387

ДЯК-дирігент, молодий-бежений, побожний, глядає посади. Андрій Мазур, дяк в Заболотові. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1036 **Пересвітлення Рентґеном** 17—24

ЗУБИ роблю після **ЦІННИКА**

1 зол. корона	18 зол.
1 зол. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix).

7-12 Полекший не уділяю.

КОМПЛЕТ перша сорта **ЗОЛ. 28.**

6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 кавових ложочок з хінського срібла. II-га сорта 15 зол. у **Б. Ґрінберґа,** Сикстуська 4

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**

у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. МУШИНСЬКИЙ** в Перемишлі, Галичина.

для II. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.

767 39—?

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

2000 м.	батисту шовк.	по зол. 2·20
800 „	димки	„ „ 1·70
1500 „	полотна англ.	„ „ 1·30
1000 шт.	ручників купел.	„ „ 3·35
200 м.	оксфорду на фартушки	„ „ 1·30
5000 „	фланелі гладк. і дессен.	„ „ 1·50
3000 „	бархану	„ „ 1·10
500 „	радіо бархану	„ „ 1·25
2000 „	ручників	„ „ 1·20
1000 шт.	ручників відпасованих	„ „ 1·25
3000 м.	зефіру жирард. і закорд.	„ „ 1·80
1500 шт.	простирал відпас.	„ „ 8·25
2000 м.	кретону на фіранки	„ „ 1·25
500 „	фіранок	„ „ 1·10
1500 „	обрусів	„ „ 5·50
1500 „	білого полотна	„ „ 1·40
500 тз.	серветок — 3 штуки	„ „ 1·00
5000	стирок відпас.	„ „ 1·30
500 туз.	хустинок до носа 6 шт.	„ „ 3·00
600	зимових плєдів	„ „ 6·50

Галицький Магазин Новостей

1365 Львів, вул Галицька 15. 2-2

Замовлення полаг. відворотною почтою.

ОБРУЧКИ ВЕСІЛЬНІ

з 14 кар. золота від зол. 9 —

тільки у виробника

С. А. РОПШІЦ

Сикстуська 16.

Передплачуйте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 23 (11.277). Львів, середа 1. лютого 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Тривкість середньої Европи.

Львів, 31. січня 1928.

Чехословацьке радіо почало низку інформаційних відчитів викладом міністра закорд. справ д-ра Бенеша про одно із найбільше заплутаних питань для пересічного европейського інтелігента. Є це питання центральної Европи, чи пак: держав створених на руїнах Австро-Угорщини останньою війною.

Передаємо яко мога точно хід думок викладу міністра Бенеша.

Посторонній европейський глядач, що щораз більше звикає до думки про істнування нової центральної Европи, не може ще визволитись від пересвідчення, що европейська ситуація непотрібно ускладнилась через мир, замісць стати простішою. Це пересвідчення поширюється головно скаргами тих, що є невдоволені наслідками революції з 1918 р. Хто не йде за цими настроями, а глибше вгляне в еволюцію передвоенної середньої Европи, мусить признати, що нова констеляція повстала завдяки власним свіжим силам нових держав. Вона є втіленням старих історичних змагань народів, які проти своєї волі були втягнені як частини старої монархії і проти цього бунтувались. Старий монархічний лад не вмів найти компромісу між собою і новими політичними ідеями цих народів.

Нова форма центральної Европи є безумовно більшою гарантією миру та загального поступу як давня. Перше тому, що ціла низка грізних проблем щезла: нпр. т. зв. питання чехословацьке, югославянське, польське, румунське. Розяснюється це тим, що центральна Европа побудована на нових політичних методах демократизму і шукає на цих підставах співжиття всіх народів і держав. За 10 літ її істнування можна це перевірити трьома моментами відповідальности, які вона завсіди мала перед собою: відповідальністю перед власним краєм і народом, відповідальністю перед сусідами і відповідальністю перед світовою політикою.

Критики політики цієї нової середньої Европи часто скидають вину на неї, забуваючи, що багато хиб цієї політики є природним наслідком післявоенних труднощів. Негайно після війни нові малі країни мали обовязок сконсолідуватися економічно та політично. Чи ця консолідація має підстави розвитку, найкращим прикладом на це може бути Чехословаччина.

У мент, коли вся Европа переходила сильне потрясення соціяльними ідеями, Чехословаччина перевела спокійно широку земельну реформу. Важке питання національних меншостей Чехословаччина розвязала в згоді із демократичною лінією, шануючи міжнародні договори. На доказ, якою рівністю прав користуються ці національности можна взяти хоча би участь двох провідників партій у складі чехословацького кабінету. І в закордонній політиці Чехословаччина силкувалась піддержувати духа дружніх взаємин. Прикладом справі справи кордонів. Силою війни Чехословаччина мала до діла із двоякого рода державами: тими, що йшли поруч із нею в війні проти австрійської кормиги і тими, що боронили Австрії.

Звідсіля пішли деякі труднощі. Утворена Мала Антанта, що мала боротись проти реставраційних австро-угорських плянів і утревалити новий стан не могла зеднати собі Мадярщини. Але зміцнення політично-господарських звязків через М. Антанту було великим кроком уперед. Відношення до Австрії та Польщі стало якнайкраще.

Політика Чехословаччини була перейнята весь час ідеєю про необхідну гармонійну пропорцію між власними егоїстичними інтересами і загальними. Вона поборювала бльоки ворогуючих суперників, а силкувалась їх годити. Вона була щирим прихильником Ліги Націй і її корисної ролі, головно для малих народів.

Новий склад центральної Европи є кращою запорукою миру, як попередній: абсолютної монархії. Ясно, що першою умовиною того миру є шанувати демократичні ідеї у внутрішній політиці та міжнародній. Нема причини лякатись за майбутність середньої Европи; її змагання звязані із змаганнями великих держав і Ліги Націй і мають ту саму мету: зміцнити матеріяльно та морально народи, мир і загальний добробут.

Стільки каже довголітній провідник чехословацької політики. Наш пересічний інтелігент находиться в данім випадку в кращім становищі як европейський слухач радіо і сам може зробити собі всі потрібні поправки до викладеної ситуації. Не суперечаючись про тривкість середньої Европи, до якої ми належимо, ніхто із нас не має нині рожевих окулярів д-ра Бенеша. Демократичні принціпи у відношенні до національних меншостей покладені в імперіялістичних договорах: версайськім і сен-жерменськім, виглядають безумовно краще, ніж у практиці в межах тих нових держав, яких вони торкаються. А розмір кордонів? навряд, чи їх можна легенько „згиблювати" дружніми балачками та заявами. Про це вже знають нині не лише ті, які може не мали часу думати над тим, коли творили ці кордони: франко-англьо-американські дипльомати, — а знають про це вже й звичайні слухачі радіо в Европі.

Самогон.

Харківські „Вісти" з 20. січня п. р. приносять алярмуючу статтю під повищим заголовком, у якій закликають до безпощадної боротьби зі самогоном. Покористуємось деякими фактичними даними тієї статті про теперішній стан самогонництва на Україні та в цілому СРСР. А воно (самогонництво) квітне, розвивається з року на рік „солідніше", не зважаючи на те, що одинока в світі пролетарсько-соціялістична влада ввела вже для конкуренції зі самогоном державний спіртовий монополь, та залегалізувала продаж славетної ще з передвоєнних часів „монопольки". Знатоки твердять, що вона ні щодо якости ні щодо „сили" нічим не уступає давній царській. Про неї та про її збут як також про прибутки з її розпродажі для пролетарських фінансів ми вже писали. Тепер подаємо деякі цифри про самогонку для доповнення картини „культурного відродження" всеї людности, особливо сільської та міського пролетаріяту під „всесвітньою" диктатурою комуністів.

Отже Центроспирт (горілчаний трест у СРСР) розпоряджає даними, з яких виходить, що „дрібна селянська промисловість" самогонництва продукує річно *80 мільйонів* відер самогону. На це зуживає вона річно 7 мільйонів сотнарів збіжжа. Коли зрахувати всі кошти продукції самогону, то вийде, що населення СРСР тратить щороку *120—150 мільйонів* карбованців на самогонку. Харківський офіціоз пише, що *„боротьба зі самогоном, це боротьба за перший щабель справжньої культурности, за визволення зі злиднів?"* Зовсім слушно! Але як ведуть цю боротьбу комуністи? — Зовсім просто: міліція конфіскує самогонні апарати та укладає протоколи. Ось з даних Наркому Внутрішних Справ виходить, що в 1924—25 р. зложила міліція аж 106.418 протоколів і сконфіскувала 34.924 апаратів, в 1925—26 р. зложила 92.221 протоколів, а сконфіскувала 25.413 апаратів, в 1926—27 р. зложила протоколів 82.490 а сконфіскувала апаратів 20.701 штук.

З того виходить, що коли менше протоколів і менше сконфіскованих апаратів, то менше і самогонки. На жаль так не є. Бо населення „сконцентрувало" свою „дрібну промисловість" та краще її законспірувало у відповідь на „переслідування" влади. Про те свідчить така статистика Центроспирту: В 1924—25 р. знищено самогону 128.490 літрів при конфіскаті апаратів, у 1925—26 р. знищено тогож самогону уже 147.536 літрів при далеко меншій скільности сконфіскованих апаратів, а в 1926—27 р. знищено ще більше самогону, бо аж 170.032 літри при найменшому числі сконфіскованих апаратів. З тієї статистики довідуємося ще точніших подробиць, а саме: коли в 1924—25 р. на один сконфіскований апарат випадало пересічно 3,7 літрів самогону, то в 1925—26 р. випадало уже 5,9 літрів, а в 1927—28 аж 6,5 літра. Словом „консолідація" того знаменитого, затроюючого організми мільйонів населення „промислу"!

Тепер інша картинка: за 1925—26 р. було в містах України *8.644* справи за хуліганство, а на селі такихже справ і в тому ж році *17.069;* натомісць у 1926—27 р. в місті було таких справ *7.764*, а на селі *13.351*. Виходить, що найбільше жертв самогонництва, найбільше прикрих наслідків пияцтва дає таки той основний пень українського народу — селянство. А що міліція? Кажуть безсильна! І цілком слушно, бо не тільки міліція, але вся громада є теж безсильна. Не міліцією, не нагаями, не „бупрами" (тюрмою) а культурною роботою, освідомлюючою пресою треба з лихом боротися. Але в тімто й діло, що там під культурною роботою розуміють тепер офіціяльні „культуртрегери" виключно комуністичну пропаганду, яку селянство зненавиділо, а під моральним вихованням розуміють ширення невірства, атеїзму, матеріялістичного світогляду. А з них іде розпуста та епікурейське зловживання всіми „примхами" життя, особливо серед молоді та надзвичайно шкідливе в наслідках надуживання.

Перед многострадальним українським народом марево дегенерації?! Невже доведуть його аж до праю, невже нема там чесних, здорових, морально загартованих чинників, щоби ратували нарід перед такими жахливими перспективами? Тут загибіль від голоду, там дегенерація?...

Самозрозуміло, що ні між нинішними репрезентантами радянської влади ні між рядами протинаціональної комуністичної партії таких чинників шукати не доводиться. Їх треба шукати між національно свідомими, національно думаючими та відчуваючими чинниками українського населення, їх треба шукати між людьми, що не далися зловити на вудочку матеріялістичного світогляду. Та найбільше спасенну ролю у боротьбі з тим страшним наревом руїни, що плине з надмірного уживання алькоголю та розкладання обичаїв може відіграти порода. Вона й цю ролю відіграти мусить. І чуємо, що вона з боротьбою вже виходить побідно, хоч примушена її вести дуже повільно.

Якби так не було, то велика відповідальність за наслідки змальованої лиши впала б не тільки на тих, що цьому процесові потурають, але ще більше на тих морально здорових, що тому не протиставляться, що того не поборюють не зважаючи на обставини. Бо в тих же „Вістях" довідуємося, що в тамошніх „міських колах панує якесь легковажне відношення до самогону і звичайно самогон — шкідлива річ, але скільки, мовляв, тої шкоди від цієї дрібної селянської промисловости"!

Якщо так думають впливові урядові чинники (бо тільки про них мова у „Вістях"!) про ту справу, то це вже навіть не недбальство, не рівнодушність, а злочин з їх боку. Словом це ганьба, якої з них не змиє ніколи ніхто. Тому на них ніяких надій покладати не можна.

Лист з Київа.

Реорганізація Академії Наук. — Зміна на становищі голови Київського Викoнкому. — Дім вчених у Київі. — Праці УАН.

Київ, 20. січня 1927.

Від тижня перебуває в Київі спеціяльна комісія Наркомосу під проводом голови Укр. Науки Ю. Ів. Озерського та підготовляє терен для передвиборів Української Академії Наук (УАН.) на основі нового статута. Докладних вісток про новий статут поки-що нема. Одно певне, що права Академії будуть поширені, а в організації зайде ця зміна, що замісць трьох відділів буде в ній два. В Нар. Комісаріяті освіти вирнула добра думка, щоби Академія обняла керування науковою працею на цілій Україні, чого досі не було. Гром. Озерський відбув тут багато конференцій з президією Академії і головами поодиноких відділів та комісій а покінчить свою роботу не раньше, як з кінцем січня.

В політичному проводі зайшла в Київі та зміна, що голова **Окр. Виконного Комітету** Любченко перейшов до **Центр. Комітету** в Харкові, де обняв відповідальне становище секретаря. Любченко — молодий чоловік, років 36, талановитий та енергійний. На його покладають великі надії. Його місце в Київі обняв голова Україн. Держ. Вид., відомий в Галичині Ю. Войцеховський, чоловік розумний і тактовний.

Наукові робітники дістали в Київі від уряду прегарний будинок при вул. Пушкінській, в якім приміщується зараз „дім вчених", якого недостачу загально сильно відчували. Тут зустрічали новий рік культурні робітники із своїми рідними в числі 250 осіб.

В домі вчених, в суботу дня 28. січня відбудеться концерт, присвячений галицькій музиці і на користь жертв повені в Галичині. Співатимуть артисти державної опери, Мацьківська, Кученко і хорас Інституту ім. Мик. Лисенка. Промовляти буде директор Інституту Грінченко.

При кінці лютого відбудеться в нас ювилей 40-ліття видання у Львові в 1887 р. „Першого Вінка", коштом Олени Пчілки і пок. Наталі Кобринської, якими покладено основи під еманципацію галицького жіноцтва. Тепер організується жіночий комітет. Чи в Галичині святковано цей ювилей? Бажані привітання з Галицької Землі, які можна висилати під адресою: Київ — вул. Короленка 37. Ольга Б. Савченко.

В кінці березня святкуватиме Історична Секція УАН. **20-ліття смерти Вол. Боииф. Антоновича. Сподіємось тут побачити відпоручника Наук. Т-ва ім. Шевченка.**

Найновіший том „України" буде присвячений століттю українсько[ї] пісні. По-

бік праць авторів з Великої України, увійдуть в него три доповіді галицьких, культурних робітників, акад. Студинського, д-ра Ф. Колесси і д-ра Макрушки, виголошені дня 10. жовтня м. р. в Києві.

Заходом Історичної Секції (Комісії Історичної Пісенности) вийшов перший том монументального видання „Українських Нар. Дум" під редакцією талановитої культурної робітниці Катрі Мих. Грушевської. Том присвячений памяти Антоновича, Драгоманова і П. Житецького. Книга друкована у великім 4-то. На початку книги йде „Переднє Слово" К. Грушевської (стор. 12), а в слід за тим її велика студія „Збірання і видавання дум в XIX. і в поч. XX. віку" (стор. 120). В ній зібрала Катря Грушевська величезний матеріял і дала освітлення високої, наукової і культурної вартости. Спеціяліст найде у ній розкішну наукову працю, а кожний чоловік, що займається рідною культурою, прочитає її з насолодою. До корпусу додані тексти „Дум Невільницьких" (стор. 175) з великим порівнюючим апаратом, з численними варіянтами. Матеріял зібраний дуже совісно. Катря Грушевська старалася підібрати найдавніші списки пісень і через те має праця велику вагу, більшу, чим попередні видання.

Цей кодекс приносить велику честь „Історичній Секції" і Держ. Видавництву України, якого коштом вистачення ця, многоцінна праця. Том другий (історичні пісні) підготовляє Як. Фед. Савченко.

Перед виборами.

В сель-робівській загороді.

В сель-робівській загороді відбувається шантеклерська боротьба. Після довершеного розламу вже не може прийти до порозуміння і поєднання. Недавно зазначили ми ті флюктуації боротьби в статті „По той бік добра і зла". Орган правиці „Наше Слово" в найновішому числі відповідає на „брехні" і „облудну політику" п. Дурделли свого недавнього редактора. Як відомо, Дурделла перекинувся від правиці до лівиці, за що нагородила його остання поставленням на першому місці на державній листі.

Вся справа вертиться біля ліквідації сель-робівського розламу. Правиця вимагає від лівиці акту самобичування, напятнування окремою декларацією своєї розламової сецесії і своїх блудів. Лівиця не хоче зовсім капітулювати перед правицею — тимбільше, коли почуває за собою міцну підтримку.

В тій ситуації оба крила Сель-Роба відкликаються до мас, щоби ті у виборчій акції вирішили спір, а саме: чи зберігти хоч формальні признаки українства, репрезентованого правицею, чи піддатися імпортованій Москвою повній інтернаціоналізації, репрезентованій лівицею. „Наше Слово" переконане, що „селяни та робітники осудять злочинну роботу з русотяпськими залишками народовольських вождів в роді панів Вальницьких, Заяців, Пелехатих та іхніх наймитів Дурделлів". Побачимо, а поки-що лівиця закидає правиці, що та остання єднається з соціяльугодовим і меншевитсько-реформістичним „Бундом", проти чого горячо протестують провідники Сель-Роба Чучмай і Крайківський. Зновуж лівиця піддалася під протекторат ППС-Лівиці в надії, що поляки поможуть їй виграти бій з правицею.

Оба крила Сель-Робу розвели тепер дуже живу і широко закроєну виборчу агітацію, стараючись в масах здобути апробату своїх позицій. Та цікаво, що хоч назверх оби Сель-Роби поборюють себе безпощадно, то на місцях вони не влазять собі в кашу. Симулюючи боротьбу на ідеольогічному підкладі, оба крила Сель-Робу поділилися сферами впливів. Це повинні мати на увазі ті партії, що рахують на розлам Сель-Робу підчас виборчої акції.

Комуністичні кандидати на Львів.

Признаки роздвоєння сліднi і в комуністичному таборі. Той самий процес, що відбувається в Сель-Робі, захопив і КПЗУ, в якій йде боротьба між українськими і русотяпськими комуністами. На Вел. Україні, розуміється, горою русотяпи з Затонським на чолі. Українських комуністів під проводом Шумського розігнано на всі чотири вітри. Комінтерн осудив становище Шумського і КПЗУ, яка відважилася була підтримати українських комуністів. Та більшість КПЗУ не піддалася. Як далеко зайшла ріжниця поглядів у КПЗУ, видно з того, що прихильники депортованого Шумського виставили на Львів кандидатуру Осипа Крілика (на першому місці) и Іллі Калитинського (на другому місці), виступаючи під фірмою „Виборчого Комітету Робітничої Лівиці". Комуністичні офіціялісти з КПЗУ, а радше з Комуністичної Партії Польщі, як кажуть чутки, мають виставити на Львів кандидатуру б. посла і наст. голови Комуністичної фракції в минулому соймі [illegible] Войтюка. Тут важко було перевести поділ впливів.

„Виборчий Комітет Робітничої Лівиці" вже й поспішився видати відповідну відозву-платформу, в якій обіцює боротися проти фашизму і війни, а за „умасовлення і убойовлення профсоюзів", за допомогу безробітним, за безворотну фінансову допомогу малоземельному і безземельному селянству і т. і.

Відозва „Виборчого Комітету Робітничої Лівиці" зовсім не звертається проти польської і жидівської буржуазії і не має на меті її поборювати. Зате в печінках Кріликів каменем лежить „цілий табор українського націоналістичного дрібноміщанства", бо — мовляв — „всі ті УНДО, радикали УПП і другі розвивають нечувану демагогію, обіцюють мало що не золоті гори, лише щоб голосами українських робітників і селян вдертись до сойму, а там позабувши на всі виборчі обіцянки, торгувати шкурою українського робітника і селянина так, як це робили ундівські посли з Хруцьким і Козубським на чолі в попередньому соймі".

Нікчемність Кріликів і інших звірят у людському тілі не має ніяких меж. Коли вже кидається обвинувачення, то треба подбати, щоби вони не були голословні, треба виказати, коли і як „ундівські посли з Хруцьким і Козубським на чолі торгували шкурою українського робітника і селянина". Кращих торговців шкурою українського робітника і селянина, кращих непманів над Кріликів безумовно нема. Торговля робітником і селянином це їх професія.

Але українське робітництво, маємо на думці свідоме, хіба не дозволить торгувати своєю шкурою всяким пройдисвітам.

Волинський покотигорошок.

Волинь має свої особливости. До них у першу чергу належить безпартійність більшости тамошніх інтелігентів. Вони найкраще почувають себе в сосі безпартійности, бо це дає їм можність схилятися то до одного табору, то до другого. Еманацією тієї безпартійної пошести, її передовим репрезентантом є б. посол С. Підгірський. Старий ес-еф, перший з послів приступив був до трудової партії. Не лише сам приступив, але й інших заохочував. Опісля причалив до „фашистівської" Української Партії Нац. Роботи (загравістів). І не лише причалив, але й обняв в ній як голова кермуюче становище. Після обєднання загравістів з трудовою партією в УНДО-ня, Підгірський пришпилив собі латку безпартійности, схиляючись до Сель-Союзу, а опісля до Сель-Роба, з яким кооперував у тісному порозумінні. Зреформовані під знаком пятираменної зорі, серпа і молота сель-роби довго возилися з Підгірським у надії, що він найдеться в їх рядах. І справді все складалося якнайкраще. Підгірський засвоїв уже відповідну фразеольогію, виповів війну фашизмові, свойому вчорашньому ідеалові, і почав голосити похід „робітничо-селянського Сходу" проти „гнилого буржуазного Заходу". Треба було зробити тільки останній крок. І того кроку С. Підгірський не зробив. Поліційна ревізія, переведена у нього у Варшаві, мала рішаючий вплив на дальше „формування" його світогляду і вибір тактики. Розпоряджаючи широким діяпазоном „безпартійности" С. Підгірський раптом перекинувся з „безпартійної лівиці" на „безпартійну правицю". Бажаючи й дальше репрезентувати українські маси в польському соймі, С. Підгірський не зберіг чистоти і самостійности своєї „безпартійности". з-приєднався до радикального табору. Саме перед кількома днями на спілку з „безпартійцем" Власовським підписав він виборчий пакт з радикалами. Від порога сель-робів до порога радикалів це шлях не малий. Від „робітниче-селянського Сходу" до його найзавзятіших противників це крок просто епохальний.

Підписавши пакт з радикалами, С. Підгірський кандидує з Ковельщини, а його „співпартійник" Власовський з луцької округи.

На особі і метаморфозах С. Підгірського, який в початках своєї парляментарної діяльности подавав великі надії, має нагоду наше молоде покоління вчитися простолінійности і твердости переконань.

Ну, чи не покотигорошок?

Коня кують…

Серед повені партій і груп, що зірвалися до лету підчас виборчої доби, штигулькають і упепівські годованці, затроюючи політичне повітря „пряжею своїх почувань і квітами своїх думок". Упепівські годованці, громадянсько санкціоновані ес-деками і радикалами, мають тільки одно завдання: всіми способами і засобами оплюгавити Українське Національно-Демократичне Обєднання. Сель-робівські і комуністичні органи не жалують від часу до часу твердих штовхань упепівським годованцям, але ті мовчать, ще й привітно усміхаються. Бо й якже наймитові гніватися на свого пана? Але за те упепісти зганяють всю свою злість на УНДО-ві, а це тимбільше, що тим чином виконують ревно ще й доручене їм завдання.

А всеж таки це незавидне положення не відбирає їм фантазії. Хто хоче переконатися про їх буйність, нехай візьме до рук яке-небудь число „Ради" чи іншої „Праці". Увеселенія ради запродукуємо нашим читачам хочби такий зразок упепівської фантазії. В статті „Виборча ситуація на західних українських землях" („Рада" ч. 11. з 29. січня 1928) читаємо такий есенціональний уступ:

„Хід виборчої акції вказує, що найбільші шанси серед українських виборців має листа Української Партії Праці, бо широкі селянські українські маси відносяться з правдивим довірям тільки до цієї партії, яка є безкомпромісовою і щиронаціональною".

Дай, Боже, жартувати на здоровля, або — як каже Номис — „добре дуріти, як приступає". Але помилявся би той, хто думав би, що в тих мегальоманських жартах, що в тій дурійці нема премедитації. О, ні — упепівські годованці то старі хитруни. Вибори виборами, шанси шансами, а тією патьомкініядою таки можна збільшити подачки хоч на час виборів. І тому то, як коня кують, жаба ногу наставляє.

З кацапської трупарні.

В завзятий бій з УНДО-ням вступають не лише радикали, сель-роби, комуністи, хлібоїди всіх мастей, „безпартійні", всі польські партії від найправіших до найлівіших, всі польські чинники, але — зовсім зрозуміло — і кацапські могікани. Та партійно і національно ріжношерстна, соціяльно розбіжна, політично ріжноманітна бригада, що стоїть своїм боєвим фронтом проти УНДО-ня одержала допомогу в „роті" кацапських недобитків. Виборчий час електризує. Чиж диво, що зелектризував він і кацапських трупів, уже давно відставлених до політичної трупарні. Електричний ток, пущений польськими адміністраційними чинниками, звів зі смертельного ложа стару, безпринціпну, безхарактерну і нікчемну кацапщину, щоба її поставити в боєві ряди проти УНДО. Ніхто кацапам не страшний, ніхто не дає їм спокійно заснути вічним сном, тільки „злої памяти(?!) українське УНДО". А УНДО — то синонім України, і тому вони, ті Герострати й Іскаріоти, торощать Україну.

„Наші села — пише „Русскій Голось"— уже підчас войни добре пізнали вовка в овечій шкірі. Нині і сліпому стало видно, що україна (мале „у") — се дурман і туман, навіяний на русскій простор польским і німецко-австрійским вітром. Того нікто не може заперечити, бо так оно було майже от 1848 року до 1914 року, коли україна всецiло пішла на услуги німцям, і тепер она постоянно держит одну руку з ними".

Заворушилися кацапські „добровольческіе отряди", вийшли зі своїх нор і відважилися навіть на села показатися. А тепер хваляться, що в їх ряди вступають селяни навіть в таких селах, де „до войни по причині украінского фанатизма і шовінізма русскій человік не смів признатися до свого рідного історичного імени. В сфанатизованих украінцями селах украіна переілася і селянам надоіла до живих печінок і ідеал Руси чим раз яснійше присвічує їм після довголітного тумана".

Радіють зелектризовані кацапські трупи, що „украіна переілася", але таки виляють фонетикою хуліґансько-чорносотенний органчик „Земля і Воля", де з примусу користуються словами: „Украіна" й „украінський".

Кацапська самохвальба нам не страшна. Та всетаки вони своєю нікчемною роботою можуть збаламутити деякі менше освідомлені села і спричинити втрату одного-двох українських мандатів у користь поляків. Наші організації махнули вже рукою на кацапщину. Треба слідкувати за трійливою акцією кацапщини і там, де з огляду на слабку свідомість наростала би небезпека кацапської рецидиви, треба її з корінем виривати.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 48. (ПЕРЕМИШЛЬ).

Сяніччина.

В Сяніччині началася сильна виборча боротьба. Проти Українського Нац.-Дем. Обєднання йдуть з одного боку сельроб, а з другого кацапи. Москвофіли порозумілися з хлібоїдами й на тій підставі хлібоїди не ставлять вже тут свого кандидата. В середу 25. І. н. р. алярмували москвофіли віче в Сяноці, яке їм наші селяни розбили. Дальше дуже поважним противником є санатори з предсідником тутешнього Вид. Повітового радником Августинським, як кандидатом на посла. Вони мають „вплив" на війтів при помочі повітового люстратора Копиловського, а з другої сторони при помочі сильної агітації хмари агітаторів та великих грошевих сум стараються опанувати наші села. Тій усій напруженій ворожій акції сельроба, кацапів, та санаторія протиставить з успіхом свою працю повітовий Комітет Українського Нац.-Дем. Обєднання.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 49. (САМБІР).

Самбірщина.

Дня 8. січня відбулося віче в Білині Вел. Віче відкрив о. Юліян Татомир. До президії віча вибрано гром. М. Білинського і інж. Погорецького, як секретаря. Реферували: студ. Антін Луцький про політичне положення, студ. Осип Павликовський пояснив виборчий закон і о. Ю. Татомир про станову організацію хліборобських мас та про вагу наближаючихся виборів. В дискусії забирали голос: студ. Літинський, гром. Луцький Петро, о. Погорецький і ін. Студ. Літинський, який намагався розбити віче довшею а недоладною промовою, одержав належну відправу і висміяний присутніми, опустив вічевий льокаль. Присутні заявилися за обєднанням під прапором УНДО і вибрали місцевий виборчий комітет.

Дня 9. січня відбулося величаве віче в Горішнім Дорожові. Реферував о. Ю. Татомир про визвольну боротьбу українського народу та вказував на конечну потребу станової і політичної організації наших хліборобських мас. В черги пояснив виборчий закон студ. Осип Павликовський та візвав присутних, щоби зорганізовані протиставилися злочинній акції сельробівців і унсівців. В дискусії забирало голос богато бесідників. Молодий громадянин Процьв в річевій промові зобразив більшовицький рай, виказуючи великий бесідницький хист. Замітна була промова гром. Бейби, який [illegible] до обєднання під прапором УНДО.

Дня 15. січня відбулося велике віче в Долішнім Дорожові. Маси народу виповнили весь льокаль місцевої читальні і ціле подвіря. Віче відкрив голова Повітового Комітету УНДО, гром. Тарнавський Гіларій, господар з Бикова. По виборі президії реферував о. Ю. Татомир про політичне положення і вагу наближаючихся виборів. В оживленій дискусії забирали голос гром. Заяць, студ. Антін Луцький, молодий робітник з Берес-

заа, студ. Туранський з Дорожова. і гром. Легинчин з Дорожова. На зазив о. Ю. Татомира за УНДО-вим заявилися подавляюча більшість присутніх, за сельробами 4 голоси, за радикалами 15—17 голосів. Присутні члени Соціял-Радикальної партії домагалися, щоби з огляду на вагу хвилі УСРП обєдналася з УНДО-ним. За цею резолюцією піднеслася хмара рук — проти ніхто, за сельробами і унсівцями помимо трикратного запиту о. Ю. Татомира не піднеслася вже ані одна рука. По виборі виборчого Комітету з гром. Латнянчином на чолі, присутні в бадьорім настрою розійшлися.

Дня 12. січня відбулася нарада делегатів усіх сіл самбірського повіту, в домівці Т-ва „Бесіда" в Самборі. Нараду відкрив о. І. Кушлик, голова Пов. Народнього Комітету УНДО. До пропозиції покликано гром. Гіл. Тарнавського з Бикова, яко голову, о. Беня з Бабини як секретаря. Реферат про політичне положення і вагу наближаючихся виборів виголосив о. Юліян Татомир з Луки. В часі дискусії зголосився до слова Дм. Фугала з Берегів, відомий агітатор сельробівців. Присутні спокійно вислухали його демагогічної промови і по відправі, яку йому дав о. Ю. Татомир виключили його з нарад. Зразу Дм. Фугала і кількох його однодумців, які незамітно втиснулися поміж делегатів сіл, учинили дикий крик, однак присутні заняли так рішучу та грізну поставу, що на зазив предсідника наради п. Тарнавського опустили салю нарад. В дальшій дискусії забирали голос пп. Андрушко Мих. зі Ступниці, Пласкач Вол. з Бережниці, Гева Степ. з Торфинович, Лучків Іван з Дорожова, студ. Павликовський Осип з Луки, о. Петик Іван і ін. Вибрано комісію-матку, яка предложила лісту кандидатів до Повітового Комітету УНДО в Самборі. По довшій дискусії вибрано новий Повітовий Комітет з гром. Тарнавським Гилярієм з Бикова на чолі. Рішено негайно потворити місцеві сільські виборчі комітети і безоглядно поборюючи унсівців і сельробівців, витворити одноцільний фронт під проводом Центрального Комітету УНДО у Львові.

На днях появилася в „Раді" допись, що дня 23-го січня п. р. відбулася в Самборі в домівці Української Бесіди довірочна нарада УПП, на якій явилися щонайсвідоміші громадяни Самбірщини та що унівці перервали нараду, однак учасники зійшлися в іншім льокали (де?) і нараду докінчили. Стверджуємо що це все є безличною брехнею. На ділі було ось так: На день 23. І. п. р. скликали д-р Секела з Перемишля і д-р Кук зі Самбора довірочну нараду УПП в Самборі. Д-р Секела явився точно в год. 12.30 на зовсім пустій салі Української Бесіди. За яких 15 хвилин прислав д-р Кук одного свойого клієнта, який сам не знав чого його тут посилають, відтак явилася одна жінка з кошиком у руках і ще один клієнт — разом троє. В бічних кімнатах Т-ва Бесіда зійшлося кількох наших старших громадян і студентів. Вони ввійшли на салю і зажадали від д-ра Секели, щоби отворив збори. Д-р Секела відмовився і тоді на внесення о. Татомира присутні вибрали президію: гром. Тарнавського і студ. Туринського. Президія уділила голосу о. Татомирові, який напятнував д-ра Секелу та інших за їх „діяльність", як людей, що до останнього часу не брали ніякої активної участи в громадськім житті і аж у часі виборів почули в собі приплив енергії і стали кирнити. При перших словах д-р Секела серед окликів обурення опустив поспішно салю. Д-р Кук залишився і присутні висловили йому своє співчуття. Д-р Кук прилюдно заявив, що він сам нічому не винен, лиш був настільки необережний, що послухав д-ра Секелу.

Рудеччина.

В Хишевичах, рудецького повіту відбулося дня 15. січня ц. р. сельробівське віче, де реферував кандидат в посли Гоціян, ст. філ. з Шоломинич. Одначе місцеві громадяни побачивши до чого він змірає, не дали йому говорити. В дискусії забрали слово Іван Свяцький і Олекса Шуман, які здемаскували кирилю інтернаціоналістичних ревунів, а до того постава зібраних була така, що нещасний кандидат мусів під охороною поліції і під градом снігових бомб мерщій утікати із села.

Передвиборче віче в Чесанові.

Дня 17. січня ц. р. відбулося велике передвиборче віче УНДО в Чесанові. Гарну простору салю Нар. Дому, галерію, сцену, сусідні кімнати, сходи, заляглн непроглядні ряди селян, робітництва та інтелігенції. Присутніх було понад 1000 осіб. В год. 2-ій зачинаються наради. До президії входять о. Савчин. Кость Гордій, студ. Ждан. Делегат Центрального Комітету з УНДО зі Львова Корчинський Іван виголосив довгий дво і півгодинний реферат, в якому представив важке політичне положення села, вказав на вагу політ. народ. організації та представив зібраним цю страшну роботу, яку ведуть в Чесанівщині папи з УНС-а і Сель-робу, що за юдині гріш продають душу українського народу. Довгі, довго-немовкаючі оплески, що все зривалися наново, давали доказ політ. зрілости в Чесанівщині та виявили, що селяни розуміють вагу політичної народньої партії, якою є УНДО. В дискусії забирає голос представник Сель-робу Мудрецький, що з добре зорганізованою боївкою прийшов розбити віче. Та селяни пізналися вже на кириличній роботі Сель-робу. Крикам вічевиків: „Проч з Сельробом, за двері з ним, проч з запроданцями і хрунями!" — немає кінця. Селяни кидаються в сторону Мудрецького, викидають його, готово було прийти до гіршого. Забирає голос делегат. В салі мовчанка, делегат просить, щоби Мудрецького лишили на салі. П. Мудрецький відпрошується, пришиває „поправу". Вкінці присутні вічевики дають себе переконати делегатові і представник Сель-робу остає на салі. Делегат говорить дальше. Всі з захопленням слухають. І знову буря оплесків і окликів: „Хай живе УНДО, слава УНДО-ві, хай живе Центральний Комітет, хай живе делегат!" Забирає голос голова Повіт. Нар. Ком. д-р Мудрецький, що в дуже гарних словах взиває всіх до одноцілого фронту, до єднання під стягом УНДО. В год. 6-тій короткою промовою замикає о. Савчин віче. З національним гимном на устах розходяться вічевики домів. Віче в Чесанові дало доказ, що селяни не підуть на вудку Сель-роба, УНС-а чи Бриля та що всім їм дадуть добру відправу. Такого імпозантного віча, такого одушевлення, такої однозгідности рідко де стрінеться. Вічевики нерадо розходилися домів, бо були би дуже охочо лишилися ще на віччу. Слід підчеркнути працю Повітових Комітетів як також Пов. Нар. Канцелярії в Любачеві, де під проводом студ. прав Кульчинського працює студентство й улаштовує обіздки … Чесанів дав доказ, що може зробити добра організація.

Хирівщина.

Дня 11. І. п. р. відбулося передвиборче зібрання УНДОбєднання в селі Поляні к. Хирова. Реферував делегат Пов. Комітету УНДО п. Липецький. Збори закінчилися заявою присутніх, що будуть голосувати на національну лісту УНДО.

В неділю 22-го січня п. р. в просторій салі читальні „Просвіти" відбулося у нас передвиборче віче, на яке явилися чисельно місцеві міщани та селяни з доокопичних сіл. Замітна була участь українського жіноцтва. Віче відкрив голова Пов. Нар. Комітету п. Липецький Франц, після чого вибрано президію в особах: гром. Стиранки Миколи з Сушиці Малої — як предсідника, Мазура Івана з Посади Хирівської і Королея Осипа студ. прав — секретарем. З черги уділив предсідник голосу делегатові Центрального Комітету Обєднання гром. Ерстенюкові Дмитрові зі Львова, який в приступний спосіб пояснив виборчу ординацію та підчеркнув, що тільки під Українського Національно-Демократичного Обєднання українські народні маси побідять при виборчій урні. На віччу явився радикальний „діяч" Коберський Остап, який мимо того, що референт не атакував радикальної партії, накинувся на програму та „буржуазну інтелігенцію", яка служить інтересам ворогів українського народу. Плів нісенітниці про соціялістичний рай, але стрінувся з великим обуренням патріотичної публики, котра докладно розібралася до чого ведуть соціялістичні теорії, проповідувані радикальними „дубами". Його товариш Лишишин плів ще більше смалені „дуби" перед зібраними вічевиками так, що вкінці присутнім не стало терпцю і вони заставили його зійти з трибуни. Належну відправу обидвом радикальним соціялістам дав референт, який виказав та історично доказав, що соціялістичні кличі підсичували серед українського народу його вороги, бо це вони вносили в його ряди розбиття та служили інтересам ворогів українського народу. Вкінці зібрані на віччу ухвалили отсї резолюції: Українські громадяни і громадянки зібрані на віччу Українського Нац.-Дем. Обєднання в Хирові, висказують повне довіря Проводові партії Українського Нац.-Дем. Обєднання; 2) Взивають весь український народ під Польщею піти при виборах до сойму та сенату солідарно під прапором одинокої на наших землях національної партії Українського Нац.-Дем. Обєднання; 3) Пятнують всі ліві партії та всіх кирилиціїв, які ширять серед нашого народу деморалізацію та розбивають одноцілий національний фронт. Слід підчеркнути, що на віччу було понад 300 громадян. Віче покінчено відсіпіванням національного гимну.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Велике віче в Калуши.

Зі скорістю блискавки облетіла села Калущини вістка, що д-р Іван Куровець, довголітній організатор повіту згодився на поставлення його кандидатури і що він приїздажає 20. січня 20. січня ц. р. на віче до Калуша. Салю „Народнього Дому" виповнило півтора тисячі квіту селянства Калущини. Ввійшов д-р **Куровець** в товаристві інших кандидатів на послів стрийського округа. Невмовкаючі оплески і оклики „нехай живе д-р Куровець". Хто бачив отсе захоплення, з яким селянство Калущини витало свойого заслуженого організатора, мусів ствердити: наш народ вміє цінити своїх діячів. Віче отворив голова Пов. Нар. Комітету д-р Іван Сохацький. До президії вибрано: ред. С. Струтинського (голова) та селянина кооператора з Завою Мих. Ільнова, заст. голови. Секретарював о. … Войниліващини. Перший з… брав слово д-р І. Куровець. Знова буря оплесків. Д-р Куровець говорив до глибини душі зворушеним голосом. Не одному зі слухачів селян заблисла сльоза в очах на згадку спільних трудів під проводом того заслуженого громадянина. Не одну виборчу кампанію проводили під його вмілою рукою. І завсіди виходили побідно. Тому і розуміли зворушення свойого старого вожда. Дальше промовляли по черзі: Остап Луцький (представник Стрийщини), д-р Іван Блажкевич (представник Дрогобиччини), М. Максимович (представник робітництва бориславського басейну). Їхніх промов вислухали зібрані з великою увагою. Засіяли очі вогнем завзяття, коли О. Луцький згадав геройські подвиги Галицької Армії та незломну постанову молодого покоління Галицької Землі будувати майбутнє нації власними силами, постанову, яка на кооперативному і просвітянському полі дала так гарні успіхи. Дискусія тривала коротенько. … одноголосно ухвалили резолюцію, поставлену Юрком Гандзюровським з Войнилова, в якій висловили повне довіря Центральному Комітетові Українського Нац.-Дем. Обєднання, признання за добір кандидатів на послів стрийського округа і постанову розвести акцію в повіті, щоби всі голоси впали на національну лісту. В кінцевій промові ред. Струтинський згадує світлу побіду селянства Калущини підчас останніх виборів до галицького сойму, висловлює тверду віру, що Калущина піде своїм традиційним шляхом національної єдности і карности. Зі співом „Ще не вмерла" і „Не пора" вийшли вічевики з салі „Народнього Дому". „Не пять, а десять миль йшли би ми на таке віче" — говорили собі селяни з гірських сіл повіту.

Віче і довірочна нарада УНДО-ня в Турці.

На день 20. січня ц. р. скликав Повітовий Народній Комітет в Турці передвиборче віче. Коли в 12. год. о. І. Фелевич відкрив віче і запропонував 600 присутнім вибрати президію в складі о. Г. Мороза з Борині, М. Яворського-Косачевича з Турки, М. Сонича з Вовчого і д-ра Д. Марціва зі Соколик, счинило 30 сельробівських і унсівських „юношів" пекольний рев. Якжеж присутні селяни і міщани заявилися за згаданою президією, авантурники під проводом відомого в Турці політичного хамелеона Іванка Яворського Мартича і унсівського попихача Владзя Біленського Слотинко, підняли знова бучу і жадали, аби провідником віча став комуністичний тартаковий робітник Клімко Кузьмин. Вічевики спротивилися рішучо, аби такий осібняк, що спроневірив гроші зколядовані на „Рідну Школу", проводив на віччу і просили кандидата на соймового посла п. Д. Великановича виголосити реферат: однак згадана жидівсько-польсько-кацапська ватага вічними окликами і стуками не допустила референта до слова. Тоді комісар старостава О. Дуркот розвязав віче, а поліція опорожнила салю і реальність „Просвіти", на якій зібралися численні вічевики. В годині 2. відбулася в цій самій салі довірочна нарада, на якій зібралося 500 учасників. Провід спочивав в руках голови ПНК д-ра М. Кондрата, який покликав на секретаря наради о. І. Крису з Ісаїв і в ярких словах напятнував хулиганську тактику інтернаціональної шайки. Реферат про значіння соймових виборів виголосив п. Д. Великанович. В дискусії забирали голос О. Стець і А. Ільницький з Турки. Коли ж всі присутні ентузіястично заявилися за УНДО і одноголосно осудили руїнницьке поведення жменьки недозрілих політикантів, подякував д-р М. Кондрат присутним за те, що не зражувалися грозьбами поліції, яка після розвязаного віча не хотіла нікого допустити до салі „Просвіти", як також підлими поголосками сельробівської брехні, яка страшила селян і міщан, що за участь в нараді будуть карані 2 золотовими гривнами — візвав присутніх до праці в рамах УНДО і замкнув нараду, яка недвозначно доказала політичну виробленість наших мас. В годині 4.30 розійшлися одушевлені учасники, серед яких були селяни з далеких сіл як Липе, Хашів, Ільник, Яблінка, Шандровець і т. д., з піснею „Ще не вмерла" на устах домів. Зауважити треба, що розярення селян і міщан на сельробівсько-унсівську групу було так велике, що лиш завдяки незвичайним зусиллям провідників-інтелігентів не дійшло до проливу крови.

ОКРУГ 53. (СТАНИСЛАВІВ).

Городенщина.

Дня 8-го січня ц. р. відбулося в рамках УНДО-ви передвиборче віче в Городенці. Реферували д-р Матейків і д-р Окуневський. Після оживленої дискусії ухвалено резолюції за одноцільним національним фронтом. Такі самі резолюції приняло віче в селі Серафинцях, де промовляв м. ін. кандидат УСРП д-р Лев Бачинський. Дальші віча відбулися в селах Стрільче, Потічиска, Чернятин, а окрім цього довірочні наради по усіх „Кутах" Городенки.

ВИБ. ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ)

Підгаєччина.

Дня 15-го п. м. відбулося в Богатківцях велике передвиборче віче в якому взяло участь понад 2.000 селян з сусідних сіл. На віче приїхав кандидат на посла п. Олекса Яворський, який виголосив реферат про наше політичне положення і взивав селянство, щоб воно пішло в часі виборів одною збитою лавою за Українським Нац.-Дем. Обєднанням. Серед великого підйому селянство приняло гучними оплесками промову п. Яворського. На віччу явилися також сельробівці, але супроти гострої постави селян вони не могли нічого зробити. Віче ухвалило резолюції, в яких заявляються всі учасники віча за Українським Нац.-Дем. Обєднанням і постановляють віддати свої голоси на його лісту.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Досі відбулися в золочівськім окрузі передвиборчі віча УНДО-ня в слідуючих місцевостях:

у Камінеччині:

Дня 14. І. п. р. в Добротворі; дня 15. І. п. р. в Сільці; дня 15. І. п. р. на Браташах;

у Радехівщині:

Дня 17. І. п. р. в Немилові; дня 17. І. п. р. в Хмільні; дня 19. І. п. р. в Сушні; дня 20. І. п. р. відбулося велике повітове віче в **Камінці Стр.**, в якому взяв участь кандидат на посла селянин Олекса Васлопський.

Рогатинщина.

Дня 23-го січня п. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ня в селі Потоці (осідок пов. голови радикальної партії Гр. Гришишина). Вічем проводив о. Теліщук. Реферував дир. Поритко. Присутні около 200 людей постановили йти до виборчої урни одноцілим фронтом і голосувати на лісту Українського Нац.-Дем. Обєднання. Дня 22. І. п. р. відбулося передвиборче віче в Мартинові Новім. Проводив Гринько Мупак. Реферували дир. Кузак і студ. Яськів. Присутні біля 180 людей заявилися за партією УНДО. Дня 24. І. п. р. відбулося передвиборче віче в Залужу під Рогатином. Проводив о. Ст. Городецький, секретарював студ. Ст. Хариш. Реферували делегат Ц. К. УНДО зі Львова п. Вигнанська і дир. Поритко. Присутні около 200 людей ухвалили голосувати на лісту Українського Нац.-Дем. Обєднання.

Бережанщина.

В середу дня 25-го січня п. р відбулася в Гиновичах у читальні „Просвіта" передвиборча нарада для цеї громади під проводом господарів Стефана Мрочка, Романа Глушка і Василя Воха. Реферат політичний і виборчий виголосив гром. Володимир Целевич. Він обговорив програму партії. В дискусії забирали голос Іван Королишин, Роман Глушок, Михайло Штепований та о. дек. Заве… пояснення і відповіди на запити давав референт. Наприкінці зібрані громадяни в числі поверх 100 осіб ухвалили довіря проводові Українського Нац.-Дем. Обєднання та рішили голосувати при виборах до сойму і сенату на лісту Обєднання ч. 16. — В четвер дня 26-го січня п. р. відбулося на подвірю п. Ф. Кузика велике виборче віче в Вербові. Нараду отворив короткою промовою голова Пов. Нар. Комітету дир. Іван Петрицький. До президії покликано п. Ф. Бакония с. Ганта … предсідника

п. В. Хамару як його заступника і п. В. Кондрата як секретаря. Реферат політично-виборчий виголосив гром. В. Целевич, представляючи вагу теперішніх виборів, програму Нац. Обєднання і завдання тих кандидатів, яких воно ставить. В дискусії забрав голос п. Михайло Драбик з Нараєва, член партії „Праці". Він був непідготований до своєї ролі розбивання національного фронту та оборонця д-ра Західного, бо оперував самими фразами і відорваними реченнями, яких ніхто не розумів. Громадяни Вербова не хотіли його слухати та підіймали його на глум і лише на взвив В. Целевича дали йому докінчити його теревені. З черги забрав голос п. С. Венка, завзиваючи до єдности та послуху вибраному виборчому місцевому Комітетові. Належну відправу Драбикови дав секр. В. Целевич. Годиться зазначити, що член партії „Праці" п. М. Драбик прибув на віче до Вербова в товаристві коменданта постерунку поліції в Нараєві Мацькова, якого добре памятають громадяни Потутор, Рибник і ін. Це зрештою не новина. Видно, всі постерунки в бережанському повіті дістали доручення підтримувати партію „Праці", бо і в Біщу постерунок поліції намовляв людей голосувати на д-ра Західного. Замітне, що на вічу в Рибниках, пов. Бережани дня 14. І. п. р. говорив кандидат на посла з УПП Замощак між іншим таке: „Прийдуть до вас ті зпід синьо-жовтої шмати та будуть вчити вас розуму.." і накидався на українську інтелігенцію. Це дуже характеристичне для агітаційних засобів партії „Праці".

Золочівщина.

Щоби виснити селянам ближче, які засади сель-робів та чого вони виступають, скликано в тій цілі на Новий Рік, якраз день перед сельробівським вічем у Кутах довірочну нараду. На нараді явилося понад 100 селян. Нараду відкрив промовою о. В. Цебринський. В промові вияснив перш за все причини скликання наради. Відтак вказав на вороже відношення сельробів до нашої Церкви та нації. З черги приступлено до докладного зясовання програми Українського Нац.-Дем. Обєднання, по чім вибрано виборчий комітет. Після вибору комітету зголосився до дискусії місцевий селянин М. Мельник. Він звернувся до селян та виступив проти кириннників зпід червоного прапору інтернаціоналу. В промові розкрив перед слухачами жахливі картини більшовицького „раю" на Україні, яких був сам наочним свідком. Відтак вказав на величезні жертви українського народу в визвольній боротьбі та візвав усіх, щоби памятаючи ті геройські жертви не ломили свого національного фронту та пішли до виборів під жовто-блакитним стягом. На цім закінчено довірочну нараду.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Войнилівщина і Калущина!

В неділю дня 5-го лютого ц. р. в год. 6-ій попол. відбудеться велике передвиборче віче в Войниловї. Реферують кандидати на послів д-р Іван Куровець зі Львова і дир. Остап Луцький зі Стрия

ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ).

Сокальщина!

Дня 11-го лютого ц. р. в год. 12-ій в пол. велике передвиборче віче в Сокалі, в салі Народнього Дому. Реферують: кандидат на посла сел. п. Володимир Кохан з Тудорковичі і делегат ЦК. УНДО п. Корчинський Іван.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Теребовельщина!

Передвиборчі віча:
1-го лютого ц. р. Будзанів.
2-го „ „ Вербовець год. 10 ран.
2-го „ „ Ласківці год. 1. попол.
4-го „ „ Дарахів.
5-го „ „ Винятка — (Хмелівна) (коло церкви).
8-го „ „ Глещава.

ЧИ КОМУНІСТИЧНІ ЛІСТИ БУДУТЬ УНЕВАЖНЕНІ.

Варшава, 30. лютого 1928.

Завтра відбудеться засідання держ. виб. комісії, яка має рішити долю комун. лісти 13 і 16 себто ППС-лівиці. Спеціальні урядовці комісії у Варшаві й на провінції ствердили, що богато підписів повторяється двічі а то й тричі, а інші мають ряд недомагань. На комун. лісті до сенату стверджено 100 підписів виборців, що ще не скінчили 30 р. життя. Але треба зазначити, що комуністе, рахуючися з можливістю уневажнення їх лісти, замість 500 підписів зібрали більше як 4.000, тож можливо, що після уневажнення якогось числа підписів лишиться ще вимагана скількість підписів.

ЛИТОВСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ПАКТ.

Берлін, 30. січня 1928.

Часописи подають, що арбітражний німецько-литовський пакт підкреслює приязні взаємини між обома державами та запевнює, що всі спори між ними має полагоджувати розємний суд. Кажуть, що заключено також тайну конвенцію в справі лит.-польських взаємин згідно з нім. бажаннями та що Німеччина приобіцяла піддержувати Литву.

ТРОЦЬКИЙ НА ЗАСЛАННІ.

Берлін, 30. січня 1928.

Троцький приїхав уже на місце заслання до Верного. Контрольором урядових чинностей Троцького є делегований бувш. урядовець наркомісаріяту закорд. справ Кістер, син діяча передреволюційної доби і сенатора. Кожда чинність Троцького мусить дістати попередню апробату Кістера.

ЗЕМЛЕТРУС У НІМЕЧЧИНІ.

Варшава, 30. січня 1928.

Землетрус навістив горішню Баденію, місцевости Сарбрікен, Кандари, Лєрах, Донавешінґен і спричинив значні шкоди в прив. і держ. будинках. Аж до Швайц. Базилеї відчуто два сильні потрясення і підземний грім. Геольоги кажуть, що це пересуваються величезні верстви у нутрі землі.

НОВИНКИ.

— **Свято просфори для ремісничої молоді.** В неділю 28. січня точно в 4-ій год. пополудні почалося в домівці українського „Пласту" свято просфори, яке урядила львівська „Зоря" для ремісничої молоді, згуртованої при ній в окремій секції. Акту посвячення просфори доконав о. митрополит Андрей Шептицький, що обняв протекторат над секцією молоді при ремісничому Т-ві „Зоря". В святі взяли участь представники всіх наших центральних культурно-освітніх установ, а вся домівка Пласту була набита молодими адептами ремесла. о. Митрополит промовив до зібраної молоді, візвав її до організації та праці та поклав їй на серце великий обовязок не тільки стояти на сторожі нашого стану посідання у Львові, але й своєю працею та солідністю досягати чимраз більших успіхів на тому полі. Від Т-ва „Зоря" дякував о. митрополитові за обняття протекторату над секцією молоді теперішній голова Т-ва п. Гевак. Від самої молоді промовляв дуже гарно та щиро слюсарський ученик Степчишин. Далі промовляли з черги радн. Ілля Кокоруда від „Рідної Школи", представник Головної Пластової Команди та інші. В міжчасі грала зовсім поправно коляди оркестра „Зорі", зложена зі самих молодих адептів нашого ремесла. Свято зробило на всіх учасників дуже глибоке і незатерте враження.

— **Ревізія у кандидата на посла УНДО** Перед кількома днями перевела польська поліція вдруге докладну ревізію в помешканні кандидата на посла з рамени УНД-Обєднання, селянина п. Олександра Вислоцького в Лешневі. Ревізія відбулася в неприсутності п. Вислоцького, який був тоді якраз на вічу в Задвірю. Поліція перетрусила ціле помешкання, сінники, ліжка, перечитала всю переписку і поробила записки. Слід зазначити, що кілька днів передтим поліція в Лешневі арештувала візника п. Вислоцького. Постерунковий Овсієнський випитував його про діяльність п. Вислоцького, а коли той сказав, що нічого не знає, ударив його по лиці і сказав: „Ти такі сам гайдамака, як Вислоцкі".

— **Арештування відпоручника УНДО.** Дня 26-го січня ц. р. відбувалася з рамені УНДОбєднання довірочна нарада в селі Пилах, жовківського повіту. На нараду приїхав відпоручник УНДОбєднання Михайло Карпинець. Хруні-увснети, яких в кожному селі мусить кількох знайтися, дали притьмом знати до поліції, яка появилася на салі в асисті громадського писаря Крупика, головного хлібоїда і кільканацятьох йому подібних людців з хрунівського табору Душеньчука. Після вилігітимування відпоручника п. Карпиния, комендант поліції арештував його і заявив, що мусить відставити його до староства у Жовкві.

— **Комірне в лютім** не буде змінене, себто в ньому обовязує в прод. січнева підвишка. Хіба, що до нього доладуть ще у Львові додаток за сміття.

— **Влом у „Дністрі".** Дістаємо такого листа: Відносно нотатки „Влом в „Дністрі" поміщеної в числі 22 з 31. І. Вашого цін. часопису, з якої кінцевої замітки можна би набрати переконання, що Дирекція „Дністра" не виявила потрібної осторожности в перехованню готівки, дарма, що пізніше відкликаним попередженням поліції була повідомлена про майбутній влом, пояснюємо, що в дні перед вломом находилася в касах „Дністра" готівка до 60.000 зол. і що дирекція не зважаючи на відкликане поліцією попередження, зберегла цю готівку в безпечнім місці, а в касах, до яких доконано влому лишилася тільки підручна готівка, частинно в сріблі, а переважно в ніклю. Через це шкода, яку понесло Товариство через влом є майже ніяка, поминаючи те, що сама готівка, як і каси, були обезпечені від влому. Позатим з поручення Дирекції перед критичною ночю оглянено після зачинення брами від камениці усі бюра і переглянули цілу каменицю. Коли ж усе таки, в невідомий дотепер спосіб, вломники дісталися до бюр Товариства, то за це не можна докорити браком обережности Дирекції Товариства, а хіба поліції, яка всупереч власного попередження і не зважаючи на 6-кратну інвіґіляцію бюр Товариства критичної ночі не вміла зловити вломників ані перешкодити вломові. — Дирекція Товариства взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР".

ВІДПИС.

Ревізійний Союз
Українських Кооператив.

Звіт з провірки
переведеної в Українськім Центральнім Комітеті Допомоги Жертвам Повені дня 23. січня 1928 р.

На поручення Дирекції Ревізійного Союза Українських Кооператив підписаний ревізор перевів в дни 23. січня 1928 провірку рахунків, як також конт Комітету і ствердив:

1) Конто долярове на книжочці 8166 має в приходах дол. 16.855·00, в розходах дол. 3.371·78, так, що сальдо з днем 31. грудня 1927 виносить 135[illegible]3·22 дол.

2) Конто золотове на книжочці 8165 виказує сальдо з тим днем 23.610·69 зол. Приходи на це конто взносили зол. 46.977·47. Ріжниця в приходах найдених підписаним а виказаним в рахунковім звіті Комітету в „Ділі" ч. 16. з дня 24. січня 1928 у висоті 46.801·42 зол. виносить зол. 176. — Ріжниця ця повстала через те, що Центробанк виказав Комітетові тільки сальдо рахунку з днем 31. XII., а кромі цего подав видатки на допомогу пороблені ним на поручення Комітету, за те не подав видатків на адміністрацію, які виносили 176 зол.

3) Поза вплатами на золотове конто мав Комітет вплатів безпосередних тільки на 334·57 зол., які то гроші вплинули до підручної каси і були з неї розходовані. Підручна каса побрала на видатки з контра в Центробанку зол. 3.050·00 так, що всіх приходів до підручної каси було 3.384·57 зол. з того розходовано 2.815·75 зол. на дрібні допомоги і на адміністраційні видатки. Сальдо підручної каси з днем 31. грудня виносило зол. 568·75 з якої то суми найдено в касі готівкою 442·97 і бонами 125·85 зол.

Всі видатки удокументовані прилогами і оригінальними квітами.

4) Зареєстровані в книгах Комітету жертви в продуктах і натураліях виказують лучну суму згідну з виказом поданим в „Ділі" з дня 24. І. 1928, як також приділ тих продуктів поодиноким повітам виказує згідність з поданим звітом.

Львів дня 24. січня 1928.

Квасниця Дмитро в. р.

На Трибунальській Площі ч. 1
міститься фабричний склад
КИЛИМІВ ХАМУЛИ.

Обіди з трех накрить по **1 зол. 50 сот.** поручає Реставрація під золотою грушкою ІВАН ГАЙДІНГЕР і С-ка **Краківська 7 Львів.** 2-3

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича)
Перерва.

Міський великий театр:
31-го г. 7·30 „Поцілунок Ковпюшка" — премієра.
1-го г. 7·30 „Страшний Двір".

Міський „Театр Новин":
31-го год. 7·30 веч. „Хай мене чорти...".
1-го лютого г. 7·30 „Дівча з пушти" — премієра.

Кіна.
„Апольо": „Любощі".
„Палас": „Князь і апашка".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморгана": „Торговиця життя".

Біржа.

Гроші.

Доляр 8·87·00—8·87·50, канадійський доляр 8·83·30—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·35, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, рум. лея 0·05·33—0·05·50, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2,11·95, данціґський гульден 1·7·99, червінець 3[illegible]·50—32·80.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·20, копійки за рубель 1·55—1·60.

Збіжжя.

Пшениця двірська 47·00—48·00, пшениця селян. 4[illegible]·00—46·00, жито 37·25—38·25, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 35·00—36·00, бараболі рафовані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох півікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 82·00—83·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—60, грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25—24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нов. 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДАЛЬШІ ЗІЗНАНЯ ІВ. ВЕРБИЦЬКОГО.

Понеділкова розправа зачалася знов зі значним опізнанням, бо на деяких присяглих суддів прийшлося чекати до год. 9.45. На салі повно публики, як і в попередніх днях. Також заповнені лавки, призначені для часописних справоздавців.

На лаві обвинувачених, як і вчора, Атаманчук і Вербицький Іван. Предсідник продовжує свої запити до останнього.

Предс.: Чи ви знали Пінчинську?

Обв.: Ні.

Предс.: А ваша сестра?

Обв.: Не знаю.

Предс.: Ваша сестра сама зізнала, що пізнала Пінчинську у Львові. Чи „Березовський" — це ви?

Обв.: Ні.

Предс.: А що означає лист, писаний симпатичним чорнилом, що був висланий разом з листом вашої сестри в одній коверті до Пінчинської?

Обв.: Про це не знаю нічого.

Предс.: При ревізії найдено у вас виказ військових формацій у Львові. Чи це ваш виказ?

Обв.: Ні, про це не знаю нічого.

Предс.: Експертиза виказала, що цей виказ зладжений вашим письмом.

ПЕРЕПИСКА ВЕРБИЦЬКОГО.

Опісля предсідник відчитує знов деякі місця з листів обвинуваченого до нареченої з грудня 1926 р. і питає за їх поясненням. В листах тих пробивається декуди депресія обвинуваченого, яку він пояснює тим, що між ним і нареченою все були великі непорозуміння, спричинені головно тим, що ріжні люди очорнювали його перед нею. При тій нагоді предсідник спростовує, що і в інших листах обвинуваченого до нареченої є поданий не тільки день, але також година, в якій писано лист, а не тільки в двох картках обв-ого з 19. жовтня 1926 (попереднього дня предсідник це твердження обв-ого опрокидував).

В дальшому предсідник питає обв-ого, чому він радив нареченій в листах, писаних вже з тюрми, як вона має зізнавати в ріжних обставинах, на що обв. каже, що те, що він їй радив зізнавати, відповідає саме правді, отже він радив їй зізнавати тільки правду.

Предс.: Таж вона знала, як було, тож вошо було їй ще давати ради і вказівки?

Обв.: Я їй писав тільки правду.

Предс.: А що значить місце у вашім листі про „службовий" лист?

Обв.: З нареченою ми мали умову, що будемо обмінюватися листами що-тижня. Такі що тижневі листи называли ми „службовими".

Предс.: А чому в однім листі ви писали: „Я відмовив усі молитви, щоб тільки щасливо перейти перон"?

Обв.: Я тоді вертав від нареченої, а що не мав грошей, то купив білет тільки до Миколаєва. З Миколаєва до Львова я не мав білету і боявся, що при перегляді на двірці мене зловить кондуктор.

РОЛЯ ГУКА.

По кількох маловажних питаннях і відповідях на них обвинувачений подає, що ґаз. маску до переховання дав йому Гук, але арештований подав на поліції кого іншого, бо хотів Гука крити. На запит, хто такий „Семко", подає, що це Волощак, з яким він пізнався у Львові.

Після відчитання кількох інших місць з листів обв. до нареченої предсідник питає його, чи у нього дома знайдено пістолет. Обв. притакує і каже, що дістав його від Гука.

Предс.: А штилет?

Обв.: Штилет — не моя власність. Я його найшов.

Предс.: А чому ви на поліції вперлися брата?

Обв.: Бо хотів ощадити йому неприємностей і тягании.

Предс.: А чому на поліції ви розплакалися і призналися, що належите до УВО. (до розвідочного відділу) і казали, що мали б багато про це сказати, але боїтеся?

Обв.: Я розплакався, бо мене били, але нічого не казав про приналежність до УВО.

Предс.: Чи ви знали Стефанишина?

Обв.: Так, я його знав, але на поліції не хотів його назвати, аби він не сидів тому тільки, що ми були знайомі й аби на мене не нарікав.

Предс.: Коли вам показано спільну знимку з Атаманчуком, то ви сказали, що фотографований з вами — це „Сорока" (Атам.). Чи так?

Обв.: Так.

Предс.: Як було 19. жовтня 1926? Коли ви прийшли домів?

Обв.: Між год. 5.30—6 вечером. І того дня вже більше з хати не виходив. Як я прийшов домів, то застав у нас уже Баківського.

Предс.: А він зізнав, що вас не було.

Обв.: Не маю поняття, чому.

ЯК ЙОГО КОНФРОНТОВАНО.

Опісля предсідник питає обвинуваченого, як його конфронтовано з учениками з Ґрундвальдської бурси, а потім з шофером Гасманом. Обвинувачений каже, що тільки один з учеників, і то за підмогою судді, заявив, що його пізнає, але аж по довшій надумі. Шофер Гасман пізнав його, ледви кинув на нього оком і навіть не приглядаючись ближче. Обв. каже, що Гасман кинув на нього оком через двері, отже взагалі не міг його пізнати, бо навіть не міг бачити його лиця.

Предс.: Чи ви сиділи з Теодором Жуковим?

Предс.: Чи ви призналися перед ним так, як це він зізнав?

Обв.: Ні, я з ним про це не мав потреби говорити. (Предс. відчитує різні місця із зізнань Жукова).

Предс.: Як вас арештовано?

Обв.: Я йшов Єзуїтським городом з нареченою і коло памятника Голуховського побачив, як вели мого арештованого брата. В тім моменті арештовано й мене.

Предс.: А нащо ви писали до нареченої, аби вона знищила ваші листи?

Обв.: Наша переписка мала інтимний характер, а що моя наречена мала сімнайцятьлітну сестру, то я не хотів, аби вона перечитувала все те, що я писав до її старшої сестри.

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ НА ПОЛІЦІЇ.

Предс.: А що є з тим нібито побиттям на поліції?

Обв.: Мене арештували і цілий тиждень питали мене, приводячи що пів години до переслухання. Переслухували днем і ніччю. При переслухуванню бив мене по лиці жадном. Мітлепер в присутности інсп. Савіцького. (*Предс.:* Перший раз чую взагалі, що жадном. Мітлепер бив когонебудь!). Коли я таки до нічого не признавався, то Савіцький сказав, що мене треба переслухувати „на особності". І дійсно в ночі винесено з моєї келії всі річи, а в темноті прийшло до мене кількох людей, які казали мені розібратися до нага. Я розібрався і був тільки в підштанцях. Тоді один з тих мущин став мене бити з цілої сили в груди. Бив так довго, аж я впав на землю і мені заперло віддих. Другої ночи повторилася та сама історія. Тоді я запримітив, як виявловпа Фінгер бив мене по голові, дер волосся, бив по лиці і взагалі знущався наді мною. Таксамо було й третього дня.

Після того прикоровлено до мене іншу методу. Мене вже не били, тільки переслухували постійно і без перерви. Це відбувалося так, що що пів години приходив хтось інший мене переслухувати, а я весь час мусів стояти. З того стояння попухли мені ноги. Я був потім у лікаря і він записав мені відповідні ліки. Я перележав у келії 3 дні, а потім зголосився у слідчого судді і знов у лікаря. На запит предс. чи бив його Хімин, обв. каже, що Хімин ударив його один раз.

ДАЛЬШІ ПИТАННЯ.

З черги ставить питання радн. Антоневич. Обв. відповідає йому, що „Мілька" пізнав в Акад. Домі у студ. мензі, а той запізнав його з „Влодком" (Гуком). Вони всі разом зійшлися і Гук сказав йому, що є членом УВО., до якої став і його анґажувати. Обв. відмовлявся рішуче, мотивуючи це стратою літ, як і тим, що він щойно недавно приїхав з Чехословаччини. Тоді Гук просив обв. переховувати для нього деякі річи. На це обв. згодився. Гук казав йому приходити на певні місця на вулицях, в церкві й ін. і там передавав йому листи то-що. Обв. питав Гука про зміст тих листів (які були запечатані), але Гук казав йому: Як вступиш до організації, то довідаєшся. На дальший запит, чи „Семко" (Волощак) знався з Гуком, обв. каже: Так.

Предс.: Чи ви знали, що Гук був провокатором?

Обв.: Ні.

Предс.: Чи знаєте, що він убитий?

Обв.: Ні.

Предс.: Як то можливо? Таж ви мали в тюрмі ґазети, отже мусіли про це читати.

Обв.: Я не знав, чи то той сам.

Предс.: Прошу це запротоколувати.

Прокуратор: Чи ви в Лодзі зголосилися?

Обв.: В готелю я зголосився, але помешкання не міг винаняти, бо не міг дістати мельдункової карти зі Львова.

Прок.: Чи Дзіся, на якого пашпорт ви їхали, ви знали?

Обв.: Так, загально.

Прок.: Що ви собі думали про те, що Гук дав вам 150 зол. на дорогу до Лодзі?

Обв.: Я думав, що це його приватна справа.

Прок.: Ви знали Колодія?

Обв.: Ні.

Прок.: А він казав, що член УВО, Березовський — це ви.

Обв.: Про це мені нічого невідомо.

Прок.: Чому ви не позичили собі в нареченої 1 зол. на дорогу, а їхали без білету до Львова, хоч вона знала, що ви без грошей? І чому ви писали, що боїтеся перейти перон?

Обв.: Бо боявся кондукторської контролі на двірці.

Прок.: Алеж білетів ніхто так точно не контролює. Вистарчило показати і той білет, що ви взяли до Миколаєва.

Дальше прокуратор питає про те, що робив обвинувачений у дні замаху і чому писав, що приїде до нареченої аж на вакації. Обв. оповідає щераз, що робив 19. жовтня 1926 і каже, що думав виїхати тоді на Чехословаччину, де мав дістати посаду, а мав виїхати також щераз до Лодзі, тому й написав до нареченої, що приїде до Долини аж на ферії.

Д-р Старосольський просить предсідника ствердити, що Колодій не зізнав, що „Березовський" — це псевдонім Вербицького, як це помилково сказав прокуратор.

Предс.: Стверджую, що Колодій того не зізнав, тільки оповідав про це. Це зізнав Мончиновський.

По кількох запитах д-ра Новака-Пшигодзкого на обставину домашніх матеріяльних відносин обвинуваченого, які були на загал кепські і його картки до нареченої з 19. жовтня 1926 (часу її висилки) питає дальше д-р Старосольський.

Д-р Стар.: Чому ви тямите той день так докладно?

Обв.: Бо зараз 20 жовтня арештовано Баківського, який 19. жовтня був у нас (учив часами сестру). Тому я й затямив собі те, що робив того і попереднього дня.

Д-р Стар.: Чи ви подали всі улиці, якими ви йшли 19. жовтня, точнісько?

Обв.: Точнісько це не мусіло бути. Дещо міг я змилити.

Д-р Стар.: Чи ви побоювалися арештування?

Обв.: Тому, що нашого знайомого Баківського арештували, а я був незголошений і не служив у польськім війську, то я, почувши на поліції, що мене підозрівають в убивстві, побоювався арештування.

Д-р Стар.: Чи ви знали про зміст листів Гука?

Обв.: Я знав, що вони компромітуючі.

Д-р Стар.: Хто просив вас добути йому розклад війська у Львові?

Обв.: Гук. І я збирав це, а він все неголдував, що я це поволи роблю.

Д-р Стар.: Чи ви коли хорували?

Обв.: Хорував раз на тиф (в Українській Армії).

Д-р Стар.: Чи вам коли пухли ноги?

Обв.: Ні, тільки підчас допитів на поліції.

Д-р Стар.: Чи ви були у Варшаві, Данцігу, Кракові?

Обв.: Ніколи.

Д-р Волошин: У ваших листах до Яницької приходить якийсь Юлько. Хто це?

Обв. Це Юлько Антонович, що мешкає в Долині.

Д-р Вол.: У всіх листах той самий?

Обв.: Той самий.

В цьому місці звертається д-р Новак-Пшигодзький із запитами до Атаманчука на обставину його військової служби в Українській Армії, його побуту на Вел. Україні, його побуту в кіні „Палас" і маґістратської контролі в дні 19. жовтня. Обв. каже, що служив в VIII. самбірській бриґаді й оповідає, в яких околицях бував. Дослужився степення вістуна (капраля) і був на Вел. Україні по мупіцію. Контроля в кіні могла бути коло 6. год., на що д-р Пшиг. заявляє, що контроля могла бути найскорше в 7. год. підчас папзи.

З черги поставив низку запитів знов до Вербицького радн. Антоневич. Питав про ролю Гука і Волощака. Обв. каже, що Волощак давав доручення збирати відомости про розложення війська у Львові. Обв. це робив, але без ніякого гонорару, тільки для справи, себ-то для У. В. О., до якої Волощак належав, а про що обв. знав.

Предс.: Чи „Семко" — це Дмитро Волощак?

Обв.: Так.

Предс.: А кілько псевдонімів мали ви?

Обв.: Я не мав жадного псевдоніму.

Предс.: Таж ви мали вж кілько псевдохувати на „на особності". І дійсно в ночі пізнав в Акад. Домі у студ. Мензі, а той німів.

Зізнання Мих. Вербицького.

Год. пів до 2-ої. На салю введено обв. **Мих. Вербицького,** якому акт обвинувачення закидає приналежність до У. В. О. і шпіонажу. Обвинувачений високий, добре збудований мущина, брунет з орлиним носом. Зізнає сам без помочі предсідника. Оповідає живо, інтеліґентно:

Маю 28 роки, в Українській Армії був підхорунжим, потім опинився в таборі інтернованих у Нім. Яблінним. У 1921 р. виїхав звідти на студії до Праги, де записався на природничий факультет. У Празі був до кінця 1923 року. Там записався до У. В. О., яка мала за мету працювати для удержання дальшої військової сили для здобуття нашої завітної мети: самостійности Української Держави. В університеті студіював фізичне виховання, яке там обовязкове. Студіював також пильно гігієну в Українському Університеті. Займався сильно спортом, бо прийшов до глибокого переконання, що спорт може морально й фізично відродити українську націю. З тої причини й виступив з У. О. В. (з кінцем 1922 р.), побачивши, що вона до спорту не привязує відповідної ваги, а він хотів посвятитися йому в цілости. Після того вернув до краю, де став тренером від легкої атлетики і боксу в спорт. т-ві „Україна" у Львові (мав до того і відповідний диплом). Але з того не міг вижити. Тому виїхав знову до Чехословаччини, але й там не найшов праці. Тому за підмогою Цесуєв виїхав до Німеччини (дістави 90 долярів), але на кордоні його арештовано і він просидів у тюрмі звиш 4 місяці. Била його в тому, що він подався був за німця і з того вийшло ціле непорозуміння. Там занедужав на груди і став плювати кровю. Звільнений виїхав домів, бо арештом не мав куди. Дома прийшов до себе і став знов тренером „України". За порадою товаришів поїхав знову в Чехію, де бідував, працюючи при реґуляції Вельтави і ночуючи по товаришах, бо не мав спершу защо наняти собі хати. Тоді пізнав свою нинішню жінку, з якою й оженився. Вони разом училися і разом собі помогали. Пізніше працював при будовах. До Галичини приїхав у половині вересня 1926 р. з жінкою, у якої замешкав (у Перемишлі). У Львові був тільки раз. Тоді зачав учитися бухгальтерії і розчитувався у спортових виданнях, які позичив у бібліотеці Сокола-Батька, стараючись конче дістати посаду. На питання щодо Головінського каже, що його стрінув за три дні перед своїм арештуванням і він обіцяв виробити йому посаду в „Просвіті". Про це й говорили оба в каварні „Де Ля Па".

Арештовано обвинуваченого в хвилі, як вийшов на прохід, аби перейтися (був по грипі). Агент слідив за ним ще з дому, але він не звертав на це уваги. Як його вели, весь час питав, за що його арештували, а не тільки тоді, як побачив свого брата.

Після того предсідник питає обв., кого з інших обвинувачених у цьому процесі він знає. Показується, що він не знає майже нікого (крім Стефанишина). Дмитра Волощака („Семка") знав здавна, але не знав, що він керує шпіонською акцією. Підчинської не знав.

НИЗКА ЗАПИТІВ.

Предс.: Чи то ваш псевдонім „Мирослав"?

Обв.: Ні.

Предс.: Чи то ваш пашпорт, який знайдено між паперами Підчинської? (Показує).

Обв.: Ні.

Предс. І фотографія в ньому не ваша?

Обв.: Ні.

Предсідатель передає той пашпорт до перегляду лаві присяглих, зазначуючи, що цей „довуд особісти", виставлений нібито в Самборі, є очевидно фальшивий. Дехто з лави присяглих каже, що фотографія на пашпорті таки його, але обв. це рішуче заперечує.

З черги предсідник відчитує два листи з погрозами на адресу Грабського, Прушинського (в листі написано: Пружницького (І ред. „Ґаз. Поранної" Конарського, а також нового куратора. Обв. до авторства цих листів не признається.

Предс.: Алеж то ваше письмо!

Обв.: Ні, абсолютно ні!

Предс.: Чи ви сиділи зі Жвіром? Чи ви призналися перед ним, що належали до У. В. О.?

Обв.: З ним про такі справі взагалі не міг я говорити.

Предс.: Чого ви приїхали в січні з Перемишля до Львова?

Обв.: Бо шукав посади.

Предс. Чи ви були в Станиславові?

Обв.: Ні, в тому часі, як це мені закидається, я ні на один день не опускав гнізда Сокола-Батька, бо це був горячий час приготувань до Спорт. Олімпіяди.

Прок.: Ви кажете, що ви вибиралися шукати праці в Німеччині. Чи ви не їхали на влаштований тоді Коновальцем у Берліні розвідочний курс і попалися на кордоні?

Обв.: Про це нічого не знаю.

Прок.: На той курс богато тоді вибиралося молодих людей. І ви до тих належали.

Д-р Стар.: Як ви розсталися з УВО?

Обв.: Я не погоджувався з різними справами, а мені дорікали, що я боягуз. Тоді я заявив, що я виступаю з УВО і після того мене й формально з неї виключили. (В часі запитів д-ра Старосольського дехто з присяглих суддів читає остетаційно „Сл. П.").

Д-р Волошин: Ви щиро й отверто признаєтеся, що ви належали до У. В. О. і з неї потім виступили. Скажіть нам, хто такий „Юлько"?

Обв.: „Юлько" приїздив до Праги з краю з відчитами, які давав саме в нашій організації.

Д-р Вол.: Чи це був Юліян Головінський?

Обв.: Алеж ні! Юл. Головінський перебував тоді постійно в Чехословаччині.

На тому в год. 2.45 закінчено переслухування цього свідка. Завтра зізнавати ме Ольга Вербицька і Юліян Головінський.

Жертви війни і жертвенність громадянства.

Не забувайте за долю інвалідів!

У часі, коли увага нашої суспільности звернена на вибори, не сміємо забувати й о недолі інвалідів Української Галицької Армії. Навпаки, в часі виборчої акції треба якнайширше спопуляризувати інвалідську справу, а наші кандидати на послів повинні ближче запізнатися на місцях з життям інвалідів. Це причиниться до збільшення жертвенности в їх користь.

Головна Рада „Українського краєвого Т-ва опіки над інвалідами" (У. К. Т. О. І.) у Львові, робила в минулому році всякі заходи, щоби цю справу посунути вперед.

В жовтні, листопаді й грудні мин. року перевела лікарський перегляд інвалідів. В тій цілі поділено Галичину на 11 округ, у яких засідали комісії зложені з українських лікарів, представників громадянства й відпоручників Т-ва. Інвалідів опроцентовано відповідно до утрати здібности до праці. До перегляду зголосилося 564 інвалідів. Гол. Рада Т-ва рішила виплачувати ренти інвалідам від 30–100%. Найвища рента виносить 50 зол. найнижча 9 зол. у місяць. Для перегляду подаємо понижчу таблицю:

Процент утрати працездатности:	рентарі:	без ренти:	в Укр. Домі Інвал.	рент. квота:	інвалідів
100%	23	—	8	1150.00	31
90%	1	—	—	[illegible]	1
85%	4	—	—	[illegible]	4
80%	20	1	5	[illegible]	26
75%	16	1	—	448.00	17
70%	13	—	—	338.00	13
65%	12	2	—	[illegible]	14
60%	53	3	8	[illegible]	64
55%	7	1	—	[illegible]	8
50%	64	3	—	[illegible]	67
45%	6	2	—	81.00	8
40%	35	1	6	[illegible]	42
35%	8	1	1	[illegible]	10
33%	31	—	1	330.00	32
30%	55	2	—	[illegible]	57
25%	—	24	1	—	25
20%	—	54	—	—	54
15–20%	7	7	—	—	7
15%	—	33	1	—	34
10–15%	—	11	1	—	12
10%	—	38	1	—	39
нижче 10%	—	19	—	—	19
разом	343	204	33	8165.00	564

Як видно з таблиці, сума місячних рент виносить 8165 золотих. Ці ренти виплачує Товариство від початку нового року. Треба памятати, що богато інвалідів з ріжних причин не були при перегляді, навіть таких інвалідів, що вже були перед тим заресстровані в Товаристві. Десятки інвалідів зголошуться кожного тижня до нового перегляду. Між ними є й дуже тяжкі каліки. Тому-то буджет Т-ва на самі ренти мусить збільшитися. До того треба дораховувати удержання Українського Дому Інвалідів у Львові й дому для інвалідів-сухітників у Винниках під Львовом (понад 2000 зол. у місяць), видатки на протези (біля 200 зол. міс.), податки, лікування, адміністрацію і т. д. Жертвенність на інвалідів УГА мусить зрости, щоби Товариство могло виплачувати щомісячні ренти. Українська суспільність, яка дає чимало доказів щирости для інвалідів УГА та розуміння їх гіркої долі, не повинна допустити до того, щоби інваліди лишилися без рент. В історії УГА доля інвалідів не сміє полишити темної плями.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

ЧЕСАНІВЩИНА. (*Перед виборчі подвиги хліборобських „лицарів"*). В Любачеві живе чоловічок, якому на імя Квітньовський. Ласий він дуже на посольський мандат а ще більше на гроші. Пропонував уже свої услуги всяким політичним партіям, але ті, знаючи його моральну вартість, відвертались до нього плечима. Не дав за програму Квітньовський та почав каламутити воду. Звійшов у зносини з кількома несвідомими селянами в Новім Селі (за Чесановом) та намовив їх улаштувати віче. І справді в неділю, коли весь нарід зібраний в церкві, слухає богослуження — заїздже під церкву „добрана трійця". Це сторож домівки дух. семинарії у Львові Петро Вишневський, його секретар „інжинір" Івасик та Квітньовський. По скінченім богослуженні цікавий народ заліг велику площу за церквою. На привезених зі собою підвисшеннях став „інжинір" Івасик, відкрив віче та уділив голосу головному референтови Вишневському. „Не буде в Польщі так до-го добра — почав свою промову Вишневський, доки не буде панувати король, що буде рівночасно і великим князем України. Тоді хлопи не будете платити податків — а пани і попи не будуть з нас дерти шкіри". Коли люди пізнали, що не за птиця так солодко співає, зірвалася буря. Референт влав з трибуни між віченників, йому на поміч поспішили Івасик та Квітньовський і три на „монархістів" моментально найшлися в купі. Бачучи, що не жарт, три ці служителі ідеї польського монархізму в супроводі насмішок і глузувань віченників спасалися бігством до двора, де найшли безпечний захист. Щойно пізно вечером сильний відділ поліції з двох наших „подвижників" на двориль в Любачеві. По тім невдатнім виступі „монархістів" — пр сутолій того дня в Новім Селі о. Кзуцько, ... в Кулявах пояснив зібраним політичне положення українського народу під теперішню добу в Польщі, вагу і значіння виборів, ... протиприів ... й водностість прием рішено голосувати на листу кандидатів Угоди. *Учасник*

Ліско (*Як сельроби робили віче в Устриках Долішніх*). Дня 4-го січня ц. р., у торговий день, мало відбутися в нашому містечку віче сельроба. Цілі афіші на червоному папері заповідали, що віче має ться почати о 10-ій год. Однак ніхто не спішився, бо з селян ніхто не спішився. Тоді сельробівські організатори, бачучи, що віче не відбудеться, кинулися на інший спосіб. Вишукали та підмовили кількох жидівських ..., осілих в Устриках Долішніх, до того й поляків і підкупивши їм зганяти з торговиці людей на віче. Та і тим разом перерахувалися. Нарід обурений не хотів іти, мовляв, як то українське віче, коли нас гонять на нього такі дивні якісь поліцаї... Всеж таки вдалося їм стягнути на віче кількох темних селян та робітників. Тоді також кількох з наших свідомих селян пішло послухати тих „туристів". Порожні оклики і сміхи та кпини, які плюгавили підчас промов тих „товаришів" найкраще вказували настрій наших селян. А що не хотілося нам тратити час і слухати довго тих небилиць, хтось запропонував опустити це віче. Так полишилося на вічу лише кількох сельробівських п... і ... які ... сельробівське „Наше Слово", ухвалили їхні резолюції.

Місцевий.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

З театру.

„СТРАШНИЙ ДВІР", *опера в 4-ох актах (5 відслонах) Ст. Монюшка.*

Давно вже не бачили ми на сцені національної польської опери Ст. Монюшка „Страшний Двір", що зовсім несправедливо відійшла була в тінь, віддавши первенство іншій опері того самого автора, відомій і з української сцени „Гальці". З тим більшим отже зацікавленням ішли ми на обновлену виставу „Страшного Двора", що відбулася в четвер 26. ц. м. на сцені великого міського театру.

Слід признати, що в обновлену виставу „Страшного Двора" вложено велику суму праці і студій, бо в кожній дрібниці, в кожній рисі нової постановки цієї опери видно було дбайливість і солідне підготування виконавців та вправну руку режисера. Дуже добре співали теноми хора, справно грала оркестра, взагалі ціла вистава підготована була солідно і з великим фаховим знанням. Щодо виконавців сольових партій, то важко сказати, хто вбився на перше місце, бо всі вони в однаковій мірі старалися відповісти вимогам своєї ролі.

Окремо треба би згадати про кращі місця й виступи в „Страшному Дворі". До таких належали: молитва 3-ох і виступ хору, що співає про страхіття в „Страшному Дворі" (І. акт), хор дівчат-прядільниць, ... для хору ..., а саме ... і ... (ІІ. акт), пісня Стефана (Петера) в темній салі (ІІІ. акт) та ін. У четвертому акті забави („куліга") бачили ми й бездоганний балет.

Загально: вистава „Страшного Двора" пройшла з повним успіхом. Виконавців горячо оплескувано. Окрему овацію зроблено дірігентові оркестри Ю. Волковському й режисерові С. Тарнавському. Публика заповнила вщерть салю міського театру до останнього місця. І. П.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Ген. Всеволод Петрів: **Спомини** з часів української революції (1917 до 1921). Ч. І. До берестейського миру. Накладом видавничої кооперативи „Червона Калина". Львів 1927. Стор. 180. Форм. 16° з портретом автора.

Збірник правничої комісії при історично-фільософічній секції Наукового Товариства ім. Шевченка під редакцією д-ра Володимира Вергановського, ч. 2. Львів 1927. Накладом Наук. Т-ва ім. Ш., стор. 1?6, форм. великої вісімки. Зміст: Проф. д-р Ростислав Лащенко: Копні суди на Україні, їх походження, компетенція і устрій; д-р Р. Кошевич: Індуктивний метод у юриспуденції.

Збірник фізіографічної комісії при математично-природописно-лікарській секції Наук. Т-ва ім. Шевченка. Випуск II. під редакцією проф. Миколи Мельника. Львів 1927. Накладом Н. Т-ва ім. Ш., ст. 108, форм. 8°. Зміст: Організація фізіографічних дослідів. Подав Мик. Мельник; Зтри Закарпаття. Написав д-р Д. Дорошенко?; Історія Каспійського моря по новішим даним. Написав проф. Ф. Швець; Нові ... про ... Бессарабії. Написав Ю. Полянський; Звіт з геологічної прогулянки до Бізькова. Подали Кордюк-Чайковський; Відозва в справі збирання скал і мінералів; Бібліографічні замітки.

„Pro Macedonia" Nr 1. Makedonien den Makedoniern. Verlag Makedonische Studentenvereine im Auslande. P. K. Jaworoff: Golze Deltscheff.

„Pro Macedonia" Nr. 2. Ljubomir Wesoff. Ilija Kuscheff.

„Pro Macedonia" Nr. 3. Pere Toscheff, Iwan Garvanoff, Christo Matoff.

„Pro Macedonia" Nr. 4. Todor Aleksandroff.

Prof. Nikola Mileff: Das ruhelose Makedonien.

„Die makedonishe Frage", Eine Antwort an Hermann Wendel.

Makedonische Erzählungen. Verlag: Makedonische Studentenvereine im Auslande.

G. Bascharoff: Die makedonische Frage.

Ljubomir Wessoff: Gedichte. Verlag: Makedonische Studentenvereine im Auslande.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котька в складі 3 осіб виступить: 1-го лютого — Стрий; 3-го лютого — Львів. 1366 5-5

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Гусятин:

Копичинці:

І. II. Шумі Маріца.

Театр по І. II. загостить по всіх більших містах Галичини і Волини з репертуаром: Гейша, Катерина і Галька. 4-4

Товариство Українська Захоронка у Львові улаштовує для малих дітей до 10 літ дня 5 лютого) лютого 1928 о год. 4-тій пополудни в салі „Української Бесіди" вул. Рутовського 12 „Костюмову забаву" з ріжними несподіванками. Костюмки з 6 булок, а як котра дитина не може мати то в звичайних одягах. Приходіть діточки всі, а забавитеся гарно і весело. 135 3–3

Т-во Українська Бесіда" при співучасти Секції Студентів, при Т-ві „Студентська Громада" у Львові улаштує дня -го лютого 1928 **вечерниці з танцями** в салях Бесіди. Вступ тільки за поіменними запрошеннями, які можна буде дістати в книгарні УНТ. Руська 3) і. і 2 го лют го від 12-ої в полудне. — *Комітет.* 3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УЧЕНИЦЯ найде стале місце в удержання (свобт. наукою фортепяну) — Зарицька, Стрийська 8, І. поверх. 3-3

ГІМНАЗІЙНИЙ учитель на посаді, 36 літ, непоганий, оженеться з панною або бездітною вдовою лагідної вдачі, котра заменить йому матеріяльно одноцінне удержання в місті з осідком університету в цілі зложення іспиту. Серіозні, неаноніміові зголошення до Адміністрації під учитель 1248. 1369 3-3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3а) 56-?

ДЯК-дірігент, молодий-безженний, побожний, глядає посади. Андрій Мазур, дяк в Заболотові. 2-2

ПОШУКУЄТЬСЯ до священичого дому женщини до 40 літ найрадше вдови або сироти по священику до проваджения сільського господарства. Зголошення до о. Бачинського в Мишковичах п. Микулинці. 1368 2–2

ПАННА літ 30 інтелігентна, чесна, симпатична, господарна і богата. Пізнає характерного пана на становиску в матримоніяльній цілі. Вік обоєтний. Поважні зголошення слати: Борислав, вул. Панська, Гостинниця Лібермана для Ольги. 1390

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.

1658 **Просвітлення Рентгеном** 18–24

ЗУБИ роблю після **ЦІННИКА**

1 зол. корона 18 зол.
1 зол. зуб 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 направа 3 „

все з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix).

8-14 Полекшені не уділяю.

8 зол. „ВЕРЕНЕЙЦЬ" **8 зол.**

з 14-карат. золота з рубіном, тільки у

Б. ГРИНБЕРГА Сикстуська 4.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

виріб кавчукових печаток і металевих таблиць

РОМАН МІНКІН

Львів Легіонів 29.

Для кооператив і товариств значний опуст. 2-8

Комунікат.

Дня 9-го лютого 1928 р. відбудуться Звичайні Збори філії Товариства „Просвіта" ім. Шевченка у Львові в салі Т-ва „Бесіда" в Народньому Домі на першому поверсі. Початок Зборів точно в год. 5-ій вечером. На порядку нарад: 1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з останніх Зборів філії, 3) Звідомлення з цілорічної праці Виділу філії, 4) Звідомлення Контрольної Комісії, 5) Вибір нового Виділу філії, 6) Усталення членської вкладки до філії, 7) Внесення і запити. Пригадуємо, що право участи в Зборах філії мають: а) члени філії (Т-ва „Просвіта"), які виплатили членські вкладки по кінець 1927 р., б) відпоручники членів читалень, які не залягають з членськими вкладками до Т-ва „Просвіта", в головні читалень або їх заступники, або на випадок перешкоди обох відпоручники Виділів читалень, які не залягають з вкладками до Товариства „Просвіта". Для відпоручників членів читалень і звичайних членів філії виготовано відповідні повновласти, які можна одержати кожного дня від 1—14 год. і від 17 — 19-ої години в канцелярії Т-ва „Просвіта". Належить пригадувати справи набуття повновласти, бо вступ на салю Зборів будуть мати тільки ті особи, які викажуться нашими повновластями. А одержать їх тільки ті особи, які є членами Товариства „Просвіта" і які виплатили членські вкладки по кінець 1927 р. — *Виділ філії Т-ва „Просвіта" ім. Шевченка.* 1389 1-1

Д-р Гентам до відома: уже появився новий, музичний каталог на 1928 рік. Висилаємо на бажання. Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10. 2-2

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Смольська ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

Виконує на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

Ціни приступні — сплата ратами. 69-?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 24 (11.278). Львів, четвер 2. лютого 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Український Народе!

Стоїш перед новою спробою сил, перед новим іспитом політичної зрілости і національної свідомости.

На день 4. і 11. березня (марта) ц. р. розписано вибори до польського сойму і сенату. Всі українські політичні партії рішили взяти в них участь.

Вибори! Вам всім добре відоме це слово. На наших землях вибори все були боротьбою. Боротьбою за характер наших земель, за душу українського народу. До боротьби ставали непохитні карні ряди українських виборців. Нічого не мали вони з собою крім виборчої картки та твердої постанови: **видержати!** І не зважаючи на терор та підкупства, український народ ніколи не подавався. І хоча шлях народу вистелювали трупи його найкращих синів, Воля Народу все була незломна.

А коли знову прийшла хвиля, в якій український народ по довгій перерві має піти в боротьбу з виборчою карткою в руці, то для нас, його політичного проводу, немає найменшого сумніву, що він і тепер цей обовязок виконає як найкраще, вірний своїй славній минувшині!

Нашим противникам залежить тепер ще більш ніж коли небудь, щоби не виявилася правдива воля українського народу. По селах і містах української землі розїдуться тисячі несовісних агітаторів, що будуть манити Вас під свої прапори, щоби тільки відтягнути Вас зпід блакитно-жовтого Стягу, Стягу Великого Українського Народу. Але Ти їм не повіриш душі своєї, Народе Український. Твердо і сміло видержиш на своїому пості, при свойому національному прапорі!

Через нашу землю в останніх роках перекотилося море горя. На всіх царинах завдавано нам тяжкі удари. Всеж ми незломані! Без нічиєї допомоги, власними силами і власними засобами відбивали ми удари, творили на руїнах нове життя. В найтяжших умовинах, які тільки знає історія, зуміли ми встоятись сильні вірою в краще будуче Нації.

Український Народе!

До виборів обєдналося Українське Національно-Демократичне Обєднання з всіма патріотичними організаціями Галичини, Волині, Холмщини, Полісся і Підляша. Всі, що ставлять інтерес загально-народній вище інтересу вузького, партійного, йдуть до виборів під блакитно-жовтим стягом Національного Обєднання. Ми і тільки ми створили правдиво український національний фронт і його несемо у виборчі маси.

Щоби побіда українського народу була певніша, Провід Українського Національно-Демократичного Обєднання вступив у бльок з непольськими народами — білорусинами, німцями і жидами з Волині, Холмщини, Полісся і Підляша. Бо на підставі виборчої ординації тільки великі бльоки можуть рахувати на побіду.

Український Народе!

4-го і 11-го березня (марта) ц. р. виберемо провідників наших. Щоби вони стояли на сторожі права української нації. Щоби представляли наші змагання перед світом. Щоби боролися на парляментарній арені з законами, кованими на шкоду українського народу. Щоби проводили нам у зорганізуванні наших сил на всіх царинах національного життя.

Йдемо до виборів з непохитною вірою в побіду!
Хай живе український національний фронт!
Всі під блакитно-жовтий стяг!

Всі українські виборці віддадуть свої голоси на лісту число 18, бо це є одинока ліста одинокого українського національного бльоку.

Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання:

Дмитро Левицький, голова, Михайло Черкавський, Гриць Тершаковець, о. Леонтій Куницький, Олександер Марітчак, Корнило Троян, головний секретар Володимир Целевич, заступник головного секретаря Олекса Черкавський — чл. на президії.

Члени Центрального Комітету: Степан Біндура, Степан Баран, Стефанія Барановська, Степан Біляк, Михайло Волошин, Сергій Витвицький, Михайло Галущинський, Михайло Гельбет, Іван Гижа, Дмитро Ерстенюк, Володимир Загайкевич, Михайло Кворога, Борис Кузьський, Микола Кузьмин, Андрій Кунько, Іван Курвець, Іван Лищинський, Остап Луцький, Павло Лисяк, Семен Любарський, Василь Мудрий, Федір Назарчук, Михайло Огродник, Юліян Олесницький, о. Степан Онишкевич, Володимир Охримович, Юліян Павликовський, Дмитро Паліїв, Зиновій Пеленський, Мілена Рудницька, о. Володимир Домет Садовський, Михайло Стефанівський, Михайло Струтинський, Михайло Таранько, Микола Творидло, Сергій Хруцький, о. Іван Фединський, Олена Шепарович, Юра Чуйко.

Перед виборами.

Поляки ликують з українського розбиття

Перегляд зголошених державних лист виказує, що українці підуть до виборів в повній розсипці. Крім листи 18, з якою виступає до виборів Українське Національно-Дем. Обєднання і Сел. Союз, маємо ще такі українські листи: соціялістів-радикалів (ч. 22), „радикальної лівиці" д-ра Трильовського (виборчий бльок селян, робітників і працюючої інтелігенції — ч. 28). Українське Сел.-Роб. Обєднання „Сель-Роб" (ч. 8). Лівиця Сель-Робу (б. народовольці — ч. 19), „Українська Партія Праці" (ч. 26), а крім того хлібоїди Даниловича (УНС — ч. 6), комуністи (ч. 13) і „русская листа" (ч. 20). Таким чином самих державних лист, між які будуть поділені українські голоси, є девять. Та в тій цифрі ще не є замкнені всі листи. Її кількість буде значно побільшена окремими окружними листами, партійними і дикими. На Холмщині і Підляшу, отже на найбільш загроженому для українців тереві, зголосив уже свої окружні листи б. пос. А. Васильчук під назвою: Української Народньої Листи. Отже по суті число всіх лист, між які будуть розбиті українські голоси, висловлюється круглою десяткою. А диким окружним листам і кінця-краю не видно. Про мандатоманію в округах можуть свідчити хочби досі зголошені дикі листи в золочівській окрузі (55), де поза партіями, що зголосили державні листи, стрічаємо ще „партії", гуртки й особи зі своїми листами: 1) Соціяльно-робітничо-селянська партія (на чолі з Мих. Заліском, емер. нар. учителем в Миколаєві к. Гаїв), 2) Безпартійна листа Терапонта Антоновича, урядника Повіт. Виділу в Бродах, 3) Безпартійна листа Миколи Грещука, рільника з Черниці, жидачівського повіту, 4) Польсько-українсько-жидівський трифанинам Гилича (прозваний „юродивий" експочмайстром Наполеоном Станкевичем, на якого листі находиться коваль Олекса Семеген і купець Маркус Гавзер), 5) Безпартійна листа Михайла Зачека. Розуміється, це лише початок. Як бачимо, то тепер шаліє пошесть безпартійности. Українські голоси будуть розбиті не лише між листи, приєднані до державних, але й між польські та всякі „юродиві", окружно окремішні.

Не диво, що польська преса затирає руки з радости, пишучи, що „українці підуть до виборів у розсипці", що „українські партії виступлять у виборах у повному розбитті". І треба признати, що наші противники мають повну основу радіти. Такого страшного розбиття, такого цілковитого розпорошення не було ще ніколи, навіть в часах катастрофальної затрати громадської думки і боротьби всіх проти всіх. Очевидно, вину за цей розвал несуть ті українські партії, що відмовилися від одноцілого українського виборчого фронту. Єдиним виходом з того розвального становища є розбиттю партійних верхів протиставити єдність й одноцілий фронт виборців.

Одноцілий польський фронт на „кресах".

Тоді, коли українське громадянство представляє собою страшний образ розбиття, поляки скупчують і єднаються, щоби створити одноцілий польський виборчий фронт на „кресах". Створення того фронту взяли в свої руки „кресові" воєводи під проводом львівського воєводи Борковського. Спільна польська „кресова" листа мала бути приєднана до державної листи „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом". Проти того запротестували ендеки і виступили з воєвідського виборчого комітету. До них приєдналися християнські народові (поляки), а в останньому часі і пястівці. Таким чином воєвідський виборчий комітет розбився на дві групи: на католицько-народово-людову і на прихильників теперішнього уряду. Здавалося, що між цими двома таборами лягла неперехідна пропасть. А все таки кінець-кінців дійде до одноцілого польського фронту на „кресах". В тому напрямі вплинув уряд, з метою погодити оба табори приїздив до Львова директор „народностевого" департаменту в президії Ради міністрів д-р Світальський. Ініціятиву в справі обєднання обох таборів взяла на себе християнська демократія. Дня 29. січня відбулося у Львові зібрання всіх польських партій, на якому розглядано домагання поодиноких партій. Вшехполяки і пястівці домагалися, щоби польську консолідацію на „кресах" будувати на основі міжпартійного порозуміння, беручи на увагу сфери впливів поодиноких партій. Урядові повинно принести тільки одно завдання: піддержати так довершену консолідацію. Уряд не повинен висувати людей, які понижують гідність партій.

У висліді зібрання вибрано порозумілевчий комітет з шести (по трьох з кожного табору), а саме від „Безпарт. Бльоку співпраці з урядом": д-ра Зд. Строньского (ЗНР), проф. Грера (Нар. Правиця) і д-ра Брилі (ХД), а від Кат.-нар.-людового табору: д-ра Свірського (ЗЛН), кн. К. Чарторийського (ХН) і Островського („Пяст").

Зараз на другий день Кат.-нар.-людові відбули своє зібрання, на якому пястівці зложили таку заяву:

„Маючи на меті зреалізувати велику думку політичну, думку консолідації польського громадянства у виборчій акції на терені Сх. Галичини, пропонуємо принцип співпраці, опертий: 1) на платформі міжпартійного порозуміння, 2) в акції співділання візьмуть участь угрупування, що стоять на державному ґрунті, а своє відношення до уряду вкладають в рамки легальности, 3) справа консолідації повинна панувати над мандатовими постулятами; „Пяст" готовий зі свого боку піти на далекойдучі жертви, 4) окружні листи або не будуть приєднані до жадної з державних лист, або поодинокі округи матимуть відповідні державні листи на основі порозуміння".

На тій основі підготовляється порозуміння і співпраця всіх польських партій на терені Сх. Галичини. І сьогодні з певністю можна твердити, що одноцілий польський виборчий фронт на „кресах", побільшений хлібоїдами Даниловича в Галичині і тзв. Українським Господ. Обєднанням на Волині, є вже фактом довершеним. Так поступає державна нація, якій ніщо не грозить. А в нас? Розвал, розбиття, розпорошення, анархія, боротьба всіх проти всіх. Чи не прийде до опамятання хоч в останній хвилі?

Настрої на селах.

В усіх усюдів української території під Польщею приходять вісти про упадок настроїв серед нашого селянства. Подекуди навіть говорять селяни, що до виборів не підуть. Бо коли інтелігенти не можуть погодитися між собою, коли висунено таку масу лист, коли в газетах і на вічах ведеться таку завзяту боротьбу, то це впливає так дезорієнтуючо, що селяни краще відмовляються від участи у виборах, як мали би своєю участю підтримувати дальший розвал і боротьбу партій.

Очевидно, з цими настроями слід боротися, пояснюючи селянам причини розбиття та взиваючи їх голосувати на ч. 18, на листу Українського Нац.-Демокр. Обєднання, яке обстоює єдність всього українського громадянства.

Бляско Ібанес.

Не маючи змоги, задля недостачі місця присвятити більшої статті великому еспанському письменникові, що вмер нежданно в 60 р. життя, пригадуємо покищо кілька важніших дат із його бурхливого життя. Вродився він у Валенції; вже як студент брав живу участь у політиці як завзятий республиканець. Сидів у вязниці, оснував газету „Ель Пуебльо" (Нарід), утікав на чужину перед переслідуванням уряду, був послом, мандрував багато разів по світі: Европі та Америці, доробився великого майна, зажив слави як найбільш популярний еспанський письменник і найбільше небезпечний ворог короля та диктатури. Його памфлет „Здемаскований Альфонс XIII." приневолив його покинути ще раз Еспанію і сприселитись на франц. Рів'єрі, де він мав свій маєток. У вересні 1926 р. Ібанес гостро протестував проти виступу Еспанії з Ліги Націй. Його участь у громадянськім життю була завсіди незвичайно жива, енергійна та послідовна.

Ібанес залишив кількадесять томів повістей, що розходились у сотних тисяч примірників і були перекладені на всі европейські мови. Найбільше відомі „Чотири їздці Апокаліпси", „Кров і пісок", „Собор", „Маре Нострум", „Гола жінка", „Аргонавти", „Вороги жінки", „Виноградники", „Боротьба биків", „Мертві приказують", „Земля переможців".

УНЕВАЖНЕННЯ ДАЛЬШИХ ЛІСТ.

Варшава, 31. січня 1928.

Держ. виб. комісія уневажнила дальші такі держ. виб. лісти: ч. 16. ППС-Лівиці, ч. 23. ліста партії бувш. посла Воєводського, ч. 32. комуністична ліста. Уневажнено їх на основі еретення окр. виб. комісій, які ствердили неавтентичність деяких відписів. Ухвала в справі 13. комуністичної лісти запала нині.

ПОВОРОТ ПОЛЬСЬКИХ ДЕЛЕГАТІВ.

Варшава, 31. січня 1928.

До Варшави вернули дир. департаменту торговлі і промислу Соколовський і нач. виділу між-ства закорд. справ Гетучко, які виїхали були задля вступних переговорів у справі торг. договору з СРСР.

Польські політ. кола заперечують чутки Тел. Юніон, начеб делегація покинула Москву негайно тому, що не могло прийти до порозуміння з **комісаріятом закордонних** справ.

ЗГОРІВ ДВІР.

Краків, 31. січня 1928.

Вчера згорів старинний двір Водзіцьких у Порембах біля Мшани Долішньої. Зовсім згоріла офіцина двору з 18-го століття. Підозрівають, що огонь підложено.

НІМ.-РУМ. ПАКТ.

Букарешт, 31. січня 1928.

Німецький посол у Букарешті **конферував** у міністві фінансів із румунським президентом міністрів Братіяну. Гадають, що розмова торкалась подорожі міністра закорд. справ Тітулеску до Риму. Головною метою нім.-рум. розмов є пакт про неагресію. Штреземан готов конферувати в цій справі.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·83·30—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·35, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, рум. лея 0·05·33—0·05·50, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·11·95, данцігський гульден 1·72·99, червінець 3·50—32·[illegible]

Театри.

„Кооп. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).
Перерва.

Міський великий театр:
1-го г. 7·30 „Страшний Двір".
2-го г. 3. поп. „Тоска".
2-го г. 7·30 „Поцілунок Копцюника".
3-го год. 7·30 „Весілля".

Міський „Театр Новий":
1-го г. 7·30 „Дівча з пушти".
2-го г. 7·30 „Дівча з пушти".
3-го г. 7·30 „Дівча з пушти".

Кіна.
„Аполло": „Любощі".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморгана": „Пат і Паташон як відпори трону".

Ново відновлена кавярня „BELMONT" в домі **Народної Гостинниці**, Львів **Косцюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по поміркованих цінах в окремій салі. 9-15
1232

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

Шостий день розправи.

Заінтересування процесом не менше, як у попередніх днях. Саля знову шільно заповнена. Особливо багато жінок, бож нині має зізнавати перша обвинувачена жінка, молода і пристойна **Ольга Вербицька.** Жінки сидять нині в салі переважно на лавиці.

На даний предсідником знак дзвінком розправа починається в год. 9.40. На лавці обвинувачених — Атаманчук, Вербицький Іван і Михайло.

Перший ставить питання один із судіїв прис. до Ів. Вербицького:

С. пр.: Від кого ви дістали газову маску?

Обв.: Від Гука.

С. пр.: Чи ви знали, що це маска?

Обв.: Так, бо він мені це казав.

С. пр.: А чому сестра переховувала її?

Обв.: Про це не знаю і нічого не можу сказати.

Зізнання Ольги Вербицької.

На салю входить **Ольга Вербицька,** гарна, струнка, темна шатинка; сукня й спията високо під шию. На питання предсідника каже, що до вини не почувається, до У. О. В. не належала і шпіонажею не займалася.

Предс.: Чи ви мали звязки з Волощаком і Пігчинською?

Обв.: З обома я зналася. Волощак був у нас дома. З Пігчинською я раз говорила у Львові.

Тут предс. витягає з актів лист і каже, що Вербицька Ольга вислала була до Пігчинської короткий лист, а між його стрічками були писані симпатичним чорнилом шпіонські реляції. Обвинувачена каже на свою оборону, що лист той передала Волощакові незапечатаний а там [illegible] передати його Пігчинській. Звідки взялися там шпіонські реляції, вона **не знає. В тій самій** коверті знайдено і лист „Березовського" з виказом місцевостей, в яких організація мала людей і тих, де в найближчому часі мала зачати **діяльність** (усе те місцевости, в яких були окр. команди польського війська).

Предс.: А звідки взялася вам адреса у Пігчинської?

Обв.: Не знаю звідки.

Предс. В однім листі **до Пігчинської** подано, що „Маря" — це **псевдонім** Ольги Вербицької. Чи так?

Обв. Про це знаю. Це **не мій псевдонім.**

Предс.: А Пігчинська **зізнавала в** краківськім процесі, що вона **вам казала** вислати книжку „Крульобуйци".

Обв.: Такої книжки я **не дістала.**

Предс.: Через **ваші руки переходили** всі письма й **інформації, бо ви були лучником між централею і тими, що на схід**.-гал. терені збирали **інформації.**

Предс. показує опісля **якийсь лист** і питає: Знаєте, чиє це письмо?

Обв.: Це лист „Влодка". **Але як він** називався, не знаю.

Предс. відчитує **той лист (від Гука)**, в якому він ставиться до **О. Верб. дуже** сердечно і просить, щоби **вона виїхала** чимскорше зі Львова.

Предс.: Що це мало **значити?**

Обв.: **Я була** тоді хора **і зле виглядала**, отже він радив мені **виїхати на** вакації на село.

Предс.: Чи Олександру **Яницьку** ви знали?

Обв.: Так.

Предс.: Чи бувала у вас **дома?**

Обв.: Так.

Предс.: А Стефанишина?

Обв.: Знала. Пізнала **його, кажеться,** **на площі Сокола-Батька.** Він бував у **нас і дома.**

Предс.: А мешкав у вас?

Обв.: Ні.

Предс.: А Головінського?

Обв.: Не знаю.

Потім предсідник **переходить** чергою всіх обвинувачених. **Обвинувачена** їх в **більшости не знала.**

Предс.: А Атаманчука **ви знали?**

Обв.: **Не знала цілком.**

Предс.: Ви кажете, що Церлиці ви не знали, а він каже, що бував у вас дома. Чому він так твердить?

Обв.: Не знаю.

Предс.: **Кілько маєте літ?**

Обв.: 19.

Предс.: Чи ви скінчили семинарію?

Обв.: Ні, саме мала скінчити.

Предс.: Ви наймолодші дома?

Обв.: Так. Маю ще замужну сестру.

Радн. Антоневич: **Хто приходив** до вас?

Обв.: Товариші частіше, товаришки рідше. Приходив частіше Балівський.

Прок.: А що ви робили 19. жовтня?

Обв.: Я собі того не пригадую.

Прок.: Чи ви були в Яворові? Чи знали Шумського?

Обв.: Ні.

Прок.: А чому ви не вислали до Пігчинської поздоровлення на картці, але писали мале поздоровлення в листі?

Обв.: Бо я не мала під рукою картки, тільки лист.

По двох запитах д-ра Пшеголовського ставить питання д-р Старосольський.

Д-р Стар.: В якім відношенні була Яницька і Королюкова?

Обв.: Яницька була нареченою брата Королюкова — „Довгого".

Д-р Стар.: Балівський бував у вас дома? Коли ви його останній раз бачили?

Обв.: В день перед його арештуванням. **Він** був саме у нас і помагав робити задачі мені з товаришками (вичисляє їх). Він просив бавитися в фліpт, обіцяючи зробити мені задачу. А другого дня він не прийшов і я лишилася без задачі. Мені сказано, що він арештований.

Предс.: Чи то було 19. **жовтня?**

Обв.: Не знаю, чи то було 19. жовтня, але знаю, що в день перед його арештуванням.

Предс.: А чи тоді прийшов до дому брат Іван?

Обв.: Так, пригадую собі.

Предс.: А чому Балівський зізнав, що того дня у вас не був?

Обв.: Не знаю, чому.

Д-р Пшег.: Як довго ви грали фліpт? **Коли прийшов брат?**

Обв.: Як довго, не знаю. Брат прийшов трохи пізніше, але коли, точно подати **не можу.**

Зізнання Головінського.

Год. 11. На салю входить **Юліян Головінський,** високий темний шатин в темно-бронзовому убранні. Говорить виразно і голосно:

До У. В. О. я не **належав, шпіонажею** не займався. З черги оповідає, що від 1923 р. перебував у Чехословаччині. Вернувши до краю, до 1926 р. (березень) займався посередництвами (заступництвами), бо аби зностріфікувати свої студії (має покінчену на Чехії ветеринарію) треба було 2 роки, отже мусів з чогось жити.

На питання предсідника каже, що Дмитра Волощака знав, бо він був адютантом у його бригаді. Пігчинської не знав.

Предс.: Що означає ваш пашпорт у Пігчинської?

Обв.: Не знаю. Фальш. пашпорту я **не потребував, бо жив зовсім** легально, на легальний пашпорт приїхав з Чехословаччини і міг тут теж виробити собі пашпорт на виїзд за кордон.

Предс.: Ви брали дуже визначну участь в організації!

Обв.: Ні, до організації я не належав.

Предс.: А псевдонім „Юлько"?

Обв.: Я називаюся Юліян, але псевдоніму „Юлько" я не уживав.

Потім оповідає, що з обвинувачених, крім Мих. Вербицького, нікого не знає, ні мужчин ні пань. Верб. Мих. стрінув раз на вул. Льва Сапіги і Верб. жалувався йому, що він без посади. Тоді обв. йому обіцяв посаду і в тій ціли стрінулися оба в каварні „Де Ляпе", де Гол. обіцяв виробити йому посаду в „Просвіті".

Предс.: Переслухувані на обставину тієї посади свідки дир. **Мих. Галущинський** і д-р Гижа зізнали, що з посадою в „Просвіті" не було так, як ви представляєте.

Обв. подає докладно історію своєї посади при „Просвіті" (як люстратор читалень) і каже, що при першій поїздці до Бродів його арештовано.

Прок.: Чи фотографія, **найдена** у Пігчинської, **ваша?**

Обв.: Так, моя.

Прок.: Де ви робили цю **знимку?**

Обв.: Маю кільканадцять **своїх знимок** (аматорських), які давав ріжним людям.

Прок.: А звідки у Пігчинської ця ваша фотографія? Бо імя там не ваше, а фіктивне.

Обв.: Хтось мав у тім свою ціль, але я не можу ніяк розуміти, як туди попала моя знимка. Можливо, що з 2 моїх знимок, які я вислав до комітету, що збирав спомини до історії 6-ої бригади, попала одна в руки Волощака і так дісталася між папери Пігчинської.

Д-р Волошин: Скажіть нам, який ваш погляд на ситуацію в краю?

Обв.: Хоч я самостійник і бажаю самостійної Української Держави, то уважаю, що по 14. III. 1923 треба нам погодитися з істнуючим станом і не виступати проти нього активно.

На інше питання д-ра Волошина обвинувачений оповідає, що він був тим, що перейшов з головними частинами Української Галицької Армії **на сторону** армії У. Н. Р. під проводом Петлюри в 1920 р. (похід на Київ).

Зарядження півгодинну павзу.

Зізнання Стефанишина.

Після перерви зізнавав обв. **Антін Стефанишин,** малий ясний бльондин у гранатовому убранні.

До вини не почувається, до **У. В. О.** не належав, шпіонажею **не займався.**

На питання предс. каже, що **має 30** літ, у війську був хорунжим. **В 1922 р.** був арештований, по кількох **місяцях** випущено його на волю. **Був учителем** у „Рідній Школі" в Долині.

На дальші питання предс. **каже, кого** з обвинувачених знає, а кого не **знає.** Опісля оповідає про своє друге **арештування** у 1925 р. (сидів до 1926 р.). В **жовтні** 1926 р. приїхав до Львова **шукати** посади. Дістав посаду в Долині і виїхав туди. Працював також якийсь час в ред. „Вістей з Лугу".

Предс.: Кого ви знали в Долині?

Обв.: Всіх, бо це мале місто.

Опісля оповідає, як його **арештовано** (24. січня 1927).

Предс.: Чи ви чули, що Гук **провокатор?**

Обв.: **Так,** я **чув це в мензі в Акад. Домі.** Про це говорило більше осіб.

Предс.: Чи до Вербицьких ви **ходили?**

Обв.: Так. Я у них був, але **там не** мешкав.

Предс.: Чи у вас **найдено фотографічний** апарат?

Обв.: Так, але це власність „Лугу".

Предс.: Чи знали ви Волощака і Пігчинську?

Обв.: Першого знав, другої ні.

Предс.: В актах у Пігчинської **знайдено** циркуляційну картку з фотографією вашої особи з підписом „Клечко". Чи це ви?

Обв.: Ні, про це нічого не знаю.

Предс.: Фотографія ваша!

Обв.: Я фотографувався в червні 1926.

Предс.: А у вересні найдено вже циркуляційну картку з вашою знимкою між паперами Пігчинської.

Предс. відчитує одно місце з листу Вербицького до Яницької, **в якому є** згадка про обвинуваченого.

Радн. Довжан мол.: Ви хотіли виїхати за кордон?

Обв.: Так, хотів. І в цьому напрямі робив заходи.

Довж.: Чи Волощак обіцяв вам виробити пашпорт?

Обв.: Так, обіцяв це зробити через своїх знайомих у Варшаві. **Сам я знав,** що я тут не дістану пашпорту.

Д-р Павенцький: Що ви робили в січні 1923 р., як вас випустили з тюрми?

Обв.: Я шукав посади.

На дальші питання д-ра Павенцького оповідає про всі свої арештування.

Д-р Пав.: Чи ви дописували до часописів?

Обв.: Так, писав до „Нового Часу" і інших газет. Писав також поезії.

Д-р Пав.: Чи то ваш літер. псевдонім „Вартовий"?

Обв.: Так.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, відживлюючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській маляді. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кжиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr „M. Krzysztoforski Tarnów.** 22-?

Д-р Пав.: Якого змісту були ваші депеші?

Обв.: Ріжного: політичного, спортового й інш.

Д-р Пав.: Отже ви політично експонувалися?

Обв.: Так.

Зізнання Яницької.

На салю входить **Олександра Яницька.** Відразу видно, що вона поважно хора. Лице її худе й бліде, очі запалі. Говорить апатично і так тихо, що ледви її чути.

До вини не почувалася, до У. О. В. не належала, шпіонажою не займалася.

На запит предсідника оповідає, що була учителькою в Долині в „Рідній Школі". До Львова приїздила часами, де стрічалася з нареченим.

Предс.: З ким з обвинувачених ви зналися?

Обв. відповідає, кого знала, а кого ні.

Предс.: Шпіонажею ви нібито не займалися, а що означають ріжні місця в листах Ів. Вербицького до вас?

Обв.: Ті його доручення означали, що я маю або передати комусь книжки або відібрати книжки, або щось подібне.

Предс.: Чи ви знали Атаманчука?

Обв.: Знала його як Біласа („Довгого").

Предс.: А що означає місце з листу Вербицького до вас: „Я відмовив усі молитви, які лиш знав, аби перейти щасливо перон"? Що означають інші місця? (Відчитує ті місця).

Обвинувачена пояснює ті місця.

Предс.: Що значить місце в картці Верб. до вас з 19. X. 1926: „Не можу відважитися"?

Обв.: Ми трохи погнівались і він не міг відважитися приїхати до мене.

Предс. відчитує інші місця з листів Верб. до неї з жовтня 1926 р. „Ходжу як мокра курка поміж дощ, а інші вигріваються коло печі".

Обв. не дає на це виясненя. Тесамо не дає ближчих пояснень на інші місця, відчитувані предсідником.

Предс.: Чи в січні 1927 р. були ви у Львові?

Обв.: Я була на Маланці на забаві.

Предс.: А чому ви зізнали, що „Довгий" — це Семко Довган?

Обв.: Бо я хотіла крити перед арештуванням Біласа (Вербицького).

Предс.: А чому ви казали перед Стецюковою, що ваш наречений є другим убийником кур. Собінського?

Обв.: Я того не казала.

Предс.: А чому вона це зізнала?

Обв.: Не знаю.

Предс. А як поліція прийшла до Вербицьких, то чому ви тримали в руках течку з газовою маскою?

Обв.: Я думала, що там є мої любовні листи і хотіла їх знищити.

Один із суддів прис.: А кілько разів були ви в помешканні Вербицьких?

Обв.: Всього яких 5 разів.

Предс.: А чому ви адресували свої листи на імя старого Вербицького?

Обв.: Бо наречений так мені казав адресувати.

Інший суддя прис.: Чи ви мали більше старанчихся?

Обв.: Так, було кілька осіб.

Після кількох запитів прокуратора і радн. Згуральського (останнього на обставину маєтку Яницької, помочи, яку вона мала від мами з Америки і тої помочи, яку вона давала Атаманчукові) ставив свої питання оборонець підсудної д-р Давидяк.

Д-р Дав.: Чи ви знали все про Ів. Вербицького?

Обв.: Всього я не знала.

Д-р Дав.: В листах ваших до Ів. Верб. (з дн. 21. XI. 1926, з 26. XI. 1926, з 2. XII. 1926, з 10. XII. 1926) ви все просили аби він був щирий. Що це значить?

Обв.: Мені здавалося, що він має ще якусь таємницю перед мною, що він не цілком щирий.

Д-р Давидяк: Ви нераз діставали картки від нього і з інш. місцевостей, не тільки зі Львова. Чи він вам говорив, що він кудись їздив?

Обв.: Ні, і як писав не зі Львова, то мене вдарило, що він не згадував нічого про свій виїзд.

Д-р Дав.: Як вас арештовано у Вербицьких з течкою в руці, то коли потім вам сказано, що в течці була маска?

Обв.: Аж на поліції.

Суддя прис.: Де мешкає ваша мама?

Обв.: В півн. Америці.

Пр. с.: В яких банкнотах діставали ви від неї гроші?

Обв.: По 10, 20 дол. і ріжно.

Пр. с.: А якої барви є доляри?

Обв. описує, як виглядають доляри.

Д-р Стар.: Чи кореспонденція, яку у вас забрано, це вся ваша переписка з Іваном.

Обв.: Так, це моя кореспонденція з ним в цілости.

Д-р Стар.: Чи обв. казав вам коли, що він має перед собою якийсь важний учинок, що може зломити його життя?

Обв.: Ні, ніколи.

Д-р Стар.: Яке враження зробила на вас вістка про атентат на кур. Собінського? Чи не прийшло вам на думку, що це може зробив ваш наречений?

Обв.: Ні, не прийшло.

Предс.: Що значили ваші слова в листі до нього: „Я хочу Тебе бачити незломним працьовником на народній ниві"?

Обв.: Я хотіла, щоб він здав якнайскорше матуру, оженився і працював на посаді для народу.

Предс.: А що значить те місце з вашого листу з тюрми: „Я тому винна, що Ти сидиш"?

Обв.: Бо в мене забрали всю переписку з ним і тому я почувалася винною.

(В тому місці зявляється сл. суддя Янушевський на салі, підходить до прокуратора і щось йому шепче).

Прок.: Чи ви дістали до тюрми які гроші від мами?

Обв.: Так, 10 дол.

Прок.: А що мама писала вам про своє положення? Не писала, що її положення тяжке?

Обв.: Натякала на це в останнім листі.

Прок.: А ви все заявляли, що ваша мама — богата.

На домагання одного прис. судді обв. оповідає, де і як міняла в Долині доляри і скільки за них діставала. Опісля на його ж домагання пише на картці адресу до мами (місцевість).

На тому закінчено переслухування Яницької і на салю введено в год. 2.15 обв. **Володимира Дармохвала**

Зізнання Дармохвала.

Обв. служив від жовтня 1925 р. при 53. полку в Стрию, а при кінці був у школі підхорунжих.

Предс.: Ви обвинувачені в достарчуванні шпіонських матеріялів для Яницької і Вербицького.

Обв.: Про це не знаю нічого. З Вербицьким не знаюся і досі.

Предс.: А Яницьку знаєте?

Обв.: Ні. Але знав її сестру Нусю.

Предс.: Кілько разів були ви за час військової служби у Львові?

Обв. Тричі.

Предс.: Чи ви зичили книжки Нусі Яницькій?

Обв.: Так, раз у Стрию.

Предс.: А вона там мешкала?

Обв.: Як я там служив, то вона там мешкала.

Предс.: Так? Прошу це запротоколувати.

По кількох запитах прокуратора ставив питання д-р Павенцький.

Д-р Пав.: Від коли ви мешкали в Стрию?

На дальші питання оповідає, в яких домах бував у Стрию і який зміст був його бібліотеки. Каже, що було загально відомо в Стрию, що він мав велику бібліотеку і зичив свої книжки, головно ученицям і ученикам.

Предс. Чому Верб. писав до Ян., щоби від вас забрати книжки?

Обв.: Не можу того ніяк розуміти.

Д-р Пав.: Чи ви маніфестували при війську, що ви українець?

Обв.: Так, я навіть ставав до звіту і просив про звільнення в гр.-кат. свято.

На тому закінчено пополудневу розправу в год. 3.

ТОРГІВЛЯ ПРИ ПОМОЧІ АВТОМАТІВ.

Як довідуємося, поза автоматами які поставлені фірмою „Рух" на залізничих двірцях, одна з найбільших фабрик чоколяди в Польщі, „Оптіма" поставила останніми часами приблизно 1.000 автоматів у почтових урядах на просторі цілої держави. Ідучи на зустріч бажанню Міністерства Почт і Телеграфів, заложила фірма „Оптіма" власну фабрику автоматів, яка займає значне число робітників і інжинірів, зменшуючи тим самим вивіз чужої валюти за кордон, чим дає тутешним людям працю і дозволяє виробляти автомати, які відповідають, як то мали ми нагоду переконатися — всіляким вимогам практичним і естетичним. Таким робом дали в Польщі почин до нової галузі торгівлі, яку перед війною використовували на чужині. За кордоном, в Німеччині, Швайцарії, а головно у Франції, дійшла вона просто до небувалих розмірів, для великої вигоди публики, яка кожної пори і майже в кожнім місці може купувати предмети продавані в автоматах. Було би вказане, щоби Дирекції поставили подібні автомати звідки за вкиненим відповідним грошем, випадали би **почтові марки.** Це зошадило би зайво марнований публичністю час, в вичікуванні при вікнах продажі в так званій черзі. Тільки трохи доброї волі!

НОВИНКИ.

— **Всеукраїнський пантеон учених.** Під таким заголовком читаємо в „Комуністі": „Патольогічно-анатомічна комісія при УАН розпочала організувати всеукраїнський пантеон учених в Київі. Для пантеону вже одержано мозок Василя Блакитного, незабаром мають одержати мозки відомих патольогів проф. Сагредо, Коровіна, Крилова, окуліста Гіршмана, фізика Пільчікова та інш. Т-во полтавських лікарів вирішило негайно передати до пантеону мозок В. Г. Короленка. Найближчим завданням патольогоанат. комісії є колекціонувати мозки видатних діячів з поля науки, техніки, політики, мистецтва, літератури, а далі — вивчати структуру, найбільше кори, головного мізку, по роботам проф. О. Фохта в „Інституті мозку ім. Леніна" в Москві. Все це гарно, але коли туди мають входити і не вчені, а навіть звичайні діячі із найвпалачнішим мозком як Блакитний, невідомо, чому цю інституцію називають пантеоном учених?

— **Нова музична організація.** З харківського „Комуніста" виписуємо таку новинку: У Харкові повстала нова музична організація, т. зв. фортепіянове тріо, перше на Україні, складене із видатних артистів-інструменталістів. Увійшли туди: дирігент державної опери А. Рудницький (фортепіяно), Добржинець (скрипка) і З. Діков (віольончеля). Їхні виступи організує держ. концертове бюро; крім прилюдних концертів по центральних театрах, тріо дасть низку концертів спеціяльно для робітничої авдиторії і по районних клюбах. Перший виступ у будинку вчених призначений на 28. січня.

— **Марево школи.** У Стрию втопилася 18-літня дівчина Цюрохівна, в розпуці, що дістала в школі „злу клясу".

— **Кандидатам із листи 13.** Комуністи, що дістали в Польщі листу із лиховісною 13-ою назвині, ідучи до виборів звернуть увагу на справоздання із засідання льондонського „Клюбу тринайцятки". Члени цього товариства, що борються з пересудом звязаним із тою цифрою, влаштували бенкет 13-го січня і звязали його з усіма „нещасливими обставинами" себто пересудливими „прокмами". Отже 13 членів зібралось у готелі, переходячи через драбину, потім сідали за стіл. На стінах салі висіли символи зловіщих птах: пилики, сови та інші. Всі вазони з квітами були пересипані, ножі та вилки покладені навхрест, скатерть сплямлене вином і сільо і над кожним гостем стояла відчинена парасоля. Непольські кандидати з листи 13. повинні теж перед виборами зібратись на такий бенкет і обставити його всіма зловіщими символами, на знак, що ними нехтують. Наприклад: справжньою комуністичною програмою.

— **Львівська хроніка.** На Підзамчі залізничний робітник Рогальський упав по необережности між два вагони і згинув негайно. — Легка дівчина Саломея Цюрусь пробувала отруїтись денатурним спіртом із нужди. Львівська книгарня при вул. Сикстуській „Книгарня та інститут гарних мистецтв" відповідатиме перед судом за мистецтво продавати на сплати велику маловартну книгу і лупити із клієнтів шкуру. — 5 міс. вязниці за звідництво та інші гріхи дістала Анастазія Месик, 7 міс. Леськів і Марія Захарко, його спільники в купні крадених предметів. — Ціла „чесна" кумпанія братів Стрікеів і Сінемерів відповідає перед судом за купно доброго коня за фальшиві гроші. — У Мшатичах біля Львова 12-літній хлопець хотів попробувати папіроски і спалив дідові частину хати. Додайте до цього кілька бійок, рап, крадіжей і одну спробу самовбивства.

— **Темна історія.** Ще в 1918 р. убили в Старім Скалаті селянина Антона Гайдамаку. Аж тепер слідство виявило, що вбийниками були три брати Василишини і їхня сестра. Сестру та одного брата арештували; один за той час помер, другий виїхав на Радянську Україну.

— **Бандитизм.** Пишуть нам із Пристані: Від півчетверта року над Ратою волочиться шайка зломників, що відвідує села між Равою і Мостами. Найбільше лиха зазнали від них села Пристань і Бутини. Ще 1925 р. у Пристані покрали більш 600 штук дробу, чимало солонині і очистили комори (30 по пінішний день) Перед Йорданом ограбили до чиста Юрка Шевця в Бутинах. Поліція і господарі врешті переловили деяких: були це Йосиф Померебах і його сестрінець Владислав Око. По них найдено і інших. Ватажком банди був Ромко Габріель, що недавно вийшов із вязниці. Під час переслухання Габріель почав утікати і із своїм братом сильно поранив ножами Шевця, який хотів їх стримати. Шевць бореться із смертю.

— **Для ловців.** Довкола Риму і в інших частинах Італії, головно в Тоскані, Пiємонті, у горах Абруццах і на Сардинії пілими хмарами появились бекаси. Один бекас коштує на базарі пітретя золотого. Навіть папські кардинали такі як Меррі-де-Валь і папський майордомус, прегарні ловці, стріляють бекасів і кільканадесять із них дарували папі.

— **Боротьба з венеричними недугами.** Мін-ство внутр. справ у Варшаві приготовляє далекосяжний розпорядок про боротьбу із венеричними недугами. Розпорядок передбачує примус лічити свою недугу і піддаватись приказам лікаря, щоби охоронити інших від зарази. Лікар мусить зголошувати недужих. Із тим звязане буде теж скасування закону про нахаз вести прилюдні доми і доми схадин. Зате кожна особа, що має якенебудь відношення до цих установ або веде легкий спосіб життя зможе домагатись свідоцтв здоровля. Весь закон буде обдуманий в думкою про боротьбу із пошестю венеричних недуг.

Маю за шану подати до відома П.Т. Моїй Клієнтелі, що торговлю блаватних товарів і полотен при вул. Галицькій ч. 16 під фірмою:

Роман Зубик

набув я на виключну власність.

Як довголітній бувший спільник бл. п. Романа Зубика дякую уклінно за дотеперішнє довіря котре буду старатись і на дальше добірним товаром та низькою ціною піддержувати. З глибоким поважанням

3—5 *Осип Стефанович.*

— **Коли жінка найкраща?** Не виглядає це на тему до новинки, але коли на таке питання хоче відповісти не поет, а англійський поважний лікар д-р Шарль Кепвз, а з ним суперечається гарна артистка, тоді треба такі погляди зареєструвати, хоча би всі давно вже мали на це вироблений непохитний погляд. Цей спеціяліст заявляє, що шпиль фізичного розвитку жінки, її краси, находиться між 25 і 30 роком. На це відома артистка Евелін Лей відповідає, що жінка доходить до розвитку своєї краси аж у 35-ім році, яка йде в парі із верхом духового розвитку. Аж тоді, каже ця дама, жінка вміє розумно розмовляти, гарно одягатись і поводитись із найбільшим своїм скарбом — красою. Всі нині знаємо, що Бальзак означував цей шпиль розвитку на 30-ий рік; сучасна доба скоротивши сукні видовжила вік жінки на 10 літ і означила вершок на 40 літ. Яке щастя, що теорії про красу жінки залежні від кожного нового покоління і не треба дуже журитись, коли теорії старіються. Щоби тільки жінки вічно молодшали.

— **Рекорди.** Відвідувачі найбільшої паризької бібліотеки жалуються часто, що мусять ждати інколи пів години, щоби дістати книжку. Директор бібліотеки відповідає на це інформацією, що кожний служачий у бібліотеці має під своїм доглядом простір 7 кільометрів книжок! — Кавказький відділ чрезвичайки розстріляв члена торговельного комісаріяту Новікова за хабарі 120.000 руб. при виводі збіжа за кордон. — У Франкфурті доцент університету Коглер систематично обкрадав бібліотеку. Наймолодшим доцентом у світі є 19-літній Бенгт Стремгрен на катедрі астрономії в Копенгагені. — Вдова по засновнику америк. нафтового т-ва „Стандард Ойль Компані" залишила свому синові найбільшу спадщину, яку хтонебудь діставав в Америці в минулому віці 107 міл. дол.!

Світова всячина. У Берліні утворився „боєвий монархічний блок", куди ввійшли ріжні патріотичні союзи; у його програмі „боротьба за визволення Ні-

мечення від революційної кормиги". — Німецький летун Вагнер установив новий світовий рекорд, знявшись угору із 4000 кільо на висоту 5000 м. — У СРСР гадають завести для студентів мундури на зразок військових. — Англ. почта мала за 1917 р. 6.958.325 фунт. доходу. — В Італії вбився летун-акробат Перліні званий „мухою". — У Німеччині думають завести почтові не стопроцентові(?). — На 3 тижні стримана еміграція до Аргентини; цікаве, чи за цей час гіне(?) туди далі торгівля живим товаром. — На Сибірі величезні морози: 50 ст. Цельз. — У Вестфалії епідемія тифу: 27 осіб вмерло. — 48 мадярських комуністів ... у комуністі виселили із Туреччини. — На панамериканській конференції Болівія поставила домагання ... доступ до моря. — 5 днів пропасти(?) дістав америк. летун Анссть, за те, що літав занизько над містом. — Чеський ген. Гайда відмовив гарну пропозицію: не хоче бути головним командантом армії в Альбанії — Помер італ. письменник і сенатор Помпеїо Мольменті, автор відомої книжки про „Пецітет... партії в Італії" і „Історії Венеції". — Помер „король" острову Біля(?) ... Чарлінй Ейтельсон(?). — Вулькан Кракатау пробуджує далі. — В Анатолії згинули нім. дослідники д-ра Столь. — Між Льондоном і Нью-Йорком установили ... зв'язок ... на віддалі!

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Вилиці(?) і Калушани!

В неділю дня 5-го лютого ц. р. о год. 2-ій попол. відбудеться велике передвиборче віче в Войнилові. Реферують кандидати на послів д-р Іван Куровець зі Львова і тов. Осип Луцький зі Стрия.

ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ).

Сокальщина!

Дня 11-го лютого ц. р. о год. 12-ій в пол. відбудеться передвиборче віче в Сокалі, в салі Народного Дому. Реферують: кандидат на посла съб. п. Володимир Кохан з Туборосич(?) і делегат ЦК. УНДО п. Корчинський Іван.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Теребовельщина!

Передвиборчі віча:

1-го лютого ц. р.	Будзанів.	
2-го „	„	Вербовець пов. 10 рап.
3-го „	„	Лисівці пов. 1. попол.
4-го „	„	Дарахів.
5-го „	„	Вишавка — (Хмелівка) (коло церкви).
5-го „	„	Гниловоди.

Дописи.

ЯВОРІВ. *(Незвичні способи виборчого „польсько-русько-жидівського" зближення).* Ще перед громадськими виборами вдалося кількох наших міщан-ремісників злювити тут. поляком з „Narod. Organizacji" Будзіцкому на польську вудку для розбивання українського фронту при голосуванню. Одинак більшість свідомого яворівського міщанства і ремісництва в час загрозила та скамен..дя тих кілька одиниць мусіли виступити з тої „єдності". Тепер перед сеймовими виборами той сам Будзіцкі і ті самі наші невісомі одиниці рішили знову вивчути бінжмана на наших ремісників в Яворові і в нашому окрузі — мовляв: ремісники без огляду на націю мають організувати(?) творити виборчі комітети по містах і селах й оп..ся приєднатися, розуміється, до польського блоку для розбиття і розпорошення українських голосів. Магістрат відступив радо на таку ціль салю і 10-го січня ц. р. вибрала темна горстка на своїм здоровому розумові та на ганьбу всього свідомого творчого міщанства оса такий „спільний" комітет: Подолюк Остап, голова, Дяко Юрій, Салюк ..., ко, Будан Петро, Грюнштайн, Герстенфельд, Бесц. демельо і Домбровскі. Зборами проводив відомий Грег. Щерба. І зараз заява свою „працю" той „комітет", і днак зараз же і почала побивати тих кількох „міщаторів" українська свідомість більшості яворівських ремісників. „Комітет" був змушений скликати 22 січня ц. р. знову збори до салі магістрату. Проводили ними разом сам пан Будзіцкі. „Наші" люди як Гожко Щерба, Подолюк Володимир й інші виявили своє вбожество духа; вони підкреслювали за Будзіцким про потребу „польсько-русько-жидівської" ремісничої організації для виборів. Аж жаль і сором було слухати їх „бесід". Щойно виступ д-ра О. Галущака, що прибув випадково під впливом „кондааі" на то збіговище у справі виборів та що мимо опозиції предсідника, всіх поляків та жидів виповів тверде слово українського народу, злусив і тих кількох, які хиталися однак все таки не бажали вести

наслідків відступництва від українського народу, опустити зараз салю. Ще перед опущенням салі мали нагоду всі виразно почути з уст поляків і жидів, що ні поляки, ні жиди з українцями йти не хотять! Може ці заяви наших нац. ворогів отверезять бодай у дечому наших житких, легковірних людей. Яворів дав доказ народньої карности і всякі блахмани нашого міщанства не чіпаються. — *Грозозний.*

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

„Світ", ілюстрований журнал. Ч. 1. 5-го січня. Зміст: З Новим Роком. Ф. Малицький: Рибак. Д. Антоненко: Радио в тюрмі. Д-р Г. Ничай: Марія Крушельницька. М. Голубець: Українські малярі серед російських „передвижників". Мих. Рудницький: Цитати. Н. Кармансыкий: З Біблії. К. Трохименко: Днiпрельстан. 21 ілюстрацій

Студентський Вісник. Ч. 1. Прага, січень. Зміст: Д-р П. Феденко: 10-і роковини проголошення самостійности УНР. Фру Карен Штайнер: Тіль Україне (в рш). Проф. С. Сірополко: Вища освіта на Сов. Україні. Проф. С. Бородаєвський: Конгрес Міжнар. унів. федерації для Ліги Націй. Є. Маланюк: Варяжська весна. П. П.: Українська Господ. Академія в ЧСР. Кияник: Становище української меншости в РСФСР. М. Закомірний. Український пласт у Ч. С. Р. Інж. О. Евтимів Бюро інтернаціон. студ. й Інт. Унів. Т-ва Т-ва Ліги Націй. Цесус. Різне.

„Кооперативна Республика", економічно-суспільний місячник. Видає Ревізійний Союз українських Кооператив. Рік І. Ч. 1. за січень 1928 р. Львів. Зміст: Від Редакції; Ю. Павликовський: Народ і кооперація; І. П.: Де душа кооперації?; К. Коберський: За кооперативну республику; В. Доможицький: Два ювилеї української кредитової кооперації; О. Мицюк: Світова війна в її соціяльних і господарських наслідках; Дж. Рессель: Необхідність корінних змін у сіль. господарстві; Е. Храпливий: Вигляди розвитку кооп. молочарства; К. К.: Стабілізаційна позичка і „стабілізація"; М. Капуста: Життєздатність і самовистарчальність кооперативних установ; Кооперативні банки; Анкети в справі розгорнення про торговельні книги; Господарська хроніка; А. Андрієвский: Кооперативна діяльність на Рад. Україні; Соймування західньо-української кооперації: Курс для кооператив. організаторів; Кооп. курси в краю; Свята кооперації в 1927 р.; Серед книг і журналів

„Молоди Агроном", неперіодичний орган сіль. госп. науки й агрономії. Видає Агрономічне Т-во Українськиї Господ. Академії в Ч. Сл. Респ. Подєбради. Збірник І. Зміст: Проф. В. Чередїв: Від редакції ..і колегії; Г. Горденко: Проф. Д-р Інж. Агр. Юлій Стоклаза; Агр. Го. Клименко: Памяти професора Володимира Ковалик; Доц. О. І. Бочковський: Селянство й нація; Проф. К. Мацієвич: Привітання Молодому Агрономові"; Агр.-природ. Віктор Доманицький: Суспільна роля та найближчі завдання українського агронома (в д. дискусії); Г. Горденко: Чи можна визначати схожість насіння? купленного в окопі?; Інж. агр. Т. Красюкутський: До питання про вплив катіонів і аніонів солі на розвиток рослини. І. Ачтатовіам іонів; Огляди і замітки; Реферати; С.-госп. бібліографія; Хроніка С.-г. життя; Посередництво в підшуканню агрономічної праці; Листування редакції; Оголошення.

Посмертні згадки.

о. Теодор Колдуба ювілят, парох М... ..., вислужений декан, б. маршалок Повітової ради, комісар для шкільних справ, член многих культурних і освітніх товариств і перших Бережанських ..., ... Тайнами помер дня 3. січня ц. р. в 83. році життя, а 55. році священства. Перенесення тлінних останків з парохіяльного дому до церкви відбудеться в четвер дня 2. лютого ц. р. в год. 4-ій пополудні, а похорони відбудуться в пятницю дня 3. лютого ц. р. в год. ... пополудне на місцевім цвинтар. В. Н. П.

Николай Спинул, бувший посол до австрійського парламенту з Буковини, політичний сторонник покійного Н. Василька помер перед кількома днями в чернівецькому заведенні для умово недужих. В тому заведенні пробув покійний два роки. в. И. п.

Поминальне Богослуження

за спокій душі бл. п.

КАРОЛИНИ з ІГНАТІВ ВИШНЕВСЬКОЇ

бувшої учительки школ УПТ. „Рідна Школа" відправиться в четвер дня 2. лютого ц. р. в год. 8:30 рано в церкві СС. Василиянок при вул. Жиблікевича, на котре звичайно(?) ... вірних просить

Родина.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котька в складі 35 осіб виступить: ..-го лютого — Стрий; 3-го лютого — Львів. 1356 6-?

Т-во „Українська Бесіда" при співучасти Секції Студенток, при Т-ві „Студентська Громада" у Львові уладжує дня ..-го лютого 1928 **вечерниці з танцями** в салях Бесіди. Вступ тільки за поіменними запрошеннями, які можна буде дістати в книгарні УПТ. (Руська 3) 1. і 2 го лютого від 12—2-ої в полудне. — *Комітет.* 3-3

Союз Українських Адвокатів уряджує в суботу 4. лютого 1928 в салях „Бесіди" товариські сходини українських правників з танцями. Весь дохід на фонд для вдів і сиріт по українських адвокатах. Стрій звичайний. Буфет у власному заряді Вп. Пань. Хто через помилку не дістав би запрошення, зволить його підняти почавши від середи 1. лютого між 5-6 пополудни в канцелярії адв. д-ра Ол. Надраги Домініканська 11.

1364 2—3

Комунікат в справі збірки на „коляду" і стінного календаря „Рідної Школи". Спираючись на дозволах дотичних властей, розіслала Головна Управа „Рідної Школи" в місяці груднї 1927 збіркові листи для переведення збірки як дару на „коляду" „Рідній Школі" враз з інструкцією. — Отсим звертаємося з вічливою пригадкою до всіх тих П.Т. Осіб та Установ, які зволили зайнятися переведенням тої збірки, щоб безпроволочно надіслали до Головної Управи списки, зібрану готівку й марки(?). До 21. лютого ц. р. має Головна Управа звітувати(?) перед арешт..., а щоби це зробити мусить мати наперед усі матеріяли. Треба мати перед очима з одного боку обставину, що безпосередно по переведенні збірки Головна Управа по виплаченні деяких короткотерміновик довгів не в стані виплатити в місці лютому учительських платень та, що інтерес Товариства вимагає точного виповнення кожного на себе обовязку. Одночасно звертаємося зі зазивом до всіх тих, що одержали стінний календар „Рідної Школи" будьто в розпродаж, будьто з часописом, щоб зложили за нього належитість чи добровільний даток, бо до цеї пори покрито заледви половину накладу. *Головна Управа „Рідної Школи".* 1408

На будову українського шпиталя у Львові зложив з нагоди свойого вінчання з п. Е. Шеренковським радником надлісництва 10 долярів пані д-р Володимира-Лев-Гасюкова окружний лікар в Кросценку ад Хирів, за що її щиро дякує Управа Лічниці. 1403

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провинції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні давські годинники переробляємо на ручні. 36 57—?

ПРОДАМ новий дім 4 убікації мешкальні 2 складові з огородом 1100 сяжнів положений в найкращім місці ринку містечка Маріямпіль коло Галича. Реальність дуже відповідна на заложення склепу і склад вудження. Ціна 1.000 долярів. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Реальність". 1438 3—3

ТРИКОТАРСЬКА РОБІТНЯ Легонів 3. Поручує найновіші фасони, блюзочок светерів, пуловерів, жакетів по низьких цінах і на сплати. 2-

ХТО має стацийну арх. УНР. — Юкевича Валеріяна та його дружину Євгену, про само подати адресу до Українського Товариства Допомоги Емігрантам з В. України у Львові, Руська 2/II. п. 1431

СЛЮСАР, знаючий ст., що розуміється добре на моторах Дізля, Сименса, чесний, з добрими свідоцтвами, та уміє добре читати, писати і рахувати негайно одержить посаду. Маєт Колбаєвичі почта і стація Рудки. 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакция не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.

1058 Переєвітлення Рентґеном 19—24

Рентґенольоґ Д-р Людовика Ляндес-Лайнерова 1-9 поверхула і оганнує з обсягу діягностики як також поверховної і глибокої терапії від 9 - 12 і 3—6 у Львові 3. мая ч. 7. Тел. 18-05.

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собєського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без підневбиня американською системою. Пацієнтів з провинції полагоджується до 24 годин. 1274 6—?

ЗУБИ роблю після ЦІННИКА

1 зол. корона 15 зол.
1 зол. зуб 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 направа 3 „
все з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix.
9-12 Польський не уживає(?).

ПЕРЛЬМУТЕРА У ЬТРАПАГИ А

є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, напка і малярських праць відзначена на виставах в Брукселі, Медіоляні і Парижі золотими медалями. 1335 Сиріть до набуття. 3—?

СУПЕРФОСФАТ

фабрика штучних навозів

Йосифа і Кароля

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

Львів, вул. Коперника ч. 9.

Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, поташові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 3-17

НАСІННЯ

огородове, квітове і господарське з першорядних краєвих і закордонних плянтацій о найвищій силі кільковання поручає

Едмунд РІДЛЬ

склад насінь

ЛЬВІВ, Рутовського 3.

Подрібні цінники висилаю на бажання. 2-6

Інж. Н. ЕЛЬЦ

Виробник радіових апаратів

„RADIONE" у Відні

Сенсаційна новість.

Найновіші, найкращі радіові апарати

Складові части.

Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)

„Gekaem" с. з о. п.

Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі

Львів, пл. Марійська 8.

1 53 6 6

Передплачуйте передплату!

Вже вийшло накладом »Рідної Школи«

1—2 прегарне оповідання

МАЛЕНЬКІ ШКОЛЯРКИ пяти частий світа.

Елі Барте в перекладі Константини Малицької. — Ціна 3 зол.

Замовляти в Книгарні „Рідної Школи" — Львів, вул. Руська 3.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 25 (11.279). Львів, пятниця 3. лютого 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Б[illegible]гії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Виборчі настрої на Волині.

Характеризуючи виборчі настрої на північно-західних землях, треба зробити ріжницю між народніми масами та невеличким гуртком інтелігенції.

I.

Інтелігенція, з невисокою політичною освітою та з малим політичним виробленням, але з [illegible]ками аспіраціями на політичну непомильність, заблукала в сліпий кут. Цупко тримаючись безпартійности, яка дає їй можливість довільно міняти погляди й орієнтацію, ця інтелігенція довго чомусь не знала, яке становище заняти до теперішніх виборів. Здавалось би, що досвід минулого — блискучий вислід виборів в 1922 р. на Волині — повинен був відразу підказати їй готове рішення, тим більше, що обєктивні умови і виборів і нашого життя тепер ні в чому абсолютно не змінились у порівнанні з 1922 р. Однак тільки частина інтелігенції зрозуміла це і відразу стала на боці бльоку непольських народів. Більшість інтелігенції почала шукати чогось нового. Все більше і більше приходилося вислухувати думку про створення чисто-національного фронту без жидів. Говорилось, що навкруги Сель. Союзу під проводом б. посла Павла Васильчука мусять обєднатись безпартійні націоналісти; не виключалося при тому і порозуміння з „Українською Нивою"; характерно також, що акція радикалів не зустрічала там співчуття; можна було де-неде стрінутися з розмовами про зміну політичної тактики; говорилося нарешті про втягнення до того обєднання пп. Підгірського, Власовського, Боднарука і навіть пп. Козицького та Братуня, а що найменше — низів Сель-Роба. Про Холмщину — треба це особливо підкреслити — при тих проєктах створення чисто-національного фронту під проводом Сель-Союзу якось не згадувалося. Словом, наглядно було видно, як перехрещувались між собою: впливи „Української Ниви", акція протибльокова урядових чинників, агітація проти УНДО і галичан з боку сельробів і п. Підгірського та невдоволення де-яких політиків на УНДО за те, що воно без їх дозволу сміло взяти ініціятиву виборів в свої руки, нарешті побоювання де-кого з безпартійних за свою політичну карієру.

Тепер власне можна ствердити велику заслугу УНДО, що ясним поставленням справи причинилося до розвіяння цього хаосу думок, амбіцій, стремлінь і побоювань. Безпартійні волинські політикани, що остають під найріжнороднішими впливами, змушені були заняти виразне становище.

Більшість інтелігенції тепер стала по стороні бльоку непольських народів і тільки пп. Підгірський, Власовський з деякими їх прихильниками давніше з-під стягу Сель-Роба підуть окремо. Спочатку вони носилися з думкою виставити свій власний список „безпартійних націоналістів", а тепер, як чуємо, обєднуються з радикалами. Сторонники „революційного Сходу" в спілці з найбільшими ворогами цього-ж Сходу; церковник Власовський в союзі з ворогом „кропила" Жуком! Дивна комбінація, продиктована не льоґікою і політичним розумом, а хіба почуттям ненависти до УНДО, бо упорядкування хаосу ніколи не відбувається без боротьби; — можна звернути на цей факт увагу сторонників містично-релігійного світогляду.

„Українська Нива" в її прихильниками наразі відтягнулася від виборчої акції, однак далі продовжує свою працю, поширюючи свій світогляд і пляново обсаджуючи повітові міста своїми людьми, яким уряд надав недавно право горожанства. Орієнтація „Української Ниви" на Польщу в плянах відбудови української державности над Дніпром поширюється серед громадянства північно-західніх земель, і нашим кермуючим політичним чинникам заздалегідь треба це взяти на увагу. Покищо використовують передвиборчу працю „Української Ниви" для себе противники національного табору — сель-роби, пп. Підгірський і Власовський та радикали. Треба сумніватися, чи ствердження цього факту принесе вдоволення „стопроцентовим" націоналістам з-під стягу „Української Ниви"

II.

Переходячи до характеристики настроїв народніх мас, з приємністю можна підкреслити їх здоровий національний інстинкт і політичний розум. Народ в більшости своїй піде за бльоком, як в 1922 р. Принаймі, такі гороскопи дозволяє ставити цей факт, що і на вічах і на предвиборчих зборах і нарадах ідея бльоку відразу і легко зустрічала прихильний відгомін серед подавляючої більшости присутніх. Так було на предвиборчій нараді і на вічу в Володимирі Волинськім, хоч там перед тим підготовляли опінію проти бльоку і сторонники „Української Ниви", і діячі „Сель-Робу", і навіть члени Сель-Союзу, коли він ще не договорився з УНДО. Тепер по створенні спільного виборчого комітету для Волині та Холмщини з представниками УНДО, Сель-Союзу і безпартійних, та по приступленні його до бльоку непольських народів, бльокові листи мають всі дані на повну поремогу при виборах. На повітових зіздах і нарадах в Дубні, Кремянці, Костополі, Луцьку, Ковлі, Горохові і ін. принято резолюції за бльоком.

Але найбільш характерним під тим оглядом було віче-нарада в Луцьку, скликана противниками бльоку 26. I. 1928 р. На тім вічу були присутні, промовляли і проводили нарадами стовпи „безпартійного національного списку" пп. Підгірський, Власовський, Петриківський і Боднарук. Треба було бути на тім вічу, щоби побачити, яку відправу дістали там панове „безпартійні націоналісти". Ідея виставлення окремого від ч. 18. українського списку була на тім вічу-нараді цілковито похована. Можна рішуче твердити, що пп. Підгірський, Власовський і Ко з певністю занехали би після того віча свою акцію, оскількиб дійсно кермувалися настроями мас. Вони цього не зробили і це надає їх акції таємничий характер. А коли взяти на увагу неприродну спілку пп. Підгірського і Власовського з радикалами, то ця таємна акція стає вже цілковито темною, виходячи поза межі розуміння.

Наприкінці — ще одно спостереження: досі виборча акція йде мляво, але пора її оживити та звернути на неї особливу увагу, щоби оминути одного, найбільше шкідливого для всіх нас без ріжниці партій явища — байдужности народніх мас до виборів.

С. Хруцький.

Культурне визнання.

Поглиблення інтересу до України в Чехословаччині. — Дотеперішні досягнення й вигляди на будуче. — Робітники, обсерватори й неприхильники.

(Від власного кореспондента.)

Політично Україна свого часу була визнана Чехословаччиною, але від політичного до культурного визнання — шлях досить далекий. Політичне визнання — це справа формальна, питання сили. Культурне визнання — це свідоцтво товариської дозрілости й рівноправности. Політичне визнання ніяких обовязків не накладає: сьогодні визнав, а завтра забув. Визнання культурне від примх фортуни не залежить: кого раз визнано, той назавжди лишається добрим товаришем.

Культурні зносини між українцями та чехами були перед революцією занадто поверхові, щоби можна було серіозно говорити про культурне визнання України з боку Чехословаччини. Пересічний чех не знав про українську культуру майже нічого, одиниці знали поверхово імення Шевченка, Франка, Коцюбинського, Кобилянської, Грушевського. Коли українська еміграція більшою масою осіла на території Чехословаччини, то їй дано було змогу жити й культурно працювати не з огляду на бажання чехів зберегти українські культурні цінности від загину, а з цілком [illegible]их міркувань. Культурне визнання мусіло щойно прийти. І воно помалу приходить.

Культурне визнання виявляється головним чином у тім, що даний національний чи державний субєкт починає самотужки, з власного почину й власними силами цікавитись культурною продукцією відповідного обєкту. До війни з чеського боку цікавився українською культурною продукцією один тільки „Slovansky Prehled Адольфа Черного. Але це був лише виїмок. Широкий загал не клав ніякої ваги на пізнання України як культурного чинника, і в такім стані справа залишалася до останніх років.

Приблизно від трьох років ситуація значно змінилася. Відновлення Slov. Prehled-у по десятилітній перерві повело за собою й відновлення українського відділу в цім місячнику. Відділ провадиться не дуже світло й далеко не повно, але він що-місяця появляється й це не лишається без належного впливу.

Праздивою епохою в цій справі було заведення постійного українського відділу в деннику „Prager Presse", що видається при найближчій участи міністерства закордонних справ переважно для заграниці. Зпочатку українські замітки друковано під загальною рубрикою „Russland", що м. і. викликало справедливі нарікання з боку „Діла". Але згодом українську рубрику усамостійнено й від того разу — отсе до: від кінця 1924 року — ні одна подія українського культурного життя, будь вона помітна, чи дрібна, не лишається поза обрієм читачів „Pr. Presse". По приблизному обрахунку газета за цей час надрукувала не менш як 5000 рядків українського культурного матеріялу.

Поруч із цими двома органами, що стежать за українським культурним життям реґулярно й систематично, появляється український матеріял, переважно культурний, у щоденниках „Narodni Osvobozeni" (орган лівого крила леґіонерів) і „Pravo Lidu" (орган чехословацьких соціялдемократів напрямку Соукупа), у тижневику „Pritomnost" (орган стоїть близько до през. Масарика). Новий орган п. н. Slavische Schulblätter, що почав виходити у Празі в минулім році, приніс у перших двох числах статті про нове українське письменство. Науковий часопис „Slavia" приносить спорадичні статті з поля українознавства; відданий йому робитиме конкуренцію Ceski Casopis Historycky", який у минулім році приніс перший огляд української історичної літератури, а далі приноситиме їх у кожній книжці.

Ця досить-таки рухлива праця в напрямі ознайомлення чехословацького суспільства з українським культурним життям не лишається без добрих наслідків. До тутешніх редакцій надходять разураз запитання в справі тих чи інших українських книжок, що про них були вміщені рецензії чи згадки, часом заходять читачі й особисто, щоби записатися з відповідними референтами. Найпоказнішим наслідком можна вважати той факт, що цими днями впала нарешті й найсильніша фортеця, що досі стояла на відомій засаді: „ніякої України не було, нема й не буде". Маю на увазі „Narodni Listy", орган К. Крамаржа, який 20. п. м. приніс першу замітку про український науковий рух, і то в цілком коректних і навіть похвальних виразах. „Такого ще не бувало!" кажуть чехи й розводять раменами. Але це мусіло прийти, й коли добрий старушок не схоче остаточно опинитись у хвості життя, то його орган мусітиме приносити таких заміток більше.

Стільки про досягнення, а тепер про деякі вигляди. У Празі тепер організується німецький популярний місячник славянознавства п. н. „Slavische Rundschau", до якого близько стоятиме німецький міністр у чехословацькім кабінеті, проф. Спіна, з фаху слявіст. Українська культура буде в цім органі заступлена нарівні з культурою інших славянських народів — це вже запевнено. Далі розпочинає проф. Маріян Шийковскі, лектор польської мови й літератури при Карловім Університеті у Празі, серію книг про літературу славянських народів. Першим числом цеї серії має вийти Історія російської літератури проф. Ляцкого, другим — історія української літератури проф. Богдана Лепкого. А є огляду на те, що проф. Ляцкий зі своєю працею спізнився, книга Б. Лепкого вийде фактично першою, хоч і під числом 2.

Хто провадить цілу цю роботу? Nomina sunt odiosa, тому імен і не називатиму. Скажу лише, що них робітників можна перелічити на пальцях одної руки й що „стопроцентових" чистокровних українців серед них майже немає. У найкращім випадку „стопроцентові" зважуються на який-небудь гостинний виступ, але буденну, мозольну й не дуже славоносну роботу вони полишають або „малопроцентовим" українцям, або чехам і німцям, задовольняючись скромною ролею обсерваторів.

Щож, так воно певно й має бути, й певно це навіть краще, що самі чехи й німці шукають дороги до української

культури. Це якраз і є одною з передумов культурного визнання України, щоби не вона зі своїм добром набивалась, а щоби до неї чи її добро йшли. Тому й обсерватори не так вже але й побіять, що сидять тихо й не рипаються. Але є й неприхильники, й на них хотілось би пожалуватись суспільству. Це ті, що друкують книжки й часописи, а не хотять, щоби чужий світ про них знав. І той час, як книжок і часописів польських, російських, сербських, болгарських і різних інших у празьких редакціях повно, що аж полиці гнуться, за українською книжкою доводиться шукати й писати, знов шукати й писати — й кінець-кінцем із того нічого не виходить. **Цих** видавців і редакторів я називаю **неприхильниками** культурного визнання України.

М. Г.

Перед виборами.

Як комуністичний Мориц уявляє собі відносини й виборчу ситуацію на українських землях під Польщею.

В харківських „Вістях" (з 26. січня) появилася предовга кореспонденція, підписана якимсь Степаном Захарчуком, під написом: „Польща Західня Україна, вибори до сойму", в якій комуністичний Мориц змальовує відносини й виборчу ситуацію на українських землях під Польщею так, як йому треба. А уявляє він собі ті відносини дуже оригінально, хоч і просто. Зміст кореспонденції є такий, що „українська буржуазія та заможні верстви дрібної буржуазії" (так таки написано!) всею силою пари пре до угоди. Чому? Бо — на думку Морица — корінно змінився польський режім на українських землях під Польщею. Зрештою послухаймо славословій комуністичного Морица в честь Пілсудського:

„За ендецьких попередників Пілсудського угода не могла розквітнути таким букетом, бо по перше: їхня політика була політикою дикої польонізації, нищення всіх здобутків українського народу, а по друге: брак так. стабілізації польського капіталізму притуплював угодові тенденції української буржуазії. Трохи інакше діє Пілсудський, силкуючись здобути, закріпити свого українського спільника різними поступками. Тому українські економічні й кооперативні установи, що є цілком у руках ундівців, дістають різні кредити та субсидії. Парцеляційна політика Пілсудського прирізує землі не тільки глитаєві, але й набить такими прирізками й певну частину середняків. Банк у Луцьку, що на його чолі стоїть О. Ковалевський, одержав на „парцеляційні цілі" 2,5 мил. злотих завдатку, ундівське парцеляційне товариство „Земля" у Львові мало дістати біля 300 тис. злотих, одержав теж значну суму хлібоїдський банк „Народній кредит" і т. д. В шкільній ділянці намічається також низка поступок. Частково припинено утраквізацію українських шкіл, ведуться балачки про перенесення з Чехо-Словаччини на Волинь С. Г. Академії, порушується питання про український університет і т. д.".

Кращого гимну в честь уряду Пілсудського не міг би виспівати ні один направяч, ні один хлібоїд. Не знаємо, скільки дістав від Пілсудського на „парцеляційні цілі" банк Ковалевського чи хлібоїдський. Може Мориц про те краще знає. Але стверджуємо, що „Земля" нічого не одержала та що уряд Пілсудського не веде ніякої парцеляційної політики, зберігаючи велику земельну власність, отже ані не „прирізує" нічого „глитаєві", ані не „набить прирізками" середняка. Так само „поступки" в шкільній ділянці виявляються хіба тим, що в останньому році зутраквізовано, себ-то спольщено дальших 200 українських шкіл із загального числа 900, що остали після операції Грабського. Про ніякі балачки на тему перенесення С. Г. Академії, а тим менше на тему українського університету ніхто не чував. Є це звичайні вигадки комуністичного Морица, щоби уоснувати свою тезу про „угодовість української буржуазії".

А тепер, як та „угодовість" виглядає на виборчому фронті?

„Щоб успішно ловити селянські голоси, УНДО при соймових виборах до фашистського бльоку відкрито не приступило. Справа в тім, що за минулих комунальних виборів УНДО, йдучи в відкритому бльоці (?!) з польськими фашистами та єврейською буржуазією, настільки цим союзом підірвало свої впливи серед селянських мас, що за теперішніх виборів, не зважаючи на все своє бажання, не зважується повторити цієї комбінації. Цього разу УНДО створило бльок національних меншостей спільно з єврейською, німецькою й литовською буржуазією (можете уявити собі „литовську буржуазію"! — Ред.) та білоруською групою Еремича. Назверх УНДО уїдає на польський виборчий бльок, але немає сумніву, що УНДО є в порозумінні з фашистами і його союзниками відносно розділу мандатів, — в дійсності в такому самому порозумінні, хоч у дещо зміненому виді, як при останніх комунальних виборах. Не зважаючи на всі заходи УНДО не зуміло створити єдиного українського національного фронту при теперішніх виборах. Цього разу підвели ундівців радикали, відмовившись вступити до непольського бльоку, не зважаючи на те, що при комунальних виборах ішли разом із фашистами та ундівцями... Крім згаданих партій на виборчу арену виступають і не справжні фашистські прихвостні, в роді УНДО, радикалів та хлібоїдів, що проте обєктивно сприяють ростові фашизму через розбивання селянсько-робітничої єдности. Маємо на увазі Українську Партію Праці й лівицю радикалів під проводом Трильовського. Через те, що ці групи не стоять на виразному клясовому становищі, вони вносять замішання серед українських трудящих мас, ослаблюють їхню силу, отже тим самим зміцнюють табор, ворожий робітництву й селянству".

Хіба досить цих мудрощів комуністичного Морица. Досить того, що УНДО є в тихому порозумінні з польським фашизмом. І тому вся лють того фашизму звертається не проти інтернаціоналістів, не проти Сель-Роба, не проти „несправжніх фашистських прихвостнів" в роді УПП або „радикальної лівиці" Трильовського, тільки якраз проти УНДО-ии. Та шкода тратити слів на полеміку з Морицами, які користуючись пресовим монополем в УСРР, стараються перед великоукраїнським громадянством зогидити єдину послідовну українську національну партію.

Скеля серед бовванів.

„Саме тоді, як комуністичний Мориц на всякі лади обезцінює Українське Нац.-Демократичне Обєднання, його слідами йде славна УПП, розширюючи базу того обезцінювання в напрямі непристойної, просто штубацької автореклями. Перед виборами упепівські годованці навіть носа не показували поза львівські рогачки. А тепер „лявіною" покотилися по краю. Щож, для них вибори — цеж бізнес. Перший раз зустрівшися з масами, вони захлистуються з радости, бо — мовляв — УПП „має в своїй організаційно-політичній роботі великі успіхи. На всякий випадок більші, як кожна інша партія. Народ горнеться одушевлено до цієї партії, а в програмовій вічевій боротьбі вона стоїть, як скеля посеред морських бовванів".

Віримо, що лише серед бовванів упепівські годованці можуть мати успіхи. А вкаж то „програмова боротьба" цих „ідеалістів"?

„Судьба вложила якраз на Українську Партію Праці найбільшу задачу розкрити народові очі на фалш ундівської партії, а зокрема її проводу і у виконуванню цієї задачі має УПП величезні осяги".

Таку саму „найбільшу задачу" вложила „судьба" і на хлібоїдів, і на брилівців, і на направників, і на вшехполяків, і на комуністичних Мориців і на іншу перекупну гвардію. Але чи це імператив „судьби", чи це фаталізм? Ні, це бізнес, це нікчемна служба в користь ворогів українського народу для власної вигоди, це професія, а не фаталізм.

Справа переселення на Україні.

Народній Комісаріят Земельних Справ УСРР розглядав справу переселення на т. зв. вільні землі кольонізаційного фонду на півдні України. Підсумки відповідного засідання колегії Наркомзему стрічаємо в радянській пресі (гл. „Вісти" з 20. січня ц. р.). З них бачимо, що спочатку, тоб-то в 1924 р., коли починалося переселювання, намічено було переселити на південь 11 тисяч дворів, по нашому господарств. Досі переселено їх уже 12 тисяч, тобто на цілу тисячку більше. Всього від 1924 р. по нинішній день переселилося туди 250 тисяч душ. З переселенців зорганізовано 1220 нових поселень (сіл). З опублікованих даних не довідуємося на жаль скільки між переселенцями виносить відсоток жидів. За те два дні пізніше появилася в тійже газеті інформаційна статтейка про те, які жидівські родини можуть переселюватися на південь України. Отже можуть це робити тільки родини, що мають найменше 5 душ, що не мають у теперішньому місці побуту ніякого зарібку, не є ремісниками ні кустарями ні урядниками ні кваліфікованими робітниками. Словом на землю може переселюватися всяка жидівська дрібь, що не здатна найти собі

М. ВОЗНЯК.

8)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Та листування між Белеєм і Кониським іще не перервалося. Ще заки одержали керманичі „Діла" просьбу рішуче не висилати часопису Кониському, дав Белей йому оцю відповідь у справі задуманої статті про колонізаційну політику кн. Бісмарка в Познанщині:

У Львові 11. л. 8. 1886.

Високо Поважаний Добродію!

За статтю о колонізаційній політиці кн. Бісмарка в Познаньщині — будемо Вам дуже вдячні, і користаючи з Вашої охоти, заявленої нам, просимо писати як найскорше.

Сподіваємось, що стаття буде оперта на певних датах, взятих із жерел достовірних. В Ваших російських журналах все то трактуеся далеко поважнійше, як у нас в польских. В загалі, сказати, нам би з відтам побирати науку.

Вже з півтора року, як я за всякими клопотами не писав до Вас, тож мило мині при сім случаю поздоровити Вас як найсердечнійше з цілою Вашою достойною Родиною. Остаю з поважанєм

Ів. Белей.

Знову-ж із кінця 1886 р. походить такий лист Белея до Кониського:

Високо Поважаний Добродію!

Як мабуть уже буде Вам відомо, „Діло" від нового 1887 року має виходити в значно збільшенім обемі без підвисшеня ціни предплатної. Єсть се один крок наперед до видаваня „Діла" що-дня — за рік, два. Збільшили ми обем „Діла" для того, щоби показати ворогам нашим, що ми не упадаємо, а противно, ростемо в гору, — а по друге, щобя і поправити зміст часописи.

Сподіваюся, що і Вас, Добродію, ся вість утішить, хотяй, на великий жаль, „Діло" до Вас не доходить — наклепали вороги „Діла" перед Вашим правительством, будь-то оно вороже Россії і т. п., — наклепали як найнесправедливійше, чисту неправду. Ми против Россії ніколи ворожо не виступали і тепер не виступаємо, а воювали і воюємо тільки против тих наших ренегатів, котрим нічо не є святим, котрі нині будьто за Россією розпинаються, а завтра так само будуть розпинатись за Поляком, Мадяром, Турком, — хто дасть більше. Жаль, що у Вас не пізнаються уже раз на тих наших галицьких фарбованих лисах. Але я маю надію, що прийде та пора...

Побільшивши формат „Діла", ми зможемо більше містити вістей з краю і загранниці, — длятого-ж удаюся до Вас, Добродію, є просьбою, щоб Ви зволили в 1887 році запомагати нашу часопись своїми многоцінними працями словесними: фейлетонами, дописями, звістками з літератури, житя суспільного і в загалі всім, що будете уважати цікавим для Галичан. Рівно-ж прошу Вас таку саму мою просьбу передати п. Нечуєви, а може і ще кому, хто був-би ласкав піднятися того труду.

Побільшивши формат „Діла", ми заводимо від нового року постійний фейлетон, і то подвійний, науковий і белетристичний: в кожнім н-рі буде повістка, новелька чи оповідане (може тягнутись і через кілька чисел) і стаття наукова (з історії, з наук природи, винаходів, етнографічна, подорожи, з історії літератури, житеписи і т. п.). Все то буде або оригінальне або в переводі з чужих літератур. Отож особливо до фейлетона запрошуємо щиро Вас, Добродію, і п. Нечуя. Особливо Ви, Добродію, знаєте вимоги нашої галицької публики, — тож і кождим разом змiркуєте самі і обясните другим охочим писати для „Діла", — що і як писати.

При нагоді прошу Вас ще о одну ласку. Не знаю, чи Вам будуть відомі ті панове, що пишуть в „Зорі" — Умянець і Вас. Лиманський. Коли-б Ви їх знали, то зробіть ласку, напишіть до них в моїм імени і просіть їх, щоб від часу до часу де-що нам написали (що-до Уманця, то требаб єго поінформувати, що нам не йде о обширні спеціяльні критики книжок, (на те є „Зоря"), але о якісь загальнійші розвідки з літератури і історії єї розвою).

Не знаю, чи лучиться Вам коли побачити наше „Діло" в збільшенім обемі? Предплатила его редакція „Кіевлянина", отже там зможете побачити. Цікаво-би було для нас знати, що о Галичині і Галичанах пишуть „Кіевлянинъ" та „Кіевское Слово" А. Антоновича. Як би що коли там про нас було, прошу вислати нам дотичні ни-ри, а ми кошти Вам звернемо. Коли-ж би були які лише коротенькі цікаві замітки, то можна-би прислати нам переписані в листі. Так отже ще раз прошу Вас, Добродію, запомагати нас в р. 1887 — і остаю щиро-прихильним Вам до смерти

Ів. Белей.

Кониський утішився листом Белея, як писав 14. (2.) січня 1887 р. і пересилав йому своє оповідання „Казенний Млин", ось що пишучи про нього: „Се оповідане (після його ще буде трое таких) записане майже слово в слово з уст народу, через що — як „етнографичний матеріял" — у ньому не можна нічого викидати і переробляти". Чотири дні пізніше написав Кониський новий лист до Белея, повідомляючи його, що у нього зібралось би вісім таких і подібних новел, як „Казенний Млин". Прохав надрукувати в фейлетонах „Діла" й відбиткою на 7—8 аркушів, але так, щоб усе було готове на червень, коли він прийде до Львова. І дійсно в фейлетонах „Діла" з 1887 р. появилися три оповідання Кониського, а саме: Конокрад Іван Дранка, Казенний Млин і Не люби двох. Щойно в 1889 р. надруковано в фейлетоні ще два оповідання Кониського, а саме: За кригою і Півень — і тоді-ж вийшли всі пять відбиткою п. н.: Оповѣданя О. Я. Кониського. Передрукъ зъ „Дѣла".

З приводу одного з тих оповідань, Казенного Млина, й написаний оцей лист Белея:

У Львові 20. н. ст. лютого 1887.

Високо Поважаний Добродію!

Доси дістав я від Вас всего один ескіз „Казенний Млин" (з народних уст). А не відписував я Вам, бо був дуже хорий, лежав я три неділі на тифоїдальну горячку і ще досі лікар не казав мені нікуди з хати не виходити і нічо не робити.

Ескіз Ваш мені дуже сподобався, — тілько богато в нему слів буде для Галичан незрозумілих, а Ви як-раз ставите умову, щоб Вам ніже слова не змінити. „Діло" читають не самі Русини — народовці (як н. пр. „Зорю"), тож богато незрозумілих слів — вода на їх млин: они зараз горлають: „Де се один і той сам язик український а галицький! То зовсім що інчого!" І почнуть вибирати слова і тим агітувати. Оно, очевидно, нема собі з того що богато робити, а все таки не доводити до крайности, річ практичнійша. Коли що можна сказати такими словами, які єсть і у нас в Галичині — то длячого не сказати? Я й сам богато слів не розумію: н. пр. „чиховиці набрався"; „на шість волових гринджолів під рубель не вбгавби"; „хотів приневолив"; „і товкач і ковганка"; „мо- рудно" „дій его чити"; „сутанія"; „шарують" — чи не „шурують"? — „молодиця з першима пирогами"?? — „я й поготів не тямлю"; „писарь нрає"; „як почна таравів гнати"; „длиг!" чи не московське „прыгать" (скакати)? — „не до шмыги"; „щось воно наче рапгъ вилазить?" — „сусілька"; мне свої ханьки, наче сучка в човні; „носогрійка"; „як би его в халяви не набрати (?) і не забейкатись"; „оце до гапликів"! — „мірошник половьяный"; не на мій копил — чи не ліпше: не на мое копито чоботи?! — „розсупонить язик"; „клінчить окружний та й клінчить" (??) — „дощь тюжить"; до щенту = do sz zentu (polonizm), і дещо друге.

Деякі з тих слів, очевидно, не прийшлиб-б в оповідане, як-би то не з народних уст, не етнографічний, як кажете, матеріял. Не гнівайтесь, Добродію, що я по щирости Вам отсе повиписував. Ви можете так само по щирости вказати все нам Галичанам, чого Ви собі у нас не вподобуєте, або чого не розумієте. Бо й длячого-ж за-для форми, має сама річ терпіти? Ви на наше кривитесь, а ми на дещо Ваше, — треба-б якось порадити.

(Докінчення буде.)

*) В 19. ч. „Діла" з 27. січня с. р. закралася помилка у другій шпальті фейлетону 16-та стрічка в долу — має бути: „Сьогодня пише до мене В. Лукич, щоб прислати єму до календаря „Просвіти" якісь Ваші манускрипти" і т. д.

ніяких засобів життя на місці. Що вона лічне на ріллі? Правда, є там ще вимога, що родина, яка переселюється, мусить на 5 душ мати трох працездатних, а крім того відповідну суму на кошти переїзду та на необхідний рільничий інвентар. Та цим жиди не дуже турбуються, бо на це дістають гроші від американського Джойнту а також субсидії від держави.

Та вернімо до попереднього, тобто до ділового засідання в Наркомземі. Отже на основі обслідування ново заселених районів виявилося, що всі землі кольонізаційного фонду сильно відчувають недостачу води, дарма, що будували там з великими накладом праці і гроша керниці. Недостача обводнення, за малі кредити для поселенців та важкі умовини господарювання спричинили те, що численні переселенці відреклися всього та вернули до давніх місць побуту на нову біду та нужду. Виявилося в часі обслідування також і те, що новопоселенці під культурним і соціяльним оглядом теж упосліджені. Нема шкіл, нема медичної обслуги.

Цього року мають переселити на південь України 6 тисяч дворів (скільки в тому жидівських родин невідомо, хоч з інших джерел відомо, що на зїзді Озету в Москві, нарікали жиди на те, що харківський уряд не хоче далі поселювати жидів на півдні України), якато кількість має вже цілковито вичерпати всі вільні землі України. Минулого і цього року переселюють на південь виключно з найбільше перелюднених прикордонних (від Польщі) смуг України.

На так звані союзні кольонізаційні фонди, отже поза межі України мають у цьому році переселити 88 тисяч душ. Переселюють українських селян переважно на Далекий Схід, Сибір та Надволжа. Досі поселилося там 106 тисяч душ українських селян. Жиди там поселюватися не хочуть. На всю переселенську акцію асигнував харківський уряд на цей рік 3 міл. карбованців, з чого 753 тис. карб. призначено на обводнення, а решту дістануть переселенці в формі кредиту. Ось так представляється на Україні справа переселення в цьому 1928 році.

БАЛЬ МЕДИКІВ 11. ЛЮТОГО 1928

Запрошення набувати можна в Книгарні Наук. Тов. Ім. Шевченка від год. 17–19

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ).

Жовківщина.

Політичне гайвороння в повіті.

Жовківський повіт від якогось часу став під знаком виборів. Ріжні люди і ріжні партії хочуть в нім спечи свою печеню. По селах Жовківщини від довшого вже часу товчуться як Марко по пеклі сельробівці. А двох їхніх ватажків д-р Сьосюбало і Хам замешкали в Жовкві, та звідси відбувають свої випади на села та „розпинаючися" за українського селянина і робітника баламутять нарід та наближують до єдности всіх націй. Треба сказати, що Жовківщина колись у великій части москвофільська стала тепер у великій частині податною для сельробівців і вони зробили собі її базою своїх операцій. Вони то наклику-ють українського селянина, щоби єднався з польським та жидівським робітником.

Хлібоїдам не вдалося впровадити в 1922 р. до польського сойму толишнього українця, а опісля відступника від української справи, унєсівця Стеціва з Мацошина — то хоче цього попробувати і тепер ввійти в посли п. Душеньчук, директор Народнього Дому і директор Повітового Союза Кооператив у Жовкві, як кандидат лісти УНС-а. Підступом єднає собі виборців та відтягає від українського національного фронту.

Іншим знова панам захотілося мати свого „круля" — тай єднають людей до „всестанової монархістичної" партії. „Віцепрезес" цеї партії п. Вишнівський ще з кількома людьми крутиться по селах і відбуває ніби віча — а на ділі баламутить людям голови, обіцяючи грушки на вербі. Таке то віче захотіли вони улаштувати в Жовкві 18-го грудня 1927 р. Та й Господь не був їм ласкавий, бо посипалась така сніговиця, що перешкодила ліхавим приїхати до Жовкви й лише при участи 15-ти людей, вчисляючи до того вже й президію і поліцію, взяло в нім участь. Попробували знова щастя користаючи з річного ярмарку в дни 2-го січня і урядили віче під голим небом в ринку під „Собєским" — та хто з людей послухав теревень п. Вишнівського, махнув батогом і пішов по своїм ділам.

Не треба би вже хіба й згадувати про Бриля, якби і він не находив собі немало подлечників в Жовківщині. Він говорить до людей звичайно так: „люди, вбийте собі це в голови, щоби тут колись була Україна", а наші колись патріоти — не вагаються бути на його вічу секретарами — як це було з п. Душеньчуком в дні 14. листопада і він не мав відваги дати якоїсь відправи Брилеви. Держався він мабуть засади, що краще бути при лєоці у „власть імущих". І інші польські партії тай партії „мойжешового визнання" теж йдуть тепер між наших людей і кожний з них стає їх „прихильником" та „братом" і „спасителем". От у такій то виборчій суматосі хочуть вони знайти для себе пажиру.

Але є і відрадні хвилі в життю нашого повіту. До таких то належить і день 8-го січня. Того дня відбувся у Жовкві Повітовий Народній Зїзд. На Зїзд прибули делегати з 36 громад Жовківщини. Мостенщини і Куликівщини в числі 170 представників. Зїзд скликав дотеперішний голова Повіт. Нар. Комітету д-р Михайлівський, а отвираючи його — до президії запропонував о. еов. Юліяна Гумецького з Любелі, п. Якова Матвієва з Хитрійок і п. Андрея Рудника з Липник, секретарював п. Володимир Грозик з Крехова. Реферат про сучасне політичне положення нашого народу говорив п. Лішинський Іван зі Львова, а про Українське Національно-Демократичне Обєднання, вагу виборів і виборчу ординацію студ. Корчинський Іван. До одноцільного національного фронту в часі виборів під стягом УНДО закликав всіх селян селянин з Рісни Руської пов. львівського п. Михайло Карпинець. На Зїзді вибрано Пов. Нар. Комітет на чолі з п. д-ром Теодором Михайлівським. До Комітету увійшло 6 представників Жовківщини, а саме: о. Банах Теодор з Глинська, д-р Романків Іван з Жовкви, п. Рудник Андрій з Липник, п. Колодій Іван з Волі Висоцької, п. Гривик Володимир з Крехова і п. Мурмило Володимир з Купина, — з представників Мостенщини о. Баранський Омелян з Боянця, п. Алиськевич Григорій з Мостів Великих і п. Греба Михайло з Реклинця та з представників Куликівщини п. Телюхів Іван, Гриник Василь з Кошелева і о. Бирка Іван з Желуцця.

Видно було, що велика часть учасників виходила з підбадьореним настроєм, з тою сильною волею і постановою йти в свої села і працювати для спільного національного фронту. — На салі зауважено, що вмішалися були між присутніх і такі, що йдуть на розбиття національного фронту та організують і підтримують фронт УНС-а, як п. Душеньчук. Вправді д-р Михайлівський випросив зі салі п. Душеньчука, однак він опісля мимо того увійшов поновно на салю, чим дав повний доказ, що народня приповідка про сливу і дощ має до него приноровлення. Та жовківське громадянство пізналось вже на цьому панкові і виключило його так з управи Народнього Дому, як і Повітового Союза Кооператив, чим дало доказ, що у нас для національного киринника місця немає!

Може ця нарада дійсно буде зворотом Жовківщини до кращої і енергічнішої праці для національної цеї. На жаль, є деякі, від яких нарід домагаєсь, щоби були йому ясною зорею та національними провідниками, а вони під плащиком безпартійности, або інших викрутів потихо поза плечі підтримують чи то сельроба, чи Партію Праці, чи то комуну. Варто, щоби вже й вони пустили фарбу.

Передвиборче віче в Сокалі.

(Як пани з УПП пошилися в дурні.)

Панам з УПП уроїлося, що вони творять таки дійсно партію. Отже на день 23-го січня ц. р. скликали УПП і УСРП віче в Сокалі. Як висланники з УПП зі Львова пишлися в Сокалі пп. Сенюта та Шкрумеляк. На віче прибуло дуже богато селян з повіту. Всі йшли, щоби довідатися дечого нового. Та завелися. В год. 12-ій почалося це віче. До президії ввійшли прихильники УПП. Говорив п. Сенюта. Вся бесіда п. Сенюти зводилася до того, що слушно казав „Биз" — „З порожнього не наллєш". Другий делегат п. Шкрумеляк дав присутнім лекцію із всесвітньої історії. Слухачі мало не занудилися, аж сказали, що їм вже забогато цього доброго. Говорив також як „безпартійний" п. Осип Демчук з Сокаля. Цей пан, що був в дійсности ініціятором отсього нещасного для УПП віча, тандитними самохвальбами хотів себе розреклямувати на кандидата на посла, „делікатно" обливав помиями і УНДО і бльок національних меншин і всіх кандидатів. Не обійшлося на салі без так зв. опозиції, що начислювала аж 18 людей, та яку утворено умисно панами з УПП, щоби чимось похвалитися. Зазначити належить, що в опозиції найшлися люди, яких повіт не знає, ані з освітньої, ані з політичної праці в повіті. — В год. 1-ій прибуває на віче делегат Центрального Комітету УНДО зі Львова Корчинський Іван та зголошується до голосу. Лише під напором салі делегат дістає голос. Рясними оплесками витають зібрані промову делегата. Делегат передає привіт від Центрального Комітету УНДО, збиває невдатні закиди панів з УПП, виясняє програму партії, справу блоку національних меншин та взиває всіх до національного фронту в єдиній народній партії УНДО. По промові знову рясні оплески. В обороні УНДО говорили найкращі одиниці повіту, знані робітники на освіт.-культ. екон. полі як: кандидат на посла сел. Кохан, Володимир Матвіяс, Рак з Тартаківця, Мельник Марко і богато ін. Яркими красками змальовували вони (головно Кохан і Матвіяс) важке положення українського села та взивали Сокальщину до національного фронту в рядах УНДО-ня.

На внесення Володимира Матвіяса ухвалено такі резолюції через акламацію: Громадяне Сокальщини, зібрані на вічу в Сокалі дня 23-го січня ц. р. одноголосно висловлюють повне довіря Проводові УНДО, заявляються за Українським Нац.-Дем. Обєднанням, взивають всіх щирих та здорово думаючих українців до обєднання в рядах УНДО та заявляються за кандидатом УНДО селянином Коханом Володимиром.

Пани з УПП старалися ще гнути тереневі та громадяни з національним гимном і „Не пора" на устах опустили салю. Зараз таки відбулася довірочна нарада голов гром. Комітетів УНДО Сокальщини. — Віче УПП в Сокалі дає лишній раз наглядний доказ, що УПП не має що шукати щастя між свідомим українським громадянством в краю, як і в Сокальщині. Панки з УПП, діставши добре по носі в Сокалі, може вкінці присядуть.

Дня 15-го січня ц. р. о год. 2-ій попол. відбулося в **Журавцях** велике передвиборче віче Українського Нац.-Дем. Обєднання. Салю Народнього Дому виповнили битком селяни. Як делегати приїхали з Центрального Комітету зі Львова Корчинський Іван і від Пов. Комітету в Угнові інж. Целевич Корнило. До президії вибрано: о. Лопатюка, Никифора Назаровця і Дмитра Тимо. Інж. Целевич говорив про вагу виборів до сойму то про виборчу ординацію. Делегат Корчинський Іван говорив на політичні та організаційні теми. Звернув також увагу на руїнників з партії УНС-а, Сельробу, УПП, що увихаються по селах. Присутні заявилися за одноцілим національним фронтом під стягом Національного Обєднання. Вибрано також гром. Комітет УНДО. Відспіванням гимну покінчено віче в год. 6-ій вечером.

Дня 15-го січня ц. р. в год. 9-ій вечером відбулося передвиборче віче Українського Нац.-Дем. Обєднання в **Новосілках Передніх.** Віче отворив Бас Василь. До президії обрано Юрка Коцупера і Нагірного Дмитра. Інж. Целевич, як кандидат на посла виєснив присутнім вагу виборів до сойму та візвав всіх до одного національного фронту під проводом УНДО. Політичний і організаційний реферат виголосив делегат Центрального Комітету зі Львова Корчинський Іван. В дискусії забирало слово богато селян між ін. сел. Коцупер взивав всіх до організації та до самооборони під проводом УНДО. Віче закінчено точно в год. 12-ій вночі. Слід признати, що заінтересування до УНДО і довіря до нього дуже велике, коли місцеві селяни чекали терпеливо у битком наповненій салі до год. 9-ої вечером доки з сусіднього села не приїхали делегати. Це дає запоруку, що всякі прихвостні УНС-а, УПП і Сельробу не мають тут чого шукати. Вибрано також сільський Комітет УНДО-ня на чолі з Семком Гумеником.

Віче в Любачеві.

Дня 16. січня ц. р. відбулося велике передвиборче віче УНДО в Любачеві. Саля Нар. Дому виповнена по береги селянами. В год. 2-ій почав віче голова Пов. Нар. Ком. д-р Арлан. До президії ввійшли: Мих. Улич, о. Тришневський і Олександер Свистович. Довгий двогодинний реферат виголосив делегат Ц. К. УНДО-ня зі Львова Корчинський Іван. В рефераті представив тяжке політичне положення українських селянських мас. Представив вагу народньої політичної організації та напятнував дике жирування панків зпід стягу УНС-а, Сельроба, Брили і Вітоса, що шляються по Любачівщині. В часі дискусії забрав голос представник Сельробу п. Мудрецький, що старався ввести замішання та обкидував болотом всіх і вся. Делегат дав ... належну відправу. Треба знати, що він по українськи ані слів і говорити не вміє а дім провадить по польськи. Забирав голос ще й другий дуже молоденький панич в вранатці, в лікерах і кальошах, що боронив „робітництва", але присутні селяни висміяли його та відібрали йому голос. Віче одноголосно ухвалило резолюції, в яких взиває всіх до організації під стягом УНДО, та до віддання голосів на лісту УНДО. Робітник Вахнишин Іван, що прийшов на віче просто з варстату, в імені здорово думаючих робітників Любачівщини, заявився в своїй промові за одноцілим виборчим фронтом в рядах УНДО. Пан Микола Улич короткими гарними словами замкнув віче. Відспіванням національного гимну покінчено наради.

Журавенщина.

Передвиборча акція в журавенськім судовім окрузі поступає вперед. Досі відбулися довірочні наради в пятьох селах і всюди селяни заявляються за лістою кандидатів Українського Нац. Обєднання. В деяких селах агітатори брилівців роблять спроби перетягнути селян на свій бік. Розуміється селяни дають їм належну відправу, так само як і агітаторові сель-роба Салданові з Лівчиць, який недавно пробував щастя в селі Сулятичах. На найближчі дні заміщено в Журавенщині ряд віч, яких речинець оголошуємо в часописах.

[С]вята О. Кобилянської

КАЛУШ

Дня 11 грудня 1927 р. відсвяткували з ініціятиви „Союзу Українок" усі калуські культурно-освітні товариства ювилей Ольги Кобилянської. На свято склався величавий концерт, в якому взяли участь найкращі артистичні сили Калуша та як промовець, гість зі Стрия, п. Іван Крушельницький, що започаткував свято. Контральтове сольо п. І. Решетилович[е]вої, що впровадило добірних слухачів у мистецьку частину концерту, випало надсподівано гарно. Лисенковим „І багата я" очарувала вона слухачів, ще краще-ж відспівала Стеценкове „Нащо, нащо тобі питати", та найбільший успіх осягнула наддатком „У мене був коханий рідний край" Д. Січинського. Скрипкове сольо д-ра Доросевого (Чайковського: Serenade melancholique, Rameau: [...] Galkin[a] Serenade виказало велике уміння скрипака, тонке чуття та естетичний смак. Деклямація п. М. Кочанівної („Сліпець" О. Кобилянської) творила із скрипковим сольом під оглядом зрозуміння твору та його репродукції одну гармонійну цілість, що також осягнув д-р М. Воробець у своїм барітоновім соль (Лисенка „Безмежнє поле" та Ярославенка „В проваллі розпачу"), оріпновавуючи свій виступ з іншими наддатком Гречанінова „Колодники". Першу часть II. симфонії Бетовена на 4 руки відіграли п. Байлова і п. Решетиловичева дуже поправно, з повним зрозумінням і з перлистою технікою. Зокрема п. Байлова, що обняла фортепяновий супровід, вивязувалася із свойого завдання гарно і з грацією, посуненою аж до перфекції.

Того ж дня громадянство Калуша вислало до Ольги Кобилянської привітну телеграму такого змісту: „Українське громадянство міста Калуша і повіту святкує ювилей філії „Союзу Українок" нині урочисто Ваш літературний ювилей і посилає щирий привіт і поклін Вашому талантові і письменницькій діяльности". *М. Т.*

КРАКІВ.

У неділю 20. XI. 1927 р. відбулася в Кракові заходом Секції Студенток „Української Студентської Громади" святочна академія в честь О. Кобилянської з приводу 40-ліття її літературної діяльности. **Академія пройшла з успіхом і причинилася до популяризації творів великої письменниці на чужині**

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

СЕМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Заінтересування процесом сьогодні дещо менше, місця для публики не заповнені так щільно, як в попередніх днях. Жінок зовсім мало. З приводу іменин през. Мосціцького розправа зачалася дві години пізніше (11.20).

Перший зізнавав

Володимир Дзісь,

темний шатин у чорнім убранні, середнього росту. Зізнає тихо, тому мало його чути.

До У. В. О. не належав, шпіонажею не займався. Взагалі до вини не почувається. Опісля подає дати про себе, з яких виходить, що був якийсь час на В. Україні і мав звязки з чека. У війні 1918 р. не брав участи. До Української Армії вступив аж у Чехословаччині. Свої студії скінчив у Львові, де заробляв одночасно на хліб.

Предс.: Від коли знаете Дзьобівну?

Обв.: Від 1924 р.

Предс.: Чи знаете, що Ів. Вербицький їздив на ваш пашпорт до Лодзі?

Обв.: Я йому пашпорту не давав.

Предс.: А знали ви Вербицького?

Обв.: Ні.

Предс.: А чи при арештуванні викинули ви якийсь папір на землю?

Обв.: Абсолютно ні.

Предс.: Ваше твердження надто сміливе, бо цей папір піднято і я його маю тут. В ньому є подрібні інформації про летнище Яніваьке і т. д. (предс. відчитує зміст того паперу).

Предс.: Кого з обвинувачених знаете?

Обв.: Нікого, крім Дзьобівної.

Предс.: Поліційні реверяції стверджують, що ви виходили на двірець з Вербицьким.

Обв.: Поліція помиляється. Це рішуче якась помилка.

Після того обв. на питання предс. каже, що 22. XII. 1926 виїхав був до Праги, звідки вернув 1. лютого 1927 до Львова.

Предс.: А пощо ви там їздили?

Обв.: Щоб обговорити справу кольпортажі „Нац. Думки".

Дозволена чи недозволена література?

Предс.: Звідки ви мали книжку „Szpiegowstwo wojskowe".

Обв.: Я собі її купив, бо мене цікавили [illegible] зізнання, головно від 1924 р., коли тут відбувалися постійно процеси проти молодих українців за держ. зраду, на яких все говорилося про шпіонажу. Книжка була видана легально і я її собі легально купив.

Предс.: А звідки мали ви книжку п. з. „Війна будучности"?

Обв.: Таксамо собі її купив, бо тим цікавився.

Предс.: Який ваш псевдонім?

Обв.: Я не мав ніякого псевдоніму, але ще від дитинства називали мене „Коник", бо я все був живий і веселий.

Сцена з дозорцями.

Предс.: Чому ви ставили опір дозорцеві Андрейчукові?

Обв.: Він хотів раз витягнути мені брутально з кишені цілком невинний папір, а коли я не хотів того паперу дати, він став мені викручувати руку.

Предс.: Чи ви хотіли ликнути той папір?

Обв.: Так, хоч у нім абсолютно нічого не було.

Предс.: Чи ви копали?

Обв.: Ні, це було неможливе, бо на мій крик злетілося щось 6 дозорців, що мене тримали за руки і ноги. Вони всі були далеко сильніші від мене, а Андрейчук був на цілу голову вищий, тому булоб божевіллям з мого боку, якби я був з ними змагався. Мене в сумятні копнув один дозорець другого, але я того не зробив.

Радн. Згуральський: Які ваші студії?

Обв.: Я скінчив тут 7 кл. гімн., а матуру здав у Нім. Яблінім в ЧСР.

„Нац. Думка" — на індексі.

Прок.: Коли ви побачили вперше журнал „Національна Думка"?

Обв.: В 1925 р.

Прок.: Чи ви кольпортували її?

Обв.: Так. Я сам написав до редакції, що буду кольпортером „Н. Д." і діставав її в скількости 30 примірників помісячно.

[illegible] обв. [illegible] що мав бути головним кольпортером „Н. Д." на цілу Галичину. Писав до ред., що „Н. Д." за дорога (кошт. 1 зол.), аби її можна було успішно поширювати. Ред. „Н. Д." Олесь Бабій забажав з ним познайомитися особисто, тимбільше, що накладом „Н. Д." мала вийти поема Бабія „Гуцульський курінь", яку він мав кольпортувати. Тому, що справа залежала від обопільного довіря, він на домагання редакції вибрався нелегально до Чехословаччини, щоби там на місці те все обговорити. Один прим. „Гуцул. куріня" коштував 4 зол., обв. мав поширити найменше 1000 прим., тому сума, яку йому довіряло видавництво, була поважна. Все те, треба було вирішити на спільних переговорах.

Прок.: Чи живучи в Ч. С. Р. належали ви до У. В. О.?

Обв.: Ні.

Про старшинську організацію.

Прок.: Але у вас найдено спис старшин і підстаршин У. Г. А.?

Обв.: Спис був зладжений для введення в життя т-ва старшин і підстаршин з метою матеріяльної самодопомоги списання історії поодиноких відділів У. Г. А. і для оживлення товариського життя.

Прок.: Чи то Сайкевич, що був експонентом У. В. О. в Празі, дав вам книжки на теми військової розвідки?

Обв.: Ні, книжки (брошури) я дістав з ред. „Н. Д.".

Д-р Ганкевич: Чим ви можете доказати, що реляція поліції з 23. грудня 1926 неправдива? (Реляція подає, що обв. був того дня у Львові, а він був тоді вже у Празі).

Обв.: На це є залучені різні листи, на це є й свідки.

„Коник".

Д-р Ганк.: А чому вас називали „Коником" в гімназії і відколи?

Обв.: Ця назва приліпилася до мене ще в нижчої гімназії і так мене всі кликали тому, що я був веселої вдачі.

Д-р Ганк.: А чому ще в 8-ій клясі таксамо вас називали?

Обв.: Мовчить.

Д-р Ганк.: То я вас виручу, коли ви стидаєтеся. Бо ви занадто бігали за дівчатами, ви скакали за ними, як коник. (На салі сміх).

Д-р Ганк.: А хто такий Олесь Бабій?

Обв.: Це зовсім легальна людина, відомий поет, що кожного часу, думаю, без перепон може приїхати сюди. Він редагував „Н. Думку".

Погляди на політ. ситуацію.

Д-р Ганк.: А чому ви цікавилися спеціяльно військовою літературою?

Обв.: Бо на випадок війни, яка, як усі думають, неминуче мусить прийти, треба й нам українцям знати, що робити.

Предс.: Таж ви не генерал!

Д-р Ганк.: Чи ви робите ріжницю між шпіонажею і шпіонажею?

Обв.: Є розвідка для добра свого народу, є шпіонажа для інших держав — за гроші.

Д-р Ганк.: А чи ви приняли на себе розвідку в користь свого народу?

Обв.: Ні, бо я почуваю в собі енергію до чогось сильнішого, активнішого.

Д-р Ганк.: А що ви знаєте про „мивад" (шпіонську службу) в польській революційній літературі?

Обв. хоче оповідати і згадує про п-ю Пілсудську, але предс. перебиває і він мовкне...

Д-р Ганк.: Є там між паперами і поклик українських старшин. Що він пропонує?

Обв.: Самі конкретні завдання: організацію товариства.

Д-р Ганк.: Це товариство вже увійшло в життя (тоді, як ви сиділи у тюрмі).

Д-р Ганк.: Як ви уформували своє становище, що ви собі думали про положення по 14. березня 1928?

Обв.: Я прийшов до переконання, що нараз наша справа програла, але я вірю, що ми знову двигнемося.

Станислава Дзьобівна

По короткій павзі входить на салю

Обв. Станислава Дзюбівна, симпатична ясна бльондинка, дрібного росту.

Заявляє, що до У. В. О. не належала, шпіонажею не займалася.

Є прив. учителькою, має 22 роки, мешкає при вул. Жовківській ч. 22 у Львові.

Хто така „Оленка"?

На запит предс. не хоче виявити автора (ки) листу, писаного „Оленкою".

Предс.: Прошу це запротоколувати.

Предс.: Чому при арештуванні подали ви фальшиву адресу?

Обв.: Бо я боялася, що не дістану посади, з якій то справі я поробила заходи.

Предс.: Ви називали були себе Марія Добош?

Обв.: Так.

Предс.: Чому ви в слідстві подали, що не знаєте Сайкевича?

Обв.: Не знаю його.

Предс.: Прошу і це запротоколувати.

Предс.: А чому ви сказали на найдені у вас листи, що це ваші листи?

Обв.: Бо думала, що в них нічого карігідного нема.

Предс.: Що значить осторога до „Оленки" в листі: „Будь обережна, аби не впали на слід, що дівчата грають якусь ролю"?... що значать інші місця (відчитує)?

Обв. половине.

Предс.: Чи ви любилися з Дзісем?

Обв.: Так.

Тут предсідник відчитує її зізнання в слідстві, не у всім згідні з тим, що вона нині заявляє.

Предс.: В слідстві ви все взяли на себе на те, аби крити свої товаришки. І тепер це робите?

Обв. Так.

Предс.: А що означають брошури „Війна будучности", „Шпеговство войскове" й інші, знайдені у вас?

Обв.: Це приніс мені Дзісь разом з числами „Н. Д.", яку я кольпортувала.

Предс.: Чи ви писали до Сайкевича?

Обв.: Так, один раз. Лист той вислала я з імени „Оленки".

Прок.: Чи „Оленка" приходила до вас? чи ви читали ті листи, що приходили на вашу адресу від Сайкевича? Що ви думали про їх зміст?

Обв.: Я уважала ті листи невинними.

Прок.: А чому ви не подали „Оленки", як уважали ті листи невинними? Чому ви їх ховали у себе?

Обв.: Вона мала мачуху і не хотіла їх держати у себе дома.

Безуспішні заходи в справі посади.

На питання радн. Антоневича обв. каже, що уділювала прив. лекцій (була по матурі) і старалася про державну учительську посаду, тому при арештуванні й подала фальшиве назвище.

Радн. Ант.: А що казав вам Дзісь, передаючи разом з „Н. Д." також вичислені вище брошури?

Обв.: Не пригадую собі.

В цьому місці д-р Ганкевич відчитує відповідь на подання Дзьобівної з волинської шк. округи. Відмовна відповідь наспіла саме по її арештуванні.

Д-р Ганк.: Чи як арештувано Дзіся, то ви втікали?

Обв.: Ні, я не втікала, бо не мала до того причини.

Д-р Ганк.: Ви сказали перед тим, що ви тих брошур не читали. Чому ви не читали?

Обв.: Бо мене військові справи не інтересували.

Д-р Ганк.: Які були відносини між „Оленкою" і Дзісем?

Обв.: Симпатія.

Після того д-р Ганкевич при її помочі виясняє, що Сайкевич відбив Дзісеві „Оленку", а Дзісь за те відбив йому обвинувачену.

Предс.: Значить: „Коник"не дурно називався так.

Д-р Ганк.: Чи з кольпортажі „Н. Д." мали ви яку користь?

Обв.: Ні, ніякої.

Д-р Ганк.: Які ваші домашні відносини?

Обв.: Дуже скромні. Батько, що був складачем у друкарні „Сл. Польск-ого", помер.

Опісля оповідає тепер про заходи в справі посади, що всі виявилися безуспішними.

На тому закінчено її переслухання.

ОСТАП ДЕРЛИЦЯ

Год. 2. На салю входить сильний високий брюнет, літ 28.

До УВО не належав, шпіонажею не займався, взагалі до ніякої вини не почувається.

На запит предсідника каже, що Шухевича не знає. (Він у краєв. процесі мав зізнати, що обв. був членом УВО). Батько обв. є священиком у Тростинці коло Долини. З обвинувачених знає всіх з Долини, також Ів. Вербицького, який просив його раз роздобути йому на селі кільки мобіл. карт. Чи мали вони бути в оригіналі, чи в відписах — не пригадує собі. Вислав до Ів. Вербицького тільки один лист, в якому підписався „Носатий".

Предс.: А як то було з револьвером для Атаманчука?

Обв.: Це якесь непорозуміння. Револь[illegible]

Предс.: Ольгу Вербицьку ви знали?

Обв.: Ні.

Предс.: Представлю вам один лист. Це лист Ольги Верб. до Пітчинської з підписом Березовського, в якому симпатичним чорнилом подані реляції про розклад польських військових формацій. В тому листі є місце: „Покликатися на Стефанишина і Дерлицю". Що це значить?

Обв.: Того я пояснити не в силі.

Предс.: Кілько разів ви приїздили до Львова?

Де можна студіювати?

Обв.: Тричі. Хотів записатися на університет, але не приняли. Потім хотів піти на ветеринарію, але й тут не пішло. Вкінці хотів дістати пашпорт до Праги.

На дальші питання оповідає, що ні Волошака ні Пітчинської не знав.

Предс.: Ви були раз з Атаманчуком в кіні?

Обв.: Так, але того дня не можу собі докладно пригадати. В кіні грали ніж. фільму. Сиділи ми в другім чи третім місці з краю. Була тоді магістратська контроля. Вийшли ми коло пів до 8-ої год.

Предс.: А чому ви зізнали на поліції, що кіна „Палас" ви в своїм житті не бачили?

Обв.: Бо боявся, аби мене не вмішали до тої справи.

Прок.: А чому ви в слідстві зізнали, що за вашого побуту у Львові ви нічого не знали про убивство кур. Собінського, а тепер кажете, що ви з Верб. щось про це говорили?

Обв.: Бо я боявся, аби мене не вмішали в ту справу.

Питання д-ра Шухевича.

Д-р Шухевич: Прошу п. предсідника ствердити, що п. прок. помилився, бо були тільки два листи, в яких приходить імя Дерлиці, а не „богато", як твердив п. прокуратор.

Прокуратор щось демонструє, предсідник це стверджує.

Д-р Шух.: Чи у вас є пасіка?

Обв.: Так, велика, бо яких 50 пнів.

Д-р Шух.: Хто просив у вас меду?

Обв.: Різні особи (вичисляє).

Д-р Шух.: Що ви робили в бюрі Чурпи?

Обв.: Там я робив переклад моїх документів з чеської мови на польську, потрібних при військовім зголошенні.

Д-р Шух.: Чи вертаючи з кіна з Атаманчуком (як Біласом), ви десь вступали?

Обв.: Ми йшли в сторону Академічної вулиці, де оглядали склеп з панчохами а потім оглядали панни.

Д-р Шух.: Чому ви не говорили спершу в слідстві про кіно „Палас"?

Обв.: Я це вже вияснив, а саме, що спершу не казав, бо боявся, аби мене не вмішали, а зараз на другий день зголосився, аби виєснити цю справу, до сл. судді.

Д-р Шух.: Чи по приїзді до дому говорили ви про все з батьком?

Обв.: Так, мами не маю, то говорив з батьком про все отверто.

Д-р Шух.: З ким ви стрінулися по кіні?

Обв.: З д-ром Будним з Тростянця коло костела Магдалини. Ми говорили про всякі справи. Попрощалися по півгодинній розмові коло салі Лисенка.

Запити д-ра Павенцького.

По кількох іще питаннях д-ра Шухевича ставить свої запити д-р Павенцький.

Д-р Пав.: Чи ви знаєте ще другого Стефанишина?

Обв.: Так.

Д-р Пав.: Хто він такий?

Обв.: Це Микола Стефанишин, син Михайла, родом з Тростянця.

Д-р Пав.: Кілько йому літ?

Обв.: Коло 26.

Д-р Пав.: Дякую. Тільки це хотів я знати.

На тому закінчено нинішню ро праву. Продовження її в пятницю.

ОСТАЛО ЛИШЕ 30 ЛІСТ.

Варшава, 1. лютого 1928.

Нині було останнє перед виборами засідання держ. виб. комісії, яка мала оконечно рішити про долю 13. комун. лісти. Наслідком уневажнення ліст комунізуючих партій остало фактично зі заголошених 35 держ. ліст вже лише 30 ліст. Крім того кажуть, що деякі лісти будуть відкликані, як прим. ліста ч. 6.

ВІДЛОЖЕННЯ ВІЙСЬК. СЛУЖБИ АКАДЕМИКІВ.

Варшава, 1. лютого 1928.

Нові приписи про військову службу академиків не нарушують інтересів студ. молоді. Всі академики, яких відношення до військової служби управильнено підчас обовязуючої сили військового закону з 23. травня 1924., користуватимуться пільгами й відложеннями військової служби до речинців, передбачених цим законом, отже до 26-го року життя. Зате нові приписи, що скорочують речинці відложень, передбачені розпорядком през. з 13. січня 1928 будеться приноровлювати до всіх тих обовязаних до служби, яких відношення до військ. служби буде управильнене на основі чового розп. ц. р. і дальших років. З повищого виходить, що нові речинці відложення служби для академиків приноровлюватиметься до тих поборових, які ставатимуть до поб. комісій щойно після 1. травня 1928.

КРІЗА ЛИТОВСЬКОГО УРЯДУ.

Ковно, 1. лютого 1928.

Прийшло тут до кабінетової крізи з причини уступлення мін. справедливости Шилінгаса і мін. скарбу Мільціюса. Останній був теж гол. держ. контрольором. Уступили оба міністри тому, що Вальдемарас відмовився сповнити їх бажання сконсолідувати владу на дем. основах. Кріза загострюється бо нема охочих заняти опорожнені теки.

БІЙКА В АВСТР. ПАРЛЯМЕНТІ.

Відень, 1. лютого 1928.

В австрійськім парляменті на плен. засіданні прийшло до бучі а вкінці до справжньої бійки соціялістів із христ.-суспільниками. Предсідник перервав засідання. Причиною бучі була промова віцеканцлера Гартлєбена на тему інтерпеляції соц. у справ. практик жандармерії в деяких околицях Гор. Австрії. Соціялісти роздобули тайні прикази команданта жандармерії проти пропаганди соц. кличів. Коли соціялісти стали під адресою жандармерії кричати „ганьба"! хр.-суспільники запротестували проти цього. Соціялісти кинулися на мін. лавки, а їх боронили хр.-суспільники.

ВОРОШИЛОВ УСТУПАЄ?

Варшава, 1. лютого 1928.

З Москви надійшла чутка, що нар. комісар військових справ Ворошилов уступить, хоч урядово заперечують це. Причиною є занепокоєння політбюра лихим станом армії, а Ворошилов виявився за мало енергійний і за мало досвідчений у військових справах. Його наслідником був би Калєнін.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією вл. Стадника (вул. Шашкевича).
Перерва.

Міський великий театр:
2-го г. 3. поп. „Тоска".
2-го г. 7·30 „Цілунок Попелюшки", Беррі.
3-го год. 7.30 „Весілля" (ціни знижені).
4-го г. 3·30 поп. „Страшний Двір".
4-го г. 7·30 „Цілунок Попелюшки"

Міський „Театр Нови":
2-го г. 7·30 „Дівча з пушти", оперетка Кравса.
3-го г. 7·30 „Дівча з пушти".

Кіна.
„Апольо": „Любоші".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморґана": „Пат і Паташон як підстави престолу".

З Президії У.Н.Д.О-ня.

ІНФОРМАЦІЇ.

1. Подається до відома виборцям поодиноких виборчих округів, що провід виборчої акції в окрузі передано передовим кандидатам з кожної листи даного округа і що в усіх справах, звязаних з виборчою акцією належить відноситися не до Головного Секретаріяту у Львові, а на адреси окружних канцелярій поодиноких виборчих округів, які подаємо в низу. Звідомлення з виборчої акції, як звіт з нарад, зїздів і т. д. належить пересилати просто до Народньої Канцелярії у Львові, вул. Костюшка ч. 1 а, II. пов.

2. Адреси окружних канцелярій в поодиноких округах є такі:

Виборчий округ 47 (Ряшів), адресу подасться пізніше.

Виборчий округ 48 (Перемишль), адреса Окружної Виборчої Канцелярії: Перемишль, дім „Віра" Побереже, Пілсудського ч. 1., ч. телефону д-ра Володимира Загайкевича, Перемишль 4-85.

Виборчий округ 49 (Самбір) письма призначені для Окружної Виборчої Канцелярії слати на адресу: о. Ілля Федевич, Самбір, Площа Церковна.

Виборчий округ 50 (Львів-місто) Львів, вул. Костюшка ч. 1 а, II. пов., ч. телефону Львів 39-48.

Виборчий округ 51 (Львів), адреса Окружної Виборчої Канцелярії, Львів, вул. Костюшка ч. 1 а, II. пов., ч. тел. Львів 39-48.

Виборчий округ 52 (Стрий), адреса Окружної Виборчої Канцелярії: Стрий, Агенція „Дністра", ч. тел. дир. Остапа Луцького Стрий 1-01.

Виборчий округ 53 (Станиславів), Окр. Виборча Канцелярія: Коломия, вул. Костюшка ч. 34 б, ч. тел. ред. Дмитра Палієва Коломия 2-21.

Виборчий округ 54 (Тернопіль), адреса Окружної Виборчої Канцелярії: Тернопіль, вул. Міцкевича ч. 3, дім Українського Банку Кооперативного (канцелярія д-ра Степана Барана).

Виборчий округ 55 (Золочів), адреса Окружної Виборчої Канцелярії: Львів, вул. Костюшка ч. 1 а, II. пов. ч. тел. 39-48.

Північно-західні землі мають свій окремий Центральний Виборчий Комітет Волині, Холмщини, Підляша і Полісся, а Виборча Канцелярія міститься в льокали часопису „Українська Громада" Луцьк, Алея Болеслава Хороброго ч. 70.

Львів, дня 30. січня 1928 р.

Головний Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·87·25, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·35, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, рум. лея 0·05·33—0·05·50, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2,11·95, данцігський гульден 1·7·99, червінець 3·50-32·50.

Золото: 20 кор. 35·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·20, копійки за рубель 1·55—1·60.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·75—47·75, пшениця селян. 4 ·00—46·00, жито 37·25—35·25, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 32·00—33·00, кукурудза румунська 35·00—36·00, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох піввікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—60, грисік кукуруд. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25 24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

НОВИНКИ.

— **Виборчі кандидатури та списки.** Голова окружної виборчої Комісії у Львові подає до відома, що останній речинець для всіх, що зголошують листи кандидатів до сойму та сенату минає 8-го лютого. Їх треба складати до рук голови бюра окружної Комісії пл. Галицька від г. 10—12 попол. Списки виборців викладені в дотичних рекламаційних льокалях від 2—8 веч. до 8-го п. м.

— **Дивні ласки.** Як довідуємося кандидат на стрийський округ з „небезпечної" лівиці, соціял-радикал п. Генрих Коваль дістав від шкільної Кураторії аж двомісячну відпустку на час виборів. Дивні ласки! Бо кандидатів УНДО-ни учителів (напр. Великановича канд. на стрийський округ) замісць відпустки переносить та сама влада на захід. Маємо тут наглядний доказ тактики польських урядових чинників, які всіми силами і при помочі всяких засобів намагаються ослабити УНДОбєднання при виборах.

— **Зразковий громадянин.** „Просвіта" дістала 10 дол. від нашого земляка в Ню-Йорку Михайла Яросевича, інваліда, який ділить цю суму між „Просвіту", „Рідну Школу", інвалідів і жертви повені, заявляючи, що заощадив ці гроші стримуючись від куриння.

— **Кара за зле ходження.** Від учора львівська вулична поліція дістала права льондонської: може сама карати грив нами громадян, які не шанують міських правил — смітять на вулиці, ходять іншим боком, тощо. Поліцаї мають бльочки, на яких виставляють рахунок і інкасують гривну від 50 с. до 20 зол. Можна уявити собі до яких сварок і скандалів дійде, заки люди звикнуть до цих кар!

— **Львівська темна хроніка.** Дотепні посередники, що беруть гонорар за нараєне вільне мешкання все ще істнують; пан Фогельман, який сидів уже у Вильні за такі гонорарі, не маючи вільних мешкань, посидить ще 8 міс. у Львові, обдуривши кілька осіб на кількасот зол. — Інший „промисловець" Ляйнвебер брав товари на чуже імя, виписане на фальшивих документах, продавав і не платив. — Клепарівський громадянин Белецький посварившись із своїм спільником Фішером від виробу забавок пхнув його ножем під серце і вбив; доказуючи, що він тільки боронився, все таки дістав рік важкої вязниці.

— **Конкурс на памятник Шевченка.** Шевченківський Комітет при Народ. Коміс. Освіти у Харкові розглядав цими днями прислані проекти на памятник Шевченка на могилі поета. Конкурс признали невдатним, подекуди із причин зовнішніх: надто короткий речинець, слаба інформація в пресі. Із проектів тільки три „заслуговують на увагу" і їх рішило купити по 300 карб. Автором першого „Могила ч. 2" є різьбар Кавалерідзе і архітект Пащенко (Харків), другого „Ч. 54" В. Кратко (із Києва, Художній Інститут), третього „Україна" Леонора Блоха із Харкова. Комітет рішив оголосити новий конкурс; його умовини і речинець щойно підготовляють.

Маю за шану подати до відома П.Т. Моїй Клієнтелі, що торговлю бляватних товарів і под тен при вул. Галицькій ч. 16 під фірмою:

Роман Зубик

набув я на виключну власність.

Як довголітній бувший спільник бл. п. Романа Зубика дякую уклінно за дотеперішнє довіря котре буду старатись і на дальше добірним товаром та низькою ціною піддержувати. З глубоким поважанням
4—5 *Осип Стефанович.*

— **Нагороди для домашніх сторожів** за чистоту та зразковий лад у домі, призначає львівський маґістрат. Є цих нагород 50; перша 500 зол. Кандидати до них мусять зголошуватись у своїх комісаріятах (дільниці) не пізніше до 15-го лютого. Подрібні інформації подає маґістратський конкурс.

— **В обороні рижу.** Італійський уряд проголосив 19-го лютого „днем рижу" — загальної пропаганди в усій Італії в обороні цієї страви, що щораз більше щезає із італійського „меню". Уряд має інтерес у тому, щоби його громадяни поруч макаронів не забували і про риж.

— **Другий жидівський шлюб.** Віденська преса записує рідкий випадок у законодавстві: влада перший раз дозволила у Відні одній жидівці вийти вдруге замуж після розводу. Як відомо жидівська релігія дозволяє тільки в двох випадках на розвід: зрада жінки або взаємна згода на нього. Жінка не має змоги сама розвестись, навіть якби доказала, що муж поводиться з нею якнайгірше або є небезпечно недужий. Вона може хіба добитись сепарації. Цивільна влада йшла в таких випадках за рішенням релігійної. В останнім згаданім випадку християнський суд, що дістав повну компетенцію в цій справі, дозволив на новий жидівський шлюб.

— **Літературний шлюб.** З нагоди 100-их роковин від дня уродин Жіль Верна, автора сотні фантастичних повістей, якими досі зачитується молодь, краківська „Нова Реформа" приносить цікаві інформації що певно відібються сильним відгомоном у французькій пресі. „Реформа" доказує, що найдено безсумнівні матеріяли про польське походження Верна, що вродився не в Нант, над Льоарою, а в Плоцьку. Перший доказ такий: Верн знав добре польську мову; якщо Верн, як казав, не покидав ніколи меж Франції то вивчити польську мову французові нелегко і це було би дивне явище. Верн листувався із своїми польськими знайомими поляками, з яких один священик Семененко (?!) мешкав у Римі; кілька з цих листів збереглось. Верн називався Юлій Ольшевич; він покинув пішком рідню в 18 р. життя і виїхав через Варшаву, Відень, Трієст, у Рим. Там заопікувався ним і давав гроші на його освіту. Після ріжних мандрівок Верн приїхав у Париж і спершу заробляв як біржевий посередник. Відкривши в собі літературний хист, він бере псевдонім Верн щоби відмежуватись від своєї родини, яка його виріклась. „Верн", французьке слово, значить: „вільха". В американській енциклопедії вже не від нині зазначено поруч прізвища „Жіль Верн" пояснення: дійсне прізвище Юлій Ольшевич.

— **Світова всячина.** Муссоліні заявився прихильником Румунії у відношенні до Мадярщини, яка пригадує свої територіяльні домагання. — Комісія закорд. справ америк. палати прийняла резолюцію, щоби заборонити вивіз зброї із Спол. Держав. — Новий франко-америк. арбітражний договір буде підписаний 15-го лютого. — В Англії почали будувати велитанський моноплян на 200 тон і 30 пасажирів. — В Єрусалимі цікавий страйк: варшавські жиди збунтовані хасидами не хотять приймати підмог із Варшави. — Вашингтон пропонує закон, висилати із Спол. Держав кожного чужинця, що нарушить протиалькогольну заборону. — У Торіно згоріла частина хемічного інституту при університеті. — На півд. березі Криму вже почалась весна: 30 степ. тепла! — У Люблані (Югославія) викрили італ. шпигунську організацію. — У Мексику відновились цькування католиків: замкнено кат. школу і арештовано 20 вчительок. — У деяких частинах Індії поширюється чума. — У Батавії в одній копальні вугілля підчас пожежі задушилось 35 шахтарів. — В Англії було за останній час 300 випадків захорування віспою —

— **Свято Просфори** відбудеться дня 5. п. м. в год. 3.30 пополудни на Великій Сиґнівці (т. зв. Брандштетерівка) в читальні „Просвіти" для членів товариства і для гостей. Буде це перша просфора в новій домівці читальні, у дільниці, де наші земляки досі були слабо зорганізовані і розсіяні. Треба сподіятись, що на це скромне свято вони прийдуть численно.

Ч. 613/28

Обіжник

до всіх філій в справі періодичних видавництв.

Т-во „Просвіта" опираючися на великому числі читалень (всіх більше як 2700), почало видавати „Народню Просвіту", „Аматорський Театр", як інструктивні і методичні провідники, і на домагання Загальних Зборів Т-ва та поодиноких голосів деяких членів популярно-науковий журнал „Життя і Знання".

Два перші видавництва кінчилися сталим значним дефіцитом. Журнал „Життя і Знання" зібрав досі неповну тисячку передплатників в І-ому кварталі, з котрих половина не відновила вже передплати в 2-ому квартал.

В таких умовах не можна далі продовжати видавання названих у горі журналів. Одначе заки Товариство рішиться на цей крок, Головний Виділ звертається до всіх філій зі слідуючими запитаннями:

1) Чи філія уважає вказаним, щоби Т-во далі вело названі журнали, чи щоби може припинило? Всі, чи тільки деякі?

2) Коли філія признає конечним видавання далі тих журналів, чи бере в такому випадку на себе обовязок вплинути на всі читальні, щоби вони безумовно їх передплатили?

3. Коли філія заявляється за дальшим веденням тільки одного видавництва (впрм. „Життя і Знання", тощо, чи в такому випадку бере також обовязок вплинути на читальні, щоби вони безумовно передплатили видаваний журнал?

4) Коли філія не в силі вплинути на всі читальні округи, щоби вони передплачували всі журнали або тільки один, тоді Виділ філії подасть, кілько начислює таких читалень в окрузі, котрі безумовно стануть передплатниками наших видавництв?

5) Коли філія прийме на себе обовязок як під 3 або 4, тоді просить Головний Виділ відповісти, яким робом філія забезпечить сталий прилив готівки із передплат?

Без ефективного забезпечення передплати в готівці не можна буде видавати згаданих журналів.

Відповідь на всі поставлені в горі питання слати безумовно найдалі до 15-го лютого 1928 р.

Для орієнтації подаємо: 1. На Загальнім Зборі з 26/XII. 1927 перейшов внесок Головного Виділу про 25-золотову передплату на „Життя і Знання", „Народню Просвіту" і „Амат. Театр". У цій сумі міститься вже разом й членська вкладка на біжучий рік. Одначе досі вплинуло зголошень 25-золотових передплат усього від 30 осіб, між ними пять фізичних. Значить, на такий спосіб полагодження справи просвітянських журналів нема мови.

2. Щоби кошти журналів: „Народня Просвіта", „Амат. Театр" і „Життя і Знання" в дотеперішньому обємі повернулися, потреба найменше півтора тисячі (1500) сталих річних передплатників.

За
Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:
М. Галущинський, голова.
1411 *В. Милодій*, секретар. 1—1

Перша Рада

Правильне вживання Radionu

Хотячи вповні використати ділання Radion-у, треба завсігди, без огляду на те, що маєте прати, приноровитись до способу як уживати цей середник.

Перш усього слід тямити про найважнішу умовину:

Розпустити Radion тільки в **зимній** воді, а відтак прати відповідно до способу вжиття (вариться біля пів години).

Тільки тоді виказує Radion свої прикмети і дійсно пере сам.

Чи може бути більш простий спосіб?

Тому повторяємо: розпустити в **зимній** воді,

а тоді

Radion сам пере.

Обіди з трех накрить по **1 зол. 50 сот.** поручає Реставрація під золотою грушкою ІВАН ГАЙ ЦНЕ' і С-ка **Краківська 7 Львів.** 3-3

Передвиборчі в'ча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ—КАЛУШ).

Позір Войнилівщина!

Велике передвиборче окружне віче для сіл: Дубовиця, Довжка, Середне, Цвітова, Лука, Сілка Войнилівська, Мошківці, Мезиня, Перевозець, Бабин, Студінка, Слобідка, Долпотів і сумежних відбудеться **в Войнилові** дня 5-го лютого ц. р. о год. 2-ій попол. Реферують делегати Центрального Комітету Національного Обєднання і кандидати виборчої листи ч. 18. пп. д-р **Курівець Іван** зі Львова і дир. **Луцький Остап** зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Марімпільщина!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. відбудеться велике передвиборче віче в **Марімполі**, в салі Народнього Дому в год. 12-ій в пол.

Реферують кандидати на послів ред. Дмитро Паліїв і Василь Добрянський.

Позір села: Стриганці, Довге, Рошнів, Милованя, Юрківка, Петрилів, Побереже!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. в год. 5-ій попол. відбудеться велике передвиборче віче під голим небом в **Стриганцях** на площі перед памятником Т. Шевченка. (На випадок непогоди в читальні „Просвіти"). Реферують кандидати на послів ред. Дмитро Паліїв і Василь Добрянський.

ОКРУГ 55 (ЗОЛОЧІВ).

Глинянщина!

Отсим повідомляємо, що віче в **Куровичах**, назначене на день 11-го лютого ц. р. відбудеться **в неділю дня 12-го лютого** ц. р. Реферує кандидат листи ч. 18 д-р Троян, адвокат з Ходорова.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

З театру.

(Міський великий театр: **„Шлунок Попелюшки"** комедія-казка в 3 діях Джемса Беррі.)

Беррі — один із найпопулярніших сучасних драматургів в Англії, у нас зовсім незвідомий. „Шлунок Попелюшки" граний в Англії тисячі разів має всі прикмети таланту цього дуже приємного, майже солодкого (в якнайкращім значінні) письменника, що вміє єднати такі два далекі від себе елементи як простоту, чистий гумор і іронію, світ казки і реальна буденщина. Беррі справжній мистець творити пєсу на межі мрії і дійсности так легко та природно, що глядач починає дивуватись уже самій простоті сюжету. У сучасним театрі, якого репертуар у 90 проц. складається із тем „нечистивого кохання" та головокружних конфліктів — Беррі білий крук. Те, що не вдалось Метерлінкові із „Синьою Птахою", яка за останніх кільканайцять літ дещо постарілась і для „старших" і для дітей, — доконав Беррі у „Попелюшці", „Мері Роз" і славнім „Петрусеві-Панові".

„Попелюшка" — казка для дорослих; не для молодців, а таки для „старших", що вже навчились розуміти принаби діточої поезії, читати в душах дітей і цінити кришталь чистих почувань. Сама одна 2-а дія вистачила би за всю пєсу для дітей, яких родичі могли би взяти із собою, якщо би пєса дійшлась пополудневих вистав. Глядач зворушений напереміну до сліз і до сміху вкінци-кінців повторив собі за закоханим констаблем із пєси: „Що до біса! ці діточі спомини!... невже-ж це Попелюшка справді нагадує на мене чари?!" А Попелюшка в особі п. Заклінкої була справді чарівна. **М. Р-ий.**

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котка в складі 3 осіб виступить: 1-го лютого — Стрий; 3-го лютого — Львів. 1346 6-?

Український Національний Хор Дмитра Котка:

2. II. — Стрий.
3. II. — Львів.
4. II. — Медика.
5. II. — Мельник.
6. II. — Нижанковичі.
7. II. — Нижанковичі.
1346 9. II. — Перемишль. 6-7

Закінчення Колядок. В неділю дня 5. лютого 1928. в годині 12-тій в полудне в церкві Преображення вдспіває хор збірку колядок під проводом п. А. Цапа. 1415

Звичайні Загальні Збори Українського Спортового Союзу відбудуться в неділю дня 5. лютого 1928 у Львові в год. 11-тій передполуднем в салі Акад. Дому при вул. Супінського 21.

Повідомляється всіх членів філії Т-ва „Просвіта" в ходорівському окрузі — про **Звичайні Загальні Збори філії**, які відбудуться дня 15-го лютого ц. р. в год. 4-тій пополудне в салі „Народного Дому" в Ходорові.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

СЛЮСАР, машиніст, що розуміється добре на моторах Дісля, совісний, чесний, з добрими свідоцтвами, та уміє добре читати, писати і рахувати негайно одержить посаду. Млин Колбасевичі почта і стація Рудки. 2-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків лит з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів. пл. Марійська ч. 5. 3 57—?

ІНТЕЛІГЕНТНА вінка, середних літ, сирота по сотнику, добра господиня, глядає місця до заряду дому. Зголошення слати до Адміністрації під „Клементина". 1413 1—2

НОТАР Порфірій Ізмаїлович негайно прийме солідного рутинованого конципієнта. Зголошення з усіма даними просить слати на руки д-ра Дмитра Блавацького у Бібрці. 1414 1—3

УВАГА! В Заставничих Банках викуповує заставничі довгочасности, доплачує найбільшу вартість, купує сейфи. Годинникарське заведення Лазимирська 5 1419 1-5

ПІЛЬНИК потрібний до комнати до складів і торговлі делікатесів. Вклад до 10.000 злотих. Зголошення під „Спільник" до Адміністрації 1 07 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Рентґенольоґ Д-р Людвика Ляндес Ляйнерова повернула і оголошує заобсягу діяґностики як також поверхової і глубокої терапії від 9 12 і 3—6 у Львові 3. мая ч. 7. Тел. 18-05.

ЗУБИ роблю після **ЦІННИКА**

1 зол. корона	18 зол.
1 зол. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix)

10-12 Поляк не уміє.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 30—24

Kalotrix

одинокий певний середник проти випадання і на поріст волосся до набуття за післяплатою: **в о. д-ра Вергуна і Народній Торговлі в Сокалі і Стрию.** 1416 1-1

Подяка.

Пані! У о. д-ра Т. Вергуна в Сокалі можна дістати прямо чудовий лік проти випадання і на поріст волосся. Вже по ужитю двох фляшочок **Kalotrix-у** волосся перестало у мені зовсім випадати. Складаю прилюдно мою подяку і признання Вп. Отцю Д-рові за так цінний винахід. **К. Моравецька** учителька.

Ланчин в січни 1928.

Ширіть наш часопис!

ВПРАВНИЙ книговодець спож. кооп. і інструктор (переводить люстрації) та іспитований секретар для сільських і міських громад (з практикою) пошукує заняття. Зголошення: Адміністрація Діла під „Соліднй". 1410 1—1

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕОЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Січевська ч. 14. в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 70—?

Маґістрат король. стол. міста Львова.

L. M. 2 239/928
W. II.

У Львові, дня 28. січня 1928.

Офертова ліцитація.

Виділ II. Маґістрату кор. стол. міста Львів, оголошує офертову ліцитацію на продаж ужиткового дерева на пні в шестистінних метрах із міських лісів у ревірах Бруховичі „Обруб Соснина" соснового дерева приблизно 636 м³

„Середне Обруб" березового дерева приблизно	700 „
Голоско Велике соснового „ „	503 „
Білогорща вільхового „ „	200 „
У ревірі Болотня дубового „ „	475 „

Повище ужиткове дерево продається на пні з корою.

Близші умови продажі можна переглянути в Виділі II. Маґістрату, II. поверх, двері ч. 62 щоденно в урядових годинах.

Письменні оферти з підписом і адресою оферента в замкнених копертах з написом „Оферта на ужиткове дерево" з поданням ціни **за 1 м³** лише ліс — як також доказ на зложене в міській касі вадіюм в висоті 10 процент (десять) оферованої ціни купна, — треба вносити особисто до рук Начальника II. Виділу Маґістрату II. поверх двері ч. 62 **до дня 8. лютого 1928 р. година 12.** в полудне в якім то часі, відбудеться комісійне відкриття оферт і ев.ентуально устна ліцитація.

В оферті повинен оферент виразно зазначити, що умови ліцитації є йому точно знані і що безумовно їм піддається.

Маґістрат застерігає собі право довільного вибору оферента без подання причини.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІСАР
п. о. Президента міста Львова
Ян Стшалецкі в. р.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 26 (11.280). Львів, субота 4. лютого 1928. Poeztowe opłate zaptacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Націоналістична" рецедива.

Львів, 3. лютого 1928.

На склоні минулого 1927 року перебула українська суспільність на Радянській Україні цілу низку „кампаній" у ювилеях. Святочно обходили там десятиліття більшовицької революції, святочно благословили хвилю повстання „спасенної" для комуністів чеки, немене святочно розправлялися на ювилейних зїздах у десятиліття своєї влади і з опозицією, з ветеранами та провідниками власної революції. Словом місяці жовтень, листопад і грудень минулого року були рекордовими під оглядом ювилейних кампаній. Але й у січні цього року без них не обійшлося. Святкували роковини смерти Леніна.

Та всеж цього року вже від січня стало їх менше тих офіціяльних ювилейних кампаній і вся тамошня суспільність від них відітхнула. Цей відпочинок повинен би стати навіть досить довгим, бо й таку всеабсорбуючу кампанію (вже не ювилейну!) як перевибори рад, що відбувалися досі рікрічно в теперішню пору, відложено на осінь. Не значить воно, щоби там взагалі припинено на деякий час усякі кампанії. Ні, бо хоч нема ні ювилейних, ні передвиборчої до рад, то за те є тепер з великим завзяттям проваджена кампанія „добровільного" самооподаткування населення (на основі декрету!), передовсім селянства на потреби льокального і загальнодержавного значіння, яких не може покрити державний скарб з тих податків, що ними обкладає держава всіх примусово, титулом екзекуції зобовязань громадян супроти держави. За те пролетарська держава виконує свої зобовязання супроти тих-же громадян на культурному, господарському, санітарному та інших ділянках таким чином, що крім примусового оподаткування, видає декрети про „добровільне" їх самооподаткування на ті цілі, переводячи їх у життя при допомозі всего державного адміністраційного та поліційного апарату. Поза тим відбувається в УСРР ще одна офіціяльна, до деякої міри навіть „ювилейна" кампанія, але це вже серед самих комуністів, а саме: чистка партії від опозиціоністів і набір нових кадрів до партії з нагоди десятиліття комуністичної революції. Є це набір самих приклонників Сталіна і тим самим підготовка до відложеної на осінь перевиборчої кампанії до рад. Поза тим нічого там ні цікавого ні сензаційного не діється.

А як сутоукраїнське політичне плесо? Здавалось би, що серед таких обставин воно не повинноб бути нічим загрожене у свому „погідному спокою" та „зрівноваженій" погідности. Одначе так не є. Бо є там чейже якісь „специ" не тільки для боротьби з націоналістичною контрреволюцією, але й ще кращі та прозорливіші специ для винюхування і розшифровування всяких „націоналістичних" ухилів у самій комуністичній партії більшовиків України. Отже саме одним таким найсвіжіше „розкритим" комуністичними Шерльоками ухилом хочемо нині занятися.

Наші читачі аж надто добре памятають історію „націоналістичних" гріхів та літературних ухилів пролетарського письменника, комуніста Хвильового і його товаришів Досвітнього та Ялового. Її тому пригадувати не потрібно. Така собі чисто академічна справа літературного характеру, яку порушив критик і рівночасно письменник Хвильовий, перетворилася там при допомозі комуністичних Шерльоків у немаловажну, першорядної ваги політичну подію. Гасло Хвильового, чисто літературне гасло мистецької орієнтації в літературній творчости не на Москву а на „психольогічну Европу", на найкращі та найбільше викінчені її зразки, спричинило було в наслідках аж крізу в уряді Радянської України та переворот у кількох літературних угрупованнях і їх органах. Прихильника Хвильового Шумського не тільки не стало в уряді УСРР і в редакції „Червоного Шляху" (там він був головним ідеольогічним редактором), але й не стало його на Україні. В обороні засудженого на баніцію Шумського стала КПЗУ, але й її члени підпали остракізмови разом з їхнім речником Максимовичем. Хвильового і тов. усунули з усіх журналів, словом поставили їх в таке положення, що вони, здавалось, навіть в літературі перейдуть скоро в нірвану.

Та всеж так не сталося. І тут треба маленького пояснення. Отже ще заки в Хвильовому відкрили літературного і політичного контрреволюціонера заснував він нове літературне угрупування п. н. „Вапліте" (Вільна Академія Пролетарської Літератури). Це угрупування видавало і свій орґан п. н. Вапліте (неперіодичний журнал). Коли Хвильового і тов. скваліфікувала партія як контрреволюціонерів, тоді й Вільна Академія Пролетарської Літератури усунула свого основника Хвильового споміж членів, а журнал „Вапліте" виелімінував його споміж своїх співробітників. Все було в порядку. Аж раптом все перевернулося. „Вапліте" перебуло якийсь контрреволюційний атентат на свою чистоту, або якусь іншу змову, бо Хвильовий найшовся знов між її членами і літературними співробітниками журналу та ще й до того в товаристві не кого-небудь, але бувшого національ-патріота, літописця національної революції на Україні часів Центральної Ради а тепер „сменовехівця" П. Христюка.

Пронюхали це комуністичні Шерльоки, прослідили як стій (поправді це не було так важко) і з місця тараном по контрреволюціонерах з Вапліте. Дісталось їм добре. І не можна сказати, щоб „незаслужено". Бо деж пак!... Хвильовий зважився — а Вільна Академія допустила до цього! — виступити під повним своїм іменем на сторінках журналу „Вапліте" (кн. 5), щоби ширити далі свої „шкідливі" для інтернаціоналізму національно-літературні теорії! Але на тому не кінець! Бо ось його теперішний „ідейний" товариш „сменовеховець" П. Христюк теж важився виступити на сторінках тогож журналу з літературною статтею! Та це ще не булоб найстрашніше. Найстрашніше в чому іншому, а саме: яка це стаття? та чи вона взагалі літературна? — Отже ні одно ні друге! Словом справа це дуже складна.

В центральному орґані КП(б)У „Комуніст" (гл. ч. 7 і 8 за січень н. р.) присвячена їй ціла студія Ф. Тарана. В чімже річ? А ось у чім: Ще в 3-тій книжці журналу „Вапліте" появилося оповідання Г. Епіка під назвою „В осени". Цьому оповіданню присвятив П. Христюк свою статтю п. н. „Розпеченим пером". В ній звернув увагу не на мистецьку сторінку оповідання а на його тенденцію.

„Треба виразно підкреслити тут — пише Христюк — хибність та шкідливість того механічного підходу до тематики й способу трактування тем, який набирав все більшої сили в останній час і виявляється в тому, що письменника хочуть зобовязати писати лише про позитивні явища життя й лише в так званому, бадьорому, життерадісному тоні. Не замовчувати треба нашу хворобу, а навпаки — треба розпікати, загартовувати пера наших письменників у боротьбі з цими болячками".

Переложивши це на зрозумілу нам мову П. Христюк делікатно протестує проти тих літературних шабльонів, які накидають тамошнім письменникам комуністичні диктатори і підносить Г. Епікові як плюс те, що він у свому оповіданні тим шабльонам не піддався. Свою увагу присвятив Христюк тому оповіданню, як сам каже, з уваги на тему і з уваги на „постановку важливого питання у сфері художньої творчости". Якаж це тема і що за важливе питання? В оповіданню Епіка змальовано, як комуніст, член партії, нищив і руйнував життя звичайного рядового, непартійного громадянина УСРР. Тема, як бачимо цікава, та й питання направду важливе з людського, громадського і навіть партійного становища, а ще більше зі становища громадської та політичної моралі. Член партії, що має звязки і впливи між сильними тамошнього „мира" теоризує та мучить звичайного, неупривелеєного і позбавленого всяких прав громадянина! Діється це в комуністичному „раю", в тій „єдиній справедливій пролетарській" державі, що має бути етапом до соціялістичного ідеалу, де буде зрівнання всіх. О, болюче питання порушив Г. Епік, а ще болючіше для комуністів насвітлив його П. Христюк. Пригадайте собі історію трагічної смерти пок. Щербаківського, що наложив на себе руку завдяки ревній але непрошеній і небажаній над ним опіці комуніста Онищука, а зрозумієте тенденцію, тему і тематику оповідання Г. Епіка та його „контрреволюційність".

Щож це? Контрреволюція — каже Таран. Це „хвильовизм", це не література а політика і до того ще й яка політика! — твердить і доказує він далі. Словом звичайна націоналістична контрреволюція. Бо непокликані ні Епік ні Христюк ні Хвильовий брати в оборону покривджених. На це є радянські суди! На це є партійні установи! (Подумайте!)

„І надаремно, — пише Таран — про них (тих покривджених! — Ред.) турбуються П. Христюки, надаремно хочуть взяти, коли не до своїх, то до рук таких нестійких елементів, як Г. Епік, що не вміє ще оперувати по нашому, по пролетарському цим „розпеченим" пером. Звичайно і партія і пролетаріят проти того, щоби такі невмілими руками бралися отсе „розпечене перо", щоб ним за спиною цих хитких елементів спробували користати інші класові сили".

Кінчить Таран не чим іншим, а закликом, щоби з Вапліте, яка „позбувається чимраз більше свого літературно - художнього забарвлення, а переростає в політичну організацію зі своїм політичним журналом" зробити вже раз кінець також як з її трьома „мушкетьорами" тобто з Хвильовим, Досвітним, Яловим ну... і з четвертим, новим тепер, Христюком.

Ось як там знов розрухали національне українське плесо, ось як кинули в нього довбню, щоби інтензивніше застукав у ньому живчик життя, на те, щоби по тім неж плесо скристалізувалося в тим яснішу, тим чистішу і тим трівкішу тафлю національної культури та життя. Словом, не зле роблять комуністичні шерльоки, не кепсько бють по національних, ніжних, але загартованих струнах і тарани. Тільки так далі, а може комуністи викрешуть дещо більшого та більше „потішаючого" для себе з національних „контрреволюціонерів".

Перед виборами.

„Кресово-русскій" Ілля Муромец в ролі польського льокая.

До тих, що чигають на голоси українського й білоруського селянства, щоби в польський сойм післати „десяток-другой русских выборных людей", належить РНО („Русское Народное Об'единеніе"), всі ті російські поміщики і бюрократи, викинені революцією на смітник еміграційного життя. Бувші царські чиновники і чорносотенні „дѣятели" найшлися в тому вигідному положенні, що на землях, які на основі ризького трактату відійшли до Польщі, у них були земельні посілости. Льокайством і рабством до повної польської влади вони придбали польське горожанство, тоді — як такого горожанства відмовляється тисячам української інтелігенції. І тепер пожадливо витягають руки по українські і білоруські мандати.

До них, очевидно, приєднатися і галицькі кацапи, той страшний болях на тілі українського народу.

Російські чорносотенні поміщики і чиновники виступають гучно-бучно, як старовинний Ілля Муромец, „обєднуючи" всіх „тутейших", проживающих в Польщѣ бѣлоруссов, украинцев, полѣшуков, россіян и галицко-руссков — всѣх считающих себя русскими по національности, языку или культурѣ".

Ось, на яких струнах грають „кресово-русскіе" Ілії Муромци. Український народ — це для них „гайдамаки". „Кресово-русскіе" йдуть до виборів „самостоятельно". В окремій брошурі виясняють вони, чому не йдуть з блоком непольських народів. Бо польські народи обєднує „лишь общая ненависть к польскому государству". А вних ніякої ненависти до поляків і „польского государства" нема, тому їм з польськими народами не по дорозі, тому вони виставляють „самостоятельный русскій список, дабы русскіе послали соотвѣтственное количество своих собственных русских представителей в Сейм и Сенат".

„Кресово-русскіе" виясняють теж, чому вони „не блокируются с УНДО". Чомуж? Просто, бо то самостійники „австрійской школы".

„Не любовь к малорусскому народу, живущему на Украинѣ, а ненависть к Россіи і ко всему русскому руководит украинцами австрійской школы, об'единенными в Ундо и Сельробѣ". Українці хотіли відірвати Україну від Росії і перемінити її на „німецьку провінцію". Вони є „игрушкой в руках врагов Россіи".

НА НОВО ВІДКРИТІ КОМНАТИ ДО СНІДАНЬ ФІРМИ
„ЗАКОПАНЕ“ — А. Моор і Й. Стаховіч
від нинішного дня будуть ведені під зарядом п. Ґустава ВАГЕМАНА, довголітного управителя ф-ми Мусяловіч і Янік. — Вибагливий буфет, великий вибір студених і горячих перекусок.
1418 1—4

Такі місепітниці плетуть про Українське Нац.-Демокр. Обєднання „кресово-русскіе“ чорносотенці. Їм — мовляв не по вдорозі з УНДО-ним і бльоком непольських народів, але промовчують факт, як то вони запобігали ласки у керманичів бльоку непольських народів, як прохали голову Обєднання д-ра Дм. Левицького, щоби їх приняти до бльоку. І коли українці рішучо спротивилися участи „кресової“ чорносотенщини в бльоку непольських народів, тоді їллі Муромци заявляють, що вони „не блокируются“.

Підходячими для „кресово-русскихъ“ є „поміркованi“ польські партії, „такъ называемые эндеки, которые такъ же какъ мы главную свою цѣль видятъ въ улучшеніи хозяйства въ краѣ и увеличеніи благосостоянія населенія“. Але з ними вони не йдуть, хоч не „партія крупныхъ собственниковъ, польскихъ помѣщиковъ“, бо вони не знають „голодныхъ русскихъ людей“. Не можуть „кресово-русскіе“ йти з „Визволенєм“ чи „Хлопським Сторонництвом“, а тимбільше з ППС.

„Кромѣ этихъ партій есть еще въ Польшѣ партія Маршала Пилсудскаго с „Клубомъ Працы“ въ центрѣ. Изъ всѣхъ польскихъ партій это наиболѣе подходящая для насъ“.

Та „Клюб Праци“ і Пілсудський рахується лише з сильними, а „русскіе“ слабі.

Про явних і скритих більшовиків не доводиться говорити.

І тому „Русское Народное Объединеніе“ йде до виборів „самостоятельно“, і тому виступає в ролі польського льокая, щоби розбити українські і білоруські голоси, щоби вибрати „десятокъ-другой русскихъ выборныхъ людей“, які перед світом свідчили би, що українці і білоруси не є самостійними народами з природними аспіраціями, тільки — що це якась мішанина „бѣлоруссовъ, украинцевъ, полѣщуковъ, россіян і галичан-руссинов“, які разом складаються на „единый и недѣлимый русскій народъ“.

„Русское Народное Объединеніе“ вкупі з „Галицко-русскою Организацией“ має подвійне завдання: розбити українські і білоруські голоси, щоби тим чином улекшити вибір польських кандидатів на „кресах“ — і на випадок вибору „русскихъ сознательныхъ людей“ у посли і сенатори перед цілим світом продемонструвати, що нема українського народу, а є лише темна, несвідома маса без імени, без традиції, без виразного обличча, без самостійних змагань, а є лише будівельний матеріял для єдности „неделимскаго“ і единого „русскаго народа“. Але це пісня далекої минувшини, це ширша мета, а тимчасом „в нынѣшнихъ границахъ польскаго государства поляки и русскій пусть живутъ какъ два брата, какъ свободный со свободнымъ, равный с равнымъ!“

Українські маси у виборах засвідчать, що „кресово-русскіе“, ці блудні лицарі чорносотенщини і „єдиної, неделимої“, не мають чого шукати на українській і білоруській національній території.

Польський „кресовий“ фронт у Галичині

Польський „кресовий“ фронт у Галичині в останніх днях захитався. „Санацій-ні“ органи лютують на вшехполяків, які ніяким чином не хотіли згодитися на приєднання „кресових“ польських лист до державної листи „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом“. Медіяторство християнської демократії не дало позитивних вислідів. До згоди з урядовим бльоком схилилися пястівці і християнсько-народові, тільки ендеки вперлися, не хотячи нічого попустити в користь уряду. Та, як заявляє „Слово Польське“ — „існує деяка, хоч мала можливість, що не зважаючи на все (себ-то на всі перепони—Ред.), до порозуміння прийде. Мандатові справи майже зовсім узгіднено між представниками обох сторін, а щодо спірної квестії — одинки, на якій розбилися переговори, то не є виключене, що поведеться осягнути нове рішення мірODATних чинників“.

На всякий випадок, надії на розвал польського фронту є безосновні. Не зважаючи на всі перепони й опір вшехполяків („санація“ виявляє далеко посунену компромісовість), порозуміння польських партій на терені Сх. Галичини запевнене — як не ґенеральне, то окружно льокальне. Правдоподібно на основі партійного ключа поодинокі округи в Сх. Галичині будуть поділені між три державні листи: 1 (Безпартійний Бльок співпраці з урядом), 24 (Кат.-нар. бльок) і 25 (Кат.-людовий бльок). Таким чином, не творячи формального загального бльоку, польські партії в тихому порозумінні не будуть конкурувати в поодиноких округах. Сяк чи так, а вислід буде такий, що польські голоси будуть скупчені, а українські розбиті між безліч лист партійних, станових, гуртКових і навіть особистих. Найвищий час, щоби й ми чогось навчилися, щоби не було запізно.

За океаном.

Цінне видавництво.

Накладом Українського Народнього Союзу вийшло перше число квартальника п. з. „The Ukrainian Juvenile Magazine“, призначеного для тих дітей, що належать до його молодечого департаменту. Таких дітей, обезпечених в У. Н. С., є понад 12.000 і дуже добре зробила централя, приступивши до видавництва отсього журналу для дітей в анґлійській мові. (В анґлійській тому, що більшість наших дітей в Америці вже не знає або знає слабо українську мову, тому ні українських ґазет ні українських книжок не читає і швидко винароддовлюється). В першому числі отсього цінного журналу, що повинен сповнити велику місію серед молодого українського покоління за океаном, підібрано весь матеріял так, що він своїм змістом дуже добре підходить до дітої уяви й розуму. Є в ньому наші поезії, наші казки, веселі оповідання, жарти, загадки, ломиголовки, а й цікаві вістки про славних і заслужених українців, є й оповідання про те, як українські козаки ходили в похід на турків. Словом: новий наш журнал поставив собі за мету виховувати в привязанні й любови до свого народу діти наших емігрантів в Америці, тому треба йому побажати з серця якнайкращих успіхів у його праці. Цей журнал дістають діти-члени У. Н. С. зовсім безплатно (інші платять за число 25 центів, річно 1 дол.), тому він повинен стати посередником в національному освідомленні між дітьми, що є обезпечені в У. Н. С. й дітьми цілої української еміґрації в Зл. Державах.

З діяльности „Обєднання“.

В місяці грудні мало Обєднання українських нац. організацій з осідком у Філядельфії 6.054.26 дол. приходу. З тої суми вислано на потерпівших від повені у краю 3.150 дол., на інвалідів 1.000 дол., на Рідну Школу 400 дол., на сирітські захисти у Львові, Перемишлі й Кутах (по 100) 300 дол., на вибори 250 дол. на фонд „Р. Школи“ в Америці 100 дол., на допомогу страйкуючим майнерам 100 дол., на політ. вязнів 100 дол., на Т-во „Просвіта“ у Львові 100 дол., на чит. „Просвіти“ в Камінці Лісній 106 дол. і інші дрібніші жертви.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 48. (САМБІР).

Повіт Лісно.

Дня 29. січня відбулись передвиборчі збори в **Устриках Горішних** при чисельній участи селян місцевих і доколичних сіл Волосатого і Бережок. Справу соймових виборів і вагу сучасної хвилі всесторонно зясував присутним голова місцевого виборчого комітету о. В. Трацький. Зібрані ухвалили резолюції за масовою участю у виборах і голосуванням на листу, яку поставить Українське Нац.-Дем. Обєднання.

ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ).

Жовківщина.

Дня 22-го січня н. р. відбулися в Мостенщині два віча. Віче в **Мостах Вели-**

М. ВОЗНЯК.

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

9)

(Докінчення.)

Друга річ: наші, не щирі, не сталені ще народовці, а такі, що лиш прихиляються до нас, жалуються, що українські писателі мусять уживати фраз „**тривіяльних**“, по-троки різких, яких не уживають писателі н. пр. польські, чеські, а без котрих, правду **сказати**, обійшлось-би. (Се вплив московської мабуть літератури.) Так н. пр. в Вашім ескізі приходить: „Еноран **огирем** іде до громади“ — „На те й мої **штани** в жлукто“ — „Цимбалістий розпустив свої халяви“ — „Мне хинька, наче сучка в човні“ — „Як з мого підсвинка стрижка“ — „Розумний наче **Беркові штани**“ і т. д. Ви скажете, що се з народних уст, — добре, — але у нас селянин при інтелігентнім чоловіці ані одної такої фрази не скаже, — а як уже конче мусів-би, то сказав-би: „шануючи сонічко святе, образи і Вас яко честних: сучка, штани, огирем, підсвинки і т. д.“

Може бути, що Ви, Добродію, висмієте мене за такі замітки, — але, по перше, тут не йде про мене, я прийму річ однаково, чи з тими додатками чи й без них, а йде о ширшу публику, котра не любить чи не привикла, як хочете, до „тривіяльности“ (се єї слово), — а по друге, Вас, Добродію, галицька читаюча публика дуже любить і поважає, а тілько то одно Вам закидає, що часом кинете якусь фразу, котра, як кажуть, „тривіяльна“. А я питаю: чи остаточно без того не обійшлось-би? Чи твір на тім що стратить? Я гадаю противно: зискає і сам собою, і в очах публики нашої.

З такими лише маленькими змінами що-до язика і з викинечням деяких фраз я готов з найбільшою Вам дякою друкувати Ваш знаменитий „Казенний млин“ і дальші Ваші ескізи в фейлетоні „Діла“. Що-до передруку (я той лист десь затратив, тож уже добре не тямлю Ваших умов), то прошу Вас, Добродію, порозумійтесь уже з п. Глад(илович)ем, nota bene, учнем листом і через мене. Я до фінансової сторони видавництва не маю ніякого права, впрочім я в таких ділах і непорадний, і хорий.

Сподіваючись від Вас, Ласкавий Добродію, скоренької відповіді, і присилки дальших Ваших ескізів (коли єсть за що, — то пожийте мене!), остаю певно одним з найщиріщих Ваших другів і почитателів Вашого таланту і Вашої праці.

Ів. Белей.

З двох останніх листів Белея до Кониського лист із 18. вересня 1889 р. звертався з таким проханням до нього:

У Львові, дня 18. н. ст. вересня 1889.

Високо-Поважаний Добродію!

Даруйте, Високо Поважаний Добродію, що я буду такий сміливий занепокоїти Вас одною орудкою, але не маю ні до кого удатися в Київі, то мушу до Вас, хоч Ви, як чув я, не вдужаєте тепер на очи і потребуєте спокою. Тільки-ж орудка моя не Бог зна яка. Ото в Росії, як ми читали в газетах, вийшла якась повість „Богданъ Хмельницкій“ якоїсь женщини, мабуть Рогової. Тут у Львові ніде єї не добудеш, а спроваджувати через книгарню довго-б дуже потревало, так я осмілююся просити Вас, Добродію, щоб Ви зволили там у якій книгарні у Київі купити її за свої гроші і чим-скорше прислати на мою адресу. Рівночасно письмом прошу звістити мене, які Ви при тім будете мати кошти, а я зверну Вам.

Сподіваючися, що Ви, Добродію, не одмовите моїй просьбі, остаюсь в глубоким поважанем

Ів. Белей.

Кониський відповів, що він готов був з дорогою душею послужити Белеєві й післати бажану книгу, але вона вельми дорога й ніхчемна, а до того для дітей. А в тім, як конче потрібна, хай Белей звернеться до нього або просто до Оглоблина.

Останній лист Белея до Кониського піддавав ось яку ліквідацію складу „Порваної нитки“ Кониського, що лежала в Белея:

12. (24.) VIII. 1890.

Високо-Поважаний Добродію!

Ваша комедія „Порвалась нитка“, надрукована в р. 1884, лежить у мене до-нинішнього дня і ніщо мені з нею робити, бо она не моя власність і Ви нічого не розпорядили, що з нею зробити. Правда, з Вашого поручення я свого часу якусь частину накладу дав був д-рови Олесницькому, — що він з тим зробив, не знаю, — але решта лежить у мене.

Шкода, щоби Ваша праця так залежувалась, длятого отсе пишу до Вас і заразом осмілююсь запроектувати, щоб Ви „Порвану нитку“ (на скілько єї осталось у мене) дарували товариству „Просвіті“. Коли згодитесь на те, я зараз усе передам „Просвіті“ і поручу Виділові єї — вислати Вам поквітоване, що від мене дістала.

Відписуючи мені, не забудьте, Добродію, долучити вістку і про те, як Ви ся маєте, чи вже зовсім подужали, і над чим тепер працюєте. Сердечно бажаю Вам доброго здоровля і сил до праці на довгі-довгі ще літа і остаюсь з глубоким для Вас поважанєм

Ів. Белей.

На свій лист одержав Белей відповідь із 29. (17.) серпня: „З моєю „Порваною ниткою“ робіть, що хочете: куди повернете, я на все згоден; а коли візьме її собі на користь „Просвіта“, — то радійший буду“. Нарікав, що з Відня поприв озили наші люди сумні звістки, напр. про Романчукове прямування, „тай взагалі про Ваше Діло, аж сумно слухати“. Це очевидно відгомін боротьби з „новою ерою“, а новоерський віз один із перших саме тягнув Кониський. Тому й не багато міг сподіватися Кониський успіху зі свого нового листу з 1. вересня (20. VIII.), де доражджував дати в „Бібліотеці найзнаменитших повістей“ повість Потапенка „На дѣйствительной службѣ“, бо між иншим „вона показує нам українського попа такого, якого нам треба“. Переклад повісти мав зладитися під редакцією самого Кониського. Далі питав, чи „Діло“ не дасть місця що місяця на один фейлетон із оглядом видатнішої російської журналістики в роді того, що було раз чи двічі в „Правді“.

Дня 8. березня (24. II.) 1893 р. вписав Кониський такий „Лист до редактора „Діла“: Деякі обставини примушують мене заявити, що з 1. січня сего року я не посилав ні до одної галицько-руської часописи друкувати ніже одного слова; що й на далі не посилатиму, бо вважаю свою літературну працю на віки скінченою; і що, нарешті, вислані ще торік і позаторік мої праці до „Зорі“ — я просив не друкувати опріч Подорожі. Причиною тому прошу вважати ніщо більш, як мій недуг. Коніський-Перебендя“. Та не зважаючи на це під враженням смерти кирило-методіївського братчика Пильчикова й ліриковайкаря Леонида Глібова повідомляв 11. листопада (30. X.) 1893 р. „Діло“, що сподівався „подати небавом ширші звістки про житє отсіх наших славетних робітників“.

Не можна в короткій статті вичерпати увесь матеріял, що міститься в кількадесятьох листах Кониського до Белея й ще до декого з керманичів „Діла“. Те, що подано тут, указує й на вплив Белея на Кониського в справі його писань, навіть белетристичних, не тільки журналістичних, і дає матеріял до життепису Белея й Кониського, й не менше важне для історії „Діла“ в першій мірі його звязків із Наддніпрянщиною.

них почалося в год. 12 в салі Народного Дому. Присутних около 1000 громадян. Вічем проводив п. Алиськович. Відпоручник УНДО-ня селянин з Підгаєччини Гр. Скасків виголосив реферат, в якім ясно змалював сучасне політичне і господарське положення українського народу і напятнував кирпиницьку роботу платних наємників, яких ціллю є розбиття єдности і сили нашого народу. Селяни з великою увагою вислухали реферату, який дуже ріжнився своїм спокоєм і щирістю від крикливих і демагогічних промов, які доводилося їм чути від сельробівських ватажків. Розумні і поважні слова промовця розвіяли неодин сумнів, посіяний ворогами української національної ідеї в їх душі і вони з вдякою прийняли його. Віче закінчив невтомний організатор Мостів о. дек. Гірняк.

Друге віче відбулося того самого дня в селі Реклинці в салі читальні „Просвіти". Присутніх около 500 селян. Проводили вічем селяни Михайло Скрипчук і Андрух Левків. Реферував представник УНДО-ня Гр. Скасків, який пояснив програму УНДО і його змагання до понад-класового єднання нашого народу. На салі було також кілька представників сельроба, які завязали вже були між собою свій виборчий комітет. Пан Скасків відповідав на всі їх, часто недотепні запити і напади так влучно і переконуюче, що вони всі змішалися і вкінці вже самі дякували йому за те, що приїхав до Реклинця. Селяни зрозуміли ріжницю між крикливими промовами таких сельробівських головачів, як Заяць і Пелехатий, які накликують тільки до нищення всіх національних святощів, а щирим закликом їх брата селянина до творчої праці. Вони самі поставили внесок вибрати виборчий комітет УНДО-ня, що і виконано, та просили заопікуватися їх сторонами, де всякі пелехаті збирають собі темних людців до своєї партії і нищать творчу роботу цілого десятиліття.

Угнівщина.

В останніх днях відбувся тут ряд передвиборчих віч, на яких реферував інж. Кирило Целевич. І так: Дня 15. січня н. р. віче в **Журавицях**, учасників около 200, проводив о. Лопатин Микола. Промовляв також п. Корчинський зі Львова. Дня 15-го січня н. р. віче в **Новосілках Передніх**, учасників около 80, проводив сел. Юрко Коцупер. Дня 19-го січня віче в **Кер[illegible]ві**, учасників около 150, проводив о. Чайківський. Дня 19-го січня віче в **Корчмені**, учасників около 200, проводив о. Вахівський і сел. Вредюк. Дня 22-го січня віче в Щепятині, учасників около 150, проводив селянин Микола Тивоньчук. Віче відкрив о. Чайківський. Дня 22-го січня віче в **Ульгівку**, присутніх около 200 селян, проводив сел. Яцівський. В оживленій дискусії забрали голос п. Гр. Онишкевич, Василь Мартин, Теодор Волошин, Михайло Відо і ін. Дня 22-го січня нарада в **Тарношині**, учасників около 80. Дня 25-го січня віче в **Норові**, учасників около 200, проводив сел. Атан. Дужий. В дискусії забирали голос пп. Гр. Онишкевич, Андрій Сайчук, Теод. Мазур, Вол. Вас, Дм. Пігура й ін. На всіх вічах ухвалено голосувати на лісту Українського Нац.-Дем. Обєднання.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Скільщина.

Дня 29-го січня н. р. відбулося передвиборче віче в Синевідську Вижнім, де були заступлені села: Ямельниця, Корчин, Крушельниця, Сопіт, Урич, Межиброди, Побук, Тишівниця і Синевідсько Нижнє. Присутніх около 1000 осіб. Прибули також делегати зі Сколього о. М. Притуляк і Осип Ткачук. Виборчий реферат виголосив кандидат на посла дир. Остап Луцький зі Стрия. Його промова попала до глибини серця наших селян, які часто переривали бесідника оплесками і гучним „слава". По рефераті не важився ніхто з кирпиників забирати голос, навіть радикал зі Стрия п. Рудницький, ані п. Заревич з Синевідська. Вся маса народу заявилася за партією УНДО-ня і ухвалила голосувати на листу ч. 18. Мусимо додати, що віче на прикінці, вже після ухвалення резолюцій, всетаки було розвязане поліцією через нещасливий виступ ведучого студента Калиновського.

ОКРУГ 53. (СТАНИСЛАВІВ).

Заболотівщина.

Дня 21-го січня відбулася передвиборча довірочна нарада Заболотівщини в селі Тулукові. На зборах явилися громадяни поблиських сіл Хлібичина, Борщева, Кілікова, Зібранівки, Олешкова, Демеча, а також Заболотова. Реферував кандидат на посла з рамени УНДО-ня ред. Паліїв Дмитро, який представив сучасне положення українського народу, звернув увагу на руїнницьку ролю сельроба, спеціяльно в заболотівському повіті, представив нездарність колишньої так сильної радикальної партії і пояснив програму партії Українського Нац.-Дем. Обєднання та ціль бльоку національних меншин. Розвинулася оживлена дискусія, після якої на пропозицію п. Петра Загрихівського зі Заболотова ухвалено кандидатуру на посла зі Заболотівщини в особі сел. Миколи Ліщука з Хлібичина. Після промови п. Ліщука і о. Юліяна Кисілевського ухвалено резолюції, якими збори висказують повне довіря Проводові УНДО, одобрюють листу кандидатів на 53 округ й ухвалюють кандидатуру сел. Миколи Ліщука, якого просять помістити на окружній листі 53. Годиться зауважити, що сельробівські агітатори, як Вакалюк з Іллинець, Рога з Заболотова і ін. пробували дістатися на салю, щоби своїм вереском увести замішання. Тулуківські селяни дали їм належну відправу і не пустили їх на збори.

Отинійщина.

Дня 22-го січня н. р. відбулося в селі Молодилові передвиборче віче з рамени УНДО-ня. Проводив сел. Ст. Солончук. Реферував делегат Повітового Комітету д-р Т. Шепітко, який засував виборчу ординацію і пояснив програму УНДО-ня протиставляючи її програмам сельроба та ін. партій. В дискусії забирали голос селяни з Молодилова і присутні громадяни села Седлиск. При кінці віча ухвалено резолюцію, в якій постановлено віддати голоси лише на листу УНДО-ня.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Борщівщина.

У всіх громадах борщівського повіту явилися в днях 15. і 16. січня в льокалях, де були виложені виборчі листи до сойму і сенату поліцаї і предложили списки виборців, котрих, на їхню думку, належить викреслити з лист тому, що вони були судово карані, а тим самим є позбавлені голосу. Списки ці були заздалегідь приготовані і внесені поліцією щойно в двох останніх днях призначених до вношення рекламацій. В громаді Олексинці внесено цей поліційний список щойно 17. ц. м. і мимо цього місцева обводова комісія його приняла і полагодила по думці внесодавців. Війти і предсідники обводових комісій на запит чому вони такі неоправдані ординацією виборчою поліційні рекламації приймають — дають відповідь, що „так мусить бути, бо так каже поліція". — Проти неуоснованих рекламацій (рекламують навіть таких, що були за австрійських часів карані за обиду чести) вносять громадяни устні спротиви до протоколів. Громадянство дуже занепокоєне такою поведінкою поліції, тим більше, що цього рода активна участь поліції у виборах зовсім не передбачена в обовязуючій ординації. До поліції гідно прилучилося також місцеве старосто. Відмовляє всім нашим організаторам перепусток в пригранічну полосу. Отже тепер, коли свобода зборів та агітації є законно дозволена у більшій навіть мірі, як звичайно — борщівське старство інтерпретує ці закони на шкоду українців. Одиноким партіям, що тішаться свободою рухів в Борщівщині — це хліборобі і сельробі. Навіть віча про господарські справи, які уряджує місцевий Сільський Господар є заборонені.

Теребовельщина.

На день 22-го січня н. р. скликала повітова організація УНДО-ня передвиборче віче в Могильниці. На цей самий день заповів був віче також д-р Мішко, адвокат з Теребовлі, котрий зараз перед самими виборами почав в повіті „творити" радикальну партію, якої досі в повіті не було. Віче заповіджене радикалами не відбулося, бо пани радикали не приїхали. Не зважаючи на сніговицю на площі перед громадською канцелярією зібралася велика маса народу з Могильниці і сусіднього села Романівки. Всіх учасників було понад 1000 осіб. Віче отворив п. Жаровський, почім забрав голос о. З. Кузьма, катехит з Теребовлі, пояснюючи програму УНДО-ня і пятнуючи шкідливу роботу партій, які розбивають один національний фронт. Дальше забирали голос селяни Заставний, Жаровський, Терлецький та ін. Почім віче ухвалило слідуючі резолюції, якими одобряє і приймає програму УНДО-ня та завзиває своїх до віддання голосів тільки на листу УНДО-ня. Дальше висказує свою погорду для всіх тих руїнників, що розбивають народні сили й ломлять національний фронт.

Дня 25-го січня н. р. відбулося передвиборче віча УНДО в Гумнисках. Присутні були також селяни зі сіл Семенова і Малова. Учасників около 600. Реферував о. Кузьма. Промовляли селяни: п. Заставний, Крушельницький, Сороцький та ін. — Дня 28-го січня н. р. відбулося передвиборче віче в Острівці для сіл: Острівець, Застіноче, Слобідка Струсівська і Зубів. Реферував о. Кузьма. На обох вічах ухвалено довіря для Проводу партії УНДО-ня і ухвалено голосувати тільки на листу цеї партії ч. 18. В Острівці була спроба з боку радикалів і польського стронництва хлопського розбити віче. Зі стронництва хлопського промовляв знаний демагог Шегедьський. Однак жінки закричали його і не дали йому докінчити.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Буськ.

Дня 24-го січня н. р. відбулося з рамени повітової організації УНДО-ня велике передвиборче віче в Буську. Учас-

---

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Книжки, що ждуть на нас.

Не вільно зловживати педагогією в літературі. Стільки разів доводилось у принагідних статтях пригадувати людям нетикані книжки, що врешті їх марево прийшло і до мене. „Скільки нас жде на тебе місяцями, роками, — скільки разів ти присягав нам у глибині своєї душі розкрити нас ось-ось, завтра, за тиждень, за місяць... і якже?"

Мої незнайомі чи ледве знайомі други принишклі мовчки на полицях — хаті, книгарні, бібліотеках! я віддавна винен вам відповідь як винуватець. Нині скажу вам по щирому. Забагато вас уже назбиралось і краще справу поставити руба, ніж жити з докорами совісти. Ні, я не повторю вам усіх тих виправдувань, якими звільняли себе від вас на віки люди, що не мають двох найрідших вартостей сучасного життя: грошей ні часу. Ні, я — багатій; куди не глянь простягається добродійна рука, що тицяє мені книжку в руки з проханням: „прочитайте", а час не грає ніякої ролі в нашім середовищі.

Та ось приходить він себто час, коли навіть і не подумавши про його вартість, починаєш мимохіть вибирати між вами, книжками. Чим більше вас знаєш, тим обережніше придивляєшся вам, наче людям. Не із почуванням Фавста, що перекинувши тисячі вас, побачив, що є таким-же розумним як передніше; і не з гордощами тих, що не відкривши ніодної думки, відкрили нарешті „Книгу життя". А є пошани для вас. Кожна із вас спокушує іншим світом і домагається забути про той рай, з якого ми ще всіх яблук не пообтрушували. Між обідом і лекцією, часописом і засіданням, вечерою і сном є завсіди досить часу, щоби взяти під руку одну із вас як привабливу химерни-
Але передтим і після цього що?
цю з тисячними несподіванками...

Ех! ви певно знову гадаєте про час. Скільки часу треба, щоби голова обертом пішла від двох-трьох нечуваних поглядів? Скільки часу треба, щоби дотеперішній ваш світ вам замакітрився і притьмом у гору знявся? Книжка є в нас недаремне жіночого роду. Відкрити її чар, красу, таємність, оригінальність, тисячні переливи примхуватости, що дають насолоду відгадувати її, розуміти або й не розуміти зовсім, а тільки держати в своїх руках і згодом мріяти про неї — на все це не треба аж... часу! А коли й треба його більш як лишилось нам ще жити то час є нічим у порівнанні з тим дивним невпіймаючим серпанком, яким він укриває свою наготу, тремтючим усіма кольорами, незаписаним ніяким годинником ні сейсмографом, так глумливо названим — мов голий король із казки Андерсена! —: настроєм.

Із сотні книжок, що стоять у моїй бібліотеці і роками моргають до мене, може тільки одна є така, яку я міг би взяти тепер у руки, тому, що вона відповідає ритмові моєї теперішньої думки та серця. Якщо я міг би її найти, тоді тих кілька думок, що бється із словами, мов риба об лід, попало би в сіть, яку давно добув із глибин життєвого моря якийсь досвідний рибалка і я побачив би, що вони — тріпочуться і їх треба... вбити, а вже згодом присмажити, підлити добрим сосом і подати вам на тарілці. Якби ми могли находити книжки меншбільше так само як нам дають їх у школі, на кожну годину іншу, з ясно-обдуманою рішучістю, — меншбільше як ліки на означену недугу — тоді ми може й не вагались би ніколи і — яке щастя! — лякались би їх як колись-школи, а нині лікарів.

З усім тим: ми знаємо, що між палітурками книжки збережений екстракт душі якоїсь людини, яка з доброго дива повіє на нас леготом, що лоскоче наші нерви пахощами сильнішими ніж наша воля та пута, що приковують нас до нашої буденщини. Порив? бажання плисти до нових берегів? Нехай це все кінчиться тільки мрією. Та що є сильнішого як мрія для людини, що не має змоги жити нічим кращим? Зачинена книжка пригадує неодному з нас зачинене життя.

Читати книжку на те, щоби знати, чим живуть інші? Яка жорстока цікавість! Пригадувати собі, що ми сами не живемо, а могли би, якби...! Якби на нас ждало справді якесь життя, ждали би й книжки, що звуть до нього. Не вірите? Продайте одного ранку все, що є вашим майном, до книжок включно, і поїдьте в який великий світовий центр. Не почнете там нового життя, але коли приглянетесь йому, віднайдете напевне двох-трьох сірих на око людей, навіть земляків, які продовжують своїм життям нескінчені глави якоїсь чудесної чужинної книжки.

Сотні разів чув я від своїх земляків заздре зітхання: „ах! які ви щасливі, що можете читати книжки в чужих мовах!" Я відповідав їм: „чи ви вивчивши одну мову більше, дістаєте одночасно за це 24 години додатку на день?" Так сказав я тоді, коли почував над собою святий обовязок Життя знати ще пів сотні архитворів більше. Нині я спитав би їх: „скільки книжок треба перечитати в першій половині життя, щоби друга половина вистачила на передумання їх, перечитання наново та продовження у власній буденщині?" Бо найбільша скількість книжок, що ждуть на нас це не та, яких ми не читали, а та, до яких ми повинні вернутись, щоби перевірити, чи спомини залишені нами не кривдять нашої теперішности.

Вибрати книжку це так само важко як вибрати друга. Усе те непередбачене, чого не схопить ніколи ніяка наука, зване припадком, звязане із щастям зустріти саме таку, а не іншу людину, в даний мент, у даних обставинах, повторяється за кожним разом, коли між тисячами книжок простягаємо руку до одної. Повторяється вона для тих, які відчувають те, що казав Уітман: „коли торкаюсь книжки, торкаюсь людини." З літами ми стаємо щораз більше недовірливими до нових другів. І вони до нас. І тратимо їх щораз більше. І щораз частіше згадуємо тих, з якими ми вірили, що на нас жде тисячі книжок — тисячі нових світів. Нині ми хотіли би зустрітись із одним-двома, що рішили про напрям нашого життя і ще раз передумати з ними те, з чим вибрались жити.

Але коли ми найшли в якій новій книжці друга або в новому другові книжку, хотіли би всім давнім похвалитись ними як неймовірною пригодою і подякувати їм, що вони довели нас до неї. Книжки ждуть на нас часто тому, що ми не маємо з ким поділитись ними. Други невибрані нами, затрачені в міліоновій знебарвленій юрбі, ждуть десь на нас, може тільки тому, що ми не найшли в пору книжки, яка дала би нам змогу їх відкрити.

ників було около 300, між ними заступники майже всіх досколичних сіл і около 100 жінок. Віче отворив голова пов. орг. УНДО о. дек. Зельський. Реферував кандидат на посла з рамени УНДО о. д-р Ценік, який виказав між ін. на побезсечну діяльність Брилла, що баламутить людей по наших селах. Після реферату почалася оживлена дискусія, по якій ухвалено резолюцію, якою присутні на вічу в Буську взивають всіх громадян голосувати на листу УНДО ч. 18.

Рогатинщина.

Дня 24-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Мартинові Старім. Проводив п. Мунак. Присутніх 200 виборців. Реферував дир. Степан Кузик. На вічу вибрано виборчий Комітет, головою якого є п. Муцан.

Дня 25-го січня ц. р. відбулося віче в **Свистільниках.** Присутніх около 400 виборців. Реферували дир. С. Кузик і представник Ц. К. УНДО п. Вигнанська. Змобілізовані сельроби зі Сернок Гор. і одинокий сельроб зі Свистільник Мосяк старалися розбити віче, одначе рішуча постава свідомих громадян Свистільник не дозволила сельробам говорити. Одноголосно ухвалено резолюцію, якою всі жінки і мущини зобовязуються голосувати на листу УНДО ч. 18.

Дня 26-го січня ц. р. відбулася нарада в Сернях Середніх. Присутніх 150 людей. Реферував п. С. Кузик.

Дня 27-го січня ц. р. відбулася нарада виборчих комітетів в селі Букачівцях для сіл: Козаре, Григорів, Журів, Колоколин, Чагрів, Мартинів Новий й Тевотинь, на якій промовляли п. С. Кузик, о. дек. Щербанюк і Михайло Лішан.

Дня 25-го січня ц. р. відбулася в Рогатині нарада виборчих Комітетів з 22 сіл рогатинського повіту, на якій промовляли п. Сліпецький, Лішак і д-р Дрогомирецький.

Дня 28-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Скоморохах Нових. Реферували п. Вигнанська і сел. Семен Мельник з Пукова. Ухвалено слідуючі резолюції: 1) Всі селяни як чоловіки так жінки спільно підуть до виборів і будуть голосувати на листу УНДО ч. 18; 2) Агітаторів інших партій не будуть в село приймати і на їх листи не будуть голосувати.

Дня 27-го січня ц. р. відбулося віче в Скоморохах Старих. Реферували п. Вигнанська і сел. С. Мельник. Віче ухвалило резолюції, якими зобовязалося голосувати на листу УНДО ч. 18.

Радехівщина.

Дня 11-го січня ц. р. відбулося в місточку Щуровичі віче передвиборче. Присутніх до 300 людей. Реферував п. Вислоцький голова Пов. Нар. Комітету Українського Нац.-Дем. Обєднання в Бродах і селянин Войнович Іван член Пов. Ком. УНДО. Ухвалено одноголосно резолюції: йти при виборах тільки за листою Українського Нац.-Дем. Обєднання і голосувати на свого кандидата о. Пелеха. Вибрано виборчий національний Комітет, котрий має берегти чистоти лінії національної. Напятновано розбивачів національного фронту Сель-Робів і хліборобів. Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла“.

Брідщина.

Дня 11-го січня ц. р. відбулося віче в Суховолі. Присутніх до 500 людей. Ухвалено резолюції за УНДО-ним і вибрано виборчий комітет. Реферував п. Вислоцький.

Дня 11-го січня ц. р. відбулося віче в Бучині. Присутніх більше 100 осіб. Реферував п. Вислоцький. Ухвалено ті самі резолюції і вибрано комітет.

Дня 15-го січня ц. р. відбулося віче в Лешневі коло Підкамінця. Реферував п. Вислоцький. Ухвалено ті самі резолюції. Присутніх до 1000 людей, зібраних до подвіря господаря.

Дня 15-го січня ц. р. відбулося віче в Чуперках коло Підкаміня. Присутніх до 200 людей. Реферував Вислоцький. Ухвалено ті самі резолюції. Вибрано виборчий Комітет.

Дня 17-го січня ц. р. відбулося віче в Гаях Старобрідських. Присутніх около 200 осіб. Реферував п. Вислоцький. На віче прибуло до 20 агітаторів Сельробатінців, які змобілізували кількох пройдисвітів-зрушальників з Бродів для розбиття віча. Віче відбулося дуже бурливо, бо Сельроби не давали говорити місцевим про програму УНДО-ни, як також і про свою, заявляючи, щоби програм не зачіпати цілком. Підчас промови Вислоцького, сельроби несамовито викрикували, але присутні заявили, що знають пана Вислоцького як свого односельчанина і віче проти нього не мають. Резолюції Сельроба віче відкинуло. Коли віче заспівало „Ще не вмерла“ Сельроби зі своїми кількома співали „Інтернаціонал“.

Брідські кандидати.

В Брідщині виринають чимраз то нові кандидатури найрізнородніших мастей. Ось про них кілька слів. Цікавий є собі кандидат на Брідщину зі сельроб-лівиці д-р Заяц зі Львова, який кандидує на першому місці. Цей твердий недавно кацап, який так був колись поклонявся перед російським царатом, а тепер хоче заступати в соймі українських селян та робітників, є сам собі кулаком та буржуєм немалої міри. А може д-р Заяц думає подарувати свою каменицю у Львові на народні цілі, а своїх 100 моргів поля коло Зборова роздасть між своїх безземельних виборців? На другому місці кандидує тут зі сельроб-лівиці д-р Стефанович, адвокат в Бродах. Самі кандидати сидять дома, бо бояться здаватися делких немилих запитів, а висилають своїх агітаторів. Від д-ра Стефановича їздить студ. Сенів та возить зі собою ще декількох платних людей зі села, поміж котрими є й такий, що був караний за крадіж коней. Зі Сельроб-правиці кандидує тут студ. Лесь Качор з Лешнева, який розїздить по селах зі студентом гімназії Сем. Федуном. Його успіхи дуже слабі, бо вже з кількох сел мусів втікати, між ін. з Кадлубиськ, Голосковичі, Ражнева і ін. Рівнож пробував він улаштувати віче в своїм рідним селі Лешневі, одначе його односельчани дали йому вже другий раз належну відповідь і випросили з читальні. З хліборобської партії кандидують тут: емер. скарб. урядн. Гумицкий, громадський писар з Берестина Гнат Кирик і сел. Луць Мазовіти з Кедлубиськ. Маємо тут ще й двох „диких кандидатів“, а саме: сел. Ст. Назаревич зі Селиська і дорог. іжн. Т. Антонів, які заголосили свої листи окремо. До цього щей кацапи висувають свої кандидатури, а то учит. Семетуловича і о. Мартина Гамоту. Всі ці люди мало знані в повіті і висувають свої кандидатури хіба, щоби розбити одноцілий фронт УНДО-ни, якого кандидатом є в нашому повіті сел. п. Вислоцький, довголітний народний робітник в наших околицях.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Зборівщина.

Дня 15-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в **Вертелці.** Проводив О. Боднар і Т. Головацкий. Реферував п. Кузьмин і п. Зварич. В дискусії забирали голос місцеві селяни і ухвалили йти до голосування одноцілим фронтом та голосувати тільки на листу УНДО-ни ч. 18. Вибрано виборчий комітет і установлено мужа довіря. Дня 15-го січня ц. р. відбулося віче в **Несторівцях.** Проводив місцевий селянин п. Пищота. Реферував п. Кузьмин. В дискусії забирали голос п. Зварич, Костюк, Мартинів і ін. Ухвалено голосувати тільки на листу УНДО-ни ч. 18. Дня 24-го січня ц. р. відбулося віче в **Осташівцях.** Віче відкрив о. дек. Молчко. Реферували п. Кузьмин і Т. Стебницький. Після дискусії ухвалено голосувати тільки на листу УНДО-ни ч. 18. Вибрано виборчий комітет і установлено мужів довіря. Дня 27-го січня ц. р. відбулося віче в **Богданівці.** Реферували пп. Кузьмин, Стебницький і Зварич. Вибрано виборчий комітет і ухвалено голосувати на листу УНДО-ни ч. 18. Дня 28-го січня п. р. відбулося віче в **Яцківцях.** Про політичне положення реферував п. Кузьмин, про партійні відносини Стебницький, про солідарність при виборах п. Зварич. Вибрано виборчий комітет і ухвалено голосувати на листу ч. 18. — Дня 28-го січня ц. р. відбулося віче в **Білківцях.** Реферували пп. Кузьмин, Стебницький і Зварич. По переведеній дискусії ухвалено голосувати на листу Обєднання ч. 18. Вибрано виборчий комітет і установлено мужа довіря. — Дня 20-го січня п. р. відбулося віче в **Басовиці.** Реферували пп. Кузьмин, Зварич і д-р Головацкий. Ухвалено резолюції: йти одноцілим фронтом до голосування на листу УНДО ч. 18. Вибрано комітет і мужів довіря.— В переїзді з **Басовиці до Білокерниці** дня 29-го січня п. р. стрінулися п. Кузьмин і його двох товаришів на сельробівському вічу в Білоголовах. Спровоковані провокаційною промовою сельробівського агітатора на адресу української нації та взиванням до єдности з комуністами, забрали вони голос на тому вічу і звернули увагу селянам, щоби не давалися туманити демагогічним кличам і зводити з правдивого національного шляху. Тоді сельробівські вожди враз із зорганізованою боївкою підняли несамовитий вереск, внаслідок якого місцеве населення пішло до дому, залишаючи на салі тільки сельробівських агітаторів з платною боївкою та двома поліцянтами. Віче розбито.

Дня 15-го січня п. р. відбулося передвиборче віче в селі Розгадові к. Поморян. На віче явилися численно громадяни зі села Розгадова, Плісова і Краснопущі. Про сучасне політичне положення реферував д-р Володимир Левицький, голова Пов. Комітету у Зборові, про соймові вибори і політичні партії реферував о. Гайовський, о. дек. Гаврищко як делегат з Бережанщини говорив про шкідливість партії УПП. Зібрані вислухали всіх рефератів з увагою і осудили шкідне поступовання українських партій, які розбивають один національний фронт, а головно роботу партії УПП і рішили одноцушно підтримувати і голосувати на листу УНДО-ни. Додаємо, що про віче в Розгадові помістила „Рада“ досить неправдиву дописку, буцімто віченики висвистали референтів УНДО. Оскільки всі дописи про успіхи УПП такі правдиві, як допись про віче в Розгадові в „Раді“, то можна наперед сказати, що виборча робота УПП закінчиться незавадто блескучим успіхом. В тім самім числі „Ради“ є подрібні описи про віча в Зборівщині, які в дійсности або зовсім не відбулися, або відбулися зі слабим успіхом. Тутешні лідери УПП рекламують, як видно, знаменито свою роботу, щоби відтак предложити до вирівнання кому слід свої рахунки за „працю“.

Дня 22-го січня ц. р. скликав був місцевий гурток радикалів віче до Нищева. На збори прибув радикальний кандидат п. Маланчук, а віче пропонував другий кандидат п. Лисий. Вислухавши промов, зібрані віченики заявили, що з виводами бесідників не годяться, що політику панів кандидатів осуджують і будуть голосувати тільки на листу УНДО-ни. До цеї заяви получилася ціла президія і розвязала збори. Радикальні кандидати не мали іншої ради, як склинати довірочну нараду, на якій не хотіли вже бачити селянських мас.

Ожидів.

Дня 14-го січня ц. р. о год. 12-ій в пол. в домі читальні „Просвіти“ відбулося велике передвиборче віче. На віче прибули громадяни зі Соколівки, Кут, Лісового, Брахівки, Олесько, Лабача, Сокола, Пісочного, Ваймана, Рижан, Грабини Великої і Малої, Переволочної, Воложилова. Віче відкрив голова місцевого виборчого Комітету п. Іван Видрієвський. Він оправдав неприсутність делегата зі Львова і п. Олександра Вислоцького з Бродів та пояснив програму Національного Обєднання. Голос забирали численні бесідники, а саме: п. Іван Козловський, взиваючи віченників до єдности, Петро Кушп пояснив головні засади виборчої ординації, Василь Яцімчук взивав на солідарність і єдність чесного народу і т. п. Численні бесідники домагалися, щоби золочівський повіт мав свого посла. п. Мацюк взивав присутніх до єдности, до згоди та просив присутніх, щоби вони ішли у виборчий бій під прапором Національного Обєднання. Віче закрив Іван Видрієвський, подякувавши присутним за численну участь. По відспіванню національного гимну, розійшлися віченики в піднесеному настрою.

Бережанщина.

Дня 30-го січня ц. р. відбулося велике передвиборче віче УНДО-ни в Коновій. Віче отворив д-р Сталник, проводив д-р Бемко, сел. Несторович, міщ. Пуська, о. Добровольський і п. Іван Штаблюк. Про політичне положення і програму партії УНДО реферував кандидат на посла і головний секретар УНДО-ни п. Володимир Целевич. Після реферату промовляли п. Осип Баран, д-р Бемко, а в дискусії забирали голос о. Іванчук, п. Штабнюк і п. Наконечний. Віче ухвалило резолюції, якими висказує своє довіря Проводові партії УНДО-ни і ухвалює голосувати тільки на листу УНДО-ни ч. 18.

Глинянщина.

Дня 22-го січня п. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ни в **Задвірю.** На вічу були заступлені села: Задвіря, Богданівка, Ляшки Королівські, Убиня, Новосілки, Полонниці, Лески, Мерятин Старий, Полтва, Глиняни і Хревів. Віче отворив селянин п. Криштадь зі Задвіря, проводили д-р Микола Рибак, сел. п. Колтун, п. Станкевський і п. Бушманюк. Про значіння виборів реферував кандидат на посла п. Вислоцький, а про політичне положення українського народу під Польщею кандидат на посла і головний секретар УНДО-ни п. Володимир Целевич. Зібрані ухвалили слідуючі резолюції: 1) Присутні пятнують розкладову роботу тих партій, які розбивають спільний національний фронт і заявляють, що стоять на чисто національному ґрунті, на якому стоїть УНДО-ни. 2) Присутні висказують довіря Проводові УНДО-ни і ухвалюють голосувати на його листу ч. 18.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося в **Дворисках** на площі перед Народнім Домом велике передвиборче віче з рамені УНДО-ни. Присутніх було около 2.000 селян з Двориєс, Погорілець, Лагодова, Станимирів, Літорова, Турнотина, Солонів, Куровиче, Полюхова, Альфредівки, Шпагачів і Унова. Віче відкрив студ. Савко, проводив вічем о. Бойко і селяни п. Возний з Лагодова і Михайло Яремчишин з Двориєс. Виборчий реферат виголосив кандидат на посла і головний секретар УНДО-ни Володимир Целевич. Промову перервав кількох разів дуже недотепними дотепами сельроб Корчовський, коли однак після промови п. Целевича хотів забрати голос, присутні закричали його сильними обуренням, а свідоме жіноцтво і дівчата з Погорілець під проводом Параньки Яремчук перевернули трибуну разом з нещасним промовцем. На внесення д-ра Рибака, присутні ухвалили довіря Проводові УНДО-ни і заявили, що будуть голосувати тільки на листу цеї партії ч. 18. Віче покінчилося відспіванням національного гимну. Сельроби під проводом Качора і Корчевського не хотіли при тім скинути шапок, за що дістали належного прочухана.

Дня 29-го січня ц. р. прогнали наші селяни агітаторів сельробів з віча, влаштованого ними в **Замістю.** Агітатори утікали з душею на рамені, в обіраючи при тім дещо і провідники сельроба з Куровиц та Полюхова Великого, а місцевий крикун Степів чимскорше втік до хати.

Ново відновлена кавярня „BELMO“ в домі **Народної Гостинниці,** Львів **Косцюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по поміркованих цінах в окремій салі. 10-15
1252

ВІДГУКИ ДНЯ.

Маргінес Маскаради.

Ще далеко до вісімнадцятого лютого, а вже цілий Львів гуде як улий: „Маскерада-а-а! Гу-гу-гу! Маска-а-а-рада!!“...

Зачуваю, що й провінція теж заінтересувалася. У цілих хвилях, — коли перервається тема про вибори, — всі зараз про маскараду.

Готуються люди на найбільший карнавалевий бал. Відшлифують кавалери, вітають панночки, роблять маски старші (дами — лиця, кавалери — ніг).

Хто вибирається, готує собі костюм: фантастичний, історичний, передісторичний. Дещо шиється, богато дошивається, а ще більше зашивається.

— Ідете?!..

— Куди?

— Питання! На маскараду!

— Ясно...

— В костюмі?

— Зрозуміла річ!...

Серце „Журналіста і Письменника ім. Івана Франка“, душа Кооператора в „Українського Театру“ — радіє несказано і невимовно, коли чує такі балачки. Мріють потім цілу ніч: перший про захист, санаторію чи літнище, другий про будинок українського театру там, де нині готель Жорж.

Але...

Але я мав і таку балачку:

— Ідете?

— Куди?!

— На маскараду.

— Ще не знаю. Може... Але як піду, то без костюму.

— Знаменито. Певно дістанете першу нагороду.

— Як то?

— Без костюму! Тільки, щоб поліція не робила трудностів.

— Пане! Ви собі не позволяйте на дурні жарти. Я йду в звичайнім одінні.

— Ах так!.., А чому не в маскарадній.

— Чого! Школа грошей! Жорі буде зложене з „театральників“ і редакторів, а вони прецінь усі закохані в одній пані.

— А ви заздрісні?

— Ні, але вона певно дістане першу нагороду.

— Ручу вам, що ні. Ця пані піде без костюму — маскарадного розуміється

— Направду?!..

— Слово даю.

— Знаєте во шкода. Зійшла в такою фаланкою, елегантна і симпатична повинна піти в костюмі. То певно був би якийсь знаменитий помисл. Намовляйте її, щоби тоді йшла босою.

— Адже кажете, що вона дістане першу нагороду.

— Ну... так... але... я вам скажу свій. Знаєте: буде чорне...

— Дякую, не кажіть мені. Потім ще скажуть, що жюрі протегує.

— Ні, я знаю, що не дістану... Але буде так: чорне доміно з червоними рожами і десь-не-десь незабудька...

Я затикаю вуха, щоб не чути...

Хтось по Львові робить сплетні, а люди вірять і вибираються на маскараду без костюмів.

Боже! Як би то знати авторів тих сплетень!

Письменників не мають вони чого боятися. Заки напише, заки стане славним, то авторові сплетень давно вже вилетять з голови маскаради.

Але журналістів!...

Це такий народ, що нині напише, завтра видрукував, а позавтрі вже всі знають.

Щож до того, що люди вибираються без костюмів — то воно дуже похвальна річ. Тільки треба це зробити стилево і без страху.

Тоді перша нагорода припаде напевно найкращій „масці", коли людину з заслоненим лицем можна загалом назвати маскою...

Галактіон Тінка.

ЧОМУ ПОЛЬСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ КИНУЛА МОСКВУ?

Варшава, 2. лютого 1928.

„Курєр Варш." подає з Москви, що після виїзду польських делеґатів Соколовського і Голувка кружляють там дві чутки. Одна каже, що польські делеґати дістали з Варшави телеґр. приказ вертати негайно. Телеграму вислано наслідком двозначного поведення московського уряду в литовсько-польській справі. Друга чутка каже, що причиною виїзду було те, що більшовицький уряд змінив основи, на яких досі ведено переговори в справі торговельного польсько-більшовицького договору. Тому Соколовський і Голувко не могли навязати переговорів.

КАНДИДАТСЬКІ ЛІСТИ В СХ.-ГАЛИЦЬКИХ ОКРУГАХ.

Варшава, 2. лютого 1928.

Нині внесено в усіх окружних комісіях ряд кандидатських ліст, із яких лише малу пропорціонально часть прилучено до державних ліст.

В окрузі **Львів-повіт** (поза згадуваними вже лістами Визволення і Стронніцтва Хлопського) внесено лісти: 1) Бльок української соц. партії сел.-роб., 2) Поалей Ціон.

В окрузі **Тернопіль** зголошено лісти: ч. 6. Український Нар. Союз — до сойму: ред. Стовпюк (зі Станиславова), до сенату: проф. держ. семинарії в Тернополі Ол. Істеревич. Ч. 10. Стронніцтво Хлопське — сойм: інж. Бриль, сенат: Карло Воєвода, ч. 18. **Бльок нац. меншостей** — сойм: о. Куницький, д-р С. Баран, Заваликут, Яворський, д-р Гаврилюк, сенат: д-р А. Горбачевський (Чортків), М. Кузьмин, В. Бараник, д-р Ваньо, ч. 22. Бльок українських соц. і сел.-роб. партій. Сойм зла. канд. д-р Ладика, Іванна Блажкевич, Вілинський. В Самборі внесено кілька льокальних ліст.

ЗАБОРОНА СУБСКРИПЦІЇ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ПОЗИЧКИ.

Льондон, 2. лютого 1928.

З Вашінгтону подають, що фінансовий департамент заборонив субскрипцію більшовицької позички в сумі 30 міл. долярів, яку мали розписати деякі американські банки на цілі розбудови російських залізниць. Причиною заборони був процес горожан Злучених Держав, які мають залізн. акції царських урядів, котрі то акції більшовики анулювали.

ЧСР. і ВАТИКАН.

Прага, 2. лютого 1928.

У комісії закордонних справ парляменту мін. Бенеш виголосив довше експозе про заключений із Ватиканом модус вівенді. Міністр підкреслив, що переговори ведено на основі напрямних, які змірялиь до того, щоби порозуміння міг приняти не лише теперішній уряд, але і кожний інший кабінет. Головна вага модуса вівенді основується на цьому, що осягнено порозуміння в справі границь дієцезій і іменування єпископів. Поза зобовязаннями, що є у тексті модуса вівенді, не принято ніяких інших, ані письменних ані устних постанов, які торкалися би внутрішніх справ Чехословаччини і шкільного питання.

ДОВІРЯ ДЛЯ УРЯДУ ПОАНКАРЕ.

Париж, 2. лютого 1928.

Після заяви Бріяна у справах закордонної політики сенат висловив урядові довіря всіми голосами проти одного.

ПОДІЯ В САНТ ҐОТАРД І РАДА ЛІҐИ НАЦІЙ.

Женева, 2. лютого 1928.

В секретаріяті Ради Ліґи Націй зложено ноти держав Малої Антанти у справі перепачковування муніції на Мадярщину на стації в Ст. Ґотард. Держави ці просять Раду Ліґи Націй, щоби розглянула цю справу й інтервенювала згідно з обовязком, який на неї накладає мировий договір із Мадярщиною, заключений в Тріяноні. Секретаріят Ліґи переслав згадану ноту постійній дорадній комісії. Рада Ліґи Націй займеться цією справою мабуть на найближчій сесії.

НЕМА ТАЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І СХС.

Париж, 2. лютого 1928.

Аґ. Аваса подає, що урядові кола заперечують інформації італійських часописів у справі договору на випадок морської війни і тайної конвенції між Францією і Югославією. Ані такого договору ані конвенції не підписано.

БІЛЬШОВИКИ ПІДМІНУВАЛИ ЧОРНЕ МОРЕ?

Берлін, 2. лютого 1928.

З Анґори повідомляють: Турецькі власти не мають ніяких вістей із міродатних джерел, начеб більшовики заложили міни біля Теодосії або біля яких небудь інших твердинь на побережі Чорного Моря. Анатолійська аґенція подає, що такі вісти вийшли з англ. ген. консуляту в Царгороді.

СРСР. ВИБУДУВАВ 60 ВОЄННИХ ЛІТАКІВ.

Москва, 2. лютого 1928.

Урядовий комунікат каже, що покінчено будову 60 нових воєнних літаків. Посвятять ці літаки 23. лютого.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

НОВИНКИ.

— **Свято просфори** уладжене старшиною кружка „Рідної Школи" ім. Т. Шевченка на Стрийській дільниці в неділю 15. січня ц. р. в салях „Академічного Дому" при вул. Супінського ч. 21, зібрало більш як пів сотні українських громадян Стрийської дільниці при святочно прибраних столах. Бачили ми там поруч себе інтеліґентів, ремісників, зарібників і робітників, яких це свято злучило в одну українську сімю. Лише представників інтеліґенції було рішуче за мало. На більш як сотню українських інтеліґентних родин Стрийської дільниці прибули представники лиш 8 родин. Розпочав свято принагідною промовою о. Горчинський. Відтак голова кружка п. Ігнат поділився просфорою із зібраними та висловлював в імени старшини кружка кожному учасникові принагідні бажання. Д-р О. Макарушка промовляв про значіння шкільної організації і „Рідної Школи". Голова кружка закликав до жертвенности для остаточного викінчення нового будинку хлопячої школи ім. Т. Шевченка на Стрийській дільниці. Промови пересплітано різнородними колядами, які були гарно відспівані. Пані: Кахникевичева, Козинська, Кульчицька, Морозова, Паньчишинова і Ріпелева заслуговують на щиру подяку за свою жертвенність як господині. Свято випало на загал дуже гарно і дало великий моральний успіх Старшині кружка. Побажати би тільки, щоб на майбутнє приходило більше інтеліґенції, якої на Стрийській дільниці є пропорціонально досить багато. — *А. Л.*

— **До Філій і Читалень „Просвіти" та до Вп. Збірщиків „Дару Просвіті".** „Просвіта" розіслала в листопаді 1927 р. 9550 лист на збірку „Дару Просвіті". Збірщики мали зібрані на ці лісти датки переслати Головному Видїлови долученим чеком зараз на другий день по закінченню збірки, а саме в Львівськім і Станиславівськім Воєвідстві 15. грудня 1927, а в Тернопільськім Воєвідстві 1. січня 1928. Лісти, без огляду на це, чи використані, чи порожні збірщики мали відіслати до філій, а ті мали їх переслати найдальше до 10. I. 1928 р. Головному Видїлови. Така проволока недопустима. Тому Головний Видїл взиває всіх Вп. Збірщиків і свої філії та читальні звернути лісти і відослати зібрані датки до канцелярії Т-ва „Просвіта", Львів, Ринок ч. 10 до 15-го лютого 1928, бо Товариство мусить предложити дотичним Воєвідствам звіт з висліду збірки. — *Канцелярія Т-ва „Просвіта".*

— **Львівська панорама.** 21-літня Яніна Тутонянківна, інкасентка в крамниці Шумана, здобула собі довіря своєю солідністю на те, щоби із грошей одержаних для фірми взяти на власні потреби 1000 зол., ходити до кіна і їздити до нареченого. Тепер вона поїхала на Баторія. — Дві жінки пробували отруїтись одного дня: 34-літня Дідух, легка дама, і друга, невідома, яку найшли зранці на вулиці Кубасевича. — Трьох добродіїв чи пак злодіїв переловив у білий день поліцай на вул. Пекарській, коли вони шукали „ґрунту" до нічної праці; один „спец" — Байла, нераз уже караний, другий по професії музикант, третій муляр. Інший знову „спец" кравець, Чая, у вільних хвилинах аматор чужої власности, посидить 3 міс. за надто великий темперамент: побив одного прохожого і поліцая.

Померли: дослідник недуги рака проф. Фібіґер, у Копенгаґені; він одержав у 1927 р. нагороду Нобля з медицини; мав 60 літ; — головний командант англійської армії у Франції підчас світової війни, фельдмаршал Дагляс Хеґ, у 67 р. життя. Після димісії Френча в грудні 1915 р. Хеґ був призначений на „генераліссімуса" англійської армії; брав участь у важких боях у 1916 і 1918 р. Він визначувався непохитним спокоєм. Цікаве, що після розбиття англ. армії, він добровільно піддався під команду франц. генерала Фоша, рангою нижчого від нього, щоби створити необхідну, на його думку, одноцільність команди на фронті. Хеґ має за собою довгу військову карієру від 1898 р., коли боровся в Судані, згодом у бурській війні і займав високі становища в Індії; — помер югославянський міністр гиґієни Савич.

— **Напад на священика, що їхав із Святими Тайнами.** У селі Ксьонжу Великім біля Кракова їхав священик Лібурський до хорої жінки з Найсв. Тайнами. На вулиці зачіпили його парубчаки, а один ударив каменем священика і господаря, що їхав із священиком.

— **Рекорди.** Із Парижа в Льондон уперше перевіз пасажирський літак коня із його власницею цирковою акерик. акробаткою Бетті Ранд. Треба було великих зусиль, щоби коня всадити в літак; він копав ногами і полохався. Та коли вже сидів у кабіні, звик хутко до шуму пропелера і вийшов на льондонський летунський майдан спокійно. — У нім. місті Дессав купець Тепфер відкрив у собі ті самі дивні явища, що шлеський гірник Дібель і „чудесна" Тереса Найман, у яких силою волі виступає кров, відчиняються рани та закриваються. Тепфер показує прилюдно ці чудеса факіра; дає себе прибити до дошки цвяхами завдовшки 18 цм., сміючись і покурюючи папіроску. У такій позиції він видержує три доби! — Ордер „почесної леґії" дістав у Парижі відомий куховар Ескофіє, якого куховарська книжка видана в 1902 р. перекладена на різні мови. Він брав участь в останній війні, з якої списав спомини і видав книжку про піклування жовнірів у полі. Є він автором ще інших книжок.

— **Літературний куток.** У Льокарно помер відомий нім. письменник Карль Бляйбтрай у 69 р. життя, забутий від довгих літ. Його літературна карієра звязана із добою 80-их років і іменами Конрада та братів Гартів, представників натуралістичного напрямку. Бляйбтрай написав цілу низку історичних пєс, з яких мало діждалось успіху, як напр.: наполеонівська драма „Доля" і найбільше відома „Суд світа". Бляйбтрай був письменником дуже плодовитим і солідно освіченим. Він здобув собі перше імя споминами та картинами із війни. Із більших його творів треба пригадати поезії „Світ і воля", „Історію англ. літератури", „Космічні пісні" студію „Байрон — надлюдина", „Історію воєнного мистецтва в XIX ст.", „Ватерльо, поема бою"; в 1925 р. видав останню свою книжку „Історію світової війни".

— **Треба 15.000 жінок.** У головнім центрі бельгійського Конго, Леопольдвіль, заснованім англійцем Стенлі в 1882 р. кольоністи терплять самотність, тому, що не мають жіночого товариства; на 20.000 мешканців є там лише 5.000 жінок. Тому кольонія звернулась до бельгійського уряду з проханням ужити засобів, щоби заохотити до виїзду туди жінок, які хотіли би вийти замуж.

— **З жіночих рекордів.** Цими днями зїхались у Ліверпулі вперше жіночі бурмистри з усієї Англії. Є їх усіх 12. Зїзд мав на меті порозумітись щодо розуміння завдань на таких становищах. Усі „бурмистри" мали однакові трьохкінчасті капелюхи викладені аксамитом. Хто знає повагу англійських дівчок не може й подумати, щоби балачка йшла про ці капелюхи.

— **Світова всячина.** У Москві відкрив уряд зловживання на міліони рублів при перебудові двох фабрик. — У Новгороді відкрили незвичайно рідку та дорогоцінну стару ікону Богородиці. — У Мексику, в околиці Яліско, революціонери вирізали 480 жовнірів державної армії. — У ватиканськім саді будують прегарну палату призначену на музей і лябораторію; туди перенесуть папську галерію образів. — На Середземнім Морі панують сильні бурі; чотири кораблі мають шкоду; деякі не виїхали із пристані. — У Моґачі (Мадярщина) вибухла епідемія тифу, з дунайської води, яку пили. — У Східн. Індіях на шляху Бурма згинуло в залізн. катастрофі 60 осіб. — В австрійськім парляменті побились соціял-демократи із членами селянського союзу; стенограми подерли. — У Чехословаччині поширено чутки про мобілізацію проти Мадярщини, які уряд спростовує. — У Парижі зловили шайку фальшівників пашпортів, яких осідком був Льондон. — Нім. уряд згодився заплатити Норвеґії 5.750.000 фр. відшкодування для родин моряків за підводну війну. — На Поморі відкрили діточу пошесть „Гайне-Медіна". — Парляментська грецька комісія відвідала у вязниці бувш. диктатора Пангальоса, але він відмовився відповідати на її запити.

— Друкарський чортик перемінив нам у вчорашній новинці заголовок „Літературний куток" на „шлюб", заразившись попередньою новинкою.

— **Звіт з провірки, переведеної в Українськім Центральнім Комітеті Допомоги Жертвам Повені** дня 23. січня 1928 р. ревізором Ревізійного Союзу Вп. Дмитром Квасницею, оголошений в 23. числі „Діла" з дня 1. лютого 1928 р. з нашого обовязку доповняємо в тім напрямі, що згадана в уступі під 2) вище поданого звіту квота 176 золотих не становить „видатку на адміністрацію", тільки видано її на порта і кошти висилки запомог уділених Комітетом допомоговим. — Львів, 2. лютого 1928 р. — *Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові.*

Від **Видавництва „Червона Калина"**. У відповідь на численні замовлення з краю і зза кордону подаємо до відома, що весь наклад календаря-альманаха „Червоної Калини" на рік 1928 розійшовся вже в грудні так, що не маємо ані одного примірника до висилки. При цій нагоді повідомляємо наших Шановних Відборців, Читачів та Прихильників нашого видавництва, що вже вийшла з друку дуже цікава книжка генерала Петрова „Спомини з часів української революції". Романа Купчинського „Курилася доріженька", повість зі стрілецького життя. Кінчиться друкувати ювілейне видання (з приводу десятиліття „Берестейський мир" спогади найвизначніших наших та чужинецьких дипльоматів м. і. ген. Гофмана, ген. Людендорфа, гр. Черніна, Кільмана і т. д. Книжка богато ілюстрована.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією М. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:

3-го год. 7.30 „Весілля" (ціни знижені).
4-го г. 3.30 поп. „Страшний Двір".
4-го г. 7.30 „Цілунок Попелюшки"
5-го г. 3.30 поп. „Богато галасу знечевя"
5-го г. 7.30 „Страшний Двір".

Міський „Театр Новий":

3-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
4-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
5-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".

Кіна.

„Апольо": „Гробовець кохання".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморгана": „Пат і Патахон як підстави престолу".

Біржа.

Гроші.

Доляр 8'86'75—8'87'00, канадійський доляр 8'85'00—8'85'50, корони чеські 0'26'20—0'26'35, австрійський шілінг 1'25'00—1'25'50, рум. лея 0'05'00—0'05'33, французький франк 0'35'00—0'35'50, швайцарський франк 1'71'50—1'72'00, англійський фунт 43'40—43'65, німецька марка 2'11'95, данцігський гульден 1'72'99, червінець 32'50—33'00.

Золото: 20 кор. 36'40—36'70, 20 франків 34'20—34'50, 20 марок нім. 42'40—42'70, 10 рублів рос. 46'80—47'20.

Срібло: кор. австр. 0'70'50—0'71'50, 5 кор. австр. 3'60—3'70, фльорен австр. 1'80—1'85, рублі рос. 3'00—3'10, копійки за рубель 1'50—1'55.

Збіже.

Пшениця двірська 46'75—47'75, пшениця селян. 45'00—46'00, жито 37'25—38'25, ячмінь брозар. 40'00—41'00, ячмінь на мливо 33'25—34'25, ячмінь пастівний 31'00—32'00, овес 32'00—33'00, кукурудза румунська 35'00—36'00, бараболі рафовані 5'50—6'00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40'00—45'00, горох Вікторія 55—60, горох польний 40—50, бобик 33'00—34'00, сіно 7'50—8'50, солома 4'25—4'75, гречка 40'75—41'75, льон 68'00—71'00, ріпак озимий 68'00—71'00, мука пшенична 40-прц. 82'00—85'00, мука пшенична 50-прц. 75'50—76'00, мука житня 65-прц. 59—60, гриск кукурудз. 49—50, мука кукур. 34'00—35'00, отруби житні 24'25—24'75, отруби пшеничні 24'75—25'25, крупи гречані 71'00—73'00, пшоно 71'25—73'25, крупи ячмінні 56—57'50, конюшина червона 190—200, мак синій 100—110, мак сивий 95—100, мішки ютові, нові 1'65—1'70, мішки ужиткові 1'20—1'00.

Дописи.

БЕРЕЖАНИ. (*Бездача упілістів і сельробів в Слободі Золотій*). Так, як рік-річно відбувся дня 1-го січня н. р. в Слободі Золотій загальні збори читальні „Просвіти". Вже дальшого хвилі поголосили, що провід читальні, який знаходився досі в руках націоналістів, намірають забрати у свої руки упілісти, організовані д-ром Заліцким, до спілки зі сельробом, під проводом „студента" вчителя Баліцкого. Збори провадив дуже заслужений громадянин п. Шандра. При виборі нового виділу намагалися упілісти під проводом Гупала, а сельроби під проводом вчителя Баліцкого перевести свої листи, що їм однак не вдалося. Побідили знову націоналісти, а до побіди тої причинилася переважно співучасть опозиції. І все було би в порядку, колиб не інтернаціоналістична промова Баліцкого, якою він ніяк хотів всадити в голови присутніх „науки" Леніна та Сталіна. Коли націоналісти запротестували проти цього і предсідник зборів п. Шандра відібрав Баліцкому голос, упілісти і сельробівці зняли страшну метушню, яка скінчилася тим, що націоналісти почали співати „Ще не вмерла", а упілісти і сельроби під проводом Гупала та Баліцкого у відповідь на гимн кричали „ганьба".

ТЕРНОПІЛЬ. (*Нетактовні та неумістні виступи. З кого нам взірець брати?*). Українське громадянство м. Тернопіля було свідком сумної події, яка мала місце перед кількома тижнями. А саме: П. Антоніна і Степан Кордуби (учитель польської гімназії в Тернополі) відібрали свою доньку, уч. IV. кл. гімн. з приватної української дівочої гімназії „Рідної Школи" в Тернополі та вписали її до польської гімназії. Та на цьому не кінець. Дня 17. грудня 1927. п. Антоніна Кордубова написала в грубою лайкою в імені Т-ва „Українська Бесіда" в Тернополі і то в прияві більшого числа членів того ж товариства на п. І. Б. управителя прив. української дівочої гімн. „Рід. Школи" в Тернополі — а її муж п. Степан Кордуба — доповнив цю лайку словами, що „в „Рід. Школі" самі хами і дрань". Слід замітити, що п. Антоніна Кордубова, це містоголова „Союза Українок", член Управи коол. „Труд" та член Головного Секретаріяту Української Соц. Рад. Партії у Львові. Коли подібні випадки мають місце серед нашої інтелігенції, так чого ж можемо ми вимагати від нашого селянства? Т-ва „Українська Бесіда", „Союз" та „Рідна Школа" в Тернополі витягнули із повищого факту вже відповідні вновески, а що зроблять інші установи — побачимо.

ЗБАРАЖ. (*Уконституовання громадської Ради*). Дня 20. січня н. р. вдалося остаточно відбути засідання громадської Ради, на якому вона уконституовалася. Таким чином щезла перед нею загроза розвязання. До Громадської Управи вибрано бурмістром Явец Омелян, поляк, дойсеєм і віцебурмістром Скрипій Антін, поляк; першим асесором Чернявський Василь, українець; другим асесором д-р Гальперн Ізидор, жид; третим асесором Данилевич Андрій, українець; четвертим асесором Вайнзафт Мойсей, жид; пятим асесором Грабовський Антін, поляк. Всіх радних є в громаді 48, з того 13 українців, 16 жидів і 19 поляків. Українці створили окремий клюб. До нього належать: о. дек. Голінатий Ол., Білинський Евген, Заячківський Іван, Ванкевич Осип, д-р Гаврилюк Андрій (голова клюбу), Данилевич Андрій (заст. голови клюбу), Богачик Іван, Савчук Іван, Ладарик Денко, Кірик Іван, Дзеленько Максим, Кірик Яків. Нарешті в Збаражі закінчилася в громадській господарці доба наказної комісарщини.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ниній. Засвідчім ділом зрозуміння ваги культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ—КАЛУШ).

Позір Войнилівщина!

Велике передвиборче окружне віче для сіл: Дубовиця, Довжка, Середне, Цвітова, Луква, Сівка Войнилівська, Мошківці, Мелини, Перевозець, Бабин, Студінка, Слобідка, Долпотів і суміжних відбудеться в **Войнилові дня 5-го лютого** н. р. о год. 2-ій попол. Реферують делегати Центрального Комітету Національного Обєднання і кандидати виборчої лісти ч. 18. пп. д-р **Курівець Іван** зі Львова і дир. **Луцький Остап** зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Маріямпільщина!

В неділю дня 12-го лютого н. р. відбудеться велике передвиборче віче в Маріямполі, в салі Народнього Дому в год. 12-ій в пол.

Реферують кандидати на послів ред. Дмитро Паліїв і Василь Добрянський.

Позір села: Стриганці, Довге, Рошнів, Милованя, Юрківка, Петрилів, Побереже!

В неділю дня 12-го лютого н. р. в год. 3-ій попол. відбудеться велике передвиборче **віче під голим небом в Стриганцях** на площі перед памятником Т. Шевченка. (На випадок непогоди в читальні „Просвіти"). Реферують кандидат. на послів ред. Дмитро Паліїв і Василь Добрянський.

ОКРУГ 55 (ЗОЛОЧІВ).

Глинянщина!

Отсим повідомляємо, що віче в **Куровичах, назначене на день 11-го лютого н. р.** відбудеться **в неділю дня 12-го лютого** н. р. Реферує кандидат **листи ч. 18** д-р Гроші, адвокат з Ходорова.

ОКРУГ 48. (САМБІР).

Янівщина.

В четвер дня 9. лютого н. р. відбудеться в Янові в год. 12. в пол. велике передвиборче віче під голим небом для Янова і всіх довколичних сіл.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Жидачівщина.

Дня 22. лютого н. р. відбудеться в Жидачеві велике повітове передвиборче віче під голим небом на площі „Народнього Дому". Реферують кандидати на послів: д-р Комаринський і д-р Корнило Гроші. Початок в год. 12-ій в полудне.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7916.

З театру.

„ПІСНІ В ЛИЦЯХ",

народня опера в 3 діях Кропивницького.

По довгих приготуваннях виставила дружина українського театру під управою Сталпина нар. оперу (чи пак оперету) Кропивницького „Пісні в лицях". Можна би спорити про те, чи варто було виперувати з пороху забуття оцю примітивно-народню річ з її чудернацьким заголовком, яка по суті не має нічого спільного ні з оперою ні з оперетою, а є просто збіркою сцен-так пов'язаних з собою різних окремих сцен із сільського життя, що вінчається весіллям молодої пари. Але коли взяти, що наш театр живе тепер майже виключно чужими оперетками, які стягають до нього й не-українську публику (головно на провінції), то вважати її за цю постановку. Вона таки „Пісні в лицях" дихають чимсь рідним, близьким, переносячи місцевого глядача в світ сільського побуту, сільських звичаїв і обичаїв, що й там уже чимраз більше затираються й відходять у забуття, щоб не лишилось, недовгий вже час перейти всесім у минуле і пригадувати про себе хіба... зі сцени.

Виставлено „Пісні в лицях" доволі старанно і дбайливо, до чого запряжено всіх членів театральної дружини. Виконавці головних сольових партій: п-і Орлан і п. Нелепко (молода пара), п. Бенцаль і п-і Коваль-Віраєвська (батько й мати), пп. Рубчак, Криніцький і Воронин співали на загал всесім попраяно, хоч п-і Орлан була мабуть дещо нездисположена і її голос був якийсь невиразний, а п. Нелепко надто мучився у високих тонах. Друга пара (Бенцаль-Коваль-Віраєвська) співала і грала за добрано, надто сильно підчеркуючи грубі й темні сторони сільського життя, що безумовно разило, бо було переборщене. Ролі таких можна навіть сильно увидатнювати, але при тому треба всеж таки співати по людськи, а не робити пародії. З інших виконавців мушу на перше місце виставити п. Рубчак, що і голосово і виконанням своєї ролі не лишав нічого до бажання.

Щодо сценічної обстанови, то вона була скромна, але прилична не разила. Хори були вишколені як слід, на жаль, теноріз ми майже не чули. Орхестра була скріплена і грала доволі дискретно. Найліпше вийшов і найбільше подобався III. акт, в якому виведено дуже гарно весільний ритуал. Танці, що ними закінчено І. і III. дію, викликали гураган оплесків на адресу всіх виконавців.

Публика приняла влучно відновлені „Пісні в лицях" і мушна назначення, що цей рік утримається довше на сцені нашого театру. Тимбільше, що вона в своїй найвищій простоті далеко глибша і краща, ніж всі ті бозальні і безпідставні оперетки, що їх тепер виставляють як у нас, так і в наших близьких і дальших сусідів. *І. Н.*

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

М. кова Голу сць: **За український Львів** з передмовою П. Ксавуна. Вид-во „Новий Час".

Ені Берте: **Маленькі школярики пятьох частей світа.** Перекл. з франц. М. Малицької. Вид-во „Рідної Школи". ст. 195.

„Пластовий Календар". Ужгород.

ЖУРНАЛИ:

„Світ" ч. 2 25. січня. Зміст: І. Га Спроби активности. В. Гжицький: Вязень. О. Олійник: Помста умерлих, ... евать америк. анських столиць. М. Голубець: Українські малярі серед російських передвижників (докінчення). ... Евальд: Лікар, пер. І. Ставицький. Люди ки миру. М. Рудницький: Клей ножиць. **Смерть доньки Дарвіна**, Новий винахід Марконі, М. Кічура: 3 поезії, М. Зощенко: Поліційна собака, Ювилей вченого, Найскладнійша машина, Володимир Гжицький, Нагороджена краса, Г. Еверс: Найвище кохання, Веселий куток, Загадки. Ілюстрації: Нагороджена краса, В. Гжицький, Новий тип воєнного корабля, Катастрофа американського підводного судна, Ілля Рєпин: Іван Грозний над сином, М. Пимоненко: Прощання, виконання пр суду смерти, Редакція „Діла", Фокіо Тока, проф. Б. Ежек, Новий хмародер в Ню-Йорку, 3 Радянської України, Робітнича харчівня в Харкові, Спортовий клюб „Рошин" в Бориславі, Луг в Підберізцях.

„Нова Хата", журнал для плекання домашньої культури. Рік IV. Ч. 2, за лютий 1928. Львів. Зміст: Г. Павлуцький: Рання доба українського орнаменту; Шевзрвидим'я: Цінний винахід; Л. да Пахолкова: Родини школи в Чехословаччині; Огто Пефі: Дебют; Державний Театр ім. Франка на Україні; Г. Ф.: Культура помешкання; Вишивки визою на Поділлі; Послух у дітей; Руханка для дітей; О. Ш.: Толарисьх форми і зміст; Моди; Р. біт.; Ріжні вісти; Веселий куток; Приписи; Практичні поради; Нові книжки; К. Гриневичева: Шеломи в сонці; Ілюстрації.

„Зиз", сатиричний журнал. Ч. 3. 1-го лютого.

Літопис українського друку. Орган державної бібліограф. УССР. Ч. 52. 31-го грудня 1927.

Вільне Козацтво. 2-тижневий журнал літ. і політики у Празі. Ч. 4. (російською мовою).

Наша Земля, сусп. політ. і літер. журнал, Ужгород. Ч. 1. 1928. Зміст: У 10-ліття Радянської України. Наслідки шляхевської шкільної політики. По Підкарпатті, Література: Гренджа Донський: Тобі дівчино..., К. Чута: Над гаттю. О. Попович: Студент. В. Човник: Дарабаші. Зразки красного письменства на Рад. Україні. А. Коух: Дукжи про підкарпатську літературу. Економіка. З Рад. України. Зайдіана Українці. Звід румунського постолі. Всячина.

Сільський світ. ілюстр. господар. часопис. Ч. 22—23.

Przegląd Społeczny, miesięcznik poświęcony pracy społecznej i opiekl nad dzieckiem. Ч. 1. січень 1928.

Господарсько-кооперативний часопис, орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Ч. 4. 25. січня.

Учительське Слово, ч. 3. лютий. Зміст: 1. Культурна справа. 2. Єдина школа. 3. Як зорієнтувати учительки. 4. Шукаємо душі. 5. З діяльности Вдадів. 6. З діяльности Головної Управи. а) Засідання Надзірної Ради. б) Зїзд мужів довіря. в) Делегація ВІУУ. г) В справі фонду посм. доп. 7. Оголошення.

„Сільський Господар", орган краєвого Т-ва „Сільський Господар". Ч. 1. січня.

„Зиз", журнал сатири та гумору. Львів. 15 січня 1928. Рік V. Ч. 2. Ціле число присвячене виборам.

„Робітниця", ілюстрований журнал, виходить двічи в місяць у Вінніпегу (Канада). Число 1. з 1. січня 1928 р.

„Технічні вісти", орган Українського Технічного Товариства у Львові, трьохмісячник, присвячений всім галузям технічного знання. Рік III. Ч. 4. за жовтень-грудень 1927. Зміст: Д-р Р. Цегельський: Памяти д-ра І. Пулюя; інж. Д. Желе...ський: Головний терен Бетика Пасічн; З технічної літератури; Третій конгрес міжнародньої геодезичної і геофізичної уні; Нові книжки; Новинки; З Українського Техн. Т-ва у Львові; Спис членів Українського Техн. Т-ва; Перед загальними зборами.

Slovanský Přehled Ч. 1. Прага.

„Духовний Сівач", ч. 4. 22 січня. Варшава.

„Маланка", білоруський сатиричний журнал. ч. 1. 1928.

Оповістки.

Український Національний Хор Дмитра Котка:

3. II. — Львів.
4. II. — Медика.
5. II. — Медика.
6. II. — Нижанковичі.
7. II. — Нижанковичі.
1346 9. II. — Перемишль. 7—7

Складаю подяку Вп. п. д-ру Паненьському за скору інтервенцію на поліції в справі мого арештування. Рівночасно складаю 5 зол. **на політ. вязнів.** — *Карим Ницкий Lr.*

В неділю дня 5. II. 1928 в год. 10. рано в залі Нар. Дому при вул. Супінського ч. 21 відбудеться **анкета студенток** (членок Секції Студенток і тих, що покищо не є вписані до неї) в справі самостійного Товариства Студенток. На порядку дня: Відчитання і затвердження статута. Просить я тт. Студенток о численну участь. — Після анкети відбудуться ширші сходини „Секції Студенток" при Т-ві „Студ. Гром." у Львові. — Марійка Кравців голова, М. Боднарівна секретарка.

Дрібні оголошення.

СЛЮСАР, машиніст, що розуміється добре на моторах Дісля, совісний, чесний, з добрими свідоцтвами, та уміє добре читати, писати і рахувати негайно одержить посаду. Млин Колбаєвичі почта і стація Рудки. 3-3

СПІЛЬНИК потрібний до компанії до склепу і торговлі делікатесів. Вклад до 10.000 золотих. Зголошення під „Спільник" до Адміністрації. 1409 2—5

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків лїт в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3а) 57-?

УВАГА! В Заставничих Банках викуповує заставлені дорогоцінности, доплачує найбільшу вартість, купує старі зуби Годинникарське заведення Казимірівська 5. 1419 2—5

ДИРИГЕНТА хору вправного пошукується. Зголошення о. Лебедович Заболотівці почта Жидачів. 1421

ГАЗДИНІ інтелігентної, енергійної, яка занялася би цілим хатним газдівством, кухнею і евентуально городом, пошукую до малого фільварку. Зголошення з поданням короткого опису життя і умовами просяться слати: Дзюбинський, Трушевичі п. Нижанковичі. 1-2

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.

1058 **Переєсвітлення Рентґеном** 21—24

Рентґенольоґ Д-р Людвика Ляндес Ляйнерова є-0 повернула і одавне з обсягу діягностики як також поверхової і глибокої терапії від 9-12 і 3-6 у Львові 3. мая ч. 7. Тел. 18-05.

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собіського 14

Спеціяліст в золотих і біліх коронках. Штучні зуби без підниебення американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин. 1274 7—?

ЗУБИ роблю після **ЦІННИКА**

1 зол. корона 18 зол.
1 зол. зуб 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 направа 3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Маріяцька 7 (пе ка... de la Paix)

11-1. Полекший не у...

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ** у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. Мушинський** в Перемишлі, Галичина.

Для II. і. кооператив і торговель відповідний опуст. -67 3)—?

Д-р Ґентам до відома: Уже появився новий, музичний каталог за 1928 рік. Висилаємо на бажання. Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10. 3-10

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка, середніх літ, сирота по священику, добра газдиня, глядає місця до заряду дому. Зголошення слати до Адміністрації під „Клементина". 1413 2—2

Подяка.

Вп. проф. Юрієви Магалевському арт.-малярєви з великим вдоволенням дякуємо за солідне і артистичне помалювання церкви в Рекезові.

о. Михайло Паньковський завідатель.

Провізори: Іван Тис, Антін Мельник, Кіндрат Тис, Кіндрат Сушко. 1423

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 27 (11.281). Львів, неділя 5. лютого 1928 Poczłowa opłata sepłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В другій фазі.

Львів, 4. лютого 1928.

З вчорашнім днем, з днем 3. лютого, скінчилася перша фаза виборчої акції, фаза, яка розпадається на дві частини: на підготовку списків виборців і підготовку списків кандидатів. Перша фаза має вузчі рямки. Вона відбувається по більшій части в чотирьох стінах. Укладання виборчих списків, намічування кандидатів, їх чергування на листах, — все те відбувається в чотирьох стінах громадських чи районових (обводових) канцелярій, в чотирьох стінах партійних комітетів то-що. Участь громадянства в цій фазі є розмірно слабка і здебільшого посередня (на інформаційних вічах і зібраннях).

З моментом закінчення перевірки виборчих списків, з хвилею закріплення кандидатських лист (державних й окружних) виборча акція набирає живішого темпа. В гру входить вже престіж, сила і значіння поодиноких партій, бльоків, народів. Тут треба вже напружити всі сили, щоби виграти виборчу кампанію, щоби виявити силу організації, зручність і меткість її діячів та агітаторів. Програми поодиноких партій, тривкість і доцільність виборчих союзів (бльоків) піддається оцінці й санкції широких мас.

Престіж партії, сила і значіння політичної організації стоїть в осередку другої фази виборчої акції. Відгалуженням організації та її престіжу в одному напрямку є вже устійнені на окружних листах кандидати, а в другому напрямку громадянство, виборча маса. Ці три чинники надають виразну печать виборчій акції в другій фазі. З одного боку грає тут головну ролю момент масовости, а з другого боку момент індивідуальний, особистий. Устійнені кандидати входять у безпосередній звязок з масами на вічах, зборах, нарадах, представляються виборцям, виголошують програмові промови і складають заяви, переводять рішаючий ідеольогічний бій зі своїми противниками. Зовсім природно, що момент особовий і масовий вводить живіше темпо у виборчу акцію, розколихує маси, примушує їх до застанови і до рішення, яку листу підтримати, на котрий з виставлених списків віддати свій голос. Так діється аж до дня виборів, аж до хвилі віддачі голосів і ствердження мовою цифр побіди чи поразки поодиноких партій у виборчій грі.

Не диво, що звідусіль сигналізують відомости про відбуті або оповіщені віча і збори, не диво, що часописи переповнені звітами з виборчого руху, не диво, що вже на добре завертівся виборчий кругіж. Млявість і сонність, що була прикмою першої фази виборчої акції, минула безповоротно і невідкличнo. Навіть північні землі, які не виявляли більшого зацікавлення виборами, починають будитися з просоня, хоч з другого боку годиться зазначити, що там державна адміністрація ставить важкі перепони вічевому рухові „неблагонадійних" партій.

На українських землях головний бій буде зведений у теперішніх виборах між національним табором, що виступає у виборах у союзі з іншими непольськими народами, та інтернаціональним табором, що кооперує з інтернаціональними партіями польськими (ППС-лівиця, Незал. Партія Хлопська), жидівськими і білоруськими. Посередній табор, як: соціялісти-радикали, угодовці, епігони соціял-демократії, всякі „безпартійні", індивідуальні амбіціонери то-що, тільки затемнюють ту боротьбу, плутаючись між цими двома ясно зазначеними таборами. Ці посередні партії, що підносять Богові свічку і чортові огарок —або навпаки, — тільки отаманізують українське громадське життя, вводять замішання у виборчу акцію.

Такий чи інший виборчий успіх цих партій і гуртків про ніщо не буде свідчити, хіба про продовження періоду безладів, помішання понять, вічних хитань, неясности і нерішучости.

Про табор хлібоїдщини всяких видів і конструкцій не доводиться говорити, бо він, навіть виступаючи „самостійно", входить в польський табор. Такий чи інший успіх хлібоїдів може свідчити хіба про польські впливи на психіку українських темних і несвідомих гуртків, про рівень національної і соціяльної відсталости, про „притягаючу силу" адміністраційних чинників, про вплив деморалізації. Навіть можливо найбільший успіх хлібоїдських лист, чи то „самостійних", чи то під фірмою „санаційно"-урядових або польських псевдоклясових чинників, не матиме найменшого впливу на дальший розвиток подій, на настрої, переконання і змагання українського громадянства. Є це зайва витрата енергії і матеріяльних засобів. Без сумніву, не можна легковажити хлібоїдської акції, бо шкоди від неї можуть бути значні, але рахувати на якісь наслідки, зміни — це наївність і самообман.

Рішаючий бій, оскільки йде про українське громадянство, про душу українського народу, про впливи на українські маси, розіграється між національним табором, тісніше кажучи: між Українським Національно - Демократичним Обєднанням, та інтернаціональним табором, тісніше кажучи: Сель-Робом й іншими інтернаціональними партіями.

У виборах українські маси виявлять, чи у нас домінує інстинкт національного самозбереження, чи переважає залежність від чужих, посторонніх впливів.

DEUTZ
МОТОРИ- Diesla без компресора, газові, бензинові і т. д. моторові, льокомотиви льокомобілі, помпи, компресори, дорогові вальці і т. п. як також фабрикати ф-ми Humboldt, Köln a/R
заступництво „DEUTZ-HUMBOLDT" інж. Й-бона Шахорль ЛЬВІВ Романовича 1/Д Телефон 6—72.

Німеччина має досить.

Відповідь Штреземана на французькі домагання.

Німецький міністр закордонних справ Штреземан, лавреат Нобля за працю для миру, один із найбільше поміркованих німецьких дипльоматів, що вмів досі погодити Берлін, Париж і Льокарно, лівицю та правицю нежданo при бюджетовій дискусії в парляменті не видержав і кинув таке гостре слово, що воно відбилось голосною луною у Франції та Польщі.

Привід до цього слова? Німеччина має 15-го березня взяти участь у зборах Ліги Націй, що радитимуть над затяжною проблемою забезпеки миру та роззброєння. Німецький уряд вислав на цю тему до Ліги свій меморіял із увагами та заявою охотно взяти участь у нарадах. Та ось недавно Поль Бонкур висловлюючи думки французької опінії сказав у своїй промові, що евакуація Надренії є безпосередно звязана із питанням, чи Німеччина в силі зміцнити дотеперішні ґарантії забезпеки Франції перед новою відплатною війною. Штреземан відповідає на ці домагання думкою загальної нім. опінії: якщо Франція лякається опорожнити Рейнщину, вважаючи, що дотеперішні ґарантії Німеччини супроти неї невдоволяючі то яку вагу має договір в Льокарно? Льокарно дає Франції всю можливу забезпеку, яку тільки держава може мати; ця забезпека зміцнена союзом з Англією, яка у кожнійй хвилині кидає для оборони Франції всю свою фльоту та економічну силу. Проти Німеччини стає на випадок війни крім Франції та Англії, Чехословаччина, Польща і імовірно Румунія, всі озброєні від ніг до голови. Якщо всі ті забезпеки і підписи в Льокарно невдоволяючі то навіщо було їхати до Льокарно? Чи домагання нових ґарантій не є образою не тільки Німеччини, але й Англії? Чи вони не виходять поза межі версайського договору? Чи Німеччина може бути мирно настроєна, коли після всіх складених доказів мирної політики, їй кажуть, що Рейнщина може бути звільнена аж при нових ґарантіях? Чи такі заяви Франції не роблять враження нещирої гри?

А висновком цих усіх питань була заява Штреземана: Німеччина домагається звільнення Рейнщини, тому, що вона вважає німецько-французьке порозуміння підставою европейського миру. Продовження окупації є вічною перепоною цього порозуміння. І в другій своїй промові, після першого гомону, що счинився від однозгідних оплесків усіх німецьких партій, Штреземан, у полеміці з націоналістами на тему внутрішньої політики, зясував основну лінію теперішньої німецької закордонної політики: Льокарно не є кінцем мирової політики, а щойно почином. Коли Франція вважає окупацію Рейнщини за політично-торговельний козир, який можна виміняти на інше матеріяльне добро, то треба би їй відповісти, що в політиці є вищі цілі як матеріяльні здобутки!

Така заява схвилювала вже польську пресу, яка здебільша єднає політику роззброєння із нім.-польськими торговельними договорами, так само щойно початими. Французька дотеперішня теза: спочатку забезпека, потім роззброєння — сильно захитана простолінійною заявою Штреземана, який уважає Німеччину роззброєною, з тим самим уповні безпечною для Франції та европейського миру. Ця заява вказує зовсім ясно на становище Англії в усій льокарнській проблемі: мир не буде забезпечений договорами між поодинокими державами, що мають спільні інтереси, а загальним рівним принципом для всіх держав. А без взаїмного довіря цей принцип безвартний.

Не є виключене, що Франція ще раз повторить Німеччині: „а ми таки тобі не віримо", в чемній, закритій формі, але від цієї форми атмосфера перед березневою сесією Ліги Націй ледве чи проясниться.

„Петро Великий" в Парижі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 27. січня 1928.

I.

Так уже писано, що від двох місяців не минути Парижеви 24 годин без дощу. Падає собі дощ кожної доби як не в день то в ніч. В останні дві доби падає в ночі, за те дні гарні, сонячні. В цьому погідному сонячному світлі, пересіяному крізь блідо-синій серпанок випарів, що линуть на паризькі вулиці від Сени і може також з недалекого Океану, — вчора й нині весело мерехтять барвисті хоруговки й стяги; замаєні ними й заквітчані урядові будівлі, великі готелі, памятники по площах і вулицях. Французькі „трікольори", очевидно, дають тон; та коли зацікавлені, ви близче приглядаєтеся китицям хоруговок, то не можете не відкрити небаченої досі чорно-білої хоруговки в самому осередку кожної китиці. Що воно таке, ця чорна плахта з [illegible] білими рисунками? Зиркаєте на першу сторінку вашої газети і бачите: цар Афганістану гостює в Парижі. Для нього ця парада, а цей невиданий стяг — афганістанський.

В своїй окружній мандрівці по краям мусулманського світа і по державам трьох континентів, Азії, Европи й Африки, цар Амануллa заїхав оце й у Париж. Возять-же його в великою пихою по вулицям і палатам цього города і околиці, по шкільним заведенням, по фабрикам. Бо з Францією вяжуть афганістанського царя особливо тісні зносини. Не бачучи ніякої небезпеки для своєї країни з французького боку і цінючи високо французьку духову й організаційну силу, цар Амануллa вибрав один з ліцеїв Парижа — школою для свого сина і наступника, а французьких інжинірів і інструкторів — будівничими своєї столиці й організаторами природних засобів Афганістану.

II.

Та, гов! Що вам до цього! І чим воно

БАЛЬ ТЕХНІКІВ
ДНЯ 14. ЛЮТНЯ 1928 р. В САЛЯХ „НАРОДНЬОГО ДОМУ“,
Запрошення і білети можна набути в домівці „Основа“ Сувінського 21 (Акт 1430 Дім) партер на право, кожного дня між 13·30–15 і від 18·30–20 1—

нам можуть бути цікаві ті афганістанські історії — нам, уми й серця яких запритані іншими важнішими справами. А вже ж і афганістанські історії повинні нас цікавити. Річ певна: з хуторянського чи парафіяльного „штандпункту“ афганістанське питання (як зрештою трохи не всі інші питання світової політики) — одна байка і марна втрата часу. Одначе доволі висунути кінчик пальця поза дошками загороджений світ нашого галицького та полтавського хуторянства, нашої невідкости й малодушности, то зараз же почуєте подув подій і процесів, якими ворушаться краї й народи далекого світа і який скорше чи пізніше продереться крізь дошки й у наш світок та принесе нам неодну несподіванку — щоби тільки не немилу!

Бо щоб хто і не думав, а таки правда остається правдою: що замало є заплющити очі, щоб вмести з обличчя землі неприємні, або просто тільки незвичні нам факти, тай замало є заховати, по відомому зразку, голову в пісок, аби викреслити основні життєві питання, накинені кожному краєви і народови питомою йому географією, геополітикою, економікою, збірною психольогією, тощо.

Розмірами більший від Франції, Афму або думку, яка вихоплюється поза звичне наше думання: закон безвладности наляга не тільки на фізичний світ, а й на працю нашого мізку. Нічого й легшого, як перекрученням викривити зміст міркувань, поведених на інакшій ніж наша звичайна площі: такі Лупімто зручні й хитрі маневри, не розвязуючи нічогісінько, тільки оплітають розвязку живих питань.

III.

Афганістан лежить у самому осередку Азії. Це бастіон поміж імперією Радянською та Індійською, себто британською. Це, говорячи відомим жаргоном: ключ до Індій. На ключ цей, як і слід, британці перед війною важко поклали були свою руку: коли стануть там сильною ногою британсько-індійські гарнізони, то заперті ворота евразійській загрозі Індіям, перенятому в спадщині по пок. Росії напором Радянськ. Союза до свобідного моря.

Нічого легшого як одним почерком пера викреслити на білому папері пробле- ганістан — справжня фортеця, природою горами в чотирокут зкріплена. Але не тільки військова вага тієї країни безмірна. Велике й торговельне її значіння. Ні пок. Росії з її закаспійською залізницею, ні англійцям з їх організацією плавби на Перському Заливі не вдалося відхилити споконвічні торговельні таги, що ведуть через Афганістан. Читайте прецікаве звідомлення з мандрівок Марка Поля про організацію татарської імперії на просторі між Угорщиною і Китаєм: географічний осередок тієї, безприкладної в попередніх віках, організації й забезпеки лучби, був у Афганістані. Осередком таким країна ця осталася й до нині. Туркестанська бавовна й вовна (до речі: в переважній части українськими руками виплекана) йде в східну й південну Азію шляхом через Афганістан. Тудою й сунуть у противному напрямі британські бавовняні й залізні вироби. Не будь у країні цій сякого-такого порядку, обезпеченого поліцією й жандармерією, то в тяжку господарську кризу попала би й українська кольонізація Туркестану, вкучена в головну підойму тамошньої економічної творчости. Nostra res agitatur — навіть нас, галичан, яких десятки тисяч загнала туди й поселила там воєнна і післявоєнна метушня.

IV.

Теперішній цар Афганістану, користуючися англійськими клопотами часу великої війни, струс з себе британські пута. Його енергічні реформи в західному змислі, твердою рукою накидувані відсталій людности, заставили декого величати його назвою афганістанського „Петра Великого“. Чи будучнина потвердить цю підхлібну назву — хто це може нині відгадати? Покищо назва ця повторюється трохи не по всіх европейських газетах. Коли свого часу Петро Великий приїхав був у Париж, гляділи на нього наче на куріозного звіра, тай ледви чи котрийсь француз здогадувався тоді, яку переміну в передлій тоді европейській рівновазі спричинить панування того Петра. Зосібна: невже ні-дозрівав тоді котрий-небудь француз, що цей Петро дасть почин тому процесови на Сході Европи, від якого мала щезнути з обличчя землі Річпосполита на цілі — хоч як вона вже була спорохнявіла — Франція все ще основувала, наче на сильній підпорі, систему своєї заграничної політики? Хто зна, чи колись ціла західна Европа, з Англією включно, не буде щось подібне думати про сьогоднішну гостину афганістанського царя?

Від Франції бере цар Аманулла вразки цивілізації. Але він ні трохи не охильний брати відси зразки політики — політики парляментарної демократії й республики. На цей товар він не ласий: від товару такого його примітивна країна і недолітна людність швидко загинула би. Його симпатії линуть до урядів кріпких. Кажуть, що приклад Мустафи Кемаля дуже йому сподобався; він високо шанує Муссолінія і приняв був з рук італійського консуля фашистівську відзнаку. Він посилав гарячі вияви пошани пок. Ленінови і незабаром зложить він візиту урядови Сталіна в Москві: то буде перша гостина царя і то абсолютного, в радянській республиці, де править також абсолютна комуністична олігархія.

V.

Афганістанський Петро Великий! Що в XVII-ому віці наш великий Богдан не вспів статися нашим Кромвелем і Петром Великим — заплатили ми за те солено: руїною і її наслідками.

Чи кращі й тривкіші наслідки для політичного вироблення й національно-державної здатности українського народу матиме на комбінації Петрівських мір з ленінсько-олігархічними принципами діяння нині Радянська Держава, тобто чи вона зуміє і вспіє остаточно нагнуздати перзійську анархію й степовицьку буйність і накинути недолітній людности нову, сувору дисципліну — пророкувати на цю тему було би нині ще передчасно.

Одначе саме в цьому і не в чому іншому, як саме в цьому, і лежить суть питання української державности й української будучнини.

Василь Панейко.

Величезний вибір **новостей на КАРНАВАЛ** поручає славетна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Перед виборами.

Упепівські годованці оправдуються.

Вся злість, жовч і завзяття упепівських годованців від першої хвилі виступлення на прилюдну арену „Партії Праці“, себ-то цеї невеличкої, але чесної кумпанії, виливається на Українське Нац.-Демокр. Обєднання. Інші партії, все одно: українські чи польські в упепівських органах втішаються великим пошанівком. Коли й треба комусь відповісти, то делікатно, сальоново, обережно. Зате УНДО в кривому зеркалі цього „націоналістичного“ гуртка виходить якоюсь пекельною силою. Зрештою, хіба це дивно? Українське Нац.-Демократичне Обєднання цеж заборола української національно-політичної думки. Зовсім природно, що в очах комуністів воно є неабияким страховищем. Зріст УНДО-на, його організаційну силу, його вплив на маси охрещують явні і прозорим серпанком москвофільства заслонені комуністи, як зріст „фашизму“, як „консолідацію націоналізму“ й „української буржуазії“. А наємні підголоски з „Партії Праці“ не лише підтягають за своїми могутніми протекторами, але ще й перевищують своїх хазяїв, щоби доказати, що своїй службі вони не новички, що „чесно“ відробляють всяку подачку. Для більшого успіху своєї наємної роботи, упепівці називають себе ще й „націоналістами“.

З піною на устах кидаючи на Українське Нац.-Демокр. Обєднання болотом брехні, вони в чотири погибелі згинаються перед хазяями. От з хвилею розпочаття виборчої акції забажали упепівські годованці засісти до виборчого пиру зі своїми хазяями. І щож сталося? Сель-роб відкинули пропозицію упепістів, хоч ті домагалися лише чотирьох мандатів Неначе наймитам місця біля хазяйського стола.

Не згадували ми про це давніше, бо готові були від упепівських годованців почути ще звичайну відповідь, що це — мовляв — „донос“. Але тепер з балачок між сель-робівським „Нашим Словом“ і „Працею“ довідуємося, що годованці справді покладали надії на спільний виборчий пир зі своїми хазяями. Вже кілька разів „Наше Слово“ потягнуло кнутом упепівських годованців, а недавно навіть забавилося в зоольогічні „студії“, описуючи „провідників“ УПП.

Довго мовчали упепівці, не знаючи, на котру ногу ступити. Аж в останньому числі „Праці“ (з 5. лютого) скромно і здержливо почали оправдуватися. До виборів вони хотіли йти зі Сель-Робом. Після розписання виборів

„управа УПП звернулася устно і письменно до управи партії Сель Роб, звіщаючи, що УПП готова розпочати розмову в справі утворення з Сель-Робом одного виборчого бльоку. Управа Сель-Роба довго надумувалася і нарешті відповіла письменно, що Сель-Роб з УПартією Праці не лиш не зеднаєся до виборчої акції, але навпаки, буде Партію Праці поборювати, бо Партія Праці не хоче приняти під свої опікунчі крила польських селян і польських робітників“.

Після ствердження цього факту „Праця“ переходить на жалісливо-оправдуючий тон, бється в груди і заявляє, що ми

„проти Сель-Роба ще нігде і ніколи не виступали... Нехай собі Сель-Роб далі бере під свої опікунчі крила польськ. хаюнів-кольоністів, що осіли і далі осідають на українських землях. Нехай собі Сель-Роб далі опікується польськими робітниками, що відбирають хліб робітникам українським. Ми ізза того не будемо воювати з Сель-Робом“.

Дуже цінне признання. Давно треба було так сказати і здерти з себе маску. Хіба тепер уже всім ясне обличча упепівських годованців. Вони не можуть і не сміють воювати зі Сель-Робом, хочби той поповнював не знати які гріхи, бо вони тільки наймити, залежні від свого пана. І мандатів їм Сель-Роб не дасть, бо не для того засновано УПП, тільки для галкітні, для розбиття українського національного табору, яку то службу сповняють годованці на повне вдоволення своїх хазяїв.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Нащадок конкістадорів.

На смерть Бляско Ібанеса.

Із тисячи кандидатів на нагороду Нобля за останніх 10 літ, Бляско Ібанес був мабуть єдиним, який, гадали всі, в силі ще заждати з 10 літ на свою чергу. Не тому, що мусів ждати на славу і на ласку якоїсь Академії, що пригадає його кандидатуру. Ібанес мав усе, що така нагорода може принести відомому письменникові, і навіть більше; крім слави та майна, найцінніший скарб: здоровля.

Вся його постать і вся атмосфера довкола нього, письменника та людини, була надихана стихійною енергією. Тих кількадесять томів, які він кинув у світ це тільки одна, невеличка частина його невтомної живучости, пориву та зацікавлення життям. Бляско Ібанес був еспанським Джеком Льондоном, Бальзаком і Золею в одній особі. Він був щасливіший від них усіх, і як письменник і як людина. Як письменник він не відчував на собі тягару своєї професії; як людина він мав більше щастя, чи пак: пружнішу вдачу, якщо правдою є те, що одною із головних причин цього незбагнутого perpetuum mobile щастя є людська вдача.

Джека Льондона загнала в могилу передчасна смерть у розквіті сил; Бальзак став фанатиком пера і не міг ні ним, ні фінансовими операціями вирівняти свого голодного буджету; Золя надто хутко почав глядіти на життя оком лікаря, що слідкує за процесом недуги. Ібанес мав тисячу нагод згинути як муха, завдяки своїй упертости чіпатись усяких солодощів і трясовиння. Вийти ненарушним із великої катастрофи в Будапешті це — так і зветься — випадок; але осісти в Патагонії між хижаками, дикунами і міліонами бацилів пропасниці; основати кольонію на межі Уругваю та Парагваю, де 4 дні дороги розмежовують підсоння із 18 степ. студені і тропіками; пхатись у протидержавні змови, переходити вязниці, зазнати засуду на довічну каторгу, обїхати весь світ підчас війни, перейти сотні професій, звязаних із фізичною натугою — на це треба мати хижацьку здатність еспанського конкістадора.

Життя Ібанеса — кінова фільма, цікавіша як неодин із його творів. Минулого року найшовся еспанський журналіст, який позавидував Ібанесові одного невикористаного ним сюжету і написав повість: вірнісенький житєпис Дон Вінсенте Бляско Ібанеса. Так став Гаско Контель ще більше відомим. Цю книжку знаємо, на жаль, із другої руки. А втім: чи було би тут місце бодай перечислити найважливіші події його бурлацтва, торговельних комбінацій, політичних успіхів, (посол після каторги!) мандрівок із відчитами та пропагандою (за 9 місяців в Аргентині, Парагваю та Чілі— 120 відчитів!) або сам список його творів?

Ібанес один із найбільше читаних письменників у світі. Від моменту, коли англійський переклад його „Чотирох Їздців Апокаліпси“ розійшовся в Америці за кілька днів в... 100.000 примірниках, він міг би жити як король із самого пера, якби вже раніше не приїхав із Америки багатим бізнесменом. Як великий республиканець, що не в силі погодитись із монархічним ладом своєї країни, її традиційним водостоєм, у боротьбі з королем і після довгої життєвої боротьби, він вибирає собі для праці та відпочинку тихоньку закутину франц. Рівієри—Ментону. У цьому 20-тисячному захисті для чахоточників із усіх кінців світа, між квітучими терасами рож, мімоз, фіг, маслин і цитрин, знімав його віля „Фонтана Роза“. Ібанес, що був неабияким обходисвітом не вибрав цього клаптика землі без надуми. Із його вікон видко було італійський кордон і „Червоні печери“, місце одної із найбільших і найстарших знахідок передісторичної людини; за 15 хвилин поїздом ви в центрі одної із найбільших сучасних печер пристрасти — Монте Карльо; Ментона найтихше містечко Рівієри, з найлагіднішим кліматом; довкола неї останки старих мавретанських замків, нині мов ластівячі гнізда, колись осідок може й предків Ібанеса — морських піратів. У сонці та біблійній тиші не почуваєш там, що живеш; і як легко там працювати та вмирати!

На протязі року неодин раз доводилось мені приглядатись королівському маєткові Ібанеса і його кремезній, рішучій постаті. В Ментоні, куди приїзжають володарі та міліярдери і де кожний рибалка або виноградар глядить на них оком рівного, Ібанес був завсіди для всіх, хоч і щоденною а небуденою появою. Навіть виставки місцевих книгарень давали його творам перше місце... поруч провідників по Рівієрі та її краєвидів. Ех! Якби я був думав тоді, читаючи його книжки, як можна би колись використати інтервю в виді

На комуністичних ве хах.

Організація троцькістів. — Покаяльні письма та декларації Зінов'ева і Каменева.

Троцький і його ідеальогічні товариші з опозиції мали видати перед виїздом на засланння маніфест до своїх однодумців. Крім Троцького підписали його Раковський, Смілга, Радек, Смирнов та інші.

„Ми, засланці — пишуть вони між іншим у маніфесті — російської комуністичної партії, їдемо на заслання в Сибір з наказу ДПУ (чеки) без суду й без акту обвинувачення. Нас найстарших півирів більшовизму видалено з Москви, щоби відсунути нас від впливу на дальшу долю комунізму в СРСР. Нехай знають комуністи цілого світа, що насильство, яке виконали над нами, булоб неможливе за життя Леніна. Тепер, коли непмани, кулаки, бюрократія й нова буржуазія правлять СРСР і ведуть на загибіль усі здобутки революції, поборюють нас вірних визнанців комунізму. Наше вигнання повитала з радістю буржуазія цілого світа, як заповідь повороту комуністичного СРСР до старого ладу".

Крім того прихильники Троцького розклеїли по робітничих кварталах Москви силу силенну протисталинських проклямацій, в яких говориться, що опозиція буде продовжувати боротьбу і пімститься за висилку „вождів революції". По висилці провідників мали опозиціонери перевибрати новий центральний комітет опозиції з найбільше енергійних та підприємчивих своїх членів.

Агенти ДПУ мали викрити змову високих, штабових старшин червоної армії проти диктатури Сталіна. В руки чекістів мала впасти переписка змовників з Троцьким. З неї довідалися переможні тепер сталінці, що в червоній армії підготовлявся військовий переворот, що мав покінчитися поворотом Троцького до влади. У звязку з викриттям змови переведено поважні зміни на найвідповідальніших, командних становищах червоної армії.

Московська „Правда" з 15. січня опублікувала інструкції троцькістів чи товіше опозиційного центру троцькістів у Москві до всіх однодумців у СРСР і за його кордонами, в яких між іншим є гострі випади проти Зінов'ева і Каменева за їх зраду опозиції. Закордонні троцькісти твердять, що ті опублковані „Правдою" інструкції є фальсифікатом. Але поминаючи це чи їх твердження відповідає правді чи ні, вважаємо всеж таки за доцільне зазначити, що у відповідь на напади мстять Зінов'ев і Каменев у тійже „Правді" 27. січня п. р. листа, в якому вирікаються ще раз усяких звязків з троцькістами, пятнують їх діяльність, висказують льояльність до теперішнього партійного проводу ВКП, підчиняються постановам XV. партійного зїзду беззастережно та накаються з вагідною ляякою на Троцького і його тов. за їхню ворожість до СРСР. Отже аж так! З те хвалить їх від себе редакція „Правди" і вище поставлює: „Редакція з вдоволенням констатує, що Каменев і Зінов'ев роблять цим листом рішучий крок, який полекшує повернення до партії всіх, що стоять на тійже позиції".

Чисте і лагідне =

велика, догідна форма. Ясна, жива барва. Якість відповідає знаним виробам ELIDY. Заховує делікатність цери.

Гарно опаковане, цілком перфумоване, приємно відсвіжуюче і дешеве мило краєвої продукції.

1 кусник - 100 ґрамів

МИЛО ELIDA Favorit

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ-СОКАЛЬ).

Невдача Сельроба.

В селі **Смерекові**, жовківського повіту, скликали були сельроби передвиборче віче. Стягнули найнього богато селян не лише зі Смерекова, але і з сусідніх сіл. Головний реферат виголошував швець Ковский з Нагірець. Він у своєму рефераті так заплутався, що присутні сміялися. Та тим він не зражався і поставив якісь резолюції на закінчення своєї „промови". До слова зголосився місцевий парох о. Евген Боднар і відкрив очі присутним на те, хто такі сельроби, чого вони бажають і з яких причин заликають до єдности з польськими та жидівськими робітниками наших селян. На присутніх зробила ця промова велике враження. Рвався перва промовляти Ковский, намагався відчитати свої резолюції, але присутні селяни не дали йому говорити та прогнали з віча разом з його ґвардією під проводом Михайчука з Мервич. „Геть, дурисвіти"! Забирайтеся звідси"! — кричали селяни і сельробівські дурисвіти рад-не-рад покинули віче.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Тернопільщина.

Дня 21-го січня п. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ня в **Даниловцях**. Проводив п. Роман Шидлівський. Реферував про політичне положення п. Кузьмин, про ідеольогію ріжних партій і програму УНДО-ня п. Стебницький і п. Христинич, а про відносини в повіті Василь Зварич. Підчас промови п. Христинича, селянина з Озірної намагалося кількох радикалів під проводом Редька з Мшаної провокаційними вигуками розбити віче. Однак присутні свідомі селяни візвали Редька до спокою і загрозили, що винесуть його зі салі. Побачивши грізну поставу вічевиків, радикали разом з Редьком винеслися непомітно зі салі. — Дня 31-го січня п. р. відбулося в **Покропивній** передвиборче віче, на якім реферував кандидат радикальної партії Ладика. Вічевики з Озірної засипали його градом запитів, на які п. Ладика не знав що відповісти, а перейшов до крайньо вуличної лайки. Присутні завізвали його до порядку і змусили його вкінці, щоби зліз з трибуни. Дальшим ходом віча проводили члени УНДО-ня.

УКРАЇНСЬКА КАНДИДАТУРА У КРАКОВІ.

Краків, 3. лютого 1928

Зголошено тут українську листу до сенату з краківського воєвідства. Листу розпочинає назвище о. Вас. Курилла.

КАНДИДАТУРИ В СХ. ГАЛИЧИНІ.

Станиславів, 3. лютого 1928

Внесено тут 21 виборчих лист, в тому цілий ряд льокальних. З українських: УНДО, УНС, Трильовський і ін.

Перемишль, 3. лютого 1928.

Внесено 22 виб. листи, половина льокального характеру, у цьому блок нац. меншостей, Сель-Роб, Виб. український блок (проф. Зубрицький), УНС, „Польсько-руська згода", „Руські хлопи".

Золочів, 3. лютого 1928.

Загалом внесено до окр. виб. Комісії в Золочеві 30 лист кандидатів до сойму у цьому: українська безп. льокальна листа (Грешуха), Партія Праці, польсько-українсько-жидівський трифашизм, руська листа Миськова, УПП, льокальна листа Костишина, УНС, Блок нац. меншостей (Целевич, Вислоцький, Пелех), Виб. Комітет Сель-Роб (Гривнак), Сель-Роб лівиця, Блок кат. нар. (Мончинський, інж. Посацький, д-р Мостовий), руська листа Назаревича й ін.

Тернопіль, 3. лютого 1928.

Крім згаданих уже внесено ще нові листи, разом двацять-кілька, у цьому Сельроб (Чернецький, Кузьма), Сельроб лівиця (Дурдела), „Хлоп за плугом" Прокопа Козака, Партія Праці (Буднановський, Мартюк). До сенату: Сель-роб лівиця (Ів. Дичик), Безпартійна українська листа (Балута), Сел. Комітет сельроб. партій (д-р Бриковим), УНС (Іотеревич), Сель-роб (Чернецький).

ЛІСТА Ч. 13 ВАЖНА.

Варшава, 3. лютого 1928.

Внесення ген. виб. ком. Царя не уважнення 18 (комуністична) листи упало Це не пересуджує долі окр. виб. лист 13-ки.

АРЕШТУВАННЯ КС. ОКОНЯ

Варшава, 3. лютого 1928

Нині арештовано тут на домагання судових властей у Любліні бувшого соймового посла ксьондза Оконя. Вечером відіслано кс. Оконя під ескортою поліційних урядовців до Любліна де віддадуть його до розпорядимости прокураторії. Це вже не перше арештування бувш. послів; передше арештовано бувш. послів Дубровніка з „Визволення" й бувш. посла Шапеля з НПХ.

АМНЕСТІЯ НА ЛИТВІ.

Ковно, 3. лютого 1928

З нагоди 10-тих роковин незалежности литовської републики уряд Вальдемараса оголосить велику амнестію, скасує цензуру і звільнить часть вязнів із концентр. табору у Ворнях.

СРСР ВСТУПАЄ ДО ЛІГИ НАЦІЙ?

Льондон, 3. лютого 1928.

Появилась тут чутка, що СРСР бажає вступити до Ліги Націй, щоби дістати закорд. кредити.

Ні! сусід Ібанесової палати — ментонський цвинтар, де спочиває теж погідний фільософ Гійо, не наводить ніколи на думку некрольогу.

Мене цікавила Ібанес чимсь іншим: чи літературна творчість була для нього головною органічною життєвою потребою, чи тільки найлекшою „під рукою" виграттою надзвичайної енергії? Він — увесь у жасі та бунті мабуть не зазнавав виснажуючої внутрішньої боротьби із проблемами. Життя перепливало перед ним барвистою стяжкою течі, в яку він умів пірнути і з насолодою струснути із себе останні краплі купелі — інколи „овечої", справжньої біблійної. Він не був поетом, що стримується від участи в метушливім крутіжі; змальовуючи те, що бачив із пристрастю, він також рішав і словом нераз хотів переважити терезки якоїсь суспільної ідеї. Але життєва фільма плила перед ним надто хутко і він лишив її вже завтра із захопленням учасника зовсім іншої подорожі. Він не на те терпів інколи нестерпне життя, щоби писати; і не на те писав, щоби поправити своє життя. Він писав і жив із такою природністю як риба, що плаває в воді, а викинена хвилею на пісок тріпочеться так довго аж знову пірне в воду. Французько - еспанський письменник Жан Кассу давно звернув увагу, що Ібанес уміє із захопленням оповідати навіть про власний проект власного надгробника!

Ібанес мав у собі дещо із грецького моряка, перепатетика, що залюбки купався в юрбі „агора" і брав участь в її переспрáвах, конкістадора, що залюбки шмигляв серед морських небезпек і відпочивав у сонячнім закутку після боїв. Навіть серед випарів вадузливих столиць він нагадував собі світнаь південного неба. І може саме тому нині на згадку про його смерть під вічно-всміхненим небом Рівієри, смерть, що віддавна вислала йому назустріч недугу з рахунком за надто дороге життя, нагадуються незабутні строфи грецько-французького епікурейця Жана Мореаса:

Ні, не кажи: життя це радісний бенкет.
Ти-ж не в тісним умом, не з низькою душею.
Тим більше не кажи: воно довічний гнет;
Погана ця смілівість; вломишся що жаль.
*
Всміхайся мов веселий вітер серед гиль,
Плач наче водоперші хвилі та бурії,
Всіх розкошей зазнай і винний сонний біль,
Скажиши: це багато, та це тінь лиш мрії.

Хто хоче бути здоровим і добре виглядати, нехай не раз або два рази в тиждень перед сніданням шклянку природньої гіркої води Franciszka Józefa. Справоздання лікарські з вислових шпиталів стверджують, що воду Franciszka Józefa радо приймають навіть тяжко недужі, бо вона очищує швидко без ніяких неприємних почувань і наслідків.

Біржа.

Гроші.

Доляр 8·87·0—8·87·50, канадійський долар 8·86·00—8·79·50, корони чеські 0·26·20—0·26·38, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·30, рум. лея 0·05·48—0·05·5, французький франк 0·35·0—0·35·5, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·1·95, данцігський гульден 1·7·99, червінець 3·00 33·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок ним. 42·40—42·80, 10 рублів рос. 46·8—47·2.

Срібло: кор. австр. 0·71·00—0·71·50, 5 кор. австр. 3·00—3·10, флорен австр. 1·80—1·83, рублі рос. 3·00—3·12, копійки за рубель 1·30—1·50.

Збіже.

Пшениця двірська 46·50—47·50, пшениця сельн. 44·7—45·5, жито 36·5—37·75, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на млива 35·25—35·75, ячмінь пастівний 31·0—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 34·00—35·0, бараболі рафоване 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох Вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·5, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·7, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 50-проц. 50—55 тр...

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнююче, відживлююче, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесценції
М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малаґі. До набуття у всіх аптиках і дроґеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кжиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr. M. Krzysztoforski Tarnów. 25-7

49—50, каша кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25 24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·00, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·00—1·00.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).
5-го 3 попол. „Кльо-кльо" (Клопоти пана бурмістра), оперета Леґара.
5-го 7·30 веч. „Пісні в листах".
Міський великий театр:
4-го г. 3·30 поп. „Страшний Двір".
4-го г. 7·30 „Цілунок Попелюшки"
5-го г. 3·30 поп. „Богато галасу знечева"
5-го г. 7·30 „Страшний Двір".
Міський „Театр Новин":
4-го г. 7·30 „Дівча з Пушти".
5-го г. 7·30 „Дівча з Пушти".

Кіна.
„Аполльо": „Гробовець кохання".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморґана": „Пат і Паташон як підстави престолу".

LOUVRE КАВАРНЯ, РЕСТАВРАЦІЯ, САЛЬОН-БАР, КАБАРЕТ.
ЛЬВІВ, 3 МАЯ.
НОВА ПРОГРАМА
Атракц. від 1.II.1928.
JAZZ-BAND. ДАНСІНҐ. ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ОСЬМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Заінтересування процесом мабуть спадає, бо нині заповнила публика ледви половину салі. Зізнавали дальші обвинувачені: *Прокіп Матиїців, Олена Королюкова, Микола Ковалисько, Ярослав Гретчак, Олена Гретчак* і *Михайло Вірстюк*. Таким чином сьогодні закінчено переслухування майже всіх обвинувачених і завтра, в суботу, зізнаватимуть перші свідки, в першу чергу хлопці з Ґрунвальдської бурси і шофер Гасман.

СПРОСТУВАННЯ.

Перед початком нинішньої розправи забрав голос д-р Шухевич і звертаючись до предсідника, просить позволити йому заявити, що преса представила фальшиво зізнання обв. Дерлиці в тому місці, де він говорить про свій побут в ДОК., потім у Чуруки і в кіні. Обв. Дерлиця заявив, що в тім самім дні (19. жовтня 1926) був рано у „довудстві корпусу" у Львові, потім пішов до бюра переклядів Чуруки, а пополудні був у кіні „Палас".

Предсідник: Стверджую, що обв. Дерлиця так само зізнав у слідстві і на розправі. (Відчитує дотичні зізнання обв. Дерлиці).

(**В цьому місці спростуємо й ми нашу помилку, а саме обв. Дерлиця ходив з д-ром Буланим по місті перед тим, нім пішов до кіна, а не по кіні**).

Голоситься до слова обв. Дзісь, який заявляє, що і його зізнання перекрутила преса. А саме він зізнав, що чека держала його два роки в тюрмі в Москві, а в пресі подається, що він був навіть командантом чека.

Предс.: Стверджую, що обв. Дзісь так саме зізнав, як сказує подає, себто, що сидів 2 роки в чека у Москві.

Від Ред.: Заявляємо, що оскільки були в нас які помилки чи неточности (або й іще будуть), то рішуче не з вини нашої, а з вини самих обвинувачених, які в більшости говорять так тихо, що ми можемо вловити ледви їх друге-третє слово...

ЗІЗНАННЯ ПРОКОПА МАТИЯЦІВА.

Перший зізнає сьогодні Прокіп Матиїців, абс. семинарії, неясний шатин.

До вини не почувається. До УВО не належав, шпіонажем не займався. Оповідає, що ходив до семинарії в Долині, потім у Станиславові. Опісля асентерований до польського війська (48 п. п.). По війську був працівником у кооперативі в своїм селі Гошові. Від 18. грудня 1926 до 1. січня 1927 перебував у Станиславові, де пошукував за посадою і хотів записатися за торг. курс. Коли вертав домів, його 1. січня 1927 р. арештовано.

Предс.: А що значить отсей лист (читає), в якім пишете про потребу приготування українців?

Обв. пояснює і каже, що мріяв про виступлення з війська, а навіть думав здезертирувати.

Предс.: Вам закидують, що ви в Станиславові займалися шпіонажем.

Обв.: Ні, це неправда.

Опісля оповідає, що зараз при виході з війська (квітень 1926) була у нього ревізія, але нічого не найдено, забрано тільки зошит одного сержанта з ситуаційними планами з печатков.

Предс.: Чи знаєте, що Стефанишин займався шпіонажем?

Обв.: Про це нічого не знаю. Він мені нічого не говорив.

Предс.: Чи знаєте Атаманчука?

Обв.: Атаманчука знаю від жовтня 1926 року.

Предс.: А у Вербицьких бували?

Обв.: Ні.

Предс.: Кілько разів ви були у Львові?

Обв.: На початку жовтня і 7. грудня 1926 р. був я у Львові.

Предс.: Кого з підсудних знаєте?

Обв. оповідає, що знає Дерлицю (він з сусіднього села); Головінського і Ковалиська не знав.

ЯК ТО БУЛО З ВІЙСЬКОМ.

Радн. Антоневич: Чому ви уважали, що вас несправедливо взяли до війська?

Обв.: Бо мене аж за третім разом взяли до війська. Я думав, що до того причинилася поліція, яка мене в селі постійно переслідувала. Тому я хотів здезертирувати тимбільше, що я почувався хорим.

Радн. Антон.: А чому ви не здезертирували?

Обв.: Бо по часі я прийшов до переконання, що мої погляди були мильні, а втім у війську не було так зле.

КООПЕРАТИВНИЙ РОБІТНИК.

На дальші питання радн. Антоневича оповідає докладно, що в своїм селі він кооперативу (4 місяці), але на нього вічно доносила поліція за всякі дрібниці і він мав кільканадцять розправ, з яких вийшов увільнений. Але з причини тих сикатур рішився покинути кооперативу і виїхав до Станиславова.

Прок.: Як ви приїхали до Станиславова, то старалися дістати заняття?

Обв.: Так.

Прок.: Які ваші маєткові відносини?

Обв.: Мої родичі мають кільканадцять моргів поля, отже я не був зв'язаний з кооперативою на селі і міг кождої хвилі її покинути. Тому я хотів виїхати з села.

Прок.: То вам Вербицький передав лист до Янишьої?

Обв.: Ні, він не міг мені передати листу, бо в Долині я рідко висідав, тільки їхав на Стрий, а звідти їхав до себе фірою.

Прок.: Чи ви посилали Вербицькому моб. карти?

Обв.: Ні. Пригадую собі, що я мав дві моб. карти, але я йому рішуче їх не давав.

На просьбу д-ра Ганкевича предсідник стверджує, що в часі ревізії при обв. найдено книжочку з організацією, але це було ще в часі давньої ревізії, яка не мала нічого спільного з нинішньою справою.

Військ. предст.: В якім степені ви скінчили військову службу?

Обв.: Був старшим стрільцем.

На дальші його питання обв. каже, що мав сем. матуру, але не пішов до школи підхорунжих, бо хотів служити простим вояком.

ДЕ Є ПОСАДА ДЛЯ УКРАЇНЦЯ?

Д-р Ганк.: А чому ви не старалися дістати посаду учителя?

Обв.: Бо знав, що в Галичині українцям посад не дають, а поза Галичиною я не хотів старатися, тимбільше, що й там не було легко за учит. посаду для українця.

Д-р Ганк.: Як до вас ставилися ваші старшини?

Обв.: Дуже добре. „Довудца компанії" намовляв мене навіть, аби я лишався при війську. Маю також річні похвальні признання на письмі.

На тому закінчено переслухування обв. Матиїціва.

ЗІЗНАННЯ ОЛЕНИ КОРОЛЮКОВОЇ.

Обвинувачена, бльондинка дрібного росту, заявляє, що не належала до У. В. О. і шпіонажею не займалася. Була учителькою в „Р. Школі" в Долині. Атаманчука знає від 1925 р.

Предс.: А чому ви зізнали були в слідстві, що його не знаєте?

Обв.: Бо не хотіла виявити нашого справжнього, інтимного відношення.

Предс.: А тепер признаєте це?

Обв.: Так, він є моїм нареченим.

Предс.: Як часто ви приїздили до Львова?

Обв.: Була у Львові двічі: в осені 1926 р. і в половині січня 1927.

Предс.: Як то було підчас вашого побуту в січні, коли то ви були в мешканні Атаманчука, а він зачав скоро збиратися до виїзду?

Обв.: Я була тоді двічи в його мешканні. Рано його не застала, бо він був тоді на поліції. А що він жив на нелегальний пашпорт, то я боялася за нього, тимбільше, що він був хорий. Тому, як він вечером прийшов з поліції, я намовляла його, аби виїхав і аби усунувся з очей поліції.

З чого жив Атаманчук.

На дальший запит предс. каже, що мала 110 зол. місячно як учителька „Р. Ш.", а 40 зол. мала за лекцію. З того давала Атаманчукові 120—130 зол. що-місяця, бо сама жила у себе дома у мами, отже на такий видаток могла собі позволяти. Утримувала Атаманчука від травня 1925 р. Мали в плані, що він виїде до Чехословаччини, найде собі там посаду, а потім і її туди стягне і там поберуться.

Предс.: А як то було з тим переказом від Ковалиська на суму 94 зол.?

Обв.: Я йому позичила була таку суму і він мені віддав довг.

Предс.: А чому цього ви не сказали в слідстві?

Обв.: Я боялася, щоби наречений за це не гнівався.

Предс.: А п. прок. каже, що ці гроші були призначені для Атаманчука, аби він міг утекти. Як часто приїздив до вас Атаманчук?

Обв.: Доволі часто.

На дальші питання предс. обв. каже, кого з підсудних знає, а кого ні.

Опісля предс. питає обв. на обставину ріжних місць з листу Матиїціва. Обв. каже, що тепер уже не пригадує собі того всього.

Предс.: П. прок. твердить, що ви були лучником між долинцями і Львовом, що така була ваша роля в організації. В Долині всі у вас сходилися.

Обв.: Ні. Це не відповідає правді.

Прок.: Ви вживалися спершу знайомства з Атаманчуком?

Обв.: Ні, тільки близчих звязків з ним. Я не хотіла, аби все те вийшло наверх

Прок.: Де ви пізнали Ковалиська?

Обв.: У Львові.

Прок.: Чи часто стрічалися ви з ним?

Обв.: Ні, кілька разів.

Прок.: Як ви позичили йому гроші?

Обв. оповідає, при якій нагоді позичила йому гроші.

По кількох запитах д-ра Пшиґодзького ставив свої питання д-р Шухевич.

Питання д-ра Шухевича.

Д-р Шухевич: Скажіть нам, що таке „Р. Школа"?

Обв.: Це У. П. Т., що утримує українські приватні школи.

Д-р Шух.: Як ви діставали свою пенсію?

Обв.: Ратами, а не що першого.

Д-р Шух.: Чому Атаманчук не хотів подати джерела своїх доходів?

Обв.: Бо він певно уважав це за нечесть, хоч це не є ніяка нечесть брати гроші від нареченої.

Д-р Шух.: А чому ви того в слідстві не сказали?

Обв.: Я рішилася не виявити аж на розправі.

Д-р Шух.: Ви діставали пенсію в золотих. А звідки ви мали доляри?

Обв.: Я міняла золоті на доляри у сестри.

Предс.: Це неістотне для справи, бо нині кожний чоловік має золоті і доляри.

Д-р Шух.: Для мене не теж неістотне, але п. прок. на тім будує різні свої твердження.

Д-р Шух.: В актах є два листи від Матиїціва до вас. Чи ви їх читали?

Обв.: Ні, я їх не читала, тільки мені їх читали.

Після того зізнавав

МИКОЛА КОВАЛИСЬКО,

високий бльондин, родом з Болестрашич, пов. Перемишль, абс. гімн.

До вини не почувається. До У. В. О. не належав, шпіонажею не займався.

На питання предсідника оповідає, що служив в Українській Армії як десятник. Був уже раз арештований і вийшов з тюрми 1. липня 1926. Удержував його батько, який має маєток (поле) в Болестрашичах.

Предс.: Як то було з тим вашим переказом до п-ні Королюкової?

Обв.: Я був тоді в прикрім фінансовім положенні, бо мав платити за курс такси, а що стрінув припадково п-ню Королюкову, то в неї позичив собі гроші. По святах я привіз собі з дому гроші і їй відіслав довг. Дома я дістав від батька 120 зол., а крім того мав ще гроші за продане мною збіжє — без відома батька. Тому я писав потім до батька, аби не приїздив до мене, бо було мені непрвємно.

Предс.: А Колодія ви знали?

Обв.: Так. Знав також Ґенгала. Головінського я не знав. У Вербицьких я бував, бо знався з Ів. Вербицьким.

На запит радн. Згуральського каже, що не знав, що Королюкова удержувала Атаманчука.

Д-р Давидяк: Як вас арештовано, то де ви тоді вчилися?

Обв.: В Торговельній Академії при Скарбківській вул.

Д-р Дав.: А де ви мешкали?

Обв.: В Акад. Домі.

Д-р Дав.: А передтим?

Обв.: При вул. Німцевича.

Після пересухання цього свідка предсідник зарядив півгодинну павзу, яка протягнулася на півгодину, бо один із суддів приспішив ...

По павзі зізнавав перший

ЯРОСЛАВ ГРЕТЧАК,

шатин малого росту, абс. учит. семинарії.

Обв. до вини не почувається. До У. В. О. не належав.

На питання предсідника оповідає, що Атаманчука не знав, а пізнав його аж в дні перед його наміреним переходом на Чехословаччину (27. березня 1927). Не знав, що Атаманчук мав переходити через кордон і не казав до Дмитра Тиська, що мусить Атаманчука провадити вночі, бо поліція має його фотографію. Не знає, що обв. Атаманчук мав до них приїхати. Атам. не писав до нього, що приїде, може писав до сестри. Взагалі обв. не знав ні Атаманчука ні ціли його приїзду.

Прок.: Прокураторія закидає, що ви були начальником (командантом) донинської станиці („плацуфкі") вашої організації.

Обв.: Коли я взагалі не належав до У. В. О., то не міг бути й начальником якоїсь станиці.

Предс.: А револьвер ви Атаманчукові давали?

Обв.: Ні, про це між нами не було бесіди. Ми говорили всього кільканацять хвилин.

Прок.: Чи як Атаманчук приїхав до вас, то вас це не здивувало?

Обв.: Він мені представився і я більше ним не інтересувався, тимпаче, що я того дня був дуже змучений.

Питання д-ра Волошина.

Д-р Вол.: Ви є учителем в школі У. П. Т.?

Обв.: Так.

Д-р Вол.: Чи крім того заняття ви мали ще інші заняття?

Обв.: Так, я працював у чит. „Просвіти" і був диригентом і режісером в амат. гуртку. Крім того я мав приватні лекції. Тому я мав узагалі дуже мало часу вільного, бо все був при роботі.

Д-р Вол.: То видно, що як на „команданта Долини" ви мали за богато заняття!

Д-р Вол.: А чим ви були при війську?

Обв.: Я служив тільки 2 місяці і перейшов до „запасу" (резерви).

Д-р Вол.: То на „команданта" Долини трохи за мало...

Д-р Вол.: А чи Тисяк був певним типом?

Обв.: Це був здеморалізований непевний тип, якого я вчив і знаю його добре.

Д-р Вол.: І в його присутности ви могли говорити, що ви все маєте готове (муніцію і т. д.), тільки не маєте певних членів?

Обв.: Я того не говорив.

Прок.: Чи ваша сестра знала про характер Тисяка?

Обв.: Не знаю.

Після того на салю покликано сестру обвинуваченого Ольгу Гретчак.

ЗІЗНАННЯ ОЛЬГИ ГРЕТЧАК.

Обвинувачена, учителька в „Р. Шк." мала шатинка, заявляє, що до У. В. О. не належала і до ніякої вини не почувається.

Предс.: Скажіть нам, як то було з Атаманчуком?

Обв.: Він писав листа, що буде переходити через кордон і просив найти йому провідника. Про це казала мені і Королюкова, що він до неї писав і просив винайти йому провідника (писав до п. К. ще в літі). Коли приїхав Атаманчук, не питала його, чому вибирається до Чехословаччини. Не казала також Тисякові, щоби добре уважав, бо буде перепроваджувати через кордон чоловіка, який укривається і якого фотографію має поліція, яка за ним шукає.

На запит предс. каже, що Атаманчука пізнала аж того дня, як він до них прийшов.

Предс.: А чому ви його дома так сильно укривали, що навіть родичі про це не знали?

Обв.: Я не укривала. Але до нас ніхто не приходить, а того дня моя мама була хора. Того дня, крім Вірстюка, у нас теж нікого не було.

На дальші питання оповідає, що Вірстюк приніс до них те число „Іл. Кур. Цодз.", в якому була репродукція відомої статті з „Сурми" і передав її.

Потім предс. подає ріжні місця із зізнань Тисяка, що відносяться до її поступовання або до її вислові у дні 27. березня 1927. Обвинувачена нині що це не може нічого сказати. Також не бачила й не знала, що револьвер для Біласа (Атаманчука) продав Вірстюк.

Прок.: Коли прийшов Атаманчук до вас?

Обв.: Вечером, коли вже всі спали. Хтось застукав і я отворила. Він увійшов і представився як Білас. Було вільне ліжко, бо брата не було дома і він на ньому спав.

Прок.: А як було другого дня? Як він їв обід?

Обв. Він обідав сам один.

Питання д-ра Волошина.

Д-р Вол.: Ви зізнали в слідстві дещо інакше. Прошу сказати нині щиру правду. Чи ви з п. Королюковою добре знаєтеся? Коли вона вам сказала, що має нареченого? Чи просила вас про яку тайну?

Обв.: З п. Королюковою ми добре знаємося і здавна. Вона просила зберегти в тайні все те, що відноситься до її нареченого.

Др. Вол.: Чи Тисяк переходив уже коли границю?

Обв.: Так і був уже караний за те.

Д-р Вол.: Чи ви додержували вашої тайни супроти Королюкової?

Обв.: Так, увесь час, навіть перед братом.

Після того введено на салю останнього з обвинувачених, Михайла Вірстюка.

ЗІЗНАННЯ МИХ. ВІРСТЮКА.

Обв. малий брюнет родом з Богородчан, абс. учит. семинарії, заявляє, що до вини не почувається, до У. В. О. не належав. Опісля оповідає:

Дня 28. березня 1927 прийшов я до п Гретчаків і п-а Оля представила мені Біласа. Він казав, що він бідний студент і хоче перейти на Чехословаччину, де думає дістати посаду. Переходив в власну руку, бо казав, що не має грошей на пашпорт. На запит щодо револьверу, каже, що носив його при собі, бо хотів його продати. Продав той револьвер за 35 зол Атаманчукові, які він мав йому прислати з Чехословаччини або мав дістати ті гроші від Королюкової.

Предс.: А чи то ви принесли до Гретчаків „Іл. Кур. Цодз."?

Обв.: Так, я був секретарем „Бесіди" і звичайно приносив до п-а Гретчаків польські газети. Того дня приніс я й „Іл. Кур. Цодз.".

Предс.: То вас ніхто не повідомляв про приїзд Атаманчука?

Обв.: Ніхто.

Про походження револьверу.

Предс.: А де ви дістали той револьвер?

Обв.: Той револьвер я купив у Львові при Сербській ул. в одного незнайомого в якійсь брамі.

Предс.: А в слідстві ви зізнали, що вам дав револьвер Стефанишин.

Обв.: Мене поліція терроризувала, до того я був тоді хорий, тому був хвилево забув, як я роздобув револьвер.

Прок.: А чому ви аж тепер кажете, що купили револьвер на Сербській улиці? Чому ви того не сказали скорше?

Обв.' Бо я думав, що мене скорше випустять.

Прок.: Як ви могли забути, де ви купили револьвер?

Обв.: Бо був підчас переслухування хорий (мав грипу). Як мене арештували, я був у ліжку в горячці. Тому і в горячці так зізнав.

Д-р Вол. (до п. Королюкової): Чи ви просили п. Гретчаківну про задержання тайни щодо ваших зносин з Атаманчуком?

Обв.: Так.

По кількох запитах д-ра Павенцького вичерпано переслухування всіх обвинувачених і на тому закінчено розправу. Продовження завтра в суботу.

Нема -- як Мило Олень-Шіхт

Про це переконуюся при кожнім новім пранню. Мило Олень-Шіхт виробляється з найліпших сирівців, є лагідне і видатне. Уживаю його навіть до найделікатнішого біля як також тканин і можу поручити його з чистою совістю всім П. Газдиням.

Уживайте отже, Шановні Пані Ґаздині, у власнім інтересі тільки

МИЛО ОЛЕНЬ-ШІХТ

НОВИНКИ.

— **Баль Техніків**, що відбудеться 14. лютого ц. р. у всіх салях Народнього Дому, буде безумовно найбільшою атракцією цьогорічного карнавалу. Як зачуваємо, баль цей своєю величчю має бути поставлений на рівені довоєнних балів „Основи", на які збиралося ядро українського громадянства. Вже від довшого часу комітет молоді працює над приготованнями балю. Спеціяльна „Артистична Секція" під проводом студ. архітект. В. Татомира приготовляє декорації саль; секція електриків приготовила проект спеціяльного освітлення і перенила його інсталяцію; гурток радіо-аматорів монтує радіо-апарат, який буде заінстальований в одній із саль Нар. Дому вчасі балю і відданий до вжитку гостей. Вп. Пані, що зволили обняти заряд буфету, відбули вже одно засідання дня 1. II. ц. р., а найближче відбудеться дня 7. II. ц. р. в год. 5. веч. в салі „Бесіди". Дуже ефектовні й оригінальні запрошення розсилає на днях Комітет на всі відомі адреси.

— **Не хотить дітей.** 25-літня служниця у Львові Залуська, завагітнівши звернулась за довірочною поміччю до акушерки і наслідком її ліків померла.

Маю за шану подати до відома П.Т. Моїй Клиєнтелі, що торговлю бляватних товарів і полотен при вул. Галицькій ч. 16 під фірмою:

Роман Зубик

набув я на виключну власність.

Як довголітний бувший спільник бл. п. Романа Зубика дякую уклінно за дотеперішнє довіря котре буду старатись на дальше добірним товаром та низькою ціною вдержувати. З глубоким поважанням

3—3 *Осип Стефанович.*

— **Після смерти Ібанеса.** Еспанська преса без огляду на напрямки присвячує величаві статті Ібанесові. З Еспанії прийшло до Ментони, де Ібанес буде похоронений, 4000 телеграм у перших двох днях. Туди ідуть численні делегації. У Валенції, рідним місті Ібанеса, часописи не вийшли на знак жалоби; всі установи припинили працю. Вілля Ібанеса в Ментоні буде призначена згідно з його волею на дім для письменників. У заповіті Ібанес заявив: „Ні живим ні мертвим не хочу вертатись в Еспанію, доки там панує теперішний режім; не хочу, щоби вид мого мертвого тіла зробив приємність моїм ворогам".

— **Рекорди.** У Патіялі (Індія) дня 29-го січня еспанець чи індієць Гама поклав польського атлета Збишка Циганевича в одній хвилині. — До Плімут приїхала 60-літня жінка Гертруда Берлен, яка невпинно іде довкола світа від 20 літ і об'їхала світ уже 6 разів, почасти пішки і без провідників. — У Мельбоні (Зл. Держ.) напали бандити на клюб атлетів, які зібрались на вечерниці; всіх ограбили і забрали від них 25.000 дол. Атлети мали небуденну нагоду показати свою силу! — Академія Наук СРСР зробила статистику „наукових працьовників" у державі. Є їх усіх 26.000, а з того на Ленінград і Москву виходить майже половина: 12.000! — Тульський губком. відділ здоровля зробив статистику працюючих в установах Тули. Оглянули 952 молодців і 349 дівчат. На 100 підростків виходить... 69 ріжних недуг! — Польський уряд стратив минулого року через контрабанду сахарини... 40 міліонів золотих!

— **Літературний куток.** У Москві померла відома письменниця А. Вербіцкая ур. 1861 р. Перед війною вона була одним із найбільше читаних письменників; її „Ключі щастя" на тему сексуального питання мали величезний успіх між молоддю і пересічною, невибагливою публикою. Нагадує вона польську Гелену Мнішек. Підчас революції, що зробила їй страшну конкуренцію повінню порнографії, вона жила вже в нужді. Радянський уряд, що спершу ставився до неї з недовірям як до письменниці з буржуазним світоглядом, пізніше регабілітував її, одначе її повісти були вже для нового покоління таки занадто прісні.

— **Університет кафрів.** Терміни „ан зулюси" або „кафри" втратять поволі своє образливе значіння. Дурбан, місто півд. Африки, має свій університет для тубільців. Де 100 літ тому ревіли льви і плавали крокодилі, нині ревуть студенти і плавають човна спортсменів. Університет, яким управляють самі „чорні" складається з довгого ряду будинків і зорганізований на англійський лад. Студенти вчаться там і мешкають. Професорами є й білі, але мурини вважають їх уже своїми рівними. Правда, що університет не має ще европейського рівня, з відповідає наскрізь місцевим обставинам; виклади складаються із фільософії, права, „рахунків і каліграфії. Фільософія має характер педагогії, право приготовляє до бюрової праці, а інші два предмети теж. Решту освіти доповнює спорт, в якому мурини ось-ось дорівнюють спортовцям Европи. В оголошеннях університету сказано, що вступ до нього мають теж жінки. Але мурини досі не користали із цих плодів освіти.

— **Страшна машина.** Німецька преса повторює звістку за московською про винахід проф. Лазарева, члена Академії, лікаря, психольога та інжиніра. Цей учений мав придумати машину, яка зраджує механічним способом чужі думки. Ближчих подробиць: про її конструкцію і функції покищо нема. Не сказано теж, чи людина має змогу оборонитись перед цим страшним апаратом, що може стати причиною міліонових катастроф: розбитих сердець, пірваних подруж, кінок дружби та родини. Важне те, що ця звістка не має бути звичайною „качкою", а машина приїде небавком у Париж, щоби світ учених міг її перевірити.

— **Скільки варт громадянин Берліна.** Берлінський суд видав присуд, який повинен увійти в хроніку німецької юсти-

близько як норма, щоби нові судді не мусіли ломати собі голову: скільки варт чоловік у цій столиці. Справа була проста: берлінський громадянин згинув під колесами необережного авта. Родина вбитого внесла скаргу на власника авта, з доманням відшкодування. Суд узявся за рахунок (на жаль, поодиноких позицій не знаємо) і рішив, що життя берлінця варта 30.000 марок, які має дістати родина вбитого.

— **Скільки коштує краса американок?** Жіночий відділ міністерства праці Злуч. Держав видав цікаву статистику: жінки збіжали про свою красу витратили за минулий рік на це два міліарди дол. У першій мірі гроші пішли на стрижіть; мода підстрижок минулась, прийшла черга на фальшиві льоки та коси. Далі из штукарів, що бореться із зморшками та сивим волоссям. Тепер є в Ню Йорку 3.000 „інститутів краси"; у 1900 р. було їх усіх 300. Крім цього є там 325 шкіл, з яких щороку виходить 80.000 студенток із знанням „анатомічних, фізіольогічних і хемічних способів як зберігти красу". Спеціялістки від массажу, манікюри та педікюри заробляють пересічно 300 дол. тижнево!

— **Світова всячина.** В Еспанії страйкує 80.000 текстильних робітників. — Американський уряд затвердив будову 25 воєнних кружляків; кожний коштуватиме 17 міл. дол. і матиме 8 цм. гармати. — Між Парижом і Ню Йорком буде встановлена безпосередня бездротна комунікація. — Великий дощ в Льондоні знімає рівень Темзи, яка залива одну дільницю. — Ліндберг продовжує свій воздушний лет по центральній Америці. — У Шікаго 4-ох озброєних бандитів напало на касієра промислового банку і забрали 90.000 дол. — У бельг. місті Іксель заборонили пропаґандову радянську виставку, лякаючись таких демонстрацій проти неї як у Брюсселі. — У Голлівуд застрілився кіновий актор Мак Кечен, що виступав як ковбой і розбишака, перший муж славної Пирль Уайт. — Сенат у Чілі прийняв закон, який забороняє віддавати нафтові терени в аренду чужинцям. — Над Сиднеєм загинув відомий австр. летун Кіллер, який вискочив із апарату при помочі легкоспаду, впав у море і там зїли його негайно рекіни. — У Рибинськім районі появилось цього року багато горностаїв; за 3 міс. члени мисливського союзу вбили їх 50.

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові** (вул. Длугоша 17). Вступні іспити до кляс I—VII. можна складати до дня 11. лютого включно. — **Д-р В. Щурат.**

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 51 (ТЕРНОПІЛЬ.)

Чортківщина.

В понеділок дня 6. лютого ц. р. в 11. годині перед пол. відбудеться на площі коло Народного Дому в Чорткові велике передвиборче віче, на якім кандидати Українського Нац. Демократичного Обєднання на 54. виборчий округ враз з чоловим посольським кандидатом о. Л. Куницьким представляться виборцям. Кому небайдужа справа виборів до Сойму і Сенату хай спішить на віче до Чорткова.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. (*Вистави театру ім. Тобілевича.*) З прибуттям нового режисера Ф. Святоцького віджив театральний гурток Тов. ім. Тобілевича, даючи дві вистави: 9. січня „Ніч несподіванок", фарсу Бенної і 14. січня Винниченка: „Панну Мару". Обі вистави полишили зовсім добре враження на присутних. Гра акторів, режисерія і вигляд сцени свідчили про добре підготування вистав. На першій виставі видців було трохи мало, зате друга стягнула більше публики, так, що саля „Сокола" була виповнена. Люди не сподівалися про добрий рівень гри і слідуючі вистави стягнуть ще більше публики. Коби тільки вистави відбувалися частіше!

Листи до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу помістити в „Ділі" цього мого листа: Із кількох уже тижнів „гратулюють" мені всякі свати та сватки „становища" ще зтора Р. Ш., але з листи ч. 1., так званої — санац нової, цею дорогою заявляю, що нікому, ні жадній партії не давав я своєї згоди на уміщення мене на листі кандидатів. Навіть ніяких у тому напрямі розмов я з ніким не вів. На еміграції політики не веду. До ніякої партії не належу. Розповсюджувані чутки — то безпідставні інсинуації, проти яких приношу протест.

При мать заявлени управдній до Вас, Пане Редакторе, пошани.

Григір Степура
адвокат у Луцьку.

Луцьк 28. I. 1928.

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ.

Літ. Наук. Вістник. Зміст: Евген Маланюк: Вступ з „Варягів", Юрий Липа: Люди, Іван Крушельницький: Утеча до Аркадії, Роман Долган: Штука, Борис Гомзин: До М. Р., Антін Крезуб: Українські Термопілі, Людвіг Правецький: У вирі, М. Іванейко: Вітер, Галя Мазуренко: Н., Б. Антоневич-Деніденко: Там, де тіни забутих днів, А. Карашевич: Житія, Дм. Донцов: Сансара, Кастор Зарадський: Національно-персональна автономія, Юрій Липа: Червь, Ісаак М. Гусєв: Нова Палестина, Т. Рузвелт: Про справжній американізм, Бернар і ясе Нотатки про Чин.

Життя і Знання. Ч. 5. Зміст: В. Ворогель: Сон-чудо ростиня (1 ілюстр.). О. І. Бочковський: Питання всесвітньої мови. І. Кендях: Цемент. І. Раковський: Тісно на цьому світі? І. Крипякевич: Елементарні катастрофи в давні часи. Наші сила. Т. Франко: Руханка і спорт на Радянській Україні. Що кожному треба знати про тепломіри. І. Мельник: На Камчатку. Спомини з подорожі. В. Нарижний: Бурсак. Роман. Всячина. 30 ілюстрацій.

Господарсько-кооперативний часопис, орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Ч. 5. 1. лютого.

„Духовний Сівач", церковно-народній ілюстр. тижневик, Варшава. Ч. 6. 5. лютого.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10 І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котка:

4. II. — Медика.
5. II. — Медика.
6. II. — Нижанковичі.
7. II. — Нижанковичі.
1346 9. II. — Перемишль. 8—7

В неділю дня 5. II. 1928 в год. 10. рано в залі Нар. Дому при вул. Сутиського ч. 21 відбудеться анкета студенток (членок Секції Студенток і тих, що покищо не є вписані до неї) в справі самостійного Товариства Студенток. На порядку дня: Відчитання і затвердження статута. Просить ся тт. Студенток о численну участь. Після анкети відбудуться широкі сходини „Секції Студенток" при Т-ві „Студ. Гром." у Львові. — Марійка Кравців голова, М. Боднар ала секретарка.

Союз Українських Адвокатів уряджує в суботу 4. лютого 1928 в салях „Бесіди" товариські сходини українських правників з танцями. Весь дохід на фонд для вдів і сиріт по українських адвокатах. Стрій звичайний. Буфет у власному заряді Вп. Паней Меценасових. Хто через ошибку не дістав би запрошення, зволить його підняти почавши від середи 1. лютого між 5—6 попол. в канцелярії адв. д-ра Ол. Надраги Домініканська 11. 1364 3—3

Пластова Ялинка. В неділю 5. ц. м. в год. 4. попол. відбудеться в пластовій домівці при вул. Блахарській ч. 11 І. пов. Ялинка для дітей. Вступ для дітвори 20 сот., для старших 50 сот.

Клясичного фільольога, польоніста і учителя руханки потребує негайно „Рідна Школа", Львів, Ринок 1 /II. 143 1-2

На „Рідну Школу" зложили надзвичайні датки „Маслосоюз", Львів 200 зол.; „Достава", Львів 100 зол.; Хор учнів української реальної гімназії в Ржевницях (Чехословаччина) заколядував під проводом учня М. Підмалівського 51 кч., які зложив на руки Комітету „Р. Ш." в Празі. — Духовенство грималівського деканату на руки Всч. о. Декана Іванчика 96·03 зол. — Всім ш. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1436

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДОБРУ машиністку прийме негайно канцелярія д-ра Льва Ганкевича, Львів Руська 3. Посада до обнятя зараз.

ІНВАЛІДА, жонатий, ремісник, до ге нає рахунки і письмо пошукує якої-будь посади. Ласкаві зголошення просить ся слати Керод Григорій Личаківська ч. 54а.

СПІЛЬНИК потрібний до ковбасні до сиріань і торговлі делікатесів. Вклад до 10.000 золотих. Зголошення під „Спільник" до Адміністрації 1047 3-3

УВАГА! В Заставничих Банках викупує заставничі дорогоцінности, доплачує найбільшу вартість, купує старі зуби Годинникарське заведення Казимирівська 5 1419 3-5

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36. 28—г

НОТАР Порфірій Яремович негайно прийме солідного рутинованого кандидата. Зголошення з услівями просить слати на руки д-ра Дмитра Блавацького у Бібрці. 1414 2—3

ГЛЯДАЄ місця господині, найрадше у священика, старша, самітня жінка — Марія Петрух, Модринець, почта Кнлів, пов. Грубешів. 1432 1-3

НЕГАЙНО продам за 700 долярів з приводу виїзду за кордон у великім торговельнім селі 1 км. від залізниці, дім, критий бляхою 8×12 метрів з прибудовою для сушки хмелю, складаючийся з 2 кімнат, кухні, спіжарні і склепу з віжним краном, в повнім русі, який істнує вже 7 літ, торгується 4—6000 зол., концесія, теляний хлів 4×5 метрів і 3 морги орної пшеничної землі в одним кусинку коло хати, яку купив я перед 10 літами. Почта і село Іваничі коло Сокаля Іванів. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.

1056 **Пересвітлення Рентґеном** 22—24

КОМУНІКАТ.

Дня 9-го лютого 1928 р. відбудуться Звичайні Збори філії Товариства „Просвіта" ім. Шевченка у Львові в салі Т-ва „Бесіда" в Народньому Домі на першому поверсі. Початок Зборів точно в год. 5-ій вечером. На порядку нарад: 1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з останніх Зборів філії, 3) Звідомлення з цілорічної праці Виділу філії, 4) Звідомлення контрольної Комісії, 5) Вибір нового Виділу філії, 6) Устаплення членської вкладки до філії, 7) Внески і запити. Пригадуємо, що право участи в Зборах філії мають: а) члени філії (Т-ва „Просвіта"), які вирівнали членські вкладки по кінець 1927 р., б) відпоручники членів читалень, які не залягають з членськими вкладками до Т-ва „Просвіта", в) голови читалень, або їх заступники, або на випадок перешкоди обох відпоручники Виділів читалень, які не залягають з вкладками до Товариства „Просвіта". Для відпоручників членів читалень і звичайних членів філії виготовано відповідні повновласти, які можна одержати кожного дня від 1—14 год. і від 17—20-ої год. в канцелярії Т-ва „Просвіта". Належить припильнувати справи набуття повновласти, бо вступ на салю Зборів будуть мати тільки ті особи, які виважуться нашими повновластями. А одержать їх тільки ті особи, які є членами Товариства „Просвіта" і які вирівнали всі членські вкладки по кінець 1927 р. — **Виділ філії Т-ва „Просвіта" ім. Шевченка** 1050 1-1

ЗУБИ роблю після **ЦІННИКА**

1 зол. корона 18 зол.
1 зол. зуб 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 направа 3 „
всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix).
12-12 Полекшення у сплаті.

СВІЧКИ ВАЗЕЛІНА ШМІР 1157 7—8

инж. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 12, бічна Кульпарківська 8.

СУПЕРФОСФАТ

фабрика штучних навозів
Йосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових условах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, поташові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 4-1

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
виріб кавчукових печаток і металевих табличок
РОМАН МІНКІН
Львів Легіонів 29.
Для кооператив і товариств значний опуст. 34

Подяка.

Високоповажаній Пані Ані Лопатинській з Косова складаємо найщирішу подяку за безкорисне вилічення нашого сина з тяжкої туберкулічної грудної недуги.

М. і Ф. Шуллиси
в Косові біля Коломиї

Ширіть наш часопис!

ЯИЦЯ не яких курей, раси „Плимут-рок" замовляти можна за післяплатою по ціні 2 зол. за штуку в кооперативі „Згода" в Осташах біля Делятин. Кури зносять 250—300 яєць річно. 1431 1-2

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сінельська ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 71—7

УКРАЇНСЬКЕ Будівельне Підприємство Л. Дзедзинського перенесло свою канцелярію на вул. Б. Хмельницького ч. 4. (б. Потоцького за 10-а ч.) і виконує всілякі будівельні роботи від найменших до найбільших по конкуренційних цінах і поручається ласкавим взглядам. 1427 1-2

КОНЦИПІЄНТ адвокатський прийме посаду у адвоката. Адреса: Мр. Тарнавський Антін — Мостиська. 1418 1-3

Одиноким середником проти катару, хрипки, недуг віддихових доріг є

„GLAZIAL"

Хто раз спробує, стане сталим відбірцем.
Сотки признань. Скрізь до набуття.
ОДИНОКИЙ ВИРІБНИК:
Й. ПАСТЕРНАК
БЕЛЬСКО — ШЛЕЗЬК.
З огляду на наслідування, прошу уважати на
1521 1. раз Стереж. назву „GLAZIAL". 3—3

Вже вийшло накладом »Рідної Школи«
2—2
прегарне оповідання
МАЛЕНЬКІ ШКОЛЯРКИ пяти частий світа.
Ені Берте в перекладі **Константини Малицької.** — Ціна 3 зол.
Замовляти в Книгарні „Рідної Школи" — Львів, вул. Руська 3.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 28 (11.282). Львів, вівторок 7. лютого 1928 Pocztowa opłata zapłacone ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За нарід чи за клясу.

Львів 6. лютого 1928.

Рішаючий бій у теперішніх виборах розіграється між українським національним та інтернаціональним табором, між Українським Нац.-Демократ. Обєднанням і Сель-Робом та іншими інтернаціональними партіями. Буде це бій за душу українського народу, за впливи серед українських мас, за дальші напрямні української політики, за дальшу місію українського розвитку. Вислід виборів ствердить, наскільки поступила, який рівень осягнула кристалізація західно-українських мас після великих рухів, переворотів, боротьби за національний ідеал. Вислід виборів ствердить, наскільки уґрунтувалися у нас впливи і погляди імпортовані Москвою, наскільки наш народ тримається самобутньої основи й наскільки він відхилився від неї. Вислід виборів ствердить, наскільки наша маса скупчується біля національного, жовто-блакитного прапора, а наскільки вона перейшла під чужий, інтернаціональний червоний. Вислід виборів засвідчить, наскільки домінуючою є *єдність народу*, всіх його верств, всіх трудових елементів без огляду на звання і рід праці, а наскільки поширилася і закріпилася серед нашого громадянства думка про нехтування національної єдности і солідарности, думка про єдність клясову без огляду на національність. Теперішні вибори виявлять, скільки серед нашого громадянства найдеться таких напр. селян, для яких інтеліґенція, що вийшла з народньої маси, буде *чужою*, а робітник польський чи жидівський *рідним*. Нарід чи кляса, єдність [illegible] го працюючого народу: селянства, робітництва й інтеліґенції, чи єдність одної суспільної кляси без огляду на національність, — ось в чому заключається весь зміст і суть питання.

Наше громадянство є соціяльно примітивне, незріжничковане. У нас важко говорити про кляси, про боротьбу капіталу з працею, бо не маємо ані великих земельних власників, ані великих промисловців, ані купців. Наше робітництво працює у підприємствах чужих: польських, жидівських, отже й визискує його чужа буржуазія, а не своя, бо її немає. А одначе ненависть наших соціялістів, а одначе вістря виборчої агітації не звертається проти дійсної буржуазії, польської чи жидівської, тільки проти українського дрібно-власницького національного табору. Великі багатства чужих не разять наших 150-процентових соціялістів, тільки дрібний варстат праці і прожитку нашого селянина чи якогось заробітнього підприємця.

„Бо якаж єдність — гукає „Світло" — може бути між міським та сільським біднаком з одної сторони, а вашим адвокатом, попом чи сільським багатирем, що дре з нього сему шкіру так само, як чужий капіталіст?"

Адвокат, піп і „сільський багатир" — ось що найбільше разить наших ультра-соціялістів. Поминаємо те, що заможних адвокатів, священиків чи „сільських багатирів" у нас можна порахувати на пальцях двох рук, поминаємо й те, що головна маса тих адвокатів, священиків і „сільських багатирів" це маса, яка з важким трудом пробивається крізь життя, ледви зводячи кінці до купи. До тогож ті адвокати і „сільські багатирі" (за виїмком священиків) в рівній мірі находяться у всіх українських партіях, не лише в Українському Нац.-Дем. Обєднанні, але і в соціялістів-радикалів і в упепівців, і в сель-робівців, і навіть „настоящих" комуністів.

Правда, що багатство і бідність є сильно разячі, що класові ріжниці (які істнують лише в соціяльно розвинених громадянствах) відразу бють в очі. Ріжниці національні є менше разячі. Поділ на суспільні кляси, на багатих і бідних, на визискуючих і визискуваних, уважається несправедливим; поділ на народи уважається природним. А одначе внутрішня боротьба (клясова) все мала менше значіння, як боротьба зовнішня (національна). Так було від століть, так є і тепер, не зважаючи на інтернаціональну солідарність.

Соціяльне питання в не менше різкій формі істнувало вже в стариннім світі. Багаті і бідні були в Египті, в Греції, в Римі. Але коли Дарій йшов походом на Грецію або гуни сунули чорною хмарою на Рим, то вони не робили ріжниць між багатими і бідними. У війську Дарія чи в ордах гунів ішли буржуї і пролетарі і спільно нищили буржуїв і пролетарів грецьких чи римських. Коли печеніги, половці чи татари нападали на нашу землю, то вони не робили ріжниць між боярами, вільними і навіть невільними хліборобами. Вони нищили все без розбору і грабували нашу землю, грабували всю Русь-Україну. Коли польський король Казимир ішов на Галицьку Землю, то це йшли польські вельможі і польські пролетарі спільно проти бояр і пролетарів галицьких. Коли Петро Великий чи Катерина II. нищили українські вольности, коли розправлялися з українським населенням, то не лише нищили багатих і більше освічених, але й бідних та менше освічених. На заслання йшов не лише гетьман Дорошенко, гетьман Скоропадський чи Мазепин небіж Войнаровський, але й провідник „черні" Палій чи Залізняк. І зовсім природно, бо Росія нищила українство, українське самостійництво безпощадно і без розбору. Хіба зайвим було би вказувати на новіші часи, які хоч і в зміненій формі, є тільки продовженням старих. Бо нічого нового немає під сонцем.

Внутрішню боротьбу все підсичує національний противник, ніби то [illegible] оборону „слабших" проти сильніших. Чи від багатьох літ ми не чуємо декламацій про „почціви людек руски", вдоволений зі свого положення, який „бунтує" тільки „горетка" невдоволеної інтеліґенції? Чи не чуємо сентенцій всяких Брилів й інших імперіялістів, які висувають „спільний клясовий інтерес" польського хлопа й українського селянина? Чи не чуємо балачок про єдність „всіх трудящих" проти української „буржуазії" з метою розбити єдність українського народу? Розбиваючи єдність українського народу, підчас революції не лише російські соціялісти, але й російські буржуї залюбки користувалися „арґументом" про „спільний казанок", з якого на фронті їли салдати українці і москалі. „Алін катьолок" був кличем не лише тоді, але й тепер. „Алін катьолок" — це клич усіх інтернаціоналістів, а за ним криється визиск одного народу другим. Бо чи червона Москва тепер менше визискує Україну під стягом „спільного казанка", як це робила царська влада під прапором „самодержавя і православя"?

Народи зрілі, освічені, навіть дуже соціяльно зріжничковані, все протиставлять один спільний фронт іншим народам. Німецький пролетаріят в 1914 р., не зважаючи на свою клятьбу у вірности інтернаціональній солідарности, проголосив свою єдність не з французьким чи англійським пролетаріятом, але з німецькою буржуазією.

І зовсім природно, бо коли який нарід побідить другий, коли загарбає його землю або його майно, то тоді пролетар побідника стає буржуєм, а буржуй побідженого пролетарем. Коли Франція віднесла побіду над Німеччиною, то чи лише німецький буржуй платить репарації, чи від того тягару є вільний німецький робітник? А в нас? Чи треба приводити доказів й арґументів?

Думаємо, що ні. Між народами йде вічна боротьба, перед якою інтернаціональна солідарність є дитячою забавкою. Зрештою, яка може бути солідарність між пануючими й опанованими. У нас соціяльні ріжниці є мінімальні, як не жадні. Площа соціяльної флюктуації є незвичайно вузька. Значить, боротьба кляс, внутрішня боротьба є у нас штучна, насильно викликана, щоби увязати наші сили внутрішньою боротьбою і дати змогу нашим зовнішнім, національним противникам поширити і закріпити своє панування над нами. Отже є це боротьба не соціяльна, тільки політична, яка узмістовлюється в питанні: за власний нарід, за його долю, за його розвиток і непередавнені права у спільному національному фронті, чи за впливи і панування чужинців у розбитій на мнимій клясовій основі отарі політичних овець?

На це питання дадуть відповідь між іншим найближчі вибори.

Дух Льокарна.

Французька відповідь Штреземанові.

Перша енерґійна промова німецького міністра закордонних справ, злагоджена легко другою, викликала менше гомону в Парижі, як можна було сподіватись. Бріянові, що розділив із Штреземаном мирну нагороду, не личило гукнути що Штреземан забуває про мир і промовляє войовничо. Старий дипльомат, що навчився не дратувати своїх сусідів, відповів на домагання Німеччини з погідною меляхолією. Він сказав, що вповні розуміє її виправдані домагання і палкі слова міністра, який мусить дбати за інтерес своєї держави та батьківщини, але Штреземан казав занадто багато про духа договору з Льокарно, а не про його реальний зміст. При цьому ж сам Штреземан є дуже позитивною людиною і коли проходжується під оливним листям Льокарно, волів домагатись, ніж щонебудь проповідувати.

А мир має ще сотні труднощів. Щодо окупації Рейнщини, то її завели з трьох причин: щоби покарати винуватців війни; щоби забезпечити розброєння і щоби запевнити собі відшкодування. Перший пункт нині відпадає. Вже в Тоарі Франція пропонувала полагодити два дальші пункти, обіцюючи опорожнити Рейнщину, якщо Німеччина дасть вдоволяючі гарантії. Імовірно загальна фінансова ситуація стояла на перешкоді німецькому урядові дати відповідну забезпеку для Франції. Це справа виключно ділова.

Та не треба забувати, що опорожнення Рейнщини це не полагода розброєння. В усіх кутках Европи неспокійно. На Сході велика країна робила цього року маневри з 700.000 армією і її провідники промовляли дуже по воєнному. З цією країною Штреземан піддержує добрі взаємини. Тому, Бріян, мусить висловити побажання, щоби Штреземан і в тамтой бік звернувся з такою самою промовою як до Франції. Врешті Бріян висловив надію, що німецькі вибори змiцнять республіку.

Весь настрій після промови Бріяна такий, що вона дає змогу продовжувати мирну дискусію про умовини опорожнення Рейнщини і дальші гарантії Німеччини, щоби розсіяти у Франції останні сумнів щодо мирних змагань німецької політики. Розмови, які почались у Тоарі, по всій імовірности, відновляться.

Свято праці.

Ювілей д-ра Івана Курівця.

В суботу, 28-го січня ц. р. відсвяткували в Українському Лікарському Товаристві 40-літний ювилей лікарської і громадської праці сеніора наших лікарів і високозаслуженого громадянина д-ра Івана Курівця.

Голова Т-ва д-р Музика підніс у своїй промові з тієї нагоди великі заслуги Ювилята як на полі праці, звязаної з його лікарським званням так і в ріжних ділянках українського культурного і громадського життя. Повною посвятою праці і небуденним фаховим знанням Ювилят здобув собі заслужено широку славу і вдячність серед тисячів тих, що зверталися до нього за порадою, у цілому краю, а зокрема в Калущині, Долинщині та у Львові. Немалі заслуги Ювилята в будові української медичної науки та в її популяризації в широких масах населення.

Зорганізування служби здоровля в незвичайно важких обставинах часів ЗУНР треба завдячити виключно великій енерґії, праці та знанню Ювилята, які він виявив на становищі секретаря Здоровля, а потім голови Санітарного Департаменту. Його ділом є також піднесення „Народньої Лічниці" у Львові до високого рівня по війні, яка її була сильно знищила. Теперішнє двигнення Лічниці на високий щабель викликує подив у чужих та гордість у своїх. Інтензивна та вміла праця Ювилята довела до того, що „Народня Лічниця" стала вже на реальному шляху перетворення в український шпиталь у Львові. Цього року приступає Виділ „Нар. Лічниці" під проводом д-ра Ів. Курівця до будови шпиталю.

Величезні заслуги Ювилята на полі громадянського життя. Його організаційно-просвітна, культурна і політична діяльність перетворила безпросвітні перед тим підгірські повіти Калуша і Долини в зорганізовані та національно й політично карні осередки українського життя.

Його вмілим проводом та при великій матеріяльній допомозі повстав великий Народний Дім у Калуші, творилися та розвивалися народні доми, читальні й кооперативи по селах. Перед війною наділило його українське населення Калущини найбільшим тоді довірям та відзначенням його [illegible] а саме посоль-

НА НОВО ВІДКРИТІ КОМНАТИ ДО СНІДАНЬ ФІРМИ
„ЗАКОПАНЕ“ — А. Моор і Й. Стаховіч
від нинішнього дня будуть ведені під зарядом п. Густава ВАГЕМАНА, довголітного управителя ф-ми Мусяловіч і Яйк. — Вибагливий буфет, великий вибір студених і горячих перекусок. 1418 2–4

ським мандатом. І цей посольський обовязок виконував він совісно, та тідно заступав інтереси своїх виборців. По промові вручив голова Т-ва Достойному Ювилятові адресу, виконану по мистецьки артистом маляром Павлом Ковжуном, з підписами українських лікарів.

Другий з черги виголосив д-р Евген Лукасевич з Варшави звернув особливу увагу на громадянську працю Ювилята і підчеркнув, що властиво і передовсім не лише по фахово-лікарській праці треба мірити вартість лікаря-українця.

Комерсом і спільною, товариською гутіркою закінчено цей для Українського Лікарського Товариства незвичайно святочний день.

Ново відновлена каварня BELNO T' в домі Народної Гостинниці, Львів Костюшка 1. подає до відомости українських Товариств, окрема саля до уладження на них весіль, також поміщення на весілля — білєти по поміщ. 1252 ковальх ... в окремій салі. 11-15

З українського Закарпаття.

Загальні Збори „Просвіти“.

В Ужгороді відбулися звичайні загальні збори Т-ва „Просвіта“, які спричинили велике заінтересування серед усіх громадських і політичних кол тамошньої суспільности. З ужгородської „Свободи“ довідуємося, що „Просвіта“ мала в тому році 129 читалень і 5 філій. При читальнях було 11 драматичних гуртків, 24 хори і 4 оркестри. Господарська комісія „Просвіти“ зорганізувала було 4 господарських курсів, на яких було 225 слухачів.

Поза тим ужгородська „Просвіта“ утримувала український театр, який дав 140 вистав, з тих 90 відсотків на провінції. Видавнича комісія Т-ва видала 81 брошуріа книжок і один мадярсько-український кишеньковий словар д-ра Торонського. Крім того видала аж двома накладами календар. Перший наклад календаря розійшовся вмить, не зважаючи на те, що вийшло там аж 6 українських календарів. При „Просвіті“ істнував український наліпшальний хор під управою О. Приходька. До хору належало 290 членів. Хор має девять філій по селах. Не дармувала і канцелярія „Просвіти“, що полагодила більше як 1000 актів і письм.

З осени 1927 р. приступила ужгородська „Просвіта“ до будови Народнього Дому в Ужгороді. До цієї будови причинився в великій мірі не тільки працею, але й власним майном голова Т-ва д-р Брашайко. На весну 1928 р. будову мають довести до кінця. В новозбудованому домі найдуть приміщення кіно „Просвіти“, на яке Т-во дістало вже концесію, музей, бібліотека, зложена тепер з 10 тисяч томів і читальня.

Зі звіту видно, що ужгородська молода віком „Просвіта“ виказала небуденну працю та енергію на культурно-освітньому полі. Віримо, що та праця увінчається у майбутньому ще більшими успіхами чим досі. Бажаємо ужгородській „Просвіті“ того зі щирого серця.

Не зважаючи на таку корисну національно-культурну працю ужгородської „Просвіти“ має вона там і завзятих ворогів, передовсім у тамошньому москвофільстві. Та ми бачимо, і з приємністю це ствердимо, що всю роботу ворогів на некорисць Т-ва тамошні гормадяни ужгородської „Просвіти“ гідно паралізують та не вражаються нічим, ніякими палицями ні колодами, які їм кидають під ноги заматкальної та продажної душі будуючі тим павлинина. Маючи тверду віру в правдиву ідею своєї праці вони йдуть вперед.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Труси й арешти.

Львів, 6. лютого 1928.

В хвилі, коли виборча акція ввійшла в стадію напруження, все частіще сповіщають нас про труси й арешти, доконувані поліцією. В останніх днях збільшилася діяльність поліції, виказуючи зниженну тенденцію. Труси й арешти відбуваються на цілій українській території під Польщею, досягаючи визначних діячів опозиційних партій, які в польському політично - адміністраційному жаргоні фігурують під назвою „противержавних“.

В суботу (4. н. м.) відбулася довга, бо півтьгодинна ревізія (від 7 год. вечер до 1 в ночі) у Кирила Вальницького, редактора тижневика „Сель-Роб“ і заст. голови партії Сель-Роб-Лівиця. Ревізія не дала ніяких позитивних висліді (поліція забрала одиночні примірники деяких видань і відозв-летючок), всеж таки, К. Вальницького арештовано і посаджено в поліцейську тюрму при вул. Яховича, де він сидить в одиночній. По поголоскам мають арештованого сьогодні відставити до карного суду.

Крім того в арештовано Крайківського, редактора „Нашого Слова“, органу „Сель-Роба (більшости), Ів. Хабу, редактора „Світла““ та інших.

Ціль цих арештів виявиться в найближчих днях.

Перемишль.

Під закидом протидержавної агітації арештовано в Перемишлі 20 комуністів. В льокалі, де є комун. бібліотека, найдено гранати. Льокаль опечатано.

Лісти кандидатів з Галичини.

Львів-місто.

Зголошено 14 ліст. З українських: бльок нац. меншостей, Сель-Роб-Лівиця, український виб. фронт.

Львів-повіт.

До 3. лютого вплинуло взагалі 16 ліст, у цьому такі українські: Бльок нац. меншостей, УНС, Руска ліста, УПП, Сель-Роб-Лівиця, українська ліста малоземельних селянських робітників, Сель-Роб правиця, Українське селянство. Польських ліст 5, жидівських 2.

Стрийщина.

В 52. стрийськім окрузі зголошено 23 лісти. З українських: Бльок нац. меншостей (д-р І. Куровець), ліста руска (Нестор, хлібороб), Сель-Роб правиця (Коваль Геор. учитель, Теренкочи, Калуш), Сель-Роб-Лівиця (Анд. Федько, робітник), Українсько-сел. організація (Тома Яцкевич), УНС (Данилович). Польських 4, жидівських 5 і 7 льокальних.

Перемишль.

У 45. виб. окрузі зголошено такі лісти: Бльок нац. меншостей, Сель-Роб-Лівиця, УНС, УПП, Руска ліста та Польсько-руський союз „Згода“. Польських ліст 5, жидівських 1.

Ряшів.

У 47. окрузі зголошено 7 ліст, З Бльоку нац. меншостей (д-р Полянський, проф. Тучак, Струсь, Васьо Косіви, Саварин-ський, Лісевич).

НАПАД НА ДВІР.

7 убитих.

Жовква, 5. лютого 1928.

В Колоднї (пов. Жовква) до двора приїхало чотирьох елеґантно зодітих панів і просили власника двору резерв. кап. Білінського, щоби їх переночував у сусіда. Годину пізніше Білінський почув якийсь підозрілий рух у сусідній кімнаті. До спальні ввійшло двох людей з ліхтарками і револьверами. Білінський вистрілив з револьвера і убив обох. Опісля пішов до сусіда, щоби його перестерегти. Тут двері були отворені, а на землі лежали трупи сусіда, його жінки і дочки. Білінський заряз вийшов і по дорозі стрінув трьох людей, певно вбийників, що закрадалися до двору. Білінський скрився у своїй кімнаті. Ввійшли бандити. Один з них спитав: Чи ви готові? У відповідь Білінський вистрілив і вбив двох бандитів.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

Девятий день розправи

Нинішній день стояв під знаком небуденної сенсації. По переслуханню св. Дмитра Тисяка, який був провідником Атаманчука, коли той хотів перейти на чехословацьку сторону, віднавали два найважніші свідки в цьому процесі: вихованок Грунвальдської бурси Людвик Бахта і шофер Михайло Гасман. Бахта не бачив з переду убийників кур. Собінського, тому сказав тільки, що обв. Атаманчук і Ів. Вербицький ростом подібні до тих, що йшли за кур. Соб. і його дружиною, а по стрілі втікли в гору. Вже вийшла плутанина й суперечність у зізнаннях Бахти на обставину, як оба обв. обвинувачені були убрані. Щож до зізнань Гасмана безперечно головного свідка в цьому процесі, то хоч він і пізнає обв. Атаманчука як того, що його віз іще з другою особою на Королівську вул., то **не може собі ніяк пригадати, чи це було перед 10. жовтня, чи 12. жовтня, чи по 12. жовтня 1926.** Не зважаючи на пильні заходи предсідника, прокуратора, заступника пошкодованої сторони й суддів присяглих, **свідок рішуче і твердо заявляє, що в обличу присяги не в силі подати, коли саме перевозив двох людей на вул. Королівську.** Це твердження Гасмана, яку він повторив кільки разів, збентежила сильно і наповнила сумом не одно вшехпольське серце. Дотичнож першого переслуханого свідка, Дм. Тисяка, слід зазначити, що й він віддкликав під присягою не одно, чим у слідстві обтяжив обв. Ярослава й Ольгу Гретчак та Мих. Віретюка.

—o—

Розправа почалася в год. 9.35. На лавах обвинувачених знову всі підсудні, бо нині зізнаватимуть уже перші свідки. Публика поволи заповнює салю і щойно при зізнаннях другого свідка виповнила всю салю.

Перший зізнавав свідок

ДМИТРО ТИСЯК.

Свідок ходив до гімн. в Долині, тепер є учеником 6-ої кл. гімн. в Городенці. Заприсяжений (по українськи) відповідає на питання предсідника.

Мешкав у Велдіжі, пов. Долина, віддали до чехословацької границі є ок. 40 км. Одного дня (в неділю) стрінула його п. Ольга Гретчак у місті і питала, чи він не міг би перепровадити когось через кордон на чеський бік. Він був тоді у п-а Гретчаків на обіді, бо вона його запросила і там сказала, що за якийсь час буде треба когось перевести через границю. Це було в половині березня. А за кілька днів сказала йому, що вже є той пан і просила щоб він його перевів. Свідок ночував тоді у п-а Гретчаків і рано приніс тому панові сніданнє до його кімнати. Ольга Гретчак не казала свідкові, що він має перевести чоловіка, який мусить тікати з Польщі. На питання Тисяка у них дома, хто той пан, вона сказала, що того говорити не вільно і йому того знати не треба.

На дальші питання предс. свідок оповідає, що до тої кімнати, в якій сидів Атаманчук, приходив Віретюк, Ольга і Ярослав Гретчаки і, здається, приходила сестра Ольга стелити. Батько Гретчаків питав у другій кімнаті, хто там є, нащо Ольга відповіла: Нащо вам того?

Як прийшов Віретюк, то сказав, що має „Іл. Кур. Цодз.“. (Це було число з відомою відбиткою в „Сурми“). Цю статтю з „Іл. Кур. Цодз.“ читали Атам. і Ольга Гретчак і ніби при тому усміхалися. По прочитанню відложили газету на шафу і свідок прочитав собі тем ту статтю в їх приєутности. Пізніше п. Ольга Гретчак казала свідкові вийти і сама вийшла, а лишила тільки Атаманчука і Віретюка, кажучи, що вони мають щось з собою говорити. Як свідок прийшов знов до тої кімнати, то обв. Атам. голився, але він не памятає, хто йому при тому помагав

Дорога на Чехословаччину.

В черзі оповідає, як він з Атам. вибралися в дорогу: Як ми вийшли, то вже смеркалося. Ми йшли бічною дорогою може з 4 км., а потім вийшли на головну. Атаманчук казав, що мусимо йти боками, а не гостинцем. Там прийшли оба до Людвиківки, де на боці побачили постерункового. На пит. предс. свідок каже, що тоді не бачив, аби Атаманчук обернувся плечима до постерункового — на те, аби постерунковий його не бачив. Звідти пішли в ліс. Там казав Атаманчук, що якби постерунковий був хотів зблизитися, то він би його застрілив. Потім казав свідкові, що якби його питали, як він (Атам.) називається, аби казав, що Жулінський. Трохи дальше з лісі вони збудили. Там Атаманчук сказав, що як побачать поліцію скорше, ніж вона їх, то будуть панами ситуації. В лісі вони ночували при огні й Атам. кинув в огонь свій „довуд особісти“. Тоді й сказав до свідка, що лішше повиснути на шибениці, як так дальше мучитися.

Рано пішли дальше і зайшли до якоїсь колиби з робітниками. Там Тисяк сказав, що дальше не піде, бо подерлися йому черевики і просив йому заплатити. Атам. радив їхати з ним до Праги, а там він дістане гроші (але не казав, що багато, як Тисяк зізнав у слідстві) і йому заплатить. Там оба розсталися. (На питання предс., що свідок собі думав про обв. Атаманчука, свідок каже, що по переслуханню на поліції думав, що то Січинський або один зі справців убивства на кур. Соб.).

Але небавком надійшли фінанси і постерунковий, які забрали свідка з собою. Він сказав, що перепроваджував чоловіка і вони пішли шукати за Атаманчуком й небавком привели.

В цьому місці заявляє, що ніколи не чув, аби Гретчак казав, що „маємо десять мувіції, тільки нема певних членів“, а сказав так на поліції тому, бо боявся поліції, яка на нього напирала, аби конче сказав, про якусь зброю, бо інакше, як нічого не скаже, то здохне в руках поліції.

На запит предс. чому те саме, що на поліції, зізнав і перед сл. суддею, каже, що думав, що і в суді можуть бити.

Дальше на питання предс. спростовує, що Яр. Гретчак не казав, що має прийти зміна в положенню українського народу, на що обор. д-р Волошин завважив, що на основі поліц. протоколу мав так сказати не Ярослав, а брат його Кость (15-літній хлопець). Предс. стверджує, що це згідне з правдою, дістав від Тисяка відповідь, що ані Ярослав ані Кость йому того не говорили. Це він зізнав також з боязни і під напором поліції.

На питання, як було з його наукою, каже, що сам перестав ходити до школи. На питання, чи не забрав він Атаманчукові яких річей, каже, що Атаманчук сам дав йому сорочку.

На запити радн. Антоневича каже, що в 4-ій кл. був на станції у п-а Гретчаків. У їх домі є 6 убікацій. Знав добре їх помешкання, бо жив там і приходив до них. На інше питання каже, що мав вражіння, що Атам. хоче сховатися перед поліцією.

Прокуратор: Як говорив Атам. з Віретюком?

Св.: Через „ти“.

На дальші запити каже, що Гретчак казав йому, що Атаманчука вже переслухували у Львові на поліції, але не пригадує собі, аби Ольга Гр. казала йому вийти, аби вони оба з собою поговорили. Як відходили на Чехослов. була дома п. Оля, але чи був Ярослав, не пригадує собі.

Д-р Вол.: Від коли знаєте п-о Гретчаків?

Св.: Від 1924 р. Я був у них на станції.

Ольга і Ярослав ставилися до мене все прихильно.

Д-р Вол.: Яке було ваше вражіння, чи вони належали до якоїсь таємної організації?

Св.: Ні, такого вражіння я не мав.

Предс. просить не питати про вражіння, бо це не веде до ціли.

Д-р Вол.: Про таківж самі вражіння свідка вже тут питали.

Д-р Шух.: Скажіть нам, як відбувалося читання того „Іл. Кур. Щод."?

Св.: Голосно і при мені, а потім поставили газету на шафу. Я собі її взяв і прочитав при них.

Д-р Стар.: А п-а Оля була при тім?

Св.: Не памятаю.

Д-р Стар.: Як то було з вашим першим переходом через границю?

Св. оповідає, як переходив до свого брата і каже, що був уже за кордоном (2 і пів міс.), а саме у Братиславі.

Д-р Вол.: Чи ви ще кого водили через границю.

Св.: Ні.

Д-р Вол.: А одного доляра мали ви від кого?

Св.: Від одного чоловіка з Волдіва, але я його не перевів.

Д-р Вол.: Бо ви вернулися зі Сколього.

Д-р Шух.: Як вам представився Атаманчук?

Св.: Він казав мені, що називається Жубінський.

Д-р Шух.: Чи ви розсталися по доброму?

Св.: Так.

Д-р Шух.: Що ви робите тепер в Городенці?

Св.: Ходжу до української гімназії.

Протести.

Предс.: Щож ви на це, п. Атаманчук?

Обв. Атам.: Те, що Тисяк зізнав під присягою, є неправдиве. Навіть така дрібниця, як з тою сорочкою. Бо він забрав мені не одну, а 3 сорочки і всі рушники, так, що я лишився зовсім без біля. Він був увесь час під впливом поліції і зізнавав так, як поліція хотіла. Все, що він зізнав, є неправдою.

Предс.: А що скажете ви, п. Гречкан Ольга?

Обв. О. Гр.: Майже все, що він каже про мою особу, є неправдою. Зокрема неправдою є, що я казала на Атаманчука, що це важна особа, дальше неправдою є, що батько питав мене, хто у нас є і т. д.

Предс.: А ви, п. Гречкан?

Обв. Гр.: Його зізнання дотично моєї особи теж неправдиві.

Предс.: А ви, п. Вірстюк?

Обв. Вірстюк: Я хотів би сказати кілька слів до свідка. Як я приніс „Іл. К. Ц.", то до кого я сказав, що я приношу газету? А дальше, чи ви не бачили, як мене представляла п. Оля п. Атаманчукові?

Свідок не може собі добре того пригадати (у слідстві заявляв про все те дуже конкретно).

Д-р Шух.: Чи ви чуєте який жаль до українців, чи ні?

Свідок: Ні.

Д-р Шух.: А чому ви в слідстві зізнали, що маєте жаль, бо в українській гімназії в Рогатині вас переслідували професори українці за те, що ви не належали до ніякого революційного гуртка?

Свідок мовчить.

Д-р Стар.: А хто то такий Сагалдан?

Св.: Мій товариш.

Д-р Стар.: На якого ви зробили донос до поліції, з приводу чого відбулася проти нього і суд. розправа.

Д-р Шух.: А чому ви сказали в слідстві, що ви були злі на українців, бо вони не тільки вбили Собінського, але ще й хваляться тим в газетах? В яких газетах була похвала морду?

Св.: Я думав тут про „Іл. К. Ц.".

На цьому покінчено переслухування цього свідка і на салю введено вихованка Грунвальдської бурси Людвика Бахту.

ЗІЗНАННЯ ЛЮДВИКА БАХТИ.

Свідок, 19-літній хлопець, заприсяжений (по польськи), оповідає, як він вертав зі своїм тов. Соболтинським з міста до бурси, а кур. Соб. ішов з жінкою по другій стороні тротуару. Вони побачили Собінського ще на Зеленій вул. На Королівській вул. побачили, як з бічної вулички вийшло двох людей, що йшли яких три кроки за куратором. Вони обі перейшли теж на ту саму сторону і пішли яких 4—5 кроків за ними. Нараз почули стріл. Здавалося їм, що стріл упав за ними ззаду. Почули крик п. кураторової, яка просила помочі і підбігши, побачили, що куратор упав на землю, а обі ті люди втікли під гору.

Предс.: Чи пізнаєте тих людей (каже встати обв. Атам. і Верб.)?

Свідок дивиться і каже: По зрості їх можу пізнати. Оба були в плащах, один в темнім, другий в яснім. В яснім плащі був менший. Я бачив їх тільки ззаду, тому щодо їх лиць не можу нічого сказати.

На дальші питання каже, що бачив у тій околиці ще одного чоловіка. Описав простує, що з товаришем ішли за убійниками не на яких 40 кроків, але на кілька кроків (у слідстві зізнав, що на 40 кроків). Дальше каже, що убійники не говорили зі собою. По котрій стороні йшов вищий, а по котрій нижчий, не знає.

Конфронтації.

Предс.: Ви були двічи конфронтовані?

Св.: Так. На поліції я пізнав більшого „по туші", а нижчого по ході.

Пр. с.: Як вони утікали?

Св.: Оба разом, але хто скорше, я не бачив.

Другий пр. с.: Як вас конфронтовано?

Св.: Приведено одного з них. Я відразу не пізнав, але застановився і пізнав по ході.

Др. пр. с.: А коли представили вам вищого?

Св.: Пізніше. Спершу представили мені двох інших, але це не були ті.

Прис.: с.: А як ви їх пізнавали, то чи вони були перестрашені?

Св.: Так.

Д-р Шух.: Я також був би перестрашений.

Прок. просить ствердити, що пара, яка прийшла перша на місце випадку, мешкає недалеко і тому прибігла найскорше.

В дальших питань д-ра Пшиг. виходить, що свідок не орієнтується в розкладі ул. Королівської і сумежних.

Д-р Шух.: На поліції ви були в листопаді 1926 р. конфронтовані з іншими людьми і ви тоді сказали, що арієт Марииняка (якого з вами конфронтовано) відповідає саме тому, що йшов за кур. Собінським.

Свідок мовчить.

Д-р Шух.: Чи на поліції казали вам, що буде конфронтація з виновниками убивства?

Св.: Так, і на поліції і перед сл. суддею.

Д-р Шух.: І що ви сказали, як вас сконфронтовано?

Св.: Я сказав, що арієт *менше-більше* відповідає.

СУПЕРЕЧНОСТИ.

Д-р Стар.: Чи маєте добру память?

Св.: Так.

Д-р Стар.: Чи ви памятаєте події таксамо добре по двох місяцях?

Св.: Так.

Д-р Стар.: Дня 20. жовтня (отже 1. дня по убивстві), а також 24. жовтня ви сказали, що оба були добре обуловані („реньдан"), а потім і тепер кажете вже інакше.

Св. мовчить.

Д-р Стар.: Ви зізнали тоді, що нижчий мав темний плащ. Чому ви так зізнали?

Св.: Я собі тепер не пригадую.

Д-р Стар.: Ви пізнали їх по рості. Чи це таке характеристичне?

Св. не дає відповіди.

Д-р Стар.: Ви кажете, що вищий мав капелюх, а нижчий мав кашкет, а чому ви зізнали в слідстві, що не пригадуєте собі, котрий з них мав капелюх, а котрий кашкет?

Св. знов не дає ясної відповіди.

Д-р Стар.: А чому ви зізнали знов іначше перед поліцією і сл. суддею? Ви там подали, що нижчий мав капелюх і чорний плащ.

Св. знов не дає путньої відповіди.

Д-р Шух.: Чи того вечера, як ви йшли за куратором, була погода?

Св.: Ні, падав дощ і була мряка.

Після того на салю входить

МИХАЙЛО ГАСМАН,

шофер, римо-кат., заприсяжений до польськи.

На питання предсідника оповідає, що одного дня між 5. і 6. год. приступило до нього коло віденської кавярні двох панів, які просили його (по польськи) повезти їх на Зелену ул. Повіз їх, а як півчилася ул. Тарновського, казали їхати ще далі. Трохи дальше висіли оба. Лише одного (більшого) бачив, другого (нижчого) ні. Вищого (Атам.) пізнає по лиці, нижчого бачив тільки ззаду.

Запитаний на обставину першої конфронтації на поліції в січні, не пригадує собі, чи бачив тоді Атаманчука, а потім каже, що не бачив. Потім каже, що в січні взагалі не був конфронтований. Був покликаний на поліцію, але йому дали знак, що його не треба і він собі вийшов. Тому тоді ні не міг приглядатися Атаманчукові, ні його взагалі бачити.

Предс.: А на весну при конфронтації?

Св.: Я тоді пізнав Атаманчука.

КОЛИ ЇХАВ НА КОРОЛІВСЬКУ УЛ.

На дальші питання каже, що не може напевно твердити, чи возив тих панів у дні убивства (19. жовтня), бо був переслуханий аж 3. чи 4. дня по убивстві. Можливо, що то було 19. жовтня, але під присягою того твердити не може. Міг їх везти того дня, або попереднього, або й пізніше.

Предс.: А кому ви звірялися про вашу їзду?

Св.: В день похорону куратора я звірився п. Кулєшичеві, власникові мого авта.

Предс.: Чи ви в слідстві також казали, що не можете напевно твердити, коли ви їх везли?

Св.: Навіть в тім самім часі, як я оповідав про свою їзду п. Кулєшичеві, казав я, що я возив двох панів і мав вражіння, що це було того самого дня, коли вбито куратора.

Предс.: Як ви привезли тих панів на місце, то чи не завважили ви яких підсьлових орудансів?

Св.: Ні.

Предс.: Коли ви їх везли?

Св.: Між год. 5—6, а могло бути трохи і по 6. Передтим я возив ще одну особу на ул. Тарновського.

На дальші питання оповідає, що його конфронтовано і з іншими людьми, але з них не пізнав нікого.

За їзду тих двох панів дістав 1.50 зол.

Питання Атаманчука.

В тому місці обв. Атаманчук питає: Чи ви в січні на поліції не бачили мене? Чи не оглядали ви тоді мене? Чи не пригадуєте собі, як прийшов п. вадком. Мітценер і спидав плащ? Чи не казали ви, що спішитеся, бо ваша дорожка стоїть? Чи не оглядали ви мене цілої пів години? Чи не пригадуєте собі, як я був тоді убраний, який був мій шаль?

Св. (встрічує): З десенями? Опісля каже, що щось трохи собі пригадує, але він стільки разів був уже переслухуваний, що...

Д-р Стар.: Прошу п. предс. сконстатувати, що на питання обв. Атаманчука про шаль — сам свідок спитав: З десенями?

Предс.: Так свідок дійсно сказав.

На питання радн. Згуральського свідок каже, що лише одного з тих панів бачив при ліхтарні, як він платив за авто. Тим, що платив, був вищий.

Прок.: Чи по убивстві ви стали собі усвідомлювати образ тих, що ви їх везли?

Св.: В першій хвилі я нездавав собі справи, аж як прочитав у газетах, що вони їхали автом, то став відтворювати собі їх образ.

Прок. Чи як вас конфронтовано з меншим, то вам сказано, що будете конфронтовані з убійником Вербицьким?

Св.: Не пригадую собі.

Предс.: А чому в слідстві ви зізнали, що меншого пізнали по рості, „туші" і лиці?

Св.: Ні, лиця його я не бачив.

Ще про дату їзди автом.

С. пр.: Чи ви того самого дня, як виконано атентат, везли в сторону Королівської вул. якогось доктора?

Св.: Не памятаю і не можу твердити, котрого дня я возив доктора... і тих двох панів. Але возив їх усіх того самого дня.

С. пр.: А коли ви казали про це господареві авта?

Св.: Точно не пригадую собі. Другого або третього дня. Рано сказав я і того самого дня мене переслухували.

С. пр.: Які убрання мали ті панове? Чи не було одно ясніше?

Св.: Ні, оба були в темних убраннях. Менший мав теж темний раглян, не ясний.

Прок.: А чому ви зізнали і на поліції і в слідстві першим разом, що це було 19. жовтня?

Св.: Я так само, як нині, зізнав у слідстві. Як тоді, так і нині твердю, що дати тої їзди подати з певністю не можу.

Д-р Пшиг.: Хто перший переслухував вас?

Св.: П. ком. Конарський.

Д-р Шух.: Коли зізнавали ви перед ком. Конарським?

Св.: Третього чи четвертого дня по їзді. Я оповів, що я віз двох панів і описав усе, що знав.

Д-р Шух.: А чому ви не подали д-ра Цепеловського (якого він возив перед тими панами)?

Св. Я подав доктора.

Д-р Шух.: Ні, ви подали якогось пана.

З дальших питань обор. д-ра Шухевича і д-ра Старосольського виходять деякі противорічности в зізнаннях свідка. А саме в його зізнаннях на поліції і в слідстві є, що він в першій мірі пізнав нижчого (по лиці, убранні і ході). А тепер св. рішуче заявляє, що нижчого не бачив зовсім з лиця.

Д-р Стар.: А ви мали довгий темний плащ?

Св.: Так.

Д-р Шух.: Чи ви кревний надком. Мітценера?

Св.: Ні.

Предс.: Звідки такі відомости?

Д-р Шух.: З судових актів.

Після того зізнавав ще

СЕВЕРИН БОТЯТИНСЬКИЙ,

шофер, родом з Судової Вишні, незаприсяжений.

Св. стояв з автом коло памятника Міцкевича на Марійській площі. До нього приступив 19. жовтня 1926 якийсь пан коло год. 6. і казав себе везти на Королівську вул. Там той пан пішов до одної камениці, звідки вийшов по яких 2 мінутах і він привіз його назад до міста. В місті той пан питав за вул. Білінських. Пригадує собі, що той пан говорив по українськи (волинським акцентом).

Д-р Шух.: Чи в січні на другий день по Йордані не питали вас на поліцію?

Св.: Не памятаю.

Д-р Шух.: А чи ви були конфронтовані з Атаманчуком?

Св.: Здається, що ні. Конфронтовано мене з другим і третім (обома Вербицькими).

На тому замінчено розправу в суботу. В понеділок відпоротимуть дальші свідки.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·20—0·26·38, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, рум. леї 0·05·08—0·05·30, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·7·99, червінець 3·50—33·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·80, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·71·50, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·06—3·12, копійки за рубель 1·53—1·56.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·50—47·00, пшениця селян. 44·7—45·15, жито 36·75—37·75, ячмінь бровар. 40·00—41·00, ячмінь на кляво 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 34·00—35·00, бараболі рафовані 5·50 - 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох віктторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59—60, грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25—24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—73·00.

40.000 долярів
8.000 долярів
3.000 долярів
1.000 долярів
і інші премії можна виграти купуючи
долярівку в агенції
Земельного
Банку Гіпотечного
ЛЬВІВ ВУЛ. ЯГАЙЛОНСЬКА 8.
Тягнення вже 1. березня 1928
Поручення з провінції полагоджується відворотною почтою. 1448 1-2

НОВИНКИ.

— **Відчинене зайняття „Діла".** Від часу, коли обовязує новий пресовий розпорядок президента Річипосполитої львівський окружний карний суд перший раз уневажнив дописане останній раз зайняття „Діла". Дотична постанова звучить: „г. 39 28 Окружний карний суд у Львові на невдовжнім засіданні по вислуханні прокуратора при тому-ж суді постановив: а) уневажнити по думці приписів з 76 арт. розпорядку президента Річипосполитої з дня 10. травня 1927 р. ч. 45 поз. 398 Дн. Д. З. доконане дня 31. січня 1928 р. дирекцією поліції у Львові зайняття газети „Діло" ч. 17. з дня 28. січня 1928 тому, що вміщена в тій газеті статти п. н. „За український Львів" у сконфіскованих уступах не містить у свому змісті ніяких ознак каригідного вчинку, а зокрема ознак злочину з § 65 з карн. закону. Львів, 30 січня 1928. (Підпис: Маєр".

— **Срібний вінець Кобилянській.** Наукове Т-во ім. Шевченка подає до відома, що срібний вінець переданий за його почином письменниці Ользі Кобилянській, у день її ювилейного обходу в Коломиї, 2. січня ц. р. є від оцих Товариств: Наукове Т-во ім. Шевченка, Просвіта, Національний Музей, Учительська Громада, Українська Видавнича Спілка, Дністер, Земельний Банк, Центральний Кооперативний Банк, Народня Торговля, Гостинниця, Міщанське Братство, Музичний Інститут ім. Лисенка і Центральний Союз Кооператив.

— **Бандитизм у всіх формах.** Навіть у вязниці не можна бути забезпеченим перед бандитським нападом. Це перевірив на собі якийсь Крех, засуджений на тиждень поліційного арешту; його помістили разом із професійним опришком Решетилом, який розібрав свого однокомірника нагою, шукаючи за грішми і страшно його побив. Один лежатиме в шпиталі, другий 3 місяці довше у вязниці. — Півтора року вязниці дістав 26-літній парубок Гембусь із Ясниськ, городецького пов., за те, що в суперечці збив ножем свояка. Те саме зробив у Москалях біля Ніска на весіллю селянин Домбек Сапулакові і пішов просто із весілля до вязниці. — На студента Вассера напав невідомий „тип" у львівськім пасажі Міколяша і порізавши його ножем мав час щезнути. — 4 міс. вязниці дістав Станислав Флюс за те, що використовував і побивав кабаретові [illegible] дами.

— **Виборчий гумор.** Половина „Сель-Роба", що виступає під газеткою „Наше Слово" як „працюючий люд" вийшла в своїй боротьбі із другою своєю половиною, що видає „Сель-Роб" і також не є вже „нашим" (себ-то українським) словом такий дотепний передвиборчий засіб агітації: в останнім числі помістила фотографію управи „Т-ва письменників і журналістів", щоби показати своїм читачам між якими людьми сидить їх виборчий противник, соціяліст! Між редакторами „Діла", „Нового Часу", „Червоної Калини" — самою „націоналістичною буржуазією". Ось з ким кумаються соціялісти! навіть в управі професійної організації не соромиться сидіти поруч... Василя Стефаника! Ні; про Стефаника, що сидить усередині не натяки ані ні словом, щоби не псувати ефекту. Що ж! Кожний бореться як може. Є такий старий спосіб підорвати з помсти „добру славу" дівчині, що має вийти заміж: вуктити її фотографію і її голову наклеїти на [illegible] голу стать якоїсь легкої дами, щоби показати: ось, мовляв, гляньте, як вона себе фотографує. З нагоди цієї „виборчої" фотографії раді було би таки знати в фотографа „шутника", яким робом попала в „Наше Слово" фотографія „Т-ва письменників". Добродій фотограф [illegible] фотографіями, що роблять ... „любов".

— **Рекорди.** Найбільшим [illegible] підприємством світа стає [illegible] фірма Рокса, що закупила 300 [illegible] у 31 Державах вартости 100 міл. долярів. — 18-літня нью-йоркська дівчина Мері [illegible] шину обдув і пресу: вийду заміж за того, хто дасть мені 10.000 дол. на рятунок моєї недужої мами; вона зімже [illegible] часна. Можна уявити собі скількість кандидатів зворушених жестом доброї дочки! — Син бувш. американського мільйонера Гульда, короля залізниць, оснував синдикат з наміром викупити всі [illegible] в Европі. Тепер дає він пів [illegible] міл. дол. на будову „венецианської дзвіниці" в Ніцці. У Франції є тепер 180 [illegible] що заробляють річно 16 міл. дол. — Гамбурська поліція арештувала шпигуна, що в 1917 р. висадив у воздух [illegible] морського міністерства; тоді згинуло 30 осіб. Шпигун за англ. гроші купив собі майно в околиці Гамбурга і 10 літ жив спокійно.

— **Світова вечина.** У Празі радить конгрес чеської і нім. соціял-демокр. партії.

— Поїзд, яким їхав у Канаді президент ірляндської свобідної республики Косгрев, вилетів із шин; Косгрев не ранений; злочинців не найшли. — Англ. уряд не хоче ратифікувати вашингтонської конвенції в справі 8-годинного дня праці. — Румунські соціялісти пруть із селянською партією проти уряду (лібералів) — У Одесі метелиця позривала дахи, поперекидала стовпи і нарушила плавбу — Біля Варшави поширився черевний тиф із води [illegible] аналіз. — Англ. парлямент розвяжуть імовірно аж на другий рік, літом — Із СРСР вивезли у Льондон на пароплаві „Ямаль" партію золота 150.000 фунт., що буде складена в однім англ. банку. — Секція Комінтерну вислала до Альзації 15 комуніст. агітаторів — У Дабліні відкрили змову на життя генерал.-губ. півд. Ірляндії Джемса Мак-Ніля.

— **Справлення помилки.** В статті В. Панейка „Петро В в Парижі" (ч. 27 „Діла") переставлено 3 стрічки при ломанні а саме 30-ту стрічку з гори поставлено на місці 53 і 54 стрічки. По належному уставленні цих стрічок згаданий уступ буде звучати (30 стрічка): Розмірами більший від Франції Афганістан — справжня фортеця, природно горами в чотирокут закріплена і т. д. а 53 і 54. стрічка: „Нічого легшого як одним почерком пера викреслити на білому папері про-(блему або думку, яка виходиться поза звичне наше думання) і т. д.

— **Український Хор Д. Котка** на бажання публики, — повторює свій виступ (зі зміненою програмою) в понеділок, дня 6-го лютого ц. р. в салі ім. Лисенка (вул. Шашкевича 5.) Білети продає „Народня Торговля". Скількість білетів вступу з технічних оглядів обмежена.

— **Іван Белей син Яця з Войнилова** — і Володимир Загородний промовані на докторів медицини на Кароловім університеті в Празі — дня 20. січня 1928.

— **Користь і почуття обовязку.** На обіжник Головного Виділу до Філій Т-ва „Просвіта" в справі дальшого видавання журналів „Життя і Знання", „Народня Просвіта" і Аматорський Театр" відізвалася перша філія в Гусятині: 1) Філія уважає вказанним безумовно видавати журнал „Життя і Знання" в дотеперішній формі і напрямку, бо журнал такий для села є конечно потрібний. 2) Журнал „Народня Просвіта" повинен бути виданий далі, однак його зміст мусить бути більше приступний, а журнал популярно редагований. 3) Справи Аматорського Театру повинні бути, на думку Виділу філії, порушувані від часу до часу в ново зреформованім журналі „Народня Просвіта". 4) Тут. філія зобовязується вплинути на всі свої читальні, щоби вони найпізніше на протязі двох місяців виплатили передплату на оба журнали, на цілий рік з гори. Колиб не вдалося перевести цього по всіх читальнях філії, то на всякий випадок Виділ тут. філії ручить, що переведе не все найменше віроятно 20 читалень району філії в повнім річнім (на 28 читалень підлеглих філії). 5) Виділ філії постарається також і поведе акцію в справі передплати журналу „Життя і Знання" також і через фізичні особи. 6) На думку філії повинні всі філії причинитися до видавництва „Життя і Знання" датком в квоті що найменше 50 зол. і такий даток дає від себе тут. філія, котрий висилає на протязі 5 днів. До вище сказаного зазначуємо, що згідно з ухвалою останнього Збору Т-ва „Просвіта" обовязана кожна читальня зложити на цей рік членську вкладку в висоті 25 зол. За це буде одержувати даром кожного місяця: 1) Ілюстрований журнал „Життя і Знання", 2) „Народню Просвіту" і 3) „Аматорський Театр". Виконання наложеного обовязку на читальні забезпечить постійне видання трьох згаданих просвітянських журналів.

— **Обідам з 3 накрить по 150 зол.** поручає Реставрація під золотою [illegible]. Іван Гандлінгер раніше Люлер Краківська 7. Львів. 1416 1-3

РАДУЄ СЕРЦЕ І ВЕСЕЛИТЬ ОКО артистичний [illegible] з фаб. к. **ХАМУЛИ** склад: **ТРИБУНАЛЬСЬКА 11а. ч. 1.**

З концертової салі.

Виступ хору Котка у Львові.

Концерт „Українського Національного Хору" Дмитра Котка, що відбувся дня 3. лютого 1928, стягнув до салі Лисенка небувалу скількість публики. Яких 200—300 осіб не діставши білетів при касі, не зразилося тим і здобули пробоєм вступ. Очевидно забили усі входи і виходи, що богато людей з білетами мусіло вдоволитися вестибулем, до якого долітали тільки деякі звуки співаних пісень.

Програма концерту складалася з трьох частин. В І. і ІІІ. частині виступав мішаний хор, в другій — мужеський.

На першу частину зложилися колядки та щедрівки Степового і Леонтовича та „Благословен Господь" — Бортнянського. Видно, що цього роду музика лежить далеко поза сферою зацікавлення більшої частини слухачів, бо після виконання І части програми саля зреагувала дуже рідкими оплесками. А несправедливо! Всі точки І. части були відтворені зовсім не гірше від точок ІІ. і ІІІ. части.

Щойно при слідуючих точках публика вийшла з кокону своєї пасивности і кожну пісню нагороджувала рясними оплесками. Після кількох наддатків з попередніх концертів данного хору Котка, позволила врешті публика зійти помученим хористам зі сцени.

Концерт нового хору Котка зайвий раз доказав великі дирігентські здібности і організаторський хист Дмитра Котка. З сирого матеріялу, що й тепер слідний у складі хору, вспів він видобути максимум спроможности і дав львівській публиці повну хвилину музичної насолоди. Скільки праці вложили у своє діло: дирігент — з одної сторони, а співаки — з другої, це здається ніколи не буде відоме ширшій публиці. Хор — на загал — представляється добре, хоч може не дійшов ще до тих вершин дисципліни і зіспівання, що давний хор Котка.

Але те що ми на останньому концерті бачили, це вже дуже богато. Плекання хорової музичної культури, так слабо зрозуміле в Галичині, нехай буде провідною зорею Хору і на дальше, а певно сповнить він свою велику місію і певно знайде завсіди симпатичний відгук у галицькім громадянстві. Побажатиб тільки на майбутнє, щоби прикрі інциденти, які розбили перший ансамбль хору Котка, не були гробом і для другого.

Українська суспільність хоче не тільки слухати з задоволенням продукцій хору, але й бачити вдоволеними виконавців.

Як зачуваємо хор повторить свій концерт ще в понеділок 6. лютого. На жаль мусить і тим разом співати в концертовій салі Лисенка, яка, як відомо, ще все надається тільки не на... концерти, поминувши те, що для виступів цього хору вона ще й замала. Р. К.

✝ Посмертні згадки

Іван Татомир, ем. кер. школи в О[illegible] Тайне, помер у Сіньках дня 27 січня ц. р. в 65 р. життя. Похорон відбувся дня 30. січня ц. р. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Дмитра Котка:

6. ІІ. — Львів,
7. ІІ. — Нижанковичі.
8. ІІ. — [illegible]
1246 9. ІІ. — Перемишль. 10—7

Оголошення. Цим подається до відома, що Пов. т. Секретаріят УНДО-на в Дубні й Український Національний Виборчий Комітет на Дубенський повіт з днем 2-го лютого ц. р. переноситься до помешк. Крима ч. 151 (вул. 9 серпня (був. Шкільна) недалеко св. Іллінського собору й урядує від 10—2 і 5—8 години.

Класичного фільольога, польоніста і учителя руханки потрібує негайно „Рідна Школа", Львів, ринок 1 /ІІ. 141? 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів пл. Марійська ч. 5. 3 58—?

УКРАЇНСЬКЕ Будівельне Підприємство Л. Дзедзінського перенесло свою канцелярію на вул. Б. Хмельницького ч. 4. (б. Потоцького за [illegible]) і виконує всякі будівельні роботи від найменших до найбільших по конкуренційних цінах і поручається ласкавим згладам. 1427 2-2

ДВОПОВЕРХОВА КАМЕНИЦЯ Базар, комфорт, дохід 1.00 зол., ціна 22.00 долярів. Двоповерхова, околиця Пекарської комфорт, дохід 00 зол., ціна 6.00 долярів. — Одноповерхова, Бема, дохід 550 зол., ціна 8.0.0 долярів. — Дві камениці двоповерхові, комфорт, околиця Новицства Сапіги, вільне чотирокімнатне мешкання по 12.500 долярів. — Вілла поверхова, в сім кімнатна, комфорт, город, вільна, ціна 11.500 долярів. — Ріжні камениці, вілли, парцелі продає Центральна Агенція, Коперника ч. 14. 1447 1—1

ЯЙЦЯ рясних курей, раси „Плімут Рок" замовляти можна за післяплатою по 2 зол. за штуку в кооперативі „Згода" в Остапю біля ст. Делятин. Кури ці носять 250—300 яєць річно 1431 2-2

ІНТЕЛІГЕНТНА старша жінка пошукує посади господині або у священика. Листи ласкаво до Адм. „Діла" під „Совісна". 1442

КОНЦІПІЄНТ адвокатський з кількалітньою практикою змінить посаду з днем 1 марта. Зголошення прошу на адресу Анатоль Л—ий концип. адв. Делятин. 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1036 **Прослічування Рентґеном** 23—24

Рентґенольоґ Д-р Людвика Ляндес Ляйнерова -6
повернула і ординує з обсягу діягностики як також поверхневої і глибокої терапії від 9-12 і 3-6 у Львові ві 3. мая ч. 7. Тел. 18-15.

Заведення Дентистичне і Технічне
М. Якова Насса
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.
Пломбовання і споловання хитаючихся зубів. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Корони золоті і білі. Пацієнт з провінції полагоджується в найкоротшім часі. Т. Урядовцям і студентам значна знижка, полекші в сплатах. 1-10

Меблі на сплати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в **„Доротеум"** Льва Сапіги 34, тел. 15-01. 1447 1-4

Д-р Гентам до відома! Уже появився новий, музичний **календар** за 1928 рік. Висилаємо на бажання. Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10. 4-10

КОНЦІПІЄНТ адвокатський прийме посаду у адвоката. Адреса: Мр. Тарнавський Антін — Мостиська 14.8 2-5

ЛІКЕРИ у 70 різних смаках зробити дома може кождий **„STELLA"** в 70 різних смаках ЛІКЕРИ по набуття в аптеках і складах. Генеральний склад В. Г. Мушинський в Зеленищах, Галичина. [illegible] кооперативи і торговель відповідний опуст. 31—?

ЖУРНАЛІ ВЗОРИ КРОЇ МАКЕВІКИ 2—3
Р. ЛЯНДАУ ЛЬВІВ Чарнецького 3.

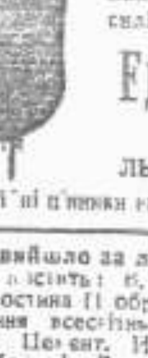

НАСІННЯ огородове, квітове і господарське з першорядних краєвих і закордонних плянтацій о найвищій силі кільковання поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
склад насінь
ЛЬВІВ, Рутовського 3.
Подрібні цінники висилаю на бажання. 3-6

Уже вийшло за лютий „Життя і Знання". Зміст: Є. Горобець: Сон — чудоростина (1 обр.), О. Бочковський: Питання всесвітньої мови. — К. Кандяк: Цемент. Його виріб і примінення (12 обр.). І. Раковський: [illegible] (1 карт.). І. Крип'якевич: [illegible] катастрофи в давні часи. Наша сила (1 портрет). Т. Франко: Руханка й спорт на Рад. Україні (12 обр.). Що кожному треба знати про термометр? (1 обр.). І. Мельник: На Камчатку (4 обр.). В. Маржиний: Бурсак. Роман (1 дереворит). Всячина (5 обр.). Передплата на рік 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол. Передплатники від 1-го січня 1928 р. отримають початок „Сюмини" І. Мельника й роману „Бурсак" за доплатою 1·50 зол. Адреса видавництва: Т-во „Просвіта" Львів, Ринок 10/ІІ. 1 41

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 29 (11.283). Львів, середа 8. лютого 1928. Pocztową opłatę zapłacono ry ozattem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18

Львів, 7. лютого 1928.

Українське Національно-Демократичне Обєднання виступає до виборчого бою у виборчому фронті з іншими українськими політичними організаціями та як представництво більшости українського громадянства в союзі (в бльоку) з іншими непольськими народами.

Польська виборча система (виборча ординація та виборча геометрія) дає запоруку виборчих успіхів лише великим виборчим партіям або союзам (бльокам) політичних організацій. Слабкі, невеличкі і роздрібнені партії чи групи є згори засуджені на малі успіхи.

Маючи це на увазі Українське Нац.-Демокр. Обєднання повело рівнобіжну акцію в справі створення одноцілого українського виборчого фронту з одного боку і звязання його з великим бльоком непольських народів з другого. Навпаки, змаганням нашого національного і соціяльного противника було за всяку ціну довести до того, щоби український нарід пішов до виборів розбитий на безліч партій і груп, розпорошений між кілька виборчих лист. Скоро тілки стало відомим, що Обєднання веде широко закроєну консолідаційну акцію, національну і міжнаціональну, в польському таборі повстав переполох, знялася трівога. Всі польські чинники від „пересторог" перейшли до погроз, називаючи консолідаційну акцію обєднанням „протидержавних" елементів, „заговором" проти польської держави, який треба знищити в зародку шляхом диверзійної акції в нутрі поодиноких громадянств. І ми бачили, як розвалилася та диверзійна акція, як заляку́вано поодинокі партії, як торощено „шовінізм меншостей", як тупцьовано біля темної жидівської (хасидської) маси, як творено диверзійно-хлібоїдські ватаги серед українців і білорусів, як підсичувано амбіції поменших українських партій. Одночасно Обєднанню зроблено закид, що — мовляв — воно єднається з жидівською й німецькою буржуазією, що воно пішло на службу жидівського купецтва та німецьких фабрикантів і землевласників.

А всі ті заходи мали одну мету: посіяти недовіря серед українських партій і тимсамим розбити українське громадянство на безліч виборчих груп, які — поборюючи себе взаїмно, далиб спромогу полякам вибрати з українських і білоруських земель під Польщею ще більшу чисельно польську парляментарну репрезентацію, як це їм забезпечує некорисна для українців виборча ординація і штудерна виборча геометрія.

Теперішні вибори мають для нас особливе значіння. Через вибір якнайбільшої кількости українських представників до сойму і сенату ми маємо: 1) ствердити характер українських земель під Польщею, 2) маємо здобути свою повноправну національну репрезентацію і 3) маємо здобути вільну парляментарну трибуну.

Ясно, що чим меншою чисельно вийде з виборів українська парляментарна репрезентація, а більшою польська з української території під Польщею, тим більше сумнівним для світа буде характер українських земель. Це вже не буде українська національна територія під Польщею, тільки щонайменше „мішана", польсько-українсько-жидівська область, про що польська пропаганда трубить вже віддавна.

Не можна сказати, щоби поляки у своїх змаганнях уже частинно не осягнули великих успіхів. Справді вдалося їм розбити непольські громадянства, розпорошити українські, білоруські і жидівські політичні групи, поставити їх у виборчій боротьбі проти себе, щоби усунути всі перепони, які стояли їм завадою на шляху до побіди.

У висліді маємо звужений український виборчий фронт і частинно звужений бльок непольських народів. До українського виборчого фронту під проводом Обєднання приступив Селянський Союз та безпартійні волинсько-холмські діячі. Соціялісти-радикали і соц.-демократи відмовилися від спільного українського фронту, не говорячи вже про інші українські партії і групи, більш на ліво посунені.

Більші наслідки дали заходи біля створення виборчого бльоку непольських народів, до якого приступили з білоруських партій: Сел. Союз, Християнська Демократія і Православна Демократія, з жидівських партій: радикальні сіоністи б. Конгресівки і Східних Земель (Волині, Холмщини, Підляша, Полісся і Білоруси) зі спорідненими демократичними угрупуваннями та всі німецькі партії і групи за винятком соціялістів які приєдналися до ППС. Одначе вже нині німецькі соціялісти розчарувалися. Вони жаліють свого кроку. **Листа непольських народів одержала число 18.** Поборюють її тепер уже не лише всі польські чинники, не лише їх „диверзійні" прислужники (хлібоїди від Даниловича до Антона Васильчука), але і всі українські партії, що під впливом тих чи інших сил пішли на самостійно-сепаратистичну виборчу акцію. Завзяту боротьбу проти 18-ки ведуть не лише „чисті" інтернаціоналісти (комуністи і сель-робівці), але й соціялістичні партії з національним підкладом (радикали і есдеки).

Якіж арґументи висувають українсько-інтернаціональні партії проти 18-ки, а радше проти Українського Нац.-Демокр. Обєднання? Вони розсівають демагогічні підозріння і закиди, що це — мовляв — союз „меншостевої буржуазії", що Обєднання пішло на службу німецькій і жидівській буржуазії, німецьким фабрикантам і жидівським купцям, що воно „запродалося" німецько-жидівським капіталістам.

В своїй політичній тактиці Обєднання, як понадклясова партія, звязуючись з іншими народами для цілей переходових не виходить з пролетарського чи буржуазного становища, лише зі становища доцільности і користности для українського народу, як цілости. Чи українці північних земель, беручи в 1922 р. участь у виборах у союзі з іншими непольськими народами, кепсько на тому вийшли, чи вони щонебудь на тому втратили, чи зискали? В 1922 р. завдяки одному національному фронтові і бльокові непольських народів північні українці не лише не допустили в 1922 р. до вибору ані одного польського кандидата на Волині, але й здобули українське парляментарне представництво для Холмщини і Підляша, для земель, які від хвилі повстання польської держави уважаються „чисто польськими". Від 1922 р., на протязі останніх пяти літ відносини для нас не лише не покращали, але значно погіршилися. Отже єдиний національний фронт і виборчий союз з іншими непольськими народами був тепер тимбільше конечний. І „пролетарська непорочність" тут ні при чому. Хіба немає більших і послідовніших соціялістів та пролетарських пророків, як комуністи, а вониж є в порозумінні і союзі з Німеччиною, з німецькою буржуазією і на всякі лади заходяться біля такогож порозуміння з буржуазією французькою, американською, англійською! Чому бо таки.. союз є для них корисний.

Німці і жиди в Польщі є народами атериторіяльними (за винятком шлеських німців). Допомагаючи їм здобути свою репрезентацію, ми тимсамим зменшуємо репрезентацію польську, ми доказуємо, що думки про національну польську державу є пустими мріями, ми в деякій мірі обезсилюємо польський пястук, звернений проти нас. Бо на парляментарній арені німці і жиди (маємо на думці справдішніх польських жидів), якщо не будуть за нами, то певно не будуть проти нас. Зрештою, чи корисніше для нас було би, колиб замісць жидівських і німецьких послів їхні місця заняли поляки?

Хтось може сказати: нам байдуже, хто сидітиме в польських законодатних установах. Коли так, то чому всі українські партії беруть участь у виборах? Видно, що всі вони привязують вагу до парляментарної трибуни, як не безпосередню, то посередню. А коли так, то й не може нам бути байдужим, хто засяде в соймі і сенаті.

Бльок непольських народів не лише не приносить нам ніякої шкоди, в нічому не змінює нашої політичної лінії, не підрізає наших змагань, але — навпаки — звязує нас з іншими народами, виводить нашу національну політику на ширший шлях та створює більші можливости виборчих успіхів, — як для нас, так і для наших союзників.

Всі закиди проти бльоку є пустою демагогією, на яку все наше свідоме громадянство повинно дати гідну, активну відповідь, голосуючи в днях виборів до сойму і сенату на 18-ку.

Індія кипить.

Представники англійського уряду, що є членами т. зв. конституційної комісії для індійського законодавства, появились у Бомбаю, мов червона плахта на арені биків. Індійське населення зустріло їх приїзд великанськими протидержавними демонстраціями, що охопили ріжні міста. У Бомбаю вулична юрба вибивала шиби тих крамниць, яких власники не хотіли зачинити на знак солідарности із демонстрантами. Туземці приготовили велику маніфестацію із жалібними прапорами, щоби зустріти англійську делеґацію вже в пристані. Англійцям допомогла буря, що не дала змоги зорганізувати походу.

У Мадрасі прийшло до збройного конфлікту між вуличною юрбою і поліцією, яка почала стріляти. У Калькуті обкидали камінням місцеву залізницю та трамваї і військо мусіло втихомирювати вулицю панцирними автами, з наїженими скорострілами.

У Бомбаю голова англійської комісії Джон Сімон прийняв делеґатів поневолених небраманів і магомеданців, що висловили жалі т. зв. меншостей і виїхав до Делгі. У Мадрасі на другий день повторились криваві сутички з поліцією. Почалось від бійок між двома протилежними партіями демонстрантів; поліція, вмішавшись у це, почала стріляти і вбила чимало осіб. На це юрба відповіла бунтом і поліція, безсила, мусіла покликати на підмогу військо.

У Калькуті проголошено страйк на знак протесту. У бідних дільницях населення обкидувало камінням авта та трамваї, так, що до них мусіли додати поліційну сторожу. Є чимало ранених поліцаїв і студентів, які вибивали шиби в будинках навчання.

До останньої хвилини нема ще звістов, чи англійська влада дала собі раду з настроями населення. Індія бунтується не перший раз і не останній; так само Англія не вперше і не в останнє примушена ратувати там свій престіж і свій „стан посідання" найгострішими засобами террору, щоби накинути свої суспільні реформи.

Провідник англійської робітничої партії Макдональд протестує в отвертім листі до індійської преси проти безглуздої аґітації націоналістів, що своєю поведінкою стоять на перешкоді признанню Індії права на самоуправління як домінії.

Пророчистий документ.

В наші руки попав таємний обіжник T. S. L. до всіх римокатолицьких парохіяльних урядів у справі шкільного плебісциту. В ньому є й інструкція, як підготовляти декларації за польонізацією українських шкіл. Зміст цього обіжника такий виновний, що не вимагає з з нашого боку ніяких коментарів ні освітлення. Обіжник говорить сам про себе. При цьому зазначуємо, що всі підкреслення в тексті обіжника, який містимо в цілости і в оригіналі, є наші.

Zarząd Główny T. S. L. Sekcja Wschodnia we Lwowie.

L. 173/28 Lwów, dnia 21.I. 1928.
Okólnik Nr .VII.
Plebiscyt szkolny.

Ściśle poufne!

Do Wielebnych Urzędów Parafjalnych Obrządku Łacińskiego w Archidjecezji lwowskiej.

Pozwalamy sobie zwrócić się do Wielebnych Księży Proboszczów z usilną prośbą o poparcie akcji zbierania deklaracji szkolnych za państwowym językiem nauczania.

W sprawie tej wydaliśmy do Kół TSL, okólnik, z którego przytaczamy poniżej najważniejsze ustępy:

Podobnie jak w roku ubiegłym koniecznem jest gorliwe zajęcie się zorganizowaniem zbierania deklaracji szkolnych, tem więcej, że jest to prawdopodobnie ostatni rok obowiązywania ustawy z 31.VII. 1924 r. w

formie dotychczasowej i zanosi się na to, że coroczne powtarzanie plebiscytu szkolnego zostanie prawdopodobnie albo rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej albo ustawą na szereg lat zawieszone, a wskutek tego obecny stan rzeczy pogorszony jeszcze tegoroczną bardzo intenzywną akcją ruską, będzie na szereg lat ustalony. Musimy przeto wszelkiemi siłami dążyć do tego, aby nietylko nie dopuścić do pogorszenia istniejącego stanu, ale przeciwnie, ile możności go polepszyć.

Wchodzą tu w grę trzy kategorje szkół: 1) Szkoły polskie lub dwujęzyczne w których Rusini wnieśli przed dniem 31.XII. 1927 deklaracje, żądające wprowadzenia jezyka wykładowego ruskiego; 2) Szkoły ruskie w których należy dążyć do ich utrakwizacji: 3) Szkoły zutrakwizowane przedtem polskie, w których należy dążyć do przywrócenia istniejącego poprzednio wykładu polskiego. W pierwszej kategorji szkół idzie o zapobieżenie pogorszeniu istniejącego stanu rzeczy, w drugiej i trzeciej o jego polepszenie. Termin wnoszenia deklaracyj za językiem państwowym upływa 3.IV. 1928, porządanem jest jednak ukończyć tę pracę wcześniej, ile możności do 15.III. b. r., aby pozostał jeszcze czas na uzupełnienia, sprostowania lub poprawki.

Potrzebne są co do każdej z tych szkół podpi y zamieszkałych w gminie rodziców conajmniej dwudziestu dzieci, które urodził‹ się w czasie od 1/9 1916 do 1 9 1922, a zatem są w wieku szkolnym, chociażby do szkoły nie chodziły lub chodziły gdzieindziej. Deklaracje podpisuje ojciec, względnie matka lub opiekun, legalizacja podpisu nie jest potrzebna. Analfabet‹ podpisuje znakiem krzyża, a obok wpisuje jego i swoje nazwisko jeden świadek. Podpisy mają pochodzić z danego obwodu szkolnego, a więc tam, gdzie w gminie obok szkoły polski j jest i ruska, trzeba tylko podpisów rodziców dzieci, uczeszczających do szkoły ruskiej. Podpisywać mogą rodzice, bez względu na narodowość, wyznanie i obrządek i należy starać się gorliwie po za Polakami także o podpisy Rusinów, rozumiejących potrzebę dwujęzyczności, względnie dokładnej znajomości języka polskiego. Nazwiska podpisujących są tajemnicą urzędową, na co należy w razie potrzeby zwrócić uwagę zarówno czynników urzędowych jak rodziców obawiających się terroru. Okoliczność, że ci sami rodzice już w poprzednich latach podpisywali deklaracje nie stoji na przeszkodzie zbierania od nich deklaracyj ponownych. Blankiety deklaracyj o tekście polskim lub **ruskim** prześlemy na żądanie bezpłatnie

Po wręczeniu deklaracji w Inspektoracie szkolnym należy bezzwłocznie nas zawia omić o ilości wniesionych deklar cyj co do każdej szkoły, a zarazem ciągle się interesować ich dalszemi losami, w szczególności czuwać nad tem, kiedy zostaną z Inspektoratu przesłane do Kuratorjum. W razie potrzeby wyjaśni ń lub usunięcia trudności czy zwłoki powinien ktoś z podpisujących zgłaszać się pisemnie lub ustnie do Kuratorjum i do nas najdalej do 15. V. b. r. z których miejscowości i ile deklaracji wniesiono, aby można było zyskać przegląd dokonanej pracy i według tego zastosować dalsze wysiłki. Niesłychana wprost historyczna doniosłość tej akcji każe wytężyć dla niej, mimo okresu wyborów wszystkie siły całego społeczeństwa polskiego.

Z wysokiem poważaniem

Wiceprezes:

Dr. Zdzisław Próchnicki m. p.

Sekretarz:

Dr. Mieczysław Zawadzki m. p

За українську школу.

ІНСТРУКЦІЯ В СПРАВІ ШКІЛЬНОГО ПЛЕБІСЦИТУ.

І. Досліджування важности внесених деклярацій шкільними інспекторами.

Подається до відома всім Шкільним Комітетам, Кружкам „Рідної Школи" і громадянам, які переводили шкільний плебісцит, що [illegible] виконного розпорядку Міністра О[illegible] з дня 7. січня 1925. В. З. ч. 3. поз. 33. шкільні інспектори мають тепер досліджувати важність деклярацій, а саме:

1. Чи громада, в якій лежить школа, має 25 прц. українського населення; 2. За посередництвом старостства, громадського уряду або особисто, чи підписані на деклярапіях батьки дітей мешкають в межах даної шкільної округи; 3. Чи діти названі в деклярапіях живуть і чи є вони в шкільному віці з дня 1-го вересня 1928; 4. Чи опікун дитини має право вносити деклярації.

II. Внесення деклярацій батьками польських дітей.

Якщо в громаді внесли батьки наших дітей деклярації за введенням в школі української мови навчання, мають право шкільні інспектори повідомити населення тої шкільної округи перед днем 1. лютого, що такі деклярації внесені, щоби уможливити батькам польських дітей, — якщо такі є в селі — вношення шкільних деклярацій з домаганням навчання в польській мові. Таке повідомлення мається вивішувати в льокалю уряду громадського, або в іншім видні[м] місці, однак не на шкільнім будинку. Батьки польських дітей можуть вносити шкільні деклярації до 30. квітня і на зміну школи потребують деклярацій тільки за 20 дітей у шкільному віці.

III. Осторога перед вндурюванням від українських громадян підписів на деклярапіях за польською мовою навчання в школі.

Вже тепер ходять по селах різні агітатори і піддурюють неграмотних селян, щоб вони підписували деклярації з домаганням польської викладової мови навчання в школі.

Шкільні інспектори, управителі шкіл учителі та інші агітатори вимушують від наших неграмотних батьків підписи на шкільних деклярапіях за польською мовою навчання кажучи їм, що підписують нібито протовал.

В обігу є шкільні деклярації подібні до наших, друковані по українськи, однак з домаганням не **української а державної** мови навчання."

Тому кожний свідомий громадянин українець а передовсім наша сільська інтелігенція, наше духовенство повинні поучити й остерегти народ перед непрошеними опікунами, остерегти батьків наших шкільних дітей, щоби не підписували ніяких деклярацій, ніяких протоколів, не лякалися ніяких погроз, бо для підписування шкільних деклярацій батьками українцями минув уже речинець з 31. грудня 1927. На всякі запити шкільних інспекторів, управителів шкіл чи інших осіб, якої хочуть школи, щоби відповідали коротко: „На деклярації, яку я підписав (-ла), є все сказане".

* З опублікованого нині документу Т. Ш. Л. знаємо, звідки вони походять.

Якщо в якійсь місцевости наші громадяни підступно одурені підписали у своїй несвідомости деклярації з домаганням польської мови навчання в школі не знаючи, що підписують, то слід подбати, щоби ті громадяни вислали на руки шкільного інспектора заяву, що їх підпис добуто підступом, що вони внесені за польською школою деклярації уневажнюють і вницофують та що вони домагаються української мови навчання в школі. Так само повинні українці розвідатися, хто підписав таку польську деклярацію і чи його підпис є важний. Якщо підписи фальшовані або деклярації підписали особи, які не мали до цього права, то слід донести до шкільного інспектора тому, бо він з повністю сам не буде переводити відповідних доходжень у тому напрямі.

Це важне також з тої причини, що як поляки не зберуть на деклярапіях важних підписів за 20 дітей у шкільному віці, то школа остане чисто українською.

IV. Внески шкільних інспекторів та рішення Кураторії в справі мови навчання.

Внесені деклярації предложать шкільні інспектори найдальше до 31. травня кураторії з умотивованими внесками в справі мови навчання.

Куратор на основі предложених шкільним інспектором внесків рішає протягом місяця про мову навчання в школі і повідомляє про це громаду, а крім того і одного з батьків, що внесли деклярації. Згадане рішення має уряд громадський вивісити на прилюдному місці.

Від рішення Куратора прислугує інтересованим батькам відклик до Міністерства Освіти в речинці 14 днів від вивішення оповістки в льокалі громадського уряду.

V. Зміна викладової мови навчання.

Зміна викладової мови навчання на основі внесених до 31. грудня 1927 р. деклярацій наступити може допераз з початком слідуючого шкільного року, це є з 1. вересня 1928 р.

VI. Уділювання інформацій.

Про всякі надужиття повідомляти Повітові Комітети чи Повітові Кружки „Рідної Школи", а в дуже важних справах відноситись прямо до Правної Оборони при „Рідній Школі", Львів, Ринок ч. 10, II. п. пересилаючи їй точний опис подій з поданням місцевости, дат, свідків і виясненням, що в цій справі досі зроблено, найкраще з відписами чи оригіналами дотичних рішень, спротивів і т. п. Якщо Правна Оборона одержить на час дотичні матеріяли, то на бажання виготовить потрібні відклики чи жалоби.

При цій нагоді взивається Повітові Кружки „Рідної Школи", Повітові шкільні Комітети та громадян, що займалися шкільним плебісцитом, щоби в найкоротшому часі переслали звіти з переведеного шкільного плебісциту за всі громади своєї області, якщо досі не надіслали такого звіту.

Правна Оборона при „Рідній Школі"
у Львові, Ринок ч. 10, II. пов.

На виборчому фронті.

З ПРЕЗИДІЇ УНДО.

КОМУНІКАТ.

1. Подається до відома виборців, що Українське Національно-Демократичне Обєднання приступило до загального бльоку непольських народів Польщі. Державна листа бльоку непольських народів одержала ч. 18. і те саме число мають всі окружні листи Українського Національно-Демократичного Обєднання.

2. Нижче подається список державної посольської і сенаторської листи, а також усі листи поодиноких округів у їх повному складі.

ДЕРЖАВНА ПОСОЛЬСЬКА ЛИСТА.

На чоловому місці державної посольської листи ч. 18 стоїть голова Українського Національно-Демократичного Обєднання **д-р Дмитро Левицький**, адвокат у Львові. На місці 5. стоїть Сергій Хруцький, б. посол і б. голова Української Парляментарної Репрезентації, з Антонівки повіт Томашів Любельський. На місці 9: п-ні Мілена Рудницька-Лисяк, учителька сем. у Львові. — На місці 10: Михайло Струтинський, редактор у Львові. — На місці 15: Зеновій Пеленський, редактор у Львові. — На місці 21: д-р Любомир Макарушка, прив. уряд. у Львові. На місці 26: Осип Боднарович, журналіст у Львові. На місці 30: Володимир Кохан, господар зі села Тудорковичі пов. Сокаль. . і місці 32: д-р Іван Куровець, лікар у Львові. На місцях: 6, 12, 17, 22, 25 й 31 поставлено кандидатів Українського Цент. льного Виборчого Комітету Волині, Холмщини, Підляша і Полісся. На інших місцях державної листи поставлено кандидатів інших непольських народів, що ввійшли до спільного виборчого бльоку.

ДЕРЖАВНА СЕНАТОРСЬКА ЛИСТА.

На чоловому місці державної сенаторської листи поставлено представника німців, б. сенатора Ервіна Гасбаха. На місці 2 стоїть: **Володимир Децикевич**, емер. адм. ур. і член Тимчасового Самоуправного Виділу у Львові. На місці 3: **Михайло Галущинський**, голова „П. світи" у Львові. На місці 7: Микола Творидло, дир. Т-ва „Сільський Господар" у Львові. На місці 9: Бронислав Янів, дир. Т-ва Обезпечень „Карпатія" у Львові. На місці 12: д-р Володимир Охримович, адвокат у Львові. На місці 6: поставлено кандидата Центрального Комітету північно-західних земель. На інших місцях державної листи поставлено кандидатів інших непольських народів.

ПОВНИЙ СКЛАД ПООДИНОКИХ ОКРУЖНИХ ЛИСТ Ч. 18. Є СЛІДУЮЧИЙ:

Листи посольських кандидатів:

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 47 (РЯШІВ).

1. о. Ліщинський Йосиф, гр.-кат. парох Маків Новий, пов. Ярослав, 2. Папара Феліціян Тадей, емер. судця Ярослав, 3. Гелішінський Бронислав, канд. нот. Лежайськ, 4. Щебльовський Дмитро, міщанин Ярослав, 5. Підгірський Андрій, купець Ярослав, 6. Слюзар Олександер, господар зі села Сосниця, пов. Ярослав, 7. Воробель Йосиф, міщанин Ярослав.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 48 (ПЕРЕМИШЛЬ).

1. Д-р Загайкевич Володимир, адвокат Перемишль, 2. о. Маринович Йосиф, парох Військо пов. Добромиль, 3. Подубинський Василь, господар Добрівка Руська, пов. Сянік, 4. Д-р Блаванський Василь, адвокат Сянік, 5. Д-р Ільницький Михайло, адвокат Бірча, 6. Макар Осип, господар з села Бушковичи пов. Перемишль, 7. Смішкевич Олександер, власник реальности Медика пов. Перемишль, 8. о. Андрейчик Петро, парох Залуж пов. Сянік, 9. Д-р Жук Остап, адвокат Буківсько пов. Сянік, 10. Мальгівський Іван, господар зі села Лацьке пов. Добромиль, 11. Гадиняк Дмитро, господар зі села Котів пов. Добромиль, 12. Пелещак Василь, господар зі села Малковичі пов. Перемишль.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 49 (САМБІР).

1. Тершаковець Гринько, господар зі села Якимчиці пов. Рудки, 2. Д-р Біляк Стефан, адвокат Городок Ягайлонський, 3. Байдала Стефан, дир. Нар. Дому Мостиска, 4. о. Бенцін Андрій, парох Старий Самбір, 5. Д-р Пеленський Олександер, адвокат Комарно, 6. Ганулля Григорій, редактор Львів, 7. Кульчицький Теодор Штокало, господар зі села Кільчиці Шляхоцькі, пов. Самбір, 8. Канцир Йосиф, господар зі села Угерці Незабит., пов. Гор. Ягайл., 9. Тарнавський Гілярій с. Олекси господар зі села Бихів пов. Самбір, 10. Коцур Теодор, господар зі села Топільниця Шлях. пов. Самбір, 11. Черняк Антін, господар зі села Якимчиці пов. Рудки, 12. Мисековець Іван с. Івана, міщанин Комарно пов. Рудки.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 50 (ЛЬВІВ-МІСТО).

1. Д-р Бурачинський Тит Евген, лікар у Львові, 2. Олексин Іван, кафлярський робітник у Львові, 3. Хруцький Сергій, б. посол Антонівка, пов. Томашів Любельський, 4. Макарушкова Евгенія у Львові.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ-ПОВІТ).

1. Д-р Левицький Дмитро, адвокат Львів, 2. Ліщинський Іван, власн. реальн. Львів, 3. Ланг Фердинанд, гімн. учит. Бидгош, 4. Кохан Володимир, господар зі села Тудорковичі, пов. Сокаль, 5. Целевич Корнило, землемір Угнів, пов. Рава Руська, 6. Бачинський Андрій, прив. урядов. Краківець, пов. Яворів, 7. о. Черкавський Мирослав, парох в Лахнові, пов. Любачів, 8. Макар Петро, господар зі села Туринці, пов. Жовква, 9. Шумський Григорій, дяк Великі Очі, пов. Яворів, 10. Яремко Микола, господар зі села Запалів, пов. Любачів, 11. Грозяк Володимир, господар зі села Крехів, пов. Жовква, 12. Дужий Іван, господар зі села Хлівчани, пов. Рава Руська, 13. Керпога Михайло, господар зі села Підберізці, пов. Львів, 14. Мигаль Кость, господар зі села Себечів, пов. Сокаль.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

1. Д-р Куровець Іван, лікар Львів, 2. Луцький Остап, директор Повітового Союза Кооператив Стрий, 3. Валиканович Дмитро, управитель школи Конколювка пов. Ряшів, 4. Д-р Блажкевич Іван, адвокат Дрогобич, 5. Максимович Антін, урядник копальні „Лімановa" Борислав, 6. Ткач Михайло, син Данила, господар зі села Креховичі, пов. Долина, 7. Дмба Володимир, господар зі села Лани пов. Стрий, 8. Д-р Володимир Горбовий, воєнний інвалід, канд. адв., Долина, 9. Белей Яць, господар з Войнилова пов. Калуш, 10. о. Притуляк Микола, катихит Сколе, 11. Косило Йосиф, господар зі се-

ла Лисовичі пов. Долина. 12. Гранас Гринь, господар зі села Стриганиці пов. Стрий.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

1. Галущинський Михайло, голова „Просвіти" Львів, 2. Паліїв Дмитро, редактор Львів, 3. о. Ганушевський Михайло, парох Угорники, пов. Станиславів. 4. Василишин Іван, учит. Кунисівці, пов. Городенка. 5. Чукур Юра, господар зі села Ковалівка, пов. Печеніжин. 6. Добрянський Василь, прив. уряд. Львів, 7. Плазинський Іван, господар з пов. Надвірна, 8. Шепарович Олена, Львів. 9. Курилюк Ярослав, господар з пов. Снятин. 10. Матіяш Герасим, господар з пов. Городенка. 11. Кваснюк Палагна, рільничка з Отинії, пов. Товмач. 12. Регей Григорій, господар з Єзуполя, пов. Станиславів. 13. Ерстенюк Дмитро, прив. уряд. Підбірці, пов. Львів. 14. Кіндрацький Михайло, господар з пов. Товмач. 15. Д-р Макарушка Любомир, прив. уряд. Львів. 16. Струтинський Михайло, редактор Львів.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

1. о. Куницький Леонтій, прелат Львів, 2. Д-р Баран Степан, адвокат Тернопіль, 3. Завадкут Іван, кандидат адвокатури Гусятин пов. Копичинці, 4. Кунько Андрій, господар, з села Чернилів Руський пов. Тернопіль. 5. Яворський Олекса, правник Підгайці. 6. Свасків Гринько, син Юрка, господар з села Божиків, пов. Підгайці. 7. Д-р Гаврилюк Андрій, лікар Збараж. 8. Шипелявий Степан, господар з села Жизномир, пов. Бучач. 9. о. Кузьма Зеновій, катехит Теребовля. 10. Кошобка Михайло, кандидат нотаріяльний Грималів. 11. Качмарчук Павло, різьбар Тернопіль. 12. Марків Павлина, господиня з села Петриків, пов. Тернопіль. 13. Ткачук Іван, син Віктора, господар з села Красносільці пов. Збараж. 14. Стефанюк Андрій, господар з села Жилинці пов. Борщів. 15. Рудяк Дмитро син Василя, господар з села Новосілка Грималівська, пов. Скалат. 16. Поліщук Петро, господар з села Біла, пов. Чортків. 17. Крушельницький Іван, господар з села Слобідка Струсівська пов. Теребовля. 18. Яцків Микола, господар з села Колиндяни пов. Чортків.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

1. Целевич Володимир, головний секретар УНДО, Львів, 2. Вислоцький Олександер, господар з села Лешнів, пов. Броди. 3. о. д-р Полліх Володимир, гр.-кат. парох Радехів, 4. Кузик Степан, канд. адв. Рогатин, 5. Д-р Троян Корнило, адвокат Ходорів, 6. Загульський Микола, господар з села Розваж, пов. Золочів, 7. Баран Марія Бляшка, Тернопіль, 8. Д-р Комаринський Роман, канд. адв. Жидачів, 9. Штабалюк Іван, господар з села Вибудів, пов. Бережани. 10. Проців Михайло, господар з села Надітичі, пов. Жидачів, 11. Олійник Клим, господар з села Гапунин, пов. Радехів, 12. Чучман Микола, кооператор Топорів, 13. Д-р Рибак Микола, адвокат Глиняни, 14. Мацьків Олекса, господар з села Стрілиська Нові, пов. Бібрка. 14. о. Габовський Онуфрій, гр.-кат. парох Ботутин, пов. Зборів, 16. Селезінкова Неоніля, Радехів.

ЛИСТИ СЕНАТОРСЬКИХ КАНДИДАТІВ.

Виборчий округ львівського воєвідства.

1. Д-р Троян Корнило — адвокат Ходорів, 2. Киселевська Олена — редакторка, Коломия, 3. о. Татомир Юліян — парох. Лука коло Самбора, 4. Д-р Лунів Андрій — адвокат, Борщів, 5. Д-р Витвицький Степан — адвокат, Дрогобич, 6. Павлова Іванна, Яворів, 7. Гапуляк Григорій — редактор, Львів, 8. Пихолюк Іван — господар з села Ляшки, пов. Бібрка. 9. Таранько Михайло — нар. учит. Львів, 10. о. Хомань Матвій — парох, Лежайськ, 11. Кос Андрій с. Данила — господар з м. Комарно.

Виборчий округ Станиславівського воєвідства.

1. Тарнавський Мирон — бувший генерал української армії, тепер господар Черница пов. Броди, 2. Черкавський Олекса — канд. адв., Львів, 3. Д-р Марітчак Олександер — адвокат, Львів, 4. Рудницький Іван — канд. адв. Львів, 5. Барвінська Стефанія, Станиславів, 6. Іваників Іван — купець, Стрий, 7. Гаджевський Юрко — господар з села Войнилів пов. Калуш, 8. о. Прощь Йосиф — катехит гімн., Снятин.

Виборчий округ Тернопільського воєвідства:

1. Д-р Горбачевський Антін, адвокат, Чортків, 2. Кузьмин Микола, господар зі села Озірна, пов. Зборів, 3. Бараник Василь, кандидат адвокатури, Заліщики, 4. Д-р Ваньо Теодор, адвокат, Золочів, 5. о. Гуньовський Олекса, парох, Лапівці, пов. Борщів, 6. Д-р Левицький Володимир, адвокат Зборів, 7. Фалендиш Андрій, будівничий, Тернопіль, 8. Балюк Василь, директор Повітового Союза Кооператив, Тлусте, пов. Заліщики, 9. Федик Йосиф, господар з села Богатківці, пов. Підгайці.

3. Повновласниками посольських лист ч. 18 в поодиноких виборчих округах є слідуючі особи: Округ 47: Посацький Лев, канд. нот. в Ряшеві, вул. Любомирських 4. Округ 48: Гамчикевич Роман, емер. гімн. учит. Перемишль, вул. Середна ч. 3. Округ 49: о. Федевич Ілля, парох в Самборі, площа Церковна. Округ 50: Березовський Амброс, учит. торг. школи у Львові, пл. св. Юра ч. 4. Округ 51: о. Пилипець Петро, парох в Підбірцях, пов. Львів. Округ 52: д-р Калуський Володислав, адвокат в Стрию. Округ 53: д-р Олесницький Юліян, адвокат в Станиславові, вул. Липова ч. 18. Округ 54: д-р Якимчук Іван, адвокат в Тернополі. Округ 55: о. д-р Юрик Степан, парох в Золочеві.

Повновласниками сенаторських лист ч. 18 в поодиноких виборчих округах є: Львівське воєвідство: д-р Охримович Володимир, адвокат у Львові, вул. Курковв ч. 61. Станиславівське воєвідство: д-р Олесницький Юліян, адвокат в Станиславові, вул. Липова ч. 18. Тернопільське воєвідство: д-р Якимчук Іван, адвокат в Тернополі.

ЗА ПРЕЗИДІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ:

Д-р Дмитро Левицький,
голова.

Д-р Любомир Макарушка,
в заст. головного секретаря.

Величезний вибір новости на карнавал поручає славетна фірма
АНТІН УЕЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

49. ОКРУГ (САМБІР-ГОРОДОК ЯГ.).

Городеччина.

Дня 15-го січня ц. р. відбулося в **Мальновичах**, пов. Городок Яг. передвиборче віче при участи около 400 людей з Мальнович, Арунишова і Черляна. Отворив віче місцевий парох о. Т. Цар, проводили селяни Степан Чумало і Михайло Фостяк. Реферат про політичне положення та програму УНДО-ия виголосив д-р Степан Біляк, адвокат з Городка Яг. Віче рішило перевести акцію за масовою участю в голосуванні та за відданим голосів на листу УНДО. — Дня 22. січня ц. р. відбулася в **Зушицях**, пов. Городок Яг. нарада під проводом о. Г. Лаховича. Політичне положення, програму УНДО та виборчу ординацію обговорив і пояснив адвокат д-р Степан Біляк з Городка Яг. Присутні рішили з одушевленням віддати свої голоси на національну листу УНДО-ия. — Дня 31-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в **Путятичах**. Реферував про програму УНДО селянин Йосиф Канцир з Угерець Незаб. Учасники рішили одноголосно віддати свої голоси на українську національну листу ч. 18.

Янів.

Дня 29-го січня ц. р. відбулася в Янові к. Львова повітова передвиборча нарада, в якій взяли участь представники майже всіх громад Янівщини. Нараду відкрив адвокат д-р В. Кікик з Янова. Проводив п. Михайло Пастушак, міщанин з Янова, секретарював канд. адвок. д-р Сев. Тузяк. Реферат про політичне положення і програму УНДО-ия виголосив д-р Степан Біляк, адвокат з Городка Яг. Опісля зреферував д-р Сев. Тузяк організаційні справи Янівщини і на його внесення вибрано Повітовий Виборчий Комітет з адв. д-ром В. Кікиком на чолі. Учасники наради рішили одноголосно повести в Янівськім повіті акцію за національною листою УНДО-ия, то є листою ч. 18.

Рудеччина.

Виборчий рух в Рудеччині зростає. Соціялістично-радикальний кандидат Микола Рогуцький і сельробівські агітатори зі своїми платними людьми шниряють по селах день і ніч. Та наші селяни не дуже панькаються з ними. Так напр. в **Хишевичах** численно зібрані виборці викинули з салі „Просвіти" сельробівського агітатора Голіяна і обкидали снігом, так що мусіла його боронити поліція. А в Шоломиничах вичислили селяни соц. рад. кандидатові на посла багатому селянинові Миколі Рогуцькому всі його гріхи, так, що не чекаючи на відповідь, утік зі села.

Великою побідою УНДОбєднання зазначився тут день 24. січня 1928, в якім відбулося в **Рудках** в салі „Народнього Дому" велике передвиборче віче УНДО-я. На той день скликали також віче радикали і сельробівці, так, що саля „Народнього Дому" не могла всіх зібраних помістити. Це спільне віче відкрив о. Онишкевич, почім вибрано компромісову президію і призначено кожній партії одну годину до реферування своєї програми. Перші промовляли кандидати на послів з листи УНДО-ия сел. Тершаковець і д-р Біляк. Говорили оба дуже займаючо, ясно, так, що сельробівські і радикальні нагаючі не мали відваги їм перебивати. Після них промовляв кандидат на посла соціялістично-радикальної партії Рогуцький а потім сельроб Голіян. Тут знайшовся також звідкись і делегат партії УПП зі Львова, якому після довгих спорів також уділено голосу. У відповідь цим промовцям забрав слово о. Онишкевич, який відбив усі закиди і демагогічні теорії сельробівських та радикальних агітаторів і виказав до якої дезорганізації і морального розшабешення провадять голословні, брехливі їх кличі. Він звернув також увагу на протирелігійну агітацію лівих партій і на шкідливість та деморалізацію, яку ширить та їх боротьба з релігією. В дальшій дискусії забрало голос багато селян і оба кандидати з УНДО-ия, які дали також належну відправу партії УПП, тому, як її назвали на тім вічу селяни „політичному запорткові". Віче закінчив палкою промовою д-р Біляк, після чого всі вічевики з національним гимном на устах в піднесенім настрою опустили салю.

Дня 28-го січня відбулося велике передвиборче віче під голим небом в **Хишевичах**. Проводив о. декан Гриницин з Коропужа. Як делегат Пов. Комітету УНДО, приїхав колишній довголітній парох Хишевич і невтомимий робітник о. Онишкевич. Він в двогодиннім рефераті зясував політичне положення українського народу під Польщею та програму й тактику УНДО-ия, й відбив усі брехливі закиди роблені на адресу УНДО-ия кривдниками і розбивачами національного фронту. Дальше забрав голос сел. Іван Савицький, який завізвав всіх присутніх віддати свої голоси тільки на листу УНДО-ия ч. 18., що й відповідною резолюцією одноголосно ухвалено.

ОКРУГ 53. (СТАНИСЛАВІВ).

Заболотівщина.

Дня 17-го січня ц. р. відбулася в Заболотові передвиборча довірочна нарада, скликана місцевим адвокатом д-ром Вол. Муровичем. Мабуть доволі численним селянам досить вже продажних провідирів, крикливих капців та більшовицьких обіцянок агітаторів зпід стягу Сельроба та „батька Кирила", бо своєю численною присутністю на нараді та ухваленими резолюціями доказали, що дальше хотять стояти під національним прапором і не зломлять одноцілого національного фронту. Збори відкрив д-р Мурович, який представив політичне положення українського народу під Польщею, пояснив програму і завдання партії УНДО-ия, яка єднає в собі всі верстви і класи українського народу. Після реферату почалася дискусія, в якій один з прихильників сельробів почав на місці свою юдину роботу, захвалюючи недієвсько московський рай. Йому відповів селянин з Хлібичина, Микола Ліщук, а після нього Василь Бачук з Кілікова і Петро Загриніевський з Заболотова, які дали йому належну відправу. Збори ухвалили довіря проводові партії УНДО-ия і заявили, що будуть голосувати тільки на листу цеї партії ч. 18. Кінцеве слово забрав о. Киселевський, який попрощав присутніх і завізвав їх до єдности і солідарности в боротьбі.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Збаражчина.

Дня 2. п. м. приїхали до **Лубянок Вижчих** на віче кандидати Обєднання о. прелат **Куницький** і селянин **Свасків**. Голова читальні селянин радикал Р. Пастушенко віступив на віче саме з тим, щоби промовці не атакували радикалів. Місцевий парох згодився на ту умовину. В означеній годині саля читальні була виповнена по береги. Між учасниками одну третину творили радикальні луговики і дітвора. Крім названих кандидатів приїхав на віче і голова Повіт. Комітету УНДО зі Збаража д-р Гаврилюк. Провідником віча був заст. голови читальні Дм. Геліщук. Коли почав говорити Свасків, не дали йому радикальні „молодці" навіть речення докінчити. Вони счинили страшний свист і галас. Не помогли нічого уговорювання, не помогла і пропозиція зробити українсько-радикальне віче. Наслідком того віче закрито та рішено зробити довірочну нараду. Голова читальні заявив тоді, що не вільно розпочинати такої наради в читальні радикали побоювались віча. Довірочну нараду відбуто з уваги на те в домі місцевого пароха. Присутні поважні господарі заявилися за УНДО-ием. Сусіднє село **Лубянки Нижчі** довідавшись про таке некультурне поведення радикальних „дубів" у Лубянках Вижчих прислало делегатів, які запросили обох кандидатів Обєднання на віча до свого села. Дня 3. лютого ц.р. таке віче в Лубянках Нижчих і відбулося.

11. ЛЮТОГО!

Гей дівчата Чорнобриві
Розцюльговані пані
Всі в кого ще вогонь в крові
Мої хто снує шовкові
Про кохання промінні
Кого сум давить болючий
В кого темперамент раучий
Хто емоцій прагне, жде
Хай не журись не з тхає
У Народний дім чвалає
На баль медиків іде!

Запрошення можна набувати в книгарні Наук. Т. ім. Шевченка щоденно від г. 17-19.

Теребовельщина.

По розписанні виборів до сойму і сенату крім великого жіночого віча в Теребовлі, одинокім місті, де всі жінки рішучо заявилися за жіночою кандидатурою на їх округ, — відбулися до дня 4. лютого довірочні наради три рази в **Теребовлі** і два рази в **Струсові**, на яких вибрано окремі жіночі виборчі комітети. Крім того відбуто довірочну нараду в **Заздрости** під проводом п. О. Богачевської, де вибрано виборчий комітет, що складається у половині з жінок, а у половині з мущин. — Такі самі комітети засновано після відбутих віч в **Буданові** дня 1 II ц. р., в **Сербівцях** дня 2. II. ц. р., в **Ласківцях** дня 2. II. ц. р. і в **Романівці** дня 3. II. ц. р. На всіх тих вічах крім головного референта о. Кузьми та інших бесідників реферувала також п. О. Богачевська, провідниця цілого передвиборчого жіночого руху в Теребовельщині. — На всіх тих окремих і мішаних комітетах жіноцтво рішилося станути по стороні УНДО-ия, з тим глибоким пересвідченням, що тільки ця партія вийде переможно з виборів, по стороні якої стане наше жіноцтво. — Навіть в радикальному селі **Романівка** заявилося багато жінок за УНДО-ям і голосно висказувало своє обурення тим радикалам, що не маючи тут більшости, беруться засівати роздори, у таку важну хвилю. Маємо надію, що за приміром тих жінок, котрі так гарно написувалися при громадських виборах, що до 4-ої рано вистоювали з малими діточками, щоби віддати свої голоси, підуть всі наші жінки при виборах до сойму і сенату.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ.

Заява.

Отсим повідомляю партію „Сельроба" лівицю і правицю, що я виступаю з цілим місцевим комітетом „Сельроба" у Висоцьку з партії „Сельроб", пятную розкладову роботу цеї партії і заявляю, що я українським націоналістом і вступив до партії Українського Національно-Демократичного Обєднання. — Висоцько, дня 30. січня 1928. — **Іван Швайка**, селянин з Висоцька, бувший голова комітету „Сельроба".

Сельробівські штуки.

До чого доходить передвиборча злоба, най послужить слідуючий факт, про який пишуть нам зі Зборова: В неділю дня 22. січня ц. р. відбувалося передвиборче віче Бриля і санації в салі польського „Сокола" в Зборові. На тім вічу я не був ані ніхто із членів УНДО. Зате крім кількох урядників і учителів, були представники „лівих". — Аранжери віча хотіли мати в комітеті когось з українців. Тоді один із присутніх сельробівців кинув для провокації, щоби мене вибрано до комітету. Таким чином сельроби хотіли здобути аргумент проти УНДО. Що так дійсно було, я провірив докладно. Вже й овочі провокації збирають. Тому заявляю прилюдно, що я на тім вічу не був, до ніякої польської партії я ні до УНС-а нікали не належав і не належу. Пропонування мене до „польского комітету виборчого" уважаю за звичайний погідний шантаж на моїй особі та рабунок моєї національної чести безсовісними людьми. — Зборів, дня 26. січня 1928. — свящ. **Василь Кулик**, парох.

Жидачівщина.

Дня 19-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ия в салі **Мажирі-у**. **Присутніх понад 200 селян. Проводив о. Шуль Анд.** і сел. Іван Романів, Іван Михайлюк і Анд. Голів. Реферат про ув-

літичне положення і програму УНДО-ня виголосив кандидат на посла листи ч. 18 д-р Роман Комаринський з Жидачева. Присутні ухвалили висказати довіря Проводові партії УНДО-ня і голосувати тільки на його листу ч. 18. Належить замітити, що село Мажиріче найбільше з наших повітів потерпіло від повені, одначе завдяки щедрій помочі о. митрополита Шептицького скоро загоїло свої рани і завдяки розвиткові народньої свідомости дійшло до переконання, що найкраща мета народу тільки під національним прапором, який репрезентує УНДО-ня.

Дня 22-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Лівчицях. Присутніх понад 800 осіб. Реферував кандидат на посла д-р Роман Комаринський. На віче явилося кількадесять сельробівців під проводом місцевого корчмаря Засанського. Після реферату забрав голос сельробівець Засанський, який в своїй дуже блідій і баламутній бесіді говорив про соціялізм та селянсько-робітничий уряд і про програму сельроба, якої як показалось дальше в дискусії сам добре не розумів. Належну відповідь дістав Засанський від Дмитра Івасика і д-ра Комаринського, які вірно змалювали той рай, до якого хотять завести наш нарід Засанський та їх ціла кумпанія. В піднесеним настрою розійшлися місцеві селяни пізно вечером домів, а сельробівські корчмарі осталися, щоби сваритися зі собою, що не вдалося їм розбити українського національного віча.

Дня 24-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в селі Цуцилівцях. Не зважаючи на будний день найшлося на зборах понад 100 селян, які з великим зацікавленням прислухали реферату кандидата на посла д-ра Комаринського. Промовець горячими словами взивав присутніх до єдности та до гуртування під синьо-жовтим прапором який гордо несе УНДО-ня, як одинока понадклясова народня партія. Дальше представив промовець небезпеку брединівської партії, яка в цих околицях обдурює нарід і старається перетягнути українських селян на свою сторону. Після дискусії ухвалено резолюцію, якою всі зібрані заявилися за програмою УНДО-ня і за кандидатами листи ч. 18.

Дня 27-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Пнінах. Учасників понад 200 селян. Проводив вічем дир. Іван Біліньський і сел. п. Олекса Юрків. Реферував д-р Роман Комаринський. Після реферату промовляв дир. Біліньський. Село Пніни належить до найсвідоміших сіл, тому ніяка корчма не находить там податного грунту. Ухвалено резолюції, якими присутні заявилися за одинокою народньою партією УНДО-ня.

Дня 27-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Вовчиці Гніздичівській. Присутніх понад 200 селян. Проводили о. Сиеробогатий і сел. Лесюк. Реферував д-р Роман Комаринський. В дискусії забирали голос п. Івасик, дир. Біліньський і ін. Одноголосно ухвалено резолюцію, якою присутні заявляються за партією УНДО-ня і зобовязуються голосувати на листу ч. 18.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Іваківцях. Проводив п. Олекса Кофлик і Володимир Татчин. Реферував д-р Комаринський. В дискусії забирали голос о. Чехут, п. Івасик, п. Татчин, п. Людкевич та ін. Ухвалено резолюції за партією УНДО-ня і листою ч. 18. Присутніх около 200 селян.

Подаємо ... що дня 18-го січня ц. р. відбулося в Жидачеві віче „злопеського вайончку" Бриди, на яке прибув б. посол Войтовіч. Не треба булоб взагалі згадувати про те місерне віче, колиб не горстка наших жидачівських збаламучених міщан-хрунів, які взяли участь в тому вічу. Польських селян і кольоністів було дуже мало і дійшло до того, що наш міщанин опровадирував польського посла по Жидачеві немов його хура. На вічу тім висунули „брединці" кандидатуру теперішнього містобурмістра М. Сігури, який однак не має нічого спільного з тою чесною брединівською компанією і як начуваємо з обуренням відкинув ню пропозицію.

Брідщина.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Шишківцях. Реферували д-р Саламаха і о. Ковальський. Присутніх понад 200 осіб. Ухвалено резолюції, якими присутні заявилися за одинокою надклясовою національною партією УНДО-ня і ухвалили голосувати на її листу ч. 18. Такі самі резолюції ухвалено того самого дня на вічу в Звонені, де присутніх було понад 200 осіб. Реферували д-р Саламаха і о. Ковальський.

Невдалі хліборобські віча.

Дня 2?-го січня ц. р. скликали хлібороби з УНС-а віче в Селх Дітковецьких. Реферував ... кандидат на посла писар з Вовчика Гнат Кирик. Віче було дуже бурливе, а закінчилося тим, що п. писар забувши програму так замотався в своїх виводах, що його пізніше селяни вигнали, а ухвалили голосувати на листу УНДО-ня ч. 18. Такий самий вислід мало хліборобське віче в Висоцьку дня 29-го січня, де реферував другий хліборобський кандидат Луць Мазовіта з Кадлубиськ. І на тім вічу ухвалено гнати зі села розбивачів одноцілого українського національного фронту і голосувати на листу УНДО-ня ч. 18.

Бобреччина.

Передвиборча акція в Бобреччині почалася ще в грудні 1927 р. нарадами в Бібрці і Ходорові, яких наслідом була одноголосно проголошена кандидатура д-ра Корнила Трояна адвоката в Ходорові. Досі відбулося в повіті 14 нарад, окружних віч і конференцій, які усюди приймають одноголосне рішення населення гуртуватися під прапором національної понадклясової єдности, підтримувати партію Українського Нац.-Демократичного Обєднання і голосувати тільки на його листу.

Дня 4-го січня ц. р. відбулася довірочна нарада в Бібрці, де були заступлені всі громади судового повіту Бібрки в числі 46. — Дня 31-го грудня 1927 р. відбулася передвиборча нарада в селі Волчатичах при участи понад 50 національно найсвідоміших виборців. — Дня 8-го січня ц. р. відбулося велике окружне віче в Соколівці, при участи понад 400 людей, для громад: Соколівка, Кологури, Ходорківці, Пятчани та ін. Того самого дня вечером відбулася також передвиборча нарада в Девятниках, в якій взяло участь 70 найсвідоміших людей. На тій нараді рішено скликати на день 20-го січня окружне передвиборче віче УНДО-ня в Девятниках. На той сам день заповіла своє віче в Девятниках і сельроб-лівиця, на яке прибув кандидат Пелехатий. Віче сельроба закінчилося ганебною невдачею, бо вічевики, які зібралися були на віче УНДО-ня в числі около 600 осіб два рази прогнали сельробівську бойку разом з Пелехатим, що не досягнувши нічого утікли зі села. Слід замітити, що весь час побуту Пелехатого в селі пильнувала його особи місцева поліція до тої міри, що було вражіння, немов до села приїхав не кандидат сельроба-лівиці, а якийсь польський державний достойник. Це дуже характеристичне явище, що не вимагає ніяких коментарів. Сельробівські кандидати тішаться такою опікою тому, що їх завданням розбивати один національний український фронт, що росте під прапорами УНДО.

Дня 11-го січня ц. р. відбулася окружна нарада в Вибранівці для місцевостей: Вибранівка, Бринці Церковні і Загірні, Чижичі і Борусів, а дня 12-го січня ц. р. передвиборча нарада в Ліщині. Дня 13-го січня ц. р. відбулася довірочна нарада в Баківцях, а того самого дня в селі Сорники, де взяло участь около 200 виборців. — Дня 19-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Шоломиї для Шоломиї і Старого Села при участи около 500 виборців. — Дня 22-го січня ц. р. відбулося велике віче під голим небом в Глібовичах Великих для Глібович і Волощини при участи около 600 людей, а того самого дня в Ланах. — Дня 23-го січня ц. р. відбулося віче в Стонах для громади і кольонії.

На всіх вище поданих вічах реферував кандидат на посла д-р Троян, адвокат з Ходорова. На всіх тих зборах і вічах ухвалено голосувати на листу ч. 18. Яке поводження в Бобреччині має партія УПП, хай посвідчить недавне прогнання їх кандидата д-ра Строніцького з віча в селі Волчатичах.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДЕСЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На понеділковій розправі зізнавали дальші свідки, покликані на основі акту обвинувачення, а саме: **Евгенія Хоптян, Евгенія Гретчак, д-р Іван Гижа, Теонія Бенцак, Володимир Калинович, Тетяна Тютько й Василь Джуль.** Зізнання цих свідків, яких в більшости заприсяжено, випали для обвинувачених дуже корисно. Зокрема корисно зізнала для обв. Атаманчука його хозяйка п-і Бенцак і його співльокатор Джуль. Прокуратор п. Ланевський добачив був навіть у зізнаннях св. Джуля деякі суперечности і поставив внесення на його арештування, але пізніше вдоволився списанням з ним протоколу. Батьки троїх обвинувачених Вербицьких **Петро і Марія Вербицькі** на основі прислугуючого їм права відмовилися від зізнань. На тому місці уважаємо за вказане зазначити, що польська преса, яка взагалі заняла до обвинувачених крайньо вороже становище, зреферувала суботішню розправу так тенденційно, що затемнила зовсім її образ. Зокрема фальшиво представлені в ній зізнання шофера Гасмана, який, не зважаючи на заходи предсідника, прокуратора, д-ра Пшиходзького і суддів присяглих, твердо стояв при тому, що не в силі подати дати того дня, в якому він возив двох людей на Королівську вулицю. Заявляємо, що нашим завданням є подати читачам „Діла" докладний, строго обєктивний і вірний хід цілого процесу, нічого не додаючи й нічого не віднімаючи. Всякі фантазії, здогади, перекручування, підсування і т. п. полишаємо відомій зі своєї тенденційности львівській польській пресі. Наш орган як досі, так і далі буде інформувати про процес вірно й обєктивно.

—o—

Розправа зачалася в год. 9.40. Саля битком набита; публика переважно неукраїнська.

На салю введено всіх нинішніх свідків, яких після упімнення предсідника, що мають зізнавати тільки правду, виведено до іншої кімнати, де вони чекали на свою чергу.

Перша зізнавала сьогодні

ЕВГЕНІЯ ХОПТЯН,

учителька в Долині, незаприсяжена. Бачила, як Ольга Гретчак говорила щось до магістрату з Тисяком, але про що, не знає. На запит д-ра Вол., чи обв. Яницька приходила коли до школи хора, каже, що вона все лиш виглядала і загально не була здорова.

Після неї зізнавала

ЕВГЕНІЯ ГРЕТЧАК,

18-літня сестра Ольги і Ярослава Гретчаків, заприсяжена. Оповідала, що раз рано застала у них якогось пана, який спав у ліжку брата, бо брата не було дома. Тесяк чекав у них шось 2 дні на того пана. На питання с. прис., чи часто трапялося, що у них хтось чужий ночував, каже, що бувало, що зайшов якийсь подорожний на ніч. На друге питання щодо брата, каже, що він мав усе дуже богато заняття. Як був у них того дня Віретюк, вона тоді не була дома. Заявляє, що Ольга не казала їй, аби про того чоловіка що у них був, ніде не казати й нікого до нього не впускати. На питання прокуратора, чому в слідстві в Долині зізнала інакше, каже, що хотіла якнайскорше дістатися додому.

Д-р Вол.: Прошу п. предс. ласкаво ствердити, що нема найменшої різниці в зізнаннях свідка перед судом і тут, отже не є згідне з правдою, як це твердив перед хвилею п. прокуратор, що свідок перед сл. судцею нібито зізнавав інакше, як тут.

Предс.: Но, так, так.

Д-р Стар.: Чи вам казали на поліції, що ви маєте право ухилитися від зізнань щодо сестри і брата?

Св.: Ні, того мені не казали.

На це предс. щось каже, на що д-р Стар. відповідає, що поліція не виконала свого обовязку, бо повинна була звернути слідчої на це увагу.

В черзі зізнавав

Д-р ІВАН ГИЖА,

літ 30, за згодою сторін незаприсяжений. Заявляє, що обв. Головінського знає ще з Чехословаччини.

Д-р Вол.: Чи ви коли стрічали п. Головінського у Львові?

Св.: Не можу того напевно сказати, бо богато разів стрічав ріжних людей, маючи безліч знайомих.

Д-р Вол.: А до „Просвіти" ви заходили?

Св.: Так, кілька разів.

Д-р Вол.: Чи можливе, що обв. Головінський казав голові „Просвіти" звернутися до вас як до знавця Лемківщини?

Св.: Так, бо я сам лемко і про Лемківщину виробив окремий реферат.

По питаннях Головінського щодо реферату свідка про ... справу на Лемківщині обв. Гол. стверджує, що він не умовлявся з свідком у справі розмови в „Де ля Па", тільки просив його зайти туди; обвинуваченому здавалося тоді, що він (свідок) його зрозумів і обіцяв прийти.

Цікавіші були зізнання п-і

ТЕОНІЇ БЕНЦАК.

Свідок заприсяжена (по польськи), зізнає, що у неї мешкав Джуль і В. Атаманчук. Останній виїхав від неї з кінцем січня. Спали оба на одній канапі. Атаманчук рано був усе дома, а пополудні виходив з книжками до школи. Ходив що-дня, тільки в свята і як були які перешкоди, не ходив. Обв. Дерлиця мешкав у неї 2—3 дні тоді, як записувався на університет. Це було, здається, к. 10. жовтня. Тоді вона виїхала була до Судової Вишні. На питання, коли обв. Атаманчук вийшов 19. жовтня з дому і коли вернувся до хати, каже, що в тому самому часі, як що-дня. Св. вернула з Суд. Вишні 21. жовтня і не застала дома Атаманчука. Їй сказано, що він поїхав до мами, але він за день чи два вернув. При кінці січня прийшов раз к. год. він до 10 рано його тов. Трач і п. Королюкова. Сказали, що мама обв. Атаманчука хора і він мусить зараз до неї їхати. Деякі річи по Атаманчукові, яких він не забрав, забрав частинно Трач, а частинно забрано їх до суду.

На питання прокуратора, під яким іменем жив Атаманчук і чи його мельдувала, каже, що знала його як Біласа і так його зголосила. На дальші питання, чи він був тоді хорий, каже, що так. Чи фотографувалися оба з Вербицьким, не бачила. На питання прокуратора, як було в дні виїзду Атаманчука, оповідає про візиту п-і Королюкової, а потім Трача. На питання, чи п-і Королюкова принесла вістку про те, що Біласа забрали на поліцію, каже, що не пригадує собі нічого замітного. На всякий випадок п-і Королюкова не плакала.

На питання д-ра Шухевича, чи обв. Дерлиця привозив коли міх, каже, що привозив для Атаманчука і також їй привозив. На дальше питання каже, що Атаманчук їздив на Різдво додому. На пит., як він заховувався потім, як вернув, каже, що такосамо, як все, без ніякої зміни. На пит. д-ра Старосольського, який був обв. Атаманчук, каже, що був усе добрий і гречний. Жив скромно, а по правді в біді, бо не все міг платити регулярно. По його виїзді аж на третій день прийшла поліція, яка зробила ревізію і питала за Біласом.

Потім покликано на салю

ВОЛОДИМИРА КАЛИНОВИЧА,

20-літнього студента університету, якого заприсяжено. Св. мешкав якийсь час у п-ва Вербицьких (листопад—грудень—січень 1926-27). Св. харчувався в студ. мензі, тому додому приходив тільки спати. Обв. Ів. Атаманчук був постійно вечерами дома і звичайно шось читав або писав. Мих. Вербицький був за той час тільки раз у них дома. На питання д-ра Стар., коли обв. Ів. Вербицький приніс пачки з фільмами, каже, що мабуть по святах.

Д-р Стар.: Чи ви все заставали його дома.

Св.: Так.

Опісля зізнавала

ТАТЯНА ТЮТЬКО.

19-літня учениця семінарії, заприсяжена. Бувала часто у Вербицьких. Дня 19. жовтня була також у них. Тоді була там ще одна тов. (Стефа Байсаровичівна), Ольга, Бадівський і Іван. Вийшла від них по 7-ій год. і всіх їх лишила дома. На питання предсідника, чому на поліції зізнала, що Ів. Вербицького не було тоді дома, каже, що була така перестрашена, що хоч знала, то не могла сказати. Перед сл. судцею сказала, так, як нині.

В черзі мали зізнавати батьки обвинувачених Вербицьких

ПЕТРО І МАРІЯ ВЕРБИЦЬКІ.

Обоє, користаючи з закона, зрікаються зізнань.

На салю покликано останнього свідка нинішнього дня

ВАСИЛЯ ДЖУЛЯ,

29-літнього абсольвента V. р. учит. семин., родом з Тростянця, пов. Долина, якого заприсяжено. Св. зізнає, що на феріях 1926 р. замешкав у п-і Бенцак разом з Атаманчуком (як Біласом), який

Уживайте
мила
KOMETA
TRZEBINIA

приготовлявся до гімн. матури. Атаманчука знав тільки як Віласа. Білас виходив щодня по обіді на свій курс, а вертав між 8—9 год. веч. Опісля оповідає, як було того дня, коли Атаманчук виїздив з п. Королюковою зі Львова. На питання, як було 19. жовтня, оповідає, що 19. жовтня пропонував тов. Дерлиця йому й Атаманчукові піти до кіна. Він відмовився, бо мав учитися, а вони оба пішли. Платити обіцяв Дерлиця. Вернув тоді Атаманчук до хати звичайною порою, коло 9-ої год. веч. На питання предс., чому св. у слідстві не пригадував собі, чи обв. Дерлиця пропонував їм піти до кіна і чи Атаманчук пішов з Дерлицею, чи на курс, каже, що тоді дуже пильно вчився до матури і голова його занята була тільки наукою.

Прок.: Ставлю внесення, щоби зробити відпис протоколу і відставити його до сл. судді та приарештувати.

Д-р Шух.: В імени оборони мушу проти такого внесення п. прок. запротестувати, бо це є тероризування свідка.

Опісля питає д-р Шух., як то було з заміною шапок, коли св. і обв. Атам. ішли на поліцію. Св. оповідає, що вони поміняли їх несвідомо. Атам. узяв мабуть його шапку, а він його капелюх.

Д-р Шух.: Чи Атам. носив коли бачки?
Св.: Ні.

Свідкові в цьому моменті робиться недобре, наслідком чого розправу перервано на пів години. (Свідок сідає блідий на крісло, йому приносять воду).

Предс. (до прок.): Чи обстоюєте при своїому внесенню?

Прок.: Ставлю внесення щоби зробити відпис протоколу з свідком і відставити його до сл. судді.

По павзі.

Після перерви ставлено дальше питання св. В. Джулеві.

На пит. д-ра Шух. свідок оповідає, що обв. Атаманчук був у нього на святах і вернув до Львова третього дня. На дальші питання оповідає, що обв. Атаманчук мав дуже добре серце і був учинний. По 20. жовтня був Атам. на 2 чи 3 дні виїхав до мами. На пит. є. пр. свідок оповідає ще раз, як то було з тим виходом до кіна, при чому судля прис. і предс. конче хочуть бачити в зізнаннях свідка перед сл. суддею і тепер суперечности.

На просьбу д-ра Шух. предсідник ствержує, що свідок заявив у слідстві, що Атам. **мабуть** вийшов з книжками з дому (а не твердив цього напевно). Також само він заявив там, що **не виключає**, що обв. Дерлиця пропонував їм обом піти до кіна.

Після того предс. диктує протоколянтові нинішні зізнання свідка, при чому св. каже, що по великій правдоподібності обв. Атам. пізнався з обв. Дерлицею у нього. Св. відвідав Атам. в тюрмі тільки раз, в жовтні м. р. а Дерлицю 2—3 рази аж тоді, як був на це дозвіл. Істотна різниця між зізнаннями свідка на нинішній розправі з давнішими та, що він давніше не заявив нічого певного про кіно, а тепер заявляє, що обв. Дерлиця просив їх обох дня 19. жовтня цілком певно до кіна, але св. з того не скористав, тільки обв. Атаманчук.

Списаний зі свідком протокол, який він підписав, переслано прокураторії до дальшого урядування.

Після того предс. ствержує, що до одного св. (Марії...) нема ніде адреси, хоч вона зголосилася була по білєт на розправу. Адресу того свідка подав обв. Мих. Вербицький.

Щож до св. Соболтинського Леопольда, другого вихованка Груня. бурси, то він тепер має бути в Ченстохові і досі не вдалося його віднайти.

При кінці предсідник поставив іще кільки питань до обв.

СТАНИСЛАВИ ДЗЬОБІВНОЇ

на обставину кольпортажі „Нац. Думки".

Предс.: Ви займалися кольпортажею „Нац. Думки"?

Обв.: Я тільки помагала її розпродувати. Журнал приходив на адресу Дзьоня, а як він виїхав до Праги, то на мою.

Предс.: А той лист ви до кого писали? (Показує).

Св.: До „Оленки". Вона також помагала кольпортувати „Нац. Думку".

По відчитанню того листу, в якому обв. Дзьобівна просила „Оленку" занятися кольпортажею „Н. Думки", замкнено нинішню розправу. Завтра в понеділок будуть переслухані дальші свідки.

ВІДГУКИ ДНЯ.

З галицьких закутків.

На провінції тільки й розмови: вибори та вибори. Говорять усі: незаінтересовані, незаанґажовані і невдоволені.

Тільки вдоволені не говорять нічого, бо... таких нема.

Ті, що говорять, мають безліч арґументів, що справа не стоїть так як повинна, себ-то не так, як вони хотіли.

— Уявіть собі! Такого Калістрата Затичку ставлять на посла, а Семена Мотовила ні.

— Хтож то є?

— Дяк. Правда, тихий, але ревний. А який бесідник!... Недавно був похорон одного радника. Треба було чути як він говорив. Навіть дальша родина плакала!...

— А в повіті він знаний?

— Но... чому... досить... Але чиж то конечне з округи?! Можнаб на державній листі.

— Державна листа, бачите, є для людей потрібних у соймі, а непопулярних у краю.

— Власне, Мотовило, відповідає тим усім вимогам. Потрібний є напевно, а непопулярний також.

— Кажете: потрібний, а будь ласка скажіть, що він менш-більш знає.

— Все! Кажу вам: усе. Ходяча енциклопедія. А який роботящий. Ще заки пішов на пенсію, то що-дня точно ходив до бюра і навіть поза урядовими годинами сидів... А який „віцман" — вмерти можна.

На провінції йдуть розмови...

Про вибори...

— Знаєте, пане добродію, світ кінчиться.

— І я так думаю. От-от прийде антихрист...

— Не жартуйте... Я до виборів.

— А-а-а!

— Так, щоби ви знали. Так! Скажіть мені: хто назначував кандидатури?

— Не знаю... Але здається мені, що кандидатури виростали по більшій части самі з себе.

— Як то самі з себе?

— Зараз вам поясню. Коли ви не замітаєте хати, то в цьому поросі...

— Будуть блохи!

— Бачите, Галичина довго не замітана.

— Зовсім правильно. Розумію. Але на це можна порадити...

— Як?

— Ставити на місцях своїх людей, яких усі знають.

— А вас знають?

— Мене... При чім тут я... Але коли вам про те йде, то я тут найпопулярніша особа. І напрацювався досить — люблять мене.

На провінції йдуть розмови...

— Думаю, що кого як кого, але нашого Миколая Швайку повинні були поставити.

— Чому саме його?

— Знаний в повіті. Кожне село його памятає.

— Від коли памятає?

— Ще з передвоєнних часів.

— Екзекутором податковим.

— Чим-жеж він був?

— Щож він розуміється на політиці!?

— Чому! Каменицю має, господарить добре і гроші в нього є...

— То ставте його.

— Та ми таки ставимо. Як нікого. Тільки, щоби наші партії підперли його.

На провінції йде ще й така розмова.

— Той Жабурський, то голова!

— ? ? ?

— Не хотіло його Ундо поставити він станув як дикий, бачив що це недобре виступив з Унда і зголосився до Упії. Упія ставить свого, він виступив з Упії і тепер кандидує з радикальної листи.

— Ов, хитрун. Таких нам би більше!

„Der kommende Mann" української політики.

На провінції йдуть розмови про вибори...

А Львів?!

Слухає і дрожить перед думкою краю.
Нема то, як політична вирібленість!...

Галактіон Чіпка.

КАНДИДАТСЬКІ ЛІСТИ В СТАНИСЛАВІВЩИНІ.

Станиславів, 6. лютого 1928.

На руки предсідника окружної виборчої комісії на виборчий округ Станиславів внесено загалом 36 ліст, з чого 14 до сенату, а 22 до сойму. **До сенату** внесено 6 ліст українських, 6 польських і 2 жидівські. Між українськими бачимо лісти: радикалів правицю і лівицю, УНДО, націоналів, УНС і Сель-Роб правицю, між польськими дві лісти ББ санації (окрема зі Станиславова і Стрия), католицько-народовців (т. зв. канарек), Зєдночене людове, ППС і Звйонзек хлопський, між жидівськими загально-жидівський бльок (Львів) і сіоністів Райха. — До сойму окрім вище вичислених внесли ще лісти: з поміж українців: Сель-Роб лівиця, УПП і чотири льокальні, Остапик, Носків, Петрович, Кузьмячук. З польських: ББ лише 1 листу (а не 2 як до сенату) і одна льокальна п. н. Зєдночене люду (Кароль Маліновський). З жидівських ліст бачимо між зголошеними до сойму ще лісту „Поалей Ціон" і робітничу „Бунд". Так отже до сойму внесли українці 12, поляки 6 а жиди 4 лісти.

КАНДИДАТСЬКІ ЛІСТИ В ЗАХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Новий Санч.

У 44 окрузі зголошено 15 ліст. З „Рускої листи" кандидують Д-р Орест Гнатишак, Гар. Громосяк, Сем. Кулинда, Мих. Сенько.

Тарнів.

У 45 окрузі 13 ліст; із „Русскої листи": Войтович, Мончак, Качмарчик, Зах. Стависький, Яремчак, о. Хиляк, Ванько Лука.

ПОЛЬСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ У ВАРШАВІ.

Варшава, 6. лютого 1928.

Зачувати, що польсько-більшовицькі переговори в справі торг. договору йтимуть у Варшаві. В найближчому часі приїде до Польщі більшовицька делеґація задля переговорів.

РОЗЄМНИЙ ПАКТ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАМИ.

Париж, 6. лютого 1928.

З Вашінгтону подають: Нині держ. підсекретар Олдс і франц. амбасадор Кльодель підписали розємний пакт між Францією і Злуч. Державами.

АТЕНТАТ НА ПРЕЗИДЕНТА ПОРТУҐАЛІЇ?

Берлін, 6. лютого 1928.

Кореспондент „Берл. Тґту" подає, що до Парижа наспіла неспраєджена досі вістка з Лісбони, що там на Торговельній пл. виконано атентат на президента Портуґалії Кармону. Атентат удався; зараз потім вибухла у Лісбоні революція

ВИБУХ НА СТАЦІЇ В РЯШЕВІ.

Ряшів, 6. лютого 1928.

На стації у Ряшеві наступив вибух у вагоні поїзду, що віз хемікалії із Бреславу до СРСР. Вагон зал. служба відчепила і пересунула на бічні шини. Детонації повторювалися що кілька секунд: це вибухали бочки, що були в середині. Вибух був такий сильний, що розсадив вагон а части залізних бочок кидало на 200 м. високо. Ратунок огневої сторожі був неможливий, тому вагон згорів зовсім. Досі не стверджено ще, що це за вибуховий плин перевожено до СРСР.

ВЛОМ.

Львів, 7. лютого 1928

Злодії вломилися до бюра дирекції домен і лісів при вул. Хорущини 17. Розбили вже касу, але в цій хвилі ввійшов до бюра урядовець Балтро і злодії втікли. Урядовець і поліцай пустилися за злодіями але безуспішно. В касі було 4.500 зол.

НОВИНКИ.

— **Виясненя.** Одержуємо таке виясненя: На допис з Тернополя, поміщений у „Ділі" з дня 4. лютого ц. р., підписана як голова Виділу Філії „Союзу Українок" заявляє, що не є згідне з правдою, начеб п. Антоніна Кордубова була заст. голови „Союзу Українок", а є правдою, що вона як член Виділу від відомої афери не бере зовсім участи в діяльности і засіданнях Виділу. **Антонія Конрадова".**

— **Спростування.** На новинку в 25. ч. „Діла" п. н. „Дивні ласки" дістаємо від п. Генр. Коваля, що покликується на пресовий декрет президента Річипосполитої з 10. травня 1927 р., таке спростування: Неправдою є, начеб я дістав двомісячну відпустку з приводу виборів. За те правдою є, що ще далеко перед розвязанням сойму, бо з початком листопада 1927 р. я вніс прохання про відпустку для поратування здоровля, підтримуючи своє прохання лікарськими свідоцтвами, між іншими і від д-ра М. Панькевича. Подання так удокументованого не могла відмовно полагодити львівська шкільна Кураторія і таким способом моя відпустка цілком припадково збіглася з виборами. Так само неправдою є, що т. Великановича перенесено на захід у звязку з виборами зглядно з його кандидатурою — за це правдою є, що перенесено його ще перед трьома роками; а також правдою є і те, що перенесення це наступило за кару за громадянську діяльність тов. Великановича, як також і мене за подібну діяльність запроторено в глухе неприступне сільце на 21 км. від залізниці. — З глибоким поважанням **Генрих Коваль, учитель.**

— **Міжнародні шахові змагання.** Берлінські шахісти для вшанування 100-ліття свого товариства зорганізували міжнародні змагання в участю таких шахістів: Немцовіч (Копенгаген), Боголюбов (Триберг), д-р Тартаковер (віденець, тепер у Парижі), Реті (Дюссельдорф), Штайнер (Будапешт), Йонер (Цюріх), Штольц (Штокгольм) і німці: Брікман (Кіль), Леонгардт (Кенігсберг), Земіш, Агуес, Шлягге, Кох і Геллінг — усі з Берліна. Німці мусять напружити всі свої сили, щоби здобути одну із перших трьох нагород, які імовірно будуть поділені (невідомо лише, в якій черзі) між Немцовічом, Тартаковером і Боголюбовим, представниками „нової школи", що за останні роки здобули перші нагороди. У турнірі бракує нім. мистця д-ра Емануїла Ляскера, що жде на двобій за мистецтво з Альохіним у 1929 р. і югославянського проф. Відмара. До списку треба додати ще 3-ох віденців: Шпільмана, Грінфельда і Кмоха, добрих теоретиків, але слабших практиків.

— **Літературний куток.** Після довшої перерви в праці для сцени М. Горкий написав пєсу „Фальшивий гріш", виставлену в Римі і присвячену першій артистці модерного римського театру Тетяні Павло-

ній, наповнений італійці. Песу мав ставити раніше Райнгардт і Москва, але Рим і Павлова є ближчі Горкому, що живе в Сорренто. Песа є великою сенсацією для всієї Італії. „Фальшивий гріш" має всі прикмети найкращих пес Горкого „Міщан" і „На дні", тільки що краще технічно збудована. Вона має одну загальну рису, що дозволяє на аналогії із песами Ібсена, а саме: побуч повсім реалістичної буденної історії через усю акцію перевивається символічна думка про „фальшивий гріш" — почувань, думок, учинків. Хто цієї думки не бачить, може над нею не думати. В песі є й звичайний фальшивий гріш про який іде балачка у звязку з акцією. Італійська критика, що висловлюється про новий твір Горкого з великою пошаною, не скриває своєї думки, що не зовсім ясно бачить провідну ідею песи, досить заплутану мережкою складної акції. Уся песа приносить акторам цілу низку характеристичних і трагічних ролі, як і в двох відомих попередніх песах Горкого. Небавком песу ставитиме в Парижі Пітоєв (французькою) і Райнгардт після повороту з Америки.

— **Слава і гроші.** Один із переможців останньої війни маршал Жофр живе в Ніцці за пенсію, яку дістає від франц. військов. міністерства. Недавно власник хати підвишив йому комірне. Тоді Жофр заявив, що приневолений переселитись на менше мешкання, бо пенсія йому не вистачає. Еспанець Рамірез, що має в Ніцці кілька домів, дізнавшись про це, прохав Жофра, щоби зробив йому ту честь і замешкав в однім із його домів до смерти безплатно.

— **Не 100, а 10.** У вчорашнім фейлетоні „Нащадок конкістадорів" друкарський чортик змінив зараз друге слово „десяти" на „тисячи" кандидатів на нагороду Нобля. Друкарський і коректорський товаришу! Ви таки трошки занадто легковажите нагороду Нобля!

— **Виставка революції.** У Парижі зорганізували великанську виставку памяток революції. Є це збірка творів мистецтва, образів, рукописів, афішів і всяких предметів, що всеї відтворити картину кривавої доби терору та її діячів. За склом глядачі можуть побачити останки збережених дорогоцінностей і памяток королівської родини, сконфіскованих і випрутованих у вирі революційної гарячки. Брюссель позичив Парижеві великанський образ Давіда „Марат у своїй ванні, вбитий". Поруч нього лежать рукописи та проклямації цього жахливого трибуна юрби. Рукопис „Марсейези", заповіту бідної Шарльоти Корде, листи, поезії, військові прикази, перші сліди появи артилерійського поручника Буонапарте — „надії, погрози, обіцянки, перспективи нового світа та життя, на цій виставці є все те, чим повно є..." кожна передвиборча кампанія!

— **Маскарадні новини з Льондону.** Льондонська аристократія ввела цього року на маскові балі нову форму костюмів. Історичні одяги, характеристичні або фантастичні видались уже перестарілими, треба було найти щось нового. І найшли костюми символічні своєрідного типу: ті, що передають „душу" красуні-маски. На пр. „ненажерність": — дівчина в жовтім піжамі, що наслідує пальму, а в її листях ялини, які виривають собі жадно овочі; „багацтво": добродій, що женився з американською міліонеркою зробив собі костюм із долярових банкнотів; „привада": гарну курочку злоганяють два лиси.

— **Зловживання телефоном.** У Парижі заснували дивне товариство... абоненти телефону. Мета товариства: боротись із шкідливими жартами злобних осіб, які щодня і щоночі причиняють своїми фальшивими звістками великі прикрости рожним людям. Лікаря будять у ночі і коли він тілом, що це поклик до недужого, його питають: яка година? У похороннім підприємстві замовляють домовину на адресу хати, де нікому її не треба; мужів алярмують звістками, що їхні жінки самі в цій хвилині находяться на інтимній зустрічі в такім-то місці... Наслідком таких жартів щодня десятки осіб дістає нервового розстрою, нападає в обуренні на поту духа винних людей, витрачає сила грошей, часу та енергії надаремне. А злочинити злобних жартунів не так легко; адже не можна біля кожного телефону поставити детектива. Як бачите: нема такого доброго виходу, щоби люди не зробили з нього щось злого!

ало до бою між жидівськими кольоністами і бедуїнами. — У Константинополі арештували бувш. міністра торгівлі Ісмаїл-Бея. — Льондон хоче ретувати свою кепську музикальну славу і приготовляє низку міжнародніх оперових вистав за участю чужинних артистів. — Є чутки, що грецька армія бунтується. — Левін із Ню Йорку, з рама із смілости на літаку та в рекламі, має намір їхати літаком до Москви. — У Сінгапур арештували 5 китайців, що мали великий склад комуністичних летючок. — У місті Фол Рівер (Зл. Держ.) згоріло кільканайцять великих домів вартости 12 міл. дол. — В Одесі найшли в схованці сталеву скриньку із дорогоцінностями на 3 міл. карб., власности золотаря, що втік на чужину. — У горішн. Австрії та околиці Сальцбурга знову відчули легке тремтіння землі. — Посли віденського парляменту християнської партії протестують проти виступів муринсько-паризької „танцюючої зорі" Джозефіни Бейкер у Відні. — Воєнні спомини помершого англ. маршала льорда Хега не будуть оголошені аж за 12 літ. — Два англ. денники „Уестмінстер Газет" і „Дейлі Нюс" (ліберальний орган) злились в один; „Уест. Газ." істнує від 1893 р.

— **Неправдива вістка про кровавий напад біля Жовкви.** Поліційний постерунок у Жовтанцях (біля Колодна) заперечив вістку про напад на двір Білинського у Колодні, в якім нібито згинуло аж сімох людей. Також слідчий уряд у Львові видав урядовий комунікат, у якім заперечує вісти про напад на двір у Колодні.

Театри.

„**Коопер. Український Театр**" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).
Перерва.

Міський великий театр:
7-го г. 7.30 „Цілунок Попелюшки"
8-го г. 7.30 „Страшний Двір".
9-го г. 7.30 „Цілунок Попелюшки".
10-го 7.30 „Кавалерія рустикана" та „Паяци".
11-го 3.30 попол. „Цілунок Попелюшки".
11-го 7.30 „Циганн".

Міський „Театр Нови":
7-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
8-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
9-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
10-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
11-го г. 7.30 „Феноменальна умова", американська комедія Леррі Джонсона.

Кіна.
„Апольо": „Гробовець кохання".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „Обіцяна земля".
„Фатаморгана": „Пат і Паташон як підстава престолу".

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Позір Скільщина!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. в год. 10-й п. п. відбудеться велике окружне віче в Підгородцях біля церкви для всіх околичних сіл.

З життя наших установ.

Загальні Збори Українського Лікарського Товариства.

Відбулись вони дня 28. І. н. р. Голова Т-ва д-р М. Музика зазначив у своєму звіті, що не зважаючи на важкі обставини, Т-во розвинуло доволі широку організаційну та наукову діяльність. Організаційна діяльність проявилася передовсім інтервенціями в справі українських лікарів-ностирифікантів, а далі заходами для добуття належного місця в союзі слявянських лікарів і в деяких інших меншої ваги справах. Ширше розвинуло Т-во наукову діяльність і навязало тіснійший звязок з науковими медичними колами Радянської України. Т-во видавало свій орган „Лікарський Вістник", а крім того влаштовувало в товаристві і поза ним наукові виклади.

В кінцем цього року відбувся у Львові заходами Лікарського Т-ва і Українських Природників II. Зїзд українських лікарів і природників, про який своєчасно писалося в „Ділі". Пройшов цей Зїзд з великим успіхом.

Після звіту та по уділенні абсолюторії уступаючому виділові, вибрано новий у такому складі: д-р Е. Бурачинський (голова), д-р О. Подолинський (заст. голови), д-р Л. Максимонько, д-р Рудницька Сл., д-р Кашубинський і д-р Кордюк (члени виділу) та д-р Дзерович і д-р Цимбалістий (заступники виділовиків).

Посмертні згадки.

Гимназія ім. Тараса Шевченка в Укр... [illegible]

Оповістки.

Український Національний Хор Дмитра Котка:
7. II. — Ніжанковичі.
8. II. — Ніжанковичі.
1346 9. II. — Перемишль. 10—?

Засідання повного Українського Народ. Виб. Комітету на місто Львів відбудеться нині дня 7. лютого 1928 в салі Бесіди при вул. Рутовського 24, на яке запрошується членів як також і прихильників.

Український Комітет в ЧСР. отсим просить вп. інж. Івана Збаранчука, Олексу Батю з, Данила Сердюка, Михайла Бетавіна, Василя Бавичка, Петра Сікору та Михайла Лісецького подати до Комітету свої точні адреси, а рівнож на вимогу Чехословацького Червоного Хреста в Празі — виконати свої зобовязання перед ним. — Управа Українського Комітету: Проф. сенатор С. Шелухин голова, Л. Кривенко секретар.

Дрібні оголошення.

БИЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 78-?

Н[...] О продам за 7 0 долярів з приводу виїзду за кордон у великім торговельнім селі 1 км від залізниці дім, критий бляхою 5×12 метрів з прибудовою для суші хмелю, складаючийся з кімнат, кухні, спижарні і склепу з рівним входом, в повнім русі, який істнує вже 7 літ, торгується 4—6000 зол., теслин хлів ×5 метрів і 3 морги орної пшеничної землі в однім кусникку коло хати, яку купив я перед 10 літами. Почта село Іваничі коло Сокаля Іванів. 2-2

КОНЦІПІЄНТ адвокатський з кількалітньою практикою змінить посаду з днем 1 марта. Зголошення прошу на адресу Анатоль Любий канд. адв. Делятин. 2-3

ШУКАЮ неумебльованої кімнати з лазничкою. Дам річний чинш або письменне зобовязання, що на бажання господаря випроваджуся. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Неумебльована". 1-2

В МІСТОЧКУ близько Львова є до відступлення мешкання з частинним уладженням для лікаря українця. Зголошення слати до адмін. „Діла" під „Лікар". 1-4

МАЄТОК підгірський, околиця Стрия, 430 моргів, в тім 23 моргів поля, решта луки і ліс, цілковито забудований, 7 км. від стації, оказійно 30.000 долярів. Догідні услівя. Газдівство 20 моргове, добра земля, теплий сад, першорядні будинки, ціна 3.750 долярів. Посередництво: Центральна агенція, Львів, Коперника 14.

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 45.
1056 **Пересвітлення Рентґеном** 24—24

Заведення Дентистичне і Технічне
М. Якова Касса
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.
Пльомбовання і скріплювання хитаючихся зубів. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Коронки золоті і біл. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшім час. Т. Урядовцям і студентам значна знижка, полекші в сплатах. 2-1

БУДИЛЬНИКИ зол. 11·00 франц. зол. 11·60 закорд.
з гарантією тільки у фірмі
Б. ҐРІНБЕРГ, вул. Сикстуська 4.

НАЙНОВІШІ **діточі візки** виконує Е. КІК Львів, Жовківська ч. 17. Виконує всякі направки і видовки 1-5

КАВАЛЕРСЬКІ покій з окремим входом і цілим удержанням негайно до винайму у вул. В. Опольська ч. 6, офіцина. 14.3 1-1

НОТАР Я ремовин негайно прийме солідного рутинованого конціпієнта. Зголошення з словами просять слати на руки д-ра Дмитра Бавбацького у Бр... 1414 3—3

КУРС МАСАЖУ
РОЗПІЧНЕТЬСЯ В БЕРЕЗНІ В ОРТОПЕДИЧНІМ ЗАВЕДЕННІ
Д-р С. Тенненбавм
ЛЬВІВ, МАЛЕЦЬКОГО 5. Телеф. 26-93

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
виріб кавчукових печаток і металевих таблиць
РОМАН МІНКІН
Львів Легіонів 29.
Для кооператив і товариств значний опуст. 4-8

Оголошення.

Повідомляється, що Надзвичайні Загальні Збори Т-ва Міщанське Братство в Тернополі відбудуться по думці § 20 статута того Т-ва дня 24. лютого 1928 в год. 15 в домівці Т-ва. Порядок днів: 1) Вибір Виділу. 2) Внесення і запити. — Тернопіль, дня 28.І. 1928. — За Виділ Т-ва Міщанське Братство в Тернополі: *Андрій Фалендиш* голова, *А. Слиж* секретар.

X. Загальний Збір

Союза Українських Приватних Службовиків „Супруга" відбудеться у Львові дня 26 лютого 1928 (неділя) в годині 9. рано в домівці при вул. Коперника ч. 26 з таким порядком нарад: 1) Відкриття Збору і вибір голови Збору; 2) Верифікування протоколу з послідного Загального Збору; 3) Звіт Головної Ради: а) загальний справ діяльности в 1927 р., б) касовий звіт за 1927 р.; 4) Звіт Провірної Комісії з провірки ділов. і книговодства за 1927 р.; 5) Дискусія над звітами і приняття внесення в справі абсолюторії для Головної Ради і Провірної Комісії; 6) Предложення й усталения пляну дальшої праці в Організації; 7) Вибір голови, 11 членів і 6 заступників членів Головної Ради та 5 членів Провірної Комісії на діловий рік 1928; 8) Предложення й одобрення буджету на рік 1928; 9) Усталения висоти членської вкладки на 1928 рік; 10) Внесення і запити; 11) Замкнення Загального Збору. Якщо в означеному часі не явиться на Збір 1/3 часть всіх членів, потрібна до правосильности нарад, відбудеться в годині 10-тій того самого дня, в цій самій салі і з тим самим порядком нарад другий Загальний Збір, який рішатиме без огляду на число присутних на Зборі членів. Право участи в Загальнім Зборі має кожний член, що вирівняв членські вкладки по кінець місяця листопада 1927 (§ 10 статута). — Львів дня 3. лютого 1928 року. —
Головна Рада „Супруга". 1-1

Подяка.

Божою волею відійшов від нас на вічний сон Найдорожчий Муж, Батько і Дідо Іван Татомир, ем. управитель школи. В часі цего великого удару дізнали ми стільки помочі і розради, що почуваємося до обовязку цею дорогою зложити найщирішу подяку всім, які старалися улегчити цей наш великий біль. В першу чергу дякуємо Вам Високодостойні Панства Лазарів і Кишакевичі за це, що в часі довгої недуги покійного, Ви весь вільний час від ваших занять посвячували на відвідини покійного, та в цім часі Ви виявили стільки християнської любови і посвяти, що ми не в силі Вам віддячитися. Найсердечніша подяка Вам за те, що Ви занялися улаштуванням похоронів, та ні хвилі не лишали нас прибитих горем без слів розради. Дякуємо Вп. д-рові В. Кобильникові з Самбора за совісне і безінтересовне лікування та піддержування життя, доки це було можливе в людських силах. Рівнож дякуємо Всеч. о. Д. Качмареві за відвідування в часі недуги та приготовання на вічну путь. Якнайщиршу подяку складаємо Високопреподобним Отцям Деканам Ант. Миколаєвичеві з Підбужа, Юл. Татомирові з Луки і Як. Яновi з Салюкти, Всч. Отцям Парохам Мих. Городиському з Урожа, Ол. Тимкевичеві з Опаки і Дм. Качмареві з Сільця за участь в похоронах. Дякуємо о. Яхневі за зворушаюче прощання при винесенні домовини, а п. дир. Лазарову і п. Кишакевичеві за слово над гробом. Щира подяка п. Ст. Луцевому, упр. школи в Урожі і п.п. Юлії Бориславській, Стефанії Гринишин і Владиславі Ляхович, учителькам в Опаці, які прибули віддати послідню товариську прислугу. Вкінці дякуємо всім за участь в похоронах і цим, що будьто усно, будьто письменно виявили нам заяву співчуття.

Сянець в лютім 1928. **Родина.**

Поновіте передплату!

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сідельська ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів з вагою від 15 до 600 кг.
-43 **Ціни приступні — сплата ратами.** 72—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 30 (11.284). Львів, четвер 9. лютого 1928 Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.392. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-42. „ Друкарні: 29-36. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Finita la comedia.

Члени Тимч. Самовр. Виділу протестують проти його ліквідації.

Львів, 8. лютого 1928.

Вчора закінчив своє істнування Тимч. Самовр. Виділ у Львові. Його члени, іменовані соймом в 1920 р., внаслідок розпорядку президента держави з 16. січня 1928 були примушені зложити свої ресорти й опустити бюра Тимч. Самовр. Виділу. На їх місце в ролі заст. комісаря, репрезентанта львівського воєводи прийшов воєвідський радник Павліковський. Одночасно вчора попрощалися з урядовцями члени Т. С. В. З того приводу д-р Кендзьор виголосив промову до урядовців, в якій підніс варшавські методи боротьби з виробленими і випробованими формами самоврядного життя. Варшава привикла до указів. За царських часів ті укази приноровлювано до неї, а тепер вона щедро обділює ними ті країни, що найшлися під її владою.

Перед своїм примусовим уступленням члени Т. С. В. вислали на руки урядуючого марш. сойму М. Ратая письменний протест з 3. лютого 1928, звернений проти президентського розпорядку з 16. січня 1928, з проханням предложити його будучому соймові при законодатній перевірці того розпорядку.

„Наш протест — читаємо там — опираємо перш усього на формально-правній основі, особливо на тому, що розпорядок видано незгідно з постановами конституції. На усунування розпорядку покликано закон з 2. серпня 1926. Д. з. ч. 78., поз. 443 про уповажнення президента держави видавати розпорядки зі силою законів. Коли ж згідно з арт. 3. того закону зміна самоврядних законів є вилучена з того уповажнення, то уряд не був уповажнений зносити Тимч. Самовр. Виділу шляхом розпорядку президента республики. Бо закон з 30. січня 1920 Д. з. ч. 11., поз. 61, яким установлено Тимч. Самовр. Виділ, є законом самоврядним, тому що для полагоди чинностей головних краєвих автономічних властей Галичини б. сойму і б. Краєвого Виділу тим законом створено Тимч. Самовр. Виділ, зложений з горожанських чинників, не призначених урядом, але вибраних законодатним соймом. Одночасно тим законом постановлено, що Тимч. Сам. Виділ має вести свою діяльність аж до створення самоврядних установ вищого розряду, чим достаточно зазначено самоврядний характер того закону. Знесенням Тимч. Сам. Виділу і відданням його чинностей правительственній владі спричинено зміни в давних краєвих законах, на яких опираеться істнуючий тепер в чотирьох воєвідствах Галичини самоврядний устрій, а особливо ті постанови громадських законів, міських статутів і законів про повітову репрезентацію, в яких означені є компетенції б. Краєвого Виділу, згл. Тимч. Сам. Виділу як автономічного чинника, покликаного рішати в справах самоврядної адміністрації рівнорядно або спільно з правительственною владою. Отже довершення зміни тих законів шляхом розпорядку президента республики є також суперечне з постановами арт. 44 конституції".

Також зі становища матеріяльного право знесенням Тимч. Сам. Виділу нарушено основи й самоврядні установи Галичини, забезпечені конституцією й іншими законами.

Переконання про потребу втримати краєве самоврядування в Галичині мав навіть законодатний сойм. Бо ліквідуючи краєву репрезентацію, не віддав її чинностей правит. владі, але покликав до життя Тимч. Сам. Виділ, чим признав потребу перманентности самоврядної установи в Галичині. „Згідно з тим законом з 26 вересня 1922 Д. з. ч. 90, поз. 829 унормовано опісля основи воєвідського самоврядування, при чому постановлено, що у воєвідствах львівському, станиславівському і тернопільському воєвідське самоврядування має війти в життя найдальше до 25. вересня 1924. Того речинця не додержано, зате знесено Тимч. Сам. Виділ, який — як установа, що походить з вибору — мав у перехідному часі сповняти функції самоврядної влади найвищого ступня. Отже те зарядження нарушує постанови згаданого закону, а крім — відбираючи справи нагляду над громадами і повітами — воєводам, також постанови арт. 70 конституції, на якого основі держава виконує нагляд над діяльністю самоврядувань нижчого ступня через виділи самоврядування вищого ступня, отже через ради виборні, а не через іменованих урядовців".

На галицьке самоврядування все ворожим і завидним оком дивилася Варшава. Громадське самоврядування не істнувало зовсім в останніх літах. „Повітове самоврядування внаслідок розвязання повітових репрезентацій і непереведення нових виборів зовсім знищено. Тепер прийшла черга на самоврядування найвищого ступня".

Нищення самоврядних установ досягло тільки Галичину. На Познанщині і на Шлеську самоврядування не нарушено. Тимч. Сам. Виділ, як правний наслідник б. галицького і б. Кр. Виділу, за весь час свого істнування, уважав своїм обовязком стояти на сторожі самоврядного устрою та поборювати всі намагання, які змірали до звуження або знищення самоврядних установ.

„З хвилею, коли Тимч. Сам. Виділ знесено, почуваємо себе примушеними ще раз повторити вже кілька разів висловлюваний погляд, що нищення самоврядних уладжень не лежить в інтересі держави, ані населення Галичини. Ми є пересвідчені, що лише розбудова самоврядування всіх трьох ступнів зможе привернути Галичині той економічний і культурний розцвіт, яким вона втішалася в хвилі вибуху війни".

Так виглядає меморіял-протест членів Тимч. Самовр. Виділу. Отже **finita la comedia.** Всі обіцянки, приречення і зобовязання перед великими державами стали музейним свистком паперу. Зате всею силою пари переводиться тісну централізацію.

Труси й арешти.

Поліційна каравана в Народній Канцелярії. — Труси у Вол. Целевича, д-ра Макарушки і Желіска. — Труси в Секретаріяті соц.-радикальної партії.

Чим ближче до виборів, тим ширше розливається хвиля трусів й арештів. В суботу переведено ревізії в лівих діячів, арештуючи кількох з них. Сьогодні з самого ранку політична поліція „заопікувалася" українськими національно-політичними діячами.

В першу чергу поліція звернула свою увагу на Народню Канцелярію, Секретаріят Українського Нац.-Демократичного Обєднання, переводячи трус у гол. секр. **Володимира Целевича**, виконуючого обовязки секретаря д-ра **Любомира Макарушки** й урядовця канцелярії Івана Желіска.

Секр. В. Целевич вчора пізним вечером вернув з виборчої округи. Ранним ранком (год. 4.30) взялося у нього під проводом поліційного комісаря трьох агентів і трьох мундурових поліцаїв. **Без вимаганого законом письменного доручення на переведення ревізії** взялися вони обшукувати помешкання В. Целевича, забираючи його приватні записки і приватну переписку. Звідсіля в год. 5.45 подалася поліційна каравана разом з В. Целевичем до льокалю Нар. Канцелярії при вул. Косцюшка 1 а, де теж до год. 9-ої переведено основну ревізію. Агенти переглядали бюрка, перекидали папери і забрали адреси провінціональних діячів. Видно, що тут причаїлася якась „небезпека" для польської держави або суспільного ладу. Після того головні поліційні сили опустили побоєвище, лишаючи одного агента при касі на сторожі, щоби перевірити її зміст. Негайно не можна було того зробити, бо ключ від каси находиться в руках д-ра Макарушки, в якого теж одночасно переводиться ревізію. Тут поліція задержалася довше. Ревізія тривала від год. 6-ої рано до год. 1.45 попол. Забрано теж приватні записки і приватну переписку. Після того друга поліційна каравана подалася з д-ром Макарушкою до Нар. Канцелярії, де приєднався до них агент, „сторож каси". При його співучасти відновлено ревізію. В хвилі, як це пишемо, ревізія триває.

Одночасно в годинах від 6—8-ої ранку переведено ревізію в урядовця Нар. Канцелярії Ів. Желіска.

З Підгаєць повідомляють нас, що там арештовано кандидата на посла п. **Олексу Яворського.**

Труси й арешти не обмежилися до Секретаріяту Українського Нац.-Демокр. Обєднання. Вони поширилися і на соціялістично-радикальну партію. Сьогодні ранком переведено ревізію у гол. секр. соц.-радикальної партії **Осипа Навроцького** і д-ра **Матвія Стахова**, а крім того в Секретаріяті партії (Ринок 10), де міститься й редакція „Гром. Голосу". Після переведення трусів О. Навроцького і д-ра Стахова забрано на поліцію. Чи їх арештовано, чи „попрошено для вияснень", виявиться завтра.

Як бачимо, труси й арешти в повному ході. В ері рекламованої „правовости" зовтає незабутній 1922 р.

Від національної до соціяльної боротьби.

Спільний з'їзд соціялістичних партій Чехословаччини. — Передісторія. — Проголошення війни нинішньому урядові. — Можливі консеквенції.

(Від власного кореспондента.)

Прага, 1. лютого 1928.

В днях 29—30 січня н. р. відбувся в Празі перший спільний з'їзд соціялістичних партій Чехословаччини. Участь брали в нім 240 чехів і словаків, 104 німців, 8 поляків, 5 закарпатських українців і мадярів зі Словаччини, далі з правом дорадчого голосу 30 послів і сенаторів, врешті два заступники соціялістичного інтернаціоналу (Фр. Адлер і Л. де Брукер) і численні гості. Як самий факт скликання цього з'їзду, так і перебіг його наради і принята ним резолюції освітлюють докладно цілу внутрішню політичну ситуацію Чехословаччини аж до її найглибших пружин. Разом із цим з'їзд кинув світло на розвиток сучасної соціялдемократії й дав нагоду до деяких прогнозів щодо її можливої найближчої будучини.

Ще в році 1926 у чехословацькій внутрішній політиці був помітний радикальний поворот. До того часу основною її пружиною був момент національний: чеські партії були при владі, а німецькі в опозиції. Але внутрішні суперечности в чеській національній коаліції були занадто великі, щоби вони скорше чи пізніше не вийшли на верх. Представники чеських посідаючих верств і представники верств робітничих так довго могли сидіти поруч себе й проводити однакову політику, доки тривав медовий місяць щойно здобутої державности. Коли ж медовий місяць скінчився, коаліційні чеські партії почали все докладніше відчувати незручність цього неприродного співжиття ягняти поруч льва.

Першими почали оглядатись за новими співчленами партії горожанські. Тут вони зараз побачили те, чого цілих вісім років не бачили або не хотіли бачити: а саме, що німецький міщух економічно далеко ближчий чеському міщухові й німецький промисловець чеському, ніж, скажім, чеський робітник чеському промисловцеві чи заможному міщанові. Ця дуже пізно відкрита правда знайшла прихильників і серед опозиції, насамперед серед німецьких партій. На цім ґрунті дійшло згодом до утворення т. зв. „митової коаліції", себто блоку чеських і німецьких горожанських партій, що спільно провели закони про аграрні мита. Ця перша спроба випала так вдало й зробила таке добре враження в обох таборах, що „шлюб на годину" незабаром перетворено в шлюб тривалий, і від того часу подружжя чесько-німецьких горожанських партій живе в найкращій згоді.

Для чеських і німецьких соціялістів це було дуже тяжким ударом. Вони нараз побачили себе між двома вогнями: горожанські партії порозумілися за їх плечима й покинули їх на одинці, а комуністи, які з самого початку лаяли їх „соціял-зрадниками" за їх співпрацю з „класовими ворогами", тепер ще почали й глузувати. Це й було тим ґрунтом, на якому зійшлися 29—30. січня чеські й німецькі соціялісти для спільних нарад і для встановлення спільного фронту проти „соціяльної реакції" й „чорно-зеленої небезпеки".

Чеський робітник і чеський виборець має за собою чимало довгу й солідну політичну школу, щоби тікати зі своєї партії за тимчасові тактичні помилки чи недогляди її проводу. У такім випадку

НА НОВО ВІДКРИТІ КОМНАТИ ДО СНІДАНЬ ФІРМИ
„ЗАКОПАНЕ“ — А. Моор і Й. Стаховіч
від нинішного дня будуть ведені під зарядом п. Ґустава ВАҐЕМАНА, довголітного управителя ф-ми Мусялович і Янік. — Вибагливий буфет, великий вибір студених і горячих перекусок.
1418 3—4

ку провід обох головних соціялістичних партій, чеської й німецької, показав себе однаково тимнадумним і неруханим. Замісць самим випослїти горожанським партіям приклад і дати їм приклад, як **соціялісти розвязують національне питання**, вони дочекались, що це зробили горожанські партії. При менш дисциплінованих масах така поведінка соціялістичних партій напевно викликалаб величезну дезерцію з їх лав і моглаб захитати цілий їх вплив. Але тутешні маси визначаються зразковою витревалістю й довірям до свого проводу, і, як показали останні комунальні вибори, ні одного голосу соціялістичні партії не втратили наслідком їх досить-таки конфузної політики.

Тому й зїзд пройшов у дуже підвесенім і бадьорім настрою. Ухвалено дуже гучний маніфест до працюючого люду, встановлено спільний фронт для боротьби з „соціяльною реакцією“, проголошено війну нинішньому урядові чехословацько-німецькій горожанській коаліції. Але й тут соціялісти спинились на півдорозі й пішли за прикладом горожанських партій: вони не встановили **організаційної єдности** й не створили одноцілої чехословацької соціялдемократичної партії, а залишились під організаційним оглядом самостійними, як були досі. Певно й не відповідає краще настроям і бажанням обєднання у них партіях працюючих мас.

Проголошення війни теперішньому урядові не було порожньою фразою. Німецькі соціялісти проводили й до цього часу послідовну опозиційну тактику, але чеські соціялісти від часу до часу ратували уряд своїми голосами від поразки. Далі вони цього не будуть робити, а тому можливо, що уряд Швегли одного гарного дня втратить у парляменті більшість. Тоді до створення уряду покличуть чеських соціялістів, по комуністах та аграрниках найчисленнішу партію (29 послів). Із цею можливістю вже рахуються тутешні міродатні чинники, й навіть „Венков“, орган Швегли та його партії, писав про це по скінченні соціялістичного зїзду цілком недвозначно. Великих потрясень від такої переміни ніхто проте не очікує: була вже свого часу влада соціялістa Тусара, а все залишилось на своїм місці. Залишиться воно на місці й тепер.

Одно лише виявилось: по скінченні соціялістичного конгресу виясилось остаточно, що Чехословаччина вступила в фазу **національного спокою й соціяльної війни**. Національний момент, який відогравав головну ролю в чехословацькій внутрішній політиці перших восьми літ, нині відступив на задній плян і зробив місце моментові соціяльному. Досі боролись між собою **нації**, тепер бороться й ще далі, то все завзятіше боротимуться між собою **кляси**. **М. Г.**

Дві вечірки в Парижі.

Жертвам повени і в роковини самостійности.

Що 25-го грудня м. р. влаштувала паризька „Українська Громада“ концерт на користь жертв повени в Сх. Галичині. Дарма, що доля наших еміґрантів у Франції важка, коли прийшли до них перші вістки про нещастя галицьких земляків, вони забажали по змозі своїх сил прийти їм у допомогу. Складений з цією метою комітет із осіб І. Стасів, Любечів, Юсевичів, Маломужа, Похмурського та Зіня подбав за кілька артистичних сил, що виповнили програму вечора. Найняли гарну салю на вул. Гермель.

Концерт почався вступним словом ген. Капустянського, що з'ясував паризькій еміґрації не першої вже повені в Галичині. Співав хор братів Чехівських у національних строях, далі дует пп. Гамля та О. Чехівських, баритонове соло п. Кошалиця. Цікавий побачив Крашвідограв цимбалах українських мельодій гімназ. оттіних ... тріо.

З огляду на дуже малі ціни місць (1 фр. місце) матеріяльний успіх концерту був невеличкий. Одначе 400 фр. з чого … витрат на влаштування вечора залишилось 400 фр. чистого доходу, пересланого до „Повіт. Кред. Т-ва“ у Львові.

Слід помітити, що частина еміґрантів ворожо настроєна до „Української Громади“ не вважала гідним у даний мент забути про особисті настрої, щоби причинитись до збірки на жертви повені. Весь вечір був зорганізований і привапнений для невеликої еміґрантської громади, здебільша робітничої.

Дня 22-го січня, в 10-і роковини проголошення української самостійної держави, паризька еміґрантська кольонія святкувала цей день трьома окремими групами. Прилюдне свято влаштувала тільки „Українська Громада“, що обєднує різні напрямки, кляси та території: наддніпрянців, галичан, кубанців, бессарабців і членів від робітників до генералів.

Салю „Громади“ прибрано зеленою сосною та ґірляндами, стіни портретами письменників та діячів. Вступ був вільний. Свято почав голова „Громади“ п. І. Стасів промовою, якої змістом була потреба обєднати всі політичні напрямки та суспільні кляси для боротьби за спільний ідеал державної самостійности. Далі йшов реферат п-і Шаповалової (трохи задовгий і занадто дискусійний як на таке свято) і промова п. Юрія Похмурського про національну боротьбу в Галичині. Квартет братів Чехівських відспівав кілька народніх пісень; п-на М. Якимець і пп. Гмиря та Заграничний деклямували. На закінчення деклямувала 9-літня Галя Маломужа (донька майора). Після офіціяльної частини вечора, члени „Громади“ та гості залишилися ще довго при спільній балачці та гуртовім співі.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 53. (ЗОЛОЧІВ).

Камінеччина.

Дня 14-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в **Добротворі**. Віче відкрив старенький 84-літній о. шамбелян Цегельський. Присутніх около 200 осіб. Зборами проводив гром. Кость Ґаушко і Петро Химка. Після вичерпуючого реферату кандидата на посла о. д-ра Пелліха з Радехова забирали голос в дискусії місцеві селяни і промовляв о. парох Куриляс. Рішено підтримувати при виборах УНДО-ня і голосувати на листу ч. 18.

Дня 15-го січня ц. р. відбулося велике віче в **Сільці Беньковім**. Проводив о. Пелех, п. Вертипорох і п. Василин. Реферував про програму партії УНДО адвокат д-р Хоминський, а про виборчу ординацію о. д-р Пелліх. Того самого дня перевів о. д-р Пелліх передвиборчу нараду в **Браташах**, на якій так само як на попереднім вічу ухвалено голосувати тільки на листу УНДО-ня ч. 18.

Дня 21-го січня ц. р. відбулося в салі Народнього Дому в **Камінці Струмиловій** велике віче при участи около 500 вічевиків зі всіх майже сіл Камінеччини. Віче відкрив о. шамбелян Цегельський. Реферували кандидати на послів з листи ч. 18 сен. О. Вислоцький і о. д-р Пелліх. Обі промови старалася переривати своїми некультурними вигуками і вересками горстка камінецьких сельробівських нагаПаїв, які намагалися розбити віче, однак це їм не вдалося. Підчас оживленої дискусії сельробівські наймити попакилися забрати голосу, розбалакалися зате два кацапські мамути, які дістали відповідну відправу від о. д-ра Пелліха. Требаб побажати, щоби бадьорий настрій і охота до організації під національним прапором УНДО, яка виявилася на вічу в Камінці не промину́ла соломяним огнем, а дійсно вєднала цілу Камінеччину до праці для народу. Бо досі сама Камінка це образ розкладання, розбіжних думок і стремлінь. А з цього користають всякі керманичі з під знаку сельроба і руского народнього обєднання.

Радохівщина.

Дня 17-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в **Немилові**. Проводив о. декан Хавалка. Про програму УНДО-ня і виборчу ординацію реферував кандидат на посла о. д-р Пелліх. Того самого дня вечером відбулося віче в **Хмільній**. Проводив п. Тадей Підгайний. Після реферату о. д-ра Пелліха промовляли о. декан Хавалка, Теодор Мороз та ін. Хмільно є одною з найсвідоміших громад Радехівщини і можна сподіватися, що тих кілька одиниць, які все ще хитаються і не позбулися сельробівської зарази зрозуміють вкінці куди вкінчо їх цілі … для пароду кинда. На обох вічах ухвалено резолюції за УНДО-ням і листою ч. 18. — Дня 22-го січня ц. р. відбулося велике передвиборче віче в містечку **Топорові**. Проводив п. Гринь Крипон і Михайло Чучман. Промовляли о. д-р Пелліх і п. Клим Олійник. Цей останній рішучими арґументами напятнував шкідливу роботу всяких чужих наймитів і гарячими словами взивав селянство до єднання всіх під жовто-блакитним прапором партії УНДО-ня. Ухвалено голосувати тільки на листу ч. 18. — Дня 23-го січня ц. р. відбулося віче в Туре. Віче отворив о. Тимчук. Реферували о. д-р Пелліх і Клим Олійник. Після дискусії ухвалено резолюцію за УНДО-ням і листою ч. 18. — Дня 27-го січня ц. р. відбулося віче в **Перятині**. Віче відкрив о. Купчинський. Проводили Пилип Лобчук, Андрій Штендера і Панько Куцьо. Реферував о. д-р Пелліх. Ухвалено голосувати на листу УНДО-ня ч. 18. — Дня 29-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в містечку **Стоянові** в салі Народнього Дому. Присутніх около 300 осіб. Віче отворив п. Микола Кратко. Проводили о. Березовський і міщанин Іван Кратко. Реферував кандидат на посла о. д-р Пелліх, який побачивши на салі малу горстку сельробівських наймитів, рішучими арґументами напятнував їх шкідливу роботу. Після реферату почалася оживлена дискусія, при кінці якої забрав голос ватажок сельроб-правиці з Бродів Качор. Присутні вічевики голосно негодували на його демагогічні вигуки і змусили його зійти, щоби вріжся дальшої балаканини. Віче серед великого одушевлення приняло резолюції за одноцілим національним фронтом і листою ч. 18. Того самого дня вечером відбулася передвиборча нарада в селі **Сабанічка**, в якому крім українців є також німці-кольоністи, які прислали на нараду своїх відпоручників. Промовляв о. д-р Пелліх, пояснюючи значіння сьогочасних виборів. Після дискусії вибрано виборчий комітет УНДО-ня в склад якого увійшов і один з місцевих німців.

Бріддина.

Невдале кацапське віче в Бродах.

Дня 28. січня ц. р. відбулося в Бродах в читальні Качковського кацапське передвиборче віче. На віче прибуло около 20—30 кацапських недобитків і їх кандидат о. Вамота з Ясенова та 200—300 свідомих українців селян. Віче отворив будівничий Поліщук, який не хотів допустити до вибору президії, а назначив її з уряду. Перший, дуже обережно, промовляв Цибрицький зі Львова і вже другий делеґат пустив правдиву фарбу, починаючи говорити про те „звідки взялася Україна? чому її передтим ніхто не знав? і що ми всі „русскії“, а України ніколи не було і не буде. Селяни перебивали тих промовців окликами обурення а належну відповідь дав йому кандидат на посла О. Вислоцький, п. Коверко, Хомич, Романець та ін. Кацапів взяла в оборону поліція і розвязала віче. Перший раз залунало в домі Качковського українське „Ще не вмерла“ і „Не пора“.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Перемишлянщина.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ня в селі **Бачів**. Проводив Михайло Галушка. Присутніх около 200 селян. Про політичне положення реферував кандидат на посла п. Кузик Ст. Після дискусії ухвалено довіря партії УНДО-ня і постановлено голосувати на його листу ч. 18. — Дня 30-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в **Янчині**. Присутні були селяни з Янчина, Брюховичі і Болотні. Проводив п. Мирон Луцький. Реферував п. Кузик. Після реферату промовляв селянин Мельник і Мирон Луцький. Виступ місцевого кирниника Янчишина, який хотів впливати на рішення прихильний до партії праці, збори належно осудили, бо громадяни Янчина памятають ще його недавну „працю“ в місцевій кооперативі, за яку „працю“ з кооперативи прогнано. Той-же член партії праці заложив собі приватний склеп та разом з місцевими жидами розбиває кооперативу. Віче ухвалило резолюції, якими одобрює діяльність проводу УНДО-ня та піґнує поступування тих партій, які до бльоку не приступили, як також взиває всіх виборців голосувати на листу УНДО-ня ч. 18. — Дня 31-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в **Корнановичах**. Присутніх около 400 людей. Проводив о. Добрянський. Після реферату про політичне положення і програму УНДО-ня промовляли С. Мельник, В. Кушнір, Н. Кушнір та Іваник. Збори ухвалили резолюцію, якою взивають проводи наших національних партій ще бодай в останній хвилі перед виборами злучитися і приступити до бльоку національних меншин. Дальше ухвалено голосувати тільки на листу УНДО-ня ч. 18 і не допустити, щоби бодай один голос зі села впав на іншу листу. — Дня 1-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Утіховичах**. Присутніх около 400 виборців з Утіхович, Жизомич, Остапович й Добринич. Проводив п. Лебідець. Реферував Ст. Кузик з Рогатина. Вибрано виборчий комітет і ухвалено голосувати тільки на листу УНДО-ня ч. 18.

Рогатинщина.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ня в **Дегинниках**. Присутних понад 400 осіб чоловіків і жінок. Вічем проводив селянин Ф. Довгий. Про політичне положення реферував інвалід УСС В. Сліпецький, а про вагу виборів дир. І. Порятко. Віче одноголосно ухвалило голосувати на національну листу ч. 18. — Дня 29-го січня відбулося передвиборче віче в **Любші** для сіл: Мелна, Весна і Шабер. Вічем проводив о. Головинський. Про політичне положення реферував о. Телішук. Про програми партій говорив селянин Семен Ліщак, а до єдности і гуртування тільки під прапором національної поважнішої партії УНДО-ня закликав селянин О. Мицьків. Годиться зазначити, що „дуб“ радикалів Грицько Гринишин з Березова, зібравши до спілки з Матусяком з Пукова кількох парубчаків, старався розбити віче, та побачивши некорисний для себе настрій у вічевиків, заховувався зовсім спокійно. — Дня 31-го січня відбулася нарада виборчих комітетів в Бурштині для 15-ти довколичних сіл. Проводили нарадами сел. Лисак з Кінашева і Стефанишин з Болшева. Реферував дир. Порятко. Після реферату розвинулася оживлена дискусія, в якій обмірковувано дальшу організаційну працю і приготування по селах до виборів.

З театру.

(Театр „Новин“: „ФЕНОМЕНАЛЬНА УВОВА“, американська комедія Лярри Джонсона в 3-ьох діях.)

Сумна це річ, коли молодець, гарний і веселий, тратить на біржі все своє майно. Ще сумніша, коли він паде жертвою сітей хитрого та нечесного товариша. Сумно, коли невинна жертва мусить скриватись перед поліцією і білими руками, що звикли до білих рукавичок мусить працювати як чорний робітник. Сумна це річ, коли старого майного вимахівника ошукують і він мусить жити в біді, а вищі загобили на ньому міліони; ще сумніша, коли його донька, гарна студентка, замість носити під пахою книжки, носить кошик із базару. Страшна це річ, коли вона закохується в молодця, якій зруйнував її батька, не знаючи, хто він. Страшна, коли цей молодець мусить увійти і ж у спілку із за дієм, щоби ратувати свою честь. Ще страшніша, коли єдиним способом здобути 10.000 долярів є для нього: дати себе вбити. Страшна це річ утікати в світ на 6 місяців безпосередно після свадьби; і жити инкоґніто; і їсти на протязі пів року щодня ту саму дешевеньку рибу, кепсько приготовлену на власнім підвебінню; і жити у вічнім страху перед стрілою свого ворога, і вязничкою, і прощавати зранку до ночі, безнадійно…

І є в цій весі ціла тузина інших сумних і страшних фактів, яких ніхто (з виїмком двох осіб) не бере поважно, бо знає, що, на афіші написано: „Комедія“, отже автори використали їх для збільшення гумору глядача і для науки, що вона в Америці нічого такого сумного як сльози і такого страшного як банкротства та револьвери, що не могло би бути весело і що не мусіло би весело кінчитися. **М. Р-ий.**

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.
ОДИНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішня розправа зачалася о год. 9.40. Перед трибуналом пересунулися свідки, що викликали на цій поважній розправі богато веселости. Не без причини сказав один з оборонців на салі: Нині бачили ми свідків неідентичних, ідіотичних і тумановатих... Був також один свідок-віровір, що спричинив своїми тупоумними відповідями найбільше веселости. Все те прокураторські свідки, покликані на основі акту обвинувачення.

Окремо слід відмітити зізнання двох свідків, що сиділи в одній келії разом з обв. Ів. Вербицьким, а саме Василя Качора і Петра Яйка. Переслухувано їх на одну і ту саму обставину і коли перший обтяжував Ів. Вербицького, то другий рішуче перечив зізнанням першого. Конфронтація їх обох не дала нічого позитивного висліду, бо оба стояли при своїм. При кінці нинішньої розправи поставив прокуратор цілу низку внесків, до яких заняв становище іменем оборони д-р Шухевич. Трибунал по короткій нараді майже всі внесения відкинув.

Зазначимо, що предс. розправи ст. радн. Ангельський був сьогодні виїмково нервово розположений чи роздратований, що й виявив у часі ставлення запитів супроти оборонців д-ра Старосольського і д-ра Шухевича, яким перебивав, а навіть не допустив раз останнього до голосу.

—о—

При невеликім заінтересуванні салі, обсадженій ледви до половини публикою (між якою є й немало поліц. агентів), ведеся нинішня розправа. Першим свідком була

МАРІЯ СТЕЦЮК.

19-літня дівчина. Показується, що це тільки імениця тої, яка сиділа разом з Ячинською і нібито чула від неї, що її наречений є причасний до вбивства. Предсідник, ствердивши, що поліція привела не ту, а іншу Марію Стецюк, каже їй відійти.

Другим свідком був

ТЕОДОР ЖУКОВ,

літ 36, православний, що походить з Росії.

Між ним і предсідником виявзується такий діальог:

Предс.: Кілько маєте літ?

Св.: Літ 18, а може 21.

Предс.: А чим ви є?

Св.: Всім.

Предс.: Ви звідки?

Св.: З тамтої сторони (показує).

Предс.: Якої ви релігії?

Св.: Я маю всі папери дома.

Предс.: Що, ви хочете нас усіх тут за бас брати?

Свідок говорить щось невиразно, а потім каже, що він релігії „руской".

На дальші питання відповідає таксамо туманно й баламутно і взагалі робить враження кретина.

Предсідник питає про свідка дозорця вязнів Маріяна Голенбйовського, який ствердвує, що свідок цей є ідентичний з Теодором Жуковим, що перебував минулого року в тутешній слідчій тюрмі і сидів разом з обв. Вербицьким Іваном. Предсідник каже відпровадити свідка до лікарської кімнати і провірити його стан.

З черги зізнавав св.

ВАСИЛЬ КАЧОР,

суспендований поліційний ключник, літ 3., римо-кат., що був засуджений на 8 місяців за смертельне побиття пок. Вінкьро і сидів у слідстві разом з Іваном Вербицьким около 4 тижні. Заприсяжений зізнає, що з обв. Вербицьким говорили на тему убивства і раз Вербицький мав йому сказати: Е, ви так про це говорите, якби ви все знали і якби ви там були. Але ви не знаєте того, а я йшов за ними. Опісля пояснює, при чому предс. мусить йому постійно пригадувати, що Вербицький при іншій нагоді сказав, що дістане найвище 3, 7, або 15 літ. Присутний тоді в келії Яйко, що сидів у слідстві під закидом отроєння своєї жінки сказав на це: А, якто ви вдавалися! На що обв. Вербицький мав сказати: Що я говорю за дурний? На питання предс., чи обв. Вербицький казав коли, що суд не зможе йому доказати убивства, відповідає що не казав. Інших річей, про які зізнав у слідстві, за собі тепер не пригадує.

Потім ставив свідкові низку запитів д-р Старосольський.

Черговим свідком був

ПЕТРО ЯЙКО,

літ 41, засуджений за отроєння своєї жінки на смерть, потім улаcкавлений на 12 літ, римо-кат. Свідок сидів у келії ч. 24 разом з Ів. Вербицьким. Зізнає на обставину розмови між Качором і Вербицьким. Качор оповідав, як то звичайно бував при конфронтаціях, опісля зійшов на убивство куратора, на що Вербицький сказав: Е, що ви знаєте? На це свідок Яйко підвівся з ліжка і сказав зі сміхом: Бо й там сам був... На питання предс., чому Ів. Верб. казав, що може дістати навіть 15 літ, св. каже, що Верб. казав про те такими словами: Як мене примасують до убивства, то дістану з 15 літ. А іншого разу казав так: Чого вони від мене хочуть? Щодо Атаманчука, то я не знаю, але я абсолютно нічого не знаю про справу.

На обставину цих зізнань свідка, так різно суперечних із тим, що зізнав св. Качор, виявлюється жива виміна думок між предсідником, прокуратором і оборонцями. Свідок твердо стоїть при своїм, що то він сам сказав інкриміновані слова до Вербицького, а не Вербицький до Качора й описує ще раз докладно дотичну розмову. На пит. предс. якими словами свідок це сказав, він відповів: Як Верб. сказав: Е, що ви знаєте? — то я підніс голову з ліжка і сказав у тій хвилі до нього: Що ви тут можете знати, коли я там був? Отже я сказав ці слова, а не Вербицький.

На дальші питання, що сказав по це Вербицький, свідок каже, що Верб. втішився тим і не сказав нічого.

Свідка Яйка сконфронтовано в цьому місці з св. Качором, але оба вони стоять при свому.

Д-р Стар. (до Качора): Чи ви жалали, що св. Яйко відкликав (цофнув) свої зізнання перед сл. суддею?

Свідок, що перед хвилею потвердив був це питання, каже, що ні.

Д-р Стар.: Прошу п. предс. ствердити, що свідок зізнав перед хвилею так, а тепер це заперечує.

Предс. (поіритований): Не можу свідкові дати в скіру. Що я, можу його до того примусити?

На запит д-ра Шух. свідок Яйко таке, що зараз по конфронтації яка мала місце другого дня по тій розмові, його з Качором розділено і вони вже сиділи в інших келіях.

Д-р Вол.: Скажіть нам, п. Яйко, яка була ціль того вашого питання до Ів. Вербицького? Ви у слідстві казали, що питали його зі сміхом. Чи це було на жарт?

Св.: Так, більше на жарт.

Опісля каже, на пит. д-ра Шух., що більше про убивство він і Верб. між собою не говорили.

В цьому місці являється на салі вязничний лікар д-р Гойнацький, який заявляє, що оглянув свідка Жукова і ствердив, що в нього або психічна хороба, або симуляція. Органічної недуги в нього нема, чи є умова недуга, не знати. Треба віддати свідка довшим психіатричним дослідам, тоді й можна видати якийсь осуд.

На салю входить св.

ВАСИЛЬ ЖВІР,

літ 31, гр.-кат., ідіотичного вигляду, засуджений на 2 роки за крадіж і цю кару тепер відсиджує. Св. незаприсяжений, зізнає, що раз, усі були вийшли на прохід, Мих. Вербицький вдарив 3 рази до підлоги і питав через вікно когось на долині: Чи принаєся до карток? До жита? До поліцаї? На що почув звідти відповідь: Ні. Тим, що відповідав, мав бути брат Вербицького. Також спускав Верб. картки через вікно. На питання радн. Антоневича, як було, як вернув брат Верб-ого з поліції, каже, що як Верб. вернув з поліції, то казав до брата, що його на поліції тобили. Потім св. показує, що сидів з Мих. Верб., а другого Верб. не знав.

Опісля свідка питали предсідник, судді присяглі і прокуратор, але показується, що це якийсь ненормальний тип, який говорить про всякі свої візії, які викликують на салі тільки голосний сміх.

Обв. Мих. Вербицький голоситься до слова і стверджує, що свідок мав попросту хоробливу манію донощення на всіх і всі в келії з нього сміялися та брали „на вістки". А сиділо їх у келії 7, в тому числі були і його спільники, які саме перед ним перестерігали як перед ненормальним типом і донощиком.

Після того між свідком з одного і предсідником та одним суддею присяглим з другого боку виявилася довша дискусія на тему келішка і картки. Св. каже, що ті страшні люди тягнули десь картки о келішка, хто з них мав стріляти, але хто ті люди і до кого мали стріляти, він не знає.

Нарешті всім ясно, що свідок — це якийсь тупоумний, темний тип і предсідник каже йому відійти. На відхідним свідок просить перевести його до іншої келії.

Заряджено півгодинну павзу.

Внески прокуратора.

По павзі забрав перший слово прокуратор і просив допустити його внески, які він зараз поставить, уже в цій стадії процесу. Внески його такі: I. Допустити відчитання на суд. розправі судового вироку у краківському процесі. II. Допустити переслухання ком. Конарського на обставину, як виглядали перші зізнання св. шофера Гасмана. III. Допустити переслухання дотичного функціонаря вязниці на обставину, що Джуль нераз звертався до бюра сл. судді в справі ножиці і т. п. для обв. Атаманчука. IV. Щодо свідка Стецюкової, то післати по неї до Суд. Вишні і звернутися до поліції, щоби її відшукала. Щодо св. Теодора Жукова, то віддати його психіатричним дослідам на обставину, чи він нормальний і переслухати сл. суддю Янушевського на обставину, як Жуков презентувався, як виглядав і як поводився перед ним.

Становище оборони.

Після того забрав слово д-р Шухевич і заявив іменем оборони:

Щодо першого внеску: оборона годиться на відчитання суд. вироку з крак. процесу, але від себе поставить внесення на зреквірування цілого акту того процесу і його відчитання.

Щодо внеску на покликання ком. Конарського, то оборона не мала би нічо проти того, але стверджує на отсьому місці, що ком. Конарський був увесь час на розправі на салі в часі зізнань св. Джуля і зараз по їх укінченні вийшов. Свідки на це: всі постерункові від ч. 13 до 313.

Щодо св. Джуля, то оборонець зазначує, що його покликано на маловажну обставину, бо це, чи він відвідував свого товариша частіше чи рідше, не має ніякого істотного значіння.

Щодо Марії Стецюкової, то оборона годиться на внесок прокуратора, але одночасно зазначує, що по інформаціях оборони її в Суд. Вишні нема.

Щодо віддання Жукова психіатр. дослідам оборона годиться на внесення прокуратора, бо це немаловажне для справи, чи він нормальний, чи ні. Зате оборона противиться переслуханню сл. судді Янушевського на обставину стану Жукова, бо сл. суддя тут також некомпетентний, як пізній трибунал чи оборона. Тут мають рішати тільки лікарі-знавці.

Опісля д-р Шухевич заповів, що оборона виступить у своїм часі зі своїми внесками окремо.

Ухвала трибуналу.

Трибунал удався після цього на нараду і рішив: Щодо першого внеску застерегти собі рішення на пізніше. Щодо переслухання ком. Конарського — відмовити. Щодо переслухання функціонаря вязниці — відмовити, бо ця справа докладно вияснена в актах. Щодо покликання св. Марії Стецюк, то це зроблено вже давно з уряду і за нею пошукують. На віддання Жукова, який сидить у тюрмі в Бережанах, під психіатр. дослід, трибунал годиться, в тім, що свідка треба залишити у Львові, дотичном внесення на переслухання сл. с. Янушевського — застерегти собі рішення в цій справі на пізніше, в залежности від висліду лікарських оглядин Жукова.

Окремо трибунал рішив покликати на розправу з характері свідка д-ра Цішельовського (його віз шофер Гасман того самого дня, що даних напів. на Коперніка вул.).

На тому покінчено нинішню розправу.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, відживлюючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів
М-ра Кшиштофорского, вино зілізово-хінове на еспаньскій малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. Mr. M. Krzysztoforski Tarnów. 24-?

РЕКОНСТРУКЦІЯ УРЯДУ ВАЛЬДЕМАРАСА.

Данціг, 7. лютого 1928.

З Ковна подають до „Бальт. Прессе", що реконструкцію Вальдемарасового кабінету з далі питанням дні. Після усунення ген. Дуньчевска нач. командантa лит. армії, усунено з армії полк. Коруцького й богато ін. офіцирів. На місце мін. справедливости бер. Шіпінга іменовано мірт. Вальдемарасового приятеля Залінськіса. Устунив і мін. внутр. справ Мустейкіс. Його наступником іменовано Норейкаса, також шир. Вальдемарасового приятеля.

ПОДІЇ В БУРГЕНЛЯНДІ.

Відень, 7. лютого 1928.

До одної бурґенляндської місцевости прийшли два мадярські жандарми, арештували там одного мад. робітника й забрали його зі собою на Мадярщину. Провідник соц. д-р Отто Бавер на засіданні Нац. Ради назвав цю подію паруненням суверенности Австрії і спитав, чи уряд зажадав сатисфакції і поставлення винуватців перед австрійський трибунал.

МІН. ШТРЕЗЕМАН У КАННАХ.

Берлін, 7. лютого 1928.

Мін. закорд. справ Штреземан виїхав на відпустку до Канн. „Тегл. Рундшав" подає, що мін. Штреземан побуде там від 10—20. лютого, де відвідає його румунський міністр закорд. справ Тітулеску.

ПРОМОВА КОРОЛЯ ЮРІЯ.

Льондон, 7. лютого 1928.

Нині отворено четверту сесію англ. парляменту. Король Юрій у промові заявив, що взаємини британської імперії з іншими державами є приязні. Король висловив вдоволення з приводу недавно відбувшихся відвідин у Льондоні афганістанського короля. Положення в Китаю покращало, англійські війська, вислані там для оборони британських горожан, відкликано звідти. Ознаки в Китаю все ще є неспокої. Англ. уряд розглядає проєкт нового розємного трактату, який заключено би між Англією і Злуч. Державами. Загальне внутрішнє положення з огляду на торговлю і промисл постійно поправляється.

АРЕШТУВАННЯ.

Львів, 8 лютого 1928.

В Данцігу, як подає польська преса, відбувався зїзд делегатів „Ком. Партії Зах. України". Після повороту із зїзду поліція арештувала першого Шіллеса Мінца, члена центрального комітету польської компартії. При ревізії найшли у нього 1.500 доларів і кільканацять золотих. Мінц тому кілька літ утік із вязниці у Варшаві і скривався під чужими назвиськами. Далі арештовано: Ст. Рудика, редактора „Культури", Ст. Волиняка, Юл. і Павл. Кравчинського, Вас. Коссова, Вас. Цебрука, Мих. Хомчака (голова Сельробу), Дм. Вербового, Вол. Фаліцького і ін. Загалом арештовано в трьох воєвідствах Сх. Галичини і Волині около 50 людей, яких переведено до Львова. Всіх їх обвинувачено з пар. 58 к. з.

Ред. О. Навроцького і д-ра Стахова (у яких переводжено ревізію, про що подаємо на іншому місці) арештовано також, „як авторів протидержавних ...ів".

Наново відновлена кавярня „BELMONT" в домі Народної Гостинниці, Львів Костюшка 1. віддає до диспозиції укр. ... Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також прийняття замовлення на весілля — ... 1252 кожних днях в окремій салі. 12-1.

НОВИНКИ.

— **Темна хроніка.** Пересічним злодієм є професійний син Меркурія із Ряшева Андрій Пиль, який казав собі заступити у одній кіноуст. товаришеві за гонорар 30 зол. на три місяці, з одночасно перевів велику фінансову транзакцію. При помочі підроблених чеків і добрих спільників підняв він у вересні 1927 р. у Катовицях із Поштової Каси Ощадности 140.000 зол. За ці гроші жив собі досі вигідно і якби був лишив об'явити, хто зна, чи були би його підгледіли під Гиденом, де прийшла зустрітись із катовицькими спільниками. — Рівночасно тяжкий дістав львівський слюсар Шевчишин за кілька гріхів одночасно: насильництво, фальшування документів, образу поліції та неприродну любов. — Галантерейник Бернфельд набрав на 8000 зол. всякого краму, проголосив банкротство, хотячи збогатитись. — Львівські касирки добралися нещодавно до кас „Дім..." ... ще ... 1500 зол., але не ... пиріжки, який ... ... з ... рухами.

— **Львівська панорама.** Крім „темної хроніки" Львів записав за один день такі події: ... авто міського похоронного заведення переїхало ...-літню дівчину ...; похоронне авто мусить так страшно рухатись ..., важко зрозуміти; дві ... роскоші наробили шкоди на 1150 зол.; ... робітник ... отруївся на ... ... 21-літня служниця ... пробувала зробити те саме ...; додайте до цього десяток крадіжок; ... арештували злодія (не за ті свої крадіжки); двох-трьох ранених і записати про нетипічні труси та арешти у зв'язку із виборами. Чи Львів не кипить ... життям?

— **Новий польський щоденник у Львові.** Довідуємося, що в найближчих днях появиться у Львові новий польський щоденник п. з. „Штандар Польскі", якого видавцем буде д-р Скірський. „Штандар Польскі", що виходив досі як тижнева газета, буде органом тих непримиримих ендекоп...ських кругів, що не погоджуються з теперішним напрямом „Слова Польського", яке, як відомо, від недавна явно кокетує уряд Пілсудського.

— **Італійська Академія.** Муссоліні хоче піти за прикладом Бріана, що наслідував минулого року Париж, давши почин до „Академії письменників" на взір французької Академії. „Академія Італьяна" матиме теж 40 „безсмертних"; палата Фарнезе, куплена недавно за 2 міл. лір, буде її осідком. Муссоліні жде тільки на зріст курсу ліри, щоби здійснити цей проект. Генеральний організаційний хист Муссоліні готов у даним випадку зробити неодну ...у помилку, коли членами тієї Академії будуть виключно виконавці та вчені фашистівського світогляду. Таким робом в Академію попаде неодна льокальна ... а неодин великий талант, що справді заслужить на безсмертність, залишиться поза Академією. Не є навіть виключене, що Муссоліні скаже і себе туди вибрати.

ХТО хоче мати гарний килим нехай купує його тільки **в Михайла Хамули ТРИБУНАЛЬСЬКА ПЛОЩА 1.**

— **Боротьба з половими недугами в Англії.** Шкотська громада Единбургу вносить у парлямент проект, щоби прийняти закон про загальний примус лічення полових недуг, під загрозою кар для лікарів, які не зголосять своїх пацієнтів, для недужих і їхніх опікунів (родичів малолітніх дітей). Цей проект, який став предметом дискусії вже 4 роки тому назад, найшов великі труднощі з боку феміністок, які побоюються, що він буде звернений головно проти жінок ..., всіх шлюбних у проституції. Саме тепер феміністки всієї Англії святкуватимуть 100-ті роковини уродин феміністки Батлер, що все своє життя пожертвувала на боротьбу із поліційною контролею повій, заведеною в 1876 р.

— **Рекорди.** В америк. стейті Массачутсетс приготований проект закону, щоби за різні провини карати теж прилюдною тілесною карою. — За одну добу було в Будапешті 20 випадків з автами і 16 менш-більше вдатних самовбивств! — Німецька провінція Мекленбург-Стреліц, що має 70.000 громадян із правом голосувати до парламенту (на 112.000 мешканців) виставила тільки 19 різних партій! — У Румунії є 17-літній молодець Жан Кріссовельоні, що має майно 60 міліярдів лей. — 14-літня дівчина в Константинополі, донька директора школи, випила отруту тому, що мати хотіла її побити за пізній поворот до хати. — Америк. статистика обчислила, що населення За. Держав викурило за рік 140 міліярдів дол. Цей зріст курення стоїть у безпосереднім зв'язку із забороною продажі алькоголю.

— **„Веселе" місто.** Цими днями радили в Шікаго підприємці, банковці та юристи над засобами оборони проти бандитизму, який поширився до таких розмірів, що ніхто не є певний свого життя ні майна. Радили і дійшли до висновку, що найкращим способом на це лихо вийти добровільно у порозуміння з бандитами, оплачуючи їм данину. Поліція відкрила, що бандити зорганізували великанське підприємство, яке за означений гонорар убиває дану особу або цілу громаду осіб, гуртом ще дешевше. Цей підземельний трест наводить жах на столицю і поліція стає проти нього безсилою. Не є виключене, що вона дає собі раду із деякими нападами та грабіжами часто через посередництво „добродія" життя поліцаїв і мирних громадян, які пропонують перемир'я в імені злодіїв за означену суму!

— **Місто розводів.** Американці відкрили від кількох літ Париж як місто, де найлегше дістати розвід за доляри. Америк. уряд невдоволений сумним видовищем престижної ... ... розводів своїх громадян, приневолив французький уряд загострити умовини розводу для чужинців. Тоді американським мужам і жінкам, утомленим своїм подружжям, повідомило на поміч мексиканське містечко Ногалес, що побило Париж у легкости давати розводи. Хто має гроші за кілька днів вільний там як птаха. У Мексику є параграф, що дозволяє на розвід, коли муж побиває свою жінку або навіть але з нею поводиться. Що-ж легшого для жінки як доказати, що муж зле з нею поводиться? Отже в Ногалес пливуть доляри рікою. А все по заслузі одному ... чоловікові сеньйорові Артуро дель Торо чи Буль (Бик!), який зійшовся із америк. адвокатами і розвинув їх корисні мексиканські параграфи для їх клієнтів. І так Ногалес зветься „Ельдорадом для втомлених подружжів".

— **Світова всячина.** Кулідж підтримує кандидатуру Гувера на президента За. Держав. — У Нанкіні ограбили англ. консулят. — ...спанська артистка Селія Гамец дістала від свого вуйка з Америки спадщину кілька міліонів дол. — Безробіття в Англії зменшилося знову на 15.000 осіб — У Кольонь (Кельн) арештували бувшого урядовця фабрики Круппа, Девберта, обвинуваченого в шпигунстві. — Звістки про перенесення ... Нанії до Відня є безпідставні. — У Москві помер один із учасників убивства бувш. царського міністра Плеве, Сікорський. — Помер російський маляр С. С. Соломко, в околицях Парижа. — Нім. репараційний довг супроти союзних держав ... 2.5 міліярд. долярів. — Помер у Голяндії проф. Льоренц, відомий фізик, лавреат Нобля, в 75 р. життя. — Муссоліні заводить у театрах дуже гострі нові правильники. — Боксер Тенней, переможець Демпсея, вибирається в Ніогевен (стейт Коннектікут) з викладами в університет про... Шекспіра. Тенней поруч боксу студіює літературу. — У Римі вкрали соціялістові Лацарі різні документи, а між ними листи Муссоліні з доби, коли він був редактором соціялістичн. денника „Аванті".

— **Обіди з 3 накрить по 150 зол.** поручає Ресторація під золотою грушкою. Іван Гайдінтер раніше Люлер Краківська 7. Львів. 1446 2-3

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

Перерва.

Міський великий театр:

8-го г. 7.30 „Страшний Двір".
9-го г. 7.30 „Цулунок Попелюшки".
10-го 7.30 „Кавалерія рустикана та „Паяци".
11-го 3.30 попол. „Цулунок Попелюшки".
11-го 7.30 „Пагаміні".

Міський „Театр Новин":

8-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
9-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
10-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".
11-го г. 7.30 „Феноменальна умова", американська комедія Лаpрі Джонсона.

Кіна.

„Аполльо": „Гробовець кохання".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „О... ...на земля".
„Фатаморгана": „Парада рекрутів".

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Львові. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Повіт Сколівщина!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-й в п. п. відбудеться велике окружне віче в Підгородцях біля церкви для всіх округи к сіл.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·50—8·89·00, канадійський долар 8·83·5—8·85·75, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. лей 0·05·50—0·05·80, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 2·11·95, данцігський гульден 1·7·99, червінець 33·50 33·00.

Золото: 20 кор. 36·50—36·80, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·80, 1 рубль рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·71·00—0·71·50, 5 кор. австр. 3·60—3·70, флорин австр. 1·81—1·85, рублі рос. 3·05—3·15, копійки за рубель 1·53—1·58.

Збіжжя.

Пшениця дворська 46·50—47·50, пшениця селян. 44·75—45·75 жито 36·75—37·75, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на млин 3?·25—3?·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00 овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 24·00—... бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—4?·00, горох пів-вікторія 55—60, горох польний 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 82·00—8?·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59—61, грис кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—3?·00, отруби житні 24·25 24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—7?·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 130—260, мак синій 100—1?0, мак синій 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки ужинані 1·20—1·60.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. 1. пов. на щадничу книжечку ч. 79?8.

✝ Посмертні згадки.

Павлина з Івасевичів Джуджинська, вдова по бл. п. Львові Джуджинському, ректорові та парохові Лавинщини, померла в Верхові в 73 р. життя. В. В. П.!

Опов'стки.

Український Національний Хор Дмитра Котка:

8. II. — Нижанковичі.
1346 9. II. — Перемишль 11—?

„Українська Студентська Громада в Кракові". Виділ Т-ва в останнє взиває всіх товаришів, яким переслав зворотну корреспонденцію ..., щоби найпізніше до 20. II. 1928 виповнили свої зобов'язання згідно Т-ва. В противнім случаю Виділ оголосить всіх довжників поіменно в часописах. — За Виділ: Ол. Гайдукевич м. голова, Антін Жуковський скарбник. — Краків 3. II. 28.

На просвітній фонд. На потреби просвітянських змагань Товариства „Просвіта" та на ратовання матеріяльного його положення склалося пять (5 золотих і кличу на дальшу квоту на ту саму ціль: 1) о. Скомороського і Дмитра Коука, обох з Топорова, 2) Павла Іван ... і Петра Ковалишина, обох з Каште..., 3) Гонця Кавчинського з Трійц. — *Микола Чучман з Топорова.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КОНЦИПІЄНТ адвокатський з кількалітньою практикою змінить посаду з днем 1. марта. Зголошення прошу на адресу Анатоль Лебій канц. адв. Делятин. 3-3

В МІСТОЧКУ близько Львова є до відступлення мешкання з частинним уладженням для лікаря українця. Зголошення слати до адмін. „Діла" під „Лікар". 2-4

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо направи присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б- 19—?

АДВОКАТ — 1 година від Львова — прийме конціпієнта здатного і до самостійного провадження канцелярії. Листи під к. С. до адмін. сеї газети. 1-3

Г. Ж. Л. Сте... ... лист на головній почті poste-restante. 1-1

ГЛЯДАЄ місця господині, найрадше у священика, старша, самітна жінка — Марія Петрук, Модринець, почта Крилів, пов. Грубешів. 1433 2-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Переслідування Рентгеном** 1—24

Рентгенольоґ Д-р Людвика Ляплес Лайнерова 5-5

повернула і ординує з обсягу діагностики як також поверхової і глибокої терапії від 9-12 і 3-6 у Львові ві 3. мая ч. 7. Тел. 18-05.

Заведення Дентистичне і Технічне

М. Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська ч. 17.

Пльомбовання і сповнювання хитаючихся зубів. Штучні зуби в каучуку і золот на американську систему. Корони золоті і білі. Пацієнти з провінції полагоджується в найкоротшім часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка, полекши в сплатах. 3-10

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собєського 14

Специяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин. 8—?
1371

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА

є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселлі, Медіолані і Парижі золотими медалями.
1335 Скрізь до набуття. 4—?

ПОЗІР! УКРАЇНСЬКІ — ФІЛЯТЕЛІСТИ:

Уже вийшла з друку: „ІСТОРІЯ коломийських почтових марок" (українських і окупаційних румунських). Написав Іван Черняєвський. Перша і одинока автентична історія з области марок З.У.Н.Р. зладжена на основі офіційних документів і записок очевидця, заосмотрена численними фотографіями. Ціна брош. примірника 2·50 зол. До набуття у Евгена Величковського, Коломия, вул. Староганчарська 28. Висилається тільки за попереднім надісланням належитости. 1—1

ВЕСІЛЬНІ ДАРУНКИ І ПРИНАГІДНІ

купиш найдешевше у фірмі:

С. А. РОПШІЦ

Сикстуська 16. 1—5

ГЯНІНА Арнольда ФІБІҐЕРА

з подвійною регетицією поручає:

Кеім і Син — Коперника 16.

СУПЕРФОСФАТ

фабрика штучних навозів

Йосифа і Кароля

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

Львів, вул. Коперника ч. 9.

Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових условах штучні навози: суперфосфат кістяний і мінеральний, поташові соли, каініт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасшлаку, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 5-

Подяка.

Всім Землякам-домкам в Америці, складаємо отсею дорогою щиру подяку за жертву 100 дол. на будову **школи в селі Висова пов. Горлиці.** Згсбна дякуємо п. Григорієві Яцеву за зорганізування збірки.

Хай Всевишній винагородить Вам стократно і дасть Вам сил до праці за поміч в так благороднім ділі.

Гаврила Гойсак предсідатель ш. к. м.   *Си. Бовиой* управ. школи.

Поширюйте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 31 (11.285). Львів, пятниця 10. лютого 1928 Poсztowe opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Берестейський мир.

Львів, 9. лютого 1928 р.

Нині, 9. лютого, минає десять літ від хвилі підписання берестейського мира між Українською Державою і центральними европейськими силами, що представляли союзний боєвий фронт у великій світовій війні проти антанти.

Є двоякі погляди на цей мир навіть серед самих українців. Одні ставляться з поважною дозою скептицизму до нього, оправдуючи таке своє становище тим, що цей перший міжнародній акт щойно виреслої з революції молодої Української Держави мав страшні для українського державного життя наслідки. Інші стоять на зовсім протилежному становищі та вважають берестейський мир актом першорядної міжнародньої ваги, актом переломовим не тільки в українській, але й російській революції, а далі то й переломовим актом у цілій найновішій історії всего українського народу. Мабуть завдяки таким відмінним поглядам самих українців на цей мир — не появилася досі ні одна поважна вичерпуюча праця про нього в українській мові. Та чуємо, що скоро одна така праця появиться. В німецькій мові є їх уже кілька. Є і в російській.

Самозрозуміло, що з нагоди десятиліття берестейського мира ми не беремось ні годити ні вирівнувати наведених у горі поглядів, ні тим більше не думаємо ставати в обороні одного чи другого з них. Одначе всеж таки хочемо з тої нагоди підкреслити деякі дуже важні обставини, що попередили цей мир.

Центральні держави, особливож Австрія та слабенькі Болгарія і Туреччина вгиналися під тягарем війни. Перед ними стояла поважно та неминучо загроза катастрофи. Їм треба було мира за всяку ціну, щоби облекшити военну напругу бодай на одному фронті і щоби при допомозі мира заспокоїти голодні жолудки передовсім своїх великоміських громадян, які наслідком голоду були здатні на все.

Російська революція викинула на політичну арену українську стихію. Немов з-під землі виріс український великан. Національним інстинктом ведена українська маса видвигала радикальні політичні домагання, а „провідники" української революції замісць використати національну стихію, замісць вбрати її в організовані форми державної будови, ломили її, темперували і притюплювали її протимосковське вістря та нагинали до ганебного льояльізму супроти тодішніх тимчасових і опереткових російських урядів. Українські провідники тодішні не доросли були до великого завдання, не розуміли революції, не орієнтувалися в ній, події йшли понад їх голови, переливалися, а вони оставали позаду. Автономія, федерація і ще раз федерація — ось зміст трьох перших універсалів Центральної Ради. Не було в них ні рішучости ні відваги ні політичної бистроти ні далекозорости. Конала в судорогах стара Росія, конали і тимчасові її правителі т. зв. революційні, на арену прийшли нові люди з нетрів підпілля більшовика, а Центральна Рада ще писала в III. універсалі, яким проголошувала Українську Народню Республіку, ось що: „Не відділяючись від Республіки Російської і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоби силами нашими помогти всій Росії, щоби вся Російська Республіка стала федерацією рівних і вільних народів". Було це 20. листопада 1917 р., коли більшовики приготовляли похід на Україну, щоби її „самоозначити" „вплоть" до загину.

„Силами нашими", але тоді вже не було тих сил. Все зневірилося в Центральну Раду, в її провідників, у їх слабі руки, малодушність. Все було пересичене розчаруванням і ситуації не опановував ніхто. Треба було рятувати потапаючий корабель української революції, треба було рятувати ті скарби, які вона викинула на арену українського життя. На жаль, не було кому цього робити. Бо й у переговорах з центральними державами випередили київських ультральояльних „революціонерів" більшовики. Дня 2-го грудня 1917 р. більшовицькі делегати вже пертрактували про перемиря, а 15. грудня його підписали. Українські-ж революційні керманичі ще на ніщо не рішилися. Більшовики вислали і делеґацію для мирових переговорів до Берестя і почали їх 24. грудня 1917 р., а українці таки ще нічого не вирішили. І щойно похід більшовиків на Україну примусив їх рішитись на заключення сепаратного мира з центральними державами та до висилки делеґації для мирових переговорів, яка й явилася в Бересті щойно 12. січня 1918 р. Щойно тоді проголошено четвертий універсал про незалежність (22. II. 1918).

Отже самі обставини примушували українців, тоб-то українських революційних провідників йти дуже пізно на те, на що вони повинні були пійти відразу, з початком революції, тоб-то щонайменше кілька місяців передтим.

Нема сумніву, що центральним державам було приємніше та вигідніше переговорювати окремо з українцями ніж зі самими більшовиками. Україна була богата в хліб і сало. Це був шпихлір, невичерпаний шпихлір тих засобів, недостача яких засуджувала на передсмертні судороги і Австрію і Німеччину. На щастя бодай делегати України, хоч молоді, то всеж обгатувши внутрішнє положення центральних держав, були невмолимими особливо щодо Австрії та обстоювали гідно інтереси всіх українців. Спершу висунули домагання прилучення до України української Галичини і Буковини. Колиж це не вдалося, тоді заключили договір про виділення української Галичини і української Буковини в окремий коронний край під Австрією. Австрійський дипльомат гр. Чернін мало не плакав, як пишуть у своїх споминах німецькі учасники переговорів, а мусів уступити українським делегатам. „Не зважаючи на свою молодість — написав він у своїх споминах про українських делегатів — виявили вони достаточну зрілість, щоби використати сприятливу для них ситуацію".

Так, сприятливі обставини, конюнктура політична дали змогу Україні заключити берестейський мир. А чим розпоряджали тоді українці на Україні, якими силами? Не треба й згадувати. А могли розпоряджувати великою силою, могли направду диктувати центральним державам. Берестейський мир з 9. лютого 1918 р. був тоді у білянсі української революції величезним сукцесом. Він на довгі часи остане клясичним зразком того, як при сприяючих обставинах можна використати для себе міжнародню конюнктуру навіть слабкими силами, але тоді, коли бодай такі фактично істнують. В історії української відродженої нації берестейський мир є величезним активом, є крім того наглядним доказом того, під якою щасливою звіздою вступала на міжнародню політичну арену молода наша держава, але, на жаль, недостачею людей провідних або бодай одної такої людини скоро всю ясність своєї провідної зорі затьмила.

Це й повинно стати на будуче важною пересторогою для українців, щоби вони перш за все ніколи не спізнялися і щоби не давали себе випереджувати обставинам. Бо якби до берестейського мира не було всіх спізнень, то не булоб мабуть і тих безчисленних трагічних переходів, які довелось пережити українській нації після нього.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Вражіння і рефлексії.

Упадок зацікавлення виборами. — Брак гасел і програм. — Замісць бльоків — міжпартійницький розрахунок. — Зріст зацікавлення: а що потім?!

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 5. лютого 1928.

Всі, що тільки самі не кандидують до сойму чи сенату (з „цілком певних", „мурованих", місць!), — а таких покривджених людців у Польщі всетаки ще трошки осталося, — стверджують одноголосно упадок зацікавлення виборами. Не то, щоб оці вибори не мали жадних цікавих моментів і не то, щоб вислід виборів був уже настільки згори відомий, що нічого про вибори говорити. Навпаки: деякі моменти цих виборів такі цікаві, що аж — курйозні і завдяки цій своїй курйозності перейдуть мабуть навіть до історії. Адже безумовно до „оригінальних" моментів цьогорічних польських виборів належить факт, що виборчі бюра про-урядової виборчої листи є складені з державних урядовців, які ad hoc отримали відпустку (на чолі центрального виборчого бюра „одинки" стоїть шеф канцелярії міністра внутрішніх справ, п. Забержовскі); що вибори, проведені з боку уряду під гаслом боротьби з партійництвом, мають офіціяльних (по державних лістах) триціть ріжних партійно-політичних суперників і неофіціяльних (по скількости оприлюднених лист) яких триста (без пересади!) ріжних „партій"; що в хаосі лист не в силі розпізнатися не тільки пересічний громадянин-виборець, але й „фаховці від політики", які мають виборчу хроніку реферувати по газетах; що врешті вже несповна місяць ділить Польщу від дня виборів та що проте не можна ставити навіть найбільш обережних горосконів щодо їх висліду, який є закритий густою заслоною тайни!... Все це речі, безумовно, цікаві і про них, безумовно, говориться: про вибори говориться скрізь і всюди та іншої теми взагалі для розмов нині нема. Очевидно, що й тут треба мати на увазі відому рису характеру Варшави й її мешканців: повну індиферентність до справ політики і що досконалу ігноранцію у цих справах: бо ні в дансінґах, кабаретових сценах й кінах [illegible] у Варшаві в „актуальних" розмовах першенство. Кажу однак про кола, які такими політичними справами цікавляться, — вірніше, кажу про політичні кола польської столиці. Отже ствердую ще раз: 1) що бодай тут поза виборами про ніщо інше не говориться, але 2) що зацікавлення виборами сильно прималіло. Буцім то одно другому суперечить, та не зовсім: зацікавлення перебігом передвиборчим є уже лише посереднім, наслідком не зв'язане з передбаченням усяких комбінацій про будуче, про вимоги які будуть поставлені до будучого парляментарного заступництва і ролю, яку воно відіграє — і що з усього того разом вийде!

Зацікавлення самими виборами пригасло може саме завдяки одній із наведених їх характеристичних рис: що дійшли вони вже ad absurdum. Нечувана річ, щоби після п'ятилітнього парляментарного [illegible], за володіння уряду „сильної руки", уряду зродженого з революції, йшли парляментарні вибори абсолютно без ніяких провідних гасел. Мало того, що у заподії боротьби проти партійництва розпуталось найбільш безглузде партійництво, гуртківництво й персональне „лиця" амбіціонерство. Важливіше те, що в оцьому крутіжі на дно пірнули гасла й програми відомих старих партій, існуючих чали (всупереч поглядам „санації") не як штучні твори, а як природна еманація певних суспільних течій, — а не випливли програми ні гасла жадних нових організацій, що [illegible] у повну [illegible] масі. Треба щиро признати, що тільки одна [illegible] листа має ясне і виразне гасло: про-урядова „одинка": „хай живе маршалок Пілсудський!" І знову курйозний парадокс: листа, яка має найясніше гасло, має найменше змістовну програму, ця — є мабуть єдина в усіх державних лист, яка взагалі ніякої конкретної програми не має! Далеї, дуже трудно сказати щонебудь про гасла чи про конкретну програму двох інших найповажніших польських виборчих суперників: [illegible] і [illegible]: оба вони, буцім то, боронять принципу парляментаризму, уважаючи [illegible] ріжно його форму і зміст. Найясніші програми мають дві листи — і то обі непольські: „18"-ка комуністів і „1[illegible]"-ка непольського бльоку. Комуністи йдуть до сойму для пропаганди інтернаціонально-соціяльної революції, — непольські народи задля оборони своїх [illegible] національних прав. І коли говорити про зацікавлення виборами, то, справді, воно торкається лише [illegible] груп: 1) урядової, 2) [illegible], 3) [illegible], 4) комуністичної, 5) [illegible] непольської. Концепція [illegible] виборчих бльоків, [illegible] найбільш [illegible] про-урядовий, лівиці, [illegible] і непольський), перетворилася у концепцію „розрахунку політичних сил". Про [illegible] було дивоглядно розпорошення, [illegible] і гумору для будучого історика: безконечна черга груп [illegible] та проте [illegible]

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: JOB 1-50

чих, — і санаційних, і комунізуючих і хрунівських і робітничих і селянських і меншостевих. Ясна річ, що в такій ситуації, при одночасній активній виборчій акції [illegible] уряду, кількісільних прорахунків на тему 4-го березня голосити неможливо. А вже, загальний погляд, оснований на льогічних консеквенціях існуючої ординації і вірі у здоровий інстинкт виборця, такий, що головний „розрахунок сил" піде поміж кількома цими групами, при повному розгромі всіх інших нечисленних десяток (чи сотон? — бо статистики ще нема!) „принціпіальних" партій, які сяйле-ради конкурінного партійництва до жадної з тих груп не пристали, та там нате при повному розгромі всіх „диких" амбіціонерських кандидатів. Люди не завдають собі навіть клопоту з розшифровуванням такої — чи іншої анонімової листи й оплюгавлюються характеристикою: розбивачі. **Нинішні вибори в Польщі є грищем законкурінених розбивачів мандатів.** І при цьому факті не має уже значіння, чи той розбивач не рафінований спекулянт на людській глупоті, отже свідомий переступник, чи несвідомий — замотиличений власною idée fixe. Але знаєм тепер мав виглядати цей будучий бідний сойм, котрий зродиться з боротьби всіх проти всіх та з культурної метушні, викликаної розбивачами, сойм з первородним гріхом безпрограмовости й випадковости, приведений на світ при помочі такого акушера, яким є „аполітична санація"?! І це питання знову засвічує кардинальне друге: чи буде виглядати сама „санація" у будучому соймі і з чим вийде перед сойм санаційний уряд?!

І коли мати на увазі безперечний факт незалежности нинішньої польської віспреволюційної влади від такого чи іншого парляменту, то не дивниця, що варшавські політичні кола волють не запускатися у непроглядні нетрі суто виборчих прорахунків, а радше снують всілякі комбінації на тему: а що потім?! Ця тема справді цікавіша.

І. Кедрин.

Перед виборами.

Проти національної єдности.

„Світло" добачує єдину небезпеку для „трудящих" в національній єдности і послідовно веде боротьбу з цею „буржуазною" примарою. В наголовку товстими буквами друкує воно: „Ні один голос на **українського** пана, попа і куркуля. Всі голоси на дійсних представників робітників і селян!" Не будемо входити в те, де вони бачуть „українських панів і куркулів", але цікаво, що їх кличі зовсім не зачіпають **польських** панів чи куркулів чи ксьондзів. Ні, нехай „трудящий" віддає голос на польського пана, ксьондза і куркуля-кольоніста, тільки щоби борони Боже, він не віддав голосу на українського інтелігента. І зовсім слушно, бо завданням світлівців не організувати український пролетаріят до боротьби з буржуазією (польською й жидівською), тільки в спілці з польськими і жидівськими „трудящими" розбивати єдність і спільний фронт української демократії.

З того основного завдання виходячи, світлівці в кожному числі розправляються з „уидівською" національною єдністю.

„Для більшости українського народу — пишуть вони, — для українських робітників і селян — визволення це не значить перемалювати вивіски з біло-червоних на блакитно-жовті, як цего хочуть ундівці, радикали і др., для яких визволення зводиться до того, щоб на місце польського капіталіста і поміщика сів на шию українського працюючого люду український панок-доробкевич, як це пробували вони зробити 1918—19 року, за часів УНР. Працюючі українські маси борються за повне визволення, то є за таке, деб вже ніхто не сідав на шию українському робітникові і селянинові, деб вони обєднані в тісному союзі з собою, самі собі були хазяїнами, деб не було вже панів капіталістів і поміщиків, які їх запхали в ту нужду, в якій зараз находиться український робітник і селянин, а вся земля, фабрики і всі богатства країни належалиб робітникам і селянам, в яких руках булаб державна влада".

Колиб „трудящі" зі „Світла" завдали собі труду познайомитися з програмою Українського Нац.-Дем. Обєднання з одного боку, а з другого хотіли хоч на одну мить бути чесними зі собою, як не з іншими, то вони мусілиб признати, що якраз Українське Нац.-Дем. Обєднання бореться за те, щоби хазяїнами української землі були **українські** селяни і робітники, щоби їм на шию не сідали ні капіталісти ні поміщики, щоби вся земля, фабрики і всі багацтва належали **українським** селянам та робітникам та щоби в їх руках була повнота державної влади. І саме бажаючи те все здійснити, УНДО-на пропагує національну єдність всього українського народу. УНДО не робить ріжниці між біло-червоними і червоними вивісками і не обмежується до їх перемалювання. Воно змагає до такого ладу, в якому не було би польського капіталіста й поміщика, але в якому і державний капіталізм непасигної Москви не висисав би України, українського селянина і робітника, в якому на шию українського працюючого народу не сідав би не лише польський капіталіст чи поміщик, але й російсько-жидівський пролетаріят, обєднаний в диктатурі комуністичної партії для багацтв України, для визиску українських селянських і робітничих мас.

„Pater noster" упепівцям.

Останнє „Світло" (з 7. ц. м.) містить довгу статтю „Виборчий бльок політичних банкротів", присвячену упепістам, радикалам і соц.-демократам, але в дійсности радикали і соц.-демократи фігурують тут лише в декоративній формі. Стаття в цілости присвячена упепістам, яких на всі лади ростягають на марксистському Прокрустовому ложі.

Упепісти, ці „безкомпромісові націоналісти",

„реклямуючи себе прихильниками Рад. України, стараються представити її масам на свій „образ і подобіє", з ясною очевидно метою здобути ті маси для свойого ідеалу: буржуазної держави. В своїх інформаціях і статтях про Рад. Україну вони просто представляють її мало що не буржуазною державою, замазують зовсім її **клясовий характер, характер диктатури пролетаріяту,** що в тісному союзі з селянством будує у себе добробут на соціялістичних основах. В устах упепістів Рад. Україна перемінилась в „українську хлопську державу за Збручем" („Рада" з 28. XII. 1927 р.). Так само, як УНДО, тільки в більш зручніших формах під маскою облудних симпатій до Рад. України **старається** вмовити „Рада" в робітниче селянські маси, що з будівництва **соціялізму на** Рад. Україні остались лиш, як то кажуть „ніжки та ріжки", на всі труби трублять увлений ними побідний похід **вулака і** непмена, який от-от і... перемалює **червоні** прапори Соціялістичної Радянської України на блакитно-жовті **уневірівські**".

В тому напрямку далі читають **світлівці** pater noster упепівцям, **доказуючи,** що вони фальшують **дійсний** стан відносин на Рад. Україні. **Нема** „хлопської держави за Збручем", а є соціялістична Рад. Україна з диктатурою міського (російсько-жидівського) пролетаріяту, який лише „в союзі" з селянством будує „у себе добробут на соціялістичних основах". Іншими словами: українське селянство має бути тільки тією основою, на якій збудується добробут російсько-жидівського пролетаріяту.

Упепісти є потрібні світлівцям лише тоді, коли вони беруться відпирати УНДО. В рахунках світлівців це тільки неорганічний таран для розбивання „ундівської" національної єдности. Але з хвилею, як вони під покришкою своїх „облудних симпатій" виходять на виборчий фронт і заходяться біля здобуття голосів української маси, то тоді упепісти є борцями „за петлюрівську УНР шляхом обману робітниче-селянських мас". Упепісти потрібні світлівцям лише як засіб для прориву національного фронту, а не як якась сила, хочби й мінімальна, лише до деструкції. Врештою, світлівці тримають упепістів на кухні, бо тільки там є місце для годованців.

Теж „соціялісти".

До литвині менше й більше соціялістичних партій, до „соціялістів" з УПП приєдналися і галицькі кацапи з „Галицко-русской Народной Организації". Головне вістря кацапів теж звернене проти УНДО-на, яке вони поборюють тими самими „аргументами", що й упепісти та інші марксистські і „народно-соціялістичні" партії. „Гал.-русская Нар. Организація"

„не морочит народ, як УНДО, українською дурійкою і не продає его інтересів жидівським і німецьким капіталістам, як продає УНДО". -

Читаючи ці „мудрощі", так бачиться, як кацапи запозичуються „аргументами" з „Ради" чи „Праці". Але вертаймо до „соціялізму". Кацапи всьому світові проголошують, що вони „теж соціялісти", бо кажуть, що в їх програмі „весь

ВОЛОДИМИР БИРЧАК.

На княжому дідинці.

(VIII. уступ істор. повісти XI в. „Володар Ростиславич").

Другого дня вельми рано що тільки сходило ясне сонце, як князь Володар вже був на ногах. Зараз рано в рані мав виправити сина Ростислава з наймолодшою дружиною під проводом воївоAди Пётра до угорської границі, потому мало відійти посольство під проводом волинського князя Давида Ігоревича в широкий степ по половців. Це все мало бути готове до обіду, потому мав князь переглянути дружину князя Давида Ігоревича, що вчора прийшла і лучників воїводи Острої Стріли.

Князь вийшов враз зі сходом сонця на свій дідинець, а його дідинець уже клекотів. На дідинці між княжою палатою і городовою церквою св. Івана стояли ряди за рядами. Здорові лиця, до раннього сонця лищали шоломи і вістря копій, іржали коні, від раннього вітру лопотуть знамена. До князя підїхав скоро старий воївода Петро, скочив скоро із коня і, віддавши ранній поклін, здавав звіт.

— Полк наймолодших готовий уже до бою!

— Добре! — відповів князь — та ще нині підемо в Божий храм, потому поблагословить єпископ нову хоругов і з Богом у дорогу!

— Епископ уже в церкві чекає на тебе, господине.

Увійшов князь з найближчими в церковцю і став на передi, а довкруги нього стоїть його дружина. І ті, що вже нині [illegible] ле і ті, що мали щойно завтра в князем виходити.

Править старий епископ враз з попами, а князь стоїть а думки його бують з малої церковці в зелені гори, у ліси. Прийшли в ночі вісти, що угорський король Коломан вже вирушив в поле. Значить, спішитися. Іще нині треба воївода м виявити задуми, може котрий з них чим доповнить задум, додасть свого розуму. Велике число угрів і добре треба подумати й напружити сили, щоб розбити їх у бої.

Перемиський владика править тимчасом молебень, Всевишнього просить, щоб дав побіду, дав хоробрість в кріпку грудь, дав зносити легко всі воєнні труди і в щасті та здоровлі вернутися домів.

Виходять з церкви. Перший вийшов князь Володар, а біля нього йшов князь Давид Ігоревич і сліпий брат Василько, князь Теребовлі і бояре. Перед ворота церкви підведено князеви коня. За князем вийшов його син Ростислав і донька Анна між своїми подругами. Князь виїхав на чоло війська.

— Позір! — крикнув воївода Петро, а його наказ переняли тисяцькі й передали соцьким і ряди стали неподвижні.

На місце між князем і рядами вийшла княжна Анна, одягнена в білу одіж, червоні рожі прикрашували її волосся. Боярські дочки її подруги, що були одягнені як і вона, стояли біля неї. Княжна підняла високо в гору нову хоругов, іще вчора шиту, що ще не була ні в одному бої, що ще ні одна стріла її не прошила, ні один ворожий меч не зарубав її держала, ні один хорунжий не ляг в її обороні. Підняла княжна хоругов в гору, а княжні подруги розпростерли сині крила, на яких знімався в гору золотий лев.

— Владико благослови нову хоругов на бій! — промовив князь.

Коли молебен скінчено, підступила княжна до свого брата, молодого княжати Ростислава, що стояв на чолі свого полку.

— Пане полковнику, дорогий брате! — промовила несміло й тихо, вся почервонівши як ті рожі, що мала їх в волоссі. — Я й мої подруги вишили тобі оцю хоругов. Бажання наших сердець ми вшили в неї, ніколи най не впаде в руки ворогів, а все най вертає з поля битви з побідою тобі на честь, на славу нам усім!

— Добре говорить! Добре! — промовив князь Володар.— Ніколи най не впаде в руки ворогів, а все най вертає з поля битви із побідою.

Молодий полковник перенял хоругов кріпкою рукою і здіймив шолом і поклонився новій хоругві, хоч не була вона іще ні в одному бої, хоч ще ні одна стріла її не перешила, хоч ще ні один ворожий меч не зарубав її держала, хоч ні один хорунжий не ляг в її обороні і хоч слідів крови не було іще на ній. Поклонився молодий полковник новій хоругві й поцілував її край і прошептав:

— Присягаю образе нашої волі і свободи — та решти його слів не було чуть, бо в цій хвилі заграли музики і старі хоругви, що тут були, старі хоругви перемиські, старі-старинні, ще з часів Віщого Олега, що ходили з тим князем на Цареград, і старі ще з часів Володимира Великого, що ходили з тим князем відбивати галицьку волость від ляхів, і теребовельські ще з часів старого Ростислава, що воювали й над Азовським морем і найстарші ізі всіх — волинські, бо ще з часів держави дулібів — ці всі хоругви, щоже були в сотках боїв, що вже сотки ворожих стріл їх перешили, що вже сотки ворожих мечів зарубали їх держала і сотки хоробрих хорунжих лягло біля них у їх обороні, а таки не віддали у ворожі руки — ці всі старі хоругви, постріляні вже й порубані й обкровавлені, похилилися тепер й витали нову сестру у свойому крузі. Нова хоругов, що мала вишито на собі гордого льва з головою піднесеною в гору, оддала поклін.

Молодий полковник передав тимчасом хоругов свому заступцеві. І цей вміняв шолом і цілував край хоругви і присягав, що радше згине, її не кине в бої. І передав далі, аж її перенял молодий хорунжий, що взяв її в руки, щоб хіба в годині смерти передати другому.

На перед війська виїхав тепер князь Володар на чорному коні. На упряжи коня лищалося золото. Сам князь одягнений до бою, при лівому боці блищався меч зі золотою рукояттю, лискучий шолом був отворений, що виглядало з нього поважне лице князя. Грецьким звичаєм простягнув праву руку перед собою війську і дружині в привіт.

— Привіт вам, братя і дружино!— крикнув князь з цілої груди і його грімкий голос постелився по рядах і відбився відгомоном від будинків двору.

— І тобі привіт, великоможний господине!— відповіли грімким голосом полки.

(Докінчення буде.)

ваш руський соціялізм: земля крестьянам, труд робочим, руська школа, культура і річка (себто російсько-православна! — Ред.) перше всему рускому народу".

Достоту такі самі „соціялісти", як у-еністи. Але на тому не кінчається бачанський „соціялізм". Вони за „настоящим" соціялізмом. Найкраще це видно з представлення розходжень між обома Сель-Робами. Очевидно, „Рускій Голос" бере в свою опіку Сель-Роб-лівицю, бо вона вийшла з їх парафії.

„Сель-Роб-правиця зовсім не опінює сельробівського розколу з точки коммунізма і коммуністичних інтересів. Для неї важна лиш україна і українська зрада рускому народу. Коммунізм-же сплив з Сель-Роб-правиці, як с гуся вода. Очевидно, що у неї коммунізм лиш на показ, щоби під його видом морочити голови, коли народ вже не хоче принимати українства".

Ну й скажіть, чи не „настоящі" соціялісти?

Арешти лівих.

Офіційний комунікат про арешти діячів соціяльної лівиці. — „Націоналістичні ухили" і консолідаційні змагання партій соціяльної лівиці. — 13-ку затверджують — кандидатів „уневажнюють". — Реванш?

У звязку з арештами, переведеними серед діячів соціяльної лівиці, офіційна ПАТ оголошує такий комунікат під датою 7. ц. м.

„З метою усунути тертя, що заіснували в лоні Комуністичної Партії Західної України на підкладі тов. націоналістичних ухилів, та з метою сконсолідувати комуністичний рух у передвиборчій добі на терені „Всходньой Малопольскі" відбулася в половині січня ц. р. поза кордонами держави конференція делегатів округ Комуністичної Партії Західної України при участи представників Радянської України. В часі повороту делегатів поліційні органи перевели у них та в інших осібників, підозрілих у комуністичній акції, ревізію, і законфіскувавши записки і грошеві суми (в долярах), везені до краю на переворотову роботу та приарештувавши підозрілих, віддано їх наступного дня до диспозиції судових властей. Прізвища віддавлених до суду є: 1) Пінкас Міці фальве Рубінштайн фальве Симон Айзенштайн, 2) Іван Хаба, 3) Дмитро Вербовий, 4) Ісая Шехтер, 5) Йосиф Шобрух, 6) Пантелеймон Крайківський, 7) Степан Волинець, 8) Микола Хімчин, 9) Віктор Хрусьцель, 10) Степан Рудик, 11) Володимир Фіцковський, 12) Кирило Вальшицький, 13) Горошко Ляндав".

Між арештованими і віддавленими до суду (себто до судової вязниці) є члени КПЗУ, КПРП (Комун. Парт. Роб. Польщі), Сель-Робу, Сель-Робу-лівиці і ППС-лівиці. Всіх приарештованих було 48, з них 13-ку висортовано і віддано до суду.

Серед партій соціяльної лівиці від довшого часу панували напружені відносини. КПРП переходить важку кризу на підкладі „націоналістичних ухилів". Недавно виключено з партії Л. Домського, С. Уншліхт-Осінську, Пшибишевського і Будзінську, які з одного боку лагідно трактували польський „фашизм", а з другого підтримували „троцькістичну єресь" та противставилися диктатові Москви, виходячи з того заложення, що інтереси пролетарської Росії — як держави не є ідентичні з інтересами пролетаріяту в поодиноких капіталістичних державах. Виключення опозиціоністів, які репрезентували „найбільш вирафінований тип шовіністів-націоналістів", викликало замішання і дезорієнтацію в рядах КПРП.

„Націоналістичні ухили" від довшого часу розсаджують і КПЗУ та творять основу боротьби двох відламів Сель-Робу. Розламово-обєднавська полєміка, яка від довшого часу ведеться між органами обох сель-робівських крил чи партій та в якій активно заангажувалася також КПЗУ, бажаючи довести до спільного знаменника в соціяльно-робітничому руху, є наглядним показчиком тих можливостей. В боротьбі обох сель-робівських крил Сель-Роб одержав підтримку з боку КПЗУ, а Сель-Роб лівиця з боку ППС-лівиці. Ця боротьба не замкнулася в чотирьох стінах: вона пірнула на верх, щоби у виборчій добі з'єднати маси для одної або другої сторони.

Зовсім природно, що печать тієї боротьби слідно перш усього на виборчому руху. Всі партії соціяльної лівиці внесли окремі державні листи. Головна виборча комісія не мала ніяких закидів проти державних лист обох Сель-Робів чи ППС-лівиці. Навпаки, що останню легалізовано. „Сумніви" були лише щодо чисто комуністичної листи (13-ки), яку вкінці прийнято, не зважаючи на спротив ген. виборчого комісаря Цара. І зовсім слушно, бо навіть найбільші противники, в даному випадку: навіть вшехпольки і християнсько-народові, думаючи правними категоріями, не могли погодитися на уневажнення 13-ки. Та з хвилею затвердження 13-ки змінилася поведінка офіційних польських чинників у відношенні до партій національної лівиці. Хід виборчої акції, виборча кампанія почали виказувати, що виборчі можности партій соціяльної лівиці є далеко більші, як це допускали польські чинники — і то не лише на „кресах", але головно в корінній Польщі. Негайно після затвердження 13-ки правительствена преса вдарила на тривогу. Виборчі можливости правительственого блоку та сквато правительствемої польської партії соціялістичної почали пароствати відплатні настрої. 13-ку затверджено, але зате почато „уневажнювати" кандидатів не лише 13-ки, але й інших партій соціяльної лівиці. А як наслідок того всього є арешти згаданих діячів соціялістичної лівиці.

Приймім, що мотиви і факти офіційного комунікату відповідають дійсности. Приймім, що справді арештовані відбували нараду в Данцігу з метою обговорити виборчу акцію, найти спільний знаменник для партій соціяльної лівиці, то чи в тому є щонебудь протизаконного? У виборчій акції вільно кожному громадянинові, без огляду на його погляди, брати активну участь, вільно відбувати наради, творити блоки, входити в союзи. Відбуття конференції „поза кордонами держави" теж у нічому не порушує законів. Отже діяльність польської політичної поліції, яка проводить політичну лінію офіційних чинників, має видно, зовсім інші ціли. Чи це буде не реванш за процес і засуд кс. Стальського?

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 31 (ЛЬВІВ).

Куликів

Дня 22-го січня ц. р. відбулося велике передвиборче віче Національного Обєднання в Куликові. З огляду на небезпеку розбиття віча москвофільськими сельробами (царство Хама) отворено спершу тільки довірочну нараду, на якій зібралося около 200 запрошених. Присутні були кандидати на послів п. Іван Ліщинський зі Львова і п. Володимир Кохан зі Сокаля. Підчас реферату п. Кохана прибула під двері салі сельробівська боївка з Куликова і околиці і счинила такий вереск, що комендант місцевого постерунку розвязав нараду. Тоді інспектор Ліщинський проголосив отворення явного передвиборчого віча і впустив всіх прибувших на салю. Зібралося около 800 осіб. Здавалося, що віче взагалі не відбудеться, а коли відбудеться, то під чужою фірмою. Та дійсність виказала цілком щось іншого. Віче пройшло на загал спокійно і поважно. На всякі вигуки сельробівської боївки реагували вічевики дуже гостро. Вибрано **ту саму президію, що перед тим. П.** Кохан докінчив свій реферат, а по нім виголосив реферат про політичне положення і про програму УНДОбєднання п. Ліщинський. Вічевики гучними оплесками одобрили програму і тактику УНДО-ня. Показалося, що мешканці Куликова і околиці задурманені колись кацапською і сельробівською дурійкою, поволі з неї отрясаються. Віче закінчено відспіванням національного гимну.

Яворівщина.

В ч. 24 часопису „Діло" з 2-го лютого ц. р. появилася допись з Яворова підписана „Присутній". Шановна Редакція цього часопису упала цим разом жертвою несовісного інформатора, бо помістила статтю, якої метою є здескредитувати в очах суспільности чільних членів Повітового Комітету УНДО-ня в Яворові, а зате видвигнути голову місцевої радикальної організації д-ра О. Галущака. Цею дописею зроблено велику кривду голові Повітового Комітету УНДО-ня в Яворові п. Петрові Буланові і секретареві п. Володимирові Пололюхові, які на своїх плечах двигали весь тягар політично-організаційної праці УНДО-ня в Яворові. Справа малася ось як: Роля п. Петра Булана і п. Пололюха **на зборах ремісників в яворівськім магістраті** була зовсім іншою як її представив дописувач чи не замаскований радикал. П. Петра Булана справді вибрано там до комітету, однак в його неприсутности. П. Булан, розуміється, вибору не приняв, чого найкращим доказом є ця обставина, що у відбутих трьох засіданнях цього комітету він участи не брав. Коли дописувач має сміливість говорити про убожество духа п. Володимира Пололюха, то цим хіба найкраще свідчить про убожество своїх моральних та етичних засад, **перекручуючи дійсні факти і представляючи** їх тенденційно відповідно до своєї партійної ціли. Про інсинуовану угодовість п. Пололюха найкраще свідчить резолюція поставлена ним на цих зборах ремісників в Яворові: „ми всі ремісники без огляду на національність підемо спільною лавою голосувати на листу УНДО-ня і будемо домагатися від Ц. К. УНДО-ня виставити нашого українського ремісника на нашого заступника до сойму. Коли би вже не було місця, то кладемо за обовязок нашим майбутнім послам, а в першу чергу п. інспекторові Ліщинському боронити справу ремісників". До ухвалення цеї резолюції поляки розуміється не допустили і тоді українці, яких є значна більшість опустили салю. Щодо д-ра Галущака, то його „тверде" слово зовсім не виглядало так, як це представив дописувач. Бо підчас коли п. Пололюх закликував ремісників українців йти єдиним фронтом і віддати свої голоси на одну понадклясову українську листу УНДО, то д-р Галущак якраз підперував потребу ремісничої організації, маючи на оці партію чисто клясову, а не загально-українську. — Від Редакції: Заявляємо, що ми дійсно впали жертвою тенденційного інформатора.

Дня 15-го січня ц. р. відбувся великий зїзд мужів довіря усіх громад краковецького судового повіту в Краківці. На зїзд прибула делегація Повітового Комітету УНДО-ня з Яворова і кандидат на посла п. Іван Ліщинський зі Львова. Серед великого натовпу селян, які позїздилися з усіх сіл, вдерлася на салю також **радикальна боївка з Яворова-Наконечного під** проводом „безпартійного" професора Яворовського з Яворова і Вахоловича з Черчилави, а також горстка сельробівців з Хотинця зі своїм вождом Сютриком. Збори отворив п. Бачинський. Реферували кандидати на послів листи ч. 18 п. Іван Ліщинський і п. Кохан Володимир, селянин зі Сокаля. Підчас дискусії намагалися опанувати ситуацію радикали з Яворовським і Вахоловичем, а також сельроби, однак це їм не вдалося. Присутні делегати громад краковецького повіту станули явно по боці УНДО-ня, вибрали Повітовий Комітет УНДО-ня і ухвалили голосувати на листу ч. 18. Не від річи буде звернути увагу панам кооператорам з Яворова п. Кеслі Андрієві і Волощакові Петрові, що це вічеве поборювання членів партії УНДО-ня викликало некорисний настрій серед присутніх на зїзді делегатів громад і може у великій мірі пошкодити розвоєві кооперації в повіті. Те саме можна сказати на адресу загонистих панів з „Рідної Школи" в Яворові.

Дня 16-го **січня ц. р. відбувся Повітовий** Зїзд Національного Обєднання в Яворові. На Зїзд прибуло около 100 делегатів з усіх майже громад яворівського судового повіту. Збори відкрив о. Барилак, реферували кандидати на послів листи ч. **18 п. Ліщинський Іван зі Львова і п. Володимир** Кохан зі Сокаля. Вибрано Повітовий виборчий Комітет, головою якого вибрано п. Петра Булана з Яворова. Комітет цей взявся зараз із запалом до праці і може похвалитися значними успіхами.

Дня 2-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче у **Верблянах.** Реферували делегати Повітового Виборчого Комітету з Яворова п. Погорович і Пололюх. Створено місцевий Комітет УНДО-ня і ухвалено резолюції, якими присутні заявилися одноголосно за партією УНДО-ня і ухвалили голосувати на його листу ч. 18. Для розбиття віча явилися були на салі також радикали, однак дістали від місцевих селян належну відправу. Колиб не інтервенція делегатів УНДО, то селяни розлючені демагогією і кирвавицькою роботою тутешних радикалів, були би їх зловорово потурбували.

Кожний свідомий українець віддасть свій голос на листу 18

Белзщина.

Дня 18. січня ц. р. відбулося велике віче УНДО-ня в Белзі. Велику салю „Нар. Дому" заповнили по самі береги селяни, міщани і інтелігенція. Віче відкрив дир. Чарнецький, проводили пп. Лісьмевич і Гонтарський. Реферував кандидат на посла листи ч. 18. Володимир Кохан, селянин зі Сокаля і делегат Ц. К. УНДО-ня зі Львова Іван Корчинський. Після довгої дискусії висказалися всі присутні за партією УНДО-ня і ухвалили голосувати на його листу ч. 18.

ОКРУГ 32 (СТРИЙ).

Рожнітівщина.

Дня 1. лютого ц. р. відбулося в **Рожнітові** величаве передвиборче віче під голим небом, скликане канд. на посла д-ром Іваном Блажкевичем, адвокатом з Дрогобича. Заступлені були майже всі громади судового повіту, присутніх около 600 осіб. Віче отворив д-р Курбас, проводив о. дек. Логинський, реферував д-р Іван Блажкевич, який в своїй промові пояснив виборчу ординацію та політичне положення українського народу під Польщею і взивав до одноцільного фронту під проводом УНДО-ня. Присутні одноголосно ухвалили резолюцію, якою рішили голосувати на листу УНДО-ня ч. 18.

Дрогобиччина.

Дня 5. лютого ц. р. відбулося велике передвиборче віче жінок в Бориславі. Віче отворила п. Капустякова, проводила п-ні Наняшць, голова Союза Українок в Бориславі. Про виборчу ординацію реферував п. Яворський, а про значіння жіноцтва в виборчім руху і при голосуванні говорила делегатка Центрального Комітету УНДО-ня зі Львова п-ні Мілена Рудницька. Віче ухвалило одноголосно резолюцію, в якій українське жіноцтво з цілої нафтової заглибини Бориславщини рішає взяти громадну участь в виборах до сойму і сенату і віддати свої голоси на листу УНДО-ня ч. 18.

ОКРУГ 33 (СТАНИСЛАВІВ).

Галич.

Дня 22 січня ц. р. відбувся в **Галичі** повітовий народний зїзд УНДО-ня, на який явилося понад 100 осіб — представників около 50-ти громад. Нараду отворив д-р Меркун, проводили о. Барановський, Козюк і Петраш. Реферат на політичні та організаційні теми виголосив делегат ЦК. УНДО-ня зі Львова Іван Корчинський. Після реферату виявлялася широка дуже поважна дискусія, в якій забрали голос д-р Меркун, Феньошин, Олійник, дир. Терлецьк, Дутко, Бакачук, Гева і ін. Промовляли також і радикали, які висказували жаль з приводу розбиття одноцільного українського фронту і неуступлення проводу радикальної партії до блоку національних меншин. Вибрано Повітовий Народний Комітет УНДО-ня, з головою д-ром Меркуном і намічено шляхи дальшої передвиборчої організації.

Надвірнянщина.

Дня 9. січня 1928 р. відбулися передвиборчі збори в Пнятю під Надвірною. Справу виборів реферував д-р Миколайчук, а про політичні партії реферував д-р Борисевич. Дня 10. січня ц. р. відбулася в **Надвірній** повітова конференція делегатів зі сіл. Реферували д-р Миколайчук і д-р Борисевич. Вибрано ширший повітовий комітет УНДО-ня. Дня 14. січня ц. р. відбулася передвиборча нарада в *селі* **Гвізд.** Реферували д-р Миколайчук і д-р Борисевич. Вибрано виборчий комітет УНДО. Дня 15. січня ц. р. перед полуднем скликано передвиборчі збори в **Биткові,** а після полудня в **Цуцилові.** Кандидат на посла листи ч. 18. Іван Плавинський пояснив програму УНДО-ня, а д-р Борисевич реферував справу виборів. В обох місцевостях вибрано виборчий Комітет УНДО-ня. Дня 19. січня ц. р. відбулися передвиборчі збори в **Молоткові.** Реферували інж. Цебрівський і д-р Борисевич. Вибрано виборчий Комітет УНДО-ня.

Дня 22. січня ц. р. відбулися передвиборчі збори в **Камінні.** Реферували делегати Повітового Комітету д-р Миколайчук, д-р Борисевич і Михайло Бойчук. Збори одноголосно рішили віддати свої голоси на листу УНДО-ня ч. 18. Дня 29. **січня ц. р. відбулися передвиборчі збори в Парищах. Реферували д-р Борисевич** і К. Мучкевич. Збори одноголосно рішили

голосувати на листу УНДО-ня ч. 18. Того самого дня відбулося передвиборче віче у Волосові. Реферував делегат Повітового Комітету УНДО-ня д-р Миколайчук. На вічу явився також кандидат радикальної листи Дмитро Клюфінський з Перерісля, який з давнього підписувся на УНДО-ня, плетучи всякі нісенітниці. Основну відповідь на його демагогічну пропаганду змайданої клюфінщини дав Клюфінському д-р Миколайчук, підкреслюючи, що польськими селянами, а ними п. Клюфінський в імени радикальної партії хоче лучитися [illegible] його власні слова: не вибори для українського селянина землі, хіба для себе. Українське селянство, згуртоване лише в національну партію може дійти до землі через здійснення програми Українського Національно-Демократичного Обєднання. Промовляли ще за листою УНДО-ня ч. 18 п. Роман Сутик і Михайло Бойчук. Вибрано Комітет УНДО-ня і ухвалено голосувати на його листу ч. 18.

Печеніжинщина.

Поліційні перепони. Дня 3-го лютого с. р. відбулося передвиборче віче УНДО в Молодятині. На другий день після віча явився у о. Валицького, куди заїхав делегат ЦК. зі Львова п. Корчинський, постерунковий місцевої поліції і візвав делегата, щоби удався з ним до повітової команди поліції в Печеніжині. На поліції зажадав пов. комендант, щоби делегат опустив межі печеніжинського повіту і подав на це досить дивні, однак характеристичні причини, а саме, що в повіті є лише партія УНС і сельроб, а не якесь УНДО-ня, що бунтує народ. Заявив, що видав обіжник до всіх постерунків в повіті з наказом, щоби розвязувати такі віча, де делегат Корчинський буде реферувати про такі справи, як справа земельна і справа шкільництва. Він не може допустити, щоби УНДО бунтувало селян проти польського уряду, бо навіть такі „небезпечні" партії, як сельроб народу не бунтують, а є проти уряду льояльні, побоюють тільки ворожі українські партії (себ-то УНДО). Вкінці заявив, щоби делегат у Печеніжинщину більше не показувався, бо інакше буде змушений його арештувати. Подаємо це, як доказ, характеристичний для польської влади, яка всіми силами старається розбити український національний фронт.

Дня 3-го лютого відбулося передвиборче віче УНДО в **Молодятині.** Молодятин, це осідок радикального кандидата на посла Заліснякого, який знищив читальняний будинок і всею своєю роботою є розбиттям всього просвітного життя в селі. Віче відбулося в домі свящ. Жупника. Проводили Михайло Корецький, Свинарюк і Жупник. Реферував делегат Центрального Комітету зі Львова Іван Корчинський, який між ін. напятнував ширення унсівців і сельробів по українських селах. Після нього промовляв о. Бачинський, а в дискусії забирали голос студ. Кузьо, Микола Корецький і багато селян. Хотів внести деяке замішання місцевий хрунь Кнапчук Михайло, однак його закричали і викинули з хати. Ухвалено голосувати на листу УНДО-ня ч. 18.

Городенщина.

Дня 2-го лютого ц. р. відбулося жіноче передвиборче віче в **Серафинцях.** Віче отворила голова місцевого Союзу Українок п. Луцька. Реферувала делегатка Центрального Комітету УНДО зі Львова п. Марія Вітошинська, яка вияснила програму УНДО-ня і представила значіння жіноцтва при виборах. По промові о. Луцького, вибрано місцевий виборчий жіночий Комітет, який має заняться технічним переведенням голосування всіх жінок на листу УНДО ч. 18. — Подібне жіноче віче відбулося дня 3. лютого ц. р. в **Потічисках.** Вічем проводила Настя Федик. Реферувала делегатка Центрального Комітету УНДО п. Вітошинська. Після промови о. Луцького вибрано жіночий виборчий Комітет УНДО-ня і ухвалено голосувати тільки на його листу ч. 18.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Рогатинщина

Дня 5-го лютого відбулося передвиборче віче в **Фразі** для сіл Підгір'я, Венжиці і Фрага. Віче проводив о. Телішевський і п. Рибчак. Присутних понад 300 осіб. Реферував дир. Перепко. Після реферату і оживленої дискусії ухвалено одноголосно висказати довіря проводові партії УНДО-ня, рішає голосувати на його листу ч. 18 і пятнує всі інші партії та всіх українців, які розбивають одноцілий національний фронт. — Дня 5-го ц. м. відбулося рівнож передвиборче віче в містечку Підкамінь. Присутніх понад 200 осіб. Реферував о. Телішук і д-р С. Гладкий, які представили політичне положення і програму партій, які виставляють свої листи в 55-му окрузі. Віче рішило одноголосно голосувати тільки на листу УНДО-ня ч. 18, на якій кандидує заслужений громадський діяч Рогатинщини дир. С. Кузик.

Бузечина.

Дня 29. січня ц. р. відбулася передвиборча довірочна нарада УНДО-ня в **Верблянах.** Про політичне положення і програму партії УНДО-ня реферував п. Теодор Ванько з Буська, який напятнував шкідливу роботу партії УПП і сельроба і вказав на небезпеку, яка грозить у Бузечині від партії Бриля. Вибрано Виборчий Комітет УНДО-ня і ухвалено голосувати на листу УНДО-ня. Того самого дня хотів в селі робити віче п. Чапля з партії УПП, але свідомі громадяни Вербляни до віча не допустили і він відійшов з нічим. — Дня 1-го лютого відбулася довірочна нарада в **Чучманах Гуминських.** Реферував п. Теодор Ванько з Буська. Вибрано виборчий Комітет УНДО-ня.

Брідщина.

Невдале кацапське віче. Дня 5-го лютого ц. р. скликали кацапи своє віче до **Ясенова.** Промовляли два кандидати зі Львова, однак після них забрав голосу делегат Повітового Комітету УНДО-ня який виказав шкідливу протиукраїнську москвофільську роботу кацапів і в горячій промові завізвав присутних стянути під прапором одинокої національної понадклясової партії УНДО-ня. При голосуванню на 150 присутніх всі опріч трьох заявилися за резолюцією, якою ухвалено голосувати на листу УНДО-ня ч. 18. Зі співом „О честь вам кацапські лайдаки" вічевики опустили салю. Після цього віча удалися оба кацапські делегати до села Кадлубиська, однак селяни з місця прогнали їх і не допустили до віча.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі зізнавав цілий ряд вязничих дозорців на обставину відомої сцени між ними й обв. Волод. Дїсем. Зізнання їх, складані по одному шаблюну, не внесли в розправу нічого нового.

Потім зізнавала як свідок Марія Стецюк, що сиділа в слідстві разом з обв. Яницькою, яка їй нібито оповідала (!), що її наречений є одним з убийників кур. Собінського, а наречений п-і Королюкової — другим. Прочитані обор. д-ром Шухевичем внески, що мають на меті стердити віродостойність зізнань Марії Стецюкової, зробили своїм ревеляційним змістом величезне вражіння в цілій салі. Зі змісту тих внесків виходить недвозначно, що Марія Стецюк людина не тільки непевна і кримінально карана, а просто анормальна, тому не може ніяк заслуговувати на віру. Своє рішення щодо внесків оборони трибунал видасть у пятницю.

При нагоді звіту з нинішньої розправи хочемо звернути на одну обставину увагу. А саме впадає в око, що сл. судця Янушевський, покликаний прокуратором на свідка на обставину, як він переслухував св. Теодора Жукова, перебуває дуже часто в часі зізнань свідків на салі розправ. Чи це допустиме?

—о—

Розправа зачалася в год. 9·40. Публики на салі ок. 40 осіб і тільки згодом заповнюються всі лавки. На салю покликано свідків-дозорців, яких явилося 6. По упімненню предсідника, що перед судом мають зізнавати тільки правду, свідків випроваджено до іншої салі, а полишено тільки

ВЛАДИСЛАВА ЛЯТАВЦА.

Св., вязничний дозорець, оповідає заприсяжений про сцену між дозорцями й обв. Володимиром Дїсем, коли то Дїсь хотів зїсти якийсь папір, а дозорці до того не допускали. Св. каже, що обв. Дїсь при тому, як вони його притримували, копав їх і кричав і копнув також свідка. На пит. д-ра Ганкевича, як обв. Дїсь міг кричати і прозивати дозорців, коли він їв папір, свідок каже, що Дїсь кричав уже пізніше.

Другий з черги свідок-дозорець

ЯН АНДРЕЙЧУК,

заприсяжений, оповідає, що хотів зревідувати обв. Дїся, але він не хотів дати паперу, який св. у нього запримітив і старався той папір дістати. Св. покликав інших дозорців і вони взяли Дїся за руки й ноги, при чому обв. Дїсь викрикував до них різні слова і копав ногами. Св. був сам копнений раз чи двічи в ногу. На питання д-ра Ганк. св. каже, що обвинувачені нїколи не ставили дозорцям опору і тоді це було перший раз. На пит. обв. Дїся, чому св. Андрейчук не зізнав, як то він станув за обвинуваченим ззаду, придержав його за руку так, що мало її не викрутив, оперся о його плечі колїном, а потім ще й ударив його кулак м під око так, що він майже зімлів, випустивши з уст папір, — свідок каже, що він до нічого не признаси й, бо він того не робив. На пит. д-ра Ганк., хто ж в такому разі підбив обв. Дїсеві око, що й було сконстатоване при лікарських оглядинах, свідок каже, що він того не знає.

Третій свідок

ВЛАДИСЛАВ ЦВИНАР,

дозорець, заприсяжений, зізнає на ту саму обставину, але малює її в лекших фарбах. На пит. предс., хто бив обв. Дїся, каже, що не знає. На пит. д-ра Ганк. св. каже, що тої картки, яку обв. Дїсь хотів ликнути, він не бачив, бо як свідок прийшов, то картку з уст обвинуваченого вже винято. Про ту картку св. каже, що це був великий папір.

Черговий свідок

СТАНІСЛАВ СТРОНЧЕК,

дозорець, заприсяжений. Зізнає, що й він був при тій сцені і між ін. тримав обв. Дїся за руки. На пит. д-ра Ганк., чи не тиснено обв. Дїся за горло і він випустив аж тоді картку, св. каже, що за горло його не тиснено.

Дальший свідок

ЯН СВІТНЯК,

дозорець, заприсяжений, оповідає про ту саму сцену і каже, що обв. Дїсь кричав м. ін.: Ви не маєте права мене ревідувати, бо я політичний вязень. На пит. д-ра Ганк., чи св. бачив яку руку на шиї Дїся, каже, що не бачив.

Чергового свідка

Шимона Собе

звільнено, бо він показався цілком непотрібним.

Опісля покликано на салю свідка

МАРІЮ СТЕЦЮК.

Св., римо-кат., тепер агентка фірми „Геліос". Після заприсяження оповідає на пит. предс., що сиділа з обв. Яницькою в келії ч. 38 цілий місяць. Обв. Яницька кореспондувала з різними вязнями (кореспонденцію спускали до себе на шнурках). Обв. Яницька діставала нібито листи від обох Вербицьких і від Голозінського. Писали до себе, про що їх питали в слідстві і так себе інформували. На запит про один лист від Ів. Вербицького до Яницької каже, що він писав до обв. Яницької, що як вона буде зізнавати інакше, то її застрілять. Дальше оповідає, що в часі одної розмови між свідком і обв. Яницькою остання нібито сказала до неї, що її наречений є одним з виновників убивства, а другим є наречений Королюкової. На пит. прис. судді д-ра Блюма свідок каже дальше, що обв. Яницька раз сказала: От поліція дурна, має їх обох на фотографії!

З черги ставив свідкові питання д-р Шухевич. На його питання свідок каже, що ходила до школи в Целієві і вчилася по українськи і по польськи. (Передтим заявила, що „по руску" зовсім не вміє!). На дальші питання д-ра Шух. оповідає, що була в час війни сестрою жалібницею в австр. [illegible]. Опісля признається, що була вислана до сл. тюрми в Перемишлі, де їй сказано, що в справі того, з чим їй звірилася Яницька, має зголоситися у сл. судді у Львові. Обор. д-р Шух. стверджує при цьому, що свідка засуджено на 6 тижнів арешту з загостреним твердим ложем що 2 тижні, що вона тут замовчала, хоч про це її питали.

На запити д-ра Вол. свідок каже, що листів, писаних у тюрмі до обв. Яницької, вона не читала, бо по українськи не вміє.

Д-р Вол.: Отже ви знаєте про їх зміст тільки з уст обв. Яницької.

Св.: Так.

Д-р Ганк.: При якій вулиці ви мешкали тепер у Варшаві і яке число його домуʼ? (Св. зізнала, що жила тепер у Варшаві).

Свідок шукає за якоюсь карткою, бо очевидно не находить на це питання відповіди.

Предс.: „Ухиляю то питане".

Д-р Ганк.: Прошу в цій справі про ухвалу трибуналу.

Дальше ставив свідкові запити д-р Давидяк на обставину її співжиття з іншими вязнями, а зокрема на обставину її відношення до Яницької. На питання д-ра Дав., чи не було між нею й обв. Яницькою непорозумінь, чи Яницька не жалувалася на неї перед тюремною владою, свідок каже коротко: Ні. Після цієї відповіди д-р Дав. наводить доказ, що свідок Марія Стецюк була неможлива до співжиття і що зокрема обв. Яницька нераз на неї жалувалася.

На це свідок зачинає оповідати, що обв. Яницька казала їй нераз, що її наречений буде розстріляний. А раз обв. Ян. у присутности Анни Ліппель (?) сказала таке: Я собі сама винна, бо його розстріляють.

В цьому місці встає зі своєї лавки обв. Яницька і ставить свідкові низку питань. Яницька твердить рішуче, що сама Марія Стецюк сказала раз, що поліція є дурна, бо револьвер (який у неї найдено) вона дістала від свого брата, а поліція вірить, що вона його купила за 35 зол. Обв. Яницька оповідає потім, що свідок їй докучала так, що вона мусіла пожалуватися асистентові, наслідком чого Марію Стецюк перенесено до іншої келії, за що вона обвинуваченій відгрожувалася.

Довшу суперечку між обв. Яницькою і свідком, що виязалася після цієї заяви Яницької, спинив предсідник, візвавши св. Марію Стецюк, що кричала істеричним голосом і так швидко наче машина, до спокою.

Внесення оборони.

В цьому місці піднявся зі свого місця обор. д-р Шухевич, що поставив внесення на допущення таких доказів:

1) З актів Окружного Карного Суду в Перемишлі до ч. чин. V. ч. 426/27 проти Марії Стецюкової за злочин з § 60 к. з. з переслухання свідка Івана Стецюка, римара при державній стадніні в Судовій Вишні, д-ра Фридриха Дурста, лікаря у Львові, вул. Янівська ч. 99 і д-ра Едварда Гіршпрунга, адвоката у Львові, вул. Браєрівська ч. 5 для ствердження таких обставин: Поміж свідком і її мужем Іваном Стецюком повстали були різні діференції з тої причини, що в їх подружу не було дітей. Наслідком цього Марія Стецюкова поїхала до Львова до лікаря по раду і пішла до д-ра Дурста. Опустивши лікарську канцелярію, обвинила вона лікаря д-ра Дурста, що він робив їй неморальні пропозиції; а коли вона не годилась на це, зажадав за лікарську пораду 160 зол., а тоді вона заплатила йому 70 зол. Переслуханий д-р Фридрих Дурст у характері свідка в суді зізнав, що все те неправда. Він оглядав Стецюкову, ствердив у неї істерію і венеричну недугу (сифіліс), поручив передовсім лічитися з тоїж венеричної недуги і зажадав заплати в сумі 15 зол., а Стецюкова заплатила йому 5 зол. Неморальних пропозицій не робив. Д-р Дурст зробив проти Стецюкової карне донесення. В тій самій справі Стецюкова закинула свому оборонцеві д-рові Гіршпрунгові, що його противна сторона підкупила і що він намовляв її до фальшивих зізнань. Слуханий як свідок д-р Гіршпрунг заперечив цьому. Муж її Іван Стецюк, слуханий в характері свідка, зізнав, що Стецюкова все неморально провадилася й удержувала зносини з чужими мущинами, попросту назвав її вуличницею; а щодо її правдомовности, то зізнав, що все його ошукувала, зводила і взагалі має велику схильність до фантазування і брехні. Окружний Карний Суд в Перемишлі засудив її на шість тижнів вязниці з твердим ложем що-тижня.

2) З переслухання свідка Н. Филиповича, польовника польських військ в Судовій Вишні і тогож Івана Стецюка для ствердження, що наслідком неморального життя Марії Стецюкової і постійного безоглядного очернювання невинних осіб полковник Филипович був змушений наказати викинути Марію Стецюкову з обсягу касарень, що викликало з її сторони дальші безосновні доноси і наклепи.

Ствердження цих фактів є незвичайної ваги для оцінки вірогідности Марії Степнякової. Бо коли зважиться, що свідок цей у своїх зізнаннях в цій справі видав підозріння не тільки на обвинувачених, але також на членів заряду вязниці, вязничних дозорців і взагалі на кожного, з ким тільки свідок мав нагоду стрінутися, а дальше коли взяти під увагу вище наведені факти, можна і муситься прийти до переконання, що свідок Марія Степнякова є особою істеричною, схильною до фантазування, очорнювання і фальшивих зізнань, що все разом по думці цілого ряду знаних учених складається на поняття „псевдольогія фантастіка".

Ствердження істерії лікарем, ординуючим у неї і її мужа, моглоб емінентно вплинути на оцінку вірогідности цього свідка.

Колиб суд думав, що повищі особи не є компетентні до оцінювання цього або іншого духового стану свідка, в такім випадку вношу на допущення доказу зі знавців лікарів нервових хороб, котрі булиб присутні при пересуханню повищих свідків і провірилиб акти до ч. чин. Vч. 426/27 та видалиб опісля своє ореченя.

Після відчитання цих внесків, що зробили вельмисильне враження на всіх присутніх, д-р Шухевич представив іще окремо, скільки неправдивого сказав свідок на нинішній розправі. А саме: Марія Степцюк подала фальшиво місце свого уродження, перекрутила „на панське" імя свого батька Івана Бедрія, затаїла, що була в початком війни в рос. армії, а потім була перед австр. воєнним судом під закидом шпіонажі, сказала неправду, що вона була ранена, затаїла, що потім знову вступила до рос. армії і т. д. Обор. д-р Шухевич зажадав отже стягнення дат про свідка від трьох урядів у Целєзі і Нимбірку. По заяві прокуратора, що він противиться всім внескам оборони, забрав слово д-р Старосольський і в знаменитій, з великою увагою вислуханій промові піддержував внески оборони. Річева промова д-ра Старосольського, виголошена дуже красномовно, хоч без найменшого патосу, зробила якнайкраще враження.

Після цього забрав ще раз голос д-р Шухевич і на доказ, що рацію має оборона, а не прокуратор, відчитав рішення в подібній справі найвищого трибуналу у Варшаві, який станув на такому самому становищі, як оборона в цій справі.

Зарядженo півгодинну павзу.

ЧИТАННЯ ЗІЗНАНЬ СВІДКІВ.

По павзі св. Марію Степцюк відпущено домів, бо ніхто до неї питань більше не ставив. Предсідник повідомив, що нарада трибуналу в справі внесень оборони відбудеться пізніше.

Опісля протоколянт відчитує зізнання різних менше важних свідків. Так відчитано зізнання д-ра Романа Дашкевича на обставину, як він працював з обв. Стефанишином Антоном у ред. „Вістей з Лугу". Потім чули ми зізнання господаря, в якого мешкав Стефанишин. Господар не згадоснє його з власної вини. Опісля відчитано зізнання Янини Мамчак і Ольги Курцеби на обставину їх знайомства з обв. Стефанишином і фотографічного апарату, який подарувала Т-ву „Луг" п-на Чижовичівна, а яким завідував обв. Стефанишин. В черги відчитано письмо батька обв. Ковальська Миколи про побут його сина у нього дома в Болестрашичах, пов. Перемишль і про поміч, яку він давав свому синові. Дальше чули ми зізнання хазяйки, в якої мешкав обв. Матийців, а також зізнання Павла Генгала. Опісля відчитано зізнання того постерункового, що перший арештував обв. Атаманчука при переході границі, а також зізнання управителя кіна „Палас", який не знає, чи була ревізія маґістрату в кіні дня 10. жовтня, чи ні, бо евіденції контроль не ведеться. Наконець прочитано зізнання власника бюра перекладів Чукура і кілька інших.

Останнім свідком нинішнього дня був

ЕМІЛЯН ЧЕХОВСЬКИЙ,

підкомісар, римо-кат., якого заприсяжено. Він питаний предс. зізнає на обставину заміни покриття голови обв. Атаманчуком і Джулем. Каже що Джуль, питаний про це в часі слідства того самого дня казав, що Атаманчук, ідучи на поліцію, взяв його шапку. Щодо шофера Гасвина, то св. каже, що в очній не було між ним і Атаманчуком конфронтації, але він (свідок) на намагання Гасвина, що він спішиться, сказав: Можете піти до залової салі однієї і там може його пізнаєте. Отже можливо, що вони там були разом.

Прес. судця д-р Блюм, що ставить постійно запити до обвинувачених і свідків, ставить внесення, щоби сконтролювати, чи слуханий тут св. Мейр сидів над келією Ів. Вербицького і чи було можливо порозумівались вязнями між собою. Ці внесення бере оборона за свої.

На тому скінчилася нинішна розправа. Продовження її - в пятницю.

УНЕВАЖНЕННЯ ВИБ. ЛИСТ НА ВОЛИНІ.

Луцьк, 8. лютого 1928.

Окружна виб. комісія (Луцьк-Рівне) уневажнила такі листи кандидатів: радикалів міст і сіл до сойму і сенату і „Визволення" до сойму і сенату (обі польські) Сель-Робу-лівиці до сойму і Жид. єдности і справедливости. Лісту петлюрівців і одну льокальну уневажнено тому, що внесено їх за пізно. Тому що уневажнено дві польські листи, остала лише одна безпар. бльоку.

БОГОМОЛОВ У ЗАЛЕСЬКОГО.

Варшава, 8. лютого 1928.

Мін. Залеський приняв на авдієнції посла СРСР Богомолова в звязи з навязанням торг. переговорів.

ВІДПОВІДЬ ПОЛЬЩІ НА НОТУ ЛИТВИ.

Варшава, 8. лютого 1928.

Нова польська відповідь на литовську ноту буде готова і буде на днях оголошена. Нота зясовує становище польського уряду і піддержує погляд що переговори треба якнайскорше почати.

Ковно, 8. лютого 1928.

Аг. „Ольта" заперечує чутку, начеб Литва предкладала Копенгагу, як місце будучих польських переговорів.

ГОЛУВКО У ВИЛЬНІ.

Варшава, 8. лютого 1928.

Начальник сх. відділу при м-стві закорд. справ Голувко виїхав на 4 дні до Вильна.

ДИМІСІЯ ЮГОСЛАВЯНСЬКОГО УРЯДУ

Білгород, 8. лютого 1928.

Премієр Вукічевич вручив королеві димісію уряду. Димісію приято.

ДИМІСІЯ НОРВЕЖСЬКОГО КАБІНЕТУ.

Берлін, 8. лютого 1928.

З Осльо подають: Парлямент ухвалив недовіря урядові. Премієр заявив, що заголосить димісію. Новий уряд утворить провідник радикалів Неліпкель. Кабінет складатиметься з самих радикалів.

ПОЖЕЖА В СТРИЮ, ЗГОРІВ ТАРТАК ГРЕДЛІВ.

Стрий, 8. лютого 1928.

В ночі повстала пожежа в галі машин тартаку братів Гредлів; наслідком сильного вітру огонь обняв усі забудування. Огневій сторожі і війську не вдалося зльокалізувати пожежі. Ще в 6 год. рано тліли деякі будинки. Згоріли всі будинки склади дерева, дощок, машини. Шкоди перевищають 80.000 дол. Наслідком пожежі на довгий час утратить роботу більше як 400 людей. Власники тартаку, як дістануть асекураційну премію, візьмуться до відбудови.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·88·00—8·78·00, канадійський долар 8·85·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·50, рум. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·1·95, данцігський гульден 17·99, червінець 3·50—33·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·80, 1 рубль рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·71·50, 5 кор. австр. 3·00—3·10, фльорен австр. 1·80—1·85, рубль рос. 3·05—3·10, копійки за рубель 1·53—1·58.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·50—47·50, пшениця селян. 44·7 — 45·75 жито 36·75—37·75, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастевний 31·00—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 24·00—[illegible], барабоки рафовані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох пішвікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·5, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·7, льон [illegible]—71·00, ріпак озимий [illegible]—71·00, мука пшенична 4-прц. 82·00—85·00, мука пшенична 60-прц. 73·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—6[illegible], грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Діточий баль.

Діточий світ не такий то вже далекий від нашого, щоби не можна було повести паралель.

Діти так само вдають, горячкаться, люблять, ненавидять, сваряться, бються, мантять, шахрують і крадуть, а якби могли, то робилиб усе, чого не можуть.

Танцюють діти і всі найновші танці, виконуючи ті самі рухи, що й старші, — з тею хіба ріжницею, що без ніякої скритої думки.

Так само як і старші, уладжують діти балі: більше скромні й більше виставні, звичайні і костюмові.

Недавно мав я нагоду бути на однім костюмовім діточім балі — на жаль не як учасник, а як старший глядач.

Баль відбувся зовсім як у дорослих.

Початок був назначений на якусь там годину і на салі був у тій годині тільки комітет та музика. Пів години пізнше появилася перша учасниця, а за нею перший учасник.

Після цього саля почала заповнюватись, бо вже не встидно було входити.

Сипалося маленьке брацтво як з мішка і виповняло гамором традиційно—німі кімнати „Української Бесіди".

Як всі ці маленькі були симпатичні і які подібні до старших!

Не минуло й чверть години а вже занотовано пять драпнень, три сварки і один плач.

Не обійшлось і без обявів ширшої симпатії.

Мій син жалувався потім, що одна дівчинка тиснула його весь час за руку, а доня мойого приятеля хвалилася, що її поцілував директорський синок.

Для чужосторонного чоловіка, баль львівських дітей міг бути цікавим або й ні, але для мене він був розкішно.

Знаючи майже всіх дітей, я зааважував дуже цікавий обяв. Не знаю як це назвати: атавізм, голос крови чи припадок, але діти батьків, які колись чули до себе симпатію, відразу знайшли себе.

Син пані В. весь час асистував дочці пана Ф., дочка пана К. вмирала з туги за сином пані Ш., а син пана Р. токував біля синоокої дочки пані Т.

Як здивувалисьби малі аманти чи амантки, колиб так були кілька літ тому заглянули на баль дорослих!...

З поведення поодиноких дітей можна було зміркувати, чим є або чим займаються їхні батьки.

Син директора ходив надутий та неприступний і злостився, чому йому образи не кланяються.

Син кандидатки на посла обціловував усіх і все, думаючи, що тим робом дістане нагороду.

Син редактора, обмурзаний чорнилом, щораз жадав від мами паперу.

Син учителя, уважаючи себе за одиноко покликаного, викладав щось „екс катедра", а потім нарікав, що його ніхто не слухає.

Дочка адвоката за кожну хвилину розмови казала собі платити... пампушками або тортом.

Діти урядників залюбки висиджували крісла, а діти промисловців ліцитували буфет.

На жаль не був я до кінця балю і не знаю, хто дістав першу нагороду.

Прекрасний малий турок чи коминярчик, сніп чи мориморха?!...

На мою думку перша нагорода належалась малому хлопцеві, який що правда був без костюму, але зате викрикував, сварився, бив, дряпав і кусав, кидався на всі сторони і був загалом неможливий.

Спитаєте, чому саме він!?

Бо він був найбільше стилевий, найбільше своєрідний.

Представляв: дикого кандидата на посла.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Нема переселення до СРСР.** Консульство СРСР у Львові просить помістити вас таку інформацію: „Останніми часами з невідомих джерел поширились вістки про переселення до СРСР. В тій цілі приїзджують селяне з ріжних далеких сторін у Львів до консульства, наражаючись на страту часу і видатки. Щоби цьому запобігти, консульство СРСР у Львові подає до відома, що ніяких справ переселення на разі не проводить.

— **Куди їдуть наші мистці.** Віктор Цимбал, наш молодий мистець, що скінчив минулого року у Празі промислово-мистецьку Академію виїзжає до Ріо де Жанейро, куди дістав запрошення на посаду проф. графіки в тамошній Академії. В. Цимбал зробив за останні роки цілу низку прегарних ілюстрацій до видавництва „Світ Дитини" у Львові і працює тепер над цілим циклем рисунків для нового видання творів Гоголя для молоді в цьомуж видавництві.

— **Львівська панорама.** 24-літній Мих. Сетнік пробував відобрати собі життя бритвою. — На вул. Мартина поліцай придибав опівночі двох вломників „при праці": вони опорожнювали з харчів будку. Один вломник хотів боронитись ножем, але на вистріл із револьверу, волів піддатись. — Фейвель Целермаєр торгує оселедцями, і саме тому любить перфумовані легкі дами; але він не любить платити за забаву і передає їм дискретно фальшиві гроші.

— **Рекорди.** Недавно помилуваний французький каторжник Дієдоне, спільник славної передвоєнної банди Бонно, взяв цими днями шлюб... із власною жінкою. Його жінка після його засуду, дістала розвід і змінила прізвище. Але на протязі довгих літ жалувала цього і тепер, коли він вернувся, рішила вдруге вийти за нього замуж. — Француженка Корнель 85-літня старушка рішила відсвяткувати своє брилянтове подружжя досить оригінально: вперше в своїм житті сіла на літак і в погану погоду три чверти год. їздила над містом. - Із „Рабочей Газети" виписуємо таку новинку: „Замоскворецький кабінет побуту переглянув 610 дітей у шкільному віці. 79 проц. хлопців і 70 проц. дівчаток уже знають смак спіртних напитків; 43 із них пили так, що були зовсім пяні.

— **Король вломників.** У Буенос Айрес арештували міжнародного злодія, громадянина Лодзі Герляка, відомого як специяліста від вломів. Цей „тигр" вломався в 1923 р. до золотарської крамниці в Берліні; в 1926 р. ограбив із спільниками таку-же крамницю в Брюсселі у білий день. У 1927 р. переловили його в Берліні при чужих діамантах і він посидів пів року у вязниці. Поліція не знала, кого має в своїх руках. Аж тепер, коли розіслали відтиски пальців Герляка по всім усюдам, аж в Буенос Айрес найшли лодзького „промисловця" при новій роботі.

— **Розпалене залізо ліком.** Відомий берлінський хірург проф. Бір мав у медичнім Т-ві відчит про лікування розпаленим залізом у випадках, де операція безвиглядна. Це дуже старий спосіб, має ще традицію Гіпократа. Проф. Бір приклав його в 400 випадках при поважнім запаленни мязів, кровічній інфекції, нарушенню костей, то-що, і мав прегарні вислідн. Одначе користуватись ним можна тільки з незвичайною обережністю та досвідом.

— **Хустини до носа — шкідливі.** Канадійський проф Рауль Бльонде почав дуже енергійну боротьбу, страшенне актуальну тепер, коли в Европі панує пошесть нежиту та простуди. Отже цей професор заявляє, що хустина до носа це найбільше ідіотичний спосіб із погляду гигієни чистити ніс. Носити в кишенях зародки бациліз із носа та уст — нездорово для нас і для інших! Щоби боротись із бацилями, треба би йти за прикладом японців, які вживають паперових хустин, викидаючи їх негайно. Одначе проф. Бльонде каже, що викидати такі хустини теж негигієнічно. Найкраще було би їх палити. Для цього в місті і в домах на кожнім кроці повинні би бути спеціяльні горівочі апарати. Коли-ж йому пригадали, що це теж не дуже безпечне і легке, а крім цього, що папір у нинішніх часах страшенне дорогий, професор відповів, що таки більше гигієнічним від хустини є спосіб із XVI. ст., коли люди чистили ніс — двома пальцями. Хто зна, чи цей спосіб уживаний у нас по селі не є теж подекуди причиною, що там нежит поширюється менше, ніж у нас, у країні хустин до носа. Із усього виходить, що простолюддя має всеодну гигієнічну мудрість, про яку культура забула!

— **Світова всячина.** Робітничий кабінет у Норвегії вніс у парлямент законопроект про обмеження військового бюджету. — У Кашав (Чехосл.) відкрили зорганізовану мадярську шпіонажу. Арештували 15 осіб. - - Бельг. король вибирається літом до Конго. — Звістки про революцію в Португалії є видумкою. — Італ. поет Анунціо поважно захворував. — У Берліні арештували шайку, що заробляла гроші на перегонах користуючись незаконними способами. — У Болгарії прийшли нові сильні морози. — У Парижі посадили в слідчу вязницю князя Фернанда Бурбонського і його спільника графа Оріжена за фальшування пашпортів і векслів. — У Штокгольмі лякаються за життя дослідника Свен Гедина, який вибрався в експедицію в Гашунор ще в осени, досі без вістки. - - У Болгарії відкрили анархістичну організацію, що мала намір [illegible]

лити в воздух кілька держ. будинків. — Біля Гаврі вибухла бензина на кораблі; 13 вбитих.

— **Маскарада.** У відповідь на численні запити з краю та зі Львова Маскарадовий Комітет повідомляє, що запрошення набути можна вже в суботу дня 11. п. м. і слідуючі дні від год. 9—1 в льокалі Кооператива Руська 18, І. п. Запрошень при вступі безумовно видаватись не буде. Комітет відбув вже ряд засідань і нарад в справі прикраси салі та буфету. Мистці декоратори виготовили окремий плян для прикрашення балевої салі та побічних комнат. Намічено декорацію в одноцільному стилі. Зокрема повністю будуть затишні будуари та кіоски. До сьогоднішнього дня зволили ласкаво зголосити дарунки для нагород за найкращі маски: Вл. Стефанович, теперішний властник давньої фірми Зубик — скатерть з комплетом на стіл. Арт. маляр І. Іванець пречудний етюд, про який недавно розписувалась критика з останньої львівської виставки мистців у Промисловім Музею. Робітня п. Могильницького виготовила спеціяльний килим із загранічної смирненської вовни. „Червона Калина" комплет усіх своїх видань між ними спомини ген. Петрова і найновішу повість Р. Купчинського „Курилися зоріженьки" в мистецькій оправі. Дальші зголошення напливають.

Театри.

„**Коопер. Український Театр" під дирекцією Ів. Стадника (вул. Шашкевича).**

Перерва.

Міський великий театр:

9-го г. 7:30 „Черевик Попелюшки".
1—го 7:30 „Кавалерія рустікана" та „Паяци".
11-го 3:30 попол. „Черевик Попелюшки".
11-го 7:30 „Паганіні".

Міський „Театр Новин":

9-го г. 7:30 „Дівча з Пушти".
10-го г. 7:30 „Дівча з Пушти".
11-го г. 7:30 „Феноменальна умова", американська комедія Ляпні Джонсона.
12-го год. 3:30 попол. „Д-р Юліє Сабо".
12-го г. 7:30 веч. „Феноменальна умова".

Кіна.

„Аполло": „Гробовець кохання".
„Палас": „Схід сонця".
„Лев": „Звеличана".
„Фатаморгана": „Парада рекрутів".

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, шимовича ч. 1141.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Повіт Сколівщина!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-й в пол. відбудеться велике окружне віче в Підгородцях біля церкви для всіх округи к с.

Повіт Перегінщина!

Дня 15. лютого ц. р. в год. 1-шій відбудеться велике окружне передвиборче віче в Перегінську. Реферують кандидати на послів листи ч. 18. д-р Іван Курівець зі Львова і дир. Остап Луцький зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Повіт Печеніжинщина!

Передвиборчі віча: Дня 12-го лютого ц. р. в год. 11-ій передпол. Баня—Березів—Лючки (разом).

Дня 15-го лютого в год. 2-ій попол. Березів Вижний—Середний і Текуча.

Дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-ій Мишин, Ковалівка, Стопчатів.

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акрешори, Березів Середний.

Дня 19. лютого велике повітове віче в Печеніжині.

Повіт Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в **Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнівю.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народного Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-ій в полудне. Реферують на вічу кандидати листи ч. 18. з 53 округу.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Повіт Скалатщина!

Дня 16. лютого ц. р. в год. 11. в полудне відбудеться в Гримайлові велике повітове передвиборче віче УНДОбєднання в салі читальні „Просвіти". На вічу будуть реферувати кандидати на послів о. прал. Л. Куницький і п. Блянка Баранова.

За здобуття українського мандату у Львові.

НАРОДНІЙ ВИБОРЧИЙ ФОНД ДЛЯ ЛЬВОВА.

Шкода тратити слів і рядків на те, щоби доказувати, яке величезне значіння має для українців здобуття посольського мандату у Львові. Кожний, хто продумає це легко навіть почне пояснити, кожний, що має в собі почуття національної свідомости та виявляє потребу національної солідарности.

Знаємо давно дуже від поляків про те, що Львів польський. Знаємо довга обсервуючи солідарне змагання усіх польських чинників надати йому специфічно польський характер при помочі планово та доцільно веденої польонізаційної роботи. Зокрема протягом останніх літ, часів польської державности, уматериялізується та зміцнюється похід на кожній ділянці життя і на кожному кроці у Львові.

Одначе не зважаючи на всі позиційні походи українське населення Львова стоїть твердо на своїх національних позиціях, боронить їх завзято та навіть подекуди намагається здобути нові. Здобуття українського мандату у Львові засвідчило перед цілим світом про живучість, національну свідомість і не лише про політичну життєздатність але і про політичну зрілість українського населення Львова. Здобуття українського мандату у Львові — це не лише справа одної політичної партії, — ні! — це справа престижу цілої нації. В імя цеї великої та незвичайно важної справи мусять українські національно свідомі громадяни Львова змобілізувати всю енергію, всі сили, щоби вийти гідно та славно із повною перемогою при цих виборах. Щоби це сталося треба взятися до праці, треба розкрити очі на вагу цеї справи усім — невідаючим, незнаючим і малознаючим, малозорієнтованим, малосвідомим. Коли так зрозуміють свої громадські та патріотичні обовязки національно зорганізовані ряди львівської української громади, коли кожний її член розпічне відповідну працю — перед нами станутъ реальні перспективи перемоги.

Одначе і самої праці самої пропаганди за мало. Бо на виборчу працю, на само переведення виборів треба немалих коштів. І тут знову усе залежить від нас, залежить від нашої політичної та національної зрілости. Ідучи власними силами до виборчої боротьби мусимо з власних засобів покрити і всі видатки, звязані з нею. А технічне виборів вимагає їх немало. Ми певні, що українцями Львів зрозуміє гідно на цю потребу Українського Народнього Виборчого Комітету для Львова, що веде виборчу акцію під гаслом зібрання всіх українських голосів на національну виборчу листу ч. 18, ми певні що зрозуміє і оцінить потрібний і спеціяльний фонд для побідного переведення виборчої кампанії. Справа не завидна і потребує проволоки. Відкриваємо на сторінках нашої газети трійковий запис для збірки.

Першим жертвою на народній Виборчий фонд для Львова голова УНДОбєднання *д-р Дмитро Левицький 100 зол.* і взиває д-ра Ст. Федака, д-ра І. Курівця і д-ра Мар'яна Паньчишина. — Датки слати на виплатну книжечку Центробанку ч. 6420, Львів, Ринок 10, І. пов.

На Народній Виборчий Фонд Українського Національно-Демократичного Обєднання зложили дальше в золотих: о. Амврозій Мороз, в Бернім 200, д-р Василь Леваницкий, в Перемишлі, Чернецького ч. 6, 20; Микола Ермолаєв, Варшава, Електоральна, 34—4 5; о. Микола Рибак, Мацьків, п. Лабова 5; Євстахій Лявко, в Пільзні 10; Лев Сохацький, Рашів, Любомирських 4, 10; о. Северин Мелевля, в Любліні 5; о. Дмитро Пенасевич, Волногород 5; о. Нестор Величковецький, Базар 5; о. Аполлінарій Бачинський, в Баращові 15; о. Ва[illegible] Погрішний, в Мушинці 5; о. Ва[illegible] Мачик, в Маріямполі 5; д-р Теодор Созанський, в Старім Самборі 5; о. Михайло Ремакевич, в Волосівці п. Сливно 4; о. Іван Жаренкий, в Глухві, п. Лінія 4; Михайло Ковалевський, Варшава, [illegible] Бойкова, в Країні 2; Омелян Бобераник, Волосків Великий 5; о. Павло Маленький в Рівчевих 5; о. Юліян Левицький, в Руськім Селі 2; о. Юрій Мелжмуга, в Кобанах 5; о. Василь Тевчак, в Рибниках 3; Монастир ОО. Василіян в Крехтиполі 5; Михайло Ванрак, у Сільці 2; о. Іван Прадатковнч Горожанка 3; о. Іван Сениченький, в Золотниках 2.60; о. Іван Мінко, в Кривім п. Козова 5; о. Петро Шамбірський, Копичинці 10; Михайло Строцінський, в Калуші 6; Лєонтин Корошевич, Скнилів 1; Николаи Вітецький, Націвля — Вигода 25; о. Василь Кулик, Зборів 3; Іван Ратоць, Мідодари, п. Гаудія 3.

(Дальше буде).

З життя наших установ.

„СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ" У ЛЬВОВІ.

Дня 5. лютого відбулися звичайні загальні збори „СУК." які є доказом, що ця організація актуальна і жива, бо на збори явились не лише українські купці зі Львова, але і з далекої провінції, як з Коломиї, Станиславова, Бурштина, а купці з Перемишля і Самбора відгукнулись окремими листами, впоновлюючи свої делєгати на збори. Заг. збори СУК. рішили розвинути ширшу акцію на своїм Торг. орган. банком, який уже почав свою працю, отвирають при ньому Власний товаровий відділ, а опріч того дали почин до збірки на Бурсу для торговельної молоді і відклали думку заснувати фаховий пресовий орган. СУК. має вже три філіяльні гурти, а саме: в Перемишлі, Станиславові, Коломиї, а тепер організує четвертий філіяльний гурток у Золочів.

Загальні збори СУК. вибрали Відділ Т-ва Гр. Ганулака і Раду, яка того ж дня на першім засіданні уконституювалась так: пер. голова Ос. Стефанович, секретар Д. Конюх, скарбник О. Онисько, господар Е. Горнкович. Одним з перших проектів новоізбраної Ради „С. У. К." на черзі зорганізувати рухому торгівлю виробами наших промисловців, себто товари продукувані нашими промисловцями, мали би розвозитись по селах і містечках провінції, щоби таким робом запевнити нашим продуцентам ширший збут. Ту увійшлов теж книжки та всякі видавничі продукція. Як би все українське купецтво згуртувалося у своїй становій організації, тоді спільними зусиллями можна би здійснити неодно гарне діло та піднести наш економічний рівень.

„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ДІМ У СЯНОЦІ."

Дня 11 XI. 1927 відбулися Основуючі Загальні Збори Лемківського Товариства „Український Народний Дім" у Сяноці. Метою Товариства є: двигнути культурно лемків у повітах сяніцькім, ліськім, коросненськім, березівськім і стрижівськім. До цієї мети Товариство змагатиме будовою „Народних Домів" по громадах, основуванням ріжних шкіл, особливо ремісничих і промислових, бурс та захистів для дітей, бібліотек, театральними виставами, концертами.

Членом Товариства може стати кожда особа української народности. Обовязком члена є вилачувати шорічно 5 зол. вкладки до Товариства. Членів Товариства приймає Виділ.

Першим і найважнійшим завданням Виділу Товариства є: двигнути у Сяноці, столиці Лемківщини „Український Народний Дім", де знайшли би приміщення ріжні наші установи.

На цю ціль, має Товариство около 1.100 долярів празбираних серед лемків у Америці (около 750 долярів), як також серед Громадянства у краю.

Виділ Т-ва просить усіх уроженців Лемківщини і всіх перебуваючих тепер на Лемківщині, як також всі Кооперативи, Читальні Просвіти та інші Інституції допомогти нам у початкому ділі, вступаючи у члени нашого Т-ва, та жертвуючи на нього.

ОПОВІСТКИ.

З приводу злобної поголоски яку несовісні люди пустили між громадянством, начеб я їздила з п. Іванною Блажкевичевою до Гаїв вел[illegible] б. Тернопіля на агітацію за виборчою листою соціял-демократів, подаю до прилюдного відома, що така поголоска є підлою клеветою кождого, хто буде її поширювати, потягну до судової відповідальности. — Тернопіль дня 4. лютого 1928. — Антоніна Кондрацова. 1474

Шірші сходини членів Т-ва „Союз Українок" відбудуться в неділю 12. II. в год. 5. поп. в салі Бесіди Рутовського 22. На порядку дня: реферат і організаційні справи. О численну участь членів просить Головний Виділ Товариства. 1479a) 1-2

Нові видання „Русалки". Рекордовим виданням „Русалки" є сьогорічні великодні листівки. Є їх небогато, всего 6 зразків, але прямо промовляють до серця і душі. На цю серію склались репродукції прегарних акварель: А. Манастирського, С. Томасевича, Ф. Гриневича і Вол. Тарновецького. Серія 6 шт. коштує з почтою 2 зол. Сотня 12 зол. Листівки ці одержують передплатники „Театральної Бібліотеки" даром, як премію за перший квартал. (Передплата на „Театр. Бібліотеку" коштує річно 10 зол.). З найновіших випусків „Театральної Бібліотеки" заслугує на увагу драма І. Тогобочного „Матинаймичка" (ціна 1·20) і партитура до неї драми (1 зол.). Замовлення слати до В-ва „Русалка", Гр. Ганулак, Львів вул. Куткова ч. 10. 1472

У пятницю дня 10. лютого в 7. год. вечером відбудуться в комнатах Музичного Інститута в Дрогобичі **Загальні Збори Т-ва „Дрогобицький Боян"** зі звичайною програмою нарад. Проситься всіх членів доконче явитися на вище згаданих зборах. — Виділ. 1473

„Союз Українок" у Львові складає отсим щиру подяку фірмі **М. Хемула, Львів, Трибунальська пл. 1,** за безкорисне випожичення килимів для прикрашення салі на Свято Кобилянської. 1475

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів пл. Марійська ч. 5. 3 59—7

ШУКАЮ неумебльованої кімнати з лазничкою. Дам річний чинш або письменне зобовязання, що на бажання господаря виповаджуся. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Неумебльована". 2-3

В МІСТОЧКУ близько Львова є до відступлення мешкання з частинним уладженням для лікаря українця. Зголошення слати до адмін. „Діла" під „Лікар". 3-4

КОНЦИПІЄНТА з правом субститущії потребує **Д-р Федак** 1-3

МАШИНУ до писання „Adler" модель II, українсько-польську з валком до списування, уживану, в добрім стані з пятилітною гарантією фірми в якій її куплено — продам за девятьдесять пять долярів готівкою. Зголошення: „Машина 95" Адм. „Діла". 1475

ПОКІЙ з окремим входом для панів або пань до відналімлення зараз. Відомість Корнецького 5/I. ганок на право. 1486

ДОБРУ машиністку прийме негайно канцелярія д-ра Льва Ганкевича, Львів Руська 3. 1481

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легких, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1056 **Переселення Рентґеном** 2—24

Лікарсько дентистичне Заведення

Д-ра СИМОНА РАППАПОРТА ЯКОВА МАССА

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пломбування и виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Поліпшення 14/4 лекші в сплатах. 4-10

Подяка.

Почуваюся до милого обовязку отсею дорогою зложити щиру подяку п.п. лікарям-дентистам д-рови Симону Рапапорту і Якову Масу Львів, вул. Сикстуська 17/II. пов. за солідне та добре виличення і пльомбовання зубів.

Софія Лопушанська
Луцьк.

ФІРМА ТЕРСЬКОЇ фабрики шкіри шукує сем парест з укінченим III. роком. П.Т. Панів проситься звернути ласкаво увагу своїх фірм на отсей анонс. Зголошення і условія: до Уряду народнього [illegible] ровиці р. Любачів. 1-2

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 73—?

Ч. 32 (11.286). Львів, субота 11. лютого 1928. Płacona opłata ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.323. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Австрії 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 8 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-42. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Більше активности.

Львів, 10. лютого 1928.

До 4. березня, тобто до дня, в якому відбудеться найважніший виборчий акт, а саме акт голосування до сойму, ділить нас уже лише три тижні. В тому часі треба мобілізувати всі сили та енергію для належної відготовки виборців до сего важного акту. Хтож має цим занятися, чи тільки самі кандидати? Ось біля цього питання ми й хочемо спинитися.

Ніде правди діти, що в нас підготовча праця до виборів по місцях не стала досі на необхідній висоті. Очевидно, маємо тут на думці український виб. фронт, що розвивається під прапорами УНДО. Правда, що діячі Обєднання на місцях мають дуже і дуже багато адміністративних та інших перепон у передвиборчій акції, та всеж, незважаючи на те, нічо не виправдує в богатьох випадках їх передвиборчої повільности. Мабуть деякі з них складають всю підготовчу працю на посольських і сенаторських кандидатів Обєднання. А чейже кожний зрозуміє, що самі кандидати не в силі опанувати вповні всіх виборчих теренів. Занедбуючі свої обовязки в підготовчій стадії до виборів діячі не сміють забувати на те, що за такий чи інший вислід виборчої акції відповідають не тільки кандидати і не тільки Центральний Комітет партії, але всі члени партії в цілому краю. Найбільша відповідальність за успіхи чи невдачі лежить в першій мірі на тих, що мають змогу працювати постійно в самій гущі українських виборців, тоб-то по селах. Вони обовязані тепер зужити якнайбільше енергії, використовуючи при тім свої впливи, в тому напрямі, щоби ні один голос не пропав для української національної листи.

Українське Національно-Демократичне Обєднання, як загально-національна понадклясова партія має в своїх радах представників усіх станів і верств, серед яких кожний обовязаний розвинути інтензивну підготовчу діяльність. На жаль, досі цего ми не заобсервовуємо. А так бути не повинно. Навіть деякі кандидати виявляють за мало організаційної та пропагандивної діяльности в тому незвичайно горячому часі передвиборчої підготовки. Те саме можна віднести і до деяких повітових Комітетів Обєднання. Та ці останні мусять собі теж усвідомити, що вони більше відповідальні за підготовчу виборчу акцію чим кандидати, бо кандидати є ставлениками повітових комітетів.

У всіх партіях передвиборча праця в повному розгарі, а в нас не всюди вона на відповідньому рівні. Перед нами ще три тижні. Отже час дуже короткий. Та його мусить використати кожний національно свідомий громадянин, зокрема кожна повітова партійна установа, кожний кандидат і кожний член партії для мобілізації виборчих сил. В теперішньому часі всяке занедбання, всяке перекладання національно-громадських і партійних обовязків на чужі плечі треба вважати національним проступком. Все, що може, все, що користає з якоїнебудь свободи рухів, все, що не прикване до одного місця обовязком, мусить вирушити на поле виборчої боротьби.

Переживаємо хвилі, в яких не можна триматися засади „моя хата з краю — нічого не знаю". Є це хвилі, в яких ніхто не сміє не бути активним. Такий чи інший вислід теперішніх виборів стане яскравим показчиком нашої політичної вироблености, пророчистим доказом нашої національно-політичної зрілости, або вимовним аргументом на нашу не тільки політичну але й культурну відсталість. Виборча поразка дасть нашим „приятелям" у руки атут проти нас, дасть їм змогу перед світом вказувати на нашу неміч і тим самим облекшить їм оправдання для їхніх вчинків супроти нас, для їхніх політичних експропріяційних експериментів. На опінії всего політичного світа нам мусить дуже залежати.

В теперішніх часах все тільки дужий і сильний має рацію. Тому мусимо при виборах поступати так, щоби здобути перемогу, щоби вийти побідниками на цілій лінії. Правда, що можна провалитися при виборах, але все таки почуватись морально побідником. Та цінність такої перемоги дуже проблематична. Нашу найважнішу фізичну і біольогічну програну в визвольних змаганнях ми відчуваємо незвичайно болючо на кожному кроці, хоч моральна перемога, можна сміло сказати, остала при нас. Та наших життєвих умовин це нічим не облекшує. Біольогічні закони висуваються в житті нації на перший плян. Переможені все в життті не мають рації, хоч теоретично вона їм у повні належиться. Коли можна велике порівняти з малим, як це ми вгорі зробили, то програвши у великому, не сміємо в малому, в теперішній виборчій кампанії допустити до програної ніяким чином, щоби оминути гірких її наслідків. Бо не можна не тямити, що малі, незначні програні все підготовляють і все складаються у наслідках на одну велику програну, на провал.

Таких перспектив перед собою розгортати не сміємо. З вірою у перемогу, з енергією і завзяттям при безперервній праці та напруженні мусимо вийти при виборчій кампанії побідно. Тільки відкиньмо байдужність, вирвім з корінням рівнодушність та інерцію, викрешім усі з себе весь можливий запас енергії та мобілізуймо сили до виборчого акту. Не спізняймося!

Відродження Литви.

(Інформаційний виклад проф. М. Біржишки в Товаристві письменників і журналістів про литовський культурний рух.)

I.

На розцвіті литовського письменства. — Дуонеляйтіс, Давкантас і Валанчюс. — Заборона латинки. — Пруська Литва піємонтом національного руху. — Народники і „Авшра". 1904 рік і „Великий Сойм" 1905 р.

В останніх днях Львів витав рідкого гостя, професора ковенського університету М. Біржишку, який відвідавши Вильно, Варшаву і Краків, заглянув і до нашого Львова. М. Біржишка, хоч є молодою ще (40-літньою) людиною, має вже своє імя в культурному відродженні литовського народу. Довгі літа працював він у Вильні, а тепер викладає історію литовської літератури на ковенському університеті. Одночасно стоїть він на чолі „Союзу визволення Вильна".

Відвідавши нашу редакцію, шан. професор дуже радо згодився на пропозицію Т-ва письменників і журналістів дати інформаційний виклад про литовський культурний рух. Виклад цей відбувся для членів Т-ва письменників і журналістів та запрошених гостей в середу (8. ц. м.) в салі редакції „Діла". Крім письменників і журналістів бачили ми між слухачами д-ра В. Охримовича, през. Децикевича, д-ра Евг. Бурачинського, дир. Сєвенча, дир. Филиповича й ін.

Привитаний ред. В. Мудрим розпочав проф. Біржишка свій цікавий виклад (російською мовою) від найдавніших літературних зразків.

На Великій Литві (державній) панували руські (білоруські) культурні впливи і за часів незалежного Великого литовсько-руського князівства і після унії з Польщею. Початків литовського письменства треба шукати в прусько-протестантській Литві. В р. 1547 в Кенігсбергу появляється литовський катехизм Мартина Мажвидіса з букварем і співаником. Зовсім природно, що литовське письменство має виключно релігійний характер. У державній Литві перша литовська книжка появляється в 1595 р. Є це катехизм Миколи Давкши. З розвитком протестантизму серед магнатів і шляхти поволі зростає і литовське релігійне письменство. Але з наступленням католицької реакції той рух припиняється.

Зате розцвітається письменницький рух за Німаном у пруській Литві. Німці (Гарткнох, а опісля Лессінг, Гердер і Гете) цікавляться поганською минувшиною пруської Литви, а литовці збирають народню творчість Литви і пісні литовського народу. На підкладі того зацікавлення зявляється великий литовський поет пастор Хр. Дуонеляйтіс, що около 1750 р. написав велику поему „Чотири пори року" (видану 1818 р. разом з німецьким перекладом).

В добі романтизму те зацікавлення литовською народньою творчістю проявляється і на Великій Литві. За прикладом Дуонеляйтіса зявляються поезії Стразделіса-Дроздовського (1814) і С. Станевича. Поклоняний до литовської минувшини і мови С. Давкантас (1793—1864) мріє про створення великої, багатої і всесторонньої литовської літератури. Пише він брошури на господарські теми, перекладає Непоса, укладає казки для дітей, польсько-литовський словник, збирає жмудські пісні і пише велику історію Литви. Найважнішим його твором є „Будас сеновес Летувіо Кальнієну ір Жемайтіо" (Звичаї старовинних литовців і жмудинів). Давкантас був першим литовським народовцем, що поставив справу національного відродження Литви на грунті повної культурної самостійности. В тому самому напрямі виступає на початку литовського відродження Мацій Валанчюс (біскуп литовський 1801—1875), пізніший епископ. Він займався литовською старовиною та склав працю „Жемайтію віскупистє" (Жмудське єпископство). Ставши єпископом, покликав на свого секретаря Давкантаса і разом з ним розпочав енергійну освітню і видавничу діяльність на релігійно-моральному грунті. Намагався він оснувати литовський періодичний часопис, одначе без вислiду. Періодичну пресу в тому часі (1846—1864) заступали численні календарі, які відіграли дуже велику ролю в історії освіти й освідомлення литовської народньої маси. Подавано в них не лише цікаві відомости, друковано не лише повчаючі статті, але й поміщувано етнографічні матеріали та поезії в навелі литовських письменників. За Олександра II., в добі великого оживлення в російській імперії, оживлення, спричиненого наслідками кримської війни, розростається й літературна діяльність литовців. Єдиною литовською інтелігенцією в тому часі були священики, спершу дрібношляхетського походження, а опісля (після фактичного знесення кріпацтва в р. 1864) майже виключно селянського. З тією хвилею литовський рух починає прибирати яскравий демократичний характер.

Але одночасно на литовський культурний рух спадає великий удар. Міністер внутр. справ Валуєв видає 13. вересня 1865 р. указ, яким забороняє друкувати литовські видання латинкою, дозволяючи на їх друк російським письмом. Литовський народ не приймає видань, друкованих російським письмом. Та заборона тріває повних 40 літ (до р. 1904). Тоді знову литовський видавничий рух концентрується на пруській Литві. В Тильзиті появляються латинкою литовські молитовники, букварі і календарі, які контрабандою дістаються на російську Литву. Прогнаний з Вильна литовський літературно-культурний рух, російський уряд тим самим віддав Вильно полякам.

В тому часі заходить основна зміна в структурі литовської інтелігенції. Була вона досі у великій більшости майже виключно духовна. Розуміється, що литовський народ витворював і світську інтелігенцію, але вона не могла найти місця на литовській території. Вона мусіла мандрувати за пристановищем по широких просторах Европейської Росії і по Сибірі.

Поза духовною інтелігенцією, яка хоч частинно находить пристановище на рідній землі, витворюється і світська інтелігенція, головно селянського походження, перейнята новими ідеалами праці для народу. Студенти-литовці в Москві і Петербурзі а потім у Варшаві єднаються в кружки самоосвіти, студіюють литовську історію, захоплюються поглядами Давкантаса і снують пляни про широку національно-культурну працю для рідного народу. Не маючи змоги на території російської Литви відновити видавничий, національно-культурний рух, вони примушені знову перенести свій культурний осередок на територію пруської Литви. З їх кружка виходить недавно померший великий культурний діяч д-р Бассанович, який в 1883 р. засновує часопис „Авшра" (Зоря), що в короткому часі поширюється і на російській Литві. Трилітне істнування „Авшри" (1883—1885) мало великий вплив на розвиток литовського національного відродження. Д-р Бассанович і найрухливіший з редакторів „Авшри" Шлюпас стають дійсними керманичами литовського руху. Однак перепони, з якими зустрілося видавання „Авшри" на пруській території, примушують литовських патріотів думати про перенесення часопису на територію Великої Литви. Розуміється тут треба було перш усього постаратися про знесення заборони друку литовських видань латинкою. Та й і тих заходів німа ще успіху.

НА НОВО ВІДКРИТІ КОМНАТИ ДО СНІДАНЬ ФІРМИ
„ЗАКОПАНЕ“ — А. Моор і Й. Стаховіч
від нинішного дня будуть ведені під зарядом п. Ґустава ВАГЕМАНА, довголітного управителя ф-ми Мусялові́ч і Янік. — Вибагливий буфет, великий вибір студених і горячих перекусок. 1418 4—4

Упадок „Аушри“ пригноблююче вплинув на народницьку литовську інтелігенцію. Литовська студентська молодь, обєднана в тайному товаристві „Лєтува“ (Литва) засновує в Тильзиті часопис для інтелігенції „Варпас“ (Дзвін), а опісля хліборобську газету „Укінінкас“ (Хлібороб). Майже одночасно появляється в Тильзиті католицький часопис під назвою „Жемайчю ір Лєтувос Апжвалга“ (Жмудський і литовський огляд). Таким чином два крила литовського національно-культурного руху: поступово-демократичний і клерикальний — зустрічаються на литовському народньому ґрунті. Вплив „Варпаса“ і „Апжвалги“ проймали народні маси, творячи тріский підклад національного освідомлення і національного розвитку. Читальництво й освідомлення поширювалося в суспільних низах, а одночасно зростало чисельно литовська інтелігенція.

В р. 1896 упадає „Апжвалга“, але на полі бою залишається „Варпас“ і „Укінінкас“, які разом з іншими литовськими часописами діждалися в 1904 р. знесення заборони друкувати книжки і видання латинкою. З цією датою змінюється литовська продукція на пруській Литві, продукція — так сказатиб — експортова, а росте литовська продукція на російській Литві. У Вильні і Петербурзі повстають литовські періодики, як консервативний „Лєтувіо Лайкрастіс“ (литовська газета), „Вільніаус Жініос“ (Виленські Вісти), поступово-народній „Лєтувос Укінінкас“ (Литовський Хлібороб) і за кордоном соціялістичний „Дарбініньку Бальсас“ (Голос Робітників). Литовська преса, литовська літературна творчість і культурна діяльність стає менш-більш на ґрунт нормального розвитку. Розвивається не лише литовський літературний і культурний відродженський рух, але росте і рух політичний, творяться партії з означеними програмами. В тих умовах великою і далекосяглою подією був литовський національний конґрес т. зв. Великий Сойм у Вильні з участю понад двох тисяч представників не лише з Великої Литви, але і з пруської та з литовської кольонії, розсіяних по просторах царської імперії. Керма конґресу спочивала в руках крайно демократичних елементів: радикальних демократів, соціялістів і радикального союзу учителів. Конґрес ухвалив домагатися автономії для Литви зі соймом у Вильні, вибраним на основі чотироприкметникового права голосування. Згідно з внесеною резолюцією „Автономічна Литва має складатися з теперішньої етнографічної Литви як ядра та тих земель, що до неї тяготіють з оглядів економічних, культурних, національних або інших і яких населення виявить на те свою волю шляхом плебісциту“. Розуміється, одночасно виставлено й мінімальну програму, себ-то домагання національних прав для Литви.

На виборчому фронті.

З ПРЕЗИДІЇ УНДО.

ІНФОРМАЦІЇ.

Важне для громадських виборчих комітетів.

1) Мужі довіря листи ч. 18. На основі виборчої ординації допущені в днях 4. і 11. березня н. р. до двохкратно обводової виборчої комісії в часі голосування і в часі обчислювання голосів мужі довіря зголошених виборчих лист в даному окрузі. В цей спосіб дає виборчий закон можність контролювати нашим мужам довіря при обводових комісіях хід цілого виборчого акту. Тому при кожній обводовій комісії мусять бути установлені наші мужі довіря.

На основі арт. 68. виборчої ординації зголошують мужів довіря до поодиноких обводових комісій **повновласники** виборчих лист при окружних виборчих комісіях. Щоби повновласники листи ч. 18 могли зголосити до окружної виборчої комісії мужів довіря при кожній обводовій виборчій комісії, треба щоби кожний наш місцевий виборчий комітет подав в найкоротшому часі на адресу Окружної Виборчої Канцелярії імя і призвище, місце замешкання, звання та вік мужа довіря і одного його заступника. При цьому належить подавати, де є осідок обводової комісії, до якої цей муж довіря призначений, як також треба подавати число обводової комісії. Мужами довіря можуть бути лише такі особи, які мають право голосування в тій комісії, при якій вони є установлені мужами довіря.

На мужів довіря слід подавати свідомих громадян, грамотних та обізнаних з виборчою ординацією, які могли би і зміліб контролювати діяльність виборчих комісій. Найкраще, щоби той сам муж довіря **був призначений до виборів соймових і сенатських**, тому він повинен мати право голосування до тих обох установ.

Мужів довіря належить зголошувати до окружних виборчих канцелярій, яких адреси ми вже свого часу оголосили в пресі. Для певности подаємо їх ще раз: Округ 47: О. Йосиф Лішинський Мінкиш Новий, пош. в місці Miękisz Nowy ad Jarosław). Округ 48: д-р Володимир Загайкевич, Перемишль вул. Пілсудського ч. 1 (дім „Віра“ Побереже); Округ 49: Ілля Федевич, Самбір, пл. Церковна; Округ 50: Львів, вул. Костюшка ч. 1 а; Округ 51: Окружна Виборча Канцелярія, Львів, вул. Костюшка ч. 1 а.; Округ 52: Остап Луцький, Стрий, Аґенція „Дністер“; Округ 53: Д-р Юліян Олесницький, Станиславів, вул. Липова ч. 18; Округ 54: Адвокатська канцелярія д-ра Ст. Барана, Тернопіль, вул. Міцкевича ч. 8; Округ 55: Окружна Виборча Канцелярія Львів, вул. Костюшка ч. 1 а.

Щодо **мужів довіря при голосуванню до сенату**, то поодинокі Окружні Канцелярії пересилають копії зголошених мужів довіря для повновласників сенаторських лист. І так на адресу львівської Окружної Канцелярії мають бути пересилані списки мужів довіря зі слідуючих повітів: Бібрка, Березів, Чесанів, Добромиль, Дрогобич, Городок Ягайлонський, Ярослав, Яворів, Кольбушова, Кросно, Ліско, місто Львів, Львів-повіт, Ланьцут, Мостиська, Ніско, Перемишль, Переворськ, Рава Руська, Рудки, Ряшів, Самбір, Сянік, Сокаль, Старий Самбір, Стрижів, Тарнобжег, Жовква. На адресу тернопільської Окружної Канцелярії мають пересилати списки своїх мужів довіря слідуючі повіти: Борщів, Броди, Бережани, Бучач, Чортків, Гусятин, Камінка Струмилова, Підгайці, Перемишляни, Радехів, Скалат, Тернопіль, Теребовля, Заліщики, Збараж, Зборів, Золочів. На адресу станиславівської Окружної Канцелярії пересилають списки своїх мужів довіря слідуючі повіти: Богородчани, Долина, Городенка, Калуш, Коломия, Косів, Надвірна, Печеніжин, Рогатин, Сколе, Станиславів, Снятин, Товмач, Турка, Жидачів.

Тому, що поодинокі повіти в богатьох випадках мають зовсім інші виборчі осередки при соймових і при сенатських виборах, то завданням поодиноких Окружних Канцелярій є **допильнувати, щоби підписи зголошених мужів довіря з поодиноких повітів були пересланї** куди слід.

Справа зголошування мужів довіря є для нас дуже важною, тому ці зголошення слід негайно пересилати.

Важне для Повітових Виборчих Комітетів.

2) Картки до голосування. Виборчі картки до голосування вже друкуються і їх можна відбирати від 10-го лютого починаючи в Крайовій Народній Канцелярії, вул. Костюшка ч. 1 а, II. пов. Картки будеться видавати тільки окремо для цього уповноваженим висланцям Повітових Народніх Комітетів. Щодо дальшого транспорту і розділу тих карток на місцях, то Повітові Виборчі Комітети, повинні завчасу відібрати картки, щоби вони в часі дійшли до всіх громад і до рук виборців.

3) В справі управнень мужів довіря і в справі техніки голосування будуть оголошені своєчасно в пресі докладніші інформації та поучення. — Львів, дня 8. лютого 1928.

Головний Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Долинщина.

Сама Долина не здається одно з найбільше політично зрілих міст, де одиноким і повним паном ситуації є тільки УНДО. Про інші українські партії і чути не має. З польських партій тільки „Одниця“ і ППС розпочали свою „діяльність“. — Дня 7-го н. м. „запросила“ поліція з цілого повіту — між іншим — і воєнних інвалідів, вдів і сиріт до старости в Долині, що наказало всім взяти участь у виборчому віту, що відбу-

ВОЛОДИМИР БИРЧАК.

На княжому дідинці.

(Докінчення.)

Князь чекав, аж успокоїться.

— Братя і дружино моя ти наймолодша! Нині в перше вирушаєш в бій і на твій бій хочу оце сказати тобі коротке слово, щоб все його памятала. Не видумане говорю оце слово, а таке, що пережив я його в трудах життя та у боях.

— Ідете в бій із угрином. Знаєте самі, що бою з угрином ми не зачинали. Це він зачав перший. Ну, годі, не будемож боягузами, що бояться бою, а зачав він добре, ми й потягнемо у бій і покажемо, як вміємо воювати!

— Памятаєте, що перед роком ми воювали і перед двома так само на весну як нині ми тоже воювали і перед трома ми тоже були в бої. Рік за роком ми старші веснуємо в боях і — як це ви, мої наймолодші знаєте — ми все воювали із побідою, усе вертали ми домів у славі. Ось тому і скажу я вам нині тайну, ізза якої ми все відносили побіду, а наші вороги чому втікали з поля бою. Послух і карність — оце та наша сила, що досі давала нам побіду, це та сила, що й нині в бої з угрином має дати нам побіду. Послух і карність! Бо памятаєте ви ще, що мала сокира розбиває богацько разів більше дерево тільки тому, що частини заліза тримаються сильніше і тугіше в купі як частини дерева. Ось так і малі війська розбивають часто в трое, в четверо сильніших ворогів тільки тому, що в малих є карність, послух і посвята. До карности, послуху, посвяти кличу вас оцим!

— Проти нас іде сильний ворог, щоб нам забрати нашу волю, нас всіх переміняти в рабів. Та ви усе памятайте, що свобода найдорожший скарб! За цей найдорожчий скарб наші батьки й діди наші ішли в бій і щербили чужі кости й сипали ворогам могили. І ми вірні, вірні їх сини, радше згинемо в боротьбі, як станемо рабами! Свобода найдорожчий скарб!

— Ворог хотів би нас розлучити, бо розлучених лекше є побити як злучених разом, в одно. Тому памятайте і будьте все послушні, карні і злучені в одно як цей мій кулак!

І князь підняв високо в гору затиснений кулак.

— В часі супокою отворена моя долоня і пальці гнуться в ріжні сторони. Але зближається ворог, тоді пальці й долоня лучаться в твердий кулак і бють! І ми будьмо нині одним кулаком, а тоді не страшний нам ворог і наша свобода!

— Ходімо отже злучені разом! Забудьмо нині ті усі дрібниці, що нас розлучують. Злучені разом пощербимо ворожі кости, ворожою кровю зросимо поля, а їх самих дамо крукам і воронам на жир, непрошеним гостям усипмемо могили. І знов з ворожих могил зродиться наша воля! А тільки памятайте нині, присно і во віки віков, амінь! — і князь знов підняв твердий кулак вгору і так тримав його високо перед всіми.

Серед рядів царила безмежна тиша.

По сему полки рушили, а князь Володар переїхав тимчасом дідинець і виїхав за ворота, щоб там станути й побачити в поході полки наймолодших. Княжна з товаришками остала ще на дідинці й бачила, як її хоругов винесено на чоло, почула, як заграли труби, ударили бубни й полки рушили. Їй пригадалися слова, які вчора говорила мамі: на переді іде моя хоругов, вітер її розвіває, а лев пнеться в гору та все в гору, в війська йдуть, несеться пісня: раз, два, раз, два... Мати сміялася з неї, але це таки так, як вона казала! Чудово, гарно! Війська йдуть, несеться пісня, раз, два, раз, два — і до такту й собі зачала княжна вибивати кроки.

Дідинець опорожнився. Остав ще тут тільки князь Давид Ігоревич, якого князь Володар мав зараз вислати на чолі посольства в степ. Був тут іще й сліпий князь Василько на коні. Княжна Анна глянула і їй зробилося стрийка жаль. Заграли труби, вдарили бубни і все, що живе, рушило в похід. Посеред площі сидів на коні один її осліплений стрийко. Стояв мовчки, вдивлений перед себе, вслуханий в відгомін кроків, що віддалялися. Стояв і слухав задуманий мовчки.

Княжна Анна дивилася на стрийка і пригадала собі, як в степі відлітають птиці, а тільки хворі, з поломаними крилами остають сумні та прибиті. Так сумний стояв тепер і її осліплений стрийко. Княжна побачила, як мовчки підняв він руку в гору і мовчки благословив.

— Стрийку! — промовила, підійшовши до нього. — Відійшли, а ми вертаємо домів.

— Вертаємо! — відповів сліпець. — Не нам іти вже в бій. То не значить це, щоб ми дармували! Богацько є таких річей, що видючі — заняті світом — їх не бачуть, не обдумають. Як батько верне, пришли його до мене, Анно.

І ще не скінчила княжна розмови із сліпим князем, як на дідинець увігнався гонець на коні. Спішив до княжої палати, але побачивши, що княжна стоїть ще тут, до неї завернув коня.

— Великоможна княжно, батько переглядає полки, а до города зближається Лука, син грецького царя на чолі свого полку! Прийшов князеви в допомогу! — подав їздець вістку і пігнався до княжого двора.

Княжна станула в першій хвилі як укопана, така нечайна й несподівана була оця вістка. Прийшов на чолі свого полку!

— Княжно! — промовила подруга Марія, донька воєводи Петра. — Ходімо, княжно, в двір. Це так говориться, що він прийшов великоможному князеві в допомогу. Це він не так в допомогу в бої, а це він прийшов тебе, княжно, сватати. Про цеж говорять уже всі! Ходімо отже, бо тобі, княжно, треба й переодягтися.

Княжна почервоніла.

— Ходімо! — промовила. — Не ялося, щоб грецький царенко прийшов в княжий двір і нас ось тут застав, немов то вийшли йому на привіт. Виж знаєте, дівчата, що я й не бачила його ще й не знаю, який він. Це його батько рішив, щоб він мене сватав, та я нічо... Ходімо скоро!

І княжна скоро увійшла з подругами в палату.

Із перед воріт доносилися нові боєві труби.

тося в салі польського „Сокола". По віту слідне було тільки огірчення селян, яких матеріяльної залежности від інвалідських рент хочуть налужнити місцеві польські чинники. ППС, яка перед місяцем порозсилала своїх агітаторів по селах де натрафили на порядну відправу зі сторони селян тепер цілковито зреаґнувала з місії спасення українських працюючих мас. З черги відбулися в повіті слідуючі виборчі віча: Дня 20-го січня ц. р. реферував д-р Д. Горбовий як делегат повітового Комітету УНДО-ня в Долині на виборчих вічах в Копятині і Грабові. Влаштування віча, передовсім в Лопянці мало для місцевих відносин велике значіння, бо тамошній кандидат УНС-а Лешко укривав досіль своє властиве обличчя реклямуючи себе оборонцем українського народу. Грабів оказався над сподіванки селом національно-свідомим та політично сконсолідованим. — Дня 5-го лютого н. р. мало відбутися сельробівське віче в Брошневі, куди й виїхав згаданий відпоручник повітового УНДО в Долині. Сель-робівський агітатор на віче не явився так, що тільки д-р Горбовий реферував там про виборчу акцію. Безпосередно по рефераті прибіг до салі віча представник поліційний з приводу мимо тліючої сажі в комині розвязав віча. — Найбільшої уваги заслугує виборче віче українського робітництва в Долині, яке відбулося 5-го лютого в домівці Братської Хати. Віче одноголосно заявило, що свої голоси віддасть тільки на бльок непольських народів. Крім того одноголосно принято дві резолюції, в яких першою робітництво завзиває все українське громадянство до створення одного національного виборчого фронту під прапором УНДО, а другою вкладає на наше парляментарне заступництво обовязок боронити інтересів українського робітництва.

Войнилівщина.

Заповіджене на неділю 5-го п. м. віче УНДО у Войнилові відбулося дуже величаво. Вже в год. 2-ій заповнилася простора саля вічевиками по береги, а що всі не могли в ній поміститися, то двері до салі мусіли стояти отвором, аби люди могли слухати і з подвіря. На вічу були люди з усіх громад Войнилівщини. Прибуло ок. 600 селян, кількох священиків, і, на жаль, ледви 3 учителів.

Віче отворив голова Повітового Комітету УНДО-ня п. Юрко Гаджаровський та візвав вічевиків, аби вибрали собі президію віча. До президії вибрано одноголосно: п. Ю. Гаджаровського (голова), Євстахія Брецка з Бабина (заст. голови), а секретарював п. Василь Кондрат з Тумашовець. Коли на порозі салі появилися наші кандидати на послів, незабутній діяч і організатор Калуської Землі д-р Іван Куровець та Остап Луцький вічевики приняли їх окликом „Славно" і аплявзами. Опісля промовляв перший д-р Куровець. В своїй промові представив бесідник положення нашого народу під Польщею і взивав не ділитися на групи, а одноцілим фронтом приступити до голосування, бо лише в той спосіб можна буде осягнути більше число голосів та вибрати більше послів. Другий промовець п. О. Луцький змалював наше також положення по українсько-польській війні. Щоби з того тяжкого положення вийти, треба нам гуртуватися в кооперативах, читальнях „Просвіти", закладати Соколи та Луги бо лише в той спосіб двигнемося економічно та піднесемося культурно й політично. Вкінці завізвав вічевиків, аби селяни знову показали свою політичну зрілість та одноцілим фронтом віддали свої голоси дня 4. і 11. березня на листу ч. 18.

В дискусії забирали голос п. Марко Федюнка, дир. О. Луцький, о. Михайло Кравчук, п. Ю Гаджаровський та інші. Коли листа промовців вичерпалася, секретар віча п. Василь Кондрат поставив внесення, яке приняли всі зібрані одноголосно. Внесення це звучало так: Віче у Войнилові з дня 5-го лютого ухвалює Центральному Комітетові УНДО повне довіря за його політичну діяльність. Усі присутні будуть голосувати на листу ч. 18 і працюватимуть в усіх сил, аби запевнити перемогу при виборах Українському Нац.-Дем. Обєднанню.

Опісля голова Ю. Гаджаровський закрив віче й вічевики розійшлися зі співом нац. гимнів.

ОКРУГ 53. (СТАНИСЛАВІВ).

Дня 5-го лютого н. р. скликано велике передвиборче віче УНДО під голим небом в Богородчанах Старих. Віче отворив о. Городецький. Коли однак забрав голос делегат Центрального Комітету УНДО п. Корчинський Іван, заморочена сельробівсько-радикальна боївка з Костем Василем і радикалом Гарбузом на чолі почала робити такі крики та вереск, що президія була змушена перенести віче до хати п. Стельмаха Василя. Дві кімнати були битком набиті селянами. Реферував п. Корчинський, а після нього промовляли о. Городецький, Комарницький, сен. Маґас і ін. Присутні з погордою висловлювалися про злучену шайку сельробівців, яка получилася з радикалами, щоби тільки розбити віче УНДО-ня. Присутні заявили, що віддадуть свої голоси тільки на одиноку партію УНДО-ня і її листу ч. 18.

БАЛЬ МЕДИКІВ СУБОТА 11.II.
Хто ще не має запрошення може дістати його в суботу 11.II. в салі „Народнього Дому" вул. Рутовського 22. від год. 9. рано.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Копичинеччина.

Виборча горячка не опанувала так дуже нашого повіту як це діється в інших повітах. Повіт знаючи вагу одного фронту піде однею лавою до виборів за листою УНДО. Деякі амбітні одиниці старалися ради посольського мандату внести заколот в повіт, однак їх виступи не мають ніякого значіння. За те по польській стороні помітне значне поденервування. В нас агітує все, від усіх польських чинників почавши, а на Дмитрикові з УНС-а скінчивши. Староста скликує що тижня урядові війтівські конференції і на кожній не забуває про листу ч. 1, а для допомоги запрошує собі кандидатів з тієї листи для виручки в агітуванні. Інсп. шкільний Самборський заявив на останній учительській конференції всім учителям, що для нього мірилом учительських кваліфікацій буде кількість голосів, відданих на листу ч. 1. Залізничник Сокол їздить по повіті, кидається на всі сторони, агітуючи за листою безпартійного бльоку співпраці з урядом, а тим самим і за собою. Не дармують і польські монархісти під пермою о. Слівінського, „грецко-католицького пробоща" з Перемилова. Вшехполяки уперто мовчать і ждуть аж ті більше крикливі викричаться. Відбувають часто довірочні наради, які справді ведуть мовчки довірочно. — Кандидат нашого повіту п. Заваликут обїхав уже цілий повіт і на днях переноситься в повіт борщівський. Його річеві і безпристрастні виборчі реферати зацікавлювали дуже і притягали на кожне зібрання дуже численних слухачів. Сільські виборчі комітети працюють на місцях справно по всім вказівкам повітового виборчого комітету, який за час грудня і січня скликав і три наради до Копичинець.

Ново відновлена каварня „BELMO T" в домі Народньої Гостинниці, Львів Косцюшка 1. віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по поміркованих цінах в окремій салі. 1252 13-15

За допущення української мови до нарад Приб. Ради.

З МІСЬКОЇ РАДИ.

Львів, 10. лютого 1928.

На надзв. засіданні прибічної ради урядового комісаря справу затягнення короткотермінової позички 2 міл. зол. (на рахунок признаної позички 7 міл.) реферував радн. Децикевич. В голосуванні принято внесення на затягнення позички 2 міл. зол на 8 проц. і уділення забезпеки на цю позичку нерухомостей міських електр. залізниць. З черги радн. Децикевич відчитав деклярацію Українського Клюбу до уряд. комісаря в справі допущення української мови до нарад прибічної ради. На основі закону уживання української мови попри держ. польську мову ухвалити може лише репрезентація цілої самовр. установи. Тому, що прибічній раді не признано права змінювати порядку чинностей ради — згідно з відносними правними постановами урядовий комісар у власній діяльності може видати розпорядок про допущення до нарад попри держ. польську мову також української. Інтерпелянти просять про це уряд. комісаря. Ком. Стшелецький у відповіді зазначив, що хоч законно міг би видати такий розпорядок, то одначе не приписує собі тої власти, щоби індивідуально сповнити просьбу, висловлену в інтерпеляції. Коли ж би внесення про допущення української мови до нарад вплинуло з боку ради, то це внесення комісар перешле відділові без свого спротиву.

АРЕШТУВАННЯ.

Львів, 10. лютого 1928.

Арештованих ред. „Громадського Голосу" О. Навроцького і Стахова випущено вже на волю. Рівночасно на їх місце арештовано члена редакції згад. часопису Матчака й адміністратора Осиповича.

З комуністів арештовано далі Петра Легешу, Теод. Кульчицького і Мойсея Блявера. Крім того арештовано в поїзді з Данцігу до Варшави Козицького і Чучму, обох кандидатів на послів партії Сельробу.

РАДІЧ ТВОРИТЬ КАБІНЕТ.

Білгород, 9. лютого 1928.

Вукічевич, якому король поручив утворити кабінет, зрікся цієї місії, бо не мав підтримки. Місію утворити кабінет одержав провідник хорватської селянської партії Степан Радіч. Думають, що Радічеві не вдасться утворити кабінет і що йде лише про це, щоби зискати на часі та щоби приготовити основи для утворення нового кабінету. Як найповажніших кандидатів на будучих шефів уряду СХС називають Узуновича, Давідовича і Нінчіча. Не є виключене, що до нового кабінету Давідовича Радіч вступив би як міністр освіти або рільництва.

САМОВБИВСТВО УРЯДНИЧКИ.

Львів, 10. лютого 1928.

При вул. Пірів 17. поповнила самовбивство урядничка нафтового товариства „Домброва" Антонина Новосад, заживши двоокису вугля. Причина самогубства незнана.

НОВИНКИ.

— **Подяка.** Складаю щиру подяку Хвальному Українському Лікарському Товариству і його Президії Вп. ПП. Д-ру М. Музикі, Д-ру Максимонькові, всім Товаришам місцевим і з краю як рівнож Вп. П. Д-ру Е. Лукасевичеві з Варшави, який особисто приїхав, рівнож Вп. П. Д-ру Шевченкові з Радивилова, директорові шпиталя О. Пелехові з Сокаля, Д-ру Прийми з Перемишля, Українській Спілці лікарів у Празі і іншим українським установам, а також Вп. П. Президентові Юліянові Романчукові, всім, які з нагоди свята моєї 40-літньої лікарської праці надіслали щирі привіти. — З приводу цього свята складаю 100 дол. ам. на будову українського шпиталя у Львові при Народній Лічниці. — З пошаною **Д-р Іван Куровець.**

— **До відома виборців.** Львівський маґістрат повідомляє: Львівські громадяни, які не перевірили, до якої виборчої округи належать, а змінили мешкання від 1-го червня 1926 р., повинні у власнім інтересі подати свою адресу в міськім інформаційнім бюрі, школі Міцкевича, вул. Рутовського 15. від 9-го до 15. лютого від 3-ої до 8-ої веч., де дістануть інформацій про свій льокаль до голосування.

— **Новий український професор, але... у Варшаві.** Д-р Степан Балей призначений у варшавськім університеті на новоутворену там катедру психольоґії педагогіки як надзвичайний професор.

— **Відзначення українця в Чехословаччині.** Михайло Лісьєвич із Белза призначений радником найвищого суду Ч. С. Р. Це відзначення замітне тим, що на 10 посад було 58 кандидатів і що наш земляк належить до людей молодшого покоління.

— **Особисті вісти.** Секція Медиків у Берні, повідомляє про промоцію на д-ра всіх лікарських наук Білика Нестора зі Львова, на Масариковім Університеті у Берні.

— **Темна хроніка.** Львівський шофер Казимир Гук відповідатиме за злочин насильства супроти недітньої доньки своєї незаконної жінки. — Два румунські злодії пробували вчора трохи опорожнити ґалянтерійну крамницю в білий день на вул. Леґіонів, в обідовій порі, але не мали щастя; Ицхель Шнетман і Йосько Кавман пішли на Баторія. — Якийсь дотепний член громади Острова, біля Щирця, Майнгардт умів кілька літ брати пенсію як військовий інвалід, дарма, що в війську не служив, а дістав ревматизм, копаючи став. — Ще дотепнішими ошуканцями показалися два варшавські злодії, що виступали як священики, правили богослуження, брали позички і один на підставі фальшивих документів навіть не вагався зголоситись в епископській консисторії. Один із них Задембський, був раніше... поліційним урядовцем в Августові.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

— **Інформації віденської преси.** У віденськім „Нає Вінер Абендблят" ч. 31. находимо у вступній статті „Виборчий рух у Польщі" таку фразу: „Новим явищем у Сх. Галичині є нова поява т. зв. москвофілів під проводом д-ра Трильовського, які виступають за зєднанням українських і російських груп, а притою мають досить радикальну програму". Добрі інформації!

— **Смерть відкривача електронів.** Голяндець Генрік Антоон Льоренц, що помер у тихому містечку в Гаарлемі, в 75 р. життя належить до найбільших сучасних учених. Його імя звязане із фізичною теорією електронів і окремим законом його імені „сила Льоренца". Льоренц є творцем теорії, що електрику, явище досі незглиблене, можна розкласти на елементи ще менші як атоми — електрони. Електрон у порівнанні з атомом, яких 3000 трілійонів міститься на головці шпильки, є мільйони разів менший! Таке твердження вивернуло фізичні закони вверх дном. Імя Льоренца стало ще більше відомим, завдяки термінам „контракція" і „трансформація Льоренца". Тут іде про теорію у найтіснішім звязку із теорією умовности Айнштайна. Льоренц пробував пояснити відомі досліди Міхельсона про імовірний рух землі в світлянім етері теорією скорочення захололих тіл наслідком їхнього руху. При цьому він дійшов до математичних формул дуже близьких до тих, яких розвязку найшов згодом Айнштайн. Він ріжнився від Айнштайна лише в їх поясненні; таким робом повстали дві фізичні теорії, тотожні у ділянці фізики, ріжні з фільософічного погляду. Ясно, що без праці Льоренца Айнштайн не був би дійшов до своїх далекосяжних висновків. Льоренц хутко зажив слави. У 26 р. життя став він проф. унів. у Лейдені, що видав стільки вчених, а в 5 літ пізніше його імя стало скрізь відомим, завдяки своїм відкриттям. Він виховав довгий ряд молодих дослідників; був незвичайним організатором збірної наукової праці, прегарним прелеґентом, автором класично ясних творів і володів крім рідної свобідно німецькою, франц. та англійською мовами. Всі ці прикмети довели його до становища провідника „Міжнародного Інституту для умової співпраці".

Кожному відомо, що КИЛИМИ з фабрики ХАМУЛИ є найдобірніші і найліпші.

— **Рекорди.** Один із найславніших сучасних малярів японець Фужіта розвівся в Парижі із своєю жінкою. Фужіта подав мотив, що жінка француженка ставиться до нього з погордою і називає його „китайцем". Фужіту боронив відомий дипльомат Де Монзі. — Канада має сенатора Жорж Дессоля, який святкував цими днями 100-ліття своїх уродин, зовсім бадьорий. — У Берліні в одній гімназії застрайкували учні, протестуючи проти оглядин лікарки, урядово призначеної. — У Будапешті 60-літній Ад. Тот, півсліпий, задушив свою 73-літню жінку, закохавшись в одній своїй 22-літній своячці. — У Туніcі арештували контрабандиста, якого підозрівали в незаконній торгівлі золотом. Обшукавши його на поліції найшли в підошві 80 золотих монет по 10 франків.— В англ. графстві Ворвікшір найшли кістяк передісторичного діпозавра, добре збережений. Його голова має трьохкутну форму із трьома впадинами на очі. Директор передістор. музею в Льондоні означив вік цієї потвори на 100.000 літ. — У берлінськім процесі проти ошуканців братів Барматів промови оборонців і прокураторів триватимуть 3 тижні.

— **Арештування редакції в Харкові.** Радянський комісаріят для господарських справ наказав припинити видавання „Українського Економіста" за статтю звернену проти жидівської кольонізації на Україні і за висловлену думку, що центральний уряд для заспокоєння пролетаріяту і для вдержання ладу повинен вдержати кольонізацію за

бутне. Чрезвичайка оздоровлювала весь склад редакції „Української Енциклопедії".

— **Як живуть московські вчені.** Виписуємо із „Ізвестій" таку інформацію: із 6830 зареєстрованих наукових працівників округу кінцату має тільки 1440. Секція управи мешканнями не має змоги поправити цих обставин наукової праці. За останній рік тільки 18 осіб дістало нове мешкання.

— **„Заслужені діячі мистецтва".** „Рабочая Газета" повідомляє: Державне Московське В-во рішило вжити заходів, перед Народ. Комісаріятом Освіти, щоби ошанувати офіціяльним титулом „заслуженого діяча мистецтва" таких письменників: Максима Горького, А. Серафімовича, С. Подячева і Демяна Бєдного. Можна уявити собі квасну міну Горького, коли він дістане цю честь у товаристві таких заслужених „мистців".

— **Де була Троя.** Визначний нім. географ і мандрівник проф. Павло Беркгард доказував цими днями в Мюнхені перед ученими, що те все, що нас учили в школі про місце Трої — неправне. Він доконав розкопок, які доказують, що Гомерівська Троя зовсім не находилась на березі Малої Азії, а в Тунісі, між Шотом і Джерібом. Отже т. зв. Геркулесовими стовпами є не Гібральтарські скелі, а дві скелі гірського ланцюга Агатарі. Стару Трою здобули тамошні греки недовго перед землетрусом у 1250 р. пер. Хр., підчас якого море проглинуло це місто. Беркгард обіцяє в найкоротшім часі доказати цю теорію найдеными розкопками.

— **Світова політика.** Англ. денник „Дейлі Телеграф" підтримує вістку, що справа перенесення Ліги Націй до Відня є тепер актуальна. — Головна рада фашистівської партії в Римі приготовила нову виборчу систему, яка зменшує число послів у парляменті із 535 на 400; вибори будуть оперті на станових корпораціях. — Югославянський уряд веде розмови з Льондоном про позичку 50 міл. фунт. від групи Ротшільда. — Бувш. австр. архикнязь Йосиф Фердинанд Габсбург оженився із звичайною чеською дівчиною Томашек. — Франція винесла Америці 10 міл. дол. — Литовський уряд не має наміру їхати в Копенгаґен для порозуміння з польським: це вістка фальшива. — Організатор замаху на грецького президента республики Гуезоо, почав у вашині голодівку. — Альбанський уряд почав розширювати пристань Дураццо під проводом італ. інженерів; праця триватиме 6 літ і коштуватиме 32 міл. лір, позичені від італ. фінансистів. — Президент Злуч. Держав Куліджа підписав закон, який дає право урядові витратити 25 міл. дол. на викінчення та відбудову домів на головній вулиці Вашингтону.

— **У двадцятьліття смерти Анатоля Вахнянина** в довгаліття його дружини, бл. п. Йосифа з Вальнорецків відправиться в неділю дня 12. м. ц. лютого в церкві Преображення при вул. Краківській по „двопалатті" (тихій Службі Божій) зaупокійна Панахида при участи хору „Сурма".

— **Обіди з 3 накрить по 130 зол.** поручає Ресторація під золотою грушкою. **Іван Гайдінгер** раніше Людвiг Краківська 7. Львів. 1446 3-3

Театри.

„Кооп. Український Театр" під дирекцією ел. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:

1 -го 7:30 „Кавалерія рустікана" та „Паяци".

11-го 3:30 попол. „Цілунок Попелюшки" (для молоді).

11-го 7:30 „Паганіні".

12-го 3 поп. л. „Аїда".

12-го г. 7:30 „Цілунок Попелюшки".

Міський „Театр Новий":

10-го г. 7:30 „Діва з Пушти".

11-го г. 7:30 „Феноменальна умова", американська комедія Лярої Джонсона.

12-го год. 3:30 попол. „Д-р Юдія Сабо".

12-го г. 7:30 „Діва з Пушти".

Кіна.

„Аполло": „Гробовець кохання".

„Палас": „Схід сонця".

„Лев": „Звеличана".

„Фатаморгана": „Парада рекрутів".

Дописи.

КОПИЧИНЕЧЧИНА. Не багато пишеться в пресі про нашу Копичинеччину, і здавалось би, що коли в цілому краю життя кипить, то у нас все спочиває. Та так воно не є. Життя у нас хоч не кривавим все таки плине собі своїм руслом не кожний догляне. Плине воно спокійно, бо спрямована кожна ділянка на свою дорогу і на ній йде своя робота, не зачіпаючи інших, а хіба одна одну доповнює. — Філія „Просвіти" розпочала вже ряд загальних зборів по читальнях. — Філія „Союза Українок" хоч цего року обмежила свою діяльність тільки на Копичинці, однак тут зорганізувала все жіноцтво міста і своїми щотижневими сходинами та систематичними викладами вишколює своїх членів як не можна краще. — Кружок „Рідної Школи" бореться безустанно з недоборами, однак прапора шкільного походження не спускає. В грудні переведено шкільний плебісцит за українською мовою навчання по сільських громадах. — До переведення плебісциту не допускали декуди, де до сьогодні вчищені наказні комісари, які вместо відказуватися від потверджування батьківських підписів на деклараціях. Деякі знова хоча категорично не відмовлялися від обовязку стверджування підписів, то всетаки справу проволікали, аж до 31. XII., а в останній день не можна було зібрати до підписів людей. В справі ... незужить штемпльовани у концінецького старости по кілька тисяч члени старшини кружка, п. д-р Бик і Матюк Іван. Декларації внесено за 28 громад на 52 громади цілого повіту. Шкільний інспектор Самборський, оцінюючи ці декларації заявив через уряди громадські додаткові внесення декларацій за польськими школами. Наслідки вони що ще нема жадних, але їх треба надіятись. — Ведеться підготовчу працю над зорганізуванням у кількох селах збірних ... бо на заснування нових шкіл у рідних причин рахувати не можна. — Кольпа за особистим доглядом учителів Р. Ш. та старшини кружка випала до тої міри добре, що дала змогу покрити одноразовий недобір. В деяких місцевостях були непорозуміння щодо рідної збірки через заряджения станиславівського ординарияту, яке причинилося до того, що по церквах комітет „Р. Шкіл" збірки не перевів. — Економічна праця, яку веде ПСК, дає щораз кращі висліди. Народний Дім в Копичинцях, перейшовши на кооперативу чисто кредитову, дає значні користи для цілого повіту і борикається дуже успішно з грошевою лихвою, яка в повіті була розпаношилася до найдальших границь. За короткий час Нар. Дім здобув собі таке довіря місцевого населення повіту, що ощадностевi вклади скоро збільшуються і можна надіятися, що скоро ця інституція буде обходитися виключно капіталами, добутими з повіту. Однак управа Народного Дому замало уваги звертає на ширення поголовної ощадности, яку можна би у повіті з добрим успіхом повести. Цю справу веде дуже добре учительський збір Р. Ш. через діточі кооперативи і шкільна дітвора заощадила за два роки вже поважні суми (як на дітей). Новозаснованi кредитові кооперативи дають повну запоруку доброго розвитку, а деякі з них вже нині обильно відсилають Народний Дім свої вклади. — Повітовий Союз Кооператив, добовши самих кращих робітників-пропагандистів, веде успішно своїми місячними повітовими конференціями та щомісячними сходинами членів по кооперативах першої степени свою працю для поглиблення кооперативної ідеї та організації в народних масах. Повстають нові кооперативи (Личківці, Котівка, Яблоново, Сидорів) а старі поширюють постепенно та систематично свої агенди на полі сільсько-господарської кооперації. — Наша кооперація як і ціле громадянство в повіті понесло останніми часами піймаючи втрати через смерть двох дуже визначних громадян членів Ради і СК. **Михайла Колодницького** з Кругульця та **о. Василя Сапоньского** з Пробіжної. Величав. їх похорони були імпозантною манiфестацією українського громадянства. — Доте ... цим висліди праці на всіх ділянках нашого життя свідчать про те, що і робота всюди йде складно і без тертя, як що не чоло кожної ділянки буде стояти як досі відповідна одиниця, яка буде працювати не для розголосу чи посольського мандату, але для добра народу.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7919.

З концертової салі.

Концерт зах.-української музики в Київі.

З „Пролетарської Правди" довідуємося, що в дні 28. січня п. р. відбувся в Київі концерт зах.-української музики, влаштований заходом „Дому Вчених". Це перший концерт з задуманого цілого циклю концертів, що мали би спопуляризувати серед великоукраїнського громадянства всі музичні надбання західних українців.

На програму концерту зложилися: вступне слово Ростислава Заклинського, що подав загальні відомости про Галичину, промова ректора Інституту ім. Лисенка п. М. Гринченка, що присвятив свою коротку, але змістову промову висвітленню музичної справи в Галичині, почавши її з першої половини XIX. ст. аж до нашого часу, далі фортепянові твори Людкевича, Барвінського і Яциненка, романси Людкевича, Барвінського, Січинського та Яциненка і ще два хори — Людкевича „Хор підземних ковалів" і Роздольського „Сонце заходить".

Рецензент „Пролетарської Правди" М. Переясланець хвалить виконання поодиноких точок програми і стверджує, що як організатори, так і слухачі найбільше уваги віддали фортепяновим творам і романсам. Зовсім слушно пише Переясланець, що наші піяністи і півистки повинні обовязково включити в репертуар своїх концертів також українських авторів, а тоді й українська фортепянова музика буде зростати, бо буде для кого творити.

Виконавцями цього концерту були найкращі київські артистичні сили співаки Державної Опери Маньківська та Кучченко, хори Інституту ім. М. Лисенка та піяністи-композитори Л. Ревуцький і М. Фролов.

Азат Ассатурiян.

Дня 4. лютого відбувся у Львові другий з черги концерт вірменського тенора Азата Ассатуріяна. На програму концерту зложилось кілька оперових партій російських композиторів (Чайковський, Римський-Корсаков, Рахманінов) та вісім вірменських народніх пісень. Як на першім своїм концерті, так і тепер Ассатуріян очарував публику своїм виступом: показалося, що це є першорядний оперовий співак (героїчний тенор), котрий орудує своїм голосом без найменшого напруження навіть у найвищих тонах, а вмілою інтерпретацією народних вірменських пісень умів розвинути перед слухачами весь чар східної музики.

Ассатуріян, гість зі Сходу, б. перший тенор московської опери, здобув собі у Львові повне признання у концертових критиків. Це й причинилось певно до його заангажування до міського великого театру, де він представиться ширшій публиці в своїм гостиннім виступі в „Паяцах" нині, в пятницю 10. ц. м.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Позір Скільщина!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-й в п. п. відбудеться велике окружне віче в **Підгородцях** біля церкви для всіх околиць с. л.

Позір Перегінщина!

Дня 15. лютого ц. р. в год. 1-шій відбудеться велике окружне передвиборче віче в Перегінську. Реферують кандидати на послів листи ч. 18. д-р Іван Курівець зі Львова і дир. Остап Луцький зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Передвиборчі віча: Дня 12-го лютого ц. р. в год. 11-ій передпол. Баня—Березів—Лючки (разом).

Дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-й Мишин, Ковалівка, Стопчатів.

Дня 16-го лютого в год. 2-ій попол. Березів Вижний—Середний і Текуча.

Дня 25-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Лючa, Текуча, Акрешори, Березів Середний.

Дня 19. лютого велике повітове віче в Печеніжині.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в **Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнiвю.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Позір Скалатщина!

Дня 16. лютого ц. р. в год. 11. в полудне відбудеться в Грималові велике повітове передвиборче віче УНДОбєднання в салі читальні „Просвіти". На віче будуть реферувати кандидати на послів о. прол. Л. Куницький і п. Бланка Барановa.

Канцелярія інж. М. Підгорецького

в ПОЗНАНІ

приймe негайно кількох мірничих асистентів на практику. Молоді інжінери чи абсольвенти мірничої школи матимуть змогу набрати всесторонньої практики. Зголошуватися з поданим умовин на адресу:

Kancelarja mierniczego przys. inżyn. M. Podhoreckiego, Poznań, ul. Zwierzyniecka L. 64.

1482 1—2

ОПОВІСТКИ.

Оповістка. В Товстім к. Грималова потрібний лікар-українець. Терен для практики і праці дуже сприяючий. Інформації можна дістати в о. І. Іванчука в Товстім (Towste) к. Грималова. 1486 1-4

Спільне засідання бувшого і новообраного Виділу Українського Технічного Т-ва у Львові відбудеться в суботу 11-го лютого п. р. в 18. год. Просимо оба виділи численно явитися.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю відома фірма **Івана Зольтнерайн**, Львів, Марійська пл. 3. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3a) 59-?

В МІСТОЧКУ близько Львова є до відступлення мешкання з частинним урядженням для лікаря українця. Зголошення слати до адмін. „Діла" під „Лікар". 4-4

ПОТРЕБУЮ від березня старшої жінки, яка варнає і хоче зайтися малою дитиною. Зголошення до Адміністрації під „Урядник". 1457 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ до звороту домом у самітнього священика, здорова, чесна і працьовита жінка, що вміє дуже добре варити і вести домашнє і огородове господарство. Зголошення з коротким описом життя і умовами слати до Адміністрації під „Добра посада". 1483 1-2

ВИНАЙМУ реальність при залізниці найраще емеритові від 1. квітня. Оферти слати до Адм. „Діла" під „Реальність". 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікар Загального Шпиталю у Львові

Д-р Софія Парфанович

ординує 2—4

вулиця Домагаличів 2

(біля Кохановського і Охронки).

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1036 **Переосвітлення Рентґеном** 2—?

Рентґенольоґ Д-р Людвика Ляйнерова ординує з ... діягностика як також поверхновної і глибокої терапії від 9-12 і 3-6 у Львові 3. мая ч. 7. Тел. 18-03

Лікарсько-дентистичне Заведення

Д-ра СИМОНА РАППАПОРТА ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Сифілостичне лікарство зубів, пльомбування і виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Ножливі сплати. 1444 5-10

Д-р Гентам до відома: і же можнаєш послати, музичний каталог за 1928 рік висилаємо на бажання. **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10.** 5-10

НЕУКІНЧЕНА семинаристка пошукує лекцій на провінції з пиших класів. Зголошення до Адміністрації під „Леся". 1464

ПЯНІНА Арнольда ФІБІҐЕРА

з подвійною репетицією поручає:

Кайм і Син — Коперника 16.

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**

у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. М. ШИНСЬКИЙ** в Перемишлі, Галичина.

для 11. 1. кооператив і торговель відповідний опуст. 67 3.—?

Памятайте передплату!

Ч. 33 (11.287). Львів, неділя 12. лютого 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

На капіталістичний шлях.

Львів, 11. лютого 1928.

В третій декаді січня ц. р. відбулася в Москві всесоюзна нарада робітників державного золотого промислу. Ця нарада є яскравим показчиком того, як комуністи, зазнаючи чимраз-то нових поразок від системи націоналізації всього промислу переходять отверто і без ніяких скрупулів на шляхи капіталістичного господарювання в деяких ділянках промислу. Заступник народнього комісаря фінансів СРСР заявив на нараді ось що: „ми є краєм, який мусить виконувати свої довжні зобовязання з нечайною точністю, а тому неминуче для нас мати означені резерви в грошах — у золоті".

Комуністи розчарувалися вже цілковито у заходах біля добуття кредитів закордоном, розчарувалися і в реальности внутрішніх позичок, а ще більше в набутті ощадностей при допомозі економії в усіх ділянках свого державного життя і накінець зневірилися у можливість видобуття потрібного капіталу з власних податників при допомозі високого їх оподатковування. Наслідком того дійшли вони в пошукуванні за джерелами гроша до того, що необхідно занятися основніше справою добування золота на золотових теренах Сибіру. В тій цілі відбулась і згадана нарада.

Справою видобування і вишукування золота на золотодайних теренах СРСР займається там державне акційне т-во „Союззолото". Голова того т-ва заявив на нараді: „нашим завданням є відновити в найближчих двох-трьох літах скількість пошукувачів золота, занятих на дотичних теренах до воєнного рівня". А треба знати, що перед війною працювало в царській Росії в золото-платиновому промислі 58 тисяч людей, а в 1927—28 р. лише неповних 20 тисяч. Бачучи ці вимовні цифри легко буде зрозуміти, чому теперішній виріб золота виносить у СРСР заледви 47 відсотків передвоєнного. Далі гідне підкреслення в тій ділянці більшовицького промислу ще й те, що 70 відсотків усеї теперішньої продукції золота в СРСР проходить через руки так зв. приватників, отже приватних підприємців. Спілка чи трест „Союззолото" дає тепер тільки 15 відсотків усего золотового промислу.

Не зважаючи на те, названий уже голова т-ва чи тресту „Союззолото" висказав на нараді погляд, що „добування золота може досягнути передвоєнного рівня тільки тоді, коли приватні золотопошукувачі дістануть гарантію на збільшення їх прибутків" від того промислу, бо тільки тоді можна осягнути таку неоцінену в тій незвичайно важній і трудній галузі промислу приватну ініціятиву, без якої належно поставити добування золота не вдається. Так твердив компетентний більшовицький „спец" і заявив, що „Союззолото" намітило вже цілу низку заходів, щоби це збільшення приватної ініціятиви осягнути. До них належить: виконування підготовчих праць до пошукування золота на визначених теренах на рахунок підприємства, тоб-то держави, пільгові умовини оборудування для пошукувань і достава інвентаря, кредитування пошукувачів товарами по дешевих цінах і поправа культурно-побутових умовин важкої праці. Треба знати, що золотоносні терени положені в глухій тайзі часто у віддалі кількох тисяч кільометрів від залізниці. Тому не дивно, що численні учасники наради хоч і погодилися з головою „Союззолота" та його пропозиціями то всеж висказали думку, що на такі умовини нові пошукувачі золота не зголосяться і тому треба робити все можливе, щоби затримати при праці дотеперішних старих, що знеохочені більшовицькою дійсністю, покидають усе. Вони й мають поважні причини до того, коли зважити, що досі було так, що пошукувачів, які відкрили багаті в золото ділянці забирали комуністи з них і давали їм нові, зовсім без золота.

На цій нараді виявилася ще одна недостача золотового промислу, а саме недостача на золотоносних теренах достаточного числа фахових техників. Чому? Тому, бо їм платили в тих відлюдних тайгах заледви по 120 карб. місячно. В результаті цієї знаменної наради фінансових керманичів СРСР, що приневолені вганяти тепер аж по тайгах за „золотою добичею" рішено вступити на капіталістичні чи там буржуазні шляхи розбудови та розвитку золотого промислу. Наркомфін рішив згідно з вимогами наради притягнути до золотового промислу приватну ініціятиву та забезпечити приватникам необхідну допомогу капіталом із засобів більшовицького державного скарбу. Ось так то само життя розбиває цілковито комуністичні теорії на порох та приневолює комуністів для направи своїх фінансів і в імя добуття грошових запасів у золоті вступати на шляхи капіталістичної організації золотого промислу. Новий атут для опозиції.

ПРАЩАННЯ КАРНАВАЛУ
25. лютого ц. р.
в салях „Народнього Дому"
„ЧЕРВОНА КАЛИНА"

Відродження Литви.

(Інформаційний виклад проф М. Біржишки в Товаристві письменників і журналістів про литовський культурний рух.)

II.

На початку війни. — У Вороніжі і Вильні. — „Тариба" і проголошення литовської незалежности. — Ковно і Вильно. — Шкільництво. — Творення університету. — Преса, театр, мистецтво, літературний рух. — Що значить незалежність?

На „Великому Соймі" явився ще повий інтелігентський чинник: **народні учителі**. Литовська мова була частинно толерована в початкових школах сувальської губернії (що входила в склад Конгресівки). Там працювали учителі-литовці. В губерніях ковенській і виленській литовська мова не мала права горожанства, бо ті губернії були поза межами Конгресівки. Російський уряд настільки толерував литовське шкільництво, наскільки йшло про усунення польських впливів. Однак там, де в гру входили російські впливи, про ніякі уступки не могло бути й мови. Аж від 1905 р. допущено литовську мову в початковому шкільництві на Литві там, де того вимагав народ.

Литовський культурний рух, що зріс у революційних роках 1905—1906, значно ослаб в добі Столипінської реакції. Та всетаки він найшов твердий грунт у широких народніх масах.

Велика війна майже зовсім очистила Литву від литовського інтелігентського елементу. Литовська територія стала воєнним тереном. Інтелігенція найшлася або в армії, або на еміграції в східних провінціях Росії. Тут і там повстали евакуаційно-концентраційні литовські осередки. Одним з більших литовських осередків став Вороніж, де повстали литовські школи і товариства, культурні та політичні. Там зорганізовано теж гімназію для литовських емігрантів, що була першою середньою школою, в якій як предмет викладано литовську мову.

Вильно, осередок литовського національного життя, опустіло. З відомих литовських діячів остали там між іншим теперішній президент Литви Сметона, проф. Біржишка і ще кількох. Над країною розтягнули свою владу німці. Біля них дуже заходилися поляки, внаслідок чого німецький воєнний губернатор у своїй прокламації назвав Вильно „перлиною польської корони". В тих тяжких часах союзниками литовців були білоруси і жиди, які теж звертались фронтом проти поляків. Однак литовці не покладали рук. В короткому часі на обсадженій німцями области основано литовські народні школи, гімназію і культурні товариства. В шкільництві великі трудноші спричинювала недостача литовських підручників. Інтелігенція кинулася до праці і за три роки були вже деякі підручники.

В р. 1917 відбулася у Вильні литовська конференція. Взяло в ній участь понад двісті представників з усієї Литви. На тій конференції вибрано **„Тарибу"** (Литовську Державну Раду), якої метою було оборонити державні права литовського народу. **В дні 16. лютого 1918 „Тариба" проголосила незалежність Литви.** Саме тепер (16. лютого) Литва обходитиме десятиліття своєї незалежности. Та конструктивна праця біля творення основ литовської державности почалася аж рік пізніше. Литовський уряд був приневолений в 1919 р. переїхати з Вильна до Ковна. Одначе і тепер у Вильні не спиняється литовська національна робота, як також праця українців у Львові.

Ковно до війни було невеличким фортечним містом, менш-більш із 40 тис. населення, головно жидівського і польського. На території фортеці було вільно будувати лише партерові доми. Тому й Ковно, хоч і було губерніяльним городом, по суті подобало на велике село. Тут найшовся литовський уряд без коничного приміщення. Під національним оглядом Ковно нічим не відріжняється від Вильна. Коли там входив литовський уряд, то поляки (школярі) стрінули його стрілами. Тепер, по десяти літах, Ковно має біля 120 тис. населення, в тому третина литовців, третина жидів, менше одної третини поляків, а решта — різні. Не лише його зовнішний вигляд є литовським, але й щодо складу населення наступила значна зміна в користь литовців. В Литві на 2,200.000 населення є 80 проц. литовців, в клайпедському краю до 100 тис. литовців (в значній мірі германізованих), на Виленщині до 200 тис. (поляки рахують 75 тис.), а в Америці понад 600 тис. Разом усіх литовців у світі рахується на 3 мільйони душ.

Головну увагу звернено в Литві на культурне будівництво. На першому місці, розуміється, поставлено журбу за шкільництво. Сьогодні в народніх школах Литви є до 120 тис. дітей. Початкова школа на Литві є покищо 4-класова з огляду на недостачу учителів. Перед війною на території Литви було лише дві учительські семинарії, які не могли випродукувати достаточної кількости учителів. Тепер на Литві є десять учит. семинарій, що дає змогу річ-річно заміняти около 300 некваліфікованих учителів кваліфікованими. Перед війною на території нинішньої державної Литви було десять гімназій, тепер є державних і приватних гімназій до 50, в тому 3 польські, 1 німецька, 1 російська, 10 жидівських, а решта литовські. Всі нелитовські національности мають школи в рідній мові. Між державними і приватними школами нема різниць. Аж тепер з огляду на брак місць в університеті буде приниматися в першу чергу матуристів державних гімназій, опісля матуристів приватних гімназій субвенціонованих, а вкінці матуристів приватних гімназій несубвенціонованих без огляду на мову навчання. Абітурієнти нелитовських гімназій при вступленні на університет є обовязані виказатися знанням литовської мови. Вони не складають іспитів, тільки у вільній розмові з професорами мають виказати, чи розуміти-муть виклади.

В крайно некорисних умовах довелося литовцям творити університет. Університет має тепер шість повних факультетів й один (евангелицько-теологічний) неповний. Студіює на ньому около 3,600 студентів. В тому є до 2.500 литовців, около 800 жидів, біля 150 поляків, а решта німці, білоруси і руські.

При творенні університету тяжка справа була з науковими силами. Литовці мали лише вчених теольогів (з католицької духовної академії в Петербурзі) та кількох професорів і доцентів, розкинених по російських університетах. Не було ким обсадити катедр. Однак і тут удалося найти з тяжкого положення. Католицький теольогічно-філософічний факультет не лише обсаджено без труду, але навіть добре. Щодо обсади інших факультетів, то ту справу розвязано в той спосіб, що на юридичнім факультеті покликано адвокатів, на медичнім лікарів, а на історично-філософічний письменників то-що. З тих лекторів, певною частину відкликано, а решта виробилася і сьогодні є добрими університетськими робітниками. Розуміється, деяку частину лекторів запрошено з інших країв, ставлячи їм за умову, щоби до означеного часу вивчили литовську мову і перейшли на литовські виклади. Найкраще і найскоріше вмучуються швайцарські вчені. Є надія, що в короткому часі вже всі виклади на ковенському університеті відбуватимуться в литовській мові. Тільки проф. Покровський, б. російський міністер фінансів, який викладає фінансове право, мабуть ніколи не вивчить вже литовської мови. Та до нього ніхто не має й претенсій.

Інтелігенція, вихована в російських університетах, на російській мові і культурі, вертає до рідної мови, старавчись пристосувати її до теперішних потреб. Жидівська інтелігенція, вихована русифікована,

ловго обороцювала „общепонитную" російську мову, особливо бундівці і демократи. Єдино сіоністи стояли на боці культурно-еманципаційних змагань литовців. Тепер ситуація корінно змінилася. Жиди не лише прекрасно вчаться литовською мовою, але й найкращі робітники по литовській мові й історії це жиди. З хвилею утвердження литовської незалежности жиди стали найкращими литовськими патріотами і робітниками на культурній ниві.

Наукова робота литовських учених іще в пеленках, бо університетські робітники покищо занятві виробловуванням й устійнюванням наукової термінольогії та писанням підручників для шкіл.

Як представлявся розвиток і стан преси до війни, вже було згадано. Були це головно тижневики, обчислені на селянську масу. Тепер на Литві є чотири щоденники: „Лєтува" (Литва) — офіціоз, „Рітас" (Ранок) — орган християнської демократії, „Лієтувос Жінос" (Литовські Вісти) — орган народників та „Лієтувіс" (Литовець) — орган націоналістів. Пересічний тираж кожного щоденника виносить 10—15 тисяч примірників. Більшість литовської преси — це тижневики, призначені для селянської маси (з тиражем 30—50 тис.). Найбільший тираж має безпартійний тижневик „Мусу Рітоює" (Наша Будучність) заснований недавно письменником Бружасом. Цей тижневик так цікаво редагований, що в короткому часі його наклад перейшов 70 тисяч, досягаючи 100 тис.

Театральна справа теж розвивається на Литві. Зовсім доброю є ковенська опера, зорганізована Кипріяном Петраускасом, тенором опери в Петербурзі. Розуміється, рідних опер іще нема, але під голосовим оглядом опера стоїть високо. Опера все заповнена, особливо жидами (які становлять половину слухачів). Співаків ковенської опери часто запрошують на гостинні виступи до Німеччини.

Гірше представляється справа з драмою. До війни литовці мали тільки мандрівний театр, що виріс з аматорського. Великий вплив на литовський театр мав український побутовий репертуар, який грано в литовському перекладі. З мандрівного театру повстав постійний, але він іще не може розвинутися. З драматичних авторів годиться згадати Вайчунаса (патріотичний лірик і гострий сатирик) та Відунаса, що живе в Тильзиті (на пруській Литві). Є це символіст і теософ, що має великий вплив на молодь.

Краще представляється литовське мистецтво. Вже перед війною загально відомим і ціненим у Москві і Петербурзі був маляр і рільбар Чурльоніс, дальше зі сучасних відомими мистцями є Шімоніс (живе в Парижі), Гальдікас (що творить на народні мотиви), Жмудзінович, Варнас й інші. В Ковні є мистецька школа і дві консерваторії (одна в Ковні, друга в Клайпеді).

Часто літературний рух є досить слабкий, тому, що всі письменники заняті головним чином творенням культурних основ для широких мас. На чолі літературного руху стоїть проф. Вінкентій Креве-Міцкевич, який редагує журнал „Пралай ір Жігель" (Основи і діла). Креве-Міцкевич студіював на університеті у Львові і Київі, писав історичні поеми, опісля повісти, а тепер є організатором літературної роботи. Другим літературним журналом є „Жідініс" (Жертвенник), редагований доц. Міколяйтісом.

Сучасних литовських письменників можна поділити на чотири групи. До найстаршого покоління належить прелат Мацукевич (псевд. Майроніс), Якштас, кс. Тумас (псевд. Вайжгантас) і Відунас. Опісля друге покоління репрезентує Креве-Міцкевич і Міколайтіс (псевд. Путінас), третє: Срога і Кірша, а наймолодше, обєднане біля видавництва „Чотири Вітри", Тіслава і Бінкіс.

Культурно-освітний рух по селах ведуть стрільці (шавліси), а також поодинокі партії. Таких загально-освітніх організацій, як українська „Просвіта", на Литві нема.

Ось так у загальному представляється литовський культурний рух.

„Ви могли — кінчив проф. Біржишка — сподіватись від нас більшого. Та хто знає умовини нашого попереднього і теперішнього життя, той не лише нас зрозуміє, але й буде з подивом глядіти на нас, що ми в такому короткому часі зробили дуже багато і то майже з нічого. Близькі нам лотиші стоять в культурному відношенні без порівнання вище від нас. Усе, що ми маємо, завдячуємо нашій державній незалежности. Наша країна невеличка і не багата. У нас нема ні великих лісів, ні мінеральних багацтв. Ми народ селянський, хліборобський. А всетаки тримаємо, ростемо, заспокоюємо свої культурні потреби. Без незалежности ми й половини не малиб того, що маємо. Українці стоять далеко вище від нас не лише як цілість, але й як частина. Вище стоять від нас під культурним оглядом навіть українці під Польщею. А якби ви стояли, колиб ви мали змогу вільно розвиватися. От що значить незалежність!"

—о—

Годиться ще замітити, що 20. січня засновано в Ковні „Українсько-литовське Товариство" з метою зближення обох народів й обопільного обзнайомлення. На його чолі стоїть голова союзу шавлісів Скіпітіс, проф. Креве-Міцкевич, проф. Біржишка й інші, а з українців Матусевич й інші.

Проф. Креве-Міцкевич читає тепер у ковенському університеті курс української літератури.

Вкінці не від річи буде зазначити, що коли проф. Біржишка вибирався до Львова, у Варшаві звонсували йому повну польсько-українську ідилію, зміну настроїв серед українців, ніжне відношення польської адміністрації і т. і. Проф. Біржишка, приїхавши до Львова, де тільки звернувся, всюди „напоровся" на труси й арешти серед українців. „Гарна ідилія" — говорив, покидаючи Львів.

Жадайте французьких паперців до курення JOB 2·50

Чи мир в Европі можливий?

Думки старого соціяліста та дипльомата.

Бувш. міністр закордонних справ у Бельгії, Еміль Вандервельде, відомий старий провідник соціялістичного руху помістив у віденській „Нає Фрає Прессе" статтю про значіння проблеми забезпеки перед війною. Ось хід думок його довгої статті:

Є надія, що справа воєнних відшкодувань і довгів буде небавком полагоджена остаточно. В інтересі забезпеки миру треба вважати військову окупацію пережитком. У недовзі мусить прийти час, коли держави зрозуміють слова франц. історика Альберта Сереля: „Договори є висловом взаємин, які істнують у мент їх підписування... Правові обставини, які їх творять ніколи не в силі жити довше як самі ці обставини, яких наслідком є такі договори". Іншими словами: змінити теперішню політичну карту Европи це не злочин, а життєва необхідність.

Одначе хто хотів би робити ці зміни насильно, мусить тямити, що кожна така спроба стане іскрою пожежі, схожої із 1914 р. Тоді вся практична розвязка якогось питання втратить негайно своє значіння, бо нова війна стане руїною всіх її учасників. Питання: війна чи мир? стоїть нині так: „мир чи само знищення"? У народів незасліплених націоналістичною дурійкою істнує нині сильний інстинкт ворожий війні.

Союзи держав для оборони перед війною та зміцнення мілітаризму спонукують теж і сусідів до такихже засобів. Із становища міжнародньої політики єдиною забезпекою є гарантійні договори при зміцненні Ліги Націй, що буде обмежувати зброєння. Більшість урядів не йде ще нині цим шляхом. Вони говорять одно, а роблять друге: лякаючись війни, домагаються в себе нових грошей на воєнну оборону. А проте нема нині в Европі ні одного відповідального керманича держави, який не лякався би війни і який не бажав би миру.

Приклад Штреземана є великий: він веде єдину можливу політику з погляду національних інтересів, коли хоче миру за всяку ціну. Союзні держави ще мирніше настроєні. Навіть найбільші націоналісти хотять удержати теперішній стан — „блаженно посідаючих", бо цей стан ними сотворений. Льокарно було найбільше творчим моментом після війни, але хто пережив його і Женеву, знає всі їхні недостачі. Всі справи европейського Сходу полишені ними в завішенні.

На чому-ж стоїмо в два роки після Льокарна? Гарантійні договори торкаються підрядних справ і звязують тільки ті народи, що самі не хотять воювати із собою. Пакти забезпеки нагадують ще в великій мірі передвоєнні союзи. Конференції про розброєння кінчаться довгими протоколами і... кредитами на нові панцирники, літаки, гармати та отруйні гази. Як довго трівають теперішні уряди нічого більше не вдієш; вони можуть щонайбільше здушити воєнні відрухи малих держав. Хіба, що три величині: Англія, Франція та Німеччина схотять спільно взяти на себе ролю гасильників пожежі в Европі.

Та цим не скінчиться ще пробле-

Величезний вибір Новости на КАРНАВАЛ поручає блаватна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філі в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

МИКОЛА МАТІЇВ МЕЛЬНИК.

Як проходила осінь..*)

Селом пересувалися відділи кінноти. Донські козаки. Чорні шапки понад землею, наче стада круків. Посувалися поміж тліючі згарища. Останні відділи спинилися на другому кінці села, де ще стояли цілі загороди: хати, стайні, стодоли.

Команда подалася на містечко, що ховалося за верхами, в долині. По дорогах розсипався покотом стукіт кінських копит, а за ним крізь баси яркими фістулами пісня:

— Малютка просится в отца:
Возьми ма на войну...
— Как я сказал что нет, то нет,
Малютки не возьму!...

„Поручик" з адютантом стали на кватиру.

Старий, зажилий Демидюк стояв, як опуд коло свойого порога і мняв крисаню в руках.

— Ну, чтож, старек — война, да?...

— Война, прошу пана ласкавого — говорив несмілливо...

— А где ваш цесаріяк? Удрал, мать его... с евреями!...

Демидюкові видалося слово „еврей" таким дивним, як колись у церкві слово: Варрава — і він щось хотів відповісти, але лиш отворив рота й замахав руками. Що ті еврей могли з австріяком „удрати"... Але не було часу довго думати.

Увійшли на подвір'я. Коні до слиньок — самі до хати: один за другим. Поручник розглянувся по стінах. Просто дверей, на стіні, ап. між цілого роду прикоптілих святців усміхався щасливо під сивий „бакенбард" австрійський цісар

— Ах, ти сволоч проклятая! Ну, смотри на него, дурак старий. Вот я тебе сейчас дам Францй Йосифа, сукин син!... Целую деревню сожгли, а он до кайзера, как до святого Николая...

— Ложись сволоч!!

Демидюк не розумів ані слова, лиш усміхався очима.

—Ложись, дурак! Понял, что тебе говорят? Рослий як смерека козак з цапиною борідкою пустив малахай окропом по старій спині. Демидюк заскомлів з болю.

— Не бийте, пане, старого, шьо вин вам зробив? — просить жінка. Але нагайка горячим приском по її плечах...

Три козаки поклали старого на поріг і шмагали...

— Ать... два... ать... два...

— Вот тебе кайзер!!...

Поручик зірвав зі стіни зашкленого в рамах цісаря й танцював на ньому серед хати.

— Нада истребить так усех германцов!

Дрібними ошкалками розліталося по хаті скло, мов рій розюшених ос...

— Тай зафасував Демидюк, адіт, ек би му си дурничька трафила.

— Ше чія, шьо забирував понесті.

— Оце, брьи, война. Ніхто не збагнув би... Прийде усекий до тебе з ножем тай лупит, ек Бейниш кобилу.

— Гей, ни сподівавси Демидючьок, ек тогід у Коломиї на ермарку купував пишного тісаря!...

— Аєк, тай жінка обирвала по стегнах басаманія!...

— Оттак, будут уже нас пражиті, ек ту мерешю на грани! — півголосом доповідали собі сусіди за ровом, на краю ліса. Рахували, кілько хат з вогнем і хто пішов землю гризти.

Але Демидюк дістав своє, тай уже був безпечний, що хрестини відбув. Холив коло хати та нипав, якби шукав забутих гараздів. Другі лише зиркали й так їм було, якби мали скакати в студену воду.

Пішла вістка від Тернополя на гори, а від гір до Перемишля, що мирові смерть від шнурка і від кулі. Вертали з далеких гонів утікачі без возів і без коней, з батіжками до дому. Тай розповідали такі страхи, що на чорні чупри порошив иней студений. Ішла кара на села — як чорна змора.

— Усі шпігони й зрадники! Сини при войску, усе на услуги тісарські, а ти москвофіль... гайда, на шибеницю!

— Тай до войни цего ніхто ни чов, али, були екіс тверді, ци екі...

— А прикажіт-ко, ци ни так було з Иваном Грабеком. Старий дідо, шьо й так розуму нема, ек у тої дитини. Питаєтси вонк: „вер" — мой?... ци ек там по мадерському.

— Русин, паничю, кажет старий. А на пужівно — кусень єкогось телифону — адіт отік, паршивий мотузок намість батога. Єк ни вчіпитси тот, дай го кату: тай рус!... рус!... рус!... муска!!... Єк бартков згладив. Зробив з него шпігона на місци и — крепір. Пишов Иван сараку спаті.

...Перші бурі прогули. Потрясли віттєм, розсипали лист із вітрами. Австрія пішла у відвороти аж на рівнини поза Тису. Лишила пс собі памятку: шибениці й згарища. Переходив галицькі села дикий мадяр, ішов наче вогонь на сухі трави, ступав як лютий ворог і разом з довгими блискучими халатами пейсатих коршмарів записувався на віки в українську память... Так дякувала Австрія за „тирольську вірність" русинові-вояковї.

(Продовження буде.)

*) Цей фейлетон є другою частиною оповідання, що видруковане в 1, 2, 3 і 5 числах „Діла" (від 1. до 5. січня п. р.) під тією самою назвою.

ма забезпеки. Її можна розвязати аж тоді, коли викорінимо причини територіяльних і інших конфліктів. Це може зробити міжнар. мировий трибунал, що має змогу накладати кари і погрозити край збройним. А це можливе тільки в атмосфері справжньої демократії, а не імперіялізму або диктатури. Побачимо, чи ідеї цієї демократії вийдуть переможцями при виборах в усіх державах. Г

Стільки старий соціяліст і дипльомат. Що-ж додати до цього? Хіба повторити його надію: „побачимо?" Всі ці думки не дуже нові. Всі, що знають ближче відносини на т. зв. европейському Сході чи в центральній Европі, знають, що її політична карта держав і народів намальована задто грубою рукою і що виправити її може тільки великий мистець... і не хутко. І перш за все треба, щоби ті, що на цій карті розтаборились, сами побачили, що така виправка необхідна і є єдиною передумовою трівкого мира і спокійного розвитку усіх народів і держав.

НА ЕКОНОМІЧНІ ТЕМИ.

ЧИ МОЖНА У НАС РОЗВИНУТИ ТЕКСТИЛЬНИЙ ПРОМИСЛ?

(Лист з Брна).

Гей то питання насувається мені майже кожного дня, коли бачу тисячі робітників та урядовців, що спішать раннім ранком до фабрик. Сам питаю себе, чому те у нас так не є, чому у нас не розвивається ніякий промисл. Читаю в часописах про розвій наших кооператив, спілок фінансових інституцій і т. д. та всякі проєкти над їх зреформуванням і змодернізуванням, але ні одним словом не згадав якось ніхто про розвиток домашнього промислу. Чому воно так є та в чім лежить того причина?

Вже від довшого часу передумую над тою справою і шукаю причини того, але ніяк її не можу найти. Бо і країна наша не є така бідна, щоб не в силі витворити власного промислу, та й людей до праці охочих доволі.

Про користи власного промислу не буду тут розписуватися, бо це занадто знана річ. Обмежуюся тут головно на моїх спостереженнях та глибокім переконанню, що таме у нас міг би цілком добре розвинутися текстильний промисл.

За цілий час мого перебування за границею бачу наглядно, що й бідніші краї витворили свій питомий промисл і тим піднесли свій добробут, бо раз що заробіток припадає бідному населенню, а по друге не треба платити дорогих грошей за чужий виріб. Навпаки: такі краї свої вироби вивозять за границю, а гроші за це лишаються в краю. Хто повірив би, прим. що чеський текстильний промисл має великий збут своїх виробів у таких промислових країнах, як Америка й Англія? А так воно є.

Щоб не було у нас не стільки підприємчивих людей, також не можу повірити, бо коли є їх доволі при інших підприємствах, то й тут певно найдуться. Вірю зате, що може у них нема настільки гроша. Але це якраз повинні використати наші фінансові інституції, як це й практикується тепер в ЧСР., де прим. одну за другою фабрику перебирають банки. Тож чи не міг би котрий з наших банків вижутися на цю дорогу й заложити яку текстильну фабрику? Згадую тут про фабрику текстильну, бо в цім промислі працюю і знаю його та можу про нього говорити. Адже до нього не треба такої великої суми, тимбільше, що у нас стоїть богато неужиточних будівляних обєктів, млинів і т. п., які так гарно далибся переробити на фабрику, наслідком чого відпалаб досить поважна сума на будову. Не мусимо ставити відразу великих обєктів та улаштувати великі фабрики. Вистане на початок фабрика з 100 або й менше варстатами, а опісля рік за роком моглаб розширювати її в міру потреби й розвитку.

Я знаю богато ткальців, які робили як робітники у фабриці, а заощадивши трохи гроша, купили собі кілька варстатів і почали виробляти матерії самі. Так попрацювавши кілька років, дійшли до того, що сьогодні купують собі вже за міліони фабрики і ведуть працю, на велнканські розміри.

Я- бачу я в Ч. С. Р., де стільки текстильних фабрик і де ціла Моравія й Чехія засипані фабриками, з яких кожна є конкурентом для другої. В самім Брні є таких фабрик 32, а в інших містах, як Лучанець, Новий Єчин, Гелешів, Голіч, Їглава і т. д. є також по кілька таких фабрик. Це все осідки текстильного промислу вовняного, а скільки є ще тут фабрик бавовняного, льняного, ютового, та шовкового промислу!

Щодо фахівців, то і їх дістанеться в потребі, тимбільше, що на початок вистане один як директор, а пізніше треба по одному в кождім відділі, себто в досновальні, прядільні, маніпуляції вовни, апретурі і фарбарні. Разом отже шістьох. Їм до помочі цілком вистане практикант. А робітник вробиться в роботу скоро. Кількож то маємо ткальців у нас по селах, а вони певно зголосяться самі до праці! Правда, вони знають працю ручну, а не машинову, але знаючи спосіб праці, навчаться обслугувати машину за кілька днів. До того богато наших людей працює тепер по текстильних фабриках в ЧСР, а деякі мають і вечірні курси й радо вернулиб домів, колиб могли найти відповідне заняття і жити так, як вже робітник в інших державах. Переконаний, що такого заняття йому дома не найти, подіє наш робітник жити на чужині і працювати для інших, як дома бідувати.

А в тім і робітника з заграниці не тяжко дістати. Тисячі робітників з ЧСР працюють в Румунії, Сербії, Франції та інших державах, де промисл щойно зачинає розвиватися. На початок можна би і у нас ужити по кілька чужих робітників в кождім відділі, аж поки люди не навчаться також робити тої роботи.

Щодо конкуренції, то її нема чого боятися. Вона є всюди — і мусить бути. Конкуренція — це чинник, що приневолює удосконалювати виріб, творити щось нове краще, могне з до того причинитися цілком для загалу.

На цьому закінчу покищо цих кілька уваг, бо не знаю, як віднесуться до них ріжні наші чинники, що на мою думку повинні би були цею справою вже давно заінтересуватися. Я був би цікавий почути голоси в цій справі, а саме, чи вона у нас актуальна, чи ні.

М. М.

жінки більше залежить від гарної цери, як від богато інших її принад. Найвибагливіші вимоги заспокоїть у повні постійне вживання мила Elide Favorit, яке робить церу гарнішою і делікатнішою, ніж вона була дотепер. Мило Elida Favorit добре хоронить делікатну церу. Це мило має при низькій ціні догідну форму, мистецьке опакування, сильний, тревалий і вибагливий запах. Присмне і відсвіжуюче краєвої продукції.

Мило ELIDA Favorit

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Стрийщина.

Дня 15-го січня відбулося велике районове передвиборче віче УНД-Обєднання в Комарові. Проводив вічем о. Петрушевич. Реферував кандидат на посла листи ч. 18. Остап Луцький зі Стрия, який пояснив постанови виборчого закону, основи загальної політики Укр. Нац. Дем. Обєднання і склад кандидатів листи ч. 18. на стрийський округ. Віче з захопленням вислухало його промови і одноголосно винесло резолюцію, щоби віддати всі українські голоси на листу ч. 18. Дня 17-го січня ц. р. відбулося під проводом п. Весолоської велике передвиборче жіноче віче в Стрию. Промовляли кандидати на послів директор Луцький Остап, зі Стрия і Максимович Антін з Борислава, а також п. Смкарівна, д-р Калуський, д-р Герасимів і ін. Віче виявилося за громадною участю української жіноцтва в виборах та за одноцілим національним фронтом і листою ч. 18. Дня 29. січня ц. р відбулося велике передвиборче віче в Смасвідському-окрузі, про яке ми вже повідомляли.

Стільщина.

Дня 1-го лютого ц. р. відбувися передвиборчі збори в Сколім. Проводив д-р Долинецький. Підчас промови кандидата листи ч. 18. Остапа Луцького вдерлася на салю запаморочена польська боївка під проводом Малітовського і почала свистати та кричати. Комісар, користаючи з цього розвязав збори. Боївка, виходячи відспівала шопкими голосами „не дамо земі зконд наш руд". Українські вічевики, вийшовши зі салі не розійшлися, а за пів години зібралися знову в тій самій салі на оголошені перед тим довірочні збори. Але й тепер комісар поліції не дозволив на ці збори, бо „запрошення писані в цім самім домі". Не зражені таким поступованням вони ще раз вийшли зі салі і відібрали нові запрошення в канцелярії д-ра Долинецького, вїшалися ще раз на довірочну нараду до цеї самої салі. Кандидат О. Луцький ще раз пояснив виборчу ситуацію, а зібрані з великим одушевленням заявилися за листою УНД-Обєднання ч. 18.

Долинщина.

Дня 5-го лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в Княжих селах. Реферували делегати Повітового Комітету УНДО пп. Григорович і Голій. Прибув також делегат Центрального Комітету УНДО зі Львова Корчинський Іван. Після дискусії ухвалено йти до виборів під прапором Українського Національного Обєднання і голосувати на листу ч. 18.

Дня 7-го лютого ц. р. відбулося заходом місцевого комітету УНД-Обєднання передвиборче віче в Воскресінцях. Віче УНДО в більшім обсягу радикалів Коломийщини затріснули на дом як радикалів і вони вислали туди на наше віче всіх своїх радикальних „дубів". Першим забрав голос делегат Центрального Комітету УНДО Іван Корчинський, який представив пресумне політичне положення українського народу під Польщею, пояснив ціль виборів та взивав всіх до одного національного фронту під прапором єдиної національної української партії УНД-Обєднання. Після нього забрав голос радикал Волгорський, який плювався в крайно ординарний і штубацький спосіб на УНД-Обєднання та обкидав дешевою демагогією, старався отуманити слухачів так, що не було не до вподоби навіть чесним радикалам. Після його промови забрали голос радикали Шепарук-Данилів, а Новак, які старалися затерти весь смак після нефортунного виступу Волгорського. Добру відповідь дав Волгорському делегат УНДО Корчинський, а після нього закликав до голосу в листи УНД-Обєднання ч. 18. селянин Юра Чучур, який вказував на потребу одної національної партії, яка не веде до класової боротьби, але боронилаб інтересу цілого українського народу. Забирали також голос представники сельробу Валашин і Марчук, однак селяни закричали їх і усунули в трибуни. На тім у в Воскресінцях Обєднання здобуло собі великі симпатії і показалося, що навіть у своїй домені радикали не чуються певними.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Збаражчина.

Кожне село нашого повіту приготовляється до виборів. Кожна місцевість організується і відбуває довірочні наради, публичні збори і віча. Провідники всіх сіл удаються за інформаціями до Повітового Народнього Комітету УНДО. в Збаражі. Склад Повітового Комітету Обєднання такий: 1) голова — Д-р Андрій Гаврилюк — лікар в Збаражі. 2) заст. голови — о. Іван Юрчинський — парох в Добромірці. 3) секретар — Іван Цибринський — господар в Лубянках вищих. 4) касієр — Андрій Данилевич — господар в Збаражі. Члени Комітету: 5) Василь Чорнявський — Збараж. 6) о. Василь Волівовський — Збараж. 7) Іван Тхорук — господар в Красносільцях. 8) Іван Мулика — господ. в Красносільцях. 9) Григорій Таращук — господар в Черниховцях. 10) о. Іван Гнатів — парох Синяків. 11) Стефан Таращук — господар в Глубічку. 12) Федь Лисюр — господар в Розношинцях. 13) Григорій Пастушенко, міщ. в Капустинцях. Для однозгідності акції просимо у всіх справах звертатися до д-а Андрія Гаврилюка в Збаражі, голови Пов. Нар. Ком. УНДО. За Комітет: Д-р Андрій Гаврилюк, голова. Іван Цибринський, секретар.

Повітовий Народний Комітет УНДО в Збаражі уложив план передвиборчої і виборчої акції у цілому повіті (Збаражчина і Новосільччина). Робота йде. — Соціялісти-радикали попадають в розпуку. Вони розтрубіли по всім усюдам, що Збаражчина і Новосільччина — це їх домена. Тимчасом в чому їх сила? А в тому хіба, що двох можних господарів зберо 4 нарубків, напоїть їх, зібере собі який десяток шкільної дітвори і робить галас за шифром. Вони не збирають голосу і не говорять нічого на вічах і нарадах, бо вони знають не знають програми цілої партії. Таким поступованням шукають собі радикали, бо в кожному селі головну силу творять поважні господарі та господині, які на будуть позволять дітям робити галас на парадах.

Це нехай собі затямлять добре ті демагоги, які вчать молодь такої засади: „Звіріть усіх буком зі села!"... прав очищена радикалів.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Саля розправ була сьогодні переповнена, а навіть богато людей стояло, бо ходили слухи, що буде зізнавати надком. поліції Мітлєнер. Тимчасом ця сензація відпала, бо надком. Мітлєнер буде переслуханий пізніше.

На нинішній розправі пересунувся знову цілий ряд свідків на салі, що в загальному зізнавали для обвинувачених дуже корисно, хоч богато нового в цю справу не внесли. Деяке оживлення в розправу внесли зізнання св. Яр. Цурковського, що м. ін. обвинувачевим Стефанишинові й Дармохвалові виставив найкраще свідоцтво.

По полудні обв. Яницька зголосилася недужою, наслідком чого її оборонець д-р Давидяк просив звільнити її від сидження в часі розправи на салі й дозволити їй перебувати в келії. В цій справі поклав свої сумніви прокуратор, тому, що обв. Яницькій грозить кара вище 5 літ, а такі обвинувачені на основі обовязуючої процедури мусять бути в часі розправи на салі. Трибунал по нараді ставув на такому самому становищі, як прокуратор, але з уваги на те, що обв. Яницька почувалася дуже зле, перервав розправу до завтра.

—о—

Розправа почалася з того, що на салю покликано 9 свідків, яким предсідник пригадав, що мають зізнавати тільки правду. Після виведення свідків з салі д-р Ганкевич просив предс. ствердити, що та картка, яку обв. Даців хотів виклинути, є в актах і просив її відчитати. Зміст картки є цілком невинний. Предс. каже, що відчитає її пізніше.

Потім зізнавав перший свідок

о. АНТІН ЯЦІВ,

парох у Маляловії, незаприсяжений. Св. зізнав свого будучого зятя обв. Головінського ще десь в 1924 р. Оповідає, що обв. Гол. бував перед у нього дома і в 1926 р. оженився з його донькою. Св. запевняє, що його тільки мав був найменше підозріння, що обв. Гол. належав до якоїсь таємної організації, то був би доньки за нього не віддав. Обв. Гол. все був спокійним і працьовитим і ніколи не висказував жодних революційних поглядів.

На запити д-ра Вол. свідок ще раз оповідає, що обв. Гол. не міг належати до якоїсь підпільної організації, бо інакше щось підозрілого мусілоб було йому впасти в очі. Опісля заявив, що обв. Гол. висказувався все різко проти комунізму.

Другий свідок

ДИР. МИХАЙЛО ГАЛУЩИНСЬКИЙ,

голова „Просвіти", зізнає теж незаприсяжений. Оповідає, що обв. Головінський був у нього десь мабуть 18. січня і просив посади. Св. обіцяв йому посаду люстратора і казав йому виїхати вже дня 20. січня на заг. збори філії „Просвіти" в Бродах. Платню мав діставати в сумі 200 зол. місячно.

За запитом д-ра Вол. чи св. висилав його до д-ра Гижі, св. оповідає, що він нераз висилав людей, що потребували інформацій у справі Лемківщини, до д-ра Гижі, бо він є лемком і добрим знавцем проблєми справи на Лемківщині. Мабуть і обв. Головінського спрямував св. по такі інформації до д-ра Гижі.

Черговим свідком був

ФРАНЦІШЕК МАЄР,

е. підстаршині польського війська. Свідок, якого не заприсяжено, зізнає, що ходив на гімн. курси разом з обв. Атаманчуком. Спочатку ходив Атам. на курси регулярно, але пізніше часами абсентувався. Дня 19. жовтня 1926 Атаманчука на курсі не було. Пізніше свідок говорив з обв. Атам. на тему убивства куратора й обв. Атам. оповідав, що був на похоронах кур. Соб., що було там дуже богато людей, а навіть він. Свідок Собінський. Обв. сказав тоді, що вбито куратора невинно і що злочин не повинен бути не покараний. На запит, під яким іменем ходив Атам. на курси, св. каже, що там він був записаний під своїм власним іменем як Атаманчук. Наконець свідок пригадує собі, що бачив раз у обв. Атам. револьвер, але забув того не сказати в слідстві.

Опісля була переслухана

МАРІЯ НЕСТОРЕНКО,

учителька, замужна, сестра обв. Вербицьких. На пит. предс. св. каже, що приїздила до батьків 3 рази в 1926 р. Дома не переливалося і свідок помагала домашнім зі своєї пенсії. На пит. предс. чому Ів. Вербицький не шукав собі посади, св. каже, що Ів. Верб. шукав за посадою, але все було безуспішно. На дальше пит. каже, що Пісчинської не знає.

На пит. д-ра Стар., чим любила займатися її сестра Ольга, св. оповідає, що вона, як кожна молода дівчина, любила товариство й забаву. На дальші питання свідок відповідає так скоро, що в залі часописних справоздавців не можна було схопити ні одного її слова.

Черговий свідок

СЕМЕН МАГАЛЯС,

дир. канцелярії „Просвіти", незаприсяжений, зізнавав на обставину, як прийнято обв. Головінського на організатора „Просвіти". Його зізнання покриваються в цілости з зізнаннями голови „Просвіти" дир. М. Галущинського.

Опісля ввійшов на салю свідок

ЯРОСЛАВ, БОГДАН, АНДРІЙ ЦУРКОВСЬКИЙ,

ред. „Літ. Вістей", що зізнавав незаприсяжений. Свідок оповідав про своє знайомство з обв. Стефанишином, якого характеризував як людину, що яскраво і маркантно манїфестувала своє українство. Тому на думку свідка Стефанишин не міг ніяк бути членом якоїсь таємної організації, бо він занадто експонувався і звертав на себе занадто увагу, аби міг був робити якусь підпольну роботу.

Свідкові ставить низку запитів д-р Павенцький, з яких деякі предсідник усуває.

На пит. д-ра Пав. св. оповідає, що обв. Дармохвал, якого він добре знає, мав велику бібліотеку, з якої користали ріжні люди. Він був, як і Стефанишин, інтелєктуалістом і читав дуже богато. Щодо Стефанишина, то це був і поет, що видав збірку поезій. На дальше пит. д-ра Пав. св. каже, що знав Гука дуже добре. Пізнав його в часі творення українських високих шкіл десь в 1924 р. В 1926 р. Гук намовляв свідка, щоби вступив до Української Військової Організації, а коли свідок відмовився, то Гук жалувався перед мамою свідка, що коли він говорить з ним про політ. справи, то св. пхає йому під ніс свої поезії. Пізніше виявилося, що Гук — це провокатор і св., що жив з ним дуже близько, зірвав з ним усі зв'язки і перестав йому подавати руку.

На пит., чи св. знав Волошака, каже, що знав його в часів українських високих шкіл, бо він був асистентом української техніки. На пит. предс., чи свідкові відомо, що Волошак брав папери від студентів, аби виробити їм фальшиві документи на переїзд через границю до Чехословаччини, св. каже, що це дуже можливе. Опісля каже, що студент, котрий мав посвідку від Української Студ. Ради, переходив без перепон кордон, бо чеська гранична сторожа не робила студентам з такими посвідками ніяких труднощів.

На пит. оборонця д-ра Пав. св. каже, що обв. Стефанишин оповідав йому нераз, що хотів би вже раз вирватися і виїхати з Польщі за кордон, бо вже має досить того, що при кожній нагоді його арештують, хоч правда, потім увільняють. На запит щодо особи обв. Головінського св. каже, що колись його знав, але з хвилею, як Головінський зложив тут на салі заяву льояльности, він його більше не знає.

Опісля зізнавав

ПЕТРО ПЕТРИК,

урядовець „Просвіти", незаприсяжений. Св. оповідає, що він видав обв. Головінському леґітимацію на люстратора читалень. На пит. д-ра Вол. св. оповідає, як він інформував обв. Головінського про брідську філію, куди він мав виїхати на заг. збори. Обв. сидів у „Просвіті" того дня (18. січня) від рана до 2 год. Чи був Головінський того самого дня і пополудні в „Просвіті" для перегляду актів брідської філії, св. не пам'ятає. Свідок передав тоді обв. Головінському купу актів до історії філії і її читалень, яких перегляд вимагав найменше 3 годин.

ЯРОСЛАВ ГОЛОВІНСЬКИЙ,

брат обв. Головінського, почт. урядовець, незаприсяжений, зізнає, що він свято переконаний, що його брат не міг належати до УВО, бо він перейшов із значними частинами Гал. Армії до Петлюри, а не до більшовиків, за що мав постійно богато закидів з ріжних сторін, аж до останнього часу. Брат оповідав свідкові нераз, що він ворог більшовизму і хоче одного: спокою.

Стан здоровля обв. Яницької.

По павзі предсідник заявляє, що з уваги на кепський стан здоровля обв. Яницької її обор. д-р Давидяк просить звільнити її від сидження на салі. Прок. висказує сумнів, чи до цього можна допустити з уваги на процедуральні приписи, на що оборонець підсудної д-р Давидяк каже, що оборона з того приводу не буде витягати ніяких евент. консеквенцій.

Потім покликано на салю

СТЕФАНІЮ БАЙСАРОВИЧІВНУ,

товаришку Ольги Вербицької, римо-кат., яку заприсяжено (по польськи). Св. зізнає, що бувала у п-ва Вербицьких доволі часто, але чи була у них 19. жовтня, точно не пригадує собі. По убивстві куратора була у них і тоді говорено щось про убивство, але це було без значіння. Св. пригадує собі добре, що як була у них раз (це було 19. жовтня), то тоді був там Вадівський, Іван Верб., Ольга і ще товаришка (Тютько).

Остання зізнавала сьогодні

МАРІЯ РУПП,

римо-кат., незаприсяжена. У свідка послугувала п-і Бенцак, в якої мешкали Атам. і Джуль. Як свідок бувала у п-і Бенцак, то бачила, що обв. Атам. і Джуль училися. Виходили оба з дому звичайно к. 3. год. Коли Атам. вийшов 19-го жовтня з дому, св. не знає.

На запит, як заховувався Атаманчук, коли вернув з поліції дня 20. січня, свідок каже, що Атам. був зовсім спокійний як усе.

Предсідник повідомляє, що трибунал не може звільнити з розправи обв. Яницької, тому з уваги на лихий стан її здоровля перериває нинішню розправу до завтра. Якщо стан здоровля обвинуваченої не поправиться, то завтрішня розправа теж не відбудеться.

РАДІЧ ЗРІКСЯ МІСІЇ.

Білгород, 10. лютого 1928.

Провідник хорватської селянської партії Радіч зрікся місії утворити концентраційний кабінет. Візваний королем Давідович заявив також, що утворення концентраційного кабінету вважає неможливим. Тоді король візвав до палати президента скупштини Ніпчіча.

ДОВІРЯ ДЛЯ ПУАНКАРЕ.

Париж, 10. лютого 1928.

Уряд одержав у парляменті в голосуванні над внесенням у справі заяви довіря лиш 30 голосів більше, ніж виносила найсильніша більшість у парляменті на протязі 18 місяців. „Матен" пише, що теперішню сесію парляменту можна вважати скінченою.

РЕФОРМА ІТАЛ. ПАРЛЯМЕНТУ.

Рим, 10. лютого 1928.

Уряд приготовляє реформу парляменту. Кандидатів на послів зголошуватимуть синдикати, а після розглянення вел. фашистівською радою затвердить їх прем'єр. Синдикати зголосять около 800 кандидатів. У будучім парляменті буде 400 послів. Вибори до нового парляменту будуть в осени.

НОВИЙ ГРЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ.

Атени, 9. лютого 1928.

Заприсяжено новий кабінет із Заїмісом як премієром.

ПОЛЬСЬКА НОТА ДО ЛИТВИ.

Варшава, 10. лютого 1928.

Ноту польського уряду до Литви переслано на руки польського посла в Ризі. Він зложить її або в тамошнім лит. посольстві, або є попередньо висилає її спец. кур'єром. Нота не подає місця і речинця переговорів, є коротка, з виразно в тоні питань Пілсудського у Женеві.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, відживляюче, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалєсцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптеках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr. M. Krzysztoforski Tarnów. 25-7

ЩЕ ОДИН ФІНАНСОВИЙ ДОРАДНИК.

Варшава, 10. лютого 1928

З Парижа приїздить до Варшави представник Банк оф Енглянд Сітнеи, бувш. фінансовий комісар Ліги Націй на Мадярщині. Сітнеи приїздить на запрошення Девея.

ПОВІНЬ У ЛУЦЬКУ.

Луцьк, 10. лютого 1928

Нині виступила із берегів ріка Сапалівка, допливає Стиру. Около 25 родин евакуовано. Вода залляла 5 домів. Рівночасно підноситься вода в ріці Стирі. Сапери висаджують динамітом більші кригй леду, що зібралися перед мостом біля Красного і Рожища. В Луцьку заліло дороговий уряд.

ГРАБУНОК БІЛЯ ДИРЕКЦІЇ ПОЛІЦІЇ.

Львів, 10. лютого 1928.

Вчора в ночі в Єзуїтськім городі напроти дирекції поліції три бандити напали на емер. хорунжого польських військ Стрилу. Один із бандитів вдарив нападеного тупим предметом у голову, так, що Стрила зімлів. Бандити забрали в Стрили 100 зол., а лишили йому 2 зол. 40 сот. і годинник.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·50—8·88·25, канадійський долар 8·83·25—8·84·00, корони чеські 0·26·28—0·26·33, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·50, рум. лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 2,11·95, данціґський гульден 1·72·99, червінець 32·50—33·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·80, 20 франків 34·30—34·60, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·69·00—0·70·00, 5 кор. австр. 3·52—3·60, фльорен австр. 1·70—1·80, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·50—47·50, пшениця селян. 44·25—45·25, жито 36·75—37·25, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 34·00—35·00, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох півікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—60, грисік кукуруд. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25 24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—75·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—120, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

40.000 долярів
8.000 долярів
3.000 долярів
1.000 долярів
і інші премії можна виграти купуючи
долярівку в аґенції
Земельного Банку Гіпотечного
ЛЬВІВ ВУЛ. ЯГАЙЛОНСЬКА 8.
Тягнення вже 1. березня 1928
Поручення з провінції полагоджується відворотною почтою. 1448 2-2

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ віддасть свій голос на листу 18

НОВИНКИ.

— **Важне для виборців.** Магістрат м. Львова взиває усіх мужчин і жінок, що повінчили 21 рік життя, а по 1. червня 1926 року змінили своє місце замешкання, щоби зараз, а найдальше до дня 15-го лютого між год. 3 а 8 вечером зголосилися в інформаційнім бюрі в школі Міцкевича при вул. Руговського ч. 15, де довідаються, в котрім виборчім льокалю мають голосувати дня 4. і 11. березня 1928 р. — Ми зі своєї сторони просимо дуже наших свідомих громадян, а головно службодавців так панів як і паній, щоби на те оголошення звернули увагу заnятим у себе служницям а також і усім неграмотним одиницям і спрямували їх в означене місце та припильнували виконання ними цего громадянського обовязку.

— **На волі.** Довідуємося, що арештованого тому кілька днів кандидата на посла з Підгаєччини Олексу Яворського випустили нині на волю.

— **З нашого театру.** У середу 15-го ц. м. театр „Кооператива Український Театр" у Львові ставить пєсу молодого автора М. Галана „Дон Кіхот з Еттенгайму", нагороджену на минулорічнім конкурсі агаданої кооперативи. Вже від довгого часу галицька сцена не бачила нового оригінального твору. Тому сподіємось, що на цю рідку прем'єру львівський інтелігентний загал збереться дуже численно.

— **Львівська хроніка.** Скільківсть самоубийств у Львові не зменшується: подия одна жертва. Ще численніші є хиросції злодіїв: вчора із кімнати в „Брістолю" щезли пріїзжому гостеві Кассерлеві дорогоцінности за 400 дол. — Купець Дам із Рівного дістав 3 міс. від львівського суду за старий „спосіб розбогатіти": фальшиве банкроцтво. — У 4-ох кінцях міста злодії викрали по домах одіж і білля. Далі: ожеледиця на вулиці була причиною кількох нещасливих випадків.

— **Хто дасть на це раду?** Дістаємо такого листа: „Часто читаю в наших часописах заклик, щоб діти йшли до ремесла; що у Львові нема свого фризієра і т. д. Я рішила дати свого хлопця після скінчення виділової школи на практику до стрижія. Вже два роки минає, я стараюся різними способами, щоб його десь дати на практику і наларемне; майже всі фризієри-жиди, дуже нерадо хочуть приймати українця. Новинка в „Ділі" з дня 25. січня ц. р. „У німців, а в нас" піддала мені гадку, щоб у цій справі написати до Редакції. Може хтось з наших інтелігентів у Львові міг би мені допомогти, за що я булаб дуже вдячною. — Софія Залієська в Рудні ч. 7. о. п. Зимнавода.

— **Наші студенти в Берні.** Дня 4-го II. 1928 на ветеринарії в Берні були промовані на докторів ветеринарної медицини: вет. Фарйон Гриць зі Золочева, а на лісовому відділі Високої Рільничої Школи одержав диплом ліс. інженіра Іван Котилюк зі Львова.

— **Ракета до місяця.** Мрія Верна „подорож до місяця" входить у реальну стадію в Парижі, де приятелі астрономічних дослідів зложили 50.000 фр. як першу лепту на будову такого апарату, що війшов би якнайдальше в простір на зустріч зорям. Астрономічне товариство, якого членами є визначні вчені та люди ділові (інженіри) піддержить старий почин збудування ракети, яку можна би „вистрілити" в простір із радової машини. У нинішній добі, де людське життя коштує так мало, найдеться певно багато добровольців, що схотять узяти участь у цій далекій мандрівці, яка може... хто вна! завезе їх на кращу планету.

— **Слівце про мужеську моду.** Англ. наслідник престолу на бенкеті товариства льондонських ювелірів найшов нагоду виголосити промову про мужеську моду. Тому, що мужеська мода часто йде з Англії і що там, у країні традиції, слово такого джиґуна та улюбленця цілого англійського народу не пропадає надурно, ми з радістю повторюємо його тому, що може воно бодай по якийсь час матиме деякий вплив бодай у таких країнах як наша, де стільки людей мучиться під сучасним панцирем. Уельський князь є рішучим ворогом крохмалених сорочок і пояснює цей випадок дотепно: виняткові нашого до повна, які шили зві гудзики в сорочках. А що гудзики в мягких сорочках не держались, тому люди рішили носити тверді сорочки і з цього часу впало на мужеський рід це незрозуміле лихо, яке завертає нас до середновічних панцирів. Лише жінки, що носили корсети нас зрозуміють!

— **Світова всячина.** За вісткою про перенесення Ліги Націй у Відень приходить друга, що думають і про Брюсель. — У Німеччині впали великі сніги. — Франц. рада міністрів стоїть за вдержанням робучого 8-годинного дня. — Помер відомий рос. інженір Дмитрієв, бувш. управитель Путіловських фабрик. — У Варшаві відчинено радянську [...] для дітей урядовців місцевих радянських установ. — Італійська митниця відкрила торгівлю фальшивими архитворами. У Женеві продали фальшивого Тиціяна за 2 міл. лір. — У Тірані альбанські бандити напали на авто англ. консуля, побивши його і на авто англ. майора, команданта альб. жандармерії. — До схованки із дорогоцінностями мароканського султана вдерлись вломники, яких переловили. — У Бостоні перелошили 7-літнього хлопця, який недавно підпалив церкву та школи. — У Римі одна робітниця підпалила ткальню, з помсти, що її звільнили: шкода йде на міліони. — Члени оркестри московської опери на знак протесту проти 10-год. дня праці, лякаючись суворо забороненого страйку, рішили грати на пів тону нижче. Невідомо як довго вони будуть знижувати ці тони.

— **Заява.** Дійшло до мого відома, що п. Володимир Зубрицький в часі побуту в Сяноці оклеветав мене перед п. Василем Подубенським, а саме: що я розпиваю варіц і приписую собі приналежність виборців розділом одежі та збіжа. За цю клевету вніс я проти п. Вол. Зубрицького скаргу до суду. — Військо, дня 4. лютого 1928. — **о. Йосиф Мариновий.**

— **Відчинення нового промислового підприємства в Білій.** З кінцем минулого року відчинили промислові підприємства фірми „Рихард Штайнпаль" у Білій, вул. Шпитальна. Ці підприємства виробляють славні грудні карамельки „Кайзера" із охоронним знаком „Три ялиці", що мають загально незвичайний збут і які поручають усі поважні лікарі при недугах віддихового проводу. Виріб і вживання цих карамельків загально поширене в Европі та заморських краях, тому й не диво, що концерн для їхнього виробу має численні представництва, власні крамниці та дає працю в своїх підприємствах з 6000 робітникам. Підприємство введене тепер у рух має на меті постачити потрібний товар на ринки в Польщі. Крім карамельків, ці фабрики вироблятимуть весною і літом мухолапки марки „Аеропсон", загально відомі і якнайкраще приявені. Мухолапки цієї марки покривають 60 проц. світового збуту і концерн Кайзера має в різних країнах філії, що їх виробляють. Фірма „Штайнпаль" придбала в Польщі ліценцію на виріб цих предметів і має намір уже в найближчім часі піднести рівень їх продукції, щоби забезпечити внутрішній ринок.

При зачинаючімся звапненню кровоносних посудин, вжиття природної гіркої води *Franciszka Józefa* веде до правильного випорожнення обниження високого тиснення крови і збільшення відпорности організму. Слави віденського знання хвалять віддавна приклад воду **Franciszka Józefa**, бо усуває певно і лагідно застій крови в покармовім проводі, при недостаточнім травленню.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

12-го г. 3 попол. „Ой не ходи Грицю"
12-го г. 7·30 веч. „Король вальс", оперетка Мілера.
15-го г. 7·30 веч. „Дон-Кіхот з Еттенгайму", М. Галана прем'єра).

Міський великий театр:

11-го 3·30 попол. „Цілунок Попелюшки" (для молоді)
11-го 7·30 „Паганіні".
12-го 3 поп. л. „Аїда".
1[3]-го г. 7·30 „Цілунок Попелюшки".
13-го г. 7·30 „Ст. [...]ний Двір".

Міський „Театр новин":

11-го г. 7·30 „Феноменальна умова", американська комедія Люди Джонсона.
12-го год. 3·30 попол. „Д-р Юлія Сабо".
12-го г. 7·30 „Дівча з Пушти".
13-го г. 7·30 „Дівча з Пушти".

Кіна.

„Аполльо": „Гробовець кохання".
„Палас": „Симфонія звизоль".
„[...]": „Звенигора".
„Фатаморгана": „Парада рекрутів".
„Химера": „Останній усмих блазня".

Дописи.

ЖОВКВА. (Жовківська кирпиня). Немов стадо гайворонів злетіли на жовківський повіт різнокольорові агітатори всяких партій. Люди по селах не мають прямо віддиху, бо нема майже дня, щоби якась партія не уладжувала віча. Та мимо того цей навали партійників було людому ще замало, бо в останніх днях виринула ще нова кирпня під фірмою Української Партії Праці. І то виринула з такого джерела, з якого найменше її можна було сподіватися, а саме з Пов. Союзу Кооператив. Директор ПСК п. Антін Гумен, що наче хитрий лис причаївся був до цего часу, нагло пустив фарбу: виступив як агітатор партії УПП. На вівторок (14. II.) скликав він віче на передмістю Жовкви. Винники і всім справникам кооператив роздає відозви УПП з приказом поширювати їх та заповідає ряд віч по селах. Дивне диво! Це той самий п. Гумен, що майже на кожних кооперативних зборах голосив, що кооператива мусить бути безпартійна, що не вільно в кооперативі провадити вільної політики. Заряди кооператив по селах, що в більшій части є в руках священиків, є обурені тим поступком директора Пов. Союзу. Виринають бажання, зірвати з Пов. Союзом, коли при його кермі стоять такі люди. Сільські кооперативи, що стануля працею й грошем наших селян і духовенства, не хочуть утримувати на своїм хлібі симпатиків комуністів, якщо не самих комуністів. Отсею дорогою апелюємо до Ревізійного Союзу, щоби вплинув в поступованню директорів ПСК у Жовкві і приверну його такий характер, який по кооперативним статутом повинен він мати, це є безпартійний та аполітичний. **Свій.**

Памятайте, що всякі збірки на надгробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 1910.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Позір Сколівщина!

В неділю дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-ій в пол. відбудеться велике окружне віче в Підгородцях біля церкви для всіх округи х сіл.

Позір Перегінщина!

Дня 15. лютого ц. р. в год. 1-шій відбудеться велике окружне передвиборче віче в Перегінську. Реферують кандидати на послів листи ч. 18. д-р Іван Курівець зі Львова і дир. Остап Луцький зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Передвиборчі віча: Дня 12-го лютого ц. р. в год. 11-ій передпол. Баня—Березів—Лючки (разом).

Дня 12-го лютого ц. р. в год. 12-ій Мишин, Коваліка, Стопчатів.

Дня 15-го лютого в год. 2-ій попол. Березів Вижний—Середний і Текуча.

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акришори, Березів Середний.

Дня 19. лютого велике повітове віче в Печеніжині.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в Зеленій.

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в Пнїві.

Дня 26. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в Надвірній. Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ)

Позір Скалатщина!

Дня 16. лютого ц. р. в год. 11. в полудне відбудеться в Грималові велике повітове передвиборче віче УНДОбєднання в салі читальні „Просвіти". На вічу будуть реферувати кандидати на послів о. прал. Л. Куницький і п. Бляшка Баранова.

Виборчий фонд.

На Народний Виборчий Фонд Українського Національно-Демократичного Обєднання зложили дальше слідуючі особи (в золотих польських): о. М. Демчук, Руданці п. Жовтанці 4, о. В. [...]насси в Угринівцях 5, о. Михайло Жанський, Устрики Дол. 5, Антін Копровський, Золотвина 6, Осип Рибачевський, Судова Вишня 5, Микола Костюк, Бучин 1, Юліян Грабовський 6, Руся 6, Снятин 5, о. Клим Меленик[...] Дидьки в 10.50, Великанович, [...] Городенка 4, Осип Зятик, Рожнітів 5, Греко-кат. уряд парох. Лука Мала п. Тарнорудe 2, о. Павло Возняцький, Слянчи п. Застава 2, о. М. Миколайчук Торки п. Медика 2, о. Іван Полянський Смільник п. Лютовиська 2, о. Орест Туетанович, Комарник 2, Кривчук Михайло Космач 2·50, о. Іван Тимків, Балучі п. Соколів 4·10, о. Петро Чаус, Крукеничі 5, о. Петро Ярошевич, Зверлів п. Куликів 2, о. Іван Білик, Чинки п. Олесько 5, Читальня „Просвіти" Семигинів, п. Любича 2, о. Лев Янушевич, Жукань 2, о. Старонка Олекса, Гладишів 10, Петро Кошоба, Трибухівці п. Бучач 3, о. А. Капустинський, Мельниця 5, Степан Янович, Тарнобжег 5, Василь Копонюх, Бережани 1, Петро Дринка, Будзанів 0·50, Марія Гошко, Клодзенка 5, Тома Мельник, Корчин 2, Кузьмович, Соколівка 3, Дмитро Старенький, Крогулець 5, Володимир Карачевський, Черетин 5, д-р Осип Волошук, Шипинець 2, Тома Головацький, Майдан 5, Василь Білик, Рожнітів 2, Дмитро Крайник, Лісько 7, Василь Кункевич, Савочок 5, о. Степан Бочин, Ст. Самбір 1, Василь Гаврилів, Головецько 3, Дмитро Федорів Саджава 1, Михайло Туркевич, Буськ 3, Іван Летишевський, Ланчи 5 отець Іван Лисак, Башня, 5, о. Іван Заяць, Тулиголови 3, о. А. Хтей, Добростани 2, Наталія Генів, Поморе 5, о. Боярський Новосілка кост. 5, о. Іванчук С. Козова 1·20, Микола Ковальський, Либохора 5, о. М. Чапельчук, Порудчин 2, о. Микола Бобровський, Угнів 7, о. Мих. Телеп, Рогізно 10, о. Іван Матвієс, Яструбиця 5, о. Антін Миколаєвич, Підбуж 3, о. К. Лисійчук, Ряшка 5, Теодор Волошин, Новий Санч 5, Іван Костюк, Грибів 8, Никифор Ів., Середнє 7, о. Теодор Цегельський, Струсів 5, о. Н. Гайбей, Скоморохи 2, Марія Качковська, Тринява 10, о. Ю. Плешкевич, Манастир 5, Мойсей Пинвиш, Церковна 2, о. Ів. Городиловський, Івачів 5, Фрид. Майстер, Варшава 2, о. о. Володимир Помор, Грабівці 7, Степан Савула, Лісько 5, н. Особа, Людвиківка 3, Гр. Кикоть, Колодрібка 4, о. Норобій, Майдан 2·20, д-р Дзерович, Новий Санч 10, Ярослав Левицький, Винники 5, Анастазія Мілянич, Мшана 5, Осип Мончак, Бересть 1, Марія Кушакевичева, Стрижів 4, о. Дмитро Грабець, Озерптин 5, о. Вол. Гарасимович, Терпилівка 5, о. Іскович Ст., Худиківці 3, Онуфрій Курдидик, Калуш 2·50, о. Ів. Кушнир, Щитин 5, о. А. Волянський, Соколівка 5, о. Григорій Дякон, Кропивник 2, Орест Калужницький, Іздебки 10, о. Ілля Залуцький, Коропатники 1, о. Орест Солтикевич, Улич 5, о. Ів. Яремко, Татари 5, Вол. Кульматицький, Городище 5, Чесли Д бровольський, [...]ряснич 3, о. Павло Шторхзака, Козова 2, Іван Тисовський, Рицків 2, о. Омелян Гаврушко, Урмань 2, Йосиф Шестакович, Головецько 1·50, Ів. [...]рокіп, Добрач, п. Санік 5, Онуфрій Чубатий, Доброводи 10, Вас. Левиц, Гнидови 4, Мих. Марвєвич, Хоросниця 5, о. в. Токар, Підгайці 5, о. Ал. Сімович, Рожнів 5, Ал. Маркин, Варшава 2, Михайло Гевик, Печеніжин 5, о. М. [...]ський, Камінка Струмилова 2, Мих. Ходан, Рошнева 2, Е. Лаврівський, Любачів 5, М. Чолій, Калуш 5, Ав. Ставнюх, Бережниця 10, д-р Семен Федун, Бича 2, Михайло Сторож, Мшана 2, Кооператива „Відродження", Балигі 5, Р. Кочержук, Чернина 2, М. М. Кармінський, Добромиль 3, Волод. Сушко, Борислав 10, Ол. Трембицький, Нійки 2, В. Кцак, Тарнів 2, о. Дудрович, Яблонів 5, о. О. Фільвичук, Кутів 5, Вас. Іера, Добромиль 10, Мих. Скородинський, Долпотів 5, о. д-р Гнат Цегельський, Городок Яг. 1, Евген Федорива, поробівка 2, д-р М. Конрад, Турка 5, о. Осадца, Ходачків 5, о. д-р Ілліц, Мільно 11, Е. Сенатович, Ябонів 1·50, Гр. Лебедович, Гамарня 1, Дмитро Жук, Майдан, д-р Рожанковський М., Калуш 1, М. Возник, Воронів 3, Ів. Костельник, Микуличі 5, о. в. Настецький, [...]ботки 3, о. М. Черкаський, Дахнів 4, М. Лисьвий, Лушня 1, о. А. Сіренький, Габрин на 5, В. [...] Кдеско, Кам'янка Лісна 3, Е. Тютько, Александрівка 5, Мих. Левицький, Пацьковка 10, о. Ів. Човган, Івине пусте 5, Ів. Човган, Іване Пусте 5, о. Вевсуц Добосілата 3, о. Ю.

ОСТОРОГА!

Енергійно відкиньте всі захвалювані як ліпші жадаючи виразно

Kaisera карамельки грудні з 3 ялицями

бо вони тільки ділають успішно при кашлю, катарі, коклюші, що може ствердити 15.000 нотаріяльно потверджених свідоцтв.

Уважати на охоронний знак!

Можна дістати: Львів: Антика Маг. Ашкеназі, Маг. Байзер, Маг. Едвард Брікнер, Маг. Добжанський, Маг. М. Еттінгер, Маг. Антін Ебзар, Маг. К. Кастанович, Маг. Фр. Княжановський, Маг. Куркевич Й. і Кляя С. „Антика під Лебедем", Маг. Тит Лязовський, Маг. М. Обергендер, Д-р Й. Пілевський, Маг. Й. Шайнбах, Д-р С. Стенцель, Маг. О. Тенебаум, Маг. Казимир Зигмунтович. Дрог. Маг. Вілім Вайбергер, Маг. Фрід і Штеренберг. Знесіння к. Львова: Маг. А. Бравенштайн.

Друга рада.

Вовняний одяг.

Всі вовняні вироби переться досконало Radion-ом.

Треба однак тямити, що вовна є дуже вразливим матеріялом, тому вимагає також великої осторожности при пранню.

Вовна не зносить великої температури, бо під її впливом волокна розходяться.

Тому: Належить розпустити Radion, як звичайно, в **студеній** воді, в тім розчині виполокати вовняні річи без тертя і відтак легко вижмякати. В цей спосіб Radion усуне весь бруд.

Вовняні вироби сушиться по випранню в нормальній (комнатній) температурі, розпростираючи їх на полотні. — Не належить ніколи вішати.

Цею дорогою джемпри як також волічкові суконки робляться по пранню як нові, барви живі і свіжі вертають, а вовна не корчиться.

Приноровлюючи повищі вказівки, кожний переконається, що

Radion сам пере.

Ориничевич, Рошина 5, Степан Грістик, Малкович 2, Е. Станецький, Піски 1. Л. Чоркевич, Обертин 19'20. П. Мі ський, Львів 10, Вол. Вовянський, Самбір 9'9, Вол. Децкевич, Львів 3', Гнід(?)ський, Львів 4'9', Петро Л ів, Звеєс ин 1 0, о. Сильвестер Воєнський 1'9', М. Огр д ик, Львів 1 дол., Гнатишівський инж., Осмолода 4, Семен і Е сестра Кульчицькі, Львів 5, Ів. Семенюк, Львів 10, Кооператива „Народній Дім", Королю Старе 10 Кл. і Л. К., Щирець 2, о. Проць, Святин 3 дол., Р. Теплецький, Гребенів 250, о. З. Дудинський, Межигірє 2, о. Віктор Райд, Короліка 5, Іван Желехівський, Городок Яг. 3, Андрій Бенцаль, Старий Самбір 5, Об'єднання Українських Організацій в Филадельфії 250 дол. (Д. б.)

✝ Посмертні згадки

Дня 28 го січня в. р. померла в берлинському шпиталі „Charité" після довшої недуги **Софія з Нарожняків Івасикова** Покійна, що приїхала минулого року до Німеччини з „Українським Національним Хором", належала до активніших одиниць молодшого покоління й визначалася горячим патріотизмом і щирим відданням національній справі. Померла молода в 30-м році життя, як жертва нашого лихоліття й полишила по собі щирий жаль в усіх, що її знали. Похорони покійної відбулися в середу дня 1-го лютого на католицькому цвинтарі (Гедвігскирхгоф) в Райнікендорфі в присутности більшого гуртка берлинської кольонії, що повідомлена місцевим Українсько-католицьким душпастирством" і „Українською Громадою", прийшла віддати останню послугу особі, що не недавно втішала її гарним співом. Похоронний обряд відправив о. д-р П. Вергун і виголосив надгробне слово, а над могилою доложили кілька прощальних слів д-р Кузеля від „Української Громади" в студ. Ходій від „Українського Національного Хору".

Марія з Рудницьких Олексюкова вдова бл. п. Василя Олексюка, ем. учителя школи, прийнявши Н. Тайни після довгої і тяжкої недуги упокоїлась у Бозі в 70-ім році життя 24. січня н. р. в Долині. Дня 26. січня родина покійної при значнім числі рідного інтелігентного долинського міщанства провела її на вічний спочинок. Земля їй пером! 149.

✝

В річницю трагічної смерти відправиться в архикат. церкві св. Юра у Львові в понеділок дня 13. лютого ц. р. в год. 8-ій рано

Поминальне Богослуження

за бл. п. **Ольгу** з Левицьких **Басса**рабову на о....... — Родина.

ОПОВІСТКИ.

Оповістки. В Товстім к. Грималова потрібний дяко-українець. Терен для практики і прав дуже сприятливі. Інформації можна дістати в о. І. Іванчука в Товстім (Touste) п. Гримайлів. 1485 1-4

Вислід збірки на „колядку" для „Рідної Школи" в місті Перемишлі. Збірку на „колядку" для „Рідної Школи" в місті Перемишлі переведено 4 хори („Боян", ... „Сокола" і двох ..... читалень „Просвіти") ...... Стрілецького кружка. Загальний вислід ...... Кружка „Р. Ш." на ...... щиру подяку ...... — Старшина. 149.

Ширші сходини членів Т-ва „Союз Українок" відбудуться в неділю 12. II. в год. 5. пол. в салі Бесіди Рутовського 22. На порядку днів: реферат і організаційні справи. О численну участь членів просить Головний відділ Товариства. 1479а 2-2

На викуп пам'ятки в Щипіорно. Правління Української Станиці при м. Калиші подає до відома звіт про стан жертв на викуп цвинтаря в Щипіорно за місяць грудень 1927 і місяць січень 1928 року. На 1. лютого 1928 року — разом 227·8 зол. — Від Дмитра Вельчко 10 (золотих), В. Понятишина 7, Д-ра Степана Федака 5, Чеслава Добровольського 3, Юхима Огороднїка і Олекс. Голованя 5, Бутеревича 2, Ключевського 5, Гжового Михайла 3, Миколаїва 1, Союзу Українок емігранток в Варшаві 75, Кучинського Михайла 12'69, Мосс 5, д-ра Миколи Пушкаря 5, Люльки і Лозінського 5, Петра Смолюцького 5, Притики Олександра 50, Ярошенко Михайла (зібрано в м. Петрові) 38, п-ва Маски 10, Єромонаха Димитрія Магаля 25, Союзу Українців в Скалі (зібрано) 5, групи українських вояків працюючих при ст. Лісип, Бегановичського повіту 10. — Разом 295'29. — Всього 515'27 золотих. — Всім жертводавцям Правління Станиці складає свою найсердечнішу подяку. С. Дядюша голова правління. В. Андрієвський, член правління. Балицький, секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Пошукується до заряду домом у самітного священика, вдова, чесна і працьовита жінка, що вміє дуже добре варити і вести домашнє і огородове газдівство. Зголошення з коротким описом життя і умовами слати до Адміністрації під „Добра посада". 1483 2-2

Винайму реальність при залізниці найрадше емеритам від 1. квітня. Оферти слати до Адм. „Діла" під „Реальність". 2-2

Годинник Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 2. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 60—?

Віля в Гребенові, 20 убікацій до винайму на пансіон або на продаж. Відомість: Львів, Блажазька 11., Голубовська від 6—7. Телефон 17-03. 1502

Купимо машину до писання „Адлер" подвійне письмо. Торговельна Школа, Львів, Корняктів 1. 1499

Укінчена семинаристка, добра математичка, прийме лекцію, найрадше на селі у священичім домі. Зголошення просить ся слати на адресу Адміністрації Діла під „Совісна". 491

Куплю мале господарство близько Станиславова, Стрия, Львова, Коломиї або при залізничій стації з догідним доїздом до школи. Зголошення з описом і ціною в Адм. Діла для Д.Б.С. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Іан
Львів, Городецька 40.
1058 Перес....ння Рентгеном 1—2

Спеціяліст хирургії і ... недуг ... **д-р І. Мунд** ... Львів, ... (Панської) ...

Канцелярія інж. М. Підгорецького в Познані
приймe негайно кількох мірничих асистентів на практику. Молоді інжінери чи абсольвенти мірничої школи матимуть змогу набрати всесторонної практики. Зголошуватися з поданням умовин на адресу:
Kancelarja mierniczego przysięgłego inż. M. Podhoreckiego,
1484 Poznań, ul. Zwierzyniecka L. 8/I. 2—2

Дентист Б. Льокер
у Станиславові вул. Собєського 14
Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 9—?

Лікарсько дентистичне Заведення
Д-ра Симона Раппапорта Якова Насса
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/ІІ.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ... Урядовцям і студентам значна знижка. Поле.кши в сплатах. 1444 6-1

Суперфосфат
фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
Товарницьких
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, поташові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 6-

Меблі на сплати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в „Доротеум" Льва Сапіги 34, тел. 15-01. 1447 2-4

Свічка Вазеліна ШМР
1157 8—8
Инж. Кость Котецький і С-ка
Львів I., бічна Кульпарківська 9.

Насіння
огородове, квітове і господарське з першорядних краєвих і закордонних плянтацій о найвищій силі кільковання поручає
Едмунд Рідль
склад насіння
Львів, Рутовського 3.
Подрібні цінники висилаю на бажання. 44

Комплет перша сорта **зол. 28.**
6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 кавових ложочок з хінського срібла. II-га сорта 75 зол. у **Б. Гринберга, Сикстуська 4**

Ритівниче заведення
виріб кавчукових печаток і металевих таблиць
Роман Мінкін
Львів Легіонів 29.
Для кооператив і товариств значний опуст. 5

Піяніна Арнольда Фібіґера
з подвійною репетицією поручає:
Каім і Син — Коперника 16.

Подяка.

Вп. П. дентистові Максиміліянові Ростові в Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 3, складаю отсим найкращу подяку за уміле виліченя запалення ясел (електричним масажем) і за старанне та поправдиво мистецьке вставлення штучних зубів. о. А. Сірецький
1492 парох.
Гавриліївка 8. II. 1928.

Подяка.

Всевишньому подобалося забрати від нас найдорожшу нашу дружину, маму і бабцю бл. п. **Ванду Гут Кульчицьку** з Кульчиць. Отсим складаємо щиру подяку Всч. Отцю Гординському Дмитрови, деканови в Кульчицях самбірського повіту за відправлення парастасів і похорону і за гарні, щирі і правдиво християнські слова потіхи. Щиро дякуємо також дорогим Громадянам і Громадянкам Кульчиць, які так численно зявились на поклик свого старенького Отця духовного віддати останню прислугу дорогій нам Покійниці. 1500 Муж, діти і внуки.

Фризієрської практики пошукує сем нарист з укінченим III. роком ... і днів проситься звернути ласкаво увагу своїм фризієрам на отсей анонс. Зголошення і услови: до Уряду парохіяльного в ... р. Lubaczów.

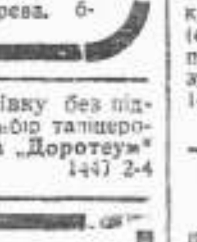

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14,
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63,
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
... приступні — сплата ратами. 74—?

Ч. 34 (11.288). Львів, вівторок 14. лютого 1928. Poeztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В справі оголошень звертатися до Адміністрації. — Ціна одного примірника 20 сот.

ВСІ УКРАЇНЦІ голосують на ОДИНОКУ правдиво національну УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ 18

Передвиборча демагогія.

Львів, 12. лютого 1928.

Чим ближче до самого виборчого акту, тим завзятіше розпалюються передвиборчі пристрасти політичних противників, тим більше неперебірчивими стають засоби їхньої боротьби. Демагогія находить при тім широчезне приноровлення. Правда, перед виборами процвитає вона всюди у кожного народу, але мабуть ніде не доходить до такого розросту, до такої буйности, як у нас. І цікаве явище, що чим котра з наших партій чи груп слабша, чим темніше її минуле, чим більше незвязане і шкідливе для нації політичне теперішнє, тим „сильнішою", тим нікчемнішою її демагогія.

Коли хто не вірить, нехай не читає, але тільки переглянe тижневики наших інтернаціоналістів, або взагалі тижневики тзв. „лівих" політичних угрупувань, то переконається в тому наглядно вже зі самих заголовків над „статтями". Ціле вістря передвиборчої демагогії наших „лівих" звернене самозрозуміло проти Українського Національно-Демократичного Обєднання. Ось для прикладу одна квітка: В 16 ч. „Сель-Робу" з 5. лютого ц. р. бачимо на 3 сторінці заголовок: „Ундо банкротує до кінця.", а під ним читаємо:

„Українські селянські та робітничі маси мають зараз особливе і то дороге видовище. Всі ті крутії, які до тепер в більше спокійних обставинах сяк так скривали перед працюючими свою панську шкіру під відповідно пристосованою шерстю, тепер зачинають линяти. І звід споду вилазить те, що так старанно ховалось перед зором працюючих: панська ненажерливість і буржуйське лобайство. Це віддзеркнення справжнього свого обличча дуже непокоїть панько-попівське УНДО. Воно не знає, на яку стати ногу. Хотілося-би гешефтяром української селянсько-робітничою шкірою ще хоч трохи пограти, пограти ролю „одинокої національної української партії" і „оборонця" широких народніх мас. Тож виставляє ще одну гармату: а дивіться, ми навіть селян ставимо на послів! Є, дійсно є, пару глитаїв! Бо деж би рушитися попові без лямполяза, а панові без чури?" і т. д.

Хто це пише? Хто має відвагу і почуває в собі моральне право писати такі гидкі нісенітниці? Може це високоморальні, заслужені для українського національного руху діячі? — Ні! — Це бувші воленародовці, що перед війною і в часі війни виконували ганебну службу російського чорносотенства, що були „русскими", отже апостатами української нації, що заперечували її національну і культурну відрубність, це ті, що по війні видавали по московськи „Жизнь" і „явчіли" „Волю Народа", це ті самі, що й нині є інтерферентними, нейтральними у національній справі, це ті, що ведуть і нині москвофільську політику під покришкою соціялізму, це нарешті ті, що як перед війною виконували волю чорносотенної, так тепер виконують волю червоної Москви. Незважаючи на таке своє минуле і теперішнє почувають вони себе в праві писати про „крутіїв" у Національному Обєднанню. Якаж їх мораль? В тім то й діло, що в таких демагогів про почуття якоїсь моралі, або про почуття міри навіть у демагогії не може бути й мови. Погана та птиця, що своє гніздо каляє — каже народня приповідка. Дійсно погано, коли сини священиків, що виросли і виховалися в священичих домах, що мають братів священиками, пишуть тепер з такою їдю, з такою ненавистю та злобою і про „попів" і про „лямполязів" і про їх „кропила".

Демагогія є явищем не тільки негативним, не тільки невідрадним, але й злочинним у громадському житті. Демагоги рахують все на безкритичність і невиробленість, на некультурність і темноту товпи. Демагоги все ведуть у наслідках свідомо або й несвідомо ту товпу чи масу до невідповідальних вчинків, демагоги все руйнують, демагоги нічого не цінять, нічого не щадять, бо за ніщо не відповідають. Коли звернете увагу демагогові, що він зле робить, що з огнем грає — він обуриться, він накинеться на вас з лайкою і зараз-же пічне про вас свою богату в подлі та нікчемні засоби кампанію.

Взагалі: демагоги вносять велику деморалізацію в громадське життя, вони ніколи не будують, тільки розкладають. Вони мають ще й ту заслугу, що своєю демагогією зражують дуже багато чесних і чутливих морально людей від усякої участи в громадському житті і тим позбавляють нарід нераз неоцінених робітників не лише на політичній, але й на чисто культурній або господарській ділянці життя. Діється це тому, що демагогію вносять вони всюди замісць знання і праці. Горе народові, який паде жертвою демагогів! Він ніколи не стане на власні ноги, ніколи не вийде зпід чужого обуха. Наглядним доказом на це історія нашого многострадального народу.

Демагогія не знає ніяких цінностей, ні ніяких святощів, а її адепти не визнають нікого крім себе самих, крім свого „я", крім своїх амбіцій, вони нездотні підпорядкуватися добровільно ніякому авторитетові, ніякому моральному законові, бо тоді вони переставиб бути собою.

Демагогія послугується у своїх подвигах найрадше брехнею, наклепами і галапасуванням на людській чести. Зробити свого противника злодієм, кримінальним злочинцем, пияком, ошуканцем, запроданцем — ніхто так не потрапить, як демагог! Ось читайте знов заголовки статей у тижневиках наших „лівих", а знайдете там такі квітки на адресу противників, як „хулігани", „жидівсько-ровтівські ковбасоїди" і т. д. Щоби воювати проти партії, не жаліють демагоги і наших установ. Наприклад: пишуть, що „Просвіта" зруйнована, а зруйнували її ундівці, тому „геть з Ундом", або: що УНДО продалося, а в останньому числі „Праці" читаємо навіть такий вимовний заголовок: „Кому запродало УНДО українські мандати?" Під заголовком названі всі жидівські та німецькі кандидати, що поставлені на державній та волинських окружних листах бльоку непольських народів. Дійно, „волося стає дубом", коли читати всі ті ганебні сукцеси нікчемної демагогії безвідповідальних „діячів", а ще більше стає воно „дубом" тоді, коли чути всяких адептів тієї демагогії на вічах, нарадах чи зборах. Такий стан демагогії у нас не ворожить нічого доброго нашому народові. А тому необхідно з демагогією безпощадно боротися.

Але як? — спитаєте. Певно, що тепер, коли вона тріюмфує, її ніхто не знищить. Та річ у тому, що демагогія не закінчиться у нас разом з виборами. Вона буде далі „святкувати" свої тріюмфи, як „святкувала" їх до виборів. З нею треба боротися при допомозі доцільної, розплянованої на далеку мету праці над народом, над його усвідомленням, над його культурою, над його мораллю, над його громадським виробленням. Бо демагогія все має пропорціонально тим більші перспективи зросту, чим некультурніший, чим темніший предмет її жирування.

Демагогія — жалюгідний злочин, від якого треба спасати нарід, спасати весь його духовий, моральний і матеріяльний дорібок.

ПРАШАННЯ КАРНАВАЛУ 25. лютого ц. р. в салях „Народнього Дому" „ЧЕРВОНА КАЛИНА"

За права української мови.

Інтерпеляція члена Прибічної Ради міста Львова Володимира Деникевича до державного комісаря в справі допущення української мови в урядуванні у громаді м. Львова.

Згідно з § 82 статуту м. Львова урядовою мовою є мова польська. На українські подання відповідається українською мовою.

Цей припис закону втратив свою обовязуючу силу наслідком того закону, що ввійшов у життя 31. липня 1924 Д. д. з. ч. 72, поз. 724 і доручив урядам і адміністраційним державним та самоврядним установам урядувати в державній мові, допускаючи українську мову тільки виїмково у випадках означених цим законом. А саме: цей закон дозволив на просторі воєвідств львівського, тернопільського та станиславівського вносити подання до згаданих урядів українською мовою і зобовязав їх відповідати на українські подання в двох мовах, у державній і мові подання. Щодо громади м. Львова то ст. 3. і 4. цього закону спеціяльно постановляють, що про допускальність у відповідях міських урядів у Львові української мови поруч державної, а також про допускальність української мови поруч державної у міських нарадах у Львові рішає міська Рада.

Щодо оголошень самоуправних установ, а також оголошень львівської громади обовязує припис ст. 5. згаданого закону, згідно з яким оголошення самоврядування можна приготовляти, на основі постанови даного самоуправного органу, в двох мовах, а саме: поруч тексту в державній мові на першім місці, можна помістити текст у мові, допущеній у поданнях.

Тому, що міська львівська рада досі не приняла постанови щодо допускальности української мови в урядуванні, в громаді м. Львова обовязує такий законний стан, що хоча міська влада має обовязок приймати подання, писані українською мовою, то одначе не має обовязку відповідати на них у двох мовах. Із цього погляду громада м. Львова творить у межах воєвідств львівського, тернопільського та станиславівського немов оазу, на якій мовні права українського населення є ще більше обмежені як на решті простору цих воєвідств.

Одночасно у відношенні до згаданого припису в статуті м. Львова нинішній правний стан є значним погіршенням на шкоду українського населення щодо прав мови. Щодо допускальности вживати української мови в нарадах і в оголошеннях міських урядів стан не змінився, себто українське населення надалі позбавлене всяких прав.

Що-ж до усунення цієї кривди українського населення, то наскільки маємо на увазі допускальність української мови в відповідях на подання та в оголошеннях, не можна його доконати тепер відповідними постановами міської репрезентації, тому, що громада м. Львова такої з вибору не має, а в розпорядку воєводи з 18. жовтня 1927. ч. СА 13.163 з 1927 р., де усталено компетенцію тимчасової управи не признано прибічній Раді права рішати про допускальність уживання української мови в урядуванні, так, що в теперішнім стані виключно державний комісар має силу рішати в цій справі дотичні розпорядки.

Щодо допускальности української мови в нарадах, то на переноні того, щоби прибічна Рада могла приняти постанову, яка змінила би припис § 36 із порядку діяльности (компетенції) для Ради міста Львова, що радить виключно польською мовою — стоїть та обставина, що згідно із згаданим тут рескриптом воєводи, Прибічній Раді не признано права змінити порядку діяльности для львівської міської Ради і застережено, що до еперлінії правильник нарад буде аналогічно примінений до нарад прибічної Ради. Отже зміна дотичного розпорядку у порядку діяльности львівської міської Ради можлива тільки за згодою надзірної влади.

Тому-то підписаний звертається до п. державного Комісаря із запитом, чи п. держ. Комісар є склонний видати розпорядок згідно з постановами ст. 3. і 5. закону з 31. липня 1924 Д. д. з. ч. 73, поз. 724., чи пак згідно із виконавчим розпорядком Ради Міністрів із 24. вересня 1924. Д. д. з. ч. 85, поз. 820, про допускальність української мови у відповідях міських органів влади і оголошеннях міських урядів.

Дя й підписаний звертається до п. держ.

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові. Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

Комісара із запитом, чи на випадок, якби прибічна Рада на внесок законно поставлений нижче підписаним, рішила — згідно із 4 ст. закону із 31. липня 1924. Д. д. з. ч. 73. поз. 724, чи виконавчого розпорядку Ради Міністрів з 24. вересня 1924 Д. д. з. ч. 85. поз. 820 — змінити розпорядок § 38. порядку діяльности для львівської міської Ради в такім напрямі, що наради Ради ведуться державною мовою, одначе радним української національности вільно промовляти українською мовою, чи тоді п. держ. Комісар був би схильний таку постанову предложити п. Воєводі із прихильним внеском до затвердження?

Інтернаціоналістичні герці.

Наші доморослі інтернаціоналісти мають, видно, за мало поля до попису на політичній арені і тому намагаються останніми часами носити роздор та викликати комуністичну куряву на всіх ділянках ще й нашого господарського і культурного життя. На всіх останніх зборах наших центральних установ пускалися вони в демагогічні герці яскраво політичного покрою та вимахували пріпаними комуністичними буздуганами, щоби вводити в плянову працю установ фермент і напруження. Одначе всюди дістали вони належну відправу та мусіли свої провокаційні, в найвищій мірі несмачні герці нагло прервати. Мета їх у кожному такому випадку одна: розвалювати наші центральні установи. Не досягнувши своєї мети ні на одних загальних зборах центральних установ взялися вони баламутити несвідомих людей по кількох читальнях і перетворювати їх в осередки комуністичної пропаганди та школи комуністичної політосвіти.

Таке ділось між іншим і в читальні „Просвіти" город. дільниці Львова. Там верховодили всякі невідповідальні жидівські типи виід стягу комуністичного інтернаціоналу. Відбуті в кінцем 1927 р. (11. грудня) загальні збори тієї читальні під численними оглядами неправильно, нарушили грубо статут. До зборів не виготовлено листи учасників, наслідком чого не можна було ствердити ні скількости присутних ні скількости голосуючих, а тим більше скількости управнених до голосування. Сам провідник зборів заявив на вихме, що участь у зборах брали нечлени читальні. В кількох випадках присутні на салі голосували навіть при поіменному голосуванні за неприсутних. Голосували також і нечлени. Про все те здав Головному Виділові „Просвіти" докладний звіт представник філії на Львів-місто. На основі таких даних Головний Виділ рішив завісити вибраний на тих невідповідаючих вимогам статуту зборах виділ читальні в правах та віддав провід читальні в руки окремої комісії, призначеної Гол Виділом на час аж до підготовки і переведення нових загальних зборів читальні.

Головний Виділ поступив зовсім правильно не тільки тому, щоби стати в обороні статуту але і тому що на описаних зборах читальні попали до читальняного виділу самі інтернаціоналісти комуністичного і сельробівського покрою, що перетворювали потім читальню в осередок і фортецю комуністичного штабу. Над читальнею повисла поважна загроза розвалання. Отже завішення такого виділу читальні в правах спасло саму читальню від неминучої загибелі.

На це, розуміється, сильно обурилися всі комуністичні демагоги та пустили в світ і то друком летючку п. н. „Всім читальням і членам Т-ва „Просвіта" до відома", в якій ні більше ні менше, а оплюгавлюється цілий Гол. Виділ, взивається всі читальні до протесту проти вчинку Гол. Вид. а навіть членам Виділу грозиться вже тепер кігтями чрезвичайки. Під цею вимовною летючкою красується анонімовий підпис „Робітники городецької дільниці". Ось на які підлости та нікчемности здатні деякі невідповідаючі руїнники українського національно культурного життя та його організації.

Правда, в летючці пишеться про живу діяльність читальні в городецькій дільниці Львова. Одначе не згадується про рід тієї діяльности. Бо коли говорити про культурно-освітну її роботу, то вона не була така світла ні богата. Було там рантом кілька відчитів, як про жіночі недуги, про положення неграмотної жінки та свято в честь Кобилянської а попри те „намічено цілий ряд викладів" але не виконано того пляну. Та всю ту позитивну роботу і курс неграмотних вели саме противники інтернаціоналістів, які на культурну працю не мали часу, бо займалися виключно політичними комуністичними експериментами. Але навіть як би та читальня розвивала найкращу аполітичну та виключно культурно-освітню працю, то й тоді її не можна ломити на загальних зборах безкарно постанов статуту. А в даному випадку ті постанови ломилися в імя вузько партійних сельробівсько комуністичних цілей.

Всім, що дістануть у руки цю такебну летючку звертаємо увагу на те, що вона походить від інтернаціональних розбивачів українських сил, що є це один із злочинних засобів невідповідальних демагогів підривати серед широких мас нашого народу повагу такої установи як „Просвіта" та нарушувати честь тих людей, що працюють від ряду літ безкорисно в „Просвіті". Особливож треба цю справу вияснити по читальнях, куди ту летючку вислано також у цілях передвиборчої комуністичної пропаганди. Всі читальні в краю повинні якнайенергійніше запротестувати проти такої кирничної роботи комінтернських і інших руїнників та легавців проти українського національного а національно-культурного обєднаного і солідарного фронту. Треба вже братись поважно до ліквідації комуністичних герців у всіх ділянках нашого життя.

Кожний свідомий
УКРАЇНЕЦЬ
І УКРАЇНКА
віддасть свій голос
НА ЛИСТУ 18

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ЧОТИРНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Суботішний день розправи був найбільш нудним днем в дотеперішнім ході цього процесу. Поза зізнаннями свідків д-ра Цепельовського, п-і Мирослави Головінської й о. Антона Твердохліба відчитано ще зізнання кількох менше важних свідків, зложені у слідстві, а опісля трибунал радив довший час над внесками оборони дотично провірення вірогідности зізнань св. Марії Степнюк. Трибунал деякі внесення оборони приняв, але більшість їх відкинув, при чому предсідник мотивував широко цю постанову трибуналу.

При цій нагоді відмітимо, що польська шовіністична преса реферує дальше цей процес крайнє односторонно, послугуючись при тому ще й різними інсинуаціями й наклепами та поширюючи різні підозріння. Так прим. пишеться в цій частині преси, що св. шофер Гасман нібито змінив на розправі свої зізнання і не пригадує собі дня, коли він двох людей на Королівську вул., тому, бо „мав страх" (не знати тільки, перед ким) Про свідка Жукова пишеться вже тепер, що він „симулював і грав ролю варята", аби не потребував зізнавати проти обвинувачених, хоч він ще є під обсерваційним дослідом лікарів-психіятрів які про цю справу досі не висказалися. А навіть якби цей свідок симулював умову недугу, то ще не знати, з якої причини він це робить (свідок Жуков сидить у слідчій тюрмі в Бережанах і йому грозить не тільки тюрма, але й видалення з Польщі...). А вже те, що позволило собі написати „Слово Польське" на адресу оборони у звязку з внесками й для справдження вірогідности зізнань св. Марії Степюкової, переходить дійсно усякі межі приличности. Люди, що ісповідують явно муринську етику, що проповідують у нас просто зоольогічну ненависть до всього, що не-польське, мають сміливість виступати саме в обороні... етики і хочуть учити українських оборонців, які в цьому процесі мають і так нелегку задачу, культури й такту. Справді, треба бути вихованим в культурі кресово-шляхпольській, аби могти напасти на оборону в такий брутальний спосіб.

Величезний вибір Новостий на КАРНАВАЛ поручає близ... фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

З покликаних на нинішню розправу свідків зізнавав перший

Д-р ВЛАДИСЛАВ ЦЕПЕЛЬОВСЬКИЙ,

римо кат., лікар, незаприсяжений. Св. зізнає, що не вів точно записок своїх лікарських візит, тому не може подати, чи їздив 19. жовтня 1926 з шофером Гасманом в околицю Королівської вул.

За згодою сторін рішено св. Яна Атамапчука не переслухувати, тільки перечитати його зізнання.

Черговим свідком була

МИРОСЛАВА ГОЛОВІНСЬКА,

жінка обвинуваченого Юліяна Головінського, що зізнавала незаприсяжена. Св. оповідає, що вона вийшла замуж за Гол. дня 9. вересня 1926 і обоє мешкали коротко разом в Махнові, а врештою Юліян мешкав постійно у Львові, звідки зїздив до Махнова. На пит. д-ра Вол. св. каже, що заручилася з обв. Гол. ще в часі Великодня 1925 р., а шлюб хотіли пробити тогож року в осени. На прискорення шлюбу постійно напирав Головінський. Безпосередньо перед шлюбом обв. Гол. приїздив частіше до дому свідки, бо... Тут д-р Вол. якого предс. просить не питати про подробиці, робить таку увагу: Тому, що ваші зізнання викликують тут повне довіря, я дякую за дальшу відповідь.

Опісля зізнавав свідок

о. АНТІН ТВЕРДОХЛІБ,

парох Рави Руської, незаприсяжений. Св. оповідає, що молоді Головінські були раз у нього в Раві Руській. Це було 1. грудня 1926. Тоді вони обоє оглядали м. ін. ново-мальовану церкву, а п-і Головінська вібрала тогож дня свою учительську пенсію.

Внески й запити.

По відчитанню зізнань кількох свідків поставив до обв. Мих. Вербицького кілька запитів прокуратор. М. ін. питав, чи обв. знав родину Шлапаків і п-у Шлапаківну і чи там бував, на що обв. відповідає, що можливо, що він колись з них був, але не представлявся у них за Васильєва.

Опісля д-р Давидяк спротивився відчитанню зізнань св. Катерини Канюк і просив відшукати конче св. Катерину Канюк, яка сиділа разом з обв. Япицькою і М. Степюковою, бо її зізнання можуть кинути відповідне світло на зізнання св. М. Степюк.

МИКОЛА МАТІЇВ МЕЛЬНИК. 2)

Як проходила осінь..

Якийсь несказаний смуток оперізував той кусень землі судорогами тривог і зловіщих годин. Здавалося, що зза хмар карпатських борів хихоче крізь ніч пяне лице розховстаного Молоха над попаленими садами і ржою осінніх стернищ. За гуком гармат пропадав спомин по всім, що могло ще називатися вчорашнім. Щось нового, небувалого приносила кожна година... Люди зачали зживатися з війною, а час перелітав бистро, як сокіл, або волочився, як дим, що встає зі шкруму шпихлірів, коли горять збіжа. А крізь те все червоною ниткою: бажання чогось, що буде — що має воскреснути зі смутків і хмар, якогось визволення на ясні зорі... на тихі води... може — воля... Хто міг би словами списати те, чого саме серце не розуміло...

В селі козаки варили крадені кури в казанах, а ґазди гречно придивлялися й облизувались. Тягнули черкеси зі стола, що попало, перевертали хати й клуні догори дном — біда була дівкам тай молодицям...

— Душа любезний, резать буду... поняв?...

Ніякого протесту. Кинжал перед очі — як свічка...

— Молчать, не болтать!!...

Витягали ніччю останню корову, душили в стайнях свині, потрошили дріб і несли в голодні казани... Їли — бо були хлопи, як обороги...

— Та вже узев — най си вдавит, але ни вішіє нікого... Таж це преці не свої — а то були свої — аби там озером стали, де тепер є!...

Правда, що Деркачів синок, Семен, мав із черкесом пригоду. Улетів той на подвіря з конем.

— Зерно есть?

— Гм...

— Зерно есть, дурак ти один?

— Є!

— Давай, сейчас!!

— Зараз. — Побіг до хати і виніс шоломок гарбузяних зернят.

...Та той, аді, хотів вивса тай укроїв парубка кинчюком по голові, аже той присів. Але скрутився Семен, ек вогонь пид вітром, лапнув колик тай свиснув раз і вже москаль заївси юшков на смерть. Семен запретав го зараз під землю, сів на коня тай у ліс... и на нині нема, ни чюті.

І — дні за днями, як шкапи від „трину". Москалів без ліку... тими дорогами попід Писаний Камінь.

— Возьмем Будапест, да... да... разорим Германію... Франца вашего у плен... а патом усе — домой... работать... От так ето будет!...

Легко то було говорити, але діло якось не йшло скоро. Сунули під Кірлібабу довгі непроглядні каравани, пхалися під гармати й земля глотала їх... Іржали коні, кричали люди і в пропастих Карпат пропадали на віки-віков...

І все те перевалювалося по грудях галицької землі, несло, як на голгофському стовповищі... несло руїну... камінь на камені... випивало останню краплю молока, падало саранчою на останні стебла піль... Під невпинними наступами й відворотами видихало село всю силу... Курило димом, несло згарю...

І знову вертали і знову наступали... й лишали за собою стороздерзану, розпяту Землю Семомисла. І йшла поміж народ якась дивна чутка: евакуація... І вимовити тяжко! Як лист від градобою — сюди й туди.

Великі мов телеграфи — „шандарі"... з буками в руках — як худобу під свист гранатів. Марш... марш... маррш!...

І був той марш — довгий і тяжкий, як дорога через мертве море... Лишали білі хатки, гибли від голоду й костурів вояцьких... засклеплені вагони... то студінь... то спека... діти в горячці — води!... Чуєте: води нема!! Гора сунеться... а колеса гупають по рейках — у світ! Води... води... води!!! У другий бік: нема води..., води!... води!!! Сморід... не дають з вагона вийти... все на купу... Челядь... хлопи... діти... Содома!!!

Місто... чуже місто... далеко — там... Лишили гірські чюркала пахучі... а тут, серед німоти, на сміттю вмирають...

Обступили пузаті — о! Червона цегла влетіла крізь відхилені двері... Гафії Гурмеївній кров ключем з рота... За цеглою вонючі яйця, ріпь, черіпя... і рев... рев... О, ви, зрадники, що всіх віками кровю й хлібом годували і стелили їм шовки ваших кучерів і розсипали перли з ваших скостенілих сльоз під панські ноги!...

Засклеплені вагони точаться ліниво з горячою лявою болю, туди, на Талергоф, Ґмінд, Оберголербрун... Ой там застигнуть у масових гробах муки ваші... Повиснуть у вінках тернових на залізному хресті і ждатимуть — ...аж блисне грім пімсти... за муки!...

А тимчасом Юрчік воює на тісарському фронті — воює Юрчік наш... А на мундірі кров.

Кров трояндами.

(Продовження буде.)

На просьбу предсідника, щоби оборона доповнила свої внесення щодо М. Стецюкової, д-р Шухевич каже, що М. Стецюк була засуджена в Перемишлі за злочин публичного насильства, на 6 тижнів, а потім також за очорнення д-ра Дурета, про що були навіть справоздання в пресі. Щож до полк. польських військ у Судовій Вишні п. Филиповича, то він був примушений видати приказ, що Марія Стецюк не сміє мати вступу в район касарень його гарнізону, бо вона поводилася надто неморально і була з того знана в цілому гарнізоні. Чи з того приводу М. Стецюк обвинувачувала перед судом полк. Филиповича, д-р Шухевич не знає, але саме тому поставив внесення на покликання його в характері свідка.

Ухвала трибуналу.

По довшій нараді трибунал ухвалив виждати актів перемиського суду й актів суду секції IIГ. у Львові на обставини, подані у внесках оборони. Крім того рішив покликати на свідка полк. Филиповича. Натомісць трибунал відмовив домаганню оборони покликати на свідків д-ра Дурета, д-ра Гіршпрунга й Івана Стецюка. Відмовив також домаганню переслухати на обставину умового стану Марії Стецюкової ординуючого у неї лікаря. Предс., подавши ухвалу трибуналу до відома, мотивував потім ширше, чому трибунал одні внесення допустив, а інші відкинув.

Хто такий „Васильків"?

Після того обв. Мих. Вербицький заявляє, що він пригадує собі, що пізнав раз п-во Шлапаків у Центральній каварні, але представився їм як Вербицький, бо псевдоніму „Васильків" не уживав. Після тої заяви д-р Старосольський поставив внесення на зареквірування судових актів з процесу проти Ціхоцького і тов. (святокрицький процес), в якому під псевдонімом „Васильків" виступав обв. Кріняк.

Прокуратор спротивився цьому внесенню, бо воно нібито не має з цією справою нічого спільного і поставив від себе внесення, щоби покликати таких свідків: 1) Михайла Шлапака, 2) Марію Шлапак, 3) Гелену Зборовську і 4) Станіслава Шлапака, на доказ, що обв. Мих. Вербицький бував у п-ва Шлапаків часто і вони знали його під іменем „Василькова" цілих два роки. Щойно після арештування обв. Мих. Вербицького вони пізнали, що під іменем „Василькова" виступав Мих. Вербицький. В цій справі заявляється оборонець підсудного д-р Старосольський, вказуючи на те, що колиб М. Верб. виступав під іменем знаного з комуністичного процесу „Василькова", за яким постійно слідила поліція, то тим самим він ліз би в руки поліції.

Трибунал рішив видати в справі цих внесків своє орзчення пізніше.

Опісля відчитано зізнання управителя курсів, на які ходив обв. Атаманчук, зізнання товаришів, що ходили з ним на курс і зізнання кількох маловажних свідків. Зізнання ці нічим не замітні.

На тому закінчилася розправа в суботу. Продовження в понеділок.

Ново відновлена каварня „BELMONT" в домі **Народної Гостинниці, Львів Костюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до улаштження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по помірковаих цінах в окремій салі.
1252 14-15

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вибори в лицях.

I.

Полумя виборчої пристрасти обхопило весь наш край, як маска маску на маскараді; огнені язики мелькають швидко, як кандидатські; вихори партійних болот затуманюють до решти голови виборців.

По краю гацають дикі й ослосні кандидати, мов мітичні їздці Апокаліпси. Кожний допав якогось коника (або осла) і товчеться куди попало: по головах і смітниках, по хмарах і людській глупоті.

Переді мною летючки одної з „безкомпромісових" партій з чотирма такими аполітичними зарницями. Кожний зробив таку страшну міну до фотографа, що мова іде поза межу. Кожний має там біографію і кожний є „визначний".

Возьмім першу справу:

Н. Н. (**nomina sunt odiosa!**) народився і тим дав доказ безкомпромісового ділання на користь рідного народу. Вже студентські часи збігли йому, як молоко на кухні, на всесторонній праці для народу. Тоді виявився його величезний політичний хист (мав дістати двійку, але викрутився) а в його душі засіялись різні тверді постанови.

Напруживши всі духові сили здає наш кандидат матуру і записується з відзначенням на університет, чим дає доказ небувалої посвяти для власної справи.

Як адвокатський концип'єнт розгортає усю свою енергію в напрямі нищення альокоголю, того найзавзятішого ворога трудового народу.

Від раннього вечера до пізнього ранку сидить і мучиться на стійці, тоді як інші сплять сном блаженних. Серед того має ще час думати і про інші справи: постановляє заложити ногу на ногу в каварні, „Сільського Господаря" в однім селі, а „Просвіту" в другім.

Постановивши це, переноситься на наші окраїни, щоби і там продовжувати успішну працю на народній ниві.

Тут, як адвокат, має нагоду стикатися з трудовими масами, які — як відомо — божевільно люблять процеси.

Не покидає крім цього і своєї молодечої постанови: нищення альокоголю і своєю послідовністю доводить справу до блескучих вислідів. Бувають дні, коли деякі льокалі руйнуються до останньої шклянки пива.

Тільки завдяки тому стає в 1911 р. кандидатом на посла, чим дає доказ величезної любови до народу.

Але його всестороння діяльність не кінчиться на тім.

Під псевдонімом „Василько Одскот" видав прекрасну збірку оповідань невідомого автора, а й тепер працює далі на літературнім полі, читаючи дуже гарні твори в періодичних українських виданнях і пишучи автобіографії до виборчих летючок.

Як вірний і зарний член української нації, вступив був до У. С. С. і перебув весну тяжку нестравність у їхнім однострою.

Ця його загально відома діяльність стягнула на нього очі цілого краю, а на його голову кандидатуру до сойму.

В сучасну хвилю відчувають усі, що смішно булоб, якби він не кандидував, хотби мав перевернутися так, як уже нераз перевертався їдучи рано до дому.

Галактіон Чіпка.

Гоподарське рахівництво.

Акція „Сільського Господаря" за введенням рахівництва до наших господарств.

В нинішних часах тільки той може мати користь з господарки, хто веде її розумно з вимогами сільсько-господарської науки і техніки. Хто не хоче пристособитися до нових обставин, хто не йде з духом часу, не заводить новостей в сільськім господарстві, той не може числити на те, що господарка принесе йому стільки користи, як повинна принести, а все буде йому чогось недоставати, стало не буде мати жадної користи з господарки, бо не зможе видержати конкуренції з поступовими господарями, що не тільки руками, але і головою працюють.

Одною з головних підстав розумної модерної господарки є сільсько-господарське книговодство, що має на цили висувати в цифрах цілий хід подій, що відбуваються в господарстві протягом року. Ці цифри по рахунковім замкненні з кінцем року дають господареві повний перегляд його господарства, є наче образом, з котрого видно добрі і злі сторони господарювання.

Годі представити собі, щоби можна рішитися на управу цеї чи іншої рослини, плекання одного чи другого роду худоби, як не знаємо, з якими коштами звязана одна чи друга галузь продукції, як не можемо обчислити собі, котра іменно галузь нашого господарства є для нас поплатніша. Аж на основі рахункових зіставлень з минувших років і на основі калькуляції в звязку з кождочасним господарським положенням, можна буде зорієнтуватися в якому напрямі повести нашу господарку, щоби мати з неї якнайбільше зиску.

Розуміючи вагу сільсько-госп. рахівництва рішився „Сільський Господар" помогти своїм членам у веденні сіль.-госп. рахівництва. Іменно повстала при С. Г. секція с.-г. економії, що під проводом досвідного в тім напрямі агронома, буде вести для наших господарів, членів Сіль. Госп. рахівництво.

Яку користь будуть мати господарі з рахівництва? По скінченні рахункового року „Сільський Господар" виготовить для господарів рахункове зіставлення, котре буде обіймати докладний перегляд цілої господарки. Викаже, чи господар господарив з прибутком, чи зі стратою, обчислить кошти продукції, поодиноких родів рослин, плекання худоби, представить кошти вложеної в поодинокі галузи господарства праці, вижатих харчів, викаже котру рослину найвигідніше в даним господарстві плекати. Попри на основі таких відомостей зможе господар як слід застановитися, як йому дальше повести свою господарку. Крім того „С. Г." буде стало уділювати всіх фахових порад, що відносяться до господарства.

Як буде виглядати ведення книговодства? „Сільський Господар" пересилає тим, що зголоситься, свої друки до виповнення, а то „Спис майна" — інвентуру, котру виповняється раз в рік і тижневі звіти, котрі господар виповнює щодня, а по тижневі чи то через філію „Сіль. Госп." чи впрост пересилає до централі у Львові, де ціле книговодство буде опрацьовуватися.

Виділ „Сіль. Госп." рішив, що господарям до 5-ох моргів грунту буде вестися рахівництво даром. Господарі, що мають більше ніж 5 моргів, платять по 50 сотиків від морга на покриття коштів друку і почтової оплати. При належно умотивованім проханню може „С. Г." обнизити ціну і господарям, що мають більше ніж 5 моргів грунту, а в виїмкових випадках і цілком звільнити їх від оплати.

Рахунковий рік зачинаємо з 1. березня. Тому просимо, щоби заінтересовані сейчас зголосилися до „Сіль. Госп." у Львові, Зиморовича 20, щоби на час можна було вислати потрібні друки. Звертаємо увагу, що приняті будуть тільки ті члени, що зобовяжуться хоч один повний рік вести точні записки і стало посилати до „С. Г."

Треба би ще додати, що всі дані, які посилає господар, лишаться строго довірочні і ніхто крім Централі „С. Г." і даного власителя господарства не має права вгляду до викалів присиланих господарем.

Господарське рахівництво принесе велику користь передусім тим селянам, що його в себе заведуть, бо сейчас покаже їм, що на їх господарстві поплачується, а що ні і до чого треба доплачувати. Далі матиме користь з таких дослідів поплатности селянських господарств весь нарід, бо на підставі поодиноких дослідів можна буде виготовити плян поплатної господарки в цілому краю.

З огляду на велике значення книговодства в господарстві повинні скористати якнайширші верстви наших господарів-селян, священиків і поміщиків і зголошуватися до „С. Г." зі всіх українських земель під Польщею.

Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар" у Львові, вул. Зиморовича 20.

СТАРОСТВО ПРИКАЗУЄ УЧИТЕЛЯМ АГІТУВАТИ ЗА БЕЗПАРТІЙНИМ БЛЬОКОМ.

Староста в Надвірній у письмі до інспектора в Надвірній жадає від нього, щоби видав відповідні зарядження, аби всі управителі шкіл і учителі в повіті строго держалися напрямної політики уряду, як також жадає від них чинної і явної праці головно у виборчім періоді, та кінчить, що пильно буде слідкувати їх працю. В другім письмі староста Секірський вже зовсім виразно жадає від інспектора, щоби управителі шкіл і всі учителі, як держ. урядовці належали до льокальних, місцевих комітетів безпартійного бльоку співпраці з урядом. Предсідник пов. шк. ради в Надвірній Крупка поручає управителям шкіл у повіті приноровитися до того розпорядку. Начальникам громад у Надвірнянщині староста приказує давати відповідні льокалі на збори УНС-а, Безп. бльоку співпраці з урядом і всіх партій, які співпрацюють із урядом і в інтересі сили і могутности Польщі.

СТАРОСТИНСЬКІ ШТУЧКИ.

До ген. виборчого комісаря Царя, до міністра внутр. справ і до найвищого суду у Варшаві внесено скаргу проти константинівського старости. Цей староста візвав до себе війтів і зажадав від них, щоби намовляли виборців голосувати на лісту ч. 33. Коли деякі сказали, що не мають на це сили, обіцяв їх піддержати поліцією. Рівночасно сказав, що один агітатор листи ч. 18. наразив свого батька на шкоду, бо батькові, щоби покарати його за сина, відібрано сільну концесію.

КИРИЧЕНКО ВІДКЛИКАНИЙ.

Львів, 13. лютого 1928.

З добре поінформованих джерел довідуємося, що теперішній консуль СРСР у Львові Кириченко відкликаний зі свого становища у звязку з його нефортунним інтервю поміщенім свого часу в „Слові Польскім". Хто прийде на його місце — покищо невідомо. За те Кириченко має обняти менше відповідальне становище у ВУФКУ (Всеукраїнське Фільмово-кінове підприємство).

КРИМ ХОЧЕ ВІДІРВАТИСЯ ВІД СРСР.

Москва, 12. лютого 1928.

„Известия" подають, що арештовано предсідника ради нар. комісарів на Криму Велю Ібрагімова. Йому закидають, що він вестурецьку пропаганду, яка змірє до відірвання Криму від СРСР.

ПОЛЬСЬКА НОТА ДО ЛИТВИ.

Варшава, 12. лютого 1928.

Польському послові в Ризі Лукасевичеві вислано ноту для литовського уряду. Він передав ноту литовському посольству у Ризі. Нота не ставить конкретних предложень у справі місця переговорів, зате домагається відповіди литовського уряду, чи бажає устійнити правильні взаємини з Польщею.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією н. Стадника (вул. Шашкевича).

15-го г. 7:30 веч. „Дон-Кіхот з Етенгайму", М. Галана (премієра).

Міський великий театр:

13-го г. 7:30 „Страшний Двір".

Міський „Театр Новин":

13-го г. 7.30 „Дівча з Пушти".

Кіна.

„Апольо": „Гробовець кохання".
„Палас": „Симфонія змислів".
„Лев": „Звеличана".
„Фатаморгана": „Парада рекрутів".
„Хімера": „Останній усміх блазна".

НОВИНКИ.

— **Із Союзу українських власників реальностей у Львові.** Пишуть нам: Як відомо спори між власниками реальностей і доворцями полагоджує розємна комісія при окружнім Інспектораті Праці у Львові. В склад цієї комісії входило 3 відпоручників доворців і 3 власників реальностей, поляків і жидів. На домагання Союзу 37 українських власників реальностей призначив Інспекторат Праці членами цієї комісії теж членів нашого Союзу, так, що з днем 8. п. м. наш відпоручник засідатиме між членами згаданої комісії. Членами комісії призначені: 1) О. Опісько, 2) Е. Ігнат, 3) М. Стефанівський, 4) Т. Преторіюс, 5) Ю. Кіндрик, 6) Д-р В. Маньковяч, 7) Е. Войтів, 8) М. Стопський, а предсідниками комісії від доворців д-р Л. Ганкевич і д-р Ів. Волошин; від нашого Союзу заст. голови д-р М. Терлецький і в заступстві д-р І. Юзич. Розправи відбуваються раз у тижні; засідають у них призначені члени, по одному, по черзі Інспектором праці запрошувані на кожну розправу зокрема. — За Виділ Союзу: І. Гличтал, голова.

— **Львівська хроніка.** Наука на послугах поліції виясняла при помочі Рентгенівських промінів таку справу: перстень з брилянтом жінки одного адвоката щез із кімнати, коли в ній не було нікого більше крім масажистки і песика. Підозріння, річ ясна, впало на масажистку, але Рентген ствердив, що темна річ у животі песика це якраз перстень. — Професійного злодія Кураша застрілив на вул. Ветеранів серед юрби прохожих його суперник, теж злодій, з пімсти за те, що Кураш обрабив його любку; вбийник утік. — Професійний бухгальтер Станислав Чуприк не маючи від кількох літ зайняття, використав свою знайомість цифрових операцій і фальшував підписи на векслях, виступаючи під псевдонімом Кашуби, власника реальности в Клепарові; ця штука мала довший час успіх, аж скінчилась на вул. Баторія.

— **Хто виграв на льотерії?** 4-клясова державна льотерія принесла такі три виграші 5000 зол. ч. 54159; 2.000 зол. ч. 52771; 1000 зол. ч. 39032.

— **Свято державности в Берліні.** Дня 26-го січня відбулося в Берліні в кімнатах „Гумбольдтгайму" при Фазаненштрасе заходами „Української Громади" скромне свято десятиліття проголошення четвертого універсалу й девятиліття злуки Західної та Східної Республики. Свято, на яке війшлося понад 50 осіб, отворив відповідною промовою голова „Громади", д-р Кузеля, після чого промовляли полк. Е. Коновалець про ролю „Січових Стрільців", о. д-р П. Вергун про події на Галицькій Україні, д-р З. Кузеля про вражіння з таборах україн-

віє-полонених у Німеччині та проф. Дмитро Дорошенко про свої переживання на Великій Україні в кінцем 1917 й початком 1918-го року. Крім цього пок. Б. Новокецький виголосив власний вірш „Україні". Свято закінчилося товариськими сходинами й полишило по собі гарне враження.

— **Йорданські свята в Берліні.** З Берліна пишуть нам: Берлінська кольонія мала цього року вперше нагоду взяти участь у святочному Водосвяттю, що відбулося у великій каплиці при Пфальцбургерштрассе 18. Чину Водосвяття довершив місцевий парох о. д-р П. Вергун у присутности значного числа українців і чужинців, що цікавляться нашим обрядом і часто заходять на неділні богослуження.

— **Рекорди.** Англ. адвокат Леслі Скот, що має почесний титул королівського радника виїхав до британських Індій як правничий дорадник комісії, що ломить собі голову над автономним індійським законодавством. Тому, що Скот припинив на 3 міс. свою льондонську практику, він дістане за цей час 70.000 фунт. шт. гонорару. Є це досі рекордовий гонорар адвоката відомий в Англії і сливеться... поза нею. — Італієць Чаніно, віддаючи свою матірю як незаконний син на виховання до якоїсь селянки в 1895 р., віднайшов аж тепер випадково свою маму, яка за той час загубила слід про нього. Він довідався, що має ще 5 живих братів від того самого батька, за якого його мати згодом вийшла замуж. — Громадянин Вятки Вадим Кровянік признається до 80 вбитих жінок і описує з великими подробицями як він із насолодою рівав їх і душив. Єдиною причиною його злочинів було те, що вони були... брюнетки. „Завданням мого життя є вбивати всі брюнетки". Судова влада є тої гадки, що більшість описаних ним злочинів є плодом його уяви, але кілька із них перевірено. Паризький Ляндрі блідне супроти такого рівуна.

Хочеш мати гарний килим купуй його тільки

в Михайла Хамули

Трибунальська Площа 1.

— **Берлінська сензація.** Серед безлічі вломів, убивств, крадіжей і ошук, Берлін має процес із психольогічним підкладом. Його героями 20-літній хлопець і дівчата; його жертвами два молоді хлопці. Обвинувачений 19-літній Кранц, дуже талановитий і перший учень, відповідатиме за свідоме вбивство 18-літнього кухарського помічника Ганса Стефана, свого суперника. Центральною особою процесу стане 16-літня Гільда Шелер, сестра товариша Кранца, яка звела Кранца і підтримувала одночасно звязки із Стефаном. Кранц на хуторі в Мальов, у приятеля Шелера, познайомився з Гільдою, вона перша (на це є докази) звабила його до себе, і Кранц із Шелером пережовили її на нічних сходинах із Стефаном. Оба спільно рішили вбити Стефана, Гільду та себе, поділили між себе ролі, після списання свого заповіту, дневника і інших приготувань до цього акту розпуки. В історію вмішана ще приятелька Гільди Елеонора Ратті, яка мала за завдання заспокоювати Кранца і відводити його увагу та увагу Шелера від звязків Гільди із Стефаном. Трагічної ночі, коли Гільда виходила із спальні Стефана: Шелер застрілив Стефана і себе, а Кранц мав тим-же револьвером застрілити себе та Гільду. Друга половина пляну лишилась невиконаною; Елеонора видерла смертельно раненому Шелерові револьвер. Кранц арештований, у слідстві змінив кілька разів свої зізнання. Із його записок (він писав вірші та оповідання) видно, що він увесь плян передумав і рахувався із можливістю такого закінчення; він був сильнішої вдачі як його приятель Шелер, якого намовив до вбивства. На розправі, що почнеться є чимало визначних письменників зацікавлених деморалізацією сучасного молодого покоління.

— **Юсупов проти Керенського.** Князь Юсупов, що став славним від убивства Распутіна і недавно видав франц. мовою спомини про цю історію, подає в суд бувш. „всеміністра" Керенського за образу чести. Керенський у своїм часописі „Дні" подав цілу низку фактів про Юсупова, які бувш. князь уважає зовсім брехливими: ніхто його в Франції не дисолював, його кращищо мод не заманювали і він не мав нечесних справ. Цей чисто особистий процес пахне політичною сензацією.

— **Далекосяжне відкриття.** Еспанський дослідник Педро Феррарі, що живе в Льондоні, зробив цими днями відкриття далекосяжної ваги, якого наслідки позицю не можна передбачити. А саме: йому вдалось створити таку вражливу плиту, на якій записується проміння виділене людським тілом. Ця плита, зовсім невражлива на світло, володіє на собі своєрідні риски тільки під впливом раду покладеного в кімнаті і під впливом людини, що входить туди. Це відкриття потверджує досліди роблені від довгих літ різними вченими, що вірили в проміністість людського тіла. Віденський учений Рейхенах 70 літ тому зробив 14.000 експериментів, якими доказував, що із людського тіла йде таємне проміння. Ці спроби продовжував англ. лікар Кільнер, що давав змогу деяким особам при помочі своєрідної рідини, яка загострювала зір, відчувати своєрідне проміння людського організму. Із дослідів Феррарі виходить, що між прикметами раду і людського організму істнує споріднення. Ці досліди в силі виконати велику спільність таємних явищ, досі звязуваних із силами, що находяться поза людським тілом.

— **Вибори і спорт.** Англійці, які розуміють спорт по свому і поширюють його на всі ділянки життя, вважають, що навіть вибори до парляменту, заповіджені на другий рік, можуть уже нині стати предметом спортових змагань. В англ. пресі вже появились оголошення деяких бюр, які приймають ставки об заклад, яка партія вийде при виборах переможцем. Починається тотолізаторська гра як при перегонах коней або... електричних заяців. Англ. публіцисти знаючи добре вроджену пристрасть своїх земляків до спортових закладів, часто звертаються до політичних клюбів за інформаціями про стан ставок на якусь партію або якогось кандидата, щоби завдалегідь передбачити, хто має перевагу серед настроїв своєї суспільности. Один денник висловлюється проти цих закладів у звязку з виборами, кажучи, що сотні бізнесменів можуть розвести агітацію виключно з метою заробити, зовсім не журячись програмою та ідейністю кандидата, на якого будуть ставити високі гроші.

— **Лік на смертельну анемію.** За нім. фаховим журналом „Клініше Вохеншріфт", з якої нім. преса позичає цю звістку, передаємо радісну новину, що одна із найбільше опірних недуг „анемія перніціоза" не є безнадійною. У медичній клініці в Берліні проф. Шлінг подав до відома, що цю недугу лічать із дуже добрим вислідом при помочі годування пацієнтів печінкою. Найважче тільки ствердити, чи пацієнт дійсно недужий на цю анемію (постепенне щезнення тілець крови в організмі) і тому треба його довго держати під обсерваціею, щоби не зробити помилки, що може мати погані наслідки.

— **Літературний кутом.** Звістки польської преси про буцім-то польське походження Жіль Верна виявились звичайною дешпкарською качкою, чи пак: нецікавальними хрестинами, які врядиго-ди повторяються при нагоді різних славних людей. Документи автора фантастичних повістей не є такі фантастичні як передавала львівська преса (свідки, як ствердюють, ще в 1905 р. ця „качка" полетіла в світ). Метрика Верна і всі інші докази про його уродження в Нант із франц. родини досі не згоріли, а доступні всім французам і не викликають найменших сумнівів. — Московське держ. В-во видасть у марті з нагоди ювилею М. Горкого 7 томів його творів вибраних самим автором.

— **Світова всячина.** На маніфестації „Сталевих Шоломів" в Берліні взяли участь два сини Вільгельма. — У Берліні починаються нім.-радянські переговори в господарськ. справах. — У Тиролі ледовзал засипав у горах чотирох лещетарів. — Нім. амбасадор у Льондоні виступив із протестом проти нової англ. фільми, яка змальовує розстріл німцями підчас війни у Бельгії сестри милосердя Кавель. — В околиці Антверпена злодії пограли із церкви св. Вільброда багато дорогоцінностей. — Громадянська війна в Китаю забрала в 1927 р. 72.000 осіб, крім цього лишила 28.000 ранених. — У Португалії відчули сильне тремтіння землі; населення перелякане. — Шведський король переїхав через Берлін на південь інкогніто, але всі знають, що під іменем графа Тульгари. — Група англ. послів спонукала уряд зробити слідство, чи правдою є, що секретарі м-ства закорд. справ роблять біржеві операції.

— **Комітет Маскаради** „Т-ва письм. і журн." і „Кооперативи Український Театр" призначеної на 18-го ц. м. прохає всіх жертводавців буфету зголосити свої дари не пізніше як до 15-го в полудне, щоби Комітет мав час доповнити всі недостачі буфету.

— **Дирекція** Кооперативи Дім торг.-пром. „ДОСТАВА" у Львові, Домініканська 11. І. пов. оголошує, що на загальних зборах кооперативи дня 16. грудня 1927 ухвалено виплатити товарові звороти у висоті 2 прц. від закуплених товарів в адмін. році 1926-27 всім тим членам, які закупили товар за готівку. — Рівночасно проситься Вп. членів зголошуватись самим пересилаючи всі рахунки, бо в противнім разі можуть товарові звороти задавнитись. 1504 1—1

Передвиборчі віча і збори.

Позір Перегінщина!

Дня 15. лютого ц. р. в год. 1-шій відбудеться велике окружне передвиборче віче в Перегінську. Реферують кандидати на послів листи ч. 18. д-р Іван Курівець зі Львова і дир. Остап Луцький зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 15-го лютого в год. 2-ій попол. Березів Вижний—Середний і Текуча.

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акрипори, Березів Середний.

Дня 19. лютого велике повітове віче в Печеніжині.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в Зеленій.

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в Пнїві.

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в Надвірній. Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Позір Скалатщина!

Дня 16. лютого ц. р. в год. 11. в полудне відбудеться в Грималові велике повітове передвиборче віче УНДОбєднання в салі читальні „Просвіти". На вічу будуть реферувати кандидати на послів о. прал. Л. Куницький і п. Ванда Баранова.

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовтесь, будь ласка, помістити в одному з найближчих чисел Вашого цінного часопису цього мого листа:

В ч. 10 „Діла" за цей рік помістив п. М. Залізняк виривок зі своїх споминів п. з „З історії одного українського видавництва за кордоном", де пише між іншим і про „видаваний у Женеві за австрійські гроші орган українського соціалдемократа Льва Юркевича". Закид, зроблений п. М. З. пок. Л. Ю., котрий до того не може сам боронитися, дуже важкий, він кидає просто чорну пляму на память покійника.

Як свідок, котрому докладно було відомо, за які гроші видавалася женевська „Боротьба" пок. Л. Ю. — це її має на увазі п. М. З. — як той, що через довший час її виходу мав повний вгляд у фонди, якими розпоряжався її видавець, почуваю себе до обовязку в інтересі правди сконстатувати слідуючі факти, що можуть закид п. М. З. понад усякий сумнів поставити в належному світлі:

1. Пок. Л. Ю. був досить заможною людиною. На його засоби виходили многі українські с. д. видавництва, він був між іншим видавцем львівського журналу „Наш Голос" і київського „Дзвін".

2. З приїздом своїм на початку війни до Відня (разом зі мною) він знайшовся у досить скрутному матеріяльному становищі, бо всяка комунікація між Австрією і Росією перервалась. Він виїхав незабаром до Швайцарії за гроші одержані ним із продажі своєї машини до писання.

3. В Швайцарії він скоро звязався з рідною на Україні. З дому отже діставав щомісячно суми, що були йому потрібні на його життя і потреби.

4. За ці гроші з дому й тільки за них почав він видавати в Женеві „Боротьбу", що виходила дуже неправильно, щоді раз на кілька місяців, в міру його матеріяльної спроможности. Він не тільки був її видавцем і редактором, не тільки сам записував майже кожний випуск газети від початку до кінця, але навіть сам здебільшого її набирав — газета друкувалася у маленькій друкарні пок. Кузьми Ляхоцького, в тій самій, де колись друкувалася „Громада" М. Драгоманова.

5. Ні безпосередно, ні посередно пок. Л. Ю. не брав на видавництво „Боротьба" від нікого ніяких грошей, тим менше міг її видавати „за австрійські гроші", себто за гроші від тої держави, котру він за її українську політику особливо в часі війни найлютіше в тійже самій „Боротьбі" поборював.

І я не належав до тих, що погоджувався цілком з поглядами пок. Льва Юркевича на цілий комплекс питань, що висунулися у звязку з вибухом світової війни, про що не місце тут говорити. Згадаю тільки, що на ґрунті наших непорозумінь і суперечок з приводу них прийшло між нами не тільки до повного розриву наших приятельських відносин, але ми себе й гостро поборювали в пресі. Тим не менше вважаю своїм обовязком спростувати закид п. М. Залізняка, бо пок. Лев Юркевич належав до тих неміногих у нас ідеалістів, для якого політика ніколи не була гешефтом і який вповні заслугує на те, щоби память про його як про визначного й заслуженого українського громадського діяча була в загальній пошані. — Прийміть слова мого правдивого поваження *В. Левинський.*

Відень, 18. І. 1928.

✝ Посмертні згадки.

Анна Евгенія Лукашевич, урядничка дирекції залізниць, померла у Львові дня 6. лютого 1928 проживши 40 літ. Похорони відбулись 8. лютого 1928. В. Її П.

Оповістки.

Оповістка. В Товстім к. Грималова потрібний лікар-українець. Терен для практики і праці дуже сприяючий. Інформації можна дістати в о. І. Іванчука в Товстім (Touste) к. Грималова. 1436 3-4

З українського лікарського товариства. Дня 14. II. 1928 в год. 7. вечером відбудеться в домівці товариства вул. Руська 3. II. пов. відчит д-ра М. Дзеровича п. н. Рентґенотерапія туберкульози.

Дрібні оголошення.

ШОФЕР українець шукає посади від зараз. Листовні зголошення до Адм. „Діла" під „Тарас". 1507 1—1

ПЯНІНО чорне крижове продам на рати або заміняю за вживаний фортепян або пяніно. Смутний, Хмельовського ч. 5. 1508 1—2

ПЯНІНО купую негайно, плачу готівкою. Ганак, Пілсудського 21. I. п. 1508а 1-3

ФОРТЕПЯН „salonstuc" Шнайтофера, віденський, в добрім стані продам за 1750 зол. Ганак, Пілсудського 21. I. пов. 1508 б 1—5

ГЛЯДАЄ місця господині, найрадше у священика, старша, самітна жінка — Марія Петрух, Модринець, почта Княже, пов. Грубешів. 1432 3-3

КОНЦИПІЄНТА в правом субституції потребує Д-р Федак. 2-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів. пл. Марійська ч. 5. 3 60—7

КОНЦИПІЄНТ з трилітною практикою провінціональною змінить посаду. Зголошення. Адм. „Діла" під „Весна". 1503

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 5—24

Лікарсько-дентистичне Заведення

Д-ра СИМОНА РАППАПОРТА ЯКОВА МАССА

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 1444 7-15

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**

у 70 рівних смаках **„STELLA"** в 70 рівних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Г. Мушинський** в Перемишлі, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 567 33—?

ПЯНІНА Арнольда Фібіґера

з подвійною репетицією поручає:

Каім і Син — Коперника 16.

Заява.

Щоби баламутство не ширилось в окрузі виборчім ч. 52, заявляю, що на ніяку лісту і з жадної партії не кандидую на посла. 1509

Андрій Пилипчак
господар в Росохачі.

Пописуйте передплату!

Ч. 35 (11.289). Львів, середа 15. лютого 1928 Оплачено ryczałtem. РІК XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

За наш центр.

Львів, 14. лютого 1928.

На мурах міста появилася відозва Українського Народнього Комітету з покликом до всього українського населення Львова, щоби в дні виборів віддало свої голоси на виставлену ним виборчу листу з чоловим кандидатом др-ом Титом Бурачинським.

Не перший раз українське население Львова самостійно виступає у виборчій акції. Вперше виставлені були українські кандидати у Львові в 1907 р. підчас перших загальних виборів до австрійського парляменту. Вдруге висунено українські кандидатури підчас такихже виборів в 1911 р. Та тоді Львів був поділений аж на сім виборчих округ, які були так сконструовані, щоби розсіяти українське населення. Єдино сема — так сказатиб — підміська округа обіймала більшу кількість українського населення, яке або не було зорганізоване, або безпосередньо чи посередньо підлягало впливам польської соціяльної демократії (тоді соціяльної демократії Галичини і Шлеська, якої філією була українська соц. демократія Галичини і Буковини). Не диво, що з тієї округи постійно виходив послом польський соціяліст.

В таких умовинах, на основі такої виборчої ґеометрії, українські національні кандидати не мали ніяких виглядів. Вони були лише **Zähl**-кандидатами, лише **демонстраційними** кандидатами, яких завданням було нащупати ґрунт, повести освідомлюючу акцію серед польонізованого і спольонізованого українського населення. Та ледви чи й те завдання сповнено як слід. Бо виборча безвиглядність вже сама собою творить важку перепону. На безвиглядний терен не звертає належної уваги ані політична організація, ані население.

Зовсім інакше представляється справа тепер. Правда, автори виборчої ординації й виборчої ґеометрії зробили все можливе, щоби український мандат зі Львова став ілюзоричним, нереальним. Бо хоч Львів творить одну суцільну виборчу округу, то його репрезентацію щодо кількости обмежено до чотирьох послів, зрівнюючи 250-тисячний Львів із 150-тисячним Краковом. Таким чином піднесено виборчий дільник у надії, що українці не осягнуть відповідного числа голосів. Зате на протязі останньої десятки літ укр. населення пройшло великий кристалізаційний процес. Українська революція, боротьба за Львів, поведінка польських чинників у відношенні до українського населення, а головно поведінка польських імперіялістичних соціял-патріотів, усіх тих Гавнерів і Левенгерців, не проминула безслідно. В днях великих змагань спільно з українською інтеліґенцією і міщанством рамя об рамя стало українське робітництво, освідомлений ходом подій український пролетаріят. Організаційна сітка українського населення Львова значно згустилася, обіймаючи собою всі ділянки українського життя. Національно-культурна і соціяльно-політична свідомість українського населення зросла і поглибилася. Воно зрозуміло, що свою будуччину, свій розвиток може будувати тільки власними силами.

На жаль, в останніх літах, в добі розросту хоробливого партійництва і гуртківства, зродилася небезпека затрати всіх організаційних здобутків в користь наших противників. Серед загального замішання і внутрішньої боротьби почали потахати й вигляди на здобуття українського мандату. І справді, вже на початку виборчої акції висунено у Львові аж три українські кандидатури: о. Л. Куницького (УНДО), дир. П. Буняка (бльок: радикально-есдецький) й О. Крілика (Робітнича Лівиця). Всі ознаки на землі і небі вказували, що це тільки початок в довгій низці українських лист.

Однак загальна свідомість ваги і значіння українського мандату зі Львова в короткому часі корінно змінила ситуацію. Почалися балачки про **єдину українську листу** зі Львова, балачки і переговори, які вкінці довели до позитивного висліду. Замість дотеперішних кількох українських лист зголошено в окружній виборчій комісії тільки одну під фірмою Українського Народнього Виборчого Комітету на місто Львів. На чоло цеї листи висунено відомого лікаря, голову Народньої Лічниці й Українського Лікарського Товариства д-ра Тита Бурачинського, друге місце заняв сафлярський робітник Іван Олексин, третє б. голова Української Парляментарної Репрезентації Сергій Хруцький, а четверте відома суспільна діячка п. Евгенія Макарушкова.

Єдина українська листа у Львові створює можливість вибору українського репрезентанта, навіть дає запоруку виборчого успіху, якщо все українське население в дні виборів піде до виборчої урни, якщо всі українці м. Львова матимуть свідомість ваги українського мандату зі Львова.

Треба признати, що наші політичні організації, не вважаючи на завзяту боротьбу на терені краю, позбулися тут партійного еґоїзму в користь загальної справи. Тепер черга на виборців, які дисципліновано і солідарно повинні піти слідами наших політичних управ.

Український мандат зі Львова має непомірно велике, просто епохальне значіння, — більше, як два чи навіть три мандати з краю. Бо цеж перший раз від непамятних часів український елемент у Львові виступає у виборчій акції як самостійний політичний чинник з виглядами на побіду; бо це перший раз новітнє українство намагається з успіхом утвердитися в центрі наших західних земель під Польщею. Львів є нашим серцем, з якого розходяться артерії політичного, економічного й культурного життя на ширші простори українських земель. Львів є нашим провідником, керманичем і поводатором. Львів є осідком усіх українських центральних установ, Львів є не лише нашим серцем, але й нашим мозком. Вибір українського репрезентанта зі Львова підніс би незвичайно наш престіж, виявив би дійсний характер Львова, започаткував би нову еру, добу реституції столиці кн. Льва в неподільний центр української суцільної національної території.

Перед українським населенням Львова важке, але одночасно й почесне завдання: вибором свого репрезентанта доказати сімом міліонам західних українців, що воно доросло до провідної ролі, що воно свідоме свого великого післанництва, що воно свідоме свого значіння, своїх обовязків та ваги переживаного нами моменту. Те завдання сповнить українське населення, високо піднесе український національний прапор, якщо одною лавою піде в дні 4. березня до виборчої урни, голосуючи на єдину українську національну листу ч. 18.

ПРОЩАННЯ КАРНАВАЛУ
25. лютого ц. р.
в салях „Народнього Дому"
„ЧЕРВОНА КАЛИНА"

А що потім?

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 9. лютого 1928.

Все на світі має свій кінець, — пригадка на цю одвічну правду неодному вже нераз додавала бодрости і терпцю в особливо важких хвилинах життя. Нема, здається двох думок, що теперішні вибори, при їх внішній фізіономії, є важким і болючим моментом у житті кожного громадянина, який тільки не глядить на них розвеселеними очима фейлетоніста ані теж вдоволеним поглядом кандидата, який поза своє „муроване" місце на виборчій листі світа божого не бачить. Нинішні вибори є **моральним полічником** для члена **кожного** національного громадянства у Польщі: для українця і поляка і жида і німця. Упадок національної дисципліни, партійницька дурійка, затрата почуття границі поміж творчим гаслом і політичною програмою та розпущеною демагогією, неввидане **віде ниніше чистої вакханалії „диких"** претендентів до мандату на заступників народу, втрата взагалі свідомости про що тут річ іде — про парляментаризм, державний устрій і можливости боротьби за права й ідеали, чи про якусь негідну комедію — всі ці прояви на тлі нинішніх виборів торкаються **усіх** народів, що живуть у границях Польщі. Очевидно, що **тон і характер** виборам надано „пануюче" у Польщі громадянство, яке не даром так заздро береже цього престіжу! Очевидно теж, що за те, що діється у **цілій** державі, є у величезній мірі відповідальна влада, яка активно переводить вибори, і тому становище чесного, честійного й неглухого громадянина — поляка ще багато важче, ніж кожного з не-поляків. Та розводитись над цим нічого: головне, що мабуть усі неглухі й несліпі у Польщі без ріжниці національности й класової чи станової **приналежности (бо впр. робітнича класова свідомість і солідарність виявляється** у цих виборах передовсім: якже по 35 зголошених державних лист лише 18 покликувалось на соціялізм, робітників і працю!) однозгідно зітхають: аби мерщій кінець! І кінець справді не за горами: до 4. та 11. березня час пройде гей батогом лусне, а потім уже... А що буде потім?! Потім безумовно вступляться з голови виборчі клопоти, але ще велике питання, чи в консеквенції **таких** виборів не витвориться ситуація, вагітна у зародки немаловажних нових клопотів.

В нашому останньому дописі звертали ми вже увагу, що варшавські політичні кола цікавляться уже нині більше питанням того післявиборчого „потім", ніж виборчого „нині". Очевидно, що як не можна бавитись у пророка щодо висліду виборів, так само неповажною забавою булоб ставити якінебудь **певні** прогнози про ролю будучого польського парляменту. Та є деякі фактичні дані, які люди устійнюють і порядкують та їм — приглядаються. Таким фактом є між іншим те, що уряд марш. Пілсудського стоїть **поза** парляментом і від нього **дійсно** не є залежний, бо силою, з якої зродилася влада маршалка, не був парлямент. Отже: якийнебудь був би будучий сойм, все одно безперерывність влади марш. Пілсудського в цьому не втратить. Але ця влада, видобувши від минулого сойму леґалізацію її, **формально** дальше спірається на підвалинах устрою парляментарного. До будучого сойму ця влада не зайняла становища „наплевательного". Навпаки активно вмішалася до виборів, ба, взагалі ці вибори „робить". Робить собі урядову більшість для будучого сойму, робить так, як знає і вміє, пробує — як бачимо і на власній шкурі відчуваємо — найріжнороднійших способів, з яких більшість зрештою давно вже іншими була винайдена й опатентована. Препарує собі уряд соймову більшість, значить вона йому на щось потрібна. Значить, він хоче знову послужитися соймом і то не для маловажного діла, коли витрачує на це аж стільки енергії. Випливає з цього цілий ряд питань і сумнівів, з яких два кардинальні: 1) задля якої справи в будучому соймі уряд ставить нині у виборчій кампанії на карту авторитет і повагу влади взагалі й імени маршалка Пілсудського зокрема? 2) що станеться, коли не вважаючи на всі зусилля конфіґурація клюбів будучого сойму буде така, що уряд потрібної більшости мати не буде?

Програмова відозва „одинки", яка форсує до сойму м. ін. всіх міністрів нинішнього кабінету — за виїмком пп. Пілсудського, Складковського і Морачевського, — цих сумнівів в найменшій мірі не розвіває. Вона туманна, повна фраз, в які можна вкласти який хто хоче зміст. Мається враження, що ця відозва складена не по принципу: вложити позитивну ідеольоґічну програму людей під нею підписаних, тільки аби жадного з них нічим не вразити. Тому **все конкретне з неї вишкрябано, тому вона чиста хемічно випрана.** Дві речі вилазять з неї ясно: 1) „одинка" вірить без засте-

ВЕЛИКА МАСКАРАДА
„Т-ва письм. і журн." і Кооперативи „Український Театр" у Львові дня 18-го лютого в „Народнім Домі". Запрошення раніше, вул. Руська 18/I.

ремень у марш. Пілсудського і 2) поможе йому в переведенні через сойм законодатним шляхом зміни конституції в напрямку „скріплення виконавчої влади". Ось усе. Воно багато, але знову таки кишить від питайників. Особа марш. Пілсудського навіть при найбільшій для нього пошані, як для індивідуальности і т. д. і т. д., не може служити за програму, — доказом є ті колишні його найближчі політичні співробітники і все ще особисті приклонники (І. Дашинський і тов.), які проте нині є в політичній гострій до нього опозиції. Трудно справді прийняти a priori що всі посли з одинки будуть сліпо й без застережень йти на всі — нині їм незнані проєкти маршалка, — занадто це, далебі, ріжношерстне товариство! Та це річ другорядна. Головне — їхня підтримка проєкту зміни державного устрою.

Трудно устійнити, звідки взялися розмови про цей проєкт. Бо проєкту на ділі жадного ще нема, — нема бодай його ... externo, а коли він взагалі є, то знають його хіба одиниці і — напевне! — далеко не всі кандидати з одинки. Адже не було жадної в цьому напрямку урядової ані півурядової енунціяції. Коли ж слідуючий сойм з обовязку **мусить** зайнятися ревізією конституції, то ясно, що брак такої енунціяції при істнуючих туманних поголосках є найприкрішою дірою в безпрограмовій програмі будучої урядової соймової більшости, якої стрижнем має стати одинка. Ось чому ми читаємо в останніх днях у газетах, що санаційні кола забігають у голови уряду, аби він доконче склав **якусь** заяву бодай в останній стадії виборів. Здається, що ця заява пригодилась би не так для виборчої агітації, як самим кандидатам на послів, буцім то затвердженим особисто через Пілсудського: істнує чимало познак, що вони самі не знають, чого такого від них особа, що їм служити має за програму, у будучому соймі зажадає.

Передбачувана зміна устрою Польщі полягає — згідно з поголосками — на пляні перемальовуватися по зразку Зединених Держав Півн. Америки: вибір президента республики цілим населенням (а не Націон. Зібранням), відповідальність міністрів перед президентом (а не перед парляментом), вилучення з під компетенції сойму цілої низки справ (передусім господарської натури, військової і подекуди справ закордонної політики). Довільність такого пляну для Польщі є річчю щонайменше дискусійною. Хотячи наслідувати Зединені Держави Півн. Америки, польські реформатори приймають, видно, що в Польщі є всі **необхідні** дані під такий устрій: великий запас великих індивідуальностей, авторитетів, теоретики й практики, з яких мусять рекрутуватися міністри з диктаторською владою, не кажучи вже про саму особу президента, — про Вашінгтонів, Лінкольнів, Рузвельтів, Тафтів, Вільсонів... Дальше: величезна політична дисциплінованість громадян (як одної цілости), ну й — внутрішня федерація країв з якнайдальше йдучою децентралізацією! Можна всяко говорити про вартість парляментаризму в Польщі при її етнічній і політичній структурі, але кидати гасло „скріплення виконавчої влади" на підставі яких ефімеричних „президенціяльних" плянів — річ надзвичайно ґвалтовна. Склад будучого сойму є закритий ще серпанком тайни, але не підлягає найменшому сумнівови, що евентуальний плян зміни устрою Польщі в **такому** напрямку розпутає у соймі бурю, в якій може справді згинути польський парляментаризм, та з якої ледви чи зродиться — устрій Зединених Держав!..

Яке супроти такого пляну займе становище посольська еманація самої „одинки"? Невже поруч із Радзівілами, Сапегами й Мацкевічами також Поляковичі й Бойки зрезигнують з контрольних прав парляменту, — невже вони відйдуть без можности відвороту з платформи основних прав демократії? Нині є мінімальні вигляди на соймовий успіх такого евентуального законопроєкту про основну зміну конституції. Одно зараз певніше: коли буде зголошений такий проєкт, то чи перепаде він чи перейде — будучність парляменту, який зберется 25. березня, **дуже незавидна: бути грабарем парляментаризму або впасти жертвою непослуху позапарляментарним концепціям.** Бо чейже нема сумніву, що в разі предложення соймові такого урядового проєкту і відкинення його — сойм закінчить свою карієру. Находить, що за його довговічність і зломаного гроша дати не можна.

Справді, кепською є потіха, що „потім", яке прийде після виборів, буде „райем".

І. Кедрин.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАІНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Жадайте французьких паперців до куреня: JOB

Совкіно проти ВУФКУ.

МОСКВІ НЕ БАЖАНЕ ІСТНУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФОТО-КІНО УПРАВЛІННЯ (ВУФКУ).

До кіна прикладають комуністи дуже велику вагу. Ще Ленін звернув увагу на потребу належного використання фільму та екрану для комуністичної пропаганди. А Сталін звернув недавно в одній зі своїх промов теж пильну увагу на кіно та підійшов до фільмової проблеми тим разом з дуже оригінального становища і в додатку зі становища неленінського, а наскрізь міщанського, бо комерційного. На XV. зїзді партії кинув він фразу про те, що кіно треба довести до такого стану, при якому на нього можнаб було переложити всі прибутки, які нині тягне „пролетарська" держава з горілчаної монополії. Іншими словами: Сталін бажає зробити змонополізоване кіно джерелом величезних прибутків держави.

Узвязку з тим, стала в Москві дуже актуальною справа передачі фільмової справи одному трестові, який всецїло був би залежний від Всесоюзної Ради Народ. Господарства. Досі фільмово-кінові організації та підприємства підлягали органам освіти тобто народному комісаріятові освіти: „Совкіно" московському, а ВУФКУ харківському. Передача кінофільмової справи чисто господарській установі означалаб переведення її з чисто ідеольоґічних, більшовицьких засад на комерційні. Але на тому не кінець, московські заінтересовані чинники хочуть крім того поставити справу кінофільмової продукції так, щоби Москва змонополізувала всю фільмову продукцію у своїх руках для всіх країв СРСР.

При тому покриває вона свої централістичні тенденції ось якими благими міркуваннями: „хоч — мовляв — українське кіно має свої властивости, — на Україні є своє національне життя і його треба виявляти у кіно творчості, а решта це загально-пролетарська культура і тому все це треба обєднати в руках єдиної всесоюзної кіноорганізації, залишаючи національним кіноорганізаціям лише те, що є суто-національним". (Цитуємо за харківськими „Вістями" з 1. II. 1928).

У звязку з таким становищем Москва, яка підготовляє в тому напрямі окрему велику партійну нараду в кінофільмових справах, відбулася в Харкові дня 31. січня н. р. всеукраїнська партійна кінонарада, на якій обговорювано обі порушені вище справи. На нараді виголосили відповідні реферати Постоловський, Скрипник, Шуб, Озерський і А. Хвиля.

Нарада заявилася проти того, щоби кінофільмову справу передавати господарчим органам та щоби робити з неї чисто комерційне підприємство. Нарада стала на становищі, що вся кінопродукція мусить служити цілям „пролетарської" держави і радянської суспільности, що мусить бути засобом комуністичної пропаганди, засобом популяризації науки, політосвіти та нового побуту.

Далі запротестувала нарада проти того, щоби вся кінопродукція сцентралізувалася в руках якогось московського кінофільмового тресту, та щоби на Україні ВУФКУ займалося виключно продукцією деяких „сутонаціональних" картин. „Нема гіршого — казав Скрипник — і більшого прояву зневажливого, погордливого ставлення представників старої культури до розвитку культур нових, революційних пролетар-

---

МИКОЛА МАТІЇВ МЕЛЬНИК. 3)

Як проходила осінь..

Катерина збудилася з обмороки: побита, знівечена. Лудінне подерте, заболочене. Волос розсипався, повний пилу, терміття. Стягнені дротами руки стерпли. Пальці задубіли, під нігтями скипіла кров. В голові колесом шум. Не знала нічого: де вона й чому лежить у придорожньому рові.

— Дз-з-з — по дротах телеґрафу студений осінний втієр. Бив крильми, аж дроти дзижчали болем.

— Де я, шьо зо мнов?

Щось пригадувалося: Тяжкі повіки горіли від диму, в оці пекло, якби піском... Піднялися і впали знову, як поломані крила вітряка.

— Ага, це я тут вид учьора... вертала память. Вогні... кров... крик... І знов, як на екрані, картини дикої ночі. Але раптом... піднялися повіки й Катерина повела оком на корявий пень черешні... Вище... вище... ще...

— Ах!... У грудях щось пукло, страх вогнем і вихром підняв усі сили... На неї дивився вибалушеними полудами Остафій. Дріт вівся під тягарем у шию, голова знизом, начеб із сонця і зі світа глузував.

— Шьо ми типер зробишь... ни боюси, але типер ви, мой, варуйтеси...

Кровава мідь на білій пазусі...

— Аді, вішиваний ковнір пидерли пани... аді, черес украли, аді оббили... списали басаманами... абим був файний перед селом тай перед Богом... у спузі тай у дротах!...

Чорний язик — оселедцем на бороду. Вітер вaперся за ноги, хитнув гойданку... Співав:

— Спи, спи, мой, я аді, колишю. Бирше ніхто не заколишет, ворон до очий... спи... спи... Остафійку!... А-а, а-а... Га-га-га! сміхотом...

Взялися в Катерини сили, зірвалася на рівні ноги — божевільно на втеки. А Остафій за нею: вітром — чорним вороном... Стернями, вільхами... мах-мах... опирем...

Білі тіні з лісових гущавників, з дебрів — ярів темних: крадькома до згоници... З голодними пазухами до чорних головень. Шпортали в попелі за кусником хліба, шукали печеної бурки

Катерина набігла на громадку дітей

— Аді, мама, мама!

— Я вам ни мама, а ви чії?

— Тажи Олексині! — старший хлопчик

— Котрого то Олекси? Катерина вже забула, як у селі хто називався.

— Та Кітліревого... шьо згору церькови.

— А мама де?

— Нима вид сночі.

Задумалася... Перед нею знову Остафієві очі. Думка: кобис знав Юрчіку, ек твій брат зорудував!...

— Ходіт до нас, — кличе Доцька.

— Ходіт до нас! — Василько.

— Ходім! Але ти, Докійко, розвіжи мені руки, най, аді, забуду ек я мала цеї ночі вмираті...

Докійка й Василько розвязували ґудзи, а Катерина кусала біль зубами, аби не крикнути. Руки — що бервена... без життя, без руху. Під червоними пругами потріскала шкіра і дроти вілися глибоко, до кістк. Одна велика втома пройшла тілом і душею, світ танцював довкола неї. Але йшла за дітьми, комусь на стрічу. Комусь, хто поклав би долоні на її чоло, а в серце одно ласкаве слово...

— Адітко, оцев стежков поза цвинтарь, а видтак почерез Вовчюрів город тай потоком пид Ротунду...

Василько махнув утішно наперед, але вернув до Доцьки:

— Аді, Доцько, дідо пид дзвиниьицев спит — екби вмер...

Прибігли. На дідові кров, волос у поросі...

— Ни додзвонив дідо Максим... І пригадався їй страшний стовп вогненний і трівожне лебедіння малих дзвонів, що розсипалися зойком по землі. Тепер уже знала, хто бив на трівогу... Хто інший був би не зважився, але дідо видів вогні тай дзвонив на рятунок...

— Ци раз то вин так видзвонював, ажь луна церинами... Видів шьо погибок у селі. Дзвоньив... дзвоньив ажь покотивси...

Так закінчив Максим свою довгу службу...

— Уже бирше ви будети, дідику, дзвонити! Лишилася коло нього, щоби не банував на лиху невістку.

— Ой, так... треба голов прикриті дідови, аби на цвинтарі спав, а ни ек вішеник у рові!

— Кудиж я вас подіну, куди понесу вас, дідику, мій? — шептала. Але й одної сльози для діда вже не мала: ніч усе забрала з грудей, а сльози в душі крильми чорними накрила і нема їм дороги...

— Вібачні, будьти, дідику... шьо, аділ, ни обмию вас, у труні на порозі ни поставлю, ек ґазду... Пид чюжим ворінем працьтю вас. Бо наш пориг — зотлів, скипівси... екби ворогам так душі потліли!...

— Покотивси тісарський камінь нам на голови... Гори зрушив, води змутив тай нас засмутив...

Дідові ще на лиці сміх — полином

— Сміетиси, ек на руки я до вас ишла... тай ек из міста фустки шілінові тай цукор приносили...

Упала на коліна, гладила розкидані косми білого повісма, клонила голову до грудей...

— Нима вже серці, аді, ни чюті, лиш лід.. Накривала повіки, що зпід них мутно, як у слотавий вечір... Сама-одна...

— Уже, аді, нікого!... шьо буде?... Навіть дідо Фудулний став тай пишьов собі... А ти типер, ек та гаджуґа над строминев: тримайси, або впадь...

І на колінах... кудись зором у безмежжа понад чорнову скипілих ран... думками — поза мости бервінкові, поза німе креміння гір...

А думки — як пташки в лютий мороз... Що котра підлетить — то впаде, що зл.не — поникне зморожена на дно... Лиш одна — однісіька підлетіла найвище: туди, туди... далеко — аж до тих хмарин, що на тремтючих віях колисали перший цілунок сонця. Вдарила крильми тай полетіла до Юрчіка: далеко, май далеко — аж поза німецькі границі...

— Юрчіку, утішко!... а де ти типер?...

Пташка не вертала...

На дзвінниці окатий ворон острив до дошки дзьоб.

Катерина поклала долоню дідові на очі...

(Продовження буде.)

ських національних культур, як оце ставлення. Ми творимо свою національну культуру по життєвому змісту, але й соціялістичному і ми не розподіляємо так — на одній полиці лежить національна якість нашої культури, а на другій соціяльна. Хто так розподіляє, той нічого не розуміє в питаннях творення нової соціялістичної культури". Та Скрипник помиляється, коли робить москалям такий закид. Вони дуже добре розуміють, чого хочуть і чому виступають проти всесторонньої фільмової продукції ВУФКУ.

Щож уявляє собою ВУФКУ під теперішню пору? В 1924—5 р. на 19 випродукованих фільмів дало воно 5 українських, в 1925—6 дало на 15 випродукованих 6 українських, а в 1926—7 на 31 фільмів було вже 16 українських. На найближчий час тематичний план для продукції фільмових картин ВУФКУ зложений так, що воно даватиме 60 відсотків українських фільмів. Своїми виробами заповняє воно ринок України та конкурує успішно з продукцією Совкіна. Ось це й є одна з причин, що московські заінтересовані чинники намагаються обмежити продукцію ВУФКУ до мінімальних границь, а саме лише до продукції невеличкої кількости фільмів т. зв. українських з українського побуту. Натомість харківська нарада стала на становищі, що продукцію ВУФКУ треба так поставити, щоби її картини мали збут не лише на Україні але й поза нею, та щоби вони конкурували успішно з продукцією Совкіна на цілій території СРСР.

Здавалосьби, що така справа як кінофільмова, як мировий промисел не повинна би давати притоки до того, щоби біля неї розпалювалися спори принціпіяльного і до того сутополітичного характеру. А однак... однак бачимо, що навіть у цій ділянці йде з боку Москви імперіялістична і націоналістична кампанія проти України та проти української ініціятиви в тій ділянці. Треба признати, що в даному випадку Харків протиставить себе доволі добре посяганням Москви. Та чи видержить на занятій позиції? Побачимо.

6. ДЕШЕВИХ ДНІВ
на
БРОКАТОВЕ ВЗУТТЯ
зол. 18·90 і зол. 21·90
Дотеперішна ціна і від 20. II.
24·50 і 28·50
Дельта
До набуття у всіх філіях і представництвах.

ВСІ УКРАЇНЦІ голосують на ОДИНОКУ правдиву національну УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ 18

Білоруський культурний рух.

Наука — література — театр.
(Від власного кореспондента).

Прага, 10. лютого 1928.

Чеська Прага є нині тою високою вежою, що з неї найкраще оглянути всі славянські землі й побачити, які там вогні горять. Сюди збігаються ручаї з цілої славянщини, сюди приїздять, мов правовірні прочани до Мекки, культурні діячі з усіх славянських країн, сюди доходить найбільше книжок і часописів славянськими мовами. Тому й про білоруський культурний рух можна найбільше довідатись у Празі, коли нема змоги безпосередно знестися з Мінськом.

У минулім році до Праги завітали білоруські поети Янко Купала, Цішка Гартни, Міхась Зарецкі й Міхась Чарот. Коли й перед тим Прага досить уважно стежила за розвитком нової білоруської культури, то побут цих поетів причинився до нав'язання ще тіснішого контакту між Прагою та Мінськом. У рівній мірі до цього причинився приїзд ректора білоруського державного університету проф. Володимира Пічети. Нині до Праги доходить майже все, що друкується в межах радянського союзу білоруською мовою, а це дає змогу досить докладно переглянути сучасну культурну продукцію Білоруси й скласти собі певний погляд щодо її кількости й якости.

Почати треба з **науки**, яка наслідком своєї природи найменше залежить від сторонніх впливів і розвивається на підставі своїх власних, внутрішніх законів. Білоруської науки досі не було — тепер вона є. Дві установи найбільше трудяться над її розвитком: **Інститут Білоруської Культури** й **Білоруський Державний Університет**, обидва в Мінську. Інститут (скорочено: Інбелкульт) до сього часу видрукував низку дуже солідних наукових праць, у тім числі: 15 випусків білоруської наукової термінольогії, діялектольогічну монографію проф. П. Расторгуєва п. н. „Северско-белорусский говор", 2 томи „Білоруської етнографії в дослідах і матеріялах", 1 том „Білоруського Архіву", прегарно складені збірники „400-ліття білоруського друку" та „Історично-Археольогічний Збірник", 1 том Академічної Бібліотеки білоруських письменників (твори М. Богдановича). Крім них неперіодичних публікацій Інститут видає щомісячник краєзнавства п. н. „Наш Край". Нині вживається заходів до того, щоби перетворити Інститут в Академію Наук, і справа вже є на добрій дорозі.

Університет, заснований 1921 р. працює в складі медичного, педагогічного й правно-господарського факультетів. Як установа навчальна, а не дослідча, він видає порівнюючи мало наукових публікацій, а все ж за ним вже числиться 16 томів „Праць". Зпочатку ті „Праці" друкувались переважно московською мовою, але з часом та по мірі вироблювання білоруської наукової термінольогії „Праці" все більше переходять на білоруську мову й найновіший том, присвячений студіям педагогічного факультету, вже на дві третіх зложений білоруською мовою.

Про **рівень** білоруської наукової продукції треба сказати, що він, як на місцеві відносини, **незвичайно високий**. Нема в ній ані сліду дилетантизму, повітового патріотизму й провінціяльного тону. Це продукція **европейська**, яка може помірятись і з наукою деяких старших славянських народів.

З **літературою** справа стоїть не так потішаючо, хоч вона має за собою довшу традицію, ніж білоруська наука. Пояснення треба шукати саме в тих політичних обставинах, які до науки не можуть так легко дібратися. На літературу натискають із більшою силою і уряд і комуністична партія, і численні добровольці. Незагартована молодь піддається цьому тискові майже без опору, а старші письменники мусять пристосовуватись до пануючих настроїв. У таких умовах виростають лише видвічні квіти — кволі, безбарвні, покручені.

Але тут потішає бодай скількість. Білоруська літературна продукція, яка перед війною ледви досягала кількох книжок річно, нині виказує місячно по кілька десятків видань. Одноманітний народницький тон довоєнної літератури уступає тепер місця досить виразній диференціяції, про що свідчить видавання аж чотирьох літературних журналів („Полымя", „Узвышша", „Маладняк" і „Росквіт", усі в Мінську). Коло кожного з цих органів гуртуються досить виразно окреслені літературно-ідеольогічні напрямки й течії, кожний з них має своє власне обличча. Навіть в умовах більшовицької диктатури дух дише, де хоче!

На чолі літературного руху стоять старші письменники: Янка Купала, Якуб Колас (Тарас Гуща), Максим Гарецкі (м. і. автор дуже гарної історії білоруського письменства). Ідеольогічно до них наближаються письменники з групи „Узвышша": Язеу Пуща, Кузьма Чорни, Володимир Дубоука, Зьмітрок Бядуля, А. Бабарека, а останніми часами до них наблизились і дотеперішні запеклі більшовики — Цішка Гартни, М. Зарецкі та М. Чарот. Роман, повість, новеля, лірика, літературна критика стоять високо й невпинно удосконалюються. Зміст? — Хто вміє читати, той знайде і в них зашифрованих рядках правдивий образ життя, терпінь і надій білоруського народу. Врештою, трапляються й зовсім незашифровані твори, що з них неприкрашена правда визирає, як із ясного дзеркала.

Коли білоруську науку, а ще більше літературу можна було збудувати на сякій-такій традиції, то **білоруський театр** довелось будувати буквально на нічім. Не було ані акторів, ані пєс, ані режисерів. Але й тут тверда воля перемогла всі перешкоди. Білоруський державний театр у Мінську, заснований 1921 р., стоїть тепер досить міцно на власних ногах. Репертуар складається переважно з пєс побутових: „Хам" Ожешкової, „Пошились у дурні" Кропивницького, „Радавський чорт", „Бабське село", „Над безоднею" та інші місцевих авторів. Виставляється також ріжні класичного репертуару, як от пєси Кальдерона, Мольєра, далі пєси сучасного европейського репертуару. За браком місця мушу відіслати за подробицями до дуже цінної статті проф. Вознесенського в 8. числі „Узвышша".

У короткій газетній кореспонденції неможливо охопити всю ріжнородність і буйність білоруської культурної продукції наших днів. Скажу лише на закінчення, що та продукція робить незвичайно солідне, імпозантне й симпатичне враження. Молода білоруська інтелігенція, що найпізніше між усіма славянськими народами вийшла на культурну ниву, береться з такою запопадливістю до праці й таких осягає наслідків, що, чого доброго, вона ще пережене свого старшого, так що справді останні будуть першими.

М. Г.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Болехівщина.

Дня 5-го лютого п. р. відбулося повітове передвиборче віче в *Болехові* під проводом п. Косми сел. з Лисович. Віче, а згладно назначена спершу довірочна нарада стрінулася з ріжними перешкодами з боку поліції. На вічу виголосив захоплюючу промову кандидат на посла Остап Луцький зі Стрия. Промову і резолюцію о. дек. Сухого за партією УНД-Обєднання і листою ч. 18 приняли зібрані з одушевленням. Коли після того почав промовляти Павлишин з Тинча, окружений трьома жидами зі сельробу зібрані закричали його так, що мусів замовкнути. Очевидно комісар скористав з цього і розвязав віче, що однак ще більше піднесло патріотичний настрій зібраних.

Бориславщина.

Дня 5-го лютого п. р. відбулося робітничо-селянське передвиборче віче в **Східниці**. Реферували кандидати на послів ч. 18 Антін Максимович, інж. Богдан Антонович і робітник Михайло Штиглин. Всі присутні селяни і робітники рішили голосувати лише на листу ч. 18, на якій є найкращі заступники українського народу. — Того самого дня відбулося робітничо-селянське віче в **Кропивнику Новім**. Реферували канд. на посла Антін Максимович, інж. Антонович і робітник Штиглин. На вічу були присутні члени партії сельроба та ППС, однак при рішучій поставі громадянства не відважилися забирати голосу. Віче ухвалило голосувати тільки на листу Обєднання ч. 18.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Збаражчина.

Від дня 29. І. до 6. ІІ. п. р. відбулися віча і збори в справі виборів до сойму і сенату в слідуючих місцевостях: 1) Збараж (для міста!), 2) Розношинці, 3) Красносільці, 4) Лубянки Вищі, 5) Тарасівка, 6) Глибічок Малий, 7) Чернихівці, 8) Синягва, 9) Снятовка. Реферували селяни: Ткачук Іван, Цебринський Іван, Скаслів Гринько, проф. Лисогір Михайло і д-р Гаврилюк Андрій. Всюди заявилися зібрані за Національним Обєднанням і рішили голосувати на листу ч. 18.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Бережанщина.

Дня 1-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада в **Вишнях**. Реферував кандидат на посла з листи ч. 18. на золочівський округ Володимир Целевич і Б. Бородайко. Вибрано виборчий комітет Обєднання і ухвалено голосувати на листу ч. 18. — Дня 2-го лютого п. р. відбулася довірочна нарада на **Вульці**. Про виборчу ординацію реферував Б. Бородайко, про політичне положення і програму Національного Обєднання Вол. Целевич. — Дня 2-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада в **Курянах**. Реферували В. Целевич, О. Баран і В. Бородайко. Присутніх понад 300 осіб з Курян, Павлова та Надорожнева. Присутні одноголосно приняли резолюції, що солідарно підуть до виборчої урни

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

від жовто-синім прапором Обєднання голосуючи на листу ч. 18. — Дня 4-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Саранчуках**. Присутніх понад 200 людей. Реферували Б. Бородайко і кандидат на посла В. Целевич зі Львова. Принято одноголосно резолюцію голосувати на листу ч. 18. — Дня 4-го лютого відбулося передвиборче віче в **Рибниках**. Віче отворив о. В. Ткачак. Після нього реферував головний кандидат листи ч. 18 на золочівський округ В. Целевич. Присутні заявилися за програмою Обєднання і рішили голосувати на листу ч. 18. Дня 5-го лютого ц. р. відбулося велике віче під голим небом в **Конюхах**. Віче отворив Б. Бородайко, який пояснив виборчий закон, а після нього виголосив політичний реферат та подснив програму УНДО-ия В. Целевич. Після оживленої дискусії заявилося віче за партією УНДО. — Дня 5-го лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в **Ценеві**. Реферував кандидат на посла В. Целевич. Після дискусії принято одноголосно резолюції йти до виборів під стягом одинокої понадклясової національної партії Національного Обєднання і голосувати на листу ч. 18.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Рогатинщина.

Дня 6-го лютого ц. р. відбулося віче в **Вишневі** при участи около 800 людей. Проводили: о. Мельник і п. Загробний. Реферував кандидат на посла з листи ч. 18 п. С. Кузик. Віче ухвалило резолюції, висказуючи довіря для партії УНДО і рішило голосувати тільки на листу ч. 18. — Дня 9-го лютого відбулася нарада виборчих Комітетів з 10-ти сіл. Реферував о. дек. Щербанюк і дир. Поритко.

ПОМЕР БУВШ. ПОСОЛ ФРОСТІҐ.

Варшава, 13. лютого 1928.

Нині помер у Ментоні бувш. посол до польського сойму Фростіґ у 40 р. життя. Покійний був редактором жид. часописів „Тутблят" а опісля „Морґен". В жид. клюбі належав до опоз. групи ворожої пос. Райхові.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ ЛИТВОЮ.

Варшава, 13. лютого 1928.

Польський уряд поробив уже приготування в звязи з можливим навязанням польсько-литовських переговорів. У відповідних мін-ствах утворено комісії з ділянок: комунікаційної, почтової, телеграфічної, телефонічної, залізничої, річної плавби і прикордонного руху.

ТРУДНОЩІ В ПОЛЬСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

Берлін, 13. лютого 1928.

„Руль" подає в звязи з останніми польсько-більшовицькими переговорами, що уряд СРСР зажадав був, аби польський уряд видав офіц. комунікат, який пояснював би теперішній стан переговорів, а передовсім причину виїзду польських делегатів з Москви. Польський уряд відкинув це жадання.

ДВА САМОВБИВСТВА.

Львів, 14. лютого 1928.

При вул. Нецалій 6. у лазничці поповнили самовбивство, відкрутивши газовий курок, 21-літня Павл. Кендзерська і 20-літня Кар. Франек. В листі написали самовбивниці, що „кидають цю долину сльоз, а сподіються дістатися до раю".

ОФІЦЕР ПОРУБАВ КЕЛЬНЕРА ШАБЛЕЮ.

Львів, 14. лютого 1928.

В каварні „Реклама" при вул. Шайноха ротмістр 22. полку уланів К. вдарив кельнера шаблею в суперечці за високий рахунок. Тяжко раненого кельнера перевязала рат. станція, а офіцер зголосився в команді міста.

ВБИЙНИК ІТАЛ. КОНСУЛЯ ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ.

Варшава, 13. лютого 1928.

З Одеси подають, що вбийника італійського консуля Добровольського тамошній суд засудив на кару смерти. Обв. Буковича, що купив у вбийника одяг, здертий з убитого, засуджено на три роки вязниці.

АСКВІТ УМИРАЄ.

Льондон, 13. лютого 1928.

Стан здоровля льорда Асквіта, бувш. президента ради міністрів, дуже поважний. Він утратив уже притомність. До хорого повликано родину.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ПЯТНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нині, в понеділок, пересунувся через велику салю розправ при вул. Баторія цілий ряд свідків, відомих з краківського процесу, що тепер відсиджують кару тяжкої тюрми у Вісничу. Це Микола Стефанишин, Роман Шумський, Павло Заболоцький, Василь Колодій і Володимира Пінчинська. Як з одного боку свідки ці робили своїми зізнаннями загально дуже інтелігентне враження, так з другого боку вигляд їх — жалюгідний. Всі вони без вимки сильно виснажені довгим слідством, суд. розправою і тюрмою, обличя їх запалі й жовті і всі, як на їх вік, дуже постарілися. На перший погляд видно, що тюрма зїдає тих молодих людей без пощади.

Поза переслуханням тих свідків відчитано ще широкі зізнання обв. Вербицького Івана, в яких він представляє своє арештування і переслухання на поліції в супроводі побоїв ріжних поліційних функціонарів, від надком. Мітленера почавши. Потім відчитано зізнання тюремних ключників, вартівників, профосів, постерункових, дижурних офіцерів і т. п. на обставину, як вони поводилися з обвинуваченими в перших днях їх арештування.

Впадає в око, що поліційний комісар, який в цивільній одязі прислухується розправі, занявши місце біля військових знавців, конферує доволі часто з суддями присяжними. Також сл. судди д-р Янушевський прислухується дальше розправі або з другої кімнати або таки на салі, хоч прокуратор покликав його на розправу в характері свідка.

—o—

З покликаних на нинішню розправу свідків, відомих з краківського процесу, зізнавав перший

ЯН НАКОНЕЧНИ,

рим.-кат., б. військовий урядовець у Перемишлі, засуджений у краківськім процесі. Свідок свою кару вже відсидів, але зізнає незаприсяжений. По упімненню предсідника, що має говорити тільки правду, св. на запит предс., кого з обвинувачених знає, оглядає чергою всіх підсудних і каже, що не знає нікого. На запит д-ра Павенцького щодо особи Стефанишина св. каже, що в крак. процесі засуджено якогось Стефанишина, але він не є ідентичним з присутним тут Антоном Стефанишином. На запит предс. свідок каже, що йому невідомо нічого про те, аби його сестра Анеля вислала якусь телеграму до Ольги Вербицької.

Другий свідок — це

МИКОЛА СТЕФАНИШИН,

що являється в тюремнім убранні. Св. має 21 літ і є учеником семинарії, родом з Тростянця, п. Долина; засуджений у крак. проц. на 2 р. тюрми, яку відсиджує у Вісничу. Зізнає незаприсяж., що служив при польськім війську (рр. 1924—1926) при 20. п. артилерії у Влоцлавку. Запізнався з Тарасом Дробенком у Влоцлавку. Зі Львова не знав нікого. Щодо Дробенка, то з ним працював разом у військовій канцелярії. Не пригадує собі, чи питав Дробенка в листі про те, чи він працює ще в канцелярії моб., але памятає, що дістав від нього відповідь. В Долині в 1926 р. пізнав свідок „Козака". На пит. предс., чому не хоче виявити імени того „Козака", св. каже, що ця справа вже скінчена і він його імени виявити не може. Опісля предс. питав свідка про переписку між ним, Дробенком і Козаком.

З підсудних св. знає тільки Дерлиця і Матийціва, бо перший з того самого села, а другий з сусіднього. Ні Вербицьких, ні „Березовського" св. не знає. Св. признає, що дістає раз від обв. Матийціва лист з домаганням прислати йому [illegible] кріса, але свідка в тих днях звільнено з війська і він на той лист не відповів. На пит. д-ра Ганкевича, як він розуміє лист від Матийціва до себе, в якім Матийців писав, покликуючись на Міцкевича, що „зброєю побитих є зрада" — свідок каже, що Матийців був свідомим українцем і патріотом, що любив горячо свій нарід, тому, якщо він писав такі горячі листи то писав тільки з горячого патріотизму, з любови до свого народу, а не для шпіонажі. На пит. д-ра Пав., за що засуджено його в крак. процесі, свідок каже, що його засуджено за те, що він рекомендував одну особу Дробенкові. На запит д-ра Старосольського свідок з натиском зазначує, що йому ніхто й ніколи не обіцяв ніяких грошей за якусь розвідку. Все, що він робив, робив тільки для добра рідного народу.

Черговим свідком був

РОМАН ШУМСЬКИЙ,

теж у вязничнім убранні, літ 33, прив. урядовець, засуджений у крак. процесі на 4 роки. (Його брат Володимир Шумський, відомий з процесу „почтовців", помер у львівській тюрмі..).

Св. зізнає незаприсяжений, що перед арештуванням перебував у Варшаві, куди виїхав був сам добровільно, де займався торговлею, бо в Галичині як українець, не міг ніде дістати посади і взагалі якого-будь місця. У Варшаві св. отворив бюро (торговельне посередництво). Там він дістав м. ін. лист (від Тадея Тараса Дробенка?), в якому були адреси деяких українців, що служили при війську, між якими свідок вів освідомлюючу національну пропаганду. На пит. предс. св. каже, що пропаганду цю поручила йому вести підпольна українська репрезентація, якої осідок був спершу у Відні, потім у Берліні. Поручення вести цю роботу св. дістав від групи тої репрезентації у Львові. На дальше питання предс. свідок каже, що ні Вербицького, ні Стефанишина, ні Головінського, ні „Березовського" він не знав. На пит. судді прис. св. оповідає докладно про своє бюро посередництва і про своє арештування у Варшаві.

На пит. д-ра Старосольського св. каже, що він збирав інформації про скількість і взагалі про життя українців у польській армії для своєї організації (УВО) і для її виключного ужитку в тім глибокім переконанні, що ті інформації послужать тільки для добра українського народу і для організації української армії, а не підуть для вжитку чужих, прим. німців. Щодо більшовиків, то свідок ставився до них все наскрізь негативно.

На пит. д-ра Ганкевича св. каже, що військовою розвідкою в рос. армії займалися найвизначніші люди в Польщі, що стоять нині на чолі польської держави, прим. п-ні Пілсудська. Св. оповідає широко про польську підпольну роботу в царській Росії, в чому він виявляє немале знання.

На пит. предсідника, на що потрібні були ці інформації, які збирав свідок, він каже, що для створення будучої армії українського народу, для виборення йому, незалежної Української Держави.

На дальше питання д-ра Ганк., чи св. знає який нарід, що таксамо поступав кілька літ перед війною і в часі війни, свідок не може відповісти, бо предс. ухилює це питання. Взагалі предсідник, видимо поденервований відповідями цього свідка, ухилив кілька запитів до нього, поставлених обороною в цій справі.

При кінці питав ще свідка д-р Павенцький про обв. Антона Стефанишина, одначе цього обвинуваченого свідок цілком не знає.

За інтерпретацію § 153.

Після переслухання Романа Шумського, оборонець д-р Шухевич просить предсідника ствердити, що як цьому свідкові, так і іншим в часі їх переслухування у слідстві сл. судья не пригадав постанови з § 153, на основі якої вони могли у справах, що дотичили їх особи, ухилитися від зізнань.

На це прокуратор заявляє, що сл. судья до такої пригадки не обовязаний; ухилитися від зізнань можуть самі інтересовані. Предсідник прихиляється до думки прокуратора, на що д-р Шухевич каже: Таж вони не правники, аби знати свої права перед слідчим суддею!

По тім зізнавав свідок

ПАВЛО ЗАБОЛОЦЬКИЙ,

теж у вязн. убранні, літ 27, засуджений у крак. процесі на 4 роки, незаприсяжений.

На запит предс. св. каже, що працював у „Газеті Інформаційній" в Перемишлі. Сам походить з Бушковичі пов. Перемишль, свідоцтво шістьох гімназ. клас. На пит. предсідника про свою ролю в крак. процесі св. каже, що він вже так морально знищений, що не в силі відповідати. Зрештою вже так богато часу минуло, що св. забув богато річей.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

На дальші питання предс. св. каже, що не знав „Івана Ма...го" ні інших. Ковалиська знав, але з ним не бачився від 1925 р. До Волошака не писав ніколи, бо його не знав. На пит., чому написав такий лист з тюрми, свідок каже, що сидів 11 місяців у страшній норі-пивниці цілком ізольований, а його тіло покрите було ціле кровавими струпами і хробацтвом. Тому св. був наців божевільний і кожний з панів, членів висового трибуналу, на його місці був би певно ще не таке написав... (Порушення на салі).

На пит. д-ра Стар. свідок признається, що належав до У. В. О.

Після зізнань цього свідка заряджено коротку павзу.

По павзі зізнавав

ВАСИЛЬ КОЛОДІЙ,

літ 22 студ. фільос. в Кракові, засуджений в крак. процесі на 4 роки, незаприсяжений. Св. оповідає, що його арештовано в Кракові, де він був помічником одного товариша. Працювали для У. В. О., яка мала ріжні відділи: культ.-освітній, розвідчий, пропагандистичний і терористичний. Свідок посилав вісти на Данціг, але чи там був відділ („плацуфка") У. В. О., він не знав. Щодо обв. Вербицького („Березовського"), то свідок його не знав. Обв. Ковалиська свідок собі пригадує.

На пит. д-ра Шухевича, чи сл. судья показував йому письмо (грипсу), св. потакує і каже, що показував і спершу казав, що це написав свідок, а потім вийшло, що це написав Мончинський. Той Мончинський, як свідок заявляє додатково, подавав просьбу в справі умовного звільнення і мотивував свою просьбу саме тою грипсою, аби прислужитися.

Серед великого заінтересування ввійшла на салю

ВОЛОДИМИРА ПІПЧИНСЬКА,

літ 30, уродж. в Золочеві, бухгальтерка, засуджена в крак. процесі на 5 літ тюрми. Свідок зізнавала незаприсяжена (по польськи). Свідок оповідає, що її арештовано в Кракові. У Львові була раз або двічи мабуть з початком 1925 року. З Кракова вислала раз книжку до Ольги Вербицької на доручення Волошака. Св. каже, що не була його секретаркою, як це представлено в крак. процесі, тільки листи до Волошака приходили на її адресу. Обв. Ольги Вербицької св. не знала цілком. (Тут встає Ольга Вербицька і заявляє, що їй представлено у Львові іншу Пінчинську, а не ту, яку вона бачить перед собою).

На пит. д-ра Стар. свідок каже, що приймала листи для Волошака тому, що він був бідним студентом і не мав постійного мешкання, але абсолютно не знала про їх зміст, бо їх не розпечатувала і не читала.

Після того предс. заявляє, що свідка Дробенка з тюрми вже випущено. Якби хто мав його адресу, зволить подати предсідникові.

Де є Катерина Канюк?

Щож до св. Катерини Канюк, то прийшла реляція, що її не можна знайти. На це обор. д-р Давидяк просить знову, щоби з відчитанням зізнань К. Канюк зждати, бо оборона не тратить надії, що чейже поліція зможе такого важного свідка знайти, в чому зрештою допоможе їй оборона. На це предс. зреагував в той спосіб, що назвав заяву д-ра Давидяка інсинуацією на адресу поліції, яка, виходило би з того, з розмислом не старалася віднайти св. Катерини Канюк. Обор. д-р Давидяк у відповідь на це застерігся, що він за старий оборонець і не бавиться в ніякі інсинуації, але предсідник перебиває і каже: В цій справі заряджую нараду трибуналу.

По нараді трибуналу предс. заявляє, що можливо, що Катерина Канюк є ще у вязниці. Якби оборона мала її адресу, зволить подати предсідникові.

Читання актів.

Потім відчитано зізнання Івана Вербицького, який описує своє арештування і побої, як надком. Мітленер при переслуханні ударив його 2—3 разів у лице

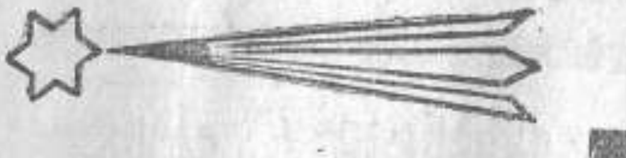

Скоро осягається ціль, якщо до прання уживається доброго мила

МИЛО КОМЕТА

TRZEBINIA

надається знаменито до прання в твердій воді.

Опісля били його й інші люди в часі численних переслухувань (Будний, незнаний виводовец й ін.). Дальше обв. подає, як то йому казали розібратися до нага і переслухували цілими днями й ночами стоячи, так, що йому від того попухли ноги і т. д. Лікар, до якого свідок зголосився, записав йому відповідні ліки і казав лежати.

Наконець відчитано зізнання Тадея Оссовського, Стефана Станіслава Козаповича й численних поліц. ключників, вартівників, професів, постерункових, що робили службу, дижурних офіцерів і комісарів поліції. Всі вони заявляють, що з обвинуваченими поводилися якнайкраще, бо такий мали наказ.

На тому понеділкова розправа покінчилася. Продовження її — завтра.

Театри.

„Коопер. Український Театр“ під дирекцією ел. Стадника (вул. Шашкевича).

15-го г. 7·30 веч. „Дон-Кіхот з Етенгайму“. М. Галана (премієра).

16-го 3·30 п. „Пісні в лицях“ (для молоді знижка).

Міський великий театр:
14-го „Цілунок Попелюшки“
15-го „Пєсгиго'н“.
16-го „Феноменальна умова“.

Міський „Театр Новин“:
14-го 15-го, 16-го і 17-го „Дівчина Пусти“.

Кіна.

„Аполльо“: Мущина з минулим.
„Палас“: Симфонія змислів.
„Лев“: „Звеличана“.
„Фатаморгана“: „Парада рекрутів“.

Кожний свідомий УКРАЇНЕЦЬ і УКРАЇНКА віддасть свій голос НА ЛИСТУ 18

НОВИНКИ.

— **Арешти.** Повідомляють нас, що в суботу 11. лютого ц. р. арештовано в Підгайцях удруге кандидата на посла з листи ч. 18. Олексу Яворського під замітом зброни з § 65а карного закону (забурювання публичного спокою). Того самого дня арештовано також секретаря Повітового Виборчого Комітету УНДО в Бучачи інж. Антона Короля за промову, виголошену ним на вічу в Осіцях дня 5-го лютого ц. р.

— **З нашого театру.** У премієрі песи М. Галана „Дон Кіхот з Етенгайму“ дня 15 п. м. виступлять в головних ролях такі артисти: пп. Кривіцька, Посацька, Цісикова, дир. Стадник, Бенцаль і Боровик.

— **Львівська панорама.** Львівські вломники втяли неабияку штуку: не вважаючи на присутність у хаті бувш. през. міста Наймана, вони вміли поводитись так тихо, що очистили кімнату суміжну із спальнею: розбили три шафи і забрали трохи срібла та менше дорогоцінностей. — Поліція довідавшись про одно поетичне схоронище злодіїв у башті на вул. Підвале, мусіла покликати на допомогу пожежну сторожу, щоби дістатися туди по драбинах; зловили трьох майстрів витриха. — Із канцелярії львівського адвоката Розінкевича щезла із стола запечатана коперта із 990 дол. у часі, коли в кімнаті було пять осіб: машиністки і один клієнт; дівчат обшукали, клієнта переловили аж на провінції, задержали і таки випустили. Нема ні позіяк, хто вкрав гроші, ні тим більше долярів. — До цього списку додайте ще одно самовбивство 21-літньої жінки, студентки семинарії Баврівної.

— **Темна хроніка.** У селі Перерва в Дрогобиччині арештували двох селян Колодія та Цицака обвинувачених у злочині вбивства жінки Колодія. Тіло Колодійової добули із криниці після довшої дивної мовчанки мужа. Одна селянка виявила тайну, що її муж брав участь у вбивстві покійної за обіцяну винагороду. Мотивом злочину була любов Колодія до місцевої молодої дівчини. — В околиці Городка Ягайлонського шибає якийсь волоцюга, що прикидається чудотворним лікарем із Росії і при помочі ріжних штукарств вималює від селян гроші.

— **Вияснення.** Дістаємо такого листа: У звязку із новинкою в ч. 28. „Діла“ п. з. „Виборчий гумор“, де находжу запит, яким робом роблена мною фотографія „Т-ва письменників і журналістів“ попала у „Наше Слово“, заявляю, що я ні із „Нашим Словом“ ні з якиминебудь спорідненими із ним видацтвами не маю нічого спільного і ніяких знимок їм не даю. Також до „Глобуса“ перестав я висилати знимки після певного інциденту, коли в них редакція зовсім змінила надписи. З пошаною Л. Янушевич, фотограф“.

— **Смерть югославянського історика.** Помер відомий югосл. діяч і історик Люба Йованович, бувш. проф. історії у Білгороді, посол, президент парляменту, двічі міністр внутр. справ і міністр освіти, заст. голови радикальної партії, автор численних історичних книжок і співробітник ріжних журналів.

— **Берлінські шахові змагання** почались кілька перемогами молодшого покоління проти ветеранів, так, що знавці ворожили чимало несподіванок. Тимчасом перша третина змагань закінчилась таки перевагою сеніорів: перед веде Намцович і Реті, за ними ідуть Тартаковер і Боголюбов. Один із них уже мусить тепер бути приготований на те, що втратить нагороду бо нагород є тільки три: 2000, 1000 і 500 марок.

— **Рекорди.** У Шікаго вдалось одному хірургові розділити операційним ножем пару зрослих близнят, що мали тиждень. Одна дитина вмерла, друга живе. — У Парижі помер міліонер Каен, що почав 40 літ тому свою карієру як лахмітник. Згодом продавав він каву біднякам, кружляючи по хатах, пізніше купив маленьку каваренку, аж дійшов до становища голови кавового союзу, що мав на свої послуги тисячу вантажних авт, що розвозили мішки кави. — „Красная Газета“ пише: „В раді в народнім комісаріяті освіти про підвищення рівня радянської драматичної творчости, рішили зорганізувати спеціяльні семинарії для підготовки молодих драматургів“. — У франц. місті Брест продавали з ліцитації дім за довги. Продажна ціна дому з 4-ма кімнатами, кухнею, льохом і горіщем була 25 фр. На ліцитацію не явився ніхто і сам власник купив свій дім за 25 фр. 50 с., себто за яких 10 зол. Ідеальне місто для довжників цей Брест!

— У Базель, бельгійка Вінчуль-Де-Бо уродила 22-у дитину. — Арештували в Гановері фабриканта відомого відмолоджуючого середника „Люкутате“ за мантійства; всіх відмолоджував себе не міг!

— **Літературний кутик.** Три останні повісти Бляско Ібанеса, що вийшли внедовзі перед його смертю в Ню Йорку англ. мовою, вийдуть в оригіналі аж за 3 місяці. Темою першої повісти „Шукаючи за великим Ханом“ — життя Колюмба; другої „Лицар Діви Марії“ малюнок епопеї еспанського завойовника Охеда, що відкрив Каліфорнію; третьої „Марево золотих крил“ це сучасне Монте Карльо. Ще перед смертю Ібанес скінчив повість „Молодість вселеної“, за яку американські видавці давали йому 150.000 дол. Популярність Ібанеса в Америці величезна. — Конан Дойль, творець Шерльока Гольмса, став, як відомо, спірітистом. Він написав статтю про „Загробні рукописи“, де доказує, що дістав оригінальне продовження рукописів зпоза гробу від Дікенса, його твору „Тайни Едвіна Друда“, а також фільософічних роздумувань Оскара Уайльда та Джека Льондона. Коли це правда, що померші письменники зможуть закінчувати свої твори спірітистичним способом, тоді розвиток літератури забезпечений!

— **Творець „Інтернаціоналу“.** Московська преса повідомляє, що радянський уряд запросив франц. композитора Дегетера в Москву. Дегетер, що живе в околиці Парижа, в Сен Дені, у великій нужді, є творцем арії „Інтернаціоналу“. У СРСР він має дістати мешкання в домі ветеранів революції, а від уряду пенсію. Цього року минє 40 літ від часу, як Дегетер склав „Інтернаціонал“; він має нині 70 літ. Тому, що „Інтернаціонал“ є офіціяльним гимном радянського уряду, йому влаштують там велике свято. Якби авторський міжнародній закон забезпечував композиторам права на гонорар від кожного проспівання їхньої пісні, Дегетер був би нині міліонером!

— **Вічмолоджений Шекспір.** У Льондоні давали цими днями „Макбета“ у змодернізованім виді. Англійська критика не прийняла постановки прихильно, але публика зацікавлена як виглядають лицарі з доби Макбета в сучасних військових уніформах, модних убраннях, із усіма сучасними звичками. Герої пють віскі із содою і танцюють чарльстона за грамофоном. Леді Макбет бере на біль голови аспірину; одягнена в сукню до колін і шовкові панчохи, модно підстрижена, а в кервавій нічній сцені виходить у піжамі. Режісери поробили відповідні зміни в тексті, щоби текст погодити із цими утима „інноваціями“. Дивне тільки, що війна у цій песі не припинена завдяки винаходам: телефонам, радіям і літакам!

— **Світова всячина.** Рада Ліги Націй збереться в Женеві 5 марта. — Нім. парлямент може бути розвязаний ще цього тижня. — Зл. Держави дозволили на численніший вїзд іміґрантів, головно англійських, яким число подвоєно новим законом. — Занедужав англ. провідник лібералів Асквіт; він має 70 літ. — Ангорський уряд рішив стабілізувати курс ліри. — У Каїрі в присутности короля Фуада поклали угольний камінь під новий египетський університет. — Еспан. диктатор Прімо де Рівера впав із літака, але здоровий. — Польща одержала від СРСР кільканацять вагонів архивних матеріялів з доби польського повстання; польські історики матимуть свіжу роботу! — У Льонгбіч (Каліфорнія) згоріла ціла частина міста від пожежі в копальні нафти. — Мадярські студенти націоналісти погрожують страйком підчас парляментської сесії на знак протесту проти лагідного „нумерус кляузус“. — Занедужав італ. письменник Д' Анунціо. — Льойд Джордж заявив в інтерваю, що диктатури в Европі хутко скінчаться.

В обороні власного імени.

Тримаючись засади: audiatur et altera pars, даємо на сторінках нашого щоденника місце виясненням і відповіди проф. В. Заікина на пороблені йому п. Т. Олесіюком заміти в листі до нашої редакції, надрукованім дня 21. І. 1928. р. Відповідь проф. Заікіна звучить:

Високоповажаний Пане Редакторе! — Ознайомившися щойно сьогодні в відповідю Тимофія Олесіюка (уміщеною в ч. „Діла“ з дн. 21. І. 1928) на мій лист, надрукований у „Ділі“ дн. 21. VIII. 1927. р., ласкаво прохаю вмістити на сторінках „Діла“ наступного листа:

В серпні 1927. р. у варшавськім Express-і Porann-i " і потім ще в двох-трох польських бульварних газетах та у варшавській „Укр. Ниві“ появилася замітка у вигляді *телеграми*, надісланої буцім-то з Парижа, в якій стверджувалося, нібито „закорд. бюро УПСР.“ оголосило, що я був співробітником харківської „охранки“. Замітка ця розіслана була до газет варшавською агенцією „Express“.

Підозріваючи, що ця замітка є *сфальшована*, й що в дійсності такої телеграми з Парижа від бюра УПСР не було, я звернувся до агенції „Express“ з запитанням: звідки дістала вона згадану замітку? І дійсно в агенції „Express“ мені заявили, що ніякої телеграми з Парижа про мене не було, й що замітку приніс один українець, що мешкає у Варшаві. На моє категоричне жадання агенція обіцяла виснити *справжнє джерело* спрямованих проти мене інсинуацій; але обіцянки цієї не дотримала; і тому я притягнув її до судової відповідальности (див. мій лист у „Kur. Porann-im“, дня 9.IX. 1927).

Панахида за душу
бл. п. ОЛЬГИ БАСАРАБ
в четверту річницю трагічної смерти відправиться в середу 15. лютого 1928 в годині 12·30 в полудне в Преображенській церкві при вул. Краківській при участи хору співацького т-ва „Сурма“ на яку запрошує Українське Громадянство
Головний Виділ „Союзу Українок“.

Бажаючи виявити тих осібників, які — криючись під фірмою „закорд. бюра УПСР“, — [illegible] Express-у сфальшовану телеграму з Парижа, я запропонував своїм листом у „Ділі“ (з дн. 21. VIII. 1927.) всім тим, що мають проти мене будь які закиди, висловити їх явно й отверто, не ховаючи свого обличча.

На цього листа нарешті відгукнувся тепер Тимофій (Тиміш) Олесіюк. Цей самий Олесіюк, — як пише мій університетський товариш, б. україн. міністр., проф. Україн. Університету в Празі О. Мицюк в листі до ред. „Укр. Ниви“ з дн. 28. VIII. 1927. („Укр. Нивою“ не надрукованім; див. „Укр. Ниву“ з дн. 27. І. 1928), — ще в 1924 р., підчас виборів мене на доцента Україн. Університету в Празі, ширив про мене ті самі чутки, які подані ним у сфальшованій телеграмі з Парижа нібе-то від бюра УПСР. (і які той самий Олесіюк повторює в листі до ред. „Діла“). При тім, — як пише проф. Мицюк, у 1924 р. Олесіюк посилався, що подані ним відомости про мене може потвердити проф. Тимошенко (б. губерніяльний комісар Харківщини, нині ректор Україн. Госп. Академії в Подєбрадах); але при розслідженні, переведенім тогочасним деканом проф. Р. Лащенком, жадних потверджень інсинуації Олесіюка не знайшлося; а проф. Тимошенко, на якого посилався Олесіюк, категорично заявив, що він нічого злого про мене ніколи не чув. Після цього я був *одноголосно* обраний доцентом Україн. Університету в Празі.

Не вважаючи на це, Олесіюк знову повторює свої інсинуації:

1) Передусім, він заявляє, нібе на власні очі бачив імя „Вячеслав Заікин“ у індексі співробітників харківськ. „охранки“. Це явна брехня: індекс той, перевірений спеціяльною комісією, був надрукований у газетах; в нім є 2 чи 3 цілком чужі мені особи з моїм призвищем (дуже поширеним на Харківщині); але імени „Вячеслав Заікин“ там не було, й бачити „на власні очі“ Олесіюк його не міг.

2) Олесіюк заявляє, що мені зроблено в 1917 р. закиди, від яких я „не виправдався“. — Справді, в липні 1917. р. якимись двома чи трома осібниками зроблений був на мене донос до „чрезвычайной слѣдственной комиссіи по борьбѣ с контр-революціей“ Харківськ. ради робітн. депутатів, у якім обвинувачено мене в „контр-революційності“, в підготуванню монархічного перевороту (!), в співробітництві в „охранці“ й т. д.; при чому мої товариші висловлювали здогад, що авторами цього доносу були Тимофій Олесіюк і Олекса Синявський, які мали зі мною особисті рахунки. В той переходовий, революційний час (літо й осінь 1917 р.) були це дуже тяжкі обвинувачення; до подібних справ і влада, й громадянство, й суд ставилися тоді з найбільшою увагою (коли ж остаточно владу перейняли більшовики, то співробітників „охранки“ вони відразу розстрілювали).

Але, всупереч твердженню Олесіюка, я дістав тоді ж таки повну офіційну й моральну реґабілітацію; справа, розпочата по доносу проти мене, закінчилася повним припиненням („прекращеніем“), з огляду на відсутність всяких підстав до обвинувачення; а два роки пізніше — по закінченню Харківськ. Університету — я остався при тому ж Унів-ті для приготування до професорської діяльности (для чого — по традиціях Університетів б. Російської імперії — вимагалося не тільки наукових здібностей і праці, але й *моральної бездоганности*).

3) Брехливі рівнож і твердження Олесіюка про виключення мене з харківських громадських організацій, зокрема з Харківської Україн. Студ. Громади (котра повстала щойно в 1917 р., а в котрій верховодив Олесіюк і до якої я ніколи не належав).

4) Далі Олесіюк заявляє, що я „стерся“ в україн. громадянство у Варшаві, користуючись його „непоінформованістю“. Але ця заява зпрост безглузда: за 5 років перебування в Варшаві я надрукував кілька наукових праць, статтей і заміток (разом більш 100), підписаних повним іменем, у ріжних часописах — у Львові. Варшаві,

Празі, (чеській). Варшаві. Вінніпегу (Канаді) й т. д.; про моє перебування й працю в Варшаві відомо було й на Зах. Україні, й по ріжних осередках еміграції, й на Зел. Україні (звідки я одержував від деяких учених листи у наукових справах); в 1926 р. я брав участь в україн. науковім з'їзді в Празі; при чому перед ним зі мною листувався в справі віз і полекшення приїзду мого на з'їзд і ...Т. Олесюк, яко технічний секретар бюра по скликанню з'їзду.

5) Не обмежуючись інсинуаціями щодо мого минулого, моєї ранньої молодости, Олесюк відважується оклеветати й мою теперішню працю, заявляючи, що я провадив тепер у Варшаві „шкідливу для україн. справи" діяльність: при тім не наводить жадних фактів і пояснень. Очевидно, що відповідати на таку огидну й *беззмістовну* заяву — неможливо.

6) Нарешті, Олесюк заявляє, що я обіцяв віддати до суду справу реабілітації від „обвинувачень", поширених в серпні 1927 р., але що й досі я ніби-то не звернувся до жадного суду. Тимчасом, у дійсності, на початку вересня 1927 р. я звернувся до прокурора Варшавськ. Окружн. Суду з просьбою притягнути до судової відповідальности редактора „Express-..." і директора агенції „Express", ... за тим звернувся я також до Сенату Варшавськ. Університету з просьбою призначити спеціяльну комісію для розгляду й спростування піднесених проти мене закидів та реабілітації моєї чести. Сенат Варшавського Університету прихилився до моєї просьби й призначив комісію у складі найповажніших професорів того Університету. Прискорення розгляду справи державним судом та Університ. Сенатською Комісією не є в моїй силі. В кожнім випадку, я вжив усіх тих заходів в обороні моєї чести, які були для мене приступні.

Вячеслав Заїкин.

Передвиборчі віча і збори.

Позір Перегінщина!

Дня 15. лютого ц. р. в год. 1-шій відбудеться велике окружне передвиборче віче в Перегінську. Реферують кандидати на послів листи ч. 18. д-р Іван Курівець зі Львова і дир. Остап Луцький зі Стрия.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 15-го лютого в год. 2-ій попол. Березів Вижний—Середний і Текуча.

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акрешори, Березів Середний.

Дня 19. лютого велике повітове віче в Печеніжині

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбеднання в **Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнєві.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Позір Скалатщина!

Дня 16. лютого ц. р. в год. 11. в полудне відбудеться в Грималові велике повітове передвиборче віче УНДОбеднання в салі читальні „Просвіти". На вічу будуть реферувати кандидати на послів о. прал. Л. Куницький і п. Блянка Баранова.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Дрогобиччина!

Дня 14-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче під голим небом в **Кропивнику Старім.**

Дня 15-го лютого відбудеться окружне передвиборче віче в **Довгім** для сіл Довге, Рибник, Майдан і Сопіт.

Дня 17-го лютого ц. р. в полудне відбудеться передвиборче віче в **Свитнику.**

Дня 17-го лютого вечером відбудеться передвиборче віче в **Ластівках.**

Дня 19-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Опаці.**

На всіх вічах реферує кандидат на посла листи ч. 18 Антін Максимович.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Роман Купчинський. **Курилася доріженька** повість із стрілецького життя. Львів. В-во „Червона Калина". Ст. 208.

Іван Левицький Нечуй: **Не той став.** Повість. Ст. 158. З ... єдмово ... та поясненнями д-ра І. Брика. В-во „Для школи і дому". Львів 1927. Накл. Книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка.

Іван Чеплянський: **Історія коломийських почтових марок.** Коломия. 1928. Ст. 47.

ЖУРНАЛИ:

Бюлетень Держ. В-ва України. Ч. 10, 11 і 12. жовтень, листопад, грудень 1927.

І. Свєнціцкий: Дещо про науку, літературу і мистецтво галицької України за остан. 40 літ. Ст. 6.

Звіт Управи Національного Музею у Львові за 1927 р.

Смолоскипи, журнал націоналістичної молоді. Ч. 4. Зміст: Осип Боднарович: Після трьох чисел, д-р Остап Макарушка: Найближчі завдання нашої академічної молод., Всеволод Аркадіїв: „Про віта" і Українська Націоналістична Молодь, М. Б. Д.: Про юнака, Олекса Прокопів: Наш щоденні завдання, Всеволод Ляріщенко: Смолоскипи, З нашого руху, Студентські справи, Зі студентських організацій.

Лікарський Вістник, орган лікарської комісії Наук. Тов. ім. Шевченка і українського лікар. Т-ва. Зміст: Д-р П. С. Шидловський: До казуїстики сторонніх тіл в сечовому міхурі. — Д-р О. Бочвінський: Про „буракомоч" або проходження незміненої буракової краски до мочі. — Д-р Яр. Грушкевич: Окулістична термінольогія. Анатомічна часть. — Д-р М. Музика: Сучасний стан клінічних дослідів. — Д-р І. Куровець: Причинок до етіології цукровиці (Diabetes mellitus). — Д-р Т. Е. Бурачинський: Про потребу будови українського шпиталя у Львові. — Нові українські медичні книжки і журнали. — Новинки.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва. Коломия. Ч. 3.

Наш Край, неперіодичний журнал. Прага. Ч. 2.

Вільне Козацтво, двотижневик. Прага. Ч. 5. (російською мовою).

Світ Дитини, ч. 2. Лютий.

Наш Приятель, ч. 6. Лютий.

Сільський Господар, орган Краєвого Т-ва Господарського „Сільський Господар". Ч. 6. 1. лютого.

Віра і Наука, євангельський часопис. Коломия, ч. 1. 7 січня 1928 р.

Що читати? Львів, січень. Ч. 1 (2), виходить що кварталу. Видає Книгарня То-ва ім. Шевченка.

Духовний Сіяч, церковно-народній тижневик, Варшава. Ч. 7.

Катальог книгарні Наук. То-ва ім. Шевченка.

Dziennik urzędowy, ч. 1. 30. січня 192.

Revue Internationale des Institions le'conomiques et sociales, P... ,0

„Sprawozdanie pocztowej Kasy Oszczędności" за рік 1927.

† Посмертні згадки

Прокіп Гасюник, голова Кружка „Сільський Господар" у Вікні біля Городенки, помер несподівано на серцеву недугу в 49 р. свого трудящого життя. Покійний був ще головою тов-а „Сільський Кружок", заст. голови читальні „Просвіта", членом і основником кооперативи „Надія" в Вікні. Він визначався зразковою працею, розумом і повагою. Як член, виділовий і голова всіх місцевих товариств і як людина тихої, лагідної вдачі, він зєднав собі чимало прихильників і загальну пошану між своїми та чужими. Жертвуючи щедро на народні ціли, робив це нишком, вдоволяючись внутрішньою свідомістю сповненого обовязку. В 1900 р. він один із перших дав почин до заснування читальні „Просвіта", в своїм дуже темнім селі, чим стягнув на себе гнів тодішнього війта та війта бл. п. Лешка Ценського. Його заслугою було купно парцелі під читальню, її будова та оснування кооперативи. 25 літ працював він над цим огнищем культурної праці і в ньому. Його власна хата була осередком поради для всіх, що її потребували. До останньої хвилини він живо цікавився долею всіх товариств і складав рахунки. З ним зійшов у могилу правдивий селянин-патріот. Залишив він удову і 6 дітей, з яких найстарший син є студентом. Величавий похорон був найкращим доказом його заслуг і симпатії. В. И. П.!

Читальник.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Ягольниця:

15. II. Еспанська Муха.
16. II. Царевич.

Тлусте:

17. II. Царевич.

З днем 1. II. артистичний провід обняв відомий артист Київського Театру М. К. Садовського і режисер Державного Ужгородського Театру Вл. О. Левицький. 1-1

Оповістка. В Товстім к. Грималова потрібний лікар-українець. Терен для практики і праці дуже сприяючий. Інформації можна дістати в о. І. Іванчука в Товстім (Touste) у. Грималова. 1486 4-4

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десяток літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, Марійська пл. 5. Купую бриліянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3a1 60-r

Банк Союзу заробкових спілок, Д. Сп.

ЛЬВІВСЬКИЙ ВІДДІЛ

вул. Коперника ч. 4

відчинив у дотеперішнім льокалі для вигоди клієнтів

ДРУГУ КОНТОРУ

на пів-поверсі

окрему касу призначену виключно для клієнтів вексльового відділу.

ГОЛОВНА КОНТОРА

в партері будинку

лишається виключно для біжучих рахунків, вплат і виплат в ощадничім обороті, переказів, готівкових акредитив і товарних, а також трансакцій девізами та ефектами.

КУПЛЮ мале господарство близько Станиславова, Стрия, Львова, Коломиї або при залізничій стації з догідним доїздом до школи. Зголошення з описом і ціною в Адм. Діла для Д.Б.С. 2-2

СТОЛЯРНЯ Хоркевого приймає роботи будівельні, церковні, меблеві, галянтерійні і відновлення антиків. Львів, Жовківська 28. 1517 1-2

СЕМИНАРИСТКИ або учнів прийму на мешкання з харчем. Міхель, Вірменська 17. 1513

НАЙНОВІШІ **діточі візки** виконує Е. КІК Львів, Жовківська ч. 17. Виконує всілякі направки і виміни. 2-8

КОСІВ, пенсіонат п. Лукашевської поручає поекої соняшні з цілим удержанням по цінах знижених. 1512

ПЯНІНА Арнольда ФІБІҐЕРА з подвійною репетицією поручає: **Кайм і Син — Коперника 16.**

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легнів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 6—24

8 зол. | ПЕРСТЕНЕЦЬ | 8 зол.

з 14-карат. золота з рубіном, тільки у

Б. ҐРИНБЕРҐА Синетуська 4.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

виріб кавчукових печаток і металевих табличь

РОМАН МІНКІН

Львів Леґіонів 29.

Для кооператив і товариств значний опуст. 61

Лікарсько-дентистичне Заведення

Д-ра СИМОНА РАППАПОРТА ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування и виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 1414 8-10

Конкурс.

„Українська Міщанська Каса"

кредит. коопер.

в Станиславові

розписує отсим конкурс на банкового урядовця до самостійного ведення банкових аґенд.

Вимагається відповідної кваліф., референцій та банкової практики.

Відповідно удокументовані подання належить вносити на руки голови Надзірної Ради Проф. Миколи Лепкого, Станиславів, вул. 3. Мая ч. 40, до кінця лютого ц.р. 1-7

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собєського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 10—?

Д-р Ґонтам до відома! Уже появився новий, музичний катальог за 1928 рік. Висилаємо на бажання. **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10.** 6-10

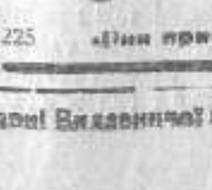

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Січецька ч. 14.

в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

виконує на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 75—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 36 (11.290). Львів, пятниця 17. лютого 1928 Pocztowa opłaty zapłacone ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Урядництво і вибори.

Львів, 16. лютого 1928.

Редагована старим пепесівським ватажком Ігн. Дашинським „Побудка“ в другій половині січня помістила передовицю під написом: Урядник, що „робить“ вибори — статтю, розуміється, теоретичну, яка, на жаль, покривається з практикою наших днів. Ігн. Дашинський, нині призабутий, свого часу був відомий як завзятий противник виборчого режіму гр. Каз. Баденія. Тому й варто також наших читачів познайомити з ходом думок, колишнього борця за вільність громадського життя, за самодіяльність громадянства, за його непримушену волю.

„Вибори послів до сойму і сенаторів до сенату — пише Ігн. Дашинський — мають бути виявом *непримушеної волі народу*, який в республиці є творцем права і влади, найвищим керманичем своєї долі, сувереном вищим понад усіх достойників. Арт. 2-гий польської конституції починається від слів:

„Верховна влада в польській річипосполитій належить народові“. Нарід творить свої урядові органи — адміністрацію й уряд. Урядовці одержують платні, на які платить нарід безпосередні і посередні податки. Кожний урядовець має означені обовязки, які повинен сповняти.

Серед тих постанов нема ані одної, яка приказувала би або толерувала міністрові, воєводі, старості, поліцаєві, судді і т. і. використати свій уряд з метою впливати на те, щоби виборці так голосували, як хоче уряд. Староста, що скликує війтів, щоби їм поручити підтримку урядового кандидата, кононює *злочин надужиття урядової влади*. Поліцай у службі, що агітує за урядовим кандидатом, поповнює той самий злочин. Воєвода, що силою своєї влади обіцяє користи або погрозує шкодою виборцям, якщо будуть або не будуть голосувати на урядового кандидата, є теж злочинцем. У правовій державі взагалі віякий урядник у службі не повинен поручати ніякого кандидата як урядового, ані прилюдно виступати проти інших кандидатів, бо то є просте надужиття урядової влади. І не даром повинні кари ті злочини. Урядовець, що робить вибори“, перестає бути урядовцем цілого народу, а стає „партійником“, оплачуваним з державної каси. Така адміністрація тратить довіря у всіх і сама стає сторонничою. Після таких виборів нема мови про повагу урядовця, який силою свого уряду займався агітацією, поручав одних, поборював інших кандидатів. Молоде польське урядництво, затроєне виборчою агітацією, може стати разом, що точить правні організм держави. Коли нпр. урядовець підтримує поляка проти українця, слушно українці можуть уважати його польським, а не безстороннім урядовцем, і слушно не мають довіря до такої адміністрації. Коли урядовець „робить вибори“ на приказ згори, перестає бути чесним чоловіком, бо завтра інший міністр змусить його поборювати тих, яких недавно підтримував. Лише *малокультурні народи користуються при виборах певним торуванням, надужиттям урядової влади при виборах*. Лише у низько стоячих народів урядовці на приказ згори „вибирають“ законодатні установи, залежні від уряду. Тому то в тих народів ніхто не вірить в чесність урядовців. Там хабар, протекція, надужиття влади є постійним явищем в уряді. Коли урядовець купує голоси, уфундує виборчі газети, платить подорожі агітаторів, перекуплює провідників і робить те за гроші, одержані „згори“, то маємо вже *приклад найнікчемнішого урядовницького діяння* і за те пілнів є тюрми. Розумні люди, чесні громадяни не потребують підчас виборів урядових поручень, навіть не хотять знати „урядових кандидатур“. Такий „урядовий“ кандидат серед розвинених горожан відразу тратить шанси успіху, бо знано, що для вибору його послом треба грошей і надужиття влади... Тому стається підозрілим“.

Так представляється справа в теорії. А в практиці? Даємо голос урядничим документам:

„Starostwo Nadwórna L. 71 /8 I 1928 r. Do Pana Inspektora szkolnego w Nadwórnej. Wskutek reskryptu Pana W j wody z 16/1 1928. L/T. upraszam o wydanie odpowiednich zarządzeń kierownikom i nauczycielom wszystkich szkół w powiecie z uwagą, że jako reprezentant rządu żądam od nich jako urzędników państwowych ścisłego przestrzegania zasadniczej linji oi tyki rządu, którą na powiecie reprezentuję, jakoteż czynnej i jawnej pracy w interesie siły i potęgi Rzeczypospolitej i w obecnym szczególnie ważnym okresie wyborczym będę pilnie śledził wyniki w ich pozytywnej pracy. Starosta Siekirski wr.

Rada Szkolna w Nadwórnej, 31/1 1928, Nr. Prez. 8/28 P. T. Kierownikom szkół powszechnych w powiecie Nadwórna. Udzielam wiadomości z poleceniem bezwzględnego zastosowania się do wyżej naprowadzonych żądań starosty. Przewodniczący Rady szkolnej w Nadwórnej A Krupka wr.

Starostwo w Nadwórnej, 3/2 1928. Do Pana Inspektora szkolnego w Nadwórnej. Upraszam Pana Inspektora o polecenie podwładnym nauczycielom i nauczycielkom i kierownikom jako urzędnikom państwowym bezwarunkowego należenia do lokalnych (miejscowych) komitetów bezpartyjnego bloku współpracy z rządem, a w braku odpowiedniego kandydata na przewodniczącego komitetu przyjmowania godności przewodniczącego. Nadmieniam, że również do powiatowego komitetu bezpartyjnego bloku współpracy z rządem powinni należyć wszyscy nauczyciele. Starosta Siekirski wr.

Rada szkolna powiatowa w Nadwórnej. Nr. Prez. 9/28. Do Panów kierowników szkół w powiecie Nadwórna — do ścisłego zastosowania się z poleceniem zakomunikowania powyższego pisma Starostwa podwładnemu nauczycielstwu tut. szkoły. Przewodniczący Rady szkolnej A. Krupka wr.“

Одночасно з інших повітів приходять відомости, що старости з підчиненими собі урядовцями експонуються в користь урядової листи. Так нпр. тернопільський староста Маліцький разом з комісарами староства обїздить повіт й уладжує віча за урядовою „одинкою“. Розуміється на поміч старості спішить поліція, яка розліплює „одинкові“ афіші і при повній зброї „запрошує виборців на віча, часто вимагаючи на відбуття зібрань салі читалень „Просвіти“.

З інших повітів півофіційні або службові газети приносять відомости про збори війтів і писарів, які після промов урядових осіб заявляються за урядовою листою, обіцюючи агітувати за нею по селах.

Як бачимо з указів надвірнянського старости, який покликується на рескрипт воєводи (очевидно адресований до всіх старость), також воєводи не є безчинні у виборчій акції і то у вузько означеному напрямку. Зрештою, творення „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом“ та притягання до нього всіх польських чинників є ділом воєводів.

З цього ясно, що не лише вся адміністраційно-політична машина є незвичайно виборчо активна в користь „одинки“, але ясно також, що до виборчої акції по лінії урядової листи втягається навіть учителів, наказуючи їм ставати на чолі урядових виборчих комітетів.

Це є акція безпосередня. Про посередню акцію навіть не доводиться говорити. На верх випливає вже й повінева допомога. Нпр. „Дзеннік Львовскі“ ось як пише про косівський повіт:

„Гуцульське населення є глибоко привязане до польської держави, яка дала доказ, головно в часі останньої повени, що добро гуцульського населення лежить йому на серці. Тому гуцули, якщо лише відтвориться їм очі на дійсний стан річей, без застережень станутъ на боці Безпартійного Бльоку співпраці з урядом“.

Ігн. Дашинський так кінчає свою статтю:

„Що може зробити республика, коли урядовці підчас виборчої декиаїї міліонів поповнюють масовий злочин надужиття урядової влади? Домагатися суворого покарання винуватців, а якщо вони ділали на приказ згори, поставити міністра в стан обвинувачення. Колиб ті „впливи“ остали безкарними, тоді нарід терпітиме важко ізза лихої, здеморалізованої адміністрації та ізза сфальшування виборів до законодатної установи, яка на приказ уряду ухвалюватиме закони і разом з урядом утратить довіря великої більшости народу“.

Ось які наслідки добачує ветеран польського соціял-патріотизму у виборчій активности польського урядництва.

Праця Укрсельцукру в 1927. р.

Виріб цукру на Україні є одною з найважніших галузей великої української індустрії, безпосередньо звязаної з українським сільським господарством. В числі 21—22 „Кооперативного Села“, видання Українського „Сільського Господаря“, знаходимо цікаві дані про працю т. зв. Укрсельцукру за 1927 рік. Це є трест, який має дбати про поширення культури буряка серед українських селян. Ми бачимо, що в 1927 р. Укрсельцукр значно розвинув свою роботу. В 1926 р. на землях т. зв. національного фонду було оброблено 5829 десятин, а в 1927 р. вже 7177 десятин. В 1926 р. на наділених землях було кооперативного посіву буряків 18.793 десятин, а в 1927 р. вже 29.192 десятин. Нарешті на землях радгоспів та орендних в 1926 р. було засіяно буряків 628 дес., а в 1927 р. 1281 десятин. З цього бачимо, що площа посіву цукрового буряка в 1927 р. збільшилася на 12.200 десятин, або на 43 відс. Всю селянську площу кооперовано. Варта зазначити, що обробка земель національного фонду збільшилася в 1927 р. більше ніж два рази, а це свідчить про зміну політики щодо обробки національного фонду.

У звязку зі збільшенням посівної площі збільшився значно збір буряка, а також і виріб цукру. Коли в 1926 р. зібрано 3,313.000 метричних сотнарів буряків, то в 1927 р. зібрано 6,454.000 метричних сотнарів, цеб-то збільшення збору буряків виносило 196 відс. В 1926 р. вироблено було 473.000 метричних сотнарів цукру, а в 1927 р. вже 870.823 метричні сотнари, цеб-то збільшення виносило 184 відс.

Щоби переробити стільки буряків та виробити 870.823 метричні сотнарі цукру кожна цукроварня мусіла затратити пересічно 100 днів. В 1926 р. виробництво тяглося пересічно коло 54 днів.

З другого боку виробництво 1927 р. значно поліпшилося проти виробництва 1926 р. В 1926 р. на перерібку 1000 метричних сотнарів буряків витрачено 95 робочих днів, а в 1927 р. лише 88.

З таблички, яка показує складові частини обрахунку коштів продукції одного метричного сотнара цукру, можна бачити, що повна собівартість одного метричного сотнара цукру в 1927 р. знизилася в порівнанні до 1926 р. на 4 карбованці 29 копійок. Так само загально адміністраційні витрати в 1927 р. знижено на 18 відс.

Значних успіхів осяг Укрсельцукр також у веденні свого власного господарства (29.000 десятин). Рік 1926 був взагалі дуже тяжкий для сільського господарства і тому власне господарство Укрсельцукру принесло значні страти. Коли порівнати урожай головніших культур з одної десятини, то побачимо, що в р. 1927 цей урожай пересічно збільшився на 15—20 відс.

Цікаві є цифри про видатки Укрсельцукру на агрикультурні заходи для підвищення культури буряків серед українських селян. Напр., на зразкові селянські господарства видано в 1927 р. 7320 карбованців, на агрокабінети та колективні досліди 6.250 карбованців, на курси, виклади, наради 6.880 карбованців. З цього ми бачимо, що галузь діяльности Укрсельцукру проявлялася у смішно малих розмірах.

На біжучі ремонти цукроварень в 1927 р. асигновано 813.000 карбованців. На капітально-відбудовні роботи витрачено 836.000 карбованців.

Цукор збувався на основі генеральних умов українським кооперативним центрам — Всеукраїнській Кооперативній Спілці, Українській Центральній Робітничій Секції, Українській Транспортовій Секції.

Фінансовий стан Укрсельцукру, як це видко з білянсу на день 1. вересня 1927 р., такий: Власних коштів 5,617.580 карбованців або 25.5 відс. до білянсу. Чужих коштів в обігах Укрсельцукру було 15,908.530 карб. або 73.5 відс. до білянсу. Сума реального активу перевищувала суму зобо-

Чайний Вечір

з товариськими забавами і танцями улаштовує дня 25. лютого ц. р. в салях „Русского Касина“ в „Народнім Домі“

ЗАБАВОВИЙ КРУЖОК урядовців „Дністра“.

Запрошення в касі „Дністра“ і при вступі на салю. — Добровільні датки на „Рідну Школу“.

вязань на 56.000 карбованців або на 35 віде.

Наведений коротенький цифровий матеріял показує, що не зважаючи на всю негосподарність большовиків кооперативна цукрова промисловість на Україні зростає.

Европейська рівновага і своєрідна культура.

Бувший міністр закордонних справ граф Карльо Сфорца помістив прецікаву статтю у віденській „Нає Фрає Прессе" на тему національної проблеми: „Яким робом дійти до одноцільної Европи?" Він признається щиро, що деякі з цих його думок виринули вперше підчас війни, коли він був послом у Китаю. Тоді він був свідком, як його приятель, англійський посол мусів виконувати прикре доручення свого уряду і інтернувати та висилати з Китаю масу мирних німців, приватних людей і як альзатські місіонарі, що приїхали в Китай вести чисто-культурну працю, мусіли зазнавати чимало кривди і прикростей.

Виходом до його міркувань є спостереження зроблені на цих місіонарах, які підчас війни боролись у собі із подвійними почуваннями, тому що вони кохали однаково культуру Німеччини та Франції, а на китайськім ґрунті шанували всі національні звичаї племен, між якими працювали. На думку гр. Сфорци, єдиною з найпевніших запорук мирної та демократичної Европи є забезпечити територіяльну автономію навіть тим племенам, які почувають себе національно звязаними із широкою батьківщиною своєї держави. Бургундам, норманам, ґаліцям і шотляндцям було би легше почувати себе европейцями і думати по-европейськи, якби вони не мусіли думати як французи та англійці. Те саме торкається і фляманців. Тільки таким шляхом парлямент удержав би свої симпатії, які щораз більше тратить.

Тоді велика чизка справ, якими займається парлямент, перейшла би на місцеві краєві сойми поодиноких провінцій і округ. Це мало би той наслідок, що ці сойми були би завсіди за скасуванням безглуздих митних кордонів сусідних держав, створених централістичною політикою міністерств і збірних парляментів.

Цим вузеньким шляхом европейські народи дійшли би до кращого зрозуміння своєї солідарности.

Політичних відносин в СРСР не треба пехтувати як прикладу. Способи, якими там людина є позбавлена індивідуальної свободи та людської пошани, є причиною нашого недовіря до радянського уряду та погорди для його політичних засобів. А проте, каже Сфорца, треба признати, що на просторах Росії доконалась далекосяжна реформа. Нею є переміна централістичної держави в цілу низку автономних республик, в яких поодинокі національности можуть свобідно розвиватись, плекати свою мову та культуру. Таким робом цим народам не загрожує націоналістична перевага державної більшости, а розвиток держав в цьому напрямку є без сумніву великою користю для рівноваги европейських вземин.

Як бачимо: старі дипльомати та провідники політики в королівських державах доходять нині до простих правд, яких не хотять признати політики молодих новоповсталих республик.

Перед виборами.

Відступ „радикальної лівиці".

В „Раді" з 15. ц. м. зустрічаємо такий комунікат Центр. Комітету „радикальної лівиці":

„Центральний Комітет Української Соціялістичної-радикальної Партії (Лівиці) повідомляє отсим, що при теперішніх виборах до сойму і сенату не ставляє ніяких кандидатур, щоби не розбивати дальше і так вже розбитий селянсько-робітничий фронт. За Ц. К. УСРП (Лівиці) та поширений Комітет УСРП (Лівиці): Д-р К. Трильовський, І. Голуб, І. Шпільчак, Д. Купчак, В. Масник, С. Зінкевич, І. Романчук, К. Ляшук, В. Романчук, С. Заславський, Я. Христич".

Деякі газети подають, що д-р Трильовський зі своєю „лівицею" скапітулював у користь Сель-Роба. Не знати тільки, чи в користь правиці чи лівиці. Мотивом відступу є охота „не розбивати дальше і так вже розбитий селянсько-робітн. фронт". Розуміється, цього мотиву не можна брати так дуже „ідеалістично". Таж „радикальна лівиця" зголосила державну листу і вибиралася на завоювання цілого Покуття. Тільки нечуткість мас і компромітація „батька" на кількох вічах примусила його спинити розгін і вернути на „езеритальні" позиції.

Sic transit gloria mundi!

Апетити жидів.

„Хвіля" подає звіт з жидівського віча в Станиславові, якого учасники постановили перевести зі станиславівської округи „належних жидам двох послів": д-ра Розмаріна і д-ра Гальперна.

Нічого собі апетити. На основі польського перепису з 1921 р. станиславівська виборча округа має греко-кат. 567.465 (українцями записано лише 542.211), римо-кат. 114.520 (поляками записано 168.669), а мойсеевого віроісповідання 82.167, з чого до жидівської національности признавлося 61.091. Приймім цифри віроісповідні за національні.

Станиславівська округа вибирає 9 послів, отже один мандат припадає на 77.600 населення. В такому випадку жиди самі можуть з трудом провести одного свого кандидата, якщо всі будуть голосувати на одну листу. Тимчасом східно-галицькі сіоністи сподіються здобути аж два мандати і то „належні їм". Коли візьмемо на увагу, що поляки рефлектують на три мандати (замісць належного одного), то для українців лишиться тільки чотири (замісць належних сімох). Але й на ті чотири мандати є безліч конкурентів. І так: радикали рахують на три певні мандати, сель-роби на два певні, не говорячи про упепістів, унсівців й інші політичні величини. Для Українського Нац.-Демокр. Обєднання не лише не остається ані один мандат, але воно мусілоб іще щось додати з інших округ, щоби заспокоїти апетити „левиків".

Але вертаймо до жидів, що рахують на два „належні" їм мандати. Сьогодні не секрет, що жиди в такому страху перед усякими повеліннями згори, що ледви чи вдасться сіоністичній організації здобути навіть один мандат. Правдоподібно він буде втрачений в користь „Бльоку співпраці з урядом". І тут навіть не поможуть нічого гимни в честь уряду марш. Пілсудського, до якого жиди відноситься „з найбільшою прихильністю і довірям", бо є це любов без взаїмности.

Памяти М. Лисенка.

Свято Українського Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі.

24. січня н. р. в Празі в салі Умелецької Беседи відбулося свято Українського Вис. Педаг. Інституту з нагоди пятнадцятої річниці смерти славного українського музика Миколи Лисенка.

Не хотілося, як сказав у своїй святочній промові ректор Ін-ту проф. д-р В. Сімович, щоби 15 років від смерти геніяльного українського музика пройшли без сліду для нашої громади. Аж надто велику вагу має Микола Лисенко для нашого національного відродження, для української культури, для нашої історії, щоби шануючи себе, ми не відзначили в нашому житті пятнацятих роковин від часу, коли перестала гомоніти його пісня. Але коли так складаються наші справи, що ми не можемо спромогтися на вшанування памяти великого співця величавим обходом, гідним заслуг його для рідного народу — хай дрібненькою ратою у сплаті нашого великого довгу для памяти другого нашого кобзаря стане оце скромне свято, свято нашої високої педагогічної школи.

Програм свята складався з таких відділів: 1) Вступне слово ректора Пед. Інст-ту проф. д-ра В. Сімовича; 2) „Огні горять" — музичний образ; 3) „Ноктюрн" — опера на одну дію; 4) „Плач Ярославни" — музичний фрагмент.

Знаменною була промова ректора Інституту, знаменною тим, що говорив про М. Лисенка не фаховий музик, а ві-

МИКОЛА МАТІВ МЕЛЬНИК. 3)

Як проходила осінь..

Вже щебетали ластівки й стрілками грали понад зелені гриви. Пів весни відкувала зазуля... Ячмінний колос наливався... тверднув. Черешні скапували гранню — як Юрчік з тяжкої боли ізлвигнувся... зза шпитальної брами — на сонце.

Віденські бульвари сміхами дзвонили... а сміх лелітками злітав на сині плеса Дунаю й ховався в міліонах дрібних брижів, що їх лишав по собі збиточний вітер...

— Тут войни нима... тут усе панує...

Білі кашкети, легенькі шовки, писані парасольки, аби сонце не кинуло смаги на біле личко, на руки маленькі...

Ходив Юрчік по тісарському городі — слухав як музика грала. Золоті труби іржали до сонця, ґебанові флейти серце скоботали.

А він був блідий і сумний... чужий другим і собі. Камратя діставали письма від родини й падали очима на стрічки кручені... Ішов поштовий попри нього, угинався під шкіряною торбою — але він знав, що не стане й не скаже: на Юрчіку!... Гірка оскома... полин... А неділя за неділею, як вода каламутна. Думка за думкою:

— Ба єк там... ба єк?...

— Зелені кичери... трави в пояс... Чюжі пасут... ґаздуют.

Перед очима молода жінка, як ягода в Петрівку.

Гей!..

Під вечір, коли місто впивалося солодким сумерком, коли потапала в небі в іскристому морі вежа на Стефані, вертав утомлений на Майдлінґ, до свойого бараку. Била в міляні криси година, а він сідав на краю свойого ліжка і блудив зором по голих стінах... Хто жартував — а йому банно... Щось говорило в серці й тягло поволоком — туди...

Але у вечір було відрадніше...

Коли на порогах згасає день і крізь вікна злітають духи, коли потахає гамір і дійсність ховає лице в кутах, приходить тихий, добрий вечір. Горне до себе людей, кладе їм на серця долоні, на уста забуту казку... Тоді люди: як діти. Забувають свій проклін, рамена на шию, по братньому... Останнім куснем вояцького хліба діляться і — гомонять, як діти...

Юрчік любив таку вечірню годину і ждав на неї, як на гостю, що несе любі вісти й дарунки...

До бараку сходилися краяни з усяких сторін... краяни і не краяни. Але кожний свого находив, творився гурт людей, що зливався в якусь дивну родину. Бодай на хвилю, на короткий час. Плили бесіди гірським потоком, тріскотів сміх пальцями до шиб, вставали ковпоти тютюнового диму... Завязувалася на мент дружба, один другому отвирав золотим ключем кивот душі. Слова плили спомином з вічности у вічність. Так добре тоді... чи то в касарні, чи в карболевих подихах шпиталю, чи в душній кривці під насипами каміння та глини, в обличчі смерти...

В Юрчіковім бараку були всякі. Хто без ока, з пустим склом у мертвій челюсти, хто на милицях — а хто червонів від здоровля і за кілька день мав іти ще раз під кулі й ґранати... Всякі бували.

Юрчік приставав до свойого гурту.

Але з усіх найлюбіший його товариш Дмитро Колісник. Цвіла між ними парубоцька — ще давно щирість, червоною ґорґінією процвитала... І лиш тоді було їм обом добре, коли згадували гори й сонце над ними...

— Така мене, бри, бана сотає, шьо бих пирнув у Дунай цес глібокий... Та лишень одно ни пускає... і не договорював.

— Ба, котрий ни банував би за тими чічьками пид бривов, шьо до Вігня моргают? — жартом Гринь Синиця, поплескуючи Юру облесно по плечі.

— Коби ни забула... Може де из козаками вже шьос пригадувала...

— Ей, хло' — то ни Юрчікова!...

— Чьоловіче, бабі ни вірь, аби отік крижьма перед тобов... З тобов идет у крок, рука у руці, а до стрічьного смієтси, зуби продає...

— І це діста правда! Тімуньже, брьи, ни вірь, хотьби лиш один Флекела у селі блиндав... Аби лишень трішьки пид зрість, аби лиш у холошнех, аби, аді, значіт, лиш чюті хлопом, мой ни вірь...

Хлопці зареготали.

— Ей, га, чього ви си напосіли тай душю му сколобите, ажь гадит чьоловіка? — упімнувся за Юрчіком Колісник...

— А ти ни знаєшь, єк козак годит? Вин приговорит май ліпше вид гуцула!... Пидет за ним, єк та пирга... ще й через берь за ним поскочіт!... Єк то було ще, єк сми був дома, котрої ни міг би мати?... Аді, пидбритивси, тай иду — єк нещесте межи молодиці... А козак чюжий та кортечий...

— Тажи так, Гриць правду кажет..., ни єкіс бандиґи пленичіт... На стару варцабу ниме си дивиті, але на таку шьо біла та вогнем очи зпид брів...

Сенько Ґриджук узяв поза шию Дмитра Колісника, що мав простріляну ногу. Разом пустили голоси на дрібну гуцулку:

— Течет вода по каміню
Тай по біленькому;
Подекую за кохане
Свому миленькому...
Подекую за кохане
Тай за обіймане,
Тай за тоти подарунки
Тай за цулуване...

— Гей, хлопче, гляба журитиси... верти оком тай смійси... Ти у Відні, тісарь пид боком...

— Иди до бурку та пошлюсуй копита — тай запитай найєснішього: мой, татку, докив ці войни? Бо я, аді, пишовбих уже до жінки... а вин фуґом скажет:

— Або му тут єка нужда? Тежко їсти ни силуют. Сиди собі лиш, та дивиси крізь пласток хліба на сонце. Тай кмінкова зупа... лишень пахай та пий!...

— Або найди собі тут таку в лудіню панцкім, круглу тай білу єк піч. Кривдуваті ни меш.

(Продовження буде.)

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

датний учений і ректор високої школи, знаменною була тим, що нині святкування велитнів нашої музики не є справою якоїсь групи громадян, а що наша музика стає культурним добром цілої нації. Найкращим доказом цього якраз була промова ректора Ін-ту проф. д-ра В. Сімовича, де були місця подекуди і наукового підходу до музикознавства.

Так проф. д-р В. Сімович, торкаючись у своїй промові всіх фаз музичної творчости М. Лисенка, М. Лисенка як збирача українських народніх пісень, як етнографа, як гармонізатора народніх пісень, як композитора, звернув спеціяльну увагу на композиції, писані стилем нашої народньої пісні, композиції, що отворили нову добу в історії української музики тому, що цей стиль, створений уперше М. Лисенком, найкраще надавався як музично-виразовий засіб до дуже вірної і дуже гарної музичної інтерпретації текстів (композиції до слів Шевченка).

Уміння вибирати до музики пісні характеризує М. Лисенка не тільки в цій ділянці, — в гармонізації народньої пісні. Ще може краще там, до його слава доходить до вершка — в музиці до Шевченкових творів. Це не припадково, що Лисенко й досі інтерпретатор у музиці великого Тараса.

Обидва вони генії, найкращі знавці душі народньої, творять чудову сполуку, знану хіба тільки в історії музики — німцям в особі Вагнера.

Нас вражає величезна інтуїція інтерпретатора. Інтуїція не тільки в виборі тонів, навіть у самій мельодії, але й розуміння дуже нелегких нераз місць у Шевченковій Музі. А далі сам вибір. Не найдете в „Кобзарі" ні одного твору, що надавався до музики, твору, що викликує патріотичний запал, виховує національне почування, якогоб не використав для музики Лисенко: чи це буде симфонія („Бють пороги", „Радуйся ниво неполитая", „На вічну память Котляревського"), чи звичайне сольо („Гетьмани", „Ой Дніпре", „Ой чого ти почорніло", „Гомоніла Україна", „Мені однаково", „За думами думи"), чи звичайний хор („Гамалія", „Підкова").

Прелєгент торкнувся проблеми — якими шляхами доходив М. Лисенко до своїх музичних висновків, пояснив який довгий шлях студій музики взагалі, а народньої нашої й чужої музики зокрема (головно упорядковання їх звукового матеріялу-гами) був потрібний, поки М. Лисенко зміг створити початки й підставу для модерної української музики. Все це було підтримане цитатами дат, фактів і т. д.

Підкреслюючи заворушення, яке зробила музика М. Лисенка між чужими, що вперше мали нагоду познайомитись із українською музикою, поданою їм при помочі зрозумілих для них, принятих в культурно-музичному світі засобів, прелєгент звернув свою спеціяльну увагу на ролю Лисенкової музики, як продовжника старої музичної культури, виразниками якої були Ведель, Березовський, Бортнянський.

Прелєгент пожалував тільки, що не вдалося М. Лисенкові віддати всі свої сили опері, яка в тих умовах, серед яких жив М. Лисенко не могла повстати в тих формах, як би це М. Лисенко міг в інших життєвих умовах зробити, та все таки М. Лисенко залишив свій безсмертний слід і на цьому полі.

Цей бік діяльности Лисенка — творця модерної української музики не цілком знаний нашій ширшій громаді, твори, що ними захоплюється нова генерація українська, генерація з модерним способом думання й модерним почуванням, цих творів, на жаль, не виконують наші співочі товариства.

Музично-педагогічний відділ Українського Високого Педагогічного Інституту поставив собі за мету ужити всіх сил, щоби із цією спробою Лисенкової творчости для модерної нації — ознайомити ширше громадянство. Що зробив на цьому полі М. Лисенко має ілюструвати це свято Педаг. Інст., де виставляється найсуцільніша Лисенкова опера „Ноктюрн", також і в сценічній постановці його пісні „Огні горять", або „Плач Ярославни".

Із захопленням виголошена ректором проф. д-ром В. Сімовичем промова викликала у публики глибоке зворушення. Хто знає, чи не вперше довелося їй почути, що культ музики це не є справа лише музиків фаховців чи мельоманів, а одна із найважливіших складок культурного життя народу.

Для сценічних постановок Музично-пед. відділ Педагогічного Інст. використав нагоду перебування в Празі п. Б. Кривецького б. директора Українського Державного театру в Києві, б. режисера хорватського народнього театру в Загребі та Віноградського театру в Празі.

П. Бор. Кривецький при допомозі п-і Н. Гериен-Русової, яка зробила проєкти костюмів і декорацій (що були виконані в Пражській Українській Мистецькій Студії), а також д-ра Н. Нижанківського — доцента Муз. від. Пед. Інст., який перебрав на себе музичний провід, дав високо-мистецьку виставу.

Не зважаючи на тяжкі матеріяльні, а в звязку з тим і технічні перешкоди, все ж завдяки моральній і фінансовій підтримці Сенату Пед. Інст. вдалося піднести виставу з артистичного і технічного боку на дійсно модерно-европ. niveau. До речі й виконавцями були не професіонали артисти, а студенти останніх курсів Музично-педаг. відділу Пед. Інст.

Суть успіху полягала в тісній співпраці сценічних і музичних сил, чим досягнуто повної гармонії, кожний музичний зворот був відтворений відповідним рухом на сцені і противно.

Не дивлячись на це, кожний із виконавців мав повну свободу і можливість показати свою індивідуальність, а громадянство мало нагоду перший раз познайомитися з надзвичайно успішною працею Музично-пед. відділу.

Так чули ми в двох цілком ріжних ролях („Огні горять" і офіцер в „Ноктюрні") п. Олександра **Самойловича**, який не дивлячись на певну сценічну скаваність на сцені зумів показати свій надзвичайно гарний голосовий матеріял і вже далеку співацьку культуру. Його офіцер в „Ноктюрні" мав місце правдивого мистецького відчуття і виконання.

Панна А. **Ріхтерова** (5-ий рік консерваторії учениця п. Кадержабка, професора Празької консерваторії і Муз. від. Пед. Інст.) віддала свою ролю — панни з трояндою у високо культурний спосіб, як з голосового так і акторського боку.

Пані **О. Мамонькова** (вакханка в „Ноктюрні" і Ярославна в „Плач Ярославни") показала нам не лише дуже великий, а вже й досить вишколений голосовий матеріял, який в деяких місцях („Плач Ярославни") зуміла володіти так, що залишалася ілюзія правдивої оперової співачки.

Пані Стефа **Нагорна** (відома у Львові як панна Чабанівна) не дивлячись на голосову недиспонованість цього дня, дала своєю незвичайно тонко і доцільно продуманою інтерпретацією таке високе виконання, яке звернуло на себе спеціяльну увагу.

Пані **Н. Дяченкова** (лектор Музично-пед. від. Інст.) не дивлячись на те, що її роля (лірник в „Ноктюрні") не давала можливости ясно показати її надзвичайно зі звукового боку цікавий голос, дала завдяки умінню пристосуватися до обставин дуже гарне виконання.

Одиноку драматичну ролю покоївки („Ноктюрн") грала панна М. Частухина абсол. Пед. Інст. в повній гармонії з цілим.

Всі ті річі пройшли під акомпаніямент (досить поганого) піяніно. Асист. Пед. Інст. п. Б. Березовська в „Ноктюрні" і доцент д-р Н. Нижанківський в „Огні горять" і „Плач Ярославни" доклали всіх зусиль, щоби зробити ілюзію неіснуючої оркестри, що було можливим після вглиблення в найінтимніші деталі цілої партитури.

Доц. д-р Н. Нижанківський, який вів музичну частину показав, що при серйозній і упертій праці можна і в незвичайно тяжких еміґрантських умовинах в дружній співпраці з іншими досягнути високо мистецьких наслідків.

Треба зазначити й надзвичайно тяжку та відповідальну працю адміністративної частини вечера, яку перевів п. д-р О. Баранів; — саля була випродана до останнього місця. Багато бажаючих відійшло без білетів.

На святі було богато чужинців.

М. Обідний.

На виборчому фронті.

КАНДИДАТУРИ ЛИСТИ Ч. 18 НА НАШИХ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНИХ ЗЕМЛЯХ.

В найблизчий час оголосимо повні списки українських кандидатів по всіх округах. Тепер зазначуємо чолових кандидатів.

В окрузі Замостє іде першим Ол. Рочняк, голова Т-ва „Рідна Хата", В. Гуль, редактор, Кульмінський з Тарнограду і т. д.

В окрузі Красностав-Грубешів: першим іде Ол. Кадай, селянин з кол. Сташиці, Федір Йосенко і т. д.

В окрузі Люблин-Холм: Павло Васильчук, В. Гуль з Руських Депултич, Гр. Новосад з Покрівки і т. д.

В Білі Володава: В. Островський, редактор „Народу", ем. судия Сабат і т. д.

НА ВОЛИНІ:

В окрузі Ковель-Володимир-Любомль і Горохів: С. Підгірський б. посол, д-р А. Річинський з Володимира, С. Назарук Ковальчук, Артем Олексюк з Ковля.

В окрузі Луцьк-Рівне: Л. Серветник з Костополя, Ол. Древновський, господар, б. гімназіяльний професор з Рівенщини, Лобурський, Стефанович кооператор і ін.

В Кремянці-Дубно-Остріг: б. сенатор Мих. Черкавський, редактор Гр. Гладкий, П. Пилипчук з Дермани старий відомий кооператор і інші.

НА ПОЛІССІ:

В окр. Бересть-Кобрин-Дрогичин: П. Артемюк, голова „Просвіти" в Берестї, Ів. Паренюк кооператор і т. д.

Пінськ-Лунинець-Сарни-Столин: В. Островський, Онтарівський з Дрогичина, Радчук з Сарненщини.

ДО СЕНАТУ:

В Люблинському воєвідстві нашими кандидатами по ч. 18 є: Ол. Рочняк, Григорій Новосад, Ал. Бабійчук.

НА ВОЛИНІ:

М. Черкавський, Левчанівський, господар Сасай.

НА ПОЛІССІ:

Горщарук Нікандр, господар з Берестя.

Як бачимо всі чесні і незалежні наші діячі обєдналися і до виборів ідуть разом під ч. 18 **Бльоку національних меншостей.**

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 50 (ЛЬВІВ).

З виборчого руху у Львові.

Ширші сходини українського національного робітництва відбулися в неділю вполудне в тов. „Сила" під проводом Івана Охримовича. По промовах пп. Е. Ігната і З. Пеленського забрало голос богато бесідників зпоміж робітництва, що одушевлене поставленням одної української листи 18 з завзяттям іде у виборчий бій. Сотворено український національний робітничий комітет з 36 найсвідоміших робітників ріжних шар: як дозорців, денних зарібників, рубачів, фірманів і мулярських робітників, під котрого проводом зорганізуєтся вся виборча акція серед українського робітництва.

Рішено звернути головну увагу на тих товаришів праці, що менше освідомлені можуть дати послух демагогічним зазивам і обіцянкам збанкрутованих політиків зпід стягу „Польської Партії Соціялістичної" що ще і нині має відвагу жирувати між нашим робітництвом.

Велику салю „Академічного Дому" виповнило в неділю вечером громадянство стрийського передмістя. Поверх 400 осіб само міщанство, робітництво і слуги. Під проводом гром. Зачкевича виголосили промови пп. З. Пеленський і Е. Ігнат, а відтак по запитах і бесідах кількох ще громадян (нок) рішено одноголосно голосувати на одиноку українську листу ч. 18. Для зорганізування і переведення цілої виборчої акції вибрано ширший виборчий комітет, на чолі котрого стоять гром. Бакович і Стець.

Виборчий льокаль для сего передмістя находиться в льокали українських купців при вул. Мохнацького ч. 6. партер, де сталий урядник комітету уділяє потрібних інформацій. У тім вічу взяла численну участь академічна молодь.

В ПОНЕДІЛОК
20. ЛЮТНЯ 1928
Студентський Равт
під протекторатом Вп. п. през. Володимира Децикевича — в салях „Акад. Дому". Запрошення поіменні можна набути від пятниці в Канцелярії Студент. Громади щодня між год. 13–14.

В годині 5-ій по полудні відбулася в салях „Української Бесіди" передвиборча нарада Союзу Українок, на якій рішено, що Союз Українок, як такий не бере офіційно участи в виборчій кампанії у Львові, але зате кожна жінка, член С. У., має повну свободу брати активну участь у виборчій акції в приватному характері.

На зазив Українського Народнього Виборчого Комітету відгукнулися і наші залізничники.

Зібрані в поважнім числі в понеділок в салі „Сокола III" по промовах гром. Стефанівського, Паленського, Струтинського, Олексина, Е. Ігната і кількох з поміж залізничних робітників, варстатовців, кондукторів і машиністів утворено виборчий комітет для залізничників.

Вибір так свідомих і знаних громадян залізничників до того комітету дає нам повну поруку, що не пропаде ні один голос українця залізничника а всі солідарно підуть голосувати на одиноку українську листу ч. 18. Щасть Боже там здисциплінованим залізничникам, що у кожній для нас важній громадянській справі все зуміють згідно найти для неї зрозуміння і одушевлення.

ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ).

Сокальщина.

В суботу дня 11-го лютого ц. р. відбулося величаве віче в салі Народнього Дому в Сокалі. Присутніх понад 1.000 осіб. Вічем проводив п. Чарнецький. Промовляли кандидати на послів Обєднання д-р Дмитро Левицький, голова партії, Володимир Кохан, селянин зі Сокаля, Мілена Рудницька зі Львова, інж. Ліщинський зі Львова і Фердинанд Лінг з Нижанкович. Кандидатів всіх разом і кожного зокрема горячо витали вибрані вічевики. Тільки горстка підхмелених нагаєвців, сокальського шумовиння, висланих сельробом галасувала стараючися розбити віче, одначе це їм не вдалося. Після промов всіх кандидатів ухвалено одноодушно резолюції, якими присутні заявилися за Обєднанням і листою ч. 18.

Равщина.

Дня 13-го лютого ц. р. відбулася довірочна нарада в Раві Руській при участи коло 300 делегатів з усіх сіл Равщини і Угнівщини. Нараду відкрив Любомир Данилович, який і представив присутнім чолових кандидатів партії УНДО д-ра Дмитра Левицького, проф. Фердинанда Лінга, сел. Володимира Кохана й інж. Корнила Цегевича. Після промов усіх кандидатів і оживленої дискусії присутні з запалом одобрили кандидатуру листи ч. 18. і ухвалили голосувати на цю листу.

Чесниківщина.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося віче в Уязові. Присутніх около 500 осіб. Проводив місцевий селянин Дмитро Вільник. Про політичне положення програму УНД-Обєднання і ріжниці поміж поодинокими партіями реферував д-р Дмитро Мудрецький а про виборчу ординацію д-р п. Бабяк адвокатський кандидат з Чесникова. Після реферату забрав голос спроваджений учителем Іваном Сабалем делегат УПП Свнюта який накидався на Обєднання зі всякими недорічними закидами одначе не мав ніякого успіху. Загал вічевиків заняв супроти нього вороже становище і рішив голосувати на листу Обєднання ч. 18.

Дня 2-го лютого відбулося передвиборче віче в *Люблинці Старій* при участи около 300 селян. Проводив сел. Артимович. Реферував *д-р Дмитро Мудрецький* а після нього промовляв студ. Іван Оверко. Село одно з найкращих в цьому повіті рішило голосувати громадно на листу Обєднання ч. 18.

Дня 5-го лютого відбулося віче в *Нікстичеві*, селі з населенням на половину польським. Віче відбулося в домі сел. Йосифа Качора присутніх було около 150 осіб, між ними дещо поляків, які прийшли з наміром розбити віче. Вони перебивали промови, співали роту, одначе розбити віче їм не вдалося. Загал присутніх ухвалив не розбивати одноцілого національного фронту а йти до виборчої урни під жовто-синім прапором обєдно-

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, відживляючо, побуджує апетит, неоціненний середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.** 26-?

вої національної понадклясової партії УНД-Єднання.

ОКРУГ 55 (ЗОЛОЧІВ).

Бережанщина.

Дня 9-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада в *Вільхівці*. Присутніх около 150 людей. До президії наради вибрано п. *Гринька Мартиняка*, господаря з Вільхівця. Про виборчу ординацію реферував студ. п. Бородайко Богдан, про значіння виборів і про політичне положення українського народу чоловий кандидат листи 18. і головний секретар УНДО Целевич Володимир. о. Свергун виголосив патріотичну промову і завізвав присутніх, щоби пішли до виборів під жовто-синім прапором і голосували на одинкову національну листу ч. 18. Дня 10-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада в *Мечищові*. Проводив о. Шавала, Балащук і Калинович. Село Мечищів належить до найбільш занедбаних сіл Бережанщини, тому то при громадських виборах 40 мазурів-кольоністів здобуло три четверті радних на майже 900 українців. Присутніх було 70 людей. Про політичне положення реферував Богдан Бородайко, а про виборчу ординацію і про програму партії кандидат на посла Володимир Целевич. В часі промови галасувала сельробівська боївка, під проводом місцевого жида. В дискусії забирали голос Микола Федик, Теодор Бодзарчук і ін. Вкінці забрав голос чоловий промовець місцевого сельроба-жидка, син місцевого корчмаря жидок Стратінер, який говорив по польськи, йому дали належну відправу Целевич і Бородайко, які здемаскували сельробів і виказали їх протинаціональну шкідливу демагогічну жирнію. Промовляло ще богато селян, які осудили Стратінера і всіх сельробів, а загал присутніх на прикінці ухвалив голосувати на листу ч. 18.

Кожний свідомий українець віддасть свій голос на листу 18

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ШІСНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі пересунулися через салю як свідки всякі поліційні й тюремні функціонарі, що зізнавали на обставину інвігіляції, арештування, першого переслухання і приміщення обвинувачених в тюрмі. Останній з нинішніх свідків, комісар поліції Тадеуш Смольніцький, обтяжував сильно обох головних обвинувачених Атаманчука й Івана Вербицького у співучасти в убивстві кур. Собінського, покликуючись на перші (чи другі?) зізнання в слідстві шофера Гасмана, який нібито при конфронтації пізнав з місця і з цілою певністю Ів. Вербицького й Атаманчука як своїх пасажирів на Королівську вул. у дні 19. жовтня 1926.

На сьогоднішній розправі вийшла ще одна сензаційна подробиця на яву. А саме із запитів обор. д-ра Ганкевича до св. Йосифа Будного, старшого „вивядовци" поліції, показалося, що довголітня машиністка й мундантка в канцелярії д-ра Ганкевича була на услугах саме згаданого Будного. На жаль, предсідник не допустив до повного висвітлення тієї дивної справи на салі і не дозволив д-ру Ганкевичеві ставити до свідка дальші питання з метою вияснення цієї поліційної містерії. Справа ця зробила неабияке враження на авдиторію і була ще довго коментована між суддями присяжними, присутніми на салі газетніми справоздавцями і публикою.

—о—

Сьогодні зізнавав перший свідок інспектор вязниці

МІЛЯН ФРАНЦІШЕК,

літ 32, римо-кат., незаприсяжений. На пит. предс. св. стверджує на основі своїх записок, що Ів. Вербицький ніколи не був приміщений у вязниці так, щоб безпосередньо під ним або над ним сидів його брат Михайло. Найближчи віддаль між ними була на одну келію. Ніякого порозуміння між ними бути не могло. На пит. предс. щодо особи Жвіра свідок оповідає, що він все робив враження ненормального.

На запит д-ра Шухевича св. каже, що обв. Атаманчук сидів по своїм арештуванні одинцем. Його пильнував днем і вночі постерунковий при його дверях, тому свідкові тяжко повірити, аби Атам. міг тоді з кимнебудь комунікуватися.

Щодо обв. Яницької і св. М. Стецюкової, то свідок пригадує собі, що обв. Яницька просила розділити її від Стецюкової, бо не могла довше з нею сидіти. Таксамо пригадує собі, що Ів. Вербицький просив розділити його від обв. Качура (або може Качор від обв. Ів. Верб.).

Другим свідком була п-ні

СТАНИСЛАВА ШЛАПАК,

що зізнавала незаприсяжена. Св. оповідає, що знає обв. Мих. Вербицького від яких 4 літ. Пізнала його в кавярні „Нар. Гостинниці". Знала його як Вербицького, але хтось казав їй раз, що Вербицький — це „Васильків".

На пит. предс. свідок каже, що донька Марія, її муж і [illegible] замужна донька (Зборовська) живуть у Дрогобичі. Св. подає на домагання прокуратора їх адресу.

Опісля війшов на салю

МЕТОДИ СМАЛЬКО,

літ 29, рим.-кат., контрактовий „вивядовця". Д-р Старосольський противиться заприсяженню цього свідка, бо саме він є тим, якого пізнав у цім моменті Ів. Вербицький як того, що його бив. При тому д-р Старосольський зазначує, що при конфронтації обв. Ів. Вербицького з численними „вивядовцями" поліції цього свідка зовсім не було. Прокуратор заявляється за заприсяженням свідка. Предсідник іменем трибуналу поділяє становище прокуратора і свідка заприсягає, не зважаючи на спротив оборони.

На пит. предс. св. оповідає, як арештовано обв. Дзіся й обв. Мих. Вербицького. Зокрема описує сцену, як арештований Мих. Вербицький, побачивши в Єзуїтськім городі брата Івана з нареченою, крикнув голосніще: Защо мене арештуєте? На ці слова Іван Верб. пристанув, а п тім завернув, але його зараз арештував інший „вивядовця". Наречену Івана п-ну Яницьку свідок інвігілював після того до вул. Третього Мая, а там, побачивши, що вона завертає додому, зателефонував до команди, що п-на Яницька пішла до дому Вербицьких. На пит. д-ра Старосольського свідок каже, що Мих. Вербицький мабуть кілька разів говорив по дорозі: Защо мене арештуєте?, а не тільки тоді, як побачив свого брата (аби звернути його увагу).

Опісля питає свідка д-р Волошин про його реляцію до поліції з 30. листопада 1926 на обставину, що обв. Головінський, Стефанишин і (мабуть) Цурковський виїхали були того дня автами до Солонки під Львовом. Свідок запевняє, що він у своїх реляціях ніколи не помиляється і тої реляції не відкликав, але опісля виявляється, щовін тут поміщав і авта і їх числа, а передовсім їх пасажирів, з яких дехто того дня цілком не був у Львові.

Д-р Пав.: З якої ресторації ви телефонували до команди, що обв. Яницька пішла до п-ва Вербицьких?

Предс.: „Ухиляю то питане".

Д-р Пав.: Хто вам дав мандат арештувати?

Предс.: „Ухиляю"; свідок міг сам на власну руку арештувати.

Опісля д-р Павенцький ставить запити на обставину вигляду того авта, яким їхали обвинувачені і його числа. Св. каже, що це було темне авто. Щодо числа, то св. подав у зізнаннях число 7711, а потім його відкликав. Таксамо щодо якогось третього авта св. каже раз, що воно було зі Станиславова, а другий раз, що воно було зі Стрия.

Д-р Пав.: Чи ви твердите, що обв. Антін Стефанишин був 30. листопада 1926 у Львові?

Св.: Так.

Д-р Пав.: А я докажу тут, що його того дня у Львові зовсім не було.

На запит д-ра Ганк. св. каже, що картку, яку обв. Дзісь при своїм арештуванні викинув, він (свідок) поставив у часі слідства на стіл, але не пригадує собі, чи стіл був тоді заложений актами, чи чистий. Щодо обв. Дзьобівної, то вона при арештуванні Дзіся не втікала, тільки пішла в іншім напрямі. На дальший запит д-ра Ганк., хто платив за авто свідка, яким він їхав до Солонки, св. хоче відповісти, але предс. ухиляє це питання. Так само ухиляє питання д-ра Пав., чому свідок не записав чисел тих усіх таємних авт від шоферів. Інцидент в Солонці, як каже свідок, мав місце передполуднем, а закінчився десь к. 3 год.

Дальші суперечности

На питання д-ра Стар., чому св. у слідстві сказав, що він ішов за арештованим Мих. Вербицьким у віддалі 60-70 кроків і не чув, як він казав: Защо мене арештуєте?, а тепер каже, що йшов 2-3 кроки за ним і чув ті слова, свідок не знає що відповісти. На дальше питання чи св. стрічався на поліції з Ів. Вербицьким, св. каже, що ніколи не стрічався. На це встає Ів. Вербицький і рішуче твердить, що вони перед говорили з собою і саме свідок є тим, що разом з Будним бив його. Тоді свідок був без кількох зубів, а нині вже має вставлені зуби. (При цьому обв. І. Верб. запевняє, що зараз тут на місці може витягнути свідкові зуби).

При кінці ставили ще свідкові питання обв. Дзісь і Мих. Вербицький. Перший на обставину тої картки, яку він в часі свого арештування нібито мав викинути, другий заявляє, що свідка взагалі перший раз у житті бачить тут на салі, бо його арештував цілком інший „вивядовця".

Черговим свідком був

ЙОСИФ БУДНИ,

літ 30, римо-кат. заприсяжений. Св. займався інвігіляцією деяких з обвинувачених і саме він у Вербицьких заарештував п-ну Яницьку. Описує цю сцену і каже, що коли ввійшов до хати Вербицьких, то одна з жінок (Яницька) кинула течку (з газ. маскою) під ліжко. Обв. Ів. Вербицького переслухував свідок перший і тоді він, розплакавшись мав сказати, що він належить до У. В. О. і в справі убивства кур. Собінського сказав би правду якби не боявся застрілення з боку У. В. О. На запит предс. св. каже, що ніколи не вдарив Вербицького, але признає, що казав йому розібратися до нага, бо переводив тоді у нього основну ревізію, навіть у його біллю.

На пит. судді прис. д-ра Блюма св. каже, що течка з газ. маскою, забрана в домі Вербицьких, не робила враження течки з листами, тільки чогось більшого.

На пит. прокуратора св. оповідає, що обв. Стефанишин довго не мав мешкання, а потім мешкав яких 2 тижні у Вербицьких. Св. інвігілював Вербицького, Атаманчука, Стефанишина, Головінського й інших і бачив, як Ів. Вербицький заходив до Атаманчука, що був здавна підозрілий і під наглядом поліції.

На пит. д-ра Вол. про реляцію свідка з дати 16. січня 1927, в якій подається, що того дня зібралися на Стрілецькій площі, а потім коло Преображенської церкви всі члени У. В. О., св. каже, що не знав, чи там був також Головінський. На обставину другої реляції свідка щодо стрічі Головінського і Стефанишина св. рішуче твердить, що сам особисто інвігілював тоді Головінського, на що д-р Вол. заявляє, що вже тут зізнали свідки під присягою, що Гол. був того дня поза Львовом.

Із запиту д-ра Пав. виходить, що свідок поміщав у своїх реляціях Антона Стефанишина з Василем Стефанишином. На пит. обв. Антона Стефанишина свідок каже, що знає тільки, де його арештовано (у п-і Козланюкової), але чи він там постійно мешкав, св. тим не цікавився.

Дальше питає свідка д-р Стар. на обставину револьверу, знайденого при ревізії у п-ва Вербицьких. Св. твердить, що револьвер випав з канапи, яку він докладно ревідував.

На пит. д-ра Давидяка дотично маски св. каже, що течка з маскою була примкнена. Він її отворив і витягнув маску. На дальше питання каже, що хто служив при війську, той відразу міг пізнати, що в течці є маска. Хто не служив, міг думати, що це — цукорки. На пит. д-ра Дав. чи був такий момент, що св. отворив течку, витягнув той пакунок (маску) і показав обв. Яницькій зі словами: „Отсе маска" св. каже, що не пригадує собі. Оскільки пригадує собі, то при тім, як він витягав той пакунок була лише одна жінка, мабуть Вербицька.

На пит. д-ра Ганк. свідок каже, що він інвігілював обвинувачених при помочі „вивядовців" Смалька, Ковальчука і Хімяка, які були йому приділені і підчинені.

Ще одна сензація на салі.

Д-р Ганк.: Тут в актах під датою 8. 4. 1927 є лист, власноручно писаний д-ром Гарасимовим зі Стрия до д-ра Ганкевича Льва у Львові, в якім була мова про алібі обв. Атаманчука. Цей лист дістав д-р Ганкевич 9. або 10. 4. а вже 12. 4. є про зміст того листа довідала реляція в поліції. Чи таксамо, як ви „ревідували" Вербицького Івана, шукаючи за підозрілими паперами у нього й казали йому розібратися до нага, ревідували ви й акти в канцелярії д-ра Ганкевича?

Свідок (з обуренням): Як п. меценас мені це може інсинуювати?

Д-р Ганк. Чи крім вичислених вами осіб маєте ще яких інформаторів?

Св.: Ні.

Д-р Ганк.: Чи знаєте Марію Єрмакову з дому Грицак?

Св.: Ні, рішуче такої не знаю.

Д-р Ганк.: А не мав вона нічого спільного з вашою нареченою?

Св.: Моя наречена називається Стефанія Грицак, а Марії Єрмакової з дому Грицак я цілком не знаю.

Д-р Ганк.: (показує заадресований лист): А це письмо знаєте?

Св. признається, що це його письмо, але не хоче прочитати адреси.

Д-р Ганк.: Це ваш лист, писаний вами власноручно до Марії Єрмакової з дому Грицак.

Дальші питання д-ра Ганкевича до свідка в цій справі предсідник ухилив.

По павзі зізнавав перший свідок

ДМИТРО КУРОЧКО,

підкомісар, римо-кат., незаприсяжений. Зізнає що не бачив, аби обв. Ів. Вербицького бито. Раз обв. Ів. Вербицький жалувався, що він хорий (на груди і ноги) і св. післав його до лікаря. На жалобу обв. Ів. Верб., що він не має ні праччі ні сінника, св. казав йому ті річи доставити.

Свідок

СТАНИСЛАВ ПІЛЕШЕК

шподовнік поліції, незаприсяжений. Потверджує зізнання попереднього свідка, що обв. Ів. Верб. голосився хорим просив подати йому класної води до окладу на ноги. На пит. обв. Ів. Верб. св. каже, що пригадує собі, як він відпроваджував Верб-ого з канцелярії назад до тюрми і він просив свідка, аби він інтервеніював у надк. Мітлевера, щоб позволив Вербицькому покластися, бо до того часу він мусів при переслухуваннях у канцелярії весь час стояти і з того попухли йому ноги. На інтервенцію свідка обв. Верб. міг уже покластися і відпочати.

З черги зізнавав

АНТОНІ КОВАЛЬЧУК,

поліц. „вивядовця" (в цив. убранні), якого заприсяжено. Св. оповідає, що інвігілював обвинувачених, зокрема Ант. Стефанишина, який ночував якийсь час у Вербицьких. Дальше оповідає про приарештування Мих. Верб., таксамо, як і св. Будни.

На питання д-ра Пав. св. каже, що бачив кілька разів, як обв. Антін Стефанишин заходив вночі до помешкання Вербицьких. Дотично одної своєї реляції про Стефанишина св. тепер стверджує, що не її тільки підписав, але свідка інвігілював „вивядовця" Смолька. Д-р Павенцький просить це запротоколувати, бо він викаже алібі обв. Ант. Стефанишина з того часу.

Друга противорічність у зізнаннях свідка виявляється при його реляції на обставину інвігіляції Головінського, що стверджує д-р Волошин.

Після того д-р Шухевич просить предсідника завізвати на розправу ще раз „шпиндовцу" Будного.

Останнім свідком був сьогодні

ТАДЕЙ СМОЛЬНИЦЬКИЙ,

літ 33, римо-кат., комісар поліції, незаприсяжений. Зізнає спершу, як він переслухував обв. Ів. Вербицького (мабуть двічи). Ів. Вербицький ніколи не жалувався перед свідком, що його бито. Св. виключає, аби надком. Мітленер міг ударити обв. Івана Верб. в присутности свідка.

На запит предс. щодо зізнань св. Мих. Гасмана св. каже, що Гасман при перших своїх зізнаннях заявив з цілою рішучістю і з фотограф. докладністю, що він пізнає обв. Атаманчука як того, що їздив 10. жовтня 1926 ще з другим чоловіком на Королівську вул. Щодо дати 13. жовтня — не було в нього тоді найменших хитань. Гасман пізнав при конфронтації також з місця Івана Вербицького як другого чоловіка, якого він віз на Королівську вул. і вбіг тоді до кімнати свідка з окликом: „То тен, то тен!".

На запит прокуратора свідок оповідає, як поліція впала на це, що обв. Атам. і Ів. Верб. є причасні до вбивства. Саме свідок був тим, що дістав перший конфіденціональну вістку з кругів української молоді, що між першими арештованими по убивстві є й один з убийників.

Д-р Шухевич: А чому ви, пане комісар, в слідстві того всього не сказали?

Св.: Бо мене про це не питали.

Д-р Шух.: То дивно, що такої важної справи, ви комісар поліції, отже інтелігент на й відповідальна людина, в своїм часі не сказали, а приходите з тим аж тут нині.

На запит прокуратора свідок каже, що Гасман пізніше також рішуче пізнав Атаманчука як передше Ів. Вербицького, при чому св. заперечує, щоби Гасман був уже раз передтим конфронтований з обв. Атаманчуком і його тоді не пізнав. На це д-р Стар. заявляє, що св. Гасман тут до цього сам признався.

При кінці ставили свідкові ще питання обв. Вербицькі, при чому свідок не виключав, що Ів. Верб. перебув одну ніч в канцелярії, в якій його переслухувано (з чого йому попухли ноги), одначе свідок про це нічого не знає.

На тому закінчилося переслухування цього свідка. Продовження розправи з приводу гр.-кат. свята — в четвер.

Ново відновлена каварня „BELMONT" в домі Народної Гостинниці, Львів Костюшка 1, віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по поміркованих цінах в окремій салі. 15-15

Ревізія в голови „Просвіти" М. Галущинського.

Дня 14. п. м. перевела львівська поліція ревізію в приватнім мешканні голови „Просвіти" М. Галущинського. Ревізія тревала від 6 до 10 год. вечером. Провадило її сім поліційних урядників під проводом комісара Чеховського. Шукали за якимсь „пакетом з Данцігу". Одначе нічого не найшли.

11 лист у Львові.

Дня 14. лютого відбулося засідання окр. виб. комісії ч. 50 на округ 50 (Львів місто). Внесено 14 кандидатських лист до сойму. Після розглянення формальностей внесених лист і автентичности підписів **затверджено 11 лист.** Уневажнено 3 листи: Сельробу, републиканську, льокаторів і субльокаторів. Ріжниці думок викликали при устійненні числа листи бльоку непольських народів ч. 18. Деякі члени комісії домагалися, щоби тій листі надати ч. 36, а не 18, бо державна вісімнадцятка називається „Бльок нац. меншостей у Польщі" а львівська вісімнадцятка називається „Листа Бльоку нац. меншостей у Польщі". За признанням тій листі ч. 18 були члени комісії: Ротфельд і Обірек, проти дир. Літинський і інж. Опольський. Дірмулав на користь 18-ки ради. Двожак. Урядовий комісар на 50 окр. Райнлєндер застеріг собі право заскарження тої ухвали.

Затверджено такі листи:

Ч. 1. Безп. бльок співпраці з урядом, 2. ППС, 4. Бунд. 5. Поалей Сіон, ч. 13. Робітничо-селянська єдність (Войтюк), 17. Нац. жид. єдиниця в Галичині, 18. Бльок нац. меншостей в Польщі (д-р Бурачинський), 24. Листа кат.-нар., 33. Жид. виб. бльок, 36. Робітничо-сел. єдність лівиця (О. Крілик). 37 Український виб. фронт (Петро Сенюта). Разом 11 сойм. лист. Львів-місто, як відомо, вибирає чотирьох послів.

В солідній крамниці

яка дбає про свою добру славу і тішиться довірям відборців, продається виключно добрі і випробовані вироби. Тому в ніякій солідній крамниці не бракує знаного мила Олень-Шіхт. Це мило виробляється від десяток літ в незмінній досконалій якости і тішиться довірям консументів. У власнім інтересі купуйте тільки

МИЛО ОЛЕНЬ-ШІХТ

ЛІСТА УНДО-ни В РЯШЕВІ УНЕВАЖНЕНА.

Ряшів, 15. лютого 1928.

В Ряшеві уневажнено листу УНДО-ня. Так із українських лист остала там лише листа москвофільська.

УНЕВАЖНЕННЯ „18" у КОВЕЛЬЩИНІ.

Ковель, 15. лютого 1928.

Окр. виб. комісія на Ковельський округ уневажнила листу Бльоку нац. меншостей ч. 18.

НА ВОЛИНІ ГРОЗИТЬ УНЕВАЖНЕННЯ ЛИСТИ Ч. 18?

Варшава, 15. лютого 1928.

Зачувати, що в трьох округах на Волині і в одній окрузі на окраїнах заквестіоновано листи Бльоку нац. меншостей ч. 18, що грозить їх уневажненням при виборах. Причиною заквестіонування є деякі формальності. тому дані окр. виб. комісії постановили предложити їх уневажнення.

ПЕРЕД РОЗВЯЗАННЯМ РАЙХСТАГУ.

Берлін, 15. лютого 1928.

Уряд. коаліція розбилася нині остаточно об шкільний закон. Нині кабінет має ухвалити постанову щодо речинця розвязання райхстагу і розписання нових виборів.

ПОМЕР АСКВІТ.

Льондон, 15. лютого 1928.

Льорд Асквіт оф Оксфорд помер нині в ночі. Льорд Асквіт був кілька разів премієром міністрів, членом кабінету. Довгі літа був лідером лібер. партії.

ЗУДАРЕННЯ ТРАМВАІВ. — ЗГИНУВ КОНДУКТОР.

Львів, 16. лютого 1928.

На вул. Легіонів біля театру зударився трамваєвий віз 9-ки з возом 2-ки. Віз вискочив із шин, а моторовий Мих. Желізний згинув на місці.

СТРАЙК КІНОТЕАТРІВ У ЛЬВОВІ.

Львів, 16. лютого 1928.

„Союз кінотеатрів львівського воєвідства" ухвалив з вчорашнім днем замкнути всі кіна у Львові, тому, що уряд. комісар не узглядив просьби про знижку податків.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Біржа.

Гроші.

Доляр 8·85·00—8·78·50, канадійський доляр 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 2·11·95, данцігський гульден 1·7.·99, червінець 3.·50—33·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·30—34·60, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·69·00—0·70·00, 5 кор. австр. 3·52—3·60, фльорен австр. 1·76—1·80, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжжя.

Пшениця двірська 47·75—47·50, пшениця селян. 45·2—46·25 жито 37·00—38·00, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 34·00—35·00, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—42·00, горох вівікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-прц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-прц. 75·50—76·00, мука житня 65-прц. 59—61, грисік кукурудз. 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·25 24·75, отруби пшеничні 24·75—25·25, крупи гречані 71·00—75·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—110, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·65—1·70, мішки уживані 1·50—1·60.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ С... ГОЛ... НА ЛИ... 18

НОВИНКИ.

— Чотири трагедії одного дня. Львівська поліція та суд мають за завдання розслідити правду в такій трагедії: У малім готелику на вул. Городецькій 66-літня жінка Розенбах-Чайковська заявила, що вона задушила в ночі свою сестрінку Розенбах-Ройцьку. Обі жінки приїхали у Львів напередодні із околиць Бельська, села Сади. Одночасно Чайковська, що робить враження ненормальної, заперечила своє признання, кажучи, що Ройцька згинула самовбивством. Причиною цього вчинку є її нестерпні обставини як учительки в Садах, де населення настроєне дуже вороже до їх обоїх, тому, що вони вихрестки. Ройцька робила заходи, щоби дістати іншу посаду, але надаремне. — Дві інші трагедії, цього ж самого дня, двох молодих дівчат залишуться імовірно вічною тайною. Дві приятельки 22-літня Каролина Франеківна і 17-літня Павлина Кендзерська з вул. Нецілої 6 приладили собі спільну купіль у ванні, випили багато вина та рому і відкривши газ, обі в обіймах потонули задушені в воді. Сталось це в канцелярії д-ра Кона, банкового урядовця, де Франеківна була служницею; Кендзерська мешкала в цьому ж домі у довсрці як вихованиця. Кендзерська мала нареченого шофера, за якого мала вийти заміж. Обі приятельки були веселі, гарні і ніхто не запримітив причин до якоїнебудь трагедії. Кендзерська залишила записку „Прохаємо поховати нас разом. Збиню (її нареченого) забудь". Чотири такі трагедії на протязі одного дня в такім малім місті як Львів це таки не багато. Літа війни не перейшли над нами безслідно!

— Кроваве весілля. В Пасіках Зубрицьких біля Львова їхали до шлюбу Фр. Пловяк і Софія Лєцтер. Перед Зеленою рогачкою прилучився до весільного походу Ів. Кульчицький і став стріляти „на віват" і вбив Пловяка а Лєцтерівну тяжко ранив. Свідки кажуть, що вбивство доконав він з пімсти бо любився у Лєцтерівній.

— Катастрофи. У Берліні в сусідстві парлям. зударились два автомобілі так сильно, що один із них розбив залізну огорожу і впав у Спрею; жінка з дитиною втопилась. — Над Англією скаженіла буря на просторі 160 км.; є жертви в людях і величанські шкоди. — Над Еквадором обірвалась хмара розливишись у повінь, що знищила жнива і залізн. шляхи.

— Рекорди. „Таймс" повідомляє, що в районах Хайфунг і Люкфунг у Квантуні, де владу перебрали комуністи виконано смертний присуд на 10.000 особах. — Провідник індуських націоналістів Магатма Ганді означив день своєї смерти на цей тиждень. — Аж тепер зовсім випадково віднайдено частину бібліотеки великого Нютона — 600 томів на одній хуторі в графстві Гльостер. Уся бібліотека Нютона мала 2000 томів. — Із „Комсомольської Правди" виписуємо такий веселий обіжник: „Завідуючий Золотозубною дітячою кольонією в Царицинській губернії, Чугаєв, видав для педагогічного персоналу такий обіжник: Циркулярно. Усьому колективу. З огляду на приїзд гостей із м. Чорного Яра доручаю всім одягтись якнайкраще, а волосся причесати по системі фокстрота, помірковано напудруватись і ввійти в настрій уповні відповідний до величности свята". Зачіска „по системі фокстрота" нелегка річ!

— Донька царя Миколи II. в Ню-Йорку. Особа, що називала себе Анастазією Чайковською в Берліні і одночасно видавала поголоски (а потім явно) тайну, що вона велика княжна Анастазія Миколаєвна, якій удалось оминути розстрілу в Екатеринбурзі — приїхала в Ню-Йорк. „Велику княжну" зустрів син д-ра Боткіна, що нею заопікувався. Таким робом легенда про живу княгиню Анастасію, за яку і проти якої кілька літ боролись російські еміґранти в Европі, переїхала на більше сприятливий ґрунт для сенсацій. Тепер уже в ролі явних опікунів Анастазії виступають великий кн. Андрій Володимирович і герцог Люксембурський. Герцог видрукував у „Tegliche Rundschau" листа, де стверджує, що велика княжна мешкала на його замку в Баварії, а Андрій Волод. (каже герцог) зустрівшись із нею в Парижі втратив усякі сумніви щодо її автентичности. Інші члени родини Романових ставляться до автентичности княгині більше скептично, а деякі твердять, що вона безумовно вмерла. Одночасно із цими інформаціями чужинної преси варшавська „За Свободу" приносить численні подробиці про мандрівку в околицях Рівного іншої молодої жінки, яка називає себе другою донькою царя Ольгою Миколаєвною. Вона теж спасла себе з Екатеринбурга, перейшла всі муки вязниць, утечі, катання перед розстрілом, має на собі рани і царський перстень, тощо... а населення приймає її, скриває і вірить їй. Чи це не кінові історії? Нині не можна вже ствердити автентичности доньок царя!

— Папа — синови людоїда. Папа нагородив медалею за ріжні заслуги 70-літнього старця Даніеля Вуніві, на острові Фіджі. Вуніві є сином канібала, що славився у свій час страшенною жорстокістю. Син прийняв давно католицизм і помагав місіонерам навертати тубільців на християнську віру.

— Герої повісти процесуються. Від якогось часу англійські повісти мають

Кожний свідомий
УКРАЇНЕЦЬ
І УКРАЇНКА
віддасть свій голос
НА ЛИСТУ
18

після заголовку на окремім листку примітку: „Змальовані тут герої не мають нічого спільного з якиминебудь живими особами". Ця обережність авторів стоїть у звязку із пресовим законом, який дозволяє позивати автора, видавця, а навіть друкаря, якщо хто в творі порушив би чужу честь. А буває так, що для обвинувачених вистачить випадкова тотожність прізвищ. Чи фантазія письменників може передбачити всі істнуючі прізвища? Англ. суд само цими днями засудив на кару авторку Кеум, що в своїй повісти змалювала в найчорніших кольорах англ. полковника Кесселя Маквела, бувш. шефа міжнародньої поліції в Константинополі. Ця дама підозрівала, що Кессель був головною причиною її прогнання із Константинополя з політичних мотивів і хотіла помститися на ньому, не сподіваючи припустити, що одна з дієвих осіб у повісти під прізвищем Льорімер Кессель не він. Цього було досить для засуду її на кару за образу чести.

— Літературний кутож. У радянській „Праві" критик Ольминський написав гостру статтю з нагоди приготовлювань до ювилею Толстого, заявляючи, що „релігія Толстого прибрала чисто американський характер" і що вона має одну хибу. А саме: серед неї забули про статті самого Леніна проти Толстого. Стаття має заголовок „Ленін чи Лев Толстой" і кінчиться висновком: „Для Росії найважніше знати остаточну та останню думку Леніна про Толстого", яка є... негативна. Ясно, що такі статті не відберуть слави Толстому і не додадуть її Ленінови. Так само як гостра критика написана Толстим проти Шекспірівського театру, не зашкодила славі Шекспіра. — Французька Академія признала цього року премію імени Жіль Верна Гастон. Пастерові за його повість „Тайна лісів". Повість перейшли через Сагару". — Кіплінг видав том своїх „Промов", виголошених ним при ріжних нагодах від 1906 р.

Найбільша фабрика Килимів Хамули
має свій склад
при пл. Трибунальській ч. 1.

— Товариство охорони вужів. Південно-африканське товариство в Льондоні, що має за мету охороняти звірят, поставило цікаве питання: чи закони дбають теж про те, щоби люди не знущалися над зміями, жабами та рибами. Кафри, і зулюси, коли їх свояки гинуть від укушення змії у почуванні помсти мучать ці звірята, згідно із своєю вірою. Те саме торкається і мавп, яких туземці заковують у ланцюги, стрижуть, малюють і вкидають до клітки, щоби відстрашити инші мавпи (головно павіяни). Рада згаданого товариства у своїх рішеннях сказала таке: „Зважаючи, що павіян має розвитий ум, таку поведінку супроти нього треба вважати виїмково жорстокою". Навіть вужі, на думку льондонських оборонців звірят, мають таке саме право до охорони як пес або кінь. Було би добре, якби ці чутливі люди згадали теж про своїх ближніх у ріжних кольоніях.

— Світова всячина. За останні три місяці торгівля між СРСР і Англією значно зменшилась; на 2 міл. фунтів менше як минулого року. — Радянський уряд звернув Литві чудотворну ікону Богородиці з Почаїва, згідно з мировим договором. — Головна фашистівська рада проголосила себе державним органом.— Кемаль Паша, турецький диктатор, недужає; цими днями впав на вулиці від запоморочів. — У конференції для справ зброєння в Женеві візьме теж участь радянський делегат ... — У сен-Моріц у змаганнях гокеи на леді Чехословаччина перемогла Польщу. — В Англії всі жінки зрівняні з мущинами у правах голосування. — На Мадагаскарі, в районі Тужар, відкрили великі простори камінного вугілля, — шар землі завгрубшки на яких міліард тон. — Франц. військове міністерство для вшанування памяти Жіль Верна назве його іменем лодки з його повісти ... нові підводні лодки, що тепер будуються. —

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

16-го 3·30 п. „Пісні в лицях" (для молоді знижка).

Міський великий театр:

16-го „Феноменальна умова".
17-го г. 4. попол. „Чупурек" Бен. Герца.
17-го г. 7. 0 веч. „Шлунок Повелителки".
18-го г. 3. попол. „Страшний Двір".

Міський „Театр новин":

16-го „Дівчина Пусти".
17-го „Дівчина Пусти".
18-го „Дівчина пусти".

Кіна.

„Аполльо": Мущина з минулим.
„Палас": Симфонія зависти.
„Лев": „Звеличана".
„Фатаморгана": „Парада рекрутів".

Дописи.

ЯЗОРІВ. (*Спростування.*) У чис. „Діло" з 10. лютого 1928 р., ч. 31 (11285) у рубриці „На виборчому фронті" під заголовком „Яворівщина" поміщені незгідні з правдою зображення подій, що оцим маю честь на основі 32. і 33. §§ обовязуючого тепер пресового закону спростувати як слідує: Неправдою є, начеби „серед великого натовпу селян, які позгаджилися з усіх сіл, вдерлася на салю також радикальна боївка з Яворова-Наконечного під проводом „безпартійного" професора Яворовського з Яворова і Вахоловича з Черничевич", а правдою є, що на салю зборів не вдерлася ніяка радикальна боївка під моїм проводом, ані під проводом т. Вахуловича з Черничевич, бо „радикали" не мають ніякої боївки, а друге я і т. Вахулович прийшли на збори самі без ніяких людей і без ніякого попереднього з ними порозуміння про потребу їхати на ті збори і вкінці: бо я, т. Вахулович і всі бажаючі взяти участь у зборах в Краківці люди з Наконечного й Яворова дістали навіть як перші у салі запрошення від п. Андрія Бачинського, котрий заявив нам, що збори є безпартійні і як перші ми були на салі та чекали скінчення Богослуження і людей. Також перед початком зборів я сидів цілком спокійно з п. Дутком учителем у Дрогомишлі, а опісля зараз і на сцені біля п. Луцинського, кандидата „УНДО" на 51. виб. округ, від якого й купив ще перед зборами при столі на сцені брошуру: „Чого хоче УНДО". Люди з Наконечного й Яворова були всі на салі як перші і цілий час зборів поводилися тихо.

Неправдою є, що „підчас дискусії намагалися опанувати ситуацію радикали з Яворовським і Вахуловичом, а також сельроби, однак це їм не вдалося", а правдою є, що ні радикали, ні Яворовський, ні Вахулович не намагалися опанувати ситуації, а тим менше це їм не вдалося, бо збори ухвалили одноголосно резолюцію Яворовського і Вахуловича та видвигнули категорично чолову кандидатуру п. Андрія Бачинського, який ще тоді не був на ніякій партійній листі і проти чого протестував іменем Центр. Комітету УНДО п. Луцинський, кандидат з листи УНДО на 51. виб. округ. Накінець правдою є, що присутні ухвалили на внесення Е. Яворовського і Вахуловича резолюцію про конечність одного одноцілого українського фронту.

Евген Яворовський.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акришори, Березів Середний.

Дня 19. лютого велике повітове віче в Печеніжині.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в **Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнів**ю.

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Позір Скалатщина.

Дня 16. лютого ц. р. в год. 11. в полудне відбудеться в Грималові **велике повітове передвиборче віче** УНДОбєднання в салі читальні „Просвіти". На вічу будуть реферувати кандидати на послів о. прал. Л. Куницький і п. Бланка Баранова.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Дрогобиччина!

Дня 17-го лютого ц. р. в полудне відбудеться передвиборче віче в **Смтнину.**

Дня 17-го лютого вечером відбудеться передвиборче віче в **Ластівках.**

Дня 19-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Опаці.**

На всіх вічах реферує кандидат з посольської листи ч. 18 Антін Максимович.

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

Revue internationale des institutions economiques et sociales. Publication mensuelle. Rome 1927. XI-e année. Decembre 1927. Nr. 11.

НОТИ.

Я. Ярославенко: „Над дніпровою сагою", мішаний хор до слів Т. Шевченка. Видання „Торбана" ч. 157. Ціна: 1 зол. 50 гр.

Я. Ярославенко: „По улиці вітер віє", мішаний хор до слів Т. Шевченка. Видання „Торбана" ч. 161. Ціна 80 гр.

Я. Ярославенко „Човен", мішаний хор до слів Т. Шевченка. Видання „Торбана" ч. 162. Ціна: 1 зол. 50 гр.

Я. Ярославенко: „На Шевченківські Роковини", кантата на мішаний хор до слів С. Черкасенка. Видання „Торбана" ч. 169. Ціна: 1 зол. 50 гр.

✝ Посмертні згадки.

Клявдія з Вербицьких Скомороська, вдова по гр.-кат. пароху приїнешпи Найсв. Тайни, заснула 7. лютого 1928 р. о 3. поп. у Перемишлі. Похорони відбулися 9-го лютого.

ОПОВІСТКИ.

На Українських Інвалідів зложили ученици гимназії СС. Василіянок у Львові з нагоди іменин 2п. дир. д-ра Щурата зол. 67·52. Щиро дякує — Управа УКТОНІ у Львові. 1528

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 61—?

СТОЛЯРНЯ Хоркавого приймає роботи будівельні, церковні, меблеві, галянтерійні і відновлення антиків, Львів, Жовківська 28. 1517 2-2

КОНЦИПІЄНТА з правом субституції потребує **Д-р Федак.** 3-3

ФОРТЕПЯН „salonstuc" Шпайтофера, віденський, в добрім стані продам за 1750 зол. Ганак, Пілсудського 21. 1. пов. 1508 6 2—5

ПЯНІНО чорне крижове продам на рати або заміняю за знищений фортепян або піаніно. Смутний, Хмельовського ч. 5. 1506 2—2

ПЯНІНО куплю негайно, плачу готівкою. Ганак, Пілсудського 21. 1. п. 1508а 2-5

ПОТРЕБУЮ до театрального хору **доброго 1-ого тенора.** И. Стадник, директор театр. „Кооперативи", Львів, Шашкевича 5. 1523 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легнів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Переселення Рентґеном** 7—24

Лікарсько дентистичне Заведення
Д-ра СИМОНА РАППАПОРТА ЯКОВА НАССА
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на америк. систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Ново... лекція в сплатах. 1414 9-1

КУПЛЮ дімок в Станиславові, Львові на передмістю. Зголошення в Адміністрації „Діла" під „Опис і ціна". 1409а) 1—2

РІЛЬНИКИ
вживайте
ШТУЧНИХ НАВОЗІВ:
ТОМАСІНУ, 1-4
СУПЕРФОСФАТ,
АЗОТНЯК,
ПОТАСОВІ СОЛИ:
Красві і Страсефурські
СІРЧАН АМОНУ, КІСТЯНІ МУЧКИ, САЛІТРУ,
УСПУЛЬОН, ЗЕПІО
ЙОСИФ КАРРАХ
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ 13.
Цінники і поучення висилаю безплатно.

КУПЛЮ в місті (евент. у Львові) або в містечку, де залізниця в місци дім о 6—15 убікаціях, в добрім стані, або господарку около 20 моргів землі, з будинками і з інвентарем, або без інвентаря. Може бути задовжена. Зголошення прошу висилати до п. Михайла Максимовича, Львів, вул. Куркова 11. 1-3

ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ
з 14 кар. золота **від зол. 9·—**
тільки у вирібника 1-3
С. А. РОПШІЦ Сикстуська 16

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, каініт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 7-

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИН
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями. 1315 **Скрізь до набуття.** 5—7

Заява.

Заявляю, що до УНС-а не належу, належати не хочу — своєї кандидатури нігде не зголошував а за медвежу прислугу дякую.

Микола Базюк
міщанин в Скалаті.

Конкурс.

„Українська Міщанська Каса"
кредит. коопер.
в Станиславові

розписує отсим конкурс на банкового урядовця до самостійного ведення банкових агенд.

Вимагається відповідної кавції, референції та банкової практики.

Відповідно удокументовані подання належить вносити на руки голови Надзірної Ради Проф. Миколи Лепкого, Станиславів, вул. 3. Мая ч. 40, до кінця лютого ц.р. 2-2

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сисецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красіцького ч. 63.
виливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 76—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 37 (11.291). Львів, субота 18. лютого 1928. Poeztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Ультимативний тон.

Львів, 17. лютого 1928.

Злагіднення польсько-литовського конфлікту, яке помічалося після 10. грудня 1927, після винесення Радою Ліги Націй відомої поручаючо-примирюючої резолюції, було лише переходовим моментом у напруженнх польсько-литовських відносинах. Польська делегація, підтримана поїздкою марш. Пілсудського, з тріюмфом вернула у свояси. В польській пресі говорилося не лише про незвичайне враження, яке виступ польської делегації зробив у Женеві, але й про реальні користи. Жагуче бажання Польщі довести до „модус вівенді" з Литвою на основі „довершених фактів" уже от-от мало прибрати реальні форми безпосередніх переговорів. В тому напрямку та у вдоволено побідному тоні висловлювалися керманичі і представники польської політики не лише в себе в дома, але й за кордоном. Говорилося гордо й самопевно про успіхи уряду марш. Пілсудського, який йде від одного успіху до другого, від одної побіди до другої.

Цей успіх був тим більше потрібний, що Польща ніяк не може наладнати відносин зі своїми сусідами. Спроби, дійти до порозуміння з СРСР і Німеччиною на основ. трівких торговельних договорів постійно заломлюються. Переговори з Німеччиною все перериваються і відкладаються до кращих часів, а по суті між обома державами далі йде тиха митна війна. Польсько-радянські переспрaви в справі торговельного договору урвалися нагло на самому вступі. Польська делеґація під проводом Голувка ненадійно вернула з Москви, не вспівши навіть скласти чемностевих візит у комісаріяті закордонних справ. Думка про супрематію над балтійськими державами не може досі вийти поза рамки побожних бажань. Новий міністр закорд. справ Латвії Бальодіс заявив недавно, що думка про здійснення балтійського Льокарна зустрічається з двома перепонами: польсько-литовським конфліктом і негативним становищем СРСР. Отже доведення до балтійського Льокарна з участю Польщі можливе аж із хвилею ліквідації польсько-литовського спору і згоди на нього СРСР. Ясно, що на усунення цих перепон треба ще довго ждати.

Навіть відносини зі союзною Румунією не укладаються так дуже корисно. Польська преса переповнена наріканнями на нищення польського елементу на Буковині (20 тисяч польського населеня), хоч румунські методи у відношенні до „інородців" та сама преса дуже вихвалює на внутрішньому ґрунті. Єдино польсько-чеські відносини в останніх часах не мають признак гострішого напруження.

Маленька Литва є сьогодні тією точкою, на яку звернена головна увага польської закордонної політики. Радісно-побідний тон польської преси і польських дипльоматів викривився ехидно-квасну усмішку після відомої ноти Вальдемараса у відповідь на пропозицію мін. Залеського негайно приступити до безпосередніх переговорів. Вичерпуюча нота литовського премієра викликала відповідь мін. Залеського, в якій знову вертає понуро-погрозливий тон зперед 10. грудня 1927. Польський уряд не лише не погоджується на литовську інтерпретацію женевської резолюції, але

„в такій інтерпретації добачував би поважну небезпеку, що погрожувала би *справі пацифікації відносин між Польщею і Литвою*".

Тому мін. Залеський ультимативно домагається, щоби литовський уряд заявився

„ясно і виразно, чи литовський уряд бажає чи ні приноровитися як до букви, так і сутнього змісту резолюції Ради Ліги Націй з 10 грудня 1927, чи готовий є навязати негайно переговори з метою устійнити між Польщею і Литвою нормальні, добрі сусідські відносини".

Тон польської ноти, а радше запиту, є наскрізь ультимативний. Польський міністр у гострій, тверлій формі домагається „негайних переговорів" для **нормалізації** відносин між обома державами. В противному випадку зявиться знову небезпека для пацифікації відносин між Польщею і Литвою. Яка це може бути небезпека, не важко додуматися, коли пригадаємо собі події з осени минулого року. В чому міститься ріжниця поглядів між Варшавою і Ковном?

Варшава не пропонує подрібних точок майбутньої конференції, тільки бажає, щоби вона відбулася негайно і то на основі „довершених фактів". Литва не спішиться з переговорами, маючи на увазі їх всесторонню підготовку з метою обєднати ними цілість литовсько-польських взаємин. Інавгурація переговорів — на думку Ковна — залежить від згоди Польщі на розгляд цілости польсько-литовського конфлікту, а в першу чергу на ліквідацію наслідків вчинку ґен. Желіґовського. Варшава бажає обняти переговорами тільки ті питання, які цікавлять Польщу (справи дипльоматичних взаємин, комунікаційні і торговельні). Ковно навпаки обстоює цілість міждержавних відносин, які починаються від квестії границь. Згадуючи про нормалізацію взаємин, польська дипльоматія змагає до здобуття від Литви окружною дорогою леґалізації польської концепції щодо Вильна.

Зовсім природно, що Ковно ніяким чином не хоче датися зловити на цей гачок.

Звідсіля той ультимативний тон, те подразнення керманича польської закордонної політики, та гостра мова, яка далеко відбігає від форм, принятих дипльоматичним лексиконом. Польсько-литовський конфлікт знову прибрав гостріші форми. Знову почалися погрози і то — як це не дивно! — у звязку з дискусією над характером і обемом майбутніх переговорів. Небавом знову має зібратися Рада Ліги Націй (5. березня). На порядку її нарад бачимо між іншим і декілька „польських" справ., звязаних з Данціґом і Гор. Шлеськом. Правдоподібно Раді Ліги Націй прийдеться незабаром інтерпретувати свою власну резолюцію в польсько-литовській справі, щоби вимнути подій з осени мин. року та ухилити небезпеку збройного конфлікту, який з огляду на географічне становище Литви, міг би приняти дуже широкі розміри.

Вага кооперативного виховання молоді.

(Замітки і пляни педагога)

У нас є ще дуже богато людей, навіть і таких, що працюють в кооперації, які тішуться великою сіткою кооператив в краю, новоприбуваючими кооперативами, яких втішає це, як є ростом числа членів в кооперативах виказують вони зиски. Утіха у деяких людей просто не має границь, коли бачать, які величезні капітали громадяться в кооперативах і які нераз великі товарові зворотн одержують їх члени. Ця утіха не була би нічим невідрадним, навпаки, була би навіть добрим, потішаючим обявом в кооперації і в нашому суспільному життї, якби не те, що власне більшість людей звертає увагу і дбає тільки про матеріяльний, економічний зріст і розвиток кооперації. Біда в тому, що вони уважають за ціль кооперації тільки придбання матеріяльних користей для її членів, а поза тим майже не добачують нічого більше в кооперації й це є незвичайно сумним і невідрадним обявом у нас.

Крайний вже час, щоби люди прийшли до цього пересвідчення, що основування кооператив, то ще дуже а дуже мала, незначна кооперативна робота, навіть тоді, коли люди працюють в кооперації совісно й чесно, але мають на оці тільки економічний, матеріяльний розвиток кооперації. Цей спосіб праці в кооперації, хоч він і є під ріжними оглядами пожиточним, може нас зближати до ідеального, суспільного кооперативного устрою лише черепашиним кроком але він може й вихривити ідею кооперації, може звести її на манівці, на бездоріжжя, в болото. Це сталоби ся тоді, якщо кооперативна праця дбала би про матеріяльний доробок, а не старалась би основно змінити душі, спосіб думання, й моральної вартости людей, які працюють в кооперації, якби не старалася змінити до коріння духово й морально членів кооперації, а через них і цілої суспільности.

Вже й сама дотеперішня кооперативна практика учить, що кооперація може успішно розвиватися для пожитку й користи людства тільки тоді, коли кооперація буде докладати всіх зусиль, щоби змінити не тільки економічний, суспільний устрій, поліпшити життя працюючого народу, але й поліпшити, змінити та усовершити душу, спосіб думання людей, перемінити, перетопити їх морально, так як перетоплюється руду і в цей спосіб одержується з неї шляхотний, цінний й пожиточний метал.

Тому кооперація шукала і знайшла богато способів і знайде ще нові способи на те, щоби через кооперацію, якнайшвидше змінити, усовершити нашу суспільність. Кооперація потворила в тій цілі богато ріжних інституцій, які виховують, перетоплюють духово й морально людей, своїх членів, а за посередництвом них і суспільність.

Всі ці інституції незвичайно важні й доцільні та все таки найважнішими є й будуть ті інституції й виховничі заведення, які уформовують і виховують з дитини людину, людину-громадянина Тому кооперація, тому ідейні, свідомі громадяни повинні — це є їх обовязком — звернути надзвичайну увагу на дітвору вже від наймолодших її літ. Цеж наша, нашого народу надія й будуччина.

Ми можемо швидко й надійно зближатися до наміченої мети, до здійснення ідеалу кооперації, як відповідно підховаємо, як підготуємо до цього молоде й наймолодше покоління обох полів, а *передусім дівчата, які колись будуть матерями, виховницями, а при тому й господинями* На них нераз у нас найменше звертається уваги. Будуть вони свідомими, ідейними але розумними кооператорками, тоді хвиля здійснення кооперативного ідеалу, ідеалу справедливого, суспільного устрою стане дуже близька до нас.

Щоби це осягнути, треба знайомити дітей вже від наймолодших літ з ідеями кооперації, треба їх учити любити кооперацію і вже через це саме робити їх ліпшими. Це можна робити вже в наймолодших літах дитини, вже й у тому часі, коли дитина починає дивитися й розуміти те, що видить, коли дитина зачинає розговорювати. Тоді у фреблівках, в діточих садках, а й в приватних домах при оглядданні образців з кооперативного життя, в розговорах і поясненнях, можна поволі вщіпляти в дитину любов до кооперації.

Коли дитина начне вже ходити до початкової школи, повинні учителі, — це є їх народнім обовязком учителів — дальше вщіплювати в дитину любов до кооперації, а тим самим любов до свого народу, до своєї Батьківщини, й поволі пояснювати ціль та користь і вагу кооперації. Річ ясна, що перед тим мусять учителі самі пізнати ідеї кооперації.

Ту можна вже таких дітей привчувати й заохочувати до купування цукорків, забавок, зошитів, олівців та інших діточих споживчих предметів в кооперативній крамниці, а ще краще привчувати вже й найменших дітей, які вже дещо можуть зрозуміти, до складання сотикових ощадностей в кооперативі. Ті сотикові ощадности можуть створити й часом міліонові народні фонди. Дітей, які вже ходять до школи повинні вчити цього родичі й учителі, а навіть повинні закладати шкільні сотикові кооперативні щадниці під управою старших учнів, а під пильним доглядом і розумним проводництвом учителя ідейного кооператора. Нажаль, тепер у нас так не діється. В школах повинні бути зорґанізовані діточі, школярські кооперативи, які обслугували би по можности всіх дітей і привчували їх вже замолоду купувати все тільки в кооперативі. При веденні школярської кооперативи все найдеться для кожнього ідейного учителя, який любить молоді, свіжі, дитячі душі, нагода до розмов-гутірок з дітьми на кооперативні теми, так на годинах в часі лекцій, як і поза годинами.

В таких свобідних, невимушених, приязних гутірках на кооперативні теми з дітьми, можна дуже легко, ніжно щіпити до неї молодої, свіжої діточої душі і заволодіти нею, заволодіти майже всіми діточими душами і уробляти з них так ідейних кооператорів-громадян, як різьбар виліплює, виробляє з різьбарської глини після своєї вподоби ідеальні твори мистецтва.

В троха вищих клясах почавши від 5 народньої кляси і від 1 ґімназійної, можна вже завести два рази в тижні або чвертьгодинні виклади-гутірки на кооперативні

тези. Почавши від третьої гімназійної кляси можна при математиці при задачах (обчислювання відсотків, капіталу, стопи процентової, рахунків торговельних, прибутків, страт, обчислювання ціни купна, продажі і т п., рабату, есконта, комісового, провізії, купецьких коштів, товарових обчислювань, обчислювання обводу, поверхні, поємности і т. п.) знайомити учнів і заправляти до практичної кооперації.

Почавши від четвертої кляси, можна гімназія, учительський семинар (від І курсу) і в відповідних клясах шкіл інших типів, требаб призначити 2 а найменше одну годину тижнево для систематичного навчання кооперації. До матури можна в цей спосіб запізнати молодь з історією, теорією кооперації, з книговодством, діловодством кооперативним, зі способами контролі й її організування, основування кооператив, з кооперативним і векселевим законом, з законом про збори і т. д. Словом можна в загальних рисах підвчити молодь дечого про кооперацію, а при веденні шкілярської кооперативи і сотикової щадниці підготовити ще й практично молодих кооперативних працівників.

Це можна вже робити й тепер, коли ще наша кооперація може заслаба на те, щоби взяти все українське шкільництво в свої руки, зукраїнізувати його й приноровити до вимог народнього українського життя.

Якби учительство народніх і середніх шкіл виконало хочби тільки цю з легенька начеркнену програму, бодай в наших приватних школах, користь для кооперації й для українського народу була би значна. На жаль, більшість учительства, як не вороже, то чомусь з недовірям а в най ращому разі рівнодушно відноситься до кооперації. Це можна поясняти собі хіба тим, що воно не знає нічого про кооперацію, а на старші літа не уважає за відповідне прочитати дещо про кооперацію.

З неї праці була би користь і для самої молоді, бо вона обізнана практично і теоретично з кооперацією в школі, доповнювалаб ще на шкільній лавці не своє теоретичне знання читанням відповідних книжок з ділянки кооперації, які рішучо повинні находитися так у бібліотеці для учеників як і в бібліотеці для учителів Тоді ця молодь обзнайомилась би з кооперацією практично і на селі, бо тяжко собі представити, щоби бодай яких 20 проц. молоді обзнакомленої вже в школі з кооперацією не захопилося цею ідеєю і не почало ще в школі, в часі святочних та великих ферій, практичної кооперативної праці на селі. Та молодь моглаб в балачках з селянами або в відчитах пропагувати, ширити ідею кооперації або помагати в кооперативній праці в крамниці і в цей спосіб дальше практично вишколюватися. Це, на мою думку, може одинокий спосіб вирвати нашу повоєнну молодь з матеріялістичного багна безідейности.

Це мало би ще й той добрий наслідок, що богато з молоді, по скінченні семинара, гімназії, народньої школи, могло би занятися кооперативною працею в крамницях по селах й місточках, заробити собі кусок хліба й не бути тягарем для родини й суспільности.

Богато знов з молоді по скінченні середньої школи моглоб би піти до вищих кооперативних шкіл, підготовитися там теоретично, а відтак і практично до відповідальної праці в кооперації, а потім працювати з користю для народу в відповідних для них кооперативних установах вищого ступня.

Таким чином з часом могли би ми так розбудувати нашу кооперацію, що вона мусіла би творити нові підприємства, а відтак кооперація булаб навіть у силі творити власними фондами і засобами українське незалежне шкільництво, українське по дусі та формі.

В короткому часі, може вже і по яких 10 роках такої інтензивної праці на освітньому й економічному полі наша кооперація мала би вже тільки різних підприємств, кооперативних установ і шкіл, що на певно тисячі, а навіть і десятки тисяч нашої сільської й робітничої інтелігентної молоді малоб забезпечену екзистенцію на незалежних становищах.

Михайло Ростхович.

В добі виборів.

Арешти кандидатів

На початку виборчої акції навіть найбільший політичний пророк не міг передбачити, які несподіванки скриваються за вуглами тернистого виборчого шляху. Нині звільна відкривається заслона, а зпоза неї бачимо, як виглядають ті несподіванки. В першу чергу відбуваються труси й арешти і то тим інтензивніше, тим частіше, чим ближче до виборів.

Минулого тижня відбулися труси в ген. секретаря Обєднання В. Целевича, д-ра Л. Макарушки, Ів. Желізка та в голови Т-ва „Просвіта" і чолового кандидата зі станиславівської округи М. Галущинського. Арештовано вдруге кандидата на посла з тернопільської округи Ол. Яворського і секрет. виборчого комітету в Бучачі Короля. Очевидно, субстрату до трусів й арештів не важко найти.

Довідуємось теж про труси й арешти серед радикалів. Недавно випущено з поліцейської тюрми О. Навроцького і д-ра Стахова, але зате арештовано М. Матчака і Остаповича. На днях вдруге арештовано д-ра Стахова. Секретаріят соц.-рад. партії одержав з провінції відомости про арешт пятьох кандидатів, між ними селянина Цюкенди.

На широку скалю закроєні теж арешти серед кандидатів соціяльної лівиці з б. послами Чучмаєм і Козицьким на чолі.

Видавничі перепони.

Одночасно зросли видавничі перепони. Пресовий закон, виданий на основі президентських повновластей, сковує свободу преси, особливо у виборчих справах. Не вважаючи на крайну обережність в порушуванні наболілих питань сучасного режіму, пресу, особливо українську, постійно конфіскується, а її редакторів притягається до судової відповідальности. Повною свободою втішається тільки проурядова преса. Розуміється, через те преса робиться незвичайно бліда, не маючи змоги відповісти актуальним вимогам біжучого моменту, а з другого боку їй спричинюється великі втрати і в корінї підтинається її істнування.

Всяка критика поведінки проурядових елементів є безжалісно здавлювана. Так діється в Галичині. На Волині справа представляється ще гірше. Луцька „Українська Громада" в розгарі виборчої акції перестала виходити, бо... жид, власник друкарні дістав так багато роботи від проурядових чинників, що мусів без виповідження припинити друк „Української Громади".

Уневажнювання лист.

Тепер прийшла черга на листи. Зі всіх усюдів повідомляють про уневажнювання лист.

І так уневажнено окружну листу Обєднання (18) в окрузі Ряшів—Ярослав „з формальних причин". До виборчої комісії в Ряшеві внесено ту листу, зібравши підписи на двох аркушах в кількости до 80 підписів (закон вимагає 50 підписів). Голова виб. комісії заквестіонував другий аркуш і доручив доповнити перший. Автори листи поступили згідно з вимогою голови виб. комісії, але не зібрали вдруге всіх тих самих підписів, що були на другому аркуші, лише стільки, скільки вимагає закон. І на тій основі (з огляду на недостачу всіх підписів з другого, формально заквестіонованого аркуша) „з формальних причин" уневажнено листу ч. 18. Годиться зазначити, що там, з огляду на виставлення кількох польських лист, вибір українського кандидата був певний. А прецінь він не був передбачений творцями польської виборчої геометрії.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

На Волині уневажнено виборчу листу 18-ки у ковельській окрузі з б. пос. С. Підгірським на чолі. Одночасно в трьох інших волинських округах виборчі комісії теж поставили внесення на уневажнення 18-и. А все те діється „з формальних причин". Таким чином українське населення на Волині „з формальних причин" взагалі було би позбавлене свого заступництва.

У Львові (в міській окрузі) дир. поліції Райплеплер як виборчий комісар запротестував проти затвердження 18-ки теж „з формальних причин". Бо — мовляв — державна листа бльоку непольських народів не покривається йота в йоту з назвою окружної листи. Держ. листа називається „Бльок і т. д.", а окружна „Листа бльоку..." — так немов би державна листа була нпр. паштетом, а не листою.

Розуміється, процес уневажнювання лист іще не закінчений. Єдині листи, яких не лише не уневажнюється, але й не квестіонується, є листи: „Безпартійного бльоку співпраці з урядом" і ППС.

Радянська Україна

Боротьба з самогоном.

Справу винищування самогону та самогонних апаратів зробили нині на Україні ударною кампанією. Ми вже давали інформації про те, як зростав і як централізувався в попередніх літах цей промисел нашого селянства біля самогонних апаратів. Нині хочемо доповнити картину самогонництва деякими новими даними, які зачерпуємо з харківської урядової преси. В харківських „Вістях"

МИКОЛА МАТІЇВ МЕЛЬНИК. 4)

Як проходила осінь..

В бараку — як в улиї. Гуртками по ліжках, при столах. Хтось оповідав цікаві історії з фронту, або з перед війни згадував парубоцтво. Клекотіло ярмарком — а з клекоту прорізувалися час від часу гарячі батоги гніву і свистали в повітрі засовланим матюком... Понад усе те волочив ногами час, як пяний фельфебер за рекрутські гроші... Не спішно... хватить...

Там якийсь легінь з чорними ґалками хвалився, кілько відбув розвідок поза дроти, кілько пережив наступів, кілько провертів штиком... Той дістав за роботу бронзак, а другий срібну медалю.

— Тай идемо... переповзли за дроти... дес аді було пид пивнічь. — Я тай Стружук — оповідає Сень — чюю, гейби лускотів у недеї камінь... Стиймо, кажю... Таліян ни стрілев, спокій був... наші мали „форікувати"... Темінь, аді, хоть у пивници. Дес ніби хтос бевхнув... Куди йдемо? питает Сторожюк... Чюю, в долині шумит Ізонцо... пид ногами, ек би прірва у пекло... нима куди... Шьо діемо, брьи, Сеньку?...

— Та зачелисте плакаті, саракі!...

Сміх...

— Та потрівай, будешь чюті, ек...

...Ракета... блиснула. здоймила на віху золоту голов тай пирсла... пронирла... Потемніло. Сліпота стьила, але вздрівсми ше, отік ек вас вижю, Стружюка... тай лишь чюю — у зарві... яй... яй... яй!.. Отік муха бренит... Кличю: Васи... Вас-с-си-и... шепочю, бо над головов таліян... нима Васиня... Я сам... Ну типерь варуйси... до себе... Оперідь — недея, відтив хіба лиш арідник ґлумитси: ни попадь, бо пирвутси жили на скалах. Чюю: ші... ші... ші... порко! Ов, брьи,, мурашьки попид шкіру... Идут... Коби я вас туди... за Василем... Прічексми пид каменем. Пидиймьов один: М-мах!... Фиркнув ногами... другий крикнув... Прибігли шье три, один зачепивси за мене... крик... Ажь типерька будет зміны!... Але екос обернувсми пушьку — тай ни стало трьох... Напнтовсми ногами дорогу назад, але дві ракети сліпаками... В нозі запекло и мені світ крутіжем... Кудис я поточьивси... лишень оперід наших лоскіт і шум, ек у пеклі... Три штурми... за третим подавси таліян... але я лишивси брьи тої ночі без ноги...

Герц, Ізонцо, Сан Гелена... минажа... білий хліб, вино... каверни, болото... штурми — все дикими споминами в крівавий ланцюх... незабутньо...

У куті під вікном самі улани.

— Та шьо ви знаете! Ви шье на печі в дзерні си гріли, ек я вже райтував на кони. Вулани — то войско... Мой-но: ек маком понад стрижені кінцкі гриви Єк наша шькадрона відступит... хлопці — ляльки, коні — ек сини Луципіря... Хлоп у хлопа — сила... екби вріс у коня!... Не таке нехарне та голодне... аді: ні вуса, ні росту... шьмаркачія мизерна!... говорив ніби з гніву, Петріячюк Танаско...

Молодші слухали та їм було так, як тим біднякам у багача на весілю... маркотно.

— То аді бувало... на манибрах: ек зльижут реґімента... а все блишьитси, все на гудзик... Одноран черлений, аді, гей кат... скачет на кони — а за ним капитани з золотим шнурем — а нашьа ціла шькадрона стоголосами, ек загремит... дорога си вгинае!... Та все цеї — шье май старої. Бив Танаско кулаком до стола в такт:

> Кавалерія — є то файна —
> У нашого пана царя...
> Є то войско вібране.
> Наш пан тісарь з доброй віри
> Постановив кавалерію
> Сам си о то постарав..

Сам — на ціле горло... аж другі зглядалися.

— Цему ше смердит тісарський патинок, шеби далі зупу сербав, та люцкі діти катунав!... Юрчік до Дмитра... Зупа стара!...

Але Танаско не чув — хвалив свою кавалерію... з якої вже й сліду не було...

Коло стола письменні читали ґазети, письма, а на другому кінці колесом: фербель і „айнундцванціґ"... купки паперу... зизом очі на карту:

— Ну, далі!

— Давайте карти, шкода чесу!...

— Туз! Покажи свої...

— Гоп ди банк!...

Папері посунулися з одного місця нч друге... З іншого кінця молоді хлопці... про любов... про тоту Україну... про стрільчика...

> Що впала куля через гору
> Тай ударила у грудь мою...
> ...Потекла кровця рікою...'

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Прийшла осінь, за нею зима. І ще одна осінь і ще зима... Пішов Юрчік в реконвалесценти, а потім до полку, тай до тої компанії... Стрінув знакомих.

Якісь глухі вістки доходили до нього з тих сторін, куди глядів на стрічу сонцю... Але пускали холод на його душу. Та нічого певного — бо там стояли кордони з людей і заліза На другу весну посунулися позиції на схід і на північ. Письма таки не було... Юрчік дістав відпустку і рвався домів — соколом у гори, у полонини, у царинки закосичені.

...Поїзд лишав міста за містами, переходив свистом через чужі краї... Уже летіла машина по полях за Львовом... Згарища — руїни. Голі комини. Купами черіпя, звої дроту, як гарбузиння зі сталевими кавунами... Стирти перемішаної з порохом цегли... лому.

— Гей, хлопці, дивитси, шьо тут діелоси!

— Изрили землицу на прах!...

Зглотилися біля вікон. Поїзд шугнув по положистій долині і втішно засвистав. Розгорена машина жерла атрацентове вугілля ненаситно. Жиласті людські руки ґорнули з тендеру широкими лопатами в пащу й годували... як дійну корову.

— Шуг-гу!.. Шах-ш-шах!..

Косматі голови гойдалися над землею

Біла пара на чолах у золотій позлітці до вечірнього сонця. Рейки — сталевими вужами в погоню!... За возами довгі тіні в підскоки. Блиснули голубі плеса широкі... Дністер!

— Ой — Дністер наш, аді, ек грае!..

(Продовження буде.)

з 8. лютого п. р. читаємо між іншим про се, що в першому кварталі 1927 р. зареєстровано 5.672 апаратів і 31 тисяч літрів самогону, себто 5,5 літра на апарат. В першому кварталі 1927-28 госп. року відібрано 4.252 апарати, а самогону сконфісковано 29.200 літрів. В січні 1928 р. коли ведено ударну кампанію боротьби зі самогонним „промислом" відібрано 4.400 апаратів і сконфісковано 29.200 літрів самогону. В порівнанні з попередніми цифрами виходить, що середня продукція одного самогонного апарату доходить до 7,8 літра. Найбільше протоколів про самогонку сложила міліція на Київщині (1500 на квартал), а далі на Білоцерківщині (1500 протоколів), на Уманщині та Тульчинщині.

Кількість зроблених протоколів у січні 1928 р. зросла загалом у порівнанні з січнем 1927 р. часами на 90 відсотків, число відібраних апаратів на 92 відс., а запас відібраного самогону на 126 відсотків. На засіданні колегії Народнього Комісаріяту Внутрішних Справ сказав референт сеї справи Якимович, що найінтензивніше відбувається боротьба зі самогоном (то значить: веде її міліція) на Уманщині, Шевченківщині, Харківщині, Проскурівщині, Кременчугщині та Мелітопільщині. Поза тим в інших округах такої інтензивности не було, це сказалося на проголошенні ударної кампанії. Між іншим начальники міліції в деяких округах дістали догану за те, що не допильнували як слід цієї кампанії. До таких належать начальники міліції Білоцерківської, Житомірської, Глухівської, Каменецької, Мелітопольської, Миколаївської та Прилуцької округи. Крім того арештовано на три дні в адміністративному порядку тимчасово виконуючого обовязки начальника київської окружної міліції Степанова за те, що не подав у свій час потрібних відомостей про боротьбу зі самогонництвом. Отже видно, що радянська влада взялася дуже інтензивно до боротьби зі самогонництвом але тільки при допомозі репресивних засобів.

Дещо інше освітлення боротьби зі самогонництвом находимо у статті Ларика, поміщеній у „Вістях" з 9. лютого 1928 р. під назвою „Самогон і наша суспільність". А саме:

„В попередній статті — читаємо там — („Самогон", Вісти ВУЦВК ч. 17 від 20. січня н. р.) ми подали сумнівні твердження Головного Управління Роб. Сел. Міліції, що зменшення числа конфіскованих апаратів пояснюється своєрідною концентрацією самогонного промислу, коли, мовляв, продукція зростає а число апаратів зменшає, і виловлювати їх стає тяжче. З приводу цього твердження ми висловили думку, що мабуть, просто увага міліції до самогону певним чином применшилась, а звідти вже й усі наслідки".

„І тепер виявляється, що ми мали повну рацію. Берім числа першого кварталу 1927-1928 року: за жовтень конфісковано 1.317 апаратів, за листопад 1.523, за грудень — 1.442. Це наслідки боротьби в звичайному порядкові. А ось починається ударна кампанія: з 1-го до 9-го січня (за 9 днів) конфісковано 1.635 апаратів, з 10-го до 19-го (за 10 днів) 1.277, з 19 до 26. (за 7 днів) — 2.051 апаратів, а разом за неповний місяць — 4.263 апарати, себто вже на 203 відс. більше, ніж за повний грудень м. р. Результат, як бачимо, чудовий, не зважаючи на несприятливі обставини, що їх тут, же в інтересах обєктивности, треба підкреслити".

„По-перше, — міліція по горло заклопотана зараз боротьбою з хлібною спекуляцією й, мабуть таки, й тут не без успіху, раз Україна вдолала виконати свій січневий плян хлібозаготівель з перевищенням на 16 відс). По-друге, — що міліції у нас взагалі неприпустимо мало. По-третє, — що міліція ще й досі в боротьбі з самогоном працює в значній мірі (коли не зовсім) ізольовано.

Чим можна ще більше пожвавити темп ліквідації самогонної промисловости? Управління Роб. Сел. Міліції подає, між іншим, цікаві цифри поширення самогону по округах на підставі середнього числа складуваних на квартал протоколів. Виявляється, що „на чолі" самогонної промисловости стоять ось які округи: Київська — 1.600 протоколів, Білоцерківська — 1.500, Харківська — 1.400, Шевченківська — 1.200, Уманська — 1.200, Бердичівська — 1.000, Тульчинська — 1.000. Управління Роб. Сел. Міліції звязує це цілком явище з розвитком по більшости цих округ цукрової промисловости. Тут воно має рацію, і ми можемо додати тільки поправку на густоту населення по цих округах, на великий попит і широкий ринок збуту самогону. Але ось теж немалолюдні округи — Сталінська з числом протоколів — 180 на квартал і Запорізька — 180. Ця загадка пояснюється дуже легко: якраз у цих округах більше ніж де інде продається горілки. Тут виправдується те міркування, що спонукало нас зректися прогібіції: горілку проти самогону. Ще нижчі числа протоколів дають округи: Херсонська — 130, Одеська — 80, Маріюпільська — 25. Тут маємо ще одну специфічну причину — місцеве виноградне вино. Звідси можна ще раз зробити старі висновки: **перекинути головну масу горілки на села, щоб нею витискувати самогон і розвивати виноробство та знижувати ціну за вино, щоб ним витискувати горілку.**

Та ця програма — в значній мірі перспективного характеру. А з самогоном треба упоратись у найближчий час. Минулого разу ми вже писали, що не може бути й мови про культурну революцію, доки є самогон. Винищення самогонної промисловости стане першим доказом, що ми справді рушили „в серйоз і надовго" на шлях культурної революції. Коротше кажучи, про рівень культурности нашого села в першу чергу має посвідчити участь нашої сільської суспільности в боротьбі з самогоном".

Ось автор цієї статті дає навіть дуже оригінальну раду для боротьби зі самогоном, а саме: він пропонує просто „завалити монопольною горілкою всі закутки села і тоді самогонництво загубить свій „домашній" промисел, бо не видержить конкуренції з державною горілкою. А далі пропонує клина ще й іншим клином вибивати, тобто: накувати в розличні округи вино для конкуренції зі самогоном. Отже боротьба неабияка! І культурна революція не мала!

Справа переселення на Україні.

Дня 8. лютого відбулося в Харкові засідання президії ВУЦВК-ту. На цьому виголосив представник комітету **Попов** обширний реферат про теперішній стан переселення на Україні. В харківських „Вістях" читаємо докладний звіт з того засідання, який з уваги на його вагу дозволяємо собі передрукувати.

„Характеризуючи стан переселення — читаємо там — доповідач зупинився на його меті. Мета переселення полягає у вирішенні двох основних питань: заселити незаселені ще великі земельні простори по Радянському Союзі і зменшити аграрне перенаселення на Україні. Велике аграрне перенаселення спостерігається в нас на Україні особливо на Правобережжі в прикордонній смузі. Там на 100 гектарів землі припадає 86 мешканців. Таке густе населення навіть не є характерним для деяких західно-европейських країн. За докладними підрахунками з України слід переселити лише біля 5 міл. населення. Вважаючи на щорічний приріст населення на Україні приблизно на 1.800 тис. чол., до кінця пятирічного пляну переселення можна буде переселити не більше як 1 міл. населення. Є два напрямки переселення: на незаселені ще кольонізаційні фонди Півдня України і за кордони України себто до Сибіру, на Далекий Схід і до Казак-Стану. Переселення на Південь України вже закінчується. Туди переселено 250.000 чоловіка і в цьому році передбачується доселити ще 35.000 чол.

Починаючи з 28 року переселення провадитиметься виключно за межі України. Найважливіше питання, на яке на нього слід звернути увагу під час переселення — це справа зрошення переселенських кольонізаційних фондів. На жаль, справа ця нині в невідповідному стані. Потрібні великі гроші, щоб на нових місцях переселення виконати колодязі та зрошувати ріллю. Кредитування, що його видається на переселення, недостатнє для цього. 50 відс. усіх переселенців тільки приблизно задовольняється кредитуванням, в наслідок того вони й не можуть закріпити як слід за собою землі. Це все приводить до того, що переселенські господарства здебільшого недорідні й малосилі.

Соціяльно-культурне обслуговування переселенців також недостатнє. В нових місцях переселення є мало лікарських пунктів та інших соціяльно-культурних установ. Дітей охоплено школою лише на 31 відс.

Велику роботу виконав переселенський комітет в галузі переселення національних меншостей. До цього часу дано наряди на переселення 7.000 еврейських господарств, на 377 німецьких дворів, на 516 дворів циган, відведено місця для переселення болгар, молдаван тощо.

Як зазначено, вже з 27 року переселення провадитиметься виключно на загально-союзний кольонізаційний фонд. Недавно спеціяльна комісія, куди входили представники переселенського комітету України, обслідувала Бірсько-Біджанський район на Далекому Сході (Амурська округа). Виявлено, що цей район дуже придатний для заселення. За своїми кліматичними умовами, а також, маючи добру врожайну землю, цей район був би найкращим для переселення туди переселенців з України. Територію Далекого Сходу надзвичайно рідко заселено. Залізнича лінія проходить протягом 4.000 кільометрів, земля дуже гарно зрошена, проте, віддаль одного селища до другого дуже велика, іноді доводиться їхати 200 і то й більше кільометрів. Слід ще зазначити, що в Південній частині Далекого Сходу визрівають досить цінні культури дерев та інтенсивні культури, що могли б бути для сільського господарства дуже прибуткові. Туди тільки потрібно добрих тракторів, що могли б впоратися з тамошнім цілинним ґрунтом.

На основі кольонізаційні фонди передбачається переселяти не тільки емігрантів-українців, але й інших національних меншостей з України.

Роблячи висновки, зазначив доповідач що головною перешкодою переселянців нашому селянству є те, що селянин не завжди має змогу зліквідувати своє майно. Отже, на це питання слід було б звернути увагу і видати певні кредити з фонду бідноти для незаможних селян, щоб вони могли купувати у переселенців їхнє майно.

Ново відновлена каварня „BELMONT" в домі **Народної Гостинниці**, **Льва Косцюшка 1.** віддає до диспозиції українських Товариств, окрему салю до уладження чайних вечерів, також приймає замовлення на весілля — банкети по помір-
1252 кованих цінах в окремій салі. 15-15

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Маріямпільщина.

Дня 12-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче УНД Обєднання в салі „Народнього Дому" в *Маріямполі*. Присутніх около 400 осіб. Про політичне положення і програму Національного Обєднання реферували кандидати на послів Дмитро Паліїв і Василь Добрянський. На віче прибув також гурток поляків з польським кс. Босаком на чолі. Ці „культурні" некультурними свистами, криками і вересками підчас співання національного українського гимну виявили свою безмежну лють на дійсно подиву гідну патріотичність і солідарність українського населення Мариямполя. Забирав ще голос і якийсь делеґат хлібоїдів зі Станиславова Маліновський, якого однак по перших реченнях присутні закричали, також як і делеґата від польського безпартійного блоку, якому таки зовсім не дали говорити. Після короткого, палкого заклику місцевого селянина Левандівського віче одноголосно і з одушевленням ухвалило декляр партії УНДО та рішило голосувати на листу ч. 18. Вічем проводив о. декан Мотик. Того самого дня по полудні відбулося велике передвиборче віче під голим небом в одній з найсвідоміших сіл Тисьменичччини, в *Стриганцях*. Присутніх було до 1000 осіб зі Стриганець і доокружних сіл. Реферували кандидати на послів з листи ч. 18. ред. Дмитро Паліїв і Василь Добрянський. Віче з одушевленням витало своїх майбутніх послів і одноголосно одобрило тактику Обєднання та рішило голосувати на листу ч. 18. Пробував говорити якийсь сільський богатир з Тисьмениці Романчук Гриць, який має жаль, що Обєднання не поставило його на кандидата, а в листі Трильовського, на якій він стоїть на другому місці, не доведеться йому бути вибраним. Присутні, оцінивши його [illegible], закричали його окликами „ганьба" і він зі встидом мусів зійти з трибуни. — Слід згадати, що в наших околицях зачинає свою сильну агітацію безпартійний польський блок співпраці з урядом, який для своїх цілей і агітації послугується всякими засобами, які є в його розпорядженні, а також людьми, на яких має вплив або які від тих чинників залежні.

Дня 3-го лютого ц. р. мало відбутися в *Старих Кутах* передвиборче віче під голим небом з рамени Обєднання. Однак розпочате віче розвязала поліція наслідком криків і вересків сельробівської бойки в Кобак, так що присутній на вічу кандидат на посла листи ч. 18 ред. Дмитро Паліїв був змушений скликати довірочну нараду. Присутніх на довірочній нараді було около 800 людей. Після реферату ред. Паліїва ухвалено одноголосно резолюції, якими присутні висказують вдоволення з тактики партії УНД Обєднання, рішають масово голосувати і закликати всіх до голосування тільки на листу УНД Обєднання ч. 18, звертаються до українського жіноцтва, щоби масово брало участь при виборах під тим самим жовто-синім прапором Обєднання і остерігають громадянство перед грізною небезпекою, яка йде до нас під інтернаціональними кличами лівих партій.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Скалатщина.

В минулому тижні відбулися в скалатському повіті передвиборчі віча в слідуючих громадах: Дня 3. лютого в *Богданівці*, дня 5. лютого в *Староміщині* та *Доброфілівці*, дня 6. лютого в *Мислові* і *Оріховці*, дня 7. лютого в *Качанівці* та *Іванівці*, дня 8. лютого в *Рожиськах* і *Турівці*, дня 9. лютого в *Городниці* й *Остапю*. На всіх вічах промовляв кандидат на посла листи ч. 18., селян. *Антін Кунько з Черниліва Руського*, а на вічах в Заднишівці і Староміщині також адв. д-р Андрій Жуковський з Підволочиськ. Не зважаючи на великі морози і сліпучу метелицю селяни громадно приходили на віча, на яких вияснювано виборчий закон, програму партії Обєднання, а також переводжено ріжниці між програмами інших партій. В кожній громаді вибрано місцевий виборчий комітет Обєднання і ухвалено резолюції, якими рішено голосувати тільки на листу ч. 18.

Золочівщина.

Дня 5. лютого п. р. відбулося велике передвиборче віче в *Соколівці*. Віче отворив голова місцевого Виборчого Комітету Іван Видрівський, проводив Йосиф Морачевський. Про політичне положення і програму всіх українських партій, а зокрема партії УНД Обєднання реферував д-р Теодор Ванько зі Золочева. Присутні ухвалили голосувати тільки на листу УНДО ч. 18. і все до виборів під його проводом.

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.

до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвалє 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

Перемишлянщина.

Дня 2. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в *Ладанцях* при участи около 250 селян з Ладанець, Пнятина і Вишеків. Проводив п. Тіменик, реферував кандидат на посла з листи ч. 18. пир. Кузик і д-р Свістель. В дискусії забирав голос п. В. Кушнір та інші, які взивали присутніх обєднатися у виборчій акції під прапором УНДО. Зібрані ухвалили резолюції, якими одобряють діяльність проводу партії УНДО і заявляють, що будуть голосувати тільки на листу число 18. Вибрано виборчий комітет Обєднання. — Дня 5. лютого відбулося віче в *Уневі* при участи около 500 місцевих виборців. Вічем проводив п. Кузик. Реферат про завдання будучої соймової репрезентації виголосив кандидат на посла С. *Кузик*, а про програму партії говорив д-р Свістель. Після дискусії зібрані з одушевленням ухвалили резолюції за УНДО і за листою ч. 18., та візвали всі інші партії, щоби залишили свою каринну роботу. — Дня 5. лютого ц. р. відбулося віче в селі *Коросно*. Присутніх около 200 селян. Реферували кандидат на посла С. Кузик і д-р Свістель. Зібрані одноголосно ухвалили голосувати тільки на листу ч. 18. — Дня 6. лютого ц. р. відбулася нарада Виборчих Комітетів 17-ти сіл судового повіту в *Перемишлянах*. Проводив М. Луцький. Представники всіх комітетів здавали звіти з виборчого руху в своїх селах. Настрій по всіх селах прихильний тільки для УНДО. Всі представники сіл заявили, що не будуть допускати до сіл агітаторів інших партій.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вибори в лицях.

II.

Як я вже згадував у попереднім фейлетоні, виборче полумя обхопило край, огняні язики мелькають, а випари заморочують голови тим, хто їх має.

А їздці Апокаліпси ганяються по всіх усюдах...

Передімною виборча летючка з другим їздцем:

Н. Н. (nomina sunt... не пишу „odiosa", бо знов мені попрачать на „odiosa" народився в селянській сімї, чим дав доказ, що все і всюди з трудовим народом.

Іван Франко (поет, письменник, учений) післав його до гімназії. Це не значить, що Франко давав на його удержання, а тільки те, що будучий кандидат на посла вивчився був раз так гарно Франкового вірш, що священник, учитель і ще дехто рішили, що з хлопця будуть люди.

Чи згадали — не в тому суть справи, але що хлопець почав ходити по гімназіях, де мав нагоду бути під різними проводами, це факт.

В одній був під проводом директора і катехита, в другій під проводом катехита і директора, в третій під проводом самого директора, а в четвертій під проводом самого катехита.

Будучи ще в гімназії, пізнав душу твердих лемків, мягких бойків і таких „на середно" гуцулів.

Гартуючи в собі державницьку думку, здав іспит зрілости і записався на університет.

Від тієї хвилі будив, де міг, селянські маси, а навіть під проводом одного адвоката і через одного посла причинився до перенесення одного урядника-шовініста, чим започаткував зміну режиму в Галичині. Це мало колосальний вплив не тільки на його автобіографію, але й на цілу сонішну систему.

З часі світової війни загнала його хуртовина з Руси на Україну, де під проводом шваґра, тестя, кревняка Михайла Драгоманова, а під впливом рідної сестри мамки знайомого Лесі Українки, провів курс для українських учительок (ів), з чого обидві сторони були дуже вдоволені і з чого потім вийшло богато добрих синів і доньок України.

Вернувши в Галичину, перейшов стільки само таборів, скільки партій. Побування у партіях дало йому можність оцінити всі шанси і він нарешті опинився в тій партії, яка згодилася поставити його кандидатуру.

З висоти своєї, добре поставленої, канцелярії став батьком і опікуном, поставивши на вершинах жіночу організацію в повіті.

„Праця з народом, для канцелярії" — ось гасло і зміст життя ставленика трудових мас, яких поставили перед доконаним фактом.

Галактіон Чіпка.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

СІМНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішний день розправи поза коротким переслуханням свідків Яніни Гачевської, д-ра Тадея Литвиновича і д-ра Яна Нементовського виповнили в цілости зізнання шефа поліційної розвідки у Львові, надкомісаря Станислава Мітленера. Зізнання ці, заповіджені й відкладані вже від кількох днів, стягнули таку масу публики, що вона заповнила не лише всі лавки, але й затарасувала всі переходи і всі місця з боку.

Щодо самих зізнань надком. Мітленера, то, як можна було й надіятися, він обтяжував у них усіх обвинувачених, в першу чергу очевидно Атаманчука й Ів. Вербицького. Позатим обтяжив сильно Мих. Вербицького, якого назвав головним аранжером убивства, доверщеного на особі кур. Собінського. З інших обвинувачених надком. Мітленер обтяжував ще спеціяльно Стефанишина, Головінського, Дзіся і Матийціва.

Свої зізнання надком. Мітленер складав у такім порядку, в якім ставив до нього запити спершу предс., а потім прокуратор. На деякі запити він відповідав коротко, але в більшости він розводився над питаннями ширше і докладніше. Ми подаємо ті зізнання в такім порядку, як вони були зложені.

Зізнання свої скінчив надком. Мітленер в год. 2.30. Мали ще ставити до нього запити оборонці підсудних, але з уваги на умучення свідка предсідник зарядив, що зі своїми запитами до надком. Мітленера оборонці виступлять щойно завтра, в пятницю.

—о—

Першим свідком нинішнього дня була п-і

ЯНІНА ГАЧЕВСЬКА,

літ 39, жінка урядовця Міського Банку, римо-кат., незаприсяжена. Св. зізнає, що д-р Цепельовський був у неї з лік. візитою в неділю 24. жовтня 1926, що вона добре собі пригадує. На запити оборонців св. каже, що візита д-ра Цепельовського у її хорого мужа не тревала довше, як чверть години. Платила за авто мама свідка, що зійшла була на долину.

Як другий свідок зізнавав

Д-Р ТАДЕЙ ЛІТВІНОВІЧ,

міський лікар, незаприсяжений. Свідок памятає, що обв. Ів. Вербицький жалувався у нього на спухнення ніг і кашель. Свідок записав йому квасну воду й аспірину. Чи приказав тоді, щоби він при дальших переслуханнях сидів, нині не пригадує собі. Св. бачив ногу обв. І. Верб., яка була спухла.

Черговим свідком був

Д-Р ЯН НЕМЕНТОВСЬКИЙ,

літ 53, тюремний лікар, незаприсяжений. Зізнає, що має річно 1.500—2.000 свіжих пацієнтів, яких стан мусить провірити. Памятає, що обв. Ів. Верб. жалувався перед ним, що його поліційні функціонарі (Мітленер, Будний й ін.) били. Показував теж свідкові спухлу ногу. Все те свідок записав скрупулятно до книги оглядин. Свідок після цього відчитує з книг оглядин, що обв. Ів. Вербицький зголошувався до лік. візити 4. лютого 1927, а потім 4. березня. Першого разу нарікав на спухлу ногу і груди, другого разу на відмороження руки.

Опісля серед загального заціковлення й певного напруження ввійшов на салю шеф політ. поліції

СТАНІСЛАВ МІТЛЕНЕР,

молода людина (літ 30) римо-кат. надком. поліції, якого заприсяжено без спротиву оборони.

Св. оповідає на питання предсідника, що вже в осени 1925 р. поліція довідалася, що на кур. Собінського, послів Грабського і Прушинського У. В. О. видала присуд смерти. Заряджено охорону згаданих вище осіб, але потім на їх бажання охорону стягнено.

Про убивство кур. Собінського поліцію повідомлено найдальше в 20 хвиль після його доверщення. Св. поспішив негайно на місце і зачав слідство, яке йшло дуже тяжко. Устійнено, що було 3 учасників убивства, 2 безпосередніх, а 1 мав їх повідомити, коли кур. зближався на Королівську вул. Першим переслухано двох хлопців з бурси, які подали в загальному вигляд убийників і описали їх утечу. Тому, що був певний здогад, що убийники приїхали на Королівську вул. автом, заряджено провірку авт і шоферів. Стверджено небавком, що в тому часі поза їздою шофера Батятинського і Гасмана ніхто в ту сторону не їздив. Шоф. Батятинський зголосився на поліцію ще того самого вечера й описав свою їзду на Королівську вул. під ч. 10 (на розправі зізнав, що під 8). Їхав з одним пасажиром і вернув з ним також до міста. Пізніше стверджено, що шофер Гасман віз того самого дня в сторону Королівської вул. спершу д-ра Цепельовського, а потім двох людей. Гасмана переслухував ком. Конарський. Дотично дати 19. жовтня 1926 шофер не мав найменших сумнівів. Також пізнав з місця вищого пасажира, а щодо нижчого мав сумнів, бо його добре не бачив. Свідок признає, що між зізнаннями Гасмана і зізнаннями хлопців були деякі суперечности. Між ін. хлопці описували інакше убрання убийників і накриття голови, а інакше шофер Гасман (своїх подорожних), але це на думку свідка не значить нічого.

Поліція дістала небавком інформацію, що аранжером убивства був „Шульц" recte „Васильків" (псевдонім). „Шульц" уже давніше переходив раз границю до Німеччини і за той недозволений перехід дістав 6 тижнів, які відсидів. Потім був він між учасниками нападу на почту у Львові і в Долині (але вже як „Васильків"). По довших зусиллях поліція ствердила, що „Васильків" — це Михайло Вербицький, що вже віддавна як підозрілий був під наглядом поліції. Псевдонім „Шульц" каже свідок, був ідентичний з „Васильковим" і він („Васильків") мачав свої пальці з аранжуванні убивства куратора. Вдарило було поліцію при інвіґіляції Мих. Вербицького ще й те, що він злинув на кілька днів перед убивством у Львові, хоч загалом дуже рідко заїздив до Львова.

Заряджена обсервація мешкання Вербицьких, зокрема Ів. Вербицького, потвердила, що там сходяться члени У. В. О. Стверджено, що там мешкав нелегально й Антін Стефанишин, що мав в організації функції звязкового.

В половині січня 1927 відбувся у Львові зїзд провідників відділів У. В. О. в Галичині. Поліція інвіґілювала пильно підозрілих і так поволи заарештувала всіх відомих їй членів У. В. О. у Львові. Вербицьких і Яницьку арештовано 17. січня 1927.

Щодо шпіонажі, то її на думку свідка стверджено понад усякий сумнів.

Дня 20. січня 1927 переслухано на поліції вперше обв. Атаманчука (як Біласа), якого випущено по кількох годинах додому. Він просто бігом полетів до свого помешкання і на другий день його у Львові вже не було. Аби шофер Гасман був уже разом з Атам. при першій конфронтації (20. січня), св. уважає це за виключене. Він тільки міг бачити його через відхилені двері....

На дальші запити предс. свідок оповідає, що по арештуваннях у січні в кругах У. В. О. настав переполох, бо, як поліція довідалася з кругів української молоді, між арештованими був і один з убийників. Найбільше був тим збентежений обв. Головінський, один з провідників У. В. О., що був ще на волі і під впливом того перестраху не заховував уже навіть дальше обережности, як це робив до того часу. (Гол. був постійно під доглядом поліції). При тому арештований Ів. Вербицький, питаний про другого фотографованого з ним на спільній знимці, сказав, що це — Сорока. Це було для поліції дуже підозріле і за тим „Сорокою" заряджено негайно пошукування, при чому розіслано до всіх поліц. станиць його знимку. Знимку зроблено саме з тої спільної фотографії, знайденої при ревізії у Вербицького.

З черги свідок оповідає, як Гасман пізнав обв. Ів. Вербицького. Гасмана установлено в сходовій клітці, так, аби він все бачив, а його аби ніхто не бачив. Переходили всі арештовані, яких переношено про око з одної кімнати до другої. Тоді Гасман пізнав Ів. Вербицького і повідомив про це свідка.

На пит. предс. св. оповідає дальше, що строга („стисла") інвіґіляція Ів. Вербицького зачалася щойно по 25. листопада 1926. Інвіґіляцію цю заряджено передовсім наслідком підозрілої діяльности його брата Михайла. (До псевдоніму „Шульц" Мих. Верб. признався, мотивуючи це тим, що зловлений при переході нім. границі в Тарновських Горах хотів як німець уникнути більшої кари).

Потім свідок оповідає, як він переслухував і зглоскував обв. Атаманчука. Коли шофер Гасман пізнав Атаманчука, він спитав його: А чому ви не пізнали мене при конфронтації в січні? Св. каже, що Атам. хотів відтворити перед Гасманом цілий образ тої першої конфронтації, хоч її в дійсности нібито не було. (Гасман був при конфронтації на поліції 20. і 24. січня).

Після того заряджено пів-годинну павзу.

По павзі свідок відповідав дальше на запити предс. Він каже, що поліція мала конфіденціональні інформації, що обв. Юл. Головінський був керманичем краєвої організації У. В. О. Крім того стверджено, що він у 1925 р. був на зїзді У. В. О. в Ужгороді й удержував звязки з усіми членами У. В. О. Бачено теж, як він на біржі міняв нераз долярі.

Щодо Стефанишина, то ще 1922 р. було відомо, що він брав участь у саботажах і інших актах терору супроти львівських українських громадян. Мешкав при кінці нелеґально у Вербицьких.

Роля Гука в освітленні надком. Мітленера.

На питання предсідника щодо особи Михайла Гука надком. Мітленер заявляє, що до убивства Гука признається У. В. О. в своїм органі „Сурма".

Гук брав у рр. 1922—1924 живу участь в акціях У. В. О. і був членом т. зв. „Кобуса" (Комітету бойкоту українських студентів, що студіювали на польському університеті). Поліція довідалася, що У. В. О. з розмислом і за згодою Гука проголосила його конфідентом, аби через нього мати всюди там доступ, де інакше не могла би таким чином увійти. У. В. О-ії ходило про те, аби вона при помочі так збираних Гуком інформацій могла демаскувати різних небезпечних для себе людей.

По якімсь часі Гук поріжнився з членами У. В. О. на особистім тлі і дещо розійшовся з ними. В 1925 р. Гук по інформаціям поліції мав виконати атентат на Прушинського, аби таким чином реабілітуватися в очах тих, що перестали йому вірити. Але поліція тому перешкодила. Потім Гука навіть бойкотовано і він був у дуже важкім положенні, бо не міг виясняювати своєї дійсної ролі. Його посвята для добра організації була — на думку свідка — величезна, але того члени У. В. О. не розуміли і не могли зрозуміти. Дійшло до того, що Гукові вже загально недовіряли, а що при цих виборах він, знаючи масу людей, міг відіграти немалу ролю, то його застрілено і таким чином унешкідливлено.

Щодо обв. Дзіся, то св. його переслухував. Арештовано Дзіся в травні чи в червні 1927, як він звинувся у Львові. Перед тим уже стверджено, що він був у живих звязках з обв. Мих. Верб. При своїм арештуванні Дзісь викинув картку, в якій були розвідочні інформації про військові справи.

Св. на питання предсідника щодо биття вязнів зазначує, що він є рішучим противником биття людей і ніколи не вдарив обв. Ів. Вербицького. Обв. Іван Верб., зізнавши дещо в слідстві, що його в очах товаришів могло компромітувати, хотів себе таким наклепом на св. реабілітувати й оправдати. Зрештою У. В. О. виробила спеціяльні інструкції про те, як її члени мають зізнавати перед судом і як мають потім оправдуватися — мнимими побоями.

Запити прокуратора.

На запит прокуратора свідок заявляє, що Гасман спершу хотів ухилитися від зізнань, але потім пізнав рішуче, що з цілою певністю пізнав обох головних обвинувачених. Везучи їх, питав їх нераз, де має [illegible], при тому оглядався і бачив їх обличча. Тому й пізнав їх.

На дальший запит прок. св. каже, що

ВСІ УКРАЇНЦІ
голосують на
ОДИНОКУ
правдиво національну
УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ
18

„Васильків" — це відомий комуніст Крілик, який з нинішньою справою не має нічого спільного. Він і з „Васильковим" (Мих. Верб.) не має нічого спільного, як тільки псевдонім.

Що таке У. В. О.?

На запити прок., які цілі має У. В. О., св. розказує, що У. В. О., існує від 1920 р. Вона старається за всяку ціну не допустити до співжиття між народністю українською й польською і вічно ширить фермент. Спершу називалася та організація „Воля". Головою У. В. О. є Евген Коновалець, полковник війська У. Н. Р., тепер у Берліні. Спершу організація співпрацювала з диктатором д-ром Петрушевичем, але коли по вирішенні справи Сх. Галичини (березень 1923) д-р Петрушевич порозумівся з більшовиками, У. В. О. веде акцію самостійно — під опікою німців У. В. О. має 4 реферати: головна її мета — ширити іреденту на зах.-українських землях і збирати інформації про військові справи в Польщі для ужитку німців, які цю організацію за те удержують.

На дальші запити прокуратора св. розповідає, як то поліція з трудом, але скрупулятно й сумлінно, збирає свої інформації про підпольну роботу У. В. О. Поліція всі ті інформації докладно контролює, і то на всі боки. Дуже часто зголошуються до поліції самі члени У. В. О. з різними інформаціями. Роблять це звичайно „слабші ідейно", або з інших причин. Тому поліція не мусить аж так дуже добиватися за інформаціями.

В дальшому свідок оповідає про зїзд, [illegible] полк. Коновальцем в Берліні 1925 р., на якому влаштовано розвідочні курси для учасників. У січні 1927 р. відбувся зїзд керманичів краєвих станиць У. В. О. у Львові, про що поліція була заздалегідь повідомлена.

Про обв. Антона Стефанишина св. додає ще, що він був дуже небезпечним бойовиком і саме він дістав спеціяльну похвалу від Коновальця за свою роботу. Коновалець ставить його всім за взір.

Опісля прокуратор питав ще про Сайкевича і Матийціва, яких св. характеризує теж як небезпечних членів У. В. О.

Щодо особи Чернявського, то Атаманчук зізнавав ще в Долині, що він дістав від нього пашпорт на виїзд з Київа до Галичини. Але ці зізнання Атаманчука не робили враження чогось серіозного.

На запит прок., як заховувався Ів. Верб. після того, як його пізнав Гасман, св. каже, що Ів. Вербицький був тоді сильно пригноблений і прибитий. Мих. Верб. робив зате завсіди враження знаменито й у всіх напрямах вишколеного бойовика. Звичайно до нічого не признавався, а навіть ставився при переслухуваних рішуче й визиваючо.

Вкінці свідок зазначує, що Гасман не є ніяким його кревним і він взагалі ніколи його не знав.

На тому закінчено переслухування надкомісара Мітленера.

Завтра ставитимуть запити оборонці.

З театру.

Театр Кооперативи Укр. Театр під дир. Й. Стадника: „ДОН КІХОТ З ЕТЕНГАЙМУ", драма в 3 діях (5 картинах) *Ярослава Галана*).

Члени жюрі Кооперативи „Український Театр" у Львові, що нагородили перший твір молодого автора, не потрібують соромитись: вона не має хронічних хиб наших літературних дебютантів і шкідної їх частих, що попадаються у наших старших авторів історичних пес. Не є це псевдоклясична драма із патетичною красномовністю, що ллється потоками строф; нема в ній дешевого патріотизму поділеного на два протилежні кольори між дієві особи: на чорні та білі характери. Не мати загально поширених хиб, це для деяких авторів у данім моменті, ппр. такого літературного занепаду як нині в Галичині — перша велика прикмета.

Автор прибрав у постаті із французької революції вічно живу проблему: боротьбу за волю батьківщини всіма можливими засобами. Проблема непоставлена руба у такій гострій формі, а нюансована ваганнями людини, що волів великий геройський жест добровільної смерти, від нерівної принижуючої боротьби, в якій єдиною обороною було би вдарити ворога зненацька, кинджалом у спину. Чи людина, що в боротьбі за волю рідного краю хапається всіх засобів сили та насильства стає Дон-Кіхотом у такому розумінні, як хотів бачити Дон-Кіхота Сервантес: геройським лицарем-мрійником, чи стає Дон-Кіхотом тільки у смішному розумінні?

Доказом таланту автора є саме те, що він лишив розвязку цього питання авдиторії. Підчас песи ми чули оплески молоді на адресу деяких палких місць, яким у дієї можна протиставити такі протилежні. Підчас перерви доводилось чути суперечку: якою є дійсна тенденція автора — жовто-блакитна чи червона?

Що із цієї песи зробив наш театр? Багато-багато менше як міг і як повинен був... бодай із любови для такої рідкої ластівки на нашім театральнім небі як новий драматичний твір.

Інтерпретація песи у сценічній передачі відобрала в першій мірі чар головному герою. Дир. Стадник, узявши на себе ролю молодого князя Д'Ангена, не міг змінити деяких головних рис своєї міміки та жестів, що рішуче не давали змоги захопитись цією постатю. Дарма, що сам він пробував захоплюватись, промовляти із палом і силкувався вложити в свою креацію молоду душу, спрагнену кохання, волі, влади та справедливости. Дир. Стадник належить до акторів, що передумують свої ролі, а не відтворюють їх в останній мент інтуітивно та безпосередно. І тому як режісер він повинен би знати: що актори цього типу дуже рідко в силі заволодіти ролею, якої вся привабливість скривається у теплій безпосередности, що йде від усієї особи. Тембр голосу та природний, невивчений жест мають тут більше значіння як уся обдумана техніка гри. А саме цього бракує дир. Стадникові у таких ролях безнадійно. Це вже його друга в останніх часах невдатна проба наслідувати симпатичну молодість.

Ролю князя Д'Ангена безумовно краще підійшла би п. *Бенцалеві*, який мусів грати старця. І його інтерпретація не йшла по лінії ідеї автора. Др. Айлес це не пригноблений меляхолік, а людина сильного, немилосерного погляду на світ, в якого омани не хоче і не може вірити. П. Гірняк вовсім добре грав ролю Дімурія, але як ні він ні режісер песи не зміркували, що він не може бути в генеральській уніформі? Адже в І-ій дії виразно всі задивовані, звідкіля слуга-шпигун знає про те, що він — офіцир!

Щодо менших роль — усі мусіли жалувати, що п-ні Кривіцька природна та інтелігентна в кожній фразі так хутко мусіла зійти зі сцени; п. Неделко та п-ні Бенцалева не псували нічим настрою, навпаки. Зате п. Ярема мав маску не старого нещасливого батька, який заслуговує на співчутливість у своїй жандармській професії, а маску — китайця. Божеська Жозефіна, жінка „бога війни" нічим не винна перед дирекцією нашого театру, що вона нічим не була подібна до п-ні Козакової.

Такзамо автор песи не винен, коли дехто виходячи з театру мав враження, що песа задовга. Ні трохи; драма написана енергійно, короткими штрихами. Якби більшість акторів вивчила свої ролі, весь темп песи виглядав би інакше. Якби режісер подбав, щоби короткі поетичні думки кидані сям-там дієвими особами доходили до салі, незаглушені ні шомом дощу поза кулісами, ні дзвонами, ні грою скрипки ні сопілки, ні... суфлером, неодин слухач оцінив би песу інакше. Дирекція театру подбала якомога за сяку-таку обстанову, але не поставилась до песи хоча би з таким запіналенням як до якоїнебудь чужинної безглуздої оперетки і не вважала навіть властивим видрукувати програмок з дієвими особами, щоби публика могла лекше зорієнтуватися в змісті песи.

Мих. Рудницький.

ЛІСТИ В СТАНИСЛАВОВІ.

Станиславів, 16. лютого 1928.

Окр. виб. комісія 53. у Станиславові затвердила листи до сойму: 1, 2, 4, 5, 6, 8, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 26 і 33 та недержавні листи: 36 Юрка Носкова, 37. українське безпарт. угрупування, 88. ліста Куаменьтука Мих. Уневажнено кілька льокальних лист і листу Хлопського Союзу та листу української соц-рад. партії лівиці до сойму і сенату.

ЗНЕВАЖЕННЯ КАНД. НА ЛЬВІВ ПРИЛУЦЬКОГО.

Рівне, 16. лютого 1928.

В процесі адв. Ротфельда проти лікаря Бейліна за обиду чести боронив обвинуваченого адв. Прилуцький, кандидат „Агуди" у Львові. На павзі Ротфельдова жінка збила Прилуцького по лиці.

„ЕПОКА" ПЕРЕСТАЄ ВИХОДИТИ.

Варшава, 16. лютого 1928.

Є чутки, що орган польської Партії Праці „Епока" перестане виходити з днем 1. червня 1928.

ШВАРЦБАРТ ЇДЕ ДО ПАЛЕСТИНИ.

Варшава, 16. лютого 1928.

Шалом Шварцбарт перенесеться до Палестини. В тій справі звернувся вже до англ. консуляту. Всі документи в справі процесу забере зі собою, бо хоче їх дати жид. бібліотеці в Палестині.

КРІЗА РУМ. УРЯДУ.

Букарешт, 16. лютого 1928.

Положення в парляменті ослабило дуже становище уряду. Братіяну звернувся до мін. Тітулеску, щоби перервав свою подорож за кордоном і вертав у Румунію. Можлива є димісія кабінету. Можливо, що кабінет утворить проф. Йорга при участи ген. Авереску, Тітулеску, кн. Стірбея і ген. Прасвіна.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·88·00—8·88·50, канадійський доляр 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·8[illegible], рум. лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·60—0·35·80, швайцарський франк 1·71·30—1·71·80, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данцігський гульден 1·72·99, червінець 3[illegible]·50—32·80.

НОВИНКИ.

— **Львівська хроніка.** На вул. Вулецькій ч. 6 застрілився 17-літній гімназист Талей Савчин, учень XI-ої гімназії. Лишив записку: „Відбираю собі життя з власної волі. Причина не мусить бути комунебудь відома". Колись пильний учень, останніми часами почав нехтувати школою і бавився у веселім товаристві. — Якогось гарного директора мав один із львівських банків, покищо притаєного під буквою „В", щоби не пошкодити інтересам банку. Цей фінансіст у порозумінні із землевласником з-під Рогатина і одним львівським посередником продали священикові Луневі неіснуючий ліс і узяли великий задаток у долярах. Усі три спільники арештовані. — Поліція переловила „гільтайську трійку", що грабила крамниці і добичу ховала в безпечнім місці у каналах. Один із них Дубник-Дубинський убив кілька днів тому свого професійного товариша Кураша. Все накрадене добро поліція віднайшла. — На протязі одного дня у Львові горіло в шести місцях.

— **Кіна страйкують!** Що зроблять тих кілька тисяч людей у Львові, що звичайно що-вечера кіна, коли вони зачинені — невідомо. Чи їх розпука не дійде до такої сили, що вони зорганізуються в окреме товариство „Оборони десятої Музи", яке домагатиметься, щоби в інтересі людського щастя кіна були звільнені від податків не то надзвичайних, але навіть звичайних?

— **Темна хроніка.** Два панки вмішані в відому справу пофальшування запоміту бл. п. Тишковського — герої перемиського процесу — Візнер і Генрих Боберський поралили собі як уміли; перший утік перед 15-міс. вязницею за кордон, другий прохав президента республики дарувати йому 2 роки вязниці. Новий процес у цій нескінченій справі потріває який місяць.

— **Вибори, школа та комунізм.** У Стрийові над Вислоком арештували адвок. кандидата Яна Вісла, комуністичного діяча, в якого найшли чимало літератури для пропаганди та приватних політичних листів. Після його арештування в місцевій гімназії зорганізували демонстрацію з протестом і повибивали шиби, понищили печі та викрикували: „Нехай живе комуна"!

— **Смерть Асквіта.** Помер англ. дипльомат, що на протязі 25 літ був провідником англ. ліберальної партії. Він мав почесний титул льорда Оксфорда. Політичну діяльність почав підчас виборчої реформи Дізраелі в 1884, коли два велитні тодішньої політики льорд Біконсфільд і Гладстон виступали проти себе з різними програмами. Тоді-то Асквіт рішає стати наслідником Гладстона, який казав про необхідність великих державних реформ від автономії Ірляндії почнаючи. Після 10-літньої опозиції проти консервативного уряду, Асквіт стає канцлером скарбу, а в 1908 р. премієром. За кабінету Асквіта прийшла на Англію доба далекосяжних реформ. У 1916 р. його місце займає молодий суперник у партії Льойд Джордж. Після війни приходить до розбиття ліберальної партії, її ворожнечі, а потім (1925 р.) знову до згоди між двома її крилами. Асквіт утомлений віком і боротьбою відсувається в останніх роках від політики.

— **Рекорди.** Голову мексиканської аграрної партії Ернесто Реаль засудили недавно на смерть і розстріляли. Реаль ранений у голову та груди прикинувся мертвим і його лишили на місці. Він доповз кілька км. у страшну спеку до міста Осумба. Звістка про чудесне спасення Реаля розійшлась по місті; втікача взяли із шпиталю і розстріляли — вдруге, остаточно. — Консуль Куби на острові Майорка, Мельом, заснув із папіросою в устах; від папіроси загорілось його вбрання і він від ран помер. — У Льондоні відкрили спеціяльну підземельну електричну залізницю для розвоження листів. Її тунелі тягнуться на 10 і пів км. довжини. Всю залізничу сітку вводить у рух автоматично одна особа — гудзиками та підоймами. Зударі поїздів неможливі. Весь шлях, мов для забавки, такий мініятурний коштує півтора міл. фунт. Але доходи покривають уповні ці видатки, бо англійці пишуть ділових листів міліонами.

— **Чудесії.** Відома російська балєрина Гельцер, що виступає тепер у Шікаго мала такий процес: мешканці дому, де вона жила подали її в суд з домаганням щоби вона позбулась із своєї хати кози, якої запах для сусідів нестерпний. Але коза була для балєрини необхідна до балєту, де вона виступала разом з нею. Артистка доказувала, що мусить учити козу в хаті та підготовлятись з нею до ролі. Суд признав, що хоча пахне погано для сусідів, а проте має право мешкати із артисткою.

— **Свято уродин Едісона.** 12-го п. м. Едісон святкував день своїх 81 уродин. Він бадьорий і здоровий. У місті Форт-Маєрс, де він живе 4000 шкільної дітвори витало його великим „пуддінгом" (рід торта) з 81 електричними лямпами. Ці лямпи це традиційні свічки, які засвічують у відповідній скількости в день свята уродин „ювилятови". Цього року Едісон обіцює відсвяткувати свій 1000-ий патент на новий винахід, який покищо держить у тайні.

— **Із шахових змагань.** У нім. ювилейних міжнародніх шахових змаганнях у Берліні зайшла несподівана зміна: Боголюбов програв партію проти Штайнера, так, що Нимцович посунувся на 1 пункт наперед. Щойно за ним іде Боголюбов, Реті та Юнер. Немцович та Агуес досі не програли партії.

— **Виборчі штукарства.** У Франції вибори щойно, в маю. Але вже тепер гуде там від кандидатів. Найбільше є їх поміж адвокатів, які володіють язиком, а міністрів мають небагато. І кожний придумує інші способи, щоби стати якомога ширше популярним. Один із них Валєсі, що кандидує на провінції придумав таку штуку: Він став конферансієром по мандрівних театрах; виходить перед виставою перед завісою і представляє акторки, захвалюючи їх красу та талант. При цьому він виявляє і свій талант. А щоби зміцнити симпатичне враження своєї особи розсилає своїм виборцям — селянам! — свої правдиві твари з власноручними присвятами та портретом. Чи вийде він таким робом послом, невідомо, але що його твори розійдуться то це певне.

— **Маскарадні нагороди.** Від комітету Маскаради „Т-ва письм. і журнал." і Кооперативи „Український Театр" на день 18-го п. м. довідуємось, що крім уже згаданих нагород, які будуть призначені на балі за найкращі маски, комітет одержав ще нові такі: образ П. Холодного, дві італійські мініятури арт. Дядинюка, килим із робітні П. Хамули, мережана доріжка на скатерть із шести серветками від коп. „Нова Хата", „Енеїда" ілюстрована в люксус. оправі і Полтава Б. Лепкого від Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка, право на безплатну кабінетову фотографію від фот. робітні Якушевича.

— **Світова всячина.** У Харкові настали цими днями морози в 27 степ.; щодень сотні людей шукає лікарської помочі на відморожені частини тіла. — Румунського комуніста бувш. посла Стефанова засудили на 8 літ вязниці. — Висла вийшла з берегів і залила деякі села. — Афганістанський емір виїхав з жінкою та своєю ескортою у Швайцарію. — Італ. уряд починає переговори із Спол. Державами про підписання арбітражного договору. — Перед трибуналом у Ляйпцігу розбирають тайно справу інсп. поліції із Меца, Кремера, обвинуваченого в шпигунстві на річ Франції. — У Вашингтоні дістали звістку, що голова повстанців у Нікарагуа, ген. Сандіно втік до сусідньої республики Гондурас. — Панамериканський конгрес не дійшов до порозуміння. — Франц. чемпіон у ситківці Боротра програв у Мельбурні проти австралійця Креферда з результатом 1—6, 4—6. — Франц. драмат. автор Пер Вебер визвав на поєдинок письменника Моріса Ростана, ображений за статтю. — Румун. посол Поповічі визвав на поєдинок посла Люпу, який заявив, що з людиною, якою він погорджує — не беться.

— **Особисті вісти.** Дня 3-го лютого 1928 відбулася у великій залі Карлового Університету в Празі промоція п. Романа Мануляка, родом з Перемишля на доктора природничих наук.

ПЕРЕСТОРОГА. Трох добродіїв — українець, поляк і жид — агенти фірми, яка торгує молочарськими машинами представляють себе між нашим селянством як агенти „Маслосоюзу" і „Спілки Українських Агрономів", щоби тим лекше підійти наших свідомих селян і збути свій товар. Подаємо отже до відома заінтересованих, що „Маслосоюз" агентів не висилає, а організацію молочарень і продажу машин переводить безпосередно зі всіми Відділами, маючи до цего своїх техніків організаторів. Жадайте легітимацій від тих, що пхаються під нашу хліборобську установу і їх назвиска подайте нам до відома. Не дайте себе обманювати. — ДИРЕКЦІЯ „МАСЛОСОЮЗУ"

1332 1—1

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

Перерва.

Міський великий театр:

17-го г. 4. попол. „Чучурек" Бен. Гевна.
17-го г. 7:30 веч. „Цілунок Попелюшки".
18-го г. 3. попол. „Страшний Двір".
18-го г. 7:30 веч. „Феноменальна умова".
19-го г. 12 впол. „Чучурек".
19-го г. 2:30 попол. „Кавалєрія Рустікана" та „Паяци".
19-го г. 7:30 веч. „Цілунок Попелюшки".

Міський „Театр Новий":

17-го „Дівчина Пусти".
18-го „Дівчина Пусти".
19-го г. 3 попол. „Найкраща з жінок".
19-го г. 7:30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.

„Апольо": Мущина з минулим.
„Палас": Симфонія змислів.
„Лев": „Звеличана".
„Фатаморгана": „Парада рекрутів".

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акришори, Березів Середний.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в **Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнiвю.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Отинійщина!

В неділю дня 19-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче УНДО в **Гостові.**

В вівторок дня 21-го лютого ц. р. відбудеться велике повітове передвиборче віче в салі „Сокола" в **Отинії.** Початок в год. 12-ій в полудне.

Дня 23. лютого відбудеться передвиборче віче в **Бабянці.**

Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Кривотулах Нових** в год. 12-ій, а в **Кривотулах Старих** для Кривотул Старих і Красилівки в год. 3-ій.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Голоскові.**

Позір Галиччина!

Дня 18-го ц. м. відбудеться о год. 11-ій рано велике передвиборче віче в **Острові для Острова, Суботова, Перловець, Колодієва і Дорогова.** Реферувати буде кандидат на посла листи ч. 18 Василь Побрлнський.

Дня 18-го ц. м. в год. 2-ій попол. відбудеться велике повітове віче (на подвірю госп. Юскевича) в **Галичі.**

ОКРУГ 52. (СТРИЯ).

Позір Сколівщина!

Передвиборчі віча Обєднання відбудуться:

19-го лютого ц. р.: **Крушельниця, Кальнова і Оравчин, Тухольна, Орава, Погар.**

Дня 22-го лютого ц. р.: **Гребенів, Коростів.**

Дня 26-го лютого ц. р.: **Головецьно, Гребовець, Рияків, Рожанка Вижна, Рожанка Нижна.**

Позір Дрогобиччина!

Дня 19-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Опаці.**

На всіх вічах реферує кандидат на посла листи ч. 18 Антін Максимович.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Позір Козівщина!

Дня 20-го лютого ц. р. о год. 10-ій передпол. відбудеться в Козові в салі читальні „Просвіти" передвиборча нарада на яку кожний громадський виборчий Комітет Обєднання вишле безумовно **трьох делегатів.** Справа дуже важна і пильна.

За здобуття українського мандату у Львові.

НАРОДНИЙ ВИБОРЧИЙ ФОНД ДЛЯ ЛЬВОВА.

Аптикар Михайло Терлецький зложив на виборчий фонд Українського Народного Виборчого Комітету на місто Львів **250 зол.** і кличе: о. Івана Липинського з Борислава, о. Теодора Попеля у Львові та д-ра Миколу Терлецького з Тустанович. Жертви присилати на вкладкову книжечку „Центробанку" 2.845, Львів, Ринок 10.

✝ Посмертні згадки.

Петро Гнатовський, директор белзького Союзу Кооператив, б. старшина-сотник УГА, помер, приймивши Найсв. Тайни, дня 5. лютого в домі Вп. П. Савуків в Белзі. Похорон відбувся 8. II. Покійний, селянський син, походив з Цикова, гімназію покінчив у Перемишлі. Від початку світової війни стояв весь час на фронті і дослужився старшинського степеня. Весь час наших визвольних змагань вірно і чесно служив своїй Батьківщині, перейшов цілу народню трагедію з Тухолею включно, де перемучився девять місяців. Відтак приїхав у Белз і тут разом з іншими оснував повітовий Союз Кооператив, був його першим і найдіяльнішим робітником і директором. Помер ненадійно, осиротивши окружні кооперативи. Не зважаючи на непривітну погоду, похорон був величавий. Службу Божу відслужив о. декан Дороцький в асисті місцевого о. дек. Гели і о. Гарасовського. У церкві попращав покійного золотоустий о. Дороцький. На цвинтарі промовив ще раз о. Бахновський, парох Корчмина а відтак прощали делегації доокружних кооператив. В імени тов. зброї попращав покійного п. І. Вітик, директор масларні у Потиличі, а від товаришів зі шкільної лавки о. Осип Лещук. В. И. ІІ.

Евген Грицина, ур. 1876 р. у Заверці, скінчив гімназію в Коломиї, а від 1897 р. учителював: у Кошилівцях, Стопчатові та Слупові як управитель народної школи. В 1919 р. звільнений із служби емігрував на Закарпат. Україну, де працював далі як учитель у Мукачеві, шк. інспектор у Воловім, управл. учитель у Рагові а при кінці в Ясені. Через свій патріотизм покійний терпів багато від краєвої влади. Звільнений із служби цивільною управою Підкарп. України в Ужгороді вернувся в липні 1927 р. в рідні сторони, а 1-го ц. м. став вести збірні лекції в Антонівці коло Нижнева. Матеріяльні та моральні терпіння підорвали його життя і смерть не дозволила йому продовжувати його освітньо-культурної праці. Покійний залишив зовсім незабезпечену дружину. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Акціонарі акційної Спілки для будівельного промислу давніше Іван Левинський можуть відобрати перестемпльовані на валюту золотову свої акції (5 акцій по 1000 Мк. рівнається 2 акціям по 10 зол.) а також півняти по 0·70 зол. дивіденди від кождої акції маркової емісії за виданням купону ч. 4 в Банку дисконтовім варшавськім, віддія у Львові, вул. 3 мая ч. 14. 1534а) 1—1

Сходини жінок в справі виборів відбудуться нині в пятницю 17. лютого 1928 в год. 6 веч. в салі „Бесіди" при вул. Рутовського ч. 22, на які запрошуємо усіх громадянок, яким суспільне добро є дороге. За Виборчий Комітет Українок м. Львова: *Е. Макарушкова, Е. Ігнат.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 60—?

АДВОКАТ — 1 година від Львова — прийме концепієнта здатного до самостійного провадження канцелярії. Листи під К. С. до адміністрації газети. 1-3

ПОТРЕБУЮ до театрального хору доброго І-ого тенора. Н. Сталник, директор театр. „Кооперативи", Львів, Шашкевича 5. 1523 1-3

ПІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в одним кавалку. Зголошення тільки листовні під адресою: П. Журовська, Львів вулиця Богуславського 14. 1531 1-5

НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ кантата на мішаний хор Я. Ярославенка, Нетяжка. Партитура 1 зол. 50 гр. Продають всі книгарні. 1533 1—5

ЗГУБЛЕНИЙ „Dowód osobisty" виставлений Старoством в Тернополі на назвиско Кебузинський Михайло, уневажнюється. 1535 1-1

ЛІКАР потребує доходячої до прятання двох комнат. Зголошення по адресу в адміністрації. 1536 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легнів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Переслітлення Рентгеном** 7—24

Памятайте передплату!

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра СИМОНА РАППАПОРТА ЯКОВА МАССА
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах.
1444 9-10

НАСІННЯ огородове, квітове і господарське з першорядних краєвих і закордонних плянтацій о найвищій силі кілковання поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
склад насін.
ЛЬВІВ, Рутовського 3.
Подрібні цінники висилаю на бажання. 4-6

Ширіть наш часопис!

ЛІКЕРИ у 70 ріжних смаках — зробити дома може кождий „STELLA" — ЛІКЕРИ в 70 ріжних смаках
до набуття в аптечних складах.
Головний склад В. Г. МУШИНСЬКИЙ в Перемишлі, Галичина.
Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.
567 33—?

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

2000	м.	батисту шовк.	по зол.	2·20
500	„	димки	„	1·70
1500	„	полотна англ.	„	1·30
1000	шт.	ручників купел.	„	1·30
200	м.	оксфорду на фартушки	„	1·30
5000	„	фланелі гладк. і десен.	„	1·50
5000	„	баркану	„	1·30
5000	„	радіо баркану	„	1·25
2000	„	ручників	„	1·20
1000	шт.	ручників відпасованих	„	1·25
3000	м.	зефиру жирард. і закорд.	„	1·80
1500	шт.	простирал відпас.	„	5·25
2000	м.	кретону на фіранки	„	1·25
800	„	фіранок	„	1·10
1500	„	обрусів	„	3·50
1500	„	білого полотна	„	1·40
500	туз.	серветок — 3 штуки	„	1·00
500		стирок відпас.	„	1·30
500	туз.	хустинок до носа 6 шт.	„	3·00
500		зимових плеців	„	6·50

Галицький Магазин Новостей
1529 Львів, вул Галицька 15. 1-2
Замовлення полаг. відворотною почтою.

L. 10 Pr./28

ОГОЛОШЕННЯ ЛІЦИТАЦІЇ.

Каса Хорих міста Львова оголошує публичну ліцитацію на будівельні і ремісничі роботи (з виключенням інсталяції) при будові Санаторії для хорих на чахотку при вул. Курковій Ч. 31 у Львові.

Пляни будови можна переглянути в бюрі Дирекції Каси Хорих м. Львова вул. Браєрівська 8.

Виміри, умови і опис робіт також можна там підняти за ціну (50) пятьдесять золотих.

Термін відкриття оферт дня 20. березня ц. р. о год. 12 в полудне.

Управа Каси Хорих м. Львова застерігає собі право свобідного вибору оферти.

У Львові дня 15. лютого 1928. 1530 1—1

За Управу Каси Хорих м. Львова.

Директор *Ян Щирек.* — Предсідник Управи *Михайло Христовскі.*

Рахунок білянсу з днем 31. грудня 1927.

АКТИВА	зол.	зол.	ПАСИВА	зол.	зол.
1. Довжники	921·25		1. Акційний капітал		100,000.00
2. Довжники в дол. ам.	65.605·99	66.528·24	2. Резервовий фонд		21.945·56
3. Римеси	2.400·00		3. Фонд спеціяльної резерви		1.000·00
4 Римеси в швайцарських франках	8.323·00	10.723·00	4. Фонд податкової резерви		444·57
5. Вартісні папері		1.857·00	5. Вірителі в ам. дол.		26.784·61
6. Недвижимости		86.684·30	6. Непіднесена дивіденда за р. 1925	30·00	
7. Машинові урядження і інвентар		13.224·00	7. Непіднесена дивіденда за р. 1926	417·00	447·00
8. Уділи в чужих підприємствах		0·01	8. Перехідні суми		222·87
			9. Зиск: за рік 1927	26.212·20	
			залишка з р. 1926	1.959·88	28.172·08
		179.016·64			179.016·64

Рахунок втрат і зисків.

ВТРАТИ	зол.	зол.	ЗИСКИ	зол.	зол.
1. Торговельні кошти		7.671·42	1. Перенесення з року 1925		1.959·88
2. Курсові ріжниці		617·67	2. Доходи з чиншу найму		21.856·50
3. Зиск: за рік 1927	26.212·20		3. Доходи з найму грунтів		1.420·52
залишка з р. 1926	1.959·88	28.172·08	4. Відсотки		6.809·38
			5. зреалізовані вплави		4.415·09
		36.461·17			36.461·17

Спілка акційна для будівельного промислу давніше Іван Левинський

Л. Желеньскі вр. — *Г. Вайнтрауб вр.*

Ревізійна комісія:

Д-р Стефан Федак вр. — *Амврозій Березовський вр.*
Альфред Уріх вр. — *Мирон Гаврисевич вр.*
Емануель Гевірц вр.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 38 (11.292). Львів, неділя 19. лютого 1928. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадк. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу **18**

Велике свято малого народу.

Десятиліття незалежности литовської республіки.

Львів, 17. лютого 1927.

Вчора минуло десять літ від хвилі проголошення незалежности Литви. Сталося це дня 16. лютого 1918 р. Створена литовськими діячами у Вильні, що в тому часі перебували під німецькою окупацією, „Тарнба" (Державна Рада) під впливом четвертого універсалу Української Центральної Ради (яким проголошено незалежність України), проклямувала самостійність Литви.

Під той час Литва находилася в особливому важкому положенні, розпоряджаючи дуже невистарчаючими засобами для творення власної держави. Однак час німецької окупації, не зважаючи на акцентування німецької прихильности до поляків, всетаки дав змогу литовцям створити початки литовського шкільництва. Найбільше відчувалося недостачу литовської інтелігенції. Та велика російська революція і відродженські змагання навіть дрібних народів не остали без впливу на Литву. Вже підчас мирових переговорів у Бересті литовці закроїли розміри своєї держави на широку скалю. Тоді їх представники пропонували українській делегації створити в Бересті спільну українсько-литовську границю, поділивши між себе білоруську область. Однак українці відкинули цю пропозицію.

Проголошення незалежности Литви майже через рік мало тільки принципово-плятонічний характер. Аж в 1919 р. розпочалося литовське державне будівництво. На Вильно зазіхали поляки. „Тарнба" була примушена переїхати до Ковна, маленького губерніяльного міста б. ковенської губернії. Підчас польсько-більшовицької війни Вильно заняла червона армія і приборовила там нечуваний терор. Литовські шавліси викинули більшовицькі відділи, однак не довго прийшлося їм попасати у столиці Гедиміна. Розвиток польської офензиви в 1920 р. у свойому розгоні в першу чергу відбився на Вильні. „Непослушний" генерал Желіговський відокремився від армії і пішов на Вильно. Литовські відділи були примушені опустити Вильно. Від того часу стара столиця колишньої литовської держави стала найболючішою раною відродженої Литви.

В незвичайно тяжких умовинах прийшлось литовцям будувати свою державу. Горстка інтелігенції і селянська маса — ось що литовського було в новостворенній державі. Головна маса інтелігенції і весь міський елемент складалися з жидів, поляків, росіян і частинно німців. Та завзяття і витревалість побідили. Литовці, маленький народець, хоч з великою минувшиною, обходять велике свято, десятиліття своєї незалежности. Литва — хліборобська країна, без природних багацтв, без промислу з жидівською торговлею, примушена все спроваджувати зі заграниці, маючи до вивозу тільки льон, всетаки збудувала свої держані фінанси (за допомогою литовської еміграції в Америці), створила державну машину, удержує закордонні представництва, будує національну культуру, є вільним членом в сімі вільних народів, має голос в міжнародніх установах нарівні з великими і могутніми народами і веде завзятий процес з Польщею за свою стару столицю.

З приводу десятиліття литовської незалежности президент республики Сметона видав універсал до народу, в якому заявляє:

„Десяті роковини створення литовської держави обходимо в спосіб доцільний і поважний, тому, що над тим святом заготіють ще чорні хмари. Вильно, місто наших предків, нам загарбано. Найгарячіше наше бажання: створити велику Литву, все ще нездійснене. Однак маю надію, що давня наша столиця Вильно, знову верне до нас".

Вкінці президент закликує литовський нарід до згоди й єдности, „бо лише єдність може бути основою незалежности Литви".

Єдиною журбою нинішнього покоління Литви, того покоління, що створило власну державу, є здобути ще й стару столицю своїх предків.

У звязку з десятиліттям литовської незалежности в пресі появилися вістки про намір през. Сметони проголосити декрет про зміну конституції. Згідно з тим декретом президент має бути доживотнім, а права сойму обмежені в користь виконавчої влади.

Не входячи у внутрішні відносини литовської держави, витаємо литовський нарід з великим святом. Епохальне значіння незалежности відчуваємо тим глибше і тим чуткіше, що доля не була для нас така ласкава, хоч ріки крови пролили найкращі сини українського народу за велику справу і право нації.

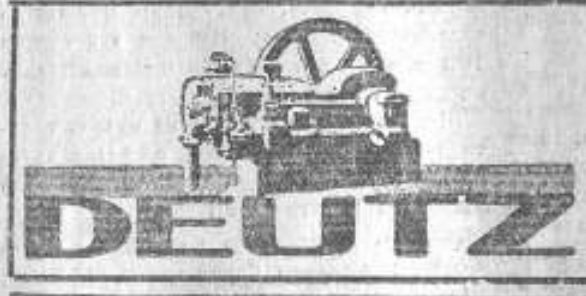

МОТОРИ- Diesla без компресора, ґазові, бензинові і т. д. моторові, льокомотиви льокомобілі, помпи, компресори, дорогові вальці і т. п. як також фабрикати ф-ми Humboldt, Köln a/R

заступництво „DEUTZ-HUMBOLDT" інж. Альонз Шахерль ЛЬВІВ РОМАНОВИЧА 1/Д Телефон 6—72.

НЕБУВАЛА СЕНЗАЦІЯ У ЛЬВОВІ!

Як довідуємося, вдалося УПРАВІ ТЕАТРАЛЬНОЇ КАВАРНІ У ЛЬВОВІ, з великим трудом і витратою коштів приєднати для свого бару на дуже короткий час відому з дотеперішнього артистичного турне в Румунії, Греції і Туреччині — славну Jazz-Band-ову Орхестру симфонічну „Columbia-Band" з віденського „Palace de France". Гуртожиток складається з першорядних музиків, яким вдалося JAZZBAND цей екзотичний інструмент вишляхотити і підвести до небувалого дотеперішнього рівня. Рівночасно з ними приїздять 3 знамениті зорі віденського кабарету „TABARIN", а саме: Ruth Terry, Olly de Szteronyi i Gerda Valoro. — Продукції цих знаменитих артистів розпочинаються вже 18. ц. м. — річ зрозуміла, що вони викличуть велике заінтересування. 1541

Боротьба уряду з господарською крізою в Польщі.

Майже на передодні виборів мусів польський уряд принятися за найбільш енергійні міри, яких завданням опанування назріваючої господарської кризи в державі. На крок цей зважився уряд з найбільшою неохотою і тільки під тиском крайної необхідности. Одначе вибору не було. Не зважаючи на щасливе сфіналізування справи закордонної позички, яка по словам декрету президента республики мала остаточно устабілізувати польську валюту, і не вважаючи на рівновагу в державному бюджеті — все таки господарський овид Польщі зачав від початку зими постійно затемнюватися. Неоманною ознакою цього погіршення був і є трівалий недобір в білянсі закордонної торговлі Польщі, котрий за останнього пів року зріс до поважної суми понад 400 міл. зол., за яким послідував автоматичний відплив валют з Банку Польського. І ясно. Коли вивіз з Польщі не всилі покрити ввозу, то на заткання виникшої діри в білянсі треба було вжити так шумно розреклямованої готівки в чужій валюті, призбираної за два роки господарювання санаційного уряду. Отже на днях появився декрет президента Республики про вальоризацію митних ставок, який безумовно хоче, балакаючи словами втертої термінольогії, „вхопити ситуацію за чуба". Що-правда — уряд до цього свого наміру не признається публично. Навпаки, віцепремієр Бартель, в своїй програмовій промові на вічу „одинки" в Кракові дня 10. ц. м., силкувався видачу розпорядку про вальоризацію митних ставок (оплат) представити як акт ультра-демократичної боротьби з поганим люксусом, з карою на всіх тих людців, котрі повинні державі солено заплатити, якщо хочуть консумувати: помаранчі, кавіор, одягатися в роскішні шуби, лякеровану обув і т. п. Та така балачка, розуміється, не всилі закрити дійсного обличча поданого розпорядку, ціль якого зовсім не така благородна, якби зі слів п. віцепремієра здавалося.

Годі на цьому місці входити в подробиці розпорядку і розбирати його вплив на поодинокі ділянки господарського життя держави. Окрім предметів безсумнівного люксусу, обіймає він предмети повсідної і масової консумції, котрі теж будуть обложені значною підвижкою при ввозі і тим самим причиняться до зросту загальної доріжні, до підвищення коштів продукції і прч. І нічого тут не поможе відозва послушного Левіятана, начальної організації великого промислу, торгівлі і банків Польщі (перше: вшехпольського, а тепер сильно санаційного) — до громадянства і до робітництва, що, мовляв, доріжня в державі після введення в життя цитованого розпорядку не зросте. Зріст доріжні є господарською необхідністю і тільки передвиборча атмосфера каже урядовим чинникам вбирати останній їх крок в фальшивий одяг.

Одначе ще важнішою є справа наслідків, котрі мусять прийти у закордонних господарських взаємнинах держави. Залізний економічний закон каже, що кожна держава з правила оплачує свій ввіз вартістю свого вивозу. Або іншими словами, що держава може за кордоном продати власні товарі і добре тільки тоді, коли за таку саму або приблизно таку саму суму купить в чужої держави її товарів і дібр. В момент, коли одна держава ставляє другій державі перегороду в свобідній виміні дібр — бажаючи вибрати для себе тільки те, що для неї є корисним, діткнена в її господарському живчику держава автоматично відповідає на атаку власними протимірами і не дозволяє на ввіз продуктів з держави, що перша зачала боротьбу. Так сталося і з Польщею. В списку товарів, обложених підвижкою митних оплат, є маса текстильних і залізних товарів, спроваджуваних Польщею з Чехословаччини, Німеччини і взагалі західно-европейських промислових держав, котрі вже збираються до відплатних протимір. Таким чином слід рахуватися замісць з підвижкою польського експорту на найближче майбуття, а тим самим з позитивнінням торговельного білянсу Польщі — з його скорченням і дальшим дефіцитом. На всякий випадок на хід ведених з Німеччиною переговорів про заключення торговельного договору, останній акт польського уряду матиме вплив як найгірший. Німці напевно не позволять накинути собі звижок польського експорту, не вимогши на Польщі відповідних рекомпенсат. А наслід-

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: JOB 4-50

ком буде дальше здержання рільничого експорту Польщі до Німеччини, яке і так спричинило вже просто катастрофально низький стан цін на всі плоди рільничого господарства Польщі, і — між іншим — безоглядно нищить і наше селянство.

Не можна тому надіятися жадної справжньої поправи відносин на найближче майбуття, яке моглоб наступити тільки тоді, колиб панове господарі Польщі схотіли зрозуміти, що це моглоб статися **тільки** шляхом радикального зменшення польського державного бюджету в усіх його непродуктивних і імперіялістично-шовіністичних позиціях, на що одначе цілком не заноситься. Бо навпаки, п. віцепремієр Бартель вже заповів в дуже модерний спосіб, шляхом радія, що „на варстаті“ є новий бюджетовий проект, котрий по стороні видатків предвиджує — дрібниця: зріст в сумі пів міліярда зол. Санаційний уряд жде нетерпеливо, коли новий сойм послушно стане до „співпраці“ з ним на цій ділянці, себто візьме на себе відповідальність за дальшу звижку і так вже непосильних тягарів і оплат всякого роду, котрі безмежним тягарем привалюють все населення Польщі.

Д-р Павло Лисяк.

Герберт Асквіт.

Смерть визначного провідника англійських лібералів.

Зі смертю льорда Асквіта зійшов у могилу один з найвизначніших представників давнього англійського лібералізму.

Смерть 75-літнього Асквіта викликала загальний жаль в Англії. Король прислав вдові леді Асквіт кондоленційну телеграму. Політики всяких таборів оголошують декларації, віддаючи пошану померлому та славлячи його заслуги для батьківщини і розвитку суспільного життя. Часописи поміщують довгі некрольоги. Дня 16. ц. м. в палаті громад і в палаті льордів відбулися жалібні маніфестації. Зі всіх сторін великої імперії приходять численні заяви співчуття.

Льорд Герберт Генрі Асквіт уродився 12. вересня 1852 р. у Моялі. Студіював в Оксфорді, визначаючись своїми здатностями. В 1876 р. Асквіт вступив до адвокатури, де в короткому часі здобув собі славу знаменитого оборонця, повного темпераменту, ясної думки, незвичайно річевого, противника всяких крайностей. Десять років пізніше ввійшов вперше до палати громад, де звернув на себе загальну увагу. В р. 1892 в одному з кабінетів Ґледстона обняв теку міністра внутрішніх справ. Після упадку Ґледстона ту саму теку обняв у кабінеті Росбері.

У важкій боротьбі з консерватистами старався перевести закон про обезпечення робітників від нещасливих випадків.

В р. 1895 лібералі на десять літ перейшли до опозиції. В тому часі побороювали вони консерватистів за війну з бурами. Та Асквіт підтримував воєнне становище консерватиста Чемберлена. Одночасно він вів кампанію за вільністю торговлі.

Коли в 1905 р. лібералі знову прийшли до влади, Асквіт обняв теку канцлера скарбу Кембель-Баннермана. На тому становищі розпочав енергійну акцію в користь зменшення державного довгу та введення обезпечення на старість. В 1908 р. Асквіт обняв провід ліберального кабінету, в якому найшовся й його ліберальний товариш, а одночасно противник Льойд Джордж на становищі міністра скарбу.

Ліберальний кабінет Асквіта перевів довгу й важку боротьбу за права палати громад проти палати льордів, яка в 1911 р. скінчилася повною побідою ліберального премієра. Енергійно, хоч довгий час безвиглядно, підтримував він теж справу ірляндського гом-рулю. Будучи послідовним лібералом, Асквіт у квестіях соціяльних і виборчого права для жінок схилявся в бік консерватистів.

Війна застала його на становищі премієра. Асквіт приєднався до війни, виступаючи в обороні Бельгії, якої ґарантією була Англія. Та не довго вже довелось йому кермувати великою імперією. З висот премієрського становища струтив його невгомонний Льойд Джордж, темпераментний народній трибун, що не перебирав у засобах, щоби тільки дійти до повноти влади. Асквіт не вмів підтримувати звязку з масами. Не диво, що Льойд Джордж не лише струтив його з премієрського фотелю, але побавом і з провідника ліберальної партії. Тепер ролі помінялися. Льойд Джордж захопив керму кабінету, а після виборчої невдачі в 1924 р. і керму ліберальної партії. Старий Асквіт не здобув навіть мандату. В партії засів на лівиці проти вчорашнього лівого Льойда Джорджа. Очевидно, лівість Асквіта була виключно політичного характеру, бо в соціяльних справах Льойд Джордж був безконкуренційний у ліберальній партії. Асквіт не міг ніколи погодитися з прихильністю Льойда Джорджа до страйкуючих шахтярів або з його гаслом земельної реформи.

В 1925 р. Асквіт увійшов до палати льордів, одержавши титул „герцога Оксфорду“. Там він іще нераз забирав голос, але в активній політиці не грав уже ролі.

Шкільна реформа в Австрії.

Цей малий останок великої монархії довершив вже діла, над котрим мозолиться післявоєнна Европа: Законом з 2 серпня 1927 р. завів новий устрій шкільництва. А виглядає він ось як:

Діти до 6 літ можуть та не мусять ходити до захоронок. Шкільний обовязок починається з семим роком життя і тревае до укінчення 14, отже 8 літ.

Основою шкільництва по містах є чотирилітня школа („Ґрундшуле“). Після її укінчення може дитина перейти 1) до вищої народньої школи теж чотирохлітньої („Гавптшуле“) з рівнорядними відділами для ліпших і гірших учеників, або 2) на основі вступного іспиту до восьмилітньої школи середньої („Мітельшуле“), що ділиться на чотирохлітну нижчу і вищу. Вона ділиться на три типи: ґімназію, реальну школу і реальну ґімназію з обовязковою чужою мовою латинською або чужою новою. Нижча середня школа має спільний плян навчання у всіх типах з чужою мовою від II. кляси.

В школах допускається коедукацію, хоча є також окремі середні школи для дівчат („Фравенобершуле“). Абсольвенти головних шкіл переходять звичайно до трохлітних фахових. Для тих, що хотять перейти до вищої середньої школи, а не ходили до відділів для кращих учнів, творяться доповнюючі курси.

Вступ в університет мають абсольвенти середніх шкіл, до вищих шкіл фахових абсольвенти середніх фахових шкіл.

Народне шкільництво по селах є теж восьмилітнє, але нижче зорганізоване. Абсольвенти тих шкіл мають вступ тільки до доповняючих і нижчих фахових шкіл.

Як пробні школи є ще середні робітничі школи для абсольвентів восьмиклясових народніх з покінченим 17 р. життя, далі школи основані на сільських восьмиклясових як надбудові („Авфбавшуле“), виділові школи („Бірґершуле“) основані на 4 кл. народніх школах і підготовчі курси до вищої середньої школи.

Так виглядає загальний начерк австрійського шкільництва. *Д. К.*

Кожний свідомий УКРАЇНЕЦЬ і УКРАЇНКА віддасть свій голос НА ЛИСТУ 18

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 49 (САМБІР).

Хирівщина.

Дня 5-го лютого н. р. відбулося передвиборче віче під голим небом в *Хирові*. Не зважаючи на великий мороз, появилося на віче около 500 осіб. Проводили вічем п. Єлінський і Козика. Реферував кандидат на посла листи ч. 18, селянин Гринь Тершаковець і п. Дмитро Еротенюк. В дискусії перший забрав голос провідник радикалів зі Сушиці Малої, який накинувся на Обєднання, однак вічевики закричали його і скинули з трибуни. Після того вічевики ухвалили одноголосно голосувати лише на листу УНДО ч. 18. — Дня 8-го лютого відбулося передвиборче віче УНДО в *Городовичах*. Присутніх около 200 людей. Про політичне положення українського народу під Польщею реферував кандидат на посла Гринь Тершаковець. Після нього забрав голос спроваджений місцевими радикалами адв. Рогуцький зі Самбора, який накинувся з недорічними лайками на Обєднання і захвалював соціялістичний рай, який запровадять в нас радикали. Коли знову забрали голос представники УНДО радикальна боївка під проводом Галевича начала кричати і свистати так, що навіть найповажніші селяни не могли їх успокоїти. Вільша поло-

МИКОЛА МАТІЇВ МЕЛЬНИК. 5)

Як проходила осінь..

Сонце усміхнулося поклоном і сховало золотоусту усмішку за кучерями борів. А хлопці непорушно коло вікон: впивалися ароматами незораних облогів, витали свою землю призабутими думками... Крізь вечір перші зорі... одна... дві — ціле небо в чічьки...

В дален-далині темними смугами: Карпати.

— Гори!...

— Май ни такі, єк у таліяно... Звітріла скала, без винка, єк громацька повія!

— Здаєтмиси шьо чюю дзвинки тай сміх...

...Розколисали на руках верховинку, що просилася давно з душі...:

— Гей, єк тебе верховинко
Зачюю, зачюю —
Тай тогди я, пане-брате,
Дома ни ночюю...
Тай тогди, товаришю,
Перехожю броди
Тай до тої білявочьки
Хорошьої вроди.
Ой, за тоту полониньку
Де грает трумбіта,
Виддавбихсми тісареви
Половину світа...

Колісник роздув лиця до сопілки. Його пальці скочили в пишну дрібушку...

Пісня обцілувала воякські чола тай полетіла туди... до гір. Бігла ід ним. Ярим колоссям, манною на сиву гречку. Купалася в потоках бистрих.

Попід склепіння срібні дзвінки...

Крізь усесвіт — молошні гарфи...

Юрчік стояв на помості, грудьми до залізного поруча. Лице — як мармур... а думки — як води пінисті...

— Ха-ха-ха-ха!

— А ку-ку! Ку-ку!...

Молодість... Весна... Ранки у зґардах!..

— Жди... жди!... Куда ти?!...

— Кхе, кхе, кхе! — Понад білу вовну черешень — зазуля...

— Стукай зазулько, стукай —
На мою долю кукай...
Тай голос — понад колос:
На кучірявий волос,
На бори зелененькі —
На літа мої молоденькі...
Кукай, зазулько, кукай...

Ніби: злопотіли сиві крила..

— Кхе... кхе... кхе!...

...Іде стежка попід холодом ліса. Мягкими подушками мох... Живиця ладаном... Ходить маленьке серце, як косарик.

— Ні, нима... полетіла...

Побіг. Сховався за рапавий пень.

— Ку-ку! Ку-ку!... удає зазулин голос.

— Але, екби, аж на верьх! Шьо то за парубок, аби не вмів дистаті лісови верьха? Бучок — як телинка... а він гойдається в верхах тай лист зелений їсть, ніби молодий коник. Сонце золотом по кучерях, на лиця коралевими пальчиками...

— Юрчіку!... Юро-ня-а-а!!...

Але, де!... Він не чує мамного голосу, бо вітер питлює молодим листям. Чує, що сильний і не боїться вітру. Наставлює йому хмиз чупру і розщінкану пазуху: ану-ко хто забирує!... І туди... на доли його гордий погляд. Там його хата: мала, маленька, єк коте пид кладнев...

Весна чеше прочіску... зелень за вічі, білий день сперся на плечі верхів.

Іде селом Неділя, дзвони гамором. Уся в биндах... Перед ворітьтям смішки...

— Юрійку... Ю-у-у-ро!...

— Іду, йду... мамо!

— Кук-ку! Кук-ку!

Крила до цвіту...

Няня за руку: Ходім!...

..За річкою реве цимбали, а поміж них срібними нитками розсміяна туга скрипки. Леґіні дубем гнучким попід боки, висівають діяменти з мідяних дзвонів... рукави черленими биндами... Дівочі личка до спітнілих грудей: єк образочьки... Крутяться шуми... сила прибиває до землі, а бартки искрами...

— Отік то було!...

— Тай минуло двадціт веснів, єк празнику, а Черемош и жилах огірьом бісит.

Гей, у сині Чьорногорі недея, недея,
Или любко за сонічьком, будеш знаті, де я...

— Кук-ку!... а кук-ку!... Ха-ха-ха!...

Друга зазулька кличе: Ілюкова Катерина.

— Леґіню мій пишний!

Місяць рянтухами по стежці. Соловій батогами бє, як пяний...

Летит сокіл поза хмару —
Я їго доганю,
Цулуй, цулуй любий хлопче
Я ти ни бороню!...

Над досвітком... Пращалися. Вона стежками, як білиця, а він додому оленем... Співає, аж гай гнеться...

...А відтак крисаню до сонця, робітній днинці з поклонами тай умиває в отім чюркалі упоєння з очей...

Бренькнула коса, зашуміла сила у травах.

Катерина з граблями йде на своє поле тай прикипає очима зза зеленої ліщини до метрових плечей, до чорного чупру, а від серця — млість у ноги... Відтак іде, а за нею луна лісами:

— Ой ни сідай коло мени
Любий мій Юрію,
Гей, ни сідай коло мени,
Бо я одурію...

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

...Але Юрчік таки сів коло неї... сів на кованім возі, тай узяв її від тата до себе...

(Продовження буде.)

вид присутніх всеаким заявилася за партією УНДО і листом ч. 18. — Дня 3-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в *Сушиці Великій*. Віче отворив голова Пов. Комітету Франц Липецький. Проводили сел. Цуркалець і Єдин. Реферував делегат Центрального Комітету УНДО п. Дмитро Ерстенюк. До дискусії зголосився відомий у нас кирпичник з радикальної партії Лецишин, однак віченики закричали його і не дали йому говорити. Належну відправу дав йому п. Ерстенюк Дмитро, після чого присутні ухвалили повне довіря до партії УНДО, напятнували всіх кирпичників і рішили голосувати на листу ч. 18. — Дня 6. п. м. відбулося передвиборче віче Обєднання в *Бильмороді*. Присутніх понад 200 громадян. Проводили селяни Васько і Тех. Реферат про положення українського народу виголосив делегат зі Львова. Дмитро Ерстенюк. В дискусії забрав голос якийсь жидок, який накликував присутніх голосувати на польську листу ч. 1. Однак дістав належну відправу від референта а також від д-ра Заннова. Присутні ухвалили піти до виборів з одиноко національною партією УНДО і голосувати на його листу ч. 18. — Дня 7. п. м. відбулося велике передвиборче віче під голим небом в *Ліску*. Проводив о. Гавлінський. Реферував кандидат на посла листи ч. 18. д-р Степан Біляк і делегат зі Львова п. Д. Ерстенюк. Присутні сельроби перервали з початку бесідникам, але публика своєю однодушною поставою заставила їх мовчати. Забирав також голос якийсь польський монархіст, однак віченики не дали йому говорити. На прикінці ухвалено одноголосно голосувати тільки на листу УНДО ч. 18. — Дня 9. лютого п. р. відбулося передвиборче віче в *Люговисах*. Проводив о. Соровієвський. Реферував делегат Ц. К. Обєднання Дмитро Ерстенюк, а після нього промовляли о. Паславський, о. Кониставський і д-р Паславський. Коли д-р Паславський згадав у своїй промові про правління Вітоса, комендант постерунку розвязав віче.

Мостищина.

Дня 5-го лютого відбулося велике окружне, передвиборче віче в *Гусакові*, на якім масово явилися селяни з Гусакова, Боєвич, Ваничі, Боженович, Гориславич, Золоткович, Мочерад і Радохонець. На вічу реферував новголітний організатор Мостищини і кандидат на посла листи ч. 18 Степан Байдала. Промовляли також о. Ковак Антін, Гнатишак з Гусакова та міщанин Калитинський, які закликували всіх присутніх йти до виборів єдиним фронтом і голосувати тільки на листу Національного Обєднання ч. 18. Присутні з одушевленням прийняли кандидатуру п. Байдали і підбадьорені та скріплені на дусі розійшлися домів.

Самбірщина.

Дня 29. січня п. р. відбулося окружне віче УНД в *Кульчицях*. Реферували кандидати на послів: Гринь Тершаковець і Василь Добрянський. Настрій був спершу під впливом радикалів неприхильний для УНДО, однак після переконуючих рефератів обох кандидатів, присутні одноцушно одобрили програму УНДО і ухвалили голосувати на листу ч. 18. — Дня 2. лютого відбулося віче в *Гуленці*. Присутніх понад 150 виборців. Проводив радний Михайло Тан, однак після реферату кандидата на посла листи Обєднання, зібрані одноголосно заявилися за листою ч. 18. — Дня 3. лютого п. р. відбулося віче в *Майничах*. Присутніх около 190 людей. Промовляв о. декан Татомир. Після вияснення програми УНДО і демагогічної тактики радикалів, всі присутні з обуренням відрікалися листи ч. 22. а рішили голосувати лише на листу ч. 18. На сторону УНДО перейшов і виборчий комітет, вибраний радикалами. — Дня 4. лютого п. р. відбулося віче у *Ступниці*. Тут повторилося те саме, що на попереднім вічу в Майничах. Присутні колишні радикали перейшли під жовто-синій прапор Обєднання. — Дня 4. лютого п. р. відбулося віче в *Мокранах*. Присутніх 150 виборців. Реферував студ. Туранський. Присутні ухвалили резолюцію, в котрій жадають, щоби Центральний Комітет радикальної партії зєднався в спільну листу з УНДО, на яку вони будуть голосувати. — Дня 5. лютого п. р. відбулося віче в *Монастирці*. Віче отворив о. Гільницький, реферував студ. Туранський. Сельроби потерпіли поразку. Після оживленої дискусії, в якій богато галасували сельроби, загал присутніх станув по стороні Обєднання і рішив голосувати на листу УНДО ч. 18. — Дня 6. лютого п. р. відбулося віче в *Торчиновичах*, селі наскрізь сельробівськім. Всеж таки після реферату о. декана Татомира та вияснення програми

УНДО часть села заявилася за Обєднанням і рішила голосувати на листу ч. 18. — Дня 5. лютого п. р. відбулося віче в *Букові*. Присутніх понад 100 людей. Реферували о. Татомир і студ. Туранський. Зібрані осудили кирпичну роботу радикалів та інших лівих партій і заявилися за одноцілим національним фронтом, репрезентованим УНД-Обєднанням та його листою ч. 18.

Ліско.

Дня 5. лютого п. р. відбулося передвиборче віче в *Береґах Долішних* в полудне, а по полудні в *Лодині* при численній участи місцевих селян і жінок. На обох вічах реферували о. Володимир Вербинець і д-р Винницький, адвокат з Устрик. — Дня 8. лютого п. р. відбулося многолюдне віче в *Устриках Долішних* в салі „Народнього Дому". Віче отворив голова Повітового Народнього Комітету Вол. Вербинець. Проводив о. Миланич і селянин Мшанецький. Палкі реферати виголосили кандидат на посла листи ч. 18. зі Самбірщини д-р Ст. Біляк з Городка і п. Ерстенюк. Промовляли також відпоручники сельроба, учениців і польських соціялістів та їх безкладні бесіди і демагогічні підюджування викликали обурення у значній більшости присутніх. На всіх вічах ухвалено голосувати на листу ч. 18.

ОКРУГ 50 (ЛЬВІВ-МІСТО).

Дня 8. п. м. відбулося в салі „Сокола ІІ" передвиборче віче скликане виборчим комітетом для городецької дільниці. Збори відкрив голова виборчого комітету Стефанівський, а після нього виголосив реферат про значіння виборів до сойму і конечність вибору до сойму одного посла з міста Львова, кандидат на посла робітник Ів. Слєсин. Дальше промовляв п. Соколик заохочуючи присутніх до найживішої агітації за листою УНД-Обєднання ч. 18. Після річевої дискусії засновано комітет, котрий має доложити усіх зусиль, щоби заохотити якнайширші круги до виборчої акції і зібрати відповідні фонди на ціли виборів. Рішено також скликати якнайчастіше в тій справі зібрання мешканців городецької дільниці, щоби освідомлювати їх у виборчій акції. Такі зібрання відбулися вже напередодня 9. і дня 12. лютого. На тих зібраннях заявило робітництво, що в усієї сили підтримає кандидатуру робітника поставленого на листі УНДО ч. 18.

На скликанім Укр. Народним Виборчим Комітетом на день 15. лютого до салі „Просвіта" на Богданівці віче прийшло понад 200 громадян. По отворенню зборів головою комітету п. Е. Ігнатом і виборі президії о. Гаврилюка і пп. Гриньова і Ковальчука, виголосив реферат п. Похмурський. Вже в часі його промови кількох агітаторів Гавзюра старалося криками розбити віче, а коли від пп. Пелецького і Олесина дістали належну відправу і побачили, що віченики не дадуться спровокувати і віче дальше відбувається поважно — заалярмували поліцію, що на вічу бються. На село впало 6 постерункових в повнім озброєнні і комендант з Богданівки і мимо сего, що бачили на селі повний спокій і дуже поважних громадян — збори розігнали. Збори всеж таки відбулися імпозантно і в так великім числі не було ще ніколи на Богданівці зборів. Промова бесідників і поступок тамошньої поліції вказали зібраним значіння солідарного одновідного поступовання і тому не буде на Богданівці ні одного виборця, ні жінки так і мущини, що не пішов би до виборів голосувати на одиноку українську листу вісімнадцять. *Е. І.*

ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ).

Сокальщина.

Для успішного переведення виборчої акції поділила Виборча Канцелярія в Сокалі цілий повіт на райони. В районі *Яструбичі* відбулися ось такі віча: Дня 2. лютого п. р. о год. 9-тій рано відбулося передвиборче віче у *Волсвині*. Присутніх около 500 осіб. Віче отворив селянин Гринь Лобай, проводив вічем п. В. Матвіїс. Реферував кандидат на посла листи ч. 18. селянин Волод. Кохан. Після оживленої дискусії, в якій осуджувано шкідливу діяльність сельробу і розбивання одноцілого фронту з боку молодих політиків радикальної партії, ухвалено резолюцію, в якій зібрані висказали своє довіря проводові партії УНДО і рішили голосувати на його листу ч. 18. — Того самого дня відбулося віче в *Поздимирі*, присутніх понад 300 селян. Реферували кандидат на посла В. Кохан і п. Матвіїс. Віча одноголосно ухвалило голосувати на листу ч. 18. Тут ждала нашого кандидата неприємна несподіванка, явилася поліція і заявила, що мусить відставити п. Кохана до комісаряту поліції в Сокалі. Чергове віче того самого дня відбулося в *Яструбичах*, однак вже без п. Кохана, який мусів відїхати з постерунковим до Сокаля. Віче відбулося в піднесенім настрою — Того самого дня вечером відбулося передвиборче віче в *Тишиці*, в якім то селі мала досі великий вплив радикальна партія. Реферували п. Матвіїс і селяни П. Гук і Т. Андрущак. Референтам удалося після тригодинної дискусії переконати присутніх про шкідливість розбивання одноцілого національного фронту, репрезентованого Обєднанням. — Дня 3-го лютого відбулося передвиборче віче в *Радванцях*. Проводив старшенький селянин Сайкевич, колишній москвофіл, страдалець Талергофу, який зі слезами в очах витав кандидата селянина Кохана і запевнив його в імени громади, що село Радванці голитиме сельробівську кирпину і буде голосувати на листу Обєднання ч. 18. — Того самого дня відбулося ще раз віче в *Тишиці*, а опісля вечером в Яструбичах вже в участю кандидата на посла п. Кохана, якого поліція випустила. Зібрані вождя одушевлено витали свого майбутнього посла-селянина. — Дня 4. лютого відбулося віче в *Гоголеві*. Віче перейшло з повним успіхом для партії УНДО і листи ч. 18. — Того самого дня відбулося передвиборче віче в *Корчині*. В цім селі великий вплив мали сельроби, а також москвофіли. Окрім того ведеться там боротьба церковна, бо село в великій части перейшло на православіє. Однак вислід віча в Корчині і успіх, який відніс там кандидат В. Кохан, дає запоруку, що і це село, з виїмком хіба найбільше засліплених піде до виборів єдиним фронтом з цілим повітом і буде голосувати на листу Обєднання ч. 18. Кандидат на посла п. Кохан зєднав собі у нашому районі великі симпатії і відїздив сердечно прощаний всіми селянами.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Перегінсько.

В середу 15. п. м. відбулося в *Перегінсько* велике передвиборче віче УНДО, в якому взяло участь поверх 500 учасників селян та досподичної інтеліґенції. Проводив вічем адвокат д-р *Курбас*. Політичні реферати виголосили кандидати на послів д-р І. *Куріленко* і дир. В. *Лучаковй*. В дискусії забирав слово і представник „Сель-Роба" Бронишич, однак не мав ніякого успіху. Віче рішило підтримувати в виборах національне Обєднання та голосувати на листу ч. 18. В цілому повіті та в цілій окрузі введені адміністрацією дуже гострі засоби особистої контролі для всіх, що їздять по селах. В кожному селі днем і ніччю стоять варти, що контролюють кожного проїзжаючого. Попри тим, йде сильна та інтензивна агітація та „робота" відповідних чинників за бе[illegible]тійним блоком співпраці з урядом.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ВІСІМНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Більшу часть нинішньої розправи заняли запити оборонців до шадком. Мітленера і його відповіди на ті запити. В тих відповідях були деякі неясности й суперечности як щодо ролі самої У. В. О., так і щодо діяльности поодиноких обвинувачених. На своє оправдання свідок сказав ще вчора, що він займається справами У. В. О. щойно від процесу братів Барановських, отже від 1925 року.

При кінці станув до шадком. Мітленера запити обв. Юл. Головінський, питаючи за конкретними доказами своєї вини. Свідок, шеф політичної розвідки, не міг навести конкретних доказів вини обв. Головінського, тільки покликувався на конфіденціональні відомости, по яких обв. Гол. був заводом У. В. О. на краєвім терені, а як такий мусів щось знати про атентат на ку[illegible] Собінського.

Після переслухання шадком. Міт[illegible] зізнавав ще коротко інсп. поліції Ян[illegible]віцький, а по нім б. вихованок трувал[illegible]ської бурси Леопольд Соболтинський і [illegible] ліц. „виводила" Владислав Хімяк. В зізнаннях Соболтинського, зложених на праці, виявилися суперечности в порівнянні з його зізнаннями в слідстві (так було з зізнаннями його товариша Ба[illegible] Щож до зізнань Свінцького і Хімяка, обі вони заперечили можливість бити поліції Ів. Вербицького.

При кінці нинішньої розправи обор. Старосольський поставив широко уз[illegible]ване внесення на переслухання лле[illegible]

візії на місці убивства кур. Собінського. Трибунал це внесення оборони відкинув.

Нинішня розправа зачалася з майже одногодинним опізненням, бо на одного прис. судді прийшлося ждати мало не до 10 год. Перший ставив запити до надком. Мітлєнера обор. д-р Шухевич.

Запити д-ра Шухевича.

Д-р Шухевич: Чи ви, п. надкомісар, знаєте докладно справу У. В. О.?

Св.: Так.

Д-р Шухевич: Чіїм органом є „Український Революціонер"?

Св.: „Український Революціонер" є органом рівнобіжної до У. В. О. організації, що є на услугах большевиків. У. В. О. кооперує з німцями і видає свій орган „Сурму".

Д-р Шух.: Як ставляться ті організації до себе?

Св.: Неприхильно, а навіть деколи поборюються. Це видно з обох органів.

Д-р Шух.: Чи ви цікавилися краківським процесом?

Св.: Так, загально.

На дальші питання свідок оповідає, що організація, якої органом є „Український Революціонер", повстала у розламу в У. В. О., що мав місце в 1925 р. По розламі група, що видає „Українського Революціонера", оперлася на Харків, а група, що видає „Сурму", оперлася на Берлін. Одначе завдання обох організацій є в значній мірі созвучні.

На питання щодо процесу „почтовців" а саме, чому в актах подано, що стрийська поліція, не порозумівшися з львівською поліцією арештувала замість Ялінського — Гука, „мужа довіря поліції", — свідок оповідає, що Гук, хоч стояв під замітом провокації (служби для поліції), удержував дальше звязки з провідниками У. В. О. Тому стрийська поліція могла його арештувати. (Свідок цієї справи таки як слід не вияснив, за-те образливо поставився до оборони, проти чого задемонстрував д-р Шухевич).

На дальше пит. д-ра Шух. щодо процесу в Стрию, де свідки нібито агноскували одного учасника по шрамі на лиці (хоч учасники були в масках), св. каже, що тим чоловіком, що мав шрам, був „Шульц". На пит., чому такий самий закид упав був на обв. Яр. Барановського й на інші особи, св. зачинає сплутатися, але в тім моменті предсідник ухилює це питання, кажучи, що це дрібниці, яких свідок не обовязаний памятати.

Д-р Шух.: Чи ви переслухували 20. січня Атаманчука і Джулю?

Св.: Так

Д-р Шух.: А чи ви показували з тої спільної знимки одному одну фотографію, а другому — другу?

Св.: Можливо.

Д-р Шух.: Хто довіз перший на поліцію про св. Гасмана?

Св.: Один „виведовця", але тепер того докладно вже собі не пригадую.

Д-р Шух.: Чи то, що зізнав Гасман, є ваші спостереження, чи ваші враження?

Св.: Найконкретніші спостереження, щодо яких нема ніяких сумнівів.

На запит щодо фотографії Атаманчука св. запевняє, що фотографію Атаманчука взято зі спільної його знимки з Ів. Вербицьким і що фотографію розіслано всім поліційним станицям.

Слідували запити д-ра Шух. на обставину, як був убраний шофер Гасман і обв. Атаманчук в часі, коли їх конфронтовано.

На дальший запит д-ра Шух. свідок каже, що відпускаючи дня 20. січня Атаманчука домів, не казав йому, що мав в означенім часі зголоситися знову, тимбільше, що не він сам його відпускав, а хто інший. Переслухання Атаманчука того дня тревало є пів години, але точно того часу св. означити не може. [illegible] ого переслухання Атаманчук не міг [illegible] рати враження, що його підозрівають з убивстві куратора. По виїзді Атаманчука зі Львова (20. січня) поліція була в його помешканні аж 24. січня.

Запити д-ра Старосольського.

Д-р Стар.: Прошу нам сказати, але було відношення між У. В. О. і комуністичною організацією в 1926 р.?

Св.: Організаційного контакту між ними не було, але політичні вязні одні і другі нераз взаїмно порозумівалися. „Мопр" старався раз навіть повести спільно акцію з У. В. О. в справі увільнення політ. вязнів. Поза тим обі організації не мали між собою нічого спільного, хоч поодинокі їх члени приватно з собою стрічалися.

На пит., як поліція впала на те, що У. В. О. виконала атентат і тому спершу арештовано Голіяна і Мариняка, які з У. В. О. не мали нічого спільного, св. оповідає, що спершу поліція діставала в справі убивства ріжні інформації, також з провінції, а до того часу не було ще докладно відомо про розлам в У.В.О. І взагалі спершу було богато неясного в цілій справі. (Цієї справи свідок теж не зміг виявити як слід).

Щодо самого убивства, то св. заявляє, що слідство в цій справі ведено так скрупулятно, що просто кожний крок обоїх Собінських з кіна „Палас" додому був провірений опісля якнайточніше численними свідками. Щодо акт, то св. каже, що в дні убивства в околиці ул. Королівської ішли лиш тільки два авта.

На пит., чи кур. Соб. вертав того дня додому в своїй звичайній порі, як він це щодня робив, чи може вертав в іншій порі, св. зачинає оповідати, що спосіб життя кур. Соб. — це найважніша справа, бо в таких випадках найважніша річ — терен ділання. Така підпольна організація провірює передовсім терен і вбийники мусіли бути безпосередньо перед своїм учинком на тих місцях, аби зорієнтуватися, куди і як мають утікати.

На пит. щодо переслухань Гасмана, св. каже, що Гасман спершу боявся зізнавати, а потім пізнав обох обвинувачених як своїх пасажирів на Королівську вул.

Д-р. Стар.: А чому в першім донесенні поліції до суду з 5. листопада 1926 нема ніякої згадки про Гасмана?

Св.: Справа певного алібі Мариняка була причиною, що слідство спрямовано було спершу на фальшиві тори.

Д-р. Стар.: А чому Мариняка й Голіяна держано в арешті під замітом убивства, місяцями, хоч Гасман міг кожної хвилі посвідчити, що він їх ніколи не віз?

Св.: Бо поліція не може бути ніколи доволі обережна, а врешті Мариняк і Голіян були підозрілі і з іншої причини.

Д-р Стар.: Чи трапляється часто, що обвинувачених переслухують цілу ніч?

Св.: Овшім, це буває нераз, як нема місця в арештах, або як є богато арештованих, а поліція при невеличкім своїм апараті не може собі зо дим дати ради.

Д-р Стар.: А чи крім Ів. Вербицького переслухували ви й інших обвинувачених цілу ніч?

Св.: Це бувало, як того вимагала справа. Навіть як обвинувачених приміщено вже по кімнатах, то часами треба було переслухувати їх і нічю.

На пит. щодо особи Мих. Вербицького св. каже, що коли М. Вербицькому представлено, що це він „Васильків"-„Шульц", то він виперся тих псевдонімів і взагалі відмовив усяких зізнань. З дальших відповідей свідка виходить, що були ще й інші реляції, а саме, що Мих. Вербицького називано й „Васильчуком". Взагалі щодо тих усіх псевдонімів, яких нібито уживав Мих. Верб., свідок не може дати певної відповіди. Справа так і лишилася нерозясненою.

Щодо особи Ів. Верб., то він, як каже св., нічим не займався, що ствердила поліція цілком докладно. Мих. Верб. жив зголошений у Перемишлі, про що поліція знала.

Д-р Стар.: Отже Мих. Вербицький не укривався?

Предс.: Міг бути зголошеним — але укриватися.

Д-р Стар.: Коли був зголошений і жив легально, то хіба не укривався!

Величезний вибір Новостий на КАРНАВАЛ поручає блаватна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Запити д-ра Волошина.

Д-р Волошин: Чи ви, п. надком., знаєте зміст експертизи генерального штабу в краківськім процесі?

Св.: Так, загально.

Д-р Вол.: А де є централя У. В. О. в краю?

Св.: У Львові, а її головою по наших інформаціях був на краєвому терені Ю. Головінський.

Д-р Вол.: А чому в краківському процесі устійнено це зовсім інакше?

Св.: Краківська справа — це чисто шпіонська афера. (На це питання свідок теж не дав вдоволяючої відповіди).

Д-р Вол.: Ви сказали, що по арештуваних у Львові впала така паніка на членів У.В.О., що Головінський почіть заникув сильно перестерігану до того часу обережність і зайшов раз аж на вул. Потоцького, де мешкав Атаманчук. Коли це було?

Св. каже, що це все є вже в злочених ним давніше реляціях.

Запити обв. Головінського

В черзі ставив свої запити до надком. Мітлєнера обв. Юл. Головінський.

Гол.: Чи як я по ваших реляціях від 1924 р. був головою У.В.О. в краю, то мусів про все знати, отже і про замах на кур. Соб.?

Св.: Ви мусіли щонайменше про це знати, бо централі в Берліні могла дати приказ до убивства сама, але вас певно про це повідомила.

Гол.: Що конкретно знала поліція про мою особу?

Св.: Ви були краєвим керманичем У. В.О., мали цілий апарат під собою удержували звязки з відомими нам членами У.В.О., заходили до Атаманчука і мусіли знати убийників кур. Собінського.

Опісля Головінський заявляє, що в часі перед замахом на кур. Собінського він був разом з тяжко хорою жінкою у Львові на клініці і в шпиталі Черв. Хреста, ночував там нераз і на цю обставину може навести цілий ряд свідків. А все таки його держать цілий рік і до цього часу йому нічого конкретно не закидається, тільки оперується самими здогадами. Гол. просить свідка подати йому факти, бо інакше він не в силі боронитися.

Предс.: Щож ви хочете конче доказів? Таж чуєте, що свідок нічого конкретного вам не закидає, бо певних доказів проти вас нема.

Запити д-ра Павенцького.

Опісля ставив свої запити д-р Павенцький.

Д-р Пав.: Чи свідкові відомо, що Антін Стефанишин двома вироками (береж. суду і найвищого трибуналу) був увільнений від закиду шпіонажі в 1925 році?

Св.: Так.

Д-р Пав.: Чи про похвалу Коновальця на адресу Стефанишина знаєте з особистих, чи з чужих реляцій?

Св.: У. В .О. займаюся від процесу братів Барановських. Знаю про похвалу Коновальця для Стефанишина тільки з реляцій інших осіб.

По кількох запитах д-ра Стар. на обставину „арештування" Гука (свідок каже, що за демаскування поліц. агентів перед У. В. О.) закінчено переслухання надком. Мітлєнера.

Другим свідком був нині зверхник надком. Мітлєнера

Ян Свіцький,

літ 38, інспектор поліції, що зізнавав незаприсяжений.

На пит. предс., чи св. був при переслуханні Ів. Верб., св. каже, що був. Уважає, що це неможливе, аби надком. Мітлєнер міг ударити Ів. Верб. Чи св. казав, що Ів. Верб-кого треба переслухати „на особлоськи" нині не пригадує собі. Биття уважає неморальним і неведучим до ціли.

На запити д-ра Стар., чому св. написав у своїх реляціях, що Мариняк і Голіян були членами революційної терористичної організації, св. виявляє, що є дві підпольні організації У. В. О. і Зах.-Укр. Рев. Орг. Ріжниця між ними та, що перша стоїть на услугах німців, а друга — на услугах більшовиків. Одначе істотної ріжниці між членами одної і другої нема, бо хоч не горіло заістнував розлам, то на долі йшла акція згідно. (На запит д-ра Стар. свідок так і не відповів...).

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, віджинляючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr. M. Krzysztoforski Tarnów, 27-?

Опісля переслухано свідка

ЛЕОПОЛЬДА СОБОЛТИНСЬКОГО,

літ 19, рим.-к., столяра, вихованка Груш. бурси, що працює тепер в Ченстохові. Свідка заприсяжено.

Соболтинський оповідає, що 19. жовтня 1926 він зі своїм товаришем Бахтою йшов кілька кроків за кур. Соб., за яким ішло ще двох людей. Коли впав стріл, св. оглянувся, бо думав, що стріляно десь позаду. Але зараз побачив, що ті два люди стали втікати під гору св. Яцка. Свідок їх лиць не бачив, але бачив їх ззаду на яких 20 кроків. Оба були в темнім одязі, в чому свідок противорічить зізнанням свого тов. Бахти, який бачив молодшого в ясній убранні. Опісля свідок, оглядаючи зпереду і ззаду обох обв. Атаманчука й Ів. Вербицького, які на приказ предсідника встали, каже, що вони ростом подобають на тих, що йшли за кур. Хто з них віддав стріл і хто йшов з одного, і хто з другого боку, свідок не бачив.

На пит. д-ра Стар. св. каже, що вищий мав капелюх, а нижчий кашкет (у слідстві зізнав, що оба мали шапки з дашками). В слідстві (9-го серпня), на це стверджує д-р Стар., св. узагалі не пізнавав Атаманчука, якого йому представлено, кажучи, що той вищий з убийників був далеко вищий від Атаманчука. В слідстві (зізнання з 29. листопада) св. зізнав на зовсім іншого чоловіка, що його зріст і „тупа" відповідають тому вищому убийникові. На всі ті суперечности, які свідкові наводить д-р Стар., він не в силі дати якоїнебудь відповіди. Вкінці зізнавав

ВЛАДИСЛАВ ХІМЯК,

літ 30, „виведовця" поліції, заприсяжений.

Св. оповідає, що був раз при тому, як переслухував Ів. Верб-ого Будний, але він рішуче його не бив. Взагалі св. перечить, аби кого бито. Св. [illegible] Атаманчука, Стефанишина, Пісня й [illegible] і сам писав про них реляції.

На запит Ів. Верб., чи св. пригадує собі як само він його бив по чолі і в голову, св. перечить.

Після того за згодою всіх сторін відчитано зізнання Вільгельма Олешкевича, ком. поліції.

Внесення оборони на льокальну візію.

При кінці нинішньої розправи забрав іменем оборони слово д-р Старосольський. В своїй промові д-р Стар. зазначив, що хіба для нікого нема вже сумніву, що теза акту обвинувачення, якого деякі місця сконструовано так, що вони роблять навіть враження, заломилася на цілій лінії. Гіпотеза, поставлена його укладчиками, не могла вдержатися супроти зізнань переслуханих досі свідків. Коли зважити, що саме вчора св. п-ні Гачевська понад усякий сумнів ствердила, що у неї був д-р Цепельовський 24. жовтня 1926, а рішуче не 19. жовтня, то тим самим справу убивства спрямовано на фальшиві тори. Ця справа понад усякий сумнів виясняна, бо вже з досі переведених доказів видно ясно і недвозначно, що кліенти обор. абсолютно не винні і до убивства непричасні. Оборонець покликається в своїй промові на визначного польського оборонця Спасовича і цитує його вислів про завдання оборони. Дальше д-р Стар. заявляє, що як довго говориться про абстракції, можна ставити всякі гіпотези. Але з тим моментом, коли трибунал і прис. судді

[П]рисилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
[до] Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвальє 7. на конто Народ. Виборчого Фонду

станють на місці трагедії і розглянуть докладно терен, переконаються наглядно, що злочин, закидуваний Атаманчукові й Ів. Верб., виконаний іншими руками.

Конкретизуючи своє внесення, обор. д-р Старосольський просить зарядити льокальні оглядини ул. Королівської і горішньої Тарновського, бо без льокальної візії не можна представити собі, як прис. судді зможуть видати безстороннє оречення в цій преважній справі.

Прокуратор не спротивився допущенню того внесення, тільки заявив, що він не бачить, аби воно вело до якоїсь цілі.

Трибунал рішив по нараді відмовити тому домаганню оборони, бо льокальна візія на його думку цілком непотрібна

На тому скінчилася розправа в пятницю.

Завтра, в суботу, розправа назначена на 9. год.

При запертю стільця, здуттю черева, надквасоті жолудкового соку, болях голове, побудженню, почуттю страху, загальним злім самопочуттю, змученню, природна гірка вода *Franciszka Józefa* дає безболізне випорожнення. Найповажніші лікарі останнього століття, вживають воду Franciszka Józefa у мужчин, жінок і дітей з незвичайним успіхом.

УНЕВАЖНЕННЯ 18-ки.

Варшава, 17. лютого 1928.

Листи бльоку непольських народів ч. 18 у ковельськім і лідськім окрузі остаточно уневажнено. В Ковлі уневажнено ще богато й інших лист, так, що лишилася лише 13-а, листа „Агуди" ч. 33 і листа жид. лівиці Поалей Сіон. На ковельський округ припадає 5 соймових мандатів, при чому бльок непольських народів рахував на певних 4 мандати. На лідський округ припадає 7 мандатів, а бльок непольських народів рахував на 3 мандати. Обі листи уневажнено тому, що людей, які підписали листи, тамошні адм. власти візвали до себе і приказали скреслити свої підписи. Особи ці піддалися приказові властей. Крім того годиться згадати ще й це, що ковельського повновласника листи ч. 18 покарано 2-місячним арештом зате, що він нібито нарушив санітарні приписи. Повновласник цей є власником реальности у Ковлі.

УНЕВАЖНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛИСТИ В КРАКОВІ.

Краків, 17. лютого 1928.

Окружна виборча комісія на 42. виб. округ затвердила 9 лист, а уневажнила 7 у цьому й українську листу з о. Курилом на чолі.

ЛИТОВСЬКИЙ ПРАПОР У ВИЛЬНІ.

Вильно, 17. лютого 1928.

Минулої ночі невислідженні люди звісили литовський прапор на башті Замкової Гори у Вильні. Прапор, із візерунком литовського гербу, був прикритий залізною крепою.

НАРАДИ НІМ. КАБІНЕТУ.

Перед розвязанням райхстаґу.

Берлін, 17. лютого 1928.

Кабінет радить нині без перерви над програмою держ. конечностей, які мали би бути полагоджені ще перед розвязанням парляменту. Опозиція і центр жадали, щоби коаліц. партії згодилися вже тепер на розвязання райхстаґу з кінцем березня, коли до того часу не буде полагоджена програма держ. конечностей. Таке домагання може довести до розбиття переговорів, а в наслідку цього і до розвязання райхстаґу ще нині або завтра. Парл. кола сподіються ще нині рішення в справі розвязання парляменту і нових виборів.

ЗМІНА ВИБ. ОРДИНАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 17. лютого 1928.

Уряд предложив райхстаґові меморіял у справі реформи виборчої ординації. Реформа має недопустити до творення дрібних виб. груп. Поляки побоюються що реформа грозить утратою мандатів польській меншости у Німеччині.

ТРОЦЬКИЙ ХОЧЕ ПРИМИРЕННЯ.

Варшава, 17. лютого 1928.

В Москві кружляла чутка, що один із приятелів Троцького на його просьбу розмовляв зі Сталіном і Бухаріном, аби Троцького знову прийнято до партії. Троцький нібито годиться не поборювати теперішній уряд СРСР. Сталін нібито дав виминаючу відповідь.

НОВИНКИ.

—Новий процес за шпіонажу. Перед окружним судом в Чорткові відбудеться в днях 28. і 29. лютого та 1. березня п. р. карна розправа за злочин шпіонажі проти 11 обвинувачених. Всі обвинувачені є українцями з околиць Дрогобича, а саме: 1. Петро Блиганюк, студент фільософії, 2. Іван Спюгін, матурист гімназ., 3. Гриць Яворський, помічник котлярський, 4. Анна Денеса, без занятти, 5. Микола Солтишак, кітляр, 6. Михайло Гапкало, ученик 8-ої кл. гімн., 7. Михайло Тарнавський, кельнер, 8. Микола Недзельський, гірник, 9. Степан Легенький, матурист гімн., 10. Михайло Куртяк, шлюсар і 11. Володимир Граб залізничий топник. Всіх обвинувачених буде боронити д-р Володимир Електрович, адвокат в Чорткові. Розправі буде проводити суддя с. о. д-р Тржецінський.

— Як боронитися проти перенесень з уряду? Пишуть нам: Одним із засобів оборони проти перенесення державних службовиків і учителів „для добра служби" є жалоба до Найвищого адміністраційного Трибуналу у Варшаві. Це є установа, що в останній інстанції розглядає жалоби щодо розпорядків і присудів адміністраційної, отже і шкільної влади. Жалобу вносити треба просто до Трибуналу в двохмісячному речинці від дня одержання присуду. Внесення жалоби не здержує виконання присуду („замкондзеня") але якби через це особа мала понести безвідплатну шкоду, тоді трибунал може на її домагання здержати виконання рішення, якщо дотична влада таке домагання відкине. Коли Трибунал скасує розпорядок або присуд влади, тоді вона є обовязана до 30 днів видати нову постанову бо тамті втратили законну силу. При виданню нового розпорядку владу вяже погляд висказаний Трибуналом, у його рішенні. Жалобу треба вносити через адвоката, коли пошкодований не може виказатися правничою освітою.

— З нашого театру. Пишуть нам: У неділю 19-го театр „Коопер. Український Театр" повторює песу „Дон Кіхот з Етенгайму", що на премієрі притягнула велику скількість публики і виповнила салю. На вівторок театр відновляє клясичну комедію Тобілевича „Мартин Боруля" по знижених цінах. Білети можна раніше замовляти в дирекції театру.

— Арештування. Пишуть нам: Для 13-го ц. м. напали на дім о. Т. Муровича, пароха в Сервірах жандарми із війтовими прислужниками і силою забрали Степана Муровича до Зборова, де посадили його до студеної вязниці і вже другий день не дають їсти. Причиною арештування мало бути те, що Ст. Мурович як бувш. офіцер не ставився до війська.

— Львівська панорама. У львівськім поїзді, що приїхав із Стрия найшли смертельно раненого 58-літнього Евгенія Крафте, бувш. поручника і власника пекарні в Дрогобичі. Причина смерти невідома; покійник просив поховати його як християнина, пригадуючи, що давав багато жертв на костел. Крім цього всі знають, що він залюбки бавився та танцював. — Протестаційний страйк кін триває далі. Комісар Стпелецький домагається контролі над білетами при помочі книжечок, які видаватиме маґістрат. У звязку із страйком кін, міські театри замісць підвищити білети, рахуючи на нудьги громадян, що не мають куди піти, знизили ці білети на 10 прц.

— Неабиякий конкурс. Громада міста Львова розписала конкурс на песу півтретя року тому. Жюрі мало прочитати 170 пес. Видко, що великі письменники не злакомились на таку високу нагороду як 10.000 зол., бо нікому не признали першої нагороди ні другої, а премію поділили між трьох авторів Мацея Шухевича („Повелюх"), Лановського („Свято кіс") і Шпотаньського („Баторій").

— Рекорди. До Канади приїхав тепер один із найбільших транспортів горілки („віскі") кораблом: 100.000 скринок з більш як міліоном пляшок. — Статистика Ню-Йорку каже, що це місто має в тіснішім значінні 6 міл. мешканців, а в ширшім 10 міл., коли рахувати 40 миль проміру найближчих передмість. Темп, з яким це місто росте є причиною великої журби управи міста: що буде ще за 10, 20 літ? Або треба зменшити зріст населення або збільшити місто; одно і друге дуже важко. — Ню-Йорк може похвалитись ще новим рекордом: у ньому помер чоловік, який був 9 разів жонатий. Джон Льоренс не мав звички розводитись із своїми жінками і через це попав у вязницю. Коли він помер, усі жінки йшли за його домовиною і щиро плакали за ним. Пізніше зібрались на тризну і вихвалювали прикмети покійного; коли у приступі щирости вони почали рахувати, скільки літ він був жонатий із кожною, виявилось, що разом був він жонатий 123 роки, себто був одночасно зразковим мужем із кількома жінками.

— Досвіди Джона Бейрда. Джон Бейрд, винахідник нового апарату „телевізора" для передачі фотографій на віддаль, заявляє, що ще цього року буде відчинена для публики „служба" цього апарату між Ню Йорком і Льондоном. Цікаво як це Бейрд перевірив свій перший апарат при помочі... людського ока. Камера, яку зробив Бейрд по зразку дотеперішніх (із селеніюма) його не вдоволяла; він хотів мати в ній людське око. Таке око обіцяв винахідникові хірург одного прилюдного льондонського шпиталя. Одного дня робили в шпиталі операцію якомусь молодцеві. Бейрд поїхав у шпиталь і кілька хвилин після операції дістав око, якого нерви зберегли ще всю свою вражливість. Бейрд міг зробити свій досвід при помочі кришталю ока, який, як відомо є одним із найбільше досконалих оптичних інструментів.

По фабричних цінах!
Гливиньські килими з фабрики ХАМУЛИ в складі при пл. Трибунальській 1.

— Своєрідна анкета. Гурт поляків, що живе в Спол. Державах звернувся до влади із скаргою на америк. консулят у Варшаві. Вони жалувалися, що для дозволу на подорож польському підданому до Америки не досить попасти в означену цифру „вільних місць", але треба ще відповідати на такі питання: „Хто має більше піря — гуска чи качка і на скільки більше?" „Чим ріжниться мущина від жінки?" „Скільки ніг має трьох людей та дві курки?" Американська влада не повірила в це і звернулась із запитом до консуляту у Варшаві. Звідти вона дістала оригінальну відповідь підписану лікарем америк. міністерства здоровля д-р Кемінгом, де всі ці запити справді видруковані. Виходить, що ця своєрідна анкета це — спосіб на перевірку психічного стану еміґрантів. Та не є виключене, що і неоден здоровий, почувши такі запити може втратити умову рівновагу.

— Індекс московського уряду. Московський радянський уряд розіслав по всіх бібліотеках обіжник із довгим списком книжок і письменників, що з огляду на свою „неблагонадьожність" повинні стояти на індексі. Між цими неправовірними авторами є такі веселі люди як Аверченко, такі порнографи як покійна Вербіцкая, такі православні як фільософ Соловйов і що найбільше цікаво такі чисто абстрактні фільософи, які ніяким натиском не впливають на суспільну дійсність як — Авенаріюс. Зате дозволені — Біблія та Коран, із поясненням, що для таких, які борються з релігією потрібний їх текст.

— Історія в фотографіях. Директор паризької Національної Бібліотеки рішив дати почин до збірки фотографій визначних людей, яка буде зберігатись у бібліотеці. Він мріє про колекцію всіх славних сучасників. На жаль, для такої колекції покищо в цій бібліотеці нема місця.

— Виборчі заклади. Вже й Париж заразився льондонською та американською манією робити заклади перед виборами. З цього приводу паризька преса пригадує кілька дивоглядних закладів, що лишились у памяти до нині, а прийшли з „нового світа". В 1904 р. перед виборами Рузвельта в Америці заложилось 500.000 осіб і то на найбільше дивоглядних умовинах. У Філядельфії якийсь Грег, що поставив на Паркера проти Рузвельта, коли програв, мусів принести на руках на просторі 500 м. свого приятеля, що важив 100 кіло. У Ню Йорку якийсь Томас програвши, мав через 25 днів чистити на вулиці прохожим черевики. У Пітсбурґу якийсь Франк Гонцель мусів викопати в міськім парку глибоку яму, одягнутись у фрак, штани із наколесниці, ситківкові черевики та циліндер. У Денвері якийсь Венгарт мусів програвши переїхатись по місті на віслюку помазавши собі лице на жовто. Інший, Вестей, мусів згідно з умовою надягнути жіночу сукню і тягнути діточий візок із двома муринськими дітьми. Джордж Віліямс мусів виконати ще сумніший обряд: мав відограти покійника. Його дім покрили жалібним серпанком, його поклали в домовину, відвезли на цвинтар, положили в могилу і виголосили над ним похоронні промови. [illegible] добули його з домовини. Чи і в нас ідуть такі завзяті заклади перед виборами? — невідомо. Країна, що має стільки партій, груп та партійних гуртків не має здається глибокої віри ні... фантазії.

ОБОЯТНО
не є, який середник купуєте при кашлю, катарі і коклюшу, тому мусите рішучо жадати
Kaisera кармельки груді з 3 ялицями
Їх першорядну вартість стверджує 40-літній досвід. Уважати на охоронний знак. До набуття у всіх аптеках і дроґеріях.

— Книжки на колодках. Університетський бібліотекар Копенгаґена, при порядкуванні палатної бібліотеки відкрив прегарно обережений примірник т. зв. „книжки на колодках", в якій кожну сторінку ґравірували на дереві, а потім відруковували на одній сторінці. Саме ці книжки піддали Гутенберґові думку про друк. Таких книжок збереглось до нині не більше сотні в усьому світі. Найбільше відомі із них т. зв. „Біблія бідних" і „Ілюстрована біблія". Відкрита книжка на колодках у Копенгаґені є календарем із малюнком 7 планет і символічних образів кожної днини. Видана імовірно в 1460 р. у Німеччині.

— Світова всячина. Вибори до італ. парляменту будуть переведені імовірно весною. — Панамериканська конференція рішила одноголосно залишити бюро панамерик. союзу в Вашінгтоні. — Америк. сенат признав, що президент республики не може бути вибраний утретє. — У Бразилії ствердили кілька випадків чуми. — В Анґорі почали процес проти бувш. морського міністра Іхсан-Бея, обвинуваченого в розтраті державного гроша. — Ірляндський президент Косґрейв вернувся з Америки в Деблін — Зїзд гоміндану, що засідає в Нанкіні видав маніфест, де викладає політ. програму націоналістичної партії; на першім місці — внутрішня реконструкція, далі — домагання зміни нерівних договорів. — Бурмістр міста Сен Льо Дурвіль на Ляманші продав дозволу називати пляжу, де зїхав Ліндберґ, вертаючись із Парижа — „пляжею Ліндберґа".

— Маскарадовий Комітет просить всіх В. П. Пань і Панів, котрі задеклярували датки до буфету, щоби зволили ті задекляровані датки складати в суботу дня 18-го у великій салі Народнього Дому найпізніше до год. 4-ої попол.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·88·00—8·88·50, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шилінг 1·25·00—1·25·80, рум. лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·60—0·35·80, швайцарський франк 1·71·50—1·71·80, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данціґський гульден 1·72·99, червінець 34·50—32·80.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·30—34·60, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·69·00—0·70·00, 5 кор. австр. 3·52—3·60, фльорен австр. 1·76—1·80, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіжжя.

Пшениця двірська 47·25—47·50, пшениця селян. 45·25—46·25, жито 37·00—38·00, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 34·00—35·00, бараболі рафовані 5·50—6·00.

З Головного Секретаріяту У.Н.Д.О.

КОМУНІКАТ.

В комунікаті про мужів довіря, оголошенім в пресі, як також в обіжнику ч. 23. повідомлено, що списки мужів довіря мають бути переслані Окружним Виборчим Канцеляріям для повновласників виборчих лист, а ці зголосять мужів довіря поодиноким виборчим комісіям. Як довідуємося в останньому часі, то деякі окружні виборчі комісії так пояснюють постанову закона про мужів довіря, що вистарчає письменне зголошення повновласника виборчої листи даного округа до обводової виборчої комісії. Тому, що цей спосіб зголошення мужів довіря є під технічним оглядом о много лекший, Секретаріят дав до друку фор

Трета рада.

Дорогі жіночі панчохи

вимагають спеціяльно дбайливої опіки, якщо вони мають бути тревалі і завсігди добре виглядати. В Радіоні можна їх прати довільну кількість разів і не тратять при тім ніколи полиску. Треба тільки тямити про найважнішу річ: Розпустити Radion в **студеній** воді, легко підгріти, перепрати панчохи в літнім розчині, полокати в студеній воді і розпростерти на полотні до сушення. Якщо приноровлюєтеся до повищого способу, панчохи зберігають свій гарний полиск і мимо частого прання остають як нові.

І знова можна ствердити, що

Radion сам пере.

ВСІ УКРАЇНЦІ голосують на ОДИНОКУ правдиво національну УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ 18

муляpі зголошень мужів довіри до обводових виборчих комісій і ці формулярі в найближчих днях розішлеться повновласникам окружних виборчих лист. Повновласники дістають рівночасно осібні письменні інформації щодо дальшого поступовання в цій справі.

Незалежно від цього списка **мужів** довіри належить пересилати до Окружних Виборчих Канцелярій, щоби повновласник в разі потреби міг висказатися, кого зголосив він на мужа довіри до поодиноких обводових виборчих комісій.

Рівночасно друкуються інструкції для мужів довіри, які будуть розіслані разом з формулярами зголошень.

Львів, дня 16-го лютого 1928 р.

ЗА ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ:

Д-р Любомир Макарушка.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією п. Стадника (вул. Шашкевича).

19-го г. 3 попол. „Добродійка Сузанна".
19-го г. 7·30 веч. „Дон Кіхот з Еттенгайму" песа в 3 діях, Ярослава Галана.
21-го г. 3·30 попол. популярна вистава для молоді по зниженних цінах „Мартин Боруля" комедія Карпенка Карого.

Міський великий театр:

18-го г. 3. попол. „Страшний Двір".
18-го г. 7·30 веч. „Чупурек".
19-го г. 12 впол. „Чупурек".
19-го г. 3·30 попол. „Ріґолетто".
19-го г. 7·30 веч. „Цілунок Попелюшки".

Міський „Театр Нови":

18-го „Дівчина з Пусти".
19-го г. 3 попол. „Хай мене чорти..."
19-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.

З приводу страйку зачинені.

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 50. (ЛЬВІВ).

Позір Львів!

Заходами Українського Народнього Виборчого Комітету відбудеться в неділю, дня 19. лютого ц. р. в год. 12-ій в полудне на майдані коло церкви св. Юра **Велике Виборче Віче,** в якому возьмуть участь всі українці міста Львова.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акриш[illegible], Березів Середний.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбеднання в **Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнів**.

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Отинійщина!

В неділю дня 19-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче УНДО в **Гостові.**

В вівторок дня 21-го лютого ц. р. відбудеться велике повітове передвиборче віче в салі „Сокола" в **Отинії.** Початок в год. 12-ій в полудне.

Дня 23. лютого відбудеться передвиборче віче в **Бабянці.**

Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Кривотулах Новых** в год. 12-ій, а в **Кривотулах Старих** для Кривотул Старих і Красилівки в год. 3-ій.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Голоскові.**

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Сколівщина!

Передвиборчі віча Обєднання відбудуться:

19-го лютого ц. р.: **Крушельниця, Козьова і Оравчик, Тухолька, Орява, Погар.**

Дня 22-го лютого ц. р.: **Гребенів, Коростів.**

Дня 26-го лютого ц. р.: **Головецько, Грабовець, Риків, Рожанка Вижна, Рожанка Нижна.**

Позір Дрогобиччина!

Дня 19-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Опаці.**

На всіх вічах реферує кандидат на посла листи ч. 18 Антін Максимович.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Позір Козівщина!

Дня 20-го лютого ц. р. о год. 10-ій передпол. відбудеться в Козовій в салі читальні „Просвіти" передвиборча нарада на яку кожний громадський виборчий Комітет Обєднання вишле безумовно **трьох делеґатів.** Справа дуже важна і пильна.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО для громад Микулинецького судового повіту відбудеться в Микулинцях в понеділок 27-го лютого 1928 о год. 12-ій в полудне. Промовляють кандидати на послів д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. Саля читальні „Просвіти".

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Братства в середу 29-го лютого 1928 о год. 12-ій в пол. Промовляють кандидати на послів о. прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. У обох вічах участь селян і селянок та інтеліґенції конечна.

Пов. Нар. Комітет УНДО Тернопільщини.

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

ОПОВІСТКИ.

Повідомляємо, що виборча нарада державних і приватних урядників, адвокатів і лікарів, інжинірів і будівничих, професорів і учителів, власників реальности, купців і промисловців відбудеться в вівторок дня 21. лютого о год. 7 вечером в салі „Бесіди" (Народний Дім). Участь Вп. Панів і Пань з огляду на важність і актуальність справи к о н ч е потрібна. — *Український Народний Виборчий Комітет.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Івана Зельтенрайх,** Львів, Марійська пл. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3а) 61-?

ФОРТЕПЯН „salonstuc" Швайґгофера, віденський, в добрім стані продам за 1750 зол. Ганак, Пілсудського 21. I. пов. 1508 6 3—5

ПІЯНІНО куплю негайно, плачу готівкою. Ганак, Пілсудського 21. I. п. 1508а 3-5

ПОТРЕБУЮ до театрального хору д о б р о г о I-ого т е н о р а. И. Стадник, директор театр. „Кооперативи", Львів, Шашкевича 5. 1522 3-3

АДВОКАТ — 1 година від Львова — прийме конціпієнта здатного до самостійного провадження канцелярії. Листи під К. С. до адміністрації газети. 3-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легких, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 9—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собєського 14

Специяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 11—? силаємо на бажання.

зол. 6·60 ГО[illegible] зол. 6·60

[illegible] швайцарські з гарантією тільки у

Б Т [illegible] Билетуська 4

Д-р Гентан до відома: Вже появився новий, музичний **катальоґ за 1928 рік.** Видає **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10.** 7-10

КОСІВ, [illegible] п. Лукашевської поручає покої соняшні з цілим удержанням по цінах знижених. 1512

П[illegible] передплату!

СУПЕРФОСФАТ

фабрика штучних навозів

Иосифа і Кароля

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

Львів, вул. Коперника ч. 9.

Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістений і мінеральний, потасові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, меленe вапно палене, також спецiяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 8-1

Меблі на сплати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в **„Доротеум"** Льва Сапіги 34, тел. 15-01. 1447 3-4

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

виріб каучукових печаток і металевих таблиць

РОМАН МІНКІН

Львів Леґіонів 29.

Для кооператив і товариств значний опуст. 7-8

Подяка.

Подобалося Всевишньому візвати до Себе до другого життя найдорожшого мужа, сина і брата нашого, Михайла Антоновича, управ. крамниці кооп. „Сила" в Долині, що по одномісячній важкій недузі, заосмотрений Найсв. Тайнами, дня 7. лютого ц. р. заснув вічним сном, проживши літ 33, оставляючи заслужений спомин у своїх зверхників і важкий смуток у молодої супруги і рідні. Нехай ве, що своїм трудом і присутністю віддали покійному останню прислугу, прийміть цею дорогою найщиршу, з глубини душі і серця пливучу подяку, а передовсім: Всеч. о. Литвин за приготування в дорогу вічности, Впр. о. Притуляк, що трудився аж з Сколього, і Всеч. о. Кос парох з Надієва за участь і звеличання в похоронах. Складаємо подяку Всеч. о. Косові і Вп. П-ру Горловому за пливучі з серця надгробні слова прощання. Вп. П. дир. Захаркевичеві як діріґентови і Вп. П. учасникам місцевого хору і драматичного гуртка за щирий спів в домі жалоби при померцім в передодень похорону і в часі похоронного обряду, Вп. П. дир. Осипови Майхровичеві за дійсно щиру, горячу поміч в похоронних приготуваннях та похоронах, а з окрема Кооперативі „Сила" під його управою, що причинилась своїм трудом і датком до звеличання похорону, вкінці Церковному Братству і всій непроглядній громаді, без винятку народностей, за милосерний вчинок присутности на похоронах або слова співчуття. Всім щире Спасибі! Марія з Берґгардів жена, Іван і Павліна Антоновичі родичі, брати і сестри. 1540 1—1

КУПЛЮ дімок в Станиславові, Львові на передмістю. Зголошення в Адміністрації „Діла" під „Опис і ціна". 14 9а) 2—2

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сінецька ч. 14.

в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63,

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі запас 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 77—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 39 (11.293). Львів, вівторок 21. лютого 1928. Posziowe opłaty zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В справі оголошень звертатися до адміністрації. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Ненормальні методи.

Львів, 20. лютого 1928.

Довгий період виборчої акції в Польщі не лише не причиняється до висвітлення виборчого акту, до освідомлення виборців, але навпаки вводить замішання у виборчий акт, дезорієнтує виборців, затемнює їх громадянську свідомість. Особи, гуртки, групи, партії, бльоки, програмові й особисті ріжниці, противенства, міжпартійні нюанси — все те за складне навіть для виробленого громадянина, а щож говорити про пересічного або невиробленого? Але трудно! Треба погодитися з істнуючою виборчою ординацією і до неї приноровитися, переходячи через всі нетри польського виборчого закону.

Довгий період виборчої акції через свою розтяжність творить пригожий ґрунт для розцвіту демагогічного хабаззя. В тзв. популярній пресі, на вічах і зібраннях відбувається дикий танець злоби, нікчемности і брехні, підлитих сосом хоробливої пристрасти. Зброя наклепництва, брехливости, очорнювання і всі інші неперебірчиві засоби боротьби — ось що каламутними хвилями і брудним болотом — як весняні розтопи — розливається підчас виборчого періоду.

Виборча акція всюди виводить людей з рівноваги, підносить температуру настроїв, як на фотографічній плиті викликає закривані знимки поглядів, почувань й інстинктів. Є це до деякої міри нормальне явище. Але безумовно ненормальними є ті методи, які так буйно процвітають у нас. Бо ніде так не мішають річей святих і високих з нікчемними і низькими, як у нас. Розуміється, на те зложилися окремі умови морального характеру, в яких доводиться нам жити і веґетувати.

Міжпартійна, міжгурткова чи навіть особиста боротьба відбувається на морально знищеній основі, під натиском посторонніх впливів і чинників, які уважають слушними всі засоби, що ведуть до наміченої ними цілости. Та навіть ненормальні методи боротьби можуть найти вибачливих суддів, коли суперники находяться в однакових умовах боротьби. Тоді тріюмфує тільки старий, первісний закон: око за око, зуб за зуб! — закон, який без огляду на століття християнської етики находить широке приноровлення в суспільному житті, може навіть ширше, як за часів печерної людини.

Але ще гірше діється тоді, коли в гру входять два нерівномірні чинники, коли не лише громадянський, але й писаний закон явно й пляново обходять ті, що є покликані стояти на його сторожі, коли деякі чинники заздалегідь приготовляють собі побіду, навіть не допускаючи до нормального і законного ходу виборчої акції, коли „формальности" торощать саму суть виборчого акту.

Саме в теперішній стадії виборчої акції маємо до діла між іншим з масовим уневажнюванням виборчих лист окружними виборчими комісіями. Уневажнюється всякі листи: партійно-збірні й індивідуальні, національні й інтернаціональні, польські, українські й жидівські, „буржуазні" й „пролетарські". Виходило би з того, що всі є однаково трактовані, що ніхто не є упривілейований. Та на ділі справа мається зовсім інакше. Деякі польські листи, звичайно безвиглядні, уневажнюється майже виключно на „кресах" за явною або тайною згодою їх повновласників на те, щоби лишити тільки одну польську листу і запевнити їй виборчий успіх. Тією вибраною, упривілеєною польською листою, якої завданням зібрати всі польські голоси та частину непольських, є листа „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом". Зовсім природно, що на тому уневажненні ніяких шкід не понесе польська національність. Навпаки, матиме користи.

Зовсім інакше діється з непольськими листами, з листами непольських народів, уже й так покривджених виборчою ординацією. В гру входять тут листи бльоку непольських народів, зглядно Українського Нац.-Дем. Обєднання та листи Сель-Робу.

Наскільки сьогодні можна підвести підсумки діяльности окружних виборчих комісій, листи бльоку непольських народів уневажнено дефінітивно в округах: Ряшів, Ковель і Ліда (на Білоруси), замикаючи українським, згл. білоруським виборцям спроможність виконати свій громадянський обовязок, покористуватися своїм конституційним правом. Варшавський „Роботнік", згадавши про уневажнювання „меншостевих" лист, пише:

„Хіба ніхто не буде посуджувати нас у симпатіях до згаданих лист (УНДО і Сель-Робу! — Ред.). Але голос забираємо з уваги на непомірно небезпечні наслідки того поступування, тому, що воно вяжеться з національною квестією. Інтерес республики, не говорячи вже про демократію і соціялізм, вимагає, щоби навіть боротьба націоналізмів відбувалася в Польщі в межах, приписаних конституцією, в формах леґального виконування виборчого права. З хвилею, коли хочби сильно націоналістичні відломи національних меншостей, головно українців, позбавиться спроможности скупчити свою політичну акцію на загальному голосуванні, — з тією хвилею в усій повноті вертає до впливів радикально антипольське становище, як єдина вказана для них тактика. Бажаємо виборчої поразки У. Н. Д. О., бажаємо поразки буржуазного „бльоку меншостей". Категорично відкидаємо штучне „роблення" поразки. Позірна „побіда" шляхом уневажнення листи є по суті тяжкою поразкою самої ідеї польської державности, яка лише на шляху демократичної організації збірного життя може найти розумну розвязку національної квестії в краю".

Так ставить справу пепесівський орган, врештою бажаючи виборчої поразки УНДО. Не будемо входити в аналізу цього становища, бо нам іде в даній хвилі про що іншого, про ненормальні методи виборчої акції, а не про таку чи іншу розвязку національного питання. Нам доводиться ствердити тільки одно, що зорганізованому українському громадянству не дається змоги виконати свого конституційного права шляхом приноровлення ненормальних метод. Очевидно, надії авторів тих метод, є самообманні. „Побіда" осягнена такими засобами, при допомозі „формальностей", тільки утвердить серед широкого загалу вже й так поширений погляд, що для українського народу істнують права та закони лише в обмеженому обсязі.

Радянська Україна як кольонія Московщини.

Тип українця, який зрадив інтереси свого власного народу, і не за страх, а за совість, почав служити інтересам Московщини, дуже добре схарактеризував ще Шевченко словами: „Гірше ляха свої діти її розпинають". До таких типів належить колишній український соціял-демократ, а тепер завзятий московсько-українсько-шпільований комуніст А. Річицький. В числі 31. харківського „Комуніста" з 5. лютого н. р. уміщено його величезний фейлєтон на 16 колюмн друку п. н. „Зброя критики цифрами і стан України в Союзі". Цей фейлєтон, як довідуємося з редакційної примітки, є виїмками зі статті А. Річицького „До проблеми ліквідації пережитків кольоніяльности та націоналізму", яка друкується тепер у журналі „Більшовик України". Звичайно, тяжко, не маючи тексту цілої праці А. Річицького дати оцінку про неї. Але вже те, що подано тут, дає нам право дати А. Річицькому наведену вище характеристику.

Насамперед довідуємося ми, що відомий радянський економіст Волобуєв дав, на думку А. Річицького „чорну картину колоніяльно-децентралізованого стану УСРР у відношенню до СРСР". А. Річицький виступає з полемікою проти Волобуєва. З цієї полеміки довідуємося що Волобуєв докладно простудіював цілий ряд друкованих статтей і матеріялів, а також ріжних плянів будови господарства на Україні і в Радянському Союзі й на основі розгляду цих матеріялів прийшов до висновку, що СРСР тримає Україну в кольоніяльній залежности від себе і всіми способами виссаючи її, не дає спромоги нормальному розвиткові господарського життя України. Однако полеміка А. Річицького видається нам незадовільнюючою, бо він виставляє проти Волобуєва лише один арґумент, а саме: тов. Риков казав, що більшовицькі господарські пляни ще не є остаточно устелені і можуть підлягати ріжним змінам. Нам видається цей арґумент занадто слабим, бо сам А. Річицький навіть не пробує ослаблювати тих даних, на основі яких Волобуєв дійшов до свого висновку.

Далі А. Річицький пробує подати матеріял цифр, які мають розбити твердження Волобуєва і довести, що віднього пиляку України Московщиною нема, і що народнє господарство України розвивається зовсім нормально. Для цього він подає в окремій таблиці цілий ряд цифр, які мають це потвердити. За основний критерій до оцінки питомої ваги України в Союзі, він бере відсоток її людности в Союзі. Цей відсоток виносить 20 прц. Дані про людність свідчать, що УСРР має вищу соціяльну структуру своєї людности проти девоєнної, а саме довоєнний відсоток міської людности до всієї людности Радянської України мав виносити, по його обчисленню, 15.2 прц., а в р. 1924-25 він виносить 17.6 в році 1925-26 18,0 прц., в році 1926-27 — 18,8 прц., а в році 1927-28 — 19 прц. Загально національний прибуток виносив у році 1924-25 по СРСР 15.589 міліонів червоних карбованців, а в УСРР він виносив 3.419 міліонів черв. карбованців, себто Україна мала 21,9 прц. В році 1925-26 національний прибуток в СРСР виносив 20.252 міліони карб., Україна — 4.587 міліонів карб., себто 22,9 прц. В році 1926-27 національний прибуток в СРСР виносив 22.560 міл. карб., на Україні — 4.904 міл. карб., себто 19,5 прц. Вже з цих цифр ми бачимо, що національний прибуток на Україні був в початку трохи більший, ніж в СРСР. Одначе коли возьмемо на увагу географічне положення України, родючість її ґрунту та її мінеральні богацтва, то мусимо признати, що ці цифри національного прибутку для України представляються в порівнанні до нац. прибутку СРСР просто фатально і свідчать про страшний занепад українського народнього господарства в цілости. А в році 1926-27 ми бачимо, що національний прибуток на Україні навіть дуже занепав і зробився меншим від проценту її населення.

Цифри про загальну продукцію народнього господарства в СРСР і на Україні, які дає А. Річицький тим показують нам, що розвиток України відстає від аналогічного розвитку СРСР, і що продукція народнього господарства на Україні є менша від проценту її людности. І справді, ось відповідні цифри: в році 1924-25 продукція народнього господарства СРСР виносила 24.088 міл. карб., України 4.350 міл. карб., тобто процент для України виносить 18,0. В році 1925-26 продукція народн. господарства СРСР виносила [illegible] міл. карб., України — 5.600 міл. карб., тобто процент для України виносив 18,1. В році 1926-27 продукція народнього господарства в СРСР виносила 31.711 міл. карб., для України 5.662 міл. карб., тобто процент для України виносив 17,9. З цього ми

Pr. 74/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. Nr. 398 45 Dzup. dokonane dnia 9. lutego 928 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 31. dnia 9. lutego 1928. z powodu że zamieszczony w tem czasopismie artykuł pod tyt. „eczeniżynszczyna policyjni perepony" ustęp pierwszy zawierają w sobie znamiona występku z art. 1. Rozp. z dnia 10 maja 1927. Nr 45. poz. 399 Dzup. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 80 tegoż rozporządzenia — Lwów, dnia 14. stycznia 1928 r. Mayer.

бачимо, що в останніх трьох роках загальна продукція народнього господарства Радянської України не тільки що процентово була меншою від проценту її населення, але в додатку постійно зменшувалася. Правда, з цифр, які дає А. Річицький для продукції промисловости, видко, що тут процент для України виносив в році 1924-25 — 20,3 проц., в році 1925-26 — 21,4, в році 1926-27 — 21,2, отже був трохи вищий від проценту її населення. За те надзвичайно характеристичними є ті цифри, які дає А. Річицький відносно продукції сільського господарства. Ось ці цифри: В році 1924-25 загальна продукція сільського господарства в СРСР виносила 15.612 міл. карб., на Україні — 2807 міл. карб., отже для України було 18,0 проц. В році 1925-266 продукція сільського господарства в СРСР виносила 19,071 міл. карб., України — 3.073 міл. карб., отже для України 16,1 проц. В році 1926-27 продукція сільського господарства виносила в СРСР 18.684 міл. карб., України — 2.784 міл. карб., отже для України 15,0 проц. З цього ми бачимо, що зокрема фатально стоїть на Радянській Україні власне сільське господарство, яке не лише дає за останні три роки значно нижчий процент від проценту її населення, але що цей процент раптовно зменшується.

На думку А. Річицького наведені ним цифри показують, що „ділянка, де господарювання залежить від індивідуальних зусиль і приватних інтересів селянства відстає; а там де головним чинником господарства є держава (власниця засобів продукції), там Україна йде по переду від усього Союзу, випереджуючи цілість, виявляючи цим ролю нашої державної системи на користь, а не на шкоду для розвитку України". Далі, на думку А. Річицького „всі ці ілюстрації дають першу відсіч усім обмеженицьким наклепам про занедбаність українського господарства та про такий його стан у Союзі, що інакше, як кольоніяльним, його назвати не можна".

Так без сорому твердить п. Річицький всупереч своїм власним цифрам. Для нас з його цифр ясно, що і загальна продукція народнього господарства на Україні стоїть зле і занепадає, і що ще гірше стоїть справа сільського господарства, яке занепадає ще більше. Зовсім незначний розвиток української індустрії у порівнанні до проценту населення України зовсім не може компенсувати страшного занепаду сільського господарства України. Занадто легко позбувається з тою справою п. Річицький, складаючи всю вину на українське селянство. Винно тут не українське селянство, а загальна соціяльна політика як харківського радянського уряду, який по селянстві безпощадно душить і здирає з нього страшні податки, так і імперіялістична політика Московщини, яка в основі руйнує головну підставу цілого народнього господарства України. Річицький каже, що політика радянської влади є політикою соціялістичною. Ми знаємо, а врешті знає це і сам п. Річицький, що той тип розвитку, коли при розвитку індустрії занепадає і руйнується сільське господарство, не має нічого спільного з соціялізмом. Його власні цифри як найкраще свідчать про те, що більшовицька влада веде на Україні зовсім не соціялістичну, а найгіршого роду кольоніяльну, рабівничу політику.

Його цифри доказують накінець, що Радянську Україну всі вищеті мусять уважати кольонією Московщини.

Чеський „культуртреґер“.

Арешт редактора „Подкарпатских Гласів“ Ф. Свойше.

Ужгород, 15. лютого 1928.

Ужгород має справді епохальну сензацію. Дня 10. ц. м. поширилася тут вістка про арештування Ф. Свойше, редактора українoжерних „Подкарпатских Гласів". Спершу ніхто не хотів вірити цій вістці. Наступило загальне здивування, супроводжене недовір'ям. Бо й як це можливе? Таж Свойше не звичайний собі смертельник, а визначний хорунжий. Він був persona grata урядових сфер, він витворював опінію в українських справах, він був мужем довіря поліції, він творив справжню орґію, натравлюючи чеську владу проти галичан і взагалі проти еміґрантів.

Ф. Свойше, б. австрійський офіцер жандармерії в Босні, вірно служив австрійському окупаційному режимові проти сербів. Підчас війни вилізли на верх якісь його погані справки, що торкалися чужої власности. Свойше втратив офіцерський ступінь. Але, привикши до вигідного життя і впливів та жандармського властолюбія, не покинув думки вилізти на верх. З австрійсько-окупаційного культуртреґера став чеським культуртреґером на Закарпатті. В Ужгороді заснував чеський щоденник „Подкарпатски Гласи", який з одного боку став органом леґіонерів, а з другого поліції. Біля себе зібрав він гурток морально знищених одиниць, конфідентів і провокаторів, між якими вибився на перше місце якийсь Іван Вислоцький.

В „Подкарп. Гласах" почалася тровля і нагінка на українство, денунціяції в неблагонадійности української інтеліґенції з Галичини й Вел. України, в протидержавности і т. і. Одночасно, як говорять, Свойше вийшов у звязок з польським консулем у Кошицях, який став співреґентом Закарпаття.

Цей нікчемний поліційний тип став необмеженим паном чеської публичної опінії, репрезентантом і керманичем публичної думки, ініціятором протиукраїнських орґій. Головною метою цього культуртреґера стала чехізація українського населення Закарпаття.

І раптом арешт! Щож таке сталося?

Виявилося, що Ф. Свойше здійснював своє культуртреґерство не лише явно, але й скрито, тайно, по заулках. Він не лише насилував публичну опінію, але малі дівчата з народніх шкіл вже довший час продовжуючи свої звірські орґії. А безчестив він діти не лише українські, але й чеські. Коли про його орґії почали кружляти глухі поголоски, Свойше хотів викупитися. Одній бідній родині пропонував за мовчанку 20 тисяч корон. Та це нічого не помогло. Поліція була примушена арештувати свого приятеля, цю огидну звірюку в людській подобі.

Тепер влада має деякі клопоти зі своїм любимцем. Бо справді, цей муж довіря поліції був одночасно головою якогось товариства опіки над молоддю і головою чеських водних пластунів. А тут кожний день приносить нові квітки до вінця слави чеського культуртреґера.

Трохи неприємна справа.

З документів часу.

I.

Кара за виконування обовязку.

Starostwo w Nisku
L. 63/pr. B

W Nisku, dnia 27. stycznia 1928.

Do Pana Aleksandra Bienko
naczelnika gminy
w Borkach.

Przeprowadzone przez starostwo dochodzenie wykazało dowodnie, że z początkiem miesiąca stycznia br. udzielił Pan jako naczelnik gminy pieczęci urzędowej bez wiedzy i bez zgody Rady gminnej na — prośbie administratora gr. parafji w Dąbrówce ks. Michała Doczyło, wystosowanej do Kuratorjum okręgu szkolnego lwowskiego o wprowadzenie niepaństwowego języka nauczania do I. klasowej szkoły powszechnej z polskim językiem nauczania w Borkach.

Ponieważ postąpieniem takiem dopuścił się Pan ciężkiego przekroczenia służbowego — tembardziej, że załączone, do w mowie będącej prośby deklaracje pochodziły nietylko od ludności gr. kat. obrządku ale znajdowały się tam także deklaracje od ludności polskiej i żydowskiej w sposób podstępny tylko przez niesumiennych agitatorów wyłudzone — o czem Pan jako naczelnik gminy wiedział względnie wiedzieć był powinien — przeto zgodnie z wnioskiem Wydziału powiatowego w Nisku — zawieszam Pana po myśli § 102 ustawy gminnej z r. 866 w urzędowaniu i polecam natychmiast po otrzymaniu niniejszego reskryptu oddać urzędowanie swojemu zastępcy.

Przeciwko powyższemu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Województwa we Lwowie przez tut. Starostwo w ciągu dni 14, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia.

Wniesiony ewentualnie przeciwko powyższemu orzeczeniu starostwa rekurs niema jednak mocy wstrzymującej.

Starosta:
Wujniewicz wr.

На основі т. зв. виконного розпорядку Міністра Освіти з дня 7. січня 1925 р. В. Зак. Рпп. ч. 3, поз. 33, § 86 до закону про шкільний плебісцит з дня 31. липня 1924 р. війт обовязаний потверджувати підписи на деклараціях без ніякого порозуміння з громадською радою.

II.

Черговий документ „рівноправности“.

Чортківський Кружок „Рідної Школи" вніс свого часу прохання до Повітової Ради за допомогою на будову будинку для української приватної гімназії. На це прохання дістав таку відповідь:

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

L. 5.159/27. Czortków, 6. lutego 1928.

Do
Zarządu Towarzystwa „Ridna Szkoła"
w Czortkowie.

Odnośnie do tamt. prośby z d. 9 XII. 27, wniesionej do tut. Wydziału Powiatowego o udzielenie subwencji na pobudowanie budynku celem pomieszczenia prywatnego gimnazjum ukraińskiego, Wydział Powiatowy na posiedzeniu w dniu 3 lutego b. r. uchwalił nie udzielić subwencji ze względu na brak funduszów, a w dodatku jest w Czortkowie państwowe gimnazjum.

Za Wydział Powiatowy

Sekretarz: Glut. Komisarz rząd.: Starosta: Fedorowicz.

Наведену відповідь подаємо в польській мові, бо зовсім неграмотний український переклад, до цього латинкою, не мило й передрукувати.

Щоби зрозуміти, як самоуправні установи під подувом теперішніх політичних вітрів справедливо і безсторонно відносяться до культурних змагань і потреб місцевого українського населення, подаємо, що польська державна гімназія в минулому році дістала отсі підмоги (Sprawozd. gimn. im. Słowackiego w Czortkowie r. 1926/7). Від міської Ради в Чорткові 3.000 зол. на купно спортового майдану. Від повітової Ради в Чорткові 3.000 зол. на будову лазничок в гімназії. Від міської Ради в Чорткові 1.500 зол. на будову лазничок в гімназії. — Разом 7500 зол.

Стільки дістала державна гімназія, яка має державне вивінування (на яке велику пайку дають українці), але служить виключно польському населенню. Для прив. української гімназії, яка гуртує молодь не лише зі самого Чорткова й повіту, але й зі сусідних повітів, не знайшлося, хочби для збереження позору, кількасот золотих на саму будову а не на спортовий майдан чи лазнички. В додатку староста і правит. комісар Федорович береться моралізувати українців, пощо — мовляв — мають будувати українську гімназію, коли є державна гімназія, де кільканацять грекокатоликів мусить ходити на латинську релігію і забувають навіть молитися в рідній мові. Зразковий це приклад відношення до українського шкільництва!

Ця відмова повинна розплющити очи деяким українським наївним оптимістам і подвоїти або потроїти заходи місцевих українців в справі будови гімназії „Рідної Школи". *Observator.*

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вибори в лицях.

III.

Н. Н. уродився як звичайно, з тією ріжницею, що міг не родитися зовсім, або уродитися 50 літ скоріше... евентуально пізніше.

Був би не зазнав того, що зазнав...

Від ранньої молодости перебував серед трудового народу, переважно селян. З селянськими дітьми бавився, з селянськими дітьми зносив усякі невигоди життя: від сварки до побоїв включно. Це його навчило шанувати чужі сади, коли власники стояли з буком на сторожі.

Хоч і без великої охоти, але зі зрозуміння конечности, вступив до гімназії. Там учився всіляких дисциплін досить пильно, знаючи, що без доброї ноти не перейде до вищої класи, без вищої класи не дійде до матури, а без матури не приймуть на теольогію.

Здавши одноголосно матуру, „пішов сі вписати на кс'ондза", але „сі не вписав", бо вибухла війна і він почув у собі покликання на військового.

Вступивши до У. С. С., силою обставин, подався на фронт і там з крісом у руці боронив доступу москалів до Мадярщини.

А потім...

На чолі чети, сотні, а деколи й куріня пройшов цілу українську землю (як тепер різно називається) і дійшов аж до Золотоверхого Києва, звідки вже не далеко до Тухолі на Поморю, де й опинився, згідно з нашими політичними й військовими плянами.

Вернувши врешті в свояси, взявся до того, до чого не думав і почав жити так, як не сподівався. Життя клалося йому під ноги скатертю, але такою, що йшов би по ній у вальошах..., колиб мав.

Одначе бадьорий настрій і віра в краще завтра не покидала його ніколи, бо це було його одиноке джерело заробітку.

Коли прийшли вибори до сойму, поставив свою кандидатуру, покищо в крузі своїх рідних і знайомих. Але його кандидатура, як майже кожна інша, стрінулася з завзятою опозицією.

Маючи такий прикрий досвід, не розголошував про це публично, певний, що чужі самі додумаються і поставлять його в кандидати.

На жаль, до цього не дійшло і він був змушений звинути виборчу корогов, на якій були виписані всі знані патріотичні кличі, і ще богато інших.

Не ввійде до сойму — це певне. Остане на рідній землі без мандату, вільного білету і діет.

А шкода!...

Міг так само нічого не робити в соймі, як дехто з вибраних, так само вів презентуватися як майже всі, і так само не мати поняття про завдання нашої політики як... ех! лишім це!

Жаль, дуже жаль, що мене не поставили...

Галентіон Чіпка

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ).

Львів-повіт.

Дня 14. лютого ц. р. відбулися у Львові збори війтів львівського повіту для доповнюючого вибору двох членів окружної виборчої комісії ч. 51. Доповнюючий вибір влада зарядила тому, що два члени Оборський і Зелінський мусіли резиґнувати, як кандидати на послів. Присутніх було около 130 війтів. Дарма, що українці були в великій більшости, однак через свою незорганізованість не вибрали ні одного українця. Вибрано німця Майстера Йогана з Кальтвасер і поляка Міхала Ляховського з Дублян.

Любачівщина.

Дня 10. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Біґалях. Присутніх понад 200 осіб, реферував кандидат на посла листи ч. 18. о. Черкавський з Дахнова і делеґати повітового виборчого комітету д-р М. Звір і Богдан Кульчицький. Місцевий орґанізатор УНС-а Сухий старався своїми недотепними вигуками обнизити поважний настрій віча, виголосив навіть щось в роді унсівської програми, однак стрінувся з рішучою поставою вічевиків, а по належній відповіді, яку дав йому о. Черкавський замовк. Після рефератів, віче одноголосно ухвалило довіря для проводу партії УНДО і рішило голосувати на його листу ч. 18. Того самого дня відбулося також віче в Старім Селі. Після реферату кандидата на посла о. Черкавського про положення українського народу під Польщею і про його завдання на будуче виголосив реферат про програму партії Обєднання делеґат Кульчицький і другий делеґат селянин Яремко з Запалова. Всі присутні однодушно заявилися за партією УНДО, навіть ті, які були досі збаламучені сельробами. Вибрано виборчий комітет Обєднання, який має занятися якнайкращим зорганізованням села і підготованням виборів. Дня 11. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Дахнові. Присутніх понад 400 осіб. Місцевий парох і кандидат на посла листи ч. 18 на Любачівський повіт виголосив політичний реферат, яким як все досі вказав своїм парохіянам найкращу дорогу орґанізації та боротьби за краще. Реферували також д-р Ардан, адвокат з Любачева і студ. Кульчицький. Резолюції в справі довіря для партії УНДО та апробати для кандидатури о. Черкавського принято гучними невмовкаючими оплесками. Вибрано місцевий виборчий комітет Обєднання.

Яворівщина.

Дня 31. січня відбулося передвиборче віче з рамени УНДО в **Новому Яжеві**. Про політичне положення і програми партій, а зокрема партії УНДО реферував делегат Пов. Нар. Комітету з Яворова Вол. Подолюк, а про значіння жіноцтва при виборах п. Паврова Іванна. Ухвалено резолюцію **за Обєднанням і листою ч. 18.** Дня 1. лютого відбулася довірочна нарада на передмістю **Яворова**. Реферували п. Паврова і п. Вол. Подолюк, після них забрав голос о. Барвінок і п. Булан Петро. Одноголосно ухвалено резолюцію **за УНДО і листою ч. 18.** — **Дня 5. лютого відбулося** передвиборче віче в **Рогізні к. Яворова.** Присутніх около 300 селян з доокружних сіл. **Реферували** п. Паврова, Петро Булан, Вол. Подолюк і **Іван Пекар**. Одноголосно ухвалено резолюцію, якою висказано довіря проводові партії УНДО-ця і рішено голосувати тільки на листу ч. 18. Після ухвалення резолюцій, забирав ще голос селянин Семківський і о. Телеп, які взивали присутніх до національної єдности.

Жовківщина.

Дня 18-го січня н. р. відбулося віче Обєднання в **Мокротині**. — Дня 21-го січня н. р. у **Скваряві Новій і Скваряві Старій**. — Дня 22-го січня н. р. в **Крехові** для сіл **Крехова, Фіни, Превалля і Гутиська** і того самого дня в **Глинську**. На всіх вічах реферував делегат Центрального Комітету УНДО-ця селянин Михайло Карпинець. Віча закінчилися одноголосними ухвалами йти громадно до виборів під стягом Обєднання і голосувати на листу ч. 18. — Дня 4-го лютого н. р. відбулася передвиборча нарада в **Камінополі**. Реферував делегат Пов. Виборчого Комітету студ. Василь Жовнір. Після рітевої дискусії ухвалено резолюцію за УНДО-цем і листою ч. 18. — Дня 24-го січня н. р. відбулася передвиборча нарада в **Замочку**. Дня 25-го січня віче в **Волі Висоцькій**, присутніх около 300 людей. — Дня 29-го січня н. р. віче в **Купичволі**, дня 30-го січня віче в **Пристані**, присутніх около 500 осіб і того самого дня в **Любелі**, присутніх около 400 осіб. Дня 9-го лютого н. р. відбулося віче в **Честині** і того самого дня в **Боровім і Луговім**. дня 12-го лютого віче в **Жовтанці**, присутніх понад 1000 осіб, дня 11-го лютого віче в **Могилянах**, а дня 15-го лютого віче в **Вязовій**. На всіх вічах реферував делегат Центрального **Комітету** УНДО-ця Михайло Карпинець, в Жовтанцях також кандидат на посла листи ч. 18 інсп. Лішинський зі **Львова**, а в Бонній о. Баранський і Петро Макар. Всі віча закінчилися одноголосними ухвалами присутніх підтримувати одиноку понадпартійну українську національну партію УНДО і голосувати тільки на її листу ч. 18.

Угнівщина.

Дня 5. лютого відбулося передвиборче віче в *Хлівчанах*. Присутніх 350 осіб. Голос забрав кандидат на посла з листи ч. 18. інж. Корнило Целевич, який пояснив виборчу ординацію та завізвав до одноцільного національного фронту під прапором УНДО. Дальше пояснив він програму Обєднання і почав виказувати шкідливу роботу сельробів, бруліяків, та уніятів, і тоді комендант місцевого постерунку віднато з огляду на публичну безпеку, розвязав віча. Пішло про те, що на салі було кількох уніятів зі своїм ватажком Мироном Заворотюком. Того самого дня вечером відбулося передвиборче віче в *Домачеві*. Реферував інж. К. Целевич, а після нього селянин Андрій Зайцук, який завізвав присутніх йти одною лавою до виборів і голосувати на листу Обєднання ч. 18. Цю резолюцію прийнято одноголосно.

ПРОТЕСТИ 18-КИ ПРОТИ УНЕВАЖНЕННЯ.

Ряшів, 19. лютого 1928.

Внесено зажалення проти уневажнення листи Бльоку непольських народів ч. 18. на ряшівський округ.

Варшава, 19. лютого 1928.

До найвищого суду вплинуло зажалення повновласника Бльоку непольських народів з приводу уневажнення листи Бльоку в ковельськім окрузі.

Варшава, 19. лютого 1928.

Виборчий комітет Бльоку непольських народів має ухвалити постанову в справі тактичного становища при виборах до сойму з огляду на уневажнення кількох лист того бльоку.

РОЗВЯЗАНЕ ВІЧЕ 18-КИ.

Варшава, 19. лютого 1928.

Вчора відбулося тут віче Бльоку непольських народів під голим небом при вул. Франціштанській. Хтось із присутніх на вічу двічи вистрілив з револьвера, тому представник власти розвязав віче.

УРЯДОВИЙ КОМІСАР В ТЕРНОПОЛІ.

Тернопіль, 19. лютого 1928.

Вибрана в літі м. р. міська рада не могла уконститууватися з причини розбіжности домагань партій. Тепер тернопільський воєвода розвязав раду, а управу міста передав урядовому комісареві, яким заіменував Віт. Новаковського, відпоручника п. війська, коменданта станиці м. Львова. Він обняв урядування 18. н. м. Заступником комісаря іменовано адв. д-ра Й. Вайсніха та 6 асесорів. В склад прибічної ради з українців входять: о. кан. Вол. Громницький, Андр. Фолендиш, Павло Качмарчук, Дан. Кінаш, Сид. Кордуба.

ПРЕСОВИЙ ДЕКРЕТ ОБОВЯЗУЄ.

Варшава, 19. лютого 1928.

Редактора „Потоповця" Щурка засудили дві інстанції за це, що не помістив спростування. Ред. Щурек покликався на це, що прес. декрет, як відкинений соймом, не має обовязуючої сили. Найвищий суд, що радив над повищою справою цілий день, ухвалив, що ухвала сойму упала, але не сталася законом, тому, що її не оголошено в Дневнику держ. законів. В даній справі заходить конфлікт між соймом і урядом, до якого найв. суд не вважає себе компетентною інстанцією. Повища ухвала означує, що прес. декрет і далі обовязує.

БІЦЕПРЕМ. БАРТЕЛЬ І МІН. КВЯТКОВСЬКИЙ У ЛЬВОВІ.

Львів 20. лютого 1928.

Вчора прибули до Львова віцепрем. Бартель і мін. промислу і торговлі Квятковський. В салі кінотеатру „Лев" було передвиборче віче „1", на якім виголосив промову мін. Квятковський, що була рівночасно його політ. кредо. Віцепрем. Бартель виголосив відчит на політехніці.

КІНЕЦЬ КІНОВОГО СТРАЙКУ.

Львів, 20. лютого 1928.

Завдяки інтервенції воєводи Борковського дійшло до зліквідування конфлікту між союзом власників кінотеатрів і управою міста, що повстав на тлі зниження податку. Урядовий комісар Отшелецький згодився обнизити податок покищо на пробу на один місяць з 80 на 60 проц. Коли покажеться, що доходи з він будуть для громади достаточні, податок зменшать іще далі. Справою займеться ще прибічна рада, яка щойно порішить про умовини нової угоди. В неділю давали представлення вже всі львівські кіна.

ПОВЕНІ.

Луцьк, 19. лютого 1928.

Вода у Стирі знову підноситься і грозить заливом набережним господарствам. Луцький магістрат спровадив огневу сторожу і військо для ратункової акції.

Берлін, 19. лютого 1928.

Ріки в південній Німеччині виступили з берегів і залили міста і села. Дісельдорф поважно загрожений Реном. Власти візвали населення покинути надбережні доми. Дуісбург також поважно загрожений; нижче положені дільниці того міста залиті.

Відень, 19. лютого 1928.

Допливи Дунаю виступили з берегів, залили околиці, знищили засіви.

Париж, 19. лютого 1928.

Рен біля Страсбурга перервав греблю на просторі кількадесять км. і залив кілька місцевостей. Родан в околиці Ліону підноситься усе. Перервані залізничі шляхи.

КІНА.

Аполльо: „Мужчина з минулим".
Палас: „Симфонія змислів.
Лев: „Верден".
Фатаморгана: „Парада рекрутів".

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДЕВЯТНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі зізнавав перший свідок рез. полковник польського війська **Н. Филипович**, який характеризував Марію Стецюкову як людину нещасливу, що бавилася у всякі доноси, зокрема на свого чоловіка Івана. Потім відчитано **оречення знавців-психіятрів про умовий стан Жукова**, з якого виходилоб, що він — дегенерат. Про зізнання, зложені Жуковим у слідстві, якими він сильно обтяжив Ів. Вербицького, зізнавав також як свідок сл. судия **Янушевський**, кажучи, що зізнання ці складав він у цілком нормальному стані.

З черги відчитано ті **зізнання Жукова**, в яких він подав, що Ів. Верб. звірювався йому зі всього і посередньо нібито признався до співучасти в убивстві кур. Собінського.

По нім зізнавав як свідок **Тедей Дробенко** і на питання предс. заявив, що до нього звертався тоді, коли він працював у моб. канцелярії у Влоцлавку не обв. Антін Стефанишин, але засуджений у празівському процесі Микола Стефанишин.

Опісля обв. **Ів. Вербицький** описав свої розмови і співжиття в тюрмі з Жуковим. Зі сказаного виходилоб, що Жуков ненавидів Ів. Вербицького і з пімсти наговорив на нього, що тільки міг.

При кінці відчитано **зізнання Івана Стецюка, д-ра Дурста і д-ра Гіршпрунга**, а також всі акти, що дотичили Марії Стецюкової, які зареквіровано з перемиського і львівського суду. Підчас читання тих **актів опорожнено салю** з уваги на публичну мораль.

Розправа почалася з того, що на салю покликано як свідка

Н. ФИЛИПОВИЧА,

полковника п. війська в резерві, римокат., який зізнавав незаприсяжений.

Свідок оповідає, що Марія Стецюкова грозила і нападала нераз на свого чоловіка Івана. А раз донесла свідкові, що Іван Стецюк — краде в магазині (якого управителем є свідок), де він був занятий. Стецюк — каже свідок — виїмково чесний, сумлінний і випробований чоловік, тому св. не уважав за вказане переводити якогобудь слідства, бо знав згори, що Марія Стецюк говорила неправду, тимбільше, що з того вона була знана в Суд. Вишні. Взагалі св. характеризує Марію Стецюк як особу напасливу, хору на манію доношцтва.

Оречення знавців-психіятрів.

Опісля відчитано оречення знавців-психіятрів про умовий стан св. Теодора Жукова. Читав сам предсідник. З того оречення, виданого на основі 4-кратної провірки умового стану Жукова, виходить, що він фізичний дегенерат, який під впливом різних переживань, а зокрема під впливом безнадійности свого стану попав по всякій правдоподібності в умову недугу. Знавці-психіятри характеризують стан Жукова як ненормальний, хоч не виключають і симуляції. В ореченні списана точно і з деталями кожна з 4-ох провірок умового стану Жукова, з якої виходить, що він відповідав на всі ставлені до нього психіятрами питання невлучно, або й зовсім на них не відповідав. (У цьому моменті введено на салю Жукова, якому предсідник каже сісти, але він таки стоїть. Жуков має меланхолійно-тупий вигляд і дивиться перед себе якось бездушно).

Після того забрав слово прокуратор і на обставину віродостойности зізнань св. Жукова в слідстві просить покликати на розправу в характері свідка сл. с. Янушевського, який його переслухував давніше і не замітив у нього нічого ненормального. Іменем оборони заявляє д-р Шухевич, що оборона не має нічого проти переслухання сл. с. Янушевського в цій справі, але уважає, що поки ще судові знавці-психіятри не видали про Жукова остаточного оречення, а на переслухання сл. с. Янушевського час. Трибунал по нараді рішив згідно з внесенням прокуратора переслухати в цій справі як свідка сл. с. Янушевського.

По хвилі ввійшов на салю

СЛ. СУДДЯ ЯНУШЕВСЬКИЙ,

що зізнавав незаприсяжений. Він оповідає, що тюремний асистент Гіллер повідомив раз його, що Жуков хоче щось зізнати про Ів. Вербицького, але тільки йому в 4 очі. В міжчасі Жукова переслухано на поліції і він сказав тоді при кінці, що мав би ще щось більше важного сказати в тій самій справі. При другім переслуханні вже у свідка Жуков зложив дуже докладні зізнання. В порівнанні з першими своїми зізнаннями на поліції Жуков поширив свої зізнання перед свідком значно. На погляд свідка Жуков робив тоді враження нормального, тому того всього, що він сказав, ніхто не міг сугерувати.

В цім моменті прокуратор просить трибунал дозволити йому поставити до свідка одно питання, що **не стоїть** у звязку з цією справою, а саме на обставину присутности свідка сл. с. Янушевського на поліції в часі конфронтації Атаманчука з Гасманом, про що вчора сказав падвом. Мітлєнер.

Іменем оборони заявляє д-р Шухевич, що він не мав би нічого проти того запиту, але рівночасно зазначує, що оборона переконана глибоко про те, що сл. с. Янушевський не переступив законних постанов і не міг бути при тій конфронтації. Пан Мітлєнер рішуче тут помилився, бож остаточно **errare humanum est**. При тому обор. д-р Шухевич зазначує, що оборона згори зрікся робити з нього якийнебудь капітал і полишає допущення чи недопущення цього запиту трибуналові.

Трибунал допустив цей запит прокуратора, на що сл. с. Янушевський заявляє тихим голосом, що він при конфронтації Атам. з Гасманом не був, тільки по конфронтації приїхав на поліцію, щоб перечитати собі протокол тої конфронтації.

На запит предс. щодо Жукова знавець-психіятр каже, що в часі переслухання Жукова сл. с. Янушевським Жуков повинен був бути при всіх змислах. Тепер він робить враження початкуючого варіята. На запит д-ра Стар., чи Жуков міг, чуючи демо, помішати одно з другим, знавець-психіятр каже, що Жуков міг певно помішати. Коли падвом. Мітлєнер помилився тут дотично присутности сл. с. Янушевського при конфронтації Атаманчука з Гасманом, то чому не мав би помішати одне з другим такий Жуков?

Д-р Пав.: Чи панове психіятри допускають, що якщо Жуков зізнав у слідстві свідомо згл. підсвідомо неправду, то у нього могли зродитись під впливом того т. зв. „покутуючі думки" (**bissende Gedanken**), які можуть бути причиною нинішньої його повної депресії?

Лікар-псих.: Про це трудно нам сказати. Може бути так, може бути й інакше. Може бути, що його стан викликаний страхом.

Д-р Пав.: Так, внутрішнім страхом.

ЗІЗНАННЯ ЖУКОВА.

Після того прокуратор поставив внесення на відчитання зізнань св. Жукова з уваги на те, що його нині переслухати не можна. Оборона не заявляється ні „за" ні „проти". Трибунал ухвалив відчитати зізнання Жукова.

В тих зізнаннях Жуков подає, що перебував 3 тижні в одній келії разом з Ів. Верб., який набрав до нього довіря. Ів. Верб., просив свідка, аби по виході з тюрми пішов до батька Верб. і казав виписати якийсь нотес. Казав йому також, що товариші увільнять його з тюрми. Це було при першім переслуханні

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

А при другім пересуханні Жуков подав, що Ів. Верб. говорив з ним дуже много про убивство, з чого свідок набрав глибокого переконання, що він є одним з убивників куратора. Одного дня причепився посередньо до убивства, кажучи на питання Жукова, що стріл був віддaний в голову на 2 кроки. Впрочім своїх слідів Ів. Вербицький нібито не боявся, бо казав, що мав гумові обцаси і підошви, а врешті такі черевики, як він, має богато людей. Раз знов сказав, про те, що шофер пізнав його, такими словами: „Шляк трафив, той бенкарт пізнав мене!" В дальших зізнаннях Жукова подаються інші подробиці з його розмов з обв. Ів. Вербицьким на теми, звязані з убивством кур. Соб., дальше на обставину знайденої у цього газ. маски, його будучої оборони і його свідків, яких на світі нібито уже відповідно обробляють і т. п.

Після відчитання них зізнань зарядпено півгодинну павзу.

По павзі зізнавав свідок

ТАДЕЙ ДРОБЕНКО.

так, тепер у Столім, що був засуджений у крим. процесі на півтора року, яку то кару відсидів. Прокуратор спротивився заприсяженню свідка, а д-р Пашецький похилив це рішенню трибуналу. Трибунал по нараді рішив свідка не заприсягати.

На питання предс. св. оповідає, що він був арештований ще в 1925 р., будучи при війську у Влодзявку. З обвинувачених св. нікого не знає. До нього писав Микола, а не Антін Стефанишин і питав його, чи він ще працює в канцелярії мб. Свідок не відповів нічого, бо за кілька днів його арештовано.

На дальше пит. предс. св. що раз заявляє, що ні Піптиньської ні нікого з обвинувачених тут не знає.

ЗІЗНАННЯ КАНЮКОВОЇ.

Предс. заявляє, що устійнено нарешті, що Катерина Канюк відсиділа свою кару і вийшла з тюрми, але де вона мешкає, не можна було ніяк ствердити. Тому предсідник за згодою оборони відчитує її зізнання. Із зізнань Катерини Канюк виходить, що вона нічого не знає про якісь звірювання Яняцької перед Марією Стецюк. Вона тільки бачила, що Стецюкова кореспондувала при помочі шнурка з кимилсь знакамє і зміcтом тої кореспонденції ділилася часами з обв. Яняцькою.

Іван Вербицький про Жукова.

Після того обор. д-р Стар. питав Івана Верб-ого на обставину зізнань Жукова щодо його особи. Обв. Ів. Верб. подає, що він раз оповідав Жукову, що він обірвав підошви й обцаси і дав собі прибите їх потім з гуми. На дальші питання д-ра Стар. обв. Верб. оповідає, що про всі справи, звязані з убивством кур. Соб. Жуков знав добре, бо раз що був тоді на волі і читав газети, а по друге, що опісля сидів з таким чоловіком, що теж знав про справу убивства докладно. Зрешті обв. Верб. оповідає, що в тій самій келії сиділи ще два хлопці з села, то яких Жуков хотів одної ночи збличитися в неморальних цілях. Верб. виступив проти того рішуче і грозив, що повідомить про це тюремну владу. З того часу Жуков став його ненавидіти.

Акти в справі Стецюкової.

Потім відчитано зізнання Івана Стецюка, д-ра Дурета і д-ра Гіршпрунга, що дотичили життя і стану Марії Стецюкової. Зізнання ці мають такий характер, що предсідник мусить деякі місця пропускати, обіцюючи відчитати їх на тайній розправі. Зміст тих зізнань покривається з тим, що оборона, ставлячи свого часу внесення в справі провірення віродостойности цього свідка, була вже раз подала. Це внесення оборона ми в своїм часі подали дословно.

Опісля предсідник зарядив відчитання всіх актів перемиського і львівського суду в справі Марії Стецюкової. В часі читання тих актів публика мусіла опорожнити салю, бо їх зміст, по словам предсідника крив в собі небезпеки для публичної моралі.

На тому павічново розправу з суботу. Продовження її — в понеділок.

НОВИНКИ.

— **Відлига і дощ з морозом.** Останні дні виявили дивно химерну погоду. Бачили ми наперемінну все: і мороз, і дощ, і весняне сонце, і осінній вітер, і квітневу відлигу, яка неодному підорвала ноги. Одні впевняють, що весна вже за плечима, інші ворожать ще поворот морозів і жінoцтво, що хотіло би погодити примхи останньої моди із примхами температури часто не знає, яку частину свого тіла має дбайливо закрити. Люди, яким дошкулив витертий старий кожух, вагаються, чи можна його скинути... Інші, що не мають весняного пальта потішаються, що закпиваннє справжній весняний дощ може це кажне їм який найважчий дохід...

— **Влом у Наук. Т-ві ім. Шевченка.** У ночі з 17-го на 18-го вломники розбили дві каси в „Наук. Т-ві ім. Шевченка". Забрали 3000 зол., а при цій нагоді понищили ріжні цінні папери.

— **Катастрофа.** Один із найбільших кораблів, які визиттають у Гамбурзі, вибухла на пароплаві „Льос Анджельос", що прибув із бананами. — Підчас будови кількох великих будівель у Ню Йорку завалені стіни засипали кільканадцять робітників. — Під Льондоном на летунськім майдані два військові літаки зударились підчас вправ; один летун згинув.

— **Тернопільська хроніка.** Шлюсарський помічник Русіновський змочив із цікавости студені кліщі у гарячій розтопленій кухонній солі і від огневого приску втратив одно око. У Козівці арештували Петра Скитинського за анонімні листи з погрозами смерти, незаконне переховування зброї та за підозріння участи в злочинні вбивства з перед 2-ох літ; арештували теж трьох його спільників

— **Цікавий протест.** 30 організацій у Любліні запротестувало проти приготовленої театр. вистави „Історія гріха" Жеромського, переробки із відомої повісти. Підписані називають таку виставу „провокацією". Є в цьому протесті деяке зерно правди: навіть геніальні повісти пероблені якнайкраще на сцену викривляють іноколи ідею твору, а не все то, що є описане можна оглядати очима без почування гидоти.

— **Виборчі збитки.** „Слово Польске" подає таку новинку: соціялістам трапився досить веселий (краще було би сказати: сумний) випадок. Центр. Комітет ППС у Варшаві вислав до одного із своїх діячів на провінції пачку відозв листи ч. 2. Пачка дійшла до рук адресата у незміненім вигляді, тільки з тою малою зміною, що в середині замісць „двійки" були відозви „одинки".

— **Рекорди.** Головою радянської чрезвичайки на Білоруси призначений у Мінську барон Піляр фон Пільгав, який має майно в кільканацять км. від Вильни. Його родина — старих німецьких баронів, що спольщились. — Брітійський міністр кольоній Емері, обіхавши заморські терипорії Англії виголосив у своїй подорожі 380 промов. — Польський паніст Падеревський, як довідуємось, був власником варшавського готелю „Брістоль", який продав американцям за пів міл. дол. — У Сераєві вдова по австр. майорі Конауер увійшла потайки до гробу, де приготовила собі домовину, лягла в ній, зачинила віко і випила отруту; її найшли аж 2 тижні пізніше. — Перший на світі міст, збудований при помочі електричного споювання буде збудований польським архітектом Бриною біля Ловіча. — Московський народній коміс. здоровля обчислив, що в Москві є не менше півтретя міл. щурів і 14 міл. мишей, що наробили школи на 15 міл. рубл. за один рік. — З нагоди 75-ліття від дня заснування міста Міннеаполіс, міська управа влаштувала святочний бенкет і зробила для гостей найбільший пудінг, який істнував досі: на 5000 осіб висоти на 7 ліктів, 12 ліктів у промірі і кількасот кля ваги.

— **Без термометрів.** Читаємо в „Красній Газеті": „У Ленінграді нема термометрів, ні в аптиках ні в магазинах медсанторга. Гостермометри (державні) стали з якоїсь там причини нездатними. Громадян потішають, що з чужини йде 12.000 штук термометрів які будуть продаватись за окремим дозволом „обласного здравотділу" і на рецепти лікарів, затверджені головними лікарями шпиталів та амбуляторій".

— **Едісон у ролі фільософа.** З нагоди 81-ліття дня уродин Едісона один із журналістів звернувся до нього із проханням інтерею на тему: як великий учений уявляє собі позагробне життя. Виявилось, що Едісон, який думав над тисячами проблем, над цією не задумувався. Він сказав: „Важко мені відповісти вам на це питання. Треба би подумати. Те цікаве ось що: тепер люди стали менше релігійні як раніше. Я поясню це поступом, популяризацією науки, всім темпом сучасного життя. Церков і релігія повинні приноровитись до духа сучасної доби, еволюціонувати; інакше їх роля буде зведена в нівець". При цій нагоді Едісон висловив теж думку, що людство досить багате, щоби держати в вязниці досмертно не свій рахунок усіх злочинців і тому кару смерти можна скасувати.

— **Світова всячина.** Цими днями відкрили в Ленінграді памятник Рентгенові; є це перший памятник у світі великого дослідника. — У Китаю почалась нова війна між північю і південем. — На 6-го марта скликана до Риму міжнародня конференція в справі охорони авторських прав. — У Литовських помер найстарший жид на наших землях Лейбе Фельд у 126 р. життя. — Із Ангори офіціяльно заперечують буцім-то Кемаль Паша недужий. — У Бельг. Конго епідемія жовтої пропасниці зросла небезпечно. — Радянська армія буде побільшена в мирнім стані на 80.000 людей. — У Зл. Державах є 4 міл. безробітних. — Два англ. інженіри, що працюють у копальнях Йоганнесбурга найшли (як кажуть) спосіб добувати платину з одного звичайного мінералу. — Радянський уряд переловив на естонськім кордоні бувш. командаіта червоної армії Бушмана, що став естонським полковником; він обвинувачений у шпигунстві. — Неаполітанський часопис „Маттіно" оснований письменницею Матільдою Серао перейшов у руки фашистів. На Криму, в Симферополь, повіті вийшли з берегів ріки і залили кілька сіл. — У Ню Йорку помер Лiндгайм, член виконавч. комітету сіоністичної організації в Зл. Державах.

— **В суботу 25. лютого 1928 в год. 9. вечером** в „Народньому Домі" **Чайний Вечір „Дністровиків"** з товариськими забавами і танцями. Запрошення при вступі.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

21-го г. 3·30 попол. популярна вистава для молоді по знижених цінах „Мертви Боруля" комедія Карпенка Карого.

Міський великий театр:

20-го г. 7·30 веч. „Цілунок Повешонки".
21-го год. 7·30 веч. „Паганіні".
22-го г. 7·30 веч. „Чредине Коло".
23-го г. 3. попол. „Страшний Двір".

Міський „Театр Новий":

20-го г. 7·3 веч. „Дівчина з Пусти".
21-го г. 7·30 веч. „Фенкенальна умова".
22-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
23-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижний, Люча, Текуча, Акришори, Березів Середний.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в Зеленій.

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в Пнівю.

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в Надвірній. Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Отинійщина!

В вівторок дня 21-го лютого ц. р. відбудеться велике повітове передвиборче віче в салі „Сокола" в **Отинії**. Початок в год. 12-ій в полудне.

Дня 28. лютого відбудеться передвиборче віче в **Бабянці**.

Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Кривотулах Нових** в год. 12-ій, а в **Кривотулах Старих** для Кривотул Старих і Красилівки в год. 3-ій.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Голоскові**.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Сільщина!

Передвиборчі віча Обєднання відбудуться:

Дня 22-го лютого ц. р.: **Гребенів, Нороків.**

Дня 26-го лютого ц. р.: **Головецьно, Грабовець, Рияів, Рожанка Вижна, Рожанка Нижна.**

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО для громад Микулинецького судового повіту відбудеться в Микулинцях в понеділок 27-го лютого 1928 о год. 12-ій в полудне. Промовляють кандидати на послів д-р Степан Баран і п. Антін Кузьво. Саля читальні „Просвіти".

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Братства в середу 29-го лютого 1928 о год. 12-ій в пол. Промовляють кандидати на послів о. прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кузьво. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Пов. Нар. Комітет УНДО Тернопільщини.

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

ОПОВІСТКИ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 62—?

ПІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в одним кавалку. Зголошення тільки листовні під адресою: П. Журовська, Львів вулиця Богуславського 14. 1531 2-5

МАШИНІСТКА до испол. науки писання на машині потрібна. Зголошення приймає Адміністрація „Діла" під: „Школа писання". 1542 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 11—15

Архітект будівничий

СТ. МАРИНЕЦЬ

Львів вул. Піскова 18

переводить всякого рода будови, уділює фахової поради безплатно від 1—3 кожного дня. На бажання приїздить за зворотом власних коштів.
1543 1—4

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий **ЛІКЕРИ**
у 70 ріжних смаках **„STELLA"** в 70 ріжних смаках
до набуття в аптечних складах.
Головний склад **В. Г. Мушинський** в Перемишлі, Галичина.
для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.
567 35—?

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

виріб каучукових печаток і металевих таблиць

РОМАН МІНКІН

Львів Легіонів 29.

Для кооператив і товариств значний опуст. 8-8

ВЕЛИКА ПОСЕЗОНОВА ПРОДАЖ

2000 м.	батисту шовк.	по зол.	2·20
510 „	димки	„ „	1·70
1000 „	полотна англ.	„ „	1·30
1000 шт.	ручників купел.	„ „	1·[illegible]0
900 м.	оксфорду на фартушки	„ „	1·30
3000 „	фланелі гладк. і десен.	„ „	1·50
5000 „	бархану	„ „	1·50
5000 „	радіо бархану	„ „	1·25
2000 „	ручників	„ „	1·20
1000 шт.	ручників відпасованих	„ „	1·25
3000 м.	зефіру жирард. і закорд.	„ „	1·80
1500 шт.	простирал відпас.	„ „	5·25
2000 м.	кретону на фіранки	„ „	1·25
500 „	фіранок	„ „	1·10
1500 „	обрусів	„ „	5·90
1500 „	білого полотна	„ „	1·40
500 туз.	серветок — 3 штуки	„ „	1·00
500	стирок відпас.	„ „	1·30
500 туз.	хустинок до носа 6 шт.	„ „	3·00
500	зимових пледів	„ „	6·50

Галицький Магазин Новостей

1529 **Львів, вул Галицька 15.** 9-?

Замовлення полаг. відворотною почтою.

КУРС МАСАЖУ

зачнеться 5 березня

В ОРТОПЕДИЧНІМ ЗАВЕДЕННЮ

д-ра Є. Тенненбавма

Львів, Малецького 5.

1544 Вписи ще приймається. 1—?

Присилайте передплату!

Ч. 40 (11.294). Львів, середа 22. лютого 1928. Ряcztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 70 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 22-41. Друкарні: 29-36. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Довкола польсько-литовського конфлікту.

Дня 16. лютого ц. р. святкувала незалежна Литва десяті роковини своєї державної самостійности. Розуміється — тутешні литовці були в цім святі тільки духом зі своїми братами зпоза кордону. Але не зовсім. Якийсь запеклий литовський Будрис заткнув нічю з 15. на 16. лютого на руїнах Гедимінової твердині у Вильні національний литовський прапор тай ще прислонив прапор жалібною крепою. Аж місцева поліція мусіла інтервеніювати. Прапор зняли і на цім інцидент покінчився.

Годі дивуватися жестові литовського національного романтика. Саме ця невисока замкова гора, з руїнами і слідами колишньої королівської палати основоположника Литви — серед моря міських криш, понад шпилі костелів, з видом на чарівну долину Вилейки і Вілії, є тілею „Меккою литовською", до якої нестримно і всупереч всім перешкодам, стихійно пливуть думки і почування кожного литовця. Нічого більше там в цім Вильні литовцям не лишилося. Бо навіть на місці, де колись, як кажуть, горів в поганській гонтині вічний огонь жреців — тепер стоїть дзвіниця серед площі перед першим... польським собором. А побожні бабусі — польки, наслухавшись проповідей з костельних амвон, проходячи біля цього місця, тільки з острахом хрестяться тай спльовують в сторону такого „поганського" місця. І литовці і поляки таким чином найкраще засвідчують про свої думки та настрої. Навіть без офіціяльних урядових нот і стриманих, а проте взаємоненависних інтервю офіційних представників одної і другої сторони.

Тимчасом не перериваеться ні словна ні писемна стрілянина між Варшавою і Ковном. На останній конференції Ради Ліги Націй в Женеві польська дипльоматія піймала великого і безсумнівного облизня. Хитрому Вальдемарасові цілком невипадково вдалося провести в резолюцію Ліги уступ, який цілком недвозначно санкціонує право Литви процесуватися з Польщею перед трибуналом світа за Вильно. Тільки дякуючи обставині, що в Польщі тепер при кермі единовластя уряду санаційного і фактові, що в женевському інциденті персонально заангажувався сам голова уряду — не заплатив за Женеву головою міністр Залеський. Хоч в нормальних умовах справедливо „заслужив" собі на це.

Литві і наказали і дуже щиро порадили погодитися з Польщею. Та Вальдемарас якось не дуже спішиться. Покищо проходить між обома сторонами більш або менш будуючий обмін нотами на всілякі теми, які цікавлять Варшаву і Вильно. Польська преса виявляє признаки великого схвилювання з то й справжньої люти.

І якже воно так? Рівняючи Литву до Польщі — перша є маленьким ліліпутом, котрого польський Голіят може роздавити двома пальцями одної руки. Та проте Польща не має відваги до рішучих виступів. Тому не має, бо маленька Литва є сьогодні, на зразок передвоєнної Сербії, дуже важливою фігурою на політичній шахівниці Европи — фігурою, за якою стоять і великі держави і Німеччина і Совіти. Литва знає це і в своїй територіяльній слабости бачить підставу значної сили у відношенні до Польщі.

Ось що балакає про це Комінтерн в своїй останній ухвалі:

„Польсько-литовський конфлікт цілком не злагіднів після останньої децизії Ради Ліги Націй, навпаки, він тепер ще більше загострився. Рада Ліги не розвязала польсько-литовського питання, тільки відсунула виповнення пляну марш. Пілсудського про анексію Литви. Для Литви оставлено одинокий вихід: мирним шляхом дійти до порозуміння з Польщею, себто значить добровільно піддатися Польщі і стати її піонерією. Якщо, однач, Литва цього не вчинить по власній волі, її до цього приневолиться силою, бо так наказує імперіялістичний інтерес Англії і Франції. Отсі держави стремлять до створення одноцільного фронту проти СРСР від Балтику по Чорне Море. Те саме лежить в інтересі Польщі, котра шукає виходу на море, а при допомозі американської позички силкується поширити свій ринок збуту шляхом загарбання Литви. Анексія Литви теж йде по шляху інтересів польських великих землевласників, котрі мріють про відібрання землі литовським мужикам. Словом, Польща стремить до створення великої держави в границях з 1772 р.".

Тільки Комінтерн. Оставивши на боці стереотипні балачки про створення одноцільного фронту проти СРСР, цікаво булоб довідатися про становище більшовиків до істнуючого литовського уряду і Литви самої? Становище-же більшовиків таке, що вони взивають литовське населення до... збройного повстання проти фашистівського уряду Вальдемараса. І безумовно більшовики свідомо інтригують в Ковні проти Варшави, надіючись, що з першого похвату Польща „накриє" Литву, а це знов дасть привід до більшовицького перевороту на Литві, підставу до мілітарної більшовицької інтервенції на Заході. Тільки загально-европейська війна може створити можливість для нової соціяльної революції і запанування більшовизму в зах. Европі.

Цілком друга знов лінія німецької політики. З одного боку кермує нею бажання витворити для свого „східного сусіда" як найбільше труднощів, а з другого піддати Польщі думку виміни коридору за анексію Литви — дуже „делікатну" думку, яка, до речі, до скаженосте доводить Польщу.

Як бачимо — багато собачок ходить довкруги миски з горячою литовською юшкою, обнюхує її з усіх боків, хотілоб трохи лизнути з неї, але з остраху, аби миска не перевернулася і не попарила їх — тільки здорово лиє...

Отже побачимо, що принесе майбуття. Найближче засідання Ради Ліги Націй вже не за горами Вибори в Польщі починаються в першій половині березня. Тоді „литовська справа" увійде в нову і хто зна, чи вже не рішаючу стадію.

Д-р Павло Лисяк.

Державна рація

Держава й партії в Чехословаччині. — Партійна дисципліна. — Справа послів Ганрайха й Маєра. — Держава на сторожі партійних інтересів.

(Від нашого кореспондента).

Прага, 16. лютого 1928.

Національне порозуміння, осягнене не так давно між чеськими й німецькими горожанськими партіями Чехословаччини, викликало, як цього можна було сподіватись, не саму лише чисту радість в обох заінтересованих таборах. Кількасотлітня боротьба між чеським і німецьким елементом, боротьба не на життя а на смерть, не могла цілком скінчитися тільки тому, що проводи партій обох таборів підписали між собою угоду й засіли при спільнім столі. Та знана німецька й чеська карність утримує невдоволених від гострих виступів проти заключеної угоди. Дрібні пресові органи й люди, що зробили собі професію з пацьковування одної народности на другу, роздмухують ще й нині чесько-німецьку ненависть, але впливові люди й пресові органи рахуються з осягненим порозумінням як з доконаним фактом і радше хотять його змінити, ніж увезважнити. У глибині обох народів ведеться дальше боротьба за національний стан посідання — за мову, за школи, за уряди, за соціяльні пільги, — але наверх засада згідливої співпраці респектується обопільно.

Знайшлись, однак, і тут виїмки. Панове Ганрайх і Маєр, соймові посли зі „Союзу німецьких хліборобів" — одної з тих партій, що відограють головну ролю в нинішній чесько-німецькій урядовій коаліції, — від самого заключення угоди поставились до неї вороже й почали її безоглядно поборювати. Партійний провід лишив час ставився до їх виступів поблажливо. Заохочені цим, вони одного дня, коли в соймі було голосування над коаліційним законом про місцеве самоврядування, піднесли руку проти урядового проєкту, а тим самим і проти свого клюбу. В огляду на це соймовий клюб поставив внесення перед центральним проводом „Союзу нім. хліборобів", щоби послів Ганрайха й Маєра виключити з партії. Партія це внесення ухвалила, названих послів виключила й жадала від себе відібрати їх соймові мандати. Коли вони добровільно не схотіли цього зробити, відпоручник партії вдався зі скаргою до державного виборчого суду, й суд ними довгим позбавив тих двох послів їх соймових мандатів. Апеляції до неї вирок немає.

На цілою цею справою не варт булоб і зупинятись, колиб вона не кидала яскравого світла на своєрідну внутрішню організацію чехословацької державности, а разом з тим і на провідну тенденцію в певній частині повоєнної Европи взагалі. Ми знаємо з практики польського парляментаризму й нашої парляментарної репрезентації, яка шкода буває від безнастанного „самоспливування" членів і від їх безконечного перебігання від фракції до фракції, від клюбу до клюбу. У Чехословаччині щось подібне є абсолютно виключене. Чехословацькі основні закони виразно визнають політичну партію за головну клітину державної будови, ці закони виразно не хотять числитися з поодинокими послами, як носіями нар. волі, а виходять із того, що її носіями є виключно партії, як певна організац. цілість. Тому й при всяких конфліктах, які повстають між партіями та їх членами, зглядно між соймовими клюбами й поодинокими послами, чехословацький закон в особі виборчого суду незмінно стає на сторону партій. Це вже не перший випадок, коли неслухняних послів на домагання їх партійного проводу позбавляється соймових мандатів. Якщо й далі виникатимуть подібні конфлікти, то держава без сумніву ставатиме й далі цілою силою свого авторитету в обороні партійних інтересів і фракційної дисципліни.

Чехословацькі партії роблять найширший ужиток із тих прав, які їм надає держава. Перед виборами вони беруть від своїх кандидатів підписку („реверс"), що ті зобовязуються зложити свої мандати на руки партійного проводу, колиб повстали які розбіжності між ними й більшістю відповідного соймового клюбу. Підчас свого послування вони щомісячно віддають пяту частину своїх дієт, себто тисячу корон, до партійного фонду, причім соймова канцелярія стягає цю тисячу автоматично. Один чеський публіцист отсе недавно вирахував, що чехословацька держава таким способом віддає партіям великі мільйони річно: чиж не краще булоб, — питає він, — цілком удержавити наші партії, щоб держава бодай могла контролювати їх діяльність? Та ці обрахунки й запитання в грунті річи нічого не міняють: партії були й залишаються державно визнаним і протегованим чинником внутрішно-політичного життя Чехословаччини, а поодинокий член партії, ба навіть соймовий посол мусить безуслівно коритись і „тримати дисципліну".

Чи добре це чи зле? Ми бачимо, що розвиток подій у повоєнній Европі помалу причиняється до перемоги цеї засади також у деяких інших країнах. Російський більшевизм є не що інше, як безпосереднє [illegible] модифікація цеї засади: недавня розправа з опозицією нагадує розправу з послами Ганрайхом і Маєром, як сильний мікроскоп віддає малу краплю води. У рівній мірі можна вказати [illegible] італійського фашизму за певну відміну цеї засади. Різниця тільки в тім, що демократична Чехословаччина не знала монополії одної партії, а тому й не потребує вдаватися до брутальної сили, щоб вмусити непокірні одиниці до послуху. Все тут робиться тихо-мирно, без зайвого галасу й фізичного насильства, але рушіння й баламутіння в партіях (і в соймі) не зменшуються.

Можна булоб деякому ближчому побажати такої карности й такої правної її охорони за вроще це ціл бодучій точні не [illegible], щоби часом „гусей не роздражнити".

М. Г.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 7918.

Жадайте французьких паперців до куріння: JOB

5.50

Небезпечна карта України.

По заключенні мирового договору між центральними державами й українською державою в Берестї Литовськім, в лютім 1918 р., вийшла зараз-же у Фрайтага і Берндта у Відні „Карта України" на якій означено тодішні політичні границі української держави. Територія Галичини і Буковини зазначена там відмінно з тодішним правно-державним станом тих країв як територія Австро-Угорщини.

Карта ця заосмотрена підписом „Фрайтаг і Берндт Відень 1918 р." розійшлася ще в 1918 р. за часів Австро-Угорщини у великій скількости по цілій Галичині і стрічається її ще й досі дуже часто по наших читальнях та всяких інших товариствах і установах.

Від видання тієї карти минуло 10 літ; за той час змінилися основно правно-державні відносини і карта має тепер лише історичне значіння: пригадує нам часи, коли існувала Українська Держава за правління Центральної Ради та гетьмана Павла Скоропадського, а територія давної конгресової Польщі остала під німецькою військовою окупацією. І нікому не прийшло й на думку, щоби ця історична карта могла комунебудь стати на заваді.

Та лихо не спить! Весною 1927 р. затрівожила та історична карта державну поліцію в заліщицькім повіті і її органи забрали ту карту кільком читальням „Просвіти" і враз з донесенням передали повітовому судови в Заліщиках. Суд в Заліщиках зарядив зараз-же проти кількох голов читалень, в яких найдено і забрано ту історичну карту України, доходження в напрямі злочину з § 65а к. з., котрий каже, що злочину забурення публичного спокою допускається, хто публично перед більшим числом людей, в друках, поширюваних письмах або образових представленнях старається викликати погорду або ненависть проти особи цісаря, проти одноцілого державного союзу цісарства, проти форми правління або управ держави".

По переведенні таких доходжень в повищім напрямі, відіслав суд в Заліщиках в осени 1927 р. акти тієї справи враз з кількома примірниками згаданої карти України державній прокуратурі в Чорткові до дальшого урядування.

В січни 1928 р. доручено дотичним головам читалень „Просвіти" ось таке судове рішення:

„Sąd Okręgowy oddz. V. w Czortkowie, dnia 19 grudnia 1927, Nr. v. 240 27/2. Sąd Okręgowy w Czortkowie, w sprawie karnej przeciw N. N. o zbrodnię z § 65 a) u. k. po wysłuchaniu zdania prokuratora, postanowił zatwierdzić co myśli art. 73. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 r. Nr. 45. poz. 395. Dz. U. Rz. P. zajęcie mapy Ukrainy p. t. Karta Ukrainy" wydanie Freytaga we Wiedniu, zarządzone przez Prokuraturę przy Sądzie Okręgowym w Czortkowie dnia 12 grudnia 1927., albowiem zakwestjonowana karta zawiera w sobie znamiona zbr dni z § 58 c) u. k. ponieważ oznaczeniem granic „Ukrainy" sięgających w głąb terytorjum Państwa Rzeczypospolitej Polskiej zmierza do oderwania części Kraju od jednolitego związku Państwa Rzeczypospolitej Polskiej. — Strawiński".

Коментар хіба непотрібний.

Кожний свідомий УКРАЇНЕЦЬ І УКРАЇНКА віддасть свій голос НА ЛИСТУ 18

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішня розправа, як то звичайно буває в понеділок, почалася зі значним опізненням. Публики на салі мало, заінтересування процесом значно слабше, бо ще в суботу заповів предсідник трибуналу, що в цьому тижні буде переслуханих тільки кількох свідків, а впродовж будуть читатися весь час акти процесу. Навіть поліція, що береже порядку в салі і на коридорі і — треба це признати — поводиться зі всіми тактовно, нині не має богато до ділання і сидить або стоїть непорушно на своїх місцях. Словом: нудний, сонний настрій заволодів усіми.

Низку актів цього процесу зачав читати протоколянт, а опісля помогали йому в читанні предсідник і член трибуналу ст. радн. Згуральський. Загально рахуються з тим, що цей тиждень пройшов би на читанні актів, а найближчий займали би промови прокуратора, оборонців і резюме предсідника. Оскільки не буде яких несподіванок, то присуд западе по всякій правдоподібности з кінцем найближчого тижня — безпосередньо перед днем, в якім відбудуться вибори до сойму (неділя, 4. березня ц. р.).

Сьогодні відчитано цілу низку актів, що дотичать діяльности поодиноких обвинувачених, тому на салі було доволі нудно й пусто. Деяке оживлення вніс тільки виступ оборони, яка устами д-ра Старосольського поставила внесення до трибуналу, щоб він опровинув в уряду вістя про мнимі анонімні погрози на його адресу, а щодо мнимого побиття св. Марії Стецюкової якимись невідомими типами (про що були вістки в польській пресі), щоб засягнув реляції від дирекції поліції. Внесення це зокрема його мотивування, зробило дуже добре враження як на трибунал, так і на лаву присяглих.

*

Понеділкова розправа зачалася з того, що прокуратор передав трибуналові зізнання кількох свідків з родини Шкапаків, які вони зложили на поліції, і просив приняти ті зізнання до актів. Якщо оборона — заявив він — не має нічого проти того, то зізнання ці будуть відчитані — без особистого переслухування тих свідків тут на салі. Предсідник передав ті зізнання обороні, щоб вона з ними познайомилася і в цій справі висказалася.

Опісля приступлено до відчитування різних актів процесу. Відчитано акти, що дотичуть обдукції тіла пок. кур. Собінського, акти про льокальну візію на місці убивства, а дальше акти, що відносяться до життя й діяльности поодиноких обвинувачених, зокрема всіх троїх Вербицьких.

По прочитанні частини тих актів заряджено павзу. По павзі забрав іменем оборони слово д-р Старосольський, що виголосив таку промову:

Промова д-ра Старосольського.

На протязі цієї розправи зайшли деякі факти, яких оборона не сміє збути мовчанкою, — а власне:

1) Перед і на початку розправи звернено з різних сторін остереження та погрози на адресу оборони того змісту, що в певних кругах плянується замахи на оборонців, які виступають в цьому процесі як акт помсти чи відплати за убийство кур. Собінського;

2) Пізніше появилася вістка в пресі про те, що якісь дві українські одиниці мали інсультувати свідка Марію Стецюкову — нібито за її зізнання в цій справі;

3) Врешті недавно розійшлися поголоски, що виступаючі в цій справі урядові особи одержали якісь погрози;

4) Вкінці слуханий як свідок надком. Мітляйнер висказав погляд, що св. Гасман змінив свої зізнання на салі, під впливом страху перед атентатом на свою особу.

Що все те викликало атмосферу нервового підозріння, небезпечну для об'єктивної оцінки справи, яка може родити упередження, цього доказом є питання, поставлене на розправі дня 18. лютого 1928 до панів знавців-психіятрів одним з панів суддів присяглих іменем лави,— а саме: Чи можливе є затроєння свідка Жукова, яке викликало у нього психозу?

В огляду на те оборона вносить:

Високий трибунал зволить запитати дирекцію поліції у Львові про прізвища людей, які мали напасти на Стецюкову і які мали бути поліцією заарештовані та про стан доходжень у тій справі, евентуально покликати справників нападу в характері свідків для ствердження, чи фактично напад мав місце і хто його виконав.

Оборона заявляє святочно, що вона уважає всякі поголоски про погрози, звернені проти виступаючих в тій справі осіб, за акти свідомої провокації з метою затроїти атмосферу цього процесу і в цей спосіб не допустити до вискриття матеріяльної правди і до правильного виміру справедливости.

Лава оборонців не сумнівається, що її погляд поділяє кожний правно думаючий, свобідний громадянин.

Як довго йшло тільки про погрози звернені на адресу оборонців, оборона не вважала потрібним реагувати на це в якийнебудь спосіб; однак з хвилею, як провокаційні версії дотикають інших виступаючих в цій справі осіб, усі оборонці заявляють солідарно, що коли б ці версії мали хоч тінь підозріння за собою, що вони походять з якихнебудь кругів української суспільности — то всі оборонці солідарно негайно зложили б оборону.

Відповідь предсідника.

Предсідник, вислухавши промову д-ра Старосольського, стверджує з уряду, що трибунал не дістав з нікої сторони ніяких погроз. Також трибуналові невідомо нічого про те, аби на св. Марію Стецюк напали були якінебудь люди, щоб її стероризувати. Трибунал прихиляється до внесення оборони і спитає дирекцію поліції, чи їй відомо щонебудь про якийсь напад на св. М. Стецюкову.

Заява судді присяглого.

Голоситься до слова суддя прис. д-р Блюм і просить предсідника ствердити, що він питав знавців-психіятрів тільки теоретично, чи не можливе, аби хтось міг встрикнути щось чоловікові і таким чином спричинити на якийсь час затьмарення нормального функціонування його ума.

Оборонець д-р Старосольський заявляє,

МИКОЛА МАТІВ МЕЛЬНИК. 6)

Як проходила осінь..

Катерина звивається, як ластівка попід дах. Юрчік чує, що любить ту ластівочку... Не дав би порошині їй на чоло впасти.

— Гей, гей ластівко моя!...

— — — — — — — — — —

Стукнули сталеві тарелі. Юрчік прокинувся з солодкої задуми. Спомин — як дим...

Земля вітхала крізь перший сон.

Юрчік простягнув руки над пахучою зеленю. Коло рейок танцювали дерева, присідали кущі. З машини висипалися рої іскор, поїзд летів... летів... А сопілка з дрібними співанками, в підкови цоркала. Тішилися хлопці, що старіню побачуть.

Розохотилися... Дуріли...

Крімснули колеса, заскрипіли гальми.

Остання стація. Зітхнула машина.

Прощалися тай уської добачали.

— Тож то буде нічька в нашого Юрчіка!

— Чорні кіски гадем за шию...

— Упешси, брьи, поночі...

А губоньки твої — розрадоньки мої

Єк дум, так дум, так думала — розрадонька мої

— Тай заплатит файно тот довжьок, шьо за два роки, аби дни забирував.

— На то дали вурьоп жовнирови... Єк служьба, то служьба...

Реготалися.

— Тай бувайти здорові...

— Бувай брачіку, Ю'!

— Бувай Дми'!...

Цілувалися тай били собі гречно в дах. Перед ними старі доріжки навхрест. Хто на котру тай гайда!...

— — — — — —

— — — — — —

— Нікого не видко...

Дивувався: чому? Чому всі йому на стрічу не біжать?

Тихо...

У білих рубках мряк показувалися знайомі верхи. Ще один поріг і село... В такій долинці, серед вінка. Юрчік вдихав у себе свіжість ранку — спішив... От, от і його село...

Серце, мов човник на пряжі...

— Адіт, адіт, Юрчік наш!

— Ти де був? Ти де був? — питала пташка.

Думки розмотувалися нагло з того клубочка, що вмотував на нього всі свої здогади, весь туск...

— Ой ще буде файно!...

Там столітній бук потрясав бородами, гибкий корінь гадюкою впоперек стежки... Давні карби скипілими долонями... Колись, колись повирізував самий на сипій корі. Тепер — мов карби на власній душі... Карби прожитого. Полумав: отут... на ребрі, дихнуті гляба!...

У гілдю збив крильми ворон.

— Вішшюєш годину, сатано!... Єкби ми тут кріс, то бих... аді, отік, ги плюнутії...

Лютий був, що птах розсипав сумерки тоді, коли він хотів самих радощів серед зустрічі, стиску рук і сміху в хоромах. Але Юрчікові все хтось шептав:

— Аді, ще мах на два камені тай оцес горбочьок, а видтив долинка тай на груни твої пороги...

Перед ним гора, а за горою...

— Абожь я знаю... була поренна... тай чіму бис ни мав вірнті... а ні — то прийде клам пид нам... Але ні, вна свій преліжь знала...

Ішов вільним кроком. Хотів найти в собі той спокій, втихомирити цікавість. Але кожна гілка простягала до нього долоні, кожна смерічка кивала пальцями, берізки віттям. На далеких кичерах протирав очі зрошений ранок. На дорозі зачіпав за ноги камінь...

— Вуйку, Ю' ци вере дужі, ек трівали?...

Юрчік усміхом.

Розкішний спомин вінками...

— Так як бих ще вчера по тім весілю!... Аді, один тиждень махнув, ек голуб крильми... Він уже газда на своєму подвірі. Від керниці Катерина з повними коновками — а він...

— Та бо водичька, ек жите!...

— На, пий чьоловіче мій!...

— Ейбо, ни будь пустий, бо буркну в пазуху...

— Ану-ко!

— Ха-ха-ха!...

— Ластівочко моя...

Іззи водоніски рум'яне личко, очі прижмурком, точеним білим кременем зуби...

— Гей, солодка твоя водичька! — приговорює. Робота лоском, не втече... вихлясом до сіней, а з сіней до хати. Зеркало до білих лавиць у сміх. Лудіние у ряд на жердках... Синті ліжники попід пухові подушки.

— Цулуй, Юрчіку, цулуй!... Ой бож я пена, пена... Ой бо я коло тебе ек коло дуба калина —

(Продовження буде)

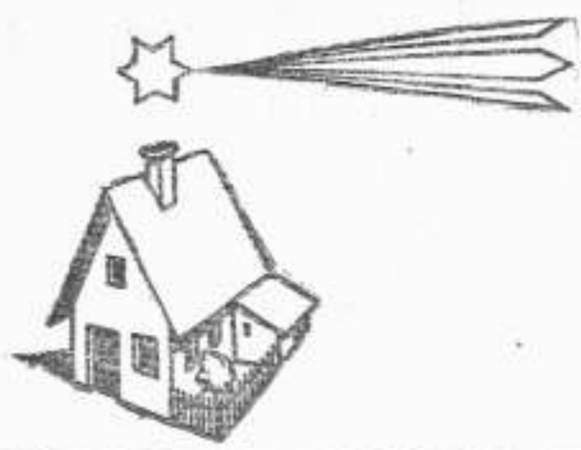
Під щасливою зорею находиться дім, в якім уживають до прання добре мило
МИЛО КОМЕТА
TRZEBINIA
Надається знаменито до прання в твердій воді.

що так саме було і прис. с. д-р Блюм питав про це дійсно тільки теоретично.

Предсідник стверджує те саме.

Дальше читання актів.

Після того приступлено до дальшого читання процесових актів, що дотичать діяльности ріжних обвинувачених. Відчитано богато дрібніших актів, а також формулу присяги, яку мали складати всі члени У. В. О., приступаючи до неї.

За зізнання свідків Шлапаків.

При кінці вечірньої розправи забрав ще раз слово д-р Старосольський і заявив, що він волів би почути особисті зізнання свідків Шлапаків тут на салі, але остаточно годиться і на відчитання їх зізнань, зложених перед поліцією, з тим одначе, що разом із зізнаннями Шлапаків будуть відчитані також зізнання св. Гіби, який був у товаристві Мих. Вербицького разом з ними.

Прокуратор застерігає собі відповідь щодо відчитання зізнань св. Гіби на пізніше, бо він про це нічого не знає.

На тому закінчено понеділкову розправу.

АРЕШТУВАННЯ ЧЛЕНІВ СЕЛЬРОБУ-ЛІВИЦІ

Луцьк, 20. лютого 1928.

Власти перевели тут нові арештування серед членів Сельробу-лівиці. М. і. арештовано голову окр. комітету Сельробу-лівиці Федорука, предс. окр. комітету Войну і кандидата на посла Гембеня.

ЗНИЖКА ПАШПОРТОВИХ ОПЛАТ?

Варшава, 20. лютого 1928.

Зачувати, що справа пашпортових оплат є знову актуальною. З новим роком мають обнижити вчасти пашпортові оплати. З тою справою має виступити мін. вн. справ. В разі апробати внесення мін-ством скарбу оплати знижено би від 1. квітня на 50 прц.

КРІЗА УРЯДУ СХС.

Білгород, 20. лютого 1928.

Провідника хорватської сел. партії Степана Радіча прийняв король на авдієнції. Радіч предложив королеві покликати до уряду когось з поза парляменту, найлїпше військового. Король відповів, що не хоче, аби військо мішалося у політику, але розглянеться за особою апоза парляменту. Після авдієнції Радіча, уважають Вукічевичів проект утворення кабінету погребаним. Кріза потриває ще кілька днів.

ПОТОНУЛО 300 КИТАЙЦІВ.

Льондон, 20. лютого 1928.

Із Шангаю доносять, що на висоті Гінг-Конг ударився китайський корабель „Гсін-Та-Міні" із японським кораблем „Ацутамру". Потонуло 300 китайців, около сто вирятувано, але богато з них потім померло.

ПОВЕНІ.

Варшава, 20. лютого 1928.

З Кубані повідомляють, що в р. Кубані наслідком загромадженого леду біля Краснодару (Катеринодар) ріка нагально виступила з берегів і залила богато сіл, а більше як 38 тис. управної землі. Вода далі підноситься і грозить заливом 5 містечок і богато сіл.

Льондон, 20. лютого 1928.

З Мельбурну повідомляють, що цілу Австралію навістили повені, найбільші у Новій Валії. Там вода залила місто Крефтен і околиці на просторі 10 км. Місто відрізано від світа.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·75—8·88·75, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корона чеська 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·90, рум. лея 0·04·50—0·05·0, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·35—1·71·75, англійський фунт 43·40—43·50, німецька марка 2·11·95, данціґський гульден 1·7·99, червінець 3·50 32·81.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·40—34·75, 20 марок нім. 42·50—42·80, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·69·00—0·70·00, 5 кор. австр. 3·92—3·90, фльорен австр. 1·76—1·80, рублі рос. 2·91—3·06, копійки за рубель 1·48—1·54.

Збіже.

Пшениця двірська 47·25—47·50, пшениця селян. 45·2 — 46·25, жито 37·00—38·50, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 33·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00.

✝ Посмертні згадки

Іван Варецький, студент II. р. політехніки, помер засмотрений Найсв. Тайнами на клініці у Львові 20. п. м. в 22 році життя. Похорони відбудуться в середу 22. лютого о год. 3 пополудни з каплиці анатомії (вул. Пекарська 52) на личаківський цвинтар. В. Й. П.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць березень 1928 р. виносить 4·50 зол.

— **Львівська хроніка** коротка та либенична як кінець карнавалу. 19-літній гімназист постріляв себе смертельно наслідком нещасливого кохання. На вул. Третього Мая — одна пожежа. На десяти вулицях десять крадіжей і взломів. Та все це добре кінчиться, бо страйк кін поладнаний і львівські громадяни невдоволені своєю буденщиною можуть собі її доповнити фільмою.

— **Україніка.** Протягом січня й першої половини лютого п. р. в „Прагер Прессе" поміщені такі замітки й статті з обсягу українознавства: 14. I. — „Переклади на українську мову", 15. I. — „40 ліття „Діла", 17. січня — „Проф. Василь Гр. Лискоронський" (некрольог), 18. I. — „Україна", звіт ч. 5 за 1927 р., 19. I. — „Куліш і Милорадовичівна", 20. I. — „Український Національний Музей у Львові", 21. I. — „Український театр", 25. I. — „Пан Тадеуш" в українськім перекладі" (фейлетон) і „З листування М. Л. Кропивницького", 28. I. — „Вапліте", 29. I. — „Ювилей академика М. С. Грушевського", 1. II. — „Нове українське письменство" (обговорення творів Хвильового та інш.) і „Публікації соціяльно-економічного Відділу УАН", 2. II. — „Корпус українських дум" (фейлетон), 5. II. — „Книголюб", 15. II. — „Петро Панч".

— **Рекорди.** Ню-йоркський округ, що крім міста має ще 80 містечок і сіл продукує в своїх фабриках що години ріжних виробів за 3 міл. дол. — До Калькути приїхав летун Гінклер, який зробив пробу перелетіти з Англії до Австралії на звізнетні в 18 днях.

— **Лявіна пересунула почтовий будинок.** Велика сніжна лявіна біля Сендгорднід (у Норвегії) сколила почтовий будинок, що стояв на стрімкій горі, і пересунула його кілька км. далі. Цікаве, що будинок майже неушкоджений.

— **Скеля роздавила льокомотиву.** Під час бурі, що лютувала біля Беєрсдорфу (на Моравії) відірвалася велика скеля і впала на залізничий шлях саме у хвилі, як переїздив туди особовий поїзд. Льокомотиву роздавило, а три вагони з нею злетіли зі шин. Було 6 ранених.

— **Кранц увільнений.** В Берліні закінчився процес гімн. ученика Павла Кранца, обвинуваченого за участь у вбивстві, якого допустився його товариш Шелер на Стефані, який любився в 16-літній Шелеровій сестрі. Суд видав увільняючий присуд від обвинувачення в справі участи у вбивстві, а засудив Кранца лише на 3 тижні арешту за безправне ношення зброї.

— **Відкриття Всеукраїнської художньої виставки.** 5. лютого в Києві відбулося святочне відкриття Всеукраїнської художньої виставки ім. 10-річчя Жовтня. Голова виставового комітету, представники міської ради й діячі мистецтва підкреслювали теперішні завдання мистецтва і факт, що пролетарська культура всякими засобами сприяє розвиткові мистецтва, але не того мистецтва, що обслуговує буржуазні верхи, а того революційного мистецтва, що служить інтересам трудящих. На відкриття виставки приїхали представники ріжних напрямів малярства і багато революційних художників. Виставка докладно характеризує всі течії малярства, що істнують тепер на Радянській Україні. Виставка триватиме в Києві півтора місяця, а потім хотять її перенести до інших міст України.

Стильові килими тільки з фабрики ХАМУЛИ в складі. Головний склад *ЛЬВІВ, ПЛОЩА ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.*

— **Тайна незрозумілої мови.** Професор болонського університету Тромбетті відкрив тайну, над якою вчені мучаться десятки століть: він відчитав письмо етрусків, себто найшов доступ до мови, яка від 3000 літ лишилась незрозумілою. Етруски належать до найстарших культурних народів Европи; жили вони у зах. частині сучасної середньої Італії. Визначувались великим інжинірським хистом: осушували багна, будували мости та кораблі, вели широку торгівлю, залишили по собі безліч статуй, зброї, прикрас і більш як 8000 надписів на табличках і стовпах, що донині стоять по всіх музеях. Ніодного із цих надписів не відчитали досі вчені; етруська мова не виявляла схожости з ніякою відомою мовою. Вчені не стверджували навіть, до якої групи народів належать етруски. Тромбетті — один із найвизначніших сучасних фільольогів відкриє світові на найближчому конгресі у Фльоренції тайну нової забутої мови.

— **Духова Олімпіяда.** Цього року зберуться в Амстердамі спортова молодь з усього світа на своєрідні олімпійські змагання. Ці змагання мають узяти приклад із грецьких і хотять стати „духовою Олімпіядою". Всі нації, яких спортовці запрошені на „Олімпійські ігрища" можуть вислати туди своїх письменників, музик, малярів, різьбарів та архітектів, щоби вони порівнялись у змаганнях. Але всі їхні твори мусять мати звязок із спортом. Отже письменники повинні туди вислати пісні, оповідання чи поеми, що мають за зміст звеличування спорту. Комітети поодиноких народів розглядатимуть рукописи.

— **Европа не йде на здоровля афганістанському емірові**, який мусів перервати свій побут у Бельгії і виїхати у Швайцарію, наслідком недуги. Емір терпить від рани, яку завдав йому під час голення стрижій; невеличка ранка загноїлась і дуже болить. Від неї опухла шия, так, що емір не може носити ковніряка і після бенкету, виданого в його честь бельгійською королівською парою, йому забило памороки.

— **Перемоги Альохіна.** Міжнародній шаховий мистець Альохін переїжджаючи через Сантіяго в Чіле зустрівся там з великою овацією населення. Прийнятий місцевим шаховим клюбом він хотів скласти доказ свого мистецтва і почав „продукції" із місцевими грачами. Шахи в Чіле незвичайно розвинені, бо є навіть предметом шкільного навчання. Спершу грав Альохін партію проти цілого персоналу шахового журналу „Напьєр" — сам не дивлячись на шахівницю. Далі грав одночасно 30 партій із усіма можливими групами, що нараджувались над кожним посувом і з них програв тільки 3. У новій грі проти 36 поодиноких грачів, що мали дорадників, програв одну партію, а дві має розіграні. Альохін грав не надумуючись (30 партій за півчетверта години!), а його противники могли надумуватись доскочу.

— **Катастрофи.** В одній із копалень сірки на Сицилії вибухла партія динаміту: 4 убитих, 19 ранених. — На фабриці машин у Ленінграді у пожежі згоріло 14 робітників. — У франц. місті Сен-Етієн згорів театр.

— **Світова всячина.** Новий міністр райхсверу ген. Гренер заявив, що від тепер райхсвера стоятиме поза всякими товариствами та організаціями, що мають політичний характер. — Синод грецької православної церкви рішив завести від 1. жовтня ц. р. григоріянський календар. — Зл. Держави обмежують свої морські збросння. — Передвиборча кампанія в Японії почалась: на 460 місць у парляменті є 960 кандидатів. — У Тегерані відкрили змову на перського шаха. — В Айзенштадті (Бургенлянд) арештувала австр. влада мадярського полковника Шварца як мад. шпигуна. — Англ. робітнича партія рішила поставити вперше при найближчих виборах в окрузі Льойд Джорджа свого кандидата. — Англ. король відвідає президента Думерга у Парижі. — Бельгійський король занедужав. — Болгарський король дістав польський ордер „Білого Вірла". — Конфлікт щодо виступів в Відні муринсько-французької танечниці Бейкер полагоджений; вона виступить в оперетковім театрі Штраєса. — Фільма про бельг. сестру милосердя Кавель проти якої запротестували німці, куплена одною америк. фірмою.

— **Вечерниці „Червоної Калини"** заповідаються дуже гарно. Велика скількість зголошень дає запоруку, що салі „Народнього Дому" заповниться вщерть веселими учасниками. Маємо надію, що остання забава цьогорічного карнавалу буде мати саме те, чого бракувало на наших балях: інтимність і сердечний, безжурний настрій. До цього в великій мірі причиниться і стрій. [illegible] з охочих не міг бути на балях, не маючи відповідного одягу. На вечерниці 25. н. м. можна прийти в звичайній темній одежі.

З нашого карнавалу.

Маскарада „Т-ва письменників і журналістів" і Кооперативи „Український Театр" у Львові.

Маскарада — єдиний баль, про який можна писати не для товариської приємности знайомих або з професійного обовязку реклями, а із щирою цікавістю глядача, який стежить за щорічною еволюцією смаку нашої інтелігенції. На всіх інших балях побачите менш-більше вдатні копії останньої жіночої чужинної моди чи старі фраки, смокінги та жакети сям-там перешиті новими вирізами, і на таких забавах нічого нового не побачите на салі. Форми чемности не міняють так хутко з року на рік як у дам, що силкуються зберігти моду „тонку лінію".

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові. Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

ВСІ УКРАЇНЦІ
голосують на
ОДИНОКУ
правдиво національну
УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ
18

Інше діло — маскарада. Переодягаючись людина мимохіть вкладає в костюм дещо із власного смаку та уяви. Жюрі із 12 членів цьогорічної Маскаради, що суперечалось завзято, сходилось від першої хвилини, що стокількадесять цьогорічних костюмів ріжниться у своїй масі від минулорічних кількома загальними рисами. Зріс естетичний рівень: на салі не бачили ми дешевеньких паперових одягів, десятків пребанальних циганок чи бандер, вульгарних обідертих вуличників, жнеців, ниниць ... велика скількість готових випозичених масок: переодягнених мущин було знову менше, а що найцікавіше: справжнє поширився гумор і дотеп у доборі костюмів. На салі не було постенну ні масок, що зосереджували би на собі загальну увагу своєю красою або оригінальністю. Майже всі нагороджені те відзначені згадкою одержали однакову скількість голосів і важко було встановити між ними справедливу чергу, яка стала необхідною тільки з огляду на прийнятий звичай давати нагородженим маскам право вибирати самим по черзі премії.

Ось і вислід „конкурсу масок": Дві перші нагороди: Курятко (п-на Ц. Гавришкевична) і Баранчик (п-на Ір. Трешневська). 2-а: Місто Львів (п-ні Н. Селезінцова). 3-а: Коріандолі (п-ні С. Весоловська). 4-а Поручник війноти У. О. С. (п-ні Мартинцева), 5-а Бузьок (п-на С. Дудриківна), 6-а Золота рибка (пна І. Макарушківна), 7-а Виборчий автомат (пні Левицька), 8-а Китайка (пна І. Стрийська), 9-а Подорож довкола світа (пна О. Макарушківна).

На признання заслужили: Боярина (пні Цінаповська), „Жидок, виборчий агітатор" (єдиний комічний мужеський костюм д-ра Залужного), „Мотря" (пні О. Шепарович), пані те панночки, яких імен, на жаль, ми не записали: „Вечірня зоря", „Туалета", „Червона папуга" та „Зелена папуга", „Ковдра", „Літак з летуном", „Відчинена парасоля", „Пиві ... бігун", а далі: Трикутник (пні Н. Терлецька), Зірка (пна Бардин), Пільні заявки (пна Войнаровська), Випрощаю шовку (пна О. Федиш), Фонтана (пна Е. Стрийська), Хрущик (п. І. Сечкова), два Мориманки (пне О. Павловська і О. Дудриківна), Радіо на дату (пна С. Корениківна), Радіо в кімнаті (пні О. Бірецька), „Салатка" (пні Тисовська), Чоколяда (пна М. Гаппевич), Барабанчик (пна О. Струмінська), Шахи (пна М. Лопушанська), Питайний знак (пна Г. Яросевичівна), Велике курча (пні Голдишевська), Чарльстон (пні Скальська) Перо (пна Л. Турасевичівна)...

З якою приємністю рука виписала би тут поруч решти масок також інші прізвища, якби ноги справоздавця були в силі всіх обійти, а горло всіх розпитати! Таки всіх, бо мпа з них не мала би своєї особи, якій не припала би до вподоби? Ось вони: Чортиця, Турчинка, Циганка Аза, Зелена перука, Риба, Пекло, Рожа, Волошки, Фіялка, Господиня, Рожа, Кльоун, Аїда, Блазень, Джелобенд, Мале рожеве, Синій Перо, Баланцица, Кухар, Мефісто, Венеція, Циганочка, Тупоса, Сельоме, Чорний котик, Асирійка, Східний костюм, Кольомбіна, Дзвоник, Царевич із казки, Маяка, Бальєтка, Серце, Царівна, Паяц, Дзвін, Чортик, Пастух, Француженка, Маскарада, Елєгант, Четення, Арлекін, Магараджа, Перо із чорним, Нарцисик, Труд, Павине перо, Дама треф, Зазулька, Кіт, Паж, Золота рибка... і скільки їх ще там було?!

Як і шорохи можна було чути голоси, що члени журі пішли за силою почуттів особистих симпатій. Тимчасом на 10 нагороджених масок тільки дві — і то не перші! — були взагалі знайомими більшости цього журі. Люди не розуміють у нас природного явища: чому найбільше шанс на нагороду мають саме ті, що одержали їх і минулими роками. Тек є в усіх спортових змаганнях; ті, що спеціялізуються в якімсь напрямі, мають найбільше шансів. Пустіть на біжню перегони 100 найбільших конів, що не переходили перегонової практики і вони певно програють супроти двох-трьох загартованих у бігу.

У промові, що попереджувала роздачу нагород Галактіон Чіпка сказав повне „щире" і дотепне слово на адресу тих, що ждуть справедливости від конкурсу, де смак є найвищим суддею. Маски не повинні забувати, що кожна із них повинна грати ту ролю, яку вибрала на себе, у власнім інтересі і в інтересі забави. Багато гарних масок пропадає для ока саме наслідком цієї недостачі! Не маємо теж найменшої причини скривати кількох характеристичних настроїв вечора, що дійшли до нас. Численні представники молодіжі не були зовсім вдоволені занадто спокійним темпом забави, якій бракувало горячкового ожвавлення, новини, несподіванок. Деякі із них сказали правду. Комітет маскаради потрібує припливу молодої крови. Робітники пера та спеції занадто перетомлені своєю професійною працею і не мають навіть часу доложити руки до організації вечора, який повинен мати для гостей соті малих вигод і приємних новинок, щоби на ньому бавились навіть люди хронічно знуджені. Мало кому з них і прийшло на думку, що одночасно на вечорі виходить мініятурні „Вісти з Маскаради", де можна би записати неодну веселу увагу, що впала в юрбі гостей.

Деякі члени комітету розуміють дуже оригінально свою ролю: їм вистачає те, що їх імя виписане на запрошеннях: вони запрохують гостей на забаву, але самі ждуть, щоби просити їхньої помочі в кожнім випадку зокрема, а прийшовши на баль поводяться як знуджені гості.

Баль, який не має господарів, що мали би на увазі чисто особистий настрій кожного гостя зокрема не може мати необхідної теплоти, хоча би музика, кальорифери, печі та буфет огрівали присутніх не знати як сильно. Щож! навіть чужинна преса підкреслювала при нагоді цьогорічного карнавалу, що балі та маскаради поволі переживаються у своїй старій формі. Їхня головна мета: танці, потрібує теплої атмосфери товариських взаємин. Наша інтелігенція, коли не врахувати до неї гостей з провінції, стала вже занадто численна, щоби на балевій салі могли себе знати всі як за давніх часів, де гості віднаходили всіх своїх знайомих, а навіть членів своєї дальшої рідні. **М. Р.**

—o—

„Т-во письменників і журналістів" і „Кооператива Український Театр" у Львові пересилають нам одночасно такого листа:

Складаємо щиру подяку всім, що своєю щедрою жертвою та працею причинились до піддержання Маскаради, з якої дохід призначений на добродійну ціль: у першій мірі жертводавцям за предмети для премій: арт. П. Холодному, Іванцеві, Дядинюкові, Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Фірмам: Хамули, Могильницького та Стефановича, „Українському Народньому Мистецтву", Вид-у Червона Калина, Фотогр. заведенню Якушевича, — робітням Могильницького та Хамули за виповнення вининмів: за датки до буфету: у першій мірі „Львівським броварем", що крім щедрого дару прислали до помочі, свою службу, фірмам: Атлас, Бачевський, Зволінський, „Здоровля", Кафка, Каварня „Лювр", Лісевич, Маслосоюз, Мусялович, Пивко, Фортуна і Фуко: далі за жертви до буфету паням: Біласовій, Весніковій, Гомзиковій, Гриневецькій, Гавришкевичевій, Купчинській, Колтуньковій, А. Левицькій, Львовій, Марітковичевій, Ониськовій, Павликовській, Паньчишиновій, Петенецькій, Чапельській, О. Шепаровичевій і пот. Растанецькому; за поміч у буфеті: паням: Колтуньковій, Купчинській, Крайській, Львовій, Пелепеській, Посацькій, Раковській, Трачевій і Чапельській: паням: В. Весоловському, Олексинові та членам Сокола на город. передмістю; за декорацію салі: арт. Ворониковi і п. Лісевичу, за поміч пп. Крайському та Чесницькі і за виповнення ріжних предметів на забаву: каварням „Централь", „Лювр" і „Варшаві", фірмам Мусяловича та Флісерові, Т-вам „Союз Українок" і „Українська Захоронка".

За здобуття українського мандату у Львові.

На Виборчий Народній Фонд для Львова зложили далі: д-р Маріян Паньчишин, Михайло Стефанівський, Михайло Галібей, Іван Гличак, Петро Карпин, Юліян Киндрик, Евстахій Лаврів і Евстахій Войтів — всі по 100 (сто) золотих. Крім того інж. Марковський зложив від незнаного громадянина 100 (сто) долярів американських на ту саму ціль.

Жертводавцям щира подяка.

Жертви просимо слати на вкладкову книжечку Центробанку 2845, Львів, Ринок 10.

(Далі буде.)

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією н. Стадника (вул. Шашкевича).

21-го г. 3·30 попол. популярна вистава для молоді по знижених цінах „Мартин Боруля" комедія Карпенка Карого.

Міський великий театр:
21-го год. 7·30 веч. „Паганіні".
22-го г. 7·30 веч. „Чаедяне Коно".
23-го г. 3. попол. „Страшний Двір".

Міський „Театр Новин":
21-го г. 7·30 веч. „Феноменальна умова".
22-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
23-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.
Аполльо: „Мужчина з минулим".
Лев: „Верден".
Палас: „Панама".
Фатаморгана: „Парада рекрутів".

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: **Березів Нижний, Люча, Текуча, Акрешори, Березів Середний.**

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в **Зеленім.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Гвізді.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Отинійщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче в **Бабянці.**

Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Кривотулах Нових** в год. 12-ій, а в **Кривотулах Старих** для Кривотул Старих і Красилівки в год. 3-ій.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Голоскові.**

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Сколівщина!

Передвиборчі віча Обєднання відбудуться:

Дня 22-го лютого ц. р.: **Гребенів, Коростів.**

Дня 26 го лютого ц. р.: **Головецько, Грабовець, Риків, Рожанка Вижна, Рожанка Нижна.**

ОКРУГ 64. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО для громад Микулинецького судового повіту відбудеться в Микулинцях в понеділок 27-го лютого 1928 о год. 12-ій в полудне. Промовляють кандидати на послів д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. Саля читальні „Просвіти".

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Брацтва в середу 29-го лютого 1928 о год. 12·19 в пол. Промовляють кандидати на послів о. прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Пов. Нар. Комітет УНДО Тернопільщини.

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

ОПОВІСТКИ.

Важне для львівських оо. катихитів. Відчит о. дир. Юліяна Дзеровича на тему: „**Рисунок в науці релігії**" відбудеться в середу 22. лютого (пятниця) в год. 11. рано в школі вправ при вул. Синтуській ч. 43. 1551 1-2

Посередництво праці для студентів. Щоби прийти з поміччю незаможним студентам, Інформаційна Комісія при Виділі „Студенської Громади" у Львові підіймається вести посередництво в підшукуванні праці. Тому звертається Інформаційна Комісія до Хвальних Проводів наших установ, зокрема до Хвальних Управ українських шкіл у Львові з проханням прийти нам з такою поміччю: дати спромогу студентам, яких лихий матеріяльний стан аж надто добре всім відомий, заробити на прожиток. Зі свойого боку ручимо за совісність робітників. — Всі заняття лекції і т. п. просимо зголошувати письменно: Виділ „Студенської Громади", Львів, Супінського 21; устно також від 13—14 год. у вівторок, четвер, суботу. — За Виділ „Студентської Громади": Б. Кравців м. голова, М. Добрянський секр.

Повідомляємо, що виборча нарада державних і приватних урядників, адвокатів і лікарів, інженірів і будівничих, професорів і учителів, власників реальности, купців і промисловців **відбудеться вівторок дня 21. лютого о год. 7 вечером в салі „Бесіди"** (Народний Дім). Участь Вп. Панів і Пань з огляду на важність і актуальність справи **конче** потрібна. — *Український Народний Виборчий Комітет.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зальтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 62—?

НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ кантата на мішаний хор Я. Ярославенка, нетяжка. Партитура 1 зол. 50 гр. Продають всі книгарні. 1523 2—3

ФОРТЕПЯН „salonstuc" Шчайгофера, віденський, в добрім стані продам за 1750 зол. Ганак, Пілсудського 21. І. пов. 1508 б 4—5

ПЯНІНО куплю негайно, плачу готівкою. Ганак, Пілсудського 21. І. п. 1508а 4-5

МАШИНІСТКА до попол. науки писання на машині потрібна. Зголошення приймає Адміністрація „Діла" під: „Школа писання". 1542 2-?

ПАРОХІЯ добра, вигідна, одна церква, 2000 душ, мурована хата, добрі будинки, 3 км. до зелізниці. Зголошення до адміністрації під „Зміна". 1547 1-?

НЕГАЙНО пошукую посади до дітей або до домашнього заняття до управи домом. Зголошення до Адміністрації під „Заряд". 1546 1-3

ВДОВА зі священичої родини пошукує місця до заряду дому або до виручування пані дому, розуміється на сільськім господарстві і кухни. Ласкаві зголошування: Ольга Вороська в Заболотцях коло Бродів почта Ісео. 1549 1-?

ДЯКУЮ п. Дентистові Насу за солідну направу зубів. — Л. Янушевич фотограф. 1548 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Переосвітлення Рентґеном** 12—25

Архітект будівничий
СТ. МАРИНЕЦЬ
Львів вул. Піскова 18
переводить всякого рода будови, уділяє фахової поради безплатно від 1—3 кожного дня. Не бажаючи приїздить за зворотом власних коштів.
1543 2—4

Діргентам до відома! Вже появився новий, музичний каталог за 1928 рік. Висилає на бажання **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10.** 8-10

ПОТРІБНА особа інтелігентна середніх літ знаюча господарство і кухню до помочі. М. Ганкевичева, Красне п. Тоusте

Приєднуйте передплату!

НАЙНОВІШІ
діточ візки
виконує **Е. КІК**
Львів,
Жовківська ч. 17.
Виконує всякі направки і зміни. 3-8

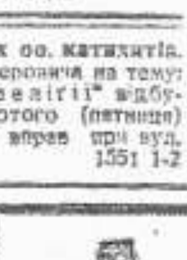

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 78—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 41 (11.295). Львів, четвер 23. лютого 1928. [illegible] opłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 145.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-36.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

„Прочищування дороги".

Львів, 22. лютого 1927.

Від хвилі розписання виборів „одиника" всякими засобами підготовляє свій тріюмф. Після вичерпання всіх вступних засобів: обіцянок, погроз, адміністраційного натиску, поліційних перепон, прийшла черга на... уневажнювання виборчих лист окружними комісіями. Крім усунення деяких льокальних лист, зношуваних ріжними анальфабетами з оручин сутиіх, уневажнено й низку лист партійних та бльокових з „формальних причин". Як зазначує „Роботнік" (ч. 49 з 18. лютого),

„знаємо довгий ряд „уневажнюючих" постанов, які мають дуже бридкий політичний посмак. В Сх. Галичині стрічаємо з виразним фаворитуванням так. староруснків, противників української самостійности, визнавців „Всеросії", з р. 1914 агентів російської окупації у Львові. На Волині й на Виленщині з великою дозою енергії і просто з винятковим легковаженням постанов права роблено заходи з метою доконати „чисте поле" кандидатурам „одиникови".

Шляхом уневажнювання лист „прочищується" дорогу проурядовому бльокові та його явним або потаємним філіям. А робиться це справді з винятковим легковаженням правних установ. Нпр. листу ч. 18 уневажнено в двох округах: ряшівській і ковельській. Варто зупинитися хоч на історії одного уневажнення, щоби вробити собі погляд, як відбувається „прочищування дороги".

В 47-ій (ряшівській) виборчій окрузі внесено листу ч. 18 в той спосіб, що вона складалася з двох аркушів, зліплених зі собою поясками паперу. На першому аркуші знаходилася декларація про зголошення листи кандидатів і 46 підписів виборців. На другому аркуші було 35 підписів виборців, разом 81, тоді — як до підтримки якоїсь листи закон вимагає 50 підписів. Голова окружної виборчої комісії, переглянувши зголошену листу та її залучники, заявив, що не находить в ній ніяких зовнішних недостач, тільки застерігає собі перевірку, чи підписані на листі особи находяться у відповідних листах як управнені виборці. Після трьох днів — згідно з постановами виборчої ординації — він повідомив повновласника листи про можливі недостачі. Ділося це дня 1. лютого. Минуло не три, але сім днів. Повновласник листи був певний, що справа покінчена і листа принята. Тимчасом 8. лютого, отже після семи днів (замісць трьох) повновласник листи ч. 18. одержує рішення окружної виборчої комісії з 7. лютого з вимогою предложити до 14. лютого декларацію підписаних на другому аркуші із заявою, що в часі, коли вони клали свої підписи на зліпленому аркуші, робили це в тому пересвідченні, що підписують листу ч. 18. Ясно, що це рішення комісії було великою несподіванкою. Щоби виконати її вимогу, треба було побороти безліч трудностів, тому що підписувачі листи розкинені по віддалених від центра місцевостях, знову ж інші (ярославські і лежайські купці) хвилево виїхали у своїх справах. З тих причин повновласник листи та її чоловий кандидат звернулися телефонічно до голови окружної комісії із запитом, чи вимагана декларація мусить бути підписана всіми виборцями з другого аркуша. На це одержали від голови комісії вияснення, що вистане така кількість підписів, яка є потрібна до доповнення першого аркуша до законом вимаганої цифри 50 підписів. Спираючись на тому компетентному виясненні в дні 11. лютого предложено декларацію з 20-ма підписами, що разом з підписами першого аркуша дало 66 підписів. Голова комісії заявив, що нема ніякої правної перепони до дефінітивного признання листи важною. Тимчасом дня 16. лютого доручено повновласникові листи ч. 18 рішення окружної виборчої комісії з 13. лютого, яким признано зголошену листу неважною, бо листа була зголошена на двох зліплених аркушах. Комісія приймає за важний лише перший аркуш, а з уміщених на ньому 46 підписів виборців признає важними лише 40. Таким чином зголошеній листі бракує 10 підписів, отже її уневажнюється.

Друге рішення окружної виборчої комісії в Ряшеві стоїть в діаметральній суперечности з першим. Комісія переходить до денного порядку над своєю власною постановою, зносить своє перше рішення, хоч його ніхто не оспорював, а тим самим воно набрало правної сили, стало законом і для комісії і для виборців. Тимчасом комісія пехтує свою власну постанову, не бере під увагу долученої на її вимогу декларації з 20-ти підписами і уневажнює листу.

Далеко простіше поступила окружна виборча комісія в Ковлі. Між підписами під зголошеною листою було кільканацять жидівських підписів. Негайно на підписавших зголошення листи жидів спали грубі грошеві кари (до 300 зол.) за всякі провини, ріжно мотивовані. Одночасно покараним порадженно відкликати свої підписи. І справді 15 жидівських сигнаторів листи відкликало свої підписи, але зараз на другий день 12 з них, не зважаючи на наложену кару, уневажнили своє відкликання, приєднуючись до листи. Та цього другого відкликання комісія не приняла до відома і — листу уневажнено ізза недостачі потрібного числа підписів. Законних речинців теж не додержала комісія.

Ось так осягається намічену ціль, ось так прочищується дорогу для проурядової „одиники" і її прихвостнів.

„Ті всі складні комбінації — пише „Роботнік" — з уневажнюванням лист обчислені є на пересвідчення, що люди в Польщі — то боягузи, нікченники, пасивне стадо овець. В тому обчисленні криється основна помилка. Уневажнення листи УНДО не ліквідує українського націоналізму, уневажнення листи комуністів не ліквідує комунізму, лише утруднює з ним ідейну боротьбу. Все вертаємо до приповідки про хоробу і термометр. То малпа думала, що коли стовче термометр, поборе горячку. Не хотів би я робити „зоольогічних" порівнань, але поведінка державної адміністрації і деяких окружних виборчих комісій до самообізиву відтворює ту казку про термометр".

Не виключене, що такими засобами, а вони є лише каплею в морі „одиникової" помисловости, проурядовий бльок віднесе побіду. Але справді буде це лише Пирова побіда. Завданням виборів дати дійсну картину відносин, правдиву відбитку настроїв і бажань та змагань виборців. Унеможливлювання виборцям сповнити свій обовязок, пехтування волі виборців, ставлення безчисленних перепон і вивертання горі дном законних постанов безумовно не веде до цілі. Хіба, що мається на меті масам виборців доказати, що конституційне право має виключно тільки паперове значіння.

Рідна Школа в теперішню хвилю.

Надзвичайне фінансове положення. — Прелімінар витрат і прибутків на цей рік. — Передбачуваний недобір. — Збірки та їх організація. — Завдання наших громадян і установ під теперішню хвилю.

Не дається заперечити, що на весь близько 50-літній час існування „Рідної Школи" в ріжних її видах, її діяльність в р. 1926-27 була найширша. Та діяльність зазначилася не тільки шириною, але й поглибленням і ріжнородністю. Поважне число шкіл ріжного роду й типу, дошкільні виховні заведення, бурси, фахові школи, ріжнородні фахові курси, курси для дітей і дорослих, діточі бібліотеки, докивлювання шкільної дітвори, жива видавнича діяльність при значному поширенні філій, Кружків „Рідної Школи" і членства, при заінтересуванні установою української еміграції на всіх просторах гльобу, — це в загальному нарисі рами, в які вкладалося весь зміст.

Та цей зріст діяльности „Рідної Школи" був тільки випливом потреби, наслідком невідкличної конечности а не природною надбудовою. Вся праця з Товариства велася під кутом конечности, а не під банковим кутом фізичної спроможности. З такого ставлення справи вийшло два наслідки: поважний моральний доробок, але й поважний зовсім не офектовний фінансовий стан.

Від літа 1927 р. нависло над „Рідною Школою" грізне марево невиплатности, ба й самоліквідації. На голос осторогу перед грозячою трагедією повинно було громадянство прийти з одним проектом, а саме — по всіх усюдах ширити й переводити в діло клич: зложім для „Рідної Школи" відповідний капітал, щоби вистарчив не тільки на заспокоєння її хвилевих боргів, але й на поширення віски і на створення певних резерв. Замісць того посипалися ріжнородні проекти: про централізацію збірок, про патенти для купців і промисловців, про даруванні курей, від яких яйця можна би вживати виключно на дохід для „Рідної Школи" і т. п. А загал слідив собі мовчки, розміркововував, що мігби привести даний проект, але переважно займал до цілої справи „вичікуюче становище": чи впаде „Рідна Школа", чи вдержиться? Ті знов, що стояли коли-небудь ближче до „Рідної Школи" заповнювали всіх, що „Рідна Школа" все плаче, але все якось виходить".

Знижка цін.

На численні запити та бажання повідомляю Високоповажану мою Клієнтелю, що від нині знижаю й ціни за всі роботи о 20%.

З поважанням

Марія Волянська

1559 1-2 Собіського 14. Тел. 17 04

Позичаючи кожного місяця бодай по 10.000 зол. на найнеобхідніші потреби самої Централі, дотягнула „Рідна Школа" до Різдвяних свят, коли то по звичаю і згідно з давнопринятою та загально обовязуючою постановою з 1920 р. вона одинока має право відкликатися до жертвенности загально-народньої жертвенности, при організації якої повинно співпрацювати ціле громадянство.

Прелімінар „Рідної Школи" на 1928 р виказує найконечніших видатків 1 міліон 800 тисяч зол., а прибутків на 915.660 зол. Виходить, що на потреби „Рідної Школи" в цілому краю треба зложити з добровільних датків громадянства та з усяких ул [illegible] — 684.435 зол. Для самої Централі передбачує преліміназ на 1928 р. у видатках 556.828 зол. 24 гр., а в приходах усього 129.374 зол., так, що громадянство малоб доложити на видатки Централі 427.454 зол. 24 сот. Осьілько менше громадянство зложить, осьільки буде виносити недобір „Рідної Школи" на 1929 р.

Буде виносити... Це тільки так виходить беручи річ теоретично. На ділі це залежить від того, чи буде кому такі високу суму визначить, а коли б і найшлася інституція чи добродій, які хотілиб вигодити, то чи відважиться сама Головна Управа затягати безконечні, безвиглядні до сплати позички? Називаємо позички безвиглядними до сплати, бо коли з кінцем минулого року і з початком цього, в найбільше критичний час громадянство не зложило того, що було конечно потрібне, то яка оправдана надія на найближче майбутнє...?

Кожному ясно і це певно повторюють усі бесідники на численних політичних вічах і зібраннях, що наша національна підвалина: школа — сьогодні не наша, служить іншим цілям та інтересам. Знагенячи до того, щоби ми сплянували школи на нашій землі в повній основі, не можемо вижидати того часу зі заложеними руками. Мусимо ратуватися самі власними силами. Коли бажаємо для нашої розвитку, то ціле наше життя повинно змагати до того, щоби виховати молодь, яка по нас прямуваліб до здобуття національного ідеалу й суспільного добробуту. Щоб уладити справи виховання по бажанню й потребам нації, не це треба чималих жертв. Тут не вистане одушевлятися словом, не вистане голосити гасла, не можна йти на опортунізм, а зі самовідреченням помагати, чим хто може.

Якже ж то ми далеко ще від тої засади! Ми в сотеро далиб під примусом без слова спротиву, тільки не добровільно для себе самих. Ми вчимо всіх організацій, взиваємо до єдности, але самі не вміємо кроку національного зробити. Тільки глипьмо оком на сьогорічну збірку з нагоди „коляди". Як її переведено? Великі чинники зайнувалися, все — очевидно — з методи доповнення, а

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнюючо, відживлюючо, побуджує апетит, **неоцінений середник для реконвалесцентів**
М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській маляді. До набуття в всіх аптиках і дрогеріях. Ціна за фл. 1·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кожиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. **Mr .M. Krzysztoforski Tarnów.** 28 ?

вийшло певною розбиття, замішання. Майже в кожній громаді переведено збірку на „коляду", а зжито її Бог знає на що. На всякий випадок виділено так мало, що соромно прилюдно сказати. А що сталося з рештою збірки?

На жаль ще й свої власні „рідно-шкільні" організації не повинуються передуманим з виликаним конечністю інструкціям Централі. Одні не переводили збірки самі, бо здавалося, що хто інший за них переведе. Інші переводили, але вужили її невідповідно до інструкцій своєї верховної організації, ще інші знов задержали, щоби заспокоїти свою льокальну амбіцію, свій вузько-місцевий інтерес, випужили кошти і розпоряджалися чужим добром, щоби тільки обійшлося лекше, а меншим накладом праці.

Прямо сором про все те писати. Нам ще далеко до організованої громади. Коли не спамятаємося і в кожному закутку не направимо негайно лиха, яке наробилося, — то зруйнуємо те, чим так дорожимо і сорому нанесемо собі та нації.

Тому кожна громада, яка ще не віддала грошей зі святочної збірки, повинна негайно вислати їх прямо до Головної Управи. Де з якихнебудь причин не уладжено збірки, там повинні місцеві установи зложитися на поважнішу суму.

Кожна інша організація чи установа, яка „для добра" „Рідної Школи", ще не оділа передати зложеної в неї готівки, не повинна вижидати часу, доки в неї збереться 100.000 зол., бо це буде запізно, а тимчасом 1. березня нема чим оплатити вчительства, не говорючи вже про уділення підмог деяким Кружкам, які видаючи зі себе максимум праці, все таки не можуть покрити своїх видатків.

Кожний Кружок „Рідної Школи" неуповажнений до зжиття збірки на свої місцеві потреби, — має вислати її негайно до Централі; кожний свідомий громадянин буде не тільки правильно кожного місяця сам від себе складати членський відповідаючий його заробкові даток, але ще й подбає від інших, менше свідомих; кожна Читальня, Луг, Кооператива, Каса й ін. установи стануть негайно членами „Рідної Школи", вплачуючи членську вкладку на цілий рік; кожна з тих установ уладить бодай раз на рік аматорську виставу, попис, виклад, забаву чи іншу атракцію, з якої дохід призначить виключно на потреби „Рідної Школи"; кожна Кооператива й Пов. Союзи Кооператив відішлють негайно готівкою ті суми, які їх Загальні Збори призначували колинебудь на потреби „Рідної Школи", а які ті установи ведуть у себе неправно як „вкладку" „Рідної Школи"; у кожній громаді подбають місцеві громадяни про заступання рухливого Кружка „Рідної Школи", а всі знов від себе заведуть в даній громаді гарний звичай уладжувати складку для „Рідної Школи" з нагоди всіх важніших подій у громаді (уродини, хрестини, весілля, смерти, храму і т. п.); кожна установа подбає про приміщення скарбонки на дрібні датки для „Рідної Школи" та поручить комусь звертати на неї увагу присутних, щоби привчати загал до масових хочби скромних жертв; кожна громадська рада чи церква установить від себе поважніший даток для „Рідної Школи".

Щойно спільними зусиллями, загальною увагою, присвяченою справам „Р. Ш.", поставимо ту установу на ново на ноги, дамо їй змогу розвинути свої агенди, а що важніше — нашою загальною організованою послідовністю привчимо весь загал інтересуватися її долею раз на все.

Лев Ясінчук.

Величезний вибір **новостий на КАРНАВАЛ** поручає близька фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Радянська Україна

Здобування йоду з водорослин Чорного Моря.

В колегії Наркомздоровля **проф.** Аврикієв дав виклад про наслідки експедиції до Чорного Моря для вивчування справи добування йоду з водорослин. Робота експедиції тривала близько року й виявила, що чорноморські водорослини мають великий відсоток йодистої фільофори. Аврикієв розробив проєкт механізувати способи масового лову водорослин, а також збудування йодного заводу на півдні України. Ознайомившись з наслідками роботи експедиції і з висновками окремих наукових організацій, Наркомздоровля визнав за потрібне й за цілком доцільне збудування на Україні йодного заводу. Постанову Наркомздоровля подано на ухвалу Раднаркому. Проєктований йодний завод випускатиме щомісячно до 2.300 кілг. йоду ціною 15 карб. кільогр. (дешевше від закордонного).

Вшанування памяти М. Коцюбинського.

За постановою Винницького окрвиконкому виласнено будинок, де народився Коцюбинський. В ньому проведено значний ремонт-реставрацію і всю садибу взято під особливу охорону. Комгоспові виконком запропонував утворити на пустопорожньому місці, що звалося колись „Абазівка", парк ім. Коцюбинського. В цьому паркові проєктується наступного року вибудувати памятник письменникові. Центральна комісія для вшанування памяти Коцюбинського ухвалила провести широкий збір коштів на памятник письменникові. Винницький окрвиконком уже асигнував 5.000 карб. на фонд будови памятника Коцюбинського. У травні ц. р. минає 15 років з дня смерти травні ц. р. минає 15 років з дня смерти Мих. Коцюбинського. Центральна комісія готується широко відзначити цей ювилей. Видадуть популярну літературу і відозву до населення про збір пожертв на памятник Коцюбинському. Винницька комісія та кабінет вивчення Поділля при Винницькій філії всенародньої бібліотеки України зрішили видати найближчого часу повість Коцюбинського „Тіни забутих предків". Повість ця, як відомо, передає побут, природу й культуру Гуцульщини, зокрема околиць Черемоша, які торік дуже потерпіли від повені. Книжка буде добре ілюстрована, в справі чого вже провадиться переговори з кращими галицькими літератами, знавцями Гуцульщини, як от О. Кульчицька. Прибуток від продажі цієї книжки наполовину піде до фонду будови памятника Коцюбинському, а решта — на допомогу жертвам від торішньої повені.

Львів перед вибоями.

Велике віче на майдані св. Юра.

На день 19-го лютого п. р. заповів Народній Виборчий Комітет у Львові велике віче на подвірю школи ім. Грінченка в забудованнях св. Юра. Однак поліція буцімто задля небезпеки замішання публичного спокою недопускала на віче, хоч воно по думці 5 арт. закону з дня 5. серпня 1922 р. мало відбутися не під голим небом, як твердила поліція, а на подвірю, яке становить органічно замкнену цілість з будівлею. Наслідком того віче відбулося в кімнатах дівочої школи ім. Грінченка, з що вічевиків було около 2.000, то більша частина слухала промов і рефератів крізь відчинені вікна з подвіря. Слід зазначити, що 80 проц. присутніх становили робітники городецької дільниці. Збори відкрив голова Виборчого Комітету п. **Евстахій Ігнат**, який подав до відома присутнім заборону поліції і перевів вибір Президії віча, до якої увійшли: **Амброз Березовський**, голова Народньої Організації міста Львова як голова і студ. **Роман Зубик** як секретар. Реферат про значіння виборів для українців під Польщею та головно для українських мешканців міста Львова виголосив адв. д-р **Марітчак**. Після нього промовляв кандидат листи ч. 15 на місто Львів **Іван Олексин**, кафлярський робітник, який представив зібраному робітництву вагу вибору зі столиці Галичини робітничого посла українця що міг би боронити слушних прав українського робітника, а з ним і цілого українського населення. Промову свою закінчив кандидат зазивом до українських робітників і робітниць та українсь-

---

МИКОЛА МАТІЇВ МЕЛЬНИК. 7)

Як проходила осінь...

(Докінчення.)

Крик...

Пирснула думка, як струна у весільних цимбалах...

— Агій!... Це шьо?!...

З темного яру хтось зойками...

Пристанув. Серце в ковало.

— Дес, єкби зпид води...

По обох боках двигнув бровами ліс

Тихо.

— У-у-у-ув!...

Колись у полонині за лісну говорили при вогні у бордею...

Ізза зеленого хмизу темними кудрями волос.

...Ближче... ближче...

Очі спаленим вуглем. Роздерта пазуха. Зімлілі груди.

— Ти чія?... Шьо тут?!...

Стала.

— Гі-гі-гі!... Га-га-га!...

...Десь той голос... такий...

...Якби громом ражений.

— Ба, шьо це, мой!... Таже я видав ни сплю...

Протер очі.

— Мана, ци...?...

— — — — — — — — — —

— Ей, світе мій... Вона!...

Пітьма в очі...

— Гей, Катерино: це ти, ци кеп єкий?!...

Вилинулася крізь туман полуди... ніби ясну думку привертала, мов човенце до берега.

Ухопив за руку.

Очі тривожно... на синій кобат і доміння через плече...

— Катерино!...

— Га?...

...Долоні до голих грудей. З чола пропав злий бриж... Маленька дрібна усмішка, як смужка на плесі від ластівчиного крила.

— Юрчік!!!...

Затремтів і пригорнув цупко, цупко, стиснув аж до болю. Так стискається рану, щоби одним болем загасити другий...

— Душько, шьо з тобов дієтси?!... Скажи ми, хто тебе збезвічьнив, хто так сподуфалився на мою кров и честь!... Скажи, аді, спуза з него, терміте... смерть!!...

Молчки відійшли від, а зпід них ударив ключем приспаний паморокою біль. А відтак припала лицем до його серця. Ридала й трусилася як лист осики, щеміла глухою скаргою, як безверха ялиця прошита громами аж до коріння...

Юрчік припав спаленими устами до споневіряного її чола. Горнув і цілував її. Увесь туск довгої розлуки і яд чорної, безрадної години падав горячим приском на її очі, на вимарніле, безкровне лице. Весінним дощем падали його слова і змивали з неї всю обиду... очищували з грязи життя...

— Пидемо, Катеринко, додому... Там нікого — саму хату, аді, лишила. Гляба так, душько! Ти вже ни бійси нічього... Вже плакаті ни меш...

— А ти, Юрчіку, вид мене не пидеш?...

— Ни пиду, душько.

— Ніколи?...

— Ніколи...

...Ще одна усмішка, мов у квітки, що паде під шумом коси. Ніби каже: шьо я винна? Лишіт, аді, ще бих жила, покив сонічька... Але коса не питає і... гасне усмішка...

Вийшли з ліса на дорогу. Катерина тремтіла, оглядалася тривожно... Коротка ясність збиралася знову кудись відлетіти... і вона приставала, наслухувала і безтямними очима на Юрчіка...

Він ухопив її на руки. Здавалося йому, що несе пилинку, така легка...

— Аді, шьо піре!...

Ніс її і приговорював як до дитини. Ніби сон... але він мусить скінчитися. То не може бути... Ні, ні... він увійде до хати і там привитає його давня його ластівочька щебетом... і все буде, як бувало... Учує веселий голос, надивиться в ті очі... З їдкої тьми туманів хотів жмуток ясного проміння... Не міг вірити, що це він самий, а біля нього лише тінь колишнього щастя...

— Аді, єк черепок з розбитого образа...

Але раптом крутнула головою, вдарила руками. Очі кудись безглуздим жахом.

— І-і-і...!... — здушений крик, як у звірини, коли конець ножа бовтає під коморами серця.

— Ха-хаха!

— Пришьов твій Юрчік... Га?!... Моргав зі старої черешні Остафій. Кивав руками, аби привитатися з Юрчіком.

— Здоров, Ю'...!

— Пусти!...

Ні, вона таки не подивиться на ті очі, що раком виповзли з ями.

— Та потривайте, трохі, аді, я зараз!... Розмотував шмирок із шиї... Гоп! Скочив з черешні... Язик на груди, як балаь від зегарка...

Ще... ще трохи тай дожене. Чує, як віддих сирим холодом.

— Та ждіт-ко!... Брьи, Ю-у-у!!! Чюєшь, Катери-но... Катери-и!!!

Студені руки за косми волосся... а пасма довгі як уздечка... Він бере їх у руки...

— Гі-гі-гі... Совпають по ріни корявї постоли.

— Я тут!... тягнуть кощаві руки...

Оглянулася... Чорними кулями очі...

— Я тут, брьи!...

— Ах!...

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Юрчік поклав бездушне тіло на землю. Побіг. Збирав із ряски студену росу... змивав померкле лице, втирав чоло...

— Нима!...

Голова в бік... Руки безладдем. Притиснув до грудей вухо... Утихли ковалі, не бють...

— Катерино!...

Мовчала...

— Ти йдеш вид мене... йдеш собі, душько... Жите своє давбих за дві три слові.

— Чюєш?...

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Дивився кудись поза верхи і довго мовчав.

Але опісля підняв її з дороги і поніс угору, через останній горб, що засланяв село перед очами.

— Поховаю тебе, чічько, тай уже буду сам

Вийшов на гору і...

Чорним озером згарища, попіл... до ніг...

Обтовчені, криві комини зігнулися як сліпі, беззубі діди з торбами...

— Юрчіку, ади!!...

— Та-а-а-к!

— Люди, люди... сірки на вас!...

Филями гнів... у береги серця...

Десь дівся тихий Юрчік... Серед чорних перехресть устав великий страшний Юра... Піднявся із землі велитнем, як Мольфарс, що йде з громами на бій...

З очей погорда й гнів, як з люльки вибиває згарь.

— Помсти!!!... По-о-мсти!!!...

Кинув зір на кровавї ризи хмар... Грізно зашуміла фоя смерік... Ізза гір Сонце в тривожні сурми...

— Помсти!!!... Гей, помсти!!!...

(Продовження буде.)

всеї інтелігенції міста Львова, щоби в дні 4. березня всі як один муж станули до виборчої урни, щоби не забути завізвати до цього обовязку всіх своїх свояків і знайомих і щоби віддаючи в цей день свій голос на листу ч. 18 доказали в той спосіб свою політичну зрілість, а рівночасно виказали український характер столиці нашої тіснішої батьківщини. Дальше промовляв головний кандидат листи ч. 18 на місто Львів д-р Тит Евген **Бурачинський**, який завізвав присутніх **до витревалости в тяжкій національній боротьбі**, порівнюючи наше важке положення прикладами з життя інших народів, які всетаки своєю солідарністю побороли всі перешкоди на дорозі до осягнення своєї мети.

Віче закінчив п. Ігнат, який в гарячих словах візвав зібраних до найактивнішої агітації за одиноковою українською листою ч. 18 і відчитав резолюцію, якою зібрані громадяни міста Львова рішають голосувати в дні 4. березня тільки на одиноку українську національну листу ч. 18. Резолюцію принято одноголосно. Відспіванням національного гимну закінчилося це величаве віче.

Передвиборче віче Личаківської дільниці.

В неділю дня 19. лютого відбулося передвиборче віче громадян личаківської дільниці. Присутніх було понад 300 виборців. Віче відкрив короткою промовою п. Галант, покликуючи на предсідника ради. Давидовського, на заступника п. Михайлічка, а на секретаря п. Іваницького. Реферат про значіння виборів виголосив ред. Зеновій Пеленський. Дальше промовляв кандидат на посла листи ч. 18 на місто Львів п. Іван Олексин, який завізвав все українське робітництво личаківської дільниці і українську інтелігенцію взяти якнайдіяльнішу участь у передвиборчій агітації і йти до виборів одною лавою голосуючи на листу ч. 18, щоби вибранням українського посла з міста Львова показати нашу національну силу у Львові. В тім самім дусі промовляли дальше громадяни Соколик Василь і Петро Кориняк, а зібрані одноголосно ухвалили наприкінці резолюцію, якою взивають всіх українців громадян міста Львова до сповнення святого обовязку і голосування на листу ч. 18.

Віче на Жовківськім передмістю.

Дня 19-го лютого н. р. відбулося також передвиборче віче громадян жовківського передмістя. Віче відкрив о. Турневич і уділив голосу референтові д ред. Марітчакові, який в свойому рефераті пояснив зібраним значіння виборів. Після реферату забрав голос голова Виборчого Комітету на місто Львів п. Ігнат, який в палкій промові завізвав присутніх до громадної участи у виборах і до голосування на листу ч. 18. Дальше промовляв кандидат на посла листи ч. 18 Іван Олексин, який виказав присутнім демагогію і пустословність інтернаціональних, комуністичних кличів і завізвав присутніх до солідарности й боротьби під прапором Національного Обєднання. Дальше висував він вагу виборів для громадян міста Львова і завізвав присутніх голосувати тільки на листу ч. 18. Всі присутні одноголосно приняли відповідну резолюцію і розійшлися домів, щоби там занятися дальшою агітацією поміж своїми і знайомими.

Передвиборчі жіночі збори у Львові.

Український Виборчий Комітет міста Львова скликав на день 17-го п. м. Збори жінок для обговорення взаємної співпраці жіноцтва у передвиборчій акції. Хоча Збори були мало рекламовані, явилося поверх 100 жінок, що є найкращим доказом заінтересовання жіноцтва виборами. На Зборах були заступлені всі суспільні верстви, як інтелігентки так і робітниці та міщанки. Промовляли: п. Макарушкова, Рудницька, Шепаровичева і п. Ігнат та д-р Бурачинський. Вибрано виконавчий жіночий комітет, складений з 25 членів, який буде кермувати акцією жіноцтва при виборах. На Виборчий фонд зібрано 50 зол.

ВИБОРИ В ЯПОНІЇ.

Льондон, 21. лютого 1928.

При виборах до парляменту уряд. партія здобула 228, опозиція 214 мандатів, соц. робітнича партія 5.

вул. Легіонів 5

КІНО „CASINO“ Легіонів 5.

„ДОЩ РОЖ“
або
ЖИТТЯ і ЧУДА св. ТЕРЕСИ.
Велика сучасна 10-дієва драма.
Відповідна для всіх без ріжниці віросповідання,
а це з огляду на зміст.
Виставу цю уладжує фірма „ІСКРА“.

Перший РАЗ у Львові!

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬПЕРШИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Сьогодні, можна сказати, ще менше заінтересування процесом, як учора. Публики на салі зовсім мало; нервовий жадний сенсації настрій публики минувся, уступаючи місця нудам і втомі.

Весь день пройшов на монотонім читанні ріжних протоколів і актів процесу, в чому брали участь і протоколянт, і предсідник ст. р. Ангальський, і член трибуналу р. Згуральський. Акти ті не тичили головно всяких подробиць з життя й діяльности обвинувачених. М. ін. прочитано нині й відому статтю з „Сурми“ п. з. „Новий стріл“, що її приніс у відбитці краківський „Ілюстр. Курєр Цодзєнни“. І цю відбитку і те число „Сурми“, в якому була поміщена згадана стаття, передав предсідник лаві присяжних, де вони перейшли з рук до рук і де їх оглядано з цікавістю, особливож „Сурму“.

На столі перед трибуналом ще цілі гори судових актів, що мають бути відчитані на цій розправі. Тому читання їх забере ще певно кілька днів. Загально надіються, що до кінця цього тижня прийдеться кунити що всім, від лави судді присяжних починаючи, на публиці, часописних справоздавцях, су — і поліції кінчаючи. Живіші дні начнуться мабуть, оскільки не вирнуть які несподіванки, аж з початком найближчого дня, коли процес увійде в свою кінцеву сталію.

При кінці нинішньої розправи відчитано між іншими документами й довжелезний ... (грипсу) одного з обвинувачених до другого, писаний в тюрмі й переложений тюремною управою. Лист, в якому є богато взірних „звірень“, а також декілька мимовільно дотепних місць, викликав не мало сміхи трибуналу, так і в лаві присяжних, веселости.

Завтрішня розправа зачнеться в годині 11-ій.

—o—

Що є на ділі?

Під заголовком **„Сенсаційне, але чи правдиве зізнання?“** читаємо в „Ілюстрованім Курєрі Цодзєннім“ з 20. ц. м.

„Львів, 18. лютого 1928. В слідчім уряді у Львові зголосився вчора один гімназійний учень з таємничою міною і по вагаННях заявив, що **знає таємницю убиства, довершеного на особі кур. Собінського. Як на убийників вказав він на трьох осібників, яких, не уважаючи на найскрупулятніші пошукування, не можна було віднайти.** Інформації, що їх зібрала поліція про того гімназиста, виставляють йому не особливше свідоцтво. Стверджено, що його видалено з гімназії і він був свого часу арештований поліцією за бійку на вулиці. З уваги на вагу справи поліція веде якнайскрупулятніші доходження“.

Стільки краківський польський щоденник. Цікаво було б довідатися щось близше про цю таємничу справу. Що є властиво на ділі?

АРЕШТУВАННЯ.

Бучач, 21. лютого 1928.

Арештовано тут повітового організатора УНДО-на інж. Ант. Короля.

783 СКАРГИ В НАЙВ. СУДІ

в справі уневажнення виборчих лист.

Варшава, 21. лютого 1928.

До найвищого суду вплинуло до днині 783 скарги в справі ухвал окр. виб. комісій про уневажнення канд. лист і в справі неправильностей у функціонуванні окр. виб. комісій. Число тих скарг у порівнанні з 1922 р. зросло майже вдвоє. Виб. палата при найв. суді радить щодня, бо речинець полагоди зажалень минає 4. березня н. р.

ЧИ ПАШПОРТИ ПОДЕШЕВІЮТЬ?

Варшава, 21. лютого 1928.

На днях відбудеться міжміністеріяльна нарада в справі знижки оплат закорд. пашпортів. Мін. торгівлі і промислу Квятковський є за подешевінням, але проти є міністр скарбу Чехович. Він поясняє своє опоз. становище оглядами на платничий біланс.

КРОВАВЕ ПОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ.

Комарно, 21. лютого 1928.

На вічу „Пяста“, після промови кс. Панася (б. капелана легіонів) підбурена толпа кинулася на поліцію. Поліція вжила „білої“ зброї. Було 12 ранених. Арештовано кількох пястівців, яких відставлять до Львова. До Комарна виїздить спец. комісія з льв. воєвідства.

УЧЕНИЦІ — КОМУНІСТКИ.

Лодзь, 21. лютого 1928.

В лодзькім окр. суді почався процес 8 учениць осьмої кляси гімназії ім. Ожешкової, обвинувачених, що під покришкою „Кола молоді“ утворили в гімназії комуністичну ячейку.

МІН. ШТРЕЗЕМАН І ТІТУЛЕСКУ.

Берлін, 21. лютого 1928.

З Рівієри повідомляють, що мін. Штреземан і Тітулеску радили над усіми справами, що торкаються обох держав. У Берліні будуть заключені окремі договори.

КОРОЛЬ АФҐАНІСТАНУ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 21. лютого 1928.

Робляться великі приготування на завтрішне прийняття короля Афганістану. На вул. Унтер ден Лінден уставлено обеліски, вулиці удекоровано.

НОВИНКИ.

— **Закриття „Просвіти“ в Дубні.** Головою дубенської „Просвіти“ був б. посол Чучмай, якого арештували ще перед двома тижнями. **Разом з ним арештували і секретаря дубенської „Просвіти“** Камінського разом з членом Ради Черняком. Наслідком тих арештів весь рух в дубенській „Просвіті“ завмер. Одначе й цього, видно, було за мало, бо ось дня 18. лютого ц. р. влада закрила дубенську „Просвіту“ а разом з нею всі читальні „Просвіти“ в повіті в числі поверх сотні. Таким чином одним помахом пера зліквідовано весь український культурний рух на території цілого великого повіту.

— **Арештування кандидата лісти ч. 18.** Дня 21. лютого ц. р. арештовано в Камінці Струм. на вічу УНС-а кандидата лісти ч. 18, о. д-ра Вол. Пелліха. Арештованого держать у місцевій вязниці та не допускають нікого до нього. Замітне, що на згадане віче відступлено салю філії „Просвіти“.

— Морози заглянули до нас знову, перейшовши східну та західну Европу. Температура загається між 10 і 15 степ.; метерольоги ворожать, що студінь ще зросте.

— Банкова панама. Перед львівським трибуналом стають два директори бувш. „Банку Зєдночення“ у Львові: правник Соболь і д-р Клявдій Жильський, бувш. директор Банку в Познані. Їх обвинувачують у таких нечистих трансакціях: позичали вони гроші на парцеляцію не маючи жадної готівки; грошей не вертали, зволікали тоді, як валюта девальвувалась; головного спільника не допускали до своїх бюрових книг; коли парцеляції їм не затверджували, вони таки вели її далі і продавали селянам землю в долярах, а посілки давали їм в марках; брали більші позички від приватних осіб будім-то потрібні на доставп для війська... одним словом крутили як швець шкірою і лупили шкіру з кого могли...

— **Весела географія.** У великих шкільних мапах тернопільського воєвідства находимо оригінально перехрещені назви наших сіл. Сороцько називається Sorocko, Старі Шляхи — Star wiejszczyzna, Жеребки — Żerebki, Шукай вітра в полі **на підставі** ... мапи.

— **Крадіж душ.** У Яворові число римокатоликів зростає дуже простим способом. Біднота, що не в силі заплатити за шлюб нашому пароховi, йдуть до римокатолицького ксьондза, який дає їм шлюб задурно, ще й платить допомогу.

— **Страшна смерть.** Трьох парубків із Городка Ягайлонського Котиляк, Хома і Давосюк, вертались уночі з весілля на підпитку. Були вони у такому стані, що не чули на залізничім шляху проїзжаючого поїзду і всі згинули під його колесами.

— **Рекорди.** У Відні вніс 13-літній хлопець скаргу до суду на батька за... образу чести. Батько кинув підозрінням, що він украв книжку. Синок не хотів на суді відкликати скарги, заки батько не відкличе свого обвинувачення. Батько мусів піддатись і склав в актах заяву, що посудив сина несправедливо. — Небезпечним супірником Ліги Націй є гамбурський промисловець Бінк, який паралельно із дискусіями про европейське розоброєння постачав державам зброю; кому треба: Мадярщині, Чехословаччині, Румунії та Китаєві. — Віденське патентове бюро затвердило минулого року 6000 нових винаходів. Із цього 3033 є місцевого виробу, 256 із Франції, 200 з Англії, 266 із Швайцарії, 276 із Чехословаччини, 174 із Мадярщини, 270 із Злучених Держав. Із загальної суми цих винаходів є 1096 уліпшень радіо та електротехнічних приладів, 200 із царини хемії, 103 уліпшень машин до писання, 41 музичних інструментів, 39 змін зброї і 74 нових касових механізмів.

ЩЕ ПЕРЕД ВИБОРАМИ
в суботу 25. лютня 1928 всі українці йдуть
на Чайний Вечір „Дністровянки“
з товар. забавами і танцями до „Народ. Дому“. Год. 9. веч. За рошення при вступі

— **Інтернований магараджа.** У 1923 р. англійський уряд приневолив зріктися престолу магараджу з Набга, одного із найбільше впливових індійських князів. Набга — одна із 13-ти країн Панджабу, що має 280.000 мешканців і 2428 квадр. км. Причиною цієї димісії були зловживання князя; він дістав гарну пенсію 25 тисяч фунтів, із застереженням, що буде льояльним супроти Англії. Тепер його арештували в околиці Мадрас і інтернували як політичного вязня, тому, що він не додержав поставленої умовини; він утратив усі почести і задержав лише річну ренту 10.000 фунтів.

— **Цар Микола II. арештований.** Невідомі обставини при яких убили останнього російського царя дозволяють ріжним ошуканцям досі піддержувати серед російського населення віру в його істнування. На Кавказі, в Ставропільщині, появився Микола II. з донькою Татяною і сином, насліднином престолу, Олексієм. Поява „царської ріди“ счинила немалий рух на Кавказі. Деякі монархісти направду почали вірити в марево, яке бачуть стільки літ у своїй уяві. Та коли цю царську рідню переловила поліція виявилось, що царем є бувш. генерал Афанасєв, що грав колись велику ролю на петербурськім дворі, а

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ КРАКІВ, власні склепи: **Краків Головний Ринок Лін'я А. В. і Ц. Д. Варшава, Краківське Передмістя 7. — Замовлення приймає „НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ" у Львові,** поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, карамельки і цукри. Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гарантійно чистих сировців, хочемо здобувати признання якнайширших кругів, одночасно числимо найприступніші ціни.
1557 1—1

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

його діти на переодягненій наймочки Бевова та Котова. Разом із ними арештували и 20 священників і черців, які давали їм захист. Усі вони відповідатимуть перед революційним трибуналом у Москві і помандрують імовірно на Сибір.

— Літературний куток. У звязку із 100-літтям від дня уродин Чернишевського, Саратів, його рідне місто, приготовляє цього року великі свята. У Саратові є дім родині Чернишевського, де досі збереглось 12.000 його цінних рукописів. Проектують вибудувати окремий музей його імени. — Франц. рада міністрів займалась чисто літературною справою: чи можна дозволити на видання приватних листів Золі до братів Гонкурів. Міністр освіти Ерріо заявив, що листи можуть бути видані. — У віденськім Бургтеатрі поставили нову драму Гофмансталя „Богиня". Це одна із нечисленних пєс відомого поета написаних прозою. Сюжет узятий із польської історії XVII. ст. Боротьба між королем і сином Жиґмонтом на тлі народнього повстання робить актуальним питання, що вирнуло майже скрізь після війни — про підготовку народу до свободи і конфлікт між силою і ідеєю свободи. Пєса має полекуди символічний характер; цікаве, що в ній нема ніодної жінки.

— **Роди квітів.** Заки ще закітнуть наші левади, у виставках крамниць побачимо цілі копиці свіжих весняних квітів, які по цілій Европі розсилає французька Рівієра та Голляндія. Французький журнал присвячений мистецтву плекання квітів „Фльора" подає до відома, що в Европі є 4200 родів квітів. З цього тільки десята частина є пахучих. Коли ділити їх по кольорам, то 1194 є білих, 951 жовтих, 823 червоних, 594 блакитних, 330 неозначеного кольору, а 308 родів має для нас неприємний, часто нестерпний, запах. 4200 сортів квітів! Скільки із них запамятали ми із гімназійної лавки?

— **Світова всячина.** За останні роки число уродин в Англії сильно зменшилось, більш як денебудь інде. — За один місяць Франція стягнула податків на 3.411,755.500 фр. — Італійські війська заняли в Триполісі смугу довжиною 35 км.; збунтовані тузємці розбиті втікли, залишивши вбитих і добичу. — У СРСР є тепер 1450 „учених техніків", у пятеро більше як перед війною. — Міська управа Сан-Люїс рішила поставити на кандидата мирової премії ім. Вільсона (25.000 дол.) — Ліндберґа. — У Новоросійськ приїхало з Америки 900 тракторів і сільсько-господарських машин. — У Парижі продали в ліцитації дорогоцінности, одіж і меблі молодої фільмової артистки Кльод Франс, що отруїлась; ліцитація принесла 150.000 фр.— Здоровля поета Ануцціо поправляється.— Міська рада Бірмінгему купила у радянського уряду 1,000.000 гальонів нафти. — Совнарком відмовив підмог для театру Меєргольда і для студії Немировича-Данченка. — У Рочестер вибудували цими днями найбільший гидроплян на 15 пасажирів. — Минулого року було у Великій Британії 562 мільонерів з річним доходом 50.000 фунтів і більше.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. (*Народній Театр ім. І. Тобілевича і його діяльність.*) Писати про виховне значіння театру значить говорити про відому річ. Відому але незрозумілу. Такого враження набирається кожний посторонній, а пильний учасник Народнього Театру ім. І. Тобілевича в Станиславові. Маємо враження, що навіть тзв. чолові місцеві патріоти не мають поняття про існування такого театру — тому їм посвячуємо тих кілька слів, щоби бодай з часописів знали, що діється на тому полі в їх місті. Театр основано ще давніше та його діяльність відновлено в сезоні 1927 р. Відновлення треба завдячити щасливому припадкові, бо управі театру вдалося заанґажувати на режісера п. Гриця Сіятовського, театрального професійного артиста. Заанґажовано його лише на пробу, бо не знати було, чи українське громадянство Станиславова и околиці схоче піддержати змагання управи театру. Новий режісер розпочав живу діяльність. До цього часу виставлено такі пєси: „Оружжінна", „Панна Мара" (два рази), „Ніч несподіванок" (2 рази) і „Миротворці", „Замовний вечір" і „У Різдвяну ніч". Приготовляються „У Великодну ніч", „Степовий гість", „Ой не ходи Грицю", „Царевич" Запольської і ін. До дружини театру належать пані: Соня Вовченкова, Галя Кондзинська, Ярослава Яворська, Олекс. Антоневичева, А. Никифорукова, Ася Величковська; панове: Гриць Сіятовський, С. Клапоущак, М. Кушнір, Ол. Катамай, Н. Величковський, П. Ільницький, М. Олар, І. Ничай, І. Кудля, Бусько і ін. Декоратором театру є артист-маляр А. Коверко. На чолі управи стоїть Н. Величковський, Надзірної Ради проф. Клапоущак, а по його виїзді дир. К. Військевський, котрий під кожним оглядом йде театрові на руку, навіть матеріяльно. Ціла дружина з режісером на чолі докладає всяких заходів, щоби задовольнити глядача і з цего боку не повинно бути нарікань, бо вистави виходять бездоганно. Зате управа скаржиться на недобори з деяких вистав, бо громадянство не хоче ходити до театру. В нас люблять балакати на теми театру, але не видно діл, щоби справу театру поставити добре. Коли не підпоможемо його в початках, то яким способом він розвинеться, щоби дорівняти столичним передвоєнним театрам? А в нас, здається, і у Львові і на провинції чекає громадянство на таке чудо, а тимчасом ходить пильно до кіна та на „Чорну Сузанну", яку польський театр вже грав 15 разів! Вистави тут у нас починаються майже точно. Якщо була би публика можна починати цілком точно. Ціни не високі від 0·50—2·00 зол. Саля огріта. В антрактах приграє своя рідна оркестра. **Тому звертаємось із покликом до громадянства Станиславова, щоби ходило на вистави та не дало причини до невдяки людям, що з любови до мистецтва побіч свойого щоденного заняття присвячують ще по кілька годин театрові. Не відбираймо їм охоти до праці. Даймо їм те бодай моральне вдоволення за їх труд. А труд їх не малий. Вони роблять своє — зробімо і ми своє — а буде добре.**

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шевченка).

Перерва.

Міський великий театр:

22-го г. 7·30 веч. „Чародне Коло".
24-го г. 3. попол. „Страшний Двір".
24-го г. 7·30 веч. „Цілунок Попелюшки".
25-го г. 3·30 попол. „Цілунок Попелюшки" (для молоді).

Міський „Театр Новий":

22-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
23-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
24-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
25-го г. 3·30 попол. „Наречена боярa".

Кіна.

Аполльо: **„Мужчина з минулим".**
Лев: **„Верден".**
Палас: **„Панама".**
Фотоморгана: **„Парада рекрутів".**
Casino: **„Дощ рож".**

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Текуча для сіл: Березів Нижній, **Люча,** Текуча, Акришори, Березів Середній.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться **передвиборче** віче УНДОбєднання **в Зеленій.**

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнiвю.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Отинійщина!

Дня 25. лютого відбудеться передвиборче віче в **Бабянці.**

Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Кривотулах Нових** в год. 12-ій, а в **Кривотулах Старих** для Кривотул Старих і Красилівки в год. 8-ій.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Голосковi.**

Позір Солотвинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться велике повітове віче під голим небом в **Солотвині** перед Народнім Домом. Початок у год. 1-ій в пол. Реферують кандидати на послів листи ч. 18.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Сколівщина!

Передвиборчі віча Обєднання відбудуться:

Дня 26 го лютого ц. р.: **Головецько, Грабовець, Рикiв, Рожанка Вижня, Рожанка Нижня.**

Позір Дрогобиччина!

Українське Нац.-Дем. Обєднання скликує передвиборчі віча під голим небом дня 26-го лютого ц. р. в селах: **Урож** 12-та год. біля церкви, **Вишнич** 8-та год. попол., **Смільна** 12-та год. в пол., **Здесянка** 8-та год. попол., **Бистриця** 12-та год. в пол., **Підбуж** 8-та год. попол.

Жіночі віча.

26-го лютого ц. р. **Баня Котівська** год. 3-е попол., **Тустановичі** в год. 3-ій попол.

В неділю дня 26-го лютого ц. р. відбудуться передвиборчі віча: в **Трускавці, Лішні, Уличнах, Лужку Долішнім, Бронниці і Доброгостові.** — Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Губичах.**

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО для громад Микулинецького судового повіту відбудеться в Микулинцях в понеділок 27-го лютого 1928 о год. 12-ій в полудне. Промовляють кандидати на послів д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. Саля читальні „Просвіти".

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Братства в середу 29-го лютого 1928 о год. 12-ій в пол. Промовлять кандидати на послів о. прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Пов. Нар. Комітет УНДО Тернопільщини.

Позір Збаражчина і Новоселечина!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

ОПОВІСТКИ.

Важне для львівських оо. катехитів. Відчит о. дир. Юліяна Дзеровича на тему: **„Рисунок в науці релігії" відбудеться в середу 22. лютого (попелец) в год. 11. рано в школі вправ при вул.** Сикстуській ч. 43. 1551 2-2

Ширші сходини „Союзу Українок" відбудуться в пятницю 24. II в год. 5-ій попол. в сали Бесіди, Руського 22/І. На порядку дня: Реферат п. А. Свєнціцької „Жінка в світській Росії" (враження з побуту). Головний Виділ Товариства запрошує отсим своїх членів і гостей. 1-2

Супроти поширюваних деякими людьми вістей, що я немовби належу до „Унса", заявляю отсею дорогою, що з нею партією не маю ані не мав нічого спільного, так як ніхто не може дати доказів, щоб я робив що небудь в користь неї партії. Подібні вісти є подиктовані злобою людей, котрі не бажалиб може, щоб загал дещо правдивого довідався. — Андрій Маньковський. 1550 1-1

Проситься стоваришення і школи, що задумують уладжувати збірні вистави в кіні „Касино" — „Дощ Рож" по знижених цінах, зголошувати щоденно по год. 4-ій.

Замість повідомлень про вінчання своєї дочки Дари Вітошинської з д-ром Маркіяном Дзеровичем, лікарем у Львові, яке відбулося дня 21. січня 1928 у церкві св. Варвари у Відні, зложили Олена і Айталь Вітошинські 4 дол. на Рідну Школу, 3 дол. на тов. Українських Інвалідів і 3 дол. на тов. Просвіта.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БИЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 541 62-?

НЕГАЙНО пошукую посади до дітей або до домашнього заняття до управи домом. Зголошення до Адміністрації під „Заряд". 1545 2-3

МАШИНІСТКА до попол. науки писання на машині потрібна. Зголошення приймає Адміністрація „Діла" під: „Школа писання". 1542 3-3

ВІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в одній кавалку. Зголошення тільки листовні під адресою: Н. Журовська, Львів вулиця Богуславського 14. 1531 3-5

АДВОКАТСЬКА канцелярія в повітовім місті 2 години від Львова до відступлення в реальність до продажі. Зголошення до Адміністрації під „А. 35". 1553 1-2

EPIDERMIS! Одиноке успішне средство на регенерацію і поріст волосся. Приноровлюється індивідуально на підставі аналізи присланих волосків. Гарантується за успіх на протязі 3 місяців. Ціна курації виносить 8 зол. і порто.

OXYDAT! Найліпший середник, цілком нешкідливий для посивілих, кольорові барви і природний вигляд за 9·50 зол. і порто. Гроші висилається почтовим переказом. На бажання висилається за післяплатою. Інж. хем. Кіндій С. хемічно-косметична лябораторія, Львів, Яківська 31.
1552 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Радакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 45.

1058 **Переосвітлення Рентґеном** 13—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собєського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин.
1974 12—?

СУПЕРФОСФАТ

фабрики штучних навозів

Йосифа і Кароля

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

Львів, вул. Коперника ч. 9.

Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, кайніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 9-12

Заява.

Отсим заявляю, що я ніколи нікого не уповажнював до предложення мене Окружній Комісії виборчій ч. 54 на заступника повновласника листи виборчої партії У.Н.С. ч. 6.

З сею партією не мав я ніколи і не маю нічого спільного.

Іван Дигдалевич.

Тернопіль 20. лютого 1928.

Спростовання.

Заявляю, що у „Виборчій відозві" Українського Народ. Союзу з дня 7. II. 1928 між підписаними членами ширшого комітету У.Н.С. умішено мій підпис без мойого відома і уповажнення.

Антін Гузар

учитель в Босирах п. Копичинці.

Загальні Збори

членів Богословського Наукового Товариства відбудуться 6. березня (вівторок) 1928. в год. 4. попол. у конференційній сали Духовної Семинарії у Львові при вул. Коперника ч. 36 (якщо в год. 4. не було би комплєту, то збори з тим самим порядком відбудуться в год. 5. попол. у тій самій домівці). Порядок: 1) Отворення Зборів. 2) Відчитання протоколу. 3) Звіт Ради секретаря, скарбника і бібл. 4) Звіт Контрольної Комісії. 5) Вибір нової Ради і Контр. Комісії. 6) Внесення і запити. — о. д-р Йосиф Сліпий голова, о. М. Галят секретар. 1561 1—1

Подяка.

Всім, котрі нашому дорогому **мужови** братови і шуринови бл. п. Евгенови Гриципі, бувшому упр. школи в Єзуполи, б. директорови згл. інспекторови шкіл на Закарпатській Україні і учителеви в Антонівці несли поміч і потіху в часі його недуги **а** по смерти допомогли нам в улагодженню похорону, віддали Йому послідну прислугу і оказали нам стільки правдивого співчуття складаємо щиру прилюдну подяку. Зокрема дякуємо Всч. о. Жилавому парохови Братишева, о. Березі завідателеви парохії в Нижневі, Вп. п. учителям Василеви Лукасевичеви і Львови Кумановському, Шановному Видїлови Читальні „Просвіта", Шановній Управі кооперативи „Згода" в Антонівці, Вп. Семенови Солонинці, оп. Членам хору т-ва „Просвіта" в Нижневі і всім громадянам села Антонівки. 1558

Жена, сестри і шурина.

Ч. 42 (11.296). Львів, пятниця 24. лютого 1928. Poštowa oplata zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

„Мобілізація" виборців.

Львів, 23. лютого 1928.

В станиславівському воєвідстві появилися нові „господарські" і „професійні" селянські установи під вимовною назвою „хлопске звйонзкі заводове", до яких вербують дуже інтензивно і то саме в найгорячіший передвиборчий час наших несвідомих селян. А вербують їх польські направацькі діячі „в інтересах" українських „хлопсціян". Організації це дуже оригінальні, бо не мають навіть статуту, а всеж, не зважаючи на те, їх організують.

Ось у Стрийщині, наприклад, натворили кільканацять таких „звйонзкуф" і „зорґанізували" навіть їх повітовий зїзд у Стрию. Коли один зі стрийських українських громадян, якого навіть без його відома та в його неприсутности вибрано (очевидно в провокаційних цілях!) головою повітового союзу „звйонзків", звернувся до стрийського старости за інформаціями про ті дивовижні установи „професійної" організації українського селянства, то дістав відповідь, що хоч — мовляв — нова орґанізація статутів не має, то всеж вона знаменита і дуже потрібна, дарма, що має одну хибу, а саме ту, що твориться в часі виборів.

Одначе на тому не кінець. Бо в кілька днів по стрийському повітовому зїзді відбувся в Станиславові воєвідський зїзд тих оригінальних орґанізацій. На ньому вибрано вже й воєвідський секретаріят, який розвиває дуже інтензивну „станово-орґанізаційну" діяльність. Між іншим орґанізує він прогульку членів „звйонзкуф" до зразкових господарств у Польщі. З кожного повіту має взяти участь у такій прогульці аж по трьох членів цих нових установ з кожного повіту. З відповідних інструкцій видно, що на кожних трьох селянських делеґатів з повіту треба вислати: одного кольоніста, одного українця-радикала і одного менше радикального українського селянина. Прогульку фінансує, самозрозуміло, секретаріят. Звідки бере гроші на це — не важко додуматися. Отже в найгорячіший передвиборчий час зродилася серед польських чинників, і не лише зродилася, але й проводиться в життя ідея організації нашого селянства на основі „станового" і „господарського" принципу. Прямо „чудотворний" цей передвиборчий час, „чудотворний" особливо в напрямі защіплювання „прихильних" і „опікунчих" почувань серед цілого одного табору теперішніх польських політиків. Але чи тільки політиків?

Одначе „мобілізація" українських сільських виборців відбувається не тільки при допомові „хлопскі звйонзкуф заводових", на чолі яких стоять по наших селах станиславівського воєвідства самі польські кольоністи. Є до того ще й інші засоби. Між іншим і такі: по селах почали саме тепер увихатися так звані земські комісарі, що пропонують нашим селянам, теж з „прихильни" до них і з побажання господарського їх піднесення, переводити комасацію і меліорацію ґрунтів. І коли в першому випадку орґанізатори „звйонзкуф" „розділюють" уже безплатно панську землю поміж селян, то в цьому останньому випадку „земські комісарі" „переводять" даром і комасацію і меліорацію селянських ґрунтів. Ще інші „добродії" нашого селянства, а саме пани з „Малопольського Товажиства Господарского" почали раптом у часі виборів організацію безплатних „господарських" курсів для селян. На таких курсах „учителі" господарства вчать усього, що потрібне для одиниці, але найменче з господарки. При тім обіцюють золоті гори, якщо наші селяни віддадуть свої голоси на проурядовий бльок.

З того наглядно бачимо, що для мобілізації українського виборця в свою користь не зупиняються відповідальні за виборчий успіх проурядової листи чинники перед ніякими засобами. Очевидно, що попри таку „благородну", а до того й „економічно-господарську" орґанізацію, рівнозначну з баламученням несвідомих, або малосвідомих — на щастя нині вже дуже й дуже нечисленних — українських селян йде рівнорядно відповідна підтримуюча цю „роботу" ініціятива всіх органів адміністрації. Словом „ідилля", „ідилля" приязного заінтересування господарськими інтересами нашого села, „ідилля" передвиборчої підготовчої праці, „ідилля" мирного співжиття.

Завданням наших політичних і господарських а також господарсько-освітніх установ є паралізувати цю наглу і несподівану опіку польських чинників усіми, а передовсім „становими" і „господарськими" потребами нашого селянства. На цю незвичайно хитру та підступну роботу найновіших „приятелів" українського сільського виборця треба звернути якнайпильнішу увагу та розкривати нашому селянству очі на її шкідливість та демаскувати правдиві розвальні, руїницькі її цілі.

З тихої волинської сторони.

Характеристична безхарактерність. — Виборчі настрої. — Розбивачі мандатів. — Ганебна спілка. — Упадок Сель-Роба. — „Одинка" і її сателіти. — Жидівська єдність. — Ситуація в округах: Луцьк, Кремінець і Ковель.

(Від нашого кореспондента.)

I.

Луцьк-Кремінець, половина лютого 1928.

Коли казати про характеристичні риси наших північних активних політично земляків, головно інтелігенції зпоза „сокальського кордону", то в імя правди — хоч і з болем у серці — приходиться на першому місці ствердити найбільш маркантну, найбільш яскраву рису їхнього характеру а саме: його відсутність. Важке се ствердження і автор цих рядків свідомий, що воно може викликати спротив образи й обурення. Але на той випадок він готов предложити доказ правди. Цілі прояви безхарактерности поважної частини волинської інтелігенції містяться у безлічі конкретних прикладів. — Їх є стільки, що переступають межу можливости індивідуального трактування їх, та мусять бути генералізовані, при допущенні тільки деяких **винятків**. Вічне хитання посеред ідеольоґій, орієнтацій і програм; дивовижна політична невиробленість навіть у старих буцімто діячів, фальшиве амбиціонерство, непогамованими конкуренціями, брак етичних критерій у політиці, трусливість і залякавість до абсурду, громадська пасивність і неробство... Багату ілюстрацію до тої важкенної безхарактерности дала історія останньої парляментарної Репрезентації. Але й поза тією сумної памяти Репрезентацією — не переводяться шораз свіжі приклади. Ось єдине свого рода явище „безпартійности", яке на словах буцімто полягає у чудовому принципі надклясового й надстанового культурно-громадського патріотизму, фактично однак зводиться або до ресентального „моя хата з краю", або до шукання шораз нових богів. Безпартійність нашого північного патріота дозволяє йому одного дня бути в спілці зі Сель-Робом, другого з УНДО чи поза **в одній особі** „старого і поважного діяча" може лучити і церковщину і комунофільство і українське просвітянство і чорносотенне русотяпство. Це не сміх — адже маю на увазі поіменно людців, які на тамошньому ґрунті далеко ходять одинцем. А сам ґрунт прегарний. Селянська маса та са міська, що в усіх інших провінціях безкрайньої України: тілом душею привязана до рідної землиці, свідома вже своїх національних прав і прав, завжди готова до найтіснішої співпраці з широкою із неї інтелігенцією. Та де! про яку тут співпрацю можлива мова?! Ось далеко не шукайте: погляньте на „столицю", на Луцьк. У Луцьку є така сила української інтелігенції, що колиб вона хоч трішки була громадсько активна, Луцьк став би давно поважним українським культурним і політичним центром. Тимчасом нині треба **шукати** в Луцьку проявів українства, — мізерного, квелого, апатичного, розпорошеного, заляканого, лінивого, персонально інтриґантського або просто — прозаїчного. Неправдою є, що на Волині нема достаточно української інтелігенції. Її там чимало, тільки її там — не видно і не чути. Вона прикоронилася до „тихого" волинського імени... Неправдою є теж, що умови місцевого режіму утрудняють чи навіть унеможливлюють громадську українську роботу. Ніхто інший не винуватий у нинішньому тамошньому режімі, як самі українці; колиб українська волинська інтелігенція була солідарною, свідомою своїх прав, яких завжди готова доходити й боронити, громадсько активною і — передусім — характерною громадою, вона мала би за собою моральний авторитет у своїх і чужих і мала би тоді за собою могутню силу волинських мас, і тоді цілком інакше рахувалися би з всесильним українством.

Очевидно при такому стані українських волинських „верхів", волинські вибори представляють собою цілком своєрідний образ. Ось його найцікавіші моменти: Серед селянської маси вельми живо спомини виборів з 1922 року, настрій усюди за єдиним українським виборчим фронтом, який найшов тоді вислів у бльоку 16-ки. Селянин знає уже, що такого однострійного фронту, як у 1922 році, тепер нема, — але знає, що є таки є бльок, і настрій усюди „бльоковий". (Зазначую, що цей допис не має ніяких аґітаційно-виборчих тенденцій, лише віддзеркалює вірно і правдиво тим особистим поміченням, які його автор поробив на місцях). Мабуть ніде краще не пізнати, що це таке „здоровий інстинкт народу", як нині на волинському селі! Там можна перевірити, що цей інстинкт, це ніяке абстрактне поняття, жадне пусте слово, а дуже реальна сила. Настрій серед мас прегарний — але нема тих, які цей настрій використали би! Почувається величезний брак інтеліґентських робітників. Залишення села самому собі так бє в очі, що треба дивуватися, коли селянин досіль не настроєний ще ворожо до українського інтелігента! Тому вислід виборів залежний є на Волині (на Холмщині і Поліссі те саме) більше ніж деінде від того, хто скільки вложив праці у той терен. Досить сказати, що є там села, в яких досіль взагалі нога жадного політичного діяча не стояла і мабуть довго ще не стане! Очевидно, що найбільші вигляди на успіх матиме той, хто зайде туди перший.

Настрій за бльоком 18-ки має ще ту підставу, що ніде рішуче на Волині немає серед українських мас жадного антисемітизму. Треба це категорично ствердити з огляду на аргументи противників бльоку в нашому громадянстві: аргумент антисемітських настроїв у волинських масах — абсолютно не стійкий. Щойно тепер, на ґрунті конкуренційної виборчої боротьби, як засіб проти 18-ки" пробують ширити антисемітизм найбруднішою погромницькою демагогією з одного боку панські [illegible] з „Української Ниви", з другого — наші „соціялісти"-радикали (це останнє варта би знати нп. Ерліхам і Зибертам із „Бунду", до яких наші „соц."-радикали стільки разів прилізали до Варшави, плести виборчу спілку і з якими ще й тепер є у тісному звязку!).

Безумовно, що зацікавлення цими виборами серед волинських мас є менше, ніж у 1922 р. Найбільше причинилися до цього дискредитація посольського клюбу. Існує страх, щоби історія клюбу з 1922 р. не повторилася знову. Цей момент використовують тож противники бльоку, своєю безглуздою демагогією, підриваючи взагалі віру у вартість всякої парляментарної репрезентації. Та всеж, зацікавлення селян виборами є, є здоровий національно-політичний змисл (далеко більший, ніж це уявляють собі в Галичині), та проте не є виключене що при виборах покажеться поважне розбиття голосів і велика абстиненція, оба лиха, які предвіщують більш ніж половинний стан українського мандатового посідання з 1922 року! Єдиною причиною такого нещастя будуть **розбивачі мандатів**, виключно на них впаде відвіт за поразку **українства** як такого, при теперішніх виборах. **Розбивачами мандатів на Волині не слід уважати ані „Сельробів" (ч. 8 і 19), ані групи „Укра-**

Іменної Ниви" (ч. 37) ані (на Поліссі) групи Антона Васильчука: є це „грязь Москви" і „варшавське сміття", витвір чужоземних впливів і покидки рідного громадянства, які стоять поза т. зв. публичною опінією. Зате праджними розбивачами українських волинських голосів і мандатів є окружні листи, що йдуть під фірмою старої української народньо-соціялістичної політичної партії, є листи числа 22, які постали зі спілки галицьких радикалів і волинських „безпартійних". Відсутність у бльоку 18-ки „Сель-робу" не вважалося ніде розбиттям українського національного фронту. „Сель-роб" виробив собі вже марку (про неї буде мова окремо) і факт окремої виборчої листи „Сель-робу" є усім зрозумілий: адже ніхто не в силі обвинувачувати українського національного табору, що в ньому підтає виборів нема „Сель-робу", бо всі знають і розуміють, що це „Сель-робові" не вільно туди належати! Те саме торкається Петі Павлого (на Ковельщині) та Антона Васильчука (на Берестейщині). Зате поява другої української листи, поза бльоком непольських народів із відомими українськими іменами, викликала крайне оплутання. Досить сказати, що ситуація на Волині була така, що коли б не 22-ка, то треба би хіба мінімальної виборчої агітації — уся так булаб виключно на 18-ку. Нині йде шалена витрата сил і енергії на конкуренційну боротьбу поміж 18-ою і 22-ою, в наслідок усе-одно буде той, що 1) зневолені селяни масово від виборів відтягнуться, 2) при зменшеному зацікавленні і будь-щобуть розбитих українських голосах вигріють листи польської „1-ки" і російської „20-ки".

Та крім тих принципіяльних причин, які важуть з погляду загально-національного осуджувати листу „22", як національний злочин, склад листи „22" такий, який кричить про ганьбу: ганьбу для найстаршої української політичної партії, яка по вині пишеться іменами Драгоманова, Павлика і Франка!... Цю ганебну спілку галицьких радикалів і волинських „безпартійних" треба несвіцити окремих кілька слів.

І. Кедрин.

Перед виборами.

„Одинкові" перегони.

У звязку з виборчими перегонами проурядової „одинки" пише варшавський „Роботнік" у статті „Бездоріжа":

„Важко устійнити, хто є „злим духом" виборчої кампанії „одинки"; хтось поодинокий, якась група людей, чи всі „одинковичі" разом взяті. Досить, що дотеперішній хід агітації „Бльоку співпраці з урядом" перекреслив ціле ідейне уосновання, всю „молодечість" — що так скажу — тзв. моральної санації. Вернуло на сцену те, що ми знали від багатьох літ, вернуло в постаті дуже цинічній, брутальній, вульгарній. Провідники табору — п. Бартель в Кракові, п. Маковський у Варшаві — виголошують промови зперед двацяти місяців про „боротьбу з корупцією", про „партійну демагогію"; ті прапори виглядають на провінції, як поверті тахмани, опльовані в зустрічі з дійсністю, на пирах щедро оплачуваних агітаторів „одинки". Колиб пп. Бартель, Маковський, Косцялковський найшли хвильку часу, поїхали на типове віче „Бльоку співпраці" в якійсь провінціональній дірі, прочитали „відозви", що твердять в імени марш. Пілсудського, що „ППС — то парібки жидівських фабрикантів", що „визволенці — то вороги церкви", що „українці і жиди — то вороги Польщі", — певно пройняв би їх переляк. Якщо мають десь в шуфляді бюрка відозву „вісімкової Хієни" з р. 1922, — то нехай порівнюють її зі стилем, тоном і змістом виборних „манїфестів" „одинки". Будуть мати ілюзію, що вони на пять літ молодці та що кандидують з рамени крайнього відламу народової демократії. Який буде наслідок, побачимо в дні 4. і 11. березня. Сьогодні край оглядає, обсервує, дивується і вагається. Кидає головою український селянин над упеважненою листою УНДО... Ось так виборча кампанія 1928 р. заморджувала в Польщі „моральну санацію" як ідею. Ви згадали, панове, „вигнати дявола вельзевулом". Але „вельзевул" схопив в свої кігті ваші власні душі".

„Одинка" всіми засобами, в яких поминальність прибирає дуже широкі розміри, старається сплямити не лише ії виборців, але й усунути ті виборчі листи, які їй заважають. Особливо летючкова й афішова агітація „одинки" є просто змерзенська. В Кремінеччині поширюється „українську" відозву „одинки", в якій підписані під нею сільські анальфабети заводять бої з б. українськими послами й українськими партіями.

„А що головне — читаємо в тій відозві, — всі ті партії закликають до боротьби з народом та Урядом Польським, забуваючи про те, що ми, українське селянство, змучене війною та революцією, бажаємо тепер лише спокою та мирної праці. Ми, українці, не можемо зріктися всі! того, що нам належиться згідно Конституції (ще би! — Ред.), але віримо, що не боротьбою, але мирною співпрацею з урядом маршала Й. Пілсудського здобудемо все те, що нам належиться та позбудемося того, що нас зараз найбільше болить".

Отсе вся „програма" урядових „українців", а одночасно й „програма" проурядового бльоку в українській справі. Чиста апокаліпса варшавського покрою. Цікаво лише, що „одинковичі", притягаючи несвідомих селян до себе і приманюючи їх „мирною співпрацею з урядом маршала Й. Пілсудського", не говорять їм того, що Пілсудський ніколи не проповідував „мирної співпраці" напр. з урядом Столипіна, лише виповів їм невблаганну боротьбу.

В наших руках ось така відозва:

„Baczność Wyborcy! Lista Nr. 10 (Bryłowcy), lista Nr. 24 (Chjena), lista Nr. 18 (Undo), lista Nr. 19 (Sel-Rob-Lewica), lista Nr. 14 Związek Chło[p]ski) — to **zdrajcy i wrogowie Piłsudskiego!** Kto pragnie zwycięstwa Marszałka Piłsudskiego, głosuje tylko na numer 1".

Цікаво, що між „зрадниками і ворогами" Пілсудського нема ані 8 (Сель-Роб-Правиця), ані 22 (радикалів), ані 26 (Української Партії Праці). Видно, що ці листи не є страшні для польського уряду.

18-ка на індексі.

Від хвилі розписання виборів і створення бльоку непольських народів, „одинковичі" не втаплять в своїх „законних" заходах вдавити 18-ку. Через поліційні перепони не могло досі у Варшаві відбутися ані одно віче 18-ки. На Волині і Білорусі та акція розвивається в двох напрямках: шляхом уневажнювання лист, а в тих округах, де листи пройшли, виборча агітація зовсім унеможливлена. Особливо люто „одинковичів" скроплюються на жидах, які по їх обчисленням усі повинні найтися в проурядовому таборі.

„Слово Польске" з 23. ц. м. в кореспонденції з Луцька малює таку картину горожанських вольностей:

„В неділю до салі давнього кіна „Чари" сіоністи (група Грінбавма! — Ред.) скликали своє передвиборче віче з метою підтримувати листу ч. 18. З хвилею розпочаття віча на салю ввійшла поліція, розвязуючи зібрання. Його учасники в поважному числі удалися до двох домів молитви, однак і тут прибула поліція, розвязуючи зібрання. Тоді товпа жидів підняла на свої рамена кандидата ч. 18. д-ра Ротфельда і походом удалася до сіоністичного виборчого льокалю при вул. Ягайлонській. Поліція розігнала товпи жидів що громадилися перед тим льокалем. Годиться ствердити, що з огляду на утруднювання виборчої акції сіоністам, їх шанси в Луцьку і Рівному зросли так поважно, що листа безпартійного бльоку співпраці з урядом, на якій кандидує б. жид. посол Вісліцький, може рахувати на дуже малу кількість жидівських голосів".

Тільки так дальше, а без сумніву почуття правовости і законности, ширене поліцією, мусить найти своє зрозуміння в населення — так, як воно находить в державній владі.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 49. (САМБІР).

Мостищина.

В Мостищині відбувся досі ряд передвиборчих зібрань, на яких реферував довголітній організатор Мостищини і кандидат на посла листи ч. 18 Степан Байдала. І так відбулися такі зібрання: в **Підлісках-Шешеревичах, Дитятичах, Золотковичах, Радохінцях, Черневі, Підгаті і Арламівській Волі.** Заінтересування виборами в мостиському судовому повіті велике. Всі зібрання заявляються одноцушно за Обєднанням і листою ч. 18, на якій кандидує передовий діяч Мостищини п. Степан Байдала.

Самбірщина.

В неділю, дня 12. ц. м. партія Сельроб скликала віче в селі Дорожеві, самбірського повіту. Зібралося тільки сельробів на це віче, що не було з кого президії вибрати. Коли однак прийшли селяни, а сельроби побачили їх ворожу поставу, віче відкликали. Але нахабність наймитів інтернаціоналу не має границь. Вони скликують віче вдруге на день 15. ц. м., на котре стягають таких людиська, що служили при польських легіонах, або мають на своїй душі душегубства, або є хроничними хрунями з крови і кости. А в додатку збирають собі „шайку" парубків з села Добрівлян, тепер робітників в Бориславі з ножами за холявами. А на чолі тої „чесної кумпанії" став тоді п. Яворський Матвій з Добрівлян, той самий, що так виступився за працюючий народ на заг. зборах Тов. „Просвіта" у Львові. Сельробівці „хоруючи за диктатуру" вибрали свою президію, против чого запротестували всі присутні, котрі творили подавляючу більшість. Сельробівці на те однак зі своїми „командірами" відповіли в цей спосіб, що по бандитськи кинулися з приготованими ножами та колами на вічевиків так, що кількох покалічили до крови. І селяни побачили на власні очі і переконалися, хто такі сельробівці. Побачили, що коли співається національний гимн, то сельробівці у відповідь на це кричать: ганьба та інтернаціонал. Це віче, розбите сельробівцями так поділало на всі побвжські села, що сельробівцям замкнений до них доступ раз на все.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Дрогобиччина.

Дня 29-го січня ц. р. відбулося окружне віче під голим небом в **Підбужі.** Реферував кандидат на посла д-р Іван Блажкевич і д-р Витвицький. Присутніх понад 500 виборців з Підбужа і досолиних сіл. — Дня 5-го лютого ц. р. відбулося велике окружне передвиборче віче під голим небом в **Медениччах.** Реферував д-р Блажкевич і д-р Витвицький. Не зважаючи на мороз явилося понад 400 виборців з Меденич і доокольних сіл. — Того самого дня вечером відбулося передвиборче віче в селі **Летня.** Крім вище згаданих референтів промовляли ще селяни Кобільник з Річчиць і д-р Мартинюк з Меденич. — Дня 5-го лютого ц. р. відбулося віче з **Гаях Нижних і Рихтичах.** Реферував дир. Новосельський. — Окрім того дня 22-го січня ц. р. відбулося віче в **Волі Якубовій,** на якім реферував д-р Блажкевич, а дня 20. січня в **Болехівцях,** де реферував дир. Повітового Союза Станимир. — На всіх тих вічах програма партії УНДО вже і його листа ч. 18 знайшла повне довіря у виборців і всюди одноцушно ухвалено йти до виборів однопільним фронтом під стягом цеї національної понадкласової партії.

Сколівщина.

Дня 5-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче УНДО-ия в **Оравську.** Вічем проводив о. декан Качмарський, який після короткої промови віддав голос делегатові Повіт. Комітету УНДО-ия зі Сколього о. Притулякові. Після реферату присутні одноголосно ухвалили резолюції, якими висказали довіря для проводу партії УНДО-ия і зобовязалися голосувати тільки на його листу ч. 18 — Того самого дня відбулося передвиборче віче в **Ялинковатім,** а дня 12-го лютого ц. р. у **Волосянці.** На обох вічах реферував д-р М. Качмарський, а присутні одноголосно заявилися за національною листою ч. 18. При кінці віча у Волосянці платний провокатор станув біля дверий кричачи, що буцім-то хотять його бити, а поліція користаючи з того розвязала віче, яке вже й так добігало до кінця. — Дня 12-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Урич.** Присутніх около 300 людей. Про політичне положення і програму партії Обєднання реферував кандидат на посла листи ч. 18 Максимович і п. Галина Кулинич. Присутні з одушевленням приняли до відома кандидатури листи ч. 18 на стрийський округ і рішили голосувати тільки на цю листу. — Того самого дня відбулося віче під голим небом в **Підгородцях.** На віче явилося понад 1000 людей зі сіл: Урич, Сопіт, Ямельниця і Підгородці. Реферував кандидат на посла листи ч. 18 М. Максимович і делегат Повітового Комітету зі Сколього Осип Ткачук. В часі промови п. Максимовича хотів перервати бесідникови дяк Старжинський, але вічевики в один мент заставили його замовкнути. Резолюції за листою ч. 18 приняли зібрані вічевики гучним „Слава". Треба згадати, що в селі почлнає провадити агітацію за одинкою місцевий секретар Ковалик, однак надармо виставляється на сміх. — Дня 12-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Лавочнім.** Віче відкрив о. Дубинський, реферували кандидати на послів листи ч. 18 дир. Остап Луцький зі Стрия і о. Притуляк зі Сколього. Забрав також голос п. Атаманчук інвалід з Опіря. Присутні вислухали бесідників з великим запаленням і одноголосно ухвалили резолюції за УНДО-ием та листою ч. 18. — Дня 12-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Синевідську Нижнім.** Присутніх понад 300 селян. Реферували о. Левицький зі Синевідська, Матисякевич і Комарницький. Віче одноголосно ухвалило доложити всіх старань, щоби всі голоси зі Синевідська і сусідних сіл впали на кандидатів листи ч. 18.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі читано дальше акти процесу, при чому двічи забирали голос оборонці підсудних, ставлячи внесення на відчитання деяких доповняючих актів, що мали свідчити про невинність обвинувачених у дотичних справах. Трибунал допустив ті внесення і на розправі відчитано й ті доповняючі акти.

Коли будуть відчитані всі акти, важко сказати. Рахуються з тим, що саме читання актів займе ще 3—4 дні, а що має ще бути переслуханих кількох свідків і говоритимуть військові знавці-експерти, то прокуратор зачав би свою промову найскорше в середу або в четвер найблизшого тижня. Кажуть, що прокуратор промовлятиме день або й два; промови оборонців і заступника пошкодованої сторони займуть приблизно 2—3 дні часу. Тому вирок западе мабуть аж по виборах до сойму, отже правдоподібно за яких два тижні.

—o—

На нинішній розправі приступлено до відчитування актів у справі обв. **Антона Стефанишина.** Коли відчитано ті акти, забрав слово для поставлення внесення обор. **д-р Павенцький** і сказав, що тому, що дотично особи Антона Стефанишина зайшли різні непорозуміння, а також тому, що саме відчитано деякі акти бережанського суду, з якого обв. Антін Стефанишин вийшов увільнений від вини і кари, то оборонець просить відчитати всі акти бережанського суду і найвищого трибуналу у Варшаві, а зокрема вирок обох тих інстанцій, бо з тих актів вийде недвозначно, що обв. Антона Стефанишина увільнено від вся-

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

вої вини і він сидів тоді невповинно. Зокрема з тих актів показується, що Антін Стефанишин не є ідентичний з тим Стефанишином, якого посилав на терен Польщі полк. Стефанів з Ужгороду з метою ширити тут ірреденту чи саботажі. З тих актів виходить також, що полк. Коновалець ставив членам У. В. О. за взір не обв. Антона Стефанишина, але мабуть саме того Стефанишина, якого полк. Стефанів висилав на територію Річипосполитої в конспіративних цілях. Загалі обор. д-р Павенцький переконаний, що Антін Стефанишин сидить на лаві обвинув. тільки по непорозумінню, а виключно за своє минуле, тому просить трибунал допустити відчитання увільняючого вироку на особу його клієнта Антона Стефанишина, виданого і судом в Бережанах і найвищим трибуналом у Варшаві.

Предсідник трибуналу, що кількома наворотами перебивав обор. д-ру Павенцькому і просив його над тою справою не розводитися, допустив до відчитання тих актів, з яких виходить, що обв. Антона Стефанишина увільнено „наслідком відсутности істоти чину".

З черги приступлено до відчитання деяких актів у справі обв. Атаманчука. Коли відчитано кілька актів, зокрема один лист обв. Атаманчука, зголосився до слова оборонець підсудного д-р Шухевич і просив трибунал допустити відчитання тих частей протоколу військового суду в справі Атаманчука, з яких виходить, що військовий суд, який розбирав справу Атаманчука, увільнив його від вини і кари.

Трибунал допустив відчитання і тих частей протоколу (читав сам предсідник).

Потім відчитано статтю з „Українського Революціонера" п. з. „Значіння політичних атентатів". При кінці читано реляції поліційних агентів, які інвігілювали довгий час обв. Атаманчука, Ів. Вербицького, Дзісн, Головінського, Стефанишина й інших. У відчитаних сьогодні актах і поліційних реляціях повторюються часто и назвища знайомих обвинувачених, зокрема Сайкевича і Сенника.

На тому закінчено нинішню розправу. Продовження — завтра.

НАЙВ. СУД РОЗГЛЯДАЄ ЗАЖАЛЕННЯ ВИБОРЦІВ.

Варшава, 22. лютого 192.

Серед зажалень, які останніми часами вплинули до найв. суду, близько 100 торкається невписання на виб. листу. Найвищий суд розглянув часть тих зажалень, наказав помістити дані назвища в списках або відкинув зажалення як неоправдані. До полагодження є ще кількасот зажалень. Крім того 16 зажалень торкається уневажнення лист, при чому авторами зажалень є політ. партії або виб. комісарі. З тих 16 зажалень 15 полагоджено негативно тому, що на основі приписів постанова комісій у справі відкинення лист не може бути заскаржена перед поліченням виборів. Справа не може бути предметом розгляду найв. суду щойно після закінчення виборів. Завтра розглядатимуть зажалення Бльоку непольських народів в приводу уневажнення листи у виб. ковельському окрузі.

ПРОЦЕС „БІЛОРУСЬКОЇ ГРОМАДИ".

Вильна, 23. лютого 1928.

В четвер починається перед виленським судом процес проти членів „Білоруської Громади". Головні обвинувачені: бувш. посли з „Білоруської Громади" Тарашкевич, Мятла, Рак-Михайлівський і ін., яких свого часу сойм видав судам. Розправа буде нав. за вийнятком устутпів, що торкаються шпіонажі. Розправа потреває мабуть до травня з 2-денною перервою підчас виборів.

ХТО МОЖЕ БУТИ ОСНОВНИКОМ ШКОЛИ?

Варшава, 22. лютого 1928.

Мін-ство освіти опрацювало проєкт розпорядку, який управильнює справу управлень приватних осіб у справі отворення шкіл. Новий закон вимагатиме від власників шкіл передовсім наукового цензу, а опісля педагогічного. Це має перешкодити практикам, щоби власниками приватних шкіл не були люди, що не мають нічого спільного ані зі шкодою ані з навчанням.

Так гарно виглядає

біля прано милом Олень-Шіхт. Виробльоване з найліпших сирівців мило Олень-Шіхт є лагідне і видайне. Воно не нищить білля, як це часто трапляється при ужиттю маловартісних якостей. Факт, що мило Олень-Шіхт уживане від десяток літ міліонами досвідних газдинь, є запорукою його доброти. Тому купуйте Шановні Пані Газдині у власнім інтересі тільки

МИЛО ОЛЕНЬ-ШІХТ

ПРИСУД НА УЧЕНИЦІ КОМУНІСТКИ.

Лодзь, 22. лютого 1928.

У процесі учениць лодзької гімназії ім. Ожешкової, обвинувачених у комунізмі, засуджено 19-літню Зальцман на 10 міс. вязниці, 17-літню Розенфарб на 6 м., 19-літню Нехпільку також на 6 м. вязниці. Три учениці звільнено.

НОВИНКИ.

— **З нашого театру.** Пишуть нам: Найближчими новинками в репертуарі нашого театру будуть: „Мазепа" — трагедія в 5 дій Ю. Словацького, в зразковому перекладі М. Зерова, „Монна Ванна" — драма М. Метерлінка, „Заздрість" — песа Арцибашева. Вже тепер йде кипуча праця над підготовкою опери нашого композитора Форостини „Над Дніпром" до поезии О. Олеся, до якої дирекція замовить нову обстановку. Також підготовляють европейську оперетку Крауса „Любка з пупіти". На днях пригадається глядачам весела французька фарса „Німа теща" („Анонімия").

— **Львівська панорама.** Із процесу проти двох директорів „Банку Земянського", Соболя та Жильського, довідуємося, що неодин із селян, який привіз після літ праці гроші із Америки втопив їх у згаднім відприємстві, що замісць землі та долярів звертало їм здевальовані марки. — Одного із львівських спеціялістів від кас, Стефана Филиповського, звільнив суд від кари всупереч інформаціям „Дактильоскопійної централі" у Варшаві, яка ствердила, що відтиски пальців на одній із шиб, крізь які ввійшли вломники, тотожні з його пальцями. Суд прийняв „алібі" Филиповського як більше переконуюче від дактильоскопійного осуду. — Знову одна молода жінка Ольга Корчевська пробувала отруїтись „денатуркою". — Львівський магістрат повідомляє, що в найближчому часі відчиняє власне кіно в „Театрі Новин"; кіно матиме культурно-освітній характер. Нелегким буде його суперництво з іншими...

— **Краєва фільма.** У Сокалі дві панночки впали під лід на ковзанці; найшовся джентельмен, який обі витягнув із студеної води. — Із Махнівець пишуть нам: Парубка Василя Бодлара, що вертався вночі до хати підстрілив невідомий побратим, так, що він пільканацять годин пізніше помер. — У Тернополі арештували 50-літню вдову Чарнецьку, яка від довшого часу вела потайний дім сходин.

— **45 літ дяківської праці.** Дня 21. лютого ц. р. відбулося в кімнатах Муз. Т-ва ім. Лисенка влаштоване окремим комітетом дяків свято 45-ліття дяківської праці сеніора дяківського стану Ігнатія Кристальського, нині архикатедрального дяка при церкві св. Юра. Витали Ювилята з 45-літтям важкої мозольної дяківської праці відповідними промовами голова Т-ва Взаїмо-помочи Дяків о. Е. Дутчевич, референт дяківських справ у греко-кат. митрополичій Консисторії о. І. Туркевич, б. секретар дяківського т-ва радн. Якимчич, представник Українського Нац.-Дем. Обєднання д-р Марітчак, представники дяків львівської архидієцезії Голуб та інші, представник дяків перемиської дієцезії М. Цьорох, представник дяків станиславівської дієцезії М. Волощакевич та інші. Прийшло богато телеграм і письменних привітів та поздоровлень для Ювилята. На памятку зроблено фотографічну знимку всіх учасників свята. З тієї нагоди бажаємо й ми заслуженому на полі організації дяків і на полі організації церковних хорів Ювилятові ще довгих літ успішної праці для добра нашого Народу та Церкви.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ВИБІР
килимів Хамули. Найріжнородніші зіставлення красок. Найкращі народні і східні взірці. Головний склад, Львів, площа Трибунальська ч. 1.

— **Рекорди.** На пляжі Дайтона (Фльоріда) відомий автомобіліст кап. Кемпбель осягнув швидкість 308 км. 603 м. на годину. — На похороні льорда Асквіта в малій селі Саттон Кортні були присутні лише його найблизча родина та кілька його особистих приятелів. Рекорд інтимности на похоронах такого діяча! — Американський іхтіольог Кампен заповідає, що в марті зробить такий дослід: скочить у море між рекінів, щоби доказати, що рекіни не їдять людей, коли їх не дратують; дослідник візьме із собою кінового оператора. — У Мюнхені влаштували вуличну маскараду вперше від 32 літ; натовп був такий великий, що юрба поранила... 174 осіб! — У селі Сайбуш, біля Катовиць, шлюсар Бажинський і його два сини перерізали родину Соліцьких — батька, маму, бабку і дві доньки, забравши в них... одну (1) марку і 15 фенигів! — У Варшаві було минулого року 1611 спроб самовбивства; із цього 266 смертельних. — У деяких англійських містах прийшло до гострих демонстрацій проти священиків, до є прихильниками реформованого молитовника. — У Ленінградській фільгармонії гелать цими днями дискусія про подружє питання, під проводом Оршанського, який зібрав великий статистичний матеріял. Виходить, що в Московщині в 1926 р. на кожні 4 подружя припадав один розвід, а в 1927 р. два розводи. Пересічний протяг часу подружа вагається між 6 і 8 місяцями. А в грудні мин. року було 45 подруж, що тривали один-два дні!

— **Політичний батько.** В Югославії породила жінка селянина Дуґодело трьох здорових хлопців. Батько поїхав з ними хрестити їх, але приїхавши до священика забув, які імена вибрала для них мати. Тоді він розвязав цю справу так: як член демократично-селянської партії назвав своїх хлопців іменами провідників своєї партії: Світозар, Степан і Любомир.

— **Фільма проти війни.** У Женеві пустили в світ воєнну фільму „Для світового миру", французької продукції. Фільма має на меті унагляднювати жах війни, на підставі вірних знимок і документів. Фільма не має ніякої тенденції, що могла би вражати німців.

— **Апостол плоскої землі.** До Европи приїхав з Америки незвичайний чудак, провідник секти „Сіону" з малого міста Сіон, біля Шікаго. Глен Воліва — так зветься цей апостол — продовжує працю свого попередника Лева, який служив цю секту 30 літ тому і доробився на ній великого маєтку. Глен Воліва є паном життя та смерти своїх „вірних". Головною догмою його віри є те, що земля є плоска, а не округла; бо якби була округла, каже Воліва, то води з океанів розтиклися би. Релігія міста Сіону забороняє своїм вірним: пити, курити, танцювати, ходити в театр і грати в карти. Зате мабуть дозволяє їм їздити довкола світа, щоби могли переконатись, що не тільки земля, але й люди на ній є плоскі.

— **Світова всячина.** З нагоди 10-ліття незалежности Литви, през. Сметона видав маніфест, в якому висловлює повну надію, що Литва поверне собі Виленщину. — 15-го березня розпічнеться в Женеві чергова сесія комісії Ліги Націй у справі розоброєння. — У Німеччині грозить страйк металистів. — Віденський малий крамарчик виграв на льотерії два міліярди. — У Лізбоні відкрили ще одну протидержавну змову, комуністичну, і ще знайшли склад вибухових матеріялів із фабрикою. — Греція має новий кабінет Заїміса. — Американські газети підкреслюють факт, що морський секретар Уільбер не був присутним на бенкеті в честь адмірала Плункета, який передвиджує, що Спол. Держави вестимуть війну з Англією. У військовім суді в Тегерані судили 6 урядовців м-ства війни за протидержавну змову; одного засудили на смерть, трьох на вигнанню, двох звільнили. — У Парижі помер відомий міліонер і філянтроп Коник, якого імя тісно із ще більше відомим нашим. — У Москві є 382 шкіл з 169.527 учнями і 8.229 учителями; із цього 115.019 учні нижчих шкіл. — Індуські націоналісти приготовляють у Мадраді загальний страйк на день, коли приїде туди комісія Саймона.

— **Чортики друку та маскаради.** Звертаємо увагу читачів, що в нинішнім вечірнім фейлетоні „Як проходила осінь" залишилось через недогляд створення є „продовження буде"; є це кінець оповідання. У справозданні з Маскаради одержуємо такі спростування: „Чеколадою" була п-ні Гапкевич, а не п-на; „Питайним знаком" не п. Яросевичівна, а п-на Стефанія Кордубівна. Питайні знаки недурно найважче розгадати. Лякаємось, що між численними масками попали ще й інші „чортики"!

— **Нарешті!** Всі українські партії погодилися на те, що традиційні вечерниці Червоної Калини мають бути безпартійні і найбільш веселі та іптимні з усіх забав цьогорічного карнавалу. Так само порозумілися щодо речинця і місця, де можна дістати запрошення. Речинець: 25. II. 1928 (субота). Запрошення: „Червона Калина", Руська 18, І. п. (цілий день).

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ. (РНО і Волинська Консисторія.) Щоби нарешті переконатися такі, на чийому боці не тільки своїми симпатіями але й ділами стоїть Волинська духовна Консисторія — чи на російському, чи на українському, треба знати слідуючий факт. Недавно в помешканні Консисторії переводилася збірка грошей на виборчу акцію „Російського Національного Обєднання" (РНО). Збирав їх скарбник Консисторії п. Юденко. Всі урядовці, як духовні, так і світські, зі свого утримання дали певний процент, який при допомозі п. скарбника Юденка мав бути реалізований протягом кількох місяців, а не відразу, бо як відомо, то більшість консисторських службовців платню отримує не високу. Отже, наша Консисторія підтримує виборчу акцію не українців, а росіян, і саме тих росіян, які кажуть, що українців нема, що школа для нашого народа повинна бути російська і т. і. Нам, українцям, того факту не можна забувати.

Кремянецький.

ТЕРНОПІЛЬ. (Спростування.) В „Ділі" з дня 4. II. ц. р. появилася анонімна допись з Тернополя, якої автор накидається на мене і мою жінку за те, що серед курсу виписали ми доньку з прив. української гімназії Р. Ш. в Тернополі, а переписали її до польської. Супроти цього заявляю, що до цього кроку, крім інших важних причин, відомих Гол. Управі Р. Ш., змусив мене безпосередньо учитель згаданої гімназії п. Верблян, котрий своїм несправедливим і нетактовним поведенням супроти

моєї доньки довів її до такого нервового розстрою, що я боячись за її здоровля, приневолений був серед курсу виписати її з тоїж гімназії, тимбільше, що моя і моєї жінки кількакратна інтервенція в дирекції цеї гімназії не мала жадного успіху, а навпаки п. управитель школи порадив мені дитину виписати зі школи і вчити приватно. В тій справі вніс я жалобу на згаданого учителя до Г. Управи Р. Ш. у Львові, котра по переведенні с. ідства на місці висказала п. Верблянові своє негодування. Неправдою є, мов би я реагуючи на поведення тогож учителя і катехита гімназії о. Пасіки, мав висловитися в образливий спосіб про всіх членів Учительського Збору української жін. гімназії, бо я ніколи не виступав і не виступаю проти цілої школи в якій находиться богато чесних і поважних педагогів — я виступив лише проти о[...]ничь, котрі, на мою думку, своїм поведенням наносять школу гімназії. Рівнож неправдою є згадка дописувача, немов би тернопільське громадянство мало зареагувати на мій поступок виключенням мене із трьох товариств, натомісць правдою є, що я і моя жінка остаємося дальше членами майже всіх українських товариств за виїмком Т-ва „Бесіда", з якої ми з вище згаданих причин зголосили добровільно своє виступлення ще 17. XII. м. р. і дотичну заяву зажадали вивісити на стіні льокалю тогож товариства. **Стефан Кордуба**, проф. гім. в Тернополі.

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу не відмовити в поміщенні на сторінках Вашого часопису слідуючої моєї заяви: Дійшло до мойого відома, що соціялісти-радикали, агітуючи за своєю листою в 54. виборчім окрузі представляють себе як людей дуже толєрантних для Церкви й „доброго" духовенства. На доказ цього наводять вони факт що радикали на Загальних Зборах Філії „Просвіти", відбутих дня 2. лютого ц. р. в Тернополі, вибрали до Виділу тієж філії також священика о. Миколу Конрада. Щоби баламутство не ширилось, заявляю, що слідує:

1) Я був пропонований на члена Виділу філії „Просвіти" не лише групою зорганізованою радикалами, але й другою, противною групою протирадикальною. 2) Мимо довершеного мойого вибору, я уважав за відповідне зректися мандату ще перед уконституованням Виділу письмом з дня 4. лютого ц. р. такого змісту: „До Хв. Виділу Філії Тов. „Просвіта" в місці. З огляду на опінію духовенства, що священик в такому складі Виділу Філії Т-ва „Просвіта" як вибраний на Заг. Зборах дня 2. лютого ц. р., і в якому є деякі особи, що в своїй дотеперішній публичній діяльности підривали повагу духовенства, нападали на його негідними лайками, не може співпрацювати з користю для добра Т-ва „Просвіта" в повіті, підписаний зрікається свого вибору на члена Виділу Філії Т-ва „Просвіта" в місці і вимагає щоби ця його резиґнація враз із поданими на письмі мотивами була поміщена в протоколі засідання Виділу, що мав відбутися дня 4. лютого ц. р. в ціли уконституовання.

Тернопіль, дня 4. лютого 1928.

о. Микола Конрад".

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією т. Стадника (вул. Шашкевича).

Перерва.

Міський великий театр:

23-го г. 4. попол. „Чупурек" (для дітвори, найнижчі ціни).
23-го г. 7·30 веч. Страшний Двір".
24-го г. 7·30 веч. „Цілунок Попелюшки".
25-го г. 3·30 попол. „Цілунок Попелюшки" (для молоді).
25-го г. 7·30 веч. „Жидівка".

Міський „Театр Новий":

23-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
24-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
25-го г. 3·30 попол. „Наречена бояра".
25-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.

Аполльо: „Мущина з минулим".
Лев: „Верден".
Палас: „Панама".
Фатаморгана: „Парада рекрутів".
Casino: „Дощ рок".

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Печеніжинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 11-ій Тачуча для сіл: Березів Нижній, Люча, Тачуча, Акришори, Березів Середній.

Позір Надвірнянщина!

Дня 26. лютого відбудеться передвиборче віче УНДОбєднання в Зеленій.

Дня **27. лютого ц. р. передвиборче віче в Пнізю.**

Дня 28. **лютого велике повітове віче в** салі „Народнього Дому" **в Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18, на 53. округ.

Позір Отинійщина!

Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Кривотулах Нових** в год. 12-ій, **а в Кривотулах Старих** для Кривотул Старих і Красилівки в год. 2-ій.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Голосковї.**

Позір Солотвинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться велике повітове віче під голим небом в **Солотвині** перед Народнім Домом. Початок у год. 1-ій в пол. Реферують кандидати на послів листи ч. 18.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Позір Дрогобиччина!

Українське Нац.-Дем. Обєднання скликує передвиборчі віча під голим небом для 26-го лютого ц. р. в селах: **Урож** 12-та год. біля церкви, **Винники** 3-та год. попол., **Смільна** 12-та год. в пол., **Здянна** 3-та год. попол., **Бистриця** 12-та год. в пол., **Підбуж** 3-та год. попол.

Позір Стрийщина!

Передвиборчі збори відбудуться:

В пятницю, 24-го лютого ц. р. для громад **Олексичі, Комарів і Ярушичі** в церкві в Сіхові;

В неділю, 26-го лютого в **Жулині;**

В середу, 29-го лютого відбудеться велике окружне віче в **Дашаві,** на якім промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Сколівщина!

Передвиборчі віча Обєднання відбудуться:

Дня 26-го лютого ц. р.: **Головецько, Грабовець, Риків, Рожанка Вижна, Рожанка Нижна.**

В четвер 1. березня відбудеться друге передвиборче віче в **Синевідську Вижнім.** Промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Войниківщина!

В понеділок, 27-го лютого відбудеться передвиборче віче в **Томашівцях,** на якім промовляти буде кандидат А. Максимович.

Жіночі віча.

26-го лютого ц. р. **Баня Котівська** год. 3-я попол., **Тустановичі** в год. 3-ій попол.

В неділю дня 26-го лютого ц. р. відбудуться передвиборчі віча: в **Трускавці, Лішні, Унятичах, Лужку Долішнім, Брониці і Доброгостеві.** — Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Губичах.**

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО для громад Микулинецького судового повіту відбудеться в Микулинцях в понеділок 27-го лютого 1928 о год. 12-ій в полудне. Промовлють кандидати на послів д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. Саля читальні „Просвіти".

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі **в салі** Міщанського Братства в середу 29-го лютого 1928 о год. 12-ій в пол. Промовляють кандидати на послів о. прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Пов. Нар. Комітет УНДО Тернопільщини.

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

Теребовельщина позір!

Дня 25. лютого ц. р. відбудеться в год. 12-ій в полудне велике віче УНДО-вя в **Іванівці.**

Дня 26. лютого ц. р. велике віче в **Остівци** в 12-ій год. в полудне на церковному майдані.

Дня 27-го лютого ц. р. віче в **Залаві** в 4-ій год. пополудні.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Олекса Черкавський: **Чого хоче Українське Національно-Демократичне Обєднання?** Коротке пояснення програми Українського Нац.-Дем. Обєднання (УНДО). Політична Бібліотека У.Н.Д.О. Накладом М. Струтинського. Перемишль 1927, стор. 32, 16°. — Друге видання (без змін). Перемишль 1928, стор. 32, 16°.

Д-р В. Загайкевич: **Одною лавою — спільним фронтом!** I. Чому йдемо до виборів? II. З ким ідемо до виборів? З чим ідемо до виборів? Політична Бібліотека У.Н.Д.О. Накладом М. Струтинського. Львів-Перемишль 1928, стор. 32, 16°.

Обі книжечки можна набути в канцелярії У.Н.Д.О. Львів, вул. Костюшка 1 а.

За український мандат у Львові.

На Народній Виборчий фонд для Львова зложили далі: п-ні Е. Кадейська (Станиславів) 10 зол.; п. І. Новосад (Шелухів) 2 зол.; д-р Степан Федак (Львів) 100 зол. і кличе: д-ра Грозецького і д-ра Кміцикевича, обох у Львові.

Жертви слати на вкладкову книжочку Центробанку ч. 8410 Львів, Ринок ч. 10.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Устечко:
23. II. Царівич.
24. II. Запорожець за Дунаєм.
25. II. Вихрест.
26. II. Іспанська муха.

Заліщики:
27. II. Гейша.
28. II. Царевич.

Тлусте:
29. II. Пан Твардовський.

Ягольниця:
1. III. Пан Твардовський.
2. III. Вихрест.

Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два злодії.

До Театру заанґажована артистка Ужгородського Державного Театру п. Левитська. 1—?

Громадяне м. Львова! *Дня 26. лютого* 1928 відбудуться Надзвичайні Загальні Збори читальні „Просвіти" у Львові — Богданівці, в цілі вибору нового комітету Будови Народнього Дому, на які Виділ читальні запрошує не лише членів, але й усіх громадян українців міста Львова. Приходіть всі! Щоб посунути наперід справу будови нової української культурної станиці у Львові. По Зборах театральна вистава. — Виділ.

Ширші сходини „Союзу Українок" відбудуться в пятницю 24. II. в год. 5-ій попол. в салі Бесіди, Рутовського 22І. На порядку дня: Реферат п. А Свєнціцької „Жінка в світській Росії" (враження з побуту). Головний Виділ Товариства запрошує отсим своїх членів і гостей. 2-2

Подяка. Виділ Т-ва „Основа" має честь сею дорогою подякувати всім, що своєю працею та пожертвуваннями причинилися до відбуття „Балю Техніків" дня 14-ого лютня 1928, з якого дохід призначений на ціль такої великої ваги — як будова „Дому Українського Техніка". Особливо горячу подяку висказує Виділ В.Шановним Паням і Панам з Почесного Комітету за важкі труди перед балем і в часі балю, головно при буфеті — як рівнож Т. фірмі М. Хамули, за безінтересовне визичення колимів. Контрольна Комісія при Т-ві „Основа", по переведенню провірки, ствердила, що чистий дохід з балю виносить 1200 зол., що подаємо до відома українського громадянства. — За Виділ Т-ва „Основа": Богачевський Вол. голова, Адамчук Андрій секретар.

Виділ Союзу Українських Адвокатів у Львові дякує щиро усім Вп. Паням і Панам, за їхній ласкавий труд коло улаштовання вечерниць С.У.А. — Президія С.У.А. 1503

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б) 63—?

АДВОКАТСЬКА **канцелярія** в повітовім місті 2 години від Львова до відступлення в реальність до продажі. Зголошення до Адміністрації під „А. 35". 1555 2-2

ДОКТОР фільософії на державній посаді, молодий, нав'яже переписку з інтелігентною, пристійною та доброї вдачі дівчиною до літ 40. Посередництво не виключене. Листи проситься слати до Адм. „Діло" для „професора". 1560 1-3

НЕГАЙНО пошукую посади до дітей або до домашнього заняття до управи домом. Зголошення до Адміністрації під „Заряд". 1545 2-3

ПИЯНІНО куплю негайно, плачу готівкою. Ганак, Пілсудського 21, І. п. 1508а 5-5

ФОРТЕПЯН „salonetue" Швайґгофера, віденський, в добрім стані продам за 1750 зол. Ганак, Пілсудського 21. І. пов. 1508 б 5—5

СТЕЦЕНКА; Заповіт на мішаний хор коштує 1 зол. Замовляти в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 1571 1-3

КОНЦИПІЄНТ з практикою 2 л. м. на власне бажання змінить дотеперішну посаду і прийме нову з днем 1. квітня ц. р. Зголошення слати на адресу: Бабюк Стефан канд. адв. в Комарні. 1565 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 14—?

Архітект будівничий
СТ. МАРИНЕЦЬ
Львів вул. Піскова 18
переводить всякого рода будови, уділяє фахової поради безплатно від 1—3 кожного дня. На бажання приїздить за звором 1543 том власних коштів. 3—4

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями. 1535 Скрізь до набуття. 6—7

зол. 11·00 БУДИЛЬНИКИ зол. 11·00
франц. закорд.
з ґарантією тільки у фірмі
Б. ҐРИНБЕРҐ, вул. Сикстуська 4.

НАСІННЯ
огородове, квітове і господарське з першорядних краєвих і закордонних плянтацій о найвищій силі кільковання поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
склад насіння
ЛЬВІВ, Рутовського 2;
Подрібні цінники висилаю на бажання. 6-6

МЕБЛІ СТИЛЕВІ першорядних виробів краєвих і закордонних: Спальні, Їдальні, Сальони і мужескі покої — від найвибагливіщих до найскромніших у великім виборі поручає фірма:
Брик і Ґринер — Львів
Ягайлонська 24. Тел. 21-76. 1570 1-3

Заява.

Отсим заявляю, що не зголошую своєї кандидатури на лісту ч. 20 а поміщено моє назвиско проти моєї волі, і отсим уневажнюю її.

Іван А. Жаровський
1564 в Могильниці.

ЗАЯВА.

Дійшло до мого відома, що в деяких польських часописах поміщено моє назвиско м ж тими, що підписали відозву виборчого комітету в Дубецку за листою безпартийного бльоку ч. 1.

Отсим заявляю рішучо, що ані я сам не підписував цеї відозви, ані нікого до цего не уповажнив і нічо спільного з цею відозвою не маю. Це подаю до прилюдного відома.

о. Михайло Бак
1567 парох в Дубецку.

Присилайте передплату!

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14,
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 79—?

Ч. 43 (11.297). Львів, субота 25. лютого 1928. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, I. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Останнє напруження.

Львів, 24. лютого 1928.

Вже лише тиждень ділить нас від дня виборів, від дня, який буде нашим іспитом зрілости, проявом нашої сили або нашого безсилля. Тут йде не лише про мандат, про додатній вислід виборів, але про нашу організаційну здатність, про національну і громадянську свідомість, про нашу силу. Чим ми є, чого бажаємо, в якому напрямку йдуть наші змагання, — ось що ми маємо шляхом виборчого акту наглядно виявити в дні 4. березня.

Ще тільки тиждень! Не три чи два місяці, не місяць, лише тиждень, останній тиждень. Ми бачимо, як наші противники розвивають живу діяльність, як вони розщибаються по всім усюдам, як усякими способами намагаються захопити виборців у свої сіти, щоби тільки пофальшувати волю народа, щоби насильно загарбати тим чи іншим способом українські мандати.

По всій українській території під Польщею ганяються як скажені виборчі гієни, дезорієнтують виборців, обіцюють золоті гори, погрожують, лякають, тероризують. Всі засоби у них є добрі, що ведуть до цілі. А одночасно наша освідомлююча праця зустрічає непоборні перепони. Вся проурядова машина працює проти нас. Агітація за проурядовою „одинкою“ приймає апокаліптичні розміри. Зявляється дух Баденія. Також конкуренційні партії не лишаються позаду. Вони їздять на конику нечуваної демагогії. Так нпр. один з головних кандидатів в національно загроженій окрузі поборює не проурядову „одинку“, не унсівців, не пястівців, тільки 18-ку. І то чим поборює? Антисемітизмом і то в той спосіб, що на вічах відчитує селянам кандидатський список 17-ки (райхівців) і переконує селян, що це листа Обєднання, яке — мовляв — за великі гроші жидам запродало українське селянство. Взагалі антисемітизм, і то антисемітизм бездумний, демагогічно-підюджуючий, нікчемний, просто зоольогічний став підчас виборів модним у тих партій, що називають себе поступовими, лівими і соціялістичними. 18-ку поборюють антисемітськими „аргументами“ проурядові „одинковичі“ (читай кремінецьку відозву „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом“!), варшавські годованці з „Української Ниви“, унсівці, а до цеї компанії приєдналися і соціялісти-радикали.

В своїм часі голова соц.-радикальної партії д-р Лев Бачинський помістив у райхівській „Хвилі“ оду в честь гармонійного співжиття між українськими і жидівськими (sic!) хліборобами, осуджуючи „писанину газетярів“, а нині його партійні товариші заводять дикий антисемітський танець, потаємно піддержуючи звязок з Ерліхами (Бунд) і Ліберманами (ППС).

Словом усі земні сили спряглися, щоби концентричним наступом завдати рішаючий удар Обєднанню. Не згадуємо вже про всякі провокації, підступи, фальші і насильства. А щож ми? Наш інтелігентний загал зі стоїчним спокоєм дивиться на все те і байдужно похитує головою, або безрадно розводить руками, мовляв: „щож я буду бідний діяв?“.

Де виборчої акції, до того великого іспиту, який за тиждень складатиме весь український нарід, уся народня маса, наша інтелігенція (не лише сурдутова, але інтелігенція взагалі) ставиться байдуже, пасивно, як не негативно — так немов би то йшло про якусь далеку справу, китайську чи африканську, а не про нас самих. Аджеж тут „nostra res agitur“, аджеж тут „важеться вся доля величезної війни“ (кажучи словами Франка), аджеж такий чи інший вислід виборів матиме величезний вплив на дальший хід подій, адже з нього робитимуть висновки не лише ми і наші противники, але цілий світ.

Досі на виборчому фронті в нас працювали лише одиниці. До деякої міри це навіть зрозуміле, коли мати на увазі предовгий, тримісячний період виборчої акції. Але тепер, коли перед нами лишається вже лише тиждень виборчої акції, коли він вимагає великого вкладу праці, коли імперативно він ставить домагання введення в освідомлююче-агітаційну і технічно-підготовчу акцію якнайбільшої кількости людей, дальша відчуженість булаб не лише незрозуміла, але просто злочинна. Таж саме тепер треба здобутися на останнє напруження, треба великої жертвенности і посвяти, треба проявити **maximum** зацікавлення, розуму й енергії, треба виявити чутке громадянське сумління, щоби загальна справа не понесла втрат.

В першу чергу мусять бути поставлені вимоги до кандидатів, з яких деякі обмежилися до фігурування на виборчих списках. Отже всі кандидати на виборчий фронт. У другу чергу вся інтелігенція, всі свідомі громадяни до праці, кожний в своїм крузі ділання, в своїй місцевости, в своїм повіті, в своїй окрузі.

Віримо, що наш свідомий загал, що наша народницька інтелігенція подвоїть свої сили і стане на чолі виборчої фаланги з вірою в слушність справи, за яку йде боротьба, з певністю побіди.

Хто кандидує

на учасника вечерниць
„ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“
25 II. 1928
нехай зголоситься по запрошення
в „Червоній Калині“ — Руська 18, I. п.

З тихої волинської сторони.

Розбивачі мандатів. — Ганебна спілка. — Упадок Сель-Роба. — „Одинка“ і її сателіти. — Жидівська єдність. — Ситуація в округах: Луцьк, Кремінець і Ковель.

(Від нашого кореспондента.)

II.

Луцьк-Кремінець, половина лютого 1928.

Ганьба спілки галицьких радикалів із групою (буквально: трійцею) луцьких „безпартійних“ полягає у тому, що ця спілка позбавлена однаково всякого 1) ідейного ґрунту, що й 2) тактичного глузду, і то однаково під кутом загально-національних інтересів, що вузько-партійних радикальних. Просто годі зрозуміти, що кермувало авторами тої спілки в отій їх роботі. І при всій найкращій волі і при бажанні цілком обєктивно, зовсім незалежно від особистої партійної приналежности та всяких симпатій-антипатій, розглядати цей вчинок радикалів їх власними очима — всетаки не можна вкінці інакше назвати цього вчинку, як непотрібним, безглуздим, злочинним розбиванням фронту з опоганенням і заплямленням по віки-вічні цілої ідеольогії і дискредитацією всієї політичної зрілости радикальної партії. Аналізуючи цю спілку докладніше, стає сором за радикалів, — який дурман запаморочив їх нинішніх проводирів, як далеко вони в свойому дурмані забрели!..

Бльок львівських радикалів і луцьких „безпартійних“ формально виглядає ось як: в двох волинських округах, Луцьк-Рівне та Кремінець-Дубно зголошено спільну листу ч. 2. до сойму та сенату, при чому в усіх тих трьох листах (двох окружних соймових і одній сенатській) переплітається тих самих пять назвиськ. Луцьк: 1) Власовський („безп.“), 2) Нівинський (рад.), 3) Бондарук („безп.“); Кремінець: 1) Жук (рад.), 2) Нівинський (рад.); сенат: 1) Бондарук, 2) Потраківський (безп.). У 23. ч. „Нового Часу“ з 17. ц. м. у статті п. Гладкого п. н. „Дивоглядна спілка“ подано жмінку біографічних даних про згаданих трьох „безпартійних“, нинішніх союзників радикалів. Я повторю лише що — найголовніше та доповню короткою характеристикою кожного з тої пятки і — деякими деталями зза куліс нинішніх виборів — воно, гадаю, усе вкупі найкраще докаже, що „22-ка“ на Волині є для радикалів стидом і ганьбою.

До виборів на Волині були три радикали: пп. Жук у Кремінці, Гладкий у Луцьку і Нівинський у Здолбунові. В необовязуючих розмовах про бльок УНДО, Сель-Союза і радикалів на Волині говорилося з самого початку про запевнення мандатів пп. Жукові й Гладкому (про якісь обовязуючі та офіціяльні розмови трудно казати, бо, як з ревеляції „Хто винен?“ вже всім відомо, до офіціяльних розмов про кандидатські листи взагалі не дійшло). Це було по справедливости, бо п. Жук це один із найактивніших громадських діячів на Кремінеччині, а п. Гладкий у Луцьку. Коли до бльоку з радикалами не дійшло в Галичині, справа такого бльоку на Волині остала все ще актуальною. Підставою для бльоку були: 1) повна відсутність партійної диференціяції у масах та брак місцевих суто партійних якихнебудь організацій і 2) тісний персональний звязок названих волинських радикалів із тамошніми нерадикалами (про арґумент потреби оборони загроженого українського стану посідання вже навіть не згадую, бо це, мовляв, „дірка“!). На доказ першого факту наведу, що п. Гр. Гладкий, радикал, був і є редактором єдиної на Волині української газети „Українська Громада“, якої видавцем є б. сенатор М. Черкавський, заст. голови УНДО, а радикал Жук є повітовим інструктором кремінецької „Просвіти“, якої головою був ундист п. Козубський а нині є тойже ундист п. М. Черкавський! На ґрунті реальної роботи ніколи між цими діячами не приходило до жадної суперечки з якихось партійних мотивів. І ясно, всі вони гей заздалегідь готовилися до спільної виборчої кампанії. Очевидно, що оба ті волинські радикали були зделєґованими прихильниками виборчого бльоку на Волині і цей свій погляд заступали недвозначно перед своєю парт. управою у Львові. Різниця між ними була хіба та, що п. Гладкий, як людина більш імпульсивна, їздив у цій справі до Львова частіше й боронив свого погляду більше рішуче. Пан Жук, людина чесна й роботяща, яка витерпіла чимало від б. кремінецького старости Робакевича (інша річ, що цим переслідуванням п. Жук завдячує немало свою популярність!), — зате сентиментальна і мягка: відповідно до цих прикмет своєї вдачі п. Жук приходив більше до п. М. Черкавського і роняв сльози: що йому, мовляв, робить, — жаль і з товаришами зі Львова рвати і з Михайлом Степановичем розходитися! Щодо п. Нівинського, то він ніколи посольських амбіцій і не мав. Фама несе, що розпалила їх у ньому його жінка, Галина Журба, яка задумала собі находити натхнення для своїх романів — якраз у посольській славі чоловіка! А що при концепції широкого бльоку справді не було місця для п. Нівинського, що мабуть навіть і його жінка розуміла, то п. Нівинський став єдиним волинським радикальним речником **окремої** радикальної листи! І його голос у Львові побідив! Побідила пані Галина! Що однак радикалів для окружних волинських лист було замало, радикальний Львів подбав за спільників. І найшов їх в особах пп. Власовського, Потраківського і Бондарука. Пан Власовський, б. директор гімназії, тепер управитель української бурси в Луцьку, є зразком спантеличеного волинського інтелігента, який лучить у собі по мистецьки плинність з рафінованістю у політ. тактиці і найбільш суперечні вбування ідеольогічні. Він — ще в 1912 році дістав 300 рб. нагороди за конкурсову славословну брошуру в честь династії Романових з приводу її 300 літ. і по нинішній день він чистокровний русотяп; але одночасно він пропагатор української націоналістичної лінії у церковній справі (боротьба за українізацію і демократизацію православної церкви), а поруч з українським церковництвом він безперечний — соціялістичний „рідинець“!! Інша річ, що з соціялізмом зовсім нічого спільного не має. Всетаки до **бльоку „18-ки“ не приступив тому, що „УНДО занадто негативно ставиться до Радянської України“**. Видко, що радикали не викликали в ньому під цим оглядом жадних сумнівів і що особисто-ідейні кваліфікації п. Власовського

го теж саме вдоволили львівських радикальних принціпіялістів. Петраківський знову інший тип: це тип волинського угодовця. Досить одного: він є директором польської кооперативи „Рольнік" і б. „куратор всеобщни" (теж посада!), постійний і послідовний маніфестатор ідеї „братання" на всіх можливих парадах і „сеєнтах народових". **Готов був приступити до бльоку 18-ки, жадав зате для себе першого місця на сенатській листі і ще чогось іншого, чого бльок принціпіяльно не міг йому дати. Колиж нині він отримав від радикалів лише 2. місце на сен. листі (цілком непевне), то треба думати, що дістав те щось друге...** Пан Бондарук, співробітник з Власовським у Церковному Комітеті і з Петраківським у луцькій „Просвіті" та з обома ними у соймі, є нерозлучний терцією у тій трійці... Мали ще львівські радикали на очі втягти до спілки п. С. Підгірського. Але він, після довшої внутрішньої боротьби, таки видно не рішився стати на одну дошку з Власовським і Петраківським проти бльоку і зголосив акцес до 18-ки; ось так Ковель остав поза радикальними комбінаціями.

При такій ситуації, найбільше, видно, „чесний з собою" Гр. Гладкий не підпорядкувався львівському диктатові і приступив до 18-ки, за що здостоївся від своїх довголітніх партійних товаришів вульґарної лайки, питомої уже для „Громадського Голосу". Зате з Галичини посунули на поміч 22-ці самі „радикальні туби": Шеперик-Данилків у червоних (які на ярмарках у Лавівцях, Білозірці та Вишгородку викликували справді чималий подив!), д-р Когут з імпонуючою бородою і пані Блажкевичева — жінка-агітатор, словом, сама сенсація для Волині, сама еліта. Повели вони агітацію завзято, справжньою демагогією, накидуючися головним чином на УНДО і 18-ку, та делікатно проминаючи польську „одинку" і „20-ку" москалів. Очевидно, що переносячи на інший, незнаний їм, волинський ґрунт живцем галицькі радикальні агітаційні аргументи, названі „туби" осягали наслідки, яких ніяк не передбачували. Розказували мені нпр. учасники віча п. Когута, на якому він заявив, на чому світ, УНДО, як партію „ваших попів, куркулів і адвокатів". Волинські селяни роти з дива пороззявлювали і один на одного з недовір'ям глядів: попи на Волині є сливе до одного в рядах чорносотенного РНО і ні один ще волинський селянин не видав попа в українській націоналістичній політичній партії, — колиж декому з них пояснили, що в Галичині попівство інше, національно-українське, то з того волинякові тільки радість була; щодо куркулів, то всі одним голосом згідні, щоби куркулів мати серед себе, а не пхати їх в рамена „санації" або РНО; а аргумент „адвокатів" геть здискредитувався, коли селяни довідалися, що сам Когут адвокат: „як — таке, адвокат на адвоката наговорює?! Та що це за адвокат? Хіба його викинули другі адвокати зпоміж себе!"... Місцеві радикали агітують слабо. Вони почувають незручність своєї позиції. Ось нпр. Жук, — їздив, бувало, по повіті, як просвітянський діяч і враз опинився політичним розбивачем. Селяни із Кремінеччини дальше шанує ім'я Жука, але розуміє, що Жук винуватий у розбитті фронту. І Жук, безвольна жертва львівського партійного террору, почуває це, йому прикро і ніяково. І тепер невідомо, хто кого обвоить по селах: волинський радикальний стовп своїх галицьких агітаторів, чи галицькі агітатори свого волинського стовпа, який служить їм лише за фірму, за вивіску для їхньої дикої і невідповідальної демагогії, для їхньої дикої і невідповідальної політики.

Ось тому я й назвав листу 22-ки спілкою львівських радикалів з трьома луцькими „безпартійниками", бо тієї спілки волинські радикали не зробили. Відтак-же для радикальної партії з отієї спілки такий: одного свого чільного члена (Гр. Гладкого) вони остаточно від себе відштовхнули і втратили; другого (С. Жука), хоч і проведуть може у сойм (що сталось би і без тої цілої історії) морально зломили; третього (Ніванського) геть осмішили; на партію стягнули ганьбу спілки з пронопсованими угодовцями, русотяпами, і „радяпцями": до імени своєї партії причепили на Волині по всі часи фірму розбивачів... Справді, мають за що радикали поклонитися у пояс своїм нинішнім львівським „принціпіяльним" диктаторам...

Про „Сель-Роб", „1-ку", РНО, жидів та наганчів із „У. Ниви" — завтра.

І. Кедрин.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Перед виборами.

Пепесівський Рінальдо Рінальдіні.

У Львові кандидує з рамени ППС відомий польський шовініст, організатор тзв. „бемаків" з часів польсько-української війни Артур Гавзнер. Про нього ось яку замітку поміщує соціялістичний „Вперід" (з 17. п. м.):

„ППС поставила у Львові відомого борбіфанса Артура Гавзнера. Він має бути „одиноким" заступником пролетаріяту у Львові. Щоби ратувати свій стан посідання, ППС сильно аґітує і серед українських робітників, особливо серед тих, що зорганізовані в товаристві денних робітників і дозорців „Праця" у Львові. Який з Гавзнера „соціяліст" — згадаємо, що він в часі боїв за Львів в 1918—1919 році був великим прихильником братовбійчої війни. Він то підюджував польських робітників на українських, він мав ту сміливість, що на поладнання польсько-українських взаємин уважав тільки оружну боротьбу. „Тільки дорогою меча" — можна поладнати польсько-українську справу, заявив він дня 26. лютого 1919 року („Вперед" ч. 60, з 1919 р.). Ось такий „соціяліст" Гавзнер! І він та його приятелі з „2" мають відвагу кликати українських робітників голосувати на 2".

Роль А. Гавзнера в польсько-українській війні вже нераз була стверджена в українській пресі, а особливо підкреслювана його „соціялістична" поведінка підчас польсько-українських переговорів в листопаді 1918 р. Він жеж тоді виразно заявив, що й мови не може бути про те, щоби в Сх. Галичині мало щонебудь змінитися, щоби польська меншість все одно: шляхетська чи „демократична", могла виректися свого панування над українською більшістю. Під тим оглядом нема — мовляв — ніяких ріжниць між магнатами-консерватистами і вшехпольською буржуазією чи бюрократією та пепесівським дрібноміщанством і робітництвом. В листопаді 1918 р. п. Артур Гавзнер виступив і як організатор та моральний „полководець" тзв. „бемаків". Опісля тряс він польською владою у Львові втішаючись арештами сотень і тисяч українських громадян та пізнішим льокавтом українських урядовців і службовиків. Добувши мандат у Львові в тзв. доповняючих виборах (які відбулися лише у Львові в одній окрузі ad hoc для п. Гавзнера, щоби міг в тзв. законодатному соймі уладжувати нову провінцію), п. Артур Гавзнер виявив себе першорядним польським шовіністом. При його співучасти переведено новий адміністраційний поділ Галичини, при його активній співучасти переводжено осадництво і кольонізацію „кресів", а опісля пепесівці разом із вшехполяками ухвалили відомий язиковий закон з 31 липня 1924, яким усунено українську мову з публичних урядів і якого наслідком є знищення українського шкільництва.

І нікому навіть на думку не прийшло йому „спростовувати" твердження української преси. Від того часу минуло повних девять літ. Рахуючи на те, що львівські українці мають коротку память, він тепер „опрокидує" „оперетка „Вперіду" твердячи, немов то д-р Лев Ганкевич пропагував вирішення українсько-польської справи при допомозі меча. І в тому своєму твердженні він не покликується на ніякі документи, протоколи чи що-небудь інше, тільки на свого приятеля Левенгерца, який теж займає чорну сторінку в найновішій історії українського народу. Свідчився циган своїми дітьми! Звідкиж така „лукавість", що п. Гавзнер був ласкав не лише оправдуватися, але навіть робити закиди в „сальоново-парляментарному" тоні? Дуже проста річ: п. Гавзнер спекулює на українські робітничі голоси, бо інакше його мандат вилами на воді писаний. Врештою для нього неважне, яка була його поведінка в листопадових днях 1918 р., а важне, хто зробив „замах"? А знову для нас важне, що інше: не так, хто зробив замах, лише проти кого і як поводилися ті, проти яких замаху не було? Відпираючи „оперетка", п. Гавзнер дискретно промовчує свою ролю в листопадових днях і свою протиукраїнську парляментарну діяльність. Він тільки по формальськи лається і в пересвідченні, що тим робить велике враження на українське робітництво, самопевно заявляє, що — мовляв — український робітник не піде за „націоналістичними підюдниками (шчвачами) і півголовками". Справді, ніхто не міг краще, вірніше і досадніше схарактеризувати „кресових" пепесівців. Український робітник за девять літ гавзнерівського панування, прийшов до повної свідомости й оцінив вартість пепесівських соціял-патріотів. Він більше не піде за „націоналістичними підюдниками і півголовками".

Кепкують, чи дороги питають?

Польська преса залюбки розписується про видачу львівським латино-польським архієпископом Твардовським заборони „промовляти ксьондзам на виборчих вібраннях". Як відомо польські ксьондзи належать до крайно націоналістичних партій. Кожна з тих партій афішується виборчим посланієм латино-польського епископату. Зовсім природно, що той лист у ріжних партій приймає ріжну інтерпретацію, через що латино-польський епископат сам увів себе в розгар неперебірчивої виборчої боротьби. Побачивши наслідки свого кроку, деякі польські епископи, бажаючи припинити згіршення, видали згадану заборону. Інша річ, що заборона появилася аж в останній хвилі, на кілька днів перед голосуванням. Отже є вона нічим іншим, тільки муштардою по обіді.

Але кожна польська помилка мусить скрупитися на комусь іншому. Навязуючи до спізненої заборони львівського

Чи може епопея?

(З приводу повісти Р. Купчинського: „Курилася доріженька", — Львів 1928, Кооперативна накладня „Червона Калина")

Не без упередження, але й не без цікавости брав я до рук повість Романа Купчинського „Курилася доріженька". Курилася доріженька! Мало то що куриться? Таж не лише курилася доріженька, але й величезні полоси нашої країни, під залитим зловіщою загравою небом України парувала жива, гаряча кров сотень тисяч і міліонів, горіли серця в натхненій любови до великої справи — і що з того?

Де той мистець, володар дрібного пера, майстер слова, знавець одиничної й збірної душі всіх її ставів, великий конструктор й архітект, з широким поглядом, з вдумчивістю і безмежністю творчих можливостей, що зумів би ту куряву обняти своїм творчим духом та створити величню епопею наших змагань, нашого смутку і горя, гомінких радощів і веселкових надій, що змалював би всю гармонійну велич і музику наших поривів та всю скреготливу дісгармонію і пропасть нашого упадку? Де той творець, аналітик і синтетик, що мав би всі дані і внутрішні засоби для того, щоби вивести й поставити нам перед очі нові типи, що творилися і кристалізувалися в тій крутіжній куряві? Де той чародій, що зумів би з великого хаосу вивести щось цілке, суцільне, живе і свіже, що мав би силу війнути на нас, а що більше на молодше покоління, яке виросталося вже серед невольницьких зітхань, подихом того могутнього вітру і золотого гомону, що своїм невтишним шумом наповняв наші груди, заставляв живіше битися наші серця, примушував працювати отяжілий мозок? Де той письменник, поет, повістяр, як не великий, то хоч середній, такий собі трохи більше, як пересічний, на наш ріст, що з тенденцією, чи без тенденції, поставив би нам перед очі весь безмір нашої посвяти, геройства, відваги, розуму, почуття обовязку, любови до великої справи, а одночасно mere tenebrarum нашої нікчемности, егоїстичної вирахованости, спекулятивної рафінованости, бажання наживи, безглуздя, тупости і трусливости та збудував те перехрестя, на якому сходять протилежні шляхи, на якому зустрічаються і взаїмно проймають себе Ормузд і Аріман?

В останніх роках були й у нас спроби відтворити велику добу, що обіймає роки 1914—1920, але спроби здебільшого мемуаристичного покрою. Деякі з них навіть добрі, здатні, безпосередні, правдива скарбниця політично-історичного й ідеольоґічного матеріялу. Слабше представляються чисто літературні почини в тому напрямку. Вже від 1915 р. у ріжних журналах, часописах і збірках розсипано безліч нарисів і новель, яких темою війна, революція і военно-революційні здвиги. Та всі ті белетристичні спроби проковтнули челюсти часу. Не лишили вони по собі трівкішого сліду, бо не були вони тим розпеченим залізом, що випалює нестерті знаки. В порівнанні з безпосередніми індивідуальними переживаннями майже кожного читача були вони мало цікаві, тематично прості, без глибшого психольоґічного підкладу. Характер їх був здебільшого епізодичний, зміст зарисований грубими й незугарними лініями, а стиль буденний, кволий, без темпераменту і ритму, без помітних признак внутрішньої сили.

Ось чому не без упередження й не без трівоги брав я до рук повість Купчинського. Признаюсь: мого недовіря не поборов і М. Струтинський своєю поручаючою заміткою, що червоними рядками стелиться на обгортці книжки. „Герої повісти — пише він — близькі знайомі автора. Події, які описує, пережив як співучасник та очевидець". Та й що з того? Чи „герої" інших авторів не були їх знайомими? Чи вони не були співучасниками або очевидцями подій, які описували? А у висліді вийшло щось бліде, калікувате, анемічне, без крови, без мязів, без життя, якийсь дешевенький сентимент, якась дитячо-наївна скарга, якийсь спізнений роздрібний Weltschmerz"або псевдопатріотичне квиління. То мало бути співучасником чи очевидцем подій. Мало також знайомих перетворювати в повістевих героїв. Треба мати велику іскру божу, великий талант; треба вміти обсервувати хід, перипетії і маніфестації життя; треба вміти оперувати зібраним матеріялом; треба знати конструкцію й архітектуру повісти, вишукуючи „те, що найважніше";треба вміти поцільно впорядкувати ланцюг причиновости, дії і її наслідків; треба піднайти і вдарити у відповідний тон гармонії між білим і чорним, між добрим і злим, розкладаючи світла і тіни; треба мати темперамент і видобути з себе відповідний патос; треба все мати на увазі те, що є велике й основне, а одночасно не спускати з очей характеристичних епізодів; треба... мало то чого треба, словом: треба бути дійсним, творчим письменником, здатним через призму своєї душі і свого таланту перепускати бурхливе житєве море.

З острахом брав я до рук повість Р. Купчинського. Тільки подумати: лірик, еротик, сентименталіст, автор стрілецьких пісень, малий фей-

латино-польського архієпископа, до тієї муштарди по обіді, польська преса на чолі з [illegible] „Агенцією Всхідньою" дивується, чому аналогічної заборони у відношенні до підчиненого собі духовенства не видав досі о. митр. Шептицький.

На це годиться зазначити, що о. митр. Шептицький не міг видати заборони, бо не видавав перед тим пастирського листу в справі виборів, отже не спричинив взаїмного поборювання між партіями та не завдав замішання між виборців. Зрештою, як виглядає на ділі заборона латино-польського архиепископа, свідчить про те пастівське віче в Комарні, на якому при участи [illegible] кс. Папаєя і кс. Осіковича з Угерець прийшло до бійки і до пролиття крови. Ось як на ділі виглядає архибіскупська заборона.

Виборчі картки.

Повідомляють нас з ріжних сторін, що якісь агітатори й інші типи, відшиваючись від мужів довіря Українського Націон.-Демокр. Обєднання, поширюють між українськими виборцями фальшиві картки до голосування. А отже по закону тільки такі картки є важні, на яких є сама гола цифра без ніяких інших написів, точок, перепинок чи лайок. Всі інші картки, а тим самим голоси є неважні. Отже напр. важний голос виборця, що голосує на 18-ку тільки тоді, коли він віддає картку з написом: 18 (без ніяких додатків). Колиж би те число 18 було написане напр.: № 18 або ч. 18, то такий голос є неважний. Неважний є голос і тоді, коли би на цифрі 18 були небудь інші знаки, напр. 1.8 або 1,8 або „18" чи якісь інші. Ще раз зазначуємо, що виборчі картки мають бути на чистому білому (а не кольоровому) папері, без ніяких побічних написів, знаків, точок, перелинок чи лайок. Всякі інші картки на кольоровому папері (червоному, жовтому, зеленому і т. і.), о якимись написами, вадрукуваними чи дописаними знаками є неважні. Хто такі картки поширює між українськими виборцями, той хоче ввести в блуд українських виборців і причинити уневажнення українських голосів.

Міжнародні педагогічні зїзди.

Прага, 10. лютого 1928.

Серед міжнародніх зїздів, які мають відбутися в цьому році, слід згадати конференцію в Люксембурзі, що присвячується питанням виховання, звязаним з двомовністю. Отже ця конференція має особливий інтерес для українського народу, бо в кожній країні, де перебуває український народ, знаходимо для нього двомовну школу, — так є щонайменше по обох боках Збруча.

Конференція, що має відбутися між 2. і 5-м квітня ц. р., ставить своїм завданням засувати необхідність методичного вивчення цієї проблеми — в родині та в школі, відшукати методи вивчення та виступіювати, який саме вплив має двомовність на 1) рідну мову, 2) другу мову, 3) здібність засвоєння інших мов, 4) загальний розвиток, 5) характер та спритливість.

Велике значення для шкільної справи може мати також міжнародний конгрес, що його скликують до Праги між 30-м липня та 5-м серпня ц. р. Він буде присвячений питанням малювання, художнього виховання та прикладного мистецтва. На час конгресу організується виставка шкільного малювання, ліплення та ручної праці. У виставці можуть взяти участь школи всіх типів, а також дитячі садки й притулки.

Виставка ставить своїм завданням — наочно ілюструвати постановку навчання малювання та ріжних предметів прикладного мистецтва, а також тих метод в, що їх уживають при цьому навчанню. Виставляти можна лише праці учнів або фотографії праць.

Виставка буде міститися на виставочній території. За місце для експонатів визначена така платня: за кв. метер на столах і стінах — 40 ч. к., а у вітринах — від 30 до 150 ч. к.

Вартість розміщення експонатів, якщо сам експонент не займеться цею справою, а також витрати, звязані з поворотною відправкою експонатів, оплачується наперед.

Заяви про участь на виставці приймає Організаційний Комітет виставки до 1-го травня ц. р.

Думається мені, що Товариство „Рідна Школа" у Львові могло би взяти на себе організацію відділу, який ілюстрував би становище мистецького виховання в українських школах на території Польщі.

Слід додати, що особи, які візьмуть участь в конгресі, користуються знижкою при виплаті вартости чехословацької візи.

Ст. Сирополко.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 49 (САМБІР)

Яївщина.

Дня 19. лютого ц.р. відбулося віче УНДО в Доважирі для сіл: Доважира, Зелова, Жорниск і Кожичів. Реферували о. Петро Пилипець з Підборець і студ. Василь Жовнір зі Львова. Присутніх понад 600 осіб. Всі одноэгідно рішили голосувати на національну листу ч. 18., а сельробівських і пепесівських агітаторів зовсім до голосу не допустили.

Балигородщина.

Дня 13. лютого ц. р. відбулося в Балигороді в салі Народнього Дому передвиборче віче Обєднання, на котре повітовий організатор Михайло Заньків, канд. адв. в Балигороді запросив всіх священиків і мужів довіря нашого повіту як також нашого кандидата на посла Гриця Тершаківця. На вічу явилося окрім запрошених мужів довіря і священиків понад 400 селян, так, що саля не могла всіх помістити і деякі мусіли стояти на коритари і в гардеробі. Перший промовляв Мих. Заньків, котрий в короткий ядерний спосіб представив важніші справи ординації виборчої та значіння теперішніх виборів до сойму для нашого народу. Далі представив програму і працю Національного Обєднання на народнім полі, представив вічевикам нашого кандидата на посла п. Тершаківця та візвав присутніх до одного національного фронту під прапором одинокої понадклясової української партії УНДО. Опісля промовляв п. Тершаковець, що в дуже приступний для селян спосіб в півторагодинній промові представив політичне положення нашого народу під Польщею, закликав вічевиків не ділитись на групи, в одноцільним фронтом приступити до голосування, бо лише таким чином можна буде осягнути більше число українських мандатів. Промова зробила таке велике враження на наших лемків, що всі постановили голосувати тільки на листу ч. 18. Коли опісля забрав голос сельробівський агітатор і як тільки виїхав з III. інтернаціоналом вічевики счинили такий крик, що він сейчас мусів опустити салю. Сельроби не дали за програну і сейчас на спідку в Унсом отворили віче на ринку, однак селяни вже були такі обурені, що не допустили їх до голосу.

ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ)

Повітовий Народній Зїзд у Львові.

Дня 17. лютого ц. р. відбувся в салі Лисенка у Львові Повітовий Народній Зїзд, на який прибули делегати із всіх сіл львівського повіту. Присутніх около 600 делегатів. Промовляли кандидати на послів листи ч. 18. д-р Дмитро Левицький, проф. Лянг Фердинанд, Милена Рудницька та Іван Ліщинський. Наради велися від год. 11. до 15.30.

Львівщина.

Дня 19-го лютого ц. р. відбулося велике передвиборче окружне віче Обєднання у **Винниках коло Львова.** Учасників з Винник і довколичних сіл около 600 осіб. Реферували кандидат на посла листи ч. 18. Іван Ліщинський, делегатка Центрального Комітету п. Вигнанська, о. Осташевський і Михайло Кернога. Зібрані з одушевленням приняли резолюції, висловлюючи довіря проводові Національного Обєднання і рішили голосувати тільки на листу ч. 18. Сельробівським розбивачам в числі около 30 осіб, з крамарем Корчовським і Паробчаком на чолі, збори не дозволили говорити. Зараз після віча Обєднання назначили сельроби своє віче, однак свідомі громадяни Винник до цього віча не допустили.

Угнівщина.

Дня 9. лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в Піддубцях. Справу виборів реферував кандидат на посла листи ч. 18. інж. Корнило Целевич. — Дня 11. лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в Угнові при участи около 200 мішан. Реферував інж. Корнило Целевич і д-р Павло Лисяк. — Дня 12. лютого ц. р. відбулося велике передвиборче віче у Вербиці. Присутніх около 300 селян. Реферував інж. Корнило Целевич. Підчас дискусії порушувано між іншим справу двірського млина на ріці Солокії, через який ця річка залляла половину села. На всіх вічах і нарадах Угнівщини переходить одноголосно ухвала голосувати тільки на листу ч. 18. Робить тут свої пробні віча кількох націолів, однак селяни висміюють їх і проганяють з віч як це сталося в Лешнчах і Річиці. В числі 10 „Нашого Слова" з дня 8-го лютого ц. р. появилася нотатка під заголовком „Уважайте як провокатори". Подана там вісточка виссана з пальця. Заключається вона в тому, що будьто інж. Целевич з Угнова покликав на віче в Раві Руській поліцію і вказуючи рукою на сельробів закричав по польськи: „Патрьце панове постерунково, ось присланий протів і Москви". Стверджуємо, що це провокаційна видумка, характеристична для сельробів. Інж. Целевич згаданого 15. січня ц. р. зовсім на вічу в Раві Руській не був, а був того дня на вічу в Журавниках. Взагалі тої події ані в Раві Руській, ані ніде інде не було. Інж. Целевич передає справу на судову дорогу.

Яворівщина.

Дня 6. лютого ц. р. відбувся Повітовий Зїзд делегатів Національного Обєднання в **Яворові.** Присутніх около 80 делегатів. Після рефератів о. Барилика, о. Огородника і п. Парової, усі одноэгідно рішили працювати в цілому повіті в користь листи ч. 18. Слідуючий Зїзд назначений на 27. лютого ц. р. в Пов. Канцелярії Обєднання в Яворові. — Дня 9. лютого ц. р. відбулася довірочна нарада жінок в **Яворові.** Проводили п. Медвецька, п. Станькова і п. Кожуховська, реферувала п. Парова і о. Барилак. Все присутнє жіноцтво заявилося за листою Обєднання ч. 18. — Дня 10. лютого ц. р. відбулася довірочна нарада у **Вільші Росвиській.** Реферували делегати Пов. Комітету з Яворова о. Барилик, Володимир Антоняк і студ. Остап Флис. Вибрано виборчий Комітет, а загал присутніх рішив голосувати на листу ч. 18. Того самого дня відбулося віче в **Завадові.** Присутніх 190 осіб, проводив Яків Чорнобай, реферувала п. Парова, кандидатка на посла і Володимир Подолюк. Присутні одноголосно заявилися за листою ч. 18. — Дня 5. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Піддубах.** Присутніх 220 осіб. Реферували: проф. Омелян Назаревич, Володимир Подолюк і Петро Булан. Всі виборці одноголосно рішили голосувати на листу ч. 18.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Дня 18. лютого відбулася в **Стрию** велика повітова передвиборча нарада, в якій взяли участь представники 47 громад стрийського повіту. Справу виборів

летоніст, що розпорошується в дрібничках, в епізодах і — конструктивна повість „зі стрілецького життя", епопея довгої воєнщини з ріжноманітністю типів, багацтвом явищ, черговістю подій все нових, складних і далекосяглих. До тогож полотно, на якому автор виводить мережку свого світа, життя, його відмін і перемін, безконечно довге й широке. Чи під силу це Р. Купчинському?

З вибачливою товариською поблажливістю почав я перегортати сторінки товстенького (208-сторінкового) томика під сентиментальним написом „Курилася доріженька". І признаюся, взяв я ту повість на сон, щоби скорше заснути. Та з кожною прочитаною сторінкою моє зацікавлення зростало, книжка ставала живою, перед моїми очима вставало стривожене війною село, ожили персонажі повісти, сон покинув мене. На протязі трьох годин я з увагою слідкував за ходом подій, що розгорталися все ширше, все глибше, набираючи ясного виразу, потенціональної рухливости і пластичности.

Коли я пробіг очима останню сторінку, з приємним розчаруванням я закрив книжку. Приємно розчарував мене автор, в якого сили я не вірив. Повість Р. Купчинського є для мене справжньою несподіванкою. А тому я й уважаю потрібним поділитися цим ствердженням з читаючою громадою.

Роман Купчинський задумав написати довшу повість під написом „Заметіль", яка має складатися з кількох частин. Перша її частина появилася під назвою „Курилася доріженька". Осередньою фігурою повісти є студент Зварич, якого автор задумує перевести через весь період війни й революції, через усю криваву епопею, через геєнну страждань своїх індивідуальних і збірних, народніх.

Герой повісти є собі пересічним, прикладним студентом, в своїй провінціональній психіці типовим для передвоєнної студентської маси. Він належить до тих сірих молодих людей, що серед злиднів чи дуже обмеженого (на галицькі відносини) добробуту змагають до скінчення офіціяльних студій й здобуття відповідного суспільного становища. Такого тихого, скромного, в міру розумного і в міру наївного студента кидає автор на тло перших днів, коли розлеслося блискавкою крилате й твердe слово „війна". Вибираючи собі героя, автор не поривається на „великих людей", не шукає тодішніх (студентських) „Übermensch-ів", модернізаторів чи новаторів, тільки схоплює **тип — так сказатиб — пересічний, який репрезентує не „верхи", лише масу.** Її усі інші повістеві фігури достроює він до пересічної міри. Пересічною є сільська інтелігенція (священик й учитель), пересічним є селянство в свойому генераційному верствуванні та під оглядом соціяльного обличчя, пересічними є й представники провінціонально-міської інтелігенції та репрезентанти військової влади. Всі вони є пересічні, але всі вони є **типові.** Тією пересічністю автор не облекшив свого завдання, але навпаки — збільшив його. Бо й як на такому сірому фоні зробити свої персонажі цікавими й типовими? І в тому криється весь секрет письменницьких вальорів Р. Купчинського, що він вже в ембріональному стані зробив своїх немаркованих „героїв" живими, на свій спосіб цікавими і замітними, хоч у них немає нічого замітного. Це тим більше підносить автора, що він умів виминути довгі описи й характеристики, а зате користувався тим, з чим важко дати собі раду, — діяльогами.

Малюнок села і провінціонального міста, зі вступно-воєнною настроєвістю простий, але ядерний. Мова буденна, але гарна і чиста, з маркантним індивідуальним колоритом, хоч важко сказати, з чому саме заключається та маркантність. Стиль вливкий, прозорий й прозово-ритмічний.

Автор попович. Не диво, що в нього проявляється сентимент до попівської хати, всього її змісту й окруження. Жаль лише, що автор на селянство, його настрої, думки й інтереси дивиться може з попівського рундука. А зрештою — невиключене, що я помиляюся, бо хоч перша частина, що обіймає один, початковий місяць війни, творить для себе заокруглену цілість, то всетаки повість, а з нею і більшість акцесуарних типів, як одиничних так і збірних, є лише в початковій стадії.

На цьому я поки-що скінчив би. Вдаватися в подробиці чи видавати яку-небудь „остаточну" оцінку, ще не пора. Фактом є, що в першій частині („Курилася доріженька") автор представився читаючій громаді наскрізь додатньо. Дав книжку цікаву, оригінальну і займаючу. А це вже дуже багато значить, бо що не нудне, вже тим самим є вартісне.

Маю глибоке переконання, що кожний, хто прочитає першу частину, нетерпеливо вичікуватиме другої. Зі свого боку щиро бажаю авторові, щоби він у дальших частинах умів побороти всі трудноші та розгорнути дальші, більш складні проблеми, поширюючи основу повісти та горизонт і світогляд своїх персонажів. Якщо це йому вдасться, то будемо вдоволені, що українська література збагатиться епопеєю великої й переломової доби.

Ф. Федорців.

Кожний свідомий
УКРАЇНЕЦЬ
і УКРАЇНКА
віддасть свій голос
НА ЛИСТУ 18

і їх технічного переведення зреферував кандидат Остап Луцький, законні постанови, що відносяться до останнього дня виборів, реферував д-р В. Калуський. Всі присутні ще раз одноголосно заявилися за листою ч. 18. — Дня 15. лютого відбулися жіночі виборчі збори в Конюхові. Реферувала Олена Боднарова. Всі голоси цеї громади впадуть на листу ч. 18. — Дня 29. січня відбулося в Добрянах уже віче для громад Добряни, Угерсько, Віння і Добрівляни. Головував Добрянський Ів. з Добрян, реферував д-р Лужецький В. зі Стрия. Всі заявилися за єдиною, всенародньою українською листою ч. 18. — Дня 19. лютого відбулася окружна передвиборча нарада в Ходовичах для громад Ходовичі, Татарсько і Стриганці. Промовляли: кандидат Гринь Граняк зі Стриганців, Петро Куртій з Ходович і студенти Притуляк та Різник зі Стрия. Всі виборці одноголосно заявилися за листою ч. 18.

Дрогобиччина.

Дня 12-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Грушові. Реферував д-р Блажкевич. Присутніх около 1.500 людей. Задля криків 30 до 40 комуністичних наймитів зі сусіднього села Добрівляни поліція розвязала віче під голим небом і воно відбулося в салі читальні „Просвіти". Того самого дня відбулося віче в Уличнім. Реферував д-р Витвицький. Мала частина села є збаламучена агітаторами і, які обіцюють поміч на відбудову села. На обох вічах всі присутні одноголосно заявилися за листою ч. 18. — Дня 15. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче під голим небом в Орові. Реферували дир. Іван Зарицький з Дрогобича і інж. Антонович з Борислава. Віче відбулося спокійно і всі заявилися за листою ч. 18. Того самого дня відбулося віче під голим небом в Ріпчицях. Реферував дир. Пов. Союза Станимір. Присутніх около 500 людей. На віче прибули також сельроби, які забирали голос в дискусії, а деякі з їх прихильників промовляли навіть в користь кандидатури поляка Тарговського. Після рефератів і промов самих селян з Ріпчиць, віче заявилося за листою ч. 18. Того самого дня відбулося віче в Солонську. Реферував дир. Новосельський з Дрогобича. Присутніх около 200 людей. Віче заявилося за листою ч. 18. Того самого дня відбулося віче в Ясениці Сільній. Реферував інж. Дмитриський та інж. Созанський. На вічу були досить сильно заступлені сельроби, однак більшість присутніх заявилася за листою ч. 18. Того самого дня відбулося віче в Гаях Вижних. Реферував п. Шмігельський з Дрогобича. Село мало свідоме, заінтересування виборами мале. — Дня 16. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Велдіжі. Реферував д-р Блажкевич. Віче старалися розбити висланники „одинки", однак присутні викинули їх зі салі. Віче закінчилося резолюцією присутніх за листою ч. 18.

З документів хвилі.

Подаємо до відома характеристичний для передвиборчих маневрів „Обіжник" уряду надвірнянського старости до громадських урядів у повіті:

Starostwo Nadwórna L. 2734 C. Nadwórna, dnia 7. lutego 19 8.

Okólnik Nr. 6. Do wszystkich Zwierzchności gminnych w powiecie.

Polecam bezzwłocznie w sposób tam praktykowany uwiadomić przewodniczących towarzystw kulturalno-oświatowych i sportowych T.S.L., Sokołów, Proświt, Łuhów i t. p., istniejących na terenie tamtejszej gminy, że odstępowania wzgl. odnajmywania lokali tych towarzystw na urządzanie zgromadzeń przedwyborczych i wogóle politycznych jest sprzeczne z celem określonym statutem i stanowi podstawę do rozwiązania stowarzyszenia, ponieważ świadczy wyraźnie o uprawianiu akcji politycznej.

Lokale tych towarzystw służyć mogą wyłącznie do celów z działalnością w statucie przewidzianych związaną, wobec czego polecam uprzedzić przewodniczących tych towarzystw, że wszelka działalność w tych lokalach tak członków towarzystw jak i osób postronnych, przekraczająca zakres działania towarzystwa, spowoduje rozwiązanie towarzystwa. — Starosta: w. z. Wierski.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬТРЕТІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі читано дальше поліційні реляції на обставину інвігіляції поодиноких обвинувачених. Опісля прочитано письмо з львівського магістрату, в якому стверджується, що дотичний магістратський уряд зарядив був дійсно у дні 19. жовтня 1926 т. зв. магістратську контролю білетів по львівських кінах. Це ствердження має велику вагу для обв. Атаманчука, який, як відомо, був 19. жовтня 1926 в кіні „Палас" разом з обв. Дерлицею і оба вони заявили, що того дня була в кіні магістратська контроля, а в першій помилковій реляції львівського магістрату подавалося, що 19. X. 1926 такої контролі не було...

По павзі поставили цілу низку внесень оборонці д-р Шухевич, д-р Старосольський і д-р Волошин.

—о—

Нині прочитано ні менше ні більше, а 30 реляцій с описом поліційних інвігіляцій обв. Антона Стефанишина (за час від 24. XI. 1926 до 15. I. 1927), 4 реляції про Голевінського, 5 реляцій про Біласа (Атаманчука), 5 про Ковалиська і 3 про інших обвинувачених. Після того предсідник подав зміст 3 брошур, знайдених в обв. Дайсн, звертаючи увагу головно на ті їх місця, що мають розвідочний характер.

У справі того, чи зізнання свідків Шлапаків слід тільки прочитати, чи покликати їх особисто на розправу, рішено ще заждати. Обор. д-р Старосольський просив при тому покликати конче як свідка в цій справі п. Гібу.

З черги предсідник прочитав лист з львівського магістрату (Л. С. 27/28 з 23. II. 1928), в якому на просьбу адв. д-ра Шухевича подається, що дня 19. жовтня 1926 відбулася з доручення магістратського уряду т. зв. „льотна" контроля у львівських кінотеатрах, в якій брало участь 5 функціонарів (усі вони в письмі вичислені). Одночасно магістратський уряд стверджує, що попереднє його письмо до суду в цій справі (з 22. 4. 1927), в якому подавалося, що контролі кінотеатрів у дні 19. X. 1926 не було, полягало на непорозумінні. Це письмо, підписане ком. Отшельцьким, вислухано серед великої тиші і воно зробило безперечно своє враження.

Опісля рішено не покликати на розправу знавців-рушникарів, тільки відчитано їх зізнання. З тих зізнань виходить, що вони не в силі подати, з якого роду зброї походили кулі, котрими вбито кур. Собінського.

З черги виязалася дискусія в справі покликання на розправу знавців письма (графольогів), які малиб ствердити, котрі письма обвинувачених писані дійсно їх рукою, а котрі тільки їм підсуваються. Прокуратор домагався покликання графольогів для ствердження авторства деяких листів обвинувачених, на що оборона устами д-ра Шухевича заявила, що їй все одно, бо в таких процесах годі богато уваги привязувати до того, що скажуть графольоги. Обороні байдуже, чи зізнання графольогів будуть тут відчитані, чи вони зложать їх особисто, тому вона не одступить від себе в цій справі ніякого внесення.

Внесення д-ра Шухевича.

По павзі обор. д-р Шухевич поставив внесення покликати на розправу як свідків б. урядовця магістрату Н. Шуманського і тепер. урядовця Н. Турецького, а також всіх тих 5 функціонарів магістрату, що в дні 19. жовтня 1926 переводили інспекцію кін. Один з них повинен би собі напевно пригадати, що в тім дні переводив контролю в кіні „Палас".

В дальшому д-р Шухевич просив покликати як свідка д-ра Дмитра Будника, ветер. лікаря в Розділові, для ствердження факту, що Атам. і Дерлиця дня 19. жовтня 1926 перед кіном стрінули д-ра Будника, з ним говорили і він їх навіть відпроваджував у напрямі кіна.

Опісля д-р Шух. просив покликати як свідка Ярослава Дерлицю, діякона в дух. семинарії в Станиславові, для ствердження факту, що як тільки обв. Дерлиця приїхав зі Львова до дому, оповідав йому, що був 19. X. 1926 в кіні „Палас" з Біласом. Тойже Ярослав Дерлиця бачився в літі 1927 р. зі слухачем тут св. Дкулем, який йому оповідав, що того дня, як Дерлиця і Білас ішли до кіна, також і його намовляли, аби йшов з ними.

З черги д-р Шухевич просив трибунал ревізувати свою попередню ухвалу і покликати таки лікарів-психіятрів на ствердження обставини, що Марія Стецюк є істеричною особою і то до тої степени, що до її зізнань не можна прикладати ніякої ваги.

Дотично свідка Жукова, д-р Шухевич просив переслухати: Катерину Миколаєвич (наречену Жукова), Антонього Гука і Гелену Гук, у яких Жуков мешкав, а також Йосифа Гука і Стефана Галаха, на обставину, що Жуков систематично всіх обріхував, що перед ними сказав, що має злість на Ів. Вербицького і тому його „всипав". А коли говорено про присягу, то Жуков сказав: „Ов-ва, для мне присенга — то так, як запаліць папероса". Тому, що оборона переконана, що Жуков — симулянт, обор. д-р Шухевич просить на цю обставину покликати його наречену, яка чула, як він, їдучи до Львова на розправу в характері свідка, сказав: „Як я закрепци їм гітарен, то виписая здурнейов".

ВНЕСЕННЯ Д-РА СТАРОСОЛЬСЬКОГО.

З черги д-р Старосольський поставив внесення на переслухання в характері свідків:

1) Гриця Голіяна, Рудки, „Народній Дім", на обставину: а) що переслуханий як свідок Василь Качор, коли перебував з Голіяном в одній вязничій келії, намагався конче вмовити в Голіяна, що він є убийником кур. Собінського і просто нахабно вкладав в уста Голіяна слова, які можнаб інтерпретувати як признання; б) що Василь Качор перед свідком постійно відкликував на польську республику та на поліцію у такий спосіб, що загальна опінія серед вязнів вказувала на нього як на провокатора, перед яким треба стерегтися.

2) Норберта Крвина, Львів, Шпитальна ч. 21., на обставину, що Василь Качор, перенесений до келії ч. 22, відгрожувався перед свідком та обв. Дерлицею на адресу Вербицьких, що як захоче, то „для всіх постарається о вирок".

3) Н. Кубацького та Н. Крижановського, дозорців вязниці, евентуально також нач. Кольбергера, на обставину, що обв. Дерлиця зараз повідомив їх про ці погрози Василя Качора.

Дальше д-р Стар. просить допустити доказ із свідків:

1) Невідомого з прізвища вязня, який сидів спільно в одній келії з обв. Ів. Вербицьким та Жуковим і якого засуджено на два роки вязниці за крадіж — за вказівкою управи вязниці.

2) Івана Баса, селянина в Гаях коло Львова, на обставину: а) що обв. Іван Вербицький ніколи не вдавався в довші розмови з Теодором Жуковим, зокрема в розмови на тему убивства кур. Собінського; б) що навпаки, власне Теодор Жуков був тим, хто давав на основі читаних часописів відомости про це убивство, а то свідкові під 1); в) далі, що Теодор Жуков виявляв певні познаки збочення, що викликало гострий конфлікт між ним і обв. Іваном Вербицьким, а в наслідках і ненависть Теодора Жукова до Івана Вербицького.

3) Петра Мутенішвілля, шевського майстра, Львів, вул. Дебертя 14, на обставину, що Іван Вербицький ще в літі 1926 р. дав свідкові збити з черевиків гумові підошви і набивати шкіряні на ті самі черевики, які мав обв. Іван Вербицький у вязниці. Ствердження цеї обставини виказує неправдивість депозиції свідка Теодора Жукова щодо історії з гумовими підошвами та піддержить тезу оборони, що ця депозиція була своєвільною комбінацією фантазії того свідка в розмові, яка з убивством кур. Собінського не мала нічого спільного, бо довавє, що Іван Вербицький не мав гумових підошов у жовтні 1926 р.

Опісля д-р Стар. просив покликати ще до розправи:

1) Названого вище Гриця Голіяна, якого свідок Гасман означив у слідстві як рівного ростом нижчому з везених ним пасажирів.

2) Миколу Мариняка, ех. техн. у Львові, за виказкою адресового бюра у Львові, якого свідок Гасман означив у слідстві як нижчого від вищого пасажира — для ствердження обставини, що обвинувачені саме на основі мнимого агноскування їх свідком Гасманом як його пасажирів Іван Вербицький та Василь Атаманчук є зовсім іншого росту, як означений первісно Гасманом ріст його пасажирів.

Вкінці д-р Стар. просить допустити доказ із свідків:

1) Івана Будзівського, слуханого в цій справі зразу в характері підозріло(го);

2) Стефана Охримовича, студента з Унів, на обставину, що Іван Вербицький був дня 19. X. 1926 пополудні та вечером дома й нікуди не виходив.

Додатково д-р Стар. просив допустити доказ із свідків:

1) Н. Врублевського, кермуючого варстатами у фабриці Левинського у Львові, вул. Здоровля;

2) Н. Кавецького, міського огородника при вул. Міцкевича (Єзуїтський город) на обставину, що батько обвинувачених Вербицьких Петро мав завсіди заріб ним дописав (крім приймання на помешкання студентів) свою емеритуру, добуваючи таким способом засоби для удержання своєї родини.

Після того ставив ще свої внесення обор. д-р Волошин. Внесення ці задля відсутности місця подамо завтра (в скороченні).

На тому закінчено нинішню розправу. Завтра, в пятницю, ставитимуть свої внесення мабуть інші оборонці.

Останні вісти.

НАЙВ. СУД УНЕВАЖНИТЬ ВИБОРИ?

Варшава, 23. лютого 1928.

Тому, що зажалення до найв. суду тойже суд признав передчасно вголошеними, інтересовані повновласники вже виступлять із цими зажаленнями після виб. кампанії. Тому, що листи уневажнено з причин дуже сумнівних, треба рахуватися з тим, що найв. суд після розглянення тих справ згідно з внесеннями повновласників уневажнить пос. мандати у відповідних округах і зарядить нові вибори. Так кажуть у правничих колах. Чи найв. суд поступить так, покаже будучина.

ПРОЦЕС „БІЛОРУСЬКОЇ ГРОМАДИ".

Вильно, 23. лютого 1928.

Нині почався процес проти членів зліквідованої „Білоруської Громади". Обвинувачених є 56 осіб, між ними 5 бувш. послів. На салю впроваджено обвинувачених групами по 16 осіб. Розправа потриває 2 і пів місяця. Боронять: ген. Бабянський адв. Смяровський, Гонігвальд, Дурач, Етінгер (з Варшави) і 8 адвокатів із Вильна з Петрушевичем на чолі. До розправи покликано 660 свідків. Заприсяження свідків займе три дні, потім відчитуватимуть акт обвинувачення, що обіймає 98 стор. Між журналістами є і представник московських „Ізвестій".

ЛИТ.-ПОЛЬСЬКИЙ КОНФЛІКТ НА РАДІ Л. Н.?

Берлін, 23. лютого 1928.

„Тел. Уніон" подає зі Женеви, що тамошні кола рахуються з можливістю поновлення справи польсько-литовського конфлікту на березневій сесії Ради Ліги Націй.

НОВИЙ КАБІНЕТ СХС.

Білгород, 23. лютого 1928.

Нові міністри зложили присягу. Президентом нового уряду є Вукічевич, закорд. справи Маринкович, військо ген. Баранч, фінанси Маркович, внутр. справи Корошец, освіта Гербаль.

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

НОВИНКИ.

— **200-літній ювилей І-шої гімназії в Станиславові.** Пишуть нам: Перша державна гімназія в Станиславові святкуватиме цього року 200-ліття свойого істнування. Основана в 1728 р. як езуїтська колеґія — це одна з найстарших середніх шкіл у Польщі і одна з найстарших шкіл галицької землі. Станиславівська гімназія колись, як одиноке огнище освіти виховувала від початків свойого істнування не лише польську молодь, але через довгі десятиліття українську й жидівську. З її старих мурів вийшли десятки тисяч учеників, які золотими буквами вписали свої імена на сторінках історії свойого народу, а багато з них ще й досі є на передових суспільних становищах. Виховуючи молодь трьох національностей, яким доля казала жити на одній землі, вела станиславівська гімназія провід у культурно-освітній роботі на Підкарпатті. Її праця, що стояла завсіди на дуже високому рівні, овіяна атмосферою взаїмної пошани, йшла згідно по лінії нівелювання національних, віроісповідних і станових ріжниць. Через те її учні винесли з неї якнайкращі спомини шкільних літ, пережитих на спільній шкільній лавці. Тому, коли за почином дирекції І-шої гімназії завязався Комітет для святкування 200-літніх роковин цієї інституції, годиться, щоб в ньому взяли участь всі ученики, що ходили до цієї гімназії. Комітет розпочав вже підготовчу працю до сього ювилею, а перш усього уважає своїм обовязком звернутися з горячим зазивом до всіх бувших учнів, щоби взяли якнайчисленнішу участь у тому святі, яке відбудеться з початком шкільного року 1928-29. Комітет просить, щоби 1) всі бувші ученики зголосились до участи в ювилейному святі, та подали до дирекції І-шої гімназії свої теперішні адреси. 2) З огляду на те, що в програмі свята є постанова видати з нагоди ювилею „Пропамятну Книгу", щоби бувші ученики були ласкаві надсилати на письмі особисті спомини чи історичні матеріяли, потрібні до такої Книги. Ювилейний Комітет має повну надію, що на отсей поклик відгукнуться всі бувші ученики гімназії та піддержать морально та матеріяльно своє свято, щоби воно випало справді величаво. — Ювилейний Комітет.

— **Львівська хроніка.** На фонд вдів і сиріт збирав гроші до власної кишені по домах безробітний шлюсар Прісель, що вже раніше дебютував як ошуканець. — 22-літня безробітна Валерія Б. пробувала отруїтися. — Маґістрат для проби знизив податок для більших кін на 60 проц., а для менших на 50 проц. — До „Дністра" заглянув підчас урядових годин скромний злодій, що хотів загрітися; забрав із вішала добре зимове пальто.

— **Реформа подружого закону.** Варшавська кодифікаційна комісія приготовляє проект реформи подружого закону, який передбачує розводи в необхідних випадках із становища суспільного добра. Побачимо, чи цей закон буде затверджений новим соймом.

— **Після берлінського процесу.** Закінчений процес проти молодого талановитого хлопця Кранца, що вбив свого малолітнього суперника під впливом кохання до молодої дівчини Шелер — ще незакінчений на сторінках преси і в праці судових органів. Кранц випущений на волю, тому, що слідчою вязницею відсидів свою кару; його будуть лічити, а суд звернеться до шкільної влади з домаганням, щоби не робила йому перепон здати матуру і цим дала змогу почати нове життя. Гільда Шелер — дійсний демон цієї трагедії молодих сердець імовірно піде до карного заведення, якщо спеціяльні суди „для малолітніх" рішать, що її не можна лишити під опікою та на вихованні її родичів. У звязку із процесом союз представників німецької преси на окремім засіданні запротестував проти того, щоби суд видавав окремі доручення пресі в таких випадках для [illegible] своєрідного освітлення і цим обмежував дотеперішню свободу пресових справоздань і критики. Почування суспільної відповідальности журналістів зовсім вистачає, щоби такі справоздання та критика не розходились із дійсною правдою.

— **Шаховий турнір закінчений.** Міжнародні шахові змагання у Берліні закінчились з таким вислідом: 1-а нагорода 2000 марок Немцович (10 пунктів), 2-а Боголюбов (1000 марок, 9 і пів п.), 3-а Тартаковер (600 мар., 8 п.), 4-а Нюнер (400 м., 7 і пів п.). Після них ідуть Геллінг (7 п.), Бріхман, Реті та Штайнер (6 і пів п.). Земіш, Агуес (6 п.), Штольц, Шляге, Леонгардт (4 і пів п.). Кох (4 п.). Штайнер дістав окрему нагороду 200 м. за найкращий вислід гри проти переможця Немцовича.

— **Рекорди.** У Польщі голосуватиме цього року на півтретя мільона виборців більше, як у 1922 р. — У франц. містечку Невісір Баранжон святкувало десять подружих пар... золоте весілля. — У Ню Йорку будується хмародер на 66 поверхів, що коштуватиме 60 міл. дол. — У Бжегу на Шлеську злодії у вязниці хотіли розважити своє горе горілкою і пробували добути її з... клею на капцях, 17 вязнів занедужало смертельно. — Одна американка купила на лїцитації в Льондоні діямантову прикрасу, яку носила Марія Антуанетта за більш як мілион дол. — На змагання копаного мяча під Льондоном прийшло 60.000 глядачів; натовп був такий, що 100 осіб ранили і 200 поліцаїв мусіло заводити порядок. — Німецька статистика стверджує, що в минулім році Німеччина експортувала в Англію 170 тон пудру, ружу і олівців для малювання уст і вій. Ці хемічні продукти не мають конкуренції в Англії. — Ню йорський клюб любимців собак зорганізував конкурс песячої краси, на якому було 2410 кандидатів; першу нагороду дістав льондонський фокстерієр, який діставав нагороди на всіх конкурсах. — У Брюсселі продають уже на базарі суниці; було всього 9 ягід, за які якийсь фанатичний аматор заплатив 180 франків! — Нім. артистці Орській, що виступає тепер у Відні прислали анонімні листи з погрозами, що підчас вистави кидатимуть у неї бомбами, якщо вона надалі гратиме ...так „реалістично".

— **Талмуд у суді.** Апеляційний суд у Будапешті розглядатиме цікаве питання: чи в талмуді жиди справді можуть найти дозвіл на ритуальні вбивства та на ошукування не-жидів. Притокою до цього розсліду став відклик двох громадян, яких окружний суд засудив на кару за те, що вони образили листовно перекладчика талмуду Лушенського, який у своїх свіжих коментарях доказував, що талмуд виразно дозволяє жидам н[illegible] пишу „нечисту" мораль супроти не-жидів.

— **Жарти життя.** У маґдебурськім краєвім суді трапилась чисто кінова історія: коли процес затягнувся до півночі, безпосередно перед його закінченням у всьому будинку згасло електричне світло. Судді, адвокати та обвинувачені не могли вийти із саль. Коли вони зателефонували до президії поліції про своє становище, там ніхто не повірив, бо це було в карнавалі і гадали, що це жарт. Тоді один асесор пробував вилізти через вікно на вулицю, щоби прохати помочі. На це поліцай заарештував його як зломника і відвів на поліцію, де минуло богато часу, заки підозрілі сторожі безпеки повірили в правдиву історію.

Послідня нагода доброї забави в суботу 25. лютня 1928 в год. 9. вечером в „Народнім Домі" — **Чайний Вечір „Дністровиків"** — з товариськими забавами і танцями. Запрошення при вступі.

— **Великдень в англійськім парляменті.** На останньому засіданні англ. парляменту радили над проектом нового закону про стабілізацію днів для Великодних свят, які досі є непостійними. Згідно з цим проектом римський Великдень випадав би на першу неділю після другої квітневої суботи, себто між 9. і 16. квітня; тепер він припадає між 21. березня (марта) і 25. квітня. Підчас дискусії на цю тему робітничий посол заявив, що це питання торкається виключно англіканської церкви, яка може його вирішити у порозумінні з папською церквою та православною, а парлямент може ним не займатись. Інший посол обурювався, що в цій справі не роспитали думки т. зв. „вільних церков", а ще інший доказував, що Великдень повинні святкувати в першу неділю квітня, тому, що в цей час, як каже метеорольоґія, є найменше дощів. Коли проект закону прийме парлямент, тоді Англія ввійде в порозуміння з іншими урядами та ріжною церковною владою, щоби скликати міжнародню конференцію, яка означить одну дату для Великодних свят. Тоді мабуть прийде черга і на наш церковн. календар, який лишився досі з дуже нечисленними малими країнами позаду всіх інших великих держав, що прийняли свята по новому стилю.

— **Війна проти біблії.** В Америці істнує „Протибіблійне Товариство", яке призначило цього року 100.000 дол. на боротьбу з лектурою біблії і проти Т-ва, яке поширює її „Біблійного Т-ва". Це боротьба при помочі книжок, брошур і летючок, які доказують, що Свята Книга, головно „Старий Завіт" дозволяє та похвалює ріжні злочини нпр. убийство, побивання камінями, знущання над невинними, жертви з людей на жертвенниках, то-що. „Біблійне Т-во" відповідає на це, що така пропаганда тільки причиняється до лектури біблії, яка досі перекладена на 165 мов і видається вічно новими мовами та в нових редакціях.

— **Архикнязь, що „робить" кіно.** Бувш. австрійський архикнязь Леопольд, що є від якогось часу актором фільмового підприємства Фокса в Америці, мав днями в Ню Йорку неприємну історію. Він вдався незапрошений на баль ню-йоркської міліонерки Гольмес, у товаристві свого секретаря, бувш. капітана. Його прийняли дуже чемно, але і він і його секретар поводились із такою „свободою", що „пускали" довкола себе перчені дотепи, а Леопольд приступом залицявся до доньки господині. На се її син, брат ображеної, дав бувш. архикнязеві поза вуха, а цей відповів. Архикнязя та секретаря викинула служба за двері. Леопольд мав уже недавно аналогічну пригоду з мадярським послом Сехенії, якого визвав на... бокс. Як не як, а архикнязь хутко ввійшов у свою нову професію американського фільмового актора, для якого найважніше: бути темою пресової хроніки.

— **Світова всячина.** Представник Англії поставить у Женеві на сесії комісії для справ розброєння внесок, щоби скасувати підводні лодки (а воєнні кораблі?!). — У найближчім часі вийде в СРСР декрет про заборону ввозу червонців у межі Рад. Союзу. — У всій Італії настала весняна погода, а в Тиролі — спека. — Мадярське м-ство внутр. справ приневолило покинути Мадярщину турецьку княжну Меліже, бувш. жінку князя Абд Уль Кадіра, тому, що невідомо з чого живе і дає за багато праці судам. — Ліга Націй сильно невдоволена, що мадярський уряд знищив контрабандний воєнний матеріял задержаний у С. Готгард, не повідомивши про це Женеву. — В околиці нім. містечка Гайсальм упав метеор незвичайної величини: 1.47 м довжини і 84 цм. ширини; упав він із такою силою, що вкопався на півтретя метра в землю. — Між Білгородом і Загребом установили першу воздушну правильну комунікацію, яка є першою летунською лінією в Югославії. — Дорожнеча в Англії зменшилась. — У берлінських кінах іде фільма з життя Лютра, проти якої запротестували католики. — Де-Валера зібрав в Америці пів міл. долярів на видавання свого часопису (республиканського) в Дубліні. — У Монако відчинили міжнародню філятелістичну виставку.

— **„Про становище жінки в Рад. Росії"** поділиться своїми враженнями п. А. Свєнціцька, після довшого побуту в СРСР. Відчит 24-го ц. м. у салі „Бесіди", Рутовського 22, І. п., в год. 5 попол.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 1910.

Театри.

„**Коопер. Український Театр**" під дирекцією Ів. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
24-го г. 7.30 веч. „Цілунок Попелюшки".
25-го г. 3.30 попол. „Цілунок Попелюшки" (для молоді).
25-го г. 7.30 веч. „Жидівка".
26-го г. 3.30 попол. „Чу[illegible]урек".
26-го г. 7.30 веч. „Страшний Двір".

Міський „Театр Новин":
24-го г. 7.30 веч. „Дівчина з Пусти".
25-го г. 7.30 веч. „Дівчина з Пусти".
25-го г. 3.30 попол. „Хай мене чорти..."
26-го г. 7.30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.
Аполльо: „Мущина з минулим".
Лев: „Верден".
Палас: „Панама".
Ф[illegible]: „Білі Ночі".
Casino: „Дощ рож".

Дописи.

ГОРОДЕНКА. (*Просвітна анкета і „Просвітянський Театр". — Виборчий рух*). Філія „Просвіти" в Городенці скликала велику анкету відпоручників читалень на день 16. ц. м. При виповненій обширній хаті, відпоручник Головного Виділу „Просвіти" представив зібраним завдання „Просвіти", яким вона руководиться від 60 літ, занепад її діяльности в часі війни, а відтак теперішній зростаючий її розвиток у кожній ділянці її праці. Згідно з офіціяльно на загальних зборах установленими цифрами дійшла анкета до переконання, що напади декотрих, на жаль, українською мовою друкованих часописів на Головний Виділ взагалі, а на його голову М. Галущинського зокрема, є диктовані не добром „Просвіти", а охотою усунути теперішній Виділ разом із головою, щоби самим заняти їх місце. В промовах було чути жаль, що найшлися українці, навіть старші, які забувши про свою кращу минувшість, для невловимої інтернаціональної думки встидаються співати український національний гимн і вихтують живою національною ідеєю. Идуть слідом за тими, котрі на місце передвоєнного царського москвофільства насаджують нове москвофільство, так само шкідливе, як давнише. Поновлення [illegible] сили українського народу, [illegible] наших [illegible]. [illegible] висказала небуденні заслуги [illegible] „Просвіти" проф. М. Галущинському, який взяв у свої руки тяжкий і відповідальний провід культурно-духового життя народу, просвітяни піднесли такий гучний оклик на знак признання для голови Т-ва М. Галущинського. Потім обговорено програму просвітньої роботи на 1928 рік, а присутні розійшлися до сіл, щоби своєю працею підпирати працю Головного Виділу „Просвіти".

В днях 15—17 лютого ц. р. перебував у нас „Просвітянський Театр" зі Львова. Гарний, добре зіграний гурт цего театру дав вистави „Катерина", „Ой не ходи Грицю" та „Шумі Марица". Її одинокі дії оплескували слухачі горячо, а в деяких місцях зривались гучні оплески при отвертій сцені. Режисерові д. Сіроші і цілому ансамблеві належиться слушне признання за їх гарну мистецьку гру і відповідний, добрий добір репертуару. Найбільше одушевлення викликала вистава „Шумі Марица". По її відграню звернулися місцеві діячі до „Просвітянського Театру" з побажанням поворота до Городенки і повторення цеї вистави.

Передвиборчий рух в городенськім повіті зростає сильно. Міське і сільське громадянство бере чим раз живішу участь в передвиборчій праці. Освідомлююча діяльність українських національних діячів видає успіхи і скількість прихильників національної думки росте безупинно. Чужі, імпортовані кличі не лише не притягають до себе нових прихильників, але й дотеперішні, вобаламучені до недавна громадяни переходять [illegible] в український, національний табор. — *Городенський.*

РАВА РУСЬКА. (*Дика господарка на ріці Солокії*). Ріка Солокія в звязку з розтопами, які мали місце з початком лютого ц. р. в наслідок „дикої господарки", яку завів на ріці Солокії в селі Вербиця, повіту Рава Руська — власти[тель] більшої посілости Адам Ромер, згл. його управитель Букевицький, виступила з берегів власних і штучно улаженої млинівки, залляла половину села Вербиця і около 50 моргів селянських ґрунтів ріллі і сіножатей, спричинюючи великі шкоди. „Дика господарка" полягає в даному випадкові на тім, що вище названі пани в минулому році, без попереднього дозволу будівляних й водних властей, розібравши млин, старий млин, побудувавши на його місце новий, десять разів більший, висипали нові греблі і заложили під самим селом величезний став. Коли зважити, що ріка Солокія разом зі своїми багнами і мочарами та частими рікрічно повтаряючимися виливами має за собою історію, що ріка та власне тому вже від року 1819 „реґулюється" і пожирає майже від сто літ річно поважні буджетові суми то стане ясним, що в даному випадкові названі пани поважно закпили собі не лише з обовязуючого водного права, але передовсім з публичного інтересу. — Подаючи під осуд публичної опінії повищі факти та перші видимі наслідки такої господарки на ріці Солокії, апелюємо до компетентних чинників, з окрема до керманича реґуляції ріки Солокії, а також воєводи і міністра публичних робіт, щоби вони занялися цею справою. Це неосхідне тим більше, що пан Ромер старається саме залеґалізувати вище описані спроби „дикої господарки" на ріці Солокії і вніс в тій цілі до воєвідського уряду у Львові ч. спр. S A 16142 ex 1927 відповідне подання. Рівночасно звертаємо увагу всіх безпосередно заінтересованих, що комісійне доходження в повищій справі відбудеться дня 13. лютого 1928 в год. 8. рано на місці коло млина в Вербиці. — *Рада філії „Сільського Господаря" в Угнові.*

ДРОГОБИЧ. Попис елевів Вис. Муз. Інституту ім. Лисенка відбувся д. 19. ц. м. у салі Нар. Дому переповненій гістьми. Ми мали нагоду почути продукції клас фортепяну і скрипки. Краще випали скрипкові продукції — які мали повний успіх.

З елевів нижчих фортепянових клас заслугують на згадку: М. Павлашська, І. Витвицький і С. Мартинюківна, з вищих клас М. Кузьмович, О. Хтеїна і О. Дроздовська, а також К. Ладавська. Їх музикальність і совісність гри ворожать їм при тревалій праці — гарну музичну будучність.

Незвичайно швидкі поступи деяких елевів скрипачів (як Гаврилюка, Опермана, Гельманової) є свідоцтвом фахового проводу в науці сього предмету.

Варто би конечно впровадити науку сольфеджу, якого бракло на цьому пописі, а який повинен би може бути в українських муз. школах чи не найважнішим предметом навчання. На концерті грали вперше на новокупленім дуже добрім англ. фортепяні.

ВСІ УКРАЇНЦІ голосують на ОДИНОКУ правдиво національну УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ 18

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Києві. Засвідчім ділом зрозуміння важности культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвалє ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ віддасть свій голос на листу 18

Відозви.

ВІДОЗВИ ДО УКРАЇНСЬКОГО УЧИТЕЛЬСТВА.

Українські Учителі й Учительки!

Стремління Проводу Українського Національно-Демократичного Обєднання до створення одного національного виборчого бльоку розбилося об непорозуміння партійну закорузлість деяких українських партій. Це дало такі наслідки, що до виборів стає против себе понад 10 українських кандидатських виборчих лист, а проти них майже в цілости сконсолідовані польські і жидівські партії. Така виборча констеляція діткнула болючо й українське учительство, яке свідоме ваги хвилі, щиро віддане національній справі, попало в дезорієнтацію, бо і кандидати на послів від учительства найшлися в ріжних партійних таборах, головно в 52 і 53 виборчім окрузі. З такої ситуації вийшло поважне непорозуміння між нашими товаришами і товаришками, які блукають в сумнівах, як поставитися до виборів, до того ще в момент, коли старости, інспектори і поліція закликають їх до виборів на користь т. зв. безпартійного бльоку співпраці з урядом. (листа ч. 1).

Тому, що перед виборами до сойму і сенату ми вже не віддемося, а наша станова організація як аполітична і безпартійна не може давати директив щодо Вашого становища у виборчій акції, а також, щоби розвіяти Ваші сумніви, ми як кандидати на послів з партії Українського Національно-Демократичного Обєднання, звертаємося до Вас з закликом і просимо розважити отсей фактичний стан: Українське Національно-Демократичне Обєднання опирається в своїй програмі *на самостійницьких національних принципах, обєднує в собі всі суспільні верстви українського народу та має на меті боротьбу за всі його національні, культурні та господарські ідеали.* Коли додамо, що Президія Українського Нац. Демокр. Обєднання дала запевнення, що будучий український сойміовий клюб візьме між свої головні програмові точки добро української школи та українського учительства, то є очевидним, що все українське учительство повинно гуртуватися тільки під прапором цієї одинокої національної понадклясової партії й голосувати тільки на її листу ч. 18.

Цим становищем ми в нічім не нарушуємо виборчих шансів наших товаришів з інших лист, *бо* вони, приймаючи кандидатські місця на своїх листах, не могли числити на Вас, що завжди досі були прихильниками і гуртувалися в партії Українського Нац. Демокр. Обєднання. — Вони, знаючи силу своїх партій, могли рахувати тільки на підтримку своїх партійних товаришів. Також тоді нам рахуватися з ріжними закулісовими заходами а часто і пресією урядових чинників. Свобода переконань є загварантована державною конституцією. Чому українці мали би бути вицяті зпід прав, які вона дає? Вибори є тайні і вони мають виявити свобідну волю горожан, тому й ми всі маємо право і обовязок голосувати тільки після своєї волі і так, як нам наказує національна честь!

Товаришки! Товариші! Не забувайте, що на Вас звернені очи всієї нашої суспільности. Не забувайте, що ми є тими каменярами, котрі викоують від найнижчих основ національну культуру, тямте, що у всіх народів, народний учитель був тим, що клав основи величі своєї нації і що така сама роля тяжить на Вас!

У всіх переломових моментах передовсім ми учительство мусимо виявити якнайбільше сили волі, характеру і любови нашої Батьківщини. Тому і тепер, вільні від партійних міжусобиць, йдім до цих виборів, які є народнім плєбісцитом, під кличем: „Національна єдність у боротьбі і велична будучність!"

Це все має в своїй програмі Українське Національно-Демократичне Обєднання, що йде до виборів з листою ч. 18. — *Іван Ліщинський*, вл. р. [illegible] учитель у Львові, *Дмитро Великанович*, вл. р. учитель в Конюшківці, повіт Рогатин, *Іван Есемлевич*, вл. р. учитель в Кунисівцях, повіт Городенка.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Українські Жінки!

Сповнилася і в Польщі хвилина, за яку жінки всього культурного світу довго боролися: жінки мають рівне з мущинами право при виборах!

За те право боролися робітниці, яких, не зважаючи на їх сумлінність у праці, використовували, бо витирали ними всі кути по фабриках і ріжного рода робітнях... Боролися селянки, які поносили рівні з чоловіками громадські тягарі, а не мали права виконувати громадських обовязків... Боролися умові робітниці, жінки-інтелігентки, яких визискувало по урядах... Жінки були покривджені законами в життю родиннім і суспільнім!

Всесвітня війна переконала весь культурний світ, що за рівні обовязки і за рівну працю належаться жінці рівні права...

Українська жінка на рівні з чоловіками допущена до голосування до сойму і сенату! Українська жінка має право стати післанницею до сойму і сенату, щоби там висвідчити волю українського народу, а зокрема, щоби там охороняти жінок і відпирати їх кривди!

Дня 4-го і 11-го березня мусять усі українки без ріжниці стану і походження стати одною лавою до голосування!!!

Українські жінки віддадуть свої голоси на листи тих кандидаток і кандидатів, що своєю чесністю, характерністю і національним почуванням дають запоруку, що в соймі і сенаті будуть заступати справи українського народу, обороняти рідне слово, рідну школу і національне виховання української дитини...

Вибрані також жіночими голосами посли мусять памятати, що українки віддали на них свої голоси в вірі, що вони будуть боротися за охорону жінки-матері, вдови і сироти, за справжню, не паперову, рівноправність жінки громадянки!

Українські жінки! Щоби жодна з Вас не відтягнулася від голосування! Всі як одна маємо засвідчити своїми голосами, що ми розуміємо вагу хвилі і вміємо сповнити свій національний обовязок!

Ми, як матері великого українського народу використаймо гідно своє право. Даймо доказ, що ніякі наємничі та інтернаціональні підшепти ворогів не досягнуть української жінки.

Памятаймо на день 4-го і 11-го березня!!!

Українські жінки! памятаймо, що від нас залежить наше краще завтра!!!

Головний Виділ „Союзу Українок".

Передвиборчі віча і збори.

ОКРУГ 50. (МІСТО ЛЬВІВ).

Позір громадяни Городецької дільниці!

Льокаль Виборчого Комітету Українського Нац. Обєднання на Городецьку дільницю міститься в салі Сокола III., вул. Городецька ч. 95. Урядові години щоденно від 10—12 передпол. і від 4—7 вечером.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Надвірнянщино!

Дня 27. лютого п. р. передвиборче віче в Пнівю.

Дня 28 лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в Надвірній. Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

ОКРУГ 52. (СТРИЙ)

Позір Стрийщино!

В середу, 29-го лютого відбудеться велике окружне віче в **Дашаві**, на якім промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Скільщино!

Дня 26-го лютого п. р. в год. 12.30 відбудеться окружне передвиборче віче в **Козьовій** для сіл: Козьова, Опора, Орявчик, Головецько, Грабовець і Рипне. Реферують о. Притулик і д-р Дольницький.

Дня 26-го лютого п. р. відбудеться передвиборче віче в **Рожанці Вижній і Нижній.**

В четвер 1. березня відбудеться друге передвиборче віче в **Синевідську Вижнім.** Промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Войнилівщино!

В понеділок, 27-го лютого відбудеться передвиборче віче в **Томашівцях**, на якім промовляти буде кандидат А. Максимович.

Жіночі віча.

26-го лютого п. р. **Баня Косівська** год. 3-а попол., **Тустановичі** в год. 9-ій попол.

В неділю дня 26-го лютого п. р. відбудуться передвиборчі віча: в **Трускавці, Лішні, Унятичах, Лужку Долішнім, Бронниці і Добрегостові.** — Дня 25-го лютого п. р. відбудеться передвиборче віче в **Губичах.**

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Братства в середу 29-го лютого 1928 о год. 12-ій в пол. Промовлять кандидати на послів о. прел. Леонтій Куницький, д-р Степан Барон і п. Антін Кузько. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Позір Збаражчина і Новоселеччино!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

Теребовельщина позір!

Дня 26. лютого п. р. велике віче в **Остівци** в 12-ій год. в полудне на церковному майдані.

Дня 27-го лютого п. р. віче в **Залавю** в 4-ій год. пополудні.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Позір Золочівщино!

Передвиборчі віча відбудуться:

Дня 25. лютого **Городилів.** Дня 26. лютого **Білий Камінь.** Дня 28. лютого **Ушня.**

На вічах реферують кандидати на послів листи ч. 18 п. Баранова і п. Загульський.

За український мандат у Львові.

На Виборчий Народний Фонд для Львова зложили дальше: дир. Онуфрій Пашак 10 зол.; Орест Радловський 20 зол. і [illegible]; Михайла Солонського Львів, рад. Дениса(?) Глібовицького і Степана Ростоцького; інж. Витовт Манастирський 15 зол. і [illegible]; інж. Володимира Литвинського Дрогобич, інж. Павла Дурбака Львів; о. Микола Галант 10 зол.; інж. Іван Вотровський 5 зол.; Володимир Гуковський 5 зол.; Григорій Ганулек 10 зол. і [illegible]: о. Івана Рудовича Львів; Гасьль Пап'ї 10 зол.; Григорій Дмитрик 5 зол.; Іван Марко [illegible] зол.; Омелян Левицький 5 зол.; Іван Степнюк 5 зол.; дир. Ярослав Колтонюк 2 ам. дол.; Рад. Громницький Ісидор 10 зол.; ред. Федорців Федь 20 зол.

Жертви слати на вкладкове конто Центробанку ч. 84 у Львові, Ринок ч. 10.

Оповістки.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Устечко:
25. II. Вихрест.
26. II. Іспанська муха.

Заліщики:
27. II. Гейша.
28. II. Царевич.

Тлусте:
29. II. Пан Твардовський.

Ягольниця:
1. III. Пан Твардовський.
2. III. Вихрест.

Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два злодії.

До Театру заангажована артистка Ужгородського Державного Театру п. Левитська. 2—?

Ширші сходини „Союзу Українок" відбудуться в пятницю 4. II в год. 5-ій по пол. в салі Бесіди, Руського 22. На порядку дня: Реферат п. А. [illegible] „Жінка в совітській Росії" (враження з побуту). Головний Виділ Товариства запрошує отсим своїх членів і гостей. 2-

Тов. „Медична Громада" повідомляє, що в днях [illegible] о год. 10 рано в салі „Акад. Дому" вул. Супінського 21 відбудеться спільне засідання [illegible] з [illegible] ним. 1-2

Міське газове заведення у Львові просить звідати [illegible] в пасажі Миколяша, я раз надійшов великий транспорт нових апаратів і кухонь до варення на газ. 157.

Дрібні оголошення.

ОСОБА середніх літ, пошукує посади до 2 старших осіб або до священика на село, розуміється на газдівстві і кулінарській штуці. Оголошення на пл. Коснеєрську ч. 1, двері ч. 3 для [illegible]. 157 1-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів вл. Марійська ч. 5. 3 63—7

КАМЕНИЦЯ поверхова, гарна, 8 мешкальних убікацій, пекарня (легко до перероблення на мешкання), спіжарка, пивниці; нові комірки, кірниця, городці, опаркання; околиця приємна, здорова, недалеко головного двірця, трамваїв — все вільне, на продаж або заміну — реальність провінція (подгре), кождої хвилі (3.000 долярів). Львів, Левандівка, Потоцького 11, Михайло Воробець. 1577

КОНЦИПІЄНТ з практикою 2 л. м. на власне бажання змінить дотеперішню посаду і прийме нову з днем 1. квітня п.р. Зголошення слати на адресу: Бабюк Стефан канд. адв. в Комарні. 1565 2-1

НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ кантата на мішаний хор Я. Ярославенка „Натхнення". Партитура 1 зол. 50 гр. Продають всі книгарні. 1533 3—5

МІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в одним кавалку. Зголошення тільки листовні під адресою: П. Журовська, Львів вулиця Богуславського 14. 1581 4-5

ДОКТОР фільософії на державній посаді, молодий, вважає пересічку з інтелігентною, пристійною та доброї вдачі дівчиною до літ 26. Посередництво не виключене. Листи просится слати до Адм. „Діло" для „професора". 1566 2-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 Пересвітлення Рентгеном 15—24

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий ЛІКЕРИ
у 70 ріжних смаках „STELLA" в 70 ріжних смаках
до набуття в аптечних складах.
Головний склад В. Г. Мушинський в Перемишлі, Галичина.
для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 36—?

РІЛЬНИКИ
вживайте
ШТУЧНИХ НАВОЗІВ:
ТОМАСІНУ, 2-4
СУПЕРФОСФАТ,
АЗОТНЯК,
ПОТАСОВІ СОЛИ:
Красві і Страссфурські
СІРЧАН АМОНУ, КІСТЯНІ
МУЧКИ, САЛІТРУ,
УСПУЛЬОН, ЗЕЛІО
ЙОСИФ КАРРАХ
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ 18.
Цінники і поучення висилаю безплатно.

Д-р Гентам до відома: Уже появився новий, музичний катальог за 1928 рік. Висилає на бажання Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10. 9-10

СТЕЦЕНКА: Заповіт на мішаний хор коштує 1 зол. Замовляти в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 1571 2—3

Перша Галицька виріб. радіоапаратів
„ВАРРАДІО"
Львів, ЯНІВСЬКА 37. Тел. 30-33.
NEUTRODYNA 5-ти ламп.
це найліпший апарат.
Комплетний матеріял першокласної якости до будови враз з люксусово виконаною скринкою, відповідно потрібною плитою і додатком 35.— зол. до комплету додаємо плани а по вибудуванню безплатно строїмо. 1-3
Части на 3-лямп. апарат 100.— зол.

зол. 3 | ЦУКЕРНИЦІ | зол. 3
з хінського срібла тільки у
Б. ГРИНБЕРГА Сикстуська 4.

Шиpіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 44 (11.298). Львів, неділя 26. лютого 1928. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудне. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-36. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Те, що найважніше.

Львів, 25. лютого 1928.

Окружні виборчі комісії уневажнили цілу низку зголошених кандидатських лист. Одні з тих лист мали справді не лише всякі формальні недокладности, але й сутні недоладности. Були це здебільшого листи індивідуальні, особисто-амбіціонерські. Та поруч них уневажнено й листи партійні, бльокові, щодо яких треба було „формальностей" підшукувати, а головно надавати їм спеціяльну дрібничкову інтерпретацію, щоби промостити і прочистити дорогу для продержавної або усоюзнених з нею лист.

В звязку з широко закроєною уневажнюючою діяльністю окружних комісій, особливо на „кресах" — виявилося, що виборча ординація, хоч яка вона подрібна, спеціяльна, ньюансово-точна, то всеж таки її дефекти просто страшні. Під формальним оглядом вона продумана до останніх подробиць, але під меритоичним, сутнім на кожному кроці стрічається не лише щілини, але глибокі западні і пропасти. Виявляється, що уневажнена з „формальних причин" листа є засуджена на нірвану. З хвилею, коли окружна виборча комісія видасть про неї свій осуд, та листа повинна розплистися, зникнути, перейти в небуття, а одночасно й голоси тих десяток тисяч виборців, що стоять за нею. До скінчення виборчого акту, до хвилі переведення виборів нема ніякого правного засобу, щоби реституувати безосновно уневажнену листу.

Змагаючи до збереження чистоти виборів і недопущення до адміністраційних помислів, виборча ординація віддає справу виборів в руки судейських, а не адміністраційно-політичних чинників. Спираючись на цій основі, повновласники уневажнених лист внесли скарги, відкликання до Найвищого Суду, шукаючи справедливости у найвищій судовій інстанції. Та Найв. Суд не приступив до меритоичного розгляду внесених відкликів, уважаючи, що їх внесено передчасно.

І справді: виборча ординація не говорить виразно про які-небудь виборчі відклики до судових інстанцій перед покінченням виборчого акту. Аж в 14 днів після проголошення висліду виборів кожний виборець може внести протести проти вибору посла або взагалі проти виборів (арт. 102). У виборчих справах рішає Найв. Суд. Згідно з арт. 107 виб. ординації

„Найвищий Суд уневажнить вибір посла або запротестовані вибори

1) коли буде стверджене, що в даній виборчій окрузі при виборах допускалися перекупств, вимушень, фальшування або якихнебудь обманств (podejść) у розмірах, здатних змінити вислід виборів;

2) коли вибори переведено незгідно з постановами отсього закону, а довершені помилки (uchybienia) могли вплинути на вислід виборів".

Обсервуючи хід виборчої акції, треба ствердити, що у внесених скаргах Найв. Суд найде безліч матеріялу для уневажнення виборів у поодиноких округах. І тому в правничих колах, які вважають рішення поодиноких окружних виборчих комісій неслушними і безосновними під правним оглядом, зовсім слушно сподіються, що Найв. Суд у багатьох випадках уневажнить вибори. Та питання лише, коли це станеться? Бо й тут закон не постановляє нічого щодо речинця, так що та справа може тягнутися в безконечність. Найв. Суд може якраз тоді винести своє рішення, коли кінчатиметься соймова каденція. Віримо, що буде інакше, що Найв. Суд негайно після виборів розгляне внесені скарги, уневажнить вибори в деяких округах та спричинить нове розписання виборів.

Майже всі кандидатські листи уневажнили окружні виборчі комісії з „формальних причин". Не сутніх, не мериторичних, тільки формальних. Між іншим уневажнення лист 18-ки в рашівській і ковельській округах наступило з тієї причини, що бракувало вимаганих арт. 45 виб. ординації підписів 50-ти виборців. Як до того дійшло, як стопилися і розвіялися ті підписи, ми вже згадували. Та не в тому річ. Річ у тому, що це справа формальна. Автори тих уневажнень звертали увагу на дрібничкові формальности, штигулькаючи битим бюрократичним шляхом, а зігнорували духа закону. Бо вимога 50-ти підписів не є сутньою частиною виборчого акту, тільки превенційним засобом, щоби поставити стрим усяким льокальним амбіціонерам, людям громадянсько некваліфікованим, які масовим зголошенням своїх кандидатур моглиб просто осмішити вибори. Тому закон постановляє, що тільки така листа може бути важною, або: що тільки такий громадянин може стати кандидатом, за яким стоїть мінімум 50 виборців. Зовсім інакше треба дивитися на цю формальну передумову, коли мається до діла з партією, отже організацією масовою, за якою стоять тисячі і десятки тисяч громадян (виборців), а тим більше, коли мається до діла з бльоком партій. Тут вимога 50-ти підписів є справді тільки формальністю без наймєншого сутнього значіння, бож нотористно відомо, що за партійною чи бльоковою листою стоять десятки тисяч зорганізованих громадян. Колиб підписи під кандидатською листою були сутньою частиною виборчого акту, то партія може зібрати й тисячі підписів. Але тоді це вже не формальність, а сутній акт, це вже самі вибори. Ясно, що тоді само голосування сталоб уже неактуальним, бо письменна заява кількох тисяч виборців заступилаб голосування.

Отже сутнім є голосування, то є осередній акт виборців, то є те, що найважніше. Все інше має побічне значіння, а вже наскрізь формальною є вимога підписів під кандидатськими листами, тимбільше під листами збірними, партійними, бльоковими. Уневажнюючи такі листи, комісії чи інші чинники фактично позбавлюють виборців їх основного, конституцією забезпеченого горожанського права, бо не дають їм спроможности проявити свою волю, виконати своє право, змушують їх кривити своєю душею і або стриматися від виборчого акту, або голосувати на чужі собі морально, політично і національно листи.

Щож має робити виборець, якого листу уневажнено з „формальних причин"? Очевидно, обстоювати своє право до кінця. Обороною в даному випадку буде голосування на уневажнені з „формальних причин" листи. Тому **українські виборці рашівської (47) і ковельської (56) виборчої округи повинні**, не зважаючи на їх уневажнення, **голосувати на 18-ку, на листу Українського Національно-Демократичного Обєднання, яка є одночасно листою непольських народів.** Українські виборці ділом повинні засвідчити, що уневажнення тих лист, за якими стоять десятки тисяч виборців, було безосновне. Це є в даному випадку єдина форма протесту і єдиний засіб підтримати наглядно і мериторично нашу скаргу у Найв. Суді та спричинити розписання нових виборів в тих округах.

Знижка цін.

На численні запити та бажання повідомляю Високоповажну мою Клієнтелю, що від нині знизила я ціни за всі роботи о 20%.

З поважанням

Марія Волянська

1559 2-2 Собіського 12, Тел. 17-04

З тихої волинської сторони.

Упадок Сель-Роба. — Одинка і її сателіти. — РНО. — Жиди. — „Націоналісти" з „Української Ниви".

(Від нашого кореспондента.)

III.

Луцьк-Кремінець, половина лютого 1928.

Дехто може здивуватися: навіщо накидатися на радикалів за їхню окрему виборчу листу на Волині, коли там чейже й так найсильніші Сель-роби і діло, мовляв, може йти хіба про „рештки"! Не виключене, що такі сумніви серед наших людей у Галичині виринуть, бо — знаю — у нас прийнявся погляд про велику, майже безконкуренційну силу Сель-Роба на Волині. І ось, саме цей погляд наскрізь помилковий. Справді, Сель-Роб **мав** на Волині чималі впливи, але нині їх майже зовсім **не має**. А причини цього у минулому й теперішньому такі:

На північних українських землях загальні політичні відносини такі, що 1) партійно-політична диференціяція щойно у перших початках, — доцільно загалі ще її нема і 2) тому, що нема угрупування ідеольогічних течій ані партійно-політичних традицій, вся громадська робота опирається виключно на „фірмових" іменах одиниць (тому то, коли „фірмова персона" міняє раз-у-раз „орієнтацію", у цілому громадському житті повстає хаос!). З того виходить, що на Волині досіль **ніяка** партія не мала (і не має!) своєї організаційної сітки. Сель-Роб була справді першою партією, котра пробувала це зробити. А що виступила на арену з гуком і шумом і оперлася на могутніх буцімто на Волині лівих настроях мас, здавалося, що дійсно Сель-Роб на Волині панує. Здавалося, бо цього **ніхто** докладніше не перевіряв, не входячи взагалі в ближчий контакт з масами, обмеживши його до вузького кола просвітянської, а [illegible] влади та браку охочих до праці сил дуже невеличкої роботи. Цей контакт налагоджено щойно у звязку з виборами. І ось зразу виявилося, що великі впливи Сель-Робу це міт. Виявилося й чому: 1) передусім Сель-Роб замаркував спершу до себе як повинно, як партія з грімкими гаслами й босим розмахом; швидко показалося, що за цим криком і шумом є порожнеча, брак ідейних цінностей і конкретної програми реальної роботи. Волинський селянин „лівий" лише на ґрунті неґації існуючих порядків, але по суті абсолютно ані з соціялізмом не має нічого спільного, ані не прагне взорувати по зразкам — сходу. Він швидше „роскусив" сель-робів і прохолодів: він далеко не такий політично несвідомий, як собі дехто представляє, а низка масових політичних волинських процесів зробила тут чималу освідомлюючу роботу. 2) Сель-Роб зовсім позбавлений інтелігентських сил. Світилами його інтелігенції це відомі чотири посли й один сенатор, чотири малоосвічені народні вчителі й один селянин. Вони то стали в краю піонірами ліво-соціялістичного руху, а що кожний з них зокрема і всі вкупі такі соціялісти, як китайські мандарини, про тому жаден із них і теоретично не має вселеного поняття про соціялізм (соціялізм, це для Маківки, Братуня, Козицького чи Чучмая дерева у африканському праліс!), то й насаджування отого соціялістичного вірую йшло як з каменя. Ішла дискредитація за дискредитацією, а помогали до неї занадто менші пропагатори, ревні партійні неофіти, зрекрутовані з рядів... найгіршого шумовиння. Таким робом прийшла дискредитація і ідеї, і осіб і метод, і маса від Сель-Робу відсахнулася. Колиб не уневажнення сель-робівської 8-ки і бльокової 18-ки на Ковельщині і колиб була змога на цілій Волині перевести нормальний виборчий бій, Сель-роби безумовно вийшли би з виборів розгромлені, в найкращому випадку з 1—2 мандатами на загальне число 16. Тепер будуть прикриватися переслідуваннями влади, ковельською історією, відібранням „Нашого Життя" — словом, грати мучеників і з мучеництва кувати новий капітал. І коли з двох останніх волинських округ, Луцька-Рівного та Кремінця-Дубна, вдобудуть сельроби мандати, то це буде заслуга **виключно** розбиття національного фронту на дві суперничуючі взаємно національні групи...

Так само, як збанкротував Сель-роб, збанкротувала широко рекламована волинська „націоналістична хрунїяда", шірена par force „Українською Нивою". Безвиглядність „підприємства" була така наглядна, що поволі сенефувалися з нього всі розумніші, яким таки не хотілося палити за собою мостів. А хоч і далі дехто з них помагає цьому підприємству пером і словом, то тихцем без свідків, завзято того звиду відхрещуючися і цілком слушно — краще не поганити

собі політичного свого українського міністерського титулу. На фронті остався один Петя Певний, ця стара фірмова парсона. Тимбільше він нині оздоблений, розкрещений, і в своїй бішености таке сердега випиcує в „Українській Ниві", що колишні власні його приятелі з дива не виходять. Геть, як то кажуть, на „Іншову суку" війшов. Та з Петьом Певним є одна цікавіша історія. Отож, коли акція „єдиного націоналістичного фронту" „Української Ниви" настільки збанкротувала, що не було на показ ані одного місцевого інтелігента, заявлено ідею окремих виборчих лист і зальшеко теж іншим особам підписувати українських вловімних імен на дальші місця дружиних лист „єдиних". Так і в Луцьку чи Кремінці українських „порядних" лист нема. Зато виринула вона в Ковлі. Її нумер 37. На першому місці фігурує там якийсь магістратський урядовець Романенко, на другому шинкар Жорновський, на третьому — Петя Певний, як „літератор" (чого ця література не витерпить!). Очевидно, що два перші анонімні найшлися там завдяки своїм гарно-звучним назвиськам і обсадили на мандат „войдя" арештом у користь П. Певного. Все одно, ця листа не звернула би на себе нічиєї уваги, аж ось бах/тарах, у Ковлі — віде іде, тільки саме в Ковлі! — уневажнюють і сель-робівську 8-ку і більшову 18-ку, а уповноваженого сель-роб. ліпниці арештують по дорозі до льокалю, де зібралися агоденти 19-ку. І не стало ні одної української листи, крім — 37-ки Певного!! Дивний збіг обставин, правда?! В такій ситуації не трудно вже мандат добути. Можна би дістати його й без жадних штучок — дотеперішніх стало би — але Петя ще не спочиває на лаврах і зо шкіри за мандатом лізе. Один приклад: бере паучки церковні брошури проф. Огієнка, Рішинського, Ортодоксова (псевдонім) і валить на обгортках книжечки „Про св. Кирила і Методія" печатку: голосуйте всі на ч. 37!" Джентельменські методи агітації в чистому стилю „літератора" Певного. За 1050 золотих місячної „дієти" — тьфу!...

Кілька слів про неукраїнські листи. Найбільше шуму 1-ка викликала в луцькій окрузі, а то завдяки двом чоловим кандидатам: поміщик князь Януш Радзівіл на 1. місці, жид-банкир Віслінкі на другому. Коли зважити, що найбільшою польською силою на Волині є осадники з б. легіоністів, легко зрозуміти, що оба ці імена не були серед луцьких поляків зустрічені з великою сердечністю. Кн. Радзівіл мусів оголошувати аж заяву під словом чести, що добутого мандату не зречеться на користь Віслінцього; не придбав цим для 1-ки жидів та не задобрив і поляків: вони самі розуміють, що ця кандидатура для осередка української сільської провінції не дуже підходить. Врештою ситуація 1-ки в Луцьку подібна, як 37-ки у Ковлі: всі інші польські листи уневажнено! Очевидно, що на селі агітація за 1-кою йде **українськими** летючками (писані вони чистою літературною мовою, так і видно, що переплатав їх на українське якийсь український „літератор"). Звичайно, що агітатори 1-ки так само не доцінюють політичного розуму волинського селянина і на цій своїй помилці програють. Нпр. в одній такій відозві 1-ки під наг. „Громадяне!" вказується на волинську силу ріжних лист:

„Кожний з тих списків-нумерів, кожна партія обльовує одна другу, виливає помиї на голови своїх противників та вихвалює лише себе, запевняючи, що вона найліпша, що лише вона дбає про нарід..."

І далі зараз таки слідує лайка по черзі на кожну оголошену українську листу і кожну зокрема українську партію. Звичайно, що селянин моментально відчує це: „а ви не лаєтеся і не хвалите лише самих себе?!" Та й сама полеміка 1-ки дуже нефортунна. Нпр. про УНДО кажеться там:

„УНДО сидячи рівні банк набавні, видаючи, що нарід їм повірить, шукають після того, як вони вийшли з польськими багатирями-сіоністами та за їхні гроші хочуть нашими голосами переводити до сойму [illegible] багачів..."

І вже-то український сільський виборець не знає, хто таке Віслінкі, — один з найбільших фінансових

Жадайте французьких паперців до куріння: JOB 6-50

потентатів у Польщі!! — Є в летючці 1-ки: ціле оповідання під заголовком „Не скажеш дівка трібно, коли це їй непотрібно", з відповідним „моральним сенсом". Агітаційний аргумент, що 1-ка стоїть поза партіями і грозою партійну поборює, не переконує людей: „коли вже є нумерок і листа, значить є своя партія!" Але є й інші способи агітації за 1-ою: ось нпр. уневажнення появи на Волині якоїнебудь іншої газети чи якогось взагалі друку, поза 1-ою...

Москалі виставили всюди листу „общерусскую" під ч. 20. Всі їхні летючки на двох мовах: московській і українській. Ось одна квіточка:

„В Польщі живе богато мільйонів руських — потомків стародавньої Русі, котрі називають себе руськими, українцями, малоросами, білорусами. Памятайте, що всі ми діти одної семі. Як в семі не всі діти однакові, так і наш великий руський нарід складається з дрібних віток..." і т. д.

Агітатором тої листи бути неприємно: можна стати каліком, а те, чого доброго, й осиротити дітей. Обідерування дідка московському селянинові страшенно не подобається.

Жиди стоять лавою за 18 ли. Це слід ствердити з їхнє правди. Здається, що волинські жиди взагалі характерніші, ніж галицькі, більш ідейні і політично більш скоординовані. Під репресіями приникнуть, але не підлаються, навпаки, живо реагують. І про жидів можна би сказати те, що сказано про Сель-роб: коли б дано можність свобідної виборчої конкуренції, то безумовно виявилося би, що однаково „Бунд" як „група трьох борів" (Кіршбраун, Прилуцкі, Вісліцкі) не мають на Волині що діяти, а справжню силу мають лише сіоністи.

Вигляди 18-ки по округах такі: про плюси, — про патріотичний настрій, свідомість мас, традицію 18-ки з 1922 р., зрозуміння в масах потреби єдности і то не лиш української, але всіх меншостей, — говорено вже в попередніх дописах. Зовсім мінуси: наша листа в луцькій окрузі має ту слабу точку, що на 2-ох перших місцях немає нікого з самого Луцька; дальше: важкий удар завдано нам арештуванням чолового кандидата п. Сербтника, людини дуже меткої й енергійної; в Луцьку йде теж найгостріша акція в обороні 1-ки, себто Радзівіла. В кременецькій окрузі знову найяскравіше розьднання, — тут мається на увазі особу С. Жука. В ковельській окрузі ситуація була найкраща: два чолові кандидати 18-ки, пп. Підгірський і д-р Річинський, мають таку особисту популярність у 4-ох повітах тої округи, що тамошня наша листа мала найкращі вигляди. Чи не дивно, що саме її уневажнено?! Ситуація у Ковельщині тепер така: остало там усього 5 лист (4 уневажнено, одної фізично не допущено): 1-ка, „Бунд" (4), РНО (20), Кіршбраун (33) і Певний (37). Тому, що з 1-ки на 1-му місці кандидує відомий польський публіцист-ліберал Йоахім Волошиновський (пол. ред. „Дзєнніка Кійовского"), мабуть впаде на нього трохи голосів і жидівських. Українці мусять дбати, щоби бодай активною підтримкою не причинитись до побіди таких „представників пароду", яких нарід до цієї почести не запрошував. В 1922 р. виборчий ділянки на Ковельщині був 23.000 (на 217.000 виборців і 100.000 голосуючих); очевидно, що при скасуванні всіх українських лист цей ділянок впаде до мінімума і допоможе і Кіршбраунові і москалям і Петі Певному...

...Тиха волинська сторона, страшенно тиха. Розбуркують її від часу до часу і знову вганяють її в тишину і безруху. Хай вибори [illegible] закінчаться найбільшою нашою побідою чи найбільшою поразкою, — все одно одну лише вони повинні принести нам науку: не дати довше цій тихій волинській стороні дрімати дрімотою більшости її ледачих проводирів і експлуатуватися її життям. Бо гарна ця волинська сторона і спрагнена життя.

І. Кедрин.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нині в пятницю, публики на залі дещо більше. Ставили дальше внесення обор. обв., а потім промовляв військовий знавець кап. Балецький. В часі його промови на внесення прокуратора залю опорожнено і тої промови вислухав тільки трибунал, оборонці, лава присяглих і, очевидно підсудні.

Тому, що прокуратор не заявився ні „за" ні „проти" внесень оборони, полишаючи вирішення в цій справі в цілости трибуналові, трибунал відбуде завтра, в суботу, нараду в справі всіх тих внесень. З тої причини завтра розправи не буде.

—о—

Внески д-ра Михайла Волошина.

При кінці вчорашньої розправи обор. д-р Мих. Волошин поставив внесення на допущення і переведення отих доказів:

1. З свідка Івана Калитяка, купця у Львові, вул. На Байках 14, на факт, що з початком 1925 р. свідок позичив обв. Головінському 400 ам. дол. на вексель.

2. Свідка Венедикта Левицького, купця у Львові, вул. Яківська 76, на факт, що обв. Головінський до свідка з свідком спроведжував дерево залізничне в цілях заробкових.

3. З свідків М. Білинкової, жінки адвоката і д-ра Костя Біленького, адвоката, обох з Городку, на факт, що обв. Головінський посередничив у справі купна-продажі віллі і з тої цілі приїздив до Городка в половині грудня 1926, в часі ни 2 або 3 дні перед святом Миколая.

4. Відчитання в доказових цілях письмо генерального заступництва Андре Савчук, фірми Альоіс Вальдштайн, з дати Райхенберг (Ліберець) з дня 12. 1. 1927 ч. 33/27, яке оборонець має в оригіналі, на факт, що дня 13. 4. 1926 обв. Головінський одержав заступництво цеї фірми та що в січні 1927 зафероване йому продовження умови під доволі корисними умовинами.

5. З свідків Філіпа Коза і Каролінни Козової, обох у Львові, вул. Длугоша 26, на обставину, що обв. Головінський мешкав у них безперервно аж до свого арештування, що був завсіди ощадний, жив дуже скромно, з нічим не скривався і ніхто підозрілий до нього не заходив.

6. З свідків а) Ярослава Марениця, ревізора Союзу Ревіз. Українських Кооператив у Львові, Домініканська 11; б) Нестора Яціва у Львові, Хшановської 12; в) Е. Мурина, урядовця Рідної Школи, Львів Ринок 10, г) Івана Ришавого, урядовця Спілки Українських Агрономів у Львові, Валова 26; д) Данила Харамбуру, студ. філ. — усіх на факт, що в році 1924 ті свідки, як бувші старшини б. бригади Української Гал. Армії, заложили комітет для видання історичних споминів про ту бригаду і на їх просьбу також обв. Головінський, як б. комендант цеї бригади, надіслав кілька споминів та кілька своїх знимок (фотографій) з минувших літ; дальше на факт, що б. корунжий цеї бригади Дмитро Волошин мав саме занятись редакцією видавництва цих споминів; а вкінці на факт, що поліція при нагоді ревізії в льокалі комітету, забрала часть тих історичних матеріялів, а остання часть враз зі знимками (фотографіями) залишилась у Волошина.

7. Відчитати в доказових цілях оголошення, друковане в несконфіскованому ч. 68 тов. „Діла" з 28. березня 1926, на факт, що цей комітет бувших старшин б. бригади публично в пресі завзивав усіх старшин і стрільців тої бригади, щоби присилали свої записки, спомини, нариси, документи і знимки (фотографії) в цілях видання їх в історичному альманаху.

8. З свідків обох пп. Кохів, як вище і Петра Сицка с. Теодора, фірмана в Махнові коло Рави Руської, на обставину, що перед феріями в році 1926, а зокрема в місяцях травень, червень і липень (перед шлюбом) обв. Головінський дуже часто перебував у Махнові, доїжджаючи зі Львова і що поза Махнів і Львів нікуди не виїздив.

9. З свідка Петра Сицка с. Теодора, як вище, на факт, що як фірман возив п. Мирославу Головінську й обв. Головінського дня 1. грудня 1926 по полудні до Рави, що обв. Головінський вже ш дня перед першим грудня був у Махнові та що відтак по повороті з Рави до Махнова був там ще кілька днів; дальше з свідка Якова Ковалїва, дяка в Раві Руській, на факт, що він був теж при тім, як о. парох Твердохліб повязував обоїм Головінським малюнки в церкві в Раві.

10. З свідка Іванни Залицевої, жінки священика в Любичі Князі, п. Любича Королівська, на обставину, що у вересні 1925, а зокрема в часі між 7. і 12. вересня приїхала до Махнова, бачила там обв. Головінського та що обоє Головінські тоді свідкові оповідали, що саме Головінський робить приготування, щоби ще в сьому місяці (вересень 1925) відбути шлюб.

11. З свідків а) Богдана Пашківського, студ. унів. у Львові, Чарнецького 25, б) Дениса Гасюка, студ. унів. у Львові, Пільнікарська 10, на обставину, що обв. Головінський є для них зовсім незнаною особою та що ніколи, а тим менше в дні 16. 1. 1927 не були з ним на площі Стрілецькій у Львові.

12. З свідка Петра Бубели, возьного при ваґоні. Знесіння (Козьовія) ч. 324, на факт, що обв. Головінський є для нього зовсім незнаною особою, що він ніколи з ним не мав ані не має ніяких діл чи інтересів, а зокрема, що дня 14. 1. 1927 ні Головінський ані ніхто до нього до дому на Знесіння не заходив.

13. Свідка Мирослави Головінської жінки обв., на факти під 8, 9 і 10, і на обставину, що в році 1926 вручила о[на] Головінському 200 ам. дол. зі своїх ощадностей.

14. Відчитати Дієрій 430 (свідок Литавец Ян).

Після того обор. д-р Волошин ставить внесення щодо обвинувачених Гретчаків і просив покликати на ріжні обставини як свідків д-ра Ол. Дереща, адв. в Долині, Осипа Майхровича, дир. кооп. з Сихова п. Долини, Андрія Штепа з Долини і Ярослава Гладія, урядн. магістрату в Долині. На факт неправдоподібности і взагалі слабого характеру і вдачі св. Тюлки обор. д-р Волошин поставив теж ряд свідків.

Додаткові внесення д-ра Шухевича.

Опісля поставив ще додатково кілька внесень адв. д-р Шухевич. Зокрема домагався допущення як свідків пп. Богдана Пашківського і Дениса Гасюка а також адв. д-ра Е. Гальперна у Львові і сл. судді д-ра Н. Войтора в Кракові, який вів слідство в краківській справі. Дальше обор. Шухевич просив покликати ще раз на розправу св. Василя Дяуля, відчитати деякі акти краківського суду проти Пітчинської і тов. і відчитати свідчення свідків Тарнавського і Собо

*

Розправа в пятницю зачалася зі значним опізненням. Предсідник витягнув з актів записку, яка приписується обв. Ів. Вербицькому (з ній є спис військових формацій), а також один лист Ів. Верб. до обв. Яницької і подав їх лаві суддів присяглих до перегляду. Також передав лаві присяглих ту картку, яку обв. Дзісь мав викинути при своїм арештуванні. Опісля передлаває ще інші карточки й записки.

При перегляді одної такої записки зголосився до слова обв. Ів. Вербицький і заявив, що то він її не писав. На внесення д-ра Старосольського предсідник велів сісти при одній столі обв. Іванові й Михайлові Вербицьким і подиктував їм зміст тої картки. Опісля порівнював їх письма з письмом тої картки і сказав до Ів. Вербицького: Так то не ваш звичайний спосіб писання, але цілком інший! На це Ів. Верб. відповів: Так, але я намагався написати так, як тоді...

З черги поставив цілу низку внесень до-

Вже надійшли Останні Новости на Весну і Літо до фірми Антін Уєра Львів, вул. Галицька 10. До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стриї рівнож Тарнові. 1-4

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, віджиглючо, побуджує апетит, неоцінений середник **для реконвалесцентів**
М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малазі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr .M. Krzyżtoforski Tarnów.** 29-?

гічно свого клієнта Дармохвали обор. д-р Павенцький.

Після того заведжено павзу.

По павзі предсідник заявив, що тепер будуть говорити військові знавці. Прокуратор домагався опорожнення салі з уваги на те, що кожна держава береже свої військові тайни, отже годі тут про такі справи говорити на явній розправі. Оборона в цій справі не вносказувалася і предсідник зарядив тайну розправу.

При кінці пополудневої розправи поставив ще кілька внесень обор. д-р Шухевич. Деякі з них (логічно особа й роль св. Гасмана) мають просто революційний характер і ми їх подамо завтра.

Продовження розправи в понеділок.

Радянська Україна

Сировинна база для текстильного промислу на Україні.

Наркомзем подав до Укрраекономнаради докладну записку, де визначує розвиток сировинної бази для текстильної промисловости на Україні. Наркомзем зазначає, що кліматичні, ґрунтові та економічні умови багатьох районів України, забезпечують цілковито можливість розвитку низки прядильних культур — конопель, кенафу, льону, бавовнянка, кендирю, і ласточника. Зі всіх названих культур на Україні розвинута в товарній формі тільки культура конопель. Загальна засівна площа конопель на Україні складає 145.000 дес. З них до 100.000 дес. мають виключно споживчий характер. Таким чином на товарні коноплі припадає лише 45.000 дес. Проте й зазначена кількість засівної площі могла би забезпечити потреби внутрішньої промисловости а також в деякій кількости моглаб піти на експорт. Умовою для цього є нормальний врожай — 40 пудів з десятини, що дасть в загальній масі 1,800.000 пудів. Промислової культури кенафу ще нема на Україні, але досвідні його засіви мали місце в 1926-27 р. на площі до 60 дес. Ці пробні засіви показали цілковиту можливість успішної культури кенафу на волокно, а також можливість забезпечити засівним кенафу українським насінням. В цьому році буде переведено в радгоспах та на досвідних станціях досвіди засіву кенафу на площі декілька сот десятин, а протягом найближчих пяти років можна було утворити на Україні площу під кенафом до 15.000 дес., що дасть продукції понад 500.000 пудів. Ця кількість продукції зможе покрити одну тротину потреби української джутової текстильпромисловости в половині кенафу. Культура льону проводиться на Україні в ширших розмірах тільки на Поліссі. Проте й там в загальної кількости засіву 22.000 дес., тільки 200—300 дес. зайняті під товарною культурою льону, що призначено на волокно. Щоб поширити культуру льону. Наркомзем замітив провести в 1927-28 р. контрактацію в розмірі 5.000 дес. Щодо культури бавовнянику, то досвід показує, що його можна розводити на півдні України без зрошення й одержувати таким чином урожай в розмірі 30 пудів з десятини. Ще більше має шансів культура бавовнянику на зрошеній землі. З інших прядильних рослин для південної України може бути придатна культура кендирю та південної італійської коноплі, а також ласточника. Щодо вовняної сировини для текстильної промисловости на Україні, то в цьому році „Добробут" має заготовити 5.000 пудів мериносової вовни, 40 тисяч цигайської та 15 тисяч пудів руської, вадів грубої. Пятирічний перспек-

Бар Театральної Каварні
заповіджений!! гостинний виступ оригінальної **співаючої** фільгармонійної jazz-орхестри
„COLUMBIA BAND" з Відня
розпочинається невідкличчо в суботу 25. лютого 1928
Фамілійний Дансінґ
в часі концерту відіграють колюмбійські музики оригінальні мелодії з на"новішої — — — — jazz-опери Krenecke „JONNY SPIELT AUF". — — — —
Вступ вільний. Надзвичайний гумор. Початок в год. 8.-8 веч. — До танцю приграють 2 орхестри. — Попол. Неділя 26. лютого 1928. в год. 5-8 попол.
— THE DANCANT — THE COLUMBIA-BAND

тивний план Наркомзему в галузі вівчарства намічає лише якісні, а не кількісні зміни в розвитковї вівчарства на Україні.

При астмі, недугах серця, грудних і легшевих терпінях, скрофулях, рехітизмі, побільшення щитикового желези і воляя, природна гірка вода *Franciszka Józefa*, є правдивим помічним середником. Найславніші клінічні лікарі з цеї ділянки недуг потверджують, що витворюючіся у сухітників на початку їх недуги заперти, через уживання води **Franciszka Józefa** зменшуються, та немає наслідків які могли би грозити розвільненням.

НОТА ВАЛЬДЕМАРАСА ДО ПОЛЬЩІ.

Варшава, 24. лютого 1928.

З Ковна повідомляють, що Вальдемарас підписав ноту до Польщі і нині спеціяльним куріером буде вислана до Польщі та доручена польському послові. Вальдемарас годиться принціпіяльно почати переговори з Польщею під умовиною, що в нарадах братиме участь делєгат Ліги Націй.

НОВИНКИ.

— **ВВАЖАТИ НА ВИБОРЧІ КАРТКИ!** **Згідно з законом на картці до голосування не може бути крім голої цифри ніякого іншого знаку: ні точки, ні протинка, ні риски. Отже на картці мусить стояти тільки сама цифра: 18. Всякі знаки, чи то наведення, чи точки, чи протинки недопустимі! Якісь невідомі, але напевно заінтересовані в уневажнюванні карток 18 чинники, поширюють між виборцями картки з точками, протинками і рисками. Всі картки з такими знаками комісії будуть на основі закону уневажнювати. Тому треба на те дуже а дуже вважати і перестерігати наших виборців перед такими картками.**

— **Арешти. В** Дубні арештувала поліція дня 23. ц. м. б. посла і голову Української Парляментарної Репрезентації **Сергія Хруцького** за те, що протестував проти заліплювання плякатів 18-ки афішами „одинки". В тюрмі відібрали від арештованого хусточку, шлийки і шнурівки від черевиків, щоби „не повісився". — Дня 22. ц. м. арештувала поліція в містечку Козині Дубенського повіту **Шеремету Сергія** за те, що ніс виборчу літературу Українського Нац.-Дем. Обєднання. При арештуванні мали його поважно побити, що ствердив тюремний лікар при оглядинах.

— **Ліві діячі на волі.** В четвер (23. ц. м.) випущено з львівської тюрми арештованих перед 20-ти днями лівих політичних діячів, а саме Вальницького (ред. „Сель-Робу"), Хімчина (голову партії Сель-Роб-Лівиця), Крайківського (ред. „Нашого Слова"), Хабу (ред. „Світла") і Фіялковського, арештованих за нібито участь у комуністичній КПЗУ в Данціґу. На Волині випущено на волю арештованих під тим самим закидом б. послів Чучмая, Козицького і Братуня.

— **Новий чи старий власник „Нашого Життя"?** Ще від 1919 р. виходить у Холмі тижневик „Наше Життя", заснований братами Васильчуками. На протязі останніх літ переходив він під світоглядовим і партійним оглядом усякі метаморфози. З непартійного став він спершу органом Сел. Союзу, опісля органом Сель-Робу, а тепер органом Сель-Роб-Правиці. І може булоб „Наше Життя" ще довго вдягалося в сель-робівську одежу, якби не вибори. Саме тепер Антін Васильчук, один з його основників, що фігурував правно як видавець, бажаючи за всяку ціну здобути мандат, пригадав собі свої колишні „права", звявся в редакції „Нашого Життя", випросив з неї б. посла і головного керівника Сель-Роб-Правиці і сам засів на його місці. Таким чином „Наше Життя", ставши лайб-органом А. Васильчука, мову переходить основну метаморфозу.

— **Д-р Мих. Лозинський**, що перед літом виїхав на Рад. Україну, займає тепер штатну посаду професора Інституту Нар. Господарства в Харкові, а позатим працює також у Харк. Наук. Т-ві, в кодифікаційнім відділі народн. комісаріяту юстиції і в Юридичнім Т-ві. З кінцем цього року мають вийти дві великі наукові праці проф. д-ра М. Лозинського: „Підручник міжнародного права" і „Галичина в рр. 1918—1923".

— **Мих. Голинський**, перший тенор державної опери в Харкові, співає в неділю, 26. ц. м. в год. 7.10 вечером твори галицьких композиторів у радіо. Хвиля: 477 або 1700.

— **Курси артистичного промислу.** Міський музей арт. промислу у Львові (Гетьманська 20) відкриває від 1. марта 1928 р. 1) Курс відручних і технічних рисунків для ремісників (оплата за курс 30 зол.); 2) Шість курсів дрібного арт. промислу для всіх: а) метоплястика, б) батік, в) переплетні папери та палітурки, г) шкіряні прикраси, д) деревляні прикраси, пластичне випалювання, ж) моделювання. За курс по 15 зол. Курси втимуть вечером від г. 18—21. Вписи у Музею від 11—13 г. і від 19—20-ої.

— **З почтових куріозів.** З канцелярії адв. д-ра Мих. Волошина, Львів, вул. Шашкевича 2, висланий був лист до гром. Петра Волошина, господаря в Ролеві, п. Добромиль. Лист адресований виразно й читко по українськи, місцевість і почта подані й по польськи. Тимчасом лист цей зайшов якимсь чудом аж у… Париж, де нарешті його адресу відчитали і справили, куди слід, про що свідчить допиcка: Petro Volochine, propriétaire… Лист після двох тижнів вернув з поворотом до рук адресата. І скажіть, чи не справна наша почта? І що то за почтовий геній перемінив невинну віокому місцевість Ролів у — Париж?

УВАГА НА АДРЕСУ!!
Килими Хамули
ПЛОЩА ТРИБУНАЛЬСЬКА 1, Львів.

— **Алькоголь на борг** продаватись не буде. Так каже небавком новий польський протиалькогольний закон. Власники шинків і ресторанів, що захотять піти назустріч справі своїх гостей, які не мають грошей, можуть за цю чемність утратити концесію.

— **Передчасна вістка.** Польська преса заперечує пущену в світ новину про довершений проект реформи подружого права, який приготовляє уряд. Таких проєктів є багато, але вони не попадуть у сойм раніше як за два роки. Отже всі ті, що рахують на спеціяльні полекші при розводах не повинні жити такою химерною надією!

— **Рекорди.** Мадярська статистика каже, що в 1926 р. на 8 міліонів мешканців 4000 особи пробувало вмерти; між ними було 1079 офіцирів і 1032 жовнірів. Виходить, що мадярська армія має найбільше вояк, що стрілюють… до себе! — Англ. летун Гінклер здобув 4 нові рекорди: найдовший час перелету на просторі — 16 днів з Англії до Австралії, найдовший лет для одної людини, найдовший ховзний лет і найкращий час перелету з Англії до Австралії. — Свіжий шурин кайзера Вільгельма, Зубков, не мусить почувати себе добре в родині Гогенцолернів які щасливим у подружі з його старою сестрою, коли пішов з одним берлінським кабареті до вечірки, так, що побив службу та посудину і мусів піти аж до поліц. арешту.

— **Помер:** льорд Кільмарнок, член міжсоюзної комісії в Рейнщині, перший англійський посол у Німеччині після війни, автор кількох комедій і численних політичних статтей.

— **Літературний куток.** Данія теж за прикладом Франції, Німеччини та Італії хоче мати свою Академію безсмертних: не 40, а тільки 17. Їх мають вибрати загальним голосуванням звоміж робітників пера або й при співучасти читачів преси. Академія називатиметься скромно „Радою письменників". — Ромен Роллян в останнім числі журналу „Европа" відповідає довшою статтею на приводі листа Бальмонта і Буніна про теперішню атмосферу творчої праці в СРСР. Роллян розуміє сум і горе обох письменників емігрантів, спочуває їм і не дивується, що вони могли бути обурені його миролюбними привітом з приводу 10-ліття жовтневої революції. А проте обраховуючи суму терпінь СРСР за цих 10 літ і засоби воюючих сторін Роллян каже, що „в боротьбі революційної Росії з державами світа для нього вибору бути не може", себ-то він стає на боці революції і на закінчення своєї статті цитує слова Кондорсе (перед самовбивством): „Поступ людства здобувається міліонами жертв". — Папа у спеціяльній промові до проповідників, яких підготовляв до великого посту підкреслював потребу боротьби із творами Д'Ануцція, які уряд видає незвичайно богато, а які ширять безбожність.

— **5000-літня могила.** У халдейськім місті Ур, батьківщині старозавітнього Авраама, археологи Британського Музею і пенсильванського університету найшли дорогоцінну могилу давніх мешканців цієї околиці сумерійців. Є це могила короля та його жінки, Шубади. Із розкопок видно, що в обороні могили королевої багато жовнірів згинуло колись на місці; вони лежать там досі із поторощеними шоломами та кістками. Біля них багато гаремових жінок, що вмерли з горя, всі приброєні в найдорожчих шатах. Сама королева Шубад, досі прибрана, мов царівна з казки: гірляндами золота, дорогоцінними каміннями, коралами, перстенями, перламутром, наушницями, золотими підвязками, гребінцями та шпильками. Коридори, що ведуть до цієї могили викладані дорогим камінням, а їх луки найстарші які досі знаємо; бо дотеперішні склепіння не були старші ніж з 3000 р. п. Хр.

— **Ще про тайну Рудольфа.** Сестрінка австрійської цісарини Елисавети, графиня Ляріш, що два роки тому вийшла за багатого американського фармера на Фльориді, пригадала світові через американську пресу власну особу і досі нерозяснену трагедію смерти архикн. Рудольфа. Муж Ляріш — Маєрс, пересічний чулак. Графиня мусіла вести на селі таке одномайтне життя, відрізане від світа, що час убивала годівлею… молодих алігаторів. Ляріш була найближчою приятелькою Марії Вечери, що згинула з Рудольфом і одержала від неї листа на кілька годин перед її смертю; цього листи вона має досі в себе і там сказано, що Вечера в згоді з Рудольфом добровільно рішили вмерти. Чи ця заява вдоволить усіх, що ломлять собі голову над тайною трагедії в Маєрлінг, сумніваємось. Розведена своячка Габсбургів переселилась у Ню Йорк де інституту одної приятельки, де вчиться виховувати недужі діти.

— **Жертва життя.** Перед цивільним судом у Мюнхені, де розбирали розводову справу, покликали зовсім небувалого свідка: — канарка. Справа була незвичайно заплутана, бо муж і жінка взаємно обвинувачували себе, що є жертвою побоїв другої, сильнішої сторони. Тоді суддя пригадав собі, що в слідстві муж ужив фразу, що навіть канарок, який був свідком прикрих подружих сцен бився як опутаний у клітці, коли тільки бачив, як його жінка підходила до нього, мужа. Тому, що суддя не міг покликати ніяких вахних свідків, що потвердили би правдивість подружих бійок, він взяв Соломонову ідею і казав принести на салю розправ канарка. Тоді казав підійти жінці до мужа. Канарок негайно почав переляканий трястись і кричати. Жінка почала плакати і визнала правду; розвід проголошено, зазначивши, що винуватою частиною є жінка. Подружі пари! Коли хочете суперечатись у чотири очі, виносіть із кімнати канарка!

— **Пророк Йона і сучасна зоольогія.** Американський теольогічний журнал „Прінстон теолоджікел рівю" приносить в останнім числі зоольогічну розвідку д-ра Вілсона, який доказує, що пригода пророка Йони науково зовсім можлива. Д-р Вілсон каже, що цей „кит" (як хоче евангеліст Матей) або „велика риба" міг бути одним родом кита („кашальо") завдовжки 21 м., що ширяє по малоазійським побережі. Нутро цієї риби таке велике, що 20 людей може стояти там вигідно. Щодо вузької гортанки то кит цього роду має її дуже широку. Щодо травленного побуту в його череві то кит мусить мати там повітря, щоби міг плавати, а температура не є там уже така гаряча, щоби не можна в ній жити. Д-р Вілсон

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові. Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А-Б і Ц Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.
поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди смет-ванілеве, молочно-десерової і до варення як також чоколядки, карамельки і цукри. — Не шумною реклямою, але якостею знаменитих виробами, зроб ених з гарантійно чистих сировців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни. 1581 Замовлення приймає Народня Торговля у Львові. 1—10

вригадує два відомі випадки з нових часів, коли люди проглинені китом, вернулись із його черева живими. Один випадок трапився 1891 р. біля Фалькляндських островів, з моряком Бартлі, якого добули живим із черева кита, вбивши потвору; правда, що моряк лишився на все життя смертельно блідим. Другий випадок сталося із моряком Енкінсом, якого кит виплював назад. Отже пророк Йона міг пробути в череві кита, — не зовсім добре, але міг.

— **Світова всячина.** Конфлікт у нім. металевім промислі поладнаний. — Ідуть переговори про заснування спільного англьо-французького банку, між представниками обох державних банків. — Бувш. нім. кронпрінц узяв участь у манифестації в честь афганістанського еміра; його участь уважають великим нетактом. — У СРСР знищили епідемія на пожежі фабрик; за останні дні згоріли фабрика ниток „Кордоленг", фабрика консерв у Москві і фабрика лями у Ленінграді. — Тоді, як у різних державах населення зменшує свій нормальний зріст, Італія має за останній рік на 40.000 осіб більше приросту, як минулого. — У Палестині знову відчули поземний землетрус. — У Берліні прийшло до скандальних демонстрацій підчас відчиту голяндського лікаря Теодора Вандервельда „Еротизація подружя як його ратунок". — Кн. Ліхтенберський, споріднений з російськими Романовими, згинув на перегонах мотоциклів у Франції. — На острові Самоа збунтувались тубільці.

— **Carnevale!** Короткий сьогорічний карнавал не дав змоги всім „злучним" танцю розрухати своїх ніг. Дехто не мав грошей на високі вступи, дехто не мав бального одіння. Ідучи на зустріч вокризаженим — уладжує „Червона Калина" 25. II. 1928 в салі „Народнього Дому" вечерниці, на які і вступ буде дешевий і одяги звичайні і настрій не натягнений і родинна атмосфера. „Червона Калина" не числить на зиск, а на добру забаву для гостей. Запевнюють про те оголошення, праникери вечерниць і досвід з минулого року.

— **Виклад проф. Боберського.** Заходом т-ва „Українська Бесіда" відбудеться в неділю, 26-го ц. м. виклад нашого заслуженого діяча проф. І. Боберського „Про наших переселенців у Канаді й їх життя". Початок точно о год. 6-тій вечером.

— **Дня 5. лютого 1928 р.** відбулися **Звичайні Загальні Збори** Українського Технічного Товариства на яких вибрано Головний Виділ у слідуючім складі: голова інж. Андрій Корнеляй, I. містоголова інж. Володимир Дутка, II. містоголова інж. Павло Волосенка, секретар інж. Олександер Охрим, касієр і адміністратор „Технічних Вістей" інж. Павло Дурбак, редактор „Технічних Вістей" інж. Ярослав Стефанович, бібліотекар інж. Олександер Невянський, господар інж. Евген Нагірний, члени виділу: інж. Роман Барвінський, інж. Родіо Зарицький, інж. Осип Весюта, інж. Михайло Павлов, інж. Семен Ноджовський.

Передвиборчі віча і збори.

ПОЗІР ЛЬВІВ!!!

В неділю 26. лютого відбудеться велике передвиборче загальноукраїнське віче в салі Сокола-Батька (дім Дністра) у Львові. Початок точно в год. 12.30 в полудне.

Позір громадяни Городецької дільниці!

Льокаль Виборчого Комітету Українського Нац. Обєднання на Городецьку дільницю міститься в салі Сокола III., вул. Городецька ч. 95. Урядові години щоденно від 10—12 перед пол. і від 4—7 вечером.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Позір Надвірнянщина!

Дня 27. лютого ц. р. передвиборче віче в **Пнюві.**

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній.** Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Снятинщина!

Дня 26-го лютого ц. р. в год. 12.30 відбудеться друге передвиборче віче в **Кольцевій** для сіл: Кольцева, Орелі, Орелянка, Головецько, Грабовець і Рикля. Реферують о. Пратулик і д-р Дельницький.

Дня 26-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Романці Вижній і Нижній.**

В четвер 1. березня відбудеться друге передвиборче віче в **Синевідсьму Вижнім.** Промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Войнилівщина!

В понеділок, 27-го лютого відбудеться передвиборче віче в **Томашівцях**, на якім промовляти буде кандидат А. Максимович.

Жіночі віча.

26-го лютого ц. р. **Баня Косівська** год. 2-а попол., **Тустановичі** в год. 3-ій попол.

В неділю дня 26-го лютого ц. р. відбудуться передвиборчі віча: в **Трускавці, Лішні, Унятичах, Лужку Долішнім, Броницях і Доброгостові.** — Дня 25-го лютого ц. р. відбудеться передвиборче віче в **Губичах.**

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 26. лютого 1928 р. в неділю відбудеться велике віче УНДО в **Новому Селі.**

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

Теребовельщина позір!

Дня 26. лютого ц. р. велике віче в **Острівци** в 12-ій год. в полудне на церковному майдані.

Дня 27-го лютого ц. р. віче в **Залавю** в 4-ій год. пополудні.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією п. Стадника (вул. Шашкевича).

25-го г. 7:30 веч. „Білий медвідь і чорна пантера" В. Винниченка.
26-го г. 3 попол. „Мартин Боруля" К. Карого.
26-го г. 7:30 веч. „Циганське кохання".
27-го г. 3:30 попол. „Дон Кіхот з Етенгайму" Л. Галана (для молоді, знижка).

Міський великий театр:

25-го г. 3:30 попол. „Цілунок Попелюшки" (для молоді).
25-го г. 7:30 веч. „Жидівка".
26-го г. 3:30 попол. „Чупурек".
26-го г. 7:30 веч. Страшний Двір".
27-го г. 7:30 веч. „Страшний Двір".

Міський „Театр Новин":

25-го г. 7:30 веч. „Дівчина з Пусти".
25-го г. 3:30 попол. „Хай мене чорти..."
26-го г. 7:30 веч. „Дівчина з Пусти".
27-го г. 7:30 веч. „Дівчина з Пусти".
28-го г. 7:30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.

Аполльо: „Червона танечниця".
Лев: „Вераен".
Палас: „Графиня Дан'шев".
Фата моргана: „Білі Ночі".
Casino: „Дощ рож".

Відозви й комунікати

Поклик до студентів вищих шкіл, жіноцтва й робітництва.

В повній мобілізації всіх наших сил, певні побіди йдемо у виборчий бій в дні 4. березня. Для завершення цілої акції і освідомлення деяких шарів робітництва, що є ще під чужим впливом, потрібна нам Ваша негайна поміч.

І тому просимо студентство вищих шкіл, жіноцтво, робітництво і всіх тих, що хотіли би присвятити кілька вечірних годин на протязі 5 днів, при чому найшли би милу розривку, а виборчій акції і народній справі віддали би велику прислугу, всіх людей доброї волі (потрібно їх яких 150) прийти в понеділок **дня 27. лютого** в год. 6. вечером до т-ва **„Сила"**, вул. Краківська ч. 17, І. пов. — де дістануть потрібні інформації.

За Український Нар. Виборчий Комітет м. Львова: Е. Ігнат — голова.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. Н. Карабіневича:

Устечко:
26. II. Іспанська муха.
Заліщики:
27. II. Гейша.
28. II. Царевич.
Тлусте:
29. II. Пан Твардовський.
Ягольниця:
1. III. Пан Твардовський.
2. III. Вихрест.
Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два заєдні.

До Театру заангажована артистка Ужгородського Державного Театру п. Левитська. 3—?

Тов. „Медична Громада" повідомляє, що в дні 10. ц. м. в год. 10 рано в салі „Акад. Дому" при вул. Супінського 21 відбудеться відчит тов. Кущика Василя п. н. „Про туберкульоз і боротьбу з ним". 2-2

Українське Технічне Товариство просить всіх членів подати адреси техніків, які пошукують заняття і посад в нім ведення евиденції.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Біжутерію, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятка літ в цілім краю знана фірма **Іван Зальтсирайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. Зal 63-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46,
1058 **Переслтвення Рентґеном** 16—24

Специяліст скірн. і вен. недуг **Д-р І. МУНД** б. сек. від. і львів. шпиталю орд. від 7—9, 2—6, в неділю від 9—1. **Львів, Асника І, ріг Міцкевича (Панської)** тел. 48-41.

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собеського 14
Специяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 13—?

КОНКУРС.
Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР"
оголошує конкурс
на посаду заступника директора або секретаря. Старатися о цю посаду можуть кандидати у віці понизше 40 літ з укінченими висшими студіями університетськими або рівнорядними, та з асекураційною і банковою практикою. Поданнє з відповідними прилогами, описом життя і поданням услівій належить пересилати лише почтою до Дирекції Товариства „Дністер" у Львові Руська 20 найдальше до дня 10. марта 1928. 1579 1—3

Меблі на сплати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в „Доротеум" Льва Сапіги 34, тел. 15-01. 1447 4-4

Архітект будівничий
СТ. МАРИНЕЦЬ
Львів вул. Піскова 18
переводить всякого рода будови, уділяє фахової поради безплатно від 1—3 кожного дня. На бажання приїздить за зворотом власних коштів. 1543 4—4

НА ВЕСНЯНИЙ І ЛІТНИЙ СЕЗОН
поручає **ЕЛЕГАНТНІ І ГАРНІ**
КАПЕЛЮХИ по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА — ЛЬВІВ,
1578 **вул. Пекарська 47.** 1—4
Приймає всякого рода модярську роботу.

Заява.

Головна Рада Союзу Українських Приватних Службовиків („Супруг") у Львові помістила в органі „Службовик" ч. 1—3. за січень—березень 1928 р. між іншими статтю під заголовком: „З Пенсійного Інституту українських прив. Службовиків", якої кінцевий уступ звучить: „Беручи одначе на увагу, що загал службовиків „Дністра" не добре поінформований в справі згаданої дезерції Головна Рада „Супруга" рішила уділити всім Дністрянкам, членам „Супруга", лише догану за брак у них професійної дисципліни. Пана І. Пака по переведенні слідства Головна Рада виключила з нашої організації".

Важко скривджені змістом цієї статті, службовики „Дністра" на своєму „ведгок" скликаному Загальному Зборі ц. м. винесли одноголосно ось такі резолюції:

1) Всі службовики „Дністра" висловлюють своє повне узнання тов. Ількові Пакові за його становисько в справі виступлення урядовців „Дністра" з Пенсійного Інституту та солідаризуються вповні з його становищем;

2) висказують глибокий жаль з приводу незаслуженої моральної кривди, нанесеної тов. Ількові Пакові нічим неоправданої згаданої дезерції, Гол. Рада „Супруга" про виключення його з організації;

3) Зокрема зібрані службовики „Дністра", члени „Супруга", застерігаються проти опінії поширюваної Головною Радою „Супруга" наче би вони зважилися на виступлення з Пенсійного Інституту з причини непоінформування в справі і в намірі нанесення шкоди всім прочим службовикам членам „Супруга" обезпеченим в Пенсійнім Інституті — і заявляють, що приймають повну відповідальність за цей крок перед загалом української суспільности і „Супруга" і готові понести випливаючі з сего консеквенції; зокрема застерігаються проти рішення Головної Ради, проголошеного в часописі „Службовик" ч. 1—3. за 1928 р., яким уділено догану щодо форми і змісту — та стверджують, що се рішення винесено заочно, без попереднього повідомлення, переслухання і доказового поступовання.

РАДА СЛУЖБОВИКІВ „ДНІСТРА":
І. Мороз В. Завадський

Присилайте передплату!

Косів, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої соняшні з цілим удержанням по цінах знижених. 1512 2-6

Особа середніх літ, пошукує посади до 2 старших осіб або до священика вдівця на село, розуміється на газдівстві і кулінарській штуці. Зголошення на ул. Косинерську ч. 1, двері ч. 5 для Н. 1575 2-3

Конципієнт з практикою 2 л. м. на власне бажання змінить дотеперішну посаду і приме нову з днем 1. квітня ц. р. Зголошення слати на адресу: Бабюк Стефан канд. адв. в Комарнь. 1565 3-3

Доктор фільософії на державній посаді, молодий, навяже переписку з інтелігентною, приступною та доброї вдачі дівчиною до літ 26. Посередництво не виключене. Листи проситься слати до Адм. „Діло" для „професора". 1500 3-3

Новий Винахід XX. століття Плоский годинник тільки зол. 5·95 (замість 25). Висилаємо почтою за послідплатою елегантний ніклевий годинник. Звичайний хід на каменях. Біретулюваний до мінут з гарантією за добрий хід 8 літ. 2 штуки 11·60, 4 шт. 22·68, 6 штук 33·60. Лішої якости 7·75, 9·20, 11·70, 15, 18, 21, 25 і 35 зол. На руку з паском 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 і 27 зол. З французького нового золота 15·50, 2 штуки 30, 3 штуки 44 зол. ручн з паском ліпшої якости 25, 30 і 40 зол. Ланцюшки з нового золота по 2·15, 3, 3·75, 4·85 і 6 зол. За пересилку платить купуючий. Адр. годинникаря Йосиф Якубович, Варшава, Сенна 27, відділ 69. Фірма істнує від 1910 року. Нагороджена численними золотими медалями і хрестами. Багато листів з подякою. З приводу браку місця декотрі тільки містимо. Ч. 4314. Я одержав годинник за який дуже дякую, ходить що-до хвилини і дуже приємний для ока. Викликує великий подив, бо ходить ліпше від „Омеги" який робить ріжницю вперід або взад. Годинник який одержав я від Пана не має ніяких ріжниць так дався вирегулювати. Прошу о ласкаве вислання мені можливо найшвидше ще два плоскі ніклеві годинники. По одержанню, замовлю більшу кількість для цілого бюра. Ян Калужинський Люблин (Ч. 3435). Ш. П. Прошу о ласкаве вислання ще одного годинника з фр. нового золота. При цій нагоді маємо за шану подякувати за одержані 3 годинники з яких ми дуже вдоволені. В найблищих днях вишлю замовлення на кілька годинників для кружка молоді в Голембевку. З поваженням предсідник Станислав Боровий Тов. Рільництва в Кутні. 1530 1-3

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14,
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 80—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло" - Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 45 (11.299). Львів, вівторок 28. лютого 1928. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреси для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Монструальний процес.

Передові білоруські діячі на лаві обвинувачених.

Паралельно з широко закроєною виборчою акцією, рівнобіжно з нечуваною і дуже ріжноманітною виборчою активністю проурядових кол відбувається й друга акція, що проявляється політичними процесами. Під теперішню пору маємо аж три такі процесні пункти на двох протилежних кінцях довгої і широкої „кресової" смуги: на півдні: Львів і Чортків, а на півночі: Вильно. Львівський процес, процес Атаманчука, Вербицьких і тов. тягнеться вже повний місяць (розпочався 23. січня), виленський процес б. послів Тарашкевича, Рак-Михайловського, Мйотли, Волошина і тов. розпочався місяць пізніше (23. лютого), а початок чортківського процесу Близнюка і тов. призначений на 25-го лютого ц. р.

Всі ті політичні процеси є менше або більше масовими, всі вони відбуваються на українській і білоруській території, їх учасниками (обвинуваченими) є українці і білоруси, а обвинителями і суддями поляки (як державні урядовці). В основу обвинувачення лягли два великі закиди, які з погляду права є злочинами: державна зрада і шпіонажа, отже зрада польської держави і шпіонажа в некорисіть тієї держави.

Загально говориться про наростаючу стабілізацію відносин у Польщі. Ту думку поширюють проурядові й навіть польські опозиційні до уряду чинники не лише в краю; ще інтензивніше поширюється думка про стабілізацію відносин у сучасній Польщі за кордоном. Французька, англійська, американська і навіть німецька преса тепер на переговин освітлює відносини в той спосіб, немов то в Польщі прийшло до рівноваги не лише на економічному, але й політичному фронті, а головно: немов то національна квестія задяки вирозумілости і навіть прихильности „уряду сильної руки" марш. Пілсудського багато втратила на своїй гостроті.

Вдумчивий і безсторонний обсерватор, який не вірить „на слово" тенденційній пропаганді, маючи на приміті хочби згадані три політичні процеси, які відбуваються майже одночасно, і то в хвилі виборчого напруження всіх заінтересованих чинників, мусів би прийти до іншого пересвідчення.

З трьох політичних процесів: львівського, виленського і чортківського — своїми розмірами, значінням і можливими наслідками на перший плян вибивається другий, виленський.

Виленський процес, це процес суспільно-політичної і культурної еліти Зах. Білоруси. Коли матимемо на увазі, що західні білоруси мають всього 60 інтелігентів з університетською освітою і 202-членну громаду кваліфікованого інтелігентського нарибку (студентів), коли матимемо на увазі, що число кваліфікованої білоруської інтелігенції під Польщею не перевисшує 300 (триста) осіб, то процес 56-ти діячів „Білоруської Громади", менше або більше кваліфікованих інтелігентів є процесом білоруської еліти, є монстр-процесом, справді нечуваним в історії національно-політичних і соціяльних рухів. А на чолі обвинувачених, один з найбільших сучасних білоруських інтелектів, б. доцент петербурського університету Бронислав Тарашкевич.

Пригадаймо кількома словами хід подій останніх літ:

Відродженські рухи поневолених Росією народів підчас революції збудили й серед білорусів надії на вільне життя. Йдучи слідами українців, білоруси проклямували Білоруську Народню Республику. Однак вони були за слабі, щоби довший час протиставитися натискові сходу і заходу. Минськ заняла червона армія майже без опору. Національний уряд Ластовського еміґрував. Серед протибільшовицьки настроєних білорусів зродилися надії на Польщу. Падеревський навіть заманув був Ластовського до Варшави, щоби з ним умовлятися про федерацію. Але скоро тільки Ластовський найшовся в польській столиці, він побачив себе фактично конфінованим. З важким трудом удалося йому вирватися з польських обіймів і податися до Ковна.

В таких умовах застав білорусів ризький трактат. Білорусь поділено на дві частини: більша припала Росії і з неї створено Білоруську Соціялістичну Радянську Республику, меншу приєднала до себе Польща і з неї створено кольонізаційний терен для польських осадників.

Значна частина, — можна сказати — більшість білоруської інтеліґенції була настроєна польонофільськи. Прононсованим польонофілом був Бронислав Тарашкевич, вихований в польській революційно-демократичній фразеольоґії, завзятий пропаґатор білорусько-польського братання. В своєму ідеалістичному світогляді він за добру монету брав фрази: вільні з вільними, рівні з рівними! Тарашкевич не лише витав вступаючі до Вильна війська ген. Желіґовського, але й значно пізніше, вже як голова Білоруського Соймового Клюбу, висловлював погляд про можливість уладження польсько-білоруських взаємин. А тимчасом становище на Зах. Білоруси гіршало з кожним днем, надії Тарашкевича тріскали як мильні баньки. Білоруське шкільництво, що постало було під німецькою окупацією, майже в цілости зліквідовано, земельна реформа не лише стала мітом, але на білоруську національну територію посунула хмара осадників. Білоруську інтеліґенцію в більшости прогнано з державних посад, тюрми все більше почали заповнюватися білоруськими патріотами.

Actio aequat reactioni. Зовсім природно, що польська акція викликала реакцію. В душі того самого Тарашкевича відбувся глибокий переворот. Він побачив, що всі його надії не мають найменшого ґрунту під собою. Навпаки, дійсність безсердечно топче їх заболоченим чоботом. З яскравого польонофіла він став послідовним опозиціоністом.

Без сумніву, що не без впливу на цей переворот були події в Рад. Білоруси. Саме тоді, коли в демократичній Польщі над білоруськістю зависло марево заглади, по другому боці, в Минську, розвоєтався процес білоруського відродження. Перш усього селянство прийшло в посідання землі, повстало білоруське шкільництво, засновано білоруський університет, розпочався живий культурний процес. Радянська Білорусь стала білоруським Піємонтом. Минськ став атракційною точкою для всіх білоруських патріотів, доказом чого є факт ліквідації еміґраційного уряду Ластовського й його поворот у Минськ. Зовсім природно, що Минськ мусів впливати на Вильно, бож треба рахуватися з фактом поділу білоруської території. Ясно, що коли Вильно не могло мати впливу на Минськ, то мусіло статися навпаки — і то тимбільше, що ще недавно обі частини Білоруси жили спільним життям.

Висловом переміни цих настроїв у масах, а пересвідчення серед значної частини інтеліґенції було створення в 1925 р. „Білоруської Сел.-Робітничої Громади", політичної організації соціялістично-народницького напрямку. На її чолі став б. польонофіл Бр. Тарашкевич. В короткому часі організаційна сітка „Білор. Громади" поширилася по всій Білоруси, гуртуючи в своїх рядах до сто тисяч членів. Розуміється, більшість з них творила номінальних членів, та всетаки, це була перша серіозна спроба згуртувати білоруські маси в суцільній політичній організації.

Розріст „Громади" викликав тривогу в польській пресі. Єдиним засобом для розвязки білоруського питання вважала вона репресії, до яких почала накликувати уряд. І справді в січні 1927 р. відбулися масові арешти серед провідних білоруських діячів. Без згоди сойму арештовано послів: Тарашкевича, Рак-Михайловського, Мйотлу, Волошина і Соболевського та пос. Голована (члена Нез. Хлоп. Партії), а разом з ними кілька десяток білоруських діячів, як: Островський, Луцкевич, Бурсевич, Шпаркевич, Ковш й інші. В якийсь час після арештів переведено перлюстрацію арештованих. В тюрмі остало 56 арештованих, які в дні 23. п. м. стали перед судом у Вильні, обвинувачені в державній зраді і шпіонажі. Крім того деякі з них, як: Козаченко, Ковалів, Корнилович і Ковалевич є ще обвинувачені за вбивство провокатора Николая Іванкевича.

Розправа проти 56 обвинувачених білоруських діячів потриває кілька місяців. Покликано до неї 421 прокураторських свідків і 8 знавців та около 500 свідків оборони.

Звертає увагу, що оборонцями підсудних виступили й деякі польські адвокати, як Смяровський, Бабянський й інші. Цей виступ є досить характеристичний. Після масових арештів вдарено у радісний дзвін, що — мовляв — „Білоруську Громаду", це „гніздо більшовицьких шершенів" зліквідовано і тим разом на все поставлено хрест над політичною організацією білоруських народніх мас, на які впав страх, що спричинив прочищення дороги для безконкуренційних польських впливів. Але в короткому часі прийшло розчарування. Обвинувачені безсумніву не мають нічого спільного з комунізмом. Але після їх арештування до голосу прийшли молоді, виховані під комуністичними впливами, які почали розгортати діяльність по більш лівій напрямній, як арештовані досі діячі. З хвилею арештування й усунення з політичної арени „громадівських" народницьких діячів прочищено дорогу не для польських, але якраз комуністичних впливів. В деяких польських колах почали жалувати непродуманого до кінця кроку в січні 1927 і тим треба пояснити виступ у виленському процесі польських оборонців. Вони бажають направити попереднє лихо. Чи це їм вдасться, важко сказати. До направи лиха, хочби частинного, треба чогось більше, як навіть виправдання білоруських діячів. А при тому треба мати на увазі, що ніякими виправданнями не знівелюється ризького кордону.

Нові арешти.

Вчора подали ми коротку вістку про арештування б. посла і голови Української Парляментарної Репрезентації СЕРГІЯ ХРУЦЬКОГО в Дубні і про арештування СЕРГІЯ ШЕРЕМЕТИ в м. Козині Дубенського повіту. Нині дістали ми відомости про арештування ще й інших діячів Українського Національно-Демократичн. Обєднання: на вічу в селі Остапківцях, коломийського повіту арештовано редактора „Нового Часу" і кандидата на посла з листи ч. 18 на станиславівський (53) виборчий округ ДМИТРА ПАЛІЇВА. Арештованого відставили до тюрми в Коломиї.

В Перемишлі арештовано урядовця повітової канцелярії УНДО СЕНЕЧКА ОСИПА, і агітатора УНДО ПОВХА. — В останній хвилі наспіла з Волині вістка, що там арештували в с. Теляві Кременецького повіту ДМИТРА ЕРСТЕНЮКА в часі передвиборчого віча УНДО. Арештованого делегата Ц. К. УНДО відставила поліція до кременецької тюрми. — В Надвірній арештовано д-ра БОРИСЕВИЧА. Він відбуває голодівку. Це жнива останніх тижх днів. А що буде далі?

Виборчі інструкції.

І. Вказівки для мужів довір'я листи ч. 18

Для того, щоб підчас виборів до Сойму і Сенату не було ніякого надужиття, кожна партія, котра виставляє свій список кандидатів, має право призначити свого мужа довір'я, щоби він слідив за ходом виборів. Отже й у нас, українців в кожному обводі буде такий муж довір'я і його заступник їх призначить уповноважений нашої окружної листи кандидатів і вистави відповідне уповноваження на письмі за своїм підписом.

Вже тепер повинні мужі довір'я ознайомитися зі своїм обводом, себто знати, які села входять до обводу, назвиська й адреси виборців, знати їх політичні ми-

ти звязок з обводовим українським виборчим комітетом і уповноваженим листи, повідомити всіх виборців, де й коли буде голосування, а, що найголовніше, щоб всі знали число нашої листи. Це число: 18.

За день до виборів повинні вони обійти всіх виборців свойого обводу, навязати їх йти до виборів, дати кожному [illegible] листу картонку з надрукованою цифрою 18 (такі картки одержать вони від свойого окружного уповноваженого, чи повітового комітету), допильнувати, щоби картонки ці виборці мали при собі, щоб усі інші (з іншими числами) поринули; якби з якоїнебудь причини готових карток забракло, то треба взяти шматок чистого білого паперу, написати чорнилом число 18 і роздати виборцям. Якщо канцелярія обводової виборчої комісії на другому селі, то слід найняти віз, на котрім возили би до обводу хворі, старі та женщини.

Звернути особливу увагу на такі села, де українців мало.

День перед виборами муж довіря і його заступник повинні зголоситися до обводової комісії та показати предсідникові і членам комісії свої уповноваження. В день виборів від 9 години рано аж до кінця підрахунку вислідку голосування муж довіря мусить бути в виборчому поміщенні; в разі потреби вийти хочби на хвилинку, він залишає на своє місце заступника. Перед початком голосування муж довіря оглядає кімнату, щоб не було в ній ніяких відозв, плякатів, значків, щоб стіл зі скринкою (урною) стояв по середині, щоб нікого крім членів виборчої комісії і мужів довіря не було. Потім оглядає саму урну (скринку) чи дійсно в ній нічого нема, а також принесені головою комісії коверти, котрі повинні бути всі однакової краски (кольору) з печаткою голови окружної комісії, розміром 9 на 12 центиметрів.

Підчас голосування муж довіря сидить за столом з виборчою комісією, стереже, щоби ніхто не отвирав скринки і не заглядав до неї. Виборці повинні входити по одному й зголошувати своє назвисько та імя; члени комісії дивляться в списки виборців, якщо виборець є в них, голова дає йому коверту, в котру виборець вкладає свою карточку, не показуючи, що на ній написано. Ніхто з присутніх не має права розмовляти з виборцем. Вложивши карточку до коверти і не заклеюючи її, виборець віддає коверту голові, котрий, не розглядаючи карточки, вкидає коверту до скринки; виборець виходить, а на його місце приходить другий і т. д. В разі сумніву муж довіря може жадати, щоб голосуючий так довів, що дійсно його назвисько таке як зголошує; доказом таким може бути: „довуд особісти", російський чи австрійський пашпорт, військовий документ, метрика, витяг з книг населення, студентська легітимація, чи також особиста знайомість виборця хоч з одним членом комісії.

Найбільше уваги повинен звертати муж довіря на підрахунок голосів: один з членів комісії виймає зі скринки коверти, бере карточку і віддає її голові, котрий повинен голосно перечитати число, а карточку показати мужеві довіря, котрий записує собі всі числа на одній папері, а 18 (наше число) на другім, щоб не помилитись. Коли вже в скринці не буде ні одної карточки (а в тім треба переконатися особисто), робиться загальний підрахунок, скільки голосів впало на кожне число. Карточки уважаються за неважні: 1) коли вони вложені до коверти, на якій нема печатки, чи з яким-небудь значком; 2) коли на них не написано числа; 3) коли крім числа на картці є якісь позначки (значки або слова), 4) коли картка не білої краски, 5) коли в коверті знаходиться кілька карток з різними числами; 6) коли на картці написано число неіснуючої окружної листи кандидатів.

По скінченні підрахунку муж довіря підписує разом з головою й членами комісії протокол.

Якщо він зауважить якінебудь надужиття чи неправильність, то робить про це замітку на письмі і залучує її до протоколу.

Муж довіря перед виборами повинен докладно ознайомитись з виборчою ординацією, щоби добре знати, як провадиться виборча акція.

По скінченні підрахунку він негайно повідомляє про вислід голосування свого окружного уповноваженого і український виборчий комітет.

II. Практичні вказівки в справі виборів.

1) Хто має право голосування? Право голосування до Сойму має кожний громадянин і громадянка, які в дні 5-го грудня 1927 р. скінчили 21-ий рік життя, а право голосування до Сенату має кожний громадянин і громадянка, які в тім самім речинці скінчили 30-тий рік життя.

2) Де голосується? Кожний виборець до Сойму голосує в обводовій виборчій комісії тої місцевости, в якій він був замешкалий щонайменше один день перед розписанням виборів, то є перед днем 5-го грудня 1927 р. Кожний виборець до Сенату голосує в обводовій виборчій комісії тої місцевости, в якій він був замешкалий щонайменше один рік перед тим речинцем.

3) Коли голосується? До Сойму голосується дня 4-го березня, а до Сенату дня 11-го березня (в неділю) від год. 9-ої рано до 9-ої вечір безперервно. До голосування кожний є обовязаний зголоситися сам, а не очікувати ніякого візвання.

4) Як голосується? При комісії зголошує виборець своє імя і прізвище, а тоді дістає порожну остемпльовану коверту, до якої вкладає картку з числом 18 (може її зложити в двоє) і так віддає коверту предсідникові комісії. Картка мусить бути біла, неушкоджена, незволікана, незаписана ніякими іншими знаками окрім цифри 18.

Остерігаємо українських виборців перед картками, поширюваними невідомими ворожими чинниками у Львові і в краю, на яких цифра 18 має поміж обома цифрами точку, або перемінку. Такі картки є **неважні**.

5) На яку листу голосується? Кожний щирий українець і українка голосує тільки на одинску українську національну листу ч. 18. Хто з байдужности відтягнеться від голосування, або голосуватиме на іншу листу, той діла на шкоду народу.

6) Ідучи до голосування треба мати при собі документ, що стверджував би тотожність виборця як особисту легітимацію, карту зголошення, робітничу книжку, метрику, книжку Каси Хорих, або якийсь інший особистий документ, або йти голосувати з другим знайомим виборцем, який в разі потреби міг би потвердити ідентичність особи.

7) Голосувати вільно тільки особисто.

8) Кожний виборець має право віддати тільки один голос і то в тій комісії, в якій він уміщений у списках виборців.

В справі школи Шашкевича.

Під увагу українського громадянства у Львові.

Пишуть нам:

Українському населенню міста Львова не треба, здається, пригадувати того великого значіння, яке має для нас українська народня школа ім. Маркіяна Шашкевича. З цеї школи, що істнує у Львові вже кількадесять літ, вийшли цілі лави відомих наших громадян, що зазначилися в нашому національному житті політичною працею і поважними ділами як на освітно-культурному, так і на економічному полі.

В якому положенні находиться ця одинока наша міська школа у Львові, який її стан, знаємо всі. Тому не без вдоволення приняли львівські громадяни вістку, що в грудні м. р. комісар міста Львова вложив поважну квоту в бюджет для збудування нових міських шкіл, а між ними й української школи ім. Шашкевича. Наші громадяни втішилися тим, але не застановилися певно ближче над тим, як ця постанова буде виконана, а саме: в якім місці буде наша школа збудована і як устроєна, щоби могла дійсно відповісти потребам населення. Тимчасом одна і друга сторінка є дуже великої ваги, тимбільше, що заходить поважна небезпека, що діло може бути переведене не по нашому бажанню.

І так щодо місця, то школа ім. Шашкевича, як одинока наша міська школа у Львові повинна находитися безумовно в середмістю, щоб була доступна для всіх частей міста. Але саме тут заходить велика трудність, бо, як відомо, все середмістя є цілком забудоване і тяжко найти в нім місце на нашу школу. Також щодо внутрішнього уладження будови. Наша школа складається з двояких відділів, хлопячих і дівочих, котрі в близькім часі мусять бути розділені на два окремі заведення. Будова мусить бути отже так виведена, щоби складалася з двох окремих частей, обіймала для обох достаточне поміщення і відповідала правилам новітньої педагогії. Але й тут деякі місцеві круги раді б збути нас чимнебудь і лишити нас на дальше в клопітливім положенні вічної журби і боротьби за нашу школу.

Справа має рішитися в короткому часі. Тому звертаємо увагу нашого громадянства, особливо компетентних його чинників, щоб над нею негайно і зріло застановились. Не дай Боже, аби на нас упав колись докір, що маючи нагоду до заспокоєння довголітнього бажання нашого населення, ми проґавили цю хвилю і допустили до створення чогось такого, що може зовсім не буде відповідати потребам українського населення в столиці краю.

Один з батьків.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 53. (СТАНИСЛАВІВ).

Отинійщина.

Дня 15-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче у **Вороні**. Присутніх около 150 осіб. Проводив о. Анатоль Майковський. Реферував голова Пов. Комітету УНДО д-р Дрогомирецький. Підчас дискусії забрав голос кацапський агітатор Яків Кондрат, однак люди висвистали його і не дали йому говорити. Ухвалено одноголосно голосувати на листу Обєднання ч. 18. — Дня 17-го лютого ц. р. відбулося віче в **Закрівцях**. Після реферату д-ра Дрогомирецького забрав голос відомий місцевий хлібоїд, б. наказаний війт Петро Савчин, який почав промовляти за державною листою ч. 1. До товариства дібрав собі ще двох хлібоїдів Петра Цибія з Угорник і Василя Григорова з Отинії, які підчас балакання Савчина кричали раз по раз „нех жие Пілсудскі". Зібрані віченики заявили одноголосно, що не хотять бути зрадниками народу і будуть голосувати тільки на українську листу ч. 18.

Товмаччина.

Дня 1. лютого ц. р. відбулася довірочна нарада в **Товмачі**. Засновано повітовий виборчий Комітет Обєднання. — Дня 2. лютого ц. р. відбулося віче в **Королівці**. Реферували кандидат на посла листи ч. 18 на станиславівський округ Василь Добрянський, а від радикальної партії д-р Іван Макух. Віче майже одноголосно заявилося за партією УНДО і листою ч. 18. Того самого дня відбулося з таким самим успіхом віче в **Прибилові**. — Дня 10-го лютого ц. р. відбулося віче в **Колинцях**. Того самого дня в **Гринівцях**, дня 16. лютого в **Нижневі**, дня 17. лютого в **Кутищах** і дня 19. лютого жіноче віче в **Колинцях**. На всіх вічах реферував кандидат Василь Добрянський й інші. На всіх вічах присутні заявилися за партією УНДО і листою ч. 18.

Печеніжинщина.

Дня 12. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Бані Березівській**. Реферував канд. на посла листи ч. 18 сел. Юра Чукур з Ковалівки і Дмитро Кузик з Печеніжина. Дня 15-го лютого ц. р. відбулося віче в **Березові Вижнім**. Реферував делегат Повіт. Комітету Д. Кузик. Гурт сельробівців і радикалів старалися перервати промову, однак рішуча постава присутніх заставила їх замовчати. Вибрано Виборчий Комітет УНДО в обох селах.

Сколівщина.

Дня 15-го лютого ц. р. відбулося віче в **Тарнавці**. Присутніх понад 100 старших громадян виборців. Після реферату делегата Пов. Комітету Обєднання п. Осипа Ткачука всі одноодушно рішили голосувати тільки на листу ч. 18. Треба згадати, що свідок мав п. Ткачук відбувати по вічах до сусідних сіл, однак поліція з Опірця відібрала йому особисті документи і не дозволила їхати на дальші віча. Того самого дня відбулися віча в **Тухлі** і **Либохорі**. Реферував канд. на посла листи ч. 18 о. М. Притуляк. Присутні одноодушно заявилися за листою ч. 18. — Дня 19-го лютого ц. р. відбулося величаве передвиборче віче в **Тухольці**. Реферували канд. на посла о. М. Притуляк і д-р Дольницький. Промовляли також ... Врубельський і о. Йосифович. Всі ... одноголосно ухвалили йти до виборів під прапором національної партії УНДО. Того самого дня відбулося передвиборче віче в **Погарі**, де реферував Осип Ткачук, а також віча в **Корчині Шляхоцькім** і **Корчині Рустикальнім** та **Крушельниці**. На всіх трьох вічах реферували о. Левинський, М. Комарницький і П. Матисякевич. На всіх вічах усі присутні заявилися за партією УНДО і є певність, що ціла Сколівщина піде до виборів одною лавою і буде голосувати тільки на одну листу ч. 18. Того самого дня відбулося друге віче в місті **Сколім**. Присутні радили над технічним переведенням передвиборної організації.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Відгуки Маскаради.

Прогуля Маскарада як буйний і оставила по собі квасні ш... звичайно. Сплетні, світки, плітки, ... і як хто хоче — літають по Львові, по краю, а за місяць будуть і в Америці.

— — — — — — — — — — —

— Щ-о-о-о? І ви це називаєте справедливим? Вона нагороду?!... Хіба за ноги!..

— Ви абсолютно упереджені до пані С.

— Я до неї?!... Ані трошки. Але жюрі!... Його поняття не має.

— Бачите, мені здається, що ліпшого жюрі не можна й подумати.

— ? ? ?

— Є лікар, архітект, суддя, поет, старшина, маляр, музик, журналіст, критик письменник...

— Але всі старі.

— Безпристрастні!

— Власне тому!!...

— — — — — — — — — — —

Прогуля Маскарада. Є покривджені, є невдоволені, але остаточно все це забудеться, пройде, піде в глубіні забуття.

Тільки жюрі ще довго буде предметом словних наступів (коби хоч на тому скінчилося!) і пощо з того жюрі пожалує своєї участи в маскарадній суді. За ненагороджену маску образились на нього не тільки одиниці, але цілі роди. А відомо, що в Галичині значить, коли на тебе ляже якийсь впливовий рід!

— — — — — — — — — — —

— Жюрі?! Що це за жюрі?!

— Чому ви так кажете, пане старший наддиректор?

— Половина з них не має мінімум екзистенції... Двіста золотих — то має бути платня?!

— Але при чім тут платня?

— При тім, що вони не можуть мати поняття про красу костюму.

Галицька Україна, як відомо, не ділиться на класи, касти чи партії, а на висоту пенсії.

— — — — — — — — — — —

До одного з членів жюрі приступає якийсь молодий чоловік.

— Чому „Мізерая" не дістала нагороди?

— Або я знаю чому!

— Що то за відповідь?

— Господине! Будь ласка відчепіться від мене.

— Я собі то запамятаю.

— Добре, запамятайте.

Молодий чоловік відходить, роздумуючи над помстою — по можности — сильно кровавою.

— — — — — — — — — — —

Чого доброго, й повстане в нас „Терористична маскарадна організація" і зачнуться атентати.

— — — — — — — — — — —

З огляду на те все заявляю, що більше до жюрі належати не буду. Нащо мені клопоту?

І так та маска, яку я нагородив би, не дістала нагороди.

Була на Маскараді прекрасна „Зелена рибка", яка навіть по розмаскуванні не стратила свойого чару.

Була „Чортиця", яка зваблюб чоловіка на саме дно пекла.

Було „Радіо" дуже добре обдумане — на мою не фахову думку — солідно збудоване.

Були і „Пільні Дзвіночки", якими кожний кавалер дуже радо закрітчав би свою хату, покинувши парубоцький стан.

Але щож?! Мій голос у жюрі не був більший, від голосу солістів у наших хорах, або голосу опіки на вечерницях...

Мене переголосували в одним випадку

я переголосовував у другім і т. д. і т. д.

Вийшли з того квасу, як було до передвиження і як у вас звичайно водиться. З квасів вийдуть сварки, зі сварок вогування і иде і піде — як іде від часу „коли земля руськая стала єсть".

— — — — — — — — — — —

Щоби оминути на будуче всік цих неприємностей, пропоную:

Покликати до жюрі самих директорів, а на голову вімолити якусь урядову особу, чужої народности.

Або ще простіше:

Зажадати правительственного комісара..

Галантіон Чіна

АРЕШТУВАННЯ.

В **Городенці** арештовано Івана **Василишина**, кандидата на посла з листи ч. 18 (округ 53. Станиславів). — Передучора арештовано в **Коломиї** студентів **Француза** і **Чолія**, агітаторів Українського Національно-Демократичного Обєднання.

1.200 ВИБОРЧИХ ЗАЖАЛЕНЬ.

Варшава, 26. лютого 1928.

До вчорашнього дня внесено до найвищого суду 1.800 зажалень у справі унезажнення виборчих лист. Засідання виборчої палати найвищого суду аж до дня виборів відбуватимуться тричі денно, щоби полагодити всі зажалення до рішення виборів.

ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ

Українського Нац.-Дем. Обєднання.

Львів, 27. лютого 1928.

Скликане українським Нар. Виб. Комітетом передвиборче віче відбулося в неділю 26. лютого в полудне в салі „Сокола". Промовляли д-р Дмитро Левицький, Мілена Рудницька, о. прел. Куницький, бувш. пос. Хруцький та ред. Поленький. С. Хруцькому перервав промову поліц. комісар і загрозив розвязанням віча. Всі присутні, які виповнили салю „Сокола" і подвіря „Дністра", заявилися одноголосно за листою УНДО.

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ.

Львів, 27. лютого 1928.

В неділю уладили львівські комуністи передвиборче віче в кінотеатрі „Луна" при вул. Жовківській. Коли другий з черги бесідник у промові виступив проти уряду, пол. комісар розвязав віче. Поліція арештувала з присутніх 20 осіб.

БЛЬОК МЕНШОСТЕЙ У РУМУНІЇ.

Букарешт, 28. лютого 1928.

Представники німецької і мадярської меншости у Румунії звернулися до українців і жидів з предложенням утворити бльок. Бльок цей мав би виборити культурно-національну автономію для національностей у Румунії. Жиди ще не дали відповіди на поставлені предложення.

ІТАЛІЙСЬКО-АВСТРІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

Рим, 26. лютого 1928.

В італійській пресі йде пристрасна дискусія з приводу промови австрійського канцлера Зайпля і протиіталійських маніфестацій австрійського парламенту. Всі часописи зазначують, що нема квестії „південного Тиролю" та що італійці не трактують німецької меншости гірше, ніж Чехословаччина, Румунія, Югославія і Польща.

В дипльоматичних колах кажуть, що Мусоліні зажадав офіціяльно оправдання від австрійського уряду. Зачувати, що Мусоліні виголосить промову, в якій торкнеться і справи півд. Тиролю.

Відень, 26. лютого 1928.

„Політ. Кор." подає, що італійський посол Авріті явився у канц. Зайпля та повідомив його, що на тел. доручення італ. уряду виїздить до Риму, щоби здати звіт. Кажуть, що Авріті не верне вже на своє становище.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·75—8·88·25, канадійський долар 8·83·50—8·84·00, корона чеська 0·26·28—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·00, рум. лей 0·04·50—0·05·00, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·71·75, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 2.11·93, данцігський гульден 1·74·99, червінець 8·50-8·28.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·40—34·75, 20 марок нім. 42·50—42·80, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·69·00—0·70·00, 5 кор. австр. 3·52—3·60, фльорен австр. 1·76—1·80, рублі рос. 2·95—3·05, копійки за рубель 1·48—1·54.

Збіжжя.

Пшениця дворська 47·75—47·30, пшениця селян. 45·2 —46·25, жито 37·00—38·00, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 35·25—34·25, ячмінь пастівний 31·00—32·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 34·00—35·00, бараболі рафовані 5·50 6·00, фасоля біла 40—50, фасоля колірова 40·00—45·00, горох вікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 82·00—85·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00.

З Пенсійного Інституту.

В справі виплати рент емеритам Пенсійного Інституту.

Розпорядженням Міністерства Праці й Суспільної Опіки в Варшаві устійнено, що від дня 1. січня 1928 року належить виплачувати емеритам Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові ренти у такій висоті, яка булаб їм припала, колиб вони були обезпечені не в Пенсійному Інституті а в „Закладі Пенсійнім для функціонарів" у Львові на підставі пенсійного закону з 1909 р. згл. з 1921 р. з **додатком** у висоті половини ріжниці поміж згаданою рентою а рентою, яку передбачує **новий закон** про пенсійне обезпечення умових працівників з 1927 року.

Старшина Пенсійного Інституту зарядила виготовлення обчислень, щоби устійнити, у якій саме висоті побиратимуть емерити Пенсійного Інституту ренти на підставі згаданого розпорядження, а немаючи тих обчислень ще готових виходила з цього, що всім емеритам припадуть до виплати вищі ренти в порівнанню з рентами дотеперішними, статутовими. Тому Старшина вжила енергійних заходів і добилася, щоби було дозволено виплату рент за місяць січень і лютий 1928 у висоті, яку емерити до 31. грудня 1927 в Пенсійному Інституті отримували. Нині, вище згадані обчислення вже закінчені, при чому показується, що ренти, які відповідають розпорядженню Міністерства одну категорію емеритів дуже кривдять, за те ренти інших емеритів значно підвищуються. Є також категорія емеритів, що до котрих розпорядження майже не вносить змін.

В межичасі прийшло зарядження Комісії Ліквідаційної Інституцій Обезпечень Працівників Умових у Варшаві, щоби виплачувати ренти у висоті, яку предвиджує розпорядження Міністерства.

В звязку з сим Пенсійний Інститут уважає за свій обовязок довести до відома всіх заінтересованих, що ренти на день 1. березня 1929 року виплачуватиме у висоті, що її передбачує розпорядження Міністерства, а не у висоті, що її досі виплачувалося.

НОВИНКИ.

— **Новий папський нунцій в Польщі.** Римська курія іменувала новим папським нунцієм у Польщі еп. Мармаджія, що був перед тим нунцієм у Празі, а ще перед тим нунцієм у Букарешті (1920, перший нунцій в Румунії). Нунцій Мармаджі ур. 1876 р. в Римі. В перших 20 роках священства занимався він працею серед молоді й робітництва, опісля викладав в університеті св. Аполінарія фільософію, права. Перед своїм іменуванням нунцієм працював у т. зв. „конгрегації надзвичайних справ" і м. ін. також в кодифікаційній комісії канонічного права. — Постійну нунціятуру в Польщі установлено ще в 1555 р. Обовязком нунція є пильно стежити за церковно-релігійними справами в дотичній державі і повідомляти про все римську курію.

— **Львівська хроніка.** Титул дешпикари видавався двом молодим панкам найкращою фірмою для заволікання довірчих людей; тому Станислав Войнаровський і Казимир Ярмович збирали оголошення до ріжних видавництв, підкреслюючи свою кишеню. Вони виступали навіть як поліційні урядовці. Третій (не спільник) Генрик Гембальський збирав ленти „для сліпих жовнірів". — Звинилися у Львові два головні винуватці митових зловживань Моравський і Горошко; перший із них сам зголосився до слідчого судді, заявивши, що їздив за кордон і до вини не почувається. — Низка самовбивств між молодими жінками тягнеться далі: враці найшли молоду жінку невідомого імені затроєну ... на вул. Цетнерівській.

— **Чистоту в домах** пригадує львівським домовласникам і сторожам магістрат, який висилає свої санітарні контрольні комісії і накладає кари за неохайність.

— **Чи є спадкоємці** по д-рі Іванові Ключенкові? Суд у Сараєві визначив до червня цього року речинець для них, щоби зголошувались до спадщини залишеної нашим земляком на чужині.

— **Катастрофи й нещастя.** У Колюмбії (півд. Кароліна) впали з літака два летуни. — Великі повені в Новім Уельсі (Англія) затопили зовсім місто Графтон і сусідні села. — У нім. фабриці алюмінія Швабах експльозія вбила двох робітників. — 6 тижнів скажений на Ламанші буря і не дозволяє доступити до морської лятарні Льонгшіпа, де є 6 сторожів. Сторожі дають сигнали світлом, але невідомо, чи всі вони ще живуть. — У румунськім місті Тиргу, недалеко Букарешту, згоріла вночі вязниця, де було 600 арештантів. Є підозріння, що арештанти підложили вогонь, сподіючись утекти підчас паніки. Скільки їх згоріло, досі невідомо.

— **„Український правопис".** 6—8 лютого в Харкові відбулося засідання президії державної правописної комісії в складі наркомосу М. О. Скрипника (голова президії), А. Т. Приходька (товариш голови), академика А. Ю. Кримського, проф. О. М. Синявського та представника ДВУ — С. В. Пилипенка. Президія переглянула весь „проект українського правопису" та остаточно розвязала трудні питання українського правопису (правопис чужомовних слів). Голові президії М. О. Скрипникові доручено написати загальну передмову до „Українського правопису", акад. А. Кримському коротку історію українського правопису, проф. О. Синявському історію праці правописної комісії та Г. Голоскевичу скласти докладний покажчик словник до „Правопису". Остаточно зредагувати ухвалений „Правопис" доручено проф. О. Синявському. У травні-червні „Правопис" має затвердити Раднарком і тоді він стане обовязковим. До цієї радісної новини можемо додати хіба те, що „Діло", єдиний орган і єдине видавництво у Галичині, що прийняло вже два роки тому всі найосновніші правила правопису зисовані у згаданім проекті Київської Академії Наук, так, що на майбутнє нам залишуться тільки невеличкі зміни, щоби вдержати одноцілість правопису із нашими радянськими земляками.

— **Рекорди.** Недалеко від Гльозеля (Франція), де недавно найшли фальсифікати старинного письма, тепер найшли... штучні печери неолітичної епохи. — У Ленінграді оголосили поклик до безробітних лікарів, щоби їхали на провінцію. Із 761 зголосилось лише 76; 400 безробітних стягнули із списків біржі праці, а 270 рішили виключити із членів союзу за кару. — Чотирократно сконфіскував держ. комісар „Газету Варшавську" за те, що вона не змінила ч. 55 на 56. — Найневчаснійша сова задержала поїзд між Бологою і Ленінградом: сіла на гамулець крізь який виходила пара з льокомотиви. — Сестра ексцайзера княгиня Вікторія вибирається із своїм мужем Зубковим літаком через море. — Японський мікадо, що крім державних справ студіює біольогію відкрив якогось нового галавеса. — Щойно тепер вернувся в уральське село Повіканова російський жовнір Ефім Глазачов, що в 1914 р. дістався до німецького полону, а звідти втік у Францію, де працював досі. Цікаве, що за той час він майже забув російську мову.

— **Гарні гроші.** Прелімінар на американську фльоту каже про 4 міліярди і 176 мільйонів долярів (40 міліярдів золотих!). Президент Кулідж, якому ця сума видавалась таки за велика, заявив, що буде досить 10-ої частини із неї на 25 крузлоків по 10,000 тонн. Секретар держ. маринарки домагається кредитів ще на 46 інших збройних кораблів. Підчас дискусії в парляменті виявилось, що треба би багато старих кораблів заступити новими, себ-то треба би мати ще 4 міліярди 176 міл. дол.!

— **Квіти на літаках.** Між представниками голяндії квітів на Рівієрі і союзом віденських торговців ведуться переговори в случаї пересилки квітів не залізницею а літаками. Є це теж в інтересі південнонімецьких міст, Праги та Будапешту, які діставали би квіти хутше і свіжіші.

— **Мумія Леніна.** „Русское Время" видаване еміграцією, повторяє чутки, які щораз більше поширюються в Московщині про долю мумії Леніна, складеної після смерти великого диктатора. Якийсь час загал Москви міг без труднощів оглядати Леніна в домовині, у мавзолею на Красної Площаді біля Кремля. Згодом цей мавзолей замкнули і про нього перестали писати. Причиною було те, що тіло Леніна почало розкладатися. Уряд покликав найкращих анатомів і бактеріольогів, щоби найшли на це спосіб. Перші заходи учених мали ще погіршити стан тіла. Тоді рішили, що обличчя, яке буде виставлене прилюдно мусить бути зроблене з еластичної гуми або воску. Цю маску мав зробити відомий лікар Бродський. Дарма, що вона вдалась дуже добре і робить вражіння правдивого тіла, а поруч домовини вмонтовано весь апарат для піддержування потрібного холоду, доступ до мавзолею Леніна дуже важкий: публику пускають групами по 50 осіб і нікому не позволяють довше задержуватись при домовині. Чи все це правда — не відомо, але правдою є, на жаль, те, що всі кажуть.

— **Літературний куток.** Державне Видавництво України готується видавати альманахи нової української літератури. Ці альманахи виходитимуть поки що неперіодично, а з новим роком постійно під назвою „Новини". Альманахи обєднуть в окремі групи письменників по їхніх ознаках творчости. До складання притягнуть крім письменників Радянської України, і письменників Західної України. Цього року вийде 3—4 альманахи. — Робітники полтавського архіву знайшли на горищі будинку колишн. дворянських зборів кілька універсалів гетьмана Івана Скоропадського, виданих у 1710—1718 рр. й гетьмана Кирила Розумовського 1752 р. Універсали кажуть про поширення прав Полтавського ратуша та про те, що селяни околичних сел повинні платити гроші й давати продукти на урядове військо. На горищі знайдено також наказ Петра І з 3. лютого 1709 р. перед наступом шведів на Україну. Наказ сповіщає людність України „о пожаловании малороссийскому народу прежних вольностей и принятии малороссийского народа под защиту великороссийского государства".

— **Не вірять Воронову.** Англійське міністерство внутр. справ запізналось з дослідами д-ра Воронова над уліпшенням породи баранів. У Тунісі методи Воронова дала претарні висліди через пересадження та щіплення; барани дістали більше ваги і вовни. Одначе англійські знавці поставились до цих здобутків скептично кажучи, що цю методу не можна прикладати загально.

— **Світова всячина.** Процес бувш. грецького диктатора Пангальоса почнеться за місяць; тепер він відповідає перед парляментською слідчою комісією; його боронитимуть 4 адвокати. — У Брюсселі дав український хор і балет при співучасти бандуриста Еміня кілька вечорів із балем. — Мадярський парлямент змінив закон про університетський нумерус клявзус. — З нагоди роковин Толстого радянські фільмові підприємства приготовляють низку фільм із „Війни та миру", „Анни Кареніни", „Козаків"... — Афганістанський емір підписав договір дружби між Афганістаном і Швайцарією. — Литовські епископи видали відозву проти суспільної деморалізації у звязку з теперішньою жіночою модою та танцями. — У Рейнщині окупаційна влада заборонила виставку фільми „Червоний летун", що звеличує сміливість німецького летуна підчас війни. — До нюйорського банку прийшло від радянського уряду 5 міліярдів золотом. — У Ню Йорку звеличують, що фільма „Життя та смерть міс Кавель" буде в Америці заборонена як підбурююча до війни. — У Сирії скасований стан облоги, газетна цензура і проголошена амнестія для учасників повстання друзів.

— **Справлення помилок.** У наших справозданнях з процесу 17-ох („Діло", ч. 44) запала одна помилка, яку просимо справити. А саме при кінці того звідомлення подано, що при перегляді одної записки зголосився до слова обв. Іван Вербицький і заявив, що він тої записки не писав. Було саме навпаки: Ів. Вербицький заявив, що то він ту записку (яку приписувано Михайлові) писав. Після тієї заяви предсідник прочитав письмо обох Вербицьких, подиктувавши їм ту саму записку.

— **Вина літургічні.** З огляду на се, що з причини ціни і услівїв при продажі наших

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.

до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

вин, як довідуємося, зайшли певні непорозуміння між нашим одиноким заступником до продажі літургійних вин а іншим відбирачем наших вин, подаємо отсим до публичного відома, що одиноке і виключне наше заступство для Високопреподобного Духовенства гр.-кат. і гр.-орєнт. обрядів до продажі наших літургійних вин спеціяльно сортованих уділили ми фірмі **Д. Свищ у Львові, вул. Валова ч. 14.**; його замовлення у більшій кількости будуть виконувані прямо з наших пивниць у Львові, вул. Кл. Танської ч. 3., а детайлічна продаж в склепі ф-ми **Д. Свищ у Львові, вул. Валова ч. 14.** — Помимо підвишки ціни цін літургійного вина остаються на дальше незмінені, зн. такі, які подані в цінику нашим заступником в місяці вересні минулого року. — Дякуючи за дотеперішні згляди і поручаючись на дальше, ... **S.E.V.I. Societa Esportazione Vini Italiani** Т-во експортове вин італійських.

Кухня майбутности.

Ультрафіолетне проміння та їжа людини.

Світло сонця, впаде на призму розщіплюється, як відомо, на сім кольорів, з яких червоні смуги і поза нею, ультрачервоні для ока невидні, мають ділання теплене, а фіолетна частина і невидна ультрафіолетна — холодні і мають ділання хемічне. Під впливом цеї останньої відбувається ціла низка хемічних сполук, які дають рослинам і зьвірятам — життя і піддержують його. Завдяки цим проміням рослина всисає з повітря поживу та складає її в виді мучки; можливо, що вони управляють цілим її життєвим процесом. У людськім організмі вони ділають головно на шкіру, а через неї на всі органи, керуючи переміною матерії.

Природним джерелом цих ультрафіолетних проміннів є сонце. На жаль, до землі доходить їх мало, бо вони гинуть у вогкій атмосфері. Зате маємо штучне джерело ультрафіолету в кремінній лямпі. Є це кварцевий пальник, де кипить живе срібло, а його пара переходячи через кварцеві стінки видає ультрафіолетні проміні. Так витворене ультрафіолетне світло має велике лічниче значіння і то не лише для хорого, але головно для здорового організму, на який впливає посередно через свій вплив на їжу.

Їжа людини має окрім білковини, товщів, цукру, солей і води, ще й інші склад ники, звані вітамінами, яким нині приписують велике значіння для вдержання здоровля, гармонійного розвою тіла і навіть життя. Вони находяться в городині та товщах рослинного походження, далі в маслі, яйцях і міснї. На жаль, при приладженні цих продуктів через варення та печення, більшість частин із них зникає. Тому-то, щораз частіше чуємо поклики: „їжте сире!"

Досвіди над примінами ультрафіолетних проміннів доказали, що насвітлювана ними їжа не тільки не тратить вітамін, але навпаки дістає лічничі приємети через те, що зільшує (активізує) вітаміни. Це торкається у першій мірі товщів себто масла та рибячого трану, товщу званого холестерином, молока та яєць, що мають найбільше вітамін, а є потрібні для розвитку костей і зросту. Коли їх насвітлити, тоді вони стають попросту ліками, які даються здебільша дітям. Так приладжені продукти переходять у крамниці, а звідси до ширшого загалу. У Німеччині приготовляють таке лічниче молоко в широких розмірах, тим способом, що в стайнях поміщують кремінні лямпи, які насвітлюють корови та молоко.

І молоко і товщі можна насвітлювати кремінною лямпою. Риби сушені на сонці збирають у своїм товщі та масі вартісні елементи із перерібки ультрафіолетного світла. Отже ультрафіолетне світло впливає корисно на їжу, подаючи організмові матеріял до зросту та розвитку. В останньому часі виринула думка, щоби страви варити під діланням кремінного світла. Хто знає, чи в майбутности кухня не буде більше подібна до лікарської лябораторії ніж до царства сучасних куховарок, легковаженого всіми, а тоді в цій лябораторії головним її знадобом стане проміння, що ... ультрафіолетне проміння.

Д-р Софія Парфанович

З музичного життя.

САЛЬОМЕЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА В АМЕРИЦІ.

Довідуємося з приватного листу, що виступи Сальомеї Крушельницької в Злучених Державах, де вона має дати всього 10 концертів по найбільших центрах, тішаться надзвичайним успіхом. А вже американські українці — то просто ентузіястично витають нашу гордість і славу, Сальомею Крушельницьку.

Як тільки Сальомея Крушельницька висіла на беріг, її повитала велика громада українців, при чому їй вручено велику китицю цвітів, перевязаних українськими національними лентами. Вже тут на березі підписано їй і інші дарунки. А в неділю 22. січня, коли то з нагоди українського свята науки відбулися в різних українських товариствах урочисті збори й концерти, Сальомея Крушельницька святкувала разом з нашими людьми. Того дня вона була гостем у 3 українських товариствах: двох національних і одному соціялістичному. Як тільки С. Крушельницька появилася між нашими людьми, її принято невмовкаючими оплесками й окликами „Слава". В кожнім товаристві витано її промовами, після чого вона дякувала і здоровила розентузіязмовані маси. Обрáз того вшанування був просто надзвичайний.

В кожній програмі своїх концертів має С. Крушельницька цілу низку українських пісень. Між ін. співає вона Лисенка „Якби мені, мамо, намисто", Людкевича „Ой вербо, вербо" і богато інших народніх пісень різних авторів. Тут треба замітити, що дехто з українських композиторів посилав С. Крушельницькій свої композиції, але в такім незугарнім виді (писані олівцем!), що вона тільки з трудом могла їх відшифрувати. Хто з наших музиків дріє про славу, про імя в світі, повинен дещо інакше поступати зі своїм дорібком. Сальомея Крушельницька допомогла стати славними навіть зовсім молодим італійським музикам, а деяких просто таки відкрила. Чому ж би вона не мала допомогти своїм, якби вони тільки вміли і схотіли подбати про це?

По своїм турне в Америці Крушельницька, як зачуваємо, має дати низку концертів на Вел. Україні, куди її здавна запрошують.

Дописи.

СТРИЙ. *(Соціялістично-радикальне віче в Стрию за 15-кою!)* На торговий день, 23. лютого, скликали соціялістично-радикальні кандидати: Рудницький, Романишин і Берегуляк віче до салі „Сокола" в стрийськім Народнім Домі. Всіх виборців соціялістично-радикальних війшлося кільканадцять. Більше й нема їх у стрийському повіті. На це віче прийшов також гурт прихильників 18-ки й обох партій „сель-робу" з сельробівським кандидатом Стефановим. Очевидно зявилися також селяни, робітники й міщани з цілої Стрийщини. Коли почав промовляти до працюючого народу села й міста пан радикальний кандидат Рудницький, знаний тут хіба з душ, але то дуже потайної „праці", густо переплітаної цервобством, зібрані вічевики почали його так дотепно й слушно „інтерпелювати", що завстидженний п. кандидат зараз перервав свою бесіду і втік. До голосу прийшов тов. Мацетін, „сель-роб" з 15-ки. Стрийські селяни й робітники в мить відібрали йому охоту далі промовляти. По цім президія віча зложила на бажання зібраних виборців свої мандати і уступила. Вожди стрийських „радикалів" і господарі віча: пан Фіалович (покінчений богослов, що перейшов на латинський обряд), Берегуляк (що зі страху і для кандидатури прозвав себе тепер радикалом) та Романишин (що дався їм одурити і як агент „Дністра" всіх їх від небезпечного випадку обезпечив) рвали собі волосся на голові, викрикували то плакали. Ніщо не помагало. Віче вибрало собі нову президію, викинуло з салі Стефанова та всяких „сель-робів" і *всіма голосами заявилося за єдиною коаліцийною українською листою під ч. 18.* При цім ухвалило віче протест проти того, що всяких хитрунів з найпогіршим минулим радикали і сельроби беруть тепер на свої листи. Усталено погляд, що всі ці „партії" повинні відкликати свої листи, бо в Стрийщині йде тепер одна листа боротьба: поміж 1 і 18

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією *п.* Стадника (вул. Шашкевича).

27-го г. 3·20 попол. „Дон Кіхот з Етенгайму" Л. Гагана (для молоді, знижені...).

Міський великий театр:

27-го г. 7·30 веч. „Страшний Двір".

28-го „Завмерле місто", опера Корнгольда, премієра.

29-го „Гра кохання та смерти", Р. Роллена, премієра.

Міський „Театр Нови":

27-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
28-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
29-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".

Кіна.

Аполльо: „Червона танечниця".
Лев: „Верден".
Палас: „Графиня Дю'шев".
Фотоплястикон: „Білі Ночі".
Casino: „Дощ рож".

Передвиборчі віча і збори.

Позір громадяни Городецької дільниці!

Льокаль Виборчого Комітету Українського Нац. Обєднання на Городецьку дільницю міститься в салі Сокола III., вул. Городецька ч. 95. Урядові години щоденно від 10—12 передпол. і від 4—7 вечером.

Позір Стрийщина!

В середу, 29-го лютого відбудеться велике окружне віче в **Дашаві**, на якім промовляти буде кандидат Антін Максимович.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Брацтва в середу 29-го лютого 1928 о год. 12-ій в пол. Промовлять кандидати на послів о. прал. Леонтій Кунницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кузьмо. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Позір Надвірнянщина!

Дня 28. лютого велике повітове віче в салі „Народнього Дому" в **Надвірній**. Початок в год. 1-шій в полудне. Реферувати на вічах будуть кандидати листи ч. 18. на 53. округ.

Позір Скільщина!

В четвер 1. березня відбудеться друге передвиборче віче в **Синевідську Вижнім**. Промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі**.

✝ Посмертні згадки.

Ганя Дурбаківна, ученица львівська семинаристка, померла по короткій недузі тифу в домі родичів у Войниловi дня 24. п. м. в 21. році життя. В. І. П.

✝

Анна з Петрищів
ОЛЕКСИШИНОВА

жена пароха Суховолі пов. Броди, найдорожша і найліпша дружина, Мама і Бабця, заснула в Бозі заосмотрена Найсв. Тайнами дня 24. лютого 1928, проживши 60 літ. Сумний обряд похоронний відбувся в суботу дня 25. лютого з дому жалоби в год. 9. рано.

Горем прибиті **муж, діти, внуки.**

Оповістки.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Устечко:
26. II. Іспанська муха.

Заліщики:
27. II. Гейша.
28. II. Царевич.

Тлусте:
29. II. Пан Твардовський.

Ягольниця:
1. III. Пан Твардовський.
2. III. Вихрест.

Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два злодії.

До Театру заангажована артистка Ужгородського Державного Театру п. Левитська. 4—?

Заходом Українського Технічного Товариства відбудеться дня 3. марта 1928 в год. 7. вечером в салі „Просвіти" відчит Т-ва. *Михайла Павлова* на тему: Сучасний стан техніки порожнечі (vacuum). Гостям раді! — **Виділ.**

Округ виборчий ч. 54 і округ сенатський тернопільського воєвідства. Повновласти для мужів довіря з підписом повновластва листи ч. 18 Д-ра Івана Ячмінчука розіслано на адресу повітових організацій для всіх громад дотичного повіту — а це в окрузі виб. ч. 54 до сойму і сенату, — а в окрузі виборчому ч. 55 в повітах, що належать до тернопільського воєвідства — лише повновласти до сенатських виборів. Повітові організації перешлють ці зголошення поодиноким громадам свого повіту, а мужі довіря листи ч. 18 самі зголосяться до предсідника своєї обводової виборчої комісії і предложать йому це зголошення з підписом д-ра Ячмінчука. — *Д-р Ст. Баран.*

Дрібні оголошення.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 64—?

ДІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в одним кавалку. Зголошення тільки листовні під адресою: Н. Журовська, Львів вулиця Богуславського 14. 1531 5—5

СТЕЦЕНКА: Заповіт на мішаний хор коштує 1 зол. Замовляти в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. 1571 3—?

ПАРОХІЯ 2000 душ, 30 м. поля до заміни. Зголошення до Адміністрації під „2 км." 1586 1-1

ОСОБА середніх літ, пошукує посади до 2 старших осіб або до священика вдівця на село, розуміється на газдівстві і кулінарській штуці. Зголошення на вул. Косинерську ч. 1, двері ч. 5 для Н. 1575 3-3

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікар Загального Шпиталю у Львові
Д-р Софія Парфанович
ординує 2—4
вулиця Домагаличів 2 1-1
(бічна Кохановського і Охронок).

Специаліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Переcвічення Рентґеном** 17—24

Перша Галицька вирiб. радіоапаратів
„ВАРРАДІО"
Львів, ЯНІВСЬКА 37. Тел. 30-33.
NEUTRODYNA 5-ти ламп.
не найліпший апарат.
Комплетний матеріял першоклясної якости до будови враз з люксусово виконаною скринкою, відповідно повертаною плитою і податком 350·— зол. До комплету додаємо пляни а по вибудуванню безплатно строїмо. 1-3
Части на 3-ламп. апарат 100·— зол.

КОНКУРС.

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР"

оголошує конкурс

на посаду заступника директора або секретаря. Старатися о цю посаду можуть кандидати у віці понисше 40 літ з укінченими висшими студіями університетськими або рівнорядними, та з асекураційною і банковою практикою. Подання з відповідними прилогами, описом життя і поданням услівій належить вносити лише почтою до Дирекції Товариства „Дністер" у Львові Руська 20 найдальше до дня 10. марта 1928. 1579 2—3

Подяка.

Славця Брикайлівна, радість, потіха і надія родичів, відійшла до Бога скоропостижною смертю дня 9. лютня 1928 в 9-ій годині зрана, по короткій а важкій недузі. В тім важкім горю, яке післав нам Господь мабуть за гріхи наші, знайшлися Добрі Люди, які не тільки словом потіхи і розради, але й добрим ділом помогли нам перебути ті найтяжші хвилі в нашім життю. Нехай буде нам вільно отсею дорогою зложити щире „Спасибі" в першу чергу місцевому пароховi Високопреподобному о. Деканові Людомирові Зарицькому за щирі похоронні молитви і безкористне віддання повоза на це сумне торжество, Всечеснішому сотрудникови лат. обряду о. М. Дирбусьові, за щирі молитви, Високоповажаній Пані Директорці обох шкіл і її старенькій Мамі за щиру потіху і поміч, Високоповажаній Пані Петронелі Пейовичевій за богато благородних прислуг і правдивої посвяти в любові ближнього, Достойним Паням учительського збору обох шкіл а особливо Пані Броні Левицькій і Пані Емі Кульмяжевій за участь в похороні і щире занятяся послідними потребами Покійної Славці, яку й вони так щиро любили, Високоповажаному п. Юліянові Зеликові за неодну тиху й благородну прислугу, місцевим паням і молодіжи за участь в похороні і перенесення дорогих тлінних Останків Славці на місце вічного супочинку, — і всім Учасникам сего сумного торжества, яких при найліпшій волі тут може поминули ми, нехай всевишний Господь буде найбільшою подякою й нагородою перед нами. Родичі.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 46 (11 300). Львів середа 29. лютого 1928 Poczotwa opłata zastacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

виходить щоденно перед полуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11 12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії — шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ під протекторатом Їх Ексц. Митрополита А. Шептицького під артистичним проводом директора Д-ра Стан. Людкевича, а стараниям „Комітету допомоги вдовам і сиротам по священиках львівської Архиепархії", при ласкавій співучасти Вп. Софії Коренець, піяністки Володимири Боженко і хорів Товариств: „Бояна" і „Сурми" відбудеться у вівторок 6 марта у великій салі „Народного Дому". Програма і ціни місць будуть небавом оповіщені.

Ґенеральний бій.

Львів, 28. лютого 1928

За чотири дні зароїться біля виборчих урн на всій території наших земель міліони українських виборців, щоби вибрати свою умандатовану репрезентацію, щоби ще раз підкреслити і заманіфестувати перед усім світом споконвіку національно - український характер наших земель. Перед нами ще чотири дні великих зусиль, ще чотири дні фізичної та моральної напруги, щоби змобілізувати весь нарід до виконання важного та відповідального громадського і правно-політичного акту в дні 4. березня. Одначе сповнений 4. березня акт не буде ще цілим, бо щойно через тиждень 11. березня прийде остаточне його завершення. На цілий виборчий акт складається дві функції, а саме: голосування до сойму і до сенату. Щойно по 11. березня виконає український нарід під Польщею повноту цього важного громадського і правно-політичного акту, що зветься виборами. І щойно тоді використає в цілости те право, яке йому прислугує в межах теперішньої польської держави на основі конституції.

Тому перед нами ще не лише чотири дні напруги до першої частини виборчого акту, але й цілих одинацять днів важкої та вичерпуючої праці до другої не менше важної його частини, до сенатських виборів. В яких обставинах і під якими авспіціями доведеться нам виконувати те основне в кожній конституційній державі і природне для кожного громадянина право, яким є виборчий акт? Про обставини писати не приходиться, бо вони відомі. Вони нагадують нам під численними оглядами обстановку славетних колись галицьких виборів. Якщо тоді ми не все виходили побідниками з виборів на цілій лінії, то причиною цього були головно всі ті штучки, всі ті безчисленні засоби фальшування народньої волі, які були в руках тодішних вправних виборчих магіків, фактичних вибор. реалізаторів: польської бюрократії. Та це було давно, бо перед великою війною. Нині часи настали інші. Одного цінкового виборчого муру в нас нема. До виборів йдемо внутрішньо розбиті, зріжничковані, розсіяні. Чи брати це на карб нашого політичного невироблення, чи може на карб значної політичної зрілости — відповісти не важко. Без сумніву, що національне роздроблення наших сил при виборах до польських законодатних установ треба в даних умовах записати на рахунок нашої політичної невиробленості, нашого політичного нездисциплінування, нашої відвічної політичної розгнузданости та хоробливо розвиненого індивідуального і партійного еґоцентризму.

Найсильнішим, найвідповідальнішим і найчисленнішим йде до виборів національне ядро українського народу під проводом Українського Національно - Демократичного Обєднання. Це дуже добре розуміють і докладно здають собі з того справу не тільки внутрішні, тобто українські його політичні противники, але й зовнішні національні наші противники, тобто усі польські партії і не тільки вони, але взагалі всі польські громадські, політичні та офіціяльні чинники. УНДО стало центром виборчої уваги одних і других. Всі вони спрямовують свої стріли майже виключно в нього. Роблять це так солідарно і так концентрично, що на постороннього глядача це мусить зробити враження якогось порозуміння, якоїсь тактичної умови чи пакту усіх тих українських противників УНДО з польськими чинниками проти Українського Національно-Демократ. Обєднання.

Що воно так мусить здаватися, доказом на те вся виборча агітаційна література своїх і чужих. Коли переглянути всю т. зв. неундівську українську пресу, перечитати і переглянути всю виборчу літературу разом з плякатами, відозвами, карикатурними рисунками і т. д., то, поминувши оставину, чия це буде література: радикалів, сельробів, упіпістів чи комуністів, прийдеться ствердити, що вся вона пересичена, переладована прямо непристойною, некультурною, а подекуди низькою і гидкою лайкою проти УНДО. За те в цілій тій макулятурній „літературі" найменше або й нічого про найнебезпечнішого для українського народу виборчого і політичного противника: про польські партії. Нема сумніву, що тепер найнебезпечнішим польським противником для всього, без ріжниці партій, українського виборчого фронту є т. зв. безпартійний бльок співпраці з урядом, що йде до виборів з листою 1. На жаль слід ствердити, що проти одинки в тій „літературі" не можна найти ніже тієї коми. Для всіх українських „лівих" цей противник не істнує. І тому в результаті обсервуємо в наших відносинах парадоксальне, неприродне явище, а саме: в агітаційному насвітленні наших „лівих" найбільшим ворогом українського народу, зокремаж його працюючих, чи „трудящих" мас є не польський Пяст, і не польське Стронніцтво Хлопске і не народова польська демократія і не польський безпартійний бльок співпраці з урядом, але якраз Українське Національно - Демократичне Обєднання. Очевидно, що колиб УНДО було слабе, немічне та без впливу, то нині ліві „спасителі" народу напевно не допускалиб свідомо до такого парадоксу, як повище названий і безсумнівну вагались би творити для постороннього глядача ілюзію якогось виборчого тихого пакту між ними та поляками проти УНДО. Одначе з уваги на те, що УНДО сильне і впливове, вони забули про все, навіть про межі дозволеного в виборчій агітації, переочили загального національного противника і в інтересах власної екзистенції кинулися „бити" УНДО. Щож, для деяких з тих груп, що звуть і вважають себе національними, ця кампанія має в наслідках недвозначний посмак національно-політичної їх компромітації. Очевидно, що нам спасати їх перед нею не приходиться.

Польські виборчі противники звернули теж ціле вістря своєї боєвої передвиборчої акції проти Українського Національно - Демократичного Обєднання. Зокремаж польські відповідальні за виборчі успіхи одинки чинники не перебирають у засобах боротьби з УНДО. Вся виборча кампанія на українських землях під Польщею проходить тому під знаком генерального бою між **18-листою УНДО** та рівночасно листою непольських народів у Польщі і **одинкою**, листою польського проурядового бльоку. В тій боротьбі **одинки** проти **вісімнацятки** відіграють наші ліві на жаль не **помічну** але домінуючу ролю в нашому нутрі. До таких прикрих і просто незрозумілих для всякого думаючого реально політика парадоксів довела наших лівих політиків партійна засліпленість і партійний еґоцентризм. Вони стали знаряддям виборчої боротьби польських чинників проти Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Одначе це не значить, щоби відповідальні реалізатори виборчих успіхів одинки здались цілковито на допомогу наших лівих. Ні! Вони ведуть правильну фронтову боротьбу з Обєднанням при допомозі пропаганди, до якої запрягли все: від радія і кіна по містах, відозв, брошур і карикатур по селах починаючи а на тисячах агітаторів кінчаючи. Нашим лівим лишили вони в тій боротьбі вдячну ролю добровільних виборчих партизанів серед великої маси українських виборців. Та генеральний бій і проти 18-ки тим не кінчається. Бож до послуг одинки стоїть крім того цілий леґіон усякої масти більше або менше залежних від неї та її впливів бюрократів й інших чинників.

На рахунок виборчих успіхів одинки крім повищого треба зарахувати досі ось що: уневажнення виборчих лист 18-ки в двох українських округах, арештування кандидатів (С. Хруцький, Д. Паліїв, Яворський, о. д-р Пеляїх, І. Василишин), агітаторів, місцевих відповідальних діячів і організаторів Обєднання, ревізії в головних, провідних діячів Обєднання, конфіскати виборчих брошур, плякатів, безперервні конфіскати преси Обєднання, і накінець, вправді тимчасове, але дуже сумне й траґічне припинення одного тижневика УНДО, луцької „Української Громади" в найгорячіший час виборів, бо всі луцькі друкарні нібито переватажені замовленнями для одинки, відмовилися її друкувати.

Одначе все те не має і не може мати ніякого сутнього впливу ні на виборчі вислиди ні на виборчу перемогу Українського Національно-Демократичне Обєднання. Віримо, що воно фактично вийде з виборів ще сильнішим і ще більше сконсолідованим чим було досі. І зовсім природно. Бо перебути теперішний генеральний виборчий бій з такими численними противниками і вийти з нього переможно рівнозначне з огненим хрестом на боєвому фронті.

За чотири дні генеральний бій. Віримо, що за чотири дні не бракне нікого з українців на боєвому фронті.

Англія і „Визвольні Війни".

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 22. лютого 1928.

I.

Назначений женевським „Союзом Народів" комітет для мирового судівництва й безпеки зібрався був у половині цього місяця на наради в чеській Празі. Йому завдано переглянути й виладнати відомий Протокол Женевський, який так дуже вподобала собі Франція (і Польща), та який відмовилася підписати Англія. На нараду виготовлено кілька рефератів (між ін. пп. Бенеша і Політіса), одначе англійська преса віддала їх і дальше віддає живій критиці — вона вважає неприхильна між протоколом самому.

Якби його і не вигнали й накручували французькі, чеські, польські посадн...

Pr. 11/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. Nr. 393/45 Dzup. dokonane dnia 16. lutego 1928 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 33. dnia 7. lutego 1928. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt. Urjadnyctwo i wybory z .wiera w sobie znamiona występku z art. . Rozp. z 10 maja 1927. Nr 45. poz. 399 Dzup. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów, dnia 24. lutego 1928. r. Hawel.

ти, а англійці все таки і вперто систему [...]ього протоколу признають неможливою для Англії. Вони стоять на тому, що хто спілкується занадто вже щільно й пунто організувати мир, той ризикує організувати війну. Тай справді, або треба організувати „війну проти війни" (типу 1914—1918), або не організувати нічого. Велика Британія не хоче зазначити заздалегідь і держати свою величезну фльоту до розпорядимости Союза Народів — проти кожної держави, яку Рада Союза Народів скликала в хвилі важної небезпеки, признасть винуватою в нападі, і проти якої Рада ця покликуватиме всіх членів Союза, тобто й Англію, до хрестоносного походу.

Тепер, у Женеві, ті самі питання знов стоять на черзі. Не зважаючи на зусилля референтів, трудноші нітільки не розвіялися, а навпаки ще виразніше ті начилися. Останнє тому, що до „уваг", предложених Великою Британією, ще долучилися „уваги" Німеччини, які — не й зрозуміле — не могли не торкатися питання ревізії мирових угод, тобто гоми як не може більше озброєної Франції і її східно-европейським клієнтам

II.

Серед англійських замітів проти забезпечення, себто петрифікування, створених версальським і подібними „мировими" відносин особливу увагу звертає на себе одна: заява, що Англія не може приймати згоди і на сліпо зобовязання, які „ображували би почування англійського загалу". Заява ця, хоча категорична, то сама в собі занадто абстрактна й неозначена. Дати їй конкретний зміст, це завдання взяв на себе досвідчений дипломатичний співробітник тевника Daily Telegraph', відомий своїми близькими звязками з заграничним урядом. А коментарі його — побачите їх самі — представляють собою першорядний інтерес для Европи цілої, а для одної близької нам країни, потоптаної, придавленої й виснажуваної — зокрема.

Розглядаючи й розвязуючи аргументи п. Чемберлена, „Daily Telegraph" виказує, що публична думка в Англії суверенна і що було би неможливим втягнути Англію у війну або навіть тільки заставити її до блокади [...] справи, якої країна не зрозуміла би гаразд і вповні не одобрювала. Женевські положення (Поль Бонкур і компанія) осуджують усі війни, які вони і не були. Невже можна питається супроти цього „Daily Telegraph" також осуджувати — „гуртом" і не розглядаючи правди й неправди кожного окремого випадку, — „визвольні війни"?

Визвольні війни! Тобто війни за свободу! За визволення поневоленого брата, душеного чужим насиллям, виснажуваного ворожим визиском! Англійський міністр заграничних справ оце поставив, а англійський дипломатичний публіцист оце розвинув принцип, який приносить ще один листок до вінка британської честі і який — дай Боже, щоб наше покоління дожило того дня! — дасть зміст і гасло східно-европейській історії другої й третої четвертини XX. століття.

III.

Слова пророчанні — кажете? Спізні? Можливо. А однаке ще більш можливо й ще більш імовірне, що британському великодержавному досвідові, вилученому в британському заграничному уряді і висловленому оце також у женевських „увагах", суджено буде адекватувати нетільки французькі й польські урії, про зношене зверсайщення европейської карти, а засоромити й нашу, рідну, українську, однаково західно як східно-українську політичну малодушність, сліпорожденість, вузькоглядність, так моторошно виявлювану нашими карлюкуватими й безгольовими „концепціями" „впорядкування" справ Европейського Сходу, Евразії, України, Галичини — по варшавсько-отаманському натхненню.

Що таке система версальського й сенжерменського мира з 1919 р., як не повенидання системи Святого Союза з 1815 р.? Система Меттерніха була основана на союзі переможців і мала держати переможених у путах — на віки вічні. Та якраз 100 літ тому новий англійський державний муж розпочав перевертати ту систему. Каннінг вивів Англію зі Святого Союза з тим моментом, коли Союз хотів підкувати Англію проти еспанських колоній в Півд. Америці, котрі піднялися до визвольної війни проти еспанського гнету. Ні еспанцям проти Півд. Америки, ні туркам проти греків, ні австрійцям проти Італії Англія помочи не дала, і історія другої й третої чверти XIX-го століття покотилась так, як знаємо, або як — вам здається, що буцімто знаємо на підставі худеньких і вже призабутих наших історичних відомостей з гімназіяльних підручників.

Для британських дипльоматів, колишніх студентів Оксфорду, яких політичне вишколення основане на історії, переворення союзів renverfement des aliances з 1825-26 рр. є нині правда, не абсолютним прообразом та певне зразком, прикладом і методичною лекцією.

Ось на чому кульгають і то на обі ноги кульгають, рахунки всіх тих, котрі хотіли би втягнути Англію до гарантування границь Річипосполитої — проти Німеччини, проти Литви, проти Радянської України, проти цілого Евразійського Союза. Англійський консерватист Чемберлен ненавидить соціяльну революцію і гидує комунізмом, одначе це ще не резон, щоб він хотів нехтувати геополітичні й етнічні факти й конечности.

В. Панейко.

Вже надійшли Останні Новості з Бенуліто до фірми Антін Уєра Львів, вул. Галицька 10. До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стриї рівнож Тарнові 2-4

Перед виборами.

На „кресах".

Варшавський „Роботнік" (ч. 54 з 23. ц. м.) в передовиці пише:

„Розумування було розпучливо упрощене: тут, в „центрі" річипосполитої, в околицях Варшави, Кракова, треба зберігти форми, треба в головних обрисах перестерігати обовязуючих законів; там, на „кресах", на „диких полях" — вільно все: староста має бути паном і володарем без контролі, командант поліційної станиці — і суддею і виконавцем розпорядків, і творцем зовсім своєрідних, „оригінальних" приписів".

Після такого вступу, навівши кілька прикладів з діяльности „освіченого абсолютизму", пепесівський центральний орган робить такі висновки:

„Інтерес річипосполитої наказує хіба трактувати ті „креси", як зіницю ока; дбати про них з особлившою печаливістю; вчити їх пошанування для законів, як для річей святих; посилати там найкращих, наймудріших урядовців, найтактовніших поліцаїв. У практиці діється якраз навпаки. І люди, що життя посвятили справі польсько-білоруського чи польсько-українського примирення вертають з Полісся чи з Волині з розпукою і переляком, домагаючися від нас, щоби ми не лише критикували, але били у великий дзвін на тривогу. Таж історична будуччина польської держави лежить в одному основному питанні: чи ми, поляки, зуміємо найти спільні шляхи розвитку з національними рухами українців і білорусів? Якщо зуміємо, — то упадає небезпека війни, находить свою розвязку головна частина національного питання. В тих умовах віддача Полісся і Волині в „неподільну власність" листі ч. 1, щоби вона, при чинній участи адміністраційної влади, перевела до сойму і сенату милих теперішньому урядові кандидатів — означує катастрофу всяких надій на згідне, чесне співжиття в надходячому завтрішньому дні".

Ось що турбує пепесівців. Не так зворушує їх поведінка адміністрації та її „правні" акти, як пройма́є журба за завтрішній день.

„Слово Польске" (ч. 55 з 25. ц. м.) подає із виборчої акції в луцькій окрузі:

„Комітет Безпарт. Бльоку співпраці з урядом майже у всіх громадах організує свої віча. Одначе **фреквенція учасників на згаданих вічах є мала, що свідчить про слабе заціказлення ширшого загалу виборчою акцією та про неприхильний настрій українських мас**, на які рахувала листа ч. 1. **Коли йде про акцію Бльоку непольських народів і Сель-Робу, то її з огляду на трудноші в уладжуванні прилюдних віч з причини зарядження адміністраційних властей спрямовано на конспіраційний (?!) шлях**".

Навіть „Слово Польске" **признає**, що українські партії не мають конституцією забезпеченої свободи рухів у виборчій акції. Зарядження адміністраційних властей касують конституцію.

На тому не кінець. Хвиля арештів котиться по всій Волині. Поруч арештованого вже давніше чолового кандидата 18-ки з луцької округи переведено в останніх днях арештування б. голови Українського Соймового Клюбу С. Хруцького, С. Шереметп та Д. Ерстенюка. Крім того вдруге арештовано випущених недавно з тюрми б. послів і діячів Сель-Роба-Правиці М. Чучмая і С. Козицького.

Зновуж на Білоруси арештовано б. посла і голову Білоруського Сел. Союзу Ф. Єреміча.

Нікчемні засоби виборчої боротьби.

Віденський „Бюлетень" „пролетарських кореспондентів" з 20. ц. м. містить нікчемну замітку під написом: „За скільки куплено УНДО":

„Свій великий розмах в часі виборів завдячує УНДО помочі, яку одержало від жидівських банкирів та німецьких фабрикантів. Тими грішми оплачує воно безліч агітаторів, видає маси літератури й афішів та фінансує хмари нагаячів. Цього всього не було би в стані робити, колиб не та поміч. Часописи німецькі зрадилися й оголосили, що УНДО дістало 36,000 зол. Квота не мала й може вистарчити на баламучення села".

Цю „не малу квоту" радикали підвисшили майже вдвоє. „Громадський Голос" з 23. ц. м. подає:

„Жидівська робітнича газета „Нає Фольксцайтунг" з 15. лютого подає, що на зїзді національного жидівського бльоку (цей „національний жидівський бльок" — то польські прихвостні, післяасимілятори! — Ред.) жидівський б. посол Прилуцький відкрив тайну, скільки отримамало УНДО за те, що б. посла сіоніста Грінбавма поміщено на другому місці державної листи „бльоку народових меншосці". Д-р Грінбавм мусів УНДО-ві заплатити 7 тисяч ам. долярів".

Таке вирахували комуністичні і радикальні рахмайстри. В першому випадку „зрадили тайну німецькі часописи", а в другому „відкрив тайну" б. жидівський посол Прилуцький, який всякими способами поборює Грінбавма. Він хоче в очах жидівської маси представити Грінбавма, без сумніву єдиного принціпового жидівського політика, як прислужника українців, а наші радикали разом з Прилуцьким „аргументом продажности" поборюють УНДО. На такі засоби боротьби нема ніякої ради. Хіба з погордою пройти мимо калюмніяторів, бож загально відомо, що УНДО єдине власними засобами веде виборчу акцію. Таж на видатки, звязані з виборами, крім загальних складок кандидати УНДО ще окремо несуть на собі важкі грошеві зобовязання. До тогож довги президії УНДО в друкарнях Львова і Перемишля сягають грубих квот.

Цікаво, за що ведуть виборчу акцію радикали і комунізуючі групи? Чому вони того не відкриють масам? Загально відомо, що радикали і сельроби не належать до тих, що дають, тільки до тих, що беруть. А тимчасом одні й другі, хоч є партіями розмірно невеличкими, ведуть дуже широку виборчу акцію, розкидують безліч летючок, карикатур, відозв, плякатів і т. і. Така широка акція навіть не під силу Обеднанню, яке прецінь є великою партією. Можеб радикали і сельроби „відкрили тайну" своїх матеріяльних засобів замісць шукати плям на сонці?

Духовенство і вибори.

Між упепівською „Радою" й ухівською „Новою Зорею" розвинулася довша розмова на тему ролі й активности духовенства підчас виборів. „Рада" закидує українському духовенству, що воно ніби то не зберігло міжпартійної невтральности у виборчій акції. „Нова Зоря" (в ч. 14 з 26. ц. м.) опрокидує становище „Ради", кажучи, що неслушним є погляд, немов би духовним „лицювала" невтральність, бо вони теж горожани, які в політичних справах не можуть бути глухі, сліпі і німі. Крім того „Нова Зоря" стверджує, що

„ніяких „чисто-національних партій" духовенство не поборює і що в цілім українськім народі нема ні одної незалежної та думаючої людини, котра уважалаб „Раду" органом незалежної думки. А се длятого, що ніхто, знаючий наші відносини, не вірить, щоб „партія праці" з фондів своїх членів, або взагалі з фондів національних (де вони?) могла удержувати аж два органи й вести аж таку агітацію, яку веде. Коли помиляємось, просимо доказати, що є інакше".

А „партія праці" справді веде особлившу виборчу агітацію, крайно калюмніяторську, дуже низького морального рівня. Єдино своїх „ударних" кандидатів, всіх тих Будзиновських, Строніцьких, Секелів, Малецьких, Сенютів, Західних й інших східних типів вона виносить під небеса, роблячи їх в масових летючках (з капральськими фотографіями) як не геніями, то зразковими представниками громадянських чеснот. А ті „великани" здебільшого мають поки-що тільки одну „історичну дату", дату уродин. Другу матимуть після закінчення своєї життєвої мандрівки. Правду кажучи, то ті дешевенькі самохвальби й скидаються на політичні некрольоги.

Санація і кацапи.

Наші національні і соціяльні противники зробили все можливе, щоби розбити український національно-самостійницький табор. Поруч всіх інших засобів видвигнули вони разом з УНС-ом і московських та москвофільських чорносотенців, промощуючи їм дорогу до мандатів. В Ряшеві і Ковлі уневажнено 18-ку, щоби зробити місце „одинці" і 20-ці. На вічу в Жовтанцях „одинковий" агітатор (поляк) взивав селян віддати голоси на „одинку", а колиб хтось не міг, то на „двацятку", бо то „porządni rusini". „Одинково-двацятковий" союз видно на кожному кроці, а все вістря звернене проти УНДО. Нікчемний кацапський свисток „Земля і Воля" переповнений найогиднішими нападами на Обеднання. Вірно служать кацапи своїм протекторам.

Виборча ситуація в окрузі 54 (Тернопіль).

Округова виборча комісія ч. 54 в Тернополі признала важні 16 лист виборчих до сойму і 11 до сенату. З соймових лист є 4 польські (ч. 1 безп. бльок проурядовий, ч. 2 ППС, ч. 10 браліяці і ч. 30 листа пястівсько-вшехпольська), 2 жидівські (ч. 4 Бунд і ч. 17 сіоністи Райха), одна російська (офіціяльно руска) ч. 20, а 9 українських, в того 6 партійних, а 3 диких. Кандидують хліборобі (УНС) з числом 6, на першому місци Іван Стецюк, редактор хліборобської газетки „Селянський Прапор" в Станиславові, на другому Олександер Істеревич, учитель школи чирав в Тернополі, впрочім самі типові передвоєнні Микити (ціла листа має 15 імен) і шинкарі як пр. шинкар Василь Шпиця зі Збаража і кількох народніх учителів, Казимир Гарасимович з Пальчинець повіт Збараж, Юрій Годованець з Шутромнинець пов. Заліщики і Володимир Думановський з Коцюбинець пов. Копичинці. Дальше сельроби правиця з ч. 8 з трьома кандидатами" — всі зі Львова, на чолі Антін Чарнецький. УНДО має число 18 з 15 іменами, на чолі б. прелат Кунцицький і д-р Ст. Баран. Сельроб-лівиця (москвофіли Вальницького) має ч. 16 — імен пять' Мих. Дурдела, учитель зі Львова, Дмитро Цивинський літ 27, рільник з Чистилова, пов. Тернопіль, провідник комуністів на Поділлі, Ігнаци Пьоруя з Чистилова, Василь Семак з Новосілки Язловецької пов. Бучач і Антін Стецій з Будзанова пов. Теребовля. Соціялісти-радикали ч. 22 — імен 10 (д-р Ладика, Блажкевичева з Денисова, Богдан Білинський, агроном з Борщева, д-р Мішко з Теребовлі, Федько Довгань, сторож філії

Просвіти в Тернополі, Ірина Олесьнова, учителька Рідної Школи в Чорткові, Мих. Якубовський з Усти над Дністром, д-р Гриць Олійник з Гришалова, Гриць Бебло з Коледрівки пов. Заліщики і д-р Ст Брикович з Тернополя. Врешті партія Праці ч. 26 — (теж чотири) Вас. Будзиновський зі Львова, Петро Мартюк зі Скали пов. Борщів, Ярос. Богатковський, канд. нот. з Копичинець і Василь Самик з Язлівця пов. Бучач.

Українських дивних лист є три: ч. 33 „Безпартійний Український Агр. Союз" з одним іменем: Андрій Галас, рільник з Пищатинець пов. Борщів, ч. 37 „Хлоп за хлопом" з одним іменем: Прокін Козак, емерит з Бурканова пов. Підгайці, вкінці ч. 36 „Безп. Українська Сел. Організація" з двома іменами: Антін Чайковський з Тернополя, відомий з донесів у „Ділі", агітатор хліборобів і Ізидор Новаковський, народній учитель зі Сороцка пов. Скалат. Всі ті три листи разом зберуть може одну сотню голосів, або і того ні. Не багато більше голосів дістануть і москвофіли (ч. 20) з чотирьома кандидатами: Павло Гарасимів з Городища пов. Бережани, Антін Лещишак з Теребовлі, Гриць Целевич з Лазурина пов. Чортків і Іван Жеровський з Могильниці пов. Теребовля, хоч вмовлено і державну листу з 38 кандидатами переважно москалями з північно-східних земель. Ця листа ч. 20 не здобуде в Польщі ні одного мандату до сойму і сенату.

До сенату є лист 11, з того 4 польські (ч. 1, 2, 10 і 30), одна жидівська ч. 17, російська ч. 20 і 5 українських (ч. 4, 5, 18, 19 і 23). Хлібороби мають два імена: Ол. Істеревич з Тернополя і Йосиф Лабанців, рільник з Нового Села пов. Збараж. Сельробів-правиця три — на чолі Антін Чарнецький зі Львова, УНДО — 3 імени з д-ром Горбачевським на чолі, сельроб-лівиця ч. 19 — чотири імена: Іван Бичен, багатий господар-американець з Настасова пов. Тернопіль, Мих. Хімчак зі Львова, Василь з Івасева Дол. пов. Тернопіль і Петро Йосипоповий з Ігровиці пов. Тернопіль. Уніяти скромні, не мають сенатської листи, москвофіли менше скромні мають аж 6 кандидатів з о. Мартином Балутою з Шевнева пов. Броди на чолі. Радикали мають 5 кандидатів: д-р Ст. Брикович з Тернополя, Федько Довгань, д-р Мишко, д-р Гриць Олійник і Блажкевичева.

З польських лист нечувану агітацію і „роботу" розвела одинка і числить на два-три мандати до сойму з 10 всіх і один або два мандати до сенату з 5 всіх мандатів. Пепесівці тут без ніякого значіння. Вризвольці числять на один мандат. Лист і ендеків (ч. 39) також на один. Загалом поляки сподіються здобути 4 мандати до сойму, а 2 до сенату, числячи на наше розбиття. Загал польської інтелігенції, а з окрема духовенство є проти одинки, а за ч. 39, хоч боїться наслідків і шукає до Пілсудського чи Ліди і ледве не мусуть необоровати пенавшеної санації. Старости, поліція (надкомісар поліції п. Колодзєй з напіть повновласником листи ч. 1), учительство по селах і всі залежні урядові одержали строгий приказ „працювати" за одинкою під особистою відповідальністю. По виборах мабуть не один староста і урядовець піде в дубину за не замалу сприятливість.

Жиди-райхівці по всякій правдоподібности здобудуть один мандат. Бунд збере мало голосів.

З українських лист не здобудуть мандату оба сельроби і уніяти, а так само і хлібороби. Ширшу виборчу акцію веде москвофільський сельроб ч. 19, що має, як відомо, великі виборчі фонди з відомого джерела. По селах розсилує масово бібулу, а маючи добре платних агітаторів демагогів старається здобути наше село. Якнайнапруженіше і стверджене і в інших округах, що т. зв. радикальні села творять для них найбільше податний ґрунт: з часом вони радикалів заміщують і на північному Поділлі, як вже їх з успіхом заміщують на Покутті.

Хлібороби більших успіхів не будуть мати, бо на їх звичайному національному зрушенні селяни пізнаються добре. Їх кандидат Істеревич зазнав немало дуже неприємних пригод. Для етики цього пана годиться пригадати, що заступником своїм як повновласника листи ч. 6 залеснив і підписав п. Івана Дигдалевича з Тернополя без його відома, чим зробив тому велику моральну кривду. Так само пробив і дикий хліборобський кандидат Чайковський, іменуючи своїм повновласником зрезигнованого учителя з Тернополя п. Володимира Чубатого, рівнож без його відома і згоди так, що останній опріч відмовив свій підпис як неавтентичний у предсідника окр. виб. комісії ч. 54. Ні п. Дигдалевич, ні п. Чубатий не мали і не мають нічого спільного з хліборобами, а їх імени надужито в газетний спосіб.

Радикальні кандидати д-р Ладика, д-р Степан Брикович і п. Блажкевичева та їх агітатор Ф. Довгань ведуть нечувано демагогічну агітацію, чим ширять моральну заразу по селах і приготовляють ґрунт з одного боку для сельробів, з другого для хліборобів. Їхню і їх агітаторів роботу з національного погляду треба вважати за національний злочин, а їх самих фактичними союзниками наших національних ворогів.

Польські впливові чинники цінять тепер радикалів справді як своїх союзників. На відомих сенаційних одинки фігурує УНДО як безсильний противник польського уряду, а про радикалів ті самі відомлен мовчать. Агітаційна тактика одинки, сельробів, хліборобів і радикалів з ті самі — все лихо на світі походить від УНДО, яке треба знищити. Перед ведуть радикальні кандидати і їхні агітатори, що ріки помий виливають на голови провідників УНДО і кандидатів цеї партії. Рекорд ведуть д-р Ладика і п. Івинна Блажкевичева, обоє в демагогічних віцах зібрані у минулій половині і в нападах, а так само і д-р Ст. Брикович. Свідомо обріхують селян і брехнею, наклепом і очорнюванням УНДО хочуть здобути мандати. По правді є люди апостолами хліборобщини, яку ладичево принесе їх руїнницька робота у нашому подільському, досі незденоралізованому селі. На пишіть в спокою і памяти наших найліпших провідників. Пр. д-р Брикович на вічу в Новому Селі спляґавив память пок. д-ра Євг. Олесницького, а всіх ундівців назвав шубравцями. Найгорачішим демагогом є однак д-р Ладика і він буде мати історичну заслугу політичної деморалізації Поділля!

За те все радикали здобудуть одну мандат до сойму з окр. ч. 54. До сенату з тернопільського воєвідства по всякій правдоподібности не вийде ні один радикал. Тільки треба дуже великого напруження з нашого боку — передовсім з боку духовенства в останніх днях, щоби відвернути грозу, що йде від наших радикальних руїнників і їх кумпанів і допомогти до побіди української нац. думки під проводом УНДО!

Жадайте французьких паперців до куреня» JOB 7.50

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ).

Любачівщина.

Дня 12-го лютого н. р. відбулося віче Нац. Дем. Обєднання в **Башні.** На вічу явилася горстка місцевих сельробів, які почали перешкаджати д-рові Арданові у виголошенні реферату. Та коли побачили, що ніхто на їх недотепні вигуки не звертає уваги, почали на салі авантуру, з якої скористала поліція і віче розвязала. Однак не зважаючи на цю кипучу роботу сельробівців, всі вічевики вийшлися „двері до іншої домівки, де віче відбулося в повному порядку. Реферували о. Черкавський і д-р Ардан. Всі присутні одноголосно заявилися за партією УНДО і листою ч. 18, на якій кандидує на любачівський повіт о. Черкавський. — Дня 29-го січня н. р. відбулася велика передвиборча нарада Обєднання в **Любачеві.** Реферували д-р Іван Станько і студ. Б. Кульчицький. Вибрано місцевий виборчий комітет Обєднання.

Жовківщина.

Дня 21-го лютого н. р. відбулося передвиборче віче в **Блищиводах,** при участи около 150 виборців. Проводив сел. Гриць Бордан, реферував о. Волвар і Михайло Карпинець. Вибрано виборчий комітет Обєднання і порішено голосувати тільки на листу ч. 18. — Дня 19-го лютого н. р. відбулося велике віче Обєднання в **Глинську.** Присутніх около 500 селян. Реферував делегат Пов. Комітету Михайло Карпинець і о. Бапак. В дискусії забрав голос хрупівський агітатор УНС-а Теодор Харко, одначе з огляду відправу дав йому предсідник зборів Василь Курах. Віче з одушевленням заявилося за партією УНДО і листою ч. 18. Того самого дня мало відбутися спільне сельробівське і пепесівське віче в Крехові. На вічу зявився делегат Повіт. Комітету Михайло Карпинець, який проголосив в іншому місці віче УНДО і всі присутні удалися тоді за Карпинцем. Присутніх було около 500 осіб, всі одноушно заявилися за одинокою національною партією, якою є УНДО і рішили голосувати тільки на листу ч. 18.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 52. СТРИЙ).

Неперебірчива і низька демагогія нефортунного кандидата.

В Калущині розвиває енергійну, але безуспішну виборчу агітацію нефортунний кандидат на посла наших „лівих" учитель Генрих Коваль. Що агітує він завзято і безуспішно не відоме для цілої виборчої округи, і тим інтересуватися не доводилосьби, якби не одна обставина, на яку мусимо звернути увагу. Маємо на увазі некультурні та низькі засоби виборчої боротьби п. Генр. Коваля проти його політичних противників, зокрема ж проти чолового кандидата УНДО, заслуженого, посивілого при праці на народній ниві, невтомимого борця за права нашого народу д-ра Івана Курівця. Поминувши обставину, що п. Генрих Коваль, підтримуючи свою безвиглядну кандидатуру як учитель поборює в стрийському окрузі тим самим перш за все кандидатуру свого професійного товариша Величковича з листи ч. 18, він не вагається крім того обмовлювати заслуженого ветерана нашого національного відродження д-ра І. Курівця. Але й те ще не було найстрашніше, бо д-р Курівець стоїть за високо, щоби його досягнула клевета п. Коваля, а гидкіше і то далеко гидкіше те, що п. Коваль сам себе обманює та виставляє собі ярке свідоцтво морального каліцтва, коли зважиться твердити: що йому відібрала шкільна влада відпустку та перенесла його на Мазурщину і все те завдяки буцімто якимсь заходам д-ра Івана Курівця. Навіть серед тих, які підтримують Коваля, не найдуться такі наївні та дурні, щоби повірили в ті хоч по ковальськи та при тім дуже по фушерськи викуті наклепи на д-ра Курівця. Перш за все з учительських кол довідуємося, що п. Ковалеви відпустки, яку він узяв для порятування здоровля, а яку використовує для розбивання одного національного виборчого фронту, ніхто не відібрав, так само ніхто ніяким розпорядком його на Мазурщину не переносив. Очевидно, що нефортунний лівий кандидат пускає такі „бальони" між селян на те, щоби стати „мучеником", а д-рові Курівцеві приписує „заслугу" свого минимого перенесення і позбавлення відпустки на те, щоби його попхнути як кандидата в прихильній опінії українських виборців. Та це п. Ковалеви не вдасться. Д-р Курівець ніколи в своєму довгому і дуже заслуженому для українського народу житті такими засобами проти своїх політичних противників не воював і воювати не буде. Доказом на те його кришталево чисте минуле, вся його дотеперішня праця і боротьба. П. Коваля ще молоком кормили як д-р Курівець без відпочинку працював для добра народу, працював чесно, безкорисно і все будував, а ніколи не валив і не розбивав, як це взявся тепер робити п. Коваль. За свою розвальну роботу дістане п. Коваль напевно ордер заслуги. Вже у Стрийщині йде смертельний бій між 18 і 1, а одинка, якої союзником став пан Коваль, напевно про його заслуги не забуде і постарається для нього і про відзначення і про аванс.

Дрогобиччина.

За останні тижні відбулися в Дрогобиччині оті передвиборчі віча: дня 20. січня 1928 р. окружне віче під голим небом в **Підбужи** при участи около 600 виборців з Підбужа та доокружних сіл: Стороньої, Залісся, Смільної, Підмонастирка і Бистриці. Реферували: д-р Стефан Витвицький і кандидат на посла д-р Іван Блажкевич. Дня 5-го лютого н. р. відбулося також віче для судового округа **Мединичі** в тихже самих Мединичах, на яке явилося около 300 виборців, промовляли д-р Стефан Витвицький і д-р Блажкевич. Того самого дня вечером переведено передвиборчу нараду в **Летнім коло Мединич** при участи референтів: д-ра Стефана Витвицького і д-ра Івана Блажкевича у виповненій по береги великій читальняній салі. В дискусії забирали голос: д-р Мартинюк з Мединич, Олекса Кобільник з Ріпчиць. Того самого дня відбулися ще збори у **Гаях Вижних** переведені з референтом дир. Станимиром і в **Рихтичах,** на яких реферував дир. Новосельський. Дня 20. січня н. р. були також збори в **Болехівцях** з рефератом дир. Станиміра, дня 22-го січня н. р. у **Волі Якубовій** з рефератом д-ра Івана Блажкевича. На всіх тих вічах виборці заявилися одноушно за листою ч. 18. Дня 12-го лютого н. р. відбув д-р Іван Блажкевич передвиборче віче в **Грушові,** на яке прибуло около 10 пяних комуністичних положенців, що під час промови д-ра Івана Блажкевича зняли крик і свист. Коли зібрані в числі до 2000 учасників викинули цих авантурників, скористав з того місцевий жандарм і віче розвязав, з довіччя його обіслав д-р Іван Блажкевич в салі місцевої читальні. Віче одноушно ухвалило резолюцію за листою ч. 18. Того самого дня перевів д-р Стефан Витвицький віче в **Уличнім** рівнож в одній з найбільших громад дрогобицького повіту, яке одноголосно приняло таку саму резолюцію. В дни 15-го лютого реферували: п. Іван Зарицький та п. Антонович на вічу в **Орові,** дир. Станимір на вічу в **Ріпчицях,** дир. Новосельський в **Солоньску,** інж. Дидинський та інж. Созанський в **Ясениці Сільній,** п. Шмігельський в **Гаях Нижних.** Дня 19-го лютого н. р. відбув д-р Іван Блажкевич передвиборчі збори в **Горуцку, Криниці і Більчу.** Д-р Стефан Витвицький у **Літині** з о. Олексою і інж. Созанським у **Воробльовичах.** В Літині москвофіли старалися збори розбити, але це їм не вдалося. На всіх вічах і зборах селянство заявилося за листою ч. 18.

ОКРУГ 53. (СТАНИСЛАВІВ).

Отинійщина.

Дня 12-го л. м. відбулося передвиборче віче в **Торговиці** при участи около 200 селян. Проводив Дмитро Томчишин. Реферував делегат Повітового Комітету Обєднання д-р Дрогомирецький, який пояснив виборчу ординацію і звернув увагу на вагу голосів українських жінок при виборах та висунув програму УНДО. Віче ухвалило йти до виборів під прапором Обєднання і голосувати на листу ч. 18.

Надвірнянщина.

Дня 1-го лютого н. р. відбулася довірочна нарада в **Майдані Горішнім.** Вибрано виборчий Комітет УНДО-на. Реферував К. Мулькевич зі Львова. — Дня 3-го лютого н. р. відбулося передвиборче віче у **Велесниці Долішній.** Проводив вічем сел. Дубик. Сельроби (одна родина) на чолі із Проводом Мельничуком старалися розбити віче демагогічними кличами, але селяни дуже добре зрозуміли їхню тенденцію і одноушно ухвалили йти до виборів під прапором Обєднання та голосувати на листу ч. 18. Реферували К. Мулькевич зі Львова і Михайло Бойчук з Камінної. — Дня 5-го лютого н. р. відбулося передвиборче віче в **Гаврилівці.** Вибрано Виборчий Комітет Обєднання. Віче було дуже оживлене і рішило підтримати листу УНДО ч. 18. Реферували д-р Борисевич з Надвірної і К. Мулькевич зі Львова. — Дня 10-го лютого н. р. відбулася повітова довірочна нарада в **Надвірній.** Заступлені були всі села надвірнянського судового повіту в числі 96 делегатів. Реферував д-р Николайчук, голова пов. виборчого Комітету УНДО. — Дня 12-го лютого в год. 6-ій вечером відбулися ширші сходини виборчого комітету міста **Надвірної.** Реферував д-р Николайчук і д-р Борисевич. — Дня 15-го лютого відбулося передвиборче віче в **Пасічній.** Вибрано

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.

до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

виборчий комітет УНДО. Реферували д-р Борисевич, К. Мулькевич і кандидат на посла листи ч. 18 Іван Пилипчинський з Гратчівця. — Дня 15-го лютого п. р. відбулася довірочна нарада в Битнові. Реферував д-р Пиндзейчук.

ОКРУГ 34. (ТЕРНОПІЛЬ).

Новоселеччина.

Дня 14-го п. м. відбулася в Новім Селі коло Шляхотчевого довірочна нарада УНДО при участи коло 100 відпоручників громад. Реферували о. прал. Кушнинський, селянин Спасків, д-р Андрій Гаврилюк і селяни Ткачук та Цебринський. Нараду відкрив б. член радикальної партії Йосиф Пашук, селянин зі Скорик прегарною промовою, в якій напятнував нетактовне поступовання аранжера радикального віча в Новім Селі д-ра Ст. Брилевича, адвоката з Тернополя. Цей радикальний дуб замість осудити шкідливу роботу та нарушу хлібоїдів від стиху Данилович, Істеревич, Шишні і Герасимовича Казимира — накинувся в часі віча на УНДО, називаючи всіх його членів шубравцями, зневажуючи память д-ра Евгена Олесницького. Присутні на довірочній нараді рішили одноголосно розвинути найширшу акцію за тим, щоби все селянство віддало свої голоси на листу ч. 18. Дня 15-го п. м. відбулося віче в с. **Ноаярах** для сіл Ковари і Годовищі при участи 250 учасників. Пополудні того самого дня відбулося віче в с. **Тернилівці** при участи 400 учасників, а дня 16. п. м. відбулося також віче в с. **Клебанівці**. На всіх тих вічах реферував кандидат на посла з листи ч. 18 селянин Спасків. Всюди рішили зібрані віддати свої голоси на листу ч. 18. Дня 17. п. м. відбулася довірочна нарада УНДО в с. **Гущанках і Добромірці**, 18. п. м. в **Пменчинцях** з повним успіхом для УНДО.

Тернопільщина.

Дня 12-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Чернихові**. Присутніх около 300 виборців з Чернихова, Плесковець і Градок. Проводив сел. Гринь Худик. Реферував делегат з Тернополя Василь Бачинський. — Дня 13-го лютого п. р. відбулося віче в **Зарудю**. Присутніх около 100 виборців. Реферував Василь Бачинський, проводив вічем о. Петро Івахів. — Дня 14-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Обарині**. Проводив о. Івахів. Присутніх около 100 виборців. Реферував Василь Бачинський. Того самого дня відбулося віче в **Городищу**, де ще раз повторено віче на загальне жадання громадян дня 15-го лютого п. р. в присутности около 250 людей. Проводив Кирило Кульма і Василь Лукіянський. Реферував Василь Бачинський. — Дня 15-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Мшанці**. Проводив о. Літинський. Присутніх понад 200. Того самого дня відбулося віче в **Дітківцях**. Проводив сел. Горосій Іван. На обох вічах реферував Василь Бачинський з Тернополя. — На всіх вічах присутні записалися за партією УНДО і одноголосно рішили голосувати тільки на листу ч. 18.

Підгаєччина.

15-го лютого відбулося передвиборче віче на **Старому Місті** коло Підгаєць. Референт д-р Степюк пояснив виборчу ординацію і познайомив вічевиків, як належить поводитися кожному в часі самихже виборів. Потім забирали ще голос старомішани Воронович і інші. — Студентові Ярославові Падохові, за те, що посмів закликати молодь до праці, а так гарячий тон передвиборчий, виголосили вирок доконечення і — під загрозою арештування звеліли, цілком безправно, першим поїздом опустити Підгайці і взагалі підгаєцький повіт. Що така тактика підгаєцької влади не є відірваним фактом, свідчить зворазове арештування кандидата на посла Олекси Яворського.

Дня 15-го лютого відбулося окружне передвиборче віче в **Вишнівчику**. Найчисленніше заступлені були села: Вишнівчик, Гайворонка і Котузів. Віче отворив о. Пилип Чолій, на якого подвірю воно відбулося. На предсідника покликано селянина Андрія Захаркова, на секретаря студ. Ярослава Падоха. — Першим забрав голос селянин Солонинка. Він повідомив зібраних, що на вічу не буде їхнього дорогого основника читалень, кооператив і Сокола п. Яворського Олекси, який власне скликав те віче. Його два дні тому арештовано вдруге. Поступили по ту вістку лиця. Та не на довго. Сумний настрій розвіяли скоро бадьорі слова п. Солонинки, п. Назаревич, жінки арештованого, молоденького Михайла Гоца і кревака п. Чаорського, молоденького студента Ярослава Падоха. Селянин Солонинка представив зібраним сучасне положення українського народу, вказуючи на руїнницьку роботу всяких сельробів, радикалів і хлібоїдів, в роді уповців і „хлопа зо плугом" Козака. Потім пояснив коротко програму УНДО і ціль більшу непольських народів. Другий говорив Маськів з Гайворонки. Дальше п. Яворська взивала людей, щоби не тратили духа та щоби дальше ішли тими шляхами, які вказував їм вже не раз і не звітне арештований. Зокрема візвала жіноцтво до виборів. На потребу спільного об'єднання до чого стремить УНДО, вказав п. Василь Голь. В нас немає великих панів, фабрикантів, — казав він, — тому й не може бути розділу на „буржуїв" і „пролетарів". Розділ той творить тільки радикали й сельроби, на яких листах є такі „пролетарі", як Рогуцький і Заяц. Наконець говорив студент Падох до молоді і взивав гарячими словами всіх соколів і сокілок, луговиків і луговичок до праці на народній ниві.

Збаражчина.

Заходами голови Повітового Народнього Комітету УНДО відбулася дня 14. лютого 1928 р. в Новому Селі довірочна нарада мужів довіря УНДО всіх сіл Новоселеччини. Було 150 присутних. Спросили: Пашук Йосиф і Костецький Семен. Нараду отворив Пашук Йосиф. Проводив зборами: Костюк і Гура, секретарював Костецький Семен. Виголосили промови: Йосиф Пашук про те, що всі українці повинні голосувати на листу ч. 18. Д-р Андрій Гаврилюк говорив про потребу політичної організації. Виказавши, що найвідповіднішою для нас політичною організацією є УНДО, дійшов до висновку, що всі українці повинні голосувати при виборах на листу ч. 18. Селянин Спасків Григорій з Підгаєччини виказав програми інших партій з особливим узглядненням програми УНДО. Іван Цебринський і Іван Ткачук взивали до організації під прапором Об'єднання і в його лавах, о. прелат Леонтій Кушнинський промовляв у тому дусі, що йдучи до виборів, ми українці мусимо мати на оці найвищий наш національний ідеал. На внесення д-ра Андрія Гаврилюка збори ухвалили одноголосно через акламацію таку резолюцію: „Збори судового округа Новоселеччини дня 14. лютого 1928 ухвалюють одноголосно, що при виборах до сойму і сенату всі українці мають голосувати тільки на листу ч. 18 (Національне Обєднання). В тій цілі представники кожної місцевости Новоселеччини доложать всіх зусиль, щоб оснувати в свойому селі місцевий виборчий комітет УНДО і щоб голоси всіх виборців позискати для листи ч. 18".

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬПЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішня розправа викликала вже дещо більше заінтересування, бо крім внесень оборони саля почула й деяких нових свідків. Слід обективно ствердити, що всі служебні нині свідки покликані були на маловажні обставини і всі вони зізнавали в користь обвинувачених.

По павзі ставили свої внесення оборонці д-р Давидяк і д-р Ганкевич. Д-р Давидяк на обставину обв. Яницької, Ковалиська і Вірстюка, д-р Ганкевич на обставину обв. Матийціва, Дзіся і Дзьобівної. Крім того д-р Ганкевич поставив внесення відчитати на розправі ріжні місця з польських революційних видань, мотивуючи це тим, що присяжні судді інакше не в силі будуть зрозуміти й оцінити тла, серед якого розігралися всі ті справи, про які говорить акт обвинувачення. Широкого мотивування спеціяльно цього останнього внеску, виголошеного з великим ораторським талантом, вислухала ціла саля з найбільшою увагою.

—o—

Гасман — поліційним конфідентом?

При кінці попередньої розправи (в пятницю 24. II. п. м.) був ще один цікавий момент, якого ми вже не вспіли подати в нашім органі. А саме обор. д-р Шухевич, ставлячи додаткові внесення на провірення віродостойности св. Мих. Гасмана, зацитував один уступ з поліційної реляції до суду, якої число і дату він навів, а з якої виходить недвозначно, що Гасман був поліційним конфідентом. Ця інформація д-ра Шухевича про Гасмана була небиякою сензацією і вона ставить у належнім світлі всі зізнання того дивного свідка.

—o—

Розправа зачалася знову з опізненням. Отворив її предсідник і повідомив, що трибунал в полагодженні внесків оборони ухвалив: у першій мірі допустити як свідків тих магістратських функціонарів (5), що переводили контролю кінових білетів у дні 19. жовтня 1926; дальше покликати як свідка дяковна Ярослава Дерлицю зі Станиславова; опісля покликати в характері свідків Антона Гука, Олену Гук (його жінку) і Йосифа Гука; покликати як свідків студ. Стефана Охримовича й Івана Бадівського; відчитати частину кореспонденції між Вербицьким і Яницькою; відчитати реляцію команданта обв. Дармохвала сотн. Дреліховського, яку він видав уже по арештуванні обв. Дармохвала на домагання військового слідчого судді.

Всі інші внесення оборони трибунал відкинув, бо на його думку вони неістотні, маловажні або „збенді".

Після того покликано на салю свідків.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Першим зізнавав св.

Евген Флешар,

літ 42, римо-кат., управитель місцевого комісаріяту для оплат від видовищ, незаприсяжений. Оповідає, як відбувається контроля кінових кин і зазначує, що дня 19. жовтня 1926 відбулася цілком вдало ревізія білетів у кіні „Палас". Щодо години, то могла бути 8 год., або може й скорше.

Черговий свідок

Станіслав Залеський,

римо-кат., адюнкт магістрату, незаприсяжений. На питання предсідника оповідає, що рік тому контроля кін відбувалася пересічно двічи тижнево, тепер відбувається частіше. Свідок був як контрольор у кіні „Палас" 19. X. 1926; в котрій годині, точно подати не може. Думає, що це було між 7 і пів до 8 год. веч.

Після зізнань цього свідка трьох інших магістратських функціонарів відпущено домів без переслухання.

Опісля зізнавав св.

Ярослав Дерлиця,

ур. в Гошеві, пов. Долина, брат обвинуваченого Остапа Дерлиці, дяков, незаприсяжений. На питання предсідника оповідає, що його брат Остап, вертаючи зі Львова, вступив до нього до семинара духовного в Станиславові й оповідав йому про всякі справи, а зокрема про убивство кур. Собінського. Св. памятає добре, як брат оповідав тоді (це було 5-го січня 1927 перед Святами), що він був дня 19. жовтня 1926 і то саме в тім часі, як убито кур. Собінського, в кіні „Палас". На питання д-ра Шухевича, чи свідок бачився коли по убивстві з Джулем, св. оповідає, що Джуль, який є з того самого села, оповідав раз йому підчас ферій 1927 р., що його брат Остап і Білас були в дні 19. жовтня 1926 в кіні „Палас" і його з собою тягнули, але він не пішов.

З черги зізнавав свідок

Стефан Охримович,

студ. фільос., літ 22. Зізнає заприсяжений. Св. мешкав у п-ва Вербицьких і коли вечером 19. жовтня 1926 прийшов додому (це було к. год. пів до 8-ої веч.), застав там між іншими домашніми й і. пана Вербицького. На пит. д-ра Старосольського свідок оповідає, що платив за мешкання 20 зол. місячно, П-во Вербицькі жили скромно.

Св. Іван Бадівський,

літ 21, гімн. абітурієнт, заприсяжений, на питання предсідника оповідає, що в дні 19. жовтня 1926 був у п-ва Вербицьких від год. пів до 5-ої до пів до 8-ої вечером. Іван Вербицький прийшов додому к. год. пів до 6-ої вечером і вже був весь час дома. Крім нього були ще п-а Байсаровичева, Ольга В., пані Верб., а пізніше прийшла й п-я Тютько. На пит. предсідника, чому св. слуханий у слідстві на поліції, зізнав, що тоді дома Ів. Вербицького не було, свідок каже, що його про це спеціяльно не питали і тоді він собі того докладно не пригадував. Тоді питали його про себе, а не про Ів. Вербицького. Але перед слідчим суддею він зізнав так само, як нині. На пит. предсідника, коли його арештовано, св. каже, що зараз другого дня в год. пів до 5-ої рано. На питання прокуратора, коли він собі пригадав, що Ів. Вербицький був 19. X. 1926 дома, св. каже, що щойно тоді, як слідчий суддя сказав йому, що він повинен собі пригадати все докладно й точно, що було того дня. Тоді він став розважувати над тим усім, що він робив і з ким був того дня, і пригадав собі вже докладно, що Ів. Вербицький був 19. жовтня 1926 дома і навіть вдержував свідка, як він хотів скорше вийти від них з хати і піти додому.

Опісля покликано на салю св.

Катерину Миколаєвич,

літ 28, вдову заприсяжено (по українськи). Вона зізнає, що пізнала свого нареченого Жукова Теодора ще в часі світової війни. Св. їздила до Жукова, з яким у Львові жила разом, до Бережан, де він сидить у вязниці. Жуков оповідав їй, як прийшло зізнання з суду до нього, що він вспівав одного політичного вязня, бо має на нього злість. На питання д-ра Шухевича св. каже, що Жуков казав їй в Бережанах перед своїм покликанням на розправу до Львова, що він закрутить так усім голову, що всі здуріють. Свідок характеризує потім Жукова як брехливу і неморальну людину. Жуков, живучи з нею, постійно і при всяких нагодах її обрікував, а по тому її побивав. На пит. предс. св. каже, що під неморальністю Жукова вона розуміє саме те, що він мав поганий характер, що все її ошукував, навіть у дрібницях, що був мстивий і що її без причини бив. На пит. прокуратора, чому св. про все те оповідає що не дійшло аж до відома оборони, відноситься д-р Шухевич і при помочі випитів, спрямованих до свідка, стверджує, що свідок сам зголосився разом зі своїм господарем спершу до адв. д-ра Ганкевича, а за його порадою до д-ра Шухевича й оповів про всі ті виходи Жукова у вязниці і його покликанням на цю розправу.

Після переслухання цього свідка зарядженo павзу.

По павзі зізнавав св.

Антін Гук,

родом з Цотатич, пов. Городок, електромонтер, заприсяжений (по українськи). На питання предсідника св. оповідає, що є господарем Катерини Миколаєвич, до якої спровадився Жуков по розбитті армії Денікіна. Жуков — це брутальний тип, якого всі бояться. Св. мав з ним багато клопотів, бо він робив йому зарізи шкоди (ломив двері, бив вікна і т. п.). З кримінала Жукова не подали. Це натура мстива і взагалі людина дуже небезпечна, з чисто звірськими інстинктами. На запити предсідника свідок характеризує Жукова ще досаднішими висловами й оповідає, як він ошукував і побивав Катерину Миколаєвич. Жуков — на думку свідка — підлим робом не може заслугувати на віру.

Після тих зізнань св. Антона Гука інших членів родини Гуків уже зовсім не переслухувано. Натомість забрав слово прокуратор.

Внесення прокуратора.

Прокуратор просить допустити його внесення, а саме: переслухати як свідка Здзіслава Кузевича, власника зат; перечитати інструкцію У. В. О., в якій подано точно, як члени У. В. О. мають боронитися, коли на поліції „засипляться"; переслухати як свідка Владислава Куцеля, „виводовника" поліції, який протоколував зізнання Гасмана на поліції; прочитати кілька уступів з органу У. В. О. „Сурма" за рр. 1927—28 (з ч. 1, 2, 3, 5, 6 — поодинокі статті й замітки).

Іменем оборони забрав до тих внесень слово адв. д-р Шухевич, заявляючи, що якібудь для оборонців лишні ці внесення прокуратора в цій стадії процесу, то оборона їм не противиться. Зате оборонець д-р Шухевич ставить від себе внесок, аби трибунал звернувся до поліції і зажадав імени того свідка студента, який зголосився у Львові на поліції і заявив, що він знає дійсних убийників кур. Собінського („Кур'єр Пол." з 20. II.). Обор. д-р Шухевич просить переслухати того свідка тут перед судом, бо тільки суд компетентний переслухувати цього свідка.

Після того поставив внесок гласний дотично обв. Яницької, а потім дотично обв. Ковалиська і Вірстюка, обор. д-р Давидяк.

ВНЕСЕННЯ Д-РА ГАНКЕВИЧА.

Опісля д-р Ганкевич поставив внесення на покликання свідків:

1. 1) Юрка Галяна, начальника громади, 2) Миколу Стеблину, б. комісара, 3) Матія Петрушку, 4) Ярича Миколу, 5) Івана Гаркотя, 6) Дмитра Царика — всіх з Белзева.

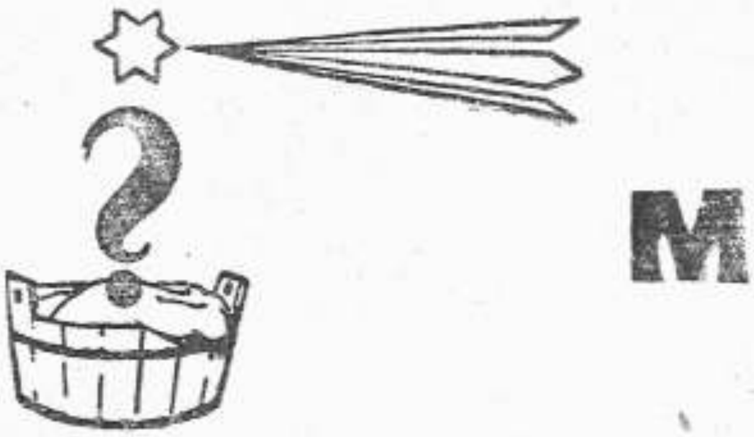

Чи знаєте тайну прання білля в твердій воді? Розвязує її

МИЛО КОМЕТА

TRZEBINIA

вов. Доляне на обставину, що обв. Матийців по укінченні учительського семинаря не міг дістати як українець посади у Сх. Галичині і приняв місце торговельного помічника в своїйому рідному селі в тамошній кооперативі. Коли потому хотів виїхати до Станиславова, щоб доповнити свої студії, то в листопаді 1926 р. кооператива виплатила йому 250 зол. Свідки стверджять також, що обв. Матийців займався в своїому рідному селі працею в кооперативі і культурно-просвітною роботою в місцевій читальні. Між свідками є побороті люди, що мають мобілізаційні карти і вони стверджять, що ні у них ні в інших людей, що належали до війська, обвинувачений Матийців ніколи не питав за мобілізаційними картами.

II. 7) Володимира Безкоровайного, студ. мед., Львів, Супінського 21, 8) Керничного Дмитра, директора кооперативи „Злука", Станиславів, Начальна 12. Поліційне донесення зі Станиславова, поліційні інвігіляції, як також акт обвинувачення твердять, що в Станиславові приходили до обв. Матийціва якісь підозрілі люди, а саме один улан і якийсь другий „минимй директор кооперативи". Свідки стверджять, що тим „підозрілим" уланом був свідок ад 7, а тим „минимим" директором був фактичний директор свідок ад 8.

III. 9) Франца Сітека, сержанта 42. п. п., 10) Володимира Новосельського, сотника 42. п. п., 11) Володимира Кроєутського, сотника 42. п. п. — всіх у Білостоці (42. п. п.), на обставину, що свідок ад 9, знаючи замилування обвинуваченого до військової літератури, сам дав йому зошит з порозумівавчими сигналами летунів з землею. А далі свідок ад 10 і 11, що стверджять, що фактично обв. Матійців незвичайно анімувався військовими справами, а свідок ад 11 довгий час намовляв його, щоби лишився при війську і робив військову карієру. Вони також затримали його в канцелярії і не пустили до школи.

IV. 12) Відчитати опінію з дати: Білосток, 27. II. 1926, І. Баону 42. пп. ч. 246/26.

V. 13) Реквірувати з наукової робітні „Оссолінеум" у Львові і відчитати в „Курієрі Львовскім" з 26. 4. 1926 р. ч. 95 інсерат І. 741. — на обставину: акт обвинувачення закидує між іншим обв. Дзісеві, що він дав свою військову книжочку Іванові Вербицькому, коли цей поїхав до Лодзі. Оборону обвинуваченого, що він ту військову книжочку згубив, доказує нам найкраще згадане ч. „Курєра Львовского".

VI. 14) Олеся Бабія, редактора „Національної Думки", Praha Smichov, Nadrazni tr. 46 n. (Akc. pivovar). 15. Відчитати „Нац. Думку" - на обставину, що: редактор Олесь Бабій зазівав до себе обвинуваченого Дзіся в метою урегулювати всі адмінстраційні справи „Нац. Думки", якої обв. Дзісь був головним кольпортером на цілу Сх. Галичину, Волинь, Полісся і Підляше і що на його доручення фактично Дзісь нелегальною дорогою приїхав до Праги, де цілий час був на утриманні ред. О. Бабія. Відчитання чисел „Н. Д." докаже також правдивість оборони Дзіся, що редакція займалася теоретичними військовими справами і що були там поміщені того роду статті, як напр.: генерала Омеляновича-Павленка: „Думки про еволюцію старшинського вишколу".

VII. 16) Фрондзея Володимира, студ. унів. Косів, „Гуцульське Мистецтво", 17) Михайла Куля, Львів, площа св. Духа ч. 1. Скарбова Палата, на обставину, що: правдивою є оборона обв. Дзіся, що вже в гімназії називали його товариші „Коником", а тимсамим ця назва не є якимсь конспіраційним псевдом, як це твердить акт обвинувачення.

VIII. 18) а) Відчитати лист Савича до Олюнки з дня 24. XII. 1926, на обставину, що: невірна є поліційна інвігіляція з дати 23. XII. 1926, що Дзісь був тоді у Львові в товаристві обвинувачених, бо він був тоді в Празі. б) Відчитати лист Дзіся до Дзьобівної, Прага, 9 і 10. І. 1927, на обставину, що Дзісь був тоді у Празі, а тимсамим не міг бути 16. І. 1927 на зимовій конференції У. В. О. у Львові. Лист цей доказує також правдивість оборони Дзьобівної, що Савкевич писав до Олюнки, отже іншої особи, а не до Дзьобівної.

IX. 19) Відчитати відповідь Кураторії Шкільної Волинської Округи до Станислави Дзьобівної з дати: Рівне, 27. серпня 1927. до ч. 5152/27, на обставину: що правдою є оборона обв. Дзьобівної, що по скінченні семинарія всі її зусилля дістати посаду вже не в Галичині, але навіть поза її межами, були даремні.

X. 2) [illegible] a Tajniki szpiegostwa czeskiego — Władysław Mergel str 3—4 Do czytelników" b) Organizacja Bojowa, atorga, Rewolucja Rosyjska — Jan Kwapiński, Warszawa 1928, str. 33—36 c) Wierna służba . Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910 - 915. Pod redakcją J. Piłsudskiej M. Richterówny, W. Iteryńskiej, R. Dąbrowskiej. Warszawa 1927. Główna Księgarnia Wojskowa, str V., a саме Okres przygotowawcz : 1. Praca kobiet w Związku Strzeleckim przed wojną, str. 3, . Nasz oddział macierzysty we Lwowie, Krakowie i Warszawie, str. 6, 15, 23 3. Oddział wywiad Pierwszej Brygady, str. 81, 4. Wywiad w K[illegible], str. 125, 5. Polska Organizacja Wojskowa, str. 203, 6. Sekcja wywiadowcza P.O.W., str. 212, 7. Oddział [illegible] W.P., str. 245. 8. [illegible] pod [illegible] po dynamit, str. 251, 9. Jeden z przejazdów po broń, str. 26 , 10. Liga [illegible], str. 251. — на обставину' що в відомому випадку не маємо до діла зі шпіонажем, про яку говорить § 67. к. з., бо § 67. говорить про передачу військових тайн ворогові або чужій державі. На розправі ми чули, що військові відомости збирано — як це дуже виразно зазначив свідок Шумський — не для ворога, ні для чужої держави, але для своєї майбутньої армії і держави, на користь своєї української нації. Наведені книжки говорять про те саме, а головно „Верна Служба", несмертельний монумент для польської жінки-патріотки і революціонерки, де говориться про таку саму працю для своєї майбутньої тоді польської армії і держави, на користь польської нації. Праця та називається там „вивід-ом". Щоби справедливо оцінити ту працю обвинувачених, є конечною річю, щоби присяжні судді познакомилися з тими джерелами революційного духа польської нації. Тільки тоді зможуть вони зрозуміти й оцінити як слід тло, серед якого розігралися всі ті справи, про які говорить акт обвинувачення.

XI. 21) Савицького Яна, інспектора поліції, Львів, Воєвідство, на обставину, чи Українська Військова Організація була на услугах чужої держави і на її „жолді". Справа ця мусить бути понад усякий сумнів вияснена й устійнена. Згадували про це слуханий як свідок інсп. Савіцький, згадував про це військовий експерт п. сот. Велецький, але ніхто з них не подав ніяких конкретних і реальних фактів. Тому покликання додатково інсп. Савицького, щоби подав конкретні й неузгляднені сумнівні факти, що УВО є дійсно на „жолді" чужої держави, є конечним.

Останні вісти.

КРІВАВЕ ВІЧЕ.

Перемишляни, 27. лютого 1928.

На вічу УНДО, що відбувалося в салі Народнього Дому, вдерлася боївка, зложена з УНС-івців, УПП-істів і „Сель-роба", узброєна в колі, палиці та ножі. Вона кинулася на президію віча, ранила трьох селян і генерального секретаря УНДО й чолового кандидата на посла з листи ч. 18 на 53. округ п. **Володимира Цегельського.** Подробиці про цей напад, заранжований уніпістами на спілку з УНС-ом і „Сельробом", подамо завтра.

ЗНИЖКА ЦІН ПАШПОРТІВ.

Варшава, 27. лютого 1928.

На днях появиться розпорядок міністра скарбу у порозумінні з міністром внутр. справ у справі оплат за закорд. пашпорти. Розпорядок обнижує оплати за деякі роди закорд. пашпортів і продовжує речінець важности пільгових закорд. пашпортів на кількаразові виїзди в торг. справах. Оплата за звич. закорд. пашпорт виноситиме 250 зол., за дозвіл на новий виїзд 250 зол., за норм. більшеразовий пашпорт 750 зол., вищий за торг. пільговий кількаразовий пашпорт в речинцем важний на 1 рік 300 зол. Оплати за інші категорії пільгових пашпортів є незмінені.

ПРОЦЕС ЧЛЕНІВ „БІЛОР. ГРОМАДИ".

Вильно, 27. лютого 1928.

Нині, в четвертім дні розправи членів „Білоруської Громади" всі обвинувачені на питання предсідника відповіли, що не почуваються до вини. На заяву предсідника, щоби говорили по польськи, обв. Тарашкевич відповів, що з принціпіальних причин говоритимуть лише по білоруськи. Далі заявив Тарашкевич, що основники „Громади" не мали на думці основувати нелегальної організації та що „Громада" діяла в рамцях конституції.

ЗІРВАННЯ ДИПЛ. ВЗАЄМИН МІЖ АВСТРІЄЮ Й ІТАЛІЄЮ?

Рим, 27. лютого 1928.

„Пополо д Італія" пише, що тому, що протиіталійські маніфестації в австр. парламенті відбулися за тихою згодою уряду канцл. Зайпля, можливе є зірвання дипл. взаємин між Італією й Австрією.

НОВИНКИ.

— **Арештування.** Арештованого в суботу кандидата на посла з листи ч. 18 на станиславівський (53) виборчий округ **Івана Василишина,** учителя з Кунисовець, перевезли з Городенки до тюрми в Коломиї.

— **Заразливі недуги в околицях Львова.** Міський фізикат перестерігає мешканців Львова перед купном харчів у сусідських громадах і селах, де ствержено різні недуги: красуху, віспу, тиф. Є це: Борщовичі, Вайнберген, Замарстинів, Глуховичі, Звесіння, Підлиски Вел., Мистки, Винники, Левандівка, Чоловичі, Грибовичі. Молоко із цих сіл треба переварювати.

— **Свято української народньої пісні в Станиславові,** улаштувала молодь 14. лютого ц. р. в салі „Сокола". З цього приводу пишуть нам: Програму виконав мужеський хор „шіснацятка" й Драм. Секція Наук. Кружка української гімназії. Було воно доказом поважної підготовки й молодечого захоплення виконавців. Хор відспівав 14 нар. пісень: обрядових, побутових і суспільних у гармонізації Кошиця, Леонтовича, Лисенка, Людкевича, Купчинського й Гайворонського та виявив добре віспівання, правильність дикції, віддиху, ритміки й розуміння твору. Провідив уч. Р. Бурлацький. Між хоровими продукціями були: промова уч. Тарнавського, декламація уч. Кисілевського (Ода до пісні — Купчинського), гітарове сольо нар. мельодій — уч. Жовнировича й скрипкове сольо С. Костецького („Ноктюрн" — Левицького, „Українська рапсодія" — Безкоровайного) в супроводі фортепяну п. А. Коса. Всі точки виконано з хистом. Свято покінчилось закликом пр. Бойцуна до ширення культу народньої пісні й нап. гимном. Дохід (237 зол.) вислано на дар Кобилянській, Рідну Школу й „Вакаційну Оселю". Повторяємо бажання неодного із присутніх, що дирекція „Сокола" повинна би вже раз вглянути в причини світляних дефектів, які захолоджують настрій майже кожного нашого свята.

— **Львівська хроніка.** Арештували львівського галантерійника Мареля із Сонячної вулиці, що хотів вести сонячне життя при помочі фальшивих банкроттв. — Торговельний помічник, закоханий безнадійно у модистці Гольдберг пострілив себе в ... на вул. Ненцького. — На вул. Сикстуській каналярі в каналі немовля, яке, як підозрівають підкинула там кавярняна буфетова. — Вломів і арештів було на протязі неділі майже стільки, що віч, яких було 18. І скінчилось вони не краще: двайцятьківка осіб арештували.

— **Повага школи.** М-ство освіти у Варшаві заборонює вчителям мати такі побічні заняття, що стоять на перешкоді виконування їхніх обовязків, кидають тінь на їхню педагогічну чесність або нарушують повагу цієї професії. Одночасно м-ство заборонило ученицям пудрувати личка і малювати губки.

— **Українська Громада в Парижі** подає до загального відома, що у всяких інформаціях про Францію можна звертатися до Голови Громади Івана Стасі 24 r e de la Grange aux Belles, Paris X. На відповідь просяться висилати кошти, які можна пересилати теж рідними українськими книжками.

— **З Українського Університету в Празі.** Український Університет у Празі перейшов з днем 1. січня ц. р. під опіку чсл. міністерства освіти. За час свого існування в Празі, себ-то від 1921 р., коли то Університет перенісся з Відня до Праги, промувалось в ньому понад 50 осіб на докторів (36 на правничому, 15 на фільософічному факультеті). Промоції в Українському Університеті переводяться на основі чсл. приписів про університетські іспити і промоції. Тепер в Українському Університеті є записаних 310 слухачів, що походять головним чином з Вел. України й Кубані. З видань Українського Університету в Празі занотуємо наукові збірники в честь проф. Стан. Дністрянського і през. Масарика. Тепер приготовляється збірник, присвячений Українському Наук. Конгресові, що відбувся в Празі 1926 р.

Дешевим коштом прибер ш стіни хати, — купуючи Килими М. Хамули.

— **Рекорди.** Два англ. боксери Кернсй і Блек закінчили свої змагання сумним вислідком: один помер в Единбурзі, другий у Савтгемптоні. — Двох молодих бельгійців у Брюсслі зробились обзаклад, що перейдуть пішки із Бельгії до Конго через Францію, Італію, Югославію, Болгарію, Туреччину, Сирію та Палестину до долини Нілю. — „Госпромстрой" у Москві рішив вибудувати хмародер, що звеличаться домом уряду СРСР і де буде салі на 16 тисяч осіб. — У Варшаві арештували двох бандитів Свідерського та Гілянова, що мають на своїй совісти 10 вбитих осіб. — Статистика каже, що в Москві є 35.000 осіб, із прізвищем Іванов, 20.000 із прізвищем Петров, 19.000 Кузьнецових і 15.000 Попових. Мабуть і німецькі Маєри та Шульце не в силі видержати такої конкуренції! — В Омській губ., на стації Мінімо жінка Смакова вродила одночасно 4 хлопців. — В Оленбурзі застрілився 22-літній мадяр, гусар Тречені, тому, що був... рудий. З нього так глузували, що життя стало йому нестерпне.

— **Мода видовжується.** Пані! будьте приготовані на рішучу зміну теперішньої моди, себто купуйте більше матерії! Знавці в Парижі та Льондоні пускають цю вістку як першу весняну ластівку, щоби ви, на-пів убрані, не перемерзли. Ню Йорк уже видовжив сукні, закрив коліна та підгруддя. Тип дівчини, що панував над усіма жіночими типами, відступає місце зрілій жінці, яка знає, що закрита краса має завсіди більше принад як відкрита. Для таких підсохлих, як наше досі сукні на зиму є справжнього благодаттю для жінок, вічно трясучих і замерзлих. Духовенство теж матиме менше клопоту у проповідях, коли з обовязку мусіло прогадувати жінку, що ми вже відбігли занадто

далеко від раю, де можна було ходити у мінімальнім одязі.

— Як здійснюється ворожба? У Льондоні помер 72-літній купець Лейтон згідно із ворожбою, яку почув від одної еспанської ворожки 30 літ тому в Севілі. Ця ворожка сказала йому берегтись перед львом. І Лейтон довгі роки не сам вид льва, у звіринці, цирку, а навіть на рисунку, почував, що слабне і тратить рівновагу. Недавно поїхав він до Манчестеру за ділами. У готелевій кімнаті висів образ: боротьба ловця із львом. Лейтон так схвилювався пригадавши собі ворожбу еспанки, що розтовк образ руками і при цьому поранився. Кілька днів пізніше помер від зараження крови.

— Світова всячина. Вибори у Франції відбудуться за 2 місяці: досі є вже 3000 кандидатів на послів. — У Москві є 121.560 безробітних. — На всій території СРСР є 3000 прокажених. — Нар. коміс. освіти Рад. Союзу видав розпорядок, що в школах не вільно виконувати релігійних обрядів. — Всупереч сподіванням, що в Калькуті дійде до демонстрацій індуських націоналістів проти англ. комісії Саймона, демонстрація не було. — В Італії є 500.000 родин, що має більше як 7 дітей. — Між Францією та Еспанією дійшло до порозуміння в справі Тангеру; коли до порозуміння приступить ще Англія та Італія, Еспанія вернеться до Ліги Націй. — Політехніка Шарльотенбургу надала афганістанському королеві титул д-ра інженерії гоноріс кавза. — У Забайкаллі щез безслідно радянський дослідник Сидоренко. — Державний довг СРСР на 1. лютого 1928 збільшився за останні 4 місяці на 38 проц. і рівнається 851 руб.

— **Мешканці Городецької вулиці** і околиці повитають з приємністю обставину, що наш „Маслосоюз" відчинив при вул. Городецькій ч. 48 свій шестий з черги склеп з набілом у Львові. Кожний з нас знає знамениту якість їхнього десерового масла і здоровельність всего набілу. Взірцева чистота склепу і всеї обслуги дає нам запоруку, що Громадянство підіпре як слід змагання нашої установи.

З театру.

(Кооперативний Український Театр під дир. Й. Стадника: „Чорна Пантера і Білий Медвідь" в 4 діях В. Винниченка.)

Одна із тих старих пес сучасної літератури, якої більшість наших сучасників не бачила, постаріла. Чи сама песа теж постаріла? Як для кого. Постаріла вона для тих, що пробують відмолодити свою енергетікою та джезбендом, постаріла для тих, що знають европейську драму навіть сучасну пові[?] цеї песи і для тих, що не мають терпцю слухати занадто молодечих дискусій на тему свободи індивідуальности найвижчих прав мистецтва. А проте російська публика, що давно пережила все те разом із смітям актора н. з захопленням глядила на „Чорну Пантеру" на своїх сценах.

Із численних пес Винниченка, що не мають ніяких виглядів, щоби ожити на сцені, це одна із кращих. Її проблєма: конфлікту між обовязком артиста супроти творчої праці і родини не пережилась так хутко як псевдореволюційні принципи новоі моралі переведені Винниченком з рішкістю на тійної програми. Тії пес, що вилоняються від фанатичної течи блукує вище мовися у драматичній техніці, які вніс би в неї без великих трудношів режисер великого европейського театру. Після 2-ої дії авторові не лишається вже напруження на ще дві дії і тьохма він повинен би свій матеріял вичерпати. Це мабуть одна із головних причин, чому Винниченко зазнав повної невдачі на берлінській сцені. А. Керр поставився до його песи майже нехтуюче. Те, що вражає в нас у ній найбільше це — мова повна змоскощена, пересипана такими російськими словами та зворотами, що аж не кісли підстрибуєш.

Артисти грали майже бездоганно. П. Бенцаль був дуже природний і в деяких місцях зворушував; те саме можна сказати її про п-ню Криницьку. П-ні Бенцалева мала замало спокусливої кокетливости. П-ні Геделко і Горняк достроїлись до головних роль. А проте крім одного п. Рубчака ніхто із наших артистів не думає про те, що їх слова призначені для авдиторії. Дикція не має ніякого поширу. У песі Винниченка, де монологи грають таку велику ролю, найкращі аргументи діючих осіб часто пропадають. На цьому тратив загальний тон песи.

Та який це міг бути тон при ворожисеньких салі? Управа театру немов на жарт вибрала собі на поважну вечір, який прощався з карнавалом, тьохма банями! Правда, що поза ними банями лишилась ще неодна сотня інтелігенції. Зате аж двома тузинами глядачів банями ми директора міських театрів Тчинського, який із тьохма польськими артистами прийшов у театр прикрашений зменем Винниченка. Що вони думали серед цієї пустарі, краще й не догадуватись...

Мих. Рудн.

Дописи.

БЕРЕЖАНИ. (*До уваги на засоби боротьби деяких з своїми противниками*). В ч. 18 „Ради" з дня 1/2. ц. р. появилася допись з Бережанщини під загол. „Острункова Інстанція" виписана якимсь читальником, в дописи пишеться, немовби то „д-р В. Бемко адвокат в Бережанах як голова Кружка „Рідної Школи" не лише що не хотів интервеніювати в справі без рацио сконфіскованої збірки з коляди на „Рідну Школу" через коменданта П. П. в Сушу Гжонску, але і відраджував вносити скаргу до суду на грубе поведення п. Гжонскі супроти мене, мовлячи „хотето не зачіпайте поліції" і т. д. Як интересований в цій справі заявляю, що ціла допись і розмова нібито між мною з д-ром Бемком є чистою брехнею. Коли прийшов я до канцелярії „Рідної Школи" в Бережанах, хотів я балакати з д-ром Бемком, як головою „Рідної Школи", але його я не застав. За сконфіскованою збіркою інтервеніював в урядах студ. Богдан Бородайко. Зазначую, що допись ціла є не лише брехнею, але очорнюванням та клеветою на чоловіка, який богато більше створив для почту, чим задуманий читальник з „Ради". До канцелярії д-ра Західного ходив я як до філії „Просвіти" і там зробив я скаргу до суду. Вкінці замічу, що за скаргу чи то за моє заступство в карнім суді в Бережанах канцелярія д-ра Західного дістала винагороду. Зазначити теж мушу і те, що в році 1927, суда подібна з колядою справа в тут. карнім суді між кількома громадянами з Шумлян як обжалуваними з одної, а рим. кат. парохом з Б. ш. як обвинителем з другої сторони. Останній хотів побрати збірки на потреби костела. В тім процесі було аж 6 розправ, переслухувано пів села свідків, оборонуваченого за тупа д-р В. Бемко з корисним для него успіхом, але без найменшої заплати. Наводжу цей факт на те, щоби не дозволяти на поширювання наклепів на людей праведної праці, але не з партії п. ш.

Бережани, дня 5. лютого 1928.

Гринько Шагай,
господар у Шумлянах.

Театри.

„Кооп. Український Театр" під дирекцією Й. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:

28-го „Завмерле місто", опера Корнгольда. прем'єра.

29-го „Гра кохання та смерти", Р. Роллана, прем'єра.

Міський „Театр Новин":

28-го г. 7.30 веч. „Дівчина з Пушти".
29-го г. 7.30 веч. „Дівчина з Пушти".

Кіна.

Апольльо: „Червона танечниця".
Лев: „Моторга та дівчина".
Палас: „Графиня Даншев".
Фотоплястикон: „Біл ночі".
Casino: „Дощ рож".

Передвиборчі віча і збори.

Позір громадяни Городецької дільниці!

Льокаль Виборчого Комітету Українського Нац. Обєднання на Городецьку дільницю міститься в салі Сокола III., вул. Городецька ч. 95. Урядові години щоденно від 10—12 передпол. і від 4—7 вечером.

Позір Стрийщина!

В середу, 29-го лютого відбудеться велике окружне віче в **Дашаві, на якім** промовляти буде кандидат Антін Максимович.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Повітове віче УНДО Тернопільщини відбудеться в Тернополі в салі Міщанського Братства в середу 29-го лютого 1928 о год. 12 ій в пол. Промовлять кандидати на послів о. прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Баран і п. Антін Кунько. У обох вічах участь селян і селянок та інтелігенції конечна.

Позір Снільщина!

В четвер 1. березня відбудеться друге передвиборче віче в **Синевідську Вижнім**. Промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Збаражчина і Новоселеччина!

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі**.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Я. Годжий: Інші **символи**, драма на 4 дії з репоналом із життя в Рос. Львів-Тернопіль-Ст. II рік 1928. Накладом вид-ва „Подільська Театральна Бібліотека" в Тернополі.

Ю. Боршош-Кумятський: **Весняні квіти**. Збірка поезій. Вийшло в серії бібліотеки: „Наш рідний край" в Ужгороді. Рік вид. 1928. Стор. 72. Форм. 8°.

Юліян Опільський: Тінь великого. Оповідання з 1812 р. Львів 1927. Стор. 292. Форм. 16°.

Kalendarz emigracyjny polskiego Tow. Emigracyjnego na rok 1928. Warszawa 1928. Стор. 160. 8°.

Aleksander Błahodir i Adam Falimirski: Fortepian. Jego historja i budowa. Z rysunkami w tekście. Lwów 1928. Nakładem W-wa: „Wiedza muzyczna". Стор. 14. 16°.

Известия отделения русского языка и словесности Академии Наук Союза Советских Социалистических Республик 1927 года. Том XXXII и последний. Ленинград 1927.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Заліщики:
28. II. Циганка.
Тлусте:
29. II. Пан Твардовський.
Ягольниця:
1. III. Пан Твардовський.
2. III. Вихрест.
Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два злодії.

До Театру заангажована артистка Ужгородського Державного Театру п. Левитська. 5 ?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ кантата на мішаний хор Я. Ярославенка. мецтажка. Партитура 1 зол. 50 гр. Продають всі книгарні. 1533 4—5

ГОДИННИКИ тільки на лпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів пл. Марійська ч. 5. 3 64-1

НЕГАЙНО продам склеп кольоніяльний враз з товарами та першорядними урядженнями і мешканням побіч, зложене з покою, кухні та передпокою. Висоцького 11. 1597 1 3

ПОШУКУЄ здорової і працьовитої середніх літ особи до домашнього заряду при священичім родині Парохіяльний уряд Виноград п. Отиня. 1:9 а)

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.
1658 **Переоє тлення Рентґеном** 18—24

8 зол. | ПЕРСТЕНЦІ | 8 зол.
з 14-карат. золота з рубіном тільки у
Б. ГРИНБЕРГА Синетуська 4.

СТАРА ЕГЗИСТЕНЦІЯ!!
Високу провізію!!
здобудуть
рухливі заступники
відвідуючи приватну клієнтелю.
Зголошення примаяти **Paul Berger**
Wien I. Praterstrasse 13 LLoydhof. —2

ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ
з 14 кар. золота **від зол. 9·—**
тільки у виробника 2-2
С. А. РОПШІЦ Синетуська 16

МЕБЛІ першорядних виробів краєвих і закордонних: Спальні, Їдальні, Сальони і мужеські покої — від найвибагливіших до найскромніших у великім виборі поручає фірма:
СТИЛЕВІ
Брик і Ґринер — Львів
Ягайлонська 24. Тел. 21-76. 1570 2-3

Д-р Ґентан до відома! Уже появився новий, музичний **катальог** за 1928 рік. Висилає на бажання Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів Ринок 10. 9-10

ГАРНЕ мешкання з харчем для студенток (тих) Львів, Сенгти 6. III пов. на 2 во Поморожана оплата, дорілива опіка. 1594 1—1

КОНКУРС.

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР"
оголошує конкурс
на посаду заступника директора або секретаря. Старатися о цю посаду можуть кандидати у віці понисше 40 літ з укінченими висшими студіями університетськими або рівнорядними, та з асекураційною і банковою практикою. Подання з відповідними прилогами, описом життя і поданням услівій належить вносити лише почтою до Дирекції Товариства „Дністер" у Львові Руська 20 найдальше до дня 10. марта 1928. 1579 2—3

НА ВЕСНЯНИЙ І ЛІТНИЙ СЕЗОН
поручає ЕЛЕҐАНТНІ І ГАРНІ
КАПЕЛЮХИ по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА — ЛЬВІВ,
1578 вул. Пекарська 47. 2—4
Приймає всякого рода модниську роботу

Подяка.

Почуваюся до обовязку зложити найсердечнішу подяку Вп. п. Д-ру Ф. Наругову, Львів, вул. Рутовського ч. 3. Мимо шпитального лічення через півроку, я не бачив нічого а що-но Д-р Наруг вирятував мене від цілковитої сліпоти.

Ягем е. *Микола Стельмащук.*

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах

„МАСЛОСОЮЗУ"

Таким чином не поносите ніякої жертви бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените десерове масло.

ВЛАСНІ СКЛЕПИ:

Львів 1) Костюшка 1 а
2) Ринок 10
3) Льва Сапіги 21
4) Зиблікевича 49
5) Жовківська 11
6) Городецька 48.
Стрий, Шевченка 5.
Станиславів, Собєського 28.
Перемишль, Ринок 25.
Самбір, Костюшка 11 а
Коломия, Шевченка 25.
Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.
1395 1-7

НАЙНОВІШІ
діточі візки
виконує Е. КІК
Львів,
Жовківська ч. 17.
Виконує всякі направки і вимiни. 4-8

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
1125 **Ціни приступні — сплата ратами.** 80—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 47 (11.301). Львів, четвер 1. березня 1928. Poсztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Провідний Львів.

Львів, 29. лютого 1928

Кожний день зближає нас до рішаючого моменту у виборчій акції, до переломового виборчого акту, в якому міліони, не вважаючи на натиск найріжнороднїших чинників, усе таки хоч у приближенні виявлять свою волю. На українські маси в останніх тижнях чорною хмарою насідає всяке гайвороння, стараючись їх здезорієнтувати та тим чи іншим способом виманити голоси українських селян і робітників.

Перед у тій вербунковій акції веде „одинка“, за нею поспішає російсько-чорносотенна „двацятка“. На українське робітництво насідає польська соціял-патріотична „двійка“ і московсько-інтернаціональна „девятнацятка“. На українській території під Польщею шаліє дикий танець всяких „приятелів народу“, які з одного боку стараються виборцям на папері неба прихилити, а з другого боку грудами болота обкидають своїх противників. Всі ці угрупування, а всі вони є менше або більше „інтернаціональні“, розпоряджають величезними грошевими засобами, які приноровлюють в широкому обємі. Під оглядом дальших „впливів“ на масу вони сутньо ріжняться. Одні з них намагають найбільш безвідповідальною демагогією (головно москвофільські угрупування з 19-ки і 20-ки), а другі приноровленням натиску адміністраційної машини.

Цікаво, що саме тут, на „кресах“, на українській і білоруській території той натиск згаданої чвірки приймає просто апокаліптичні форми і розміри в надії, що українська і білоруська маса буде найбільш податливою для польсько-московських експериментів.

В тих умовинах справді важким є становище прибитої української і білоруської маси, на яку всім своїм вантажем натискає з одного боку Варшава, а з другого Москва. В теперішній стадії нашого життя повторюється в зміненій формі те саме, що постійно вяготіло над українським народом: засильна акція Москви і Варшави, двох конкурентів, двох аспіраторів на українську землю, на її багацтва і на її обездолення.

Треба великої відпорности, національно-політичної свідомости, загальної характерности і просто геройської посвяти, щоби видержати у тій нерівній боротьбі, щоби виявити свою, а не чужу, волю, щоби обстоювати своє право.

І ми бачимо, що українська народня маса струшує з себе тих впертих, вілзливих насікомих, що вона ставить успішний опір інфекціонованим пошестям, що вона бажає здоровим зберігти свій організм. Цілий край в незвичайно важких умовинах зводить завзяту боротьбу за свою душу, за своє „я“, а в дні 4 березня проявить свою волю і свої змагання, віддаючи свої голоси на українську національну листу.

Той день буде теж історичним в житті українського Львова. Це вперше від цілого ряду літ, від століть цілих український Львів проявить себе наглядно, доказуючи: чим він є по своїй суті, які тенденції, які напрямні зазначуються у його розвитку. Львів, той провідний Львів у житті західньої вітки українського народу виявить своє дійсне обличча. Українські виборці Львова засвідчать перед цілим світом силу українського елементу в осередку західно-українських земель, реституують його традицію. Правда, не ту з примерклих княжих часів, але ту важку боротьбу, яку доводилось нашим предкам під чужим пануванням вести за „віру і націю руську“. В дні 4. березня супроводитимуть нас у нашій боротьбі, в обстоюванні нашого горожанського права духи тих — яких тлінні останки спочивають не в саркофагах і не в мавзолеях, але в глибоких звалах сірої землі, духи тих, що в найтяжчу добу нашого життя стояли на сторожі чести, сили і значіння великого народу.

Колись, за часів історичної, шляхетської Польщі, коли тодішні репрезентанти „нації руської“ перейшли в чужий табор, коли селянська маса була позбавлена найпримітивніших людських прав, міщанство й робітництво Львова взяло на себе непомірно важкий тягар репрезентації народу, обстоювання його непередавнених прав, оборони „віри і нації руської“. Довгі десятки літ, віки цілі та горстка боронила належних народові прав, справді не жаліючи нічого, ні майна, ні навіть життя. І не без основи згадує про ті часи польський хронікар, що у Львові „**mało było rusinów, lecz dużo Rusi**“.

Значіння Львова тепер без порівнання більше і важніше, як тоді. Львів є всестороннім осередком західно-українських земель, кузнею української національно-політичної думки, економічним центром, культурним забороломм, репрезентантом всієї української території під Польщею. У Львові сходяться всі шляхи, що ведуть з Покуття і Полісся, з Поділля і Лемківщини та Холмщини. Тут перехрещуються економічні й культурні змагання нашої маси, тут витворюється спільний знаменник для міліонів. Сила і значіння українського Львова рішає в значній мірі про силу і значіння цілого краю, всіх семи міліонів українців.

І тому здобуття українського мандату у Львові є імператив теперішнього моменту, це основна вимога і потреба, це доказ нашого розвитку для своїх і чужих, це маніфестація далекосяглого й історичного значіння, це новий розділ у нашій найновішій історії, це реальне започаткування українізації міста на нашій національній території.

Вагу і значіння виборчого акту у Львові добре розуміють міщансько-ремісничі і робітничі українські маси. Віча і зібрання з останніх днів засвідчили наглядно, що в українських народніх масах Львова бє джерело національної свідомости і чутке почуття громадянського обовязку. В міщанських і робітничих гуртках й організаціях кипить жива праця, там бється живчик виборчого руху. І саме тоді, коли міщансько-робітнича маса проявляє живе і загальне зацікавлення виборами, коли вона ладиться до рішаючого виборчого бою, не слідно помітнішого зацікавлення серед нашої інтелігенції. Навпаки з жалем доводиться помічати якісь пораженські настрої, сумніви, байдужність і невіру. Можна навіть почути такі пораженські голоси, що — мовляв — шкода навіть іти до голосування, бо український кандидат і так не вийде.

Зайвим було би говорити, як такі необчислені байдужно-десператські відзиви впливають на загал, на його настрої, на його розбуджену громадянську свідомість, на його підвисшену, боєву охоту — не лише боротися, але й побіджати. Бо ніколи не може побідити той, хто не має віри у власні сили, не має волі побіди. Не говоримо вже про те, що поширюванням таких думок інтелігенція сама копає собі могилу.

Адже Львів зі всіх міст має найбільшу кількість української інтелігенції. Не помилимося коли скажемо, що у Львові є понад 1.500 українських інтелігентських родин, що дає мінімум 4.500 голосів (по три на родину). До тогож, коли говориться про провідну силу Львова, то в першу чергу під тим провідництвом розуміється інтелігенцію. Ясно, що від інтелігента, від людини освіченої і всесторонно освідомленої вимагається далеко більше, як від пересічного громадянина.

Нехайже інтелігенція не заводить покладаних у ній надій, нехай вона ще в останній хвилі проявить себе, нехай стане в одній боєвій лаві з українським робітничо-міщанським загалом, як її провідниця і дорадниця. Обовязком нашої інтелігенції не лише виконати чесно свій горожанський обовязок, але й потягнути за собою всіх несвідомих, затурканих прибитих, дати світло незрячим, вигострити громадянський слух тих, що ще досі глухі на українську національну ідею.

Нехайже хоч в останніх днях українська інтелігенція Львова оправдає своє природне післанництво нехай докаже, що вона справді є еманацією народньої маси, нехай ділом засвідчить провідництво Львова.

Комінтерн засудив.

Московський Комінтерн осудив і викинув зі свого складу б. провідників КПЗУ за націоналістичні ухили

Здавна вже відбувалися значні тертя в КПЗУ, ще від часу, коли так верхівка тієї партії, тоб то її Центральний Комітет заявився устами Максимовича на партійному зїзді КП(б)У в Харкові за становищем Шумського у національному питанні. Тоді Шумського осудила КП(б)У і викинула поза межі України, осудив його і Комінтерн, а разом з ним і Максимовича та весь тодішній Центральний Комітет Комуністичної Партії Західної України (КПЗУ), який був приневолений до уступлення. На його місце дістала КПЗУ новий надійний і послушний Москві Ц. К.

Одначе уступивші прихильники Шумського — їх тепер звуть москвофільські комуністичні комівояжери шумськістами! — не дали себе зломити і обстоювали далі свою ідеольоґічну лінію в українській національній справі. Вони почали організувати свою сильну групу, яка при виборах до польських законодатних установ виставила свої окремі листи. Консолідуючися внутрішньо почала та група вести завзяту боротьбу з новопризначеним Москвою проводом КПЗУ і з верхами правовірної Комуністичної Партії Польщі (КПП). Крім того поборювала вона консеквентно і завзято замаскованих русотяпів з „Волі Народа“, (пізніше Сель-Роб-лівицю), що спекулюючи на своїй формальній комуністичній правовірности московського комінтерського толку фактично зберігають і боронять єдинонеділимських ідей типу старорежімного чорносотенства, а в національному українському питанні ширять баламутство дивоглядними теоріями про „несутність“ національної проблеми для соціяліста. Та сама група т. зв. шумськістів з КПЗУ взяла сильно в оборону Сель-Роба-правицю проти волєнародівських спекулянтів.

На все те дивилися в Комінтерні через пальці, доки та група не виступила самостійно при виборах і доки не вимовила послуху варшавській експозитурі з Москви, якою є ЦК КПП. Ця група виставила між іншим свою окрему виборчу листу у Львові з Крілико м на чолі. Комуністичні ортодокси звуть ту групу „зрадницько-ренегатською“ групою Василькова-Турянського. Від комуністичних ортодоксів зголошена у Львові, як відомо, листа з чоловим кандидатом Войтюком, б. послом, який є правовірним і перед Москвою і перед варшавською КПП. В часі виборів Комінтерн не витримав і довідавшись про окрему виборчу акцію „шумськістів“ з КПЗУ рішив їх обложити остракізмом та проклясти по вічні часи.

В половині лютого появився в більшовицькій пресі комунікат Комінтерну в цій справі, який далі в скороченні наводимо за харківським „Комуністом“ з 16. II. ц. р.

„В легальній польській та українській комуністичній пресі — читаємо в „Комуністі“, — що її видається в Польщі, видруковано відозву Виконкому Комінтерну до всіх партійних організацій і до всіх членів КПЗУ.

„Відозву скеровано проти кол. провідної групи КПЗУ, що виступала торік, обороняючи націоналістичний ухил в середині КП(б)У. „Нині — як говориться в цій відозві — зазначена група вважала даний момент дальшої стабілізації й піднесення реакції в Польщі та дальшого оформлення політичних настроїв української буржуазії в бік погодження з польським фашизмом та анти-радянською орієнтацією за слушний, щоб стати на шлях розриву з КПП (себто розриву з революційним рухом Польщі та Західньої Білорусі) і явного непідкорення директивам Комінтерну... Після того, як величезна більшість КПЗУ рішуче висловилася проти розкольників і рішуче стала на оборону лінії Комінтерну — розкольницька група ЦК КПЗУ почала утворювати на місцях свої паралельні організації й виставляти свої самостійні списки підчас виборів до сойму“.

„Відозва констатує, що група членів ЦК КПЗУ, яка цілком підпала під вплив дрібно-буржуазного націоналізму, стала на шлях розколу КПЗУ і розколу революційного руху трудящих мас в Західній Україні, що ця група силкується розірвати звязок між революційним рухом Західньої України та революційним рухом Польщі й Західньої Білорусі що ця [illegible]

націоналістичних помилок, ця група, спільно за буржуазними групами в Західній Україні виступає проти Радянської України, яка будує соціялізм і визволяє українські трудящі маси від вікового національного гніту. Всіма переліченими вчинками й отвертим непідкоренням директивам Комінтерну ця група ставить себе поза лавами Комінтерну... Виступаючи проти Комінтерну, КПП та КП(б)У, група кол. членів ЦК КПЗУ пробує вдарити по інтересах революційного руху на Західній Україні, обективно стає на шлях зради цього руху, перетворюється на безпосереднє знаряддя української контр-революції та польського фашизму.

Всі вчинки кол. провідної групи ЦК КПЗУ за останній час свідчать про те, що розкол партії, розрив з КПП та Комінтерном є в її руках засобом купити собі легалізацію з боку польського фашизму, замінити собою с.-д., що її немає на Західній Україні, себто перетворитись в справжню агентуру Пілсудського на зразок ППС.

Перед всіма членами партії й всіма трудящими масами України ВКП виразно і плямує кол. провідну групу ЦК КПЗУ, як групу антикомінтернівську і фактично антирадянську, пропонує порвати з нею всякі звязки й закликає партійні організації й революційні маси Зах. України подати цілковиту й рішучу підтримку ЦК КПЗУ, що спирається на переважну більшість місцевих організацій партії й працює в щільному контакті й під керівництвом ЦК КПП та Комінтерну". Відозву закінчується гаслами: „Геть розкольників та зрадників".

Цей документ коментарів не вимагає ніяких. Велику радість мають з нього передовсім усі галицькі замасковані москвофіли.

Славістичні студії та українці.

(Від власного кореспондента.)

Прага, 23. лютого 1928.

Кожного разу, коли доводиться переглядати нові книжки европейських славістичних часописів, людині, що хоч трохи має сентимент до України, стає не зовсім весело на серці. Славістичних часописів тепер розвелось в Европі далеко більше, ніж було їх перед війною. Ось далеко не повний їх реєстр:

Німеччина: „Zeitschrift für slavische Philologie", Archiv für slavische Philologie", „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven", „Ost Europa". Франція: Le Monde Slave", „Revue des Etudes Slaves". Італія: Rivista di litterature slave", „L'Europa Orientale", Англія: „The Slovanic Review". Чехословаччина: „Slavia", „Slovansky Prehled".

Разом отже маємо одинацять часописів, які займаються або виключно в більшій частині культурою й суспільним життям слав'янських народів. Навіть дуже скромно оцінюючи їх значіння й ролю, доведеться признати, що вони мають не абиякий вплив як на взаїмне пізнання й зближення слав'янських народів або бодай їх освічених верств між собою, так і на ширення правдивих відомостей про слав'янські народи поміж чужим світом, передовсім між світом германським, англьо-саксонським і романським.

В якій мірі українці використовують ці трибуни, які по праву належать їм так само, як і іншим слав'янським народам? От тут-то й підходимо до відповіді, чому саме людині, що має хоч аби-який сентимент до України, стає невесело на серці при перегляді славістичних часописів.

Пишучи свого часу про культурне визнання України з боку Чехословаччини, я вже натякнув, що й тут головна заслуга належить або чужинцям, або українцям малопроцентовим. Справді, коли „Слованскі Пшеглед" має в себе сталу українську рубрику, то це заслуга передовсім Адольфа Черного, а потім Вінценца Харвата, що ту рубрику проводить. Поза Чехословаччиною таких Харватів немає, й там україніка заступлена так кепсько, що аж жаль бере.

Маю тепер перед собою пять найновіших книжок славістичних часописів: лютневу книжку „Слов. Пшегледу", пяту книжку часопису „Остевропа" за 1927—28 рік, четверту книжку „Jahrbücher" за 1927 рік, четверту книжку італійської „Rivista" й 11—12 книжку „L'Europa" за 1927 рік. У всіх цих книжках є великі статті про всі слав'янські народи, тільки про Україну й українців статей немає. Лишаються замітки. В обох італійських журналах нема й заміток про Україну, — а всеж в цих книжках 240 сторін! Книжка Jahrbücher" приносить одну-одиньку замітку на півтори сторінки друку, але й ту написав не українець, а якийсь А. М. Ладиженский — і написав не зовсім прихильно. Мова мовиться про твір Д. І. Багалія „Григорій Сковорода", причім додається увагу, що автор помиляється, вважаючи Сковороду суто українським філософом: Сковорода, бачите, мандрував також по Воронежчині й Московщині, до того ж його ідеї мають багато спільного з ідеями заволжських „старців"...

У часописі „Ost-Europa" знахожу також одну замітку — на останній сторінці, між всячиною. Підписано „S. K." — чи має то бути Зенон Кузеля? Замітку присвячено томуж Д. Багалієві з нагоди його ювилею. Замітку написано з повним знанням справи й цілком коректно. Таку саму замітку дав В. Харват до „Слов. Пшеглєду" з нагоди ювилейного збірника київської Академії Наук на пошану Д. І. Багалія. Крім того ця книжка „Слов. Пшегл." приносить замітки з соціяльно-політичного життя Радянської України як і з життя українців під Польщею, а також кілька назв нових українських книг у відділі бібліографії.

Треба було аж спеціяльною методою підійти до цих книжок, щоби розшукати цих кілька заміток. Пересічний читач ані їх не розшукає, ані не зверне на них уваги, коли випадково на них натрапить. І я питаю наших вельмишановних і високоповажаних стопроцентових українців, що в такім великім числі перебувають закордоном: Чи це в порядку? Чи все тут гаразд?

Ні, не все тут гаразд. Воно правда, що нам з нашим добром нема чого набиватися, а краще чекати, пока люди до нас по наше добро самі прийдуть. Та це либонь тільки одна правда, бо є ще й друга. Та друга правда промовляє дуже голосно зі сторінок кождого славістичного часопису й свідчить, що інші слав'янські народи не чекають, доки чужинці до них по їх добро прийдуть. Беру призвища авторів, що пишуть у найновіших книжках славістичних часописів про інші слав'янські народи. Про поляків пишуть Скарбек-Тлуховскі, Валєрян Прейснер і Форст-Баталі, про чехів — Мирослав Рутте, К. Крейчі й Оттокар Шліхт, про росіян — І. Бородін, А. Макаров і М. Слоним, про південних славян — Н. Дорян, Степко Ілїч та І. Матль. Рівночасно пишуть про них і чужинці — Мавер, Гаспаріні, Кроніа, Нуріджі, Дамяні, Ведель, Гете, Аугаген, Лютер, Йонас, Вочке, Ессен, — але й свої не складають безсилих рук на порожніх грудях, а працюють цілою силою пари, хоч потребують цього далеко менше, ніж ми.

Сказати, що ми не маємо сил, не можна. Чи знайдуться вони в Парижі, Льондоні й Римі, не знаю, але в нашій благословенній Празі та в її околицях проживає стільки професорів, і то правдивих, бувших австрійських, що їх хисту напевне вистачилоб на кілька статей для чужих часописів. Та й професори „повоєнні", що їх разом з довоєнними є на самім українськім університеті в Празі аж 36 душ (посилаюсь на книгу „Український В. Університет в Празі в роках 1921—1926, ст. 31—233), прецінь моглиб так написати статейку, що чужі люди з неї не сміялися би. А коли збагнути, що є ще в Празі Педагогічний Інститут, а в Подєбрадах Господарська Академія, які разом з університетом мають найменше 150 професорів, доцентів і лекторів, то доведеться признати, що сил є аж забагато.

Лишається ще питання, чи приймуть чужинці наших людей до свого товариства. Приймають. Он у минулім році була стаття д-ра В. Залозецького в „Jahrbücher", а кілька років тому була стаття проф. О. Колесси в „Slavonic Review" — отже справді приймають. З,ештою, колиб і не дуже охоче приймали, то це не підстава, щоби виректися дальшої праці. „Толцитє — і отверзеться". Але в дійсности про якесь „неприймання" чи упередження не може бути й мови.

Чомуж наші велетні духа й думки світять відсутністю в славістичних часописах? Очевидно, часу на це не мають або заклопотані якимись іншими, важнішими справами!

М. Г.

Перед виборами.

ВЖЕ ВГАНЯЮТЬ ГІЄНИ.

Уневажнення листи ч. 18 в окрузі Ряшів-Ярослав настроїло оптимістично всі польські партії та їх москвофільських прихвостнів. На українські села ринулася тічка агітаторів з „Людового Зєдночення" б. сен. Бойка та інших „олицьких" полатайків. На голоси українських селян рахує теж „Католицько-людовий блок" (пястівці і христ. демократи), себто крайно шовіністичні і україножерні польські партії.

Пястівсько-християнська „25-ка" видала навіть окрему українську відозву ніби то в імени українських громадян з громад: Сколошів, Сосниця, Ніновичі, Лази, Висоцко, Маниш, Червона Воля й ін. Відозва ніби то жаліє в імени українських громад, що уневажнено 18-ку і взиває до віддачі голосів на „Листа" з головним кандидатом б. пос. Грушкою.

„Громадяни! — читаємо у відозві. — Коли то представителі наші з ріжних сел зара по розписанню виборів зверталися з жаданням до б. посла Грушки, щоб приїхав і представив свою програму — відмовив в тім, що обовязком громадян руських є голосувати на своїх кандидатів Русинів. Нині ситуація зміна — кого маємо вибирати?"

А когож би? Пястівця Грушку.

„Кому віра дорога, хто привязаний до церкви, хто хоче жити чесно в родині, той не буде голосувати на № 10, ані на № 3, бо то сторонництва большевицькі. Хотять підкопати віру хлопів, знищити право власности і впровадити розводи. Зрозумійте, громадяне, що дальше попирання листи № 18 і голосування на сей нумер уневажнений вийде на користь лист ворожо нам поставлених. Громадяне і громадянки! В дни 4. марта найкористнійше сповните свій обовязок обивательский перед Паньством і людьми, коли віддасьте голос на листу ч. 25".

Так слізно промовляють пястівські гієни.

Але на українські голоси рахують не лише поляки, але й москвофільські чорносотенці. Масово розкидують вони тепер провокаційно-нікчемний свисток під написом „Земля і Воля", в якому спаленими собаками кидається на Українське Нац.-Демократичне Обєднання. Зрештою, про видання „Землі і Волі" нехай свідчить отсей лист до москвофільського касинового Т-ва „Родина" в Ярославі:

„Ваше Высокоблагородіе! Посылаю Вамъ 50 экземпляровъ газеты „Земля и Воля", просимъ Васъ организовать ея распространеніе среди крестьянъ Вашего уѣзда, главнымъ образомъ, конечно, украинцевъ, такъ какъ „Земля и Воля" разсчитана прежде всего на нихъ. Правда, тонъ газеты немножко грубоватъ, но, повторяемъ, она разсчитана не на русскихъ крестьянъ, а на украинскихъ удловцевъ, сельробовъ и т. п. Съ должнымъ уваженіемъ Романъ Лучька за ред. „Земли и Воли".

Не находимо слів обурення і погорди для капацької нікчемности, для тих москвофільських чорносотенців, що користуються „проклятою" фонетикою і „хлопським язиком", щоби вливати помиї на українські політичні організації. До того ж капацькі „сальоновці" вважають, що до українського селянства годиться промовляти тільки найнікчемнішою і найординарнішою лайкою.

Інша річ, що українське селянство гідно відповість всім гієнам в дні 4. березня, віддаючи свої голоси на 18-ку, хоч вона й уневажнена.

Українська Партія Праці при „праці".

КРІВАВЕ ВІЧЕ В ПЕРЕМИШЛЯНАХ.

Для нікого не є ніякою тайною, що так звана „Українська Партія Праці", якої головою є колишній посол до австрійського парламенту Вячеслав Будзиновський, а одним з містоголов політичний хамелеон д-р Михайло Західний з Бережан, а членами всі непризнані політики, письменники та журналісти, „працює" дуже щиро над тим, щоби втовкмачити в голови нашого селянства та взагалі українського народу свою партійну програму та переконати всіх про її спасенність. Для кого вона, та програма упілістів має бути спасенною, вони того виразно не кажуть, але це більше як певне, що для тих, яких портрети поумішувані в останніх числах „Праці".

А як що так, то треба ту програму поширити за всяку ціну, усіми можливими засобами, бо інакше, *щож буде з тими, для яких єдино надія посольський мандат, для яких єдиний спосіб легкого прожитку, то посольські дієти.*

Тому в упілістів нема стриму у виборі способів. Вони не вагаються навіть нападати на спокійних українських вічевиків в найзвичайніший бандитський спосіб, не вагаються навіть *пролити кров*, щоб дійти до своєї цілі. Розуміється! Потопаючий хватається і бритви. Той, що тратить ґрунт під ногами, тратить разом з тим і память і можність думання та зробить все, хоч би навіть *найстрашніший злочин*, щоби якось врятуватися.

Такого злочину, найбільш безприкладного в нашій новітній історії допустилася „Українська Партія Праці", що має на своїй партійній совісти цілий ряд розбитих нею віч та побитих громадян.

Те, що сталося дня 27-го лютого ц. р. в Перемишлянах *не може не зворушити крови в жилах всіх правдивих українців*. Того не важився досі зробити ніхто з українців, хочби на як протилежно ворожих партійних становищах вони стояли, зробили в той день партійники Вячеслава Будзиновського, Михайла Західного, Аркадія Малецького і кумпанії! На віче Українського Національно-Демократичного Обєднання, що відбулося в „Народнім Домі" в Перемишлянах, *напала узброєна в коли, палиці, ножі упілістівська боївка*. Боївку зорганізували: Іван Гук, голова Партії Праці на перемишлянський повіт, Іван Орловський, канд. на посла з Партії Праці і Михайло Слюбин.

Але та кумпанія будаб ще сама почувалася несвійсько. Тому пристала *вона до спілки з унісцями*, Олександром Трофимяком, студ. прав і його братом Іваном, семинаристом. Така спілка прийшла дуже легко, бо Партія Праці давно вже скумалася з УНС-ом. Тож один з головних агітаторів упілістів, Іван Богач, то б. член пов. комітету УНС-а в Бережанах, який має за собою такий відлив з упілістівською ідеольогією почин, як обкрадання Народнього Дому в Бережанах.

Та ще мало було тої упілістівсько-унісівської спілки. Треба було надати боївці бодай троха інтернаціонального характеру, бож з Партії Праці за те й платять, щоби вона грала потрохи в інтернаціональну дудку. Тут прийшли з допомогою ті, що підуть на допомогу кождому, „кто венцей да", отже поляки зі сіл Ушковичі і Свержа під проводом перемишлянського авантюрника стшельца Зигмунта Михалішина.

Всій тій збираниці *фірмувала Партія Праці*. Боївкарі не виключаючи поляків, кричали, що вони за партією праці. Поводження неабияке. За партією праці йдуть польські „маси", які встали не покидають своєї мови і розбиваючи українські віча, кидають прокльони та інші „побажання" в польській мові.

На якийже то голос зорганізована упілістами бандицька боївка маларів та комірників? Вона пішла розбивати віче українських громадян, що хотіли нарадитися спокійно над виборчими справами.

Боївка вдерлася до салі, обкидала гнилими яйцями президію віча, а опісля *кинулася на сцену з палицями і ножами і ранила предсідника віча Андрія Пуцка з Унева, Михайла Демковича з Перемишлян й інших селян. Поранених оглянув лікар. На закінчення своєї бандицької роботи боївкарі кілька разів вистрілили.* Треба завважити, що поліція, хоча сповіщувана, не перешкодила кривавій масакрі.

Коли головний секретар УНДО Володимир Целевич вертав з вічевої салі до мешкання голови пов. пар. комітету, напала на нього та сама боївка під проводом Зигмунта Михалішина і Івана Гука, кинулася на нього з палицями і ранила в голову і руку. Рівнож ранено в голову Стефана Онишука, члена сельробу-правиці, який станув в обороні Володимира Целевича. Про співпрацю упілістів, унісців і поляків нема що й сумніватися. Можуть це потвердити численні свідки і викаже це судовий процес проти палочників.

По скінченні доручиного діла члени боївки *зібралися о 5. год. пополудні в шинку Івана Гука, провідника Партії Праці в Перемишлянах і стали домагатися умовленої заплати за „працю" по 7 золотих для одного боївкаря.* Ось якими „ідеольогічними" мотивами веде партія праці своїх „працівників".

Українська Партія Праці доготилась до краю. Вона не тільки веде просто Націо-

фельного Обєднання в своїй пресі підлою брехнею і клеветами, а злучилася також з УНС-ом і поляками, щоби лишень побороти ненависне Національне Обєднання. Партія Праці стала в Перемишлянах партією палочників, нежидовків, хрунів і тельного шумовиння.

Це треба українському громадянству взяти на увагу.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Калущина.

Дня 19. лютого відбулося передвиборче **віче в Підмихайлю.** Присутніх було кількасот місцевих громадян. Реферував кандидат на посла листи ч. 18. редактор Струтинський. Це віче причинилося до розбиття баламутства, яке викликали в Підмихайлю хлібоїдські агітатори з РНО (Русское Народное Обединеніе), граючи на струнах мук в Талергофі. Річ в тому, що австрійські власти запроторили були до Талергофу богато підмихайлецьких невинних громадян, що використали Р. Н. О.-вські хлібоїди для розсаджування національної єдности, мовлячи, це українці є виновниками Талергофу. Ред. Струтинський виясним вічевикам всю облуду Н. Р. О. партії, яка тепер власне жене воду на млин тих, що в 1914 році мали в Галичині всю владу в своїх руках і підтримували москвофільську партію, а з вибухом війни обвинувачували наш народ перед Віднем в прихильности до царату. Можна надіятися, що підмихайляни, які ведуть тяжку боротьбу з місцевою польською мафією, не дадуться затягнути до хлібоїдського табору з під листи ч. 20, якому за розбивання одноцілого національного фронту впало в руки для жиру майно львівського „Народнього Дому". Дня 20. лютого відбулося віче в **Рипнині,** в якому взяли участь провідні вічні села Мостів. Дня 21. лютого відбулося передвиборче віче в селі **Завій.** На обох цих вічах реферував ред. Мих. Струтинський. Селяни в цих селах держаться міцно партії УНДО і не дають послуху темним духом. Минулого тижня відбулися ще віча в **Пійлі і Копанках,** реферував В. Тисовський з Калуша, в **Мостищах,** реферував д-р Сохацький, у **Верхній і Негівцях,** реферував студ. В. Нічай. В калуському повіті крім баламутів з РНО робить теж кирпию спантеличений учитель Генрик Коваль, який ще вчера удавав націоналіста, а тепер кандидує з листи соціялістів радикалів, як соціял-демократ.

Заява.

З уваги на те, що пан **Іван Самотовка,** учитель у Середнім пов. Калуш голосить, що його перенесення до Стшижави пов. Ряшів спричинив я і робить мене в очах прилюдної опінії виновником цего, я оцим прилюдно заявляю, що це є безстидна брехня, голошена нарочно для пониження мене як політичного робітника, заангажованого у виборчій акції. Що спричинило перенесення пана Самотовки це він сам знає найкраще.

Юрко Гаджаровський.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІВ).

Віче в Миколаєві н. Дністром.

Дня 21-го лютого п. р. відбулося велике передвиборче віче в Миколаєві н. Дністром. Віче отворив голова Повітового Комітету Микола Колодій, проводив вічем о. **Федусевич.** Реферував кандидат на посла листи ч. 18 Володимир Целевич. На салі було 5 осіб зі сельроб-правиці і кількох поляків, які час до часу перериваля промову одначе присутні своєю одноголосною резолюцією за УНДО і листою ч. 18 доказали, що вище ставлять загальне народне добро понад класові пустословні кличі.

Глинянщина.

Дня 2-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Якторові.** Проводив о. Гамушак. Присутніх около 400 осіб. Реферували д-р Микола Рибак і д-р Микола Куницький. Присутні з обуренням напятнували виринну роботу лівих партій і всі однодушно заявилися за листою ч. 18. — Дня 5-го лютого п. р. відбулося віче в **Перегноєві.** Присутніх около 500 людей. Віче відкрив о. Височанський. Реферували: д-р Рибак і Михайло Сеник. Ухвалено резолюції за Українським Націон. Обєднанням і листою ч. 18. Того самого дня з таким самим успіхом відбулося віче в **Кризичах.** Реферували д-р Рибак і Михайло Сеник. Присутніх около 800 осіб. Того самого дня відбулося також віче в **Глинянах.** Присутніх було понад 800 осіб. Реферували Стефан Галан і Сава Бущманюк. Вібрані одноголосно ухвалили голосувати на листу ч. 18. — Дня 12-го лютого п. р. відбулося віче в **Куровичах.** Присутніх понад 2000 осіб з Курович, Солови, Туркотина, Латодова, Вербляи, Розворян, Альфредівки, Печеній, Підярков і Глухова. Вічем проводив д-р Микола Рибак і селяни Данило Проців і Микола Бунда. Реферував канд. на посла листи ч. 18 д-р Корнило Троян. Після реферату забрав голос сельроб Курдовський, одначе присутні закричали його, а другого сельроба Магогона перевернули разом з трибуною. Всі присутні за виїмком двох сельробів з одушевленням приняли резолюції за листою ч. 18 і напятнували всіх кирпичників. — Дня 15-го лютого п. р. відбулося віче в **Розворянах.** Присутніх понад 300 осіб. Проводили вічем селяни Бемирський, Коцьолок і Сеник. Реферували д-р Рибак і Михайло Сеник. Всі присутні одноголосно заявилися за одноцілим національним фронтом Обєднання і листою ч. 18.

Рогатинщина.

Дня 9-го лютого п. р. відбулася нарада виборчих комітетів всіх доокружних сіл у **Букачівцях.** Реферував делегат І. Породко з Рогатина. — Дня 12-го лютого п. р. відбулося велике віче під голим небом в **Лучинцях.** Присутніх понад 500 осіб. Реферував делегат Порятко з Рогатина. При кінці реферату прибула з сусіднього села Бабухова група радикалів, які провокаційними вигуками почали перешкоджувати промовцеві. Місцеві селяни з обуренням завізвали бабухівців, щоби опустили віче, одначе з цього скористала поліція і віче розвязала. Того самого дня відбуто довірочну нараду, де ухвалено резолюції, якими присутні напятнували виринну роботу лівих партій та заявилися за партією УНДО і листою ч. 18. — Дня 15-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада в **Заланові Великім.** Реферував п. Лішак зі Залиня. Підчас промови старалися місцеві радикали розбити нараду, одначе завдяки свідомим селянам, нарада відбулася до кінця і приняла резолюції за Обєднанням. — Того самого дня відбулося передвиборче віче в **Липиці Горішній.** Присутніх понад 300 осіб. Реферував делегат п. Порятко. Після реферату розвинулася оживлена дискусія і ухвалено з одушевленням голосувати тільки на національну листу ч. 18.

Дня 11-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада в Кінашеві, при участи около 100 людей. Реферував Іван Яськів. Нарада була дуже оживлена, присутні заявилися за листою ч. 18. — Дня 15-го лютого п. р. відбулося в **Кінашеві** віче під голим небом. Присутніх було около 700 виборців з Кінашева, Бовшева і Желибір. Проводив вічам Луць Зарічний, реферував д-р Антін Перегінець. В дискусії забирали голос пп. Кізь, Белегай з Підмихайловець і Іван Перегінець з Кінашева, який вэвав присутніх не слухати інтернаціональних дурисвітів всякого покрою, а йти слідами свідомих селян з Кінашева, які колись в числі 140 боролися в радах січового стрілецтва і які під тим самим прапором підуть сьогодні до виборів. Слова промовців зворушили навіть кандидата партії праці п. Бозовського, який заявив, що партія праці впровадила його в блуд, що аж тепер пізнав він куди має йти при виборах і сам завізвав присутніх, щоби нікому не дали себе баламутити, а голосували тільки на листу Обєднання ч. 18. — Дня 15-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Гербутові.** Проводив Онуфрій Урицький. Присутніх около 200 селян. Реферував п. Белегай і Яськів. Ухвалено резолюції за листою ч. 18. і напятновано руїнницьку роботу місцевого сельроба Голяка. — Дня 16-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Хохонеі.** Присутніх около 150 людей, проводив Іван Штиркало. Реферував п. Мельник з Пукова. Того самого дня відбулося віче в **Дитятині.** Присутніх около 300 виборців, проводив Федь Кунищук. На обох вічах ухвалено довіря до партії УНДО і вирішено проганяти агітаторів інших партій. — Дня 14-го лютого п. р. відбулося віче в **Черневі** при участи около 200 виборців. Реферував п. Мельник. Ухвалено резолюції за листок ч. 18.

Брідщина.

Дня 12-го лютого п. р. відбулося віче УНДО в **Нековші.** Присутніх поверх 200 людей з Нековші, Черниці, Тетильковець і Підкамінія. Реферував Р. Бачерикук і о. Клепарчук. На вічу явилося кількох місцевих кацапів під проводом учителя ренегата Сапстуновича, одначе їх закричали присутні окликами ганьба і на внесення селянина Гриневецького з одушевленням приняли резолюції за Обєднанням і листою ч. 18. — Дня 15-го лютого п. р. відбулося велике віче під голим небом в **Станіславчику.** Присутніх около 2000 людей зі Станиславчика і сусідних сіл. Реферували канд. на посла листи ч. 18 О. Веслоцький і селяни Бойтович та Драгінський. На віче прибув і представник партії „праці" і канд. на посла Чапля, одначе не відважився забирати голосу тільки розкидав свої відозви. Ухвалено голосувати на листу ч. 18 і вибрано виборчий комітет Обєднання. Того самого дня вечером відбулося з таким самим успіхом віче в **Бордулянах.**

Сельробівська невдача. Дня 4-го лютого п. р. скликав кандидат на посла зі сельробо-правиці студент Лесь Качор сельробівське віче в **Ялівчику.** На віче приїхав зі своєю боївкою в числі 10 молодих хлопців, позбираних з цілого повіту. Качор не позволив вибрати вічевикам президії, а сам проводив вічем, що розуміється обурило присутних. Як тільки агітатори почали кидати наклепи на українську інтелігенцію і захвалювати комуністичний рай, свідомі громадяни Ялівчика запротестували проти цього, старші громадяни опустили салю, а молодші дали сельробівським агітаторам разом з п. Качором таку відправу, що вони втікали куди їх ноги несли і вже мабуть більше сюди не покажуться. Це сельробам наука, щоби не лізли непрошені у свідомі українські села.

Журевенщина.

Дня 12-го лютого п. р. відбулася передвиборча нарада Обєднання в **Журавні.** Проводив міщанин Лаврів, реферував відпоручник Централього Комітету УНДО Р. Мармаш. Після нього промовляв голова місцевого виборчого Комітету Роман Шенкірик. На нараді уложено плян технічного переведення виборчої акції. Рівночасно відбувалося в Журавні капалське віче д-ра Лавусти при участи горстки молоді і жидів. По скінченню нарад прибули на це віче українці і закінчили його гімном „Ще не вмерла".

Перемишлянщина.

Заява. Отсим заявляю, що мене втягнено до виборчого комітету партії УНС на вічу дня 13-го лютого п. р. в Білім, повіт Перемишляни, в моїй несвідомости справи, не поінформувавши мене наперед, з рамени якої партії це віче відбувається. Заявляю, що з партією УНС я нічого спільного не маю, пятную їх як народніх зрадників, а належу до свідомих українських громадян-націоналістів. Біле, дня 21-го лютого 1928 р. **Дмитро Панкевич.**

Дня 10-го лютого відбулося передвиборче віче Обєднання в **Ушковичах.** Присутніх около 150 осіб. Реферували о. Ковч і студ. Куницький. — Дня 11-го лютого відбулося віче в **Боршеві.** Реферували д-р Свістель, о. Ковч і студ. Куницький. Обі віча за виїмком кількох уніпістів і сельробів, в більшости заявилися за листою УНДО ч. 18. — Дня 15-го лютого відбулося **віче в Тучнім.** Реферували студ. Куницький і сел. Василь Кушнір. Присутні в числі 200 осіб одноголосно заявилися за національною листою ч. 18. — Дня 18-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче у **Вишнівчику.** Реферував студ. Куницький. Ухвалено одноголосно резолюції за листою ч. 18. Того самого дня відбулося віче в Чемеринцях, реферував студ. Куницький. Одноголосно ухвалено резолюцію за листою ч. 18. — Дня 19-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Білім.** Присутніх около 700 осіб з Білого і Новосілки. Реферував студ. Куницький. Проводили вічем селяни: Полотнянка і Дмитро Панкевич. Ухвалено довіря проводові УНДО і рішено голосувати на листу ч. 18. — Дня 12-го лютого п. р. відбулося передвиборче віче в **Хлібовичах.** Вічем проводив сел. Малюта. Реферував д-р Свістель, адв. з Перемишлян, п. В. Скрипчук канд. адв., дир. ПСК в Перемишлянах п. Федунків і п. Бучацький. Присутні ухвалили довіря проводові Обєднання і рішили голосувати тільки на листу ч. 18.

Золочівщина.

В останніх двох тижнях відбулися в Золочівщині слідуючі віча: Дня 31-го січня віче в **Краснім.** Учасників около 300. Віче отворив д-р Вовк. — Дня 1-го лютого п. р. довірочна нарада в **Кутковці.** Того самого дня вечером довірочна нарада в **Безбрудах,** дня 3-го лютого велике віче в **Ферлеївці,** того самого дня довірочна нарада в **Руснові і в Балучині.** Дня 4-го лютого п. р. довірочна нарада в **Скнилові,** того самого дня довірочна нарада у **Вільшанці,** потім віче в **Пітричах** і віче в **Побічи,** на якім було присутних около 500 селян. Реферував на всіх тих вічах і нарадах кандидат на посла листи ч. 18 селянин Микола Загульський з Розваж. На всіх вічах і нарадах присутні заявилися за партією УНДО та рішили голосувати тільки на листу ч. 18. Вибрано місцеві виборчі комітети Обєднання. — Дня 5-го лютого відбулося велике передвиборче віче в **Сассові.** Присутних около 1000 селян. Віче відкрив і проводив на ньому о. Лесьо. Реферували Марко Чучман і кандидат Микола Загульський. Всі присутні однодушно рішили голосувати на листу УНДО ч. 18. — Дня 12-го лютого відбулося величаве віче під голим небом в **Гологорах.** Присутних около 2000 селян з Гологір, Зашкова, Гологірок, Стінки, Майдану і Трудовача. Отворив віче і проводив ним селянин Яким Ловяк. Реферували кандидати на послів листи ч. 18 Володимир Целевич і Микола Загульський та делегат повітового комітету Марко Чучман. Всі присутні одобрили тактику Обєднання і заявилися за листою ч. 18. Того самого дня вечером відбулася довірочна нарада в **Новосілках.** Реферували кандидати на послів Загульський і Целевич та делегат Чучман. Всі присутні заявилися за У. Національним Обєднанням. — Дня 14-го лютого відбулося передвиборче віче в **Почапах.** Реферували кандидати Целевич і Загульський. Кількох сельробів перeривали промовцям і старалися ввести на салю замішання, одначе це їм не вдалося, а на загал сельроби не мають в селі впливу. — Дня 14-го лютого вечером відбулося віче в **Белзці.** Отворив віче о. Пістинський, реферували кандидати Загульський і Целевич. Місцеві сельроби перeривали промовцям своїми дикими криками, одначе забирати голосу не мали відваги. Більшість місцевих селян стоїть по стороні Обєднання. — Того самого дня в год. 8 вечером відбулося велике віче в **Скваряві.** Реферували кандидати на послів Загульський і Целевич та делегат Марко Чучман. Всі присутні заявилися однодушно за партією УНДО і листою ч. 18. — Дня 15-го лютого в год. 1-ій відбулося віче в салі Народнього Дому в **Олеську.** Присутних до 100 осіб. Віче відкрив о. А. Левицький. Проводив п. Мандюк, реферували Загульський, Целевич і Чучман. В дискусії забирали голос Дмитро Верцюх і Антін Суховський. Присутні зрозумівши потребу одноцілого національного фронту, рішили йти до виборів під прапором національної незалежної партії УНДО. — Того самого дня вечером відбулося передвиборче віче в салі Народнього Дому в **Ожидові.** Присутних около 500 людей, проводили І. Москва, Ів. Чучман і Ф. Заяць. Реферували кандидати на послів Загульський, Целевич, М. Чучман. В дискусії забирали голос Ст. Данилишин, Микола Гулима та Із. Неюрський, організатор „Сокола", який візвав всіх присутних до одноцілого національного фронту під прапором Обєднання. Присутні загріті словами промовців, заявили, що підуть до виборів тільки під жовто-синім стягом національної єдности. — Дня 19-го лютого п. р. відбулася довірочна нарада в

БІОВИНО недокоонність усуває, ділає зміцнююче, відживлююче, побуджує апетит. **Неоцінений середник для реконвалесцентів** М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малазі. До набуття у всіх аптиках і дрогеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне Laboratorium chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.**

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.

до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

Воложинові. Реферував студ. Е. Врецьона, делегат Центрального Комітету. Вибрано виборчий Комітет Обєднання. Присутні в числі около 150 одноголосно ухвалили голосувати тільки на листу ч. 18. З таким самим успіхом відбулася того самого дня довірочна нарада в Перевозочній. Опонував один тільки місцевий капал Івасів, якого присутні висміяли.

Жидачівщина.

Дня 14-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Гніздичеві. Присутніх понад 300 осіб. Реферував кандидат на посла листи ч. 18 д-р Роман Комаринський. Кількох сельробівців зі Заболотовець хотіло внести на салю заколот, а один з них Званевський почав попісуватися своїми демагогічними викликами, однак належну відправу дали йому д-р Комаринський, о. Ковальський, студ. Івасик і сел. Мервинюк. Ухвалено одноголосно голосувати тільки на листу єдиної національної поневолюваної партії УНДО ч. 18. — Дня 15-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Волицеві. Проводив Іван Волицький. Реферував д-р Комаринський і студ. Дмитро Івасик. Від селян говорив Іван Волицький, який візвав односільчан до одноцілого національного фронту під прапором УНДО. Присутні в числі 200 осіб ухвалили голосувати тільки на листу ч. 18. — Дня 3-го лютого відбулося віче в Рогізні. Присутніх понад 200 осіб. Проводив Дамян Гунців. Реферував д-р Комаринський. В дискусії забирали голос П. Тріш і студ. Івасик. Всі присутні заявилися за одноцілим національним фронтом і листою ч. 18. — Дня 4-го лютого ц. р. відбулося віче в Турадах. Присутніх понад 250 осіб. Проводив П. Стецик, реферував д-р Комаринський. В дискусії забирали голос Микола Машталяр і студ. Івасик, висловлюючися за одним національним фронтом під прапором УНДО. Всі присутні заявилися за листою ч. 18. — Дня 5-го лютого ц. р. відбулося віче в Тейсарові. Присутніх понад 300 осіб. Проводили сел. Хлипавка і Юрчишин. Реферував канд. на посла листи ч. 18 д-р Роман Комаринський і студ. Івасик. Присутні заявилися за УНДО і листою ч. 18. Віче закінчено горячим зазивом о. дек. Головкевич. — Дня 12-го лютого ц. р. відбулося віче в Ганівцях. Присутніх понад 250 осіб. Проводив о. Скоробогатий і сел. Воробець, реферував д-р Комаринський і студ. Івасик. Ухвалено резолюції за УНДО і листою ч. 18. Віче закінчив промовою о. Скоробогатий. Того самого дня відбулися передвиборчі збори в містечку Руда. Присутніх около 100 осіб. Реферував д-р Комаринський. Присутні з одушевленням заявилися за листою ч. 18. — Дня 13-го лютого ц. р. відбулося віче в Покрівці. Присутніх понад 300 осіб. Проводив сел. Михайло Бабій і Олекса Лучишин. Реферував д-р Комаринський. Про хліборобську і ліві партії говорив студ. Івасик. Всі присутні заявилися за листою ч. 18. — Дня 15-го лютого ц. р. відбулося віче в Київці. Присутніх понад 250 осіб. Проводив сел. Майкут. Реферував д-р Комаринський. Присутні рішили віддати всі свої голоси на листу Обєднання ч. 18. Того самого дня відбулося віче в Держові. Присутніх понад 350 осіб. Проводив сел. Микола Худ і Гнат Кіндій. Поліція робила всякі перешкоди, щоби недопустити до віча в цьому напів польському селі, однак віче всетаки відбулося при великім підйомі духа присутніх, хоч і під найгострішою контролею двох постерункових. Реферував канд. на посла д-р Комаринський. Після реферату забрав голос б. громадський комісар поляк Клімковський, який почав захвалювати державну листу ч. 1, а коли о. Ласечко почав йому відповідати, поліція розвязала віче. Присутні розійшлися з твердою постановою голосувати тільки на листу одинокої національної поневолюваної партії ч. 18.

Радехівщина.

Дня 31-го січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Нестаничах. Проводив о. Коритко і двох місцевих селян, реферували о. д-р Пеліх кандидат на посла листи ч. 18 і Клим Олійник. Після дискусії ухвалено резолюції за УНДО-вим. Того самого дня відбулося віче в Павові. Проводили селяни Петро Руда і Пристанський. Реферували о. д-р Пеліх і Клим Олійник. Так тут, як у Нестаничах оба референти торкнулися справ шкільництва та кольонізаційної господарки, що викликало голосні протести приявних на вічу мазурів-кольоністів. Після довшої дискусії серед великого одушевлення принято резолюції за Обєднанням і листою ч. 18. — Дня 5-го лютого відбулося передвиборче віче в містечку Лопатині. Проводили міщани Петро Біляньский і Осип Мандрика. Справу виборів реферував о. д-р Пеліх. На віче прийшла сельробівська боївка, однак свідомі лопатинські міщани не допустили їх до слова і почали силою їх випирати зі салі, з чого скористала поліція і розвязала віче. Негайно потім відбулася довірочна нарада, яка одноголосно заявилася за листою Обєднання ч. 18. — Дня 8-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Завидчу. Реферував кандидат на посла листи ч. 18 о. д-р Пеліх. Вибрано виборчий комітет і ухвалено резолюції за листою ч. 18. Того самого дня відбулося віче в Сморжеві. Реферував д-р Пеліх. В селі є кілька молодих збаламучених сельробівців. Вони прийшли на віче та по вислуханні річевого реферату о. д-ра Пеліха, який пояснив програму Обєднання та виказав шкідливу для народньої справи роботу червоних сельробів, не смів ніхто опонувати. Присутні ухвалили резолюції за листою ч. 18. — Дня 9-го лютого ц. р. відбулося віче в Стремільчу. Проводили селяни Григорій Базнюк і Марко Коновалець. Реферував о. д-р Пеліх. Того самого дня відбулося віче в Миколаєві. Проводили Данило Шестак і Микола Бекусько. Реферував о. д-р Пеліх. Це свідоме колись село стероризоване тепер напаливим війтом Семеном Мартинюком, який з горсткою своїх заушників розбиває тут одноцілий народній фронт і агітує за кандидатурою відомого навозліра польського срібного хреста заслуги о. Яворського з наймитської листи ч. 20. Однак воля освідомлюючого проводу декількох свідомих і характерних одиниць переможе ці хрунівські затії. — Дня 10-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Увині, а того самого дня вечером в Куликові. На обох вічах реферував о. д-р Пеліх, а після реферату ухвалено одноголосно йти до виборів під прапором Обєднання і голосувати на листу ч. 18. — Дня 12-го лютого ц. р. було заповіджене віче в містечку Холоєві, на якому явилися майже всі виборці Холоєва. Однак ледви референт о. д-р Пеліх почав свою промову, вібрана в числі 15 людей місцева польська боївка счинила крик, з чого скористала поліція і розвязала віче. Не зважаючи на те, що поліція почала розганяти присутніх, зібрані холоївці своєю твердою поставою добилися вкінці того, що поліція впустила їх на салю, де розпочалася довірочна нарада. Серед загального одушевлення ухвалено після реферату о. д-ра Пеліха резолюції за листою Обєднання ч. 18.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАІНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішню розправу виповнили в цілости внески оборонців. Додаткові внесення поставили ще д-р Волошин, д-р Шухевич, д-р Давидяк і д-р Старосольський, а д-р Павенцький виступив з цілою низкою внесків дотично обв. Антона Стефанишина. При кінці забрав слово прокуратор і виступив проти всіх внесків оборони, виголосивши при тому коротку, але різку промову в обороні головних тез акту обвинувачення.

Зазначимо ще, що обор. д-р Старосольський, прилучившись до вчорашнього внеску обор. д-ра Ганкевича на відчитання ріжних місць з найновішої польської революційної літератури, виголосив зі свого боку замітну промову, в якій торкнувся визвольної боротьби поляків і перевів тонко аналогію між положенням і діяльністю поляків по їх невдалих повстанях в 1831 і 1863 р. і нинішним положенням українців. Обор. д-р Стар. вказував на те, що всі обвинувачені виховувалися під впливом польської визвольної ідеольогії і польської культури, тому просив лаву присяглих вжитися і зрозуміти їх думки й почування. Ця промова, як і вчорашня промова д-ра Ганкевича, зробила на всіх помітне вражіння.

Що з внесків оборони і прокуратора допустить трибунал, покажеться завтра, бо сьогодні перервано розправу вже в полудне і трибунал має нині вирішити всі ті внесення. Як тих допущених внесків не буде богато, то в четвер або в пятницю зачне вже мабуть свою промову прокуратор. Присуд запав би в такому разі правдоподібно десь за тиждень.

*

Внески д-ра Волошина

Першим оборонцем, що ставив нині додаткові внесення, був д-р Волошин, який заявив: Тому, що трибунал усі мої внески щодо обв. Юл. Головінського відкинув, прошу допустити кілька додаткових дрібних внесків, бо обставини, наведені в них, виказують повну невинність Юл. Головінського. А саме прошу: 1) відчитати з актів краківського суду Діярій ч. 5. зал. № 1; 2) відчитати з акту обвинувачення крак. процесу одно місце (стор. 19); піддати свідкам карту знайдену в паперах Пігчинської с фотографією Головінського, дактильоскопічним дослідом, аби було стверджено понад усякий сумнів, що обв. Головінський не мав з тою картою нічого спільного і її навіть не дотикав.

Внески д-ра Шухевича.

Після того забрав голос обор. д-р Шухевич і заявив, що справа кольору убрань обох убийників кур. Собінського товклася тут дуже довго, але ще важної справи тут таки не вияснено. Тому оборонець просить прочитати зізнання свідків Баранського Габріеля, Максимишина Францішка, Конечного Владислава і Чарнецкого Маріяна, які бачили убийників і зізнали в слідстві, що вищий з них був убраний у ясніше сукняне плащ. — З уваги на те, що в крак. актах є письмо округа корпусу в Торуню, в якому кажеться, що надавцем пакету до Опшинського був Букосмський, зажадати від команди корпусу в Торуню того акту і прочитати його на розправі.

Внески д-ра Давидяка.

З черги ставив свої додаткові внесення обор. д-р Давидяк і просив ствердити з актів, що Павло Ґеґало, який фігурував у крак. процесі, був увільнений зовсім від вини і кари. Дальше обор. д-р Давидяк просив зревізувати акти процесу проти Барановського і тов. і прочитати вирок того процесу на доказ, що Ковалиська Миколу там також увільнено від всякої вини.

Внески д-ра Павенцького.

Як ми подали вже на вступі, обор. д-р Павенцький зголосив цілу низку внесків дотично обв. Ант. Стефанишина. Між ін. обор. д-р Пав. просив допустити відчитання ухвали львівського суду з 8. 5. 1923, коли то сл. судия, член трибуналу в цьому процесі радн. Антонович, увільнив обв. Стефанишина ще в стадії слідства. Дальше допустити доказ з переслухання свідків: П. Северського, урядовця „Куверд Лайфу" у Львові й о. Миколи Притуляка зі Сколього, на обставину, що обв. Стефанишин просив їх по своїм виході з тюрми допомогти йому втікати за кордон. Опісля прочитати збірку поезій обв. Стефанишина п. з. „Клекоте лави" (що вийшла у Львові в жовтні чи листопаді 1926) і дві його статті-новелі з „Вістей з Лугу". Вкінці іпереслухати цілий ряд свідків з Долини і зі Львова на всякі інші обставини.

Внески д-ра Старосольського.

З черги забрав слово адв. д-р Старосольський, заявляючи, що як оборонець спеціяльно Івана Вербицького вилучується до нинішніх внесень адв. д-ра Шухевича на обставину, як були убрані оба убийники кур. Собінського (прочитання зізнань 4 свідків).

На обставину, що коли Михайло Вербицький перший раз (в 1925 р.) вернув з Чехословаччини, то займався виключно пропагандою спорту (як тренер „України") і ніде не скривався й нікуди не виїздив, обор. д-р Стар. просив покликати в характері свідків: Осипа Навроцького, б. [illegible] У. Спорт. Союзу, Луки Лисевича, учителя, Івана Пайчака, студ. унів., Волод. Стопського, спорт. суддю — всіх провідників тодішнього українського спортового руху.

Що обв. Мих. Вербицький не укривався, доказом і те число „Спорту", в якім є його знимка як тренера боксу. (Те число „Спорту" д-р Стар. передає до актів). З того часу (червень 1926) є й інші фотографії обв. Мих. Верб. (обор. д-р Стар. показує їх). Ті самі свідки докажуть тут, що обв. Мих. Верб. мав зі спорту як тренер і скромний дохід.

На обставину праці й діяльности обв. Мих. Верб. по його другім повороті з Праги до краю (осінь 1926), коли то його жінка була хора, бо стояла перед розвязанням і він її ні на мить не відступав, — обор. д-р Стар. просить покликати як свідків сусідів молодих Вербицьких з Перемишля, а саме: Романа Гебалевича, Йосифа Тшаску, Марію Дяк і Францішку Віпіську; евент. ще й Івана та Емілію Савицьких, батьків жінки обвинуваченого та Евгенію Вербицьку, жінку обв. Верб.

Опісля д-р Стар. просив прочитати мельдункову карту Мих. Вербицького з Перемишля на доказ, що він абсолютно не укривався і що жив легально, що зрештою може посвідчити богато людей.

Дальше просив переслухати як свідка д-ра Волод. Загайкевича в Перемишлі на доказ, що Мих. Верб. дуже інтенсивно розбивався за посадою і готов був приняти навіть місце солліцитатора в канцелярії д-ра В. Загайкевича.

На доказ неправдивости звідомлень на особу Мих. Верб., якому закидаються просто неймовірні річи, обор. д-р Стар. просив сконстатувати з актів, які є тут (Діярій 325, карта 8), що там говориться не про „Мирона Василькова", а про „Мирона Васильчука". Дальше просив сконстатувати з тих самих актів, що розшукуваний Іван, знайдений у сестри Верб-ого п-і Нестеренко є власністю Медведя, який до того сам признався. Опісля просив вияснити телеграфічно з актів суду в Тарновських Ґурах, коли Мих. Верб. був там арештований при переході нім. границі і як довго там сидів (від 24. XI. 1924 — друга половина березня 1925). Саме в тому часі мав місце напад на почту у Львові, отже Мих. Верб., що сидів тоді в Тарновських Ґурах, не міг ніяк брати в ньому участи, хоч це йому тут закидається.

Вкінці д-р Стар. поставив два дрібні внесення на обставину грубих помилок в ідентифікаціях обвинувачених, переводжених поліц. агентами.

На доказ, що „дружина" (це слово приходить часто в листах Ів. Вербицького до Яцишиної) означає в живій українській мові не що інше, як товаришку життя, жінку (по польськи: малжонку), обор. д-р Стар. просить переслухати проф. д-ра Кирила Студинського, голову Наук. Т-ва ім. Шевченка, як знавця української літературної мови.

Наконець д-р Старосольський прилучився до внеску обор. д-ра Ганкевича і просив і від себе відчитати всі ті місця з польських революційних видань, які подає обор. д-р Ганкевич. Мотивуючи ці внесення, д-р Стар. виголосив також відповідну промову, про яку згадали ми вже на вступі.

Становище прокуратора.

Забрав голос прокуратор і застерігся проти вчорашніх виводів обор. д-ра Шухевича, зокрема проти приганки йому на вільному потатку в „Дл. Кур. Полс." з 20. лютого ц. р. Заявив на часть промови задля того, що кинені йому зі сторони оборони рувакції не приймає. Щож до самої нотатки в „Дл. Кур. Полс.", то прокуратор її досі не бачив, бо довідався про неї аж тут з уст оборонця д-ра Шухевича. Тому й не міг нічого в тій справі зробити.

В справі внесень оборони прокуратор заявляє, що він противиться всім зголошеним вчора й нині внесенням, бо вони або для справи неістотні, або поставлені на ложні обставини.

При кінці прокуратор виступив рішучо проти порівнювання польських визвольних змагань з діяльністю обвинувачених, бо тут — на його думку — ніякі аналогії не можуть мати місця.

Після промови прокуратора предсідник зарядив нараду трибуналу над зголошеними внесками, повідомивши, що продовження розправи буде завтра в 9. год.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, і пос. на щадничу книжечку ч. 7919.

ВІД 1.-31. БЕРЕЗНЯ (МАРТА)

продаємо кількасот ріжних книжок по знижених

о 30-50 прц. цінах.

Жадайте катальоґів! — Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

Мілітаризація тернопільської самоуправи?

(Допис з Тернополя).

В липні 1927 р. відбулися вибори до міської ради в Тернополі, в яких вибрано 19 поляків, 19 жидів і 10 українців. Проти виборів в І. колі внесено протест і воєвідський уряд уневажнив один мандат, внаслідок чого з кінцем вересня 1927 р. відбувся додатковий вибір одного радного з І. кола, в якому перейшов вшехполяк. Серед польських радних велику перевагу мали вшехполяки і їх симпатики, бо так званих направачів (самі поляки звуть їх латачами) було всего чотирьох і вони не мають майже ніякого впливу серед міського польського громадянства, як впрочім і в інших містах Східної Галичини. Польських жидів було пятьох — решта національні жиди, між ними 7 ціоністів. З українців було пятьох інтеліґентів, одна жінка і чотирьох міщан і вони утворили клюб українських радних міста Тернополя. З кінцем листопада м. р. відбулося перше конституюче засідання міської ради, котре на внесок одного з направачів відрочено на 8 днів, щоби клюби порозумілися між собою щодо вибору членів маґістрату, до котрого український клюб делеґував першого асесора д-ра Остапа Постригача. В дійсности був це похорон новообраної ради міської, який заздалегідь приготовляли направачі мабуть не без відома і попередньої апробати тернопільського воєводи д-ра Квасневського.

Як вище сказано, направачі не тішаться симпатією серед польського громадянства, в спремя серед польської інтеліґенції. Є вони збітцями з ріжних партій, що перебігли в крикливий фашистівський табор санації здебільша зовсім не з ідейних мотивів, а для мамони чи карієри. Не маючи під собою твердих моральних підстав, хотять угрунтувати свою власть тероом, тим більше, що самі як особи не мають ніякого авторитету. Цей терор приноровили вони і до міської ради, у якій не були би відограли ніякої ролі. За їх спонукою абсентувалися всі жиди і на три по собі слідуючі засідання міської ради являлися в комплеті тільки українці, а раз вшехполяки. Жид часто всего боїться і направацький терор зробив своє. Міську раду без ніякої причини розвязано за виключною спонукою направачів, що власть у місті проти волі громадянства хотять захопити у свої руки, а до цього мав їм послужити комісар і байрат. Воєвода д-р Квасневський, скромний собі тінар з Проскурова на Україні, чоловік зообмото без заміту, по правді в мичем в руках тутешніх менерів санаційних і своїх підчинених урядовців і на нього паде відповідальність за теперішню комісарщину у місті, яка є обявом дуже нездоровим, що в правила забагнює місцеві справи і убиває духа ініціятиви та почуття відповідальности у громадян. І замість виборчого маґістрату, остаючого під контролею цілої міської ради, править тепер містом безвідповідальний комісар, в додатку в мундурі офіцира.

В Тернополі зайшов курйоз, що не має мабуть анальоґії в цілій історії новочасного місцевого самоврядування. Комісарем іменовано підполковника п. Новаковського, людину в Тернополі зовсім невідому, що в додатку у своєму житті не мала і не має нічого спільного зі самоврядуванням, бо що більше, як кадровий офіцир, що служив і дає приклад, вже по своїй психічній конструкції є зовсім чужим самій ідеї самоурядування. Саме вонішнє пошановання цеї ідеї вимагалоб того, щоби комісар урядував по цивільному, а не при шаблі, що й тепер.

З маґістрату зробилася плацкомандa, па яку комендант час від часу покличе собі т. зв. прибічну раду — безправний і безсильний орган, щоби вона вислухала розказу.

Сама прибічна рада складається з 36 членів, між ними з шістьох українців (о. Вол. Громницький, судда Віктор Цебровський, що рівночасно є першим асесором в маґістраті — і міщани: Андрій Феледиш, будівничий, Павло Качмарчук, різьбар, Данило Кінаш, кравець і Ісидор Кордуба, рільник з Гаїв Великих). Поляків є 16, самі направачі та кількох пенсістів, — жидів 14, очевидно з перевагою польських жидів так, що направачі і польські жиди мають абсолютну більшість в прибічній раді, що є живим запереченням фактичних відносин у місті. До маґістрату іменовано 7 асесорів, з того трьох направачів, трьох польських жидів, з яких один адвокат д-р Вайсніхт є заступником комісара, і одного українця — суддю Віктора Цебровського, хоч українцям належалося два місця в маґістраті. З іменованих членів приб. ради, українців чотирьох було в розвязаній міській раді: о. В. Громницький, судда Цебровський і міщани Ів. Кордуба та Павло Качмарчук, що війшов до ради на місце поляка д-ра Кароля Розенфельда, який зрезиґнував. В справі іменування прибічної ради ні староста Маліцький, ні воєвода д-р Квасневський не порозумівався з ніким з відповідальних українських політичних або громадянських чинників і тільки з політичних причин до прибічної ради не покликано українців інтеліґентів розвязаної міської ради д-ра Степана Барана, проф. Іларія Брикевича і д-ра Остапа Постригача.

Накінець і саме число українських членів прибічної ради є відсотково менше 6 на 36 (16.6%), як було у розвязаній раді — 10 на 48 (20.8%), а при кінці 11 на 48 (22.9%), бо задержуючи національний стан розвязаної ради — на 36 членів українці повинні мати 8 представників у прибічній раді.

Це лишень мимоходом, бо реальної користи з прибічної ради для нас не буде ніякої, але мимо цього наші члени повинні брати участь у її засіданнях згідно з засіданнях маґістрату хоч би для відвернення можливих шкід для нас.

Перше засідання прибічної ради вже відбулося і на ньому деякі члени заявили протест проти безправного розвязання міської ради та зголосили рекурс до міністерства внутрішніх справ в тим, що підуть зі справою до Найвищого Адміністр. Трибуналу. До рекурсу прилучуються і українські члени міської ради. На жаль, на першому засіданні не упав ніякий протест з боку українців, що очевидно викликало загальне здивовання, мабуть тому, що всі українські члени прибічної ради ходять лиэом і навіть перед тим не відбули спільної наради. Цей стан мусить устати: українці мусять утворити один спільний клюб на основах, що їх мав клюб українських радних розвязаної міської ради. Лисом дальше ходити не можна!

Мілітаризація міської самоуправи в Тернополі є поки що обявом відокремленим, але у самій своїй появі дуже трівним. Польща є в орбіті фактичної диктатури і ми можемо дожити — у нас на „кресах" все можливе, — що за тернопільським примірем, як це тут вже і говорять, підуть інші спроби і фалянги заводових військових підуть на села і місточка, офіцирів на міста, щоби на свій лад санувати нашу самоуправу. А таким спробам ми мусимо рішучо протиставитися!

Д-р Степан Баран.

Біржа.

Гроші.

Долян 8·87·00—8·87·50, канадійський долляр 8·81·00—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·40, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·75, рум. леи 0·05·50—0·05·55, французький франк 0·34·55—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·71·20, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 2·11·95, данціґський гульден 1·72·99, червінець 3·50—32·81.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·40—34·75, 20 марок нім. 42·50—42·00, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·69·00—0·70·00, 5 кор. австр. 3·52—3·60, фльорен австр. 1·76—1·80, рубль рос. 2·95—3·06, копійки за рубель 1·45—1·50.

НОВИНКИ.

— **Громадяне стрийської дільниці!** Подаємо до відома, що льокаль Виборчого Комітету для стрийської дільниці міститься при вул. Супінського ч. 21 (при площі Академічного Дому) в домівці хлопячої школи УПТ. Урядові години що-дня від 6—9 год. вечером. Виборчий Комітет дає всякі інформації в справі голосування і видає виборчі картки.

— **Ревізії.** В неділю дня 26. п. м. в ранніх годинах перевела поліція ревізію в помешканню інж. Евгена Храпливого, перешукуючи дбайливо ціле мешкання, а головно переписку і річи п-ни Наді Петрих, яка теж там мешкає. За чим шукали невідомо.

— **Важне для всіх наших приватних шкіл.** Львівська шкільна Кураторія видала розпорядок з дня 20. лютого 1928 ч. II—1829, що на бляночках шкільних свідоцтв клявзуля про уділення прав державної школи може бути надрукована на долині, в загальних своїх рямцях, а тільки дати і числа повинні бути на відповідних місцях вписані тою самою рукою, що й ціле свідоцтво. Тому, що українські приватні школи, які мають права державних, мусять виставляти по припису двомовні свідоцтва, то цей розпорядок, щодо якого зробила заходи Головна Управа „Рідної Школи", буде значним облекшенням для опікунів клас, що дотепер витрачували багато часу на виписування довгої клявзулі власноручно. Було би дуже бажаним вкоротити зайву бюрократію й на інших ділянках шкільництва.

— **Львівська панорама.** До вчорашньої новинки про любовну траґедію модистки не Гайнберг, а Герцберг (ще й з другим прізвищем Шахт) приходять такі нові інформації: закоханий безнадійно у цій дівчині молодець зветься Хувен і є шевським помічником; кохався він довгих три роки, але мав суперника; проте панна Герцберг не відкидала запросин Хувена до кін, театрів, а навіть дарунків. Це було причиною його огірчення, яке скінчилось трьома вистрілами з револьверу і карною вязницею. — На Бляхарській вулиці у пивниці власника трафіки Гліка найшли великий склад крадених предметів, які панок Глік мав щасти купувати дешево від злодіїв. — Арештували урядовця львівського банку Голянка, який у своїм відділі зумів вести так рахунки, що 3000 зол. і 280 долярів переніс хитро на рахунок власної кишені. — Переловили трьох вломників Телюха, Гуралевича та Сальо, у мент, як добивались до дверей Ю. Шепаровича на вул. Словацького. — Перед III. сенатом стає компанія вуличних ошуканців: Енгель, Вільчинський, Падерпахт і Левко, які продають від довгого часу міддяні дорогоцінности невинним селянам як золото. — По необережности товариша у залізничих варстатах згинув 22-літній монтер Кручинський, якому залізний журавель розторощив груди.

— **Катастрофи й нещастя.** Борвій на островах Мавріціюс і Реуніон знищив плянтації цукру, тютюну, сила домів і кораблів. — У америк. копальні Фордсміт 135 шахтарів засипала експльозія. — Потонув італ. корабель „Алькантра" вдарившися у мраці в Ля Манш із рибацьким „Товаріщ". — У Берліні впав летун убившись. — Залізничий шлях до Берген засипаний ледозвалом. — Японський вулькан Асаманма засипав довколичні села.

— **Підстрижка афганістанської королевої.** Жінка еміра з Афганістану, що мандрує по европейських столицях хотіла з пошани для пануючої моди підстригти собі волосся. І тепер їздить вона „по-модному"; але секрет її підстрижки виявлений: французький стрижій, захоплений чудовим довгим волоссям королевої, доказав такої штуки, що прибрав його так, немов би воно було підстрижене.

— **Рекорди.** Італійський летун Паскваліні перелетів із Відня до Венеції в неповних 2 годинах. — Ліндберг із америк. майором Ламліером випробували новий мотор літака, який їде не бензиною, а електрикою. Винахідники впевняють, що цей новий апарат може їхати невпинно 2000 годин! — 75-літній голяндський моряк, що винайшов як каже ратункову лодку, яка не йде під воду вибирається нею із Ротердаму в Ню Йорк, сподіючись переїхати цей простір за 3 місяці. — Головний берлінський прокуратор звільнений із своєї посади, обвинувачений у хабарях у процесі, вислід якого залежав від ведeного ним слідства.

— **Смерть жінки М. Василька.** Померла у Відні відома оперетова співачка Ґерда Вальде, жінка Миколи Василька. Про її недугу преса не каже точно; по одним вістям це було запалення легенів, по другим запалення мізку. Г. Вальде мала 65 літ. Перші успішні її виступи були в Берліні, в „Гейці"; пізніше переїхала вона у Відень і виступала в „Карль-Театр-і" і „Театер ан дер Він"; тут вона познайомилась із послом Васильком і вийшла замуж за нього, а коли він був дипльоматичним представником у Берні та Берліні покинула сцену, виїхавши із мужем. Ґерда Вальде, завдяки своїй популярности, мала широкі товариські звязки і приятелювала з жінкою міністра закорд. справ Штреземана. Із цих звязків користав чимало М. Василько у своїй дипльоматичній праці. Після його смерти він записав усе майно Г. Вальде і це дало привід до довгого процесу його дітей із першого подружжя проти Ґерди Вальде, яка таки процес виграла.

— **Жертва науки.** На франц. Рів'єрі померла донька бувш. губернатора Пенджабу (Індія) панна Мері Дейвіс, що від 1915 року пристала до військового амер. шпиталя і працювала як помічниця лікаря Тейльора, який робив експерименти над одним середником як лічити жовнірів від затроєння газами. Панна Дейвіс зробила собі підчас війни два застрики відповідними бацилями, щоби д-р Тейльор міг уперше на людині перевірити доцільність найденої ним протиотрути. Завдяки цій самопожертві Тейльор спас сотні людей від смерти. Дейвіс померла аж тепер виснаживши свій організм тяжкою працею як бактеріольоґічна інститутка.

— **Чутлсі.** Суд у місті Брюн рішатиме справу, яка досі не має прецеденсу в аналах судових процесів. Процесуються директор цирку і заступник ориґінального цирку блох. Блохи були так добре виховані і вивчені, як інші великі, приборкані звірята. Тільки їхне утримання було дорожче: замісць цукру або сіна вони годувались лише людською кровю і то кровю директора. Одного дня директор мусів виїхати і не міг своїх „артистів" узяти з собою; він доручив їх опіці свого заступника, навчивши його як треба їх щоранку годувати на своїм рамені. Але виявилось, що блохи, це й прімадонни! — теж мають свої примхи і не звикли до якоїнебудь харчу. Кров із рамен заступника директора цирку їм не смакувала і вони почали стрибати по всьому тілі, а при цьому кусати. Схвильована жертва обовязку почухався надто сильно і блохи вбив. Коли директор вернувся, звільнив негайно свого помічника і відмовився виплатити йому належну пенсію. Оба подали себе в суд. Судда має тепер рішати делікатне питання, чи заступник директора допустився злочину свідомого вбивства, випадкового чи просто шкоди звичайного предмету.

— **Рукописи, що мають час.** В останніх часах французька та чужинна преса писала чимало про деннику і листи братів Ґонкурів, невидані досі, збережені в „Націон. Бібліотеці" в Парижі. Ґонкури не єдині письменники які застерегли собі заповітом дуже пізний речинець видання залишеними ними рукописів. Ще перед війною з днів із звеличниць поета Сюллі Прюдома передала в „Націон. Бібліотеку" залізну скриньку з паперами поета; часть цих паперів вийде в світ в 1930 р. а решта аж у 1957 р. Аж у 1956 р. світ матиме змогу познайомитися із 74 (!) томами рукописів, листами і денником маршала Кастеляна, переданими його донькою. У 1931 р. можна буде видати рукопис „Споминів незалежного підчас Цісарства та Комуни" Пепа Мартена, тому, що досі живуть люди, про яких кажуть ці спомини. Це лише кілька із більше відомих рукописів, що досі сплять летарґічним сном у „Нац. Бібл." у Парижі.

— **Балакаючий пес.** На виставці собак у Бостоні сенсацією є франц. бульдоґ що називається зовсім невправно „Прінцес Жаклін" і який уміє „артикулювати" високим виразним голосом деякі слова. Зовсім виразно каже він „Алльо!". Коли його питаються, чим він їде на поверх, каже „Ліфтом" і вміє говорити, відповідно до своїх бажань „хочу" і „не хочу". Предки цього пса вже перше були нагороджені на виставках. Його власник уневнює, що пса не вчив говорити і що пес на-

А. ПЯСЕЦЬКІ С. А. ЧАЮ І ЧОКОЛЯДИ КРАКІВ
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А-Б і Ц-Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.

поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, карамельки і цукри. Не шумною рекламою, але якостею знаменитих виробів, зроблених з гарантійно чистих сировців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни. 2—20
1581 Замовлення приймає Народна Торговля у Львові.

учився всі ці слова розуміти від дітей, з якими довгі роки бився.

— Світова всячина. Бюджет воєнного мініства Сполуч. Держав буде скорочений на половину. — Першим питанням, яким займеться італійський парлямент буде проект закону про реформу виборів. — Між Францією і Німеччиною дійшло до порозуміння в справі виміни молодих „вчених", які їхатимуть для студій із Німеччини у Францію і навпаки. — Гурток мешканців Отвоцка звернувся із проханням до варшавського старостива, щоби дозволило їм скупувати в місці ґрунтику. — Помер президент мадярських комуністів д-р Евген Ляндлер, що підчас більшовицького перевороту був найвищим командантом червоної армії. — II. міжнародівка в Цюріху звернулась до конгресу в Бриселі з пропозицією висловитись за скасуванням кари смерти. — Англ. боксер Джібсі Данієльс побив досі непобитого нім. боксера із класи середньої ваги Макса Шмелінга. — У місті Мінстер (Вестфалія) найшли невідомий досі образ Рафаеля. — Комітет англійської ліберальної партії рішив виступити на найближчих виборах до парляменту самостійно, не порозуміваючись ні з робітничою партією ні з консервативною. — Законодатні збори стейту Кентукі прийняли великою більшістю голосів закон, який дозволяє каструвати божевільних у санаторіях, щоби цим не дати їм можливости мати недужих дітей. — В Єрусалимі знову легко тремтіла земля; шкід не було.

— **Друкарська пропуски.** У II. частині статтей п. н. „З тихої волинської сторони" (ч. 43. „Діла"), після слів „Шкерики-Довжики у червоних" пропущено слово „штанах"; у III. част. тих самих статтей (ч. 44. „Діла") в реченні „соціялізм це для Мазікина, Братунія, Козицького чи Чучмая дорога в африканськім пралісі" після слова „соціялізм" пропущено: „комунізм, більшовизм інтернаціоналізм".

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією п. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
29-го „Гра кохання та смерти", Р. Роллана, прем'єра.
1-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
2-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
3-го 3·30 попол. вистава для молоді.

Міський „Театр Новин":
29-го г. 7·30 веч. „Дівчина з Пусти".
1-го г. 7·30 веч. „Лише Ти", оперетка В. Кольо.
2-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".
3-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".

Кіна.
Аполльо: „Червона танечниця".
Лев: „Потвора та дівчина".
Пэляс: „Графиня Даншев".
Фата моргана: „Білі ночі".
Casino: „Дощ рож".

Передвиборчі віча і збори.

Позір громадяни Городецької дільниці!

Льокаль Виборчого Комітету Українського Нац. Обєднання на Городецьку дільницю міститься в салі Сокола III., вул. Городецька ч. 95. Урядові години щоденно від 10—12 передпол. і від 4—7 вечером.

Позір Скільщино!

В четвер 1. березня відбудеться друге передвиборче віче в **Синевідську Вижнім.** Промовляти буде кандидат Антін Максимович.

Позір Збаражчина і Новосельччина!

Дня 1. березня 1928 р. в четвер відбудеться велике віче УНДО в **Збаражі.**

За український мандат у Львові.

На Народний Виборчий Фонд для Львова зложили дальші: [illegible] Л. Кушицький 10 зол.; [illegible] 1 зол.; [illegible] Михайлевич 1 зол.; д-р Бурачинський 10 зол.; Ковалюк Василь 5 зол.; Кадзюк 5 зол.; Цибак 5 зол.; Ярко 5 зол.; Гресюк Вас. 5 зол.; [illegible] зол.; Лотоцький 1 зол.; д-р Бандаковський 5 зол.; д-р Бліхс 5 зол.; д-р Мицишинко 5 зол.; д-р Музика 5 зол.; д-р Щуровський 5 зол.; д-р Подляшецький 5 зол.; д-р Н. Шахнович 5 зол.; О. сот. Курман 5 зол.; о. Іван Рудович 10 зол. і взиває: д-ра Шухевича Миколу, о. сот. Банського Е., радн. С. де Ручку Кузьмицького, Івана Кузьмича і Ганулдка Григорія.

Жертви слати на вкладкове конто Центробанку ч. 8470 Львів, Ринок ч. 10.

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

„Кооперативна Республика", економічно-суспільний місячник. Рік видання I. Ч. 2. з 5. лютого 1928. Зміст: Українська кооперація і польська адміністрація; Дж. Рессель: Створення нового соціяльного ладу; З думок українських кооператорів; М. Хронко: Сільське господарство на Радянській Україні; Поширення кооперації в головних державах світу; К. К.: За напрям господарської політики Польщі; М. Корчинський: Селянський дрібний кредит; К. Мазлех: Що краще? Багато малих — чи мало великих кооператив?; М. Капустяк: Життєздатність і самовистачальність кооперативних установ; Господарська хроніка; З життя української кооперації; Бібліографія.

„Sprawy Narodowościowe" czasopismo poświęcone badaniu spraw narodowościowych. Rok I. Za październik, listopad i grudzień 1927 r. N-ro 5—6. Treść: M. Feliński: Ukraińskie Selansko-Robitnycze Socjalistyczne Objednanie (Sel Sob); Leon Wasilewski: W sprawie stosunków narodowościowych na kresach Wschodnich; E. Małaszewski: Białoruś Sowiecka i jej stosunki narodowościowe; Zygmunt Stoliński: Petycja Niemców do Ligi Narodów z powodu reformy rolnej w Polsce; Aleksander Hafftka: Asymilacja i emancypacja Żydów w Zachodniej Europie; T. M. Katelbach: Różnice i ideologiczne na kongresach mniejszościowych w Genewie; Kronika.

„Воля Росии", журнал политики и культуры. I. Прага 1928. Редагують цей великий місячник: В. И. Лебедев, М. Л. Слоним, Е. Н. Сталинський, В. В. Сухомлин. Рік видання 7-ий.

Розбудова Нації, орган проводу українських націоналістів. Рік I. Число 2. Прага, лютий 1928. Зміст: Ю. Вассиян: До головних засад націоналізму; Р. Вичинський: Берестейський договір; д-р Е. Сабат: Україна й Азія; Микола Сціборський: „Самостійники"; Дм. Андрієвський: „Вічний мир"; Л. Костарів: Принципи раціональної політичної організації; М. Заживний: Революційна теорія та закони життя; полк. Е. Коновалець: Причинки до історії ролі січових стрільців в українській революції; Офіційна частина; З діяльности організації; Хроніка.

„Життя й Революція", місячник. Виходить накладом Державного Видавництва України в Харкові. Рік видання IV. Книжка II. за лютий 1928 р. Зміст: М. Терещенко: Республіка; М. Івченко: Світання; М. Рильський: Хмари; I. Микитенко: Homo sum; В. Ярошенко: Шкіпи; Г. Овсяник: Ізшова; М. Дубовик: Кеж; Д. Бергельс: На 10-ій версті; В. Сосюра: Чого це так сумно мені; Б. Антоненко-Давидович: На шляху до легкої слави; I. Лакиза: Література жовтневого десятиліття; П. Филипович: О. Кобилянська в літературному оточенні; А. Лейтес: Марсель Пруст; Ю. Балицький: Етюди з історії української книжки; Н. Одарченко: Нові недруковані поезії Лесі Українки; Я. Юрмас: Хорове мистецтво; Нотатки; Бібліографія.

КНИЖКИ:

Про помічні погної та як їх уживати? Зладили інж. В. Воробець та інж. Б. Коліщук. Львів 1928. **Накладом „Сільського Господаря".** Ціна 0·50 зол. Стор. 62. Форм. 16°.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:
Яголиця:
1. III. Пан Твардовський.
2. III. Вихрест.
Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два злодії.
До Театру заанґажована артистка Українського Державного Театру п. Левитська. 11—?

На „Рідну Школу" зложили: Вп. П. Теодор Савула купець у Вадні 10 зол., п. Іван Брик, паламар церковний в Велдіжи 2 зол. зложених п. Весоловською за участь церк. хору при похоронах її мужа бл. п. Єронима, аптикаря в Велдіжи. — Щедрим Дбайливцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1·00

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НЕГАЙНО продам склеп кольоніяльний разом з товарами та першорядним урядженням, мешкання з боку, зложене з покою, кухні та передпокою. Висіцького 11. 1597 2—3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти золото, срібло, плачу найвисші ціни. 361 64-?

ОГОЛОШЕННЯ.
За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1056 **Просвічування Рентґеном** 19—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собіського 14
Специяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин. 1271 14—?

зол. 6·80 | **ГОДИННИКИ** | зол. 6·80
лише швайцарські з гарантією тільки у
Б. Ґринберга Сикстуська 4

КУПЛЮ в місті (евент. у Львові) або в містечку, де залізниця в місці, дім о 6—15 убікаціях, в добрім стані, або господарку около 20 моргів землі, з будинками і з інвентарем, або без інвентаря. Може бути заплата. Зголошення прошу надсилати до п. Михайла Максимовича, Львів, вул. Куркова 11. 1-2

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями.
1315 **Скрізь до набуття.** 7—?

ВЕСІЛЬНІ ПАРУНКИ
І ПРИНАГІДНІ
купиш найдешевше у фірмі:
С. А. РОП[illegible]ЦЬ
Сикстуська 16

ВЕЛИКА ПРОДАЖ

2000 м.	батисту шовк.	по зол.	2·20
800 „	димки	„	1·70
1000 „	англ. полотна	„	1·30
1000 шт.	ручників до купелі	„	3·25
200 м.	оксфорду на фартушки	„	1·30
500 „	фланелі гладк. і десен.	„	1·50
200 „	ручників	„	1·20
1000 шт.	ручників відвасованих	„	1·75
3000 м.	зефіру жорард. і закорд.	„	1·80
1500 шт.	постирал відвас.	„	5·25
2000 м.	кретону на фіранки	„	1·25
500 „	фіранок	„	1·10
1500 „	обрусів	„	5·50
1500 „	білого полотна	„	1·40
500 туз.	серветок — 3 штуки	„	1·00
800	стирок відвас.	„	1·30
800 туз.	хустинок до носа 6 шт.	„	3·00
100	зимових плеєдів	„	6·50
5000 м.	тенш. біл. полотна найл. якість		1·30
500	гарнітурів 3 частинні	„	10·50
1000 м.	сатини на ковдри	„	2·?0

Шевйоти більські на одяги від зол. 12—20

Галицький Магазин Новостей
1600 **Львів, вул Галицька 15.** 1-1
Замовлення полагоджуємо відворотною почтою.

Загальні Збори
Т-ва св. Ап. Петра

відбудуться в середу дня 7. березня 1928 о год. 4 поп. в домівці „Власної Допомоги" вул. Коперника 1 II поверх з таким порядком нарад:

1. Відчитання протоколу. 2. Звіти (секретаря, скарбника і контрольної комісії) 3. Вибір Предсідника і Членів Виділу. 4. Внески і запити. — *Виділ.* 1598 1—1

I. Загальні Збори,
членів „Комітету Допомоги Вдовам і Сиротам по Священиках"

відбудуться в вівторок 6. березня 1928 в комнатах Бесіди у Львові при вулиці Руської ч. 2 II (Народний Дім) о год. 10. рано.

О год. 9. Служба Божа в Преображенській. Порядок загальних зборів: 1. Відкриття. 2. Звіт секретарки. 3. Звіт касовий. 4. Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5. Організаційний реферат. 6. Вибір нового заряду. 7. Вибір контрольної комісії. 8. Звіт відпоручниць деканальних комітетів. 9. Внески і запити. Цего дня вечером о год. 7·30 відбудеться концерт у великій салі Народного Дому під Протекторатом Їх Екселенції Митрополита і ласкавій співучасти Вп. П. Де Косевецької Софії, оперової співачки, пианістки Божейкової Володимири, хорів львівського „Бояна" і „Сурми". Чистий дохід призначений на закупно дому для вдів і сиріт по священиках. — *Наталія Дзерованова* голова, *Стеф. Лежогубська* секретарка. 1601 1—1

Перша Галицька вирібня радіоапаратів
„ВАРРАДІО"
Львів, ЯНІВСЬКА 37. Тел. 30-33.
NEUTRODYNA 5-ти ламп.
це найліпший апарат.
Комплетний матеріял першоклясної якости до будови враз з люксусово виконаною скринкою, відповідно повєрченою плитою і початком 350·— зол. До комплєту додаємо плани а по вибудуванню безплатно строїмо.
1514 3—4
Части на 3-лямп. апарат 100·— зол.

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах
„МАСЛОСОЮЗУ"
Таким чином не поносите ніякої жертви бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените десерове масло.

ВЛАСНІ СКЛЕПИ:

Львів
1) Костюшка 1 а
2) Ринок 10
3) Льва Сапіги 21
4) Зиблікевича 49
5) Жовківська 11
6) Городецька 48.

Стрий, Шевченка 5.
Станиславів, Собєського 28.
Перемишль, Ринок 25.
Самбір, Костюшка 11 а.
Коломия, Шевченка 25.
Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.
1505 2-7

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 48 (11.302). Львів, пятниця 2. березня 1928 Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Ратунок українських мандатів.

Львів, 1. березня 1928

Відсутність одного українського національного бльоку, розєднання між українськими партіями, а навіть поділ поодиноких партій на всякі „правиці" й „лівиці" та поява гзв. диких (одинично-амбіціонерських лист) журбою і трівогою проймає українських виборців. І зовсім слушно, бо через розпорошення українських голосів утворяться прогалини, які можуть дати величезну виборчу побіду нашим національним і соціяльним ворогам.

Рахуючись з фактом окремішного, самостійного виборчого виступу поодиноких українських партій, багато українських виборців уже тепер продумують над тим, яким би то способом рятувати українські мандати, себ-то так повести виборчу справу, щоби якнайменше українських мандатів пішло на пропаще. Деякі зі старших українських виборців пригадують собі парляментарні вибори з рр. 1907 і 1911. Тоді істнували у Сх. Галичині двомандатові виборчі округи. З виставлених кандидатів вибраними є ті два, з яких перший одержав абсолютну більшість всіх голосів (посол більшости), а другий 25 проц. голосів. Ті вибори мали ріжні комбінації. Бувало так, що при першому голосуванні ніхто з кандидатів не одержав вимаганої кількости голосів, тоді приходило до поновного вибору, а бувало й так, що виходив посол більшости, але не виходив посол меншости, бо ніхто з кандидатів не одержав 25 проц. голосів. Тоді приходило до тіснішого вибору між двома кандидатами, що одержали найбільшу кількість голосів. Не будемо вдаватися в подробиці, а згадаємо лише, що двомандатові округи були призначені на те, щоби другим послом (послом меншости) був поляк. Ясно, що українці, бажаючи в своїх округах вибрати обох своїх послів, мусіли маневрувати всякими способами. Головно треба було підтримувати **слабшого кандидата** (себ-то кандидата слабшої партії), щоби його довести до тіснішого голосування і переперти його вибір.

Та думка про конечну, патріотичну підтримку слабшої партії покутує й досі. Ремінісценції передвоєнних часів товчуться ще й досі серед українських виборців старшого покоління. Вони думають, що найкраще прислужаться загальній справі, що сповнять великий патріотичний вчинок, що врятують український мандат чи навіть два або три мандати, коли підтримуватимуть слабші партії, хочби навіть не поділяли їх світогляду, хочби не писалися на їх програму.

Є це крайно фальшивий погляд, який приноровлений у практиці може принести найбільшу шкоду українській національній справі, а замісць врятувати загрожені українські мандати їх з певністю погребає. Польська виборча ординація є сконструована в користь сильних, великих партій, а в некористь слабих і малих. При тому є вона дуже складна, покручена і не кожний громадянин може якслід зрозуміти її таємниці. Не час тепер і не місце вдаватися в подробиці і пояснення тієї ординації. Для зрозуміння, як наступає вибір послів і поділ мандатів між поодинокі листи, ми наведемо сутні уступи арт. до виб. ординації. Отже поділ мандатів наступає в цей спосіб:

„Числа (суми) важних голосів, відданих (зложених) на поодинокі листи, ділиться чергово через 1, 2, 3, 4 і т. д. аж до тієї хвилі, коли з отриманих в той спосіб квот дається уставити по черзі стільки найбільших чисел, скільки мандатів є в окрузі до поділу. Кожній листі кандидатів признається стільки посольських мандатів, скільки припадає їй чисел зпоміж устійненого в згаданий спосіб ряду чергово найбільших чисел".

Так постановляє про поділ мандатів виб. ординація. Та щоби цю потанову зрозуміти, треба подати наглядний приклад. Приймім, що в якійсь виборчій окрузі, на яку припадає 9 мандатів, є виставлені такі листи: ч. 18 (УНДО), ч. 22 (радикали), ч. 19 (Сель-Роб-Лівиця), ч. 26 (УПП), ч. 6 (УНС), ч. 1 (Бльок співпраці з урядом) і ч. 17 (жиди). Приймім, що ті листи одержали таку кількість голосів: ч. 18 — 85.000 голосів, ч. 22 — 53.000, ч. 19 — 18.400, ч. 26 — 18.000, ч. 6 — 14.000, ч. 1 — 36.000, ч. 17 — 34.000. Поділім ті суми голосів поодиноких лист через 1, 2, 3, 4 і т. д. згідно з постановами виб. ординації, то одержимо для ч. 18 такі числа в черговому порядку: **85.000, 42.500, 26.333, 21.250, 18.600** і 14.167; для листи ч. 22 такі числа: **53.000, 26.500,** 17.667, 13.500, 10.600, 8.833; для листи ч. 19 — 18.400, 9.200 6.133, 4.600, 3.667, 3.133; для листи ч. 26 — 18.000, 9.000, 6.000, 4.500, 3.600, 3.000; для листи ч. 6 — 14.000, 7.000, 4.667, 3.500, 2.800, 2.333; для листи ч. 1 — **36.000,** 18.000, 12.000, 9.000, 7.200, 6.000 і для листи ч. 17— 19.200, 9.600, 6.400, 4.800, 3.840, 3.400.

Котра з тих лист одержить мандат і скільки? Мандати одержуть найбільші по черзі числа, які вийшли з довершеного поділу. Отже перший мандат одержує 18-ка, другий — 22-ка, третій — 18-ка, четвертий — 1-ка, пятий — 17-ка, шестий — 22-ка, семий — 18-ка, восьмий — 18-ка і девятий — 18-ка, себ-то 18-ка одержує пять мандатів, 22-ка — два, а 1-ка і 17-ка по одному. Зате 19-ка, 26-ка і 6-ка не одержують ніяких мандатів. Зібрані ними голоси пішли намарне, а виборці, що голосували на ті листи просто переливали з пустого в порожнє. Вони не лише нічого не помогли своїй партії, але й причинилися до затрати ще одного українського мандату. Бо колиб прихильники 19-ки і 26-ки були кинули свої голоси на 18-ку, то булиб врятували ще один український мандат. Бо даючи найсильнішій 18-ці 36.400 голосів, булиб піднесли суму її голосів до 121.400. Таке велике число поділене через 1, 2, 3, і т. д., булоб дало такі дальші числа: 121.400, 60.700, 40.467, 30.350, 24.280, 20.233. Таким чином 18-ка здобула би 6 мандатів, а зате втратилаб мандат 17-ка (жиди). Ще краще було би, якби всі українські партії були пішли одним фронтом, одною лавою до виборів, бо тоді всі мандати булиб в деяких округах припали українцям. Але пропало. Сьогодні вже не доводиться про те говорити. Та зі зясованого одна наука, **що ратунок українських мандатів у підтримці сильних і великих партій, у підтримці 18-ки,** а не у допомозі слабим, невеличким партіям.

І не лише в тому вага великої і сильної партії, що шляхом її підтримки ратується українські мандати в округах, але тим чином **здобувається** також більше мандатів з т. зв. державної листи. Як відомо, виборці в округах вибирають лише 372 послів, а 72 мандати розділюється пропорціонально з державної листи між ті листи (партії), що **перевели вибір своїх кандидатів щонайменше в 6 виборчих округах.** Тільки при поділі мандатів державної листи голоси виборців не грають вже безпосередньої ролі, тільки **кількість мандатів, добутих поодинокими листами щонайменше в шістьох округах.** Тут поступаеться так само, як при обчисленні в округах, а саме ділиться через 1, 2, 3 і т. д., але не кількість голосів, але кількість здобутих поодинокими **листами в округах мандатів.** Ясно, що котра листа перевела (щонайменше в шістьох округах) більше послів, тимбільше мандатів приділиться їй з державної листи. Отже голосуючи на велику і сильну партію, а даному випадку на 18-ку, не лише **ратується українські мандати** в округах, але й побільшується значно їх число (кількість) через приділ з державної листи. Хто голосує на слабку партію, яка ледви чи переведе своїх кандидатів в окрузі, або й переведе в одному-двох округах, але не переведе в шістьох, або навіть переведе в шістьох, але лише по одному, отже й так нічого не здобуде з державної листи, той поповнює тяжкий національний злочин. **Ратунок українських мандатів, щоби 18-ка, яка репрезентує найсильнішу партію, здобула якнайбільшу кількість голосів.** Ця свідомість і відданість загальній справі повинна бути провідною зорею для українських виборців в дні 4. березня.

Нова Сербія?

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 24. лютого 1928.

I.

Від добрих двох тижнів назва Литви і імя Вальдемараса „не сходить" — говорячи відомим жаргоном — „зі сторінок" тутешньої преси. Карикатури, телеграми, статті, навіть цілі серії статтей — і засадно: Литва і Вальдемарас!

Популярність Вальдемараса? Литовська пропаганда?

Популярність — без сумніву, тільки, коли можна так висловитися: проти шерсти; бо немає тепер в Европі, ні в світі цілому, особи більше „достойної погорди й ненависти" — з погляду великої більшости французьких газет, очевидно — від того недавно ще незнаного литовського диктатора. Він і віроломник, і брехун, і хитрун, і „властиво" німець „з роду", і більшовицький запроданець, і німецький, він навіть „властиво українець", і чого ще хочете? Останній „комплімент" — чи треба це пригадувати?— „завдячує" Вальдемарас двом обставинам разом: перший — що з українською делегацією виїхав він був у січні 1917 року з Київа до Берестя, хотячи там іменем Литви увійти в звязок з німецькою командою й дипльоматією, той другий — що під процесу Шварцбарда і глибокого вражіння, викликаного нами на цьому процесі, наше національне імя „користується" тут кріпко установленою маркою. Ізза цього, мимоходом кажучи, навіть не можна гніватись на французів; ні вони, ні якакебудь інша нація, занадто вже не поглублюються в досліди над чужими народами, а навпаки першунішу, коби тільки яскраву, познаку, узагальнюють на всю націю: так напр. еспанці — буцімто не що інше, як просто нація „тореадорів", хоча по правді тільки дуже мало (і що раз менше) еспанців займається боротьбою з биками. А ми, від процесу за погроми, теж маємо тут в деяких колах усталену марку. Вальдемараса вже й хотіли під неї підвести...

Пропаганда литовська? Без жарту: маленькій Литві не стало би гроша, щоб оплатити в свою користь таку широку пресову кампанію, яка тепер розвелася в тутешній пресі — проти Литви. На такий видаток могла собі позволити 30-міліонова Річпосполита, очевидно й не без кивка з відповідних французьких кол

II.

Цю маленьку, навіть не двоміліонову, Литву тутешні газети підозрівають в одному: що вона і хоче, і може статися для Річпосполитої, і за цим для будучого укладу европейських кордонів тим, чим сталася для пок. Австро-Угорщини і для теперішної европейської карти Сербія. Литва — „нова Сербія". Ось вам страшак. І ось ізза чого болить голова теперішніх „beati possedentes"! Ось погана птиця, ця Литва! Не відновитиб їй ту славну Люблинську унію, що кинула Литву в „братерські" обійми Польщі? Пілсудський і Залеський, запевняють французькі газети, „щиро" „люблять" Литву і „сердечно" хотілиб відновити унію з нею. До річи: ця Люблинська унія від якогось часу дуже популярна у Франції, і доволі поговорити пів години з котрим-небудь французьким політиком, „освідомленим" відомою пропагандою, а почуєте славослови тієї унії, що лягла була в основу великодержавної потуги колишньої Річпосполитої, славослови — тай поради: чомуб і вам, Україні, не відновити Люблинську ідилю! Чого тій Литві силкуватися витворювати „штучно" свою інтелігентську клясу — ек готова, польська, що радо прийшла би на себе адмініструвати Литву? Чому спроваджують литовці німецьких учителів і учених до своїх середніх і вищих шкіл? У поляків є цього товару (правда, трохи іншої вартости!) доволі на експорт — у Литву, Білорусь, Україну, куди хочете.

Але литовці уперті, і відмова Люблина їм не пахне. Отже ясно: німецька інтрига! Більшовицька інтрига!

Зовсім так, як перед 1914 роком віденські й будапештенські газеті „шмоки" не хотіли в сербських політичних зу-

сидлят бачити щось інше, а тільки „російську інтригу".

Або — як ми, в Галичині, довго не бували в польських очах нічим іншим, як „пруською інтригою", „розкритою" великими Капеліями і т. д.

„Говорила, мовляв, небіжечка до самої смерти". Дай Боже, щоб не занадто вже далекої!

III.

Що саме викликало теперішній, себто останній з черги, вибух французької „фобії" супроти Литви? одна цікава інформація польської дипломатичної розвідки. Чи правдивий її зміст, чи хибний, не знати. Але це певне, що він високо симптоматичний, тай що саме він так розпутав тутешне пересердя проти Вальдемараса і Литви.

З приводу недавно заключеної німецько-литовської угоди про ненапад польська дипломатія пожалувалася перед французькою, що Литва, не вдоволючися самим текстом тієї угоди, додала до неї додаткове і таємне застереження (шляхом обміну дипломатичних нот) що можливий виступ її у Виленщині не має вважатися за агресивний крок. Це одно, а друге:

Пожалувалася Варшава далі, що є в неї певні відомости про якісь „підозрілі" переговори литовського уряду з українським радянським урядом про можливу солідарність обох держав на тлі територіяльних вимог.

Можливо, що все те правда. Можливо теж, що це вигадка. Сяк чи так, воно своєї хвилевої мети досягло: органи французької громадської думки нацьковані проти Литви, і якби Франція могла чим в цю хвилю пошкодити Литві, то мабуть не прогайнувала би тієї нагоди.

В. П.

Час сензацій на Закарпаттю.

(Допис з Ужгороду.)

Ужгород, 25. лютого 1928.

Велику сензацію викликало в Ужгороді арештування пенсіонованого капітана жандармерії Франтішка Свойше, редактора і видавця ужгородського чеського денника „Подкарпатске Гласи". Тип цей від ряду літ зваблював до редакційних льокалів шкільну молодь від 8 до 14-літну, хлопців і дівчат, і там ще з кількома товаришами допускався над ними насильства зводячи всякі сексуальні оргії. Такі його злочини приняли великанські розміри, яких у світі ще небувало. За 2 дні стверджено в жертвах 14 дівчат і 8 хлопців, передовсім дітей українських і мадярських. Досліджения усіх його подвигів утруднює та обставина, що згідно з обовязуючим мадярським законом обезславлювання дівчат можна доходити лише на домагання пошкодованих. Справу хотіли зразу взагалі затушувати і зробити Свойшого невідповідальним, але це не вдалося з огляду на великі розміри, довгий час і становище, яке Свойше від ряду літ займав.

Бож йде тут не про когонебудь. Денник „Подкарпатске Гласи" був півофіціозом губернії. Він давав опінію про всі справи, з ним рахувалися всі, навіть Прага. Свойше був могутним паном, перед яким всі тремтіли. Був правою рукою віцегубернатора Розсипала, який є шефом найвищої адміністраційної влади на Підкарпаттю (губернатор не має там такої влади) і правою рукою шефа персонального реферату Шропіка. Голос Свойше мав всюди рішаюче значіння. Він був членом всіх чеських товариств, головою товариства для опіки над молодю, головою вольних скавтів. Його висилали були також як репрезентанта журналістів на „Таргі всходніє" до Львова.

Відіграв він передовсім головну ролю в долі українських емігрантів на Закарпаттю. Перед кількома роками почав велику кампанію проти безборонної української еміграції, і не було майже числа його газети, в якім не було б передовиць або інших нападів на українську еміграцію. Кидав наклепи як загально на всіх, так і поіменно на поодинокі особи і все закидав поліції бездіяльність. Для надання своїм очорненням тимбільшої віродостойности, постарався про підписи під статтями двох українських емігрантів-провокаторів Івана Виклоцького і бувшого жандарма Володимира Яковського, яких характеризував як одиноких чесних емігрантів.

На ті публичні доноси і очорнення посипалися арешти й ревізії. Люди сиділи невинно по пів року нераз у вязницях. Влада почала робити ревізії наданих горожанств, а не могучи нікому нічого доказати, задля самого підозріння видалювала з републики. Позвільнювано з посад учителів і урядників, повидалювано лікарів, а навіть звичайних робітників і так зліквідовано майже цілу еміграцію.

Свойше був також головним піонером чехізації, уходив за піоніра чеської культури і він так само завзяту боротьбу проти кожної праці тутешніх людей і всіх установ, в яких був український народний дух. Старався передовсім шкодити ужгородській „Просвіті" та її театрові.

Він обвинувачував тамошніх українців за українську іриденту і на тім тлі поширював прямо страх між чехами і настроював їх ворожо до українців. Як тепер видно, все це було роблене лиш на те, щоби відвернути увагу поліції від своїх злочинів.

Компромітація і здемаскування головних чинників ужгородського правління тим більші, що вони знали про звірячі інстинкти Свойшого. Посторонні чинники звертали їм увагу на те, як пишуть чеські „Лідове Новіни", а вони мимо того поставили Свойшого на відповідальне становище, держали його від кількох літ в раді найвпливовіших людей, дали йому рішаючий голос у всім і субвенціонували „Подкарпатске Гласи" правильною місячною платнею 40.000 чк. з кривавиці бідного закарпатського платника. Ще недавно писав Свойше в „Подкарпатских Гласах": „Застали ми дику країну, несемо їй культуру, чого вона ще не розуміє", а тепер виявилося, що защіплювана ним „культура" небувала і тому не дивно, що не розуміють її не лише закарпатські люди, але навіть вовки і медведі закарпатських лісів.

Менша сензація та, що шеф торговельного реферату губернії позичив собі 120 тисяч чк. з державної каси на карнавал і бігає по Ужгороді за позичками, бо кажуть звертати. Чергові сензації готовляться, бо вже декому не стало терпцю.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬСЕМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ

На нинішній розправі переслухано двох свідків: ком. Конарського і постерункового Куцеля на обставину зізнань Гасмана на поліції. Оба ці свідки казали, що Гасман зізнав на поліції, що він їздив з двома молодими пасажирами на вул. Тарновського дня 19. жовтня 1926. Це він, мовляв, добре собі пригадував, бо зараз на другий день по убивстві прочитав у „Газеті Поранній" згадку про їзду убийників автом і нагадав собі, що він віз в тому часі двох людей у ті сторони. На це оборона предложила всі числа „Газ. Поранної" за час 21. жовтня—1. листопада 1926 і доказала, що перша (й одинока) згадка про авта є аж в „Газ. Поранній" з 24. жовтня...

Після того прочитано зізнання тих свідків, які в своїм часі були зголосилися й описали обох убийників. Продовження розправи завтра.

*

Розправа зачалася з того, що предсідник подав до відома ухвалу трибуналу. А саме: трибунал рішив покликати на розправу свідків: Стан. Кудевича, Влад. Куцеля, ком. Тад. Конарського й Анну Ліпа: відчитати всі запропоновані прокуратором статті й замітки з „Сурми", ч. 1, 2, 3, 5, 6; віднестися до поліції в справі вияснення змісту нотатки з „Іл. Кур. Цодз." з 20. II.; відчитати дальші листи Янівської до обв. Вербицького Ів.; відчитати зізнання 4 осіб (Баранського, Максиміншинової, Конечного і Чарнецького), що бачили убийників і описали їх убрання.

Всі інші внесення трибунал рішив відкинути. Таким робом трибунал допустив майже виключно внески прокуратора.

Після того покликано на салю допущених саме свідків, яких повідомлено про це ще вчора, але що їх не було, то предсідник зарядив відчитання деяких актів.

Відчитано евіденційну карту обв. Дармохвала і реляцію (опінію) про нього його команданта сотні, Дреліховського. Ця реляція звучить: „У часі служби під моєю командою Дармохвал виконував свої службові обовязки як слід і взагалі заховувався льояльно. Між стрільцями в сотні не управляв ніякої агітації чи підбурювання і в його поведенні я не запримітив узагалі нічого підозрілого, хоча як українця й інтелігента я його пильно обсервував. Щодо підозрілих його звязків поза кошарами, то я не мав про це ніяких даних. Зате я знав, що він приготовлявся до іспиту зрілости і він діставав кілька разів перепустки".

Потім відчитано два листи обв. Дармохвала до п-і Ірини Шамалівної в Стрию, вислані з тюрми, а також один лист, висланий ним до батька. В листах цих пробивається інтелігенція, гарний характер і почування цілковитої незвинности обв. Дармохвала.

Тепер покликано на салю свідків.

Перший зізнавав св.

Тадей Конарський,

літ 35, римо-кат., підком. поліції, заприсяжений. На питання предсідника, чи він перший переслухував св. Гасмана, св. зачинає оповідати, що він вже 7—10 мінут по убивстві був на місці злочину, бо в тому районі мешкає. Св. переслухував шофера Батятинського, який сам зголосився, з пізніше довідався, що шофер Гасман признався перед своїм господарем Кудевичем, що він у дні убивства їздив з двома пасажирами на вул. Тарновського. Св. покликав Гасмана на поліцію, де він признався, що 19. жовтня 1926 возив двох молодих людей, мабуть студентів, на вул. Тарновського. Дату тої їзди Гасман памятав тому (це було 4. XI., отже два тижні пізніше), бо зараз на другий день по убивстві прочитав у „Газ. Поранній" про авто і пригадав собі, що він сам їздив у ту околицю автом. Св. каже, що Гасман був боязливий і до тих зізнань доведено його підступом. А саме йому закинено, нібито, що він їхав за скоро Зеленою вул., а коли він пригадав собі, що це було 19. жовтня, то поліція вже знала, що вона на добрій дорозі...

На пит. прок., як Гасман говорив про авто, св. каже ще раз, що Гасман прочитав на другий день про авто в „Газ. Поранній" і зараз пригадав собі, що то він туди їздив. Потім Гасман описав вищого пасажира, кажучи, що він мав „грубі раси" і був добре збудований. Про нижчого не знав нічого сказати.

На пит. обор. д-ра Старосольського, як свідок довідався про Гасмана, св. каже, що „з конфіденціональних джерел". На місці убивства св. зявився найпізніше в 10 мінут по доконанні злочину, але перед тим уже зателефонував до поліції про убивство. З Гасманом стрінувся перший раз дня 4. листопада і тоді його переслухано вперше.

На пит. обор. д-ра Старосольського, чи Гасман казав тоді, що того самого дня возив ще одного лікаря в ту саму сторону, св. каже, що не пригадує собі. Предсідник стверджує з протоколу тих зізнань, що Гасман це заявив, але не подав тоді імени того лікаря (д-ра Цепельовського).

Опісля зізнавав св.

ВЛАДИСЛАВ КУЦЄЛЬ,

літ 39, римо-кат., ст. постерунковий держав. поліції заприсяжений.

На пит. предс., чи св. був при зізнаннях Гасмана, св. каже, що був, але нині собі вже докладно тих зізнань не пригадує. Знає тільки, що спочатку переслухувано Гасмана нібито за скору їзду Зеленою вул., а коли ком. Конарський запитав його, коли це було, Гасман сказав, що це було 19. жовтня, бо на другий день по убивстві прочитав у „Газеті Пор." про їзду автом і це йому вбилося в память.

На пит. прокуратора, як про це оповідав Гасман, св. каже, що він казав, що читав „Газ. Поранну" „настемнего дня по мордзе"; дати 20. жовтня 1926 Гасман тоді не подав.

Важна обставина.

Після того забрав голос обор. д-р Старосольський і просив допустити доказ з „Газ. Поранної" почавши від ч. 957 (від 21. жовтня до 1. листопада) на ту обставину, що у всіх тих числах „Газ. Пор." нема ніякої згадки про авта.

Прокуратор заявив на це, що він згодився би на це внесення, але під тою умовою, що трибунал допустив би й відчитання інших львівських органів з того часу, бо в якімсь органі була виявлена вістка про авта. Прок. противиться відчитанню дотичних чисел „Газ. Поранної".

Після того забрав ще раз слово адв. д-р Старосольський і просив допустити його внесення тому, бо і свідки Конарський і Куцель, і сам Гасман зізнали згідно, що шофер Гасман читав найперше про авта в „Газ. Поранній". Оборона не має нічого проти того, аби відчитано й інші львівські органи, бо залежить їй на тім найбільше, аби вже раз розвіяти тут легенду про ті авта. Оборона переконана, що Гасман щойно пізніше читав про авта в „Газ. Поранній" і тоді могла зродитися в нього думка про те, що він міг вести убийників на Королівську вулицю.

Після того трибунал зарядив півгодинну павзу, щоб нарадитися над цим внесенням.

По павзі забрав голос прокуратор і заявив, що в „Газ. Поранній" з 24. жовтня 1926, яку він саме дістав, є нотатка про авта, тому він своє внесення бере назад тимбільше, що для нього ця справа зовсім обоятна.

Д-р Стар. просив відчитати цю нотатку, про яку згадав прокуратор і ствердити, що в „Газ. Пор." з 21. і 22. жовтня 1926 (безпосередньо по убивстві) нема ніякої згадки про авта.

По нараді трибуналу предсідник ствердив, що аж в „Газ. Поранній" з 24. жовтня 1926 є згадка про авта. В попередних числах ніякої згадки про це не було. Предсідник відчитав опісля зміст тої замітки.

Опісля д-р Шухевич просив іще ствердити, що в „Газ. Поранній" з 24. X. 1926 пишеться про їзду автом на вул. Королівську, а тимчасом Гасман зізнав, що їздив на вул. Тарновського. Дальше просив ствердити, що також у всіх пізніших числах „Газ. Пор." (до 1. листопада 1926) нема вже більше ніякої згадки про авта. Предсідник стверджує це і диктує до протоколу.

З черги відчитано ще зізнання тих свідків, що бачили втікаючих убийників і описали їх на поліції.

При кінці предсідник повідомив, що свідки Кудевич і Анна Ліпа покликані на завтра.

На тому закінчено нинішню розправу.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вибори в лицях.

IV.

Н. Н. це один із ширше знаних українських політичних діячів, передовсім тим, що вродився 1888 року, себто рівно десять літ по окупації Босни і Герцеговини. Вже в ранних літах опинився він у Львові, що теж є неабияким доказом політичного вироблення.

Студіює тут спершу в народній школі, а пізніше в гімназії, де під впливом учителів стає вскорі горячим українським патріотом, складає вірші й іспит зрілости. Ціле його студентське життя стоїть під знаком просвітности: стає найбільш просвітянським робітником у просвітній секції закладаючи „Просвіти".

В тім часі створює і одно з найбільших своїх діл: Спортово-забавовий гурток, студіюючи поруч нього фільософію і „даже" право. Поздававши різні іспити вступає на настирливе домагання української суспільности а за протекцією І. Кивелюка до австрійської політичної служби, де зараз приліплюють йому назву: українського шовініста. Наслідком хороби серця пише політичні статті з різними домаганнями.

Будучи в політичній службі не дбав про аванси і рангу, але по двох місяцях уступив резигнувавши навіть з емеритури.

В часі боротьби на вулицях Львова попав наш кандидат у руки поляків, був побитий і майже ранений та лежав у ліжку. Дальше життя кандидата звязане тісно з гоєнням ран, що й триває ще й досі, чого доказом його виборча автонекрольогія.

Опісля дає ініціятиву до заложення Союзу Українських Адвокатів, а крім

того хто зна чи не впливав на Л. Джорджа, Вільсона і Левка Петрушевича, щоби вони заложили Лігу Націй.

Будучи секретарем канцелярії одного адвоката, переводить судову реєстрацію спілки „Хабаза", чим причиняється дуже сильно до того, що вона зістала зареєстрована. Ця спілка вивозить нині за границю богацтва нашої фльори, а не вивозить фанни, тільки тому, що всі лілiпути хочуть стати послами.

Під впливом нашого кандидата мало вправді не розлітається найсильніша партія в Галичині, але за те повстає найслабша, до якої він належить і яка ставить його своїм кандидатом, уважаючи, що це не зашкодить, а голоси всетаки будуть розпорошені.

Ця партія ставить його своїм кандидатом на виразне домагання трудових мас, які зібравшись у редакції партійного органу, розділили між себе мандати, не кандидуючи тільки в тих округах, де їх знають або де вже не стало кандидатів.

Наш кандидат прийняв мандат з християнською покорою і хоч не вийде, буде себе вважати до смерти висланником трудового народу.

Дай Боже, щоб так сталося і щоб ми ще нераз послухали його промов які все і всюди зачинаються від слів:

„Шановні Панове! Мушу вам сказати ясно і отверто. Так далі бути не може! Або — або! Бо прошу панів: до чого воно доведе?! Так далі не може бути. Це вам кажу ясно і отверто!".

Скажім-же собі ясно і отверто: чи є можливе не голосувати на такого кандидата?... **Галактіон Чіпка.**

Останні вісти.

ЛИТОВСЬКА НОТА У ВАРШАВІ.

Варшава, 29. лютого 1928.

Нині приїхав до Варшави заст. начальника сх. відділу мін-ства закорд. справ Рачинський. Він був делегатом польського уряду в Естонії, а задержавшися в поворотній дорозі у Ризі, одержав литовську ноту, яка є відповідю на польську ноту.

У ноті сказано, що польський уряд не сповнив зобовязань у справі повороту литовців, видалених із Польщі та не розвязав литовських відділів, організованих проти Литви. Тепер Вальдемарас предкладає Польщі таку резолюцію: Просити в Ліги Націй обіцяної помочі в переговорах, а коли польський уряд годиться на це, устійнити з делегатом Ліги дату і місце; коли з якихнебудь причин польський уряд противиться помочі Ліги, литовський уряд готов почати переговори 30. березня п. р. у Кеніґсберзі.

АРЕШТУВАННЯ БІЛОРУСЬКОГО ДІЯЧА.

Вильно, 20. лютого 1928.

В Новгородку арештовано білоруського діяча Павлюкевича. Павлюкевич був донедавна головою Біл. Нац. Ради, опісля уступив із головства й агітував за листою, на якої місці фігурував.

АРЕШТУВАННЯ КАНДИДАТА 18-ки.

Вильно, 29. лютого 1928.

З Ошмянах арештовано кандидата з листи Бльоку непольських народів Пелю, який кандидував із виб. окр. Ліда. Його арештовано під закидом протидержавної агітації.

СКІЛЬКИ ЕМІГРАНТІВ МОЖЕ ВИХАТИ ДО АМЕРИКИ?

Берлін, 29. лютого 1928.

З Вашінгтону повідомляють, що Кулідж предложив у сенаті звіт із ревізії дотеперішньої системи розділу іміграційних квот для поодиноких европейських держав на основі нац. ключа. Іміграційну квоту для Польщі, що досі виносила 5982, підвищено до 6090. Ці квоти обовязуватимуть від 1. липня 1928.

НОВИНКИ.

— **Осторога для виборців!** Остерігаємо українських виборців перед летючками на синьо-жовтому папері, виданими „Російським Народним Обєдиненієм". Ця кацапська партія підшивається в той спосіб під українські національні барви і український правопис, щоби, агітуючи за листою ч. 20, баламутити українських виборців.

— **АРЕШТУВАННЯ. У Брідщині арештували двох селян ІВАНА БАРАБАША й АНДРІЯ ВОЛУМОВИЧА,** що агітували за **Українським Нац.-Дем. Обєднанням. Їх відставили до поліційних арештів у Бродах. У Рогатині арештували ІВАНА КОРИТКА і відставили до арештів у Бережанах, а в Бурштинщині 7 СЕЛЯН, яких імена покищо нам невідомі.**

— **Проф. Іван Боберський,** що приїхав на кілька днів до Львова в своїх особистих і деяких громадських справах, відвідав нині нашу редакцію перед своїм виїздом до Канади. Завтра покидає він Львів, щоби в Канаді вести далі ту відповідальну громадянську працю, яку він там з успіхом через кілька останніх літ. В часі короткого побуту в нашій редакції поділився Шановний гість своїми враженнями з Канади та познайомив нас у загальних рисах з життям і буттям тамошнього українського громадянства. З нагоди виїзду, зглядно повороту, заслуженого з нас громадянина до Канади, бажаємо Йому якнайкращого успіху в праці для добра не тільки канадійської української еміґрації, але для всього українського народу.

— **З музичного життя.** Довідуємося, що відомий наш челіст Богдан Бережницький виступить у Львові з власним концертом при кінці першої половини березня. Подробиці подамо в найближчих днях.

— **Передвиборче малярство.** Замісць сотні колірових мистецьких афіш, що могли би внести різноманітність серед сірих мурів міста, мешканці Львова можуть уже від кількох днів подивляти на домах, парканах і мурах незграбні числа виборчих лист, виписаних вуглем, мазею, вапном і домодільними фарбами. Минуть місяці, а може й роки, заки місто дасть собі раду з цим малярством мистецьких і політичних аматорів! Якби маґістрат був наложив кари за замазування чужих стін цією виборчою аритметикою, а „сторожі ладу" мали стільки очей і стільки ніг скільки треба, щоби доглянути та переловити кожного такого „свобідного" мистця, то із зібраних кар можна би скласти велитанський фонд для побілення всіх брудних домів у Львові!

— **Український Національний Хор Дмитра Котка** підчас своїх виступів у Кракові зістав заанґажований через німецьку Концертову Агенцію на низку концертів на Горішньому Шлеську, яку Хор розпочинає виступом в Катовицях, співаючи для надавчої радіостанції.

— **Темна хроніка.** До карного суду відставили кандидата на посла Кароля Каспровича (з групи Бриля), за те, що він від довшого часу жив із селянської наївности, беручи від своїх майбутніх виборців гроші на рахунок ріжних обіцюваних посад. — Арештували даму Кобильник, що жила із краденої чужої власности, з другим мужем, не маючи розводу від першого, ще й з любком для піддержки бюджету. — У селі Прусах, біля Самбора, арештували селянку Крик, обвинувачену у вбивстві мужа.

— **Чайковський і кіно.** У паризькій пресі вичитуємо таке оголошення: „У найближчих днях пічнеться виконання фільми „Патетична симфонія" на підставі славного твору Чайковського. Тому, що акція цієї фільми відбувається в Марокко, туди виїхали вже режісер і артисти". Марокканська фільма на підставі музичного твору українського композитора! Гей-гей! можна уявити собі, що із цієї „патетичної симфонії" зроблять кінові штукарі в Мароко! Між артистами, що передаватимуть цю африканську історію находимо теж прізвище.., боксера Карпантіє!

— **Національність Чапліна.** Сіоністична „Нає Вельт" подає цікаву інформацію про національність Чарлі Чапліна, який у свій час на запити американських репортерів відпекався свого жидівського походження. Тепер довідуємось, що англійсько-жидівський відомий письменник Ізраель Цанґвіль, який знав дуже добре молодість Чапліна та його родину подав уже давно точні подробиці його життепису, з якого виходить, що Чаплін виховався в жидівській дільниці Льондону Уайтчепель, у жидівській рідні.

— **Оборонець праці.** У Парижі один звичайний аптикар веде боротьбу із судом, поліцією і своєю професійною організацією довгі місяці за принцип свободи праці, і то незвичайно оригінально. Аптикар Кастій став славним тим, що в неділю, коли аптики є зачинені і він не має права продавати в них ліків, продає в них усе інше, те, що продавати вільно: цукорки, городовину квіти та книжки. Чотири роки тому зорганізовані аптикарські помічники добились того, що в неділю більшість аптик є зачинена, щоби аптикарі мали відпочинок. Мосіє Кастій запротестував проти цього і заявив, що кожному вільно працювати, коли хоче. Досі він мав 130 судових процесів за нарушення істнуючих розпорядків і всі ці присуди висять у вікнах його аптики як найкраща реклама. Даремне перед цими вікнами йдуть маніфестації аптикарських помічників. Довкола аптики Кастія збирається така юрба цікавих, що поліція є безсила. Кастій закриває свої полиці з ліками іншими предметами продажі, аж до образів включно, і торгує. Він є тої думки, що як довго в неділю недуги не зупиняють своєї праці в людськім організмі, так довго і аптики повинні бути відчинені. Колиж йому не дозволяють продавати аптичних ліків, то він придумує ріжні інші середники, якими піддержує людське здоровля, гумор і основу суспільности — працю.

— **Світова всячина.** Гувер, найімовірніший кандидат республ. партії на президента Спол. Держав, заявив, що коли його виберуть, він зобовязується піддержати заборону продажі алькоголю. — В Атенах уперше за 20 літ місто вкрите грубим шаром снігу. — В Югославії настали сильні морози; найнижча температура 10 степ. — Франц. міністр освіти Ерріо приготовляючи книжку про Бетовена вибирається в подорож в усі ті місця, де жив і працював геніальний композитор. — Англ. письменник Томас Гарді залишив 100.000 фунт. шт.; жінці записав 600 ф. річно, з тим, що коли вийде вдруге замуж, дістане лише половину. — Бувш. президент франц. республики Мільєран вернувся до адвокатури. — У Римі відчинили нову оперу; на святочну виставу пішла слабша опера „Нерон". — Вашінгтонський сенат прийняв резолюцію, що касує обмеження вїзду для вчителів-чужинців. — Форд вибирається цього року до Берліна і до деяких славянських держав у звязку з проєктом побудувати там фабрики авт. — Америк. боксер Демпсі рішив узятись за хліборобство на велику скалю до спілки з бувш. президентом Мексику. — СРСР видасть з нагоди ювилею Толстого та Горкого почтові марки з їхніми портретами.

Як нищити шкідників у березні.

Хто не зробив ще цього досі повинен з початком березня сприскувати дерева та овочеві кущі 3-процент. розпуском Сольбару розвести одно кільо Сольбару в 30 до 33 літрах води, а також винищувати шкідників, що живуть по норах, пастою „Зеліо". Як приманку можна вживати коріння селерів і моркви, які треба перерізати, помазати пастою „Зеліо" і вложити до нор.

Треба теж підготовити інспекти та грядки при помочі дезинфекції землі, середником „Успулюн", дуже добрим проти капустяної зарази та цвілі. Дезинфекцію перевести бодай на три тижні перед висівом розсади. Один квадр. метр з інспектової землі вимішати з 75 гр. „Успулюн" або сприскувати грядки сям-там 5 проц. розпущеним „Успулюном" (50 гр. „Успулюну" в 20 літрах води), рахуючи на 1 квадр. м. поверхні з 10 літрів розпущеного „Успулюну". Також сімена городних рослин треба байцувати (заправляти) 25 проц. розведеним „Успулюном" (50 гр. в 20 літрах води) щоби знищити шкідливі зародки грибів на сіменах. Ця заправа тріває 20 хвилин. Для більшого насіння як бобу, фасолі гороху, огірків, то-що, треба вживати сухої байци „Успулюн".

Також насіння ярого збіжа треба заправляти сухим „Успулюном". Так заправлене зерно є охоронене перед новою заразою, мишами і іншими шкідниками, що оминають його; і кільця в ньому не псуються.

Рання весна це теж пригожа пора для нищення полевих мишей. Зернятка „Зеліо" нищать ослаблені миші, виснажені недостачею харчів підчас зими, а саме: при помочі спеціяльного приладдя т. зв. карабінків. Коли є менший простір землі, то треба найти таку раду: коли півнаємо місце, де є миші, вкладаємо там дренові або подібні рурки, наповнені повною ложкою зернят „Зеліо", кладемо їх позему та прикриваємо соломою. Коли миші щезнуть в одній місці ці рурки можна перенести на інші місця, де вони ще є.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·75, рум. лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. (Вияснення на спростування). В 42 ч. „Діла" з д. 24. II. помістив проф. Кордуба спростування на допись з Тернополя, в якій зачіплена його особа. Тому що спростування не згідне з правдою лише в тім, що проф. Кордуба забрав свою дочку з гімназії „Рідної Школи" та вписав до польської, прошу не відмовити мені як управителеві гімназії місця для вияснення незгідних з правдою тверджень проф. Кордуби. 1) Не є правдою, що „кількакратна його і його жінки інтервенція в дирекції не мала успіху", бо коли моє зарядження викликало жалобою проф. Кордуби з дня 13. XI. 1927 його не вдоволило, зобовязався він дня 15. XI. 1927 в присутности проф. Миколаєвича спрецизувати свої заміти на письмі, чого не зробив, лише 17. XI. забрав доньку зі школи і тим зробив всяку дальшу мою інтервенцію злишньою, а щойно після того вніс жалобу до Гол. Управи; 2) Не є правдою, що „управитель порадив йому забрати доньку з гімназії і вчити приватно", бо я в присутности тогож проф. Миколаєвича радив йому лише доньку, якщо вона хора, на якийсь час лишити в дома, щоби видужала; 3) Не є правдою, що Гол. Управа Р. Шк. по переведенні слідства виказала учит. Верблянови несоувальність, бо справа ця ще досі Гол. Управою не вирішена; 4) Не є правдою, що проф Кордуба „не висловився в образливий спосіб про членів учительського збору гімназії Р. Шк.", а навпаки правдою є, що обида нанесена ним в льокалі Української Бесіди в присутности більшого числа людей і то в такій формі, що Виділ Бесіди вважав потрібним проф. Кордубу виключити з товариства, що їм письменно подано до відома. Цю обиду має судити мировий суд зложений по думці статута Р. Шк. — **Іларіон Брикович,** управитель гімназії.

КАЛУЩИНА. (На що зуживають і як ділять призначену для жертв повені кукурудзу?) Дня 24. лютого ц. р. привезли зі староства в Калуші 1500 кг. (15 кірців) кукурудзи для потерпівших від повені в село Небилів. Замісць відвести кукурудзу до громадської канцелярії, де повинен був її розділити громадський уряд, як це досі практикувалося, відставлено її з доручення староства і в порозумінні з начальником громади Мих. Іванцівським чомусь до надлісництва в Небилові, де управителем є інж. Бужинський. Вінже є й головою виборчої комісії. По селі кружлять поголоски, що інж. Бужинський буде розділювати кукурудзу сам аж по виборах і тільки між тих, що віддадуть голос на польську виборчу листу (самозрозуміло не одинку). Але на тому не кінець, бо подають далі ще й те, що п. Буж. обіцює чвертку кукурудзи за голос і примушує тих, яким це обіцяв, щоби вже тепер зобовязалися словом віддати голос на польську листу. Хто таке зобовязання дав, успів уже дістати чвертку кукурудзи. Взагалі місцеві урядники з надлісництва розвинули дуже інтензивну ловлю і нагінку за українськими виборцями. Вони їх страхають чим можуть, щоби тільки видобути голоси на польську листу.

СЯНІЧЧИНА. (Як віче одинки висловилося за вісімнацяткою?) До Війська скликали сяніцькі реалізатори виборчих успіхів одинки велике віче, щоби настроїти українських виборців до голосування за одинкою. Головний референт одинки зі Сянока почав свою промову від славословія і многоліттєвія для маршалка Пілсудського. По нім забрав слово делегат УНДО з Перемишля Евген Домарадський, який відкрив вічевикам правдиве обличчя одинки та її агітаторів, що хочуть спекулювати на несвідомости деяких українських виборців. Закінчив він свою промову окликом на честь Українського Національно-Демократичного Обєднання, що вічевики приняли гучними оплесками. По тім промовляло кількох селян, закликали всіх до організації під прапором Нац. Обєднання. До слова зголосився ще один агітатор одинки, але присутні не дали йому говорити. По промові місцевого пароха о. Андрейчина рішили учасники віча віддати голоси на листу ч. 18. На закінчення відспівали пісню „О Україно, о люба ненько", далі цілий ряд стрілецьких пісень. Зараз же по вічу, з якого тихцем вибралися своєчасно як змиті агітатори одинки, відіграв аматорський гурток війської читальні „Просвіти" штуку І. Франка „Украдене щастя".

Присилайте жертви на Народній Виборчий Фонд У.Н.Д.О.
до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвале 7. на конто Народ. Виборчого Фонду.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича). Перерва.

Міський великий театр:
1-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
2-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
3-го 3·30 попол. вистава для молоді.

Міський „Театр Нови":
1-го г. 7·30 веч. „Лише Ти", оперетка В. Колльо.
2-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".
3-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".

Кіна.
Аполльо: „Червона танечниця".
Лев: „Потвора та дівчина".
Палас: „Графиня Давішев".
Фатаморгана: „Білі ночі".
Casino: „Дощ руж".

З театру.

(„Завмерше місто", опера Корнгольда в міському театрі).

В останніх кількох роках львівський міський театр намагається в оперній ділі подати деякі нові появи із західноевропейської т. зв. модерної музики. Після Д Альбера „Мертвих очей", і „Голема" прийшла черга на Корнгольда „Завмерше місто". Еріх Корнгольд, (син відомого віденського муз. критика Юлия К.) молодий ще композитор зеднав собі деяке імя ще як „Вундеркінд", що компонуючи від 11-го року життя, дав уже значне число камерних і кількох сценічно-музичних творів. Його опера „Завмерше місто" написана на лібретто П. Шотта на основі роману Й. Роденбаха „Bruges la Morte" і виставлена уперше в Гамбурзі 1920 р. — удержується на німецьких сценах завдяки деяким актуальним нині прикметам сценічно-драматичним і завдяки музиці, доволі кальоритній та інтересній, в міру перченій модерним сосом. Драматичний зміст лібретта вишуканий і позірно навіть оригінальний, але не дуже то поглиблений. Він оснований, а радше має основуватись на отсій психічній діверсії в душі маляра артиста — між спомином про померлу кохану дружину, тугою за минулим щастям, та горячим бажанням, даремним зусиллям ожнвити минуле наново у другій жіночій істоті, фізично подібній та душевно зовсім непохожій на померлу. Ця діверсія в душі артиста і доводить його до катастрофи, убивства а ля Отельо, — на щастя тільки у сні, щоби відтак збудити у його душі рефлєксії про неможливість воскресити мертве минуле, та постанову покинути „Завмерше місто" та почати нове життя. Тільки ота простлина в душі, зображена в опері крайно поверховно, розбита на ряд екстравагантних, вишуканих а не все шляхотних мистецьких помислів, якими автор хоче підбити смак сучасної поважної публики, та яких жертвою паде одноцільна лінія драматичного виразу. Помесли ті калейдоскопом міняються та губляться між собою та не в силі сотворити глибшого драматичного переживання. Музика Корнгольда, хоча й доволі соччиста й кольоритна, гарно і уміло прибрана у всякі модерні технічно-сценічні та вокально-інструментальні ефекти, всеж таки в самій суті і основі виявляє за мало виразу і сили в рішаючих моментах та приславляється поверховними дрібницями; хоча й оперує Вагнерівськими „лейт"-мотивами, то не має в тих мотивах потрібної характеристики і виразу, щоб їх видвигнути до чогось символічного; хоча й черпає щедро із оперних вокально-драматичних ефектів новоіталійської опери Пуччінія et comp. (пр. в хорових ансамблях, хоровотах, процесіях і т. п.) то не стати її на первісний елементарний італійський нерв і темперамент, або знов попадає в поверховість, чи прибільшення. (Нпр. сцена убивства в III. образі). На загал Корнгольд і його музика є невідродимим хоча й доволі симпатичним сином своєї раси: попри мельодичну інвенцію, технічне богатство, часто грішить пересиченою вимисловістю, або поверховним прибільшенням та недостачею глибшого, правдивого переживання. Тим очевидно його опері не відбирається деякої стиїлости і значіння в сучасний мент, такий убогий для музики.

Вистава опера в театрі, зважавши технічні її вимоги — була доволі дбайлива і за це належиться признання режісерії і дирігентови п. Лерерови. З артистів на чоло під оглядом вокальним висувається п. Плятіова у своїй дуже вибагливій і відповідальній партії. Інші ролі були в міру їх голосових сил більше або менше добрі. Режісерія як звичайно на премієрі, ще трохи „шкандибала".

Ст. Л-ч.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Ягольниця:
2. III. Вихрест.

Копичинці:
3. III. Царевич.
4. III. Два злодії.

12-?

Загальні Збори Тов. Вакаційних Осель відбудуться в пятницю дня 16. III. 1928 в год. 5 в домівці т-ва Марійського вул. Бляхарська ч. 11, II. поверх. Якщо би в означеній годині не явилось статутом вимагане число членів, то другі Загальні Збори, яких рішення будуть правосильними без огляду на число учасників, відбудуться в год. 5·30 в тім самім льокалю і з тим самим порядком дневним. — Виділ.

†

о. Михайло Осідач парох Ветлинн

помер 3. січня 1928. Тихий робітник-священик визначався зразковою працею, розумом і повагою. 25 літ працював для народа — а хата його була осередком поради помочі для всіх, що її потребували. Гостинність його знана була від Кракова по Збруч — бо всі літні прогульки находили в його хаті гостинне приняття а найбільше потерпілі академики, котрі в кождій потребі все у його находили. — Величавий похорон був найкращим доказом його заслуг і симпатії. В. Н. П.! — Дякуємо проте Вам Впр. о. декан Устіяновський за провід в похоронах і прочим ОО. котрі взяли участь і тим котрі задля великих снігів не могли дістатися і Братству церковному і малим школярикам і всій непрогледній громаді за милосерний вчинок присутности на похоронах або слова співчуття. Всім щире Спасибі! — *Галя Осідач — жена; Ольга, Слава, Люба, Надя, Влодзьо і Тадей діти, Омелян Богачевський — зять.* 1610

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б) 65—?

ОГОРОДНИК рільник бувший арендар, може вести город і пільну господарку, жонатий, бездітний пошукує посади від 1. березня або 15. на ординарію евентуально пенсію. Услівя поміркованi. Ласкаві зголошення до Адміністрації під Володимир. 1604 1-1

ПАНЮ, що в суботу в год. 2 в полудне відобрала черевики із гумовими підошвами в склепі при вул. Сикстуській 10 проситься у власнім інтересі зголоситися по виміну. 1608 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 20—24

НА ВЕСНЯНИЙ І ЛІТНІЙ СЕЗОН
поручає **ЕЛЕҐАНТНІ І ГАРНІ**
КАПЕЛЮХИ по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА — ЛЬВІВ,
1578 **вул. Пекарська 47.** 3—4
Приймає всякого рода модиярську роботу.

ВЕСІЛЬНІ ДАРУНКИ
І ПРИНАГІДНІ
купиш найдешевше у фірмі:
С. А. РОПШИЦ
Сикстуська 16.

ВЖЕ ПРОДАЄТЬСЯ
Б. ЛЕПКОГО
ПОЛТАВА
ТОМ I.
ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.
ЦІНА:
БРОШУР. 8·—, ПІВПОЛ. 10·—, ПОЛ. 11·—, ПОРТО 1·— зол.
КНИГАРНЯ
НАУКОВОГО Т-ва ім. ШЕВЧЕНКА
ЛЬВІВ, РИНОК 10.

МЕБЛІ СТИЛЕВІ першорядних виробів краєвих і закордонних: Спальні, Їдальні, Сальони і мужескі покої — від найвибагливіших до найскромніших у великім виборі поручає фірма:
Брик і Ґринер — Львів
Ягайлонська 24. Тел. 21-76. 1570 3-3

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Йосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, поташові солі, каїніт, азотняк, амонову селітру, сірчан амону, томасину, меленe вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 10-1?

Кооператива „Достава" одержала ось таке інтересне письмо:

До
Світлої П.Т. фірми „Достава"
в Перемишлі.

Пан Константин (Kazimierz) Менцінський, бронзівник перемиський, розсилаючи свій цінник до парохіяльних урядів на днях дозволив собі в рекламі умістити і мене. Між похвальними листами які буцімто п. Менцінський одержав від своїх клієнтів стоїть таке: „У п. Константина Менцінського з Перемишля купив я світлий фелон і 3 пари ліхтарів за приступну ціну. Супроти солідности товару можу його Всч. Отцям поручити. Більцарева 2. X. 1926 о. Ковальчик, парох. P. S. Понадто закупив я всеночник і прочу утвар церковну, всьо добре і симпатичне!"

Заявляю отсим, що

1. П. Менцінський сам зредаґував лист до себе, бо я такого до него ні писав і нікому його не поручав ані не поручаю.

2. Згадані вище річи я вправді закупив, але не є вони такі добрі ані „симпатичні" як це собі сам п. Менцінський підхліблює. Навпаки можна би дещо противно сказати, зістаю з поважанням

о. Михайло Ковальчук
парох.
Більцарева 19. II. 1928
коло Грибова.

Подаючи отсей факт до прилюдного відома Всеч. Духовенству, звертаємо увагу, як деякі чужі і ворожі нам фірми вводять в блуд наше Духовенство, щоби доробитися на кервавиці наших церков. На це є одинока гідна відповідь: **Купувати церковну утвар виключно в одинокій нашій церковній кооперативі „ДОСТАВА", яка має свої склади у Львові, Перемишлі і Тернополі.** 1607

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Боїмів 7.
Показчикови вітрину даємо 5% опусту з реклям. цін виставових.

СТУДЕНТ фільософії, спеціяліст від латини і греки, шукає лекції. Листи до Адміністрації під „Студент". 1609 1-1

НЕГАЙНО продам склеп кольоніяльний враз з товарами та першорядним урядженням і мешкання побіч, зложене з покою, кухні та передпокою. Висписького 11. 1597 3—3

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 82—?

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах
„МАСЛОСОЮЗУ"
Таким чином не поносите ніякої жертви, бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените **десерове масло.**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ:
Львів 1) Костюшка 1 а, 2) Ринок 10, 3) Льва Сапіги 21, 4) Зиблікевича 49, 5) Жовківська 11, 6) Городецька 48.
Стрий, Шевченка 5.
Станиславів, Собєського 28.
Перемишль, Ринок 25.
Самбір, Костюшка 11 а.
Коломия, Шевченка 25.
Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.
1595 3-7

Ч. 49 (11.302). Львів, субота 3. березня 1928 Poczłowe opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На виборчий фронт!

Львів, 3. березня 1928.

Ще день і вся наша виборча боротьба завершиться 4. березня першим генеральним боєм на виборчому фронті. Наступить потім тижнева перерва для перегрупування сил, щоби в другому ударі завершити виборчу боротьбу голосуванням до сенату дня 11. березня. Перший раз на галицькій території беремо участь у виборах до польських законодатних установ, перший раз після великої національної катастрофи провірюємо свої сили та міряємо їх на цих наших теренах з противниками. Перший раз. І саме тому віримо, що ця перша проба сил випаде корисно для нас. Воно й інакше не може бути. Хто памятає величаве, хоч і трагічне вчора, цей оцінить належно й вагу переживаного сьогодні. Оцінить і поробить з того відповідні висновки для себе.

Якіж вони? Не може бути ні одного українця, ні одної українки, які важились би проявити байдужність, які сміли б абсентуватися на виборчому фронті в моменти генерального бою, які взяли б на себе відповідальність за заподіяні ними таким чином пробоїни в боєвих українських лавах. Одноцільними, цілкими, не податними і твердими як сталевий мур мусять бути національні лави українських виборців. Національні ідеали в серці, національні гасла на устах, виборча зброя в руках у виді виборчої картки з числом 18 — ось цей цемент, що сціпить їх, ось ця сила, що виведе їх на боєвий фронт, ось цей органічний наказ, ось цей складний гін біольогічного інстинкту самозберігання, що накаже карним лавам українських виборців витримати на фронті аж до здобуття перемоги.

В неділю всі на фронт, усі під національні, боєві прапори Українського Національно-Демократичного Обєднання, під боєву керму тієї одинокої загально-національної партії, яка є спадкоємницею великанського надбання, надбання політичного, культурного, економічного, яка має в своїй історії загально-національні активи цілих десятиліть українського національного відродження, яка від повстання української національно-демократичної партії дня 26. грудня 1899 р. по нинішний день вела і веде відповідальну перед народом та українською історією працю творення української нації з усіми її необхідними атрибутами. Нині перед нею великі, найвищі національні завдання, за здійснення яких вона бореться і буде боротися безупину до найбільшого напруження сил і волі.

Тому не сумніваємося, що кожний український громадянин і громадянка піде й до теперішніх виборів у лавах тієї одинокої в нас незалежної національної, понадклясової партії, щоби тим самим доказати усім нашим „приятелям“ та „опікунам“, що найдорожчою і найціннішою для нас справою все було, є і буде добро нації української.

Коли інші партії, а в тім і наші, що звуть себе теж „незалежними“, закидують нашу виборчу масу міліонами примірників агітаційної, брошурової та плякатової літератури, то Українське Національно-Демократичне Обєднання в цьому їм дорівнати не може, саме тому, що воно справді незалежне, здане виключно на власні сили і мінімальні грошові засоби. Польська „одинка“ і наші т. зв. „незалежники“ з УПП, сельробу та інші їм подібні розсипали нетільки велеканські маси агітаційних брошур і плякатів між українських виборців, але й розіслали між них цілі легіони наємних, добре платних агітаторів і все це в імя розбиття, в імя розвалу національного українського фронту, в імя поменшення числа українських мандатів, але з наказу тих, які їм дають на це фонди, які їх посилають не будувати, але валити і розбивати, нівечити творчу працю цілих поколінь. Останнього тижня наші „незалежники“ з УПП і сельроби випустили таку масу виборчої агітаційної і до того незвичайно низької й нікчемної щодо якости та змісту літератури, що не може їм у тому дорівнати навіть польська „одинка“, яка чейже може і повинна розпоряджати далеко-далеко більшими грошевими засобами чим наша найбільше „незалежна“ УПП. Хто візьме до рук останнє число офіціяльного органу УПП тижневика „Праця“, той переконається, що досі в нас ще ні одно видавництво, ні одна партія не могла спромогтися на таке коштовне видання з численними кліщами і з окремим додатком (останні числа „Праці“ взагалі були аж заобильні в додатки з ілюстраціями упіпівських „діячів“) карикатур (очевидно на УНДО). А які ті карикатури? Їх можуть поширювати хіба тільки люди обдерті з усякої моралі, позбавлені почуття людської гідности навіть у собі. Ні для упіпістів, ні для сельробів, ні для радикалів в тому випадку не істнують ніякі навіть польські небезпечніші противники від Українського Нац.-Демократичного Обєднання. Дійсно мусить похитувати головою український свідомий виборець, дійсно мусить ненавидіти таких „незалежних“, коли бачить, що вони в спілці з одинкою поборюють єдину національну партію.

Та власне вся та їх кепсько вдавана „незалежницька“ поза, те їх за обильне розкидання гроша, і накінець та їх нікчемна, низька „боротьба“ клеветою, брехнею та ненавистю проти Національного Обєднання є найкращою запорукою їхньої невдачі. Всі чесні, патріотичні громадяни, яким направду лежить на серці доля і добро українського народу, станутъ на виборчому фронті в рішаючі моменти в лавах Українського Національно-Демократичного Обєднання. Ніодного українця не сміє недоставати в боєвих лавах. Всі до виборчого бою в імя нашого великого минулого, в імя світлого, сонячного майбутнього.

Альзатці про українців.

Що каже „Експрес із Мілюзи“.

У французькім великім деннику L'Express de Mulhouse головнім пресовім органі на терені Альзації, находимо в числі з дня 25-го лютого вступну статтю „Україна та проблема европейського Сходу“. Стаття франц. журналіста Еммануеля Евена є доказом, що думки про вагу України в майбутній міжнародній констеляції Европи починають виринати нині вже й у тих, що ще недавно ледви чи й чули саму назву Україна. Автор ствержує, що війна перемінила основно дотеперішню европейську карту і пригадала існування народів, якими західні держави досі не дуже цікавились. Він пригадує, що Франція весь час належала до тих, які про Україну не знали нічого.

„Можна ствердити, що Франція до кінця „другого цісарства“ знала про існування української проблеми. Який франц. освічений інтелігент не знав про взаємини королівського двору Франції з київським князівством? Адже в 1051 король Генрих I. одружився із княжною Анною, донькою великого князя із Києва Ярослава, якого велика феодальна держава, зорганізована на зразок держави Карла Вел. загинула недовго після його смерти від наїзду монгольських варварів. На руїнах цього київського князівства повстали нові держави, з яких одна, московська зуміла забрати собі назву київської держави „Русь“, згодом перетвореної в „Росію“. Так само колись імя римської імперії перейшло після її упадку до одної далекої провінції — Румунії“.

„Не будемо тут пригадувати всього, що Франція знала про Україну. Пригадаймо лише, що в XVII ст. Левассер де Боплян, славний франц. інжинір дав один із найкращих описів України і склав її географічну карту. У XVIII в. чимало українських політичних емігрантів з гетьманом Орликом, наслідником Мазепи, найшли дружній захист у Франції, звідки гетьман продовжував боротьбу проти Росії, почату Мазепою. Французькі діячі цікавились Україною ще довго. Наполеон I-ий привязував велику вагу до домагань українців“.

„Ця проблема стала на чергу дня в останнє в XIX в., коли сенатор Казимир Делямар предложив у 1869 р. свій меморіял у сенаті. Цей документ є доказом прегарної знайомости із українською проблемою, вплутаною у справи европейського Сходу; висновки, які дає там автор мають ще нині практичне значіння“.

„Та після 1870 р. французька думка зайнялась іншими справами. Треба було боронитись перед Німеччиною а Росія видалась їй сильною підтримкою у можливій майбутній боротьбі. Російська революція 1917 р. здивувала нас і розчарувала. Велитень упав нежданно, а на його розвалинах повстала між новими державами теж Україна. Спершу ми не пізнали своєї давньої приятельки, але познайомившись із подіями, уряди Франції та Англії визнали Українську Республику“.

„В рр. 1918, 1919 і 1920 Україна зазнала великого лиха; її нищили окупації німецька та большевицька. Молода республика впала, не маючи сил боронитися. Франція не слухала її прохань, бо сама була зайнята надто сильно російськими намаганнями завести старий російський лад“.

„Після невдач у цьому напрямку, наш уряд, як і інші держави, мусіли ввійти у зносини із червоною Росією. Український демократичний рух, що продержався чотири роки, був придушений російськими офіцерами. Але український національний рух, що здавалось програв у боротьбі із зброєю, вийшов переможцем із громадянської війни: Совіти не мали іншого виходу, як проголосити Українську Радянську Республику, незалежну, в надії що зможуть приспати українські вимагання. А тепер під впливом українського національного руху вони приневолені йти на справжні уступки українським націоналістам. Назва Української Радянської Республики не є вже назвою без реального значіння“.

„Упадок давньої Росії дав змогу віджити давнім поневоленим країнам. Упадок Союзу Радянських Республик тоже дасть колись нове життя цілій низці народів, що не могли свобідно виявитись в рр. 1917—1920. Між цими народами на Україну випаде перша роля; 30 міл. її мешканців це могутня нація; коли вона вибоє собі знову право до життя, тоді вже не позволить нікому володіти нею проти своєї волі“.

З наведеного бачимо, що французький журналіст поінформований про українську проблему як на француза доволі добре.

Перед виборами.

Бандитська демагогія.

Майстрами розперезаної, бандитської демагогії все були москвофіли. Хто не вірить, нехай переглядає передвоєнні „Руське Слово“ чи „Голоси Народу“. Редактори їх кермувалися специфічною етикою, маючи окремі демагогічні прийоми у відношенні до своїх противників: вживали найбільш безсоромною брехнею, наклепами, інвективами, інсинуаціями, волочачи людську честь по болоті своєї нікчемної, чорносотенної душі. А стиль, себто вислів тієї „ангельської“ музики, що грала в їх багатострунних душах, це какофонія найбільш огидної ординарности.

Те „духове“ багацтво демагогічного бандитизму переняли в спадщині їх післявоєнні вихованки: „галіцко русскі“, упепісти і ліві сельроби. Вони, виступають під різними прапорами, сповняючи волю теперішньої чи будучої (а одночасно й минувшої) Росії. Вони, хоч нібито йдуть окремими шляхами, хоч виступають у виборах окремими листами (20, 26 і 19), то в суті річи в них одно завдання: праця для Росії, все одно якої. А ця праця для Росії є одночасно працею для її західного сусіда, бо Польща для України є лише другою стороною російської медалі. В тій праці галіцко русскі, упепісті Бруховецькі та сельробівські неомосквофіли поділилися ролями: окремо йти, машерувати, але разом, спільно вдаряти. На кого? Думаєте, що може на ворогів українського народу, його самостійности, може на кольонізаторів української землі, на експропріяторів її багацтв, на денаціоналізаторів українського народу? Ні! Читайте всі „Русскі Голоси“ та „Землі і Волі“, „Ради“ і „Праці“, а накінці „Сель-Роби“, а переконаєтеся, що якась стихійно дика ненависть з кожного рядка тих „ідейних“ органів лише проти Українського Нац.-Демокр. Обєднання, проти політичної організації, яка боролася і бореться не лише словом, але й ділом за найвище добро українського народу, за його волю і долю.

Українське Нац.-Демокр. Обєднання, як перед війною національно-демократична партія — ось головний ворог тих трьох москвофільських організацій. І зовсім природно, бо УНДО, бо його члени активно працюють над культурним піднесенням українського народу, як самостійного чинника в сім'ї европейських народів, бо УНДО бореться за повну політичну эмансипацію української нації. А вони — „галіцко-русскі“, упепісти і сель-роби? Вони працюють для Росії, для російського білого чи червоного царства, вони сповняють віковічну волю Бруховецьких. Ненависть їх до

УНДО є зовсім природна й оправдана. Але чи зараз та ненависть мусить сплачати гнови демагогії, чи в поборюванні свого противника мусить затрачувати всяку людську подобу?

А однак так воно є в дійсности. Візьміть до рук хочби останнє (11-те) число „Праці" і прочитайте той „духовий корм", який вони безплатно роздають українським масам. А ще більшої огиди набирете до них московських плазунів, коли поглянете на „освідомлюючі" ілюстрації і на ту „творчість", що виблискує під ними. Ті славні демагогічні „твори", випліт людської підлістської душі, фігурують поруч капральських фотографій українських „велетнів духа", всіх тих лакейських „Наполеонів", що по шинках „ратують український народ" перед... УНДО-м, або здобуваються на закл активного хуліганства, як про це свідчать події в Перемишлянах. Їх бандитська кооперація з упеістами і польським шумовинням у Перемишлянах не є припадком. Гарні душі находять себе.

Найцікавіше в тому всьому, що упеісти, які були води в рот набрали після огидного вчинку Шварцбарда, а навіть посередньо його похвалювали, тепер поборюють УНДО хуліганьсько-антисемітською демагогією.

В ту саму дудку грає й „Русскій Голос", тихий союзник „Праці" і „Ради". В ч. 217 з 26. лютого читаємо в органі росийських чорносотенних поміщиків і галицьких кацапських мамелюків.

„Все украинскі партії однодушно проповідуют горячу борьбу против Ундо і обвиняют его в том, что оно, війдовши в блок національн. меньшинств, продало народні інтереси жидівскій і німецкій буржуазії. Невзирая на полну справедливость того обвинения, читателя украинских легуліяських газет поражает страстность іх нападів против Ундо. Но і на самім ділі чого-ж то ім возмущаться? Ундо ним было, таким осталося, а нікто так, як другі украинскі партії, не знал і не знае его природи, бо еще недавно они совместно с Ундо продавали народні інтереси німцям і жидам. При виді того, что творится на украинскім „згуминку", становится ясним, что *украинскій партійний хаим уже точно понимае, что народні массы освобождаются от самостійного дурмана і, щоби спасти себе, приносит в жертву Ундо і валює на него всю вину.* Трудно, однако, щоби такий маневр удался. Надто довго всі ви „лицеї" обманювали народ, щоби він позволил себе дальше водити за ніс".

Чи не спільна, чи не духове споріднення вже обмосковлених і вступаючих на шлях обмосковлення Брюховецьких? А виданий для „українських виборців" огидний листок „Земля і Воля" виявляє наскрізь ідентичний спосіб думання і стиль з „Працею". Навіть ілюстрації ті самі.

Ясно, що і „Сель-Роб", що в короткому часі відбув таку головокружну „ідейну" еволюцію, не лишився позаду своїх духових батьків й учителів Маркових, Пелехів і Лунників.

На тему розцвітання демагогії пише „Нова Зоря" (ч. 15 з 1. ц. м.):

Демагогія процвитає тепер найкраще не в чисто більшовицьких органах (ті вже виспівалися), але в закаптурених радикалів. До них належить головно орган „Праця". Він у ч. 23 приніс передовицю, де в кожній стрічці приходить слово „нарід", „народу", „народові" і т. д. Нпр.: „До сойму можуть увійти як українські посли тільки щирі (о!) непродажні українці, (одно тонке питаннячко: чи українці, котрі видають пр. два органи, хоч зломаного гроша при душі не мають, можуть бути „незалежні"? Розуміється, ми не підозріваємо Вп. Панів з партії „Праці" у продажности, тільки в залежности, нпр. від лихварів, які дають гроші на процент і то грубий (Ред.) народові відомі, серед народу працюючі, такі, що для народу хочуть працювати (видно, що в тій партії є два гатунки непродажних українців: одні вже сараки працюють „для народу", а другі хочуть працювати) і його (значить: нарід) боронити" і т. д. без кінця... Такої „народолюбної" партії ще не було як світа та сонця. Аж та партія розділить „без викупу" навіть останню дебру і петру! Собі не лишить а „народові дасть". Бо вона з непродажних українців і тому не буде продавати жадної нетри. Всьо дарує без викупу... (Грицю, Грицуню! Чи то не ти таке виписуєш „Рідному народові"?...). Дальше пише „Праця", що Україна за Збручем розвивається в гарну (!) національно-хлопську державу... розуміється, з електрифікацією й ласками для — агітаторів, котрі хвалять гарну державу, а з батогами для хлопа, котрий у ній стогне так, як не стогнав навіть за панщини. Алеж чому редактори „Праці" не ідуть в ту „гарну державу"? В цій статті „Праця" нападає наше духовенство за те, що воно не вірить в ту „гарну державу" і в щирість „редакторів" „Праці". І „Праця" „боронить" перед духовними — нашу Церкву! Словом хоч сядь тай плач зі сміху — такі аналогізми виписує орган партії „Праці". Та сего не досить! Далі „боронить" той орган не тільки на „бідний нарід" і „рідну церкву", але й гетьманів — і то перед д-ром Біляком за те, що той буцімто мав прозивати наших гетьманів, а перед Тершаківцем навіть за те, що той буцімто мав — потакувати... Треба знати, що пп. Біляк і Тершаковець кандидують проти партії праці, котра уважає більшовію „гарною державою". Видко, що в тих околицях прихильники советів уважають вказаним спекулювати на такій поважній річи як історична ідея, відповідно до інструкцій більшовиків, що можна на всім спекулювати, а потому всьо оплювати... Віцінні закидає „Праця" також о. Шумлатові, що й він „прозивав гетьманів" негарними словами! Радимо товаришеві з „Праці" не писати про гетьманів ні зле ні навіть добре, бо се товаришеві так не до лиця, як напр. корові везти золоту карету разом з арабським конем. Вже лучше нехай товариш натякає, що всі інші кандидати „продажні", лишень ті „непродажні", котрі йому виплачують стрічкове і тому їх „треба вибирати" для народу. Потому є в „Праці" образок, як священик віщає двох хлопів і везе на собі пятьох жидів, а шестий жид вилазить на нього... Таких ілюстрацій не було ще в нас від часу, як „батько" Трильовський „опікувався бідним народом", поки нарід не сказав йому, що має досить...

Словом: демагогія, повінь демагогії, хуліганства і бандитизму. А що вродить ця посів, яке було живе? На всякий випадок — нічого доброго, не для УНДО, лише для тих мас, які „освідомлюють і освічують" московські гетьманці.

„Українські селяни і робітники" на листах Сель-Роб-лівиці.

Українське Нац. Демокр. Обєднання приступило до бльоку непольських народів на основі взаїмного порозуміння й обопільних уступок. Німці, жиди й білоруси підтримують українців, а українці підтримують інші непольські народи. Творячи бльок непольських народів, УНДО не лише здобуло жидівські голоси на Холмщині й Підляшу, де при самостійній акції не вийшов би ані один український посол, але й виходило з того заложення, що краще буде, як у польських законодатних установах сидітиме німець чи жид, як поляк. Зрештою, на листах УНДО в Галичині нема ні одного жида. А всеж таки радикали, упеісти, кацапи і всі вороги Обєднання поборюють його тим, що — мовляв — злучилося з жидами. Перед у цій акції ведуть упеісти. Але цікаве, що вони так завзято поборюють УНДО при допомозі найнижчого і безглуздого антисемітизму, хоч на листах УНДО в Галичині нема ані одного жида, а якось не добачують жидів і поляків на листах совєтного Сель-Роба-лівиці. А вистане взяти до рук тільки ч. 28 „Сель-Роба", щоби між виставленими Сель-Робом-лівицею кандидатами стрінути таких українських селян і робітників: Ціллер Моріц, робітник, пов. Самбір, — Яжембовскі Юзеф, слюсар, Перемишль, — Козенда Станіслав, робітник, пов. Чесанів, — Кішко Єржи, трамв. кондуктор, Львів, — Розенталь Лєон, торг. помічник, Станиславів, Тау Хаскель, шевський робітник, пов. Коломия, — Пйорун Ігнац, рільник, пов. Тернопіль, — Фрідель Лєон, робітник, пов. Самбір, Фалюк Антоні, робітник, пов. Коросно, — Внелковскі Казімеж, слюсар, Сянік, — Авен Мозес, кравець, Перемишль, Шмаль Францішек, робітник, Львів, — Тобіє Францішек, м. Берестє, Новік Хаім, робітник, м. Пинськ, Домбровскі Антоні, робітник пов. Замость, — Вигановскі Фелікса, кравчиня, пов. Янів, — Вайсман Йосиф, робітник, пов. Грубешів. — Хабйор Каспер, робітник, пов. Красностав.

Чиж це „українські селяни і робітники"? А упеісти мовчать. Нічого про них „українських селян і робітників" навіть не згадують. Чому? Чи треба пояснень?

Польські пророцтва.

Львівські польські авгури вже пророкують на тему виборчих вислідів. У „Слові Польскім" з 2. ц. м. ендекодований ватажок польських кольоністів пророкує ось що на тему вислідів найближчої неділі:

„Щодо вислідів на виборах дня 4. березня для Хлопського Сторонництва, то я є більшим оптимістом, як я був перед місяцем. Щиро кажучи, тоді рахував я на те, що 10% сільського населення, польського й українського, піде з нами. Сьогодні можу рахувати на 20%. Щодо інших угруповань, то листі „24" обіцяю 3—4 мандати зі Сх. Галичини: місті Львові 1—2, в Самборі — 1, в Тернополі 1. ППС вийде правдоподібно скромно з 1 мандатом львівським і 1 стрийським. Відносно небагато здобуде також „одинка", не вважаючи на її терор. Жидів оцінюю на 5 мандатів. *Українці здобудуть богато менше, якби то виходило з відношення населення; спричинить не внутрішнє розбиття в тому таборі. Через поділ на безліч угруповань, які у них бачимо, вкарнують стільки голосів, що здобудуть найвище 40 мандатів*".

Львівський всепольський ватажок д-р В. Свірський сподіється, що „Кат.-народовий бльок" (вшехполяки) здобудуть у Сх. Галичині найменше 9 мандатів, а у Львові 1—2. „Одинку" оцінює він при успішности натиску на 4—5 мандатів. Брыль розвиває агітацію в округах: львівським, золочівським і тернопільським, але його вигляди дуже слабі і непевні.

„Жиди мають певний мандат у Львові і майже певний у Станиславові. Здобуття мандатів у інших округах залежить від того, в якому проценті жидівські голоси впадуть на „одинку". На основі наших інформацій, не вважаючи на заходи „одинки", кількість тих голосів буде мінімальна. Щодо українських спл., то головна боротьба ведеться між 18 (УНДО), 22 (радикали), 19 (Сельроб-Лівиця) і 26 (Українська Партія Праці або петрушевичівці). *Як характеристичний момент у тій боротьбі треба зазначити, що листи ч. 22 і 26 боряться з 18-кою під знаком антисемітизму.* З відомостей, що доходять з ріжних сторін, годиться оцінити, що шанси листи ч. 22 є дуже поважні. Є це головний конкурент УНДО. *Сили так укладаються, що майже в жадній окрузі жадна з українських лист не здобуде більшости. Крім того боротьба серед українців є виняткового завзята*".

Вже недалекий той час, коли дійсність перевірить всі ті пророцтва.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 48 (ПЕРЕМИШЛЬ).

Бірчанщина.

Дня 15. січня і дня 29. січня ц. р. відбулися два передвиборчі віча в Явірнику Руськім. На обох вічах реферував д-р Михайло Ільницький з Бірчі, о. Заворотюк і сел. Данило Стецик. На віча явилися також представники сельробів кандидат на посла Бах і студ. Волинець, однак свідомі селяни висміяли їх і по гарній промові сел. Стецика заявили, що підуть до виборів тільки під синьо-жовтим прапором партії УНДО, яка репрезентує всі кляси українського народу.

Дня 10. лютого ц. р. відбулося в Явірнику Руськім третє в ряду віче. Проводили сел. Йосиф Бурда і Степан Мехно, реферував канд. на посла о. Маринович. Після нього почав промовляти сельробівський кандидат Стах Бах, однак його пусту балачку присутні висміяли і не позволили йому докінчити. Промовляв ще сел. Уляновський і о. Заворотюк. На цьому вічу присутні висказали щире довіря проводові Обєднання і завізвали всіх селян Бірчанщини голосувати тільки на листу ч. 18. Дня 8. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Бірчі. Проводили вічем сел. Тиравський і Мирон Голяв, Реферували канд. на посла о. Маринович. Промовляли ще Данило Стецик, Іван Уляновський, Фель Беніцький і Юрко Беніцький, Евген Голова і о. Заворотюк. Ухвалено голосувати тільки на листу ч. 18. Дня 10. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Пяткові Руській. Проводив Василь Струс і Іван Крайник. Реферував о. Йосиф Маринович, промовляв сел. Данило Стецик і Іван Уляновський. Ухвалено резолюції за партією УНДО і листою ч. 18. Дня 11. лютого ц. р. відбулося віче в Малаві. Реферував о. Маринович. Промовляли селяни Уляновський і о. Заворотюк. Рішено голосувати тільки на листу Обєднання ч. 18. Дня 15. лютого ц. р. відбулося віче в Жогатині. Проводив сел. Кокетка і Степан Бендас. Реферував о. Заворотюк. Ухвалено одноголосно голосувати тільки на листу ч. 18.

ОКРУГ 40 (САМБІР).

Довірочна нарада в Самборі.

Дня 20. лютого ц. р. відбулася довірочна нарада мужів довіря і місцевих Комітетів самбірського повіту в Самборі. Присутніх около 20 делегатів. На салю хотіла вдертися горстка радикалів, щоби розбити нараду, однак присутні не допустили їх і наради відбулися спокійно і поважно. Проводив сел. Ілярій Тарнавський з Букова, промовляли о. декан Тетомир, студ. Луцький, о. Столяр і о. Федевич. Після дискусії присутні приняли ряд резолюцій, в яких признали, що УНДО своєю програмою забезпечує господарські, релігійні й національні інтереси українського народу, ухвалили довіря проводові партії УНДО, осудили класову боротьбу, яку впроваджують у нас під теперішню хвилю ліві партії і візвали все українське селянство самбірського повіту і цілої Галичини віддати свої голоси тільки на одиноку правдиву національну партію УНДО і листу ч. 18.

Самбірщина.

Дня 15. лютого відбулося передвиборче віче УНДО в Рупеві. Реферував делегат Іван Корчинський, присутні заявилися одноголосно за Нац. Обєднанням і рішили всі свої голоси віддати на його листу ч. 18.

Дня 16. лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в Ліщоватім, проводив Іван Томків, Шимоняк Василь і Ів. Сторожук. Реферував делегат Ц. К. УНДО Ів. Корчинський. Присутні одноодушно заявилися за листою ч. 18. Вибрано місцевий передвиборчий Комітет УНДО.

Лісько.

Дня 19. лютого ц. р. відбулося велике передвиборче віче в Устриках. Присутні були селяни з майже усіх сіл судового повіту, які по береги виповнили салю. Віче отворив о. Вербинець, якого присутні вибрали одноголосно провідником. Реферував кандидат на посла листи ч. 18 селянин Гринько Тершаковець. Після нього забрав голос делегат Центрального Комітету УНДО Іван Корчинський. В часі обох промов старалися внести на салю заворушення представники ППС і сельробу, однак селяни своєю рішучою поставою заставили їх замовчати і не допустили до голосу їх агітатора Бучовського. Всі присутні заявилися за листою ч. 18.

Дня 1. лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в Монастирці і того самого дня передвиборче віче в Глиннім. Реферував на обох делегат УНДО Іван Корчинський. Після реферату навіть деякі б. сельробівці заявили, що зривають зі сельробом, а будуть підтримувати широ-національну партію УНДО і деякі з них увійшли навіть до виборчого Комітету У. Н. Д. О. Всі присутні рішили голосувати тільки на одиноку листу ч. 18.

Мостищина.

Повітове віче в Мостиськах.

В понеділок дня 20. лютого 1928 р. у торговий день відбулося з рамени Повітової Організації велике повітове віче в Мостиськах, в якім взяло участь понад 600 селян з усіх місцевостей мостиського повіту. Віче отворив заст. організатора сего повіту о. канонік Пшепюрський зі Старяви. На внесення одного з вічевиків вибрано до президії віча о. Пшепюрського зі Старяви і п. Михайла Боних з Чернови. Річевий реферат про програму УНДО і виборчу ситуацію виголосив кандидат на посла з сего округа д-р Степан Біляк, адвокат з Городка Яг. Його промови слухали вічевики з запертим віддихом. Опісля промовив другий кандидат на посла з цего округа, відомий діяч Мостищини, п. дир. Степан Байдала, вказуючи, що УНДО є тою одинокою українською організацією, яка дбає про інтереси всіх верств української нації. Після него зголосився до слова посольський кандидат з листи ч. 22 Микола Рогуцький. Як довго захвалював перед вічевиками УНДО, кажучи, що це є дійсно національна партія, що її посольські кандидати, як д-р Степан Біляк і п. Байдала — *це люди чесні і добрі українці* — вічевики спокійно його слухали, та як лише хотів пояснювати радикальну програму у відношенні до церкви — знявся на салі такий грімкий протест, що Рогуцький мусів занехати дальшу промову. На вічевій салі явився ще якийсь агітатор „одинки" і кандидат на посла з рамени УПП, Козлович. Коли обидва вони зневажливими окликами стали переривати поважний хід наради, нетерпелива селянська молодь вхопила обох інтрузів за карк і серед загального посміховища викинула з вічевої салі — на свіжий воздух для отверезіння. Віче закінчив палкою промовою д-р Степан Біляк і на його внесення ухвалено одноголосно резолюцію, висказуючу повне довіря для УНДО і взиваючу весь загал Мостищини до віддання своїх голосів на народню листу ч. 18.

В понеділок дня 20. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в Черневі, одній з найбільших і найсвідоміших громад Мостищини, яку перед кількома днями перед тим старався збаламутити радикал Рогуцький. Вічем проводив старий діяч цего села, сел. Михайло Боних. Реферати виголосив посольський кандидат д-р Степан Біляк, адвокат з Городка Яг. Опісля промовляли ще кандидат на посла п. Ст. Байдала з Мостиськ і о. кан. Пшепюрський зі Старяви. Присутні вічевики були прямо захоплені змістом промов тих бесідників і серед незвичайного одушевлення рішили віддати свої голоси виключно на листу ч. 18.

Дня 15. січня і 15. лютого ц. р. відбуло-

Так виглядає оригінальне опакування знаних таблеток

Aspirin,

середника успокоюючого болі. Встерігайтеся безварвісних наслідувань в інших опакуваннях. До набуття у всіх аптеках.

ся передвиборче зібрання в селі **Малинівська Воля.** Реферував студ. Левко Заяць, який пояснив програму УНДО і завізвав присутніх до одноцілого національного фронту під прапором одинокої національної понадклясової партії, якою є УНДО. Вибрано місцевий виборчий комітет і ухвалено голосувати тільки на листу ч. 18.

Невдалі радикальні віча.

В неділю дня 12. лютого п. р. влаштували радикали своє віче в **Дорожеві.** Реферував цілі 3 години д-р Лороцький, а коли зголосився до слова делегат Ц. К. УНДО Іван Корчинський, д-р Лороцький розвязав віче. Однак більше присутніх заявилося за Обєднанням і тоді о. Татомир отворив нове віче Обєднання, на якім засував програму цеї національної понадклясової партії і напятнував кирилю радикалів. Подавляюча більшість присутніх заявилася за Обєднанням і листою ч. 18. Такою самою невдачею, як радикальне віче, скінчилося того самого дня також віче сельробів. Побіду віднесла листа ч. 18.

Таксамо не вдалося радикалам віче в **Самборі,** скликане на день 12. лютого ц. р. Хоч Самбір мав бути буцімто фортецею радикальної партії, однак вже при виборі президії доказали свою подавляючу більшість прихильники партії УНДО. Довжезний реферат на тему капіталізму і соціялізму виголосив д-р Рогуцький. Після нього забрав голос делегат Центрального Комітету УНДО зі Львова Іван Корчинський, який висказав потребу одної понадклясової партії у цей так важний час, та візвав всіх до одного народнього фронту під прапором УНДО. У відповідь делегатові УНДО д-р Рогуцький, д-р Кіцула і Хомик обкидали помиями партію УНДО, однак присутні осудили ту їх кинвину, загальний настрій звернувся проти радикальної партії, так що радикали не мали навіть відваги ставити своїх резолюцій.

Хирівщина

Дня 19. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Сушиці Малій.** Вічевики з малими виїмками заявилися за УНДО і листою ч. 18. Дня 20. лютого ц. р. відбулася передвиборча нарада в **Бонковичах.** Одноголосно ухвалено голосувати на листу ч. 18. Дня 21. лютого ц. р. відбулося велике передвиборче віче в **Сушиці Великій.** Після реферату і дискусії ухвалено голосувати тільки на листу ч. 18. З таким самим успіхом відбулося дня 22. лютого ц. р. передвиборче віче в **Посаді Хирівській,** дня 23. лютого передвиборча нарада в **Слохинях** і дня 24. лютого велике віче в **Терлі.**

Дня 13. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Балигороді** в салі „Народнього Дому" при участи около 700 виборців. Дня 15. лютого ц. р. відбулося велике віче в **Устриках** при участи около 800 виборців. Дня 17. лютого ц. р. відбулося велике передвиборче віче в **Устриках Долішних** при участи около 800 виборців. Дня 19. лютого ц. р. відбулося велике віче під голим небом в **Миганцях,** при участи около 1500 виборців. Дня 15. лютого ц. р. відбулося віче під голим небом в Чайковичах пов. Рудки при участи около 700 виборців і в **Підгірцях** при участи 300 виборців. Всі ті віча як повітові, так і по окремих селах стаються правдивою маніфестацією українських селян за Обєднанням і листою ч. 18. Деякі хирівники, хоч приходили з визначним вже наміром розбити віча, не мали відваги навіть забрати слова. На всіх вічах реферував кандидат на посла листи ч. 18 Гринь Тершаковець.

Старосамбірщина.

Дня 10. лютого ц. р. відбулося жіноче передвиборче віче у **Ваньовичах.** Віче відкрила п. Марія Ярош. Того самого дня відбулося жіноче віче в **Бабині.** Дня 11. лютого ц. р. відбулося передвиборче жіноче віче в **Старім Самборі** — присутніх 100 осіб. Віче отворила п. Марія Лашова, проводила Ольга Павловська. Дня 15. лютого ц. р. відбулося жіноче віче в **Блажові.** Проводила Марія Ільницька і Катерина Яворська. Присутніх до 300 осіб. На всіх вічах реферувала делегатка Ц. К. УНДО п. Вагнанська зі Львова. Все жіноцтво Самбірщини з одушевленням заявилося за партією УНДО і листою ч. 18.

Городеччина.

В четвер дня 2. лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Мшані к. Львова.** Віче отворив о. Петро Проць, проводили вічем селяни Микола Модла, Петро Гриців і Петро Модла. Реферат виголосив кандидат на посла адв. д-р Ст. Біляк з Городка Яг. В дискусії забрав слово якийсь агітатор з ППС (з листи ч. 2) та в хвилі, коли накинувся на УНДО, вічевики закричали його і висвистали. Віче ухвалило одноодушно голосувати на листу ч. 18.

Дня 2. лютого ц. р. відбулося віче в **Суховолі,** пов. Городок Яг. Вічем проводили селяни Гринько Давид, Іван Джиговський і Михайло Навроцький. Передвиборчий реферат виголосив кандидат на посла адв. д-р Степан Біляк з Городка Яг., якого промови вислухали вічевики з найбільшим напруженні. Після дискусії, в якій всі бесідники заявилися за УНДО рішено одноодушно голосувати на народню листу ч. 18.

В неділю дня 5. лютого ц. р. відбулося віче в **Річичах,** пов. Городок Яг. під проводом п. Теодора Чучука на просторім подвірю обійстя п. Германовича. Реферати виголосили д-р Степан Біляк і д-р Северин Тузяк, оба з Городка Яг. На вічу засновано передвиборчий Комітет, який має занятися виборчою підготовкою в користь листи ч. 18, на котру рішили вічевики одноодушно голосувати.

В суботу дня 11. лютого ц. р. відбулося віче в **Керничі,** пов. Городок Яг., на якім реферував відпоручник Пов. Виборчого Комітету в Городку Яг. д-р Северин Тузяк. Поважний хід віча старався перебити якийсь польський агітатор з під стягу „2" (ППС), якого однак сорочно викинено зі салі, після чого рішено одноодушно віддати голоси на листу ч. 18.

В неділю дня 1. лютого ц. р. відбулося під проводом о. Гн. Плешкевича окружне віче в **Добростанах,** пов. Городок Яг., в якім взяло участь около 600 селян з Добростан, Волі Добростанської, Каменоброду, Галичанова і околиці. Передвиборчий реферат виголосили кандидат на посла адв. д-р Степан Біляк з Городка Яг. і селянин Іван Котилак з Галичанова. Вічевики рішили одноодушно голосувати на листу ч. 18.

В неділю дня 12. лютого ц. р. відбулося віче в **Дроздовичах,** пов. Городок Яг., на якім реферував п. д-р Северин Тузяк, відпоручник Пов. Виб. Ком. в Городку Яг. Селянство рішило одноодушно піти за листою ч. 18.

В середу дня 15. лютого ц. р. в свято Стрітення відбулося окружне віче в **Повітні,** пов. Городок Яг. На вічу, яке відбулося під голим небом мимо морозу і заверюхи явилося около 500 селян з Повітна, Цунева, Зушиць і Сторонни. Реферат д-ра Степана Біляка з Городка Яг. і дальші промови о. Лиховича з Повітна, сел. Гринька Мурміля зі Сушиць і п. Михайла Садкового з Цунева — рішили всі одноодушно віддати свої голоси на одиноку українську національну листу ч. 18.

В середу дня 15. лютого ц. р. відбулося в селі **Великополе,** пов. суд. Янів віче під проводом місцевого пароха о. Воиковського. Передвиборчі реферати виголосили д-р Степан Біляк з Городка Яг. і о. Г. Лихович з Повітна. По промові п. Гр. Мурміля з Сушиць і п. М. Садкового з Цунева — рішено віддати голоси на листу ч. 18.

В неділю дня 12. лютого ц. р. відбулося в **Братковичах** пов. Городок Яг. під проводом селянина Павла Бершовського передвиборче віче, на якім реферат виголосив селянин Осип Канцир з Угерець Незаб. Вічевики рішили піти за листою ч. 18.

В пятницю дня 17. лютого відбулося віче в **Звенидовичах,** пов. Городок Яг., на якім реферував відпоручник Пов. Виб. Комітету в Городку Яг. п. д-р Северин Тузяк. По його дуже річевім рефераті і дискусії селяни присутні рішили одноодушно голосувати на листу ч. 18.

В неділю дня 19. лютого ц. р. відбулося віче в **Ставчанах,** пов. Городок Яг. На віче явилося около 400 селян під проводом свого пароха о. І. Бойчука і селян Миколи Морози, Михайла Дідика і Михайла Кулика. Передвиборчий реферат виголосив кандидат на посла адв. д-р Степан Біляк з Городка Яг., якого присутні вислухали з запертим віддихом. По промовах селян п. Олекси Мерцала з Бартатова і Михайла Дідика зі Ставчан зголосився до слова якийсь молодий панок, що в часі віча заїхав в село автом в товаристві кількох поліцаїв. В хвилі коли почав він промовляти по польськи, вічевики закричали його, домагаючись, щоби говорив по українськи. А коли він заявив, що по українськи не вміє — вічевики по переведенім голосуванні голосами всіх з виїмком 2 рішили йому не уділити слова. Не помогло також домагання команданта місцевого постерунку, щоби його допустити до слова — і засоромлений панич з „одинки" разом з поліцаями поїхав автом дальше, а зібраний народ ухвалив одноодушно голосувати на широ-народню листу ч. 18.

В неділю дня 19. лютого ц. р. відбулося в **Бартатові,** пов. Городок Яг. передвиборче віче під проводом сел. Олекси Мерцала. Виборчий реферат виголосив д-р Ст. Біляк з Городка Яг. В дискусії забирали слово селяни Олекса Мерцало, Василь Мерцало та ін. Знаменною появою було, що один з бесідників заявився зразу за „2" — опісля прихилився до ч. 22 — а коли референт і п. Олекса Мерцало всесторонно вияснили йому земельну програму УНДО — заявився і він за широ-народньою листою ч. 18, на яку рішили голосувати всі присутні так мущини як жінки.

Село **Воровів,** янівського повіту, опанував агітатор УПП. Костишин. Мимо того вибрався сюди й кандидат на посла з рамени УНДО адв. д-р Степан Біляк з Городка Яг. і в неділю 19. лютого ц. р. над вечером удалив передвиборче віче при участи около 500 селян. В вичерпуючім рефераті, виголошенім палко д-ром Ст. Біляком представлено точно програму У. Н. Д. О. та виборчу ситуацію в повіті, при чім промовець візвав селян, щоби не допустили до розбиття українських голосів при виборах, бо се було би національним злочином. Опісля Костишин накинувся на УНДО, кажучи м. ін., що УНДО дістало від жидівських рабінів 50.000 зол. Ті і тому подібні нісенітниці збив поважною промовою селянин Олекса Мерцало з Бартатова і кандидат на посла д-р Степан Біляк і в пізну вже ніч при великім здвизі вічевиків ухвалено на внесення д-ра Степана Біляка резолюцію, взиваючу провід УПП., щоби внцофав своїх кандидатури з округів, де їх виставлення може довести до ослаблення українського національного фронту.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 52. (СТРИЙ).

Стрийщина.

В останніх днях відбулися наші більші передвиборчі збори в **Колодниці, Братківцях, Волі Довголуцькій, Комарові, Гирнім, Олексичах, Жулині, Стинаві Вижній, Стинаві Нижній, Голобутові, Стрию і Дашаві.** На вічах в Братківцях, Волі Довголуцькій, Гирнім і Стрию реферував кандидат Остап Луцький. На великім окружнім вічу в Жулині промовляв адв. В. Лужецький, на вічу в Голобутові інж. Кравців, на вічу в Колодниці о. К. Петрушевич, на вічах в Комарові і Олексичах бувший радикальний кандидат, селянин Ромзалишин (який ще перед п. Ковалем зрозумів, що агітуючи далі за листою 22 нагнав би воду хіба на лотоки „одинки". На вічу в Дашаві виголосив головний реферат канд. Максимович. На інших зборах реферувала українська молодь. Цікаво підчеркнути, що на вічу в Гирнім сельробівський агітатор Львонько Лотоцький хотів задурити людей долярами, які в великій скількости прийшли до сельробівського комітету „від наших братів... в Канаді" і які сарака Львоньо мав роздати також в Гирнім. Поверх тисячка сільського люду, зібрана на цім вічу, викинула Львоня з віча разом з його обіцяними юдиними долярами. Всі віча заявилися одноодушно за єдиною незалежною українською листою ч. 18.

Турка н. Стр.

29-го п. м. відбулася в Турці довірочна нарада поверх сотні представників всіх громад турчанського повіту. Загальну виборчу справу пояснив кандидат Остап Луцький, як перевести технічно вибори в повіті зреферував кандидат Л. Величкович. В часі наради вдерлася на салю (виважнувши двері) боївка одинки. Поліція „не могла" вивинути її. Завдяки розумному тактови президії, обидвох промовців і зібраних людей, хулігани найманених батярів не потрафили розбити наради, яка в урочистій поважі і серед бадьорого настрою пройшла до кінця. Закінчено нараду відспіванням народнього гимну.

Лютовеччина.

Дня 25-го лютого ц. р. відбулося передвиборче віче в **Хмілі.** Проводив о. Харкевич, реферував д-р Пасланський з Лютовиська. Того самого дня відбулося віче в **Двернику,** проводив п. Петах, реферував д-р Василь Пасланський. На обох вічах присутні заявилися за листою ч. 18. Дня 26-го лютого ц. р. відбулося віче під голим небом в **Лютовиськах.** Вічем проводив о. Михайло Павлевський. Реферував д-р Василь Пасланський. Присутні одноодушно заявилися, що будуть голосувати тільки на листу ч. 18.

18

18

18

18

18

18

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬСЕМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ДВАЦЯТЬОСЬМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На вчерашній розправі зізнавав власник автодорожки Здзіслав Кудевич на обставину, як шофер Гасман оповідав йому про свою їзду на вул. Тарновського. Оборона мала відомости про те, що цей свідок оповідав у товаристві більшого числа осіб, що дату їзди Гасмана (19. жовтня) устійнив він не спільно з Гасманом, а не сам Гасман, тому обор. д-р Шухевич просив покликати на цю обставину двох свідків. Проти цього внесення заявився прокуратор, що при тій нагоді позволив собі виступити проти тактики оборони взагалі. На цю промову зареагував як слід обор. д-р Старосольський. По нараді трибунал рішив тих свідків не переслухувати.

Після того обор. д-р Шухевич звернув увагу на те, що представник поліції, який бере весь час пильну участь у розправі і сидить за столом між трибуналом і лавою присяглих, показував членам лави присяглих інструкцію У. В. О. на тему, як мають члени У. В. О. боронитися перед судом, хоч внесення на відчитання цієї інструкції трибунал відкинув. З уваги на те обор. д-р Шух. просив відчитати ту інструкцію, щоби з нею могла познайомитися й лава оборонців. По нараді трибунал зреасумував свою попередню ухвалу в цій справі і цю інструкцію відчитано.

Опісля предсідник повідомив, що св. Анна Ліпа на поліції не зголошена, тому годі її віднайти. При кінці відчитано листи обв. Яницької до Ів. Вербицького (які допущено передучора на внесення д-ра Давидяка) і листи Ів. Вербицького до неї.

—o—

Розправа зачалася переслуханням свідка

Здзіслава Кудевича,

літ 37, рим.-кат., власника автодорожки, якого заприсяжено.

На питання предсідника св. оповідає, що шофер Гасман був у нього занятий ок. 6 місяців. У часі убивства кур. Собінського Гасман ще не був занятий у свідка, тільки старався про приняття. І саме, коли св. говорив раз з Гасманом на місті („на плацу"), оповідав йому Гасман, як він возив двох молодих підозрілих людей на вул. Тарновського. Ця розмова мала місце або останнього дня жовтня або 1. листопада 1926. Гасман казав свідкові, що він перечитавши в газетах про авто, набрав переконання, що то він возив тих убийників. Це він говорив цілком певно, без вагань.

На пит. д-ра Шухевича свідок каже, що число його авта є 8299. Дальше каже, що він їсть обіди в молочарні львівській („Львовянка", при вул. Сенкевича). На пит. д-ра Шух. чи св. оповідав у тій молочарні, що він обчислив разом з Гасманом і прийшов до переконання, що це було 19. жовтня, св. перечить.

Після того обор. д-р Шухевич просить переслухати як свідка інж. Н. Воробця, зам. Войтіха 4., а також власника тої молочарні, для ствердження факту, що св. Кудевич оповідав у тій молочарні, що був переслухуваний позавчора 5 годин на поліції і тоді сказав, що Гасман не подав йому дати 19. жовтня, але що вони разом у двійку обчисляли і дійшли до переконання, що Гасман їздив на вул. Тарновського 19. жовтня.

Прокуратор спротивився тому внесенню і різко запротестував проти того, що оборона на кожного його свідка, а навіть на свідків, представників влади, покликає своїх свідків і старається його свідків дезавувати.

У відповідь прокураторові забрав слово обор. д-р Старосольський і запротестував проти того, що прокуратор зачинає особисту боротьбу, хоч він це закидав обороні. Прокуратор [illegible] нині. Оборона мала вістку про цю розмову св. Кудевича в молочарні вже перед десяти днями, а якаж оборона на світі може зректися переслухання свідка на таку важку обставину? Ми маємо — говорив д-р Стар. — не тільки право, але й святий обовязок протиставити твердженям прокуратора і взагалі акту обвинувачення свої докази. І прокуратор і ми є тут тільки сторонами, а властиво на світі є високий трибунал і висока лава присяглих. Прокуратор і ми становимо тут тільки сторони. Тому оборонець д-р Старосольський взиває до прокуратора, щоби не покликувався вічно на владу, бо оборона має право вільної дискусії. В цій справі взагалі він дальше, що вимагає від нас усіх якнайбільше спокою й об'єктивности, оборона має виїмково тяжку задачу, тимбільше, що їй закидається придирливо в пресі не тільки некультурність, але взагалі всякі головні гріхи. Тому обороні якнайбільше залежить на спокою й обєктивности, щоби в цій залі запанувало вкінці право і справедливість.

В цій справі трибунал після наради рішив відмовити внескам оборони на покликання св. інж. Воробця і власника молочарні „Львовянка", бо навіть як би св. Кудевич зробив там подібний вислів, то на думку трибуналу він не має значіння тому, що тут на залі цей свідок сказав зовсім що інше.

За інструкцією У. В. О.

Відносячися до свого вже внес. д-р Шухевич і звернувся до трибуналу з просьбою реасумувати ухвалу трибуналу в справі невідчитування інструкції УВО в справі того, як мають боронитися її члени перед судом, бо цю інструкцію заступник поліційного уряду, що бере участь у розправі, вже показав суддям присяглим і вони з нею познайомилися. Внесення своє обор. д-р Шух. мотивує тим, що тільки суд обовязаний переводити докази, а ніхто інший. Тимчасом цю інструкцію знає вже лава присяглих, а не знає її оборона. З уваги на те оборонець просить прочитати ту інструкцію в цілости.

Прокуратор підтримав теж те внесення оборони (яке було свого часу і його внесенням) заявляючи від себе, що лава присяглих очевидно має керуватися тільки тим, що їй подасть до відома суд, а не тим, що доходить до її відома поза тою салею.

Після того предсідник заявив, що цю інструкцію прочитає на залі. При тому повідомив з уряду, що видав відповідні зарядження, щоби ніхто непокликаний не контактувався більше з суддями присяглими.

Інструкція У. В. О.

По павзі відчитано вищу інструкцію УВО, в якій подається в кількох (7) точках, як політичні вязні мають поступати і як боронитися в слідстві й на розправі. Між іншим подається в ній, що члени УВО мають відмовляти своїх зізнань; не говорити про ніщо з поліцаями і не переконувати їх про доцільність своїх ідей і змагань, бо це не веде до ніякої цілі і поліцая ніхто не переконає; про ніщо не питатися й не інформуватися, бо при тому можна самому виговоритися; в суді всьому заперечувати й не брати на себе ніякої вини, бо це не є геройство, тільки дитяча наївність; боронитися прикорoвлюванням до себе терором і побоями; не покликатися на алібі перед судом; не ірритуватися, коли товариш обтяжить кого, бо це може бути також провокація, і не заступати його в помсті; не просити амнестії, бо це негідне члена УВО і понижає його перед ворогом.

Листи Яницької й Ів. Вербицького.

Після того відчитано 7 листів і картку обв. Яницької до обв. Ів. Вербицького. В листах тих проявляється великий ідеалізм і любов до народу з одного та сильний песимізм і зневіра з другого боку. В кожнім з тих листів (усі вони з жовтня й листопада 1926) обв. Яницька нарікає на нервовий стан свого здоровля, а в деяких говорить навіть з резигнацією про свою смерть, яка одна увільнить її від житейських страждань.

При кінці прочитано й 4 листи обв. Ів. Вербицького до Яницької. І з нього переважає песимістичний тон і якась резигнація.

На тому закінчено нинішню розправу. Продовження — завтра.

Останні вісти.

НОВИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР У БЕРЛІНІ.

Льондон, 1. березня 1928.

Король Юрій підписав іменування Горація Ромбольда, дотеперішнього амбасадора в Мадриті, на таке саме становище в Берліні. Підчас світової війни Ромбольд був шарже д'афер у Берліні. Думають, що іменування Ромбольда причиниться до зміцнення приязних англ.-німецьких взаємин.

ПРОЦЕС „БІЛОРУСЬКОЇ ГРОМАДИ" ПЕРЕРВАНИЙ.

Вильно, 1. березня 1928.

Процес проти членів „Білоруської Громади" перервано з причини наближення виборів. Процес почнеться щойно 18. березня п. р.

ПРИСУД ЧЕСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

Луцьк, 1. березня 1928.

В процесі чеських летунів-дезертирів Міхі і Марка, що хотіли перелетіти до СРСР запав присуд за намаганий збройний виступ і намагане вбивство командного підпоручника. Суд засудив Міхі на 4 роки тяжкої вязниці, а Марка на 2 роки.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, корони чеські 0·26·00—0·26·33, австрійський шілінг 1·25·00—1·75·50, рум. лей 0·05·50—0·05·51, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·33—1·71·70, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·12·35, данцігський гульден 1·7·99, червінець 3[illegible]50—32·83.

Золото: 20 кор. 36·45—36·70, 20 франків 34·40—34·70, 20 марок нім. 42·45—42·80, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·63·50—0·68·70, 5 кор. австр. 3·50—3·55, флорен австр. 1·75—1·80, рублі рос. 2·90—3·00, копійки за рубель 1·45—1·50.

Збіжжя.

Пшениця дворська 50·00—51·00, пшениця селян. 47·7—48·75 жито 39·00—40·00, ячмінь бровар. 39·00—40·00, ячмінь на мливо 35·50—36·50, ячмінь постійний 31·75—32·75, овес 32·00—33·50, кукурудза румунська 35·00—36·00, бараболі рафіновані 5·30—0·00, фасоля біла 48—58, фасоля кольорова 43·00—46·50.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією ім. Стадника (вул. Шашкевича).
Перерва.

Міський великий театр:
2-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
3-го 3·30 попол. вистава для молоді.

Міський „Театр Новин":
2-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".
3-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".

Кіна.

Апольльо: „Червона танечниця".
Лев: „[illegible] та дівчина".
Палас: „Графиня Данішев".
Фотограна: „Білі ночі".
Casino: „[illegible]".

З театру.

(*Ромен Роллян*: „ГРА СМЕРТИ Й КОХАННЯ", драма, у Вел. міськім театрі).

Ромен Роллян нинішній оборонець революції, що творить під погідним небом західної Швейцарії, дає живу, схвильовану картину, видерту із кервавої історії французького терору. Як великий мистець, він сам схвильований тим, що малює перед нашими очима: сам не в силі був би відповісти, чи через нього трагедія промовляє сильніше як обвинувачення рев. [illegible] чи як псалм у честь животворного землетрусу. Та авторові не йде тут про ніяку тезу, хоча героєм вибрав великого Лявуазіє, що вмів жити для тез і вмирати за них.

В основу твору лягли два великі розчарування діяча та вченого: розчарування в суспільнім щастю загалу, здобуване ціною глупоти та насильства і розчарування у власнім щастю, здобуване ціною [illegible] кохання. Із двох гірких опроб [illegible], велика душа добуває нову віру в людину та її ідеали. Є в житті — як сказав хтось — безвихідні ситуації; але нема таких, в яких не можна би вийти із честю. Навіть смерть уміє [illegible] останній усміх коханню, а кохання — смерти.

У цій грі між двома бігунами життя бачимо як із людини прориваються прояви двох найдальших бігунів нашого єства: наскрізь звірячої пристрасти та найвищих шпилів ідеалізму. Навіть [illegible] життя для якоїсь ідеї [illegible] великий промінь, коли людина в силі перемогти в собі чисто біольогічне привязання до нього і своєю жертвою дає приклад, що інколи чесніше вмерти, ніж жити. Є в цій пєсі Р. Роллана той сам мотив [illegible] спорідненої ідеї, що в Ібсена „Росмерсгольмі". Вся трагедія проходить перед нами на протязі кількох годин, не лишаючи нам часу на театральну ілюзію. Хоча якою довгою є центральна сповідь героя пєси, мало хто був утомлений нею, слухаючи її у найбільшій напрузі, як і всю виставу.

Постановка — мистецька.

М. Р-ий.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 7919.

НОВИНКИ.

— **Арештування.** Арештували дир. Івана Поритка з Рогатина, в Ячнині, коли він приїхав туди із виборчими картками Українського Нац. Демокр. Обєднання і відставили його до вязниці в Бережанах. У селі Никеві Долішнім арештували д-ра Тимкова, скінченого юриста і селянина Миколу Шалавагу і обох відставили до арештів у Болехові.

— **Львівська хроніка.** Вломники відвідали ще раз касп „Центросоюзу" при вул. Зіморовича 16, але були сильно поприваджені, бо за всю свою працю найшли всього 82 зол. — Три особи пробували одного дня вмерти: 22-літній штукатурник Дида хотів отруїтись денатуркою, 26-літня служниця Попель і жінка невідомого прізвища — йодиною.

— **Ще про митові зловживання.** У звязку з новинкою „Львівська хроніка" з дня 28. лютого, дістаємо пояснення, що наведене там імя п. Горошко як замішаного у зловживання у митовім львівськім уряді переплутане з іменем добродія Хорошек. П. Горошко не тільки в цю справу невмішаний, але навпаки має переводити санацію у цім уряді.

— **Цензурна передовиця.** „Газета Варшавска" сконфіскована за політичну передовицю хотіла видати негайно нове число і найшла такий спосіб на заповнення сконфіскованих шпальт: помістила передрук приписів із куховарської книжки про „легуміну". Хто зна, чи досі читачі не читали цієї передовиці із більшим зацікавленням.

— **Катастрофи й нещастя.** На лінії Вигода Коло—Тарнів поїзд переїхав віз із селянином. — На Кубані рушила крига і настали повені. На ріці гори леду, які треба розбивати динамітом. У станиці Славянській вода прорвала гать і залила 30.000 десятин пасовиська. — В італ. місті Моріяго згоріло кіно, а в ньому 35 осіб. — В італ. провінції Бреннеро лявина засипала трьох нім. туристів, між ними талановитого молодого письменника Райза. — В еспанській провінції Гуельва у повені згинуло 14 осіб.

— **Смерть дипльомата.** Помер бувший амбасадор у Льондоні кн. Карло Ліхновський у 67 р. життя. Був він сином пруського генерала від кавалєрії. Почав він свою карієру в 80 рр. як радник посольства у Відні. Згодом став близьким приятелем кн. Бюлова, цікавився живо літературою та мистецтвом і звернув на себе увагу широкою освітою. Амбасадором у Льондоні став у 1912 р., у вірі, що зможе для Німеччини приєднати симпатії Англії. Підчас війни видав він для приватного вжитку брошуру „Моя льондонська місія від 1912 до 1914 р.", де доказував, що невдача цієї місії була виною берлінського уряду, який не піддержував його в його праці. Цю брошуру використали Союзні держави як засіб пропаганди проти Німеччини, а Ліхновського виключили за неї із пруської „палати панів". У книжці, яку видав минулого року „На шляху до безодні" Ліхновський доказував, що вся катастрофа Німеччини була наслідком її союзу з Австро Угорщиною, що втягнула Німеччину у війну своєю дурною політикою.

СЛАВА Килимів з фабрики МИХАЙЛА ХАМУЛИ
основується на: виконанню, вигляді, дешевости!

— **Жінка і дипльомати.** У льондонськім мін-стві закорд. справ звільнили довголітнього заступника державного секретаря Грегорі на підставі підозрінь, що він у своїй дипльоматичній праці не був зовсім незалежний від життя одної гарної жінки Дин, опутаної пристрастю азартної гри. Його обвинувачують у тім, що одна зредагована ним дипльоматична нота звернена до СРСР рахувалась із можливістю, щоби пані Дин могла заробити більші гроші на спекуляції валютовими девізами.

— **Памятник для куховаря.** У Парижі вибудують памятник куховареві, найбільшому мистцеві „клясичної" французької кухні Карем, що вмер у 1833 р. Карем пішов на службу як кухонний помічник у 9 р. життя і перейшов школу від найбідніших ресторанів аж до кухні славного дипльомата Талєйрана. Карем студіював тайни гастрономічного мистецтва як справжній учений, прочитуючи всю дотичну літературу. Він здобув собі імя за „Цісарства"; у 1814 р. проводив історичним бенкетом Конвенту; був куховаром англ. наслідника престола, згодом на австрійськім, англійськім і російськім дворі, у Ротшильдів і різних амбасадорів, найбільших смакунів своєї доби. На старість списав свої спомини і залишив твір „Куховарське мистецтво 19-го віку". Його останні слова перед смертю, перервані болями серця, були звернені до одного із своїх товаришів, якому він поручував, як треба було зробити страву приписану йому, недужому, а останні рухи його руки, коли йому забракло віддиху, показували як треба було замішати сос, щоби був добрий.

— **Світова всячина.** 19-го лютого відкрили в Києві т. зв. контрактовий ярмарок. — У Москві зібрався VI-ий всесоюзний зїзд робітників преси. — Із Вильни повідомляють, що у Воложині арештували комуніста Ботка, тайного курієра Комінтерну, що їхав із Москви із різними паперами. — Металевий промисл у Берліні заповідає страйк, який може поширитись на всю півн.-зах. територію. — Папа з нагоди 10-ліття свого входу на престол відповів із подякою президентові Польщі за побажання пересилаючи „свої батьківські побажання для улюбленого польського народу". — У різних містах Англії поліція переводить труси у живучих там китайців, що займаються продажю заборонених наркотиків. — У Москві помер останній брат Г. Плеханова Н. Плеханов у 76 р. життя. — Чехословаччина погрожує Польщі, що зірве з нею торговельний договір, тому, що вона не згодилась на злагіднення митових розпорядків. — Під льондонським парляментом відкрили при нагоді будови нового кабля потайний коридор, зроблений ще в середніх віках. — У Будапешті арештували німц. вчителя д-ра Плісіца, який утративши посаду крав дорогоцінности та одіж по домах, куди ходив у гості.

— **Спростування помилки.** Повідомляють нас, що о. сов. Іван Рудович дав на виборчий фонд Львівського Виборчого Комітету 20 зол., а не 10 зол., як подано в попередньому числі „Діла".

Виборці! Ідучи до виборчої урни не забудьте вичистити обуву настою „ЕЛЄГАНТ" бо в противному випадку ваш голос буде уневажнений!

ВИД. „ЖУРАВЛІ" Рогатин
заповіджені [illegible]
почне висилати 15. березня ц. р.

Справа організації наших хорів.

ЗЇЗД ПРЕДСТАВНИКІВ ХОРОВИХ УСТАНОВ.

Можна сміло сказати, що заряджений дня 2-го ц. м. у Львові зїзд представників наших хорових організацій вповні удався. Зїзд цей був заініціований новим виділом Львівського „Бояна" і на нього зїхалася чимала кількість провінціональних делегатів, а крім цього прибули і місцеві організатори, хоча не всі, бо на жаль не всі були запрошені, та повідомлені через зїзд. Треба іменно знати, що у Львові істнують добре ведені церковні хори у всіх парохіяльних церквах, а дірігенти цих хорів не менше інтересуються і світським співом. Також не бачили ми на зборах заступників львівських та підльвівських читальняних хорів, ані дотичної Секції тов. „Просвіта" хоч мусимо признати, що „Просвіта" відограла уже чималу ролю в організації хорових і музичних кружків при своїх читальнях і т. п. Та поминаючи це все, не можна відмовити ініціяторам доброї волі, якщо-би вони не зупинилися на самих тільки початках, як це у нас уже кілька разів бувало.

А саме давно ще перед війною істнувало у нас бездушне товариство, засноване на статутах під назвою „Союз співацьких та музичних товариств" чи щось таке, і животіло це товариство тільки на папері, бо статути були уложені в шафі, а роботи не було ніякої. Зовсім подібною була справа організації церковних хорів, закроєна у нас перед кількома роками на широку скалю як секція музичної комісії при катедрі св. Юра у Львові, заініціювана найкращими знавцями нашого церковного співу й музики взагалі. Та й тут скінчилося на кількох засіданнях, а ціла справа пішла в непамять.

Крайня пора була застановитися серіозно над організацією наших співочих та музичних товариств, і тому не дивно, що зїзд удався. Після гарно обдуманого реферату у тій справі о. Северина Сапрука з Дрогобича, розвелась широка дискусія над субстратом реферату, як і взагалі над повищою справою. Були всякі думки і пропозиції, та вкінці порішено вибрати комісію, яка малаб остаточно уложити статут „Союзу" на кооперативних основах, і скликати загальні збори в цілі остаточного заснування нового товариства. Збори ці малиб відбутися в день Шевченківського концерту у Львові, перед тим однак мають усі заінтересовані повищою справою дістати проєкт статуту у відпису, а саме найголовніші точки статуту, щоби самі збори легко перевести.

Повертаючи до дискусії, яка відбулася на тім зібранні, не можна не вдержатися від деяких уваг щодо цілей одного „Союзу". Пропозиція одного з учасників, щоби майбутній Союз обіймав тільки організацію хорових товариств, чи пак кружків, по моєму не є доцільна й тому можна пропонувати, щоби Союз занявся дійсно будовою нашого не тільки співочого, але й музичного життя. Уважаю, що всяка сегрегація, себ-то розділ цеї роботи на хоральну та інструментальну, в цю теперішню пору передчасна, бож фактично хто мав коли небудь до діла з музично-організаційною роботою, цей мусить признати, що робота (організаційна) хоральна й інструментальна мусить бути одною. Коли у нас у Львові сяк-так обидві роботи можна розділити, то на провінції розділювати їх в ніякому випадкові не можна. Отже тому „Союз" повинен обняти організацію наших співочих і музичних товариств, кружків і т. д. і назва його звучалаб тоді „Союз українських співочих та музичних товариств".

Завдання такого Союзу булоб велике а робота широка. Тому добре булоб застановитися над вибором директорів, які окрім певної, що так скажу фахової освіти, далиб запоруку роботи і то невпинної. Переважна часть наших кооперативних установ хромая власне з причини злої Дирекції, яка марно або зовсім не платна, не працює як слід і в кінці спричинює при цілковитій байдужности Надзірної Ради цілковитий занепад інституції. На це маємо доказ у самому Львові де протягом кількох років повстало з вересок і загинуло або й загибає щонайменше 25 кооператив. Коли кооператива „Союз українських співочих та музичних товариств" має працювати як слід, то мусить перш усього придбати фонди на покриття адміністраційних видатків, до яких в першу чергу зарахувати треба платні директора, чи урядовця. Хто знає, чи не мав в тому випадкові рації о. Евген Осадца, який пропонував передати цілу ту функцію (організацію хорів і т. д.) тов. „Львівських Боян", розуміється тимчасово т. є. аж до часу, коли після розвитку організації заснування нового товариства мусілоб бути конечне.

Перед майбутнім „Союзом" ще одно велике завдання, а саме видавництва. Коли виданнями нотного матеріялу займаються у нас досі звичайно самі композитори, що є рівночасно і їх адміністраторами і своєї функції так скоро не позбулибся, то осталоб „Союзови" видавання журналу, скаліш власного органу, який інформувавби про музично-співоче життя.

І на тім полі були у нас теж спроби, що дали сливний моральний і матеріяльний дефіцит. „Союз" на дефіцит жадного покриття не буде мати, а на самих передплатниках та анонсах рахувати годі. Також доходи з великих краєвих монстр-концертів підуть хіба на покриття коштів подорожи учасників до Львова, і т. п. Отже в кожнім випадку треба добре, і то дуже добре застановитися над роздобуттям необхідних фондів для ведення „Союзу". Колиб ініціятори зуміли підшукати людей, котрі цілою душею хотілиб віддатися праці в „Союзі" і то безкорисно, та зумілиб зредукувати адміністраційні розходи до мінімум, а натомісць пощастилось би їм зєднати масову кількість передплатників видань „Союзу", тоді Управа і Надзірна Рада не потребувалиб простягати руки за даниною якої ніхто уже не хоче давати, та друкувати видання, яких ніхто не читав.

Зборами проводив проф. Грижевецький, а секретарював п. З. Попель. В оживленій дискусії забирали голос: о. Осадца, пп. Дрималик, Котович, Людкевич, Безкоровайний, Підлисецький та інші. До редакційної комісії статутової вибрано 5-х учасників з правом кооптації і можна сподіватися, що праці комісії (референт п. Охрімович) уже розпочалися на добре, так що в найближчих днях буде розісланий проєкт статута, а в березні буде заснований Союз.

Н. Крусельницько.

Українським виборцям Львова під увагу.

Українські виборчі комітети для всіх дільниць Львова.

Подаємо до відома українських виборців у Львові, що наші виборчі комітети для поодиноких дільниць містяться в слідуючих льокалях:

1. вул. Косцюшка 1 а, II. пов. — центральний виборчий комітет для цілого Львова;
2. Крупярська 15 — виб. комітет для личаківської дільниці;
3. Краківська 17, I. пов. — для середмістя;
4. Жовківська 62 — для жовківської дільниці;
5. Супінського 21 — для стрийської дільниці;
6. Городецька 95 — для городецької дільниці;

Комітети виборчі для VI дільниці Львова містяться при вул. Потоцького ч. 58 і при вул. Здровая ч. 7. Всякі інформації в справі виборів уділюється від 5—9. год. веч., а в день виборів через цілий день.

Крім того є ще такі комітети:

1. при вул. Рутовського 22 („Українська Бесіда") — комітет державних і приватних урядників та вільних професій інтелігенції;
2. Бляхарська 11 (Т-во св. Йосафата) — жіночий виборчий комітет;
3. Краківська 17 (Т-во „Сила") — робітничий комітет;
4. Руська 3 („Міщанське Брацтво") — міщанський комітет;
5. Мохнацького 6 партер — комітет українських купців;
6. Супінського 21 — комітет українських студентів вищих шкіл;
7. Вірменська 25 — ремісничий комітет;
8. Косцюшка 1а II. пов. — власників реальностей;
9. Краківська 17 — дозорців.
10. Бляхарська 11 — комітет слуг.

Львівським виборцям до відома!

В списі вулиць, виданім Українським Народним Виборчим Комітетом на місто Львів, зайшла друкарська похибка, а саме: при вул. Підвале пропущено число виборчої комісії. Ця комісія має **ч. 6** і міститься в Ратуші.

В останніх днях змінено льокалі виборчих комісій **ч. 66** і **ч. 67**, які містилися досі при вул. Набєляка **ч. 67** і Стшали **ч. 3.** в цей спосіб, що тепер містяться вони в **гімназії Сьнядецьких** при **вул. Шимоновичів ч 13.**

Дописи.

ТИСЬМЕНИЦЯ. (*Подвиги сельробівського „кооператора"*). Як сельробівські спасителі одурюють наш нарід хай послужить слідуючий факт. На сельробівській листі ч. 6 поставлений між іншими як кандидат на посла Лишега Петро, за звання якого подано „кооператор". Хто думав би, що цей „кооператор" заслужився дійсно працею на кооперативному полі серед нашого народу, цей дуже обманувся би, бо цей панок це не кооператор, а гробокопатель наших кооператив. Вернувши з України з зароблених там більшим грошем, наш „кооператор" зачинає вести в Тисьменниці в Українськім Нар. Домі приватну крамницю обчислену на власний добрий зиск, а кооператива „Віра" не була йому ані в пяті. Коли кілька ідейних одиниць маючи на оці добро свого народу перебрало цю крамницю на річ Українського Нар. Дому, наш пан кооператор заложив чисто капіталістичне підприємство. Він взявся до торговлі мукою, шкірою та ін. і робить добрі інтереси. Народні справи для него зовсім не істнують, вони його обходять як пса пята нога. Шукаючи за наживою вписується в члени кооперативи „Віра" і стає членом управи кооперативи „Український Нар. Дім". Це вже, як повторює, робить з любови до сельсько-робітничих мас. Та ця велика любов до робучих мас не перешкаджає йому панкови побирати в кооперативі Український Нар. Дім місячно по 20, слухайте, по двайцять долярів місячної платні — отже грошей заложених найбіднішим народом! І за що? За свою руїнницьку роботу в тих народних установах, бо в короткому часі довів наш пан кооператор ті обі кооперативи до цілковитої руїни. Касу „Віри" взяли в свої руки свідомі одиниці і завдяки їх [illegible] кооператива ця урятована. Інша ж мається річ з кооперативою Український Нар. Дім. [illegible] крамниці, кооператива в [illegible] найгірше з усіх кооператив східної Галичини, находить [illegible], що

C-Z-W МИЛО зі ЛЬВАМИ

1867 CZW

як так далі піде то дім кооперативи піде на бубон!" Чести громадяни, як то сельробівський „кооператор" прагне для добра кооперативи! А що треба знати, що цей „кооператор" закрив рідок куштерську кооперативу, котра мала великі виглядки на гарний розвій — а то усе з прихильности до робучих мас! А скільки кооператив цей панок заснував, кілько злюстрував, кілько дав кооперативних відчитів, рефератів і т. п. Відповідь буде звучати: ані одного ані одінського. Бо пощо?! Хай селянсько-роб тичні маси гинуть, щоби пану „кооператорові" було добре, щоби міг жити як буржуй і то коштом того робучого люду. І туманить наш „кооператор" народ, бо він сам має все що їсти, і тільки з під нього посмітеровувати, як іншим приходи тяжко. Та усе має свій край. Пізнався народ на пану „кооператорові" і кликує: не дамо себе одурювати, ні сельробівськими обманом, ні один свідомий українець не сміє голосувати на листу ч. 8, на котрій яко кандидати є поставлені такі „діячі" як і отсей Лящук.

Емілян Сендецький,
з Тисьмениці.

Відозви й комунікати

З ПРЕЗИДІЇ УНДО.

Комунікат.

По дні 4-го березня має остатися для переведення сенатських виборів той сам організаційний апарат, який був для виборів соймових. Окружні Виборчі Канцелярії мають вести працю дальше в тих самих розмірах і в тих самих повітах як вели її досі, а посольські і сенаторські кандидати є обовязані лишитися в своїх округах і вести дальше виборчу акцію для виборів до сенату. Належить конечно в кожнім судовім повіті скликати бодай одну довірочну нараду для обговорення технічних справ, звязаних з голосуванням до сенату. Переконатися, чи є картки до голосування на місцях і чи покликані мужі довіря до поодиноких обводових виборчих комісій. Найменше ухилення від праці може дуже некорисно відбитися на виборах до сенату, а вибори до сенату не є менше важними від виборів соймових, тим більше, що при них маємо можливість пропорціонально здобути більше мандатів чим до сойму.

За Президію ЦК УНДО:
Д-р Дмитро Левицький, голова.
Д-р Любомир Макарушка, в заст. ген. секр.

З ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРІЯТУ УНДО.

Комунікат.

Мужі довіря листи ч. 18 мають негайно по обчисленню голосів передати вписані ними висліди голосування до Головного Секретаріяту у Львові. Висліди просимо подавати телеграфічно, або телефонічно. Цілу ніч по 4-ім, згідно 11-ім березні буде дижур в Секретаріяті. До деяких обводових виборчих комісій зовсім певно не допустять наших мужів довіря, то там про вислід голосування повинна донести кожна свідома одиниця, якій буде відомий вислід голосування в даного обводу. Про вислід голосування слід повідомляти і Окружні Виборчі Канцелярії.

За Головний Секретаріят:
Д-р Любомир Макарушка, в заст. ген. секр.

Заклик до виборців 47 округа (Ряшів-Ярослав.)

Невідповідальні особи підшиваються під УНДО стараються ухвалювати український мандат в ряшівськім окрузі ч. 47, в цей спосіб використовувати, що розголошують вістку, неначеби українська політична організація цего округа заохотила голосувати тепер на листу „русскіх". Заявляємо, що українська політична організація цего округа такого вирішення не приняла, але навпаки вона на гостріше осудила всякі змагання до компромісу з „русскими", яких уважаємо за паразитів на живім українськім тілі і котрих істнування може нами кинуться. Нам не так ходить про здобуття мандату, як радше про поширення здорової політичної організації і закріплення української свідомости між населенням. Голосувати на ворожу нам партію, значить те саме, що поширювати деморалізацію. Число здобутих голосів — хотяй незначних — буде одним із численних доказів нанесеної нам кривди при вношенні протесту на підставі арт. 102. виб. орд. і підставою акції при майбутніх поновних виборах. Тому то взиваємо усіх громадян виб. округа ч. 47, щоби голосували тільки на одинокі українську листу ч. 18., не зважаючи на те, що вона уневажнена в 47. виб. окрузі.

Лежайськ, дня 25. лютого 1928.

За політичну організацію УНДО М. Хованець.

Відкриття ветеринарного бюра при „Сільськім Господарі" у Львові.

Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар" у Львові, при вул. Зімловича 20, відкрило у себе бюро для всіх справ, що звязані з ветеринарійною медициною. Бюро веде голова ветеринарної Секції Товариства д-р Марян Стакурський, а працюють у ньому, як урядові інші ветеринарні лікарі. При співпраці цих фахових сил бюро має можність вплинути ввати при філіях і кружках по всьому краю ветеринарні курси для селян, що вже почато в підльвівських околицях, а приготовляється довший окремий курс у Львові. Отже, щоби дати змогу нашим селянам членам „Сільського Господаря" якнайбільше користати з безплатної помочі в ветеринарних справах, це ветеринарне бюро даватиме даром відповіди у всіх тих випадках, коли якась хороба може бути, не є ветене самим селянином, не пустивши відповіди з бюра. На копити і переслання відповідей треба залучувати по 50 сот. почтовими значками. Треба надіятись, що наші селяни, що є членами „Сільського Господаря", скористають з цього бюра ветеринарних порад і тим охоронять себе перед непотрібними втратами.

Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар".
Інж. Юліян Павлишевський, в. р. президент
Інж. Евген Храпливий, в. р. директор бюра.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Богдан Лепкий: „**Полтава**". Історична повість. І. Над Десною. Львів 1928. Накладом книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка. Ст. 310, форм. 8°. Ціна 8 зол. Головний склад у книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка, Ринок 10.

Poradnik prawniczy, zbiór ustaw oraz pism w sprawach administracyjnych, samorządowych karnych, cywilnych, wojskowych, podatkowych, szkolnych i t. p. Zebrał i ułożył d-r Marek Bucma-Czapliński, kand. adwokatury z ezg. sędz. i obrońca w sprawach karnych. Nakł. d. trzeci. 6—10 ty tysiąc. Wydawnictwo „Wiadomości Gminnych" i „Lud" Warszawa-Poznań 1928. ... Adwokat ludowy. Стор. 504+XV. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„**Літературно-Науковий Вістник**". Річник XXVII. Том XCV. Книжка III. За березень 1928, Львів. Зміст: Е. Маланюк: Мрії Башкірцевої; О. Ніжик-Іващенко: З циклю „Ви"; С. Левченко: ... дніпрянщині; Б. Гомзин: Sic transit: І. Маркін: Непохитна; М. Чередниченко: Гентовина; Л. Р. мен: Соната; гр. М. Тишкевич: Уривки зі спогадів; А. Кравзуб: Облога Києва; М. Ч.: Перша кохана; Ст. Смаль-Стоцький: Обовязок української науки супроти Шевченка; Д. Донцов: Сенсора (докінчення); Е. Жалюблисько: Банос; Г. Гайне: Таємниця; Д. Донцов: Тоскця виборча; Бібліографія; Нові книжки.

„**Наша Земля**", суспільно-політичний і літературний журнал під редакцією Н. С. Гренджи-Донського. Виходить щомісяця в Ужгороді. Рік видання II. Число 2. за лютий 1928.

„**Світ**", ілюстрований журнал, виходить двічі в місяць. Ч. 4. за лютий 1928. р. Зміст: І. Г. Син Сонця, А. Наштовий: Фрагмент. М. Приймак: І падюкка добра (з лемківських оповідань. Тарас Франко: Проблеми фізичного виховання, Ор. Оо: Для представниці танцю, П. К. На зустріч, Подорож по Конга. І. Зубенко: Як сотворено Еву? (з народніх сміховинок), Мих. Рудницький: Зелені заздрощі, Відкриття з перед 6000 літ в Месопотамії, Дороге каміння, Моріс Декобра: Покара на чесність (перекл. І. Станчиній), Загадка з перед трьох тисяч років, Г. Енгс: Найвище кохання (тил), Не-едний кутик.

Русская Школа за рубежом, педагогічний журнал під редакцією проф. С. І. Гессена, С. І. Карцевського, Н. Ф. Новожилова і проф. Д. М. Сокольцова. Виходить у ... раз накладом „Объединения Земских и Городских Деятелей в Чехословакии". Рік вид. V. Ч. 25. Стор. 152. Форм. 8° і ч. 26. Стор. 160. Форм. 8°.

„**Slovansky Prehled**", sbornik pro poznávéní politického, hospodářského, a ... ciálního a kulturního života slovanskych statu a narodu. Redactor: Adolf Cerny. Чисао 2. Річник XX. ... 1948.

✝ Посмертні згадки.

Антоніна Ванчицька, жінка емерит. управ. народ. школи в Іванчинах б. Збаража, упокоїлася дня 18. лютого 1928. в 79 році життя. Покійна була вельми горячою патріоткою та жила інтересами нашим суспільним життям. У кожній передвиборчій акції за австр. часів приймала Покійна живу участь в обороні рідної справи. За все своє 50-літне подружне життя була взірцем жінки і матери. Похорон відбувся дня 21. лютого 1928 при участи великого числа громадян. Нехай легкою буде для Неї рідна земля, для якої так щиро та безкорисно трудилася!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Коломия:
3. III. Пепеня.
4. III. Два загадії. 13-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РОЛИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найкращої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів пл. Марійська ч. 5. 3 65-7

НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ хвятати на мішаний хор Я. Ярославенка, петежка. Партитура 1 зол. 50 гр. Продають всі книгарні. 1533 3-5

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше ВАНК пл. Марійська 4, І. поверх. 1615 1-?

ҐАЗДИНІ інтелігентної, чесної, працьовитої, господарної, свідомої доматорки, яка уміла би вибагливо мили вартити, печи, особи молодої, симпатичної, здорової і ковалентна ... ться до самостійного заступу. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Гармонія". 1611 1-3

СЕМИНАРИСТКА глядає лекції до п тей або до заряду домом. „Семинаристка". 1619 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17 II.

Скоплювання хитаючихся зубів, пльомбування і виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після американської системи. Пацієнтам з провінції полагоджується в найкоротшому час. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Поденші в сплатах. 162 1-5

Спеціяліст недуг легків, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1036 **Переосвітлення Рентґеном** 21—24

В КАВАРНІ „LOUVRE"
Львів, вул. 3-го Мая від 1. березня н. р. нової стайої артистичної вартости Кафе єтової Програми, буде концертувати славний **Циганський Примас Elok Voros** зі своєю добірною капелею. — Вступ дальше вільний. — Початок концерту год. 8-ма. — Початок вистави год. 10-та. 1-1

Вже вийшов з друку
найбільший польський
ПІДРУЧНИК
МУЖЕСЬКОГО і ЖІНОЧОГО КРОЮ 1-
320 ст. 200 рисунків. Ціна 25 зол.
Висилка за послідплатою. **Замовляти у автора Т. Гурского — Львів, Льва Сапіги 75.**

ВЕЛИКА ПРОДАЖ

2000 м.	батисту шовк.	по зол.	2·20
500 „	дички	„ „	1·70
1000 „	англ. полотна	„ „	1·9.
100 шт.	рушників до купелі	„ „	3·25
200 м.	оксфорду на фартушки	„ „	1·70
5000 „	фланелі гладк. і десен.	„ „	1·50
2000 „	рушників	„ „	1·20
1000 шт.	гузиків відпасованих	„ „	1·15
3000 м.	зефіру жіночих і закорд.	„ „	1·80
1500 шт.	постинал відпас.	„ „	5·25
2000 м.	кретону на фіранки	„ „	1·25
500 „	фіранок	„ „	1·10
1500 „	обрусів	„ „	5·50
1500 „	білого полотна	„ „	1·40
500 тув.	ґерсеток — 3 штуки	„ „	1·00
300	стирок відпас.	„ „	1·30
500 тув.	хустинок до носа 6 шт.	„ „	3·00
100	зимових плащів	„ „	6·50
5000 м.	геш. біл. полотна найк. якість		1·50
100	гарнітурів 3 частинні	„ „	10·50
1000 м.	сатини на ковдри	„ „	2·00
Шевйоти бельські на одяги від зол.			12—20

Галицький Магазин Новостей
1600 Львів, вул. Галицька 15. 2-3
Замовлення полагоджуємо відворотною почтою.

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого красного і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Боїмів 7.
Показчикови цього оголошення даємо 5% опусту з реклам. ціни виставлених.

ДО заміни парохія Радруж перемиської єпархії. Зголошення до уряду парох. Радруж, Горинець. 1-1

Перша Галицька вирібня радіоапаратів
„ВАРРАДІО"
Львів, ЯНІВСЬКА 37. Тел. 30-33.
NEUTRODYNA 5-ти ламп.
це найліпший апарат.
Комплетний матеріял першокласної якости до будови враз з люксусово виконаною скринкою, відповідно повереченою плитою і по атком 350 — зол. До комплету додаємо плани а по вибудуванню безплатно строїмо.
1514 3—4
Части на 2-ламп. апарат 100 — зол.

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах
„МАСЛОСОЮЗУ"
Таким чином не поносите ніякої жертви, бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените десерове масло.

ВЛАСНІ СКЛЕПИ:

Львів
1) Костюшка 1 а
2) Ринок 10
3) Льва Сапіги 21
4) Зиблікевича 49
5) Жовківська 11
6) Городецька 48.

Стрий, Шевченка 5.
Станиславів, Собєського 28.
Перемишль, Ринок 25.
Самбір, Костюшка 11 а.
Коломия, Шевченка 25.
Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.
1593 4-7

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 50 (11.303). Львів, неділя 4. березня 1928. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Всі українці голосують на одиноку правдиво національну українську листу 18

Останній апель.

Львів, 3. березня 1928.

Завтра рішаючий момент виборчого періоду. Завтра сотні тисяч, міліони українських виборців являться перед виборчою урною, щоби сповнити свій горожанський обовязок, щоби шляхом віддачі виборчої картки виявити свою волю.

Біжучі вибори до польських законодатних установ мають потрійне завдання:

1) засвідчити характер українських земель під Польщею, виявити перед цілим світом: чия це земля, хто творить на ній величезну більшість і хто повинен бути господарем тієї землі;

2) здобути повноправну, ніким незаперечувану, безсумнівну репрезентацію українського народу і

3) здобути вільну трибуну для оборони природних й основних прав української нації.

Отсе три головні завдання українських виборців у теперішніх виборах, що є своєрідним, всенароднім плебісцитом, що є першим загальним голосуванням на західно-українських землях від 17-ти літ, від останніх виборів (1911 р.) до австрійського парляменту.

Вислід теперішніх виборів буде мірилом нашої національної й соціяльної свідомости, буде контрольним засобом для ствердження, чи минулі літа великих і болючих досвідів нас чогось навчили, чи ні, чи ми доросли і дозріли до здобування кращої долі і до громадянського кермування своїм життям.

Вагу теперішніх виборів, виборів загального голосування знаменито оцінили наші ворги і противники. Варшава і Москва зрозуміли, що рішаючий бій у теперішніх виборах відбуватиметься на українських землях. Тому діяльність польських партій, а особливо проурядової „одинки", та діяльність москвофільсько-інтернаціональних угрупувань сконцентрувалася на наших землях. Варшава і Москва напружили всі зусилля, щоби тут наглядно виявити свої вплив.

Того зрозуміння ваги теперішнього моменту, зрозуміння значіння нинішніх виборів, на жаль, не проявили деякі керманичі українських партій. Замісць обєднання під одним національним прапором, в одній боєвій лаві — маємо повний розгардіяш, розбрат і замотеличення в масах. Вину за відсутність українського національного виборчого фронту всеціло несе на собі соціялістично-радикальна партія. Вона не лише через свої вузько-партійні амбіції не допустила до створення одного виборчого фронту, але й повела крайно демагогічну і деморалізаційну виборчу агітацію, конкуруючи під тим оглядом з кацапами, упепістами, унсіцями, сельробами й іншими наємними елементами. Вона примусила УНДО подекуди відбиватися тими самими агітаційними засобами. Соціялісти-радикали своїми невибагливими засобами в поборюванні такого уявного противника, як Обєднання, злезорієнтували і знеохотили маси. Вони вкінці дали повчаючий приклад іншим, дрібним партіям та навіть диким кандидатам (як напр. в Перемишлі), що можна безкарно ломити український виборчий фронт, розбивати українські сили та розпорошувати українські голоси. Вони своєю егоїстично-розвальною тактикою працюють **ad maiorem gloriam** наших ворогів. Не даром Бриль затирає руки з радости, що через внутрішнє розбиття в українському таборі та через поділ на безліч виборчих угрупувань українці змарнують десятки і сотні тисяч голосів та здобудуть далеко менше мандатів, якби то виходило з чисельности українського населення. Не даром один зі вшехпольських ватажків радіє, що „сили укладаються так, що майже в жадній окрузі жадна з українських лист не здобуде більшости", бо „боротьба серед українців є винятково завзята".

І коли спричинене радикалами та їх менше або більше „лівими" підголосками спантеличення серед українських мас дасть побіду „одинці", Брильові чи комунебудь іншому, то ці „успіхи" будуть в цілости записані на конто радикалів.

Ситуація не є найкраща, але теж не є й безнадійна, якщо ми ще в останній хвилі здобудемося на одно велике зусилля, на одно велике й останнє напруження.

Вже не всюди до неділі дійде наша пересторога, наш останній апель. Але з певністю дійде він іще до всіх міст на нашій території. Нехай-же міста, ці осередки культури, економічного життя і політичного впливу, своєю поставою дадуть у виборах гідний приклад громадянської свідомости та національної єдности. Нехай-же міста на українській території під Польщею, нехай українська інтелігенція, робітництво й міщанство наглядно засвідчать, що вони достойні своєї природної провідної ролі в українському суспільно-політичному житті.

На українських виборців, на їх активність підчас виборчого акту дивиться не лише весь український світ, але й чужий, посторонній, дивляться приятелі і ворги та байдужні до нас, дивляться інші поневолені народи, бож ми найчисленніша „меншостева" нація під Польщею і може навіть під загальним оглядом найбільше свідома.

В останній хвилі мусимо поборoти всі труднощі, мусимо викресати зі себе максімум активности, мусимо всі покористуватися своїм виборчим правом в користь загально-національної справи.

І тому ще в останній хвилі звертаємося до українських виборців з кінцевим апелем:

Всі старі і молоді, мущини і жінки, до виборчої урни!

Забудьте внутрішнє розладдя і йдіть у виборчий бій дисципліновано і солідарно під національним жовто-блакитним прапором.

Сповніть свій почесний громадянський обовязок, не дайте осоромити українського імени, не дозвольте на тріюмф нашим ворогам і противникам!

А вийдемо побідниками з виборчого бою, коли тільки кожний з нас матиме глибоко вкорінену свідомість, що він несе на собі відповідальність за міліони.

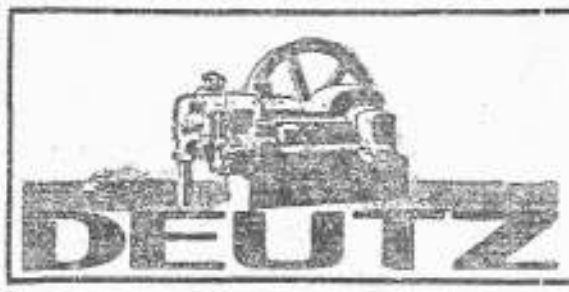

МОТОРИ- Diesla без компресора, газові, бензинові і т. д. моторові, льокомотиви, льокомобілі, помпи, компресори, дорогові вальці і т. п. як також фабрикати ф-ми Humboldt, Köln a/R

„DEUTZ-HUMBOLDT" інж. Альойз Шахерль

заступництво ЛЬВІВ РОМАНОВИЧА 1/Д Телефон 6—72.

Кріза без наслідків.

(Від нашого кореспондента.)

Білгород, 28. лютого 1928.

Уряд В. Вуйчевича, котрий у минулому році перевів був вибори до парляменту, хоча і не відповідав багатьом вимогам і мав проти себе значну опозицію, але зумів всеж таки утриматися довгий час на своєму місці. До старої радикально-демократичної коаліції була притягнена після виборів і найміцніша словінська партія д-ра Корошця, що обезпечило урядові цілковиту більшість у скупштині.

Колиб не стара акція ще демократичної партії Л. Давідовича, котрий, не зважаючи на те, що його партія бере участь у уряді, продовжав і після виборів агітацію як проти В. Вуйчевича так і проти своїх міністрів під проводом В. Марінковича, взагалі не булоб дійшло і до тієї минулої уже кріза. Навіть обєднання у тісну спілку двох непримиримих раніш ворогів С. Радіча і С. Прибічевича не моглоб вплинути на хід подій. Це обєднання є настільки цікавим явищем, що на йому слід зупинитися трохи докладніше.

Степан Радіч, як відомо, за останні роки перейшов великий еволюційний шлях у своїй політичній діяльности. З непримиримого соціяліста і революціонера він став був членом уряду разом з радикалами, що проводив не менше реакційну політику ніж і інші уряди як раніш так і потім. Це не перешкаджало С. Радічу причати народнім масам про гнет і прегарні демагогічні ідеї у перемішку з національними хорватськими гаслами, визнавши перед тим єдину державу і єдиний у ній трьохімінний нарід. Найбільшим його противником як у Хорватії так і у сербських землях, що раніш належали до Австрії, був С. Прибічевіч, невгаваний партизан і провідник націоналістично настроєних „прочанських сербів", тобто тих, що були раніш під Австрією і були прихильниками не Великої Сербії, а Великої Югославії.

З часом, коли почасти від зовнішної небезпеки, почасти від збігу внутрішніх інтересів, прийшло до зближення двох найміцніших сербських, чи, як тут кажуть, „сербівських" партій — демократичної і радикальної, як Радіч так і Прибічевіч зрозуміли, що їхня міжусобна боротьба ослаблює лише спільний прочанський фронт і йде на користь лише ненависному сербівському. Наслідком того і було тісне зближення, майже обєднання у одну партію з двома шефами самостійних демократів і селянської хорватської партії.

В той час, коли відбувалося це обєднання прочанського фронту, Л. Давідович вів боротьбу у своїй партії проти В. Марінковича та його прихильників, що стояли за співпрацю з радикалами. Діставши підтримку більшости на конгресі своєї партії він повів цю боротьбу більш рішучо і вступив у переговори з Радічем та Прибічевічем. Вкінці кінців створилася така ситуація, що В. Марінковичу лишалося або піти на поділ демократичної партії, або покоритись більшости і податись до димісії. Зробивши останнє, міністри демократи примусили до димісії і цілий уряд В. Вуйчевіча.

Розвязка і хід міністерської кріза мав декілька досить цікавих фаз. На бажання короля робили всякі мандатори спроби сплести широкий концентраційний уряд, але без потрібних наслідків. Всі партії принципово погоджувалися на концентрацію, але врешті решт не могли погодитись на умови. Найбільше непримиримими виявили радикали і радичівці завдяки котрим головно й не прийшло до концентраційного уряду.

Після довгих спроб нарешті переконались усі у можливости концентрації і тоді відновлено переговори про створення уряду на підставі старої комбінації між радикалами і демократами при допомозі словінців та мусулман. Уряд цей був уже майже довершеним фактом, як новий несподіваний хід С. Радіча уніс нову колотнечу у політичне життя. Він виступив із заявою, що для інтересів держави і народу є лише єдиний вихід зі сучасного становища — це створення концентраційного уряду під проводом аполітичної людини з можливістю узяти в рахунок навіть якогонебудь популярного генерала... Ця заява виявила елемент і обурення майже всіх політичних проводирів, котрі відкрили в тому загрозу для „парляментаризму" чи вірніше, небезпеку для себе. С. Радіч мав рацію у тому, що коли парлямент служить не для інтересів держави, коли він не піклується народнім добробутом, а є лише ареною політичної боротьби і сензацій, коли посольські мандати використовуються лише для особистих цілей та партійних махінацій, тоді дійсно є рацію вибрати з усіх партій найбільше порядних, чесних і працьовитих людей і з них сплести уряд під проводом особи, котрої не фаворизувала тої чи іншої партії.

Та проект С. Радіча це дав ніяких ре-

альних наслідків і за короткий час злобено „новий" уряд під проводом В. Вукічевича з деякими персональними змінами. А головнєе з них є та, що тепер міністерство внутрішніх справ не є в руках Вукічевича, хоч його раніш особливо був навроший Давидович і котрий домагався цього міністерства для своєї партії, а компромісово перейшло до рук шефа словінської партії д-ра Корошца.

Л. Давидович, примушений до повороту В. Марінковіча та його прихильників, пізніш сам опісля на значні уступки, бо... нових пертурбацій у своїй партії ...ження Радіча про створення селянсько-демократичної коаліції, котрай ... від державного стерна коли не ... радикальну партію, то ... В. Вукічевича і його прихильників.

В. Ляський

Англія квапиться з Індією...

„Домінія чи самостійна держава?

В ряди-годи коротенькі телеграми повідомляють про демонстрації в Індії, змови, арештування; а поруч цього йдуть звістки про працю офіціяльної дослідчої британської комісії, що має злагодити проєкт автономії для Індії. Ця комісія під проводом посла і члена палати льордів Саймона веде свою працю із гарячковим поспіхом. Уряд Болдуіна хотів би перед новими виборами позискати бодай найважнішу справу, що має далекосяглий вплив на долю британської держави: свою індійську

Індія стає з дня на день найважливішою проблємою політики в Азії. Китай із своїми 400 міліонами роздертий на десятки уділів та територій, що обезсилюють себе. Індія щораз ясніше виступає як одна цілість супроти Европи, яку там представляє Англія: — вона хоче незалежности. Її мешканці, 320 міліонів душ, починають розуміти, що досі вони є жертвою англійської дипльоматії, що вміє при помочі 1000 урядовців і 62.000 війська вдержати своє володіння на цих несамжних просторах, повних природних скарбів.

Питання для Англії таке: як продовжити свою мирову політику, якій від 1857 р. вдається панувати над Індією без конфліктів? Питання для Індії таке: який шлях вибрати, щоби скинути із себе англійську політику і стати вповні незалежною? Це останнє питання зовсім ясно зарисоване в свідомости індійських провідників зле на свою розплату тільки з огляду на недостачу пропаганди між міліонами мешканців на неоглядних просторах велитанської країни.

Англія давно підготовлена до рішення зробити Індію своєю домінією. Те, до чого має право Нова Зеландія або Нова Фундляндія, тим більше належиться Індії, що може сама управляти собою. Але Англія розуміє небезпеку практичного приноровлення „гомм-рулю"; коли на всіх становищах в Індії станують індійці: губернатори, генерали, команданти, влада англійського короля, що їх призначатимо, може розвіятись від одного протесту місцевого населення.

Ганді, апостол індійського руху, перед уже підпреслював думку, що Індія як окрема домінія стане наймогутнішою частиною британської імперії і наймогутнішою нацією в Лізі Народів. Інші доповнюють цю думку, заявлюючи, що не Індія піде за вказівками Англії, а Англія буде приневолена слухати Індії. Речник крайніх націоналістів адвокат Срініваса Ґаєнгар домагається повної самостійности Індії і проповідує голосно принцип, що з Індії треба викинути всіх европейців. Його піддержує ціла низка видатних індійських провідників, які не сумніваються в тому, що побут представників англійської влади на індійській території не лише справа часу, дуже недалекого.

Англія поінформована про ці настрої шукає дбайливо найвідповіднішої полагоди конфлікту, що находиться нині в притаєному стані і може вибухнути, мов дрімучий вулькан. Діло не в перетворенні Індії в домінію, а діло в тому: яку форму переходу найти, щоби задержати для Англії цей могучий центр свого добробуту. Якщо англійській політиці вдасться це зробити, то вона складе ще один доказ своєї небувалої гнучкости та розуміння своєрідних обставин опанованої нею далекої країни.

Перед виборами.

Ще з циклю виборчих пророцтв

За Брилем і д-ром Свірським, яких погляди на вислід виборів подали ми вчора, пророкує ще на ту саму тему гр. Володимир Дідушицький (з „Катол.-народового бльоку") і д-р Ольгерд Гурка (з „Безпарт. бльоку співпраці з урядом).

Перший критикує безоглядну поведінку „одинки", яка не перебирає у виборчих засобах. Це має той наслідок, що з одного боку наступає реакція проти накидуваної „одинки", а з другого промовляють опортуністичні огляди, бо

„треба рахуватися з паном старостою. На кожнім, навіть найчеснішім сумлінні щось найдеться. Найчесніший чоловік, найсолідніший господар йде часом лівим боком дороги, а за те є кара".

Урядничий елемент, що був ендецьким, перемалювався на „санацію", але він теж непевний. „Одинкові" люди „пересадили сакрамент".

„Громадянство має за багато тієї галасливої, нахабної агітаційної реклями, тієї повені фраз, які використані в міру мали би наслідок, але в тих неправдоподібних, величезних дозах, які прикорописвано, нудять, томлять і відтручують. Таж навіть кондуктор у трамваю пильнує пасажира, щоби нейсько не говорив про „одинку". Навіть вразливість українського селянина вже не витримує".

Щож до гороскопів, то ґр. Дідушицький є певний, що листа 24 (вшехпольська) здобуде у Сх. Галичині найменше шість мандатів. ППС є загадкою, бо не знати, скільки сторонників забрали її комуністи. Жиди вийдуть корисно з виборів.

„Щодо українців, то їх **не слід спускати з ока**. Чи припадково те розбиття на девять і навіть на більше лист не є фікцією? Чи в останній хвилі не зроблять несподіванки і не кинуть великої більшости голосів на УНДО? Того можна сподіватися навіть по людях зі Сель-Робу".

Як бачимо, то вшехпольський граф, як взагалі всі поляки, лякається не радикалів і не сельробів, тимбільше не уенеістів, але Українського Нац.-Демокр. Обєднання. Це повинно бути найкращою вказівкою для українських виборців.

Гол. редактор „Дзєнніка Львовського" д-р О. Гурка зі свого боку вибілює поведінку „одинки". Він сподіється, що „одинка" здобуде у Сх. Галичині (від Перемишля по Тернопіль) 12—16 мандатів. Докладних даних він не дає, бо

„цифрові висліди виборів залежні не лише від статистики і настроїв польського населення, але також **від ступня і роду розбиття українських голосів в поодиноких округах**".

Шанси Хлоп. Сторонництва слабкі, 24-ка має конкретні вигляди в місті Львові, в Тернопільщині і Самбірщині (Ратай), ППС може рахувати на два мандати (Львів і Стрий) третій (в Перемишлі) сумнівний.

„**Серед українців завзята боротьба, при чому УНДО, дуже далеке (?! — Ред.) від репрезентування українського населення, виявляє простацьку силу агітації**".

Як бачимо, то п. Ґурці теж УНДО стоїть кістю в горлі.

Загалом він сподіється, що „одинка" здобуде 80-100 мандатів у цілій Польщі. В дальшій частині своїх висновків займається „санаційний" редактор обороною „одинкових" виборчих прийомів.

„Одинкові" прийоми.

Виборча акція „одинки" дуже всестороння і ріжноманітна зі широким діяпазоном. Урядові і „санаційні" чинники дуже оригінально вибілюють „одинкову" поведінку. Така дивоглядна „одинкова" акція відбувається — мовляв — тому, що всякі партії підшиваються під імя марш. Пілсудського, але — по словам львівського воєводи Борковського —

„**уряд марш. Пілсудського бажає обєктивного, несфальшованого образу політичної дійсности. Тому... найбезоглядніше перестерігає певної обєктивности і чистоти виборів.** В тому напрямку істнують виразні доручення і приписи".

В нас уже нераз подавано причинки до тієї обєктивности (між іншим указ надвірнянського старости), але послухаймо, що про ту обєктивність думають варшавські пепесівці. „Роботнік" у несконфіскованій статті Недзялковського „Відповідь" пише:

„Одинка" зробила з державної адміністрації агітаційний апарат для себе. Поліцаї розвозять її відозви, поліцаї розліплюють їх, поліцаї стережуть їх. Старости організують „бойки", шкільні інспектори пишуть „рапорти" про поведення учителів, священиків, батьків, учнів, іншими словами: сповняють функції політичної поліції, „вищі" власти довершують ревізій і арештів".

Як бачимо, то погляди на „святість" „одинки" діяметрально розходяться.

Пепесівський Лис Микита.

Пепесівський Лис Микита, ославлений Артур Гавзнер, що то організував „бемаків" в 1918 р. і вапвав до збройного безпардону проти українців, тепер заходиться біля здобуття голосів українського робітництва. Ми вже згадували про подвиги цього пепесівського Володійовського, що тепер шкірить зуби до українських робітників. Варто ще дещо пригадати з його „патріотичної" діяльности. „Ґазета Поранна" з 1. березня 1919, подаючи звіт зі сойму (законодатного), писала:

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: JOB

„Na posiedzeniu Sejmu dnia 26 lutego lwowski poseł inż. A. Hausner w swojem przemówieniu w sprawie polsko ukraińskiego sporu powiedział: **Dziś w tej kwestji niema dla nas wyjścia, tylko droga miecza**".

А „Курєр Львовскі" так писав про цей виступ пепесівського шовініста й імперіяліста:

Doskonałą mowę polityczną i patrjotyczną wygłasza pos. Hausner, który zgoła nie silił się na przypomnienie sobie, że jest socjalistą. Podkreślił konieczność organizacji obrony Lwowa.

Таким то соціялістом й „оборонцем" гнобленних є п. А. Гавзнер. І цьому панові та цілій ППС львівські складачі під проводом п. Кусика ухвалюють довіря і взивають

„загал членів організації до віддання праці на користь листи ч. 2 і до голосування на неї".

Чи справді серед українських робітників у Львові найдеться такий раб, що віддасть голос на пепесівського Лиса Микиту? Бо віддаючи голос на цього шовініста й імперіяліста кожний українець бє себе по лиці, дискваліфікує себе морально, стає в ряди ворогів українського народу й його змагань.

Памятайте, українські робітники, ні один голос 2-ці, ні один голос Гавзнерові, всі голоси 18-ці.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ—СОКАЛЬ).

ЯВОРІВЩИНА. За останні дні лютого слід зареєструвати з виборчого підготовчого руху в Яворівщині ще ось які віча та збори УНДО по селах: віче в с. **Підлубах, у Прилбичах, Тростянці**, в великому середмістю Яворова, у сс. **Ляшки, Черняк, Нагачів і Віжомлі**.

ЛЬВІВЩИНА. *У львівському повіті крім уже вичислених на сторінках „Діла" відбулися ще віча та довірочні наради УНДО:* в **Зашкові, Френелові, Миклашеві, Гаях к. Львова і Підберізцях.**

СУДОВА ВИШНЯ: В тому повіті слід записати ще віча Обєднання в селах **Дмитровичі, Волчишовичі, Довгомостиськах і Заріччу.**

ЛЮБАЧІВЩИНА. У Любачівщині відбулися віча та довірочні наради УНДО в таких місцевостях: **Любачів, Коровиця, Липовець,** передмістя Любачева **Гірче, Жапалів і Жуків.**

ОКРУГ 52 (СТРИЙ—ДРОГОБИЧ).

У ДРОГОБИЧЧИНІ треба зареєструвати з останніх днів лютого ще такі віча та збори УНДО: у с. **Попелях, Мразниці, Довгім, Губичах, Ластівках, Кропивнику Старім і в Опаці.** Крім того дня 19. лютого ц. р. переведено ряд передвиборчих віч на **передмістях Дрогобича.** На передмістю **Задвірнім** реферував д-р Ільницький, на **Завіжнім** д-р Пацлавський, на **Лішнянськім** п. Шмігельський. **Дня 26. лютого** ц. р. відбуто на передмістю **Завіжне** другі збори, реферували д-р Гнатів і п. Шмігельський. **Дня 26. лютого ц. р.** відбуто ще отсі віча в дрогобицькім повіті, в **Лішні та Уничичах,** промовляв канд. на посла д-р Блажкевич, в **Лужку Долішнім і Броницї,** промовляв д-р Витвицький, в **Смільній і Ждяній** промовляли пп. Станимір і Новосельський, в **Трускавці** і **Тустановичах** перевів тогож дня передвиборчі збори канд. на посла п. А. Максимович. В **Сільци** перевели того самого дня віче п. Зарицький і Паньчишин, в **Урожі і Винниках** п. Ілько Яворський, в **Підбужи і Залікти** пп. Антонович і Веселий, в **Довгім** коло Медини і в **Медиичах** п. Сусюк. Крім того відбулися протягом останнього тижня заповіджені віча в **Раневичах, Почаєвичах, Михайлевичах, Дережичах,** на яких промовляв д-р Блажкевич, а крім того в **Снятинці і Старім Селі.**

У ДОЛИНЩИНІ відбулися крім поданих у **„Ділі" в останніх днях** ще такі віча та збори УНДО: у **Болехові, Витвиці,** Ілемні, Лолині, **Велдіжі,** в с. **Яворові,** велике віче в **Долині, у Пациковї, Новоселиці, Слободі Долинській, Тростянци і Лоліпці,** а крім того на **Болехівщині:** у с. **Гузієві** і Підбережу. Крім того відбулося величаве віче в **Перегінську.**

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

В неділю 19. лютого відбулося **велике** віче українського міщанства в **Тернополі.** Проводив проф. Іларій Бриковнч і **міщанин** п. Степан Кучерський. **Промовляли** кандидати на послів о. прелат Куницький і д-р Степан Баран. Перший говорив **д-р** Ст. Баран про виборчу ситуацію в **окрузі** ч. 54, опісля о. прел. Куницький про потребу йти до виборів під **синьо-жовтим** прапором для оборони українського **національного фронту** під проводом **УНДО** і голосувати на листу Українського **Нац.**-Дем. Обєднання ч. 18. Промови обох **бесідників** вібрані міщани і **міщанки перерывали** частими оплесками і по **промовах** о. д-ра Конрада, п. Конрадової і **предсідника** проф. Бриковича, що **взивали все** тернопільське міщанство **голосувати на** одинокy українську національну **листу** Обєднання ч. 18 — віче рішило **одноголосно** віддати голоси на листу ч. **18. Тернопіль** при виборах 4. березня і 11. **березня** ц. р. віддасть на 18 **найбільшу скількість** голосів з цілого **виборчого округа.**

В понеділок 27. лютого ц. р. **відбулося** велике повітове віче в **Микулинцях для** всіх громад микулинецького **судового повіту.** Віче отворив д-р Роман Слюзар **короткою** промовою, почім вибрано **предсідником** віча д-ра Степана **Барана з Тернополя;** секретарював студ. **Лопатинський** з Прошової.

Перший промовляв кандидат на **посла з** окр. ч. 54 п. Антін Кунько. **Опісля виголосив** довшу промову кандидат на **посла** з того самого округа адвокат д-р **Степан** Баран, обговорюючи всі виборчі **листи** окр. ч. 54 і вказуючи на ріжниці **між поодинокими** партіями та про **можливі вислідии** виборів. Віче пройшло **з великим** успіхом для УНДО, котре в **Микулинеччині** має велику перевагу. **Того дня хотіли** урядити в Микулинцях свої **віча сельроби** і бриліщі, але їх не відбули, **бо не** мали ні учасників ні льокалю.

На середу 29. лютого ц. р. скликав **Пов. Нар.** Комітет УНДО повітове віче **до салі** Міщ. Брацтва в Тернополі. На віче **прибули** кандидати на послів з виб. **окр. ч. 54** о. прел. Куницький, адвокат **д-р Ст. Баран** і селянин п. Антін Кунько і **п. Гринько** Скаскїв. Радикали відомого **виборчого** „подвижника" д-ра Ладики **в москвофільські** сельроби під проводом **свого кандидата** Петра Довгополого з Ігровиці **рішили** спільними силами при помочі **приведених** на віче своїх боївок **розбити віче** УНДО. Само Міщ. Брацтво і всі **бічні кімнати** та галерії наповнили **щільно великі** товпи народу. Віче **отворив довшою промовою** д-р Степан Баран, біля **котрого** стояло на сцені двох **студентів університету** з великими синьо-жовтими **прапорами**

ми. У своїй промові д-р Баран напятнував кирвину руїнницьку роботу демагогів з радикального і сельробівського табору, взиваючи присутніх йти у виборчу боротьбу з синьо-жовтим прапором і голосувати на листу Обєднання ч. 18 з твердою вірою в остаточну побіду нашого прапору. Радикальні боївкарі-палочники під командою д-ра Ладики та їх союзники сельроби, що були у подавляючій меншости, счинили корчемний вереск — який по хвилі притих і тоді д-р Баран скінчив свою промову, розвязав віче і вказуючи на наш святий національний прапор, завізвав ще раз всіх незасліплених червоним блахманом йти до виборів за ч. 18 — кінчаючи свою промову окликом „Ще не вмерла Україна". В цій хвилі синьо-жовті прапори піднеслися високо вгору, а з тисячних грудей залунав наш могучий національний гимн, що й було нашою величною побідою на горсткою червоних соціялістів.

Гурток радикалів пішов тоді на подвіря філії „Просвіти", де сторожом є радикальний кандидат Федько Довгань і там забажали устроїти віче під голим небом. Д-р Ладика виліз на фіру і коли став промовляти, посипалися на нього груди снігу, що не дали йому скінчити бесіди. Війшла поліція і принагідне віче розігнала.

Маси наших селян та інтелігенції подалися до салі Української Бесіди в Українськім Банку і тут у великій салі відбули величаві збори, котрим проводив проф. Брикович. Промови кандидатів на послів Антона Кунька, Гринька Скаскова і о. прал. Кукицького пройшли з небувалим успіхом. З таким самим успіхом промовляла також п-і Бланка Баранова, а наконець д-р Ст. Баран, даючи практичні вказівки і поради щодо переведення самих виборів. Збори зробили велике вражіння на присутніх, що вийшли з твердою постановою доложити всіх зусиль для віднесення виборчої побіди листи ч. 18 при виборах до сойму і сенату в Тернопільщині. Рішено відбути довірочну нараду в середу 7. березня 12. год. в пол. в салі Міщ. Братства, на котру прибуде голова Обєднання д-р Дмитро Левицький. Кожна Громада Тернопільщини має вислати кількох своїх представників, членів Обєднання.

ОКРУГ 55 (ЗОЛОЧІВ).

У ЖИДАЧІВЩИНІ відбулися в останніх днях лютого крім вичислених у попередніх числах „Діла" ще такі віча й збори Українського Нац.-Дем. Обєднання: в **Жидачеві** та в **Березині**.

У РОГАТИНЩИНІ маємо до зареєстровання ще такі віча: в **Черневі, Хохонові, Конкольниках, Чесниках і Болшівцях.**

У ПЕРЕМИШЛЯНЩИНІ віча та збори УНДО: у **Броховичах і Полюхові Малім.**

У ГЛИНЯНЩИНІ віча у **Ляшках Королівських і Вижнянах.**

Неділя, день 4-го березня, день виборів до сойму! Ми мусимо вибрати українського представника міста Львова! Ні один українець, ні одна українка не сміє того дня залишитися дома і відтягнутися від сповнення національного обовязку! Кличте зі собою своїх сусідів і знайомих! Недужих ведіть або везіть до виборів! Всі того дня до виборчої урни! Всі голосуйте на національну українську листу

ч. 18.

Правдивою приємністю

є пранне милом Олень-Шіхт. Наслідки прання злим милом не можна відразу бачити. Щойно пізніше завважується шкоди, виряжені біллю. А білля таки є великим і дорогоцінним скарбом кожної газдині. Мило Олень-Шіхт, вироблюване з найліпших сирівців, є лагідне і видатне. Факт, що його уживають від десяток літ міліони досвідних газдинь, є запорукою його доброти. У власному тому інтересі купуйте тільки

МИЛО ОЛЕНЬ-ШІХТ

Радянська Україна

Передача державного земельного майна селянству.

Харківські „Вісти" з 11. лютого 1928 р. приносять інформаційну статейку про передачу державних земель селянству. Вважаючи недоцільним давати якінебудь коментарі до неї, передруковуємо її з „Вістей" у цілости для інформації та міркування наших читачів над її змістом і цифрами. Ось і вона:

11-го серпня 1926 року ВУЦВК ухвалив постанову про передачу державного земельного майна місцевого значіння для трудового користування селян. Перші підсумки передачі держземмайна селянству зроблено ще в жовтні 26-го року. В той час державного земельного майна місцевого значіння було 871.442 гектарів. Передано на 1-е жовтня 26-го року 312.923 гектарів, зараховано до розселенського фонду 223.950 гектарів. Таким чином виключено з держземмайна для передачі селянству 536.873 гектарів, себто 61,6 прц., залишено за ріжними установами й організаціями 334.578 гектарів. Обслідування Наркомзему виявило хиби в справі передачі земельного майна селянству, як також і в справі розподілу через земгромади цієї землі між окремими селянськими господарствами. Головні хиби були такі: відтягнено термін фактичної передачі частини держземмайна на 1 рік, передаване держземмайно місцевого значіння користувачам державного значіння, що на них декрет ВУЦВК не поширюється, земгромади часто розподіляли одержану землю не поміж бідняків, а між всіми селянами (на двір або на їдця), і через те часто землю одержували і заможні господарства. Були випадки, коли цією землею наділяли попів та інший нетрудящий елемент. Через те Наркомзем і НК РСІ (Робітничо-селянської інспекції) запропонували округам перевірити роботу в справі передачі держземмайна і виправити хиби. Після цієї директиви додатково передано селянству із складу земель залишених в держземмайні по 26 округах ще 13.715 гект. Крім цього по 10 степових округах передано населенню із середокружного розселенського фонду 116.646 гект."

„Таким чином остаточні дані про передачу державного земельного майна селянству такі: всього держземмайна місцевого значіння на Україні було 895.424 гектари, передано селянству 437.833 гект. залишено невикористаного розселенського фонду 141.025 гект. і залишено в користуванні ріжних установ 317.065 гект. З них 317.065 гект. здебільшого залишено землі за агробазами, ветеринарними пунктами, за с.-г. і трудовими школами, за СТВД, кооперацією та Райвиконкомами. Таким чином роботу щодо передачі державного земельного майна селянству закінчено".

„Це питання розглядала велика президія ВУЦВК і за докладом заст. Наркомзема Федотова визнала, що роботу в справі передачі державного земельного майна місцевого значіння селянству закінчено. Наркомземові, президія ВУЦ ВК запропонувала простежити, щоб степові округи використали лишки розселенського фонду протягом 27-28 року. Окрвиконкомам доручено остаточно перевірити використання цього майна і остаточно перевірити роботу в цій справі на чергових „пленумах" Окрвиконкомів"

Нові автономні райони в УСРР.

На Україні творять комуністи далі автономні адміністративні одиниці для національних меншостей. Результатом найновіших нарцеляційних зусиль комуністичних національних геометрів є створення двох грецьких національних автономних районів. На пропозицію Маріупольського Виконавчого Комітету ухвалила Центральна Адміністративно-Територіяльна Комісія УСРР виділити на території Маріюпільщини два грецькі національні райони, а саме: Манчушський і Сартанський. У звязку з тим і щоби Україна мала більше інтернаціональний чим суто український характер комуністи рівнорядно з виділюванням чимраз то нових національних районів касують українські райони. І так на Шевченківщині скасувала комісія на внесення місцевих „патріотів" **Балаклійський і Матусівський** райони.

Ювилей.

Дня 11. лютого святкував увесь харківський урядовий центр і вся партійна „верхушка" пятидесятиліття т. зв. всеукраїнського старости Григорія Івановича Петровського. — Дня 23. лютого ц. р. святкував увесь Радянський Союз, а з ним і Радянська Україна десятиліття червоної армії. В усіх столицях ювилей мав офіціяльний характер і відбувся з нечуваною помпою. Вся радянська преса з того дня переповнена ювилейними статтями присвяченими червоній армії, споминами про неї, та її подвиги. Крім того вся вона вийшла з тієї нагоди в подвійному обемі.

Повінь на Україні.

В половині лютого навістила південносхідну Україну велика повінь. В Мелітопільщині вода залила 85 сіл. Вилляли річки Кальміюс, Луганка, Конка, Жеребець, Московська. Повінь заподіяла в Мелітопільщині, Артемівщині, Маріюпільщині, Луганщині величезні матеріяльні школи та не пощадила й численних людських жертв. Направою мостів, доріг та допомогою для потерпівших від повені занялися уряд і громадські установи.

Виборчим мужам довіря до відома!

Всі мужі довіря при виборчих комісіях міста Львова зволять зголоситися сейчас по закінченню виборів і підписанню протоколу з докладними нотатками про вислід голосування, без огляду на пору, в льокалі Українського Народного Виборчого Комітету, вул. Костюшка ч. 1 а, ІІ. пов. ч. тел. 39-48 (можна і телефонічно), де установлено безперервний цілонічний дижур.

Виборці з вулиці ОКУЛЬСЬКОГО голосують у виборчім льокалі при вул. НІКОРОВИЧА ч. 2, а не при вул. Шумлянських, як подано в інструкції, виданій Українським Виборчим Комітетом на м. Львів.

За Український Народний Виборчий Комітет на місто Львів:

Е. ІГНАТ, голова.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Брат на брата.

Червенська Земля і Погорина Волость! Скільки разів червонилась кровю перша, скільки разів курилася від пожарів друга.

Скільки разів...

Рідко коли проливала цю кров, підкладала вогонь чужа рука. Раз на століття.

А Червенська Земля червонилась, а Погорина Волость горіла — мало не що року...

Брат на брата ставав як лютий звір, очі виколював, діти на списи настромлював, жінки неславив...

А довкола вили голодні вовки, лакомим оком поглядаючи.

На твої лани, на твої ліси, на твої ріки і озера...

Потомились лицарські руки рубаючи... рідні панцирі, заніміли лицарські серця пронизані... рідними стрілами, звисли буйні голови, останньою думкою проклинаючи... брата.

А довкола вили голодні вовки...

Бо богата і гарна еси — Земле Рідна!

Розсипалися мури, розпалися остроколи, запалися башти міст і городів. З княжих замків, з лицарських хоромів, вітер попіл по полі розвіяв. Навіть у памяти нащадків мало сліду осталось...

Тільки осталось одно: Чужому десять раз прости, рідному десять раз відомсти!

І забилась та проклята заповідь у серце і затроїла мозок. Чий?!... думаєш: не маю відваги сказати? — Твій — український народе!

Ідеш ти крізь мандрівку століть — усе інше забуваючи — тільки одну ту заповідь бережеш і дітям і внукам передаєш — ніколи не забувши про неї.

Нехай це гетьманська булава, нехай переорана межа!

А як заграли дзвони к Софії і гомін волі розкотився далеко і широко, то першою думкою вільного народу була проклята заповідь.

Пішов у бій кровавий брат на брата, з завзяттям, з погордою смерти, якої не бачили ні Калка, ні Полтава, ні Берестечко, ні Київ, ні Львів.

Засіявся густий, понурий ліс хрестів намогильних, а спитайте їх: скільки засіяла братня рука-...

Спитайте їх, а проклянете проклятую заповідь.

Одні хрести за булаву, другі за межу, а треті таки так: „по непорозумінні".

Затихли дзвони на Софії, сконав під небом гомін волі. Тільки вітер на хрестах пісню виграває — тужливу, сльозаву, як і перед століттями.

Гине слава Дажбожого внука...
Але кому це в голові,
Не пора на дрібниці.
Пора на бій, кервавий бій, бій братній.
За що?
Байдуже, коби бій!
За булаву!
За межу!
За мандати!
Гей! Земляки! Далі всі як один!
Плече об плече, рамя об рамя!
Згідно з традицією і заповітами.
Брат на брата!!

Галактіон Тіяко.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ДВАЦЯТЬДЕВЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі прочитано деякі статті й замітки з „Сурми", а опісля йшла довга дискусія між оборонцями і прокуратором за і проти відчитання вироку в краківському процесі. По нараді трибунал згодився на відчитання деяких місць з того вироку. Потім відчитано ті місця, що дотичили обв. Колодія, Заболоцького, Шумського, Стефанишина Миколи й Павла Генгала.

Тому, що оборона взяла назад свій внесок на провірення зізнань того інформатора поліції, який заявив був, що знає дійсних убийників (пор. „Іл. Кур. Цодз." з 20. II.), предсідник трибуналу повідомив, що доказове поступовання в цій справі закінчене.

По павзі поставлено присяглим суддям 38 питань, що дотичать усіх 17 обвинувачених. Оборона від себе не поставила ніяких додаткових питань.

На тому закінчено нинішню розправу. Завтра, в суботу, промовлятиме прокуратор.

—o—

Нині відчитано на розправі всі запропоновані прокуратором статті й замітки з „Сурми", а саме: „З Новим Роком", „Під сучасну хвилю", „Роля індивідуального терору і визвольній боротьбі", „Пропаганда", „Паризький процес", „З Новим Роком", „Хлопці!", „Звідомлення", „Щоб Заламутило як шириться". Деякі з тих статтей читано в цілости, деякі тільки в більших або в менших уривках.

За прочитання вироку в крак. процесі.

Після відчитання статтей і заміток із „Сурми" просив д-р Паленський відчитати вирок крак. процесу, а зокрема місце про Стефанишина, для ствердження, що там є мова про Стефанишина Миколу, а не про Стефанишина Антона.

Опісля забрав слово д-р Шухевич і просив предсідника ствердити на основі актів крак. процесу, що вироком крак. суду Колодій і Заболоцький засуджені з § 67 і що оба вони призналися в приналежности до У. В. О.

Забрав слово прокуратор і заявив, що для ясности доповнює акт обвинувачення ще й тим, що до інших закидів проти обв. Ів. Вербицького додає ще й злочин „ошерства", виненого ним на надком. Мітлянера і „виводовцу" Бутного та Хімика, яких він мабуть неслушно обвинувачував у побитті, себто в надужитті ними своєї влади. Одночасно прок. відкликав свій внесок на відчитання вироку крак. процесу, мотивуючи це своє становище тим, що справа У. В. О. тут аж надто добре вияснена і читати вирок того процесу вже недоцільно.

З черги забрав слово обор. д-р Давидяк і просив іменем цілої лави відчитати вирок краківського процесу в цілости. При тому д-р Дав. зазначив, що вже на початку розправи оборонці зложили заяву, що вони себе взаємно субституують. Під себе д-р Давидяк просив відчитати передовсім той уступ з вироку крак. процесу, який відноситься до Павла Генгала, на якого покликується в багатьох місцях акт обвинувачення, коли ходить про доказання, що обв. Ковалишко робив щось небезпечне для держави. А тимчасом Генгало в тому процесі зовсім увільнений.

Прокуратор спротивився ще раз допущенню відчитання вироку в краківськім процесі.

Після того зголосився до слова обор. д-р Волошин, який заявив, що відчитання крак. вироку мало би в цьому процесі велике значіння. Прок. твердить, що справа У. В. О. аж надто добре вияснена, а тимчасом тут слухаємо надком. Мітлянер сам заявив, що про краківський процес „щось трошки знає", а потім зовсім відмінно представив справу У. В. О. на тутешнім терені, як це зафіксовано у вироку крак. процесу. Тому обор. д-р Вол. просив теж іменем цілої лави допустити відчитання вироку крак. процесу.

Хто такий Музика Рішард?

Забрав голос д-р Шухевич і сказав, що оборона, вичитавши вчора з „Іл. Пор." зізнання хлопця Музики, котрий подав на поліції, що знає дійсних убийників кур. Собінського, постаралася його відшукати і переконалася, що його дійсне назвище звучить не Музика, а Музика Рішард (...) син дир. школи в Любінцях. Оборона провірила, що він є ексцентричною особою, тому до його зізнань не привязує ваги. З тих причин оборона бере свій внесок у цій справі назад, бо не хоче нічого будувати на зізнаннях ексцентричних і фантастичних зізнань свідків.

Забирали ще голос обор. д-р Паленський і д-р Давидяк. Д-р Давидяк пригадував § 46 карн. зак., на основі якого на відкликання внеску треба згоди другої сторони. Колиж друга сторона не згодиться, то цю справу має вирішити трибунал. Тому д-р Дав. ще раз просив трибунал допустити відчитання вироку у крак. процесі.

Рішення трибуналу.

По реплиці прокуратора трибунал удався на нараду. По нараді трибунал рішив відчитати деякі місця з вироку крак. процесу (як того домагалися поодинокі оборонці). Цілого вироку ухвалено не відчитувати. Друга ухвала трибуналу дотичила доходжень у справі змісту нотатки в „Іл. Кур. Цодз." з 20. II. Згідно з внесеннями обох сторін (бо й прок. погодився зі становищем оборони) рішено не переводити в цій справі ніяких доходжень і не відчитувати вже реляції поліції в цій справі, яку предсідник мав у руках.

Після того відчитано місця з крак. вироку, які дотичили Колодія, Заболоцького, Шумського, Стефанишина Миколи й Павла Генгала.

Опісля предсідник повідомив, що ніхто з обвинувачених не був досі караний, а вкінці подав до відома, що доказове поступовання в цій справі закінчене.

38 головних питань.

По павзі прочитано 38 головних питань, що дотичать усіх обвинувачених.

Перші два питання звучать так: „Чи винен обв. Василь Атаманчук (у другім питанні: Іван Вербицький), що у Львові дня 19. жовтня 1926 у взаїмнім порозумінні і спільдінні з Іваном Вербицьким (у др. пит.: з Вас. Атаманчуком) в намірі позбавити життя Станислава Собінського віддавшим одним з них стріл з остро набитого револьверу ззаду, отже в спосіб зрадливо підступний, як безпосередній виконавець ділав проти Станислава Собінського у такий спосіб, що наслідком того наступила його смерть?"

Дальші два питання звучать так: „Чи винен обв. Василь Атаманчук (Ів. Верб.), що в р. 1926 і з початком 1927 у Львові і в інших місцевостях „Малопольщі", належавши до У. О. В., яка має на меті відірвати збройно Сх. „Малопольщу" від Річипосполитої Польської і створити з неї окрему державу — підприняв тайно, шляхом змов, підбурювань ділання, що змірюють до відірвання части держави від одноцільного звязку, до стягнення на державу небезпеки зовні, а також до забурень і домашньої війни внутрі держави, і в тім ділі єдино мав дальшу участь?"

Ідентичні питання (до третього і четвертого) поставлено й дотично обв. Михайла Вербицького, Ольги Вербицької, Юліяна Головінського, Антона Стефанишина, Олександри Яницької, Володимира Дзіся, Станислави Дзьобіянової, Остапа Дерлиці, Прокопа Магніщіва, Олени Королюкової, Миколи Ковалишка, Ярослава Гречана, Ольги Гречак і Михайла Вірстюка.

Чергове питання (10—32), що відноситься до всіх обвинувачених з виїмкою Ярослава Гречана, Ольги Гречак і Михайла Вірстюка, звучить так: „Чи винен (вна) обв. ......, що в р. 1926 і з початком 1927 у Львові і в інших місцевостях „Малопольщі" в часі мира розвідувався (лася) про урядження і предмети, що відносяться до збройної сили держави і її військової оборони, а не підприниманні приказано державою, а тою метою, аби про них дати відомости чужій державі?"

Чергові три питання (33—35), що відносяться до Яр. Гречана, Ольги Гречак і Мих. Вірстюка, такі: „Чи винен (на) обв. ......, що в Долині з кінцем березня 1927 давав(ла) захист утікшому Василеві Атаманчукові, знаному йому (їй) злочинцеві, пошукуваному властями за злочин морду і шпіонажі і затаював(ла) перед поліцією державною сліди, що вели до його віднайття?"

Останні три питання (36—38) поставлені на обставину можної зневаги тюремних функціонарів обв. Дзісем і можно фальшивого обвинувачення поліц. функціонарів у побитті, вольного обв. Ів. Вербицьким. Оборона підсудних по короткій нараді рішила не ставити від себе ніяких додаткових питань.

На тому закінчено нинішню розправу. Продовження її завтра.

День виборів до сойму зближається! Це неділя 4-го березня! Українці і українки! Сповніть свій національний обовязок! Зближається день нашої великої політичної побіди! Тільки витрівайте в боротьбі! Спішіть в день 4-го березня до виборчої урни одною лавою і голосуйте тільки на листу Українського Національно-Демократичного Обєднання ч. 18. — В єдности сила! В день 4-го березня не сміє бути ніодного українця ані українки, які змарнували би свій голос в цю важну хвилю!

Останні вісти.

ПОЛЬСЬКА ВДПОВІДЬ ЛИТВІ.

Варшава, 2. березня 1928.

Польща вислала відповідь на останню литовську ноту щойно після засідання Ради Ліги Націй.

НАД ЧИМ РАДИТИМЕ СОЙМ?

Варшава, 2. березня 1928.

Декретові праці уряду зближаються до кінця. Перед скликанням нового сойму і сенату під наради ради мін. війдуть лише проекти найважніших розпорядків згл. тих, які вже зголошено до ради. Інші проекти декретів, які тепер є в опрацюванні, будуть зложені новому соймові до ухвалення як законні проекти законів.

Ген. Гурецький віцепремієром?

Варшава, 2. березня 1928.

„АВС" приносить чутку, що ген. Гурецький, презес Краєвого Госп. Банку буде іменований віцепреміром на місце Бартеля.

ІСЛЯНДІЯ — НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА?

Берлін, 2. березня 1928.

З Копенгаґи повідомляють, що держ. рада Ісляндії ухвалила одноголосно виповісти пакт персональної унії, який лучив Ісляндію з Данією. Ісляндія в найближчому часі має проголосити себе незалежною державою.

Вже надійшли останні новости на Б-и-у-н-то до фірми
Антін Уєра Львів, вул. Галицька 10.
До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стрию і Тарнові 2—5

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дир. Н. Стадника (вул. Шашкевича):

4-го березня 3.30 поп. „Циганська Любов".

4-го березня 7.30 веч. „Чорна Пантера і Білий Медвідь".

Міський великий театр:

3-го березня 3.30 поп. вистава для молоді.

3-го березня 7.30 веч. „Льогенгрін".

4-го березня 12 в пол. „Чупурек" казка для дітей.

4-го березня 3.30 поп. „Феноменальна умова".

4-го березня 7.30 „Завмерше місто".

Міський „Театр Новин":

3-го березня „Лише ти..."

4. березня 3-а поп. „Дівчина з Пусти".

4-го березня 7.30 веч. „Лише Ти..."

Кіна.

„Палас": „Горний жест" — „Братство крови".

„Аполло": „Декабристи".

„Лев": „Декабристи" на підставі Д. Мережковського.

„Фатаморгана": Білі ночі

Casino: „...".

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає вмідняюючо, відживлюючо, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспаньскій малязі. До набуття у всіх аптеках і дрогеріях. Ціна за фл 4·25 зол., ¼ 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. **Mr .M. Krzysztoforski Tarnów.** 51-?

Проти кандидатури Д. Гавснера.

У нашій редакції явилися представники українських складачів І. Мусій, М. Галушка і Ст. Микитка у звязку з поданою в ч. з 3. березня ц. р. львівським пепесівським „Дз. Люд." заміткою про участь складачів та заявили, що їх ніхто про те віче не повідомив і що вони в ньому участи не брали. Пепесівські політичні махери поступили так зі страху, щоби українські складачі не зірвали віча, як це вже мало місце на попередньому заранжованому А. Гавзнером вічу складачів. Українські складачі голосують солідарно на одиноку українську національну листу ч. 18

НОВИНКИ.

— ЗА УКРАЇНСЬКИЙ МАНДАТ У ЛЬВОВІ. Сходини мужів довіря Українського Народнього Виборчого Комітету при виборчих комісіях відбудуться в суботу, дня 3. березня (марта) ц. р. в год. 6-тій вечером в салі Т-ва „Сила", Краківська 17, I. пов. Присутність обовязкова, для одержання остаточних інструкцій. — Сходини дільницевих Комітетів в 6-тій год. у власних льокалях для розподілу праці.

— АРЕШТИ. Дня 27-го лютого ц. р. арештували в Сяноці кандидата на посла листи ч. 18 на 48 округ ВАСИЛЯ ПОДУБИНСЬКОГО. На другий день Радна Палата тутешнього суду ухвалила випустити його на волю, одначе прокуратор зголосив зажалення і справа відійшла до Апеляційного Суду. Тимчасом кандидат Подубинський дальше сидить у тюрмі. — Дня 25-го лютого ц. р. арештували студ. ЕВГЕНА ДОМАРАЦЬКОГО з Перемишля, який перебував тепер на агітації за 18-кою в Сяніччині. Арештований сидить у судовій тюрмі в Сяноці.

— **Недоля наших вязнів.** Пишуть нам: До зрештованого в Зборівщині о. Ст. Муровича, якого держать у холодній вязниці, начальник суду не допустив лікаря, ще й глузував із недужого. Крім цього дня 24-го м. м. в неприсутности о. Муровича, пароха Сервір, поліцаї найшли на його хату та стягали податок із збіжа, розбивши раніше шпихлір.

— **З нашого театру.** Завтра у неділю наш театр повторяє пєсу Винниченка „Чорна Пантера й Білий Медвідь". Може цим разом цей день буде відповідним для нашої інтелігенції, що останнього місяця була надто сильно занята останньою фазою виборчої акції і останньою фазою карнавалу. Всі, що виконали свій громадянський обовязок можуть із чистою совістю перейти від виборчої урни до театру, щоби познайомитись із одною з найкращих пєс нашого відомого драматурга.

— **Новий титул** дістав директор львівської поліції на підставі розпорядку президента. Відтепер він називатиметься „Львівський староста гродський", а в скороченні можна писати до нього: „До Старости Гродського у Львові". Дирекція львівської поліції називатиметься „Львівське староство гродське".

— **Життя 2-золотівок** означене розпорядком м-ства скарбу до 1-го квітня. Всі ці гроші, що мають дату 1-го мая 1925 треба від 1-го квітня до 31-го мая виміняти в державних касах.

— **Катастрофи й нещастя.** На передмістях Парижа згоріли дві великі фабрики: одна із машинами до писання, друга з тапетами. — Бразилійський корабель „Атагай", що віз вибуховий матеріял зазнав експльозії. — У Вестфалії м. Кавальд, у копальні днягар убив кільканадцять робітників. — Згорів югославський літак із летуном і глядачем.

— **Галицькі шпиталі.** У звязку із ліквідацією „виділу самоврядування" департамент служби здоровля рішив, що на час цієї ліквідації, менш більше рік, всі шпиталі у Галичині, з виїмком Львова, Кракова та Кульпаркова перейдуть під управу воєвідств.

— **Буча в білгородськім парляменті** 29-го лютого дійшло в скупщині до скандальних сцен. Хлопсько-демократичний

РАДИКАЛЬНИЙ СЕРЕДНИК на
КАШЕЛЬ
так означують лікарі
Kaisera кармельки грудні з 3 ялицями
Уживайте також цего славного середника. Мільони людей вживають його при кашлю, катар[illegible], хрипці, катарі грудей, зафлегмлених, дихавиці, коклюшу, як також проти перестуди. 15.000 лікарських свідоцтв і приватних осіб. — До набуття: Львів: Маг. Ашкенази, Маг. Баш[illegible], Маг. Едуард Брикнер, Маг. В. Добжински, Маг. Генрик Блонцінскі, Маг. М. Еттингер, Маг. Антоні Егобар, Маг. К. Кастанович, Маг. Рафал Кунцоок, Маг Ф. Крижановскі, Маг. Курьєвіч, И. і С. Кавч „Аптика під Леоедем", Маг. Тит Лязовскі, Маг. М. Обепендер, Д-р И. Пішвскі, Маг. И. Шайнбах, Маг. Володимир Саркасевич, Маг Л. Сладовскі, Д-р С. Стешель, Маг. О. Теннен вум, Маг. Казимир Зигмунтович, Маг. Л. Цуккерман. Дрогуерії: Маг. Беним Блайберг, Маг. Фрід і Стернберг. Зпес ння коло Львова: Маг. А. Брауншуьвя.

союз домагався, щоби скласти державну комісію для перевірки обставин у вязницях. Коли на це відповідав міністр внутр. справ д-р Корошец, признаючи, що ці обставини є погані, Ст. Радіч почав йому перебивати такими різкими окликами, що аж захрип. Тоді посли з радикальної партії кинулись на Радіча із пястуками. Почалась бійка. Предсідник замкнув засідання; поміркованим елементам ледви вдалось погодити ворожих. Коли Радіча виключили за кару із трьох найближчих засідань, опозиція знову счинила страшний гам.

— **Літературний куток.** Ромен Роллан видасть небавком книжку „Леопіди" (сюжет із життя емігрантів підчас франц. революції) і нову працю про Бетовена. — У франц. видавництві „Великі літературні події" вийшли книжки про появу „Тартюфа", „Мадам Боварі" Фльобера і „Енциклопедію" Дідро. — Бернард Шов видасть небавком книжку „Провідник по соціялізмі для жіноцтва", написану на прохання своєї секретарки. Соціялісти висловлюються про цю книжку скептично, ще її не знаючи, лякаючись, щоби їх єретичний однодумець не зробив їм нового збитка. — Герґарт Гавптман приготовляє нову комедію, на підставі класичної повісти франц. письменника Кльода Тіліє „Мій дядько Бенжамен". — Відомий франц. режісер і директор театру Антуан видав свої спомини. — Відомий нім. драматург Георг Кайзер видав пєсу „Президент" „комедію про суєту та ілюзію наших днів". Франц Мольнар написав нову комедію „Олімпія", яку ставлять театри Будапешті, Берліні, Льондоні та Ню Йорку; її сюжет — сатира на шляхоцькі гордощі. — Друзі Ізадори Дункан зібрали листи артистки присвячені танцям і видали їх окремою книжкою.

— **Геройка берлінського процесу.** Головний свідок у берлінськім процесі проти Кранца і головна винуватчиня трагедії молодих хлопців, Гільда Шелєр, покидає на рік батьківський дім. Вона виїде на село, де під опікою старших буде поправляти свої нерви. Спершу уряд опіки над малолітніми хотів віддати її до карного дому поправи. Цікаве, що молода „геройка" і її батько дістали велику скількість пропозицій від ріжних фільмових підприємств, щоби вона виступала як акторка. Одна видавнича фірма хотіла навіть, щоби молода Гільда написала свої спомини! Батько відкинув усі ці пропозиції.

— **Міністер у війні з модою.** Німецький міністр почт і телеграфів Шетц став славним від одного обіжника, що має мало спільного з почтою і телеграфом, а богато із жіночою модою. Він заявив усім жінкам, що працюють у його міністерстві носити сукні коротші як у 30 цм. віддалення від колін. Союз почтово телеграфних жіночих урядовців почав боротьбу з цим наказом. Жіноцтво доказує, що старші урядовці, які магнуть обовязок контролі над цим обіжником будуть у смішній ситуації, коли ходитимуть з метром і мірити кожну сукню від колін. Далі: більшість із жінок на почті має й так сховані ноги, а ще більша скількість є надто бідна, щоби могла негайно витратити гроші на нові довгі сукні. А що буде коли новий міністр, демократичніший, що йде більше із духом часу, видасть новий обіжник у справі суконь? Демократична преса бере в оборону обурене жіноцтво.

— **Мораль танечниці в парляменті.** З нагоди приїзду на гостинні виступи до Відня паризької муринки Джозефіни Бейкер, модерної танечниці, що звеличує джезбенд і чарльстона, один із віденських послів Бржабек виголосив у парляменті палку прокураторську промову на тему: як уряд дозволив на такі виступи і на такі афіші. Бейкер має на клюбах легку перевагу і відперина задом. Віденська преса відповідає дотепно згаданому послові, що він зробив танечниці ще одну зайву рекляму і що виступів артисток варієте не слід мішати з поважними політичними дискусіями ані з міркуваннями про завдання мистецтва.

— **Бандитизм у Шікаго.** Президент міста Шікаго видав розпорядок поліції, щоби вона не пробувала бандитів ловити, а просто їх стріляла, не попереджуючи. Причиною такого розпорядку є безнадійна дотеперішня боротьба мешканців Шікаго із бандитизмом, що зростає з дня на день. Останніми днями бандити підложили динаміт під доми, де живуть видатні громадяни, а минулого місяця 5 домів, в яких жили прихильники бурмістра, вилетіло у воздух. Багато заможних людей лякаючись атентатів покинуло свої доми, а 300 поліцаїв стоїть на варті перед домами, яким грозить небезпека.

— **Льондонські сензації.** Великий англійський промисловець Букстон повідомив телеграмою міністра фінансів Черчіля із Монте Карльо, що виграних там 5.200 фунт. шт. пересилає до державної скарбниці. На його думку: виграні гроші не личить уживати для власних потреб. Букстон сів грати із 15 фунт. шт., а виграний згадану суму подарував першому стрічному жебракові 100 фунтів! — У Льондоні найшли на шляху підземельної залізниці трупа добре одягненого мущини; досі невідоме його прізвище ні те, чи він упав жертвою чужої руки чи сам кинувся під поїзд. При ньому найшли листок сповіди, що він убив 10 літ тому свого суперника і досі не має сміливости ні признатись до злочину ні відпокутувати його.

— **Рекорди.** У Марбургу повісився залізничий урядовець Шавперль, щоби доказати своїм приятелям спіритистам, що після смерти він зявиться їм; він залишив листа жінці та дітям, прохаючи їх не сумувати, бо він хутко вернеться.— У Кольонь один хлопець виліз на шпиль собору і станув там на голові, бо побився об заклад за 2 папіроси. — У східній Фляндрії святкували хрестини в ріднї Ван Гуль-Де Ван, що має 22 дітей. — Жінка славного лікаря Воронова, що відмолоджує людей, домагається розводу, із цього виходить, що відмолоджити себе або власну жінку важше ніж інших! — Нім. Райхсвера, що давала субвенцію фільмовому підприємству „Фебус" утратила з яких 20 міл. мар. — Нім. робітник біля Дортмундси обезпечив себе на 30.000 мар. і дав собі відрізати ногу льокомотиві на залізничім шляху, щоби дістати обезпечення. За цей підступ засудили його на 9 міс. вязниці.— За місяць вийде у світ англійський словник т. зв. Оксфордський, що має значіння енциклопедії мови, різнорідної із словником франц. Академії. Над ним працювали вчені 70 літ; він має 12 величавських томів, 46.464 сторінок і майже 2 міл. цитат-прикладів. Якби його розложити на довжину то він тягнувся би 15 км. — Один театр у Філядельфії побив своєрідний рекорд: після ;її паде перед очима глядачів незвичайна вазиса — штучний водопад, такої величини, що закриває всю сцену. На цей водопад паде ще сяйво рефлектора і вода грає перед очима авдиторії всіма кольорами веселки.

— **Світова всячина.** Німеччина заявила офіціяльно, що признає гаагський мировий трибунал як обовязковий для себе в міжнародніх конфліктах і підписала дотичну клявзулю. — Від 15 до 24. жовтня відбереться у Відні світовий конгрес стрижіїв, мистців штучних перук і зачісок. — Відділнрец і бувш. голова мадярської поліції арештовані свого часу за фальшування гроша, випущені на волю. — Ліндберг дістав за пропагандовий лет по півд. і центр. Америці медалю і 25.000 дол. нагороди. — На Криму і на Кавказі почали йти сильні дощі; над Чорним Морем студінь. — Цопоти-литвинсько прилучать імовірно до Данцігу, який піддержуватиме їх матеріяльно.— Болгарська банда в Македонії вбила 5 осіб. — У Левінграді помер у 91 р. життя редактор „Петербурської Газети" Худяков. — Помер бувш. шеф італійськ. ген. штабу Діяз, що проводив боями над Ізонцо. — В осени будуть видані спомини льорда Асквіта. — У Шікаго зловили 5 бандитів, які вкрали 100.000 дол.— У Левінграді недостача паперу; є загроза, що зачинять фабрики паперового тресту. — В Англії є 25.000 сліпих, що мають більш 50 літ. — Населення Бельгії (7.874.600 осіб) збільшилось за рік на 63.000 голов.

— **Справлення помилки.** Звертаємо увагу, що в передовиці „Рятунок українських мандатів" в 2-ій шпальті в 30-тому рядкові згори цифру „34.000" треба заступити цифрою: „19.200".

— **Наші господарі та хлібороби** із вдоволенням почули, що Акційна Спілка Г. Цегельський у Познані, одна з найбільших і добре заслужених краєвих промислових фірм відчинила у Львові, вул. Льва Сапіги ч. 34 власне Бюро Продажі Хліборобських Машин, з огляду на потреби та вигоду нашого краю. Машини, виробу Акц. Спілки Г. Цегельський зідомі своєю міцною та новітньою конструкцією, найбільше відповідають вимаганням наших хліборобів і є доступні в цінах: їх охотно купують наші більші господарі та менші. Новевідчинена Бюро Продажі, що буде мати енергійну та досвідчену управу ще більше зближить Акц. Спілку Г. Цегельський до наших клієнтів.

— ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Богословсього Наукового Товариства у Львові відбудуться дня 6. III. 1928 о 4 год. вечер. в конференційній салі Духовної Семинарії, вул. Коперника 36.

ВИБОРЦІ не дайте себе оманути — не вірте пронаксвітам.. але ідучи до виборчої урни 4. березня вичистіть обуву пастою **Елеґант**, цим дасте доказ своєї зрілости і національної свідомости.

ВИД. „ЖУРАВЛІ" Рогатин
заповіджене ун- вення
почне висилати 15. березня ц. р.

Дописи.

РОГАТИНЩИНА. *(Непоодження уві вісти).* Не повело кандидатові „Праці" д-рові Західному в Бережанщині, де свідомі громадяни вже надто добре пізнали його кирпину роботу, отже вибрався було мутити людей в Рогатинщину. Оголосив ряд своїх віч, а в першу чергу вибрав село Колоколин. Не віча навалося понад 300 свідомих громадян, які одноголосно вибрали на предсідника о. Сеньківського. Д-р Західний розпочав свою промову, вказуючи на патріотичне виховання польської молоді, чого буцімто в нас не робиться. В цьому місці перебив йому селянин Белегай з Підмихайловець, який вказав, що якраз такі люди як Західний і йому подібні унітеги деморалізують нашу молодь, опльовуючи наші національні святощі, розбиваючи єдність українського народу, кидаючи колоди під ноги і брехливі наклепи на тих, які під синьо-жовтим прапором ведуть український нарід до цілі і добробуту. Ті люди мають ще відвагу показуватися на вічах по наших селах з такими передвоєнними хрунами як „товариш" Свобода. Віченики заявили, що не будуть більше слухати таких „праведників" та казали їм забиратися. Пан Західний мусів зрезигнувати з віча і пік до якоїсь хати, де вкупі з кількома прихвостнями буцімто ухвалив свої „резолюції".

Жолудкові і кишочні забурення, атаки болю черева, загальне побудження, нервозність, завороти голови, неспокій в серці, загальне злє самопочуття, зменшена охота до праці, швидко зникають як що уживається щоденно одну шклянку природної гіркої води *Franciszka Józefa*. Славні лікарі хвалять незвичайну заслугу води **Franciszka Józefa**, якої головною прикметою є легідне перечищуюче ділання.

З театру.

„ТІЛЬКИ ТИ". Оперетка в 3 актах *Гарди-Варлєва*, муз. *Вальтера Колло*.

І знов одна нова оперетка у Львові, що не скоро зійде зі сцени в „Театрі Новин", коли судити по вчорашній премієрі. Бо перша вистава оперетки „Тільки ти" пройшла безперечно під знаком великого успіху, на загальне вдоволення публики, що битком виповнила салю театру.

„Тільки ти" має доволі помпльове лібрето, хоч нового в ньому небагато. Музична сторона скомпонована загально досить удатно, так, що легкі, миглі й мельодійні тони промовляють без сумніву до серця вибагливого слухача. Коли ще додати, що в новій оперетці багато комічних епізодів і справді веселих, гумористичних ситуацій, то не подивуємося, що публика бавилася досконало. Особливо подобалася ніжна, незвичайно мельодійна пісня (головний мотив у музичній ілюстрації цієї оперетки) з рефреном „Тільки ти", що певно стане небавком загально-популярною.

Всі виконавці вивязалися зі свого завдання дуже добре, всі співали і грали з вервою. А вже найбільше лаврів збирала відома оперетнова співачка Корабляна (що співала м. ін. і відоме „Бувай ми здорова") і непрозаний комік Тотшиковський, що до того подавували і співали власними дотепами, достосованими до нинішньої хвилі. Оригінальні танці і зовсім рівні балетові вставки були добрим доповненням гарної і вдачної цілости. *І. Н.*

За український мандат у Львові.

На Народній Виборчий Фонд для Львова зложили дальше: Мельникова Марія, Львів, 5; Евген Команицин Чікаго 1 дол.; Кооператива „Селянська Спілка", Костільники 50 зол.; Д-р Маріян Панчишин, Львів, 100 зол.; О. Простий Олександер, Вальнут 5 долярів; О. Курманович, Запитів, 10 зол.; Д-р Евген Гвоздецький, Львів, 25 зол.; Теодор Мамчук, Чікаго, 2 доляри; Юліян Ломага, Львів, 36 зол.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

І. Тогобочний: **Мати — наймичка**, драма на 4 дії.

Д-р В. Загайкевич: **Одною лавою — спільним фронтом**

ЖУРНАЛИ:

„Нова Хата", журнал для плекання домашньої культури, виходить раз у місяць. Рік V. Число 3. Львів, Березень 1928, 3 ст.: О. Кошобинська: [illegible] Шевченко[illegible]; Наталя Січ: Мужчина в родині; Н. Ордан: Чорна королева білих; Аркадій Аверченко: Кость; Д-р С. Парфанович: Гігієна краси; М. Ф.: Нова книжка для молоді; З львівського карнавалу; Моди; Ручні роботи; Весняна; Товариські форми і звичаї; Веселий кутик; Катря Гриневичева: Шеломи в сонці; Ілюстрації.

Зиз, журнал сатири та гумору, ч. 4, 1. березня.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва, ч. 5.

Український Філятеліст, місячник, ч. 1—, січень лютий.

Учительське Слово, орган „Взаїмної Помочи Українського Учительства, ч. 4.

Сокільські Вісти, орган українського сокільства, ч. 2, Львів.

Світ Дитини, березень, ч. 3.

Господарсько-кооперативний часопис, орган ревізійного союзу українських кооператив, ч. 9, 29 лютого.

Сільський Господар, орган Краєвого Т-ва „Сільський Господар", ч. 4, 15. лютого.

Ми Молоді! орган протиалькогольного руху, ч. . Рогатин, лютий.

Вісти з Лугу, письмо присвячене Луговим справам, ч. 2, лютий.

Віра і Наука, Варшава, ч. 3, 7. лютого.

Духовний Сіяч, Варшава, ч. 9. 26. лютого.

Де Правда? одноднівка.

Вільне козацтво, Прага, ч. 6, 25. лютого.

Промінь, Вінніпег, грудень 1927.

Drzewo polskie, двотижневик присвячений справам промислу й торговлі. Варшава.

НОТИ:

І. Тогобочний: Мати — наймичка. Ноти до співів. В-во „Русалка", Львів 1928.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ҐАЗДИНІ інтелігентної, чесної, працьовитої, спокійної, солідної доматорки, яка уміла би вибагливо. мачно варити, печи, особи молодої, симпатичної, здорової і корпулентної пошукується до самостійного заряду. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Гармонія". 1611 2-2

СЕМИНАРИСТКА глядає лекцій до дітей або до заряду домом. „Семинаристка". 1619 2-3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма Іван Фельтенрайх, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти золото, срібло, плачу найвищі ціни. [illegible] 65-?

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах, ВАН[illegible], пл. Марійська 3, I. п. 1616а) 1-?

КУРИ орпінґтони, жовті — дуже гарні. Яйця 1 зол. Стефанія Боурдон почта Соколівка к. Ожидова. 1624 1-2

ВДОВА по учителю літ 37 пошукує якої небудь посади. Зголошення до Адміністрації під „Нездомна". [illegible] 1-1

ЗРЯДНИК залізниць літ 35, високий русявий, добре ситуований, шукає поважну паню або панну в матримоніяльній цілі, посаг реальність або інтратна посада пожадані — не конче. — Листи до Адмін. під „Черемош" 1628 1-2

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А—Б і Ц—Д.
Варшава, Краківське передмістя ч. 7.
поручає безконкуренційно, у величім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, кармельки і цукри. — Не шумною рекламою, але якостею знаменитими виробами, зробленими з гарантійно чистих сировин, хочемо здобувати пошанування найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни.
1581 Замовлення приймає Народна Торговля у Львові. 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір Рільники!

ТОМАСИНА

легко розпускається, негайно ділає, стверджує це наука і практика на тисячах навозових досвідах

з весняними засівами.

Томасина є заразом найдешевшим і найуспішнішим фосфоровим навозом

Марка Зора

1-7

Цінники і поучення даром і оплатно.

Йосиф КАРРАХ
ЛЬВІВ, КОСЦЮШКА 18.

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори членів товариства Міщанське Братство в Тернополі відбудуться по думці § 20 статута тогож товариства дня 17. марта 1928 в год. 3-ій попол. в льокалі товариства з порядком денним: 1) вибір виділу і 2) внески і заміти членів. Право участи у зборах мають тільки члени товариства на основі окремих легітимацій, що їх видається членам тільки особисто день перед загальними зборами в льокалі товариства, себто в пятницю 16. марта 1928 від 10. рано до 6. вечер. Тернопіль дня 1. марта 1928. — За Виділ: Міщанське Братство в Тернополі: *Андрій Фалендиш* голова, *Антін Дяків* секретар. 1026

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собіського 14
Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 15—?
1274

СТАЛА ЕҐЗИСТЕНЦІЯ!!
Високу провізію!!
здобудуть
рухливі заступники
відвідуючи приватну клієнтелю.
Зголошення прямувати: **Paul Berger** Wien II. Praterstrasse 13 LLoydhof. 2—2

Вже вийшов з друку
найбільший польський
ПІДРУЧНИК 2-2
МУЖЕСЬКОГО і ЖІНОЧОГО КРОЮ
320 ст. 200 рисунків. Ціна 25 зол.
Висилка за посліплатою. Замовляти у автора Т. Гурского — Львів, Льва Сапіги 75.

НА ВЕСНЯНИЙ і ЛІТНІЙ СЕЗОН
поручає ЕЛЕГАНТНІ і ГАРНІ
КАПЕЛЮХИ по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА — ЛЬВІВ,
1578 **вул. Пекарська 47.** 4—4
Приймає всякого роду модняцьку роботу.

Ширіть наш часопис!

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Йосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, хаініт, азотник, амонову салітру, сіочан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 11-15

КОСІВ, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої совкшні з цілим удержанням по цінах знижених. 1512 4-6

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 22—24

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. **Пінес, Львів, Боімів 7.**
Покажчиком пятинку даємо 5%, опусту в рекламн. цін виставових.

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Січецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 83—?

Новий Винахід XX. століття Плоский годинник тільки зол. 5·93 (замість 25). Висилаємо почтою за посліплатою елеґантний нікелевий годинник. Звичайний хід на камінях. Вирегульований до мінут з гарантією за добрий хід 8 літ. 2 штуки 11·60, 4 шт. 22·68, 6 штук 33·60. Ліпші якости 7·75, 9·50, 11·50, 15, 18, 21, 25 і 35 зол. На руку з паском 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 і 57 зол. З французького нового золота 15·50, 2 штуки 30, 3 штуки 44 зол. ручні з паском ліпшої якости 25, 30 і 40 зол. Ланцушки з нового золота по 2·15, 3, 3·75, 4·85 і 6 зол. За висилку платить купуючий. Адр. годинникара Йосиф Якубович, Варшава, Сенна 27, Відділ 89. Фірма істнує від 1900 року. Нагороджена численними золотими медалями і хрестами. Богато листів з подякою. З приводу браку місця декотрі тільки містимо. Ч. 4310. Я одержав годинник за який дуже дякую, ходить що-до хвилини і дуже приємний для ока. Викликує великий подив, бо ходить ліпше від „Омеги" який робить ріжницю вперід або взад. Годинник який одержав я від Пана не має ніяких ріжниць так дався вирегулювати. Прошу о ласкаве висилання мені можливо найшвидше ще два плоскі нікелеві годинники. По одержанню, замовлю більшу кількість для цілого бюра. Ян Калужинський Люблин (Ч. 3453). Ш. П. Прошу о ласкаве висилання ще одного годинника з фр. нового золота. При цій нагоді маємо за ціку подякувати за одержані 3 годинники з яких ми дуже вдоволені. В найблищих днях вишлю замовлення на кілька годинників для кружка молоді в Голембевку. З поважанням предсідник Станислав Боровіч Тов. Рільництва в Кутні. 1850 2-3

ВП.

Маємо честь повідомити заінтересованих, що від 1-го січня ц. р. п. Генрик Малецький перестав бути нашим представником і що ми ведемо тепер у Львові **у льокалі при вул. Льва Сапіги ч. 34.** власне **Бюро Продажі Хліборобських Машин** під управою п. Володимира Шульчевського.

Поручаємо свою фірму памяти наших Клієнтів обіцюючи їм якнайточнішу та дбайливу обслугу.

З пошаною

Г. Цегельський і Акц. С-ка
у Познані.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 51 (11.304). Львів, вівторок 6. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл.; Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ще тиждень.

Львів, 4. березня 1928.

Вибори до сойму вже за нами. Тернистий шлях, звязаний з виконанням конституційного права і громадянського обовязку, ми вже пройшли, поборюючи безліч перепон, обороняючи закон і право в намаганні виявити дійсну волю міліонів. Які остаточні висліди виборчих змагань, передчасно ще говорити. Бо не маємо ще повної картини ані ходу виборчого акту, ані його вислідів. Про остаточні виборчі висліди можна буде говорити та робити з них висновки аж в середу (7. ц. м.). Бо устійнення й оголошення висліду виборів у виборчих округах згідно з арт. 87 виб. ординації відбувається найпізніше на третій день (себ-то у вівторок) після голосування. Аж тоді матимемо дані для оцінки виборів й їх висліду, аж тоді зможемо робити висновки, аж тоді можна буде говорити про виборчу побіду чи поразку.

Та незалежно від такого чи іншого висліду виборів до сойму, мусимо мати на увазі, що виборчий період іще нескінчений, незавершений. Перед нами ще тиждень зусиль, тиждень напружуючої праці, бо перед нами ще вибори до сенату в дні 11. березня. І тому не зважаючи на такий чи інший вислід виборів до сойму ми мусимо доложити всіх зусиль, щоби корисно перевести вибори до сенату. Коли вислід виборів до сойму буде для нас додатній, то виборами до сенату завершимо свою побіду; колиж навіть недільний вислід (з 4. березня) був би для нас некорисний, то виборами до сенату мусимо його поправити.

Годиться пригадати сенатським виборцям головні постанови виб. ординації до сенату. Право вибирати до сенату має кожний виборець до сойму, що в дні оголошення виборів (себ-то в дні 5. грудня 1927) мав скінчених 30 літ і що в тому дні жив у виборчій окрузі щонайменше від року. Право виборности (бути вибраними) до сенату мають горожани, незалежно від їх місця замешкання, що в дні оголошення виборів скінчили 40 літ життя. Сенат складається із 111 сенаторів, з того 93 вибирається в округах, а 18 на основі окружних виборчих вислідів приходить з державної листи. Кожне воєвідство є виборчою округою до сенату. На українській території воєвідство львівське вибирає 9 сенаторів, станиславівське — 4 сенаторів, тернопільське — 5 сен., волинське — 5 сен., разом 23 сенат. Крім того мішані воєвідства: поліське (україн.-білоруське) вибирає 3 сенаторів, а люблинське (українсько-польське) — 7 сенаторів. Райони (обводи) голосування до сенату покриваються з виборчими районами до сойму.

Вигляди виборів до сенату є для нас без сумніву корисніші, як до сойму. І то з двох причин: 1) тому, що до сенату зголошено менше виборчих лист, як до сойму, а тим самим і меншим буде розбиття українських голосів і 2) тому, що у виборах до сенату бере участь зрілий, отже життєво досвідніший і тверезіший елемент, менше податний на приманчиво-крикливу музику демагогії.

Тільки одно є вимагане: щоби всі українські виборці обох полів сповнили громадно свій горожанський обовязок, щоби ніхто не відтягався від нього, щоби ніхто не легковажив собі сенатських виборів. У нас привиклося недоцінювати ваги і значіння сенату, уважаючи його складом — кажучи вульгарно — старих меблів. Тимчасом управнення сенату мало-що менші від управнень сойму, а загальне значіння сенату конституційно одновартне і рівнорядне зі значінням сойму. Тому було би помилковим недоцінювати ваги сенатських виборів — тимбільше в часі, коли перед польськими законодатними установами стоїть далекосягле завдання зміни конституції.

Правда, виборчий період тягнеться занадто довго. Ясно, що виборчі справи осточортіли вже навіть нашим терпеливим громадянам — тимбільше, коли вибори відбуваються в таких нестерпних умовинах, як тепер. Але якраз натиск наших противників в напрямі викривлення волі українських виборців та осягнення корисного для себе виборчого висліду, повинен заставити нас обстоювати наше право до кінця — хочби й серед найбільш несприятливих умов.

Ще тиждень, ще лише тиждень напруження, тиждень зусиль і скінчаться вибори. Нашим обовязком подбати, щоби ми нічого не проминули, нічого не прогайнували, що могло би нам дати побіду, щоби ми мали пересвідчення, що в границях можливости ми зробили все, що до нас належить. І тому в той останній тиждень в повному складі і почутті ваги останнього акту виборів повинні працювати наші виборчі комітети, і тому в повному розгоні і розгарі повинна кипіти праця на місцях і в окружних осередках. Ще лише тиждень. Використаймо його вповні для корисного висліду сенатських виборів!

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Варшава на передодні рішення.

Значіння варшавських виборів. — Жмінка статистичних дат про вибори з 1922 р. — Головні нинішні суперники. — Мляний настрій. — Боєва „одинка". — Трагікомічні порядки.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 3. березня 1928.

Дійдуть до вас ці рядки вже в день після виборів, та писані вони на день **перед** ними. Саме завтра Варшава рішає, яким має показати своє політичне обличча. Політичне кредо всякої столиці є у загально-державній виборчій статистиці одним із найцікавіших місць, бо воно, безумовно, свідчить найкраще про силу впливів передових партій, про зріст чи упадок тих чи інших суспільницьких течій серед будь-що-будь найсвідомішої частини населення. Та поминувши вже ці загальні огляди, теперішні вибори у Варшаві мають ще свій особливий смак. Нема жадного сумніву, що на вислід травневого перевороту, з якого зродилася нинішня влада марш. Пілсудського, мала чималий вплив — Варшава, вірніше: варшавська вулиця, активна частина варшавського населення, себто варшавський пролетаріят. Варшава, яка при виборах з 1922 р. показала себе навпів задекларовано-ендецькою і навпів красою (докладно буде про це мова далі), у згаданих травневих днях засвідчила величезні симпатії для Пілсудського, що йшов на розвал ендеції. І ось цікаво, які ті симпатії нині, — нині, коли є найкраща нагода виявити їх, коли — буває — продовж цілої вулиці не найдеш ні одного дому, на якому нема афіша з портретом маршалка, або бодай з його іменем! Вислід цьогорічних соймових виборів у Варшаві буде найбільш міродатним показчиком: чи травневий переворот відніс ідейну побіду чи може морально... збанкротував. Тому, гадаю, варшавському рішенню варта присвятити увагу не тільки день після нього, але й напередодні його.

Варшава вибирає 14 послів. За тих 14 мандатів виступило до боротьби в 1922 році 16 ріжних лист, з того шість таких, яких не прилучено до жадної листи державної. Побіду віднесла „8-ка", ославлений бльок „Хієна" (ХН, НД і ХД, — „Хшесціяньска єдносць народова"). На 14 мандатів листа ця здобула рівно половину, — 7 мандатів. Пепесси дістали 3 мандати, жиди з бльоку національних меншин (16-ка) 2 м., 1 м. — жид Прилуцкі, 1 м. — комуністи (Круліковскі). До сенату ввійшли: 2 ендеки, 1 жид зі 16-ки і 1 пепесівець. Статистика голосів така*): всіх мешканців було тоді у Варшаві 936.713; право голосування дістало 564.831; голосувало 403.795; важних голосів віддано 401.504; на 5 лист, які здобули мандати, впало разом 352.505 голосів, на всю решту 11 лист впало голосів 48.999. Ендецька „8-ка" зібрала голосів 168.582, ППС — 83.241, бльок 16-ки (Грінбаум) 50.558, комуністи — 26.920 і Прилуцкі 28.204. Листа ніби-то державна, щось як нинішня одинка, якою тоді була „Унія народово-паньствова" (ч. 10), дістала голосів усього 16.804, консерватисти, які йшли окремо („Польске Центрум", ч. 12) зібрали 6.476 голосів. Була й тоді „безпартійна" листа і звалася „Вшехпольска організація безпартійна" (ч. 24) і дістала разом 181 голосів. Та було пять лист, які дістали ще менше: „Ліга Оборони Праци" (ч. 26) — 108 голосів, „Поалей Сіон" (ч. 27) — 86, „Ратуйце Польске" — 45, „Незалежні соціялісці" (ч. 30) — 16 і „Контушовци" (ч. 28) — 8 голосів!

Ці числа вказують, що при величезному, так сказатиб, формальному, зовнішньому політичному розпорошенні Варшави, фактично відносно дуже невеличка частина голосів розбилася поміж листи дрібні і, згідно з обовязуючою ординацією, змарнувалася. Зі статистики голосів по округах (дільницях міста) виходить, що найбільший відсоток голосуючих був у центральній частині Варшави, найменший — у жидівській дільниці. Цим пояснюється теж побіда ендеції, в якої рядах майже вся варшавська інтелігенція. Жиди булиб дістали безумовно бодай ще один мандат, колиб не окрема листа „Бунду" (змарнованих 18.986 голосів) і (дуже цікаве явище!) величезна абсенція жидівських жінок.

Скільки лист **тепер суперничає** у Варшаві — єй Богу не знаю! І либонь мало хто знає про це поза виборчим комісаром! Напевно істнують й тепер такі листи, як „контушовців" у 1922 р., які зберуть завтра від 5 до 100 голосів (родина „чолового" „мурованого" кандидата, його вірителі і приятелі від чарки) та про які варшавські виборці довідаються шойно після виборів. Ріжниця у політичному угрупуванні теперішньому й давньому та, що одним із головних суперників виступила „нова" партія безпартійних — державна одинка з плечима могутнього державно-адміністраційного апарату. Зрештою, ситуація незмінена. Давній, ендецькій 8-ці цілком відповідає нинішня 24-ка, яка є знову бльоком „ха-енів" п. Стронського, „чистих" ендеків (або т. зв. „Звйонзку людово народового") і ха-деків. Під тим самим „нумерком" „2" виступає ППС, стара 16-ка з тими самими особами віджила у 18-ці, так само окремо йде (ч. 33) Прилуцкі, так само поважним суперником є — комуністи. Всетаки пересунення будуть чималі, однак уже нині можна напевно сказати, що поза згаданими шести групами (1, 2, 24, 18, 13 і 33) і хіба ще можливо „Бундом", всі інші листи відпадуть, не зискавши ні одного мандату. Це таке ясне, що можна навіть напередодні виборів забавитись у „пророка"!..

Настрій безумовно мляний. Хто, оглядаючи в ілюстрованих журналах фотографії обліплених афішами варшавських камяниць, чи читаючи варшавську пресу, гадає, що Варшава вся тремтить у виборчій гарячці, той грубо помиляється. Навіть при минулорічних виборах до міської ради був замітний більший рух, ніж при цьогорічних виборах до сойму. Колиб не „одинка", то справді виборів гейби не було! Цю заслугу треба таки „одинці" признати: вона робить „рух" і то такий рух, що примушує інших теж рухатися! „Одинка" веде провід у виборчій агітації: маса всяких можливих афіш, по всіх кінах пропагандові фільми, на перехрестях великих вулиць верещать установлені на бальконах радіо-туби, над пречисленими виборчими помешканнями одинки — електрична ілюмінація. Та головний засіб агітації це таки афіші і на цьому полі приходить до найбільших суперечок: поміж наклеюючими та власниками домів і їх сторожами. Зірвання афіша „одинки" є злочином, який грозить не тільки пімстою у формі заліплення даного будинку новими афішами „одинки" від тротуару по самий дах, але: карами за санітарні провини. Хто у білий день на видній вулиці відважився би зірвати афіш 1-ки, це був би справжній герой — і такого ще нема! Зате раз-у-раз бачиться зовсім безкарне нищення афішів 24-ки чи 2-ки. І ось, надзвичайно симптоматичний факт, що таки є у центрі міста й по ріжних вулицях доми, де вікна демонстративно обліплені й балькони обвішані наліпками й афішами 24-ки чи 2-ки: видно, що акція таки викликує реакцію. Фільмова й радіова реклама не робить вражіння, — навпаки, навіть прихильні „санації" публика сердиться, що за свої гроші замісць розваги дістає знову політику, від якої тікає до кіна чи до радіо-апарату. Взагалі, коли завтрішні вибори принесуть санації поразку, то чимало причиниться до неї останній виборчий тиждень: почувається, що перетягнено струну.

Зовсім інший образ представляє центр міста й інші передмістя, та головно — жидівська дільниця. Там слідна агітація цілком інших лист, які до центра ж не пхаються. Безумовно, що фізична не-

*) „Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu, odbytych w dniu 5 i 12. listopada 1922 r.", Warszawa 1926. Nakł. Głównego Urzędu Statyst. Стор. 15 і 118.

можність склекування від такої 18-ки (всі власними саль у Варшаві волість, задля святого спокою, не наражуватися „власть імущим" і салі 18-ці не дають!) спонукує прихильників тої листи до живішої агітації вуличної. Тут треба врахувати й демонстрації перед влиною жидівською будім то сіоністичною щоденною газетою у Варшаві на польській мові, „Нашим Пшеглядом", який у цих виборах дав новий доказ безпримірної деморалізації і до останнього тим хилляв хвостом: то в бік 18-ки то у-годової 33-ки Прилуцького й Кіршбрауна. Так, як ревізії в ОКР („Окружний Комітет Робітничий" ППС) викликали помітну реакцію серед робітництва в сутички поліції зі студентами серед інтелігенції, так само переслідування 18-ки владою та методи корупції з боку 33-ки, безумовно вплинули на деяку консолідацію ідейного жидівського національного табору.

Взагалі жаль бере, коли глядіти, скільки то грошей іде на т. зв. виборчу агітацію цілком надармо! Варшавський виборець у масі давно вже „зорієнтований": він давно вже знає, на кого йому голосувати і вся агітація має тут наслідки мінімальні і то — як уже згадано — часто цілком інші, ніж задумали. Докладніше можна буде перевірити ці враження і рефлексії завтра, в день виборів, і післязавтра, коли відомий буде їх вислід.

І. Кедрин.

Перед виборами.

Кінцеві пророцтва.

Кажемо: „перед виборами", хоч повинні згідно з дійсним станом річей говорити: „після виборів". Зберігаємо востаннє цей напис тому, що в понеділок і у вівторок іще не будемо мати остаточних вислідів виборів до сойму, отже все ще будемо під тим оглядом находитися „перед виборами", а також тому, що пророцтва наведених тут політиків торкаються саме виборчих вислідів. Дійсність виявить, наскільки вони гармонізуються або розходять з нею.

В справі вислідів виборів забирає з черги голос на сторінках „Слова Польского" східно-галицький сіоністичний ватажок д-р Л. **Райх**. Не зважаючи на висліпувані ним й його співпартійниками пеани в честь уряду марш. Пілсудського на протязі довгої виборчої кампанії, „**zum Schluss**" нарікає він на террор „одинки". Нічого не помогли його інтервенції у Варшаві. Там давали йому до зрозуміння, що то дрібниця, то — мовляв — „гіперпатріотизм" східно-галицьких достойників. Зновуж на місцях в Галичині так оправдувалися урядові „гіперпатріоти" перед добровільним „гіперпатріотом" д-ром Райхом: „Щож маємо робити, коли жиди зі сельцями в очах приходять, прохаючи, щоби **їх звільнено від 17-ки, бо хотять голосувати на 1-ку?"**

Ці „прохання" не настроюють д-ра Райха оптимістично. Він не говорить про гороскопи 17-ки, а каже лише, що

„був би то фальшивий крок, колиб нам (жидам) забрано тих кілька мандатів або помітнішу кількість того дорібку жидівських послів в „Малопольсце Всходнєй", дорібку зрівноваженої, спокійної праці. Було би то фальшивим з державного становища, бо конфлікти між польським і жидівським громадянством, частинно злагіднювані на протязі останніх літ, мали би нове джерело".

24-ка працює тихо, скупчено. Вислід її праці буде значний. Бриль пересаджує: він здобуде мало мандатів. ППС не вийде найбільше поза три мандати.

„В українців лише УНДО входить поважно в гру. Інші українські листи без сили".

Також невесілець д-р **Дренгевич** нарікає на „одинку". Не зважаючи на море афішів, летючок, повінь агітаційних фраз, „одинка" здобуде далеко менше мандатів, як сподівається. Найбільше 40—50 мандатів у цілій Польщі, а в Сх. Галичині 6—7 мандатів. ППС здобуде 30—40 проц. голосів більше, як в 1922 р. В Сх. Галичині сподівається ППС здобути пять мандатів (Львів-місто, Стрий-Дрогобич, Самбір, Перемишль і Станиславів). Комуністи виберуть в цілій Польщі найбільше 10 послів. У Львові дістануть 1000—1500 голосів у жидівській дільниці.

„З українців найсильніше є УНДО; однак уважаю, що не здобуде стільки мандатів, скільки могло здобути при останніх виборах. Взагалі **українцям не обіцюю у нас і на Волині разом більше, як 25—30 мандатів".**

Вигляди Бриля дуже впали. „Пяст" вийде з виборів зовсім розторощений. Вигляди 24-ки не великі, але її мандат у Львові певний.

Стільки пророкують польські політики. Побачимо, наскільки ті пророцтва відповідають дійсности.

Страхіття виборчої демаґоґії.

Моральний бандитизм засобом виборчої боротьби.

Політичні москвофіли найновішого видання, згуртовані біля двох рахітичних органчиків „Рада" і „Праця", що творять т. зв. „незалежну" партію праці, вислуговуться в горячий передвиборчий час своїм хлібодавцям неабияк. Не думаємо писати нині про весь їх агітаційний апарат та його засоби боротьби, не думаємо й знайомити наших читачів з низьким, негідним, плюгавим змістом всеї їхньої виборчої „літератури", та всеж не можемо мовчки пройти попри одну їх виборчу летучку, опубліковану перед самими виборами до сойму, що носить вимовну назву: „То є правда". Летучка видана „накладом К. Личківського".

На вічну ганьбу і в пересторогу всім чесним громадянам перед її авторами, тобто „незалежною" партією праці жарепродукуємо на цьому місці найбільше проречисті місця з неї:

„Що УНДО — читаємо там — є панська партія — то є правда! Що УНДО є ворогом української держави за Збручем — то є правда! Що УНДО хоче викликати війну з радянською державою і проливати кров наших братів за Збручем на це, щоби на Україні панували пани і петлюрівські руїнники української державности — то є правда! Що УНДО для знищення української держави за Збручем просить помочи у Варшави — то є правда! Що УНДО має провід, котрий приклав руку до зруйнування української державности, бо хоч петлюрівці вже помирилися з Польщею, відступаючи їй Галичину та північно-західні землі, д-р Дмитро Левицький лишився далі добре платним урядовцем Петлюри — то є правда! Що УНДО є петлюрівською партією, бо риба воняє від голови — то є правда! Що УНДО хоче згоди з польськими панами — то є правда! Що УНДО робить скрито те, що УНС робить явно — то є правда! Що УНДО вже зробило угоду з жидами і польськими напрявками при громадських виборах — то є правда! Що УНДО тепер при виборах до сойму і сенату знов зробило угоду з жидівськими й іншими чужими панами — то є правда! Що УНДО іде тому до виборів з ворогами нашого народу і церкви — то є правда! Що УНДО не ставило ніякої української листи до виборів, бо 18 то листа жидів, німців і ундівських панів — то є правда! Що УНДО не має права говорити ще 18 то українська листа, бо це листа національних меншин — то є правда! Що УНДО таким способом зреклося святої нам назви українця, а називає українців меншиною на тій нашій землі, де український народ є більшістю — то є правда". І т. д. і т. д.

Правда, що гарне! Отже партія національних руїнників і безвідповідальників не нагається брати на себе відповідальність за усі ті брехні, якими переповнена цитована летучка? Ні, вона вже перед нічим не завагається! Вона сліпа і глуха на все, вона не вразлива на зовнішнього великого і небезпечного противника українського народу, бо вона має нівечити та плюгавити Українське Національно Демократичне Обєднання, бо це їй наказали робити, бо за те їй платять, бо інакше не може поступати наємник, інакше не може і не сміє навіть думати платний наганяч. Горе тим, що втратили свободу розпоряджати не тільки власним тілом, але навіть душею — бо живуть вони всеціло для других, затрачують у собі всі людські моральні цінности, скочуються в пропасть занепаду, обдерті з усього, що складається на чоловічу гідність у людині, словом попадають у стан, в якому гасне іскра Божа в їхній подобі. Наслідком того стають носіями зла та лиха а пройняті ненавистю і відразою до всіх, що не втратили моральних цінностей людини, стають професійними сівачами лиха і руїни, стають злочинцями, які в громадському житті здатні на найнікчемніші вчинки та „подвиги". Це герострати! Для них можна мати навіть деяке співчуття, бо вони нещасливі, невільники і раби, але муситься ними погорджувати, бо до такої „нищети", до такого морального самогубства докотилися добровільно.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі, що стягнула знов масу публики, яка виповнила велику салю по береги, зачав свою промову прокуратор д-р Ланевський. Хоч прокуратор застерігся вже на вступі, що буде говорити сухо й оперувати виключно голими фактами, він не жалував у своїй промові й патосу, а вже безперечно старався бути якнайбільше красномовним, до чого врештою має, як здається, природний дар. Цею красномовністю й патосом він робив певне враження, але чи його арґументи були переконуючі?

Сьогодні прокуратор обговорив вину обв. Атаманчука, всіх троїх Вербицьких, Головінського і Стефанишина, залишивши собі обговорення вини дальших обвинувачених на понеділок. Аж після того займеться він справою убивства кур. Собінського, якої сьогодні зовсім не торкався (перші два головні питання). Безпосередньо по нім забере слово заступник пошкодованої сторони (вдови по кур. Собінськім) адв. д-р Новак-Пшиґодзкий, голова „Союзу оборонців Львова"..., а щойно після того промовлятимуть оборонці.

Коли западе присуд, нині оказати важко.

*

Промова прокуратора.

В цьому процесі — зачав прокуратор — не місце на красномовність, бо цей процес різниться основно від сотов і тисячів інших процесів. Різниться він не тим, що на лаві обвинувачених сидить 17 молодих людей, яких ціль і місце повинні бути деінде. І не тим, що майже два місяці ведеться тут ця справа, про яку пишуть так богато часописи. Цей процес різний від інших з причин засадничих, що мають своє джерело в намірах і починах, які привели отсих обвинувачених на цю салю.

Кожне нарушення правовости є каригідне, а щож говорити про цей процес? Діла обвинувачених є антисуспільні, тому суспільність має право і мусить боротися з ними. По думці своєї заповіли буду у своїх виводах далекий від сентиментів і фразеольоґії, буду оперувати тільки голими фактами, побудованими на залізній льоґіці.

Коли вглибитися в справу, яку нині розбираємо, то над нею можна би дати один напис: конспірація. Всюди з нею стрінемося, бо все тут відбувалося таємно. Люди вживали псевдонімів, місцевости мали теж прибрані назви. Тим трудніший наш шлях, яким будемо йти до викриття правди. На той шлях запрошую вас, п. судді!

Поки поведу вас, п. прис. судді, шляхами злочину обвинувачених, скажу кілька слів про свій уряд. Втерлося переконання, що прокуратор має одну мету: переслідувати й обдирати з чести обвинувачених, вишукувати все можливе, аби тільки спричинити їх засуд. В дійсности уряд прокуратора, як я його розумію, далекий від того всього, що йому приписує загал. Моїм завданням дійти тільки до правди.

Перед тим, поки перейду до подрібного обговорення вини поодиноких обвинувачених спинюся коротко на політичній сторінці цієї справи. Як відомо, від самого початку повстання польської держави якась часть „рускої" суспільности виявляла постійно своє невдоволення. Це невдоволення виливалося в ріжних актах, від саботажів починаючи, на убивствах льояльних громадян „рускої" народности кінчаючи. З того середовища вийшли й обвинувачені.

Василь Атаманчук.

Переходячи до вини обвинувачених, зачну від першого з них: від Василя Атаманчука. Вже його минуле, за яке, правда, не можна тут потягати його до відповідальности, говорить нам багато. По службі в Українській Армії служив опісля в польськім війську. З того часу відомий є його лист, повний ненависти до польськости, писаний до товариша. Опісля сидів у слідстві під замітом шпіонажі кілька місяців, а хоч військовий суд його увільнив, то все таки щось мусіло бути на річи.

Обв. Атаманчука обвинувачую в приналежности до У. В. О., а тимсамим в таких діланнях, що мали на меті відірвати Сх. Галичину від Польщі і створити з неї самостійну Українську Державу. Друге питання, що дотичить обв. Атаманчука, як і всіх майже інших обвинувачених, відноситься до злочину шпіонажі. Перед в днями прийшла вістка, що в коротків часі має вийти розпорядок президента держави, який означить значно вищі кари за шпіонажу, як це було досі. Обвинувачені є в тім положенні, що цей розпорядок до них не відноситься. Тим бачніше треба приглянутися діланням обвинувачених у цій ділянці.

З черги прок. виступив проти тверджень оборони, що обвинувачені ділали в ідейних цілях і з ідейних мотивів. Такі твердження на його погляд не видержують критики. А врештою ніхто з обвинувачених не признався тут до якихнебудь ділань і до приналежности до УВО взагалі. Зате слухані тут як свідки члени УВО, засуджені в крак. процесі, признаталися, що їх організація працювала в користь Німеччини, Росії і Литви.

Про діяльність УВО маю тут обширний реферат. Не подаю з нього нічого, бо історія УВО виснена тут аж надто і ніяка з виступаючих у цьому процесі сторін не квестіонувала того, що ділання УВО підпадають під поняття злочину державної зради.

Тут богато говорено про крак. процес і його вирок. Не можу покликуватися на акти й вирок крак. процесу, бо тут їх не відчитано. Але зазначу, що коли там засуджено обвинувачених за певні злочини, то видно, що прокуратор у крак. процесі мав певні докази їх вини, які й стверджено на розправі.

В актах крак. процесу є фотографії і циркуляційні карти обвинувачених в цьому процесі. А відомо, що ці акти походять із знайденого в обв. Піпчинської архіву розвідчої централі УВО в Кракові. Між паперами цієї централі знайдено м. ін. і фотографію обв. Атаманчука, який не хотів нам вияснити, яким чином попала там його знимка. Ясно, що знимка його, як і знимки інших обвинувачених, знайдені в архіві Піпчинської, доказують про їх розвідочну діяльність. Врештою обв. Атаманчук сам признався до шпіонажі, оповідаючи відому історію з Чернявським, який приїхав з ним з Києва до Галичини і виплачував йому що-місяця по 150 зол. за розвідочну службу. Тут, на салі, обв. Атаманчук історію з Чернявським відкликав.

Коли Атаманчукові предложено акт обвинувачення, він побачив, що прокуратор порівнюючи небогато знає про його злочинну діяльність; тому він відкликав історію з Чернявським, але не вияснив нам нічого, де цілий той рік перебував і з чого жив. Правда, тут на розправі відіграно комедію (чи може трагедію), бо Атаманчук забавився тут у джентельмена і заявив, що він був на утриманні одної особи, якої імени він не виявив; а п-і Королюкова призналася, що то вона була тою особою і вона посилала Атаманчукові, як своєму нареченому, по 150 зол. місячно — у звичайних листах...

Не менше дивна також історія з тим фальшивим пашпортом, який Атаманчук купив нибито в якогось невідомого йому жида в Стрию, де він по своїм запевненням жив той цілий рік, хоч на цю обставину не міг подати ні одного свідка. Також сам Атаманчук признався до того, що то він писав до Дерлиці по карти мобілізаційні, хоч казав, що це слово мало означати „мед", а не „моб.". А що означає збирання моб. карт в розвідочних цілях, сказав нам ясно і недвозначно п. сотн. Белецький, зазначуючи, що це в дійсности розкриття мобілізаційних плянів у самій їх основі.

Обв. Атаманчук ніяк не хотів признатися до свого знайомства з Ів. Вербицьким, і так само Ів. Вербицький не признакся до Атаманчука. А як показано Атаманчукові його спільну знимку з Ів. Вербицьким, то він сказав на Вер-ого, що це якийсь Сорока. З того виходить, що оба обвинувачені відпекувалися знайомства з собою, аби себе обопільно крити.

В цьому місці на просьбу прокуратора зарядженo павзу. По павзі продовжав прок. свою промову дальше і сказав:

Тепер перейду в загальних нарисах до представлення вини інших обвинувачених.

Іван Вербицький.

Щодо обв. в. Вербицького, то він сам признався до закидуваного йому злочину шпіонажі. Але до того годі було йому не признатися, коли у нього в хаті знайдено записки про певні військові відділи, газову маску і револьвер. Правда, він оповідав, що маску дістав від Гука і що Гук намовляв його до вступлення до УВО, але він нібито до неї не вступив. Ми чули тут з уст одного свідка, поліц. функціонаря, що Ів. Вербицький, слуханий у слідстві на поліції, спершу розплакався і признавшись у приналежности до УВО, обіцяв зізнати цілу правду. Але потім, видно, нагадав собі на роту присяги організації, яка під загрозою смерти зобовязує своїх членів не зізнавати нічого про діяльність УВО і її членів і відмовив дальших зізнань. Отже фактом є, що Ів. Вербицький признався в приналежности до УВО.

Дальше зверну увагу, що св. Мончинський зізнав у крак. процесі, що Ів. Вербицький уживав псевдоніму: Березовський. А цей Березовський — то небезпечний розвідчик, що цілі стирти реляцій вислав до крак. централі.

Про небезпечну діяльність обв. Ів. Вербицького говорять також його листи до обв. Яницької. Тут прок. покликується на той лист Ів. Верб. до Яницької, в якому він писав до неї, що відмовив усі знані йому молитви, аби тільки перейти щасливо львівський перон і каже, що він мусів тоді щось особливо важного перевозити.

Вкінці прок. підчеркує, що Ів. Вербицький стояв у тісних звязках з шефом краєвої розвідочної централі Волощаком і з іншими небезпечними типами. Тому злочинна і зрадницька діяльність Ів. Вербицького на шкоду держави — на думку прокуратора — доказана понад усякий сумнів.

Михайло Вербицький.

З черги прокуратор перейшов до обговорення діяльности обв. Михайла Вербицького, якого схарактеризував як дуже небезпечного члена УВО.

Як при попередниках, так і при Мих. Вербицькім прок. торкнувся і його минулого. Опісля обговорив вагу конфіденціональних відомостей поліції, з яких прокуратура не може ніколи резигнувати, але зате точно їх провірює. Псевдоніми Мих. Вербицького „Шульц" і „Васильків" і звязана з тими псевдонімами діяльність говорять проречисто про небезпечну роботу цього обвинуваченого. Він їздив і до Німеччини в таємничих цілях — на думку прокуратора на розвідочний курс, зааранжований Коновальцем.

На звязки Мих. Верб-ого з крак. централею вказує його фотографія в паперах Піпчинської, хоч він до тої фотографії не признається. Також не признається він і до ріжних своїх компромітуючих листів, хоч графольоги ствердили, що це листи, писані його рукою.

Опісля прок. вказує на те, що про зїзд УВО у Львові в січні 1927 мала поліція відомости заздалегідь і саме тоді стверджено присутність Мих. Верб-ого разом з іншими обвинуваченими у Львові.

Таким чином Мих. Вербицький поповнив на думку прок. злочин держ. зради і шпіонажі понад усякий сумнів.

Ольга Вербицька.

Щодо обв. Ольги Вербицької, то для прокуратора нема сумніву, що цю молоду дівчину втягнуло її окруження в злочинну роботу. Відомий лист, писаний симпатичним атраментом, писав на думку прокуратора її брат Іван (підписаний там: Березовський), а вона тільки посередничила у висилці того листу і дописала там кілька слів до Волощака, чого без сумніву знала. Її псевдонім „Мері" приходить нераз в ріжних записках. Про її роботу як звязкового в організації говорять усякі фрагменти з її записок у бруліоні і з листів до неї. Для прокуратора ясно, що Ольга Вербицька була посередницею в УВО і перевозила та передавала ріжні матеріяли.

Юліян Головінський.

Щодо обв. Головінського, то він домагався тут від надком. Мітленера доказів своєї вини і він їх тут йому вичислив. Прок. поминає конфіденціональні відомости про Гол., хоч вони кажуть дуже багато про його евіденційну карту, найдену в паперах Піпчинської, яка є для нього доказом всього. Гол. був шефом львівської станиці УВО і керманичем цілого руху в цій частині краю.

Антін Стефанишин.

Обв. Стефанишин борониться тим, що він усе мав „пеха", бо постійно падав невинно в руки поліції, яка його просто переслідувала. Але знайдено й карту Стефанишина в паперах Піпчинської. До того обв. Вірстюк зізнав спершу, що револьвер для Атаманчука передав йому саме Стефанишин, а хоч він це зізнання потім відкликав, то для прокуратора нема сумніву, що Стефанишин — старий член УВО і небезпечний конспіративний діяч.

Вибори.

Львів: Висліди голосування такі: Листа ч. 1 — 24.730 голосів; листа ч. 24 (вшехполяки) — 13.818; українці листа ч. 18 — 10.392; УПП листа ч. 37 — **6 голосів.** Комуністи одержали 3.580 г. Комун. лів. (шумськісти) ч. 36 — 106 гол. Вислід: 1) сіоністи два мандати (д-р Райх і д-р Лезер), 2) Одинка (безп. бльок співпраці з урядом) один мандат (мін. Квятковскі), 3) вшехполяки один (д-р Перацкі). — Українцям бракувало 3500 голосів до здобуття мандату. Годиться замітити, що на упепівського кандидата не голосували навіть повновласники тої листи ані члени партійного штабу і редакції обох органів („Рада" і „Праця").

Дрогобич: Всіх голосуючих 11,941. З того: 1 дістала 3045 голосів; 2) (ППС) — 1053; 17 (сіоністи) — 5088; 18 (українці) — 1928.

Коломия: 1 — 3903 голосів; 17 — 3703; 33 (Агуда) 1149; **18-ка — 800 голосів.** Всі інші розбиті. 24 (вшехполяки) побиті цілковито.

Варшава. Висліди з 204 обводових комісій (усіх є 364) такі: 1 (проурядовий бльок) — 105.039 голосів; 2-ка (ППС) — 27.175; 4 (Бунд) — 14690; 13 (комуністи) — 46.984; **18-ка** (бльок непольських народів) — **37.876;** 24 (вшехполяки) — 58.089; 33 (Агуда) — 19.692. Приблизний вислід: 1 — 5—6 мандатів, 24 — 3 мандати, 13 (комуністи) — 2—3 мандати, **18-ка — 2 мандати,** ППС (2) 1—2 мандати.

Лодзь: 1 — 20.600 голосів; 2-ка (ППС) 32.800 гол.; 25 (Пяст і ХД) — 9.700 гол.; 33 (Агуда) 13.200 гол.; 37 (комуністи) — 20.800; **18-ка — 19.500 голосів.**

Вильно: 24 (вшехполяки) — 5.000 гол.; 1-ка — 8.000 гол.; 2-ка (ППС) — 4.000 гол.; **18-ка — 7.000 гол.**

Перемишль. (Висліди з 10 округів): **18-ка:** 638 голосів, 22-ка (Зубрицький) 1.190 гол.

Добромиль: 1-ка 438, 2-ка (ППС) 848, 10-ка (Бриль) 283, 17-ка (Сіон.) 695, **18-ка 200,** 22-ка (рад. соц.) 280, 24-ка (вшех.) 33 голосів.

Краків. 1-ка здобула 2 манд., ППС (2) — 1 манд. і сіоністи (Тон) 1 манд.

Ярослав. Уневажнено 500 голосів 18-ки.

Городенка. В селі **Чортовець** перервано голосування, тому що виборці були невдоволені з комісії. Для опанування ситуації вислано сильний відділ поліції.

Чортків: 1-ка — 351 гол., 2-ка (ППС) 216, 17-ка (сіон.) 1.115, **18-ка** 101, 19-ка 1, 22-ка (соц. рад.) 5, 30-ка (енд.) 22.

Бережани: (7 окр.) 1-ка — 902, 24-ка (вшех.) 51, 17-ка (сіон.) 270, **18-ка 204,** 26-ка 50.

Львівський повіт: Збоїська 18-ка 229 голосів, 19-ка 8, 20-ка 2; **Дубляни** 26-ка 91, 18-ка 8, 20-ка 1 гол.; **Вибранівка** 18-ка 64, 19-ка 200, 26-ка 10; **Зашків** 18-ка 311; **Завадів** 18-ка 77; **Заруді** 18-ка 121, **Красне** 18-ка 458, **Чорний Острів** 18-ка 73. **Замарстинів** 18-ка 175 гол.

Тернопіль: (7 окр.) 1-ка 1392, 2-ка 420, 4-ка (Бунд) 3, 10-ка (Бриль) 9, 17-ка — (сіон.) 1204, **18-ка** 362, 19-ка (сель-роб лів.) 50, 22-ка (соц. рад.) 605, 30-ка (вшехпол.) **250 голосів.**

Броди: 1-ка 560, 17-ка (сіон.) 1936, **18-ка** 129 гол.

Останні вісти.

Присуд у чортківському процесі

Чортків, 2. березня 1928.

Покінчився тут процес 10 українців обвинувачених у шпіонажі. Засуджені **по пять літ тяжкої вязниці:** Близнюк, Денега, Тарновський, Сивихиба; **по 4 роки:** Яворський і Легенький; **по 3 р.:** Солтишак і Куртяк; **по 2 і пів року:** Недільський і Граб.

717 ЛИСТ ДО СОЙМУ.

До соймових виборів стануло 717 лист, із того 580 влучених до держ. лист. В кождім окрузі припадало около 12 лист на місто. Найбільше розбиття виказують півд.-сх. округи. Найбільше має Золочів, а то 20 лист, опісля Перемишль 19, Тернопіль по 17.

АРЕШТУВАННЯ У ВАРШАВІ.

В часі виборів арештовано у Варшаві богато комун. агітаторів і кількох поважних діячів з виб. комітету Бльоку непольських народів (листа ч. 18) з кандидатом Разнером на чолі. Арештовано також кількох радних Варшави сіоністів усіх за „недозволену" виб. агітацію.

АРЕШТУВАННЯ В КРАЮ.

В селі **Розлуч** (пов. Турка) арештовано трьох агітаторів 18-ки, в **Долині** арештовано 4 особи за агітацію в користь 18-ки. В **Жабю** арештовано жінку Шекерика-Доникова і кількох його однодумців за агітацію.

НОВИНКИ.

— АРЕШТИ. **В ночі з 2. на 3. березня н. р. арештовано в Рожнітові кандидата на посла з листи ч. 18 Д-РА ВОЛОДИМИРА ГОРБОВОГО і Д-РА ІВАШКЕВИЧА.** В той сам час арештовано також в селі Ніневі селянина **МИКОЛУ САВАЛАГУ і д-ра медицини ТИМКОВА за агітацію в користь листи ч. 18. В селі Ляхи станиславівського повіту арештовано селянина ДМИТРА ЛЕВАНДОВСЬКОГО за те, що на вічу УНС-а виступив проти продажної хлібоїдщини та взивав усіх присутніх голосувати на листу ч. 18.**

— **Військо і вибори.** В суботу виїхала зі Львова в околицю поважна скількість війська, як кінноти, так і піхотинців. Також з провінції інформують нас про виїзд війська в округи на села. Видно, що вибори відбуватимуться в асистенції війська, як в р. 1922.

— **Заява.** Прошу Шановну Редакцію не відмовити помістити в газеті „Діло" слідуюче: Група людей, невідомого для мене напрямку, в свій час виставила мою кандидатуру в ковельській окрузі на списку ч. 37, без моєї згоди. Своєчасно вислав я до виборчого комітету заяву, щоби мене викреслили зі списку ч. 37. Подаю до загального відома, що не маю нічого спільного з людьми, котрі фігурують на списку ч. 37 як кандидати до сойму і протестую проти їхньої поведінки. — З поважанням **Лука Іщук,** м. Дружкопіль на Волині, Горохівського пов.

— **Львівська хроніка.** Зразкову виставу свого мистецтва дали вчора вломники, які відчинили в білий день між 2. і 3. попол. залізні завіси спортової крамниці на пл. Галицькій і заки персонал вернувся з обіду забрали кількасот зол. із вертгаймівської каси. — **У Ринку ч. 27.** зачадилась у ночі кухонна служба: одна служниця вмерла, двоє інших відвезли до шпиталя, сильно затроєних. — 36-літній приватний урядовець Едмунд Гартель застрілився з невідомої причини при вул. Сташіца ч. 3.

— **Успіхи хору Д. Котка.** В „Ілюстрованім Курері Цодз." находимо в числі з дня 21. лютого рецензію про виступи згаданого хору в Кракові. Наводимо із неї характеристичні місця. „Щороку приїзжає в гості до Кракова Український Хор, єднуючи собі щораз більшу популярність, чого доказом є зростаючий за кожним його виступом приплив слухачів. Притягаюча його сила є безсумніву в тому, що складається на характеристичну рису цього хору: природність, сувора, рівномірна тональність, ядерність згуку, скупчена гармонія і „народність" у творах вибраних у програмі і в їх передачі, все це протилежне до цеї штучности, атональности, згукової порожнечі, блуканини по широких інтервалах і деякої співацької еквілібристики, які часто надибуємо в польських хорах. Український хор має в собі елементи мистецтва. Саме та обставина, що вміє він прості пісні, менш-більше однородні, навіть досить одноманітні, освітлити привабливими колірами, головно завдяки знаній динаміці чудово приклад[ен]ій — ця обставина є доказом вродженого музичного почуття і вищого духа музичної інтерпретації...". Хор Котка співає дня 8. і 9. березня в салі Консерваторії у Варшаві до радіо, а 14. і 15-го в Лодзі.

— **Століття пишучої машини.** Минає точно 100 літ від винаходу пишучої машини, якої перший зразок створив італієць Конті. Пізніше уліпшили його француз Фукаль, англієць Юз, данці Генсген і Малінг. Пишуча машинка має досі одну велику хибу: тарахкотить. Американська преса повідомляє, що тепер найшли вже спосіб нечутного писання на машині.

— **Переклад українських законів.** Законодатні (або як пише наша радянська преса: законодальні) акти видані СРСР затверджені у 6 мовах, найбільше уживаних на території Рад. Союзу. Всі ці тексти офіціяльні. Нар. Коміс. Юстиції УСРР звернув увагу на те, що український текст деяких цих актів щодо правильности мови й стилю має хиби, а це може причинитись до неточного їх розяснення. На інтервенцію Нар. Ком. Юст. президія Центр. Вик. Комітету признала необхідним „встановити постійний звязок між редакційними робітниками законодальних установ СРСР та УСРР, щоб виробити єдину юридичну терміндьогію для законодальних актів". Можна дуже сумніватись, чи такий звязок направить існуючі хиби перекладу законів. Точність і ясність перекладу не залежить від „єдиної юридичної терміндьогії", яка в двох мовах є і так неможлива, а залежить від знання духа мови, на яку перекладають та легкости стилю. А т. зв. редакційні робітники законодальних установ це здебільша люди надхнені канцелярщиною і хто зна, чи — українці.

Нема кращого, практичнішого, тривалішого дарунку як **Килим з фабрики Хамули** склад: **Площа Трибунальська 1.**

— **Світова всячина.** У Парижі від кількох днів уже весна; заквітли дерева, температура доходить до 15 степ. — У франц. парляменті внесли проект редукції армії, менше на 24 полки піхоти, 20 полк. кавалерії і 20 батерій артилерії. — Бразилійський пароплав „Малия", що їхав із транспортом нафти із Ню Йорку в Сантос почав горіти. — Два франц. комуністичні посли Садуль і Вайн-Кутіріє купили собі майно на острові біля Сен-Мальо. — У травні збереться в Римі міжнародній конгрес підприємців прилюдної комунікації в містах: трамваїв, авт, автобусів. — За два останні роки Англія виплатила безробітним 50 і пів міл. фунт. шт. допомоги. — Українська радянська продукція фільм збільшилась новинкою „Примхи Катерини II-ої". — В Іркутську засудили 3 членів податкової комісії на смерть „за господарську контрреволюцію". Проти них було 1500 скарг. — У Ленінграді, в Академії Наук, найшли випадково рідку франц. брошуру, видану в 1865 р. тільки в 50 примірниках; є в ній передрук газети виданої Муратом у мент, коли його пробила Шарльота Корде. — У Парижі пічнеться процес проти бельгійця Сезарі-Ляпер, який підчас війни зраджував німцям бельгійців, що допомогали землякам і французам втікати до війська.

— **З огляду на великанський успіх фільми „Дощ рож" продовжуємо його виставу до 8-го ц. м. включно в кіні „Касіно", Легіонів 5. Знижки важні. 1636**

Вислід виборів! Загально вибрали ми мало послів. Найкраще списалася Стрийщина, бо там майже всі уживають пасти до обуви **Елегант.** Прочі повіти розбилися на партії і уживають в більшости чужий виріб.

ЛЕВ СИМВОЛОМ ВАРТОСТИ ФАБРИКАТУ.

Могутній король Сагари і звіринного світа опирається своїми лапами на фабричній марці добірного мила CZW фабрики Д. Чвіклітцер, у Катовицях — (Горішний Шлеськ), що існує 61 літ.

Для вас, газдині, що розумієте свій інтерес є це вказівка, що виріб прикрашений львами не є чистою декорацією, а справжньою вартістю фабрикату. Фабрика CZW, що вводить на краєвий ринок мило із Львами є останнім висловом модерної продукції, під оглядом технічним і купецьким. Досить поглянути як ця фабрика виглядає в середині: на її гарячкову працю, зразковий лад, могутні фабричні галі із горами найкращих сирівців спроваджених із усього світа, приглянутись вдосконаленому процесові фабрикації, а тоді розуміємо, що успіх цього мила серед міліонів газдинь є вповні оправданий.

Грізні Льви фабричної марки не кажуть неправди: вони є виразним символом 100 проц. прикмет мила CZW.

За український мандат у Львові.

На Народний Виборчий Фонд для Львова зложили далі в Центробанку (Львів, Ринок 10, І. п.) на вкладкову книжечку ч. 8450 слідуючі громадяни: Коцюбка Михайло, Грималів — 10 зол.; Комітет з Праги 230 чеських корон, тоб-то 69.66 зол.; д-р Евин Филип, Львів — 100 зол.; Літинський Іван, Львів — 5 зол.; Вінцковський Ярослав, Львів — 10 зол. і кличе: інж. М. Гамулу й інж. П. Волосенку.

Посмертні згадки.

Іван Дорожинський, довголітний бурмистр місточка Угнова, член т-ва „Просвіти", „Рідної Школи" і властитель млина помер несподівано дня 2. березня 1928. у Львові проживши літ 72. Тлінні останки перевезено до Угнова і похоронено дня 4.III. 1928 у родиннім гробівци на кладовищу в Угнові, про що повідомляє всіх знакомих Громадяни тяжкою стратою опечалена Родина. 1633 1—1

ОПОВІСТКИ.

Піврічні пописи елевів висш. Музич. Інститута ім. Лисенка відбудуться в середу 7-ого в год. 4. попол. (низші і середні роки) і в четвер 8-го в год. 7. вечером (висші роки) оба рази у великій салі Муз. Т-ва вул. Шашкевича 5. Вступ вільний за програмкою в ціні 50 сот. 1631 1-2

На „Рідну Школу" жертвувала філія Селянської Спілки в Пільзні 232 Кч., зискані з продажі річей по бл. п. Іванові Бойко зі Святослава (Сколе). — Щиру дяку за память і прихильність складає Головна Управа. 163

Звичайні Загальні Збори Філії Українського Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами в Тернополі відбудуться дня 18. марта 1928 р. в годині 4-ій пополудни в льокалі читальні „Просвіти" при вул. Міцкевича ч. 11 в Тернополі з таким денним порядком: 1. Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючого Виділу Філії, 3. Звіт Контрольної Комісії, 4. Вибір нового Виділу. 5. Внески і запити. На випадок браку комплету Збори відбудуться з тим самим денним порядком і в тім самім льокалі в год. 4.30 попол. без огляду на число присутних членів. — **Виділ Філії „УКТОНІ" в Тернополі.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6) 66—?

ГАЗДИНІ інтелігентної, чесної, працьовитої, спокійної, солідної доматорки, яка уміла би вибагливо, смачно варити, печи, особи молодої, симпатичної, здорової і корпулентної пошукується до самостійного заряду. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Гармонія". 1611 3-3

СЕМИНАРИСТКА глядає лекції до дітей або до заряду домом. „Семинаристка". 1619 3-3

ПАНЕ Зенон Диденко! Полагодьте зараз справу з Більблем! Ліщинський. 1-3

ФІРАНКИ, капи, ручної роботи найдешевше **Ванк**, площа Марійська 5/І пов. 1615 6) 1-?

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 1632 1-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1088 **Пересвітлення Рентґеном** 23—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й вирвання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому час. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Поліклініка в сплатах. 1621 2-5

ВЕЛИКА ПРОДАЖ

2000 м.	батисту шовк.	по зол.	2·20
800 „	деники	„	1·70
1500 „	англ. полотна	„	1·30
1000 шт.	ручників до купелі	„	3·25
200 м.	оксфорду на фартушки	„	1·30
5000 „	флянелі гладк. і десен.	„	1·50
2000 „	ручників	„	1·20
1000 шт.	ручників відпасованих	„	1·25
3000 м.	зефіру жирард. і закорд.	„	1·80
1500 шт.	простирал відпас.	„	5·25
2000 м.	кретону на фіранки	„	1·25
800 „	фіранок	„	1·10
1500 „	обрусів	„	5·50
1500 „	білого полотна	„	1·40
800	туз. серветок — 3 штуки	„	1·00
800	стирок відпас.	„	1·30
800	туз. хустинок до носа 6 шт.	„	3·00
500	зимових пледів	„	6·50
5000 м.	реш. біл. полотна найл. якість		1·50
300	гарнітурів 3 частинні	„	10·50
1000 м.	сатини на ковдри	„	2·20

Шевйоти бельські на одяги від зол. 12—20

Галицький Магазин Новостей

1660 **Львів, вул Галицька 15.** 3-3

Замовлення полагоджуємо відворотною почтою.

Ширіть наш часопис!

РІЛЬНИКИ

вживайте

ШТУЧНИХ НАВОЗІВ:

ТОМАСИНУ, СУПЕРФОСФАТ, АЗОТНЯК,

ПОТАСОВІ СОЛІ:

Краєві і Страссфурські

СІРЧАН АМОНУ, КІСТЯНІ МУЧКИ, САЛІТРУ,

УСПУЛЬОН, ЗЕЛІО

ЙОСИФ КАРРАХ

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ 18.

Цінники і поучення висилаю безплатно.

ЖУРНАЛІ ВЗОРИ КРОЇ МАНЕКІНИ

3—3

Р. ЛЯНДАУ ЛЬВІВ Чарнецького 3.

Подяка.

За безкорисне вилічення мене з туберкулінної недуги грудей і горла, складаю Високоповажаній Пані Анні Лопатинській з Косова найщирішу подяку.

Анна Бовичева
Косів коло Коломиї.

Присилайте передплату!

Перша Галицька вирібня радіоапаратів

„ВАРРАДІО"

Львів, ЯНІВСЬКА 37. Тел. 30-33.

NEUTRODYNA 5-ти лямп.

це найліпший апарат.

Компластний матеріял першоклясної якости до будови враз з люксусово виконаною скринкою, відповідно поверченою плитою і податком 350·—зол. До комплету додаємо плани а по вибудуванню безплатно строїмо. 1574 4—4

Части на 3-лямп. апарат 100·— зол.

1. Гарна, велика і практична форма
2. Приємний, тревалий, відсвіжуючий запах
3. Обильне в толщі, чисте і лагідне
4. Густа, мягка піна
5. Надзвичайна сила чищення
6. Найбільша видайність, ощадність і дешевість

ЦЕ Є ВЕЛИКІ ПРИКМЕТИ

C-Z-W

МИЛА зі ЛЬВАМИ

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!

Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Боїмів 7.

Показчикови ватинку даємо 5% опусту з реклям. ціл виставових.

КУРИ орінгтонці, жовті — дуже гарні. Яйця 1 зол. Стефанія Боурдов Брахівка почта Соколівка к. Ожидова.

Надзірна Рада Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий" з відповідальністю уділами у Львові

скликує на основі § 45 і 47 статуту

XXIX. Звичайні Загальні Збори

на день 22. березня 1928 р. в годині 4-ій пополудні в домівці „Центробанку" у Львові, Ринок ч. 10, з отсим порядком нарад (§ 52 статуту).

1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2. Звіт з діяльности за діловий рік 1927 з замкненням рахунків, білянсом і рахунком зисків і страт за 1927 р. 3. Звіт Контрольної Комісії з провірки білянсу і рахунку зисків і страт за 1927 р. 4. Внесення Надзірної Ради на розділ чистого зиску (§ 23 і 45 а статуту). 5. Вибір 4-ох членів Надзірної Ради на місце уступаючих. 6. Зміна § 5, уступ ґ) статуту (§ 52, е) статуту). 7. Вибір трьох членів Контрольної Комісії (§ 52 і) статуту).

Право участи в Загальних Зборах мають всі члени „Центробанку", що доповнили свої зобовязання відносно вплати уділів по думці постанов статуту (§ 16 і 60). — Кождий член має лиш оден голос, незалежно від кількости посіданих ним уділів. За леґітимацію служить уділова книжочка (§ 50 статуту). — В Загальних Зборах беруть участь члени особисто. Правні особи заступають їх повновласники. Повновласником кооперативи і іншої правної особи може бути лише член Дирекції або Надзірної Ради, дотичної кооперативи, зглядно члдн Управи дотичної правної особи, або в обох случаях фізична особа, яка є вписана в реєстр членів „Центробанку" (§ 21 статуту).

Річний звіт і замкнення рахунків виложені в льокалі „Центробанку" (Ринок ч. 10, І. поверх) до перегляду членів.

Львів, дня 2. березня 1928.

За Надзірну Раду Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий" з відповідальністю уділами у Львові.

Д-р Володимир Охримович в. р. предсідник. *Микола Заячківський в. р.* секретар.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 52 (11.305). Львів, середа 7. березня 1928. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чехи й мадяри.

За привернення Словаччини й Закарпаття. — Напад 1919 р. — Акція льорда Ротерміра. — Пригода в Санкт-Ґотарді. — Мала Дохода й Союз Народів. — Що думають словаки.

(Від нашого кореспондента.)

Прага, 3. березня 1928.

Найближчі сусіди рідко бувають приятелями, — цей основний закон геополітики дуже пророчисто стверджується на прикладі сумежних Чехословаччини й Мадярщини. Чех і мадяр взагалі не терплять один одного, але до цеї природної неприхильности ще примішується один момент, що загострює цю неприязнь до запеклої ненависти. Тим моментом є Словаччина й звязане з нею Закарпаття.

Мадяри й нині вважають Словаччину й Закарпаття частиною їх держави, несправедливо від неї відірваною й безправно прилученою до Чехословаччини. Спонукують їх до такого погляду передовсім міркування престіжу („як можна!"), але не в останній мірі й міркування народно-господарські. Теперішня куца Мадярщина не може собі дати ради з приростом її людности, — а тут „лежить облогом" Словаччина, наче самою природою призначена для мадярської кольонізації! Рівночасно не можуть мадярські маґнати переболіти, що їм „заграбано" їх словацькі маєтки.

Це все причиняється до того, що мадярська політика останніх десятиліть змагає передовсім до привернення Словаччини (й Закарпаття). Під цим оглядом мадяри всіх напрямків і барв цілком згідні між собою. Цікаво, що першу спробу для привернення Словаччини зробила мадярська **комуністична** влада, яка року 1919 орґанізувала збройний напад на Словаччину. Зроблено це під гаслом поширення комунізму, але патріотичне шило досить виразно вилізло з комуністичного мішка.

Теперішня мадярська влада, звичайно, не може собі дозволити таких ексцесів. Вона (номінально) шанує міжнародні умови, вона має своє заступництво в Союзі Народів, вона звязана з Чехословаччиною цілою низкою ріжних умов. Тому нинішня Мадярщина послугується головним чином **дипльоматією**, щоби підготовити ґрунт для майбутньої більше рішучої акції. Великою перемогою на цім полі була знана акція льорда Ротерміра, великого анґлійського ґазетного маґната, видавця „**Daily Maile**" та інших впливових часописів. Під впливом тієї акції значна частина анґлійського вищого товариства заняла досить ворожу позицію супроти чехів у справі Словаччини. Спекульовано тут на повній дезорієнтованости анґлійців у середньо-европейських справах, але кінець всьому ділу вінець — а кінець випав корисно для мадярів.

Чехи, ясна річ, не сидять склавши руки, а працюють і собі, щоби зашахувати мадярські заходи в напрямі відірвання Словаччини. Коли посідання Словаччини є для мадярів необхідністю, то для чехів воно є питанням життя й смерти. Так звані чеські історичні землі — Чехи, Морава й Шлеськ — вже нині так перенаселені, що нагадують промислові осередки західної Німеччини або Анґлії. З другого боку чехи мають таку надпродукцію інтеліґентних сил — 20 осіб з вищою освітою на 100 душ людности, — що й під цим оглядом можуть рівнятися з Анґлією. Експансія на захід, північ і південь є неможлива, бо там стоять муром Німеччина та Австрія. Лишається одна можлива дорога — експанзія на схід, у напрямі Словаччини й Закарпаття. Правним титулом до цеї експанзії є етнічна спорідненість чехів і словаків. Ясна річ, що чехи нізащо Словаччини не можуть зректися й не зречуться.

Могутнім знаряддям для поборювання мадярських заходів у напрямі привернення Словаччини є в чеських руках Мала Антанта, сотворена спеціяльно для того, щоб утримати **status quo** на землях бувшої австро-угорської монархії. Провід у Малій Антанті ведуть чехи (читай: Бенеш), бо їм порушення **status quo** загрожує найбільшою небезпекою. Якщо мадяри в своїй закордонній політиці головно грають на анґлійсько-французькім антагонізмі й охоче ставлять себе під оборону Анґлії (та Італії) проти мнимих кривд з боку Франції, то Мала Антанта раз-у раз удається до запомоги Франції, щоби ті мадярські заходи зашахувати.

Треба признати, що немудра внутрішня політика Мадярщини незвичайно улекшує Малій Антанті її завдання. Реакційний курс, запроваджений мадярською маґнатерією, дає чехам і Малій Антанті більше ніж треба атутів, щоби виступати проти будь-якого поширення нинішніх границь Мадярщини. До того приходять скандальні афери, які виставляють нинішню Мадярщину перед чужим світом у найгіршім світлі. У минулім році нашуміло фальшування французьких банкнотів, зорґанізоване в Будапешті при участи найвищих урядових чинників та аристократів (князь Віндішґрец та інші). Цього року саме на Новий Рік викрито на пограничній австрійсько-мадярській стації Санкт Ґотард транспорт військового приладдя, спроваджений з Італії до Мадярщини. З приводу цього транспорту Мала Антанта счинила великий галас і заалярмувала Союз Народів. А мадярська влада ще загострила ситуацію, порозпродувавши під рукою те приладдя й відповівши досить нечемно телеґрамою на інтервенцію ґенерального секретаря Союза Народів Друммонда в цій справі.

Отже Мала Антанта й чеська дипльоматія мають хоч і напружену й безнастанну, але кінець-кінцем досить легку гру щодо протиділання мадярам. Атути самі собою приходять їм до рук: треба би бути хіба останнім партачем, щоби таку гру програти.

А словаки? Вони не мають дуже палких симпатій до чехів, але не тужать і за Мадярщиною. Інтеліґенція словацька є безумовно по стороні Чехословаччини, а нарід радіє, що він тепер бодай має школу на рідній мові, про що за мадярської влади й мріяти не можна було. Багато обид і кривд зазнали й зазнають словаки від чехів: не додержано пітсбурської умови про автономію Словаччини, заповнено край чеськими урядниками й професорами, не допускається словаків до державних посад. Але відносини всетаки значно покращали протягом останніх літ. Братиславський університет щороку випускає сотки освічених словацьких інтеліґентів, із яких утворюється гребля проти чеської інвазії, в коаліційнім чехословацькім кабінеті засідають нині два словацькі міністри, чеські зайди потроху починають вицофуватись зі Словаччини. Словом, той стан облоги, що трівав у перших роках по перевороті, починає уступати місце більш нормальним і приязним відносинам між автохтонами-словаками й завойовниками-чехами.

Мадяри на цю зміну відносин не зважають і вірять далі з непохитною певністю, що, як сонце що-дня мусить зійти зі сходу, так і „Горішня Мадярщина", як вони ще й досі називають Словаччину, мусить одного гарного дня повернутись під владу корони св. Стефана. Та чехи на це твердо відказують: „Фіґа!", а словаки що далі, то все голосніше до цеї відповіди приєднуються.

М. Г.

Більшовицька господарність в освітленні Рикова.

Риков займає в уряді Радянського Союзу дуже відповідальне становище, бо стоїть на чолі т. зв. Ради Праці й Оборони. Сам він з фаху інженір. На 15. зізді всесоюзної комуністичної партії дав він цікаві приклади більшовицької господарности і драстично змалював нам теперішню систему економічної праці більшовиків. Його спостереження настільки цікаві, що ми уважаємо за потрібне познайомити з ними наших читачів. Найважніше те, що вони походять від такої авторитетної особи, якою є Риков, а не від якихнебудь „буржуазних обмовників".

Правда, свою критику Риков почав від зауваження, що „наші успіхи відомі тепер не тільки кожному членові зізду, а й кожному робітникові і селянинові, кожному громадянинові Радянського Союзу. Про них добре відомо також за кордоном". З огляду на це, Риков уважає за зайве ілюструвати перед зіздом всю ту роботу, яку досі під проводом комуністичної партії поробили працюючі маси Радянського Союзу в галузі господарчого і культурного будівництва. Йому здається доцільнішим звернути увагу на хиби більшовицької господарности, широко їх насвітлити і скритикувати, щоби можливо було їх позбутись.

Риков вказав на те, що електрична станція в Балахнах досі навантажена, менше як на половину. Правда, нас потішали тим, що протягом 1928 р. Сормовський завод буде включений до цієї стації, і вона матиме повне навантаження. Одначе стацію відкрито вже в 1926 р., а Сормовський завод істнував багато десятиліть ще перед збудуванням Балахнінської стації. Чомуж то його не включено до цеї стації зараз по її відкритті? Це є приклад марнотратства, коли стація працює на половину, маючи рівночасно під боком готового споживача електричної енерґії, якого чогось цілі роки не включається. Подібне явище зі стацією в Земовачалі. Досі її навантажено менше, ніж на 25% її могутности. Крім того є дуже багато прикладів лихого проектування нових підприємств, поганої організації робіт на нових спорудженнях і нарешті недостатнього використання того, що вже збудоване, великого перевищення коштів нових будівництв, рівнаючи з первісними проектами.

П'ятирічний плян проектує капітальних витрат на 25 мілярдів карбованців. Коли принята, що в процесі будування кошти будуть збільшені в 1/2—2 рази, то це означатиме, що для виконання п'ятирічного пляну робіт треба буде витратити не 25 мілярдів карбованців, але 40—50 мілярдів. „Мілярди — казав дослівно Риков — на вулиці не валяються. Це означатиме зрив п'ятирічного пляну, бо ми або будемо приневолені відшукати десятки мілярдів нових коштів (а це неможливо), або припинити значну частину розпочатих робіт". Так сумно дивиться Риков на перспективи реального здійснення прославлюваного всіми комуністами п'ятирічного пляну господарської будови Радянського Союзу.

А як досі поступали комуністичні господарники, видно з оцеї його репліки: „Гадають, що одержавши згоду Рикова, одержавши за його підтримкою дозвіл від Ради Праці й Оборони на нове спорудження, можна витратити всі кошти на перший поверх, розраховуючи, що на добудовання решти 12 поверхів розпочатої будови кошти будуть уже обовязково відпущені".

Як відомо, ріжні зізди Комуністичної партії та Центральний Комітет кожного разу ухвалювали ріжні постанови в справі персональної відповідальности комуністичних господарників за виконувану ними роботу. Здавалося, що тут все йде гаразд. Одначе послухаймо знову самого Рикова:

„Досі я часто не можу знайти того, хто дійсно відповідає за ту чи іншу роботу. На чолі переважної більшости господарчих організацій стоять наші комуністи. Здебільшого вони не мають технічної освіти і достатнього технічного знання. Разом з тим дуже часто вважають за можливе брати на себе відповідальність за розвязання тих чи інших спеціяльних і технічних питань. Мені здається, що це є найкраща метода внести цілковиту безвідповідальність до справи. В першій лінішій країні Европи й Америки за той чи інший технічний проект відповідають техніки. У нас відповідальність перекладається на комуністів-керманичів, і вони підписують чисто все, вводячи цілковиту безвідповідальність у своїй організації".

Нарешті, наведемо ще одну ґірку скаргу Рикова на більшовицьку систему господарки:

„У нас завівся тепер великий шкідливий звичай: наші відповідальні робітники, в тому числі і народні комісарі, надто багато підписують чужого і дуже мало вносять свого. Ціла система керманичів справ, секретарів-учених і невчених, спеціялістів, заступників подають на підпис тому чи іншому відповідальному робітникові силу паперів. І він гадає, що робить велике діло, коли сидить, і перебуваючи на чолі конвеєрної системи паперового діловодства, штемпелює подавані йому на підпис проекти, постанови, виписки, листи".

Отак виглядає, по словам самого Рикова славетна радянська господарка на самих верхах. Можна собі після цього уявити, що діється на низах. Тому недурно підчас цеї промови Рикова зізд або сміявся або оплескував його. І справді, краще було сміятися, лишивши сльози іншим. Така вже є основна характеристична прикмета радянського будівництва — заплутати все до неможливости і зводити до цілковитого абсурду.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАІНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: JOB 10-50

Виборчий крутіж.

АРЕШТИ.

З Болехова доносять нам, що дня 5. березня приведено до арештів болехівського суду таких політичних діячів партії УНДО: **д-ра Івашкевича**, якого потім відставлено до Долини; **Юрка Левицького**; **д-ра Максима Тимкова**; **Миколу Шалавгу** з Нижнева Горішного; **Матія Николишина**, студ. ветер. і **Дмитра Попадиша** с. Івана з Задеревача; **Дмитра Бецина** і **Дмитра Штурмака** з Тисова; **Юрка Димитрова** з Камінки; **Василя Маркова** з Камінки; **о. Петра Стернюка**, мужа довіри УНДО з Гошова; **Володимира Париста**, управителя школи в Камінці; **Юрка Димитрова** с. Йосифа з Камінки; **Юрка Кондура** з Камінки; **о. Романа Левицького** з Бубнищ; **о. Володимира Сухого**, голову повітового виборчого комітету УНДО, пароха з Болоського Села. Священиків **о. Стернюка** і важко хорого о. **Романа Левицького** відставлено до суду в Стрию. — У Львові арештовано в день голосування до сойму біля 4-ої години пополудні студента медиц. **Яцкова** за те, що в віддалі яких 200 кроків від будинку школи Собіського, де містився виборчий льокаль, роздавав відозви і картки до голосування на листу ч. 18.

Українці і москалі в II. соціял. інтернаціоналі.

З кінці лютого 1928 р. відбулося засідання Виконавчого Комітету Соціяліст. Інтернаціоналу в Цюриху в Швайцарії. Від поінформованих осіб довідуємося про хід його нарад дуже цікавих інформацій.

Перед самим засіданням Екзекутиви відбулася нарада Комісії меншостей Інтернаціоналу, в якій брали участь Де-Брукер (Бельгія), Бауер (Австрія), Мазепа і Феденко (Україна), Абрамович (Росія), Адлер — секретар Інтернаціоналу (Австрія).

В Комісії розглядали спір між українською та російською соціялдемократичними партіями. Причиною спору було те, що українська соціялдемократія після убивства от. Петлюри видала відозву й резолюцію, в яких протестувала проти обвинувачення Петлюри і з ним усього українського визвольного руху в погромництві. Представник російської соціялдемократії Абрамович подав скаргу з приводу цих заяв українських соціялдемократів ще в р. 1926, як довідуємось, комісія в справах меншостей розглянула спір і підчас обговорювання Абрамович заявив, що він ніяких обвинувачень українській соц.-дем. партії не ставить.

Комісія виробила резолюцію, на яку пристали і українські с.-д. і Абрамович. Резолюція констатує факт загострення національної ворожнечі на Україні і визнаючи участь соціялістів поневолених народів в національно визвольній боротьбі за конечну, кличе соціялістичні партії зберігати в цій боротьбі свою політичну незалежність.

26. лютого голова комісії національних меншостей Де-Брукер передав резолюцію на затвердження Виконавчого Комітету Інтернаціоналу. Резолюцію прийнято одноголосно в присутности делегатів англійських (Гендерсон, Кремп, Кербвуд), французьких (Льонґе, Ренодель, Брак), німецьких (Вельс, Крістен, Мюллер), бельгійських (Вандервельде, Де-Брукер), данських (Стаунінг, Модсен) і ін.

В часі засідання Виконавчого Комітету виступив з промовою Де Брукер, який висловив симпатії до поневолених народів Сходу Европи і вказав на великі труднощі для справедливого вирішення національного питання на Сході. В своїй промові Де Брукер згадав також про трагічну смерть от. Петлюри і процес Шварцбарда. Де Брукер зазначив, що комісія меншостей, яка складається з політиків, не могла братися за розгляд тих справ, які вже стали власністю історії. Але один факт він підносить на підставі прочитаних матеріялів: ніхто не обвинувачує Петлюри, немовби він організував жидівські погроми.

Маємо відомости, що Закордонна Делегація Української Соц.-Дем. Партії має опублікувати окремою брошурою всі матеріяли, які відносяться до цієї справи, порушеної російськими соц.-демократами.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬПЕРШИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Цілу нинішню розправу виповнила промова прокуратора, який обговорив у ній вину вже всіх обвинувачених. При кінці прокуратор зачав говорити і про злочин убивства кур. Собінського, в якому він обвинувачує підсуди. Атаманчука і І. Вербицького. Цю часть своєї промови прок. виголосив з особливим патосом, при чому богато іронізував з оборони підсудних у слідстві і перед судом та робив уські екскурси, щоб тільки зробити свої тези найбільш вірогодостойними.

Свою промову прок. закінчить аж завтра. По нім промовлятиме д-р Новак-Пшигодзький, а після нього перший з оборонців, по всякій правдоподібности д-р Старосольський.

—o—

Нині прокуратор продовжав свою промову дальше. Він сказав:

Оборона **Антона Стефанишина**, що його помішано з обв. Миколою Стефанишином, не видержує критики, бо про його участь у розвідочній службі говорить проречисто його евіденційна карта в паперах Пігчинської.

Щож до обв. **Олександри Яницької**, то вона мала в УВО службу посередниці, отже службу, яку в таких підпольних організаціях виконують звичайно жінки, особливо сестри й наречені членів організації. Про цю службу Яницької говорить нам її листи до Ів. Верб. і листи Ів. Верб-ого до неї, зокрема лист Ів. Верб-ого, в якому він писав їй, аби відібрала всі матеріяли від Дармохвала. Богато говорить про її вину й факт, що вона старалася в помешканні Вербицьких сховати течку з газ. маскою саме в хвилі, як поліція ввійшла до того помешкання. Не без значіння тут і зізнання св. Степюкової, про що говоритиму докладніше при іншій нагоді.

Переходжу до обв. **Даїся**. Він бував богато у світі після того, як відбув кампанію в Українській Армії. На його пашпорт їздив Ів. Вербицький в невідомих цілях до Лодзі. При арештуванні він старався викинути картку з визначно розвідочним змістом. Його оборона, що цю картку поліція потім підміняла, не може хіба переконати нікого. Як експонент УВО їздить він нелегально і до Праги — безперечно в таємничих цілях. Знаменна річ, що у Даїся знайдено кілька брошур, яких зміст чисто розвідочний. Це все на думку прокуратора вистарчає, аби Даїся признати винним у держ. зраді і шпіонажі.

З черги прок. переходить до обв. **Дзьобівної**, яка на його думку, переховувала різні матеріяли Даїся. Вона старалася втікти в часі арештування Даїся, вона подала при своїм арештуванні фальшиве назвище. Звязки Дзьобівної з небезпечним типом Сайкевичем (як і звязки з ним Даїся), якась „Оленка", якої Дзьобівна не хоче видати — все те вказує на те, що вона в конспіративній організації грала немаловажну ролю.

Обв. **Дармохвал** не признавався до знайомства ні з обв. Яницькою, ні з Ів. Вербицьким, хоч вони обоє покликаються на нього в своїх листах. Саме він мав передати всі матеріяли обв. Яницькій, служачи при війську. Його бібліотека — це тільки покришка: він передавав не книжки, а військові матеріяли.

Щодо обв. **Дерлиці**, то його імя й адресу найдено в паперах Пігчинської. Це одно вже вистарчає. Але Білас писав з нього по мобілізаційні карти і прок. переконаний, що Дерлиця їх йому достарчив. Отже й він повинен відповісти за ті самі злочини, що його попередники.

Обв. **Матийців** висказав своє кредо в листі, висланім до товариша з війська. А це кредо: „Зброєю поневолених повинна бути й зрада". Він писав до товариша при війську, аби той подав йому розклад (опис) машинового кріса. А тим товаришем — засуджений у крак. процесі Микола Стефанишин. Також від нього домагався Ів. Верб. мобіл. карт. У нього знайдено сигнали порозумівання летуна з землею. Поліція закидує йому, що він у Станиславові не шукав посади і не ходив на торг. курс, але займався розвідкою. За все те повинен він теж відповісти.

Ярослав і Ольга Гречаки укривали Атаманчука, якого пошукувала поліція за злочин держ. зради і шпіонажі. А це укривання означає, що й вони допустилися тих самих злочинів. Про їх вину зізнав тут св. Тисяк, а до нього мали Гречаки найбільше довіря, бож самі вибрали його на провідника для Атаманчука. Все те зізнав Тисяк щиро, так, що його зізнання мусять заслугувати на віру. Обоє обвинувачені викручувалися, що Атаманчука вони не знали, але це не перешкодило їм приняти його в ночі до хати й укривати навіть перед власним батьком. Це вказує,

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР СМАКУЛА.

Антирахітичний вітамін

У дітей появляється досить часто недуга „rachitis", звана також англійською недугою, яка полягає на неповному звапненні костей, наслідком одностороннього відживлення. Середником проти цієї недуги був до цього часу тран, що має в собі протирахітичний вітамін. Дослідам над недугою „ракітіс" та над протирахітичним вітаміном присвячено в останніх роках дуже пильну увагу, особливо від тоді, коли вдалося одностороннім відживленням витворити штучно подібну недугу в щурів і в цей спосіб зробити її доступною для всяких експериментів.

Так само, як на людей, впливає і на щурів тран дуже корисно. Той самий вислід дає насвітлення звіряти позафіолетним промінням кварцової лямпи або електричної іскри між металевими електродами. Що більше, вистарчає навіть, коли тільки поживу насвітити позафіолетним промінням. Отже під впливом позафіолетного проміння повстає в поживі з якоїсь невідомої субстанції протирахітичний вітамін, такий самий як у трані.

Досліди американських та англійських учених (Hess, Rosenheim, Steenbock) виказали, що через насвітлення позафіолетним промінням протирахітичне ділання пробирають незамилені части поживи, а саме стеріни, бо всі вони добуті з рослин стають після насвітлення фізіольогічно активними.

Одним зі стерінів є холестерін з хемічною формулою $C_{27}H_{46}O$, над яким почались досліди американців, що хотіли спершу виказати, чи сам холестерін є попередньою фазою вітаміни себто провітаміном, чи може якою другою субстанцією, що находиться в холестеріні як домішка. Гесс перекристалізував холестерін 15 разів, але після насвітлення його протирахітичне ділання ні трохи не змінилося. Те саме показали й досліди Вебстера. Отже треба було приняти, що провітаміном є сам холестерін, а не якась незнана домішка й тому Гесс (Ню-Йорк) звернувся до ґетінґенського професора Віндавса, як спеціяліста від стерінів, щобн він зайнявся дальшими дослідами, над якими вже більш року працює тутешній хемічний інститут.

Досліди над холестеріном показались досить трудними, бо при насвітлюванні лише дуже мала частина переміняласн на вітамін, при чому точка топлення, звернення поляріазаційної площі та аналітичний склад нічим не ріжнилися від звичайного холестеріну. Здогад, немовби холестерін під впливом кисня перемінявся при насвітленні позафіолетним промінням на вітамін, показався хибним, бо холестерін виявив таку саму активність, коли його насвітлили в порожнечі. Ще найбільше імовірним видавалось, що під впливом позафіолетного світла повстає в дуже малій скількости ізомерна або полімерна субстанція, яка відтак перетворюється назад у холерістін. Одначе штучно витворені ізомери холестеріну показались неактивними. Врешті вдалося витворити хемічно й сам холестерін і він показався також фізіольогічно неактивним.

Отже гіпотеза, що холестерін є провітаміном себто що з нього через насвітлення повстає вітамін показалась хибною. Провітаміну треба було шукати в домішці, яка творила таку малу скількість, що годі було її викрити хемічним способом. Тут прийшла в поміч фізика, яка вже нераз допомогла хемії до розвязки неодної проблеми.

А саме: коли позафіолетне проміння має фотохемічний вплив на холестерні, то цей останній мусить на основі закону фотохемії його абсорбувати. І дійсно абсорпційні поміри в тутешньому фізичному інституті професора Поля викрили цю субстанцію, довго шукану хеміками. Холестерін добутий із рослин має характеристичну абсорпцію між 270—280 ти, коли в штучно витворенім холестерині цієї характеристичної абсорпції нема, бо він — як ми вже сказали — показався неактивним.

Як виказали дальші поміри і цю характеристичну абсорпцію треба приписати ерґостеринові з хемічним складом $C_{27}H_{42}O$. Ерґостерін є дуже зближений до холестеріну, творить з ним мішані кришталі, випадає так само як холестерін при помочі діґітоніну, є більше ненасиченим та дуже чутким на кисень. Отже в холестеріні була домішка ерґостеріну в мінімальній скількости, який по причині своєї схожости з холестеріном не дався хемічно виказати, аж треба було помірів позафіолетної абсорпції.

Із дотеперішних дослідів виходить, що ерґостерін це протирахітичний провітамін, який після насвітлення позафіолетним промінням стає фізіольоґічно активним вітаміном. І тут знова багато помагають хемікам фізичні поміри, що йдуть від довшого часу в парі з хемічними. А саме: коли ерґостерін насвітити, то абсорпція зміняється себто з абсорпції можна зробити висновок про фізіольоґічну активність, або — обережно сказавши — на вітамін, з тою лише ріжницею, що фізіольоґічна проба на щурах тріває 3—4 тижні, а фізичний помір абсорпції всього дві години. Це дало змогу хемікам далеко скорше працювати.

Без огляду на напружену працю з хемічного та фізичного боку, встановити хемічний склад протирахітичного вітаміну покищо не вдалося. Досі знаємо лише, що, коли насвітити ерґостерін позафіолетним промінням, повстає вітамін, але попри нього повстають і інші субстанції, які вдалось навіть викристалізувати, але, на жаль, не сам вітамін. За сильне насвітлення нищить вітамін, а також кисень. Про цю субстанцію, так дуже важну для людства, більше нічого не знаємо.

Праця над протирахітичним вітаміном йде дальше й можна надіятися, що скоро буде можна написати хемічну формулу протирахітичного вітаміну як і тисячі інших сполук.

Ґетінґен.

що й обоє Гретчаки були втаемничені в діла У. В. О. і як її члени помагали втікти найбільш експонованому її членові — Атаманчукові.

Щодо обв. Вірстюка, то він був з Атаманчуком на „ти" і вручив йому число „Ілл. Кур. Цодз." з відомою відбиткою з „Сурми", кажучи: На маєш твій „Курієр"! Він вручив Атаманчукові і револьвер при його втечі на Чехословаччину, який нібито купив у Львові десь у брамі при Сербській вул. І він був членом УВО і помагав до втечі Атаманчукові, переслідованому поліцією.

Дотично обв. Королюкової, нареченої Атаманчука, прок. стоїть на становищі, що вона не утримувала Атаманчука, тільки діставала на його удержання гроші від організації. Квоту 94 зол. прислав до неї для Атаманчука обв. Коваликсько, але ці гроші відібрала вже поліція, бо п-і Королюкова сиділа в тому часі вже у слідчій вязниці.

Обв. Коваликсько вів розвідку разом з Ґенгалом і мав звязки з богатьома обвинуваченими й іншими підозрілими людьми. Суми 94 зол., яку він вислав на адресу п-і Королюкової, не здобув він у продажі збіжа, як то він боронився, але вислав на доручення організації.

При кінці тієї части своєї промови прокуратор обговорив ще справу, як він казав, інсинуації, киненої Ів. Вербицьким на функціонарів поліції, яким закидав побиття, а також справу чинного спротиву обв. Дзіся супроти тюремних дозорців. За один і другий злочин прок. домагався для обох цих обвинувачених окремої кари.

В цьому місці зарядженно павзу.

За убивство кур. Собінського.

По павзі прок. продовжав дальше свою промову. Він говорив:

Заплакали серця всіх поляків, коли везено на вічний спочинок кур. Собінського. А злочин цей виміряний був не проти його особи як такої, але проти представника польської влади.

Спершу падали підозріння на ріжних людей, які були придержані. Вкінці найдено тих двох убивників в особі перших двох обвинувачених. Це нехай нікого не дезорієнтує. Шлях до винайдення виконавців цього страшного злочину був виімково тяжкий і тільки по надзвичайних зусиллях удалося викрити обох убийників.

Нема ніякого сумніву, і того ніхто не квестіонував, що цього злочину доконала У. В. О., якої Атаманчук і Ів. Вербицький були членами. Алібі їх обох з того памятного дня 19. жовтня 1926 є хитке, і непевне. Служані тут свідки, подані Ів. Вербицьким, зізнали на обставину його алібі зовсім інакше в слідстві, а інакше тут на салі. Тим свідкам годі вірити, а зате треба вірити св. Байсаровичівній, яка тут заявила, що була, правда, у Вербицьких, але в часі перед або по 19. жовтня, але не того дня. Щодо алібі Атаманчука, то він і Дерлиця спершу заперечували, що були того дня в кіні „Палас", а потім уперто твердили, що саме в часі убивства кур. Собінського вони були в тому кіні.

Дуже знаменна річ, що в дні убивства Ів. Вербицький вислав до Яницької дві картки і в першій з них подав маршруту своєї втечі, а в другій, висланій в 5. год., подав, що не може відважитися. Листи його до Яницької по 19. жовтня вказують на те, що він був по якімсь небезпечнім ділі і мусів укриватися.

З черги прок. перейшов до зізнань свідків Жукова і Стецюкової. Ці свідки можуть бути в своїм приватнім житті неморальними чи навіть бандитами, але те, що вони зізнали, могли зізнати тільки на основі того, що чули в тюрмі від обв. Ів. Вербицького і Яницької. А св. Жуков зложив такі зізнання зі своїх розмов з Ів. Вербицьким, які ясно кажуть про те, що Ів. Вербицький є одним з убийників.

Сидів з Ів. Вербицьким також служаний тут як свідок Качор. І цей свідок заявив тут, що Ів. Вербицький признався перед ним недвозначно до співучасти в убивстві. Правда, другий свідок (Яйко) зізнав інакше, але не треба забувати, що цей св. робив службу разом з батьком Вербицьких, а до того він засуджений за строєння своєї жінки на смерть, а такі свідки можуть говорити, що їм подобається, бо за евентуальні фальшиві зізнання не можна на них уже наложити ніякої кари.

На тому прок. перервав нинішню промову, яку докінчить завтра.

Вислід виборів.

Львів. Відношення голосів: 1-ка — 24.708 голосів (один мандат); 17-ка (сіоністи) 28.411 (2 мандати); 24-ка (ендеки) — 13.824 гол. (один мандат); 2-ка (ППС) 13.014 гол.; 18-ка (українці) 10.392 гол.; 4-ка (Бунд) 2.208 гол., 13-ка (комуністи) 3.580 гол.; 33-ка (Агуда) 786 гол.; 5-ка (погл. сіон) 696 гол.; 36-ка (шумськісти) 106 гол.; 37-ка (УПП) 6 голосів.

Варшава. 1 здобула 6 мандатів; 2 (ППС 1 мандат; 13 (комуністи) 2 мандати; 18 (бльок непольських народів) 1 мандат; 24 (вшехполяки) 4 манд.

Львів округ: 18-ка здобула 3 мандати: (Лішнявський Іван, Ланг Фердинанд, Кохан Володимир); 1 (проур. бльок) 3 манд. 19 (сель-роб лівиця) 1 мандат.

Стрий: 18-ка 4 мандати (д-р Куровець, Луцький Остап, Величанович Дмитро, д-р Блажкевич Іван); 1 (проур. бльок) 2 манд.

Перемишль: 18-ка 1 манд. (д-р Загайкевич Волод.); 22 (Зубрицький) один мандат.

Тернопіль (54 окр.): 18-ка 138.982 пять мандатів (о. Кунцький Леонт., д-р Баран Ст., Завалнкут Ів., Кунько Андр., Яворський Олекса); 1-ка 100.496 гол. 3 манд., 17-ка 30.741 гол. 1 манд.; 22-ка 42,180 гол. 1 манд., 19-ка 4.776, 20-ка 1371, 26-ка 7086, 6-ка 1276 гол.

Станиславів (53. округ): 18-ка 58.485 гол. два манд. (Галущинський Мих., Палїїв Дмитро), 1-ка 97.672, 2-ка 12.206, 6-ка 10.037, 8-ка 18.089, 17-ка 25.275 (один мандат), 19-ка 12.089, 20-ка 2.773, 22-ка 73.732 (три манд.), 26-ка 647.

Самбір (округ 40). 18-ка здобула 46.145 голосів — 2 мандати (Тершаковець Гринько, д-р Біляк Степан), 1-ка 47.728 (3 мандати), 22-ка 18.092 (1 мандат), 8-ка 9.374, 17-ка 10.861, 36-ка 15.373 гол.

Золочів. 18-ка 4 мандати (Целевич Вол., Вислоцький Ол., о. д-р Пеліх Вол., Кузик Степан), 1-ка 3 манд., 17-ка 1 манд., 26-ка 1 манд.

ВОЛИНЬ.

Ковель (56 окр.) 1-ка 74.657, 4-ка 4.157, 20-ка 1778, 33-ка 1816, 39-ка 6701.

Луцьк (57 окр.) 1-ка 80.595, 4-ка 525, 8-ка 42.332, **18-ка** 40.329, 20-ка 2.632, 22-ка 27.803.

Кремінець (окр. 58) 1-ка 76.603 — 3 мандати, 8-ка (Сельроб-прав. — Маківка) 32.821 — 1 мандат, 18-ка 18.336, 22-ка 41.887 — 1 мандат.

Загалом в трьох волинських округах листа ч. 1 здобула 10 мандатів, 18-ка 1 манд., 22-ка 2 манд., 8-ка (сельроб прав.) 3 манд.

Люблин-Холм. „Визволене" здобуло 2 мандати, ППС — 2 мандати, 36-ка 1 манд.

НАЦ. МЕНШОСТИ В СОЙМІ.

Варшава, 5. березня 1928.

Націон. меншости входять до нового сойму в зменшеній скількости, ніж в попередньому. Одначе ріжниця не є надто поважна. Непольські народи матимуть більше як 80 мандатів, з того найбільше українці, потім ідуть німці, які виявили подиву гідну виб. фреквенцію, подекуди 100 проц. Цьому теж завдячують німці свій успіх, завдяки якому збільшили число нім. мандатів о 2—3 послів.

СКЛАД БУДУЧОГО СОЙМУ.

Варшава, 5. березня 1928.

По неофіціяльним обрахункам будучий сойм представлятиметься так:

1-ка 128 послів (по узгл. держ. листи), 2-ка 63, 3-ка 36, 7-ка 9, 8-ка (сельроб-правиця) 5, 10-ка 25, 13-ка (комун.) 5, 14-ка 3, 17-ка 6, **18-ка 56,** 19-ка (сельроб-лівиця) 4, 20-ка (русс.) 1, 21-ка 5, 22 (рад.) 11, 24-ка 37, 25-ка 34, 26-ка (УПП) 1, 30-ка 2, ріжні льокальні листи 12 пос. Разом 444 посли.

ПОВИБОРЧІ ДЕМОНСТРАЦІЇ У ЛЬВОВІ.

Протижидівські демонстраці.

Львів, 6. березня 1928.

Вчора попол. молоді поляки у корпорантських шапках розкидали друковані летючки, в яких взивано населення на протестаційне віче під памятник Міцкевича. Вечером товпа около 2.000 людей зійшлася під памятником. Бесідники у промовах закидали одниці запропащення польського мандату у Львові. Присутні кричали: Бий жидів! Товпа, що все зростала, пішла під воєвідство; по дорозі здержували трамваєві вози, в яких вибивали шиби, атакували жалюзії, вибивали шиби в жид. крамницях при вул. Легіонів, Валовій і инших. Під воєвідством кінна і піша поліція стала розганяти демонстрантів. Демонстранти розбилися на гуртки й атакували в сусідніх вулицях прохожих жидів. На Цловій вул. побили якогось прохожого, якого назвища ще не стверджено. Тимчасом у воєводи явилася депутація, щоби подати йому резолюцію, ухвалену на вічу, з протестом проти каригідних практик агітаторів одиниці. Товпа, усунена зпід воєвідства, подалася назад на Марійську площу, де до пізної ночі демонструвала проти 1-ки і жидів. На ратунковій стації зявився торговельник Мих. М., ранений шаблею підчас шаржі поліції.

НОВИНКИ.

— **Уповноважені виборчих лист не потребують легалізації своїх підписів.** В виборчім окрузі ч. 54 деякі предсідники в кількох повітах (Чортків, Збараж) не хотіли приняти мужів довіря листи ч. 18 тому, що на зголошенні підпис уповноваженого д-ра І. Якимчука не був удостовірений. В тій справі в суботу 3. п. м. інтервенювали д-р Степан Баран і д-р Іван Якимчук у предсідника окружної комісії виб. ч. 54 в Тернополі віцепрез. суду Чарнецького і він поручив негайно телефонічно воєвідському комісареві виборчому старості Маліцькому видати відповідні зарядження, щоби предсідники окружних комісій виборчих приймали зголошення уповважених виборчих лист на мужів довіря, не жадаючи легалізації підпису уповноваженого листи, бо виборча ординація такої легалізації не вимагає. Подібне зарядження видасть від себе і сам предсідник окр. комісії виб. в приводу виборів до сенату 11. ц. м. до представників окружних комісій тернопільського воєвідства. Таке саме зарядження чи поучення видав також воєвідський уряд у Тернополі підчиненим старостам у формі окремої інструкції.

— **Катастрофи й нещастя.** Вулькан Санторін на Егейськім морі пробудився як у 70-их роках: лява бє вверх на 300 м. — У Батумі (Кавказ) впала така сніговиця, що 5 осіб умерло. — В Антверпені згоріла фабрика цикорії вартости 4 міл. фр. — Біля берегів Ісляндії пішла на дно рибальча данська лодка з 13 людьми. — На лінії Льондон-Кап розбився літак. — У Дзялошині біля Велюни на польсько-нім. кордоні наслідком експльозії етеру 3 осіб згинуло а 18 небезпечно ранених.

— **Концерт** відомого нашого віольончеліста Богдана Бережницького відбудеться в понеділок дня 12. марта в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка о год. 8-ій вечер. Білети від 1—5 зол. продає від середи (7. III.) Союзний Базар вул. Руська ч. 26.

— **Рекорди.** „Ізвєстія" пишуть: „Махно прислав недавно із Парижа своїм знайомим у Гуляй-Поле листа, з проханням подати йому прізвища та адреси секретаря „райпарткому" і інших відповідальних працьовників. Махно хоче зробити їм „сюрприз": він пише свої спомини і хоче вислати їх своїм знайомим, коли будуть видруковані". Слово „пише" не треба брати дослівно; він робить імовірно так само як зробила муринська танечниця Бейкер: балакає, а талановитий письменник „робить" із них книжку. — Місто Казань рішило з нагоди ювилею Горкого перезвати його іменем одну вулицю, ні, не вулицю, а „котячий переулок". — У Франції нагородили медалею „почесної легії" робітника Міму, що працює на одній фабриці без перерви 63 роки. — В околиці Грубешова (Любельщина) юрба селян розігнала гасильників підчас вправ тому, що „гасильники це чортівська видумка". — У китайськім місті Лсіяні комуністична влада зачинила 3000 будійських черців у манастир і спалила їх.

— **Сентиментальні париські судді.** На протязі одної днини присяжні судді у Парижі звільнили трьох убийників. Першою була молода жінка Жірар, яка вбила свого любовника за те, що він знущався над її 9-літнім сином із першого подружа. Адвокат зворушив д° сліз суддів доказуючи, як мати зважилась на цей учинок у приступі божевільного страху за загрожене життя дитини. Другим звільненим був механік Бюсіср, який покинув жінку і четверо дітей для 21-літньої склепової дівчини Граф, що зайняла місце жінки. Свідки ствердили, що Граф опутала Бюсієра для грошей, його зраджувала та обкрадала. Бюсієра, який застрілив свою любку підчас одної сварки, виправдали. Третім обвинуваченим був поліційний урядовець Понтіє, який застрілив мужа своєї любки поручника Альбана. Альбан знав про любовні справи своєї жінки, з якою не жив і тільки зрідка-годи погрожував у бік Понтіє. Коли одного разу Альбан добув на вулиці револьвер проти Понтіє, той випередив його, стрілив перший та вбив Альбана. Суд признав, що Понтіє боронив свого життя. Париська преса з приводу цих процесів ще раз звертає увагу на факт, що паризькі присяжні судді є найбільше чутливі на злочини довершені з любови.

— **Все це вже було.** Директор австрійського природничого музею д-р Баєр оголошує цікаві висновки з нагоди свіжих розкопок у Віллендорф над Дунаєм. Він твердить, що найдені там людські сліди дозволяють вірити в життя мешканців на цих територіях багато раніше ніж у Німеччині та Франції: приблизно 45.000 до 50.000 літ тому. Далі: найдені там статуї Венер є доказом, що вже в тих часах істнувала боротьба між двома ріжними типами жіночої краси — „повною" красою та „стрункою лінією". Крім цього найдені статуї стверджують, що вже в ледяній добі жіноцтво вживало червоної пудри, а згодом і „чорнила" на брови.

— **Поширення кіна.** Цікаву статистику зробили американці. На всьому світі є 52.000 приміщених кін з 21 міл. сидячих місць. Коли рахувати, що кожне кіно дає денно тільки одно виставу і в ньому є тільки половина місць зайнятих, виходить, що денно на всьому світі ходить до кіна 11 міл. осіб. Найбільше кін має Америка: 25.000; в Европі є їх 22.000 з місць, Австралія 1200 кін з 350.000 місць і Африка 800 кін із 200.000 місцями.

— **Театральна реформа в Італії.** В Італії досі театри не істнують як постійні інституції, а переїзжають з місця на місце. Аж тепер хотять змінити цю дивну традицію У Римі будуть засновані два театри постійні: одна драма і одна опера.

— **Ґібральтарський тунель.** В Еспанії виринула думка, щоби вибудувати тунель під Ґібральтаром і таким робом створити постійну комунікацію між Парижем, Мадридом і Мароко. Тунель мав би 50 км. довжини і 420 м. глибини, а праця над ним тривала би 5 літ. Для французів має такий проект велике значіння з огляду на контакт із африканськими кольоніями. У звязку із цим проектом франц. преса подає сензаційну новину, що між Африкою і Еспанією віддавна істнує якийсь підморський коридор, яким малпи із Африки дістаються до Еспанії і вертають назад. Людям досі не вдалось підстежити цієї хитрої дороги.

— **Дивогляди.** Муж сестри ексцайзера Вільгельма, Зубков, іде слідами Левіна, який пригадувався пресі щодня. Позавчора його фантували за 3000 марок відшкодування, які мав заплатити побитому „чурі" в одній барі. Представники влади, що прийшов до кімнати пансіону Зубкова

— **Летуни.** Франц. летун Молер вибрався зпід Парижа до Нової Зеляндії. — Японський летун Ґото, що вибирався через Тихий Океан убився при пробнім леті. — У Римі підчас пробних летів для вжитку школи, провідник летунської школи сильно поранений.

— **Світова всячина.** „Морнінг Пост" каже, що московський Комінтерн призначив англ. комуністичній партії 200.000 долярів на передвиборчу пропаганду. — Фінляндія змінила дотеперішній закон про примусову тверезість. — Бельгійський соціяліст Вандервельде виїзжає оглядати Палестину, запрошений сіоністичною організацією. — Міністр фінансів Мекленбург-Штреліца заявив, що з огляду на поважні фінансові клопоти треба буде подумати про злуку з Прусією. — На митнім уряді в Буенос-Айрес найдено більшу скількість фальшивих банкнотів; урядовець, що відкрив їх, Ґарсія, вбитий. — Вулькан Етна, як стверджує наукова експедиція, зовсім вигасає. — Подорож Райнгардта до Америки із своєю трупою : його вистави скінчились 30.000 дол. дефіциту, які заплатив відомий американський банкир Отто Кан. — През. британської легії на місці фельдмаршала Хеґа вибрали адмірала Джеліко. — У Льос Анджельос засудили на досмертну вязницю відомого адвоката Мел Міляна, який убив свою клієнтку Амелію Аплебі. — У Москві є всього 200 авт-таксівок. — У Парижі помер начальник бувш. царської поліції Лопухін, що у свій час здемаскував Азефа.

— **Друкарська помилка.** В оголошенні про XXIX. Звичайні Загальні Збори „Краєвого Союзу Кредитового" у Львові в ч. 51 нашого часопису попались дві помилки; у 18 рядку замісць „члени Управи" має бути „член Управи", а в 20 рядку замісць „§ 21" має бути „§ 51 статуту".

— **Промоція.** На Карловім Університеті в Празі промувалися дня 24. II. 1928 Іван Жовнірович з Калуша, а дня 2. III. 1928 Володимир Коцюба з Дрогобича на докторів медицини.

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А—Б і Ц—Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.

поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочно, десерової і до варення як також чоколядки, карамельки і цукри. — Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гаранційно чистих сирівців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни.
1581 Замовлення приймає Народна Торговля у Львові. 4—50

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дир. Н. Стадника (вул. Шашкевича):
березня.

Міський великий театр:
6-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
7-го г. 7·30 веч. „Завмерле місто".

Міський „Театр Новин":
6-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".
7-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".

Кіна.

Аполльо: „Декабристи".
Палас: „Гарний Жест — Братерство крови".
Лев: „Декабристи".
Фатаморгана: „Білі ночі".
Casino: „Дощ рож".

Відозви й комунікати.

З ПРЕЗИДІЇ УНДО.

Комунікат.

По дні 4-го березня має остати для переведення сенатських виборів той сам організаційний апарат, який був для виборів соймових. Окружні Виборчі Канцелярії мають вести працю далі в тих самих розмірах і в тих самих повітах як вели її досі, а посольські і сенатські кандидати є обовязані лишитися в своїх округах і вести дальше виборчу акцію для виборів до сенату. Належить конечно в кожнім судовім повіті скликати бодай одну довірочну нараду для обговорення технічних справ, звязаних з голосуванням до сенату. Переконатися, чи є картки до голосування на місцях і чи зголошені мужі довіря до поодиноких обводових виборчих комісій. Найменше ухилення від праці може дуже некорисно відбитися на виборах до сенату, а вибори до сенату не є менше важними від виборів соймових, тимбільше, що дають можливість процентово здобути більше мандатів ніж до сойму.

ЗА ПРЕЗИДІЮ Ц. К. УНДО:
Д-р Дмитро Левицький, голова.
Д-р Любомир Макарушка, в заст. гол. секретаря.

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ", ілюстрований, популярно-науковий журнал. Видає Т-во „Просвіта" раз у місяць. Рік 1. Число 6. за березень 1928. Зміст: В. Королів-Старий: Самооборона тіла; Ратунок на морі (6 образків); С. Парфанович: Нервовість у дітей (3 образки); Над берегами найбільших рік Азії. На основі англійських джерел (1 карта і 11 образків); І. Крипякевич: Історія Русів (1 портрет); М. Стахурський: Дещо про чужоїди або галапаси (13 образків); В. Дорошенко. Володимир Антонович (1 портрет). І Мельник: На Камчатку. Споминн з подорожі (8 образків): В. Наріжний: Бурсак, Роман Одидереворит.

Виказ датків

на допомогу ветеранам (ФГ).

(Березень-грудень 1928.)

Д-р Р. Білас 15, М. Бонковський 9, М. Задлюк 7·50, С. Бущманюк 2, О. Бодиарович 8, М. Брилинський 6 — всі у Львові; Й. Бойко, Знесіння 1; І. Бабій 6, д-р В. Бемко 30 — Бережани; І. Баглай 4, Борщів; д-р О. Бай, Буськ 6·15; д-р В. Бабій 5, д-р М. Бих 20, Копичинці; д-р В. Бас, Яворів 26·50; Гр. Бараник 4, К. Бутринський 6 — Сокаль; М. Бойчук, Потутори 1·50; о. М. Блозовський, Підгайці 1; О. Бехметюк, Делятин 1; д-р Д. Благацький, Бібрка 4; М. Басараб, Богородчани 6; М. Байрак, Дрогобич 3; о. М. Благий, Лисівці 7; д-р В. Возняк, Бережани 6; І. Волошин 18·80, С. Воркун 4 — Борщів; О. Волосянський, Сокаль 19·50; д-р М. Волошин 30, Вітковицький 2, д-р І. Вегера 3, В. Воробець 6, В. Васильків 3 — Львів; д-р І. Волянський 15, Н. Величковський 4 — Станиславів; В. Вороновський, Буськ 4; д-р О. Волощук, Щирець 4; М. Вербовський, Рівне 10; д-р С. Витвицький, Дрогобич 5; М. Гева, Межигірці 5; о. Р. Ганас, Глиняни 6; о. В. Головінський, Заршання 10; о. С. Гребенюк, Більче Зол. 6; І. Гутникевич, Стрий 2; П. Глібчук, Тчев 6; В. Грицина 2, Г. Грозик 3, Е. Ганицький 2, О. Ганицький 9, І. Громницький Мол. 6, О. Гладишовський 8, Гафткович 4, Ю. Галаревич 9, Грабар 6, О. Гоїнський 2, о. Е. Гаврилюк 4, Р. Голян 4, М. Галущинський 20, І. Герасимович 6, М. Гаврисевич 5 — у Львові; Т. Гладилович 4, Ел. Гладилович 5 — Дрогобич; І. Гаврилишин, Лучиці 1; О. Гундич 10, Д. Гевчанівський 6 — Осмолода; о. С. Городецький, Липиця 6; д-р О. Гробельний, Станисл. 3; д-р В. Гамаль, Збараж 5; д-р Н. Гірняк, Тернопіль 5; о. І. Ганицький, Заложець 7; о. А. Гавришак, Борщовичі 2; Б. Грабовенський, Сокаль 3; о. О. Гайдукевич, Носів 2; М. Гришина, Бидгощ 6; Г. Гонтарський 11, П. Гораль 6 — Борщів; П. Гілецький, Рівне 10; С. Гресько 4, д-р І. Гижа 1 — Львів; Аг. Добренський 4, д-р Р. Дашкевич 10, М. Думанець 2, П. Дурбак 10, Г. Дмитрів 2, інж. Дувало 5 — Львів; о. М. Дичковський, Перегінсько 3; д-р В. Електорович, Чортків 20; К. Єзерський 9, Л. Ерстенюк 4 — Львів; І. Затварський, Голубче 2; Ф. Заяць, Суд. Вишня 5; о. М. Землинський, Яричів 4; П. Загаєвич, Бережани 2; д-р В. Залеський, Дрогобич 3; І. Завадикут, Гусятин 5; І. Зельський 2·50; пр. Іванечко, Дрогобич 2; І. Калитяк 10, Я. Косоноцький 4, Ст. Кузів 20, О. Костик 6, М. Капуста 8, Д. Ковюх 6, М. Климкевич 2, д-р М. Коноваленко 8, Р. Купчинський 2, Я. Кисілевський 10, В. Кміцикевич 4, С. Косецький 3, В. Кудрик 2 — у Львові; о. М. Кузьма, Перегноїв 6; А. Кичмарчук, Орає 6; д-р Г. Кузів 6, А. Кущак 3, М. Кошко 9, М. Керницький 3, В. Кузьмович 3 — Дрогобич; о. Г. Кулинич, Сокаль 2; І. Кобилецький, Борщів 4; д-р І. Кульчицький, Збараж 20; М. Колодницький, Крогулець 4; В. Кисілевський, Осмолода 8; М. Копюбка, Гримайлів 5; д-р З. Копертинська, Тчев 6; Р. Кальба, Мозолівка 2; В. Козак, Викторів 6; С. Кушнір, Бережани 6; о. Г. Кубай, Заставці 1; С. і В. Кувилович, Підкамінь 12; В. Кондибоа, Тернопіль 1; о. д-р В. Лаба 10, Л. Лепкий 7, д-р Ю. Лещій 4, К. Личковський 5, С. Левицький 4, О. Любінецький 2 — Львів; С. Лукашевич, Шепшеніцці 1; О. Луцький, Стрий 10; д-р А. Ліщинський, Бурштин 4; д-р А. Луців, Борщів 20; о. Літинський, Ярослав 2; Д. Литвин, Мозолівка 3; д-р М. Липкалюк, Галич 8; д-р О. Левицький, Делятин 15; Р. Леонтович, Снодин 4; Юл. Левицький, Осмолода 9; Я. Левицький 15, Юр. Левицький 9 — Винники; д-р І. Лазар, Дрогобич 13; М. Луцький, Янчин 20; д-р С. Маційович, Сокаль 6; о. И. Малицький, Борщів 6; д-р В. Мурович, Заболотів 6; д-р О. Меркун, Галич 5; С. Майковський, Тчев 8; д-р М. Миколайчук, Надвірна 10; М. Марчук, Делятин 2; Г. Мареш, Галич 2; П. Мороз, Терн. 3; д-р О. Матковський, Гребенів 3; О. Мельник, Дрогобич 2; І. Мартюк, Копичинці 2; В. Могильницький, Щирець 20; І. Медвідь, Солотвина 9; о. П. Максимюк 1; о. О. Малиновський 20·72, Б. Макарушка 2, д-р Л. Макарушка 3, М. Мельничук 6, С. Магалас 9, М. Матчак 4, В. Мудрий 6, д-р М. Музика 6, д-р Л. Максимонько 10; Мудрик 9, Т. Мартинець 8 — Львів; Л. Налуковий, Копичинці 9; Я. Насс 8, д-р І. Німчук 6 Львів; о. В. Навроцький, Мушкатівці 6; д-р О. Навроцький 5, І. Нагайський 2 — Делятин; І. Носик, Чортків 4; О. Нановечний, Борщів 4; В. Ольховий 9, д-р Я. Олексишин 3, Л. Огоновський 4 — Львів; С. Окопний, Знесіння 12; С. Олеарчик, Дрогобич 1; Д. Паліїв 13, В. Паліїв 16, А. Палій 9, П. Пасіка 4·50, др Петрів 7·50, д-р П. Паліїчук 5, А. Підкович 9, П. Постолюк 9, П. Петрик 9, І. Пак 2, Плетінка 1·50 — Львів; І. Пашкевич, Коломия 6·20; В. Павлусевич, Блюдники 3; Є. Полянський, Дрогобич 6; Г. Покотило, Тартаків 4; о. В. Пилипець, Свірж 4; М. Питляр, Підкамінь 6; о. П. Патрило, Перегінсько 10; д-р М. Росляк, Чортків 9; о. Й. Решець, Білосток 5; д-р З. Русин, Тчев 9; д-р М. Рожанківський, Калуш 20; д-р Рибачевський, Суд. Вишня 10; Рад. Рожанковський 15, І. Ришавий 3, О. Радловський 4, Р. Раковський 7·50 — Львів; Л. Савойка 3, М. Сеник 2, Я. Скоплек 9 — Львів; д-р І. Саламаха, Підкамінь 3; о. С. Сивачило, Гребенів 9; о. М. Служинський, Тростянець 6; В. Соломка, Бережани 2·20; д-р Р. Слюзар, Микулинці 25; о. М. Старух, Малашівці 6; С. Сахно, Вікторівка 4; д-р Стецюк, Підгайці 5; о. П. Слободян 2, о. А. Содомора, Вербів 2; М. Сітницький, Перемишль 5; о. С. Сапрун 6, В. Салганик 3 — Дрогобич; Союз Українських Ст., Берлін 44·25; Сокіл Унів 2; о. М. Содомора, Підярків 6; П. Смаль, Борщів 9, д-р Р. Сліпий, Струсів 15; д-р Я. Селезінка, Радехів 10; П. Скочиліс, Сікож 6; Т. Татарський 15, О. Тритяк 2, І. Тритяк 2 — Суд. Вишня; О. Терлецький, Рівне 6; О. Трибяк, Тростянець 2; М. Терлецький 40, М. Творидло 6, І. Тиктор 13, С. Український 9·50, І. Фостаковський 7·50, Т. Франко 4 — Львів; Т. Фрадкевич, Завади 2; І. Феннощин, Галич 12; П. Франко, Коломия 55·80; О. Хмара, Казімеж 4; М. Хомицький, Радехів 1·50; С. Харамбура, Борщів 4; д-р І. Хичій, Гусятин 10; І. Хроновят, Стрий 31; О. Хмара, Білосток 6; Ц. В. Щирець 6; В. Целевич 9, О. Черкавський 2, Е. Чесник 3, С. Черненко 2 — Львів; о. В. Чопей, Галич 9; С. Шах, Сокаль 9; Т. Шилкевич, Завади 2; д-р С. Шухевич 19·80, Ю. Шепарович 15, Л. Шепарович 10, д-р В. Щуровський 9 — Львів; д-р Е. Щуровський, Вишнєв 20; З. Юзичинський 6, Е. Якимів 4, Л. Ясінчук 6, Н. Яцв 2, Т. Яцура 2 — Львів; О. Яворський 1, І. Яромович 1 — Підгайці.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Кружок Р. Ш. ім. М. Шашкевича в середмістю складає прилюдно Комітетови „Маскаради" Кооперативи українського Театру і українським Журналістам щиру подяку за жертву 60 зол. на Р. Школу. Цей Комітет памятає щороку про Р.Ш. а інші комітети балів наражують умандатовані особи до стягання 1% податку від балів, концертів лише на видатки. Викручуються дефіцитами а магістратському курзорови виплачують 10—30 проц. „брутто". Так було і цього року. Лише „Маскарада" не забула про Р.Ш. Спасибіг Вам Вп. Пані і Панове за жертву. — Старшина Кружка.

На „Рідну Школу" зложили: Вп. Марія і Іван Заяць з Перемишля 20 зол. замісць вінця на домовину бл. п. шваґра і брата Володимира Напурка: Жертводавцям складає щиру подяку — Головна Управа. 1634

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше ВАНК пл. Марійська 5. І. поверх. 1615 2-?

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків лт з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 66—?

УРЯДНИК залізниць, літ 36, високий брунет, добре ситуований, пізнає поважну паню або панну в матримоніяльній цілі. посаг реальність або інтратна посада пожадані — не конче. — Листи до Адмін. під „Черемош". 1628 2-2

ПАНЕ Зенон Диденко! Полагодьте зараз справу з Більблем! Лащинський. 2-3

ПАРЦЕЛЯ-ПАРК 1000 сяж. квадр. у Зимній воді, соніщна, у віддаленні 200 метрів від стації, при битім гостинці, до продання. Інж. Дурбак, Чарнецького 26. 1641 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Переосвітлення Рентґеном** 24—24

Позір Рільники!

ТОМАСИНА

легко розпускається, негайно діває, стверджує це наука і практика на тисячах навозових досвідах

з весняними засівами.

Томасина є заразом найдешевшим і найуспішнішим фосфоровим навозом

Марка Зоря

2-7

Цінники і поучення даром і оплатно.

Йосиф КАРРАХ
ЛЬВІВ, КОСЦЮШКА 18.

Важне для Пань!

ПЕРШОРЯДНА 1-5

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ СУКОНЬ
„ЙОЛЯНДА"

поширила сальон жіночого кравецтва на конфекцію під управою першорядних жіночих і мужеських сил. Поручається П.Т. Клієнтелі найвибагливіші замовлення суконь костюмів плащів, як також всілякі роботи входячі в круг жіночого кравецтва.

Подяка.

По Божій волі, переселась до вічности дня 22. лютого н. р. Найдорожча і ніколи Незабута жена, Мама і Бабця бл. п. Анна з Петринів Олексишинова. В цьому неописаному горю, найшли ми богато правдивого співчуття і помочі і хотяй в части складаємо цею дорогою найсердечнішу подяку. — З глубини душі дякуємо Впр. о. сов. Михайлові Ваврикові, пароховi Підкаменя за провід в похоронi, за відслуження Служби Божої, за повні змісту із душі плинучі слова потіхи і розради в церкві та щирі слова співчуття в безмежнім нашім горю. Сердечно дякуємо Всч. о. Іванові Насальському, пароховi Поповець за відправлення Служби Божої, співчуття і співучасть в похоронi, як також Його достойній Добродійці за відвідини в часі тяжкої недуги, за слова співчуття і потіхи і участь в сумнім обряді похоронім. Рівнож сердечно дякуємо Всч. о. Антонові Федоруковi, пароховi Накваші за відправлення парастасу при тлінних останках Покійної. за гарно виголошені прощальні слова при виносі тіла з дому жалоби, слова співчуття та співучасть в похоронi. Не менше сердечно дякуємо Всч. о. Стефанові Клепарчукові, пароховi Черниць за уділення Покійній Найсв. Тайн, за відправлення парастасу над тілом, Служби Божої, слова співчуття і співучасть в похоронi, як також Його достойній Дружині за співчуття і участь в похоронi. Також сердечно дякуємо всім, що нам устно чи письменно висказали щирі слова співчуття. Заразом дякуємо всім громадянам Суховолі, Бучини і сусідних сіл за численну участь і поміч в похоронi, хорові церковному за трогаючий, сумний спів, провізорам церковним, сестричкам і братчикам та й цим господарям, що несли тлінні останки Покійної на місце вічного спочинку. Най Їх Всіх Господь Бог стократно нагородить!

Суховоля в лютім 1928.

о. Михайло, муж, Ольга, Ярослав, Юлія, Марія і Анна, діти, Лідя, Галя, Лесь і Марійця, внуки, о. Теодор Столяр і Григорій Засідатель, зяті.

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного біля від 5. березня. Пiпес, Львів, Болмів 7.
Показчикови витинку даємо 5% опусту з реклям. цін виставових.

КУРИ орінгтони, жовті — дуже гарні. Яйця 1 зол. Стефанія Боурдов Брахівка почта Соколівка к. Ожидова.

НАЙНОВІШІ
діточі візки
виконує Е. КІК
Львів,
Жовківська ч. 17.
Виконує всілякі направки і виміни. 5-8

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 Ціни приступні — сплата ратами. 84—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 53 (11.306). Львів, четвер 8. березня 1928. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Між двома речинцями.

Львів, 7. березня 1928.

Вибори до сойму скінчені. Знаємо вже головні дані, маємо вже перед очима висліди. Та ще передчасно переводити подрібну оцінку і робити остаточні висновки. Без сумніву не забаримося це зробити при найближчій нагоді. Та поки-що находимося між двома речинцями, між минулим днем виборів до сойму і майбутнім днем виборів до сенату, між днем 4-го й 11-го березня. Наказом теперішньої хвилі звернути увагу на недільні вибори до сенату на основі досвіду, який дали нам соймові вибори. І лише ост'льки будемо користуватися деякими даними соймових виборів на українській території під Польщею, наскільки це потрібне, щоби звернути увагу на потребу консолідації всіх українських сил при виборах до сенату.

І так в Сх. Галичині українці сяк-так втрималися. На території Сх. Галичини Українське Національно-Демократичне Обеднання здобуло 20 мандатів, радикали 5 мандатів і один мандат на листі ч. 22 безпарт. проф. Зубрицького (в Перемищині), разом 6 мандатів, дальше УПП здобула 1 мандат і Сель-Роб-Лівиця 1 мандат, разом Сх. Галичина вийшла при соймових виборах з 28 українськими мандатами. По числу населення українці повинні були здобути 34—36 мандатів. Таким чином українці втратили в Галичині 6—8 мандатів. Отже з погляду тих втрат українці потерпіли велику невдачу. Однак коли мати на увазі умовини, серед яких переводжено вибори та внутрішню виборчу атмосферу, то можна вислід соймових виборів у Галичині вважати середнім. За те повний і безприкладний погром потерпіли українці на північно-українських землях. На Холмщині і на Підляшу українці не здобули ані одного мандату, на Волині і Поліссі 18-ка (УНДО) здобула 1 мандат, 22-ка — 3 мандати (в тому 1 радикал, а 2 безпартійні), 8-ка (український Сель Роб) — 5 мандатів, а 19-ка (Сель-Роб-Лівиця) — 3 мандати, разом 12 мандатів замісць 20—22 мандатів, які належаться нам по числу населення. Таким чином наші втрати на північно-українських землях виносять 8—10 мандатів. Разом українські втрати при виборах до сойму виносять 14—18 мандатів.

Що зложилося на ті втрати, на ту нечувану, безприкладно соромну невдачу, особливо на північних землях?

Ріжні причини подвійного характеру: зовнішнього і внутрішнього. До зовнішніх причин належать всякі штучки власть імущих з уневажнюванням лист включно, погрози і терор, посередне перекупство й обіцянки, заборони віч, зборів й агітації, арешти кандидатів, мужів довіря й агітаторів та всякі дива при самому виборчому акті. На внутрішні причини складається розбиття серед українців, повінь всяких партійних і диких лист та безприкладна, розвально-деморалізуюча демагогія, яка з одного боку спричинила виборчу абстиненцію, а з другого нагнала багато голосів „одинці". Для прикладу згадаємо, що напр. у львівській (сільській) окрузі 36.495 голосів українських селян пішли намарне, а саме 13.607 гол. відданих на радикальну листу ч. 22, 6.037 голосів 8-ки, 4.826 голосів 26-ки і 12.005 голосів 20-ки (збаламучених кацапами селян). Через те пропав один український мандат. Те саме явище маємо в самбірській окрузі, а вже зразком розвальности українських голосів є золочівська округа, де марне пропало 73.242 українських голосів, відданих на 8-ку, 19-ку, 20-ку і 22-ку. Колиб там всі віддані при теперішніх виборах українські голоси були впали на одну, **спільну українську листу**, то ми малиб 200.740 голосів і 7 мандатів замісць 5-тьох.

Не будемо подавати дальших прикладів, які просто кличуть о пімсту до неба. Внутрішня боротьба, огидна, клеветнича демагогія, взаїмне обкидування болотом, повінь партійних лист — ось що в першу чергу спричинило нашу виборчу невдачу, ось що веде нас до заглади. Зовнішнім натиском, перепонами, підступами, заборонами, арештами й іншими передумовами польських виборів можна дуже багато зашкодити, але **ніяка зовнішня сила не може заставити українців розбиватися на взаїмно поборюючі себе групи й гуртки, ніяка сила не може спричинити нашого внутрішнього розєднання і розпорошення, якщо в нас непоборним і непохитним був би чинник єдности, ніяка сила не може українському свідомому виборцеві впхати до рук ворожої виборчої картки, а тимбільше не може заставити його віддати ту картку при тайному голосуванні.**

То хіба ясне. І тому головна причина нашої виборчої невдачі **є не поза нами, тільки в нас самих.** Бо замісць стати одноцілим боєвим фронтом проти нашого противника, всі українські тзв. ліві партії звернулися одноцілим фронтом проти Українського Нац.-Дем. Обєднання на спілку зі всіми польськими партіями, — від найправіших до найлівіших. Замісць зовнішнього фронту вони створили внутрішній фронт, фронт внутрішньої боротьби, фронт своєрідної громадянської війни. Одиноке лише Обєднання протиставилося нашому національно-політичному противникові, будучи одночасно примушеним відбивати наступи внутрішніх ворогів.

Через громадянську війну в рр. 1919—20 Україна втратила свою державність, свою політичну незалежність, через внутрішню боротьбу український народ під Польщею програв тепер виборчу кампанію. Коли поляки у Сх. Галичині (на терені трьох воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського) здобули 23 мандати, а на Волині й на українському Поліссі 14 мандатів, разом 37 мандатів, не згадуючи вже про страдницьку Холмщину і Підляша, то є це в значній мірі „заслуга" наших „лівих" партій, які самі провалилися і одночасно провалили наше парляментарне представництво.

Та наш виборчий іспит іще не скінчений. Перед нами ще вибори до сенату. Ще раз маємо перейти огненну пробу, ще раз маємо засвідчити нашу громадянську зрілість і національну свідомість. Думаємо, що досвід минулої неділі не повинен піти намарне. Думаємо, що виборчі висліди з 4 березня повинні потрясти збірною душею народу, повинні відкрити очі навіть найбільш незрячим на наслідки розбрату і розвалу. Чи витягнемо льогічні висновки зі соймових виборів, чи переймемося народньою мудрістю, що „згода будує, а незгода руйнує", чи станемо в неділю, 11. березня під національним жовто-блакитним прапором, щоби направити лихо, щоби вибрати хоч таку кількість сенаторів, яку можемо вибрати на основі польської виборчої ординації?

Не будьмо глухі, сліпі, громадянсько затуркані чи байдужні та національно і політично недорозвинені. Хоч в останній хвилі зрефлектуймося і ставаймо до сенатських виборів одностайно й однозгідно, бо в неділю (11. березня) ще можемо врятувати нашу горожанську честь і національну гідність.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДДАСТЬ СВІЙ ГОЛОС НА ЛИСТУ 18

Повиборчі герці у Львові.

Протижидівські демонстрації „народової" польської молоді та вияви невдоволення пепесівців.

Ще в понеділок вечером зареагувала вшехпольська „патріотична" молодь на вислід виборів у Львові таким чином, що била шиби в жидівських крамницях за те, що жиди добули аж два мандати до сойму, а крім того демонструвала менше завзято проти „грабарів" польськости Львова, проти безпартійного бльоку співпраці з урядом, що загирив, на їх думку, у Львові польський мандат. Тихо але солідно демонстрували разом з вшехпольською молодю як проти одних так і проти жидів також львівські розбиті пепесівці, тобто пани з польської соціялістичної партії теж за те, що проурядовий бльок загубив а жиди найшли один мандат у Львові.

Нині перед полуднем коли це пишемо, тобто у вівторок демонстрації вшехпольської молоді та пригноблених, розчарованих і просто розторошених пепесівців продовжуються. Різниця тільки в тому, що коли вчорашні демонстрації попередили вшехпольські антисемітські летучки, то нині весь провід та ініціятива демонстрацій опинилася, як зачуваємо, в руках „інтернаціональних" пепесів. Попавши в страшну лють з приводу втрати мандату, польські соціялісти не вагаються навіть забути за свій „соціялізм" та „братерство" польського і жидівського пролетаріяту і беруть не тільки активну але й ініціятивну участь в протижидівських герцях.

Жидівські крамниці в момент, коли це пишемо, позамикані. Вшехпольська молодь і пепееси „карними" рядами (в чвірках) „мандрують" головними вулицями Львова та вигукують і погукують на адресу жидів не тільки „симпатичні" епітети, але й викидують з вулькавічною силою зі всіх грудей антисемітські гасла „Рґвалю" про бойкот жидів і т. п. Тільки десь-не-десь обірветься дещо якомусь жидові, що зі страху не вспів спрятатися з вулиці.

Нинішні герці почалися на політехніці, де дійшло до бійки між студентами. Виклади на політехніці припинено, а „народова" молодь порозумівшися з університетською вийшла чвірками в місто для „відбирання" мандату жидам. Львів наслідком того прибрав дуже двозначний характер. Виглядає він немов безлюдний. Пішей рух по вулицях незвичайно малий. Тільки там показується більша скількість „правовірних" католиків, кули „дефілюють" попри жидівські крамниці та магазини розчаровані польські „патріоти" довжезними чві-новими кольонами. До такту кричать, до такту ходять і до такту реагують на появу „іновірців". В приличній віддалі за ними їде постійно кінний відділ поліції.

Словом молодий „польський" Львів реагує на свій „скривлений" національний характер болючо. Антисемітський хоровід котиться всіми вулицями, а коли скінчиться невідомо. Дехто твердить, що він шойно почався і що предбачати його кінець, оглядно момент закінчення його динамічних продукцій неможливо.

З життя орґанізованого жіноцтва.

Пропагандивна акція українок в Ч.С.Р.

Союз українок в Подебрадах, який є філією Союза Українок у Львові розпочав свою діяльність лекцією п-і М. Омельченкової (голови Українського Жіночого Союзу в ЧСР) 10. I. 1928 на тему „Жіночий рух у славянських народів". Лекцію п-і Омельченкової демонструвалося понад 50 жін. часописами — більшість яких були чеські. Українське жіноцтво в Подебрадах зацікавилося працею чеських жінок, яку відносила прелєгентка. Дня 21. II. Союз улаштував екскурсію до Праги, щоб ознайомитись з деякими чеськими жіночими організаціями. Екскурсія відбулася під проводом пані Омельченкової, яка вже декілька років працює в богатьох чеських жін. організаціях. Чеська Жіноча Нац. Рада — в день 21. II. — у всіх щоденниках проголосила, що вечером улаштовує чай в приїзду Союзу Українок з Подебрад з програмою чеської й української пісні. Першу візиту зложили українки (23 особи) в канцелярії Ч. Ж. Н. Ради. Українок привітала заступниця голови Ч. Ж. Р. пані редакторка Грдлічкова — теплими словами в українській мові. Потім члени екскурсії Союзу українок з Подебрад і члени Управи Українського Жін. Союзу в Ч.С.Р., які зустрічали екскурсантів на двірці — відфотографувалися з панею Грдлічковою біля памятника Гуса. В 9.30 год. рано екскурсантки положили розкішний вінок на гробі невідомого жовніра в Староміській Радниці, де їх вітав старший магістер радниці, член Президії д-р Стеглик від імени приматора д-ра Бахи та провів всіма історичними салями Радниці. В 10 год. була екскурсія в домі для осамітнених чеських жінок, збудованому Ustredním spolkem ceskych zen в память свого 25 р. ювилею. В прегарному домі, де кожна кімната, умебльована по смаку своєї власниці, має богато сонечка, живуть одинокі жінки ріжного соціяльного стану — здебільша пенсіоністки, або трудящі жінки, які зібрали собі невеликий капітал і можуть платити 550 кч. місячно за все утримання в пансіоні. Дім має наймодерніше урядження (центр. опал. газ, електрика, радіо). До послуг хорих є сестри жалібниці (ošetrovatelky). Зустріла українок пані Єглічкова, заступниця Старостки Устрежедного Т-ва Ч. Ж. Це Т-во було дуже русофільське, але в ньому пані Ом-кова вже 4 роки є членом і в тому Домі українок вітали дуже сердечно, по сестерськи. Подано чай і сніданок. Українки заходили майже у

кожну кімнату і відвідали чеську письменницю Павлу Моудру, пропагаторку мира, яка стрінула їх словами: „а я для вас пані Омельченкова, маю дарунок" і подала жіночий часопис „Нова сила" (Крамаржовський) де поміщена стаття П. Моудрої про Ольгу Кобилянську — в ній авторка підкреслює кривди заподіяні українському народові росіянами й іншими сусідами. За мотто до статті взяла вірш Т. Шевченка „Свою Україну любіть"...

В 12 год. українки відвідали дім чеських учительок на Подолі, збудований Т-вом чеських учительок (пай 5.000 кч., пансіон 550 кч. місячно). Прекрасний світлий дім, теж модерно уряджений. Учителька М. Петржилкова (колись була в Росії) теж тепло всіх привітала і тут подали чай. В домі учительок українки відвідали 88-літню доньку славного чеського письменника Ербена. Потім оглянули „Будеч", величезний пансіон для студенток (на 6 поверхів) з великою салею для гімнастики, сальонами для прийому гостей, їдальнею і т. п. Студентки живуть по одній або 4 в кімнаті, платять за цілий пансіон від 100—500 кч. місячно, в залежности від соціяльного стану, а бідні й зовсім нічого не платять. Дім збудований Т-вом завдяки енергії пані д-р Славікової, директорки Вищої Школи Соціяльної Опіки. Після обіду в Будечи (приходячі студентки за 2—3 страви платять кч. 30) оглянули. Дім Охрани Жіночих інтересів — невелика будова серед парку на високому місці Віноград. Тут безробітні жінки, поки для них не найдеться праця можуть перебути з дітьми, працюючи в пральні, частину заробітку видається їм, а частину повертається на утримання. В 4 год. були на Жіжкові в домі імени пані Масарикової, який збудувала „Захрана" — Т-во опіки молодими дівчатами. Розкішний дім на 5 поверхів з майже скляними стінами, модерно уряджений, в якому міститься готель для приїзжаючих жінок, пансіони: для учениць середніх шкіл, для учениць ріжних майстерень, для робітниць, для урядниць При домі майстерня на килими, громадська пральня, помешкання для ріжних курсів (варення, шиття і т. п.). Крім цього дому Т-во має ще два пансіони для студенток ріжних шкіл і „дім поправи" для молодих проституток. Всі ці Т-ва починали свою працю в одній кімнатці, а тепер мають будови в десятки мільйонів кор. ч. В 7 годині вечером українок вітала сама пані сенаторка Фр. Пламінкова в Чеському Жіночому Клюбі та старостка клюбу пані Недінова. Були промови, як з боку сенаторки, так і з боку українок. Сенаторка Пламінкова, яка повернула з провінції лише в 4 годині прямо на чай в міністерстві — сама поспішилася привітати українок і майже з кожною балакала окремо. В своїй промові вона між іншим сказала: „Не за зеленим столом (дипльоматів) пізнають народи один одного, а коли групи, або одиниці близько сходяться за широю беседою, при співпраці на полі культурнім. Розмови теплі, щирі затягнулись аж до 10 год. Тепло розлучились чеські та українські жінки, обіцяючи ближче зійтися та познайомитися між собою*. На двірець українок відпровадила пані Грдлікова та члени управи Союзу Українок. На другий день 22. II. у всіх щоденниках була замітка, що українки-емігрантки відвідали Міську Радницю і положили розкішний вінок на гріб невідомого воїна. А в чеських жіночих організаціях залишилося гарне враження про українок, які при розмовах зуміли повести відповідну пропаґанду про свою національну справу.

Учасниця.

* Чеські й українські жінки надіслали привітання ВШ. п. Ользі Кобилянській й Вп. п. Олені Кисілевській.

УКРАЇНЦІ
західних повітів львівського воєвідства! При виборах до сенату львівське воєвідство творить один виборчий округ і тому при виборах ваші голоси не йдуть на марно. В дні 11-го березня віддайте всі свої голоси на листу ч. 18.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.
ТРИЦЯТЬДРУИИ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Сьогодні закінчив свою довгу промову прокуратор, а по нім виголосив одногодинну палку промову-обвинувачення заступник пошкодованої сторони д-р Новак. Пшитодзький, що промовляв у ще вищих тонах, зі ще більшим патосом, як прокуратор. Обі промови зробили без сумніву велике враження на трибунал і лаву присяглих, бо в обох ударено в найвищу патріотичну струну, в місце найбільш чутке кожної польської одиниці.

Після того зачав говорити спокійним, зрівноваженим голосом обор. д-р Старосольський, який закінчить свою промову завтра.

*

Докінчення промови прокуратора.

Нинішню свою промову зачав прокуратор від аналізи зізнань св. Стецюкової. Цей свідок зізнав тут про грипси, що курсували між обвинуваченими в сл. тюрмі, в яких вони взаїмно інформували себе, як мають зізнавати перед сл. суддею і на розправі. Перед Стецюковою обв. Яницька звірювалася з того, що знала й почувала, бо вважала її за українку. І саме перед нею обв. Яницька звірилася в тому, що її наречений є одним з убійників, а наречений п-і Королюкової — другим. Виключена річ, аби Стецюкова все те, що зізнала, могла була видумати: все те вона чула тільки з уст обв. Яницької.

Дуже дивно виглядає те, що Ів. Вербицький не признавався до свого знайомства з Атаманчуком, хоч оба вони в часі, коли довершено убивства, спільно фотографувалися. Для прокуратора ясно, що їх лучило якесь сильне пережиття, якась велика подія — і вони відфотографувалися оба на памятку тої спільно пережитої події.

В дальшій части своєї промови прок. просить звернути увагу на те, що обв. Атаманчук, їдучи на поліцію, змінив накриття голови. Чому Атам. це зробив, він того не виясник. Для прокуратора ясно, що Атам. хотів таким чином не дати себе пізнати. Ще дивніше, що Атам. по тім переслуханні негайно втік зі Львова і заховався так, що кілька місяців не було можна найти ніде його сліду.

Знаменна річ — утеча Атаманчука і ті епізоди, звязані з нею, що їх представив такий певний свідок, як Тисяк. Від тої хвилі, як обв. Вірстюк подав Атаманчукові відоме число „Іл. Кур. Цодз." зі словами: На маєш твій „Курер", аж до того моменту, коли Атам. оповідав Тисякові, що він мусів би застрілити того поліцая, який схотів би його лєґітимувати, — все говорить про те, що Атаманчук є одним з виконавців убиства кур. Собінського.

Один-одинокий свідок пізнав Атаманчука — шофер Гасман. Він не пізнав якихсь невідомих людей, але таких, що вже мали неодно на сумлінню. А це для прокуратора вже тимсамим арґумент, що зізнання цього свідка є завершенням тої будівлі, яку він поставив, тимбільше, що й два свідки [illegible], оба хлопці з Ґрунвальдської бурси, зізнали, що Атам. та Ів. Верб. подобають на тих, що йшли за кур. Собінським, а по вистрілі втікли під гору.

Гасман зізнав тут, що пізнає Атаманчука як свого пасажира в дні убиства кур. Собінського. Те саме подали тут свідки в поліції. Для прокуратора нема найменшого сумніву, що це було 19. жовтня, хоч Гасман на розправі заявив, що точної дати тої їзди подати не в силі. Для справи не має найменшого значіння, що д-р Целевьовський заявив тут, що їхав з Гасманом до хорого 24. X. і що в „Газ. Пор." була вістка про авто 24. X.

При кінці прок. апелює до суддів присяглих, аби вони, памятаючи на те, що Львів — кресовий город, що в обороні його пролито море польської крови, що той клейнод польський пробовано Польщі вирвати, а вкінці, що геройства молодих орлят в обороні польської культури й культура в загалі увінчані тут у Львові найвищою відзнакою, а саме хрестом „Віртуті Мілітарі", — затвердили поставлені ним питання.

Цю часть промови виголосив прокуратор незвичайно піднесеним голосом, уляраючи в можливо найвищий тон.

По нім забрав голос заступник пошкодованої сторони (п-і Собінської) адв. д-р Новак-Пшиґодзький.

Промова д-ра Новака-Пшиґодзького.

Справа, яку розбираємо, надто важна, аби потрібно було тут оперувати фразами. Це зайве, тимбільше, що поза потоком слів може затертися якась подробиця, якийсь факт, що має для виснення цієї справи своє значіння. В своїм рішенні суд-

Вже надійшли Останні Новости на ВЕСНУ і ЛІТО до фірми **Антін Увера** Львів, вул. Галицька 10. До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стриї рівнож Тарнові. 4-9

Д-р ЛУКА ЛУЦІВ.

Т. Шевченко в славянських літературах.

Хто тільки візьметься читати Шевченкові твори, натрапить в них на славянофільські думки. Ідеї про славянську єдність та взаїмну поміч зродилися серед південних славян ще далеко перед славянським романтичним відродженням в 19 віку. Вони ожилилися в часі наполеонських воєн і, підхоплені чехами, яким в першу чергу грозила німецька небезпека, стали популярними серед усіх славянських народів: поляків, москалів та українців. Найтворідніший та найориґінальніший вислів найшло славянофільство у „Кобзарі" Шевченка, який і був найбільше рішучим членом знаного „Кирило-Методіївського Братства". Шевченко вже в „Гайдамаках" бажав собі, щоби „житом-пшеницею, як золотом покрита, нерозмежованою на віки осталася од моря і до моря славянська земля". В драмі „Никита Гайдай" хотів Тарас „злити в одно любовію і братством могуче славянське племя". Та найяркіше „Шевченкове славянолюбство" представлене в „Посланію славному П. І. Шафарикові", де автор заговорив про всіх славян („велику хату і сімю, сімю славян"), які мали би „обнятися як брат з братом" на основі „світа правди, волі" та „стати добрими братами і синами сонця правди".

Який же відгомін найшов отой, щирий та чистий як кришталь, Шевченків поклик до „братолюбія" у славянських народів, яким не чуже було славянофільство, — взагалі і в першу чергу в найближчих сусідів України, в москалів та поляків?

В Московщині проти славянофілів, які далекі були від революційних славянських ідей українського поета, — стояла могутня ідейна струя „західництва". Оці „западники" з Белінським на чолі — не увнавали нової української літератури; Белінський бачив у Шевченка третьорядний талант та радив авторові „Гайдамаків" писати твори в роді Квітчиних „Листів до земляків". Щойно під кінець 50 років, під упливом народницьких ідей та боротьби за знесення кріпацтва, проти якого Шевченко боровся ще в 40. роках, настає реґабілітація Шевченка серед москалів. Шевченка, що повернувся з заслання, витають найвищі кола Москви та Петербурга. Автор „Кобзаря" стає „літературною модою" в надневській столиці; він є бажаним гостем великопанських сальонів, його твори перекладають найчільніші поети-перекладачі: Н. Гербель, Л. Мей, Н. Берґ, М. Михайлов, В. Крестовський, Н. Курочкин та інші для найповажніших журналів („Современникъ", „Библіотека для Чтенія", „Народное Чтеніе"). Ще за життя Шевченка виходить цілий „Кобзар" у московських перекладах (1860), який діждався 12 повних видань, а 14 неповних. Усіх московських перекладачів Шевченка є около 40; їхні переклади появлялися по ріжних періодиках; а проте москалі не мали зрозуміння для Шевченка, автора „Сну", „Великого Льоху", „Кавказу" та „Розритої Могили". Москалі й досі дивляться на Тараса як на поета „людового", ставлять Шевченка побіч Кольцова та Некрасова; можливо, що саме тому не має досі серед таких чисельних московських перекладів ні одного, який дав би адекватні переклади українського „Кобзаря", бо Шевченко, як сказав Хв. Корш, таке саме сонце як і Пушкин, тільки що на іншій, ми скажемо, на українській планеті*.

Поляки, при своєму своєрідному славянофільстві в першій половині 19. віку — не могли приняти Шевченкового поклику до братерства з москалями, з якими тоді всіми силами воювали. У концепціях поляків перед повстанням 1863 р. не богато оставало місця і на Україну. Навіть прихильні поляки-українофіли бажали українцям всякого добра на схід від Дніпра, бо Правобережжя „jest i da Bóg nie przestanie być Polską" Ті ото політичні настрої і викликали зацікавлення поляків Шевченком. Польська література, яка видала вже була Міцкевича, Словацького і Красінського, зацікавилася „Кобзарем" у першій половині 60 років минулого століття. Шевченко мав бути аґітаційним засобом, щоби і українців втягнути до боротьби проти царату. Совінський частинно, а Ґоржалчинський цілковито старається реґабілітувати Шевченка задля протипольських поем українського поета („Гайдамаки" та „Тарасова ніч"); вони оба і Сирокомля видають окремими книгами свої переклади „Кобзаря". Львівський „Dziennik literacki" (1861) подає Шевченкові поезії в оригіналі в латинській транскрипції; тодіж видає свою студію про Шевченка барда Баталія.

В часах позитивізму та органічної праці впав серед поляків інтерес до Шевченка. Крім передруків старших перекладів, не було протягом цілих десятиліть ні одного визначнішого перекладача; не написано ні одної більшої студії, яка заступила би стару працю (1865) Баталії. Навіть в ювилейних роках 1911 і 1914 не було серед поляків більшого зацікавлення Шевченком; перекладає тоді „Кобзаря" українець-польонофіл С. Твердохліб. Щойно 1920 року, в часі походу на Київ, появляються нові польські переклади Шевченка і то знову серед демократичних кол; консервативні кола, починаючи „Bibliotek-ою Warszawsk." (1862), не можуть і досі вибачити Шевченкові „Гайдамаків" та „Тарасової ночі". Отже легкий висновок, з яких мотивів цікавилися поляки Шевченковою творчістю, бо і Совінський і Баталія підчеркували, що не чисто артистичні вартости, тільки сам зміст „Кобзаря", хочуть вони подати польській суспільности*.

(Докінчення буде.)

* Щоби показати, що зроблено вже на тім полі, слід навести найважнішу літературу (нову): Евген Маланюк: „Шевченко й Росія", („Літер. Науков. Вістн.", 1927, листопад); Ол. Дорошкевич: „Шевченко й критика", („Червоний Шлях", 1924 ч. 4—5); П. Филипович: „Перші російські переклади Шевченка".

* Порів. Л. Луців: „Шевченко в полеміці „Narodnich Listin" 1864 р." в „Ділі" 1925 (март); тойже: „Притча про зерно пшениці", „Діло", 1926 (март); „Л. Совінський і Т. Шевченко", „Діло", 1927, (март); Л. Абрамович: „Шевченко в польських перекладах", „Записки істор. філ.", Укр. Ак. Наук, 1927, т. XII; Д. Багалій: „Шевченко і польське повстання 1863 р. в збірн. „Шевченко", 1927.

Лічничим середником, усмиряючим болі є від кількадесяти літ

Aspirin

в таблетках і як такий поручають його лікарі цілого світа. Правдиві таблетки Aspirin продається виключно в орігінальнім опакуванні Bayer по 6 або 20 штук (в чотирокутній плоскій тектуровій коробці з червеною опаскою)

ді присяглі мусять дати притакуючу відповідь на питання прокуратора, в чому промовець не має ніяких сумнівів, бо інакше мусів би стратити всяку віру в справедливість.

Тут справа не в боротьбі двох народів, чи в конфлікті між ними. Тут ходить про оборону моральних вартостей, на які наважилася неодвічальна група людей. Конфлікт двох народів вирішений вже давно на просторі Річипосполитої і ця справа не має з тим конфліктом нічого спільного. Врештою самі обвинувачені боронилися в зовсім іншій площині, бо ні Атам. ні Ів. Верб. не мали тут відваги признатися до свого вчинку. Але навіть якби поминути обох цих людей, а посадити на лаві обвинувачених не їх, а У. В. Організацію, то й тоді справа нинішня не малаб і іноти з політичного характеру. Бо тут пополнено огидний злочин в огидний спосіб: застрілено людину в темнім завулку і ззаду. Цей злочин осудило врештою само українське громадянство.

Про вину обвинувачених говорить і сама постава УВО. Якби були якісь інші убийники, то організація булаб напевно щось в цій справі зробила, булаб це так чи інакше подала до відома, як зробила це врештою недавно при іншій нагоді.

З черги д-р Новак-Пшиг. зацитував статтю з „Діла" про убивство гол. отам. Петлюри. По убивстві кур. Собінського „Діло" не знайшло якось таких слів, щоб осудити це убивство, хоч кур. Собінського застрілено темним вечером і ззаду, підчас коли стріли до гол. отамана віддані були в білий день і спереду. Убийник г. от. Петлюри не втікав, а убийники кур. Собінського втікли темними завулками.

Як жовнір, говорив він дальше, мушу запротестувати проти того, що під цей злочин підсуваються якісь ідеалістичні мотиви. Мене обурює це до живого, що УВО поступила тут нікчемно, по бестіяльськи, вона поповнила цинічний злочин.

До вирішення справи Галичини можна було ще до певної міри зрозуміти невдоволення і протести українського населення. Нині, коли справа пересуджена, на такі злочини не може бути ніякого оправдання. Тут нема вже ніякого вибору: або льояльність, або зрада.

Не виступаю проти того ,що українська суспільність веде боротьбу за свої ідеали. Навпаки: добре її розумію. Але тим різкіше осуджую огидний злочин. Боротьба двох противників не дає їм заснути, виробляє їх, має в собі багато творчого, а передовсім учить їх обопільно себе шанувати. Але УВО зі своїми методами, запозиченими зі сходу, веде в своїй послідовности тільки до бандитизму, в якіші до того, аби тут запанувала — Москва. Отже УВО це не противник, тільки вирваник чужих сил.

Пок. кур. Собінський згинув як герой на постерунку. Він — наш прапор, він мученик за польські ідеали. Ви, п. судді, маєте ствердити, що нікому не вільно посягати на життя другого, особливо коли як заступник нещасної вдови і її дітей домагаюся 1 зол. відшкодування. Знаю, що ніщо вже не зможе змити сліз з очей її ні що не зменшить її безмежного болю. Нехайжеж той 1 зол. із символом польськости — польським орлом — випрує ту Польщу, яка своїми опікунчими крилами пригорне й отулить опущену й осиротілу родину бл. п. кур. Собінського!

Після цієї промови зарядженo павзу. По павзі зачав свою промову перший з оборонців д-р Володимир Старосольський.

Промова д-ра Вол. Старосольського.

Розпочинаю свою промову з почуванням, яке спільне всім оборонцям у таких процесах, з почуванням великої відповідальности. Коли виходжу щодня з тієї салі, то питає мене постійно батько обох Вербицьких, що чувати. А мати їх і жінка обох Михайла тільки дивляться німо на мене — і це вистарчає вже за всяке питання.

Коли отсе забираю голос в обороні всіх троїх Вербицьких, то боюся, що могутня, сугестивна промова прокуратора буде стояти понад фактами, понад усім тим, що виявила ця розправа. Прок. застерігся в суботу, що буде оперувати тільки фактами, а тимчасом закінчив свою промову горячо-патріотичним закликом, в якому говорив і про польськість Львова, і про опліт, і про культуру. Я прошу вас, п. судді, забути про це, бо ви маєте відповісти на всі поставлені до вас питання тільки згідно з правдою, не керуючись ніякими побічними мотивами.

Прок. говорив тут богато про те, що той чи інший обвинувачений не доказав, що тези його обвинувачення фальшиві. Це не є їх обовязком, бо доказати вину обвинувачених має розправа. Як є тільки тінь тіни можливости, що могло бути інакше, то вже тимсамим тези обвинувачення не можуть удержатися.

З великим накладом праці, рутини й досвіду будував прок. свою промову й удожив її просто майстерно. А всеж таки ця промова не має того, що основне, що найважніше, ця будівля не має заліза бетону.

Найстрашніша річ — будувати щось на основі здогадів чи познак. Очевидно при шляхом познак усе велике, алеж це засіб поліції, але не засіб суду. На це, п. присяглі судді, прошу звернути вашу увагу, цього прошу ніколи не спускати з ока. Для вас мають мати вагу тільки й єдиноко факти, а не всякі здогади й т. зв. познаки, на яких збудував акт обвинувачення так по мистецьки п. прокуратор.

Колись давно уживано тортур для вимушення зізнань свідків. Про такі зізнання не приходиться очевидно говорити. А всеж таки якось дивно воно уложилося, що разом з обвинуваченими сиділи в слідстві такі типи, як Стецюкова, Жвір, Жуков і Качор, все свідки прокуратора.

Обговоривши зізнання Стецюкової, які з ніякого погляду не можуть заслуговувати на віру і згадавши про зізнання Жвіра, якого самі його тюремні наставники схарактеризували як кретина-тупоума, обор. д-р Стар. перейшов до аналізи зізнань св. Жукова. Що це за тип і чи здібний він говорити правду, виявили тут слухані свідки, зокрема його наречена, яка його найближче знала. А вона ж сказала нам тут, що Жуков — небезпечний мстивий тип, що органічно не в силі говорити правди.

Прок. сказав нам тут, що Жуков не міг тих своїх відомостей нізвідки роздобути, тільки сказав те, що почув з уст Ів. Верб. А тимчасом прок. не згадав тут, що внесення оборони на відчитання „Газ. Пор.", в якій тими самими словами, яких ужив Жуков, описане убивство кур. Собінського, трибунал відкинув. А в тім числі „Газ Пор.", яке оборона предкладала, є слово в слово те саме, що зізнав в слідстві Жуков, який, як відомо, читав саме „Газету Поранну".

Про зізнання Иойка, який строїв свою жінку, сказав прок., що він, як засуджений на смерть, міг говорити щобудь, бо йому вже ніяка вища кара не грозила. А тимчасом він помилуваний на 12 літ і тут п. прок. розминувся з правдою. Таксамо мається справа з тим мнимим товаришуванням Иойка з батьком Вербицького. Верб. за весь час своєї служби всього раз стрінувся, і то в службових ділах, з Иойком, а позатим ніколи з ним не стрічався.

А той св. Качор, на якого прок. так дуже покликувався, це не убийник з якогось благородного мотиву, зі зрозумілого людині. Ні, це убийник старшини польської армії Венклера, якого він змасакрував по звірськи, про що були точні описи в пресі. А вбив він пок. Венклера, аби вимусити на нім якісь зізнання. Колиж він ужив такого способу для добути зізнань, то що думати про його власні зізнання? І саме цей Качор підходив у св. тюрмі до Мариняка і вмовляв спершу в нього, що він є одним з убийників. На жаль, наше внесення на покликання свідка Мариняка не найшло тут послуху.

Взагаліж і Качор і Жуков і Жвір і Стецюкова, отже всі прокураторські свідки, з ніякого погляду не можуть заслуговувати на віру. Це все типи менше вартні або просто кримінальні.

Півтора року минає від дня 19. жовтня 1926. І саме тоді, коли на львівськім бруку вбито кур. Соб., в домі п-ва Вербицьких сиділи знайомі їх, а між ними й обв. Ів. Вербицький. Прок. казав тут, що алібі Ів. Вербицького заздалегідь приготовлено. Колиж його приготовлено, то чим пояснити собі, що слухані в цій справі свідки зізнавали так ріжно? Міг пригадати собі цей день Бадівський, бо зараз другого дня досвітком його арештовано. Міг пригадати собі цей день Ів. Верб. і Ольга Верб., бож другого дня арештовано їх доброго знайомого Бадівського. Інші свідки могли собі тої дати докладно не пригадувати. Прок. зазначив тут, що Бадівський змінив тут на салі свої зізнання. Це очевидно помилка, бо Бадівський вже перед сл. суддею заявив, що Ів. Верб. прийшов додому в дні 19. жовтня в год. пів до 6 веч. П-на Байсаровичівна зізнала ще в слідстві, що була правдоподібно в дні убивства у п-ства Верб. і тоді був дома Іван Вербицький. Те саме потвердила тут на салі. Отже алібі Івана Вербицького виказане тут понад усякий сумнів.

Те саме врештою зізнав під святістю присяги і св. Охрамович, у цій справі зовсім незаінтересований. Всі ці свідки говорять нам одно, а саме, що Ів. Верб. був у дні 19. жовтня 1926 вже від год. пів до 6-ої дома, всі вони понад усякий сумнів ствердили, що Ів. Верб. в часі убивства був на другім кінці Львова, у себе дома при ул. Королевої Ядвиги. Тому обор. д-р Стар. вірить, що присяглі судді, керуючись тільки розумом, відкинуть перше питання прокуратора й увільнять Ів. Вербицького й Атаманчука від злочину убивства.

З черги обор. д-р Стар. перейшов до обговорення ріжниці між судом звичайним і судом присяглих, при чому зацитував вислів визначного французького правника, який сказав, що він волить суд присяглих, але якби почував свою повну невинність, то волів би стояти перед судом звичайним. Оборонець переконаний, що вже те, що він досі сказав, вистало б на те, щоби звичайний суд увільнив його клієнта від вини. Але суд присяглих є в тому положенні, що не потребує свого рішення мотивувати. Тому оборонець боїться, щоб лава присяглих, будучи під могутньою сугестивною промовою прокуратора, не видала рішення, подиктованого почуттям, сентиментом, рішення незгідного з льогікою фактів, незгідного з правдою.

На цьому в год. 2.45 обор. д-р Старосольський перервав свою промову. Продовження її — завтра.

Вибори до сойму доказали, що одинокою листою, що може рахувати на перемогу при виборах до сенату є листа Ч. 18 тому всі на 18-ку! Хто голосує на іншу листу як Ч. 18 той помагає лише нашим національним ворогам! Це доказали вибори до сойму.

Останні вісти.

БЛЬОК НЕПОЛЬСЬКИХ НАРОДІВ У СОЙМІ.

Варшава, 6. березня 1928.

Бльок непольських народів здобув 81 мандатів (у попередньому соймі було 89 послів непольських народів). Німці здобули при теперішніх виборах 4 мандати більше. По дотеперішніх обрахунках українці здобули 21 мандатів (20 з Галичини, 1 Волинь) німці 13 мандатів, жиди 8, білоруси 4. З українців з держ. листи вийшли: д-р Дмитро Левицький, Хрупький, Міліна Рудницька і Струтинський.

НИНІ ОГОЛОСЯТЬ ОФІЦ. ВИСЛІД ВИБОРІВ.

Варшава, 6. березня 1928.

В середу на засіданні держ. виб. комісії западуть остаточні ухвали в справі устійнення виб. вістей. Потім розділять мандати з держ. лист. Поділ мандатів з бльокових лист належить до партійних властей, а відбудеться після виборів до сенату. Зачувати, що у виб. обрахунках наступлять деякі зміни. Вже тепер пр. у варшавськім повіті зменшено число мандатів 1 ки з 3 на 2, а один мандат припадає „Визволеню".

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнююче, відживляюче, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів М-ра Кшиштофорского, вино хіново-заліне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптеках і дрогеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кжиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr .M. Krzysztoforski Tarnów.** 32-?

СКІЛЬКІСТЬ ГОЛОСІВ ВІДДАНИХ У ЗОЛОЧІВЩИНІ І ПЕРЕМИЩИНІ.

Золочів (окр 53) 1-ка 75.853 (3 манд.), 2-ка 2.910, 4-ка 139, 6-ка 698, 8-ка 9.912, 10-ка 9.249, 14-ка 2.058, 17-ка 23.775 (1 м.), 18-ка 90.842 (4 манд.), 19-ка 19.311, 20-ка 770, 22-ка 23.265, 24-ка 16.044, 26-ка 26.556 1 мандат), 33-ка 3.018, 36-ка 178, 39-ка 1077 40-ка 3.110.

Перемишль окр. 48, 1-ка 38.118 (2 м.), 14-ка 28.176 (1 манд. Ставінський), 18-ка 22.863 (1 манд.), 10-ка 22.711 (1 манд.) 22-ка 20.168 (1 манд.), Решта голосів розбиті між дрібнішими групами ППС здобула понад 15.000 голосів

ВОЛИНЬ.

Окр. 56 Ковель, Любомля, Володимир В., Горохів: 1-ка всі пять мандатів.

Окр. 57 Луцьк, Рівне 1-ка 2 манд. 8-ка 2 манд., 18-ка 1 манд., (Сельробъ) 22-ка 1 манд.

Окр. 58. Кремінець-Дубно, Остріг. 1-а 2 манд., Сельроб прав. 1 манд., 22-ка 2 манд. На Волині поляки здобули 5 манд., „поміркованi і льояльні українці і жиди", поміщені на листі одинки чотири мандати. Досі на Волині не було польських послів.

ВИЛЕНЩИНА.

Вильно округ 1-ка 2 манд., 2-ка 11.607 гол., 6-ка (Визв.) 1 манд., 4-ка (Бунд) 38 гол., 18-ка один мандат, 24-ка 1 манд.

Новгородок-округ 1-ка 3 манд., 30 ка 3 мандати.

Красностав. 1-ка 1 манд., 10-ка (Хл. Союз — Домбський) 3 мандати, 2-ка 1 манд.

Ліда окр. 1-ка 4 мандати, 25-ка 1 манд., 41-ка 2 манд.

Новгородок. 1-ка 2 мандати, **18-ка 1 манд.**, 30-ка 1 манд.

Пінськ. 1-ка 2 манд., 30-ка 1 манд., 5 ка 1 манд., **18-ка 1 манд.**

Свенцяни. 1-ка 2 манд., 2-ка 1 манд. **18-ка 3 мандати.**

ЗАМКНЕННЯ ДУБЕНСЬКОЇ „ПРОСВІТИ"

Дубно, 6. березня 1928.

На приказ дубенського старости Ал. Капського повітову „Просвіту" в Дубні й усі її філії на провінції замкнено, а льокалі опечатано. Старосто дубенське мотивує замкнення тим, нібито „Просвіта" і її відділи займалися більше політикою між просвітою та закидає їм комунізм.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

Львів, 7. березня 1928.

Вчора йшли далі цілий день протижидівські демонстрації на гол. вулицях Львова. Під посвідченням віспівали „роту". Коли маніфестанти йшли Руською вул. на Ринок, жиди зі страху замикали крамниці. Кінна і піша поліція розганяла демонстрантів. Всетаки велика часть їх перелізалася на вул. Рейтана, Станислава, Рінницьку, де тротуаровими плитами вибили всі шиби у всіх домах по лівім боці (від Ягайлонської). Потурбували богато прохожих, м. і. торг. помічника Мойє. Урмана побито до крови. Студенти обсадили політехніку і не впускали жид. студентів. Виклади зараз не відбулися. Веч. були демонстрації за Маріяцькій пл. І тут повибивано шиби і побито кількох прохожих. За спротив поліції арештовано 150 осіб. Також на Городецькій дільниці нищили вистаєові шиби. При вул. 3-Мая демонстранти ввали до кіна „Райни" і перервали висвітлювання фільмів „Ясновидна Криниця" і „Віза рабів". Кіно замкнено. Демонстранти вибивали трохи на жид. Академічний Дім.

Досить глянути

на етикету баньки, щоби переконатися при купні їдального олію, чи дістаєте направду найчистіший, найсмачніший і найбільш видайний олій до їдження.

Тому купуйте

Олій до їдження Schicht „NELSON!“

Кожний свідомий УКРАЇНЕЦЬ І УКРАЇНКА віддасть свій голос НА ЛИСТУ 18

НОВИНКИ.

— *Українців з Галичини на Волинь в часі виборів не пускають.* Перед кількома днями виїхало зі Львова з доручення Головного Секретаріяту УНДО 7-ох студентів на Волинь для скріплення виборчої агітації за листою ч. 18. Досі маємо про них такі вістки: студентів **Семчишина Михайла і Петра Синенького** зараз по приїзді до Луцька заарештувала місцева поліція і передержавши в поліційних арештах до часу відїзду львівського поїзду, відставила їх під сильною ескортою на дірець і всадила до вагону зі словами на прощання: „Ми пануф зе Львова бардзо сен боіми“. Двох дальших студентів **Дибулика** і студентку **Марійку Кравцівну** поліція заарештувала в Рівнім і досі держить там в поліційній тюрмі. Про останніх трьох можна сподіватися кожної хвилини подібних вісток.

— **У Шевченківські роковини,** в день, що пригадує нам днину уродин і смерти нашого великого Співця, містимо великий **фейлетон, присвячений питанню його впливів в інших славянських літературах.**

— **Львівська панорама.** Позавчора застрілився командант таборових військ у Львові Артур Ресиер наслідком недуги, а вчора повісився залізн. шлюсар Мервард, залишаючи жінці листа, що життя йому обридло. — Небуденну каріеру мав перед собою бухгальтер одної львівської промислової інституції Мих. Яворський, який виграв на віденській льотерії 51.000 зол., віруючи довший час непохитно в щастя льотерійних цифр. Що він зробив із цим майном невідомо. Працюючи на далі як урядовець львівської грошевої інституції одного дня забрав 31.000 зол., щоби ними грати на віденській льотерії ще більшими ставками. Ці ставки пересилав він на руки одної довіреної дами у Відні. Арештований за дефравдацію, заявив, що попередню виграну йому вкрали в трамваю, а він позиченими грішми сподівся „відбитись“ на льотерії! — Львівський ошуканець Станислав Ервін Шлвен знюхався із міжнародньою бандою ошуканців у Франції і ґрав довго ролю французького маркіза на Рівієрі, аж попав у вязницю в Штрасбурґу, де відсидить півтора року.

— **Знижка пашпортів.** Пашпорти на виїзд за кордон знижені із 500 зол. на 250; дозвіл на новий виїзд коштує 250 зол., а кількакратний пашпорт 750 зол.; полекшений дозвіл на новий виїзд для тих, що їдуть у торговельно-промислових справах 25 зол., у наукових 20 зол.

— **До відома дозорців домів.** Магістрат продовжив до 15-го березня речинець конкурсу для дозорців домів, які є кандидатами на нагороди за чистоту та лад у домах, де вони служать. Є 26 нагород по 50 зол., 14 по 100 зол., 9 по 200 зол. і одна 300 зол.

— **Ордери і дарунки афганістанського еміра.** Афганістанський емір Аманулах І. покинув Берлін, не роздавши кілька тисяч ордерів виж урядовців, промисловців, банкирів і журналістів, з якими зустрівся підчас свого побуту. Він замовив ці ордери в одного великого берлінського золотаря. Гінденбург мав дістати від нього найбільший ордер, з титулом афганістанського князя. Емір не знав, що веймарська конституція забороняє німцям приймати чужинні ордери та титули і бідний емір мусів усю цю колекцію почестей залишити у хаті, а замісць них роздавати дарунки, які певне були дорожчі: килими, вази, годинники... Сам емір виїхав із Берліна почесним д-ром і із скиртою дарунків. Фірма Юнкерса дарувала йому трьохмоторний моноплян вартости 400.000 зол.; крім цього він дістав: два телефони, два електричні кавники (золотий і срібний), грамофон, ріжні електричні апарати, папіросниці і 100 пар... черевиків. Гінденбург дав еміреві та його жінці дві туалетки. Непогана річ бути еміром!

— **Світова всячина.** Англія підписала новий договір з Зайорданщиною, передбачуючи призначення англ. радників при емірі Абдаллі і встановлюють надзір Верховного Комісаря Палестини за інтересами Заййорданщини. — Англ. канцлер Черчіль надалі дістає від ріжних невідомих осіб добродійні жертви „на національну ціль“ для сплати довгів. — За останні 4 тижні в Спол. Державах згинуло 528 осіб від авт. — Група комітаджів перейшла болгарсько-югославянський кордон і напала на югосл. село, де вбила 5 осіб. — У Пекіні святкували офіціяльно память Конфуція. — У Калькуті почався процес проти 20 членів комуністичної партії. — 1. марта вибрав карнавальовий Париж, як щороку, свою „королеву краси“, яку обвозив при згуках орхестр і в карнавальовім хороводі по місті; є нею 18-літня брунетка Полет Кае; у виборах брала участь минулорічна королева, яка закінчила своє панування. — У Ленінграді збереться небавком міжнар. конгрес дослідників підбігунових країн, в якому візьмуть участь учені 19 держав; проводитиме Фрітгіоф Нансен. — У Сінгапурі згоріла найбільша фабрика кавчуку вартости 50.000 фунт. — Пірати напали на японський пароплав „Кінкемару“ і ограбили його до тла.

— **На концерт Богдана Бережницького,** який відбудеться дня 12 березня п. р. прислугує членам Муз. Т-ва ім. Лисенка, які зложили вкладку, право довільного білету за половину ціни.

— **Фільми „Дощ Рож“ — „Чуда св. Тереси“, висвітлювана від довшого часу в кіні „Касіно“,** повстала на тлі правдивої події. Стягає вона щодня маси публики. Цей образ, не кажучи вже про його ідейну вартість, замітний прекрасною акцією, гарними світлинами, а також дає змогу пізнати, що може зробити сильна віра. Ця фільма є власністю спілки культ.-осв. фільм „Іскра“ в Катовицях і одержала поручення римо-кат. Консисторії у Львові. Поручаємо його всім, а особливо шкільній молоді. З огляду на велике зацікавлення цю фільму висвітлюватиметься небавком у більших провінціональних містах. 1649

Театри.

„Коопер. Український Театр“ під дир. Н. Огадника (вул. Шашкевича):

Перерва.

Міський великий театр:

7-го г. 7·30 веч. „Завмерле місто“.
8-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти“.
9-го г. 7·30 веч. „Льогенгрін“.

Міський „Театр Новин“:

7-го г. 7·30 веч. „Лише Ти“.
8-го г. 7·30 веч. „Лише Ти“.
9-го г. 8 веч. „Лише Ти“.

Кіна.

Аполльо: „Декабристи“.
Палас: „Гарний Жест — Братерство крови“.
Лев: „Декабристи“.
Фатаморгана: „Зов моря“.
Сввіт: „Дощ рож“.

Дописи.

СОКАЛЬ. *(Радикальна кирпня в Сокальщині).* Недавно панувала в нашім повіті солідарність всіх українців у справі виборів. З виїмком хіба найбільше засліплених одиниць у глухих закутнях повіту, де сельроб звив собі тепле кубло і нечисленних недобитків „старо-русских“ — все населення на повітових і місцевих вічах, уладжених майже по всіх громадах кандидатом на посла селянином *В. Козаком*, або його заступником сел. Мигалем, чи іншими співробітниками (як Марко Мельник і В. Матвіїс) заявилося одноцушно за одноцілим національним виборчим фронтом під стягом Українського Національно-Демократичного Обєднання. Щойно в останньому часі начался „робота“ недобитків і недоростків колишньої радикальної партії. Слід з признанням ствердити, що давні діячі і визначні члени передвоєнної радикальної партії, як Теодор Андрущак, Гриць Лобай і велике число інших бувших радикалів пішли в єдности з цілим народом і нині є найбільше діяльними робітниками на національнім виборчім фронті листи ч. 18. На жаль почин в розвальцій роботі, яка тепер безцеремонно ведеться всілякими, часто дуже некультурними і неполітичними засобами, дали одиниці, яких дотеперішня громадянська діяльність була без закиду, а осередком цеї роботи стала на жаль торговельна спілка „Добробут“ в Сокалі, ведлуго деякі її працівники напр. п. Ковальчук та сусідуюча з нею адвокатська канцелярія, яку тепер в часі неприсутности (ізза тяжкої недуги) многозаслуженого національного діяча д-ра Олекси Ріпецького веде його брат д-р Степан Ріпецький, лідер УСРП. Головним агітатором листи ч. 22 став заслужений колись діяч Осип Демчук, котрий дуже осоромив себе своєю виборчою акцією і сплямив своє досі добре імя численними нетактовними виступами. П. Демчук на початку виборчої акції заявив себе невтральним і безпартійним та категорично відмовився від приняття кандидатури, котру йому оферували деякі круги, опісля був ініціятором і речником повітового віча УПП в Сокалі дня 23. І. п. р., котре закінчилося повною перемогою УНД-Обєднання. В останньому часі задеклярувався він членом УСРП і в її імени став обїздити зорганізований вже під знаком 18 сокальський повіт з метою розбивання національної єдности селянства. На допомогу Демчукові прибув у Сокальщину ред. Стахів, однак ані віча Демчука ані Стахова не мають успіху і кінчаться або розвязанням, або резолюціями за листою ч. 18. Радикали почали мститися за свої невдалі віча тим, що висилають на віча УНДО свої боївки для розбивання віч і до того обмежують свою діяльність. Тому всі чесні українці, що навіть до недавна схилялися в сторону соціял-радикалів теперь наглядно переконуються про дійсну вартість теперішніх стовпів УРСП і стають щирими прихильниками національної ідеї, котру репрезентує УНДО і листа ч. 18. Усе свідоме селянство сокальського повіту гуртується під блакитно-жовтим прапором УНДО. Треба додати, що рівночасно цілою силою пари йде проти УНДО агітація 1-ки і, як воно недивно під цим оглядом радикальна партія і польський т. зв. безпартійний блок подали собі руку в поборюванню Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ОПОВІСТКИ.

Подається до відома школам, Товариствам гуманітарним, руханковим і спортовим, що подання на письмі о підвеем Українського Городу на фестини, виступи, змагання так на неділі як звичайні дні треба вносити найпізніше до дня 20. березня п. р. Пізніші просьби безумовно не будуть братись під увагу.

Старшина „Сокола Батька“.

Перекусню в Українському Городі відступить Старшина „Сокола - Батька“ на протяг 1928 року. — Подання з офертою в замкненій коверті вносити до дня 25-го березня п. р. на адресу „Сокіл - Батько“, Львів вул. Руська ч. 20. 1-1

Адміністрація Українського Городу.

Заходом К.У.С. „Сян“ в Кракові виголосить д-р Д. Донцов в неділю 11. ц.м. в год. 18. і в понеділок 12. в год. 20 в салі ч. 35 університету відчити п. н. „Чого навчила нас революція 1917 р. на Великій Україні“ і „Дух американізму“. 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах, ВАНК пл. Марійська 5, І. п. 1616а) 2-?

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 3а) 66-?

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає: Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 1632 2-10

ПАНЕ Зенон Диденко! Полагодьте зараз справу з Більблем! Лішинський. 3-3

ІНТЕЛІГЕНТНА особа середних літ, що розуміється добре на газдівстві пошукує місця до заряду домом. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під Ольга. 1-1

ПОКІЙ і кухня з меблями негайно відступлю бездітним українцям вул. Замкова 11. 1747 1-1

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Боїмів 7.
Покапчикови витинку даємо 5% опусту з реклям. цін виставових.

КОНЦИПІЄНТ адвокат. з кількалітною провінціональною практикою прийме посаду. Зголошення з услівями просяться слати під „Самостійно працюючий“ до Адміністрації. 1643 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 45.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 1—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собіського 14
Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1271 16—?

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування і виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 1620 3-5

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями. 1335 **Скрізь до набуття.** 8—?

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 12-15

Важне для Пань!
ПЕРШОРЯДНА 2-5
РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ СУКОНЬ „ЙОЛЯНДА“
поширила сальон жіночого кравецтва на конфекцію під управою першорядних жіночих і мужеських сил. Поручається П.Т. Клієнтелі найвибагливіші замовлення суконь костюмів плащів, як також всілякі роботи входячі в круг жіночого кравецтва.

Загальні Збори
Товариства „Українська Бесіда“ в Станиславові
відбудуться дня 18. березня 1928 (початок в год. 7. вечером) в домівці Тов-ва зі слідуючим порядком дневним:
1) Відчитання і провірення протоколу послідних Загальних Зборів. 2) Звіт м. голови і секретаря Товариства. 3) Звіт касовий. 4) Звіт контрольної комісії. 5) Уділення абсолюторії дотеперішньому виділови. 6) Вибір нового Виділу. 7) Внесення і запити. 1-1 ВИДІЛ.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 54 (11.307). Львів, пятниця 9. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Кождий українець голосує при виборах до сенату лише на листу ч. 18

Перед сенатськими виборами.

Львів, 6. березня 1928.

Вибори до сойму, ця перша проба наших сил на внутрішньому і зовнішньому фронті, поза нами. За винятком північних земель випала вона на східно-галицькій території в міжпартійному розкладі українських сил корисно для Українського Національно-Демократичного Обєднання. Зате на фронті змагань з нашим зовнішним, загально-національним противником випала ця проба сил менше корисно. Сталося це завдяки нашій внутрішній розпорошености, завдяки каригідній демагогії наших „лівих". Ще якби вони були здобули відповідну до своєї демагогії скількість мандатів, то може й менший був би їх прогріх перед народом та історією. Алеж крім радикалів (до деякої міри) всі вони, ті наші виборчі партизани, ганебно провалилися. Віддані на них в усіх українських округах голоси пішли на марне та дали змогу полякам здобути на українській території аж 37 мандатів. Чи не палить це стидом навіть самих розбивачів української національної сили?

Яка страшна відповідальність за виборчі втрати українців паде на тих виборчих партизанів видно найкраще зі змарнованого числа українських голосів. Отже в самих східно-галицьких округах віддано на листи всяких українських дрібних партій кругло **200.000** (двісті тисяч) голосів.

(Округ Золочів: 73.242 гол.; Станиславів: 48,489 гол.; Львів-округ: 38.495 гол.; Тернопіль: 16.040 гол.; округи: Самбір—Стрий—Перемишль: 24.278 гол.).

Таку цифру дістаємо на основі дотеперішніх, неофіціяльних даних. Колиж появляться точні, вичерпуючі офіціяльні відомости про голосування до сойму, то цифра ця напевно підскочить. Двісті тисяч голосів це є більше менше те, що зібрали на всі свої листи ч. 22 (навіть з Волині) соціялісти радикали. Іншими словами наслідком віддання такої скількости українських голосів на дрібні партійні листи українці втратили з власної вини 9 мандатів на користь поляків. Ось наслідки нашої політичної партизанщини. Про те, скільки українських голосів упало безпосередньо на польські листи писати не доводиться, бо цього ніхто не провірить. Але й вини за цей факт не можна звалювати всеціло і виключно на обставини та на наших національних противників, бо і в цьому значна частина вини по нашому боці. Одначе тепер не думаємо над тим застановлятися.

Перед нами ще одна проба сил, ще один виборчий бій, в якому мусимо направити все втрачене при виборах з 4. березня. Вже за три дні йдемо до сенатських виборів. Самі чинзи прийшли на основі соймової виборчої практики до висновку, що при сенатських виборах треба напружити всі національні сили, треба змобілізувати всіх до боротьби під одним загально-національним прапором, щоби добути загальну, а не тільки партійну перемогу. Ось перед нами лежить телеграма з Рудок. З неї довідуємося, що там відбулося 6. III. українське міжпартійне віче, яке одноголосно ухвалило, щоби всі українські партії голосували до сенату на листу число 18, бо лише вона має дані на перемогу. Так, практика соймових виборів учить нас і наглядно переконує, що на східно-галицькому терені тільки листа ч. 18 може рахувати на повний виборчий успіх при сенатських виборах. Цей успіх буде тимбільше певний, коли всі малі, політичні групи, що виявили свою безсильність та нечисленність при соймових виборах стягнуть свої сенатські листи. Для загально-національного добра — вони зобовязані це зробити. Колиж цього не зроблять, то листа ч. 18. всеодно здобуде відповідну скількість сенатських мандатів, а вони не тільки нічого не здобудуть, але ще й до того причиняться знов до змарнування якої сотні тисяч українських голосів. Ще час, щоби всі наші малі політичні ґрупи направили те лихо, яке заподіяли українському народові при соймових виборах, виставляючи свої окремі листи. Голос міжпартійного віча в Рудках нехай буде для них пророчистою пересторогою.

На нашій території є, як відомо, чотири суцільно-українських виборчих округи до сенату, що покриваються з територіями воєвідств: 1) львівське воєвідство (в тім і Львів-місто), що вибирає 9 сенаторів; 2) тернопільське — 5 сенаторів; 3) станиславівське — 4 сенаторів; 4) волинське — 5 сенаторів. Крім того є національномішані воєвідства, до яких належать: поліське (українсько-білоруське) воєвідство, що вибирає 3 сенаторів і люблинське (українсько-польське), що вибирає 7 сенаторів. До мішаних треба зараховувати і краківське воєвідство (поль.-укр.), що вибирає 7 сенаторів. Вибирають до сенату всі ті, що покінчили в день розписання виборів, тобто 5. грудня 1927 р. 30 літ. Таким чином число виборців до сенату значно менше ніж виборців до сойму.

Нашим завданням змобілізувати при виборах до сенату всіх українських виборців, допильнувати, щоби ні один голос не пропав, повести до виборчої урни навіть тих, що з неоправданих причин не виконали свого громадського обовязку при соймових виборах. А таких, на жаль, було доволі навіть у Львові.

Зокремаж наше жіноцтво, хоч як воно гарно виконало свій обовязок 4. березня, повинно памятати, що при сенатських виборах на першому пляні мусить стояти національний і громадський рахунок, а потім уже рахунок жіночого віку. Львовянам і львовянкам у Львові треба памятати, що українські голоси зі Львова при сенатських виборах уже не будуть віддані надармо, бо впадуть на одну листу, виставлену для цілого воєвідства. Львівські українці, що на загал так добре витримали громадський іспит при соймових виборах, добудуть зі себе напевно ще більше сили та енергії при виборах до сенату дня 11. березня.

Сенатські вибори дають нагоду направити все те, що випало для нас некорисно і чим провинилися деякі наші групи при соймових виборах. Дня 11. березня мусить виступити змобілізованим і солідарним фронтом весь наш зрілий національний табор і мусить навіть ціною якнайбільшої напруги добути перемогу. Тільки треба витрівати, треба всіх примусити до сповнення свого громадського обовязку. Лише солідарно, нерозривними лавами, зі сильною вірою в перемогу, а при тім певно та сміло на виборчий фронт, до виборчої урни!

Львів після рішення.

Вислід виборів у Львові. — Мова цифр. — Передумови і причини нашої невдачі. — Довгі переговори і спізнена праця. — Невдача чи побіда?

Львів, 7. березня 1928.

Вибори у Львові скінчені. Вислід їх здивував всіх і вся. По даним, проголошеним півофіціяльно, листа ч. 1 (Безпартійний бльок співпраці з урядом) здобула 24.708 голосів, листа ч. 2 (ППС) 13.014 голосів, листа ч. 4 (жидівський „Бунд") — 2.208 голосів, листа ч. 5 (Поалє-Ціон) — 696 голосів, листа ч. 13 (ва-сьонно-комуністична) — 3.580 голосів, листа ч. 17 (східно-галицьких ціоністів) — 28.411 голосів, листа ч. 18 (Українське Нац.-Дем. Обєднання) — 9.544 голосів (по даним українських мужів довіря при поодиноких виборчих комісіях у Львові — 10.392 голосів), листа ч. 24 (кат. народ. бльок) — 13.824, листа ч. 33 („Агуда") — 786 голосів, листа ч. 36 (Робітнича лівиця з головним кандидатом п. Кріликом) — 106 голосів і листа ч. 37 (Українська Партія Праці під фірмою „Український виборчий фронт" з головним кандидатом п. Сенютою) — 6 голосів.

Управнених до голосування у Львові було 155.914, віддано голосів 96.877, з того признано важними 95.170. Отже у виборчому акті взяло участь понад 61 прц. управнених до голосування. З поодиноких національних груп найживішу участь у виборчому акті взяли жиди, які віддали понад 90 прц. своїх голосів, опісля йдуть поляки менш-більш з 60 прц. голосуючих і вкінці українці з якими 50 проц. голосуючих. Не диво, що жиди понад своє сподівання здобули 2 мандати, не рахуючи змарнованих голосів кількости около 5.500 (а саме 2.208 гол. „Бунду", 696 гол. „Поалей-Ціону", 786 гол. „Агуди" і менш-більш 1.800 гол. комуністичної 13-ки), поляки теж здобули 2 мандати (1-ка і 24-ка), а українці вийшли з голими руками.

Коли кажемо, що українці голосували тільки на 50 прц., то це припущення основуємо лише на кількости голосів, відданих на українські листи (18-ку, 36-ку і 37-ку), разом в сумі 9.656 голосів. По суті відсоток голосуючих українців був далеко більший. Поза українськими листами українські голоси побільшили відсоток голосуючих не лише всіх польських лист, але навіть і жидівської. Без пересади можемо твердити, що в сумі голосів 1-ки є найменше 5 прц. українських голосів (усяких боязливих державних функціонарів, стражаків, жителів домів убогих і притулків тощо), себто 1.235 голосів, в сумі голосів 2-ки є щонайменше 10 прц. українських голосів (робітників, дозорців і домашньої служби), себто 1.301, 13-ка має меньшбільш четвертину українських голосів (крім комуністів-українців на 13-ку з пільности голосував львівський Сель-Роб Лівиця), себто 895, вкінці жидівська 17-ка і вшехпольська 24-ка мають щонайменше по 2 прц. українських голосів (головно залежної і національно та громадянсько несвідомої домашньої служби), себто 844 голосів (568 і 276), разом польські і жидівські листи мають 4.275 українських голосів. Таким чином відсоток голосуючих українців не лише рівняється відсоткові поляків, але навіть перевишує його. Тільки через національну і громадянську несвідомість, службово-матеріяльну залежність, рабську лякливість і незорганізованість значна сума українських голосів (майже половина того, що впало на 18-ку) впала на чужі, ворожі нам листи. Бо колиб ті голоси були впали на 18-ку, то далиб у сумі 13.819 голосів (24-ка малаб тоді лише 13.548 гол.), що було би вповні вистарчаюче на здобуття українського мандату у Львові, не зважаючи на фреквенцію голосуючих.

Та на наш неуспіх у Львові, який всеж таки треба вважати умовним, зложилися ще й інші причини. Перш усього ми не були якслід приготовані до виборів взагалі, а у Львові спеціяльно. Таж правду кажучи до Львова мало хто привязував вагу, на львівський мандат мало хто рахував серйозно. Це упередження до сили українського елементу, ця незіра у власні сили була матірю байдужности і легковажности. А вибори у Львові треба було підготовляти щонайменьше на два-три місяці перед розписанням виборів. Розписання виборів застало нас у Львові на мертвій точці. Ми не лише не мали докладної евіденції українських громадян і громадянок у Львові, не лише не звязали їх сіткою організацій, але й тисячі українців, головно домашньої служби, не були мельдовані. Як відомо, дуже часто господарі поляки і жиди, головно останні, не зголошують своєї служби української національности, щоби не оплачувати Касп Хорих. Відсутність кількох тисяч українців у списках громадян м. Львова була першою передумовою нашого неуспіху.

З моментом розписання виборів почалися балачки про кандидатури, а одночасно прийшов рекламаційний період. Три українські партії (соц.-радикали, соц.-демократи і уепісти), які у Львові не розпоряджають майже ніякими організаціями („Союз українців м. Львова" — як відгалуження УПП є ділітною організацією!), яких сторонники і прихильники в сумі не перевищують тисячки осіб, без порозуміння і навіть ігноруючи Українське Нац.-Дем. Обєднання, висунули кандидатуру п. П. Буняка. Ясно, що ця соціялістична кандидатура, навіть теоретично й оптимістично беручи справу, була наскрізь безвиглядна. В найкращому випадку вона могла зібрати яких 2 тисячі голосів. Обєднан-

ня, маючи свою організацію у Львові, висунуло кандидатуру о. Л. Куницького. Ця кандидатура могла певно рахувати на 5—6 тисяч голосів. З появою двох українських кандидатур справа здобуття українського мандату у Львові зависла в повітрі. Серед громадянства розпочалися, зовсім слушно, нарікання на партійність і гуртковість, які з огляду на перспективу безвиглядности зродили апатію. Поза проголошенням кандидатур, оба комітети довший час майже нічого не робили. Зовсім природно, що реклямаційний час проминув майже без якого-небудь заінтересовання з боку українців. Саме тоді коли численні жидівські реклямаційні комісії тисячами реклямували невписаних у виборчі списки жидів, у нас не істнувала ані одна реклямаційна комісія. Отже реклямаційний період проминув для нас майже безучасно. Всі наші мужі довіря при виборчих комісіях стверджують, що від виборчих урн без віддання голосу відходили десятки українців, бо не були вписані у виборчі списки. Один з мужів довіря стверджує, що від його комісії майже з плачем відійшло до сотні українців, які не могли через відсутність у списках сповнити свого громадянського обовязку. Отже розбиття на два комітети в початках і на дві кандидатури були другою передумовою нашого неуспіху. До причин третьої категорії належить наша незорганізованість. Українські організації у Львові не обхоплюють навіть половини українського населення. Правда, що переведення організації у Львові є дуже важким завданням з огляду на розкиненість і малосвідомість значної частини українського населення. Треба дуже великого, меткого й пройнятого посвятою апарату, щоби всіх львівських українців обєднати широко закроєною організаційною сіткою. Інша річ, що й так організованість українського елементу у Львові є значно більша, як в інших містах.

Серед таких невідрадних умов, серед занедбання, спричиненого роздвоєнням у верхах, зближався день 3. лютого, останній речинець зголошення лист. Українське Нац.-Дем. Обєднання, а радше його львівське відгалуження: Народня Організація українців м. Львова — готова була піти на всякі комбінації, щоби дві українські листи звести до одної та при виборах виявити силу українського елементу у Львові. Довго велися переговори, не даючи ніякого висліду. Обєднання висувало зі свого боку на чолове місце кандидатуру безпартійного д-ра М. Панчишина, відомого лікаря, колишнього ректора б. українського університету. Годилося теж, щоби одно з кандидатських місць заняв п. П. Буняк. Та ця уступчивість не давала ніяких надій на можливий компроміс. Переговори затяглися, а робота стояла, бо не знати було, в якому напрямку слід її повести. Вкінці напередодні 3. лютого радикально-есдецький блок відмовився від своєї кандидатури на Львів, але й від компромісу, в останній хвилі лишаючи Обєднанню вільну руку. Тільки УПП „не скапітулювала" перед Обєднанням і постановила висунути кандидатуру п. Семюти під фірмою: Українського виборчого фронту. В останній хвилі зголошено українську листу з кандидатами: д-р Бурачинський, Олексин, Хрупський і п-і Макарушкова. З тією хвилею розпочалася дійсна і жива агітаційно-освідомлююча праця, яка в останніх двох тижнях стала навіть зразковою. Вислід її: около 10 тисяч голосів, що впали у Львові на 18-ку.

Як оцінити цей вислід? Чи це невдача, чи побіда, хоч і без реального ефекту?

Коли справу розглядати наскрізь теоретично, коли мати на увазі, що у Львові є до 20 тисяч українських виборців, то це наглядна невдача. До всіх тих причин, які ми вже подали, годиться додати ще виборчу абстиненцію українського населення, і то не лише національно і громадянсько мало- чи несвідомого, елементу, але й кваліфікованих інтелігентів, навіть професорів і вчених. Небавом постараємося подати хоч побіжний список тих інтелігентів, що відтягнулися від голосування, хоч фігурували у виборчих списках.

Одначе, коли мати на увазі, що серед тих несприятливих умов, розбіжностей і занедбань всетаки українських голосів, отже половина всіх голосів тих українських громадян, що теоретично були би управнені до голосування, впали на українську національну листу, то є це **величава українська маніфестація**, яка при найближчій нагоді переміниться в побіду.

При теперішніх виборах ми втретє приступаємо у Львові до виборчої урни на основі загального голосування. В р. 1907 українці здобули у Львові в семи виборчих округах кругло 2.000 голосів, в р. 1911 тільки 1.100 голосів, бо в двох округах не виставляли своїх кандидатур, підтримуючи в одному Брайтера, а в другому Гулеця. Однак можемо приняти, що колиб українці в 1911 р. були голосували у всіх виборчих округах на своїх кандидатів, то кількість українських голосів не булаб більша, як 2.500. Сімнацять літ пізніше українці здобувають у Львові 9.544 голосів, не згадуючи про листу ч. 36 і 37 та комуністичну 13-ку.

Чи це не світла побіда, чи не величава маніфестація? 2.000 українських голосів у Львові в 1907 р., 2.500 тих голосів в 1911 р. і 10.000 в 1928 р. Пять разів більше, як у 1907 р. і чотири рази більше як у 1911 р. Який великий поступ, який подиву гідний зріст національно-політичної свідомости! Можемо бути горді на цю 10-тисячну армію українських виборців, що в повній свідомости віддали свої голоси на українську листу у Львові.

Коли будемо зростати у Львові навіть у меншій прогресії, то наша побіда вже не за горами. Тільки, щоби ми витягнули висновки з фактів, що заістнували, побачили всі помилки і занедбання та повернули всі зусилля до праці над нашим Львовом.

Виборці! Заки вложите картку до коверти, сконтролюйте, чи в коверті нема вже якої картки і чи коверта остемпльована!

Українська Репрезентація Сойму.

I. ПОСЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 48 (Перемишль): 1. **Д-р Володимир Загайкевич**, адвокат з Перемишля.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 49 (Самбір): 2. **Тершаковець Гринько**, селянин зі с. Якимчиць пов. Рудки; 3. **Д-р Біляк Степан**, адвокат у Городку Ягайлонськім.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 51 (Львів-Сокаль): 4. **Д-р Дмитро Левицький**, адвокат у Львові, голова **Українського Національно-Демократичного Обєднання; 5. Ліщинський Іван**, зльокавтований учитель у Львові; 6. **Кохан Володимир**, селянин зі с. Тудорковичі, пов. Сокаль.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 52 (Стрий-Калуш): 7. **Д-р Куровець Іван**, лікар і директор „Народньої Лічниці" у Львові; 8. **Луцький Остап**, директор Повіт. Союзу Кооператив у Стрию; 9. **Великанович Дмитро**, управитель школи в Конколовці пов. Рава; 10. **Д-р Блажкевич Іван**, адвокат у Дрогобичі; (заступник: **Максимович Антін**, урядник нафтового підприємства „Ліманова" в Бориславі).

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 53 (Станиславів): 11. **Михайло Галущинський**, голова „Просвіти" у Львові; 12. **Палїїв Дмитро**, редактор „Нового Часу" у Львові; (заступник: **о. Ганушевський Михайло**, парох с. Угорники, пов. Станиславів).

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 54 (Тернопіль): 13. **о. Леонтій Куницький**, прадат у Львові; 14. д-р Степан Баран, адвокат у Тернополі; 15. **Заваликут Іван**, канд. адвокатури в Копичинцях; 16. **Кульчо Андрій**, господар зі села Чернилів Руський пов. Тернопіль; 17. **Яворський Олекса**, кооператор в Підгайцях.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 55 (Золочів): 18. **Целевич Володимир**, генеральний секретар УНДО у Львові; 19. **Вислоцький Олександер**, господар зі села Лешнів, пов. Броди; 20. **о. д-р Пеліх Володимир**, греко-кат. парох Радехова; 21. **Кузик Степан**, адв. кандидат з Рогатина.

НА ВОЛИНІ здобула листа ч. 18 у луцькому виборчому окрузі (ч. 57) один мандат. Дістав його п. **Серветник**.

З державної листи здобуло Українське Національно-Демократичне Обєднання чотири мандати. Припали вони: 22. **д-рові Дмитрові Левицькому**, голові УНДО; 23. **Хруцькому Сергієві**, б. послові; 24. **Міленї Рудницькій-Лисяк**, учительці учит. семинарії у Львові; 25. **Михайлові Струтинському**, редакторові у Львові.

II. ПОСЛИ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІЯЛІСТИЧНО-РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ.

ВИБ. ОКРУГ 49 (Самбір): 1. **Микола** Рогуцький, селянин у Купновичах, пов. Рудки.

ВИБ. ОКРУГ 53 (Станиславів): 2. **Д-р Лев Бачинський**, адвокат у Станиславові, 3. **Петро Шекерик-Доників**, селянин у Жабю; 4. **Клим Стефанів**, міщанин у Коломиї (цей мандат досі непевний); (**заступник: Темницький Володимир**, урядник Каси Хорих у Львові з украін. соціял. групи „Вперід").

ВИБ. ОКРУГ 54 (Тернопіль): 5. **Д-р Ладика Дмитро**, адвокат, кандидат у Тернополі.

ВИБ. ОКРУГ 58 (Кремянець): 6. **Семен Жук**, просвітний інструктор у Кремянці; 7. **Антін Нивинський**, кооператор в Здолбунові (цей мандат теж досі непевний).

З листи ч. 22, вийшли крім того в **Перемиському** виб. окрузі ч. 48 **проф. Зубрицький Володимир**, безпартійний і в **Луцькому** (57) виб. окр. **Власовський Іван**, учитель гімн., теж **безпартійний**.

З державної листи здобудуть соціялісти-радикали два мандати, які припадають: 8. **д-рові Бачинському Львові**; 9. **Жукові Семенові**. (Їх заступниками з державної листи є: **д-р Когут Осип**, адвокат у Богородчанах і **Темницький Володимир**, з соціял-демокр. групи „Вперід").

III ПОСЛИ УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ.

ВИБ. ОКРУГ 51 (Львів): 1. **Вальницький Кирило**, редактор „Сель-Робу" у **Львові** (Сель-Роб-Лівиця).

ВИБ. ОКРУГ 57 (Луцьк): 2. **Козицький Сергій**, б. посол; 3) **Волинець Степан**, приватний учитель у Львові (оба зі Сель-Робу правиці).

ВИБ. ОКРУГ 56 (Кремянець): 4. **Чучмай Максим**, б. посол (Сель-Роб правиця).

ВИБ. ОКРУГ 59 (Берестя): 5. **Грецький Іван** з пов. Косів; 6. **Хам Микола**, студент у Львові; 7. **Тобіс Францішек** з Береста — всі зі Сель-Робу-лівиці.

Українська Партія Праці здобула в окр. 55 (Золочів—Бережани) один мандат, який припав **д-рові Мих. Заїдлому**.

При виборах до сенату голосуйте лише на листу ч. 18 бо вона одинока має вигляди на побіду.

Д-р ЛУКА ЛУЦІВ.

Т. Шевченко в славянських літературах.

(Докінчення.)

II.

Найбільш послідовними славянофілами осталися й досі чехи; тож не диво, що вони саме підхопили славянофільські ідеї автора гуситської поеми. Перші згадки про Шевченка та перші чеські переклади із Шевченка є з року 1860. Чеські автори майже в кожній замітці підкреслювали славянофільство ідейного провідника „Кирило-Методієвського Братства" та автора „Гуса", чотири рази перекладаючи Шевченкове „Посланіє Шафарикові". Три більші студії в чеській мові проявляються про Шевченка. Чешка **Ружена Єсенська**, по словам Ів. Франка, дала конґеніяльні переклади Тарасових творів.

У словаків т ак лужицьких сербів не було більшого заінтересовання Шевченковим „Кобзарем"[1])

[1]) Пор. Л. Луців: „Голос чеської критики про Шевченка за його життя", „Студентський Вістник", Прага, 1925, ч. 3.; — тамже (1926, ч. 3.): „Чеські Шевченкіяна"; „Шевченко та чехи й словаки", „Нова Україна", 1926 ч. III.—IV.

Здавалосьби, що подібність історично-минулого південних славян із минулим України (вікова загроза від татар-турків), яке оспівав Т. Шевченко — викличе більше заінтересовання Шевченком серед балканських славянських народів. Найменше популярний Шевченко серед сербів, які й досі поза „офіціяльною старою Росією", нічого не хочуть бачити. Правда, вже в 60. роках минулого століття перекладено деякі Шевченкові поезії на сербську мову заходами Стояна Новаковича для його журналу „Вили"; не брак і пізніщих поодиноких перекладів (Мілована Ґлішіча та Якшіча), одначе всі вони припали порохом забуття в старих річниках журналів.

Зате ліра українського Кобзаря знайшла запопадливо прихильника в особі хорватського поета **Августина Гарамбашіча**, який видав цілу книгу Шевченкових перекладів, попереджених сердечною, просторою студією про Тарасове життя та творчість[2]). У словінців, хоч пізно, бо аж у 20. століттю, „Кобзар" зустрівся із палким зрозумінням у знаменитих двотомових перекладах Йосифа Абрама, які словінська критика приняла з великим захопленням, ставлючи в 1908 р. „Кобзаря" за зразок своїм молодим поетам[3]).

[2]) Автор сподіється присвятити відношенню Гарамбашіча до Шевченка осібну розвідку.

Та найбільше зрозумілим і найближчим ідейно був Шевченків „Кобзар" болгарським поетам доби поневолення Болгарії. Три визначні болгарські поети: **Жинзіфов, Каравелов** і **Славейков** не тільки перекладали Шевченка, але й у своїх оригінальних творах наслідували „Кобзаря". Це приходилося їм легко, бо вистарчало поставити замісць „Україна" — „Болгарія", замісць „Дніпро" — „Дунай" і змінити „татарина" на „турка" і вже Шевченкові вірші болгарщилися та ставали дорогими поневоленим болгарам. Після освободження Болгарії впав серед болгар інтерес до Шевченка; та ювилейні роки 1911 і 1914 гідно пригадали память українського поета. Самі болгарські вчені докладно простудіювали те, що завдячує їхня література Тарасовому генієві[4]).

Відроджена в 20. віку білоруська література кріпилася бадьоро-боєвими гаслами Шевченка. Найбільший сучасний білоруський поет **Янко Купала** в першій добі своєї творчости виказує деякі залежности від творця „Кобзаря"[5]).

„Кобзар" Шевченків, головно завдяки своїм творчим прикметам, при відсутности всього того, чим послугується держава в своїй культурній пропаганді, — став надбанням усіх славянських народів, виконуючи часом і благодатний вплив на братерські славянські літератури.

[3]) Пор. мою статейку: „Словінці про Шевченків „Кобзар" в „Літературному Додатку „Нового Часу" 1925 р. ч. III.

[4]) Ст. Чилингировъ: „Т. Шевченко на български" в „Сборникъ въ честь Ивана Д. Шишмановъ", Софія, 1920; Д. Шелудько: „Любенъ Каравеловъ и Украйна"; Н. Балабанов: „Любен Каравелов и украинската литература" в „Училищен Преглед" XXI, та старші праці Шишманова, Іхчієва з Б. Пенева.

[5]) Пор. мою статтю: „Янко Купала й Тарас Шевченко" в „Літ. Н. Вістнику", 1926 за март та фейлетон у „Ділі", 1926 з 1. вересня під заг. „Літературні впливи".

11. здержуємо висилку часопису ВП. Передплатникам, **ц. м.** що не вплатили передплати за березень 1928. Місячна передплата виносить 4·50 зол.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬТРЕТІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ

Цілий нинішній день розправи виповнила промова оборонця всіх троїх Вербицьких, адв. д-ра В. Старосольського, що промовляв повних 5 год. Промова як своїм змістом, так і формою виголошення зробила якнайкраще враження. Не було в ній зайвого патосу, не було многословних слів, але зате було переконуюче орудування фактами і залізна льогіка. З того боку ця промова була зразкова.

Завтра промовлятиме другий з оборонців, адв. д-р Шухевич. Його промова займе правдоподібно цілий день.

*

ДОКІНЧЕННЯ ПРОМОВИ Д-РА ВОЛОД. СТАРОСОЛЬСЬКОГО.

Вчора я сказав, що алібі Ів. Верб-ого доказане понад усякий сумнів. Але я не маю річевої причини обмежитися тільки до того доказу. Бо моїм завданням мусить бути розібрати тезу прокуратора, що виконавці послугувалися автом.

Легенда про авта.

Треба вже раз розвіяти ту легенду про авта, отой circulus vitiosus. Розумів би я, якби убийники мали приготоване авто до втечі, але думати про те, що убийники приїхали автом на місце злочину, ніяк недопустимо й ніяк невроозуміло. Конструкція, що було 3 співучасників атентату, абсолютно недопустима, вона зовсім нельогічна. Той мнимий третій, як зізнав тут шофер Батятинський, говорив по польськи з українським волинським наголосом і не визнавався зовсім у Львові. І не мав би бути той, що розсліджував терен і повідомив двох інших спільників, що кур. Собінський вже надходить?

З черги обор. д-р Стар. розгорнув картину, на якій намалював місце убивства й цілу сумежну околицю і докладною аналізою того району перевів доказ, що виконавці убивства не могли приїхати тільки від ул. Карпинської, яка веде від ул. Зеленої. Таким чином концепція про авта, якої вхопилася поліція, завела її, а з тим і ціле слідство, на фальшиві тори, на манівці!

Гасман і його зізнання.

Богато говорено тут про Гасмана і його зізнання. Прокуратор уважає його зізнання не основою, але завершенням своєї будівлі. А тимчасом Гасман, що спершу не міг подати навіть загального опису своїх пасажирів, подав — по 3 місяцях! — при конфронтації, що він пізнає Ів. Верб-ого по характеристичнім його ході. Але прошу не забувати, що Ів. Верб. мав у тому часі спухлу й обвязану ногу й очевидно тоді кривав. Гасман, щойно побачивши його при конфронтації кривавого, вхопився для скріплення своїх зізнань тієї характеристичної тоді ніби обв. Ів. Верб., себто його ходу. Цей мотив доспіваний отже еке post — в цій цілі, знаємо.

При тому знаменна річ, що „вигадець" Будний, який інвігілював обв. Івана Верб-ого і його якнайдокладніше описав, ні разу й ніколи не подав нічого про характеристичний нібито хід Ів. Верб-ого. А він-же інвігілював Ів. Верб-ого цілими тижнями!

З дальшій части своєї промови обор. д-р Стар. розібрав основно психольогію судових зізнань взагалі, при чому покликувався на голоси в цій справі кількох авторитетних учених. В даній справі Гасман не міг ні запамятати собі ні пригадати собі вправу лиця своїх пасажирів, це абсолютно виключена річ! Вже тут требаб хіба надзвичайного чуда, аби шофер міг по 3 місяцях пізнати свого випадкового пасажира, на якого чейже не мав ніякої причини звертати спеціяльної уваги. Це мусів би бути хіба феномен, а тут не маємо хіба до діла з феноменами, тільки зі звичайними пересічними людьми.

Слухаючий тут як свідок д-р Цепельовський і п-і Гачевська зізнали згідно, що він був у її хорого мужа в неділю 24-го жовтня 1926. Те саме сказав і Гасман, заявляючи, що безпосередньо перед їздою з тими двома пасажирами мовив у ті самі сторони д-ра Цепельовського. Чиж можливо, аби всі ті троє людей помилилися щодо тої одної дати?

Гасман вже в слідстві сказав цілком ясно, що дати тої їзди він не в силі точно означити. Те саме сказав він виразно й рішуче тут на розправі. Гасман заявив, що думка про те, що він міг везти убийників, зродилася у нього по прочитанні вістки про авта в ґазетах. Льогіка каже, що він ту вістку прочитав не 24. жовтня (в „Ґаз. Пор"), а значно пізніше. Бо ясно, і тут не може бути ніякого сумніву, що Гасман возив двох молодих пасажирів, а передтим іще д-ра Цепельовського, дня 24. жовтня 1926, отже аж в пять днів по убивстві.

Чому займаємося Гасманом?

Займаємося Гасманом з двох причин: бо про нього тут найбільше говорилося і він був безперечно центральною фігурою авту обвинувачення.

Прок. казав, що пасажири Гасмана — це виконавці убивства, при чому покликувався на те, що ми нічого іншого не доказали. Адеж це мав саме доказати прокуратор, а не ми. Його обовязком було доказати, що пасажири Гасмана — ідентичні з убийниками, а того він нічим абсолютно нічим, не доказав. А не доказав нічим, бо не міг того доказати, бо та пара, яку віз Гасман, не мала нічого спільного з убийниками.

В дальшому обор. д-р Стар. переходить з годинником у руці час їзди Гасмана з д-ром Цепельовським і двома пасажирами і доходить до висновку, що Гасман міг приїхати другий раз (з двома людьми) на ул. Тарновського найскорше в год. пів до 8-ої, себто саме в хвилю по убивстві.

Дальше д-р Стар. зазначує, що всі свідки, які зізнавали на цю обставину, описали виконавців цілком інакше, як виглядають оба підсудні. А тих свідків було богато, і всі вони без виїмку зізнали, що вищий був середнього росту, а нижчий — низького. А тимчасом Гасман зізнав, що він віз одного високого, а другого низького. Таксамо інакше описав накриття голови своїх пасажирів Гасман (одна (вищий) в студ. шапці, другий в капелюсі), а інакше всі інші свідки (оба в шапках). Те саме можна сказати про плащі: Гасман сказав, що оба вони були в темних плащах, а всі інші свідки зізнали, що один з виконавців (вищий) мав ясний плащ, правдоподібно гумовий, нижчий — темний. Чиж можна тут говорити про ідентичність тих обох пар? Це недопустиме, просто абсурдне. Для нас позитивно доказане, що ті дві пари не мають з собою нічого спільного, що одну пару творили виконавці, а другу зовсім інші, непричасні люди. Це ясне понад усякий сумнів.

Дві картки Ів. Вербицького.

Переходжу до тих двох карток, які Ів. Верб. вислав у дні замаху. Прок. для підкріплення своїх тез подав, що Ів. Верб. ніколи не подавав години, в якій писав листи до своєї нареченої. Тимчасом і Янцька й Ів. Верб. подавали в своїх листах дуже часто попри дату й годину писання, і те саме бачимо ми й на тих двох картках. Це зрозуміле кожному, хто знає і розуміє почування двох молодих людей, які мають горячу симпатію до себе і діляться своїми почуваннями й переживаннями навіть на години. Що в тім дивного? Що незрозумілого?

Щож до змісту тих карток, то він тільки на перший погляд дає багато до думання. Але коли перечитати їх у цілости, коли поставити їх біля листів з попередніх днів, то все буде ясне. Бо й перше речення з картки: „Не можу відважитися"... ясне, коли поставити його біля листу Ів. Верб. з попереднього дня. Ів. Верб. не міг відважитися назвати обв. Янцьку „Моя дорога", не міг відважитися приїхати тоді до неї, як це ясно виходить з його листу з 28. жовтня. Таксамо мнимо маршрута його втечі — це плян виїзду до Лодзі, де він вже був і куди мав знов виїхати, як про це писав до Янцької в однім з попередніх листів. (Обор. д-р Старосольський цитує дотичні місця з листів Ів. Верб.).

Інші листи Ів. Вербицького.

В цьому місці зароджено павзу. По павзі обор. д-р Стар. продовжав свою промову дальше і сказав:

Коли переглянути інші листи обв. Ів. Вербицького, то з них виходить ясно, що він ніяким чином не міг бути убийником. Він пише безпосередньо перед трагедією з 19. жовтня, що перестає курити, в інших місці, що він ходив по тих дорогих йому місцях, куди вони з Янцькою ходили разом і т. п. В тому самому часі він писав до брата Михайла і радився його, як має освідчитися батькам Янцької. Чиж людина в такім душевнім розположенні могла здобутися тоді на убивство людини? Це просто абсурд, це не до подумання.

Факти, які виявила розправа, кричать проти всякої тіни можливости, що убийники кур. Собінського сидять тут на лаві обвинувачених. Будівля прокуратора збудована, як він казав, із дрібних камінчиків, але вони з собою не повязані цементом і в цілій тій будівлі бракує заліза-бетону. Тому я переконаний глибоко, що п. прис. судді відповідять на перше питання прокуратора одноголосно: Ні!

З черги обор. д-р д-р Стар. перейшов до справи мнимого наклепу Ів. Верб. на поліц. функціонарів, яким він закінчив побиття. Обор. просить увільнити його клієнта від вини, бо фактом є, що Ів. Верб. мав спухлу ногу від побоїв і від безконечно довгого переслухування (разом 23 години), при чому йому не дозволено було сісти.

(Докінчення промови д-ра Старосольського з причини відсутности місця подамо завтра).

—о—

Справлення помилки.

У звідомленні з вчорашньої розправи, в кінцевім уступі промови д-ра Новака-Пшигодзького, пропущено одну стрічку. Дотичне речення має звучати так: „Ви, п. судді, маєте ствердити, що нікому не вільно полювати на життя другого, особливо, коли це представник влади".

Чи Пані вяжуться здіймати капелюх у товаристві, чи радо здіймають його, щоби показати свою гарну причіску? Залежить це тільки від цього, як плекане волося Пані. Вживаний регулярно до миття волося Shampoo Elida надає йому аксамітну мягкість і пушистість, та робить його здоровим і гарним.

Увага! Приноровлюється також Shampoo ala camomile для бльондинок (золота опаковка).

SHAMPOO ELIDA

За один національний фронт.

Міжпартійне віче в Рудках.

(Телеграма.)

Рудки, 7.III. 1928.

Вчора відбулося тут українське міжпартійне віче, яке постановило одноголосно, щоби всі українські партії голосували при виборах до сенату на листу ч. 18. бо тільки вона може добути перемогу. Віче візвало посла Рогуцького (вибраний послом зі самбірського округа з радикальної листи ч. 22) робити в тому напрямі відповідні заходи перед Головною Управою Радикальної Партії у Львові.

УКЛАД ПАРТІЙ У НОВІМ СОЙМІ.

По оконечним обрахункам ПАТ-а вислід виборів є такий:

Ліста		Число ман. у виб. округах	Манд. з держ. листи	Разом послів
1	Безп. бльок співпр. з уряд.	104	24	128
2	ППС.	51	12	63
3	Визволенє	30	6	36
7	НПР.	8	1	9
8	Сельроб прав.	5		5
10	Стр. хлоп.	21	4	25
12	Хл. стр. рад.	1		1
13	Комуністи	5		5
14	Хл. союз	3		3
17	Нар.-жид. союз	6		6
18	Бльок нац. нар.	46	10	56
19	Сельр. лівиця	4		4
20	Русская	1		1
21	Нар. держ. бльок праці	5		5
22	Украін. виб. соц. роб. бльок	9	2	11
24	Кат.-нар. бльок	30	7	37
25	Бль. Пяста і ХД.	28	6	34
26	УПП.	1		1
30	Кат. унія зах. зем.	2		2
Ріжні льокальні листи		12		12
	Разом	372	72	444

КОЛИ БУДЕ ОТВОРЕНИЙ СОЙМ?

Варшава, 7. березня 1928.

Згідно з постановами конституції перше засідання нового сойму буде у вівторок 27. березня. Досі не устійнено хто отворить новий сойм. Правдоподібно прийде це пос. Бойкові або Кремпі (з групи Стапінського), як найстаршим літами. На маршалка сойму висувають з 1-ш. проф. Маковецького.

ВИЇМКОВИЙ СТАН У ЛЬВОВІ?

Львів, 8. березня 1928.

Вчора йшли далі протиукр. демонстрації. Демонстранти розбили виклади в школі загр. торговлі при вул. Буларда. При ул. Фредри зібралося около 1000 демонстрантів. Поліція появилась усюди тит. автами і розганяла демонстрантів. У поліц. колах заявили, що коли демонстрації повторятимуться, у Львові буде проголошений виїмковий стан.

УКРАЇНЦІ

західних повітів львівського воєвідства! При виборах до сенату львівське воєвідство творить один виборчий округ і тому при виборах ваші голоси не йдуть на марно. В дні 11-го березня віддайте всі свої голоси на листу **ч. 18.**

ВІДГУКИ ДНЯ.

Самопошана.

І вернули ми у рідні сторони...

Не так як мріяли йдучи в бій:

Побідними трубами леліючи, квітами на порубаних шоломах замаєні, з бадьорою пісеню на устах, з пощербленими шаблями в руках...

Не так...

Труби наші! Від вашого золотого гомону здригалися рідні ліси, тремтіли радощами рідні села.

Де ви тепер золоті труби наші?!

Шоломи боєві!

Дзвонили по вас гартовані шаблі всіх ворогів. Чому не спочиваєте ви нині на стінах наших кімнат, бувальщину нагадуючи і нащадків навчаючи?!...

Пісні бадьорі!

Розливалися ваші звуки, як зібраний Дунай, по всій Україні. Чи справді завмерли ви на спечених устах,- застрягли у спрагнених горлах?!...

Шаблі пощерблені! Схрещувались ви з шашкою і з карабелею, а кожний щерб на вашім лезі, то доказ любови до Краю...

І вернули ми у рідні сторони...

А з нами вернув і Вожд сповевіреної, здесяткованої Армії, посивілий у боях, постерілий від трудів і прибитий невзгодинами.

Вернув не так як мріяв...

Стратив усе, али схоронив честь, великий скарб не тільки свій.

І забився у глухий кут і жив злиденним життям, забуваючи себе самого, тільки споминами радіючи.

Забув про себе.

Але нарід не забув про свого Вождя.

Прийшли вибори і нарід наложив на нього новий обовязок, ставлячи його на чолі сенатської листи.

А Вожд і тим разом покорився волі народу, хоч проти своєї волі.

Хотів прислужитись рідній справі так само, як тоді, коли втікав з Домбя до рідної Армії.

Хотів щоб ті, яких колись провадив на смертний бій, пішли тепер на бій життя.

А ти — Станиславівська Земле — мала ту честь, що тебе вибрав на свій округ.

Бо дивно, неймовірно дивно змінилось твоє обличча — тверидне січових батьків!...

І сталося щось, у що тяжко повірити, чого навіть у часи виборів не оправдують.

На полинялий, подертий український військовий однострій, на однострій б. начального вождя, впала слина з... рідних уст. Брудна, погана слина виборчого агітатора, але... рідна.

В „Громадськім Голосі" хтось плюнув на ген. Тарнавського.

Розумію радикальну партію, що вона має тепер вибори.

Розумію „Громадський Голос", що він мусить робити агітацію.

Розумію агітатора, що він плює на всіх, хто не з його паном.

Але одного не розумію:

Де встид?!...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Львівська хроніка.** Арештували д-ра Ґанґля, лікаря, в якого хаті найшли скриту комуністичної літератури, між нею — оригінальні відозви Комінтерну. — Військова влада відкрила у львівськім П. К. У. махінації якогось сержанта, що до спілки з іншими фальшував військові книжечки, переміняючи здорових новобранців з категорії „А" на категорію „Ц". — 5 місяців визначив львівський суд парубкові з Підлісок Малих Ількові Головці, який пострілив свою наречену за те, що вона в останній мент відмовилась вийти за нього замуж. — Льокомотива переїхала на Левандівці залізнич. робітника Миколу Білая.

— **Рекорди.** Титул мистця штучної їзди на совгах дістала на міжнародніх змаганнях шведка Соня Геніє, яка це становище мала вже раніше. — У Ню-Йорку на арені Медісон Скуер Ґарден у присутности 20.000 глядачів боролись за титул чемпіона боксу новозеляндський боксер „великої ваги" Том Хінней і канадієць Джек Діляней. Хінней вийшов переможцем. Рік тому ще ніхто не знав його; він приїхав як бідак з одним куферком і заробив досі вже з півтора міл. зол. Хінней має намір зустрітись із Таннеєм. — В околиці Метцу найшли завязаного нежнвого вчителя, якого імовірно вбили учні. — Минулого року було в СРСР 100.000 пожеж; у 1924 р. 64.000 а в 1926 р. 80.000. — Мер міста Метц вручив нагороду вдові Кріс, яка має 51 внуків, 62 правнуків і тепер є вже пра-прабабкою.

ПЛОЩА ТРИБУНАЛЬСЬКА 1

ось дешеве і богате жерело

КИЛИМАРСЬКИХ ВИРОБІВ

МИХАЙЛА ХАМУЛИ

ПЛОЩА ТРИБУНАЛЬСЬКА 1

— **Боротьба за один закон.** У Льондоні померла в захисті „Армії спасення" 80-літня Ребека Жаррет якої імя звязане з одною із найбільше сензаційних історій Англії XIX ст. У 1884 р. теперішній генерал цього дивного товариства Брамвел Борт почав кампанію проти торгівлі живим товаром і за підвищенням т. зв. „законного віку" для дівчат, від 16 року життя. Єдиний журналіст, який узяв в оборону Бута був Стід, тодішній редактор „Поль Моль Ґазет", згодом редактор „Рівю оф Рівюс". Він зібрав величанський матеріял про торгівлю живим товаром у славній низці статтей п. з. „Жертва дівчат у сучаснім Вавилоні". Ці статті поділили всю Англію на два табори: одни вважали Стіда оборонцем нових ідей, інші — порнографом. Та він таки не добився, при всьому газетному успіху, практичної мети: нового закону в парляменті. І тому, щоби переконати всіх у правді своїх страшних фактів, зорганізував фіктивне купно малолітньої дівчини від родичів. У цій історії грала головну ролю Ребека Жаррет, що раніше була зводницею, а згодом навернулась на побожний шлях „Армії спасення". Стід у ролі переодягненого східного купця ввійшов до кімнати, де куплена 13-літня дівчина ждала як жертва. Її звільнили, вислали під опікою одної членниці „Армії спасення" до Франції і аж тоді Стід оповів усю історію як доказ пануючих обставин. Дарма, що вся ця крадіж дівчини була інсценізована, англійський суд, який не признає цього роду жартів, засудив Стіда і Жаррет на 3 міс. вязниці. Вони відсиділи свою кару, але осягнули мету. Парлямент прийняв закон про мінімальний зрілий вік дівчат: 16 літ.

— **Літературний куток.** У Льондоні вийшли в 14 томах твори Даніеля Дефо, автора „Робінзона", який залишив величанську літературну спадщину, досі невідому, а навіть невповні видану. Деякі з його повістей такі як „Капітан Сінґлетон" і „Моль Фляндерс" гідні стати поруч „Робінзона". — Відомий ірляндський поет В. Ітс видав нову збірку поезій „Башта". — Нім. повістяр Альфред Найман видав істор. повість „Бунтарі", яку нім. критика ставить дуже високо. Сюжет узятий із історії тосканського герцогства між 1830—1848 р. і малює революційний рух у малій державі. — Із свіжо оголошених листів Золі і Юлія Ґонкура довідуємося, що між двома письменниками, які були довголітніми другами мало що не дійшло до конфлікту по причині заздрощів Ґонкура. Ґонкур працюючи над своєю повістю „Шері" підозрівав Золю, який писав тоді „На солоду життя", що він покористувався частиною його рукописів. Тема обох письменників була анальогічна — психольогія молодої дівчини. Ґонкур лякався суперництва Золі, який „швидше працював і був улюбленцем публики". Із листа, який тепер оголошено бачимо як Золя вспокоював свого приятеля, що його рукопису ніколи не бачив, що його тема зовсім інакша і що він не хотів би нарушити їхньої 18-літньої дружби.

— **Фальшива княжна.** Член екатеринбурського совіту Сиромолотов заявляє журналістам, що оповідання авантурнстки Чайковської, яка запевняє, що є вел. княжною Анастасією є чистою видумкою. Сиромолотов, що підписав наказ про розстріл царської родини заявляє, що вся вона згинула від револьверових куль.

— **Лист Ніцшого.** У журналі „Анналєн" шведський поет Ґотфрід Бронненбльост оголошує найдений ним цікавий лист Фрідріха Ніцше. Його вислав фільософ 11. квітня 1876 р. з Женеви до Риги до Матильди Трампедах. Ніцше пише до цієї дівчини так: „Зберіть усю смілівість, яку маєте і не лякайтесь питання, яке зверну до вас: Чи хочете стати моєю жінкою? Я кохаю вас і мені здається, немов би ви вже належали до мене". Як відомо панна Трампедах не стала жінкою непохитного фільософа, нелюбу непрнєданого ворога жіноцтва. Її відповіди не найшли досі. Ніцше імовірно знищив її.

— **„Ціль оправдує засоби".** Суд у Будапешті розбирав цікаву суперечку. Місцевий адвокат Польоній сказав в одній своїй промові: „Ціль оправдує засоби", покликуючись на принцип єзуїтів. Мадярський єзуїт проф. Чапек назвав Польонія в прилюдній статті наклепником. Адвокат подав єзуїта в суд за образу чести. Суд покликав знавців і ці ствердили, що чин єзуїтів ніколи не оправдував низькі засоби для високих цілей, тільки це робили поодинокі єзуїти. Єзуїта Чапека звільнили, а адвокат мусів заплатити 1000 пенґо судових коштів.

— **Світова всячина.** Сен-Ґортґардський інцидент у звязку з ролею Мадярщини, яка знехтувала в ньому авторитет Ліґи Націй стане предметом дискусії на Лізі. — Єгипетський кабінет більшістю голосів заявився проти проекту нового договору з Англією. — Місто Танґер задержує міжнародній характер наслідком франко-еспанського порозуміння. — В Японії вибухла епідемія грипи; мікадо теж занедужав. — Бразилія внесла останню вкладку до Ліґи Націй, заявивши, що має намір виступити з Ліґи. — Міністр гігієни в Югославії погрожує податком для нежонатих від 30—50 р. життя. — Помер голова міжнародн. сталевого тресту у Парижі, Майріш при випадку в автом. — У Хаїфі збирається конгрес палестинських арабів, що радитимуть над своїм становищем до „представницьких зборів" у Палестині. — Відома нім. артистка Гільда Гільдебрандт пробувала скінчити самовбивством, підрізавши собі жили. — На одній із головних площ Парижа поставлять памятник Міцкевича, твір відомого франц. різьбаря Бурделя. — Польський оперовий співак Дигас дістав 8 днів арешту в Варшаві за погрози на адресу одної дами. — 15-го ц. м. відкриють у Ню-Йорку памятник Кошута; мадярські делеґати вже виїхали на це свято.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дир. Н. Стадника (вул. Шашкевича):

Перерва.

Міський великий театр:

8-го г. 7·30 веч. „Гра кохання і смерти".
9-го г. 7·30 веч. „Льоенґрін".

Міський „Театр Новин":

8-го г. 7·30 веч. „Лише Ти".
9-го г. 8 веч. „Лише Ти".

Кіна.

Апольо': „Декабристи".
Палас: „Гарний Жест — Братерство крови".
Лев: „Декабристи".
Фатаморгана: „Зов моря".
Casino: „Дощ рож".

ОПОВІСТКИ.

„Рідна Школа", Львів, ринок 10, II. пов., потрібує негайно польоніста для гімназії. 1634 б) 1-1

На „Рідну Школу" зложила Рада Службовиків Товариства „Дністер" з Чайного Вечера улядженого 3. III. 1928 під протекторатом Вп. Директорової Колтуньової 401·45 зол.; Добродійний Комітет Львівських Економічних Установ у Львові 400 зол. — Щедрим Добродіям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1634 1-1

Заходом Українського Технічного Товариства відбудеться дня 10. березня ц. р. в салі „Просвіти" (Ринок 10) в год. 7. веч. популярний відчит тов. Сев. Пастернака на тему: „Геольоґія нафти". Гостям раді! 1—1

На „Рідну Школу" зложили Вп. Управа Української Студ. Громади у Варшаві 30 зол. з нагоди вінчання члена громади Володимира Вишнівського з Олександрою Тузівною. Ольга і Вікентій Микласевич в Калуші 20 зол. з нагоди народин другого сина Олега. — Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1634 a)

Порадня Матерій вул. Ходоровського ч. 15, повідомляє, що лікарські ординації відбуваються кождого дня рано від год. 9-тої; попол. від год. 3-тої. Насвітлювання кремінною лямпою в ціні по зол. 2 відбуваються кождого дня. — *Управа.* 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б) 66—?

ПАРЦЕЛЯ-ПАРК 1000 сяж. квадр. у Зимній воді, соняшна, у віддаленні 200 метрів від стації, при битім гостинці, до продання. Інж. Дурбак, Чарнецького 26. 1641 2—3

КОНЦІПІЄНТ адвокат. з кількалітньою провінціональною практикою прийме посаду. Зголошення з умовами проситься слати під „Самостійно працюючий" до Адміністрації. 1643 2-2

УРЯДОВЦЯ пошукує філія "Просвіти" в Белзі. Вимагання: 1) уміле ведення просвітної праці по читальням, 2) Хист до аматорських хистів, 3) Заложення згл. відновлення і проваджения міщанського хору. Платня після умови. Зголошення з поданням дотеперішнього заняття евентуально з порученнями слати на адресу філії „Просвіти" в Белзі. Подання неузгляднені останутьбез відповіди. 1650 1-1

ПІЯНІНО. чорне продам приватно. Коперника 28. I. пов. право 10—12 і 3—6.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 2—24

Подяка.

Всім, що віддали послідну прислугу моєму невіджалованому синови бл. п. Петрови Гнатовському управителеви філії П.С.К. в Белзі складаю на цім місци щире Спасибіг. А саме: Вп. П. Салукам за батьківську опіку і старання в часі тримісячної недуги. Впр. о. Декановн і пароховн Белзькому о. Іл. Гелі за засмотрення Н. Тайнами та відправу похоронів. Впр. о. Совітникови і Деканови Мих. Дороцькому пароховн Потилицькому за зворушуюче до глубини душі та вельми будуюче похоронне слово. Впр. оо. Іванови Голічкови з Осердова, Ст. Гарасовському зі Себечова, В. Жукови з Жужеля, Баховському з Корчмина, Ос. Лешукови з Рави руської за відправу Служб Божих та участь в похоронах. Вп. п. Василеви Чарнецькому упр. філії коопер. в Белзі Стефанови Вітикови з Потелича, Костеви Мигелеві зі Себечова за надгробні слова від кооператив Белщини та від товаришів покійного бувших стрільців УГА. Всім представникам кооператив та установ Белщини що явились з вінцями в числі 30 та надали своїм виступом похоронам надзвичайної небуденної поваги чим засвідчили перед сусідами про свою зорганізованість та показали ділом що уміють пошанувати память робітника що всеціло віддався кооперації. Пп. Ос. Гембарівському і Іллі Петришинови що одинокі за життя та недуги відвідували померлого а по смерти перші поспішили щоби нарядити покійного на далеку дорогу. Вкінци хай приймуть мою щиру подяку хори з Белза і Себечова як рівнож всі ті, що так за життя моєї дитини як і посмерти виявили її богато зичливости та правдиво християнського серця.

Василь Гнатовський, батько.

Цинів 4. марта 1928.

ФІРАНКИ, капи, ручної роботи найдешевше Ванк, площа Марійська 5/I пов. 1615 б) 2-?

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!

Дешевий тиждень жіночого красного і закордонного білля від 5. березня. Піпес, Львів, Боїмів 7.

Покажчикови витинку даємо 5%, опусту з реклам. цін виставових.

ПІСНІ на мішаний хор висилає: Музична Накладня „Торбан" Львів, Оссолінських 6. Катальог даром. 1653 1-10

КОНЦІПІЄНТ з докторатом, судовою і адвокатською практикою пошукує посади. Зголошення до Адм. під „Д". 1-2

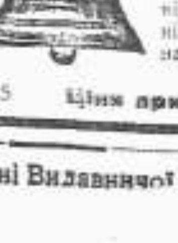

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.

в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі заиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 Ціни приступні — сплата ратами. 85—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 55 (11.308). Львів, субота 10. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Кождий українець голосує при виборах до сенату лише на листу ч. 18

Виборче finale.

Львів, 9. березня 1928.

Зближується ваборче finale, зближується момент закінчення виборчого періоду, тяжкого, складного, денервуючого. Після того прийде черга на докладний розгляд нашого виборчого зусилля, на зясування світла і тіней, на подрібні висновки і на остаточний білянс. Після того доведеться нам sine ira et studio вивести криву лінію наших успіхів і невдач, наших зисків і втрат. Поки-що перед нами ще одно велике напруження, непомірне зусилля: перед нами ще вибори до сенату.

У нас привиклося недоцінювати, легковажити сенат, уважаючи його лише зайвою прищіпкою сойму, магазином вилинялих політичних величин. А недоцінюючи інституцію сенату, недоцінюється і вибори до нього.

Справді в минулому періоді (рр. 1922-1927) сенат не грав більшої ролі, однак не з огляду на своє внутрішнє безсилля, тільки тому, що він був вірною копією, можна навіть сказати: „кращим виданням" сойму. В минулому соймі Хієнопяст в ріжних комбінаціях мав більшість. Тим яскравіше виступала та більшість у сенаті. Ясно, що коли тільки соймові групи, в яких рішаючу ролю грав Хієнопяст, прийшли до якогонебудь компромісу, то сенатові з хієнопястівською більшістю не лишалося нічого, як дати своє placet на ухвали сойму. В таких умовах сенат справді був нічим іншим, тільки зайвою прищіпкою сойму. Розуміється, ця соймово-сенатська „гармонія" обнимає тільки літа 1922-1926 (до травневого перевороту), бо опісля обі законодатні установи зійшли до рівня безголосого інструменту побідного уряду.

В теперішніх виборах до сойму побідив уряд. Однак його побіда є умовна. Проурядова, соціяльно й світоглядово ріжношерстна „одинка" розпоряджає 129 послами, себто неповною третиною сойму. Бажаючи в соймі здобути більшість, „санатори" мусять ходити поміж дощ та входити в компроміси з партіями польської лівиці і центра. Їхня побіда є дуже умовна і накладає на них незвичайно важкі зобовязання. Будучи найбільшою групою в соймі, вони не можуть його валити, як це робили вони в попередньому соймі, а одночасно не маючи забезпеченої більшости, не мають потрібної свободи рухів. Найважнішою проблемою сучасної Польщі, що находиться під знаком „санації", є зміна конституції в напрямі зміцнення виконавчої влади, унезалежнення її від парляменту та зрівнання прав обох законодатних установ. В наміченій метаморфозі правного устрою сенат гратиме важливу ролю, на всякий випадок не меншу, як сойм з огляду на свої контрольні функції. Ясно, що не залежить в першу чергу від складу сенату, від сили поодиноких партій, від сили „кермуючого" проурядового бльоку.

В тих умовах значіння сенату тепер зростає. Важним є, щоби в тому сенаті зі збільшеним значінням зросло теж значіння українського представництва.

І не лише з того погляду важним є, щоби наше представництво в сенаті було якнайчисленніше. Поруч дефензивного характеру на парляментарній арені наше представництво має засвідчити характер українських земель під Польщею, а одночасно направити висліди виборів до сойму. Там, де ті вибори випали добре або середньо, треба нам за всяку ціну підтримати сенатськими виборами щонайменше дотеперішній вислід, а там, де вони випали кепсько, треба зробити все можливе, щоби той фатальний вислід направити.

Доля сенатських виборів та їх вислід тепер в руках зрілих громадян (від 30-ти літ починаючи), громадян досвідчених, що розуміють свої права й обовязки, що вміють ними користуватися та мають повне почуття вложеної на них відповідальности. Розбивачі національної єдности і поклонники чужих богів складаються у значній більшости з людей молодих, недосвідних, світоглядово розхрістаних (від 21 до 30 літ). Контингент цих виборців відпадає при сенатських виборах.

Нехай же ті зрілі громадяни, що думають не лише про нинішній день, що живуть не лише моментом, що не змагають до осягнення лише переходових ефектів, але — спираючись на національній традиції, живуть і завтрішнім днем, думають про будуччину не лише свою, але й своїх дітей, що змагають до осягнення тривких вартостей, в недільних виборах до сенату докажуть свою зрілість і свою громадянську відповідальність.

Вибори до сенату є виборчим final-ем. Вони будуть короною нашої тримісячної підготовки і праці, кінцевим іспитом нашої національно-політичної зрілости. Ані на одну хвилю не можемо сумніватися в додатньому висліді цього іспиту, але лише тоді, коли всі управнені до голосування виборці обох полів сповнять свій почесний громадянський обовязок, віддаючи свої голоси на листу ч. 18.

Памятаймо, що хто не вміє користуватися своїми правами і то розумно та позитивно, той видає на себе громадянський засуд смерти.

Перед сенатськими виборами.

Українські голоси у Львові не підуть намарне.

Вихідною точкою до цеї замітки є одна дрібна, але правдива подія. Перед двома днями один з членів нашої редакції зустрічає одного поважного урядовця, по освіті правника. Розуміється, темою розмови є вибори, їх вислід у краю, а особливо у Львові. Як звичайно, в товариській розмові оба співбесідники широко використовують тему, нарікаючи на все і вся. Раптом урядовець-правник закінчує своє „експозе": „А в неділю (11. березня) навіть шкода нам іти до голосування, бо коли ми не вибрали у Львові свого посла, то як можемо вибрати свого сенатора?"

Читачу, не смійся, це правдива подія. І вона примушує нас іще звернути увагу на справу сенатських виборів. Бо коли такі погляди в повному почутті їх слушности висловлює інтелігент і до того правник, що живе в такому культурному центрі, як Львів, що читає газети (певно тільки напади, вбивства, крадіжи й злочинно-амурні історії у „Век-у Нов-ім" або „Газеті Поранній"), то що думати про менше загально і правничо освічену людину!

Отже ще раз зазначуємо, що при **виборах до сенату Львів не творить окремої виборчої округи,** як при виборах до сойму, **тільки є складовою частиною сенатської виборчої округи, якою є ціле львівське воєвідство.** Львів є лише центром тієї великої виборчої округи, будучи осередком воєвідства. Львівське воєвідство вибирає 9 (девять) сенаторів. **Львівські українці голосують в одній сенатській окрузі з українцями всього воєвідства,** з українцями всіх міст і сіл, що складаються на львівське воєвідство. **Тому українські голоси у Львові не підуть намарне при виборах до сенату,** як це сталося з нашими голосами при виборах до сойму, тільки будуть враховані до суми всіх українських голосів львівського воєвідства.

Тому на конечність участи управнених до голосування в сенатських виборах українців у Львові треба звернути ще більшу увагу, як при виборах до сойму, бо **тепер кожний український голос має своє значіння і свою ціну.** Він не буде змарнований. Як відомо право голосування при виборах до сенату мають ті громадяни обох полів, що в дні розписання виборів (5. грудня 1927) скінчили 30 літ життя і щонайменше від року перед розписанням виборів живуть у Львові.

Політична метаморфоза.

„Слово Польске" відлекується „Звйонзку Людово-Народового" і переходить на сторону санації.

Довголітній орган східно-галицьких ендеків львівське „Слово Польске" змінило остаточно своє політичне обличчя. Вже від двох місяців помітне було в нього якесь невиразне становище до ендеків, але щойно цілковитий їх розгром при теперішніх соймових виборах дав теперішнім власникам „Слова Польского" відкараскатися від „Звйонзку Людово-Народового", що ще не так довго був всесильним у цілій Польщі з правдивим диктатором у Сх. Галичині.

Вже у вчерашньому 65. ч. „Сл. Поль." вичитали ми в передовій статті, що всехпольський „народово-демократичний рух" „виродився і виялові́в морально та ідейно", а в нинішньому 68 ч. „Сл. Поль." читаємо в статті п. н. „Від Редакції" чорне на білому між іншим таке:

> „З уваги на поширювані нашими ворогами вісти та негідні клевети, стверджуємо, що „Сл. Поль." є органом „народового" напрямку, а будучи вірним собі та створеній на його сторінках ідеольогії ще Яном Поплавським, не може далі підтримувати безкритично самогубної політики „Звйонзку Людово-Народового". Будучи „народовим" органом „Сл. Поль." не може далі бути партійним органом „Зв. Люд.-Нар." і таким органом перестає бути. Перестаючи служити одній лише партії, „Сл. Поль." буде підтримувати всі без виїмку політичні угрупування, які стоять на ґрунті моральних засад католицького костела і чесно служать інтересам народу та держави".

Якеж відношення „Сл. Поль." до уряду?

> „Супроти уряду — читаємо там — „Сл. Поль." береже становища річевої критики, політику уряду буде поборювати або підтримувати, залежно від того, чи буде її вважати корисною для народу і держави, чи злою".

Ось і всі мотиви метаморфози в світлі самого „Сл. Польского".

Кандидати до сенату.

З ЛИСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ ч. 18.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ ЛЬВІВСЬКОГО ВОЄВІДСТВА (разом з містом Львів): 1. **Д-р Троян Кирило,** адвокат у Ходорові; 2. **Кисілевська Олена,** редакторка „Жіночої Долі" в Коломиї; 3. **о. Татомир Юліян,** парох у Луці біля Самбора; 4. **Д-р Лупів Андрій,** адвокат у Борщеві; 5. **д-р Витвицький Стефан,** адвокат у Дрогобичі; 6. **Паарова Іванна,** Яворів; 7. **Ганулян Григорій,** редактор, Львів; 8. **Пахолок Іван,** господар зі с. Лани, пов. Бібрка; 9. **Таранько Михайло,** злокавтований учитель у Львові; 10. **о. Хомонь Андрій,** парох у Лежайську; 11. **Кос Андрій с. Данила,** господар у Комарні.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ СТАНИСЛАВІВСЬКОГО ВОЄВІДСТВА: 1. генерал **Тарнавський Мирон,** бувший начальний вожд галицької армії; 2. **Черчаєвський Олекса,** адвок. кандидат у Львові; 3. **Рудницький Іван,** адвок. канд. у Львові; 5) **Барановська Стефанія** — Станиславів; 6. **Івашків Іван,** купець у Стрию; 7. **Ґаджоровський Юрко,** господар зі села Войнилів пов. Калуш; 8. **о. Пронь Йосиф,** гімназ. катехит у Снятині.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ВОЄВІДСТВА: 1. **Д-р Горбачевський Антін,** адвокат у Чорткові; 2. **Кузьмин Микола,** господар з Озірної; 3. **Баранян Василь,** адвок. кандидат у Заліщиках; 4. **д-р Ванько Теодор,** адвокат у Золочеві; 5. **о. Гуньовський Олекса,** парох у Ланівцях; 6. **д-р Левицький Володимир,** адвокат у Зборові; 7. **Фалендиш Андрій,** будівничий у Тернополі; 8. **Бадлюк Василь,** директор Повітового Союзу Кооператив, Товсте пов. Заліщики; 9. **Федик Йосиф,** господар зі села Богатківці, пов. Підгайці.

ЛИСТА Ч. 18 НА ПІВНІЧНИХ ЗЕМЛЯХ:

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ ВОЛИНСЬКОГО ВОЄВІДСТВА: 1. **Черкавський Михайло,** б. сенатор; 2. **Левчанівський Ол.,** Луцьк; 3. **Сасай Сильвестер,** селянин з Володимирщини; 4. **Шумовський Іван,** селянин з Володимирщини; 5. **Федорчук-Антошук Яків** з Кремянеччини.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ (мішаного українсько-польського) **ЛЮБЛИНСЬКОГО ВОЄВІДСТВА:** 1. **Рочшак Олександер,** б. судя з Замостя; 2. **Новосад Гр.,** рільник з Холм. повіту; 3. **Бабійчук Ал.** — рільник.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ (мішаного українсько-білоруського) **ПОЛІСЬКОГО ВОЄВІДСТВА:** 1. **Горшарук Ніканор,** селянин з Берестя; 2) **Сабат Володимир,** б. судя; 3. Макаревич.

Офіціяльні підсумки виборів до сойму.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

Всіх управнених до голосування 505.726. Віддано голосів 239.218. Уневажнено 6.875 голосів. На поодинокі листи віддано: ч. 1 дістала 70.192 (два мандати); ч. 2 (ППС) — 18.880; ч. 4 (Бунд) — 806; ч. 5 (Поал. Сіон) — 418; ч. 6 (УНС) — 161; ч. 8 (Сель-Роб прав.) — 3.067; ч. 17 (сіоністи) — 24.627 (без мандату); **ч. 18 (УНДО) — 100.437 (чотири мандати)**; ч. 20 (москалі) — 7.756; ч. 22 (радикали) — 5.834; ч. 33 — 676. (З одиники вийшли: д-р Бр. Войцеховський і Височанський Віктор. Цей останній був колись управицем).

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Листа ч. 1 дістала 97.144 голосів (три мандати); листа ч. 2 (ППС) — 12.893 голоси (без мандату); листа ч. 4 (Бунд) — 1.487 голосів (без манд.); листа ч. 5 (Поал. Сіон) — 539 (без манд.); листа ч. 6 (УНС) — 3.867 (без мандату); л. ч. 8 (Сель-Роб правиця) — 17.519 (без манд.); л. ч. 17 (сіоністи) — 25.349 (один манд.); **листа ч. 18 (УНДО) — 53.596 гол. (2 мандати)**; л. ч. 19 (Сель-Роб лівиця) — 12.727 (без манд.); л. ч. 20 (Русское Народное Обединеніе) — 2.755 (без манд.); л. ч. 22 (соціялісти радикали) — 77.465 (три мандати); л. ч. 24 (вшехполяки) — 3.382 (без манд.); листа ч. 26 (УПП) — 534 (без манд.); л. ч. 33 дістала 2.932 (без манд.); л. ч. 36 (шумськісти) — 175 (без манд.); л. ч. 37 (без манд.).

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Всіх голосів віддано 377.643. З того на поодинокі листи припало: ч. 1 — 108.579 (чотири мандати); ч. 2 (ППС) — 8.458; ч. 4 (Бунд) — 206; ч. 6 (УНС) — 1.276; ч. 8 (Сель-Роб правиця) — 1.076; ч. 10 (Бриль) — 16.974; ч. 17 (сіоністи) — 31.133 (один мандат); **ч. 18 (УНДО) — 133.910 (чотири мандати)***; ч. 19 (Сель-Роб лівиця) — 4.782; ч. 20 (москалі) 1.498; ч. 22 (соціялісти-радикали) — 42.845 (один мандат); ч. 26 (УПП) — 7.168 гол.; ч. 36 („Шумськісти"-комуністи) — 477; ч. 37 (льокальна листа) — 133; ч. 38 — 23 гол.; ч. 39 (єндеки) 24.105 гол. З одиники вибрані: Бойко Якуб, б. сенатор; Санойца Юзеф, Ярусельскі Ксавер (дідич з Качанівки), Косидарскі Владислав.

У вчорашньому виказі членів нової української соймової репрезентації пропущено вибраного з держ. листи ч. 18. Павла Васильчука, бувш. посла.

***) Офіціяльний звіт окр. виб. комісії подає, що передше подано помилково скількість мандатів 18-ки у тернопільськім окрузі, бо 18-ці припало лише чотири мандати, а пятий (себто О. Яворського) належиться 1-ці. Рівночасно в звіті подано, що в тернопільськім окрузі уневажнено около 3.000 голосів.**

Громадяни!

Як хочете, щоби при виборах до сенату відніс наш нарід повну перемогу — то голосуйте на листу Ч. 18
Всі інші українські листи безвиглядні.

Чому ми не здобули мандату у Львові?

Враження одного з членів виборчої комісії.

Як муж довіри УНДО засідав я при одній комісії, до якої належали вулиці, замешкалі майже жидами. Ціла комісія була теж жидівська, бо навіть голова її був жид. І що мені впало в очі, коли я обсервував наплив виборців до виборчого льокалю? Перш за все всі жиди без ріжниці віку і пола лавою йшли до виборчої урни, щоби віддати свій голос. Уломні каліки, сліпі, глухі, криві, столітні, майже непритомні, старці не йшли самі, бо не могли,а несено їх на руках і коли провідник питав їх про місце замешкання та прізвище, то вони скляними очима гляділи лише перед себе, нічого не розуміючи,а лише їх асиста говорила за них, та один з асистуючих вкладав за цього каліку сімнайцятку (число жидівської листи). Рідко коли траплялось, щоби жида не було на листі. Значить жиди вже заздалегідь подбали, щоби кождий з них був на виборчій листі. Часом траплялось, що зголосившися виборець подав зовсім інше прізвище а навіть інше імя, ніж те, яке стояло у виборчому списі. І подумав би хто, що той голос для жидів пропав, а воно ще далеко до цього було. Перш за все члени комісії, не виключаючи предсідника, індагували виборця: „а може пан сен інакчей назива"? А тоді виборець подав своє інше прізвище і вже воно підходить до того, що є у спису, але ще не „штимує" імя, бо виборець каже, що він „Данієль", а у спису стоїть: „Давід", тоді один з комісарів, жид: зеиндує: „то юж штимує, бо у нас жидуф Данієль, а Давід то вшистко єдно!" — і справа полагоджена, жид віддає голос і вдоволений іде, але не до дому, а на вулицю, де агітує і вишукує таких, котрі ще не голосували, та силою їх тягне до виборчої урни. Одного жидка я замітив, як три рази приводив до виборчої салі щораз то нових калік. А бувало і таке: приходить перед комісію жидівка і каже, що називається Рухля Кваргельдуфт: шукають у списку, але нема Рухлі — є лише Пепі Кваргельдуфт. Відходить отже з нічим, бо один з членів комісії (поляк) завважував, що це інша особа, та жиди комісарі про око згодились на це, але один жидок (відай муж довіри тої листи) вибігає за нею жидівкою...

По хвили вертає жидок на салю, а за хвильку приходить та сама жидівка стає у „хвостику" і прийшовши на чергу, каже: „назива сєн Пепі Кваргельдуфт" і віддає голос.

В багатьох випадках члени комісії (не виключаючи предсідника) індагують виборця: „а ту на спісє стої Йосель Померанц, кто то єст?" — „То муй мондж", відповідає жидівка. „А чему нє пшиходзі глосоваць?" питає далі член комісії, жид. — „Бо хори!" — „Ну то вьозаць філра і пшивєзьць зараз"! паде приказ від голови комісії і хорого небавком привозять!

Ці спостереження я виніс, як наочний слідок при одній лише комісії. Так робили вибори жиди. І вислід їх заходів знаний! Здобули у Львові 2 мандати, а досі мали лише один. Ще одно: У жидів є служниці, майже всі наші українські дівчата. Всі отже жидівські служниці голосували на таві партии, які дістали від своїх хлібодавців. (Одна зі знайомих мені служниць хвалилась прилюдно, що її „пані" дала 2 зл. і казала йти голосувати на 17). Богато служби у жидів не мало права голосу, бо не було їх у списку. Питаю одної вдовицької старшої жінки, (яка прийшла з книжечкою до молення і витягнула з неї 15, та почувши, що її в списку нема, відходила загурена), — чому не подбала, щоб її замельдовано. І довідуюсь, що жидівка 15 літ держить ту служницю, але не мельдує її віле, щоби не платити каси хорих. Не знаю, чи це можливе, але таке мені каже та змізерована на жидівських послугах наша жінка.

Отже до побіди жидівської листи причинились: за все їхне зрозуміння справи, їхня національна свідомість... та наші служниці, які є національно (завдяки нашій байдужности) несвідомлені та ніхто з нас тими тисячами обездолених дівчат не займеться.

А тепер пригляньмося, як ми робили вибори у Львові? Перш за все ми довго рішались, чи йти разом, чи кирпнити один одному. Побідила вправді здорова думка, що треба нам йти до виборів у Львові одною лавою, всі разом без огляду на партійну приналежність, але все таки ображені в своїх „гонорах" і амбіціях одиниці кирпнили... П. Сенюта не зняв своєї кандидатури, а навпаки, його посланники обходили укр. доми та роздавали листу Сенюти, а сам він видав навіть величезні афіши та свої портрети великого розміру, щоби все те розліпити по Львові. Не ставало йому лише цивільної відваги до розплякатування тих реклям, але кирпня кирпнею, розлам в нашi ради вже внесений, а прихильники Сенюти і він сам у своїх кругах висміювали роботу УНДО та деморалізували укр. громадянство. Наслідки цього були ті, що одні зовсім не йшли до голосування, а другі, щоби не дати голосу на ненависне їм УНДО, давали свої голоси на соціялістичну двійку. І ось ми втратили посольський мандат у Львові. А при свідомости великої ваги укр. мандату у Львові, при добрій волі можна було все зробити. Та на жаль в нас нема цього все, в нас партійні інтереси горою, а відтак наше вікове рабство, наша халатність, наша політична незрілість. Жиди несли хворих калік до виборів, жиди спонукали наші служниці віддавати голоси на їхню листу, а ми не лише не дбали, щоби наша служба пішла голосувати, але самі байдужно дрімали та до виборів не ходили. Ось такий факт: Стрінув я служницю одного нашого мецената. Вона була в списку і не голосувала... Я питав її, чому не пішла сповнити горожанського і національного обовязку, а вона відповіла таке: „Мене пані не хтіла пустити, бо, каже, що принесу яку слабість з міста і дитину заразу". Це факт і я можу назвати цю меценасову і її служницю, але це таке болюче, що соромно мені признаватися, що між нами є такі люде...

Вибори ці може нас навчать розуму. В оцих мертвих числах наших голосів ми можемо тепер орієнтуватися, де і яка в нас сила, ми можемо ствердити, що ми втратили, внаслідок нашої партійности, та витягнути з цього висновок до нашої майбутньої праці. Перш за все треба покінчити з тасними кирпинками, які для особистих амбіцій вносять деморалізацію, в ряди нашого громадянства. Для таких деморалізаторів не повинно бути місця між нами. Всякі „Союзи укр. міста Львова" повинні щезнути з лиця землі. Шануючий себе громадянин не приложить від нині руки до геростратової роботи ріжних Дон-Кіхотів, бо де чи де, але у Львові повинен нас оживляти один дух, одна ідея.

Управнених до голосування українців у Львові є понад 20.000, отже треба нам перш за все подбати, щоби ми всі були у списі виборців, а відтак треба дбати, щоби ми в майбутньому не легковажили собі такої справи, як вибори. Нехай отже сьогорічні вибори будуть для нас наукою, що і як нам в майбутньому робити.

Г. М.

Подяка письменниці-ювилятки

ПОДЯКА ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ всім, хто обходив свято її 40-річного ювилею літературної діяльности.

Дорога українська старшино, сестри й браття, і ти, молодіже обох полів!

Вже майже більше як місяць минув з того часу, коли українська суспільність Европи а частково й за морем (за ініціятивою жіноцтва на Буковині і в Галичині) святкувала 40-річний ювилей моєї письменницької діяльности — на Буковині, в Галичині, в Чехословаччині, на Великій Україні, в Америці та Канаді.

Інтелігенція, хліборобство (висилаючи делегатки), робітництво, високошановні вчені, професори, військові, еміграція — коротко сказати: всі дорогі сестри й браття, хто більше, хто менше знав мої письма, — в цей, для мене так великий, так святочний час висилали свої привітні телеграми, прегарні дописи, щирою теплотою надихані поезії, виявляли ознаки життя, своєї духовоі співучасти в тім святі. Особливо відзначилася своїм святкуванням Коломия.

Та я на все те досі майже лиш мовчала.

Але годі довше мовчати.

Подяка-ж тобі, велика українська громадо, за все те принесення твоїх духових і матеріяльних дарів: подяка й поклін за твою єдність у відданню твого вшанування скромній трудовниці! Подяка й велике, щире спасибіг з глибини серця від вірної й відданої тобі до смерти робітниці-письменниці

Ольги Кобилянської.

Виборчий рух.

З оживленого передвиборчого підготовчого руху не можемо подавати докладних звітів наслідком недостачі місця, і тому обмежуємося тільки до зареєстровання цілої низки віч і довірочних нарад.

ОКРУГ 49 (САМБІР).

У Ліському повіті відбулися віча в таких місцевостях: с. Рябе, Стефкова, Березка, Середне Село, Жерниці, Мхава і Кальниця.

В городецькому повіті: с. Любінь Великий, Бірча, Поріч Задвірний, Ставчани і Любінь Малий.

У самбірському повіті. Устіянів і Лютовиська.

ОКРУГ 51 (ЛЬВІВ).

У Жовківщині відбулося віче в с. Вихопнях. У Сокальщині відбулося велике жіноче віче в м. Белзі.

ОКРУГ 52 (СТРИЙ).

В Калущині відбулися віча в таких місцевостях: Мостище, **Верхня**, **Збора**, **Завадка**, Кропивник, Горинь, **Студінка**, **Тожлашівці**, Сілець, Войнилів, **Кудлатівка**, **Цвітова**, Луця, Ясень, Слвкн, **Присліп**, **Майдан**, Небилів, Камінь, Ледзінь, **Новиця Горішна**, **Красне**, Негівці, **Гуменів**, **Довга Войнилівська**, Копанки, Підло, **Загіря**, **Калуш**. Крім того відбулися великі віча в **Калуші**, Войнилові та Перегінську, а далі в Рапшині, Підмихайлю, Завою, **Будилові та Новиці**.

В турчанському повіті слід зареєструвати ще велике віче УНДО в с. Ісаї Ясінка. З нагоди виборів арештовано в Турчанщині таких громадян, членів партії УНДО: **Андрія Рівнака і Михайла Головка**, селян в Розлучі, **Миколу Наковського з** Мельничного, **Івана Ільницького Рябища** с. Миколи з Михнівця, **Андрія Горячка**, **Волод. Шолдру, Романа Шолдру і Леся** Царика з Турки.

ОКРУГ 53 (СТАНИСЛАВІВ).

Перш за все слід занотувати велике віче в Станиславові, а далі з галицького повіту віче в с. Залуква.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

У Борщівщині слід зареєструвати віча в таких місцевостях: **Кривче Горішне**, Мельниця, Глубічок, Усте Епископське, Пилипче, Волківці (біля Борщева), **Горошова**, Більче Золоте, Мушкатівка, Мельниця, Дзвиничка, Михайлівка, **Вільховець**, Волківці, Тарнавка, Стрілківці, **Лаківці**, Шишківці, Королівка, Олексинці та **Шершенівці**.

Крім того слід занотувати в **тернопільському** окрузі ще такі великі повітові віча: в **Теребовлі**, **Бучачі**, **Гусятові та в Товстім**.

ОКРУГ 55 (ЗОЛОЧІВ).

В Бережанщині треба ще зареєструвати віча: в с. **Пліхові**, **Волиці та Краснопущі**, а крім того велике віче в **Бережанах**, **Шибалині**, **Лапшині та Тростянці**.

В Жидачівщині реєструємо ще віча: **в с.** Березині, **Юсипичах**, **Демениці Лісній**, **Розділі** та в **Державові**.

Виборці! Заки вложите картку до коверти, сконтролюйте, чи в коверті нема вже якої картки і чи коверта остемпльована!

Свято роковин Кубанської Республики.

У неділю, 26-го лютого н. р. у Празі Громада Кубанців у Чехословацькій Републиці улаштувала святочне засідання з нагоди 10-ліття від дня проголошення Кубанської Республики. На засіданні з промовами виступали голова Управи Громади проф. Української Госп. Академії і Українського Вільного Університету в Празі Ф. А. Щербина і бувш. голова Кубанського Уряду та голова Кубанської Законодавчої Ради і Делегації Кубанської Законодавчої Ради за кордон на Мирову Конференцію проф. Л. Л. Бич. З привітаннями виступали: від Українського Центрального Студентського Союзу „ЦЕСУСА" — президент „Цесуса" Вас. Орелецький, від Вірменського Студ. Союзу в Чехословаччині голова Союзу — Гр. Атанасіян, від грузинських соціялістів-федералістів — Накашідзе, від Національно-демократичної партії горців Північного Кавказу — Ізмаїл Сідаков, від Проводу українських націоналістів — Бойків, від Празької організації грузинської соц.-дем. роб. партії — Г. Г. Аіолло, від Секретаріяту Соціялістичної Ліги Нового Сходу — д-р Т. Гриб, від Вірменської революційної партії „Дашнаццютюн" — Д. Мелік-Дададіян, проф. Укр. Вільн. Ун-ту Дм. Антонович, бувш. голова Делегації Української Центральної Ради на Кубані — М. М. Галаган. Крім цього прислали привітання проф. М. Славінський і Грузинський Студ. Союз у Чехословаччині.

Після промов проф. Ф. Щербини й проф. Л. Бича гостям подали чай, підчас якого виступали з художньою грою на бандурі кубанський бандурист Мих. Теліга, студент Української Госп. Академії, і Кубанський Хор під орудою студента тієї Академії Т. Йорша. Виступи Мих. Теліги і хору мали великий успіх. Товариська гутірка затягнулася до 12 год. ночі.

Кубанець

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нині виголосив велику оборонну промову адв. д-р Шухевич, яку скінчив перед 2 годиною. В промові своїй, яку д-р Шух. присвятив головно розборові й аналізі закидів акту обвинувачення проти обв. Атаманчука, торкнувся він при тім і закидів, звернених проти обв. Дерлиці і п-і Королюкової. Критичним розбором тез прокуратора, великим знанням справи навіть у дрібних деталях, а передовсім простим, ясним і переконуючим викладом, ілюстрованим численними влучними й дотепними прикладами, зробив обор. д-р Шухевич безперечно велике враження на лаву присяглих.

По нім в год. 2 зачав свою промову обор. підсудних Яницької, Ковалиських і Віретюка адв. д-р Давидяк, що промовляв до год. 2.45. Свою промову д-р Давидяк закінчить завтра, а по нім прийдуть до слова адв. д-р Павенцький і д-р М. Волошин.

—o—

ЗАКІНЧЕННЯ ПРОМОВИ Д-РА ВОЛОД. СТАРОСОЛЬСЬКОГО.

В дальшій части своєї промови обор. д-р Старосольський торкнувся закиду з § 58 (держ. зрада) і закиду з § 67 (шпіонажа) дотично всіх троїх Вербицьких. Цих справ не можна ставити біля себе. Або одно — або друге. Або державна зрада — або шпіонажа. Злочин з § 67 може мати тільки тоді місце, коли хтось збирає відомости на те, аби їх свідомо передати чужій державі. А доказу на те, що УВО збирала матеріяли для чужої держави, тут не подано. Навпаки — слуханий тут як свідок Шумський, член УВО, засуджений у крак. процесі заявив, що збирав інформації виключно для УВО, отже, як він казав, для потреб будучої Української Армії, а не для чужих.

Опісля д-р Стар. перевів зручно аналогію між польськими легіонами з часу світової війни і нинішньою УВО. Те саме, що закидувано в своїм часі легіонам, оскільки йде о § 58 (держ. зрада), те саме закидається нині УВОрганізації. Але ніхто тепер не в силі передбачити, якими шляхами в майбутньому піде ще УВО і чи її шляхи не будуть може колись іти рівнобіжно з шляхами польської армії. Ми бачили вже в світовій війні, як мінялися скоро події, як з ворогів робилися союзники, а з союзників — смертельні вороги. І ніхто сьогодні не може знати, яким шляхом підуть дальші події, які ще можливости стоять перед УВО (чи іншою організацією українських військових). Політично можна приняти все, можна й приняти, що УВО поповнює зраду, але юридично такий закид на адресу УВО недопустимий, бо тут можуть бути ще всякі можливости.

З черги обор. д-р Стар. торкнувся крак. процесу і зазначив, що коли організатор цілої акції, цілий інспіратор і керманич, потягнений у Кракові до відповідальности тільки з § 67, то як можна тут потягати до відповідальности з § 58 людей, яких діяльність була тільки слабою відбиткою діяльности засуджених у Кракові? З тих причин просив він відкинути рішуче питання з § 58.

Михайло Вербицький.

Щож до Мих. Вербицького, то йому абсолютно нічого не можна закинути. Знайдено його знимку в паперах Пілчинської, знимку-копію з давніх літ, з часу, як він ніякским чином не міг розвивати тої діяльности, яку йому закидає акт обвинувачення. І за те мається його покарати і з § 58 і з § 67, тоді, коли керманичів цілої акції — по словам комісара Мітленера і військових знавців — засуджено у Кракові тільки з § 67? Також само рішуче виключена річ, аби Мих. Верб. міг писати отой лист з погрозами, який лежить тут в актах. Ані це письмо, ані зміст цього письма не вказують на можливість авторства Мих. Верб-ого. Адже його інтелігенцію бачили п. судді тут на салі. І він мав би писати такі неграмотні листи, він мав би мішати в своїм письмі й латинські букви? Для мене ясно, що цей лист писала польська, а не українська рука.

Тут пояс. засвідчив Мих. Верб. страшні річи: участь у різних саботажах, зокрема співучасть у нападі на почту. А ми тут доказали, що в часі нападу на львівську почту Мих. Верб. сидів у Тарнов. Гурах. Чиж можна отже на основі самих конфіденціональних даних засудити Мих. Верб-ого?

Ольга Вербицька.

Лишається мені ще обв. Ольга Вербицька. Їй закидається, що вона зробила одну дописку в листі до Волощака. Я виступав як оборонець у крак. процесі і можу торжественно засвідчити, що хоч Пілчинську засуджено, то вона зовсім невинна. Пілчинська — моральна жертва Волощака. А вонаж людина старша, досвідчена, 30 літня, а все таки стала жертвою Волощака. А щож казати про Ольгу Вербицьку, що в 1926 р. не мала ще скінчених 17 літ. І чи така наївна дівчина, мало не дитина, здібна взагалі до закидуваних їй злочинів?

Ольга Вербицька — це випадковий підсудний, вона попала на цю лаву просто через непорозуміння. І я прошу вас, п. судді, не топтати тої рожі, яка виросла при вул. Королевої Ядвиги, прошу видати і щодо неї увільняючий вирок!

На закінчення скажу, що я був тут увесь час лицарем правди. І ходить мені тут тільки про перемогу правди. Тепер хочу ще звернути увагу на найстрашнішу річ, на засудження невинного. Покликавшись на слова воєводи із „Зачарованого кола" Люціяна Ридля, обор. д-р Старосольський закінчив свою промову словами: Нехай вас Бог боронить, аби ви коли мали таке почувати, як той воєвода, а мені нехай Бог простить, коли я може за слабо виказував невинність і повну непричасність до убивства мого клієнта Ів. Вербицького...

ПРОМОВА Д-РА СТЕПАНА ШУХЕВИЧА.

Розумію вас, п. прис. судді, що ви зробили велику жертву, що ви, відірвані від ваших фахових занять, посвятили стільки дорогого часу, аби сповнити свій високий горожанський обовязок. Тому буду обмежуватися до найконечнішого, буду говорити якнайкоротше, просто телеграфічним стилем, аби вам забрати якнайменше часу.

Виступаю як оборонець обв. Атаманчука, Королюкової і Дерлиці. В крак. процесі була така сама основа, там виступали ті самі свідки, ті самі знавці, а прокуратор і один із членів трибуналу походили зі Сх. Галичини. Отже всі вони знали добре наш терен. А одначе там засуджено обвинувачених тільки за злочин з § 67; за злочин з § 58 не покарано нікого.

Що таке конфіденціональні відомости?

Все, що закидається моїм клієнтам, оперте на конфіденціональних відомостях. Адже конфіденціональні відомости не можуть бути ніколи доказом чиєїсь вини. Вже Жеромський сказав у своїм „Пшедвьосню", що „конфідент — це витвір підлости людського духа" і це є святою правдою. Коли я в однім процесі боронив обвинуваченого перед злочином, який закидувано йому на основі конфіденціональних відомостей і виступив у своїй промові проти віродостойности конфіденціональних відомостей, то предсідник перервав мені промову словами: Адже, п. меценас, будьте спокійні! Таж ні я, ні ніхто з членів трибуналу не буде на основі конфіденціональних відомостей судити обвинуваченого. Про це вас запевняю з отсього місця.

А ніхто не може заперечити, що всі злочини закидаються моїм клієнтам виключно на основі конфіденціональних відомостей! Зокрема обв. Атаманчук, отсей простий, нескомплікований хлопець з села, виріс на основі таких конфіденціональних відомостей на злочинця, а навіть на одного з виконавців убивства на особі кур. Собінського!

ЛИШЕ ГОЛОСИ, що впадуть на листу Ч. 18 дадуть нам побіду при виборах до сенату. Всі інші українські листи підтримають своїми голосами тільки побіду наших ворогів, так, як це сталося в богатьох округах при виборах до сойму.

Тут прочитано інструкцію УВО, за допущення якої я дуже вдячний п. прокураторові. Я не знаю, чи це дійсно інструкція УВО, але вірю, що так воно є. І щож ми бачимо? Обв. Атаманчук зізнавав і в слідстві на поліції і в слідстві в суді зовсім не так, але якраз — цілком інакше, як на вказувала інструкція. Тут обор. д-р Шух. переходить по черзі найважніші місця із зізнань Атаманчука і доказує, що він зізнавав усе противно, як наказує інструкція УВО. Отже міг Атаманчук бути членом УВО і так поводитися, так зізнавати?

З черги обор. д-р Шух. перейшов до зізнань Атаманчука про Чернявського. На основі докладної аналізи тих зізнань, покликуючись м. ін. і на зізнання надком. Мітленера, обор. д-р Шух. доходить до висновку, що ціла історія з Чернявським видумана. І сам надком. Мітленер сказав тут, що ця історія видалася йому зразу мало правдоподібною. Тому шкода часу нею довше займатися.

Мнимі псевдоніми Атаманчука.

Дальше обор. д-р Шух. перейшов до мнимих псевдонімів Атаманчука: „Довгий" і „Семко". Довгим називали Атаманчука ще зі школи, Семко, як виказують акти з крак. процесу і як виявила й ця розправа, це псевдонім Волощака. Отже можна тут говорити про ці псевдоніми Атаманчука поважно? А чого тут не конструовано на основі цих мнимих Атаманчукових псевдонімів! Так я вичерпав би, обмежившись до найконечніших річей, справи, за які обв. Атаманчук мав би відповідати з § 58. Переходжу до закидів проти Атаманчука з § 67.

За злочин з § 67.

За злочини шпіонажі можна потягати до відповідальности тільки в такім випадку, коли відомости про військові справи збирано і передавано свідомо чужій державі. А в нашім випадку про це й мови не може бути. Говорено тут богато про збирання моб. карт. Помиваю обставину, що моб. карта, отже легітимація кождого вояка, є найзвичайнішою річю, а не якоюсь військовою таємницею. Але деж докази, що обвинувачені збирали ці карти? Для мене ясно, що навіть зі збирання таких річей не можна витягати ніяких висновків. А тут мушу ствердити, що виявила розправа, що Атам. носив до Дерлиці по мід, а не по моб. карти. Про це ми чули тут з уст кількох свідків, про це зізнав і Джуль і п-і Пенцак, що діставала мід від обв. Дерлиці, якого батько має велику пасіку.

Взагалі мушу ствердити, що докази на держ. зраду і шпіонажу, а також докази на убивство кур. Собінського обвинуваченими сконструовано так, як діточий будинок з карт. За першим подувом вітру мусить цей будинок розлетітися. Бо докази п. прокуратора не є ніякими доказами, тільки здогадами, не опертими на ніяких фактах! Тому, п. судді, як будете судити когонебудь з обвинувачених, не забувайте про трагічно засудженого Древля з „Зачарованого кола" Люціяна Ридля.

Справа убивства кур. Собінського.

Переходжу до справи убивства. Із зізнань усіх свідків виходить, що убивство доконано 19. жовтня найпізніше в год. 6.15. Надком. Мітленера повідомлено про убивство вже в год. 6.20.

Пізнання убивників по зрості — це ніщо. Інакше виглядає щодо росту людина в хаті, інакше на вільнім просторі; інакше в темнім, інакше в яснім плащі; інакше в день, інакше в ночі, ще інакше в мряці. Тому до зізнань дотично зросту убивників не привязую ніякої ваги.

Квестія завізування убийників, чого мав доконати пасажир Батятинського, звичайна фантазія. Авізер виїхав — по зізнанням Батятинського — перед 6 год. а мнимі виконавці, яких нібито віз Гасман і яких той авізер мав завізувати, по 6 год. Деж тут льогіка? Деж це можливе?

Переходжу до справи дати їзди Гасмана. Тут зізнав він під присягою, що дати докладно собі не пригадує. Але зізнав з цілою певністю, що того самого дня, безпосередньо перед їздою з двома пасажирами, возив д-ра Цешльовського. А він-же, як і п-і Гачевська, подали нам тут понад усякий сумнів, що д-р Цешльовський приїздив до її хорого мужа в дні 24. жовтня 1926. Тут для людини неупередженої і нормально дума-

18

18

18

18

18

18

ючої нема ніякого сумніву, що ця їзда мала місце дня 24. жовтня, отже в 5 днів по убивстві.

Зізнання Гасмана перед судом.

З черги обор. д-р Шух. розібрав критично самі зізнання Гасмана перед судом, зокрема те їх місце, в якому він подав, що пізнав одного з пасажирів, а саме Атаманчука. На основі докладної аналізи тих зізнань обор. д-р Шух. доказує, що Гасман не міг взагалі бачити лиця свого вищого пасажира, бо це було неможливе, бо ця при пануючій тоді мряці, до того в темноті, було просто виключене. До того він не мав ніякої спеціяльної причини приглядатися своїм принагідним пасажирам.

Всі свідки зізнавали про накриття голови вищого пасажира і про його розкритий плащ. Про це говорив також Гасман. До того накриття голови я ще верну, а щодо розпнят. плаща, то я спитаю: Чиж убивця міг бути таким легкодушним, аби, вибираючись убити людину, йшов з розпнятим плащем? Хіба на те, аби його всі лекше пізнали...

Ідентифікування свідків.

З черги обор. спинився на справі ідентифікування свідків і доказував на влучних прикладах, які трагічні помилки заходили вже щодо того в кримінальстиці. Ми надто часто, говорив він, ідентифікуємо ідентичність з тотожністю. А це ж зовсім рівні поняття. Про це є авторитетні голоси світочів криміналістики, світочів науки, які обор. д-р Шухевич наводить.

Накінець обор. д-р Шухевич розглянув ще справу першої конфронтації Атаманчука з Гасманом на поліції і доказував на основі зізнань самого Гасмана в салі розправ, що він був з Атаманчуком цілої пів-години разом і його тоді якось не пізнавав. Що так було, Гасман виявив тим, що описав тут шаль Атаманчука...

Втеча Атаманчука.

Переходжу до тої мнимої втечі Атаманчука. Перший раз в житті чую, що втеча є доказом вини, що втеча Атаманчука має бути доказом, що він був одним з убивників. Надком. Мітленер сказав у слідстві, що Атам. по першім переслуханні міг набрати переконання, що його підозрівається в убивстві ,а тут на салі сказав уже, що не міг. І таким крутійством має бути підкріплене обвинувачення проти Атаманчука в убивстві?

Опісля обор. д-р Шух. подає можливу причину виїзду Атаманчука зі Львова, а саме страх, щоб його не стрінула доля Штайгера, увільненого від смерти всього одним голосом... А мав Атам. причину боятися долі Штайгера, бо при першім переслуханні на поліції закинено йому недвозначно, що він причасний до убивства, а потім він читав і в газетах, що за ним пошукують. І як він не мав утікати?

Що таке зізнання Стецюкової?

Опісля д-р Шух. розправився коротко з зізнаннями Стецюкової. Коли вона, як виходить з актів, ні разу ще — буквально ні разу! — не сказала правди, а все фантазувала, то як можна повірити їй тут? Як можна повірити зізнанням істерички тої міри, що Стецюкова? Зізнанням людини, нездібної органічно до говорення правди. Тимбільше не можна повірити зізнанням співвязнів на своїх товаришів. На цю обставину оборонець наводить знов кілька маркантних прикладів з історії криміналістики.

В цьому місці заряджено павзу.

По павзі продовжав обор. д-р Шух. свою промову дальше:

Алібі Атаманчука.

Обв. Атаманчука потягнено до відповідальности за злочин убивства кур. Соб. Займуся тут його алібі. Він в обв. Дерлице були того дня в кіні „Палас", куди тягнули й Дайса, який відмовився. Оба вони описали загально, але не в подробицях, де вони сиділи, що в кіні тоді грали, коли з кіна вийшли і що потім робили. Дальше оба вони твердили, що того дня була контроля білетів у кіні, що тут і доказано. Виключена річ, аби Атам. і Дерлиця могли умовитися що до алібі, бо в такім разі були б зізнавали інакше, точніше, як вони в дійсности зізнали. Правда, тут прок. казав нам, що Атам. міг не тільки бути одним з убивників, але й міг вилучати з кіна убивників про те, що кур. Соб. вийшов уже з кіна. Але чиж в такому разі можна припустити, що Атам. вибрав на доказання свого алібі саме побут у кіні „Палас", в тому вікні, в якому був 19. жовтня, отже перед своєю смертю, кур. Соб. з дружиною?

Таким чином я доказав, що акт обвинувачення — це будинок з карт, який за першим подмухом мусить розвалитися. Це будівля без підвалин.

Згадаю ще коротко про накриття голови Атаманчука. Свідки зізнали згідно, що той вищий з убивників був у шапці. А Атаманчук, ідучи з Джулем на поліцію, заміняв саме наче з розмислом свій капелюх на шапку Джуля. І це мав би бути той вищий з убивників? Такого наївного убивника хіба нема, аби сам видавав себе так перед поліцією!

Таким чином алібі Атаманчука ясне. Я переконаний, що не найдеться ні один прис. судця, що зміг би по тім усім відповісти на перше питання: Так. Не апелюю, але прошу вас відповісти на це питання: Ні!

Дерлиця і Королюкова.

Вкінці ще кілька слів про обв. Дерлицю. В актах у Пітчинської найдено згадку про Дерлицю, але не подано, який це Дерлиця. А Дерлиців є багато. Також нічого не значить адреса Дерлиці в записках Волошака. Бо там були сотки адрес.

Ще менше говоритиму про п-ю Королюкову. Нічого конкретного не закидає їй і прок., поза тим, що вона удержувала зв'язки з обвинуваченими. Алеж це ніякий доказ її вини. Також годі підозрівати її, що вона удержувала Атаманчука не зі своїх грошей, а грішми організації.

Більше про цих обвинувачених не думаю говорити, бо вважаю це за зайве і прошу увільнити моїх клієнтів!

—о—

Справлення помилок.

У звідомленні з вчорашньої розправи зайшло кілька помилок, які отсе справляємо. А саме в 3. уступі промови д-ра Стар. випав один рядок, що змінив цілком зміст дотичного речення, яке мав звучати так: „Виконавці убивства не могли приїхати автом, бо вони могли прийти тільки від ул. Карпатської, яка веде від ул. Зеленої". В іншому місці подано помилково, що Гасман міг приїхати на ул. Тарновського найскорше від до 6-ої, зам. від до 7-ої. В 11 стрічці другої шпальти з долу дата листу подана фальшиво; має бути 18 жовтня, а не 28-го жовтня.

11. в Ц. М. здержуємо висилку часопису ВП. Передплатникам, що не вплатили передплати за березень 1928. Місячна передплата виносить 4·50 зол.

СПРАВА УНЕВАЖНЕННЯ ВИБОРІВ.

У зв'язи зі справою евент. домагань уневажнення виборів слід пояснити, що кожний виборець має право до 14 днів від оголошення висліду себто до дня 20. березня внести протест проти вибору посла або взагалі проти виборів. Протест треба внести на руки предсідника окр. комісії. Про протест оголошується в „Монітор-і Польск-ім" і до 14 днів можна оголошувати заміти проти змісту протесту. Скарги в справі уневажнення виборів рішає найв. суд.

ЗМІНА ТИТУЛІВ МАРШ. СОЙМУ І СЕНАТУ.

Варшава, 8. березня 1928.

Зачувати, що зміна титулятури президії законодатних установ сталася актуальною. Рішаючі чинники хочуть знести титули маршалків сойму і сенату, а на їх місце впровадити титули президентів посольської і сенатської палати. Колиб так сталося, то титул маршалка відносився би лише до найв. військової особи.

ОФІЦ. ВИСЛІД ГОЛОСУВАННЯ.

Округ 49. (Самбір).

Управнених до голосування 245.139, віддано голосів 180.786, уневажнено 831 гол., віддано важних гол. 179.952. На поодинокі листи впало: 1-ка 47.448, 2-ка 7.048, 3-ка 440, 4-ка 34, 6-ка 1.056, 8-ка 9.427, 10-ка 5.383, 14-ка 877, 17-ка 10.907, 18-ка 46.306, 19-ка 5.105, 20-ка 6.260, 22-ка 17.523, 26-ка 4.467, 33-ка 1.283, 36-ка 15.488 (нат. нар.). 1-ка дістала 3 мандати (Бойко, Брила, Бурда), 18-ка 2 мандати 22-ка 1 манд. (Рогуцький Мих.).

Округ 51 (Львів-повіт).

Управнених до голосування 329.378, віддано 245.578 гол., уневажнено 875, віддано важних голосів 244.698. На поодинокі листи впало: 1-ка 58.728, 2-ка 9.908, 4-ка 807, 5-ка 409, 6-ка 1.387, 8-ка 6.040, 10-ка 11.888, 14-ка 2.546, 17-ка 11.723, 18-ка 73.553, 19-ка 23.779, 20-ка 11.698, 22-ка 14.170, 24-ка 8.796, 26-ка 4.902, 33-ка 400, 36-ка 329. 1-ка дістала 3 мандати, 18-ка 3 мандати, 19-ка 1 манд.

Округ 50 (Львів-місто).

Управнених до голосування 159.016, віддано 97.197, уневажнено 269, віддано важних 96.928 гол. 1-ка 24.715, 2-ка 12.998, 4-ка 2.188, 5-ка 690, 13-ка 3.592, 17-ка 28.411, 18-ка 9.617, 24-ка 18.529, 33-ка 787 36-ка 106, 37-ка 0. 1-ка дістала 1 манд. 17-ка 2 мандати, 24-ка 1 манд.

ВАЛЬДЕМАРАС НЕ ЇДЕ ДО ЖЕНЕВИ

Женева, 8. березня 1928.

Вчора прийшла тут відповідь Вальдемараса на вислану йому телеграму справоздавця Ради Ліги Націй Бльокленда у праві польсько-литовського конфлікту. Вальдемарас покликується на регулямін ради і відмовується приїхати до Женеви та пояснює, що це для нього неможливо зробити в так короткім часі.

РАДА ЛІГИ НАР. ЗАПРОШУЄ ЕСПАНІЮ І БРАЗИЛІЮ.

Женева, 8. березня 1928.

На нинішньому засіданні Ради Л. Націй предсідник Урутія повідомив, що Рада готова вислати до Бразилії й Еспанії запрошення, щоби обі ці держави взяли знову участь у працях Ліги Націй. Предсідник повідомив Раду, що звернеться до урядів тих держав із апелем, щоби не обстоювали при своїх постановах зперед 2 літ про виступлення із Ліги та щоби взяли участь у її діяльности. Опісля промовляли Чемберлен, Бріян, Шіллйоя, Штреземан. Всі вони привітали з вдоволенням ініціятиву предсідника. Штреземан сказав, що треба жаліти, що виступ Бразилії й Еспанії припав саме в часі вступлення Німеччини до Ліги.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·75—8·88·50, канадійський долар 8·83·50—8·84·25, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шилінг 1·25·25—1·25·75, рум. лея 0·05·10—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·71·80, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 212·35, данцігський гульден 172·99, червінець 3[illegible]·50—32·80.

Золото: 20 кор. 36·50—36·80, 20 франків 34·40—34·70, 20 марок нім. 42·40—42·80, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·68·50—0·68·70, 5 кор. австр. 3·20—3·55, фльорен австр. 1·75—1·80, рублі рос. 2·90—3·00, копійки за рубель 1·45—1·50.

Збіжже.

Пшениця двірська 51·75—52·75, пшениця селян. 50·00—51·00, жито 39·[illegible]0—40·50, ячмінь бровар. 40·75—41·75, ячмінь на мливо 3[illegible]·25—37·25, ячмінь пастівний 32·75—33·75, овес 34·50—35·50, кукурудза румунська 35·75—36·25, барабоої рафова [illegible]·50—[illegible]·00, фасоля біла 48—58, фасоля колірова 43·00—46·50.

ХОЧЕШ щоби твій голос не пропав, голосуй на ЛИСТУ Ч. 18
Лише листа ч. 18 може здобути належне нашому народові представництво!
Доказом цього вибори до сойму!

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Жіноцтво і Сенат.

До вас, шановні пані Львова, моє нинішнє слово!

В неділю 11. ц. м. відбудуться вибори до сенату. Голосують, як відомо, люди обох полів, які скінчили трицять літ життя.

До вас, шановні пані в виборчо-сенатськім віці моє слово:

Станьте як одна до голосування!!

Нехай вас не спинає ні дощ, ні болото, ні стид, ні наречений — всі йдіть!

Трицять літ — овва, велика річ. Може перед війною, коли панна виходила заміж маючи шіснацять літ — це був поважний вік. Але по війні...

Хлопці не женяться загалом, а як і женяться, то аж тоді, коли вже ноги не служать, коли вже зуби лідять на парубоцьких парах. Щораз частіше трапляється, що „молодий“ каже по шлюбі до жінки:

— Поможи мені встати, хай тебе поцілую.

Або (коли муж фіглярний):

— Подай мені зуби зі столика, хай тебе кусьну.

Шановні пані! Чи для таких старигаків варто скривати свою метрику?!

Зрештою, як можна в нинішних часах трицять жіночих літ уважати за трицять дійсних літ. До війни можна було за той час нажитися, натішитись усім, що нам дає до втіхи світ. Було життя не те, що тепер і люди не так, як тепер.

Прийшла війна. Чи нажилися жінки в тому часі?! Хібаж вічні атаки і контратаки, розгортання і окруження, наскоки, засідки і напади могли сприяти життю?! Чи можна ці літа рахувати за літа?!

До емеритури подвійно, але до життя вони не вчисляються!

Отже: коли котра з пань родилася 5. грудня 1893 р., то відтягнувши шість воєнних літ, вона має найвище 24. А 24 роки на нинішні відносини це дитячий вік, чого доказом коротка спідничка і сьогорічний баль смотриків. Колиж бути справедливим, то як до емеритури воєнні літа рахуються подвійно, то в житті ці літа повинні відтягатися подвійно. В такому разі трицятьлітня жінка має нині 18 літ.

Але не кінець на тім.

Повоєнні роки. Чи можна їх уважати за спокійний, веселий і щасливий час. Вони коли не такі самі, то малощо ліпші. Відчисливши цих тяжких і поганих вісім літ від числа 18, будемо мати круглу суму 10. Це вже такий невинний і некомпромітуючий вік, що гріхом булоб стидатися його.

Коли ще возьмемо під увагу неточности метрики, (а відомо, що майже кожна жіноча метрика неточна), то вийде з цього, що до урни підуть самі немовлята, діти в дошкільнім віці і десь-неде учениця виділівки.

Шановні пані і панночки, горожанки Львова! До вас моє нині слово:

Станьте як одна до виборчої урни!

Галактіон Чіпка.

P. S. Наші мужі довіря всі жонаті, а до того дали слово абсолютної дискреції

При виборах до сенату голосуйте лише на листу ч. 18 бо вона одинока має вигляди на побіду.

НОВИНКИ.

— З нашого театру. Пишуть нам: В неділю 11. ц. м. приносить театр дві новинки, а саме пополудні о год. 3-тій нову постановку пєси М. Старицького п. з. „ЦИГАНКА АЗА“ з пп. Бенцалевою, Кривіцькою, Посацькою та п-ми Бенцалем, Боровиком, Рубчаком і Яремою в головних ролях. Вечером о год. 7.30 премієра нової оперетки Краузна п. з. „ЛЮБКА З ПУШТИ“. Головні партії креують: пп. Орляя, Бенцалева, Стадниківна, Неделко і Ярема. Нові артистичні еволюції і балет. Орхестра збільшена. — Білети від тепер в „Союзнім Базарі“.

— В програму концерту Богдана Бережницького, який відбудеться 12. березня о год. 8 вечер. у залі Муз. Т-ва ім. Лисенка входять такі твори: преґарна старо-класична соната А-дур Бокеріні, концерт д Альбера, суїта на віольончелю, сольо відомого віденського композитора Ініша, яка буде вперше виконана взагалі на цьому концерті, а вкінці ряд дрібніших творів як Дворжака Рондо, Бруха Коль-Нідрей і твори Генделя, Тенаглії і т. д. Концерти нашого челіста є справжньою прикрасою наших скупеньких концертових сезонів, тому можна надіятися, що тогорічний виступ нашого артиста як і всі попередні зустріне та сама тепла і щира симпатія нашого музикального громадянства. При фортепіяні Василь Барвінський. Білети в „Союзнім Базарі“ вул. Руська ч. 20.

— Громадяни Жовківського передмістя у Львові святкують Шевченкові роковини у неділю, 11. ц. м. По Службі Божій в 11 год. відправиться в парохіяльній церкві св. Пятниць Молебен, а вечером в 7. год. відбудеться в домівці читальні „Просвіти“ вул. Жовківська ч. 62 „Святочний вечір“. Програму вечера виповнять: промова, деклямації, між іншими п. Ліди Туркевичівної, дует на сопран та тенор, який відспівають в супроводі смичкового квартету п. Соня М. та п. Остап Бойко, сольо-гра багато-надійного скрипака п. Володимира П. та продукції мішаного хору під управою п. Т. Купчинського. Виділ читальні запрошує наше громадянство до якнайчисленнішої участи.

— Темна хроніка. Замарстинівський громадянин Мойсей Немот, що жив із гри в карти в поїздах із наївними пасажирами, згинув як жертва своєї професії. Коли обіграв якогось селянина із Сихова, втік перед ним на дах поїзду і не запримітив, що поїзд переїзжає попід залізний міст; міст розторощив йому смертельно голову. — На жидівську пурімову маскараду в салі Скарбка вибрався професійний злодій Мендель Сеґаль без маски; підчас забави хтось із гостей, що вибрався туди із ножем пробив його під серце. Сеґаль помер. — Двох селян із Потока біля Тинятиск суд засудив на 4 роки вязниці за підпал фільварку місцевого дідича; обвинувачені призналися до вини.

— Катастрофи й нещастя. Крига на Вислі, в Ястарні, понесла 10 рибальчих човнів. На Камчатці вибухли три вулькани у супроводі землетрусу. — На Яві в Семаранґ вибухла фабрика штучних огнів; 20 осіб убитих, 50 ранених, 100 домів зруйнованих. — На чеськім Шлеську в копальні „Вячеслав“ експльозія підземельних газів ранила кільканацять шахтарів. — В околиці Мессини (Італія) відчули на протязі кількох секунд сильний землетрус.

— Реформа подружого закону в Німеччині. Юридичний комітет Райхстаґу рішив додати нові параграфи до збірника громадянських законів, які дозволять мужеві або жінці домагатись розводу, коли зможуть доказати, що одно з них своєю поведінкою не дає змоги продовжувати спільного життя. Наведені факти не повинні бути старші як перед роком. Ясно, що особа, яка вносить скаргу не може бути сама винуватцем.

— Рекорди. Рекордом колекційної манії треба вважати ідею одного малого артиста із Льос Анджелес, який збирає цілунки. Не як звичайні смертельники, збирачі марок, листівок, автографів, книжок або ґудзиків світо в загальнозрозумілий спосіб. Цей спосіб цілуватись — був би менше доступним і не мав би тривкої сили. Колекціонер цілунків має альбом із сніжно-білими листками, які посипує карміновою пудрою і на них листках просить вибрану особу відбити свої уста та скласти свій підпис. Дотепний колекціонер обирає в першу чергу уста „фільмових зір“, які сходять і заходять в Льос Анджелес. — До міста Плімут вернулась 60-літня міс Бенгем, яка виїхавши 20 літ тому в подорож до Швайцарії була така захоплена красою природи, що рішила побачити інші чудеса світа. Тому, що вона не мала досить гроша, йшла здебільша пішки. Міс Бенгем каже, що з огляду на свої скромні домагання, вона не мала за великих труднощів у мандрівці. 20-літня безплатна подорож для приємности — незбиткий жіночий рекорд!

— Національний кльовн. З нагоди 10-ліття іствування радянської влади вона признала святочно один новий офіціяльний почесний титул: „національного кльовна“. Його дістав головний кльовн державного московського цирку Баталій Басавенко. Як виходить із прізвища чести цієї доступив наш земляк. Інший земляк талановитий письменник Михайло Зощенко теж служить своїм гумором московській культурі. Що й казати: треба великої сміливости, щоби носити титул „національний кльовн“ із гордістю. Може треба її більше як виконувати свою професію під режімом, де найріднішим явищем життя є щирий, безпосередній сміх. Радянська влада опікується дбайливо цирком як єдиним місцем, де цей сміх прилюдно дозволений і то дозволений кльовнам. Національний кльовн має більше права критикувати іствуючий лад як недавній найближчий співробітник Леніна — Троцький. Ця опіка кльовнами нагадує сильно звичаї російських царів, які залюбки дозволяли своїм блазням на те, чого не вільно було іхнім міністрам: на щиру критику їх хиб і іствуючого ладу. Владець, який жив у вигодах при боці царів і королів, розсмішуючи їх, мусів поволі тратити свою злобу. Відзначити циркового блазня почесним титулом „національного кльовна“ — прерозумна політична тактика. Такий достойник не зможе вже на майбутнє дозволяти собі на те, на що дозволяв досі. Правда, що наврад який уряд дозволив би собі нині призначити такий титул цирковому блазнюкові за його талант. Хоча би тому, що національних кльовнів є скрізь забагато.

— Літературний кутик. Литовські письменники зорганізовані в П. Е. Н. Клюбі не прийняли запрошення варшавського ПЕН Клюбу. — Льондон заповідає премієру Оскара Уайльда. Чи віднайшли який новий рукопис автора „Портрету Доріяна Ґрея“, чи досі ще Льондон не бачив якої з його пєс? Ні. Новоставлена пєса написана Уайльдом кілька місяців тому... на тамтім світі. Уайльд подиктував її одному із своїх посмертних приятелів, через медіюм. Приятель звернувся до знавців, які ствердили, що стиль твору справді Уайльдівський. Аж після вистави інші знавці зможуть висловити своє слово: в якій мірі твір відповідає всім прикметам талану Уайльда. Пєса називається „Чи є це сфальшування?“ Коли Уайльд дав пєсі сам заголовок знова могили то виходить, що він не втратив свого дотепу, бо найважнішою проблемою пєси буде не її літературна вартість, ідея, форма, сюжет... а питання: „чи є це сфальшування творів Уайльда?“

— Конкурс на праці про Верґілія проголосив італійський уряд з нагоди ювилею Верґілія, який святкуватимуть у Міляно 1930 р. Міжнародній конкурс розписаний на розвідки про мистецтво, техніку та мову поезії Верґілія.

— Подорож у честь письменника. Оригінальну ідею для вшанування памяти Жіль Верна найшло товариство в Копенгагені. Почитувачі таланту великого вихователи молоді рішили, що його роковини можна найкраще відсвяткувати здійснюючи ідею одного із його творів. Вибрали „Подорож довкола світа в 80 днях“. Розписали конкурс між 500 шкільними хлопцями, які хотіли би зробити подорож довкола світа в 45 днях. Найбільше відповідним до цього признали 15-літнього Палле Гульда, що володів свобідно французькою та англійською мовами і є виїмково розвинений. Він може вибрати собі довільний шлях і користуватись усіма засобами модерної комунікації: залізницею, кораблем і літаком. Поїде він через Англію до Канади, а звідти через Японію, Китай, Сибір, Москву та Берлін. Весь час буде він списувати свої враження подорожі, яких вирвки помістить данська преса. Канада і СРСР обіцяли вже хлопцеві безплатний проїзд. Гульд приїхавши у Льондон дав своє перше інтервю: „Моя мама, прощаючись зі мною, страшно плакала. Я ні. І тато теж ні. Я почуваю себе дуже щасливим, хоча морська хороба мучила мене весь час підчас переїзду до Англії“.

— Певна система. Берлінець Артур Кіль збирав від довгого часу сила гроша, найшовши певну систему гри в тотальізатор. Його судять за ошуку. Кіль заявив, що перед судом докаже чистоту та правильність своєї системи. Його замкнули в окремій кімнаті і дали число франц. спортового часопису. Він мав відгадати, які чотири коні виграли на вчорашніх перегонах і скільки заплачено за них тотальізатора. Кіль проголосив вислідн своїх обчислень. Знавці перевірили їх і при напруженій увазі публики заявили, що хто грав би по системі Кіля, програв би. На салі почули регіт. Тоді Кіль не обентежений заявив, що в таких обчисленнях помиляються найбільше досвідчені знавці і він просив дати йому змогу ще раз доказати певність своєї системи. Тепер він буде відгадувати кінських переможців при найближчих перегонах. Не є виключене, що навіть деякі із суддів підуть за радою Кіля і поставлять на коней ним вказаних.

— Світова всячина. Самоєди дістануть окрему автономічну державу; покищо їхній уряд заступатиме... міська управа Архангельська. — У Римі вийшов розпорядок, що всі родичі, що мають дітей і є звільнені від міського податку мають безплатний проїзд трамваєм. — Америк. сенат затвердив франц.-америк. мировий договір. — Палестинська влада не впустила вбійника Петлюри Шварцбарта до Палестини; він мусів зупинитись у Сирії. — У Кольонь помер власник славної парфумерії „Кольонської води“ з числом 4711, Фердинанд Мюльгенс, у 88 р. життя. — Міжнародній конгрес інжинірських палат радить від 9. до 12-го ц. м. у Празі над справами шпільних інжинірів середньої Европи. — Вдова по Вільсоні має кандидувати на становище віце-президента Злуч. Держав. — Трьох урядовців у банку в Ротердамі вкрали більш як 150.000 гульд. — Бувший бельг. міністр закорд. справ Вандервельде матиме кілька відчитів в єрусалимськім університеті.

Велике передвиборче

УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ У ЛЬВОВІ

відбудеться в пятницю 9-ого березня 7. год. вечером у салі „Сокола-Батька“. Реферувати буде кандидатка на сенаторку з листи Ч. 18 на львівське воєвідство п. Кисілевська Олена редакторка „Жіночої Долі“.

Музей Н. Т. ім. Шевченка у Львові.

ПРИРОДНИЧИЙ ВІДДІЛ.

Останніми літами постійно нагромаджувалися в Музею Н. Т. ім. Ш. матеріяли з ділянки природничих наук але задля браку приміщення та відповідної обстановки Управа Музею не могла приступити до відкриття окремого природничого відділу.

Щойно в лютім 1927 року користуючися трьома опорожненими на II. поверсі салями пішла праця й у тому напрямку. Весь матеріял, який був на місці розміщено у двох кімнатах у слідуючому порядку: Саля I. призначена для мінеральогії, петрографії, палеонтольогії та геольогії; Саля II. містить збірку мотилів д-ра Верхратського, ділянки д-ра Волощака, збірку мушель д-ра Левицького, збірку птиць та анатомічні препарати д-ра Панчишина.

Відкриття природничого відділу відбулося 6. червня 1927 в нагоди II. зїзду природників та лікарів, і з того часу росте заінтересування громадянства а у парі з тим і самі матеріяли новозаснованого відділу постійно збогачуються. Вслід за тим іде праця для впорядкування третьої салі, яка присвячена ділюбіяльній геольогії. Що торкається самих збірок, то вони зростають виключно дорогою дарів. Львину частину мінералів дістав Музей від Мінеральогічної Комісії при Кружку укр. гір. студ. Каменярі та від Геольогічного Гуртка УГС, у Пшібрамі. Члени бувшого Мінкому, що повернули вже до краю, продовжують дальше започатковану працю, а Геольогічний Гурток у Пшібрамі прислав і минулого року 174 мінералів та цінний технольогічний матеріял.

До розвитку мінеральогічно-геольогічного відділу у значній мірі причинилися також д-р В. Левицький, проф. Ю. Полянський, інж. Іван Опарович, інж. Север Пастернак, інж. Д. Желехівський, інж. Соботка, інж. Вишар, інж. Капустяк, дир. Кузьмович, Б. Кордюк, ст. унів. д-р Романовський, д-р Долинський, укр. гімн. Дрогобич проф. Холодний, рад. Сопотницький, д-р Тисовський, проф. Лопата, п. Максимович, Мирош Клим, Фотинюк, Огродник, Березовський, проф. Загайкевич, Кремінецький, Мельничук, Закуликський. Для відділу живої природи дарували: д-р В. Левицький цінну збірку мушель (71 рідних зразків), д-р Раковський збірку мушель та готові зоольогічні препарати у слоях. Радник Сопотницький збірку мушель, Огродник колекцію мушель, проф. Шварц збірку комах (90 зразків).

Вишхані або стрілені птиці дарували: д-р В. Левицький (21 зразків), рад. Рожанковський (5 штук), д-р Голубовський, проф. Біликовський, рад. Козбур, інж. Глинянський, Степан Бобанко, Охримович, проф. Лещій, проф. Сметанський, проф. Мартинець, проф. Ю. Полянський, д-р Долинський, проф. д-р Панчишин дарував 27 анатомічних препаратів у слоях, 2 кістяки чоловіка, один змонтований, другий розложений у 5 квестах, 2 шафи, 3 лябораторійні столики 7 крісел та 340 анатомічно-гістольогічних образів.

Для першого січня 1928 р. інвентар виказує: Мінеральогія і геол. 2296 чисел; Ботаніка 1100 чисел; Орнітольогія 59 чисел; Конхілії 75 чисел; Анатомія 29 (340 образів) чисел; Ентомольогія 3935 (60 касет) чисел; разом: 7514.

Крім того в кожної ділянки остав ще бо-

того предметів до інвентаря ще не вписаних та не оправлених або задля браку відповідного лабораторійного приладдя, або таких, що ждуть обрібітки через фахових спеціялістів. В тому числі находиться також дуже поважна і ще не впорядкована збірка трушів д-ра Верхратського, яка за допомогою знаного спеціяліста П. Августа Штекля (Stöckel) буде також приведена до порядку.

Обрібітки жде і богата палеонтольогія з Кавказу, дарована проф. Ковалевським а крім того петрографічні зразки.

Що торкається петрографії то болючо дається відчувати брак машинки для шліфів та потаризаційного мікроскопу. Та всеж таки мимо всяких труднощів, мимо скрутного фінансового положення у якому тепер находиться Н. Т. ім. Шевченка, будова природничого відділу хоч повільно, та всеж таки поступає вперід. Як доказ того хай послужить факт, що й III. саля для відвідин буде в короткі доступна для громадянства.

Одначе цей стан цілк не вражує робітників, що поклали собі за ціль поставити і впорядкувати геольогічну збірку — Управа Музея вірить, що прийдуть їй в допомогою рсеілні по цілому краю природники, спеціялісти по геольогії петрографії чи мінеральогії, та щойно тоді буде змога поставити природничий відділ на відповідній висоті.

Зібрані матеріяли проситься слати на адресу: Музей Н. Т. ім. Шевченка — Львів Чарнецького 24.

Поляньський.

Вибори до сойму доказали, що одинокою листою, що може рахувати на перемогу при виборах до сенату є листа Ч. 18 тому всі на 18-ку! Хто голосує на іншу листу як Ч. 18 той помагає лише нашим національним ворогам! Це доказали вибори до сойму.

З життя наших установ.

Одиноке українське Т-во обезпечень на життя „КАРПАТІЯ".

На основі осягненого порозуміння між синдикатом українських економічних установ а одним з великих заграничних реасекураційних товариств вдалося остаточно створити тривкі господарські підстави для дальшого істнування і розвитку одинокого українського товариства обезпечень на життя і ренти „КАРПАТІЯ" у Львові. На підставі затвердженої Міністерством Скарбу, децизією з дня 19. жовтня 1927 р. (поміщеною в „Моніторі Польскім" з дня 21. XI. 1927 р. ч. 266 концесії) підвищено основний фонд Товариства до суми 220.000 золотих, а рівночасно переведено в наслідок рішення Державного Уряду Контролі Обезпечень вальоризацію передвоєнних уділів Товариства до висоти 10 проц. їх передвоєнної вартости, а саме в той спосіб, що власникам кожних 10 передвоєнних листів буде видаватися в заміну за них 1 золотовий уділ вартости 100 золотих. На випадок представлення до заміни уділових листів у числі меншім як 10 буде видаватися їх власникам за один передвоєнний уділ вартости 100 корон один відтинок одного золотового уділу вартости 10 золотих.

Повищий повновплачений основний фонд Товариства в сумі золотих 220.000 ульоковано згідно з вимогами згаданого Уряду Контролі Обезпечень і згідно з постановами обовязуючого польського асекураційного регулятиву частинно у вартісних пупілярних 8 проц. заставних листах Банку Господарства Краєвого а частинно в твердій валюті американських долярів і швайц. франків. Рівночасно Надзірна Рада Товариства на своєму послідному засіданні з дня 24. лютого ц. р. порішила: нав'язати контакт з одним з великих швайцарських реасекураційних товариств та заключити з ним корисний реасекураційний договір; поробити негайно заходи для значного обниження (від 3—9 прц.) дотеперішних тарифових премій Товариства та впровадження нових обезпеченевих комбінацій; підняти в свойому часі заходи для евентуального переведення фузії Товариства „Карпатія" з товариством обезпечень „Дністер", що є допустиме на основі польського асекураційного регулятиву.

Ці відрадні обставини вказують на те, що зруйнована війною одна з наших наймолодших установ відбудовується а маючи поважний повновплачений і весліл забезпечений основний фонд в сумі 220.000 золотих та спираючися на корисних реасекураційних договорах дає запоруку повної своєї відбудови та своєчасного виконання своїх зобовязань а тим самим спопуляризування і поширення ідеї життєвих обезпечень серед нашого народу.

Повідомляючи про це загал нашого громадянства, уважаємо, що воно обовязане піддержати наше одиноке українське товариство обезпечень на життя, тому, бо „Карпатія" є, як і всі наші народні установи — добром цілого нашого народу. Обовязком проте всіх українців є пильнувати цього добра і дбати про збільшення його на користь і славу народу.

Тому обовязком всіх українців обезпечувати своє життя тільки в одинокім українськім товаристві на життя і ренти „Карпатія" у Львові. Рівночасно взивається всіх власників передвоєнних уділових листів, щоби вони зголошувалися в бюрах Товариства Руська 18, І. п. зі своїми передвоєнними уділами для їх переміни на нові золотові уділові листи.

Д-р Федак Ст. вр. **о. Вас. Лициняк** вр.
Д-р Михайло Волошин вр.

Виборці міста Львова!

Подаємо до відома, що всі дільницеві Комітети працюють далі, як працювали до соймових виборів і уділяють інформацій та дають картки до голосування.

Всі члени дільницевих Комітетів в день виборів до сенату, 11. березня знайдуться на тих самих місцях, на яких були в неділю 4. березня.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ НА МІСТО ЛЬВІВ.

Зі спорту.

„Україна" — „Гасмонея".

В неділю, 11. березня ц. р. в год. 3. по пол. на площі Сокола-Батька відбудуться перші весняні змагання між найкращою жидівською дружиною „Гасмонеєю" й „Україною". — Цими змаганнями оба клюби розпочинають весняний сезон і виступлять у репрезентаційних складах, тому змагання заповідаються дуже цікаво. Слід зазначити, що як „Гасмонея", так й „Україна" змінені новими грачами, з якими вже в найближчих тижнях підуть у бій за мистецтво, а наше громадянство, яке в минулім році живо заінтересувалося спортом, напевно явиться в рекордовій кількости, щоби морально і матеріяльно піддержати своїх змагунів.

Лещетарський біг.

Останній сніг зими спонукав К. Л. К. уладити лещетарські змагання. Відбулись вони дня 26. II. 1928 р. у конкуренції для старших на 12 км. та для молодших на 6 км. (до 18 літ). Траса вела від вул. Потоцького, долиною потічка, підбіг над залізничим шляхом до площі С.—Б. для юніорів, а для старших до „Залізної води" і назад. Головно був це плоский біг з малою скількістю підбігів, а проте вимагав великої справности, технічної та фізичної. Справився з цим бігом на 12 км. І. Мриц (К. Л. К.) прибуваючи до мети в знаменитій формі у часі 48 мін. 33 сек. Виходить із мети першим, тимто відразу надає сильне темпо, котрому інші змагуни не можуть дорівняти. Як високою клясою є Мриц для себе, свідчить його побіда над другим змагуном Рожанківським В. (К. Л. К.) о 2. мін. Третій Рожанківський Я. (К. Л. К.), четвертий Качала. Стартує 6. З бігу молодших на 6 км. перший Сіяк у часі 33 мін., другий Рондяк у 36 мін. Стартує знамените число молодих 15. Дають тим доказ, що вміють оцінити вагу зимових спортів, приготовляючись із запалом до майбутніх олімпійських даврів.

Функції суддів сповняли Жарський і Старосольський. Змаганням приглядалось численно зібрана публика.

Дрвж.

„Берзон" на недільну обуву!

Ношення твердих шкіряних запятків, а ще підбитих підковками викликує тяжкий хід. Ношення ґумових запятків БЕРЗОН дає легкий, гнучкий і тихий хід. Спеціяльно для жіночого черевика і для молоді є запятки БЕРЗОНА скромною елєґанцією, не полученою з більшим видатком. Гумовий запяток БЕРЗОН є витревалійший від шкіри і удержує обуву в добрім стані.

Підчас слоти запяток БЕРЗОН є незрівнаний. Шкіра пересякає вогкістю, стає мягкою і швидко витирається. БЕРЗОН не піддається вогкости, не тратить форми, хоронить обуву і тому дуже оплачується.

В Америці як селяни так і міщани носять на своїй обуві ґумові запятки. Носіть отже і Ви черевики з ґумовими запятками БЕРЗОНА. Одна проба вистане і будете вдячні за раду. Прибийте отже негайно до Ваших недільних черевиків ґумові запятки БЕРЗОНА. 1655 1—6

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дир. Н. Сталника (вул. Шашкевича):
11-го г. 3·30 попол. „Циганка Аза".
11-го г. 7·30 веч. „Любка з Пушти".

Міський великий театр:
9-го г. 7·30 веч. „Визволення", виступ Остерви.
10-го г. 3 попол. „Визволення" (для шкільної молоді).
11-го г. 12 попол. „ІІІ-ій Симфонічний Концерт".
11-го г. 3·30 попол. „Д-р Юлія Шабо".
11-го г. 7·30 „Визволення".

Міський „Театр Новин":
9-го г. 8 веч. „Лише Ти".
10-го г. 8 веч. „Лише Ти".

Кіна.
Апольо: „Цирк". Чарлі Чаплін.
Палес: „Гарний Жест — Братерство крови".
Лев: „Чорна Венера", Джозефіна Бейкер".
Фатаморґана: „Зоя моря".
Casino: „Дощ руж".

‡ Посмертні згадки.

о. Володимир Андрухів парох в Ляшках долішних, по тяжкій недузі проживши 62 літ помер 7. марта 1927. Похорони відбудуться дня 10. марта ц. р. В. И. П. 1655

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. Карабіневича.

Мельниця:
10. III. День і ніч.
11. III. Запорожець за Дунаєм.

Борщів:
12. III. Ґейша.
13. III. Царевич.

Чортків:
14. III. Ґейша.
15. III. Царевич.

Бучач:
16. III. Ґейша.
17. III. Царевич.
18. III. Запорожець за Дунаєм.

До хору негайно прийму сопрана і доброго тенора. 1—?

Звіт Правління Української Станиці при м. Каліші про стан жертв, що вплинули на викуп землі під цвинтар в Щипіорно. До лютого 1928 р. 513·27 зол. В лютім зложили: 1. Кольонія українців при Бабіно - Томашівській цукровні на Волині 31 зол., 2. Родина Цівчинських 10 зол., 3. Ольга Семенюк-Мельникова 3 зол., 4. Володимир Лельо 2·10 зол., 5. М. А. Кульчицька 10 зол., 6. Н. І. Янчик 10 зол., 7. І. Ф. Янчик 10 зол., 8. А. Житянська 3 зол., 9. Наталія Дубневич 5 зол., 10. Конкордія Попова 5 зол., 11. Український хор та інші особи в м. Ковлі 150 зол., 12. 30 осіб Цуманської кольонії на Волині по підписному листу ч. 2, 40 зол., 13. Родина Партакевич 5 зол., 14. 9 осіб м. Монтлюсон (Франція) 85 фр., 29·04 зол., 15. Олекса Бурківський зібрано по підписному листу ч. 3 в Біловіжу на тартаку Грудек 53 зол., 16. П-отець Павло Пятаченко 5 зол. **Разом** 367·14. А всього з попередніми 880·41 зол. Всім жертводавцям Правління Станиці складає свою найсердечнішу подяку — В. Кущ заступник голови Правління Станиці, В. Андрієвський член Правління Станиці, Баліцький секретар Правління Станиці. — 1. березня 1928 року, Каліш, скринка поштова ч. 61.

Ширіть наш часопис!

КОНЦІПІЄНТ з докторатом, судовою і адвокатською практикою пошукує посади. Зголошення до Адм. під „Д". 1-2

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше ВАНК пл. Марійська 5, І. поверх. 1615 3-?

ІНТЕЛІҐЕНТНА старша жінка пошукує посади газдині в інтеліґентнім українськім домі. Листи ласкаво до Адміністрації „Діла" під „Газдиня". 1657 1-1

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під ґарантією продає: Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 1632 2-10

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 67—?

присилайте передплату

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 **Переєвітлення Рентґеном** 3—24

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/ІІ.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 1620 4-5

Важне для Пань!
ПЕРШОРЯДНА 3-5
РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ СУКОНЬ
„ЙОЛЯНДА"
поширила сальон жіночого кравецтва на конфекцію під управою першорядних жіночих і мужеських сил. Поручається П.Т. Кліентелі найвибагливіші замовлення суконь костюмів плащів, як також всілякі роботи входячі в круг жіночого кравецтва.

ВПРАВНОГО стенографа негайно пошукується. Письменні зголошення до Адміністр. під „Стенограф". 1524 1-3

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного біля від 5. березня. Пінес, Львів, Боїмів 7.
Показчикови витинку даємо 5% опусту з реклям. цін виставових.

Ч. 56 (11.309). Львів, неділя 11. березня 1928. Рік ХLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

18 Кождий українець голосує при виборах до сенату лише на листу ч. 18

В рішаючий момент.

Львів, 10. березня 1928.

Завтра вінчимо важний і відповідальний виборчий період голосуванням до сенату. Як він випаде для вас — важко передбачити, хоч на основі виборчої практики до сойму можнаб позволити собі навіть на пророкування. Та не про те хочемо писати. Ми бажаємо ще раз підкреслити невідповідальність деяких наших політичних груп, що не навчилися нічого навіть в повного їх провалу при виборах до сойму. Потерпівши поразку при соймових виборах і не маючи ніяких даних на те, щоби здобути мандат до сенату, вони вже таки підтримують свої листи та намагаються розбити українські голоси, іншими словами: вони за всяку ціну бажають допомогти полякам здобути якнайбільше сенатських мандатів коштом українців.

От наприклад УПП, що здобула в соймових виборчих округах на території львівського воєвідства мінімальну скількість голосів (близько 9.500), розвинула велику агітацію за своєю сенатською листою ч. 36 саме на терені того воєвідства і в самому Львові. За те на території інших воєвідств (а в тім і на території тернопільського, де здобула зі золочівського округа один мандат до сойму) ця „партія" взагалі сенатських лист не зголосила. Деж тут політична льогіка? Де здоровий національний рахунок, — бо та партія зве себе далі „національною" та ще й до того „широ народньою партією",— де почуття національно-громадської відповідальности? В тих „партайманів" і „громадян" таких чеснот, видно, цілковито нема! Бож підтримуючи свою сенатську листу і будучи свідомим того, що мандату не здобудуть, вони йдуть, очевидно, не менше свідомо на руку польським виборчим успіхам. Іншими словами вони, що вбили у собі всяке почуття громадської та національної відповідальности, лишний раз дають наглядний доказ цілковитої своєї залежности від чинників, яким не тільки не залежить на національній перемозі українців, але навпаки, яким дуже залежить на українській національній невдачі, в даному випадку на виборчій поразці. Отже УПП сповняє при тих виборах виключно тільки ролю наємного розбивача національних українських сил.

З тернопільського воєвідства дістаємо відомости, що там підтримують свою сенатську листу соціялісти-радикали, не маючи теж ніяких даних на здобуття сенатського мандату. Так само мало даних на здобуття мандату мають вони і в львівському воєвідстві. Але не зважаючи на те свої сенатські листи ч. 22 і там і тут підтримують. Не помагають нічого і голоси з провінції, не помагають постанови міжпартійного віча у Рудках, зрідки походить їх новообраний посол до сойму Роґуцький. Словом партійне засліплення, незрозуміла амбіція ведуть радикалів далі на бездоріжжя, та наказують їм працювати на користь польських політичних партій, а в першій мірі одинки.

Цікаво, що наприклад жидівський „Бунд", переконавшись при соймових виборах, що має мало виглядів на здобуття дешебудь мандату до сенату, стягнув свої сенатські листи в усіх виборчих округах, щоби не пошкодити сіоністам. Він міг підпорядкувати свої партійні інтереси вищим загально-національним жидівським інтересам, а наші соціялісти-радикали, що симпатизують з Бундом і до него ґравітують, цього зробити не „в силі". А треба знати, що програмово та ідеольоґічно жидівський „Бунд" стоїть далеко дальше від сіоністів, чим наші соціялісти-радикали від Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Словом йдемо до сенатських виборів розбиті так само як до соймових. Нічого не навчила нас практика минулої неділі; нічого не навчили нас страшні цифри змарнованих до сойму голосів, що сягають кругло двох сотень тисячів. Амбіціонерство, партійна засліплоність та ненависть, цілковита відсутність усякого почуття національної відповідальности перед народом та історією, а притім неперебірчиві, низькі, крайно демаґоґічні засоби виборчої боротьби далі зїдають наші національні сили, далі дають вдоволення і насолоду нашим загально-національним противникам, що вже заздалегідь вітрять перемогу. Нема то як у нас! Самі себе торощимо!

Польські партії, що зібрали в одиноких округах на нашій території при соймових виборах замало голосів на свої листи і не здобули соймових мандатів у відповідній скількости, перед сенатськими виборами свої листи повідкликували та постягали, щоби не ослаблювати виборчих виглядів одинки. Таким чином на нашій території розіграється при сенатських виборах так-же як і при соймових ґенеральний бій між одинкою і вісімнацяткою. До виборчої перемоги одинки причиняться, як бачимо, *всі ті наші дрібні партії, що хоч не мають виглядів на здобуття соймових мандатів, то все таки свої сенатські листи підтримують.* А що вони це роблять *свідомо*, то значить, *що допускаються свідомо поганого політичного експерименту, який межує з національним злочином.*

Але й на те є рада. Всі національно свідомі українські виборці, що мають почуття національної гідности та відповідальности і яким дорогий престіж української нації, а ми навіть належать переважно до тих розвальних наших партій, повинні віддати свої голоси при сенатських виборах солідарно і виключно на листу ч. 18, бо тільки вона має дані на те, щоби звести рідно виборчий бій з одинкою. Тому в критичний момент, усі понад голови впертих і засліплених партійних „штабів" нерозривними лавами на виборчий фронт, до боротьби під прапорами Українського Національно-Демократичного Обєднання в імя загально національної перемоги!!

Після соймових виборів.

Кретинство чи нікчемність з премедитацією?

Перші загальні підсумки виборчого бою до сойму подало „Діло" в статті „Між двома речинцями", в статті, яку сконфісковано. Упепівська „Рада" (в ч. 28 з 9. ц. м.), яка живе виключно тим, що находить плями на сонці, негайно присікалася до тієї статті. Поліція сконфіскувала нашу статтю матеріяльно, „Рада" висилюється, щоби сконфіскувати її морально.

Навівши подані нами виборчі вислідн і намічені втрати та їх причини, „Рада" починає, як то кажуть, з іншої бочки. Зрештою, льоґіка упепівських політиків така оригінальна, що варто подати до ширшого відома їх міркування.

„Прочі (sic!) українські партії (всі разом) не спричинилися нічим до розвалу українського виборчого фронту. Бо як з обчислення самого „Діла" виходить, Унро одержало на всіх українських землях під Польщею (згідно з поверховним обчисленням, яке ще може бути спростоване) 20 мандатів, отже із ствердженого „Ділом" числа усіх українських 40 мандатів, рівно половина, то є 20 мандатів, припадає власне тим „іншим" українським партіям".

Справді, УНДО — як найбільша партія — здобуто в округах 20 мандатів, а всі інші українські партії (радикали з безпартійними, сельроби обох мастей і упепісти) — 18 мандатів, разом 38 мандатів, але не із загально належнього нам числа 40 мандатів, тільки 54—58. Отже наші втрати виносять 16—20 мандатів в округах, а 6—8 мандатів на державній листі, разом 22—28 мандатів. Всі ці втрати український нарід має завдячувати тим іншим українським партіям всім разом, а в першу чергу тим ліліпутним. Ще прийде час на подрібний розгляд наших втрат, а тоді виявиться весь безмір Геростратової роботи тих інших українських партій.

Але йдім дальше слідами упепістичної льоґіки:

„Усвідомлення собі цього факту дає ясне поняття про ту „одиноку національстичність" Унда, про яку „Діло" намагається завжди твердити, і ясно доказує, що воно в найкращому разі представляло би тільки половину українського населення під Польщею, при чому ця „половина" легко скорчиться до четвертини, коли візьмемо на увагу не инше, про яке ми писали в передостанній числі „Ради" і яке ми назвали траґедією українського виборця. Якжеж в такому разі може „Діло" говорити про розлом виборчого фронту з боку безперечно більшої половини українських виборчих мас? Чи около дві третини (инше було сказано вже про три четвертини, бо УНДО вже скорчилося в очах упепістів до одної четвертини! — Ред.) усіх виборців (вчислюючи сюди десятки тисяч голосів лівих партій і Української Партії Праці, що в деяких округах не вистарчили на здобуття мандату) має примінитися до Унда, що є виразником може заледво одної третини виборців, чи навпаки? У когож тут може бути мова про зломання українського виборчого фронту?"

І так у безконечність тягнеться це маячення якогось божевільного чи професійного кретина включно до того, що

„в Стрийщині „властьімущі" сказали хліборобам кинути свої голоси **не на 1-ку, але на 18-ку**".

З „льоґікою" кретина неможливо входити в якунебудь боротьбу. Не знаємо, яку частину українського населення під Польщею представляє УНДО, бо завдяки упепістам, їх компаніонам та їхній аґітації, значну частину „представництва" українського населення під Польщею переняла на себе „одинка", осягаючи в самій Сх. Галичині понад 400 тисяч голосів. Яку частину українського населення представляє У. Н. Д. О., нехай свідчить кількість голосів, поки-що зі Сх. Галичини, де на листу Українського Нац.-Дем. Обєднання впало, не зважаючи на всі перепони — як всіх інших українських партій так і „властьімущих" — кругло 540 тисяч голосів, а на всі інші українські партії разом з УНС-ом і кацапами з 20-ки кругло 412 тисяч голосів. А саме радикали, ес-деки і безпартійні разом здобули 200 тисяч голосів, Сель-Роб.-Лівиця — 63 тисячі голосів, чорносотенні кацапи — 50 тисяч голосів, Сель-Роб-Правиця — 47 тисяч голосів, УПП — 44 тисячі голосів й УНС — понад 8.000 голосів. Коли від українських партій відчислимо 58 тис. голосів кацапів й УНС-а, то сума голосів всіх інших українських партій досягне 354 тис. голосів.

Ці цифри хіба наглядно ілюструють вплив поодиноких партій та розвязують питання: хто до кого повинен „примінитися"? Та тут навіть не йде про „примінення", бо от УНДО хотіло „примінитися" до радикалів, але — на жаль — вони не хотіли „примінитися" до УНДО. Зрештою, коли всі інші українські партії з „ідеольоґічних" чи інших причин не бажали собі одного виборчого фронту з Обєднанням, то повинні були хоч самі між собою створити такий фронт. Але вони такого фронту не створили для осягнення корисніших виборчих вислідів, але зате створили тихий пакт проти Обєднання, чим спричинили запропащення кількох мандатів Обєднання (Тернопіль, Львів-округ, Самбір й ін.).

Дальша балачка з упепівськими кретинами хіба зайва. Ще лише одна замітка. Упепівські провокатори важаться кидати на Обєднання підозріння, немов то в Стрийщині „власть імущі" наказали хліборобам голосувати не на воєвідську „одинку", але на 18-ку. В Стрийщині 1-ка осягнула 70.192 гол., УНС — 161 голосів, 8-ка — 3.067 гол., 18-ка — 100.427 гол., 20-ка—7.756 гол. і 22-а 5.834 гол. разом всіх голосів впало

на українські листи 109.328, а з УНС-ом і кацапами 127.245 гол. Українського (гр.-кат.) населення в стрийській окрузі на основі польської статистики з 1921 р. є. 386.855, а польського (римо-кат.) — 79.046. Управнених до голосування в стрийській окрузі було 308.726, себ-то на загальне число населення (жидів в стрийській окрузі 70.541, „інших" (німців) 13.124) — 549.000 — около 57 проц. Отже управнених до голосування українців було понад 220 тисяч, а поляків около 45 тисяч. Коли одинка при 239 тис. голосуючих (майже 78 проц. управнених) одержала 70 тис. голосів замісць 36 тис. всіх польських голосів (при чому на ППС впало там 18.869 гол.), то це називається, що „власть імущі" наказали в Стрийщині хлібоїдам голосувати на 18-ку, а не на 1-ку. Знову ж усі українські партії включно з кацапами і навіть УНС-ом здобули в стрийській окрузі 127.245 гол. (в тому УНДО — 100.427) замісць 171.600 (при 78 проц. відданих голосів), з чого виходить, що понад 44 тис. українських голосів впало на польські листи, головно на 1-ку. В таких умовах находиться український „орган незалежної думки", який публично кидає найнікчемніше підозріння, немов то польська влада видала в Стрийщині наказ хлібоїдам голосувати на 18-ку, а не на 1-ку. А якраз у Стрийщині йшла завзята, смертельна боротьба між 18-кою і 1-кою.

Нехайже тепер всі чесні, льогічно думаючі громадяни в світлі цифр оцінять нікчемні методи боротьби упепівських годованців. Бо упепівські нікчемники і кретини кидають не лише огидне підозріння на нелюбу собі національну партію, але кидають пляму поголовного хрунівства на шість українських повітів (Стрий, Дрогобич, Турка, Сколе, Долина, Калуш). Бо скільки тих хлібоїдів мусілоб бути в тій окрузі, щоби вибрати для 1-ки двох послів та ще й обділити своїми голосами У. Н. Д. О.?

В такому світлі упепівські кретини представляють український нарід, вислугуючись за юдині серебренники своїм панам.

Невикористаний чинник.

ЗА СПІВПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА НА ПОЛІ РІДНОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Ніхто сьогодні не заперечить, що йдучи шляхом будівництва самостійного українського життя, мусимо освідомлювати наше громадянство під загально-освітним і політичним оглядом, переводити його організацію для економічного двигнення народу, а при цьому не сміємо занедбувати того обовязку, який тяжить на наших сучасних у справі виховання української молоді. Це чи не найважніше. Бо колиб ми звернули всю увагу виключно на організацію матеріяльних дібр, то майбутність нашого суцільного національного організму булаб дуже неповна. Не підготовивши резерв свідомих мети та охочих до боротьби за вільне право народу до життя, можемо ще ми, сучасники дожити хвилі, що наших змагань не буде кому реалізувати.

Маючи це на увазі прийдемо до пересвідчення, що діяльність „Рідної Школи" мусять підтримати всі національні чинники, кожна суспільна верства, кожна політична партія, кожна українська одиниця. Чим саме підтримати? — Чим хто може, залежно від того, якими моральними, матеріяльними чи духовими засобами даний гурт чи одиниця розпоряджає.

В праці для „Рідної Школи" обєднуються не тільки інтелігентські шари, але й робітничі, а в останніх роках дуже інтензивно й селяни, саме ті чорнороби, селяни у властивому розумінні. Цілями „Рідної Школи" дорожать усі, хто вміє вдуматися в істоту національної праці, без огляду на те, чи він живе серед українців тут, на місці, чи за границею як військовий емігрант, робітник, чи студент. Та з прикрістю мусимо зазначити, що не зауважуємо постійної, організованої праці тої верстви, яка по своєму складі й молодечій рухливости може віддати „Рідній Школі" незвичайно цінні услуги, а саме — нашого студентства. Українського студентства в Галичині ніде не видно при гуртовій праці для „Рідної Школи". По переході на інше поле праці деяких дуже нечисленних одиниць зі студентства, що для „Р. Ш." працювали, хіба на пальцях одної руки можна порахувати тих студентів, що входять до управи кружків „Р. Ш.", а таких, що бодай трохи працюють, то в останніх часах зовсім нема!

Чи те наше студентство не має розуміння для проявів нашого життя? З чим же воно тоді піде між нарід коли прийде на нього черга — вести перед у тому житті! Вислухування рефератів, чи навіть участь у дискусіях-балачках на тему республіки, монархії, гетьманату, драгоманівства, фашизму, інтернаціоналізму чи інших біжучих студентських „гризот", дасть рішучо за мало для народу для його будуччини. Для самих студентів воно дещо дасть але й відірве їх від народу. Треба входити в кожну галузь життя, пізнавати її наскрізь власним досвідом, досліджувати її суть, вносити від себе цінну молодечу енергію в працю, а вже на підставі власного практичного спостереження вносити до неї поправки, удосконалювати її, словом не тільки знайомитись але й опановувати практично з усіми проявами національного життя.

Серед нашого народу помітне щораз більше заінтересування „Рідною Школою", щораз кріпше відчувається, що вона стала житєвою конечністю. Видно, що навіть якби ми попали в таке положення, де держава дала-б нам справді українську школу з українським учителем, то роля Р. Ш. остане все живою а її завдання актуальними.

Коли приглянутися життю українських студентів високих шкіл поза Галичиною, то побачимо, що те студентство всюди інтересується дуже живо Р. Ш. В Празі, Пшібрамі, Подебрадах, Відні, Гетенгені, Данціґу основують окремі студенські організації на взір краєвих кружків Р. Ш. Їх діяльність обіймає організування членів, дбайливість за матеріяльну допомогу для Р. Ш. та слідкування за діяльністю Р. Ш. в краю. І треба признати, що кожну з тих чинностей виконують позакраєві студентські організації Р. Ш. та що можуть послужити зразком для неодного краєвого кружка Р. Ш. в повітовому місті. Все робиться з замилуванням до діла, точністю і знанням справи.

Коли бачиться діяльність позакраєвих студентських організацій Р. Ш., то мимоволі насувається думка: чи це туга за рідним краєм силує студента за границею займатися Р. Ш., чи може які інші причини, чи може діється це тому, що заграницю йдуть на студії самі найкращі з національного боку елементи нашої молоді?

Чому не мало-б так бути й у нас?

Віримо, що так може бути і буде. Може тільки ніхто не відважився досі на ініціятиву. У Львові повинен повстати студентський кружок „Рідної Школи". Він був би позатериторіяльний, обіймав би студентів у цілому місті, реєстрував би їх у члени, приучував би вкладати особисті вкладки на потреби Р. Ш., він організував би збірки для Р. Ш., помагав би в організуванні фондів, уладжував би студентські імпрези на дохід Р. Ш., а його члени були би живими пропагаторами ідеї Р. Ш. на місцях, куди розїздяться на святочні чи річні ферії. А вже невичерпаним збірником прелеґентів на всякі теми став би студентський кружок. Кожний студент підготовлюючися до будучого звання найде богато такого, чим зможе заінтересувати ширше громадянство головно з тих кругів, які не мають спроможности побнрати вищу освіту. Зрештою практика висунулаб не одну потребу на верх, вказала би неодну справу можливу й відповідну до виконання для українського студента.

Тоді прийшлось би лекше розбити скалу несвідомости, упередження чи грубого матеріялізму, а Р. Ш. насичена жвавим молодечим духом оживилась би, захопила-б і об-

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: JOB 10-50

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Наш життєвий рівень.

Людина у співжитті із своїми ближніми витворила одну чудодійну силу: силу уявляти собі свою вартість через порівнання із своїм середовищем. Цей хист дає нам змогу жити на вищім рівні життя, завішеним над нашою буденщиною, мов казковий бальдахим.

Життя! Із чого складається зміст цього великого, найбільше вживаного, зловживаного та зуживаного слова для нас, сучасних українських інтелігентів? Яких 6 годин денно праця для прожитку; дві-три — їжа; дві-три комунікація із середовищем (ходження, орудки); дві-три необхідна розмова для порозуміння з людьми. Коли рахувати нічний відпочинок (з роздяганням і одяганням) 8 годин, тоді лишається максимально 4 години на добу на самоосвіту, приємности, всі змеханізовані рухи нашої буденщини і на всі — духові потреби.

Втікаємо від сірої буденщини, шукаючи ліку на ці духові потреби, в театр, кіно, в гості, на збори. Як рідко вертаємось звідтіля з почуванням, що наші взаємини із світом збагатились новою ниткою випряденою непримітним веретеном часу та простору, що взяло нас у свій крутіж! Мозок і нерви, що приймають враження із зовнішнього світа і перетворюють їх у невпійману грукрови — у нові зворушення, нові овиди ідей та уяви — потрібують спонуки від інших зворушень і овидів, іншої кружби ідей і уяви, від подій і людей, що не нагадують нам надто сильно механізму нашої буденщини.

Наш життєвий рівень рідко зростає від самотного зусилля внутрішньої боротьби, коли ми втратили звязки із зовнішнім світом за прикладом великих святих і мудрців. Рідко простягається перед нами новий обрій із вузького кола наших товариських взаємин, бо нелегко викресати із цієї коловерті нове велике переживання, рідке, мов велике кохання, велика дружба, великий твір споріднений із тугою всього нашого минулого.

Книжки? Найглибший архитвір передуманий нами у найщирішім змаганні ввійти в його світ, розвивається, мов мрійливе зітхання, коли не бачимо перед собою людей, з якими можна би його звязати — живих людей, для яких варт думати про нього, мріяти, передавати його власними переживаннями. Книжки живуть лише завдяки нашій спроможности відчути у них подих якоїсь духової атмосфери.

Одною із найбільших оман нашої духової атмосфери є втеча в світ чужинних книжок з іншою духовою атмосферою. Найдурніша фільмова фарса записується тривкіше у нашій душі як пригоди та переживання героїв незрозумілого для нас середовища. Хто з нас мав змогу розмовляти про те, що читає щоденно із своїми щоденними знайомими? Якою чужинною літературою поширює свій духовий рівень наша інтелігенція? Випадковими перекладами у чужій мові із десяти чужих мов, якими розмовляють народи байдужі нам, часто осоружні, ще частіше незрозумілі своєю історією, моралю та творчістю.

Рідні книжки? Наші письменники борються, мов інтелігенти на провінції, проти намулу свого середовища. Чи находимо в їхніх книжках зусилля знятись понад той рівень, з якого ми глядимо на світ знудженим поглядом? Чи відчувають вони подув якихсь нових ідей, який пориває їх потребою йти новими стежками, непротоптаними нашими ногами?

Наш духовий рівень зростає лише від зусилля перемогти його з нехіті жити процентами його капіталу: жити ідеями готового світогляду, від якого маємо всі ключики. Наш театр? Його нема; бо нема в ньому зусилля ввійти у взаємини із письменником і глядачем. Кіно — всевладний заступник театру — хвилює перед нашими очима пригодами, що не в силі схвилювати ніодним клаптиком нашої буденщини. Ми любимо його всією потребою — не думати, йти за чергою вражінь розсипаних, мов думки перетомленої людини.

Відвідини? Хто з вас бачив у нас дві особи, які відвідують себе на те, щоби низку розсіяних вражінь звязати новою думкою і низку нових думок перетворити в нові враження? Збори, засідання — це ще єдині огнища гумору, де можна бачити у повнім світлі кришталову посудину міжку людей, які в силі повторяти що-вечора тисячний раз те, що самі із щирою погордою висміюють у своїх політичних, партійних і особистих противників.

Чим нижчими є наші інтелектуальні домагання, тим лекше віримо у високий рівень свого духового життя. Чи часто родиться в нас бодай сумнів, чи наш життєвий рівень находиться на одній із крутовин европейської гори? Національна гордість уміє глузувати з Европи не гірше, ніж вона з нашої національної гордости. В одному напрямку ми підвищили свій рівень уже давно: всі живемо понад свою економічну спроможність. Соромом палає наше обличча, коли ми на балевій салі або в ресторані не в силі станути на рівні доступнім людям, що заробляють троєкратно більше, а є в наших очах пересічними туполобами.

Зате ніодин наш інтелігент не соромиться жити без щоденного часопису, без окремого місячного бюджету на книжку, на театр і на всі ті потреби, що є невідхильною передумовою взаємин із світом ширшим, ніж придбаний ним світогляд із усіма заспокоєнними духовими потребами. Кожний, що носить у нас довкола своєї голови ореол думаючої людини, має професію чи „спеціяльність" запроторену у глухий кут якоїсь дивної праці про яку не виміняють між собою двох думок навіть два найближчі жерці цієї припорошеної святині. І кожний із тих, що повинен творити довкола себе свідомість, на якому рівні минає нам життя, не має навіть свідомости, чи існують якісь ідеї, що в силі означити той рівень, на якому він сам живе, щасливо-гордий.

Всі труднощі нашого життя і його приваби — звязані з домаганнями, прикладеними до нього. Половину зусиль іде на підготовку зрілого погляду, який неждано відкриє нам правду: чому половина цих труднощів, приваб і домагань була оманою.

Ідеї, що осяюють нам життя надто часто ускладнюють його зайвими труднощами.

Труднощі, які перемагаємо з насолодою у вірі, що вони є мірою нашої сили, є надто часто наслідком незясованих ідей.

Найпевніші ідеальні домагання, прикладені до інших надто часто не вартні одного сумніву, який находимо глянувши собі під ноги.

єднала-б коло української дитини весь розбитий на атоми український загал.

Лев Ясінчук.

До виборців міста Львова!

Дня 11. березня ц. р. відбудуться вибори до сенату. Сенат не менче важна парляментарна трибуна, як сойм. Право голосування мають всі, що покінчили 30 літ життя. Голосування у Львові відбудеться в тих самих льокалях і комісіях, в яких відбувалося голосування до сойму. Місто Львів не вибирає вже сенаторів самостійно як послів, тільки голосує на спільні листи разом з цілим воєвідством, яке становить тепер виборчий округ. Отже вигляди на вибір мають лише дійсно великі політичні угрупування. У львівському воєвідстві появилися українські листи, які не мають найменшого вигляду на вибір, тільки причиняються до розбиття національного фронту. Зате польські дрібні листи стягнені — для уможливлення повної побіди полякам.

Львів заважить своїми тисячами голосів при виборах до сенату, — тому взиваємо всіх українських громадян, щоби самі взяли участь і других заохотили до голосування. Всі солідарно віддаймо голос на листу ч. 18, бо голоси віддані на всі інші листи вийдуть тільки на користь нашим ворогам!

Український Виборчий Народний Комітет.

18 чи 35?

Коротке волосся, струнка стать і відповідні сук-і відмолоджують жінку. Часто не знаємо, чи жінка має літ 18, чи 35? Новітні жінки знають, що ніщо так не відмолоджує, як дбайливо плекана зачіска і тому завсіди уживають Shampoo Elida, який надає волоссю шовкову мягкість і пушистість.

Увага: Продаємо тепер також Shampoo a la camomile для бльондинок (золоте опакування).

SHAMPOO ELIDA

Відгуки дня.

„Маси за нами!"

Вибори це така штука, що попри трагічні моменти трапляються і комічні, а попри комічні трапляються ще комічніші.

Возьмім вибори у Львові.

Трагічним було те, що богато наших не голосувало, комічним те, що між ними було богато інтелігентів(ок), але найбільш комічне... зараз напишу.

Переглядаючи останні числа „Праці" і „Ради" перестрашений український націоналіст хапався за голову і зойкав як ранений генеральний секретар.

— Що то буде, що то буде! шепотів дрижачими устами. — Маси за ними, а відомо де маси там мандати!...

В душі малював собі картину повиборчих днів:

Вулицями столичного емерата-Львова суне товпа народу з незалежним гимном на устах. Попереду всіх партійний стовп, он, а за ним, а за ним — — — як колись за Дорошенком — козаки йдуть А що козак, то посол, що посол, то голова (не виключаючи рук, ніг...)!

Журився український націоналіст і ждав виборів як шибениці.

Спеціяльно у Львові...

Читав-жеж біднаха не раз і не два: „Маси, масища за нами" — себто проти нас!

Прийшли вибори...

Заколихався Львів мов від інвазії.

Рушили маси, масища словом усі!

Виборчі льокалі наповнились людьми і тим подібним, виборчі урни виповнились картками.

Український націоналіст кинув дрожачою рукою картку, — і гірко зітхнув, боявся, що це буде одинокий голос українського Львова.

Не помилився. Його голос був одиноким голосом українського Львова, тільки, що тих голосів було десять і пів тисячі.

Кудиж пішли маси?

„За нами" — як було випророковано в „Праці" і „Раді".

Листа ч. 26. дістала шість голосів.

Як би не брати — це маса.

Вониж мали психольогію маси, себто... не думали.

Я, здається, один з вибранців судьби, мав щастя бачити ту масу.

Ішла вона по обіді від сторони Атляса через Ринок туди, куди вказала їх незважена думка. Складалася з трьох партійних стовпів і тільки само поперечок.

Маю враження, що власне ця маса пішла масово кидати карти на листу ч. 26.

На моє нещастя поширилася щодо цих мас друга версія — на жаль дуже імовірна.

Передплатники редакції „Ради" звинив меці, що масами були в цім випадку три кандидати зі своїми жінками.

Упілісти боронляться тим, що це, як звичайно, ундівська провокація.

Можливе...

Пошкодило УНДО одиницям, мало що не здобуло мандату у Львові, чому не могло покарнити Упілцям. Просто взяло і кинуло шість голосів на 26.

Щоби потім усі могли горлати: Через 26 ми не здобули мандату у Львові!...

Провокація!

— Дем — спитаєте — упілівська маса?

Як то де?! А зе!... Там усе, цілих стоцість чоловік на леду!

Скажете не маса!?

Залежно як хто бере і кільки на „масу" призділює людей.

Ручу вам, що ця „маса" десять разів більше коштувала „заходу", як пів міліона голосів УНДО.

Колиж так рахувати, то Упілі має право крикнути: „Маси за нами"!

Галактіон Чіпка.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬПЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нині, в пятницю, продовжав дальше свою оборону обор. д-р Давидяк і скінчив її в год. пів до 12-ої. По павзі промовляв в обороні підсудних Дармохвала і Стефанишина адв. д-р Павенцький, який закінчив свою промову в год. 2.

Завтра промовлятиме перший обор. д-р М. Волошин, а по нім останній з оборонців — д-р Л. Ганкевич. Промови обох оборонців займуть правдоподібно цілий день. Таким чином предсідник виголосив би своє резюме аж в понеділок, а присуд запав би щойно у вівторок.

—o—

ПРОМОВА Д-РА ДАВИДЯКА.

Пора спізнена, а моїм обовязком промовити в обороні троїх обвинувачених: Яницької, Ковалиська й Вірстюка. Також моє завдання, бо маю боронити обвинувачену, яка пасивно сидить тут, начеб не причасна була до цієї справи, начеб не здавала собі справи з далекосяглости хвилі. Але хто знає причину пасивности обв. Яницької, її поважну недугу, той зрозуміє її стан.

Олександра Яницька.

Переходжу відразу до річи. Обв. Яницькій закидається, що вона в домі Верб-их хотіла сховати течку з газ. маскою. Слуханий тут „вивідовця" Будний на мої питання сказав, що військовий міг пізнати по вигляді течки, що там є маска, а хто інший міг думати, що це — цукорки. Дальше Будний сказав, що течки у п-ва Верб. він не відчиняв, а зробив це щойно на поліції. Яницька боронилася тим, що побігла по арештуванні Ів. Верб. до п-ва Вербицьких, аби повідомити їх про арештування їх сина і сховати свої листи любовного змісту, аби ніхто непокликаний не дістав їх у свої руки. На основі цитатів з тих листів обор. д-р Дав. доказує, що обв. Яницька мала причину ховати ті листи перед людьми, принайменше в своїй уяві.

Опісля д-р Дав. подає в загальних штрихах характеристику і спосіб життя Яницької. Вона працювала тяжко від дитинства, бо батьки її ще перед війною виїхали до Америки і вона, сама дитина, лишилася на господарстві з молодшою сестрою-дитиною і старою бабунею. Здавши матуру і діставши посаду в школі „Р. Шк." в Долині, вона працювала цілими днями в школі, маючи густо-часто по 3 кляси денно, а позатим вела ще й господарство.

З черги обор. д-р Дав. збиває закиди прокуратора, що обв. Яницька передавала різні розвідочні матеріяли, бо на це нема ніяких доказів. Также не могла вона бути членом УВО, бо оборона подала свої докази на те, що відомости конфідентів про участь їх у Львові у нинішнім з'їзді УВО просто видумані, а ніяких інших доказів на це нема. Прок. хотів зробити з обв. Яницької тип якоїсь амазонки, небезпечної конспіраторки, але хто подивиться на неї, той не зможе в щось таке навіть повірити.

Переходячи до дальших листів обв. Яницької, які прок. уважає головним атутами акту обвинувачення, обор. д-р Дав. доказує на основі цитатів з її листів, що този прокуратора дотично Яницької помилкові. Бо з тих цитатів, особливо коли їх розглядати на тлі цілости тих писань, з яких їх вирвано, ніяк не виходить і ніяк не можна вичитати, що Яницька була членом УВО, що вона вела якусь недозволену діяльність.

З усіх листів, які тут читано і які я цитував, виходить, що обв. Яницька не у всім була поінформована, що робив Ів. Вербицький. Вона писала до нього і просила, аби він брався до науки, аби старався сам про себе, бож він не дитина. „Коли я працюю, твоя дружина, то берись до праці і ти, бо інакше тобі не лицює" — писала вона.

Прок. казав нам тут, що обв. Яницька повинна бути покарана хочби тому, ща вона, знаючи про злочинну діяльність Ів. Верб., не донесла про це. Від такого обовязку звільнені, як відомо батьки, брати й сестри обвинувачних. Але хто знає відношення Яницької до Ів. Верб., той хіба не скаже, що вона була для нього обоятна, що вона була чужою для нього людиною. Ви, п. судді, зволите взяти під увагу це спеціяльне відношення Яницької до Ів. Верб. і візьмете в оборону слабших, увільните Яницьку.

При кінці цієї части промови обор. д-р Дав. подав кілька клясичних прикладів на обставину помилкових присудів, виданих на основі самих тільки познак, і просив недопустити до такого присуду в нинішньому процесі.

Микола Ковалисько.

Тепер перейду до обв. Ковалиська. При тому згадаю кількома словами про конфіденціональні відомости. Сам прок. казав нам тут, що він неохотно будує на таких відомостях, але все таки він сконстрував свої тези виключно на основі конфіденціональних відомостей.

Це вільно прокураторові, але судові не вільно на основі таких відомостей, яких слідство і розправа не доказали, видавати засуду. Особливо не вільно цього зробити лаві суддів присяглих, які є пресіль суддями зпоміж громадянства.

Тут прочитано гриис Ковалиська, зміст якого викликав у цій салі немало веселости своїм мимовільним, подекуди шибеничним гумором. А в цьому грипсі Ковалисько, подл властним обтяженим у справах, необхідних актом обвинувачення, пише до Стефанишина, що йому закидається страшну річ, бо злочин з § 67, з чим він не має абсолютно нічого спільного. Чиж зміст цього грипсу не говорить пророчисто про невинність Ковалиська?

Говорено тут богато про взаємини Ковалиська з Генгалом. Алеж Генгало його краян і товариш, а до того прокуратор у прав. процесі не найшов за ним ніякої вини й увільнив його від всякої кари. І за взаємини з Генгалом мав би бути караний Ковалисько?

Тут обор. д-р Дав. подав знов влучний приклад на обставину, як в однім процесі засуджено обвинуваченого на смерть на основі самих конфіденціональних відомостей, а потім виявилося на основі документів його повна невинність.

Михайло Вірстюк.

Щож до Михайла Вірстюка, якому прок. не закидає злочину з § 67, тільки з § 58, то всі закиди проти нього зводяться до того, що він подав Атаманчукові револьвер.

Нема причини не вірити його обороні, що він купив той револьвер при Сорбській ул. у Львові. Не має ніякого значіння й обставина, чи Вірстюк був з Атаманчуком на „ти", чи ні. Як він подавав „Іл. Кур. Цодз." Ользі Гретчак чи Атаманчукові і до кого він казав: На маєш твій „Курєр", це виявив тут св. Тисяк, який сказав, що це могло бути сказане також добре до Ольги Гретчак, як і до Атаманчука.

Отже де тут може бути мова про приналежність обв. Вірстюка до УВО? За що він сидить більше року в слідчій тюрмі?

Тому, що закиди проти моїх обвинувачених побудовані на марних і хитких основах, не підкріплених абсолютно ніякими річевими доказами, прошу увільнити моїх клієнтів!

—o—

На маргінесі процесу 17-ьох

Політичний орган „незалежної" думки „Рада", хоч має значно більше і краще платних співробітників, як наш щоденник, не висилає свого справоздавця на розправу зовсім, тільки фабрикує свої звідомлення — цитуючи цілі шпальти з „Діла". Орган, якого співробітники не виповнюють тепер свого основного професійного обовязку, а зате деморалізують наше населення і ведуть в ролі виборчих агітаторів злочинну руїницьку роботу по цілому краю, має відвагу подавати наші звідомлення з процесу — за свої, має сміливість ще так запозичатися в ненависному йому „Ділі". Такі в культурному світі непрактиковані методи мусимо напятнувати прилюдно.

За піднесення хорового співу.

Замітки з приводу організації Союза Українських Хорів.

Нема сумніву, що підставою поширення музикальности були і є хорові Товариства — та їх продукції. — Головно по менших місцевостях хори є чи не одиноким середником ширення музичної культури. Коли візьмемо на увагу наше положення, і то як під оглядом політичним так і матеріяльним, то організації хорові виростають у нас до міри не тільки одинокого поширювача музичної культури, але й до міри першорядного чинника, що постійно впливає на утримування при житю патріотичних почувань серед загалу. Понад те причиняються хорові організації ще й до підтримування живих товариських звязків. Однак не можна забувати, що основне завдання кожного співацького Товариства це ширення музичної культури. Коли справа представляється навпаки, то це вже лише ненормальне, що в результаті спричиняє руїну співацької культури. Хор для якого сам культ пісні є на останньому місці, — а всякі інші справи на першому не представляє для співацької культури вартости. На вартість хору складаються такі чинники: 1. Провідна ідея — мистецтво; 2. Образований музично діріґент; 3. Карний голосовий матеріял; 4. Добра організація хору (правильник,) і т. д. Свідомість того, що згаданими прикметами не відзначаються наші хори стягнула представників нашого організованого співацького життя з краю на анкету 2. лютого ц. р. до Львова, щоби зарадити лихові. Відносно названих прикмет — позволю собі поділитися своїми думками які могли би стати підставою до дискусії.

1. Провідна ідея: мистецтво.

Здається, що мало в нас таких хорів, в яких цінлаб свідомість того, що культура пісні покликана відіграти в суспільнім життю велику ролю. Хоровий спів, як мистецтво а як такий є він етично цінним, бо виховуючим для суспільности. Члени хорового співацького Товариства, що з повним пожертвуванням віддають працю для культури пісні, як не тепер можна у нас стрінути, сповнюють гарну і благородну службу, бо вони підносяться в нивів, відривають бодай хвилево від них кожну людину. У нас хоровий спів мусить покищо на музичному полі стати всім: оркестрою, оперою і т. д., а це наслідком нашого невідрадного матеріяльного положення, бо того всего не маємо і не можемо мати а хори маємо. До чині йде праця по наших хорах майже занепала від знаком милої, невинної розривки. Однако праці в хорі як розривку трактувати не можна. Крайня пора, щоби співацький загал зрозумів, що він покликаний — через можність впливати на маси — відіграти важну суспільну ролю. Доки співаки будуть трактувати свою працю в хорі як розривку, так довго хор не стане на відповідній висоті. — Йому бракне головної ідеї, неї моральної підвалини, з якої родиться почуття сповнювання важної і конечної праці над видобуванням із дна суспільности вищих моральних вартостей і над їх безнастанним удосконаленням. — Значить богато наших хорів — можу ствердити, що ця ідея не живе по наших хорах! Найчастіше [illegible] на пробу тому, бо нема куди [illegible]! Такий обєднуючий засіб є дуже принадний і невинний, бо залежний від охоти, гумору або... погоди. Панове діріґенти [illegible] дуже добре знають, скільки разів брали від неодних осіб слово чести в означеній порі явитися на пробі, а й це було [illegible]. Чиж треба ще щось більше [illegible] на доказ занепадження і [illegible] нашої праці.

Остає одно: Конечно [illegible] в нашій [illegible] ідею [illegible] культурні пісні. [illegible] іншi народи хорову організацію нехай послужить нам [illegible] от [illegible] співацькі. [illegible] краї [illegible] Литва, який відбувся в червні 1926 р. в Разі. На [illegible] президент держави з цілим кабінетом, і привитав зібраних 2500 співаків в присутности 40000 гостей. Вони [illegible] добре продумали, що ніщо так не обєднує народу — ніщо не розбуджує [illegible] того патріотизму — як рідна пісня. Народи [illegible] щоби [illegible] [illegible].

[illegible] наше співацьке життя треба [illegible], популяризувати, [illegible] культивовання пісні як найбільшого скарбу народу і береження цього скарбу в найдосконалішім [illegible] виді. Це на мою думку буде перше, найважніше завдання майбутнього Союза Укр. Хорів.

Хор оживлений такою ідеєю мусить процвитати, бо вона дає його праці зміст, вагу, ціль і захоплення, а його учасників обєднує в одну тісну родину, родину жреців укр. пісні.

2. Образований музично діріґент.

Ціль хору, зазначену в попередному уступі, проводить в життя діріґент. Він має твір автора, кинений на мертвий папір, ожинити своїм життям і найвірніше його у звуках відтворити.

Його завдання має дві сторінки: а) теоретичну, т. є він мусить уміти вичитати, що автор написав, зрозуміти його інтенцію і продумати спосіб виконання, б) практичну, т. є мусить уміти голосовим матеріялом, який має до диспозиції, виводати твір. В першому випадку треба йому конче образовання, в другому треба вродженого таланту. Вони себе доповнюють.

Наш нарід має богато талановитих одиниць, що можуть бути добрими діріґентами. Богато є у нас вроджених діріґентів. Всі вони якось ведуть наші хори, — ніхто їх того не учив, ані не справляв їх праці. Але сторінка теоретична — у них переважно пуста. Не з іншої причини, а просто з тої — що не мають де набрати необхідного їм бодай початкового музичного образування.

Тут відкривається для Союза укр. Хорів безмежне поле до ділання. Обєднати діріґентів, — дати їм спосіб і можність доповнити своє образування, — виховати нових діріґентів — отсе чергове велике завдання майбутнього Союза.

3. Карний голосовий матеріял.

Як найспосібніший генерал нічого не вдіє, коли не має до диспозиції своєї карної армії, так і діріґент не здійснить успішно своїх замірів, якщо не розпоряджає карним і свідомим ділі голосовим матеріялом. Через трактування хор. співу як розривки розпаношився у нас звичай, що до хору вписуються (або таки „пристають" без жадного вписку) охочі розіграться.

Витворилася, так сказати, система статистів, які „підтягають" за тальтерами" — котрих в голосі є: два, а вже три то найбільше.

Дві основні прикмети мусить мати хоровий голосовий матеріял. Він мусить бути: а) голосово добрий; б) здисципліновании.

Що до першої точки, то справу легко направити: Треба унормувати справу принимання членів, розділу їх на дійсні і спомагаючі, зірвати зі „системою статистів" — відбути докладно перед приняттям пробу голосу, а це все із захованням приписів хорового правильника, який повинен раз перестати бути паперовим, — а стати дійсно обовязуючим.

Важча справа з карністю хористів, бо ця прикмета йде в розріз з нашою, вже понятою, а добре вкоріненою в злій формі, „свободолюбністю". —

— І тут виринає нове велике завдання будучого Союза: докладно обдумати способи створення такої хорової карности— якої, правду собі скажім, ніде у нас нема.

— У війську зачинається впоювання почуття обовязку та дисципліни від найпримітивніших формальностей — не можна і в хорі оминути тих засобів, які зединяють масу, лучать її в одну цілість, та убирають її в таку форму, що тяжко з неї вилізти.

Колиж такі вказівки будуть йти до хорів від Союза, тобто з гори, обдумані і систематичні, то вони напевно в співацьких і хорових товариствах приймуться.

4. Добра організація.

Ця точка є фактично передумовою третьої т. є дисципліни. Вже через саме створення Союза — організація піде значно вперед. Тут хор повинен подумати передовсім про правильник, і точно його придержуватися. Правильник — на скільки сягають мої інформації — є досі по наших хорових Товариствах чимсь незнаним. Якже можна від члена домагатися виконування постанов правильника коли він їх не знає, і ніхто від нього цього не вимагає.

Старшину співацького Товариства треба вибирати виключно з дійсних членів хору, а не із спомагаючих. Виділові дійсні члени хору мають частий контакт зі співаками, і можуть легко всякі ухвали Виділу виконати. Точність Виділу — повинна бути вирцева, бо лише тоді такий Виділ зможе вимагати її від радових членів.

— Кількома тими думками, хотів я дати субстрат до дискусії, Не можна в цих кількох сторінках вичерпати всіх справ, які чекають [illegible].

Станеться воно на сторінках будучого органу Союза, якого поява буде чи не першим кроком до поправи мистецького й організаційного стану наших хорів.

о. *Северин Сапрун.*

11. здержуємо висилку часопису ВП. Передплатникам, в Ц. М. що не вплатили передплати за березень 1928. Місячна передплата виносить 4'50 зол.

Велике передвиборче віче українців м. Львова.

В пятницю вечером заповнилася битком саля Сокола-Батька і подвіря львівськими громадянством рiжного стану і віку. Найбільше було робітництва і тієї сірої маси, яка зацікавлена зростом національної сили в столиці Галичини з вірою в побіду, слідить з небувалим напруженням за виборчою акцією.

До президії вибрано проф. Березовського, робітника Івана Терлецького, Марію Павлишинову — секретарювали Петро Бакович і Роман Зубик.

Перший промовив голова Нац. Дем. Обєднання д-р Дмитро Левицький, якого річеве слово приняли учасники гучними оплесками. Потім промовляла кандидатка до сенату ред. Кисілевська. З черги забрав голос робітник машиніст Козацький та рішучими арґументами завізвав українські маси до видержки в єдности, щоб зараз доказати нашу національну силу і єдність. Іван Олексин кафляр і відомий львівський діяч виказав вічевикам всю цю погану поведінку розбивачів нашої єдности і цих задурманених партийників, які своєю роботою служать ворогам нашого народу. Промови стрічали вічевики гучними окликами, саля греміла і шум окликів лунав широко аж до вул. Руської.

Віче закінчив ред. З. Пеленський даючи пояснення для голосуючих при виборах до сенату та візвав усіх присутних, щоби вони були не тільки виборцями, але й апостолами нашої справи.

Збори приняли поставлені резолюції і одноголосно і по відспіванню національного гимну розійшлись одушевлені і піднесені на дусі.

Останні вісти.

УРЯДОВИЙ ВИСЛІД ГОЛОСУВАННЯ В 55 ОКРУЗІ (ЗОЛОЧІВ).

Число управнених до голосування 452.067. Віддано голосів 342.111, уневажнено 500. Одержали: 1-ка 76.484, 2-ка 3.316, 4-ка 126, 6-ка 808, 8-ка 10.280, 10-ка 9.584, 14-ка 1.572, 17-ка 28.812, **18-ка 99.542,** 19-ка 19.441, 20-ка 21.845, 22-ка 23.050, 24-ка 17.043, 26 27.716, 33-ка 2.808, 36 170, Трифашизм Галича 0, 39-ка 1.120, 40-ка 3.050, Укр. Нез. Сел. Листа. 1-ка 3 манд. 17-ка 1 манд., 18-ка 4 манд.

РЕКОНСТРУКЦІЯ КАБІНЕТУ?

Варшава, 9. березня 1928.

Кружляють чутки про реконструкцію кабінету Пілсудського, а саме фотелі мін. Мейштовича, Незабитовського, Добруцького, а також говорять про зміну на становищі віцепрезидента ради міністрів. Становище проф. Бартеля заняв би ген. Г[illegible]цький, а Бартель був би головою [illegible] 1-ки. Колиб ця реконструкція й наступила то не в найближчих тижнях.

ХТО БУДЕ МАРШАЛКОМ СОЙМУ?

Варшава, 9. березня 1928.

Є чутки, що 1-ка висуває як кандидата на маршалка сойму мін. почт Медзінського або пос. Апуша. Більші шанси має кандидатура Медзінського, як мужа довіря марш. Пілсудського. Опозиція висуне як кандидата на маршалка сейму І. Дашинського (ППС).

Вже надійшли Останні Новости на ВЕСНУ І ЛІТО до фірми **Антін Увера** Львів, вул. Галицька 10. До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стриї рівнож Тарнові. 5-9

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змішнюючо, відживляючо, побуджує апетит неоцінений середник для реконвалесцентів М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на есланській маляґі. До набуття у всіх аптиках і дрогеріях. Ціна за фл. 4'25 зол., пів 2'40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кжиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. Mr .M. Krzysztoforski Tarnów. 33.?

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКИЙ КОНФЛІКТ ПЕРЕД РАДОЮ ЛІҐИ.

Викреслення польсько-лит. справи з денного порядку.

Женева 9. березня 1928.

Представник Голяндії Белаерте в Раді Ліґи Націй зложив заяву у справі польсько-лит. конфлікту. Тому, що Вальдемарас заявив, що для нього неможливо приїхати до Женеви в теперішній сесії, дел. Голяндії предкладає, щоби згадана справа не була на денному порядку теперішньої сесії. Делеґат готов представити новий рапорт на червневій сесії і в тім випадку висуває предложення, звернутися до ген. секретаря, аби вписав її на денний порядок на найбл. сесії. Сподіється, що тоді можна буде краще поінформувати Раду про польсько-лит. справу, тимбільше, що обі сторони хочуть почати переговори.

ППС. ВНОСИТЬ ПРОТЕСТ ПРОТИ ВИБОРІВ У ЛЬВОВІ.

Львів, 10. березня 1928.

Виб. Комітет ППС. вносить протест проти виборів у Львові (окр. 50), тому, що має богато доказів надужить.

НОВИНКИ.

— **В обороні чести бувш. вожда У.Г.А.** Група української студентської національної молоді складена з 30 осіб явилась у суботу передпол. в льокалі головного секретаріяту радикальної партії і в редакції „Громадського Голосу" та заложила свій протест проти поневіряння цінного імені бувш. начального вожда У. Г. А. ген. Тарнавського на сторінках „Громадського Голосу".

— **Негромадянські громадяни.** Довідуємось з авторитетного джерела, що деякі мешканці домів вул. Чарнецького ч. 24 і 26 не виконали свого громадянського обовязку підчас соймових виборів і воліли залишитись у хаті, ніж іти голосувати. Щож казати про інших менше „патріотичних" людей, коли навіть деякі представники інтеліґенції, що живуть в українських домах так гарно розуміють свою ролю „членів суспільности"!

— **Ветеринарно - годівельний курс „Сільського Господаря" у Львові.** Краєве господарське товариство „Сільський Господар" улаштовує для своїх членів 10-денний ветеринарно-годівельний курс у Львові, який триватиме від 19—28 березня ц. р. На курсі будуть викладати ветеринарні лікарі та годівельники під проводом голови ветеринарної секції при „Сільськім Господарі" д-р Маріяна Стахурського. Виклади будуть відбуватися рано і пополудні з таких ділянок: 1) Короткий нарис анатомії і фізіольоґії домашніх звірят; 2) Мала хірурґія; 3) Пошестні недуги; 4) Внутрішні недуги; 5) Недуги ніг у коней; а крім цього короткий начерк годівлі домашніх звірят. Підчас курсу буде демонстроване все необхідне в домашній ветеринарії приладдя, яке зможуть курсанти дістати по дешевих цінах. Курсантам роздідять також відповідну популярну ветеринарну літературу. Зголошення до участи в курсі приймається до 15. березня ц. р. До зголошення, яке треба вислати на адресу „Сільського Господаря" у Львові вул. Зіморовича ч. 20 треба долучити 10 зол. одноразової оплати за курс. Кошти мешкання і харчу беруть на себе самі курсанти. Для зголошених у час буде старатись „Сільський Господар" підшукати по змозі харч і приміщення. Зваживши незвичайно велике значіння знання основ сільсько-господарської ветеринарії треба сподіватись, що наші селяне візьмуть численну участь у курсі, використають його належно та зможуть охоронити себе і своїх співгромадян від втрат, які щорічно наносить нашому скотостанови хороби домашніх звірят.

— **Львівська хроніка.** Львівське повітря має в собі бацилі, що затроюють людей зneохотою до життя. За вчорашній день Львів має знову два нові самовбивства: студента медицини Фльоріяна К. і друкарського машиніста; один струївся, другий задушився чадом. — Зло-

Вибори до сойму доказали, що одинокою листою, що може рахувати на перемогу при виборах до сенату є листа ч. 18 тому всі на 18-ку! Хто голосує на іншу листу як ч. 18 той помагає лише нашим національним ворогам! Це доказали вибори до сойму.

діїства та ошуни йдуть на другім місці як прояви життя нашої столиці: якийсь „добродій" Фішбах доглупався до того, що ошукував систематично інваліда з продажю марок, ще й забрав від нього футро. Інші товариші по професії крали по хатах гардеробу, біжутерію, подушки, білля і все, що було під рукою.

— **Катастрофи й нещастя.** Великий землетрус в околиці Мессини та Реджіо ді Калябрія забрав багато жертв; поки що подробиць нема. — У Самарканді частину міста знищив землетрус. — Французький летун Кост ранений підчас перелету в околиці Ню Йорку. — На східно-китайській залізн. шляху вилетіла у воздух жидівська синагога.

— **Смерть чудака астронома.** Помер шведський астроном Август Мадсон, що дожив гарного віку: 100 літ на однім острові на озері Тісар. Цей учений-чудак був чабаном, який до кінця життя пас вівці і ночами мав богато часу стежити за мандрівкою зір. 25 літ тому звернув він на себе велику увагу і Академія Наук у Парижі мусіла вести дискусію над його пропозицією, щоби прикласти децимальну систему до поділу часу і поділити добу на 25 годин замість 24. У своїй праці, що виявила величезне знання він дав дуже подрібні докази, чому його проект є дуже вигідний. Великий французький астроном Флямаріон заціккавлений його працею, запропонував Мадсонові приїхати в Париж на кошт Франції. Академії і тут виложити свою теорію особисто. Але чудак астроном-чабан з огляду на свій поважний вік не хотів покидати своїх гір і вдоволився тільки довголітним листуванням із Флямаріоном.

— Чому в вашій хаті так захистно?!
— Купіть кілька килимів у Хамули, а буде так і в вашій?
— На Трибунальській Площі?
— Так, на Трибунальській Площі ч. 1.

— **Далекосяжне відкриття.** У віденськім Рентґенівськім дослідчім Інституті зробили відкриття, яке матиме далекосяжне значіння для історії мистецтва. Проф. Гольцкнехтові д-рові Петертілеві і малярeві Фарґель удалось при помочі Рентґенівських промінів відкрити цілу низку архитворів мистецтва досі збережених під мальовилом, що представляло інші твори. Історія мистецтва згадує про неодин архитвір, якого не можна віднайти. Багато із них згоріло, пропало у хуртовині подій та дуже багато лишилось замальованих мистцями нової доби, що не цінили творів попередньої епохи, не розуміючи їх. Не менше частим явищем був факт, що самі артисти, не маючи полотна на своїх попередніх творах, які вважали невдатними (як це роблять і досі) почипали малювати нові образи. Завдяки дуже своєрідній техніці насвітлення образів, згаданим віденським дослідникам удалось відкрити під іншим образом гарний портрет Тіціяна, чудову Мадонну Рафаеля і „Штіллебен" Де Геема. Це лише найважніші образи а є їх багато більше. Завдяки цій новій методі оцінки образів чимало помилок знавців буде виправлених у майбутньому.

— **Літературний куток.** Ібсенівський комітет остаточно склав програму ювилейних свят з нагоди 100-ліття уродин великого драматурга. Свято в Осльо триватиме тиждень від 14 до 21-го березня. Почнуться вони святочним засіданням норв. Академії Наук у присутности запрошених чужинних учених. На другий день у присутности короля відчинять велику Ібсенівську виставку при університетській бібліотеці, де будуть зібрані всі твори Ібсена: рукописи, видання його книжок у рідній мові та чужинних, критичні огляди присвячені його творчости, його листи, портрети, бюсти, ілюстрації, тощо. Щодня норвеські званці матимуть інший виклад про його головні твори) паралельно із виставами, що йтимуть у „Національнім театрі". 22-го і 23-го п. м. свята продовжатимуться у Берліні, де теж буде Ібсенівська виставка і де виставлять „Пер Ґінта" та „Бенкет на Сольгавзі". Ібсенівський комітет вислав почесні запрошення на ці свята до різних чужинних учених, письменників, артистів і деяких представників преси. Московські артисти відмовились узяти участь у цих святах.

— **З жіночих рекордів.** Студентки університету в Пенсильванії вміють поєднати три річі: любов спорту, гумор і охоту до подружа. Вони звернули увагу на оголошення одного богатого молодого американця, знудженого життям, який заявив, що ожениться тільки із дівчиною, що є мистцем гри в ситківку. Вони зажартували собі з містера Бовмана і запропонували йому, що зорганізують тенісовий „метч", коли він згодиться оженитись з переможницею. Це йому було не попутру, бо він волів гарну дівчину, що не вміє грати в теніс, ніж бридку з титулом мистця. Тоді студентки рішили, що він сам вибере кілька симпатичних йому, а тоді ожениться з тою, що виграє партію. 5 найкращих стало до бою в мичика за... мужа. Підчас гри стояв зроблений манекен у фраці та циліндрі, з щитом на серці і написом „нагорода — муж". Над майданом гри висіли два величезні мосяжні кола, що нагадували шлюбні обручки. 4 дні йшли змагання. Коли переможницею вийшла 21-літня Іванна Сміт, містер Бовман як джентельмен заявив, що він з нею ожениться, бо вона найбільше йому подобалась, без огляду на те, чи вона добре грає в ситківку, чи ні. Всі товаришки панни Сміт узяли участь у шлюбнім бенкеті, на місци, де відбулись спортові змагання за мужа.

— **Музей театральних афіш.** У Льондонськім музею „Вікторії та Альберта" впоряджують величезну колекцію театральних афіш, які жертвувала туди дама Енсоуен, що збирала їх усе життя. Ця колекція малює історію льондонських театрів від 1737 р. Крім афіш вадна колекціонерка збирала теж рисунки та театри у звязку з історією театру. Є їх стільки, що спеціялісти протрагять 6 літ на те, щоби їх посортувати.

— **Шкідливий бік реклями.** Берлінський суд видав цікавий присуд у справі скарги подружа Зубкових, якого половиною є як відомо княжна Вікторія Шавмбург-Ліппе, сестра кайзера. Зубкови подали в суд автора і видавця свіжої книжки „Роман серця княжни Вікторії Ш. Ліппе з Олександром Зубковим". Суд відкинув їхню скаргу і не признав домагання, щоби видавець мусів „стягнути" портрет княжни із книжки; признав лише, що спільний портрет подружої пари має щезнути із обгортки книжки. Суд станув на становищі, що хоча закон не дозволяє описувати приватне життя живих осіб без їхнього дозволу, проте в даній випадку Зубкови самі давали пресі інформації про себе і поширювали свої фотографії. Крім цього княжна стала вже історичною фігурою. Невідомо, чи цей останній мотив є натяком на її посвоячення з Вільгельмом чи на її вік. В усякому разі „сенс моральний" процесу ясний: хто за реклямою гине, гине і від неї.

— **Бунт поневолених мужів.** Останні звістки із Тибету кажуть, що в Лхассі почався бунт мужів. Тибетанська жінка є досі головою родини і муж мусить підчинитись її розказам. У Тибеті зберіглась досі поліяндрія (багато мужество) і звичайним явищем є там жінка, що вибирає собі чотирох-пятьох мужів. Тепер мужі збунтувались. Тибетанський купець Амукі, що часто їздив у Китай за товарами, переконався, що мущини живуть богато щасливіше в Китаю, де їм підчиняються жінки безумовно. Амукі зібрав пільканот однодумців і основав „Союз незалежних мужів", які недавно зробили першу демонстрацію. 500 мущин перейшли вулицями Льхаси з прапорами і плякатами „Геть із жіночою тиранією!", „Скасуємо багатомужество", „Жінка повинна мати лише одного мужа!" Маніфестанти передали Далай-Лямі широку петицію. Вони домагаються „рівноправности, доказуючи, що жінці досить одного постійного мужа. Мущини працюють день і ніч і весь запрацьований гріш передають жінці, яка дає їм „на дрібні потреби". Крім цього жінка має право виходити замуж кілька разів, а коли вмирає, всі її мужі лишаються на віки вдівцями і не мають права мріяти про нове подружа. Тибетанські мужі домагаються права женитись удруге, витрачувати зароблені гроші по вподобі і розводитись за обопільною згодою. Далай Лама обіцяв скликати раду старшин і предложить їм ці домагання. Збунтовані мужі погрожують, що покинуть рідний край і вемігрують, коли їх петиції не вислухають. Бунт у Льхасі є першим у всьому Тибеті, де міліони мужів вдоволені досі своєю долею і звикли віддавна вважати себе „слабим полом".

— **Чи краватка є буржуйською?** „Правда" з а нею інші московські радянські часописи завели гостру дискусію на тему, чи личить справжнім пролетарям носити краватку чи ні. У „Правді" з 26. лютого читаємо „Якжеж перешті: чи краватки носять міщани чи неміщани? Погляди комсомольців поділились. Одні суворо осуджували всяке поширювання краватов у середовищі робітництва, добачуючи в найскромнішій ситцевій бинді джерело всіх гріхів і форм розкладу що підірвуть слабого комсомольця на його почеснім і важкім шляху комсомольської служби. Спершу краватка, а потім уже в кіно піде, щоби на бандитські образи поглянути. А потім клітку з канарком купить, учителя танців найме, з богатою вженитьcя, „комсомол" покине... Знаємо, були в нас такі випадки". А інші на це відповідали такими доказами: „У краватці нема нічого злого. Хто каже, що краватку носить тільки буржуї, бреше. Ось нпр. Михайло Іванович Калінін приїхав до нас. Мав він краватку і робив якнайприємніше враження. А з другого боку Карло Маркс скрізь на фотографії має чорну стяжку-краватку і Володимир Ілліч (Ленін) також на деяких портретах має краватку". Можливе, що на цьому дискусія скінчилась і до канарка та до кіна не дійшли. Бо хоча богата жінка є поки що здебільша буржуйкою, клітку з канарком купують пролетарі віддавна, а відвідини кіна за яке так дбає радянська влада не є виключно буржуйським привілеєм.

— **Світова всячина.** Після розбиття Абд-ель-Кріма в Мароко до цього часу 1870 родин із місцевих племен перейшло в смугу займанту Францією і склало зброю. — Англ. палата льордів займеться у найближчих днях законопроектом Пармура, щоби карати каторгою мущин, які дозволяють своїм жінкам займатись проституцією. — Франція буцімто не хоче починати перед виборами балачки з СРСР про довги. — В Оттаві почались переговори, щоби прилучити Ню-Фаундленд до Канади. — У Каїро студентський страйк і криваві демонстрації. — Афганістанський емір жертвував 25.000 фр. на будову „дому кемі" в Парижі. — У найближчім часі відбудеться в Кале през. Пуанкаре з герцогом брабантським... — Між Францією і Швецією підписаний арбітражний договір. — На Криму великі морози. — У Пенджабі (англ. Індія) підчас заворушень убили 4 мусулман і 18 ранили. — У Вашингтоні суд видав наказ арештувати голову величезного нафтового тресту „Ойль Компані Індіяна" Стюарта за те, що він відмовився від зізнань перед сенатською комісією, що розслідує справу нафтових зловживань.

При ревматичних болях голови в бедрах і раменах, первоболях, болях в удах і пострілах природну гірку воду *Franciszka Józefa* уживається для щоденного перечищення кормового проводу. Університетські кліники потверджують, що вода **Franciszka Józefa**, спеціяльно в середнім і старшім віці є досконалим прочищуючим жолудок і кишки середником.

Дописи.

ГРЕБЕНІВ, ПОВ СКОЛЄ. (*Виборчий вислід*). Теперішні вибори до польського сойму можуть частинно реабілітувати гребенівців, котрих поведення донедавна не багато давало нагод до похвали. Виною тут, крім звичайної інертности нашого села, ще особливе положення Гребенова і його історія з передвоєнних часів. Село, що лежить у царстві лісів баронів Ґредлів, мусіло хорувати до певної міри на хронічну недугу такого суспільства, а саме на безхарактерність громадян, що є продуктом політики господарських інтересів Ґредлів по тамошніх селах, як також зносин села з цілим цим апаратом лісового догляду. Дальше треба би згадати про підсичування деморалізації впливом дітвиків і численними осілими жидами при чому годі не звернути уваги на частинно робітничий характер села, а вкінці на сильний тут перед війною москвофільський рух. Оце все творить із Гребенова досить опірний матеріял для просвітної і політичної праці. Та все таки почата останніми часами робота позначується успіхами, що з них останнім і треба вважати минулі соймові вибори. Вислід їх (на 291 голосуючих віддано на ч. 18 — 159 голосів, на ч. 1 — 68, на ч. 37 — 24, на ч. 2 — 12, на ч. 8 — 2 гол., а 76 гол. здержалось від голосування) міг би на перший погляд давати більше до бажання. Одначе коли зважити все, що сказано вище, а відтак усвідомити собі цю шалену агітацію за 1-кою, якої сподвижниками були тут ґредлінські наємники, війт із присяжними і староство — то вислід покажеться таки досить вдоволяючим. Все сказане знак, що в Гребенові йде до ліпшого. Тільки добре повести започаткований просвітний рух, а Гребенів зможе небаком збутися своїх відємних атавістичних признак своєї традиції. — *Тамошній.*

Виборці міста Львова!

Подаємо до відома, що всі дільничеві Комітети працюють далі, як працювали до соймових виборів і уділяють інформацій та дають картки до голосування.

Всі члени дільницевих Комітетів в день виборів до сенату, 11. березня знайдуться на тих самих місцях, на яких були в неділю 4. березня.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ НА МІСТО ЛЬВІВ

З судової салі.

Присуд в справі Петра Близнюка і товаришів.

По 4-дневній розправі, переведеній в днях 28. і 29. лютого ц. р. та 1. і 2. березня ц. р. в справі Петра Близнюка і тов. обвинувачених за злочин шпіонажі в користь Української Радянської Республики, оголосив трибунал окружного суду в Чорткові присуд, яким десятьох обвинувачених визнано винними шпіонажі, а лише одного увільнено. Засуджені: 1) Петро Близнюк на 5 літ тяжкої вязниці, заострені два рази в місяць темницею і постом; 2) Іван Сивогін на 5 літ т. в., заостреної раз у місяць темницею і постом; 3) Гриць Яворський на 4 літ т. в. заостреної щомісяця постом і темницею; 4) Анна Денега на 5 літ тяжкої тюрми заостреної щомісяця темницею і постом 5) Михайло Тарнавський на 5 літ тяжкої вязниці заостреної щомісяця раз постом, темницею і твердим ложем; 6) Микола Солтищак на 3 роки тяж. тюрми з темницею і постом раз у місяць; 7) Микола Недзельський на 2 і пів року важкої тюрми заостреної раз у місяць постом і твердим ложем; 8) Степан Легенький на 4 роки тяжкої вязниці з твердим ложем, постом і темницею раз у місяць, 9) Михайло Куртяк на 3 роки важкої тюрми заостреної постом і твердим ложем раз у місяць і 10) Володимир Граб на 2 і пів року тюрми з постом і твердим ложем раз у місяць. Увільнено натомість Михайла Гапкала. Проти того присуду зголосили оборонці обвинувачених зажалення неважности і відклик, а прокуратор жалобу неважности з причини звільнення Михайла Гапкала. Весь час розправа була тайна, а допущено лише 4 мужів довіря і офіцерів з КОПУ. До трибуналу входили: д-р Тржцінецкі як провідник та судді: Гайльгофер і Гонсьоровскі як вотанти. Обвинувачував прокуратор Кучкевіч, а боронили д-р Володимир Електорович і д-р Іван Гринчишин.

Строгий присуд викликав прикре враження.

Театри.

„Кооп. Український Театр" під упр. Й. Стадника (вул. Шашкевича):
11-го г. 3:30 попол. „Циганка Аза".
11-го г. 7:30 веч. „Любка з Пушти"

Міський великий театр
11-го г. 3 попол. „Визволення" (для шкільної молоді).
11-го г. 12 попол. „III-ій Симфонічний Концерт".
11-го г. 3:30 попол. „Д-р Юлія Шабо"
11-го г. 7:30 „Визволення".

Міський „Театр Новин":
10-го г. 8 веч. „Лише Ти".

Кіна.

Аполльо: „Цирк", Чарлі Чаплін.
Палас: „Гарний Жест — Братерство крови".
Лев: „Чорна Венера", Джозефіна Бейкер".
Фатаморгана: „Зов моря"

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво помістити по можности в найближчому числі „Діла" отсю заяву.

Подаю до прилюдного відома, що сплетні, які появились в Сокалі — в місті і в повіті — в часі моєї неприсутности, а саме, будьто би я виступив з політичної організації У.Н.Д.О., та перейшов в інший табор, є нікчемною клеветою, поширюваною тамошнім безхарактерним і безділним шумовинням.

Закопане, дня 6. березня 1928.

З поважанням
д-р Олекса Ріпецький

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А—Б і Ц—Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.
поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, кармельки і цукри. — Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гаранційно чистих сирівців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни.
1581 Замовлення приймає Народна Торговля у Львові. 5—50

Відозви й комунікати.

З ПРЕЗИДІЇ УНДО.

Комунікат.

Згідно з виборчою ординацією, кожний виборець має право протягом 14-ох днів від дня оголошення вислідy виборів, то є до дня 20-го березня ц. р. зголосити протест проти вибору поодиноких послів, або проти виборів взагалі. Протести такі складаються на руки предсідника Окружної Виборчої Комісії, який їх оголошує в „Моніторі польськім", а протягом дальших 14-ти днів можна зголошувати заміти проти внесених протестів. Про важність виборів рішає Найвищий Суд.

Як були переведені вибори на наших землях це всім відоме. Українські виборці повинні як найчисленніше проти переведених виборів запротестувати. Про внесені протести слід повідомити Головний Секретаріят Обєднання, щоби на найблизше засідання Сойму, могла бути приготована інтерпеляція в тій справі.

ЗА ПРЕЗИДІЮ:
Д-р Дмитро Левицький, голова.
Д-р Любомир Макарушка, в заст. головного секретаря.

КОМУНІКАТ.

До Кружків „Рідної Школи" в краю.

З ріжних місць Америки одержуємо запити, чому саме поодинокі Кружки „Рідної Школи" звертаються за допомогою до американських чи канадійських організацій та осіб, коли у Львові істнує централя „Рідної Школи".

У звязку з тими запитами пригадуємо інструкцію Головної Управи видану Кружкам дня 26. III. 1923 р. ч. 1649, в якій сказано між іншим дословно: „Зорганізована акція жертвенности (на Рідну Школу") на всіх просторах українських і неукраїнських земель ведеться тільки Головною Управою „Рідної Школи" у Львові, а повітові Кружки працюють лише у своїх повітах. — Щоби усунути вже раз всякі самочинні способи розбиття навіть допомогов і акції для культурно-освітних справ і не допустити до дискредитування нашої організації, — взиваємо всі Кружки безумовно підчинитися наведеній постанові. Проти тих, що її самовільно нарушать, будемо змушені виступити з усею рішучістю по постановам статута.

Всім тим Кружкам „Рідної Школи", які звертаються за допомогою до Головної Управи з докором, що в сошній вістки, що „Обєднання Українських Організацій в Америці" жертвувало в останньому часі 1200 доларів на потреби „Рідної Школи" через Головну Управу, подаємо до відома, що з „Обєднання" ми одержали всього 500 долярів (9. II. 1928), з яких усі ужито на сплату короткотерміцевих зобовязань.

Звідки саме взяли часописи відомість про висилку з „Обєднання" 800+400 долярів — нам не відомо, бо саме „Обєднання" не пише в цій справі нічого.

Головна Управа „Рідної Школи":
І. Кокорудз, голова. *Мих. Струтинський*, секретар.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Пер Люіс: Пісні Білітіс. Переклав О. Тарнавський. Львів—Коломия 1928. В-во „Говерла". Стор. 176. Форм. 16°.

Камінський, кустос У. М. Н.: „Український Музей Народознання в м. Чернівцях на Буковині". Його необхідність і завдання з вказівками для збирачів народописних матеріялів. М. Чернівці на Буковині 1928 р. Накладом Спілки збирачів і любителів науки народознання. Стор. 48. Форм. 16°.

Катехізм або в що вірує православний християнин. Підручник релігії для шкіл и народу. З російської мови переклав прот. *Йосиф Дзвонко-Никольський*. Варшава. Синодальна Друкарня 1927. Стор. 104. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

Записки Українського Наукового Інституту в Берліні. Том I. Зміст: Д. Дорошенко: Україна та її історія в світлі західно-европейської літератури XVIII і першої половини XIX століття. (По німецьки); Д. Чижевський: Західна фільософія в старій Україні (по німецьки); І. Мірчук: [illegible] та його переклад Elementa Philosophiae" Бауменстера; Д. [illegible]: Із матеріялів до українсько-німецьких політичних зносин другої половини XVII в.; *В. Р. Заложецький*: Історичний дослід над стилем шапки Мономаха (по німецьки); З. Кузеля: Причинки до етнографічної діяльности Опанаса Васильовича Маркевича. З приводу 60-ліття його смерти. Берлін і Лайпціг. В—во Walter de Gruyter et. Co.

Літопис українського друку. Ч. 5. з 4. лютого 1928. Detto.

Духовний Сіяч, церковно - народній ілюстрований тижневик, виходить що неділі та є присвячений справам православної церкви. Ч. 10. з 4. березня 1928. Варшава.

Наш Приятель. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові. Рік VII. Число 7. За березень 1927/28.

„Сільський Господар", орган краєвого Т-ва Господарського „Сільський Господар". Ч. 5. з 1. березня 1928 р.

Господарсько-кооперативний часопис, орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Виходить що тижня у Львові. Ч. 10. з 7. березня 1928.

„Службовик", орган Союзу українських приватних службовиків „Супруга". Рік видання IX. Число 1—3, за січень-березень 1928 р.

НОТИ.

В. Безкоровайний: 2. **Соната** As-dur на фортепян. Тернопіль-Львів. Всякі права застережені.

Ярославенко Я.: **Мішані хори.** 1) А. Вартовий: Ми сини могутньої країни; 2) І. Франко: Гей, Січ іде...; 3) Р. Купчинський: Ой, та зажурились... Видання Торбана ч. 167. Львів 1928.

Ярославенко Я.: **Мішані хори**: 1) Журавлі: Вилиш брате мій..., 2) Грають сурми Січ у бій іде..., 3) Поставали козаченьки. Видання Торбана ч. 168. Львів 1928 р.

Я. Ярославенко: **Мішані хори.** С. Черкасенко: На Шевченківські Роковини. Писєгра. Музична Накладня Торбан. Львів. Видання Торбана ч. 169.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. Карабіневича.

Мельниця:
11. III. Запорожець за Дунаєм.

Борщів:
12. III. Гейша.
13. III. Царевич.

Чортків:
14. III. Гейша.
15. III. Царевич.

Бучач:
16. III. Гейша.
17. III. Царевич.
18. III. Запорожець за Дунаєм.

До хору негайно прийму сопрана і доброго тенора. 2—?

Великопостні реколекції для всіх станів відбудуться в Арх. Церкві св. Юра в днях від 11. III. до 17. III. включно. Вступна наука буде в неділю 11. III. в год. 5. вечером а відтак щоденно в год. 6-ій вечером: молебен, наука і благословення Найсв. Тайнами. Реколекційна сповідь в суботу від год. 6. рано і від 3. попол. В неділю 18. III. в год. 6. рано читана Служба Божа і спільне св. Причастя. 1-1

Тернопільські абітурієнти з р. 1903 уладжують ц. р. товариський зїзд в Тернополі. Товариші, що здавали матуру в 1903 р. в тернопільській гимназії, зглядно ходили того року до 8 класи (відділи а і б) будуть ласкаві подати свої адреси: Болеслав Півонський майор В. П. Львів, Пелчинська 3. 1-1

Високоповажаний Пан інспектор Соколовський зложив замісць вінця на домовину дружини бл. п. Катерини Соколовської 6 зол. на Рідну Школу, за що Виділ Кружка „Рідної Школи" в Стрию складає отсим щиру подяку. 1659 1-1

В 50-ліття увільнення Болгарії і в 1000-ліття панування вел. болгарського короля Симеона відбудеться заходом Болгарського Акад. Т-ва „Василь Левський" в неділю 11. ц. м. торжественне богослуження в православній церкві при вул. Францішканській ч. 3. Початок: 12. год. в полудне.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах, ВАНК пл. Марійська 5, I. п. 1616а) 3-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЛІКАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЯ і „Народної Лічниці"
Д-р Софія Парфанович
ординує в недугах внутрішних і жіночих від 2—4 1-1
при вулиці **Домагалічів ч. 2.**

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 40.
1058 **Пересвітлення Рентґеном** 4—24

НА СВЯТА
поручає всілякі **ВУДЖЕНИНИ** першої якости знана фірма
Малиновська — Львів
Кентшинського 24 і Льва Сапіги 69
можна вже замовляти на місці. Замовлення з провінції виконується на жадання Впов. відборців.
1662 1-1

„ЦЕРКОВНІ ЦВІТИ"
поручає на свята
СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА
1661 **в Стрию — Шевченка 6.** 1-3
Гарні тревалі цвіти з матерії укладається на бажання в одній тоні, пр. з ліжох рож, камелій, пеларгоній, гіяцентів або з мішаних цвітів. **„Китиці до свічок"** менші 4 і 6 зол. пара — середні 8 зол. пара і великі 10 зол. пара. — **„Китиці стоячі"** на престіл менші 25 зол. пара, — середні гарні (70 цм. високі) 40 зол. пара, і великі 60 зол. пара. — **„Вінці на образи"** вузші 6 зол. — широкі 8 зол. і найширші 10 зол. за метер.
При більших замовленнях на сплату!

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собіського 14
Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин.
1274 17—?

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 13-15

КОСІВ, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з цілим удержанням по цінах знижених. 1512 5-6

ҐАЗДИНІ - куховарки негайно потрібно на село. Рефлектується тільки на чесну, солідну і правдиву особу. Зголошення слати на адресу А. Терлецька, Залуква п. Галич. 1658 1-4

ПАРЦЕЛЯ - ПАРК 1000 сяж. квадр. у Зимній воді, сонішна, у віддаленні 200 метрів від стації, при битім гостинці, до продання. Інж. Дурбак, Чарнецького 26. 1641 3—3

Новий Винахід XX. століття **Плоский годинник** тільки зол. 5·93 (замісць 25). Висилаємо почтою за посліплатою елєгантний ніклевий годинник. Звичайний хід на камінях. Виреґульований до мінут з гарантією за добрий хід 8 літ. 2 штуки 11·60, 4 шт. 22·68, 6 штук 33·60. Ліпшої якости 7·75, 9·50, 11·50, 15, 18, 21, 25 і 35 зол. На руку з паском 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 і 57 зол. З французького нового золота 15·50, 2 штуки 30, 3 штуки 44 зол. ручні з паском ліпшої якости 25, 30 і 40 зол. Ланцушки з нового золота по 2·15, 3, 3·75, 4·85 і 6 зол. За пересилку платить купуючий. Адр. годинникаря Иосиф Якубович, Варшава, Сенна 27, Відділ 89. Фірма істнує від 1900 року. Нагороджена численними золотими медалями і хрестами. Богато листів з подякою. З причини браку місця декотрі тільки містимо. Ч. 4310. Я одержав годинник за який дуже дякую, ходить що-до хвилини і дуже приємний для ока. Викликує великий подив, бо ходить ліпше від „Омеги" який робить ріжницю вперід або взад. Годинник який одержав я від Пана не має ніяких ріжниць так дався виреґулювати. Прошу о ласкаве висилання мені можливо найшвидше ще два плоскі ніклеві годинники. По одержанню, замовлю більшу кількість для цілого бюра. Ян Калужинський Люблин (Ч. 3455). Ш. П.! Прошу о ласкаве висилання ще одного годинника з фр. нового золота. При цій нагоді маємо за шану подякувати за одержані 3 годинники з яких ми дуже вдоволені. В найблизших днях вишлю замовлення на кілька годинників для кружка молоді в Голембевку. З поважанням предсідник Станислав Боровік Тов. Рільництва в Кутні. 1850 3-3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти золото, срібло, плачу найвисші ціни.
3а) 67-?

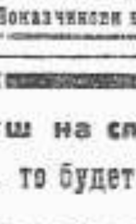

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 85—?

ВПРАВНОГО стенографа негайно пошукується. Письменні зголошення до Адміністр. під „Стенограф". 1524 2-3

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Боимів 7.
Показчикови витинку даємо 5% опусту в реклам. цін виставових.

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах
„МАСЛОСОЮЗУ"
Таким чином не поносите ніякої жертви, бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените **десерове масло.**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ:
Львів 1) Костюшка 1 а, 2) Ринок 10, 3) Льва Сапіги 21, 4) Зиблікевича 49, 5) Жовківська 11, 6) Городецька 48.
Стрий, Шевченка 5.
Станиславів, Собєського 28.
Перемишль, Ринок 25.
Самбір, Костюшка 11 а.
Коломия, Шевченка 25.
Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.
1595 5-7

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 57 (11.310). Львів, вівторок 13. березня 1928 Poсztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Болгарське свято.

927—1927 і 1878—1928.

Львів, 12. березня 1928.

Гурток болгарських студентів у Львові обходив вчора подвійні роковини: 50-ліття визволення Болгарії з турецького ярма і 1000-ліття володіння славного болгарського царя Симеона. Свято болгарських студентів на нашій землі є тільки слабеньким відгомоном великого свята болгарського народу.

Дня 3. березня 1878 мировим договором в Сан-Стефано закінчилася майже однорічна війна між Росією і Туреччиною. Головною постановою сан-стефанського миру було відновлення після 485 літ неволі князівства Болгарії, хоч і підчиненого турецькому султанові. На основі первісного проєкту границі визволеної Болгарії простягалися до Егейського Моря, обіймаючи частину Македонії. Та внаслідок спротиву Австрії й Англії на берлінському конгресі в червні 1878 р. поділено болгарську національну територію. Осередню Болгарію поділено на дві частини: на північ від Балкану зі столицею в Софії створено болгарське князівство в ленній залежности від Туреччини, на полудні автономічну турецьку провінцію: Сх. Румелію, Тракія остала складовою частиною турецької імперії, Добруджу приділено Румунії, а її західні окраїни Сербії.

Берлінський трактат, „поправляючи" сан-стефанський мир, роздер живе тіло Болгарії і став одною з вихідних точок тзв. балканського кітла. Нинішня Болгарія, святкуючи 50-ліття свого визволення, святкує роковини прелімінарного сан-стефанського миру, святкує ще незавершений вповні ідеал Великої Болгарії.

З 50-літтям визволення Болгарії тісно сплелося 1000-ліття володіння найславнішого болгарського володаря Симеона.

Фінське войовниче племя болгарів вдерлося на територію між Дунаєм і Балканом у 679 р., підчиняючи собі осілі там слав'янські племена. Болгарський хан Борис, приєднавши слав'янські племена Македонії, біля 864 р. приняв зі своїм народом християнство і 870 р. приєднався до константинопільського патріярхату. Від того часу тонка верства пануючої болгарської дружини розплилася у слав'янському морі, зберігаючи тільки назву племени-завойовника. Симеон (888—927), син Бориса, після двократної облоги підчинив Константинопіль та, опанувавши більшу частину балканського півострова, приняв титул „царя (цезаря) болгарів і греків", зберігаючи його для своїх нащадків аж до хвилі завоювання Болгарії турками. Болгарського архієпископа підніс він до висот незалежного від Константинополя патріярха. Його держава обіймала дунайську Болгарію, більшу частину Тракії, Македонії, Тесалії, Епіру, Альбанії і навіть деякі простори за Дунаєм. Столицею цеї могутньої держави була Преслава. На часи володіння Симеона припадає не лише найбільша велич болгарської держави, але й могутній розвиток староболгарської (церковно-слав'янської) літератури.

За наслідника Симеона Петра (927—969) розпалася велика болгарська держава. Західна Болгарія від 963 р. утворила окреме царство, а схід (дунайську Болгарію з північною Тракією) завоював геройський український (київський) князь Святослав, гнаний нестримною тугою до полудневого моря і полудневого сонця. Тоді вже навязано тріскі взаємини між Руcю-Україною і культурною Болгарією.

Другу болгарську державу на заході (зі столицею в Охриді в Македонії) розгромив византійський імператор Базіліос II. Всі повстання болгарів на протязі XI. і XII. століття проти византійського панування не дали позитивного висліду. Аж 1186 р. піднялися болгари до успішної боротьби проти військ цісаря Ісаака II., відновляючи втретє болгарську державу (1186—1393), яка перетрівала аж до остаточного покорення її турками після страшної поразки сербів на Косовому Полі.

Панування турків, зі всіми наслідками магомеданізації шляхти (боярів), релігійних переслідувань і визиску, тривало аж 1878 р. Всі болгарські повстання були безжалісно ліквідовані турецьким військом, в якому одно з перших місць займали й болгарські ренегати. Вибух босняцько-герцеґовинського повстання 1875 р. найшов відгомін в Болгарії. Повстанський рух залито в морі крови. Нечувані варварства магомеданського населення (58 знищених болгарських місцевостей і 12 тисяч убитих) викликали співчуття на заході. В 1876 р. константинопільська конференція запропонувала Порті створити в Болгарії дві автономні провінції (Тірново і Софія) з християнськими ґубернаторами. Порта відкинула домагання конференції. Тоді вибухла російсько-турецька війна, яка через сан-стефанський прелімінарний мир закінчилася берлінським трактатом.

Болгарське князівство (як ленно турецької імперії) розпочало своє державне життя як конституційна держава. В р. 1879 собраніє (національне зібрання) в Тірново покликало на болгарський престіл кн. Олександра Баттенберґа, який засів на престолі болгарів як Олександр I. Та вже від першої хвилі відновленого державного життя малої Болгарії розпочалася боротьба за впливи між Росією й Австрією, опісля між Росією й Австро-Німеччиною. Росія здобула Болгарії волю, але західні держави лякалися її впливів на Балкані. Тому Софія стала осередком завзятих інтриг. Кн. Олександр Баттенберг всеціло улягаючи австрійським впливам, викликав невблаганий гнів Росії. При тому він виявляв диктаторські замашки, яким опиралася деспотична Росія... і Болгарії. Державний замах в 1885 р. дав Болгарії Сх. Румелію, що спричинило між іншим війну з Сербією, яку перед болгарським розгромом врятувала інтервенція Австрії.

Здавалося, що після цих успіхів кн. Ол. Баттеберг зміцнив своє становище в Болгарії. Однак російські коварства не вгавали. Після всяких драматичних подій він мусів абдикувати 1886 р. Рік пізніше (1887 р.) собраніє покликало на престол кн. Фердинанда Кобурського. Цей меткий політик умів зручно маневрувати між російськими і австро-німецькими впливами. В балканській війні (1912—13 р.), не вважаючи на підступний напад Румунії і кінцеву невдачу в боротьбі з Грецією і Сербією за подія здобутків, Болгарія значно побільшила свою територію. Тоді й кн. Фердинанд знову приняв титул болгарського царя, підносячи Болгарію на вищий щабель в міждержавній єрархії.

У світовій війні Болгарія після деяких вагань приєдналася до центральних держав, за що опісля впала на неї важка караюча рука побідної антанти.

Від 1912 р. Болгарія переходить важкі допусти. Все геройство болгарського народу, світлі побіди болгарської зброї, всі зусилля пішли майже намарне. Болгарія знищена і майже здесяткована. Важкі потрясення спричинили повоєнній Болгарії диктаторські експерименти Стамбулійського та вибухи громадянської війни. До того ж Болгарія має дві глибокі рани. Це Македонія і Добруджа.

Наші взаємини з Болгарією все виявлялися живими симпатіями. В початках нашої державної історії культурні болг.-українські взаємини були незвичайно живі і додатні. В новіших часах українські добровольці в 1877 р. проливали свою кров за волю болгарського народу. Україна дала Болгарії зі своєї інтелектуальної скарбниці найбільший ум другої половини XIX. ст. — великого Михайла Драгоманова, який знову зєднав своєю особою і своєю всесторонною діяльністю два народи: український і болгарський. Підчас великої війни українська пропаганда находила в Болгарії живий відгомін, а після берестейського миру в золотоверховому Києві явився одним з перших акредитований представник Болгарії проф. Шишманов.

У висліді світової війни оба народи: болгарський і український важко постраждали. Український і болгарський ідеали ще не завершені.

В день великого і подвійного свята бажаємо братньому болгарському народові здійснення в повному обемі його національно-політичного ідеалу, який одночасно буде здійсненням найвеличніших ідеалів людськости.

Побіда одинки.

Виборчі засоби одинки та причини її побіди. — Перспективи парляментарних труднощів самої одинки та вигляди на її парцеляцію. — Безвиглядність проурядової більшости в новому соймі. — Мова цифр про уклад політичних величин у соймі. — Пиргова побіда.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 8. березня 1928.

Якими вона шляхами прийшла, ота побіда, і чи писати її у „лапках" чи без „лапок", це сьогодні реального політичного значіння не має. Підкреслюємо слово сьогодні, бо на майбутнє безумовно не залишаться без впливу ті способи, яких ужито при минулих виборах та якими захитано у найширших верств населення віру в тії канони правопорядку, які повинні бути все і всюди, без огляду на державний устрій і правління, ненарушні. Якщо моральні „імпондерабілія" є нероздільною частиною фундаментів усякої організації, то безумовно загирювання отаких „імпондерабілій" підчас виборчої кампанії з боку тих, які саме реклямували й вічно ще реклямують себе як їх сторожі, мусить швидше-пізніше довести до сумних наслідків із глибоким реально-політичним змістом. Та покищо реально-політичний зміст мають єдино числа, — суха статистика висліду виборів, табличка з виказом нових „суверенів нації". Факт пяти послів „одинки" з ковельської округи та по двох із луцької та кремінецької є своєрідним куріозом, який міг би мати своє природне пояснення хіба тільки тоді, коли б на Ковельщині був осередок великого землетрусу, що покотився по Волині й проковтнув у земних проґалинах три-четвертини українських автохтонів: не дурно один із бувших польських міністрів, почувши 5. ц. м. крізь радіо бюлетин ПАТ-а про вислід виборів на Ковельщині, викрикнув счудовано: гей, а куди-то тамошні українці поділися?! Таких чудасій криють у собі мертві статистичні числа з останніх виборів тьму-тьмущу і хоча ці дива заздро бережені, все-таки поволі на верх вилізуть і кричатимуть, та в своюму безсиллі факту мертвих чисел не змінять. І тому актуальну реальну політичну силу має, як звичайно, „доконаний факт". А доконаним фактом є 104 послів „одинки" „вибраних" по округах, плюс 24 з державної листи, не рахуючи т. зв. „фільварків" (підставлені листи чч. 21. і 30.), себто разом така поважна сума, що вона цілком зрозуміло завернула вже голову санаторам, які геть похрипли від побідних окликів.

Було би нерозумно заперечувати в чамбул фактові побіди „одинки". Нерозумно теж було би цю побіду пояснювати виключно методами переводження виборів. Вже нині відомо, що поруч із певною системою передвиборчої кампанії, яка була поширена на всю територію держави, все таки не всюди ділялося те саме, і коли в одних округах ділялися речі просто несамовиті, в інших самі вибори проходили таки пристойно. Це останнє торкається мпр. Варшави. А в Варшаві „одинка" здобула на 14 мандатів — шість, себто на три більше, ніж цього сподівалися найбільші санаційні оптимісти, коли прийняти на увагу, що ендеція з 7-ми давніх мандатів здобула тепер лише чотири, що про-санаційна жидівська листа ортодоксів розбила другий мандат Грінбавмові та що комуністи завдячують свій другий мандат лише політичній дволичности варшавських пепеесів, то факт величезної дальшої атракційної сили імени марш. Пілсудського у польській столиці не підлягає сумнівові. Кажуть, що голосували на „одинку" у Варшаві і ксьондзи, покликуючися на особисту приязнь нинішнього папи з маршалком, і ендеки, во імя девізи „хто почав, хай кінчає", і пепеєси, воліючі „чистого" пілсудчика Славека від маскованого Яворського, і масово жиди, яких лякав націоналізм сіоністів та відштовхувало лакейство ортодоксів. Словом: ...сот тисячна маса заявила своє довіря „одинці" — це безумовно величезна побіда. Про велике довіря решти виборців, на яких покликується решта послів із урядової листи, говорити трудніше, — але є їх теж 104 чи пак 128, коли урядові кола самі рахували на 60—70 послів, враховуючи туди вже „Народово-Паньствови Блок Пра-

ди" (ч. 21.) і „Католіцку Унію Зем Західних" (ч. 30, — на зах. землях Польщі листи ч. 1. не було). Отже й тут успіх безсумнівний. Успіх, який, як ми вже згадали, викликав у „санаторів" такі прояви радости, що аж лячно за їх здоровля...

Гаразд, але що дальше? Які будуть наслідки тої побіди? І тут саме, при тверезому розгляді створеної ситуації, побіда „одинки" стає високо проблематичною. Іншими словами: показується, що є дуже сумнівні і дуже скромні вигляди, щоби уряд міг успішно й достоту використати свою побіду, віднесену при парляментарних виборах, — на парляментарному ґрунті. Пан Стпічиньский, не протверезівши ще, видно, з похмілля тріюмфу, обурюється на тих політиків, які починають підраховувати сили більшости в будучому соймі, невтрального центра й опозиції. „Тепер, мовляв, не аритметика соймова рішатиме на парляментарному форум". Чудово, але покищо не знаємо, що таке інше має рішати, ніж чисельна сила між-партійних соймових угрупувань. Впрочім в іншій статті „Глос Правди" закликує старшин-послів із „одинки", щоби у соймі били (буквально) неприємних „Глосові Правди" послів, але трудно повірити, що закони будуть родитися із змагань (американською системою!), улаштуваних у кульоарах. Колиж почати підраховувати — уряд, що на око відніс величезну побіду, не тільки не має більшости у соймі, але ще мусить цю більшість складати серед надзвичайно складних умовин.

Річ у тому, що уряд знищив правицю (ха-енів і ендецію) і центр (хадеків і Пяста), перепровадив зате поважну скількість „своїх" консерватистів, які всеодно сидітимуть на скрайньому правому крилі сойму, сам не має більшости, а добути її може виключно при злуці з демократичною лівицею, надзвичайно ворожо настроєною до згаданої урядової „консерви". Коли уряд не схоче наслідувати парляментарної тактики Владислава Грабського, себто балянсування від випадку до випадку й клеїння щораз іншої більшости коштом дрібних партійних концесій, тоді мусить зеднати собі групи ППС (63 голоси) і Визволення (36 гол.), які, як опозиція, завжди зможуть — то при помочі опозиційної правиці (37 гол.) то опозиційних не-польських клюбів (95 голосів) — спаралізувати заміри уряду. Колиж тямити, що головною ціллю уряду є перевести законодатним шляхом бажані йому зміни конституції, на що треба 3/5 всіх голосів, себто 266 послів, то де їх добути, коли вся „одинка" (128 послів), з лістою ч. 21 (5 п.) і ч. 30 (2) розпоряджає лише 135-ти голосами?! Візьмім ще „Стронніцтво Хлопске" (25 п.), дрібні селянські групи (5), ба, навіть „Визволене", то дістанемо ледве 201 голосів. Колиж уряд піде на бльок з ППС і „Визволенем", тоді мабуть перейде до опозиції 23 утитулованих послів із „одинки" і ч. 30, і в такому разі отой бльок 213 послів всетаки потрібуватиме для переведення змін конституції підмоги не тільки від „Стронніцтва Хлопского" (25 п.), але ще-й від знеславлених „хадеків" і пястівців (34 п.). Серед тої ситуації, при радикалізації настроїв у місті й на селі, з якою мусять рахуватися партії демократичної лівиці, при істнуванні 54-голосової українсько-білоруської опозиції, поважного клюбу німецького (21 послів) і всетаки 37 послів ендецької правиці, та головно при рабому складі послів „одинки", серед яких ось-ось почнеться „парцеляція", — вигляди плодотворної діловитої парляментарної праці по лінії уряду є надзвичайно ефімерні.

Тому розтрублена побіда одинки справді не така то велика!...

І. Кедрин.

Друге з черги покаяння.

Кається тим разом не Зіновєв і не Троцький, а пролетарський український письменник Хвильовий.

Недавно подавали ми на сторінках „Діла" чергову „історію", яку мали з пролетарським письменником Хвильовим комуністи з КП(б)У. „Історія" заключалася в тому, що на сторінках органу Вільної Академії Пролетарської Літератури п. н. „Вапліте" появилися несподівано для комуністів письменні праці М. Хвильового та П. Христюка. Цей останній є „сменовєховцем" і до нього не мають комуністи ніякого довір'я.

Коли це сталося, повстало замішання та констернація на комуністичних верхах Харкова. Чому? — Тому, що по відомій історії з Хвильовим та Шумським зперед півтора року всі комуністичні літературні журнали дістали були наказ не містити ніяких праць ні творів „націоналіста" Хвильового. А тут раптом без розгрішення КП(б)У зважився журнал „Вапліте" видрукувати не тільки працю Хвильового, але й у парі з ним „контрреволюціонера" Христюка! Заметушилися з того приводу всі харківські акушери правильної політики зінівізму, а ще більше „літературні" фельчери від прямолінійности комуністичного „вірую" в літературі та комуністичні санітети від „правильної ленінської тактики в національному питанні". Але всі вони до купи не тільки заметушились, не тільки зробили вдруге з мухи вола, тобто з невинної чисто академічної літературної проблеми політичну справу першорядної ваги, але й зільйотинували відразу ціле літературне угрупування Вільної Академії Пролетарської Літератури, розігнали її членів на сто вітрів, а орган „Вапліте" зліквідували.

Одначе й того всього було їм за мало. І тому комуністичні гільотиністи примусили Хвильового оголосити в пресі покаянний лист, у якому він як комуніст відрікається всіх своїх „вільних і невільних" гріхів проти ленінського курсу і сталінського (а на Україні „русотяпського") режіму не тільки в політиці але й у літературі. При першому конфлікті комуніста-письменника Хвильового з верхами КП(б)У, коли то він проголосив у літературі клич: орієнтуватись на психольогічну Европу а не на Москву — комуністичні потентати Харкова не тільки „зліквідували" Хвильового в літературі але теж подиктували йому були покаянний лист. Цього листа ми своєчасно передрукували були в „Ділі". Тепер у звязку з виступом Хвильового у „Вапліте" та з розгромом цілої групи письменників, згуртованих у Вільній Академії біля того журналу Хвильовому подиктували другий з черги покаянний лист.

Не розпоряджаючи харківськими українськими газетами, які від двох тижнів чомусь до нас не доходять, — мабуть через надмірну справність почти! — ми приневолені подати витяги з цього покаянного листа за російською пресою, яка знов репродукує його за харківським „Комуністом" з 29. лютого ц. р.

„Моя засаднича політична похибка — читаємо в тому новому листі Хвильового — заключається в тому, що я відновив стару теорію боротьби двох культур: української та московської. Закликаючи партію стати у боротьбі тих двох культур на сторону української культури, я тим самим втягав партію в „ганебну махінацію" (позорную сделку) з українським націоналізмом, стаючи проти власного бажання забороном українського націоналізму. (Та невже?!! — Ред.). Помічення, зроблені мною за кордоном, остаточно переконали мене, що я весь час йшов не тим шляхом, яким повинен був іти як комуніст. Я бажав би бодай частинно змити те пятно, яке замазало моє партійне і літературне імя, і прилюдно прошу вибачення в усіх товаришів, з якими я вів завзяту боротьбу".

Далі заявляє Хвильовий, що він знищив кінець свого роману „Вальдшнепи" написаний у контрреволюційному дусі.

Якби не покаянне письмо було першим у Хвильового, то може бути, що найшовсяб хтось такий наївний, хто повірив би в його щирість та безпосередність, але з уваги на те, що Хвильовий уже другий раз „кається" і „просить вибачення", то нині йому мабуть не повірить уже ніхто, ні ворог ні приятель. Чейже навіть при комуністах є шляхи та засоби на те, щоби ратувати своє „я", свою честь і свої духові та моральні цінности. Цей лист є черговим документом на те, до якої міри деморалізуючим та як непомірно шкідливим для слабих або слабовільних людей є диктаторський режім комунізму. При ньому всякі моральні цінности одиниці деправуються, руйнуються та зводяться до ряду безвартісної ганчірки а рівнорядно з ними нищаться і пропадають таланти. Якщо комуністи довелиб до цілковитого знищення індивідуальних цінностей, якщо зумілиб приспати або викривити всі специфічні прояви енергії талантів та емоції в поодиноких індивідуальностей, то вони покінчилиб одним махом з культурним поступом, з культурною еволюцією та засудилиб культуру на повний занепад. На щастя це неможливе, бо протиприродне! А людський поступ і культура та її еволюція базувалися і базуються виключно на інтелектуальних потенціях, — менше з тим, великих чи менших індивідуальностей, але все одно на інтелектуальних відрубностях та енергії індивідуальностей. Наслідком того навіть у культурній ділянці неминуча цілком природна реакція проти комуністичної схоластики в теорії та просто революція проти комуністичного нівелювання особовости в культурно-творчій практиці. Воно неминуче, бо природне.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Сьогодні, в суботу, виголосив свою промову в обороні обв. Ярослава й Ольги Гречаків та Юліяна Головінського обор. д-р М. Волошин. Глибоко обдумана промова д-ра Волошина, виголошена з вервою і сильним внутрішнім переконанням, підкріплена до того кількома актуальними прикладами, залишила безперечно свій слід на лаві суддів присяглих. Найцікавіше місце в промові д-ра Волошина було те, в якому він виступив проти тої частини преси і тих людей, що доглянулися в обороні Головінського якоїсь заяви льояльности до Польщі. Його клієнт Гол., відповідаючи на питання оборонця, сказав тут про свою діяльність на фронті тільки як про історичний факт, але ніякої заяви льояльности не складав і складати не думав. З тої своєї діяльности як військового не думав Гол. збивати тут для себе ніякого капіталу.

По паузі зачав свою велику промову обор. д-р Лев Ганкевич. Він подав широкий вступ, а опісля розібрав усі закиди прокуратора проти обв. Матийціва, Дзіся і Дзьобівної. Промова д-ра Ганкевича, переплітана численними цитатами головно з польської літератури і виголошена, не зважаючи на його еспанку, з великим бесідницьким талантом, зробила тож своє враження.

Тому, що була пізна пора (год. 2.48), обор. д-р Ганкевич перервав свою промову до понеділка. В понеділок він займеться ще коротко всіми обвинуваченими, а по нім виголосить резюме предсідник трибуналу радн. Ангельський. Присуду можна надіятися у вівторок.

—о—

ОБОРОНА Д-РА ПАВЕНЦЬКОГО.

Лиш правда одна недоступна! Все інше можна набути на нашому гльобі „per fas et nefas". Я думаю про добробут мас, про богатство одиниць, про почести і власть, про славу жовнірів, вертаючих з побідних воєн, про лаврові вінки героїв. Особливо ті т. зв. нематеріяльні добра, що їх стеріг дволиций Янус-бог, діставалися і дістаються по-сьогодні майже виключно per nefas. А напаки береться слава і „законне положення" побідників? Чи корені цього не лежать у беззаконних діланнях над переможеними?

Такий вже космічний порядок. А понад тим усім поміж сірі, буденні злоби нашої землі тягнеться, мов золотою ниткою, безконечна у своїх кінцях, недоступна беззаконности правда.

Говорю недоступна, бо там, де її нема, набути її не можна. Найцінніший інструмент нашого „я", людського інтелекту, себто почування і совість, вичуває правда. Понад буденними інтересами одиниць і мас, понад інтересами держав і їх конфліктів стоїть вона — безоглядна, вічна в безконечности, правда! Творяться, буває в історії, правди, диктовані наглядно вищими інтересами державного генія. Таку то правду-брехню проголосив Август у моменті, коли вся влада вічної Імперії Риму опинилася виключно в його руках. Він проклямує urbi et orbi, що „omnem auctoritatem ex me in populum trastui". Це Август проголосив у тому моменті, коли долю вічної імперії він рішив самочинно на Капітолю, а римський народ проявляв свої державні функції не на форумі, а там дещо нижче біля мінікійських воріт, таким способом, що витікував на хлібні картки й таблички вступу до театрів і цирків Риму. Державний геній наказував проголосити близькому Заходові і далекому Сходові, всім Понтам і Мілету, Антіохії і Циренеїцам, що такої правди-брехні позавидував би геніеві Августа неодин державний муж. Але цієї правди-брехні не оправдала космічна совість.

Сказав колись чеський історик Паляцький, що якби Австрії в середущій Европі не було, то треба булоб її сотворити. А що з цієї правди-максими лишилося нині? А ще так недавно ми всі за цю „правду" проливали свою кров і не вільно було не вірити в цю „правду", бо це було злочином держ. зради... Аж факти переконали всіх, що вірили, *про зглядну правдивість* слів Паляцького. Правда, заключена в словах Паляцького, не була чимсь абсолютним, *не вплелася як частинка в безконечну золоту нитку абсолютної правди.*

Але в тому, що Сократ випив кубок з ядом, бо вичув нових богів, яких не признавали Атени і їх закони, аби тільки не попасти в конфлікт зі своєю совістю, в тому є багато непомірної правди, що стоїть понад людські інтереси й закони. В тому непомірна правда, безконечна, як ті рамена розпятого між нами на хресті Бого-чоловіка...

А ви, судді присяжні, ви тут тою совістю, тим переконанням, котре у відношенні до космосу покликане на те, щоби вплести хочаб малесеньку часть у моток золотої нитки правди.

Признаю це, що це не легка робота, бо сказано вам, мало того: сказано, вас майже переконано, що інтерес держави, її цілість, її внутрішній устрій — загрожені. Що її армія, її збройна сила, виставлені на небезпеку.

Ви покликані тут судити й осудити не злочин, поповнений на чимсь підряднім державі; ні, — акт обвинувачення закидує підсудним злу волю і свідоме ділання на шкоду держави, спрямоване проти її території й армії, її спокою і цілости.

Ваша совість і переконання мусять визбутися в тій хвилині богато з того, що вам найдорожче, що сховане в найглибших закутинах ваших душ і сердець. Забудьте, що ви в Польщі!

Поступіть так, як поступали в таких випадках судді в Атенах. Вони не судили в місті, закон наказував їм вийти поза мури Атен на Акрополіс, щоби там поза сферою буденних злоб могти видати осуд найближчий правді.

Зрештою — бути може, що надармо взивав я вас задавити в своїх серцях і душах все, що вам найдорожче і найглибше. Бо представлені тут факти й докази позволять вам видати справедливий присуд і тут, серед злоби дня. Я вірю, що ви даруєте підсудним волю.

Всеж таки свідомий принятого на себе обовязку, прошу вас у хвилинах, де важиться доля обв. Стефанишина і Дармохвала, вийти в чисте поле. Вчиніть це задля того, щоб ваша совість вичула правду поза непомірними упередженнями, які чорними тінями прикрили правдиві обличча підсудних.

По тім вступі обор. д-р Павенцький розібрав усі закиди прокуратора проти обв. Дармохвала і Стефанишина і точною аналізою тих закидів перевів доказ, що оба його клієнти не зробили абсолютно нічого такого, що колідувало би з законом. При тому обор. д-р Павенцький виказав документально, скільки помилок, перекру-

чень і недоговорень було в промові прокуратора, присвяченій його клієнтці. При кінці просив увільнити обох підсудних.

—о—

Справлення помилок.

В попередньому звідомленні з процесу („Діло" ч. 56) зайшло знов кілька помилок. Так у першому реченні перекручено слово „промову" на „оборону". В 1. уступі промови д-ра Давидяка, в 7. стрічці з гори, зложено замість „її" — їх, що робить ціле речення незрозумілим. Вкінці в замітці „На маргінесі процесу 17-ьох" друге речення має виглядати так: „Орган, якого співробітники не виконують тепер свого основного професійно-громадянського обовязку (пропущено слово: „громадянського"), а зате деморалізують наше населення і т. д.

Виборчий рух.

ОКРУГ 54 (ТЕРНОПІЛЬ).

Підгаєччина. В останніх днях лютого б. р. відбулося велике віче в Підгайцях. По промові о. крил. Кузицького поліція розвязала віче. Того самого дня вечером було заповіджене жіноче віче в Підгайцях, але поліція на нього не дозволила. Воно відбулося на другий день і стягнуло величезну масу жіноцтва. Проводила п-ні В. Кисілевська. Дня 28. лютого відбулося віче УНДО в німецькій кольонії Бекерсдорф. Реферував о. Блозовський. На тому вічу німецькі кольоністи вперше довідалися, що німці йдуть до виборів у бльоку з УНДО, і заявили, що будуть голосувати на 18. Просили тільки, щоби приїхав до них конче ще якийсь німець. В с. Новосілка відбулося тогож дня віче одиноке, яке скликав комісар староства і на якому сам реферував. Нікого з українців до слова не допустив. В с. Генинче відбулося віче 19. II. Реферували студ. Падох і о. Літинський. Крім того відбулися ще віча у Щепанові (1. III.), Волощині, Литвинові, Михайлівцях (2. III.), Товстобабах та Угринові (3. III.).

Вибори до сенату.

Львів, 12. березня 1928.

В год. 2 в ночі вислід виборів у **Львові** був такий: Управнених до голосування 108.494. Віддано голосів 69.283, уневажнено 152. Важних голосів віддано 69.131. Одержали: 1-ка 21.865, 2-ка 7.027, 3-ка 8, 6-ка 3, 8-ка 30, 10-ка 10, 14-ка 117, 17-ка 22.666, **18-ка 6.582**, 20-ка 146, 22-ка 93, 24-ка 9.220, 33-ка 0, 36-ка 9, 37-ка 1084. Це вислід провізоричний і ще можуть наступити незначні зміни.

Перемишль. 1-ка 3273, 17-ка 4.219, 2-ка 1349, **18-ка 807**, 37-ка 481, 24-ка 1357, 33-ка 215 гол.

Дрогобич. 1-ка 1809, 2-ка 552, 17-ка 4161, **18-ка 1227**, 24-ка 304, 37-ка 110, 20-ка 33, 22-ка 36, 36-ка 4, 14-ка 8.

Трускавець. 1-ка 90, 2-ка 26, 8-ка 1, 17-ка 35, **18-ка 599**, 24-ка 12.

Підбуж. 1-ка 243, 2-ка 9, 17-ка 58, **18-ка 304**, 30-ка 2, 37-ка 42.

Рашів. 1-ка 1000, 17-ка 2195, 2-ка 700, 24-ка 600, **18-ка 21.**

Мразниця. Управнених 1179, голосувало 815, 1-ка 113, 2-ка 304, 14-ка 52, 17-ка 97, 18-ка 228, 24-ка 5, 37-ка 16.

Губичі. 1-ка 125, 2-ка 57, 17-ка 73, 18-ка 327, 24-ка 7, 37-ка 48, 14-ка 1, 25-ка 1.

Борислав. Управнених 6440, голосувало 4780, 1-ка 499, 2-ка 1567, 17-ка 2337, 18-ка 374, 24-ка 84, 37-ка 106, 14-ка 141, 22-ка 5, 13-ка 2, 20-ка 6.

Східниця. 1-ка 106, 18-ка 327, 17-ка 121, 24-ка 8, 25-ка 2, 2-ка 165.

Коросно. 1-ка 577, 17-ка 271, 18-ка 8.

Днів. 1-ка 485, 17-ка 521, 18-ка 3.

Березів. 1-ка 2213, 17-ка 1004, 18-ка 537.

Старий Самбір. 1-ка 367, 17-ка 365, 18-ка 308.

Стриків. 1-ка 1425, 17-ка 362, 18-ка 3, 22-ка 3.

Ярослав. 1-ка 1187, 17-ка 1500, 18-ка 212.

Добромиль. 1-ка 400, 17-ка 506, 18-ка 200.

Городок Ягайл. 1-ка 946, 17-ка 433, 18-ка 773.

Яворів 1-ка 1.132, 8-ка 91, 17-ка 226, 18-ка 544, 20-ка 15, 22-ка 92.

Любачів. 1-ка 2537, 17-ка 800, 18-ка 386, 22-ка 35, 36-ка 31.

Сокаль. 1-ка 3447, 17-ка 1000, 18-ка 3120, 20-ка 11, 22-ка 469, 37-ка 73.

Мостиска. 1-ка 258, 10-ка 107, 17-ка 67, **18-ка 1011**, 22-ка 7, 36-ка 1.

Щирець. 1-ка 34, 17-ка 295, **18-ка 22.**

Знесіння. 1-ка 356, **18-ка 339**, 2-ка 154, 37-ка 108, 17-ка 448, 20-ка 14, 22-ка 2.

Золочів. 1-ка 970, 8-ка 10, 17-ка 2117, **18-ка 470**, 20-ка 13, 22-ка 2.

Золочів-повіт. 1-ка 460, 17-ка 390, **18-ка 320**, 20-ка 5, 22-ка 1.

Кривчиці. 1-ка 202, 2-ка 120, 8-ка 1, 17-ка 2, 18-ка 34, 36-ка 1, 37-ка 24.

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

Тернопіль. 1-ка 323, 3-ка 31, 17-ка 142, 18-ка 187, 20-ка 2, 22-ка 36.

Тернопіль-повіт. 1-ка 1425, 2-ка 1, 6-ка 1, 10-ка 13, 17-ка 31, **18-ка 1285**, 19-ка 82, 22-ка 652, 39-ка 152.

Броди. 1-ка 380, **17-ка 1357**, **18-ка 78.**

Зборів-повіт. 1-ка 2008, 8-ка 69, 17-ка 987, 18-ка 1366, 19-ка 43, 20-ка 218, 22-ка 378, 39-ка 89.

Гусятин. 1-ка 270, 17-ка 182, **18-ка** 186, 39-ка 92.

Теребовля 1-ка 446, 10-ка 254, 17-ка 586, 18-ка 667, 22-ка 27, 39-ка 68.

Копичинці. 1-ка 542, 17-ка 756, **18-ка 316**, 2-ка 83, 39-ка 27.

Бережани. 1-ка 494, 17-ка 1365, **18-ка 297**, 22-ка 1.

Заліщики. 1-ка 575, 17-ка 404, **18-ка 74.**

Стоянів. 1-ка 286, 17-ка 176, **18-ка 415.**

Радехів. 1-ка 552, 17-ка 320, **18-ка 534**, 39-ка 36.

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

Станиславів. 1-ка 8.840, 2-ка 2184, 17-ка 47, **18-ка 1319**, 20-ка 45, 22-ка 153.

Коломия. 1-ка 7.005, 2-ка 883, 17-ка 7, **18-ка 796**, 22-ка 59.

Стрий. 1-ка 4400, 2-ка 1407, 17-ка 10, **18-ка 1703**, 22-ка 1, 8-ка 5.

Здолбунів-Луцьк. 1-ка 1604, 8-ка 156, **18-ка** 403. В тім самім повіті в трьох сільських округах 1-ка 1903, 8-ка 334, 18-ка 2056, Повіт Луцьк 1-ка 2014, 8-ка 1574, 18-ка 667, 20-ка 65, 22-ка 448.

Останні вісти.

УРЯДОВИЙ ВИСЛІД ГОЛОСУВАННЯ ДО СОЙМУ В 48 ОКР. (ПЕРЕМИШЛЬ).

Управнених до голосування 257.658, голосувало 207.849, уневажнено 367 гол. Одержали: 1-ка 38.407, 2-ка 15.710, 3-ка 3.128, 4-ка 322, 6-ка 217, 8-ка 607, 10-ка 28.037, 13-ка 38, 14-ка 27.789, 17-ка 14.148, **18-ка 22.924**, 19-ка 9.003, 20-ка 13.040, 22-ка 20.647, 24-ка 14.826, 26-ка 12, 33-ка 2.166, 36-ка 307, 37-ка 1004. 1-ка 2 манд. (Ян Бойко, Ап. Гарліцький), 10-ка 1 манд. (Ян Павловський). 14-ка 1 манд. (Ян Станіський). **18-ка 1 манд. (д-р В. Загайкевич)**, 22-ка 1 манд. (Вол. Зубрицький).

ЗАКІНЧЕННЯ СЕСІЇ РАДИ ЛІГИ НАЦІЙ

Женева, 11. березня 1928.

Рада Ліги Націй закінчила вчора веч. 49-ту сесію. Справу з перепачкуванням муніції в Ст. Готард відложено до червня.

ДОВІРОЧНІ ЖЕНЕВСЬКІ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Женева, 11. березня 1928.

Є чутки, що Чемберлен, Бріян і Штреземан мали довірочні наради. Зачувати, що дійшло до порозуміння щодо управильнення основних справ, що торкаються европейського мира. Всі три міністри порозумілися в справі мирової співпраці на основі льокарнських договорів. Догадуються, що найдено формулу італ.-югославянського порозуміння і компенсат, які запевняють безпеку ріжним европейським краям у заміну за передречинцеву евакуацію Надренії. Женевські розмови це лише вступ до будучої акції, якої здійснення залежить від висліду виборів у Франції і Німеччині.

БІЛЬШОВИЦЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ДО ЖЕНЕВИ.

Варшава, 11. березня 1928.

З Москви повідомляють, що вчора виїхала до Женеви більшовицька делегація на сесію приготовної конференції розброєнь. По дорозі до Женеви Літвінов задержиться у Берліні два дни.

ПРОТИБІЛЬШОВИЦЬКА ЗМОВА В ДОНЕЦЬКІМ БАСЕЙНІ?

Берлін, 11. березня 1928.

Тутешня преса подає з Москви, що в донецькому басейні викрито протибільшовицьку змову. „Тегл. Рундшав" здогадується, що в цій змові грала велику ролю провокація, як то же було з організуванням монарх. товариств більшовицьких агентів.

АРЕШТУВАННЯ МІН. КОНТРОЛЬОРА.

Варшава, 11. березня 1928

Львівський судя Ліндерт, що належить до надзв. комісії для боротьби з надужиттями приказав арештувати б. контрольора мін-ства комунікації Тад. Дуткевича під закидом співучасти в надужиттях, поповнених на шкоду держави в „Орбіс". Надужиття перевищають 1 міл. зол. Дуткевичові поручено в рамени мін-ства комунікації безпосередній надзір над діяльністю „Орбісу".

ДИМІСІЯ ПОЗНАНСЬКОГО ВОЄВОДИ.

Варшава, 11. березня 1928.

АВС подає з Познаня, що познанський воєвода Бнінський подався до димісії. Кажуть, що це є в звязи з вислідом виборів у Познанщині.

НОВИНКИ.

— **Свято в память Тараса Шевченка** улаштовують школи УПТ „Рідна Школа" у Львові дня 14. березня 1928 в салі Тов. ім. Лисенка для молоді нижчих клас у 10.30 год., для вищих у 6 год.

— **Львівська хроніка.** У т. зв. Прилюдних Складових Домах у Львові, де банки складали невикуплений товар, Надзірна Рада ствердила злорживання на 8000 зол., з чого четвертина йде на рахунок міста. Один із спедиторів, що мачав пальці у цих трансакціях Гер. Фельдман, власник фірми „Транситус" утік із Львова. Його двох спільників арештували, а дир. „Домів" „приміщили" в урядуванні.— У складі дров при ул. Войтіха повісився гімназист, що підготовлявся до матури Вл. Стопка; причиною самовбивства імовірно ляк перед карою за крадіж. — 3 роки тяжкої вязниці присудив львівський суд Ів. Батюкові з Рокітної за намагане вбивство гайового.— На вул. Лідного 6 вся родина каменичного сторожа затроїлась вуджениною. — На вул. Театинській найшли підкинену 4-місячну дитину. — Хроніка кінчиться, як і починається: цілою низкою злодійств.

— **Білі круки** це перші 5-золотівки паперові, ще й не золоті, але вже срібні. Аматори рідких зразків нипають за ними як кандидати партії, що здобула 6 голосів при соймових виборах у Львові за одним голосом більше.

— **Нові літниська** будуть признані офіціяльно „новелею" до закону про літниська, що вийде найближчими днями. Таких літниськ було досі в Польщі 9. Від тепер буде їх 21 себто місць, в яких літом місцева управа зможе брати „кураційну таксу". Новий титул „літниськ" дістали у нас: Івонич, Яремче, Крешовичі, Любінь, Риманів, Трускавець, Ворохта, Залішики.

— **„Крадіж душ".** У звязку з новинкою під таким заголовком з дня 28. лютого одержуємо таке спростування: „Неправдою є, наче би підписаний, колинебудь якомусь убогому парохіянинові відмовив безінтересовного шлюбу, а навпаки бували часті випадки, коли бідних вінчав без усякого винагородження. Проти правдивости поміщеної новинки промовляє факт, що дописувач не подав імен них „страчених душ", а обмежився загальниками. Ця новинка є наклепом проти моєї особи і кривдить мене, бо в Яворові не було ще випадку, щоби наслідком домагання надто високих требів хтось ішов до латинського парохіяльного уряду. — **о. Лев Левицький**".

— **Катастрофи й нещастя.** Звістки про велику катастрофу землетрусу на Сицилії не потвердились. Крім нечисленних ранених людських жертв не було. Попсовані тільки будинки; цементові доми видержали землетрус. — Недалеко Радоми впав літак із двома офіцирами; один убитий, другий небезпечно ранений. — У сусідстві болгарського кордону впав військовий літак; два летуни вбиті. — У копальні в Невроде біля Бреславля отруйні гази вбили шахтарів.

— **Рекорди.** У 1927 р. було в Японії 6027 підземельних тремтінь. — У Парижі давав сеанс шаховий чемпіон Сегаль граючи одночасно 106 партій. Із них виграв 102, три були розіграні, а одну програв. Пересічно кожну партію грав він 2 мін. 15 секунд. — У Бордо жде виконання смертного засуду парубок Белік, що вбив свого батька та матір. Він почуває себе прегарно, багато їсть і спить і жалується лише, що кайдани на ногах перешкаджають йому ходити по келії. На думку про засуд він усміхається і затирає руки. Він вніс прохання, щоби його помилували лише на настирливі домагання свого оборонця. „Мене найбільше обурює, каже Белік сторожам, те, що на суді мене схарактеризували як розумного хлопця, а в дійсности я доказав свого злочину як ідіот". Всі гроші, які він мав, віддав на будову гробниці для вбитих родичів.

— **Чудачі.** Англ. окуліст Уіліям Корбет подає до відома світові, що в недовгім часі, за яких кілька літ, очі англійок, що є здебільша блакитні — потемніють і згодом стануть иншого кольору. Корбет пояснює, що буде це наслідок електричного світла і надмірного читання часописів. Очі темного кольору краще від блакитних видержують різке світло і тому природа пристосовує зміні до нових умовин життя. У нас нема страху: людям від газет очі не потемніють. — Віденський „Кірхенблят" подає в останньому свойому випуску велике оголошення про богослуження, яке приготовлюють отці езуїти „з приводу численних грішних атентатів на мораль у звязку з виступами мурининки Бейкер". Як не як, а чорношкіра танцюристка доступила таки за великої чести, щоби її особу вшанувати аж з окремими богослуженнями для боротьби з її танцями!

— **Літературний куток.** Цікаву статистику драматичної продукції в Німеччині вичитуємо в окремій статті „Берлінер Тагеблятy", яка стверджує, що німецькі театри та видавництва є залиті повінню драмат. творів. Більшість драматичних творів, що хоче попасти на сцену, переходить раніше оцінку відомих видавництв. І так у вид-ві „Драй Маскен" з 195 приєднаних пєс вибрали лише 5, а з них досі ні одна не виставлена; із 173 чужинних перекладених пєс вибрала ця фірма лише 17. В-дво С. Фішера, яке дістає шорічно 350 пєс, вибирає із них лише 10 проц., у чому третина це з відомими іменем чужинці. В-во Фелікса Бльох, яке читає тижнево 15 пєс, приймає з них усього 1 проц. В-во Естергельд з 350 рукописів вибрало лише 1 проц. пєс придатних на сцену; так само В-во Шміде, що дістало 300 пєс за минулий рік. Хоча скількість драматичних творів в останніх роках збільшилась у Німеччині незвичайно, загальний їх рівень значно понижений у порівнанні з першими роками війни. Німецькі видавці, які пускають у світ велику скількість перекладів, стверджують, що між публикою замітний зворот симпатії для англьо-американських пєс, зі шкодою для давнішої переваги пєс французьких.

— **Світова всячина.** Є чутки, що дотеперішній секретар Ліги Націй Ерик Друмонд хоче зріктись усякої прилюдної діяльности, а на його місце хоче ввійти чехослов. міністер зак. справ д-р Бенеш. — Нім. парлямент займеться питанням постійної знижки народин у державі. — Бувш. кронпрінц рішив продати свій маєток в Ельсі на Шлеську. Він відмовився розпарцелювати його між селян. — У Липську відкрили весняний „ярмарок". — У всій Югославії застрайкували кіна протестуючи проти надмірних податків. — У Берліні арештували відомого експерта в творах мистецтва Ліпмана, обвинуваченого в крадіжі одного цінного образу з замку Кадольсбург у Баварії. — Британський уряд рішає питання, чи не вибудувати в парляменті радіотелефонічну станцію для популяризації дискусії. — Підчас вистави переробки з повісти „Швейк смілий вояк" у Берліні в театрі „Піскатор" націоналістична молодь для протесту кинула в авдиторію вонючі „бомби". — Вашінгтонський конгрес рішив викарбувати золоту медалю в честь Ліндберга; цей просив, щоби це рішення скасували, бо воно коштуватиме надто багато америк. громадян, а до його слави не додасть уже нічого. — Останна берлінська статистика каже, що в місті є 132.000 чужинців, а в цьому 14.300 росіян.

— **Пригадується,** що концерт віольончеліста Богдана Березинського відбудеться нині 12-го о год. 8 вечер. в салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка. Білети в Сокільнім Базарі — Руська ч. 20 вечером при касі.

З життя наших установ на еміграції.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІСТІВ В Ч. С. Р.

Наприкінці р. 1923 засновано в Подєбрадах Товариство Українських Економістів у Ч. С. Р. Згідно зі статутом Товариство має поширювати економічні знання серед українського народу, удосконалювати своїх членів в фаховій освіті, сприяти розвиткові укр. економічної літератури, покращанню матеріяльного стану членів Т-ва та задовольняти їх культурні потреби.

На Заг. Зборах 22. грудня 1923 ухвалено статут Т-ва і обрано управу в складі: проф. О. Мицюка — голова, доц. С. Гольдельмана, доц. В. Мартоса та доц. М. Добриловського; намічений був плян діяльности.

Досить глянути

на етикету баньки, щоби переконатися при купні їдального олію, чи дістаєте направду найчистіший, найсмачніший і найбільш видайний олій до їдження.

Тому купуйте

Олій до їдження Schicht „NELSON!"

Послідуючі заг. збори (10. І. 1924 і 5. VII. 1924) та Управа Т-ва вирішили провадити працю в напрямах: лекційному, видавничому та організаційному.

В першому напрямі Т-о влаштувало 24. І. 1924 прилюдну урочисту академію в память пятиліття з дня смерти укр. економіста проф. Михайла Туган-Барановського, на якій перед численною авдиторією виголосили доклади: проф. О. Мицюк — Михайло Туган-Барановський, доц. В. Тимошенко — Ідеї Мих. Туган-Барановського в західньо-европейській науці та доц. Мартос — значіння М. Туган-Барановського для укр. кооперації.

З другому напрямі вживано заходів видавати літографований бюлетень. Незалежно від цього з огляду на брак коштів Т-во звернулося до Української Господарської Академії з проханням видавати науковий вісник Академії з 3 відділами. Наслідком цих і подібних їм заходів ще інших організацій Академія розпочала на початку 1926 р видання своїх записок, в яких відведено відповідне місце і економічним розвідкам.

В третьому напрямі — вживано заходів щодо збільшення числа членів Т-ва. Наківець 1924 складалося воно вже з 15 членів. Одночасно роблено спроби заснувати філію Т-ва в Празі.

Протягом цього часу Т-во через своїх представників приняло участь в організації Союза Українських Високих Шкіл, наукових і науково-професійних організацій в Чехословаччині та в Міжнародньому Конгресі соціяльної політики, що відбувся під той час в Празі. На цьому довелося Т-ву обмежити свою діяльність, що так поважно заповідалася, з богатьох причин.

Головною з них була взагалі незначна тоді кількість укр. економістів, що перебували на еміграції, а через те і мала кількість членів та звязана з цим безпрацевість. Сюди причинувалась також обтяженість членів Т-ва, головно професури, біжучою академічною, а особливо організаційною працею при будуванні Української Господарської Академії в Ч. С. Р.

Щойно з початком б. р. 1928, коли організація Академії була майже закінчена, розвантажена професура мала можливість присвятити більше часу та уваг життю Товариства, його науковим, видавничим та організаційним завданням. Окрім того склад Товариства поповнився молодими українськими економістами, що покінчили за цей час українські та чеські високі школи, вносячи в товариство нові сили та матеріяльні можливости. Ці передумови причинилися до відновлення діяльности Товариства Українських Економістів.

На заг. зборах дня 21. II. 1928 переглянено попередній статут в напрямі його упрощення, запровадження категорії *членів співробітників* (студенти, що склали перший півкурсовий іспит) та ухвалено зареєструвати його при Укр. Господ. Академії. Тоді ж обрано і нову Управу в складі: проф. В. Тимошенка — голови, доц. В. Садовського, інж. Л. Биковського, інж. Е. Сливінського та д-ра інж. С. Володимирова. Намічено і плян діяльности на близчий час. Управа Т-ва на слідуючих своїх засіданнях — керуючись постановами заг. зборів, та попередньою практикою сконкретизувала плян чинности на 1928 рік і тадає його провадити в напрямах: лекційному, видавничому та організаційному.

В лекційному напрямові постановлено влаштовувати щомісячні наукові доповіди. До таких вже зголосилися послідовно: проф. С. Бородаєвський — Постанови Економічної Конференції Ліги Націй; д-р інж. О. Питель — Комунальне газове господарство і сучасні його проблеми, проф. В. Тимошенко — Сільсько-господарська криза та доповідь доц. М. Добриловського з ділянки фінансів.

В напрямку видавничому Управа ухвалила приступити з 1. березня 1928 року до видання неперіодичних економічних збірників, що носитимуть загальну назву *„Український Економіст"*, намагаючись по можливости надати їм характер квартальників. Збірники мають завдання: 1) розробляти питання з обсягу науки про народне господарство, передовсім про нар. господарство та його відбудову, 2) давати можливість українським економістам уміщувати фахові розвідки та бути в курсі економ. життя і нової економ. літератури, 3) утворити звязок між укр. економістами, що працюють в Европі та Америці, 4) зокрема утворити звязок між Т-во Укр. Економістів та економістами, що скінчили Укр. Господарську Академію. Розмір збірників = 128 стр. мал. вісімки (літограф.) Ціна 10 кч. Перше число має вийти до 1. V. 1928, а до кінця року намічено видати нового три збірники.

В організаційному напрямку провадиться популяризація Т-ва та його завдань серед укр. громадянства і вживається заходів щодо притягнення більшої кількости членів. На 1. III. 1928. Т-во складається з 27 членів (26 дійсних і 1 співробітник). Членські внески (для дійсних — 5 кч. вступних і 36 кч. річних, для співробітників 3.— та 12.—) дають вже нині реальну можливість провадити біжучу організаційну чинність Т-ва, і зокрема здійснити намічений видавничий плян. Окрім того Т-во приступило до реєстрації укр. економістів, що перебувають під цей час у Зах. Европі та Америці, намагаючись створити кореспонденційне інформаційне бюро, зорганізувати укр. економічний кадр та допомогти взаїмно зблизитися українським економічно-чинним діячам. З цією метою Т-во навязує зносини з багатьома осередками Центральної та Західньої Европи, де перебувають нині і працюють укр. економісти.

Вище наведені причини відновлення діяльности Т-ва Україн. Економістів, велика зацікавленість, що її проявляють члени Т-ва до його завдань та наявність хоч невеличких, але певних грошевих засобів, що ними цим разом розпоряджає Т-во, є запорукою, що воно зможе успішно здійснити скромно намічений плян діяльности на 1928 рік і тим причиниться в значній мірі до організації українського життя за кордоном в його економічній галузі.

Адреса Товариства: Товариство Українських Економістів. Українська Господарська Академія. Подєбради Чехословаччина.

Л. Биковський.

Театри.

„Кооп. Український Театр" під упр. Н. Стадника (вул. Шашкевича):

Гетера.

Міський великий театр.

12-го г. 7.30 веч. „Гра кохання і смерти".

Міський „Театр Новин":

13-го г. 8 веч. „Лише Ти".

Кіна.

Аполло: „Цирк", Чарлі Чаплін.

Палас: „У кайданах присяги", „З деника Екселенції".

Лев: „Чорна Венера", Джозефіна Бейкер".

Фатаморгана: „Зов моря".

✝ Посмертні згадки.

Ярослав Олексій, укінчений медик і практикуючий лікар в Наварії к. Львова, бувший сотник УГА, помер 3. березня ц.р. заосмотрений Найсв. Тайнами в 43. році життя. Покійний не мав офіціяльного лікарського диплому, з приводу чого був часто переслідуваний властями ізза недозволеної практики. Однак був він надзвичайно способним лікарем та втішався великою популярністю і симпатією у довколичного бідного народу, чого доказом були його похорони 5. ц. м. при участи кількох священиків і непроглядної маси доокличного населення. Вічна Йому память!

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. Карабіневича.

Борщів:
12. III. Гейша.
13. III. Царевич.

Чортків:
14. III. Гейша.
15. III. Царевич.

Бучач:
16. III. Гейша.
17. III. Царевич.
18. III. Запорожець за Дунаєм.

До хору негайно приійму сопрана і доброго тенора. 3—?

Подяка. Впр. оо. Вол. Садовському, д-ру Дорожинському, крил. Лужницькому, сов. Рудовичеві, д-ру Костельникові і о. Хоминові за ласкаву участь в панахиді за бл. п. Анатоля і Йосифа Вахнянинів, а співацькому Т-ву „Сурма" і д-ру Нелінці за артистичне виконання заупокійних пісень складає сердечну подяку — Рідня.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б) 67—?

ГАЗДИНІ - куховарки негайно потрібно на село. Рефлектується тільки на чесну, солідну і працьовиту особу. Зголошення слати на адресу А. Теппилюк, Заруква п. Галич. 1658 2-4

ФОРТЕПЯНИ на гіжні ціни під гарантією продає: Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 1632 4-10

ФІРАНКИ, капи, ручної роботи найдешевше Ванк, площа Марійська 5/І пов. 1615 б) 3-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЛІКАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЯ
і Народної Лічниці

Д-р Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішніх
1664 і жіночих від 2—4 1-2

при вулиці **Домагалічів ч. 2.**

Специяліст недуг легнів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 5—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/ІІ.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування и виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П.Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекши в сплатах. 1620 5-5

Важне для Пань!

ПЕРШОРЯДНА 4-5

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ СУКОНЬ

„ЙОЛЯНДА"

поширила сальон жіночого кравецтва на конфекцію під управою першорядних жіночих і мужеських сил. Поручається П.Т. Клієнтелі найвибагливіші замовлення суконь костюмів плащів, як також всілякі роботи входячі в круг жіночого кравецтва.

РІЛЬНИКИ

вживайте

ШТУЧНИХ НАВОЗІВ:

ТОМАСИНУ, 4-4
СУПЕРФОСФАТ,
АЗОТНЯК,
ПОТАСОВІ СОЛИ:

Краєві і Страссфурські
СІРЧАН АМОНУ, КІСТЯНІ
МУЧКИ, САЛІТРУ,
УСПУЛЬОН, ЗЕЛІО

ЙОСИФ НАРРАХ

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ 18.

Цінники і поучення висилаю безплатно.

Надзвичайні Загальні Збори

Спілки ощадности і позичок

„Надія" в Поморянах

відбудуться дня 5. квітня 1928 р. в годині 3-ій пополудни в домі парохіяльнім з слідуючим порядком нарад:

1) Отворення Зборів і вибір Президії;
2) Предложення замкнення рахунків і біланс золотовий за час від р. 1923;
3) Ухвалення для Управи і Надзірної Ради абсолюторії;
4) Зміна цілого статута;
5) Вибір цілої Надзірної Ради;
6) Вибір 3 членів Управи і 2 заступників;
7) Внески і запити.

На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться того самого дня в тім самім льокалі і з тим самим порядком нарад в год. 4-ій поп. другі Загальні Збори які будуть управнені важно рішати без огляду на число присутних членів.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ

о. Омелян Гавришо

1666 1-1 предсідатель.

Подяка.

Дня 21. лютого ц. р. перенісся до вічности Найдорожчий Батько і Дідо бл. п. Андрій Маренин. В цьому горю найшли ми богато правдивого співчуття та хоч в части складаємо цею дорогою найсердечнішу подяку. З глибини души дякуємо Вп. д-рові Кушнірові за безкорисне лічення, Всч. о. Огородникові, о. Кушнітові та проф. Саварикові за відвідини в часі недуги та слова співчуття і потіхи. — Сердечно дякуємо о. сов. Левицькому, о. сов. Телепові, о. сов. Залітачеві, о. Котисові, о. Чайківському, о. Долошицькому, о. Барилякови, о. Мандзюватому, о. Огородникові і о. Кушнітові за відправлення Служби Божої, співчуття і співучасть в сумнім похороннім обряді. Рівнож дякуємо сердечно учительським зборам школи Шевченка, української прив. гімназії, семинаря Василіянок, які враз зі своїми заведеннями взяли участь в похороні. — Дякуємо сердечно всім просвітним і культурним Товариствам, зокрема Касі Задатковій і Пластові української гімназії, як рівнож всім громадянам міста Яворова без ріжниці національности і віроісповідання за участь і співчуття в сумнім обряді похороннім. З окрема дякуємо Вп. дир. Нудові, проф. Назаревичові, Гр. Щербі і проф. Вальчикові за щирі прощальні слова. Дякуємо рівнож всім Товаришам, Товаришкам і ученикам Покійного, які несли тлінні останки Покійного на місце вічного спочинку.

Маренини, Пшенюрські, Щорби.

Яворів, в лютім 1928.

Приєднуйте передплату!

ВПРАВНОГО стенографа негайно пошукується. Письменні зголошення до Адміністр. під „Стенограф". 1524 3-3

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!

Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Боїмів 7.

Показчикови вітрину даємо 5% опусту з реклям. цін виставових.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 68 (11.311). Львів, середа 14. березня 1928. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перше завдання.

Львів, 13. березня 1928.

Генеральний виборчий бій скінчений в обох своїх фазах: у виборах до сойму та у виборах до сенату. Хоч подрібні офіціяльні дані про соймові вибори ще не проголошені, а про висліди виборів до сенату маємо поки-що лише загальні дані, то всеж виборчі акти належать вже до минувшини. Здавалосьби, що нам уже ніщо не лишається, як підвести виборчі підсумки та зробити з них відповідні висновки під оглядом загальним та міжнаціональних і міжпартійних відносин.

А однак заки це станеться, перед нами ще одно важке і негайне завдання, яке є **першим** черговим завданням теперішньої хвилі. Маємо на думці опротестування виборів у поодиноких округах з метою довести до їх уневажнення та до нових виборів.

Арт. 102 виб. ординації постановляє:

„На протязі чотирнацяти днів від проголошення висліду виборів (себ-то до 20. березня) кожний виборець може внести протест проти вибору посла або проти виборів. Протест проти вибору посла з окружної листи або проти виборів має бути внесений на письмі або устно до протоколу на руки предсідника Окружної Виборчої Комісії".

Дальші артикули (від 103—110) зясовують хід процедури після довершеного опротестування.

Чи маємо погодитися з доверщеним фактом, себ-то з таким вислідом виборів, який заістнував на українських землях під Польщею, чи — навпаки — маємо використати всі правні засоби, щоби направити їх вислід? Іншими словами: чи маємо спочити на якийсь час на осягнених „виборчих лаврах", чи зразу вступимо на шлях боротьби за сутні права українського народу.

Президія Українського Нац.-Дем. Обєднання вже перед двома днями випустила комунікат, взиваючи українських виборців „якнайчисленніше запротестувати проти переведених виборів" шляхом внесених протестів.

Витаючи цей комунікат Президії УНДОбєднання, ми мусимо зазначити, що тут мало самих пригадок і візвань. Тут треба енергійної й негайної праці і то не лише виборців, але головним чином вибраних, себто послів. Розуміємо перевтому технічних органів нашої найбільшої партії, розуміємо також перевтому наших кандидатів, а теперішніх послів, але одночасно розуміємо й перевтому виборців. До тогож виборці можуть мати дані про зловживання тільки з дрібних відтинків виборчого фронту. Без сумніву, **обовязком кожного свідомого виборця є негайно покористуватися своїм правом і на основі провірених, наглядних фактів опротестувати вибори в** [illegible] **окрузі.**

Але згідно з постановою арт. 107 виб. ординації уневажнення вибору посла чи уневажнення виборів взагалі в даній окрузі може наступити тільки тоді,

„1) коли буде ствержене, що в даній виборчій окрузі допущеноси при виборах перекупств, вимушень, фальшу або якихнебудь штучок (подейсьць) в розмірах здатних змінити вислід виборів;

2) коли вибори переведено незгідно з постановами отсього закону, а доверщені промахи (ухибеня) могли вплинути на вислід виборів".

Ясно, що самі протести проти виборів поодиноких виборців рідко можуть вплинути на вислід виборів. Бо при обовязуючій виборчій ординації і величезних щодо розмірів виборчих округ, особливо на „кресах", оперується великими цифрами і сумами голосів. Самі протести поодиноких виборців з природи річи обмежується тільки до дрібних відтинків виборчого фронту, а тим самим до дрібних цифр, які ледви чи можуть мати вплив на висліди виборів.

Нашим обовязком на основі зібраних даних випрацювати генеральні протести, поглядові, на багацтві матеріялу оперті обвинувачення проти виборів в поодиноких округах, які основно здатні змінити виборчі висліди. Протести виборців можуть становити тільки додатковий матеріял до генеральних протестів.

На когож в першу чергу спадає цей важкий обовязок? Очевидно, на окружні комітети в першу, на вибраних послів в другу чергу. В даному випадку, практично беручи справу, обовязок послів є навіть евідентніший, як обовязок окружних комітетів. Тому бажаючи вивязатися з цього першого завдання, наші посли повинні негайно податися у виборчі округи для зібрання потрібного матеріялу, його підбору, усистемізування та випрацювання вичерпуючих протестів проти переведених виборів. У тій своїй діяльности наші посли не повинні обмежитися до Галичини, але негайно переступити „сокальський кордон" та побувати на „дівичій" волинській землі, на якій — як від одного маху „чудодійної палочки" зникли українці й українські голоси.

Речинець до вношення протестів кінчається 20. ц. м., отже лишається всього один тиждень до праці на місцях і випрацювання протестів. Не слід гаяти ані одної години. Час не жде. Від зібрання пребагатого матеріялу з виборчого періоду, який буде використаний не лише для виборчих протестів, але яким наші парляментарні заступники зможуть покористуватися на соймовій арені, залежатиме характер першого виступу наших послів в обороні прав нашого народу. Ясно, що те перше завдання нашого представництва кине свою тінь і на дальшу його працю, приноровлену до переживаного нами моменту.

З камінцем за пазухою.

Спроби чесько-польського зближен ня. — Польські дисонанси. — Слав'янська взаїмність і бізнес.

(Від власного кореспондента.)

Прага, 8. березня 1928.

Чеська Прага стоїть в останніх днях під знаком братання з поляками. У пражськім національнім театрі виступає славетна варшавська акторка Пшибилко-Потоцька, у Карловім університеті виступає з викладами знаний польський геленіст проф. Тадеуш Зелінський. А за кілька днів до Праги приїздять найвидатніші представники варшавської літературної групи „Скамандер" — Тувім, Слонімський, Івашкевич і Лехонь. У звязку з цим вже відбулись і ще відбудуться гучні бенкети, приняття й манїфестації взаїмної приязні.

Таких маніфестацій було вже чимало в обох країнах і давніше. Недавно у Варшаві влаштовано виставу чеського люксусового мистецтва, а в Празі — таку саму виставу краківської мистецької групи „Штука". Перед кількома місяцями до Варшави виїздили перші сили пражського національного театру з дірігентом Острчілом на чолі, щоби показати полякам, як чехи виконують свою „Продану наречену". Згодом у Варшаві була на гостинних виступах Марія Гібнерова, славна акторка драматичної трупи тутешнього національного театру. Годиться тут згадати й про врочисту зустріч останків Г. Сенкевича в Празі, а також про великий пир, що його влаштував пражський ПЕН-клюб на честь польського письменника Вацлава Серошевського.

Словом, не бракує доказів взаїмної приязни ані з одної, ані з другої сторони, хоч в інтересах правди й треба зазначити, що з чеської сторони таких доказів є далеко більше, ніж із польської. Та мимо цих маніфестацій, взаїмних відвидин і показів температура чесько-польських відносин усе ще недалеко відбігла від зера. Про давніші роки нема чого й говорити: люди з кращою памяттю ще пригадують, як Польща по відкликанні свого амбасадора довший час не обсаджувала своєї амбасади в Празі, а тримала тут лише „повіреного в справах", немов бажаючи цим підкреслити, як тяжко вона гнівається на Чехословаччину. Нині ця гостра доба минулась: польська амбасада в Празі вже від кількох літ має відповідних шефів — давніше графа Лясоцького, а нині д-ра Гржибовського, — а Чехословаччина має у Варшаві д-ра В. Гірсу, що є мужем довіря тутешнього міністерства закордонних справ і одним із найздібніших чехословацьких дипльоматів.

А проте чесько-польська приязнь усе не хоче й не хоче нагрітись до путящої температури. Чехи в останніх роках не дають жадного приводу до того, щоби Польща була з них невдоволена, але поляки ніяк не можуть — чи не хотять — пристосуватись до щиро-приязних взаємин зі своїм західним слав'янським сусідом. Над усе дивує, що не тільки відповідальні керманичі польської політики, але й представники польського духового життя разураз вносять дисонанси у взаємини з чехами. От-от, здається, все вже втихомирилось, навязалось і вирівнялось, але тут приходить котрий-небудь із польських пустунів, тарах! — і ціле тонке мережево знов полетіло до біса.

Минулого літа сталась під цим оглядом дуже показна пригода. Був тут, як згадано вгорі, польський письменник Вацлав Серошевський в гостині. Приймали його знаменито, частували обідом і вечерями, виголошували в його честь промови й привіти. А вернувши він додому й наговорив про Прагу такого, що ніяково було читати. Потім він надрукував повість із повоєнних часів у Сибіру („Далай Лама") і так там нещадно чеських легіонерів обпаплюжив, що й найгірший ворог того не зробив би. Чехи читали, обурювались, висловлювали своє невдоволення в часописах — а несмак від цеї історії таки оставея.

Кілька тижнів тому знов сталась така сама пригода. У варшавськім „Глосі Правди", прибічнім органі Пілсудського, одна за другою появились дві статті, спрямовані особисто проти президента Масарика. Одну з цих статтей написала якась пані Вельопольська, особа в ширших кругах мало знана, але другу написав Каден-Бандровський, відомий письменник і редактор літературного відділу „Гл. Правди". Можна собі уявити, яке враження зробили ці нетактовні й непотрібні виступи в Празі.

Отже і на фронті культурної взаїмности, де, здавалосьби, найлекше осягнути порозуміння, справа ще далеко не дійшла до того, щоби співати „Де згода в семействі". Тим більше польських дисонансів є на полі господарськім і політичнім. Про високу політику цим разом не говоритиму, але про господарський конфлікт, що отсе виник між Польщею та Чехословаччиною, слівце сказати годиться. Мова мовиться про т. зв. вальоризацію мит, що вступає в Польщі в силу дня 15. ц. м. Вальоризація зводиться до того, що деякі мита підвищується на 72 відсотки, інші також до значної висоти. Вже від кінця 1925 р., коли Польща під впливом усе зростаючого дефіциту свого зовнішнього торгу запровадила регляментацію ввозу, чеський експорт до Польщі значно підупав. До того часу Чехословаччина більше вивозила до Польщі, ніж привозила звідти, а відтоді чеський торг із Польщею зробився пасивним. Нова вальоризація завдасть чеському вивозові до Польщі ще тяжчий удар, тому нема нічого дивного, що чехословацькі господарські круги забили на тривогу. Чехи запевняють, що польська вальоризація суперечить чесько-польській торговельній умові, подекуди чути погрози, що Чехословаччина зі свого боку вживе репресій проти польського ввозу. А Чехословаччина є справді дуже добрим ринком для польських продуктів — вугілля, нафти, свиней, ячменю. Колиб цей ринок замкнено —нафту постачає Росія дешевше й вигідніше, вугілля можна спровадити з Німеччини, свиней з Данії, — то справді не знати, чи Польща що-небудь виграла б на вальоризації мит супроти Чехословаччини.

Оттакі то перешкоди стрічає на своїм шляху справа чесько-польського зближення, перешкоди як ідеольогічної, так і господарської натури. Поділ роль у процесі цього зближення окреслюється досить ясно: Чехословаччина залицяється — Польща задається. І хоч як Прага часом кривиться від того задавання, а все з ролі не випадає й далі намагається уговкати капризну Варшаву. Тепер приготовляються в Празі до зустрічі Скамандритів. **М. Г.**

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ ПРОТИ ЗЛ. ДЕРЖАВ.

Льондон, 11. березня 1928.

З Каракас (Венезуеля) повідомляють про демонстрацію студентів проти Злуч. Держав. У сутичці з поліцією впало около 30 студентів від куль, а 6 полісменів знівечено. Ранені тяжко чілійський посол і секретар посольства Куби. Заворушення були і в інших місцях Венезуелі. Демонстрація була звернена проти політики Зл. Держав в Нікарагуї, що загрожує нафтовому богацтву тої країни.

Бідна Ліґа Націй...

Вікгейм Стід (Wickham Steed), підчас і по війні головний редактор „Таймса", отже людина знаменито поінформована про всі подробиці політичного життя аліянтів, розказує в своїх споминах — між іншим про те, яку страшну мороку мали підчас версальської конференції Клемансо, Льойд Джордж і Орляндо з Вільсоном, коли останній видвигнув на конференції свій універсально-спасаючий проєкт Ліґи Націй. Як відомо, Америка вступила у світову війну щойно при самім її кінці, себто в 1917 році. До неї пори Америка будім була невтральна. На ділі, одначе, Америка станула по стороні аліянтів вже майже на початку світової війни і її невтральність була тільки позірна. Заангажувавшися по стороні аліянтів міліярдовими доставами всілякого воєнного матеріялу і припасів, а почасти також позиками в готівці, Америка мусіла стреміти до побіди своїх довжників, бо у випадку побіди середніх держав — її грошеві претенсії до аліянтів сталиськи були вилами по воді писаною казкою. Причинилися до її кроку також нехтовані нєми інтернаціоналістами, а прецінь незвичайно сильні і живучі звязки крови та культури у всіх англьо-саксів, деб вони і не жили. До боротьби з тевтонськими германцями станули англьо-сакси з матірної країни (Англії) і всі інші англьо-саксонські племена в обох гемісфер. Бо і американські англьо-сакси добре розуміли, що на випадок побіди Німеччини — мусить розлетітися в дребезги не тільки велико-британський кольос але також і відійти на другий плян їх Злучені Держ А вони якраз почували себе в повнім розгоні молодих сил, отже не хотіли німцям коритися. Не хотіли коритися і не хотіли потім вдруге воювати з ними. Тому вони незвичайно зручно повели справу так, що прибули на світове воєнне побоєвище саме тоді, коли Німеччина вже, якто кажуть, ледви дихала. І нарешті таки в осені 1918 року доконали її. Не зважаючи на російську революцію, яка фактично від літа 1917 року вже була звільнила для центральних держав цілий східний фронт. І на страшну втому в таборі аліянтів, спомік яких нпр. Франція, як ми тепер знаємо, держалася на ногах тільки силою залізної волі її провідників.

Обставини, серед яких склався вступ Америки по стороні аліянтів у світову війну, можна назвати шедевром дипльоматично-політичного мистецтва. Бо відомо, що англьо-саксонський т. зв. кант, тімуче вимагає для воєнного хочби і грубо матеріяльного вчинку ореолі — ну, просто... святости. Мрачні і суворі шкоти, ученики жорстоко фанатичного Кнокса, ці самі, котрі з насолодою різали прихвержеників католицьких Стюартів але і з ненависти до католицизму втікали у світ за море, які на легендарнім Майфлявері перші прибули на другий беріг „великого ставу" — вони всі, котрі важення товару на терезах ваги вважають трохи не святою функцією — вимагали, аби їх жертва крови не була жертвою тільки для ратування долярів, заангажованих потентатами із Вол-Стріту по стороні аліянтів, але чимсь... вищим. І зручний Норткліф заздалегідь підсунув американським „янкі" такий ідеал. Ним була ідея: знищення германського мілітаризму і освободження всіх поневолених европейських, великих і малих, народів во імя святого права самоозначення. Велитанський пресовий апарат Норткліфа вже давно перед вступленням Америки барабанним вогнем обробляв мозги і нерви, найжних зрештою по природі, янкі. Аж вони нарешті на арену не виступив сам тодішний президент Америки, професор Вільсон. Йому слід приписати заслугу і славу сформулювання т. зв. 14 точок, котрі сьогодня стали евангелією визвольних стремлінь всіх поневолених народів світу. Він також є автором ідеї Ліги Націй, отже створення **понаддержавної** організації, котра **суверенні** держави малаб підчиняти постановам, що свою цілю ставлять **вічний мир**.

Не треба казати: як абсурдною являєся по своїй суті і змислі така ідея. Тому так, бо Ліга Націй [illegible] буде вставати [illegible] **сонаскої** [illegible] держави її суверенности. Що значить суверенність? **Суверенність значить, що державна влада на своїй території є** найвищим паном, котрому ніхто зі зовні нічого не може ані наказати ані приказати, яко на цій території може владтовувати собі життя по власній волі і вподобі і вказки, яка всіх мешканців своєї области сама може **приневолити** до рівних вчинків, хочби і **проти** їх волі. Отже хто може і є в силі нпр. приневолити Великобританію, аби вона для ідеї мира, скажім, віддала Єгипет, хочби як таке домагання було з точки погляду світових мирових інтересів справедливе і доцільне! Ясна річ, що ніде нема і ніколи не буде такої сили. А ми тепер з досвіду знаємо, що не тільки великі держави світу, про яких і говорити не приходиться, але навіть такі маленькі і нікчемні як нпр. Литва, Угорщина і. т. д. — цілком не знають авторітету Ліги Націй і не слухають її приказів, хоч на вид повинно бути інакше.

Це все відразу пронюхали старі парляментарні майстри: Клемансо, Льойд Джордж і ін. політики меншого калібру, котрі приїхали в осені 1918 року до Парижа, очевидно, не спасати людство тільки робити для себе по змозі найкорисніший мир. Але Вільсон в цілій своїй величі приїхав на дредноуті з Америки немов другий який Месія, і зачав там апостолувати... Саме згаданий на початку містер Стід розказує, як страшенно з роспуки і... люти ломив руки старий Клемансо, вислухуючи високопарних тирад Вільсона про вічний мир, розоброєння, примусовий арбітраж і т. ін. Вся трагедія було в тому, що Вільсон агітаційний клич приняв за щиру правду і коли побачив, що ні Клемансо, ні Льойд Джордж не думають про ідеали, тільки про шкурні інтереси своїх держав, — завзявся був ратувати бодай ідею Ліги Націй, чому вже нарешті антантські політики перестали противитися раз в куртуазії до особи американського президента а друге тому, бо вони постаралися **організацію Ліги Націй** перевести так, щоби вона зі знаряду вічного миру перемінилася в знаряд утревалення алянтської мілітарної перемоги. Тоді славний карикатурист Гульбрансон позволив собі в мюнхенськім „Сімпліціссімусі" на ось яку влучну сатиричну картину: Професор історії Вільсон стоїть на катедрі і читає лекцію. Перед ним через спинку пульта лежить перевішена карта Европи і суміжних країв. Професор в розгарі махнув рукою і розлив каламар, виповнений не червоним чорнилом тільки людською кровю. І ця кров розлилась величезною плямою по перевішеній карті...

Під сподом є коротка напись: О! бідна Ліго Націй!... Деж твоя ідея про мир, справедливість і розоброєння?...

Цей оклик не перестав бути актуальний і сьогодня, коли приходиться балакати про останню сесію Ліги Націй, котра саме в Женеві закінчилася.

Про неї завтра.

Д-р Павло Лисяк.

Німеччина й Україна.

В одному з останніх чисел поважного німецького політичного тижневика, присвяченого здебільша питанням закордонної політики „Політіше Вохеншріфт" (ч. 8 з 23. II. 1928 р.) находимо на другому місці статейку п. н. **„Україна"**. Її автор п. **Ріно Ярі**, один із нечисленних — а проте вже існуючих — німецьких публіцистів, задеклярованих політичних українофілів. Тому ця статейка далеко відбігає від шаблону трактування української проблеми з погляду офіціяльної німецької „собітської" (всеросійської) політики. Повна цієї статейки у згаданому журналі знаменна тим, що в німецькому політичному світі таки дозріває здорова думка глядіти на українську проблему, як на могутній **самостійний** міжнародній чинник.

„Десять літ — читаємо там — це довгий час у житті одиниці та мить одна у житті народу. 9-го лютого 1918 року представники осередніх держав і українського народу підписали у Бересті Литовському мировий договір, який признавав українському народові його державну самостійність, за котру він від віків боровся. У своєму нутрі ще не достаточно зміцнена й організована, [illegible] старі вороги, що й надалі хотіли зберегти її закріпощення, та осередні держави, які підписали признання, самі находились серед розпучливої боротьби, що рівно в 10 місяців потім довела до розвалу, — ось так мусіть Україна, сперта виключно на власні сили, сама переводити бій, на сході проти червоних і білих росіян, на заході проти поляків. Геройські змагання, які трівають роками та які лише задля браку воєнних припасів та муніції вирішені в некорисність України. Важка харчева криза осередніх держав довела, на жаль, до того, що тоді вони мало цікавилися українським народом, як таким, і не старалися здобути для Німеччини сильного союзника, лише цілу українську проблему розглядали з чисто господарсько-політичного погляду, оцінюючи її вартість передусім висотою цифр вивозу худоби й збіжжа. Ось де була причина, що так мало уваги звернено на внутрішнє зміцнення молодої держави на розбудову її військової сили, яка серед відповідних умов могла довести до відтяження західного фронту. Почувалася відсутність якогось фон-дер-Гольца* на Україні, який зумів би тісно повязати українські й німецькі інтереси.

Два славянські народи, які підчас світової війни заходилися біля будови своєї державної самостійности, вийшли тоді в сферу комбінацій німецької політики: українці й поляки. І підчас коли німецька політика гейби забула, що поміж німецьким і польським світом від тисячеліть іде крівавий бій, вона сама поклала підвалини під ті сили, які потім могли відірвати для себе Горішний Шлеськ, Помор'я і Східні Пруси; зате на Сході думалося лише про транспорти збіжжа і забулося допомогти українському народові при внутрішній консолідації, хоча його добровольці боролися від першого до останнього дня війни при боці осередніх держав. Сьогодні українці й їхній багатий край поділений поміж 4 держави: Польщу, Радянський Союз, Чехословаччину і Румунію. Факт, що той край був колись самостійним, не забувся. День у день надходять вістки чи то про селянські бунти на Сході"...

Далі пропускаємо висновки автора з уваги на цензуру.

* Німецький маршал, фактичний будівничий турецької військової сили в передвоєнних часах, чудовий знавець питань Близького Сходу.

Жадайте французьких паперців до куреня JOB 11-50

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬСЕМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

На нинішній розправі докінчив свою промову обор. д-р Ганкевич. Промова, як ми вже згадували, і своїм змістом і формою виголошення зробила помітне враження. Цю промову подамо теж у ширших витягах. Сьогодні зазначимо тільки, що обор. д-р Ганкевич цілу другу частину своєї промови присвятив діяльности всіх обвинувачених і при тому застеріґся якнайрішучіше проти того, щоби ту діяльність клеймити злочином шпіонажі в користь чужих держав і чужих сил. Оскільки би хто з обвинувачених і займався розвідкою, то робив це тільки для добра й потреб майбутньої української армії, а не за гроші і не для чужих.

Після того предсідник замкнув розправу і виголосив своє резюме, в якому ще раз обговорював подрібно закиди прокуратора проти кожного з обвинувачених зокрема, так, як ті закиди спрецизовані в 38 питаннях, поставлених до лави суддів присяглих. В часі тієї промови не можна було оборонитися від враження, що предс. надто підчеркав закиди й тези акту обвинувачення, а збував тільки кількома словами або й заминав зовсім рівні корисні для обвинувачених моменти й факти, що їх виявила розправа.

Завтра, у вівторок, предсідник докінчить своє резюме. Зараз після того судді присяжні підуть на нараду, щоб відповісти на всі поставлені до них питання. Нарада ця потягне певно кілька годин. Щойно на основі відповідей суддів присяглих трибунал видасть присуд у цій справі.

—о—

ПРОМОВА Д-ра МИХАЙЛА ВОЛОШИНА

36 днів сидимо вже тут і слідимо пильно і з великою напругою нервів хід цілого процесу. Прок. говорив тут три дні, дозвольте ж і нам заняти вам теж не більше часу, тимбільше, що лишилося вже нас тільки двох.

Прок. станув тут на становищі, що цей процес — політичний, заступник пошкодованої сторони твердив, що цей процес не має нічого спільного з політикою, що це процес звичайний, що обвинувачені — звичайні злочинці.

Поняття політичного злочину таке старе, як стара є державність узагалі. Це найтяжче і найбільш скомпліковане юридичне поняття, бо політичний злочин є майже завсіди нерозривно звязаний із співжиттям людей у якійсь державній спільноті.

Римляни вже знали політичні делікти, а що це були найкращі юристи, то вже **lex XII (duodecim tabularum)** містило про це постанови, правда, жорстокі, бож тоді були лише **cives Romani** і — **hostes barbari**. Ці постанови перейшли й до права старинних германців.

Треба було маркантної еволюції в юридичній літературі, треба було довгих середніх віків і нових часів, а зокрема поясняючої літератури 18-го століття, щоби призвичаїти урядові круги в різних державах трактувати й осуджувати політичні делікти значно лагідніше, як звичайні злочини. Одначе все те було неспрецизоване й кодифікаційно не уняте у відповідну форму.

Аж велика історична подія, що стрясла основами світа — французька революція поставила ясно і ярко різницю між політичним і звичайним деліктом. Якобіни у своїй франц. конституції з р. 1793 (ст. 120) поставили вперше заказ видавати політичних преступників. Мотив, яким тодішні юристи-теоретики аргументували потребу більшої лагідности для політичних преступників, був той, щоб не дати нагоди розгніваній державі чи радше моментально пануючій партії (групі) проводити під покришкою кари — найзвичайнішу пімсту.

Дуже влучно підчеркнув один з членів трибуналу, ставлячи питання обвинувач., що в цій справі появилося богато теорій про поняття політичного делікту і їх можнаб поділити на дві групи: І. група тих, що уважають обєктивну сторону політичн. делікту істотним моментом; II. група тих, що уважають субєктивну сторону політичного делікту істотним моментом. Ця остання підчеркує зокрема мотив і ціль делікту.

Справа пішла так далеко, що визначний теоретик Райвінгер поставив тезу: „Напади й виступи проти державного порядку не є по правді ніяким нарушенням правового порядку. Вони є тільки актами оборони проти терору. Так звані політичні злочинці — це звичайно побіджені, карати яких нема змислу"

З обовязуючих законодавств лиш деякі, і то в найкультурніших державах, мають уже постанови про політичні делікти. Карний кодекс у Франції і Швайцарії виключає рішучо можливість покарання політичного преступника — смертю.

У нас обовязує старий австрійський карний кодекс з р. 1852, з часу найбільшої абсолютистичної реакції. Кари, які цей закон передбачає, драконські і вони пахнуть середновіччям.

Переходжу до оборони моїх клієнтів, якими є Ярослав і Ольга Гретчаки та Юліян Головінський.

Розглядаючи закиди проти Гретчаків, треба мати на увазі два моменти. Св. Тисяк зазнав у свідстві перед поліцією, що вони укривали Атаманчука і вишукали для його переведення через Карпати [illegible] його. Тисяк: з дальше, що Ярослав Грет-

чак мав раз говорити: „Зброї маємо вже досить, ходить тільки про членів!". Тут на розправі Тисяк відкликав під присягою свої зізнання, якими обтяжив Гретчаків. Він заявив тут, що обтяжив їх тому, бо комендант поліції в Долині, переслухуючи його, грозив, що він здохне в його руках, як не зізнаватиме проти Гретчаків. А що Тисяк, як загально відомо, характер слабий, непостійний, то він нафантазував, що тільки міг. А що було би сталося, якби так — не дай Боже! — Тисяк був десь щез, виїхав, або взагалі якби його адреси не можна було відшукати і він тут не міг був явитися? Тоді був би явився тут на салі комендант держ. поліції в Долині і під присягою потвердив ще раз те саме, що є в стягненім ним протоколі з Тисяком. Ціле щастя для Гретчаків, що Тисяка стягнено на розправу і він відкликав майже все те, чим їх обтяжував.

Тут обор. д-р Вол. навів дуже знаменний голос великого психольога Малятести на обставину, чому Гретчаки сперши заперечували, що Атаманчук (Білас) у них ночував. Малятеста сказав про такі заперечування обвинувачених ось що: „Обвинувачений заперечує дуже часто правдиві факти, навіть доказані, і то або зі страху, що його невинність не побідить, або говорить неправду, щоби навіть тінь підозріння усунути від себе. Бо такий обвинувачений тремтить, що може бути невинно засуджений".

Не можу повірити, говорив обор. дальше, щоби міг найтися якийнебудь суддя у світі, що міг би засудити Гретчаків з § 58. А навіть прок. не найшов причини потягнути Гретчаків за злочин з § 67, бо не міг найти за ними ніякої вини.

Прок. казав тут, що Гретчаки мусіли знати, що Атаманчук є убивником, що теж є для нього доказом їх злочину з § 58, а все таки вони приняли Атаманчука на ніч. А чому прок. не вірить п. Ользі Гретчак, яка заявила так виразно і так щиро, що наречений п-і Королюкової не міг бути злочинцем? А Ярослав Гретчак, отей, як казав прок., „командант" української військової організації" на цілу Долину — він мав би поповнити злочин держ. зради? Хіба тими змат. виставами і хором, що їх він, хіба своєю тяжкою працею в школі і по приватних лекціях!...

Обоє обв. Гретчаки працювали пересічно по 6 годин денно в школі. Обоє не зробили нічого протизаконного, бо навіть якби були хотіли щось таке зробити, не мали на це ні часу ні можности. За те, що їм закидується, не можна їх таким чином покарати. Прок. каже, що на чотво злочину складається й те, якщо хтось помагає підозрілому, хочби той підозрілий і не був у дійсности злочинцем. Ви, панове судді, прис. самі осудіть, чи винні обоє Гретчаки; евентуально попросіть трибунал допустити щодо них питання на проступок з § 307 к. з. Я прошу увільнити їх обох.

(Докінчення промови д-ра Волошина з причини відсутности місця подамо завтра.)

Справлення помилок.

Наслідком коректорського недогляду вкралося до звідомлення з процесу у вчорашньому числі „Діла" знов кілька прикрих помилок. Так у пятому реченні промови д-ра Паленцького слово „звідки" перекручено на „звідаки". Дотичне речення має виглядати так: „А звідки береться слава і „законне положення" обідника?" Латинський цитат у 3. уступі має звучати так: „Omnem auctoritatem ex me in populum transfuli" Дальше трохи нижче випала ціла друга половина речення. Це речення повинно виглядати так: „Державний геній наказував проголосити близькому Заходові і далекому Сходові, всім Понтам і Мілетові, Антіохії і Киринеїкам, що „omnem auctoritatem ex me in populum transfuli". Після того йде друге речення: „Такої правди-брехні позавидував би" і т. д.

Вже надійшли Остатні Новости на Е.НУ.Ф:ТО до фірми
Антін Уєра Львів, вул. Галицька 10.
До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стрию ринок Тарнові. 6-9

Вибори до сенату.

ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

1-ка 200.490 гол., 2-ка 34.574, 10-ка (Бриль) 69.170, 11-ка (Сел. союз Слівінського) 18.740, 17-ка 66.558, **18-ка 136.518,** 22-ка 28.293, 24-ка 40.875, 37 (Сель-Робітниця) 25.700, 39-ка 25.051. 1-ка 4 мандати (проф. Закшевський, Туліє, Домбський, Новак), 10-ка 1 манд. (Плюта), 17-ка 1 манд. (Шрайбер), **18-ка 3 манд. (Д-р Троян Корн., Кисілевська Ол., Татомир Юл.).**

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

1-ка 169.689 гол., 2-ка 8.598, **18-ка 108.178,** 22-ка 62.227. 1-ка 2 манд. (д-р Шарський, кс. Манугевич), **18-ка 1 манд. (ген. Тарнавський Мир.** — далі йдуть на лісті Черкавський Ол., д-р Марітчак Ол.) 22-ка 1 манд. (д-р Макух).

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

1-ка 188.044, 2-ка 984, 6-ка 126, 8-ка 1517, 10-ка (Бриль) 5.334, 17-ка 34.092, **18-ка 153.104,** 19-ка 3.761, 20-ка 8.104, 22-ка 31.758, 59-ка (НД) 8.850. — 1-ка 2 манд. (д-р Макаревич, Аг. Голуховський), **18-ка 3 манд. (д-р Горбачевський Ант., Кузьмин Мих., Бараник Вас.).**

З державної сенаторської листи припало українцям **два мандати (Вол. Децикевич, Мих. Галущинський).**

ВОЛИНЬ.

1-ка 160.500 гол 4 мандати, 8-ка 44.459 гол. 1 мандат. **18-ка 33.589,** 20-ка 1793. 22-ка 30.608.

ПОЛІССЯ.

1-ка 103.871 гол. (3 манд.), 2-ка 7.241, 8-ка 12.226, **18-ка 14.431,** 20-ка 4.953, 24-ка 920, 33-ка 206, 41-ка 586.

ЛЮБЛИНЩИНА.

1-ка 2 манд., 2-ка 1 манд., 8-ка (Вилв.) 2 манд., 24-ка 1 манд.

НОВГОРОДОК.

1-ка 2 манд., 18-ка 1 манд.

КРАКІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

1-ка 4 манд., 2-ка 1 манд.

ВАРШАВА.

1-ка 2 манд. (мін. Залеський, Любомірський), 24-ка 1 манд. (проф. Богдан Васютинський), 15-ка 1 манд. (Мойсей Кернер). 15-ка 27.334, 2-ка 25.084, 35-ка (Заг. жид. бльок) 14.298. Кандидат ППС Бол. Лімановський перепав.

ГОР. ШЛЕСЬК.

1-ка 2 манд., 18-ка 1 манд., 37-ка (Корфанти) 1 манд.

ПОЗНАНЩИНА.

7-ка 1 манд., 18-ка 1 манд., 21-ка 1 манд. 24-ка 2 манд., 25-ка 2 манд.

ПОМОРЯ.

7-ка 1 манд., 16-ка 1 манд. 24-ка 1 манд.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСЛІД.

1-ка 39 окр. манд. і 9 держ. раз. 48, 2-ка (ППС) 8 і 2 раз. 10, 3-ка (Визв.) 6 і 1 раз. 7, 7-ка (НПР) 2 манд., 8-ка (Сель-Роб пр.) 1 манд., 10-ка (СТР. Хл.) 3 манд., 17-ка 1 манд. (льв. воєв.), 18-ка (Бльок непольських народів) 17 і 4 раз. 21 манд., 22-ка (соц.-рад.) 1 манд., 24-ка (НД) 8 і 1 раз. 9 манд., 25-ка (ХД і Пяст) 5 і 1 раз. 6 манд., ліста Корфантого 1 манд.

НОВИНКИ.

— **Арештування Петра Шекерика-Доникового.** Довідуємося, що вибраного в станиславівській виборчій окрузі з соц.-рад. листи посла Петра Шекерика-Доникового арештовано перед кількома днями під закидом намови до убивства б. злібоїдського посла Дутчака. Палата радних в Коломиї застановила слідство проти Шекерика, але прокуратор вніс проти того відклик.

— **Білі круки,** нові срібні 5-золотівки появились в обігу. Друкарський чортик віносував нам учерашню новинку, якої зміст є такий: срібних 5-злотівок є так мало, що за ними шукають аматори так жадно, як партія Уліпі — славна із 6 голосів здобутих у Львові — за кожним новим голосом.

— **Трупи та зловживання у Львові.** Власник торговельного дому Йосиф Байсінгер застрілив на вулиці 27-літнього Адама Новицького, прокуриста Спілки для експльоатації поташових солей, а після цього застрілив себе. Підставою вбивства та самовбивства було упалене підозріння, що Новицький мав йому жінку; Байсінгер був умово хорий на тлі заздрости за жінку і відсидів якийсь час на Кульпаркові. — Під поїзд кинувся золотівець Петро Шаварський, що недавно вернувся після довшого побуту у Франції. — Торговельний агент Мих. Біланський застрілився з невідомих причин. До цього списку треба додати ще одну спробу самовбивства: Генрика Балька, спортовця і представника фабрики авт. який пострілив себе. — Арештували директорів „Орбіса" п. Олену Матагову та Здіслава Кусьмерського за зловживання на гарну суму півтора міл. зол., які йдуть на рахунок державного скарбу. — Товариство арештованих львівських спедиторів із т. зв. Прилюдних Складових Домів збільшилось ще одним добродієм Фаєрманом, що помандрував до арешту.

— **Рекорди.** Із Парижа в Льондон вислала золотарська фірма діямантовий нашийник вартости 65.000 фунт. Його замовив хтось із англ. королівської рідні, кажуть: князь уельський. Нашийник висланий у рекомандованім пакеті щез безслідно. Крім особи, що замовляла і висилала — кажуть — ніхто не міг знати про висилку, а проте найшовся митець, що вкрав цю дорогоцінність. Паризькі та льондонські детективи шукають за ним мистцем надаремно. — Нім. спортовець Гомер вибирається через океан до Ню Йорку — човном; він гадає переїхати цю дорогу в 3-ох міс. — Із Льос Анджельос почався Маратонський біг через усю Америку до Ню Йорку. Бігуни мають перебігти 3400 миль; біжить 275 найкращих спортсменів світа. Є це найбільше спортове змагання міжнародніх бігунів. Наймолодший із них має 16 літ, найстарший, британський ветеран Чарлі Харт — 60 літ. Змагається теж богато індійців. Біг триватиме з 2 міс. — В Нікарагуї великий орел напав на літак; летуни хотіли зїхати на легкопаді, але цей не відчинився і вони вбились.

— **Будинок Ліги Націй,** який має станути у Женеві на підставі нагородженого проєкту при співучасти „комісії пятьох" зустрівся із численними протестами союзів архітектів, невдоволених, що їх не допустили до співпраці. Протести вислали союзи віденських архітектів, штокгольмських, голяндських, швайцарських, брюссельських, ротердамських, дрезденських, берлінських, варшавських і деякі поодинокі визначні архітекти. Видно, що матеріяльна будівля Ліги Націй родиться при темепних труднощах як духова.

— **Смерть завзятого священика.** Помер один із найцікавіших франц. послів священик Лемір, член радикальної партії, часто переслідуваний церковною владою від часу розділу церкви від держави. Все своє „вірую" висловив Лемір крейдою на воротах своєї парохії „Ані гугенот ані паліст, а добрий християнин і добрий француз".

— **Сучасний Діоген.** В околиці Грацу живе бідний мітляр у маленькій хатині, відомий туристам, що туди вибираються в гори. Цими днями його відшукали два представники віденського банку, щоби повідомити його, що він виграв на льотерії 2 міліярди корон. „Фільософ із Гіпендорфу", як його називають, приняв цю звістку без надзвичайного зворушення, одягнувся по святочному і поїхав до Відня. Виграну помістив у двох банках, на дорогу взяв 2000 шилінгів, щоби скласти у місцевій Райфайзенці, а до хати приніс на плечах мішок з яблуками. І тепер сидить як і перше в своїй хатині, де плете мітли, немов би міліони, що лежать у касі до нього не належали.

— **Гонорарі письменників.** Нім. журналіст д-р Ервін Странік зібрав цікаві дані про гонорарі письменників. Він пригадує, що в Німеччині до 1838 р., а в Австрії до 1846 р. заки завели охорону духової власности, автори брали, що могли. Тому такі творці як Кляйст і Граббе жили в нужді, а Шілер і Лесінг в фінансовій скруті. Гете перший дістав за одно видання збірних творів поважну суму сотні талярів. Нині найбільше заробляють американці та англійці. З англійців Гол Кен — 120.000 фунт. річно, Джеме Баррі 44.000 ф., Бернард Шов і Уельс по 20.000 ф. Англ. скарб оцінив майно Шова на 600.000 фунт. Найбільше заробив недавно померший американський повістяр Олівер Кервуд. З німецьких сучасних авторів найбільший гонорар дістав кайзер Вільгельм за свої спомини видані в Америці: доляра за слово. Майно Гавптмана та Судермана рахують на яких 6—7 міл. марок. Найвищу цифру за прозовий твір дістав англ. драматург Гейнсон: за пєсу „Коли зима приходить" 100.000 фунт. Франц Легар за „Веселу вдовичку" 20 міл. шил. Варто пригадати, що Гете дістав за свою пєсу „Пробудна вдова" 126 талярів, за перерібку „Магомеда" 97 тал., за переробку „Ромео та Джульєти" 600 талярів, а за оригінальні твори „Іфігенія", „Тасса" та „Егмонта" — нічого, бо... вони вже раніше були видані друком.

— **Політик і письменниця.** Бувш. державний секретар Злуч. Держав і приватний секретар през. Рузвельта Кольбі розводиться із своєю жінкою. Він одружився в 1895 р. із письменницею Наталією Сетлін має з нею трох дітей, але не може жити з нею, тому, що вона пише повісти, в яких змальовує його в найчорніших кольорах. Паризький суд розбиратиме цю делікатну справу.

— **Два рідкі села.** Невідомо, чи для зміцнення боротьби французького жіноцтва за виборчі права пригадує французька преса світові існування двох оригінальних сіл, одного у Франції, Фровсі, другого в Ірландії, Брет. У Фровсі від століть живуть виключно жінки. Жінка є там війтом, президентом поліції, начальником залізниці і міська рада складена лише з жінок. Мущини цього села пораються біля хати, рідко коли заглядають до корчми і мусять іти спати разом з курками, бо так каже приказ місцевої поліції. Досі мущини не пробували там змінити цього жіночого панування. Зате ірляндське село Брет чисто парубоцьке. У ньому нема ні одної жінки. Мущини самі варять, перуть, шиють і заходяться біля хати. Село досить незхайне, бо мешканці мало дбають за лад і чистоту і не люблять працювати. Цікаво було би зробити анкету, яке із тих двох сіл почуває себе щасливішим.

— **Світова всячина.** Комунікат корол. географ. Т-ва в Римі повідомляє, що експедиція до півн. бігуна ген. Нобіле вибереться в перших днях квітня. — Із околиці Парижа впав густий сніг. — У Бразилії великий землетрус; гора в Сантос Монт Серре завалилась; сотні вбитих. — Король Геджасу і Неджеда Ібн Сауд почищає „святу війну" проти Ірака та Зайорданщини. Британський уряд висилає туди свої летунські відділи з Єгипту, Індії та Палестини. — У Москві в Екатеринскім парку вибудують грандіозний „Люна-парк" по чужинним взірцям з поправкою „пролєтарських потреб для трудових мас". — У Гамбурзі відкрили потайний склад військових рушниць. — Грецький уряд приготовляє закон про розвязку всіх комуністичних організацій. — Із вищих шкіл СРСР виключуть 2000 студентів, які не робили лівсьєвих втрат. — У Ню Йорку помер мільонер Веннмайкер, що фінансував лет Бирда. — Вмерла друга донька японського імператора. — Колегія московського „наркомпроса" рішила, що право на окрему кімнату можуть мати лише письменники і літер. працьовники з високою кваліфікацією.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·87·75—8·88·50, канадійський долар 8·83·50—8·84·25, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·25—1·25·75. рум. леї 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·71·80, англійський фунт 43·40—43·80, німецька марка 212·35, данцігський гульден 172·99, червінець 3[illegible]·50—32·80.

Золото: 20 кор. 36·50—36·80, 20 франків 34·40—34·70, 20 марок нім. 42·40—42·80, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·65·50—0·65·70, 5 кор. австр. 3·50—3·55, фльорен австр. 1·75—1·80, рублі рос. 2·90—3·00, копійки за рубель 1·45—1·50.

Збіжжя.

Пшениця двірська 51·75—52·75, пшениця селян. 50·00—51·00, жито 39·50—40·50, ячмінь бровар. 40·75—41·75 ячмінь на млино 36·25—37·25, ячмінь пастевний 32·75—33·75, овес 34·50—35·50, кукурудза румунська 35·75—37·50, бараболі рафова 5·50 6·00, фасоля біла 48—58, фасоля колірова 43·00—46·50

Поможім звигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Нимній. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвальє ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

По виборах у Львові.

Поміщення члена одної виборчої комісії до сенату.

Виборча комісія ч. 80 обіймала вулиці Гловінського, Газнера, Реп. Галинського і Різьбарську за пічальськими передмістя у Львові.

В дні 4. березня при виборах до сойму

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А-Б і Ц-Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.

поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, карнельки і цукри. — Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гаранційно чистих сировців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни. 6—50
1381 **Замовлення приймає Народна Торговля у Львові.**

було там управнених до голосування кругло 1700 виборців; голосувало кругло 1100, в тім на листу УНДО ч. 18 — 98 виборців.

До сенату на день 1-го березня було управнених тисячу сто кількадесять виборців; з того голосувало 749, при чім один голос уневажнено задля того, що картка голосування була пописана.

Листа польського проурядового бльоку ч. 1 одержала 297 голосів (менше о 87 голосів чим дня 4-го березня до сойму), листа ендецька ч. 24 голосів 189 (72 голосів менше), листа жидівська ч. 17 одержала 161 голосів (о 158 менше), листа соціялістична ч. 2 одержала 37 голосів (о 27 голосів менше), — листа москалів ч. 20 одержала 2 голоси, листа Сельроб-лівиці ч. 37 одержала 4 голоси, а листа УНДО ч. 18 одержала 58 голосів (40 менше). Разом всіх важних голосів було 748.

Виборча комісія урядувала правильно. Листи: польська (одинка), католицько-народова (24-ка), жидівська (17-ка) і українська (18-ка) мали своїх мужів довіря. Взагалі партії польські 1-ка і 24-ка та жидівська 17-ка були знаменито зорганізовані; їх мужі довіря мали відписи листи голосування, з найбільшою докладністю переводили евіденцію голосуючих, з академічна молодь польська і жидівська доставляла стареньких і немічних виборців 1-ки і 17-ки до комісії, ведучи їх під руки.

Загально взявши, щонайменше половину голосуючих становило жіноцтво; голосували старушки 78-літні, жінки і мущини (1 і 17) та сліпі (жиди), проваджені попід руки. Голосувало також багато стареньких супруж разом.

Взявши загальний вислід виборів на увагу, пересічно голосувало лише 67 проц. управнених до голосування а з 33 проц. тих, що не пішли до голосування, безперечно більша половина припадає на одну українську листу ч. 18.

Жидівський муж довіря ствердив зі своєї листи, що около 95 проц. управнених жидів голосувало, те саме ствердив муж довіря листи католицько-народової (24) і муж довіри 1-ки. На листу католицько-народову (24) змобілізовано всі шпитальні сестри милосердя, всю жіночу і мужеську службу, а листа та також зеднала собі незвичайно богато голосів стареньких жінок.

На польську листу ч. 1 голосували передовсім урядники, а також багато богатих і знаних у Львові жидів-асимілаторів. На листу жидівську ч. 17 голосували всі жиди замешкалі в тім обводі.

Виборчі комітети всіх вище згаданих партій, доставляли старих і немічних виборців, автами до льокалю голосування.

На українську листу ч. 18 голосувала майже виключно інтелігенція замешкала у тім обводі.

Муж довіря 18-ки не мав відпису листи голосування і тому не можливо означити точно числа тих, що не прийшли до голосування, ані тих, що повинні би були знайтися на листі, коли би були в своїм часі внесли реклямацію. Взагалі до голосування не прийшли ані сторожі ані інші фізично працюючі, ані служба, що находиться у жидів або поляків.

Загально вислід голосування виказує, що робота львівської міської організації, хоч можна сказати, дуже голосна, то однак дуже поверховна, а брак в ній тої буденної, жмудної і тяжкої але систематичної, солідної і пляновоі праці — яка одиноко становить підставу кожної політичної організації і яка завершує політичну роботу певним успіхом.

Належить ще замітити, що Сель-Роб-лівиця ослабила українську листу в цій комісії о 4 голоси та що російське (кацапське) населення цего округа репрезентоване 2 голосами.

Омелян Омелянович.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):
Перерва.

Міський великий театр:
13-го г. 7.30 веч. „Завмерле місто".

Міський „Театр Новин":
13-го г. 8 веч. „Лише Ти".

Кіна.

Аполло: „Цирк", Чарлі Чаплін.
Палас: „У кайданах присяги", „З денника Екселенції".
Лев: „Чорна Венера", Джозефіна Бейкер".
Фатаморгана: „Зов моря".

✝ Посмертні згадки.

Іван М. Пашкович б. книговодець „Нар. Торговлі" упокоївся дня 11-го березня ц. р. в 58 році життя. З покійним війшла в могилу людина незвичайно чесна і характерна. Похорон відбудеться дня 13-го березня в год. 3-ій пополудня з похоронного заведення вул. Кохановського ч. 94 на Янівський цвинтар. В. И. П.! 1673

ОПОВІСТКИ.

Заходом Т-ва „Союз Українок" відбудеться в пятницю дня 16. ц. м. в год. 6.30 вечером в салі „Бесіди" відчит п. М. Донцової на тему: „Карін Міхаеліс і її погляд про жінку". По відчиті чай. 1-2

В неділю дня 18. березня в 12-ій год. в полудне відбудеться в салі Т-ва Муз. ім. М. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5 **Святочний Концерт в память 67. роковин смерти Т. Шевченка**, заходом українських музичних товариств. Того самого дня в год. 3.30 пополудни відбудуться Загальні Збори Союза Співочих Товариств в малій салі Т-ва ім. М. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5.

Позір Золочівщина! Заходами філії „Просвіти" відбудеться в Золочеві дня 18. березня ц. р. в салі Т-ва ім. М. Шашкевича при вул. Тернопільській концерт у честь Тараса Шевченка. Початок в год. 19.30. Програма в афішах. — За Виділ: о. Ф. Побігушка, М. Городиловський.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ҐАЗДИНІ - куховарки негайно потрібно на село. Рефлектується тільки на чесну, солідну і працьовиту особу. Зголошення слати на адресу А. Терпиляк, Залуква п. Галич. 1658 3-4

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 68—?

ПОЗІР **кооперативи і крамниці! Смалець** американський належить купувати тільки в одиноко Українському **Товаристві „Уна" в Дрогобичі** вул. Пілсудського 14. — Ціни фабричні.

ПОЗІР рільники! **Штучні навози, як томасину, суперфосфат,** кайніт, сіль потасову і т. п. купуйте тільки в свойому одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі, Пілсудського 14. — Продаж вагоново і детайльно. Достава сейчас! — Ціни фабричні! — Догідні услівя кредиту. 1671 1-5

ПОШУКУЮ посади повітового організатора читалень. Зголошення до адміністрації під „бувший богослов". 1-1

СПІВАНИК „Торбана" з нотами по 80 грошів дістанете в кожній книгарні. 1662 1-10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір Рільники!

ТОМАСИНА

легко розпускається, негайно ділає, стверджує це наука і практика на тисячах навозових досвідах

з весняними засівами.

Томасина є заразом найдешевшим і найуспішнішим фосфоровим навозом

Марка Зоря

3-7

Цінники і поучення даром і оплатно.

Йосиф КАРРАХ
ЛЬВІВ, КОСЦЮШКА 18.

1867 CZW

1. Гарна, велика і практична форма
2. Приємний тревалий вдоволяючий запах
3. Обильне в товщі, чисте і лагідне
4. Густа, мягка піна
5. Надзвичайна сила чищення
6. Найбільша видатність,ощадність і дешевість

ЦЕ Є ВЕЛИКІ ПРИКМЕТИ

C-Z-W

МИЛА зі ЛЬВАМИ

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1658 **Пересвітлення Рентґеном** 6—24

Б. ЛІКАР ШПИТ. ВІДЕНСЬКИХ
Д-р Норберт Юпітер
спеціяліст недуг скіри, венер. і косметики
повернув і ординує як давніше
1672 **Станиславів 3. Мая 11.** 1-3

Волосінь на матераци поручає найдешевше
Перша краєва прядільня в Бродах
МАГАЗИН У ЛЬВОВІ, ШПИТАЛЬНА 10
1675 **ЙОСИФ ФРЕНКЕЛЬ.** 1-10

Ширіть наш часопис!

Важне для Пань!

ПЕРШОРЯДНА 5-5
РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ СУКОНЬ
„ЙОЛЯНДА"

поширила сальон жіночого кравецтва на конфекцію під управою першорядних жіночих і мужеських сил. Поручається П.Т. Клієнтелі найвибагливіші замовлення суконь костюмів плащів, як також всілякі роботи входячі в круг жіночого кравецтва.

Надзвичайні Загальні Збори
Кружка „Рідна Школа" в Раві руській
відбудуться дня 31. марта 1928 в 1. год. пополудни в льокалі „Народного Дому" з таким денним порядком: 1) Відчитання протоколу послідних Загальних зборів, 2) Справа передачі Захоронки під заряд Сестер Служебниць; 3) Доповняючий вибір Старшини Кружка; 4) Внески і запити.
За Старшину Кружка „Р.Ш." в Раві руській
Любомир Данилович голова. *інж. В. Терпелюк* секретар. 1-1

ЗГУБЛЕНО в трамваю ч. 9 дня 10.III. сто акцій золотових Рукера ч. 1,161-1,260. Заряджено амортизацію, тому вони є для знайшовшого без вартости. Прошу звернути за винагородженням. Труш, Набєляка 26 a. 1676 1-1

ОДИНОКЕ **ПОВНЕ** ІЛЮСТРОВАНЕ
ВИДАННЯ — БЕЗ ЖАДНИХ СКОРОЧЕНЬ
РОМАНУ М. СТАРИЦЬКОГО
„Розбійник Кармелюк"
В ЧОТИРОХ ТОМАХ 18 ЗОЛ.,
ОПРАВЛЕНЕ В ПОЛОТНО 24 ЗОЛОТИХ — ПРОДАЄ
УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ Й АНТИКВАРНЯ
1670 **у Львові, вул. Рутовського 22.** 1—2

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше ВАНК пл. Марійська 5, I. поверх. 1615 4-?

!!! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ !!!
Дешевий тиждень жіночого краєвого і закордонного білля від 5. березня. Пінес, Львів, Бойків 7.
Покупачкови витинку даємо 5% опусту в реклам. цін виставових.

НАЙНОВІШІ
діточі візки
виконує Е. КІК
Львів,
Жовківська ч. 17.
Виконує всілякі направки і вимiни. 6-8

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красіцького ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 85—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 59 (11.312). Львів, четвер 15. березня 1928. Poczstowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

РЕСТАВРАЦІЯ фірми ПЕТРА КОЛЬОНСЬКОГО під ТРЕМА КОРОНАМИ
— — — знижує ціни страв другого снідання і вечер як також всілякі горівки о 15 прц. — —

За єдність парляментарної репрезентації.

Львів, 14. березня 1928.

Вибори до обох законодатних польських установ уже минули. Українські національні партії здобули разом 35 мандатів до сойму і 10 мандатів до сенату. З того листа ч. 18 дала нам 25 соймових мандатів і 9 сенатських, а листа ч. 22 (соц.-радикалів) 9 мандатів до сойму і 1 до сенату. До суми національних українських мандатів враховуємо і той, який здобув у золочівському виборчому окрузі д-р М. Західний, хоч ми непевні, чи сам мандатор до неї себе враховує. Але це не важне, бо один мандат, в яку сторону він на парляментарній арені не перехилився6, сутнього значіння в праці нашої парляментарної репрезентації мати не буде.

Та вже недалекий той час, коли наші нововибрані посли і сенатори зявляться в варшавських законодатних установах і приступлять до виконування своїх парляментарних функцій. І тут насувається богато дуже важних питань як основного, принціпіяльного, так і тактичного характеру. Одначе аналізувати їх нині недоцільно, бо всі вони мусять стати перш за все і то негайно предметом зрілого вирішування наших відповідальних партійних органів і нововибраної парляментарної репрезентації. Ніякий парляментарний крок наших вибранців на варшавському грунті не може не бути заздалегідь непродуманим і непідготованим. Але й підготовки було6 замало, якби кожний крок, кожне вступне посунення нашої репрезентації не було однодушним. І тут ми доходимо до зовсім конкретного, наскрізь зрілого питання, а саме: до справи єдности всеї національної української парляментарної репрезентації.

Мабуть не найдеться між нашими політично думаючими громадянами людина, яка не визнавала6 потреби єдности всього нашого національного парляментарного представництва, яка не розуміла6 величезної не тільки моральної але й чисто практичної ваги обєднання всіх національних послів у одному парляментарному клюбі.

Наша парляментарна репрезентація зі Сх. Галичини виступить у польських законодатних установах уперше. З парляментарної трибуни в Варшаві вона представить себе цілому політичному світові. А всім нам хіба мусить дуже залежати на тому, щоби вона представилася не тільки гідно, але ще більше, щоби вона виступила однодушно та згідно і щоби кожна її енунціяція, кожний її крок приняв і зрозумів весь політичний світ як **однодушний та однозгідний вислів політичних, господарських та культурних** змагань цілого українського народу під Польщею. Розбиття на кілька клюбів, парляментарна політика кожного клюбу на власну руку, неминуча, часто демагогічна конкуренція та лiцитація, а наслідком того політичні дісонанси та непорозуміння в самій нашій репрезентації, принесуть нам велику політичну шкоду та не внесуть нічого позитивного ні в політичну організацію, ні в політичне виховання широких мас українського населення. Крім того весь політичний світ, вся европейська й позаевропейська політична опінія буде нас вважати в такому випадку невиробленою політично нацією, політичними партизанами, що не розуміючи ваги консолідації та випливаючої з неї моральної та фізичної сили, нищать самі себе.

Бо чейже треба повести ріжницю між виборчою політикою і виборчою практикою поодиноких національних партій та їх парляментарною діяльністю. Абстрагуючи в даному випадку від цілого виборчого періоду, абстрагуючи від конкуренційних засобів виборчої боротьби, полишаючи на боці й факт наших виборчих втрат наслідком внутрішнього міжпартійного розбиття, ми мусимо тепер здати собі справу з ваги нашого парляментарного виступу на зовні, з ваги доцільної та гармонійної парляментарної діяльности цілої нашої репрезентації. І вже хочби тому, що виборче розбиття нас ослабило, мусить нас скріпити парляментарна консолідація. Бож не тільки моральні, але й чисто практичні причини та обставини парлям. дійсности промовляють за створенням одного національного посольського і сенатського клюбів та спільної загально-національної парляментарної репрезентації. Від чисельности клюбу дуже залежить і сам вплив на хід парляментарної праці. Чим більший, тобто численніший клюб, тим більше прерогатив добуває він у соймі та його ділових комісіях. А чейже наша репрезентація повинна добути якнайбільше такого впливу, абстрагуючи від сутньої його якости: позитивної чи негативної.

Відповідальність за парляментарну консолідацію нашого національного представництва спочиває передовсім на двох наших національних партіях: Українському Національно-Демократичному Обєднанні та Українській Соціялістично-Радикальні Партії. В них лежить також ініціятива до неї. Не сумніваємося, що їхнє порозуміння в справі спільного клюбу акцептують і ті безпартійні національні посли, яких і так не богато (заледви 3), як також ті партійні, що опинилися на парляментарній арені одиночно. Важко сподіватися участи Сель-Робу в спільному національно-українському представництві, бо в попередньому соймі оба відлами тієї партії дали доказ, що з національною українською репрезентацією їм не по дорозі. Тому то на них і рахувати не можна.

Одна загально-національна українська парляментарна репрезентація є, на нашу думку, наказом хвилі та вимогою найістотніших потреб української національної політики і вимогою широких мас українських виборців. Певні перемоги національного імперативу над вузькопартійними інтересами, не тратимо надії, що в найближчих днях цю справу позитивно вирішать і наші відповідальні партійні чинники і новообрані репрезентанти.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

І. Виборчі вислідн у Сх. Галичині.

Вибори вже за нами. Скінчився довгий період підготовки, розплянування, агітації, напруження й непевности. У виборчому бою наступив вудар поодиноких національних груп, співзвучних національно-партійних і міжнаціональних бльоків, поодиноких партій і гуртків, а навіть осіб, що висунули свої листи. День 4-го й 11-го березня приніс остаточне рішення, хоч не приніс розвязки ніодного з питань, що назріли до рішення на території сучасної Польщі. Навпаки, деякі з тих питань, як нпр. національне, заплутано ще більше, відсуваючи на дальший плян або викривлюючи його розвязку. Та заки перейдемо до якнебудь висновків, зробім перш усього підсумки, хочби й неповні.

Виборчі підсумки на українській території під Польщею мусимо розложити на дві групи: на підсумки з полудневo-східної української території (Сх. Галичини) і північно-західньої (Волині, Полісся, Холмщини й Підляша). Робимо це з двох причин: 1) тому, що тзв. сокальський кордон, який стараємося знищити від кількох літ, все ще істнує в способі трактування двох частин української території під Польщею нашими противниками і в нашій псіхіці та 2) тому, що у відношенні до Сх. Галичини маємо менш більш вистарчаючі дані, а у відношенні до північних земель маємо тільки дуже загальні і відірвані виборчі вислідн.

Сх. Галичина має 8 виборчих округ: Перемишль, Самбір, Львів-місто, Львів-округа, Стрий, Станиславів, Тернопіль і Золочів (ч. 48—55), а крім того виборча округа Ряшів-Ярослав має достаточну кількість українського населення для вибору одного посла. На території тих восьми округ згідно з польською статистикою (перепис з 1921 р.) живе українців кругло 2,910.000, поляків — 1,340.000 і жидів 530.000. Зазначуємо, що національність ідентифікуємо з віроісповіданням. В дійсности, на означеному тереві живе далеко більше українців, а без сумніву менше поляків, як це ми нераз доказували, зупиняючись над фальшивістю польського перепису. Колиб ми хотіли означити українську національну територію на полудневому сході сучасної Польщі, то мусілиб іще згідно з польським переписом з округи ч. 48 (Перемишль-Сянік) вилучити два повіти: Березів і Кросно з польською більшістю. Таким чином відпалоб іще 23.500 українського, 127.800 польського і 9.600 жидівського населення. Так устійнена територія вибирає до сойму 35 послів з округ (при чому з перемиської округи, що вибирає 1 послів, враховуємо тут лише 4). Взявши на увагу відняті від нашої території повіти Березів і Кросно, загальне число населення тієї області виносить 4,530.000, отже на один мандат припадає пересічно 82.300 населення. А що українці на тій території мають кругло 2,900.000 населення, то їм належалоб ба кругло 35 мандатів, полякам (кругло 1,200.000 населення) — 15 мандатів, а жидам — 5 мандатів. По суті українці повинні би мати більше мандатів: 1) бо фактично їх є більше і 2) бо польська виборча ординація скомбінована в користь більшости. Тимчасом на території Сх. Галичини (з поминенням повітів Березів і Кросно) українці здобули 27 мандатів, поляки — 20 і жиди — 5, себто жиди одержали належну їм кількість мандатів, а українці втратили 8 мандатів в користь поляків, поминаючи наш мандат з округи ч. 47 (Ряшів-Ярослав), який утрачено уневажненням листи.

Під оглядом партійним українські мандати в Сх. Галичині ділиться на пять категорій: 1) Українське Нац.-Демократичне Обєднання (листа ч. 18) — 19 мандатів (д-р Вол. Загайкевич, Гр. Тершаковець, д-р Ст. Біляк, д-р Дм. Левицький*, Ів. Ліщинський, д-р Ів. Куровець, Остап Луцький, Дм. Великанович, д-р Ів. Блажкевич, Мих. Галущинський**, Дм. Паліїв, о. Л. Куницький, д-р Ст. Баран, Ів. Завадикут, Андр. Кунько, Вол. Целевич, Ол. Вислоцький, д-р Вол. Пелліх і Ст. Кузик), 2) Українська Соц.-Радикальна Партія (листа ч. 22) — 5 мандатів (Мик. Регуцький, д-р Лев Бачинський, Петро Шеверик-Донпків, Клим Стефанів і Дм. Ладика), 3) 1 безпартійний, звязаний з листою ч. 22 (Вол. Зубрицький), 4) Українська Партія Праці — 1 мандат (д-р Мих. Західний) і 5) Сель-Роб-Лівиця — 1 мандат (Кир. Вальницький).

Польські мандати ділиться на дві категорії: 1) Безпартійний Бльок співпраці з урядом (листа ч. 1) — 22 мандати і 2) Кат-Народовий Бльок (листа ч. 24) — 1 мандат. Всі 5 жидівських мандатів припали одній партії: Сіоністичній Організації Сх. Галичини.

Отже, як бачимо, українські мандати ділиться на пять категорій і чотири листи, польські мандати на дві листи, а жидівські скупчуються на одній. Тому серед жидів майже не було розпорошення голосів, у поляків мінімальне, а в українців величезне. Ясно, що жидівська скупченість дала їм належну кількість мандатів, українці вийшли сильно відірвані з виборчого бою через свою розпорошеність і натиск ріжних чинників, а поляки через той сам натиск, але в іншу сторону, вийшли просто легендарними побідниками.

* З огляду на те, що д-р Дм. Левицький вийшов теж з державної листи, то на його місце з округи прийде Вол. Кохан.

** М. Галущинський вийшов сенатором з держ. листи: його посольський мандат перейме о. Мих. Гавушевський.

Над чим радила Ліга Націй?

В практиці виробився звичай, що Рада Ліги Націй збирається на засідання в Женеві бодай чотири рази в рік: весною в березні, літом у червні, осінню у вересні і зимою в грудні. Крім цього бодай один раз в рік відбуваються засідання Ради Ліги Націй відбулося саме на днях і про нього цікаво декілька слів сказати.

На порядку дня звичайних засідань Ради Ліги Націй з правила буває кільканацять, а то й більше справ. Порядок дня укладає постійний генеральний секретар Ліги, тепер англієць сер Ерик Друммонд. Але між масою справ все буває кілька найважніших, т. зв. цвяхів політичних і на них зосереджується увага цілого світу. Таких справ на останнім засіданні Ради Л. Н. було три. А саме: справа конфіскати угорського воєнного матеріялу на стaції Ст. Гот-

…ард, справа угорсько-румунського конфлікту з приводу відшкодування для угорських оптантів і польсько-литовський конфлікт.

Перша справа виникла на світло дня цілком непадійно з початком січня н. р. На прикордонній австрійській залізничній стації Ст. Готтард митні австрійські урядовці нехотячи викрили, що пять вагонів вислані з Італії на Угорщину і, будім, наповнені всілякими машинами та старим залізом — на ділі вщерть набиті... ручними та машиновими крісами, стрільнами і взагалі воєнним матеріялом. Вістка про це відкриття пішла до преси і справа в одну мить набрала европейського розголосу. Очевидно, найбільше заметушилися та захвилювалися політики т. зв. Малої Антанти, себто чехи, румуни та югославяне. Їх-бо **res agitur** в даній випадку. Чи треба бути аж Бог зна яким остроумним, аби здогадатися, що тут просто на глум всім внесним гаслам про загальний мир і розброєння — **Італія нишком зброїть свого союзника: Угорщину,** проти кого?... Звісно: не проти Америки, Нікарагуї або Уругваю тільки проти **ворога Італії:** Югославії союзників останньої — Чехословаччини і Румунії.

Пішли в рух депеші, дипломатичні ноти, парляментарні інтерпеляції, сотні газетних статей і ін. аж поки врешті-решт представники Малої Антанти офіційно не звернулися до Ради Ліги Націй, аби остання, згідно з постановами ковенанту (статуту) свого, не заінтересувала Угорщини: що має значити цей ст. готтардський інцидент?

Тимчасом мадярський уряд пошив своїх неприятелів у дурні. Виявилося, будім, що адресат, до якого посилка була спрямована не існує, а тим самим, значить: пять вагонів з вантажем сталися, кажучи технічним висловом: нічиїм майном. Згідно з постановами залізничого регуляміну його продали на публичній ліцитації на стації Ст. Готтард, а підставлені мадярські „купці" негайно закуплений „товар" знищили. Таким чином тепер нема навіть корпус делікті, яким міг би політикам Малої Антанти служити за доказ воєнних приготувань Мадярщини та статися підставою до „інвестигаційних" кроків проти неї.

Отже вся комедія, яка тепер розігралася в Женеві, є навіть більше чим нетямачна. Мадярів обвинувачували, ставляли їм багато дуже неприємних питань, Бріян цікавився: де є залізничі фрахти, що торкаються згаданої посилки?, та мадярський представник ген. Танчос з великим обуренням відкидав всі підозріння і протестував проти спроб, поступати з Угорщиною як побитою країною. Вкінці Рада Л. Н. вирішила передати справу спеціяльній комісії, котра до червня збере усі потрібні матеріяли і складе про неї точний звіт. Політики Малої Антанти мусіли з кваснимии мінами вдоволитися тією постановою тай ще заявити, що вони вдоволені нею. Та на ділі побідницею вийшла Угорщина. Її зловили на гарячім вчинку воєнних зброєнь, але факт цей прейшов для неї цілком безкарно. За Угорщиною в цім випадку стояла тінь сильної людини: Беніто Муссоліні і тому панове чехи, румуни і югославяне мусіли вдоволитися і тією паперовою постановою.

Ми в цій справі заінтересовані з огляду на область Закарпаття, про „реанексію" якого мадяри балакають цілком відкрито. Але чеський уряд і громадянство повні сліпого шовінізму і гротескового імперіялізму у відношенні до краян нашого рідного „пораненого брата". Їх не завертають на шлях права і справедливости ні постанови міжнародніх трактатів, ні їх власні клички про славянське братерство, ні врешті звичайний розрахунок. Чи ст. готтардський інцидент також не відкриє очей чеських захватчиків на грізну небезпеку, яка грозить їм і нам від мадярів, котрі відкрито гострять ніж на воєнну відплату?...

Друга справа, про яку радила тепер Ліга Націй також характеристична для її діяльности і справжньої сили. Це є спір про відшкодування для т. зв. мадярських оптантів, котре на думку Мадярщини повинна заплатити Румунія. Джерелом його — тріянонський мировий договір, в котрім мадярам, що перейшли під румунську державну владу дозволено в означеному речинці „оптувати", себто приняти громадянство Угорщини, покинути Румунію і переселитися до Угорщини. Багато мадяр, головно поміщиків, скористало з цього права і покинуло кордони „Романія Маре" (Великої Румунії), що ні сіло ні пало в один мент проковтнула цілий досі угорський Семигород. Румуни зі свого боку не дуже жаліли за ними мадярами. Залишену землю вони собі преспокійно розділили між румунських селян шляхом земельної реформи. А мадярам, які волочать їх вже щось пять літ по різних міжнародніх інстанціях, просто показують дулю. Не заплатили їм досі і напевно не заплатять ні сотика.

Булоб цікаво і повчаючо розказати з подробицями, **яких митарських засобів** вживали політики в Ліги Націй для того, щоби цю неприємну справу якось сховати під стіл. Але видно, що і флегматичному сер Чемберленові нарешті не стало терпцю. Пресові звідомлення з Женеви доносять, що реферуючи справу угорських оптантів, сер Остен Чемберлен піднявши руки в гору закликав румунів, аби вони погодилися на предложення Ради Ліги Націй і віддали спір на вирішення Міжнародньому Трибуналові в Газі. Адже спір стоїть вже 18 (!) разів на порядку дня женевських нарад. Та румуни осталися неуступчиві. Що більше. Становище Ради Ліги Націй, безсумніву прихильне для Угорщини, дало привід до кризи румунського уряду. Румуни не можуть погодитися з думкою, що вони, побідники, мають побідженим мадярам платити за здобуту землю і в цім випадку всі великі держави держать сторону мадярів. І знов, значить, буде цю справу жмякати якаиебудь комісія, котра знов прийде з відповідним внеском перед Раду, яка при Божій помочі що не 18 а напевно і 28 разів товктиме воду в ступі.

І нарешті польсько-литовський спір. В якій він стадії находиться, відомо всім аж надто добре. Вальдемарас без обиняків кепкує собі з польського уряду і, видно, не дуже бере собі до серця польські відкриті і скриті погрози. Пан міністер Залеський поїхав тому до Женеви на скаргу на Вальдемараса. І негайно надійшло від Ліги Націй до Вальдемараса запрошення приїхати до Женеви та виправдатися за свою поведінку. Польська преса затріюмфувала. Ось тепер, мовляв, гаразд попадеться литовцям. Та Вальдемарас знов перехитрив всіх. Він спокійно відписав, що на теперішне засідання Ради Ліги Націй не був заздалегідь запрошений і тому не збирався ані не збирається на нього їхати. Не позволяють йому, мовляв, його урядові обовязки. І що сталося? Рада Ліги Націй вирішила прихилитися до становища литовського премієра, після чого польсько-литовський конфлікт був знятий з порядку нарад біжучої сесії, з тим, що його поставлять напевно на слідуючій. І польська преса якось вже не тріюмфує. Набрала води в рот і мовчить.

Ось китиця справ, котрі проречисто говорять про справжнє політичне положення в Европі і мирові перспективи в найближчому майбутті в звязку з діяльністю вільсонівської дитини: Ліги Націй в Женеві.

Д-р Павло Лисяк.

Змова в Донецькому басейні.

Із Москви повідомляють, що справа протидержавної змови в Донецькому басейні, в якій брали буцім-то участь монархісти, кадети, різні контрреволюціонери та німецькі інжинірі є заплутана. Один із арештованих інжинірів, мав заявити — як про це повідомив Риков на засіданні московського Виконкому — що змовники хотіли захитати радянською владою знищивши промислову її підставу. Риков заявив: „Я не можу допустити думки, щоби англійські або німецькі фірми, які в нас працюють, самі почали таке діло. А проте стверджено, що між урядовцями та агентами чужинних фірм є безпосередні учасники протидержавної змови. Деякі із них арештовані і передані судові".

Імена арештованих німців: інж. Гольдштайн і Отто та монтер Маєр. Вони виїхали три місяці тому в Донецький басейн щоби там завести турбіни і електрику. Їх обвинувачують у тім, що підчас своєї праці давали інформації якійсь контрреволюційній організації, як можна знищити весь наладжений технічний апарат.

Арешти переведено з припоручення голови української чеки (ДПУ) Балицького. Арештованим громадянам УСРР згідно СРСР загрожує за економічну шпіонажу (так кваліфікує радянський карний кодекс провину арештованих) кара смерти, а чужинцям в найкращому випадку видалення з границь СРСР і конфіскати майна. В справі арештованих німецьких інжинірів виїхала спеціяльна делегація з Берліна до Москви за вияснениями. Крім того має цю справу порушити Штреземан у заповідженій стрічі з Літвіновим. Стала вона тепер центром уваги в Европі.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, відживляючо, побуджує апетит-неоцінений середник для реконвалесцентів
М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малаґі. До набуття у всіх аптиках і дрогеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. Mr .M. Krzysztoforski Tarnów. 33-7

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ТРИЦЯТЬОСЬМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Нинішній, останній день розправи, закінчився присудом, якого, признаємося, ні ми ні ніхто з лави оборонців не сподівався: **обв. Василя Атаманчука й Івана Вербицького признано винними злочину морду на особі куратора Собінського і засуджено на смерть** з тим, що перший має **бути повішений Вербицький Ів., а другий В. Атаманчук.** Не потребуємо додавати, що цей присуд викликав страшне, просто поражаюче враження на численно зібрану публику, між якою була й рідня львівських обвинувачених та багато їх знайомих.

Щодо інших обвинувачених, то **обв. Матійціва й Дармохвала засуджено на 2 роки тюрми, обв.** Дерлицю і Дзіся **на півтора року тюрми, а** Мих. **Вербицького на 1 рік тюрми** — всіх за злочин з § 67 (шпіонажа). Крім того **обв. Ярослава Гретчака, Ольгу Гретчак і Михайла Вірстюка засуджено на 1 рік тюрми** — всіх за переховування обв. Атаманчука і поміч у його утечі.

Всім засудженим враховано до кари слідчий арешт.

Обв. Ольгу Вербицьку, Олександру Яницьку, Станиславу Дзьобівну й Олену Королюкову, а також Юліяна Головінського, Антона Стефанишина і Миколу Ковалиська увільнено від всякої вини і вони вийшли зараз на волю. Крім того вийшов на волю обв. Михайло Вербицький, який відсидів свою кару у слідчій тюрмі. Обоє Гретчаки і Вірстюк вийдуть на волю в перших днях квітня н. р.

—о—

Хід нинішньої розправи був такий: Предсідник докінчив у кількох реченнях своє резюме, подавши лаві присяглих пояснення, в який спосіб вона має відбути нараду й голосування над поставленими питаннями. Після того лава суддів присяглих пішла до сусідньої кімнати, де радила від год. 10-ої до 2-ої. В 2 год. прис. судді вернули до салі і вибраний ними предсідник інж. Рогойський Тад. відчитав їх відповіди.

На перше питання (щодо морду на кур. Собінськім) були такі відповіди: **дотично Атаманчука 8 гол. — так, 4 гол. — ні; дотично Івана Вербицького 11 гол. — так, 1 гол. — ні.**

На питання за злочин держ. зради (§ 58) були такі відповіди: щодо Атаманчука 8 так, 4 ні; щодо Ів. Вербицького 12 так; щодо Мих. Вербицького 5 так, 7 ні; щодо Ольги Вербицької 4 так, 8 ні; щодо Головінського 6 так, 6 ні; щодо Стефанишина 4 так, 8 ні; щодо Яницької 3 так, 9 ні; щодо Дзіся 5 так, 7 ні; щодо Дзобівної 12 ні; щодо Дерлиці 3 так, 9 ні; щодо Матійціва 4 так, 8 ні; щодо Королюкової 2 так, 10 ні; щодо Ковалиська 2 так, 10 ні; щодо Гретчака Яр. 3 так, 9 ні; щодо Гретчаківної Ольги 12 ні; щодо Вірстюка 5 так, 7 ні.

На питання за злочин з § 67 (шпіонажа) відповіджено: щодо Атаманчука 9 так, 3 ні; щодо Ів. Вербицького 12 так; щодо Мих. Вербицького 9 так, 3 ні; щодо Ольги Вербицької 7 так, 5 ні; щодо Головінського 4 так, 8 ні; щодо Стефанишина 5 так, 7 ні; щодо Яницької 7 так, 5 ні; щодо Дзіся 9 так, 3 ні; щодо Дзьобівної 6 так, 6 ні; щодо Дерлиці 8 так, 4 ні; щодо Матійціва 9 так, 3 ні; щодо Королюкової 3 так, 9 ні; щодо Ковалиська 4 так, 8 ні; щодо Дармохвала 9 так, 3 ні.

За укривання Атаманчука і поміч йому в утечі признано винними: Ярослава Гретчака 9 гол. проти 3; Ольгу Гретчак 9 гол. проти 3; Мих. Вірстюка 8 гол. проти 4.

Вкінці признано винним Дзіся Володимира за чинний спротив супроти дозорців 10 гол. проти 2; Ів. Вербицького за напад на ком. Мітленера 11 гол. проти 1, тогож самого за фальшиві зізнання проти ком. Мітленера і тов. 10 гол. проти 2.

Після відчитання тих відповідей покликано на салю обвинувачених, яким відчитано ті відповіди в цілости ще раз. Опісля трибунал пішов на нараду і в год. 3-ій предсідник проголосив присуд, який ми подали вже на вступі.

По проголошенні присуду обор. д-р Шухевич вніс заявлення неважности дотично присуду на Василя Атаманчука, а обор. д-р Старосольський — дотично присуду на Івана Вербицького. Дотично присуду на інших обвинувачених застеріг собі д-р Ганкевич іменем оборони 3 дні до надуми.

По замкненню розправи публика розходилася спокійно домів, коментуючи живо цей мабуть неочікуваний смертний присуд. Перед судом сконсигновані були цілі відділи пішої і кінної поліції, що не мали нічого до діла.

—о—

ДОКІНЧЕННЯ ПРОМОВИ Д-РА МИХ. ВОЛОШИНА.

Переходжу до обв. Юліяна Головінського.

Юліянові Головінському закидає акт обвинувачення ні менше ні більше, а гол. зраду з § 58 і шпіонажу з § 67. Причиною є та циркуляційна карта (фотографія), яку найшли десь там в паперах крак. процесу. Фотографія на цій карті є з давніх літ, на що звертаю увагу. Дати під фотографією виставлені на грубо молодшого чоловіка від Головінського, а до того його вигляд там значно молодший і лице його, особливож ніс, заретушовані. І на щож було Головінському такої карти, коли він жив зовсім легально, був завсіди зголошений і міг кожної хвилі виїхати легально на легальний пашпорт за кордон? Я вже доказував тут на розправі, що ця фотографія могла дістатися до рук Волошака таким чином, що надіслані Головінським фотографії і статті на адресу комітету старшин VI. бригади забрав Волошак, який мав редагувати альманах на спомин подвигів VI. бригади.

При тому, позволю собі пригадати, що Головінський не заперечував тут, що не знає Волошака; навпаки — він заявив отверто і щиро, що Волошак був саме адютантом у його VI. бригаді і ще з того часу датуються їх взаємини. Отже з того знайомства не можна теж дедукувати нічого проти Головінського.

Всі інші закиди проти Головінського такі маловажні, що просто шкода над ними зупинятися. Так подається, що він не мав постійного заняття, що він крутився богато по улицях, що міняв доляри на чорній біржі, що був у звязках з обвинуваченими. Ми доказали, що Гол. мав заняття. А крутився по улицях, бо займаючись посередництвами, як це ми теж доказали, не міг сидіти в хаті, замкнений на 4 спусти; міняв доляри, бо їх міняє нині кожний. А щодо звязків Гол. з обвинуваченими, то я скажу тільки одно: За стрічі з людьми, навіть підозрілими, не можна нікого карати, бо це не вказує на ніщо. А врешті як конструються такі конфіденціональні відомости, ми тут уже виказали. Я зверну тут тільки увагу, що одно таке конфіденціональне звідомлення подає, що обв. Гол. був 1. грудня 1926 у Львові і стрічався з деякими обвинуваченими. А тимчасом слуханий тут о. Твердохліб і жінка Головінського ствердили понад усякий сумнів, що Гол. був з жінкою 1. грудня 1926 в Раві Руській. Того дня побрала вона там свою учит. платню, а потім обоє

ПРЕЗ. МОСЦІЦЬКИЙ ОТВОРИТЬ СОЙМ.

Варшава, 13. березня 1928.

Досі не устинено ще речинця першого засідання сойму. Правнічи поясню[ють] уст. 25. конст. так, що перше засідання повинно відбутися найпізніше у третій вівторок після дня виборів до сенату, отже найдалі 27. березня. Є чутки, що сойм отворить президент у сойму. Предсідником першого засідання сойму буде найправдоподібніше пос. Бойко, як один із найстарших послів.

ПОС. МАНДАТИ З ДЕРЖ. ЛИСТ.

Варшава, 13. березня 1928.

Засідання держ. виб. комісії, яка приділить мандати з державних лист до сойму, буде у четвер. Комісія має вже всі висліди виборів. Після приділу мандатів у пятницю будуть оголошені в „Монітор[і] Польськім" назвища послів, що входять до сойму з держ. листи. Тиждень опісля кандидати повідомляють держ. виборчу комісію, чи задержують мандат чи зрікаються його, коли їх вибрано в округах. Коли до тижня не прийде відповідь, ухвалить постанову сам ген. виб. комісар. Держ. виб. комісія збереться около 20. березня задля приділу мандатів з держ. лист до сенату.

РОЗПОРЯДОК ПРО ДОМАШНІЙ АРЕШТ.

Варшава, 13. березня 1928.

У 26. ч. „Дзєнніка Устав" оголошено розпорядок президента держави про домашній арешт. На основі розпорядку суд може у присуді або в окремій постанові ухвалити, що засуджений на кару арешту не довшу як 7 днів, може відсидіти її вдома. Підчас відсиджування кари домашнього арешту (у мешканні) засудженому не вільно виходити з хати ані приймати відвідин без дозволу власти, яка зарядила виконання кари. Нарушення цієї постанови спричинює крім виконання цілої кари в публ. арешті ще й кару арешту до шістьох тижнів. Власти, які зарядкують виконання кари домашнього арешту, можуть розпоряджувати в справі виконання арешту органами держ. поліції. Розпорядок увійшов у життя з днем його оголошення.

ДЕЛЕГАЦІЯ СРСР. У ЖЕНЕВІ.

Женева, 13. березня 1928.

На сесії приготовної комісії конференції розоброєння Вел. Британію заступатиме льорд Кешендон, Францію гр. Клъозель, Італію ген. Де Маріні, Німеччину гр. Бернсдорф, Японію Сато, Зл. Держави Гібсон і адм. Джонс, Голяндію мін. Роджерс, Польщу мін. Сокаль. На чолі делегації СРСР, що вже приїхала до Женеви, є заст. нар. ком. закорд. справ Літвінов і Луначарський. Заступлені будуть теж Канада, Китай, Фінляндія, Чіле, Колюмбія, Куба, Чехословаччина, Болгарія, Румунія, Швеція, Греція, СХС і Туреччина. Комісія радитиме 2 тижні. Розглядатимуть між ін. більшовицьке предложення в справі повного скасування сухопутних і морських збройних сил.

ПОМЕР БУВШ. ҐУБ. БОБРІНСЬКИЙ.

Париж, 13. березня 1928.

Помер тут гр. Бобрінський, що був підчас війни генеральним губернатором у Львові за часів рос. окупації Галичини в р. 1914—15. За австрійських часів виступав гр. Бобрінський як свідок у русофільськім процесі в Мармароші.

ПОЖЕЖА ШИБУ.

В ночі на 13-го березня вибухла пожежа у шибі „Валєрьо" у Тустановичах, що належить до нафт. концерну „Премієр". Шкода виносить 20.000 зол.

спільно оглядали персву. Ось як виглядає віродостойність конфіденціональних реляцій у світлі фактів!

Дозвольте ще кілька слів про конфіденціональні відомости, на основі яких закинено стільки обв. Головінському. Що таке конфіденціональні відомости, виказали вже мої товариші. Я тільки доповню їх одним порівнанням.

Конфіденціональна відомість — як не рідна, то природна сестра звичайної сплетні. Коли дозволите мені ужити малого порівнання, то сплетня — це звичайна дівчина до послуг, яка прятає, замітає, мие, чистить і т. д., або жінка-перекупка, яка сидить при страгані на ринку в своєму фартушку. А конфіденціональна відомість — це вже панянка в короткій модній суконці вище колін, з підкармінованими устами, з підмальованими бровами, словом — дівчина легких обичаїв. І звичайно виступає ця панянка в товаристві альфонса, який криє в кишені гострий ніж — анонім!

Яка огидна річ анонім, яких спустошень і шкід панові уже анонім, про це міг би сказати неодин кожний з нас. Уявім собі тільки, що мусить переживати люблячий муж, коли дістане анонім, що його жінка, якій він вірив понад усе, зраджує його з іншим! Коли до такого мужа не мала досі приступу ніяка думка-зневіра, ніяке найменше підозріння, то які муки мусить він переходити в своїй душі, почувши, що дорога найближча йому людина — зраджує його! Невже, що це груба неправда, але докучлива думка-сумнів, думка-зневіра їстиме цілий його організм, буде його переслідувати, хочби як він від неї відганявся!...

Спустошення, що їх наробив анонім, змалював дуже добре відомий всіми д-р Гойнацький в річниковому числі „Газ. Поранної" з р. 1927. Цю статтю закінчив він такими словами: „Хай згине подло, ніхто в публиці уважав цю відповідь Головінського за заяву льояльности до Польщі.
чемне аноніматорство в нашій суспільности!"

А на тих анонімах, на тих конфіденціональних відомостях побудовані всі закиди проти підсудних, зокрема проти моїх клієнтів.

І ще одно. Говорено тут дуже богато про непевність, невіродостойність конфіденціональних відомостей і про ролю поліц. конфідентів узагалі. Не хочу, щоби нас зле розуміли. Поліція, яка тут на салі чи в місті береже порядку, виконує тяжку й відповідальну службу. Хочемо вірити, що й тайна поліція, очевидно не без винятків, виконує сумлінно своє завдання. Тому папком. Міттлепер і інші його підвладні в загальному визнавали тут субєктивно правду, бо такі реляції мали вони від всяких подлих і пічемних типів зпоміж самих українців, які за юдин гріш або з мотивів найнижчої, брудної помсти віддали на своїх товаришів, що тільки хотіли. Отже не поліційні органи, а всякі огидні креатури — без почуття чести й без сорому — з кругів самих обвинувачених, що бігли на поліцію з доносами, щоб заробити марних 20 зол. або поститись на товаришеві за відбиту дівчину чи за іншу дрібницю — отсе виповнили всього лиха, отсе найнікчемніший, найподліший, найогидніший витвір людського духа! Бо треба знати, що такий тип, знаючи або й не знаючи нічого, фантазує на 100, а принайменше на 90 прц., аби його реляції були тимбільше пікантні, аби за них заплачено більше гроша...

В цьому місці мушу спинитися на ще одній справі. Головінський заявив тут на мої питання, що був командантом VI. бригади УГА в 1920 р. і боровся проти більшовиків. Часть преси представила цю відповідь Головінського як заяву льояльности до Польщі — **ad captandam benevolentiam** прис. суддів. Під впливом такого представлення преси таким де-
хто в публиці уважав цю відповідь Головінського за заяву льояльности до Польщі. Мушу з отсього місця застерегтися проти такого розуміння слів Головінського, проти такої їх інтерпретації. Гол. не думав складати тут якісь заяви льояльности і був далекий від того. Він потвердив тільки загально знаний, історичний вже нині факт. Тому над жестом молодого поета-футуриста, який ми мали нагоду заобсервувати в цій салі, можемо перейти спокійно до денного порядку. Це звичайна собі **licentia poetica**.

При кінці позволю собі звернути увагу панів, що вийшли дуже цікаві спомини Яна Кваліньского про муки польських революціонерів у б. Росії п. з. „Організація бойова, каторга, революція російска", до якої вступне слово написав Гнат Дашинський. В цій книжці автор стверджує, що російський царський суд тільки тоді вів справу проти боєвиків (членів боєвого відділу ППС), коли провокатор, що сипав боєвиків, сам признавався до безпосередньої участи в акції. Коли ж справа опиралася на конфіденціональних відомостях чи поголосках, то провокаторові не вірили і суд такої справи не вів.

Кінчу свою промову. Обвинувачені не є героями, героями хоче зробити їх тільки прокуратор. Але кожний невинно засуджений є героєм. Закінчу словами Дашинського, якими він закінчив своє вступне слово до цитованої перед хвилиною книжки: „**I będą nasze więzienia ciemne miejscem odpustu ludzkości**". Вірю, що ви поступите по думці цих важенних слів...

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. і пов. на щадничу книжечку ч. 7919.

НОВИНКИ.

— **Арештування на Волині.** Дня 7-го березня ц. р. арештували члена УНДО І. Федоровича на ст. Рудня Почаївська і відібрали в нього агітаційну літературу до сенату з ч. 18. Дня 9-го березня ц. р. в ночі арештували також члена УНДО Волошина з ст. Рачин, повіт Дубно, в хвилині, коли він саме повернув з арешту з м. Дубна. Волошинові закидують агітацію в виборчому льокалі підчас голосування за ч. 18, не дивлячись на те, що він як муж довіря не міг підчас голосування агітувати.

— **Шевченківський концерт у Львові.** У програму святочного концерту в память роковин Шевченка, який дають музичні львівські товариства в неділю 18. березня в год. 12. в полудне — увійде: 1) Вступне слово, д-ра В. Старосольського; 2) Українська рапсодія В. Барвінського — відіграє симфонічна орхестра муз. т-ва ім. Лисенка; 3) „Україні" (слова Ол. Колесси, музика Ст. Людкевича), сопранове сольо в супроводі орхестри і хору виконає п. Д. Бандрівська і „Львівський Боян"; 4) „Заповіт" кантата В. Барвінського на мужеські, мішані хори і басове сольо в супроводі орхестри — відспіває п. Р. Орленко і „Львівський Боян". Білети в книгарні ім. Шевченка в ціні від 6—3 зол.

— **Останні жарти зими.** В усій Европі впали цими днями сніги та настали морози. Від Льондону до Білгороду столиці вкрились сніжним покривалом або білим серпанком. Ми замісць снігу мали гострий мороз із вітром. Невідомо, чи коли нині потепліло, то це вже зворот до весни чи щойно увертюра перед морозами.

— **Львівські темна хроніка.** Вчора III-ій сенат розбирав стару справу кріавої бійки при вулиці Личаківській 102, де робітники, що працювали в бетонярні підчас веселої нічної забави вбили одного із своїх товаришів Петра Сидора. Суперечка повстала за дівчину. На лаві обвинувачених засіло шість робітників. У цій справі переслухали аж 200 свідків, 5 робітників

засуджено на кару від 4—6 міс. із правом завішення її.

— **Катастрофи й нещастя.** Пароплав „Кольонель Лі", що плив із Бостону до Ню Йорку, осів на мілині; є мала надія, чи 180 пасажирів урятується. — На побережах Франції впав у море літак; двох подорожніх утонилось. — Грецький торпедівець „Панормос" розбився на скелі Егіни. — Один англійський турист упав з піраміди в Каїро.

— **Фашистівська культура.** Італ. міністр народньої освіти Фіделе сформулував у парляменті здобутки уряду в царині „фашизування" культури. Уряд рішив ужити засобів, щоби поширити національне мистецтво, головно музику. На майбутнє концерти не зможуть відбуватись, якщо бодай половина програми не складатиметься з творів італійських композиторів. Завдяки фашистівському режімові, каже Фіделе, за останніх 5 літ національна культура зміцнилась більше як за попередніх 60.

— **Танці добрих старих часів.** В Англії заснували т-во „Танців добрих старих часів", яке має займатись пропагандою в користь танців, що вийшли з моди: вальса, польки, лянсієра, кадриля, бостона, мазурки... Та успіхи цеї пропаганди слабі: музичні фірми не хотять видавати цих старих танців, кажучи, що вони не виплачуються, а музики сучасних орхестр або не вміють або не хотять їх грати.

— **Атлянтида на Гвадалькивірі.** Вчені віддавна шукають місце мітичної Атлянтиди: і серед океану і на пустини Сагари і в нетрах Мексика. Письменники додали до всіх цих теорій неодну свою гарну фантазію. Тепер читаємо про нову гіпотезу, що виринула між ученими: Атлянтида це було попросту містечко, якого руїни відкрили в Еспанії, там, де Гвадалькивір вливається в Атлянтійський океан. Топографія цього міста справді нагадує опис Атлянтиди у Плятона. Останки міста находяться на острові, що колись лежав між двома розгалуженнями ріки. Пізніше Гвадалькивір змінив своє річище, звернувшись на північ і місто завмерло, як завмирає багато міст без води. Покищо розкопки в цьому місті щойно почались і не можна означити, з якої доби є це місто. Можливе, що фантастична Атлянтида, про яку сучасні мріяли як колись люди про золотий вік покажеться звичайним, прозаїчним містечком.

— **Світова всячина.** У Німеччині вернулись цими днями метелиці; поїзди йшли дуже спізнені. — Ліга Націй згодилась піддержати позичку для Болгарії та Португалії. — За почином австралійського премієра Брюса, в Австралії, за прикладом Англії скликують конференцію для забезпечення промислового миру. — Англійський парлямент прийняв у першім читанні проект поширення жіночих виборчих прав. — Афганістанський емір виїхав із Парижа в Льондон. — Помер єпископ Ліверпулю д-р Чавас в 82 р. життя. — Пруський ляндтаг відкинув більшістю 188 голосів проти 150 пропозицію соціялістів, щоби скасувати кару смерти. — 3000 данських шахтарів вибирається в Копенгаген для демонстрації проти уряду; цікаве, що місто обіцює їм харч і захист на час їхнього побуту. — Висла наново замерзла. — Із Ню Йорку вислали в Італію дві скриньки із 200.000 дол., які впали в море підчас їх перевантаження; покищо їх не добули. — Райнгардт має намір вернутись в осени в Ню Йорк і оснувати власний театр. — Югославянський король вибирається в гості до Англії.

— **Управа „Червоної Калини"** складає оцим щиру подяку ВП. Паням, які були ласкаві причинитися датками до буфету на **„Традиційні Вечерниці Червоної Калини"**, що відбулися дня 25. лютого ц. р. А то: ВП. Добр. О. Бачинській, І. Болковській, С. Весоловській, І. Гинилевичевій, С. Голіматовій, Г. Гомзіновій, Голіяновій, К. Голубцевій, Д-р Степанів-Дашкевичевій, Желізковій, В. Зарицькій, С. Зимаковій, Г. Купчинській, О. Левицькій, Ю. Лисовій, Л. Луцькій, С. Магалясовій, Маргинцевій, Н. Мечниковій, М. Мудриковій, Е. Музиковій, Д. Навроцькій, М. Паліовій, О. Палійчуковій, І. Паліївій, О. Паліївій, Л. Петриковій, Радловській, І. Рожанковській, О. Рудницькій, Ю. Рудницькій, І. Скопляковій, М. Терлецькій, Н. Терлецькій, Тикторовій, Турчиновій, І. Шепаровичевій, О. Шепаровичевій, І. Шухевичевій, М. Чубатій, М. Цимбалістовій. З окрема дякуємо: ВП. Добр. І. Рожанковській за провід в комітеті Пань і за труди, а також всім тим Паням, які з посвятою пожертвували весь вечір в орудуванні буфетом. ВП. П. дир. Ю. Шепаровичеві за повний темпераменту провід забавою, пп. Р. Купчинському і Т. Витвицькому за поміч в аранжованню. Щиру подяку складаємо рівнож П. Т. Фірмам та установам: Народня Торговля, Акційне Т-во Львівських Броварів, Бакон, Пясецький і Сп. Кракія Й. Штромінгер, реставрація „Гігієна", Теодор Пявка, а також ВП. дир. Лазоркові дир. Скрипці, Ю. Галяревичеві за щедрі дари і датки. Вп. Хамулі за випозичення прегарних килимів, капельникові ІІ. Букшованому за добірний склад орхестри, яка вповні вивязалась зі свого завдання. Почуваємося до обовязку подякувати Всім Вельмишановним Гостям, зокрема тим, які не жаліли труду, приїхавши на „Традиційні Вечерниці Червоної Калини" з найдальших закутків провінції. — Львів, дня 12. березня 1928. — Управа „Червоної Калини". 1679

— **Комунікат.** Відповідно до зарядження Воєвідств: у Львові з 26. XI. 1927 Ч. Б. П. 12819, в Тернополі з 16. XII. 1927. Ч. Б. П. 8462, в Станиславові з 5. XII 1927 Ч. 7255/27 подаємо отсим до прилюдного відома (заки буде оголошений подрібний виказ) загальний вислід збірки дару на „коляду" для „Рідної Школи" до дня 10. III. 1928 а саме: з области громад львівського воєвідства вплинуло 22.968.37 зол. і 14 ам. дол.; з области станиславівського воєвідства 18.529.97 зол.; з области тернопільського воєвідства 15.837.56 зол.; разом 57.355 зол. 90 сот. і 14 ам. дол. — Всім ВП. Добродіям складаємо отсим прилюдну щиру подяку. — Головна Управа „Рідної Школи".

✝

ФРАНЦІШКА ІГНАТ

вдова по довгих і важких терпіннях, засмотрена Найсв. Тайнами, померла дня 12. березня 1928 проживши 80 літ. — Похорони відбудуться в середу дня 14. березня в год. 3. попол. з крипти ОО. Бернардинів, на Личаківський цвинтар, на які знакомих і вірних запрошують горем прибиті

ДІТИ і ВНУКИ.

✝

Поминальне Богослуження

в другу річницю смерти бл. п. **Володимира Левицького** інсп. залізничого відбудеться в суботу дня 17. ц. м. в год. 8-ій рано в церкві св. Юрія на яке свояків і знайомих запрошує — Рідня.

ОПОВІСТКИ.

Комунікат Кружка для вшанування памяти 10-ліття смерти Івана Франка. Дня 7. III. 1928 в год. 6. вечером відбулося засідання оцінючого суду названого Комітету, де вирішено з представлених 9 проектів нагородити автора проекту під motto „золотий трьохкутник в золотім кільці" III-ою нагородою у висоті 50 дол. амер. і запропоновано Комітетові до закупна 2 проекти під motto 1) „І. Ф." і 2) „2 золоті ростирачі в синій обвідці". Просимо Вп. Автора зголоситися в Комітеті по гонорар. Вп. Авторів всіх інших проектів просимо ласкаво подати точну адресу і Mott-а в ціли відіслання до дня 1-го квітня ц. р. В разі неподання адреси до зазначеного часу і Mott-а, проекти будуть зложені в одній з Українських Музеїв на власність. — Львів, дня 8. III. 1928. — Голова М. Галущинський. 1686

Нова кухня вітамінова, книжка потрібна в кождій українській хаті, на селі і в місті. Після найновіших вимог здоровля зложила Осипа Заклинська. На зміст книжки складаються такі частини: І. вегетаріянська, II. мясна, III. дієтична і діточа, IV. ради для ґаздинь. У першій частині між іншим приписи про варення вітамінових страв, печення хліба, вітамінові торти, тіста, компоти, заварювання, ґалярети, мармеляди, безалькогольні напитки, мороження і т. і. Книжка обіймає біля 290 стор. друку вел. вісімки і виходить з друку перед Великодними святами. Ціна її в передплаті, отриманій до 10. квітня ц. р. виносить лише 4 зол. вже з почтою, після виходу з друку ціна буде значно вища. Передплату приймає В-во „Русалка", Львів, Куркова ч. 10. Звертаючи увагу нашого громадянства взагалі, а зокрема наших жінок-господинь, що так гарно і практично написаної кухарської книжки не було і нема досі навіть в чужих мовах, та що з замовленнями треба поспішати, бо наклад дуже обмежений. 1680 1—2

Заходом Марійського Товариства Пань відбудуться Реколекції для Пань в Семинарській церкві у Львові вул. Коперника ч. 36. В днях 19. (понеділок) до 25-го березня н. р. Кождого дня в год. 5. пополудни наука, по науці суплікація. 24. (субота) в годині 3. Сповідь. 25. (неділя) в годині 8. Торжественна Служба Божа. 1690 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ҐАЗДИНІ - куховарки негайно потрібно на село. Рефлектується тільки на чесну, солідну і працьовиту особу. Зголошення слати на адресу А. Теплиляк, Задуква п. Галич. 1658 3-4

СПІВАНИК „Торбана" з нотами по 80 грошів дістанете в кождій книгарні. 1662 1-10

ПОЗІР кооперативи і крамниці! Смалець американський належить купувати тільки в одиноко Українському **Товаристві „Уна" в Дрогобичі** вул. Пілсудського 14. — Ціни фабричні. 1671 2—5

ПОЗІР рільники! Штучні навози, як **томасину, суперфосфат,** каїніт, сіль потасову і т. п. купуйте тільки в свойому одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі, Пілсудського 14. — Продаж вагоново і детайльно. Достава сейчас! — Ціни фабричні! — Догідні услівя кредиту. 1671 2-5

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах, ВАНК пл. Марійська 5, І. п. 1616а) 3-7

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає: Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 1632 4-10

САМОСТІЙНУ управу зати прийму. Винагорода: добре трактовання. Зголошення до Адміністрації під „Гідна довіря". 1684 1—3

КОНЦІПІЄНТ, д-р прав з 4-літною практикою, пошукує місця у адвоката. Ласкаві зголошення приймає о. Ізидрик Олесько (Olesko). 1687 1—3

УНЕВАЖНЮЮ військову книжочку ч. 255 виставлену через П.К.У. в Самборі на імя Антін Чайка з Кульчиць. 1-1

СКІРЯНІ рукавички „Glace" оказійно дешево поручає „Ліхт" Гетманська ч. 22. 1—1

БІЛЬШУ кількість кочецишь, віль, парцель в ріжних дільницях, кільканайцять земських маєтків корисно продасть Центральна Агенція, Коперника 14. 1677 1—1

ДЯК іспитований з теноровим голосом, жонатий, бездітний, що має консерваторійну школу, та добрий вишкіл хорального співу, грає на всіляких інструментах смичкових і дутих, має добру театральну практику, словом надається до всього, — пошукує відповідної посади від Томиної Неділі. Лука Бризіцький Лани Польські, Камінка Струмилова. 1685

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЛІКАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЯ і Народної Лічниці

Д-р Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішних і жіночих від 2—4

1664 1-2

при вулиці **Домагалічів ч. 2.**

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 6—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собієського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин.

1271 17—?

ВЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА

є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями.

1305 **Скрізь до набуття.** 8—7

ЗАВЯЗКОЮ

дитячої бібліотеки

при кожній Школі, Читальні й Кооперативі може стати слідуючих 25 книжечок

	Має образців:
1) Алі-Баба й 40 розбійників	32
2) Байки — Кокольського	34
3) Байки — Магира	21
4) Бжоли	135
5) Веселі оповідання	70
6) Вільгельм Тель	17
7) Волове очко	14
8) Дні казки	13
9) Добре серце	5
10) Жертвенні огні	1
11) Воробець—Молодець	6
12) Збірка віршиків „Веселка"	51
13) Історія про Галю і дядю	37
14) Казка про царевича Івана	28
15) Лесик і коминяр	9
16) „Малий Кобзар"	36
17) Народні байки	36
18) Олеся	4
19) Перекотигорошок	14
20) Пригоди лиса-Панаса	21
21) Пригоди лінивого котика	31
22) Пригоди Юрчика Кучерявого	70
23) Співоночки — Буша	69
24) Швець Копитко і качур Квак	21
25) Японські казки	4

Ціна цих 25 книжечок: 12 зол. Поручена пересилка 1 зол. За післяплатою: 13 зол. 80 сот. Найкраще прислати квоту 13 зол. переказом почтовим, а на відтинку подати замовлення цих 25 книжок. Замовлення й гроші слати на адресу:

В-во „Світ Дитини"

1676 **Львів, Зіморовича ч. 3.** 1—1

Заява.

Нише підписані висловлюють свій протест проти демагогічного поводження президії Спілки українських лікарів у Ч.С.Р. у складі д-ра Матюшенко, д-ра Ортинського та лікаря Добриловського, вважають для себе неможливим надалі перебувати в її складі, завдяки тому, що зазначена президія своєю бездільністю протягом кількох років, привела „Спілку" до повного занепаду і виходить із її складу, здіймаючи з себе всяку відповідальність за її минуле та дальнійше поступовання. Цим заявляємо, що президія Спілки не має права виступати як перед нашими так і перед чужими установами від імени всіх українських лікарів, що перебувають у Ч.С.Р., а лише від тих, що залишаються в кількости декількох осіб в її складі. — *Д-р Платос Ол.* бувший член рев. комісії Спілки, *Д-р Антін Іващенко* був. член Спілки. 1688

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати до себе нашу Найдорошу Жінку і Маму бл. п. Йосифу Рондякову. Цей удар судьби був за тяжкий для нас, та помогли нам легше перенести його заяви, співчуття і симпатій для дорогої нам Покійниці. В першу чергу почуваємося до зложення подяки д-ру Олександрові Подолинському за безкорисне лічення Покійниці в часі важкої її трилітної недуги. Дальше дякуємо Впр. оо. совітникам д-ру Кархутові, Кишакевичові і о. Туркевичеві, о. Каштанюкові, о. Яценкові і пароховi Клепарова дат. обр. за провід і участь в похороні. Дякуємо ученицям третього курсу жіночого учительського семинара „Р. Ш." у Львові за вінок на домовину Покійниці і участь в похоронах. Хвальному Виділові і членам читальні „Просвіти" за посмертні оповістки і численну участь в похоронах, а читальняному Хорові за спів, яким звеличав цей сумний обряд. Рівнож дякуємо Церковному Брацтву в Клепарові за численну участь в похоронах. Тай Вам всі Громадяни Клепарова і Львова, що не жаліли часу і труду, щоб своєю численною участю в похоронах облегчили наше тяжке горе, прийміть: Щире Спаси-Біг! 1683 1-1

Муж *Григорій Рондяк*; Доньки: *Ольга Турянська, Стефанія, Ірена*; Сини: *Роман, Ярослав, Володимир*; зять *д-р Іван Турянський.*

Клепарів, 13. березня 1928.

Ширіть наш часопис!

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвисші ціни. 67-?

Рідка нагода — набути дешево книжки!

Через місяць березень продає книжки

з великою знижкою

Українська Книгарня й Антикварня

1681 **у Львові вул. Рутовського 22.** 1—2

Ч. 60 (11.313). Львів, пятниця 16. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 148.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Проти „потурання націоналізмам".

Львів, 15 березня 1928.

Вся російська політична еміграція тупцює тепер на одному місці також як тупцювала пять і шість літ тому пережовуючи та перелицьовуючи свою політичну „ідеольогію" то на той то на цей бік. Десятилітня еміграція, довге немиле та важке відірване від матірнього пня животіння і ще важча моральна депресія не допускають у її духову атмосферу ніякого нового ясного промінчика, ніякої нової ідеї. Вся та еміграція духово скастрована, а політично невразлива на ніщо, на ніякі нові помисли, на ніяке захоплення, словом на ніяке життя, на ніяку еволюцію.

Те, що становило для неї в політичному відношенні непорушні канони в 1916 р. перед революцією, а далі ще й те, що засклепилось в її мізках з моментом виїзду на еміграцію наслідком революції в формі корективів до передреволюційних канонів, остало непорушним, неподатним на ніякі впливи по нинішній день. Ця прикметна риса російської еміґрантської психіки виступає дуже наглядно особливо там, де російській політичній психе приходиться хоч не хоч стати око в око з акутною національною проблемою на території б. Росії. Загально вся російська еміґрація тієї проблеми не терпить, вона її ненавидить, але всеж таки час від часу на неї реаґує. І тут слід підмітити цікаве явище: хтоб на неї не реаґував, чи російський чорносотенний монархіст зпід знаку „вожда" (Мик. Миколаєвича), чи династичний „леґітиміст" якогось романівського коліна, чи „еволюціонувавший" від конституційного монархізму до республіканізму інтелігент у роді приклонників Мілюкова, чи безпрограмний тепер еміґрантський патріот з б. кадетів берлінського „рулівського" толку, чи накінець російський соціяліст-революціонер і соціял-демократ в роді Керенського або Чернова, Дана або Абрамовича — то всі вони в решті-решт зійдуться на сакраментальному „не било, нет і не будет" національної проблеми на території б. Росії.

Чували ми про таке, а не інше кінцеве становище в національній справі не тільки від Шульґіна, не тільки від Струве, але й від теперішнього „революціонера" та „республиканця" Мілюкова і від Керенського і від Чернова, ну... і від російських марксістів есдеків на еміграції. Ріжниця між ними всіми та, що коли Шульгін або Марков заявляють це ясно та отверто, а Струве злегка закрадаючись, то Мілюков і вся інша компанія, від нього на ліво, не кажуть цього безпосередньо на всяких докладах у Парижі чи в Празі, але вбирають всю суть національного питання в таку „федералістично-конфедераційно-автономну", незвичайно заплутану фразеольогію, що при її аналізі вилазить з неї як шило з мішка наведене: „не било, нет" і т. д.

Та на те нема ради, бо така вже „тверда" вдача московська. Ніщо її не зломить, хіба чека, але чека своє „іскоіно" московське, менше з тим, якої категорії: Івана Грізного чи Петра Великого чи Леніна. Історія та життя не вчили і не вчать тієї еміґрації нічого.

Вона реаґує звичайно на національні питання серіями. Раз стає та справа чомусь актуальною в республиканських демократів (ґрупи Мілюкова), раз у есерів, а раз у есдеків. Усі вони ніколи на неї не реаґують рівночасно. Але коли одна ґрупа реаґує, то кожна інша є добрим її резонатором. Ось тепер прийшла черга на російських соціялдемократів (меншовиків) на еміґрації. Вони влаштовують прилюдні лекції в Парижі на тему „національних вопросов" і намагаються на них доказати всім „інородцям", що стара сакраментальна девіза Валуєва „не било і нет" нині такаж для них актуальна як була перед півстоліттям.

Ось один з лідерів російського меншовизму на еміґрації Абрамович заявився у свому прилюдному рефераті в Парижі недвозначно проти більшовицького **„потурання всяким націоналізмам"**, що тільки „подразнюють національні апетити". Колиж Абрамович поборює та осуджує більшовицьке „потурання" націоналізмам інородців, при якому більшовики безпощадно нищать всякі націоналізми, то щож він сказав би, колиб на території теперішнього СРСР уформувалися направду такі політичні відносини і такий режім, де ті націоналізми вільно розростались би та були активними? Він того може й не пережив би, якщо не намагавсяб зорганізувати негайної збройної інтервенції якраз проти „інородських" націоналізмів. Це останнє спробував би зробити напевно в „інтересах пролетаріяту", для якого, на його думку, відношення до національних справ чисто утилітарне, а при тім і довільне: „якщо найкращі життєві перспективи для нього (пролетаріяту) в мішаній державі — він за мішаною державою, якщо в самостійній, він за самостійною державою". Здавалосьби, що з тим можнаб від біди і погодитися. Та в тім то й діло, що Абрамович з тим не годиться. Бо, хоч теоретично соціялісти „пануючої нації" визнають за національними меншостями право нації на вільне самоозначення якщо ті виявлять свою волю до того „демократичною дорогою", то практично соціялісти „пануючої нації" тим ще зовсім не тратять права на те, щоби мати свою „внутрішню" думку про ту справу. Іншими словами визнавати прилюдно права на самоозначення **„ето не значит** — казав дослівно Абр. — **что соціялдемократія внутренно будет согласна с таким определенієм".**

Ось вам: „віз і перевіз" російського марксиста! Для него — інша річ теоретичні міркування на еміґрації а інша річ практика живої дійсности. Словом: „не било, нет і не будет". Чогож в такому разі погрожували пальцем у чоботі комуністам, які до того самого прямують, тільки в практиці користуються розумнішими від абрамовичівських засобами реалізації.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

II. Виборчі цифри у Сх. Галичині.

Тепер зупинімося на цифрах, які дали нам соймові вибори на території вісьмох східно-галицьких округ. У згаданих округах віддано разом 1,992.858 голосів (себто кругло 2 міліони). Від тієї суми відіймаємо 50.826 голосів, відданих в 48-ій окрузі (Перемишль) на листу ч. 10 (Хлопське Стороннництво) і листу ч. 14 (Хлопський Союз Слівінського) за повіти Березів і Кросно (обі листи здобули там по одному мандатові). Крім того відіймаємо 5.754 голосів, які впали на комуністичну (інтернаціональну) листу та інші дрібніші, ближче невідомі. Таким чином на всю полудневo-східну українську територію під Польщею лишається 1,936.278 голосів, які діляться по національному розподілі так: 1) українські листи 990.495 голосів* (51.15 прц.), 2) польські листи — 756.519 голосів (39.16 прц.) і 3) жидівські листи — 189.264 голосів (9.69 прц). А що на тій території живе (на основі польського перепису з 1921 р.) кругло 64 прц. українців, 27 прц. поляків і 9 прц. жидів, то українці втратили кругло 13 прц., поляки зискали 12 прц., а жиди майже 1 прц. голосів.

Як же розподілюються голоси по національностям в поодиноких округах?

1) В окрузі ч. 48 (Перемишль) з виключенням 50.826 голосів листи ч. 10 і ч. 14 за повіти Березів і Кросно впало на:

а) українські листи	66.757 гол.
б) польські	72.066 „
в) жидівські (з піл. окр.)	16.636 „
разом	155.459 гол.

2) В окрузі ч. 49 (Самбір) впало на

а) українські листи	90.144 гол
б) польські	77.583 „
в) жидівські	12.229 „
разом	179.956 гол.

3) В окрузі ч. 50 (Львів-місто) впало на

а) українські листи	9.723 гол.
б) польські	51.539 „
в) жидівські	32.076 „
разом	83.338 гол.

4) В окрузі ч. 51 (Львів-округа) впало на

а) українські листи	138.853 гол
б) польські	91.786 „
в) жидівські	13.369 „
разом	244.008 гол

5) В окрузі ч. 52 (Стрий) впало на

а) українські листи	117.255 гол
б) польські	89.051 „
в) жидівські	26.537 „
разом	232.843 гол.

6) В окрузі ч. 53 (Станиславів-Коломия) впало на

а) українські листи	168.878 гол
б) польські	113.419 „
в) жидівські	30.257 „
разом	312.554 гол

7) В окрузі ч. 54 (Тернопіль) впало на

а) українські листи	193.188 гол.
б) польські	153.116 „
в) жидівські	31.339 „
разом	377.643 гол.

8) В окрузі ч. 55 (Золочів) впало на

а) українські листи	205.697 гол.
б) польські	107.949 „
в) жидівські	26.831 „
разом	340.477 гол.

Найбагатші на листи, себто схильні до найбільшого розбиття, були українці, опісля поляки, а найменше лист мали жиди. Найбільше українських активних лист (себто таких, що зібрали голоси) разом з льокальними мав Тернопіль (10), опісля Золочів (9), а черги Перемишль, Станиславів і Львів-округа (8), за ними йде Самбір (7), а найменше Стрий (5) і Львів-місто (2).

Найбільше польських лист мав Самбір (6), опісля Золочів і Львів округа (5), за ними йдуть Перемишль (з виключенням лист ч. 10 і ч. 14) і Тернопіль (4), відтак Станиславів і Львів-місто (3), а вкінці Стрий (2).

Найвищe число жидівських лист було 4 (Стрий, Станиславів, Львів-округа і Львів-місто), Перемишль, Золочів і Самбір мали по три листи, а Тернопіль 2.

Поодинокі українські партії (листи) щодо кількости голосів ідуть в такому порядку:

а) Українська Нац.-Демокр. Обєднання:

	всіх укр. гол.	%
1) Перемишль	22.924;	33.04
2) Самбір	46.206;	51.43
3) Львів-місто	9.617;	98.99
4) Львів-округа	76.558;	55.15
5) Стрий	100.487;	85.85
6) Станиславів	58.596;	31.95
7) Тернопіль	183.910;	60.32
8) Золочів	99.842;	48.58
разом	543.165;	54.84

Коли до голосів, одержаних у вісьми округах Сх. Галичини додамо кругло 10.000 голосів, що впали на уневажнену листу ч. 15 в окрузі Ряшів-Ярослав, то одержимо кругло 553.000 голосів (около 56 прц. всіх українських голосів), що впали на листу Укр. Нац. Дем. Обєднання.

б) Українська Соц.-Радикальна Партія:

	всіх укр. гол.	%
1) Самбір	17.523;	19.48
2) Львів-округа	14.170;	10.45
3) Стрий	5.534;	10.45
4) Станиславів	77.465;	43.96
5) Тернопіль	42.845;	22.17
6) Золочів	23.050;	11.47
разом	180.587;	18.47

Коли до суми радикальних голосів додамо 20.647 голосів, що впали на листу ч. 22 (де кандидував без-

*) Годиться додати, що в окрузі ч. 47 (Ряшів—Ярослав) на українську уневажнену листу (ч. 18.) впало до 10.000 голосів. Таким чином українських голосів в Галичині віддано понад 1 міліон.

Pr. 165/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45/ 927 dokonane dnia 7. marca 1928 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zajęcie czasopisma „Diło" Nr. 53. z dnia 8. marca 1928. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt. „Miż dwoma reczynciamy" zawiera w sobie znamiona występku z art. 1. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10. maja 1927. Nr 45. poz. 399 Dzup. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechnienia tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów, dnia 1[illegible]. marca 1928 r. Güttinger

партійний) в перемиській окрузі, то матимемо 201.534 голосів 22-ки, що у відношенні до суми всіх українських голосів дає 20.35 прц.

в) Українське Соц. Сел.-Роб. Обєднання-Лівиця:

	всіх укр. гол.	%
1) Перемишль	9.008;	18.50
2) Самбір	5.105;	6.23
3) Львів-округа	23.779;	17.20
4) Станиславів	12.727;	7.51
5) Тернопіль	4.782;	2.46
6) Золочів	10.441;	9.41
разом	74.837	7.51

г) Русское Народное Обединеніе (листа ч. 20*):

	всіх укр. гол.	%
1) Перемишль	18.040;	19.50
2) Самбір	6.260;	6.00
3) Львів-округа	11.693;	8.48
4) Стрий	7.756;	6.27
5) Станиславів	2.755	1.52
6) Тернопіль	1.408	0.77
7) Золочів	21.345	10.48
разом	64.347	6.50

ґ) Українське Соц. Сел.-Роб. Обєднання листа ч. 8):

	всіх укр. гол.	%
1) Перемишль	607;	0.91
2) Самбір	9.427;	10.96
3) Львів-місто (л. 36)	106;	0.11
4) Львів-округ	6.040;	4.47
5) Стрий	3.067;	3.52
6) Станиславів	17.519;	10.43
7) Тернопіль	1.076;	0.51
8) Золочів	10.280;	5.00
разом	48.122;	4.86

д) Українська Партія Праці (листа ч. 26):

	всіх укр. гол.	%
1) Перемишль	12;	0.02
2) Самбір	4.467;	4.95
3) Львів-округа	4.902;	3.50
4) Станиславів	654;	0.40
5) Тернопіль	7.168;	3.71
6) Золочів	27.716;	13.49
разом	44.919;	4.50

Сума голосів УНС-а* (листа ч. 6) виносить 8.887, що у відношенні до суми всіх українських голосів дає 0.9 прц.

* Голоси Р. Н. О. й УНС-а враховуємо до українських голосів, тому, що на ті листи голосували збаламучені українські селяни.

Як пропав пятий соймовий мандат у Тернополі.

Перші вісти про вислід голосування при соймових виборах дня 4. п. м. у виборчій окрузі ч. 54 (Тернопіль), подала навіть офіціяльна польська агенція телеграфічна (ПАТ) на основі інформацій зі самої виборчої комісії ч. 54 згляднo виборчого комісара воєвідського донесли, що в окрузі ч. 54 листа ч. 18 здобула 5 мандатів з числом голосів около 139 тисячів, одинка три, радикали один і сіоністи один. Так було до середи рання 7. п. м. і громадянство вже упевнилося, що послом з листи ч. 18 вибрано також п. Олексу Яворського з Підгаєць, як кандидата на пятому місці.

Тимчасом наче грім з ясного неба упала в середу 7. ц. м. на українське громадянство вістка, що УНДО здобуло тільки чотири мандати (о. Куницький, д-р Баран, п. Заваликут і п. Кузько), а одинка також чотири, при чому окр. виборча комісія ч. 54 зарахувала одинці кілька тисячів голосів, знижуючи рівночасно на кілька тисячів голосів вісімнацятки.

Характеристичне, що про скрутинію окр. комісії виборчої не повідомлено повновласників лист. З шістьох членів окр. комісії виб. ч. 54 є чотирох поляків (віцепрез. суду окр. Чарнецький як предсідник і начальник уряду скарбового под. і оплат скарбових Слівінський, емер. віцевоєвода Яворчиковський і дідич з Байковець Фрідберг) та двох польських жидів: адв. д-р Линдес і адв. д-р Вайсбіхт — всі сторонники одинки. Комісія начала своє урядування вже вівторок 6. п. м. без участи повновласників лист, отже без вільної контролі, бо інституція повновласників подібно як інституція мужів довіря при обводових комісіях виборчих є на те, щоб бути свідками цілого даного акту виборчого і евентуально перепинити всякі можливі виборчі містерії.

В даному випадку п. Чарнецький як предсідник окр. комісії виборчої ч. 54 повідомив вправді повновласників лист — між ними і повновласника листи ч. 18 д-ра Івана Якимчука та заступника п. Василя Бачинського про засідання окр. комісії виборчої в цілі усталення вислідів голосування і означив час цього засідання на середу 7. п. м. год. 10 рано в салі розправ ч. 8 суду окр. в Тернополі. В назначеній годині явився д-р Якимчук і п. Чарнецький сказав йому, що виборча окружна комісія скінчила вже своє урядування в год. 7 рано тогож дня (урядувала цілу ніч без перерви), що висліди голосування вже усталені, протокол вже підписаний і акти опечатані, подаючи до відома тільки остаточний вислід, відомий з офіціяльного оголошення. Після інформацій уділених п. Чарнецьким число відданих голосів виносило 379.901, з чого обводові комісії виборчі уневажнили 3.255 голосів, з яких окр. виборча комісія узнала неважними тільки 2258 голосів, або іншими словами привернула важність 997 голосам. Цікаве вкінці, що п. Чарнецький не подав, з якої листи голоси уневажнювано, бо в Тернополі загально говорено, що уневажнювано майже виключно голоси вісімнацятки (найбільше в борщівському повіті), з якого проурядова одинка вела безпощадну генеральну баталію. Кінець кінців, з цеї виборчої „містерії", вийшов послом четвертий кандидат одинки, чого тут не сподівалися навіть самі поляки.

Недопущення до участи в скрутинії повновласників лист є яркою нарушенням постанов соймової ординації виборчої а з окрема арт. 87 і арт. 93. Артикул 87 постановляє слідуюче:

„1) Засідання окр. виборчої комісії в цілі усталення вислідів голосування відбувається найпізніше на третій день по голосуванні".

2) Предсідник комісії означає засідання на день і годину, в котрій можна вижидати приходу протоколів виборчих зі всіх обводів голосування і повідомляє про місце і час цього засідання щонайменше на 24 годин перед речинцем всіх членів комісії, повновласників і їх заступників".

Знова арт. 93 в уступі 1) постановляє:

„По встановленні вірительних листів протокол відчитується, потім підписують його всі присутні члени комісії і повновласники".

Як вище сказано, того всего не було, бо повновласники всіх лист — в цьому і листи ч. 18 не були зовсім присутні при скрутинії і не підписували протоколу, як цього виразно вимагає уст. 1. арт. 93 і це є формальною причиною до внесення протягом 14 днів себто до 21. березня 1928 протесту до Найвищого Суду на руки предсідника окр. виборчої комісії ч. 54 в Тернополі з домаганням поновного розсліду всіх актів виборчих всіх обводових комісій виборчих цілої соймової виборчої округи ч. 54, розсліду протоколу і усталень окр. комісії виборчої ч. 54 і поновного усталення остаточного висліду голосування у цілій виборчій окрузі і евентуального уневажнення четвертого мандату одинки і признання пятого мандату вісімнацятці, бо тільки ці дві листи практично входять в рахунок. Зрештою задля наведеної вище формальної причини (арт. 87 і арт. 93 уст. 1) сойм. орд. виб.) можна опротестувати всі усталення вислідів голосування приняті окр. комісією виборчою щодо всіх лист і жадати поновного усталення Найвищим Судом і поновного розподілу мандатів на основі нових усталень, хоч тяжко нам з мотивами протесту, бо протокол окр. виборчої комісії нам невідомий.

Проти такого поступовання голови окр. комісії запротестували особисто повновласники листи ч. 18 д-р Якимчук і його заступник п. Василь Бачинський і він заявив їм, що і на будуче себто при виборах сенаторських не допустить їх до скрутинії, а коли його поступовання вважають незаконним, то можуть внести протест проти виборів до Найвищого Суду. Те саме повторив опісля п. Чарнецький новообраному послові тернопільської округи д-ру Ст. Баранові, що також порушив цю справу, заявляючи, що він як предсідник цікавий на рішення Найвищого Суду в даній справі, яке буде прецедиціяльне для будучих виборів.

Протест очевидно буде внесений, а до його порішення остане для загалу нашого громадянства тайною, як перепав кандидат Олекса Яворський. Цеї тайни береже пильно окружна комісія виборча ч. 54 в Тернополі і ті, що над нею.

Міжпарляментарний Союз та його цьогорічна конференція в Берліні.

Берлін, у березні 1928.

Дня 17. лютого н. р. запросила німецька секція Міжпарляментарного Союзу, що стоїть під проводом д-ра Шікінга, професора міжнародного права в Кілю, представників закордонної (в тому числі й української) преси, визначних парляментарів (як президента райхстагу Лебе), високих урядовців і ін. на вечірку, на котрій генеральний секретар Союзу д-р Хр. Лянге виголосив реферат про історію, організацію та плян цьогорічного засідання Міжпарляментарного Союзу. Референт — між іншим представник Норвегії в Союзі Народів — торкнувся самих початків Союзу, коли то засновано його в Парижі з нагоди світової вистави в р. 1889. Перші його завдання були дуже скромні й обмежувалися тільки до того, щоб посередничити або давати ініціятиву до заключування розємних умов (Schiedsverträge) між поодинокими державами. Наслідком цеї довголітньої невдячної праці була скликана в десять років пізніше мирова конференція в Гаазі, яка приняла конвенцію про мирне полагоджування міжнародних спорів. Конвенцію цю незабаром ратифікували поодинокі держави і таким способом покликано до життя найвищий трибунал для розсуджування конфліктів.

Так представлялася справа в теорії. У практиці прийшов рік 1914, а за ним світова війна, яка силою факту припинила роботу Союзу. Не зважаючи на те, що після війни повстав Союз Народів, можнаб думати: конкуренційне підприємство, то в дійсности Міжпарляментарний Союз не тільки не кинув своєї дотеперішньої роботи, але навпаки — повів її ще сильніше. Тепер він складається з 30 груп з усіх частин світу, при чому в ньому заступлені й такі держави, як Злуч. Держави Північної Америки й Єгипет, що до Союзу Народів не належать. Конференції Міжпарляментарного Союзу за останні роки викликали сильний відгук та інтерес серед рішаючих кругів, бо з нагоди цих засідань відбуваються також неофіційні розмови між визначними політиками, напр. німецькими з одного боку та французькими й бельгійськими з другого боку.

Цьогорічна, 25-а з черги конференція, що відбудеться літом у Берліні (докладне означення дати залежить від виборів до райхстагу), матиме в програмі своїх нарад 3 головні питання: 1) Головні основи мирного співжиття держав, або закріплення прав та обовязків держав не так з боку юридичного, як політичного; 2) Проблєми еміграції та іміграції розглянені також з точки погляду політики. Тут прийде до виміни думок між державами трансокеанськими, які творять терен для іміграції і перелюдненими державами Европи, що дають матеріял для еміграції; 3) Криза парляментарної системи, питання під теперішню хвилю дуже актуальне, яке безперечно спричинить дуже живу дискусію вже хочби тому, що членами Міжпарляментарного Союзу є також італійські фашисти.

Всі ці питання підготовляються вже заздалегідь в окремих фахових комісіях, які прийдуть на конференцію вже з готовим матеріялом.

Українці в працях цього Союзу, оскільки мені відомо, участи не беруть, одначе можливість така є, коли українські парляментарії, напр. члени польського сойму, створять групу в межах польської делегації. Очевидно, що навіть серед тих обставин є для української групи можливість безпосереднього контакту з поодинокими членами Союзу та вилвигання при їх помочі ріжних актуальних питань. Це, розуміється, для пропаганди української справи не було би без значіння.

І. М.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ПРОМОВА Д-РА ЛЬВА ГАНКЕВИЧА.

Від Ред.: На закінчення наших звідомлень з процесу подаємо ще промову останнього оборонця д-ра Л. Ганкевича, яка складається з трьох частей і піде в трьох числах „Діла".

Представмо собі, що ми всі на великім аеродромі. Ви, прис. судді, трибунал і обвинувачені — пасажири, ми і прокуратор — пільоти. Вам, п. судді, спішно до ваших занять, до ваших обовязків, і ви підганяєте пільотів. А ми, пільоти, спішимо, аби повезти аероплян і довезти його щасливо і якнайскорше до мети.

Промовляв тут три дні пільот-артист, промовляв по нім і пільот-жовнір. А після нього прийшов до слова пільот-учений професор, пільот-механік, пільот-лікар, пільот-поет, а сьогодні ми два останні пільоти, з них я — з грипою в горлі. А останній матиме слово керманич цілого аеродрому — наш предсідник.

А коли ви кличите нас до поспіху, ми відповідаємо: Почекайте ще хвилину, бо ми присягали, що зробимо все, щоби всіх вас, а передовсім тих 17 дітей, щасливо перевезти. І ви чули, як пільот-мистець кидав мистецькі фрази, як пільот-жовнір кликав, щоб їхати по лицарськи, як пільот-професор в науковий спосіб зі шклом в оці оглядав усі вязання аеродрому, як пільот-механік оглядав усі найменші шруби, як пільот-лікар теплим шалем закривав ту хору дівчинку, як пільот-поет гладив по голові мягкими руками подорожного поета, словом — як усі ми старалися вложити в наше діло все наше знання, всі наші сили, памятаючи на слова:

„Bracie, wiosłujecie przeciw prądowi!..
Siłą swych mięśni i woli stalowej,
Stworzycie prąd nowy —
Przeciw prądowi..."

Виступаю як заступник підсудних Матийціва, Дзіся і Дзьобівної. Але як останній з пільотів не можу обмежитися тільки до них, мушу ще оглянути всіх.

Вони обвинувачені за злочини з двох параграфів: 58 і 67 з. к.

Параграф 58 — це параграф ганьби, що його Австрія видумала ще в 1803 р. як § 52, на те, аби загарбаних нею польських земель по останнім розборі Польщі ніхто не важився більше відбирати. В часі реакційної диктатури в Австрії змінено цей 52 параграф, змінено його ще і надано йому число 58. Для справедливости треба ще додати, що австрійські прокуратори чи то з пошанування старенького віку, чи з інших якихсь причин того параграфу майже не уживали. Витягнули його з лямусу щойно польські прокуратори підчас українсько-польської війни.

Що є єством злочину з § 58?

Обєктивно може бути тим єством тільки чинність, субєктивно мусить бути воля, воля безпосередня; **dolus indirectus** тут не вистарчає. Внутрішні думки, бажання і змагання не можуть підпадати під цей параграф хочби з причини дуже ясного і виразного припису § 11 к. з. Далі мусить бути звязь між одиницею і вчинком. Звязь та мусить бути індивідуальна — **societas delinquere non potest.**

Коли підчас війни із села паде стріл, то палять село. Коли курінь відмовив послуху, то його десяткують. Це буває на війні. Але це не може бути в суді. Суд мусить устійнити звязь між одиницею і вчинком.

Прокуратор у нашім процесі пішов по лінії найменшого опору. З одного боку він поставив собі в Берліні УВО, а з другого боку **sanctuarium** архів п. Пінчиньської у Кракові і сказав: Чия фотографія була в архіві п. Пінчиньської, той є членом УВО. А хто є членом УВО, той є злочинцем з § 58. Дуже проста, але неправна розвязка справи.

В межах старої Австрії створено § 58 щоби приборкати незалежницькі змагання австрійських народів. А всеж таки в тій самій Австрії польська суспільність цілком явно і словно висказувала свої бажання до незалежности і зєдинення своєї батьківщини — Польщі. Та не тільки словом, але й чином! Чиж по японсько-російській війні не бачили ми тут своїми очима великого команданта з його озброєними відділами його коханих „легунів"? Чиж не чули ми їх промов на прилюдних зборах, які кінчалися окликами, що Польща мусить бути вільна і зєдинена? І за ту революційну ідеольогію ні один з австрійських прокураторів не потягнув тих молодих польських революціонерів ні за злочин з § 58, ні за злочин з § 67, ні за якийнебудь інший! Чи ви можете, прис. судді, представити собі явне лице і зди-

вування австрійського прокуратора, коли би він сидів тут сьогодні на місці сьогоднішнього прокуратора і йому сказали, що ті 17 дітей є злочинцями з § 58? Чому так поступали австрійські прокуратори? Чи з пошанування для того параграфу, чи може тому, що памятали ще стару гіндуську поезію:

„Kto w swój naród niema wiary,
Ten zdrajca lub głupi
Wszędzie widzi półmrok szary,
Kto w swój naród niema wiary".

Не знаю — розважте самі.

Прокуратор обвинувачує ще за злочин з § 67 к. з. Прокуратор — знаменитий юрист і він бачив усю слабість свого становища. Тому він поставив тут нову для мене теорію, що за злочин з § 67 відповідають не тільки ті, що збирають вісти для чужої держави, але й ті, що збирають для якогонебудь твору. Це щось зовсім нове, про що не висказалася ще ні наука права, ні не видано про це ніякого обовязуючого закону.

Порівнаймо хочби кілька законів інших народів. § 111 к. з. російського (царського), що й тепер ще обовязує в б. Польському Королівстві, каже: „Винен уленшування агентові чужої держави до збирання військових вісток" і т. д. § 77 к. з. німецького каже: „Німець, що чужій державі" і т. д. А врешті найновіший закон в СРСР в §§ 59 і 66 к. з. каже: „Порозуміння з чужими державами і переданння військових вісток чужим державам" і т. д.

Як бачимо, фундаментальним і головним моментом шпіонажі може бути тільки служба для чужої держави. І тому акт обвинувачення, який закидає підсудним, що вони служили своїй майбутній державі, а який цього фундаментального моменту не має, є правно нестійний.

На ще одну обставину зверну вашу увагу. Прошу зрозуміти нас, що коли ми виступали так різко проти конфіденціональних відомостей, то ми виступали тут як речники й оборонці права не менше, як прокуратор. Новійша карна процедура просто заказує користати суддям у слідстві з таких відомостей, забороняє підсувати в слідчій тюрмі до обвинувачених людей, які витягали б від них підступним способом зізнання. (Тут оборонець цитує §§ 25 і 202 к. п.).

Для ілюстрації наведу голоси варшавської преси, що дуже різко й рішуче виступила проти конфіденціональних відомостей у справі промислового податку. Варш. преса різко зазначила, що тут розходиться не тільки про конституцію, але й про особисту свободу горожанина, которого якісь конфіденціональні, анонімні відомости можуть зовсім невинно знищити матеріяльно.

Ми не боронимо тут тільки наших клієнтів, ми боронимо права — чесно і вірно, по думці слів вашої присяги. І навіть якби прийшло до того (про що вже пишуть і говорять), що мали би знести інституцію прис. суддів, то ми, оборонці, перші станемо на барикадах в обороні інституції прис. суддів.

(Далі буде.)

На маргінесі процесу 17-ки.

Кілька помічень з останнього дня розправи.

Вердикт суддів присяглих, а опісля присуд трибуналу проголошено серед гробової тиші. Засуджені на смерть Атаманчук та Ів. Вербицький приняли присуд спокійно, поважно і достойно, не зраджуючи ні найменшим рухом того, що вони в тій хвилі переживали. Жадна сенсації публика вставала й вихилялася на всі сторони, аби тільки побачити вираз лиця засуджених на шибеницю. Були такі, що радість і вдоволення малювалися в їх очах, але було й немало таких, що мали сльози в очах. А мама засудженого на смерть Івана Вербицького не видержала й охнула голосно з болю, почувши страшну для неї вістку...

*

Присуд на Василя Атаманчука запав саме в день його уродин (13. березня!)... І його нещасна мати-селянка занімів з болю, і її материнське серце заридає гірко, коли дійде до неї вість про львівський присуд. Ее біль її нічим не менший від болю мами Вербицького, бо і її сина, одинокого сина, засуджено на смерть.

*

Оба. Атаманчук сидів уже від кількох днів у салі розправ з підвязаною головою, бо мав від болю зубів спухле лице. Цю перевязку мав він і в останньому дні розправи. І ось уже рано тогож дня почули ми голос, що був виразом „людяного" настрою певної частини публики: „Що ви мислі, же яко хори — не повісьме? Не поможе му він!"

*

Ми вже зазначили вище, що були на салі люди, які приняли присуд з великим вдоволенням, що було видно по їх очах. А дехто з присутніх панів і паній дозволив собі на такі іронічні, злобні, повні ненависти і просто нелюдські дотинки й т. зв. дотепи на адресу обвинувачених і то в безпосередній сусідстві найближчої рідні обв. Вербицьких, що жах збирав дивитись на цих людців. Хотілося просто кричати, з болю: І де ні пані й панове поділи примітивну людську приличність, що людського у них ще залишилося взагалі?

*

При читанні присуду на перших двох обвинувачених заломився у предсідника голос — і він на хвилю пристанув. Трибунал стояв непорушно на своїх місцях, в якомусь глибоко-поважному настрою. По прочитанні вердикту оборонці задеревіли на своїх місцях, а одному з них дрожали довго-довго виски...

*

А коли ми вийшли з салі розправ на улицю, то побачили цілі відділи пішої і кінної поліції, хоч вона не мала там нічого до роботи. Бо публика розходилася спокійно домів і з виїмкою малого гуртка приятелів та знайомих увільнених обвинувачених, які на них чекали, не було перед судом нікого. Трошки інший образ, як по закінченні процесу проти Штайгера... Але як він богато говорить про нас!

Останні вісти.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ПРЕДКЛАДАЄ ВІЦЕПРЕМ. БАРТЕЛЯ НА МАРШАЛКА СОЙМУ.

Варшава, 14. березня 1928.

У мешканні полк. Славека мали нараду посли 1-ки при участи марш. Пілсудського. Марш. Пілсудський сказав, що він є прихильником держ. конституційної конструкції, себто зі соймом, як конечною інституцією поруч президента і уряд. Одним із улекшень співпраці є добір маршалка сойму. Тому марш. Пілсудський предложив, щоби Безп. бльок співпраці з урядом поставив кандидатуру на маршалка сойму його постійного співробітника і заступника д-ра Бартеля.

АРЕШТУВАННЯ СВІДКІВ У БІЛОРУСЬКІМ ПРОЦЕСІ.

Вильно, 14. березня 1928.

Почався наново, перерваний з причини виборів, процес членів Білоруської Громади. Суд переслухав 12 свідків, із яких 6 замкнено у вязниці за приналежність до комун. білоруської партії

НІМ. НОТА ДО СРСР.

У справі арештування нім. інжинірів.

Москва, 14. березня 1928.

У звязи з арештуваннями в Донецькім басейні нім. інжинірів, нім. амбасадор Брокдорф Ранцав конферував двічи з Чічеріном. Виясненя дане більшовицьким комісаром признано недостаточним, тому сподіються ноти Німеччини в цій справі.

Варшава, 14. березня 1928.

З Москви повідомляють, що є можливий навіть виїзд нім. посла з Москви. До комісаріяту закорд. справ прийшла з Женеви телеграма Літвінова, в якій він каже, що арештування нім. інжинірів може вплинути дуже некорисно на його переговори зі Штреземаном.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·00—8·88·50, канадійський долар 8·88·25—8·88·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50, французький франк 0·35·50 0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·45·00 43·60·00, радянський червінець 32·50 32·85.

Золото: 20 корон 26·50·00 26·60·00, 20 франків 34·30·00—34·60·00, 20 німецьких марок 42·50·00—42·60·00, 10 російських рублів 46·85·00—47·25·00.

НОВИНКИ

— **Пос. Шекерик-Доників на волі.** Довідуємося, що арештованого перед двома тижнями війта в Жабю і посла з соц.-рад. партії Петра Шекерика-Доникова випущено на волю. В його справі інтервеніювали адв. д-р Старосольський і д-р Ганкевич.

— **Арешти.** В неділю 11. березня арештовано в Долині громадян Грицея Анатолія, Івана Левицького та Романа Левицького.

— **Із Союзу українських власників реальностей у Львові.** Предсідник окружного суду у Львові на представлення урядового комісаря, президента м. Львова, а на внесок Союзу українських власників реальностей призначив членами розємного уряду для справ найму в спорах між власниками реальностей і комірниками таких членів Союзу: ВП. 1) д-ра Михайла Терлецького, 2) Івана Гличака, 3) д-ра Маріяна Стахурського, 4) Евстаха Ігната, 5) Олександра Ониська, 6) д-ра Володимира Мацькевича, 7) д-ра Івана Юзича, 8) Теодора Преторіюса, 9) Михайла Стефанівського, 10) Юліяна Кіндрика, 11) Станислава Лаврика, 12) Евстаха Войтова, 13) Григорія Грозина та 14) Михайла Стоцького.

— **Львівська хроніка.** Самовбиства у Львові стають такою буденною недугою як кір; за вчорашній день маємо нові дві спроби розпрощатись із життям: 22-літня вчителька Кал. Фльорик повісилась на гаку від лямпи, а 82-літній зарібник Іван Липцала скочив із ІІ-го пов.; смертельно недужий відвезений до шпиталю. — Арештували спілку варшавських злодіїв, під проводом якогось Талея Спецінського, що виступав під псевдонімом кабаретового артиста „Доліна" і мав до помочі місцевих товаришів, ще й якусь варшавську „артистку" цього-же фаху. — На вул. Локетка не мали теж щастя львівські вломники, які вертаючись досвідком із чужої хати з повними мішками надибали поліційних урядовців і мусіли з ними завернути на поліцію.

— **Україніка.** У чеськім тижневику „Обрана Земеделцу" в ч. 40 находимо переклад оповідання Катрі Гриневичевої „На новосілля", зроблений Рудольфом Гулькою.

— **Катастрофи і нещастя.** Париський лікар д-р Сорбе, дослідник прикмет раду, впав жертвою своєї праці і втратив руку під впливом проміння цього небезпечного першн. — У Валенсії (Еспанія) при залізничій катастрофі згинуло кільканадцять осіб, а більш сотні ранених. — Фільмова артистка Марія Корда ранена підчас подорожі автом.

— **Сензації.** Великого шуму між теольогами наробив шведський лікар д-р Гуго Толь своєю новою книжкою, в якій доказує, що Христос не міг умерти на хресті в 24 годин після розпяття, тому, що анатомічно це неможливо. Також чудо воскресения розяснює він землетрусом, який міг скинути із гробу камінь. — Є чутки буцім-то Німеччина користала з покришки Швеції та Еспанії, щоби там робити вправи із своїми підводними лодками. — Внук Бісмарка, Отто, який працював у німецькій дипльоматії на превелике згіршення своїх земляків зрікається своєї карієри в користь подружа в Швеції. — Студентка-жидівка з Польщі, Кафманівна, зробила в Парижі знайомість з китайцем і щезла безслідно.

— **Конкурс на міжнародній памятник.** Союз бувш. учасників війни, міжнародній, французький і німецький утворив окремий комітет, який розписує конкурс на проект великого міжнародного памятника проти війни. Цей памятник має змалювати жах війни і терпіння звязані з нею. Його вибудують за збірку грошей, що буде зорганізована в усьому світі. У згаданому конкурсі можуть брати участь усі бувші учасники війни без огляду на національність; він буде замкнений 1-го липня ц. р. Крім проекту на памятник розписаний теж конкурс на спеціяльний знак „марку", яку продаватимуть згодом в усьому світі, щоби за дохід з неї вибудувати памятник. Осідок конкурсового комітету, Женева Genève, Chenet-Bourd).

— **Джезбенд і недуги серця.** Відомий американський лікар нервових недуг Елі Джеліф мав відчит перед ню-йоркською академією наук про звязок музики джезбенду із недугами серця. Він доказує, що композитори передають у ритмі цієї музики ритм свого недужого серця. Багато із них, доказує Джеліф, терпить на хибу серця або унаслідило вже цю недугу по своїх батьках.

— **Розумний винахід.** На австрійських залізницях заводять орієнтаційні таблиці, які мають улекшити пасажирам шукання за поїздом. Кожна лінія дістане своє число, на зразок трамвайних у місті, а кожна стація на цьому шляху теж число. Пасажири не потрібуватимуть тямити різних назв, які для чужинців є часто дуже важкі, а в поїзді не будуть хвилюватись, коли треба висідати, бо в вагонах також будуть таблиці, що попереджуватимуть про число переїханої стації. Весь плян цього нового простого винаходу придумав віденець Павло Вельт і опатентував його.

— **„Наталка Полтавка" в Австралії.** В українській „Америці", що виходить у Філядельфії, находимо в числі з 23-го лютого таку новинку: „Перший раз в історії міста Брісбейн виставили дня 27-го грудня 1927 песу „Наталка Полтавка" Івана Котляревського. Української песи ще тут не було і тому новина викликала велике зацікавлення. Прийшли українці, москалі і жиди, дарма, що цих останніх слово Україна дразнить від процесу проти вбивника Петлюри Шварцбарта. Та поправді і на души українців той процес оставив великі сліди. Це було помітно між гістьми на „Наталці Полтавці" хочби й у нас на австралійській землі. Бувало колись на виставах „Наталки Полтавки" українці і жиди дружились, а тепер зукоса на себе споглядають. Видно, цей настрій розійсся по цілому світі і передається поколінням та відібється в історії. Брісбейн це столиця провінції Квінсленд в Австралії. Квінсленд одинока провінція в рамцях Британської Імперії, де не має сенату. Простір Квінсленд двічі завбільшки України; населення має 1.000.000 душ, а з того четвертина живе в столиці провінції (біля моря) Брісбейн. „Наталка Полтавка" має 109 літ, а Брісбейн має всього 103 роки. За 109 літ безсмертна дочка Котляревського перейшла увесь світ, аж ось появилась і в наймолодшому світі, біля моря Коралевого і Тихого Океану".

— **Гонорарі письменників.** Продовжуючи вчорашні інформації, переходимо до Франції. Там автори на загал плачені дуже слабо. Найбільше читані поважні повістярі видають річно з два твори, щоби вдержати свій бюджет. Рекордові гонорарі дістає лише кілька авторів, здебільша драматичних: Саша Гітрі, Берней, Поль Жеральді, що заробляють міліони, так само як популярний сензаційний повістяр Моріс Декобра. Із московської „Правди" довідуємось про такі цифри: із 1312 рос авторів 1061 заробляє не більш як 200 рубл.... річно! 147 авторів заробило 600 руб., 57 — по 1200 руб., а 21 — 4800 руб. Понад ними стоять „міліонери"; популярний драматург Романшов заробив 7600 р., син Л. Толстого Олексій більше, а Щеголев автор „Змови за царицю" дістав за рік 33.000 руб. Інші драм. автори дістають щонайвище річно від 2000 до 2500 руб. Ясно, що гонорарів письменників не можна рівняти із грішми, які заробляють автори оперетох або великі співаки. Деякі із них дістають за вечір те, що славні автори заробляють на протязі місяця.

— **Геть від цивілізації!** Молода пара міліонерів із Норфольку, Джонсони, покинули свій княжий хутір і майно, місто і знайомих і втікли далеко на лоно самотньої природи. Вони взяли тільки необхідні предмети, сіли на лодку і перемінили її в хату, пливучи з бігом ріки. Джонсони почали жити як первісні люди: ловити рибу, стріляти птахи і варити обід на березі. Але міліонерам не так легко втекти від цивілізації; їх віднукали репортери. Муж і жінка не хотіли спершу відповідати на ріжні запити, заявивши, що втомлені світом і людьми, зірвали з ним усякі звязки. Та згодом Джонсони висповідались щиро і пояснили, що вони аж тепер почувають, що живуть справді. Толстой бився довгі роки із собою, щоби рішити цю справу так просто: покинути все майно і зажити життям дикуна.

— **З жіночих рекордів.** Закінчились міжнародні перегони амазонок з Парижа в Кан. Переможницею вийшла індуска міс Гиятрі, яка випередила попередній рекорд на 15 годин. Вона переїхала більш 1000 кл.

льометрів в 13 днях і приїхала на 12 годин раніше від своєї французької суперниці, що дістала другу нагороду.

— **Новий злочин** завело цими днями норвеське законодавство. У Норвегії вийшов закон, що всі лікарські рецепти треба писати ясно та виразно, з таким-же повним підписом: іменем і прізвищем лікаря. Ті, що не підчиняться цьому дістануть 3 міс. вязниці.

— **Світова всячина.** У Парижі помер член Академії Наук і Академії медицини проф. Гінр. — Справоздавця одного з індійських часописів у Дельгі засудили на 250 рупій і 3 міс. вязниці за те, що кинув паперами у голову міністра фінансів на законодатних зборах. — Центр. виконавчий комітет комуністичної партії подає статистику членів партії у СРСР з дня 1. листопада 1927: 1,127.497 осіб. — У Греції відкрили велику комуністичну змову; арештованих 160 осіб. — У Німеччині зноу зменшилось число безробітних. — Румунія має дістати в Америці позичку 60 міл. дол. — Землетрус на Сантос повбивав головно багато дітей. — В Аргентині вперше кандидує на становище президента жінка, комуністка Мемброза. — У Каракас (Венезуеля) підчас студентських демонстрацій проти Спол. Держав поліція застрілила 30 студентів. — В англ. Індіях проголошено „вільними" 763 рабів. — Провідник іскрової стації на пароплаві „Беренгарія" побачив свою наречену віддалену на 1000 км. як сіла перед апаратом висилаючим образи. — Мистець боксу Танней жениться і не хоче про це давати ніяких ближчих інформацій. — Берлінський лікар д-р Шіліг уводить нову методу діягнози недуг на підставі аналізи плями, залишеної одною краплею крови недужого на бібулі.

— **Справлення помилки.** У вчорашньому числі „Діла" у вістці про смерть гр. Бобрінського наслідком пропущення половини речення вийшло непорозуміння. Друге речення має виглядати так: „Його брат, посол до думи гр. Вол. Бобрінський, за австрійських часів виступав як свідок у русофільськім процесі у Мараморощі".

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича): Перерва.

Міський великий театр:

15-го г. 7·30 **„Завмерле місто"**, опера Корнгольда.

16-го г. 7·30 „Спадкоємець", А. Седлецького.

17-го г. 3·30 попол. „Цілунок Попелюшки", Баррі.

17-го г. 7·30 „Гамлет", Шекспіра.

Міський „Театр Новин":

15-го г. 8. веч. „Лише Ти".

16-го г. 8. веч. „Лише Ти".

17-го г. 8. веч. „Лише Ти".

КІНА.

„Аполльо": „Цирк", Чарлі Чаплін.

„Палас": „У кайданах присяги", „З денника Експедиції".

„Лев": Чорна Венера". Джозефіна Бейкер".

„Фатаморгана": „Зов моря".

З концертової салі.

(Концерт Б. Бережницького і Концерт на фонд допомоги вдовам і сиротам по священиках у Нар. Домі).

Вчорашній концерт віольончеліста п. Б. Бережницького був як усе одною з найсимпатичніших появ у цьогорічнім музичнім сезоні, не тільки багатою, все новою та цікавою програмою, але і її стильово-бездоганним виконанням.

Зарівно в античнім стилю сонати Боккерінія, як у зручно написанім концерті Д Альбера, італінізуючих кантиленах (Генделя і ін.), як і романтичних жанрах, п. **Бережницький** явився солідним не дешевим виконавцем, віддаючи всім те, що їм належиться. На концерті почули ми (відіграну вперше взагалі) сюїту молодого віденського челіста і композитора Іппіша, написану на віольончелю „сольо". Це три картини екзотичного, гротескового, доволі навіть модернізуючого стилю, але зручно і ефектно використовуючого кольоритні моменти інструменту. Вельми численно як на ці часи зібрана концертова авдиторія обдарувала артиста щедро оплесками по кожній точці.

Приневолений оплесками челіст виконав ряд наддатків, з яких деще (нпр. Бертієвича „Романцу") ми чули на попередніх концертах.

Жаль тільки, що артист не запродукував нічого із нових творів В. Барвінського, які завдячують свою появу якраз частим спільним виступам обох артистів. Маємо надію, що ми їх почуємо ще колись пізніше при якійсь нагоді. Акомпаніював п. В. Барвінський, із питомою собі солідною та інтімною дискрецією, але підчеркуючи вміло всі рішаючі моменти кожного твору.

При цій нагоді слід згадати ще про концерт, що відбувся дня 6. березня в „Народнім Домі" на дохід вдовичо-сиротинського фонду при співучасти сольових артистів та хорів „Бояна" і „Сурми", про який дотепер не появилась ще ніяка „фахова" рецензія. „Фаховий" рецензент мусів на цьому концерті находитись у дуже тяжкому положенні і то не тому, щоб продукції на концерті не видержували „фахової" критики: навпаки, признати треба, що майже всі точки були поправні, а деякі із них нпр. фортепянові соля панїстки тої міри, що п. В. Божейко мусіли бути очевидно на високім артистичнім рівні. Але ніякий рецензент не в силі поставитись прихильно до концерту як цілости, в якім у доборі програми парив всевладно хаос і сумішка всяких смаків та стилів. Бож — милий Боже — хорові духовні концерти Бортнянського, чи російського Ліріва при народніх піснях або при танкових жанрах Шуберта-Ліста, а до того ще на додаток сальоново-еротичні мотиви „Любить, не любить", чи набаратне „Ай, ай" — де тут якась гармонія або провідна думка й лінія?

Справа була тут дуже не в порядку, і це інстинктовно відчули не тільки „фахівці", але і всі ляки зі Львова та з провінції, численно вібрані на концерті. Ніде правди діти, також неестетичний (і навіть на диво неакустичний) теперішний вид салі „нашого, не свого" Народнього Дому впливав дуже відємно на вражіння з концерту. Тому я тут обмежуся тільки до короткої оцінки двох сольових продукцій: **п. С. Коренцівної**, що вперше виступила на естраді у Львові і панїстки **В. Божейко**.

Виступ п. Коренець повчив усіх тих, які досі не дуже ще вірили в можливість якоїсь більшої артистичної карієри її як співачки, що витревале змагання до мети та добра школа може все зробити та зарівнати всякі недостачі. Так, як тепер явилась перед нами співачка голосово і технічно, вона має вже всі дані на те, щоби вповні артистично виконати (не надто трудні і ризиковні) пісенні чи оперні жанри. Тільки у виборі деяких продукцій, а подекуди й в інтерпретації слідний у неї нахил до легшого або й гротескового стилю, який очевидно на цьому концерті не міг мати місця і успіху. Тому і вітаючи співачку на овиді нашої ще не дуже богатої естради, побажаємо їй, щоби не супинилась у праці та змаганні найти свій шлях найбільш пригожий її талантові.

Панїстка В. Божейківна у двох точках відіграла вельми обемисту і змістово різнородну програму з великим успіхом. На самім початку (у „місячній" сонаті Бетовена) ще була трохи слідна деяка (для лаїків мабуть не замітна) невідступна артистів трема, але де далі панїстка почала грати щораз свобіднїше. Особливо у прегарнім і свіжім **„Souvenir de Vienne'** Шуберта-Ліста та драматичній кратині „Мазепа" мала дуже щасливі моменти, в яких її справді виїмкові технічні засоби згармонізувались уповні із артистичним відтворенням змісту.

Д-р Ст. Людкевич.

Зі спортового життя.

КОМУНІКАТ.

На третіх звичайних загальних зборах Українського Спортового Союза, які відбулися дня 5. лютого 1928 р. **вибрано слідуючий склад Ради: 1. гол. д-р Стан. Старосольський; 2. мгол. інж. Лев Шепарович; 3. секр. Марян Вахнянин; 4. скарб. Василь Паліїв**; 5. арх. Ірина Лежогубська; 6. госп. Волод. Рожанковський; 7. ком. сп. судд. Юр. Старосольський і 8. **Евген Жарський; 9. Юр. Вінцковський; 10. спорт.** реф. Богд. Міткевич; 11. Олекс. Цибульський; 12. Дарія Навроцька; 13. заст. чл. Волод. Целевич; 14. **Ольга Шепарович**; 15. Богд. Макарушка; 16. пров. ком. д-р Степан Дмоховський, д-р Марітчак і ред. Дмитро Паліїв.

В справі приступлення „Українського Спорт. Т-ва „Україна" до „Польского Звйонзку Пілкі Ножней" загальні збори рішили слідуюче: З огляду на те, що Українське Спорт. Тов. „Україна" нарушило статут і регулямін Укр. Спорт. Союза, вступивши в члени „Польского Звйонзку Пілкі Ножней" без дозволу і проти волі Укр. Спорт. Союза, загальні збори Укр. Спорт. Союза з дня 5. лютого 1928 р. рішили виключити Українське Спорт. Тов. „Україну" з членів Українського Спорт. Союза. — **Український Спортовий Союз у Львові.**

ОПОВІСТКИ.

Порадня Матерей вул. Ходоровського ч. 15, повідомляє, що лікарські ординації відбуваються кожного дня рано від год. 9-тої; попол. від год. 3-тої. Насвітлювання кремінною лямпою в ціні по зол. 2 відбуваються кождого дня. — *Управа.* 2-?

Заходом Т-ва „Союз Українок" відбудеться в пятницю дня 16. п. м. в год. 6·30 вечером в салі „Бесіди" відчит п. М. Донцової на тему: „Карин Міхаеліс і її погляд про жінку". По відчиті чай. 2-2

Виділ Т-ва „Вакаційних Осель" пригадує, що Загальні Збори цего товариства відбудуться в пятницю дня 16-го березня 1928 в год. 5. попол. в домівці Т-ва Марійського вул. Блахарська 11, II. пов. О численну участь Вп. Членів і Прихильників шкільної молоді — проситься.

Відчит у „Союзі Українок" п. М. Донцової заповіджений на 16-го п. м. у „Бесіді" відбудеться в 5·30 веч. (а не в 6·30 як було помилково оголошено). Тема: „Карін Міхаеліс і її погляд про жінку".

Замісць вінця на домовину нашої дорогої братанниці бл. п. Анни Дурбак складаємо 40 зол. на діточий садок в Калуші, якого бл. п. Анна була першою учителькою. — Марта і Павло Дурбаки. 1698

Філія „Союзу Українок" в Калуши складає 30 зол. на будову школи жіночого господарства замісць вінця на домовину незабутої памяти Анни Дурбаківної першої учительки діточого садку в Калуши. 1698 а

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФІРАНКИ, капи, ручної роботи найдешевше Ванк, площа Марійська 5/I пов. 1615 б) 3-?

САМОСТІЙНУ управу хати прийму. **Винагорода: добре трактування. Зголошення до Адміністрації під „Гідна довіря".** 1684 2—3

ПОЗІР кооперативи і крамниці! Смалець американський належить купувати тільки в одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі вул. Пілсудського 14. — Ціни фабричні. 1671 2—5

ПОЗІР рільники! Штучні навози, як томасину, суперфосфат, кайніт, сіль потасову і т. п. купуйте тільки в свойому одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі, Пілсудського 14. — Продаж вагоново і детально. Достава сейчас! — Ціни фабричні! — Догідні услівя кредиту. 1671 2-5

КУПЛЮ кілька моргове господарство. Посередництво пожадане. Зголошення слати: Осип Кинасевич, Босири п. Коцюбинчики. 1691 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Переcвітлення Рентґеном** 8—24

Б. ЛІКАР ШПИТ. ВІДЕНСЬКИХ

Д-р Норберт Юпітер

спеціяліст недуг скірн., венер. і косметики

повернув і ординує як давніше

1672 **Станиславів 3. Мая 11.** 2-3

СУПЕРФОСФАТ

фабрика штучних навозів

Йосифа і Кароля

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

Львів, вул. Коперника ч. 9.

Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, кайніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 14-15

Загальні Збори

Товариства „Українських Жінок" в Станиславові

відбудуться 27. березня п. р. в год. 4-ій попол. в салі „Бесіди" при вул. Голуховського 20. Порядок зборів: 1) Отворення Загальних Зборів і відчитання протоколу попередних зборів, 2) Звіт із діяльности виділу, 3) Касовий звіт, 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії уступаючому виділови, 5) Зміна статута, 6) Вибір нового виділу, 7) Внесени й запити. Якщо в означеній годині не появиться приписана статутом скількість членкинь, Збори відбудуться в годину пізніше з тим самим порядком

1693 дневним. — Виділ. 1-1

ПЕРШІ

Конститууючі Збори

Муз. Т-ва ім. М. Лисенка

Філія Тернопіль

відбудуться дня 1. квітня 1928 (неділя) в год 3. попол. в комнатах Української Бесіди в Тернополи з таким порядком: 1) Відкриття Зборів, 2) Привіт голови матірного Т-ва, 3) Вибір виділу і контр. комісії, 4) Устаелння висоти членської вкладки, 5) Заснування Муз. Інституту,

1692 6) Внески членів. 1-1

Загальні Збори

Стоваришення адвокатських кандидатів львівського округа апеляційного

відбудуться дня 18. березня п. р. в год 8. рано в салі засідань Палати Адвокатів у Львові, вул. Городзінких 1. Порядок нарад: 1) Звіт уступаючого виділу, 2) Звіт ревізійної комісії, 3) Вибір нового виді у. 4) Господарче положення кандидатів адвокатури, 5) Внески і запити. В разі браку комплету відбудуться Загальні Збори цего самого дня і в тій самій салі в год. 9. рано без огляду на число присутних членів стоваришення. —

Д-р Чуховський, Д-р Гаусман,

1697 Д-р Шнекраут. 1-1

VI. Загальні Збори

Союзу Українських Адвокатів.

В суботу дня 24. березня 1928 р. в 4-ій годині пополудня відбудуться Загальні Збори С.У.А. в салі Товариства „Українська Бесіда" в Народньому Домі у Львові вул. Рутовського, з таким порядком нарад: 1) Отворення Загальних Зборів. 2) Вибір голови і секретаря Зборів, 3) Звіт з діяльности Товариства за 1927 рік: а) звіт секретаря, б) звіт референта делегатур, в) звіт скарбника. 4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії уступаючому виділові, 5) Вибір нового виділу, 6) Зміна статуту — реф. д-р А. Говикович, 7) Справа Правничого часопису — реф. д-р Р. Домбчевський, 8) Посмертний фонд — реф. д-р А. Говикович, 9) Внески. — За Президію СУА. д-р Л. Ганкевич голова, д-р Е. Щуровський секретар, д-р М. Волошин, І. містоголова, д-р Л. Бачинський, II. містоголова.

1694 1—3

КОНЦІПІЄНТ з докторатом, судовою і адвокатською практикою пошукує посади. Зголошення до Адм. під „Д". 2-3

РУКАВИЧКИ ірхові жовті, також білі „добрі — гарні — дешеві" поручає „Ліхт" Гетьманська 22. 1695 1-1

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б) 68—?

ОДИНОКЕ **ПОВНЕ** ІЛЮСТРОВАНЕ ВИДАННЯ — БЕЗ ЖАДНИХ СКОРОЧЕНЬ

РОМАНУ Г. СТАРИЦЬКОГО

„Розбійник Кармелюк"

В ЧОТИРОХ ТОМАХ 18 ЗОЛ.,

ОПРАВЛЕНЕ В ПОЛОТНО 24 ЗОЛОТИХ — ПРОДАЄ

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ Й АНТИКВАРНЯ

1670 **у Львові, вул. Рутовського 22.** 2—2

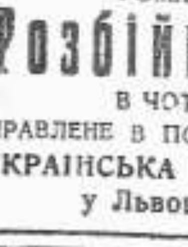

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.

в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 87—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 61 (11.314). Львів, субота 17. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щади. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дві сензації.

Львів, 16. березня 1928.

На европейському політичному горизонті появилося дві неабияких сензації. При тім одна з них має досі всі познаки того, що перетвориться у політичний скандал, а друга набула вже силою самої своєї пригоди всі прикмети великого траґізму. Обом хочемо посвятити кілька слів по порядку, бо обі вони кидають яркий жмут світла на теперішню політику та на засоби, якими хочуть деякі чинники держатися на поверхні політичного життя або втриматися при кермі не тільки політики своїх держав, але й при впливі на хід т. зв. світової політики. Обом цим „сензаціям“ присвячує нині преса всього світу дуже багато місця і кує з того для себе і для своїх політичних ґруп немалий політичний капітал.

Першою з тих „сензацій“ у хрональоґічному порядку є справа листа Зіновева до англійських робітників з 1924 р. Коротка історія „сензації“: Тоді, на склоні 1924 р. був при владі і при кермі в Анґлії Макдональд, що визнав більшовиків і вступив з ними у ділові торговельні звязки. Перед самими виборами появився в міністерстві закордонних справ („Форен Оффіс“) таємничий документ Комінтерну з підписом Зіновева. Заадресований був він до анґлійських робітників і містив інструкцію, як підготовляти комуністичну диктатуру в Анґлії, як установляти тісний контакт між анґлійським і радянським пролетаріятом та як накінець вести комуністичну пропаганду в англійській армії та фльоті. Спершу не знали в Форен Оффіс, що діяти з таким „приязним“ документом, хоч ніхто тоді не піддавав у сумнів його автентичности. Макдональд, дізнавшись про нього, був проти його опублікування. Однак якимсь чудом дізналася про нього преса. Редактор „Дейлі Мейль“ перший дістав копію документу і рішив його негайно друкувати. Коли про те дізнався Макдональд рішив випередити пресу та опублікувати лист Зіновева вже разом з нотою протесту проти нього, заадресованою до тодішнього представника СРСР у Льондоні Раковського. Опублікований лист зробив страшне враження. Анґлійська партія праці при виборах провалилася. Побідили консерватисти. Комуністи, очевидно, проголосили, що документ є фальсифікатом. Дальший хід подій, зокремаж у анґльо-радянських взаєминах відомий. Дуже постраждали від того „фальшивого“ документу більшовики.

З тої пори минуло богато часу. Всі за лист Зіновева призабули. Одняк не забув про нього Макдональд. В перших днях березня ц. р. поручив він цю справу в анґлійському парляменті при дуже дивних обставинах і зажадав вибору окремої комісії для розслідування справи високого урядовця в Форен Оффіс Ґреґорі, точніше справ його біржових операцій. Якеж відношення Ґреґорі до справи „документу“? Виявляється, що Ґреґорі писав чи виробляв протест проти листа Зіновева, адресований Раковському. Макдональд тепер твердить, що Ґреґорі постарався про „лист Зіновева“, що сам лист фальшований і що за видачу його редакторові „Дейлі Майль“ дістав він 5.000 анґл. фунтів штерл., у звязку з чим вів усякі біржеві операції. Яка ціль такого виступу Макдональда і яка мета відгребування старої забутої справи листу?

Аґлія стоїть на передодні виборів! Коли Макдональд докаже, що лист був фальсифікатом, то не лише зреґабілітує себе і свій бувший уряд перед виборцями, але й понизить у їх очах своїх противників консерватистів, які не вагалися в цілях виборчої боротьби проти партії праці в 1924 р. користуватися аж фальсифікатом листи Зіновева. Так ведуть виборчу підготовку в Анґлії!

Та якби там не скінчилася ця справа, то вона всеж має, як сказано, познаки небувалого політичного скандалу. Бо невже Макдональд не міг скоріше занятись цією справою і мусів зволікати з нею аж досі, щоби її використати щойно при майбутніх виборах? Кваліфікувати такого поступовання не доводиться, тимбільше, що невідомо, чи окрема парляментарна комісія подідить становище та твердження Макдональда і його партії в тій справі, та чи буде на їх умотивування доволі доказового матеріялу. На політичних олімпах, як бачимо, не пураються брудних засобів політичної боротьби. Та якби розслід комісії не скінчився, то „сензація“ таки буде скандалом.

Другою з черги „сензацією“, що зелектризувала політичний світ це розкриття більшовиками економічної саботажно-шпіонської змови в Донецькій промисловій кітловині органами українського ДПУ, на чолі якого стоїть Балицький. Комуністи арештували цілу низку „спеців“, переважно інжинірів, які як каже їх офіціяльний комунікат,

„протягом кількох літ займалися саботуванням і дезорганізацією вугляного промислу, роблячи непотрібні видатки, руйнуючи копальні та фабрики. Вониж займалися підпалами копалень, влаштовували динамітові вибухи та нищили машини. До організації входила ґрупа інжинірів, техніків і урядників у Донбасі, що діставали за свою роботу точно платню від бувших власників тих підприємств, а крім того окремі суми від закордонних шпіонських організацій. Вони навмисне спроваджували зпоза кордону непотрібні матеріяли. Всюди, де тій організації вдавалось примістити своїх людей, продуктивність підприємства катастрофально падала“.

З комунікату виходилоб далі, що всі приналежні до тієї організації стояли не тільки на услугах бувших власників підприємств і законодатних шпіонських організацій, але зокрема обслугували німецькі промислові компанії інформаціями та були „в тісних звязках з польськими шпіонами“.

Ця справа економічної шпіонажі в СРСР не перша і ніхто нею в Европі так дуже не інтересувасяб, якби не одна обставина, а саме: між арештованими є шість німецьких інжинірів, які до того приїхали в Донецький Басейн всего три тижні перед їх арештуванням. Поминувши обставину, що вони за три тижні не зумілиб ще виконувати складного процесу економічного саботажу, важко допустити, щоби німецькі фаховці стояли або могли стояти в якихнебудь звязках з польськими шпіонами чи шпіонськими орґанізаціями.

Проти арештування німецьких інжинірів запротестував німецький уряд за посередництвом свого посла в Москві. Та цей протест не мав ніякого впливу на долю арештованих. Відносини між СРСР і Німеччиною стають наслідком того незвичайно напруженими. Літвінов, що перебуває в Берліні для переговорів зі Штреземаном інтервеніює в Москві, щоби випустити арештованих німецьких інжинірів, бо це перешкаджає дуже переговорам, але й це не має ніякого успіху. Московські комуністи вперті! Тепер справа поставлена на вістрю меча і з тої причини не виключене зірвання дипльоматичних звязків між Німеччиною і СРСР. Вся німецька і вся світова преса слідкує з великою нетерплячкою за дальшим розвитком подій у цій справі, подій, які можуть в наслідках приняти дуже траґічний та несподіваний оборот, що заворушив би все світове політичне плесо. Ось і „сензації“.

Фатальна грамота.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 13. березня 1928.

I.

Дня 15. березня минає пять років від того дня, коли сумної слави конференція антантських амбасадорів припечатала несправедливість, найбільш вопіючу до неба серед усіх післявоєнних несправедливостей.

„То було щось більше ніж злочин — скаже про це будучий Талеран: це була помилка“. Але невже є на широкій Галицькій Землі бодай одно українське серце, якому це треба аж окремо толкувати?!

Документ, яким антанта припечатала моральне банкротство проголошених нею-ж засад Вільсона, досі не був ніде публікований. Тільки нині знайшли ми вперве його текст в одній тутешній ґазеті. Подаємо його оце в українському перекладі.

II.

Британська імперія, Франція, Італія і Японія, що підписали разом зі Зединеними Державами Америки, як головні союзні держави і співучасники Версайського мирового договору;

вважаючи, що згідно з арт. 87, додаток 3, зазначеного договору, їм належить означити кордони Польщі, які не були визначені цим договором;

вважаючи, що польський уряд звернувся 15. лютого 1923 р. до конференції амбасадорів з проханням, аби держави, що там представлені, здійснили права, які їм надає зазначений артикул;

вважаючи, що згідно з арт. 91 Сен-Жерменського миру, Австрія відмовилась, на користь великих союзних держав, співучасників, від усіх своїх прав на території, що належали раніше бувшій австро-угорській монархії і які, знаходячись поза новими кордонами Австрії, як вони визначені в арт. 27 зазначеного договору, не є тепер нікому призначені;

вважаючи, що Польща визнала, що що-до східної частини Галичини етнографічні умови вимагають режіму автономії;

вважаючи, що договір, заключений між великими союзними державами і співучасниками та Польщею 28. червня 1919 р. передбачив для всіх територій, поставлених під суверенність Польщі, спеціяльні ґарантії на користь національних меншостей що-до мови або релігії;

вважаючи, що що-до кордону з Росією Польща війшла безпосередно в зносини з цею державою з метою визначити кордони, —

уповажнили Конференцію Амбасадорів урегулювати це питання.

Остання вирішує визнати за Польщею всі права верховної влади над територіями, що лежать між зазначеними кордонами (слідує кордон риського миру) і іншими кордонами території Польщі, з резервою додержуватися відповідних точок мирового договору Сен-Жерменського що-до податків і зобовязань, які припадають на держави, до яких перейшла територія старої Австро-угорської монархії.

Складено в Парижі 15. березня 1923 р. Ерік Фіпс, Романо Авецана, Р. Пуанкаре, М. Мацуде.

Нижчепідписаний, належно уповноважений, в імени польського уряду приймає вищезазначені постанови. — Париж, 15. березня 1923. — Моріс Замойський.

III.

Ось вам і цей фатальний документ.

Формально був це результат домагань приспішити вирішення галицької справи, домагань, які одночасно — але з зовсім інакшою мірою політичного розуму й такту — від 1920 року не вгавали ставити антанті представники Польщі з одного боку, а п. Евген Петрушевич з другого.

Праґматично й фактично акт з 15. березня 1923 р. був дипльоматичним завершенням — на покищо бодай — невдач на полях битв: галицької армії в 1919 р. в Східній Галичині, більшовицьких армій в 1920 р. під Варшавою і Замостем.

Акти того рода — вчить нас цього історія всіх народів і часів — як побудувалися на полях битв, так тільки на полях битв можуть бути скасовані і відроблені. Так, і не інакше.

В. Панейко.

Економічна кріза в СССР.

Менш-більш від лютого ц. р., себто від моменту, коли вакінчилася ліквідація опозиції в компартії, вся закордонна преса без ріжниці політичних відтінків згідно пише про тяжку економічну крізу, в якій опинився під цю пору СРСР. Випереджуючи заміт сторонничости, хочу подати на доказ цего твердження кілька фактів. І так: все знаменито поінформований постійний московський кореспондент центрального органу російських с.-д. (меншевиків) „Соц. Вестника“, котрий виходить в Берліні, в ч. 2—3. з 6. лютого ц. р. між іншими пише:

„Як вам вже мабуть відомо, мужик знов завів „реґуляцію“, не везе збіжа. Це вивертає до гори дном всі пляни і розрахунки. Щоби отже підтягнути мужика, рішили спершу підтягнути апарат. На місця, де збірається збіже вислали для аґітації і ожавлення праці видніших економістів до заступників нар. комісарів включно. І так на Україну вислано Хинчука, котрий після повороту

села дуже інтересний звіт про свою поїздку. Хоча підтягання хлібо-заготовного апарату й агітація в масах ведуться офіціально не під знаком адміністративного натиску на селянство, а як „Правда“ впевняє, виключно мірами господарського характеру й ідейним впливом, то на ділі всі ці „ідейні впливи“ селяни на місцях приймають як погрози адміністраційного примусу, а подекуди вони просто вже перемінилися в хартовий податок.

Дезорганізації господарської роботи по части особливо широко розповсюднений песимізм відносно всякого роду розрахунків і плянів. Діло не тільки в тому, що мужик знова повів „регуляцію“, але в тому, що бюрократичні верхи прямо подуріли і ні крихітки не розуміють отсих стихійних процесів. Чого, наприклад, селяни України то викидають хліб на ринок, так, що в заготовщиків не достає складів для прийому хліба, то нагло перестають везти хліб. І то саме тоді, коли в наркоматах напевно ждуть на збільшення хлібного припливу? Чого, коли Україна зачинає викидати хліб на ринок, Сибір так начеб страйкує щодо доставки хліба? Чого сьогодні селянин накидається на мануфактуру, витворюючи товаровий голод, а завтра здержується від її закупна і через те спричинює наглу кризу абуту? Таке саме непонимання підскірних стихійних процесів, що перевертають дном всі обчислення, розрахунки і пляни, проявляється в усіх галузях промислу, за виїмком хіба нафтяної. Одною економікою тут нічого не поясниш — майже заболюно балакав мені один із видніших економістів із ВСНХ (Всерос. Сов. Нар. Хозяйства) — тут ділають, так мовити, закони коллективної психольогії. Але ми, теоретики, ані практики, по суті їх не знаємо, ані не розуміємо. Адже не зговорюються міліони селян на Україні і на Сибірі, на Поволжу або на Дону, а між тим всі вони ділають як колиб зговорилися — куркулі, середняки, незаможні і бідняки: то дружно везуть хліб, то куда в них не вирвеш. І будуй тут державщину серед таких обставин!...“

Цей сам кореспондент малює вже в слідуючому (4) номері „Соц. Вестника“ з 21 лютого ц. р. куди чорнішу картину положення на господарському полі в СРСР. Він пише:

„В Москві під цю пору життя дуже тривожне. Недостаток продуктів зачинає сильно всім докучувати. Раньше було трудно добути мануфактуру, кальоші, ліки. До цього якось привикли. Тепер весь час нема харчових припасів. Майже зовсім зникло масло. Привезуть його в яку кооперативу і ще не вспіють вивісити оповістку про це, як негайно вся крамниця виповнюється людьми по черзі, за дверми повстає довжезний хвіст і через пів години по маслі і сліду не стає. Нема чаю, ані мила. На базарах можна після довгої пошукання найти сурогати чаю і погане, липке мило „домашньої варки“. Але найбільшу тревогу, прямо паніку, викликує серед населення зникнення муки, головно білої. В багатьох булочних склепах — полки порожні, в других — якийсь сірий хліб. Коли в кооперативах оповіщують про видачу білої муки, по 5 фунтів на особу, — то коло склепу зараз повстає довжезний хвіст, цілком як в 1920 році. Мануфактура, крім дорогих сортів, цілком щезла; на багатьох склепах вивішені таблички: „мануфактурний відділ зачинений“. Інтересно, що в центрі міста, в районі Кузнецького мосту, Театральної площі, Тверської вул. недостатку товарів так гостро не відчувається. Але і це тільки при поверховній обсервації. Вікна і вітрини склепів по давньому заставлені товарами, але вони стоять там тільки „для виду“ і коли увійдемо до середини склепу, то ізза недостачі товарів ви там нічого не купите. Людей, які тратять час, аби добути хліба страшенно дратує це, що в дорогих цукорних центра по давньому продають тісточка і бублики. Розуміється, недостачу товарів у великій мірі викликує паніка людей. Всі один перед другого „роблять запаси“. Йде собі спокійно вулицею жінка, про покупки навіть і не думає. Алеж добачила хвіст. „Громадяночко, що тут дають?“ — Відкажуть їй — масло там, чи мило, риж або муку. Їй байдуже що. А вона зараз виймає кошичок, пильно перерахує гроші і без надуми стане у хвіст на годину або й дві.

Підняти хлібозаготовку репресивними мірами не вдалося. При кінці січня добилися деякої піднесення, але в лютім заготовки знов впали. В дуже важкому положенні міста: запаси хліба малі. Москва ще в кращому положенні але міста на Україні мали в січни запасів на 3—5 днів. В комуністичних сферах щораз більше росте розбиття і хаос. Одні доматаються — „не дражнити селянина безцільно смішними хлібовими відділами“, другі — рішучого звороту на право, треті — негайно зачати закупно хліба за кордоном, бо інакше доведемо діло до голоду“.

„Дуже важке тепер життя на селі. Недавно мені довелося балакати з одним робітником, що вернув з рідного села десь зі саратівської чи пензенської губернії, на всякий випадок з околиць і під цю пору хлібосітих. Він розказує, що життя в його рідному селі в останньому часі різко змінилося. Селянам абсолютно не вільно вивозити збіжа на базар до найближчих міст і місточок. Від селян жадають, щоби вони збіже віддавали в заготовні склади або кооперативи; останні-же перестали продавати товарі за гроші і відступають їх тільки в обмін за збіже, при чім за збіже платять тільки 80 коп. за пуд, тоді, як в місті ця сама ціна виносить 150—170 коп. При обміні товарів за збіже установлені ось які норми: за фунт мила — 14—15 фунтів жита; за 1 метр поганої паперової матерії — 25 фунтів жита; за 3 метри поганого баркану — 20 фунтів жита і т. д. Селяни дуже невдоволені і балакають, що на село наложили „збіжеву контрибуцію“. „Ждали ми цілу осінь війни, — кажуть вони, — війни покищо нема, але збіжеву контрибуцію наложили на нас і без війни“.

Стільки кореспондент *соціялістичного* органу. Знов-же знаменито поінформований і в Кремлі найбільше упривілейований кореспондент „Берлінер Тагеблятту“ п. Павло Шеффер в числі з 21. лютого 1928 пише ось що:

„Совітський Союз переживає **аграрну кризу.** Перш усього тут діло в кризі продажі. Збіже є. Але мужик не хоче довозити його подостатком на ринок. Ось тут ядро великого, здебільша дуже заплутаного питання, яким турбується уряд і яке відділовує на ціле радянське господарство. Питання отсе не впало з неба. Його можна було вже віднайти в цифрах експорту за останні три роки. Перше розчарування виникло в р. 1925-26. Тоді повинні були бути вивезені 5 міліонів тон. Але з великою бідою вивезено тільки 2,600.000 тон. В слідуючому році знов дальше стагнація, не вважаючи на скріплення закупок і постійно ростучу індустріялізацію. Вдалося добути всього 3 міліони тон, які вивозила Росія перед війною. Цього року вивезено до кінця січня всього пів міліона тон. **Ледви чи вдасться до жнив отсю цифру значно підвищити.** Одночасно минулорічний активний торговельний біланс впав в першій четвертині рахункового року 1927-28 з 76 міліонів рублів на 4 міліони. Перший раз від 1923 року стає біля журби за експорт також **журба за постачання внутрішнього ринку.** Минулого року дня 1. січня 1927 розподільні урядові пункти мали запасу **для армії і міст на 7 і пів міл. тон збіжа і сімяних** продуктів. Тепер таких запасів є тільки на 5,706.000 тон. Значить є недобір на 1,795.000 тон. Дня 10. грудня мин. року зачалась дуже енергійна хлібозаготовна кампанія. Та не вважаючи на це в грудні дефіцит виносив 661.000 у порівнанні з попереднім роком. У січні підвіз трохи збільшився. Але в березні знов прийшов дефіцит на 300.000 тон. По офіціяльним даним, до нових жнив, себто до 1. червня п. р. треба ще зібрати **2 і пів міл. тон збіжа тільки для прокормлення армії і міст.** Але чи їх справді збереться? — невідомо. Коли в лютім заготовка недопише, треба буде приняться за надзвичайні міри. Отже перш усього нарушити резерву міліона тон збіжа, котру відложено у сховки минулого року, а в дальшій мірі — **купувати збіже за кордоном** (!) Всеж таки дефіцит сьогорічної хлібозаготовки є таємничий. Де напр. скритий запас них 3 міліонів тон, призначених до експорту, якщо навіть відрахувати 1 міліон резерви для армії? Нема сумніву, що селяни попросту скривають велитенські маси збіжа і чинять це з причин тільки їм відомих...“

Ось картина положення, змальована з двох протилежних сторін, але так, що один малюнок доповняє другий.

Правда, той-же самий Павло Шеффер в дальшій своїй кореспонденції з 1. березня 1928, під наг. „Оптимізм“ сильно змякшує свої попередні виводи про теперішнє господарське положення в СРСР, що також підтверджує в останній своїй промові Риков (заготовна збіжева кампанія опанована). Одначе нема сумніву, що Радянський Союз далі сидить в тяжкій господарській кризі, яка має не проминаючий тільки глибший і серіозніший характер, чим всі дотеперішні, які Союз проходив в останніх літах. До якого ступіння мусить бути напружена ситуація в Рад. Союзі, свідчить наглядно от хочби історія про нагле відкриття агентами ДПУ т. зв. економічної шпіонажі і саботажу, котру, мовляв, вели в Донбасі заграничні інжинірі і специ.

Між іншими, арештовано трьох німецьких інжинірів, представників відомої великої берлінської електричної фірми А. Е. Ґ. Розуміється, є це звичайна більшовицька провокація, придумана на те, аби щораз більш ростуче невдоволення населення звалити на „закордонних шпіонів“, в чому більшовики є незрівнані майстри. В їх звідомленнях кажеться, що таку шпіонажу і такий свідомий саботаж закордонні специ вели вже *три* (!) роки. І агенти ДПУ щойно тепер його відкрили! Треба бути дуже наївним, аби повірити в отсю більшовицьку видумку!...

Причини істнуючої кризи слід тому заналізувати глибше і точніше їх вияснити.

Д-р Павло Лисяк.

За океаном.

Українське музичне видавництво.

Читаємо в амер. „Свободі“:

Українська пісня — це наш скарб. Це загально відома річ. Всі здаємо собі добре з того справу, але не застановляємося глибше над тим, як ми з тим скарбом поводимося. Скарбом завжди люди дорожили, його пильно стерегли, бо інакше до комори закрадуться злодії або всякого роду прошені і непрошені гості, а то й вороги, і будуть господарити чужим скарбом, як захочуть.

Пристосуймо ті слова до української пісні, а побачимо, яка це гірка правда. Бо не тільки в Европі, але навіть тут в Америці господарять нашим скарбом на міжнароднім і навіть на нашім власнім музичнім ринку — чужинці, навіть явні вороги нашої культури. Ось ми свідками того, що наша пісня і наш танок завойовують навіть Бродвей, але все те йде не на рахунок української культури. З другого боку ми свідками того, як наше, себто українське амер. громадянство, годують усякою музичною „халтурою“ малоросійського змісту, яка нам не то чести, але просто ганьбу наносить.

А попри те все відчуває тут кожний, що має якийнебудь звязок з музикою і співом — велику недостачу вартісної нашої музичної літератури, з якою можнаб познайомити молоде українсько-американське покоління. Ходить тут, річ ясна, про такі твори, які репрезентували би в Америці достойно наш музичний скарб. Бо тільки такими творами можемо захопити й американський світ. А це справа першої ваги.

Все те було тут нераз обговорюване в крузі любителів музики. І от наслідком тих розважувань повстала в Ню Йорку **Українська Музична Накладня,** яка вже започаткувала свою діяльність виданням „Альбому українських народніх пісень“ на скрипку і фортепян. Видання те виготовив наш композитор Михайло Гайворонський. В альбом увійшло 34 найкращих українських народніх пісень, з яких деякі являються друком перший раз.

Видавництво те заслугує на особлившу увагу ще й з того боку, що воно вже навязало звязок з нашими музичними установами на всіх українських землях. Вже в близькому часі вийдуть нові альбоми української народньої й оригінальної пісні і музики. Будуть там твори не тільки старих композиторів, але й найновіших.

Оте видавництво ведуть: М. Гайворонський, д-р Л. Мишуга, Д. Галичин і М. Сурмач. Їх імена повинні бути свого роду гарантією, що видавництво вивяжеться зі свого завдання як слід.

Адреса видавництва: **Ukrainian Music Edition, 103 Avenue A., New York, N. Y.**

Український Хор „Бандурист“ у Ню Йорку.

В тім самім часі зорганізувався в Ню Йорку Український Хор „Бандурист“, який поставив собі подібні завдання на полі плекання української пісні. Гурток ідейних любителів музики зорганізувався в тій цілі, щоб піднести культурний рівень пісні серед українців і поширювати її серед чужинців. Музичний провід хору спочиває в руках відомого диригента п. Юрія Кириченка. Хор мав уже нагоду запрезентувати себе якнайкраще. Надіємося, що в короткім часі він зросте і дасть про себе знати не тільки на українських естрадах, але й на чужих, несучи широко славу невмирущої української пісні.

Радянська Україна

В харківській комісії українізації.

В харк. „Вістях“ з 7. березня читаємо: Українські державні курси почали новий прийом слухачів. Прийматимуть не лише тих, хто бажає вивчити українську мову, але й усіх, хто має намір піднести знання української мови. Для таких категорій відкриють курси підвищеного типу. Групи підвищеного типу, як філії курсів, можна відкривати і в установах, якщо вони матимуть 25—30 слухачів. — Перед центр. комісією українізації порушила харківська окр. комісія справу перевірки знання української мови серед членів професійних спілок. — Таж комісія запропонувала управі трамваїв зняти у вагонах усі вивіски й таблиці, написані неправильно по українськи.

Ще один лист польського ксьондза про контрреволюцію латинського духовенства в УСРР.

Харківські „Вісти“ принесли дуже характеристичного листа ксьондза А. Гутовського до Редакції про політичну ролю польських ксьондзів на Україні, якого в цілости передруковуємо. Він звучить:

„Шановний товаришу редакторе! Не відмовте вмістити у вашій газеті таку мою кореспонденцію:

Стежачи за пресою, мені нераз доводилося зупинити свою увагу на повідомленнях про притягнення до відповідальности службовців культу католицької церкви. Скільки не стосувалося моїх колєг, я жваво цікавився такими справами й щоразу мені доводилося переконуватися в тому, що злочини насправді зроблено й винні дістали по заслузі. Проте, серед католиків частенько ширилося чутки про те, що католицьке духовенство ні в чому не повинно й його тероризує радянська влада. На підставі повідомлень преси, що їм безперечно треба вірити, про злочини поодиноких ксьондзів, я доходжу до висновку, що ці чутки взмисне ширено з провокаційною метою, щоб підірвати престиж радянської влади в масах релігійних людей і головним чином, католиків.

Як на приклад, можу вказати на справу ксьондза Скальського, що його маса релігійних оточували ореолом невинности перед Радянською владою й мала не мучеником за костел та католицьку релігію. Насправді-ж, як встановлено було на суді, ксьондз Скальський, як і деякі інші, що їх притягали до відповідальности, ксьондзи вчинили чимало злочинів проти радянської влади і справедливо засуджені за це радянським судом. Зупинюся тільки на цій справі через те, що вона одна з останніх і найпамятливіших, для тих, що цим питанням цікавляться. Про інші злочини католицького духовенства докладно не говоритиму, бо це досить відоме з преси.

Щоб не опинитися в ролі обвинувача й не говорити про злочинну діяльність тільки інших ксьондзів, вважаю за свій моральний обовязок не змовчати і за себе, за те, що я не досить енергійно перешкаджав Станишанському костельному комітетові у спробі заховати костельні цінности, коли їх забирали на користь голодним.

Через мою інертність, частину костельних цінностей, що їх призначалося для порятунку людей свого часу від голодної смерти, було заховано.

Коли костельний комітет ухвалив був заховати ці речі, то його представники звернулися до мене по пораду і я, не використавши в достатній мірі свого авторитету ксьондза, не умовив їх не виконувати наміченого пляну і став невільним учасником злочину, згодившись на пропозицію костельного комітету заховати цінні речі. Поруч цього було відповідне обговорення де говорилося про можливість зміни влади що і наводилося, як достатній аргумент потреби ці речі заховати. Отже, в справі переховування цінностей відігравали ролю не тільки

матеріяльна сторона, але це питання обговорювалося і з політичного погляду. Цей момент і чимало відомих мені вчинків поодиноких ксьондзів, ще раз переконує мене в тому, що службовці культу, втручаючись до економічних справ костела частенько, непомітно для себе, стають на шлях обговорення та вирішення принціпіяльних питань політичного характеру в країні, **де релігія нічого спільного з державою не повинна мати**, бо роля ксьондзів у розвязанні політичних питань виходить за межі можливого, і ще через те, що це не входить до їхніх обовязків і прямо забороняється канонами католицької церкви.

Міркуючи так і детально ознайомившись з отвертим листом групи ксьондзів Камянецької епархії, доходжу до непохитного переконання, що висловлена в цьому листі думка не підлягає жадному сумнівові, і я цілком і повнотою приєднуюся до платформи цієї групи, вважаючи, що тільки за допомогою отвертої заяви про свої незаконні вчинки, можу виправдатися перед радянською владою. Отверто визнавши своїх помилок та спокутої вини перед радянською владою, вважаю за потрібне ще й з тієї причини, що остаточно переконався **в недоцільности будь-яких вихилятся проти радянської влади.**

Я рішуче заявляю, що католицька церква в радянській республиці має всі можливости вільно існувати й не повинна ні в якій мірі втручатися до політичних справ держави.

Заявляючи про це в пресі, я закликаю чесних службовців костела стати на шлях **льояльного ставлення до радянської влади** й зректися всяких вчинків, що звязані з обговоренням питань, які посередньо або безпосередньо зачіпають інтереси радянської влади або заподіюють шкоду республиці трудящих.

Настоятель римсько-католицького костела ксьондз А. Гутовський.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ПРОМОВА Д-РА ЛЬВА ГАНКЕВИЧА.

(Продовження.)

Бороню двох людей з міста й одного з села: перші Дзісь і Дзьобівна, а селюх — се Матийців. Маю сентимент для села, тому зачну від Матийціва.

Матийців уроджений 1900 р. в Белейові, тихім, але національно свідомім селі долинського повіту. Він своїми очима оглядав усі армії, що переходили через долинський повіт і нераз він мріяв про те, щоб побачити і свою українську армію. І він її побачив, побачив Українських Січових Стрільців. І в душі того 15-літнього хлопця зродилося гаряче бажання й самому послужити своїй Батьківщині зі зброєю в руці. І чомуж тут дивуватися, що в одному з тих „небезпечних" листів, що їх найшла в нього поліція, є таке закінчення: „Думаю, що побачимося аж над синіми водами Дніпра". Прок. чомусь замовчав про це закінчення.

Прис. судді! Прок. обвинувачує Матийціва, що він хотів дістати польський кріс. А на що хотів його ужити, хіба дуже ясно каже закінчення того листа. І тому питаю вас: Чи справді польський прок. має робити акт обвинувачення Матийціву за те, що він хоче йти над сині води Дніпра — хочби з польським крісом? Чи ви не відчуваєте, що такий акт обвинувачення мав би право зробити хіба більшовицький прокуратор, а ніколи польський?!

Прокураторові взагалі не подобається Матийців. Не подобається йому його оборона, а ту свою нехіть опирає він головно на конфіденціональних доносах станиславівської поліції. Матийців бороняться, що по скінченні учительського семинара не міг дістати учительської посади в рідному краю, а хіба десь на Мазурах, Поморю або в Познанщині, хоч і це сумнівне. А щоб не бути тягарем батькові, вступив як торг. помічник до кооперативи в свойому селі, де рівночасно працював в чит. „Просвіти". Це знову не подобалося місцевому командантові поліції, який за те почав обкладати карами — кооперативу.

Тут треба ще для вірности додати, що учительський семинар не дав потрібного знання Матийціву до праці в кооперативі. І в жовтні 1926 р. зібралася рада кооперативи і сказала Матийціву: „Хлопче, ти може був би добрий учитель, але покищо з тебе невідповідний кооператор. За ту твою дотеперішню працю виплатимо тобі 250 зол. Їдь до Львова чи Станиславова і набери там кооперативного знання". І поїхав Матийців до Станиславова, де дир. кооперативи є його кревняк, щоб навчитися, як вести кооперативу. Одначе тут нова трагедія Матийціва. Бо ось що доносять конфіденціональні рапорти: Матийців нічого не робить у Станиславові, а до нього приходить якийсь мнимий директор кооперативи і військовий чоловік в уніформі улана. Трибунал відкинув внесення оборони на покликання того „таємничого" і „мнимого" дир. кооперативи „Злука" в Станиславові і того ще більше таємничого улана, яким є також кревняк Матийціва, тепер студент мед. у Львові.

Але прок. зробив ще один закид Матийціву, а саме, він тому працював при війську в канцелярії, бо так наказує німецька шпіонажа. А трибунал відкинув і тут внесення оборони на покликання тих сотників польського війська, командантів Матийціва при 42 п. п. в Білостоці, на обставину, що це вони приказали Матийціву працювати в канцелярії проти його волі, а потім при відході Матийціва з війська виставили йому, як зазначують з приємністю, якнайкращу опінію.

Прок. обвинувачує Матийціва і в тому, що він взяв з війська зошит з порозумівавчими сигналами летуна з землею. Ми того зошиту не бачили, бо комендант поліції в Долині таку велику вагу прикладав до цеї „великої військової тайни", що десь цей зошит на поліції згубив. А слуханий як свідок бюровий товариш Матийціва, підстаршина Сітек, з цілою рішучістю заявив, що ті сигнали — це його записки зі школи і що в тому зошиті ніяких друкованих регулямінів, летунських відзнак чи інших знаків немає. Цей зошит тримав Сітек на печі в канцелярії, а до того не виключав, що дав його Матийціву сам.

А тепер кілька слів про карти моб., щодо яких писав до Матийціва Ів. Вербицький. Моїм глибоким переконанням є те, що моб. карти збирано виключно для потреб УВО, бо ні Німеччина ні СРСР того зовсім не потребували. Військовий експерт сотн. Белецький сказав тут, що він щойно вдруге стрічається з фактом збирання моб. карт. Коли такий знавець, як сотн. Белецький стрічається зледви другий раз з фактом збирання мобілізаційних карт, то чи не вказує це на те, що ці річи збирано виключно для потреб УВО, а не для чужих держав, для своєї майбутньої армії, а не для чужої? Збирання тих моб. карт вказує на національний момент цеї справи, а саме, що УВО хотіла знати, кілько і де матиме своїх українських жовнірів на випадок війни. Чужим державам такі інформації не могли принести найменшої користи, вони для них зайві.

То всі „злочини" Матийціва. А супроти того матеріялу, мені здається, не буде дуже велике прохання до вас, прис. судді, щоб ви дозволили цій сільській дитині з Белеїва піти на ті сині води Дніпра під золотоверхий Київ — навіть з вашою тайною: польським крісом.

Переходжу до обв. Дзьобівної і Дзіся.

Дзісь, як ученик вищої гімназії, бере участь в українсько-польській війні у Львові і стоїть у Львові на варті коло магазину. Потім вибирається на Чехословаччину, бо чув, що там твориться український легіон для звільнення Сх. Галичини. Але там Дзісь побачив, що це не український легіон, а звичайний робітничий відділ, і він виїздить на Вел. Україну. Та зараз по переїзді через кордон Дзіся арештовано як українського шовініста і вислано до Москви, де він просидів цілковито 3 місяці в чеки.

Вернувши до Галичини, Дзісь обняв кольпортажу й адміністрацію „Нац. Думки" на цілу Польщу. Як кольпортер „Нац. Думки" їздив Дзісь до Праги. А прок. добачує в тій його їзді щось незвичайно підозрілого, бо, мовляв, така подорож дуже богато коштує.

Прок. не знає, чи не хоче знати душі поета. Начальним редактором „Нац. Думки" в Празі є відомий український поет Олесь Бабій. Можна від поета всього ждати і всього вимагати, тільки не обчислювання коштів подорожи. А з другого боку — чи справді такі високі кошти дороги до Праги? Дзісь — не поет. І вирахував добре, що ті кошти не будуть великі. Дзісь не платив пашпорту, а перейшов нелегальним шляхом чесько-польський кордон. Тим шляхом від кількох літ ішла наша університетська молодь на студії за кордон. Пашпортів за 500 зол. не платив ніхто! Не платив і Дзісь.

А що таке „Нац. Думка"? Це орган української національної молоді, легальний орган, що розходився в Польщі теж цілком легально. Чи адміністрація й кольпортажа цього журналу може бути причиною до поповнення злочину з § 58 і 67 т. з.?

Ще дві річи закидує Дзісеві прокуратор. Одна справа — це картка, яку мали найти у нього поліц. агенти в хвилині його арештування, а друга — література про яку каже прок., що вона була чисто шпіонського характеру.

Щодо картки, то поперте оборони Дзіся. Картка писана не рукою Дзіся, як це понад усякий сумнів ствердили графольоги і її помилково акт обвинувачення приписує Дзісеві. Бо слуханий як свідок поліц. агент Смальто признав тут, що картку ту знайдено на землі біля арештованого Дзіся, а далі, що картка ця лежала на поліції між стосами паперів. Де запорука, що це та сама картка, де певність, що тої картки не підкинено або не найдено у когось іншого, при цілком іншій нагоді?

Питаний на цю обставину підчас розправи Дзісь заявив ясно і рішучо, що він дуже добре розріжняє два роди шпіонажі: один рід за гроші і для чужої держави, а другий рід — без грошей, для своєї нації, для своєї держави. І додав, що його безпосередня і темпераментна вдача не надається до такої роботи, бо він скорше й радше брав би участь у безпосередній боєвій акції.

Я переглянув літературу, що її найдено в Дзіся.

Перша книжка — це „Історія військової шпіонажі" Федуняка. Книжку ту видала книгарня Водека у Львові в польській мові і кожний може собі її купити. Сам Федуняк — урядовець військової канцелярії Д. О. К. у Львові.

Другу книжку назвав прок. важним документом англ. шпіонської директиви. Маю враження, що помилився. „Війна будучини" — це твір амер. генерала Джерджа Уілера Гінмена. Це один уступ з його великої праці під цим заголовком, що недавно появився друком.

(Докінчення буде.)

ПРИДІЛ МАНДАТІВ ІЗ ДЕРЖ. ЛИСТ.

Варшава, 15. березня 1928.

Держ. виборча комісія, на засіданні під проводом ген. виб. віцеком. Царя ствердила такий вислід виборів: В округах одержали: 1-ка 102 мандати, 2-ка 52, 8-ка 34, 7-ка 9, 6-ка 4, 10-ка 21, 13-ка 5, 14-ка 3, 17-ка 6, 18-ка 45, 19-ка 5, 20-ка 1, 21-ка 4, 22-ка 8, 24-ка 31, 25-ка 28, 26-ка 1, 30-ка 8.

Нині розділено 72 мандати, що припадають із держ. лист, осьтак: 1-ка 23 мандати (разом 125), 2-ка 12 (разом 64), Визволенє 7 (разом 41), НПР 2 (разом 11), Стр. Хл. 4 (разом 25), Бльок непольських народів 10 (разом 55), Україн. соц. рад. 1 (раз. 9), НД 7 (раз. 38), ХД і Піаст 6 (раз. 34). Разом 72 мандати. Інші партії і льокальні листи не були управнені користати з держ. лист.

Бльок непольських народів: Дм. Левицький, Грінбавм (жид), Єремич (біл.), Навман (нім.), Хруцький, П. Васинчук, Рознер (жид), Гребе (нім.), Мін. Рудницька, Мих. Струтинський.

22-ка: д-р Лев Бачинський.

У тім приділі можуть іще наступити зміни щодо 1-ки і 2-ки.

НОВОВИБРАНІ ПОСЛИ МОЖУТЬ УЖЕ ЇХАТИ ЗАЛІЗНИЦЕЮ БЕЗПЛАТНО.

Варшава, 15. березня 1928.

Мін. комунікації виправцювало обіжник до всіх зал. дирекцій, у якім звертає їм увагу, що відписи повновласних листів, які є в руках послів і сенаторів, управнюють їх до безплатного користування з польських державних залізниць.

ГЕН. СОСНКОВСЬКИЙ ВІЦЕПРЕМІЄРОМ?

Варшава, 15. березня 1928.

Є чутки, щоколиб Бартеля вибрали маршалком сойму, то віцепреміром буде ген. Сосньковський. Говорить теж про зміни на становищах мін. комунікації й освіти. ППС. виступає проти кандидатури Бартеля на маршалка сойму.

КАНДИДАТ НА МАРШ. СЕНАТУ.

Варшава, 15. березня 1928.

Зачувати, що як кандидата на маршала сенату висувають із 1-ки кн. Зд. Любомірського.

ПЕРЕРВАНЯ НІМ.-БІЛЬШОВИЦЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

Берлін, 15. березня 1928.

„Льокальанц." подає, що підчас розмови між. Штреземана з більшовицьким амб. Крестинським прийшло до порозуміння в справі перерваня переговорів. „Берзен Кур." подає, що предсідник більшовицької делегації Шляйфер виїхав до Москви.

НОВИНКИ

— **Поліційні методи.** Вчора, дня 14. ц. м. забрала поліція ч. 13. тижневика „Свобода". До хвилі, коли це пишемо, тобто до год. пятої і пятьнадцять мінут 15. ц. м. поліція не повідомила редактора „Свободи" про те, що в газеті заквестіонувала, дарма, що законний речинець відповіди (24 год.) уже минув. „Діло" і „Свобода" постійно наражені на такі „приємности" з боку поліції, тоді, коли інші газети, а передовсім польські, дістають інформації про заквестіоновані місця в газеті до кількох годин. На українську пресу спливає, очевидно, в таких випадках окрема особлива „ласка".

— **Відчит проф. Лепкого в радіо.** Дня 16-го березня в год. 17.20 проф. Богдан Лепкий матиме відчит в радіо через краківську надавчу станцію. Краківська радіостанція буде трансмітувати відчит на краєві станції.

— **Конкурс на платні відпустки та стипендії для вчителів.** Мін-ство віроісповідань і освіти оголошує конкурс на стипендії (почасти і платні відпустки) для осіб, що мають намір стати вчителями педагогічних предметів у народніх школах. Умовини приняття находяться в усіх школах. Прохання треба вносити до 1 червня 1928. У конкурсі можуть брати участь студенти і вчителі у службі.

— **Еміграція до Канади.** У львівськім воєвідстві радить конференція як краще зорганізувати еміграцію за море, головно до Канади, куди Польща може вислати цього року з 20.000 хліборобів.

— **Темна хроніка.** Львівський адвокат д-р Кольник відповідатиме з товаришами перед судом за зловживання на міліон зол. — У Ряшеві трьох парубків напало на хату якоїсь старушки-купчихи і завязавши їй голову хустиною, домагалися грошей. Замісць грошей найшли... 200 хустин; їх зловили і вони признались до грабіжі. — Трьох львівських молодців — найстарший мав 21 літ, а наймолодший 12 — найшли собі „високе" займаття: стягали з дахів бляху і продавали її. Старші дістали по 2 міс. вязниці. — Замарстинівський громадянин Ключник дістав 8 міс. за авантури в шинках з погрозами і за крадіж — усе це не перше в його життєписі.

— **Відгомін ювилею О. Кобилянської.** Союз українських жінок у Чехословаччині подбав за те, щоби у більшости чеських щоденників була поміщена фотографія О. Кобилянської та замітки про неї. У „Жіночому Слові" (додаток до „Ческе Слово") 27. лютого була велика стаття голови Украін. Ж. С. С. Омельченкової про письменницю; у ч. 10 з грудня 1927 у журналі „Женска Рада" є згадка про ювилей. Болгарський часопис „Женски Глас" у ч. 7. помістив статтю про Кобилянську С. Омельченкової, також словінський „Женски Свет".

— **Землетрус і повінь у Каліфорнії.** Каліфорнія — країна колись славна на весь світ копальнями золота, скриває в своїй землі поруч скарбів причину землетрусів. Могутній підземельний товчок зірвав цими днями гать на ріці Санта-Кляра і вода розлилась рівниною, заливаючи містечка та оселі. Є це місцевости Фільмор і Піру. Досі ствердили смерть тисячу осіб. Точніших подробиць нема, тому, що телеграфічні та радіові апарати знищені. Одно відгалуження „Південного Пацифіку" підмулене і комунікація на цьому перервана. Вода досягла до міста Санта Павла, але не могла залити всього міста, бо розлилась дуже широко. 150 осіб, що працювало при водних машинах згинуло. Від місця катастрофи тягнуться до Льос Анджельос підземельні водопроводи через пустелю на просторі 30 км. Великі простори, куди перейшла хвиля повені вкриті грубим намулом; під цим намулом находиться ще багато невідомих жертв. Є неперевірені вістки, що гать зірвав не землетрус, а фермери, що мають порахунки із Льос Анджельос.

— **10-ті роковини прав жінки виборених** в Англії пригадує англійська преса цього місяця. Від 10 літ англійське жіноцтво користується майже повною рівноправністю

в своїй суспільности, якщо не рахувати армії, фльоти, дипльоматії та консульської служби, що ще бороняться перед наступом жіноцтва. Навіть у торговельних палатах засідають в Англії жінки на директорських фотелях. Зате в самім промислі їхня участь ще дуже слаба. Також у т. зв. фахових союзах те саме: на 27.000 голов цих союзів є тільки 300 жінок головами. Жіноцтво починається вже жалувати, що навіть деякі посади мущини вважають виключно жіночим монополем, нпр. переписку на машині. „Стенотипістів“ є мінімальне число і в цій ділянці праці мущини є дуже слабими суперниками жінок. Англійська преса підкреслює з вдоволенням, що з менту вдобрення прав для жіноцтва, щез в Англії несимпатичний, сильно поширений тип воюючої суфражистки.

— **Ошуканець і література.** Великі ошуканці починають щораз частіше користуватись досвідом розумних книжок. Париж має таку нову сензацію: Якийсь ошуканець у великім стилю повторив дослівно крадіж дорогоцінностей описану в однім оповіданні Гастона Леру про подвиги Арсена Люпена. Він увійшов до першорядного золотаря, казав собі показати найкращі бриліянти і як справжній мільйонер у всій поведінці заплатив за них мільйон фр. готівкою. Коли він явився там за 4 дні пізніше, його прийняли з найбільшим довірям. Він вибрав собі дорогоцінности за 3 міл. фр. і казав їх переслати недалечко в готель, де він виплатить гроші, яких лякався носити при собі. Коли післанець прийшов із дорогоцінностями, мільйонер голився в негліжі. Оглянув прикрасу, поклав її у касету і кінчив одягатись. Вийшов до другої кімнати по гроші і щоби закінчити свою гардеробу. Післанець ждав 10 хвилин, 15, 20 — надаремне. Спокійно підійшов до касетки, де лежали дорогоцінности і ствердив, що вона мала вирізане дно, зовсім так само як в оповіданні Леру. Ошуканець щез безслідно. До всього повтореного оповідання Леру бракує ще Арсена Люпена, який найшов би злодія.

— **Біольоґ неприхильний бльондинкам.** Американський біольоґ д-р Г. Націнгер, що викладає в університеті у Буфальо, вірує, що за яких сто літ бльондинки щезнуть із лиця землі. Його висновок збудований на масі статистичного матеріялу, який каже, що в англо-американськім світі, де бльондинок є ще найбільше на 100 новонароджених дівчат ледви 5 має ясне волосся і пять руде; решта це — брюнетки та чорнявки. Професор додає, що бльондинки мають у собі менше життєвої сили і менше мізкової маси, як брюнетки та чорнявки. Із цього виходило би, що слабша половина людського роду складатиметься в майбутности із самих жінок із більшою життєвою та мізковою енергією як досі. Варт би знати, чи за той час відбудеться такий-же процес і на користь мущин...

— **Оригінальний музей.** У Парижі святкує 100-і роковини свого істнування один із найоригінальніших музеїв у світі: „музей Ґревен“, названий іменем свого основника, славного рисівника, який мав доґенну ідею збирати воскові фіґури славних сучасних. Від часу як згорів такий музей у Льондоні (4 роки тому) „музей Ґревен“ є найбільшою в світі колекцією воскових фіґур. „Славні“ люди, зібрані там від 100 літ стоять у природній величині, автентичних костюмах і деякі роблять враження живих. Цей музей має одну оригінальну рису: люди, що доступили чести ввійти в ґалерію воскових фіґур, а неждано тратять свою славу, щезають звідтам і лишають своє місце іншим. Це робиться і з огляду на недостачу місця і для виправки справедливого „осуду історії“. Фіґура Мілерана щезла в 5 днів по його упадку як президента; Карпантіє побитий Демпсеєм, щез; на місце Блеріо прийшов Ліндберґ, на місце танечниці Містенґети, перша акторка держ. театру Сесіль Сорель. Найповажніше місце займають там „сензаційники“, що мали до діла із „славними“ вбивствами, шибеницями, в роді Ляндрі..., Людвика XVI. під гільотиною і героїв кервавої революції. Сучасні „слави“, що входять у це товариство звичайно жертвують своїм одягом на воскову ляльку і коли хотять іти за модою можуть за кожним разом цей одяг виміняти на інший.

— **Світова всячина.** У славнім американськім нафтовім скандалі, у звязку із політичними зловживаннями, який тягнеться вже 7 літ, слідча комісія найшла новий корупційний фонд на півпята міл. дол. — У Ленінграді на протязі одного дня сконфіскували товар 100 купцям, які не заплатили податків а іншим зачинили крамниці. — У 100-і роковини уродин Ібсена норвеська почта випускає низку марок із портретом драматурга. — Кулідж підписав декрет, яким Спол. Держави повертають 80 проц. майна сконфіскованого австр. і нім. підданим підчас війни. — Один із найстарших віденських акторів Ріхард Йон повісився, маючи 84 роки. — Нім. міністр внутр. справ Кайдель занедужав на грипу мізку. — У перській провінції Сеїстан землетрус знищив кільканацять вулиць міста Небендан і вбив 50 осіб. — Нім. пароплав „Ґертруда“ зударився з данським „Еленсборґ“. — Летун Гінклер закінчив свій лет на аеропляні: Льондон—Австралія. — У фабриках авт Фоккера у Сквежине пожежа знищила кілька галь.— У Ню Йорку малярі демонстрували проти свого уряду при нагоді відкриття памятника Кошута. — У Пренцлав (Німеччина) двох робітників, членів комуністичної партії, напали на місцевого лікаря замасковані; він гадаючи, що це бандити, застрілив їх. — У Гамбурзі засудили на вязницю лідера націоналістів Гофмана за образу республ. прапору.

Театри.

„Кооператива Український Театр“ під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича): Перерва.

Міський великий театр:
16-го г. 7·30 „Спадкоємець“, А. Седлецького.
17-го г. 3·30 попол. „Цілунок Попелюшки“, Баррі.
17-го г. 7·30 „Гамлет“, Шекспіра.

Міський „Театр Новин“:
16-го г. 8. веч. „Лише Ти“.
17-го г. 8. веч. „Лише Ти“.
18-го г. 8. веч. „Лише Ти“.

КІНА.

„Аполльо“: „Цирк“, Чарлі Чаплін.
„Палас“: „У найданах присяги“, „З денника Експедиції“.
„Лев“: Чорна Венера“, Джозефіна Бейкер“.
„Фатаморґана“: „Зов моря“.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

„Світ“, (ч. 5., березень), ілюстрований журнал. Зміст: М. Рудницький: Полеміка. М. Кічура: Поезії. М. Дороцька: Одна сторінка. Звенигора. Е. Зощенко: Жінка. Дещо з графольоґії.Проміні і їх вартість. П. К.: Стріча. Дон Кіхот з Етенгайму. Доля винахідників. А. Франс: Непідкупні судді. Львів зимою — світ. Л. Януш евич. Звенигора: Картина із скандинавської доби. Артистка П. Отава. Биття серця на фільмі. Дім альхемістів. Власними силами. Г. Г. Еверс: Найвище кохання. (фейлетон). Влом до Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові — світл. Е. Чайковський. Зі спорту: Новий спорт у Англії. З екрану: Фільмова артистка Норма. Зі світу: Акробатичний попис. Дон Кіхот з Етенгайму (3 світлини) світл. Л. Янушевич. Зі світу: Вівчарська собака. Зі світу: Льондон в часі повені роєкт літньої оселі „Супруга“.

ОПОВІСТКИ.

Нова кухня вітамінова, книжка потрібна в кождій українській хаті, на селі і в місті. Після найновіших вимог здоровля зложила Осипа Заклинська. На зміст книжки складаються такі частини: І. вегетаріянська, ІІ. мясна, ІІІ. дієтична і діточа, IV. ради для газдинь. У першій частині між іншим приписи про варення вітамінових страв, печення хліба, вітамінові торти, тіста, компоти, заварювання, галярети, мармеляди, безалькогольні напитки, морожене і т. і. Книжка обіймає біля 290 стор. друку вел. вісімки і виходить з друку перед Великодними святами. Ціна її в передплаті, отриманій до 10. квітня н. р. виносить лише 4 зол. вже з почтою, після виходу з друку ціна буде значно вища. Передплату приймає В-во „Русалка“, Львів, Куркова ч. 10. Звертаючи увагу нашого громадянства взагалі, а зокрема наших жінок-господинь, що так гарно і практично написаної кухарської книжки не було і нема досі навіть в чужих мовах, та що з замовленнями треба поспішати, бо наклад дуже обмежений. 1680 2—2

В неділю дня 18. III. ц. р. в год. 7-ій вечером відбудуться сходини членів Т-ва „Молода Громада“ в салі Української Бесіди у Львові вул. Рутовського 22. Взивається всіх членів обовязково взяти участь в цих сходинах. — Головна Рада Т-ва „Молода Громада“. 1703 1—2

Дві вистави килимів у Національному Музеєви (вул. Мохнацького 42), а саме — новітних з робітні Ольги і Олени Кульчицьких і давніх зразкових наддніпрянських поруч з рушниками давніми і новітними — будуть віддані до загального огляданя в неділю 18. березня в години 10·30. Загальні пояснення першому гуртови гостий подасть директор Нац. Музею І. Свєнціцький. — Управа Національного Музею і Кооператива „Українське Мистецтво“ запрошують ціле Громадянство до найчисленійшої участи в цьому скромному святі українського творчого духа. — Вступ 1 зол., для молоді усіх шкіл поодиноко 50 гр., в більших ґрупах по 25 гр, — Вистава буде відчинена щодня 10—15 год. 1705 1—2

„Берзон“ на недільну обуву!

Ношення твердих шкіряних запятків, а ще підбитих підковками викликує тяжкий хід. Ношення гумових запятків БЕРЗОН дає легкий, гнучкий і тихий хід. Спеціяльно для жіночого черевика і для молоді є запятки БЕРЗОНА скромною елеганцією, не полученою з більшим видатком. Гумовий запяток БЕРЗОН є витреваліший від шкіри і удержує обуву в добрім стані.

Підчас слоти запяток БЕРЗОН є незрівнаний. Шкіра пересякає вогкістю, стає мягкою і швидко витирається, БЕРЗОН не піддається вогкости, не тратить форми, хоронить обуву і тому дуже оплачується.

В Америці як селяни так і міщани носять на своїй обуві гумові запятки. Носіть отже і Ви черевики з гумовими запятками БЕРЗОНА. Одна проба вистане і будете вдячні за раду. Прибийте отже негайно до Ваших недільних черевиків гумові запятки БЕРЗОНА.
1656 2—6

КОНЦІПІЄНТ з докторатом, судовою і адвокатською практикою пошукує посади. Зголошення до Адм. під „Д“. 2-3

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше ВАНК пл. Марійська 5, І. поверх. 1615 5-7

ПІСНІ на мішаний хор висилає: Музична Накладня „Торбан“ Львів, Оссолінських 6. Катальог даром. 1653 3-10

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ в найліпшої сторони звісна фірма **Івас Зельтенрайх**, Львів пл. Марійська ч. 5.
3 69-?

ФОРТЕПЯНИ по ріжні ціни під гарантією продає: Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 16326-10

САМОСТІЙНУ управу зати прийму. Винагорода: добре трактовання. Зголошення до Адміністрації під „Гідне довіри“. 1684 3—3

КУПЛЮ кількаморгове господарство. Посередництво пожадане. Зголошення слати: Осип Князевич, Босири п. Коцюбинчики. 2-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГЛЯДАЮ помешкання при солідній українській родині. Зголошення до Адм. „Діла“ для „платничого“. 1—2

ПОЗІР кооперативи і крамниці! Смалець американський належить купувати тільки в одиноко Українському **Товаристві „Уна“ в Дрогобичі** вул. Пілсудського 14. — Ціни фабричні. 1671 3—5

ПОЗІР рільники! Штучні навози, як **томасину, суперфосфат**, кайніт, сіль потасову і т. п. купуйте тільки в свойому одиноко Українському Товаристві „Уна“ в Дрогобичі, Пілсудського 14. — Продаж вагоново і детайльно. Достава сейчас! — Ціни фабричні! — Догідні условя кредиту. 1671 3-5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном** 9—24

АДВОКАТ

Іван Білинський

ем. судця

відкрив канцелярію

в САМБОРІ, вул. ВАЛОВА ч. 7

1700 (за церквою — торговиця.) 1-1

Подяка.

Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках у Львові висловлює отсим щиру подяку Вп. панистні проф. Вол. Божейківній, співачці д-р Софії Коренцівній, Тов. „Львівський Боян“ і муж. хорові „Сурма“ за ласкаву безінтересовну участь в концерті дня 6. ц. м. Завдяки їх спільному артистичному виступові зібралася на концерті численна і добірна українська публика, що уможливило Комітетові осягнення чистого доходу в користь вдовиць і сиріт. — За Комітет: Н. Дзеровичева, голова, С. Липинякова, секретарка. 1699

Волосінь на матераци поручає найдешевше

Перша краєва прядільня в Бродах

МАГАЗИН У ЛЬВОВІ, ШПИТАЛЬНА 16

1675 **ЙОСИФ ФРЕНКЕЛЬ.** 2-10

Позір Рільники!

ТОМАСИНА

легко розпускається, негайно ділає, стверджує це наука і практика на тисячах навозових досвідах

з весняними засівами.

Томасина є заразом найдешевшим і найуспішнішим фосфоровим навозом

Марка Зоря

4-7

Цінники і поучення даром і оплатно.

Йосиф КАРРАХ

ЛЬВІВ, КОСЦЮШКА 18.

Догідні кредитові умови.

XXIX. ЗВИЧАЙНІ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Сокола-Батька“ у Львові

відбудуться в неділю дня 1. квітня 1928 в год. 10-ій передпол. в домівці Товариства при вул. Руській ч. 20 зі слідуючим денним порядком: 1) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів, 2) Річні звіти з праці Товариства за рік 1927, 3) Звіт Провірної Комісії, 4) Доповнюючий вибір Старшини, заступників старшини і провідників вправ, 5) Внесення і запити. В разі неприявности приписаного статутом числа членів, збори відбудуться пів години пізніше 1704 без огляду на число приявних.

М. Залчківський в. р. Тарас Франко в. р.

Ширіть наш часопис!

ДЕРЖАВИ фільварку від 100 до 200 моргів найрадше у греко-кат. пароха пошукую. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Держава“. 1702 1-1

Рідка нагода — набути дешево книжки!

Через місяць березень продає книжки

з великою знижкою

Українська Книгарня й Антикварня

1681 **у Львові вул. Рутовського 22.** 2—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 62 (11.315). Львів, неділя 18. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 1·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

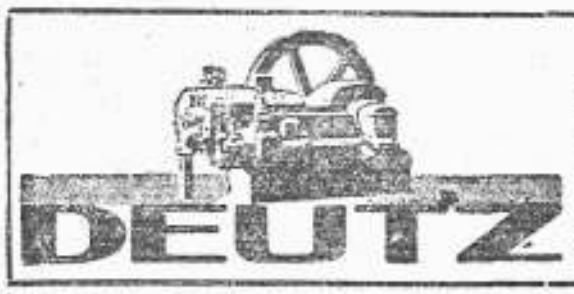

МОТОРИ- Diesla без компресора, ґазові, бензинові і т. д. моторові, льокомотиви, льокомобілі, помпи, компресори, дорогові вальці і т. п. як також фабрикати ф-ми Humboldt, Köln a/R

„DEUTZ-HUMBOLDT" інж. Альойз Шахерль

заступництво ЛЬВІВ РОМАНОВИЧА І/Д Телефон 6—72.

Причини економічної крізи в ССРС.

Шукаючи за причинами теперішньої тяжкої економічної крізи в С. Р. С. Р., ми находимо одну одиноку і найбільшу причину: більшовизм. Не будь більшовицької форми влади і більшовицьких методів господарювання в Росії і на Україні, не булоб там таких фактів, в Европі вже давно забутих, як: хвости біля харчевих крамниць, недостача середників поживи на ринках, трівога за будуччину, накопичування припасів і т. п. С. Р. С. Р. вже переживав раз таку крізу після війни, в 1923 р. Це був час страшного голоду, про який раньше доносили хіба забуті хроніки темного середновіччя. Люди пухли і гинули від голоду, ба навіть, на подобу диких звірят їли одні других. Ось яким прогресом виявив себе тоді, рівняючи з відсталим, мовляв, капіталізмом — на ділі більшовизм! Так теж і на ділі мав виглядати цей рай, яким більшовики хотіли вщасливити людство!...

Але більшовики тоді боронили себе замітом, що біля неврожаїв — причиною голоду в С. Р С. Р. і на Україні була довга громадянська війна та викликане нею знищення російської области, а також бльокада більшовицької держави зах. европейським і американським капіталістичним світом. Без сумніву, деяка частина правди в цій обороні більшовиків була за ними. Хоча переживаюча подібну важку економічну скруту Зах. Европа, ця, на думку більшовиків, відстала і пережита З. Европа — дала собі раду зі своїми тодішними матеріяльними невгодинами, ба навіть в економічному розвиткові сильно пішла вперід! Чому цього не доконали більшовики і навпаки довели країну до примітивного стану...?

Та вже коли й погодитися з більшовицьким оправдуванням їх політики в минулому, то деж знайти такі аргументи тепер, коли ми, слава Богу, вже дожили 1928 року і маємо за собою 10 літ мира...? Чи більшовикам хто боронив здійснювати їх пляни? Адже більшовики є виключними і всевладними панами в нутрі краю! Не мають жадної опозиції ані жадної ворожої агітації проти себе; цілком інакше як всі т. зв. буржуазні держави, котрі мусять рахуватися з більш-менш легальною підпольною революційною роботою більшовиків. Мали отже більшовики аж надто багато часу і спромоги реально показати, як виглядає голошений ними комуністичний рай на землі? Тепер вже ніхто не може твердити, що більшовиків бльокують, що кидають їм смолоскип громадянської війни в нутро краю, бо всім відомо, що нема ні одної, буквально ні одної держави на земській кулі, яка не хотілаб бути в економічних взаєминах зі С. Р. С. Р. Звідки отже ці важкі признаки господарської крізи, які в загальних чертах були змальовані у вчорашній статті?

Більшовики кажуть: мужик не дає збіжа. І кажуть правду. Чого мужикові все і все давати себе живцем обдирати зі шкури? В році 1913 ціле рільниче населення Росії мало 2708 міліонів золотих рублів доходу. Сьогодня воно має, по більшовицьким даним, тільки 1932 міліонів зол. рублів або майже на міліярд зол. рублів менше доходу. Так само дохід з продажі рільничих продуктів у селян впав з 36.4 проц. передвоєнних на 29 проц. теперішніх. Ціни за само збіже, правда, тепер майже такі самі як в передвоєнних літах. Але зате впали на 60—70 прц. ціни за інші рільничі продукти. Одночасно релятивно і абсолютно зросли ціни за промислові продукти. А знаємо, що майже увесь промисл зісоціялізований і находиться в руках держави. На підставі обчислень статистичного відділу Госпляну, загальний індекс цін на промислові товарі дав в минулому році 2.2, а на рільничі продукти 1.46. Таким чином виникла ріжниця між одним і другим індексом на 0.74 і це є ці славні „ножиці", про котрі стільки мови в більшовицькій пресі. Рахуючи на гроші — „ножиці" дали в минулому році понад 900 міліонів зол. рублів, котрі за пустодурно селянство заплатило державі за всілякі промислові продукти. Це є контрибуція, гарач, плачені селянством за маняцькі більшовицькі експерименти. Чи можна дивуватися, що селянам нарешті не стає терпцю?

Взагалі, економічне положення в нутрі С. Р. С. Р. є незвичайно складне і не характеризується одним якимсь симптомом. Але головні черти розвитку були ось які:

В хвилину вибуху революції найбільш палючим для Росії питанням було **земельне питання**. Жадна з попередніх земельних реформ, а було їх починаючи від 1861 р. більше, не вспіла була вирішити цього питання. Селянин, пригнічений напів-февдальним, цілком відсталим земельним устроєм — стихійно, сліпо, дико й неудержимо мріяв про землю та прагнув її. Аж прийшла світова війна. Міліони селян, вбраних в салдатські шинелі, опинилося на фронті. І інстиктовно при кінці війни, після вибуху революції почули, що **тепер** або **ніколи** наступив мент, в якім вони можуть здійснити своє бажання. Ленін найглибше відчув цю народню стихію. Тому він без вагання кинув селянству клич: „Земля ваша", і селянство лавою пішло за ним. Таким чином більшовики селянську стихію, як розбурхану ріку, спрямували на лотоки своєї політики. Зробили селянство союзником в їх боротьбі в їх соціяльно-реформаторських замислах. Зневрталізували його. І добули таким чином свободу рухів для помного опанування нервових центрів держави: столиці і міст. Для жорстокого і безоглядного порахунку з усіма представниками старого режіму.

Отже тепер ми бачимо, що одним із основних результатів російської та української революції є остаточне вирішення питання про т. зв. чорний переділ, про вивласнення поміщицьких земель в користь селянства. Ця земля вже опинилася в руках російського та українського селянства і жадна людська сила не зможе цього фактичного стану перемінити. Тим самим рос. революція навіки засипала отсе передвоєнне джерело до-революційного „народницького" селянського „соціялізму", з якого політичну силу черпали російські (а за ними і наші) есери і взагалі весь російський соціялізм. З революції російське і українське селянство виходить багато більш „европейським" і по своєму соціяльно-економічному укладові і по своїй психольогії, чим це було до війни.

Сьогодня російське й українське селянство по суті вже задоволене і нічого більше не бажає, як тільки створення таких політично-державних умов, які далиб йому спромогу вповні використати його соціяльно-економічні, революційні досягнення. Суті справи зовсім не міняє факт, що земля в С. Р. С. Р. **правно** не є власністю селянства і належить до держави. А держава тільки дає поодинокі більші або менші земельні наділи в **уживання** селянам. Бо ми з досвіду знаємо, що для селянина все найважніший є факт **посідання й уживання** землі а не номінальна власність. Також рішаючим є факт способу оброблювання землі, себто: чи цей спосіб є **індивідуальний чи колективний**? Американські і канадійські фармері, котрі одержують земельні наділи від держави або залізнодорожніх компаній в наєм-поліття на 99 або й 999 літ та через те номінально не є власниками цих наділів, зовсім не можуть бути зачислені до комуністів. Бо рішаючим є факт індивідуального посідання і індивідуального уживання тієї землі ними. І таке саме є з російським і українським селянином в С. Р. С. Р. Тільки дуже нечисленні і по стані вагосподарювання гідні найбільшого жалю земельні наділи є там оброблювані коллективним, комуністичним способом. Це т. зв. совхоз'и або рад-госп'и. Але подавляючо більшість земельних наділів находиться в С. Р. С. Р. в руках селян як індівідувальних посідачів-уживчиків і то, як ми знаємо, зовсім не в руках бідняків, а в малій кількости в руках середняків. Найбільша частина земельних наділів находиться в руках т. зв. кулаків, бо тільки вони дають більшовицькій владі гарантію постачання найбільшої кількости необхідного для експорту збіжа. Саме Сталін повів свого часу курс політики на кулака, якому дозволено навіть перебирати наділи від бідняка і середняка, що не всилі дати собі ради зі землею, а також horribile dictu дозволено кулакові при праці користуватися наймитами. Правда, тепер Сталін під впливом аргументів зліквідованої опозиції хоче знищити кулака, але тому протиставляється Калінін і Риков.

Фактично отже С. Р. С. Р. тепер країна типічно селянська, дрібнобуржуазна і при більшовиках ніколи іншою не стане. Під політичним оглядом вона прагне влади, яка забезпечилаб за селянством його досягнення і була по змозі найсильніша, (так, як слаба влада не булаб всилі удержати необхідного внутрішнього ладу), а одночасно — далаб країні можливість як найширшого економічного розвитку, розвитку всіх її продукційних сил і економічної свободи, та зрівнала рівень цін за промислові продукти, без чого селянство є фактично безоглядним і цинічним способом експльоатоване.

Чи більшовики відповідають отсим вимогам?

На першу частину запитів була відповідь вгорі. На решту можна відповісти тільки у звязку з коротким описом стану і характеристикою сучасного промислу в С. Р. С. Р. А це окрема справа. Та всеж треба ствердити, що радянський, недавно з важким трудом наладнаний аглядно відновлений промисл, переживає хронічну крізу, з якої зарисовується недвозначно марево його катастрофи. Комуністи це відчувають і тому для піднесення духа творять панами економічних шпіонаж і т. п.

До якої міри дійшла економічна кріза в С. Р. С. Р. видно ще й з того, що на більшовицькому олімпі зарисувалася вже недвозначно перспектива боротьби між Сталіном, що став нині уже занадто лівим, а Калініном та Риковим, які протиставляться завзято сталінському режімови обмежувань непи та аграрних „свобід" пожиточного кулака. Словом, нова боротьба за шляхи „соціялістичної" господарки в С. Р. С. Р., результатом якої може зявитись ліквідація Сталіна по зразку ліквідації Троцького, Радека, Зіновєва і комп. Ця „ліквідація" прийшлаб теж за ціну відступу комуністів з фронту соціялістичної господарки на позиції капіталізму.

Д-р Павло Лисяк.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

III. Сенатські виборчі цифри й висліди в Галичині.

Картина, яку змальовують нам виборчі висліди і цифри в Сх. Галичині при виборах до сойму, є досить яскрава. На її основі вже можна досить докладно зясувати собі силу поодиноких національностей, політичних бльоків і партій та соціяльних угрупувань. Та заки перейдемо до висновків, приглянемося ще вислідам виборів до сенату у Сх. Галичині.

У виборах до сенату виявилося

активними 14 лист у львівському, 10 лист у станиславівському і 11 лист у тернопільському воєвідстві. З того *українських* лист у львівському воєвідстві було 6, у станиславівському воєвідстві — 5, а в тернопільському воєвідстві — 6. *Польських* сенатських лист у львівському воєвідстві було 6, у станиславівському — 3, а в тернопільському 4. *Жидівських* сенатських лист у львівському воєвідстві було 2, в станиславівському 2 і в тернопільському 1.

Бажаючи означити українську територію на просторі трьох полудневo-східних воєвідств, требаб від львівського воєвідства відокремити західні польські повіти з їх числом голосів*. Та покищо ми не маємо висліду виборів по повітам, а тимсамим неможливо нам тепер перевести це відокремлення навіть в дуже загальному розмірі. Поступаючи подібним способом, як ми це робили при виборах до сойму (в повітами Березів і Кросно), відступаємо „на око" зі суми польських голосів у львівському воєвідстві голоси, що впали на листи ч. 3 (Визволенє), ч. 10 (Хлопське Сторонництво), ч. 14 (Хлопський Союз Слівінського) і частину (1/8) голосів „одинки".

На польські сенатські листи у львівському воєвід. впало 366.398 голосів. Коли від тієї суми віднімемо 2.946 гол. „трійки", 68.170 гол. „десятки", 19.334 гол. „чотирнацятки" і 1/8 гол. одинки в сумі 40.099 (з повної суми 200.499), то одержимо 130.549 голосів для етнографічно польської території львівського воєвідства. А що сума всіх польських голосів у львівському воєвідстві виносить 366.398, то на українську національну територію цього воєвідства лишається 235.849 польських голосів.

Таким чином *польські* листи зібрали голосів:

у львівському воєвідстві	235.849
у станиславівськ. воєв.	187.523
у тернопіл. воєв.	148.812
разом	572.184

Українські листи зібрали голосів:

у львівському воєв.	206.650
у станислав. воєв.	175.775
у тернопільському воєв.	198.460
разом	580.885

Жидівські листи зібрали голосів:

у львівському воєвідстві разом з польськими повіт.	67.245
у станиславів. воєв.	495
у тернопільському воєв.	34.692
разом	102.432

Отже сума всіх голосів, відданих при сенатських виборах на українській полудневo-східній території під Польщею виносить 1,255.501. Сума польських голосів дає 45.50 прц. всіх голосів, сума українських голосів 45.88 прц., а сума жидівських голосів 8.62 прц.

Полудневo-східна українська територія під Польщею вибирає 16 сенаторів (всі три воєвідства вибирають 18 сенаторів, але ми два сенатські мандати і 130.549 голосів призначуємо на польську етнографічну територію львівського воєвідства). По числу населення українцям припалоб 10 мандатів, полякам 5, а жидам 1. Тимчасом українці здобули на своїй національній території 8 сенатських мандатів, поляки 7, а жиди один, отже українці втратили 2 мандати в користь поляків.

Під оглядом відношення голосів українці втратили при сенатських виборах 18.12 прц. у пропорції до суми українських голосів при соймових виборах. Поляки зискали в пропорції до польського населення 18.50 прц., а в пропорції до суми голосів при соймових виборах 6.34 прц. Жиди в загальному задержали свій відсоток голосів. Впадає в очі, що в станиславівському воєвідстві жидівські голоси виносять всього лише 495 (сіоністичні 478) замісць яких 35—40 тисяч. Видно, що *жиди в тому воєвідстві майже всі свої голоси перекинули на „Безпартійний Бльок співпраці з урядом"*. Це явище є дуже характеристичне для теперішньої ситуації. У воєвідстві, де поляки і жиди є зникаючими меншостями, вони обєдналися проти української більшости.

Під партійним оглядом українські сенатори діляться на дві категорії: ундистів — 7 і радикалів 1, поляки і жиди є одної масти. Польські сенатори всі є „одинковичі", а жидівський сенатор — сіоніст.

Поодинокі українські партії при сенатських виборах щодо кількости голосів йдуть в такому порядку:

а) Українське Нац.-Демокр. Обєднання:

	всіх укр. гол.	%
1) львівське воєв.	138.518	67.08
2) станисл. воєв.	108.178	61.54
3) тернопіл. воєв.	153.104	77.15
разом	399.800	67.50

б) Українська Соц.-Рад. Партія:

	всіх укр. гол.	%
1) львівське воєв.	23.293	11.20
2) станислав. воєв.	62.227	35.48
3) тернопіл. воєв.	31.758	16.00
разом	117.278	20.20

в) Українське Соц. Сел.-Роб. Обєднання (Лівиця):*

	всіх укр. гол.	%
1) львівське воєв.	25.760	12.50
2) тернопіл. воєв.	3.491	1.90
разом	29.251	4.30

г) Руское Народное Обединеніе:

	всіх укр. гол.	%
1) львівське воєв.	12.698	6.20
2) станислав. воєв.	3.960	2.26
3) тернопіл. воєв.	8.104	4.18
разом	24.872	4.20

д) Українська Партія Праці:

	всіх укр. гол.	%
львівське воєв.	3.779	1.50
разом	3.779	0.58

УНС здобув у всіх трьох полудневo-східних воєвідствах 221 голосів, що дає 0.04 прц. у відношенні до суми українських голосів.

В порівнанні з відсотком голосів при виборах до сойму відсоток голосів Українського Нац.-Демокр. Обєднання зріс на 11.50 прц., радикали (спільно зі соц.-демократами і безпартійними менш-більш зберігли свій відсоток, а всі інші, дрібніші політичні угрупування втратили кілька відсотків своїх голосів.

* Тут годилосьби ще відійняти й деяку частину жидівських голосів із західних повітів, однак цього не робимо, бо жидівські голоси нас менше цікавлять.

* Разом з офіціяльними комуністами (13-ком).

Жадайте французьких паперців до куреня: JOB 12.50

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ПРОМОВА Д-РА ЛЬВА ГАНКЕВИЧА.

(Продовження.)

Третя книжка „Про потребу старшинського вишколу", написана ген. Омеляновичем-Павленком. В ній абсолютно нічого підозрілого нема; тільки перечулення прокуратора добачує в цій брошурі щось небезпечне. Ця книжочка — це передрук статтей з „Нац. Думки".

„Прис. судді! Я маю викиди совісти. Перед кількома днями я вислав мому приятелеві адв. в Чорткові книжку Фодуняка. А сам недавно дістав я проспект видавництва „**Dziesięciolecie odrodzenia polskiej siły zbrojnej**", що виходить під ред. проф. Генр. Мосціцького й ін., щоби собі це видавництво запренумерувати. Частина цього видавництва, а саме історична часть, від конфедерації Барської аж до кампанії з українцями безперечно дуже цікава і для українця. Друга частина — чисто військова: про піхоту, кавалерію, артилерію, летунство, саперів і т. д. мене вже не інтересує, бо признаюся, що як соціяліст військовости не люблю.

Тепер маю викиди совісти, чи я не зробив мому приятелеві в Чорткові медвежої прислуги, а щодо себе заявляю, що проспект відсилаю і книжки не куплю, бо — боюся. А діється це в моменті, коли президент Річипосполитої видав декрет про свободу науки...!

А вкінці ще кілька слів про Станиславу Дзьобівну, оту дитину міста, доньку львівського пролетаря. Прок. неправду найбільше скривдив її. Але якби був перечитав її листи та листи до неї, був би відразу пізнав, що Олюнка — зовсім інша жінка, людина енергійна, темпераментна, досвідчена, жінка пристрастна, а не така ніжна, дрібка й анемічна, як обв. Дзьобівна. (Тут обор. перечитує деякі листи Петра Сайкевича до Олюнки, з яких виходить, що гіпотеза прок., немов би Дзьобівна була Олюнкою, є тільки гіпотезою і є позбавлена всякої фактичної основи).

Прок. казав, що Дзьобівна втікала в хвилині арештування Дзіся; а св. „вивядовця" Смалько ствердив тут, що він ішов за нею звичайним кроком і потім її арештував. А що в першій хвилі Дзьобівна подала фальшиве назвище, то цеж зрозуміле, бож вона тоді старалася про учит. посаду і не хотіла, щоб її імя попало в газету, тимбільше, що вірила, що це якесь хвилеве непорозуміння і її негайно випустять з поліції.

Ресумую. Щодо обв. Матийціва, Дзіся і Дзобівної нема єства злочину з § 58 і 67, нема волі безпосередньої, **dolus indirectus** не вистарчає, нема єства чину з § 67, бо нема тої „чужої держави". Зрештою тут уже доказано, що УВО збирає військові інформації для держави, яка щойно має бути, для своєї держави. А не для держави істнуючої, чужої. А тоді мусимо пригорювати ту староримську правну засаду: „**Nullum crimen — sine lege, nulla poena — sine lege**".

Тому дозвольте Матийціву „йти під золотоверхий Київ", як це він писав в своїм листі; позвольте Дзісеві бути дальше романтиком і безпосереднім діячем в організації „Нац. Думки" і кольпортувати цей легальний журнал; позвольте анемічній Дзьобівній, яка, як я виказав, не є зовсім ідентична з Олюнкою, вернути до її старенької мами і старатися дальше роками про учит. посаду..

Колиж тепер підете до того вашого **sanctuarium** до того „святая святих", до салі нарад, то не забудьте, що там на світі, на селі в Белзеці і в львівських сутеринах на Жовківськім і Городецькім передмістю, клячать від 7 тижнів ночами три жінки-старенькі мами і моляться горячими слізьми до Пречистої, аби Вона ласкою своєю випробила у Свого Найлюбшого Сина, щоб тих 12 панів при вул. Баторія повернули їм їх дітей додому. Не заведіть-же тих їх надій, прис. судді! Віддайте стражденним старушкам їх найдорожчий скарб, підпору старости — їх діти.

—o—

А тепер позвольте мені, прис. судді, ще кілька слів сказати про інших обвинувачених.

Мій тов. Старосольський просив мене ще сказати, бо забув, обговорюючи свій величезний матеріял, що псевдо „Мари" чи „Мері" не відноситься до Ольги Вербицької. Вже краківська розправа устійнила понад усякий сумнів, що „Мари" чи „Мері" — це конспіративна назва Львова. В краківській тюрмі перебував Хархаліс з Яворова, бо найдено у нього лист, в якому була мова про якусь „Мари". Коли виявилося, що „Мари" — це псевдо, яке означає Львів, а не якусь особу, Хархаліса звільнено.

Забув ще тов. Старосольський пригадати вам у справі Михайла Вербицького його лист до Івана Вербицького під заг. „Дорогий Іванку" (кінець вересня 1926 р.). Цей лист стверджує, що ніхто з УВО по його виході з організації не хотів навіть з ним бачитися. А з того ясно, що в часі, до якого відноситься питання, поставлені вам високим трибуналом, не мав Михайло Вербицький з УВО ніякого звязку. Лист цей доказує далі, що Михайло Верб. радив братові Іванові зірвати зі всім і відійти з честю. З того видно, що він сам мусів те саме раньше зробити.

Ніхто не признався тут на розправі, говорив прокуратор, що працював для свойого народу, своєї армії і своєї держави. Видно, забув п. прок., що Іван Вербицький виразно заявив тут на салі, що провадив розвідку в користь свого народу, а ті, що передали йому ту роботу, виразно і ясно це йому зазначили. Він сам ніколи не сумнівався і не мав ніякого, найменшого, доказу, щоб та праця була ведена в користь чужої держави. Одначе колиб щодо нього прис. судді мали якісь сумніви, що він вів ту розвідку хочби посередньо для чужої держави, то він не усувається від відповідальности. Це його особисте становище, яке, очевидно, не може пересуджувати справи інших обвинувачених.

Мушу згадати кількома словами і про інших.

Головінський, командант VI. Бригади УГА, яка билася з більшовиками; Стефанишин, що працює як журналіст в суто-національному дусі й виразно в протибільшовицькому напрямі; Дзісь, що їде на Україну робити революцію і попадає в чека, з якої по довгих місяцях тюрми відставляють його на польську границю; Матийців, що мріє про похід над сині води Дніпра — чиж направду можуть це бути наймлені шпіони за більшовицькі рублі?

Сказав, правда, надінспектор поліції Савіцький тут на розправі, що УВО працювала в користь Німеччини і Совітів, але не навів на це ніяких конкретних доказів, ніяких конкретних фактів. Я пригадую вам тільки, прис. судді, один момент з останніх часів, коли то велика більшовицька армія в побідоносному поході на Варшаву вперше заломилася (відділи армії Буденного) під Замостем на відділах армії УНР, під командою генерала Безручка. Сини Дніпра і полтавсько-харківських степів своїми грудьми і своїми трупами перші спинили побідоносну армію в поході на Варшаву. І коли я вам тепер це пригадую то роблю це не тому, щоб жадати від вас вдячности, але щоби ствердити і пригадати цей недавній факт. Це, так сказати з історичного боку.

А з людського? Закиди щодо ролі чужих грошей такі ганебні, абсурдні, що якби це було правдою, то прийшлосяб хіба плюнути, як сказав наш тов. Новак-Пшигодський. Чи справді ви можете представити собі, щоб ті молоді люди, що ще так недавно зі зброєю в руках билися за свою державу з більшовиками й густими лавами трупів своїх найближчих товаришів покривали поля — щоб вони в кілька хвилин пізніше за рублі тих самих більшовиків вели шпіонажу?!

Сказали тут військовий експерт сотн. Белецький, прокуратор і д-р Новак-Пшигодський, що ті хлопці — то „виколеєньці". А колиб навіть так було — то чиж не мусимо призадуматися над тим, хто тому винен?! Чи винні тому ті хлопці, бо вели може неморальне, безідейне й непорядне життя? Чи винен може хто інший? Проф. Етінгер каже між іншим, що коли одиниця ломить норми суспільства, в якому живе, то вина тому її хибна психічна організація, або хибний устрій суспільности, серед якої та одиниця живе.

Чиж не були страшні відносини тут у нас ще так недавно? Чиж наша молодь не мусіла цілими роками перекрадатися потайки через кордони до Чехії, Німеччини, Франції й Бельгії, щоби дістатися до високих шкіл, бо тут у рідному краю вони були для неї замкнені? І так повстала там на чужині еміграція, яка складалася в частині з решток Української Армії, з жовнірів і старшин, а в другій частині зі студентів, що мусіли нелегально переходити границю, щоби здобути собі вищу освіту.

Ви мали також десятками літ свою еміграцію. Ви напевно добре знаєте її історію, знаєте й ті страшні муки і злидні, серед яких жила ваша еміграція. І у ваших серцях напевно кровавими буквами записано, як ваш найбільший поет у Константинополі, куди поїхав, щоб формувати повстанчі легіони проти русского царя — мусів продати шлюбний перстенець щоб не згинути з голоду..

А як живе наша еміграція — наші студенти?

Ось уривок з одного листа з Праги: „Була в нас спільна Вечеря. Приємно було. Була навіть ялинка, але в дословному значінні така бідна й гола, як доля нашого емігранта. Був навіть якийсь гумор, але такий дивний... Кожний силувався бути веселим, але в души кожного щось вило, а коли роздалися слова коляди, то людям кров збігла з лиця.. Життя нашо-

го студента тепер таке нужденне, що тільки одна молодість стримує від чорної меляхолії. Чехи редукують підмоги. Ставлять нас перед дилемою: або поворот, або достепенна голодівка зі всіми наслідками. А наслідки? Тут майже кожний носить в собі початки чахотки..."

Ви знаєте про вплив польської літератури на нас, про що вже так гарно згадав тов. Старосольський. Чиж як колись на вашій еміграції зродилася та непоборима туга за вільною, зєдиненою батьківщиною, яка виявилася в конкретних формах вашої літератури, а закінчилася конкретним чином ваших легіонів — чиж могли ми бути глухі і сліпі? Чиж ви можете збудувати таку сильну стіну, щоб не доходили до сердець нашої молоді слова вашого Асника:

„Św at wam nie odda, idąc wstecz,
Zniknionych mar szeregu.
Nie zdoła ogień ani miecz
Powstrzymać myśli w b egu!
—o—
Ale twardo, ale jasno
Wśród narodu swego stać,
Myślą bić, chorągwie rwać,
Świecić Czynu tarczą własną.."

Такого муру ви не збудуєте!

І чиж можете дивуватися, що УВО — це фотографічне відбитка ПОВ?

(Докінчення буде.)

Після смертного присуду.

Кілька заміток на маргінесі процесу 17-ки.

Тому, що обовязуючий у нас закон не дозволяє піддавати критиці присуду, не можемо присвятити йому кілька наших уваг. Зате подамо деякі уваги і спостереження, пороблені нами в останньому дні розправи. Ці замітки може не будуть вязатися в одну цілість, але це мусить нам читач уже вибачити. Зате вони дадуть образ душі, чи пак інстинктів певної частини публики — і ще дещо.

*

В наших перших замітках по процесі („Діло" ч. 60) схарактеризували ми вже в кількох штрихах поставу й „людяний" настрій до обвинувачених деяких людців на салі розправ безпосередньо перед прочитанням вердикту суддів присяглих. Нині доповнимо ці замітки ще таким образом: В безпосередній сусідстві батька обв. Вербицьких забавлялося найвеселіще товариство, зложене з пань і панів, як видно, з т. зв. добірних кругів. Розмова велася весь час довкола обвинувачених, їх ролі і їх долі. Не будемо повторяти ріжних цинічних уваг, які ми чули і які мусів чути батько Вербицьких, але наведемо один вискав знетерпеливленого довгим чеканням панка: „I poco oni tam tak długo siedzą? Nad czem tu radzić? Jabym za pięć minut wszystko skończył — i basta!"

*

Трохи подальше сиділи і чекав на проголошення вердикту й вироку гурт самих пань. Деякі з них напудровані й підмальовані так, що аж разило око. З яких кругів вони рекрутувалися і хто вони були, важко було збагнути. І вони всі „бавилися" коштом обвинувачених, зокрема підсудних жінок, з яких кожду описували й розбирали від стіп до голови, не лишаючи очевидно на жаднім хочби одної нитки. А коли прочитано два смертні присуди, то ті пані просто зі шкіри вилазили і вихилялися на всі сторони, аби щонебудь доглянути на обличчях засуджених на шибениці. А одна з тих підмальованих пань не втерпіла і сказала голосно своїй сусідці: „A nie widzieć, czy ich zaraz powieszą?"

*

Коли проголошено вердикт лави с. присяглих, оборонці підсудних остовпіли. Бо ніхто з них — знаємо це позитивно — не вірив, аби розправа могла закінчитися смертним присудом. Оборонці зберегли зимний спокій, також як усі обвинувачені. Також численно зібрана укр. публика, хоч приняла вердикт з найбільшим здивуванням, виявила велику дозу такту і зрівноваження. Загалом на салі паривав такий спокій, що не чути було навіть людського віддиху. Той спокій перервало аж тихе хлипання мами обв. Вербицьких.

*

По замкненні розправи прощалися оба засуджені на смерть сердечно зі своїми товаришами й товаришками недолі. Особливе розжалобило всіх прощання Ів. Вербицького зі своєю сестрою та братом і нареченою п. Яницькою, а Атаманчука з п. Королюковою. Богато навіть старих людей, бачучи те прощання, заплакало.

*

Питають нас ріжні люди, що буде дальше з засудженими на смерть. Після доручення вироку оборонці внесуть зажалення неважности до Найвищого Суду у Варшаві. Це повинно статися до 6 днів від доручення вироку. Найв. Суд визначує розправу у Варшаві, вже вже без участи обвинувачених, тільки з участю оборонців і прокуратора з Найв. Суду. Ця розправа в Найв. Суді або затвердить вирок львівського суду, або його змінить, або знесе цілком і зарядить повне переведення розправи в суді І. інстанції (у Львові). В останнім випадку відбулась би нова розправа, але при іншому складі трибуналу й іншій лаві с. присяглих. Все те потягне 5—6 місяців.

Щоби не було запізно!

Розпорядки про шкільні вписи.

Буває часто, що родичі, необізнані добре з теперішніми шкільними розпорядками, тратять дармо час і гроші, вписуючи своїх дітей до гімназії чи учительської семинарії. Причиною, що якась дитина не може бути принята до середньої школи, є найчастіше запізнений вік дитини. Щоби цю перешкоду усунути, мають родичі внести заздалегідь прохання з долученою метрикою і доказом важних причин опізнення через Дирекцію школи до Мін. В. Р. і П. О. у Варшаві. Якщо Міністерства

Природний чар!

Правдива краса іде завсіди в парі з простотою і природністю. Звичайна, невишукана фризура якраз вимагає як найстараннішого плекання волосся. Shampoo Elida підносить природну красу волосся, надає йому шовкову мягкість і пушистість як також привертає барву і полиск.

Увага: Тепер продаємо також Shampoo dla camomile для бльондинок (золоте опакування).

SHAMPOO ELIDA

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Довкола Північного Сфінкса.

(У століття уродин Ібсена.)

Цими днями в 100-ті роковини народин Генрика Ібсена, Норвегія пригадує культурному світові, що вона, одна із найменших европейських націй, видала одного із найбільших европейських драматургів. Публика европейських столиць матиме нагоду перевірити, чи песи Ібсена за останніх двацять літ не постарілись, а критики крім усіх ювилейних поклонів рішатимуть те саме питання у звязку з тисячем інших. Театр — єдина ділянка літератури, де голос публики рішає у деякій мірі про живучість твору. Песи призначені на те, щоби оживати на сцені: коли сходять із неї, нагадують суфлера, який із підземелля силкується півголосом пригадати акторам забутий текст.

Европейська театральна статистика стверджує один незаперечний факт: Ібсена грають щораз менше. Що є в цьому факті із проминаючого явища, безпосередно звязаного з наслідками війни? Хіба надія, що в европейській літературі повіє колись іншим духом і після доби, що втікає до театру перед думками віднайдеться потреба шукати в ньому спонуки до думок. Ібсен — один із найбільших моралістів, якщо мораллю називаємо систематичне, свідоме змагання із своєю совістю. Ібсен — один із найбільших революціонерів, якщо революціонером називаємо людину, що бунтується проти істнуючих основ суспільного ладу в імені нових правд, які проголошує голосно проти суспільности. Нова мораль і новий суспільний лад не родяться без нових ідей, так само як не родиться без них ніякий тривкий твір мистецтва.

Життєпис Ібсена суворий, зачинений у собі, студений, мов природа, серед якої зріс Ібсен, мов його вдача, його вигляд та його твори. Зовнішні обриси можна звести до марморових ліній: внутрішні прикмети накипілі боротьбою пристрастей, мов усі прояви життя, які людська воля хоче закувати в мармур. Ібсен має данську кров і німецьку. Його багата рідня переходить матеріяльну катастрофу і він виховується дуже скромними засобами в маленькім містечку Скієн і ще меншім Ґрімстад. Маломіщанська протестантська обрядовість у товариськім житті, — тупа, одноманітна праця малих купців і рибалок, світ надиханий скупими сплітками та інтересами розбуджують у молодім Ібсені погорду до середовища. Вчиться він не найкраще; його уяву надто вчасно навідують образи давнини, що шукають вислову.

Коли в 16-ім р. життя Ібсен покидає своє рідне містечко, він уже живе поезією. Попавши на практику до аптикаря, пише вірші і пробує сил у драмі. Його перший драматичний твір запозичений із примусової шкільної лектури характеризує вповні його тодішній настрій: „Катиліна" це не ворог батьківщини, а смілива, цінна індивідуальність. У 22 році життя матура Ібсенові не вдається: та вже рік пізніше він стає артистичним дорадником театру в Бергені і дістає стипендію на 3-місячні театральні студії за кордоном.

Театр і чужина — ось два світи, якими щитиме Ібсен від чиєї хвилини. Він находить у собі дуже хутко свідомість свого таланту та завдань звязаних із ним. Те, що в 29 р. життя він стає управителем „Національного театру" у Христанії і що здобуває успіх такими песами як „Інгера із Естрот", „Бенкет на Сольхавгі" і „Войовники на Гельголанді" не примиряє його ні з перспективою директорської карієри ні із ролею лаврового національного поета.

Сюжети із історичної давнини можуть мати в собі найясніші натяки на сучасність: суспільність змішає критику власних хиб із національним пеаном і не доглядне її. Пригадаймо, в якій добі починає Ібсен свою діяльність. Норвегія відірвана від Данії 1814 р., після 400-літньої єдности з нею як одна цілість, входить у новий політичний союз із Швецією і пробує зірвати всі духові нитки із Данією — єдиною своєю виховницею. Починаючи писати, Ібсен не має інших зразків як данських класиків: Гольберга та Еленшлеґера. Про европейську літературу він знає тоді стільки, що ми нині про данських класиків. Його літературна мова — данська. Сягнути по національний норвеський сюжет це така новина як для українців, що писали по-московському зма льовувати українську бувальщину.

Данія, що черпала культуру через Німеччину розбудила в ньому тугу за сучасними ідеями. Побут у Німеччині та невдоволення тісною рідною закутиною змінили цю тугу в ньому. Коли він видає свою „Комедію кохання", сатиру на заскорузлу облуду своїх земляків, конфлікт із урядом і громадянством каже йому ясно вибирати шлях дальшого життя. Атака на подружжя, що родиться із сліпого захоплення перемінилась в атаку на драматурга, що зважився поставити вище норми самотности від пут, накинених суспільними формами. Преса та публика заметушились. Матеріяльні умовини Ібсена нагадували вповні наші передвоєнні галицькі відносини, коли гонорар 200 зол. за один твір треба було вважати природним гонораром для письменника з талантом і іменем. Коли Ібсен пробував дістати стипендію на виїзд на чужину, один із членів урядового комітету заявив, що він за такі песи, як „Комедія кохання" заслуговує радше на різки. Коли-ж ця стипендія прийшла після трохкратних заходів і завдяки впливам його приятеля Бернсона, все-таки була замала на виїзд. Треба було приватної помочі. Та переживання звязані з нею вистачили, щоби Ібсен виїжджаючи у квітні 1864 до Італії, розпрощався з Норвегією на 10 літ.

Південне небо мало дивний вплив на його творчість. Він почував себе немов би відпруженим під його світлом, а приплив енергії, що зростає у ньому, немов би за кожним разом порушив сумнів, чи вернувшись між рідні сніги він не заморозить тепла свого натхнення. Бо треба це сказати голосно, що Ібсен плекає у собі егоїзм у непохитній вірі в вартість своєї праці. Із ясністю студеної рефлексії він казав собі, що він мусить сказати своїй суспільности для її добра те, що передумав, а ще більше для власного внутрішнього спокою, якого він не матиме, як довго не використає вповні всіх своїх творчих сил.

Всі обвинувачення звернені на адресу холоду Ібсена, його анархістичного егоїзму, самотної гордо-

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, віджиблюючо, побуджує апетит-неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській маляді. До набуття у всіх аптеках і дрогеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów.** 75 ?

щасть дозвіл принятти без огляду на спізнений вік, тоді щойно вільно шкільній Дирекції таку дитину приняти до школи. Це торкається в однаковій мірі державних і приватних шкіл. Вступні іспити можуть відбуватися від тепер тільки перед літними феріями, а після ферій виїмково (напр. задля недуги). Приписаний вік до вступлення до першої гімназійної кляси є від 9 і пів до 14 року життя, наскільки ученик не переступить 14 літ у даній календарнім році, для старших треба вже дозволу Міністерства. До вступного іспиту до якоїнебудь вищої кляси не можна теж переступити приписаного віку. Інакше треба внести подання до Міністерства. До вступного іспиту на 1. курс учительської семинарії треба мати найменше 13 і пів року, а найбільше 16. Кандидати(ки) 17-20 літні можуть дістати дозвіл від Кураторії. За такий дозвіл треба вносити прохання заздалегідь, щоби не було запізно. Нарікання на директорів, що до своїх шкіл не хочуть дітей приймати є цілком безосновні в тих випадках, де родичі забувають виконати те, що до них належить. Недавно видала Кураторія розпорядок, що подання в справі приняття спізнених віком, внесені після іспитів, будуть відкинені, а іспити анульовані. — Найвища і найнижча границя віку для гімназистів всіх кляс є подана в „Урядовім Деннику" льв. шк. Кураторії з 1928 р. стор. 17. Нпр.: до вступного іспиту до I. кляси гімн. найнижчою границею віку є 10 літ в даному календарному році, а непереступлення 14 літ, до V. кляси: 14 і 18, до VIII. кл.: 17 і 21 і т. п.

При жолудкових недомаганнях, згазі, браку апетиту, обструкції, злім самопочуттю, дрожанню кінчин, ослабленю памяти, шклянка природної води гіркої Franciszka Józefa, ділає швидко і відживчо на ослаблене травлення у осіб кождого віку і кождого пола. Справоздання лікарські з краю підзворотникових хвалять воду Franz Josef-Józefa, яко цінний домовий середник проти зервінки, як рівнож проти недуг жолудка, які виступують в наслідок малярії.

ВІДГУКИ ДНЯ

Виборчі мініатюри.

Трема моя і чужа.

Перший раз у своїм житті ішов я голосувати на посла. Признаюся, що мав таку саму трему, як перед першими освітчинами, першою матурою або першим фейлетоном. Того дня я навіть сніданше вишився... А прецінь віддати голос не така легка річ, як серед українців бути політиком. Деякі мужі довіря віддавали по кількадесять голосів і не змучилися. Мали тільки трему, але не тому, що віддавали голоси, а тому, щоби хто не побачив...

„Пьорунем" і т. з. ідентичности.

Я в виборчім льокалі. Точніше кажучи на коритарі. Двері від „святая святих" раз-у-раз відчиняються. Хтось туди входить або відтіля виходить. Поліціянт помелює декому виборчу містерію:

— То прошен пана пьорунем пуйдзє.

Я не вірив. Але коли прочитав вислід виборів у Галичині, то воно фактично пішло „пьорунем". Особливо другий радикальний мандат у Кременеччині і пятий (УНДО) у Тернопільщині...

Віддавши голос, виходить якась пані. Усміхнена аж сяє.

— Ну? — питається її якась знакома, що ще жде на чергу.

— „Пошло. За себе доперо по полудню". Нема то як голосування з легітимацією.

Голос важний, або й ні...

Віддаю голос. Докладно оглянувши свою картку, вкладаю її в коверту і передаю предсідникові. Він кидає до скринки (яку чогось назвали урною), але коверта зачіпається і не хоче пілізти. Видно моє число не дуже для скринки приємне. Стою і жду. Врешті коверта влізається і вже не можна її витягнути хіба... при „докладнішім" обчисленні.

— „Важни глос"! — чую недобрий голос.

Я радію, бо наївний. Тепер уже знаю що навіть і такий голос не мусить бути важний.

Аргумент.

На передвиборчому вічу у Львові.

По промовах фахових політиків виступає хлоп.

— Я все йшов з „жондем". Уважаю, що так найліпше і вам раджу так робити. Тамтих виборів „жонд" мав число 8, тепер кажуть що 1. На кого голосувати? На „жонд"! Але як?!... Щоби не було кривди ні вісімці ні одинці, то злучім їх до купи і буде 18.

Жидівське не пропаде.

Сини Ізраїля. Нераз подивляю я вашу мудрість. При виборах ще більше, як коли інше. Ви все вмієте знайти вихід, хочби вас не один в десять бльоків заазував.

Жид був залежний від пана, пан залежав від висліду виборів, а вислід виборів від одинки.

Жид хотів голосувати на 17, а мусів на одинку.

Як тут вийти на своє?!

Але від чого талмудистична мудрагелія! Найшли зе золотого бідного русина, той дав голос на 17, а він сам отверто дав голос на одинку.

Голос не пропав і достава не перейде в чужі руки.

Чому вибори тайні?!

Далеко в горах, де навіть ділько добраніч не каже.

— Слава Ісу! Я до голосу прийшов.

— Маєте гадло вже все готове і коверту і голос передайте оттому панові.

— А що там є в середині?

— Не дивіться! Не вольно!

Не чуляєте, що вибори мають бути тайні? Не дурно Турчанщина і Станиславівщина тільки одинок виказала...

Галактіон Чіпка.

Останні вісти.

УРЯД. ВИСЛІД ВИБОРІВ ДО СЕНАТУ У ЛЬВІВСЬКІМ ВОЄВІДСТВІ.

Львів, 17. березня 1928.

На вчорашнім засіданні окр. виб. комісії устійнено остаточно вислід виборів до сенату у львівськім воєвідстві. Управнених до голосування було 997.905. Голосувало 634.155. Важних голосів було 631.902. Уневажнено 2.253. Листа ч. 1 дістала 197.521, 2 ка 34.255, 3-ка 2.037, 6-ка 62, 8-ка 2.581, 10-ка 66.075, 14-ка 19.333 17-ка 66.010, **18-ка 136.311,** 20-ка 11.970, 22-ка 23.575, 24-ка 40.448, 29-ка 619, 36-ка 3.762, 37-ка 25.929. 1-ка 4 манд., Стр. Хл. 1 манд., 17-ка 1 манд., **18-ка 3 манд.**

Д-Р СВІТАЛЬСЬКИЙ НАСЛІДНИКОМ БАРТЕЛЯ?

Варшава, 16-го березня 1928.

Кажуть, що на становище віцепреміра висуває уряд дир. політичного департаменту в мін-стві внутр. справ д-ра Каз. Світальського. Вичислювані досі кандидатури мін. Морачевського, ген. Гурецького і Сосновського вже неактуальні. Кажуть, що кандидатуру д-ра Світальського апробовано на конференції президента держави і марш. Пілсудського. Є чутки, що д-р Світальський буде покликаний до президії ради мін. у характері держ. підсекретаря, а наділять його широкими компетенціями. Один рік госп. справами і справами економічного комітету ради міністрів кермуватиме сам Пілсудський.

ПОЛЬСЬКА ВІДПОВІДЬ ЛИТВІ.

Переговори у Кеніґсберґу.

Варшава, 16. березня 1928.

Відповідь польську на ноту литовського уряду доручив польський посол у Ризі Лукасєвич тамошньому литовському послові. Польща годиться на лит. предложення, а саме, щоби переговори почалися в Кеніґсберґу 30. березня. У склад польської делегації входять: як предсідник мін. Залеський, як члени делегації нач. сх. відділу Голувко, мін. ради. Шумляковський і Ад. Тарновський. У мін-стві під проводом мін. Залеського приготовляють матеріяли для переговорів.

ВЕЛИКОДНІ ФЕРІЇ.

Варшава, 16. березня 1928.

Великодні ферії п. р. будуть від 3-го до 16-го квітня у народніх і середніх школах, в університетах від 20. березня до 20. квітня, а в політехніках від 1. до 16. квітня.

ЗІРВАННЯ НІМ.-БІЛЬШОВИЦЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

Берлін, 16. березня 1928.

Ціла преса у передовицях обговорює зірвання нім.-большовицьких торговельних переговорів. Орган канцлера „Германія" подаючи офіц. комунікат у цій справі, зазначує, що постанова уряду стрінулася з признанням усіх нім. кол. Арештовані інжинірі — пише „Германія" — сидять у відокремленій вязниці, так, що ніхто не може дістатися до них. Поведення уряду СРСР викличе наслідки, які залишуть на обосторонні взаємини, коли більшовицький уряд не зробить усього, щоби вояснити справу і зро-

САМОГУБСТВО поповнює кождий на собі і на своїх дітях, як що занедбують початки кашлю, катару. Зараз на вступі поборюйте терпіння уживаючи

Kaisera кармельки груді з 3 ялицями

По набуття: Львів: Маг. Ашкеназн, Маг. Байзер, Маг. Едуард Бринкнер, Маг. Ф. Девешего, Маг. В. Добржанські, Маг. Генрик Блондзінскі, Маг. М. Еттінгер, Маг. А. Егрбар, Маг. К. Кастанович, Маг. М. Криніцкі, Маг. Рафал Курцрок, Маг. Фр. Крижановскі, Маг. И. Куркевич і Каня С. Аптика під Лебедем, Маг. Тит Лазовскі, Маг. А. Марквін, Маг. М. Оберлендер, Д-р Г. Пілзнскі, Маг. И. Шайнбах, Маг. В. Саркісевич, Маг. Л. Сладовскі, Д-р Ст. Степпель, Маг. О. Теппенбаум, Маг. Казимир Зигмунтович, Маг. Л. Цукерман, Дрогуерія Маг. Бінім Блайберг, А. Іварскі, Маг. Фрід і Штернберг. Зпесіння коло Львова: Маг. А. Браунштайн 1-1

бути вінець васплю. „Фос. Цтг." подає, що мін. Штреземан вручив амбасадорові Брестинському aid memoire, яке м. ін. домагається, щоби СРСР допустив ...ковецьких адвокатів до оборони арештованих нім. інжинірів.

ШВАРЦБАРТА ЗАДЕРЖАЛИ В ДОРОЗІ ДО ПАЛЕСТИНИ.

Париж, 16. березня 1928.

З Бейруту повідомляють, що наслідком розпорядку, висланого з Парижа, Шварцбарт, який приїхав до Сирії, щоби відси переїхати до Палестини, не дістав дозволу на дальший побут у Бейруті. Палестинський уряд досі не змінив постанови про відмовлення Шварцбартові візи на віїзд. Тому Шварцбарт мусить вернути до Франції.

Театри.

„Кооперативна Український Театр" під дир. П. Стадника (вул. Шашкевича)
18 го г. 3 попол. „Любка з Пущти".
18 го г. 7·30 веч. „Циганка Аза".
19-го г. 3 попол. „Маруся Богуславка" Популярна вистава. Ціни знижені.

Міський великий театр:
17-го г. 3·30 попол. „Цілунок Попелюшки", Баррі.
17-го г. 7·30 „Гамлет", Шекспіра.
18-го г. 3·30 „Кавалерія рустікана" та „Паяци".
18-го г. 7·30 „Гамлет".

Міський „Театр Новин":
17-го г. 8. веч. „Лише Ти",
18 го г. 3·30 попол. „Найкраща з жінок"
18-го г. 8. веч. „Лише Ти".

КІНА.

„Апольо": „Польонія Рестітута".
„Палас": „Світ кулїс і кипелїв".
„Лев": Чорна Венера", Джозефіна Бейкер".
„Фатаморгана": „Обідна земля"

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·85·00—8·88·30, канадійський долар 8·83·30—8·84·30, чеська корона 0·26·25—0·26·30, австрійський шілінг 1·25·30 1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·30, французький франк 0·34·30—0·35·00, швайцарський франк 1·71·30—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00 43·80·00 радянський червінець 32·30 32·80.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·80·00 20 франків 34·30·00—34·80·00, 20 німецьких марок 42·30·00—42·80·00, 10 російських рублів 46·85·00—47·30·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 52·25—53·25, пшениця селянська 50·50—51·50, жито галицьке 40·25—41·25, ячмінь галицький броварняний 41·50—42·50, ячмінь на мливо 38·00—39·00, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес галицький 36·25—37·25, кукурудза румунська 39·00—39·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля кольорова 43·00—46·50, фасоля красна 55·00—60·60, горох пів-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—50·00, бобик 34·50—35·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 28·25—32·75, сіно солодке красне прасоване 7·50—8·50, солома прасована 4·25—4·75, гречка 47·00—48·00, льон 68·00—71·00, лубінь синій 23·75—24·75, ріпак озимий 68·00—70·00, мука пшенична 40 прц. 87·00—88·00, мука пшенична 50 прц. 78·00—79·00, мука житна 65 прц 61·00—62·00, грисік кукурудзяний 57·50—58·50, мука кукурудзяна 43·00—44·00, отруби житні 28·35—28·75, отруби пшеничні 28·75—29·25, крупи гречані 82·25—83·25.

ти є незрозумілим, що всі ці риси його вдачі та світогляду стають від першої хвилини його зрілої творчости предметом „суду над самим собою". „Усе або нічо!" Бранда, невинне роздвоєння чванькуватої поміркованости Пер Гінта, осміяння псевдолібералізму в „Союзі молоді" — усе це були сюжети найтісніше звязані із основною проблемою духового життя Ібсена: індивідуальної свободи.

Ця свобода не могла бути вирішена ніяким зусиллям волі, яке зривало взаємини із світом своєї батьківщини ні якимнебудь теоретичним світоглядом, який доказував, що одиниця є вільна від неприйнятливих обовязків. Ібсен хотів бути свобідним, щоби в якнайяснішій формі добачити свою ролю людини та письменника, зокрема образ суспільности, яку „ненавидів з надмірної любови" і передумувати взаємини між цими двома бігунами, що не в силі проявляти себе інакше, ніж кажуть їм їхні приспані пристрасти, звички та пороки. Проблема індивідуальної свободи має в собі чимало із романтичного пориву. Не диво, що Ібсен не оминув його і що його суспільність прийняла „Бранда" та „Пер Гінта" із таким самим захопленням, яке їх зродило.

Ібсен розвивається поволі, немов би природа зволочила таким талантом не довгий вік, щоби вони могли підійматись із ступни на ступінь у боротьбі за вільну думку. Після кількалітньої праці над остаточною драматичною хронікою (1869—1874) „Цісар і Галилеянин", передумавши проблему вічної боротьби двох цивілізацій — грецької та християнської, Ібсен сходить із вишин своїх абстрактних ідей між сучасних йому людей аж у 1877 р. Він має 49 літ, коли дає першу сучасну драму „Основи суспільности", яка починає довгу низку пєс — справжній лябірінт у підземеллях великанського гранітного Сфінкса.

Їх є 13, після дванацяти з першої доби „історично-романтичної". Життя Ібсена не змінюється; воно не має ні історії ні романтизму. Його добровільне прогнання вистачає йому за всі пригоди. Самотні невпинні роздумування заступають революційність; щасливе подружжя гоїть рани нечисленних молодечих захоплень, задушених у грудях, як усі інші почування врази, жалю та ненависти. Навіть зовнішній одяг, що не зраджує нічим бунтарського духа ні самотного письменника, у своїй антикарській чепурности та дбайливости є якби останньою мудрою памяткою вивезеною із рідного середовища: офіціяльна застьобнутість Ібсена звільняє його від небажаного товариства людей і є висловом зростаючої в ньому любови до суворої, леляної форми.

Чотири роки в Італії, від 50-го до 60-го року життя Дрезден і Мюнхен на переміну з Римом, у 1885 р., коли вік і слава примирює його із земляками, між якими хоче вмерти і вмирає 1906 р. Увесь цей життєпис, який можна збогатити численними малими подробицями конфліктів і непорозумінь із суспільністю — як і життєпис кожного іншого, хочаби найбільшого пустельника-письменника — можна відчитати в його найцікавіших моментах переживань, з-дивних цікавих із його пєс.

(Продовження буде.)

* „Основи суспільности", „Дім лялечки", „Примари", „Ворог народу", „Дика качка", „Росмерсгольм", „Морська жінка", „Гедда Габлер", „Будівничий Сольнес", „Малий Еййольф", „Джон Боркман", „Як ми із мертвих воскреснемо".

Новий політичний процес у Львові.

РОЗПРАВА МИХ. БАЖАНСЬКОГО І ТОВ.

Дня 23. квітня н. р. зачнеться у Львові новий політичний процес проти 15 молодих українців, яким акт обвинувачення закидає приналежність до таємної української революційної організації. Конкретно обвинуваченим закидається ділання на шкоду держави, а вокрема ушкодження складових частей державного телефону (підрізання 7 телефонічних стовпів і перервання телефонічних дротів на лінії між Будиловом і Устям). Злочини ці обняті § 59 п. 59 б і 89 к. з.

В цих діланнях обвинувачені: 1) Мих. Бажанський, літ 17, ур. в Снятині; 2) Ярослав Балицький, літ 17, ур. в Черніївцях; 3) Евген Ґік, літ 20, ур. у Волчківцях, пов. Снятин; 4) Кирило Стефаник, літ 19 і 5) Юрій Стефаник, літ 15 — оба сини Василя Стефаника, ур. в Стецеві; 6) Константин Мацілинський, літ 16, ур. в Орельці, пов. Снятин; 7) Микола Стефаник, літ 20, ур. в Русові; 8) Тимотей Дідух, літ 20, ур. в Русові; 9) Евген Олинеський, літ 16, ур. в Снятині; 10) Мих. Стефаник, літ 20, ур. в Русові; 11) Роман Ґенин, літ 15, ур. в Лучі, пов. Печеніжин; 12) Іван Горук, літ 16, ур. в Печеніжині; 13) Сильвестер Пачівський, літ 20, ур. в Серафинцях, пов. Городенка; 14) Володимир Берлад, літ 19, ур. у Видинові, пов. Снятин; 15) Маріян Здзіслав (2 ім.) Степаник, літ 17, ур. в Печеніжині. Всі обвинувачені, з виїмком першого (Бажанського), є учениками вищих гімн. клас у Снятині.

До розправи, яка потягне яких два тижні, покликано 14 прокураторських свідків. Оборонці обвинувачених д-р Лев Бачинський у Станиславові, д-р Новодворський і Іван Танкевич в Коломиї внесли були спротив до Найв. Суду у Варшаві проти перенесення розправи у Львові. Однако Найвищий Суд цей спротив відкинув, тому розправа відбудеться перед лавою судіїв присяглих у Львові. Предсідником трибуналу в цій розправі буде знову радн. Ангельський.

Обвинувачених, як зачуваємо, привезуть з коломийської тюрми до львівських Бриґідок (бо в суд. арештах нема місця) дня 1. квітня н. р.

Вже надійшли Останні Новости на ВЕСНУ і ЛІТО до фірми
Антін Увера Львів, вул. Галицька 10.
До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Строї рівнож Тарнові 7-9

НОВИНКИ

— **Греко-кат. Богословська Академія у Львові.** В „Львівських Архієпархіяльних Відомостях" з дня 1. ц. м. поміщено статут „Греко-кат. Богословської Академії" у Львові, під яким є увага, що Митрополичий Ординаріят одобрює переходово цей статут. Вимоги, що їх ставить статут дотично складу і кваліфікацій професорів, як також програми викладів, дуже високі. Проф. Колеґія має складатися з 12 звич. професорів, 6 надзвичайних і доцентів. Усі вони мусять мати повні габілітації і відповідні наукові праці. Доцентом може бути виїмково і світський чоловік. Управу Академії становлять: 1) ректор, якого іменує митрополит тільки зпоміж звич. професорів на протяг 3 літ і 2) декан, вибираний щорічно професорською колеґією; дальше 3) професорська колеґія, а для адміністрації 4) квестура. Програма наук розложена на повних 5 літ. Крім загально принятих і приписаних богословських наук будуть ще викладатися: патристика, церковна археольоґія, аскетика, догматика незєдиненого Сходу, історія доґм та історія мистецтва. Важніші відділи матимуть семинарі і просеминарі. Крім річних іспитів, що обовязують усіх слухачів, Академія допускатиме при окремих умовинах звичайних слухачів також до стислих іспитів (риґорозів). До осягнення наукового степеня (докторату) крім трьох стислих іспитів вимагана є й наукова дісертація в обємі найменше трьох аркушів друку. Таким чином розбудова дотеперішнього нашого богословського факультету (лїцею) у Львові в Богословську Академію має далекосягле значіння для цілої греко-кат. церкви.

— **Арештування.** Дня 8. III. ц. р. арештували в Шупарці пов. Борщів місцевого пароха о. Володимира Величковського у звязку з агітацією за листою ч. 18. Поліція, яка поводилась з арештованим дуже грубо, відставила його до Борщева, де після переслухання арештованого звільнили.

— **З українського театру.** Пишуть нам: „Любку з пушти" — найновішу оперетку Крауша, яка на першій виставі пройшла з повним артистичним і матеріяльним успіхом, повторить театр у неділю 18. ц. м. пополудні в год. 3-ій в незміненій обсаді. Вечером в год. 7.30 повторить театр відновлений ефектовний образ на 5 дій п. з. **Циганка Аза**, з численними сольовими і хоровими співами та танцями. — В понеділок 19. ц. м. пополудни в год. 5-тій дає театр по знижених цінах історичну народню драму зі співами й танцями, **Марусю Богуславку**. — Ціни місць від 2 зол. до 60 сот. — Приготовляється опера „Над Дніпром", якої премієри можна сподіватися в перших днях квітня.

— **Оперетнова змова.** „Ґазета Поранна" під таким опереткових заголовком подає нову сенсацію про велику сіть протидержавної змови, яку відкрила поліція в чортківськім повіті у громаді „Базар". Називається вона „Українська повстанча організація", а проводить нею 17-літній парубок Дмитро Баран. Її військовим командантом мав бущім-то стати Червонюк, бувш. старший десятник. Метою цієї організації було повстання в цілому краю. Арештували двайцятькілька осіб у трьох повітах і мали найти 5 рушниць, кілька револьверів і кількасот набоїв.

— **Погода,** що відвідала нас останніми днями находиться на межі зими і весни, немов би ще надумувалась, в який бік перехилитись. Приморозок, що чергується із мякшими подувами і сніжинки на землі, що тануть від кількох промінів сонця можуть тягнутись ще до кінця місяця. Хвиля студені, що налягла на Европу, ще не минула.

— **Шематизм львівської епархії** на р. 1928 вже вийшов із друку і продається по всіх наших книгарнях по ціні 5 зол.

— **Нові листівки** за 15 сот. появляться в найближчому часі.

— **Нові ціни на печиво** обовязують у Львові від 16-го ц. м. 1 кільо пшеничної найкращої муки (з 40 проц.) 93 сот. у дрібній продажі; з 60 проц. перемелу 83 сот.; 1 кільо житньої (з 65 проц.) — 60 сот. 1 кг. хліба з житньої темної муки 42 сот.; 1 кг. хліба з житньої муки з 65 проц. перем. — 60 сот. 1 булка 4 дкг. з 60 проц. пшеничної муки 5 сот.

— **З торговельно-промислового банку** (Львів, Валова ч. 3. І. пов.) довідуємося, що отворено там крім кредитового відділу, також товаровий відділ, а саме „Гуртівню текстильних товарів", яка має на меті засобляти наші кооперативи в ріжного рода матерії, головно для сільського населення. Великий вибір всяких сукон і полотен, як також низькі гуртові ціни дають запоруку, що ця інституція під фаховим проводом її управи хутко розвинеться та стане поважним здобутком на нашому економічному полі. Потішаючим обявом являється тут факт, що українське купецтво кинулось на необсаджену досі нами ділянку торгівлі, а саме до текстильної бранжі, бо досі були в нас переважно купці т. зв. „корінники". Наші кооперативи по селах і місточках повинні зацікавитись „Текстильною Гуртівнею" нашого Торг.-Пром. Банку та попри торгівлю мішаними товарами вести також торгівлю текстильними товарами, тим паче що запотребування на цей товар всюди велике і що тяжко запрацьований наш гріш остається в наших руках.

— **Сумна хроніка.** Маємо у Львові знову чотири спроби самовбивства, щи разом усі невдатні: молода Анна Фрей і 62-літній Якір Фрайнер пють йодину; служниця Станислава Вуйцік хоче вмерти від ґазу, Ян Спочинський від есенції оцту. — У Берщовичах 18-літній хлопець Стебельницький робить руханку в стодолі так нещасливо, що вбивається. — На стації в Радехові поїзд наїхав на віз селянина Василя Собоята і відриває йому чотири пальці, полишаючи ще рани на всьому тілі.

— **Катастрофи й нещастя.** Студінь, що налягла на Камчатку (75 ст. Цельзія) перевищила всі дотеперішні на цій території; худоба гине в великій скількости. — Досі нема звістки, де щезли летуни Гінкліф із летункою Макей, що пробували перелетіти Атлантійський Океан з Европи. — Біля Сосновця в копальні 4-ох шахтерів затроїлось газами. — У Персії повторився цього місяця землетрус; 20 убитих. — Поїзд, що їхав із Каіро загорівся в двох вагонах; щастя, що там їхали америк. мільонери, які легко покинули свій багаж.

— **Рекорди.** У Барі (Італія) виловили з моря рибу, що важила 285 кільо; сама її печінка мала 55 кільо. — Еспанська пресова аґенція подає з гордістю звістку, що в селі Санклюкар одна 42-літня жінка вродила 25-ту дитину; раз мала вона трійчиків, а чотирократно близнюків. — Титул боксового мистця здобув югославянка Кокі Тєвіїч, побивши боксера Савича в Білгороді. — Один італійський урядовець м-ства фінансів зарізав усю свою рідню: жінку, тестя та свекруху. — Ню Йорк здобув рекорд біржевої спекуляції: за 2 години 2,108.800 цінних паперів перейшли з рук до рук, змінюючи своїх власників. — У Ню Йорку на Таймс сквері почали будувати 30-поверховий дім, який називатиметься „Башта Муссолінія" і помістить італ. консулят, італ. торговельну палату, кілька італ. клюбів і кіно з італ. фільмами. Хмаролер коштуватиме 10 міл. дол.

— **Наші артисти в Парижі.** Із паризьких „Українських Вістей" довідуємось, що в т. зв. Сальоні Незалежних виставило цього року свої твори кількох українських артистів, між якими на першому місці стоять Бабій, Глущенко та Б. Козлів. Критик згаданого часопису задумується над тим, хто з них переможе кризу, яку переходить европейське мистецтво себ-то піде за тим „відродженням, яке вже реально відчувається в мистецтві СРСР: реалізму звязаного з сучасністю, з молодими життєздатними ідеями". Наші артисти в Парижі покищо є скромніші і не пробують махати рукою на всі здобутки европейського мистецтва, а вчаться від нього у найкращих мистців ріжних епох необхідної техніки для вислову свого таланту.

— **Свята Ібсена.** У цих днях льондонські театри ставили шість пес Ібсена з нагоди дня його 100-их народин, а саме: „Примари", „Ворога народу", „Дику качку", „Гедду Габлер", „Дім ляльки" та „Жінку з моря". Британський драматичний союз організує цикль викладів при співучасти визначних письменників, професорів і акторів. Норвеське посольство в Англії та „Пен" клюб дають два бенкети в честь Ібсена. Також в інших англійських містах починають вистави пес Ібсена. В Осльо дає „Національний Театр" „Бранда" „Союз молоді", „Примари", „Ворога народу", „Дику качку" та „Росмерсгольм". Німеччина, що перша ставила всі песи Ібсена стоятиме певно на першім місці скількістю вистав із його репертуару.

— **Експедиція Свен Геліна.** Славний шведський дослідник і вчений Свен Гелін вернувшись із своєї подорожі в Монголію подає до відома деякі дані про неї. Вона виїхала 22-го липня 1927 і поділилась на 3 групи, щоби переїхати пустиню в усіх напрямках. Північна кольонна з Геліном мала 17 осіб. Експедиція мала 240 верблюдів. Перший етап перейшли на просторі 1000 км., — уся дорога мала 4.500 км. Три відгалуження експедиції мали зустрітись в означених місцях. Середня кольонна під проводом Норіна привезла незвичайно богату збірку географічних карт з непрослідженних просторів. Самих археольоґічних знахідок є яких 2000 штук, здебільша з історичної доби. Інші вчені зробили велику скількість антропольоґічних і метеорольоґічних дослідів, фотографічних і фільмових знимок.

Дбайливі і ощадні ґаздині жадають виключно
ЛЯКЕРІВ ЛЮЦА (Lutza)

відзначених 4 нагородами державними і 22 медалями, а то:
Лякерів емалiових лискучих білих.
Лякерів до доливки з гарним полиском і небувалої тревалости.
До набуття у всіх складах фарб.
1715 1—11

— **Вік сучасних подруж.** Німецькі статистики зацікавились дуже актуальним питанням: як довго тріває пересічне подружа в середній Европі. Вони взяли для порівнання стан передвоєнний і соти тисяч подруж, що живуть на протязі довшого часу, виключаючи випадкові явища. Із дуже складних обчислень довідуємось, що таке пересічне передвоєнне подружа тривало від 21 до 27 літ; 21 літ на заході, а 27 на півдні Европи, де женяться багато раніше. У середній Европі воно тривало пересічно від 24 до 26 літ. Тепер воно тріває від 17 до 18 літ; обнищення незвичайно велике, яке треба розяснити головно у звязку із розчаруваннями воєнних подруж, що повставали наоспіх і були причиною частих розводів. Це зменшення часу подружих звязків не має ніяких виглядів на поправу. Т. зв. „срібні весілля" стають дуже рідкі.

— **Світова всячина.** В Японії офіціяльно зареєстрували в 1927 р. 317 випадків більше трясіння землі як попереднього року. — Бувш. нім. кронпрінц має намір купити віллю в околиці Неаполя за 2 міл. лір. — Бюджет Берліна має за минулий рік дефіцит 10 міл. мар. — У Москві в день 12-го ц. м., як роковини скинення династії Романових усі фабрики були зачинені. — Баварський князь Рупрехт заявив, що його династія була завсіди демократична і що Баварія має право... відбудувати монархію, коли навіть решта Німеччини буде республикою. — У Токіо арештували 100 комуністів, обвинувачених у протидержавній змові. — У Парижі застрілили італ. фашиста Саварелі в кімнаті товариша. — Є здогад, що останки найденого літака біля побережа Нової Фундляндії є слідами „Білої Птахи" Нанжесера і Колі. — Левін славний із перелету над Атлантиком буде літак на 50 пасажирів, між Ню Йорком і Льондоном. — У Норимберзі починається 6 квітня свято з виставкою та відчитами з нагоди 400-ліття роковин великого мистця Альбрехта Дірера. — В Еспанії згорів дорогоцінний старий замок графів Романонес. — Процес за спадщину співака Карузо скінчився тим, що вся вона, 750.000 дол., признана його 8-літній доньці.

ОПОВІСТКИ.

В неділю дня 18. III. ц. р. в год. 7-ій вечером відбудуться сходини членів Т-ва „Молода Громада" в салі Української Бесіди у Львові вул. Рутовського 22. Взивається всіх членів обовязково взяти участь в них сходинах. — Головна Рада Т-ва „Молода Громада". 1703 2—2

Дві виставки килимів у Національному Музеєви (вул. Мохнацького 42), а саме — новітних з робітні Ольги і Олени Кульчицьких і давніх зразкових наддніпрянських поруч з рушниками давніми і новітніми — будуть віддані до загального оглядання в неділю 18. березня в годині 10-30. Загальні пояснення першому гуртови гостий подасть директор Нац. Музею І. Свєнціцький. — Управа Національного Музею і Кооператива „Українське Мистецтво" запрошують цим Громадянство до найчисленнішої участи в цьому скромному святі українського творчого духа. — Вступ 1 зол., для молоді усіх шкіл поодиноко 30 гр., в більших групах по 25 гр. — Виставка буде відчинена щодня 10—15 год. 1705 2—2

На Рідну Школу зложили, Всч. о. Андрій Гаврищак, Борщовичі 50 зол. замість прашання з сусідами з нагоди відїзду до Устя Зеленого, Ізидор і Стефа з Мітневичів Крижановські, Станиславів 10 зол. замісць повідомлень про їх вінчання в Станиславові. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1721 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГЛЯДАЮ помешкання при солідній українській родині. Зголошення до Адм. „Діла" для „платничого". 2—2

КОСІВ, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з цілим удержанням по цінах знижених. 1512 6-6

АГЕНТІВ до відвідування приватної клієнтелі по селах, щоби продавали покупні хліборобські артикули пошукуємо за високою провізією. Прожиток запевнений. Проспект даром. Зголошення до Адміністрації під „Висока провізія". 1720 1—1

EPIDERMIS? Одинове успішне средство на реґенерацію і поріст волосся. Приноровлюється індивідуально на підставі аналізи присланих волосків. Ґарантується за успіх на протязі 3 місяців. Ціна курації виносить 8 зол. і порто. Oxydat? Найліпший середник, цілком нешкідливий для посивілих, надає барви і природний вигляд за 1.50 зол. і порто. Гроші висилати поштовим переказом. На бажання висилається за післяплатою. Інш. тж. Кіндій С. хемічно-косметична лябораторія Львів Кописьна 11
1722 1—1

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А–Б і Ц–Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.
поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, мармельки і цукри. — Не шумною рекламою, але якостевo знаменитими виробами, зробленими з гарантійно чистих сировців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни.
1581 Замовлення приймає Народна Торговля у Львові! 7—50

ФІЛЬВАРОК 38 морговий з будинками (орне поле, пасовисько, сіножать і діс около 18 м.) при залізничім шляху Львів-Станиславів (стація в місці) на продаж. Близші інформації у Ізидора Рудницького у Львові вул. Тереси 2. Б. 1807 1—3

ПЕРЕПИСУВАННЯ на машині всяких листів, прохань, скриптів і т. п. приймає „Бюро прохань" Львів, Осопінських 6. 1360 1—1

ВУДЕНИНИ як варені так і сирі найвищої якости поручає на свята фірма К. Шипи при вул. Краківській ч. 26, біля Преображенської церкви. 1718 1-1

ПОЗІР кооперативи і крамниці! Смалець американський належить купувати тільки в одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі вул. Пілсудського 14. — Ціни фабричні. 1671 4—5

ПОЗІР рільники! Штучні навози, як томасину, суперфосфат, кайніт, сіль потасову і т. п. купуйте тільки в своїому одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі, Пілсудського 14. — Продаж вагоново і детайльно. Достава сейчас! — Ціни фабричні! — Догідні услівя кредиту. 1671 4-5

ДИВАНИ смиренські стрижені і ю[illegible] по фабричних цінах, ВАНК пл. Марійська 5, І. п. 1616а) 5-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.
1058 Пересвітлення Рентґеном 10—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собієського 14
Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 19—?

ҐРАМОФОНОВІ ПЛИТИ
СИРЕНА
одиноко удосконалені, мають найбільший музичний репертуар, доповнюваний постійно останніми новинами. Можна набути у всіх крамницях з музичними інструментами.
Ціна 5 зол.
Перша в Польщі
Фабрика ґрамофонових плит
ТОВ. „СИРЕНА-РЕКОРД"
1729 ВАРШАВА. 1—1

Українська Музична Накладня в Ню-Йорку приступає до видання Антольоґії українських сольоспівів, дуетів і терцетів.
Отсею дорогою відносимося до українських композиторів, щоб вони надіслали того роду твори до кінця травня 1928. За приняті твори платимо від 10 до 40 долярів за композицію. Писати на таку адресу: Ukrainian Music Edition 103 Ave A, New York, City. За українську музичну накладню в Ню-Йорку: М. Гайворонський 1717 преде., д-р Л. Мишуга секр. 1—1

„ЦЕРКОВНІ ЦВІТИ"
поручає на свята
СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА
1661 в Стрию — Шевченка 6. 2-3
Гарні тревалі цвіти з матерії уклядається на бажання в одним тоні, пр. з а к х рож, камелій, пельоґоній, гяцинтів або з мішаних цвітів. „Китиці до свічок" менші 4 і 6 зол. пара — середні 8 зол. пара і великі 10 зол. пара. — „Китиці стоячі на престол менші 25 зол. пара, — середні гарні 170 цм. високо 40 зол. пара, і великі 60 зол. пара. „Вінці на образи" вузкі 6 зол. — широкі 8 зол. і на ш. ш. 10 зол. за метер.
При більших замовленнях на складні!

Б. ЛІКАР ШПИТ. ВІДЕНСЬКИХ
Д-р Норберт Юпітер
спеціяліст недуг скіри., венер. і косметики
повернув і ординує як давніше
1672 Станиславів 3. Мая 11. 3-3

БРИТВИ на ціле життя
цілковита ґарантія! як також каміння
(мармурки) ориг. бельгійські також амер. пасти до острення бритов, апарат до острення ніжетов і т. п. штука зол. 2·50 поручає знана спеп. фірма **С. ФЕДЕР** Львів Сикстуська 7.
Позір! У власнім інтересі прошу уважати на фірму С. ФЕДЕР, Львів. Сикстуська 7. Ціна бритов: від зол. 7—21·—
1708 Почтова висилка відворотно. 1-3

Оголошення конкурсу.

Виділ філії „Просвіти" в Тернополі оголошує сим конкурс на посаду освітнього інструктора при філії. Від кандидатів вимагається: 1) укінчення вищих студій. 2) теоретичного і практичного обзнайомлення з освітньою роботою і бібліотекознавством. 3) знання режисерства і театральної техніки, по можности і діріґентури. Платня після умови. Посада повищо провізорична. Зголошення письменні з поданням перебігу життя і потрібними документами слати до 15. квітня ц. р. на адресу філії „Просвіти" в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11. І. Брикович голова, д-р Л. Онуферко секретар. 1583 1—2

VI. Загальні Збори
Союзу Українських Адвокатів.

В суботу дня 24. березня 1928 р. в 4-ій годині зполудня відбудуться Загальні Збори С.У.А. в салі Товариства „Українська Бесіда" в Народньому Домі у Львові вул. Рутовського, з таким порядком нарад:
1) Отворення Загальних Зборів,
2) Вибір голови і секретаря Зборів,
3) Звіт з діяльности Товариства за 1927 рік: а) звіт секретаря, б) звіт референта делеґатур, в) звіт скарбника.
4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії уступаючому виділові,
5) Вибір нового виділу,
6) Зміна статуту — реф. д-р А. Говшковича,
7) Справа Правничого часопису — реф. д-р Р. Домбчевський,
8) Посмертний фонд — реф. д-р А. Гошкович,
9) Внески.

За Президію СУА:
Д-р Л. Ганкевич, голова, д-р Е. Щуровський секретар, д-р М. Волошин, І. містоголова, д-р Л. Бачинський, II. містоголова.
1694 2—3

Звичайні Загальні Збори
Тов. „Зоря" у Львові

відбудуться в неділю дня 25. марта 1928 о год. 10 перед полуднем в салі Тов., вул. Вірменська ч. 25.
Порядок нарад Зборів: 1) Відчитання протоколу; 2) Звіт з діяльности; 3) Звіт касовий; 4) Звіт ревізійної комісії; 5) Внесення Управи; 6) Вибір Управи; 7) Внесення членів. — Примітка: Якщо о год. 10 не зберетьcя достаточне число членів, то о год. 11-ій відбудуться повтовні Загальні Збори. — Управа.
1714 1—2

До відома загалу!

Понижче подаю зміст одного з численних листів моєї вдячної клієнтелі:

П. Т.

Прошу ласкаво донести мені, котра з фірм у Варшаві має Ваші цукорки „Glaziel" на складі, бо моя донька не могла в Варшаві їх ніде набути. Тому я вислав її негайно звідси 2 пачки. — Тому що Ваші цукорки дуже успішно ділають, було дуже пожаданим, щоби їх мали і у Варшаві.

З висловом правдивого поважання
Інж. Еміль Фрайд
Львів, Сполківська ч. 49.

Скрізь до набуття!!
Яків Пастернак
Одинокий виробник цукорків
„Glaz a!"
Бельсько.

ЗАКЛАД КРАВЕЦТВА жіночого і мужеського з відділами: бізнизництво, гафтярство (плісування, мережання, ендельовання, машина до дірок) з усіми потрібними машинами і повним урядженням, 3 кімнати на принципальній улиці до відступлення за 3000 зл. дол.: евент. прийме фахового спільника з вкладом 50%. Зголошення: Адміністрація „Діла" для 1724 „Т." 1—1

КУПЛЮ нільки маєтне господарство. Посередництво пожадане. Зголошення слати: Осип Кинасевич, Босиря п. Копюбинчики. 3-3

Звичайні Загальні Збори

Товариства Кредитово-господарського „Народний Дім" в Любачеві

відбудуться дня 25. марта 1928 р. в годині 4. пополудни в льокали Товариства в ринку з слідуючим порядком нарад:
1) Отворення Зборів і вибір Президії. 2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 3) Справоздання Управи і Надзірної Ради з діяльности за 1927 р. 4) Ухвалення для Управи і Надзірної Ради абсолюторії. 5) Вибір цілої Надзірної Ради. 6) Вибір 3 членів Управи і 2 заступників. 7) Внески і запити.

Любачів дня 15. марта 1928.

Надзірна Рада.

Ширіть наш часопис!

СУПЕРФОСФАТ
фабрика штучних навозів
Йосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, кайніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 15-1?

ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК
У ЛЬВОВІ, вул. Валова ч. 3. І. пов., вхід через ганок — отворив
ГУРТІВНЮ ТЕКСТИЛЬНИХ ТОВАРІВ
для сільського населення
та поручає:
СУКНА вовняні і пів-вовняні — **МУСЛІНИ** — **ЗЕФІРИ** — **КЛЬОТИ** — **ЦАЙҐИ** — **ОКСФОРДИ** — **ПОЛОТНА** білі — **РУЧНИКИ** — **ХУСТКИ** всякого роду.
Великий вибір! Ціни найнижчі! Товар висилається сейчас!
1711 Для Хв. Повіт. союзів кооперативів удогіднення в сплатах. 1—2

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ в цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, Марійська пл. 5. Купую брилянти золото, срібло, плачу найвисші ціни. 69-?

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14, в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 Ціни приступні — сплата ратами. 88—?

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах
„МАСЛОСОЮЗУ"
Таким чином не поносите ніякої жертви, бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените десерове масло.
ВЛАСНІ СКЛЕПИ:
Львів: 1) Костюшка 1 а 2) Ринок 10 3) Льва Сапіги 21 4) Зиблікевича 49 5) Жовківська 11 6) Городецька 48.
Стрий, Шевченка 5. Самбір, Костюшка 11 а.
Станиславів, Собієського 28. Коломия, Шевченка 25.
Перемишль, Ринок 25. Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.
1593 6-7

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 63 (11.316). Львів, вівторок 20. березня 1928. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·30 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В справі оголошень звертатися до адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Тріюмф єдности.

Чому німці перемогли при виборах?

(Допис із західних польських „кресів".)

Після завершення виборчих актів усі групи пануючої нації, як також нац. меншостей пильно складають рахунки втрат і зисків, підкреслюють успіхи, оправдують невдачі. Вибори звичайно дають матеріял, з якого пригорщами черпати можна дані для оцінки національної і соціяльної структури даної держави. Однак у Польщі ця оцінка булаб схиблена, колиб її будувати тільки на цифровій ексклюзивности, без значних поправок і застережень. Це ясне не тільки тим, що наслідком своєрідних виборчих махінацій частинно програли слушну справу, але й тим, що безпосередньо незаінтересовані в поділі мандатів та фізіономії польського сойму.

Ось так загранична преса, аналізуючи небуденну перемогу державної одинки при теперішніх виборах, теж у не малій части критично ставиться до цифрового матеріялу, посвячуючи згадку „східним кресам". Зокрема в німецькій пресі богато заміток на тему „роблення виборів". Це

„роблення виборів" — пише прим. „Франкфурт. Цтг." — відчули особливо славянські меншости на східних просторах, які у великій части не мали взагалі змоги вибирати наслідком метод, що не богато ріжняться від метод Букічевіча та Братіяну",

— а деякі інші газети домірковуються навіть, що українські посли проголосять бойкот сойму, протестуючи тим проти виборчих практик.

Та шукати виновника наших невдач виключно поза собою, хоч вигідно, однак нерозумно для того, хто мав уха, які чули, і очі, які бачили, **як** ми пішли до виборів.

Не є моїм завданням копатись тут детально в усіх прогріхах і гріхах політично-партійних, особливо в злочинній агітації УТП і соц.-радикалів, хоч як гнів заточенця хотів би виллятись бодай у словах. Це — думаю — зроблять інші. Хочу тільки поставити перед очі українського громадянства вислід виборів на заході Польщі, на тих других „кресах", де теж віяв вітер в очі меншости, а перемога все таки залишилась по її стороні — і то перемога світла!

Виборча увертюра почалась також і на західних „кресах" від виклятття 18-ки, як обєднання зрадників, протидержавних елементів. Не зважаючи на нечуване суперництво одинки з правими групами, сконцентровані атаки були звернені в першу чергу й головно проти 18-ки, з панічної боязни, аби вислід виборів не піддав у сумнів польськости західної смуги. Оба заїло-ворожі польські табори (санація і праві) рівночасно докладно здавали собі справу з того, що йде тут не про якість пінські болота, а про найцінніші частини державної Польщі — про богату скарбницю — Шлеськ і двері в світ — Поморе, які все ще — мовляв — в умах деяких Льойд Джорджів неслушно відпали від німців... Тож кинено проти 18-ки на терезки виборчої ваги найтяжчі аргументи низького морального змісту, змобілізовано всіх і вся, — в чому перед вела очевидно одинка, осягаючи верх демагогії і нахабства.

В посяганні по голоси виборців-німців не відставали очевидно і праві, тільки ті більше хитро до справи підходили. Вони граль на струнці льокального патріотизму, „кресових" автономій, католицизму і всякого роду інших сентиментів, послугуючись у поширюванні своїх закликів навіть ненависною їм мовою німців. До якої гумористики доходили вони в цьому єзуїтизмі, хай як зразок послужить малий цитат з ультра-католицької „Польонії" — ляйборгану банкрота Корфантого.

І так у ч. 60 в статті під крикливим наголовком „На кого німці кажуть голосувати чесному шлеському населенню" читаємо між іншим ось-що:

„На державній листі 18-ки поруч німців Навмана, Гребе, Утте, Уліца і Моріца, які всі стоять на безнадійних місцях, добрі місця займають явні вороги польської держави, як Дмитро Левицький, Сергій Хруцький, Павло Васиньчук, Мілена Лисяк-Рудницька, Михайло Струтинський, Амброз Березовський і інші, відомі зі свого радикалізму й ворожого відношення до польської держави провідники українців. Ті українці явно агітують за тим, аби відірвати наші східні воєвідства від Річипосполитої. **Щож до релігії, то вони православні, а під оглядом суспільним симпатизують з большовиками.** Так у дійсности виглядає німецька льояльність, так у практиці виглядають буржуазні переконання німців, які нібито поборюють соціялізм і большовизм, так у практиці виглядає їхній католицизм і привязання до святого костела..."

Можнаб іще дальше цитувати виїмки з цього куріозного апелю до католицького сумління німців, але хіба доволі. Для інформації зазначу тільки, що релігійні аргументи є гарною і небезпечною зброєю на Шлеську, де населення незвичайно побожне. (Тим обясняється теж туберкулічність соціялізму і комунізму в тамошніх робітничих центрах).

Повищий цитат — це тільки один зразок газетної кампанії, а ведено її широко і то не тільки на сторінках преси, а скрізь: у проклямаціях, афішах, транспарентах, зборах, — публично і приватно. Ясно, що крайне односторонно. Це був привілей пануючої нації, з якого німці могли користати дуже й дуже обмежено, дарма, що були теж у праві вести свою агітацію. Та право одно — дійсність друге. На Шлеську наприкл., рахуючись з великою рухливістю боївок, зложених з повстанців, яких навіть Корфанти охрестив нещодавно в шлеському соймі іменем „бандитів", — німці мусіли відказатись від усякої майже агітації, оминаючи тим — певного проливу крови. Абсолютно ніяких віч ані зборів, ніяких прилюдно розліплених афішів ні закликів не стрічалось. А з боязни перед чутким ухом одинки, перед репресіями — навіть приватно вся агітація велась довірочно. Одинокі заклики появлялись у німецьких газетах — і те все!

Могло здаватися, що коли наспіє день виборів, то німцям дійсно не легко доведеться заманіфестувати свою чисельність та здобути належну репрезентацію. Бо поминаючи навіть друкований наступ з одного і примусову відсутність агітації з другого боку, при одночасно кольосальній рухливости і гомінкости польських груп, особливо рекордової одинки, — метода застрашування, наявність зловживань (які вже з початку зарисувались яскраво, а що дальше, то множились так, що цілі реєстри зловживань находимо в німецькій і правій польській пресі), — здавалося, все те збере живо і захитає поважно „стан посідання" німців.

А однак усі ворожі затії розбились об тверду скалу єдности, об монолітність німців, об їх нац. свідомість-

Їхній загал однодушно — з виїмкою ліліпутних ес-деків, слабих і рахітичних, які заключили були з пепесами виборчий союз — лавою посунув до урни і віддав голос на 18-ку. Це були дійсні фалянги, побиваючи фреквенцією, від 85—100 відсотків усі інші нації. Справна „Валльґемайншафт" навіть автами возила хорих, калік і немічних старців.

Ось доказ громадянської зрілости, яка нам, українцям, хіба тільки снитись може!

Та чи тільки те? **Єдність, однодушність, відсутність усякої демагогії, свідомість відповідальности за долю соток тисяч!** Якіж то чужі поняття для наших амбітних крикунів-партайманів, плохеньких „трибунів народу", репрезентантів „робучого народу", очайдушних безвідповідальників!

Тут бачили ми справжніх капіталістів і їх праворучків, з десятками тисяч місячної платні, разом з напів-голодним пролетарем-углекопом: богатих лятифундистів з пісковим кротом — кашубом. Одні і другі тиснули в жмені дорогу їм однаково 18-ку, синонім своїх прав!

Тому й вислід небувалий. Пять новоздобутих мандатів до сойму + старі й удержаний стан посідання в сенаті — **цеж неабиякий успіх, це серед змальованих обставин дійсно кольосальний тріюмф!**

А в нас? Великодушний дарунок одинці в сумі двацятькількох мандатів... Ось наш біланс!

Север

Після Женеви.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 12. березня 1928.

I.

Покінчилася сесія ради союза народів, і французькі ґазети спорять, правда — доволі мляво: чи принесла сесія ця новий успіх ідеї союза народів, чи нову невдачу? Є аргументи за, є аргументи проти. Переповідати їх? По що? Вартість їх однаково сумнівна, натомісць вище всякого сумніву стоїть факт, що женевський союз, коли взагалі сміє показувати свою силу супроти кого-небудь, то робить таке виключно тільки супроти слабих. За те він пильно бережеться, щоб не вразити, навіть найлекше, котру-небудь із держав сильних, а бодай таких, які користуються славою сильних. Ось минулого тижня женевські радники діймаючи, принизили Угорщину (справа машинових крісів в Ст. Готгард), яка з колишнього, на спілку з Австрією держаного, першорядного становища скотилась після війни на рівень четверто-рядної потуги. Ось вони ще немило торкнулися й Румунії (справа мадярських оптантів), держави третьої ранги. А-е нехай би важилися сказати щось неприємне хочби навіть Італії, напр. ізза страшенного гнету словінців, хорватів і тирольських німців? І не думайте про щось подібне! Тому яких шість чи сім років Женева ще поважилася була сказати про галицьку справу свою увагу, мабуть не одобрену вповні Річипосполитою (хоча й це сумнівне); від того часу Річипосполита окріпла і виглядає нині наче сильна другорядна потуга: цього вже доволі, щоб закрити Женеві уста навіть супроти Бог зна яких справедливих наших жалоб.

Знаряд консервації версайських і сен-жерменських гараздів у середній Европі, фігове гилля для освяченого переможцями гніту над народами — ось що таке Женева, і нiщо більше. Та ні — це ще вигідне собі місце, де можна час від часу здибати міжнародніх політичних маклерів, навіть і дівчів, не потребуючи за ними бігати аж по Льондонах, Парижах. Але ця „хосенність" Женеви — побічний продукт цього твору, і не якраз задля нього Союз Народів був сфабрикований.

II.

А все таки знайшли ми серед французьких коментарів до останньої женевської сесії оден, що — дуже здалека, правда, і тільки посередно може й нас торкатися.

Не знати точно, чому саме — мабуть, аби приподобатися дрібним акулам з Малої Антанти — старий Бріян, ні сіло ні пало, помітно злобно насівся був на (мало зрештою симпатичного) мадярського представника. Ізза цього інциденту один з чільних французьких публіцистів нашого часу, Шарль Моррас, вичитав Бріянові ряд уваг, яким не можна відказати влучности.

„П. Бріян — писав Моррас між іншим — взяв на себе відповідальність завдати іменем Франції наскрізь безплатне приниження й наскрізь зайву образу угорському народові, який, правда, був нам ворогом, який одначе не засуджений на віки вічні бути нам ворожим. Цей позаушник, даний нами, був позбавлений всякого поважного, а навіть достаточного мотиву... Напасть п. Бріяна могла мати хіба одну тільки ціль: сотворити новий предмет задирки і пересердя, а далі й ворогування між Францією і Угорщиною".

І так далі в однаковому тоні і однаково влучно. Приємно читати таке кожному справжньому другові Франції. Бо справді: Угорщина далеко від Франції, спільних границь з нею не має, ніякого непримиримого конфлікту, яких-небудь інтересів теж немає між обоїми державами — чого отже ображувати Угорщину і набивати в ній капітал жалю й ненависти до Франції? Задля гарних очей якогось Тітулеска?

Прийде може час — а всі други Франції можуть тільки горяче бажати, щоб швидко і не за пізно — коли тямущі французи зміркують, що цілою своєю політикою від кінця війни до нинішнього дня, політикою

„великої" Румунії і ще одної „великої" річипосполитої французькі державні мужі, всі до одного, від Клеманса до Бріяна, вносили свою пайку в той капітал жалю й обурення, який накопичується проти Франції в усіх покривджених і потоптаних народів Східної Европи на цілій пасмузі від Вильни до Чернівців. Нічого народи ці й краї не винуваті Франції, ні спірних границь ні противних інтересів Франція з ними не має; вони готові подивляти французьку культуру і розкрити свої ворота французьким духовим впливам, та щож? Передучора Франція міліярдами гроша скріплювала їх ворога, царат; вчора давала зброю, гроші і стратегічні поради всяким іншим їх ворогам, а нині — невже треба й казати, що на всіх тих точках Европи французька політика стає поперек найсправедливішим визвольним зусиллям народів і в один ряд з гнітом і кривдою! Такі річи мусять помститися, скорше чи пізніше.

В. Панейко.

Радянська Україна

Занепад „політосвітних" установ. — Антисемітизм. — Літературні справи.

Львівська „Хвиля" принесла довше з Харкова, в якого занотуємо деякі характеристичні місця про занепад „політосвітних" більшовицьких установ і про антисемітизм, а також про виклад Скрипника на тему літературної творчости.

„Комсомолець України" подає цілий ряд даних про те, що політосвіта паде. У великій фабриці ім. Петровського записалося до „політшколи" 1000 робітників, але вже по кількох тижнях 70 відсотків, школу покинуло. На запит, чому перестали ходити до школи, робітники відповідали: „викиньте нас з партії, а до школи не будемо ходити, бо робітник не набуває там ніякого практичного і корисного знання". Анальогічні факти мали місце і в інших українських фабриках. Наводить їх „Комсомолець України". Всюди відсоток користаючих зі шкіл не переходить 30 відс., а пересічно є значно нижчий у відношенні до сильности зорганізованого робітництва. Редакція „Комс. України" перевела анкету на тему реорганізації політосвіти. Більшість її учасників ствердила, що робітників не цікавить комуністична схолястика і що молодь робітнича дуже цікавиться натомісць фаховим знанням і радо йде до фахових шкіл.

Вся майже преса (комуністична) нотує богато випадків антисемітських виступів серед робітництва. У Харкові, наприклад, робітники Жолегуа і Сапко, що є членами комун. партії побили робітника жида Шапіру і знущалися над ним. Влада поставила їх за те перед суд обвинувачуючи за антисемітизм. По цім комуністична преса почала містити заклики до робітників, щоби боролися з антисемітизмом. З приводу таких закликів і статей дістав „Комсомолець України" богато листів, між якими, як твердить сама редакція, не бракує і таких, що зі Жолегуасом і Сапком солідаризуються. При тій нагоді зазначує та газета, що антисемітські настрої обняли навіть робітників комуністів.

Більшовицька влада звертає велику увагу на культурні справи. Від самого початку окупації України комуністична партія пильно слідкувала за ходом українського культурного життя. Думаючи, що в українському культурному русі криється небезпека для комуністів, вже в 1923 р. заняла партія по довгих дебатах дуже ясне становище в тій справі. Вона рішила, що українську культуру треба зробити знаряддям більшовизму. Бо український рух поставив комуністів перед такою ділємою: або він вирветься з-під більшовицької керми і тоді повалить комуністів на Україні, або його, як висловився Затонський, комуністи осідлають і відуть на ньому до комуністичного устрою".

Тому нічо дивного нема в тім, що комуністична партія намагається всякими засобами впливати на українську літературну творчість. Тій справі присвятили комуністи прилюдну дискусію в Харкові останніми днями. Українська суспільність виявила таке заінтересування справою, що на кілька днів перед дискусією влада, побоюючись надмірного напливу націоналістичних елементів, проголосила, що в дискусії можуть брати участь тільки члени партії. Виклад про літературні напрямки в сучасній українській літературі виголосив Скрипник. Він заатакував молоду генерацію українських письменників за те, що хоч вони при всякій нагоді заявляють себе комуністами, то більшість із них боронить давних традицій української літератури і не засвоює собі методів пролетарської творчости. Скрипник перестеріг, що українські літерати мусять мати більше червоної крови і зірвати з передреволюційною українською літературою, бо завданням пролетарської літературної творчости має бути закріплення комунізму на Україні. Дискусія виявила, що більшість українських письменників не поділяє становища Скрипника та є противна накидуванню літературних шаблонів".

Інформації, як бачимо, вірні та безсторонні.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10 І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

По переписі населення в СРСР.

1) Загальна скількість населення у СРСР число національностей і московська культурна асиміляція.

Московські „Известия" проголосили вислід перепису населення в СРСР з кінця 1926 р. Перепис ствердив наявність 146,989.000 людности в межах Рад. Союзу, а в тім 71.027.00 мужчин і 75, міл. 962.000 жінок. З перепису виходить, що у СРСР є 610 тисяч міст. В тій загальній скількости населення є: 77,760.100 росіян (москалів); 31,194.800 українців; 4,738.000 білорусинів; 3,050.000 козаків (між ними щонайменше третина українців); 3,015.200 татарів; 2,600.000 жидів, 1,821.200 грузинів; 1,567.000 вірмен; а на інші дрібні народи припадає всего півтора міліона душ. Загально славяни становлять 78,1 відс. усього населення СРСР, тюркські народи 11,6 відс.; кавказькі тубильці 3,2 відс., народности семітські 1,9 відс., германські, романські та греки разом 1,2 відс., іранські племена 1 відс., лотиші та литовці 0,1 відс.

В часі останнього перепису стверджено далі, що в СРСР є загалом 187 народностей. Москалі творять 52,9 прц. мешканців СРСР. Культурна російська асиміляція зайшла там так далеко, що крім москалів говорить там по російськи ще 6,400.000 осіб неросійської народности. З українців 11 відсотків не говорить по українськи, з білорусинів не говорить по білоруськи аж 26 відс. білорусинів. Дуже великий відсоток тамошніх поляків, бо аж 58,6 зовсім не говорить по польськи лише по російськи.

Дуже цікавими є ще такі дані цеї статистики: на території РСФРР становлять росіяни (москалі) 78,4 відс. загального числа населення, на території УССР українці творять 80 відс. загальної кількости населення, на території Білоруської СРР білорусини дають 80 відс. загального числа населення, а на території Закавказької Федерації грузини творять 30,7 відс. загального числа населення.

2) Мужчини та жінки.

В більшовицькій пресі появилася ціла маса статей, що освітлюють новий побут, нові умовини життя та нові перспективи фіз. розвитку суспільности. Статті написані на основі статистичних матеріялів, одержаних з останнього перепису населення в СРСР. Деякі дані з подрібних конскрипційних вислідів подаємо для інформації наших читачів.

Першим наведемо малюнок зросту числа жінок у СРСР. В 1897 р. припадало на 1000 мужчин 1082 жінки, а тепер 1129. В 1897 р. випадало на 1000 мужчин у віці від 25 до 49 літ 1090 жінок, а тепер 1209. Для мужчин поза 50 літ припадало в 1897 р. на 1000 аж 1187 жінок, а тепер 1378. Самозрозуміле, що за той час смертельність жінок була менша від мужчин, а число мужчин значно змаліло наслідком війни та революції а також наслідком неймовірно важких обставин життя.

3) Соціяльний уклад населення у столиці СРСР. — Мешканеві відносини в СРСР.

З перепису виходить далі, що число робітників у самій столиці СРСР Москві впало тепер з передвоєнних 40 відс. населення до 26,8 відс. Цікавим і пророчистим є факт, що господарська група населення остала в Москві така сама як була в 1897 р. Тоді виносила вона 11,3 відс., а тепер 10,4 відс. За те відсоток слуг при соціялістичній владі сильно зріс. В 1897 р. становили вони 14,8 відс., а тепер 25,7 відс. усього населення. Число безробітних теж тепер сильно підскочило. В 1897 р. було їх у Москві 2,9 відсотків, а тепер є 11,0 відсотків.

Мешканеві відносини в СРСР невідрадні особливо по містах. Великі кількаповерхові доми в радянських містах є рідким явищем. На основі перепису з 1926 р. виходить, що по містах провінції було всего 1,1 відс. поверхових домів. Все інше партерове і невеличке. В самій Москві поверхові доми творять мало що більше від половини усіх мешкальних домів. Вартість міських будівель виносить у СРСР 9.856 міліонів золот. карбованців, що дає ледви 23,4 відс. цілої державної власности. Не зважаючи на переведену на початку революції націоналізацію всіх домів, нині 81,9 відсотків домів є в руках приватних власників.

Посол до своїх виборців.

До Високоповажаних Виборців 51-го виборчого округа (Львів-повіт, Жовква, Сокаль, Рава Руська, Чесанів).

Високоповажані Громадяни і Громадянки! — Надовго ще перед виборами на нарадах в справі посольських кандидатур, представники виборчих організацій 51-го виборчого округа, висловили побажання, щоби поміж українськими послами з того округа був бодай один посол, який зріс із села і на селі та який тому краще ніж хтонебудь із людей міста, розумів би всі болі і потреби нашого сільського люду і вмів ці потреби по найкращим своїм силам на парляментарному грунті боронити. З цим поглядом Управа Українського Національно-Демократичного Обєднання цілком погодилася і обіцяла сільським виборцям 51-го виборчого округа, що вони матимуть свого посла-селянина. На жаль при всіх наших найбільших зусиллях, наслідком партійного розбиття, яке не з нашої вийшло вини, ми отримали при виборах лише трех послів з Укр. Нац. Дем. Обєднання на округ 51, й таким ро-

них Гудницький.

Довкола Північного Сфінкса.

(У століття уродин Ібсена.)

(Продовження).

Це подобає на парадокс. Песи Ібсена, що змальовують проблеми сучасної людини оминають якоїнебудь особистої нотки, так само як пробують обійтись без натяків на проблеми збережені в них. У них не можна найти ніодного дійсного факту з життя Ібсена, а проте головні факти з його життя є необхідною основою для тих, що хотять стежити за процесом ідей перетворюваних Ібсеном на суспільні картини.

Байдуже як хто схоче назвати ці песи: реалістичними чи символічними. Реалізм неможливий без символів; символізм не в силі визволитись від реального життя. Якщо хто находить в Ібсені геніяльність то вона вся в його мистецтві переплутати звичайну життєву історію із „глибшим змістом" так, щоби залишити нам самим вибір. І це не тільки щодо форми. Коли почнете докопуватись у песі Ібсена основної ідеї, хочеть вам її сформулувати, щоби доглянути, що всі дійові особи протестують проти цеї своєї ситуації, занадто реальної, щоби звести її до „загальника".

Смерть, що так часто кінчить трагедії Ібсена не приносить ніякого висновку. Ібсен передумує сам скінчену вже трагедію своїх героїв і в ньому починають виринати сумніви щодо її однобокости. Із тих сумнівів виринає „відворотна сторона медалі", яку він пригадує нам, показуючи інший приклад, зовсім протилежний, цієї самої проблеми. Так родиться між його песами одна зв'язуюча нитка. Не якоїсь ідеї, а одного зусилля думки, що неминучо обновлює себе йдучи від індивідуального „я" письменника до суспільности і навпаки.

На „Дім ляльки" найдете відповідь у „Примарах"; але самі „Примари" не є ніякою відповідю; „Ворог народу", що є відповідю на „Примари" був би найбанальнішою тенденційною песою, якби його зміст можна звести до якогось висновку про ролю провідника народу, що жертвує собою. Кожний письменник що вірить у таку свою ролю паде жертвою „дикої качки"; він також, як і всі члени суспільности потрібують якоїсь дози необхідної життєвої брехні, щоби почувати себе щасливими... Отже вся праця, всі „зусилля є тільки оманою? Прочитайте „Росмерсгольм". Людину, в її місії знімати інших на вищий духовий рівень може зустрінути на її шляху почування сильніше як усі омани: чисте кохання.

Чи таке кохання не має в собі сили дати людині повного земного щастя і чи воно мусить шукати свого визволення тільки в смерти? Ні. Море життя не є суворіше ні більш обновлююче як морська стихія; погляньте на Еліду („Жінка з моря"). Згодом воно викидає перед Ібсеном на беріг усі перли, виловлені ним довгими роками і він перебирає їх ще раз в іншому світлі, оцінюючи іншим поглядом, мов зернятка піску. „Гедда Ґаблер", „Будівничий Сольнес", „Малий Еййольф", „Боркман", усе це ще раз перенизувані мотиви його творчости за все життя: — право до щастя, свобода, величність кохання, невідхильність вибору і жертви, сила та знесилення одиниці та самотности.

І після цього всього ще останній огляд, передсмертний погляд життя і творчости — „Як ми із мертвих прокинемось..." Усміх останньої надії чи розчарування, віра чи зневіра?

„Драматичний епільоґ" Ібсена, що є останньою його сповідю кінчиться як всюди його попередній твір двозначним акордом. Псан у честь сонця закриває смертельна габа: очі зблідлі в сяйво зкривавлюються мраком. Чи ця мряка не є життєвою полудою, головною запорукою щастя? Чи смерть примирює нас із життям, чи віддалює від нього?

Ібсен не знав. Він не фільософує, а передає тремтюче переживання людини, що жертвувала все для мистецтва і знялась на бажаний шпиль. Із цього шпилю видко ясно, що за мистецтво треба було заплатити кровю життя. Бо творити це не жити, а передумувати життя. Внутрішне вдоволення із довершеного обовязку не втишає голосів, що домагаються особистого щастя. Наше „я" це не сама свідомість і воля, а вся мряковина нахилів і туг, довкола яких і з яких творяться думки та постанови. Ібсен став провідником народу; він бачить як загал йде на його слово, щоби наблизитись до шуканої правди. Ібсен шукав її 50 літ невпинно проголошуючи, що нема вищого завдання для людини як шукати її. І щож?

Він не є розчарований усіма життєвими зусиллями. Але він і не дає себе очарувати її здобутками. Життя не має в собі притаєної фільософії і фільософія не має притаєного життя. Жити значить давати волю своїм життєвим силам, нехай розвиваються, не почуваючи суперечности між потребами і процесом їхнього заспокоєння. Шукати змісту в свойому житті значить зупинитись перед ним у надумі, вибирати із тисячних потреб і спокус дві-три, зрікатись насолод жаги, а навіть найчистішого палу кохання.

(Докінчення буде.)

ком 4-тий кандидат, господар із села Турорбовичі повіт Сокаль, Володимир Кохан, не отримав мандату. Тому я, як один із трох послів, вибраних з Волі Вашої й голосами Вашими з 51-го округа, памятаючи Ваше давне бажання мати посла-селянина і дотримуючи приречення Націон. Обєднання та моє особисте, вважаю своїм обовязком зректися мандату в користь громадянина Володимира Кохана.

Дякуючи Вам ще раз за честь і довіря, яке Ви виявили для мене в день виборів, запевняю Вас, що я і на далі буду це довіря Ваше високо цінити і, затримуючи мандат з державної листи, буду вважати себе на далі представником Вашого округа і тому завсіди стоятиму до Вашого розпорядження.

Д-р Дмитро Левицький,
голова Українського Національно-Демокр. Обєднання

Останні вісти.

27. БЕРЕЗНЯ ОТВОРЕННЯ СОЙМУ?

Варшава, 18. березня 1928.

Зачувати, що вже запала постанова в справі речинця отворення сойму. Отворення сойму відбулося би 27. III. в 12. год. в полудне у замку. Президент виголосить промову, після якої покличе на предсідника найстаршого літами посла. Опісля посли зложать присягу. Пополудні тогож дня буде перше засідання сойму задля вибору резидії.

ПЕРЕД ПОЛЬСЬКО-ЛИТ. ПЕРЕГОВОРАМИ.

Варшава, 18. березня 1928.

У ноті до литовського уряду мін. Залеський повідомляє, що польський уряд годиться на литовське предложення, щоби переговори зачати в Кенігсбергу 30. березня н. р. Мін. Залеський просить повідомити його, чи прем. Вальдемарас буде предсідником делегації. В такому разі мін. Залеський також поїде до Кенігсберга.

ВБИВСТВО СВІДКА В ПРОЦЕСІ БІЛОРУСЬКОЇ ГРОМАДИ.

Вильно, 18. березня 1928.

Аг. Вох. подає: Дня 16-го в ресторані вбито головного свідка Гурина, бувш. комуніста. Давніше він сидів у білостоцькій тюрмі. Вбійник подав, що називається Пекарський. Слідчі власти сумніваються, щодо автентичности назвиська.

ПРИСУД ШПІОНА В КИЇВІ.

Варшава, 18. березня 1928.

З Києва повідомляють, що там закінчився процес Белова, який вернув із концентраційного табору в Польщі і там занимався шпіонажею в користь Польщі на припоручення львівської дефензиви. Суд засудив Белова на смерть, але узгляднюючи, що Белов жалував своїх учинків, приноровив до нього амнестію.

НІМЕЦЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКИЙ КОНФЛІКТ.

Берлін, 18. березня 1928.

„Фос. Цтг." повідомляє з Москви, що більшовицькі власти здержали слідство проти інж. Гольдштайна і позволили йому вертати у Німеччину. Ґольдштайна вже й увільнено. Рівночасно увільнено Ґольдштайнового товариша інж. Отта, але під умовиною, що йому не вільно покинути СРСР. та що станеться на судову розправу. Інші чотири нім. техніки сидять у вязниці. Політичні нім. кола кажуть, що увільнення одного чи двох арештованих не змінює політ. положення, витвореного арештуванням.

Бюро Вольфа повідомляє з Москви: Більшовицькі кола є думки, що справа увільнення інжінірів навіть за кавцією не усуває небезпеки затемнення справи. Всетаки замітне є, що уряд бажає сповнити домагання Німеччини, коби лише це не нарушило престижу СРСР.

Німеччина відкличе свого посла з СРСР?

Москва, 18 березня 1928.

У тутешніх дипломатичних колах є думка, що коли уряд СРСР не поробить уступок у справі арештованих нім. інжинірів, то німецький посол виїде з Москви в [illegible] 21. березня.

КРОВАВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В АТЕНАХ.

Атени, 18. березня 1928.

Після зборів богатотисячна товпа комуністів манифестувала по вулицях міста. Товпа [illegible] співу інтернаціоналу обкидала поліцію камінням. Підчас сутички ранено двох офіцерів жандармерії. Арештовано богато демонстрантів.

ПРОТИ РУМ. УРЯДУ.

Букарешт, 18. березня 1928.

На зборах селянської партії манїфестовано проти теперішнього рум. уряду. Всі бесідники заявлялися за уступленням уряду, домагалися розписання нових виборів і покликання Манію на керманича уряду. Ухвалено резолюції в такому дусі. Делегати з провінції заявили, що не кинуть Букарешту, доки не дістануть відповіди регенції. Делегати демонстрували на вулицях із прапорами і транспарентами.

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА ПОРТУГАЛІЇ.

Лісбона, 18. березня 1928.

Вибори президента Португалії будуть 25. березня 1928.

В безконечній черзі...

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС 17-ЬОХ.

ПРОМОВА Д-РА ЛЬВА ГАНКЕВИЧА.

(Докінчення.)

Бо що таке УВО?

УВО — це українська військова організація, яка постала мабуть тому, щоб заховати память Української Армії. Її завдань ми вам подати не можемо, бо самі не знаємо, тим більше, що та організація, як це видно і з актів, які тут находяться, переходила вічні пермутації. Одно тільки певне, що в цілій дотеперішній діяльности УВО нема нічого такого, що можнаб підтягнути під поняття злочину з § 58 к. з. Про саму форму організації сказав нам дещо п. Мітлєнер. По його інформаціям УВО ділиться на 4 секції: організаційну, боєву, розвідочну і фінансову. Коли подивимося до найновішої книжки, виданої військовим міністерством у Варшаві під редакцією п. Олександри Пілсудської п. з. „Верна Служба", то побачимо, що ПОВ. мала також 4 секції, з тою тільки ріжницею, що перша секція була шпіонська; головним керманичем тої секції була саме п. Олександра Пілсудська. ПОВ. була збудована також на основах повної конспірації і її завданням були незалежність і зединення Польщі. Вона мала військовий характер— з військовою карністю і безоглядною субординацією. Організацією кермував головний комендант, а повітовими відділами коменданти.

Як бачите, УВО і ПОВ — це дві рідні сестри. Сьогодні ПОВ вже не потрібна, вона схована вже в національному музею, бо ціль її осягнена. Вона виборола вільну, зединену Польщу. І ви, прис. судді, возьмете дітей своїх і своїх внуків і показуючи їм цей святий відділ вашого Національного Музею, скажете: Дивіться, діти, і моліться за них, бо їм завдячуєте, їм, тим безіменним Пеовякам, що ви вільні, свобідні горожани в своїй вільній державі.

Прокуратор був також неласкавий для тих пятьох обвинувачених жінок. А я гордий, здається мені, разом з вами і з тих усіх пятьох жінок. Тут читано публично на салі їхню любовну кореспонденцію. Тут публично на салі відслонювано насильно їх найінтимніші скритки їхніх душ. Як побідносно вони вийшли з того! Не знаю, чи богато дам з т. зв. високого товариства згодилисяб на публичне відчитання своєї любовної кореспонденції... Миж чуємо постійно довкола себе, що тепер прийшли такі злі часи, що молодь така безідейна, здеморалізована. А чиж з тої любовної кореспонденції, яку тут відчитано, не били у вас їх чисті, хрустальні душі, їх безмежна посвята? Чиж з кожної майже стрічки не плила велика любов до свого народу і заклики до своїх любих, щоб вони чесно й вірно служили своїй нації? Чи так пишуть шпіони?...

Я можу повірити навіть, що вони, ті жінки, могли би зі зброєю в руці чесно й відкрито піти в повстання проти Польщі, але це просто божевілля думати й уважати їх за платних наймитів Німеччини чи Росії. Олександра Пілсудська, Марта Рихтерова, Марія Ґейштор, інж. Галіна Старчевська, Станислава Палєольог, Ванда Пелчинська і іни їм легіон — це ж ваші командантки, курієрки, адютантки, безсмертні жіночі імена в історії відбудови вашої батьківщини!

А тепер скажіть, чи справді ті хлопці й дівчата тут на лаві обвинувачених — це „виколеєньци"?

Приступаю до найбільш поважної і важкої проблеми, яку ви маєте розвязати, а саме, чи є тільки одна шпіонажа обнята § 67 к. з., чи є ще інша, необнята тим параграфом?

„...Страшний є для кожного жовніра момент першого бою... Ви не знаєте того почуття, але хлопці йдуть разя об разя у бій і є між своїми; а ви... йдете самітно поміж чужими вам людьми і наражуєтесь на тяжчу смерть від жовнірської. І ніколи не зазнаєте радости, що її дає велика, масова перемога"... Ті слова сказав великий комендант Йосиф Пілсудський у Задвірю — в часі відправи розвідочного відділу...

А „Слово Польске" з дня 21. грудня 1923 ч. 346 у статті: „Шпеговство і шпеґ" каже між іншим: „Шпіон назагал — це жовнір, що в інтересі власної держави підіймається найнебезпечнішої служби — служби розвідочної... Досить згадати про таких визначних шпигунів, а при тому людей таких чистих і шляхотних, як англійський генерал Баден-Повел, відомий творець пласту — як другий, пок. генерал Гологурський, бувший комендант Генеральної Округи Львів, котрий свого часу працював як простий мулярський робітник в одній російській кріпости, аби тільки своїй армії подати опісля докладні її плани...

Подумайте, прис. судді, над тими справами і старайтеся розвязати ту проблему.

Остається мені ще хоч кількома словами відповісти д-ру Новак-Пшигодзькому на питання, чи це гігантичний бій двох народів і чи провідною ідеєю цих двох народів мають бути убийства і саботажі, чи льояльне співжиття?

Я думаю, що ні одно, ні друге.

В сам день соймових виборів сеніор польського соціялізму Болеслав Лімановський помістив у „Роботніку" статтю п. з. „В справі кривдження братніх славянських народів у нашій Річипосполитій", де між ін. каже: „Не централізацією, не насильством, не поліцією, не показуванням переваги утримується провінції і народи в звязку, але приноровленням засади пошанування їх волі й індивідуальности"...

Чи бій двох народів? — Думаю, що ні. Колиб мав бути бій, то з 4-ма державами, з Росією, Польщею, Румунією і Чехією!...

Присяжні судді! Десь за годину прийдуть із Варшави звіти із вчорашніх виборів до сенату. Можливо, що в історії співжиття двох народів почнеться новий етап. Ви не забувайте, що на ваших лавах нема представників українського народу, тому мусите сьогодні і за них думати. Чиж направду цей новий етап ми малиб починати від шибениці і довголітніх тюрем у хвилині, коли в соймі перший раз появляться представники з волі українського народу?

„Я жовнір і розумію ідеали" — сказав тут д-р Новак-Пшигодзький. А я скажу: „Ніколи не буде нашою столицею сірий Харків, як не буде вашою — Лодзь. Дайте нам можність хоча снити та мріяти про золотоверхий Київ"...

І хоча ваш поет Лукіян Ридель кличе:

Przekleństwo snom, które się próżno marzą,
Gdy spłonął dach nad głową,
I runął dom.
Gdy trzeba wstać i ze spokojną twarzą
Budować gmach na nowo —
Przekleństwo snom!...

Дайте нам снити і мріяти!..

Я вже кінчу. За хвилину стану перед комендантом, предсідником трибуналу, і скажу: Доношу слухняно, що аероплян

Та я останній пільот. Я не можу ще не відповісти на один уступ з промови д-ра Новака-Пшигодзького. „А як заховалася українська преса?" — говорив д-р Пшигодзький. „Я взяв тоді до своїх рук „Діло" і не побачив там нічого, як тільки сконфісковану білу пляму". А я вишукав це число „Діла" (з 23. жовтня 1926). І справді знайшов там білу пляму, але перед готох. Прошу сказати своє останнє слово! тою плямою такий уступ: „Уважаємо своїм обовязком зазначити на цьому місці, що ми є принціповими противниками всякого терору, терору всіх родів і відмін. Виходячи з того основного заложення, ми далекі від возвеличування й індивідуального терору".

Не є нивча етика народу, хочби хлопського!

За хвилину відійдете, прис. судді, до салі нарад, де вас чекають три богині: справедливости, краси і добра. Я не прошу, але вірю, що ви, прис. судді, піддержите добру стару традицію присяжних суддів і повернете старенькими батькам і матерям їх діти!

До Вповажаних членів Союзу Українських Адвокатів!

Пригадуємо, що дня 24. березня ц. р. відбудуться VI. Загальні Збори С. У. А. у салях „Української Бесіди" у Львові. Попередить Академія, яка почнеться в год. 3. попол. й обійме 2 реферати: д-ра В. Старосольського „Ціна права" і д-ра М. Глушкевича „Адвокатура і громадянство". Відтак почнуться Заг. Збори, які в першій мірі привитають наших сеніорів Української Адвокатури, а саме: д-ра Антона Горбачевського, д-ра Андрія Чайковського, д-ра Теофіля Окуневського, д-ра Степана Федака, д-ра Костя Левицького і д-ра Льонгина Озаркевича. По Загальних Зборах відбудеться спільна вечера. Проситься Вп. Членів С. У. А. обовязково вибратися того дня у Львові. — *Президія С. У. А.* 1731 1—1

НОВИНКИ

— **Українець професором державного чеського університету.** Відомий наш діяч проф. Дмитро Дорошенко іменований професором Карлового університету у Празі. Вступний виклад нового професора на тему „Головні течії української історичної думки 19-го століття" відбувся 5-го березня у великій салі Славянського семінаря Карлового університету в присутности чеських і українських професорів та студентства. Проф. Д. Дорошенко викладатиме чеською мовою курс „Огляд української історії, три години тижнево.

— **Трьохденні військові вправи** оголосило м-ство військових справ у деяких повітах у Львові. [illegible] пробні, з метою перевірити, чи адміністраційний апарат добре налаштований.

— **Кваліфікації вчителів.** М-ство освіти видає новий розпорядок про кваліфікації вчителів народних шкіл. Крім матури, що є першою умовиною для цього становища, вчитель на протязі 5 літ буде мусіти скласти окремий кваліфікаційний іспит. Іспит відбуватиметься в школі, практично і буде перевіркою знання поодиноких предметів, принципів педагогіки та адміністраційного хисту. Вчителі, які у хвилині, коли розпорядок буде оголошений матимуть за собою 3 роки „непорочної праці" можуть не здавати кваліфікаційного іспиту, якщо їх наставники поставлять внесок, щоби їх затвердити на дотеперішніх становищах.

— **Летунська катастрофа.** В Жовкві на лузі оо. Василіян упав польський військовий літак. Апарат розтрісвався на три части, а під румовищем згинув офіцер-пільот і плютоновий. Підчас лету апарат зіпсувався, летуни хотіли осісти на лузі, але зачепили об дерева і тоді наступила експльозія мотору.

— **Засідання м. ради в Дрогобичі.** В суботу на конститууючім засіданні дрогобицької міської ради (що складається з 10 українців, 18 поляків і 20 жидів) вибрано бурмістром пов. маршалка Яроша. Одначе він не приняв вибору, тому вибрано бурмістром дотеперішнього урядового комісаря інж. Райта. Віцебурмістром вибрано д-ра Таненбавма. З українців асесором вибраний д-р Володимир Ільницький.

— **В Коломиї згоріла крамниця „Народньої Торговлі".** В пятницю займилася в крамниці „Народньої Торговлі" нафта, від якої огонь перекинувся на цілу крамницю. Про ратунок не було й мови. Всі товари і все уряджения крамниці пропали в огні. Шкода виносить кругло 30.000 зол. Магазин і пивницю вдалося врятувати. І крамниця і магазин були обезпечені.

— **Темна хроніка.** Дивна доля зустріла селянина із Собова (Ряшів) Франца Мотику, в якого житті відограла рішаючу ролю... мотика. Він убив мотикою свого односельчанина і цю скервавлену мотику найшли біля трупа. Суд у Ряшеві доказав вину злочинцеві і засудив його на шибеницю. — У Прусах (Самбірщина) глухоніма жінка Кшик забила сокирою свого мужа. — У поїзді між Львовом і Стояновом товариство бандитів, трьох мущин і одна жінка, пробувало ограбити подорожніх і боронилось ножами; всіх арештували. — Двох залізничих злодіїв стріляло з... рушниць до поліцая на стації в Медині і втікло.

— **З культурного життя на Покутті.** 20. ц. м. драматичний гурток ім. Ів. Тобілевича в Коломиї, в 100-ті роковини уродин норвежського письменника-драматурга Генрика Ібсена, виставляє його драму „Гедда-Габлер". Перед виставою буде ви-

РЕСТАВРАЦІЯ „LUCULUS" у ЛЬВОВІ вул. ХОРУЩИНА 5 поручає свою зоїсну з доброти і дешевости кухню: **ОБІДИ з 3-ьох накрить зол. 1·40. Обіди в абонаменті з 6-ьох накрить зол 1·40, ВЕЧЕРІ з 2-ох накрить зол. 1·10. СНІДАННЯ малі: кава, масло, булка 60 сот. Снідання великі або підвечірки: ячниця або шинка, чай, булка, масло зол. 1·—. Великий вибір мясних і ярииних страв.**

голошений проф. Роздольським реферат, присвячений творчости драматурга.

— **Ті, що не сіють і не орють...** Бувший залізничий урядовець Марсель Гель ще раз перевірив силу людської легковірности. Заснував „Академічний спортовий союз Макабі", замовив почесні дипльоми і ходив по домах із дипльомами, які роздавав багатим людям за добрі гроші. Всі папери, які він мав, були сфальшовані. Крім цього він зладив інші фірмові бланкети для „католиків", без слова „Макабі". Гель дібрав собі спільників і жив хитромудро досить довго. — Власник крамниці на Казимирівській 1. Ахт узяв товари від 17 фірм і проголосив банкроцтво. — За ту саму ідею як дійти до майна відповідає вже перед судом Герш Шатнер, власник деревного підприємства, на якому хотів „банкроцтвом" заробити скромненьку суму 73.000 долярів!

— **Дорогі відвідини.** Польща може потішитись, що афганістанський емір відкли[illegible]ій поїзд з огляду на неясні події в своїй державі. Німецька преса не скриває свого великого розчарування після побуту еміра, якого побут коштував уряд мілїон марок. Амануля не зробив ніодного більшого замовлення в нім. промислових підприємствах, накупивши тільки масу дрібниць і спаливши безліч електричних лямпок, які горіли в його палаті всю ніч.

— **Англійський король до ескімосів.** На далекій півночі Канади між ескімосами щораз більше зростає число злочинів. Ескімоси граблять себе, вбивають, палять чужі юрти. Злочини відкривають аж багато літ пізніше під снігом, який закриває всі сліди. Англ. король віднисав до ескімосів відозву на їхній мові, взиваючи населення, щоби зголошувало злочинців і погрожуючи суворими карами.

ПЛОЩА ТРИБУНАЛЬСЬКА 1
єсь дешеве і богате жерело
КИЛИМАРСЬКИХ ВИРОБІВ
МИХАЙЛА ХАМУЛИ
ПЛОЩА ТРИБУНАЛЬСЬКА 1

— **Жіночі рекорди.** Із Ванкувера (бразилійська Колюмбія) телеграфують: Авто переїхало поважного громадянина Гаррі Лянглей, що жив там від трьох літ. Раненого відвезли до шпиталю і там ствердили, що Лянглей — жінка. Ось її історія. В 1822 р. в Дургамі, Англії, кинулась до ставу донька багатого купця Генрі Кушінгтема. Мотивом було, як казали, нещасливе кохання. Ніхто крім рідні не знав, що дівчину виловили з води робітники і її вислали в Америку, щоби оминути скандалу. На корабель вона сіла вже з пашпортом хлопця Гаррі Лянглей, у мужеськім убранні. Від цього часу себто 45 літ вона жила як мущина. Вона почала життя кольоніста на Алясці, скрізь працюючи з мущинами як рівна, не розбудивши ні разу підозріння. Її товариші хутко звикли до єдиної дивоглядної риси її вдачі: що цей мущина не терпів жінок. Лянглей доробилась майна і на старі літа переїхала у Ванкувер, щоби доживати віку. Вона вмерла би із своєю тайною, якби не трапився цей нещасливий випадок. Тепер вона каже, що не може лишитись у Ванкувері, бо на неї показуватимуть пальцями і скажуть їй одягнути на себе „нестерпну жіночу сукню".

— **Світова всячина.** Громада містечка Эберамергав, славного із „пасійних вистав" рішила вибудувати на 1930 р. новий театр, камінний на місце теперішнього деревляного. — В університеті у Букарешті повторились антисемітські демонстрації. — Англ. преса подає як виїмкову подію, що на кораблі „Роядь Оок" офіцири збунтувалися проти капітана. — У Мексику розстріляли католицького священика за політичну діяльність. — Помер палеонтольог Вільгельм Бранка у 84 р. життя в Мюнхені. Один із діносаврів, найдених ним, названий його іменем. — Всупереч рішучим спростуванням Зубкова, його виселили із усієї Німеччини; він виїхав до Конго; його жінка лишилась у Бон. — 87-літній сліпий француський жебрак виграв на льотерії більшу суму. — Америк. винахідник Тесля, що має 71 літ, опатентував у Вашингтоні апарат до лету, „гелікоптер". — У Ню Йорку відкрили шайку контрабандистів, що перевозили діяманти з Амстердаму та Антверпену і заробили за останні роки 50 міл. дол.— У Ґрацу повісився на гаку місцевий парох, імовірно в приступі божевілля. — Спол. Держави Півн. Америки мають 123.013.000 мешканців.

Театри.

„Кооперативна Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича): 19-го г. 3 попол. „Маруся Богуславка". Популярна вистава. Ціни знижені.

Міський великий театр:
19-го г. 7·30 веч. „Страшний Двір".
20-го г. 7·30 веч. „Примари" Ібсена.

Міський „Театр Новин":
19-го г. 8. веч. „Лише Ти".
20-го г. 8. веч. „Лише Ти".

КІНА.
„Аполльо": „Польонія Реститута".
„Палас": „Світ куліс і змислів".
„Лев": За мілїон долярів".
„Фатаморгана": „Обіцяна земля".

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА. (Виборчі надужиття в Сихові). В домівці Народньої Канцелярії при вул. Костюшка ч. 1 а II. пов. явилися 14-го березня ц. р. мужі довіря листи ч. 18 Петро і Іван Кульчицькі, листи ч. 2 Юзеф Бобер, листи ч. 10 Юзеф Стружинський і Ян Кібало, листи ч. 24 Марцін Вержбіцкі і Антоні Пздзьор, щоби спільно внести протест проти пофалшування висліду виборів в Сихові і рівночасно внести проти цього карне донесення до прокураторії. Справа малася так, що при виборах до сойму в дні 4-го березня ц. р. Обводова Комісія ч. 15 в Сихові за підписами членів Комісії і мужів довіря усталила слідуючий вислід голосування: листа ч. 1 — 118 голосів; листа ч. 2 — 119, листа ч. 10 — 46, листа ч. 18 — 46, листа ч. 19 — 4, листа ч. 24 — 34 голосів. Тимчасом Окружна Виборча Комісія у Львові устійнила в громаді Сихів такий вислід голосування: листа ч. 1 — 248 голосів, листа ч. 2 — 69, листа ч. 10 — 16, листа ч. 18 — 16, листа ч. 19 — 4, листа ч. 24 — 14 голосів. З поданого стану річи виходить, що в часі пересилання актів з Обводової до Окружної Комісії висліди голосування якимсь чудом змінилися. Треба додати, що виборчі акти находилися в переховані у предсідника обводової комісії і начальника громади Сихів Казімержа Нічия.

ТУРЧАНЩИНА. (З виборчих містерій) З кожним днем напливає до нас чимраз більше звідомлень про дивні містерії, які ділися в поодиноких громадах і повітах з вислідами голосування до сойму і сенату. Ось цікавий зразок: В повіті Турка над Стрием було 77 обводових комісій. Обчислення Повітового Народнього Комітету на основі точних звітів мужів довіря і членів комісій виказують, що в 55 обводових комісіях з усіх 77 впало на листу ч. 18 — 10.475 голосів, коли тимчасом офіціяльне обчислення окружної комісії в Стрию подає для усіх 77 обводових комісій для 18-ки 8.476 голосів. Де поділася решта понад 2.000 голосів і голоси з 22-ох дальших комісій це загадка, яку не так важко відгадати. У звязку з цим треба, щоби кожна громада провірила офіціяльний вислід виборів у своїй громаді, оголошений окружною виборчою комісією і порівнала з вислідом, усталеним обводовою комісією даної громади. Колиб показалося пофалшування висліду голосування, повинні мужі довіря листи ч. 18 вносити сейчас у порозумінні з повітовою організацією протести проти виборів в їх громадах і вносити рівночасно карні донесення до прокураторії проти пофалшування висліду виборів в часі передачі виборчих актів з обводової комісії до окружної.

Відозви й комунікати.

Подяка і заклик.

Майже всі дільниці у Львові мають вже свої домівки, в яких можуть приміститися наші культурно-освітні установи. Лиш одна Городецька дільниця хоч і переважаюча інші числом українців, звертала може більше уваги на здвигнення живої будівлі, на Рідну Школу, Просвіту та взагалі освідомлення широких верств громадянства, і через це полишилась позаду інших у будові власної хати.

Щойно перед трьома роками скооперувалися три культурно-просвітні наші установи на Городецькій дільниці, як читальня Просвіти, Кружок Рідної Школи й Совіз III. та заложили Комітет будови „Рідного Дому", в якого склад увійшли по 4 представники.

Цей Комітет мав придбати фонди на побудовання власної домівки, в якій в першу чергу мали би приміститися всі три скооперовані товариства. До нині вспів уже Комітет придбати около 3.000 ам. долярів.

За згодою скооперованих установ перемінився Комітет, який мав повні автономні права і майже три роки перетрівав в тім самім складі, на кооперативу „Рідний Дім", якої першим кроком по зареєструванні в суді було купити хату при вул. Садівницькій ч. 10 за 6.250 ам. долярів.

В першу чергу Комітет будови „Рідного Дому" а по переміні на кооперативу як її Рада Надзірна і Управа почувається до милого обовязку зложити щиру-сердечну подяку всім декларантам, жертводавцям і працьовникам, а передовсім тим, що трудилися на фестинах читальні „Просвіти" для призбирання фондів на „Рідний Дім" та звернутися до всіх Українських Установ, до всіх Українських Громадян, а передовсім Городецької Дільниці у Львові з проханням про ласкаві дальші лепти на сплачення рештуючої квоти купна у висоті около 3.500 ам. долярів.

По дрібній лепті зложіть даток, підпишіть декларацію на добровільні місячні жертви, вступайте в члени з уділом 10 зол., складайте свої ощадности на вкладкові книжочки і все це громадно, а сповниться народна приповідка: „по нитці Зідному сорочка", та кооператива „Рідний Дім" на Город. дільниці у Львові тисячам її громадян зможе защіпити в серця, що тільки „В своїй хаті своя правда і сила і воля".

Надзірна Рада і Управа Кооперативи „Рідний Дім".

ОПОВІСТКИ.

ЗагальніЗбори Товариства Жінок з вищою освітою відбудуться в неділю 1. квітня ц. р. в год. 10. передпол. в салі Захоровки вул. Руська 3. Порядок звичайний. — [illegible] голова, *д-р І. Львицька* секретар, 1731 1—1

20-літний зїзд стрийських абітурієнтів обох відділів VIII. кл. 1908 року відбудеться в Стрию 7. VI. ц. р. Товариші зволять безумовно явитися усі, та прошу подати мені свої адреси. Вінкентий Миндасевич судця Калуш. 1727 1—1

В 60-ліття віденської „Січи". Заходом Ювилейного Комітету при Українськім Акад. Т-ві „Січ" у Відні відбудеться з приводу 60-літних роковин заснування Українського Акад. Т-ва „Січ" у Відні дня 25. березня 1928 р., у великій салі „Т-ва Інженірів та Архітектів" (I. округ, Ешенбахгассе 9), Ювилейна Академія-Концерт. У програму свята входять реферати й музичні та вокальні точки при співучасти п-ни М. Скрабн, проф. Б. Бережницького, п. Ів. Савки, студ. М. Залька і хору „Січи". Фортепяновий супровід: п-на М. Левицька. Початок 8. год. вечером. Привітні письма слати на адресу: Ювил. Комітет Т-ва „Січ", Wien XVIII., Theresiengasse 15.

Подяка. Отсим складаємо щиру подяку Вп. Меценасам д-ру Старосольському Володимирові, д-ру Шухевичеві Степанові, д-ру Ганкевичеві Львові, д-ру Волошинові Михайлові, д-ру Давидякові Евгенові і д-ру Павенцькому Олександрові за їхні повні посвяти старання о нас підчас довгомісячної тюрми на вул. Баторія як також за найкращу оборону у нашому процесі. — Львів дня 14-го березня 1928. — Атаманчук Василь, Вербицький Іван, Вербицький Михайло, Вербицька Ольга, Головінський Юліян, Стефанишин Антін, Яницька Олександра, Дзісь Володимир, Дзюба Станислава, Дерлиця Остап, Матійців Прокіп, Королюкова Олена, Ковалисько Микола, Гретчак Ярослав, Гретчак Ольга, Вірстюк Михайло, Дармохва: Володимир. 1—1

Подяка. Отсим складаємо щиру подяку Хвальному Комітетові допомоги політичним вязням у Львові за правдиво-батьківську опіку підчас нашого побуту в слідчій тюрмі і в часі процесу. — Львів 14. III. 1928. — Атаманчук Василь, Вербицький Михайло, Головінський Юліян, Яницька Олександра, Дзьоба Станислава, Матійців Прокіп, Ковалисько Микола, Гретчак Ольга, Дармохвал Володимир, Вербицький Іван, Вербицька Ольга, Стефанишин Антін, Дзісь Володимир, Дерлиця Остап, Королюкова Олена, Гретчак Ярослав, Вірстюк Михайло. 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОЗІР рільники! **Штучні навози, як томасину, суперфосфат,** кайніт, сіль потасову і т. п. купуйте тільки в своєму одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі, Пілсудського 14. — Продаж вагоново і детайльно. Достава сейчас! — Ціни фабричні! — Догідні услівя кредиту. 1671 5-5

ПОЗІР кооперативи і крамниці! Сильцень американський належить купувати тільки в одиноко Українському Товаристві „Уна" в Дрогобичі вул. Пілсудського 14. — Ціни фабричні. 1671 5—5

ФІЛЬВАРОК 36 морговий з будинками (орне поле, пасовисько, сіножать і ліс около 18 м.) при залізничім шляху Львів-Станиславів (стація в місці) на продаж. Ближчі інформації у Ізидора Рудницького у Львові вул. Тереси 2. Б. 1607 2—3

ФІРАНКИ, капи ручної роботи найдешевше Ваня, площа Марійська 5, І. пов. 1615 6 4—7

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає: Ганак, Підсудського ч. 21, І. пов. 1632 7-10

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана Зельтенрайха, Львів пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 5 6 69-7

УМЕБЛЬОВАНА комната одно або двоособова з удержанням або без I. поверх, від негайно, вул. Коснерська 1 двері ч. 3/I пов. 1726 1—3

СУКНІ, плащі, костюми на весняний сезон виконує солідно і дешево Гонзінова, Тарновського ч. 86 партер. 1728 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і желудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1033 Пересвітлення Рентгеном. 11—24

Волосінь на матераци поручає найдешевше
Перша краєва прядільня в Бродах
МАГАЗИН У ЛЬВОВІ, ШПИТАЛЬНА 10
1675 **ЙОСИФ ФРЕНКЕЛЬ.** 5-10

Оголошення конкурсу.

Виділ філії „Просвіти" в Тернополі оголошує сим конкурс на посаду освітнього інструктора при філії. Від кандидатів вимагається: 1) укінчення вищих студій, 2) теоретичного і практичного обзнайомлення з освітньою роботою і бібліотекознавством. 3) знання режисерства і театральної техніки, по можности і дірігентури. Платня після умови. Посада покищо провізорична. Зголошення письменні з поданням перебігу життя і потрібними документами слати до 15. квітня ц. р. на адресу філії „Просвіти" в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11. І. Брикович голова, д-р Л. Онуферко секретар. 1523 2—3

Комунікат.

Відносно до зарядження Воєвідства у Львові з дня 14/XI. 1927 ч. 12.332 подаємо отсим до прилюдного відома (заким буде оголошений подрібний виказ) загальний вислід збірки „Дару Просвіті" в области Львівського Воєвідства до 10. III. 1928 р. а саме вплинуло 9·935·39 зол. — Головний Виділ Т-ва „Просвіта". 1-1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч 64 (11.317). Львів, середа 21. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·30 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дісонанс у радянсько-німецьких взаєминах.

Львів, 20 березня 1928.

Московські „Известия" з 4. березня принесли в своїй передовиці таку знаменну характеристику господарського положення у СРСР:

„Скількість вироблюваних у сільському господарстві продуктів, а особливо у тій їх ділянці, що заспокоює ринок, не відповідає ростучому попитові народнього господарства, зокремаж попитові промислу і потребам експорту, а також потребам міського населення і харчування".

Наведені слова є ключем для зрозуміння всього того, що діється тепер у СРСР, а зокрема що діється на верхах кермуючої політикою СРСР партії. А діється там не добре. Партія, що ще вчора так енергійно викидала зі своїх лав під проводом Сталіна ветеранів більшовицької революції Троцького, Зінов'єва, Пятакова, Радека та інших, чині переживає знов сама в собі важку крізу на тлі економічної скрути в країні. Сталін, той одинокий тепер диктатор СРСР, почав переводити під впливом аргументів зліквідованої опозиції обмежування непи та повільне нищення заможніших елементів села т. зв. кулацтва. Одначе практика показала, що війна з кулацтвом, яке було найповажнішим доставцем найнеобхідніших продуктів сільського господарства на міські ринки, не така легка. Як тільки заможніше селянство відчуло над собою загрозу сталінської петлі перестало доставляти збіже на ринок. Влада хопилася за репресіональні міри видобування хліба зі села, а це останнє відповіло цілковитим бойкотом міського ринку. Перед великими міськими і промисловими осередками зарисувалося марево голоду. Ситуація стала грізною. І тут то на верхах комунізму зявилася поважна опозиція проти політики Сталіна, яка знов випливала з маніфесту, що його видала компартія і влада до пролетаріяту СРСР. з нагоди 10-тих роковин революції.

В тому маніфесті між іншим заповідалося скорочення годин праці для робітників, підвишка заробітної платні та боротьба з кулацтвом на селі. Згідно з маніфестом уся сільсько-господарська політика комуністів у другій декаді революції чи точніше комуністичної диктатури мала спиратися на колективних господарствах, радянських держ. господарствах і на середняцьких і бідняцьких індивідуальних господарствах, що мали стати в перспективі усі зколективізованими. Сталін підготовив тези маніфесту і почав їх енергійно проводити в життя, не рахуючись цілковито з природним ходом подій та з обєктивними умовинами рільного господарювання в СРСР. Тепер уже ясно, що політика Сталіна на цілій лінії збанкротувала, бо наслідком її прийшла недостача хліба і взагалі продуктів першої необхідности на внутрішніх ринках. Самозрозуміло, що через те відпала заповіджена маніфестом підвишка плати робітникам, відпала і справа знижки годин праці. Торговельний білянс став неактивним, бо останніми місяцями більшовицький „внешторг" не в силі вивезти за кордон ні зерна збіжа, а наслідком того пропали і всі плани інтензифікації промислу. Бо треба знати, що весь майже експорт внешторгу, точніше весь прибуток з нього повинен був іти на розбудову промислових підприємств та на поправу істнуючих.

Застукана наслідком такої політики Сталіна господарка опинилася в сліпому куті. Найближча перспектива її наслідків стала дуже грізною. Особливо в місцях великого накопичення міського населення або робітництва вона стала катастрофальною. Проти Сталіна і його політики виступили тому енергійно Риков і Калінін. Вони стали на становищі затримання непи в давному виді та наділення повною свободою селянських заможніших господарств. До того становища гнали їх обох не тільки сумні внутрішні господарські відносини, але й зовнішні невдачі і неповодження комуністів. Франко-радянські торговельні переговори засуджені на повну безуспішність і безвиглядність, з великими надіями ведені радяно-німецькі переговори в Берліні між іншим у справі позички для СРСР у висоті 600 міліонів карбов. були теж безвиглядні, а внутрішня економічна ситуація ставала з дня на день гіршою. Треба було за всяку ціну заабсорбувати чимсь увагу робітництва та міських елементів, щоби її відвернути від економічної крізи. І її відвернули комуністи розкриттям великої змови в Донецькій промисловій кітловині. Пішли арешти за економічну шпіонажу, а в число арештованих спеців попали й німецькі висококваліфіковані інжиніри. Розкриття змови якось навіть стушувало до деякої міри основні розходження та непорозуміння на комун. верхах між Сталіном з одної та Риковим і Калініном з другої сторони.

Комуністичні керманичі були думки, що арешти німецьких інжинірів вплинуть приспішуючо на радяно-німецькі торговельні переговори. Тимчасом сталося зовсім навпаки. Вся німецька прилюдна опінія запротестувала проти арештів, а інтересовані німецькі фірми загрозили, що на будуче не вишлють до СРСР ніякого свого спеца, доки від комвлади не буде ґарантій для їх недоторканости. В тому напрямі поставили вони домагання до німецького уряду. Німецький посол у Москві гр. Броклдорф Ранцав запротестував проти арештів і домагався негайного звільнення німецьких інжинірів. Більшовики вперлися. Не помогла й інтервенція Літвінова, що проїздив тоді через Берлін до Женеви та мав нагоду познайомитися з німецькою опінією в тій справі. Не помогли й заходи Чічеріна, щоби злагіднити визиваючу впертість Кремлю. Дійшло до того, що німецький посол загрозив опущенням Москви, а в міжчасі торговельні переговори й переговори в справі позички для СРСР у Берліні зірвано.

Комуністи стали перед маревом цілковитої ізоляції в Европі, а „Известия" почали навіть писати про те, що німецька дипльоматія в порозумінні з французькою намагається за всяку ціну спаралізувати ще й усі більшовицькі заходи для навязання торговельних взаємин з Америкою, що були на найкращій дорозі до успішного висліду. Однак не зважаючи на все те, прийшлось комуністам таки понехати свою впертість, прийшлось закусити зуби і пійти на компроміс. Останні вістки кажуть, що більшовики вже звільнили з тюрми двох німецьких спеців. Не треба сумніватися, що чергові вістки подадуть світові до відома про звільнення й інших. На щож тоді було їх арештувати, нащо було робити стільки шуму, нащо розтрублювати при допомозі офіціяльних комунікатів ґенерального прокурора СРСР про велику змову німецьких капіталістів і їх платних спеців проти диктатури пролетаріяту? Нащо?

Не вдалась комуністам тактична маршрута, бо замісць поправити їх ситуацію в нутрі, не тільки її не поправила, але в додатку їх в очах своєї суспільности скомпромітувала, а попри те принесла їм великанську шкоду на зовні, особливо в тих промислових і господарських закордонних колах, з якими вони вже були, або хотіли вступити в ділові звязки. Перерахувались комуністи і тепер понесуть дуже діймаючу кару за свої кепські рахунки. Зокремаж у радяно-німецьких взаєминах повстала наслідком того дуже немила зупинка. В радяно-німецькій гармонії заістнував поважний дісонанс.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

IV. Північні українські землі.

Коли переходимо до північних українських земель, то — правду кажучи — відчуваємо своє повне безсилля. Дані про вибори на території Волині, Холмщини і Підляша не є зовсім певні, а цифрових вислідів з Полісся не проголошено досі ніяких.

1. Вислідн соймових виборів на Волині.

Волинь має три виборчі округи: а) Ковель-Володимир, б) Луцьк-Рівне і в) Кремінець-Дубно. Перша й третя округи вибирають по 5 послів, друга — 6 послів, разом 16. На основі польського перепису (фальшивого, в некористь українців) згадані три волинські виборчі округи мають українського населення (національність ідентифікуємо з віроісповіданням) 1.067.353 (76.34 проц.), польського населення 166.537*) (11.90 прц.) і жидівського населення 164.564 (11.76 прц.), разом 1.318.454 населення. Один мандат на Волині припадає кругло на 88 тисяч населення. Таким чином українцям теоретично припадає 14 мандатів, а полякам і жидам по одному, однак тільки тоді, колиб вони були скупчені в більшому числі в одній з 3-ох виборчих округ. Такою округою, де можливий є вибір поляка і жида — очевидно при допомозі дрібних меншостей (чехів і німців), є тільки округа Луцьк-Рівне. В попередніх виборах поляки не вибрали на Волині ані одного свого представника, всі мандати припали українцям і їх союзникам жидам. В теперішніх виборах польська проурядова „одинка" здобула на Волині 10 мандатів, а всі українські партії тільки 6 мандатів. Волинські „одинковичі" складаються з трьох національних груп: польської — 5 мандатів, української (польонофілів) — 4 мандати і жидівської — 1 мандат (жидівський фабрикант Вацлав Віслицький). Українська мандатова ґрупа ділиться на три листи (8, 18 і 22) і чотири категорії: Сель-Роб (Правиця) — 3 мандати, радикали — 1 мандат і безпартійні 2 мандати, при чому один безпартійний (Л. Серветник) схиляється до Україн. Нац.-Дем. Обєднання, а другий (І. Власовський) до радикалів.

Поодинокі національні чи міжнаціональні листи розподіляються ось так:

а) **Українські листи:** 8, 18, 19, 20, 22 і 37 (з яких листа ч. 18 була міжнаціонально-бльоковою, листи ч. 8 і ч. 19 соціялістично-інтернаціональними, ч. 20 — російсько-русофільсько-хлібоїдською) зібрали 218.366 голосів;

б) Одинока, монопольна польська „одинка" зібрала 201.664 голосів і

в) Жидівські листи (4 і 33) зібрали 6.510 голосів*).

Разом віддано на Волині 426.540 голосів, з чого на українські листи припадає 51 проц., на польські листи — 47.50 проц., а на жидівські листи — 1.50 проц.

а) Українське Соц. Сель.-Роб. Обєднання (листа ч. 8):

	% всіх	укр. гол
1) Луцьк-Рівне	42.332	
2) Кременець-Дубно	32.187	
	74.519	34.10

б) Українська Соц.-Радик. Партія і безпартійні (ч. 22):

	% всіх	укр. гол
1) Луцьк-Рівне	27.803	
2) Кременець-Дубно	41.886	
	69.689	31.90

в) Українське Нац.-Демокр. Обєднання (листа ч. 18 з бльоку непольських народів):

	% всіх	укр. гол
1) Луцьк-Рівне	40.329	
2) Кременець-Дубно	18.327	
	58.656	26.90

Решта 7.10 проц. українських голосів припадає на листу ч. 37 („За Українську Народню Справу", інакше: хлібоїди з „Української Ниви") 6.711, на листу ч. 20 (росіян і русофілів) — 6.515 голосів і на листу ч. 19 (Сель-Роб.-Лівиця) — 2.276 голосів.

Годиться зазначити, що в ковельській окрузі всі українські листи були уневажнені або тим чи іншим способом їх не допущено. Лишилися тільки „нешкідливі" листи ч. 20 і ч. 37. З огляду на виключення українських лист, з головно 18-ки, число відданих „важних" голосів обмежилося до цифри 89.119, коли в р. 1922 віддано 107.717 важних голосів, отже впало кругло на 20 тисяч голосів. Те зменшення відсотка голосуючих в ковельській окрузі є дуже характеристичне, бо в інших округах відсоток голосуючих значно піднісся. І так у луцькій окрузі число голосуючих (важних голосів) в порівнанні з 1922 р. зросло зі 116.626 на 164.216, отже о 47.590 голосів, а в кременецькій окрузі зі 138.339 на 173.211, отже о 34.872 голосів. Пересічний зріст важних голосів у тих двох волинських окру-

*) До поляків зараховано всіх римо-католиків, отже німців і частину чехів

*) Частина жидівських голосів міститься у 18-ці і 19-ці.

сах виносить по 40.000. Упадок голосів у ковельській окрузі доказує, що там або населення здебільшого відтягнулося від голосування з огляду на уневажнення 18-ки або голосувало на уневажнену листу*).

У волинських округах уневажнено всі польські листи, щоби промостити вільний шлях монопольній, проурядовій „одиниці". Українські листи уневажнювано тільки там, де вони могли положити „одинку" (як от у Ковельщині), а зрештою допущено вільну гру українських лист, роблячи одним менші, а другим більші перепони, з метою: спричинити якнайбільше розбиття українських голосів. І тому хоч українські листи здобули понад половину голосів, то осягнули всього 6 мандатів, а польська листа здобула менше, як половину голосів, і осягнула 10 мандатів.

2. Висліди сенатських виборів на Волині.

Волинське воєвідство вибирає 5 сенаторів. При сенатських виборах польська „одинка" здобула 160.500 голосів, а всі українські листи (8-ка, 18-ка, 20-ка і 22-ка) — 110.449 голосів, відсотково польська листа здобула 59 проц., а всі українські 41 проц. голосів. Відношення українських голосів до „польських" при сенатських виборах ще більш відємне в некористь українців, як при виборах до сойму. Поодинокі українські листи йдуть у такому порядку:

		% всіх укр. гол.
8-ка	44.459	40.20
18-ка	33.580	30.40
22-ка	30.606	27.70
20-ка	1.793	1.70

Не диво, що з 5-ти сенатських мандатів 4 припало полякам, а тільки 1 українцям (Сель-Роб-Правиці).

*) Характеристичного способу вхопилися виборчі комісії тих округ, де уневажнено 18-ку, а де українські виборці всетаки голосували на уневажнену листу. Так напр. рівенська комісія офіціяльно подала до відома тільки кількість голосів, що впали на поодинокі „важні" листи, а зовсім не подала ані кількости управнених до голосування ані суми відданих голосів, а головно цифри уневажнених голосів. А в рівенській окрузі на уневажнену 18-ку впало до 10.000 голосів. Так само мабуть поступила і ковельська комісія.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 7918.

Тіні й світла.

Ще один рік у житті Української Академії Наук. — Академіки без лябораторій та академіки на засланні. — Буйний розвиток академічних установ. — Видавництва.

Майже на цілий рік спізнилось виходом звідомлення Української Академії Наук у Києві за 1926 рік, але це спізнення винагороджується тим, що Звідомлення приносить наприкінці „Список праць УАН, виданих за 8 літ її існування", де вміщено також відомости про видавничу діяльність Академії в 1927 році. Надалі будеб бажано, щоби Звідомлення за єдиний рік були готові друком до дня щорічного врочистого засідання, що відбувається звичайно 11. березня, в день смерти Т. Шевченка. Та вже й нинішнє Звідомлення є великим кроком наперед, бо давніші виходили з опізненням на два роки.

Нове Звідомлення розповідає чимало сумного й багато потішаючого про життя й працю нашої найвищої наукової установи. Сумно звучать слова неодмінного секретаря А. Е. Кримського, що „темп академічного (матеріяльного) зростання далеко не такий швидкий, як для інших установ Республики. От прим. візьмім збільшення заробітної платні. Коли в грудні 1925 р. звичайному академікові платилось 147 карб. на місяць, то в грудні 1926 р. платня була вже не 147, а 180 карб. місячно. Та не треба забувати, що професорам вищих шкіл почали платити 180 карб. на місяць не торік, а ще позаторік, а академікові Всесоюзної Академії платиться й не 180, а 240 карб. Щож до інших наукових співробітників Академії, то їхнє матеріяльне становище навіть не поправилось. Позаторік їм платилось яких 65 карб. — і торік їм платилось стільки само; а тимчасом учителеві 3. ступня платить місячно 110 карб." (ст. 3).

На цей самий брак коштів нарікає й секретар історично-фільольоґічного відділу С. О. Єфремов. „Відділові занадто тісно в його, скажу так, штатних і фінансових рамцях та перспективах... Мало штатних співробітників, мало, занадто мало, до смішного мало коштів на роботу". (ст. 25).

Другою гальмою в праці Академії в звітнім році була мешкальна теснота. „Ми ще й досі не можемо обрудувати потрібних нам лябораторій", скаржиться акад. Кримський, „і напр. славнозвісний в цілому Радянському Союзі Шапошников, хемік текстиліст, не має де працювати" (ст. 5).

Є ще одна перешкода, що не дає Академії нормально розвиватись, але про неї звідомлення отверто не говорить. Натяк на цю перешкоду знаходимо на ст. 102. Читаємо там у листі позаштатних академиків: О. Брок — Осльо, В. Бузескул — Харків, А. Мейє — Париж, К. Студинський — Львів, Ю. Полівка — Прага, і нараз — „Харлампович, Кость Васильович, історія культурного руху й шкільництва на Україні XVI—XVII вв., Тургай". Що це за Тургай такий, що там позаштатний академик УАН студіює історію культурного руху й шкільництва України? „Чи то город, чи столиця?" А то просто Богом і людьми забуте місто в Середній Азії, де акад. Харлампович вже від кількох років нудиться на засланні. Такої ганьби ще ні за одного царя не було!

Та поруч із цими сумними моментами Звідомлення містить стільки потішаючого й позитивного, як ні одне з попередніх Звідомлень. Витрати Академії у звітнім році досягли 348.433 карб., себто на 76 прц. більше ніж у попереднім році, і на цілих 316 прц. більш ніж у 1924 році. Установи Академії розвинулись і набрали в своїй праці великого розмаху. Так, при історично-фільольоґічнім відділі працювали: Комісія для складання словника живої мови, Інститут української наукової мови, Комісія для складання історичного словника української мови, Істор.-фільольоґ. катедра з кабінетом арабо-іранської фільольоґії, Етнографічна фолькльорна комісія, Комісія для видавання памяток новітнього письменства, Комісія візантійського письменства, Катедра історії українського народу, Культурно-історична комісія, Комісія історичної пісенности, — та всього не полічити. Коротко сказавши, при іст.-фільольоґ. відділі працювало 38 установ, при фізично-математичнім — 24, при соціяльно-економічнім — 13, при раді Академії — 11, разом 86 установ, в яких працює найменш 500 наукових робітників.

Про наукові досягнення Академії найкраще говорить акад. Кримський у своїм звіті. „СРСР, Західня Европа, Америка, Японія, — каже він, — усі з повагою ставляться до наукової праці УАН, до її наукових досягнень. Ми перебуваємо в зносинах з науковими установами всього світу, і, прим. в обміні нашими науковими виданнями можемо ми нотувати той факт, що здебільша не ми перші вдавались до чужоземних наукових товариств та установ з пропозицією обміну виданнями, а вони до нас. Якихсь літ десятеро тому закордонна наука вважала єдину для цілої Росії найвищу наукову установу — Петербурзьку Академію Наук. Тепер нераз трапляється, що УАН запрохують до участи в міжнародніх наукових заповзяттях, зовсім незалежно від того, чи бере в них участь Всесоюзна Академія чи ні" (ст.6).

Жадайте французьких паперців до курення: JOB
13 чп

Особливо треба підкреслити незвичайний розвиток видавничої діяльности УАН в останніх роках. Як подає вже згаданий „Список", від 1918 до 1927 Академія видала разом 257 публікацій. З них на поодинокі роки припадає: 1918-19 — 12, 1920 — 0, 1921 — 3, 1922 — 2, 1923 — 21, 1924 — 34, 1925 — 51, 1926 — 78, 1927 — 56. Знаючи більш-менш точно, скільки публікацій видають інші славянські Академії Наук, можемо сказати з певністю, що ні одна з них, крім Ленінградської Всесоюзної (в минулім році — 10[illegible] публікацій) не може рівнятись видавничою діяльністю з УАН — ні чехословацька, ні польська, ні югославянська, ні болгарська.

Радянська влада дуже любить, щоб її хвалили. За те, що вона тримає акад. Харламповича на засланні й за інші подібні подвиги, її звичайно ніхто не похвалить. А й за те, що вона дає на утримання Академії та її працю так мало гроша теж її ніхто хвалити не буде. Вона обовязана призначити УАН далеко більше уваги та гроша, бо того вимагає від неї українська культура, того вимагає вікова кривда українського народу, що шукає свого вирівнання.

М. Г.

Недостача аґрономів.

Дивна річ, що наш нарід наскрізь селянський, мав до війни всього пятьох, здається, аґрономів в Галичині. Розуміється що така кількість, хочби і сильних фахівців, не могла дати виднішої роботи, бо чисельність аґрономів не стояла в жаднім відношенні до нашого селянського загалу, а нових сил не прибувало.

Доперва молоді люди, що у війні стикалися з ріжними народами, переконалися наочно, що наше сільське господарство під господарським оглядом майже не використане. Це спонукало їх вглибитися в аґрономічні студії, щоби відтак зі знанням взятися до роботи над економічним піднесенням нашого села.

Перші наші аґрономи зачали вертати до краю 1924 р. Вони здавали собі справу, серед яких невідрадних обставин приходиться їм зачинати роботу. Та це їх не лякало. Був у них молодечий запал, непохитна воля і охота до праці для нашого

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Довкола Північного Сфінкса.

(У століття уродин Ібсена.)

(Докінчення.)

В усій творчости Ібсена почуваєте цей ледяний погляд північного сонця споріднений із проміннями рефлексії. Лед і сонце — два непримирні вороги, яким він завдячує свою вдачу і світогляд. Чи вдача заважила більше на світогляді, чи світогляд на вдачі? — на це не відповість жадний біограф ні критик Ібсена. Він сам не в силі був здати собі справу із цього. Норвегія та Італія — фіорди і блакить вічно сонячного неба та моря. Італія не в силі всіма принадами свого цілющого впливу розбудити в Ібсені усмішки та притаєного бурхливого темпераменту півдня. Норвегія не в силі всіма впливами предків і середовища стримати його від бунту і виховати лицемірну нещирість.

Найбільше пристрасти добував Ібсен із ідей, аналізуючи їх. Найбільше ідей находив він в аналізі пристрастей. Він мусів жити на чужині, щоби краще бачити з віддалі земляків; він мусів утікати від пристрастей, щоби тим сильніше почувати їхню принаду. Самотність дозволила йому кохати людей. Меланхолійна задума проганяла потребу осяйної усмішки. Утеча перед спокусами кохання зробила його тугу за ідеалом жіночої краси. Це був мудрець, що вмів глядіти на повну чашу нектару і не торкати її, щоби думками про невипиті солодощі заміщати насолоду питва. А коли приходила гіркота докорів, тоді він казав собі, що вона є нічим у порівнанні з тою, якої він зазнав би, якби випив чашу до дна. Бо він був із тих, що міг пити хіба до дна або все вивертати дном.

А проте мало було анархістів, що так володіли собою і мали таку по[illegible] для духової рівноваги як Ібсен. Мало хто з великих індивідуалістів думав стільки про основи суспільного щастя, що він. І жодний драматурґ XIX віку не вмів повязати проблем індивідуальної свободи так тісно з дрібними буденними перипетіями пересічних людей. Завдяки цьому мистецтву ґалерія типів запозичена з такої провінціяльної країни як Норвегія зросла до типів европейської міри, а ці типи зросли до величини символів.

Ібсен гіркий, як усі правди самотників. Він — заморожуючий як усі, що шукають у своїм „я" остаточної доцільности. Він — невблаганний як усі жерці безсторонніх обовязків. Але він теж меланхолійно-вибачливий як усі, що крізь призму своєї найбільшої сили вміють бачити, з яких слабощів створена людина!

Він не йде проти умовностей життя в імя мистецтва. Він не жде від мистецтва обнови життя. Він не вірить у повну свободу людини, але знає, що без цієї свободи вільна віра в життя неможлива. Він не каже, що найглибшою формою кохання є вільне подружжя, але знає, що надто велика свобода рівняється рабству, а межі свободи та рабства означує людина власною боротьбою.

Пригадайте, що майже одночасно з ним боролись із собою, з ідеями та пристрастями інші творці споріднені з Ібсеном, так само одержимі потребою загальної правди та індивідуальної свободи. Толстой, його однолїток, находить захист у простоті серця після кількадесяти літ змагань; Достоєвський падає ниць перед сліпою вірою, щоби тим сильніше бунтуватись і знову ставати рабом сліпого гону; Нітше в добі між Ібсенівським „Союзом молоді" і „Жінкою з моря" на протязі 16 літ розбив усі ідоли ідей в обороні їхнього нефальшованого джерела: стихійної біольоґічної волі життя, глибшої як усі ідеали; Фльобер найде єдиний зміст життя у мистецтві, яке перефільтрує із нього те, що артист признасть гідним краси.

Ібсен має апостольський голод Толстого і те саме змагання до щораз простіших правд, до щораз простішого слова. Але йому, як Фльоберові, ясність слова потрібна для нього самого, не для загально-доступної проповіди як Толстому. Ібсен випиняється великим зусиллям рефлексії перед тим моментом, що став трагедією Толстого, Достоєвського, Нітшого та Фльобера, які кидають прокляття життю або мистецтву. Толстой бачить гріховність літератури; Достоєвський повзає перед нею в поросі як перед сповідальником; Нітше заломлюється від рефлексії, яка не вистачає собі, а є надто горда, щоби прийняти істнуючу дійсність; Фльобер переходить муки слова творенного на зразок ідеальної краси.

Ібсен має в собі із кожного з них якусь одну струну, завздро притаєну. Він живе надто довго психольоґією своїх героїв, які шліфуються та тупіють серед тисячних компромісів буденщини. Те, що він переживає як людина він розсіває між душами дієвих осіб своїх пєс. Адже найбільші революціонери та святі можуть видатись смішними у повнім світлі. А може те, що видається йому самому смішним має в собі якийсь відблиск святощів життя.

Один із героїв Ібсена каже, що правда живе пересічно 30 літ. Менш-більше стільки часу минуло від останнього твору Північного Сфінкса. Від неодного знавця театру почуєте, що Ібсен уже пережився. Питання: як довго житиме ця пересічна правда. Люди нерадо слухають правд, які складаються із тайн їхньої пересічної буденщини. Ібсен належить до тих Сфінксів, що заморожують нас своїми правдами, бо сами скаменіли від них.

Справлення помилки. У фейлетоні ч. 62 в 6-ій шпальті, 12 ий рядок знизу пропущено після „1885 р.": **„відвідини Христіянії і знову Мюнхен до 1891 р."**, коли він і слава...

зруйнованого селянства і певна віра, що їх праця принесе гарні і здорові овочі. Не мали тільки віри ті, для котрих взялися агрономи працювати і ті, що в їх руках в більшій чи меншій мірі був економічний провід нашого народу. І не диво, що досі в нас агрономічної роботи ніхто не робив, ніхто не бачив її користи, одним словом не була вона в нас популярна. Доперва перші агрономи, що вернули на рідний грунт, почали агрономічну роботу, а в слід за нею стало все катися на село і набирати права горожанства само понятє — агроном. На жаль, ще й нині деякі з повітових працівників — неагрономів — думають, що агрономічну роботу в повіті є в силі вести хтонебудь і навіть робити проби такої „агрономічної" роботи неагрономами. Але наш селянин нині вже бачить ріжницю агрономічної роботи фахівця і ділетанта і знає, хто спроможе дати йому пораду в господарських справах.

Як почали 1924 р. вертати наші агрономи до краю, то старі хліборобники тільки здвигали раменами, „чого ті люди, мовляв, вчепляться, в нас нема своїх фільварків, де то всьо поділеться". На щастя ті молоді люди не шукали за фільварками, а пішли між ті сірі маси, з котрих вийшли і разом з ними стали до праці, при відбудові рідного краю.

Не рахуючи видання кількох підручників агрономічного змісту в передвоєннім часі, агрономічна робота почалася в нас 3—4 роки тому „Сільський Господар" до війни він більше торговельно-допомогову акцію. Хоч як незавна в нас агрономічна робота, а наслідки її вже нині помітні. На разі вони проявляються в живім зацікавленні селянства агрономічною наукою, новими способами господарення, машиновою обрібкою землі, уживанням помічних погноїв, добірного насіння, племінного матеріялу в годівельній господарці, поліпшеним молочного скота в молочарських районах і т. д. Одначе на самім зацікавленні і пробах справа не стане. Протягом кількох слідуючих літ будуть повсім добре помітні наслідки агрономічної роботи в наших сільських господарствах.

Але — і тут те вічне „але" — агрономів у нас мало. Може і дивно, бо щойно вчера зі співчуттям дивилися в нас люди на повертаючих агрономів, а нині вже їх замало. Тих кількадесять українських агрономів, що прийшли з заграниці не можуть вже нині обслужити нашого села. Заледви в кількох повітах стало працюють агрономи. Інші повіти чекають на чергу. Навіть як би ми були в силі обсадити всі повіти на українських землях під Польщею, то і тоді ще не все булоб зроблене. Агрономічна наука є так широка, що тяжко опанувати її одному чоловікові і фізично неможливо цілу агрономічну роботу вести одній людині в повіті. Мусимо прямувати до того, щоби в найближчім часі обсадити кожний повіт кількома агрономами, що поділилисьби працею по головнішим галузям сільського господарства, як рослинна продукція, скотарство і молочарство, садівництво, організація госп. і т. д. Та ми хочемо йти ще дальше, хочемо довести до того, щоби що кілька сіл, а навіть в кожнім більшім селі не стало осів агроном. Його робота буде настільки цінна, що оплатиться селу. Це все тільки тоді можливе до переведення, як буде в нас подостатком людей, що могли би агрономічну роботу вести.

На жаль, вже нині в нас вільних агрономів нема. Перед кількома тижнями оголосила Спілка Українських Агрономів конкурс на кілька вільних місць, а до нині ніхто з товаришів не зголосився, бо агрономи заняті вже чи то по повітах, чи в себе дома. Крім того стало звертаються за агрономами то до „Сільського Господаря" то до Спілки і годі їх дістати.

Справа дуже важна і треба би над нею застановитися. Без сталого припливу нових агрономічних сил ми не зможемо виконати наших суцільних завдань, не зможемо підвести економічний стан нашого селянства.

Не бачу причини, чому в народі, де понад 85 прц. населення це хлібороби, сотки молоді студіює на гуманістичних факультетах, на правничих і т. д. а тільки 12 студіює агрономію. Це нічого іншого як останки старого збашуротованого нині всюди виховання в середних школах, нерозуміння ваги економічних студій. Якаж користь буде для народу з молодого фільософа, що за великою протекцією дістане учительську посаду в якімсь Серпцу чи Грудзьондзу, або з того, що дітами буде в батька на ту протекцію чекати? На це повинні звернути увагу наші педагоги і відповідно поінформувати своїх абітурієнтів, щодо вибору звання.

Було би вельми пожаданим, щоби наші абітурієнти записувалися на агрономію, пильно вглублялися в агрономічні студії, а будуча їх праця між народом і для народу певно дасть їм вдоволення і матеріяльне забезпечення. Спілка Українських Агрономів чи „Сільський Господар" певно радо послужить всякими інформаціями молодим кандидатам агрономії.

Інж. Ол. Охрим.

КОПЕРНИК КИНО!! МАРУСЕНЬКА
Надзвичайна святочна премієра твору із шпилів людського духа п. з.
20 ДІЙ ЦАР ЦАРІВ 20 ДІЙ
У режисерії генїяльного Сесіля Б. де Мілля творця „Десяти заповідей" і „Бурлаки з над Волги". — У чолових ролях: Рудольф Шільдкравт, Мих. Варконі, Йосиф Шільдкравт, Г. Б. Варнер, Джетта Гудаль, Леатріс Джой, Уілям Бойд і інші. — Спеціяльна музична ілюстрація збільшеної симфонічної орхестри. — Паспарту, книжкові та безплатні білети неважні в перших 5 днях. — Увага! З огляду на виїмкову вартість цього натхненого архитвору вступ тільки сеансами.
1743 Початок сеансів: год. 3, 5, 7 і 9. 1—1

Останні вісти.

ЗМІНИ НА СТАНОВИЩАХ ВОЄВОДІВ.

Варшава, 19. березня 1928.

Попри зміни в уряді в найближчому часі передбачують зміни на становищах воєводів. І так оконечно уступить познанський воєвода Бнінський, його місце займе виленський воєвода Рачкевич. На місце воєводи Рачкевича прийде теперішній мін. справедливости Мейштович. Поморський воєвода Млодзяновський займе становище волинського воєводи Меха, а воєв. Мех обійме становище дир. адм. департаменту у мін-стві внутр. справ. Теперішній мін. комунікації Романовський займе становище варшавського воєводи.

ПОЛЬСЬКО-НІМ. ШКІЛЬНИЙ СПІР ПЕРЕД ГАҐСЬКИМ ТРИБУНАЛОМ.

Берлін, 19. березня 1928.

З Гаґи повідомляють, що міжнародній трибунал справедливости зачав розглядати польсько-німецький шкільний спір. Німецький делеґат д-р Ґітінґ доказував сторонничість польських шк. властей супроти нім. дітей. Польський дел. Мроновський збивав німецькі зажалення. Предсідник заповів переслухання обох сторін на найближчім засіданні.

НІМ. - БІЛЬШОВИЦЬКИЙ КОНФЛІКТ.

Берлін, 19. березня 1928.

Нім. амбасадор у Москві Брокдорф-Ранцав знову конферував із Чічеріном. Нім. домагання, щоби власти СРСР позволили нім. амбасадорові або представникові нім. консуляту у Харкові відвідати арештованих та щоби більшовицькі власти допустили німецьких адвокатів до оборони арештованих перед судом, Чічерін відкинув, покликуючись на окрему процедуру СРСР., яка передбачує, що до закінчення слідства ніхто із зовні не може відвідати арештованих.

РУМ. ПОСЛИ ІЗ СЕЛ. ПАРТІЇ БОЙКОТУЮТЬ ПАРЛЯМЕНТ.

Букарешт, 19. березня 1928.

Після авдієнції у реґенції пос. Маніу повідомив делеґатів нар.-сел. партії про вислід авдієнції у реґенції. Реґенція заявляє, що стоїть понад партіями й керується лише добром краю і справедливістю. В огляду на такий вислід авдієнції вик. комітет партії ухвалив вести дальше боротьбу проти уряду, а всі посли і сенатори нар.-сел. партії мають здержатися від участи в засіданнях парляменту. Комітет скликав збори партії на 22. квітня до Альба Юлія.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 8·84·00—8·84·50, чеська корона 0·26·33—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50, французький франк 0·34·60 0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00 43·90·00, радянський червінець 32·50 32·60.

Золото: 20 корон 36·35·00 36·40·00, 20 франків 34·50·00 - 34·80·00, 20 німецьких марок 42·30·00 - 42·80·00, 10 російських рублів 46·90·00—47·30·00.

Срібло: Австрійська корона 0·69·00 - 0·70·00, 5 австрійських корон 3·55·00 3·60·00, австрійський фльорен 1·78·00 1·80·00, російський рубель 2·95·00 - 3·05·00, копійки за рубель 1·48·00 1·52·00.

†

Поминальне Богослуження з панахидою

за померших членів Дирекції Центробанку бл. п.:

Григорія Врецьону, о. Олександра Темницького, Костя Паньківського, Антона Гладишовського

і за службовичку бл. п.

Ольгу Рудавську

та всіх Покійних Членів Центробанку відбудеться в дні Загальних Зборів в четвер дня 22. березня 1928 в год. 8-ій рано в Успенській (Волоській) церкві у Львові.

Надзірна Рада

Центрального Кооперат. Банку „Краєвий Союз Кред." у Львові.

НОВИНКИ

— **Смерть білоруського діяча.** Нам пишуть із Праги: Дня 10. ц. р. помер тут у віці 48 літ колишній голова Білоруської Громади в Празі Петро Кречевський. Покійний був довший час провідником протибільшовицької білоруської акції в Чехословаччині й користувався в еміграційних і в чеських колах великою пошаною. Не без успіху він виступав також на полі культурної праці, видавши перед двома роками збірник „Замежная Беларусь" і заступаючи свою батьківщину на ріжних наукових конгресах у Празі. З українськими колами він підтримував особливо тісний і сердечний звязок.

— **„Воєвідський Виділ" у Станиславові.** Після знесення Тимч. Самовр. Виділу у Львові майже всі його права перейшли на воєвідські уряди і воєводів, що стали тепер частинно й самоврядними органами вищого ступня. Сталося це в той спосіб, що при східно-галицьких воєвідствах створено „Воєвідські Виділи", зложені з громадянських чинників, як дорадні, а в деяких випадках рішаючі органи при воєводах у самоврядних справах. Воєвідські Виділи склалає міністер внутрішніх справ шляхом покликання. У Станиславові покликав міністр внутр. справ до Воєвідського Виділу Тадея Буржинського, власника дібр в Угринові Гор., Вацлава Хованця, бурмістра м. Станиславова і д-ра Льва Бачинського, адвоката в Станиславові; їх заступниками іменовано: поміщика Бронислава Городинського, снятинського бурмістра Михайла Немчевського і городенського адвоката д-ра Теофіля Окуневського. Як бачимо, то громадянський чинник у станиславівському „Воєвідському Виділі" складається в двох третинах з поляків, а в одній третині з українців.

— **Арештування.** В церкві св. Юра відбувалося вчера богослуження з нагоди іменин марш. Пілсудського. На богослуження явились жовніри і шк. молодь. Поліція арештувала двох академиків під закидом, що хотіли не впустити шк. молоді до церкви.

— **Львівська хроніка.** По півтретя року вязниці дістали два легкі панки Евстахій Сеніл і Влад. Тричинський, які вибрали собі трамваї як найкраще місце для випорожнювання кишень львівських громадян. — У готелі „Сіті" застрілився Ізак Ротман, 21-літній перемиський громадянин. На вулиці Обозовій скочив із II. пов. Ізак Гаер із Турки (Стрийщина).

— **Україніка.** За місяць від 15. лютого до 15. березня ц. р. у щоденнику „Працер Прессе" були надруковані такі статті й замітки з обсягу українознавства: 17. II. — „Гоголь у книжній графіці" (з нагоди 3. числа „Бібліолог. Вістей"); 18. II. — „Суспільство" (рецензія на том V—VI), „З українських журналів" („Життя й Револ."), „Матеріяли з словника українських граверів" (про другий додаток до праці Павла Попова); 19. II. — „Степи цвітуть" (про збірку віршів В. Алешка), 24. II. — „Пантелеймон Куліш" (про збірник Української Академії Наук); 26. II. — „Критика" (про новий харків. журнал); 25. II. — „Нові видання Наукового Т-ва ім. Шевченка"; 2. III. — „М. Максимович і польсько-українська школа" (з приводу 6. числа „України"); 3. III. — „Українська археольогія" (з приводу „Короткого звідомлення" У. А. Н.), „Н. Лєсков і українська культура" (Витяг із 15. тому „Записок іст.-фільол. відд." УАН); 4. III. — „Україна в світлі західно-європейської літератури" (з приводу I. тому Праць Україн. Наук. Інст. у Берліні); 6. III. — „Павло Тичина чеською мовою"; 7. III. — „Карпаторуська поезія" („Весняні квіти" В. Куметського); 8. III. — „Ювилейні збірники в честь Д. І. Багалія" (про 3 томи Наук. Збірника Харківської наук.-дослідчої катедри історії української культури); 9. III. — „Коцюбинський чеською мовою"; 10. III. — „Амвросій Жлаха" (некрольог); 13. III. — „Українські наукові видання" (публікації фіз.-матем. відділу УАН.); 14. III. — „Українське народне мистецтво". — Накладом Державної Друкарні в Луцьку вийшов підручник української мови для поляків п. з. „Krótk kurs języka ukraińskiego w 0 lekcjach". Накладом авторів, стор 80. 8°.

— **Розвінна романтична історія.** Кілька днів париська преса, а за нею варшавська присвячувала сензаційні статті про пригоду варшавської студентки Дебори Кавфман, що щезла безслідно в Парижі. Тому, що її бачили в товаристві ріжних молодих людей, почались здогади, що вона впала жертвою якоїсь романтичної історії. Одні казали, що вона пропала з якимсь китайцем, який виїхав із нею за море, інші вменяли, що вона попала в сіти якогось Ляндрі, що порізав її на куски. Тимчасом панна Дебора сидить спокійно у Парижі. Ще й як сидить! у звичайних поліційних арештах. Вона пробувала вкрасти матерію в одній великій крамниці, а арештована не хотіла подати свого прізвища. Поліція мусіла шукати аж кілька днів за її фотографією. Так повстає неодна романтична історія: замісць кусків краденої матерії — куски порізаного тіла бідної дівчини, а замісць подорожі до арештів, подорож до Китаю.

— **Заступник Ібсена.** З нагоди Ібсенівських роковин журнал „Літераріше Вельт" передає таку веселу подробицю з його побуту в Мюнхені. Як відомо Ібсен мав звичку приходити щоденно до каварні „Максиміліян" між 2. і 3. год. і там пючи каву, перечитував дбайливо часописи. Він мав своє постійне місце, до якого ніхто не підходив. Зате в саме цій порі, коли каварні є звичайно порожні, його улюблена каварня була наповнена цікавими із усього світа, що приходили подивитись на „мага Півночі". Одного разу Ібсен виїхав на 6 тижнів. Каварня опустіла миттю. Власник каварні був у розпуці. Тоді він найшов геніяльну ідею: він найняв одного актора, який прибрав маску Ібсена і на місці норвежського драматурга грав його ролю від 2-гої до 3-ої. Каварня була знову повна. Коли Ібсен вернувся і побачив на своїм місці свого „двійника" він вийшов із звичайної рівноваги і попав у лють. Зате актор поднявся холоднокровно як справжній Ібсен: з повагою вийшов залишаючи першенство „оригіналові". Від цього часу актор найшов добрий заробіток. Він виїхав до Америки і там виступав як Ібсен на виставах Ібсенівських пєс, щоби вдоволити американську публику, яка часто домагається бачити самого автора. Навіть після смерти Ібсена вдалось цьому акторі не раз кланятись перед американською авдиторією після грімких оплесків і окликів „автор, автор!".

— **Рекорди.** Молода литовка, 17-літня Анна Кутрінатіс, не дістав дозволу на візу до Спол. Держав рішила за всяку ціну дістатись на америк. територію. Тому, що найслабше сторожать кордону біля Ніягари, то вона рішила... переплисти Ніягару. Порозумівшися із приятелькою, що була на америк. боці, вона лишила на канадійській землі свою одіж і кинулась у воду недалеко водопаду. Дівчину понесла вода до протилежного берега, але там, коли вийшла з води, її арештували. — У Валенсії (Еспанія) ведеться рекордовий суд двох домовласників за права до одної... собаки. На процесі переслухають у цій справі... 72 свідків.

— **Оригінальні перегони.** Великий японський часопис „Юїої Шімпо" повідомляє про перегони довкола світа, щоби ствердити в якім найкоротшім часі і як найдешевше можна їх зробити. Кандидати на цю мандрівку можуть користуватись тільки звичайними засобами транспорту доступними подорожнім, що вживають І-ої класи поїздом, кораблем і літаком. При кінці цього місяця двох таких мандрівників виїде з Токіо, один на схід, другий на захід. Оба вони мусять переїхати Москву, Берлін, Париж, Льондон і Ню Йорк.

— **Живий труп.** Цими днями паризький суд розглядатиме небуденну історію: вдорлий мущина, у розквіті своїх сил буде домагатись, щоби офіціяльно признали, що він живе, а не вмер. Його історія така:

30 літ тому, його мати віддала на вихо... з матірю неліломо. Один із близнюків: Еміля та Каміля. Що сталось згодом із матерю невідомо. Один із близнюків Еміль небавком помер і про його смерть повідомили дотичний відділ у магістраті. Урядовець переплутав імена і записав, що умер Каміль, який жив далі. Минуло багато літ. Каміль хотів оженитись. Треба було метрики. У магістраті, куди він звернувся за цим документом, йому відповіли звконічно: „Ви померли в 1898 р.“. Пригоколомшений присутній почав доказувати, що він не лише живе, але хоче женитись. Урядовець повторив йому ще раз дату його смерти, подаючи до відома, що замість нього живе його брат — Еміль. „Живий труп“ звернувся в цій справі до суду. Хто не знає цієї історії, скаже, що вона є дослівним повторенням відомої анекдоти Марка Твайна, який одному журналістові, що прийшов до нього за інтерв'ю зрадив довірочно таку трагедію свого життя: „Нас було двох близнюків. Один із нас як немовля помер. І я досі не знаю, чи це був мій брат чи я“.

— Світова всячина. У Москві приготовляють будову великого летунського майдану на зразок Берліна. — У Брюсселі зібралась конференція „товариства приятелів Ліги Націй“. — Поважно занедужав альбанський президент Ахмед Зогу. — Минулого тижня на всю Англію найшли сильні морози після теплої погоди; ожеледиця стримала рух автобусів і комунікацію з селами; в Шотляндії були метелиці. — У Москві почав радити IV. міжнародній конгрес комуніст. синдикатів при співучасти 40 країн. — Суд у Люнебурзі (Німеччина) засудив трьох німецьких націоналістів за те, що вони на синагогах малювали хрест і антисемітські написи. — У міськім музею Сальцбурга найшли оригінальну картину Кореджія. — Горкий виїзжає з Італії через Константинополь у Крим, де відпічне 2 тижні, а потім поїде в Москву. — Грузії загрожує повінь у західній частині; після великих снігів сонце прийшло так хутко, що від 50 ти літ не памятають такої відлиги. — З нагоди приготовлюваного ювилею Горкого уряд перехрестить село, де він родився, Воропаново на „Горкое“.

— Одинокий концерт Любки Колесси у Львові. Муз. Т-во ім. М. Лисенка упросило Любку Колессу задержатися в своїй концертовій подорожі на Україну і до Росії на одинокий виступ у Львові в дни 29. березня ц. р. Наше музикальне громадянство прийме ту вістку з правдивим вдоволенням — бож виступи нашої пяністки є все кульмінаційною точкою наших концертових сезонів. Білети можна замовляти вже тепер в канцелярії Муз. Т-ва ім. М. Лисенка від 3—6 год. попол. Ближчі подробиці подасться вкоротці.

Дописи.

ЧОРТКІВ. *(Під увагу нашим послам. — Як у нас суллям агітаторів одинки).* Дня 26. лютого ц. р. приїхав до Шульганівки, пов. Чортків, староста з Чорткова п. Федорович, щоб особисто на вічу приєднати селянські голоси для одинки при виборах. По довшій балачці заявив, що по виборах ще раз приїде переконатися, чи всі селяни віддадуть свої голоси на одинку. По скінченні віча зайшов наш староста до читальні Просвіти, щоб відпочати. Побачивши в читальні портрет Шевченка, приказав його зняти. Колиж зі селян ніхто не відважився того зробити, то зробив це комендант постерунку, який зняв образ і повісив його знову, але вже перевернутим лицем до стіни. Такої зневаги національних святощів допустився поліцай в присутности старости. Сподіємося, що наші заступники в польському соймі цею справою займуться. — Зухвала й нечувана досі ніколи агітація за одинкою, в якій брали участь навіть урядові круги, розгуквалила так деяких людців, що вони пованилися по вічу в Тлустім дня 1. ц. м. напасти на наших селян. При тому одного українського селянина з Берем'ян, заліщицького повіту (Кальмука), який промовив на тім вічу, польські палочники вдарили палицею в лице так сильно, що розлвоїли йому верхню губу. А було тоді, як поліцаї розганяли людей з площі, на якій відбувалося віче. Побитого Кальмука привезено до Чорткова, де йому шпитальний лікар зашив губу. При бійці сказали палочники Кальмукові, за що його бють, тими словами: „Маш, гайдамако, конституцієн!“ Ось як гудили у нас герої одинки!

З судової салі.

В ОБОРОНІ ЧЕСТИ.

Семен Українській, секретар УКТОНІ для громадян з села Бродки, львівського повіту, Олекса Хоминський та Іван Гордостур внесли до окружного карного суду у Львові скаргу на Петра Вишневського за образу чести, яку він поповнив таким робом, що видав летючку, повну інвектив і клевет на особи 3 згаданих громадян. Дня 17. н. м. відбулася перед трибуналом вложении з радн. Гетівгера, Мелішкого і ... Заклинського розправа в цій справі. Петро Вишневський на самім вступі заявив, що він ту летючку видав не в особистій цілі, але як „віцепрезес української монархістичн. партії“. При тих словах він тягнув якусь легітимацію і хотів конче дати її судові. Ту летючку видав він, мовляв на те, щоб остерегти нарід. Бо ті три панове приїзжають до Бродок і бунтують людей. До їх приїзду жили всі українці в згоді, була згода також між двором і громадою. А тепер вони зорганізували бойову, що бє вікна в хатах і виношує збіже тим, що не хочуть їх слухати. Свідок комендант постерунку поліції все те докладно розказав. Потім Вишневський покликав цілу масу свідків, між іншими якогось Івана Івасюка, проминента української монархістичної партії, інж. Володимира Чоловського і богато інших. Заступник приватних обвинителів у відповідь на ті всі ельокубрації зазначив передовсім, що про українську монархістичну партію можна було говорити за часів Австрії, але тепер серед української суспільности такої партії нема. Щож до тих всіх „доказів правди“, які подав Вишневський, заступник не заявився, полишаючи їх рішенню трибуналу. Трибунал по нараді допустив свідків і розправу відрочено. Приватних обвинителів заступав д-р Лев Ганкевич, Вишневського д-р А. Гольдштейн.

З театру.

„Любка з пушти“, оперетка в 3 діях Краоса.

Минулої неділі відбулася в українському театрі під дир. Й. Стадника премієра оперетки Краоса (не Крауша, як подано на афішах!) „Любка з пушти“. Премієра пройшла з успіхом і з неменшим успіхом повторено цю виставу вчора.

Велику дозу відваги виявила дирекція театру, приймаючи в свій репертуар „Любку з пушти“ безпосередньо після того, як цю річ виставлено у Львові на сцені „Театру Новин“, що, як відомо плекає в себе майже виключно оперетки і має для таких вистав усе потрібне: хор, балет, оркестру, рефлектори, строї, а передовсім відповідну сцену враз з цілою обстановкою. Як з того боку стоїть справа в нашому театрі, які сценічні можливости дає саля Лисенка, знаємо всі. Зважавши все те, треба зазначити, що якнебудь режісерія цієї оперетки присвятила їй богато уваги і праці, а виконавці своїх найкращих зусиль — наша вистава далеко не дорівнювала, бо не могла дорівняти постанові в польському театрі. Це потвердить кожний, хто був у „Театрі Новин“ — а таких українців було богато! Тому, думаємо, краще було з цією виставою у нас так дуже не спішитися.

Коли ми позволили собі тут зробити сту паралелю, то не на те, аби обезцінити важку працю нашої театральної дружини — серед більше як несприятливих умовин. Навпаки: признаємо радо, що вистава „Любки з пушти“ підготована була якнайкраще і робила на публику зовсім гарне враження, що виливалося в частих і щирих оплесках при отвореній сцені, а також по закінченні кожного акту. Особливо подобалися публиці п-і Орляя і п-на Стадниківна та пп. Неделко, Ярема і Беннаць; з виконавців поменших роль: п-і Кривіцька і пп. Рубчак, Гірняк та Борозик. На перше місце вибилася безперечно п-і Орляя своїм співом, а п-а Стадниківна своєю граціозною появою і своїми танцями. Строї всіх пань були зовсім вдоволяючі, а деякі навіть дуже гарні; зате стрій п. Неделка в 1. дії був — помилься, Боже!... Оркестра і балет достроювалися в загальному до вдатної цілости.

Варто ще було б сказати кілька слів про мову лібретта, якого переклад грішить такими дивоглядами, як Угри, угорський (зам. Мадяршина, мадярський) або такими „сальоновими“ висказом як „А куш“ (повтореним до того кільканадцять разів!). Інших прогріхів проти духа української мови не наводимо.

Вкінці ще одно: вистава, якої початок заповіджено на 3 год., зачалася в год. 4, а в год. 3-ій і ще довго по 3-ій саля була замкнена і публика примушена була товпитися й дуситися по всіх коридорах і переходах. Як це виглядає і де ще можливе щось подібне в світі? **І. Н.**

Вел. міський театр: „Гамлєт“ Шекспіра.

Поса, що від 300 літ не зійшла з репертуару справжніх театрів і досі не пережилась. І вічно, з нагоди кожної нової її вистави, можна наново писати про неї, мов про „Фавста“ або Біблію. Гамлєт — одна із тих креацій, про яку мріють усе життя всі актори і до неї роками підготовляються найбільші.

Львівський театр не дав себе спокусити спробами модернізування Шекспіра. І зробив добре. Бо маленька спроба в цьому напрямку: у декораціях відобрала поезії багато із свого чару. Вежі та замкові башти та терасу, по яких кружляє дух, як місце акції сальону, престольної та театральної салі, ще й цвинтаря — занадто ємлива примітивізація, добра для аматорських вистав.

Режісерія та гра артистів виступила би зовсім інакше при чисто реалістичній або зовсім стилізованій обстанові. Креація Гамлєта вийшла над усі сподівання. Нижче підписаний бачив яких 10 Гамлєтів, від російських театрів до англійських включно. Ніколи із тих відомих йому великих акторів не грав „Гамлєта“ так природно, безпосередньо та симпатично як п. Страхоцький. Він зробив із нього дуже людську природну постать, без тіни патосу, котурнового демонізму, надуманої пози. Не тільки надзвичайна дикція, але й інтелігентна інтерпретація робили кожне сказане речення ясним, зрозумілим. Так розумів цю постать Гете: більше чуття, як характеру. Хто хотів бачити в такій постаті більше „проблематичности“, міг би хіба зробити акторові закид Полонія, що в його божевіллі є забагато методи.

Дуже добрими були король, Полоній, 1-ий грабар, „Слабими“: Лаерт і Офелія. Дивне, що театр, маючи артистку, яка всіма прикметами свого таланту надається до ролі Офелії, як це кожний міг ствердити на прикладі чудової „Попелюшки“ Баррі (п. Заклінка), передав цю ролю двом іншим, з мінімальними даними на це.

Довжина перерв і всієї вистави вбійчі для глядачів і Шекспіра.

М. Рудницький.

Театри.

„Кооператива Український Театр“ під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):

Перерва.

Міський великий театр:

19-го г. 7·30 веч. „Страшний Двір“.
20-го г. 7·30 веч. „Примари“ Ібсена.

Міський „Театр Новин“:

20-го г. 7·30 веч. „Примари“ Ібсена. Гостинний виступ Moisci.
21-го г. 7·30 веч. „Примари“ Ібсена. Гостинний виступ Moisci.
20-го г. 8 веч. „Лише Ти“.
21-го г. 8 веч. „Лише Ти“.

КІНА.

„Апольо“: „Польонія Реститута“.
„Палас“: „Тайна ресторанного кабінету“.
„Лев“: За мілон долярів“.
„Фатаморгана“: „Обітона земля“.

ОПОВІСТКИ.

В сороковї роковини смерти Юрія Федьковича улаштовує Жіночий Кружок У.П.Т. ім. Ганни Барвінок в четвер 22. березня н. р. в салі гімназії СС. Василіянок при вул. Длугоша 19 святочні сходини. В програму свята входить реферат д-ра В. Щурата, декламації і хори. Т-во „Сурма“ відспіває дві пісні до с-ів Федьковича: „Золоті зорі“ і „Гуляла“. Вступ за добровільними датками на Рідну Школу. Початок в 6-ій годині вечером. 1—2

Пригадка. Загальні Збори Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові відбудуться в четвер дня 22-го березня н. р. в год. 4-тій попол. в льокалі Центробанку. 1733 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УМЕБЛЬОВАНА комната одно або двоособова з удержанням або без, I. поверх, від негайно, вул. Коснерська 1 двері ч. 5/I пов. 1726 2—3

ПІСНІ на мішаний хор видає Музична Накладня „ТОРБАН“, Львів, Оссолінських ч. 6. Катальоги даром. 3—10

СУДДЯ у Львові в силі віку оженитьcя з культурною, гарною брюнеткою або шатинкою, високого росту до 35 літ. Відповідне віно вимагане. Неаповікові зголошення слати: Адміністрація „Діла“ „для Судді“. 1736 1—4

ІНТЕЛІГЕНТНА самітна жінка середніх літ зі священичої родини, добра газдиня, пошукує місця до заряду домом. Зголошення проситься слати до Адміністрації під Клементина. 1735 1-2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 70-?

ПШУКУЄТЬСЯ вправної інструкторки для двох дітей 3. і 4. народної. Уряд парохіяльний Тисовиця п. Стрілки. 1741 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1058 **Пересвітлення Рентгеном.** 12—24

Фабрика паперу
пошукує двох або трех
викваліфікованих слюсарів або ковалів.
Мешкання і платовите удержання при фабриці. Високий заробіток. Зголошення з поданням літ і дотеперішної праці проситься слати під Р. L. ч. 64. 1742 1—1

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше **ВАНК**, пл. Марійська ч. 5. I. пов. 6-?

НАЙНОВІШІ ДІТОЧІ ВІЗКИ виконує **Е. КІК** Львів, **Жовківська ч. 17.** Виконує всякі направи і вимін. 7-8

Оголошення конкурсу.

Виділ філії „Просвіти“ в Тернополі оголошує сим конкурс на посаду освітнього інструктора при філії. Від кандидатів вимагається: 1) укінчення вищих студій, 2) теоретичного і практичного обзнайомлення з освітньою роботою і бібліотекознавством, 3) знання режисерства і театральної техніки, по можности і дірігентури. Платня після умови. Посада покищо провізорична. Зголошення письменні з поданням перебігу життя і потрібними документами слати до 15. квітня н. р. на адресу філії „Просвіти“ в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11. І. Брикович голова, д-р Л. Онуферко секретар. 1523 3—3

Подяка.

Після трьохлітнього безуспішного лічення чахотки легких, коли стратив вже надію віднискати здоровля, піддався я лїченню Високоповажаної Пані Анни Лопатинської з Косова. По 6-недільних заходах я прийшов до повного здоровля і складаю Її отсею дорогою найщирішу подяку за безкорисне вилічення мене з чахотки.

Володимир Боднарчук,
1-1 1110 Косів коло Коломиї.

Подяка.

Отсим складаю прилюдну подяку Вп. п. Дентистові Яковові Нассові за безінтересовне, совісне вилічення зубів, які понищив я в часі побуту у тюрмі.

Федір Воробець

Звичайні Загальні Збори

Товариства „Українська Бесіда“
у Львові, вул. Рутовського 22
відбудуться в пятницю дня 6. квітня 1928 в годині 6. вечером з таким порядком дневним:

1) Отворення Загальних Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх Зборів, 3) Звіт виділу з діяльности Товариства і уділення абсолюторії уступаючому виділови, 4) Вибір нового виділу, 5) Внесення і запити.

О численну участь Вп. Панів Членів в Зборах просить — Виділ. 1737 1-1

Звичайні Загальні Збори

Кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, жіночої кооперативи з обм. пор. у Львові, відбудуться дня 31. березня 1928 в год. 5. попол. в домівці Т-ва „Бесіда“ у Львові при вул. Рутовського 22 I. пов. з таким порядком нарад: 1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів кооперативи, 3) Звіт Управи і Надзірної Ради 4) Звіт Контрольної Комісії і затвердження білянсу за 1927 рік, 5) Розділ чистого зиску, 6) Доповнюючий вибір членів Надзірної Ради, 7) Внески. Замкнення рахунків і білянс кооперативи за рік 1927 виложені для перегляду членів в льокалі кооперативи при вул. Словацького ч. 14, I. пов. в годинах урядових 9—1 і 3—7 кожного дня. — За Надзірну Раду Евгенія Моншібович голова, Анна Верганоська секретарка. 1739 1—?

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сінецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 89—?

Ч. 65 (11.318). Львів, четвер 22. березня 1928. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Мораль і політика.

Львів, 20. березня 1928.

Вчора офіціяльна і півофіціяльна Польща обходила іменини маршала Йосипа Пілсудського. Як звичайно, в таких казьонно-церковних святах, першу скрипку грали урядово-санаційні кола. Отже офіційні установи були прибрані польськими національно-державними прапорами, портретами маршала у військовій формі, вікна обліплені наліпками, а будинки ілюміновані грайливим електричним світлом. В святинях відбулися богослуження і молебні, а в школах поранки.

Свято іменин маршала Пілсудського, як уже сказано, мало наскрізь казьонний характер. За австрійських часів тільки в честь пануючого династа обходжено такі свята, однак і вони були без порівнання скромніші. Навіть у часах менше або більше освіченого абсолютизму, навіть у часах всевладного кн. Меттерніха не святковано загально іменин цього канцлера, хоч він тряс не лише Австрією, але майже всією Европою. І тоді поліція й бюрократія були альфою й омеґою в державі, чинником без сумніву важливішим, як тепер, а всетаки ніхто не важився так раболіпно підхлібльоватись всесильному канцлерові, щоби тим чином у сутінок усувати голову держави.

Майже всі народи мають свої національні свята, які у державних народів є святами національно-державними. Французи святкують роковини своєї великої революції, чехи — свято Гуса, москалі роковини відвороту Наполеона, т. зв. нашествія кельтів, поляки роковини третьомайської конституції і т. д., однак жаден народ не обходить свята **одної особи**, тільки свято якоїсь події, яка є сумою змагань століть і міліонів, сумою змагань народу, актом далекосяглого перелому. Навіть італійський „Il duce“, який є дуже неперебірчивий в засобах автореклями і пропаґанди культу своєї особи, не підносить своїх іменин до загально-державного акту. Іменини Беніта Муссолінія є пустим звуком. Фашисти, себ-то уфашистівлена бюрократія і поліція та фашистівська міліція і партія обходять роковини „побідного“ походу на Рим, але не іменини Мусолінія.

Зовсім інакше в Польщі. Тут бачимо якесь дивне, просто дивоглядне помішання понять. Тут деякі кола, санатори на спілку зі залежною бюрократією в своїм раболіпстві до особи премієра в формально конституційній державі проклямують культ державного урядовця, що займає становище першого міністра. Поруч „державного свята“, яким встановлено третьомайське свято, поруч іменин голови держави та інших, менших і більших, свят, в останньому часі додано ще іменини премієра міністрів. При тому ініціятори тих свят терплять на якусь специфічну атрофію думки і льоґіки. Вони зовсім не звертають уваги на те, що є це свята односторонні, виключно польсько-національні, до яких майже половині громадян сучасної Польщі ніякого діла немає. Яке напр. відношення мають українці до конституції 3-го мая і що їх обходить той, зрештою, паперовий акт? Може ще більше дивоглядним є свято іменин марш. Пілсудського, свято, яке офіціяльна санаційно-бюрократична Польща обходила з більшою напушистістю, як інші „національно-державні“ свята. Без сумніву, деякий несмак можна відчути і в тому, що іменини марш. Пілсудського з більшою святочністю обходиться в честь премієр-міністра, як обходилося тоді, коли він був начальником держави.

Всякі дивогляди бувають на світі. В теорії можливий є і такий дивогляд, який ми бачили наявно вчора. Маршал Пілсудський є без сумніву великою індивідуальністю, великим, сильним чоловіком, який вже є частиною польської історії. Маршал Пілсудський є польським національним героем, вождом польського народу, одним із репрезентантів польської національно-політичної думки. Поклонники і звеличники марш. Пілсудського мають право використати його іменини, щоби не лише за його життя прославити його імя, але головно, щоби закріпити свої позиції на урядових ступнях та також і себе осяяти величю цього імени. Бо звичайно, люди, що самі нічого не репрезентують, або є маловартні, залюбки шукають захисту під крилами чужого авторітету. Однак навіть так подумане свято носить в собі зародки грубого несмаку. Бож під прапором імени марш. Пілсудського лише-що переведено вибори до законодатних тіл, а як їх переведено всі знаємо. Переведеними виборами під фірмою „одинки“ грубо заплямлено імя, під якого стягом їх переводжено.

А вже крайно нетактовним і просто визиваючим було намагання зробити те імя якоюсь святістю для всіх і втягати молодь до біжучої політики дня, до політики одної ґрупи польських діячів (санаторів) і бюрократії. Всі українські школи, державні і приватні, одержали наказ святкувати іменини марш. Пілсудського. А він же не лише польський національний герой, але й головнокомандуючий польських військ проти українських військ, в яких рядах боролися і вмирали батьки і брати українських школярів. Для українських шкіл зложено і з кураторії накинено спеціяльну програму святочних поранків, зложену з польських патріотично-шовіністичних пісень. До українських шкіл післано означену кількість білетів на загально-шкільний поранок у міському театрі. Ті білети кожна школа мусіла викупити, а вчителі були примушені привести діточі делеґації, щоби вони вислухали всіх славословій, гимнів і вгиналися під іншими моральними тортурами під поліцейським оком куратора і візитаторів, які за обєкт обсервації взяли собі не сцену, лише пригноблену, морально торощену українську шкільну молодь.

Адже ту молодь виховують в школах на клясичній літературі, адже їй відтворюють великі і благородні постаті Леонідів, що обороняли рідний край і рідну землю, адже їм вказується на чесноти Темістоклів, адже їм воскрешується постаті Сократів. Правда, добро, справедливість, любов до свого народа, відданість рідній землі, боротьба за волю — ось чого вчать в школах. Ні в одній школі в Польщі не кажуть славити нпр. ген. Пашкевича кн. Єриванського, що здобув Варшаву. Навіть в російських школах не величали цього російського героя.

Молодь не можна упідлювати, наганяти її до цілей біжучої, щоденної політики, не можна горі дном вивертати на практиці все те, що є змістом школи і виховання, не можна вбивати в ній чеснот і шляхотних прикмет, не можна насилувати педаґоґіки і природного, благородного національного почування. Хто це робить, той не педаґоґ, не провідник, не учитель, навіть не патріот (в даному випадку польський), тільки поліцай, проповідник безетичности.

Проти нестичних метод упідлювання зареаґувала вчора студентська молодь, відповідаючи відрухово на нетакт. Відповіла, як уміла, може грубо, може надто горячо, може й зовсім не обдумано. Але кожна людина, що зберігла розуміння добра і зла, що вірить в ті ідеали, які є основою кращої сторони життя людей і народів, не може кинути на неї каменем.

З приводу цеї реакції польська преса вже горлає: поліція, поліція! Якими нужденними і жалю гідними є ці крики. Знаємо, що цей поклик найде широкий відгомін. Поліція найдеться і то не лише кваліфікована. Обовязки поліції виконуватиме кураторія, візитатори і всі інші педаґоги. Але вчорашній інцидент, хоч може і брутальний, всетаки остане протестом проти неморальних, непедагоґічних метод в педаґоґіці, протестом чесноти, криком горячої, благородної душі в обороні великих ідеалів, протестом проти неморальної політики, від якої вільною в першу черґу повинна бути школа.

За українську школу під Польщею.

З НАГОДИ СОЙМОВОЇ СЕСІЇ

I.

Підставове значіння науки для майбутности нації. — Боротьба за душу дитини перед війною і тепер — Ліквідація українського шкільництва під Польщею в цифрах. — Меч Дамокля над українськими ґімназіями. — Цілковитий брак українських учительських семінарій і фахових шкіл. — Справа українського університету на мертвій точці.

З огляду на далекосягле, рішаюче значіння школи в житті кожної нації та її майбутности — всі культурні народи звертали на цю ділянку особливу увагу і старалися взяти шкільництво у свої руки. Один нарід (звичайно пануючий) намагався при допомозі школи винародовлювати другий нарід, а той боронився і з того йшла боротьба.

Культурна боротьба за душу дитини вже перед світовою війною була дуже завзята. Після світової війни боротьба ця не тільки не зменшилася, але навпаки зросла і прибрала дуже гострі форми. Така боротьба на полі шкільництва розгорілася в Румунії, Чехословаччині, Італії та особливо тепер у Польщі.

Ще у свіжій памяти важкі змагання за опанування школи не на західних окраїнах Польщі. Боротьба не тільки за кожну школу, але й буквально за кожну дитину між німецьким населенням Познанщини і Шлеська і польською шкільною та адміністраційною владою відбилася свойого часу голосним відгомоном аж в Лізі Націй, якої комісія виїхала на місце, щоби полагодити цей затяжний спір. Та до порозуміння не прийшло, боротьба тріває далі, а справа ця помандрувала перед гаґський трибунал, який якраз радить над нею. Так то німці твердо аж до найвищих міжнародних інстанцій обороняють своє природне право, стоячи на становищі: для німецької дитини — тільки німецька школа! А мусимо освідомити собі, що в німецьких громадах Познанщини і Шлеська ще й далі істнують переважно німецькі школи, що в тих школах вчить 50 прц. німецьких учителів та що взагалі на заході не було тих масових звільнень і перенесень, як цього дізнало болючо українське учительство особливож за ери Ґрабського.

Якже в порівнанні з тим фатально представляються справи шкільництва й виховання 7-міліонового українського населення, яке компактною масою заселює прадідну українську землю на східних окраїнах Польщі!

За багато було б пригадувати цілу мартирольоґію українського шкільництва ще до світової війни а особливож після неї. Наведемо тільки в хронольоґічному порядку статистичні дані на підставі урядових польських джерел. Ті німі цифри такі застрашаючі й такі багатомовні, що й без коментарів отворять очі навіть найбільш байдужому лаїкові і вкажуть йому на смертельну небезпеку, яка грозить українському народові, якщо такі ненормальні неприродні відносини на шкільній ділянці тріватимуть далі.

Постепенна ліквідація українського державного шкільництва під Польщею представляється в цифрах ось як: В часі, як Польща опанувала була західно-українські землі, українських шкіл, що повстали були під австрійською і німецькою окупацією та за короткий час українського правління було:

а) в Галичині	2612
б) на півн.-зах. укр. землях	1050
Разом	3662

В тому часі не було ще утраквістичних шкіл ніде.

Дня 1. грудня 1923 р. число українських шкіл виносило:

в Східній Галичині	2576
на Лемківщині	79
на Волині	369
на Поліссі	3
Разом	3027*

Утраквістичних шкіл було тоді на Волині 95; а в Галичині ще тоді утраквістичних шкіл не було. Отже до 1. грудня 1923 р. число українських шкіл зменшилося на 635.

В слідуючім (1924-24) шкільнім році число українських шкіл виносило:

в Східній Галичині	2391
в Західній Галичині	81
на Волині	360
на Поліссі	3
Разом	2835**

* Sprawozdanie Komisji budżetowej o preliminarzu budżetowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na r. 192 . Sprawozdawca i poseł St. Rymar. Druk Nr. 150.

** Kwartalnik statystyczny. Rok 1926. Tom III. Zeszyt 3. Warszawa 192 . Szkolnictwo powszechne. — Стор. 467 і 468.

В цьому шкільному році виказує статистика вже 2 утраквістичні школи на области львівської шкільної кураторії і 143 утраквістичних шкіл на Волині. Отже до кінця 1923-24 шкільного року число українських шкіл зменшилося на 827.

В 1924-25 шкільнім році число українських шкіл виносило:

в Східній Галичині	2151
в Західній Галичині	79
на Волині	301
на Поліссі	2
Разом	2532*

За цей шкільний рік убуло знов 303 українських шкіл так, що досьогочасна втрата виносила вже 1130 українських шкіл на користь польських і утраквістичних

В часі шкільного плебісциту в 1925 р. поставився український нарід героїчно. Десятки ба й сотки тисяч шкільних декларацій підписуваних особисто кожною українською одиницею та затверджуваних з великим трудом та часто з немалими коштами, не дивлячися на переслідування з боку шкільних інспекторів, наказаних війтів, поліціаїв та інших „власть імущих" ствердили незломну волю українського населення мати свою рідну українську школу.— Ця героїчна постава українського населення стверджена також урядово в справозданні шкільної буджетової комісії, в якому читаємо:

„Шкільний закон з 31. липня 1924. вводить на протязі 1925 р. нові відносини в шкільництво; в перших місяцях цього року розгорілася в східних воєвідствах нагальна агітація, що йшла у двох напрямках: щоби польську школу зутраквізувати***, щоби польську школу замінити на українську або білоруську. Відгомоном цеї агітації є десятки інтерпеляцій зголошуваних на кожному засіданні сойму проти війтів та шкільних інспекторів. Який буде остаточний вислід цеї кампанії — невідомо"*.

Якогож рішення можна було сподіватися по толішньому керманичеві шкільництва Станиславові Ґрабському, який і на це уложив закон, щоби до краю зліквідувати українське шкільництво?! Очевидно, неґативного! Українське шкільництво під Польщею одним махом зліквідовано!

На підставі шематизму львівської шкільної кураторії з 1926 р. число шкіл в 3 східно-галицьких воєвідствах виносило:

Воєвідство	українські	польські	утракв.
Львів	397	1352	500
Тернопіль	160	684	468
Станиславів	360	311	450
Разом	917	2347	1326**

В тому часі ще не вирішена була викладова мова в 20 школах.

Замітне, що напр. в українських повітах копичинецькому, скалатському і радехівському нема вже нині ані одної української школи. На цілий чортківський повіт, в якому українське населення після офіціяльної польської статистики виносить 60 прц., є тільки одна українська 1-клясова школа. В повіті Сколе, де українське населення числить 79 прц. є лише чотири (4) українські школи. У товмацькому повіті, де українське населення числить 77 прц. є тільки дві (2) українські школи. В ярославському повіті на 60.000 українців є тільки 1 українська однокласівка і т. д.

** Kwartalnik statystyczny Rok 192? Tom III. Zeszyt 3. Warszawa 926. Szkolnictwo powszechne. — Стор. 301.

*** Слід на цьому місці ствердити, що **не було ні одного випадку, щоби українське** населення вносило декларації за **утраквістичною школою.** Навпаки, українське населення поборює найгостріше всякий утраквізм. Тому отся заввага п. Римара полягає мабуть на непорозумінні. — **Прим. І. Г.**

* Sprawozdanie Komisji budżetowej o preliminarzu budżetowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na rok 192 . Sprawozdawca i poseł St. Rymar. Druk. Nr. 800 — Стор. 14.

** Szkoły Powszechne, publiczne i prywatne i seminarja nauczycielskie. Stan szkół i nauczycieli w okręgu szkolnym lwowskim obejmującym Województwa lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie opracował Seweryn Lehnert. Lwów 192 .

На всіх інших українських землях під Польщею нема вже ані одної української школи.

Вправді „Пшеґльонд Волинскі" з 23. жовтня 1927 р. ч. 43 подає, що у вересні 1927 р. мало повстати десь на Волині чотири українські народні школи, одначе не подає, де саме ті школи, хто вчить у них та чого. З уваги на те, цю газетярську вістку треба приняти з резервою.

Одначе на цьому не кінець. З польського боку вноситься кожного року нові шкільні декларації і на тій підставі польонізація та утраквізація і цих нечисленних українських шкіл поступає далі. Ще нема офіційних даних про висліди дальшої польонізації. Одначе втрати начислюють вже досі приблизно на 200 шкіл так, що сьогодні на всіх українських землях під Польщею остало заледви біля 700 шкіл т. зв. українських.

Отже ми стратили таким чином по нинішній день кругло 3.000 українських шкіл, які перемінено на польські згл. утраквістичні, тобто в дійсности на польські школи.

Фаля ліквідації українського шкільництва не минула також ґімназій. З 1927-28 шкільним роком знесено гуманістичні відділи при українській академічній ґімназії у Львові (яких не посмів був знести навіть Станіслав Ґрабскі), а філії української ґімназії у Львові грозить дуже поважно утраквізація. Українську досі самостійну паралельку при польській ґімназії в Стрию „зуніфіковано" з нею. Над українськими ґімназіями в Тернополі, у Львові і в Перемишлі висить далі меч Дамоклів у формі загрози їхньої переміни на утраквістичні, бо дотичне міністеріяльне зарядження Ґрабського не знесене, а тільки відложене.

Після ліквідації двох українських учительських семінарій у Львові і Перемишлі нема вже нині ані одної української учительської семінарії під Польщею. Таксамо нема ні одної рільничої, промислової, торговельної чи якої іншої фахової української школи. Справа українських високих шкіл а особливож українського університету — не дивлячись на закон з 26. вересня 1922 р. — і досі на мертвій точці.

Відносини того роду, що навіть на звичайну українську захоронку тяжко добитися дозволу, що подання про заснування приватних українських шкіл літами непозалагоджені, що всупереч шкільному реґулямінові розганяється збірні лекції, забороняється курси для неграмотних і т. д. і т. д. Одним словом відносини у ділянці українського шкільництва й виховання нестерпні й неможливі.

Так далі бути не може. Шкільництво й виховання на українських землях під Польщею мусить перейти в руки українців. Заходи в цьому напрямі поробить повно українська парляментарна репрезентація, яка може рахувати на однодушну підтримку всього українського народу в її змаганнях.

Іван Герасимович.

Промисл у СРСР.

Махнувши рукою на рільництво і селянство більшовики всю свою увагу, енергію і всі свої зусилля зосередили біля промислу. Зрозумівши правду, що в країні, де на 146 міліонів населення є 90 відс. селян, не можна створити комунізму — вони всеж таки не зрезиґнували зі самої думки: бодай частинно завести комуністичну форму господарювання в державі. Тому вони рішили „націоналізувати" весь промисл. Так і сталося. Сьогодні по більшовицьким даним, близько 80 відс. цілого промислу є в руках держави, а тільки решта 20 відс. находиться в руках „частника" (приватного власника). Але і ця решта находиться в руках приватних власників хвилево та в кожний мент може бути їм відібрана. На всякий випадок: в руках держави находяться всі основні галузі промислу або по більшовицькій термінольоґії — т. зв. командні пости промислу. Отже вугіль, заліза і взагалі всяка руда, нафта, текстильний і скіряний промисл, бавовна, папір і т. ін. Промислом кермує ВРНГ (Всесоюз. Рада Нар. Госп.) на підставі певного з гори виробленого пляну, як тепер — на час 5 літ. Це є відомий „плян капітального строительства", який більшовики переводять в життя всіми засобами державного апарату, і то „в ударном порядке".

Хто коли читав звіти з якихнебудь більшовицьких конгресів або з'їздів (а їх там все безліч), той напевно міг зазнати „умопомрачения" від дрібнесеньких цифр і даних статистичних, які там в рефератах все приводиться. В чім як в чім, але в продукції статистики, більшовики взяли світовий рекорд і перегнали всіх. Отже з тієї статистики виходить, що майже в усіх галузях промислу більшовики або дійшли до передвоєнного рівня або значно його перевищили. Та, на жаль, такі досягнення існують здебільшого на папері. Звичайно фальш більшовицьких статистичних даних міститься в тому, що вони беруть на увагу тільки один якийсь сектор промислу, напр. фабрикацію шруб чи начиння, поминаючи зовсім всі інші металюрґічні вироби. Тому, коли на папері в більшовиків все виглядає як у раю, то на ділі відносини там приблизно такі, як це було подано в одній з попередних статей і як про це знають всі, кому доводиться ближче жити з людьми, що мають безпосередні відомости звідти з Збруча. (Старі вбрання — до штанів включно, білизна та взагалі всяка мануфактура і галянтерія належать там до найцінніших раритетів, на які кидаються всі немов голодні вовки. Знов селянство відчуває страшний голод за всілякі сільсько-господарські знаряди і прилади та нервово купує їх, коли вони покажуться на ринку. А потім знов перестає купувати, боячись, що визбудеться одинокого свого майна, себто збіжа і потім на випадок якоїсь катастрофи — голоду чи війни, зачне так гинути з голоду як це вже раз було. Мужик знає і чує інстинктовно, що в нещастю кожному поможуть — тільки йому ні. Мужик в горю — мусить безапеляційно гинути. Звідси його страшний реалізм і матеріялізм, його холодна жорстокість до себе, до найближчих і до окруження.

Більшовики, як врештою всі соціялісти, залюбки балакають про т. зв. анархізм в капіталістичній продукції. Тепер, мовляв, один фабрикант перед другого продукує в безконечність і з надміру продукції виникають економічні кризи, застій в збуті, банкротства, усування робітників з фабрик, безробіття і т. д. З тієї анархії щойно радикально вилічить людство „планове соціялістичне господарство"...

Оставляючи на боці теоретичний підклад такої думки, наскрізь фальшивий, який хіба можна виправдати тільки підбом перестарілими, взятими живцем зі старої клясичної економічної теорії поглядами — тут важко подивитися на реальні висліди цього більшовицького „капитального строительства". Вони є без сумніву дуже і дуже сумні.

Це „планове" господарство, є на ділі вершком безплановости і хаосу. Воно перш усього страшенно дороге. Ціле господарське життя країни пригнічує пантал бюрократизму, який нечувано підносить кошти продукції. Мимо всіх закликів і ухвал про „режим экономии" (себто продукування по змозі найдешевше і найощадніще), продукція в Радянському Союзі є найдорожча з усіх на світі. Тим самим вона не має рації існування. І в умовах нпр. зах.-европейського життя, кожен промисл, що продукував би так дорого як більшовицький, безапеляційно був би засуджений на загладу. Але більшовицький таки удержується. Чому? Тому, бо не має конкурента і є в повнім цього слова значінні монополістичний. А потім тому, бо найбільша кількість консументів, себто селянство в СРСР і на Вкраїні — повищо бодай, може позволити собі і хоче оплачувати згадану надвишку в цінах продукції. Тому також зразу повстає такий неймовірний хаос, коли селянство з цих або інших причин, як то під цю пору, застрайкує і не пускає збіжа на ринок, себто не купує та не оплачує надмірних цін за промислові продукти.

В жертву „індустріялізації" приносить ся все. Безпосередні й посередні податки зросли до крайних меж. Робітництво держиться на заробітній платні, рівній заплаті ліпшого китайського кулієа. Кожний лишній сотик з бюджету йде на промисл. На електрифікацію, будівництво і капітальний ремонт підприємств видано за останні 3 роки багато міліярдів зол. рублів. В біжучому році на цю ціль виасиґновано 1600 міліонів зол. рублів.

Але жертви показалися безцільними. Край далі дуже далекий від індустріялізації і тому переживає тепер відому важку кризу. Самі урядові чинники признають, що плян „капитального строительства" проводиться дорого, невміло, хаотично і помалу. „Зачинають напр. одночасно будувати 4 металюрґічні фабрики, 16 шахт, 9 пряділень, 4 паперових фабрик і т. д., а потім із-за недостачі будівельних матеріялів і грошей, здержують або й зовсім спиняють роботу на цих усіх підприємствах". (Соц. Вестник, ч. 4. стр. 2). Уміщений в ці підприємства величезний капітал, ділком не рентується, не приносить жадного прибутку, а його недостача на інших ділянках господарського життя викликує найфатальніші наслідки. В консеквенції мусів захитатися червінець, якого вартість впала на заграничних ринках до одної третьої первісної вартости. На внутрішньому ринку офіціяльний курс червінця більшовики піддержують драконськими мірами. Але шило всетаки вилазить з мішка і упадок курсу червінця видно найкраще по зрості цін. Більшовики навіть збираються видати розпорядок, що при розплатах зі закордоном не будуть приймати червінців, що булоб однозначне зі звичайним фінансовим банкротством.

Останнім засобом, якого більшовики вхопилися — це перехід на працю в 2 зміни на головніших заводах. По таким нечуванім напруженні більшовики надіються піднести промислову продукцію на 40—50 відс. і в приспішеному порядкові достарчити селянству потрібних йому виробів. Але невідомо, чи таке напруження видержить і так страшенно вже знесилений технічний апарат радянського промислу. Адже там більшости машин вже ніхто не перемінював ані не ремонтував від десяток літ. Що буде, коли вони винищаться цілком?

Також невідомо, чи робітництво, невважаючи на залізний натиск державної влади, дозволить так сильно себе використовувати?

Хвилево ситуація така, що більшовики і офіціози, на зверх бодай, ведуть себе дуже самопевно і не хочуть признатися до правди про дійсне положення на господарському полі. Але економія не політика. Право життя господарського не сховає під стіл ані не завдасть жадна, хочби яка могутня сила. Вони все вилізуть на світло дня і стихійно переможуть всі формальні запори.

Більшовицька влада стала дуже нервова. Сензаційні арешти німецьких інженірів в Донбасі, які вже довели до перериву німецько-більшовицьких торговельних пертрактацій, які тепер ведеся в Берліні, показують наглядно, що положення в нутрі держави стало дуже важне. Треба громадянській опінії вказати на якогось виновника існуючого лиха. Таким виновником, таким жертвенним козлом мають бути, наперво Богу духа винні, німецькі інженіри і монтери. Але розуміється — крок більшовицької влади є вже аж надто рискований, а в кожному випадку — обосічний. Німеччина напевно не позволить безкарно і безпідставно тероризувати своїх громадян і в консеквенції, при більшовицькому упрямстві, опиниться там, де вже тепер є Англія і Франція. Таким чином витвориться цей „спільний фронт світового капіталізму", про який більшовики постійно балакають, але як вислід... більшовицької політики.

А що опісля?..

Д-р Павло Лисяк.

Вже надійшли Останні Новости на ВЕСНУ і ЛІТО до фірми
Антін Уєєра Львів, вул. Галицька 10.
До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стрию і в Тарнові

ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ
Е. ГЕПЕРТ — ФРЕДРИ 9.

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінцнююче, відживлюючо, побуджує апетит. Неоцінений середник для реконвалесцентів
М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малаґі. До набуття у всіх аптеках і дрогеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне Laboratorium chem.-farm. **Mr .M. Krzysztoforski Tarnów.** 67

Хліборобські палати.

(Анкета в Кр. Госп. Т-ві „Сільський Господар".)

Повновласти, уділені правительству минулим соймом, використовують саме тепер усі варшавські міністерства так сильно й завзято, що від розвязання сойму досі вже виготовили кількасот незвичайно важних законопроектів, які в формі розпорядків президента мають заскочити новий сойм і усе господарське життя в Польщі.

Безліч справ, що торкаються земельної реформи, сервітутів, лісової господарки, експорту рільничих продуктів (нпр. яєць), торгівлі поміčними навозами, земельного майна унійтської церкви на північно-західних землях, мита, залізничих тариф, мір та ваг, організації акційних спілок, часу торгівлі, судів праці і т. п., справляють тепер на нові шляхи наглі проекти, що підписувані президентом держави, набирають тимчасом сили свіжих законів.

Поміж ними заслугує на особливу увагу проект розпорядку про тзв. **хліборобські (рільничі) палати.** Для обговорення цего **законопроекту** і усталения опінії заінтересованих українських кол, краєве госп. товариство „Сільський Господар" скликало на 19. ц. м. анкету, в якій взяли участь члени Ради „С. Господаря", представники наших сільсько-господарських кооперативних централь, визначні особистости зпоміж нашого економічного світу, територіяльної самоуправи й преси. Реферат про „хліборобські палати" виголосив на цій анкеті містоголова „С. Господаря", посол **Остап Луцький.**

Згадавши коротко про „хліборобські палати" в Німеччині, Бельгії, Еспанії, Румунії та Франції, референт перейшов до замітки польської конституції про рільниче самоурядування, до давніших починів польського правительства в напрямку утворення „хліборобських палат" у Польщі і зясував докладно останній проект розпорядку президента в цій справі, затверджений Радою Міністрів 18. ц. м.

„Хліборобські палати" мають уворити заповіджену конституцією „хліборобську самоуправу" в Польщі. Булиб це публично-правні інституції, побудовані на примусі приналежности до них усего хліборобства. Фінансову підставу для їх діяльности дали би хліборобським палатам передусім окремі податкові оплати, законно означені і стягані з усего хліборобського населення. Правом і обовязком цих палат було би: 1) Заступати і боронити інтереси хліборобства, 2) самодіяльно вживати всіх заходів для піднесення хліборобської культури і продукції — і 3) співпрацювати: а) з урядом (який передає палатам певні доручення, виходячі з його управнень у рільничих справах), б) з територіяльним самоврядуванням, яке чимраз-то більше хоче займатися хліборобством та в) з добровільними хліборобськими корпораціями (товариствами) і сільсько-господарськими кооперативними організаціями в їх округах. При ближчім розгляді управнень хліборобської палати виявляється, що в обсягі їх діяльности найшлися би всі хліборобські справи: шкільництва, меліорації, насінництва, плекання худоби, господарки в приватних лісах, ветеринарійні справи, хліб. кредит і торгівля навозами й продуктами, уладжування хліборобських виставок і курсів, усе позашкільне фахове образування, хліборобська статистика — коротко кажучи: не тільки ці хліборобські справи, для яких може й дійсно треба публично-правної примусової інституції, але й такі, що їх зовсім добре полагоджували досі добровільні хліборобські корпорації та сільсько-господарська кооперація. Розпорядок про „хліборобські палати" рахується з цим, що вони не зможуть безпосередно виконувати усі свої управнення і тому дозволяє їм передавати технічне переведення деяких управнень хліборобським корпораціям і кооперативним організаціям.

Державна влада (мін. рільництва) передавала би свої бюджетові матеріяльні засоби, призначені на піднесення хліборобської продукції і культури „хліборобським палатам". Останні орудували би ними безпосередно і посередно (через хліборобські корпорації і кооперативи).

В кожнім воєвідстві має бути одна „хліборобська палата". Повстають вони поступенно і кожна на основі окремого статуту, відповідно до місцевих потреб.

Окремі палати складаються із 20—70 радників. Рада вибирає управу, президента Ради іменує міністр рільництва. Урядовою мовою палат є виключно польська мова.

Радники палати походять із вибору, однак поза цим (менше-більше одну пяту частину) іменує міністр рільництва. Нарешті є ще й кооптовані радники (менше-більше десята частина радників з вибору).

Найдотепнішим є сам спосіб вибору радників до хліборобських палат. Найбільшу їх частину вибирають повітові виборчі тіла, зложені із них членів повітових сойміків (рад), що є власниками або посесорами чи управителями господарств, яких розмір означить статут кожної палати відповідно до скількости господарств усякого ступня на території кожної палати. Правдоподібно право голосування й вибору будуть тут мати також агрономи й с.-госп. кооператори. Другу (меншу) частину радників з вибору дають ці хліборобські організації (товариства, професійні хліб. організації і с.-госп. кооперативні установи), яким признасть це право міністр рільництва.

Референт закінчив свою промову звисуванням опінії польських хліборобських організацій до цего розпорядку і накресленням великих, очевидних загроз, які містяться в цім розпорядку для так дуже життєздатних наших добровільних хліборобських обєднань і для цілого українського хліборобства, особливо на північно-західних землях.

По рефераті виявлялася дуже цінна й жива дискусія. Промовляли: **О. Гладиловський,** радник інж. **Корнелля,** през. і сенатор **В. Децикевич,** през. „С. Г." інж. **Павликовський,** інж. **Творидло,** інж. **Волинець** і правний дорадник РСУК мец. **Корчинський.**

В цій дискусії усталено українську фахову опінію про „хліборобські палати" — до речі кажучи зовсім негативну — на тлі рівнобіжних проектів влади про територіяльне самоурядування і намічено шляхи дальшої праці в наших добровільних хліборобських обєднаннях.

Ліквідація „Просвіт" на Волині.

Недавно інформували ми наших читачів про те, що перед виборами, у самому розгарі виборчої підготовчої акції закрила польська влада повітову „Просвіту" в Дубні. В слід за тим наспіли з Дубенщини відомости про те, що влада закриває всі філії дубенської повітової „Просвіти" по селах повіту. І фактично нині „Просвіта" в Дубні та її читальні в цілому повіті не істнують. Яка причина їх закриття? З польської преси довідуємося, що причиною закриття „Просвіт" мала бути та обставина, що вони не займалися культурно-освітньою працею, лише політикою. Важко в те повірити вже хочби тому, що наш волинський селянин взагалі до політики упереджений, а упереджений передовсім тому, що всяку політику в него витискають насильно. Доказом цього між іншим і вислід останніх виборів. З українського населення не тільки всміли вже витиснути всяку українську політику, але зуміли наложити на нього шалі польського демагогічного політиканства. І коли закриття дубенської „Просвіти" разом з філіями можна всеж таки зрозуміти у звязку з виборчими засобами одиниц на Волині, то ніяк не можна зрозуміти дальшого походу польських чинників проти волинських „Просвіт" взагалі і до того в повиборчому часі.

Вчора дістали ми відомости про те, що в Ковлі закрила влада повітову „Просвіту", а в звязку з тим і всі її філії по селах Ковельщини. Нині довідуємося з польської преси, що така сама доля стрінула також луцьку повітову „Просвіту" і всі її філії-читальні „Просвіти" по селах луцького повіту. З того бачимо, що польські чинники розвинули на Волині плановий наступ проти всіх „Просвіт". Іншими словами започаткували боротьбу з культурно-освітніми українськими установами на всій волинській землі. „Просвіти" були там одинокими того роду установами і вони одинокі при допомозі здорової та добірної української книжки при допомозі популярних викладів були в силі бодай в деякій мірі виховувати культурно народ. Наслідком їх ліквідації відпала здавалось би всяка спроможність якогонебудь культурного та освітного впливу українського громадянства на широкі маси волинського населення. Однак так вже ще не є. Бо й волинський селянин навчився вже цінити книжку, зрозумів її вагу і хоч не стало читальні з її бібліотекою, то він всетаки дорогу до рідної книжки найде.

Та ліквідація „Просвіт" має за завдання нетільки припинити всяку організовану культурно-освітну працю серед населення в українському національному дусі але й обтяти одним махом усякі безпосередні звязки української інтелігентної громади з народом. Чи такими вчинками польські чинники дібються своєї мети та чи доведуть до того, щоби українська інтелігенція втратила не тільки всякий звязок з народом, але й вплив на нього — це питання іншої категорії. Цего доконати їм ніяк і ніколи не вдасться, бо українська інтелігенція вся вийшла з народу, вся остає з ним у найтісніших кровних звязках і ніколи свого впливу в народі не втратить. Правда, тут йде передовсім про те, щоби в народі посіяти недовіря до своєї власної інтелігенції та упередження до неї. Але даремні зусилля! Сам голос крови накаже найтемнішому селянинові в критичний момент розріжнити його фактичного і природнього приятеля від замаскованого теж природного противника, що з облесними словами на устах буде йому накидувати свою „приязнь"

Останні вісти.

ПЕРЕД ЗАСІДАННЯМ СОЙМУ.

Варшава, 20. березня 1928.

З пізнем тижня збираються на наради поодинокі соймові клюби. Перші наради в сойм. будинку скликають соціялісти й ендеки, Звйонзек Людово Народови, що виступав під тою фірмою, перемінився у „Клюб народовий". Він матиме 37 членів

ПОЛЬСЬКО-ЛИТ. ПЕРЕГОВОРИ 30-ГО БЕРЕЗНЯ.

Варшава, 20. березня 1928.

Литовський посол у Берліні Сідзікаускас доручив польському послові письмо, в якому повідомляється мін. Залеського, що литовська делегація на переговори в Кенігсбергу 30. березня дойде під проводом Вальдемараса.

УСТУПЛЕННЯ ҐЕН. СІКОРСЬКОГО.

Варшава, 20. березня 1928.

З компетентних кол подають, що командант ОК. VI. Львів ген. Сікорський остаточно уступає. Становище його займе ген. Бол. Попович.

НОВА КАРНА ПРОЦЕДУРА.

Варшава, 20. березня 1928.

Дз. Д. З. ч. 33. з 20. III. містить розпорядок президента держави з 19. III. про ведене карн. поступовання, приписи, що впроваджують той кодекс і про доразове поступовання. Перший з цих. розпорядків увіходить у життя 1. липня 1929 і касує обовязуючі досі три карні процедури: австрійську, російську і німецьку.

НІМ.-БІЛЬШОВИЦЬКИЙ КОНФЛІКТ.

Відень, 20. березня 1928.

„Н. Фр. Прессе" подає, що арештування нім. інжинірів у Донецькій вітловині є в звязи з тим, що Україна є постійно підмінована тайними змовами а уряд був думки, що закордон піддержує змагання України для здобуття незалежности. — На засіданні вик. комітету рад у Харкові Чубар у промові сказав м. і., що тому, що нитки змови в Донеччині ведуть за кордон, треба скріпити червону армію й ДПУ.

Вильно, 20. березня 1928.

„Дз. Виленський" подає зі Столпців, що після арештування нім. інжинірів у Донеччині від кількох днів німці масово покидають СРСР.

ВАЛЬДЕМАРАС ТВОРИТЬ ДЕРЖАВНУ РАДУ.

Ковно, 20. березня 1928.

Вальдемарас покехав думку референдум і покликує держ. раду з 22 членів

Фалшівники

підробляють тільки вартісні і загально признані артикули. Тому так часто підробляють

таблетки Aspirin.

Дбаючи про своє здоровля, треба набувати таблетки Aspirin тільки в оригінальнім опакуванню „ „ по 6 або 20 штук (в чотирокутній пласкій коробочці тектуровій з червоною опаскою).

До набуття у всіх аптеках.

Держ. рада перейме деякі точки парляменту

ДЕМОНСТРАЦІЇ В СЕМИГОРОДІ

Відень 20. березня 1928

Тел. Комп. подає з Букарешту, що в північнім Семигороді були демонстрації греко-католиків проти урядового проекту закону, який занесе гегемонію східній церкві, хоч більшість населення є греко-католики. У Марош Вашаргей в демонстр. поході під проводом священиків узяло участь 5000 людей. Прийшло до сутички з поліцією. Кільканадцять людей було ранених. Греко-кат. духовенство ухвалило на знак протесту не відправляти богослужень.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·89·50, канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·0? 0·05·30, французький франк 0·34·60—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00 43·60·00, радянський червінець 32·50 32·50.

Золото: 20 корон 36·55·00 36·80·00, 20 франків 34·50·00 - 34·80·00, 20 німецьких марок 42·50·00 - 42·80·00, 10 російських рублів 46·90·00 - 47·30·00.

Срібло: Австрійська корона 0·69·00 - 0·70·00, 5 австрійських корон 3·55·00 — 3·60·00, австрійський фльорен 1·78·00 - 1·80·00, російський рубель 2·95·00 — 3·05·00 копійки за рубель 1·48·00 - 1·52·00.

НОВИНКИ

— **Баль „Союзу Українських Старшин" у Берліні.** Дня 29-го м. м. відбувся в Берліні в салях „Дойтше Гезельшафт" при Шадовштрассе черговий баль „Союзу Українських Старшин у Німеччині". Дбайливо підготований баль зібрав і цього року значне число місцевої української кольонії й коло 300 осіб гостей з ріжних кол німецького громадянства та представників заприязнених німецьких, болгарських, литовських, турецьких й ін. товариств та організацій. Комітет товариства під проводом ініціяторів та окремий комітет пань подбали про те, що баль вийшов дуже гарно й полишив у своїх і чужих милі спомини та приніс гарний прихід, призначений у користь українських інвалідів і сиріт.

— **Концерт Л. Колессівної.** В суботу, дня 24 ц. м., відбудеться в Берліні, в Фільгармонії, концерт Л. Колессівної в супроводі фільгармонійної орхестри під дірігентурою дир. Блеха.

— **Арештування.** Українських студентів політехніки Яніва й Карачинського, яких арештовано у Львові в демонстраціями з нагоди іменин Пілсудського, відставили вчора до вязниці карного суду при вул. Баторія. Їм закидають публичне насилля.

— **Львівська хроніка.** Львівські комуністи на похороні свого товариша Бріквера загорнули домовину в червоне сукно і співали „Інтернаціонал". Перед Янівським цвинтарем поліція хотіла відобрати учасникам таблиці з надписами, що супроводили жалібний хоровід і при шамоті з ці таблиці арештувала 10 осіб. — Трьох молодців підготовлялось до іспиту зрілости таким способом, що нападали пізно вечером на прохожих на вул. Полтвяній і очищували їх із гроша. Поліція переловила цю трійку із „натуральних курсів"; звуться вони Квіда Заборський, Мих. Рачкевич і Йос. Яворський. — Хроніку доповнюють інші крадіжі, вломи і дрі пожежі.

— **Лексикон... негрів.** У Ню Йорку вийшов перший біографічний лексикон негрів

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ **КРАКІВ**
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А—Б і Ц—Д.
Варшава, Краківське передмістя ч. 7.

поручає **безконкуренційно,** у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочно десерової і до варення як також **чоколядки, кармельки і цукри.** — Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гаранційно чистих сирівців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни. 8—50
1581 **Замовлення приймає Народна Торговля у Львові.**

у Спол. Державах. Він зроблений по зразку таких відомих лексиконів для англійців і американців п. з. „Хто чим є?" Є це збірник життеписів і адрес з фотографіями живучих визначних членів громадянства в усіх ділянках літератури, науки, мистецтва, театру, преси, промислу, церковного життя. Ця книга має 300 сторін самих прізвищ негрів, що грають видну ролю в американськім житті. Найцікавішою подробицею в цій книжці є інформації, що родичі більшости цих діячів були рабами і що не про всіх них відомо, де вони родились. Книжка є не тільки інформаційним провідником, але й доброю пропагандою для негрів. На жаль, нам ще такого лексикону бракує.

— **Танці при німій орхестрі.** Один із льондонських готелів увів новинку для своїх гостей, яку напевне наслідують інші багаті підприємства, що журяться спокоєм своїх багатих гостей. У ночі з 28-го на 29-го лютого, яку святкували цього року як „свято" переступного року, гості зібрані на балі в салі готелю „Рояль Палас" танцювали при звуках... нечутної орхестри. Орхестра, що грала не находилась у готелі, а в іншому місці; кожний із танцюючих мав при собі радієву „приймаючу стацію"; під доліскою був електомагнет і таким робом кожний слухав орхестри через радіо. Готелеві гості, що не брали участи у балі могли спокійно спати. Ті, що придивлялись цим танцям кажуть, що вони робили несамовите враження: пари рухались як марева.

НАЙБІЛЬША ФАБРИКА КИЛИМІВ
Хамули має свій склад
ПРИ ПЛ. ТРИБУНАЛЬСЬКІЙ Ч. 1.

— **Із статистики курців.** Англійська статистика повідомляє, що річно курять в Англії 160 міліярдів папірос. Ця рекордова сума зросла під впливом модерної звички жіноцтва курити, звички, яку зродила мода. Англійські жінки — каже англ. преса — курять більше як якінебудь інші у світі. Дуже багато курять теж жовніри, робітники і... священики. Щодо священиків то їх нахил до курення є імовірно в звязку із двома моментами: самотними роздумуваннями і проповідями. Одні та другі розбуджують потребу курення. Статистика підхопила ще одну подробицю: люди в Англії курять найбільше між 6 і 7-ою год. вечер.

— **Світова всячина.** На просторі Париж-Зайон найшли теку з дипльоматичними паперами, імовірно якогось італійського дипльомата. — Д-р Екенер вибирається Цепеліном довкола світа. — Є звістки про зміну югославянського кабінету. — У Білгороді засудили македонських революціонерів за вбивство ген. Ковачевича; 4-ох засудили на смерть, 4-ох на каторжні роботи від 5 до 20 літ. — Із Москви виселили 20-кілька чехословацьких підданих, не сказавши їм защо. — У Португалії вийшла заборона, щоби урядовці міністерств виїжджали за кордон і вивозили золото між чужинців. — В Афганістані буцім-то деякі невдоволені тим, що емір вибирається до Москви. — 29-го ц. м. стануть перед судом в Ангорі бувш. міністр турецької маринарки Іхсан Бей і кільканацять достойників, обвинувачених у продажі воєнного корабля. — Єгипетський премієр Нагад Паша вірить у необхідність союзу з Англією, але тоді, коли Єгипет буде самостійним. — Донька нім. міліонера Стіннеса приїхала в Пекін на власнім авті; вона їде довкола світа. — Берл. преса твердить, що в СРСР працює тепер 259 чужинних спеціялістів; у цьому 62 фахових робітників, решта інженіри.

— **Загальні Збори „Українського Товариства Допомоги Емігрантам з України"** у Львові відбудуться в неділю 8. квітня 1928 р. в год. 10. передпол. в бібльотеці Т-ва „Просвіта" (ринок ч. 10, II. пов.). Якби в означеному часі не явилося вимагане статутом число членів, то без огляду на скількість присутніх відбудуться ті самі збори годину пізніше з правом рішення і вибору — Виділ.

Дописи.

Станиславів *(Народний театр ім. І. Тобилевича.)* Дня 10. березня 1928 виставив Народній Театр ім. Тобилевича в Станиславові пєсу п. з. „Царевич" Габрієлі Запольської. Саля українського „Сокола" була битком набита, хоч ціну піднесено з огляду на нові костюми, спеціяльно справлені для цієї вистави. Дешевших квитків бракло при касі. Вистава пройшла серед загального захоплення. Саля гриміла від оплесків і по заслузі, бо обсада роль була незвичайно вдагна і добірна. Лаври збирала п. Соня Вовченкова в ролі Софії Іванівни Бильни, що свою ролю не відограла, але пережила на сцені, віддаючи її в найменших подробицях з великою вмілістю. Інші ролі були так обсаджені: Президент міністрів — Сіятовський, царевич — Ільницький, великий кн. Юрій — Кушнір, цар — Катамай, лейбмедик — Величковський, камердінер — Мочульський, льокай — Катамай. Давніше грав ще театр „Панну Мару" (тричі) і „Зимовий вечір" і „Миротворці" (двічі). В імени слухачів одно прохання до управи: щоби триактова пєса кінчилася в год. 11., а не після півночі. А друге: завважується, що в суботу й в неділю більша фреквенція слухачів, тому нехай управа законтрактує салю „Сокола" на ті дні, щоби наша публика не губилася по кінах і польських театрах, а підпомагала свій театр і пізнавала рідне мистецтво.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):

Перерва.

Міський великий театр:

21-го г. 7·30 веч. „Примари" Ібсена. Гостинний виступ Моіссі.

22-го г. 7·30 веч. „Примари" Ібсена. Гостинний виступ Моіссі.

Міський „Театр Новин":

21-го г. 8. веч. „Лише Ти".
22-го г. 8. веч. „Дівча з Пушти".

КІНА.

„Апольо": „ПольоніяРеститута".
„Палас": „Тайна ресторанного кабінету".
„Лев": За міліон долярів".
„Фатаморгана": „Обіцяна земля".

Зїзд „Союзу співацьких товариств" ЧСР в Празі.

В місяці квітні ц. р. святкує „**Pevécka Obec Ceskoslovenská**" (Союз співацьких товариств Ч. С. Р.) 60-літній ювилей свого істнування. З цієї нагоди відбудеться в Празі, в днях 7, 8 і 9-го квітня ц. р. Ювилейний Музичний Фестіваль. До участи в цьому святі, окрім всіх хорів ЧСР запрошено також всіх славян. До сьогодні зголосилися: хорвати, лужицькі серби, болгари, поляки і росіяни. Українську пісню буде репрезентувати знаний вже від сімох років чеському громадянству зі своїх виступів, член згаданого вище „Союзу" Український Академічний Хор у Празі, обєднаний з українським хором з Подебрад (120 душ).

Концерт, на якому приймуть участь хори поодиноких народностей, призначено на закінчення Фестівалю, а саме 9-го квітня („**Slovansky koncert**"). Окрім цього запрошено український хор на другий день Фестівалю, 8-го квітня. (**Pevecka beseda**).

В звязку з цим „Святом пісні", зорганізувався в Празі, „Національний Український Комітет" для участи у Фестівалю, зложений головно з членів Українських Високих Шкіл в ЧСР. До складу цього Комітету входять: Декан Філь. Фак. Українського Університету в Празі, Проф. Дм. Антонович як голова, Проректор Укр. Госп. Академії в Подєбрадах Проф. Шереметиєвський, як заступник голови, Декан Музичного відділу Українського Педагогічного Інституту в Празі, Проф. Стешко як секретар, інж. Россіневич як скарбник. За членів Комітету запрошено Ректора Українського Педагогічного Інституту в Празі, проф. д-ра В. Сімовича, проф. Української Господ. Академії в Подєбрадах К. Мацієвича і Шрамченка та проф. Українського Університету в Празі О. Лотоцького. Окрім цього входять до Комітету представники Празького хору: д-р Баранів і абс. прав І. Кутинський; Подєбрадського хору: Інж. Покровський і Петровський. Артистичний провід над злученим хором спочиває в руках відомої з виступів Празького і Подєбрадського хору, продекана Муз. відділу Українського Педагог. Інституту в Празі, проф. Россіневич-Щуровської, бувшої субдиригентки Української Національної Капели Кошиця.

Протекторат над Фестівалем взяло на себе місто Прага. До почесної президії запросили чехи від українців, ректора Українського Університету в Празі проф. д-ра Ол. Колессу.

Про програму і перебіг свята напишемо пізніше. **І. Н.**

✝

Меланія з Пелехів Левицька
жена урядовця „Дністра"
померла по важкій і довгій недузі, заосмотрена Н. Тайнами, дня 19-го березня 1928 в 42 році життя.

Похорони відбудуться в середу дня 21. березня п. р. в год. 4-ій пополудни з похоронного Заведения при вул. Кохановського 94 на Личаківське кладовище.

Поминальне Богослуження відбудеться в четвер дня 22. березня п. р. в годині 9. в Архикат. Храмі св. Юрія
1748 **Муж зі синами.**

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру дир. В. Карабіневича:
Монастириська:
21. III. Ґейша.
Підгайці:
22. III. Вихрест.
23. III. Ґейша.
24. III. День і ніч.
25. III. Воскресення.
Заваліїв:
26. III. Вихрест.
27. III. Воскресення.
Негайно до хору прийму сопрана і тенорів. 1—3

Загальні Збори Т-ва „Сила" у Львові відбудуться в неділю дня 1. квітня 1928 в год. 3. попол. у власній домівці при вул. Краківській 17. Порядок дня звичайний — о. Каштанюк голова. 1750 1-1

В сорокові роковини смерти Юрія Федьковича улаштовує Жіночий Кружок У.П.Т. ім. Ганни Барвінок в четвер 22. березня п. р. в салі гімназії СС. Василіянок при вул. Длугоша 19 святочні сходини. В програму свята входить реферат д-ра В. Щурата, декламації і хори. Т-во „Сурма" відспіває дві пісні до с ів Федьковича: „Золоті зорі" і „Гуляли". Вступ за добровільними датками на Рідну Школу. Початок в 6-ій годині вечером. 2—2

Загальні Збори Т-ва св. Ап. Петра відбулися дня 7. III. 1928. У минулому році Т-во уділило кільканайцять підмог на будову і віднову церков — перевело частинний ремонт власної реальности в Теребовлі, а адміністраційний рік замкнуло готівкою 4.364·30 золотих. На цей рік Збори вибрали предсідником Т-ва Впр. о. мітрата Базюка Алексія і членів виділу Впр. оо. Рудовича Івана, Туркевича Ів., Дудкевича Евг., Галанта Миколу, Ладу Мих., Каштанюка Ант., Лончину Вас., Дзедзика Петра. — Заступниками Впр. оо. Жовнірчука Михайла, Веселовського Станислава, Новосада Ів., Яценкова Волод. До провірної комісії покликано Впр. оо. Садовського Волод. Донета, Шпитковського Станислава і д-ра Застирця Осипа. — Членську вкладку платить: церкви 5 зол., священики 2 зол. річно. Гроші і письма слати на адресу Т-ва Львів, вул, Корнякта ч. 1, II. пов. — Виділ. 1751 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФІЛЬВАРОК 38 морговий з будинками (орне поле, пасовисько, сіножать і ліс около 18 м.) при залізничім шляху Львів-Станиславів (стація в місці) на продаж. Блищі інформації у Ісидора Рудницького у Львові вул. Тересп 2. Б. 1807 3—3

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах. **ВАНК**, пл. Марійська ч. 5. I. пов. 1616 a 6-5

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма Іван **Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 70-?

ІНТЕЛІҐЕНТНА свiтна жінка середних літ зі священичої родини, добра газдиня, пошукує місця до заряду дому. Зголошення просяться слати до Адміністрації під Клементина. 1735 2-2

ПОШУКУЄТЬСЯ вправної інструкторки для двох дітей 3. і 4. народної. Уряд парохіяльний Тисовиця п. Стрілки 1741 2—2

СУКНІ, плащі, костюми на весняний сезон виконує солідно і дешево Гомзінова, Тарновського ч. 86 партер. 1728 2—3

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає: Ганав, Підсудського ч. 21, I. пов. 1632 8-10

РУТИНОВАНОГО в провінціональній практиці конціпієнта глядає адвокат д-р Степан Біляк в Городку Яг. 1-1

УНЕВАЖНЮЮ особистий документ виданий через староство в Перемишлянах дня 7. III. 1923 ч. 372849 позиція 2149. — Максимів Михайло. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1058 **Пересвітлення Рентгеном.** 13—24

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у Станиславові вул. Собіського 14
Специяліст в золотих і білих коронах, Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів з провінції полагоджується до 24 годин.
1974 20—?

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями.
1335 **Скрізь до набуття.** 10—?

Візвання.

П. Іванна Блажкевич закинула мені в ч. 21 „Громадського Голосу" з дня 8-го березня ц. р., що я **„не вмію додержати даного прилюдно слова чести,** не подаючи зовсім до якої справи дане слово мало відноситися. Сим взиваю прилюдно п. Іванну Блажкевич, щоби в інтересі правди та своєї чести повсинила **коли і в якій справі дала я прилюдно слово чести і не додержала його.„**
1—1 1744 **Антонія Конрад.**
Тернопіль дня 18. березня 1928.

Подяка.

Цією дорогою складають підписані випущені тимчасово на волю з тюрми в Бучачі щиру подяку за поміч та опіку, якої зазнали в першій мірі від Всечеснійших оо. Василіян в Бучачі. Вп. д-рові Мих. Гриневові, адв. в Бучачі за безкористне заступництво перед судовими властями. Вп. п. послові д-рові Львові Бачинському, адвокатові в Станиславові за урґенс у Прокуратурі та Палаті Радних, а Вп. п. д-рові Марітчакові О. за урґенс в Апеляційному суді у Львові. Громадянам Бучаччини Вп. п. Сильвестрові Винницькому, Шипелявому та Л. Кіндибалюкові за книжки та все добро, яке Вони для нас зробили.

Олекса Яворський, Антін Король
Бучач — Підгайці.

ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК
У ЛЬВОВІ, вул. Валова ч. 3, I. пов., вхід через ганок — отворив
ҐУРТІВНЮ ТЕКСТИЛЬНИХ ТОВАРІВ
для сільського населення
та поручає:
СУКНА вовняні і пів-вовняні — МУСЛІНИ — ЗЕФІРИ — КЛЬОТИ — ЦАНҐИ — ОКСФОРДИ — ПОЛОТНА білі — РУЧНИКИ — ХУСТКИ всякого рода.
Великий вибір! **Ціни найнижчі!** **Товар висилається сейчас!**
1711 Для Хв. Повіт. союзів кооператив удогіднення в сплатах. 2—?

Ч. 66 (11.319). Львів, пятниця 23. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Історичні протести.

Альзаські посли проти анексії.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 17. березня 1928.

I.

У французькому Національному Зборі виголосив альзаський посол Ґрожан дня 1. вересня 1871 р. такі слова протесту:

„Потоптанням усієї справедливости і ганебним надужиттям сили видані під панування чужинців... заявляємо ще раз безправним і неіснуючим договір, який розпоряджається нами без нашої згоди.

„Право й обовязок доходити прав наших остаються на завсіди отверті для всіх нас і кожного з нас у формі і в мірі, диктованій нам совістю

„В хвилі, коли кидаємо цю палату, в якій не можемо далі засідати, тай мимо горячи нашого болю, на дні сердець наших знаходимо почування вдячности для тих, котрі протягом шести місяців не вгавали захищати нас, тай ненарушиме привязання до батьківщини, від якої насильством нас відорвано.

„Наші бажання йдуть слідом за Вами і з повною вірою в будучність ми ждемо, що відроджена Франція заверне назад колесо долі.

„Ваші брати в Альзасії й Льотаринґії, відорвані тепер від спільної Батьківщини, збережуть для Франції, відсутної від їх хат, синівську любов аж до дня, коли вона повернеться, щоби там знов заняти своє місце".

II.

Ці слова протесту проти насильства й безправства, зворушуючі слова вдячности для національної армії, слова глибокої віри в поворот Соборної Франції й пророчі слова певности в будучий розгром тріюмфуючого хвилево ворога — почула розгромлена Франція й її переможці дня 1. березня 1871 року з уст посла Ґрожана. Це була заява, підписана всіми альзаськими послами, заява однаково проста й пророчиста, як болюча. Заява ця була останньою заявою представників Альзасії, анектованої Німеччиною, у Французькому Національному Зборі. Вона врізалася в память кожного альзасця й кожного француза, слідом за попередною заявою альзаських послів з дня 17. лютого 1871 р., відчитаною в тому самому Зборі послом Келером, одним з вождів французьких партизанців (Франтірерів).

III.

„Альзасія й Льотаринґія — читав Келер — не хотять перейти під Німеччину... Ці дві провінції, безумнно, від віків виставлені на ворожі удари, постійно посвячувалися за національну велич: своєю кровою вони припечатали нерозривний договір, що вяже їх з Соборною Францією. Коли сьогодні простягаються на них чужинецькі руки, вони поперек перешкод і всіх можливих небезпек, під ярмом наїздника потверджують свою непохитну вірність Батьківщині...

„Франція не може зректися Альзасії; вона не хоче виставити на смертну небезпеку свою національну єдність, позбуваючися тих, котрі споконвічною посвятою патріотичною здобули собі право, щоб ціла країна боронила їх проти затій ворожого насильства... Франція може потерпіти удари насилля, вона не може їх морально санкціонувати..

„Европа не може погодитися на анексію Альзасії й Льотаринґії, під загрозою, що й вона своєю чергою впаде жертвою замаху, якому вона потурала. Новітна Европа не може позволити, щоби ворог захопив цілий нарід наче стадо худоби. вона не може на віки вічні остатися глухою на невтишимі протести душеної людности... Мир, заключений ціною добичі й наїзду буде тільки руйнуючим завішенням зброї, а не оконечним миром. Він буде для всіх тільки приводом внутрішніх заворушень, законною і постійною (**légitime et permanente**) провокацією до війни.

„В доказ чого беремо наших земляків у Франції та уряди й народи світа цілого за свідків, що заздалегідь вважаємо неіснуючими і необовязуючими всі акти й договори, які погоджувалисьби зі здачею ворогови Альзасії й Льотаринґії.

„Проголошуємо одним як ненарушиме право альзасців остатися членами французької нації й держави і клянемося іменем своїм і іменем нащадків наших домагатися права цього вічно, всіми можливими шляхами і проти всіх узурпаторів".

IV.

Одначе протести і проклони, хоч як оправдані, ходу подій не змінили — покищо. Національний Збір розгромленої країни мусів признати доконаний факт втрати Альзасії.

Правда, навіть розгромлена і лежача на землі Франція, признала тільки доконаний факт анексії, але на моральну здачу вона навіть серед найбільшого приниження не пішла. Навіть Бісмарк і Мольтке мусіли відступити від свого первісного домагання видерти від переможених заяву про **desinteressement**.

Альзасія попалася під ярмо — на цілих 47 років. Та посли її ніколи не признали законности анексії. Перше альзаське представництво до німецького парляменту було вибране 1. лютого 1874 р. До виборів тих альзасці ішли одною лавою — монархісти з републиканцями й соціялістами, католики з протестантами й жидами — тай вибрані з усіх тих таборів посли зложили 18. лютого 1874 устами посла Тайча спільну заяву проти анексії батьківщини ворогами.

Повторивши в поважнім і достойнім тоні зміст протестів, які ми вище навели, посол Тайч звернувся до представників німецького уряду і народу з ось якою осторогою, що — знаємо це нині — здійснилася далеко швидше ніж тріюмфуючий і переможний противник міг підозрівати.

„Панове, — говорив він — які ваші вигляди на будучність? Замісць тої ери мира і братерства, яку ви могли установити 1871 року, ви передбачуєте — ми цього певні — з іще більшим ніж ми острахом нові війни, тобто руїну й смерть, що натиснуть на ваші хати.

„Послухайте нас, відступіть від цієї політики, яка нищить нас та яка підрізує будучність вашої нації. Ви сильні й могучі сьогодні, і ви можете нам віддати що нам належиться, не роблячи ніякої посвяти з вашої любови власної. Дайте нам справедливість, панове, і ми забудемо ті три роки терпінь і мук, оби памятати тільки про вашу шляхотність з останньої години".

То був горох об стіну. За те заплатила Німеччина солоно у Версаї 1919 року. І далі за це вона дуже солоно платить.

В. Панейко.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

IV. Північні українські землі.

3. Вислідн виборів на Холмщині, Підляші і Поліссі.

Вже попередньо зазначили ми, що — переходячи до Холмщини, Підляша й Полісся — відчуваємо своє повне безсилля. Досі нігде, ні в пресі, ні поза нею, не зважаючи на всі наші вперті пошуканки, не довелось нам зустріти виборчих цифр з мішаної українсько-польської території (Холмщини й Підляша), та з українського Полісся. А й ті частинні цифрові дані, які маємо, дуже поверховні й непевні. З холмсько-підляської і поліської території звичайно не подавано цифр, зібраних поодинокими листами, тільки приділ мандатів для тих лист, що вийшли побідниками.

З роздертої холмсько-підляської области, роздертої в той спосіб, що повіти з українською більшістю втоплено при допомозі штудерної виборчої геометрії в польській чи спольонізованій національній території, маємо сякі-такі дані лише з округи 26 (Люблин-Холм) і 27 (Замость-Білгорай-Томашів). Округи 25 (Біла-Володава) і 28 (Красностав-Грубешів) промовляють до нас тільки неточними і непевними цифрами побідних лист.

В округах 26-ій і 27-ій українські листи (8-ка і 18-ка) здобули 38.180 голосів, з чого на 8-ку (Сель-Роб-Правиця) припадає 15.998 голосів, а на 18-ку — 22.182 голосів. В окрузі 27-ій (Замость-Білгорай-Томашів) Сель-Роб-Правиця з трудом здобула один мандат, осягнувши там 10.245 гол. Бльокова листа (18-ка) не здобула на холмсько-підляській території ані одного мандату. Колиб ми хотіли робити припущення, то можна сміло твердити, що на Холмщині і Підляші українці здобули (разом з округами 25-тою і 28-ою) крутло 50—60.000 голосів, себ-то менш-більш 12—15 проц. всіх голосів.

У виборах 1922 р. тодішня 16-ка (бльок непольських народів) здобула на холмсько-підляській території 105.942 голосів і 5 мандатів до сойму. Тепер кількість голосів впала до половини, а кількість мандатів до пятої частини. З 20-тьох холмсько-підляських мандатів 19 здобули поляки, а тільки один українці

З Полісся: округи 59 (Бересть) і 60 (Пинськ) не маємо навіть таких даних, як з Холмщини і Підляша. Знаємо лише, що в окрузі 59-тому (берестейському) „Бльок співпраці з урядом" здобув 3 мандати, а Сель-Роб-Лівиця — 2 мандати*). В пинській окрузі 1-ка здобула 2 мандати, 2-ка (ППС) — 1 мандат, 8-ка — 1 мандат і 20-ка (росіяни) — 1 мандат. Таким чином з 10-ти поліських мандатів поляки здобули 7, а українські листи тільки 3. Фактично на українців припадає лише 2 мандати бо перший мандат на листі Сель-Роб-Лівиця є мандатом білоруським.

При виборах 1922 р. 16-ка здобула була 4 мандати, з того 2 українці, 1 білоруси і 1 жиди.

Коли цифри зі соймових виборів на території Холмщини, Підляша й Полісся здебільшого сповиті таємницею (дані з Полісся просто втопилися в поліських болотах!), то зате дещо цифрових даних подають нам **сенатські вибори** на згаданих територіях. І так у люблинському воєвідстві 8-ка (Сель-Роб-Правиця) здобула 2.796 голосів, а 18-ка — 20.647 голосів, разом 23.443 голосів на всіх 208.879 важних голосів, себ-то 11.50 проц. На Поліссі 8-ка здобула 12.226 голосів, а 18-ка 14.431 голосів, разом 26.657 голосів на всіх 144.529, себ-то 18.50 проц. Всі 10 мандатів до сенату (7 з люблинського і 3 з поліського воєвідства) здобули поляки. У виборах 1922 р. українці здобули були 1 мандат у поліському воєвідстві.

Розподілу голосів між поодинокі українські партії на північно-українських землях неможливо перевести вже хочби тому, що там виступали два бльоки: 18-ка (українці з жидами і білорусами) та 19-ка (українці з жидами, білорусами і поляками). У 18-ці не дописали ні жиди, ні білоруси, хоч і участь у виборах українських виборців не є світла. Особливо яскраво виступає недостача жидівських голосів у сумі 18-ки. Бльок непольських народів, а особливо бльок українців із жидами на північних землях був доверщений з огляду на Холмщину і Підляша, де самим українцям важко приступати до виборчого бою. У виборах 1922 р. бльокова 16-ка здобула на Холмщині 105.942 голосів і 5 мандатів. Годиться зазначити, що на основі польського перепису з 1921 р. чотири холмсько-підляські округи мають 150.812 українського і 208.679 жидівськ. населення, разом 359.491 збльокованого населення. Тоді, як уже згадано, 16-ка дала при виборах 105.942 голосів. Тепер же, коли кількість українського населення на Холмщині і Підляші без сумніву

*) Перші вістки були такі, що 1-ка здобула 2 мандати, а 19-ка 3 мандати. Але при остаточному обрахунку „щастя" відвернулося. Сель-Роб-Лівиці уневажнено понад 8.000 голосів і вийшло навпаки

збільшилася через поворот евакуованих в Росію й на Україну (після 1922 р.) та природний приріст, коли національно-громадянська свідомість українського населення значно зросла на протязі останніх пяти літ та коли зросла через природний приріст і кількість жидівського населення, українці з жидами (на дві листи: 8 і 18) здобули лише 50—60 тисяч голосів, себ-то половину того, що в році 1922-ім. З того ясно, що жиди зовсім не голосували на бльокову листу (18-ку), або голосували тільки винятково. Жидівські листи (4 — Бунд і 33 — Агуда) зібрали на Холмщині і Підляші понад 25.000 голосів, а решту віддано на проурядову 1-ку. Видно, що бльокові рахунки були базовані на фальшивій основі.

Оперетковий заговір.

Під впливом лектури „Розбійника Кармелюка"

Цими днями львівська преса принесла жмуток вісток про оперетковий заговір молодих селянських хлопців у селі Базар, чортківського повіту. Хлопці ті, зібралися були в гурток і вирушили озброєні на здобування Тлустого чи навіть Чорткова, але по дорозі їх арештовано (без одного вистрілу!) і посаджено в чортківській тюрмі. Таким чином цілий заговір зліквідовано дуже легко і в короткій дорозі.

Ми звернулися по інформації в цій оперетковій справі до одного українського діяча в Чорткові і на основі того, що він міг розвідати про цю аферу, подаємо до відома нашим читачам ось що:

Село Базар у Чортківщині положене далеко від повітового центра і від залізниці. Воно останнє село в повіті і межує вже з селами Заліщиччини, Тлустеччини і Бучаччини. І ось в цьому забитому від світа селі прочитали молоді хлопці повість про розбійника Кармелюка і так собі взяли його подвиги до серця, що рішили й собі попробувати піти його слідами. А вже найбільше захопився подвигами Кармелюка молодий, незвичайно нервовий (є тепер такі селянські діти!), 17-літній Дмитро Баран. Думка зробити щось в роді Кармелюка не давала йому спокою, переслідувала його днем і ніччю. Не треба було багато переконувати йому своїх товаришів однолітків: Тимка Дутку і Дмитра Кардинала, захоплених тим ділом не менше Барана.

І ось ця трійця вибралася одного гарного дня в дорогу (це було 6. ц. м.) — до сусіднього села Мухавки, де всі три спинилися на тамошнім фільварку і стали намовляти службу, щоби вона кидала працю і йшла з ними. Робили це так наївно і незручно, що навіть темним формальним-анальфабетам їх аргументи видалися смішними, а їх виправа — опереткою. Там усіх трьох арештувала поліція, перед якою вони признавалися відразу, що хотіли створити ватагу, яка малаб роззброїти найближчі постерунки і вмашерувати з тріюмфом до Тлустого (чи навіть до Чорткова, де стаціоновані поважні відділи польського війська!)... Що мало бути дальше — не знали...

Після арештування тих трьох базарських хлопців поліція перевела на основі найденого в Барана спису майбутніх членів його ватаги численні ревізії й арештування в Базарі і в сусідніх селах, м. ін. в Буравінці заліщицького повіту. Арештовано щось 25 хлопців, самих малолітніх. Старшим між арештованими (одиноким!) є тільки Олекса Червонюк із Золотого Потока в Бучаччині, що був за австрійських часів жандармом. Роля того Червонюка в цім оперетковім заговорі покищо невияснена, але загально думають, що хтось із тих базарських хлопців був з ним знайомий і намітив його на команданта ватаги — без його відома. При ревізіях найдено між хлопцями в Базарі три кріси, три багнети, три револьвери, 55 набоїв і 1 боксер.

Надіються, що небавком усі оперреткові заговірники вийдуть на волю і цим ціла справа буде зліквідована остаточно.

„Вільні склади соли“.

(Під увагу новим послам.)

Хлібом-сіллю витають достойників. Видно, хочуть їм принести в дарі, що найцінніше.

Значіння хліба всім відоме. Сіль — це артикул матінки-землиці, потрібний не лише для присмаку, але й необхідний для травлення, а найважніше, запобігає пошестям. Колиб забракло соли, населення моглоб роскоруватися і вигинути.

Наша земля багата в сіль, а держава, під якою живемо, взяла в свої руки торгівлю соли, бо таки несогірші прибутки з неї має. Ну, щож! Воно й краще, що не завідує сіллю приватний спекулянт, бо тоді можнаб намішати до неї всякої всячини, шкідливої для людського тіла, а так є бодай якась контроля.

В інтересі широких верстов населення лежить, щоб тої соли йому ніколи не забракло, щоб вона була дешева та щоб нею не спекулювали всякі посередники. Досі було так, що гуртівники по містах побирали сіль вагонами просто з салін, де її виварюють, держали більшу скількість її у себе на складі та відпродували з малим зарібком дрібним купцям, кооперативам, крамницям. По тенденції засад кооперації, зблизити консумента до продуцента — було це зовсім правильно.

Та в останніх тижнях міністр скарбу впровадив у той коротенький ланцюх торговців сіллю ще кількох посередників, назвав їх „вільними складами соли“ та дозволяє їм держати сіль на продаж дуже великими скількостями. Ті власники „вільних складів“ одержать на основі розпорядку по 200 вагонів соли на кредит, вони будуть розсилати сіль вагонами гуртівникам, але жадають заплати за цілі вагони соли вже згори, бо так наказує розпорядок міністра. В їх магазинах через виладування із салін і через заладування до гуртівника подруться міхи, сіль попадепається, в кожному мішку трохи забракне — а коли прийде до гуртівника сіль брудна, то власник „вільного складу“ звалить це на саліну.

За те, що „вільний склад“ одержить від гуртівника готівку згори, від якої гуртівник мусить оплатити відсотки в банку, дістане „вільний склад“ 6 (шість) відсотків зарібку — по праві тільки за „інкасо“, а гуртівник за все своє рівно тільки 5 (пять) відсотків. Чиж це справедливо?

Мало того! Міністр скарбу дозволив „вільним складам“ продавати сіль теж на дрібно — не менше як 1 сотнар (100 кг) і при тому „вільний склад“ заробляє своїх 6 відс., а крім того відбирає гуртівникові 5 відс., разом 11 відс. — без вкладу гроша!

Вислід буде небавком такий, що соли годі буде по склепах допроситися, а як хто продасть жмінку соли, то скаже собі дорожче заплатити. Відживуть воєнні паскарі — а бульба буде без соли!

Просимо наших послів звернути на це увагу й оборонити нас від того нового лиха.

Кооператор.

Перед ювилеєм Т-ва „Січ“.

(Лист з Відня.)

Найстарше українське студентське товариство й одно з найстарших наших товариств узагалі, а саме віденська „Січ“, святкує в найближчих днях 60-ліття свого існування. З тої нагоди відбудеться в неділю 25. ц. м. в салі „Т-ва Інжинірів та Архітектів“ у І. окрузі Відня святочний концерт-академія з добірною програмою, що її виконають виключно члени Т-ва й запрошені ними мистці-українці: п-а Скраба, проф. Бережницький, п. Савка (бас) і ін. На тому святі будуть відчитані й привітні письма від українських установ та давніших членів, а також від чужинецьких студентських товариств. Хто хотів би надіслати привіт, просимо писати на адресу: „Studentenverein Sitsch“, Wien, XVIII, Theresiengasse 5.

При цій нагоді подаємо українському громадянству до відома, що ювилейний комітет віденської „Січи“ поробив усі заходи, щоби вшанувати 60-ліття її існування ще й іншими ділами. А саме: її зразковою виставою народньої штуки „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“ і виданням ювилейної книжки-альманаха.

Виставу „Ой не ходи Грицю“ підготовляє „Січ“ разом з драматичним гуртком „Сценка“ (режісер проф. Чумак) і в цій штуці має виступити український балет, що з великим успіхом виступав уже на січових вечерницях (12. II.). Вистава ця подумана як українська „Revue“ і є обчислена головно на чужу публику, яка на основі баченого повиннаб собі виробити образ про життя-буття українського народу. Нашим старанням є, щоб ця вистава випала якнайкраще.

Щож до ювилейного альманаху, то справа представляється доволі сумно. Досі не дістали ми нізвідки ні грошей, ні відповідних матеріялів. На наш поклик у пресі, який мусів дійти до всіх закутин, де тільки живуть українці, відгукнулося всього кілька осіб, які прислали свої спомини. А де решта? Де сотки й тисячі членів нашого Т-ва? Хочемо вірити, що тепер, з приводу ювилейних днів віденської „Січи“, вони зголосяться до нас усі як з своїми цінними споминами, так і з датками (нехай і скромними, але всі!) на видання

ГАЛАКТІОН ЧІПКА.

U. Pippa tanzt*)

або

як наладнати виборчий апарат.

Наймолодший містоголова наймолодшої партії заїхав у наймолодше галицьке місто, щоб відбути передвиборчу нараду. Партія його мала вже програму і гроші, бракувало тільки кандидатів і партійної організації.

В місті, про яке мова, кандидат знайшовся. Не надзвичайний то правда, але завсіди ліпше мале щось, як велике ніщо.

Містоголова заїхав до цього кандидата і після всяких „що чувати“ і „як там у Львові“ прийшла черга на вибори, їх тактику, стратегію і т. п.

— Тактика виборча!.. — цідив крізь зуби кандидат і легковажно підсміхався. — В Галичині ніхто поняття про це не має.

Містоголова потакував, не думаючи про присутних.

— Думають дурні — продовжав кандидат, — що як зробить кілька, кільдесять, ба навіть кількасот віч, то вже все в порядку.

Засміявся їдко, показуючи зуби, жовті як витинані окладинки книжок за книгарняною виставою.

Містоголова поправився поважно на кріслі.

— Якжеж ви думаєте?.. Без агітації?! Цеж немислиме!

— Агітація потрібна — почав кандидат. — Але в тім суть: яка!?..

— І я так думаю — згодився містоголова. — Але власне яка?

— Будьте певні, що не наповните Унда чи радикалів. Ті смішаки уявляють собі, що це передвоєнні часи. В них усе на старий зразок: партія, агітація, партійні фонди...

Слово фонди кандидат як виразно так замаркував, що містоголова мимоволі помацався за кишеню.

— То ви думаєте, що головна річ фонди? — спитав журливо.

— Но ні! Це важна річ, навіть дуже важна, але не головна!

— Щож, на вашу думку головне?

— Головне — сказав святочно кандидат — це апарат. Виборчий апарат. Його поставити, його наладнати і пустити в рух.

— Знаменито! — зрадів містоголова.

Кандидат станув у наполеонській позиції:

— Прошу мені вірити, що я його поставлю, наладнаю і пущу!

— Пускайте скільки можете! — скрикнув на радощах містоголова і кинувся цілувати кандидата.

Але той здержав передчасний обяв довіря і продовжав:

— ...Одначе до цього треба грошей!

Містоголова сів тяжко на крісло.

На кімнату лягла мовчанка.

— Богато? — запитав по хвилі.

— Богато не богато, півтори тисячі долярів вистане.

— Бійтеся Бога! — зойкнув містоголова і ще глибше запав у крісло.

— Так, півтори тисячки! Але послухайте: на принципальній улиці винайметься першорядний льокаль. На горі великий напис: „Виборчий льокаль партії“, з боків афіші, летючки, плякати, клички, числа... В середині: бюро. Кілька машин до писання — листи на цілий округ. Не до виборців, а до мужів довіря. Що нам виборець? — теля! Куди його поведеш, туди й піде. Мужі довіря — ось наша річ. В бюрі: поради, відповіди, запити інформації, інструкції, комбінації, калькуляції...

— Знаменито, знаменито! — шептав захоплено містоголова. — Але... півтори тис...

— Може воно обійдеться і дешевше. Зрештою я зараз почислю.. Гм гм гм — двіста, и в и — стопятьдесять, так, так, так — триста, гу гу гу — двіста, то то і то — тристапятьдесять... ні, знаєте, менше як тисячу триста неможливе...

Містоголова знову помацав кишеню.

— Тисячутриста... Це богато! Подумайте скільки агітаторів можнаб оплатити. А як брати кожний голос по долярові — то 1300 голосів.

Кандидат сердечно зареготався.

— Агітатори!! Пощо? На що? Пережитки!! Мужі довіря — ось суть справи. А голоси будуть задурно!

— Дав би Господь! — зітхнув містоголова.

— Ручу вам, що будуть! Тільки послухайте мене.

— Дам шістьсот!

— Мало.

(Хвиля мовчанки, в якій родяться дурні).

— Ну, сімсот...

— Пане містоголова, я вас не хочу натягати. Все на квіти. Сотик не пропаде.

— Вісімсот.

— Можна й вісімсот, але вам відразу заявляю, що за вислід не ручу.

— Девятьсот — ледви вимовив містоголова.

— Мало! Подумайте: інформації, інструкції, комбінації, калькуляції...

— Тисячу — мало не сплакнув містоголова. — Вірте — більше не можу.

Кандидат замовк. Думав, думав, перечив щось головою, кривився, а далі зітхнув тяжко і зрезиґновано махнув рукою.

— Бачите, це називається на службі народу і партії. Вичислили до останнього сотика, а виглядає, що хочеш натягати.

Містоголова обрушився:

— Пане товаришу, ніхто так про вас не думає. Але... але зважайте, що це є більше округів.

— Я розумію, але й ви зрозумійте, що я грейцарь собі не беру. Все для ідеї...

— Слово даю, що більше як тисячу неможливо...

— Нехай вже буде по вашому. Прийдеться зі своєї кишені доложити, але — Боже мій — для народу, для партії, для справи.

— Я щасливий, що бачу ще таких прекрасних людей — говорив крізь сльози містоголова, виплачуючи тисячу долярів.

— Ваші слова, це для мене десятки тисяч — відповідав кандидат, ховаючи тисячку до кишені.

— — — — — — — — —

Не минуло й два тижні, як містоголова дістав телеграму.

„Приїдьте, подивіться на апарат! Вулиця Березова 1. — Леміш“.

Це телеграфував кандидат з наймолодшого міста.

Містоголова сів і поїхав. Зайшов на Березову і без числа знайшов виборчий льокаль.

На горі — напис, поперек вулиці транспаренти, по боках — афіші, плякати, летючки, числа. Перед льокалем гурт людей, а оподалік два оригінальні хлопські вози.

— Прекрасно! — радів вбігаючи до середини.

А в середині.

Простора кімната вся обліплена портретами кандидатів партії. На покуті — мов Шевченко — портрет містоголови прикрашений червоними лентами і жовтими цвітами.

По кутах чотири машини і стільки машиністок, а між ними кандидат походжає, за роботою людей світ божий не бачить.

— А пан містоголова! Прошу прошу. Зовсім не сподівався. Хіба щойно завтра-позавтрі.

*) Скорочений титул драматичної казки Гавптмана: „Und Pippa tanzt“.

ювилейного збірника в память дорогого їм і заслуженого Т-ва. Не апелюємо і не просимо нікого, бо ми сьвято переконані, що кожний б. член віденської „Січи“ сповнить свій обовязок! Член

Останні вісти.

ПРИДІЛ МАНДАТІВ З ДЕРЖ. ЛИСТ ДО СЕНАТУ.

Варшава, 21. березня 1928.

Нині радила державна виборча комісія і розділила мандати з державних лист до сенату. Поділ тих мандатів такий: 1-ка 9 манд., 2-ка 1 манд., Визволенє 1 манд., непольські народи 4 манд., НД. 1 манд., Пяст 1 манд. Крім того генеральний виборчий комісар перевів льосування в справі одного вільного мандату, який у рівній мірі припадав соціялістам і енденам. У висліді льосування вільний мандат припав соціялістам. Льосування йшло між енд. Чарторийським і соц. письменником Андрієм Стругом. Так Струг здобув мандат.

ЗЛН І ВИБІР МАРШАЛКА СОЙМУ.

Варшава, 21. березня 1928.

„Дзєнь Польскі“ подає, що посли ЗЛН віддадуть при виборі маршалка сойму білі картки. „Газ. Варш.“ заповіла, що ЗЛН вестиме в соймі політику принципів, бо з огляду зменшення скількости послів почувається звільненим від тактичних потягнень. Здержання від голосування при виборі маршалка сойму буде першим кроком заповідженої політики.

2 МІЛ. КОШТУВАЛИ ВИБОРИ.

Варшава, 21. березня 1928.

На основі провізоричних обрахунків видатки держ. скарбу з технічним переведенням виборів до законодатних установ винесли 2 мілїони золотих. Обрахували це адм. власти.

ПОЛЬСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДО КЕНІҐСБЕРҐА.

Варшава, 21. березня 1928.

Польська делеґація для переговорів із Литвою виїздить до Кеніґсберґа 28. III. В склад делеґації входять: мін. Залеський, Голувко, Тарновський, Арцішевський Шумляковський і 7 знатоків.

НОВІ АРЕШТУВАННЯ ІНЖИНІРІВ У СРСР.

Москва, 21. березня 1928.

В Іваново Вознесенськім промисловім окрузі переведено нові арештування інжинірів і екон. „спеців“. Загалом арештовано 14 інжинірів у цьому окрузі. Також арештування переведено в управі іжевської фабрики.

Париж, 21. березня 1928.

„Ле Журналь“ подає з Берліна, що нім. амбасадор у Москві втрете вислав демарш комісаріятові закорд. справ, щоби дістати пояснення в справі арештування нім. інжинірів.

ПРЕДЛОЖЕННЯ ЧІЧЕРІНА В СПРАВІ АРЕШТОВАНИХ ІНЖИНІРІВ.

Берлін, 21. березня 1928.

Чічерін поручив большевицькому послові в Берліні Крестинському, щоби предложив нім. урядові негайну полагоду конфлікту, спричиненого арештуваннями в Донецькій і дальше ведення екон. переговорів.

ДИСКУСІЯ НАД БІЛЬШОВИЦЬКИМ ПРЕДЛОЖЕННЯМ ПРО РОЗЗБРОЄННЯ.

Женева, 21. березня 1928.

На засіданні приготовної комісії конференції роззброєнь дел. Голяндії Роджерс заявив, що більшовицькі предложення не згадують нічого про пакт неагресії ані про мирове управильнювання міжнар. конфліктів. Ця велика недостача доказує, що внесення більшовицької делеґації є некомпетентні. Предст. Швеції Генінґс домагався, щоби зробити перший крок до обмеження зброєнь. Така акція причинилася би з кождої сторони до скріплення заг. безпеки. Більшовицький проект, на думку делеґата Швеції не дасться здійснити. Предст. Злуч. Держав амб. Джібсон виступив також проти більшовицького проекту роззброєння і зазначив, що предложення Келоґа у справі заключення міжнар. пакту осуджуючого війну, як інструмент націоналістичної політики, є тимсамим найкращим засобом гарантії світового мира.

ТУРЕЧЧИНА ВСТУПИТЬ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ?

Льондон, 21. березня 1928.

Женевський кореспондент „Дейли Тел.“ подає, що турецька делеґація робить приготування до зголошення в найближчім часі приступлення до Ліґи Націй. Туреччина проситиме, щоби їй призвали постійне місце в Раді.

ДОВІРОЧНА ГОСТИНА ЛИТ. МІН. ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ У БЕРЛІНІ.

Берлін, 21. березня 1928.

Від кількох днів є тут литовський міністр військових справ Даукатас. Вчора приняв лит. міністра міністр райхсверу. Гостина мін. Даукатаса є строго довірочна.

Театри.

„Кооператива Український Театр“ під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича): Перерва.

Міський великий театр:
22-го г. 7·30 веч. „Примари“ Ібсена Гостинний виступ Мойсеі.
23-го г. 7·30 веч. „Ганде“.
25-го г. 3 попол. „Страшний двір“, вистава для шкільної молоді.
24-го г. 7·30 веч. „Гамлет“.

Міський „Театр Новин“:
22-го г. 8. веч. „Дівча з Пушти“.
23-го г. 8 веч. „Лише Ти...“
24-го г. 8. веч. „Лише Ти“...“

КІНА.

„Апольо“: „Польонія Реститута“.
„Палас“: „Тайна ресторанного кабінету“.
„Лев“: „За мілїон долярів“.
„Фатаморґана“: „Обіцяна земля“.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·89·50, канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·50, австрійський шилінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50, французький франк 0·34·60 0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00 43·80·00, радянський червінець 32·50 32·80.

Золото: 20 корон 36·55·00 36·80·00, 20 франків 34·50·00 - 34·80·00, 20 німецьких марок 42·50·00 - 42·80·00, 10 російських рублів 46·90·00 47·30·00.

Срібло: Австрійська корона 0·69·00 — 0·70·00, 5 австрійських корон 3·55·00 — 3·60·00, австрійський фльорен 1·78·00 1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·05·00, копійки за рубель 1·48·00 - 1·52·00.

Збіжжа.

Пшениця двірська 52·25—53·25, пшениця селянська 30·50—31·50, жито галицьке 40·25—41·25, ячмінь галицький броварняний 41·50—42·50, ячмінь на жлико 38·00—39·00, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес галицький 36·25—37·25, кукурудза румунська 39·00—39·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля колірова 43·00—46·50, фасоля краса 55·00—60·00, горох пів-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—50·00, бобик 34·50—35·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 28·25—32·75, сіно солодке красве прасоване 7·50—8·50, солома прасована 4·25—4·75, гречка 47·00—48·00, льон 66·00—71·00, дубіль синій 23·75—24·75, ріпак озимий 65·00—70·00, мука пшенична 40 прц. 87·00—88·00, мука пшенична 50 прц. 78·00—79·00, мука житна 65 прц. 61·00—62·00, грисік кукурудзяний 37·50—38·50, мука кукурудзяна 43·00—44·00, отруби житні 28·35—28·75, отруби пшеничні 28·75—29·25, крупи гречані 82·25—84·25, пшоно 78·50—85·50, крупи ячмінні 60·25—61·25, пенцак 38·50—39·50, просо красне 42·00—44·00, макухи льняні 47·00 -48·00, конюшина красна 220·00— 50·00, мак синій 90·00—110·00, мак сивий 75·00—90·00. Мішки ютові виробу Стрідом Варта 1·70—1·80, мішки уживані добрі 1·50—1·60.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ

— **В честь сеніорів української палестри.** В суботу 24. ц. м. влаштовує Союз Українських Адвокатів у Львові з приводу 5-літнього свого істнування свято в честь найстарших представників української палестри, а саме: д-ра Антона Горбачевського з Чорткова, д-ра Андрія Чайковського з Бережан, д-ра Теофіля Окуневського з Городенки, д-ра Степана Федака зі Львова, д-ра Кости Левицького зі Львова і д-ра Льонгина Озаркевича з Городка. Свято попередить Академія (саля „Української Бесіди“, початок в 3. год. попол.), на якій д-р В. Старосольський виголосить реферат „Про ціну права“, а д-р М. Глушкевич „Про адвокатуру і громадянство“. Після тих рефератів зачнуться VI. загальні збори СУА, на яких відбудеться привитання вичислених вище адвокатів-громадян. На отсьому святі будуть безперечно численно заступлені всі відділи СУА в Галичині й на Волині, яких делеґати зложать поклін і подяку ветеранам української адвокатури в Галичині. На першій частині свята повинні явитися і представники ширших кругів українського громадянства.

— **Українська Папська Колеґія в Римі** має в цьому році, як довідуємося з „Нової Зорі“, 20 питомців. А саме: 5 з львівської архієпархії, 4 з перемиської епархії, 2 зі станиславівської, 2 з мукачівської, 1 з крижевацької, 4 з епархії еп. Богачевського (Злуч. Держави) і 2 з епархії еп. Такача (теж Злуч. Держави). Крім того в Колеґії мешкає 6 богословів-Василіян. Духовником Колеґії є о. П. Кандюк ЧСВВ.

Союз Українських Адвокатів пригадує товаришам, що загальні збори С. У. А. відбудуться в суботу, 24. ц. м. о 4 год. попол. в салі „Бесіди“. По зборах спільна вечера для членів С. У. А. з родинами. Участь всіх тов. членів обовязкова.

— **Новий консуль СРСР у Львові.** В найближчому часі приїде до Львова на місце відкликаного Кіриченка новоіменований консуль СРСР. Лапчинський. Аґенди консуля обійматимуть цілу Галичину і Волинь. Передше мав новоіменований консуль Лапчинський адв. канцелярію в Харкові.

— **Новий командант ОК VI.** Новоіменований командант львівського корпусу ген. бриґади Бол. Попович обняв урядування округу корп. ч. VI дня 21. березня. „Кур. Варш.“ подає, що ген. Сікорський буде іменований на якесь із вищих військових становищ.

— **З недолі політичних вязнів.** Довідуємося, що сл. судія Янушевський покарав в днях політичного вязня Сидка Володимира 48-годинною темницею з постом за те, що він сказав одному підставленому свідкові до очей, що він говорить не правду-нахабно.

— **Знесення повітових судів.** Зачувати що повітові суди в Нижанковичах і Радимні будуть знесені. Повітовий суд в Нижанковичах мав би бути приділений до Перемишля, з повіт. суд в Радимні до Ярослава.

— **Залісення неужитків.** Міністерство рільництва признало кредити на залісення неужитків у сумі 241.000 золотих. Цікаво, що коли на воєвідства в корінній Польщі признано по кількадесять тисяч золотих, то на воєвідство львівське припадає тільки 8, на станиславівське 5, а на тернопільське ледви 4 тисячі золотих...

— **„Щоби милий Олекса не пропав — вийшла за другого“...** Молодий хлопець Олекса Кузнєць, син тодішнього начальника громади в Гутиську, жовківського повіту, залюбився перед 3 роками в бідній дівчині Олені Саламаха. Молоді полюбилися сердечно, та на перешкоді станули родичі-богачі Олекси, що й чути не хотіли, щоб їхній синок женився з бідною Оленою. А ще до того прийшла військова служба Олекса мусів іти на рік до війська, а коли вернув, його кохана вже була жінкою Федька Бути... Жаль і розпука опанували Олексу і він рішив убити чоловіка Олени. Епільоґом того була судова карна розправа перед трибуналом, що відбулася дня 20. ц. м. Акт обвинувачення закинув йому злочин намаганого убивства (§ 8 і § 134 к. з.) на особі Федька Бути. На розправі розповів Олекса історію своєї любови. Казав, що любив і любить Олену, дальше, що їх недобрі люди розлучили, що підступом та інтриґою відібрав йому Федько Бута наречену. Вони що-тижня писали до себе горячі листи, а коли він вернув з війська і почув страшну вістку, то взяв його такий „нудь“, що з розпуки почав пити. Зізнавала і весь час плакала Олена, тепер зам. Бута. І вона його любила і тепер... (тут на всю салю розридалася), а коли їй — головно богаті родичі Олекси — докучали, що він з її причини загине, то вона, щоб він (Олекса) не пропав, вийшла за Буту... Свідки зізнавали згідно, що Олекса голосно відгрожувався що вбе Федька, що й хотів 8. XI. 1927 р. зробити, але це йому на щастя не вдалося. Трибунал засудив Олексу на 6 місяців вязниці. Обвинувачував прок. А. Гіртлер боронив д-р Л. Ганкевич.

— **Податок на парубоцтво.** Австрія стоїть перед можливістю, що треба їй буде піти слідами Італії і завести податок на безженних, щоби ратувати катастрофальну зниживу уродин. Ця знижка ще більша як у Франції і статистики обчислили завдалегідь, як це Австрія може легко щезнути із европейської карти наслідком своєрідного самовбивства: відрази до подружого і материнського стану. Якщо Австрія хоче завести мінімальну норму трьохдітного подружа то вона — кажуть — мусить спершу завести податок на безженних, поширити державну опіку над дітьми і над материнством. Податок із безженних мав би йти на премії для численних родин. Цей податок мав би бути гострішний як усі дотеперішні, бо його мали би платити всі мущини вже від 17 року життя, з виїмком тих, що не можуть ще женитись, бо їм не дозволяє... школа.

— **Сучасні Робінзони.** Шотляндський корабель, що вернувся із Гибридських островів, відвозив різдвяні дарунки на острів Св. Кільди, найбільше віддаленого на півночі та найбільше самітного острова цієї групи. Корабель задержаний негодою спізнився в подорожі на цей острів на яких 3 тижні. Коли він доїхав туди, мешканці острову не мали ні одного сірника, так, що мусіли неоднимо піддержувати вогонь у печах і лямпах. Також увесь

— Нічого, дорогий товаришу. Якщо маєте працю, не перервайте. Почекаю!

— Позволите. В такому разі сідайте, я зараз...

А обертаючись до одної з машиністок:

— Отже прошу: „Високоповажаний Іван Рило в Крутихвостах. Доносите нам, що ви маєте за собою ціле село. Дуже гарно. Але це на округ за мало. Мусимо напружити всі сили, щоби не тільки була ваша побіда, але й погром наших ворогів. Радикалів треба знищити, УНДО — само собою.

Здоровлю вас будучий ваш посол Леміш“.

Містоголова хотів щось сказати, але тільки відчинив губу і так застиг. В кімнату ввійшов мужик і вклонився.

— Слава Ісу! Чи ту канцелярія ведзут виборів?

— Тут, тут. Що скажете громадянине?

— Я від свого шваґра з Недопитовець. Казав переказати панам, що наше ціле село за вашою партією стоїть. А він тепер поїхав ще на друге.

— Дуже добре, знаменито, дякую вам — хвалив кандидат. — Але скажіть шваґрові, що не одно село, а три-чотири він мусить взяти на себе. Так мені він сам обіцяв.

— Ойойой, ци то така штука. Ми знаємо де правда... Ну бувайте здорові, я вже мушу йти.

— Заждіть. Ось вам летючки, ось числа, а за гроші — скажіть шваґрові — нехай не турбується. Тільки, щоби все записав! До сотика!

Мужик вийшов, а кандидат далі почав диктувати:

„До Вп. пана Василя Магґри в Тулівцях. Дуже гарно, що ви маєте 8000 голосів певних. Але напружіть сили скільки можете, бо пятий мандат непевний. З товарисько-національним привітом. Ваш кандидат Леміш“.

В кімнату ввійшов якийсь тип. Ніби міщанин, ніби громадський писар.

— А пан Чупідрайло! Дай Боже здоровля, Що чувати?

— Не добре, пане посол.

— Щож такого?

— Кривовязки непевні. Наше село, Туманівці, Упірсько, Хлябоїдка, Лапольжан за нами, але Кривовязки ні.

— Якто?! Ціле?

— Е ні! Може цята часть.

— Ов, богато... Пане Чупідрайло, на вас я рахую. Мусите їх позбискати.

— Та я, пане посол, як можу, так працюю. Тілько богато видатків...

— Видатками не гризіться. Тільки памятайте — все на папір, кожний сотик!

Чупідрайло вийшов, але двері не довго спочивали.

Раз по раз всувалися крізь них мужі довіря з усіх кутків виборчого округа і зголошували свої успіхи.

А коли прийшла обідова пора, містоголова кинувся на шию кандидатові.

— Друже, товаришу, приятелю. Ви є геніяльний.

Кандидат усміхнувся, так ніби він то вже давно знав і повів містоголову на обід.

При обіді містоголова дав ще 300 долярів на апарат і надав телеграму до Львова.

„Чотири мандати певні. За пятий іде боротьба. Містоголова“.

— — — — — — — — —

Вернувши до Львова впровадив у восторг цілу партію (вона майже ціла була у Львові). Партія вирішила післати ще 500 долярів на апарат.

— — — — — — — — —

А другої днини по відїзді містоголови з наймолодшого міста кандидат випровадився з льокалю (там був магазин тутюн), звільнив машиністки з одноднєвної посади, а машини віддав назад до складу.

— — — — — — — — —

При виборах партія дістала в цілім окрузі 654, словами: шістьсот пятьдесять чотири голосів. Менш-більш якраз одну сорокову мандату.

запас вугілля був вичерпаний. Корабель мусить знову вертатись із Шотляндії, щоби 60 мешканців цього острову забезпечити в усе потрібне до кінця липня.

— **Літературний куток.** Німецька Академія звана „Секцією поетичної творчости“ (в широкому розумінні) мала свое перше офіціяльне засідання з нагоди її доповнення новими членами. Голова секції Вільгельм Шольц прочитав привітну промову, в якій говорив про завдання Академії як поет, дуже загально. Після цього зясував ці завдання повістяр Якіб Вассерман більш реально. Академія має в першій мірі значіння репрезентативне. Її точніші завдання не можуть бути предметом статуту або якихсь рішень прийнятих заздалегідь, а можуть стати ясними для самих членів через повільну виміну думок. Саме таке засідання було одним із зразків виміни думок на цю складну тему. Після Вассермана забирали голос Теодор Дайблер, Альфред Деблін і Оскар Леркє, з яких не всі згоджувались у своїх поглядах щодо ролі інституції, до якої вони належать. Головним її завданням лишиться імовірно те, що робить французька Академія: дбайливість про розвиток літературної мови, охорона її чистоти та піддержування талантів ріжними нагородами та підмогами.

— **Прощання громадянина.** Пишуть нам зі Станиславова: На пращальному вечорі, відбутому дня 17. ц. м. в честь Вп. **Омеляна Пушкаря** з нагоди його перенесення зі Станиславова до Варшави, зложили приявні на цьому громадяни на зазив п. інж. Володимира Дутки 68 зол. на „Рідну Школу“. Всім жертводавцям складає щиру подяку Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Станиславові.

— **Подяка.** Управляюча Рада Ставропигійського Інституту у Львові висказує отсим глибоку подяку д-ру Іванові Бережницькому, лікареві у Львові, за дар в сумі 100 долярів на обновлення Успенської церкви. — Сеніор: Н. Третяк.

— **Білети на концерт Любки Колессівної** (29. березня ц. р.) — продаються від нині в Союзнім Базарі (вул. Руська 20). Члени Муз. Т-ва ім. Лисенка, що зложили вкладку, дістануть довільний білет по половині ціни. 1734

Дописи.

КОСІВЩИНА. (*Вибори і уложення сил у повіті.*) У хвилі розписання виборів була в Косівщині слідуюча ситуація: Перед війною Косівщина була виключною і нездобутою твердинею радикалізму, а членів УНДА можна було почислити на пальцях — інтелігенція та священики — а число ундівців у Косівщині не доходило навіть 50. В часі війни вістря радикалізму ступилось, але остала радикальна традиція й атмосфера. Та в послідних роках по війні в косівський повіт ввійшли УНС і Сельроб, отже радикали дістали конкурентів і перестали бути виключними панами ситуації. До цего треба додати також невідповідний провід радикальної партії в повіті і фатальний добір кандидатів, бо селяни не забули Шепарикові того, що він вернув з Чехословаччини до дому на залізний польський лист за протекцією відомого в Косівщині Владзи Пшибиловського, а про Клима Стефанова нехай розкаже подрібніше Коломийщина. Всі ці обставини витворили для радикалів дуже некористну ситуацію. В часі виборчої кампанії Сельроб почав вести виборчу акцію з розгоном і війну з радикалами, бо ці останні у повіті були найсильнішим противником, а щоби здобути собі прихильників, треба було поборювати радикалів. Тому що Сельроб загніздився в Косові, Кутах і доколичних селах північної части повіту, межуючих зі Снятинщиною, радикали не могли навіть удержати віча в Косові і в Кутах. Знов Сельроб зблямувався зараз на початку своєї акції тим, що на першім вічу влаштованім у Косові Сельроби обкинули болотом жовто-синій прапор, а коли ще потім у Косівщині поділились і більша їх частина з 8-ки перейшла на 19-тку і взагалі почалась між самими Сельробами боротьба, витворилась незвичайно корисна ситуація для УНДА і лише завдяки такому корисному для УНДА укладові обставин могло УНДО назбирати в Косівщині при соймових виборах 1748 голосів, а при сенатських 1685 голосів. Вислід голосування в косівськім повіті є слідуючий: 1) 9616 (10662), 2) 283, 6) 222, (4), 8) 264 (1990), 17) 2208 (34), 18, 1748 (1685), 19) 7169, 20) 18, 22) 6452 (3012), 24) 265 (2), інші партії як 26, 30 і 33 дістали по кілька зглядно кільканайцять голосів. В скобках подане число голосів до сенату. Цей вислід голосування для радикалів, які — як сказано вище — перед війною були виключними панами ситуації в Косівщині, катастрофальний, а незвичайно велике число голосів, яке зібрала одинка, пощочиною для всіх українських партій. В части є це наслідком способу ведення виборчої боротьби, бо всі інші українські партії, а головно Сельроб поборював не одинку, а лише УНДО і завдяки цему одинка в 53-тім окрузі дістала 3 мандати, а навіть посягала по четвертий. Після числа населення в 53-тім окрузі повинен був бути розділ мандатів слідуючий: поляки 1 мандат, жиди 1 мандат, а українці 7. Знов між українцями один мандат повинен був дістати Сельроб, 3 радикали а три УНДО. Тимчасом одинка забрала голоси Унса і таким чином узискала другий мандат, а що Сельроби поділились, то через те дістала одинка ще й третій мандат, а навіть посягала по четвертий. Одинка розвела шалену агітацію, бо за нею агітували: 1) громадські секретарі, 2) з наказу всі війти в повіті скликали в своїх громадах віча за одинкою, 3) інваліди, 4) поліція, 5) урядники, 6) платні агітатори, 7) навіть акушерки. Крім цего одинка сипнула грошем, роздавала потерпівшим від повіні якраз перед голосуванням — примірок у Річці — шкіру, найняла собі платних агітаторів як Антона Абрагамовича з Вербівця і Івана Фігдюса, мужа учительки з Кобак, який то останній в Бабині мав грозити людям, що як не будуть голосувати на одинку, то прийде карна експедиція до села. Однак спосіб агітації одинки не може бути оправданням для партій, які стоять на національнім ґрунті і вони повинні зачати від тепер систематичну й послідовну роботу в цілім 53. окрузі, щоби освідомити нарід і викорінити хлібоїдщину без огляду на те, чи вона криється під шісткою, чи під одинкою, бо в противнім випадку при найближчій нагоді результат буде такий самий, а тоді також вину цего треба буде приписати собі самим. — *Ундист.*

З театру.

Вел. міський театр: Ібсен: „Примари“, в 3 діях. — Гостинний виступ А. Моіссі.

Тим, що не знають точніше творчости Ібсена, слід пригадати, що „Примари“ є другим боком питання поставленого ним у попередній песі „*Дім ляльочки*“ (Нора), яка проголосила право жінки покинути іноколи дім мужа. Колиж жінка лишається всупереч власним пересвідченням, тоді трагедія її і всієї рідні стає деколи ще більша. Несамовита історія „Примар“ є одним із зворотних моментів европейської драми і одною із великих перемог Ібсенівського таланту. Видана в 1881 р., вона приголомшила всіх своєю сміливістю сюжету та гостротою нападу на суспільну мораль. Це був один із найярчіших маніфестів натуралізму на сцені, що вибороло право в театрі теж для патольогії.

Минуло 7 літ, заки прихильники таланту Ібсена в Німеччині під проводом Франца Вальнера (нині 73-літнього актора в Дрездені), першого, що дав там креацію Освальда, добились вистави в Берліні Це була, як казали, „перемога модерни“. У Скандинавії проти загальної хвилі обурення лише 4-ох зважилось боронити песи, між ними Бернсон і Брандес. Франц. мораліст Едуард Род аж у 1889 р. у передмові до перекладу „Примар“ віщував, що колись імя Ібсена стане у Франції таким популярним як імена Достоєвського, Дікенса і Тургенева.

Песа не втратила для нас своєї сили. Її жах споріднений із проблемами грецького театру, де режісером трагедій є невідхильне Фатум. Весь цей театр основно ріжниться простотою своїх засобів від теперішнього, ускладненого ріжномаітністю пригод, якими володіє хиткий Припадок. Із сучасної авдиторії половина, як і колишня публика непіддатлива на світогляд Ібсена, може замісць протестів лишатись байдужою.

Моіссі, що творить тип Освальда не від нині, надто великий актор, щоби з його приводу докидати свої три гриби в борщ. Нам він може подобатись або ні; одно знаємо: що його креація основана на студіях у звязку з творчістю автора та проявами недуги, яку він має передати. А це щось зовсім інше як імпровізація на тему твору та психольогії дієвої особи у акторів, які нехтують усякою критичною підготовкою. Моіссі грав по німецьки. Семашкова, що грає свою ролю яких 20 літ, є гідною великою товаришкою Моіссі у цій песі.

Про дивне враження песи граної в двох мовах можна би хіба написати окрему статтю. **М. Руд.**

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

КАМЕНИЦЯ ДВОПОВЕРХОВА, близько середмістя, четири вільні комнати, комфорт, ціна 12.500 долярів. ДВОПОВЕРХОВА, повний комфорт, околиця Зиблікевича, дохід 1000 зол. ціна 16 тисяч долярів. ДВОПОВЕРХОВА, Зелена, дохід 1000 зол., ціна 12 000 дол. ТРИПОВЕРХОВА, середмістя, дохід 2.000 зол. ціна 20.000 долярів. ВІЛЛЯ ПОВЕРХОВА, Листопада, осьмикомнатна, повний комфорт, великий город, ціна 12.000 долярів. Догідні услівя. ВІЛЛЯ, Дверніцького, 9 вільних комнат, пів морга огороду, 16.000 долярів. БРУХОВИЧІ. вілля 8 убікацій, 200 сяжнів городу, 2.500 долярів. Ріжні ПАРЦЕЛІ, віллі, МЕНЦІ і БІЛЬШІ РЕАЛЬНОСТИ продасть Центральна Агенція, Коперника 14. 1752 1-1

ЛІКАР з практикою в нервових клініках у Гамбурзі, Берліні і Празі та знаючий добре бактер.-пат.-гістоль. праці негайно пошукує заняття. Д-р Василь Чижевський до Адміністрації. 1-1

Присилайте передплату!

ВІРНО СЛУЖИТЬ КОЖДІЙ ҐАЗДИНІ

C-Z-W

МИЛО зі ЛЬВАМИ

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру дир. В. Карабіневича:

Підгайці:
23. III. Ґейша.
24. III. День і ніч.
25. III. Воскресення.

Заваліб:
26. III. Вихрест.
27. III. Воскресення.

Негайно до хору прийму сопрана і теноріз. 2 3

Порадня матерей вул. Ходоровського ч. 15, повідом ляє, що лікарські ординації відбуваються кождого дня рано від год. 9-тої; попол. від год. 3-тої. Насвітлювання кремінною лямпою в ціні по зол. 2 відбуваються кождого дня. — Управа. 3—3

На „Рідну Школу“ зложили: Вп. Ромуальд Терлецький Яревче 100 зол. як надзвичайний даток на ратунок „Рідної Школи“, Амалія Гладиловичева 10 зол. замісць вінця **на** домовину бл. п. Анни з Петриків Олексишинової, Теодор Гоза Перемишль 20 зол. замісць вінця на домовину бл. п. о. Володимира Андрухова, пароха в Ляшках. — Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УМЕБЛЬОВАНА комната одно або двоособова з удержанням або без, I. поверх, від негайно, вул. Коснера ська 1 двері ч. 5/I пов. 3—3

Новий музичний катальоґ
висилає на бажання
Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
1757 **Львів, Ринок 10.** 1—10

ФІРАНКИ, капи ручної роботи найдешевше **Ванн**, площа Марійська 5, I. пов. 1615 6 5—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1055 **Пересвітлення Рентґеном.** 14—24

М. Возняк

Ів. Белей і Ол. Кониський до звязків Галичини з Наддніпрянщиною в 80 рр. XIX в.

Ціна 50 сот.

На почтову пересилку 20 сотиків.
НАБУТИ МОЖНА
в Адміністрації „Діла“ — Львів
Ринок ч. 10. 1—3

зол. 11·00 франц. **БУДИЛЬНИКИ** зол. 11·00 закорд.
з гарантією, тільки у фірмі 1-2
Б. ҐРИНБЕРҐ, вул. Сикстуська 4

VI. Загальні Збори

Союзу Українських Адвокатів.

В суботу дня 24. березня 1928 р. в 4-ій годині пополудни відбудуться Загальні Збори С.У.А. в салі Товариства „Українська Бесіда“ в Народньому Домі у Львові вул. Рутовського, з таким порядком нарад:

1) Отворення Загальних Зборів,
2) Вибір голови і секретаря Зборів,
3) Звіт з діяльности Товариства за 1927 рік: а) звіт секретаря, б) звіт референта делегатур, в) звіт скарбника,
4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії уступаючому виділові.
5) Вибір нового виділу,
6) Зміна статуту — реф. д-р А. Горбковмч,
7) Справа Правничого часопису — реф д-р Р. Домбчевський,
8) Посмертний фонд — реф. д-р А. Горбковмч,
9) Внесни.

За Президію СУА.:
Д-р Л. Ганкевич, голова, д-р Е. Щуровський секретар, д-р М. Волошин, I. містоголова, д-р Л. Бачинський, II. містоголова.
1694 3—3

Ширіть наш часопис!

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні данські годинники переробляємо на ручні. 3 6 70-?

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14,
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 90—?

Ч. 67 (11.320). Львів, субота 24. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол
За границею. В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Румунські ферменти.

Львів, 23. березня 1928.

Ще недавно займала Румунія всю політичну опінію Европи внутрішніми комплікаціями, які там назріли по смерти короля Фердинанда, що помер в липні 1927 р. Нова „велика" Румунія, що чужим коштом і цигансьними засобами роздула свої державні границі, переходить уже давно затяжну політичну крізу в свому нутрі. З одної сторони ускладнюють її політичні інтриги двірської камарилі, а з другої суперечні інтереси партій, що ведуть між собою завзяту боротьбу за владу, за дохідні державні посади і за почести.

Жертвою політичних інтриг двірської камарилі впав свого часу кн. Карло, тодішний наслідник румунського престола, що мусів покинути край і зречися наслідства на користь свого малолітнього сина Михайла. Михайло і є нині провним наслідником пок. Фердинанда, а країною управляє регенційна рада. Вся влада по смерти короля тільки формально належала до цеї ради, а фактично виконував її Іван Братіяну, довголітній провідник румунських „лібералів" і надто досвідчений в румунських відносинах державний муж. Йому то довелось ліквідувати вже й спроби князя Карла для відзискання чи краще для ревіндикації своїх прав до корони. Правда, всі заходи Карла та його союзників для відзискання корони і повалення диктатури І. Братіяну мали досить оперетковий характер, але всеж вони заабсорбували були дуже багато уваги всього політичного світа та дали доволі пального матеріялу для політичних противників диктатора Братіяну в самій Румунії. Всеж таки диктатор вийшов з ситуації побідно і потім нагло помер 24. XI. 1927 по... операції. Здавалось, що по його смерти все в Румунії піде шкереберть, здавалось, що верне Карло і засяде на престолі, здавалось, що до керми прийде т. зв. румунська народня хлопська партія під проводом професора Маню.

Одначе до того не дійшло. Наслідником помершого І. Братіяну на становищі премієра і найвпливовішого члена регенційної ради став одний брат помершого. Таким чином вся влада і всі впливи в державі остали за т. зв. лібералами. Та всеж внутрішні ферменти в Румунії тим не закінчилися. Вони тільки посилювалися і далі з дня на день приймають чимраз небезпечніші форми. Політична опозиція лібералів, що дійшли нині вже славними на весь світ виборчими засобами до парляментарної більшости, не тільки з дня на день росте, але й щораз загострюється. Весь тягар опозиції несе на своїх плечах т. зв. народня хлопська партія, що повстала наслідком злуки семигородської народньої партії з професором Маню на чолі і з т. зв. хлопської партії з Міхаляцою на чолі. Найновіші вісти з Румунії кажуть, що народня хлопська партія під проводом проф. Маню поставила регенційній раді ультімат, щоб теперішній уряд подався до димісії, почім новий уряд, зложений з представників опозиції, розписав би зараз нові вибори. Рада ультіматуму не приняла. Наслідком того народня хлопська партія рішила сецесіонувати з парляменту, проголосити бойкот уряду і парляменту та розвинути поза парляментом безпощадну боротьбу проти теперішнього уряду та режіму.

На 22. квітня ц. р. заповіла та партія величезний зїзд до міста Альба Льонґа — це дуже знаменне! — в якому доконано акту злуки Румунії зі Семигородом та в якому пок. Фердинанд коронувався на короля великої Румунії. Нема сумніву, що цей зїзд, якщо до нього влада допустить, міг би скінчитися поважними політичними потрясеннями, а може й державним переворотом, але в такі пророцтва тепер бавитися щонайменше передчасно. Теперішня влада заповідженого зїзду не бере собі дуже до серця. Доказом на те заява румунського міністра внутр. справ Дуки, в якій він твердить, що „виступлення хлопської партії з парляменту не має ніякого впливу на внутрішню політику, бо цей жест не новий і його десятки разів повторяла та сама партія". Можливо, що Дука має рацію. Та це покаже щойно будуччина.

Одначе щоб там не заявляв Дука чи хто інший зпоміж заінтересованих румунських чинників, то приходиться ствердити одно, а саме: в Румунії йдуть поважні внутрішні політичні та соціяльні ферменти не від нині і не від 1927 р. Вони йдуть від проголошення великої Румунії і скорше чи пізніше в щось виллються, а чи це буде внутрішній політичний переворот, чи соціяльна революція — цього нині ніхто не передбачить. На всякий випадок вже у найближчому часі зможемо бути свідками ще нових політичних „подвигів" „покривдженого" князя Карла в напрямі здобуття корони. До цього використає він теперішню опозицію, а вона в свою чергу використає князя в своїх цілях, для захоплення влади. Без внутрішніх потрясень там не обійдеться. При тій нагоді слід замітити, що там доведеться відіграти відповідну ролю в таких подіях і нашому українському населенню. Від його постави може залежати навіть у великій мірі доля теперішніх розбуханих надмірно границь „великої" Румунії.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

V. Виборчі підсумки на суцільній українській території під Польщею.

1. Підсумки соймових виборів.

Виборчі підсумки на суцільній українській території під Польщею, себто в Сх. Галичині, на Волині й українському Поліссі важко перевести з огляду на неточність виборчих цифр на Волині та їх недостачу на Поліссі. Та вже на основі тих загальних і подрібних даних, які ми зазсували в попередніх статтях, можна виробити собі докладний погляд на відносини в нашій країні та сили, дійсні, чи уявні, поодиноких національних таборів і політичних груп. Коли говоримо про „уявні сили", то маємо виключно на думці польський табор, який не поминув ніяких, навіть найдрастичніших засобів, щоби ті сили штучно збільшити і заявно, ефектовно зміцнити. Ясно, що в умовах існуючої дійсности важко говорити про дійсну вияву волі населення української території під Польщею.

На суцільній українській території під Польщею: в Сх. Галичині, на Волині й українському Поліссі віддано кругло около 2,600.000 голосів. З того на українські листи всіх відтінків (з УНС-ом і РНО-м) віддано около 1,350.000 голосів (кругло 52 прц.), на польські листи 1,060.000 голосів (кругло 41 прц.) і на жидівські листи около 200.000 голосів (кругло 7 прц.).

Згадана суцільна територія має на основі польського перепису з 1921 р. кругло 6,750.000 населення, в тім 4,620.000 українців (між ними около 300.000 національно незадекларованих, українсько-білоруських поліщуків), 1,430.000 поляків і 700.000 жидів. Відсотково українці творять понад 68 прц. населення, поляки понад 21 прц., а жиди понад 10 прц. Населення цеї території вибирає в округах 81 послів. У відношенні до числа населення на українців випадало би 56 послів з округ, на поляків — 17, а на жидів — 8. Тимчасом з українських лист вийшло 37 послів (вже разом з „руским" д-ром Королем і білорусом Грецьким з 19-ки), з польських лист — 39 послів і з жидівських лист — 5 послів. Коли до українського національного представництва додамо 4 послів, що вийшли на Волині з проурядової „одинки", а віднімемо від неї білоруса Грецького і „руского" д-ра Короля, то одержимо 39 українських послів всіх відтінків, 34 польських послів (в тому 33 з „одинки" і 1 з 24-ки) і 6 жидів (5 з жидівських лист і 1 з „одинки". Таким чином українські листи втратили в округах 19 послів, а жидівські 3, разом 22 в користь польських лист. В національному відношенні українці втратили в округах 17, а жиди 2 мандати, разом 19 і то 17 в користь поляків, а по одному в користь білорусів і „руских". Розуміється втрата в користь білорусів по суті не є нашою національною втратою. Так само в користь „руских" правдоподібніше понесли втрату не ми, а білоруси.

Тепер голилосьби іще зазсувати силу поодиноких українських партій на суцільній українській території під Польщею на основі виборчих цифр до сойму. В справі докладного розмежування впливів і сили поодиноких партій зустрічаємо значні труднощі подвійного характеру: 1) національного, тому що 18-ка і 19-ка були міжнаціональними бльоками: українсько-білоруськими (а 19-ка, як інтернаціональна партія мала ще невеличкий складник польський і 2) партійного, тому що 18-ка і 22-ка були крім того союзом українських партій (18-ка на північних землях союзом Українського Нац.-Дем. Обєднання і Сел. Союзу, а 22-ка по всій території союзом соц.-радикалів, соц.-демократів і безпартійних). У відношенні до 18-ки не важко вийти з трудного положення, бо міжнаціональний і міжпартійний бльок обіймав лише північні українські землі, де 18-ка не мала успіхів. Коли Сел. Союзові і безпартійним здіступимо голоси 18-ки на Холмщині і Підляші, а жидам голоси 18-ки на Поліссі, то будемо дуже великодушні і марнотратні в некористь Українського Нац.-Дем. Обєднання. Що торкається радикалів, то будемо відокремлювати голоси безпартійних і вчислювати їм голоси соц.-демократів з огляду на мікроскопійність цеї партії. Вкінці Сель-Роб Лівиці віднімемо половину голосів в Берестейщині в користь білорусів та około 10 прц. жидівських і польських голосів на всій території.

Сила поодиноких українських українських партій на суцільній українській території під Польщею представляється ось так:

На українські листи (разом з інтернаціональною Сель-Роб-Лівицею, РНО-м і УНС-ом) віддано около 1.350.000 голосів. З того зібрало

а) Українське Нац.-Дем. Обєднання:

		процент всіх укр. гол.
В Сх. Галичині	543.185	
на Волині*	58.656	
Разом	601.841	45

б) Українська Соц.-Рад. Партія:

в Сх. Галичині	180.887	
на Волині	41.886	
разом	222.773	16.50

Безпартійні в союзі зі соц. радикалами.

в Сх. Галичині	20.647	
на Волині	27.803	
разом	48.450	3.50

Таким чином соц.-радикали з безпартійними на листі ч. 22 зібрали на всій території 271.223 голосів, що становить 20 прц. всіх українських голосів.

в) Українське Соц. Сел.Роб. Обєднання (листа 8):

в Сх. Галичині	48.122	
на Волині	74.519	
на Поліссі	15.184	
разом	137.825	10.00

г) Українське Соц. Сел. Роб. Обєднання: Лівиця:

в Сх. Галичині	74.887	
на Волині	12.276	
на Поліссі около	50.000	
разом	137.113**	10.00

ґ) „Русское Народное Обєдиненіє" (листа ч. 20):

в Сх. Галичині	64.317	
на Волині	6.515	
на Поліссі	19.754	
разом	90.616	6.70

д) Українська Партія Праці.

в Сх. Галичині	44.919	4.30

З цього бачимо, що домінуючою партією на суцільній українській території під Польщею є Українське Нац.-Демокр. Обєднання, яке серед крайно несприятливих умовин успіло зібрати майже половину всіх голосів, що впали на українські листи.

За ним йде соц.-радикальна партія з 16.50 прц. своїх голосів і 3.50 прц. своїх виборчих союзників. В всякий випадок соц.-радикальна партія репрезентує майже пяту ча-

* В сумі 58.656 голосів за Волині міститься і якась невеличка кількість голосів безпартійних. Але зваживши на щедрий дарунок в користь Сел. Союзу і безпартійних всіх голосів на Холмщині і Підляші, з повним правом зараховуємо всі голоси 18-ки на Волині для УНДО

** Коли від суми 137.113 голосів Сель-Роб-Лівиці віднімемо 30.000 поліських голосів в користь білорусів і лише 10.000 в користь жидів і поляків, разом 40.000 голосів, то на українську частину цеї партії припаде 97.113 голосів (около 7 прц.).

єтину всього українського населення на суцільній українській території під Польщею. З черги йде Сель-Роб (Правиця) з десятою частиною своїх впливів на всій території і домінуючим впливом на Волині (34 прц.). За ним підбігає його конкурент Сель-Роб-Лівиця також з десятою частиною своїх впливів на всій території, але лише в територіяльно-політичному, а не національно-політичному розумінні. На самому кінці ідуть демагогічно крикливі, колись всесильні „русскі" і русофіли, а за ними неменше крикливa і демагогічна Партія Праці.

Українські *демократичні* партії (Українське Нац.-Дем. Обєднання, соц.-радикали з безпартійними і остаточно Українська Партія Праці) репрезентують майже 70 прц. свідомого українського населення, визнавці і прихильники т. зв. *пролетарської демократії* представляють около 20 прц. менше або більше освідомленого ними населення, а „русскі" і русофіли (мішанина всяких суспільно-політичних поглядів) досягають майже 7 прц.

Під *національно-політичним* оглядом чисту українську ідею (самостійницьку) репрезентують УНДО і соц.-радикали (65 прц. українських голосів), беззастережно національно-культурне русофільство представляє тільки РНО (а в деякій мірі і Сель-Роб-Лівиця), політичне москвофільство заступають РНО і Сель-Роб-Лівиця (разом около 17 прц.), Сель-Роб-Правиця і Українська Партія Праці теж репрезентують політичне москвофільство, але не безпосереднє (як РНО і Сель-Роб-Лівиця), тільки посереднє (віра „українська держава за Збручем").

Під *соціяльним* оглядом дрібновласництво (приватне і кооперативне власництво) репрезентує понад 75 прц. українських голосів, а соціялістичний світогляд около 20 прц. українських голосів.

Цікаво, що де більша національна, політична і соціяльна свідомість (як напр. Сх. Галичина), там майже монопольними українські національні, народницькі і самостійницькі партії. Навпаки, де національна свідомість слабка, культурна і господарська відсталість та непорадність і нужда великі, там податний ґрунт находить проповідництво соціялізму, а радше комунізму. Промовисто про це говорить сума сель-робівських голосів з одного боку в Карпатах, на Підгір'ї і на Покутті, а з другого боку на Холмщині, Підляші і головно Поліссі, а частинно й на Волині. В даному випадку соціялізм, а радше комунізм є на ділі неясними надіями на чужі сили, на чужу поміч, на якесь ірраціональне спасення, а не творенням власних сил. Другою стороною „успіхів" 8-ки і 19-ки є „успіхи" 1-ки, які якраз до кульмінаційної точки дійшли на областях сель-робівських впливів.

За українську школу під Польщею

З нагоди соймової сесії.

II.

„Lex Grabski" в справі шкільництва на східних окраїнах у теорії і практиці. — Надужиття і зловживання при шкільному плебісциті в 1925 р. — Темні сторони шкільного плебісциту в 1927 р. — Голос за парляментарною репрезетацією.

Шкільні справи на східних окраїнах Польщі „унормовані" законом Ґрабського з 31. липня 1924 р., що заключає деякі постанови про організацію шкільництва. Цей закон не відноситься до горожан української народности, що компактною масою замешкують прадідні українські землі на Лемківщині, Холмщині і Підляшу і тому вони взагалі не мають права рефлектувати на українські школи. На інших українських землях, де він обовязує, вводить всупереч міжнародним договорам і польській конституції разячу нерівність в трактуванні горожан польської і непольської народности очевидно на шкоду неполяків. Ось деякі приклади:

На підставі арт. 3. того закона горожани української, білоруської і литовської народности тільки тоді можуть рахувати на розглядання внесених ними декларацій за їхніми національними школами, якщо в дотичних громадах є що найменше 25 прц. їхньої людности, якщо вона внесе шкільні декларації за щонайменше 40 дітей у шкільному віці української, білоруської чи литовської народности з одної шкільної округи і якщо домагання батьків на шкільних деклараціях будуть урядово стверджені. На скільки в даній шкільній окрузі нема 40 дітей у шкільному віці, за яких батьки зголосили домагання науки в матірній мові, то мовою навчання є мова польська.

Натомість закон нічого не каже про те, який мінімальний відсоток горожан польської народности мусить бути в даній непольській громаді, щоби вони могли рефлектувати на польську школу. В наслідок того може в якійсь громаді бути 1 прц. або лише 1.10 прц. поляків або взагалі може не бути ні одного поляка, а школа в тій громаді є польська. І таких українських громад без польського населення, але з польською школою є дійсно дуже богато.

На підставі того закону шкільні декларації з домаганням української школи, хочби і внесені у приписаний спосіб і за 500 українських дітей в шкільному віці, не осягають цілі, якщо з тої громади вишле хтось декларації за 20 дітей з домаганням польської школи. В такому випадку там має бути школа утраквістична, себто на ділі польська. До того ж закон не вимагає, щоби діти, за яких вносять декларації за польською школою були польської народности і в шкільному віці та щоби на деклараціях були урядово стверджені підписи, а що найважніше нема законної змоги провірити чи і які ділися при цьому надужиття і шахрайства, бо щодо декларацій за польською школою то там усе заслонене урядовою тайною.

Ці та інші шкідливі для української школи законні постанови ще більше загострює і поширює виконний мініст. розпорядок Ґрабського з 7. січня 1925 р. та доводить до абсурду цілий той закон. До того ж українське населення, що бажає користати бодай в окрушинах закона, наражене на різнородні прикрости, які або унеможливлюють своєчасне внесення шкільних декларацій, або при переводженні доходжень роблять цей закон для нас ілюзоричним.

Зловживання, надужиття і нечувані перепони при плебісциті за українською школою були в 1925 р. такі загальні, яркі і наглядні, що навіть міністерство Ґрабського уважало конечним вислати на „креси" міністеріяльного урядника Сеньбвіча для привернення правного стану в шкільництві а Міністерство Внутрішніх Справ рескриптом з дня 19. лютого 1925 р. (ч. III. 1254) заборонило громадським урядам побирати оплати за потвердження підписів на шкільних деклараціях та по думці § 8. виконного розпорядку Міністерства Освіти з 7. січня 1925 р. приказало громадським урядам безумовно стверджувати підписи. Дотичний уступ звучить в оригіналі так:

„O ile zaś chodzi o stwierdzenie własnoręczności podpisów, to tę czynność należy uważać **za obowiązek prawny**, któremu urzędy gminne **bezwzględnie winny czynić zadość***)."

*) „Gazeta Administracji i Policji Państwowej" Nr. 8. з дня 21. лютого 1925

Очевидно всі ці заходи і зарядження не змінили справи, яка була вже з гори пересуджена. Українське всенародне шкільництво зліквідоване.

Рік 1926 перейшов на вношенні рекурсів і протестів проти незаконного вирішення викладової мови у всенародніх школах, які майже з правила полагоджувало міністерство відмовно, в богатьох випадках змінювало двомовну школу (проти якої внесено відклик) на чисто польську, а більшости рекурсів не полагоджено й до нині.

Тому характеристика тодішних відносин „санаторами", що прийшли до керми після травневого перевороту: „За дужо неправосьці в тем паньстве" була дуже влучна і відповідала дійсности.

Надійшов рік 1927. Справа шкільного плебісциту стала знов актуальною. Між українським громадянством були думки поділені: одні стояли за плебісцитом, а другі зневірені плебісцитовою практикою і методами приноровлюваними до українського населення дораджували відразу вести боротьбу за українську школу з долини шкільними страйками і бойкотом польської мови і польського учительства та відповідною пропаґандою за кордоном на взір, як це боролися поляки за свою школу під російським і пруським заборами. Перемогла думка перша. Загальний Зїзд „Рідної Школи" дня 2. листопада 1927 р. ухвалив переводити шкільний плебісцит.

На жаль виявилося, що методи приноровлювані до українського населення в часі останнього шкільного плебісциту за українською школою нічим не ріжнилися від метод у 1925 р. Ось китиця фактів, які найкраще ілюструють дотичні відносини і говорять самі про себе:

Львівський повіт: в Цикуловичах війт не хотів стверджувати підписів на деклараціях. Кількакратні усні і письменні жалоби до староства і воєвідства та телеграми до міністерства остали без успіху. Підписи леґалізував нотар. — Те саме повторилося в Підберізцях, де підписи леґалізував судовий офиціял. — В Сороках Щирецьких війт поляк не хотів ствердити підписів а на телеграфічні заявлення до староства, воєвідства і міністерства не наспіла ніяка відповідь.

Жовківський повіт: в Новім Селі постерунковий поліції відобрав шкільні декларації від громадянина Теодора Степика і тому їх не внесено. — В Дорошеві Малім постерунковий поліції хотів відобрати шкільні декларації, однаже прийшов запізно, бо декларації були вже внесені. Всеж таки робив закиди війтові за леґалізування підписів і страшив, що за то жде його кара і т. д.

Перемиський повіт: В Медиці начальник громади відмовив ствердження підписів; леґалізував їх нотар із Перемишля. Кошти поверх 100 зол.

Мостиський повіт: Староста заказав потверджувати підписи на шкільних деклараціях (напр. в Заріччу).

Рудецький повіт: в Новому Селі комісар поляк відмовив стверджування підписів на деклараціях. — В Чуловичах війт під примусом командата поляка відмовив стверджування підписів на деклараціях.

Самбірський повіт: в громадах Кружики, Сілець і Ортиничі наказні війти відмовили підпису. На телеграфічні жалоби до воєвідства і міністерства не наспіли відповіди.

Ярославський повіт: в Острові війт відмовив ствердження підписів; внесено декларації без урядового ствердження. В громадах Вязівниця і Свята війти відмовили ствердження підписів, заявляючи прямо: „не хце мі сен!"

Камінка Струмилова: в Хренові війт не ствердив підписів на деклараціях і тому не віслано їх до шкільного інспектора.

Любачівський повіт: в Старому Селі комісар громади відмовив ствердження підписів на деклараціях. Громадяни вислали делеґацію (Семка Сявбу і Андрія Петращука) до старости, але він заявив: „не подпіше, бо я не важов".

Борщівський повіт: в Капустинцях війт відмовив ствердження підписів на шкільних деклараціях,

Добромильський повіт: в Тарнаві наказаний комісар Круліцкі не хотів потверджувати підписів на шкільних деклараціях, а коли делеґація поїхала з жалобою до староства, то староста заявив що не може до того приневолити війта. І декларацій не внесено.

Бережанський повіт: шкільний інспектор не хотів на початку прийняти 134 шкільних декларацій за 164 дітей з Понева. Вкінці прийняв, але заявив, що „прийде до села і сам собі збере підписи за такою школою, яка є потрібна".

Дрогобицький повіт: майже не було громади, в котрій комісарі не робили всякого рода перепон а в деяких громадах і поліція. Громадяни Сільця не могли добитися в громадськім уряді ствердження підписів на деклараціях, тому підписи леґалізували у нотаря в Дрогобичі. — В селі Довге Підбуж комісар не хотів стверджувати підписів на деклараціях, а в додатку поліція з Рибника відібрала всі декларації і тая унеможливила виконання прислугуючого права.— Дрогобицький шкільний інспектор не хотів приняти декларацій з Болехівців, а післаних в листі також не приняв, догадуючись, що це шкільні декларації. Тоді батьки вислали ті декларації почтою до шкільної кураторії. — В Добрівлянах поліція заарештувала цілий плебісцитовий комітет.

Та вершком надужиття і самоволі слід назвати рішення старости Вуйцєвіча з Ніску з дня 27. січня 1928 р. ч. 65/пр. Б., яким він завісив в урядуванні начальника громади Александра Бенька в Борках за те, що той згідно зі шкільним законом, виконним розпорядком та спеціяльним міністеріяльним рескриптом потверджував на шкільних деклараціях підписи батьків, які цього від нього домагалися. Аж на такий „подвиг" не спромігся був ні один староста за ери Ґрабського.

Таких і тим подібних фактів безліч. Як серед таких обставин можна було переводити плебісцит за українською школою, можна собі легко уявити. Українські посли і сенатори зберуть певно по своїх округах всі матеріяли надужить спрямованих до ліквідації українського шкільництва та використають їх відповідно на парляментарній арені.

Іван Герасимович.

?? SANO ??

Радянська Україна.

Роковини 14. березня 1923

Вся харківська і київська радянська преса присвятила дуже багато уваги актові конференції амбасадорів з 14. березня 1923 р., яким ця остання признала Польщі суверенні права над Сх. Галичиною. Очевидно, що з тої нагоди в тій пресі ніже словом не згадано про те, що більшовики в ризькому договорі з 18. III. 1921 р. заявили своє **desinteressement** у справі Сх. Галичини і тим дали Польщі великий і корисний атут у її змаганнях на міжнародньому полі, щоби досягти суверенних прав над Сх. Галичиною. Конференція амбасадорів приняла між іншим до відома східні польські границі, визначені ризьким договором, на які згодилися в 1921 р. більшовики і тим самим підготовили акт з 14 березня 1923.

Найбільше уваги з усіх радянських газет присвятив з тої нагоди Сх. Галичині та й взагалі всім українським землям під Польщею орган Центрального Комітету КП(б)У „Комуніст" з 14. березня ц. р. В ньому крім передової статті п. н. „14. березня" і крім мапи наших західних земель на 1-шій сторінці є ще й остання картка всеціло присвячена тим землям. На ній поміщені статті Л. Величка, І. Холодного, Замарстинівського, М. Гаврилова (Про шкільництво), М. Камінюка, Ст. Рудницького (Географічне положення Зах. України), В. Атаманюка і оповідання П. Козланюка п. н. „Шкільний плебісцит". В тих статтях зібрано доволі історичного і фактичного матеріялу відносно історії українських земель під Польщею за останніх вісім літ. Урядовий орган ВУЦВК-ту „Вісти" з 14. березня принесли тільки передову редакційну статтю, присвячену ак-

тоаі з 14. березня 1923 р. і фейлетон Л. Ле...ачка про пятиліття того акту. Поза тим нічого! За те київська „Пролетарська Правда" крім числа з 14 березня ц. р. присвяченого частинно сумним роковинам, принесла в числі з 17 березня ц. р. погляди українських вчених, членів Київської Академії Наук на цей трагічний акт з 14. березня 1923 р. На нього висловили свої погляди академики: О. Корчак-Чепурківський, А. Кримський і А. Тутковський, а далі вчені А. В. Ніковський, О. Гермайзе та П. Кучеренко. З уваги на цензуру не можемо репродукувати заяв названих учених, щоби не наражувати нашого органу на конфіскату.

Загальнож становище української радянської преси до того акту таке, що „єдиним виходом зі становища, єдиним спасенням західньо-українських працюючих мас є цілковите їх визволення від гніту буржуазних політиків та боротьба за робітничо-селянську владу". Ось і весь більшовицький „віз та перевіз".

Турецький міністр про мир.

Комісія розоброєння при Лізі Націй зробила чималу честь Туреччині: спеціяльно заждала із засіданням, щоби в ньому міг узяти участь турецький міністр закордонних справ. Женева памятає, чим був у війні такий один пункт як Дарданелі! Д-р Тевфік Руджі Бей силкувався від першого свого виступу зазначити непримушену волю Туреччини для піддержання миру. Він заявив себе оптимістом, що вірить у можливість спрямувати світ на мирний шлях.

В інтервю з представником „Нає Фрає Пресе" Руджі Бей торкнувся питання балканського Льокарна. Роля Туреччини на Балкані не раз ще може рішити про мир чи війну на цьому півострові, що нагадує Европі невгаслий вулькан. Балканське Льокарно було у свій час проектом грецького міністра закорд. справ, але його не піддержали; воно скінчилось кількома мирними договорами між балканськими державами, які ці держави підписали у власнім інтересі. Туреччина ставиться до усіх цих держав невтрально, бо не має з ними спірних справ. Чи можна перенести зразок франко-німецького арбітражного договору на балканські держави — про це треба би подумати зовсім окремо.

Щодо вступу Туреччини до Ліги Націй то вона домагається рівних прав у комісії розоброєння, до якої її запросили. Туреччина готова причинитись своєю співпрацею для піддержання миру в кожній хвилині. Її відношення до Англії є вповні вдоволяюче. Лишається тільки вирішити спірні питання Моссули та Іраку. На запит, чи Туреччина не думає про зміну своїх дотеперішних кордонів, її міністр закордонних справ відповів — що ні, бо турки не можуть уявити собі перемоги, яка дала би їм кращі здобутки, ніж теперішні умови миру.

В обох випадках: чи д-р Руджі Бей казав щиро те, що думав, чи думав щось зовсім протилежне, він виявив себе талановитим дипльоматом, який зробив загальне симпатичне вражіння у Женеві. Він не вагався, не крутив і на все мав готову ясну відповідь, яка припала до вподоби тим, що хотіли би створити в Женеві готову та ясну ситуацію для Европи. Туреччина, здається, єдина держава, яка програвши останню війну — виграла мир. А цього не можуть сказати про себе навіть деякі держави, які виграли війну.

По львівських подіях.

Відгомін іменин марш. Пілсудського у Львові.

Довідуємося, що слідство в справі знищення портретів марш. Пілсудського і през. держави Мосціцького в залі академічної гімназії при вул. Льва Сапіги ведеться дуже енергічно. Поліція перевела богато ревізій між студентами і гімн. учениками, шукаючи за компромітуючими матеріялами. Між іншим переведено ревізію в помешканні терціяна Григорія Еліяшевського (вул. Захарясевича 1), у якого було на станції кількох учеників з вищих клас гімназії. Кажуть, що на основі найденого у них матеріялу поліція арештувала 3 учеників.

Незалежно від того арештовано 2 студентів університету, а саме студ. політехніки Янів і студ. фільософії Карачкського, яких відставлено до слідчої тюрми при вул. Баторія. Їм обом закидується співучасть у розігнанні учеників середніх шкіл, що йшли під проводом своїх учителів на богослуження до церкви св. Юра з приводу іменин марш. Пілсудського.

У звязку з тими подіями розпускають якісь люди по Львові вістки, що Львівська Шкільна Кураторія має розвязати всі вищі відділи акад. гімназії і зарядити нові вписи. Хто розпускає такі провокаційні поголоски і з якою метою, нам невідомо. Чому за виступ кількох чи кільканацятьох студентів університету мала б покутувати сотки невинної молоді і її батьки?

Коли ми вже при цій справі, то зазначимо, що по нашим інформаціям головним виновником тих подій є не хто інший, а керманич відділу для середніх шкіл в Кураторії п. Сосніцький. Це давний вшехполяк, що має на совісти перенесення багатьох наших учителів „зе вегляндуф службових" на захід. Він нині підшився очевидно під „направників" і він саме був тим, що напирав з усіх сил на те, аби всі українські середні школи, навіть приватні, брали участь в борослуженнях і в академії в Міському Театрі, а потім улаштували в себе поранки в честь марш. Пілсудського, в яких програму мали ввійти обовязково — польські легіонові пісні... Отже на п. Сосніцького спадає вся відповідальність за те, що сталося!

Останні вісти.

СОЙМ І СЕНАТ ЗБЕРЕТЬСЯ 27-го БЕРЕЗНЯ.

Варшава, 27. березня 1928.

Нині оголошено розпорядок президента держави про скликання нових законодатних установ. Розпорядком тим сойм скликано на 27. березня в год. 17.30. Аналогічний розпорядок оголошено про отворення сенату, себто в дні 27. березня в год. 18.30. Оба розпорядки підписані президентом держави і през. ради мін. Пілсудським. Є нестверджені чутки, що през. Мосціцький виїде до Спали, тому в його заступстві отворить сойм і сенат марш. Пілсудський, який відчитає відручне президентове письмо.

СПІР ЗА МАНДАТ ІЗ 18-КИ.

Варшава, 22. березня 1928.

В справі одного мандату з держ. листи із заг. числа 10 мандатів, які одержав бльок непольських народів повстав спір між представниками цих народів. Жиди домагалися, щоби цей мандат признати Іцлерові, якого імя стояло на 11-му місці. Проти цього домагання виступили представники інших народів. Постановлено справу полагодити мирово, а на посередника попросити пос. Барліцького (ППС). Одначе на засіданні не прийшло до вилагоди справи з причини ріжниці думок. Представники німців були за тим, щоби жиди звернулися зі своїми бажаннями до українців, а жиди були думки, що справа належить до цілого бльоку. Тому, що справу годі було полагодити, мир. суд признав свою місію покінченою.

РОЗПРАВА АРЕШТОВАНИХ НІМ. ІНЖИНІРІВ У КВІТНІ.

Берлін, 22. березня 1928.

„Германія" подає з Москви, що найв. суд установив спец. комісію для переведення прискореного слідства проти арештованих нім. інжинірів. Справу тих інжинірів судитимуть разом із справою більшовицьких техніків. Процес не зачнеться скорше як перед 10. квітня.

Кілька вел. американських часописів вислало до Москви телеграму з просьбою, щоби уряд СРСР позволив приїхати їх кореспондентам на процес нім. інжинірів. Більшовицька преса гостро нападає на нім. дипльоматію. На думку більш. часописів дотеперішні вислідки слідства в справі саботажу в Донеччині є вібито сензаційні. Головним обвинуваченим закидають, що динамітом знищили кілька шибів, а часть їх затопили. Підбурювали теж робітників проти радянського уряду. В Рязані над Доном на конференції інжинірів у Донецькій кітловині ухвалено резолюцію, яка похвалює арештування контрреволюційних нім. і більшовицьких інжинірів.

ЖИД. СОЙМ. КЛЮБ.

Варшава, 22. березня 1928.

На нарадах представників сіоністів, вибраних до сойму, постановлено утворити самостійний жидівський сойм. клюб, до якого ввійдуть жид. посли з 18-ки і 17-ки. Разом жид. послів буде 13 і 4 сенаторів. Головою клюбу буде мабуть знову пос. Гертганс. Є тенденція не приняти жид. послів із 1-ки: Вісліцького і Кіршбравна.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50, канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·37—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50, французький франк 0·34·60 0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00 43·60·00, радянський червінець 32·50 32·80.

Золото: 20 корон 36·55·00 36·80·00, 20 франків 34·50·00 34·30·00, 20 німецьких марок 42·50·00 42·80·00, 10 російських рублів 46·90·00—47·30·00.

НОВИНКИ

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом та просимо П. Т. передплатників негайно відновити передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату просимо висилати безпосередньо до Адміністрації. Ціна за місяць квітень 1928 р. виносить 4.50 зол. Рівночасно повідомляємо, що ми днях вислали ми вже письменні пригадки з поданням залеглостей. Дня 7. КВІТНЯ здержимо безумовно дальшу висилку тим, що не вирівнають залеглости.

— **Конфіската.** „Діло" ч. 65 підпало конфіскаті за передову, в якій обговорено відомі події у Львові у звязку з святом в честь марш. Пілсудського в обох українських гімназіях.

— **З Т-ва Наукових Викладів ім. Петра Могили.** Повідомляють нас, що в неділю, 25. ц. м. Т-во Наук. Викладів ім. Петра Могили започатковує серію викладів у Львові. Викладатиме перший дир. Національного Музею д-р Іларіон Свенціцький на тему: „Народне мистецтво" Цей виклад відбудеться в салі „Української Бесіди" (Рутовського 22). Початок в год. 4.30 попол. Українська публика повинна піддержати змагання Т-ва численною участю в його викладах.

— **В 20-ліття смерти Анатоля Вахнянина** влаштовують, як довідуємося, Т-ва „Львівський Боян" і „Сурма" спільний концерт, на якого програму зложаться виключно твори покійного композитора. Концерт відбудеться в перших днях травня ц. р.

— **Яйко помилуваний.** Відомий з процесу 17-ки свідок Петро Яйко, що зізнавав корисно для обв. Івана Вербицького, був, як відомо, засуджений на смерть за отроєння своєї жінки Катерини. За поміч в цій справі був засуджений на смерть і спільник Яйка — коваль Станислав Кухарський. Тепер прийшло з Найвищого Суду у Варшаві орeчення, на основі якого смертну кару Яйка і Кухарського замінено на 20 літ тяжкої тюрми.

— **З судової салі.** У Львові скінчилася 2-днева судова розправа проти Петра Бабяка з Сухої Волі коло Городка, який убив вистрілом з кріса в скритовбийчий спосіб Сенька Трибулю. Бабяка засуджено на 4 роки тяжкої тюрми. Співобвинувачених товаришів Бабяка, які доставили йому кріс, увільнено.

— **З хроніки самогубств.** У середу пополудні найдено на Високім Замку у Львові кільканацятьлітнього хлопця з перестріленим чолом, в якого руках був револьвер. Нещасний помер в дорозі до шпиталю в кареті ратункового поготівля. Стверджено, що він називався Сліпко і був учеником промислової школи. Причина його самогубства невідома. — В почекальні зал. стації в Бурштині хотіла отруїтися амоняком учителька зі Львова Емілія Ситецька. Її перевезено найближчим поїздом до Львова в тяжкому стані.

— **Ліки з бацилями.** В СРСР вийшов новий суворий розпорядок, який має на меті боротьбу з переносинами недуг через аптики та ліки. Яке це дивне, а таки правдиве: аптики та ліки грають велику ролю при поширенні ріжних заразливих недуг, коли в аптиках зустрічається поруч себе юрба здорових і недужих і коли аптикарські помічники не дуже дбають про чистоту своїх рук. Через рецепти та гроші бацилі мандрують до ліків, якими має пацієнт лічити себе. У Львові грають мабуть аналогічну ролю розсадників бацилів трамваї на лініях, що возять щоденно сотні недужих до шпиталів. Можна сумніватись, чи ці трамваї знають, що таке дезинфекція. А бідні кондуктори, навіть якби хотіли, не мають змоги на кінцевих стаціях вимити собі рук, які можуть іти на гигієнічну виставку замісць ілюстрації: як поширюються бацилі.

— **Каріера англійки.** Льондонська громадянка Нансі Ан Мілер вийшла в Бомбаю замуж за магараджу з Індоре. Вона приняла релігію свого мужа і хоче виконувати всі обряди та звичаї індійських підданих, які дивляться неприхильним оком на такий нечуваний мезальянс свого володаря. Весільна церемонія мала весь „східний блеск": хоровід слонів, вкриті дорогоцінностями одяги, дарунки, танці, молебні. Нова магараджі (жінка магараджі) пішла підчас шлюбу на могилу королеви Агальябай, що панувала в Індоре 150 тому і була славна із добродійности. Величанську суму, яку „молода" одержала від мужа як дарунок, вона роздала між бідних. Магараджа має майно в сумі 200 міл. дол.

— **Стара історія старої молодости.** Поворот до молодости в поважнім віці є одним із явищ сучасної жіночої моди. Коли все кінчиться ще на моді і на 40 роках — пів-біди. Але коли ця молодість хоче обдурити своїх 60 літ, тоді повторяється історія сестри кайзера Вільгельма, що повірила в любов 20-кількалітнього Зубкова. Ось новий приклад із Льондону. 60 літна вдова міліонерка Сара Уайт робить знайомість із 23-літним сальоновим гулякою. Він стає її невідступним приятелем у самотній палаті, на балях, у театрах. Коли Андерсон Евстахій бачить, що пані Уайт починає вбиратись, як 30-літня молодиця, він розуміє, що можна в неї позичати 10.000 фунтів; пізніше 5.000 фунт. на відновлення своєї неіснуючої вілли, яку він хоче гарно приготовити на літо для пані Уайт; пізніше ще 5.000 фунт., щоби заплатити відступне одній танцюристці, з якою він мав колись роман і двоє дітей, а якої хоче тепер позбутись, щоб оминути скандалу в пресі — виключаю з огляду на паню Уайт. Після цього всього пані Уайт не хоче вже й бачити своїх 20.000 фунтів, але тих двоє бідних дітей, для яких батько Евстахій потрібує знову 1000 фунт. Бо вона любить страшенно діти. Евстахій приводить їх до неї. Але він забуває, як вони називаються; забуває подвійно: як називається цей робітник, в якого він їх виповичив. Пані Уайт довідується вкінці правду, а пан Евстахій утікає від неї, як повинен утікати кожний 23-літній молодець перед 60-літньою жінкою з претенсіями на молодість і... з міліонами. Поліція зловила молодця як за десятою горою, за десятою рікою.

— **Рекорди.** На словенсько-італійськім кордоні в містечку Лісе живе міліонер Франц Крайнар... ні — „живе" це занадто добре слово для його животіння. Від 22 літ він не виходить із своєї кімнатки під дахом і не виходить добровільно, щоби додержати слова, яке дав сам собі, коли дівчина, з якою хотів женитись, не хотіла стати його жінкою. Він забожився, що все життя не вийде з кімнати і від 22 літ додержує обітниці. Від 15 літ нікого не говорить. Якби не те, що до його майна має претенсію його рідня, яка почала процес, світ не знав би про такий рідкий приклад сильного почування. Можливе, що якби не майно, яке дозволяє Крайнарові лежати весь день на ліжку, то примус праці дав би йому змогу забути своє нещасливе кохання. — Молодий париський письменник Дютель установив такий рекорд: він виголосив свою оборону в суді проти свого домовласника... віршом. Судді з меншою літературною освітою, як париські, могли би може йому закинути, що така оборона „неважна". Та чому життя не може наслідувати літератури, коли література наслідує життя? В театрі нас не вражає ні трохи, коли люди виправдують себе віршом. Чи судова розправа не нагадує часто театру?

— **Світова всячина.** В Австрії та Німеччині зменшилось за останні місяці число безробітних. — Індійський пророк Магатма Ганді, що заповідав свою смерть і подорож по Европі, вибрав покищо цю останню і вибирається до Англії, Франції, Німеччини, Швайцарії та СРСР. — У Лінцу при розкопках каналів найшли нові цінні памятки з римської доби. — Нюйорські журналісти приїхали літаком до Будапешту. — В мадярськім містечку Сольт вибухла в кіні пожежа від іскри динамомашини: 3 особи згоріли, 60 ранених. — У лайпцігськім університеті признали предмет журналістики як один із тих, з якого можна здавати державні іспити. — Видавець монархістичної паризької „Аксіон Франсез" арештований у свій час разом з Доде звільнений. — Шварцбард, не добившися права вїзду до Палестини, вертається в Париж.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича) Перерва.

Міський великий театр:

23-го г. 7·30 веч. „Гамлет".
24-го г. 3 попол. „Страшний двір", вистава для шкільної молоді.
24-го г. 7·30 веч. „Гамлет".

Міський „Театр Новин":

23-го г. 8 веч. „Лише Ти..."
24-го г. 8 веч. „Лише Ти"...

КІНА.

„Апольо": „Польонія Реститута".
„Палас": „Тайна ресторанного кабінету".
„Лев": „За міліон доларів".
„Фатаморгана": „Обіцяна земля".

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Мирон Левицький син о. Николая з Підбережа, медик, по довгій а важкій недузі помер в домі своїх родичів дня 18. березня 1928 в 34. році життя. Похорони відбулися 17. березня. Перебув світову хуртовину, де набавився грудної недуги. По розвалі Австрії вступив в ряди УГА. і яко поручник брав участь в визвольних боротьбах до кінця. Помимо підірваного здоровля, удається з Вел. України прямо до Праги на медичні студії. Тут серед найтяжших обставин старається якнайскорше покінчити студії. Одначе червак, започаткований у війні, точить його груди. Не помагають жадні лікування ані поради, він старається всіми силами добитись скорше свого кусника хліба. Та Ангел Хоронитель переводить його на іншу дорогу. Він будучи вже у піли своїх студій, чуючи свій грізний стан здоровля на чужині, далеко від Родини, останками сил добивається перед трьома тижнями під рідну стріху. Та тут неумолима смерть не позволяє йому тішитись довше теплом родинним і по трьох тижнях перериває нитку його життя-терпінь. Хай рідна земля, котру так любив буде йому перою. 1760 1—1

В ШЕСТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ
бл. п. мистця-співака
Олександра Мишуги
почесного Члена й Добродія Ремісничої Бурси у Львові й інших українських культурних товариств, відправиться
Поминальне Богослуження
в неділю дня 25. березня 1928, в 12-ій год. в полудне, в Архікатедральній Церкві св. Юра, на яке Львівське Громадянство запрошує
Рада Рем. Бурси і Виділ Музичного Т-ва ім. Миколи Лисенка у Львові.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру дир. В. Карабіневича:
Підтайні:
24. III. День і ніч.
25. III. Воскресення.
Завалів:
26. III. Вихрест.
27. III. Воскресення.
Негайно до хору приймуть сопрана і тенорів. 2—3

Заходом хлопячої школи ім. Т. Шевченка відбудеться в неділю 25. березня н. р. в 17·50 год. в салі „Академічного Дому" при вул. Сулісього 21 Концерт враз з представленням в честь Т. Шевченка, на які Старшина Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка усіх українських громадян отсим запрошує. Являться численно! Весь дохід призначений на докінчення будинку школи. 1-2

Будова Народного Дому у Львові-Богданівці буде предметом нарад Надзвичайних Загальних Зборів Читальні „Просвіти" на Богданівці дня 25. березня 1928 в год. 3. попол. Проситься о живу участь членів і гостей як з Богданівки так зі Львова. — Виділ Читальні. 1-1

Муз.-драм. Кооп. „Українська Муза" в Золочеві 25-го березня г. 12 в пол. і год. 8 веч. в Золочеві салі Т-ва М. Шашкевича — Ювілейне Свято української народньої пісні. 1759 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БЮРО ПРОХАНЬ, Львів, Оссолінських 6. приймає переписування на машині всяких листів, скриптів, прохань і т. п. 1765 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг нервів, серця і шлунка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1055 Пересвітлення Рентгеном. 15—24

М. Возняк
Ів. Белей і Ол. Кониськи
до звязків Галичини з Наддніпрянщиною в 80 рр. XIX в.
Ціна 50 сот.
На почтову пересилку 20 сотиків.
НАБУТИ МОЖНА
в Адміністрації „Діла" — Львів
Ринок ч. 10. 2—3

Позір Рільники!

ТОМАСИНА

легко розпускається, негайно ділає, стверджує це наука і практика на тисячах навозових досвідах
з весняними засівами.
Томасина є заразом найдешевшим і найуспішнішим фосфоровим навозом
Марка Зоря
5-7
Цінники і поучення даром і оплатно.
Йосиф КАРРАХ
ЛЬВІВ, КОСЦЮШКА 18.
Догідні кредитові умови.

Присилайте передплату!

Звичайні Загальні Збори

Товариства „Українська ремісничa і промислова бурса" у Львові
відбудуться в неділю 1. квітня 1928 в 11. год. передпол. в домівці Т-ва „Зоря" у Львові при Вірменській вул. ч. 25 зі слідуючим денним порядком: 1) Отворення зборів, 2) Відчитання протоколу, 3) Звіт секретаря з діяльности в р. 1927/8, 4) Звіт контрольної комісії, 5) Уділення абсолюторії за минулий рік, 6) Вибір голови, 3 членів Ради, 2 заступників, контрольної комісії і почесного члена, 7) Внесення і запити. В разі браку комплету збори зачнуться без огляду на число присутних в год. 11·30. — За Раду Товариства: о. Евсевій Бачинський голова, Евген Винярський секретар. 1761 1—1

Подяка.

Божою волею відійшов від нас на вічний сон найдорожчий наш син, брат і вуйко Мирон Левицький. Отсею дорогою опечалена Рідня складає щиру подяку Вп. Панству Деканам Шпіперам зі Солунова, о. Ігуменові Бжуховському з Гошева за прекрасну надгробну бесіду, Вп. Панству Стерпюкам з Гошева, Вп. Панству Лопатинським з Гозієва, що зволили ласкаво прибути і словами розради злекшити наш біль, Всч. о. сот. Косоновському з Чолган, Всч. о. Базилевичу з Книжолуки та ще раз дякуємо Всч. оо. Духовним, що були ласкаві послужити перед і в часі похорону, а окремо Всч. о. Лопатинському за прощальне слово при виносі домовини з хати. Дякуємо також п. Нудови місц. управителеві школи і П. Панству Ломишам управителям школи з Типча. Дякуємо дякам з Гошова, Гозієва і Підбережа, котрі своїм співом причинились до звеличання сумного обряду, рівнож парохіянам з Типча і Підбережа і всім тим, що устно чи письменно виявили нам свої щиросердечні вирази співчуття.
1-1 1760 а) РІДНЯ
Підбереже 20. III. 1928.

Комунікат.

Управа Каси Хорих міста Львова пригадує П. Т. Хлібодавцям, які обезпечують домашню прислугу або сторожів реальностей, що від 1. січня 1928 р. не пересилає їм обчислень складок (платничих листків) ані не висилає інкасентів по належитости за обезпечення вище згаданих осіб.

Затямити треба, що **за служницю належиться зол. 4·73 а за сторожа зол. 3·68 у місяць.**

Гроші пересилається Касі Хорих на Рахунок Почтової Щадниці ч. **145.291,** не вижидаючи упімнення кождого місяця з гори.

Посвідки вплати Почтової Щадниці можна купити в кождій почтовій філії у Львові.

Якщо складка не буде прислана у тому самому місяці, за який вона належиться, допише Каса Хорих відсотки (24% річно) і стягне відтак всю належитість разом з коштами під екзекуційним примусом.

Львів, 20. березня 1928.
Христовський Михайло, предсідник.
Щирек Ян, директор.

Ширіть наш часопис!

„Берзон" на недільну обуву!

Ношення твердих шкіряних запятків, а ще підбитих підковками викликує тяжкий хід. Ношення гумових запятків БЕРЗОН дає легкий, гнучкий і тихий хід. Спеціяльно для жіночого черевика і для молоді є запятки БЕРЗОНА скромною елеганцією, не полученою з більшим видатком. Гумовий запяток БЕРЗОН є витреваліший від шкіри і удержує обуву в добрім стані.

Підчас слоти запяток БЕРЗОН є незрівнаний. Шкіра пересякає вогкістю, стає мягкою і швидко витирається. БЕРЗОН не піддається вогкости, не тратить форми, хоронить обуву і тому дуже оплачується.

В Америці як селяни так і міщани носять на своїй обуві гумові запятки. Носіть отже і Ви черевики з гумовими запятками БЕРЗОНА. Одна проба вистане і будете вдячні за раду. Прибийте отже негайно до Ваших недільних черевиків гумові запятки БЕРЗОНА. 1556 7-6

ГОДИННИКИ тільки найлішних фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків зі найлішої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх, Львів,** пл. Марійська ч. 5. 3 71-2

ХІДНИКИ, портьєри, меблеві матеріяли, найдешевше **ВАНК,** пл. Марійська ч. 5. І. пов. 7-2

ДОБРОГО ЧЕЛЯДНИКА до мішаних робіт пошукує шевська робітня українських інвалідів, Львів, св. Софії 25. 1761 1-2

ПАРОХІЯ в місті з державною гімназією, залізницею в місцем, 2.000 душ, будинки й церква в добрім стані до заміни. Зголошення під „Парохія" до Адміністрації „Діла". 1758 1-2

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає Ганак, Підсудської ч. 21, І. пов. 9-10

ПІСНІ на мішаний хор висилає Музична Накладня „ТОРБАН", Львів, Оссолінських ч. 6. Катальоги даром. 4—10

Присилайте передплату!

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Вирібня радіових апаратів
„RADIONE" у Відні
Сензаційна новість.
Найновіші, найліпші радіові апарати
Складові части.
Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виїм. шлеського воєв.)
„Gekaem" С. З О. П.
Підприємство для краєв. і загран. торговлі
ЛЬВІВ, пл. Марійська 8.
1—6

Звичайні Загальні Збори

Тов. „Зоря" у Львові
відбудуться в неділю дня 25. марта 1928 о год. 10 перед полуднем в салі Тов., вул. Вірменська ч. 25.
Порядок нарад Зборів: 1) Відчитання протоколу; 2) Звіт з діяльности; 3) Звіт касовий; 4) Звіт ревізійної комісії; 5) Внесення Управи; 6) Вибір Управи; 7) Внесення членів. — Примітка: Якщо о год. 10 не збереться достаточне число членів, то о год. 11-ій відбудуться повторні Загальні Збори. — Управа.
1714 2—2

Подяка.

Високоповажаному Панови **Д-ру Зеновію Левицькому** Директорові шпиталя в Колонії складаю прилюдну подяку за удачне переведення у мене 85-літної старушки операції і уратовання мене від нехибної смерти. Хай Бог надгородить. 1763 1—1
Людвика з Кравців Мінкуш.

Стасефуртські потасові соли

30 32 прц. — 40 42 прц.

дають богатий збір.

При закупні високопроцентових потасових солей заощаджуємо перевозові кошта, час і працю. Вказівки і цінники безплатно і оплачено.

Иосиф Каррах, Львів, Косцюшка 18.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 68 (11.321). Львів, неділя 25. березня 1928. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польсько-німецькі торговельні переговори.

Менше-більше від року тягнуться між Польщею і Німеччиною переговори про заключення торговельного договору. Постійно їздять спеціяльні делеґації будь до Берліна, будь до Варшави, то знов балакають на цю тему німецький посол у Варшаві з польським урядом або польський в Берліні з німецьким, Штреземан вічно конферує зі Залеським і т. д. — а справа тільки дуже помалу посувається вперід. В грудні мин. року обі сторони заключили тимчасовий договір про торговлю деревом, але головний предмет переговорів: трактат і далі остается „на варстаті“. На днях навіть появилася була вістка в пресі, що німці взагалі переривають переговори. І зачнуть їх вести знову щойно після покінчення виборів, перед якими саме тепер Німеччина стоїть.

Справа не булаб сама по собі ані надто цікава ані важна, якби не факт, що під цю пору між Німеччиною і Польщею офіціяльно взагалі нема жадних торговельних взаємин. Бо, як відомо, від літа 1925 р., себто від більше чим двох літ між Німеччиною і Польщею існує стан формальної торговельної війни. Яка причина цеї війни?

Накидаючи Німеччині силою версайський мировий договір і визнаючи в нім західні кордони Польщі (за виїмком Гор. Шлеська і т. зв. коридору) — союзники, між іншими, приневолили Німеччину впускати на німецьку територію до 1925 р. по 20.000 тон польського вугля — без жадного мита. Така постанова рівналася скритому обовязкові Німеччини платити Польщі місячну контрибуцію у висоті дарованого їй мита з додатком надвижки між сильно dumping-овими тоді польськими і високими німецькими ринковими цінами вугля. Отся постанова версайського трактату мала теж на ціли настроїти прихильно для Польщі горішно-шлеських вуглевих баронів і гор.-шлеське населення, яким таким чином давалося управилейоване, рівняючи з німецькою частиною Гор. Шлеська, становище і можність великих зарібків. Німеччина скреготала зубами але мусіла погодитися. Та ясно, що, як тільки минув означений в версайському мировому трактаті згаданий речинець — не захотіла довше бути контрибуентом Польщі. Знов Польща, річ природна, засмакувала в такій вигідній для себе „економічній“ позиції і з обуренням відкидала домагання Німеччини балакати з нею як рівний з рівним та заключити правильний торговельний трактат. Польща, за тодішнього урядування Вол. Грабського находилася під сильним політичним впливом Франції, яка знов натискала на Німеччину зі заходу і вшехполяки взагалі дуже горячо пропагували ідею економічної війни з Німеччиною як одинокого середника ратунку перед майбутньою загладою польського промислу від німецької промислової конкуренції — словом: ідея торговельної війни Польщі з Німеччиною висіла тоді, так мовити, в повітрі і справді до неї прийшло. Літом 1921 р. обі сторони розійшлися в найбільш ворожому настрою та відмежувалися одни від другого височезним муром митних оплат і заказів імпорту. Такий стан тріває до нинішнього дня.

Який є загальний біланс тієї торговельної війни для Польщі і Німеччини?

Наш земляк, п. Борис Ржепецький, відомий співробітник головного органу Левятана „Пшеґльонд-у Ґосподарч-ого у Варшаві і спеціяліст по питанню закордонної торговлі Польщі прочитав недавно у Варшаві публичну лекцію, в якій на підставі статистичних дат і діяграмів цифрово виказав, що Польща на триваючій торговельній війні з Німеччиною — безсумнівно виграла. І дійсно так воно є.

Польща має всі дані на державу промислову. Має всі потрібні для великого промислу сирівці, головно вугіль і тільки потребувала певного респіро для того, щоби, так сказати: скріпитися, станути на ноги. Якби великий німецький промисл зі своєю першоклясною організацією, своєю силою капіталу і кредиту був тоді звалився на Польщу — польський промисл мусів би був заломитися і скапітулювати перед німецькою конкуренцією. Отже торговельна війна з Німеччиною була в даний мент для Польщі життевою необхідністю. Тим паче, що майже зараз станув Польщі в пригоді довгий, трохи не пів року тріваючий страйк англійських вуглекопів і польський вугіль вспів захопити покинуті англійцями, головно північні вуглеві ринки.

Одначе, як воно й не диво, не дуже втратила на цій торговельній війні і Німеччина. Причина цього, здавалось би, загадочного факту лежить в основній переміні цілої структури післявоєнного господарського життя в Німеччині. До війни Німеччина була державою, якої промисл здебільшого був наставлений на дешеву, не зовсім вибагливу, масову продукцію. Після війни Німеччина нагло опинилася око в око перед цілим лісом митних кордонів. Всі сусіди Німеччини стали державами з промисловими тенденціями по крайній мірі на рівні з нею: Чехо-Словаччина, Австрія, Франція, ну й Польща. Отже Німеччина бистро змінила фронт і приноровилася до обставин. Вона перевела дві речі: 1. До найвищого ступіня зраціоналізувала своє народнє господарство, а в першу чергу промисл; 2. перейшла до продукції високо-кваліфікованих, спеціяльних дібр. І тим вона знов здобула для себе „місце на сонці“ в сімї культурних народів світу. Всупереч всім постановам версайського трактату і драконської політики сусідів.

В результаті нині положення таке, що світ — хоче чи не хоче — мусить купувати і німецькі анілінові краски, і аспірину, і сальварзан, і прецизійні оптичні інструменти, й електротехнічні знаряди, машини і безліч всіляких інших виробів, на які Німеччина має монополь — до речі: найбільш справедливий і раціональний монополь, бо монополь твору духа людського...

Польща в цім випадку не творить жадного виїмку і таємницею „Полішинеля“ є факт, що до Польщі, невважаючи на торговельну війну з Німеччиною, йде головно через Австрію й Чехо-Словаччину маса німецьких продуктів, бо... так мусить бути. Це, розуміється, не значить, що Німеччина не є заінтересована в заключенні торговельного договору з Польщею. І ясно, що для промислової держави в ролі Німеччини кожне поширення ринків її збуту є пожадане і корисне. Одначе такий трактат є, без сумніву, тепер так само корисний і потрібний для Польщі. Коли не більше. І тут причина, чому Німеччина тепер ані не дуже спішиться ані не надскакує коло Польщі. Тільки балакає з польським контрагентом по діловому...

Ми забуваємо про факт, що Польща до сьогоднішнього дня на ділі не має жадних господарських взаємин з двома найбільшими і найцінніщими своїми сусідами: Німеччиною і СРСР. Чи треба доказувати, на скільки господарське положення Польщі булоб краще, якби вона торгувала з одним і другим сусідом?... Чи і на скільки Польща договориться до чого з більшовиками — боги знають. Але, що з Німеччиною вона договоритися може і повинна — про це нема жадного сумніву. В чому отже причина, що переговори йдуть так пиняво?

Перш усього Польща цілком без потреби внесла до переговорів економічних — політичний момент. Німці цілком слушно домагаються для своїх купців права свобідного вїзду на польську територію, права відкривати де захочуть крамниці та склади, купувати доми і взагалі під кожним оглядом повної охорони правної для своїх громадян. Знов Польща, слушно чи неслушно, боїться, що як вона на це домагання пристане, то німецькі купці хмарою нахлинуть до Польщі і заллють всі західні „креси“. Польща хоче вкінці пристати на німецьке домагання але жадає виїмку для прикордонної західної стрефи. Та Німеччина ніяк не хоче пристати на такий виїмок. Це одна справа. А друга.

Німеччина напружує всі свої сили, аби по змозі найшвидше стати цілком незалежною від ввозу харчових продуктів зі закордону і під харчовим оглядом дійти до автаркії (самовистарчальности), себто могти виживити ціле своє населення плодами німецького рільництва. Німеччина сподіється добитися цього стану шляхом найбільш совершенної під науковим оглядом техніки хліборобського діла і на цім полі працює там тисячі теоретиків і практиків. Також львина пайка капіталу німецького віддана на услуги німецького рільництва, який, на ділі, користується ним без жадних перешкод і в довільній діловости (довгоречинцевий рільничий кредит, кредит на відбудову і прч.) Рівень цей на німецькі рільничі і взагалі хліборобські продукти приноровлений до високого загального рівня цін у Німеччині і є, рівняючи з польським, теж високий. Зрозуміла отже річ, що представники німецьких хліборобів дуже енергійно виступають проти заключення торговельного договору з Польщею, доказуючи, що потім дешеві безроги з Польщі і взагалі польське рільництво підкосить екзистенцію німецького рільництва.

Значить: врешті-решт ситуація цілком перемінилася. Тепер Польща більше потребує торговельного трактату чим Німеччина. І потребує на ділі. Як потребує — чує добре на власній шкурі кожен наш мужик. Наслідком зачинення німецьких ринків (а тепер мабуть і чеських) ціни на худобу і безроги, себто на одинокий продукт, який дає грошевий дохід нашому селянинові, — є тепер в Польщі смішно низькі. Плекання худоби і безрог не вертає навіть вложених на них коштів. І це є причиною страшної матеріяльної скрути всього польського хліборобського, а теж і нашого, стану.

Найліпше отже булоб, якби санаційний уряд перестав горо́їжитися і дав Німеччині такі рекомпензати, котрі дозволилиб німецькому урядові перевести торговельний трактат навіть проти волі німецьких аґраріїв. Але не відомо, чи це можливе, бо не зважаючи на всю війну з вшехполяками, санаційний уряд є по своїй психольоґії більше вшехпольський, чим це багатьом здається...

Д-р Павло Лисяк.

Sąd okręgowy karny we Lwowie dnia 8 marca 1928. Pr 18/28/7. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie jako Trybunał prasowy po przeprowadzeniu na dniu dzisiejszym rozprawy głównej wskutek wniosku Prokuratora [illegible] tut. [illegible] o orzeczenie konfiskaty Nru 126 czasopisma „Diło“ z daty 9/6 1927 i Nr. 147 tegoż czasopisma z daty 5/7 [illegible] zawyrokował: Po myśli przepisów z art. 38 i 82 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia [illegible] maja 1927 Nr. 358 Dz. up. orzeka się konfiskatę czasopisma „Diło“ z daty [illegible] 1927 Nr. 126 i czasopisma „Diło“ z daty 5/7 1927 Nr. 147, których zajęcie dokonane na dniu 8 czerwca 1927 i na dniu 4 lipca 1927 przez Dyrekcję Policji we Lwowie zatwierdza się [illegible] orzeczeniem tut. [illegible] Sądu jako Trybunału prasowego z dnia 10 czerwca 1927. L. cz. Pr. 34.2. i z dnia 7 lipca 1927. Zarazem wydaje się po myśli [illegible] z art. 40 powyższego rozporządzenia nakaz zniszczenia powyższych druków a po myśli przepisu z art. 41 tegoż rozporządzenia zarządza się ogłoszenie tego orzeczenia w gazecie rządowej i wywieszenia na tablicy sądowej i poleca się odpowiedzialnemu redaktorowi czasop. „Diło“ ogłoszenie niniejszego orzeczenia o konfiskacie w najbliższym numerze czasopisma „Diło“ z zachowaniem warunków art. 30 i 35 cytowanego rozporządzenia. Powody: Treść zamieszczonego w czasopiśmie „Diło“ Nr. 126 z 9/6 1927 pt. „Do widomu ukraińskoho hromadianstwa“ w ustępie od słowa „bo naszu“ do słów „Polsky“ usiłuje pobudzić do wywołania względnie pogłębienia rozłamu wrogiego między dwiema narodowościami, w szczególności usiłuje [illegible] narodowość ruską przeciw narodowości polskiej [illegible], iż [illegible] zawiera [illegible] wym [illegible] wyjątkowo z § [illegible] uk. — Treść zamieszczonego w Nr. 147 „Diło“ artykuł pt. „Wid[illegible] i komunikaty“ w ustępie od słów „my narid“ do słowa „wrajemo“ usiłuje pobudzić do wzgardy i nienawiści przeciw jednolitemu związkowi Państwa Polskiego, zawiera przeto istotne znamiona zbrodni z § 65 s/ uk.

[illegible]

На маргінесі німецько-радянського напруження.

ГОЛОСИ РАДЯНСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ ПРЕСИ.

Німецька преса дає широкі коментарі з арештувань у Донецькому басейні, при чому наводить голоси радянської преси, настроєні на загальний тон обвинувачення на адресу Німеччини. „Рабочая Газета“ доказує, що арештована в Донецькім вітовині родина Колодубів, з царськими симпатіями, давніше на службі Денікіна, у порозумінні з чужинними урядовцями систематично підтримувала між робітниками ворожий настрій до радянської влади і нищила весь технічний апарат копальні. Між інженірами було чимало давних власників, які розкрадали фабричне майно.

„Ізвестія“, що є виразом офіційної думки кажуть, що німецьке становище у відношенні до арештувань у Донецькому басейні є незвичайно характеристичне для всього міжнародного наступу на СРСР. ціло-

[illegible]ного відділу з метою перервати [illegible] монополь закордонної торгівлі. Цей [illegible] стоїть у звязку з англійською [illegible] проти радянського золота в Америці і [illegible] між іншими [illegible] протирадянської кампанії в Швеції, Японії, Польщі та навіть Англії, що Німеччина [illegible] відречеться незабаром свого рапальського договору з СРСР.

На це відповідає „Берлінер Тагеблят“, що всі ці конструкції радянської преси збудовані у воздусі. Неприхильний настрій німецької преси до СРСР був безпосереднім [illegible], які [illegible] радянська преса з нагоди арештування німецьких інженерів. Радянська політика стала щораз більше самотною, тому, що принципіяльно [illegible] Німеччину. [illegible], що Німеччина [illegible] намір перейти в протирадянський табор найкраще [illegible] факт, що навіть тоді, коли радянські представники заявили, що готові зірвати переговори про відновлення торговельного договору, Німеччина не [illegible] пропонувати свій капітал як вклад у підприємство „Золотих [illegible]“.

На загал німецька преса заховує дуже [illegible] тон у всій справі Донецької змови і жде на вислід слідства. Вона є виразом [illegible] у німецьких торговельно-промислових колах, які бажали би вдержати з СРСР якнайкращі та по змозі тісні зносини, але на [illegible] ґрунті. В міжчасі, коли цей ґрунт став настільки хитким, що німецькі промисловці не є певні за свій капітал вложений у підприємства на терені СРСР, а фаховці, [illegible] туди наражені на втрату життя, Німеччина поневолі зрікатись буде щораз більше спроб до піддержання торговельних взаємин із СРСР.

У. Н. С. перед ліквідацією.

Останній „інтерес“ хлібоїдів.

Наші хлібоїди зпід стягу Даниловича, що провалилися соромно при виборах, стратили в опінії своїх хлібодавців рацію іституваня, бо з наложених на них обовязків, завдяки відпорности і свідомости нашого населення, не могли виконати нічого. Тому польські можновладці приступили в короткій дорозі до ліквідації У. Н. С-а і його органу „Селянський Прапор“, розсиланого масово й безплатно на всякі українські адреси.

І ось хлібоїдські „політики“ з „Селянського Прапора“, бачучи свою неминучу політичну смерть, забажали на відхіднім зробити ще один, тим разом уже мабуть останній, „інтерес“. А саме адміністрація „Сел. Прапора“ порозсилала на днях до відборців цієї рептильки письма з доманням заплати за читання того органу. Домагання стилізоване в формі категоричній — і це заслужена кара для всіх тих наших людей, що лакомилися на папір і не завертали цієї польської рептильки назад до адміністрації...

Ось відпис одного такого упімнення:

„Всечесніший Отче! Маємо честь звернути Вам увагу, що наколи оказового числа не одержали ми з поворотом, або Ви письменно не виповіли нам передплати, умова абонаменту мовчки заключається. Відбирання Вами „Селянського Прапора“ через повних два роки з почти і неплачення передплати є достаточним доказом, що Ви користали з нашої власности, проте вирівнання залеглої передплати за час побирання часописей є правною конечністю. Для нас доказом в тім рівнож є картка передплати, яка находиться на місцевій почті, доказуюча, що Ви не відмовляли відбору часописі, тільки цілий згаданий в рахунку час її відбирали. Коли це друге в ряду упімнення не осягне висліду, прибудуть судові кошта. Зазначуємо, що ми внесли до Суду в Станиславові понад 50 таких справ і всі ми виграли. Судові кошта виносять від 10—20 зол. Адміністрації „Селянського Прапора“ прислугує право скаржити залеглости в Станиславові, позаяк зробили ми відповідне судове застереження. Віримо, що Ви не допустите до того, щоби ми спрямували Ваш рахунок на судову дорогу, тільки ласкаво відворотною почтою вишлете залеглість з коштом кореспонденції. З поважанням: (печатка адміністрації і підпис)“.

В прилозі доданий рахунок за передплату від 1. січня 1926 р. на суму 15 зол. 90 сот.

Ясно, що ці письма є наслідком започаткованої ліквідації УНС-а після виборів. Коштом панським хлібоїдські проводирі хотять зробити ще на відхіднім бодай цей „інтерес“.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

V. Виборчі підсумки на суцільній українській території під Польщею.

2. Підсумки сенатських виборів.

Підсумки зі сенатських виборів у даному випадку не мають самостійного значіння. Вони є лише кориснішою або відемнішою коректиною соймових виборів та їх вислідів. Всеж таки годиться занотувати й цифри, які подають нам сенатські вибори.

На суцільній українській території під Польщею віддано кругло 1,680.000 голосів. З того на польські листи впало 845.000 голосів (около 50 проц.), на українські листи 725 тисяч (понад 43 проц.), а на жидівські листи около 110.000 голосів (около 7 проц.).

Означена нами територія вибирає 24 сенаторів (після полишення 2 мандатів в користь польської території львівського воєвідства). З огляду на те, що ця територія має на основі польського перепису з 1921 року кругло 6,750.000 населення (4,620.000 українців, 1,430.000 поляків і 700.000 жидів), то один сенатський мандат припадає кругло на 280.000 населення. На основі кількости населення українці повинні одержати 17 мандатів, поляки — 5 мандатів, а жиди 2 мандати. На основі одержаних голосів полякам припало би 12 мандатів, українцям — 10 мандатів, а жидам — 2 мандати. Тимчасом поляки здобули 14 мандатів, українці — 9 мандатів, а жиди — 1 мандат. Всі польські мандати належать „Безпартійному Бльокові співпраці з урядом“, з 9-ти українських мандатів 7 мандатів належить Україн. Нац.-Дем. Обєднанню, 1 радикалам і 1 сель-робам (правиці), жидівський мандат здобули сіоністи.

Поодинокі українські партії здобули таку кількість голосів:

а) Українське Нац.-Дем Обєднання:

		процент всіх укр. голосів
в Сх. Галичині	309.800	
на Волині*)	33.589	
на Поліссі	14.431	
разом	447.820	61.00

б) Українська Соц.-Рад. Партія:

в Сх. Галичині	117.278	
на Волині	30.608	
разом	147.886	20.00

в) Українське Соц. Сел.-Роб. Обєднання (листа 8):

на Волині	44.459	
на Поліссі	12.226	
разом	56.685	8.00

г) Русское Народное Обединеніе:

в Сх. Галичині	24.872	
на Волині	1.793	
на Поліссі	4.958	
разом	31.623	4.00

ґ) Сель-Роб-Лівиця:

в Сх. Галичині	29.251	4.00

д) Українська Партія Праці:

в Сх. Галичині	3.779	0.50

В порівнанні з відсотковим відношенням голосів при виборах до сойму наступили деякі зміни. Старі партії, з традицією, як УНДО і радикальна партія мали більші успіхи у зріліших віком виборців, як партії нові, соціялістичні (сель-роби) або віджиті (кацапи). Зате відсоткове відношення між поляками й українцями погіршилося в некористь українців.

Як і при соймових виборах, польська, проурядова „одинка“ йшла побідним походом за нашими лівими партіями у воєвідствах: станиславівському, волинському і поліському.

*) З волинських і поліських голосів не віднімаємо нічого для Сел. Союзу і жидів, лишаючи для них понад 20.000 голосів з Холмщини і Підляша

4. Склад Українського Парляментарного Представництва:

А) Соймове Представництво:

Особовий склад Українського Соймового Представництва є такий:

а) Посли Українського Нац.-Дем. Обєднання:

1. Д-р Баран Степан, адвокат,
2. Д-р Біляк Степан, адвокат,
3. Д-р Блажкевич Іван, адвокат,
4. Великанович Дмитро, учитель,
5. Вислоцький Олександер, господар,
6. о. Ганушевський Михайло, парох,
7. Заваликут Іван, адв. кандидат,
8. Д-р Загайкевич Володимир, адвокат,
9. Кохан Володимир, господар,
10. Кузик Степан, адв. кандидат,
11. о. Куницький Леонтій, крилошанин,
12. Кунько Андрій, господар,
13. Д-р Куровець Іван, лікар,
14. Д-р Левицький Дмитро, адвокат,
15. Ліщинський Іван, учитель,
16. Лисяк-Рудницька Мілена, учителька семинарії,
17. Луцький Остап, кооператор,
18. Паліїв Дмитро, журналіст,
19. о. д-р Пелліх Володимир, парох,
20. Струтинський Михайло, журналіст,
21. Тершаковець Гринь, господар,
22. Хруцький Сергій, учитель гімназії,
23. Целевич Володимир, правник;

б) Посли Соц.-Радикальної Партії:

24. Д-р Бачинський Лев, адвокат,
25. Жук Семен, б. учитель семинарії,
26. Д-р Ладика Дмитро, адвокат,
27. Д-р Когут Осип, адвокат,
28. Рогуцький Микола, господар,
29. Стефанів Клим, б. учитель,
30. Шекерик-Доників Петро, господар;

в) Посли Сель-Роб (Правиці):

31. Волинець Степан, укінчений студент фільософії,
32. Коссак Василь, журналіст,
33. Козицький Сергій, б. учитель,
34. Чучмай Максим, б. учитель,
35. (з Холмщини — невідомо досі хто);

г) Посли Сель-Роб-Лівиці:

36. Вальницький Кирило, журналіст,
37. Хам Микола, студент-правник;

ґ) Посол Українського Сел. Союзу:

38. Васильчук Павло, журналіст;

д) Посол Української Партії Праці

39. Д-р Західний Михайло, адвокат;

е) Посли — безпартійні:

40. Власовський Іван, б. учит. гімназії,
41. Зубрицький Володимир, б. учитель гімназії,
42. Серветник Лаврій, фельчер.

Б) Сенатське Представництво:

а) Сенатори Українського Нац.-Демокр. Обєднання:

1. Д-р Бараник Василь, адв. кандидат,
2. Галущинський Михайло, б. гімназійний учитель,
3. Д-р Горбачевський Антін, адвокат,
4. Дешкович Володимир, б. член Т. С. Виділу,
5. Кисілевська Олена, письменниця,
6. Кузьмин Микола, господар,
7. о. Татомир Юліян, парох,
8. Д-р Троян Корнило, адвокат,
9. Черкавський Олекса, адвок. кандидат;

б) Сенатор Соц.-Рад. Партії:

10. Д-р Макух Іван, адвокат;

в) Сенатор Сель-Роб (Правиці):

11. Козицький Сергій учитель, (заступник: Камінський Антін, б. учитель, який правдоподібно ввійде до сенату, якщо Козицький задержить соймовий мандат).

Українське Парляментарне Представництво складається з 42 послів і 11 сенаторів, разом 53 представників. Посли діляться на чотири групи: національно-демократичну (25 послів, а саме 23 послів УНДО і 2-х безпартійних: Зубрицького і Серветника), народницько-соціялістичну — 9 послів (7 радикалів, 1 сельсоюзник: П. Васильчук і 1 безпарт.: Власовський), соціяліст-інтернаціональну — 7 послів (5 Сель-Роб-Правиці і 2 Сель-Роб-Лівиці) і 1 посол неозначеного характеру (д-р М. Західний). Сенатори діляться на 3 групи згідно з партійною приналежністю. Разом національно-демократична група має 34 представників у польських законодатних установах (25 послів і 9 сенаторів), народницько-соціялістична 10 представників (9 послів і 1 сенатора), соціялістично-інтернаціональна — 8 представників (7 послів і 1 сенатора), а неозначені 1 представника.

По освіті українські представники діляться на три групи: вищу освіту має 34 (26 послів і 8 сенаторів), середню 12 (10 послів і 2 сенаторів) і нижчу 7 (6 послів і 1 сенатор).

По освіті і званні є правників 19, з того 12 адвокатів, 4 адвок. кандидатів і 3 правників (1 адмін., 1 б. судовий 1 неозначений), учителів 8, селян-хліборобів — 7, учителів середніх шкіл — 6, журналістів — 5, священиків — 4, агрономів — 2, лікар — 1 і фельчер — 1. В соймі є 13 правників, а в сенаті — 6, учителів: в соймі 7, в сенаті — 1, селян: в соймі 6, в сенаті — 1, учит. сер. шкіл: в соймі — 5, в сенаті — 1, священиків: в соймі — 3, в сенаті — 1, журналістів: в соймі — 4, в сенаті 1, агрономи, лікар і фельчер тільки в соймі.

Так представляється наша парляментарна репрезентація. Наскільки вона є парляментарно і взагалі політично кваліфікована, виявить її праця і діяльність на парляментарній арені і поза нею.

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: **JOB**
14-50

Свята Кобилянської.

Городок к. Львова

Заходом Марійського Т-ва дівчат ім. княгині Ольги в Городку відбулася в неділю дня 18. п. м. ювилейна Академія в честь письменниці Ольги Кобилянської. В програму входили жіночі хори на 3 голоси (Ф. Колесси: „Гаївка“ та „Веснянки“ й Шевченка-Левицького: „Сон“) під батутою проф. Ольги Цегельської, яка вложила багато праці й енергії в бездоганне виведення хорів. Деклямації п. Шереметівної С. („Привіт Буковині“), п. Кізликівної Е. („Жалоба за красою“) та п. Федаківної М. („А хоч твій шлях“) зібрали заслужені оплески. Два відчити: про життя й діяльність О. Кобилянської (п. Світеньківної І.) та про творчість Ювилятки (п. Стеблецької Оксани) були старанно оброблені і становили ядро торжества. Соло цитрове: „Вязанка українських пісень“ відограла п. Твардієвичівна. З великим чуттям віддала п. Горонівна новелю Ювилятки: „Зійшла з розуму.“

Симпатичне це свято зібрало, на жаль, замало публики. Переважала молодь. Пустками світили першорядні місця, які заповняються так щільно, коли давати якусь театральну виставу. Взагалі городецька публика не доросла до концертів, як це бачиме й по концертах Шевченка, які таком щорічно виказують малу фреквенцію. Але найбільший жаль можна відчувати до деяких представниць тутешнього жіноцтва, які замкнувшися в життя свого гуртка, не хочуть узнавати праці інших і остентаційно не явилися. „Pereat natio, vivat privata ...!“

Очевидець.

ПАСТА ДО ЗУБІВ

УВАГА!

Для вияснення подаємо до загального відома, що відому пасту до зубів **Kalodont** продаємо тепер у новій, гігієнічній опаковці. Якість **Kalodont-a** остає очевидно без жадної зміни. Улішшення опаковки принял всюди дуже прихильно, доказом чого є численні слова признання публики.

F. A Sarg Fils & C-ie., Відень.

За українську школу під Польщею.

З нагоди соймової сесії.

III.

Клявзуля в грамоті Ради Амбасадорів з 15. березня 1923. — Автономія українського шкільництва у світлі польських урядових енунціяцій і польських законів. — Українські домагання на полі українського державного шкільництва. — „Швайцаризація" шкільництва на східних окраїнах Польщі. — Виглядн автономії українського шкільництва під Польщею в теперішньому соймі.

Основне й природне є право кожного народу самому вести справи шкільництва й виховання своєї дітвори и молоді. Один з мотивів грамоти конференції антантських амбасадорів в Парижі з дня 15. березня 1923 р., якою визнано за Польщею верховні права над Східною Галичиною звучить:

„Зазначити, що Польша визнала, що щодо східної части Галичини етнографічні умовини вимагають режиму **автономії**" і т. д.

З тою клявзулею, себто під тою умовою перейняла Польща через свого повновласника Замойського від представників Антанти верховні права над західно-українськими землями. Таким чином природне право українського народу на власне шкільництво, ведене у свому зарядї та на власне національне виховання молоді знайшло яскраве підтвердження і в названому акті міжнародньої ваги.

Над автономією українського шкільництва застановлялися вже й польські чинники. Деякі дані в тій справі находимо в урядовій хроніці б. Краєвої Шкільної Ради у Львові. Президент тої Ради проф. Цоль освітлює сам справу автономії українського шкільництва під Польщею ось як:

„Централізація не виключала далеко йдучих ухилів а навіть вимків. **Особливож для Східної Галичини пляновано широке самозрядування, а навіть автономію з огляду на переважаюче тут число українців**"... „...**Спеціяльно щодо у**країнців то ми відчували потребу, щоби з хвилею прилучення Галичини до Польщі показати їм, що від тепер можуть вони з нами спільно ділати й працювати **як вільні з вільними і рівні з рівними**..". В згуці з такими думками вже тоді проєктовано у Варшаві, щоби **Східну Галичину вилучити зі загального устрою шкільництва, наділяючи її як найширшою автономією**".

„...Ще з грудні уложив я проект тимчасової шкільної адміністрації для області Східної Галичини і післав його до Міністерства Віроісповідань і Освіти дня 25. грудня 1923 р. під ч. 105. пол. Провідною думкою мойого меморіялу був розділ шкільництва й шкільної адміністрації в Східній Галичині по народности: **українці мають мати свої українські а поляки свої польські школи** так, щоби українці не потребували ходити до польських шкіл, а поляки до українських. Такий розділ має бути передусім переведений в народніх школах. В кождій громаді слід зорганізувати **окрему науку,** хочби в одно-клясовій школі, якщо в громаді є 40 дітей національної меншости в шкільному віці. В польській школі повинен бути учитель поляк, а в українській українець. Утраквістичні учительські семинарії треба знести; на їх місце слід впровадити семинарії з польською й українською викладовою мовами та з учителями поляками й українцями... Всі польські школи підлягають надзорові поляків, українські — українців".

„На дальшу мету проєктував я творення фахових (заводових) і середніх шкіл польських і українських та утворення національних катастрів як підстави до шкільної адміністрації в Східній Галичині"."

Мало того. Варшавський сойм ухвалив навіть закон з 26. вересня 1922 р. про воєвідську самоуправу, а в тому законі передбачив поділ цілої шкільної адміністрації і шкіл на українські і польські з окремими шкільними радами (від краєвої до місцевої), інспекторами й учителями. Цим законом обовязалася також Польща до 2 літ зорганізувати український університет. Очевидно всі ті енунціяції й ухвали мали місце перед вирішенням долі Східної Галичини.

Після рішення Ради амбасадорів про приналежність західно-українських земель у користь Польщі всі ті проєкти й закони остали на папері. Натомісць ухвалено дня 31. липня 1924 р. проти одноголосного протесту усіх непольських послів шкільний закон Ґрабського, який суперечить міжнародним договорам, польській конституції та повищому законові з 1922 р. Замісць забезпечити українському шкільництву свобідний автономний розвиток, зліквідовано цим законом майже все українське народне шкільництво.

Повищі факти пригадали ми не тому, що наведені „автономні" проєкти чи закони уважаємо з українського становища вповні відповідними і вистарчаючими. Практично: українські права на полі шкільництва під Польщею не можуть бути менші, чим напр. були польські права в Галичині під Австрією!

Конкретні домагання в тому напрямі ухвалив Загальний Зїзд „Рідної Школи" дня 24. грудня 1926 р. Дотичні резолюції з домаганнями на полі державного шкільництва звучать:

„Кладучи в основу шкільної політики „Рідної Школи" національне українське виховання, побудоване на дійсних потребах українських мас, Загальний Зїзд „Рідної Школи", що відбувся дня 24. грудня 1926 р. у Львові уважає за необхідне перевести це основне завдання „Рідної Школи" на полі виховання української молоді та шкільництва як державного так і приватного — всіми можливими засобами.

Тому домагається знесення закону з 31. липня 1924 р. про деякі постанови в справі шкільництва на східних окраїнах Польщі і язикового закона з того ж дня для тихже областей, як незгідного з постановами міжнародніх договорів і самої польської конституції; також домагається знесення усіх шкільних законів і розпорядків, які відбирають змогу українському народові упорядкувати справу виховання відповідно до своїх потреб, а в першій мірі домагається усунення тих розпорядків щодо викладової і урядової мови та утраквізму, які нарушують права української нації.

На полі державного українського шкільництва Загальний Зїзд „Рідної Школи" домагається:

1. Створення автономної української Шкільної Управи з осідком у Львові для

*) Kronika Rady Szkolnej Krajowej za lata 9 6 , 19 7 , 918/ 9. Lwów 919 r. Nakładem Rady Szkolnej Krajowej. IV. z polityki i administracji".

З концертової салі.

Шевченківське Свято у Львові.

„Не вожд і не політик — а поет стоїть на протязі півстоліття в центрі нашого життя. Новочасне українство розпочало від нього свій похід і що-року гуртується довкола нього в дні, посвяченім його памяти, щоби здати звіт із того, що ми зробили і набрати сил на будуче..."

Отсе провідний мотив прегарної промови д-ра В. Старосольського на цьогорічнім концерті в честь Т. Шевченка в салі Лисенка у Львові в дні 18. березня ц. р.

В останніх часах почали підноситися у нас голоси, що свята Шевченка переживаються вже у нас. Може бути, але всеж таки здається мені, що такі голоси мали за головну причину те, що програми Шевченкових свят були у нас від довшого часу вічним повторюванням попередніх; тому й свята ті робилися нудними і немов пережитими, або надто обовязковими, офіціяльними.

Зворот до кращого означає цьогорічний львівський концерт. На його програму зложилися, крім згаданого вже вступного слова: 1. Барвінського: „Українська рапсодія" — твір на симфонічну оркестру, що його виконало Муз. Т-во ім. Лисенка своїми силами; 2. Людкевича: „Україні" — міш. хор (Спів. Товариство „Львівський Боян" — з сопрановим сольом п. Д. Бандрівської і симф. орхестри Муз. Т-ва); 3. Барвінського: „Заповіт" — до слів Т. Ш. — (міш. хор „Львівського Бояна" з симф орх. Муз. Т-ва).

Як бачимо, все те річи нові, а за їх вартість говорять самі імена їх творців. Годі мені вдаватися в подрібну музичну оцінку, не маючи під рукою нот (ці твори в рукописах). Опишу тільки свої враження.

А враження виконаних творів величезне.

Ось перша точка: „Українська рапсодія". Вже по перших тактах ми думками знайшлися на широких степах Вел. України. Тема нар. пісні: „Тече річка беріжками...". Її мельодія стрибає з інструменту на інструмент, немов филя за филею на широкім плесі української ріки... Мельодія мішається з шумом комишів і з леготом вітерця. А зпоміж тої дивної мови української природи зачуваємо голос зроджених у народній фантазії живих істот: русалок. Це звуки ніжної арфи... Посипались перли раз, другий, третій... і перед нами чарівна місячна українська ніч..., а там Тарасова: „Утоплена...". О, деж ти козацька збрує, щоб захистити ці скарби від остаточної загибелі? Вона ві[illegible] чуємо здалека її бряскіт. Маршова пісня „Максим козак Залізняк" веде нашу думку на недалекий шлях де йде похід, що його супроводжає трубка і барабан до побідного бою!

А ось другий твір: Людкевича „Україні". Вже перші акорди свідчать про знаменитість інструментації. Твір такий глибокий і такий повний змісту, що нагадує собою найповажніші твори вселенської музичної літератури. Твір цей написаний до слів Ол. Колесси; він лишає по собі безперечно незатертий спомин. Гарно вивязалася зі своєї нелегкої задачі солістка п-а Д. Бандрівська, що збирала заслужені, довго невмовкаючі оплески.

Вкінці третя точка: Барвінського „Заповіт". Була це дійсно кульмінаційна точка концерту. Наш великий музик з незрівнаним мистецтвом зобразив нам хвилю смертної боротьби і важенні слова Тарасового „Заповіту". Його музична ілюстрація є образом безмежної любови до народу. Найкраще місце — a capella: „І мене в сімї великій...", що своєю ніжністю, глибиною і правдивістю зворушувало до сліз...

Згаданими творами по мистецьки диріґували: д-р Ст. Людкевич і п. І. Охримович. Орхестра представлялася доволі добре. Впадала тільки в очі відсутність в ній деяких знаних нам львівських музиків-українців, заступлена з конечности чужинцями.

Хор „Львівського Бояна" вивязався зовсім добре зі своєї задачі. Хоча нечисленний, але досить зіспіваний і з вирівнаним тоном. Дивне тільки одно: чому ті методи, що збільшують карність хору і гальмують може іноколи за свобідне поведення на сцені в часі продукцій (а яких успішність виказав хочби Дм. Котко) — не прийнялися у „Львівськім Бояні"?

Шевченківське свято має те до себе, що на ньому здають звіт перед бюстом поета не тільки ті, що його аранжують. Не тільки на сцені, але й на салі відбувається звіт. Це перегляд наших сил, наших станів, наших запасних кадр із усіх ділянок життя, яких обєднює слово поета. З порядку річи на такім святі могло би бракнути хіба старців, хорих або дітей. І коли хто, вибираючись 18. III. ц. р. на святочний концерт у честь Шевченка в столиці зах.-українських земель, боявся, чи застане ще вільний білет, то його страх був безпредметовий, бо одна третя невеликої салі остала до кінця концерту нерозкупленою, а касовий прихід не вистарчив навіть на покриття коштів концерту.

Щож могло вплинути на таку просто масову відсутність деяких кругів, як учительства, духовенства, а навіть молоді? Хіба не програма, якою не постидалась-б і столиця невідної державної нації... З мистецького боку було все можливе зроблено. Не дописала в тім випадку успільність. Над цим сумним обявом треба-б нам поважно застановитися.

Гість-мельоман.

пашкільного, всенародного, середнього і фахового шкільництва на всіх українських землях під Польщею;

2. Ревізії цілої системи українського державного шкільництва всіх категорій згідно з життєвими вимогами, яку то ревізію має перевести українська Шкільна Управа разом з представниками шкільних, виховних, фахових, наукових і культурно-освітних українських установ;

3. Введення української мови навчання і урядування в українських державних школах усіх типів;

4. Щоб в усіх українських школах на українській території вчили тільки учителі українці;

5. Негайної зміни дотеперішніх шкільних підручників, уживаних в українських школах і введення нових, яких придатність для шкільного ужитку оцінить комісія з представників шкільних, виховних, фахових, наукових і культурно-освітних українських установ".

Отсе бувіб в загальному напрямі, на підставі яких українська парляментарна репрезентація виробить і внесе в соймі відповідний законопроєкт, уважаючи цю справу найсильнішою і найважнішою зі всіх дуже важних справ.

Очевидно і відповідний законопроєкт української парляментарної репрезентації дотично українського університету внесений вже в попередньому соймі слід відновити і рушити з мертвої точки.

Які виглиди в теперішньому соймі на зреалізування українських постулятів на полі шкільництва?

Очевидно в порівнанні з попереднім соймом ситуація змінилася основно, хоч важко передбачити чи дуже на користь. В попередньому соймі україножерна вшехпольсько-християнсько-пястівська більшість під проводом Ґрабських і Прушинських ішла отверто і безпощадно на знищення українського шкільництва й українського народу, вірно придержуючись засад посла графа Ґоліевського в б. галицькім соймі:

„Róbcie sobie co chcecie, tego nigdy nie uskuteczni będziemy polonizować zawsze Rusinów, bo inaczej być nie może".*)

Одначе після травневого перевороту як до керми прийшли нові люди теперішної „санації", то б. міністр освіти Суйковський підносив необхідність усунення кривд заподіяних українцям на полі шкільництва шляхом його „ушвайцаризування". Річ ясна — про це й думати не можна було при тамтім соймі. Що більше: Суйковський за саму таку зі вшехпольського становища „єретичну" думку мусів уступити.

Одначе уклад сил в теперішнім соймі зовсім інакший: Абсолютна соймова більшість за попереднього сойму (НД, ХД, Пяст і НПР) стопніла до 85 послів — національні меншости мають біля 80 послів. Виразно правительственних послів є 130. Польська лівиця (ППС, Визволенє, Стронніцтво Хлопське, радикали) числить 130 послів, а решта це комуністи та політично несознані.

Абсолютна більшість 223. На це самі національні меншости враз з лівицею і комуністами числять 220 голосів.

Таким чином осягнення автономії українського шкільництва під Польщею при сприяючих умовинах не булоб неправдоподібним при теперішньому укладові сил.

Як воно буде в дійсности, котрі ліберальні польські партії узгіднять свої вчинки з теоретичними міркуваннями та чи найдуться між ними й такі, відважні, що пішлиб на те — це покаже недалека майбутність.

Іван Герасимович.

*) Sprawozdanie stenograficzne z rozpraw galicyjskiego Sejmu krajowego. V. perjod, 3. serja — 18 с. г. Сторона 404.

При затроєнню, викликаних несвіжими стравами, як також алькоголем, нікотиною, понайною, приноровлювання природної води гіркої **Franciszka Józefa** є пінним середником помічничим. Лікарські твори спеціально стверджують, що при затроєнню отрови, що викликує вперту обструкцію і є причиною кучанет кишкових болів, вода **Franciszka Józefa** швидко усуває ці обяви.

Сенатор до своїх виборців.

До українських виборців станиславівського воєвідства.

Дня 11-го березня ц. р. Ви наділили мене знов своїм довірям. Більше чим 100.000 голосів віддали Ви, вибираючи мене своїм представником до сенату. За цей доказ довіря я Вам всім складаю сердечну подяку.

Одначе заявлю, що з вибору скористати не можу. Як недавньому Начальному Вождові УГА важко мені було би міняти шаблю на фотель, тому дозвольте мені залишити за собою тільки радість з масового довіря до мене, чого Ви дали неоспоримий доказ та висказати гаряче побажання стрінутись з моїми друзями в інших і відраднійших обставинах.

З жовнірським привітом

Мирон Тарнавський, в. р.
б. Начальний Вожд УГА.

Наука...

(Епільоґ свята Пілсудського в Тернополі).

Свято в честь марш. Пілсудського скінчилося в Тернополі сумним епільоґом, що остаточно розіграється у карному суді. Як всюди в краю, так і в Тернополі, місцеві середні школи одержали приказ взяти участь в офіціяльному святі, навіть у дефіляді, зорганізованій на військовий спосіб.

Такий приказ одержала і управа державної гімназії з українською мовою навчання. Свято розпочалося в неділю 18. ц. м. Українська гімназійна молодь по богослуженні під проводом своїх учителів мусіла взяти участь в дефіляді перед воєводою д-ром Квасневським, ґенералом Довойно Сологубом і всіми місцевими достойниками, що зібралися біля памятника Міцкевича напроти вул. Пілсудського, де й була військова музика. Перед цими достойниками машерували відділи військового „пшиспособєня", поодинокі середні школи, а на кінці молодь української гімназії.

Польська публика, заховувалася від початку супроти української молоді дуже визиваючо. З її уст падали такі культурні слова, як „хабани", „гайдамаки", „вісельци" і не диво, що наша молодь ішла з похнюпленими головами як римські воєнні бранці, „суб югум".

Цей перемарш наших учнів зробив на польськ. достойників не дуже приємне вражіння, а серед шовіністичної польської кресової публики викликав прямо звірячі протиукраїнські інстинкти, що їх негайно стала реалізувати польська молодь-студенти вищих шкіл і польські гімназійні учні польських гімназій. Розпочалися справдішні бандитські напади на безборонну українську молодь. І так вже в понеділок на самого „Юзефа" гурт польських учнів II. польської гімназії між ними два сини відомого вшехпольського діяча шкільного інспектора Лесняковського, один студент університ., а другий учень 6-ої кл. II. гімназії, в білий день напали ненадійно біля будинку української гімназії при вулиці Костюшка на трьох учнів 8-ої кл. української гімн. Ярослава Бохенського, Зенона Гринькевича і Евгена Костецького. Старший Лесняковський ударив грубою залізною палкою Ярослава Бохенського так сильно по голові, що зробив йому велику на шість центиметрів довгу рану на чолі і його цілковито приголомшив. Той сам, як і інші в його чесної кумпанії стали бити палками згаданих учнів українців куди попало, викрикуючи до них „то маш за дефіладе". Тоді тяжко побили по руках залізними палками учня Евгена Костецького, а лекше Зенона Гринькевича. Побиття Яр. Бохенського (внука о. Волод. Громницького з Тернополя) було дуже тяжке, а удар в голову був так сильний, що по словам лік. д-ра Свистуна, котрий негайно бандажував Бохенського, був би спричинив нехибну смерть на місці, колиб не груба шапка на голові. З рани стекло около літра крови і тепер Бохенський є поважно недужний.

Батьки й опікуни нападених дали знати на поліцію і подали навіть імена напасників, а від себе зробили окреме донесення до суду. Поліція заховала у цілій справі дивну резерву і не припинила дальших нападів польських боївок. Вже другого дня (вівторок 20. ц. м.) около 2 год. попол. польська боївка напала на мості при вул. Тарновського на повертаючого зі школи учня 8-ої кляси української гімн. Мирослава Сокола. Один з членів боївки витягнув ніж й хотів пробити Сокола, але на щастя, цей хутко заслонився рукою і ніж тільки розтяв йому рукав від плаща. Від дальшої масакри охоронило Сокола те, що на місці нападу знайшлися припадково проходячі люди, супроти того напасники втікли, кидаючи погрози, що це відплата за дефіляду..

Гроза нападів ще не минула. По місті вечером ходять більшими гуртами старші учні польських шкіл середніх, узброєні в палки і бокcери і полюють на наших учнів. Що більше: Після курсуючих у Тернополі поголосок, учні польських гімназій і учит. хлопячої семинарії заприсягли, що кожний з них мусить вибити до Великодних свят хоч одного „хабана" з української гімназії.

Ця боєготовість молодих „орльонт" занепокоїла вже навіть і польські власти, бо один з вищих урядовців воєвідства був в дирекції української гімназії з проханням, щоби українська гімназійна молодь не шукала „одвету", а він ручить за її безпечинство. Ця запорука польського високого урядовця не дуже стійка, бо польські боївки далі гуляють так, що прийдеться хіба хопитися самооборони.

Місцеве українське громадянство дуже обурене тим справдішним хуліганством польської студентерії та доручило послові д-ру Ст. Барановi внести відповідну інтерпеляцію в соймі, а кромі цього особисто запротестувати у воєводи д-ра Квасневського по його повороті з Варшави.

Самозрозуміла, що і збір учительський української гімназії від себе цілу справу відповідно представить львівській кураторії на основі точно переведеного слідства, яке веде окрема комісія.

Так скінчилося в Тернополі казьонне свято, а вина за сумні події паде безперечно на польські власти, що насильно втягають шкільну молодь до різних чисто політичних маніфестацій а свою шкільну молодь вповюють звірячу ненависть і погорду до українського населення.

Вже надійшли Останні Новости
на **ВЕСНУ і ЛІТО** до фірми
Антін Увера Львів, вул. Галицька 10.
До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стриї рівнож Тарнові. 9-9

Останні вісти.

ПРОГРАМА ОТВОРЕННЯ СОЙМУ.

Варшава, 23. березня 1928.

Святочне отворення сойму і сенату відбудеться на основі устійненого церемоніялу. Президент держави відчитає особисто зібраним послам декрет, скликуючий сойм. На салі буде присутній цілий уряд і дипл. корпус. Опісля президент покличе на предсідника палати аж до хвилі вибору президії найстаршого літами посла і сенатора. У соймі з того титулу буде предсідником пос. Бойко в сенаті сен. Лімановський. Потім відбудеться заприсяження послів.

КАНДИДАТ ППС НА МАРШАЛКА СОЙМУ.

Варшава, 23. березня 1928.

Нині було інавгураційне засідання клюбу ППС, який має загалом 73 послів і сенаторів. Головою клюбу вибрано посла Марека. Після дискусії постановлено зголосити кандидатуру Дашинського на маршалка сойму.

Рівночасно соціялісти предложили Визволенню і Стр. Хл., щоби поставили кандидатуру пос. Возніцького на маршалка сойму, догоднішнього віцемаршалка сойму. Обі згадані кандидатури мають більше демонстраційний характер. Тому найправдоподібніше, що маршалком буде вибраний таки Бартель.

ЖИДІВСЬКІ УМОВИНИ.

Варшава, 23. березня 1928.

„Морґен" подає інтервю з пос. Райхом. Пос. Райх заявив, що співділання жидівських послів із соймовою більшістю залежатиме від того, яке становище займе більшість до жид. домагань.

БЛІШНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінюючо, відживляючо, побуджує апетит неоцінений середник для реконвалесцентів М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дроґеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. Mr. M. Krzysztoforski Tarnów. 37 ?

НОВИЙ ПРОЄКТ ЛІТВИНОВА.

Женева, 23. березня 1928.

На нинішнім засіданні приготовної комісії міжнар. конференції роззброєнь Літвинов заповів, що предложить новий проєкт лише для частинного роззброєння. Предс. комісії Людон ствердив, що такий проєкт на цій сесії годі вже розглядати.

ЕСПАНІЯ ВЕРТАЄ ДО ЛІГИ НАЦІЙ

Женева, 23. березня 1928.

На письмо предсідника Ради Ліги Націй, яким той запрошував Еспанію вернути до Л. Н., відповів еспанський уряд що годиться на це предложення.

НАПАД НА РУМ.-МАДЯРСЬКІМ КОРДОНІ.

Будапешт, 23. березня 1928.

На румунсько-мадярськім кордоні пятьох селян збирало ріще. Румунська прикордонна сторожа стала на них стріляти. Двох з них, Терека і Коса сторожа схопила й відпровадила до Орадеа Маре. Терек помер наслідком ран.

Театри.

„Кооперативна Український Театр" під дир. И. Стадника (вул. Шашкевича).

24-го г. 6 веч. „Вій". Популярна вистава. Ціни знижені.

25-го г. 3 попол. „Катерина".

25-го г. 7·30 веч. „Любка з пушти".

Міський великий театр:

24-го г. 3 попол. „Страшний двір", вистава для шкільної молоді.

24-го г. 7·30 веч. „Гамлет".

25-го г. 12 в пол. „Дон Паскале". Популярна вистава.

25-го г. 3·30 попол. „Примари", Ібсена Гостинний виступ Моіссі.

25-го г. 7·30 веч. „Гамлет". Гостинний виступ Моіссі.

Міський „Театр Новин":

24-го г. 8 веч. „Лише Ти..."

25-го г. 3·30 попол. „Дівча з Пушти"

25-го г. 8. веч. „Лише Ти"..."

КІНА.

„Аполльо": „Крайцерівська соната".

„Палас": „Приятель дому".

„Лев": „Доля".

„Фатаморґана": „Вуличниця".

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50, канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шилінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·20 0·05·66, французький франк 0·34·50 — 0·35·00, швайцарський франк 1·71·75—1·72·25, фунт штерлінгів 43·60·00 43·90·00 радянський червінець 32·60 33·00.

З о л о т о: 20 корон 36·65·00 36·85·00, 20 франків 34·55·00 - 34·85·00, 20 німецьких марок 42·80·00 - 43·10·00, 10 російських рублів 46·90·00 47·25·00.

С р і б л о: Австрійська корона 0·69·00 — 0·70·00, 5 австрійських корон 3·55·00 — 3·60·00, австрійський фльорен 1·78·00 — 1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·06·00, копійка за рубель 1·48·00 - 1·53·00.

НОВИНКИ

— **Шевченківське Свято в нашому театрі.** В неділю в год. 3. пополудні відбудеться в нашому театрі святочна вистава в честь Тараса Шевченка. Виставлена буде опера Аркаса „Катерина". Перед виставою хор театральної дружини відспіває „Заповіт" у композиції Вербицького, при повній орхестрі. Вечером в год. 7.30 піде втрете мельодійна оперетка Кравця „Любка з пушти". — Сьогодні, в суботу, в год. 6. попол. відбудеться популярна вистава „Вій" по цінах знижених (від 60 сот. до 2 зол.).

— **В VI. роковини смерти бл. п. Олександра Мишуги,** славного мистця-співака й заслуженого мецената різних українських установ, відправиться в неділю 25. ц. м. в год. 12-ій в полудне в Архикатедральній Церкві св. Юра поминальне богослуження, на яке запрошують львівське українське громадянство рада Ремісничої Бурси і видїл Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові. В часі того богослуження співатиме Архикатедральний хор під управою о. Ів. Охримовича псальми Бортнянського, а опісля відспіває панахиду. Не сумніваємося, що львівські українці

візьмуть у тих сумних роковинах якнайчисельнішу участь.

— **До чого то вже доходить!** Дістаємо таке письмо: Дня 29. лютого ц. р. візвано мене до староства в Калуші до ч. 982 до бюра п. Якимова на год. 11-у. Серед тріскучого морозу з вітром і тяжкою дорогою (переїзд у брід Лімницею) їхав я дві милі і станув під бюром точно в 11-ій год. Це можуть ствердити: о. д-р К. Єрмі, парох з Берлів і Микола Мельник, господар зі Слободи Небилівської. Кілька разів я пробував увійти, але двері до бюра все були замкнені, хоч у бюрі чути було розмову урядовця і диктування. Я ждав у зимному коридорі пів години і відійшов. Питаю: Коли так трактують по наших урядах інтелігентів, то щож говорити про поведення урядовців з селянами? — **о. Л. Сілінський**, парох, у Петрівці.

— **Влом у „Маслосоюзі".** Минулої ночі львівські вломники дістались до канцелярії централі „Маслосоюзу" у Львові при вул. Костюшка, де розбили касу, з якої забрали 10.000 зол. Вломники дісталися до середини з пивниці і після випорожнення каси втікли (мабуть сполошені), бо полишили на місці своєї діяльности все своє злодійське приладдя.

— **Польські зїзди у Львові.** Від 26. до 29. травня ц. р. відбудуться у Львові два польські зїзди: бібліотекарів і бібліофілів. Це буде перший зїзд польських бібліотекарів і третій зїзд польських бібліофілів. Об. зїзди відбудуться для вшанування ювилею „Оссолінеум" з приводу 100-ліття його істнування.

— **Гарний процес.** На турецькій території, що наслідком останньої війни перейшла до Греції, ведеться від довшого часу процес щодо приватної спадщини султана Абдуль Гаміда. Тепер арештували там (у Кавалі) директорів „Англьо-грецького фінансового товариства" як обвинувачених у тому, що вони хотіли ріжними високими хабарями підкупити високих урядовців і ошукати державний скарб. Виявляється, що згадане товариство, основане 1922 р. за англьо-американські капітали, відкупило від нащадків Абдуль Гаміда права до його спадщини. Це товариство предложило турецькі місцеві документи на доказ, що майно султана було його приватною власністю, а не державною. Таким робом Греція не мала права до нього на підставі договору в Льозані. Тепер виявляється, що ті документи сфальшували два урядовці згаданого товариства і позбулись раніше некорисних свідків темними способами. Спадщина, за яку товариство вело процес, була фантастично велика: сотні мільйонів долярів. Ще один приклад, як війна дала нагоду доходити до майна темними шляхами ріжним хитрунам, приватним і державним!

— **Правдивий Шерльок Гольмс.** У Парижі закінчився кримінальний процес, на якого вислід ждали з цікавістю від довшого часу. На лаві обвинувачених засіли три буцім-то вбивники касієра „Національного Банку" Депре, який, виїхавши в банкових справах на провінцію, щез безслідно, а найшовся аж кілька тижнів пізніше, коли його тіло добули з ріки. Труп був завязаний в шатрове полотно дротом, а голова коліровою хустиною. Арештували як підозрілих шкляря Нуріка та його жінку і його помічника. Був доказ, що Депре ночував останньої ночі в їхній хаті, але не було ніяких доказів їхньої вини. Обвинувачених боронили найкращі адвокати, відомі із процесу проти вбивника Петлюри: Торрес і Кампінхі. Та рішаюче слово в процесі мали не судді, не обвинувачені і не адвокати, а судово-поліційний Шерльок Гольмс Байле, що мав у своїй лябораторії перевірити найдені при вбитім предмети. Хустина, найдена при Депре, була така сама, яких кілька найшли в хаті жінки Нуріка. Та це була за слаба познака для засуду. Серед напруженої тиші Байле забрав слово: „Ні про полотно, ні про дріт не можна сказати нічого певного. Та щодо хустини інша справа. Вона придена так, що на кожних чотири білі нитки припадає дві червоні. Тимчасом між 37 і 51-ою червоною ниткою цей порядок нарушений через помилку. Перевіривши 5 інших хустинок пані Нурік, можна ствердити, що ця помилка повторяється з точністю і в них. Такі точні помилки можуть траплятись тільки при матерії довгій на 100 м. і широкій на 60 ц. м. З такого кусня матерії можна зробити 180 хустин. Тому, що їх продають тільки туземцям, отже точно ті самі хустини може мати на світі що всього 30 родин. Одною з цих родин є родина шклярів Нурік". Нуріка засудили на досмертну вязницю, його спільників на 20-літню. Оборона адвокатів була безсила.

— **Важний винахід.** Льондонський інженір, будівничий літаків Гевіленд, демонстрував свій новий винахід: апарат, що хоронить від випадків при їзді літаком. Є це автоматичний апарат, який ратує людину, коли літак зовсім домиться. Летун робив усі можливі помилки і довів до того, що літак „упав нещасливо", розбиваючись, а він сам лишився ненарушеним.

Дбайливі і ощадні газдині жадають виключно

ЛЯКЕРІВ ЛЮЦА (Lutza)

відзначених 4 нагородами державними і 22 медалями, а то:

Лякерів емаліових лискучих білих.

Лякерів до долівки з гарним полиском і небувалої тревалости.

До набуття у всіх складах фарб.

1718 2—11

— **Згинув як муха.** У звязку із змовою в Донецькому басейні московська преса присвятила кілька статтей темі „Інтриги чужинних капіталістів і імперіялістів", згадуючи між іншими, що один англійський посол минулого року вислав власного шпіона до СРСР. Англ. преса додає до цього таке пояснення: Посолка леді Астор вислала справді минулого року до СРСР одного робітника, Мортона, який мав охоту власними очима придивитись тамошнім обставинам. Цей Мортон дістав дозвіл на вїзд від професійних радянських союзів. Одначе підчас своєї подорожі по СРСР Мортон нежданно занедужав, помер і досі не вдалось леді Астор дістати про його смерть ніяких інформацій.

— **Хитрощі бандитів.** Американські бандити повторяють простий спосіб заробітку, описаний у ріжних старих повістях. У Детройт трапились такі два випадки: до богатого власника гостинниці являються два добродії, які легітимують себе значками тайної поліції. Вони просять його піти з ними, щоби скласти кавцію за одного із своїх приятелів, який сидить в арешті. Богач іде з ними, але більш не вертається. Зате його жінка дістає від нього власноручний лист, щоби склала викуп 10.000 дол., бо він у руках бандитів. У другім випадку бандити вхопили багатого провідника місцевого робітництва, за якого домагаються 25.000 дол.

— **Мільони кільо матеріялів.** Французький сенат видав розпорядок, що нотарі можуть позбутись усіх своїх архівів, які мають більш як 125 літ. Досі кожний нотар мав обовязок зберігати папери своїх попередників від непамятних часів. Тепер все зайве шпаргаля перейде до музею „Національних Архівів", де перетрусять усі старі документи, сподіючись найти в них цікаві матеріяли. Обраховують, що „Нац. Архіви" дістануть кілька мільонів кільо паперу. Ця скількість вистарчить усім живучим історикам на все життя.

— **До північного бігуна.** Італійський капітан Нобіле, піддержаний урядом, уже означив речинець свого відїзду в підбігунову смугу. Цими днями він робив перший пробний лет з Риму через Торіно та Мілано. На літаку було 20 осіб, уся дружина, а крім того добровільні гості. Літак знявся понад шпилі Апенін на 14 м. Радіотелеграфічна стація на літаку була весь час у контакті з усіма італ. стаціями Пунктом, з якого відїде Нобіле на бігун, буде майдан Стольп на Поморі. Виїзд обчислений між 25. і 30. квітня. До Стольп виїдуть італ. інженіри та механіки на два тижні раніше, щоби наладнати апарат. Перед відїздом на бігун Нобіле зробить ще один пробний лет над північним морем.

— **Світова всячина.** Відомий англ. дипльомат і фільософ льорд Бальфур поважно занедужав. — Англ. премієр Болдуін вийшов переможцем у парляментській дебаті в справі автентичности т. зв. листа Зіновєва; робітнича партія зріклась своїх первісних обвинувачень на адресу уряду. — През. Кулідж ставиться прихильно до позички Австрії. — У Швайцарії арештували італ. журналіста Павана, обвинуваченого у вбистві італ. фашиста Саворелі у Парижі. — 35-літній паризький золотар Гае вийшов із своїм легкопадом на вежу Айфля, щоби його перевірити, скочив із ним у низ і вбився. — Сотні мадярських студентів-націоналістів демонстрували перед державним театром у Будапешті проти постановки „джезбендової" опери Кренека „Джоні". — Донька Карузо дістає річно 12.500 дол. гонорару за грамофонові плити свого батька. — Державна комісія у Вашингтоні розглядатиме папери залишені в спадщині през. Гардінгом, щоби перевірити чутки, чи він не був підплачений нафтовим товариством „Тіпот-Дом". — У музею в Будапешті ствердили, що образ, який досі вважали звичайною копією Джіорджіоне є оригіналом; варт 50.000 дол. — Ліндберг вибирається в найближчих місяцях у Париж, але не літаком. — СРСР має намір оснувати університет у місті заслання Троцького, Верним, що є столицею республики кіргізів і зветься тепер Альма-Ата.

— **Подяка.** Благодійний Комітет при Українській Господарській Академії в ЧСР складає щиру подяку організаціям, члени яких, не зважаючи на свій тяжкий матеріяльний стан, першими відгукнулися на заклик Благодійного Комітету й надіслали грошеві жертви на допомогу незаможним студентам Академії: 1) Громада Студентів ш. УГА в Подєбрадах 1370 кч., 2) Академічна Громада при УГА в Подєбрадах 1330 кч., 3) Українська Студентська Громада у Варшаві 50 зол. п. — За Управу Благодійного Комітету: Доцент Комаревський, голова Комітету. К. Костечук, секретар.

Економічні справи.

ПЕРШИЙ ЗЇЗД ГОЛОВ ФІЛІЙ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" Й АГРОНОМІВ.

Розбудова нашого хліборобського Товариства „Сільський Господар" — розпочата. Нашою метою є: довести при помочі власних сил і засобів до піднесення агрономічної культури в нашім селі, а селян-хліборобів згуртувати масово в нашому Товаристві, що буде остою оборонцем їх інтересів. До того треба урухомити по всьому краю Філії „Сільського Господаря", а ті, що вже працюють, треба повести на шлях інтензивної праці. По всіх наших селах мусять повстати Кружки „Сільського Господаря", які дадуть основу новим методам хліборобської культури і стануть запалом добробуту нашого селянина. Та до того необхідні нові методи праці в нашій організації від централі почавши, а на Кружках кінчаючи.

Для обговорення тих метод праці і запізнання з ними керманичів наших Філій Товариство „Сільський Господар" уладжує ПЕРШИЙ ЗЇЗД ГОЛОВ ФІЛІЙ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" Й АГРОНОМІВ, що відбудеться дня 30. березня 1928 р. (пятниця) в год. 10-ій передполуднем в салі „Української Бесіди" в Народнім Домі, вул. Рутовського 22, І. пов., з таким порядком нарад: 1) Відкриття Зїзду; 2) Реферат про напрямні праці „Сільського Господаря"; 3) Реферат про завдання і практичну працю Філій та Кружків „Сільського Господаря"; 4) Реферат про тиждень „Сільського Господаря" в році 1928. По кождім рефераті буде дискусія й устаління опінії щодо поодиноких справ.

Присутність усіх голов Філій, їх секретарів, повітових агрономів, членів Головної Ради Товариства та урядовців Філій — обовязкова. Пожаданим є, щоб більші Кружки вислали теж своїх делегатів для ознайомлення з дотеперішньою і будучою працею Головного Товариства та з пляном праці, який намітиться для Філій і Кружків.

Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар" у Львові: Інж. Ю. Павликовський, президент, інж. Е. Храплнвий, директор бюра.

Союз українських хорів.

ПЕРЕД ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ НОВОЇ МУЗИЧНОЇ УСТАНОВИ.

Повідомляють нас, що друге засідання анкети в справі створення Союзу Українських Хорів з обсягом ділання на весь простір західно-українських земель відбулося дня 18. п. м. при повній численній участи делегатів запрошених.

З інформаційних заміток статутового референта п. Охримовича виявилося, що форму кооперативи, якою мав стати майбутній Союз по думці первісних ухвал, слід відкинути а то головно ізза труднощів у переведенні діла згідно з законодавчими, а для Союзу неприложними вимогами кооперативного закону, як не меньше з уваги на несимпатичні і небажані декому позори комерціяльности, що буцім-то накладають в кооперативного характеру установ, від якої ждеться не так білансу, як ідейного проводу перш усього в організаційній і артистичній ділянках.

Тому саме збір, нахиляючи до давнішої концепції, рішив, що Союз Українських Хорів має бути товариством на основі закону з 1867 р. На нараді вибрано організаційний комітет з 8-ох членів і 3-ох заступників, до якого увійшли як члени: о. Северин (Дрогобич), Залеський (Станиславів), Коточич (Стрий, заст. голови), Волинський (Перемишль), д-р Річинський (Волинь), О. Левицька (Львів, секретарка), Охримович (Львів, касієр) і Гриневецький (Львів, голова), а як заступники членів: о. Осадца (Броди), Безкоровайний (Тернопіль) і Попель (Львів). Наділивши цей комітет правом кооптації, збір доручив йому перевести негайно остаточну редакцію статуту на основі підготовлених уже досі проєктів і постаратися про можливо найскорше його затвердження компетентними властями.

Незалежно від цих завдань, щоб не тратити дорогого часу, згаданий комітет постановив перевести по змозі хочби частинну підготовку союзницької організації та розвинути певну ініціятивну діяльність, заки Союз заіснує як законне товариство. Над цим працюватиме львівська екзекутива комітету при помочі нашого музичного проводу і співробітників з провінції.

Щоб довідатись, хто є за нами і готов наші змагання піддержувати, просимо всі провінціональні „Бояни" та інші співацькі товариства й гуртки зголосити письменно готовість вступити в члени майбутнього Союзу і зложити даток довільної висоти, який опісля по бажанню зараховується на рахунок членських вкладок. „Стрийський Боян" зробив уже початок, складаючи на цю ціль 10 зол. Хто буде слідуючий? — Листи і гроші проситься слати на адресу секретарки п. Олени Левицької, Львів, вул. На багнах ч. 17.

З музичного життя Чехословаччини.

Ювилейні свята з нагоди 60-ліття істнування „Чесько-словенської співацької Громади".

60-ліття істнування „Чесько-словенської співацької Громади" (1868—1928) святкуватимуть у Празі величавим фестивалем, в якому бере участь 5.000 співаків. Програма фестивалю слідуюча:

7. квітня: 8 год. рано — генеральна проба із кантат які виконуватимуться пополудни.

3 год. — концерт:

Р. Карель: Воскресення (дірігент Острчіль).

І. Беля: Весілля Яношіка (дір. Орель) співають всі хори.

Після концерту похід всіх хорів на староміську площу. Вечером: І концерт в саді Сметани при співучасти чеської фільгармонії.

II. В тімже часі: концерт „Співацької Бесіди" на „Слованськім Острові".

9. квітня: від 7 год. рано: проба всіх жуп (співацьких повітів) і всіх співаків на пополудневий концерт в Промисловій Палаті. 3. год. концерт всіх хорів разом: В. Новак: Матері Славії (дір. Вах); п. Б. Ферстер: Тройбарва (Trikolora) (дір. Дедечек); Я. Кржічка: Словенщина (дір. Предлічкова); Ферстер: Свято співу (дір. Герле).

Вечером Славянський концерт о год. 8. Співатимуть як досі зголосилися: хорвати, поляки, луж. серби, москалі і українці (еміґранти).

15. квітня: (Промислова Палата) пополудни:

День Молоді — співають 5 класи всенародніх шкіл, міщанські школи великої Праги, співацькі школи для молоді, середні і семінарияльні школи.

Від 31. березня до 29. квітня: Виставка памяток співів. Товариств в мистецькім промисловім музею.

Зі спортового життя.

Україна — Спарта.

Змагання в копаному мячі між повними дружинами відбудуться в неділю 25. березня в год. 10·30 рано на площі Сокола-Батька. „Україна", приготовлюючись до важкого завдання, яке її чекає в змаганнях за мистецтво львівської А-кляси, виступить в новому скріпленому складі. Це дає запоруку, що гра буде цікава і напевно дасть богато емоцій прихильникам українського спорту, які, можна надіятися, зявляться численно на це відкриття весняного сезону.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія з Матковських Зубалева, емер. учителька і вдова емерита, довголітнього управителя школи в Саджавці, надвірнянського повіту, померла по довгій недузі дня 17. п. р. в 55 році життя в Станиславові. Разом зі своїм чоловіком учителювала майже 30 літ постійно в Саджавці і виховала кілька соток свідомих горожан-українців. Уміла получити обовязки учительки, матери, господині дому і патріотки і вивязувалася з того всього знаменито. В гостиннім домі пп. Зубалів серед чудової природи над Прутом знаходило богато осіб милий приют у часі ферій і в часі свят. Покійна виховала 4 дітей, з котрих 3 синів кінчать університетські студії а донька зложила недавно іспит зрілости в прив. гімназії УПТ. в Коломиї. Нехай рідна земля, яку Покійна так щиро любила і навчила любити богато учнів і власні діти, буде їй пером!

А. ПЯСЕЦКІ С. А. КРАКІВ ЧАЙ І ШОКОЛЯДИ

ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А Б І Ц Д.
Варшава, Краківське передмістя ч. 7.

поручає безконкуренційно, у великім виборі поди чоколяди сметанкової, молочної, десерової і до варення як також чоколядки, ґармельки і цукри. — Не шукаючи реклямою, але якостею знаменитим виробам, зробленим з ґаранційно чистих сплавів, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни. 9—50
1581 Замовлення приймає Народна Торговля у Львові.

ДЕНИС КУЧИКА

експит. приват. Службовець помер 22. III. ц. р. в 37 році життя. Похорони відбудуться в суботу дня 24. III. ц. р. в год. 4 попол. з покоєнного Заведення при вул. Кохановського 24 на цвинтарний цвинтар. Просимо всіх Товаришів-Товаришок і Знайомих Покійного взяти численну участь в похороні помершого Товариша.

Головна Рада „Супруга".

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру дир. Б. Карабієвича:
Підтвиці:
25. III. Воскресення.
Заватів:
26. III. Вцхрест.
27. III. Воскресення.
Негайно до хору прийму сопрана і тенорів. 3—3

Заходом хлопячої школи ім. Т. Шевченка відбудеться в неділю 25. березня ц. р. в 17-30 год. в салі „Академічного Дому" при вул. Супінського 21 Концерт враз з представленням в честь Т. Шевченка, на які Старшина Кружка „Р. Ш." ім. Т. Шевченка усіх українських громадян отсим запрошує. Явіться численно! Весь дохід призначений на докінчення будинку школи. 9-2

Загальні Збори Товариства Жінок з вищою освітою відбудуться в неділю 1. квітня ц. р. в год. 10. передпол. в салі Захоронки вул. Руська 3. Порядок звичайний. — Завадська, голова, д-р І. Левицька секретар. 1731 2—1

В неділю дня 25. ц. м. в год. 6. вечером відбудеться в салі Української Бесіди відчит д-ра Дмитра Донцова п. з. Перспективи комуністичних ідей на Україні. 1—1

У вівторок дня 27. III. 1928 в год. 7-ій вечером відбудеться в Лікарськім Товаристві при вул. Руській ч. 3/II. реферат д-ра Подолинського п. н. Біль кривиця у жінки. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

СУДДЯ у Львові в силі віну ожениться з культурною, гарною брюнеткою або шатинкою, високого росту до 35 літ. Відповідне віно вимагане. Неаноніми зголошення слати: Адміністрація „Діла" „для Судді". 1756 2—4

СУКНІ, плащі, костюми на весняний сезон виконує солідно і дешево Гонзінова, Тарновського ч. 86 партер. 1728 3—3

Новий музичний катальоґ
висилає на бажання
Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
1757 Львів, Ринок 10. 2—10

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на гати від десятків літ у ціли краю звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська 5. Купую бриляни, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 71-2

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах, ВАНК, пл. Марійська ч. 5. І. пов. 1616 а 7-7

БАБСЬКИЙ БУНТ народня оперета в 3 діях. Комплетна партитура з голосами і сольові партії за 12 золотих висилає „Торбан" Львів, Оссолінських 6. 1770 1—3

ФОРТЕПІЯН довший, віденський в найлішому стані, повна клявіятура за 1.300 зол. продам. Ґаван, Підсудського 21, І. пов. 1774 1—5

ПІАНІНА Арнольда Фібіґера з подвійною репетиційною механікою, досконалі і фортепіяни Петрофа, Bösendorfera нові, моделі надійшли. **Каїм і Син,** Львів, вул. Коперника 16. 1775 1—7

Л. Янушевич відчиняє 1. квітня 1928 р. власне фотографічне ателє. 1772 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст нервт легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1055 Пересвітлення Рентгеном. 16—24

ДОЛЯРІВКА
по курсі дня можна набути
в Агенції ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО
у Львові **вул. Ягайлонська 8.**
ТЯГНЕННЯ ВЖЕ **1. травня 1928.**
Найвищі теперішні премії:
8000 долярів, 3000 долярів, 3 по 1000 долярів і т. д.
Поручення з провінції негайно полагоджується. 1776 1—2

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Вирібня радіових апаратів
„RADIONE" у Відні
Сензаційна новість.
Найновіші, найлішні радіові апарати
Складові части.
Ґенеральне заступництво на цілу Польщу (з виїм. шлеського воєв.)
Gekaem' с. з о. п.
Підприємство для краєв. і заверд. торговлі
ЛЬВІВ, **пл. Марійська 8.** 2—2

ПАНОВЕ!
що дбають про своє здоровля, купують найпевніші, найлішні, найтонші і завсігди свіжі презервативи тільки у фірмі
С. ФЕДЕР — Львів, Сикстуська 7.
Туши зол. 4, 6, 9 і 12. Висилка почтою цілком дискр. 1708 а) 1—4

„ЦЕРКОВНІ ЦВІТИ"
поручає на свята
СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА
1661 **в Стрию — Шевченка 6.** 3-3
Гарні тревалі цвіти з матерії укладається на бажання в пам'ім тоні, пр. з в. кіх рож, камелій, недрогоній, ґіяцинт в або з мішаних цвітів. **„Китиці до свічок"** менші 4 і 6 зол. пара — середні 8 зол. пара і великі 10 зол. пара. — **„Китиці стоячі"** на престіл менші 25 зол. пара, — середні гарні 70 цм. високі 40 зол. пара, і великі 60 зол. пара. **„Вінці на образи"** вузкі 6 зол. — широкі 8 зол. і на ш. рші 10 зол. за метер.
При більших замовленнях на сплату!

Волосінь на матераци поручає найдешевше
Перша краєва прядільня в Бродах
МАҐАЗИН У ЛЬВОВІ, ГОСПИТАЛЬНА 10
1675 **ЙОСИФ ФРЕНКЕЛЬ.** 4-10

Подяка.

Цею дорогою складаємо сердечну подяку всім що взяли участь в похоронах бл. п. Івана Пашкевича. Сердечно дякуємо Всч. оо. Григоровичови, Галянтови, Возникови за відслуження панахиди і провід на цвинтар, Управі Народної Торговлі і Народної Гостинниці за поміч в уладженню похорону і всім присутним віддавшим останню братську прислугу нашому мужови і батькови.
1—1 1769 **Жена і діти.**

Ширіть наш часопис!

Т-во „РИЗНИЦЯ" в Самборі

Філія: Львів, Ринок ч. 43
„ Перемишль „ ч. 14.

З приводу Великодних Свят, поручає Всч. Духовенству і чесним Братствам Церковним великий вибір церковних товарів як: фелонів, хоругов, фан, плащаниць, шалів до обходу, суконок на дарохранильницю, процесійних ікон, хрестів, чаш, патериці, павуків, лямп, кадила, церковного світла, обрусів на престол, покривал на тетрапод і під Євангелія, богослужебних книг, молитвословів і всякого рода інших церковних товарів так для греко-католицьких як також православних церков.

Приймає старі фелони до направи по ціні коштів.

Достарчає найлучші дзвони, з передвоєнного матеріялу і дає повну ґарантію.

Добірний товар. Богато похвальних листів!

Сплати ратами допускається.

Т-во „Ризниця" дає кождого року 40 проц. з чистого зиску для вдів і сиріт по гр. кат. священиках і бідним церквам.

Свій до Свого!

ДИРЕКЦІЯ.

Якщо Ви, не лиш на словах, але й на ділі приятель нашої кооперації, то будете купувати набіл тільки в склепах

„МАСЛОСОЮЗУ"

Таким чином не поносите ніякої жертви, бо купуєте найліпший набіл та загально признане знамените десерове масло.

ВЛАСНІ СКЛЕПИ:

Львів
1) Костюшка 1 а
2) Ринок 10
3) Льва Сапіги 21
4) Зиблікевича 49
5) Жовківська 11
6) Городецька 48.

Стрий, Шевченка 5.
Самбір, Костюшка 11 а.
Станиславів, Собеського 28.
Коломия, Шевченка 25.
Перемишль, Ринок 25.
Дрогобич, Стрийська 14.
Тернопіль, Міцкевича 41.

1593 7-7

Ч. 17/Пр./28.

КОНКУРС.

Управа Каси Хорих м. Львова розписує отсим конкурс на посаду
лікаря ґінекольоґа.

Умови конкурсу:

1) Лікарський диплом, одержаний на одному з університетів в Польщі,
2) Що найменше 2-літня спеціялістична практика,
3) Непереступлений 40-ий рік життя,
4) Доказ польського горожанства.

Близших вказівок щодо умовин конкурсу уділяє головний лікар Каси хорих м. Львова, при вул. Бравєрівській 8 до дня 15. квітня 1928 р.

ЗА УПРАВУ КАСИ ХОРИХ М. ЛЬВОВА 1778 1—4

Директор: **Ян Щирек в. р.**
Предсідник Управи: **Христовський Михайло в. р.**

ПАРОХІЯ в місті з державною ґімназією, залізниця в місці, 8.0.0 куб. будинки й церква в добрім стані до заміни. Зголошення під „Парохія" до Адміністрації „Діла" 1756 2-2

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Січецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 90—7

За редакцію відповідає Василь Мудрий — Видає Видавнича Спілка „Діло" — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 69 (11.322). Львів, вівторок 27. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Наради над роззброєнням.

Львів, 25. березня 1928.

Більше як тиждень радить у Женеві конференція представників европейських і американських держав над роззброєнням. Радить вона не зперше і не в останнє. І цим разом відбувається ця конференція з ініціятиви Ліги Націй, хоч беруть у ній участь такі держави, що до неї не належать. Бачимо на конференції представників СРСР, представників Зединених Держав та Туреччини.

Хід теперішніх нарад нічим не ріжниться від ходу попередніх, на яких запропонував радянський делегат Літвінов цілому світові негайне і цілковите роззброєння та знищення усіх фабрик зброї. Тоді розвинулася над його заявою, по вступній, досить довгій, мовчанці, загальна дискусія. Закінчилася вона тим, що Літвінов мав приготовити на слідуючу конференцію подрібний, конкретно розроблений плян реалізації свого проєкту. Літвінов це зробив і предложив свій плян у приписаному речинці женевській комісії. Одначе ніхто з учасників теперішніх нарад не вважав за доцільне познайомитися з ними перед початком конференції. „Миролюбиві" державні мужі познайомилися з подробицями більшовицького пляну, з усіми рекомендованими ними засобами і способами загального та негайного роззброєння всіх держав щойно зі вступної промови Літвінова. Розвинулася над ними знов завзята дискусія.

Вона ріжнилася від попередньої тим, що крім Німеччини тим разом заявилася за більшовицькими пропозиціями ще й Туреччина. Проти виступили з великим завзяттям та упередженням представники Британської Імперії та Зединених Держав Північної Америки. Їх слідами пішла, хоч і менше завзято, Франція, а за нею скромно й Польща. Загаліж у дискусії над пропозиціями забирало слово 19 делегатів ріжнородних держав, а з них тільки двох погодилось на пропозиції Літвінова. Закінчив ту „богату" дискусію Літвінов, відповідаючи передовсім англійському та американському представникам, що добачили в його пропозиціях нещирість та недвозначну тенденцію саботувати роззброєння. У своїй відповіди підкреслив Літвінов, що СРСР все трактував справу роззброєння щиро та був першим, що запропонував світові устами своїх делегатів у Генуї 1922 р. повне роззброєння. Саботування праць над роззброєнням закидує Літвінов у першій мірі Англії. СРСР дає докази своєї доброї волі та повної охоти взятися щиро до праці над роззброєнням між іншим і тим, що бере участь у женевських конференціях, хоч ні до Ліги Націй не входить ні її політики не поділяє.

Ця пята з черги конференція для справ роззброєння покінчиться як усі попередні нічим. Державні мужі теперішніх світових потуг стоять, видно, на тому становищі, що воно зовсім доцільно відбувати такі конференції, бо відвертаючи ними увагу публичної опінії від конкретних загроз мира і абсорбуючи ту увагу словесними двобоями між учасниками конференції, можна тим лекше та успішніше переводити збросння. Це твердження підтримують сильно самі факти.

Ось СРСР преліміновав на цей рік у своєму бюджеті на нові збросння 765 міліонів карб., що творить тільки восьму частину його загальних видатків, призначених на оборону. Зединені Держави призначили в цьому році не багато а 400 міліонів долярів на будову нових кораблів. Франція удержує далі непосильно велику армію, маючи під боком цілком роззброєну Німеччину. Про такі держави як Англія та Італія вже й писати не доводиться. Вони зброяться завзято, особливож ця остання, що має тепер аспірації стати світовою потугою.

Словом тепер зброяться усі на перегони. До тої міри розвиненого мілітаризму як тепер перед великою війною світ не знав. Цей теперішній примус збросння паде особливо великим і непосильним тягарем на всі малі та молоді повоєнні держави. Вони вгинаються під тим тягарем та задихуються від сучасного мілітаризму, що нищить усі їх господарські організми та захитує самими підвалинами їхньої екзистенції. Одначе все це не перешкаджає женевським акторам далі радити замісць робити щонебудь для вкорочення збросень. Під акомпаніямент женевських дискусій світ перетворюється в один великий военний табор. Слушно і влучно схарактеризував один французький правий щоденник женевські наради в справі роззброєння такими словами: „Виголошувані в Лізі Націй промови проти війни не мають ні на йоту більше впливу від негританських співів".

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

VI. Наші виборчі втрати.

Безпосередньо після соймових виборів оцінили ми їх вислід як середній в Галичині та як катастрофальний на інших українських землях під Польщею. Це обєктивне ствердження наявних фактів викликало деяке негодування в наших громадських колах. Нам закидувано, що ми за песимістично оцінюємо ситуацію та що тим чином викликуємо депресію. Від кількох літ вкорінилася в деяких наших колах думка, що обовязком преси є „підтримувати духа", себто кожну подію найбільш катастрофічного характеру представляти не в дійсному світлі, тільки в штучному, колірово-оптимістичному. Критики аналізи й обєктивної оцінки наша громадська думка не терпить. Такі речі в нас не находять громадської санкції. В нас можливі лише крайности: або безкритичний оптиміям, крайнє, пеанами замаєне захоплення в супроводі похвал і признань — або чорний песимізм, нарікання, докори, лайки, осуди. tertium non datur. Творча, будуюча критика, безпристрасна аналіза, обєктивна оцінка нам не підходять. До тогож ми постійно і виключно шукаємо причин наших невдач поза нами, коли тимчасом велика їх частина міститься у нас самих.

Крайности: беззастережний оптимізм і чорний песимізм — це дві струни, що бренять в нашому житті: політичному, економічному, культурному, освітному і якому хочете. В нас є спеціяльні органи, які все бачать тільки в найчорнішому світлі тут, у нас, а одночасно все поза нашою територією і поза межами нашого власного національного життя — з „прекрасної далечини" все бачать якраз противежно: якусь аркадійську ідиллю. Зновуж інші в тому житті, що є поза нашими межами, по той бік добра і зла, добачують все лихо, а в нас бажалиб бачити тільки успіхи, досягнення й побіди, навіть колиб проти них кричали всі факти.

В нас є політики, провідники й керманичі, дійсні чи уявні, що вважають громадянство якоюсь нерозвиненою дитиною або хорою людиною, якій постійно треба подавати цукровані ліки у формі пеанів, заохочуючих покликів, перелицьовувань дійсности.

Не вважаємо цих самообманних рецепт доцільними, на довшу мету корисними, додатними і педагогічними. Думаємо, що обовязком преси є критично оцінювати положення, витягаючи з фактів і подій льогічні висновки. Не замикати очей на дійсність, не шукати причин неуспіхів виключно поза нами, не скидати відповідальности виключно на інших, не колірувати подій і фактів, але по мужеськи глянути дійсности у вічі, проаналізувати події в їх поодинокі розвиткові стадії, придивитися до болячів і ран та на основі всесторонньої діягнози, безстрашної вдумчивости взятися за направу відносин, щоби не попасти в стан хронічних невдач.

Отсими кількома загальними замітками вважали ми за відповідне попередити розгляд наших втрат й їх причини та найти зарадчі засоби для їх відвернення на будуче.

У виборах до сойму і сенату ми зазнали великих мандатових втрат. Суцільна українська територія під Польщею вибирає в округах 80 послів. Один мандат припадає пересічно на 84.000 населення, отже українці повинні би вибрати (4.620.000 населення) кругло 55 послів. До того слід додати щонайменше 5 послів з округ для українського населення Лемківщини, Ярославщини (округа Ряшів-Ярослав), Холмщини і Підляшя, разом на основі кількости українського населення під Польщею і то на основі *польського перепису з 1921 р.* — українці повинні вибрати в округах 60 послів. До того прийшло би з державної листи 13—14 послів, разом 73—74 послів. Отже у відношенні до *числа населення українські втрати виносять 32—33 мандатів**. На ділі ті втрати є далеко більші, коли мати на увазі фальшивість польського перепису з 1921 р. Вони виносять кругло 50 проц.

Одиці вибори відбуваються в спеціяльно створених округах. Польська виборча ординація і геометрія спрепаровані так, щоби представництво непольських народів звести до неминучого мінімум. Та з другого боку та сама ординація спирається на пропорціональности, отже є сконструована в користь більшости. А більшість тут українці. Погляньмо тепер, яку кількість мандатів могли ми здобути, колиб були виступили до виборчого бою в суцільному національному фронті. Отже український виборчий фронт дарає нам в окрузі 47 (Ярослав) 1 мандат, в окрузі 48 (Перемишль) 2—3 мандати, в окрузі 49 (Самбір) — 4 мандати, в окр. 50 (Львів) — 1 мандат, в окр. 51 (Львів-пов.) — 4—5 мандатів, в окр. 52 (Стрий) — 5 мандатів, в окр. 53 (Станиславів) — 7 мандатів, в окр. 54 (Тернопіль) 6—7 мандатів, в окр. 55 (Золочів) 6—7 мандатів, в окр. 56 (Корець) — 5 мандатів, в окр. 57 (Луцьк) — 5 мандатів, в окр. 58 (Кремянець) — 5 мандатів, в окр. 59 (Берестя) — 3 мандати, в окр. 60 (Пинськ) — 3 мандати, і в окр. 27 (Замостя) — 1 мандат, разом 58—62 мандатів, що з державною листою дає 81—86 мандатів. В порівнанні з дійсністю наші *мандатові втрати від кутом обовязуючої виборчої ординації виносять ріжно 50 проц.*

Та хтось може сказати: Бажаючи вибрати належне нам парляментарне представництво, треба не лише одноцілого українського виборчого фронту, але й високої громадянської свідомости та національної дисципліни. А крім того треба тямити, що живемо в межах польської держави у виняткову положенні, отже треба нам рахуватися також зі силою національно-зовнішнього натиску на наше населення. Іншими словами: треба реально дивитися на справи, а не оперувати мертвими цифрами.

На те ми відповідаємо:

Колиб істнував одноцілий український виборчий фронт, то тоді вся освідомлююча передвиборча праця булаб звернена на піднесення рівня громадянської свідомости і твердости національної дисципліни, а не на пусту, руйнуючу, розвальну деманогію і міжпартійну та міжгуртову грызню. Без сумніву: з національно-зовнішнім натиском треба нам рахуватися, але тоді й наш відпір був би сильніший. Коли допустити, що цей натиск на населення і виборців був би такий, як ми його вже заобсервували, то можна допустити втрату в нашу некористь яких 6—8 мандатів. А й тоді наше парляментарне представництво було би далеко більше, бо ми здобулиб в округах 52—54 мандатів, що разом з державною листою дає 63—65 мандатів. В порівнанні з дійсністю *ми втратили 22—24 мандатів.*

А тепер перейдім на зовсім *реальний грунт*, а саме візьмім під увагу цифри не уявні, не ідеальні, але дійсні, себто ті, що впали на українські листи в поодиноких округах підчас останніх виборів. І так в окр. 48 (Перемишль) впало на українські листи 66.757 голосів. До здобуття мандату вистарчало в поділі 19.204 голосів, отже ми втратили 1 певний мандат. В окр. 49 (Самбір) українські листи — 90.144 гол.; останній мандат здобула 1-ка 12.483 голосами, 1 український мандат втрачений. В окр. 51 (Львів-повіт) укр. листи — 138.553; останній мандат здобула 1-ка 19.576 голосами; 1

* Всіх українських послів всіх партій є 41, а не 42, як ми весь час подавали, введені в блуд свідомленними Пат-а і польської преси. Сель-Роб (Провінц) має лише 4 мандати, а не 5. На Холмщині не вийшов ані один український посол. Всі відомости про здобуття мандату на Холмщині Сель-Роб (Провінцеш) не відповідають дійсности.

український мандат пропав. В окр. 53 (Станиславів) укр. листи — 168.878, останній мандат здобули жиди 23.349 голосами: 1 укр. мандат пропав в користь жидів (українці при 6-тім мандаті малиб понад 28 тисяч голосів). В окр. 54 (Тернопіль укр. листи 193.188: останній мандат здобула 1-ка 27.145 голосами; 1 укр. мандат пропав в користь 1-ки (українці при 6-тім мандаті малиб понад 32 тисяч голосів). В окр. 55 (Золочів) українські листи 205.697 голосів; останній мандат здобули жиди 23.812 голосами; українці втратили 2 мандати, а саме один в користь 1-ки, а другий в користь 17-ки*. Разом в Сх. Галичині через розбиття українських лист ми втратили 7 мандатів. В той самий спосіб на Волині ми втратили 1 мандат, на Холмщині 1 мандат і на Поліссі 2 мандати, разом 4 мандати, що з утраченими в Галичині 7 мандатами, поминаючи ті округи (Ряшів і Ковель) де українські листи були уневажнені, дає разом *11 втрачених мандатів.* Розуміється, що тим самим понесли ми втрату і на державній листі. Бо при вибраних з ріжних лист 35 укр. послах здобули ми з держ. листи лише 6 мандатів (18-ка — 5, 22-ка 1). А при одноцілому українському виборчому фронті, не зважаючи на всю силу національно-зовнішнього натиску, ми булиб здобули в округах 46 послів, а з державної листи 10. Таким чином ми малиб 56 послів замісць 41. *Наші наглядні втрати на основі відданих при соймових виборах українських голосів виносять 15 мандатів.*

Такою могутньою і невимовно сумною в наслідках є у нас сила руїни, розвалу і розкладу.

На економічні теми.

Завдання наших фінансових установ.

Подаючи начерк якогонебудь господарського пляну на довшу мету, мусимо все виходити з того заложення, що понад 80 проц. нашого народу це рільники-селяни, а через те і всі явища, що відносяться до цеї верстви набирають загально-національних прикмет. Всі помічаємо факт, що по хвилевій поправі, матеріяльний стан нашого селянства завдяки ріжним політичним і економічним обставинам, починає погіршуватися, задовження села зростає, виглядів на поправу нема. Польські економісти рахуються вже в найближчій будучині з можливістю кризи в рільництві з тої самої причини, що й перед війною, а саме, в наслідок конкуренції Румунії і Радянської України, які господарюють переважно екстенсивно, зможуть продавати свої рільничі продукти, головно збіже, по так низьких цінах, при яких рільництво Польщі не зможе обстати. Державна фінансова політика вже заздалегідь старається запобігти цьому лихова уділюючи польському рільництву кредитів в ціли ублагороднення і якісного піднесення його продуктів, щоби через те надати їм переваги в конкуренційній боротьбі з дешевими але якісно гіршими продуктами Румунії та України. З тої допомоги наше селянство користати не буде і тому треба приступити до серйозної і плянової праці над скріпленням нашої селянської власности.

Одним з важніших чинників, який в значній мірі може до того скріплення причинитися є дешевий і природі рільництва відповідаючий кредит. Особливо добре зорганізований кредит особистий має для селянства велике значіння. Це підчеркують майже всі теоретики, ставлячи в основу акції обмеження земельного кредиту і можливе улегчення та поширення індивідуального кредиту. На тім принціпі збудована система Райфайзенівських кас, які в перших роках цього століття значно вже були поширилися серед нашого селянства в Галичині.

Звичайно любимо покликуватися на передвоєнний стан наших кредитових інституцій як на позитивний знак нашого господарського змислу, організації і поступу. При поверховнім розгляді відповідних статистичних дат воно так і виглядає. Але, коли глибше вглянемо в зміст тих чисел, то нам представиться дуже невідрадний образ, який свідчить про економічну несолідність самих підстав тих установ. Правда, числа виказують, що скількість кредитівок, згуртованих при бувшім Краєвім Союзі Кредитовім, в часі від 1900—1911 р. зросла около 10 разів, з 31 на 330, число членів зросло аж 25 разів, з 5 на 120 тисяч, але зате в тім самім часі **сума вкладок** зросла лише 8 разів так, що пересічно на одного члена кредитівки сума ощадности **зменшилася втроє**, то за рівночасно пересічна сума ощадности, припадаюча на одного члена польських кредитівок в Зах. Галичині, **збільшилася була вдвоє** з члена польських кредитівок **вшестеро**. Ми були одиноким народом в Европі, де пересічна сума вкладок, припадаюча на одного члена протягом часу меншала.

Не входячи в подрібні висновки, до яких доводять отсі зіставлення, зазначую лише одно, що вони є доказом того, що наші фінансові інституції не були організаторами рідного капіталу, лише експозитурами чужого, що їх управи не стояли на висоті громадянських завдань а були лише звичайними маніпулянтами-службовцями.

Я навмисне звертаю увагу на цей негативний момент з історії нашого економічного життя передвоєнних літ, бо й теперішні фінансові установи все ще традиційно держаться тоїж давної системи безідейности, легковажать основний принціп організації капіталу хоч й не великого але рідного, шляхом виховування змислу ощадности серед громадянства.

Про значіння отсього змислу у нас вже богато говорилося й писалося. Тут наведу лише для нас дуже важні, слова відомого польського ученого і державного мужа проф. Ромера. При зіставленні статистичних дат з обсягу вкладок на ріжних землях Польщі говорить він таке:

„**Змисл ощадности** є одною з тих моральних сил, що стаються **джерелом матеріяльної могутности**. Особливо велике значіння має розвиток цього змислу у тих народів, які позбавлені самостійного політичного життя, що не рішають про свою долю і про взаїмні відносини внутрі та на зовні своєї суспільности. Змисл ощадности **скріпляє** у таких народів **відпорність** на зміни відносин на гірше, а рівночасно **створює поготівля** до використання обставин, як тільки вони зміняться на ліпше... Ощадности, зложені в кооперативних інституціях є **мірилом суспільного і національного вишколення громадянства**".

Підчеркую щераз слова: „**змисл ощадности є джерелом матеріяльної могутности**"... „**скріпляє відпорність**"... „**створює поготівля**"...

Перекладаючи це на буденну мову і реальну дійсність, вийде, що першим начальним громадянським завданням і обовязком наших фінансових установ має бути виховування в громадянстві змислу уміщування хвилево зайвих грошей в касах своїх економічних установ.

Лише таким чином угрунтовані на власнім капіталі фінансові інституції зможуть прийти з реальною допомогою нашому господарському життю, в першій мірі селянству. До нині потреби нашого селянства обертаються в крузі дрібного, оборотового кредиту і кредиту на поширення і уліпшення свого варстату праці. Останні повоєнні роки висувають вже на денний порядок потребу фінансування сільської господарсько-споживчої кооперації.

Про дрібний селянський кредит не потреба окремо говорити, бо в тій справі є вже цінна розвідка п. М. Корчинського в часописі „Коопер. Республика" ч. 2. Про кредити на поширення і уліпшення селянського варстату праці писав я вже в статті п. з. „Парцеляція і кредит" („Діло" з р. 1927 ч. 174). Остається до обговорення ще справа можливостей фінансування нашої кооперації та про те вже іншим разом.

І. Галущинський.

* 66.757 українських голосів в поділі через 2 дає 33.378, а в поділі через 3 дає 22.252. Таким чином український третій мандат 3.048 голосів більше, ніж здобутий другий мандат 1-ки.

Закріплювання звязків.

ПРОГУЛЬКА ВОЛИНСЬКИХ КООПЕРАТОРІВ-СЕЛЯН ДО ЛЬВОВА.

На Волині життя української кооперації не менше важке як культурно освітних установ. Волинь є майже одинокою закуткою світа, де суди роблять перешкоди в реєстрації статутів кооператив. Вишукуються ріжні ніби формальні причини, щоби лише продовжити нереєстрацію кооперативи а цим самим затримку економічної організації села. Кожний суд має свої практики, своє зрозуміння закона, одні не приймають статутів в українській мові, другі вимагають ріжних доказів, що основателі є польськими горожанами або що є управнені до законних ділань. Рівночасно „гмінні уряди" не хотять видавати таких посвідок, яких вимагає реєстраційний суд. Адміністрація теж оточує кооперацію північно-західних земель особливою опікою. А вже сілою в очах адміністрації є кооперативні курси. Там з правила відмовляють дозволу на влаштування курсів, чи то з причини „епідемії" тифу, чи червінки, або якихсь інших „санітарних" мотивів.

Коли кому удасться добути дозвіл на влаштування курсу то безумовно під постійним доглядом поліції в часі викладів. Поліція на селі має знова свої „приписи" для кооператив.

Мимо таких умовин, тамешне селянство щиро горнеться до організації.

Вже від перших днів повоєнного відродження галицької кооперації в її ідейному центрі, Ревізійному Союзі, йшли безупинні старання навязати як найтісніші взаємини з північно-західною кооперацією. Галицька кооперація уважала своїм обовязком дати помічну руку північно-західним землям висилаючи туди своїх ревізорів та організаторів. Зі зростом кооперативної сіти оснував Ревізійний Союз в минулому році свою філію в Луцьку як кооперативний інспекторат, який спільно з місцевими кооперативними установами, працює інтензивно над поширенням кооперативної сіти.

Найстарша галицька кооператива „Народна Торговля" перейшла також сокальський кордон і відкрила свій склад у Луцьку, який так гарно розвивається, що заходить потреба відкриття ще одного складу в Луцьку. Так галицька кооперація проломила сокальський кордон і заснувала свої філії на Волині, які з дня на день затіснювали взаємини з Галичиною.

Доказом цього відрадного прояву в нашому національному житті була тижнева прогулька волинських селян кооператорів у числі 40 осіб до Львова в днях між 19 і 21. березня н. р. Ця прогулька була завершенням, двомісячного кооперативного курсу, влаштованого в Луцьку заходом місцевого Українбанку і Інспекторату Ревізійного Союзу. На курс ходило 92 курсантів з пяти волинських повітів.

Дійсно думка влаштування прогульки до Львова, щоби волинські селяни могли побачити столицю Львів і переконатися наочно про висліди праці поколінь селян та інтелігенції, була дуже доброю. Волинський селянин переконався, що не все, що йому ріжні сельробівські агітатори розказували про „панську інтелігенцію" в часі виборів не відповідає дійсности.

Прогулька приїхала у Львів в понеділок рано в год. 6 і на залізничому двірці привитав її від імени галицької кооперації директор Ревізійного Союзу І. Филипович. Прогульковці примістилися в Академічному Домі і частинно в Народній Гостинниці. Першого дня під проводом ред. М. Голубця оглядали прогульковці княжий город Львів, музеї, церкви та будівлі. Були на Високім Замку звідки пояснено їм хід боїв за Львів у 1918 р.

Два слідуючі дні були призначені на оглядини наших економічних і культурних центральних установ. Прогульковці відвідали всі установи, де дістали докладні відомости про працю, а в деяких ще й їх видавництва на память. Були і в українських школах, а кооператива „Український Театр" дала в їх честь виставу „Маруся Богуславка" — яка зробила на волинських селян-кооператорів велике враження.

Прогульковці упадали з ніг з умучення одначе не хотіли лишити мандрівки ні на хвилину, бо бажали все видіти і все збагнути. Найхарактеристичнішими для прогульковців були їх запити, чи дійсно всі будівлі як „Просвіта", „Дністер", „Народна Торговля", „Народна Гостинниця", „Сільський Господар" і т. д. є власністю цих установ?

Для ближчого спільного пізнання влаштували львівські кооперативні установи спільну вечеру в салі „Бесіди", на якій зявилися представники всіх культурних і економічних установ.

На привітання гостей промовив голова Ревізійного Союзу інж. Ю. Павликовський. За вечерою пішов ряд промов започаткований послом О. Луцьким. Промовляли ред. Мудрий від „Просвіти", дир. Бакоруда від „Рідної Школи", пані І. Павликовська від „Союза Українок" і місцевих кооператив, п. Л. Лецкий від „Червоної Калини" і мгр. М. Корчинський від Рев. Союзу. Від волинських гостей промовляли дир. О. Ковалевський, М. Савицький та селяни — курсанти. Товариська гутірка затягнулася пізно в ніч і всі Галичани виходили з повною вірою в будучність Волині, коли видали так розумних, енергічних і боєвих волинських селян. Певно булиб і вибори інакше випали, колиб ми були давніше взялися до праці на Волині.

Третього дня пращалися дійсно щиро волинські селяни, що знову проломили сокальський кордон, зі Львовом. На залізничому двірці іменем Ревізійного Союзу пращав їх ред. З. Пелевський. Провідниками прогульки були дир. О. Ковалевський, дир. М. Савицький, інж. О. Кіпера з Інспекторату Р. С. У. К. та начальник складу Н. Т. в Луцьку І. Мацик.

Ініціаторам і провідникам прогульки належиться дійсно щира подяка, що мимо дуже тяжких умовин життя на Волині уважали своїм обовязком ломити не на словах а в дійсности сокальський кордон. Ця перша масова селянська волинська прогулька буде певно мати великий вплив на дальший хід галицько-волинських взаємин.

ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ
Е. ҐЕПЕРТ — ФРЕДРИ 9.

Виборчі протести.

В окрузі 50

Голова Окружної Виборчої Комісії ч. 50 Львів-місто подає по думці ст. 103 виб. орд. до сойму до прилюдного відома, що проти вибору послів до сойму в тут. округи вніс д-р Станислав Дреґевич іменем власним і як повновласник листи ч. 2 (ППС) протест. Кожний виборець може той протест переглянути в льокалі комісії, робити з нього відписи і вносити проти його змісту заміти — на руки голови Окр. Виб. Комісії ч. 50, вл. Галицька 10, І. п. в урядових годинах (від 10—12 в полудне), на протязі 14 днів від дня оголошення отсього повідомлення в „Моніторі Польскім".

В окрузі 51.

В окрузі ч. 51 (Львів-повіт) внесено проти важности соймових виборів 11 протестів. А саме: 1) Іван Душний і тов. та 2) Микола Тотовка і тов. — всі з Хлівчан, пов. Рава Руська, з причини невідповідного урядування виб. комісії в Хлівчанах; 3) Теодор Андрушак і тов. з Гоголева, пов. Сокаль, з причини недозволеної агітації перед виборами і в дни виборів; 4) д-р Степан Кручек, лікар у Любачеві, з причини способу пересилання виб. вислідів з місц. комісій до Окр. Комісії у Львові і надужить місц. комісії ч. 13 в Сихові, пов. Львів; 5) Карло Целевич з Углова з причини незгідного з приписами урядування кількох районових комісій; 6) Станислав Пясецький з Рісни Польської з причини зловживань на шкоду листи ч. 2 в кількох місцевостях; 7) Кость Личківський з Клепарова, пов. Львів і Станислав Маруся з Левандівки, пов. Львів, з причини незаконного іменування генерального виборчого комісаря і невідповідного поступовання властей в часі виборів; 8) Петро Кульчицький з Сихова, пов. Львів з причини зловживань районової виб. комісії ч. 18; 9) Іван Степьків з Лчів пов. Львів, з причини зловживань районової комісії ч. 101; 10) Ян Дуленба і тов. з Ляшок Мурованих і Станислав Мечнік з Зимної Води, пов. Львів, з причини способу відсилання виб. актів до Окр. Комісії у Львові, з причини терору адмін. властей і зловживань в кількох районових комісіях; 11) д-р Ілля Салагуб, адв. з Белза, з причини незгідного з законом урядування районових комісій.

Закиди проти змісту цих протестів можна вносити в речинці 14 днів від дня видрукування цього оголошення в „Моніторі Польскім". До того часу кожний виборець має право переглянути протест і поробити собі з нього відписи в льокалі Окружної Виб. Комісії ч. 51 (Львів-повіт) у Львові, вул. Чарнецького ч. 1.

З життя української громади в Кракові.

Аматорські вистави. — Національні свята. — Ювилей О. Кобилянської. — Кооперативне свято. — З відчитової салі.

Оскільки минулий шкільний рік минув нам у Кракові дуже непомітно, мляво, що спричинили ріжні перепони в удержуванні домівки „Просвіти", одинокого місця наших сходин, — остільки в цьому році всі місцеві українські культурні установи проявляють велику активність, бодай назовні. Ефектом того руху є низка торжественних академій і вистав, устроєних — переважно — старанно. Що правда, то й цьогорічний сезон зачався тут доволі нещасним виступом аматорського гуртка „Просвіти", який відіграв отсі літературні

„перлини": „Заручини по смерти" й „Чорт — не жінка". Драматична секція могла здобутися безумовно на щось цікавішого й симпатичнішого, а не витягати запорошені річи з бібліотечної шафи і виступати з ними прилюдно.

Тим-то з правдивою радістю повитала краківська громада другу з черги виставу, а саме „Козу-Дерезу", устроєну (18. XII. 1927) маленькими „артистами", курсантами „Рідної Школи". Опера була поставлена гарно; почиваючи від гри невеличких співаків, а кінчаючи на костюмах, все те робило якнайкраще враження. Одначе найбільше зворушувала цей порив дітвори й утіха її з приводу виступу в свойому театрі. Одно дівчатко (Оля Сухівна), відграючи „відповідальну" ролю рака, прибігло на сцену сильно схвильоване, але що авдиторія проявляла вже тоді видимо своє вдоволення, то наша мала „акторка" поборола швидко всякі сумніви, а переймаючися грою, ривалізувала вміло з іншими виконавцями, як Олею Кукурудзівною (Коза-Дереза), Казимирою Мехівною (Лисичка) та їхніми братчиками (Кукурудза і Мех). А коли врешті прогомонів дитинячий спів і музика нашої піаністки п. Ізи Левицької, то публика дивилася з жалем на западаючу занавісу, бо прикро їй було прощати любий гурток. Правда, занавіса розсунулася ще й відтак, але очам присутніх явився вже тільки сивий дідусь тв. Милоха, котрий привитав щебетливу громадку закликом до любови Рідного Краю і рідної мови та щедро обдарував її. Діточими виставами займається п. Ксеня Добрянська, основателька Рідної Школи в Кракові. В праці помагає їй ревно п. Ольга Коритовська побіч кількох інших членів Союзу Українок. П-і Добрянська дбає зглядна про виховання нашої молоді, а не жалуючи ні часу ні труду, кожну вільну хвилину віддає українській дітворі. На закінчення годиться зазначити, що цілу вокальну часть „Кози-Дерези" вів старанно п. Мельник при співучасти згаданої вище п. І. Левицької.

Місяць пізніше відбулися два свята, а саме 21. січня 1928 р. Свято „Просвіти" й 22. І. академія в память 10-літніх роковин проголошення самостійности Української Держави. Свято „Просвіти" зачалося промовою проф. Б. Лепкого, яка була її головною точкою програми. Виклад проф. Лепкого був такий інтересний, що — як влучно запримітила одна з учасниць свята — ніхто з приявних не міг про ніщо інше думати, тільки мусів увесь час слідкувати за ходом його гадок. У дальшій часті програми виголосив ст. унів. Манастирський відчит на тему „Історія краківської філії „Просвіти". — Академія в память проголошення самостійности України мала доволі оригінальний характер. Академію зорганізувало Товариство Емігрантів з Великої України, устроюючи її невідрібно в одній більшій салі університету. І це торжество відкрив рівнож проф. Лепкий дуже гарним, патріотичним привітом. Треба признати, що проф. Лепкий сповняє тут велику місію, абстрагуючи вже від його письменницької і педагогічної діяльности на становищі університетського професора. Він виховує своїм словом краківське українське громадянство в повнім того слова значінні. А виховує всіх: і тих, що попадають у сумнів і тих, що в свойому завзятті доходять до всяких екстремів. З ряду дальших бесідників промовляв п. Мурський, а по нім делегат кубанського козацтва, складаючи заяву вірности українській державности від кубанських братів. Його виступ приняла авдиторія зі справжнім одушевленням. Та гарне вражіння після цього моменту зіпсувала найближча точка, а саме реферат одного запрошеного гостя з провінції на тему економічних відносин, який тревав слизе півтора години! Реферат, виголошений до того монотонним голосом, викликував тільки прояви крайної нудьги. Цей делегат поводився дійсно немилосердно і не рахувався з ніякими умовинами, навіть із такою важною, як приявність двох консулів (німецького й чеського) на академії, котрі, не розуміючи української мови були засуджені на правдиві тортури. Нічого дивного, що кожна сторона реагувала відповідно: чеський консуль вийшов, а німецький остентаційно став читати... український бюлетин, що його одержав при вході самозрозуміло — для заманіфестування свойого негодування. Не помогла нічого й дискретно передана президентові картка від голови комітету, що мала його негайно спинити реферат — він читав його далі до кінця. Стоїцизм, гідний пера Марк Твена! Другою замітнішою подією було відспівання „Не пора" студентами-галичанами. Це повинно повчити комітет емігрантів, що всякі поважніші національні торжества треба устроювати все в приватній домівці. Бо користаючи з гостинности ректора університету, аранжери беруть на себе певні обовязки; у винайнятій салі всі можуть бути вповні свобідні.

В місяць пізніше (19. II.) відсвяткувала краківська громада ювилей Ольги Кобилянської заходом Союзу Українок. Це була вже друга з черги академія в Кракові в честь Кобилянської, бо перед кільнома місяцями вшанувала нашу письменницю Секція Студенток окремим вечором.

Врешті дня 26. II. відбулося у нас кооперативне свято, влаштоване господарсько-кооперативним кружком при Українській Студентській Громаді. В програму входили: промова проф. Лепкого, відтак два відчити (Т. Музичишина й Е. Жизневського) та часть музично-вокальна. Зпоміж солістів дав себе пізнати надійний скрипач Туркевич, дальше талановита молода пеністка п. Купровська й барітон-співак Я. Гешк. Цей останній, відбуваючи тепер фахову науку співу, виявив великий поступ від часу свойого останнього виступу в Кракові, обіцюючи багато на майбутнє.

Вкінці згадаю про два виклади для тутешньої громади д-ра Д. Донцова (в днях 11. і 12. ц. м.), що відбулися старанням Студ. Громади. Виклади стягнули богато публики і загально подобалися.

Д. М. Горняткевич.

Останні вісти.

АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ НА РАД. УКРАЇНІ.

З Радянської України прийшли вістки про масові арештування українців. Арештовано около 50 осіб, між ними знаного економіста проф. **Шимоновича**, що недавно приїхав із закордону, соціольога **Петра Чикаленка**, сина заслуженого діяча Евгена Чикаленка, члена Української Академії Наук проф. Кирила **Османа**, лікаря **Питенка**, визначного цукроварника інж. **Белозовича** й ін.

Рівночасно прийшла вістка про **розстріляння** в Харкові д-ра фільософії Ольги **Суровцової** й інж. **Петренка**. Арештованим закидає ДПУ пропаганду українського визвольного руху. Розстріляні д-р Суровцова й інж. Петренко були членами української соц.-дем. партії.

АРЕШТУВАННЯ ЧЕХІВ У СРСР.

Прага, 25. березня 1928.

У звязи з арештуваннями чехословацьких горожан у СРСР „Вечерні Лісти" заперечують вісти, начеб арештування ні переведено в звязи з перепачковуванням люксусових товарів при транспорті рільничих машин. Таким перепачковуванням на велику скалю займалися члени чехословацької місії в Москві. І хоч шеф місії Гірса знає про це, не старається цьому зарадити.

ЗАКІНЧЕННЯ НАРАД КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄНЬ.

Відкинення більшовицького проєкту.

Париж, 25. березня 1928.

Аг. Аваса повідомляє із Женеви, що на останнім засіданні сесії приготовної комісії конференції роззброєнь відкинено оконечно більшовицький проєкт негайного і повного роззброєння. Після ухвалення резолюції про відложення дискусії над новими проєктами більшовицької делегації у справі частинного роззброєння до найближчої сесії комісії і після переказання тих проєктів для розглянення поодиноким урядам, промовляв Літвінов, протестуючи проти повищої ухвали.

Зі спортового життя.

Україна-Спарта 4 : 3 (1 : 1).

Вдоволені вертали зі змагань численні прихильники „України", що в числі понад 300, не зважаючи на довгу і вельку дорогу, явилися на площі Сокола-Батька. „Україна" добре й гідно започаткувала сезон; її перемога, по-при судити по ході гри, повинна була бути значно більша, принайменше 6:3. Але вітер (особливо в другій половині), бавна перед воротами „України", ну — й судді не допустили до сильнішої поражки „Спартв", тимбільше, що Україна не використала й одного карного.

Одинацятка „України" виступила в старому складі. До змагань за мистецтво А-кляси „Україна" стане в дещо зміненому складі, бо довідуємось, що її провід зумів стягнути кількох кращих грачів-українців, що досі грали в дружинах польських. Маючи законтрактованого на цілий цей сезон тренера ц. Бодера, „Україна", сподіємося, запрезентує тепер достойно український спорт в столиці краю.

НОВИНКИ

— Конфіската. „Діло" ч. 68 підпало конфіскаті за допис з Тернополя про спільне свята іменин марш. Пілсудського.

— **Відгомін іменин марш. Пілсудського у Львові.** До нашої статейки на цю тему („Діло" ч. 67) дістаємо ще такі інформації: Переведена в усіх 4 терціянів академічної гімназії ревізія не дала найменшого натяку чи сліду, який вказував би на те, що хтонебудь з мешкаючих у них осіб мав щонебудь спільного з відомим інцидентом в акад. гімназії з приводу вяткування іменин марш. Пілсудського. Зокрема неправдива є вістка, начеб ревізія, переведена в мешкаючих у терціяна Григорія Еліяшевського учеників довела до викриття якихсь компромітуючих матеріялів. Передовсім у п. Еліяшевського мешкають не гімн. ученики, тільки два студенти університету, ревізія у яких не дала найменшого висліду. Тому й неправдиві є вістки в пресі, начеб у звязку з тими ревізіями арештовано якихнебудь гімн. учеників.

— **Влом у „Маслосоюзі".** З дирекції „Маслосоюзу" повідомляють нас, що взломники, які дісталися на днях до його бюр і розбили касу, забрали не 10.000 зол., але 5.435.66 зол., бо стільки грошей було в касі. Ціла сума була очевидно обезпечена і „Маслосоюз" не потерпів ніякої шкоди. При цій нагоді варто зазначити, що львівські вломники відвідують в останньому часі надто часто бюра і склепи „Маслосоюзу" (за останніх кілька місяців було ...ських склепах „Маслосоюзу" 4 вломи!), хоч, на щастя, ніколи не мали нагоди в них обловитися, бо ніяких грошей у підручних касах не найшли. Першу більшу шкоду від влому має „Маслосоюз" саме тепер, але ціла забрана вломниками сума, як сказано вище, була обезпечена. Варто булоб провірити, скільки тих вломників, що в останніх місяцях так сильно гуляють по наших установах у Львові, дістала вже до своїх рук поліція...

— **В програму концерту Любки Колесси** дня 29. III. ц. р. входять твори Гендля: „Chaconne", Моцарта: прекрасна соната C-dur, Нестора Нижанковського: „Варіяції на українську тему", відтак Шуберта: „Scherzo B-dur" і „Impromptu Es-dur" (в навечеря 100-тих роковин смерти великого творця) та вкінці демонічний: „Вальс Мефіста" Ліста. Зокрема годиться звернути увагу на новий твір нашого композитора, що його з незвичайним успіхом виконувала піаністка на концертах в цьогорічнім сезоні. Не від річи буде, коли наведемо деякі голоси чужинецької преси про той твір. І так музичний референт „Göttinger Tageblatt-y" пише (15. I. ц. р.): „Варіяції на українську тему Н. Нижанковського присвячені піаністці, подають нам богато чару як в інвенції, так і в уформуванні твору. Твір цей, що має в достаточній мірі технічні трудноти, вказує на композитора з богатою чуттєвою виразистістю". В час. „Tagespost" (26. I. ц. р.) читаємо ось що: „До найкращих переживань того вечера, який залишив незатерті спомини у кожного слухача належали дуже цінні з музичного боку „Варіяції на українську тему" Н. Нижанковського. Як артистка зуміла чудовим кольоритом свого мистецького ударення освітлити та в найніжніший спосіб розвинути співучу тему, як чарівно виднигала вона рідну собі мельодію, як промовляла вона нею до сердець слухачів, це не дасться описати, це муситься самому пережити. Виконання того твору перший раз у Львові буде безсумнівно найсильнішою атракцією концерту нашої піаністки.

— **Не вільно курити у залізничних почекальнях.** З днем 1. березня ввійшли в життя нові приписи на залізницях. Крім інших змін у приписах тих є постанова, що хто нарушить припис про заборону курення в зал. ждальнях, мусить заплатити в користь залізниць пять зол.

— **Начальник почти поповнив самогубство.** Дня 19. березня прибула несподівано контроля до богородчанського почтового уряду. Начальник почти Ян Брогонський застрілився з мисливської рушниці, побоюючись вислідів контролі

— **Новітній „Ревізор з Петербурга".** До почтового уряду в Вахорі (біля Динова) прийшов іще 1. лютого ц. р. якийсь осібняк, представився як комісар дирекції почт у Львові, виделегований для переведення люстрації того почт. уряду. Виказався відповідними документами, які, як пізніше виявилося, були фальшиві. Три дні „ревізор" переглядав книжки і записки, справджував стан каси ітд. За той час вислав телеграфічне доручення до Банку Кр. Господарства в Кракові і до Шлеського Кред. союзу в Катовицях, щоби на означені адреси виплатити по 27.500 зол., яку то суму надано в Вахорі для телеграфічного переказання. Ці гроші виплатили банки 6. лютого ц. р. Коли обманство виявилося, поліція стала шукати „ревізора", але безуспішно.

— **Ученик поповнив самогубство.** Ученик 5-ої кляси гімназії ім. Словацького в Перемишлі 14-літній Фр. Сроковський вдарив свого учителя Швеца в лице в присутности гімн. молоді. Після того втік скоро. Коли родичі доморили синові за цей вчинок, він вийшов із дому і в ночі кинувся під поїзд. Згинув на місці. При самовбивнику найшли 3 листи: до дирекції гімназії, до товаришів і до батьків. Причиною того вчинку молодого хлопця мала бути зла нота з латини і те, що учитель Швец загрозив йому виключенням із школи.

— **Пожежі.** У Дрогобичі на Війтівській Горі в домі господаря Возняка вибухла пожежа. Наслідком вітру огонь перекинувся на інші забудування. Згоріло 7 домів, 4 шопи й одна стодола. — У селі Струтині (Яворівщина) згоріло 106 забудувань. В огні згинули одна жінка і одна дитина.

— **Катастрофи.** В Австрії вибралось 17 віденських туристів на шпиль Сонблік в горах Тавери, на лещетах. Коли вони вийшли наверх гори, їх потягнув із собою ледозвал. 13 убитих, 4-ох ледве вдалось добути із снігу і після довгих зусиль дати знати про долю решти засипаних. — В околиці нім. міста Лявсіц, у Костебрав, від великої бурі завалився залізний міст, над яким працювали робітники; 11 убитих, 17 смертельно або поважно ранених. Т. зв. „Абрамфердер"-міст мав бути одним із найдовших у Німеччині, на 200 м. висотою 35 м. і мав коштувати 10 мілюнів мар., а важив 3000 тон. Влада веде слідство, чи винуватцями не є інжинірі, що зробили неточні обчислення. — В Індії, в м. Есур, пов. Шікарпур, згоріло 400 домів і 31 людей.

— **Ювилей пацифіста.** Німецькі пацифісти і прихильники особи та таланту проф. Людвіга Квідде святкували вчора 60-ліття його уродин. Квідде — Нобліївський лавреат за мирову діяльність, один із старих провідників нім. пацифістів і один із найвизначніших европейських миротворців. Перед війною він був головою нім. мирового т-ва і брав участь майже у всіх пацифістичних конгресах. Квідде був одним із нечисленних німців, що мав сміливість виступати проти нім. мілітаризму. Вже підчас війни він видав сензаційну брошуру: „Чи маємо анектувати?", де радив Німеччині своєчасний розумний мир. Ця брошура була сконфіскована, а Квідде найшовся як „зрадник держави" під військовим доглядом. Після війни він доказував, що Німеччина виключно сама спричинила війну. Квідде присвятив давно свою працю студіям двох найбільше пекучих післявоєнних питань: розброєння та національним меншостям. Одна із його історичних праць лягла в основу нарад мирового конгресу в Гаї 1913 р.

— **Рекорди.** Німеччина стоїть на першім місці в рекордах воздушних летів. Її відношення до інших держав таке: Німеччина 20 рекордів, Спол. Держави 19, Франція 14, Італія 8, Швайцарія 4, Чехословаччина 3, Англія 2 і Мадярщина 1. — За останніх 6 місяців париська поліція перевірила в ріжних льокалях тотожність 25.000 осіб, з чого 11.149 є кандидатами на примусове виселення. Ствердили, що більшість чужинних танцюристів, що наймає себе за гроші, щоби танцювати з гістьми, рахує на легковірність старших дам, які хотять бавитись і яких ці молодці окрадають з дорогоцінностей. — Першим жіночим віцеконсулем у Вел. Британії призначена міс Ольга деля Барра в Чілє; її батько є теж консулем. — 20-літній безробітний віденець Ваймгенгст вибрався на вежу собору Стефана, щоби виграти заклад... 10 літрів пива.

— **Водні сили землі.** Віденський учений проф. Пенк обрахував, що якби людство зросло ще в пятеро то дотеперішні водні сили можна збільшити в пятьдесятеро. Гльхар водних сил має в Европі Скандинавія та Фінляндія, в Америці Канада і півн. частина Північної Америки, середня Африка і деякі частини півд. Америки. В усіх цих місцях можна силу води вжити до машин: турбін, млинів, то-що.

— **Казки життя.** Жидівський часопис у Відні „Ді Нає Вельт" оповідає таку свіжу історію великого фабриканта Нахума Левенталя, що недавно приїхав із півд. Африки до Варшави. Левенталь є власником великої фабрики в Йоганісбургу; він родився в Чернигові, а студії кінчив у Варшаві. Перед роками оженився з доньною варшавського жидівського купця, всупереч його волі; батько переслідував свою доньку, але коли вона стала матірю покинув думку, щоби її розвести. Згодом жінка Левенталя вмерла, залишивши доньку. Левенталь виїхав до Африки, передавши раніще дитину якійсь родині на виховання та власність. Коли Левенталь доробився майна, він хотів відвідати рідню у Варшаві і вдруге оженитись. Уся його рідня за той час вимерла. Він найшов бідну сироту, яка йому припала до вподоби і зголосив свій шлюб у рабіна. Напередодні він пішов із своєю нареченою на гріб своєї жінки. Він був здивований, що найшов на старій, затертій могилі свіжі квіти. Яке було його здивування, коли його наречена вибухла плачем: „мамо!". Левенталь не знаючи, віднайшов свою доньку.

— **Скрута музикальних циганів.** У Будапешті радив актуальний зїзд. Зїзд диріґентів і власників циганських орхестр. Вони шукали способу на свою скруту, чи пак: на химерну долю, яка чудову, мелянхолійну, милозвучну циганську музику заступила нині джезбендом, саксофоном. Ніодна каварня не хоче вже нині циганської музики. Навіть чужинці, що переїжджають через Будапешт і з цікавістю кажуть собі подати ґуляш, домагаються тої самої музики, що в себе: не національної, а інтернаціонального гомону джезбенду. Циганська скрипка, циганські кучері і циганські очі не завертають уже голови княжнам і королі не кажуть собі співати циганських романсів. Навіть правдивий циган, коли хоче найти заробіток, мусить учитись грати до чарльстона і блекботему. Прийшли на нього такі-же тяжкі часи як на факірів і королів. Єдині цигани, що ще добре заробляють це ті, що не йдучи в світ не беруть із собою скрипки, а... беруть людей на бас.

— **Світова всячина.** У Копенгазі демонструвало 10.000 бездомних з усієї Данії перед парляментом; до них приєдналось чимало місцевого населення, головно студентів. Приїзжі за час свого побуту дістали захист і харч, завдяки заходам місцевого дому бездомних. — У Канаді найшли останки літака і два трупи; є познаки, що це Гінчкліф і Місс Мекай. — Берлінський кореспондент „Ізвестій" повідомляє, що нім. уряд відкинув домагання радянського урду, щоби признати торговельним радянським представникам у Берліні виїмкові права у телефонічній розмові з Москвою, якщо дійшло би до наладнання безпосередної телегр. комунікації Берлін-Москва. — Англ. наслідник престола знову впав на ловах із коня і сильно потовкся. — Кемаль Паша вибирається цього місяця лічитись у чехословацькі Татри. — У півн. Італії гуляють сильні вітри, а в горах упали великі сніги. — В Ню Йорку почав виходити новий нім. часопис „Ню Йоркер Дайтше Рундшав" з метою змінчити нім.-америк. симпатії.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ.

М. Возняк: **Ів. Белей і Ол. Кониський** до звязків Галичини з наддніпрянщиною в 80 рр. XIX в. Львів, 1928. Накладом і друком Видавничої Спілки „Діло". Стор. 46. Форм. 16-ка.

Микола Матіїв-Мельник: **Крізь дим і згарь.** Львів 1928. Наклад і друк Вид. С-ки „Діло" ст. 36, 16-ка.

Степан Цвайґ: Лист незнайомої. Оповідання. Переклад з нім. мови Василя Бобинського, ст. 104, 8-ка. Ціна 2 зол. В-во „Ізмараґд". Львів 1928.

Степан Цвайґ: Амок. Оповідання. Перекл. з нім. В. Бобинського ст. 104, 8-ка, ціна 2 зол. В-во „Ізмараґд". Львів 1928.

Іван Билина: Моя Сповідь (зі спомину інтеліґента селянського походження) накладом друкарні „Будучність". Тернопіль 1928. Ст. 84, 8-ка.

Петро Стефуранчин: Пожовкле Квіття — поезії. Відень 1928. Стор. 48, 16-ка.

ЖУРНАЛИ:

Поступ, вістник літератури й життя. Січень—лютий. Річн. 8, ч. 1—2. рік 1928. Зміст: Великі леґенди і їх значіння для долі народів (Петро Шостаківський). Боротьба за душу інтеліґенції (Aramis). Націоналізм. „Кудою" (Ів. Гладилович . „" (Дм. Бандрівський). Тип (О. Назарук). Як Рустем Сеїд Аметов став запорожцем (Б. Монкевич). Герой часу (К. Н.). Ґенерал барон Гаталия (Мерізи). Католицька сатира в Англії (Л. Нигрицький). Дощ (В. Лімниченко). Воля (Святополк Чесила). Честертон і Шов: дискусія на тему соціялізму (за „Оссерваторе Романо"). Зі світа. Бібліографія. Літературні замітки й анекдоти.

Кооперативна Республика. Ч. 3. Березень 1928. Львів. Зміст: Дфордж Рессель: Виховання. В. Тимошенко: Що таке господарська конюнктура й які її ознаки. Ю. Павликовський: Галичина після війни 1914—1920. О Мицюк: Причини і розвиток східно-европейської революції. К. Коберський: Чи можна говорити про масову і дрібну ощадність, як про підставу селянського кредиту? Е. Хр.: Ще до справи селянського кредиту й боротьба з лихвою. В. Воробець і К. Коберський: Наладнання агрономічної роботи в краю. А. Андрійченко: Мережа споживчої кооперації на Радянській Україні. Ош. К-ра: Українська кооперація на північно-західних землях і польська адміністрація. Кооперативні курси і свята кооперації в 1927 р. В. Зелик: До питання про проф. організацію кооперат. робітників. З кооперативного руху. Іл. Ольховий: Біланс Зем. Банку Гіпот. за 1926 р. Серед книг і журналів.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 2. березня ц. р. розпрощався з цим світом **Максим Козанкевич** управитель школи на передмістю Котинівка в Городенці в 58. році життя, а в 38-ім році важкої, учительської служби. Український нарід стратив в Покійному ідейного громадянина, українська школа стратила ідейного учителя, а українське учительство вірного і щирого провідника і товариша. Похорон при величавім здвиві народа, при супроводі двох хорів і з чотирма надгробними бесідами відбувся дня 5. березня ц. р. Нехай-же земля, яку Він так горячо любив, буде Йому легкою. П. П.

ОПОВІСТКИ.

На „Рідну Школу" зложили Вп. Т. Карачевський, рад. суду Рогатин 50 зол. як гривну заплачену Вл. Берлатом в справі карній U 213/28 суду пов. в Рогатині, Михайло і Казимира Моравецькі 20 зол. замісць вінця на могилу бл. п. Марії Зубалевої, учительки в Садживці. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1780 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТЕЦЯН довший, віденський в найліпшому стані, повна клявіатура за 1.300 зол. продам. Ганак, Пілсудського 21, І. пов. 1774 2—5

ФОРТЕПЯНИ на ріжні ціни під гарантією продає: Ганак, Пілсудського ч. 21, І. пов. 10-10

НАРОДНЯ організація українців м. Львова пошукує метких інкасентів. Зголошення в канцелярії при вул. Косцюшка 1а II. пов. 1—3

БАБСЬКИЙ БУНТ народня оперета в 3 діях. Комплетна партитура з голосами і сольові партії за 12 золотих висилає „Торбан" Львів, Оссолінських 6. 1770 2—3

ФІРАНКИ, капи ручної роботи найдешевше **Ванк**, площа Марійська 5, І. п. 1615 6 6—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг леґенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1058 **Пересвітлення Рентґеном.** 17—24

М. Возняк

Ів. Белей і Ол. Кониський

до звязків Галичини

з Наддніпрянщиною в 80 рр. XIX в.

Ціна 50 сот.

На почтову пересилку 20 сотиків.

НАБУТИ МОЖНА

в Адміністрації „Діла" — Львів

Ринок ч. 10. 3—3

КОМПЛЄТ перша сорта **ЗОЛ. 28.**

6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 чайових ложочок з хінського срібла. II-га сорта 25 зол.

у Б. ҐРИНБЕРҐА, Сикстуська 4.

Подяка.

Прибиті важким горем по втраті найдорощої доньки **Олени Благої** учениці II. року учит. семинара почуваємося отсею дорогою щиросердечно подякувати всім, що взяли ласкаву участь в цім сумнім похороннім обряді. В першу чергу дуже дякуємо Впр. о. Канонікови Кишакевичеві, о. дир. Ю. Дзеровичеві за участь і провід в похоронах, Впр. о. д-рові В. Лабі за участь і прегарне надгробне слово. Рівнож щиро дякуємо Вп. п. проф. Левицькому і цілому учительському зборові як і всім Товаришкам, що своєю участю звеличили цей сумний похоронний обряд. Нехай Всевишний сторицею нагородить. 1779 **Рідня.**

ПАМЯТАЙ МОЮ РАДУ

І

ПЕРИ

СВОЄ БІЛЛЯ

ОЩАДНОСТЕВИМ МИЛОМ

1867

CZW

C-Z-W

МИЛО зі ЛЬВАМИ

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ!!

При найбільших варстатах і самоходових гаражах в Галичині

відкрито державно - уповажнені

ЛЬВІВСЬКІ КУРСИ

САМОХОДОВИХ КЕРМАНИЧІВ

інж. АЛЕКСАНДРА ЮГРОГО

Львів, Коперника 54 — Тел. 1-94.

Спеціяльні полекші: для державних урядників, академиків, членів організацій спортових, заводових і безробітних. Вписи щоденно. Інформації (програми) уділяє Управа Курсів. 1 1 Пишіть по проспекти.

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха, Львів, пл. Марійська 5.** — З провінції просимо репарації присилати почтою. — **Староподзи**дамські годинники **перероблюємо на ручні.** 3 б 71-?

Стассфуртські потасові соли

30 32 прц. — 40 42 прц.

дають богатий збір.

При закупні високопроцентових потасових солей заощаджуємо перевозові кошта, час і працю. Вказівки і цінники безплатно і **оплачено.**

Иосиф Каррах, Львів, Косцюшка 18.

Звичайні Загальні Збори

Акціонарів Земельного Банку Гіпотечного

Спілки акційної у Львові

відбудуться дня 30. квітня 1928 в салі Сокола (Дім Товариства Дністер у Львові вул. Руська 20 партер) в год. 4. попол.

Предмети нарад: 1) Рахункове замкнення за рік 1927 зі звітом Надзірної Ради про діловодство і стан Банку, та рішення Зборів на це. 2) Розділ зиску. 3) Вибір двох членів Надзірної Ради. 4) Внески по мислі § 71. уступ 3, статута. До голосу на Загальних Зборах є уповажнені ті акціонарі що найпізнійше 14 днів перед Загальними Зборами зложать вимагану статутом скількість акцій враз з незаплачними купонами в Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові, або в Заряді Агенції того Банку в Станиславові, або в Українській Щадниці в Перемишлі. **Управнення** до вступу на Загальні Збори будуть видані леґітимації (§§ 66, 67 і 68 статута) Вп. Акціонарі, котрі не відібрали ще своїх акцій, як що наміряють взяти участь в Загальних Зборах, зволять про те повідомити Дирекцію Банку, заподаючи свою адресу, щоби їм видано в час леґітимації на Збори.

НАДЗІРНА РАДА

Земельного Банку Гіпотечного

Спілки акційної у Львові.

1—1 1783

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 70 (11.323). Львів, середа 28. березня 1928. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На порозі парляменту.

Львів, 26. березня 1928.

Минули виборчі бої, прогомоніли виборчі гасла. Настало затиша в нашому політичному житті, затиша, в якому наша нововибрана парляментарна репрезентація підготовляла свої ряди до перших виступів на польській парляментарній арені. І дійсно мала до чого готовитися. Бож парляментарну трибуну має вона використати не для чого іншого, як для боротьби за права народу, для обзнайомлення цілого культурного і цілого політичного світа з тим невиносимим і невідрадним фактичним станом, який запанував на українських землях під Польщею.

Вчора, в неділю, виїхали всі українські посли й сенатори до Варшави, щоби, поробивши нині ще кінцеві підготовчі кроки, завтра, 27. березня, ввійти вже у парляментарне життя. З тієї нагоди насуваються всякі дуже численні рефлексії як зі вчорашнього свіжоминулого, так і з давнього та дуже давнього історичного минулого.

В попередньому соймі засідали тільки українські представники північно-західних наших земель. Східна Галичина не мала там свого представництва з відомих причин правно-державного характеру. Наслідком того припало на долю волинсько-холмської репрезентації також представництво східно-галицької вітки українського народу. За пять літ свого перебування у польських законодатних установах та репрезентація не добилася нічого, чим моглаб бодай у маленькій мірі та бодай у якійнебудь одній ділянці життя облекшити національне українське лихоліття. Причиною цього не була ні якість ні добір тієї репрезентації, а ціла система правління та політики відродженої конституційної Річипосполитої. Тій репрезентації довелося переживати богато трагічних моментів, коли в її присутности та при її протестах обі законодатні установи приймали крайно некорисні, а навіть убійчі для нашого народу закони. Чи треба їх перечислювати ті численні законодатні акти, від яких роїться біланс бувших польських законодатних установ, і які лягли важким каменем на живий організм нації української?

Тому то треба й дивуватися, що сама та репрезентація північних земель наших, зневірена в якийнебудь успіх своєї парляментарної діяльности, почала поволи але послідовно тратити свою внутрішню цілкість та політичну гармонію, нічо дивного, що частина її опинилася аж в інтернаціональному таборі кремлівської орієнтації. Вона вірила, що там на сході є те джерело, з якого скорше чи пізніше прийде облекшення, прийде помічна рука для широких мас тутешнього українського населення. Та ця частина бувшої парляментарної репрезентації сильно перерахувалася. В ній відбувалася потім завзята боротьба та реакція, вислідом якої і був між іншим сензаційний виступ з компартії б. посла Пащука. Одначе його скоро політично зліквідували правовірні комуністи і до того в дуже загадочний спосіб.

Теперішня нововибрана українська парляментарна репрезентація є повноправним представництвом усього українського народу з усіх наших національних територій під Польщею. Невже ми нині можемо мати якінебудь ілюзії в тому, що вона зможе чимнебудь облекшити, чи зменшити загально-національне лихоліття? Невже хтонебудь вірить нині по довгій політичній практиці у те, що її праця дасть якийнебудь позитивний результат для нашого життя? Таких мабуть мало серед нас. Але ніхто не сумнівається в те, що нашій репрезентації прийдеться вести завзяту боротьбу навіть за елементарні чисто людські права нашого народу. Чи в такій перспективі праці можна доглянути бодай контури якогонебудь значнішого успіху? Мабуть що ні! Бож там, у тих палатах діялося все наперекір нам.

Зрештою, Варшава все була однакова і перед двома днями і перед роком і перед десятками і перед сотками літ у відношенні до українського народу. Хіба давно не зривали польські арцибіскупи соймових сесій тільки тому, що до сойму являвся православний український владика наслідком договору між поляками та українцями? І чи наслідком того не зривали потім десятки разів і самих договорів? Все бувало! Було непошановання права і власних зобовязань, були зневаги, були клини, була злоба, а як все скінчилося?...

Правда, тепер через появу української парляментарної репрезентації в посольських і сенатських лавах ніхто сойму ні сенату не зірве, але більшість буде вважати нашу парляментарну репрезентацію неіснуючою, а з її вимогами та постулятами рахуватись не буде. Одначе все те не сміє зражувати, не сміє розчаровувати теперішніх народніх вибранців, бо їх завдання: боротися. Але боротися не тільки там на парляментарному терені, але й тут у краю, тут серед народньої ґущі за досягнення великого консолідаційного здвигу, за збереження національних сил, за підготовку здисциплінованих народніх лав. Парляментарна трибуна в руках репрезентації нашої мусить вірно та подрібно знайомити світ, весь культурний світ з тим, що нам переживати й терпіти приходиться, а також з тим, до чого ми прямуємо та чого прагнемо. Важке це завдання, але велике та вдячне.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

VII. Відсутність українського виборчого фронту головною причиною нашої виборчої невдачі.

Наші виборчі втрати є просто ненормальні. Вони виносять на загал 50 прц., а у відношенні до відданих на українські листи голосів (при соймових виборах) 27 прц. Головною причиною нашої невдачі була відсутність суцільної, скоординованої виборчої акції, відсутність одноцілого українського виборчого фронту. Сталося те, що ніколи не повинно діятися у поневоленого народу: наступив нечуваний виборчий розбрат, що був батьком виборчого розгардіяшу і основною передумовою нашого розвалу і розгрому.

Ще напередодні виборчого періоду наш орган виставив основну вимогу єдиного, одноцілого українського виборчого фронту, який після його довершення можна поширити на загальний бльок непольських народів. Таким чином передумовою бльоку непольських народів мусів бути бльок українських партій. Без здійснення одноцілого українського виборчого фронту бльок непольських народів мусів стати тільки частинним бльоком, союзом поодиноких партій непольських народів, а тим самим твором неповним і слабим, у дальшій консеквенції розсаджуючим його складові частини.

Думка про те, щоби в одному українському бльокові можна було обєднати всі українські партії, вірніше кажучи: всі партії з прикметником „український" — не могла рахувати на своє повне здійснення. Особливо безвиглядним здавалося притягнення до національно-українського бльоку партій соціяльної лівиці, базованих на „широкій" інтернаціональній платформі, партій нових, новосконструованих, з великими апетитами і „здобувчим" розгоном. Розуміється, їх „здобування" не зважаючи на їх інтернаціональний підклад, не звертається проти чужо-національних впливів і партій тільки проти українських національних партій й організацій. Тому не лише важко допустити, але й важко вимагати, щоби т. зв. ліві українські партії могли приступити до єдиного українського національного фронту. Бо в такому фронті їх „здобувчий розгін" був би дуже стиснений. Зрештою, про те не можна було навіть мріяти також тому, що в моментом приєднання до українського національного бльоку ті партії не сповнилиб основного свого завдання і розслоювання українського громадянства, не виконалиб волі пославших їх, а тимсамим вони просто підписалиб присуд на свою неминучу ліквідацію. Інстинкт самозбереження є незвичайно сильний не лише в кожної одиничної істоти, але і в збірної. Зрозуміло, що соціяльні партії, які базують свою екзистенцію виключно на поборюванні національних партій й організацій, не могли поповнити самогубства. І тому ясно, що надії на притягнення тих партій до українського національного бльоку не могли бути реальними. Зате наскрізь реальним був український національний бльок зложений з Українського Нац.-Демократичного Обєднання й Української Соц.-Радикальної Партії з додатком деяких мініятурних ґруп (як напр. Сел-Союзу). Обі партії є партіями в суті річи старими, з великою традицією. Їх склад є майже ідентичний під національним і соціяльним оглядом. Вони проводять свою працю в тих самих середовищах, працюють тими самими методами, здійснюють ті самі завдання. Бльок цих двох найстарших українських партій був не лише реальний і природний, але він був імперативною вимогою моменту. На жаль, до бльоку не прийшло. А сталось це не з якихнебудь основних ріжниць чи розбіжностей, тільки й тут заважив первородний гріх радикальної партії: хронічна, внутрішня опозиція, щоби всетаки чимсь відріжнити себе від націонал-демократів. Бо по суті, ґрос радикальної партії є нічим іншим, тільки практикуючими націонал-демократами. Але радикали несуть на своїх плечах вантаж внутрішньої опозиції. Вони все жили лише демаґоґією і в більшости негацією. Вони не любили і не хотіли ніколи брати на себе відповідальности. Треба признати, що в останніх часах під тим оглядом наступили деякі корисні зміни. Пустословність і демаґоґію в деякій мірі обмежено і почато робити перші кроки в напрямі внутрішньо позитивної праці. Але одночасно завився новий „соціялістичний" конкурент радикалів Сель-Роб. Він прининив природну еволюцію соціялістів-радикалів в напрямі творчої національної демократії. На порозі виборчого періоду соціялісти-радикали найшлися на розстайних дорогах: наростаючий внутрішній позитивізм тягнув їх до УНДО, а гріхи соціялістичної молодости і страх перед конкурентом відштовхував їх від Обєднання і єдиного національного фронту. Ці вагання заставили радикалів по старому звичаю відповісти всякими викрутами і пересадними домаганнями на пропозицію УНДО, хитатися між українським національним виборчим бльоком і соціялістично-мінімалістичним (вкупі з жидівським „Бундом"), а вкінці зупинитися на „українському соціялістичному бльокові", до якого як додаток до радикалів втягнене ес-децькі останки й невдоволених еґотичних, а одночасно анархічних безпартійних.

Таким чином погребано український національний виб. фронт. Замісць однозгідної виборчої акції розпочалася виборча боротьба всіх проти всіх, буйно зійшла і величаво розцвілася найбільш неперебірчива демаґоґія, преса, віча, збори, наради перемінилися в арену спожаління гідної боротьби всіми засобами серед яких не останню ролю грали й наступи на особи заслужених діячів. У таких умовах рівень виборчої аґітації зійшов на взаїмне обкидування себе болотом, обезцінювання суспільно-політичної вартости партій і людей та їх ролі і значіння. Вся боротьба сконцентрувалася на внутрішньо-національному фронті, через що чужонаціональні елементи й національні та соціяльні противники українського народу одержали вільну руку.

Обєктивний обсерватор нашої виборчої акції без сумніву був би прийшов до пересвідчення, що вся та боротьба не може бути виплином і вислідом наших внутрішніх відносин, тільки є спричинена зовнішніми чинниками, що акторами тієї трагікомедії є не чесні громадяни, тільки перекупні люди. Зовсім природно, що виборча маса, думаючи іншими катеґоріями, керуючись здоровим розумом не могла схопити всіх викрутів, напрямних і тайн роздрібно-партійної політики. Взаїмні обвинувачення, кидання всяких підозрінь, боротьба при допомозі наклепів і калюмній, все те мало якраз протилежний від сподіваного наслідок. Вона була злеорієнтована, розпорошена, безрадна, не знаючи на яку ногу ступити. Зовсім природно, що коли українські національні партії й їх діячі в світлі тих взаїмних видуманих або відповідно пристроєних обвинувачень є сякими і такими, коли вони тільки думають про те, як і за яку ціну запродати українського мужика й його інтереси, як хитро-мудро обійти основні національно-політичні змагання, то

ясно, що в значній частині виборців мусіло знятися питання: Пощо і на що хтось мав мене продавати і на мені робити інтерес, коли я сам можу це зробити безпосередньо. І ґрунт для проурядової „одинки" був готовий. Партії, що воювали у виборчому періоді, самі нічого не зискали, а навпаки поширили деморалізацію, знищили основну ідею відбудови авторитету, одиничного та збірного та посіяли густо зерна взаїмного недовіря, ворожнечі и невіри у власні сили.

Навпаки, при істнуванні одноцілого українського виборчого фронту навіть без участи інтернаціонально-соціяльних партій, національна дисципліна була би загально обовязуючою, горожанська свідомість була би зросла й поширилася, а замісць низької аґітації й демагоґії на перший плян булаб мусіла виступити боротьба за ідеї і програми. Коли при розвалі й розпорошености дві найстарші й найсильніші українські партії: УНДО й радикали здобули 70 прц. всіх українських голосів, то при єдности булиб певно осягнули 90 прц. всіх українських голосів, а одночасно на яких 30 прц. булиб зменшили успіхи „одинки".

А так у вислідї маємо те, що було неминуче: невдачу, спричинену відсутністю українського виборчого фронту, що покривається з відсутністю ундівсько-радикального блоку.

Пражська хроніка.

Зелений інтернаціонал. — Хохли чи українці? — Міністр для українських справ при скамандритах. — Цінна знахідка.

(Від власного кореспондента.)

Прага, 23. березня 1928.

У звязку з недугою чехословацького міністра-президента Антонїна Швеглї на фронті чехословацької внутрішньої політики останніми днями стало досить неспокійно. Нахмарило, мовляв Грінченко. Та наразі не знати, що з тої хмари вийде — великий чи малий дощ, — тому ще не пора підводити останній біланс Швеглової діяльности на полі внутрішньої політики. Зате можна й треба занотувати велику перемогу на полі зовнішньої політики, яка є особистою заслугою чеського хліборобського провідника.

До властивої закордонної політики, до дипльоматії, Швегля ніколи не втручався й не втручається: це домена Масарика й Бенеша. Проте конструктивний розум Швеглі не міг заспокоїтись на тому хоч і великому, але чисто льокальному наслідку, який осягнено в справі обєднання чеських хліборобів. Наслідки справді величезні: створено хліборобську партію, яка числить близько міліона членів і репрезентує собою найбільшу політичну й не абияку господарську силу в Чехословаччині. Але свій досвід у справі обєднання хліборобських мас Швегля поширив і на інші краї. Він заложив у Празі міжнародне хліборобське бюро, яке поставило собі завданням створити міжнародній союз хліборобських партій на зразок міжнародних союзів соціялістичних і комуністичних партій.

Над створенням „зеленого інтернаціоналу" вже віддавна працюють хліборобські провідники різних країв. Особливо під тим оглядом був прославився баварський хліборобський провідник Гайм. Та досі ніхто не міг похвалитись якимнебудь помітними наслідками цих заходів. Щойно Швегля може тепер виказатись рішучим і великим успіхом. На його заклик і за ініціятивою цим переговори відгукнулись хліборобські партії 8 держав, а саме Болгарії, Естонії, Фінляндії, Голландії, Румунії, Швайцарії, Югославії й, само собою, Чехословаччини (чеська й німецька хліборобські партії). Провідні хліборобські партії цих держав творять вже основне ядро зеленого, мужицького інтернаціоналу, який напевне ще й далі буде рости й придбавати до себе також хліборобські партії інших держав.

Справа організації хліборобських мас є взагалі дуже тяжка, а організація хліборобів у міжнародньому масштабі є річ подвійно складна. Та Швеглів успіх доказує, що й цю тяжку справу можна довести до доброго почину — про кінець ще рано говорити, — коли належно до неї взятися.

*

У своїй першій кореспонденції до „Діла" я похвалив був празькі „Народні Лісти" за їх зичливу еволюцію в українській справі. На жаль, довголітня практика в україножерстві одним розчерком пера не може бути скасована. Традиція має свої права, й нічим іншим, як давньою старою і закоренілою традицією треба вважати несмачні заяви в українській справі, надруковані в числі 77 „Нар. Лістів" з дня 17. ц. м.

На першій сторінці й знадзютими в сво чорнками надруковано під заголовком „Письменницький протест" заяву відомого московського чорносотенця Івана Наживіна такого змісту: Наживін протестує проти того, що чеський журналіст Вінценц Червінка, перекладаючи його роман „Распутін", в одній місці, де в тексті стояло слово „хохли", додав від себе під рискою примітку: „Хохли" — це простонародне означення для малоросів або українців". Наживіна ця примітка страшенно роззлостила. „Українців у Росії не було", — пише він. „Хохли це дійсно малороси, але в жаднім випадку українці"... Далі йдуть звичайні теревені про „три галузі єдиного руського народу", „німецьку інтриґу", чеські інтереси тощо.

Чому цей протест появився саме в „Нар. Лістах" і ще з таким розголосом, А тому, що В. Червінка є редактором культурного відділу „Нар. Лістів" і від довгих літ дає напрям політиці Крамаржевого денника в східнословянських культурних справах. Сховати протест він, очевидно, не міг і не хотів, а коли його друкувати, то вже треба було додати до нього й пояснення. А на це все треба досить багато місця: отож коли вже робити, то робити — й справа попала на першу сторінку.

Щож відповідає Червінка? Дуже трагічно він протеста не бере, називає його „подекуди ілюзоричним", а свою примітку — „звичайною брахильоґією", але всетаки він цілковито прилучується до погляда Наживіна й ще надає їм більшої ваги в читачевих очах, називаючи Наживіна „учеником Льва Толстого". Червінка користується цею нагодою, щоби заповнити консервативних читачів „Нар. Лістів" у своїй цілковитій „благонадежности" щодо українського питання, повторює небилиці про штучну українську мову, запроваджену радянською владою, посилається на славнозвісну книгу кн. Волконського „Историческая правда и украинская пропаганда", — словом, дає Наживінові повну сатисфакцію.

Шкода, що так сталося. Та що робити! Чекали ми так довго, поки „Нар. Лісти" навернуться в українській справі — доведеться ще якийсь час зачекати. Навернення прийде — як не тепер, то в четвер, але чим пізніше воно прийде, тим гірше буде — не для нас.

*

Побут варшавських скамандритів у Празі дав мені нагоду особисто познайомитися з Ярославом Івашкевичом, одним із провідних заступників цеї цікавої літературної групи. Заочно я познайомився з Івашкевичом через його книгу „Ксенжиц всходзі", яку я прочитав, з правдивою насолодою: так гарно й вірно в ній описано природу й побут Київщини. Враження від автора вийшло не менш корисно, ніж від його твору. Івашкевич народився й виріс на Київщині, вчився в київській 4. гімназії, добре говорить по українськи, знає сяк-так українську літературу, підтримує особистий звязок із деякими молодими українськими поетами, принагідно поміщує рецензії на їх твори у „Відомосцях Літерацкіх". Словом, він не тільки видатний письменник і цікава людина, а ще „міністр для українських справ при Скамандрі". Це можна собі затямити.

Проф. Маріян Шийковскі сказав у своїм вступнім слові про Івашкевича, що він народився поза межами етнографічної Польщі, в сонячній Київщині, де польський плуг виконав незвичайну культурну службу. Яку „культурну службу" виконував польський елемент на батьківщині Івашкевича, це найкраще можна побачити з названої його книги. З більшим правом проф. Шийковскі міг би говорити про ті живущі соки, що їх молоді польські таланти повитягували з благословенної української чорноземлі. Івашкевич, Волошиновскі й ще багато інших, що становлять нині окрасу молодої польської літератури, народились і виросли на Україні, впивались пахощами її степів, набирались сили з її чорної, родючої землі. І тут Україна не взяла, а дала.

*

На закінчення подаю малу, але важливу новинку. Молодий етнограф Петро Богатирів знайшов у Празькім Національнім Музеї понад 40 досі недрукованих листів Франка, Павлика й Грінченка. Листи будуть надруковані в київській „Україні". Рівночасно Богатирів знайшов приблизно 200 діяпозитивів з поля галицько-української етнографії, які також цікаво булоб видати, та на це треба дуже великих коштів, тому діяпозитиви не так швидко побачуть світ, як листи.

М. Г.

Крути та не перекручуй...

Сліпий вистріл з приводу конкурсу на нагробник Франкові.

У ч. 30. „Нового Часу" находимо статтю п. М. Голубця п. з. „Недоля нагробника Іванові Франкові", яка може подивити в ній фактами і своїм тоном схвилювати неодного громадянина. Автор хотів викликати сензацію і забалакав про „трагічну справу, яка хвилево компромітує обмежений гурт людей, але в майбутньому погрожує грімким, всенароднім скандалом".

Зміст цієї „сензації" і цього „скандалу" на підставі згаданої статті такий: „Жюрі нагородило проект бувшого члена, який мав нагоду не тільки оглянути всі надіслані проекти, але й провірити, котрий з них має найбільші дані до нагороди. Друге диво лягло в тому, що нагороджений проект є перерібкою проекту, який на першому засіданні висунувся на чоло інших. Перерібкою, якої певні модифікації в нічим іншим для ока не тільки фахівця, але й лаїка".

Після такої ревеляції автор статті вживає сильних слів у такому роді: „використовувати велике імя Франка для таких пародійних „конкурсів" це вибачайте більше як неприличність".

Тісніший комітет будови памятника Франкові зібрався негайно після такої ревеляції в неділю і на засіданні був теж присутний автор статті. Щож виявилося? П. М. Голубець, коли поставили перед ним усі проекти прислані на конкурс, шукав збентежений за ще якимсь одним проектом, з якого буцім-то автор нагородженого моделю... запозичився, переробивши його на свій. Такого моделю ніхто не бачив і він зродився тільки в палкій уяві п. Голубця. Усе непорозуміння було в тім, що п. Голубець зробив із одного моделю, нагородженого, два, і один з них чомусь признав власністю іншого учасника конкурсу. Тимчасом: між усіма присланими проектами памятника нема навіть такої схожости, яка дозволила би комунебудь казати про запозичення з іншого. Поглянувши на них ще раз, уперше: добре і спокійно, п. Голубець мусів прилюдно признати, що він написав попросту прихапцем, під впливом неперевірених сплїток.

Щодо закиду, що жюрі нагородило проект свого члена то він також зовсім безосновний. Член жюрі, щоби брати участь у конкурсі не зробив нічого нельояльного, нічого такого, що не водиться скрізь у світі в таких справах. Наскільки члени жюрі були незорієнтовані щодо авторства присланих проектів на конкурс доказом цього є факт, що сам п. Голубець по інформаціям одного із членів жюрі складав побажання за одержану нагороду особі, яка ,як виявилось, зовсім не була автором нагородженого проекту.

В усій своїй статті п. Гол. не згадує ще одної важної подробиці, чим збільшує непорозуміння: нагороджений проект відзначений 3-ою премією, і тим самим не є проектом, який має стати нагробником на могилу Франка. Жюрі не признало нікому першої та другої нагороди.

Автор „ревеляційної" статті зробив препогану послугу справі нагробника Франка, вирвавшись як Пилип із конопель з неперевіреними сплітками. Люди досі ще скандал повторять таку сплітку у ще гірше викривленій формі, що не має нічого спільного з правдою. Справа нагробника Франка справді занадто поважна, щоби використувати її до таких револьверових сензацій і такої автореклями як згадана стаття.

Дивне, що п. Голубець сам член тіснішого комітету будови нагробника Франкові вважав доцільнішим „вирватись" із такою порожньою статтею, ніж раніще звернутись до цього комітету за фактичним розясненням. Не менше комічною як уся його стаття є патетична форма листа до редакції часопису, де... він є постійним співробітником.

Замісць „грімкого, всенароднього скандалу" вийшла звичайна гумореска. „Новий Час" не перший раз грішить легковірністю друкуючи все на віру авторів статтей, а ще більше грішить претенсіями „очищування атмосфери" при помочі дешевих сензацій, які нераз приносять національній справі більше шкоди, ніж користи. Добре є, коли „Новий Час" приваблює і поширює коло своїх читачів конкурсовою невмірущою січкарнею, але кепсько є, коли він хоче годувати їх... січкою, дерма, що навіть добре примащеною.

Жадайте французьких ПАПЕРЦІВ ДО КУРЕННЯ: JOB
15 70

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

Одинка.

Дорогою, що веде високим берегом Дністра торохтить вечером самітня фіра. То війт з Серетина Іван Українець вертає з містечка Заліся до дому. Понурив голову і навіть не гляне на світ божий: на чудові закрути Дністра, що вються глибоким яром, на буковинські простори по той бік ріки, на лісистий бесарабський хребет, що видніє сивавою смугою на обрію.

Потонув цілий в невеселих думках. „Тож-то нагородили нас сегодня, що аж чоловікови світ немилий. Кажуть тепер десятникам розносити по селу їх карточки аби були в кождій хаті та прибий їх плякати на церкву, канцелярію тай школу... Добре їм там говорити, але що мині люди в селі скажуть,. Добре казала тітка Аксана: „нащо тобі Іване того війтування? нащо тобі клопоту на здорову голову?" Але моя Гафія усе лиш: „Мусиш приймитися Іване тай мусиш, як тебе люди кладуть". (Захотілось їй війтихою бути)...

Вже смеркало, як Іван переїхав попри лісок і розбиту лісничівку та спустився дорогою на долину в село.

*

На другий день рано виділи вже на церкві, громадськім уряді і школі великі виборчі плякати: „До горожан червоно-руської землі" (сезонова передвиборча термінольоґія). Вони захвалювали на всі заставки усякі можливі благодати, що мов манна з неба спали на горожан Річипосполитої по варшавськім перевороті. А на всіх пишалася гордо величезна червона одинка.

А сільська дітвора позасилювала на нитки білі карточки з малими одинками та пускала їх з вітром до гори.

Високо, високо підниматися курс одинки.

*

Над вечір стинився у селі рух біля церкви. То парою басих коней на легкім угорськім візку приїхав в село якийсь пан. Спинився на майдані перед церквою, глянув на великі плякати та крикнув до прохожих людей докликати йому сейчас війта.

За хвилю зібралась біля него товпа цікавих.

Бувалі в місті пізнали, що то залісецький інжинір-поляк.

Ось і надходить війт: „Слава Ісусу Христу" і знимає перед інжиніром кучму.

„Пане начальнику" — кричить інжинір — „що тут у вас за порядки?!"

„А якіж би? Які радувати у людий, такі і у нас".

„А що робить на церкві тота велика одинка? То ви не знаєте, що кождий виборець і поляк і українець голосує на

тридцятьдевятку*, а лише дуже вцертий і твердий українець на вісімнадцятку? Чи правду кажу, панове громадо?"

„Правду, правду!" — загомоніли люди.

„Або я того на церкві більше не видів!" — крикнув Іншкір до війта. Скочив на віз, затяв коні і вігнався дорогою понад Серет на друге село.

Війт стояв на місці мов вкопаний, а люди почали йому докоряти: „Отосте нам наробили стиду та ганьби. Треба вам було возитися з тими „плянетами"? То вас ще жиди мусять розуму учити?"

За хвилю велика одниця на церкві опинилася в рові, а люди погуторили ще трохи і порозходилися позели по хатах.

Поплівся пішком до дому і війт Іван Українець.

*

„А тобі що Іване?" — питає жінка, чого сидиш як бовдур та не вечеряєш?"

„А дайжеж мені святий спокій жінко, ще й ти мене будеш їсти? Досить вже ті пани з Заліся їдять чоловіка: оей каже роби сак, а той кричить: так! А ту ще і люди гіпьають на мене як на остатного... Добре то казала тітка Аксана: нащо тобі Іване того війтування? Нащо клопоту на здорову голову? Скоро світ їду до Заліся передати печатку на заступника".

По тій спасенній постанові Іван повечеряв, перехрестився і ляг спати. Зараз же захропів сном праведного.

А Гафія шепче молитви і ковтає сльози: через тих панів з Заліся мій Іван цілком вже зсунувся з глузду...

*

Скоросвіт поторохтіла селом фіра.

То війт Іван Українець поїхав з заступником до старостви — передавати печатку.

Заліщики, 18. березня 1928.

Д-р Роман Стефанович.

* Трийцятьдевятка в тернопільському виборчому окрузі відповідала листі ч. 24 (вшехпольській) в інших округах.

Невдача конференції для роззброєння.

Що жде нас в найближчій будучині?

На днях закінчилася конференція для роззброєння в Женеві (котра вже з черги?) знов повним фіяском. Делегати держав, що брали в ній участь, роз'їхалися з нічим, не устійнивши навіть речинця найближчого засідання конференції. Над людством повисла в цілій своїй наготі небезпека нової страшної війни, віступами якої є великанські збросння в усіх державах світу.

Переповідати хід нарад найновішої женевської конференції для роззброєння не варто й нецікаво. Зазначимо тільки, що на цій конференції виступив знову представник СРСР Літвінов з радикальним внеском на цілковите знесення зброєнь у всіх державах. Проти того заремонстрував різко представник Англії, виступивши на прилюдному засіданні дуже рішучо проти більшовицьких предложень, які називав не то нещирими, а просто облудними. Ясно, що Літвінов не міг не зареагувати на таку промову англійського представника і він сказав і на адресу Англії кілька терпких слів, згадавши зокрема про її закордонну політику в Персії і Китаю.

Велику промову виголосив на цій конференції представник Німеччини гр. Бернсторф, що була одним тяжким обвинуваченням усіх великих держав. Німецький дипльомат був тут дійсно виразником тих міліонів, що бажають з душі мира для знищеної і зруйнованої великою світовою війною землі. Він сказав ясно, що члени конференції тільки вдають, що працюють для великої ідеї мира, а тимчасом дійсність — страшна дійсність! — перечеркує кожного дня їх гарні слова-фрази. Зазначивши, що ця сесія пройшла без ніякого видимого успіху, що її просто змарновано, гр. Бернсторф закінчив таким питанням: Як довго ще німецьке правительство і німецьке громадянство будуть приглядатися спокійно тому всьому, що діється? Як довго будуть вони терпіти такий стан повного безділля в установі, покликаній для переведення роззброєння, а принаменше для його обмеження, в усіх державах? Справді — сумління світа повинно нарешті заговорити!

Промова-апель гр. Бернсторфа прогомоніла без наслідку. Кажуть, що в серпні ц. р. буде знов скликана конференція для роззброєння, але й вона скінчиться певно подібним, себто мізким висліддом. А тимчасом усі великі й малі держави не перестають завзято зброїтися і приготовлятися з усіх сил до війни. Проречистим доказом того міліярдові бюджети на військо в СРСР, в Польщі і в інших державах, або ще вищі бюджети для фльоти в Англії і Злучених Державах...

Сумні перспективи для цілого людства в найближчій будучині!

МАСУ ФРАНЦУСЬКУ ВІСК і ТЕРПЕНТИНУ
поручає по найдешевших цінах
ПЕТРО МІКОЛЯШ і С-КА ЛЬВІВ, ПАСАЖ МІКОЛЯША.

Останні вісти.

ПЕРЕД ВІДКРИТТЯМ СОЙМУ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Від вчора в соймовім будинку надзвичайний рух. Зїхалися на сойм свіжо обрані посли. Нині около год. 9-ої ані нормальні наради, ані кульоарові відбутися не могли, тому, що в соймовім будинку переводиться горячково остаточний ремонт. Всі розмовляли серед великого заінтересовання і в великім замішанні. Пішли горячкові заходи, щоби добути мешкання для клюбів. Між іншими без помешкання залишилися Сель-Роб-Правиця і Сель-Роб-лівиця. Мимо некорисних умовин клюби відбули клюб. наради, поуконституовувалися і радили над тактикою завтрішнього засідання, котре буде посвячене виборові маршалка. З огляду на статті півурядової преси, котра ставить справу вибору віцепремієра Бартеля на маршалка сойму, появилися вістки, погрожуючі невідомими репресіями проти парляменту і справа вибору маршалка прибрала тому надзвичайно на вазі.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИБОРУ МАРШАЛКА.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Як відомо контр-кандидатом віцепремієра Бартеля на становище маршалка сойму є Ігнаци Дашинський з ППС. Кандидатури висувані іншими клюбами демонстративно відпали. Супроти становища уряду демократична лівиця ставить справу вибору Дашинського більше рішучо ніж раніше. ППС і Визволене розвинули широку акцію за позисканням якнайбільше голосів для Дашинського. Головним аргументом, який промовляє за вибором Дашинського є оправдування цієї кандидатури острахом, що з вибором нинішнього віцепремієра Бартеля булиб загрожені осягнені парляментарні свободи. В аритметичних комбінаціях вираховують в кульоарах, що за віцепремієром Бартелем голосувати буде „одинка", група Стапінського, сіоністи Ранха, НПР-лівиця і листа ч. 30, білоруси Станкевича і москаль Король — разом 148. За Дашинським ППС, Визволене, Стронніцтво Хлопске — разом 131 голосів. Білі картки віддадуть імовірно: ендеція, хадеція, Корфанти, НПР, Сельроб, комуністи — разом 101. В такім випадку рішаючими були би національні меншости в листи ч. 18 і клюб Українськоі Соц.-Рад. Партії — разом 64. Взагалі показується при тій першій спробі, що непольські клюби, головно українці, будуть язичком при вазі, який рішатиме в дуже важних справах. Ситуація, очевидно, ще не вирішена, а в звязку з несталістю (хиткістю) парляментарної демократичної лівиці не є виключені несподіванки.

УКРАЇНЦІ В СОЙМІ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Вчора вперше радили в соймі українські новообрані посли і сенатори. Українські посли і сенатори вибрані з листи ч. 18. створили клюб під назвою **„Український Соймовий Клюб"**. На голову клюбу вибрано **д-ра Дмитра Левицького**, заступниками **д-ра Волод. Загайкевича і Сергія Хрупь кого**, секретарем **д-ра Блажкевича**.

Український Соймовий Клюб рахує 25 членів, в тім 23 членів партії УНДО. Посол Павло Васильчук ще не приїхав.

Сенатський клюб, зложений з 9 сенаторів. Всі члени УНДО вибрали своїм головою **д-ра Горбачевського**.

Одночасно радили посли і сенатори, вибрані з числа 22 і уконституувалися в клюб під назвою **„Клюб Української Соціяльно-Радикальної Парляментарної Репрезентації"**. Головою клюбу вибрано **д-ра Льва Бачинського**, заступником **Семена Жука**, секретарем **д-ра Ладику**.

Посол Зубрицький вибраний з листи ч. 22 (Перемишль), не зголосив ще свого приступлення до ніякого клюбу. Офіціяльно уконституовання клюбів не подано ще до відома соймовій канцелярії, тому що не є ще виключене обєднання обох клюбів. Саме над цею справою оба клюби ведуть переговори. Колиб це прийшло до обєднання клюбів, в такім разі мається на увазі створити „Технічний Союз Клюбів". Українські посли з партії Сель-Роб будуть імовірно творити два клюби Сель-Роб-правиця і Сель-Роб-лівиця. Видно це з того, що однаково пос. Чучмай (з Сельроб-правиці) як посол Вальницький (Сель-Роб-лівиця) забігалися в соймовій канцелярії, біля одержання клюбових помешкань.

НАРАДИ СОЙМОВИХ КЛЮБІВ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Вчора відбули наради слідуючі соймові клюби: ендеки, які виступають під фірмою „Клюбу Народового", уконституувалися, вибравши головою пос. проф. Ром. Рибарського і головою сенатського клюбу Ст. Гломбінського. На віцемаршалка сойму клюб висуває кандидатуру пос. Сев. Четвертинського.

Головна управа „Пяста" відбула в двох останніх днях засідання, на якому приняла дуже гострі постанови проти уряду в звязку з виборами. Ухвалено директиви клюбові „Пяста", щоби порушив справу виборів на парляментарнім ґрунті.

„Визволене" уконституувалося, вибравши на голову бувш. сенатора і теперішнього посла Возніцького. Того самого Возніцького клюб висунув на віцемаршалка сойму.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ПЕРЕД СОЙМОМ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) У вечірніх годинах викликала сензацію вістка про новий порядок відкриття сойму. А саме: вже зранку до сойму наспіло письмо президента республики, визначуюче найстаршого віком пос. Бойка як тимчасового маршалка, щоби відкрив сойм. В такому випадку през. Мосціцький був би присутній на засіданні, але особисто не відкривав би сойму. Пос. Бойко, відкривши формально сойм, має передати голос присутньому марш. Пілсудському. Постановив він виголосити перед соймом завтра промову. В соймових кульоарах пояснюють це небезпекою вибору Дашинського на маршалка. Так марш. Пілсудський мав би завтрішньою промовою додати „заохоти" принятим досі звичаєм усім тим послам, які ще нерішені, на кого голосувати. В звязку із виступом марш. Пілсудського на першому засіданні сойму може воно стати дуже сензаційним.

БЮДЖЕТОВА ПРОВІЗОРІЯ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Вчора уряд вніс до соймової канцелярії проект закону про бюджетову провізорію на час від 1. квітня до 30. червня.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Дня 29. ц. м. виїзжає польська делегація під проводом мін. Залеського до Кенігсбергу на переговори з Литвою.

НІМ.-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ВАРШАВА, 26. III. (Вл. тел. „Діла") (ік.) Надійшла вістка, що німці звернулися до Литви з предложенням відкласти в дні 12. квітня ц. р. литовсько-німецькі переговори.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50, канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·20—0·05·66, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·75—1·72·25, фунт штерлінгів 43·60·00—43·90·00, радянський червінець 32·60—33·00.

Золото: 20 корон 36·65·00—36·85·00, 20 франків 34·55·00—34·85·00, 20 німецьких марок 42·80·00—43·10·00, 10 російських рублів 46·90·00—47·25·00.

Срібло: Австрійська корона 0·69·00—0·70·00, 5 австрійських корон 3·35·00—3·40·00, австрійський фльорен 1·78·00—1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·06·00, копійки за рубель 1·48·00—1·53·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 52·25—53·25, пшениця селянська 50·50—51·50, жито галицьке 40·25—41·25, ячмінь галицький броварияний 41·50—42·50, ячмінь на мливо 38·00—39·00, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес галицький 36·25—37·25, кукуруза румунська 39·00—39·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля кодірова 45·00—46·50, фасоля краса 55·00—60·60, горох ців-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—50·00, бобик 34·50—35·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 28·25—32·75, сіно солодке пресоване 7·50—8·50, солома пресована 4·25—4·75, гречка 47·00—48·00.

НОВИНКИ

— **Чи вже весна?** З усіх Европі після хуртовин і сильних вітрів появились ознаки весни. Нпр. у Відні доходило до 9 ст. Ц. тепла. Загально одна ще захмарений і не є виключене, що весна перед остаточною своєю появою зробить нам ще деякі несподіванки.

— **З нашого театру.** „Над Дніпром" — опера на 4 дії Е. Форостини до слів О. Олеся, буде виставлена перший раз у Львові в суботу 31. ц. м. при участи пп. Бенцалевої, Кривицької, Орлян, Неделка, Рубчака і інших, збільшеного хору та військової оркестри 19. п. п. Музичну частину підготовив і веде п. Цісик. Декорації доповнює п. Боровик. Вистава цієї нової опери повинна безумовно заінтересувати наше громадянство. Білети від тепер продає „Союзний Базар".

— **Осторога із Станиславова.** Із Старшини Кружка „Рідної Школи" у Станиславові пишуть нам: Остерігаємо громадян тут повіту перед „збирачами", які маючи підроблену печатку Кружка „Рідної Школи" в Коломиї та сфальшовані підписи Старшини цього ж Кружка, збирають ріжні датки (на інвалідів, політ. вязнів і т. п.). Згаданих „збирачів" треба негайно придержати.

— **„Кружок Українських Студентів" у Вильні.** Пишуть нам: Заходом невеликого гуртка українців студіюючих на тутешньому університеті засновано „Кружок Українських Студентів". Після полагодження всяких формальностей, звязаних із затвердженням статута і вибором куратора, відбулись перші загальні збори т-ва дня 6. березня ц. р., на яких виділ уконституувався так: Рудикевич Іван, студ. філ. — голова, Сагайко Нікандер, студ. мед. — містоголова, Вацик Загар, студ. фарм. — секретар, Яновичівна Ксеня, студ. мед. — скарбник, Караван Орест, студ. агрон. — бібліотекар, Андрощуківна Ольга, студ. фарм., Ольховський Борис, студ. мед. — заступники. До контрольної комісії ввійшли: Познанська Стефанія, студ. фарм., Чернявська Марія, студ. філ., Кізімович Зенон, студ. фарм. На загальних Зборах відчитано привіт від „Білоруського Студентського Союза", в якому з радістю стрічають заложення Кружка Українських Студентів. Всіх, що мають намір студіювати у Вильні, просимо звертатися за інформаціями до т-ва на адресу секретаря (Вацик Захар, вул. Коварського ч. 51·4 — Вильно).

— **Перевірка справжних діямантів.** Голова хемічного відділу поліційної лябораторії в Ліоні, Мазвіаль, найшов разом із проф. Льокар методу, яка стверджує правдивість діямантів і легко відріжнює їх від фальшивих. Каміння фотографують ультрафіолетними проміннями перепущеними через спеціяльний фільтр. Чисті діяманти полишають чистий образ без тіни.

— **Україніка.** В італійськім деннику „Il Messagero" з 15-го ц. м. находимо статтю нашого земляка М. Єремієва п. з. „Про національність Гоголя та про Україну". Є це відповідь на статю в цьому-ж деннику князя Волконського, який з приводу статті зперед трьох місяців Леопарда Коцемського про Гоголя вважав своїм обовязком „просвітити" італійців старою російською „істиною" про те, що ніяких українців „не било, нет і не будет". М. Єремієв відповідає царському князеві, що його докази нині трохи запізнені, бо терміни „Україна", „український" уже поширені в усьому культурному світі. Коли-ж діло йде про історію то князь може заглянути хоча би до офіціяльних заяв Катерини II., яка розмежувала добре „руських" на дві окремі національности. Щодо Гоголя то його почування відомі всім з його творів. Єдиною позитивною частиною його творчости є український світ, коли він починає змальовувати Московщину має тільки глумливу усмішку сатирика, що переходить у ненависть.

— **Рекорди.** Підчас конкурсу стенографів у Берліні першу нагороду дістав парляментський стенограф д-р Янушат, який установив такий новий рекорд швидкости: 470 слів за три хвилини. — Відомий міліонер Бетанкурі (бескієць з походження) будує в Льос Анджельос стадіон на 130 тисяч глядачів, на якому змагатиметься його

А. ПЯСЕЦКІ С. А. ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ КРАКІВ
ВЛАСНІ СКЛЕПИ: Краків, Головний Ринок, Лінія А–Б і Ц-Д. Варшава, Краківське передмістя ч. 7.
поручає безконкуренційно, у великім виборі роди чоколяди сметанкової, молочно-десерової і до варення як також чоколядки, кармельки і цукри. – Не шумною реклямою, але якостево знаменитими виробами, зробленими з гарантійно чистих сировців, хочемо здобувати признання найширших кругів, одночасно числячи найприступніші ціни.
1581 Замовлення приймає Народня Торговля у Львові. 10–50

вихованець Таоліно, звичайний рубач із Піренеїв із боксером Демпсеем. — В Ослю відбудеться внедовзі приблизний боксовий „меч" між відомим актором держ. театру Давидом Кнудсеном і поетом Сігурдом Гель, автором відомого роману „Грішники в літнім сонці".

— **Фашизм і сальони.** Один із визначних фашистівських письменників Карлі почав низку статтей, що впали на голови римської аристократії, мов бомба. Він виступає гостро проти т. зв. „сальонів", осередків вищого товариства, куди досі фашисти не мають свобідного вступу. Карлі пригадує, що всяка революція прочищувала атмосферу і в сальонах і творила нову „сметанку", яка наповнювала їх. Жіноцтво, що матиме сміливість приймати в себе на чаю також фашистів, може бути певне, що витворить довкола себе нову аристократію. Після таких бадьорих думок, Карлі нечевня починає атаку на жіноцтво, яке уявляє собі, що в суспільности здобуло вже повну рівність із мущинами. Це є пересуд демократичного ладу. Фашизм є рухом, в якому тон надає мущина. При всіх заслугах жіноцтва в діяльности на користь фашизму, жіноцтво не повинно забувати, що і в сальонах, де збирається краще товариство, головний голос повинні мати мущини себ-то фашисти. Цікаво, яку відповідь почують на це всі фашисти дома від своїх жінок!

— **Випадки з автами.** Два американські психольоги д-р Бінгем і Сльокобм твердять на підставі своїх дослідів, що між нещастями у випадках з автами і станом здоровля людей є такий тісний звязок: шофери, що терплять на неправильний обіг крови є причиною вдвоє більше нещасть, ніж шофери здорові.

— **Світова всячина.** Рада радян. комісарів признала московській „Правді" 380.000 карб. субвенції, а 500.000 карб. ленінградській „Правді". Державне вид-во дістало підмоги 1,385.000 карб. — У Берліні від тижня повторяються щодня великі пожежі; поліція веде слідство щодо їх причини. — Бразилію запрохала Ліга Націй узяти знову участь у її працях. — У Ню Йорку ведеться великий процес за зловживання при контролі хініни. — Англія буцім-то невдоволена кандидатурою Туреччини на місце в Раді Ліги Націй і ставить проти неї Персію. — Бувш. султана Абдуль Меджіда, що живе постійно в Ніцци обікрав його власний секретар, забравши 70.000 фр. — В околиці Риму легко затрясла земля; це тремтіння записали тільки апарати. — Румунський кн. Карло перенісся на постійний побут до Ніцци. — Афганістанський емір після подорожі по Европі засную фабрику фільм у Кабулі. — Берлінський банкир Людвик Леві власник великої фірми „Шнайдер і Ляндграф" утік із міліоном марок. — Кілька тисяч студентів з університету в Кінгстон (Онтаріо) почали страйк в обороні трьох товаришів, яких виключили.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):
31-го г. 7·30 веч. „Над Дніпром", опера Є. Форостини.

Міський великий театр:
27-го г. 7·30 веч. „Спадкоємець" А. Седлецького.

Міський „Театр Новин":
27-го г. 8 веч. „Лише Ти..."

КІНА.
„Апольо": „Крайцерова Соната".
„Палас": „Приятель дому".
„Лев": „Призначення".
„Фатаморгана": „Чужинниця".

Любка Колесса.

Цьогорічні голоси чужинецької преси про українську піяністку.

З голосів музичних критиків про кожорічні концертові виступи Любки Колесси можнаб зложити шорову доволі обємисту книжечку. Всі вони настроєні на ту саму ноту — ноту найвищого признання і подиву для нашої піяністки. Хоч наша музикальна публика мала вже стільки разів нагоду не то переві́рити правдивість тих голосів, але й пережити те, що не дається описати, — то все таки не від річи буде познайомитися нам бодай з дрібним виїмком деяких цьогорічних голосів преси, особливож у тих містах, де Л. К. перший раз виступала.

І так у часописях із таких міст, як Гетінген, Стеттін, Бонн і ін. читаємо ось що в музичних справоздання̇х про нашу піяністку.

„Солістка вечера Любка Колесса — це друга Клара Шуман (найвизначніша свого часу піяністка). Всяка критика мусить тут замовкнути. Прислухуватися її грі — це справжнє обявлення..."

„Л. К. — це нова зоря на піяністичнім небозводі — звізда першої величі, якої сяйво вперше спромінило нашу салю, зачалило наші душі. Це були хвилі найвищого мистецького піднесення..."

„Л. К., яка представилася публиці як нова звізда на піяністичнім обрії, це в першу чергу феномен технічних спосібностей... Давно не чули ми такої казочно самозрозумілої віртуозности у способі гри. Не диво, що піяністку, яка своєю грою фасцинувала слухачів, засипано проявами захоплення найсильнішого степеня..."

В різних норвезьких часописах читаємо знова отсе:

„Любка Колесса з України є піяністкою, якої талан видає осліплююче сяйво... талан, який, винурившись з подсього моря Сходу, з успіхом пливе з краю до краю наче хвиля в заворотній крутіжі. Гра її свіжа наче морська солона вода..., гоцкаво-легка наче піна на водній крутіжі..., то знова наче все мінаюча буря з полудневого Сходу — повна енергійного і свідомого почуття молодости... Справді, наче буря приступом здобула піяністка публику, приступом у правдивім того слова значінні..."

„Хоч як молодою є ще Л. К., то її мистецтво належить до чогось справді рідкого і визначного..."

„Димензії її мистецтва можна міряти взагалі лише найвищою мірою. Величава артистка! Небувалий успіх... Захоплення публики не знало меж..."

„Як солістка фільгармонійного концерту виступила піяністка Л. К., виконуючи Концерт а-моль Шумана. Ми були свідками гри, яку навіть в нинішніх таких богатих на фортепянних віртуозів часах треба зачислити до рідких переживань. Добре й довго треба шукати, щоб найти того роду мистця, який з духом романтики, що ліхує цей шуманівський концерт, увійшов би в такий близький контакт".

Отвертий лист.

До Високоповажаного Пана Проф. д-ра Кирила Студинського, президента Українського Фонду воєнних вдовиць і сиріт у Львові.

Сотки воєнних вдовиць і сиріт, передовсім по бувших членах Української Галицької Армії зверталися і звертаються за підмогами до „Українського Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами" у Львові і в численних конечних випадках із фондів інвалідських наше Товариство мусіло підмоги виплатити, хоч істнує у Львові „Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт". Тому що від ряду літ цей Фонд не проявляє діяльности, а навіть не відбував Загальних Зборів, заступник голови нашого Товариства звертався літом 1927 р. до Вас, Пане Президенте, і пропонував, щоби урухомити Фонд з тим, що запропонував навіть полагоджування переписки і чинностей Фонду канцелярією УКТОНІ. На це відповіли Ви, що по вакаціях скличете засідання Виділу „Фонду", яке винесе відповідне рішення.

Мимо письменного ургенсу від УКТОНІ з дня 16. XI. 1927 ч. 1457/27 і з дня 23. II. 1928 ч. 294/28 жадної відповіди до цього часу ми не одержали, як також Ви не зволили нас повідомити, чи і як Фонд полагодив 20 прохань воєнних вдовиць, які ми вислали на Ваші руки дня 24. XII. 1927 і 10. III. 1928.

Вважаємо справу допомоги вдовам і сиротам по членах УГА справою великої ваги й тому звертаємося цею дорогою до Вас із домаганням урухомити „Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт" і скликати бодай Загальні Збори.

Львів, дня 28. березня 1928.

Головна Рада Українського Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові.

Д. Паліїв, вр. м. голова, **П. Палійчук**, вр. за секретаря.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Денис Кучика, емеритований приватний службовик, помер дня 22. ц. м. у Львові в 57. р. життя. Похорони відбулися 24. ц. м. на Личаківський цвинтар при численній участи приятелів, товаришів і знайомих Покійного. — Пок. Денис Кучика був одним з перших урядовців „Дністра", де працював довгі роки. В тих часах, не зважаючи на свою слабосильність, займався дуже ревно й українською сокільською організацією, якій віддав у самих її початках велику прислугу. Він уладжував перші пописи українських соколів у Львові, проводив на них і взагалі стояв у перших рядах сокільських організаторів. Наслідком слабкого здоровля мусів покинути ще перед війною важку бюрову працю і пішов на емеритуру. В часі війни був якийсь час урядовцем при повітовій експозитурі для відбудови в Рогатині, а по війні вступив як бухгальтер до канцелярії „Рідної Школи" у Львові, де сповнював солідно свої обовязки, доки тільки ставало сил. Був усе тихим, але дуже совісним працьовником і полишив по собі щирий жаль у всіх, що його знали. Він скромне, самотне життя і помер теж самотником. — В. Й. П.!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПЯНІНА Арнольда Фібіґера з подвійною репетиційною механікою, досконалі і фортепяни Петрофа, Bösendorfera нові, моделі надійшли. **Каім і Син,** Львів, вул. Коперника 16. 1773 2–7

ФОРТЕПЯН довший, віденський в найліпшому стані, повна клявіятура за 1.300 зол. продам. Ганак, Пілсудського 21, I. пов. 1774 2–5

СУДДЯ у Львові в силі віку оженитьси з культурною, гарною брюнеткою або шатинкою, високого росту до 35 літ. Відповідне віно вимагане. Неанонімові зголошення слати: Адміністрація „Діла" „для Судді". 1736 3–4

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше **ВАНК,** пл. Марійська ч. 5. I. пов. 8-?

ПІСНІ на мішаний хор виситає Музична Накладня „ТОРБАН", Львів, Оссолінських ч. 6. Катальоги даром. 1668 5–10

ПІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в однім куснику, Зголошення тільки листовні під адресою: П. Журовська Львів вул. Богуславського 14. 1–5

ІНТЕЛІҐЕНТКА 37 літ з матурою сем. надзвичайно совісна шукає посади до каси, або в склепі за касою, евентуально як бона-учителька з фортепяном тут або на провінції. Зголошення „Совісна праця" Діло. 1788 1–1

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. ? 72-?

ОГОЛОШЕННЯ.
За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і желудка
Д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1058 Пересвітлення Рентгеном. 18–24

БАБСЬКИЙ БУНТ народня оперета в 3 діях. Комплетна партитура з голосами і сольові партії за 12 золотих висилає „Торбан" Львів, Оссолінських 6. 1770 3–3

НАЙНОВІШІ ДІТОЧІ ВІЗКИ виконує **Е. КІК** Львів, Жовківська ч. 17. Виконує всякі направки і виміни. 8-8

Присилайте передплату!

8 зол. | ПЕРСТЕНЕЦЬ | 8 зол.
з 14-карат. золота з рубіном тільки у
Б. ҐРИНБЕРҐА Сикстуська 4.

Позір Рільники!
ТОМАСИНА
легко розпускається, негайно ділає, стверджує це наука і практика на тисячах навозових досвідах
з весняними засівами.
Томасина є заразом найдешевшим і найуспішнішим фосфоровим навозом
Марка Зоря
6-7
Цінники і поучення даром і оплатно.
Йосиф КАРРАХ
ЛЬВІВ, КОСЦЮШКА 18.
Догідні кредитові умови.

Протест.

Духовенство Буського Деканату рішило одноголосно запротестувати проти поміщування час від часу в „Новім Часі" наклепів на адресу о. Володимира Познахівського завідателя в Краснім. Закиди піднесені в ч. 21 з 28.II. 1927 і ч. 29 з дня 18.III. 1927 „Нового Часу". На поручення Митр. Консисторії провірено на місці в Краснім і показалося, що ті закиди були цілком пестійні. Зі змісту усіх дописів находимо є, що їх автор палає сліпою ненавистю до Духовенства взагалі а до особи місцевого завідателя в Краснім спеціяльно, тому підписане Духовенство дивується, що Редакція часопису з національним напрямком свіє поміщувати того рода дописи. Таке поступовання як шкідливе для загалу осуджено і рішучо застерігаємося на будучність витягнути з него відповідні консеквенції. — За Духовенство Буського Деканату *о. Іван Жигаль*, декан, Козлів, дня 21.III. 1928. Почта: Милятин новий, via: Красне-Буськ. 1785

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 61–?

„ФОСФОР"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ
ЛЬВІВ
Баторія 32/D Телефон 50-69

СУПЕРФОСФАТИ: кістяні і фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ і амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістяні і мінеральні від 18 до 26% P_2O_5!!!
ТОМАСИНИ: „Columeta", — „Зоря", і інші як краєві так і закордонні.
СОЛИ потасові і КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (Хоржовська) амонова САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий
Вапно навозове палене й мелене (97% CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO з розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 71 (11.324). Львів, четвер 29. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сесія ВУЦВК-ту.

Львів, 27. березня 1928.

Де дня 16. березня почалася в Харкові третя сесія Всеукраїнського Центральн. Викон. Комітету цьогорічного скликання. Вона повинна б бути першою сесією нового ВУЦВК-ту, вибраного зимою. Одначе вибори чи точніше перевибори рад цього року в конституційному речинці не відбулися з уваги на ліквідацію партійної опозиції. Їх відложено аж на осінь 1928 року. Почата сесія відбувається під знаком загального розчарування серед комуністів наслідком великої економічної кризи, під явспіціями рецедиви террору, і накінець під гаслами безоглядної боротьби за цілковите „викорінення нащадків старого ладу", як це сказав Петровський у своїй вступній промові при відкритті сесії.

Зовнішні обставини теперішнього політичного режіму на Україні відбирають свободу віддиху тій сесії. Її попередили страшні переслідування українців, розстріли, а акомпаніює її „сеансам" страшна, фанатична, безпритомна гульня чекістів, які полюють на свідомих національно українців та насилають над неї червоне марево кривавого опира-кровопійця. Може дехто й не повірить у те, але це правда, це гола проймаюча жахом дійсність, якої ніхто не заперечить, бо вона є.

Нині ми хочемо присвятити дещо уваги самій лише вступній промові г. зв. „всеукраїнського" старости Петровського. Зпоміж стрічок тієї знаменної орації пробивається недвозначно образ того рака, який зїдає організм комунізму не тільки на Україні, але й у цілому СРСР, який тисне комуністів за горло, а з яким вони борються при допомозі рецедиви тзв. воєн. комунізму, тобто безпощадним і безоглядним, нелюдським кривавим террором та руїною. Щоби цей терор оправдати видумують усякі панами в роді економічних шпіонаж, інсценізують контрреволюційні саботажі, змови та террористичні акти, уявнюють і розстрілюють наслідком їх „розкриття" десятки і сотки невинної інтелігенції.

„Нещодавно — говорив Петровський — викрито цілу чужоземну економічну організацію (мова про відому змову в донецькій кітловині. — Ред.) для підриву промисловости й іншої провокаційної роботи і в цій зраді, на жаль, брала участь і деяка частина російської й української технічної інтелігенції. **Заходи для остаточного викорінення спадщини старого ладу**, для якнайбільшого підвесення культурного ріжня широких робітничо-селянських мас **треба знайти в найближчому часі**".

Якже це зробити, якими засобами та якими шляхами?

„Нам конче потрібна — відповідає Петровський — **своя радянська інтелігенція. Стара буржуазна інтелігенція не може пристосувати свою ідеольогію до соціялістичного робітничо-селянського ладу життя**".

З уваги на те відновили тепер комуністи свою випробовану систему знищення і фізичної ліквідації тієї „старої" інтелігенції. Вибрали таким чином найпростіший і найпрактичніший вихід з положення. І тут а зе деінде криється розвязка не дуже складної загадки, звідки в комуністів при невиносимому для культурної людини режімі диктатури беруться всякі „контрреволюційні" змови? — Звідси, що їх треба, вони необхідні комуністам, щоби тим скоріше і тим справніше зліквідувати цей „баласт" революції, яким вони вважають „стару" інтелігенцію. На Україні все і в правила при таких нагодах найбільше жертв складає червоному комуністичному молохові українська інтелігенція.

„Останні кампанії хлібозагоївлі, — казав ще Петровський — селянської позики, самооподаткування й інше, свідчать, **що ми ще не досить урегулювали виробничий звязок між промисловістю й сільським господарством.** Наш експорт оце тільки перейшов половину передвоєнного. Сама Україна до війни вивозила хліба на 300—350 міл. карб. а тепер лише вивозить на суму 70 до 80 міл. карб. **І за таких умов місяців два тому наші промислові центри відчували недостачу в сільсько-господарській продукції.** (Вони це тепер ще більше відчувають.—Ред. **Цього селяни не повинні припускати, а держава повинна так урегулювати справу, щоби наше селянство цілком забезпечувало робітничі центри і промисловість потрібними сільськими господарськими продуктами.** Переводячи останні заходи (репресійні — Ред.) серед селянства, **ми деколи здибувались із сумнівами та хитаннями.** Але життя довело, що заходи ці були вірні, потрібні і дали велику користь для всього господарського обороту країни. Ще й більше од того, через самооподаткування (примусове — Ред.), що своїм тягарем впало головним чином на заможні верстви села в деяких районах будуть закінчені школи та інші культурно-освітні установи".

Хто уважно прочитає наведені стрічки, той вичує цю велику економічну кризу, яку переживає комуністична диктатура, а на тлі якої родяться всі ті судорожні відрухи комвлади проти апокаліптичного марева контрреволюції та проти „старої" інтелігенції, що є в понятті комуністів причиною всього лиха. Ціла картина положення стане ще лепшою, коли доповнимо її тими плянами господарської політики, які намітив тойже Петровський.

„Основне наше змагання в сільському господарстві — казав він — полягає в тому, щоби починити кроки шодо обєднання окремих селянських господарств і насамперед бідноти і маломінних середняків. Як і в промисловості ми будемо в сільському господарстві посилювати та збільшувати соціялістичний сектор і всіми силами будемо боротися з приватним капіталом (читай: заможнішими селянами. — Ред.), експльоатацією та спекуляцією".

Отже поважні господарські труднощі, цілковита відсутність правильного наладнання виробничого кровокруження між рільництвом і промислом наслідком інертности та опору села і безкровности промислу є прикметною і основною рисою теперішних більшовицьких днів. Ніщо дивного, що як Петровський так і Чубар дали робітникам у своїх промовах недвозначно до зрозуміння, що постанови (ювилейні!) союзного радянського уряду про 7-годинний день праці у промислі в нинішніх обставинах до здійснення неможливі, бо це вимагає „надзвичайного — як казав Чубар — напруження сил", а їх ніяк напружити більше ніж вони напружені неможливо. Далеко лекше відвернути увагу заінтересованого пролетаріяту від важкої кризи при допомозі „відкриваних" змов. І це комуністи роблять прекрасно в супроводі кривавого терору

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ

VIII. Бльок непольських народів — мертвим твором.

Ніщо інше, тільки односторонність промовляла б із нас, колиб ми всі відємні признаки виборчого періоду добачували тільки в інших українських партіях, а всі додатні в Українському Нац.-Дем. Обєднанні. Ніщо інше, тільки проявом однобічности булаб критика інших українських політичних угрупувань з одночасним промовчуванням помилок проводу Обєднання. Думаємо, що безстороння критика не може пошкодити Обєднанню, а навпаки буде осторогою на будуче. Дозволяємо собі твердити, що створення бльоку непольських народів, а радше спішне приступлення до нього Обєднання було помилкою і то помилкою основною, яка у своїх наслідках була причиною виборчої невдачі Обєднання, не так у Галичині, як на північних землях.

Перед розпочаттям виборчої акції думки щодо вартости бльоку непольських народів були поділені. Одна частина провідних діячів Обєднання велику вагу привязувала до цього бльоку, а другі діячі — як не відкидали ідею бльоку, який на нашій території був би практично бльоком українсько-жидівським, то щонайменше ставили його на другому місці, висуваючи на перше український національний бльок. Між іншим так ставив справу і наш орган.

Провідні діячі Обєднання висували такі арґументи за бльоком:

1) Виступ усіх непольських народів в одному виборчому фронті буде маніфестацією солідарности поневолених народів проти пануючого. Такий виступ мусить зробити відповідне враження в Польщі і за кордоном та звернути увагу світа на нерозвязану національну проблему;

2) Технічно такий бльок забезпечує певніші виборчі висліди, дає всім збльокованим народам пропорціонально більший мандатовий приділ з державної листи;

3) Бльок непольських народів на суцільній українській території дає проблематичні користи українцям, але зате ратує нас на Холмщині й Підляші, де в створених умовах (через виборчу ґеометрію) українське населення власними силами не може провести ані одного посла. А справа Холмщини і Підляша є для нас такою важною, що вже вона одна промовляє за бльоком;

4) Бльок непольських народів не дає нам ніяких помітніших користей однак українці — як найбільша „меншість" в сучасній Польщі та територіяльна більшість на своїй національній области — повинні допомогти іншим народам збільшити свою репрезентацію, бо краще є, щоби в соймі силів байдужний до нас німець чи жид, ніж поляк.

Зрештою, бльок непольських народів записався якнайкраще підчас виборів 1922 р. і тільки завдяки бльокові поляки не здобули тоді ані одного мандату на Волині, а одночасно бльок здобув аж пять мандатів (4 українці й 1 жид) на Холмщині й Підляші.

На те відповідали опоненти бльоку:

1) Бльок непольських народів тільки тоді мав би своє оправдання й був би корисний, колиб він був бльоком *ідеольогічним* та колиб він був повним міжнаціональним бльоком, себто колиб в його склад входили національні бльоки, а щонайменше більшість партій поодиноких народів. Тимчасом бльок не може бути ідеольогічним з огляду на ріжне відношення поодиноких поневолених народів до пануючого народу. Бож зовсім природно, що іншим мусить бути відношення до пануючого народу непольських народів територіяльних, а інше розсіяних. На ділі той бльок на українській території під Польщею був би бльоком з жидами, з якими в останніх часах наросли у нас з одного боку ріжні рахунки, а з другого боку зі значною частиною жидів (зі східно-галицькими жидами) у нас є різкі політичні розбіжности. Більше значіння для нас мав би не загальний, але територіяльний бльок, колиб жиди й інші дрібніші меншости — (німці й чехи) стали на українській територіяльній платформі, але це прецінь є виключене. Ані наші політичні змагання, ані соціяльні тенденції, ані економічні й культурні інтереси не є ідентичні зі змаганнями й інтересами жидів чи німців, які постійно підкреслюють свою льояльність, соціяльно є у відношенні до нас дуже відмінні, а культурно нам чужі;

2) Бльок непольських народів не можна трактувати рівнорядно з національним бльоком, а навпаки основним нашим змаганням повинен бути український національний бльок, а його розвиненням може бути бльок непольських народів. Ідеольогічна сторона бльоку є дуже слабка. Тільки технічно він може уявляти собою велику силу, але тільки тоді, коли буде складатися з цілих, суцільних, обіймаючих більшість важніших партій національних монолітів. Зовсім природно, що поляки будуть поборювати бльок усіми силами і всіми засобами. Та коли він буде сумою національних бльоків, то тоді не буде прогалини, якою втиснеться розклад, як з боку поляків, так і дрібніших небльокових партій. Колиб сталося так, що бльок непольських народів повстане не як сума і обєднуюче завершення національних бльоків, але як бльок поодиноких українських білоруських, німецьких і жидівських партій, то він буде крити в собі зародки катастрофи. Тоді бльок непольських народів став би стрільницею не лише для польських, але й для українських небльокових партій. Тоді посипались би закиди, що УНДО пішло на службу німецькій і жидівській буржуазії і т. і. Тому краще зрезиґнувати з бльоку, як з приводу приступлення до нього давати іншим партіям аґітаційний арґумент проти Обєднання;

3) Єдиним рішаючим арґументом за бльоком є справа вибору україн-

ського представництва від Холмщини і Підляшша. Однак коли ми є такі слабі, що власними силами не можемо там провести ані одного посла, то те представництво буде лише штучним. Тому доцільнішим буде звернути всю увагу на суцільну українську територію, ніж для сумнівних успіхів на Холмщині і Підляшші створювати собі труднощі в Галичині й на Волині;

4) Гарною річчю є допомагати іншим, але перш усього ми мусимо думати про себе, змагаючи до того, щоби якнайбільше число українських репрезентантів засіло в польських законодатних установах, а не жидівських чи німецьких представників.

Приклад Волині з 1922 р. нічого не доказує. За пять літ дуже богато змінилося. Наші виборчі успіхи на Волині в 1922 р. треба завдячувати не лише бльокові, але й тій обставині, що поляки йшли тоді до виборів розбиті, а українці виступали одною лавою. Тепер мабуть буде навпаки. До того ж треба рахуватися з настроями серед українського громадянства. Важко допустити, щоби після процесу Шварцбарта і політики східно-галицьких жидів ті настрої були корисні для бльоку, який на ділі у нас був би бльоком українсько-жидівським. А ще важче допустити, щоби ті настрої були корисні для такого бльоку на Волині, де не лише є традиції діяльности Евлогія та де чуткішим, як у Галичині, мусів бути відгомін процесу Шварцбарта, але де також наступила метаморфоза жидівського елементу і то в напрямі перетворення його на чинник польонізації.

Ось так протиставилися два погляди в справі бльоку непольських народів. Наш орґан по суті заступав другий погляд, підкреслюючи вагу національного бльоку, хоч зі зрозумілих причин не висувано тоді всіх арґументів. Управа Обєднання трактувала справу одного й другого бльоку рівнорядно. І тоді, коли справа національного бльоку поступала вперед черепашиним кроком, а в дійсности не могла вийти поза вступні кроки, бльок непольських народів завершено в приспішеному темпі як бльок головних партій, полишаючи відкритими до нього двері й для інших партій поодиноких народів. Але інші партії, головно соц.-радикали, вхопилися цього довершеного факту, виставляючи його головною переполою для національного бльоку. Ясно, що арґументація радикалів була нещира. Вони взагалі шукали якоїнебудь причини, щоби тим чи іншим способом відмовитися від бльоку (вони ж самі довго переговорювали з „Бундом"), але фактом є, що їм дано в руки не лише арґумент проти національного бльоку, але й головний агітаційний засіб проти Обєднання. Аж з моментом заключення бльоку наш орґан почав його підтримувати, щоби не вводити ще більшого розгардіяшу у виборчу акцію. Але з огляду на офензиву поляків і всіх інших українських партій це була Сизифова праця. Всі українські партії від радикалів до комуністів, всі польські чинники, всі „одинкові" агітатори використали бльок УНДО з іншими непольськими народами, а головно з жидами як головний таран проти 18-ки. Варто було читати лише летючкову літературу „одинки" на Волині, щоби зрозуміти, який арґумент необачно дано їм в руки. До того ж годиться зазначити, що ані одна польська партія (поза „диверсійною" одинки) не хотіла входити в бльок з жидами. Навіть ППС не відважилася на цей крок, хоч радо пішла на співділання з німецькими соціялістами.

В тих умовах бльок непольських народів фактично не був бльоком народів, лише найсильніших партій поодиноких націй. Але й територіально він був неповний, бо не обіймав, зовсім зрозуміло, галицьких жидів, які стали тихими (а при сенатських виборах навіть явними) комбатантами проурядової „одинки". Бльок (з жидами) обіймав тільки північні землі, де вибори випали для нас крайно катастрофально. Надії на жидівську допомогу на Холмщині і Підляшші завели на цілій лінії. Там тільки дроби жидівських голосів упали на 18-ку.

Бльок непольських народів в тій формі, в якій він істнував, був наскрізь мертвим. Він не лише не приніс нам ніяких користей, але й значно зашкодив. Без бльоку ми були б вийшли при виборах як не корисніше, то на всякий випадок не гірше. Була це без сумніву тактична помилка, хоч і зроблена в добрій вірі.

Кредитова політика Польського Банку.

Від моменту, коли в Надзірній Раді Б. П. засів представник американського капіталу, який одночасно є тихим фінансовим диктатором Польщі, кредитова політика цього головного емісійного інституту Польщі стала незвичайно характеристичною для відносин, пануючих тут на цій преважній ділянці господарського життя.

Як відомо, Польща відчуває дуже сильний голод на кредити не тільки для поширення продукції, але в першу чергу на піддержку її правильного функціонування. Проф. Крижановський ще два роки тому обчислював кількість цих потрібних кредитів на суму около 2 міліярдів зол. в золоті. Але заки закордон, а головно Америка, рішаться поблагословити Польщу таким золотим дощем, як це видно от напр. на відомій картині Тіціяна — а покищо на це зовсім не заноситься — реальним є тільки питання, якої політики держиться Б. П. як господар цих сум, що находяться або можуть находитися в його розпорядженні? Відповідь на це питання находимо в звичайних білянсах Б. П. за останні місяці і в інших відомостях, котрі, правда доволі скупо, та проте від часу до часу появляються в пресі.

В осени мин. року, коли справа американської закордонної позички Польщі сталася фактом довершеним, Б. П., виконуючи одно із взятих на себе зобовязань, перевів підвишку свого акційного капіталу зі 100 на 150 міл. зол. Понадто перевів Б. П. сильну підвишку всіх інших своїх резерв. І так закупив він в останніх 3-ох місяцях в Анґлії золота за 200 міл. зол. і, як преса доносить, закупи ці далі продовжує. Постійно теж скуповує Б. П. чужу валюту. Таким чином біланс Б. П. за першу декаду лютого ц. р. виказує: суму 529 міл. в запасах золота і суму 639.6 міл. в запасах девіз, разом суму 1„168,600.000 зол. в характері т. зв. „чистого" покриття. Дотичні цифри за першу декаду біжучого місяця є слідуючі: 536 міл. золота і 627.1 міл. девіз, разом 1„163.200.000 зол.

Якже виглядають супроти наведених цифр пассиви Б. П.? В минулому місяці обіг нот представляв суму 988 міл., а негайно платні зобовязання суму 697.7 міл., разом суму 1„684,000.000 зол. Дотичні цифри в біжучому місяці є слідуючі: обіг нот сума 1044.5 міл., негайно платні зобовязання сума 634 міл., разом 1„678,000.000 зол.

З наведених цифр отже ясно виходить, що покриття польської валюти під цю пору, замісць вимаганих 40 проц., представляється у висоті 70 проц. Є це покриття, на яке позволяють собі хіба самі найбагатші держави світу. Чи Польща може бути до таких держав зарахована?

Придивімся ще й іншим позиціям білянсів Б. П. Векслевий портфель представляв при кінці 1926 р. суму 321.6 міл. Та за цілий 1927 рік він зріс дуже незначно, бо в лютім 1928 р. він давав суму тільки 469 міл. зол. Біланс за першу декаду біжучого місяця виказує в позиції векслевого портфелю суму 475.2 міл. зол., отже зріст тільки на цілих 6 міл. зол. Позиція кредиту льомбардового в сумі 47.9 міл. є така незначна в Польщі, що навіть про неї говорити не приходиться. Взагалі, ми бачимо, що головна по правилам економії функція білетового банку, себто „функція творення нового гроша" (Geldschöpfungsfunktion)—в Польщі за цілий останній рік дала тільки суму около 150 міл., яка, до речі, тепер зростає дуже помалу, бо на около 7 міл. в місяць. А тимчасом запас золота і девіз зріс в Б. П. за цей самий час о 120 проц.

Так само майже цілком неужиточно лежить в трезорах банку сума 140 міл., призначена на інвестиційний господарський фонд. З неї видано потребуючим тільки мінімальні суми. Подібно діється з надвишками скарбовими, котрі уряд складає на біжучий рахунок в Б. П.

Зате на ринкові капіталів царить нечуваний голод, так, що приватна процентова стопа доходить до 30 проц., ба і 36 проц.

Нема жадного сумніву в тому, що Б. П. в своїй кредитовій політиці може без найменшої школи для валюти держатися куди ліберальнішого курсу, чим це діється на ділі. Тоді кредитовий голод населення міг би бути заспокоєний бодай в деякій мірі і цей факт дуже причинився б до оживлення господарського життя та дав би міліонам безробітних спромогу заробітку. Чому отже так не є?

Прямої відповіди на це питання ми не находимо в ні одній із урядових заяв, хоча тепер, головно підчас виборів, було їх багато. Та проте посередньо вона випливає з цілого курсу економічної політики санаційного уряду. А саме. Санаційний уряд всецілo стоїть під впливом американського фінансового дорадника, котрий є першим його вдохновителем на господарській ділянці. А тому, що господарське життя Польщі дуже хитке і удержується в стані „рівноваги" тільки завдяки фактичній диктатурі одиниці, то американський дорадник не потребує оглядатися на публичну опінію і може позволити собі на одно таке, на що при нормальних умовах ледви чи міг би собі позволити. Ситуація в Польщі тому тепер дуже подібна до передвоєнної в Туреччині. Там теж білетовий банк держави і взагалі державні фінанси стояли під контролею заграничної фінансієри, котра фактично правила інституцією „Dette Publique Otomane" перш усього мала на увазі удержання курсу валюти Туреччини. І ця валюта справді була добра. Хоча зрештою держава коротала життя в нуждї і в стані постійного примітивізму господарського. В Польщі під цю пору теж зустрічаємо обставини, де всі середники є спрямовані виключно тільки для піддержки курсу валюти — хочби й ціною вдавлення решти ділянок господарського життя. Тим і пояснюється парадокс позірно незвичайно сильно уфундованої валюти на фоні крайного загального збожества.

Що більше. В закордонній пресі появилися вістки, з яких виходить, що й фатальний останній розпорядок польського уряду про вальоризацію митних оплат був зроблений на приказ американського фінансового дорадника. Останній слушно налякався небезпеки захитання валюти наслідком постійного дефіциту в закордонній торговлі і тому подиктував урядові згаданий розпорядок.

Тому й не дивниця, що чуткий барометер господарського життя, яким є закордонна торговля держави — вже зареаґував в Польщі на всі головні її урядові відрухи з останнього часу. Біланс закордонної торговлі за лютий знов виказує недобір в сумі 72 і пів міл. зол. Ба, не тільки це. Він взагалі виказує зменшення як по стороні привозу так і по стороні вивозу. Вивіз виказує зменшення на 20 і пів міл. зол. Але в лютім розпорядок про вальоризацію митних оплат ще не обовязував. Він зачав обовязувати тільки з половини березня і його фатальні наслідки стануть видні щойно в білянсі за березень і в дальших місяцях. Цілком певно можна сказати, що закордонна торговля Польщі сильно скорчиться і ледви, чи, не зважаючи на останню крайню міру, таки вспіє добитися надвишки.

На добавок — на горизонті появився новий бюджет на рік 1928/28, який, слава Богу, виріс вже до суми 2 і пів міліярда зол. Рік-річно бюджет Польщі росте на 600—700 міл. зол., не рахуючи зросту бюджетів на самоврядування і других соціяльних тягарів. Не дивниця тому, що хоч урядова преса бє в літаври тріюмфу, холодна дійсність є далека від цих рожевих картин, які малюють услужливі надворні підхлібники ріжної масти і породи. Марш. Пілсудський видно сам найкраще знає, як є і тому мабуть він сам хоче тепер взяти керму господарської політики держави у власні руки. Так бодай голосять останні вісти з Варшави...

Д-р Павло Лисяк.

З життя наддунайської „Січи"

Відчит проф. Боберського про Канаду

Відень, 18. березня 1928.

Українське Акад. Т-во „Січ" у Відні святкує цього року 60-літній ювилей свого істнування і праці. Випадково прибув під цей час до Відня проф. Ів. Боберський з Канади і Т-во „Січ" вихіснувало його приїзд та попросило його, щоб він дав відчит про українців у Канаді. Цей відчит був сам по собі подією в житті Товариства.

Відчит, що відбувся в домівці Т-ва при Терезієнгассе 15 був злучений із світляними образцями в числі 102. Це були знимки, виконані проф. Боберським у Канаді, які давали образ життя українців у канадійських провінціях Альберті, Саскачевані, Манітобі, Онтеріо і в Британській Колюмбії. Світляні образці представляли уривки з життя українських фармерів та робітників, знимки Українських Народних Домів, крамниць та церков, шкіл і бурс, а також види канадійських міст, анґлійських будівель-хмародерів і церков. Дуже цікавою була карта західних провінцій Манітоби, Саскачевану й Альберти, на якій українські оселі були зазначені червоною барвою. Прелеґент подав також статистичні таблиці про експорт збіжжя в Канади й імпорт у інших державах. Не менше цікавою була таблиця, як ростуть міста в Канаді, а яка виказувала, що прим. Вінніпеґ за 70 літ зріс на більше місто, як Львів за 700 літ. Інтересні були уваги прелеґента про життя українських фармерів і робітників. На одному світляному образці було видно всі українські часописи, які виходять у Канаді, а виходить їх 13. Прелеґент описав при тому угрупування українців у Канаді. Дуже цікаві були уваги про прикмети анґлійців, які орґанізують Домінію Канади, бо ті прикмети впливають на виховання і психіку українських переселенців. По думці прелеґента наші еміґранти зробили великий поступ і коли наша канадійська еміґрація виховає і дасть кількох економічних орґанізаторів для Рідного Краю — то сповнить уже немалу задачу. Українські еміґранти знають свій обовязок для Рідного Краю, бо бачуть, як інші народи на еміґрації, прим. німці, жиди, чехи, ірляндці, поляки, вишукують способи, щоби збільшити політичну повагу й економічну силу свойого краю. Потрясаючо ділала на присутніх знимка найдавніших українських господарів, перших піонірів, що перед 30 і більше роками приїхали були до Саскачевану і своїми плугами і важким потом переміняли протягом кількадесяти літ сонливу і безкраю прерію в урожайні пшеничні лани. В 1927 році відбулося ювилейне торжество в їх честь у місті Канорі, на якому промовляв один із міністрів саскачеванського сойму, що з повним признанням висловлювався про пильність, ощадність і витревалість українського господаря. Як далеко пішов поступ українців, видно було із знимки з місцевости Шандро в Альберті. Побіч низенької, соломою покритої, хатини, яку побудовано зараз по приїзді до Канади, стоїть горда одноповерхова вілля в анґлійському стилю. Це теперішня хата українського еміґранта, що мешкав спочатку в маленькій, соломою критій хатині.

Відчит проф. Боберського — зробив добре враження на присутніх, які оплесками сердечно дякували за знаменитий звіт. Голова Т-ва „Січ" п. Ю. Вітошинський подякував проф. Ів. Боберському за його відвідини і відчит та просив передати привіт від Т-ва „Січ" і від української кольонії у Відні українському громадянству в Канаді. Слухачі ставили опісля до прелеґента питання, на які він коротко відповідав. При світляній машині орудував п. Семен Бурко, якому голова Т-ва подякував теж за його труд і поміч, без чого відчит зі світляними образками був би немислимий. Це був перший відчит проф. Ів. Боберського про канадійських українців зі світляними образцями в Европі.

Володимир Янда.

Вже надійшли Останні Новости на ВЕСНУ і ЛІТО до фірми
Антін Узера Львів, вул. Галицька 10.
До філій: в Тернополі, Дрогобичі, Стриї рівнож Тарнові. 9-9

Так виглядає оригінальне опакування знаних табльсток

Aspirin,

середника успокоюючого болі.

Вистерігайтеся безвартісних наслідувань в інших опакуваннях. До набуття у всіх аптиках.

БЛІОНИЦЮ недокровність усуває, ділає зміцнююче, віджвлюючо, побуджує апетит· неоцінений середник для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малязі. До набуття у всіх аптиках і дрогуеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Кшиштофорского вино хіново-залізне. Laboratorjum chem.-farm. **Mr .M. Krzysztoforski Tarnów.** 38 ?

Бурхливе відриття сойму

Зустрічні оклики для марш. Пілсудського. — Гамір і замішання в соймі. — Погрози і поява мундурової поліції. — Насильне виведення послів зі салі. — Арештування трьох комуністичних послів та послів Л. Бачинського і С. Жука. — „Український Клюб" зявляється на салі серед співу „Ще не вмерла Україна". — Відчитання відручного письма і зложення приречення. — Застереження пос. Ст. Барана.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

Вся увага Варшави скупчилася сьогодні біля відкриття сойму. В пополудневих годинах перед соймовим будинком почали збиратися товпи народу. На соймовому будинку замаяв прапор. Вул. Вейською надтягають то одинцем, то ґрупками нововибрані посли. В соймовій салі і в кульоарах великий рух. Ґалерія вщерть набита публикою. Заповнені льожі кореспондентів і дипльоматичного корпусу. Серед дипльоматів увагу цікавих глядачів приковує багряниця новоіменованого папського нунція.

Рівно в год. 5.30 являється на салі маршалок Пілсудський в асисті своїх військових адютантів. Члени уряду зібрані в комплеті. З моментом появи маршала-премієра розлягаються оклики: „Геть з фашистівським урядом!", „Геть з терором!", „Верніть нам наші мандати!".

Посли — „одинковичі" звертаючись до комуністів горлають: „Скільки ви дістали грошей з Москви?". Посли-комуністи відповідають: „Скільки ви дістали грошей на вибори?". Гамір збільшується. Падають ріжні оклики. Марш. Пілсудський, який досі мовчав, погрожує словами: „Викину панів зі салі". Ворожі урядові оклики змагаються. Марш. Пілсудський знову: „Викину панів зі салі!". Гамір дещо втишується. Серед загальної тишини маршал-премієр сідає на фотель.Ненадійно з лівої сторони кульоарів входить мундурова поліція під проводом мін. внутр. справ ген. Складковського. Поява поліції викликала великий гамір і бурю протестів. Поліція кинулася до послів, що передше кидали оклики і почала їх силою випроваджувати зі салі. Зпоміж виведених зі салі послів арештовано кількох, між ними трьох комуністів: Варського, Сохацького і Врону та українских радикалів: Льва Бачинського і С. Жука.

Ця поведінка ще більше підогріла пристрасти. Не вгавали ворожі урядові оклики. Посли-визволенці і пепесівці кричали: „Ганьба!"

Українські посли не були присутні підчас першого вибуху протестів, бо „Український Сойм. Клюб" рішив був не брати участи в офіціяльній частині відкриття сойму. Та довідавшись про появу поліції в соймовій салі, українські посли негайно явилися на своїх місцях, співаючи „Ще не вмерла Україна". Тоді польська лівиця почала співати „Червоний штандар". Співи продовжувалися якийсь час. Марш. Пілсудський: „Попереджую панів, що я серед галасу урядувати не буду і сойму не відкрию". — „Урядуйте, але без поліції!" — кричить пос. Вижиковський („Визволене").

Після того марш. Пілсудський відчитав відручне письмо президента про відкриття сойму, закінчуючи його заявою: „В імени пана президента оголошую сойм відкритим". Підчас відчитування письма марш. Пілсудським **стояли лише посли** — „одинковичі" і члени уряду. Опісля приступлено до першого засідання з порядком нарад: заприсяження послів і вибір маршалка сойму. На предсідника покликав марш. Пілс. посла Бойка.

Перед приступленням до акту заприсяження пос. Єреміч (білорус) зголошує формальне внесення на відложення засідання з огляду на неприсутність виведених поліцією й арештованих послів. У формальній справі зголошується до слова пос. Возніцький. Та покликаний предс. Бойко не дає нікому голосу і приступає до заприсяження послів. Коли викликано до зложення приречення першого по азбуці українського посла Барана, після першого слова „Прирікаю..." (така є формула присяги), заявив він: **„примушений реґуляміном і застерігаю собі зголошення наглого внесення про зміну реґуляміну в тому напрямку, щоби допустити українську мову до нарад в соймі".** Таке саме застереження склав потім голова „Українського Клюбу" пос. Дм. Левицький. Після формального акту, себ-то після зложення приречення, перервано засідання на одну годину

ВІДГОМІН ПОЯВИ ПОЛІЦІЇ У СОЙМІ.

Враження з кульоарів

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) **В сойм. кульоарах ідуть живі розмови з приводу введення поліції до сойму. Посли зазначують**, що це вперше від часу істнування польського сойму за 10 літ введено до законодатної установи мундурову поліцію. А вже просто скандальним викликав факт, що поліція явилася під проводом самого міністра внутр. справ і що він сам вказував рукою тих послів, яких треба усунути. Загально вважають, що ця оригінальна поведінка була великим тактичним промахом уряду. Також великий несмак викликали непереборчиві, крайно непарляментарні, виклики з посольських лав 1-ки й оплески, якими 1-ка стрінула появу поліції.

РОЗМІЩЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ.

Тенденційний вчинок сойм. канцелярії.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Українських послів розміщено у соймовій салі ось так: Українських послів радикалів і сельробівців посадили на лівиці побіч комуністів. Зате послів із Українського Клюбу приміщено на правиці разом з німцями і жидами поміж 1-кою з одного боку і віцехполяками та Пястом з другого. Таке розміщення українських послів переведено нарочно, щоби знеможливити їм спільні демонстративні виступи. Проти приміщення Українського Клюбу на правиці посеред 1-ки й ендеції зложено в соймовій канцелярії протест.

УКРАЇНСЬКИЙ ГИМН І МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Українські посли зявилися на салю зі співом „Ще не вмерла Україна". Одночасно польська лівиця затягла „Червоний штандар". Підчас того поліція виводила зі салі демонструючих послів. Марш. Пілсудський реагував на український гимн нервовим постукуванням об стіл, раз-по-раз повторюючи: „Ціхо!". Але гамір і крик усе таки не вгавав.

ДАШИНСЬКИЙ МАРШАЛКОМ СОЙМУ.

Провал Бартеля. — Заяви українських послів.

Варшава, 27. III. 1928, год. 11.45 в.

(Власна телефонограма.)

Висліл першого голосування був такий: Дашинський (ППС) одержав 172 голоси; Бартель (кандидат уряду) 136 гол., Звежинський (демонстр. кандидат ендеків) 37, пос. Іван Лішинський (демонстр. кандидат українців) 29, Шипула (Сельроб) 13, Варшавський (комун.) 4. Білих і неважних карток віддано 49. Абсолютна більшість 196 гол. Супроти того приступлено до другого голосування. При другім голосуванні голосували 434 посли. Білих карток віддано 36, важних 398. Абсолютна більшість 200. Дашинський одержав 206 гол., Бартель 142, Звежинський 37, Шипула 13. Дашинський заявляє з місця, що вибір приймає. Збентежені вислідом голосування посли 1-ки ґремінально виходять зі салі. Деякі посли 1-ки кричать у сторону українців: „Ви його вибрали!" У відповідь кричить пос. Целевич: „То ваша поліція продала вам кандидата!". За послами 1-ки виходять також із мін. лавок члени уряду. Марш. Дашинський займаючи місце маршалка у промові заявляє, що берегтиме прав і гідности парляменту та що знає, що його урядування нелегке. Після того пос. Бітнер (ком.) запротестував проти поліційних метод на парл. ґрунті. Пос. Возніцький (Визв.) зголосив протест проти нечуваного в історії парляментаризму безправства получeного з насиллям конституції, яким було усунення поліцією на силу із сойм. салі умандатованих послів. Пос. **Загайкевич** (укр.) протестує проти обмеження свободи представників українського народу і знасилювання конституції. „Ми не сподівалися, говорив пос. Загайкевич, зараз у першій хвилині бути свідками, як наших товаришів виносить відси на руках поліція. Зазначуємо, що ми є тут представниками 6-міліонового відламу великого українського народу та що не дамо себе залякати методами насильства перед обороною належних нам прав. (Рясні оплески на лавах українських послів і нац. меншостей). До протесту прилучується пос. **Вальницький** в імени Сельробу-лівиці і пос. **Лидика** в імени клюбу україн. соц.-радикалів. Підчас промови пос. Загайкевича приходить до різкої словної перепалки між енд. послом Шибеком і пос. Хруцьким. Найближче засідання сойму завтра в год. 4. попол. буде присвячене виборові віцемаршалків і секретарів сойму.

ВРАЖІННЯ З ВИБОРУ ДАШИНСЬКОГО.

Новий сойм жде доля його попередника.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Вже після першого голосування було видно, що маршалком буде вибраний Дашинський. Всетаки, коли оголошено оконечний вибір Д-го на маршалка, запанувала велика констернація. Відчувалося, що уряд першого дня істнування нового сойму програв. При підрахунку голосів видно, що за Бартелем голосувала лише 1-ка і Унія зем. заходніх, НПР-лівиця і кількох жидів. Всі німці та всі ті, на яких іще 1-ка рахувала, що вони в найгіршім випадку здержаться від голосування, перекинули голоси на Дашинського. Український Клюб голосував за Дашинським безумовно під враженням сцени з поліцією. Посли, які досі сумнівалися, чи голосувати за Дашинським чи здержатися при виборі, завдавали собі питання, що буде, коли маршалком стане п. Бартель, коли першого дня істнування сойму ще перед вибором маршалка на доручення уряду вводять на салю мундурову поліцію. Тому справедливо говорять у кульоарах, що головною причиною упадку кандидатури Бартеля було тих 14 поліцаїв, які відбували нині свої функції на сойм. салі. Над долею сойму завис знак запиту. Здається, що жде його доля минулого сойму та що уряд схоче одержати лише нові повновласти, а врешті буде соймом нехтувати. Кажуть, що після першої побіди ППС польська т. зв. дем. лівиця все таки порозуміється з урядовою більшістю. Все те, що правда, важко передбачити.

Останні вісти.

СПРАВА АРЕШТОВАНИХ ПОСЛІВ.

Після переслухання випущено їх на волю.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

УКРАЇНСЬКІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ.

Пос. Ст. Баран протестує проти виключення української мови із соймових нарад і заповідає наглe внесення в цій справі.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік) Пос. Ст. Баран, як перший з українців в поазбучному порядку викликаний до зложення посольського приречення, заявив українською мовою: „Прирікаю", а далі додав: „З огляду на те, що арт. 3. реґуляміну соймових нарад виключає із соймових розправ кожну іншу мову і допускає лише польську мову та що в огляду на те ми не маємо можности скласти посольське приречення на рідній мові, себто на українській мові, заявляю, що Український Клюб зголосить відповідний проект зміни цього артикулу, а сьогодня ми є примушені зложити приречення в польській мові". Після того пос. Баран сказав посольське „слюбуєн". Так усі українські посли сперш говорили по українськи „Прирікаю", а потім переходили на польську мову. Подібно складали приречення також українські посли у сенаті.

ВИБІР ПРЕЗИДІЇ СЕНАТУ.

Сенатор Мих. Галущинський віцемаршалком сенату.

Варшава, 27. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Маршалком сенату вибрано 54 голосами сен. Шумінського з клюбу **1-ки**, проф. університету з Вильна. Віцемаршалками вибрані отсі сенатори: Глівіч з 1-ки, бувш. мін. фінансів, 59 голосами, Познер (ППС) 86 голосами і **Мих. Галущинський** 58 голосами. Так Український Клюб має віцемаршалка сенату, зате поміж питьма секретарями нема українця, хоча по числу українцям належався один секретар сенатор

ПРИСПІШЕННЯ ВИХОДУ „ДІЛА".

Бажаючи подати нашим читачам якнайскорші відомости, приспішили ми вихід нашого щоденника. Від вчорашнього дня „Діло" появляється в год. 6-ій рано. На провінції буде вже наш щоденник в передполудневих годинах разом з польськими львівськими щоденниками. Одночасно з вчорашнім днем завели ми постійні телефонічні розмови з нашим варшавським кореспондентом І. Кедрином.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50, канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·55, австрійський шилінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·50 – 0·05·66, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·75—1·72·25, фунт штерлінгів 43·60·00—43·90·00 голяндський червінець 32·60—33·00

Досить глянути

на етикету баньки, щоби переконатися при купні їдального олію, чи дістаєте направду найчистіший, найсмачніший і найбільш видайний олій до їдження.

Тому купуйте

Олій до їдження Schicht „NELSON!"

НОВИНКИ

— **Арешти.** Дня 22. березня н. р. арештувала жандармерія п. Теслюка Михайла зі Стрия, народнього учителя, який шість місяців тому вернув з Чехословаччини і був від 24. листопада 1927 р. в господарсько садівничій школі в Миловаанію учителем молочарства. За що його арештували невідомо.

— **Львівська хроніка.** Самообвсті акти продовжуються. Жінка одного майора, підчас його неприсутности, скочила з II. пов. і забилась негайно. Причиною — родинні непорозуміння. Є й сензації меньше сумні і досить рідкі. Нпр. з якої причини може у Львові трамвай зупинитись? Коли в ньому пасажирка приведе на світ дитину. Весна таки справді близько, коли бузьки віють гніздо у трамваях. — У Львові почала „урядувати" поліційна секція для боротьби з нічними метлями. Урядовці цієї секції працюють і в день, приневолюючи різні сумнівні „дами" піддатись лікарським оглядинам. Ці дами танцюючи по кабаретах і кавярнях розсівають не тільки „чар", але й бацилі імпортовані з чужини.

— **Львів дістане нові трамваєві лінії** в грудні ц. р. на таким напрямку: від Льва Сапіги через вул. На Байках, Набєляка, Ленартовича, Петлицькою до Зиблікевича. Друга лінія: від Гетьманських валів, вул. Ягайлонською, Зигмунтовською до вул. Городецької. Крім цього львівські трамваї дістануть 10 нових возів.

— **Темна хроніка.** На залізн. шляху Перемишль—Журавиця два бандити грабили вагон; стріли поліцаїв за ними були невдатні. — По 4 міс. вязниці дістали два купці з Варшави Зусман і Яблан, аж у чортківському суді за хабарі заплачені урядовцеві з тютюневого монополю. — Із Перемишля повідомляють, що в Лимановій арештували емерит. залізн. урядовця Унгегаєра, який виправдав своє прізвище, бо мав у Галичині яких 20 наречених, на те, щоби від них видурювати гроші і втікати.

— **Помилки сліпої Теміди.** Віденська преса реферує сумну історію одного помилкового засуду невинної жінки Катерини Штайнер. Штайнерову засудили на смерть 4 роки тому як обвинувачену у вбивстві своєї сусідки Валог, такоїж легкої дами. Підставою обвинувачення були погрози Штайнерової на адресу тамтої. Ніяких інших доказів, що Штайнерова задушила Валогову не було. Кару смерти перемінили їй на досмертну вязницю, згодом на 7 літ. Адвокат Штайнерової торкнувся справи прилюдно, доказуючи, що на сорочці вбитої були сліди мужеських ніг. І справді 4 роки пізніше на поліції признався добровільно син прокуратора Варшауер, що це він убив Валогову у приступі сексуальної нестями. Варшауер був типом ненормальним. Штайнерова випущена із вязниці була зломаною людиною. Нині преса збирає для неї жертви.

— **Бояться української книжки.** В-во „Червона Калина" вислало один примірник свого калєндаря із 1924 р. одному із наших земляків на Україну. Маємо перед собою звернений із Києва пакет із друкованим надписом французькою мовою: „Звертається як заборонене адміністрацією для пресових публікацій".

— **Радянська театральна цензура.** Письменник Теодор Драйзер вернувшись із подорожі по СРСР подає такі факти про тамошню театральну цензуру. Майже в усіх містах Радянського Союзу заборонені пєси Шекспіра „Гамлет" і „Макбет", низка пєс Шілєра, Ібсена, Стріндберга, такі пєси Чехова, як „Вишневий сад" і „Три сестри", пєси Гавптмана, Судермана та Шова. Про пєси Ібсена та Стріндберга сказано, що „вони за грубі"; Шекспір виводить забагато королів, князів, арестократів, а за мало робітників. Пєси Гавптмана і Чехова надто сумні; іронія Шова вдаряє за гостро в ідеї комунізму. У „Розбійниках" Шілєра доданий прольоґ і епільоґ з революційно-комуністичною тенденцією. Також усі твори, що звеличують релігійне почування і кохання — зиехтовані.

— **Кінець мароканського гарему.** Французький уряд доконав великого діла за прикладом Мустафи Кемаля, що одним махом зліквідував багатоженство разом із султанським гаремом. У Мароко, де на престолі сів новий молодий султан на місце Мулая Йусуфа, 18-літній Мулай Гаміда дістав у спадщині по свому батькові згідно із традицією гарем із 250 законними жінками. Головному французькому резидентові Мароко Стеґові вдалось переконати молодого султана, що така скількість жінок за дорога для нього і для франц. уряду, який мусить виплачувати їм пенсію. Мулай Гаміда згодився на одну жінку, доньку одного визначного мароканського достойника. Аж тепер він заявив, що хоче взяти собі ще другу жінку. На це франц. резидент заявив, що Франція згодиться навіть на три, остаточно чотири жінки, але не на більше. Тепер прийде хіба черга на інших провідників мароканських племен, що досі мають від 30—40 жінок. Не всі вони відступлять так легко від традиції та звичаїв як теперішній султан.

— **Світова всячина.** У Здолбунові святкували відкриття безпосереднього товарового залізн. руху між Польщею і СРСР. — Президентом Португалії вибраний Кармона... єдиний кандидат на це становище. — Померла в 62 р. життя Ніна Банґ, перша жінка міністр у світі, що була в данськім соціяліст. кабінеті від 1924—1926 р. міністром освіти. — Видавець часопису „Ельзас-льотрінґ. Гайматштімме" д-р Ернст із Берліна обвинувачений у протифранц. державній змові; його судитимуть у Кольмарі заочно. — У Нюйорській підземельній залізниці підложив один фризієр бомбу, під долівкою одного кіна, щоби... помститися на своїм сусіді. — Помер визначний астроном Мавндер у 76 р.; на протязі 46 літ він робив досліди над впливом соняшних промінів. — Троцький, Раковський і Радек утратили титули „академиків", членів Радян. Академії. — Московський жидівський державний театр іде за кордон з виставами.— Ліндберг заробив на своїм перелеті через океан 500.000 дол. — В Спол. Державах спеціяльна комісія шукає останків дорогоцінностей рос. царської родини, проданих там міжнародніми ошуканцями. — Група амерік. капіталістів хоче наладнати постійну воздушну комунікацію між Ню-Йорком і Льондоном. Цей переїзд тріватиме 48 годин. — У Манчестрі літак упав на діти і одну вбив, а 4 поранив.

— **Друкарський чортик.** У вчорашньому числі „Діла" вкралася прикра помилка в четвертому уступі передової статті п. н. „На порозі парляменту". Перше речення четвертого уступу має звучати: „Тому то **не** треба дивуватись"... У тексті пропущено „**не**", через що зміст цілого речення змінився.

— **Концерт Любки Колесси.** Звертається увагу публики, що концерт Любки Колесси дня 29. п. м. в салі Лисенка зачнеться о год. 8-ій вечер. З огляду на конечність удержання порядку в гардеробі проситься публику прибути вчасніше.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):
31-го г. 7·30 веч. **„Над Дніпром"**, опера Е. Форостиня.

Міський великий театр:
28-го г. 7·30 веч. „Заммерде місто".
29-го г. 7·30 веч. „Гамлет".
30-го г. 7·30 веч. „Гамлет".

Міський „Театр Новин":
28 го г. 8 веч. „Дівча з Пушти"
29-го г. 8 веч. „Леді Шік", оперетка В. Кольо (премієра).
30-го г. 8 веч. „Леді Шік".

КІНА.
„Аполльо": „Крайцерова Соната".
„Палас": „Приятель дому".
„Лев": Демон цирку".
„Фатаморгана": „Вуличниця".

ОПОВІСТКИ.

Позір Бережанщина! Дня 1 квітня 1928 (*неділя*) в годині 11. в полудне відбудеться в салі „Надії" в Бережанах Просвітна Конференція. Денний порядок: Просвітні і лугові реферати, звіт з дотеперішньої праці читалень і лугів і їх завдання на майбутнє, справа влаштування Великого Повітового Свята в честь Івана Франка на червень 1928 з луговим злетом, дискусія. Просимо Хвальні Виділи читалень і Ради Лугів вислати на ту конференцію по двох делегатів з уповноваженнями на письмі. Просимо теж усі сусідні філії „Просвіти" і Лугові Організації присилати на ту конференцію своїх відпоручників. Справа дуже важна. Взиваємо читальні і Луги точно явитись на конференцію. — *Виділ Т-ва „Просвіта" в Бережанах.*

Подяка. Отсим складаємо щиру подяку Високопрев. Отцю совітникові Любомирові Білинському, пароховї в Монастириськах як і його достойній Родині, та Вп. п. Ізидорові Пісецькому, урядникові Епископської Консисторії в Станиславові за їх щиру опіку, труди і кошти при достарчуванню харчів, книжок і часописей, підчас нашого 5-тижневого перебування у слідчій вязниці в Станиславові. — Станиславів 23. III. 1928. — Петро Лехман і Ілія Новицький, політичні вязні.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТЕПЯН довший, віденський в найліпшому стані, нова клявіатура за 1.300 зол. продам. Ганак, Пілсудського 21, I. пов. 1774 3—5

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська 5. Купую бриліянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 5 72-?

Новий музичний катальоґ
висилає на бажання
Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
1757 **Львів, Ринок 10.** 3—10

ДИВАНИ смирненські стрижені і ютові по фабричних цінах, **ВАНК,** пл. Марійська ч. 5. I. пов. 1616 а 7-?

ЖІНКА старша, здорова, чесна, ощадна, добре розуміється на сільськім і хатнім газдівстві, пошукує місця газдині, вул. Янівська 48 у п-ні Штукової Львів. 1790 1—1

КНИГОВОДЧИКА з практикою за референціями. Платня після умови — прийме сейчас Повіт. Союз Кооператив в Ширці к. Львова. 1793 1—1

АДВОКАТ на провінції прийме на корисних услівях солідного концепієнта з провінціональною практикою від 15-го квітня п. р. евентуально скорше. Зголошення до 1. квітня до Адміністрації під „Провінція". 1798 1—2

НОВІ ноти. В. Безкоровайний: Українськи Думки VI, на скрипку, Сонати I; II, III. на фортепян. 1795 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легенів, серця і желудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1058 **Пересвітлення Рентгеном.** 19—24

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА
є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіоляні і Парижі золотими медалями.
1305 **Скрізь до набуття.** 11—?

ЗБАРАЖЧИНА! ПОЗІР!

Звичайні Загальні Збори

Товариства „Український Дім" в Збаражі відбудуться дня 9. квітня 1928 в год. 11 рано у власній домівці Т-ва з таким порядком нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Вибір провідника Зборів і покликання двох секретарів, 3) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, 4) Звіт Виділу з ведення діл і орудування майном Т-ва, 5) Звіт Надзірної Комісії і її внесок о уділення виділови абсолюторії, 6) а) Вибір голови Т-ва на місце уступаючого д-ра Івана Кульчицького, б) вибір двох членів виділу на місце уступаючих Осипа Берези і Павла Гевка, в) вибір трох заступників виділових, г) вибір трох членів Надзірної Комісії і двох заступників, 7) Ухвалення вписового і членської вкладки на 1928 рік, 9) Внесення і питання.

1—1 1791 ВИДІЛ.

Збараж, дня 24. березня 1928.

НАЙНОВІШІ ДІТОЧІ ВІЗКИ
виконує **Е. КІК**
Львів,
Пасаж Міколяша.
Виконує всякі направки і виміни. 1-10

НАЛЕЖНУ мені провізію від А. Р. за лютень складаю на „Рідну Школу" С. Стасів.
1789 1—1

Загальні Збори

Спорт. Т-ва „Ропник" у Бориславі відбудуться в неділю 8. квітня ц. р. в год 4. попол. в салях касина Народного Дому, після програми як слідує: 1) Відчитання протоколу Заг. Зборів з року 1927, 2) Звіт з діяльности за рік 1927, 3) Вибір нової управи, 4) Внесення. — За Управу: Левицький Михайло голова, Сушків Володимир секретар.
1792 1—1

Ширіть наш часопис!

Знаряди і машини рільничі „УНІІ"

давн. А. Венцкий Ґравденц

Поручає репрезентація:

„AGRARIA" Адам Камінський у Львові

вул. Городецька ч. 25.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 72 (11.325). Львів, пятниця 30. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Важкі початки.

Львів, 28. березня 1928.

Вчора почав новообраний, третій з черги сойм відродженої Річипосполитої своє істнування. Почав його без сумніву сензаційно. Перший день того сойму стане в житті польського парляментаризму маркантно історичним але не тому, що він перший, а в далеко більшій мірі і передовсім тому, що при його відкритті введено на соймову салю під проводом самого міністра внутрішніх справ для припинення демонстрацій крайньої посольської лівиці державну мундурову поліцію. Ми позбавлені спроможности належно коментувати цей факт з уваги на теперішні цензурні умовини. Одначе він сам собою такий пророчистий, що може обійтися переходово без коментарів.

Та це не значить, що вже в найближчій будуччині не будуть його коментувати в усяких видах та формах усі заінтересовані парляментарні чинники і що не будуть з нього робити висновків і то якнайдалійдучих у приноровленні до своєї парляментарної тактики. Сойм зробив з того уже перший висновок такий, що вибрав маршалком І. Дашинського проти кандидата одинки теперішнього віцепреміера Ради Міністрів Бартеля. Без сумніву, що вибираюча на становище голови сойму пос. Дашинського соймова більшість керувалася при тому інтересами парляментаризму та намірами збереження парляментарних традицій і прав. Факт введення мундурової поліції до соймової салі вплинув так на деякі соймові групи, що вони в останній хвилі рішили взяти участь у виборі (як українці) маршалка, а на інші в тому напрямі, що в останній хвилі рішили віддати свої голоси (як частина жидів) на посла Дашинського замісць на віцепрем. Бартеля, щоби в будуччині не бути свідками й учасниками подій, аналоґічних до тієї з введенням до сойму поліції та з примусовим випроваджуванням і арештуванням послів.

Перший день життя нового сойму дасть богато до думання та розважування над своєю тактикою всім беззастережним сторонникам теперішнього уряду і буде мати не малий вплив на уклад відносин самого уряду до нового сойму. Уряд напевно буде робити заходи і впливати на своїх соймових сторонників у тому напрямі, щоби негайно змінити соймовий реґулямін в напрямі недопущення ніякої соймової обструкції або штучного проволікання нарад.

У звязку з подіями першого дня в соймі пише на ту тему в таких справах не зле поінформований краківський „Час“ між іншим ось що:

„Одною з таких справ, щодо яких мусять усі партії порозумітися з урядом, якщо сойм у Польщі має взагалі справно працювати, є справа зміни реґуляміну. Теперішній реґулямін був обрахований на облекшення обструкції — може не конче обструкції в таких дивних формах, але в кожному випадку обструкції в формах леґальних. Цей реґулямін мусить бути змінений. **Владу маршалка над послами треба скріпити.** Можність перешкод у нарадах треба усунути. Спроби проволікання нарад і недопускання до ухвал треба припинити. Час уложення і творення нових законів треба скоротити. **Уряд треба забезпечити перед тенденційними інтерпеляціями,** контролюваннями і досліджуваннями. Передовсім треба створити орган для порозуміння між урядом і парляментом, щоби один не тягнув до ліса, а другий до біса. Все те мусить найти вислів у новому реґуляміні. Старий належить зложити до архіву як дивогляд з доби соймократії та суверенности бувших шановних послів“.

Отже „Час“ сформулував досить докладно те, до чого буде прямувати уряд та його прихильники в соймі. Чи зміна реґуляміну в такому напрямі пройде в соймі, чи ні, це буде залежати передовсім від пепеесів. А в їх нутрі йде тепер, як відомо, покищо тиха, але послідовна боротьба між принціпіяльними опозиціоністами до теперішнього уряду і його тихими прихильниками т. зв. пілсудчиками. Проривається та боротьба на зовні передовсім у самому столичному пепесівському партійному тілі, і нема сумніву, що з його перенеслась вона і на парляментарну арену.

Крім того намічується ще одна боротьба за зміну реґуляміну, але з іншого боку та з іншими цілями, бо в напрямі його, що так скажемо, злібералізування, а саме: українські посли заповіли вже при складанні приречення боротьбу за допущення української мови до парляментарних нарад. Якщо аналоґічні домагання висунуть також інші непольські посли (як німці та білорусини), в що ми не повинніб сумніватися, то боротьба за зміну соймового реґуляміну зможе прийняти дуже складні форми і стати затяжною. Так звані демократичні польські ґрупи і демократична соймова польська лівиця не підтримають українців у їхній боротьбі, але за те не можна сумніватися, що українці, німці та білорусини (щодо жидів то це не дуже певна справа.) ужиють усіх засобів на те, щоби не допустити до зміни реґуляміну в дусі його загострення, як це намітив „Час“.

Словом, перші акти і політичні посунення нового сойму почалися і підуть далі під гаслами боротьби за ідею парляментаризму проти зазіхань на обмеження парляментарних прав і привілеїв. Це без сумніву причиниться тільки до напруження між соймом і урядом, що знов не віщує перспектив здорової праці теперішнім польським законодатним установам.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ

IX. Причини виборчої катастрофи на північних землях.

Коли вислід виборів в Галичині, не зважаючи на наше розбиття і нечуваний натиск чужонаціональних чинників, всетаки можна назвати середнім, то на північних землях, а головно на Волині, є він просто катастрофальний. А вже крайно непригожий є він для Українського Нац.-Дем. Обєднання. На Волині й на Поліссі вибрано всього 9 послів всіх українських партій і безпартійних (4 з листи 8, 2 з листи 19, 2 з листи 22 і 1 з листи 18). І це сталося на території, де відсоток українського населення доходить до 80 прц., а на Волині навіть його переступає, де в 1922 р. „меншостева“ 16-ка перевела 20 послів, а в тому 14 українців.

Що спричинило цю катастрофу?

В першу чергу становище, ділання і поведінка чужонаціональних чинників, в другу — розбиття серед українського громадянства, дезорієнтація і зневіра. Та всетаки радикали і сельроби перевели з 9-ти послів 8 (в тому одного безпартійного), а 18-ка лише одного і то безпартійного, хоч і зближеного до Обєднання. Чому Обєднання потерпіло на Волині й на Поліссі таку невдачу? Правдою є, що натиск чужонаціональних чинників зі всіми своїми відтінками і розгалуженнями, своїм головним вантажем звалювався на Обєднання, але й правдою є, що там Обєднання не мало жадної орґанізації, ніякого звязку з масами. З послів і сенаторів — так сказатиб — попереднього випуску трьох належало до Обєднання. Але що з того, коли один з тих послів на протязі пятилітнього послування ані одного разу не був у своїй виборчій окрузі, перетворившись в якусь мітичну, трансцендентальну появу. Другий з послів взагалі проявляв нехіть до зустрічі з масами, не з якогось байдужого відношення до них, тільки органічно не був здатний до підтримування звязків. А сенатор проявляв значнішу активність, але безплянову, здебільшого серед „верхів“ тамошньої нечисленної хиткої й крутарської інтеліґенції, возився з нею, як баба зі ступою, в своїй наівности чи безосновній добрій вірі покладав на неї великі надії. Бажаючи ту інтеліґенцію приєднати, як „табу“ виставляв безпринціпне безпартійство, підтримував його і навіть підсичував у своїм органі. А одночасно заздро стеріг „сокальського кордону“, не перепускаючи через нього галичан, щоби не вводити замішання, бо — мовляв — з часом все виклярується. Коли говориться про потребу безпосередньої зустрічі з волинським громадянством та про конечність орґанізації на партійній основі, то звичайно бачилося відмахування руками. Колиж вказувалося на орґанізаційні поступи інших партій, то чулося заєдно, що це не відповідає дійсности, що орґанізація нпр. сель-робів вилами на воді писана, що вони мають на Волині якраз таку саму орґанізацію, як Обєднання, себто не мають ніякої. Але при виборах виявилося, що всеж там мусить бути якась сель-робівська орґанізація, коли під прапором Сель-Роба (правиці) переведено 4 послів, а під прапором Обєднання фактично ані одного. А й радикали перевели на Волині одного партійця й одного безпартійного, хоч вони не мали там свого органу як УНДО, хоч ані один посол з попередньої репрезентації не признавався до них, хоч усіх радикалів на Волині нараховувано лише двох (Жук і Нивинський). Але сель-роби й радикали, хоч може одних і других, був тільки невеличкий гурток, працювали серед мас працювали в „Просвіті“, в початкуючій кооперації, селяни бачили їх між собою, хоч може й рідко, бо люди „російського хову“, хоч залюбки балакають про народ, народню гущу, народні інтереси, хоч бажалиб тому народові неба прихилити, приноровлюючи найпоступовіші, наймодніші соціяльні й культурні ідеї, то по суті знають той народ і його потреби з літератури, але не з живої дійсности. А послів і сенаторів Обєднання бачив той народ хіба у якійсь винятково святочній хвилі. Зновуж обезцінювання чи недоцінювання орґанізаційних поступів інших партій мало на меті тільки спекатися „клопоту“ з одного боку та задержати безконкуренційне, свого рода диктаторське, вірніше: уявно-диктаторське становище з другого боку.

Серед такої спожаління гідної підготовки застали нас вибори. Заіснував бльок непольських народів і розпочалася спішна пошуканка на Волині за союзниками, щоби той бльок виповнити. Коли радикали відмовилися — а волинські обєднанці в своїй наівности були певні, що спільно виступлять у виборчому бою з радикалами (навіть говорилося, що без огляду на те, чи дійде в Галичині до порозуміння з радикалами, на Волині п. Черкавський і п. Жук виступлять як сіямські брати). — єдиною прилюдною для бльокування „силою“ остав Сел Союз з П. Васильчуком. Але цей останній казав собі за приступлення до бльоку дорого заплатити. Він домагався необмеженого впливу в бльоку на всіх північних землях, тільки „з ласки“ допускаючи кандидатуру п. Черкавського (до сойму і сенату і п. Островського). А одночасно як **conditio sine qua non** він виставив вимогу повної виборчої автономії, по суті безконтрольної сепарації у виборчій акції. Таким чином в лоні українців з листи 18 повстали два виборчі комітети: один у Львові для Галичини під кермою Обєднання, а другий у Луцьку під проводом пп. Черкавського і П. Васильчука. Саме тоді, як усі інші партії (Сель-Роб, радикали) сконцентрували всю виборчу акцію у Львові і звідсіля ломили „сокальський кордон“ досвідними силами, Обєднання, поступаючись перед диктаторськими забаганками волинських і холмських „диктаторів“, фактично посередньо закріплювало той кордон під політичним оглядом. Саме тоді, коли сель-роби і радикали засипували північні землі своєю львівською пресою, 18-ка здебільшого обходилася там місцевими органами: безпартійною „Українською Громадою“ (яку в розгарі виборчої акції фактично закрито через інструовану чужонаціональними чинниками відмову друкаря-жида), анемічним „Селян-

Pr. 192/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45/927 dokonane dnia 21. marca 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma pt. „Dilo“ Nr. 6[illegible], z dnia 2[illegible]. marca 1928. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt. „Moral i polityka“ zawiera w sobie znamiona zbrodni zaburzenia spokoju publicznego z § 65 a) ust. kar. b) oraz wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów, dnia 26. marca 1928 r.

Mayer

ським Шляхом" і виданим у Варшаві „Народом" (який в останніх тижнях не доходив до рук читачів, бо почта не доручувала). Виб. агітація 18-ки на Волині була просто недопущена на вічах і зборах, а українська преса 18-ки навіть колиб вона була весь час виходила і доходила до читачів, не могла викликати ніякого захоплення серед виборців. Бо коли там не було звітів з віч і зборів (яких майже не було), то не було того „заразливого", побуджуючого товчка, який міг би сколихнути виборчою масою і показати її силу, значіння, вплив і виборчий розмах Обєднання. Вплив на виборчі маси північних земель могла мати тільки львівська преса, кооперуюча з Обєднанням. А її там майже не було. Зовсім природно, що сельробівська і радикальна львівська преса з довгими описами не лише віч і зборів, але й нечуваною самохвальбою та торощенням „пансько-попівсько-куркулівського" УНДО мусіла найти відповідний відгомін на північних землях. Таж у тій пресі представлялося справу так, що радикали і сель-роби просто відбувають тріюмфальний, побідний похід по Галичині розтоптуючи УНДО як дрібного червячка. Колиж вони йдуть тріюмфальним походом по Галичині, то чому не малиб іти і по північних землях. „Як люди, так і я" — каже наш селянин. Як галицькі селяни схиляються перед всемогучістю сель-робів чи радикалів, то чомуж інакше малиб поступити волинські чи поліські селяни? Чинник збірности і солідарности побідив на цілій лінії.

Ось де на нашу думку треба шукати причин виборчої катастрофи на північних землях взагалі (коли мати на увазі наші внутрішні сили), а Обєднання спеціяльно. УНДО не тільки не перевело там ані одного свого партійця, але на державній листі (галицькими голосами) врятувало мандат сель-союзницького диктатора П. Васильчука.

Може гірко і терпко, але вповні правдиво змалювали ми катастрофальний стан справ на північних землях. Ми далекі від того, щоби робити докори якійнебудь особі і на неї звалювати весь тягар вини й відповідальности. Коли ми приводили деякі прізвища, то тільки тому, що не могли їх вминути. Корінь лиха ніколи не міститься в одній особі, тільки виростає з ширшого ґрунту.

Висновки зі зясованого стану насуваються самі собою. Невдача й катастрофа повинні бути для нас наукою на будуче. В першу чергу мусимо остаточно знести „сокальський кордон", мусимо перевести концентрацію наших кермуючих чинників (у Львові), а децентралізацію наших сил. Мусимо всі наші резерви перекинути на Волинь, щоби знищити всі упередження і сепаратні змагання, мусимо брати ті землі приступом. А до цього потрібно плянової праці на всіх ділянках громадського життя.

За океаном.

Зїзд греко-кат. духовенства в Канаді.

На днях має відбутися у Вінніпеґу зїзд греко-католицького духовенства з цілої Канади. Тому, що епископ гр.-кат. українців у Канаді Н. Будка перебуває тепер в Римі, предсідником зїзду буде ген. вікарій епископського ординаріяту о. Олексів. Головна ціль зїзду — реорганізація української еміграції на церковно-народнім полі і намічення шляхів боротьби з т. зв. „неоправославними" (українськими автокефалістами), які донедавна сильно поширювали свої впливи коштом греко-католиків, але в останньому часі вже підупадають і розкладаються. Зїзд греко-кат. духовенства, як видно з наміченх рефератів, заповідається поважно. Може він започаткує нарешті еру консолідації українського елементу в Канаді, що походить в девятьох десятих з Галичини, але, на жаль, розбитий на кілька груп, що поборюються безоглядно в найбільш демагогічний спосіб.

Відчити про Галичину.

З канадійської української преси довідуємось, що проф. Володимир Біберович, який був перед кількома місяцями в Галичині в еміграційних справах, при нагоді своїх службових приїздів по Канаді виголошує реферати про положення українців під Польщею. В своїх рефератах проф. Біберович представляє пожалування політичне положення, а також культурний та економічний стан нашого народу в Польщі. При тій нагоді референт звертає увагу на некучі потреби старого краю, зокрема на потребу негайної грошевої допомоги таким установам, як Рідна Школа, УКТОН, Товариство Охорони Воєнних Могил і ін., а також на потребу й корисність льокації капіталів наших емігрантів у Земельнім Банку у Львові і підтримки в Канаді тих селян-односельчан, що купують землю на парцеляції, а не мають на це потрібної готівки.

Справа іміграції.

Домініяльне (центральне) правительство Канади в Отаві підняло тепер живу дискусію в справі іміграції. З дотеперішнього ходу дискусії виходить, що обмеження іміґраційного закону, які обовязують від червня м. р., будуть знесені. Загально компетентні круги стоять на становищі, що Канада потребує нових переселенців, тому можна надіятися, що в короткому часі буде дозволений вїзд десяткам тисяч нових іміґрантів. Залізничі і корабельні компанії розпочали вже сильну агітацію за новими поселенцями в Канаді.

Населення Манітоби.

На основі перепису канадійського населення з 1926 р. провінція Манітоба зі столицею Вінніпеґом має після національного походження такий склад населення: канадійців уроджених в Канаді 249.794, англійців уроджених у Британії 105.558, українців 77.658, німців 68.046, французів 42.396, скандинавців 27.696, прибувших зі Злуч. Держав 18.077, жидів 15.945, індіян 13.216.

Зразкові торги в ЧСР.

Під увагу українських економічних кругів.

Після відзискання державної самостійности чеський нарід сильно взявся до поширення праці не лише на політичнім, але також на культурнім і господарськім полях. На політичнім полі зискав скоро великі успіхи при помочі свого вельми здібного міністра Бенеша, на культурнім полі потребував лише укріпити старі надбання, яких Австрія не була в силі знищити, а на господарськім полі треба було починати богато дечого зовсім наново.

Правда, і на господарськім полі стояли чеські землі дуже високо, бо промисл і торговля були у них також давно розвинені; але в ширшім світі були вони знані як австрійські, тож треба було тепер виступити самостійно. І чехи виступили. Зорганізували зразкові торги, на які зачали стягати купців з чужини, котрим дають всякі полекші для злагнення тих торгів. Чеська держава в своїм адміністр. осередку є перелюднена і має сильно розвинений промисл, для якого конче потребує чужини, звідки мусить спроваджувати сирівець, щоби фабричний промисл не упав, а міська людність мала працю і мала куди вивозити свої первопорядні вироби, які під богатьома оглядами зовсім добре видержують змагання з німецькими, англійськими й іншими чужими виробами.

В початках занялися були тим торгов. і промисл. палати з управою міста Праги, а згодом чехи зорганізували постійний торговий уряд, який отсе уладив уже XVI. зразкові торги в днях від 18. до 25. березня ц. р. Щоби хоча в части представити розміри, вагу і значіння тих торгів не лише для чеської республики, але й для українських земель, які багато сирівців продають, а ще більше фабричних виробів купують, дозволю собі подати деякі числа з попереднього осіннього торгу у вересні 1927 року. На торг приїхали були купці з 36 держав, а то з 24 европейських та 12 позаевропейських. Були це купці з Англії, Німеччини, Франції, Італії, Бельгії, Данії, Голяндії, Швеції, Литви, Латвії, Польщі, Росії, України, Норвегії, Фінляндії, Туреччини, Румунії, Болгарії, Сербії, Греції, Альбанії, Швайцарії, Еспанії і Португалії, а зпоза Европи з Єгипту, Сирії, Палестини, Альжиру, Тунісу, Індій, Австралії, Японії, Аргентини, Бразилії, Мексика і Злуч. Держав.

З чужих виставців зразків своїх товарів були такі:

Бразилія виступила вже третій раз з кавою, оріховими оліями, лічничими билинами, тропічним деревом і т. п. та поробила звязки не лише тут, але і з сусідними державами.

Франція була найсильніше заступлена як іще ніде й ніколи; виступила зі всіми родами товарів і навязала звязки з чеськими і заграничними фірмами.

Індійська влада через свого делегата подбала про виставлення півсирівців, олїів, шкір і мистецького промислу. Тут поробила звязки з Францією, Німеччиною, Італією, Польщею, Болгарією і Сербією.

Швайцарія по заключенім торг. договорі виставляла перший раз головно годинники, годинникарські й електротехнічні прилади, сири та чеколяди.

Цей передостанній торг скінчився найбільшими успіхами зі всіх дотеперішніх і дав доказ, що такі торги для республики потрібні. Сюди приїздять чужинці з предложенням своїх товарів, менше готових, а більше потрібних чеському промислові до переробки, а тут купують славні чеські вироби шкляні, порцелянові, галлитерійні, графічні, текстильні і т. п.

На тім і на поперед. торгах можна було вже стрінути також пару українських фірм (Шипайло, Прага-Сміхов), які з виставленими товарами нічим не уступають чеським фірмам. Бажано було би, щоби й наші фірми з українських земель в недалекій будучині старалися добути собі тут місце, бо Прага стає дійсно середньо-европейським торг. осередком, де можна знайти збут до цілого світа. Коли ще наших виробів не можемо виставляти на торги, то давайно піввироби або сирівці. Та з цілою певністю потребуємо чеських виробів, які купуємо вже з другої або й третьої руки. Тому належалоб нашим купцям і спілкам, згл. Союзам, наближитись до виробників на цих чеських торгах.

В найближчій будучности бажаним булоб бачити тут жін. спілку „Труд" з вишивками, виробників гуцульських килимів і представників гуц. деревляного промислу з їх виробами та „Центросоюз" зі взорами галицького прядива, яке жидівські купці вивозять масово на захід.

Прага, 18. III. 1928.

Яр. М. Олексенко.

Як стоїть справа розброєння.

Великі держави, що радили у Женеві над розброєнням ще досі не знають, чи відбудеться слідуюча конференція, а нищо відбудеться, то не знають: де, коли і з якою програмою. Заки зійдеться нова комісія розброєнь Ліґи Націй, головні держави мусять раніше порозумітись із собою. Спол. Держави, Італія, Японія і Туреччина склали заяву голові комісії для розброєнь, що вони готові взяти участь у новій конференції колинебудь і денебудь, але висловлюють бажання, щоби до цього часу ця комісія зробила вже щось реального.

Англія, для якої справа розброєння є головно справою обмеження зброєнь на морі вже виступила з новим проєктом, щоби дати доказ своїх мирних тенденцій. А саме: боєвий корабель не повинен мати більш як 30.000 тон; гармати на ньому повинні бути зменшені із 16 цалів на 13 і пів цал.; боєвадатність гармат треба продовжити із 20 літ на 26. Делегат Спол. Держав адмірал Джонс, що приїхав до Женеви радить над обмеженням морських зброєнь із англійською та японською делегацією. Із Женеви пишуть, що їхні розмови мають вигляди на порозуміння. Одночасно панує погляд, що всі вони покищо погодяться на тому, щоби скликати окрему морську конференцію.

Англійська пропозиція має здається покищо таке практичне значіння, що морські держави можуть легко обмежити свій воєнний бюджет. Та як уявити собі війну, в якій буде вільно воювати тільки такими самими гарматами і точно означеним способом, зрікаючись розвитку техніки? Коли війна є виключена, навіщо ці гармати засоби забезпеки?

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Поза кулісами „Донецької змови".

Із амстердамських джерел приходить звістка, що в справі арештування німецьких інжинірів дійшло до конфлікту між Чічеріном і „Державною Політичною Управою" (давнійша „чрезвичайка"). Чічерін домагається, щоби арештованих звільнити негайно і припинити всю акцію у звязку з т. зв. саботажною змовою в Донецькому басейні. Чрезвичайка в особі її голови Менжинського рішуче запротестувала проти них домагань. Чічерін почав акцію у московських колах, щоби бодай позасти перевести свою думку.

Америка і европейські довги.

У звязку з наміреною стрічею Бріяна з американським державним секретарем Кельогом щодо противоєнного гарантійного договору, пішли чутки, що европейські держави, такі як Франція, хотять ужити заходів, щоби змінити пляни Дози. На це відповідає півофіціяльно [illegible] як довго Кулідж є президентом нема ні яких підстав до таких надій.

Свята Шевченка.

Берлін.

Дня 11. березня ц. р. відбулися в Студентському Домі при Українському Науковому Інституті в Берліні сходини з нагоди Шевченківських роковин. Хоча це свято обмежилося лише на вузький круг молодої генерації українських інтелектуалістів Берліна, то все таки заслуговує воно, як спроба шукання нових доріг для шанування памяти Шевченка, на увагу. Нечисленна публика зійшлася в позбавленій всяких традиційних прикрас салі Студентського Дому. Замісць обовязкового при таких нагодах зеленю й вишиваними рушниками прибраного поетового портрету, побачили присутні дві чорні таблиці записані схемами ритмічної будови Шевченкових поезій. В год. 20.30 відкрив свято д-р М. Гнатишак короткою промовою, в якій скритикував дотеперішній спосіб святкування Шевченківських роковин, характеризований безнадійною порожнечею бомбастичної фразеольоґії, панеґіричним тоном та імпутуванням Шевченкові ex post найріжнороднійших ідеольоґій. Як на одинокий ратунок від заульгаризування та збаналізування Шевченківських свят вказав промовець на новий, досі ще серед українців непрактикований шлях річевого, строго наукового підходу до справи. Слідувало кілька коротеньких, змістовних, позбавлених фразеольоґії й панеґіризму рефератів. І так д-р Д. Олянчик читав про прояви національного хотіння в творах Шевченка, а після нього подав д-р К. Чехович з крейдою в руках ілюстрований річевий виклад про ритмічну будову Шевченкових поезій. Дальше прочитав п. Р. Каплинський Шевченкові вірші „У тієї Катерини" і „Минули літа молодії", а д-р М. Гнатишак подав літературно-історичний коментар до відчитаних поезій. Значіння Шевченка як творця в ділянці малярства і графіки схарактеризував коротенько п. М. Бутович, а на закінчення подав д-р К. Чехович інтерпретацію поеми „Розрита могила". По несповна двох годинах, прожитих в поважній атмосфері Шевченківського духа, розійшлися учасники, пізнавши, що не кожне Шевченківське свято мусить бути шаблонове і банальне та що й за тому пора вступаємо помалу на нові шляхи позитивної праці й річевої інформації, котра безперечно цінніша й інтересніша, ніж порожні „святочні" фрази, що дуніли і, на жаль, досі дунають на Шевченківських поминках, влаштовуваних по всіх закутках широкої Української Землі.

Студентські справи.

З діяльности „Основи".

Товариство українських студентів львівської політехніки „Основа", має на меті організувати та спомагати морально й матеріяльно студентів-українців, вписаних на львівську політехніку. До Товариства належить тепер 170 членів, на загальне число 250 українців студентів львівської політехніки. Ця решта студентів Товариством здебільша не цікавиться і тяжко її до нього стягнути. Вони подають себе при вписах за реколатодиків, але се здебільша сумнівний з національного боку елемент.

На основі статистичних даних членів „Основи" вписані на такі відділи:

Назва виділу:	Роки студій:					Заг.
	I.	II.	III.	IV.	абс.	
механічний	14	11	7	8	2	42
рільничо-лісовий	19	9	8	1	3	40
хемічний	5	10	8	4	1	28
інжинірія	3	10	8	3	1	25
архітектура	3	1	1	1		6
загальний	8	11	7	1		27
Разом	52	52	39	98	7	168

Як із цього видно, то найчисленніше є заступлений виділ механічний, найслабше архітектура. Це явище можна пояснити до певної міри тим, що всі виділи, крім архітектури, діляться ще на відділи. Приміром: механічний на відділи: машиновий, електротехнічний, нафтовий; інжинірія на: мірничий, сухопутний, водний; хемія на: лабораторійний і фабричний.

Анкета, переведена на загальних зборах „Основи" дня 22. XI. 1927 р. виказала отсе:

1) Середні школи покінчило з дуже добрим поступом 20 проц., з добрим 50 прц., з достаточним 30 прц. Кляси повторяло 1 прц. членів „Основи".

2) Змінило факультети около 20 прц. З УВШ. перейшло 13 членів (на 120 присутніх на зборах) на політехніку у Львові.

3) Матеріяльно добре ситуованих є 20 проц., слабше 40 прц., але 25 прц. а 15 прц. удержується власною працею. Щоби всі члени „Основи" могли нормально віджкавлятися, потреба на це около 1000 зол. місячно. При родині мешкає 15 прц. наших членів. Стан здоровля менше-більше задоволяючий. Більша частина — около 69 прц. — майже не хорувала на небезпечні недуги. Старші річники хорували переважно на тиф, молодші на запалення легенів.

4) Понад 70 прц. членів не зживає вікотини, що належить підчеркнути як здоровий обяв.

5) Найбільше число студентів техніки вийшло з обох львівських гімназій, бо майже 40 прц. Гімназії класичні дають 80 прц.

6) Серед техніків о велике зацікавлення суспільними справами й культурно-освітніми, а мале кооперацією. Це здебільша загальні дані про українських студентів львівської політехніки. При Товаристві істнують: а) комісії: 1) Допомогова, 2) Комітет Будови дому українського техніка у Львові, 3) Культурно-освітня. б) секції: 1) руханкова, 2) фотографічна. в) клюби: 1) Радіо-клюб.

Одною з найважніших справ у Товаристві є справа будови „Дому Українського Техніка" у Львові. Технічні студії вимагають вигідних, гігієнічних та ясних мешкань. На такі українських техніків тимчасово не стати ізза матеріяльних причин. Комітет Будови дому українського техніка мусить занятися будовою такого дому і розвинути якнайширше акцію в тім напрямі, щоби такий дім здвигнено в якнайкоротшому часі. Розуміється, що Комітет зможе виповнити цей свій тяжкий, але достойний обовязок лише при сердечній співучасти всього українського громадянства.

Останні вісти.

ПОСОЛ Д-Р ЗАГАЙКЕВИЧ ВІЦЕМАРШАЛКОМ СОЙМУ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Вчорашнє засідання сойму було присвячене виборові заступників маршалка сойму і секретарів. Заступниками маршалка вибрані: Ян Возніцький (Визволене) 246 голосами, Марек (ППС) 239 гол., Домбский (Стронніцтво Хлопске) 230 гол., д-р Волод. Загайкевич 201 гол., Северин Четвертинський (ендек) 214 гол. Посли з „одинки" віддали білі картки. Тому абсолютна більшість вимагала 127 голосів. Секретарями сойму вибрані ості посли: Михалькевич (Пяст), Урбанський (ендек), Пйотровський (ППС), Руг (Визволене), Фіялковський (Стронніцтво Хлопске), Розмарін (жид), Корнацький (ендек), Карау (німець) і д-р Ладика (укр. соц.-радикал). Цей останній вибраний 243 голосами. „Одинка" знову віддала білі картки. Абсолютна більшість вимагала 135 голосів.

Після того маршалок звернув увагу, щоби найдальше завтра зранку посольські клюби і партії зголосили свій склад до соймової канцелярії, оби створити групи, які мають право вислати своїх членів до комісій. Завтра мусить бути створена вже бюджетова комісія, тому, що до 1. квітня лишається ледви 3 дні і протягом того часу мусить бюджетова комісія сойму і сенату приняти провізорію.

З черги маршалок подав до відома, що від клюбу ППС зголошено внесок про амнестію для політичних вязнів. (Подаємо його окремо). Внесок віддано до правничої комісії. Дальше зголошено внесок Українського і Білоруського Клюбів у справі виборчих зловживань, при чому пос. Хруцький просив про негайність внеску. Над негайністю українсько-білоруського внеску переведено голосування. За внеском було 195 гол., проти 187. Сойм відкинув отже негайність внеску (треба 2/3 голосів), тому українсько-білоруський внесок відіслано до адміністративної комісії.

Найближче засідання сойму відбудеться завтра з таким денним порядком: законопроект про бюджетову провізорію, законопроект про надзвичайні інвестиції і законопроект про бюджетовий прелімінар.

ЗНАЧІННЯ ГОЛОСУВАННЯ НАД УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКИМ ВНЕСЕННЯМ ПРО ВИБОРЧІ ЗЛОВЖИВАННЯ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Голосування над українським внеском про виборчі зловживання було характеристичне тим, що вперше голосувала спільно ціла „одинка" і ціла правиця, себто тзв. Клюб Народови (бувш. Звйонзек Людово-Народови і Хшесц. Нар.), христ. демократія, Пяст, частина НПР, а по другому боці голосували всі нац. меншости, ППС, Визволене і Стр. Хлопске. Це голосування показало, що в усіх справах, які торкаються специяльно непольських народів, знайдеться в нинішньому соймі завсіди більшість, яка ці справи рішатиме на некористь не-поляків. Треба теж рахуватися, що ця суто польська більшість буде зростати голосами т. зв. демокр. лівиці.

НАГЛЕ ВНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО І БІЛОРУСЬКОГО КЛЮБІВ

у справі виборчих зловживань.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Українсько-білоруське внесення про виборчі зловживання обіймає 7 друкованих сторінок. Понижче передаємо коротенький зміст. На вступі уміщено заяву, що вибори до сойму і сенату переведено так, що українцям і білорусам унеможливлено свобідно виявити свою волю. Тому вислід голосування є незгідний із справжньою волею українського і білоруського населення. Треба би списати цілі книжки, щоби описати всі факти зловживань, а ці описи були би не менше цікаві від найбільш сенсаційних романів. Опісля йде перечислення найважніших категорій зловживань, почнаючи від неправного іменування віцеміністра Цара ген. виборчим комісарем. Далі присвячено чимало місця розглядові таких категорій зловживань: 1) неправне уневажнення виб. лист, 2) тенденційний поділ виб. округів на обводи голосування, 3) тенденційний уклад списків виборів, 4) репресії проти друкованого слова, 5) акція воєводів, 6) перешкоди з боку держ. поліції, 7) пресії економічні та корупції, врешті фальшування волі виборців і післявиборчі репресії. Внесення предкладає конкретно: Сойм вибере надзвичайну комісію зі спеціяльними повновластями, які дадуть право перевести докладне слідство та зокрема переслухати свідків, зареквірувати і переглянути виб. акти, судові й адмін. акти, щоби ствердити розміри виб. зловживань і предложити соймові внесення на покарання винуватих.

ВНЕСЕННЯ ППС. ПРО АМНЕСТІЮ ДЛЯ ПОЛІТ. ВЯЗНІВ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Це внесення складається з 12 уступів. Їх зміст такий: У звязку з урочистою хвилиною відкриття конст. сойму дається амнестію винуватцям, учасникам і співвинуватцям провин, доконаних із політичних, сусп. господарських, національних і релігійних причин та доконаних до 27. березня ц. р. Амнестія має бути повна. Не торкається вона ось таких провин: а) шпіонажі на шкоду польської держави та в користь чужій державі або в порозумінні з особою, яка ділала в інтересі чужої держави, б) провин, які доконано задля зиску.

ЩО БУДЕ ІЗ СОЙМОМ?

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Після вчорашньої бурі послідувала нині тишина. Урядова і півурядова преса на чолі з „Глосом Правди" виступила з такими різкими статтями на адресу сойму й учорашньої його більшости, що здавалося би, що доля сойму припечатана. Одначе годі щонебудь наперед пророкувати. Прем. сьогодні в соймі був віцепрем. Бартель і цю його присутність коментують у кулуарах так, що уряд не хоче демонструвати свого становища. Бойкот нинішнього засідання, яким поправді були білі картки клюбу 1-ки при виборі віцемаршалків творить надалі знак запиту. Дальша участь найбільшого в соймі клюбу 1-ки в діловій праці сойму є покищо невияснена. Буде вона безумовно залежна від директив, які клюб 1-ки дістане з Бельведеру.

ЧОМУ УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ГОЛОСУВАЛИ НА ДАШИНСЬКОГО?

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Український Клюб мав до вибору тактику: або здержатися від голосування, або перекинути свої голоси на одного з кандидатів. Щоби заманіфестувати своє окремішне становище, яке не привязує до ніякого з польських маршалків особлившої ваги, Український Клюб висунув власного кандидата Ів. Лішинського та голосував на нього в першім голосуванні. Одначе у звязку з кандидатурою Бартеля, яка не давала ніяких запорук, що будуть збережені мінімальні свободи парляментаризму, Український Клюб, стоючи на принципіяльному становищі оборони парляментаризму, рішив перекинути у рішаючій хвилі свої голоси на кандидата, який будь-що-будь основні права парляментаризму буде імовірно боронити. Голосування Українського Клюбу за Дашинським зовсім не є тотожне із солідарністю Українського Клюбу з усіми почнвами польської лівиці і на будуче з вічім тактики Українського Клюбу не вяже

ЖИДИ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Жидівський Клюб до нині не вибрав іще собі голови. Його функції виконує тимчасово найстарший із жид. послів Вигодзький. У Жид. Клюбі замітна гостра різкість т. зв. райхівців і грінбавмівців. На практиці вже вчора показалася основна різниця між тими двома групами. Коли група Райха відносилася до вибору Бартеля щонайменше байдуже, то група грінбавмівців рішуче цю кандидатуру поборювала. Здається, що невиясвений стан у Жид. Клюбі буде продовжуватися кілька місяців, аж до осінньої сесії.

НІМЦІ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Головою Німецького Клюбу вибрано пос. Навмана. Німецький Клюб занимає вижидаюче становище. Годиться зазначити, що в Нім. Клюбі є група послів зі Шлеська настроєна рішучо опозиційно.

БІЛОРУСЬКИЙ ПОСОЛ ЮХНЕВИЧ НА ВОЛІ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Білоруського посла Юхновича випущено на волю.

РАТАЙ ПРО БАРТЕЛЯ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Бувш. марш. сойму Ратай мовив сьогодні зложив приватно привчення в кабінеті марш. Дашинського. Представникам преси він заявив, що не складав привчення тому, бо ждав, хто буде вибраний маршалком. Колиб Бартель був перейшов, Ратай був рішений зректися пос. мандату.

2-ЗОЛОТІВКИ.

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Грошові 2-золотові знаки (паперові сині) з датою 1. травня 1925. будуть із днем 31. берез. і 1928 стягнені з обігу. В речинці між 1. квітня і 31. III. 1930 можна ці паперові 2-золотівки заміняти в центральній держ. касі або у філіях Банку Польського.

ЗАЛІЗНИЧІ БІЛЕТИ НЕ ПОДОРОЖЮТЬ

Варшава, 28. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Підвишку цін залізничих білетів, яка мала обовязувати від 1. квітня, відложено на неозначений час. У всякому разі в м. квітні її не буде.

Обвинувачення Німеччини радянською пресою.

Німецька преса передає дальші коментарі московської преси у звязку з арештуваннями в Донецькому басейні. „Правда" заявляє попросту, що „вся ця справа із німецькими інжинірами є звичайним претекстом для боротьби проти індустріялізації СРСР і його закордонного торговельного монополю". Це значить, що Німеччина від довшого часу пробувала захитати плянами радянського промислу.

Офіціяльна радянська телегр. агенція „Тасс" подає телеграму, що в звязку із арештуваннями в Донецькому басейні „повстали розбіжности думок серед німецьких промислових кол щодо становища, яке повинна заняти Німеччина в торговельних взаєминах з СРСР". При цьому німецька преса наводить різні голоси офіціяльних органів радянського уряду, підкреслюючи, що радянська преса ніде не дає доказів щодо цих розбіжностей і ніде не відповідає на домагання Німеччини, щоби не обвинувачувати арештованих перед скінченням слідства. „Берлінер Тагеблят" пише таке: „Кожний у Німеччині повинен зрозуміти, що напрямок, згідний із мировим договором у Рапальо, є неможливий, коли росіяни роблять із цього договору висновок, що можуть із нами погано поводитися". На поклики радянської преси, яка звертається до мас, щоби порахуватись із контрреволюціонерами і вернутись до „праділння мас", берлінський орган відповідає, що треба почекати, щоби побачити, який вплив матимуть ці поклики на... господарський стан СРСР.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50 канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·29 — 0·05·66, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·75—1·72·25, фунт штерлінгів 43·60·00 - 43·90·00, радянський червінець 32·60 — 33·00.

Збіжжя.

Пшениця звірська 53·25—53·25, пшениця селянська 50·50—51·50, жито галицьке 40·25—41·25, ячмінь галицький броварняний 41·50—42·50, ячмінь на млино 38·00—39·00, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес галицький 36·25—37·25, кукурудза румунська 39·00—39·50, фарболя прощислова 0·00—0·00, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля кольрова 45·00—46·50, фасоля краса 55·00—60·00, горох ціп-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—50·00, бобик 34·50—35·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 28·25—30·75.

НОВИНКИ

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" підпало конфіскаті за першу пашу те лефонограму з Варшави, в якій описане було арештування соймових послів.

— **Темна хроніка.** Два румунські піддані шукали щастя в пасажі Фельдів, але зробили „фелєр", що дали себе переловити при вломі і тепер посидять є міс. — Бувш. адвокатський помічник Леон Гріс доїждав із Брюховеч у Львів, щоби заробити легким способом, обдурюючи кого можна. Він сидить уже в судовій вязниці, де може зустрінеться з молодою панною Сальцею Шталь із Янова, що брала на борг маси товарів від львівських фірм на рахунок своєї великої крамниці, якої ніколи не мала. — У Грималові трьох бандитів придумало великопанський спосіб грабунку: вислали до господаря Боднаря листа від одного адвоката з Тернополя, який буцім то обіцював звільнити його двох синів із вязниці за 150 дол. Коли Боднар приїхав у Тернопіль із грішми, один із хитрунів завів його на темну вуличку і там два його спільники напали на нього. Грабіжників зловили.

— **Податок від реклами.** Від 1-го квітня львівський магістрат заводить новий податок від кріминичних вивісок, плякатів і іншого рода прилюдної реклами. Не є виключене, що Львів вже за протягом цього року складатиме вищо відоме тим, які побували відзнак революцій на Україні: коли панянки нажаль про зміну вахтнелів на вулицях — вилетіли звідти.

— **Дійсний театр.** Паризький суд найшов нову ідею, яка, коли приніметься,

може зреволюціонізувати дотеперішні звичаї судового слідства. У заплутаній справі вбивства торговця діамантами Трюфема, слідчий суддя рішив відограти сцену цього вбивства перед очима обвинуваченого. Публика не мала доступу до цього видовища, але туди допустили газетних фотографів. Сценою було бюро, де доконали вбивства. Головним актором — убийник Месторіно, але не сам. У його ролі виступав жандарм Мутель. Замісць Трюфема, який лежить від 8-ох тижнів у могилі виступав спершу інший жандарм, а потім 65 кілевий мішок, на те, щоби можна показати чи цей тягар міг убийник сам знести на вулицю із пяти сходів. Пєсу грали ультрареалістично. Тільки Месторіно мав звязані руки — не можна було рискувати для ефекту і дати йому волю у виставі. Трюфем домагається грошей від Месторіна из вексель. Месторіно в люти вдаряє його по голові так сильно, що цей паде на землю, закладає йому рот ватою а потім залізною штабою, яку хапає із стола добиває його на землі. Жандарм заграв цю сцену так талановито, що шваґрова Месторіна, присутна при цьому, яка досі заявляла, що нічого не знає, крикнула несамовитим голосом: „Так! я це бачила!" і зомліла. „Вибач мені!" закричав убийник. А шваґрова „Бодрись! Я вибачаю тобі!" Поліція здобула рішений сценічний успіх. Юрба, що зібралась на вулиці підчас цієї вистави ревіла „Убив! убив!" Кілька годин пізніше весь Париж оглядав фотографії із цієї жахливої пєси і… судову рецензію на неї. Якщо паризький суд схоче при майбутнім такім злочині повторити таку пробу то повинен дати доступ публиці, що любується у „сильних трагедіях". Тоді за кожне місце платитимуть більші гроші як у театрі.

— **За могилу Гамлета.** Данський суд в Ельсінорі рішатиме одно із найважніших питань, над якими ломали собі голову авторитетні судді. Є це питання, чи в цьому місті справді находиться могила князя Гамлета, обезсмертненого Шекспіром. Справа не є теоретична, над якої розвязкою мучаться сотні літ дослідники Шекспіра, а наскрізь практична. Міська рада Ельсінору (данці пишуть: Гельсінґер) призначила окремий фонд місцевому комітетові, що мав дбати за віднову та прикрасу могили Гамлета. Цей фонд був призначений не з пієтизму для памяти трагічного кандидата на престол, а з чистого інтересу: щороку тисячі туристів з усього світа відвідували гріб Гамлета не так із пієтизму для Шекспіра як із простої людської цікавости. Тимчасом комітет опіки цього гробу не цікавився Гамлетом і гроші процвиндрав. Комітет розвязали і домагались від нього звороту 4000 корон. Тоді голова комітету заявив, що про гроші нічого не знає, а зрештою їх не можна було би вжити на призначену ціль, бо досі невідомо, де справді находиться гріб Гамлета. При цьому покликався в цій справі на погляди копенгагенської преси, яка давно вже невдоволена, що таке мале місточко як Ельсінор тягне великі доходи із памяти такого великого письменника як Шекспір. Суд має рішити справу: чи правдою є те, що Гамлет спочиває в Ельсінорі. Шекспірольоги мають ще одну нагоду почати вікову суперечку на тему гамлетівської трагедії.

— **Рідка фотографічна знимка.** Рідка фотографічна знимка вдалась аматорові настроєвих краєвидів у Парижі Жанові Крокалєс, який одного вечора вибрався в „Бульонський Ліс" із своїм апаратом. Коли він вибрав найгарніше місце для знимки і засвітив перед апаратом магнезію, у цюж мить промчало перед ним авто і він почув людський крик. Дві особи боролись у середині авта; він мав враження, що мущина душив жінку. Коли авто щезло, він найшов на стежці жіночу торбинку з грішми, хустину з моногрaмом та графською емблемою. У хаті проявив він клішу і найшов на цій дві невиразні тіни осіб. Авто, яке він поглянув було жовте. Крокалєс предложив свою знимку поліції, яка пробує розяснити всю історію. У „Бульонськім Лісі" нема досі слідів жіночого злочину. Невідомо, чи особа, яку душили в авті, впала жертвою змови. Авта теж не розслідили. На випадок, якби злочин відкрили, поліція мала би в руках рідкий „доказовий матеріял"!

— **Двохденні подружа.** Московська преса поміщує цікавий присуд Найвищого Суду: кожний, хто ввійде в подружжі звязан на протяг одного або двох днів відповідатиме згідно із карним кодексом за насильство на особі жіночого пола. В присуді не сказано, чи трьохденне подружа вважає радянське законодавство вже… нормальним?

— **Очищування Пані Свободи.** Нюйорські громадяни ні новоприбулі європейці не можуть більше глядіти на статую Свободи, що стоїть у нюйорській пристані. Від 44-ох років від коли Спол. Держави дістали її в дарунку від Франції, вона не купалась. Тепер вона від голови до стіп скрита брудом. Воєнне міністерство яке вважало себе найбільше покликаним у справі цієї статуї, тому, що на неї глядять люди від моря, рішило нарешті обмити Свободу. Три дні тріватиме її купіль. Купіль буде оригінальна: три дні статую обстрілюватимуть мильними кулями і змивати великанськими сикавками. За прикладом Спол. Держав повинна піти неодна держава і нарешті очистити з бруду свою Свободу!

— **Світова всячина.** Америк. уряд шукає слідів у СРСР свого громадянина Дельвікса, який приїхав перед пів роком до Хабаровська і щез; є чутки, що його розстріляли за шпіонажу. — Речинець виборів у Німеччині назначили на 20 травня. — Савойський князь Аймоне організує наукову виправу до Гімалаїв за підмогу міста Мілана. — На осінь вибирається в Европу кількох орієнтальних володарів на офіціяльні відвідини: єгипетський король Фуад, турецький Мустафа Кемаль і перський шах. — Грізний вулькан Кракатав почав знову рухатись; 37 підземельних товчків супроводить його діяльність. — У франц. місті Тур завалилась стародавня вежа із VIII. ст. — У подорожі балетової трупи Тілєра із Берліна до Відня щезла із 66 танечниць одна, невідомо коли і як. — Другий син шведського наслідника престолу князь Сіґвард вступає до академії мистецтва, щоби стати малярем. — У Будапешті пишається на одній виставці замовлена виправа для одної дитини графині Бімлфен за пів мілярда кор. — Із СРСР до Польщі прийде 150.000 курок. — Литва з днем 1-го січня мала 2.288.386 мешканців, з чого 1.093.026 мущин. — У Капштаді відкрили нову зорю „Нова вікторія", запримічену вперше 1925 р.: вона поділена на дві частини і на північн. півкулі невидна.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):
31-го г. 7·30 веч. „Над Дніпром", опера Е. Форостини.

Міський великий театр:
29-го г. 7·30 веч. „Гамлет".
30-го г. 7·30 веч. „Гамлет".
31-го г. 3·30 попол. „Гамлет" (знижки).

Міський „Театр Новин":
29-го г. 8 веч. „Леді Шік".
30-го г. 8 веч. „Леді Шік", оперетка В. Кольо (премієра).

КІНА.
„Аполльо": „Серафим людства" (Франциск із Ассісі).
„Палас": „Поліція наладжує рух" і „Аварт".
„Лев": „Демон цирку".
„Фатаморгана": „Шансонетки".

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

„Життя і Знання", ілюстрований популярно-науковий і літературний журнал. Видає Т-во „Просвіта". Рік II. ч. 7. Львів 1928. Зміст: М. Боровський: З життя бджіл (3 образки). А. Крушельницький: Дитячий вік Івана Франка. М. Бажалук: Нафта й споріднені твори природи (2 образки). М. Рудницький: Жіль Верн, віщун сучасних винаходів (1 портрет і 1 образок). І. Раковський: Виріб заліза (5 образків). Ф. Міллер: Залізо. І. Яровацький: Спадковість (1 портрет і 2 образки). І. Мельник: На Камчатку. Спомини з подорожі (5 образків). О. Наріжний: Бурсак. Роман.

„Вільне козацтво", двотижневий літературний і політичний журнал. Виходить у Празі. ч. 7. 192.. Журнал містить російські й українські статті.

„Slovansky Prehled" sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho a kulturniho života slovanskych statu a narodu. Redaktor: A. Cerny. Ч. 3. Річник XX, за березень. Прага 1928.

„Przegląd Polityczny", czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Warszawa, grudzień 1927. Tom VII. Zeszyt 4.

„Жіноча Доля", двотижневик для українського жіноцтва. Начальна редакторка: сенаторка О. Кисілевська. Рік IV. Ч. 6. Коломия, 15. березня 1928.

„Сільський Господар", орган краєвого т-ва господ. „Сільський Господар". Річник XIV. ч. 6.

„Господарсько-кооперативний часопис", орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Виходить що тижня. Рік VIII. Ч. 12. Львів, дня 21. березня 1928.

„Кооперативне Молочарство", додаток до „ГКЧ" ч. 12. Рік III. Львів, березень. Ч. 3. Число містить звіт з діяльности і замкнення рахунків Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз" у Стрию за діловий рік 1927.

„Сокільські Вісти", орган українського сокільства. Річник I. Число 3. Львів, березень 1928.

„Вісти з Лугу", письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Виходить що місяця. Львів, березень. Річник III. Ч. 3.

„Літопис українського друку", орган державної бібліографії УСРР., щотижневе видання Української Книжкової Палати. Ч. 2—3 з 21. січня 1928 р. Виходить у Харкові.

КНИЖКИ.

Звіт з діяльности і замкнення рахунків Краєвого Молочарського Союзу Маслосоюз" у Стрию, кооператива з обмеженою відповідальністю, за 1927 рік. Львів, 1928.

„Вправи вільноруч" уложив Ст. Гайдучок. Накладом „Сокола-Батька". Львів, 1927. Літографія. Стор. 12 вел. форм. 4°. Ч. 1. Такогож розміру 1 число 3.

„Rozwód" i unieważnienie małżeństwa według obowiązujących obecnie ustaw w Polsce Opracował dr. Elkon Margulies adwokat we Lwowie. Lwów 1928.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Володимир Глібовицький гр. кат. парох Баковець деканату бобрецького упокоївся в Бозі дня 27. березня 1928 по важкій і довгій недузі в 61. році життя а 37. р. священства. — Покійний брав живу участь в народньому життю а в часі воєнного лихоліття перебував тяжкі дні в Талергофі що підорвало його здоровля. Похорони відбудуться в пятницю дня 30. березня ц. р. в Баківцях. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Порадня матерій вул. Ходоровського ч. 15, повідомляє, що лікарські ординації відбуваються кождого дня рано від год. 9-тої; пополудни від години 3-тої. Насвітлювання кремінною лямпою в ціні по зол. 2 відбуваються кождого дня. — Управа. 4—?

Заходом Українського Технічного Товариства відбудеться дня 31. березня 1928 в год. 7. веч. у власній домівці Ринок ч. 10/II. відчит Тов. Осипа Васюти ілюстрований світляними образами на тему: Відбудова желізничих обектів і будова жел. шляху Стоянів-Луцьк. Гости раді! 1 1

Вистава килимів у Національному Музеєві у Львові (вул. Мохнацького 42). В неділю 1. квітня 12 год. буде пояснити виставу директор Музею І. Свєнціцкий. Закуплені вироби з вистави килимів і гафтів Ольги і Олени Кульчицьких можна підняти в понеділок 2. квітня. В суботу 7. квітня в 12-ій годині буде передана до ужитку широких кругів Громадянства осібна вистава давнього галицького килимарства XIX. в., яке виступить дуже релефно на тлови великої вистави килимарства наддніпрянського XVIII. в. 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФОРТЕПЯН довший, віденський в найліпшому стані, повна клявіятура за 1.300 зол. продам. Ганак, Пілсудського 21, I. пов. 1774 4—5

ПІСТИНЬ: на продаж 11 моргів городу в однім куснику. Зголошення тільки листовні під адресою: П. Журовська Львів вул. Богуславського 14. 2—5

АДВОКАТ на провінції приїме на корисних услівях солідного конціпієнта з провінціональною практикою від 15-го квітня ц. р. евентуально скорше. Зголошення до 1. квітня до Адміністрації під „Провінція". 1798 2—2

ПЯНІНА Арнольда Фібіґера з подвійною репетиційною механікою досконалі і фортепяни Петрофа Bösendorfera нові, моделі надійшли **Каїм і Син,** Львів, вул. Коперника 16 1773 3—7

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха,** Львів пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6 72-?

ФІРАНКИ, капи ручної роботи найдешевше **Ванк,** площа Марійська 5, I. п. 1615 6 7—?

АКУШЕРКА приймає пані. Львів, Городецька ч. 32 Ловк. 1802 1—10

ДР. О. ДЕРЕШ адвокат в Долині приїме рутинованого конціпієнта з провінціональною практикою. 1800 1—3

10. КВІТНЯ 1928 р. відчиняє Л. Янушевич фотографічне ателє у Львові при вул. св. Антонія 3/II. 1801 1—1

ПОТРІБНИЙ зараз солідний, інтелігентний, релігійний, ідейний і працьовитий та бідний і без заняття кооператор і молочар здібний, фаховий, котрий він би заразом і хор і аматорський гурток і оркестру, та агрономію і інші громадські діла в громаді Війське кліматична станція — комунікація вигідна. Услівя після умови, може бути і жонатий але з порукою. Зголошення слати на адресу уряду парохіяльного Війське п. Залуж ад Сянік. 1804 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легінів, серця і жолудка
Д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
1058 Пересвітлення Рентгеном. 20—24

зол. 6·60 ГОДИННИКИ зол. 6·60
лише швайцарські з гарантією
тільки у Б. ҐРИНБЕРҐА Сикстуська 4

Стасфуртські потасові соли
30 32 прц. — 40 42 прц.

дають богатий збір.
При закупні високопроцентових потасових солей заощаджуємо перевозові кошта, час і працю. Вказівки і цінники безплатно і оплачено
Иосиф Каррах, Львів, Косцюшка 18.

Ширіть наш часопис!

Ч. 73 (11.326). Львів, субота 31. березня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Захитане істнування?

Львів, 29. березня 1928.

Другий день істнування нового сойму пройшов під знаком ще більшого згущення хмар, що повисли над ним, ніж перший. Найбільший соймовий клюб одинки не взяв участи в виборі соймових віцемаршалків. Тим бажав він підкреслити своє негодування з приводу провалу кандидатури Бартеля на маршалка сойму. Але не тільки це, але й ще щось інше, далеко важніше від попереднього підкреслили одинковичі своєю тактикою. Своїм пасивізмом при виборі соймових віцемаршалків дав проурядовий клюб одинки недвозначно до пізнання, що між соймом і урядом заістнував уже з першого дня діяльности стан війни.

Недвозначно пише про це і вся польська проурядова преса. Варшавський „Ґлос Правди" просто і недвозначно коментує факт провалу Бартеля таким чином, що приписує заслугу цього факту „ворогам парляментаризму". В його понятті ворогами парляментаризму є всі ті, що вибирали соймовим маршалком Дашинського.

Не змінив сцінки теперішнього положення в очах проурядових публіцистів, що є вірними резонаторами політичних настроїв урядових чинників, і факт провалу наглости внесення українців та білорусинів у справі виборчих надужить. При голосуванні над наглістю того внеску віддавали солідарно свої голоси проти наглости не тільки посли одинковичі, але й такі завзяті противники теперішнього уряду як ендеки та „Піст". З того можна робити висновок, що проти непольських народів і проти їх інтересів будуть у соймі все солідарними і одинковичі і пястівці і хадеки і ендеки. Щож до пепеесів, то вони в *основних справах національної політики* теж будуть з правила солідарними з одинкою. Отже урядові не буде так важко найти соймову більшість, як це на перший погляд здається. А одначе, не зважаючи на те, урядові й проуряд. чинники в соймі сильно розчарувалися і твердять устами своєї преси, що теперішній сойм не ріжниться нічим від попереднього, бо зійшов на бездоріжжя партійництва.

Появилися уже й поголоски про можливість розвязання сойму. Ці поголоски мають не тільки богато зерен правдоподібности, але й означують уже навіть час, коли це розвязання малоб наступити. Отже по ухваленні бюджетової провізорії сесія булаб відложена на цілий місяць на те, щоби по її відновленні відчитати перед соймом декрет про його розвязання. Очевидне, що такі й тим подібні поголоски про розвязання треба брати поважно остільки, оскільки їх так трактують політичні проурядові чинники. Нема сумніву, як це сьогодні видно з проурядової преси, що такий вихід з витвореного положення є тільки одним із тих засобів, над якими пойно застановляється уряд, а які малиб йому забезпечити й на далі опанування внутрішнього політичного положення в Польщі. Одначе можливий є й інший вихід з важкого становища. Його намітив уже новий маршалок сойму в своїй вступній промові, виголошеній заразже по виборі. Він дуже сильно підкреслив потребу гармонійної співпраці сойму з урядом та заявив, що над тим буде особисто працювати. Бо треба знати, що сама особа Дашинського не повинна б бути для теперішнього уряду каменем образи вже хочби з тієї простої причини, що саме Дашинський був беззастережним прихильником марш. Пілсудського і головним пепесівським звеличником та оборонцем варшавського травневого перевороту, а і нині не є противником марш. Пілсудського. Образа не в особі маршалка сойму, а в самому факті протиурядової демонстрації сойму, виявленої провалом урядового кандидата. Але якщо ППС пішлаб під впливом Дашинського на співпрацю з урядом, що цілком не виключене, то готовий вихід із досить скомплікованого положення без розвязування сойму. Уряд у такому випадку міг би вже рахувати навіть на кваліфіковану більшість при переводженні в життя не лише таких справ як намічена зміна сойм. реґуляміну, але й далеко важніших, бо таких далекосяглих як зміна конституції, до чого він неож покликаний. Одначе такого уложення взаємин між соймом і урядом ніхто не в силі передбачити. Цього можна тільки догадуватися.

Львівський орґан направаків „Дзєнник Львовскі" характеризує в нинішній своїй передовій статті витворене положення ось як:

„В самій особі марш. сойму Даш. не можна дошукуватися камінця образи як з уваги на його політичне минуле і здецидовано прихильне відношення до особи марш. Пілсудського в партії, до якої належить, так і з уваги на його промову. Одначе ті загодячі обставини не можуть закрити факту, що сойм, обєднуючи безплянове, безідейно, безцільно і скажім виразно беззмістовно всі групи від права до найбільше розкладових, лівих елементів, заманіфестував здецидовано свою злу волю супроти уряду, і тим самим без пляну на будуче перекреслив охоту гармонійної співпраці над основними завданнями, які повинні були тому соймові присвічувати... Важко нині вірити, або мати надію, щоби сойм, який з виразною метою демонстрування проти уряду вибрав свого маршалка, і ще невправіле при виборі віцемаршалка вибрав українця голосами ендеків (!?), зміг дійсно та зі свідомістю дальших державних цілей працювати над реформою конституції. Вчора з місця висловили ми думку, **що табор маршала** (одинка! — Ред.) **згідно чекає дальших наказів**"...

Стільки львівський проурядовий орган. Він не дає від себе ніякої рецепти на вихід із положення, а тільки зазначує, що він так як усі проурядові політичні чинники послушно чекає наказу. Який він буде? Ніхто нині не знає. Але це є факт, що вже в перших днях свого життя переходять парляментарні польські установи важку крізу істнування.

Після виборчого бою.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ.

X. „Побіда" Безпартійного Бльоку співпраці з урядом на українських землях під Польщею.

На українській области під Польщею проурядовий Безпартійний Бльок співпраці з урядом відніс нечувану „побіду". З 1,052.200 голосів, що впали на польські листи підчас виборів до сойму, одинка „здобула" 817.328 голосів (майже 80 прц голосів польських лист). Зновуж з 836.555 голосів, що впали на польські листи при виборах до сенату, одинка „здобула" 768.203 голосів (понад 90 прц. голосів польських лист). На українській (суцільній) території під Польщею поляки „здобули" 39 мандатів у виборах (з округ), з того проуряд. бльок 38, а українці всіх партій й угрупувань лише 36. Зновуж у виборах до сенату польський проурядовий бльок „здобув" 14 мандатів, а українці всіх партій лише 9. Отже 53 польських послів і сенаторів, а в тому 52 „одинковичів" в порівнанні зі 45 українськими послами і сенаторами (вибраними в округах) на суцільній українській території — це побіда, гідна не людей, але богів, це просто чудо. Людина, необзнакомлена з дійсним станом річей, ледви чи могла би вийти з дива. Нігде не помітно такого привязання до уряду, такого стихійного захоплення політикою уряду, як саме в Галичині, на Волині і на Поліссі.

Коли на польській національній території те захоплення проурядовою „одинкою" проявлялося помірковано або й слабко, бо нпр. у воєвідствах варшавському, лодзькому, краківському чи люблинському з округи виходило по одному, а винятково по двох послів, то на українській території пересічний успіх „одинки" в окрузі було 3—4 послів. А й на українській области під Польщею зовсім інакше представляється успіх „одинки" на заході, де відсоток польського населення є вищий а інакше на сході, де безконкуренційним елементом є українці. Нпр. в перемиській окрузі 1-ка здобула 35.000 голосів, в самбірській 47.000, але в стрийській 70.000, в станиславівській 97.000, в тернопільській 108.000, в кремінецькій 80.000 і т. д.

З цього виходило би, що чим дальше на схід і що чим менший відсоток польського населення, тим захоплення політикою польського уряду є більше. Іншими словами: Коли польське населення в польській державі не проявляє вдоволення з політики свого уряду, то найбільше вдоволені є українці і — розуміється — білоруси. Такий, а не інший висновок мусів би зробити з офіційно проголошених виборчих цифр кожний обсерватор.

І тут ми, знаючи дійсне положення нашого народу під Польщею, знаючи настрої і погляди нашої народньої маси, доходимо до виборчих містерій.

По поголоскам, які кружляли у Варшаві ще перед відкриттям сойму, урядові чинники доручили соймовому клюбові „одинки" якнайскорше усунути з порядку нарад дискусію про виборчі справи, а в середу клюб „одинки" на спілку з ендецією відкинув наглість внесення українського і білоруського клюбів про виборчі надужиття. Урядові і проурядовому бльокові така дискусія небажана і неприємна. Чому? Хто має чисту совість, той не потребує лякатися ніякої дискусії і розкриття виборчих містерій. Тимчасом клюб „одинки" лякається фактів і виборчої дійсности. І слушно, бо в її світлі яких дві третини послів з української території, себто яких 25 послів, є послами „спіритистичними". Таких виборчих містерій які діялися підчас останніх виборів, не було у нас від ери гр. Казимира Баленія. В ході виборчої акції звертала на них увагу прихильцем лише пепесівська преса („Робітник"), бо тільки вона була сяктак ощаджувана цензурою.

Вибори на українській території під Польщею проходили у виняткових умовинах, а їх висліди рішучо не є проявом волі населення, висловом волі виборців. Не будемо розводитися над усіми перипетіями виборчої акції з боку „одинковичів" та їх протекторів, бо думаємо, що ту справу всетаки вдасться докладно зясувати на парляментарній арені. Тут торкнемося лише головних проявів виборчої акції і засобів „одинковичів". А були вони такі, що — як зазначив голова Обєднання Українського Клюбу д-р Дм. Левицький в розмові з представником „Дзєнніка Людового" — перед ними меркне фантазія і помисловість Конан Дойля та його героя Шерльока Гольмеса.

До переведення виборів на становище ґен. виборчого комісаря всупереч постановам конституції, поминаючи пропозицію Найв. Суду, призначено віцемін. справедливости Цара. Цей перший неправний акт був вихідною точкою до всіх інших. Додамо ще, що п. Цар вилав був обіжник про доставу виборчих вислідів, в якому говорилося, що виборчі акти повинні бути *по можности опечатані*, коли закон вимагає невідкличного опечатання. Та це лише між іншим.

Одночасно на самому вступі виборчої акції проурядова преса (між іншим „Дзєнник Львовскі") почала погрожувати всякими консеквенціями і „ливерзіями" на випадок повстання бльоку непольських народів. І справді весь виборчий період проходив під стягом здійснювання тих погроз. Виборчі комісії складано так, щоби не допустити до них, а щонайменше крайно обмежити представництво і контролю українського громадянства. Виборчі списки укладано, пропускаючи значну кількість українців виборців. Зновуж багато рекламацій полагоджено неґативно. Виборчу аґітацію українських опозиційних самостійницьких партій або обмежено (як у Галичині), або зовсім не допускано до неї (як на північних землях). На вічах і зборах у Галичині інсценізовано бійки і галабурди підозрілих типів, щоби найти претекст до їх розвязування. На північних землях взагалі всупереч законним постановам не допущено до вічевої акції. Над українською пресою зазаготів пресовий декрет, який приноровлювано в дуже широкому обємі. Особливо популярна преса призначена для широких мас, була постійно конфіскована, а її наклади нищені і то часто після речинця означеного декретом. Так само безжалісно конфіскувано і нищено іншу виборчу літературу (відозви, плякати, летючки) за винятком хіба тих, що підсичували внутрішню боротьбу серед українців, а тимсамим допомагали „одинці". На Волині посередньо закрито єдиний український тижневик „Українську Громаду", а інші часописи не допускано в останніх тижнях до рук читачів (як „Наріж"

й інші). Одночасно почалися арешти посольських кандидатів й агітаторів українських партій. Адміністраційний апарат (старостів, урядовців, поліцію) віддано на услуги Безпартійного Бльоку співпраці з урядом. Навіть учителів запряжено до політичної акції в користь „одинки". А діпазон проурядових метод був дуже розтяжний: від переконувань до наказів і погроз. Корупція грала тут теж не останню ролю. До виборчих засобів „одинки" використано навіть акцію допомоги повенянам.

Другу категорію метод „одинковичів" й їх протекторів становить уневажнювання виборчих лист з „формальних причин". І так з „формальних причин" в останній хвилі уневажнено листу Обєднання в ряшівській окрузі та листу 18-ки в ковельській, попередньо стероризувавши сигнантів листи. Внесення інших лист перепинено в той спосіб, що приарештовувано в дорозі до окружної комісії (разом з листами) тих, що їх відносили. Таким чином прочищувано шлях проурядовій „одинці".

Та на цьому не скінчилися прийоми проурядових чинників. Підчас акту голосування не допускано в багатьох місцевостях мужів довіря українських лист під претекстом „неформального" виставлення повновластей. В інших приарештовувано мужів довіря вже у виборчих комісіях. А найпомисловішим прийомом було усування мужів довіря в районових комісіях, а опісля недопускання мужів довіря в окружних комісіях при обчислюванні голосів та подекуди масове уневажнювання голосів українських лист. Звичайно в дорозі від районової комісії до окружної пропадали голоси українських лист, а непомірно зростали голоси „одинки" в десятки і сотки. Вже був у нас поданий урядовий вислід комісії в Сихові (під Львовом), який основно ріжниться від висліду, який заіствував в окружній комісії. Порівнання вислідів голосування по громадах у Турчанщині і Товмаччині (де перевірено село за селом) з таким же вислідом в окружних комісіях доказує, що кількість голосів „одинки" в дорозі між районами голосування й окружними комісіями зростали не на сотні, але тисячі. Одночасно зникала значна частина голосів українських лист.

Тепер переводиться обслідування інших повітів, а всюди повторюється одно і тесаме: спірітистичний зріст голосів „одинки" і пропажа голосів українських лист.

На основі зясованого хоч і загальниково, треба голоси „одинки" зменшити щонайменше до половини, як не на дві третини. „Побіда" проурядового бльоку на українській території під Польщею є побідою „духів", є вислідом нечуваних надужить і фальшівництва. Ясно, що „одинковичі", що вийшли послами з української території під Польщею, тільки в одній третині можуть претендувати на представництво її населення.

З парляментарної арени.

Нагле внесення Українського й Білоруського Клюбів у справі виборчих зловживань.

Першою умовиною правової держави є панування закону і пошанування права. Ця засада означає, що виконавча влада (адміністрація, поліція), власти виборчі і суди є підпорядковані законові й обовязані поступати згідно з висказаною в ній волею законодавця. Суперечні із законами акти нарушують засаду правовости і повинні бути неважні.

Якщо візьмемо під увагу спосіб, у який адміністрація перевела вибори до сойму й сенату, то мусимо прийти до переконання, що **польська держава не є правовою державою**, в якій панує почуття права. Вибори до сойму й сенату переведено в такий спосіб, що українському населенню, яке живе в границях польської держави, унеможливлено виявити свою волю свобідно, тому й вислідн голосування не є згідні з волею українського населення.

Територію, що її замешкує українське населення, щодо виборчих зловживань можна поділити на 2 великі райони.

I. **Територія Волині, Холмщини, Полісся і Підляша, а також виборча округа ч. 53 (Станиславів) і поодинокі інші надграничні повіти Галичини.** В цьому районі українське населення в часі виборів було взагалі **виняте зпід права**, тут не істнувала свобода виборчих зборів і агітації, а виборчі власти й органи державної адміністрації фабрикували вислідн голосування. **В тому районі не українське населення**, але політична адміністрація вибрала головний контінгент послів, що належать до одинки.

II. **Територія Галичини, що обіймає воєвідства львівське, тернопільське, станиславівське і частину краківського, з виключенням виб. округи ч. 53 і деяких надграничних та гірських повітів.** У тому районі мали також місце **факти виб. зловживань**, фабриковано волю українського населення, **але це ділося тут і там і не було загально принятою засадою.** Свобідний вияв волі українського населення обмежено, але не знесено.

За багато заняло б нам часу і майже неможливо є представити вичерпуючо всі **факти зловживань**, які зайшли в часі виборів до сойму і сенату. Про це треба б писати цілі томи **а ці описи були б не менше цікаві, як найбільш сензаційні оповідання.** Одначе щоб кинути сніп світла на цілий хід виборів і не бути голословним, а з другого боку, щоб кинути обвинувачення під адресою виборчих властей і державної адміністрації, представимо в цьому місці тільки найважніші категорії зловживань.

1) Вже перший крок уряду при виборчій акції стоїть у суперечности із законом. **Генеральним виборчим комісарем назначено п. Цара, за поминенням всіх трьох кандидатів**, яких поставили збори предсідників Найвищого Суду, і то всупереч приписам ст. 16 зак. з. виборчої ординації.

2) Уневажнення всупереч законові виборчих лист. Окружна виборча комісія ч. .. **у Ряшеві** рішенням з дн. 13. лютого 1928 **уневажнила листу кандидатів на послів** „Бльоку **національних меншостей** у Польщі", не вважаючи на те, що раніше приняла її та що доповнено її згідно з вимогами. **Ця справа є тепер в Найвищім Суді у Варшаві, а все уневажнення цієї листи колідує різко з постановами виборчого закону.**

Також уневажнено листу „Бльоку національних меншостей" **у виборчій окрузі ч. 56 (Ковель). У цій справі пішов також протест до Найвищого Суду, а причина уневажнення лежить у тому, що політична** влада стероризувала підписаних на листі **виборців і примусила їх узяти назад свої підписи.**

Таким робом через уневаження виборчих лист у 2-ох округах „Бльок національних меншостей" утратив 2-ох послів у ряшівській окрузі, а 3-ох **послів у ковельській.**

3) **Тенденційне ділення виборчих округ на райони голосування на Волині,** Поліссю, Холмщині та Підляшу **означила політична влада в той спосіб, зрештою** суперечний із законом, що **виборці мали часом іти до виборчого льокалю 15 до 20 км.! Така поведінка адміністраційної** влади була обчислена на те, що **українське** населення частинно **стримається від голосування з огляду на велике віддалення від виборчих льокалів, головнож при** лихій погоді.

4) Тенденційне складання **списків виборців**, що мають право голосувати при виборах до сойму та сенату. **Склад районових виборчих комісій був здебільша зовсім незалежний від волі українського населення.** Голову районової **комісії** назначує голова окружної **комісії**, одного члена політична влада **I-ої інстанції**, а решту членів громадська **рада згл. збори війтів** (солтисів). **У Східній Галичині в більшости випадків, хоча вибори до громадських рад там переведені, проте наслідком протестів проти важности тих виборів і наслідком свідомого затягування полагоди цих протестів воєвідствами, урядують ще громадські комісарі, які назначують членів районових комісій.** Само собою, що вони назначують **людей, на яких** мило гледять органи державної адміністрації. Наслідком такого поступовання доходить дуже часто до такого куріозу, **що в чисто українських громадах українці не мають ані одного члена районової комісії.** Члени районових комісій уложили листи виборців в такий спосіб, що **незвичайно богато осіб української народности не вписано до виборчих списків або вписано помилково імя й назвище.** В деяких околицях таке поступовання було практиковане постійно. Державна адміністрація думала цілком справедливо, що не всі управнені виборці здобудуться на таку енергію, що підуть провірити списи виборців і будуть **рекламувати свої виборчі права.** Коли візьмемо далі під увагу, що не у всіх районах список виборців був виложений згідно з постановами виборчої ординації, а переглянення тих списків утруднювала дуже часто державна адміністрація при помочі ріжних шикан, то мусимо прийти до переконання, що державна адміністрація осягнула свою мету, бо **якийсь відсоток управнених виборців української народности не мав можливости користати зі свого права,** не будучи вписаним у список виборців. Крім того роблено також **зміни у виборчих списках** уже після остаточного речинця, призначеного на ту ціль. (Продовж. буде.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

На всі боки мистець.

Не штука розумітися на двох, трьох, а то й чотирьох річах.

Наприклад: знає хтось столярство і пише поезії, а в вільних хвилях займається політикою; розуміється на мистецтві, робить пасту до підлоги, а крім цього знаменито рве зуби.

Такі люди не тільки бувають у нас, але й дуже часто трапляються.

Зате „майстрів на всі руки" в нас небогато. От може що десятий, або й що двацятий, так, що й не в кожній установі такого подиблеш.

До нашої редакції заходить один такий майстер.

Сідає на канапі, хвилю сопе, а далі починає балачку. Про що? Про все, що хочете! Політика, економія, кабарети, малярство, церковні справи, кінські перегони, поезія, годівля худоби, астрономія, правила доброго виховання, крематорії, водні закони, торговля живим товаром, найновіші моди і що тільки душа забагне.

В кожній з тих квестій має він свій вироблений погляд, свою оригінальну думку, більше радикальну, як найрадикальніший радикал.

А вже щодо нашого життя — то він просто ґеніяльний реформатор. Наполеон, Ленін і Муссоліні в одній особі.

— Наші банки?! — говорить, коли мова йде про нашу мізерію. — Це грайзлерні! Такий наприклад „Земельний Банк"! Я б його... Проста справа: Дістати денебудь пів міліона долярів, не більше, вибудувати камяницю, поширити бюра, навязати звязки... Побачили б ви, як тоді...

— ...Соймовий Український Клюб?!... Смішна історія. З трицятьма послами?... Я зробив би клюб зі сто послів! До всіх комісій по двох... Тоді розумію — політика!

— ...Знаєте, з нашим театром, то вже світ кінчиться! Ще тому пару літ я казав, що з тим фантом зробити. Легка справа! Підшукати знаменитого режісера, дати пошити костюми, зробити декорації, віддати заряд доброму адміністраторові і вже все наладнане. Панове! В нас цілком можливі т. зв. „Камершпілє", а що ми маємо? Балаган!

— ...Народня Торговля?! Хіба ж це установа європейської міри? Сіль, перець і мило, а десь-недесь свічки. Львівська централя дуситься в маленькій камяничці. А то просто: винайняти гмах маґістрату, на фронті величезний напис. Авта тягарові й особові, евентуально трамвай. Звязки з заграницею, кольонії, пару кораблів. Поставити на европейську ногу! Тільки трохи доброї волі. Знаю навіть людей, які богато помогли б у тому ділі (в тім місці кидає на себе оком).

— Сільський Господар?!... Два-три міліони вливкого капіталу і він знаменито проспeрує.

— Наші видавництва! Нехай бють не три, а трицять тисяч примірників, нехай болай половину розпродадуть, а певно буде заробок. Ще ліпше свою друкарню — кожне видавництво...

І так далі, і таке інше, і тим подібне.

Нема справи, на яку в нього не знайшлась би рада.

Коли ви слухаєте отого мистця день — ви очаровані; два — ви переконані; три — погоджуєтеся; місяць — у дечім противитеся; вік — ви є його ворогом.

Коли б він вас відвідував і на далі, ви певно дістанете чорну меланхолію, або почнете гаркати і покусаєте когось.

Нині „мистець на всі боки" знову прийшов у редакцію.

Саме, коли я пишу ці стрічки, він широко розводиться над способом, як нам найлекше прийти у Львові до власного театрального будинку.

— Продати стару площу, купити нову в центрі міста при принципальній вулиці, вібрати гроші і приступити до будови.

— Вибачте, пане — звертаюсь до нього, — що ви зробили б з таким „зразком"... і читаю йому фейлетон.

— Дати йому щонебудь з цього перевести.

— А якби не перевів?

— Повісити, нехай собі що хоче потім робить.

Я погодився на загал, тільки що переставив би ці два проекти.

Перше повісив би, а потім дав щонебудь перевести.

Галактіон Чіпка.

Нова Вища Школа Сільського Господарства

Під увагу нашої молоді.

Ця школа повстала в Цєшині на основі розпорядку міністра освіти з 16. лист. 1927. Вона обіймає виділи: рільничий, рибальський та інструкторсько-учительський. Крім того є в цій курси: підготовляючий для інстр.-учит. виділу і ферментаційного процесу. Наука тревае на рільництві 3, рибальстві 2, учительстві 1 рік; на курсах по одному році. Наука тревае від 1. жовтня до липня. При школі є фільварок для практичної науки.

До школи на рільничий виділ приймається абсольвентів шістьох клас гімназії що відбули однорічну практику та зложать вступний іспит з математики, фізики й устний звіт з відбутої практики. Від цього іспиту можуть бути звільнені матуристи. На інструкторсько-учительський виділ приймаються абсольвенти Вищої Рільничої Школи в Цєшині або якої іншої. Умови приняття на рибацький виділ такі самі, як на рільничий, з тим, що вистане 3-місячна практика рибалки. На виділ інстр.-учит. можуть бути приняті також абсольвенти середніх шкіл рільничих трилітніх по вступнім іспиті з рільничої практики. На курс ферментаційного процесу вступають абсольвенти 4. клас середньої або 7 клас всенародньої школи, що викажуться однор. практикою в горальнях і зложать вступний іспит з польської мови, математики і фізики в обємі 4 клас матем.-прир. гімназії.

До подання про приняття треба долучити опис життя, 3 фотографії, свідоцтво моральности (як кандидат довше року не ходив до школи), а неповнолітні ще й дозвіл від батьків.

По укінченню і зложенню іспиту кандидат дістає титул дипльомованого рільника (рибака). Свідоцтво укінчення інструкторського виділу дає право навчання в рільничих школах та право на обняття місця рільничого інструктора. Абсольвенти школи можуть далі студіювати в академічних школах, а у війську мають право півторарічної служби.

Школа в Цєшині повстала шляхом переміни тамошньої рільничої школи на вищу, а що вона є на Шлеську, тож можна надіятися, що її рівень є справді високий. Тому вона нашій молоді, котра з якихнебудь причин не покінчила гімназії, а має щиру охоту дальше працювати, може віддати добрі услуги. Адреса: Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie (Miarki 19 Woj. Śląskie). *Д. К.*

Луначарський про женевські наради.

Московський комісар освітніх справ Луначарський, що входив у склад радянської делегації до комісії роззброєння в Женеві висловив кілька думок із приводу висліду конференції для роззброєння. Він уважає її вповні невдатною і жалується на становище Америки, яка не допустила до широкої співпраці із радянським урядом. Луначарський сумнівається, чи нова конференція збереться ще цього року.

Зате він вдоволений пропагандою, зробленою радянськими делегатами в Женеві.

Ця пропаганда попсувала Америці її дипльоматію. Також порозуміння комуніст. делегації з Німеччиною є вповні вдоволяюче. Ситуація з арештуванними німецьких підданих прояснить ся вповні. Процес буде явний. Арештовані німці напевне провинились, але мусіли бути несвідомим знаряддям у чужих руках. Ця „дрібниця" не попсує добрих взаємин СРСР із Німеччиною. Важнішою є справа відновлення господарських радянсько-німецьких переговорів після закінчення процесу.

Геть з ґрипою, геть з катаром!
Охоронить Вас перед ними найліпше і науспішніше „Sano", цукорки атестовані Хем. Лябораторією в Кракові можна 1816 скрізь набути. 1—1

Парляментарні вісті.

ПЕРЕБІГ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Приступлено до першого читання законопроекту про бюджетову провізорію на час від 1. квітня до 30. червня 1928. Голос забрав заступник премієра Бартель. У короткій промові просив сойм приняти внесене предложення, якого швидка реалізація лежить в інтересі держави. Пос. **Марек** (ППС): Бюджетова провізорія, предложена урядом, є без сумніву державною конечністю. Тому, що уряд одночасно предкладає новий прелімінар, застерігаємо собі подрібну критику є політиці уряду на пізніше. Нині зазначуємо ось таке: В серпни 1926 р. уряд одержав широкі повновласти. Наші надії щодо цього завели. Уряд не скористав з єдиного виходу, з якого треба було скористати, а саме не розвязав негайно сойму. Зате розпочав підїздову боротьбу. Що до користування урядом даними йому повновластями в обсягу декретування законів, то й тут всі надії завели. В цілій політиці системи уряду, які змагали до знищення партій, зовсім збанкротували. Всі клюби в цім соймі, за виїмкою Безпартійного бльоку співпраці з урядом, репрезентують життеві інтереси (галас), яких не дасться усунути ніякою фразою. Державна адміністрація підчас виборів пішла виключно на послуги одної партії. (Великий галас. Пос. Славек: Досить цеї брехні! Протести на лівиці.) В своїм часі поставлено внесення на вибір надзвичайної комісії для розсліду виборчих зловживань. Останні події у соймі, а саме в дні відкриття сойму змінили нас в опозиційному становищі. Перше трапилося в польській державі, що поліція ввійшла на салю нарад. (Великий галас. Голос: Щоби викинути московських наймитів! Пос. Регер: Ви зганьбили офіцерський мундір! Голос: Це, здаєть ся, добрий парляментарний звичай! Голос: Стільки є графів і князів у соймі, а треба їх учити звичаїв! Кн. Радзівіл: Зрадників будемо нищити! Гамір і крики трівають, так, що маршалок Дашинський мусить кілька разів накликувати до спокою і дзвонити). Крім комуністичних послів виведено послів Сполу і Льва Бачинського, представників польських і українських селян. Якщо ви розумієте під парляментарною демократією позбавлювання в той спосіб кожного що ввійшов до цього сойму (Голос: Зробіть із цього сойму корчму!) то трудно буде з панами порозумітися. (Голос: Українські націоналісти затирають з радости руки! Інш. голос: Нема страху, з ендеками ви вже порозумілися!). Сьогодні є аналогічне положення, що після вибору Нарутовича, тільки позицію ендеків займає клюб 1-ки, який бойкотує вибраного маршалка Дашинського. Панове мають два шляхи: заняти співпрацю на терені сойму, або користування силою. Коли хочете йти шляхом сили, то стрінетесь також із силою. Мін. скарбу Чехович в коротких словах спростував деякі уступи з промови пос. Марека, що торкалися суті внесених фінансових законопроектів. Пос. **Дмитро Левицький** (промову подаємо окремо). Пос. Рибарський (ендек): Лишаю собі застереження заняти нове становище на пізніше. Пос. Ґрінбавм: В соймі боронитимемо прав контролі парляменту над урядом і відповідальности уряду перед соймом, одначе, не хотячи загострення ситуації, яке вже витворилося, будемо голосувати за відісланням законопроекту до комісії. Наше становище до уряду буде рівне, але становище уряду до нас повинно бути теж рівне.

ГОСПОДАРСЬКІ АРТИКУЛИ, ПЕНЗЛІ ЩІТКИ
до замітання, фротеровання, шуровання і т. п. поручає по найдешевших цінах
ПЕТРО МІКОЛЯШ і СКА ЛЬВІВ, ПАСАЖ МІКОЛЯША

Правно-державна заява Українського Клюбу,

виголошена на пленарному засіданні сойму дня 29. березня 1928 р.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

В часі дискусії над бюджетовою провізорією вступив на соймову трибуну після пос. Марека голова **Українського Клюбу пос. д-р Дмитро Левицький** і промовив: „Дискусія над бюджетовою провізорією вимагає вияснення загального політичного становища. Тому я, користаючи з нинішньої нагоди, заявляю:

Вступаючи до польських законодатних установ як представники цеї частини великого українського народу, яка опинилася в межах Річипосполитої польської заявляємо з цеї трибуни перед цілим світом: Український нарід в Польщі живе в числі поверх 6 мil. душ компактною масою як подавляюча і безсумнівна більшість у Сх. Галичині враз із Лемківщиною, на Холмщині, Підляші, Поліссі та Волині, займаючи на південно-східній і східній полосі польської держави величезну і суцільну територію кругло 200 тис. квадратових кільометрів землі. Землі ці безпосередньо лучаться з дальшою суцільною національною українською територією, на сході, з Придніпрянською Україною, на півдні та південному-сході з Закарпаттям, Буковиною і Бесарабією, творячи її нерозривну складову частину. Український нарід є споконвічним автохтоном цих земель. Землі ці в історичній минувшині входили до Київської Держави, творили самостійну Галицько-Володимирську Державу, зчасом як частина належали до держави створеної гетьманом усієї України Богданом Хмельницьким, а під чужим пануванням (литовським, польським, австрійським і російським) ніколи не втратили своєї національної окремішности і не зреклися стремлінь до державної незалежности.

Навязуючи до своїх непогаснутих історичних традицій, спираючись на переважаючім українськім характері всіх земель і здійснюючи святе право кожної нації на самоозначення, український нарід на всіх своїх етнографічних землях здійснив у недавньому минулому свій заповітний національний ідеал державної незалежности: а) четвертим універсалом Української Центральної Ради в Київі з дня 22. січня 1918. проголошуючи Українську Народню Республику на українських землях бувшої російської займанщини; б) законом Української Національної Ради у Львові з дня 19. жовтня 1918., покликуючим до життя Українську Державу на українських землях б. австро-уг. монархії (Сх. Галичина, Буковина та Закарпаття) і на кінець в) актом з 22. січня 1919 р. проголошуючим в Київі сполуку обох українських державних одиниць в одну Соборну, Незалежну та Суверенну Українську Народню Республику.

В обороні цеї своєї Держави перед нападом Росії, Польщі та Румунії в рр. 1918-20 український нарід пролив море крови та зложив гекатомби жертв найкращих своїх героїв, що впали на полях битв, або згинули смертю мучеників у таборах полонених.

Згадуючи з найбільшою гордістю цей героїчний період нашої недавньої історичної хвилі схиляємо в найглибшій пошані голови перед тінями наших національних героїв і вірні їх святим заповітам, урочисто заявляємо, що **найвищим, святим і непорушним ідеалом нашим є: Незалежна, Суверенна і Соборна Українська Національна Держава на всій українській території.**

Тому то всі міжнародні акти, якими споконвічні частини української землі, — Сх. Галичина з Лемківщиною, Землі Холмщини, Волині, Підляша та Полісся, — **признано Польщі, а саме: мировий договір у Ризі з 18. березня 1921 р. і рішення Конференції Амбасадорів у Парижі з 14. березня 1923 р., які то акти насилують право українського народу на самоозначення, уважаємо де юре неправосильними. А вступаючи до цих законодатних палат, будемо і тут змагати до здійснення найвищого права української нації.**

Займаючи зокрема становище до внесеної бюджетової провізорії, заявляємо, що будемо голосувати у звязку із загальним нашим становищем проти внесеного бюджетового законопроекту.

Потім на внесення пос. **Хаїнського** (ендек) дискусію перервано. Вкінці забрав голос пос. **Кіршбравн** на те, щоби із соймової трибуни крикнути в сторону Ґрінбавма: Ви політичний авантюрник! і ще тим подібних кілька комплиментів. Счинився великий крик, серед якого закінчено засідання.

Серед внесків, які відіслано до комісії, було внесення Українського Клюбу про зміну соймового регуляміну.

ВНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ В СПРАВІ ЗМІНИ РЕГУЛЯМІНУ НАРАД СОЙМУ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Після короткого мотивування внесок пропонує: Високий Сойм зволить рішити або поручити регуляміновій комісії сойму виправцювати новий регулямін сойму, який шанував би рідну мову непольських народів, та забезпечив справжню свободу слова в соймі.

НАГЛЕ ВНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ В СПРАВІ АМНЕСТІЇ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) На руки марш. Дашинського внесено законопроект про амнестію для політичних вязнів. Законопроект обіймає 7 статей. Увійде він на чергу нарад на одному з найближчих засідань сойму. Український Клюб буде домагатися негайности цього внеску. (Повний текст подамо пізніше).

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Сьогодня вперше почала радити бюджетова комісія. Її склад: 6 послів із 1-ки, 5 із ППС, 3 від українців (д-р Баран, д-р Білак і д-р Л. Бачинський), 2 від ендеків, 2 з Пяста, 2 від німців, 2 зі Строн. Хлопского, 1 хадек, 1 НПР. Головою комісії вибрано бувш. міністра фінансів, б. члена Пяста а тепер посла з 1-ки Бирку. Референтом є пос. 1-ки проф. Кжижановський. Мін. фінансів **Чехович** виголосив кількагодинну промову.

ЗМІНА В ПРЕЗИДІЇ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Тому, що один із заступників голови Українського Клюбу д-р Загайкевич є вибраний віцемаршалком сойму, на його місце ввійшов пос. Вол. Целевич.

ДАШИНСЬКИЙ У ПІЛСУДСЬКОГО.

Варшава, 29. III. 1928.

(Власна телефонограма.)

(ік.) Марш. сойму Дашинський був у Бельведері на принятті у марш. Пілсудського. Розмова тревала годину і чверть. Після повороту до сойму заявив хтось із клюбу П.І.С., що розмова Дашинського з Пілсудським торкалася господарських справ, себто вголошення до сойму фінансових законопроектів. І що справа відношення сойму до уряду й уряду до сойму не була заторкнена.

До вистави опери „Над Дніпром".

„Язичеські звичаї".

Ранком 17. березня, в день Теплого Олекси, околичні села, що коло Бельнів були всі в диму та в полумі. Можна було гадати, що там великі пожежі. Виявилося, що то селяни свої наклали вогнів, щоб викурити „русалок", які, мовляв, шукають весною житла в будинках селян і „приносять із собою нещастя людям".

Ця коротенька новинка в київській „Раді" дала почин О. Олесеві написати драматичну поему на 3 частини „Над Дніпром". Гарне лібрето цеї поеми навело неодного з наших композиторів написати до неї музику, а між іншими, пп. Ярославенка і Форостину. Перший написав дотепер усього 2 дії, другий склав музику до усеї опери і виставив перед двома роками силами аматорського гуртка в Стрию, зустрінувшися з успіхом артистичним і касовим (Опера пройшла двічи при набитій великій салі Народнього Дому в Стрию). Щоби дати спроможність львівському громадянству побачити й безпристрасно оцінити працю нашого молодого, мало відомого композитора, дирекція нашого театру у Львові виставляє її дня 31. ц. м. в салі Т-ва ім. Лисенка. Є це від десятків літ друга більша музична праця на полі творчости рідного мистецтва (Перша: опера „Відьма" Ярославенка).

Білети на цю виставу від тепер в „Союзнім Базарі".

НОВИНКИ

— **Вистава нашого театру в Міськім Театрі.** Як довідуємося, дня 1-го квітня дир. Й. Стадник ставить із своєю театральною дружиною в Великім Міськім Театрі „Ой не ходи Грицю". Ця вистава йде в 40-ліття цеї справді безсмертної пєси на сцені нашого театру. Вперше у Галичині грав „Гриця" театр Біберовича, на провінції, в такій обсаді: Маруся — Біберовичева, Гриць — Яковик, Дарина — Радковичівна, Хома — Підвисоцький, Дмитро — Гулевич, Галина — Фіцерівна. Всі, що давно не бачили цеї пєси, певно подивляться, як вона виглядатиме на великій сцені при вибагливій обстанові. Імовірно і неукраїнці, що від довгих літ не заглядали до нашого театру, а є прихильниками наших народніх пєс, вічно неподібних до польської та жидівської побутовщини, матимуть нагоду побачити дещо відмінного від свого репертуару. Теперішня управа міського театру справді старається, щоби внести у свій репертуар якнайбільше ріжнорідности.

— **Перед новим політичним процесом.** Вчора привезено до львівської тюрми 15 молодих вязнів, переважно гімн. учнів зі Снятина, що сиділи досі в слідчій тюрмі в Коломиї. Розправа проти них відбудеться перед львівським судом, якому проводитиме ст. радн. Ангелевський. Розправа зачнеться 25. квітня ц. р. і потягне ок. два тижні.

Нема кращого, практичнішого, тріваліщого дарунку як
Килим з фабрики Хамули
склад: Площа Трибунальська 1.

— **Катастрофи й нещастя.** В Італ. провінції Удіно м. Тольмено землетрус нарушив богато домів; є 10 убитих, 40 ранених; населення втікає. — У Варшаві завалився будований 4-поверх. дім; кільканадцять робітників ранених, кількох убитих. — В Атенах згоріли великі фабрики тютюну. — Грецьке місто Едесса залите повінню. Наливають ріки в південн. Югославії. — У Каліфорнії залиті 4 міста; 3 вбиті й ранені від борвію. — Літак з Арізони до Мексику розбився; 3 американців убитих. — В [illegible] підчас військ. вправ розірвався шрапнель і вбив одного жовніра, а двох ранив.

— **Чудотворна ікона.** Радянський уряд звернув недавно Литві чудотворну ікону Богородиці з манастиря в Поржайську, вивезену російськими військами до Москви. Підчас большевицького перевороту ікона десь щезла. Литовське посольство якимсь чудом довідалося, де її сховали, купило її і дістало дозвіл на вивіз до Литви. Ікону поставили на давне місце з великою почестю, бо населення памятало ще чудо, як підчас епідемії холери в Ковні, коли ікону обнесли по місті, епідемія вигасла. Не менше чудо трапилось, після приїзду ікони. Коли дали відновити, віденський маляр Рудольф відкрив, що ікона є оригінальним тво-

ром... Рубенсе і варта 20,000 дол. 250 літ глядїли на цеї тисячі і ніхто на цьому досі не пізнався

— **Світова всячина.** СРСР погрожує, що зірве із Францією дипльом. взаємини. — Між Чехословаччиною і Німеччиною скасовані пашпортові візи. — Поліція в Букарешті арештувала шайку фальшівників долярів, між ними двох адвокатів, що були в порозумінні з Радянщиною. — Турецький міністер справедливости заявив, що буде скасований 2 ст. основного закону, що мусулманська релігія є релігією турецького уряду. — В усій Італії святкували 9-ті роковини заснування фашистівських організацій.— Нім. фракція соціялістична виступила проти проекту амнестії. — У Ню-Йорку вийшов переможцем німець Штайнке проти польського атлета Вл. Циганевича. — Китай має тепер по статистиці 483 міл. населення. — Радянський уряд не згодився на пропозицію Японії, щоби піддержати протест держав щодо заборони ввозу зброї до Китаю; рад. уряд заявляє, що це внутрішня справа Китаю. Помер бувш. рос. адмірал балтійської фльоти Скаловський. — У Брянську арештували весь технічний і адміністр. персонал: 23 осіб із фабрики у звязку із протидержавним саботажем.

— **Вечір індійської казки та поезії** дає Союз Есперантистів 1. квітня 7.30 веч. в Інституті Технольогічнім, Бурлянда 5, із співучастю драматичних артистів міського театру. Крім відчиту і музичних продукцій, фільми.

Кружок Р. Шк. ім. Т. Шевченка у Львові просить тих Вп. українських Громадян, котрі одержали відозви з чеками Г. К. О. в справі позичок на докінчення будови школи, щоби були ласкаві негайно зложити якувебудь, хотяйби найменшу позичкову суму, бо без цеї допомоги діло не буде довершене — з великою шкодою для шкільної дітвори і нашої суспільности. 1805 1—1

Загальні Збори кооп. „Українське Народне Мистецтво“ відбудуться в суботу 31. березня ц. р. о год. 5. попол. в салі „Бесіди“, Рутовського 22/І. 1807 1-2

Незаконна підвишка комірного.

Дістаємо таке офіціяльне оголошення:

На підставі 2 ст. розпорядку Президента Річипосполитої з дня 12. марта 1928 Дев. зак. Р. П. ч. 31, поз. 292 взиваємо власників реальностей і їхніх заступників, щоби в випадках, коли вони підвищили комірне свому льокаторові або беруть чи уговились за комірне вищу суму ніж про це подали та від якого платиться податок, повідомили Магістрат про підвишку комірного або про його ріжницю і то на протязі 30 днів від зміни комірного або вручення платничого наказу. Ті, що не складуть такої заяви або подадуть свідомо неправдиві дані, незалежно від обовязку заплаченої податкової належитости платитимуть грошеву кару, перші: в подвійній висоті, другі від подвійної до десятикратної суми звуженого податку чи нараженого на зменшення або звуження,

МАҐІСТРАТ КОР. СТОЛ. М. ЛЬВОВА

Урядовий комісар в. о.

Президента міста **Ян Стшелецкі.**

Театри.

„Кооператива Український Театр“ під дир. Й. Стадника (вул. Шашкевича):
31-го г. 7·30 веч. „Над Дніпром“, опера Е. Феростини.

Міський великий театр:
30-го г. 7·30 веч. „Гамлет“.
31-го г. 3·30 попол. „Гамлет“ (знижки).
31-го г. 7·30 веч. „Помста Лонткова“ Валек Валевського (премієра).

Міський „Театр Новин“:
30-го г. 8 веч. „Леді Шік“, оперетка В. Кольо (премієра).
31-го г. 8 веч. „Леді Шік“.

КІНА.
„Аполльо“: „Серафим людства“ (Франциск із Ассізі).
„Палас“: „Поліція наладжує рух“ і „Азарт“.
„Лев“: „Демон цирку“.
„Фатаморгана“: „Шансонетки“.

Дописи.

КОЛОМИЯ. (З мистецького життя.) Відновлений в минулому році заходами кількох ідейних одиниць „Драмат. Гурток ім. Ів. Тобилевича“ в Коломиї проводжає оживлену діяльність. За кілька місяців дав Гурток цілу низку премієр, як: „Розчин“ (Питльованого), „Перед лицем смерти“, „Контрольор спальних вагонів“ і інші. Всі ці вистави пройшли з надзвичайним успіхом. Коломия може бути горда з таких сил, як п. Хомицька, Дороцька, Мануляківна, Стефанівна, Скалозуб, Білоскурський, Коцюмбас, Прокопович і інші. — Трохи довше задержимося над останньою виставою. Дня 20. березня ц. р. відограв цей Гурток в столітні роковини смерти Генрика Ібсена його драму на 4 дії „Гедду Габлер“. Виставу попереджував реферат проф. Роздольського. Вже почавши від декорацій, а скінчивши на грі аматорів, бачилося великі зусилля режісера. Публика, що знає і розуміє Ібсена, мала повне вдоволення. З жіночих роль вибивалася на перший плян п. Стефанівна в труднім ролі Гедди Габлер. Вона дала повний тип Ібсенівської жінки-демона, що не пішла своїм властивим шляхом. Гарні моменти дала п. Мануляківна в ролі Теї. З мужеських роль вибивалися п. Скалозуб і п. Білоскурський. П. Коцюмбас говорив за тихо, через те багато гарних місць пропало. Щоб уникнути некультурного поведення „грошової публіки“, що вихована на кіні, нудиться на поважній драмі, радимо Гуркові давати відтепер драми тільки за запрошеннями. — Душею Драм. Гуртка є безперечно його режісер п. Олекса Скалозуб. Йомуж і завдячує Гурток свої дотеперішні успіхи. Це людина наскрізь ідейна й один з найздібніших наших режісерів. Жаль тільки, що Коломия, знаючи вартість п. Скалозуба, не подбала про його матеріяльне забезпечення, а навпаки — деякі люди кидають йому ще й колоди під ноги. П-у Скалозубові бажаємо щиро не зневірюватися до праці, а прямувати дальше до великої мети.

Обсерватор.

СЯНІК. (Селяни в обороні народнього діяча). В числі 25. (252) „Ради“ з дня 2. березня ц. р. помістив один сяніцький осібняк з партії „праці“ допис нібито в імени селян сяніцького повіту, де в віковічний спосіб старається підірвати довіря нашого селянина до УНДО і нашого провідника п. д-ра Василя Блаваського, заслуженого діяча в місті і повіті. Ми знаємо того осібняка, вмисно спровадженого до розбивання наших сил, тільки нам дивно, чому цей панок не стає з отвертим чолом, але зза плота кричить, заслонюючи себе селянським убранням. Ми, селяни села Дубрівки Руської, згуртовані при читальні „Просвіти“, прочитавши цю допись в „Раді“ не можемо мовчати на цю злочинну кириницьку роботу, яку зачинає цей осібняк на сяніцькій і так мало зорганізованій землі. Ми дубрівчани, віддалені від Сянока всього на 2 км., найліпше знаємо відносини, які витворились між нашою сяніцькою інтелігенцією. На цій підставі нам відомо, що по скінченні війни аж до 1923 р. не було в Сяноці ніякого товариського життя і не було кому відновити просвітних та культурних установ, які перед війною так гарно розвивалися. Спала сном блаженним філія „Просвіти“, читальня та „Сільський Господар“, хоч було досить світської та духовної інтелігенції; якось ніхто не спішився, щоб занятися їх відновленням: одні — залежні від уряду, боячись переслідувань, інші незалежні, від котрих походить нинішня кирпня, воліли ходити за „поржондних русінуф“ і замісць народньої роботи робили приватні інтереси коштом наших селян. І так спав наш Сянік аж до приїзду у наше місто адв. д-ра Блаваського, котрий по отворенню канцелярії почав народню роботу, відновив усі передвоєнні товариства і заложив ще нову економічну інституцію: Лемківський Союз Кооператив, котрий нині гуртує в собі поверх 60 кооператив та удержує 2 люстраторів. Заложив хор, з котрим дав кілька концертів у Сяноці і на провінції, словом — розбудив повіт до нового життя, став нашим політичним провідником і душею всіх сяніцьких товариств. Було це не в смак деяким одиницям у Сяноці, в котрих покутує дух Брюховецьких і Остряниць і вони позавидували йому цеї роботи, хоч самі ніколи її не робили і не будуть робити, бо вони створені не до будування, але до руйнування. І зачали кидати ріжні колоди під ноги д-ру Блаваському, хотячи за всяку ціну відсунути його від усіх товариств, котрі він заложив та відновив і для котрих вложив богато своєї праці і навіть гроша. Їх ціль нам відома: тепер, коли вже все готове, захопити у свої руки політичний провід в повіті. І ці кириники не перебирають у нічім, до цеї своєї ганебної роботи вживають всіляких наклепів і підлостей, щоб тільки підкопати довіря людей до д-ра Блаваського. Але минули ті часи, коли можна було нібито в імени селян пускати ріжні клевети. Ми, селяни Дубрівки Руської, категорично проти того протестуємо щоби хтось міг в нашім імени плюгавити наших заслужених людей та в нашім імени говорити неправду. Щож до нашої симпатії до УНДО, то селяни Сяніччини дали доказ її підчас теперішніх виборів, бо на 18-ку впало 7.000 голосів, а на 26-у (УПП) 5 (словами: пять) голосів у цілім сяніцькім повіті! Наразі не подаємо назвищ тої кириничної „компанії“, бо думаємо, що ті люди ще зійдуть зі злої дороги та станують всі згідно під синьо-жовтий прапор — до спільної праці для свого народу. — **Селяни з Дубрівки Руської:** Іван Котляр, Василь Подубинський, Володимир Пошивак, Василь Войтко, Петро Гарко, Василь Ґальк, Павло Гарко, Андрій Пошивак і ін.

„Берзон“ на недільну обуву!

Ношення твердих шкіряних запятків, а ще підбитих підковками викликує тяжкий хід. Ношення гумових запятків БЕРЗОН дає легкий, гнучкий і тихий хід. Спеціяльно для жіночого черевика і для молоді є запятки БЕРЗОНА скромною елеґанцією, не полученою з більшим видатком. Ґумовий запяток БЕРЗОН є витревалійший від шкіри і удержує обуву в добрім стані.

Підчас слоти запяток БЕРЗОН є незрівнаний. Шкіра пересякає вогкістю, стає мягкою і швидко витирається. БЕРЗОН не піддається вогкости, не тратить форми, хоронить обуву і тому дуже оплачується.

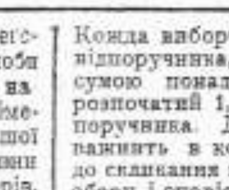

В Америці як селяни так і міщани носять на своїй обуві гумові запятки. Носіть отже і Ви черевики з гумовими запятками БЕРЗОНА. Одна проба вистане і будете вдячні за раду. Пробийте отже негайно до Ваших недільних черевиків ґумові запятки БЕРЗОНА.
1656 4-6

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик препізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх, Львів,** пл. Марійська ч. 5.
3 73-?

ЗА РЕМОНТ мешкання о 4 комнатах дам мешкання з 2 комнат і кухні. Зголошення до Адміністрації під „Оказія“
1811 1—1

ЯЙЦЯ великих жовтих орпінґтонів по 1 зол. за штуку продає Стефанія Боурдон, Бразівка п. Соколівка к. Ожидова. 1806 1-2

4 ЗОЛ. коштує ложка, ніж, вилки з хінського срібла у Мандля. Коперника 14. проти кіна Коперник. 1812 1-15

СЛУЖБА БОЖА А. Ярославенка на мішаний хор: партитура з голосами 10·— зол.; на мужеський хор: партитура 5·— зол. Висилає „ТОРБАН“ Львів, вул. Оссолінських 6.
1814 1-10

ФОРТЕПЯН довгий, віденський в найліпшому стані, повна клявіятура за 1.300 зол. продам. Ганак, Пілсудського 21, І. пов.
1774 5—5

ОПОВІСТКИ.

Вистава килимів у Національному Музеєві у Львові (вул. Мохнацького 42). В неділю 1. квітня 12 год. буде пояснити виставу директор Музею І. Свєнціцкий. Закуплені вироби з вистави килимів і гафтів Ольги і Олени Кульчицьких можна підняти в понеділок 2. квітня. В суботу 7. квітня в 12-ій годині буде передана до ужитку широких кругів Громадянства осібна вистава давнього галицького килимарства XIX. в., яке виступить дуже релефно на тлові великої вистави килимарства наддніпрянського XVIII. в. 2—2

Оповіщення в справі вибору відпоручників на Загальні Збори Т-ва взаїмних обезпечень „Дністер“. По мисли постанов §§ 20—24 статута мусять бути на сьогорічні Загальні Збори Т-ва вз. об. „Дністер“ вибрані нові відпоручники. Вибрані відпоручники мусять бути членами Товариства посідаючими активне право вибору. До вибору відпоручників є управнені всі власновільні члени, які належали до Т-ва вже в попереднім адм. році з тревалими обезпеченнями без огляду на висоту обезпечених сум. Право вибору виконують члени в тих виборчих округах, в яких находяться їх обезпечені предмети. Член управнений до голосовання може дати заступитися на виборчих зборах, але лиш таким самим членом, котрому в тій ціли має вручити в правній формі виставлену повновласть до заступства. Один член не може на основі повновласти заступати більше як один голос. Невласновільні особи голосують через своїх законних заступників, а правні особи голосують через законних заступників або повновласників. Виборчу округу творить кождий політичний повіт, в якім предмети в попереднім році адм. тревало в Товаристві обезпечені представляють разом суму 300.000 зол. Повіти, що дають меншу суму будуть злучені з одним з найближчих повітів в одну виборчу округу. Кожда виборча округа вибирає одного відпоручника, а округи з обезпеченою сумою понад 1,000.000 зол. за кождий розпочатий 1,000.000 зол. слідуючого відпоручника. Дирекція Товариства уповажнить в кождім окрузі одного члена до скликання зборів, означить час і місце збору і оповістить це в часописи „Діло“. Підчас виборчого збору веде провід член, який був уповажнений до скликання тогож або його заступник. Вибори відбуваються правосильно без огляду на число зявившихся управнених до голосовання членів, звичайною більшістю голосів. З перебігу виборчого збору списаний протокол, має бути безпроволочно висланий Дирекції, яка вишле вибраному відпоручникови леґітимацію. Час тревання функції відпоручника виносить 6 літ. На випадок смерти, уступлення або втрати права активного вибору відпоручника, буде зарядженний доповняючий вибір на протяг остаючого часу тревання функцій уступившого відпоручника. Місцем вибору в кождій окрузі є з правила та місцевість, де є осідок староства, а в округах зложених з більше повітів осідок староства означений через Дирекцію. В найблизшім часі будуть подані реченці виборчих зборів з означенням години і салі як також назвиска тих членів, котрим Дирекція повірить переведення зборів. — У Львові, дня 28. березня 1928. — Дирекція Товариства взаїмн. обезпечень „Дністер“. 1809 1—1

Звичайні Загальні Збори Т-ва „Руський Жіночий Кружок“ в Коломиї відбудуться дня 5 квітня 1928 в 4. год. попол. в льокали Т-ва вул. Костюшка ч. 42а, І. пов. — За Виділ: А. Тимкевичева голова, М. Ставнича писарка. 1808 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПІСНІ на мішаний хор висилає Музична Накладня „ТОРБАН“, Львів, Оссолінських ч. 6. Катальоги даром.
1668 6—10

ХІДНИКИ, портієри, меблеві матеріяли, найдешевше **ВАНК,** пл. Марійська ч. 5. І. пов. 9-7

НОВІ ноти. В. Безкоровайний: Українські Думки VI, на скрипку, Сонати I; II, III, на фортепян. 1795 2—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1058 **Пересвітлення Рентгеном.** 21—24

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.